LUTTENBERG'S CHRONOLOGISCHE VERZAMELING

1913

VERKORTINGEN.

S.	=	*Staatsblad.*
Sc.	=	*Staatscourant.*
B.	=	*Bijvoegsel op het Staatsblad.*
C. V.	=	*Luttenberg's Chronologische Verzameling.*
N. Jur.	=	*Nederlandsche Jurisprudentie.*
W. v. 't R.	=	*Weekblad van het Recht.*
Gem.-stem.	=	*Gemeentestem.*
W. v. d. B. A.	=	*Weekblad voor de Burgerlijke Administratie.*

LUTTENBERG'S

CHRONOLOGISCHE VERZAMELING

DER

WETTEN, BESLUITEN EN ARRESTEN BETREKKELIJK HET OPENBAAR BESTUUR IN DE NEDERLANDEN SEDERT DE HERSTELDE ORDE VAN ZAKEN IN 1813

VOORTGEZET DOOR

Mr. Dr. J. G. STENFERT KROESE
Advocaat en Procureur te Zwolle

1913

ZWOLLE
W. E. J. TJEENK WILLINK

LUTTENBERG'S CHRONOLOGISCHE VERZAMELING

Jaargang 1913.

2 *Januari* 1913. BESLUIT, tot nadere aanvulling van het Besluit op de Indische Bestuursopleiding. S. 1.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordrachten van Onzen Minister van Koloniën van 20 April 1911, Afdeeling D, nº. 19, en van 16 October 1912, Afdeeling D, nº. 9;

Den Raad van State gehoord (adviezen van 30 Mei 1911, nº. 29 en van 12 November 1912, nº. 24);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 December 1912, Afdeeling D. nº. 45;

Hebben goedgevonden en verstaan:

In Ons besluit op de Indische Bestuursopleiding (*Nederlandsch Staatsblad* 1907, nº. 71, *Indisch Staatsblad* 1907, nº. 230), gewijzigd bij Onze besluiten van 14 April 1909, nº. 26 (*Nederlandsch Staatsblad* 1909, nº. 108, *Indisch Staatsblad* 1909, nº. 312), en 20 September 1909, nº. 45 (*Nederlandsch Staatsblad* 1909, nº. 312, *Indisch Staatsblad* 1909, nº. 558), worden de volgende aanvullingen gebracht:

1º. aan artikel 5, sub I, wordt toegevoegd:

e. het eindexamen van de openbare handelsscholen met tweejarigen cursus te *Amsterdam*, *Groningen*, *Haarlem*, *Harlingen*, *Rotterdam*, *Utrecht*, en *Vlissingen* en van de bijzondere handelsscholen met tweejarigen cursus van het Canisius College te *Nijmegen* en het College St. Willebrord te *Katwijk aan Zee*.

Telkens wanneer dit wenschelijk blijkt zal deze lijst van scholen door Ons, den Raad van State gehoord, worden herzien.

f. het natuurkundig examen voor aanstaande veeartsen.

2º. Aan artikel 14 wordt toegevoegd:

4. Zij die de in het vorige lid bedoelde vergunning hebben verkregen, moeten zich ten genoegen van den directeur van onderwijs en eeredienst verbinden tot onverwijlde teruggave der gelden, die wegens overtocht naar *Nederland* te hunnen behoeve worden voldaan, bijaldien zij zich (behoudens overmacht) in *Nederland* niet binnen den daarvoor gestelden tijd voor de studie of voor het examen, waarvoor de overtocht wordt verleend, aanmelden, dan wel behoudens het geval van welbewezen ziels of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (een en ander ter beoordeeling van de Regeering) als candidaat-Indisch ambtenaar worden ontslagen.

3º. Aan het tweede lid van artikel 52 wordt toegevoegd:

Van de verplichting tot het houden van voordrachten als bovenbedoeld kan het college van curatoren, den directeur gehoord, ontheffing verleenen.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's Gravenhage, den 2den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 28 *Jan.* 1913.)

—

3 *Januari* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

De Burgemeester, namens de gemeente als eischer of als verweerder optredende is partij in het geding en kan niet als getuige worden gehoord.

(B. W. art. 1947. Rv. art. 237. Gem. wet art. 71.)

Voorzitter: Jhr. Mr. S. LAMAN TRIP.
Raadsheeren: Mrs. J. H. VAN GOOR, C. KRABBE, B. C. J. LODER en A. P. L. NELISSEN.

J. A. VAN DIJK VAN 'T VELDE c.s., eischers tot cassatie van een arrest door het Gerechtshof te Arnhem den 21sten Februari 1912, advocaat Mr. A. K. C. DE BRAUW

tegen:

S. A. K. baron VAN NAGELL, burgemeester der gemeente Warnsveld qq., advocaat Jhr. Mr. E. E. U. VAN DOORN.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. J. J. L. VAN HANGEST baron D'YVOY.

In een geding tusschen den Burgemeester van Warnsveld, als die gemeente in rechten vertegenwoordigend en J. A. v. DIJK v. 'T VELDE c.s., is in appel door laatstgenoemden, de geintimeerden, voorgesteld dat S. A. K. baron VAN NAGELL, Burgemeester van Warnsveld, niet als getuige zal worden gehoord op grond dat hij als partij onbekwaam is om getuigenis af te leggen. Het Hof te Arnhem heeft dienaangaande beslist, dat deze getuige alleen de gemeente, die het geding voert als Burgemeester vertegenwoordigt en dus zelf geen partij in het geding is, en op dien grond het voorgesteld verzet verworpen. Tegen die beslissing is het middel van cassatie gericht luidende: „Schending, althans verkeerde toepassing der artt. 1947, 1966, 1971, 1972, 1977, 1982 B. W., 48, 237, 239, 241, 242 B. Rv. en 71 Gemeentewet, doordien het Hof bij het beklaagde arrest de voorgestelde bezwaren tegen het hooren van den getuige S. A. K. baron VAN NAGELL heeft verworpen en heeft verstaan dat deze getuige zou worden gehoord; zulks hoewel feitelijk vaststaat, dat het beklaagde arrest gewezen is, en het getuigenverhoor plaats had, in het geding, waarin alléén partijen waren de genoemde getuige, Burgemeester van Warnsveld als die gemeente in rechten vertegenwoordigend als appellant en eischers in cassatie als geintimeerden". Als ik het middel juist opvat, gaat het uit van deze stelling dat baron VAN NAGELL als Burgemeester vertegenwoordigende de procedeerende gemeente in het proces, daarin partij is; en daarom onbekwaam is om als getuige op te treden. Uit het middel volgt niet dat feitelijk zou zijn uitgemaakt dat de getuige partij was; daarin wordt alleen als vaststaande aangenomen dat het beklaagde arrest gewezen is en het getuigenverhoor plaats had in het geding waarin alleen partijen waren de genoemde getuigen, Burgemeester, als de gemeente vertegenwoordigend enz. en dit feit blijkt onomstootelijk uit het arrest zelf. Ten onrechte wordt dan ook tegen het middel opgekomen met de bewering dat het Hof niet heeft uitgemaakt dat baron VAN NAGELL partij was en dat dus het middel, dat daarvan uitgaat, feitelijken grondslag mist. Het komt mij voor dat het Hof door te beslissen dat deze getuige alleen de gemeente die het geding voert als Burgemeester vertegenwoordigt en dus zelf geen partij in het geding is ook geen feitelijke beslissing heeft gegeven, maar een rechtskundige gevolgtrekking heeft neergeschreven uit deszelfs overwegingen omtrent de vertegenwoordiging der gemeente door den Burgemeester. Uitdrukkelijk heeft het Hof niet beslist de vraag of iemand die partij in geding is al of niet als getuige kan worden gehoord. Dat de Burgemeester die de gemeente in een proces vertegenwoordigt daarin als partij optreedt, zou ik willen onderschrijven. Wie in het algemeen partijen in het geding zijn wijst het Wetb. v. B. Rv. aan, eischer en gedaagden, appellant en gedaagde in hooger beroep, waarbij het onverschillig is of die partijen voor zich zelf of voor anderen optreden, zij blijven de partijen; krachtens art. 71 der Gemeentewet is het de Burgemeester die in alle rechtsgedingen de Gemeente betreffende, namens haar als eischer of verweerder optreedt, en voor of tegen hem worden vonnissen uitgesproken en ten uitvoer gelegd. De gemeente als zoodanig kan als gemeenschap of zedelijk lichaam zelve geen rechten uitoefenen of in rechten optreden en moet dus vertegenwoordigd worden; die vertegenwoordiger is de Burgemeester. Wel beslist de Raad omtrent het al of niet voeren van een proces en is tot het voeren van een proces door de gemeente de goedkeuring van Gedeputeerde Staten vereischt, maar eenmaal het proces aanhangig, is de Burgemeester degeen, die de leiding heeft en vereenzelvigd met de Gemeente voor haar optreedt, en onder deze omstandigheden is de vertegenwoordiger onafscheidelijk van de vertegenwoordigde, zoodat zijn daden en handelingen in het proces moeten aangemerkt worden als die van de Gemeente zelve. Is de Burgemeester alzoo partij, dan is verzet tegen het verhoor van dezen als getuige ten onrechte verworpen; immers waar art. 1947 B. W. bloed- en aanverwanten van partijen in de rechte linie onbekwaam verklaart om als getuigen op te treden, mag à fortiori worden aangenomen dat

dit verbod ook de partijen zelven betreft. Op grond van het nevenstaande houd ik het middel voor gegrond.

Mijne conclusie strekt tot vernietiging van het arrest waartegen beroep, en tot gegrondverklaring van het verzet tegen het hooren van den getuige-Burgemeester baron VAN NAGELL, met veroordeeling van den verweerder in de proceskosten.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat blijkens den inhoud van het bovenvermelde arrest, toen in het onderwerpelijk geding — gevoerd: tusschen den Burgemeester der gemeente Warnsveld, als die gemeente in rechte vertegenwoordigende, als eischer en de thans eischers in cassatie als gedaagden — een getuigeverhoor werd gehouden, door den eischer als getuige onder anderen is voorgebracht: S. A. K. baron VAN NAGELL, oud 55 jaar, burgemeester van Warnsveld;

dat de eischers in cassatie, als gedaagden, zich tegen het hooren van dien getuige hebben verzet onder andere op grond, dat deze als *partij* in het geding, onbekwaam is om getuigenis in dit geding af te leggen;

dat evenwel bij het aangevallen arrest dienaangaande is beslist dat hij *wel* als getuige zou worden gehoord, zijnde „het Hof van oordeel dat deze getuige alleen de gemeente, die het geding voert, als burgemeester vertegenwoordigt en dus zelf geen partij is";

dat tegen deze beslissing het cassatiemiddel is gericht hetwelk luidt: (Zie conclusie adv.-gen.);

O. daaromtrent:

dat art. 71 der Gemeentewet bepaalt, dat de Burgemeester in alle rechtsvorderingen de gemeente betreffende, namens de gemeente als *eischer* of als *verweerder* optreedt;

dat hieruit volgt dat, wanneer is besloten en goedgekeurd, dat door de gemeente zal worden geprocedeerd, de burgemeester in die gedingen optreedt als orgaan van de gemeente welke niet zelf in het geding kan staan en het dus de Burgemeester is die, hetzij als eischer hetzij als verweerder optredende, naar eigen oordeel het geding voert en als *partij* in het geding staat;

dat derhalve het Hof, door te beslissen dat de gemeente het geding voert en de burgemeester slechts zijn geding voerende gemeente vertegenwoordigt, zoodat hij zelf dus geen partij in het geding is — art. 71 der Gemeentewet heeft geschonden, terwijl het Hof voorts — door te beslissen dat de Burgemeester als getuige zou worden gehoord heeft geschonden art. 237 Rv. dáár zóó *partijen* elkander in een geding wenschen te hooren dit verhoor alleen kan plaats grijpen op de wijze als in dit en de daarop volgende artt. is bepaald en dus niet onder eede als getuige;

dat alzoo het middel is gegrond en het bestreden arrest moet worden vernietigd;

Vernietigt het arrest door het Gerechtshof te Arnhem op 21 Februari 1912 in deze zaak gewezen;

En opnieuw recht doende ten principale krachtens art. 105 der Wet op de R. O. en het beleid der Justitie;

Verklaart gegrond het verzet van eischers in cassatie tegen het hooren van S. A. K. baron VAN NAGELL, burgemeester van Warnsveld, als getuige in dit geding;

Verstaat dat deze, partij in het geding zijnde, niet als getuige kan worden gehoord;

Verwijst de zaak naar het Gerechtshof te Arnhem om met inachtneming van dit arrest verder te worden behandeld en afgedaan;

Veroordeelt den verweerder in de kosten op het beroep in cassatie gevallen.

(N. Jur.)

—

4 *Januari* 1913. BESLUIT, tot aanvulling en wijziging van het bijzonder reglement van politie voor de scheepvaart door de *Koningshaven* en op de *Nieuwe Maas*, onder de gemeente *Rotterdam*, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 23 Juni 1910 (*Staatsblad* nº. 167). S. 2.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 4 Juli 1912, nº. 240, Afdeeling Waterstaat;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* nº. 69) en op het algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen, enz., onder beheer van het Rijk, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 13 Augustus 1891 (*Staatsblad* nº. 158) en laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 20 Augustus 1910 (*Staatsblad* nº. 262);

Den Raad van State gehoord (advies van 3 September 1912, nº. 34);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 2 Januari 1913, nº. 243, Afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bij Koninklijk besluit van 23 Juni 1910 (*Staatsblad* nº. 167) vastgesteld bijzonder reglement van politie voor de scheepvaart door de *Koningshaven* en op de *Nieuwe Maas*, onder de

gemeente *Rotterdam*, wordt aangevuld en gewijzigd als volgt:

I. Tusschen artikel 5 en artikel 6 wordt ingelascht een artikel *5bis*, luidende:

„Artikel 8, tweede lid, van het Algemeen reglement wordt voor de *Nieuwe Maas* gelezen als volgt:

Vaartuigen van 73 d.M. of meer diepgang voeren bovendien, zoolang zij varende zijn, aan den fokkemast, bij dag, vlag P van het internationale seinboek, en bij nacht, drie roode lichten, geheschen onder elkander, op een onderlingen afstand van niet meer dan 0.50 M.

Voor vaartuigen met minder dan 73 d.M. diepgang is het voeren van die seinen verboden."

II. Artikel 10, tweede en derde lid, wordt gelezen als volgt:

„Het is aan den schipper of aan de opvarenden van eenig vaartuig verboden:

1°. dat vaartuig vast te maken, te doen vastmaken of vast te houden aan- of te leggen tegen een zeeschip; over te gaan op- of personen of goederen over te nemen van een zeeschip, behalve wanneer het zeeschip ter plaatse van lossing of bestemming geankerd, of aldaar vooruit en achteruit behoorlijk vastgemeerd ligt;

2°. binnen den afstand van 5 M. met een zeeschip op- of af te varen.

Het is aan den schipper of aan de opvarenden van een zeeschip verboden eenige krachtens sub 1° van dit artikel verboden handeling toe te laten of daarvoor gelegenheid te geven.

De verbodsbepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing ten aanzien van die handelingen of gedragingen, welke:

a. noodig zijn voor het sleepen en het vastmeeren van een zeeschip ter plaatse waar en ten tijde waarop dit moet geschieden;

b. vereischt worden voor het aan boord brengen en afhalen van den loods of van andere personen, die krachtens wettelijk voorschrift recht van toegang tot een zeeschip hebben;

c. noodzakelijk zijn om hulp te verleenen bij brand of in andere dergelijke gevallen, en voorts in alle gevallen, dat de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen daartoe toestemming hebben gegeven."

III. Artikel 38 wordt gelezen als volgt:

„Aan de schippers van zeeschepen met een inhoud van meer dan 2264 M³. (800 registerton) en Rijnschepen van meer dan 70 M. lengte of meer dan 1,500,000 K.G. (30,000 centenaars) laadvermogen kan de vaart vóór stroom door de bruggen door de havenpolitie worden verboden. Het is verboden in strijd met zoodanig voorschrift te handelen.

Met schepen, welke een diepgang hebben van 55 d.M. of meer, mag niet anders dan bij opgaand water door de bruggen worden gevaren.

Vaartuigen, als in het eerste lid van dit artikel bedoeld, welke vóór stroom door de bruggen varen, moeten een sleepboot achter zich hebben, in staat en gereed om het vaartuig tijdig te doen stoppen, wanneer eene belemmering in den vaarweg zich mocht voordoen.

Bij het doorvaren van de bruggen moeten de raas zooveel mogelijk aangebrast of getopt zijn en de over de boorden uitstekende deelen zooveel mogelijk zijn ingenomen."

IV. In artikel 43 wordt:

1°. *sub a*, tusschen „artikel 9", en „artikel 24", ingelascht, „artikel 10, tweede en derde lid",

2°. *sub b*, in plaats van „artikel 10", gelezen: „artikel 10, eerste lid."

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's Gravenhage, den 4den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 31 *Jan.* 1913.)

—

4 *Januari* 1913. BESLUIT, tot aanvulling en wijziging van het bijzonder reglement van politie voor de scheepvaart op de rivieren beneden *Rotterdam* tot in zee, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 9 December 1903 (*Staatsblad* n°. 326) en laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 23 Juni 1910 (*Staatsblad* n°. 169). S. 3.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 4 Juli 1912, n°. 240, afdeeling Waterstaat;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) en op het algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen enz. onder beheer van het Rijk, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 13 Augustus 1891 (*Staatsblad* n°. 158) en laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 20 Augustus 1910 (*Staatsblad* n°. 262);

Den Raad van State gehoord (advies van 3 September 1912, n°. 34);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 2 Januari 1913, n°. 243, afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bij Koninklijk besluit van 9 December 1903 (*Staatsblad* n°. 326) vastgesteld en laatste-

lijk bij Koninklijk besluit van 23 Juni 1910 (*Staatsblad* nº. 169) gewijzigd bijzonder reglement van politie voor de scheepvaart op de rivieren beneden *Rotterdam* tot in zee wordt nader aangevuld en gewijzigd als volgt:

I. tusschen artikel 5 en artikel 6 wordt ingelascht een artikel 5*bis*, luidende:

„Artikel 8, tweede lid, van het Algemeen reglement wordt voor deze rivieren gelezen als volgt:

Vaartuigen van 73 dM. of meer diepgang voeren bovendien, zoolang zij varende zijn, aan den fokkemast, bij dag, vlag P van het internationale seinboek en bij nacht, drie roode lichten, geheschen onder elkander op een onderlingen afstand van niet meer dan 0.50 M. Voor vaartuigen met minder dan 73 dM. diepgang is het voeren van die seinen verboden".

II. Artikel 12*bis* wordt gelezen als volgt:

„Het is aan den schipper of aan de opvarenden van eenig vaartuig verboden:

1º. dat vaartuig vast te maken, te doen vastmaken of vast te houden aan- of te leggen tegen en zeeschip; over te gaan op- of personen of goederen over te nemen van een zeeschip, behalve wanneer het zeeschip ter plaatse van lossing of bestemming geankerd of aldaar vooruit en achteruit behoorlijk vastgemeerd ligt;

2º. binnen den afstand van 5 M. met een zeeschip op- of af te varen.

Het is aan den schipper of aan de opvarenden van een zeeschip verboden eenige krachtens sub 1º van dit artikel verboden handeling toe te laten of daarvoor gelegenheid te geven.

De verbodsbepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing ten aanzien van die handelingen of gedragingen, welke

a. noodig zijn voor het sleepen en het vastmeren van een zeeschip ter plaatse waar en ten tijde waarop dit moet geschieden;

b. vereischt worden voor het aan boord brengen en afhalen van den loods of van andere personen, die krachtens wettelijk voorschrift recht van toegang tot een zeeschip hebben;

c. noodzakelijk zijn om hulp te verleenen bij brand of in andere dergelijke gevallen, en voorts in alle gevallen, dat de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen daartoe toestemming hebben gegeven."

III. tusschen artikel 12*ter* en artikel 13 wordt ingelascht en artikel 12*quater*, luidende:

„Met uitbreiding van artikel 90 van het Algemeen reglement zijn de schippers verplicht te gehoorzamen aan alle bevelen, welke hun tot uitvoering van dit reglement of in het belang der goede orde of veiligheid door een der ambtenaren, bij artikel 88 van het Algemeen reglement en bij artikel 12*ter* van dit reglement bedoeld, worden gegeven."

IV. Artikel 13 wordt gelezen als volgt:

„Overtreding van de bepalingen van dit bijzonder reglement wordt, voor zoover daartegen niet bij de wet of bij het algemeen reglement is voorzien, gestraft als volgt:

a. met hechtenis van ten hoogste dertig dagen of geldboete van ten hoogste honderd vijftig gulden, de overtreding van artikel 6 en artikel 12*bis*;

b. met geldboete van ten hoogste honderd gulden, de overtreding van artikel 2, artikel 3, artikel 4 en artikel 12*quater*;

c. met geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden, de overtreding van artikel 7, artikel 8, artikel 9, artikel 10 en artikel 11;

d. met geldboete van ten hoogste vijftig gulden, de overtreding van artikel 5;

e. met geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden, de overtreding van artikel 12."

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's Gravenhage, den 4den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 31 *Jan.* 1913.)

---

4 *Januari* 1913. BESLUIT, tot vaststelling van een reglement van politie voor de scheepvaart op eenige rivieren en stroomen beneden *Dordrecht* tot in zee. S. 4.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 4 Juli 1912, nº. 240, Afdeeling Waterstaat;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* nº. 69);

Overwegende, dat het ter verzekering van het doelmatig en veilig gebruik van eenige rivieren en stroomen beneden *Dordrecht* tot in zee, wenschelijk is bepalingen te stellen omtrent het vastmaken en vastgemaakt houden van vaartuigen aan zeeschepen, die van die wateren gebruik maken;

Den Raad van State gehoord (advies van 3 September 1912, nº. 34);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 2 Januari 1913, nº. 243, Afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:
vast te stellen het volgende:

REGLEMENT *van politie voor de scheepvaart op eenige rivieren en stroomen beneden Dordrecht tot in zee.*

Art. 1. Dit reglement is van toepassing op de volgende vaarwaters:

A. het zeegat van *Goedereede, Haringvliet, Beningen, Spui* en *Oude Maas;*

B. het zeegat van *Goedereede, Haringvliet, Vuile Gat, Hollandsch Diep, Dordtsche Kil, Mallegat* en *Oude Maas;*

C. Roompot, Keeten, Mastgat, Zijpe, Krammer, Volkerak, Hollandsch Diep, Dordtsche Kil, Mallegat en *Oude Maas;*

en wel voor zooveel betreft het zeegat van *Goedereede* en *Roompot* met hunne mondingen, tot de lijn, gaande door de uitertonnen.

2. Het is aan den schipper of aan de opvarenden van eenig vaartuig verboden:

1°. dat vaartuig vast te maken, te doen vastmaken of vast te houden aan of te leggen tegen een zeeschip; over te gaan op- of personen of goederen over te nemen van een zeeschip, behalve wanneer het zeeschip ter plaatse van lossing of bestemming geankerd of aldaar vooruit en achteruit behoorlijk vastgemeerd ligt;

2°. binnen den afstand van 5 M. met een zeeschip op- of af te varen.

Het is aan den schipper of aan de opvarenden van een zeeschip verboden eenige krachtens sub 1° van dit artikel verboden handeling toe te laten of daarvoor gelegenheid te geven.

De verbodsbepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing ten aanzien van die handelingen of gedragingen, welke:

a. noodig zijn voor het sleepen en het vastmeren van een zeeschip ter plaatse waar en ten tijde waarop dit moet geschieden;

b. vereischt worden voor het aan boord brengen en afhalen van den loods of van andere personen, die krachtens wettelijk voorschrift recht van toegang tot een zeeschip hebben;

c. noodzakelijk zijn om hulp te verleenen bij brand of in andere dergelijke gevallen, en voorts in alle gevallen, dat de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen daartoe toestemming hebben gegeven.

3. Met de handhaving van dit reglement zijn belast: de ambtenaren en beambten van de Rijks- en gemeentepolitie, de ambtenaren van den Rijkswaterstaat, van het Loodswezen, van de ambulante recherche te water, die belast met het toezicht op de visscherij, zoomede die der invoerrechten en accijnzen.

De ambtenaren en beambten, in het eerste lid bedoeld, zijn bevoegd tot de handelingen in artikel 6 der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) omschreven; de ambtenaren van den Rijkswaterstaat, van het Loodswezen, van de ambulante recherche te water, zoomede die der invoerrechten en accijnzen zijn bevoegd tot de handelingen in artikel 3 der genoemde wet omschreven.

De door hen opgemaakte processen-verbaal worden gezonden aan den Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het betrokken kantongerecht en in afschrift medegedeeld aan den betrokken hoofdingenieur-directeur van den Rijkswaterstaat.

In dit artikel worden verstaan onder ambtenaren van den Rijkswaterstaat: de hoofdingenieurs-directeuren, ingenieurs, adjunct-ingenieurs, opzichters en de adjunct-opzichters van den Rijkswaterstaat, zoomede de bakenmeesters.

4. Overtreding van dit reglement wordt, voor zoover daartegen niet bij de wet is voorzien, gestraft met hechtenis van ten hoogste *dertig dagen* of geldboete van ten hoogste *honderd vijftig gulden.*

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's Gravenhage, den 4den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 31 *Jan.* 1913.)

—

4 *Januari* 1913. BESLUIT, tot bekendmaking van de overeenkomst, betreffende het telegraafverkeer tusschen *Nederland* en *Rusland*, over *Duitschland*. S. 5.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien de krachtens artikel 17 van het Internationale telegraafverdrag van *St. Petersburg* van 22 Juli 1875 (*Staatsblad* 1876, n°. 112) tusschen *Nederland, Duitschland* en *Rusland* gesloten overeenkomst, betreffende het telegraafverkeer tusschen *Nederland* en *Rusland* over *Duitschland*, welke overeenkomst, geteekend te *'s Gravenhage* op 24 Mei, te *Berlijn* op 6 Juni en te *St. Petersburg* op 7/20 Juni 1912, strekt ter vervanging van die van 13/1 Mei 1897 (*Staatsblad* 1897, n°. 202);

Overwegende dat genoemde overeenkomst, waarvan een afdruk met vertaling bij dit besluit is gevoegd, is bekrachtigd en dat de akten van

bekrachtiging op 14 December 1912 te *St. Petersburg* zijn uitgewisseld;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van 30 December 1912, nº. 24025 Directie van het Protocol;

Hebben goedgevonden en verstaan: de bekendmaking van bedoelde overeenkomst, met de vertaling daarvan, te bevelen door plaatsing van dit besluit in het *Staatsblad*. (1)

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, worden belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's Gravenhage, den 4den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

(*Uitgeg.* 14 *Jan.* 1913.)

VERTALING.

OVEREENKOMST *betreffende het telegraafverkeer tusschen Rusland en Nederland.*

Krachtens artikel 17 van het Internationaal Telegraafverdrag van Sint-Petersburg hebben de ondergeteekenden, behoudens bekrachtiging door hunne wederzijdsche Regeeringen, in onderling overleg de volgende bepalingen vastgesteld:

Art. **1**. Voor de gewone telegrammen, gewisseld tusschen Rusland en Nederland, wordt de taks per woord bepaald op de volgende wijze:

Eindtaks van Rusland . . . . . 25 centimes
Eindtaks van Nederland . . . . 6 centimes
Transittaks van Duitschland . . 6 centimes.

2. De genoemde taksen zullen op de telegrammen worden toegepast, te rekenen van af de uitwisseling der ministerieele verklaringen en in geen geval vóór 1 Juli 1912.

3. De taksen, vastgesteld bij de artikelen 1 en 2 van de overeenkomst van 1/13 Mei 1897, zullen ophouden te gelden na de inwerkingtreding van de tegenwoordige overeenkomst.

Deze overeenkomst zal van kracht blijven gedurende onbepaalden tijd en tot na afloop van een termijn van zes maanden, volgende op den dag, waarop de opzegging van bedoelde overeenkomst door eene der contracteerende partijen zal zijn gedaan.

Gedaan in drievoud te Sint-Petersburg, te 's Gravenhage en te Berlijn.

's Gravenhage, 24 Mei 1912.

Voor Nederland:

De Directeur-Generaal der Posterijen en Telegraphie van het Koninkrijk der Nederlanden,

(*get.*) G. J. C. A. POP.

Berlijn, 6 Juni 1912.

Voor Duitschland:

Het Keizerlijk Duitsche Postdepartement,

Voor den Staatssecretaris,

(*get.*) MENNY.

Sint-Petersburg, 7/20 Juni 1912.

Voor Rusland:

De Directeur-Generaal der Posterijen en Telegraphie van het Keizerrijk Rusland,

(*get.*) SÉVASTIANOFF.

(1) Hierna is alleen de vertaling opgenomen.

—

4 *Januari* 1913. BESLUIT, houdende beslissing dat, waar door het gemeentebestuur de krachtens de Hinderwet gevraagde vergunning verleend is onder zoodanige voorwaarden, dat bij voldoening daaraan, de aard der inrichting geheel zou veranderen, het besluit van Burg. en Weth., waarbij dit geschiedde, behoort te worden vernietigd.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de Naamlooze Vennootschap „*Algemeene Garageen Automobiel Maatschappij*" te *'s-Gravenhage*, tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders dier gemeente van 6 Mei 1912, nº. 4204/64, Afd. O. W. II, waarbij aan haar en hare rechtverkrijgenden voorwaardelijk vergunning is verleend tot het oprichten van eene benzine-bewaarplaats op een tot het perceel de *Carpentierstraat 78* behoorend open terrein, kadastraal bekend gemeente *'s-Gravenhage*, Sectie R. nº. 7746;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 4 December 1912, nº. 407;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 2 Januari 1913, nº. 984H. Afdeeling Arbeid;

Overwegende: dat bij bovengemeld besluit de vergunning verleend is met bepaling:

a. enz.

b. dat de bewaarplaats van benzine naar het oordeel van Burgemeester en Wethouders moet zijn ingericht volgens het stelsel „Martini und Hüneke, Maschinen-bau-Aktien-Gesellschaft" te *Berlijn*, of volgens een daarmede in doelmatigheid overeenkomend stelsel, ter beoordeeling waarvan eene teekening van de bewaarplaats en eene teekening van de aftapinrichting in drievoud, moeten worden ingediend, van welke teekeningen, na goedkeuring door Burgemeester en Wethouders, een ten blijke van die goedkeuring door hun College gewaarmerkt exemplaar aan den concessionaris

wordt uitgereikt en in het lokaal, waar de inrichting is gevestigd, te allen tijde ter beschikking moet zijn voor de ambtenaren, belast met het toezicht op de naleving van deze voorwaarden;

c. dat de aftapinrichting, zoo ten opzichte van het perceel der inrichting als van de belendende perceelen moet zijn geplaatst ten genoegen van Burgemeester en Wethouders;

d. dat het aftappen van benzine alleen mag geschieden bij daglicht of bij ten genoegen van Burgemeester en Wethouders, voldoende geïsoleerd kunstlicht zonder dat eenig vuur of ander dan ten genoegen van hun College voldoende geïsoleerd kunstlicht in de nabijheid aanwezig is;

e. dat de in de inrichting aanwezige hoeveelheid benzine, het aantal van 420 Liters niet mag overschrijden;

dat van het besluit van Burgemeester en Wethouders de Naamlooze Vennootschap „Algemeene Garage- en Automobiel-Maatschappij" te *'s-Gravenhage* bij Ons in beroep is gekomen, daarbij o. a. aanvoerende, dat door geen der eigenaars of gebruikers van omliggende perceelen bezwaren tegen de oprichting der inrichting zijn gemaakt; dat blijkens het evengenoemd besluit, de *gevraagde* vergunning werd verleend, terwijl de voorwaarde *b.* die vergunning weder geheel te niet doet en de aanhechting van een exemplaar der stukken, bedoeld in art. 5, sub 1° en 2° der Hinderwet, dus geen zin heeft, wijl de daarop voorgestelde inrichting, tot de oprichting waarvan vergunning werd verzocht, niet mag worden gemaakt en derhalve de gevraagde vergunning feitelijk geweigerd is; dat van eene voorwaardelijke vergunning als bedoeld in art. 12 der Hinderwet hier bezwaarlijk sprake kan zijn om de volgende redenen: dat de vorm van het besluit in kwestie geheel in strijd is met die eener voorwaardelijke vergunning; dat men onmogelijk als voorwaarde kan beschouwen den eisch, dat de inrichting, voor de oprichting waarvan vergunning wordt gevraagd, *niet* wordt gemaakt en in de plaats daarvan eene geheel andere inrichting wordt daargesteld, die men onmogelijk kan doen maken, wanneer niet alle eigenaars van benzine-bewaarplaatsen te *'s-Gravenhage* worden verplicht de inrichting dier bewaarplaatsen te wijzigen wegens het systeem „Martini und Hüneke" of een dergelijk systeem en waarvoor dan geene vergunning werd gevraagd; dat blijkens art. 12 der Hinderwet alleen voorwaarden kunnen worden gesteld ten behoeve van belanghebbenden en dus hier geene voorwaarden kunnen worden gesteld, naardien op de op 2 April 1912 gehouden vergadering geene bezwaren tegen het verleenen der gevraagde vergunning zijn gemaakt, dat derhalve Burgemeester en Wethouders, blijkbaar de gevraagde vergunning willende weigeren, verplicht waren, ingevolge art. 11 der Hinderwet, zulks te doen onder vermelding der redenen, die tot dit besluit hebben geleid;

Overwegende: dat de gevraagde vergunning door het gemeentebestuur van *'s-Gravenhage* verleend is onder zoodanige voorwaarden, dat bij voldoening daaraan, de aard der inrichting geheel zou veranderen;

dat mitsdien deze voorwaarden niet hadden mogen worden opgelegd en dus het besluit van Burgemeester en Wethouders behoort te worden vernietigd;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het besluit van Burgemeester en Wethouders van de gemeente *'s-Gravenhage* van 6 Mei 1912, n°. 4204/64 Afd. O. W. II, te vernietigen.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast enz. (W. v. D. B. A.)

—

6 *Januari* 1913. BESLUIT tot wijziging van het besluit van 28 Januari 1907, houdende nieuwe indeeling van de contrôles der grondbelasting (kadaster).

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 2 Januari 1913, n°. 80, afdeeling Personeel;

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. enz.;

3°. Met wijziging in zooverre van Ons besluit van 28 Januari 1907, n°. 33, gewijzigd bij Onze besluiten van 8 December 1910, n°. 43 en 5 Januari 1912, n°. 8, met ingang van 1 April 1913:

A. af te scheiden van den kring der contrôle der grondbelasting:

a. te *'s Gravenhage*, de tot het kantoor der hypotheken en van het kadaster te *Leiden* behoorende kadastrale gemeenten;

b. te *Zwolle* en te *Almelo*, de tot het kantoor der hypotheken en van het kadaster te *Deventer* behoorende kadastrale gemeenten;

c. te *Heerenveen*, de kadastrale gemeenten *Lemmer*, *Oosterzee*, *Langweer* en *Sloten*, behoorende tot het kantoor der hypotheken en van het kadaster te *Sneek*;

B. toe te voegen aan den kring der contrôle der grondbelasting te *Leeuwarden*, de kadastrale

gemeenten *Lemmer*, *Oosterzee*, *Langweer* en *Sloten*, behoorende tot het kantoor der hypotheken en van het kadaster te *Sneek*;

C. in te stellen een contrôle der grondbelasting:

a. te *Leiden*, voor de tot het kantoor der hypotheken en van het kadaster aldaar behoorende kadastrale gemeenten;

b. te *Deventer*, voor de tot het kantoor der hypotheken en van het kadaster aldaar behoorende kadastrale gemeenten;

4°. enz.

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's Gravenhage, den 6den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

—

7 *Januari* 1913. BESLUIT, houdende nadere regeling van de porten der brieven en andere stukken, welke rechtstreeks over zee tusschen het Rijk en zijne koloniën en bezittingen in Oost- en West-Indië worden gewisseld. S. 6.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Waterstaat en van Koloniën van 18 December 1912, n°. 19, Afdeeling Posterijen en Telegrafie, en van 19 December 1912, n°. 7, Afdeeling A[4];

Den Raad van State gehoord (advies van 24 December 1912, n°. 12);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 31 December 1912, n°. 17, Afdeeling Posterijen en Telegrafie, en 4 Januari 1913, n°. 54, Afdeeling A[4];

En lettende op artikel 25 der wet tot regeling der brievenposterij (*Staatsblad* 1908, n°. 316), benevens op artikel 21 van het Algemeen Postverdrag van Rome van 26 Mei 1906 (*Staatsblad* 1907, n°. 239);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. De brieven en andere hieronder te vermelden stukken, welke rechtstreeks over zee (dat is met de zoogenaamde „zeepost") tusschen het Rijk en zijne koloniën en bezittingen in Oost- en West-Indië worden gewisseld, zijn onderworpen aan het navolgende tarief van frankeering:

1. bij verzending uit Nederland naar Oost- en West-Indië, alsmede bij verzending uit West-Indië naar Nederland:

a. brieven 5 cent per 20 gram of gedeelte van 20 gram;

b. briefkaarten $2^1/_2$ cent per enkele kaart en 5 cent voor een dubbele kaart, dat is met vooruitbetaald antwoord;

c. gedrukte stukken 1 cent per 50 gram of gedeelte van 50 gram;

d. papieren en bescheiden 1 cent per 50 gram of gedeelte van 50 gram, met toepassing van een minimum van 5 cent voor elke verzending onder een afzonderlijk adres;

e. monsters of stalen van koopwaren 2 cent per 50 gram of gedeelte van 50 gram, met toepassing van een minimum van 5 cent voor elke verzending onder een afzonderlijk adres;

2. bij verzending uit Oost-Indië naar Nederland:

a. brieven 10 cent voor een gewicht tot en met 20 gram en $7^1/_2$ cent voor elk gewicht van 20 gram of gedeelte van 20 gram boven het eerste gewicht van 20 gram;

b. briefkaarten 5 cent per enkele kaart en 10 cent voor eene dubbele kaart, dat is met vooruitbetaald antwoord;

c. gedrukte stukken, papieren en bescheiden en monsters of stalen van koopwaren zijn onderworpen aan het tarief, hierboven sub 1 *c*, *d* en *e* genoemd.

Bijeenvoeging van de sub *c*, *d* en *e* bedoelde soorten van stukken onder één adres is geoorloofd. Het minimum port van 5 cent is dan toepasselijk.

2. § *1.* Voor ongefrankeerde brieven en briefkaarten, per „zeepost" verzonden, is in het verkeer met West-Indië het dubbele van het port, bedoeld bij artikel 1, sub 1a en b in het verkeer met Oost-Indië het dubbele van het port, bedoeld bij artikel 1, sub 2a en b, van de geadresseerden te heffen.

§ *2.* Alle andere in artikel 1 vermelde stukken moeten ten minste gedeeltelijk gefrankeerd zijn. Indien zij ongefrankeerd ter post worden bezorgd, blijft de verzending achterwege.

§ *3.* Bij ontoereikende frankeering is, zoowel voor de brieven als voor de andere stukken in artikel 1 bedoeld, van de geadresseerden te heffen een port ten bedrage van tweemaal de ontbrekende som, met aanvulling van de breuken van $2^1/_2$ cent tot het volle bedrag van $2^1/_2$ cent.

3. De brieven, bedoeld sub 2a van artikel 1, kunnen, bijaldien zij zijn gericht aan beneden den rang van officier bij de land- of zeemacht dienende militairen, of afkomstig van beneden

dien rang bij de land- of zeemacht in Oost-Indië dienende militairen, bij verzending met de „zeepost" gefrankeerd worden met 5 cent, mits zij het gewicht van 20 gram niet te boven gaan en geen voor anderen dan den geadresseerde bestemde of van anderen dan den onderteekenaar afkomstige brieven bevatten.

4. § *1.* Op de verzending met de „zeepost" zijn overigens van toepassing de bepalingen, geldende voor de brieven en verdere stukken, die op andere wijze dan langs den rechtstreekschen zeeweg, tusschen het Rijk en zijne koloniën en bezittingen in Oost- en West-Indië worden gewisseld.

§ *2.* Met afwijking in zooverre van de voormelde bepalingen, kunnen echter de gedrukte stukken, bij verzending per „zeepost", tot een gewicht van ten hoogste 5 kilogram worden toegelaten.

5. Dit besluit treedt in werking:

voor de verzending uit Nederland den 16den Januari 1913;

voor de verzending uit Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao op den datum respectievelijk door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, en Gouverneurs van Suriname en van Curaçao te bepalen.

6. Bij het in werking treden van de bepalingen van dit besluit vervalt het Koninklijk besluit van 30 September 1907 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 261; *Indisch Staatsblad* n°. 502; *Surinaamsch Gouvernementsblad* n°. 84 en *Curaçaosch Publicatieblad* n°. 41).

Onze Ministers van Waterstaat en van Koloniën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 7den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
(*get.*) L. H. W. REGOUT.

De Minister van Koloniën,
(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 15 *Jan.* 1913.)

—

7 *Januari* 1913. BESLUIT, tot verlenging van den termijn, genoemd in artikel 2 der wet van 18 Juli 1911 (*Staatsblad* n°. 253). S. 7.

—

7 *Januari* 1913. BESLUIT, houdende nadere bepalingen omtrent den vrijdom van accijns voor het zout, benoodigd voor het ontdooid houden van spoorwegrails en het reinigen van openbare wegen. S. 8.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 11 December 1912, n°. 70, Accijnzen;

Gezien artikel 74, letter *f*, der wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 227), houdende bepalingen omtrent den accijns op het zout en Ons besluit van 6 April 1912 (*Staatsblad* n°. 139);

Den Raad van State gehoord (advies van 24 December 1912, n°. 9);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 Januari 1913, n°. 44, Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. **1.** Het ruw zout, benoodigd voor het ontdooid houden van spoorwegrails en voor het reinigen van openbare wegen, kan, met aanvulling in zoover van artikel 3 van Ons voormeld besluit van 6 April 1912 (*Staatsblad* n°. 139), mede betrokken worden uit een depot op den voet der volgende bepalingen.

2. Ieder, die een depot van vermengd zout ten behoeve van het ontdooid houden van spoorwegrails en het reinigen van openbare wegen wil oprichten, heeft daartoe noodig de vergunning van den directeur der accijnzen over de gemeente, waar het depot zal gevestigd worden.

De vergunning wordt verleend tot wederopzeggens. Intrekking geschiedt door den directeur bij eene met redenen omkleede beslissing.

De belanghebbende, wien eene vergunning is geweigerd, of wiens vergunning is ingetrokken, heeft beroep op Onzen Minister van Financiën.

3. Alvorens het depot in gebruik wordt genomen, moet van het pand waarin het depot zal worden gevestigd, schriftelijk aangifte worden gedaan ten kantore van den ontvanger der accijnzen over de gemeente, waarin het depot is gelegen, die over het al dan niet toelaten beslist.

De ontvanger geeft, bij toelating, van deze aangifte een bewijs af.

Alleen met schriftelijke toestemming van den ontvanger kan een als depot aangegeven lokaal tevens dienen tot opslag van andere goederen of tot andere doeleinden.

De belanghebbende heeft van des ontvangers beslissing omtrent een en ander beroep op Onzen Minister van Financiën.

Op of boven den ingang der bedoelde lokalen moet met duidelijk leesbare letters in olie-

verf gesteld worden het opschrift: „Bergplaats van Wegenzout".

4. De depothouder stelt ten genoegen van den ontvanger borg voor den accijns van het opgeslagen zout.

5. Onverminderd het bepaalde bij artikel 21 der wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* nº. 227) omtrent inslag uit entrepot en bij Ons besluit van 3 Januari 1908 (*Staatsblad* nº. 2) omtrent inslag rechtstreeks van buitenslands, kan het zout door den depothouder worden betrokken uit eene zoutziederij, uit eene bergplaats onder krediet van een handelaar of uit eene vrijdombergplaats als bedoeld bij Ons besluit van 29 September 1909 (*Staatsblad* nº. 326), bij hoeveelheden van ten minste 2500 kilogram.

Onze Minister van Financiën kan toestaan, dat eene kleinere hoeveelheid wordt ingeslagen.

Dadelijk na den inslag wordt het zout, ten einde het ongeschikt te maken voor belast gebruik, onder toezicht van ambtenaren, en overeenkomstig de voorschriften van Onzen Minister van Financiën, vermengd met ten minste een liter petroleum en een half kilogram naphtaline per 100 kilogram zout, te verstrekken door den depothouder, of met zoodanige andere stoffen als door dien Minister zullen worden voorgeschreven.

Het alzoo verkregen mengsel wordt *Wegenzout* genoemd.

Terstond na het vermengen wordt het wegenzout door of vanwege den depothouder in gave zakken gedaan.

Elke zak, met uitzondering van die voor het overschot, moet 100 of 50 kilogram bevatten.

De gevulde zakken worden door de ambtenaren met een lood verzegeld.

Onze Minister van Financiën kan, onder de noodige voorzieningen, ontheffing van deze verplichtingen verleenen, terwijl hij kan eischen, dat het in het depot aanwezige zout, op kosten van den depothouder, opnieuw worde vermengd.

6. De depothouder houdt een door den ontvanger gewaarmerkt register, waarin worden geboekt de in- en uitgeslagen hoeveelheden zout.

Dit register wordt ingericht en bijgehouden overeenkomstig de voorschriften van Onzen Minister Financiën.

Jaarlijks in de maand Januari worden de over het afgeloopen jaar gehouden registers, bedoeld in dit en het volgend artikel, ingeleverd bij den ontvanger, met de schriftelijke verklaringen, bedoeld bij artikel 8.

Wanneer de ambtenaren der accijnzen het depot bezoeken, moet hun dat register op aanvrage onverwijld worden vertoond.

7. Het ingeslagen zout mag alleen worden afgeleverd aan spoor- en tramwegmaatschappijen, gemeentebesturen en andere lichamen of personen, wien de zorg voor een openbaren weg is toevertrouwd, die het noodig hebben voor het ontdooid houden van spoorwegrails en het reinigen van openbare wegen. De aflevering kan plaats hebben met door den depothouder zelven af te geven geleibiljetten uit een register, waarvan het model wordt vastgesteld door Onzen Minister van Financiën en die dienen tot dekking van uitslag, vervoer en inslag.

Met betrekking tot den tijd voor het vervoer gedraagt de depothouder zich naar de voorschriften deswege door den ontvanger der accijnzen te geven.

Het is verboden wegenzout uit een depot uit te slaan, te vervoeren of in eene bergplaats in te slaan anders dan met een document als hierbedoeld.

De vervoerder zorgt dat de volgens dit besluit toegepaste verzegeling gedurende het vervoer ongeschonden blijft.

8. De depothouder zorgt voor iederen uitslag in het bezit te zijn van eene gedagteekende schriftelijke verklaring van den ontbieder, waaruit blijkt:

a. naam, woonplaats van den ontbieder;

b. bestemming van het wegenzout volgens de onderscheiding van artikel 1;

c. hoeveelheid ontboden wegenzout.

9. De ambtenaren zijn bevoegd, mits voorzien van eene schriftelijke machtiging van den ontvanger of hooger ambtenaar, om den voorraad in het depot aan te peilen.

De depothouder is verplicht kosteloos de noodige werklieden, een weegtoestel met gewichten, alsmede de bij de opneming vereischte zakken of andere voorwerpen tot berging van zout te verstrekken.

Het gewicht der zakken, waarin het zout zich bevindt, kan worden bepaald door weging van eenige ledige zakken van dezelfde soort en grootte, ter keuze van de ambtenaren.

Het is verboden een kleineren voorraad aanwezig te hebben dan het register aanwijst.

Verschillen van niet meer dan vijf ten honderd, berekend over den voorraad bij de vorige opneming en de latere inslagen, worden niet als overtreding van dit besluit beschouwd.

Bij het bevinden van een tekort van meer dan *twee* percent, berekend over de bij de vorige peiling bevonden en daarna ingeslagen

hoeveelheden, wordt van het tekort boven die speling de accijns ingevorderd, berekend tegen drie gulden per 100 kilogram.

10. De depothouder zorgt, dat de looden der zakken ongeschonden blijven.

De ambtenaren kunnen te allen tijde die looden afnemen, doch verzegelen die zakken dan opnieuw.

11. Wanneer de vergunning van den depothouder is ingetrokken, worden verdere inslagen van zout niet toegelaten.

Het voorhanden zout moet binnen een jaar na de intrekking der vergunning, op den voet van dit besluit, worden afgeleverd, bij gebreke waarvan de accijns wordt ingevorderd.

12. Bij overgang of verplaatsing van het bedrijf kan de inspecteur der accijnzen, onder de noodige voorzieningen, toestaan, dat de aanwezige voorraad aan den nieuwen verkrijger wordt overgedaan of naar een ander depot wordt overgebracht.

13. Het is verboden wegenzout in te slaan of aanwezig te hebben in eene zoutziederij of in panden of op erven, welke door deuren, vensters of andere openingen met eene zoutziederij gemeenschap hebben.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 7den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 28 *Jan.* 1913.)

—

8 *Januari* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Oorlog tot wijziging van de beschikking van den Minister van Oorlog van 21 Februari 1903, houdende uitvoering van het Koninklijk besluit van 5 Januari 1903 (*Staatsblad* n°. 2).

De Minister van Oorlog,

Gezien de dezerzijdsche Beschikkingen van 21 Februari 1903, IIIe Afd., n°. 175 en van 10 Mei 1906, IIIe Afd., n°. 279;

Overwegende, dat de toepassing van eerstvermelde Beschikking overbodig en ook ongewenscht is ten aanzien van de na te noemen categorieën van personen;

Heeft goedgevonden, onder intrekking van de hiervoren in de tweede plaats aangehaalde Beschikking, het navolgende te bepalen:

De dezerzijdsche Beschikking van 21 Februari 1903, IIIe Afd., n°. 175, is niet meer van toepassing op alle voor de waarneming van den militairen dienst ongeschikt bevondenen, van wier gebreken het vaststaat en ook door belanghebbenden niet ontkend wordt, dat ze zijn ontstaan *buiten* den dienst, voor zooveel die personen op het oogenblik hunner ongeschiktverklaring:

a. hoewel voor den dienst aangewezen, nog geenerlei militairen dienst hebben verricht; of

b. minder dan *zes* maanden in den militairen dienst hebben doorgebracht; of

c. verlofgangers der Militie of der Landweer zijn, dan wel miliciens en landweerplichtigen, die voor herhalingsoefeningen onder de wapenen zijn gekomen en minder dan *vijf* voor pensioen geldende dienstjaren hebben.

Deze personen worden — met handhaving overigens van het beginsel, neergelegd in de dezerzijdsche Aanschrijving van 16 November 1906, IIIe Afd., n°. 160 — door de autoriteiten, die daartoe krachtens hare instructie de bevoegdheid bezitten, ontslagen, nadat hunne ongeschiktheid door den Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der Landmacht is geconstateerd en ter kennis is gebracht van die autoriteiten. Voor bedoeld ontslag wordt de tusschenkomst van het Departement van Oorlog dus niet meer vereischt.

In het bewijs van ontslag, alsmede in het stamboek, zal moeten worden vermeld, dat het ontslag wordt verleend wegens $\frac{\text{ziels-}}{\text{lichaams-}}$gebreken, ontstaan: „*buiten* den dienst".

Omtrent de wijze hunner ondergeschiktverklaring zullen door voormelden Inspecteur aan de Chefs van den militairen geneeskundigen dienst nadere voorschriften worden verstrekt.

De personen, behoorende tot een der vorenbedoelde categorieën *a*, *b* en *c*, komen niet in aanmerking voor een uitgesteld ontslag als waarvan sprake is in de dezerzijdsche Aanschrijvingen van 9 December 1886, IIIe Afd., n°. 31 en 15 September 1909, IIIe Afd., n°. 170.

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal, (*get.*) A. J. DOORMAN.

—

9 *Januari* 1913. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 28 Augustus 1888 (*Staatsblad* n°. 144), tot bepaling van het maximum der verpleegden en het minimum der geneeskundigen in het provinciaal krankzinnigengesticht „*Meerenberg*" te *Bloemendaal*. S. 9.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 7 Januari 1913,

n°. 10443 (1912), afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad*, n°. 96), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 165);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met intrekking van de Koninklijke besluiten van:

24 Februari 1894 (*Staatsblad* n°. 36);

van 8 Augustus 1902 (*Staatsblad* n°. 165);

van 15 Februari 1905 (*Staatsblad* n°. 72);

van 21 Mei 1907 (*Staatsblad* n°. 140);

van 26 October 1909 (*Staatsblad* n°. 345);

van 11 April 1910 (*Staatsblad* n°. 109), en

van 18 April 1911 (*Staatsblad* n°. 121),

te bepalen, dat in het Koninklijk besluit van 28 Augustus 1888 (*Staatsblad* n°. 144) nader de volgende wijziging wordt gebracht.

Artikel 1 wordt gelezen als volgt:

„In het provinciaal krankzinnigengesticht „*Meerenberg*", te *Bloemendaal*, mogen niet meer dan 1374 krankzinnigen verpleegd worden, namelijk 269 mannen en 270 vrouwen in het gebouw tot stand gebracht krachtens de vergunning, verleend bij Koninklijk besluit van 30 November 1885, n°. 19, en 403 mannen en 432 vrouwen in het oudere gebouw".

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 9den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 28 *Jan.* 1913.)

—

9 *Januari* 1913. BESLUIT, betreffende de klassificatie van vestingwerken. S. 10.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 29 November 1912, Kabinet, Litt. M[93];

Gelet op de artikelen 3 en 4 der Wet van 21 December 1853 (*Staatsblad* n°. 128);

Gelet op de Koninklijke besluiten van 25 Januari 1854 (*Staatsblad* n°. 8), 16 September 1859 (*Staatsblad* n°. 100), 13 Augustus 1881 (*Staatsblad* n°. 150), 8 April 1886 (*Staatsblad* n°. 48), 4 November 1890 (*Staatsblad* n°. 161), 24 Augustus 1897 (*Staatsblad* n°. 197) en 19 Februari 1903 (*Staatsblad* n°. 77);

Den Raad van State gehoord (advies van 24 December 1912, n°. 17);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 6 Januari 1913, Kabinet, Litt. F[1];

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Met wijziging van het Koninklijk besluit van 25 Januari 1854 (*Staatsblad* n°. 8) zullen de batterijen in de gemeente *Bunschoten* (niet ten Westen van de haven gelegen) geen vestingwerken meer zijn.

2. De lijst vastgesteld bij Koninklijk besluit van 25 Januari 1854 (*Staatsblad* n°. 8), voor zooveel betreft:

de batterij *de Roskam*;

de batterijen bij *Dalem*;

de batterij ten westen van de haven in de gemeente *Bunschoten*;

het werk aan den *Daatselaar*;

het voorwerk aan den *Engelaar*;

de stelling aan den mond van de *Roode Vaart* en het *Hollandsch Diep*;

het retranchement aan de haven van den *Oudenbosch*;

de stelling aan den mond van *de Dintel* en het *Volkerak*;

de stelling bij *Steelhoven*;

de linie van *den Hout*;

de linie van den *Munnikenhof*, en

de groote schans genaamd *Spinola* en de kleine schans te *Terheijden*;

de lijst vastgesteld bij Koninklijk besluit van 16 September 1859 (*Staatsblad* n°. 100), voor zooveel betreft:

de kustbatterij nommer *twaalf* in de gemeente *Oost-Voorne*;

de lijst, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 13 Augustus 1881 (*Staatsblad* n°. 150), betreffende:

de kustbatterijen nommer *negen*, *tien* en *elf* in de gemeente *Oost-Voorne*, met den bedekten weg en de redan tusschen deze batterijen;

de lijst, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 8 April 1886 (*Staatsblad* n°. 48), voor zooveel betreft:

de batterij bij de *Drimmelsche sluis*, en

het werk op den rechter Waaloever beneden *Lent*;

en, voor zooveel laatstgenoemd werk betreft, nader vastgesteld bij Koninklijk besluit van 4 November 1890 (*Staatsblad* n°. 161);

de lijst, vastgesteld bij laatstgenoemd besluit, voor zooveel betreft:

de stelling in de *Neder-Betuwe*, en

het gedeelte van de stelling aan de *Grebbe*, op den linkeroever van de *Buitengrift*;

de lijst, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 24 Augustus 1897 (*Staatsblad* n°. 197), voor zooveel betreft:

de *Grebbelinie* van het werk aan den *Rooden Haan* tot *Krachtwijk*;

het fort bij de *Cruquius*;

het fort aan *de Zwet*;

het fort bij het *Nieuwe-Meer*;

het fort *Schiphol*;

de werken bij *Amstelveen*;

het fort in den *Laander-* en *West-Bijlmerpolder*;

het werk *Gaasp-Gein*, en

de werken beoosten *Diemerbrug*; en

de lijst, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 19 Februari 1903 (*Staatsblad* n°. 77), voor zooveel betreft:

de *Wierickerschans*, en

de werken bij *Ouderkerk*,

worden vervangen door de bij dit besluit behoorende lijst.

3. De vestingwerken, vermeld in de bij dit besluit behoorende lijst behooren tot de *tweede-* of tot *geene* klasse, zooals in die lijst is vermeld.

4. Op de in de laatste kolom van de lijst aangeduide perceelen, ofschoon zij binnen een verboden kring liggen, is de Wet van 21 December 1853 (*Staatsblad* n°. 128) niet van toepassing.

5. Dit besluit met de daarbij behoorende lijst komt in werking op den tweeden dag na de dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het besluit is geplaatst.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk tegelijkertijd in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 9den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) H. COLIJN.

(*Uitgeg.* 31 *Jan.* 1913.)

LIJST.

Gemeente of gemeenten waarin het vestingwerk of waarin het vestingwerk en de verboden kringen liggen.	Vestingwerken of gedeelten van vestingwerken, behoorende tot: de eerste klasse.	de tweede klasse.	de derde klasse.	Vestingwerken of gedeelten van vestingwerken, behoorende tot geene klasse.	Beschrijving vande in Artikel negen der Wet bedoelde lijnen.	Perceelen of gedeelten van perceelen, binnen een verboden kring liggende, ten aanzien van welke de Wet niet van toepassing is.
Haarlemmermeer, Heemstede en Haarlemmerliede en Spaarnwoude.		Het fort bij de *Cruquius.*				De perceelen en gedeelten van perceelen gelegen aan de keelzijde van het fort beoosten de grenslijn, gevormd door de aaneenschakeling van: den Westelijken boord van het *Spaarne*; de Oostelijke grens van het perceel, kadastraal gemeente *Heemstede*, sectie A, nº. 762; de grens tusschen de kadastrale sectiën A en C der gemeente *Heemstede*; de Oostelijke en Zuid-Oostelijke grenzen van het perceel, kadastraal gemeente *Heemstede*, sectie C, nº. 918; de Oostelijke grens van het perceel, kadastraal gemeente *Heemstede*, sectie C, nº. 1795; het verlengde in Noordelijke richting van de Oostelijke grens van den militairen Landsgrond van het fort; de Oostelijke en Zuid-Oostelijke grenzen van dien militairen Landsgrond; de lijn getrokken op een afstand van 115 Meter ten Zuid-Westen van en evenwijdig aan de as van den *Kruisweg*; de as van de *Spaarnetocht* en de lijn, getrokken op een afstand van 194 Meter ten Zuid-Westen van en evenwijdig aan de as van evengenoemden weg.
Oostvoorne, Brielle en *Rozenburg.*		De kustbatterij nommer *twaalf.*				De perceelen gelegen in de gemeenten *Rozenburg* en *Brielle*, voor zooveel deze perceelen niet zijn gelegen binnen de verboden kringen van de vesting *Brielle* en de kustbatterij aan den mond van de haven.
Vuren en *Dalem.*				De batterijen bij *Dalem.*		

Gemeente of gemeenten waarin het vestingwerk of waarin het vestingwerk en de verboden kringen liggen.	Vestingwerken of gedeelten van vestingwerken, behoorende tot : de eerste klasse.	de tweede klasse.	de derde klasse.	Vestingwerken of gedeelten van vestingwerken, behoorende tot geene klasse.	Beschrijving van de in Artikel negen der Wet bedoelde lijnen.	Perceelen of gedeelten van perceelen, binnen een verboden kring liggende, ten aanzien van welke de Wet niet van toepassing is.
Bodegraven.				*De Wierickerschans.*		
Bunschoten.				De batterijen ten westen van de haven.		
Ede, Geldersch-Veenendaal, Renswoude, Lunteren, Stichts Veenendaal, Amerongen, Leersum, Woudenberg, Leusden, Stoutenberg, Amersfoort en *Hoogland.*				De *Grebbelinie* van het werk aan den *Rooden Haan* tot *Krachtwijk*, bestaande uit : *a.* de linie ; *b.* het fort aan de *Buursteeg* ; *c.* de linie van *Jufvrouw Wijk* ; *d.* de batterij op den *Schalmdijk* ; *e.* het werk met voorwerk aan den *Rooden Haan* ; *f.* het voorwerk te *Lambalgen* ; *g.* het voorwerk op de *Roffelaarskade*, en *h.* het voorwerk op de *Aschatterkade.*		
Renswoude, Lunteren.				Het werk aan den *Daatselaar.*		
Renswoude.				Het voorwerk aan den *Engelaar.*		
Rhenen en *Wageningen.*				Het gedeelte van de Stelling aan de *Grebbe*, op den linkeroever van de *Buitengrift*, bestaande uit het hoornwerk aan de *Grebbe* en de bastions op den *Uitwaard*		

				Betuwe, bestaande uit: *a.* het werk op den *Waalbandijk* te *Ochten*, *b.* de linie tusschen de werken op den *Waal-* en den *Rijnbandijk* te *Ochten* en aan de *Spees*; *c.* het werk op den *Rijnbandijk* aan de *Spees*.		
Klundert.				De Stelling aan den mond van de *Roode Vaart* en het *Hollandsch Diep*.		
Gastel, Oudenbosch.				Het retranchement aan de haven van den *Oudenbosch*.		
Dinteloord, Fijnaart.				De Stelling aan den mond van *de Dintel* en het *Volkerak*.		
Oost-Voorne.				De kustbatterijen nommer *negen, tien en elf* met den bedekten weg en de redan tusschen die batterijen.		
Elst (Lent).				Het werk op den rechter-*Waaloever* beneden *Lent*.		
Weesp.				De batterij de *Roskam*.		
Haarlemmerliede en Spaarnwoude.				Het fort aan de *Zwet*, bestaande uit: *a.* het werk benoorden den spoorweg van *Amsterdam* naar *Haarlem*, en *b.* de lunet bezuiden de trekvaart van *Halfweg* naar *Haarlem*.		
Sloten, Haarlemmermeer.				Het fort bij het *Nieuwe Meer*, bestaande uit: *a.* het werk benoorden de ringvaart van den *Haarlemmermeerpolder*, en *b.* de lunet bezuiden deze ringvaart.		

Gemeente of gemeenten waarin het vestingwerk of waarin het vestingwerk en de verboden kringen liggen.	Vestingwerken of gedeelten van vestingwerken, behoorende tot:			Vestingwerken of gedeelten van vestingwerken, behoorende tot geene klasse.	Beschrijving van de in Artikel negen der Wet bedoelde lijnen.	Perceelen of gedeelten van perceelen, binnen een verboden kring liggende, ten aanzien van welke de Wet niet van toepassing is.
	de eerste klasse.	de tweede klasse.	de derde klasse.			
Haarlemmermeer.				Het fort *Schiphol.*		
Nieuwer-Amstel.				De werken bij *Amstelveen*, bestaande uit: *a.* de post bij het *Groote Loopveld*, rechts, links en bewesten de ringsloot van den *Bovenkerkerpolder*; en *b.* de post rechts en links van den weg naar de *Hand naar Leiden.*		
Ouder-Amstel en *Nieuwer-Amstel.*				De werken bij *Ouderkerk* bestaande uit: *a.* de post aan de *Bullewijk*; *b.* de post ten oosten en ten westen van den *Amstel*; en *c.* de post aan het *Groote Loopveld.*		
Weesperkarspel.				Het fort in den *Laander-* en *West-Bijlmerpolder.*		
Weesperkarspel.				Het werk *Gaasp-Gein.*		
Diemen.				De werken beoosten *Diemerbrug*, bestaande uit: *a.* de post aan de *Vinkebrug*, rechts en links van de *Muidervaart*; *b.* de post bij de *Vierhuizen*; *c.* de post op de landtong de *Sniep*, en *d.* de post aan het *Wees-*		

| | | |

Hebben goedgevonden en verstaan:

met intrekking van Ons besluit van 24 November 1910 (*Staatsblad* nº. 358) te bepalen:

Eenig artikel.

In het eerste lid van artikel 2 van het Koninklijk besluit van 13 Februari 1892 (*Staatsblad* nº. 43) zooals dat artikel wordt gelezen ingevolge Onze besluiten van 17 December 1909 (*Staatsblad* nº. 404) en van 24 November 1910 (*Staatsblad* nº. 358), wordt in de plaats van „231 mannen en 96 vrouwen" gelezen „249 mannen en 78 vrouwen".

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 10den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 28 *Jan.* 1913.)

—

10 *Januari* 1913. KONINKLIJK BESLUIT.

Zoowel historisch als taalkundig brengt het vestigen van een hoofdverblijf overeenkomstig art. 74 Burg. Wetb. mede, dat een plaats worde aangewezen, die als tehuis van den persoon, die zijn hoofdverblijf gevestigd heeft, kan worden aangemerkt en waar hij ten behoeve zijner maatschappelijke betrekkingen te vinden is.

Van zoodanig hoofdverblijf kan in het onderhavige geval geen sprake zijn, waar immers vaststaat, dat de betrokken persoon zonder vaste woonplaats was, een zwervend leven leidde en zelfs ter zake van landlooperij werd veroordeeld.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beslissende het geschil over de woonplaats van de armlastige krankzinnige E. IMMERS, weduwe K. NOTH;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 20 December 1912, nº. 426;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 8 Januari 1913, nº. 1, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen:

Overwegende, dat ELISABETH IMMERS, weduwe van KARL NOTH, bij vonnis van de Arrondissements-Rechtbank van *Amsterdam* van 13 Juni 1911 — de vermelding inhoudende, dat zij, vóór dat zij in het huis van bewaring werd opgenomen, geen vaste woonplaats had — ter zake van landlooperij werd veroordeeld tot twee dagen hechtenis en plaatsing in een Rijkswerkinrichting voor den tijd van één jaar en daarna op 22 Juli 1911 uit de Rijkswerkinrichting te *Leiden*, waarin zij was geplaatst, werd overgebracht naar het Rijkskrankzinnigengesticht te *Grave*, waar patiente voor rekening van het Departement van Justitie werd verpleegd tot aan het einde van den straftijd op 19 Juni 1912;

dat Burgemeester en Wethouders van *Amsterdam* bezwaar maakten om overeenkomstig het verzoek van den Minister van Binnenlandsche Zaken de kosten van de verpleging vanaf 19 Juni 1912 voor rekening van hunne gemeente te nemen, daarbij aanvoerende, dat patiente eenigen tijd voor hare opzending naar de Rijkswerkinrichting geen vast adres heeft gehad, hetgeen blijkt uit het vonnis van 13 Juni 1911, hetwelk inhoudt, dat E. IMMERS, vóór ze in het huis van bewaring werd opgenomen, zonder vaste woonplaats was; dat het verder voor het hebben eener woonplaats in eene gemeente niet voldoende is, dat iemand voortdurend in eene zelfde gemeente verblijft, maar daarvoor tevens vereischt wordt, dat men in die gemeente *een vast verblijf heeft gevestigd*, welke opvatting in overeenstemming wordt geacht met de gebruikelijke uitlegging van de betrekkelijke wetsbepalingen;

Overwegende, dat ook al mocht worden aangenomen, dat E. IMMERS, weduwe K. NOTH steeds in de gemeente *Amsterdam* verbleef, totdat op 17 Juni 1911 het bovenbedoelde vonnis van de Arrondissements-Rechtbank aldaar werd ten uitvoer gelegd, toch niet kan worden aangenomen, dat zij haar hoofdverblijf in den zin, bedoeld in het 1e lid van art. 74 van het Burgerlijk Wetboek, te *Amsterdam* had gevestigd;

dat toch, zoowel historisch als taalkundig, het vestigen van een hoofdverblijf medebrengt, dat een plaats worde aangewezen, die als tehuis van den persoon, die zijn hoofdverblijf gevestigd heeft, kan worden aangemerkt en waar hij ten behoeve zijner maatschappelijke betrekkingen te vinden is;

dat van zoodanig hoofdverblijf in het onderhavige geval geen sprake kan zijn, daar immers vaststaat, dat E. IMMERS, weduwe K. NOTH, zonder vaste woonplaats was, een voortdurend zwervend leven leidde en zelfs ter zake van landlooperij werd veroordeeld;

dat mitsdien de kosten van verpleging moeten komen ten laste van het Rijk;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te verklaren, dat geene gemeente als woon-

plaats van de armlastige krankzinnige E. IMMERS, weduwe K. NOTH, voor de toepassing van art. 39 der Armenwet kan worden aangewezen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. d. B.-A.)

—

10 *Januari* 1913. BESLUIT, houdende beslissing, dat waar Gedep. Staten de gevraagde ontheffing van de verbodsbepaling van het provinciaal reglement op de wegen hebben geweigerd op een grond, vreemd aan het aan hunne beslissing onderworpen verzoek, hun in deze genomen besluit behoort te worden vernietigd.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door E. DE VRIES te *Cuyk* tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Noord-Brabant* van 14 Augustus 1912, G. nº. 260 (1e afd.) waarbij afwijzend is beschikt op zijn verzoek om ontheffing van de verbodsbepaling, vervat in art. 4 sub *f* van het Politiereglement op de wegen in *Noord-Brabant* 1904 (Prov. Blad 1909, nº. 38), zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij besluit der Staten van 20 Juli 1911 (Prov. Blad 1912, nº. 11), tot het spannen en aanbrengen van electrische geleidingen boven of over de provinciale wegen onder de gemeente *Cuyk* e. a.;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 4 December 1912, nº. 404;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 8 Januari 1913, nº. 265, Afdeeling Waterstaat;

Overwegende: dat door het Electrotechnisch Installatie Bureau „DIRKSEN en DE VRIES" te *Nijmegen* in 1910, ten behoeve van de exploitatie van de electrische centrale te *Cuyk* op de provinciale wegen onder *Cuyk* palen zijn geplaatst, door middel van welke boven en over die wegen lijnen zijn gespannen of aangebracht tot voortgeleiding van electrische stroom, zonder dat ontheffing was verkregen van de verbodsbepaling, vervat in art. 2 sub *a* jº art. 5 sub *c* van het Politiereglement op de wegen in Noord-Brabant 1904 (Prov. Blad 1909 nº. 38);

dat Gedeputeerde Staten van *Noord-Brabant* bij schrijven van 8 Maart 1911 den curator van de inmiddels in staat van faillissement verklaarde handelsvennootschap hebben verzocht, maatregelen te willen doen nemen tot wegruiming van de palen en geleidingdraden; dat bij schrijven van 30 Juli 1912, G. nº. 193, 1e Afd. Gedeputeerde Staten dit verzoek hebben hernieuwd aan den appellant, die op den 1en Juli 1912 eigenaar der genoemde electrische centrale was geworden en die tot Gedeputeerde Staten het verzoek had gericht om ontheffing van de verbodsbepaling, vervat in art. 4 sub *f* van het Politiereglement op de wegen 1904, zooals dit reglement is gewijzigd bij besluit der Staten van 20 Juli 1911 (Prov. Blad 1912, nº. 11);

dat Gedeputeerde Staten bij besluit van 14 Augustus 1912, G. nº. 260, 1e afd., afwijzend hebben beschikt op het verzoek van den appellant om ontheffing van de zooeven genoemde verbodsbepaling, vervat in art. 4 sub *f* van het meergenoemd politiereglement;

dat van dit besluit van Gedeputeerde Staten E. DE VRIES bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat z. i. voor niet-verleening van de gevraagde ontheffing geen voldoende termen aanwezig zijn;

Overwegende: dat Gedeputeerde Staten bij hun bestreden besluit de weigering der gevraagde ontheffing hebben doen steunen op eene *beweerde* overtreding van art. 2 sub *a* jº art. 5 sub *c* van het Politiereglement op de wegen in *Noord-Brabant* 1904 (Prov. Blad van *Noord-Brabant* 1909, nº. 38);

dat het in dezen evenwel uitsluitend betreft de vraag, of bezwaar bestaat ontheffing te verleenen van het in art. 4 onder *f* van het bedoeld politiereglement vervat verbod;

dat Gedeputeerde Staten in een onderzoek en beslissing van *deze* vraag niet zijn getreden, maar de gevraagde ontheffing hebben geweigerd op een grond, vreemd aan het, aan hunne beslissing onderworpen verzoek;

dat het gebruik van — en de veiligheid op de wegen en voetpaden door het verleenen der verzochte ontheffing niet wordt bedreigd, en ook van andere bezwaren daartegen niet is gebleken;

Gezien het gewijzigd Politiereglement op de wegen in *Noord-Brabant* 1904;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van *Noord-Brabant* van 14 Augustus 1912, G. nº. 260, 1e Afd., aan E. DE VRIES te *Cuyk* ontheffing te verleenen van de verbodsbepaling, vervat in art. 4 sub *f* van het gewijzigd Politiereglement op de wegen in *Noord-Brabant* 1904, tot het spannen en aanbrengen van electrische geleidingen boven of over de provinciale wegen onder de gemeente *Cuyk* e. a.

Onze Minister van Waterstaat is belast enz. (W. v. d. B.-A.)

11 *Januari* 1913. WET, houdende goedkeuring van het op 18 November 1911 te *Brussel* tusschen *Nederland* en *België* gesloten verdrag, betreffende aanwijzing van het station *Esschen* als overgangsstation. S. 13.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat in het op 18 November 1911, te Brussel tusschen Nederland en België gesloten verdrag, waarbij het op Belgisch grondgebied gelegen station Esschen wordt aangewezen als overgangsstation tusschen de Belgische en de Nederlandsche Staatsspoorwegen, bepalingen voorkomen, die aan het Rijk geldelijke verplichtingen opleggen ;

Gelet op het tweede lid van art. 59 der Grondwet ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Wordt goedgekeurd het met de bijlage (1) hiernevens in afdruk gevoegde, op 18 November 1911 te Brussel tusschen Nederland en België gesloten verdrag, waarbij het op Belgisch grondgebied gelegen station Esschen wordt aangewezen als overgangsstation tusschen de Belgische en de Nederlandsche Staatsspoorwegen.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 11den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

De Minister van Waterstaat,
(*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 31 *Jan.* 1913.)

AFSCHRIFT.

—

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas et Sa Majesté le Roi des Belges :

Considérant que les travaux d'aménagement de la station d'Esschen, adoptée comme station d'échange entre les chemins de fer de l'Etat belge et les chemins de fer de l'Etat néerlandais, par l'Arrangement du 21 juin 1880, sont en voie d'achèvement,

Ont résolu de conclure une convention en exécution de l'article 17 de la Convention conclue le 31 octobre 1879 entre les Pays-Bas et la Belgique et ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires savoir :

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas :

le Jonkheer VAN DER STAAL VAN PIERSHIL, Son Envoyé Extra-ordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi des Belges ;

Sa Majesté le Roi des Belges :

Monsieur DAVIGNON, Membre de la Chambre de Représentants, Son Ministre des Affaires Etrangères, lesquels après s'être communiqué mutuellement leurs pleins pouvoirs trouvés en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes :

Article 1.

La station d'Esschen, située sur le territoire belge, est définitivement adoptée comme station d'échange entre l'Administration des Chemins de fer de l'Etat belge et les Administrations de chemins de fer néerlandaises auxquelles l'Etat néerlandais a confié l'exploitation de la ligne de Roosendaal à la frontière belge.

Les travaux d'aménagement exécutés ou à executer par le Gouvernement belge suivant les dispositions du plan ci-joint arrêté de commun accord, comprennent non seulement les installations qui seront utilisées en commun par les chemins de fer des deux pays, mais aussi celles qui resteront à l'usage exclusif des chemins de fer néerlandais.

L'acquisition du terrain en territoire néerlandais se fera par les soins et pour le compte du Gouvernement néerlandais.

Article 2.

Les dépenses résultant des travaux d'aménagement seront déterminées par les deux Gouvernements, dans un procès-verbal qui visera aussi bien les installations communes que les installations destinées exclusivement à l'usage des chemins de fer néerlandais.

Du chef de l'usage de la station d'Esschen par les Administrations de chemins de fer néerlandaises, le Gouvernement néerlandais paiera au Gouvernement belge une redevance annuella qui sera fixée dans le procès-verbal visé à l'alinéa précédent.

Cette redevance, calculée au taux de quatre pour cent (4 %) sera établie :

1°. sur la moitié de la différence entre les dépenses faites par le Gouvernement belge et les dépenses faites par le Gouvernement néerlandais pour les installations communes ;

2°. sur la totalité des dépenses faites par le Gouvernement belge pour les installations destinées exclusivement à l'usage des chemins de fer néerlandais.

La redevance sera payable à Bruxelles par termes semestriels.

(1) Deze bijlage wordt hierna niet opgenomen.

Jusqu'au jour de la signature du procès-verbal dont il est fait mention au premier alinéa la redevance sera établie d'après les stipulations du présent article et elle sera augmentée au fur et à mesure de la mise en service des installations comprises au plan admis de commun accord.

Article 3.

Sauf l'approbation des deux Gouvernements, les Administrations intéressées pourront aporter à la station d'Esschen, aménagée d'après le plan ci-joint les agrandissements et modifications qu'elles jugeront nécessaires.

Article 4.

La traction des trains entre la frontière et la station d'Esschen s'effectuera par les soins des Administrations néerlandaises désignées à l'article 1.

Article 5.

Une convention sera passée entre l'Administration des chemins de fer de l'Etat belge et les Administrations néerlandaises désignées à l'article 1, pour régler ce service de traction, les conditions d'exploitations en commun de la station d'échange, ainsi que l'exécution des travaux d'agrandissement ou de modifications visés à l'article 3.

Article 6.

Dans le cas où les Compagnies néerlandaises ou l'une d'elles, cesseraient l'exploitation des chemins de fer de l'Etat néerlandais conformément aux conditions prévues dans les conventions du 21 Janvier 1890 conclues avec le Gouvernement néerlandais, soit en suite de la reprise par l'Etat des chemins de fer exploités par les compagnies ou l'une d'elles, soit parce que celles-ci ou l'une d'elles, seraient déclarées dechues de leurs droits à cette exploitation, la Convention désignée à l'article 5 cesserait ses effets, si l'Etat néerlandais en exprimait le désir dans un avis adressé à l'Etat belge, un mois franc avant la date du changement d'exploitation. Cet avis indiquerait les vues du Gouvernement néerlandais touchant le nouveau régime à adopter.

Le cas échéant, il ne pourrait en résulter aucune perturbation dans le service de la ligne internationale. A défaut de cet avis, l'Etat néerlandais serait simplement substitué aux Compagnies néerlandaises ou à liune de celles-ci, pour tout ce qui concerne cette Convention.

Article 7.

La présente Convention sera ratifiée et les ratifications seront échangées à Bruxelles aussitôt que faire se pourra.

Article 8.

La présente Convention entrera en vigueur un mois après la date de l'échange des ratifications. Elle remplacera l'Arrangement du 21 juin 1880.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs l'ont signée et scellée en double original.

Fait à Bruxelles, le 18 novembre 1911.

(*Signé*) O. D. VAN DER STAAL VAN PIERSHIL.

(*L.-S.*)

(*Signé*) DAVIGNON.

(*L.-S.*)

---

11 *Januari* 1913. WET, tot wijziging van de grens tusschen de gemeenten *Blokzijl* en *Ambt-Vollenhove*. S. 14.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, de grens tusschen de gemeenten *Blokzijl* en *Ambt-Vollenhove*, te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De grens tusschen de gemeenten *Blokzijl* en *Ambt-Vollenhove* wordt gewijzigd als volgt:

Aanvangende aan den Kuinderdijk, waar de grens tusschen de kadastrale perceelen, gemeente *Ambt-Vollenhove*, sectie A nos. 257 en 261 het midden van de oostelijke bermsloot van dien dijk snijdt, loopt de nieuwe grens in oostelijke richting door het midden van de sloot, ten noorden van de perceelen sectie A nos. 261 en 260 tot aan het midden van de waterlossing of den noordoosthoek van het perceel n°. 260 hiervoor vermeld.

Op dit punt in zuidoostelijke richting ombuigende, wordt de grensscheiding gevormd aanvankelijk door het midden van de waterlossing (zuidoostelijke grens van de perceelen sectie A nos. 260, 275 en 274), tot aan den noordhoek van het perceel, sectie A n°. 273, om daarna in oostelijke en zuidoostelijke richting, door het midden van de slooten, langs den noordoostkant van de perceelen nos. 273, 320, 333, 334, 336, 343, 344 en 345 gaande, het midden van het Noorderdiep te bereiken.

Van laatstgenoemd punt loopt de grens in zuidwestelijke richting door het midden van het Noorderdiep, tot het punt, waar zij het verlengde van het midden van het Zuiderdiep snijdt, vervolgens in oostelijke richting langs dat verlengde en door het midden van het Zuiderdiep tot het verlengde van den westkant van de Rotwetering.

Daarna volgt de grens den westkant der Rotwetering tot aan den zuidoosthoek van het per-

ceel sectie B nº. 50, buigt op dit punt in westelijke richting, gaande door het midden der sloot ten zuiden van de perceelen sectie B nos. 50 en 49 tot aan den Blokzijlerdijk, gaat van dit punt over dien dijk tot aan den zuidoostelijken hoek van het perceel sectie B nº. 1085, en volgt van daar eene lijn, gaande door het midden van een vervallen sloot of slegge en over grenspaaltjes langs de zuidelijke grens van de perceelen sectie B nos 1085 en 712 tot aan de grens van de gemeente aan de zijde van de Zuiderzee.

Hierna volgt de grens de lijn, die de scheiding uitmaakt tusschen het grondgebied der gemeente en de Zuiderzee, tot aan het punt, waar het midden van een greppel, zijnde de noordelijke grens (of het verlengde van die grens) van het perceel sectie A nº. 677, de grens van de gemeente aan de zijde van de Zuiderzee ontmoet, daarna loopt zij in oostelijke richting door het midden van dien greppel, zijnde de noordelijke grens van nº. 677, tot aan den zuidwesthoek van het perceel, sectie A nº. 674.

Vervolgens op dat punt, in noordelijke richting ombuigende, loopt de grens langs den oostkant van een sloot, vormende de westelijke of noordwestelijke scheiding der perceelen, sectie A nos. 674, 673, 672, 671, 670, 669 en 668 tot aan den noordwesthoek van laatstgenoemd perceel. Van dit punt af volgt de grens in noordoostelijke richting eenige grenspaaltjes, zijnde de noordelijke grens van het perceel nº. 668 en loopt daarna in het verlengde dier lijn, door het perceel sectie A nº. 667 tot aan het midden van de westelijke bermsloot van den Kuinderdijk, om van dit punt, over dien dijk gaande, zich te vereenigen met het punt, waarmede deze grensbeschrijving aanvangt.

2. De overgang van grondgebied van *Ambt-Vollenhove* naar *Blokzijl*, welke het gevolg is van deze grensverandering, heeft plaats op 1 Januari 1913.

3. De gemeente *Blokzijl* keert binnen een jaar na de inwerkingtreding dezer wet, een bedrag van *f* 8500 (*acht duizend vijf honderd gulden*) uit aan de gemeente *Ambt-Vollenhove* als schadeloosstelling voor te verliezen inkomsten.

4. Alle stukken, uitsluitend betrekking hebbende op het grondgebied van *Ambt-Vollenhove*, dat aan *Blokzijl* overgaat, worden aan de gemeente *Blokzijl* uitgekeerd.

Het bestuur der gemeente *Blokzijl* heeft te allen tijde het recht kosteloos inzage te nemen van het archief der gemeente *Ambt-Vollenhove* en uit dit archief afschriften of uittreksels op zijne kosten te vorderen.

5. De ingezetenen, gevestigd op het grondgebied, dat tot de gemeente *Blokzijl* overgaat, worden voor de verkiesbaarheid tot leden van den gemeenteraad en voor de toepassing van artikel 7 der Kieswet van 1 Januari 1913 af, als ingezetenen dier gemeente beschouwd.

Voor zoover de personen, gevestigd op het overgaand grondgebied, geplaatst zijn op de voor het loopende jaar vastgestelde kiezerslijst, zendt het gemeentebestuur van *Ambt-Vollenhove* vóór 8 Januari 1913 een uittreksel uit de kiezerslijst aan het gemeentebestuur van *Blokzijl*.

Bij het opmaken van de kiezerslijst wordt in laatstgenoemde gemeente voor de toepassing van de artikelen 20, 21, 25 en 28, 2de lid, der Kieswet, ten aanzien van de in dat uittreksel voorkomende personen gehandeld, alsof zij op de voor het loopende jaar vastgestelde kiezerslijst voorkwamen.

6. Zij, die voor de lichting der nationale militie van 1913 in de gemeente *Ambt-Vollenhove* zijn ingeschreven, en gevestigd zijn op het grondgebied, dat van die gemeente naar de gemeente *Blokzijl* overgaat, blijven voor de toepassing der wet van 2 Februari 1912 (*Staatsblad* nº. 21) en van de te harer uitvoering gegeven voorschriften beschouwd worden als militieplichtigen van eerstgenoemde gemeente.

Zij, die in die gemeente voorkomen in het register, bedoeld in artikel 87 van voormelde wet of in het register, bedoeld in artikel 26 der Landweerwet (*Staatsblad* nº. 160 van 1901), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 30 December 1909 (*Staatsblad* nº. 421), worden, voor zoover zij gevestigd zijn op het grondgebied, dat van die gemeente naar de gemeente *Blokzijl* overgaat, op het register van laatstgenoemde gemeente overgeschreven.

7. Deze wet treedt in werking met den dag harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 11den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 28 *Jan.* 1913.)

—

11 *Januari* 1913. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor het verruimen van de verbinding tusschen het Van Hogendorpsplein en de Blaak te *Rotterdam*. S. 15.

—

11 *Januari* 1913. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor het verruimen van het Oostplein te *Rotterdam*. S. 16.

—

11 *Januari* 1913. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor uitbreiding van het gemeente-slachthuis te *'s Hertogenbosch*. S. 17.

—

11 *Januari* 1913. WET, tot vervanging van de in artikel 9 der wet van 27 September 1841 (*Staatsblad* n°. 35) opgenomen regeling omtrent amortisatie van Nationale Schuld. S. 18.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de in artikel 9 der wet van 27 September 1841 (*Staatsblad* n°. 35) opgenomen regeling omtrent amortisatie van Nationale Schuld door een andere regeling te vervangen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De in artikel 9 der wet van 27 September 1841 (*Staatsblad* n°. 35) opgenomen regeling omtrent amortisatie van Nationale Schuld wordt vervangen door de volgende regeling:

Jaarlijks wordt op de begrooting der Staatsuitgaven — voor het eerst op die voor 1913 — voor inkoop van inschrijvingen in een der Grootboeken van de Nationale Schuld of van schuldbekentenissen ten laste van den Staat, voor zoover deze, hetzij zijn te gelde gemaakt krachtens eene wet tot het aangaan van eene geldleening ten laste van den Staat, hetzij zijn voortgesproten uit verwisseling met inschrijvingen in de Grootboeken der Nationale Schuld, of voor aflossing van zoodanige schuldbekentenissen voor haar nominaal bedrag, eene som uitgetrokken van *een millioen gulden*, vermeerderd met het bedrag der door dezen inkoop of aflossing vrijgelaten rente. De zooeven bedoelde som stijgt, behoudens nadere wettelijke voorziening, niet boven *twee millioen gulden*.

Indien de ingevolge het vorig lid uit te trekken som voor eenig jaar mocht blijven beneden die, welke, volgens de in artikel 9 der wet van 27 September 1841 (*Staatsblad* n°. 35) opgenomen regeling, voor gelijk doeleinde in dat jaar zou zijn te besteden, wordt deze laatste som op de begrooting der Staatsuitgaven voor dat jaar, voor inkoop of aflossing, als in het vorig lid bedoeld, uitgetrokken.

De Staat is ten allen tijde bevoegd meer af te lossen dan hierboven werd bepaald.

De ingevolge het eerste lid voor haar nominaal bedrag aflosbaar te stellen schuldbekentenissen worden telkens vooraf bij uitloting aangewezen.

Deze uitlotingen hebben plaats volgens door Ons te stellen regelen.

De ingekochte en afgeloste schuldbekentenissen worden ter vernietiging bij de Algemeene Rekenkamer overgebracht.

2. Deze wet treedt in werking op 1 Januari 1913.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 11den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 30 *Jan.* 1913.)

—

11 *Januari* 1913. WET, tot verhooging van het *zevende* hoofdstuk *B* der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912. S. 19.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd.

Ten gevolge hiervan worden het totaal van de VIde afdeeling en het eindcijfer van het hoofdstuk verhoogd met *f* 22,000.

—

11 *Januari* 1913. WET, tot verhooging van het *zevende* hoofdstuk *B* der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912. S. 20.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd.

Ten gevolge van vermelde verhoogingen wordt het totaal van de IVde afdeeling en het eindcijfer van het hoofdstuk verhoogd met *f* 56,650.

—

11 *Januari* 1913. WET, tot aanvulling en verhooging van het *negende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912, S. 21.

Bij deze wet wordt een artikel ingelascht.

Ten gevolge hiervan wordt het totaal der IIde afdeeling, alsmede het eindcijfer van genoemd hoofdstuk, verhoogd met *f* 80,000.

—

11 *Januari* 1913. WET, tot overbrenging in beheer en onderhoud bij de gemeente *Groningen* van de in die gemeente in den Heereweg over den Staatsspoorweg liggende viaduct, alsmede van een in diezelfde gemeente gelegen gedeelte van den Rijksweg naar de Drentsche grens. S. 22.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de te *Groningen* in den Heereweg over den Staatsspoorweg liggende viaduct, alsmede een ter plaatse gelegen gedeelte van den Rijksweg naar de Drentsche grens, in beheer en onderhoud bij de genoemde gemeente over te brengen;

Gelet op artikel 1, eerste lid, der wet van 10 November 1900 (*Staatsblad* nº. 176);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Bij de gemeente *Groningen* wordt in beheer en onderhoud overgebracht de in die gemeente in den Heereweg over den Staatsspoorweg liggende viaduct, alsmede een in diezelfde gemeente gelegen gedeelte van den Rijksweg naar de Drentsche grens, een en ander op den voet van de overeenkomst, gesloten bij de in afschrift aan deze wet gehechte akte van 17/21 Mei 1912, welke overeenkomst bij deze wet wordt bekrachtigd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 11den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 11 *Febr.* 1913.)

AFSCHRIFT.

—

OVEREENKOMST *betreffende het beheer en onderhoud van de viaduct in den Heereweg, gelegen in de gemeente Groningen en van een gedeelte van den Rijksweg van Groningen naar de Drentsche grens, gelegen in dezelfde gemeente.*

Tusschen A. E. KEMPEES, c. i., Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat in de 4de directie, te Leeuwarden, handelende krachtens machtiging van den Minister van Waterstaat van 28 Maart 1911, nº. 222, afdeeling Waterstaat, in deze optredende voor het Rijk, ter eene zijde,

en Jhr. Mr. Dr. E. TJARDA VAN STARKENBORCH STACHOUWER, Burgemeester, en Dr. A. PEKELHARING, Secretaris der gemeente Groningen, als zoodanig vertegenwoordigende het bestuur dier gemeente en handelende krachtens Raadsbesluit van 17 Februari 1912, nº. 14, I, goedgekeurd door de Gedeputeerde Staten der provincie Groningen in hunne Vergadering van den 22 Februari 1912, nº. 72, 2de afdeeling A, voor en ten behoeve van die gemeente, ter andere zijde,

is, behoudens bekrachtiging bij de wet, ten aanzien van het beheer en het onderhoud van de viaduct, gelegen in de gemeente Groningen, en van een gedeelte van den Rijksweg van Groningen naar de Drentsche grens, gelegen in dezelfde gemeente, het volgende overeengekomen:

Art. 1. De gemeente Groningen neemt met het in werking treden van de in het hoofd dezer overeenkomst bedoelde wet op zich het beheer en het onderhoud van:

1º. de viaduct over den Staatsspoorweg in den Heereweg, gelegen in de gemeente Groningen, voor zoover met eene roode kleur aangeduid op de bij deze overeenkomst behoorende en door beide partijen gewaarmerkte teekening (1) en kadastraal bekend: gemeente Groningen, sectie C, nos. 2061, 2711 (gedeeltelijk), 4562 (gedeeltelijk), 6776, doch met uitzondering van den tot het terrein van den Staatsspoorweg behoorenden grond onder de viaduct, met dien verstande dat de gemeente Groningen de bevoegdheid verkrijgt den daarop aanwezigen tusschenpijler ter plaatse te behouden en dien voor zooveel noodig te herstellen en te vernieuwen, tenzij ingevolge de voorwaarde, gesteld in artikel 4 van deze overeenkomst, de viaduct mocht worden gewijzigd, in welk geval de gemeente gelijke bevoegdheid verkrijgt ten aanzien van den gewijzigden pijler of van een eventueel in de plaats daarvan gemaakt werk;

2º. een gedeelte van den Rijksweg van Groningen naar de Drentsche grens, met eene blauwe kleur aangeduid op de bovenbedoelde teekening, gelegen in dezelfde gemeente en zich uitstrekkende ter lengte van 387 M. van het eindpunt van het wegvak, genoemd in de dd. 23 Mei 1877 tusschen het Rijk en de gemeente Groningen gesloten overeenkomst, tot aan de Natte brug bij de grens tusschen de gemeenten Groningen en Haren, zijnde bedoeld gedeelte kadastraal bekend: gemeente Groningen, sectie C, nos. 5400, 3362, sectie B, nos. 4662, 7336, 7338, 7340.

2. De overname in beheer en onderhoud van het in artikel 1 genoemde geschiedt als traverse op den voet der Koninklijke besluiten van 20 September 1814, nº. 52, 17 December 1819, nº. 1 en 25 December 1823, nº. 86.

———

(1) Deze teekening wordt hierna niet opgenomen.

3. Het door de gemeente Groningen overgenomene moet door haar in goeden en reinen staat worden gehouden.

4. Indien in het belang van den spoorwegdienst werken moeten worden gemaakt op of in de viaduct, of de viaduct moet worden gewijzigd, moet de gemeente Groningen zulks gedoogen, zonder deswege schadevergoeding te kunnen vorderen.

5. Voor alle wijzigingen van de viaduct, zoomede voor het daarop plaatsen van voorwerpen, moet de gemeente Groningen in het belang van het uitzicht in oostelijke richting van het seinhuis A — gelegen ten westen van de viaduct — overleg plegen met den exploitant van den Staatsspoorweg en is de goedkeuring van den Minister van Waterstaat vereischt.

De uitvoering van werken aan den pijler of de landhoofden van de viaduct mag niet anders plaats hebben dan in overleg met den exploitant van den Staatsspoorweg, terwijl de gemeente zich daarbij heeft te gedragen naar de voorschriften, welke door dien exploitant in het belang van de veiligheid van het verkeer en de uitoefening van den dienst op den spoorweg zullen worden gegeven.

6. De gemeente Groningen treedt door de overname in beheer en onderhoud van bovenbedoelde viaduct en wegsgedeelte tegenover derden in de rechten en verplichtingen van het Rijk ter dezer zake.

Aan derden verleende vergunningen voor werken in of op het door de gemeente Groningen in beheer en onderhoud overgenomen wegvak en zich ook daarbuiten uitstrekkende, alsmede vergunningen, verleend aan of ten behoeve van Departementen van Algemeen Bestuur, mogen niet worden ingetrokken zonder bewilliging van de autoriteit die de vergunning verleende, tenzij het werken betreft waarvan het voortbestaan thans reeds van het goedvinden der gemeente afhankelijk is.

Voorts is de gemeente verplicht te gedoogen, dat de houders van vorenbedoelde vergunningen de krachtens die vergunningen aanwezige werken onderhouden en zoo noodig vernieuwen onder geene bezwarender voorwaarden, dan waaronder dit op het tijdstip van deze overdracht zoude mogen geschieden.

7. Het bestuur der gemeente Groningen verplicht zich voor de overschrijving van deze overeenkomst in de openbare registers zorg te dragen; alle daarop vallende kosten komen ten laste van die gemeente.

Aldus in tweevoud opgemaakt en wederzijds onderteekend,

Voor het Rijk:
De Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat in de 4de directie,
Leeuwarden, den 21 Mei 1912.
(*get.*) A. E. KEMPEES.

Voor de gemeente Groningen:
Het Gemeentebestuur van Groningen,
Groningen, den 17 Mei 1912.
(*get.*) E. TJ. VAN STARKENBORGH,
Burgemeester.
„ A. PEKELHARING, *Secretaris.*

Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal van het Departement van Waterstaat,
SALVERDA DE GRAVE.

—

11 *Januari* 1913. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen in de gemeente *Ruinerwold*, noodig voor den aanleg eener vloedkade door het waterschap *Ruinerwold*. S. 23.

—

11 *Januari* 1913. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening in de gemeente *Ter Aar*, noodig voor de verbetering van het Aarkanaal van *Papenveer* tot *Aardam*. S. 24.

—

11 *Januari* 1913. WET, tot verhooging van het *tiende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912. (Verschillende onderwerpen). S. 25.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd.

Ten gevolge hiervan wordt verhoogd het totaal der IIde afdeeling met *f* 46,000;
dat der IIIde afdeeling met *f* 28,889;
terwijl het eindcijfer van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912 wordt verhoogd met *f* 74,889.

—

11 *Januari* 1913. WET, houdende goedkeuring van het op 23 September 1910 te *Brussel* tusschen *Nederland, Duitschland, Argentinië, Oostenrijk-Hongarije, België, Brazilië, Chili, Cuba, Denemarken, Spanje, de Vereenigde Staten van Amerika, Frankrijk, Groot-Britannië en Ierland, Griekenland, Italië, Japan, Mexico, Nicaragua, Noorwegen, Portugal, Rumenië, Rusland, Zweden* en *Uruguay* gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende aanvaring, met bijbehoorend protokol van onderteekening. S. 26.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben dat het op 23 September 1910 te Brussel tusschen Nederland, Duitschland, Argentinië, Oostenrijk-Hongarije, België, Brazilië, Chili, Cuba, Denemarken, Spanje, de Vereenigde Staten van Amerika, Frankrijk, Groot-Britannië en Ierland, Griekenland, Italië, Japan, Mexico, Nicaragua, Noorwegen, Portugal, Rumenië, Rusland, Zweden en Uruguay gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende aanvaring, met bijbehoorend protokol van onderteekening, wettelijke rechten betreft;

Gelet op het tweede lid van artikel 59 der Grondwet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Wordt goedgekeurd het in afdruk nevens deze wet gevoegde op 23 September 1910, te Brussel tusschen Nederland, Duitschland, Argentinië, Oostenrijk-Hongarije, België, Brazilië, Chili, Cuba, Denemarken, Spanje, de Vereenigde Staten van Amerika, Frankrijk, Groot-Britannië en Ierland, Griekenland, Italië, Japan, Mexico, Nicaragua, Noorwegen, Portugal, Rumenië, Rusland, Zweden en Uruguay gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende aanvaring, met bijbehoorend protokol van onderteekening.

2. Deze wet treedt in werking op den dag harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 11den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, tijdelijk belast met het beheer van het Departement van Justitie,
(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 18 *Jan.* 1913.)

CONVENTION *pour l'unification de certaines règles en matière d'abordage.*

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse, au nom de l'Empire Allemand; le Président de la République Argentine; Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc., et Roi Apostolique de Hongrie: pour l'Autriche et pour la Hongrie; Sa Majesté le Roi des Belges; le Président des Etats-Unis du Brésil; le Président de la République du Chili; le Président de la République de Cuba; Sa Majesté le Roi de Danemark; Sa Majesté le Roi d'Espagne; le Président des Etats-Unis d'Amérique; le Président de la République Française; Sa Majesté le Roi du Royaume-Uni de la Grande-Bretagne et d'Irlande et des Possessions Britanniques au delà des Mers, Empereur des Indes; Sa Majesté le Roi des Hellènes; Sa Majesté le Roi d'Italie; Sa Majesté l'Empereur du Japon; le Président des Etats-Unis Mexicains; le Président de la République de Nicaragua; Sa Majesté le Roi de Norvège; Sa Majesté la Reine des Pays-Bas; Sa Majesté le Roi de Portugal et des Algarves; Sa Majesté le Roi de Roumanie; Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies; Sa Majesté le Roi de Suède; le Président de la République de l'Uruguay,

Ayant reconnu l'utilité de fixer de commun accord certaines règles uniformes en matière d'abordage, ont décidé de conclure une Convention à cet effet et ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse, au nom de l'Empire Allemand:

M. KRACKER DE SCHWARTZENFELDT, Chargé d'Affaires d'Allemagne à Bruxelles;

M. le Dr. STRUCKMANN, Conseiller Intime Supérieur de Régence, Conseiller rapporteur au Département Impérial de la Justice.

Le Président de la République Argentine:

S. Exc. M. A. BLANCAS, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de la République Argentine près Sa Majesté le Roi des Belges;

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc., et Roi Apostolique de Hongrie:

Pour l'Autriche et pour la Hongrie:

S. Exc. M. le Comte DE CLARY et ALDRINGEN, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi des Belges;

Pour l'Autriche:

M. le Dr. STEPHEN WORMS, Conseiller de Section au Ministère I. R. Autrichien du Commerce.

Pour la Hongrie:

M. le Dr. FRANÇOIS DE NAGY, Secrétaire d'Etat e. r., Professeur ordinaire à l'Université Royale de Budapest, Membre de la Chambre Hongroise des Députés.

Sa Majesté le Roi des Belges:

M. BEERNAERT, Ministre d'Etat, Président du Comité Maritime International;

M. CAPELLE, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire, Directeur Général du Commerce et des Consulats au Ministère des Affaires Etrangères;

M. CH. LE JEUNE, Vice-Président du Comité Maritime International;

M. LOUIS FRANCK, Membre de la Chambre des Représentants, Secrétaire Général du Comité Maritime International;

M. P. SEGERS, Membre de la Chambre des Représentants.

Le Président des Etats-Unis du Brésil:

M. le Dr. RODRIGO OCTAVIO DE LANGGAARD MENEZES, Professeur à la Faculté libre des sciences juridiques et sociales de Rio de Janeiro, Membre de l'Académie brésilienne.

Le Président de la République du Chili:

S. Exc. M. F. PUGA-BORNE, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de la République du Chili près Sa Majesté le Roi des Belges.

Le Président de la République de Cuba:

M. FRANCISCO ZAYAS Y ALFONSO, Ministre Résident de la République de Cuba à Bruxelles.

Sa Majesté le Roi de Danemark:

M. W. DE GREVENKOP CASTENSKIOLD, Ministre Résident de Danemark à Bruxelles;

M. HERMAN BARCLAY HALKIER, Avocat à la Cour suprême de Danemark.

Sa Majesté le Roi d'Espagne:

S. Exc. M. DE BAGUER Y CORSI, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi des Belges;

DON JUAN SPOTTORNO, Auditeur Général de la Marine Royale;

DON RAMON SANCHEZ OCAÑA, Chef de division au Ministère de la Justice, Ancien Magistrat d'Audience territoriale;

DON FAUSTINO ALVAREZ DEL MANZANO, Professeur à l'Université Centrale de Madrid.

Le Président des Etats-Unis d'Amérique:

M. WALTER C. NOYES, Juge à la Cour de circuit des Etats-Unis à New-York;

M. CHARLES C. BURLINGHAM, Avocat à New-York;

M. A. J. MONTAGUE, Ancien Gouverneur de l'Etat de Virginie;

M. EDWIN W. SMITH, Avocat à Pittsburg.

Le Président de la République Française:

S. Exc. M. BEAU, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de la République Française près Sa Majesté le Roi des Belges;

M. LYON-CAEN, Membre de l'Institut, Professeur de la Faculté de droit de Paris et de l'Ecole des Sciences politiques, Président de l'Association française de droit maritime.

Sa Majesté le Roi du Royaume-Uni de la Grande-Bretagne et d'Irlande et des Possessions Britanniques au delà des Mers, Empereur des Indes:

S. Exc. Sir ARTHUR HARDINGE, K. C. B., K. C. M. G., Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi des Belges;

THE HONBLE. Sir WILLIAM PICKFORD, Juge à la Haute Cour de Londres;

M. LESLIE SCOTT, Conseiller du Roi, à Londres;

THE HONBLE. M. HUGH GODLEY, Avocat à Londres.

Sa Majesté le Roi des Hellènes:

M. GEORGES DIOBOUNIOTIS, Professeur agrégé à l'Université d'Athènes.

Sa Majesté le Roi d'Italie:

M. le Prince DE CASTAGNETO CARACCIOLO, Chargé d'Affaires d'Italie à Bruxelles;

M. FRANÇOIS BERLINGIERI, Avocat, Professeur à l'Université de Gênes;

M. FRANÇOIS MIRELLI, Conseiller à la Cour d'Appel de Naples;

M. CESAR VIVANTE, Professeur à l'Université de Rome.

Sa Majesté l'Empereur du Japon:

S. Exc. M. K. NABESHIMA, Son Envoyé Etraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi des Belges;

M. YOSHIYUKI IRIÉ, Procureur et Conseiller au Ministère de la Justice du Japon;

M. TAKEYUKI ISHIKAWA, Chef de la Division des Affaires Maritimes à la Direction des Communications du Japon;

M. M. MATSUDA, Deuxième Secrétaire de la Légation du Japon à Bruxelles.

Le Président des Etats-Unis Mexicains:

S. Exc. M. OLARTE, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire des Etats-Unis Mexicains près Sa Majesté le Roi des Belges;

M. VICTOR MANUEL CASTILLO, Avocat, Membre du Sénat.

Le Président de la République de Nicaragua:

M. L. VALLEZ, Consul Général de la République de Nicaragua à Bruxelles.

Sa Majesté le Roi de Norvège:

S. Exc. M. le Dr. G. F. HAGERUP, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi des Belges;

M. CHRISTIAN THÉODOR BOE, Armateur.

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas:

M. le Jonkheer P. R. A. MELVILL VAN CARNBEE, Chargé d'Affaires des Pays-Bas à Bruxelles;

M. W. L. P. A. MOLENGRAAFF, Docteur en droit, Professeur à l'Université d'Utrecht;

M. B. C. J. LODER, Docteur en droit, Conseiller à la Cour de Cassation de La Haye;

M. C. D. ASSER jr., Docteur en droit, Avocat à Amsterdam.

Sa Majesté le Roi de Portugal et des Algarves :

M. ANTONIO DUARTE DE OLIVEIRA SOARES, Chargé d'Affaires de Portugal à Bruxelles.

Sa Majesté le Roi de Roumanie :

S. Exc. M. DJUVARA, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi des Belges ;

Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies :

M. C. NABOKOFF, Premier Secrétaire de l'Ambassade de Russie à Washington.

Sa Majesté le Roi de Suède :

S. Exc. M. le Comte J. J. A. EHRENSVARD, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi des Belges ;

M. EINAR LANGE, Directeur de la Société d'assurance de bateaux à vapeur de Suède.

Le Président de la République de l'Uruguay :

S. Exc. M. LUIS GARABELLI, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de la République de l'Uruguay près Sa Majesté le Roi des Belges ;

Lesquels, à ce dûment autorisés, sont convenus de ce qui suit :

Art. 1. En cas d'abordage survenu entre navires de mer ou entre navires de mer et bateaux de navigation intérieure, les indemnités dues à raison des dommages causés aux navires, aux choses ou personnes se trouvant à bord sont réglées conformément aux dispositions suivantes, sans qu'il y ait à tenir compte des eaux où l'abordage s'est produit.

2. Si l'abordage est fortuit, s'il est dû à un cas de force majeure, ou s'il y a doute sur les causes de l'abordage, les dommages sont supportés par ceux qui les ont éprouvés.

Cette disposition reste applicable dans le cas où, soit les navires, soit l'un d'eux, sont au mouillage au moment de l'accident.

3. Si l'abordage est causé par la faute de l'un des navires, la réparation des dommages incombe à celui qui l'a commise.

4. S'il y a faute commune, la responsabilité de chacun des navires est proportionnelle à la gravité des fautes respectivement commises ; toutefois si, d'après les circonstances, la proportion ne peut pas être établie ou si les fautes apparaissent comme équivalentes, la responsabilité est partagée par parts égales.

Les dommages causés soit aux navires, soit à leurs cargaisons, soit aux effets ou autres biens des équipages, des passagers ou d'autres personnes se trouvant à bord, sont supportés par les navires en faute, dans ladite proportion, sans solidarité à l'égard des tiers.

Les navires en faute sont tenus solidairement à l'égard des tiers pour les dommages causés par mort ou blessures, sauf recours de celui qui a payé une part supérieure à celle que, conformément à l'alinéa premier du présent article, il doit définitivement supporter.

Il appartient aux législations nationales de déterminer, en ce qui concerne ce recours, la portée et les effets des dispositions contractuelles ou légales qui limitent la responsabilité des propriétaires de navires à l'égard des personnes se trouvant à bord.

5. La responsabilité établie par les articles précédents subsiste dans le cas où l'abordage est causé par la faute d'un pilote, même lorsque celui-ci est obligatoire.

6. L'action en réparation des dommages subis par suite d'un abordage n'est subordonnée ni à un protêt, ni à aucune autre formalité spéciale.

Il n'y a point de présomptions légales de faute quant à la responsabilité de l'abordage.

7. Les actions en réparation de dommages se prescrivent par deux ans à partir de l'événement.

Le délai pour intenter les actions en recours admises par l'alinéa 3 de l'article 4 est d'une année. Cette prescription ne court que du jour du paiement.

Les causes de suspension et d'interruption de ces prescriptions sont déterminées par la loi du tribunal saisi de l'action.

Les Hautes Parties contractantes se réservent le droit d'admettre dans leurs législations, comme prorogeant les délais ci-dessus fixés, le fait que le navire défendeur n'a pu être saisi dans les eaux territoriales de l'Etat dans lequel le demandeur a son domicile ou son principal établissement.

8. Après un abordage, le capitaine de chacun des navires entrés en collision est tenu, autant qu'il peut le faire sans danger sérieux pour son navire, son équipage et ses passagers, de prêter assistance à l'autre bâtiment, à son équipage et à ses passagers.

Il est également tenu dans la mesure du possible de faire connaître à l'autre navire le nom et le port d'attache de son bâtiment, ainsi que les lieux d'où il vient et où il va.

Le propriétaire du navire n'est pas responsable à raison de la seule contravention aux dispositions précédentes.

9. Les Hautes Parties contractantes, dont la législation ne réprime pas les infractions

à l'article précédent, s'engagent à prendre ou à proposer à leurs Législatures respectives les mesures nécessaires pour que ces infractions soient réprimées.

Les Hautes Parties contractantes se communiqueront, aussitôt que faire se pourra, les lois et les règlements qui auraient déjà été édictés, ou qui viendraient à l'être dans leurs Etats pour l'exécution de la disposition précédente.

10. Sous réserve de conventions ultérieures, les présentes dispositions ne portent point atteinte aux règles sur la limitation de responsabilité des propriétaires de navires, telles qu'elles sont établies dans chaque pays, non plus qu'aux obligations résultant du contrat de transport ou de tous autres contrats.

11. La présente Convention est sans application aux navires de guerre et aux navires d'Etat exclusivement affectés à un service public.

12. Les dispositions de la présente Convention seront appliquées à l'égard de tous les intéressés, lorsque tous les navires en cause seront ressortissants aux Etats des Hautes Parties contractantes et dans les autres cas prévus par les lois nationales.

Il est entendu toutefois :

1°. Qu'à l'égard des intéressés ressortissants d'un Etat non contractant, l'application des dites dispositions pourra être subordonnée par chacun des Etats contractants à la condition de réciprocité ;

2°. Que, lorsque tous les intéressés sont ressortissants du même Etat que le tribunal saisi, c'est la loi nationale et non la Convention qui est applicable.

13. La présente Convention s'étend à la réparation des dommages que, soit par exécution ou omission d'une manoeuvre, soit par inobservation des règlements, un navire a causés soit à un autre navire, soit aux choses ou personnes se trouvant à leur bord, alors même qu'il n'y aurait pas eu abordage.

14. Chacune des Hautes Parties contractantes aura la faculté de provoquer la réunion d'une nouvelle Conférence après trois ans à partir de l'entrée en vigueur de la présente Convention, dans le but de rechercher les améliorations qui pourraient y être apportées, et, notamment d'en étendre, s'il est possible, la sphère d'application.

Celle des Puissances qui ferait usage de cette faculté aurait à notifier son intention aux autres Puissances, par l'intermédiaire du Gouvernement belge, qui se chargerait de convoquer la Conférence dans les six mois.

15. Les Etats qui n'ont pas signé la présente Convention sont admis à y adhérer sur leur demande. Cette adhésion sera notifiée par la voie diplomatique au Gouvernement belge et, par celui-ci, à chacun des Gouvernements des autres Parties contractantes ; elle sortira ses effets un mois après l'envoi de la notification faite par le Gouvernement belge.

16. La présente Convention sera ratifiée.

A l'expiration du délai d'un an au plus tard, à compter du jour de la signature de la Convention, le Gouvernement belge entrera en rapport avec les Gouvernements des Hautes Parties contractantes qui se seront déclarées prêtes à la ratifier, à l'effet de faire décider s'il y a lieu de la mettre en vigueur.

Les ratifications seront, le cas échéant, déposées immédiatement à Bruxelles et la Convention produira ses effets un mois après ce dépôt.

Le protocole restera ouvert pendant une autre année en faveur des Etats représentés à la Conférence de Bruxelles. Passé ce délai, ils ne pourraient qu'y adhérer, conformément aux dispositions de l'article 15.

17. Dans le cas où l'une ou l'autre des Hautes Parties contractantes dénoncerait la présente Convention, cette dénonciation ne produirait ses effets qu'un an après le jour où elle aurait été notifiée au Gouvernement belge, et la Convention demeurerait en vigueur entre les autres Parties contractantes.

Article additionnel.

Par dérogation à l'article 16 qui précède, il est entendu que la disposition de l'article 5 fixant la responsabilité dans le cas où l'abordage est causé par la faute d'un pilote obligatoire, n'entrera de plein droit en vigueur que lorsque les Hautes Parties contractantes se seront mises d'accord sur la limitation de la responsabilité des propriétaires de navires.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires des Hautes Parties contractantes respectives ont signé la présente Convention et y ont apposé leurs cachets.

Fait à Bruxelles, en un seul exemplaire, le 23 septembre 1910.

Pour l'Allemagne :
Signé : KRACKER VON SCHWARTZENFELDT.
„ DR. G. STRUCKMANN.

Pour la République Argentine :
Signé : ALBERTO BLANCAS.

Pour l'Autriche et pour la Hongrie :
Signé : S. CLARY ET ALDRINGEN.

Pour l'Autriche :
Signé : STEPHEN WORMS.
Pour la Hongrie :
Signé : Dr. FRANÇOIS DE NAGY.
Pour la Belgique :
Signé : A. BEERNAERT.
„ CAPELLE.
„ CH. LEJEUNE.
„ LOUIS FRANCK.
„ PAUL SEGERS.
Pour les Etats-Unis du Brésil :
Signé : RODRIGO OCTAVIO DE LANGGAARD MENEZES.
Pour le Chili :
Signé : F. PUGA-BORNE.
Pour la République de Cuba :
Signé : Dr. F. ZAYAS.
Pour le Danemark :
Signé : W. GREVENKOP CASTENSKIOLD.
„ HERMAN HALKIER.
Pour l'Espagne :
Signé : ARTURO DE BAGUER.
„ JUAN SPOTTORNO.
„ RAMON SANCHEZ DE OCANA.
„ FAUSTINO A. DEL MANZANO.
Pour les Etats-Unis d'Amérique :
Signé : WALTER C. NOYES.
„ CHARLES C. BURLINGHAM.
„ A. J. MONTAGUE.
„ EDWIN W. SMITH.
Pour la France :
Signé : BEAU.
„ CH. LYON-CAEN.
Pour la Grande-Bretagne :
Signé : ARTHUR H. HARDINGE.
„ W. PICKFORD.
„ LESLIE SCOTT.
„ HUGH GODLEY.
Pour la Grèce :
Signé : G. DIOBOUNIOTIS.
Pour l'Italie :
Signé : PRINCE DE CASTAGNETO.
„ FRANCESCO BERLINGIERI.
„ FRANCESCO M. MIRELLI.
„ Prof. CÉSAR VIVANTE.
Pour le Japon :
Signé : K. NABESHIMA.
„ Y. IRIÉ.
„ T. ISHIKAWA.
„ M. MATSUDA.
Pour les Etats-Unis Mexicains :
Signé : ENRIQUE OLARTE.
„ VICTOR MANUEL CASTILLO.
Pour le Nicaragua :
Signé : LEON VALLEZ.
Pour la Norvège :
Signé : HAGERUP.
„ CHR. TH. BOE.
Puro les Pays-Bas :
Signé : P. R. A. MELVILL VAN CARNBEE.
„ MOLENGRAAFF.
„ LODER.
„ C. D. ASSER.
Pour le Portugal :
Signé : A. D. DE OLIVEIRA SOARES.
Pour la Roumanie :
Signé : T. G. DJUVARA.
Pour la Russie :
Signé : C. NABOKOFF.
Pour la Suède :
Signé : ALBERT EHRENSVARD.
„ EINAR LANGE.
Pour l'Uruguay :
Signé : LUIS GARABELLI.

PROTOCOLE DE SIGNATURE.

Au moment de procéder à la signature des Conventions pour l'unification de certaines règles en matière d'abordage et en matière d'assistance et de sauvetage maritimes conclues à la date de ce jour, les Plénipotentiaires soussignés sont convenus de ce qui suit :

Les dispositions desdites Conventions seront applicables aux colonies et possessions des Puissances contractantes, sous les réserves ci-après :

I. Le Gouvernement allemand déclare réserver ses résolutions au sujet de ses colonies. Il se réserve, pour chacune de celles-ci séparément, le droit d'adhérer aux Conventions et de les dénoncer.

II. Le Gouvernement danois déclare se réserver le droit d'adhérer auxdites Conventions et de les dénoncer pour l'Islande et les colonies ou possessions danoises séparément.

III. Le Gouvernement des Etats-Unis d'Amérique déclare se réserver le droit d'adhérer auxdites Conventions et de les dénoncer pour les Possessions insulaires des Etats-Unis d'Amérique.

IV. Le Gouvernement de Sa Majesté Britannique déclare se réserver le droit d'adhérer auxdites Conventions et de les dénoncer pour chacune des colonies, chacun des protectorats et territoires britanniques séparément, ainsi que pour l'île de Chypre.

V. Le Gouvernement italien se réserve d'adhérer ultérieurement aux Conventions pour les dépendances et colonies italiennes.

VI. Le Gouvernement des Pays-Bas se réserve d'adhérer ultérieurement aux Conven-

tions pour les colonies et possessions néerlandaises.

VII. Le Gouvernement portugais déclare se réserver le droit d'adhérer ultérieurement aux Conventions pour les colonies portugaises.

Ces adhésions pourront être notifiées soit par une déclaration générale comprenant toutes les colonies et possessions, soit par des déclarations spéciales. Pour les adhésions et dénonciations, on observera éventuellement la procédure indiquée dans les deux Conventions de ce jour. Il est entendu toutefois que lesdites adhésions pourront également être constatées dans le procès-verbal des ratifications.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires soussignés ont dressé le présent protocole, qui aura la même force et la même valeur que si ses dispositions étaient insérées dans le texte même des Conventions auxquelles il se rapporte.

Fait à Bruxelles, en un seul exemplaire, le 23 septembre 1910.

Pour l'Allemagne :
Signé : KRACKER VON SCHWARTZENFELDT.
„ Dr. G. STRUCKMANN.

Pour la République Argentine :
Signé : ALBERTO BLANCAS.

Pour l'Autriche et pour la Hongrie :
Signé : S. CLARY ET ALDRINGEN.

Pour l'Autriche :
Signé : STEPHEN WORMS.

Pour la Hongrie :
Signé : Dr. FRANÇOIS DE NAGY.

Pour la Belgique :
Signé : A. BEERNAERT.
„ CAPELLE.
„ CH. LEJEUNE.
„ LOUIS FRANCK.
„ PAUL SEGERS.

Pour les Etats-Unis du Brésil :
Signé : RODRIGO OCTAVIO DE LANGGAARD MENEZES.

Pour le Chili :
Signé : F. PUGA-BORNE.

Pour la République de Cuba :
Signé : Dr. F. ZAYAS.

Pour le Danemark :
Signé : W. GREVENKOP CASTENSKIOLD.
„ HERMAN HALKIER.

Pour l'Espagne :
Signé : ARTURO DE BAGUER.
„ JUAN SPOTTORNO.
„ RAMÓN SANCHEZ DE OCAÑA.
„ FAUSTINO A. DEL MANZANO.

Pour les Etats-Unis d'Amérique :
Signé : WALTER C. NOYES.
Signé : CHARLES C. BURLINGHAM.
„ A. J. MONTAGUE.
„ EDWIN W. SMITH.

Pour la France :
Signé : BEAU.
„ CH. LYON-CAEN.

Pour la Grande-Bretagne :
Signé : ARTHUR H. HARDINGE.
„ W. PICKFORD.
„ LESLIE SCOTT.
„ HUGH GODLEY.

Pour la Grèce :
Signé : G. DIOBOUNIOTIS.

Pour l'Italie :
Signé : PRINCE DE CASTAGNETO.
„ FRANCESCO BERLINGIERI.
„ FRANCESCO M. MIRELLI.
„ Prof. CÉSAR VIVANTE.

Pour le Japon :
Signé : K. NABESHIMA.
„ Y. IRIÉ.
„ T. ISHIKAWA.
„ M. MATSUDA.

Pour les Etats-Unis Mexicains :
Signé : ENRIQUE OLARTE.
„ VICTOR MANUEL CASTILLO.

Pour le Nicaragua :
Signé : LÉON VALLEZ.

Pour la Norvège :
Signé : HAGERUP.
„ CHR. TH. BOE.

Pour les Pays-Bas :
Signé : P. R. A. MELVILL VAN CARNBEE.
„ MOLENGRAAFF.
„ LODER.
„ C. D. ASSER.

Pour le Portugal :
Signé : A. D. DE OLIVEIRA SOARES.

Pour la Roumanie :
Signé : T. G DJUVARA.

Pour la Russie :
Signé : C. NABOKOFF.

Pour la Suède :
Signé : ALBERT EHRENSVARD.
„ EINAR LANGE.

Pour l'Uruguay :
Signé : LUIS GARABELLI.

—

11 *Januari* 1913. WET, houdende goedkeuring van het op 23 September 1910 te *Brussel* tusschen *Nederland, Duitschland, Argentinië, Oostenrijk-Hongarije, België, Brazilië, Chili, Cuba, Denemarken, Spanje, de Vereenigde Staten van Amerika, Frankrijk, Groot-Britannië en Ierland, Griekenland, Italië, Japan, Mexico, Nicaragua, Noorwegen, Portugal,*

Rumenië, Rusland, Zweden en *Uruguay* gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende hulp en berging, met bijbehoorend protokol van onderteekening. S. 27.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben dat het op 23 September 1910 te Brussel tusschen Nederland, Duitschland, Argentinië, Oostenrijk-Hongarije, België, Brazilië, Chili, Cuba, Denemarken, Spanje, de Vereenigde Staten van Amerika, Frankrijk, Groot-Britannië en Ierland, Griekenland, Italië, Japan, Mexico, Nicaragua, Noorwegen, Portugal, Rumenië, Rusland, Zweden en Uruguay gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende hulp en berging, met bijbehoorend protokol van onderteekening, wettelijke rechten betreft;

Gelet op het tweede lid van artikel 59 der Grondwet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Wordt goedgekeurd het in afdruk nevens deze wet gevoegde op 23 September 1910, te Brussel tusschen Nederland, Duitschland, Argentinië, Oostenrijk-Hongarije, België, Brazilië, Chili, Cuba, Denemarken, Spanje, de Vereenigde Staten van Amerika, Frankrijk, Groot-Britannië en Ierland, Griekenland, Italië, Japan, Mexico, Nicaragua, Noorwegen, Portugal, Rumenië, Rusland, Zweden en Uruguay gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende hulp en berging, met bijbehoorend protokol van onderteekening.

2. Deze wet treedt in werking op den dag harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 11den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, tijdelijk belast met het beheer van het Departement van Justitie,
(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 18 *Jan.* 1913.)

CONVENTION *pour l'unification de certaines règles en matière d'assistance et de sauvetage maritimes.*

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse, au nom de l'Empire Allemand; le Président de la République Argentine; Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc., et Roi Apostolique de Hongrie: pour l'Autriche et pour la Hongrie; Sa Majesté le Roi des Belges; le Président des Etats-Unis du Brésil; le Président de la République du Chili; le Président de la République de Cuba; Sa Majesté le Roi de Danemark; Sa Majesté le Roi d'Espagne; le Président des Etats-Unis d'Amérique; le Président de la République Française; Sa Majesté le Roi du Royaume-Uni de la Grande-Bretagne et d'Irlande et des Possessions Britanniques au delà des Mers, Empereur des Indes; Sa Majesté le Roi des Hellènes; Sa Majesté le Roi d'Italie; Sa Majesté l'Empereur du Japon; le Président des Etats-Unis Mexicains; le Président de la République de Nicaragua; Sa Majesté le Roi de Norvège; Sa Majesté la Reine des Pays-Bas; Sa Majesté le Roi de Portugal et des Algarves; Sa Majesté le Roi de Roumanie Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies; Sa Majesté le Roi de Suède; le Président de la République de l'Uruguay,

Ayant reconnu l'utilité de fixer de commun accord certaines règles uniformes en matière d'assistance et de sauvetage maritimes, ont décidé de conclure une Convention à cet effet et ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires savoir:

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse, au nom de l'Empire Allemand:

M. KRACKER DE SCHWARTZENFELDT, Chargé d'Affaires d'Allemagne à Bruxelles;

M. le Dr. STRUCKMANN, Conseiller Intime Supérieur de Régence, Conseiller rapporteur au Département Impérial de la Justice.

Le Président de la République Argentine:

S. Exc. M. A. BLANCAS, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de la République Argentine près Sa Majesté le Roi des Belges;

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc., et Roi Apostolique de Hongrie:

Pour l'Autriche et pour la Hongrie:

S. Exc. M. le Comte DE CLARY ET ALDRINGEN, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi des Belges;

Pour l'Autriche:

M. le Dr. STEPHEN WORMS, Conseiller de Section au Ministère I. R. Autrichien du Commerce.

Pour la Hongrie:

M. le Dr. FRANÇOIS DE NAGY, Secrétaire d'Etat e. r., Professeur ordinaire à l'Université Royale de Budapest, Membre de la Chambre Hongroise des Députés.

Sa Majesté le Roi des Belges:

M. BEERNAERT, Ministre d'Etat, Président du Comité Maritime International ;

M. CAPELLE, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire, Directeur Général du Commerce et des Consulats au Ministère des Affaires Etrangères ;

M. CH. LE JEUNE, Vice-Président du Comité Maritime International ;

M. LOUIS FRANCK, Membre de la Chambre des Représentants, Secrétaire Général du Comité Maritime International ;

M. P. SEGERS, Membre de la Chambre des Représentants.

Le Président des Etats-Unis du Brésil :

M. le Dr. RODRIGO OCTAVIO DE LANGGAARD MENEZES, Professeur à la Faculté libre des sciences juridiques et sociales de Rio de Janeiro, Membre de l'Académie brésilienne.

Le Président de la République du Chili :

S. Exc. M. F. PUGA-BORNE, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de la République du Chili près Sa Majesté le Roi des Belges.

Le Président de la République de Cuba :

M. FRANCISCO ZAYAS Y ALFONSO, Ministre Résident de la République de Cuba à Bruxelles.

Sa Majesté le Roi de Danemark :

M. W. DE GREVENKOP CASTENSKIOLD, Ministre Résident de Danemark à Bruxelles ;

M. HERMAN BARCLAY HALKIER, Avocat à la Cour suprême de Danemark.

Sa Majesté le Roi d'Espagne :

S. Exc. M. DE BAGUER Y CORSI, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi des Belges ;

DON JUAN SPOTTORNO, Auditeur Général de la Marine Royale ;

DON RAMON SANCHEZ OCAÑA, Chef de division au Ministère de la Justice, Ancien Magistrat d'Audience territoriale ;

DON FAUSTINO ALVAREZ DEL MANZANO, Professeur à l'Université Centrale de Madrid.

Le Président des Etats-Unis d'Amérique :

M. WALTER C. NOYES, Juge à la Cour de circuit des Etats-Unis à New-York ;

M. CHARLES C. BURLINGHAM, Avocat à New-York ;

M. A. J. MONTAGUE, Ancien Gouverneur de l'Etat de Virginie ;

M. EDWIN W. SMITH, Avocat à Pittsburg.

Le Président de la République Française :

S. Exc. M. BEAU, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de la République Française près Sa Majesté le Roi des Belges ;

M. LYON-CAEN, Membre de l'Institut, Professeur de la Faculté de droit de Paris et de l'Ecole des Sciences politiques, Président de l'Association française de droit maritime.

Sa Majesté le Roi du Royaume-Uni de la Grande-Bretagne et d'Irlande et des Possessions Britanniques au delà des Mers, Empereur des Indes :

S. Exc. Sir ARTHUR HARDINGE, K. C. B., K. C. M. G., Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi des Belges ;

THE HONBLE. Sir WILLIAM PICKFORD, Juge la Haute Cour de Londres ;

M. LESLIE SCOTT, Conseiller du Roi, à Londres ;

THE HONBLE. M. HUGH GODLEY, Avocat à Londres.

Sa Majesté le Roi des Hellènes :

M. GEORGES DIOBOUNIOTIS, Professeur agrégé à l'Université d'Athènes.

Sa Majesté le Roi d'Italie :

M. le Prince DE CASTAGNETO CARACCIOLO, Chargé d'Affaires d'Italie à Bruxelles ;

M. FRANÇOIS BERLINGIERI, Avocat, Professeur à l'Université de Gênes ;

M. FRANÇOIS MIRELLI, Conseiller à la Cour d'Appel de Naples ;

M. CESAR VIVANTE, Professeur à l'Université de Rome.

Sa Majesté l'Empereur du Japon :

S. Exc. M. K. NABESHIMA, Son Envoyé Etraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi des Belges ;

M. YOSHIYUKI IRIÉ, Procureur et Conseiller au Ministère de la Justice du Japon ;

M. TAKEYUKI ISHIKAWA, Chef de la Division des Affaires Maritimes à la Direction des Communications du Japon ;

M. M. MATSUDA, Deuxième Secrétaire de la Légation du Japon à Bruxelles.

Le Président des Etats-Unis Mexicains :

S. Exc. M. OLARTE, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire des Etats-Unis Mexicains près Sa Majesté le Roi des Belges ;

M. VICTOR MANUEL CASTILLO, Avocat, Membre du Sénat.

Le Président de la République de Nicaragua :

M. L. VALLEZ, Consul Général de la République de Nicaragua à Bruxelles.

Sa Majesté le Roi de Norvège :

S. Exc. M. le Dr. G. F. HAGERUP, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi des Belges ;

M. CHRISTIAN THÉODOR BOE, Armateur.

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas :

M. le Jonkheer P. R. A. MELVILL VAN

CARNBEE, Chargé d'Affaires des Pays-Bas à Bruxelles ;

M. W. L. P. A. MOLENGRAAFF, Docteur en droit, Professeur à l'Université d'Utrecht ;

M. B. C. J. LODER, Docteur en droit, Conseiller à la Cour de Cassation de La Haye ;

M. C. D. ASSER jr.. Docteur en droit, Avocat à Amsterdam.

Sa Majesté le Roi de Portugal et des Algarves :

M. ANTONIO DUARTE DE OLIVEIRA SOARES, Chargé d'Affaires de Portugal à Bruxelles.

Sa Majesté le Roi de Roumanie :

S. Exc. M. DJUVARA, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi des Belges ;

Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies :

M. C. NABOKOFF, Premier Secrétaire de l'Ambassade de Russie à Washington.

Sa Majesté le Roi de Suède :

S. Exc. M. le Comte J. J. A. EHRENSVARD, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi des Belges ;

M. EINAR LANGE, Directeur de la Société d'assurance de bateaux à vapeur de Suède.

Le Président de la République de l'Uruguay :

S. Exc. M. LUIS GARABELLI, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de la République de l'Uruguay près Sa Majesté le Roi des Belges ;

Lesquels, à ce dûment autorisés, sont convenus de ce qui suit :

Art. 1. L'assistance et le sauvetage des navires de mer en danger, des choses se trouvant à bord, du fret et du prix de passage, ainsi que les services de même nature rendus entre navires de mer et bateaux de navigation intérieure sont soumis aux dispositions suivantes, sans qu'il y ait à distinguer entre ces deux sortes de services et sans qu'il y ait à tenir compte des eaux où ils ont été rendus.

2. Tout fait d'assistance ou de sauvetage ayant eu un résultat utile donne lieu à une équitable rémunération.

Aucune rémunération n'est due si le secours prêté reste sans résultat utile.

En aucun cas, la somme à payer ne peut dépasser la valeur des choses sauvées.

3. N'ont droit à aucune rémunération les personnes qui ont pris part aux opérations de secours malgré la défense expresse et raisonnable du navire secouru.

4. Le remorqueur n'a droit à une rémunération pour l'assistance ou le sauvetage du navire par lui remorqué ou de sa cargaison que s'il a rendu des services exceptionnels ne pouvant être considérés comme l'accomplissement du contrat de demorquage.

5. Une rémunération est due encore que l'assistance ou le sauvetage ait eu lieu entre navires appartenant au même propriétaire.

6. Le montant de la rémunération est fixé par la convention des parties et, à défaut, par le juge.

Il en est de même de la proportion dans laquelle cette rémunération doit être répartie entre les sauveteurs.

La répartition entre le propriétaire, le capitaine et les autres personnes au service de chacun des navires sauveteurs sera réglée par la loi nationale du navire.

7. Toute convention d'assistance et de sauvetage passée au moment et sous l'influence du danger peut, à la requête de l'une des parties, être annulée ou modifiée par le juge, s'il estime que les conditions convenues ne sont pas équitables.

Dans tous les cas, lorsqu'il est prouvé que le consentement de l'une des parties a été vicié par dol ou réticence ou lorsque la rémunération est, de façon excessive dans un sens ou dans l'autre, hors de proportion avec le service rendu, la convention peut être annulée ou modifiée par le juge à la requête de la partie intéressée.

8. La rémunération est fixée par le juge selon les circonstances en prenant pour base : *a*) en premier lieu, le succès obtenu, les efforts et le mérite de ceux qui ont prêté secours, le danger couru par le navire assisté, par ses passagers et son équipage, par sa cargaison, par les sauveteurs et par le navire sauveteur, le temps employé, les frais et dommages subis, et les risques de responsabilité et autres courus par les sauveteurs, la valeur du matériel exposé par eux, en tenant compte, le cas échéant, de l'appropriation spéciale du navire assistant ; *b*) en second lieu, la valeur des choses sauvées.

Les mêmes dispositions s'appliquent à la répartition prévue à article 6, alinéa 2.

Le juge peut réduire ou supprimer la rémunération s'il apparaît que les sauveteurs ont, par leur faute, rendu nécessaire le sauvetage ou l'assistance ou qu'ils se sont rendus coupables de vols, recels ou autres actes frauduleux.

9. Il n'est dû aucune rémunération par les personnes sauvées, sans que cependant il soit porté atteinte aux prescriptions des lois nationales à cet égard.

Les sauveteurs de vies humaines qui sont intervenus à l'occasion de l'accident ayant donné lieu au sauvetage ou à l'assistance ont

droit à une équitable part de la rémunération accordée aux sauveteurs du navire, de la cargaison et de leurs accessoires.

10. L'action en payement de la rémunération se prescrit par deux ans à partir du jour où les opérations d'assistance ou de sauvetage sont terminées.

Les causes de suspension et d'interruption de cette prescription sont déterminées par la loi du tribunal saisi de l'action.

Les Hautes Parties contractantes se réservent le droit d'admettre dans leurs législations, comme prorogeant le délai ci-dessus fixé, le fait que le navire assisté ou sauvé n'a pu être saisi dans les eaux territoriales de l'Etat dans lequel le demandeur a son domicile ou son principal établissement.

11. Tout capitaine est tenu, autant qu'il peut le faire sans danger sérieux pour son navire, son équipage, ses passagers, de prêter assistance à toute personne, même ennemie, trouvée en mer en danger de se perdre.

Le propriétaire du navire n'est pas responsable à raison des contraventions à la disposition précédente.

12. Les Hautes Parties contractantes, dont la législation ne réprime pas l'infraction à l'article précédent, s'engagent à prendre ou à proposer à leurs Législatures respectives les mesures nécessaires pour que cette infraction soit réprimée.

Les Hautes Parties contractantes se communiqueront, aussitôt que faire se pourra, les lois ou règlements qui auraient déjà été édictés ou qui viendraient à l'être dans leurs Etats pour l'exécution de la disposition qui précède.

13. La présente Convention ne porte pas atteinte aux dispositions des législations nationales ou des traités internationaux sur l'organisation de services d'assistance et de sauvetage par les autorités publiques ou sous leur contrôle, et notamment sur le sauvetage des engins de pêche.

14. La présente Convention est sans application aux navires de guerre et aux navires d'Etat exclusivement affectés à un service public.

15. Les dispositions de la présente Convention seront appliquées à l'égard de tous les intéressés lorsque soit le navire assistant ou sauveteur, soit le navire assisté ou sauvé appartient à un Etat de l'une des Hautes Parties contractantes, ainsi que dans les autres cas prévus par les lois nationales.

Il est entendu toutefois :

1°. Qu'à l'égard des intéressés ressortissants d'un Etat non contractant, l'application desdites dispositions pourra être subordonnée par chacun des Etats contractants à la condition de réciprocité ;

2°. Que, lorsque tous les intéressés sont ressortissants du même Etat que le tribunal saisi, c'est la loi nationale et non la Convention qui est applicable ;

3°. Que, sans préjudice des dispositions plus étendues des lois nationales, l'article 11 n'est applicable qu'entre navires ressortissant aux Etats des Hautes Parties contractantes.

16. Chacune des Hautes Parties contractantes aura la faculté de provoquer la réunion d'une nouvelle conférence après trois ans à partir de l'entrée en vigueur de la présente Convention, dans le but de rechercher les améliorations qui pourraient y être apportées et, notamment, d'en étendre, s'il est possible, la sphère d'application.

Celle des Puissances qui ferait usage de cette faculté aurait à notifier son intention aux autres Puissances, par l'intermédiaire du Gouvernement belge, qui se chargerait de convoquer la Conférence dans les six mois.

17. Les Etats qui n'ont pas signé la présente Convention sont admis à y adhérer sur leur demande. Cette adhésion sera notifiée par la voie diplomatique au Gouvernement belge et, par celui-ci, à chacun des Gouvernements des autres Parties contractantes ; elle sortira ses effets un mois après l'envoi de la notification faite par le Gouvernement belge.

18. La présente Convention sera ratifiée.

A l'expiration du délai d'un an au plus tard, à compter du jour de la signature de la convention, le Gouvernement belge entrera en rapport avec les Gouvernements des Hautes Parties contractantes qui se seront déclarées prêtes à la ratifier, à l'effet de faire décider s'il y a lieu de la mettre en vigueur.

Les ratifications seront, le cas échéant, déposées immédiatement à Bruxelles et la Convention produira ses effets un mois après ce dépôt.

Le protocole restera ouvert pendant une autre année en faveur des Etats représentés à la Conférence de Bruxelles. Passé ce délai, ils ne pourraient qu'y adhérer, conformément aux dispositions de l'article 17.

19. Dans le cas où l'une ou l'autre des Hautes Parties contractantes dénoncerait la présente Convention, cette dénonciation ne produirait ses effets qu'un an après le jour où elle aurait été notifiée au Gouvernement belge et la Convention demeurerait en vigueur entre les autres Parties contractantes.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires des Hautes Parties contractantes respectives ont signé la présente Convention et y ont apposé leurs cachets.

Fait à Bruxelles, en un seul exemplaire, le 23 septembre 1910.

Pour l'Allemagne :
Signé : KRACKER VON SCHWARTZENFELDT.
„ Dr. G. STRUCKMANN.

Pour la République Argentine :
Signé : ALBERTO BLANCAS.

Pour l'Autriche et pour la Hongrie :
Signé : S. CLARY ET ALDRINGEN.

Pour l'Autriche :
Signé : STEPHEN WORMS.

Pour la Hongrie :
Signé : Dr. FRANÇOIS DE NAGY.

Pour la Belgique :
Signé : A. BEERNAERT.
„ CAPELLE.
„ CH. LEJEUNE.
„ LOUIS FRANCK.
„ PAUL SEGERS.

Pour les Etats-Unis du Brésil :
Signé : RODRIGO OCTAVIO DE LANGGAARD MENEZES.

Pour le Chili :
Signé : F. PUGA-BORNE.

Pour la République de Cuba :
Signé : Dr. F. ZAYAS.

Pour le Danemark :
Signé : W. GREVENKOP CASTENSKIOLD.
„ HERMAN HALKIER.

Pour l'Espagne :
Signé : ARTURO DE BAGUER.
„ JUAN SPOTTORNO.
„ RAMON SÁNCHEZ DE OCAÑA.
„ FAUSTINO A. DEL MANZANO.

Pour les Etats-Unis d'Amérique :
Signé : WALTER C. NOYES.
„ CHARLES C. BURLINGHAM.
„ A. J. MONTAGUE.
„ EDWIN W. SMITH.

Pour la France :
Signé : BEAU.
„ CH. LYON-CAEN.

Pour la Grande-Bretagne :
Signé : ARTHUR H. HARDINGE.
„ W. PICKFORD.
„ LESLIE SCOTT.
„ HUGH GODLEY.

Pour la Grèce :
Signé : G. DIOBOUNIOTIS.

Pour l'Italie :
Signé : PRINCE DE CASTAGNETO.
„ FRANCESCO BERLINGIERI.
„ FRANCESCO M. MIRELLI.
„ Prof. CÉSAR VIVANTE.

Pour le Japon :
Signé : K. NABESHIMA.
„ Y. IRIÉ.
„ T. ISHIKAWA.
„ M. MATSUDA.

Pour les Etats-Unis Mexicains :
Signé : ENRIQUE OLARTE.
„ VICTOR MANUEL CASTILLO.

Pour le Nicaragua :
Signé : LÉON VALLEZ.

Pour la Norvège :
Signé : HAGERUP.
„ CHR. TH. BOE.

Pour les Pays-Bas :
Signé : P. R. A. MELVILL VAN CARNBEE.
„ MOLENGRAAFF.
„ LODER.
„ C. D. ASSER.

Pour le Portugal :
Signé : A. D. DE OLIVEIRA SOARES.

Pour la Roumanie :
Signé : T. G. DJUVARA.

Pour la Russie :
Signé : C. NABOKOFF.

Pour la Suède :
Signé : ALBERT EHRENSVARD.
„ EINAR LANGE.

Pour l'Uruguay :
Signé : LUIS GARABELLI.

PROTOCOLE DE SIGNATURE.

Au moment de procéder à la signature des Conventions pour l'unification de certaines règles en matière d'abordage et en matière d'assistance et de sauvetage maritimes conclues à la date de ce jour, les Plénipotentiaires soussignés sont convenus de ce qui suit :

Les dispositions desdites Conventions seront applicables aux colonies et possessions des Puissances contractantes, sous les réserves ci-après :

I. Le Gouvernement allemand déclare réserver ses résolutions au sujet de ses colonies. Il se réserve, pour chacune de celles-ci séparément, le droit d'adhérer aux Conventions et de les dénoncer.

II. Le Gouvernement danois déclare se réserver le droit d'adhérer auxdites Conventions et de les dénoncer pour l'Islande et les colonies ou possessions danoises séparément.

III. Le Gouvernement des Etats-Unis d'Amé-

rique déclare se réserver le droit d'adhérer auxdites Conventions et de les dénoncer pour les Possessions insulaires des Etats-Unis d'Amérique.

IV. Le Gouvernement de Sa Majesté Britannique déclare se réserver le droit d'adhérer auxdites Conventions et de les dénoncer pour chacune des colonies, chacun des protectorats et territoires britanniques séparément, ainsi que pour l'île de Chypre.

V. Le Gouvernement italien se réserve d'adhérer ultérieurement aux Conventions pour les dépendances et colonies italiennes.

VI. Le Gouvernement des Pays-Bas se réserve d'adhérer ultérieurement aux Conventions pour les colonies et possessions néerlandaises.

VII. Le Gouvernement portugais déclare se réserver le droit d'adhérer ultérieurement aux Conventions pour les colonies portugaises.

Ces adhésions pourront être notifiées soit par une déclaration générale comprenant toutes les colonies et possessions, soit par des déclarations spéciales. Pour les adhésions et dénonciations, on observera éventuellement la procédure indiquée dans les deux Conventions de ce jour. Il est entendu toutefois que lesdites adhésions pourront également être constatées dans le procès-verbal des ratifications.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires soussignés ont dressé le présent protocole, qui aura la même force et la même valeur que si ses dispositions étaient insérées dans le texte même des Conventions auxquelles il se rapporte.

Fait à Bruxelles, en un seul exemplaire, le 23 septembre 1910.

Pour l'Allemagne :
Signé : KRACKER VON SCHWARTZENFELDT.
„ Dr. G. STRUCKMANN.

Pour la République Argentine :
Signé : ALBERTO BLANCAS.

Pour l'Autriche et pour la Hongrie :
Signé : S. CLARY ET ALDRINGEN.

Pour l'Autriche :
Signé : STEPHEN WORMS.

Pour la Hongrie :
Signé : Dr. FRANÇOIS DE NAGY.

Pour la Belgique :
Signé : A. BEERNAERT.
„ CAPELLE.
„ CH. LEJEUNE.
„ LOUIS FRANCK.
„ PAUL SEGERS.

Pour les Etats-Unis du Brésil :
Signé : RODRIGO OCTAVIO DE LANGGAARD MENEZES.

Pour le Chili :
Signé : F. PUGA-BORNE.

Pour la République de Cuba :
Signé : Dr. F. ZAYAS.

Pour le Danemark :
Signé : W. GREVENKOP CASTENSKIOLD.
„ HERMAN HALKIER.

Pour l'Espagne :
Signé : ARTURO DE BAGUER.
„ JUAN SPOTTORNO.
„ RAMON SANCHEZ DE OCAÑA.
„ FAUSTINO A. DEL MANZANO.

Pour les Etats-Unis d'Amérique :
Signé : WALTER C. NOYES.
„ CHARLES C. BURLINGHAM.
„ A. J. MONTAGUE.
„ EDWIN W. SMITH.

Pour la France :
Signé : BEAU.
„ CH. LYON-CAEN.

Pour la Grande-Bretagne :
Signé : ARTHUR H. HARDINGE.
„ W. PICKFORD.
„ LESLIE SCOTT.
„ HUGH GODLEY.

Pour la Grèce :
Signé : G. DIOBOUNIOTIS.

Pour l'Italie :
Signé : PRINCE DE CASTAGNETO.
„ FRANCESCO BERLINGIERI.
„ FRANCESCO M. MIRELLI.
„ Prof. CÉSAR VIVANTE.

Pour le Japon :
Signé : K. NABESHIMA.
„ Y. IRIÉ.
„ T. ISHIKAWA.
„ M. MATSUDA.

Pour les Etats-Unis Mexicains :
Signé : ENRIQUE OLARTE.
„ VICTOR MANUEL CASTILLO.

Pour le Nicaragua :
Signé : LÉON VALLEZ.

Pour la Norvège :
Signé : HAGERUP.
„ CHR. TH. BOE.

Pour les Pays-Bas :
Signé : P. R. A. MELVILL VAN CARNBEE.
„ MOLENGRAAFF.
„ LODER.
„ C. D. ASSER.

Pour le Portugal :
Signé : A. D. DE OLIVEIRA SOARES.

Pour la Roumanie :
Signé : T. G. DJUVARA.

Pour la Russie :
Signé : C. NABOKOFF.

Pour la Suède :
Signé : ALBERT EHRENSVARD.
„ EINAR LANGE.
Pour l'Uruguay :
Signé : LUIS GARABELLI.

—

11 *Januari* 1913. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 17 Augustus 1892 (*Staatsblad* nº. 212), waarbij aan het bestuur van het krankzinnigengesticht „*Het St. Elisabeth's Gasthuis*" te *Deventer* vergunning is verleend op het landgoed „*de Brinkgreve*", gemeente *Deventer*, een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 28.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 9 Januari 1913, nº. 76, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* nº. 96), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* nº. 165);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met intrekking van Onze besluiten van 19 Februari 1903 (*Staatsblad* nº. 76) en van 19 Juni 1912 (*Staatsblad* nº. 189), te bepalen, dat in de artikelen 2 en 5 van het Koninklijk besluit van 17 Augustus 1892 (*Staatsblad* nº. 212) nader de volgende wijzigingen worden gebracht:

Het eerste lid van artikel 2 wordt gelezen als volgt:

„In het gesticht, dat geacht zal worden met het krankzinnigengesticht „*Het St. Elisabeth's Gasthuis*", te *Deventer*, bedoeld in het Koninklijk besluit van 9 Augustus 1885 (*Staatsblad* nº. 173), één geheel uit te maken en daarvan eene afdeeling te zijn en dat bestaan zal uit drie paviljoenen voor mannen, drie paviljoenen voor vrouwen, een ziekenpaviljoen met vleugels voor beide seksen, eene boerderij en de noodige dienstgebouwen, mogen niet meer dan 325 krankzinnigen, 165 mannen en 160 vrouwen, waarvan 160 mannen en 160 vrouwen in de verschillende paviljoenen en 5 mannen in de boerderij, verpleegd worden".

Artikel 5 wordt gelezen als volgt: „De geneeskundige behandeling der verpleegden wordt opgedragen aan ten minste twee geneeskundigen, die gevestigd moeten zijn in woningen op het terrein van het krankzinnigengesticht en buiten het gesticht geene geneeskundige praktijk mogen uitoefenen".

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 11den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 30 *Jan.* 1913.)

—

11 *Januari* 1913. BESLUIT, tot vaststelling van eenige buitengewone maatregelen tot afwending van de pest en de Aziatische cholera en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 29.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat toepassing der wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* nº. 80), aangevuld bij de wet van 20 Juli 1884 (*Staatsblad* nº. 164) en gewijzigd bij artikel 19 van de wet van 15 April 1886 (*Staatsblad* nº. 64), tot vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending van eenige besmettelijke ziekten en tot wering harer uitbreiding en gevolgen noodzakelijk is wegens het voorkomen van pest en Aziatische cholera op enkele plaatsen in het buitenland;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 16 November 1912, nº. 8906, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Den Raad van State gehoord, advies van 3 December 1912, nº. 24;

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 9 Januari 1913, nº. 9824, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Verboden zijn, tenzij met vergunning van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en met inachtneming van de door deze ter voorkoming van verbreiding der besmetting te geven voorschriften:

1º. onderzoek van personen en goederen op de aanwezigheid van pestsmetstoffen door middel van proefnemingen op dieren;

2º. het verrichten van lijkopeningen op lijken van personen, overleden aan de pest of verdacht van aan de pest lijdende te zijn geweest;

3º. het verrichten van lijkopeningen op lijken van dieren gestorven aan de pest of verdacht van aan de pest lijdende te zijn geweest.

2. Verboden is, tenzij met inachtneming van de door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken ter voorkoming van verbreiding der besmetting te geven voorschriften, het vervoer

van stoffen, die pest- of cholerasmetstoffen bevatten of verdacht worden dit te doen.

3. Dit besluit, dat gedurende één jaar van kracht blijft, treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en de *Staatscourant* waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 11den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 23 *Jan.* 1913.)

—

11 *Januari* 1913. BESLUIT, tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente *Maasbracht* van 19 December 1912, nº. 14, strekkende tot benoeming van mej. A. H. RUTTEN tot onderwijzeres aan de openbare school voor lager onderwijs aldaar. S. 30.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, van 9 Januari 1913, nº. 362, afdeeling Onderwijs, tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Maasbracht, dd. 19 December 1912, nº. 14, strekkende tot benoeming van mej. A. H. RUTTEN tot onderwijzeres aan de openbare school voor lager onderwijs aldaar;

Overwegende, dat het wenschelijk is, hangende het onderzoek naar de wettigheid van dat besluit, het in werking treden daarvan te voorkomen;

Gelet op de artikelen 153—155 der Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente Maasbracht tot 1 Juli 1913 te schorsen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 11den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 30 *Jan.* 1913.)

—

11 *Januari* 1913. BESLUIT, houdende machtiging tot uitgifte van schatkistpromessen volgens de wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* nº. 185). S. 31.

—

11 *Januari* 1913. Bij missive van den Minister van Oorlog van 11 Januari 1913 zijn de onderstaande bepalingen bekend gemaakt in afwachting van de vaststelling van een nieuw samenstel van voorschriften als vervat zijn in de Militie-Beschikking 1909 en in de Militie-Instructie 1909.

Het onderstaande treedt in de plaats van § 16, 1º, 2º *en* 3º, *der Militie-Beschikking* 1909.

Bij de aanteekening van verleend uitstel van eerste-oefening op den staat, model G, onder punt 13, wordt tevens de beschikking vermeld, waarbij het uitstel is verleend.

Aanvragen om uitstel van eerste-oefening, bij of na de inlijving aangeboden aan den met de inlijving belasten officier of aan den korpscommandant, worden terstond aan den Minister van Oorlog opgezonden. In afwachting van de beslissing blijft de ingelijfde, wien de aanvrage geldt, in werkelijken dienst.

Voor hen, aan wie uitstel is verleend, wordt een zakboekje met verlofpas toegezonden aan den Burgemeester der gemeente, voor welke zij zijn ingelijfd, met verzoek het aan den belanghebbende te doen uitreiken of toezenden.

Aan de voorzijde van het zakboekje wordt bij het korps gehecht een strook, waarbij de aandacht van den dienstplichtige wordt gevestigd op zijne in het zakboekje vermelde verplichtingen, in het bijzonder op die, welke hij heeft na te komen bij verhuizing en om buitenslands te mogen verblijven.

Wordt uitstel verleend aan een ingelijfde, die zich bij het korps bevindt, dan wordt hem het zakboekje met verlofpas, zonder een strook als in het vorig lid bedoeld, medegegeven bij zijn vertrek met verlof. Daarbij wordt zijne aandacht gevestigd op de in het vorig artikel bedoelde verplichtingen.

Het onderstaande treedt in de plaats van de artt. 4 *en* 5 *der Militie-Instructie* 1909.

Bij aankomst bij het korps worden gemeten de miliciens, van wie het twijfelachtig schijnt, of zij 1.55 M. lang zijn, en in het algemeen zij, die niet te voren zijn gemeten.

Blijkt een milicien kleiner te zijn dan 1.55 M., dan wordt hij door den korpscommandant terstond ontslagen.

Het geneeskundig onderzoek van ingelijfden geschiedt overeenkomstig de aanwijzingen, door den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht gegeven.

Door den korpscommandant wordt aan den chef van den geneeskundigen dienst in het gar-

nizoen opgaaf gedaan van de ingelijfden, te wier aanzien kan worden aangenomen, dat omtrent hunne geschiktheid door den keuringsraad of door den militieraad geen uitspraak is gedaan. In het algemeen zal dit het geval zijn, indien in den staat, model G, onder punt 7, geen lengteopgaaf, noch onder punt 8 eenige aanteekening voorkomt. Voorts behoort tot bedoeld einde den manschappen, wier lengte wèl is ingevuld — wat bij de loting kan zijn geschied — te worden afgevraagd, of zij al dan niet een geneeskundig onderzoek naar hunne geschiktheid hebben ondergaan.

Het onderstaande brengt geen *wijziging in het bepaalde bij art. 9 der Militie-Instructie* 1909.

Aan de miliciens, die niet dadelijk na hunne inlijving in werkelijken dienst zijn gesteld, wordt bij hunne opkomst voor eerste-oefening medegedeeld, dat zij onder de militaire tucht staan. Daarvan wordt een proces-verbaal opgemaakt in gelijken zin als bedoeld bij art. 51, tweede lid, van Militiebesluit II.

Het onderstaande treedt in de plaats van art. 27a laatste lid, der Militie-Instructie 1909.

Zij, die uitstel van herhalingsoefeningen hebben verkregen tot een volgend jaar, moeten in laatstbedoeld jaar opnieuw op de nominatieve staten worden vermeld, met bijvoeging van eene aanteekening van het verleende uitstel.

Nieuwe bepaling.

Bij het verleenen van groot-verlof aan miliciens behoeft alleen in de volgende gevallen een verlofpas te worden afgegeven:

1°. indien de eerste oefening nog niet is vervuld;

2°. ingeval den milicien voor de *eerste* maal verlof wordt verleend:

a. na volbrachte eerste-oefening;

b. na als vrijwilliger te hebben gediend;

c. na krachtens art. 82 der Militiewet in werkelijken dienst te zijn geweest.

Mij bekend,
De Secretaris-Generaal
van het Departement van Oorlog,
(*get.*) A. J. DOORMAN.

—

13 *Januari* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

Onder de woorden „alle overige vischtuigen" van art. 10 *m* van het Binnenvisscherijreglement kan de hengel niet worden gerangschikt, zoodat het visschen daarmede dus ook niet krachtens de bepaling van art. 10 *m* is verboden.
(Binnenvisscherijreglement art. 10 *l* en *m*.)

Voorzitter:
Jhr. Mr. W. H. DE SAVORNIN LOHMAN.

Raadsheeren: Mrs. J. A. A. BOSCH, A. FENTENER VAN VLISSINGEN, C. O. SEGERS en H. HESSE.

De Officier van Justitie bij de Arr.-Rechtbank te Zwolle, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Zwolle van den 19den September 1912, waarbij in hooger beroep en bij verstek L. T. te Avereest met vernietiging van een vonnis van het Kantongerecht te Ommen van 9 Juli 1912 is ontslagen van alle rechtsvervolging ter zake van hetgeen hem ten laste was gelegd.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. B. ORT.

De Rechtbank te Zwolle verklaarde in hooger beroep de thans gerequireerde bij verstek schuldig aan het hem ten laste gelegde feit, dat hij den 27 Mei 1912 des voormiddags circa 7 uur onder de gemeente Avereest te Dedemsvaart, in het vischwater — een wijk — heeft gevischt met een hengel, door dat vischtuig daarin te water te brengen en weder op te halen, — doch oordeelde dat dit feit niet strafbaar is „daar geen enkel wettelijk voorschrift een tijd bepaalt gedurende welken het visschen met een hengel in de hand zonder meer zou zijn verboden".

Dientengevolge werd de beklaagde te dier zake van alle rechtsvervolging ontslagen.

De Heer requirant stelt tegen deze uitspraak als middel van cassatie voor: „Schending door niet-toepassing van art. 10 sub *m* j°. art. 26 van het Binnenvisscherijreglement, in verband met artt. 2, 19*a* der Visscherijwet, artt. 214, 253, 264, 228, 223, 221, 211 Sv., 23, 33 en 34 Sr.", — doch dit middel komt mij niet gegrond voor.

Art. 10 van het Binnenvisscherijreglement verbiedt sub *l* het visschen „van 16 October tot 14 Februari, met den hengel, geaasd met de kunstvlieg" en sub *m* het visschen van 23 April tot 31 Mei *met alle overige vischtuigen* — behoudens eenige hier niet van belang zijnde uitzonderingen.

De vraag is dus hier of *de hengel* is genoemd onder de aan letter *m* voorafgaande letters van het artikel. Zoo ja, dan heeft het verbod sub *m* op dat vischtuig geen betrekking, zoo neen, dan behoort het tot de „overige vischtuigen" en wordt het dus getroffen door het verbod daarmede van 23 April tot 31 Mei te mogen visschen.

En nu vindt m. i. de stelling waarop het

middel steunt, dat de hengel zonder meer in de aan letter *m* voorafgaande letters niet is genoemd, meer in het bijzonder *niet* onder letter *l*, geen steun in het Reglement. Want uit geen enkele bepaling blijkt dat een *hengel geaasd met de kunstvlieg* daarin als een bijzonder *vischtuig* wordt aangemerkt. Immers in het geaasd zijn met de kunstvlieg is alleen te zien een bijzonder gebruik dat van het vischtuig, de hengel, wordt gemaakt. En eene uitdrukkelijke bepaling ware noodig om te kunnen aannemen, dat door *dit* gebruik de hengel een ander soort vischtuig is of wordt dan de hengel van ander aas voorzien.

Dit klemt wanneer men in aanmerking neemt dat de wetgever, blijkens art. 4 der Visscherijwet, loop- of sleephengels uitdrukkelijk aanduidt als niet te zijn begrepen onder „hengel", mitsdien deze aanmerkt als ander vischtuig dan de „hengel".

En toch is het verschil tusschen een gewonen hengel en den loop- of sleephengel voornamelijk gelegen in het gebruik dat van een hengel wordt gemaakt. Wordt bij visschen met den hengel het aas door het water voortgesleept, dan vischt men met den loop- of sleephengel. Men zie hierover „Mededeelingen en Verslagen van de Visscherijinspectie, De Visscherijwet en hare uitvoeringsvoorschriften 1. Binnenvisscherij" uitgegeven door het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel; April 1912, bl. 187.

Waar nu eene bepaling in den zin als in art. 4 der Visscherijwet ten aanzien van loop- of sleephengels voorkomt, ontbreekt met betrekking tot den hengel, wanneer deze geaasd is met de kunstvlieg, komt het mij voor dat terecht is verstaan dat in art. 10 sub *l* van het Binnenvisscherijreglement niet de rede is van een ander vischtuig dan den *hengel*, zoodat het verbod sub *m* niet op den hengel betrekking heeft.

De Raad verg. echter de voormelde „Mededeelingen enz." bl. 189 en 192, waaruit blijkt dat de Visscherijinspectie eene andere meening te dien aanzien voorstaat en aanneemt *zooiwel* dat de hengel geaasd met de kunstvlieg is een bijzonder *soort van hengel, als dat* krachtens art. 10 sub *m* „met den gewonen hengel niet mag worden gevischt van 23 April tot 31 Mei".

Mijns inziens laat het Reglement deze opvatting niet toe en strekt daarom mijne conclusie tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer SEGERS;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie: (Zie conclusie adv.-gen.);

O. dat bij het bestreden vonnis wettig en overtuigend bewezen is verklaard met des gerequireerdes schuld daaraan, dat hij den 27sten Mei 1912 des voormiddags circa 7 uur onder de gemeente Avereest te Dedemsvaart in het vischwater — een wijk — heeft gevischt met een hengel door dat vischtuig daarin te water te brengen en weder op te halen;

dat dit feit echter niet strafbaar is geoordeeld en de gerequireerde te dier zake van alle rechtsvervolging is ontslagen, wijl geen enkel wettelijk voorschrift een tijdvak zou bepalen gedurende welken het visschen met een hengel in de hand, zonder meer, verboden zou zijn;

dat tegen deze beslissing het middel is gericht, wijl uit art. 10 sub *m* van het Binnenvisscherij-Reglement zou volgen, dat met uitzondering van de Zuid-Hollandsche stroomen, waar dit reglement niet van toepassing is, het visschen met een hengel van 23 April tot 31 Mei steeds verboden zou zijn daar toch de hengel behoort tot de „overige vischtuigen" waarvan in bedoelde reglements-bepaling sprake is en waarmede gedurende dat tijdvak het visschen verboden is, tenzij zij zijn vermeld onder de vischtuigen opgenoemd sub 1°. en 2°. van letter *m* van art. 10, wat echter met den hengel het geval niet is;

dat wel in artikel 10 letter *l* het woord hengel voorkomt maar daar geen sprake is van den hengel in het algemeen, doch enkel van den hengel geaasd met de kunstvlieg;

O. hieromtrent, dat in art. 10 van het Binnenvisscherij-Reglement vastgesteld bij K. B. van 15 April 1911 (Staatsblad n°. 119) wordt verboden en in art. 26*a* van datzelfde reglement strafbaar gesteld wordt het visschen:

a. van 16 Maart tot 30 April met zetangels, zetlijnen en loop- of sleephengels;

b. van . . . . . ;

l. van 16 October tot 14 Februari met den hengel geaasd met de kunstvlieg;

m. van 23 April tot 31 Mei met alle overige vischtuigen met uitzondering van:

1°. den aalkorf, enz.;

2°. het zalm- of elftdrijfnet enz. . . . mits alleen in de rivieren;

dat derhalve ieder jaar van 23 April tot 31 Mei verboden is het visschen met *„alle overige vischtuigen"*, die niet onder 1°. en 2°. van letter *m* van art. 10 zijn opgenoemd en onder de woorden „alle overige vischtuigen" zijn te verstaan vischtuigen niet vermeld in de letters *a* tot en met *l* van bedoeld artikel;

dat evenwel in letter *l* de hengel wordt opgenoemd, waaruit volgt, dat dit vischtuig niet onder „alle overige" kan worden gerangschikt en het visschen daarmede dus ook niet krachtens deze reglements-bepaling is verboden;

dat nu voorzeker in letter *l* niet sprake is van den hengel zonder meer, maar van den hengel geaasd met de kunstvlieg doch dat zulk een hengel niet is een bijzonder vischtuig verschillende van andere hengels, waarvan, doordat men ander aas bezigt, op andere wijze gebruik wordt gemaakt, doch dat men in al deze gevallen te doen heeft met hetzelfde vischtuig en wel met den hengel;

dat mitsdien het bestreden vonnis met juistheid het bewezen verklaarde feit niet strafbaar heeft geacht;

Verwerpt het beroep.

—

15 *Januari* 1913. BESLUIT, houdende vrijstelling van invoerrecht voor aether sulfuricus, in fabrieken of trafieken benoodigd als hulpmiddel bij het bereiden van jodoformgaas en jodoformwatten. S. 32.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 18 December 1912, n°. 92, Accijnzen;

Gezien de wet van 11 December 1893 (*Staatsblad* n°. 175);

Den Raad van State gehoord (advies van 31 December 1912, n°. 16);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 11 Januari 1913, n°. 51, Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

Er wordt vrijstelling van invoerrecht genoten voor aether sulfuricus, in fabrieken of trafieken benoodigd als hulpmiddel bij het bereiden van jodoformgaas en jodoformwatten.

Ten aanzien van die vrijstelling zijn van toepassing de bepalingen, vervat in de artikelen 3 tot en met 11 van Ons besluit van 11 Augustus 1908 (*Staatsblad* n°. 284).

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 15den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 31 *Jan.* 1913.)

16 *Januari* 1913. BESLUIT, tot wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van den 23sten September 1909 (*Staatsblad* n°. 318), houdende regeling van de inrichting van den dienst van 's Rijks Munt S. 33.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien de wetten van 31 October 1912 (*Staatsbladen* n°s. 324 en 325);

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 27 November 1912, n°. 68, Afdeeling Generale Thesaurie;

Den Raad van State gehoord (advies van den 24 December 1912, n°. 15.)

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 13 Januari 1913, n°. 63, afdeeling Generale Thesaurie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. 1. In artikel 28 van Ons besluit van 23 September 1909 (*Staatsblad* n°. 318), wordt aan het eerste lid onder Ic, met vervanging van de kommapunt door eene komma, toegevoegd: „voorzoover dit metaal niet voor nieuwe aanmunting wordt overgenomen ten laste van een post, welke, ter voldoening aan het bepaalde in artikel 3, laatsten zin, der Muntwet 1901 of in artikel 3, laatsten zin, der Indische Muntwet 1912, op de begrooting van Rijksuitgaven of op die van Nederlandsch-Indië is gebracht".

2. In artikel 42 van Ons voormeld besluit wordt na „10-guldenstukken" ingevoegd: „5-guldenstukken", wordt geschrapt: „of $^1/_{20}$ guldens *Nederlandsch-Indië*" en wordt onder „$^1/_2$-centstukken . . . . . 200,000 stukken", ingevoegd: „5-centstukken *Nederlandsch-Indië* 100,000 stukken".

3. In artikel 43, onder 2*a* van Ons voormeld besluit wordt het cijfer 4 vervangen door het cijfer 2.

4. In artikel 53, tweede lid, van Ons voormeld besluit wordt onder:

„10-guldenstukken . . . . . 500",

ingevoegd:

„5-guldenstukken . . . . . 1000".

en wordt geschrapt:

„$^1/_{20}$ guldens *Nederlandsch-Indië* . . . 2000".

Het derde lid van evenbedoeld artikel 53 wordt gelezen als volgt:

„De 5-, $2^1/_2$-, 1- en $^1/_2$-centstukken *Nederlandsch-Indië*, worden gestort in eenen zak of ander verpakkingsmiddel, inhoudende een bedrag van *f* 2000.— nominaal voor de 5-centstukken en en van *f* 400.— nominaal voor de overige, evengenoemde munten".

5. Dit besluit treedt in werking op tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het geplaatst is.

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 16den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 24 *Jan.* 1913.)

---

16 *Januari* 1913. BESLUIT, houdende vaststelling van een voorschrift voor het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen. S. 34.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 25 November 1912, Kabinet, Litt. C[92];

Gezien de wet van 31 October 1912 (*Staatsblad* n°. 330);

Den Raad van State gehoord, advies van 31 December 1912, n°. 21;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 13 Januari, Kabinet, Litt. D[4];

Overwegende, dat het wenschelijk is, den dienst van de Artillerie-Inrichtingen en het daarop te houden toezicht te regelen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Vast te stellen het navolgende voorschrift.

§ 1. *Van den dienst der Artillerie-Inrichtingen.*

Art. 1. De tak van Staatsdienst der Artillerie-Inrichtingen is bestemd tot het tegen betaling vervaardigen en herstellen van artilleriematerieel en tot het verrichten van daarmede verband houdende werkzaamheden, zoowel ten behoeve van de Departementen van Algemeen Bestuur en van 's Rijks Koloniën, als van andere openbare lichamen of van particuliere personen of inrichtingen.

De inrichtingen, tot dezen tak van dienst behoorende, worden door Ons aangewezen.

2. Onder Onzen Minister van Oorlog wordt het bestuur der Artillerie-Inrichtingen gevoerd door eene Directie, bestaande uit één of meer leden, burgerlijke ambtenaren, die door Ons worden benoemd, geschorst en ontslagen.

Bestaat de Directie uit meer dan één Lid, dan bekleedt een der Leden, door Ons aan te wijzen, het voorzitterschap. De benoeming tot Voorzitter behoeft niet naar ancienneteit plaats te hebben.

Het bestuur is gevestigd te Hembrug.

3. De Directie is voor haar bestuur verantwoordelijk aan Onzen Minister van Oorlog. Zij is bij de uitoefening van het door haar gevoerde bedrijf en beheer onderworpen aan het toezicht van den Raad van Toezicht op de Artillerie-Inrichtingen, op den voet, zooals voor dezen hierna is omschreven.

4. De Directie is verplicht, den Raad van Toezicht op de Artillerie-Inrichtingen bedoeld in artikel 21 en aan de Leden en den Secretaris van dit College, steeds de gevraagde inlichtingen te verschaffen, inzage te geven van daarop betrekking hebbende bescheiden en hen toe te laten tot de terreinen, gebouwen en overige lokaliteiten der Artillerie-Inrichtingen.

5. Het geheele personeel, werkzaam bij de Artillerie-Inrichtingen, staat onder de bevelen der Directie.

Dit personeel kan bestaan uit:

ambtenaren in vasten dienst, waaronder een Secretaris en een Adjunct-directeur;

subalterne officieren en militairen beneden den rang van officier;

werklieden, waaronder mede begrepen leerlingen en andere jeugdige werkkrachten;

tijdelijke ambtenaren op jaarwedde, alsmede tijdelijk personeel op uur-, dag-, week- of maandloon.

6. Door Ons worden vastgesteld:

1°. welke betrekkingen bij de Artillerie-Inrichtingen kunnen worden vervuld door vaste en tijdelijke ambtenaren op jaarwedde en door militairen, alsmede de aan die betrekkingen verbonden ambtstitels en bezoldiging;

2°. regelen nopens de numerieke samenstelling van dit personeel.

7. Het aanstellen van vaste en tijdelijke ambtenaren op eene laagste jaarwedde van *f* 1200 en daarboven, alsmede het ontslaan en het regelen van bezoldiging en emolumenten van zulk personeel geschiedt door Ons.

Het aanstellen van vaste en tijdelijke ambtenaren op eene laagste jaarwedde van minder dan *f* 1200, alsmede het ontslaan en het regelen van bezoldiging en emolumenten van zulk personeel geschiedt door Onzen voornoemden Minister.

Werklieden, alsmede tijdelijk personeel op uur-, dag-, week- of maandloon, worden door de Directie naar behoefte in dienst genomen en ontslagen. De belooning van dit personeel wordt door haar vastgesteld.

8. De Leden der Directie zijn bevoegd zich gedurende ten hoogste vier dagen van de standplaats te verwijderen. Voor afwezigheid van

langeren duur behoeven zij de vergunning van Onzen Minister van Oorlog.

De Directie kan aan haar onderhoorig personeel verlof verleenen van ten hoogste twee maanden. Verlof van langeren duur kan door voornoemden Minister worden gegeven.

9. De Directie bezit ten opzichte van de burgerlijke ambtenaren de bevoegdheid om straffen op te leggen, geheele of gedeeltelijke inhouding van bezoldiging daaronder begrepen. Wordt dit laatste toegepast, dan zal de inhouding die van 14 dagen bezoldiging niet te boven mogen gaan. Mocht het noodig worden geacht, eene inhouding tot hooger bedrag op te leggen, dan zal daarvoor de machtiging worden gevraagd van Onzen Minister van Oorlog.

De Directie is voorts bevoegd om burgerlijke ambtenaren te schorsen, al dan niet onder stilstand van bezoldiging. Van elke opgelegde schorsing geeft zij onmiddellijk kennis aan Onzen Minister van Oorlog.

10. Van elke straf of schorsing, onverschillig of zij al dan niet met geheele of gedeeltelijke inhouding van bezoldiging gepaard gaat, kan de gestrafte of geschorste binnen acht dagen in beroep komen.

Door Onzen Minister voornoemd worden regelen getroffen, nopens de wijze, waarop dat beroep kan plaats hebben. Hangende de overweging, behoudt de opgelegde schorsing hare werking.

11. De Directie is bevoegd, personeel van de eene inrichting naar de andere te verplaatsen.

Zij bepaalt in welke gemeenten of in welke gedeelten dier gemeenten ondergeschikten behooren te wonen en beslist op verzoeken, om hiervan te mogen afwijken.

12. De Directie is bevoegd, dienstreizen te verrichten of door onderhoorig personeel te doen verrichten, wanneer haar dit in verband met den dienst bij de Artillerie-Inrichtingen noodig of wenschelijk voorkomt.

Detacheeringen van personen tot de inrichtingen behoorende, worden door haar geregeld.

Het aan uitgezonden of gedetacheerde werklieden toe te kennen loon wordt door haar bepaald.

13. De directie geeft, in verband met het in art. 1 gestelde, gevolg aan de opdrachten, die door of van wege de Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur tot haar worden gericht. Indien zij niet in staat is, deze opdrachten intijds uit te voeren, geeft zij hiervan zoo spoedig mogelijk kennis aan de opdrachtgevers.

De Directie is bevoegd, bij bedoelde Hoofden of bij de door dezen aan te wijzen autoriteiten schriftelijke en mondelinge inlichtingen in te winnen nopens aangelegenheden, de uitvoering van bekomen opdrachten betreffende of daarmede verband houdende.

Zij dient genoemde hoofden van advies, ook uit eigen beweging, in aangelegenheden, den werkkring der Artillerie-Inrichtingen betreffende of ten aanzien van het verkrijgen van benoodigd materieel, ook al wordt dit zonder hare medewerking aangeschaft.

14. De directie is bevoegd, om, in verband met bekomen opdrachten tot levering of ten behoeve van den geregelden gang van het bedrijf der Artillerie-Inrichtingen, de noodige aankoopen te doen of werkzaamheden te doen verrichten, alsmede de daarvoor noodige overeenkomsten te sluiten.

De voorschriften voor keuring en levering worden door haar vastgesteld.

Zij is gerechtigd, op hare verantwoordelijkheid, tot het in ontvangstnemen van benoodigdheden, die niet geheel aan de gestelde eischen voldoen, doch voor het beoogde doel bij de Artillerie-Inrichtingen alleszins bruikbaar worden geacht.

Zij is bevoegd tot het in ontvangstnemen en doen sloopen of vernietigen van onbruikbaar materieel.

15. De Directie beslist, of ontvreemde of beschadigde of verloren geraakte goederen al dan niet in uitgaaf zullen worden verantwoord of moeten worden vergoed, en houdt daarbij rekening met de omstandigheden, waaronder de ontvreemding, de beschadiging of het verlies heeft plaats gehad.

Is de schade veroorzaakt door personen, bij de inrichtingen werkzaam, dan zal eventueel de inhouding ter vergoeding, over den tijd van haren duur, niet meer dan een zesde gedeelte der bezoldiging of van het loon mogen bedragen.

16. De Directie stelt dienst- en werkvoorschriften voor haar onderhoorig personeel vast.

17. De Directie dient jaarlijks aan Onzen voornoemden Minister in:

een ontwerp-begrooting van inkomsten en uitgaven voor het volgend dienstjaar;

de rekening van inkomsten en uitgaven van het bedrijf, over het vorig dienstjaar;

een balans van de bezittingen en schulden onder dagteekening van 31 December van het vorig bedrijfsjaar, alsmede eene nota van winst en verlies en eene kapitaal-rekening eveneens op dat bedrijfsjaar betrekking hebbende.

Bedoelde balans, nota van winst en verlies

en kapitaal-rekening behooren vergezeld te gaan van eene toelichting der cijfers, alsmede van eene verklaring der bevinding van den door den Raad van Toezicht aan te wijzen en buiten het bedrijf staanden boekhoudkundige.

Voorts brengt de Directie verslag uit over het door haar gevoerde beheer gedurende meervermeld bedrijfsjaar.

18. Uitgaande stukken der Directie kunnen door een harer Leden worden onderteekend.

De Directie is onder hare verantwoordelijkheid bevoegd, den Secretaris en den Adjunct-Directeur de afdoening op te dragen van daarvoor vatbare aangelegenheden, alsmede om bescheiden namens haar te onderteekenen.

19. Ingeval een plaats van lid van het bestuur openvalt, zal Onze Minister van Oorlog den Raad van Toezicht op de Artillerie-Inrichtingen raadplegen over de al of niet wenschelijkheid van aanvulling.

Omtrent de benoeming en het ontslag van leden der Directie wordt genoemde Raad gehoord.

Voor het vervullen van onder haar ressorteerende betrekkingen doet de Directie eene voordracht aan Onzen Minister van Oorlog. Daarbij zal zij den stelregel volgen dat voor de vervulling van leidende betrekkingen aan ancienneteit geen aanspraak op benoeming kan worden ontleend, maar dat uitsluitend de belangen van het bedrijf den doorslag zullen geven bij de beantwoording van de vraag wie voor de te vervullen plaats in aanmerking behoort te komen. Bij het doen der voordracht is de Directie niet gehouden, een onder haar ressorteerend ambtenaar in aanmerking te brengen.

20. Bijaldien de belangen van den dienst bij de Artillerie-Inrichtingen zulks vorderen, kunnen enkele der burgerlijke betrekkingen, in artikel 6 bedoeld, worden vervuld door officieren, onder het genot van door Ons vastgestelde bezoldiging.

§ 2. *Van den Raad van Toezicht op de Artillerie-Inrichtingen.*

21. Het toezicht op de Artillerie-Inrichtingen wordt uitgeoefend door een Raad van Toezicht, bestaande uit ten minste vijf leden, die door Ons worden benoemd en ontslagen.

Een der leden door Ons aan te wijzen, is Voorzitter.

22. De Raad van Toezicht ziet toe, dat het bedrijf en beheer der Artillerie-Inrichtingen naar goede economische beginselen worden gevoerd en de gang en stand van zaken steeds zoo duidelijk mogelijk uit de bij die inrichtingen gevoerde bedrijfsboekhouding blijken.

23. De Raad van Toezicht dient Onzen Minister van Oorlog, hetzij op diens uitnoodiging, hetzij uit eigen beweging, van advies, betreffende alle belangrijke zaken, het economisch bedrijf en beheer der Artillerie-Inrichtingen aangaande.

24. De Raad van Toezicht dient Onzen Minister van Oorlog van bericht nopens het financieele gedeelte der jaarverslagen der Artillerie-Inrichtingen.

Hij wijst den boekhoudkundige aan, bedoeld in artikel 17 van dit voorschrift.

25. De Raad van Toezicht in zijn geheel, alsmede ieder van de Leden in het bijzonder, zijn bevoegd, van allen, die krachtens hun ambt of hunne betrekking, onder het Departement van Oorlog ressorteeren, de, tot uitvoering van de hun opgedragen taak vereischte, inlichtingen in te winnen en inzage te ontvangen van de desbetreffende bescheiden.

Tot dat doel, alsmede tot het houden van vergaderingen, kunnen de Leden van den Raad van Toezicht de noodige dienstreizen verrichten en hebben zij toegang tot alle terreinen, gebouwen en verdere lokaliteiten der Artillerie-Inrichtingen.

26. De Leden van den Raad van Toezicht genieten uithoofde van deze functie geene jaarwedde.

Zij ontvangen, behalve de hun toekomende vergoeding voor reis- en verblijfkosten, een vacatiegeld tot een bedrag van *vijftien gulden* (*f* 15,—) voor elken dag, waarop zij eene vergadering hebben bijgewoond, of, ingevolge opdracht van den Raad of diens Voorzitter, speciale werkzaamheden hebben verricht.

27. De Raad van Toezicht wordt bijgestaan door een Secretaris, die, op voordracht van den Raad, door Onzen Minister van Oorlog wordt benoemd en ontslagen.

De Secretaris geniet eene belooning, waarvan het bedrag telken jare, op voordracht van dien Minister, na deswege den Raad van Toezicht te hebben gehoord, door Ons wordt bepaald.

Het in art. 25 gestelde nopens het inwinnen van inlichtingen, het kennis nemen van bescheiden, het verrichten van dienstreizen en het hebben van vrijen toegang tot terreinen, gebouwen en verdere lokaliteiten der inrichtingen geldt mede voor den Secretaris.

Dit Besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Bijaldien de burgerlijke directie, bedoeld in Artikel 2, op dat tijdstip nog niet is benoemd, wordt tot aan den datum harer benoeming, het bestuur op den tegenwoordigen voet, doch ter standplaats Hembrug, gevoerd door een Directeur, onder wiens bevelen, behalve het aan hem toegevoegd personeel, de hoofden van inrichtingen werkzaam zijn. Voor zooveel noodig wordt de bezoldiging, verbonden aan daarbij door officieren te vervullen betrekkingen, door Ons vastgesteld.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, aan de Hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur en aan de Algemeene Rekenkamer.

's Gravenhage, den 16den Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) H. COLIJN.

(*Uitgeg.* 25 *Jan.* 1913.)

—

18 *Januari* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende tijdelijke vrijstelling van militiedienst.

Door den Minister van Oorlog is met mij overleg gepleegd nopens de vraag, wanneer een tijdelijke vrijstelling van den dienst bij de militie moet worden geacht in te gaan. Naar aanleiding daarvan heb ik de eer het volgende ter kennis van U H.E.G. te brengen.

Ten aanzien van hen, die als ingeschrevene voor de militie tijdelijke vrijstelling verkrijgen en als gevolg hiervan opnieuw worden ingeschreven, schijnt bovenbedoelde vraag van belang ontbloot.

Ten aanzien van anderen kan o. i. als algemeene regel worden aangenomen, dat de vrijstelling wordt gerekend aan te vangen:

a. zoo het iemand geldt, die nog niet is ingelijfd, met het voor hem aangewezen tijdvak van inlijving;

b. zoo het iemand geldt, die reeds bij de militie dient, met den dag, waarop hij overeenkomstig art. 100e der Militiewet uit den dienst wordt ontslagen;

c. zoo het iemand geldt, die reeds vrijstelling geniet, met den dag, waarop de duur der vorige vrijstelling is geëindigd.

Het is wenschelijk, dat in de hier bedoelde gevallen bij de mededeeling van de vrijstelling aan belanghebbenden dezen tevens worden ingelicht omtrent den tijd, binnen welken zij desgewenscht opnieuw vrijstelling moeten aanvragen, en dat daartoe de Burgemeesters worden uitgenoodigd, voor het verstrekken van zoodanige inlichtingen zorg te dragen, voor zooveel bedoelde mededeeling door hen geschiedt.

Met betrekking tot de ingelijfden bij de militie, wien reeds tijdelijke vrijstelling werd verleend, maar die nog niet in bedoelden zin werden ingelicht, ware dit alsnog te doen. Voor zooveel noodig zij opgemerkt, dat te hunnen aanzien, ook indien zij bij het verkrijgen van de vrijstelling in het genot waren van ontheffing van den werkelijken dienst, van toepassing is het hiervoren onder *b.* vermelde.

Nog zij de aandacht er op gevestigd:

1°. dat de tijd van ingang der vrijstelling op dien van het aanvragen van vrijstelling opnieuw niet altijd van invloed is (zie het bepaalde onder 2°, *b*, in art. 32 en in het tweede lid van art. 33 van het Militiebesluit);

2°. dat de ingelijfden, die bij het in werking treden van de Militiewet in het genot waren van ontheffing van den werkelijken dienst en daarna tijdelijke vrijstelling hebben verkregen, het vragen van vrijstelling opnieuw zullen behooren te doen overeenkomstig het bepaalde onder 4° in art. 32 en in het tweede lid van art. 33 bovengenoemd;

3°. dat de ingelijfden, die alsnog in het genot zijn van ontheffing van den werkelijken dienst en eerlang vrijstelling van den dienst wenschen, in gelijken zin dienen te handelen als onder 2° is vermeld.

U H.E.G. gelieve van het bovenstaande, namens mij, mededeeling te doen aan de burgemeesters der gemeenten in Uwe provincie.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal,
(*get.*) J. B. KAN.

—

20 *Januari* 1913. BESLUIT, regelende de voorwaarden, waaronder voor rekening van anderen dan het Rijk aan 's Rijks Munt kan worden gemunt, medailles kunnen worden geslagen en muntstempels of medaillestempels knnnen worden vervaardigd. S. 35.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien de artikelen 2, 2de lid en 3, 3de lid der wet van 28 Mei 1901 (*Staatsblad* n°. 130), houdende bepalingen omtrent het toezicht en de zorg over de zaken der Munt, zooals die wet is gewijzigd bij de wet van 1 Juli 1909 (*Staatsblad* n°. 253);

Gezien de wetten van 31 October 1912 (*Staatsbladen* nos. 324 en 325);

Gelet op Ons besluit van 29 December 1911 (*Staatsblad* n°. 390);

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 9 December 1912, n°. 112, Generale Thesaurie en van Koloniën van den 9 December 1912, afdeeling E[1], n°. 66;

Den Raad van State gehoord (advies van den 24 December 1912, n°. 10);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van den 10 Januari 1913, n°. 81, Generale Thesaurie en van den 17 Januari 1913, afd. E[1], n°. 37;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

I. *Munten.*

Art. **1**. Het staat ieder vrij gouden tien-guldenstukken, vijf-guldenstukken en dukaten te doen slaan aan 's Rijks Munt, wanneer de werkzaamheden voor het Rijk het niet verhinderen.

's Rijks Munt is niet verplicht partijen goud aan te munten in tien-guldenstukken en vijf-guldenstukken beneden driehonderd kilogram en in dukaten beneden honderd kilogram.

2. Aanvragen tot het doen aanmunten van tien-guldenstukken, vijf-guldenstukken, of dukaten moeten worden gericht aan den muntmeester, onder opgave van de soort en hoeveelheid, welke men wenscht te doen aanmunten.

De aanvrager ontvangt ten spoedigste bericht wanneer de aanmunting zal kunnen plaats vinden en wanneer het goud aan 's Rijks Munt moet worden geleverd. Binnen 3 dagen na ontvangst van dit bericht deelt de aanvrager den muntmeester mede, of hij tot de bedoelde aanmunting wenscht over te gaan.

3. Het te vermunten goud wordt vrachtvrij in 's Rijks Munt geleverd, hetzij in baren, wegende ten minste 2½ K.G. en ten hoogste 13 K.G. en van een minimum gehalte van 0.994 fijn goud, hetzij, behoudens de bepaling van artikel 9, in vreemde munten.

Gouden baren moeten vergezeld zijn van de daarbij behoorende essaaibiljetten en gewichtsstaten.

4. Onmiddellijk na ontvangst wordt het gewicht van het ingekomen muntmateriaal bepaald. Bij deze weging kan de leveraar of zijn gemachtigde tegenwoordig zijn. Van de uitkomsten doet de muntmeester onmiddellijk mededeeling aan den leveraar.

Alle gewichten worden opgegeven in decigrammen; onderdeelen hiervan worden verwaarloosd.

5. Na de weging worden uit elke baar minstens 2 kapsels genomen. Voor de gehaltebepalingen, welke op elk dezer kapsels verricht worden is de leveraar een essaailoon van *f* 1.50 per baar verschuldigd, te voldoen bij de inzending der baren.

Tenzij de leveraar bij de inzending der baren verklaard heeft dat hij gehalte-bepaling van elke baar afzonderlijk wenscht, kan de muntmeester, zoo hij dit wenschelijk acht, het gemiddeld gehalte van de gezamenlijke baren, op de daaruit genomen kapsels, doen bepalen. In dit geval is de leveraar een essaailoon van *f* 1.— per baar verschuldigd.

De muntmeester heeft het recht, zoo gewenscht, de baren vóór het gehalte-onderzoek om te smelten.

Gehalten worden opgegeven in tienduizendste deelen.

6. Baren, welke wegens brosheid of te lichte kleur van het metaal door den muntmeester ter vermunting ongeschikt worden geacht, moeten door den leveraar worden teruggenomen.

7. Na afloop van de gehalte-bepalingen door de afdeeling „Algemeene Zaken" van 's Rijks Munt verricht, wordt den leveraar per aangeteekenden brief mededeeling der uitkomsten gedaan, onder bijvoeging eener opgave van de hoeveelheid fijn goud in de baren vervat. Verklaart de leveraar niet binnen 3 dagen na afzending dezer mededeeling, dat hij de baren terugverlangt of dat hij bezwaar heeft tegen de uitkomsten der gehalte-bepalingen, dan worden de baren geacht ter vermunting te zijn afgegeven. Baren beneden het in artikel 3 voorgeschreven minimum-gehalte moeten door den leveraar worden teruggenomen.

8. Verklaart de leveraar, dat hij bezwaar heeft tegen de uitkomsten der gehalte-bepalingen, als in het vorig artikel bedoeld, dan draagt de muntmeester een nader onderzoek op aan de afdeeling „contrôle" van 's Rijks Munt. Na afloop van dat onderzoek doet de muntmeester uitspraak in het geschil. Voor dit nader onderzoek worden geen kosten in rekening gebracht. De uitspraak wordt den leveraar per aangeteekenden brief toegezonden.

De leveraar kan de baar of de baren, waarover uitspraak is gedaan, terugnemen, mits hij zich, binnen 5 dagen na afzending der uitspraak, hieromtrent verklare. Is deze verklaring binnen den gestelden tijd niet bij den muntmeester ingekomen, dan worden de baar of de baren geacht ter vermunting te zijn afgegeven.

9. De volgende vreemde munten worden, volgens het bruto-gewicht door den munt-

meester vast te stellen, en tegen de daarbij vermelde gehalten, ter vermunting aangenomen:

Sovereigns (Engeland) 0.916⅔
20 en 10 markstukken (Duitschland). 0.899⅝
20 en 10 francstukken (Latijnsche muntunie). 0.899⅝
Eagles (Vereenigde Staten van Noord-Amerika) 0.899⅝
8 florijnstukken (Oostenrijk-Hongarije) 0.899⅝
Oude Imperialen (Rusland) 0.916
Nieuwe Imperialen (Rusland) 0.899⅝

Andere vreemde munten worden vóór de gehalte-bepaling aan 's Rijks Munt tot baren versmolten, waarbij de leveraar of zijn gemachtigde kan tegenwoordig zijn. Voor deze bewerking is een bedrag van *f* 0.25 per K.G. verschuldigd. De baren kunnen ter vermunting worden aangenomen volgens de bepalingen van artikel 4 tot 8.

10. Nadat het goud ter vermunting zal zijn afgegeven deelt de muntmeester den leveraar mede het aantal muntstukken, dat daaruit kan worden vervaardigd, het bedrag van het muntloon en het tijdstip, waarop over de nieuwe gemunte specie zal kunnen worden beschikt.

Eene overblijvende hoeveelheid goud, geringer dan noodig is voor één stuk der aangemunte specie, wordt verrekend tegen een prijs van *f* 1648 per K.G. fijn.

11. De speciën worden afgeleverd in zakken, dragende het zegel van den muntmeester en dat van de afdeeling „contrôle" van 's Rijks Munt.

12. Bij aanmuntingen voor particulieren bedraagt het muntloon voor:

a. dukaten . . . *f* 9.— per KG. werks;
b. 10-guldenstukken „ 5.— „ „ „
c. 5-guldenstukken:

f 10.— per K.G. werks voor hoeveelheden tot 500 K.G.;

f 9.— per K.G. werks voor hoeveelheden grooter dan 500 K.G. tot 1000 K.G.;

f 8.— per K.G. werks voor hoeveelheden grooter dan 1000 K.G. tot 2000 K.G.;

f 7.— per K.G. werks voor hoeveelheden grooter dan 2000 K.G. tot 3000 K.G.;

f 6.— per K.G. werks voor hoeveelheden grooter dan 3000 K.G.

In het muntloon zijn begrepen de kosten van het metaal tot bijzet benoodigd en van de verpakking in zakken.

De verschuldigde bedragen moeten vóór den aanvang van den muntslag bij den muntmeester worden gestort.

13. Bij aanmuntingen ten behoeve van de koloniën worden de volgende muntloonen aan het Rijk vergoed:

a. voor gouden munten de in het vorig artikel vastgestelde bedragen per K.G. werks;
b. voor:

	per K.G. werks;
1. Rijksdaalders	*f* 0.80
2. Guldens	1.—
3. Halve guldens	1.45
4. 25-centstukken of ¼-guldens *Curaçao*	2.25
5. 10-centstukken of 1/10-guldens *Curaçao*	3.75
6. 5-centstukken *Nederland* . . .	0.60
7. 2½ „ „ . . .	0.40
8. 1- „ „ . . .	0.60
9. ½ „ „ . . .	1.—
10. ¼-guldens *Nederlandsch-Indië*.	2.45
11. 1/10 „ „	3.80
12. 5-centstukken „	0.75
13. 2½ „ „	0.23
14. 1- „ „	0.43
15. ½ „ „	0.78

Voor het geval, dat het voor den muntslag van nikkelen, bronzen of koperen pasmunt benoodigd metaal van 's Rijks Munt geleverd wordt in den vorm van ingetrokken specie of in anderen vorm dan hetzij van bladen of reepen van de vereischte samenstelling, hetzij van muntplaatjes, bedragen de muntloonen per Kilogram werks voor:

5-centstukken	*Nederland*		*f* 2.—
2½ „	„		1.30
1- „	„		1.80
½ „	„		3.—
5- „	*Nederlandsch-Indië* . .		2.25
2½ „	„ . .		0.50
1- „	„ . .		1.10
½ „	„ . .		1.75

Voor het geval, dat het koper, benoodigd voor den muntslag van koperen pasmunt voor *Nederlandsch-Indië* aan 's Rijks Munt geleverd wordt in den vorm van muntplaatjes, bedragen de loonen per kilogram werks voor:

2½-centstukken	*f* 0.06
1- „	0.15
½ „	0.30

14. In de in het vorig artikel vastgestelde muntloonen zijn begrepen:

a. voor de gouden speciën de kosten van het metaal tot bijzet benoodigd en van de verpakking in zakken;

b. voor de zilveren speciën en voor de Nederlandsche 5-centstukken de kosten der verpakking in zakken;

c. voor de overige nikkelen speciën en voor

de bronzen en koperen speciën de kosten der verpakking in vaten met één grooten zak, inhoudende ten minste *f* 2000.— nominaal voor de nikkelen speciën en *f* 400.— nominaal voor de bronzen en koperen speciën.

15. Verschillen tusschen het wettelijk en het werkelijk gewicht en gehalte der ten behoeve van de koloniën vervaardigde en afgeleverde munten komen ten bate of ten laste van het Rijk.

16. Voor het uitvoeren van muntingen voor rekening van buitenlandsche Regeeringen is Onze bijzondere machtiging noodig.

De voorwaarden, waaronder eene zoodanige munting kan worden ondernomen, worden door Ons in elk bijzonder geval vastgesteld.

II. *Stempels en medailles.*

17. Aanvragen tot het doen vervaardigen van medaillestempels of afslagen daarvan moeten gericht worden tot den muntmeester. Zij moeten vergezeld zijn, voor zoover het de vervaardiging van medaillestempels betreft, van de daartoe vereischte modellen in geschikten vorm, ter beoordeeling van den muntmeester en voor zoover het de vervaardiging van afslagen betreft, van de hiertoe te gebruiken stempels, tenzij een afslag verlangd wordt van een der Rijksstempels, welke tot dit doel beschikbaar zijn gesteld.

18. Het gehalte van gouden medailles bedraagt 0,983 fijn, van zilveren medailles 0,985 fijn, met ruimten respectievelijk van 0,001 en 0,002, zoo onder als boven de genoemde gehalten.

19. Voor het maken van afslagen van medaillestempels, eigendom zijnde van den besteller, wordt een loon geheven, berekend naar het volgende tarief:

Voor penningen groot in middellijn.	Goud.	Zilver en Brons van elke bestelling.	
m.M.	Per stuk.	Voor het eerste 25-tal per stuk.	Daarboven per stuk.
71—80	*f* 16.—	*f* 3.50	*f* 2.90
66—70	13.—	2.80	2.50
61—65	10.50	2.60	2.30
56—60	9.—	2.40	2.10
51—55	7.50	2.20	1.80
46—50	6.—	2.—	1.50
41—45	4.75	1.80	1.40
36—40	3.50	1.60	1.10
31—35	3.—	1.40	0.85
26—30	2.50	1.20	0.70
21—25	2.—	1.—	0.50
daaronder	1.50	0.75	0.30

Voor het maken van afslagen van daartoe beschikbaar gestelde Rijksstempels wordt het bovenstaand loontarief met 25% verhoogd.

Met afwijking in zooverre van het bepaalde in artikel 17, is Onze Minister van Financiën gemachtigd den verkoop van afslagen van Rijksstempels aan derden op te dragen, mits deze aan de door of namens Onzen voornoemden Minister voor ieder geval te stellen voorwaarden voldoen. Aan de met dien verkoop belaste personen of firma's kan door Onzen Minister eene korting worden toegestaan van ten hoogste 25 percent over het volgens dit artikel bepaalde loon voor het maken van de door hunne tusschenkomst verkochte afslagen.

20. Voor het maken van medaillestempels wordt een loon geheven berekend naar het volgende tarief:

Middellijn m.M.

71—80	*f* 250.—
61—70	225.—
51—60	200.—
41—50	175.—
31—40	150.—
21—30	125.—
daaronder	100.—

Indien de muntmeester van oordeel is, dat in bijzondere gevallen deze loonen te laag zijn, kunnen zij op zijn voorstel door Onzen Minister van Financiën in die gevallen worden verhoogd.

Den belanghebbende wordt hiervan vooraf kennis gegeven.

21. Voor de draagpenningen wordt het loon berekend naar de middellijn der naast grootere soort in het tarief voor afslagen genoemd.

Voor stempels of afslagen, welke van den ronden vorm afwijken, worden de loonen berekend naar het oppervlak, zooveel mogelijk in overeenstemming met de tarieven in de artikelen 19 en 20 genoemd.

Verpakkingskosten komen voor rekening van den besteller.

22. Van elken medaillestempel, die aan 's Rijks Munt wordt vervaardigd of voor de eerste maal afgeslagen, worden 2 afslagen in brons boven het bestelde aantal genomen, bestemd voor Rijksverzamelingen.

Deze afslagen komen ten laste van den besteller.

23. Behalve het volgens tarief, in art. 19 genoemd, verschuldigde loon, wordt het edel metaal, in de medailles vervat, in rekening gebracht tegen een prijs, welke telken jare in de maand December door Onzen Minister van

Financiën wordt vastgesteld. Indien tegelijkertijd meerdere afslagen van een medaillestempel worden vervaardigd, wordt het gemiddeld gewicht van die afslagen gerekend het werkelijk gewicht van elke medaille te zijn. Prijzen van edel metaal worden tot een veelvoud van *f* 0.10 naar boven afgerond.

Voor bronzen medailles zijn de kosten van het metaal in het tarief voor de afslagen begrepen.

24. Alle aan 's Rijks Munt vervaardigde medaillestempels en afslagen worden voorzien van het muntteeken der muntspeciën.

25. De bepalingen der artikelen 17—24 gelden eveneens ten aanzien van de vervaardiging van medaillestempels of afslagen daarvan voor rekening van de koloniën.

Bij de vervaardiging van muntstempels naar nieuwe modellen voor rekening van de koloniën wordt aan het Rijk een loon vergoed, berekend naar de bepalingen der artikelen 20 en 21.

26. Voor het vervaardigen van muntstempels voor rekening van buitenlandsche Regeeringen is Onze bijzondere machtiging noodig.

De voorwaarden, waaronder zoodanige arbeid kan geschieden, worden door Ons in elk bijzonder geval vastgesteld.

27. Ons besluit van 19 December 1901 (*Staatsblad* nº. 271), zooals dat is gewijzigd laatstelijk bij Ons besluit van 7 Juli 1911 (*Staatsblad* nº. 202), wordt ingetrokken.

Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het geplaatst is.

Onze Ministers van Financiën en van Koloniën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 20sten Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 28 *Jan.* 1913.)

—

20 *Januari* 1913. BESLUIT, nopens het beroep, ingesteld door de vereeniging „Comité voor Katholieke Actie" te *Roermond*, tegen de beslissing van den directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen te *Maastricht*, op haar verzoek om plaatsing van de inrichting der vereeniging op de lijst, bedoeld in artikel 4, § 2, der wet tot regeling van de personeele belasting. S. 36.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de vereeniging „Comité voor Katholieke Actie" te *Roermond*, tegen de beslissing van den directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen te *Maastricht*, van 30 Januari 1912, nº. 5174, op haar verzoek om plaatsing van de inrichting der vereeniging op de lijst, bedoeld in artikel 4, § 2, der wet van 16 April 1896 (*Staatsblad* nº. 72) tot regeling van de personeele belasting;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 17 Juli 1912, nº. 168;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 15 Januari 1913, nº. 54, afdeeling Directe Belastingen;

Overwegende, dat nadat de plaatsing op de lijst was aangevraagd, de directeur, in overeenstemming met het gevoelen van den ontvanger en van den inspecteur, bij bovengemelde beslissing de plaatsing op de lijst heeft geweigerd, uit overweging, dat blijkens artikel 2 harer statuten de vereeniging o. a. ten doel heeft het beschikbaar stellen van een gebouw voor Roomsch-Katholieke vereenigingen en instellingen; dat daargelaten de vraag, of de vereenigingen en instellingen, aan welke het medegebruik van het gebouw wordt verleend, ten algemeenen nutte werkzaam zijn, de inrichting in geen geval uitsluitend door de vereeniging ten algemeenen nutte wordt gebezigd; dat reeds op grond hiervan de plaatsing op de lijst niet kan geschieden en het mitsdien niet noodig is te onderzoeken, of overigens termen tot inwilliging van het verzoek zouden bestaan;

dat van de beslissing des directeurs het Bestuur der vereeniging bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende o. a dat zij het gebouw, genaamd het Sint-Christoffelhuis, bestaande uit een vóór- of hoofdgebouw aan de Lindanusstraat, en eene daarachter gelegen groote vergaderzaal, uitsluitend in gebruik afstaat aan met name genoemde vereenigingen, die alle rechtspersoonlijkheid bezitten en elk het uitsluitend gebruik hebben van eene of meer zalen van het vóór- of hoofdgebouw; dat de beschikking des directeurs moet berusten op de omstandigheid, dat de groote vergaderzaal enkele malen is gebezigd voor bijeenkomsten van bedoelde vereenigingen uitgaande, waarbij aan het publiek tegen betaling van meer dan 20 cent per persoon toegang is verleend geworden; dat echter krachtens artikel 4, § 1, der wet tot

regeling van de personeele belasting niet alleen wegens het gebruik van geheele perceelen, maar ook van gedeelten van perceelen, uitsluitend als inrichting tot algemeen nut, geene belasting naar den eersten, tweeden en derden grondslag wordt geheven en mitsdien het vóór- of hoofdgebouw, waarin nimmer eenige voor het publiek toegankelijke bijeenkomst is of wordt gehouden, vermits dit hoofdgebouw uitsluitend dient en gebruikt wordt tot huisvesting der genoemde vereenigingen, in ieder geval door de overwegingen, waarop het bestreden besluit steunt, niet wordt getroffen, doch op de lijst geplaatst had moeten worden;

Overwegende, dat ingevolge artikel 2 harer statuten de vereeniging ten doel heeft door het stichten en beschikbaar stellen van een gebouw voor Roomsch-Katholieke vereenigingen en instellingen, door het beleggen van openbare vergaderingen, door het geven van openbare lessen, door het verspreiden van boeken en geschriften en door andere gecoorloofde middelen, het openbaar Katholiek leven te *Roermond* te bevorderen;

dat deze omschrijving van het doel niets beslist omtrent de vraag of de inrichting der vereeniging al dan niet kan worden aangemerkt als eene tot algemeen nut in den zin der wet op de personeele belasting, zoodat de werking der vereeniging moet worden afgeleid uit den feitelijken toestand; dat deze van dien aard is, dat het gebouw der vereeniging beschikbaar wordt gesteld voor verscheidene vakvereenigingen, welke in hoofdzaak bevordering van de economische belangen der leden beoogen;

dat onder deze omstandigheden de inrichting der vereeniging niet geacht kan worden te zijn eene tot algemeen nut in den zin der wet op de personeele belasting;

Gezien meergenoemde wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en tegelijk met zijn rapport in de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur.

's Gravenhage, den 20sten Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 11 *Febr.* 1913.)

—

20 *Januari* 1913. BESLUIT, houdende bepaling van de tijdstippen, waarop de Steenhouwerswet (wet van 7 October 1911, *Staatsblad* nº. 315) zal in werking treden. S. 37.

Bij deze wet is bepaald dat de Steenhouwerswet, met uitzondering van de artikelen 2 en 4, in werking zal treden op 1 Maart 1913 en dat de artikelen 2 en 4 in werking zullen treden op 1 Mei 1913.

—

20 *Januari* 1913. BESLUIT, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij artikel 6, eerste lid, en 9, vierde lid, der Steenhouwerswet (Wet van 7 October 1911, *Staatsblad* nº. 315). S. 38.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 9 Juli 1912, nº. 1690, afd. Arbeid;

Gezien de artikelen 6, eerste lid, en 9, vierde lid, der Steenhouwerswet (Wet van 7 October 1911, *Staatsblad* nº. 315);

Den Raad van State gehoord (advies van 13 Augustus 1912, nº. 43);

Gezien het nader rapport van Onzen genoemden Minister van 16 Januari 1913, nº. 193, afd. Arbeid;

Hebben goedgevonden en verstaan de navolgende bepalingen vast te stellen:

§ 1. *Algemeene bepalingen.*

Art. 1, *1.* In dit besluit wordt verstaan onder:

a. werkplaatsen: zoowel open als besloten ruimten, waar steenhouwersarbeid in den zin der Steenhouwerswet wordt verricht;

b. werklokalen: aan alle zijden besloten lokalen, waarin steenhouwersarbeid in den zin der Steenhouwerswet wordt verricht, en waarvan de wanden, de zoldering of het dak geen andere openingen hebben dan die, welke dienen voor luchtverversching of voor afvoer van gassen, dampen of stof en dezulke, welke met deuren, luiken of ramen kunnen worden gesloten, zoomede lokalen, waarin vorenbedoelde arbeid wordt verricht, en die aan ééne zijde voor minder dan vier vijfden open zijn en van een dak zijn voorzien;

c. loodsen: lokalen, waarin steenhouwersarbeid in den zin der Steenhouwerswet wordt verricht, die aan ééne zijde ten minste voor vier vijfden open zijn en van een dak zijn voorzien.

2. Werkplaatsen, welke met elkaar in ge-

meenschap staan en waar ten behoeve van dezelfde onderneming steenhouwersarbeid wordt verricht, worden als ééne werkplaats beschouwd.

§ 2. *Eischen, waaraan lokalen ingevolge artikel 6, eerste lid, onder I, der Steenhouwerswet moeten voldoen.*

2. *1.* Een werklokaal moet voor elken arbeider een vrije luchtruimte hebben van ten minste 20 M³.

2. Bij de berekening van de vrije luchtruimte worden gedeelten van het lokaal, waar de hoogte minder dan 3.50 M. bedraagt, niet in rekening gebracht.

3. De gedeelten van een werklokaal, waar steenhouwersarbeid wordt verricht, moeten ten minste 3.50 M. hoog zijn.

3. *1.* Een werklokaal moet voor elken arbeider een vloeroppervlakte hebben van ten minste 4 M².

2. Bij de berekening van de vloeroppervlakte worden gedeelten van het lokaal, waar de hoogte minder dan 3.50 M. bedraagt, niet in rekening gebracht.

4. *1.* Het dak, dat een werklokaal of eene loods begrenst, moet beschoten zijn, tenzij het waterdicht is.

2. De zoldering, die een werklokaal begrenst, moet, indien de bovengelegen verdieping als werkplaats, woning of bergplaats wordt gebruikt, water- en stofdicht zijn.

5. *1.* In een werklokaal moet op doelmatige wijze voor voldoenden toevoer van versche lucht en afvoer van verontreinigde lucht onder vermijding van hinderlijken tocht worden zorg gedragen.

2. In ieder geval moet daartoe de gezamenlijke oppervlakte van de openingen, welke rechtstreeksche gemeenschap met de buitenlucht kunnen geven, ten minste 15 dM² per arbeider en ten minste 3 M² in totaal bedragen, terwijl daarvan een gezamenlijke oppervlakte van ten minste 5 dM² per arbeider en van ten minste 1 M² in totaal tusschen den aanvang en het einde van den dagelijkschen werktijd niet mag zijn afgesloten.

6. *1.* Een werklokaal en eene loods moeten op alle plaatsen, waar gewerkt wordt, voldoende zijn verlicht.

2. In ieder geval moet daartoe:

a. de gezamenlijke oppervlakte der lichtopeningen van een werklokaal, welke bij gesloten deuren direct daglicht toelaten, ten minste een zesde van de vloeroppervlakte bedragen;

b. de afstand van de plaats, waar een steenhouwer arbeid verricht, tot de dichtstbijzijnde lichtopening, niet grooter zijn dan 6 M., tenzij door inrichtingen in de zoldering of het dak voldoende daglicht toetreedt tot de plaats, waar gewerkt wordt.

7. De vloer en de wanden van een werklokaal moeten zoodanig zijn, dat zij behoorlijk rein gehouden kunnen worden.

8. *1.* De vloer van eene loods moet voor elken arbeider een oppervlakte hebben van ten minste 3.50 M².

2. Bij de berekening van de vloeroppervlakte worden gedeelten van eene loods, waar de hoogte minder dan 3 M. bedraagt, niet in rekening gebracht.

§ 3. *Voorschriften, waaraan ingevolge artikel 6, eerste lid, onder II, der Steenhouwerswet moet worden voldaan.*

9. *1.* Voor personen, die steenhouwersarbeid verrichten, moet in de onmiddellijke nabijheid van de werkplaats een doelmatig ingericht en behoorlijk geventileerd, verlicht, zindelijk gehouden en in het koude jaargetijde voldoend verwarmd schaftlokaal gedurende de rusttijden beschikbaar en toegankelijk zijn. Het schaftlokaal mag niet tevens als werklokaal of als bergplaats worden gebruikt. Maatregelen moeten zijn getroffen, opdat stof van het werklokaal niet in het schaftlokaal doordringe.

2. Een schaftlokaal moet voor elken persoon, voor wien het bestemd is, een vloeroppervlakte hebben van ten minste $1^1/_4$ M² en een vrije luchtruimte van ten minste 3½ M³. Zulk een lokaal moet behoorlijke zitgelegenheid aanbieden voor alle daarin vertoevende personen.

3. Het eerste en het tweede lid zijn niet van toepassing ten aanzien van personen, voor wie de regeling der werktijden of andere omstandigheden van plaatselijken aard het mogelijk maken, dat zij de schafttijden doorbrengen in hunne woning of in eene andere doelmatige lokaliteit, waar geen sterke drank verstrekt wordt en welke voor hen kosteloos en zonder verplichting tot het maken van vertering toegankelijk is.

10. *1.* Bij eene werkplaats, moet een voldoend aantal urinoirs beschikbaar zijn en een zoodanig aantal privaten, dat voor ten hoogste 25 personen, die steenhouwersarbeid verrichten, een afzonderlijk privaat aanwezig is.

2. De privaten en urinoirs moeten zoodanig zijn geplaatst en worden onderhouden, dat zij voor de in het eerste lid bedoelde personen gedurende hun verblijf in de werkplaats behoorlijk te bereiken zijn.

3. Ieder privaat moet doelmatig geplaatst

en ingericht zijn. Het moet goed rein kunnen worden gehouden, voldoende zijn geventileerd en verlicht. Het moet overdekt zijn en zoodanig zijn afgeschoten, dat het bij gebruik behoorlijke afzondering waarborgt.

4. De privaten en urinoirs mogen — tenzij het waterclosets, urinoirs met waterspoeling of daarmede gelijkwaardige inrichtingen zijn, die geen stank verspreiden — niet in directe verbinding staan met een werklokaal. De portalen of gangen, waardoor de privaten van werklokalen gescheiden zijn, moeten geventileerd worden, zoodanig, dat geen stank in die lokalen waarneembaar is.

5. Onder watercloset wordt verstaan een privaat, voorzien van een goed werkende doorspoelinrichting, waarbij een voldoend krachtige waterstroom toevloeit, welke de faecaliën uit den trechter wegspoelt en waarbij de afvoerpijp zoodanig is gevormd, dat daarin water blijft staan, dat een afsluiting tegen stank vormt.

11. *1.* Bij eene werkplaats, waarvan één of meer werklokalen deel uitmaken, moet een open terrein beschikbaar zijn, waarvan het voor den arbeid beschikbare deel een oppervlakte moet hebben van ten minste 3 M². voor iederen persoon, die in de werkplaats steenhouwersarbeid verricht, en van ten minste 10 M². in totaal.

2. Het eerste lid is niet van toepassing ten aanzien van werkplaatsen, waar uitsluitend marmer wordt bewerkt. Overigens wordt bij de berekening van de oppervlakte van het open terrein geen rekening gehouden met personen, die marmer bewerken.

12. De vloer van een werklokaal of van eene loods moet zóódanig zijn ingericht, dat water behoorlijk kan afvloeien. Op het in artikel 11 bedoelde terrein moet water niet kunnen blijven staan.

13. Het bepaalde in deze paragraaf is niet van toepassing, indien kennelijk korter dan twee weken in de werkplaats steenhouwersarbeid zal worden verricht.

§ 4. *Voorschriften, welke ingevolge artikel 6, eerste lid, onder III, der Steenhouwerswet moeten worden nageleefd.*

14. Wanneer de weersgesteldheid en de aard van het werk zulks toelaten, moet aan een steenhouwer, die andere steen dan marmer bewerkt, worden vergund, zijn arbeid te verrichten op het in artikel 11 bedoelde terrein.

15. Wanneer steenhouwersarbeid wordt verricht, hetzij op het in artikel 11 bedoeld terrein, hetzij buiten dat terrein in de open lucht, moet de steenhouwer door doelmatige schermen, daken of wanden tegen hinderlijke weersinvloeden zijn beschut.

16. Eene werkplaats met aanhoorigheden moet vrij van grondwater, zindelijk en behoorlijk vrij van stof worden gehouden.

17. Privaten en urinoirs moeten zindelijk worden gehouden.

18. *1.* De vloer van een werklokaal moet des Woensdags en op den laatsten werkdag der week of zooveel vaker, als noodig is, na afloop van den dagelijkschen werktijd worden gereinigd van stof, gruis en ander steenafval. Vooraf moet ter voorkoming van stofverspreiding een voldoende hoeveelheid water worden gesprenkeld.

2. De wanden van een werklokaal moeten op den laatsten werkdag der week van stof worden gereinigd. Bij deze reiniging moet stofverspreiding, zooveel mogelijk door bevochtiging, vermeden worden.

19. De wanden en de zoldering van een werklokaal moeten ten minste eenmaal in de 15 maanden behoorlijk worden gewit, afgewasschen of op andere wijze gereinigd.

20. Zoolang de vloer, de wanden of de zoldering van een werklokaal worden gereinigd, mag in het lokaal geen bedrijfsarbeid worden verricht.

21. Tegen verontreiniging van de werkplaats door spuwen moeten doelmatige voorzorgsmaatregelen zijn genomen; zoo noodig moeten doelmatige spuwbakken aanwezig zijn.

22. In eene werkplaats, waarin kennelijk langer dan twee weken steenhouwersarbeid zal worden verricht, moet voor elke 5 of minder arbeiders, die daar plegen te werken, ten minste één doelmatig gelegen en ingerichte waschplaats beschikbaar zijn.

23. Voor de kleederen, welke door personen, die in een werklokaal steenhouwersarbeid verrichten, afgelegd, verwisseld of bij hun arbeid gebruikt worden, moeten doelmatige bergplaatsen beschikbaar zijn.

24. *1.* De afstand tusschen de zwaartepunten van twee niet uit marmer bestaande werkstukken, waaraan verschillende personen gelijktijdig steenhouwersarbeid verrichten, moet bedragen:

a. ten minste 2 M., indien één der beide werkstukken of beide werkstukken uit zandsteen bestaan;

b. ten minste 1.50 M., indien beide werkstukken uit andere steen dan zandsteen bestaan.

2. De afstand tusschen de beitels, gebruikt door personen, die aan verschillende werkstuk-

ken steenhouwersarbeid verrichten, moet ten minste 0.70 M. bedragen.

3. De afstand tusschen de beitels, gebruikt door personen, die aan hetzelfde werkstuk steenhouwersarbeid verrichten, moet bedragen:

a. ten minste 1.50 M. bij het bewerken van zandsteen,

b. ten minste 1 M. bij het bewerken van andere steen dan zandsteen, behalve wanneer de arbeid bestaat in het beitelen van letters of cijfers.

25. Bij droge weersgesteldheid moet de vloer in werklokalen en loodsen voldoende worden vochtig gehouden.

26. *1.* Bentheimer, Gildehauser, Oberkirchner, Teutoburger, Triersche, Bollendorfer, Medarder, Maulbrunner, Pilsener, La Rochette, Udelfanger, Borner en andere steen, waarin water doordringt, zonder dat dit bij het bewerken ernstigen hinder oplevert, mag niet worden bewerkt, tenzij:

a. het in bewerking zijnde deel doelmatig wordt vochtig gehouden,

b. de temperatuur der lucht in de onmiddellijke nabijheid van het werkstuk niet lager is dan 1° Celsius.

2. Voor iederen persoon, die aan steen, als in het eerste lid bedoeld, steenhouwersarbeid verricht, moet een emmer beschikbaar zijn, welke, met water gevuld, tijdens de bewerking bij het werkstuk moet aanwezig zijn. In zijne nabijheid moet eene doelmatige gelegenheid aanwezig zijn om den emmer met water te vullen.

27. Voor het verwijderen van stof en splinters van het werkstuk, moet iedere steenhouwer de beschikking hebben over een doelmatigen schuier.

28. Indien bij het verrichten van steenhouwersarbeid door het gebruik van werktuigen of gereedschap gevaar bestaat, dat de arbeiders worden getroffen door afvliegende vonken, splinters en schilfers, moeten zij daartegen doelmatig zijn beveiligd.

29. Gereedschap, dat bij het verrichten van steenhouwersarbeid gevaar kan veroorzaken, moet in goeden staat van onderhoud verkeeren.

30. Op eene hijschkraan of ander hefwerktuig, in eene werkplaats in gebruik, moet het veilig maximum hefvermogen duidelijk vermeld staan.

31. *1.* Hijschkranen, lieren en andere hefwerktuigen, in eene werkplaats in gebruik, alsmede hunne onderdeelen en hun toebehooren, moeten steeds in goeden staat van onderhoud verkeeren en zóódanig zijn ingericht, opgesteld en beschut, dat zij zoo min mogelijk gevaar opleveren.

2. Bij het ophijschen van lasten moet door pal en palrad of op andere doelmatige wijze het onverhoeds neerdalen worden voorkomen.

3. Bij het neerlaten van lasten moet door een doelmatige, goedwerkende rem of andere inrichting de snelheid kunnen worden geregeld en moet onmiddellijk stilzetten steeds mogelijk zijn, terwijl de zwengel niet mede mag rondraaien, doch moet zijn afgenomen of ontkoppeld.

32. Zoo dikwijls zulks ter waarborging van een veilig gebruik noodig is, moeten hijschkettingen en kettingstroppen, in eene werkplaats in gebruik, worden uitgegloeid en moeten deze, zoomede stalen en andere hijschkabels, op eene voldoende trekkracht worden beproefd door een bevoegd deskundige

33. In eene werkplaats moeten ter plaatse, waar gevaar bestaat voor het getroffen worden door vallende voorwerpen, daartegen afdoende maatregelen worden getroffen.

34. Indien bij het verrichten van steenhouwersarbeid zware stukken moeten verplaatst of gekanteld worden, moeten hiertoe doelmatige werktuigen en gereedschappen beschikbaar zijn.

35. In eene werkplaats moeten de minder dan 1.80 M. van den werkvloer verwijderde gevaar veroorzakende deelen van werktuigen doelmatig zijn beschut.

36. Indien in eene werkplaats een krachtwerktuig aanwezig is, moet het zoodanig zijn ingericht of van eene zoodanige inrichting zijn voorzien, dat het in gang brengen en het tornen zonder gevaar kan geschieden.

37. Indien in een lokaal van eene werkplaats een werktuig aanwezig is, dat van eene plaats buiten dat lokaal in beweging kan worden gebracht, moet telkens onmiddellijk vóór het op die wijze in beweging brengen van dat werktuig een sein worden gegeven, dat duidelijk is te hooren ter plaatse, waar zich dat werktuig bevindt.

38. Indien een krachtwerktuig wordt bediend door een daarmede in het bijzonder belast persoon en het een werktuig aandrijft, staande in de werkplaats buiten het lokaal, waarin zich dat krachtwerktuig bevindt, moet vanaf de plaats, waar zich het aangedreven werktuig bevindt, een sein gegeven kunnen worden aan den bedienenden persoon om het aandrijvende krachtwerktuig onmiddellijk te stoppen.

39. Indien in eene werkplaats een werktuig aanwezig is, dat door een krachtwerktuig in

beweging kan worden gebracht, moet het van zoodanige inrichting zijn voorzien, dat het onafhankelijk van het krachtwerktuig veilig en met zekerheid kan stilgezet en niet dan opzettelijk weer in gang gebracht worden, tenzij:

a. het werktuig door een uitsluitend voor het bewegen van dat werktuig ingericht krachtwerktuig in beweging kan worden gebracht en dit vanaf de plaats, waar de bedienende persoon zijn werk verricht, onmiddellijk kan worden stopgezet, of

b. het werktuig zoodanig is opgesteld, ingericht of beveiligd, dat het bij gewoon gebruik geen gevaar oplevert, in welk geval echter nimmer herstellingen of andere gevaar veroorzakende werkzaamheden aan het in gang zijnde werktuig mogen geschieden.

40. In eene werkplaats moeten de doorgangen tusschen de werktuigen en de standplaatsen der arbeiders bij werktuigen voldoende breed zijn en vrij gehouden worden van alles, wat voor het verkeer gevaar kan veroorzaken.

41. Aan hen, die steenhouwersarbeid verrichten, moet goed drinkwater op doelmatige wijze en in voldoende hoeveelheid kosteloos worden versterkt.

42. *1.* Voor steenhouwersarbeid mag geen gebruik gemaakt worden van:

a. een bouchardhamer, die zwaarder is dan 3.25 K.G.;

b. een steenhouwersgrendel.

2. Het eerste lid onder *a* is niet van toepassing bij het bewerken van graniet.

43. In eene werkplaats moet voor allen, die aldaar steenhouwersarbeid plegen te verrichten, gelegenheid zijn dien arbeid te verrichten,

a. tusschen 1 November en 1 Mei, in een werklokaal, dat aan alle zijden besloten is.

b. tusschen 1 Mei en 1 November in een werklokaal of in eene loods, die aan ééne lange zijde ten minste voor vier vijfden open is;

tenzij in ds werkplaats kennelijk korter dan twee weken steenhouwersarbeid zal worden verricht, in welk geval zoo noodig eene loods als vorenbedoeld aanwezig en beschikbaar moet zijn, waar zij dien arbeid kunnen verrichten.

§ 5. Voorschriften, waaraan ingevolge artikel 9, vierde lid, der Steenhouwerswet, in eene beeldhouwerswerkplaats moet worden voldaan.

44. De voorschriften, bedoeld in den slotzin van het vierde lid van artikel 9 der Steenhouwerswet, zijn de volgende:

I. een arbeider, die den leeftijd van 17 jaren heeft bereikt, mag niet langer arbeid verrichten dan gedurende tien uren per etmaal;

II. een arbeider, die den leeftijd van 17 jaren nog niet heeft bereikt, mag niet langer arbeid verrichten dan gedurende:

a. negen uren per etmaal, binnen twee jaar na den dag, bedoeld in het eerste lid van artikel 33 der Steenhouwerswet;

b. acht uren per etmaal na verloop van den onder *a* bedoelden tijd;

III. een arbeider mag geen arbeid verrichten vóór des voormiddags 6 uur en na des namiddags 7 uur;

IV. de arbeidstijd van een arbeider moet telkens na verloop van ten hoogste vijf uren worden afgewisseld door een rusttijd van ten minste een half uur.

§ 6. Slotbepalingen.

45. Het districtshoofd der arbeidsinspectie is bevoegd tot het geven van nadere schriftelijke voorschriften, betreffende de wijze van uitvoering van het bepaalde in de artikelen 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 15 tot en met 23, 25 tot en met 41 en 43.

46. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel van „*Steenhouwersbesluit*".

47. *1.* Dit besluit treedt in werking op den 1sten Maart 1913.

2. Echter blijft tot 1 Juli 1914 buiten werking het bepaalde in artikel 42.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 20sten Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 28 *Jan.* 1913.)

---

20 *Januari* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Marine tot vaststelling van voorschriften betreffende vergunningen tot uitoefening van zeevaart aan zeemiliciens-verlofgangers.

§ 1. *1.* Het verleenen van vergunning aan zeemiliciens-verlofgangers tot uitoefening van de buitenlandsche zeevaart of van de zeevisscherij buitenslands onder Nederlandsche of onder vreemde vlag aan zeemiliciens-verlofgangers geschiedt in gewone tijden door de Commissarissen der Koningin in de provinciën, behalve in de gevallen, waarin met de uitoefening van zeevaart of zeevisscherij vestiging buitenslands gepaard gaat.

2. In zoodanige gevallen verblijft de beslissing op het ter zake gedaan verzoek aan den Minister van Marine.

§ 2. De Commissaris der Koningin in de provincie heeft de bevoegdheid, behoudens het bepaalde in de §§ 3 en 4, vergunning te verleenen :

a. voor eene enkele bepaalde reis ;

b. voor verschillende bepaalde reizen achtereen ;

c. voor een bepaalden tijd, zonder aanduiding van bepaalde reizen.

§ 3. *1.* Elke vergunning wordt verleend onder voorwaarde, dat door den verlofganger van de terugkomst van de reis, of voor de laatste der achtereenvolgende reizen, waarvoor hem vergunning werd gegeven, terstond worde kennis gegeven aan den burgemeester zijner woonplaats.

2. Voorts wordt in de vergunning de bepaling opgenomen, dat ingeval onvoorziene omstandigheden mochten tengevolge hebben, dat de verlofganger niet vóór het einde van den termijn, waarover hem vergunning is verleend, hier te lande zou kunnen zijn teruggekeerd, daarvan door hem onverwijld behoort te worden kennis gegeven aan den burgemeester zijner woonplaats, onder mededeeling van de omstandigheden, die de tijdige terugkomst beletten.

§ 4. *1.* De vergunning mag niet worden verleend, wanneer de verlofganger in werkelijken dienst is opgeroepen of nog eene oproeping in werkelijken dienst te wachten heeft en het zich laat voorzien, dat hij niet vóór den gestelden tijd van opkomst hier te lande zou kunnen zijn teruggekeerd.

2. Doet zich zulk een geval voor, dan kan de verlofganger zich met zijn verzoek om vergunning bij ongezegeld verzoekschrift wenden tot den Minister van Marine.

3. In verband hiermede worde in aanmerking genomen, dat de opkomst der zeemiliciens voor herhalingsoefeningen plaats heeft in het jaar, op één na volgende op dat der inlijving, en wel voor hen, die niet tot de kustwacht behooren, in de tweede helft van Maart of in de tweede helft van April, en voor de zeemilicien-kustwachters omstreeks Augustus. (1) (W. v. d. B. A.)

—

(1) Bij deze beschikking zijn ingetrokken de beschikkingen van 19 September 1906 en 18 Januari 1909 betreffende hetzelfde onderwerp.

20 *Januari* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

De Wet laat niet toe om boven de werkelijke waarde van het onteigende goed nog een vergoeding aan den eigenaar toe te kennen voor de omstandigheid, dat zijn goed hem door onteigening „zijns ondanks" wordt ontnomen, terwijl de geheel onzekere mogelijkheid, dat die eigenaar, bij langer gebruik van het onteigende goed, daarin vergoeding voor de koopkosten zou hebben gevonden, geen grond tot verhooging der schadeloosstelling mag zijn (de Rechtbank had vergoeding toegekend voor de bij aankoop in 1900 gemaakte koopkosten).

Eveneens ten onrechte heeft de Rechtbank vergoeding toegekend voor de schade door den eigenaar geleden tengevolge van den minder gunstigen toestand van de buurt, waarin de panden zijn gelegen, waardoor de verhuring van één der panden werd bemoeilijkt; deze schade was niet het gevolg der onteigening van gedaagde's perceelen.

(Onteig. Wet art. 40.)

Voorzitter : Jhr. Mr. S. LAMAN TRIP.

Raadsheeren : Mrs. J. H. VAN GOOR, C. KRABBE, B. C. J. LODER en A. P. L. NELISSEN.

De Burgemeester van Rotterdam, eischer tot cassatie van een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Rotterdam den 12den December 1912 gewezen, advocaat Mr. W. A. TELDERS

tegen :

A. P. B. OTTEN, architect te Rotterdam, verweerder in cassatie, niet verschenen.

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. T. J. NOYON.

Tegen het vonnis der Arr.-Rechtbank te Rotterdam, waarbij de onteigening is uitgesproken van twee aan den verweerder in cassatie toebehoorende huizen wordt als eerste cassatiemiddel aangevoerd : Schending en verkeerde toepassing van de artt. 151 Grondwet, 37, 40 en 41 der Onteigeningswet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125), 2, 4, 67 § VII der Wet van 22 Frimaire an VII op de Registratie (*Bulletin des Lois* n°. 248), art. 13 der Wet van 16 Juni 1832 (*Staatsblad* n°. 29) (zooals dit gewijzigd is door art. 2 der Wet van 27 September 1892, *Staatsblad* n°. 224) omdat het vonnis schadeloosstelling toestaat voor kosten, in hoofdzaak belasting, door den onteigende gemaakt wegens den aankoop van zijn thans onteigend huis, hoewel die kosten, zooals het

vonnis zelf zegt, niet tot de waardebepaling kunnen medewerken, maar zij ook *niet* zijn een gevolg van de onteigening, doch van de eigen daad des onteigenden, vóór en buiten verband tot de onteigening verricht, waartegen niet afdoet de redeneering van het vonnis, dat die kosten gaandeweg teruggevonden moeten worden in het gebruik van het aangekochte perceel en dat het niet uitgesloten is, dat de onteigende bij langer gebruik daarin voor die kosten nog eene vergoeding zou hebben gevonden, omdat die redeneering aan den aard dier kosten als liggende buiten de onteigening niets verandert, terwijl bovendien de meening — indien al begrijpelijk — dat langer gebruik van het onteigende die kosten geheel of gedeeltelijk zou inhalen, slechts kan berusten — en dan in het vonnis ook slechts berust — op eene eventualiteit of kans, waarvan het geheel onzeker is of zij zich zou hebben voorgedaan.

De Rechtbank, de bepaling der waarde van het onteigende richtende naar den prijs die er eenige jaren geleden voor betaald is, verwerpt als element der waardebepaling de kosten op den aankoop gevallen, maar acht het toch billijk, dat zij ten deele in de onteigeningssom worden vergoed, daar zulke kosten gaandeweg teruggevonden moeten worden in het gebruik van het goed en zij bij langer, thans door de onteigening afgebroken, gebruik ook wel gevonden zouden worden. Ik zou hiertegen niet met den eischer willen aanvoeren, dat die kosten niet zijn een gevolg van de onteigening, maar van de eigene vroegere daad des onteigenden, want de Rechtbank wil niet vergoed zien het maken van die kosten, maar de door de onteigening ontnomen gelegenheid om ze met het goed terug te winnen. Maar de redeneering der Rechtbank berust op eenen feitelijk geheel onbewezen grondslag. Zal zij beteekenis hebben, dan moet het bedrag der kosten vaststaan, evenals het feit, dat zij nog niet uit de opbrengst van het gekochte zijn verhaald, waarvan niets blijkt, doch dat door de Rechtbank slechts wordt ondersteld op grond dat de verweerder niet langer dan twaalf jaar eigenaar van het goed is geweest. Vermits dus niet blijkt, hoeveel van de kosten reeds in de opbrengst der perceelen is teruggevonden, is de waardeering van de schadeloosstelling ten eenen male fantastisch. Terecht wordt voorts bij het middel gesteld, dat het geheel onzeker is of de verweerder, indien de onteigening niet plaats vond, de kosten, voor zoover hij ze nog niet mocht hebben vergoed gezien, ooit vergoed zou krijgen.

Dit element van schadeloosstelling heeft alzoo geene basis.

Een tweede element vindt de Rechtbank in de omstandigheid, dat tengevolge van handelingen van de gemeente Rotterdam ten aanzien van door haar in eigendom verkregen omliggende perceelen, in den laatsten tijd de verhuring van het nu te onteigenen goed is bemoeilijkt.

Terecht wordt hiertegen het tweede cassatiemiddel gericht: Schending en verkeerde toepassing van de artt. 151 Grondwet, 37, 40 en 41 der Onteigeningswet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125), omdat de Rechtbank vergoeding toelegt wegens bemoeielijkte en deels verijdelde huur, hoewel die schade niet een gevolg is van de onderwerpelijke onteigening, doch, gelijk uit de overwegingen 4—8 blijkt, van de door de Gemeente ondernomen slooping der huizen in de buurt (nadat zij den eigendom dier mede in het onteigeningsplan begrepen panden bij minnelijke overeenkomst had verkregen) en de Rechtbank nu wel zegt, dat dit tegenover gedaagde als een gevolg van de onteigening is te beschouwen, doch die beschouwing hare wederlegging vindt in hetgeen de Rechtbank ter bovengenoemde, door haar zelve aangewezen, plaatse, constateert en in strijd is met de wet.

De schade die de verweerder mag geleden hebben door hetgeen met naburige huizen is gedaan is zeker niet het gevolg der onteigening van zijn goed, maar zou bestaan ook zonder die onteigening. Nu mag het opkoopen en sloopen van naburige huizen een maatregel zijn waardoor men wilde komen tot volledig slechten van een huizencomplex, waartoe als laatste middel de onteigening gestrekt zou hebben, hier kan alleen in aanmerking komen schade, die het gevolg is uitsluitend van de onteigening van des verweerders goed; en de in aanmerking genomen schade bestond reeds lang vóór deze onteigening. De Rechtbank beslist ook niet, dat de verkoopwaarde van het perceel gedrukt is, maar dat de eigenaar er tijdelijk eene mindere opbrengst van heeft kunnen genieten, maar dat behoort hem nevens de toegekende reëele waarde niet te worden vergoed.

De beide door de Rechtbank aangenomen elementen van schadeloosstelling zijn door haar gewaardeerd in één gezamenlijk bedrag van / 600. Acht de Hooge Raad ze met mij beide onaannemelijk, dan zal hij dus het bedrag der schadeloosstelling kunnen bepalen; mocht slechts één onaannemelijk bevonden worden, dan zou de zaak naar de Rechtbank worden teruggewezen.

Ik concludeer tot vernietiging van het vonnis waarvan beroep, voor zoover daarbij aan den verweerder schadeloosstelling tot een hooger bedrag dan *f* 17,950 is toegelegd, met veroordeeling van den verweerder in de kosten in cassatie.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien de stukken;

O. dat blijkens het bestreden vonnis daarbij de onteigening is uitgesproken van de perceelen kadastraal bekend gemeente Rotterdam Sectie 1 nº. 1376 huis en pakhuis groot 48 centiaren, nº. 1377 huis en erf groot 48 centiaren, met bepaling der schadeloosstelling op het bedrag van *f* 18,550, en met veroordeeling van den gedaagde in de proceskosten;

O. dat tegen dit vonnis als middelen van cassatie zijn aangevoerd: (Zie conclusie proc.-generaal);

O. dat de Rechtbank na verwerping van den grondslag der waardebepaling zooals die door de deskundigen was aangenomen, de waarde der te onteigenen perceelen heeft geschat in verband met den prijs waarvoor de gedaagde (nu verweerder in cassatie) die bij openbaren verkoop in 1900 heeft gekocht, en die werkelijke waarde heeft gesteld op *f* 17,950;

O. dat de Rechtbank verder heeft overwogen:

dat de som, welke gedaagde bij zijnen aankoop in 1900 voor koopkosten heeft moeten betalen, niet tot de waardebepaling kan meewerken, omdat zij in hoofdzaak zijn te beschouwen als belastingbetaling, die men bij wederverkoop niet terug ontvangt, maar gaandeweg moet terugvinden in het gebruik van het aangekochte perceel;

dat echter wel eenige vergoeding voor deze kosten billijk voorkomt, „nu aan gedaagde de eigendom van het eerst in 1900 aangekochte perceel zijns ondanks wordt ontnomen, en niet is uitgesloten, dat hij bij langer gebruik daarin voor die kosten vergoeding zou hebben gevonden";

dat verder aan gedaagde eenige vergoeding toekomt voor het feit, dat tengevolge van den aankoop en het afbreken door de gemeente van vele panden in de buurt der perceelen waarover dit geding tot onteigening loopt, die buurt een minder gunstig aanzien heeft verkregen en door dien toestand, voor den gedaagde als gevolg van deze onteigening te beschouwen, verhuring van een der perceelen is bemoeilijkt en deels verijdeld;

dat de Rechtbank de vergoeding voor deze beide posten van schade „naar billijkheid" samen heeft geschat op *f* 600;

en met die som het bedrag der schadeloosstelling heeft verhoogd;

O. dat de beide middelen van cassatie tegen het op die gronden verhoogen der schadeloosstelling zijn gericht en beide middelen gegrond zijn;

O. toch, wat het eerste middel betreft:

dat de wet niet toelaat boven de werkelijke waarde van het onteigende goed nog eene vergoeding aan den eigenaar toe te kennen voor de omstandigheid, dat zijn goed hem door onteigening „zijns ondanks" wordt ontnomen, terwijl ook de geheel onzekere mogelijkheid dat die eigenaar bij langer gebruik van het onteigende goed daarin vergoeding voor de koopkosten zou hebben gevonden, geen grond tot verhooging der schadeloosstelling mag zijn;

O. wat het tweede middel betreft:

dat de schade door den eigenaar geleden ten gevolge van den minder gunstigen toestand van de buurt, waarin deze panden zijn gelegen, waardoor de verhuring van één der panden werd bemoeilijkt, niet was het gevolg van de onteigening van de perceelen van den gedaagde (verweerder in cassatie), maar buiten die onteigening door andere oorzaken — het aankoopen en sloopen door de Gemeente van naburige huizen — was ontstaan, zoodat ook voor die schade, als niet zijnde het gevolg van deze onteigening, geene vergoeding mocht worden toegekend;

O. dat derhalve de Rechtbank door die som van *f* 600 als schadeloosstelling toe te kennen boven de werkelijke waarde van het onteigende goed art. 40 der Onteigeningswet verkeerd heeft toegepast, en de toegekende schadeloosstelling met dat bedrag moet worden verminderd;

Vernietigt het vonnis der Arr.-Rechtbank te Rotterdam den 12den December 1912 tusschen partijen gewezen, doch alleen voor zooveel daarbij het bedrag der schadeloosstelling is vastgesteld op *f* 18,550, en is bepaald dat die som aan den gedaagde zal worden uitbetaald;

En in zooverre krachtens art. 105 der Wet op de R. O. en het beleid der Justitie ten principale rechtdoende:

Bepaalt die schadeloosstelling op het bedrag van *f* 17,950;

Veroordeelt den eischer in cassatie om die som ter zake voorschreven aan den verweerder te voldoen; en

Veroordeelt den verweerder in de kosten in cassatie gevallen. (N. Jur.)

22 *Januari* 1913. BESLUIT, tot aanvulling van artikel 11, § 1, van het Koninklijk besluit van 14 December 1895 (*Staatsblad* n°. 222), tot uitvoering van onderscheidene bepalingen der wet tot regeling der brievenposterij (*Staatsblad* 1908, n°. 316), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 13 November 1911 (*Staatsblad* n°. 334). S. 39.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 6 November 1912, n°. 11, Afdeeling Posterijen en Telegrafie;

Gelet op artikel 21 der wet tot regeling der brievenposterij (*Staatsblad* 1908, n°. 316);

Den Raad van State gehoord (advies van 24 December 1912, n°. 14);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 20 Januari 1913, n°. 33, Afdeeling Posterijen en Telegrafie;

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen hetgeen volgt:

Art. 1. Na de voorlaatste zinsnede van § 1 van artikel 11 van het Koninklijk besluit van 14 December 1895 (*Staatsblad* n°. 222), tot uitvoering van onderscheidene bepalingen der wet tot regeling der brievenposterij (*Staatsblad* 1908, n°. 316), aangevuld en gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 2 November 1899 (*Staatsblad* n°. 226), 3 December 1901 (*Staatsblad* n°. 233), 28 April 1903 (*Staatsblad* n°. 138), 22 Maart 1905 (*Staatsblad* n°. 113), 15 Septemtember 1905 (*Staatsblad* n°. 269), 8 Mei 1906 (*Staatsblad* n°. 104), 4 Juni 1907 (*Staatsblad* n°. 141), 28 September 1908 (*Staatsblad* n°. 302), 6 Juni 1911 (*Staatsblad* n°. 142) en 13 November 1911 (*Staatsblad* n°. 334), wordt het volgende ingelascht:

„De postzegels kunnen door een daartoe strekkend teeken ook worden bestemd om uitsluitend te worden gebezigd voor een bepaalden tak van openbaren dienst."

2. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en in afschrift aan den Raad van State zal worden medegedeeld.

's Gravenhage, den 22sten Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 30 *Jan.* 1913.)

23 *Januari* 1913. BESLUIT, tot bekrachtiging van een Rijnvaartpolitiereglement voor *den Rijn* met inbegrip van *de Waal* en *de Lek*. S. 40.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Waterstaat van 5 November 1912, Litt. E., Afdeeling Waterstaat; van Landbouw, Nijverheid en Handel, van 5 November 1912, n°. 6911, Afdeeling Nijverheid, en van Buitenlandsche Zaken van 5 November 1912, IIde Afdeeling, n°. 21203;

Gezien het door de Centrale Commissie voor de Rijnvaart in hare zitting van 14 September 1912 vastgesteld Rijnvaartpolitiereglement;

Gelet op de artt. 1, 32 en 46 der herziene akte omtrent de Rijnvaart van 17 October 1868, voor zooveel noodig goedgekeurd bij de wet van 4 April 1869 (*Staatsblad* n°. 37);

Den Raad van State gehoord (advies van 10 December 1912, n°. 36);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Waterstaat van 20 Januari 1913, n°. 259, Afdeeling Waterstaat, mede namens Onze Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Buitenlandsche Zaken uitgebracht;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. met ingang van 1 April 1913 te bepalen, dat het bovenbedoeld, hiernevens gevoegd Rijnvaartpolitiereglement van kracht zal zijn voor de rivier *den Rijn* met inbegrip van *de Waal* en *de Lek*;

II. op het sub I genoemde tijdstip vervalt het reglement, bekrachtigd bij Ons besluit van 7 April 1905 (*Staatsblad* n°. 126) met de in dat reglement aangebrachte wijzigingen en aanvullingen, bekrachtigd bij Onze besluiten van 22 October 1906 (*Staatsblad* n°. 266), 21 April 1910 (*Staatsblad* n°. 119), 8 October 1910 (*Staatsblad* n°. 299) en 1 November 1911 (*Staatsblad* n°. 329);

III. voor de voldoening aan de in § 2, cijfers 5 en 6 voorkomende voorschriften voor de vaartuigen der kleine vaart (baksteen-, grindschepen; enz.) wordt aan de betrokkenen uitstel verleend tot 1 April 1918; voor het aanbrengen van de in cijfer 7 van dezelfde paragraaf voor alle schepen met 1.50 M. en meer diepgang voorgeschreven diepgangsschaal wordt uitstel gegeven tot 1 April 1915.

Onze Ministers van Waterstaat, van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Buitenlandsche Zaken zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* ge-

plaatst en aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's Gravenhage, den 23sten Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
(*get.*) L. H. W. REGOUT.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) A. S. TALMA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

(*Uitgeg.* 19 *Febr.* 1913.)

RIJNVAARTPOLITIEREGLEMENT.

VERPLICHTINGEN VAN DE GEZAGVOERDERS VAN SCHEPEN, VLOTTEN, ENZ. IN HET ALGEMEEN.

§ *1.* 1. De gezagvoerders van schepen van elke soort, van vlotten en van veren, de bezitters van landingsbruggen, badinrichtingen, molens op vaartuigen of andere inrichtingen, die zich aan of op den Rijn bevinden, alsmede de personen, die belast zijn met het toezicht op en de bediening van schipbruggen, zijn verplicht er op te letten, dat wederzijdsche belemmeringen en beschadigingen worden vermeden, ook voor zoover in het hierna bepaalde bijzondere voorschriften niet gegeven zijn.

2. Voor elk schip of vlot moet een gezagvoerder zijn aangesteld, die gedurende de reis steeds op het schip of vlot aanwezig moet zijn. Bij verhindering van den gezagvoerder moet een geschikte plaatsvervanger zijn aangesteld.

3. Op elk schip of vlot moet de voor de bediening gevorderde of voorgeschreven bemanning gedurende de vaart aanwezig zijn.

4. Op elk schip moet gedurende de vaart steeds een tot de bediening van het roer bekwaam, minstens 17 jaar oud, persoon zich aan het roer bevinden.

Op schepen zonder eigen beweegkracht van minder dan 15 ton (300 centenaars) laadvermogen en op zulke schepen van minder dan 150 ton (3000 centenaars) laadvermogen, die *boven Bingen* stroomopwaarts gesleept worden, is dit voorschrift niet van toepassing.

BELADING EN TOEGELATEN DIEPGANG VAN DE SCHEPEN.

§ *2.* 1. Een schip mag nimmer boven den toegelaten diepgang beladen zijn. Ter aanwijzing van den grootsten toegelaten diepgang dienen de onderkanten van platen (krammen), die volgens de gegevens van het scheepspatent moeten aangebracht zijn en door de gezagvoerders kenbaar moeten gehouden worden met lichte kleur op een donkeren of met donkere kleur op een lichten grond.

2. De onderkant van de platen (krammen), die den grootsten toegelaten diepgang aanwijzen, mag in het midden van het schip niet hooger liggen dan de bovenkant van het gangboord.

3. Boven den onderkant van de platen (krammen) moet een vrijboord van minstens 0.30 m. aanwezig zijn; bij schepen met vasten „tennebaum" mag deze laatste in het vrijboord worden medegerekend.

Overigens gelden met betrekking tot het vrijboord de gegevens van het scheepspatent.

4. De vorenstaande bepalingen zijn niet van toepassing op Rijnzeeschepen, die hunne deugdelijkheid voor de zee- en kustvaart door een Nederlandsch Rijks-certificaat van deugdelijkheid, door een classificatie-certificaat van de maatschappij voor scheepsclassificatie „Germanische Lloyd" te Berlijn of van eene andere door alle Oeverstaten als bevoegd erkende classificatie-Maatschappij bewijzen en van diepgangsmerken voorzien zijn.

Hetzelfde geldt voor de van diepgangsmerken voorziene pleizierschepen der zeevaart, aan welke de vlag der Keizerlijke Jachtclub te Kiel of van een ander door den oeverstaat van het te bevaren riviervak als bevoegd erkend lichaam is verleend.

5. *Boven het Spijksche veer tot Mannheim* moeten de niet van een vast dek voorziene schepen der kleine vaart (baksteen-, steen- en grindschepen, alsmede kanaalschepen en dergelijke vaartuigen) van minder dan 50 ton (1000 centenaars) laadvermogen een vast vrijboord van minstens 0.30 m. aan de voor- en achterzijde van het schip en van minstens 0.15 m. in het midden van het schip hebben. Bovendien moeten zulke schepen zoowel gedurende de vaart als bij het stilliggen voorzien zijn van zoodanig hooge, sterke, dichte en aan den golfslag voldoenden weerstand biedende opzetborden, dat de gezamenlijke vrijboordhoogte in het midden van het schip minstens 0.30 m. bedraagt.

6. *Boven Mannheim* moeten de schepen van de onder cijfer 5 bedoelde soort, ook indien zij 50 ton (1000 centenaars) of meer laadvermogen hebben, een vast vrijboord van minstens 0.50 m. aan de voor- en achterzijde en van minstens 0.15 m. in het midden van het schip hebben. Bovendien moeten zulke schepen zoowel gedurende de vaart als bij het stilliggen voorzien zijn van zoodanig hooge, sterke, dichte, aan den golfslag voldoenden weerstand biedende

opzetborden, dat de gezamenlijke vrijboordhoogte in het midden van het schip minstens 0.45 m. bedraagt.

7. Alle schepen met 1.50 m. en meer diepgang moeten aan stuurboord (rechts) en wel aan of nabij den achtersteven voorzien zijn van eene duidelijk leesbare, onder toezicht van de Commissie van deskundigen voor de Rijnvaart aan te brengen diepgangsschaal met eene maatverdeeling van 0.10 m. Het nulpunt der diepgangsschaal moet even hoog als het diepste punt van den scheepsbodem of bij schroefschepen even hoog als de wellicht dieper liggende schroef of het daaronder liggende schroefraam aangebracht zijn.

8. De in deze paragraaf vervatte voorschriften zijn niet van toepassing op schepen van minder dan 15 ton (300 centenaars) laadvermogen. De ten aanzien van zoodanige schepen door de oeverregeeringen uitgevaardigde bijzondere bepalingen blijven evenwel van kracht.

UITRUSTING EN BEMANNING VAN DE SCHEPEN.

§ *3.* 1. Schepen van elke soort moeten zoodanig ingericht, uitgerust en bemand zijn, dat het in gevaar brengen van de veiligheid der zich daarop bevindende personen en storingen van het openbaar verkeer vermeden worden.

Dit geldt ook voor de krachtens artikel 23 der herziene Rijnvaartakte een scheepspatent niet behoevende stoomschepen van minder dan 15 ton (300 centenaars) laadvermogen; ook moeten de personen aan wie het gezag op zulke schepen en de bediening van de daarop aanwezige machines is toevertrouwd, de hiertoe vereischte zaakkennis bezitten.

2. Voor schepen van 15 ton (300 centenaars) of meer laadvermogen, gelden zoowel voor hunne inrichting als voor de soort en hoeveelheid van de uitrustingsvoorwerpen en van de bemanning de bepalingen en gegevens in het scheepspatent (artikel 22 der herziene Rijnvaartakte).

3. Aan alle schepen van 15 ton (300 centenaars) of meer laadvermogen, moet de naam van het schip en de plaats waar het tehuis behoort, bij meerdere schepen met gelijken naam van denzelfden bezitter bovendien een nummer op eene geschikte plaats van de beide langszijden in lichte kleur op een donkeren of in donkere kleur op een lichten grond met duidelijk kenbare Latijnsche letters van minstens 0.15 m. hoogte aangebracht zijn. Andere opschriften, die de duidelijkheid van deze aanduidingen benadeelen, zijn verboden.

4. Voor zoover volgens dit politiereglement voor het geven van seinen vlaggen en lantaarns zijn aan te wenden en bijzondere bepalingen ten aanzien van de grootte der vlaggen en de lichtsterkte der lantaarns niet zijn vastgesteld, moeten de vlaggen eene hoogte van minstens 1.0 m., eene breedte (lengte) van minstens 1.50 m. en verbleekte noch vervuilde kleuren hebben. De lantaarns moeten een helder schijnend licht verspreiden.

5. Met betrekking tot de hoedanigheid, de uitrusting en de bediening van de scheepsstoomketels en tot de bescheiden, die er voor moeten medegevoerd worden, gelden de voorschriften van de plaats, waar het stoomschip thuis behoort.

Bij gebrek aan zulke voorschriften moet het volgende in acht genomen worden:

De hoedanigheid, uitrusting en bediening van de stoomketels moet aan de in het belang van de veiligheid te stellen eischen beantwoorden. In het bijzonder moet de hoogste toegelaten stoomspanning van overheidswege zijn vastgesteld en elke stoomketel van minstens twee veiligheidskleppen voorzien zijn, die te allen tijde kunnen gelicht worden en van welke eene zoo gesteld is, dat de voorgeschreven belasting van het dek uit gemakkelijk onderzocht kan worden. De veiligheidskleppen mogen hoogstens zoo belast worden, dat zij, wanneer de voor den ketel vastgestelde stoomspanning bereikt wordt, den stoom laten ontwijken.

Voorts moeten aan elken stoomketel twee betrouwbare manometers met aanduiding van de vastgestelde hoogste toegelaten stoomspanning door een duidelijk merk aangebracht zijn, van welke de eene zich bevindt in den gezichtskring van den stoker en de andere op het dek op eene voor de waarneming gemakkelijke plaats. Zijn op een stoomschip meerdere ketels voorhanden, welker stoomruimten met elkander in verbinding staan, dan is het voldoende indien behalve de manometers, welke zich aan de afzonderlijke ketels bevinden, op het dek één manometer is aangebracht.

GROOTSTE GEOORLOOFDE AANTAL REIZIGERS OP STOOMSCHEPEN VOOR PERSONENVERVOER.

§ *4.* 1. De voor het personenvervoer bestemde stoomschepen, welke den Rijn *boven het Spijksche veer* bevaren, mogen eerst in bedrijf genomen worden, nadat het grootste geoorloofde aantal reizigers door deskundigen volgens de bestaande voorschriften ambtelijk is vastgesteld.

2. De opgave van het ambtelijk vastgestelde grootste geoorloofde aantal reizigers moet op geschikte, bij het betreden van het schip in het oog loopende plaatsen met duidelijke letters en cijfers van minstens 0.10 m. hoogte steeds zichtbaar in lichte kleur op donkeren of in donkere kleur op lichten grond worden aangebracht.

3. Wordt het schip volgens artikel 22, 4de en 5de zinsnede der herziene Rijnvaartakte en cijfer 5 B van het slotprotocol hier van aan een nieuw onderzoek onderworpen en blijkt de noodzakelijkheid om ook de vaststelling van het grootste geoorloofde aantal reizigers aan een nieuw onderzoek te onderwerpen, dan moet de eigenaar of de gezagvoerder van het schip de verordeningen van het bevoegd gezag opvolgen en desgevorderd ook voor de wijziging van de opschriften (cijfer 2) zorg dragen.

4. De opneming van reizigers boven het vastgestelde grootste aantal is verboden. De gezagvoerders zijn verplicht de bevelen der ambtenaren van de haven- en scheepvaartpolitie ter voorkoming van overlading of van eenzijdige overbelasting van het schip op te volgen.

5. Ingeval het vastgestelde grootste geoorloofde aantal reizigers wordt overschreden, of ingeval er gevaar ontstaat, moeten de door den gezagvoerder hiertoe uitgenoodigde reizigers het schip verlaten. Ook moeten de reizigers de verordeningen van den gezagvoerder ter voorkoming van eene eenzijdige overbelasting van het schip opvolgen.

VOORSCHRIFTEN VOOR DE VAART IN HET ALGEMEEN.

§ 5. 1. Een schip of vlot mag van uit de plaats van afvaart of gedurende de vaart niet in den koers van een ander varend schip of vlot varen en dit in zijn vaart storen.

2. Schepen van elke soort, die bij het dwars over de rivier varen den koers van een stoomschip met of zonder aanhang kruisen, moeten van een stroomopwaartsvarend stoomschip minstens de halve stroombreedte, van een stroomafwaartsvarend stoomschip minstens de geheele stroombreedte van zijnen boeg verwijderd blijven.

3. Op sterk gebogen riviervakken, waar zich geen waarschuwpost bevindt, moeten de stroomafwaartsvarende stoomschepen de vaartsnelheid zoolang verminderen, totdat van het roer af over voldoenden afstand in het open riviervak kan gezien worden.

4. Op gedeelten, waar schepen aan landingsbruggen of aan den oever liggen, of bezig zijn met laden of lossen alsook voor havenmonden, moeten de gezagvoerders van naderende en voorbijvarende stoomschepen met of zonder aanhang door gepaste tijdige vermindering der kracht zorg dragen, dat beschadiging van de aan de landingsbruggen, aan den oever of in de haven liggende schepen vermeden wordt.

Wanneer stoomschepen met of zonder aanhang tusschen zulke oevergedeelten of havenmonden en het midden van de rivier varen of opdraaien (wenden), mogen zij niet met grootere kracht varen, dan voor het goed sturen en voor de voortbeweging noodzakelijk is. Hetzelfde geldt bij het voorbijvaren:

a. langs schepen, die voor de uitvoering van rivierwerken, peilingen of metingen op de rivier liggen, voor zooverre daarop bij dag eene rood en witte vlag, bij nacht een lantaarn met rood licht is bijgezet;

b. langs stilliggende vlotten, wanneer daarop bij het naderen van een stoomschip een teeken gegeven is, bij dag door het bijzetten van eene roode vlag, bij nacht door het bijzetten van eene lantaarn met rood licht.

Liggen schepen of vlotten achter kribben of in het algemeen zóó gedekt, dat zij op de naderende stoomschepen niet kunnen gezien worden, dan treedt voor deze de verplichting om met verminderde kracht te varen slechts dan in, wanneer het verlangen hiertoe is kenbaar gemaakt, bij dag door het bijzetten van eene van verre zichtbare roode vlag, bij nacht door het bijzetten van eene lantaarn met rood licht.

5. Meer dan twee schepen mogen slechts in geval van nood naast elkander gekoppeld varen.

6. Het dwarsstrooms laten drijven van schepen is, behoudens het geval van overmacht, verboden.

7. De in dit politiereglement voor de sleeptreinen gegeven voorschriften gelden, voor zoover niet iets bijzonders bepaald is, ook voor de gesleepte vlotten.

8. De gezagvoerders van schepen en vlotten zijn verplicht op die door tonnen, bakens of andere scheepvaartteekens of door het opstellen van waarschuwposten kenbaar gemaakte riviervakken, waarop bijzondere voorzichtigheid noodig is, de aanwijzingen en bevelen, welke de bevoegde autoriteiten of ambtenaren nopens het varen door deze riviervakken geven, op te volgen.

Desgelijks moeten de gezagvoerders van schepen en vlotten de aanwijzingen opvolgen, welke door de bevoegde autoriteiten of ambte-

naren gegeven worden voor het doorvaren van zoodanige niet in het bijzonder kenbaar gemaakte riviervakken, die aan een stroomopwaarts of stroomafwaarts gelegen aan de vorenstaande bepaling onderworpen riviervak aansluiten.

9. De gezagvoerders van schepen en vlotten moeten de door openbare aankondiging of door het opstellen van waarschuwposten bekend gemaakte verordeningen van de bevoegde autoriteiten en ambtenaren der rivier- en scheepvaartpolitie opvolgen, waardoor

a. op de in cijfer 8 aangeduide riviervakken de vaart bij nacht of met te diepgaande schepen verboden wordt,

b. op riviervakken, waarin na voorafgegaan overleg met de bevoegde burgerlijke autoriteiten militaire oefeningen plaats hebben, de scheep- en vlotvaart tijdelijk beperkt of verboden wordt.

10. Het is verboden, de op de rivier of op den oever aanwezige scheepvaartteekens (boeien, zwempalen, bakens, enz.) tot het aanleggen of voortbewegen van schepen of van vlotten te bezigen of overigens handelingen te verrichten, welke geschikt zijn deze scheepvaartteekens onkenbaar of voor haar doel minder deugdelijk te maken.

11. Wanneer de ambtenaren van het toezicht verlangen dadelijk aan boord van een in de vaart zijnd schip te komen met het doel toezichthandelingen te verrichten, zijn de gezagvoerders verplicht zulks door geschikte manoeuvres te vergemakkelijken. Dit moet geschieden, wanneer op het schip van den ambtenaar van het toezicht bij dag eene vlag getoond wordt, welke op de Duitsche Staatsgebieden uit driehoekige zwart-wit-roode, op Nederlandsch Staatsgebied uit driehoekige rood-wit-blauwe velden bestaat, en bij nacht aan stuurboord eene naar voren zichtbare lantaarn met rood licht heen en weer gezwaaid wordt.

Voorts zijn de gezagvoerders verplicht gedurende de uitoefening van hun bedrijf de ketelpapieren bij zich te hebben en aan de ambtenaren van het toezicht ter inzage voor te leggen. Ook moeten zij de door de ambtenaren van het toezicht bij het onderzoek naar de kleppenbelasting gegeven bevelen opvolgen.

12. De ankers moeten bij het lichten zoo hoog worden opgehaald, dat de onderkant niet beneden de kiel of den bodem van het schip reikt.

13. Tot verkenning tusschen den gezagvoerder van eene sleepboot en de gezagvoerders van hare aanhangschepen dient op deze laatste bij dag eene vlag en bij nacht de volgens § 21 cijfer 5 te voeren lantaarn met wit licht. De vlag is op gelijke wijze en hoogte te voeren, als dit voor de lantaarn voorgeschreven is. Wordt die vlag of lantaarn in top gevoerd, dan beduidt dit, dat op het schip alles in orde is en de werktuigen met volle kracht werken kunnen; wordt zij op halfstok gezet, dan beduidt dit, dat de werktuigen hunne kracht moeten verminderen; wordt zij geheel nedergehaald, dan beduidt dit, dat de werktuigen dadelijk stilgezet moeten worden. De door den gezagvoerder van een aanhangschip gegeven seinen moeten door de gezagvoerders van alle schepen, die zich tusschen het bedoelde aanhangschip en de sleepboot bevinden, terstond op dezelfde wijze herhaald worden. De laatstgenoemde twee seinen mogen alleen in gevallen van gevaar gegeven worden.

Vóór het stilleggen van den sleeptrein of voor het hervatten der vaart moet de gezagvoerder van de sleepboot seinen met de scheepsklok geven.

VOORSCHRIFTEN VOOR HET VOORBIJVAREN VAN DE SCHEPEN ONDERLING.

I. *In een vaarwater met voldoende breedte.*

§ *6.* Schepen mogen slechts dan in dezelfde of in tegengestelde richting elkander voorbijvaren, wanneer naar den waterstand op dat tijdstip het vaarwater ongetwijfeld voldoende ruimte voor de gelijktijdige doorvaart waarborgt. In dit geval moeten zij de navolgende voorschriften (§§ 7—9) in acht nemen.

§ *7.* Schepen, welke zich in verschillende koersen bevinden, die een elkander aanvaren uitsluiten, moeten, wanneer zij in dezelfde of in tegengestelde richting elkander voorbij varen, den koers behouden, waarin zij zich bevinden.

§ *8.* 1. Wanneer een stoomschip met of zonder aanhang een ander stoomschip of een anderen sleeptrein, welke in denzelfden koers vooruitvaren tot op een afstand van 120 m. heeft ingehaald, zoodat ingeval beide denzelfden koers blijven volgen, gevaar voor aanvaring zoude ontstaan, dan mag het achterste stoomschip het vooruitvarende stoomschip of den sleeptrein niet dichter naderen. Indien evenwel het achterste stoomschip wil voorbijvaren, dan moet de gezagvoerder van het achterste stoomschip dit dien van het vooruitvarende daardoor bekend maken, dat bij vijf klokslagen geeft en, voor het vooruitvarende

schip goed zichtbaar, bij dag eene lichtblauwe vlag aan het voorschip minstens 3 Meter boven de reeling hijschen, bij nacht eene lantaarn met wit licht in de richting der breedte van het schip heen en weer zwaaien laat; de vlag moet tot na de voorbijvaart blijven hangen, doch daarna dadelijk ingehaald worden. Het in te halen stoomschip moet gedurende het voorbijvaren zijne kracht verminderen en naar bakboord (links), het voorbijvarende naar stuurboord (rechts) uitwijken.

2. Is de gezagvoerder van het in te halen stoomschip door bijzondere omstandigheden genoodzaakt naar stuurboord (rechts) uit te wijken, dan moet hij tijdig de lichtblauwe vlag aan bakboord (links) bijzetten of de lantaarn naar deze zijde zwaaien. Het voorbijvarende schip moet alsdan naar bakboord (links) uitwijken. Ook staat hem dit vrij ingeval noch een tegensein gegeven, noch in voldoende mate naar bakboord (links) uitgeweken wordt. De vlag moet tot na de voorbijvaart blijven hangen, doch daarna dadelijk ingehaald worden.

3. Wanneer een met ruimen wind zeilend schip een ander in denzelfden koers varend zeil- of stoomschip inhaalt en dit voorbijvaren wil, dan moet de gezagvoerder van het achterste schip zijn voornemen daartoe tijdig te kennen geven door praaien met den scheepsroeper of door hoorngeblaas, waarop het voorste schip naar de lijzijde (onder den wind) moet afhouden en het achterste schip naar de loefzijde (op de windzijde) moet uitwijken en voorbijvaren.

4. Wanneer een stoomschip met of zonder aanhang een in denzelfden koers voor den wind zeilend schip bereikt en dit voorbijvaren wil, moet hetzelfde teeken gegeven worden als in cijfer 1 is voorgeschreven; op dit teeken moet het zeilschip naar de lijzijde (onder den wind) afhouden en het achterste schip naar de loefzijde (op de windzijde) uitwijken en voorbijvaren.

§ *9*. 1. Stoomschepen met of zonder aanhang, alsmede voor den wind zeilende schepen, welke elkander in tegengestelde koersen ontmoeten, zoodat gevaar voor het elkander aanvaren zoude ontstaan, moeten naar stuurboord (rechts) uitwijken.

2. Is de gezagvoerder van een van de elkander aldus ontmoetende schepen door bijzondere omstandigheden genoodzaakt naar bakboord (links) uit te wijken, dan moet hij het hem ontmoetende schip of den sleeptrein met dit voornemen tijdig door de volgende teekens bekend maken:

a. wanneer het schip, dat naar bakboord (links) wil uitwijken, een stoomschip met of zonder aanhang is, bij dag door vijf klokslagen en door het aan stuurboord (rechts) uithangen van eene naar voren zichtbare lichtblauwe vlag, bij nacht door vijf klokslagen en door het aan stuurboord (rechts) in de richting der breedte van het schip heen en weer zwaaien van eene naar voren zichtbare lantaarn met wit licht. De vlag moet tot na de voorbijvaart blijven hangen, doch daarna dadelijk ingehaald worden;

b. wanneer het schip, dat naar bakboord (links) wil uitwijken, een voor den wind zeilend schip is, door praaien met den scheepsroeper of door hoorngeblaas.

Hierop moeten de elkander ontmoetende schepen naar bakboord (links) uitwijken.

3. Schepen, zonder aanhang, welke een stroomopwaarts varenden sleeptrein in tegengestelden koers ontmoeten, mogen onder geen omstandigheden vorderen, dat de sleeptrein voor hen naar bakboord (links) zal uitwijken.

2. *In een vaarwater met onvoldoende breedte.*

§ *10*. 1. Waar gebrek aan voldoende ruimte is om elkander voorbij te varen (§ 6), moet het stroomopwaartsvarende schip, wanneer het te voorzien is, dat het in de engte een stroomafwaartsvarend schip zou kunnen ontmoeten, beneden de engte stilhouden, totdat het stroomafwaartsvarende schip laatstgenoemde is doorgevaren. Indien echter een stroomopwaartsvarend schip zich reeds in de engte bevindt, dan moet het stroomafwaartsvarende schip zoolang voor deze stilhouden, totdat het stroomopwaartsvarende schip er doorgevaren is.

2. Wanneer een stroomopwaartsvarend stoomschip zonder aanhang het laatste gesleepte schip van een vooruitvarenden sleeptrein beneden de engte tot op 120 m. heeft ingehaald, mag de sleeptrein de engte niet eerder binnenvaren, dan nadat het stoomschip zonder aanhang den sleeptrein voorbijgevaren is.

3. Een stoomschip mag een schip, dat haar in de engte vooruitvaart, niet dichter dan tot op 120 m. naderen.

3. *Bijzondere voorschriften.*

a. Voor de sleeptreinen.

§ *11*. 1. Sleeptreinen mogen, behalve tijdens het elkander voorbijvaren, nimmer naast elkander varen.

2. Alle stoomschepen zonder aanhang en alle voor den wind zeilende schepen moeten voor sleeptreinen uitwijken, als de daartoe gevor-

derde ruimte voorhanden is. Bij gebrek aan de hiertoe gevorderde ruimte moeten de gezagvoerders van den sleeptrein en van de aanhangschepen, ook dan wanneer hun geen teeken tot uitwijken gegeven is, uitwijken overeenkomstig de voorschriften van de §§ 8 en 9.

3. De gezagvoerders van de sleeptreinen moeten kracht verminderen gedurende het voorbijvaren van stoomschepen met of zonder aanhang. Insgelijks mogen stoomschepen zonder aanhang slechts met verminderde kracht varen gedurende het voorbijvaren van sleeptreinen.

4. In een sleeptrein mogen zich slechts zooveel aanhangschepen bevinden als de sleepboot met zekerheid sleepen kan.

5. De gezagvoerders van sleeptreinen moeten de onderlinge afstanden van de tot een sleeptrein vereenigde schepen zoodanig regelen, dat het scheepvaartverkeer noch met gevaar gedreigd, noch belemmerd wordt.

6. De tusschenruimte tusschen de sleepboot en het eerste aanhangschip mag niet meer dan 120 m., de tusschenruimte tusschen de verschillende aanhangschepen niet meer dan 80 m. bedragen.

Wanneer meerdere sleepbooten gebruikt worden, mag de tusschenruimte tusschen de verschillende sleepbooten niet meer dan 120 m. bedragen.

7. Voert een stoomschip een zijwaarts gekoppeld aanhangschip mede, dan gelden beide schepen als een sleeptrein in den zin van dit politiereglement.

b. Voor de drijvende schepen.

§ *12.* Elk stoomschip of voor den wind zeilend schip moet uitwijken voor een zonder hulp van zeilen drijvend schip. Ontbreekt hiertoe de ruimte, dan moet het drijvende schip op de in § 8 voorgeschreven teekens met behulp van riemen en ankers zooveel mogelijk zijwaarts uitwijken.

c. Voor de laveerende schepen.

§ *13.* 1. Laveerende schepen mogen niet varen tusschen een stoomschip met of zonder aanhang en den oever welken dit stoomschip houdt. Zij moeten dus reeds wenden, vóórdat zij den koers van het naderende stoomschip kruisen.

2. Wanneer twee zeilschepen met kruisende koersen elkander naderen, zoodat gevaar voor aanvaring bestaat, moeten de schippers zich houden aan de volgende regelen:

a. een met ruimen wind zeilend schip moet uitwijken voor een bij den wind zeilend schip;

b. een schip, dat over stuurboord bij den wind ligt, moet uitwijken voor een schip, dat over bakboord bij den wind ligt;

c. wanneer beide schepen voor den wind zeilen, maar over verschillende boegen liggen, moet het over stuurboord liggende schip voor het over bakboord liggende schip uitwijken;

d. wanneer beide voor den wind zeilen en over denzelfden boeg liggen, moet het loefwaarts varende schip voor het lijwaarts varende uitwijken;

e. een schip, dat voor den wind zeilt, moet voor ieder ander zeilschip uitwijken.

d. Voor de schepen van minder dan 50 ton (1000 centenaars) laadvermogen en de diep geladen schepen.

§ *14.* 1. De gezagvoerders van schepen van minder dan 50 ton (1000 centenaars) laadvermogen zijn verplicht deze bij de vaart uit de nabijheid van varende stoomschepen en sleeptreinen te houden; zij mogen eerst in den door deze veroorzaakten golfslag invaren, wanneer deze voor de schepen niet meer gevaarlijk worden kan.

2. Indien echter niettemin zulk een schip een stoomschip of sleeptrein zoo nabij komt, dat het blijkbaar gevaar dreigt, dan mag de gezagvoerder van het stoomschip met geen grootere kracht varen, dan voor het goed sturen en voor de voortbeweging noodzakelijk is en moet hij zoo noodig de machine stil zetten, indien dit zonder gevaar voor het stoomschip of de aanhangschepen kan geschieden.

3. In de nabijheid van varende, diep geladen, niet met een vast dek voorziene schepen van 50 ton (1000 centenaars) of meer laadvermogen moeten stoomschepen met of zonder aanhang steeds met verminderde kracht varen.

VOORSCHRIFTEN VOOR DE VAART ONDER BIJZONDERE OMSTANDIGHEDEN.

1. *Plichten van de gezagvoerders van veren met betrekking tot de scheep- en vlotvaart.*

§ *15.* De gezagvoerders van veren moeten zich, behalve naar de voorschriften vervat in de bijzondere verordeningen voor de veren, naar het volgende gedragen:

a. de gezagvoerders van de niet vrij varende veren moeten voor de in de vaart zijnde sche-

pen en vlotten het door dezen gevolgde vaarwater vrijlaten of vrijmaken; daarbij moeten minstens de in § 5 cijfer 2 voorgeschreven afstanden in acht genomen worden;

b. de gezagvoerders van de onder *a* genoemde veren moeten voor de schepen en vlotten, die van plaatsen boven of beneden deze veren afvaren (van den wal afsteken), het vaarwater vrij maken, voor zoover hiertoe van af een stoomschip met of zonder aanhang door de in § 8 cijfer 1 omschreven teekens, van af een ander schip of een vlot door praaien met den scheepsroeper of door hoorngeblaas, de uitnoodiging geschiedt;

c. bij nacht moeten de schepen van de onder *a* genoemde veren, wanneer zij niet in de vaart zijn, op de daarvoor door de bevoegde autoriteiten aangewezen ligplaats en, wanneer hun zulk eene ligplaats niet is aangewezen, in elk geval zoodanig liggen, dat het vaarwater vrij blijft.

Wanneer bij uitzondering slechts het vaarwater als ligplaats voor een veerschip kan worden aangewezen, moet bij de nadering van schepen het veerschip van den wal afsteken en het vaarwater vrij gemaakt worden; aan de hiertoe van af het naderende vaartuig overeenkomstig § 16*b* gedane uitnoodiging moet ten spoedigste gevolg gegeven worden;

d. bij nacht moeten de schepen van de onder *a* genoemde veren op eene hoogte van minstens 6 m. boven water van eene lantaarn met groen licht en 1.20 m. loodrecht daaronder van een tweede lantaarn met wit licht voorzien zijn. Bij veren met een langskabel moet de bovenste bochtaak en, wanneer in plaats van bochtaken boeien gebezigd worden, de bovenste boven water uitstekende boei van eene lantaarn met wit licht voorzien zijn, welke zich bij bochtaken minstens 3 m. boven water moet bevinden. Deze lantaarns moeten den ganschen nacht helder schijnend worden gehouden.

e. voor de vrijvarende dwarsveren zijn met betrekking tot het voeren van lantaarns de bepalingen bovengenoemd onder *d*, met betrekking tot de verhouding tot schepen en vlotten die voor de schepen zonder eigen beweegkracht en, voor zoover het veer met eigen beweegkracht bewogen wordt, de voor de stoomschepen geldende voorschriften van toepassing, in het bijzonder ook § 5 cijfer 2 van dit politiereglement.

2. *Plichten van de gezagvoerders van schepen en vlotten met betrekking tot veren.*

§ *16.* De gezagvoerders van schepen en vlotten moeten zich behalve naar de voorschriften vervat in de bijzondere verordeningen voor de veren naar het volgende gedragen:

a. langs de niet vrijvarende veren moeten stoomschepen met of zonder aanhang haar kracht zoodanig verminderen, dat gevaarlijke schommelingen van de veerschepen vermeden worden;

b. wanneer de gezagvoerder van een schip genoodzaakt is bij nacht een riviervak door te varen, waar het schip van een van de onder *a* genoemde veren in het vaarwater ligt, moet hij het veerschip tijdig door duidelijke teekens, die bij stoomschepen in klokslagen, bij andere schepen in praaien met den scheepsroeper of in hoorngeblaas bestaan, uitnoodigen het vaarwater vrij te maken en tot aan de vrijmaking de vaart te matigen of te staken.

3. *Doorvaart door bruggen.*

a. Vaste bruggen.

§ *17.* 1. Zijn bij dag aan eene vaste brug eene of meer doorvaartopeningen door een boven het vaarwater aangebrachte rood en witte vlag of bord aangeduid, dan mogen slechts die openingen door schepen en vlotten voor de doorvaart worden gebezigd.

2. Bij nacht mag bij eene vaste brug slechts door die openingen gevaren worden, welke aan de naar de naderende schepen toegekeerde zijde boven het vaarwater door een lantaarn met rood licht of, zoo de omstandigheden eene meer nauwkeurige aanduiding wenschelijk maken, door twee lantaarns boven elkaar, de onderste met rood, de bovenste met groen licht aangeduid zijn.

De lantaarns van de voor de vaart stroomafwaarts bestemde openingen mogen slechts stroomopwaarts, die van de voor de vaart stroomopwaarts bestemde openingen slechts stroomafwaarts zichtbaar zijn.

3. De gezagvoerders van stoomschepen moeten boven en beneden bruggen de verzorging der vuren zoo tijdig laten plaats hebben, dat onder de bruggen zelf eene sterke rookontwikkeling niet plaats heeft. Tijdens de vaart onder bruggen is het doorstooten van het vuur of het opgooien van kolen verboden.

4. Op de gedeelten van 30 m. stroomopwaarts tot 30 m. stroomafwaarts van bruggen in ijzerconstructie is het stoppen of aanleggen van stoomschepen — de afstand van den buitenkant der ijzerconstructie tot aan den schoorsteen gemeten — verboden, tenzij een geval van nood aanwezig is of door de bevoegde

politie-autoriteiten eene uitzondering is toegelaten.

b. Schipbruggen.

§ *18.* 1. Stoomschepen met of zonder aanhang mogen door schipbruggen niet met grootere kracht varen dan voor het goed sturen van het schip en zijne voortbeweging noodzakelijk is.

2. Bij nacht moet de gezagvoerder van een stoomschip het voornemen, om door eene schipbrug te willen varen door een kanonschot kenbaar maken en moet hij voor de schipbrug wachten, totdat daarop de seinlantaarns geheschen zijn.

Wanneer de bevoegde autoriteiten het voornemen van den gezagvoerder van een stoomschip, om door de schipbrug te varen, aan de brug melden door middel van eene electrische seininrichting, moet het voor dit geval door de bevoegde autoriteiten voorgeschreven bijzondere naderingssein in plaats van het kanonschot worden gegeven.

3. De doorvaart door eene schipbrug mag eerst dan plaats hebben, wanneer elk van de beide zijden der brugopening bij dag door eene rood en witte vlag, bij nacht, voor het naderende schip zichtbaar, door twee boven elkander geplaatste lantaarns met rood licht zijn aangeduid.

Naar achteren mogen die lantaarns niet zichtbaar zijn.

4. Bovendien moeten de gezagvoerders van schepen en vlotten de volgende van af de schipbrug gegeven seinen in acht nemen:

a. het sein, waardoor aan het naderende schip of vlot wordt bericht, dat de brug wegens een ingetreden beletsel niet kan geopend worden. Dit sein bestaat bij dag in eene blauw en witte vlag, bij nacht in twee boven elkander geplaatste lantaarns met groen licht;

b. beneden Kehl—Straatsburg het voorsein, waardoor aan de naderende schepen en vlotten reeds op grooteren afstand wordt bericht, dat zij door de brug kunnen varen. Dit sein bestaat voor de vaart stroomafwaarts bij dag in eene roode vlag, bij nacht in eene lantaarn met rood licht; voor de vaart stroomopwaarts bij dag in eene witte vlag, bij nacht in twee boven elkander geplaatste lantaarns met rood licht.

5. De voor de seinen op schipbruggen te bezigen vlaggen moeten zoo groot zijn, dat zij op den afstand, waarvoor zij bestemd zijn, nog duidelijk zijn te onderkennen. De breedte (lengte) van de vlaggen moet minstens gelijk zijn aan de hoogte en mag die hoogte niet meer dan met de helft overschrijden.

Bij tweekleurige vlaggen moet de verdeeling horizontaal en de onderste helft wit, de bovenste rood of blauw zijn.

De vlaggen moeten aan schuins of horizontaal aangebrachte stokken of lijnen gevoerd worden of gedeeltelijk in een raam gespannen zijn.

4. *Varen van schepen en vlotten over kabels of buisleidingen.*

§ *19.* Bij het doorvaren van alle door duidelijke teekens kenbaar gemaakte plaatsen, waar telegraaf- of andere kabels of buisleidingen in of op den rivierbodem liggen, is het laten vallen of slepen van ankers verboden.

5. *Stilhouden van stoomschepen voor personenvervoer.*

§ *20.* 1. Indien een stoomschip voor personenvervoer aan eene landingsbrug wil aanleggen, moet te voren de klok worden geluid. Indien het wil stilhouden aan een roeibootstation, moet het teeken bij dag door het hijschen van eene rood en witte vlag van minstens 0.50 m. hoogte en 0.75 m. breedte (lengte), bij nacht door het hijschen van eene lantaarn met wit licht op halven mast gegeven worden. De schipper van eene roeiboot, die het stoomschip wil aandoen, moet bij dag eene dergelijke vlag, bij nacht een wit licht toonen.

2. Bij het naderen van eene roeiboot moet de machine van het stoomschip zoo tijdig worden stil gezet en bij de afvaart van de roeiboot zoo laat weder worden aangezet, dat de roeiboot geene gevaarlijke schommelingen ondergaat.

De schipper van de roeiboot moet met zijne roeiboot tijdig uit den wal roeien, in evenwijdige richting met den koers, welke het stoomschip volgt stilhouden en mag dit niet eer aandoen, dan nadat de machine is stilgezet.

3. De personen, die zich in de roeiboot hebben begeven, moeten op bevel van den schipper van de roeiboot dadelijk gaan zitten.

4. De roeiboot moet bemand worden met twee kloeke varensgezellen, bedreven in hun vak en als drankvrij bekend, in goeden staat verkeeren, volledig uitgerust, en van de aanwijzing van haren grootsten toegelaten diepgang voorzien zijn.

5. Het plaatselijk bestuur moet toezien, dat aan de voornoemde onder cijfer 4 gestelde voorschriften te allen tijde voldaan wordt, naar omstandigheden dadelijk de noodige voorzieningen bevelen en daarvan aan de betrokken stoomschipdirectie mededeeling doen.

6. Andere, dan de daartoe aangewezen schippers van roeibooten, mogen personen of goederen niet aan boord van een stoomschip brengen of daarvan afhalen.

7. Wanneer twee in tegengestelde richting varende stoomschepen gelijktijdig aan eene landingsplaats aankomen, mag de gezagvoerder van het stroomopwaartsvarende stoomschip het stroomafwaartsvarende stoomschip bij het opdraaien niet hinderen en moet hij aan dit den voorrang laten.

Wanneer twee in dezelfde richting varende stoomschepen aan dezelfde landingsplaats willen aanleggen, heeft het eerste den voorrang en mag bij dat aanleggen niet door het andere worden gehinderd.

6. *Voorschriften voor de vaart bij nacht en bij slecht zicht.*

§ *21.* 1. Elk stoomschip zonder aanhang moet bij nacht voeren:

a. aan of voor den voorsten mast of bij gebrek aan een mast aan den schoorsteen of aan een staak op eene hoogte boven den scheepsromp van niet minder dan 6 m. eene lantaarn, die een gelijkmatig en onafgebroken helder wit licht doet schijnen, het zij geheel rondschijnend, hetzij minstens over een boog van den horizon van 20 kompasstreken, waarvan 10 streken aan elke zijde van het schip en zoodanig dat zij licht werpt, van af de richting van de as van het schip naar voren gerekend, tot op nog 2 streken achterlijker dan dwars van het schip, welk licht zulk eene sterkte moet bezitten, dat het bij donkeren nacht en goed zicht tot op een afstand van minstens 4 k.m. zichtbaar is;

b. aan stuurboord (rechts) eene lantaarn, die een gelijkmatig en onafgebroken groen licht doet schijnen over een boog van den horizon van 10 kompasstreken en wel van af de richting van de as van het schip naar voren gerekend tot op 2 streken achterlijker dan dwars;

c. aan bakboord (links) eene lantaarn, die een gelijkmatig en onafgebroken rood licht doet schijnen over een boog van den horizon van 10 kompasstreken, en wel van af de richting van de as van het schip naar voren gerekend tot op 2 streken achterlijker dan dwars.

De hierboven onder *b* en *c* genoemde groene en roode zijlichten moeten bij donkeren nacht en goed zicht op een afstand van ten minste 2 k.m. zichtbaar zijn. Ook moeten zij binnenboord zoodanig bedekt zijn, dat het groene licht niet van bakboordzijde en het roode licht niet van stuurboordzijde kan gezien worden.

2. Elk stoomschip met aanhang moet bij nacht behalve de hiervoren onder cijfer 1 genoemde lichten nog een tweede wit licht van gelijke inrichting en lichtsterkte en ter zelfder plaatse als het onder cijfer 1*a* genoemde voeren en wel 0.80 m. tot 1.0 m. loodrecht boven of onder het eerstgenoemde.

Worden meerdere dezer schepen gelijktijdig voor het sleepen van een sleeptrein gebezigd, dan moet elke sleepboot behalve de in de vorige zinsnede voorgeschreven lichten een derde wit licht van gelijke inrichtingen en lichtsterkte en ter zelfder plaatse als de beide andere lichten voeren en wel 0.80 m. tot 1.0 m. loodrecht boven of onder deze lichten.

3. Voert een stoomschip een zijwaarts gekoppeld aanhangschip mede (Vgl. § 11 cijfer 7) zoodanig, dat het voor het eerstgenoemde voorgeschreven zijlicht door het aanhangschip bedekt zou worden, dat moet het zijlicht aan de buitenzijde van het laatstgenoemde worden aangebracht.

4. Elk stoomschip *zonder* aanhang moet bij nacht een naar achteren zichtbaar wit seinlicht aan het hek voeren.

Elk stoomschip *met* aanhang moet bij nacht op eene hoogte van minstens 3.0 m. boven den scheepsromp aan een staak bij den schoorsteen of op den stuurstoel of de raderkast aan stuurboord een gelijkmatig en onafgebroken tot op $^3/_4$ k.m. zichtbaar rood licht voeren.

Deze lichten (1ste en 2de zinsnede) moeten zoodanig bedekt zijn, dat zij van vooruit en van zijwaarts niet gezien kunnen worden.

5. Elk schip van 15 ton (300 centenaars) of meer laadvermogen, dat bij nacht zonder eigen beweegkracht vaart, hetzij het zeilt of drijft, geroeid, gesleept of op welke wijze ook voortbewogen wordt, moet voorop minstens 6.0 m. hoog boven den scheepsromp een naar alle zijden zichtbaar wit licht voeren. Dit licht moet op schepen, die gesleept worden of zeilen, bij donkeren nacht en goed zicht tot op een afstand van minstens 2 k.m. zichtbaar zijn.

De op zichzelf zonder eigen beweegkracht stroomafwaarts varende schepen van 50 ton (1000 centenaars) of meer laadvermogen, moeten bij nacht bovendien een wit licht aan den boeg voeren.

Schepen van minder dan 15 ton (300 centenaars) laadvermogen, ook roeibooten, die bij

nacht zonder eigen beweegkracht varen, moeten een wit licht zoodanig aanbrengen, dat het van alle zijden duidelijk zichtbaar is.

6. Het is den aanhangschepen van een sleeptrein geoorloofd, bij nacht op het voorschip eene brandende lantaarn met melkglasruiten te voeren, die niet verder dan het schip licht verspreidt en naar voren zoomede naar beide zijden volkomen bedekt is.

7. Schepen zonder eigen beweegkracht, die zonder behulp van zeilen drijven, alsmede sleeptreinen mogen bij nacht slechts varen bij maan- of sterrelicht. Indien de lucht gedurende de vaart betrekt, moeten de schepen dadelijk op de eerste geschikte plaats bijleggen.

8. Gedurende de vaart is het gebruik van electrische booglichten en schijnlichten verboden.

9. Bij slecht zicht (mist, sneeuwjacht enz.) moeten stoomschepen met of zonder aanhang met verminderde snelheid varen en de gezagvoerders met korte tusschenpoozen de scheepsklok luiden; op schepen, die zonder eigen beweegkracht op zich zelf varen, moet met korte tusschenpoozen met den scheepsroeper gepraaid of op den hoorn geblazen worden.

Kan geen der beide oevers meer gezien worden, dan moeten alle varende schepen op de naastbij zijnde geschikte plaats bijleggen. Van dezen maatregel zijn uitgezonderd de met eigen beweegkracht varende dwarsveren.

10. Vlotten, ook gesleepte, mogen bij nacht niet varen, tenzij zij door onvoorziene omstandigheden verhinderd worden, de ligplaats bij dag te bereiken.

In elk geval moeten zij gedurende de vaart bij nacht de in § 27 cijfer 4, 1ste zinsnede, voorgeschreven lichten voeren.

Bij mist, sneeuwjacht, storm, drijfijs en ijsgang mogen vlotten niet varen. Worden zij gedurende de vaart daardoor overvallen, dan moeten zij op de naaste bereikbare ligplaats bijleggen.

7. *Voorschriften bij hoogen waterstand.*

§ *22.* 1. *Boven Lauterburg* is de stoomvaart verboden bij een waterstand van meer dan 5.0 m. aan de peilschaal te Straatsburg (boven de Rijnbrug). Tusschen *Lauterburg en Maxau* mogen stoomschepen niet varen, wanneer de waterstand van 7.0 m. aan de peilschaal te Maxau (merk III volgens cijfer 2 en 3) bereikt of overschreden is.

2. Op het *Duitsche gedeelte van de rivier beneden Maxau* zijn voor de vaart met stoomschepen van een van de hierna te noemen aanlegplaatsen tot de naastvolgende, namelijk: *Maxau, Spiers, Ludwigshafen, Mannheim, Mainz, Biebrich, Bingen, Coblentz, Andernach, Keulen, Dusseldorp, Duisburg-Ruhrort, Wezel* en *Emmerik*, alsmede van *Emmerik* tot aan de Nederlandsche grens, met inachtneming van de daar ter plaatse aangebrachte merken I, II en III (vgl. cijfer 3) bij hoogere waterstanden de volgende beperkingen toepasselijk:

a. bij een waterstand, die merk I bereikt of overschrijdt, moeten de stoomschepen met of zonder aanhang stroomafwaarts in het midden der rivier en stroomopwaarts op een afstand van minstens 80 m. van den gewonen oeverrand varen. Wanneer het gedurende de vaart of om aan te leggen noodig wordt den oever nader te komen, moeten zij hare kracht verminderen;

b. bij een waterstand, die merk II bereikt of overschrijdt, mogen de stoomschepen met of zonder aanhang bij nacht in het geheel niet varen, bij dag slechts in het midden der rivier, en wanneer zij stroomafwaarts gaan, niet met grootere kracht, dan voor het goed sturen van het schip noodzakelijk is. De voor den dienst vereischte nadering van de stations, alsmede het aanleggen, is hun onder aanwending van verminderde kracht geoorloofd;

c. bij een waterstand, die merk III bereikt of overschrijdt, mogen de stoomschepen niet varen, behalve om van den eenen oever naar den anderen over te zetten.

3. Voor de merken I, II en III zijn de volgende hoogten vastgesteld aan de peilschaal te

	I.	II.	III.
	Meter.	Meter.	Meter.
Maxau	6.00	6.50	7.00
Spiers	6.30	7.00	7.60
Ludwigshafen	6.40	7.40	8.00
Mannheim	6.40	7.40	8.00
Mainz	2.75	3.50	4.75
Biebrich	3.15	4.30	5.55
Bingen	3.20	4.00	5.30
Coblentz	5.00	6 25	7.20
Andernach	5.80	7.10	8.10
Keulen	5.50	6.90	7.80
Dusseldorp	5.10	6.70	7.50
Duisburg-Ruhrort	5.30	6.90	7.60
Emmerik	5.00	6.30	6.70

4. Vlotten mogen niet vertrekken, wanneer de waterstand aan de peilschaal, die het meest

nabij de ligplaats gelegen is, bij *wassend* water reeds de hierna te melden hoogte bereikt heeft en bij *vallend* water nog niet tot de hierna te melden hoogte gedaald is en wel aan :

de peilschaal te	bij wassend water.	bij vallend water.
	Meter.	Meter.
Mannheim-Ludwigshafen	5.80	6.10
Mainz	3.00	3.20
Rüdesheim	3.60	3.90
Coblentz	4.10	4.40
Andernach	5.00	5.30
Keulen	4.70	5.00
Dusseldorp	4.40	4.70
Duisburg-Ruhrort	4.60	5.10
Wezel	4.10	4.70
Emmerik	4.40	5.00

Wanneer op een van de hierboven genoemde plaatsen een waterstand is ingetreden, waarbij de afvaart der vlotten niet zou zijn vergund, moeten de vlotten welke te dier plaatse aankomen aan de naaste geschikte ligplaats bijleggen.

8. *Voorschriften in gevallen van vastvaren, zinken of van onmogelijkheid om te manoeuvreeren.*

§ *23*. 1. De gezagvoerder van een schip, hetwelk dreigt te zinken of waarmede niet meer gemanoeuvreerd kan worden, is verplicht met zijn schip zoo spoedig mogelijk het vaarwater te verlaten.

2. Is een schip of een vlot in de rivier vastgevaren of gezonken, dat moet de gezagvoerder daarvan op eene stroomopwaarts op een afstand van minstens 5 k.m. gelegen geschikte plaats aan den Rijn, en, ingeval binnen dien afstand eene bevaarbare bijrivier uitmondt, ook aan die bijrivier een waarschuwpost opstellen, die bij dag met eene roode vlag, bij nacht met eene lantaarn met rood licht uitgerust is en aan de andere gezagvoerders van schepen en vlotten toeroept, dat en waar een schip of vlot vastgevaren of gezonken is.

Deze waarschuwpost moet daar zoolang blijven, totdat zij bericht heeft gekregen, dat bedoeld schip of vlot weder vlot is geworden of dat op de onder cijfer 5 bedoelde kennisgeving eene openbare bekendmaking gevolgd is.

3. Langs plaatsen, waar een schip of vlot vast zit of gezonken is, mogen stoomschepen met of zonder aanhang stroomopwaarts niet met grootere kracht varen, dan voor het goed sturen van het schip en voor de voortbeweging noodig is. Stroomafwaarts moeten zij zoolang mogelijk met stilgezette machine voorbij drijven.

4. Iedere gezagvoerder van een vastgevaren of gezonken schip of vlot moet bij nacht de ligplaats daarvan door twee loodrecht boven elkander op een afstand van niet minder dan 0.50 m. en van niet meer dan 1.0 m. hangende lantaarns, de bovenste met rood, de onderste met wit licht, aanduiden en zorg dragen, dat die lichten gedurende den nacht helder schijnend onderhouden worden. De lantaarns moeten op voldoende hoogte en zoodanig hangen dat het licht van alle zijden duidelijk zichtbaar is.

Boven geheel onder water gezonken schepen of vlotten moet door den gezagvoerder eene schuit of een drijvend baken met de twee bovenbedoelde op gelijke wijze op te hangen lantaarns gelegd en onderhouden worden.

Bevindt zich de ligplaats van een geheel onder water gezonken schip of vlot ter zijde van de aangebrachte schuit, dan moet aan die zijde waar het vaarwater niet vrij is, een tweede lantaarn met rood licht van dezelfde lichtsterkte als de eerste gevoerd worden.

Het terzijde aanbrengen van de schuit is slechts dan geoorloofd, als de waterstand het aanbrengen boven het gezonken schip of vlot niet toelaat.

Bij dag komen in de plaats van de voorgeschreven lantaarns witte vlaggen, minstens 0.75 m. hoog en 1.0 m. lang, in plaats van welke bij gezonken schepen beneden *het Spijksche veer* zwarte bollen van minstens 0.50 m. middellijn moeten aangewend worden.

5. De gezagvoerder is daarenboven verplicht dadelijk kennis te geven aan den dichtst bij zijnden burgemeester, dat en waar een schip of vlot vastgevaren of gezonken is. Naar aanleiding van deze kennisgeving of wanneer zij van het ongeval langs eenen anderen weg mocht kennis dragen, moet de plaatselijke politie-autoriteit het voor de scheepvaart ontstane beletsel, voor zoover dit nog niet reeds is geschied, op de onder cijfer 4 voorgeschreven wijze op kosten van den gezagvoerder doen aanduiden.

In *Nederland* kunnen deze kennisgevingen aan de betrokken ambtenaren van het rivierbeheer gedaan worden, die dan de verdere maatregelen nemen moeten.

6. Wanneer van een schip een voorwerp verloren gaat, hetwelk, drijvend of gezonken, voor de scheepvaart hinderlijk of gevaarlijk kan zijn, is de gezagvoerder verplicht hiervan zoo spoedig mogelijk kennis te geven aan den betrokken ambtenaar van het rivierbeheer.

7. De bevoegde autoriteiten kunnen tot opruiming van schepen, vlotten en andere voorwerpen, welke gezonken, gestrand of aan den grond geraakt zijn, overgaan, wanneer deze naar hun oordeel voor de scheepvaart hinderlijk of gevaarlijk zijn, onverminderd de aanspraak op vergoeding van de kosten, die hun hierdoor veroorzaakt worden.

De opruiming heeft plaats zonder meer, wanneer deze naar het oordeel van de bevoegde autoriteiten geen uitstel kan lijden of wanneer de belanghebbenden deze weigeren of niet te vinden zijn. In andere gevallen wordt aan de belanghebbenden een gepaste termijn gesteld; geschiedt binnen dien termijn de opruiming niet of niet volledig, dan wordt zij vanwege den Staat uitgevoerd. De verder strekkende bevoegdheden, die aan de betrokken autoriteiten volgens de wetten van het land toekomen, worden door de voorafgaande bepalingen niet aangetast.

8. De bepalingen onder cijfer 1 tot en met 7 zijn eveneens van toepassing, wanneer op de rivier aanwezige inrichtingen (landingsbruggen, badinrichtingen, molens en dergelijke) gezonken zijn. De aan de gezagvoerders van schepen en vlotten opgelegde verplichtingen gelden ook voor de bezitters van zoodanige inrichtingen.

9. De bepalingen onder cijfer 3 en cijfer 4 zinsnede 1 en 5 zijn eveneens van toepassing op zich op de rivier bevindende schepen, waarmede niet meer gemanoeuvreerd kan worden. In dit geval mogen ook de voor de vaart bij nacht voorgeschreven lichten niet gevoerd worden.

9. *Bijzondere voorschriften voor de sleepvaart tusschen St. Goar en Mainz.*

§ *24.* De uitoefening van de sleepvaart bij nacht tusschen *St. Goar* en *Mainz* is geheel verboden, zoodra de waterstand aan de peilschaal te *Mainz* 0.75 m. of lager is.

§ *25.* 1. Tusschen *St. Goar* en *Bingen* mag aan een stoomschip zijdelings geen schip vastgekoppeld worden. Hiervan uitgezonderd zijn slechts zulke gevallen, waarin beschadigde schepen niet op eene andere wijze kunnen weggevoerd worden.

2. Op hetzelfde riviervak mogen in een stroomopwaartsvarenden sleeptrein niet meer dan drie in eene lijn te houden aanhangschepen, in een stroomafwaartsvarenden niet meer dan vier aanhangschepen, twee aan twee naast elkander gekoppeld, aanwezig zijn. Met inbegrip van de sleepende stoomschepen mag een sleeptrein uit niet meer dan vijf schepen bestaan. Naast elkander gekoppelde schepen moeten ongeveer van gelijke grootte zijn; echter mogen naast een groot schip twee kleinere schepen achter elkander vastgekoppeld worden, mits hunne gezamenlijke lengte die van het groote niet overtreft. De beide achter elkander gekoppelde kleinere schepen gelden dan als *een* schip.

10. *Bijzondere voorschriften voor de sleepvaart tusschen Sondernheim en Straatsburg.*

§ *26.* 1. Tusschen *Straatsburg* en *Sondernheim* mogen stroomafvarende sleeptreinen met niet meer dan twee aanhanglengten elk van twee schepen naast elkander gevaren worden.

2. Naast elkander gekoppelde schepen moeten ongeveer van gelijke grootte zijn; echter mogen naast een groot schip twee kleinere schepen achter elkander vastgekoppeld worden, mits hunne gezamenlijke lengte die van het groote niet overtreft. De beide achter elkander gekoppelde kleinere schepen gelden dan voor de toepassing van cijfer 1 als *een* schip.

3. Aan een stoomschip mag zijdelings geen schip vastgekoppeld worden. Hiervan uitgezonderd zijn slechts zulke gevallen, waarin beschadigde schepen niet op eene andere wijze kunnen weggevoerd worden.

VOORSCHRIFTEN VOOR HET STILLIGGEN.

§ *27. 1.* Wanneer schepen, vlotten, baggerwerktuigen of dergelijke toestellen buiten de havens stilhouden of voor anker gaan, moeten zij behoorlijk vastgemeerd en te allen tijde zoodanig gelegd worden, dat eenerzijds het vaarwater voor de doorgaande scheepvaart open blijft en anderzijds het gevaar, van door den golfslag tegen den oever gestooten of anderszins beschadigd te worden, uitgesloten is. Op de vlotten moet bovendien bij dag en bij nacht een voldoende wacht aanwezig zijn; eveneens op schepen, baggerwerktuigen en dergelijke toestellen dan, wanneer zij bij uitzondering in het vaarwater of in de nabijheid daarvan stilliggen op plaatsen, die in den regel niet als ligplaats gebezigd worden.

Wanneer ankers — boegankers of zijankers — in het vaarwater of in de nabijheid daarvan worden uitgeworpen, moeten hunne ligplaatsen door lichtblauwe drijftonnen worden aangewezen. Deze drijftonnen moeten bij baggerwerktuigen en dergelijke toestellen alle, bij schepen en vlotten slechts, voor zoover zij de plaats van zijankers aanwijzen, of voor zoover

boegankers door hunne ligging ten opzichte van den scheepsromp voor andere voorbijvarende schepen gevaar kunnen opleveren, bij nacht van een wit licht voorzien zijn.

2. Buiten de havens mogen nooit meer dan drie schepen in de breedte van de rivier naast elkander liggen. Die rivieroppervlakten, waarop het naast elkander liggen van meer dan drie schepen toegelaten kan worden, worden door de bevoegde autoriteiten der landen als zoodanig aangewezen en openbaar bekend gemaakt.

Waar de gesteldheid van het vaarwater niet toelaat, dat de varende stoomschepen op een afstand van meer dan 40 m. van den oever blijven, mag slechts *eene* rij schepen aan den oever liggen.

In het vaarwater van de rivierengten, van de schipbruggen en van de mondingen van bijrivieren, kanalen en havens, voorts in den koers van de niet vrijvarende veren en in den koers van de stoomschepen voor personenvervoer van en naar de landingsbruggen, mogen schepen en vlotten stilhouden noch aanleggen. Ook mogen schepen en vlotten boven- of benedenwaarts van de landingsbruggen niet zoodanig liggen, dat zij geheel of gedeeltelijk voor deze uitsteken.

Schepen en vlotten, welke voor de door borden aangeduide aanlegplaatsen van schuitenveren bijleggen, moeten zoover van den oever verwijderd blijven, dat de veerschuiten ongehinderd kunnen af- en aanvaren.

3. Zijn schepen, vlotten, baggerwerktuigen of dergelijke toestellen voor anker gegaan op plaatsen, waar dit in den regel niet geschiedt, of liggen zij buiten de havens in het vaarwater of in de nabijheid daarvan, dan moet bij slecht zicht (mist, sneeuwjacht, enz.) op stoomschepen minstens elke vijf minuten de klok worden geluid, van af andere vaartuigen en van af vlotten even dikwijls met den scheepsroeper worden gepraaid of op den hoorn worden geblazen.

4. Alle buiten de havens op de open rivier liggende schepen, vlotten, baggerwerktuigen of dergelijke toestellen moeten bij nacht onafgebroken verlicht zijn door lantaarns met wit licht. Op vlotten moeten in elken van de beide naar de zijde van het vaarwater toegekeerde hoeken minstens 4.0 m. hoog, op een hooge, ver zichtbare plaats twee lantaarns met wit licht, op een onderlingen afstand van minstens 2.0 m., hoogstens 4.0 m. naast elkander geplaatst worden.

Op de overige vaartuigen moet eene lantaarn minstens 3.0 m. hoog boven den romp aan de zijde van het vaarwater worden aangebracht; liggen zij bij uitzondering zoodanig, dat er aan beide zijden vaarwater is, dan moet aan beide zijden eene lantaarn zoodanig worden aangebracht, dat zij stroomopwaarts en stroomafwaarts voortdurend kan gezien worden.

Op schepen, waarop wegens de gevaarlijkheid van de lading geen licht mag branden, moet gedurende den nacht een wacht aanwezig zijn, die de naderende schepen door tijdig praaien met den scheepsroeper of door hoorngeblaas moet waarschuwen.

5. De hier voor de vlotten vastgestelde bepalingen gelden ook voor de in aanbouw zijnde vlotten.

6. Wanneer baggerwerktuigen of dergelijke toestellen aan het werk zijn op een riviervak, waarop zij vanaf de aankomende schepen niet tijdig gezien kunnen worden, dan moeten voor en achter hunne ligplaats roode tonnen gelegd worden. Dit moet op zoodanigen afstand plaats hebben, dat de schepen tijdig hunnen koers kunnen nemen door een niet door het werktuig versperd vaarwater.

Liggen zulke werktuigen of toestellen in het vaarwater, dan moeten zij aan dien kant, langs welken schepen en vlotten het best kunnen voorbij varen, een rood en witte vlag uitsteken.

VOORSCHRIFTEN VOOR VASTLIGGENDE LANDINGSBRUGGEN, BADINRICHTINGEN, MOLENS OP VAARTUIGEN EN DERGELIJKE INRICHTINGEN.

§ *28.* Voor landingsbruggen, badinrichtingen, molens op vaartuigen en soortgelijke inrichtingen, welke op de rivier vast liggen, zijn behalve de door de bevoegde autoriteit vastgestelde voorwaarden de volgende voorschriften van kracht:

a. zij moeten op veilige, volledigen waarborg tegen afdrijven biedende wijze bevestigd zijn; geschiedt die bevestiging door ankers, dan mogen deze niet in het vaarwater of in de nabijheid daarvan zijn uitgeworpen;

b. zij moeten zoodanig liggen, dat het vaarwater voor de doorgaande scheepvaart open blijft en het gevaar, om door den golfslag tegen den oever gestooten of anderszins beschadigd te worden, uitgesloten is;

c. zij moeten bij nacht verlicht zijn door lantaarns met wit licht, die minstens 4.0 m. boven den dekvloer aan de zijde van het vaarwater zoodanig moeten aangebracht worden, dat zij stroomop- en stroomafwaarts voortdurend zichtbaar zijn.

VOORSCHRIFTEN VOOR HET JAAGPAD EN HET JAGEN.

§ *29.* 1. De aan den jaagpadoever liggende schepen moeten, wanneer hen van af dien oever getrokken schepen voorbijvaren, hetzij den mast strijken, hetzij zoover van den oever verwijderd worden, dat de jaaglijn onder hen doorgetrokken kan worden. Bij het doen passeeren van de jaaglijn moet de bemanning van het stilliggend schip behulpzaam zijn.

2. De aan den jaagpadoever liggende vlotten, alsmede de in aanbouw zijnde, moeten voorzien zijn van volledige jaaglijnleiders. Ook mogen deze vlotten, wanneer zij niet onderweg zijn, niet verder dan tot 80 m. in de rivier reiken. De gezagvoerder is verplicht om de bindbalken gelijk met het vlot af te snijden en de ankers zoodanig te zetten, dat zij voor de scheepvaart niet hinderlijk zijn.

De bemanning van het vlot moet de schepen, die niet dicht langs en om het vlot heen kunnen varen, langs dit laatste voorbij trekken.

3. Aan den jaagpadoever liggende badinrichtingen of dergelijke inrichtingen, die het jagen hinderen, moeten door de houders van volledige jaaglijnleiders voorzien worden.

4. Op het jaagpad zelf mogen noch inrichtingen opgericht, noch voorwerpen neergelegd worden, die voor de uitoefening van den jaagdienst hinderlijk zouden kunnen zijn.

STOOMSCHEPEN EN ANDERE SCHEPEN MET EIGEN BEWEEGKRACHT.

§ *30.* De voor stoomschepen van kracht zijnde bepalingen van dit politiereglement gelden op overeenkomstige wijze voor alle schepen met eigen beweegkracht.

BEGRIP VAN NACHT.

§ *31.* In de voorschriften betreffende het voeren van lichten en het geven van andere seinen (§ 5 cijfers 4, 11 en 13; § 8 cijfer 1; § 9 cijfer 2*a*; § 15*d*; § 17 cijfer 2; § 18 cijfers 2, 3 en 4; § 20 cijfer 1; § 21 cijfers 1 tot en met 6 en 10, zinsnede 2; § 23 cijfers 2, 4 en 9; § 27 cijfers 1 en 4; § 28*c*) moet onder nacht verstaan worden de plaatselijke tijd van zonsondergang tot zonsopgang.

In de voorschriften betreffende de vaart (§ 5 cijfer 9*a*; § 15*c*; § 16*b*; § 21 cijfers 7 en 10, zinsnede 1; § 22 cijfer 2*b*; § 24) moet onder nacht verstaan worden de tijd van het invallen der duisternis af (op zijn laatst een uur na zonsondergang) tot het aanbreken van den dag (op zijn vroegst een uur voor zonsopgang).

VOORSCHRIFTEN VOOR BOUW, BEMANNING, UITRUSTING EN ONDERZOEK VAN DE VLOTTEN.

1. *Aanduiding, breedte en lengte van de vlotten.*

§ *32.* 1. Elk vlot moet ter hoogte van minstens 3.0 m. boven zijne oppervlakte twee evenwijdig aan de lengteas boven elkander vast aangebrachte witte borden voeren, waarvan op het bovenste in rood de eerste letters der voornamen, de geslachtsnaam en de woonplaats van den bezitter van het vlot en op het onderste in zwart dezelfde opgaven betrekkelijk den gezagvoerder in Latijnsche letters van minstens 0.30 m. hoogte en 0.05 m. breedte, moeten zijn vermeld en wel op de beide vlakken der borden.

2. De breedte van de vlotten mag op het riviervak

van Mannheim tot Millingen . . . 63 m.;
beneden Millingen . . . . . 47 „

niet te boven gaan.

De lengte der vlotten is beperkt tot 220 m., waarbij de roeren niet medegerekend worden.

3. Aan de zijkanten van de vlotten mogen afzonderlijke gedeelten van het vlot of andere voor de schepen, bruggen enz. hinderlijke voorwerpen niet uitsteken.

4. Bij waterstanden van 1.0 m. tot 0.20 m. aan de peilschaal te Mainz is van *Rüdesheim tot Camp* de breedte der vlotten tot 56 m. en bij eenen waterstand beneden 0.20 m. aan de peilschaal te Mainz voor hetzelfde vak tot 47 m. beperkt.

2. *Bemanning, uitrusting en gewicht van de vlotten in het algemeen.*

§ *33.* 1. Elk vlot van zacht hout moet voor elke 500 m². zijner oppervlakte, elk vlot van hard hout voor elke 250 m². oppervlakte bemand zijn:

a. wanneer het uit één laag bestaat, met 1 man;
b. „ „ „ twee lagen „ „ 2 „ ,
c. „ „ „ drie „ „ „ 3 „ .

Breukdeelen van 0.50 en daarboven worden bij de berekening van het aantal der bemanning naar boven afgerond, breukdeelen onder 0.50 worden verwaarloosd. De waarschuwers worden niet medegeteld.

Als hard hout geldt hierbij eiken-, beuken-, olmen-, esschen-, kersen-, peren- en appelhout; als zacht daarentegen populieren-, elzen-, vuren-, dennen-, pijnboomen-, lorkehout, alsmede ander harsachtig hout.

2. Een vlot mag niet met minder dan 3 man, den gezagvoerder inbegrepen, bemand zijn.

Bij verkeer over kleine afstanden — minder dan 50 k.m. — kan voor kleinere vlotten van hoogstens 1000 m². oppervlakte, wanneer zij uit zacht hout bestaan, volstaan worden met twee man, den gezagvoerder inbegrepen.

3. Vlotten, van welke de verplichte bemanning volgens cijfer 1 meer dan 3 man bedraagt, moeten uitgerust zijn met het materieel, vermeld in de bijlage.

4. Ter bepaling van het in de vlotverklaring (artikel 25 van de herziene Rijnvaartakte) op te geven gewicht van de vlotten, wordt de kubieke meter hard hout (vergelijk cijfer 1) tegen 0.80 ton (16 centenaars) en de kubieke meter zacht hout (vergelijk cijfer 1) tegen 0.60 ton (12 centenaars) berekend.

5. Bij eene bemanning naar cijfer 1*a* mag een vlot niet meer bovenlast voeren dan 15 % van het gezamenlijk aantal stammen van het vlot bij raamhout en 30 % bij klein hout, binten en palen. Voert een vlot gelijktijdig raam- en klein hout enz. als bovenlast, dan mag die bovenlast slechts 25 % van het gezamenlijk aantal stammen van het vlot bedragen. Meerdere bovenlast vereischt eene vermeerdering der bemanning volgens cijfer 1*b* en *c*.

3. *Voorschriften voor gesleepte vlotten.*

§ *34*. Voor vlotten, die door stoomschepen gesleept worden, is tusschen *Mannheim* en *Bingen* de helft, van *Bingen* tot *St. Goar* drie vierden en van *St. Goar* tot *Wezel* twee derden, beneden *Wezel* een derde der verplichte bemanning volgens § 33 cijfer 1, voldoende, mits de sleepboot de volgende machine-kracht bezit:

a. bij vlotten, van welke de verplichte bemanning niet meer dan 30 man bedraagt, minstens 25 effectieve paardekrachten;

b. bij vlotten, van welke de verplichte bemanning meer dan 30 man bedraagt, minstens 35 effectieve paardekrachten.

Voor vlotten, welke aan beide einden door een stoomboot geboegseerd worden, zijn bij eene vlotbreedte tot 50 m. 8 man, bij meer dan 50 m. 10 man als verplichte bemanning voldoende. Voor het sturen van het achter (boven) einde van het vlot kan met eene stoomboot van minstens 15 effectieve paardekrachten worden volstaan.

4. *Waarschuwers van de vlotten.*

§ *35*. 1. De gezagvoerders zijn verplicht, om hun vlot te doen voorafgaan door een waarschuwschuit. De schuit moet minstens ¾ uur en hoogstens 1½ uur voor het vlot uitvaren. Zij mag niet aan een stroomafwaartsvarend schip of vlot bevestigd worden.

2. Wordt het vlot door een stoomschip gesleept, dan moet de waarschuwschuit eene vlag, bestaande uit 16 afwisselend rood en witte, in de overige gevallen uit 16 afwisselend rood en zwarte velden uitsteken.

3. De gezagvoerder moet in de vlotverklaring den naam van den schipper van de schuit aanteekenen of dien aan de politieautoriteiten van de eerste haven, welke het vlot bereikt, ter vermelding in de vlotverklaring opgeven.

4. Indien het vlot door eenige onvoorziene omstandigheid niet kan doorvaren, moet de gezagvoerder terstond een tweeden waarschuwer zenden, die de belanghebbenden verwittigt, dat het vlot niet zal komen.

5. De verplichting om een waarschuwer vooruit te zenden bestaat niet voor vlotten, waarvan de verplichte bemanning niet meer dan 5 man, en voor gesleepte vlotten, waarvan de verplichte bemanning niet meer dan 8 man bedraagt.

De gezagvoerders van zoodanige vlotten zijn echter gehouden, om de voorgeschreven vlag op het vlot zelf uit te steken.

5. *Onderzoek van de vlotten.*

§ *36*. 1. Vlotten, waarvan de verplichte bemanning meer dan 4 man bedraagt, worden voor zij hunne reis beginnen en, wanneer zij op eene zijrivier gebouwd zijn, voor dat zij de reis op den Rijn voortzetten, aan een onderzoek onderworpen, hetwelk loopt over hunne samenstelling en de hechtheid hunner verbindingen, zoomede over de aanwezigheid van de voorgeschreven bemanning en van de overeenkomstig den inhoud van de bijlage van § 33, cijfer 3, gevorderde uitrustingsvoorwerpen.

Deze bepaling is niet van toepassing op vlotten, welke uit de Main komende gebracht worden naar de havens van Mainz, Schierstein, Frei-Weinheim, Rüdesheim of Bingen.

2. Het onderzoek geschiedt door de hiermede belaste ambtenaren of door deskundigen, die voor dit doel beëedigd zijn.

3. De gezagvoerder moet voor het vertrek van het vlot het onderzoek daarvan aanvragen bij de bevoegde autoriteit. Laatstgenoemde moet er voor zorgen, dat het onderzoek zoo spoedig mogelijk en in elk geval binnen de op de ontvangst der aanvraag volgende eerste 24 uren geschiedt.

4. De plaatsen, waar het onderzoek kan geschieden, de personen, die daarmede zijn belast en de autoriteiten, bij wie het moet

worden aangevraagd, worden openbaar bekend gemaakt.

5. Vlotten, die op plaatsen gebouwd worden, waar het voorgeschreven onderzoek niet kan plaats hebben, moeten op de stroomafwaarts meest nabijgelegen plaats, die voor het onderzoek van vlotten is aangewezen, aan het onderzoek worden onderworpen.

6. *Aanteekening op de vlotverklaring.*

§ *37.* Geeft het onderzoek geen aanleiding tot aanmerkingen, dan wordt de uitslag door de met het onderzoek belaste personen aangeteekend in de „opgaven voor de vlotverklaring (Angaben für die Flossabfertigung)", welke op bladzijde 3 en 4 der overeenkomstig artikel 25 van de herziene Rijnvaartakte te voeren vlotverklaring opgenomen moeten worden. De vorm dezer aanteekening blijkt uit de bijlage. Aan gezagvoerders, op wier vlotverklaring zoodanige aanteekening ontbreekt, wordt de afvaart niet toegestaan.

7. *Veranderingen in den toestand van het vlot.*

§ *38.* De bepalingen van §§ 36 en 37 zijn mede van toepassing voor het geval, dat een vlot gedurende de reis:

a. eene vergrooting ondergaat, die overeenkomstig den inhoud van de bijlage van § 33, cijfer 3, vermeerdering van de voorhanden zijnde uitrustingsvoorwerpen of van de bemanning vereischt; of

b. verkleind wordt en de gezagvoerder dientengevolge eene vermindering in de voorhanden zijnde uitrustingsvoorwerpen of in de sterkte van de bemanning wil brengen. Geschieden deze veranderingen van het vlot op eene plaats, waar het onderzoek niet kan plaats hebben, dan moet dit door den gezagvoerder dadelijk bij zijne aankomst op de naaste voor het onderzoek van vlotten aangewezen plaats aan de bevoegde autoriteiten worden aangevraagd.

8. *Vrijdom van rechten.*

§ *39.* Voor het overeenkomstig de §§ 36, 37 en 38 te verrichten onderzoek is geen recht verschuldigd.

9. *Opvarende vlotten.*

§ *40.* De bepalingen van de §§ 32 tot en met 39 hebben alleen betrekking op afvarende vlotten; voor opvarende vlotten zijn de bepalingen voor sleeptreinen, voor zoover doenlijk, van toepassing.

WAARSCHUWPOSTEN.

§ *41.* Voor de veiligheid van de scheep- en vlotvaart zijn op het riviervak van af *Rüdesheim* stroomafwaarts waarschuwposten ingericht op de navolgende plaatsen:

1. beneden Rüdesheim tegenover de Krausau, k.m. 26.6;
2. in het Bingerloch op den Muizentoren, k.m. 28.18;
3. bij slecht zicht beneden het Bingerloch bij k.m. 29.1;
4. aan de Wirbeley, k.m. 40.95;
5. bij Oberwesel beneden den Ossentoren, k.m. 48.63;
6. tegenover den Kammereck op den rechteroever, k.m. 50.86;
7. aan den Betteck, k.m. 51.61;
8. tegenover de Loreley, k.m. 52.35;
9. stroomopwaarts van St. Goar aan de Bank, k.m. 53.41.

De waarschuwposten moeten het naderen van alle stroomafwaartsvarende schepen en vlotten door het hijschen van vlaggen of korven aankondigen aan de stroomopwaartsvarende schepen, als volgt:

a. als een afzonderlijk schip stroomafwaarts komt, door het hijschen van eene roode vlag;

b. als een sleeptrein stroomafwaarts komt, door het hijschen van eene witte vlag;

c. als een vlot komt afdrijven, door het hijschen van eene roode en van eene witte vlag;

d. in de plaats van vlaggen komen voor het tweede vaarwater bij het Bingerloch en voor het linksche vaarwater stroomopwaarts van den Kammereck korven van dezelfde kleur;

e. wanneer aan den Betteck of aan de Bank behalve de gewone vlag nog eene kleine roode vlag wordt geheschen, dan beduidt dit, dat het aangekondigde stroomafwaarts komende vaartuig of vlot zich bevindt in zicht van den waarschuwpost;

f. wanneer aan de Bank met eene kleine roode vlag wordt gewenkt, zoo beduidt dit, dat een stroomopwaarts varende sleeptrein naar den rechteroever moet uitwijken, vermits een stroomafwaarts komend stoomschip voor personenvervoer aan de landingsbrug voor St. Goar aan den linkeroever wenscht aan te leggen. Dit teeken wordt niet gegeven, wanneer behalve het genoemde schip nog een ander schip of een vlot stroomafwaarts komt;

g. is het vaarwater in het Bingerloch versperd, dan wordt een rood en wit gestreepte korf op den top van den Muizentoren geplaatst en daarmede te kennen gegeven dat de vlaggeseinen voor het tweede vaarwater gelden;

h. vóór dat een schip van Bingen uit of in het tegenovergelegen rechtsche vaarwater

stroomafwaarts vaart, moet de gezagvoerder ervan 10 minuten te voren van zijn voornemen aan den waarschuwpost op den Muizentoren kennis geven door eene witte vlag op halven mast te hijschen. Hij mag eerst dan af- of verder varen, wanneer daartoe het teeken van uit den Muizentoren is gegeven.

De waarschuwposten tusschen Lorchhausen (0.95 k.m. boven de Wirbeley) en St.-Goar (hiervoren nº. 4 tot en met nº. 9) geven in geval van vastvaren of zinken van schepen in het vaarwater door het hijschen van eene blauw en witte vlag kennis, dat het vaarwater versperd is.

De hiervoren genoemde teekens worden slechts gedurende den tijd van een uur vóór zonsopgang tot een uur na zonsondergang gegeven.

Voor den dienst der waarschuwposten zijn vergoedingen volgens afzonderlijk vastgestelde en ter openbare kennis gebrachte tarieven door de betrokken schipperij verschuldigd.

BEVAREN VAN AFGESCHEIDEN EN TOT VERLANDING BESTEMDE GEDEELTEN VAN DE RIVIER.

§ *42.* Het bevaren van afgescheiden en tot verlanding bestemde, door bakens op voldoende wijze aangeduide gedeelten van de rivier is aan alle vlotten en vaartuigen met uitzondering van schuiten verboden.

VERBOD OM ANDERE DAN DE IN DIT POLITIEREGLEMENT GENOEMDE SEINLICHTEN TE VOEREN.

§ *43.* Het voeren van andere dan de in dit politiereglement voorgeschreven of toegelaten seinlichten is verboden. Uitgezonderd zijn van deze bepaling zoodanige seinlichten, die in bijzondere gevallen krachtens regeerings-verordeningen moeten worden getoond.

BEVOEGDHEDEN VAN DE AMBTENAREN EN AUTORITEITEN.

§ *44.* 1. Alle ambtenaren van de rivier- en scheepvaartpolitie zijn bevoegd, om zich te allen tijde er van te overtuigen, dat de bepalingen van dit politiereglement opgevolgd worden. Hebben zij grond om aan te nemen, dat dit bij één in de vaart zijnd schip, sleeptrein of vlot niet het geval is, dan kunnen zij het bijleggen daarvan op de naaste geschikte plaats bevelen. De vaart mag alsdan eerst voortgezet worden, nadat alles wat in strijd met de voorschriften is, uit den weg is geruimd.

2. De gezagvoerders moeten, afgescheiden van de bepalingen van dit politiereglement, alle aanwijzingen van de betrokken ambtenaren en autoriteiten opvolgen, die deze in de uitoefening van hun dienst ten behoeve van de instandhouding van de orde en de veiligheid der scheep- of vlotvaart geven.

VERPLICHTING VAN DE GEZAGVOERDERS VAN SCHEPEN EN VLOTTEN, OM EEN AFDRUK VAN DIT POLITIEREGLEMENT BIJ ZICH TE HEBBEN.

§ *45.* Ieder gezagvoerder van een schip of vlot moet gedurende de uitoefening van zijn bedrijf een afdruk van dit politiereglement bij zich hebben en aan de ambtenaren van de politie, de invoerrechten, de havens en den Waterstaat op verlangen vertoonen.

STRAFBEPALINGEN.

§ *46.* Handelingen in strijd met de in de §§ 1 tot en met 45 van dit politiereglement gegeven voorschriften worden overeenkomstig artikel 32 van de herziene Rijnvaartakte van 17 October 1868 gestraft.

Op dezelfde wijze wordt ook het misbruik maken van de in dit politiereglement voorgeschreven seinen gestraft.

Behoort bij Koninklijk besluit van 23 Januari 1913, nº. 31.

Ons bekend,
De Minister van Waterstaat,
(*get.*) L. H. W. REGOUT.
De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) A. S. TALMA.
De Minister van Buitenlandsche Zaken,
(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

Bijlage van § 33, cijfer 3, van het Rijnvaartpolitiereglement.

Omschrijving van de vereischte uitrustingsvoorwerpen.

Voor vlotten waarvan de verplichte bemanning volgens § 33, cijfer 1, bedraagt:	Groote schuiten.	Kleine schuiten.	Groote trossen.	Kleine trossen.	Ankers.	Kettingen of kabels.
4 tot en met 8 man	—	1	—	2	2	—
9 „ „ „ 12 „	1	—	1	1	4	2
13 „ „ „ 16 „	2	—	2	1	6	3
17 „ „ „ 20 „	2	—	2	2	8	4
21 „ „ „ 25 „	2	—	2	2	9	5
26 „ „ „ 30 „	3	—	3	2	10	6
31 „ „ „ 40 „	3	1	4	2	12	6
41 „ „ „ 45 „	3	1	4	3	12	6
meer dan 45 „	4	2	4	3	12	6

Aanmerkingen.

1. Onder groote schuiten worden schuiten van 2.5 tot en met 3 ton (50 tot en met 60 centenaars) laadvermogen, onder kleine schuiten die van 1.50 tot en met 1.75 ton (30 tot en met 35 centenaars) laadvermogen verstaan.

2. Vlotten, waarvan de verplichte bemanning niet meer dan 6 man bedraagt, mogen in plaats van de kleine schuit een schuitje hebben, zoogenaamde drieplanker, van 8.0 m. lengte en van 1.0 tot 1.4. m. breedte op het boord.

3. De schuit van den waarschuwer is niet in de in bovenstaande omschrijving aangegeven schuiten begrepen.

Behoort bij het Rijnvaartpolitiereglement, bekrachtigd bij het Koninklijk besluit van 23 Januari 1913 nº. 31.

Ons bekend,
De Minister van Waterstaat,
(*get.*) L. H. W. REGOUT.
De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) A. S. TALMA.
De Minister van Buitenlandsche Zaken,
(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

Bijlage van § 37 van het Rijnvaartpolitiereglement.

OPGAVE VOOR DE VLOTVERKLARING.

1. Naam en woonplaats van den gezagvoerder: . . . . . .

2. Herkomst en plaats van bestemming van het vlot: . . . . . .

3. Houtsoorten:	Kubieke meters.	Gewicht.	
		ton.	centenaar.
a. *Hard hout.*			
Boomstammen. . .			
Bezaagd hout . . .			
Ander werkhout .			
b. *Zacht hout.*			
Boomstammen. . .			
Bezaagd hout . . .			
Ander werkhout .			
Totaal			

4. Afmetingen van het vlot:
   1. Lengte . . . . . m.
   2. Breedte . . . . . „
   3. Dikte . . . . . „

5. Bemanning, berekend naar de oppervlakte: . . . . man.

6. Uitrusting:
   Groote ankerschuiten . . . . . stuks.
   Kleine „ . . . . . „
   Groote trossen . . . . . „
   Kleine „ . . . . . „
   Ankers. . . . . „
   Kettingen . . . . . „

7. Naam en woonplaats van den eigenaar: . . . . . .

8. Naam en woonplaats van den waarschuwer: . . . . . .

Handteekening van den gezagvoerder:	Zegel van de autoriteit:	Merkteeken en handteekening van den ambtenaar, die het onderzoek heeft verricht:
. . . . .		. . . . .

Behoort bij het Rijnvaartpolitiereglement, bekrachtigd bij het Koninklijk besluit van 23 Januari 1913 nº. 31.

Ons bekend:
De Minister van Waterstaat,
(*get.*) L. H. W. REGOUT.
De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) A. S. TALMA.
De Minister van Buitenlandsche Zaken,
(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

—

24 *Januari* 1913. BESLUIT, houdende beslissing dat de gelegenheid om ten overstaan van den gemeentesecretaris bezwaren tegen het oprichten eener inrichting in te brengen, niet voldoet aan het voorschrift van art. 7, eerste lid Hinderwet.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door S. FEENSTRA te *Sneek*, tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders dier gemeente van 15 Juni 1912, nº. 7, waarbij aan C. GORTER aldaar en zijne rechtverkrijgenden voorwaardelijk vergunning is verleend tot het oprichten van eene wasch- en strijkinrichting, gedreven door een gasmotor van 2½ p.k. op het perceel kadastraal bekend gemeente *Sneek*, Sectie C, nº. 2067 aan het verlengde van de 1e *Woustraat*;

De Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 28 December 1912, nº. 440;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 22 Januari 1913, nº. 51H. afd. A;

Overwegende, dat art. 7 der wet van 2 Juni 1875 (*Staatsblad* nº. 95) onder meer bepaalt, dat gelegenheid moet worden gegeven om tegen het oprichten eener inrichting bezwaren in te

brengen ten overstaan van het Gemeentebestuur of een of meer zijner leden;

dat Burgemeester en Wethouders van *Sneek* slechts gelegenheid hebben gegeven om ten overstaan van den Gemeentesecretaris bezwaren tegen het oprichten der inrichting in te brengen en mitsdien niet hebben nageleefd een der bepalingen van art. 7 der Hinderwet en daardoor hebben gehandeld in strijd met de wet;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit van Burgemeester en Wethouders van *Sneek* van 15 Juni 1912, nº. 7 te vernietigen.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast enz. (W. v. D. B. A.)

—

25 *Januari* 1913. BESLUIT, houdende wijziging der bepalingen omtrent vrijdom van invoerrecht voor goederen, die uit het buitenland terugkomen. S. 41.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën, van 4 Januari 1913, nº. 80, Invoerrechten;

Gezien de artikelen 3 en 7 van de wet van 15 Augustus 1862 (*Staatsblad* nº. 170);

Herzien de Koninklijke besluiten van 6 October 1862 (*Staatsblad* nº. 182), 26 October 1895 (*Staatsblad* nº. 174) en 19 November 1896 (*Staatsblad* nº. 175);

Den Raad van State gehoord (advies van 14 Januari 1913, nº. 14);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 Januari 1913, nº. 91, Invoerrechten;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

In artikel 4 van het Koninklijk besluit van 19 November 1896 (*Staatsblad* nº. 175) worden de woorden: „omtrent welke het Koninklijk besluit van 26 October 1895 (*Staatsblad* nº. 174) van kracht blijft", vervangen door: „die na met teruggaaf van belasting te zijn uitgevoerd, binnen twee jaar onverkocht van vreemde markten terugkomen".

In artikel 1 van het Koninklijk besluit van 26 October 1895 (*Staatsblad* nº. 174) wordt in plaats van: „art. 2" gelezen: „de artt. 1 en 2".

In artikel 4 van laatstgenoemd besluit worden de woorden: „Directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen" vervangen door: „Inspecteur der invoerrechten van de losplaats, waar de goederen zijn aangebracht", terwijl aan dat artikel als tweede lid wordt toegevoegd: „Van de afwijzing van het verzoek kan de belanghebbende in beroep komen bij den Directeur der invoerrechten en zoo noodig, bij den Minister van Financiën".

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 25sten Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 11 *Febr.* 1913.)

—

29 *Januari* 1913. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van 18 Juli 1912 (*Staatsblad* nº. 264) tot uitvoering van de artikelen 13, 16, 23, 48, 49, 50 en 56 der Armenwet. S. 42.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 3 Januari 1913, nº. 10417, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen:

Gezien de artikelen 13, derde lid, 16, tweede lid, 23, eerste lid, 48, vierde lid, 49, tweede lid, 50, eerste lid, en 56, tweede lid, der Armenwet;

Den Raad van State gehoord (advies van 21 Januari 1913, nº. 81);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 25 Januari 1913, nº. 734, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat in Ons besluit van 18 Juli 1912 (*Staatsblad* nº. 264) de volgende wijzigingen worden gebracht:

Art. I. In de considerans worden in de plaats van de woorden „artikel 56, tweede lid, der wet, alsmede" gelezen de woorden: „artikel 50, eerste lid, der wet, alsmede, ingevolge artikel 56, tweede lid, der wet,".

Art. II. In artikel 1 wordt onder B voor het bepaalde onder 1º.—5º. gelezen

„1º. met giften in ééns;

2º. gedurende een gedeelte van het jaar, en

3º. gedurende het geheele jaar".

In artikel 1 wordt voor het bepaalde onder D gelezen: „Aantal personen beneden twintig jaar, van twintig tot zeventig jaar en boven zeventig jaar".

Art. III. In het tweede lid van artikel 19 worden in de plaats van de woorden „voorafgaande aan het loopende jaar", gelezen de woorden „bedoeld in artikel 15".

Art. IV. Aan artikel 20 wordt na het tweede een nieuw, derde lid toegevoegd, luidende:

„Onverminderd het bepaalde in het eerste lid, kunnen de beschikbare gelden mede worden belegd, onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten, in schuldbrieven ten laste van waterschappen of veenschappen, geheel of gedeeltelijk gelegen in dezelfde provincie, waarin de instelling van weldadigheid is gevestigd".

Art. V. In het eerste lid van artikel 24 worden in de plaats van de woorden „van veertien dagen" gelezen de woorden „van drie weken".

Art. VI. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State gezonden zal worden.

Königstein, den 29sten Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 8 *Febr.* 1913.)

—

29 *Januari* 1913. BESLUIT, n°. 12, tot vernietiging van artikel 23*a* der verordening tot wijziging der verordening op de openbare wegen, het openbaar water en de gemeentekade in de gemeente *Soest*, vastgesteld door den Raad dier gemeente in zijne vergadering van 18 April 1912. S. 43.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 December 1912, n°. 8680, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, tot vernietiging van art. 23*a* der verordening tot wijziging der verordening op de openbare wegen, het openbaar water en de gemeentekade in de gemeente *Soest*, vastgesteld door den Raad dier gemeente in zijne vergadering van 18 April 1912;

Overwegende, dat gemeld artikel 23*a* luidt als volgt:

Het is verboden:

a. heggen, muren, hekwerken, afrasteringen, boomen, palen, greppels of andere voorwerpen te plaatsen, te maken of te graven, binnen een afstand van:

I. 2 meter uit het hart van de navolgende wegen:

Het Kerkpad Noordzijde; Het Kerkpad Zuidzijde;

II. 2½ meter uit het hart van de navolgende wegen:

De Bakkersweg; Het gedeelte Spoorstraat van de Van Weedestraat af tot aan den Korten Melmweg;

III. 3 meter uit het hart van den navolgenden weg:

Het gedeelte Rembrandtlaan van de Steenhoffstraat af tot aan den Spoorweg;

IV. 3¾ meter uit het hart van de navolgende wegen:

Het gedeelte van den Julianaweg van de Wilhelminastraat af tot aan de Korte Bergstraat; De Korenweg; De Korte Bergstraat; Het gedeelte der Korte Kerkstraat van het Kerkpad af tot aan den Langen Brinkweg; De Korte Melmweg; De Noorderweg; De Raadhuisstraat; Het gedeelte der Spoorstraat van den Korten Melmweg af tot de Zuid-Westgrens der Rembrandtlaan;

V. 4 meter uit het hart der navolgende wegen:

De Molenstraat; De Torenstraat; De Wieslooterweg;

VI. 5 meter uit het hart der overige wegen of weggedeelten in deze gemeente.

Onder „het hart van den weg" wordt verstaan:

1°. bij verharde wegen, uitgezonderd de Beckeringhstraat en het gedeelte Julianaweg vanaf de Wilhelminastraat tot aan de Korte Bergstraat, de lijn, getrokken in het verlengde en in het midden van het verhard gedeelte van den weg;

2°. bij niet verharde wegen, alsmede bij de Beckeringhstraat en het gedeelte Julianaweg vanaf de Wilhelminastraat tot aan de Korte Bergstraat, de lijn, getrokken in het verlengde en in het midden van de grenzen dier wegen;

b. Op de hoeken van wegen, uitloopende op een anderen weg, over eene lengte van vijf meter, gemeten uit elken hoek, uitzicht belemmerende afsluitingen als muren, schuttingen, heggen en dergelijke voorwerpen te hebben, te plaatsen of te doen plaatsen, hooger dan 1.25 meter boven den openbaren weg.

Overtreding van dit artikel wordt gestraft met hechtenis van hoogstens zes dagen of geldboete van hoogstens vijf en twintig gulden;

Overwegende, dat door evengenoemde bepa-

ling de eigenaars van de gronden, grenzende aan de in bedoeld artikel 23*a* genoemde wegen, zoodanig worden beperkt in hun eigendomsrecht, dat zij feitelijk worden beroofd van alle genot en elk beschikkingsrecht over de betrokken stukken grond;

Overwegende, dat zoodanige eigendomsbeperking verder gaat dan artikel 625 van het Burgerlijk Wetboek toelaat;

Overwegende, dat meergenoemde bepaling bovendien te kort doet aan het recht van den eigenaar om zijn erf af te sluiten, gewaarborgd in artikel 679 van het Burgerlijk Wetboek, en zij niet valt onder de uitzonderingsbepaling van artikel 715 van dat Wetboek;

Overwegende, dat artikel 23*a* van bovenvermelde verordening derhalve strijdt met de wet;

Gelet op artikel 153 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 14 Januari 1913, nº. 19);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 24 Januari 1913, nº. 508, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

meergenoemd artikel 23*a* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Königstein, den 29sten Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 11 *Febr.* 1913.)

—

29 *Januari* 1913. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Waddenzee-visscherijreglement en van het Zuiderzee-visscherijbesluit. S. 44.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 31 October 1912, nº. 6710, Afdeeling Nijverheid;

Gelet op de Visscherijwet (wet van 6 October 1908, *Staatsblad* nº. 311), gewijzigd bij de wet van 8 Februari 1912 (*Staatsblad* nº. 66);

Mede gelet op het Waddenzee-visscherijreglement (Ons besluit van 26 Juni 1911, *Staatsblad* nº. 161), en op het Zuiderzee-visscherijbesluit (Ons besluit van 26 Juni 1911, *Staatsblad* nº. 162), beide laatstelijk gewijzigd bij Onze besluiten van 18 Maart 1912 (*Staatsbladen* nºs. 107 en 108);

Den Raad van State gehoord (advies van 10 December 1912, nº. 37);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 27 Januari 1913, nº. 435, Afdeeling Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met ingang van 1 October 1913 te bepalen:

Art. 1. Het Waddenzee-visscherijreglement wordt gewijzigd als volgt:

I. Aan lid 1 van Artikel 1 wordt het volgende toegevoegd:

„*f. maaswijdte*, de lengte van de zonder bijzondere krachtsinspanning gestrekte maas tusschen haar eindknoopen, nat gemeten".

II. Aan Artikel 3 wordt het volgende toegevoegd:

„*d.* den wonderkuil, indien de maaswijdte van het aatje kleiner is dan 22 m.M.".

III. In Artikel 14, letter *a*, wordt, in plaats van „letter *c*", gelezen: „letters *c* en *d*".

2. Het Zuiderzee-visscherijbesluit wordt gewijzigd als volgt:

I. Aan lid 1 van Artikel 1 wordt het volgende toegevoegd:

„*e. maaswijdte*, de lengte van de zonder bijzondere krachtsinspanning gestrekte maas tusschen haar eindknoopen, nat gemeten".

II. Aan artikel 3 wordt het volgende toegevoegd:

„*d.* den wonderkuil, indien de maaswijdte van het aatje kleiner is dan 22 m.M.".

III. In artikel 8, letter *a*, wordt in plaats van „letter *c*", gelezen: „letters *c* en *d*".

3. De punt achter letter *e.* van artikel 1 en letter *c.* van artikel 3 van het Waddenzee-visscherijreglement en achter letter *d.* van artikel 1 en letter *c.* van artikel 3 van het Zuiderzee-visscherijbesluit wordt vervangen door een kommapunt.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Königstein, den 29sten Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 8 *Febr.* 1913.)

—

30 *Januari* 1913. MISSIVE van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan de burgemeesters, betreffende voorkoming van conflicten tusschen de Hinderwet en Steenhouwerswet.

Blijkens het Koninklijk besluit van 20 Janu-

ari 1913 (*Staatsblad* nº. 37), zal de Steenhouwerswet, met uitzondering van de artikelen 2 en 4, op 1 Maart e.k. in werking treden, terwijl op gelijken datum het Steenhouwersbesluit (Koninklijk besluit van 20 Januari 1913, *Staatsblad* nº. 38, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij de artikelen 6, eerste lid, en 9 4de lid der Steenhouwerswet) van kracht zal worden. Waar de steenhouwerijen en ook bepaalde steenzagerijen ingevolge deze wettelijke bepalingen aan verschillende eischen zullen moeten voldoen, welke ten doel hebben de daar werkzame arbeiders te beschermen tegen de gevaren, aan den steenhouwersarbeid verbonden, maar die inrichtingen tevens onder de Hinderwet vallen, welke beoogt hare omgeving te vrijwaren van gevaar, schade of hinder, zijn conflicten tusschen de eischen, op grond van beide wetten gesteld, niet uitgesloten. Tot toelichting moge er op worden gewezen, dat volgens de artikelen 11 en 14 van het Steenhouwersbesluit bij eene steenhouwerswerkplaats een open terrein moet beschikbaar zijn en dat aan de steenhouwers moet worden vergund daar hun arbeid te verrichten. Daartegenover staat, dat aan sommige op grond van de Hinderwet verleende vergunningen tot oprichting van eene steenhouwerij de voorwaarde is verbonden, dat geen steenhouwersarbeid mag worden verricht buiten het gebouw der inrichting, zulks om hinder te voorkomen, die de omwonenden zouden ondervinden van het geraas, dat het houwen van steen veroorzaakt.

Ten einde dergelijke conflicten te voorkomen, zijn bij het gewijzigd wetsontwerp tot herziening der Hinderwet (zitting 1912—1913, nº. 33) op het voetspoor van de bis- en ter-artikelen der bestaande Hinderwet, welke ten doel hebben strijd tusschen de eischen, op grond van de Veiligheidswet en van de Hinderwet gesteld, tegen te gaan, de noodige wetswijzigingen voorgesteld. Zoolang deze voorstellen nog geen kracht van wet hebben gekregen, zal langs anderen weg moeten getracht worden zoo mogelijk zulke conflicten te voorkomen. Tot het bereiken van dit doel schijnt mij overleg tusschen de gemeentebesturen en mij of van mijnentwege aangewezen ambtenaren onmisbaar in elk bijzonder geval, waarin strijd bestaat of mogelijk is tusschen de uit beide wetten voortvloeiende eischen, waaraan eene steenhouwerij of een steenzagerij moet voldoen.

In verband hiermede heb ik de eer de gemeentebesturen uit te noodigen telkens, wanneer ingevolge de Hinderwet bij hen eene aanvrage om vergunning tot oprichting van eene steenhouwerij of zagerij of eene aanvrage om eene nieuwe vergunning, als bedoeld bij artikel 14 dier wet, voor zulk eene inrichting wordt ingediend, mij onmiddellijk hiermede in kennis te stellen en daaromtrent geene beslissing te nemen, alvorens het noodige overleg heeft plaats gehad. Evenzoo zoude ik het op hoogen prijs stellen ten spoedigste mededeeling te ontvangen, wanneer het verbinden van nieuwe voorwaarden aan eene bestaande vergunning voor eene steenhouwerij of zagerij volgens artikel 17 der Hinderwet, of geheel of gedeeltelijk ontslag van de naleving van reeds opgelegde voorwaarden (art. 12, 2de lid der Hinderwet) door een gemeentebestuur wordt overwogen en dat ook dienaangaande geene beslissing werd genomen dan na gepleegd overleg. Ten slotte komt het mij van veel belang voor, dat op gelijke wijze wordt gehandeld, alvorens wordt overgegaan tot intrekking van eene vergunning voor eene steenhouwerij of zagerij of tot vervolging van een concessionaris (artikelen 20 en 22 der Hinderwet) ter zake van niet-naleving eener concessie-voorwaarde, wanneer de overtreding daarvan geacht kan worden verband te houden met eischen, krachtens de Steenhouwerswet gesteld.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) A. S. TALMA.

—

31 *Januari* 1913. BESLUIT, houdende nadere bepalingen omtrent vrijdom van het invoerrecht voor het buitenlandsch gedistilleerd, dat, na bewerking hier te lande in eene distilleerderij of branderij onder doorloopend krediet voor den accijns, weder naar het buitenland wordt uitgevoerd. S. 45.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 8 Januari 1913, nº. 93, Accijnzen;

Gezien art. 1 der wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* nº. 61), artt. 3 tot en met 7 der wet van 6 April 1877 (*Staatsblad* nº. 70) en de wet van 7 December 1896 (*Staatsblad* nº. 212);

Den Raad van State gehoord (advies van 21 Januari 1913, nº. 78);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 25 Januari 1913, nº. 114, Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

Van de bepaling, vervat in het eerste lid van art. 7 der voormelde wet van 6 April 1877 (*Staatsblad* n°. 70), wordt ontheffing verleend aan den distillateur, die er schriftelijk in toestemt, dat al het gedistilleerd, hetwelk in de distilleerderij wordt ingeslagen, zonder onderscheid van oorsprong, met betrekking tot het invoerrecht wordt beschouwd als buitenlandsch gedistilleerd.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Königstein, den 31sten Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 14 *Febr.* 1913.)

—

31 *Januari* 1913. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 15 September 1911 te *Parijs* gesloten verdrag tot regeling van den dienst der telefoongemeenschap tusschen *Nederland* en *Frankrijk* over *België*. S. 46.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien het op 15 September 1911 te *Parijs* gesloten verdrag tot regeling van den dienst der telefoongemeenschap tusschen *Nederland* en *Frankrijk* over *België*, van welk verdrag een afdruk met vertaling bij dit besluit is gevoegd;

Overwegende dat de nederlegging der akten van bekrachtiging van gezegd verdrag op 17 Januari 1913 te *Parijs* heeft plaats gehad;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van 28 Januari 1913, n°. 2154, Directie van het Protocol en Tweede Afdeeling;

Hebben goedgevonden en verstaan: (1)

de bekendmaking van voorzegd verdrag, met de vertaling daarvan, te bevelen door de plaatsing van dit besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Königstein, den 31sten Januari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

(*Uitgeg.* 4 *Febr.* 1913.)

(1) Hierna is alleen de vertaling opgenomen.

VERTALING.

VERDRAG *tot regeling van den dienst der telefoongemeenschap tusschen* Nederland *en* Frankrijk *over* België.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden,

Zijne Majesteit de Koning der Belgen, en

de President der Fransche Republiek,

wenschende den dienst der telefoongemeenschap tusschen Nederland en Frankrijk, over België, te regelen en gebruik makende van de bevoegdheid, die Hun is verleend bij art. 17 van het internationale telegraafverdrag, op den 22sten Juli 1875 te St. Petersburg geteekend, hebben besloten een algemeen verdrag te dezer zake te sluiten en tot Hunne gevolmachtigden benoemd, te weten:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

den Heer Ridder DE STUERS, Hoogstderzelver Kamerheer en Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister bij den President der Fransche Republiek;

Zijne Majesteit de Koning der Belgen:

den Heer Baron GUILLAUME, Hoogstdeszelfs Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister bij den President der Fransche Republiek;

De President der Fransche Republiek:

den Heer J. DE SELVES, Senator, Minister van Buitenlandsche Zaken;

die, na elkander hunne in behoorlijke orde bevonden volmachten te hebben medegedeeld, omtrent de navolgende bepalingen zijn overeengekomen:

Art. 1. De telefoongemeenschap tusschen Nederland en Frankrijk, over België, wordt tot stand gebracht door middel van geleidraden, waarvan de middellijn, het geleidingsvermogen en de isolatie in overeenstemming zijn met de voorwaarden, waaronder de gemeenschap moet plaats vinden. Deze draden worden zooveel mogelijk beschermd tegen nadeelige invloeden, en in het bijzonder tegen die, welke uit de nabijheid van electrische sterkstroomen kunnen voortkomen.

Elke der drie Administratiën doet, voor hare rekening, op haar eigen grondgebied de werken voor den aanleg en het onderhoud der telefoonlijnen uitvoeren.

De telefoongesprekken kunnen afkomstig zijn van, of bestemd zijn voor, openbare spreekgelegenheden en perceelen van geabonneerden.

2. Tenzij door de betrokken Administratiën in gemeen overleg anders wordt beslist, zullen de geleidingen, die speciaal met het oog op de telefoongemeenschap zijn tot stand ge-

bracht, uitsluitend voor dezen dienst worden gebezigd.

3. De aangenomen eenheid, zoowel voor de heffing van de taksen als voor den duur van de verbindingen, is het gesprek van drie minuten.

4. De Regeeringsgesprekken genieten den voorrang, toegekend aan de Regeeringstelegrammen bij artikel 5 van de Internationale Overeenkomst van St. Petersburg van den 22sten Juli 1875.

De duur van de Regeeringsgesprekken is niet beperkt.

5. Het tarief wordt voldaan door den persoon, die de verbinding aanvraagt. Het wordt gevormd door het totaal van de taksen, vastgesteld als volgt, per gewoon gesprek van drie minuten:

A. *Eindtaksen.*

In Nederland:

op een frank vijftig centiemen (fr. 1.50) voor elk gesprek, aangevraagd in of bestemd voor een Nederlandsch telefooncentrum.

In Frankrijk:

op twee franken (fr. 2) voor de gesprekken, aangevraagd in of bestemd voor de telefooncentra van de hierna genoemde departementen:

Aisne, Allier, Ardennes, Aube, Calvados, Cher, Côte-d'Or, Creuse, Doubs, Eure, Eure-et-Loir, Ille-et-Vilaine, Indre, Indre-et-Loire, Jura, Loir-et-Cher, Loiret, Maine-et-Loire, Manche, Marne, Haute-Marne, Mayenne, Meurthe-et-Moselle, Meuse, Nièvre, Nord, Oise, Orne, Pas-de-Calais, Haute Saône et Territoire de Belfort, Saône-et-Loire, Sarthe, Seine, Seine-et-Marne, Seine-et-Oise, Seine-Inférieure, Somme, Vienne, Vosges, Yonne; (1e zone);

op vier franken (fr. 4) voor de gesprekken, aangevraagd in of bestemd voor de telefooncentra van de departementen, welke niet in de 1e zone zijn begrepen (2e zone).

B. *Transittaks.*

In België:

op een frank vijftig centiemen (fr. 1.50) voor elk gesprek, ongeacht het land van aanvraag of van bestemming. Deze taks blijft dezelfde, ingeval eene rechtstreeksche geleiding tusschen Nederland en Frankrijk wordt gebezigd.

De drie Administratiën zullen in gemeen overleg de taksen kunnen wijzigen en deze gedurende den nacht kunnen verlagen.

De Nederlandsche en Fransche Administratiën zullen in de vaststelling van de zones de wijzigingen kunnen aanbrengen, welke door de uitbreiding van het net van elk Land noodig zijn geworden.

6. De betrokken Administratiën bepalen, in gemeen overleg, het gebruik van elke der geleidingen, waarover de internationale gemeenschap kan worden tot stand gebracht, de netten of steden, welke tot het verkeer worden toegelaten, en de uren, waarop de verbindingen kunnen worden verkregen.

De gesprekken, welke door tusschenkomst van het kantoor te Brussel tusschen Nederland en Frankrijk op werkdagen tijdens de uren van de effectenbeurs (11.30 des voormiddags tot 3.30 des namiddags, tijd van Greenwich) worden gevoerd, zullen voorrang genieten op een der geleidingen aangelegd tusschen Parijs en Brussel, eenerzijds, Brussel en Amsterdam, anderzijds. Deze bepaling zal in gemeen overleg tusschen de drie betrokken Administratiën kunnen worden gewijzigd, in het bijzonder ingeval eene rechtstreeksche geleiding Parijs—Amsterdam in exploitatie zou worden genomen.

7. Na overeenstemming tusschen de drie Administratiën zal een stelsel van abonnementen op vaste tijdstippen gedurende den nacht tusschen Nederland en Frankrijk kunnen worden ingevoerd.

8. Na overeenstemming tusschen de drie betrokken Administratiën zal een dienst van telefoon-oproepberichten tusschen Nederland en Frankrijk kunnen worden ingevoerd.

De Administratiën zullen in gemeen overleg de taksen vaststellen, welke voor de telefoon-oproepberichten zijn te heffen.

9. Elke Administratie ontvangt als haar aandeel de taksen, haar toekomende wegens het gebruik van de geleidingen op haar grondgebied.

De ontvangsten van den telefoondienst worden door elke Administratie afzonderlijk in rekening gebracht, onafhankelijk van de rekening der telegraafontvangsten.

10. Na overeenstemming kan het verkeer met naburige Landen worden geopend over de telefoonlijnen van de Administratiën der contracteerende Staten.

11. Krachtens artikel 8 van het internationale verdrag van St. Petersburg behoudt elke der contracteerende partijen zich voor, den telefoondienst geheel of gedeeltelijk te staken, zonder tot eenige schadevergoeding gehouden te zijn.

12. De Administratiën van de contracteerende Staten dragen geenerlei verantwoordelijkheid ter zake van den dienst der particuliere gemeenschap langs telefonischen weg.

13. De bepalingen van dit verdrag zullen worden aangevuld met een Dienstreglement,

vastgesteld in gemeen overleg tusschen de drie Administratiën.

14. Dit verdrag zal in werking treden op den dag, die door de contracteerende Administratiën zal worden bepaald, zoodra het volgens de bijzondere wetgeving van elk der drie Staten van kracht zal zijn geworden.

Het zal van kracht blijven gedurende een jaar nadat opzegging daarvan door één der Regeeringen zal zijn geschied.

Ter oorkonde waarvan de wederzijdsche Gevolmachtigden dit verdrag hebben onderteekend en van hunne zegels voorzien.

Gedaan in drievoud te Parijs, den 15den September 1911.

(*L. S.*) A. DE STUERS.

(*L. S.*) GUILLAUME.

(*L. S.*) J. DE SELVES.

—

31 *Januari* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel tot uitvoering van de Steenhouwerswet betreffende arbeidslijsten.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel;

Heeft goedgevonden:

I. krachtens het 5de lid van art. 11 der Steenhouwerswet den vorm van de, in het eerste lid onder *b* van art. 10 dier wet bedoelde arbeidslijst, alsmede van het afschrift daarvan, bedoeld in het eerste lid van art. 12 dier wet, vast te stellen overeenkomstig de bij deze beschikking behoorende bijlage;

II. te bepalen, dat in afwijking van zijne beschikking van 4 December 1911, nº. 2510, afd. Arbeid, ten aanzien van ondernemingen, waarin steenhouwersarbeid in den zin der Steenhouwerswet verricht wordt, aan de bepalingen betreffende de arbeidslijst, vervat in art. 13 der Arbeidswet 1911 (*Staatsblad* nº. 319), moet worden voldaan als volgt:

a. met betrekking tot de personen, die in de onderneming steenhouwersarbeid, als evenbedoeld, verrichten, in den vorm, welke onder I wordt vastgesteld;

b. met betrekking tot de overigen, in den vorm, welke in bovenaangehaalde beschikking is aangegeven.

's Gravenhage, 31 Januari 1913.

De Minister voornoemd,

(*get.*) A. S. TALMA.

ARBEIDSLIJST geldende van af . . . . . 19 . . voor de arbeiders, die *steenhouwersarbeid* verrichten in de onderneming van . . . . . te . . . . . $\frac{\text{in de inrichting}}{\text{op het terrein}}$ gelegen aan . . . . . n°. . . . te . . . . . .

NAMEN DER ARBEIDERS BENEDEN 17 JAAR.	WERKTIJDREGELING DER ARBEIDERS BENEDEN 17 JAAR.								
	Dag der week of deel van het jaar.	Aanvang van den werktijd.	1e rusttijd.		2e rusttijd.		3e rusttijd.		Einde van den werktijd.
			Aanvang.	Einde.	Aanvang.	Einde.	Aanvang.	Einde.	

NAMEN DER ARBEIDERS VAN 17 JAAR OF OUDER. *)	WERKTIJDREGELING DER ARBEIDERS VAN 17 JAAR OF OUDER.								
	Dag der week of deel van het jaar.	Aanvang van den werktijd.	1e rusttijd.		2e rusttijd.		3e rusttijd.		Einde van den werktijd.
			Aanvang.	Einde.	Aanvang.	Einde.	Aanvang.	Einde.	

*) De namen van arbeiders van 17 jaar of ouder behoeven niet vermeld te worden, indien voor allen dezelfde werktijdregeling geldt.

Etmaal, voor wekelijkschen rustdag bestemd: . . . . . .

De werkgever zendt vóór of op den dag, waarop de arbeidslijst in werking treedt, een *afschrift* van de lijst aan het Districtshoofd der Arbeidsinspectie.

Deze lijst geldt **onveranderd** *tot zij door een andere is vervangen.*

Door het in werking treden van een arbeidslijst wordt eene vroegere arbeidslijst geacht te zijn vervallen.

Bijlage, behoorende bij de beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 31 Januari 1913, n°. 171, afd. Arbeid.

Mij bekend,

De Secretaris-Generaal, (*get.*) VERSTEEG.

AANTEEKENINGEN DOOR AMBTENAREN DER ARBEIDSINSPECTIE

De standplaats van het *Districtshoofd* der *Arbeidsinspectie* is . . . . . .

. . . . . den . . . . . 19 . .

De Werkgever,

Zie ommezijde.

VOORBEELD van invulling eener werktijdregeling bij een maximum werkdag van 10 uur.

NAMEN DER ARBEIDERS VAN 17 JAAR OF OUDER.	WERKTIJDREGELING DER ARBEIDERS VAN 17 JAAR OF OUDER.								
	Dag der week of deel van het jaar.	Aanvang van den werktijd.	1e rustijd.		2e rustijd.		3e rustijd.		Einde van den werktijd.
			Aanvang.	Einde.	Aanvang.	Einde.	Aanvang.	Einde.	
Alle arbeiders van 17 jaar of ouder.	22 Mrt. tot 15 Sept. Maand.—Vrijdag. Zaterdag.	6 u. v.m.	9 u. v.m.	9.30 v.m.	12 u. md.	1.30 n.m.	4 u. n.m.	4.30 n.m.	6.30 n.m.
	16 Sept.—9 Oct.	6 „ „	9 „ „	9.30 „	12 „ „	1.30 „	—	—	4 u. „
	10 Oct.—24 Oct.	6.30 „	9 „ „	9.30 „	12.30 n.m.	1.30 „	4 u. n.m.	4.30 n.m.	5.30 „
	25 Oct.—9 Nov.	7 u. „	9 „ „	9.30 „	12.30 „	2 u. „			5 u. „
	10 Nov.—28 Nov.	7.30 „	9 „ „	9.30 „	12.30 „	1.30 „			4.30 „
	29 Nov.—9 Dec.	7.45 „	9 „ „	9.30 „	12.30 „	1 u. „			4 u. „
	10 Dec.—24 Dec.	8 u. „	9 „ „	9.30 „	12.30 „	1 „ „			4 „ „
	25 Dec.—9 Jan.	8 „ „	9 „ „	9.30 „	12.30 „	1 „ „			3.55 „
	10 Jan.—17 Jan.	8 „ „	9 „ „	9.30 „	12.30 „	1.15 „			4 „ „
	18 Jan.—25 Jan.	7.50 „	9 „ „	9.30 „	12.30 „	1.30 „			4.15 „
	26 Jan.—1 Febr.	7.45 „	9 „ „	9.30 „	12.30 „	1.45 „			4.30 „
	2 Febr.—10 Febr.	7.30 „	9 „ „	9.30 „	12.30 „	2 u. „			4.45 „
	11 Febr.—20 Febr.	7.15 „	9 „ „	9.30 „	12.30 „	2 „ „			5 u. „
	21 Febr.—5 Mrt.	7 u. „	9 „ „	9.30 „	12.30 „	1.30 „	4 u. n.m.	4.30 n.m.	5.30 „
	6 Mrt.—21 Mrt.	6.30 „	9 „ „	9.30 „	12.30 „	1.30 „	4 „ „	4.30 „	6 u. „

Eenige bepalingen uit de Steenhouwerswet.

Art. 2. De werkgever zorgt, dat in zijne onderneming geen steenhouwersarbeid wordt verricht door arbeiders beneden den leeftijd van 21 jaar, tenzij dezen in het bezit zijn van eene geldige **steenhouwerskaart.**

Art. 3. *1.* Eene steenhouwerskaart wordt aan den arbeider uitgereikt, indien bij **onderzoek** niet blijkt, dat het verrichten van steenhouwersarbeid voor zijne gezondheid bijzonder gevaar oplevert.

2. Het onderzoek geschiedt op verzoek van den arbeider door een door Onzen Minister aangewezen geneeskundige en kosteloos. Het verzoek wordt gericht tot een districtshoofd der arbeidsinspectie.

6. Een arbeider wordt niet opnieuw onderzocht binnen een jaar na het onderzoek of de herkeuring, op grond waarvan hem eene steenhouwerskaart niet is uitgereikt.

8. Aan een arbeider wordt op verzoek zonder hernieuwd geneeskundig onderzoek een nieuw exemplaar van zijne kaart uitgereikt tegen betaling van 5 cents ten bate van de gemeentekas.

9. Eene steenhouwerskaart, afgegeven aan een persoon, die op den dag van het geneeskundig onderzoek, op grond waarvan de kaart is uitgereikt, den leeftijd van 17 jaar en 6 maanden nog niet heeft bereikt, is ongeldig na verloop van een jaar na dien dag. Indien ingevolge het bepaalde in het vorige lid een nieuw exemplaar van zulk eene kaart is uitgereikt, houdt dit op geldig te zijn op denzelfden dag, waarop de oorspronkelijke kaart ongeldig zou zijn geworden.

Art. 9. *1.* De werkgever zorgt, dat in zijne onderneming:

I. een arbeider *niet langer dan drie uren onafgebroken* steenhouwersarbeid verricht;

II. een arbeider, die den leeftijd van 17 jaar heeft bereikt, dien arbeid niet langer verricht dan gedurende:

a. tien uren per etmaal, binnen twee jaren na den dag, bedoeld in het eerste lid van artikel 33; *)

b. negen uren per etmaal na verloop van den onder *a* bedoelden tijd;

III. een arbeider, die den leeftijd van 17 jaar nog niet heeft bereikt, dien arbeid niet langer verricht dan gedurende:

---

*) *Als deze dag is vastgesteld 1 Maart 1913.*

a. 8½ uur per etmaal, binnen twee jaren na den dag, bedoeld in het eerste lid van artikel 33;

b. 7½ uur per etmaal na verloop van den onder *a* bedoelden tijd;

IV. een arbeider dien arbeid niet verricht:

a. vóór één kwartier vóór zonsopgang en na één kwartier na zonsondergang;

b. vóór des voormiddags 6 uur en na des namiddags 7 uur.

2. Steenhouwersarbeid, welke niet door *een rusttijd van ten minste een half uur* is onderbroken, wordt geacht onafgebroken te zijn verricht.

3. In bijzondere omstandigheden kan door of namens Onzen Minister aan een werkgever voor ten hoogste dertig dagen in een kalenderjaar voorwaardelijk **vrijstelling** worden verleend van het bepaalde in het eerste lid onder IV.

Art. **10.** *1.* De werkgever zorgt, dat in de inrichting of op het terrein, waar in zijne onderneming steenhouwersarbeid wordt verricht, wordt opgehangen en opgehangen blijft, zoodanig dat van den inhoud gemakkelijk kennis kan worden genomen:

a. eene lijst van de ter plaatse geldende, krachtens artikel 6 gegeven nadere *voorschriften*, opgemaakt door het districtshoofd der arbeidsinspectie en door dezen en den werkgever onderteekend;

b. eene door hem gedagteekende en onderteekende **arbeidslijst**, welke voldoet aan de bij of krachtens het volgend artikel gegeven voorschriften;

c. het geschrift, waarbij eene *vrijstelling*, als bedoeld in het derde of het vierde lid van artikel 9, is verleend, zoolang die vrijstelling duurt;

d. een exemplaar van een door onzen Minister vast te stellen *voorlichting* omtrent den aard der gevaren, waaraan zij, die steenhouwersarbeid verrichten, in het bijzonder blootstaan en omtrent hetgeen behoort te worden in acht genomen ter vermindering van die gevaren.

2. Indien door het districtshoofd der arbeidsinspectie plaatsen worden aangewezen, waar een *afschrift van of een uittreksel* uit de onder *a* of *b* bedoelde lijst of het onder *c* bedoelde geschrift of een exemplaar der onder *d* bedoelde voorlichting behoort te zijn opgehangen, is de werkgever verplicht te zorgen, dat zulk een afschrift, uittreksel of exemplaar op de aangewezen plaatsen wordt en blijft opgehangen.

Art. **11.** *1.* De arbeidslijst, bedoeld in het vorige artikel, vermeldt:

a. het uur van aanvang en dat van einde van den dagelijkschen werktijd alsmede van iederen daartusschen gelegen rusttijd;

b. de namen van de arbeiders beneden den leeftijd van 17 jaar, die voor de onderneming steenhouwersarbeid verrichten;

c. de standplaats van het districtshoofd der arbeidsinspectie.

2. Indien de dagelijksche werktijd of de daartusschen gelegen rusttijden niet voor alle arbeiders, niet voor alle dagen der week of niet voor elke week op gelijke wijze zijn geregeld, moeten die verschillende regelingen, zoomede de namen der arbeiders, voor wie zij onderscheidenlijk gelden, op de arbeidslijst zijn vermeld.

3. De arbeidslijst mag geene regeling van werktijden en rusttijden bevatten, welke in strijd is met het bepaalde bij het 1ste en 2de lid van artikel 9 of — indien een vrijstelling krachtens het vierde lid van dat artikel is verleend — met hetgeen bij den daar bedoelden algemeenen maatregel van bestuur is bepaald.

Art. **13.** *1. De werkgever zorgt, dat een arbeider in zijne onderneming geen steenhouwersarbeid verricht tusschen het voor hem op de arbeidslijst vermelde uur van einde en dat van aanvang van den dagelijkschen werktijd en evenmin gedurende de rusttijden voor hem op de lijst vermeld*, een en ander voor zooveel niet uit een geschrift, dat de vrijstelling, verleend krachtens het derde lid van artikel 9, aanwijst, blijkt, dat tusschen die uren of gedurende die rusttijden door den arbeider steenhouwersarbeid mag worden verricht.

TIJDSTIPPEN van zonsopkomst en zonsondergang te Amsterdam.

Datum.	Opkomst.	Ondergang	Datum.	Opkomst.	Ondergang
1 Jan.	8 u. 13	3 u. 53	1 Sept.	5 u. 11	6 u. 48
11 „	8 u. 10	4 u. 5	11 „	5 u. 27	6 u. 26
21 „	8 u. 1	4 u. 22	21 „	5 u. 45	6 u. 1
1 Febr.	7 u. 45	4 u. 44	1 Oct.	6 u. 1	5 u. 38
11 „	7 u. 28	5 u. 1	11 „	6 u. 19	5 u. 14
21 „	7 u. 8	5 u. 20	21 „	6 u. 36	4 u. 53
1 Mrt.	6 u. 51	5 u. 36	1 Nov.	6 u. 57	4 u. 30
11 „	6 u. 28	5 u. 53	11 „	7 u. 15	4 u. 12
21 „	6 u. 5	6 u. 11	21 „	7 u. 32	3 u. 58
1 April	5 u. 39	6 u. 30	1 Dec.	7 u. 49	3 u. 48
11 „	5 u. 17	6 u. 47	11 „	8 u. 2	3 u. 44
21 „	4 u. 53	7 u. 6	21 „	8 u. 11	3 u. 45

31 *Januari* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel tot vaststelling van modellen ter uitvoering van de Steenhouwerswet.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel;

Heeft goedgevonden:

A. krachtens het tiende lid van art. 3 der Steenhouwerswet vast te stellen:

I. het model van de steenhouwerskaart, bedoeld in art. 2 van genoemde wet, als volgt:

a. voor personen, die op den dag van het geneeskundig onderzoek den leeftijd van 17 jaar en 6 maanden nog niet hebben bereikt:

(*Voorzijde.*)

Op deze kaart mag geen aanteekening of merkteeken worden geplaatst.

Door den werkgever te bewaren en aan den arbeider tegen ontvangbewijs terug te geven, zoodra deze ophoudt in diens onderneming steenhouwersarbeid te verrichten.

STEENHOUWERSKAART

(*Art. 2 der Steenhouwerswet.*)

voor een persoon, die op den dag van het geneeskundig onderzoek den leeftijd van 17 jaar en 6 maanden *nog niet* heeft bereikt.

Familienaam: . . . . . .
Voornamen: . . . . . .
Geboren den . . . . . 1 . . te . . . . .
Geneeskundig onderzocht den . . . . . .
19 . . door . . . . . geneeskundige . . te . . . . . .
Deze kaart is geldig tot (1) . . . . . 19 . .
Afgegeven den . . . . . 19 . . .
De
Voor den burgemeester van . . . . . .

(1) Eén jaar na den dag van het geneeskundig onderzoek.

(*Achterzijde.*)

EENIGE BEPALINGEN UIT DE STEENHOUWERSWET.

Art. **4.** *1.* De werkgever bewaart de kaart van den arbeider, die in zijne onderneming steenhouwersarbeid verricht en geeft de kaart op aanvrage terstond ter inzage aan de in artikel 23 bedoelde ambtenaren.

2. Hij zorgt, dat op de kaart, zoolang zij bij hem berust, geen aanteekening of merkteeken wordt geplaatst en geeft haar aan hem, die ophoudt in zijne onderneming steenhouwersarbeid te verrichten, terstond tegen bewijs van ontvangst terug.

Art. **5.** *1.* De arbeider, die steenhouwersarbeid pleegt te verrichten, is bevoegd zich éénmaal per jaar geneeskundig te doen onderzoeken, ten einde tot de wetenschap te komen, of het verrichten van steenhouwersarbeid voor zijne gezondheid bijzonder gevaar oplevert.

2. Het bepaalde in het tweede en het derde lid van artikel 3 is op dit onderzoek van toepassing.

Art. **3.** *2.* Het onderzoek geschiedt op verzoek van den arbeider door een door Onzen Minister aangewezen geneeskundige en kosteloos. Het verzoek wordt gericht tot een districtshoofd der Arbeidsinspectie.

3. De geneeskundige deelt aan den arbeider den uitslag van het onderzoek schriftelijk mede.

8. Aan den arbeider wordt op verzoek zonder hernieuwd geneeskundig onderzoek een nieuw exemplaar van zijne kaart uitgereikt tegen betaling van 5 cent ten bate van de gemeentekas.

Art. **14.** Het is verboden aan personen beneden den leeftijd van 18 jaar, die steenhouwersarbeid verrichten, daarvoor als vergoeding eenig loon in geld te geven, dat anders dan naar tijdsruimte is berekend.

Art. **21.** Met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden wordt gestraft hij, die eene steenhouwerskaart valschelijk opmaakt of vervalscht, ten einde een ander in de gelegenheid te stellen die kaart als ware ze echt en onvervalscht te gebruiken.

Art. **22.** Met gevangenisstraf van ten hoogste eene maand of geldboete van ten hoogste honderd vijftig gulden wordt gestraft:

a. hij, die opzettelijk van eene valschelijk opgemaakte of vervalschte steenhouwerskaart gebruik maakt, als ware die kaart echt en onvervalscht;

b. hij, die opzettelijk gebruik maakt van eene klaarblijkelijk niet voor hem bestemde steenhouwerskaart, als ware zij te zijnen behoeve afgegeven.

b. voor personen, die op den dag van het geneeskundig onderzoek den leeftijd van 17 jaar en 6 maanden reeds hebben bereikt:

(*Voorzijde.*)

Op deze kaart mag geen aanteekening of merkteeken worden geplaatst.

Door den werkgever te bewaren en aan den arbeider tegen ontvangbewijs terug te geven, zoodra deze ophoudt in diens onderneming steenhouwersarbeid te verrichten.

STEENHOUWERSKAART

(*Art. 2 der Steenhouwerswet.*)

voor een persoon, die op den dag van het geneeskundig onderzoek den leeftijd van 17 jaar en 6 maanden reeds heeft bereikt.

Familienaam: . . . . . .
Voornamen: . . . . . .
Geboren den . . . . . 1 . . te . . . . .
Geneeskundig onderzocht den . . . . . .
door . . . . . geneeskundige . . .
te . . . . . .

Deze kaart is geldig tot de arbeider den leeftijd van 21 jaar heeft bereikt; daarna is voor hem geen steenhouwerskaart meer vereischt.

Afgegeven den . . . . . 19 . . .

De
Voor den Burgemeester van . . . . . .

(*Achterzijde.*)

Overeenkomstig de achterzijde der onder *a* bedoelde steenhouwerskaart;

c. voor een persoon die den leeftijd van 18 jaar heeft bereikt en die den burgemeester der gemeente van zijne woon- of verblijfplaats een verklaring overlegt van een districtshoofd der arbeidsinspectie, dat hij vóór 1 Maart 1913 gedurende ten minste een jaar steenhouwersarbeid heeft verricht:

(*Voorzijde.*)

Op deze kaart mag geen aanteekening of merkteeken worden geplaatst.

Door den werkgever te bewaren en aan den arbeider tegen ontvangbewijs terug te geven, zoodra deze ophoudt in diens onderneming steenhouwersarbeid te verrichten.

STEENHOUWERSKAART

(*Artt. 2 en 33, derde lid, der Steenhouwerswet.*)

voor een persoon, die den leeftijd van 18 jaar heeft bereikt en die den burgemeester der gemeente van zijne woon- of verblijfplaats eene verklaring overlegt van een districtshoofd der arbeidsinspectie, dat hij vóór 1 Maart 1913 gedurende ten minste een jaar steenhouwersarbeid heeft verricht. (1)

Familienaam: . . . . . .
Voornamen: . . . . . .
Geboren den . . . . . 1 . . te . . . . .

Deze kaart is geldig tot de arbeider den leeftijd van 21 jaar heeft bereikt; daarna is voor hem geen steenhouwerskaart meer vereischt.

Afgegeven den . . . . . 19 . . .

De
Voor den Burgemeester van . . . . . .

(1) Tot 1 Maart 1914 wordt zonder geneeskundig onderzoek een steenhouwerskaart uitgereikt aan ieder die den leeftijd van 18 jaar heeft bereikt en die den burgemeester van zijn woon- of verblijfplaats een verklaring overlegt van een districtshoofd der arbeidsinspectie, dat hij vóór 1 Maart 1913 gedurende tenminste één jaar steenhouwersarbeid heeft verricht. (Art. 33, 3e lid, der wet en K. B. van 20 Januari 1913, *Staatsblad* no. 37.)

(*Achterzijde.*)

Overeenkomstig de achterzijde der onder *a* bedoelde steenhouwerskaart.

met bepaling dat de kaarten, bedoeld onder *a* zullen zijn gedrukt op *wit* papier, die onder *b* op *oranje* papier en die onder *c* op *groen* papier;

II. het model van de mededeeling van den uitslag van het geneeskundig onderzoek (art. 3, derde lid der wet) en het model van de geneeskundige verklaring (art. 3, vierde lid, der wet), als volgt:

Kennisgeving ingevolge art. 3, 4e lid der Steenhouwerswet.

De ondergeteekende . . . . . geneeskundige . . te . . . . . verkla. . ., dat bij onderzoek op den . . . . . 19 . . van . . . . . verblijvende of wonende te . . . . . geboren den . . . . . te . . . . . niet is gebleken, dat het verrichten van steenhouwersarbeid voor zijne gezondheid bijzonder gevaar oplevert.

. . . . . den . . . . . 19 . .

De geneeskundige . . .

N.B. Deze kennisgeving *ten spoedigste* te zenden aan den Burgemeester der gemeente, waar de gekeurde arbeider zijn woon- of verblijfplaats heeft.

Aan den Heer Burgemeester
van . . . . . .

Mededeeling ingevolge art. 3, 3e lid der Steenhouwerswet.

De ondergeteekende . . . . . .
geneeskundige . . te . . . . . .
deelt . . mede aan (1) . . . . . .
. . . . . te . . . . . .
dat uit het op . . . . . 19 . .
gehouden onderzoek $\frac{\text{wel}}{\text{niet}}$ blijkt, dat het verrichten van steenhouwersarbeid voor zijne gezondheid bijzonder gevaar oplevert.
. . . . . , den . . . . . 19 . .

De geneeskundige . .

N.B. De goedgekeurde kan bij den burgemeester zijner woon- of verblijfplaats een *steenhouwerskaart* verkrijgen, mits hij den leeftijd van 14 jaren heeft bereikt (art. 3, 4e lid der wet). De afgekeurde wordt binnen één jaar niet opnieuw onderzocht, (2) tenzij hij binnen 8 dagen na dagteekening dezes aan den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel *herkeuring* verzoekt (art. 3, 6de lid).

(1) Naam van den gekeurde.

(2) Hetgeen hier volgt te schrappen, indien de mededeeling na eene herkeuring is geschied.

III. het model van de mededeeling van den uitslag van het geneeskundig onderzoek, bedoeld in art. 5, eerste lid, der wet, als volgt:

Mededeeling ingevolge art. 5, 2e lid der Steenhouwerswet.

De ondergeteekende . . . . . .
geneeskundige . . te . . . . . .
deelt mede aan (1) . . . . . .
. . . . . te . . . . . .
dat uit het op . . . . . 19 . .
gehouden onderzoek $\frac{\text{wel}}{\text{niet}}$ blijkt, dat het verrichten van steenhouwersarbeid voor zijne gezondheid bijzonder gevaar oplevert.

Bijzondere mededeelingen voor den gekeurde:

. . . . . .
. . . . . .
. . . . . , den . . . . . 19 . .

De Geneeskundige . .

N.B. De arbeider, die steenhouwersarbeid pleegt te verrichten, is bevoegd zich éénmaal per jaar geneeskundig te doen onderzoeken, ten einde tot de wetenschap te komen, of het verrichten van steenhouwersarbeid voor zijne gezondheid bijzonder gevaar oplevert (art. 5, eerste lid der wet).

(1) Naam van den gekeurde.

IV. het model van het register, bedoeld in het vierde lid van art. 3 der wet, als volgt:

REGISTER VAN AFGEGEVEN STEENHOUWERSKAARTEN.
ingevolge art. 3 der Steenhouwerswet.

Folio	Afgegeven			Geldig tot			Naam	Voorletters	Geboortedatum			Geboorte-plaats	Geneeskundig onderzocht		
	Dag	Maand	Jaar	Dag	Maand	Jaar			Dag	Maand	Jaar		Dag	Maand	Jaar	Door:

B. krachtens het zevende lid van artikel 33 der Steenhouwerswet het model van de in het derde lid van artikel 33 bedoelde verklaring als volgt vast te stellen:

Verklaring ingevolge art. 33, 3e lid der Steenhouwerswet.

De ondergeteekende verklaart dat . . . . . .

. . . . . .

wonende te . . . . . geboren den . . . . . te . . . . . .

vóór 1 Maart 1913 gedurende ten minste één jaar steenhouwersarbeid heeft verricht.

. . . . . , den . . . . . 191 . .

Het hoofd van het e District der Arbeidsinspectie,

N.B. Onder overlegging dezer verklaring wordt tot 1 Maart 1914 door den Burgemeester van de woon- of verblijfplaats van den hierin genoemden steenhouwer, mits deze den leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, een steenhouwerskaart afgegeven zonder voorafgaand geneeskundig onderzoek.

's Gravenhage, 31 Januari 1913.

De Minister voornoemd, (*get.*) A. S. TALMA.

---

1 *Februari* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin, betreffende kosten ter zake van de Nationale Militie.

Ik heb de eer U H.E.G. mede te deelen, dat de inzending van de opgaaf, als bedoeld sub *c.* van mijne circulaire van 9 Juni 1911, nº. 4476, afdeeling A.Z.C. voor het vervolg niet meer behoeft plaats te hebben.

Met het oog op het bepaalde in artikel 48, 1ste lid van het militiebesluit II, verzoek ik U mij echter na elke inlijving van manschappen te doen toekomen een opgaaf van de gemeenten, waarvoor het aantal *in persoon afgeleverde dienstplichtigen*, meer dan vijf bedraagt, met nadere aanduiding, indien het aantal 25 of meer bedraagt.

Om met het nazien van declaratiën van geleiders tijdig een aanvang te kunnen doen maken zal het mij aangenaam zijn, indien deze nieuwe opgaaf mij telkens zoo spoedig mogelijk wordt toegezonden. (W. v. D. B. A.)

—

3 *Februari* 1913. BESLUIT, tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente *Dinxperlo*, van 17 December 1912, strekkende tot het aangaan van eene overeenkomst voor de levering en afname van electrisch arbeidsvermogen gedurende een tijdvak van dertig jaren. S. 47.

Geschorst tot 1 *Augustus* 1913.

—

3 *Februari* 1913. BESLUIT, houdende weigering van goedkeuring aan een raadsbesluit tot het aangaan van een geldleening voor den bouw eener burgemeesterswoning.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Raad der gemeente *Weerselo*, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Overijssel* van 16 Juli 1913, 2e afd. nº. 3084, waarbij goedkeuring is onthouden aan het besluit van dien raad van 19 Juni 1912, nº. 5, strekkende o.a. tot het aangaan van een geldleening voor den bouw van een burgemeesterswoning;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 18 December 1912, nº. 371;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 30 Januari 1913, nº. 13, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende: dat bij bovenvermeld besluit van 19 Juni 1912 n°. 5 de Raad der gemeente *Weerselo* o. a. heeft besloten:

1°. Van MARTINUS JOHANNES BERTELING, landbouwer te *Weerselo*, aan te koopen de hem toebehoorende perceelen bouwland, gelegen aan den harden weg *Weerselo—Oldenzaal*, kadastraal bekend gemeente *Weerselo*, Sectie C n°s. 1232 en 1233, te zamen groot 0.63.10 H.A. voor den prijs van *f* 1700.—;

2°. te aanvaarden de schenking af *f* 500.— door het Roomsch-Katholiek Kerkbestuur van den Heiligen Remigius te *Weerselo* de gemeente aangeboden als tegemoetkoming in de kosten van een terrein voor eene te bouwen burgemeesterswoning;

3°. aan Burgemeester en Wethouders op te dragen, zich in verbinding te stellen met den architect K. L. CROONEN te *Oldenzaal*, tot het leveren van plan en kostenraming voor eene nieuw te stichten burgemeesterswoning c. a. op het sub 1e bedoelde terrein, mogende de bouwkosten een totaal van *f* 12000.— niet te boven gaan;

4°. aan te gaan een annuïteitsleening van 60 jaren, groot ten hoogste *f* 13200.—, op te nemen naar behoefte, tegen een annuïteit van hoogstens 5%, te voldoen uit de gewone inkomsten;

dat de Raad daarbij heeft overwogen:

dat, mede blijkens ingewonnen deskundig advies, het voor den Burgemeester ter bewoning bestemde huis door ouderdom en vocht in zoodanig slechten toestand verkeert, dat het de kosten van de herstellingen, die noodig zouden zijn, om het aan zijne tegenwoordige bestemming te doen beantwoorden, niet meer waard mag geacht worden; dat het voor de gemeente van belang is, dat de burgemeester woonplaats hebbe in de gemeente, en wel in dat gedeelte, waar de zetel van het gemeentebestuur gevestigd is; dat een particuliere woning in de gemeente door den burgemeester niet kan verkregen worden en het dus noodzakelijk is, dat de gemeente opnieuw voorzie in de behoefte aan een geschikte burgemeesterswoning; dat het alleszins billijk kan worden geacht rekening te houden met den algemeen geuiten wensch der ingezetenen om, indien tot het bouwen van een nieuw huis wordt overgegaan, dit huis te plaatsen in het centrum van de buurtschap *Weerselo* en aan den harden weg: dat op zoodanige plaats geen terrein beschikbaar is, aan de gemeente toebehoorend; dat echter een voor dit doel bijzonder geschikt terrein door de gemeente aanmerkelijk beneden de waarde kan worden aangekocht in verband met een schenking door het Roomsch-Katholiek Kerkbestuur te *Weerselo* voor dit doel aangeboden ten bedrage van *f* 500.— of 30 % van de billijke koopsom; dat, wat betreft de oude burgemeesterswoning, deze met het bijbehoorende erf, hetzij door gezamelijke verhuring, hetzij voor veldwachterswoning of anderzins der gemeente nog goede diensten kan bewijzen; dat, betreffende de nieuw te bouwen woning, met den burgemeester is overeengekomen, dat voor bedoelde woning een jaarlijksche huursom zal worden betaald van *f* 500.—; dat dus de geldelijke uitgaven voor het beoogde doel volkomen gerechtvaardigd moeten geacht worden en in het belang der gemeente;

dat bij besluit van 16 Juli 1912, 2e afd. n°. 3084, Gedeputeerde Staten aan bovengemeld Raadsbesluit de goedkeuring hebben onthouden, daarbij overwegende, dat het bouwen van eene woning voor den burgemeester in het algemeen niet geacht kan worden te liggen op den weg der gemeenten en dat dit, indien er bijzondere omstandigheden aanwezig zijn om het aankoopen van grond en het sluiten van eene leening ten behoeve van zoodanigen bouw goed te keuren, in elk geval slechts dan behoort te geschieden, wanneer op goede gronden mag worden aangenomen, dat een van gemeentewege gebouwde woning niet na verloop van tijd zal blijken voor de gemeente een bezit te zijn, dat geene of slechts eene zeer geringe opbrengst geeft; dat de kans geenszins gering is te achten, dat voor de woning, welke de gemeente Weerselo thans wenscht te bouwen, op den duur geen huurder zal te vinden zijn of althans geen huurder, die daarvoor een huurprijs wenscht te besteden, welke een behoorlijke rente van het voor den bouw bestede kapitaal vertegenwoordigt; dat toch de vraag naar woningen, welke niet zijn landbouwerswoningen, in de gemeente *Weerselo* uiterst gering is en dat er niet de minste zekerheid bestaat, dat opvolgende burgemeesters voldoende middelen zullen bezitten om een voldoende huursom voor de te bouwen woning te betalen, terwijl de bezoldiging van den burgemeester, een titularis zonder eigen middelen, het betalen van eene zoodanige huur onmogelijk maakt zoodat daaraan voor de gemeente een groot risico verbonden is en een zorgzaam financieel beheer naar het oordeel van Gedeputeerde Staten het dragen van een zoo groot risico door de gemeente niet mag toelaten; dat de huursom, welke de thans fungeerende burgemeester blijkens de

considerans van het raadsbesluit voor het gebruik der woning zou betalen, zijnde f 500.—, niet in een billijke verhouding staat tot de kosten, welke de gemeente zich te dezer zake zou moeten getroosten; dat immers, berekend naar een annuïteit van 5%, over het kapitaal, groot f 13200.—, de gemeente alleen aan rente en aflossing per jaar f 660,— zal hebben te betalen, waarbij dan nog komen de kosten van onderhoud, assurantie en grondbelasting; dat dus de gemeente op de te ontvangen huur jaarlijks een niet onbelangrijk bedrag zou moeten bijpassen, zoodat de verhuring van de te bouwen woning aan den burgemeester voor f 500.— per jaar eigenlijk is te beschouwen als eene niet op wettelijke wijze tot stand gekomen salarisverhooging; dat bij het raadsbesluit geen plannen zijn overgelegd voor den bouw en evenmin voor een eventueelen bouw ter plaatse waar thans de burgemeesterswoning is gevestigd, zoodat door Gedeputeerde Staten tusschen de kosten van den thans voorgenomen bouw en den bouw ter laatstgenoemde plaatse geen vergelijking kan worden gemaakt; dat echter als vaststaande mag worden aangenomen, dat op de plaats van de tegenwoordige woning voor een aanmerkelijk lager bedrag zou kunnen worden gebouwd en de kansen op verlies voor de gemeente derhalve bij bouw daar ter plaatse veel geringer zouden zijn; dat de gemeente de kosten wenscht te bestrijden uit een annuïteitsleening van 60 jaren, zoodat het aan rente en aflossing te betalen bedrag gedurende dien geheelen termijn gelijk zal blijven, terwijl toch de uitgaven voor de herstelling der woning zich eerst na verloop van tijd zullen voordoen, en mitsdien het toekomstige geslacht veel zwaarder dan het tegenwoordige zal worden belast; dat op al deze gronden het raadsbesluit, zooals het thans luidt, te achten is, in strijd met een deugdelijk financieel beheer;

dat van het besluit van Gedeputeerde Staten de Raad der gemeente *Weerselo* bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat hij zich overtuigd houdt met het nemen van zijn besluit het zuivere belang der gemeente gediend te hebben; dat hij wel kan meegaan met de eerste overweging van Gedeputeerde Ststen, dat over het algemeen slechts in bijzondere omstandigheden tot het stichten eener woning voor den burgemeester van gemeentewege behoort te worden overgaan; dat echter die bijzondere omstandigheden hier aanwezig zijn, daar te *Weerselo* geen particuliere woning te verkrijgen is; dat het toch van belang is, dat de burgemeester eener gemeente woonplaats hebbe binnen die gemeente en zulks wel in bijzondere mate het geval is in eene zoo uitgestrekte gemeente als *Weerselo*, waar met grond mag worden verlangd, dat de burgemeester gevestigd zij in dat gedeelte van waaruit het gemakkelijkst de onderscheidene buurtschappen bereikt worden; dat nu het tot dit doel bestaande huis voor zijne bestemming niet meer geschikt is en blijkens deskundig advies de kosten, welke voor zoo goed mogelijke inrichting en herstelling noodig zouden zijn, van de gemeente een uitgave vorderen van f 6000.—, tot welke uitgave de Raad zich, met het oog op den zeer slechten toestand van het huis, tegenover de gemeente niet gerechtvaardigd acht; dat om deze redenen de Raad heeft gemeend, voorziening in deze noodzakelijke behoefte van gemeentewege niet te mogen nalaten, ook al zou hiervoor eenig geldelijk offer moeten gebracht worden; dat de Raad niet kan toegeven, dat de hiervoor noodige kleine jaarlijksche uitgave, in het zuivere belang der gemeente gedaan, zou moeten beschouwd worden als eene salarisverhooging van den burgemeester, doch hierin alleen zien kan een noodzakelijk zich aanpassen aan de bijzondere, in zijne gemeente heerschende toestanden; dat in dit verband moet opgemerkt worden, dat, volgens schrijven van de „Maatschappij voor Gemeentecrediet" van 22 Juni 1912, de annuïteit van de noodige leening niet 5% doch 4.65% zou bedragen, hetgeen boven de niet geringe huur een jaarlijksche uitgave zou vorderen van f 113.80; dat wat betreft de wijze van leening bij annuïteit, deze soort van leening in dit geval den Raad de meest geschikte voorkomt; dat immers juist in de laatste jaren is overgegaan tot den aanleg van nagenoeg alle groote verbindingswegen, waarvan nog in de jaren 1905 en 1908 leeningen ten laste der gemeente kwamen van respectievelijk f 1700.— en f 2843.11, aan rente en aflossing voor het loopende dienstjaar eischende een bedrag van f 1325.72⅝, waarbij nog komt een leening tot hetzelfde doel, voor dit jaar in uitzicht gesteld, ter grootte van ± f 23000.— door al hetwelk het tegenwoordige geslacht reeds lasten draagt ten bate der komende generatie en deze door de thans te sluiten annuïteitsleening niet onbillijk wordt belast, te meer, waar te verwachten is, dat een solied gebouwd nieuw huis de eerste 60 jaren slechts weinig reparatie zal behoeven; dat wat betreft de vrees van Gedeputeerde Staten, dat voor de te bouwen woning op den duur geen huurder zal te vinden zijn, de Raad

wenscht op te merken, dat ook voor opvolgende burgemeesters dezelfde belangen blijven bestaan en zonder twijfel ook dezen een beschikbare comfortabele woning zeer welkom zal zijn; dat bij eventueele weigering deze woning te huren, hun niets anders zou overblijven dan de vergunning om in een aangrenzende gemeente te wonen; dat echter in de omliggende gemeenten *Oldenzaal*, *Hengelo* en *Borne*, de huurwoningen, indien al beschikbaar, zeer duur zijn, waardoor met voldoende zekerheid mag worden aangenomen, dat in zoodanig geval voor huur en transportkosten een grootere uitgave per jaar dan *f* 500.— zou vereischt worden; dat dus voor gegronde vrees op dit punt alleen aanleiding kan bestaan voor het niet waarschijnlijke geval, dat een der in de gemeente wonende landbouwers te eeniger tijd tot burgemeester zou worden benoemd; dat intusschen wel als een eerste eisch van een zorgzaam financieel beheer moet gelden, de woning in kwestie te bouwen op de meest geschikte plaats in het aangewezen dorp en in ieder geval aan een verharden weg; dat de plaats van de bestaande oude woning, waar der gemeente nog eenig terrein in eigendom toebehoort, achteraf gelegen is, en alleen over een particulieren, niet aan de gemeente toebehoorenden en onverharden rijweg te bereiken is, hetgeen voor eventueel noodige verhuring zeer zeker minder goede kansen zou bieden dan wanneer het een huis betreft in het centrum der plaats en gelegen aan een harden — tevens intercommunalen verkeersweg; dat nu een geschikt terrein, geheel voldoende aan laatstgenoemde eischen, aanmerkelijk beneden de waarde kan worden aangekocht door de schenking ad *f* 500.— door het Roomsch-Katholiek Kerkbestuur te *Weerselo* aangeboden in de billijke koopsom van *f* 1700.—; dat de kennis van al deze omstandigheden de oorzaak was, dat bouwen op de plaats van de tegenwoordige woning bij den Raad niet in overweging kwam; dat intusschen, in tegenstelling met de uitgedrukte meening van Gedeputeerde Staten, eene vergelijking als door dit College bedoeld, zeker zou leiden tot de ervaring, dat het bouwen op de plaats van de bestaande woning duurder zou zijn dan op het voorgenomen terrein door de grootere moeilijkheid met het aanvoeren der materieelen; dat den Raad, ter plaatse en met den toestand bekend, dan ook onbegrijpelijk voorkomt de overweging van Gedeputeerde Staten, „dat als vaststaande mag worden aangenomen, dat op de plaats van de tegenwoordige woning voor een aanmerkelijk lager bedrag zou kunnen worden gebouwd en de kansen op verlies voor de gemeente derhalve bij bouw daar ter plaatse veel geringer zouden zijn";

Overwegende, dat Gedeputeerde Staten bij het bestreden besluit terecht hebben overwogen, dat het besluit van den Raad der gemeente *Weerselo* in strijd is te achten met een deugdelijk financieel beheer; dat de staat der gemeentelijke inkomsten en uitgaven en de druk der belastingen van dien aard zijn, dat met groote zorgvuldigheid dient te worden gewaakt, dat de uitgaven tot het strikt noodige worden beperkt;

dat nu, terwijl herstel der bestaande burgemeesterswoning voor slechts *f* 6000.— zou kunnen geschieden, de kosten van den voorgenomen aankoop van grond en van den bouw van een nieuwe burgemeesterswoning zouden moeten worden bestreden uit eene leening, welke niet minder dan *f* 13200.— zoude kunnen bedragen;

dat daarenboven genoegzame zekerheid ontbreekt dat deze woning doorgaans de huur zal opleveren, die daarvan door den Gemeenteraad wordt verwacht;

Gezien de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. d. B. A.)

—

3 *Februari* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Binnenlandsche Zaken, tot uitvoering van het Koninklijk Besluit van 11 Januari 1913 (*Staatsblad* n°. 29).

De Minister van Binnenlandsche Zaken;

Overwegend, dat krachtens het Koninklijk besluit van 11 Januari 1913 (*Staatsblad* n°. 29), strekkende tot vervanging van het Koninklijk besluit van 29 Januari 1912 (*Staatsblad* n°. 19) verboden zijn, tenzij met vergunning van den Minister van Binnenlandsche Zaken en met inachtneming van de door dezen ter voorkoming van verbreiding der besmetting te geven voorschriften:

1°. onderzoek van personen en goederen op de aanwezigheid van pestsmetstoffen door middel van proefnemingen op dieren;

2°. het verrichten van lijkopeningen op lijken van personen overleden aan de pest of verdacht van aan de pest lijdende te zijn geweest;

3°. het verrichten van lijkopeningen op lijken van dieren gestorven aan de pest of verdacht van aan de pest lijdende te zijn geweest;

4°. vervoer van stoffen die pest- of cholera-

smetstoffen bevatten of verdacht worden dit te doen;

Gelezen het advies van den Centralen Gezondheidsraad van 6 November 1912, nº. 1656/2;

Heeft goedgevonden te bepalen :

§ 1. *Onderzoek van personen en goederen op de aanwezigheid van pestsmetstoffen door middel van proefnemingen op dieren.*

Aanvragen om vergunning tot het verrichten van zulk een onderzoek kunnen worden gedaan aan den inspecteur, krachtens de Gezondheidswet belast met het toezicht op de handhaving der wettelijke bepalingen betreffende besmettelijke ziekten, in wiens inspectie men het onderzoek wil verrichten.

Daarbij zullen alle mogelijke inlichtingen moeten worden gegeven betreffende de inrichting van de localiteit waar het onderzoek zal worden verricht, en de voorzorgen welke bij het onderzoek zullen worden genomen, tegen de verspreiding van de smetstof.

Er zal o.a. moeten blijken welke voorzorgen de aanvrager heeft genomen :

a. om de localiteit waar het onderzoek zal worden verricht, ontoegankelijk te maken voor personen die niet bij het onderzoek behoeven te zijn, en voor dieren die daarbij niet gebezigd worden;

b. om de ontsnapping van proefdieren te voorkomen;

c. om de vernietiging der proefdieren enz. behoorlijk te doen plaats hebben;

d. om de personen, kleeren en voorwerpen voldoende te kunnen ontsmetten.

Voorts zal moeten worden opgegeven, welke personen bij het onderzoek tegenwoordig zullen zijn en inlichtingen moeten worden gegeven aangaande de bekwaamheid, de ervaring, de nauwgezetheid en de betrouwbaarheid van de personen die bij het onderzoek zullen behulpzaam zijn.

De inspecteur brengt de aanvrage, met bijvoeging van zijn advies, zoo spoedig mogelijk (desnoods per telegraaf) over aan den Minister van Binnenlandsche Zaken.

§ 2. *Het verrichten van lijkopeningen op lijken van personen overleden aan de pest of verdacht van aan de pest lijdende te zijn geweest.*

Aanvragen om vergunning tot het verrichten van zulk eene lijkopening kunnen worden gedaan aan den inspecteur, krachtens de Gezondheidswet belast met het toezicht op de handhaving der wettelijke bepalingen betreffende besmettelijke ziekten, in wiens inspectie men de lijkopening wil verrichten.

Daarbij zullen alle mogelijke inlichtingen moeten worden gegeven betreffende :

a. de wijze waarop de stoffen, van het lijk afkomstig, zullen worden gehouden buiten het bereik van dieren, welke de smetstof kunnen verspreiden;

b. de wijze waarop die stoffen zullen worden verzameld en onschadelijk gemaakt;

c. de voorzorgen tegen verspreiding der smetstof, te nemen door hen die de lijkopening verrichten, en door hen die daarbij behulpzaam zijn.

Met de aanvrage wordt gehandeld als met die bedoeld in § 1.

§ 3. *Het verrichten van lijkopeningen op lijken van dieren gestorven aan de pest of verdacht van aan de pest lijdende te zijn geweest.*

Aanvragen om vergunning tot het verrichten van zulke lijkopeningen kunnen worden gedaan aan een inspecteur, krachtens de Gezondheidswet belast met het toezicht op de handhaving der wettelijke bepalingen betreffende besmettelijke ziekten, in wiens inspectie men de lijkopeningen wil verrichten.

Daarbij zullen alle mogelijke inlichtingen moeten worden gegeven betreffende de inrichting van de localiteit waar de lijkopeningen zullen worden verricht, en de voorzorgen welke daarbij zullen worden genomen, tegen de verspreiding van de smetstof.

Er zal o.a. moeten blijken welke voorzorgen de aanvrager heeft genomen :

a. om de localiteit waar de lijkopeningen zullen worden verricht, ontoegankelijk te maken voor personen die niet bij het onderzoek behoeven te zijn, alsmede voor dieren;

b. om de vernietiging der dierenlijken behoorlijk te doen plaats hebben;

c. om de personen, kleeren en voorwerpen voldoende te kunnen ontsmetten.

Voorts zal moeten worden opgegeven, welke personen bestemd zijn om bij de lijkopeningen tegenwoordig te zijn, en inlichtingen moeten worden gegeven aangaande bekwaamheid, ervaring, de nauwgezetheid en de betrouwbaarheid van de personen die bestemd zijn daarbij behulpzaam te zijn.

De inspecteur brengt de aanvrage, met bijvoeging van zijn advies, over aan den Minister van Binnenlandsche Zaken.

§ 4. *Vervoer van stoffen die pestsmetstoffen bevatten of verdacht worden dit te doen.*

Het vervoer van zulke stoffen zonder geleide, met eenig middel van vervoer, wordt niet toegelaten.

Het vervoer is geoorloofd, wanneer het persoonlijk geschiedt door een lid van den Centralen Gezondheidsraad, door een inspecteur, krachtens de Gezondheidswet belast met het toezicht op de handhaving der wettelijke bepalingen betreffende besmettelijke ziekten, door een directeur van een openbaar pathologisch, hygiënisch of pharmaceutisch laboratorium, door een geneeskundige of door een persoon in het bezit van eene bijzondere schriftelijke machtiging daartoe van een lid van den Centralen Gezondheidsraad, een inspecteur, een directeur of een geneeskundige als bovengenoemd, mits:

a. de te onderzoeken stof, met uitzondering van doode ratten (rattenlijken), zij gebracht in eene waterdicht gesloten wijdmondsch fleschje, dat degelijk met gegolfd carton, watten of houtwol omgeven, in een stevig goed gesloten kistje of bus verpakt is, welk kistje of busje weder met papier is omwikkeld of wel in verpakkingsmateriaal daartoe verstrekt door het Centraal laboratorium voor de volksgezondheid;

b. te onderzoeken doode ratten (rattenlijken) gebracht zijn in eene met schroefsluiting afgesloten metalen bus, in welker deksel zich eene met een schroefdopje gesloten kleine opening bevindt en welke bus zoodanig hangt in een daarvoor bestemd, goed gesloten houten kistje, dat de bus bij het dragen steeds verticaal blijft, of wel in verpakkingsmateriaal, daartoe verstrekt door het Centraal laboratorium voor de volksgezondheid;

c. het pakket voorzien zij van een duidelijk adres en daarop ook het woord „smetstof" met duidelijke letters vermeld zij.

§ 5. *Vervoer van stoffen die cholerasmetstoffen bevatten of verdacht worden dit te doen.*

Het vervoer van zulke stoffen is geoorloofd mits, met inachtneming van de voorschriften in § 4, onder *a* en *c* omschreven.

Deze beschikking zal worden geplaatst in de *Nederlandsche Staatscourant*.

's Gravenhage, 3 Februari 1913.

Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal,
(*get.*) J. B. KAN.

—

3 *Februari* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

De verplichting, om zorg te dragen, dat aan een kind gedurende den tijd en overeenkomstig de regelen in de Leerplichtwet gesteld voldoende lager onderwijs wordt verstrekt, rust volgens art. 1 dier Wet alleen op ouders, voogden en andere personen met de verzorging van kinderen belast, *voor zooverre die kinderen bij hen, in de inrichting onder hun beheer, of met hen bij anderen inwonen.*

(Leerplichtwet art. 1.)

Voorzitter: Mr. A. M. B. HANLO.

Raadsheeren: Mrs. A. J. L. NIJPELS, J. A. A. BOSCH, A. FENTENER VAN VLISSINGEN en C. O. SEGERS.

De Ambt. v. h. O. M. bij het Kantongerecht te Middelburg, requirant van cassatie tegen een vonnis van het Kantongerecht te Middelburg van 2 Nov. 1912, bij welk bij verstek gewezen vonnis E. B., wonende te Vlissingen, is ontslagen van alle rechtsvervolging ter zake van hetgeen haar bij dagvaarding is ten laste gelegd, en te haren laste is bewezen verklaard.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. R. B. LEDEBOER.

Ten laste van de beklaagde is bij het bestreden vonnis als bewezen aangenomen, dat zij als „moeder krachtens de wet met de verzorging belast van haar bij haar inwonend kind E., geboren 23 December 1900, dat als leerling was geplaatst op de openbare lagere school B. te Vlissingen en nog niet buiten de leerverplichting viel, geen zorg heeft gedragen, dat aan dit kind voldoende lager onderwijs werd verstrekt, hebbende genoemd kind de bedoelde school verzuimd op 29 en 30 Augustus 1912 telkens des voor- en des namiddags, buiten de gevallen bedoeld in het tweede lid van art. 2 der Leerplichtwet, terwijl op 1 April 1912 aan haar beklaagde eene aanzegging als bedoeld in art. 21 § 3 der Leerplichtwet en het schoolverzuim van meergenoemd kind betreffende was toegezonden, welke aanzegging aan hare woning was uitgereikt op 1 April 1912".

De Kantonrechter ontsloeg haar echter van rechtsvervolging overwegende, dat de vader, die ingevolge art. 408 B. W. de voogdij over zijn natuurlijk erkend kind uitoefent, in de eerste plaats moet worden beschouwd als de aansprakelijke persoon voor het schoolverzuim van zijn kind en den Rechter in casu geene

enkele omstandigheid bekend is, welke een optreden tegen de moeder zoude rechtvaardigen.

Bij tijdig ingediende memorie is als cassatiemiddel voorgedragen „Schending van de artt. 214 en 216 lid 2 Sv. door niet-toepassing van eerstgenoemd artikel en de artt. 1, 6 en 23 der Leerplichtwet, in verband met de artt. 335, 353, 361 en 408 B. W. en verkeerde toepassing van genoemd art. 216 lid 2 Sv. in verband met de artt. 37, 40, 41, 42 en 43 Sr."

Hoewel niet uitdrukkelijk in het vonnis beslist, is daarin blijkbaar als vaststaand aangenomen, dat het natuurlijk kind zoowel door haar moeder de beklaagde, als door haar vader en wel gelijktijdig is erkend, terwijl de rechter beklaagde's opgave, dat zij reeds sinds ongeveer vijf en twintig jaren met den vader van het kind *in concubinaat* leeft, kenlijk mede als overeenkomstig de waarheid heeft aangemerkt en volgens het gewone spraakgebruik onder die uitdrukking heeft verstaan eene buiten-echtelijke samenleving, zoodat hij aannam, dat het kind bij beiden zoowel vader als moeder inwoonde.

De opvatting van den Rechter, dat in een geval als dit, de vader-voogd, die als zoodanig de voogdij uitoefent, in de eerste plaats moet geacht worden aansprakelijk te zijn voor het schoolverzuim van het kind, komt mij niet onjuist voor. De geschiedenis der wet wijst zeer duidelijk in die richting. Reeds bij de memorie van toelichting zeide de Regeering: „voor het geval dat het kind bij beide ouders verblijf houdt, is *uit den aard der zaak* alleen de vader aansprakelijk" en in dien gedachtengang wordt dan verder enkele malen ook alleen van „vader" gesproken (*Bijl. Hand.* 2e *K.* 1897/98 no. 160—3 ad art. 1 en in § 11 blz. 9 en bij art. 8 blz. 12). Blijkens het voorloopig verslag (no. 160—8 ad art. 1 blz. 21) werd wel betwijfeld of dit beginsel voldoende duidelijk was uitgedrukt, doch geenszins betwist, dat dit het juiste was en daarna gaf de Regeering nogmaals uitdrukkelijk te kennen, dat als beide ouders schuld hebben de vader in de eerste plaats moet worden beschouwd als de aansprakelijke persoon, zij het dan ook dat de omstandigheden kunnen rechtvaardigen een optreden òf tegen beiden òf tegen de moeder alleen.

Mij dunkt die toelichting niet met de woorden van de wet in strijd, want eensdeels ligt in de feitelijke macht van den ouder of voogd, die de ouderlijke macht of voogdij uitoefent, — wat *in den regel* de vader zal doen — voor den anderen ouder of voogd een beletsel om zich bij het kwijten van haar plicht tot verzorging van het kind vrijelijk te ontplooien, ook zonder dat die belemmering zoodanig gewild en aangedaan wordt, dat van een beroep op overmacht sprake kan zijn, andersdeels kan ook waar rechtens de vader niet van de uitoefening der ouderlijke macht of voogdij is beroofd, de feitelijke uitoefening door omstandigheden geheel of voor een groot deel zijn uitgesloten of wel de vader zijnerzijds gedaan heeft, wat met redelijkheid van hem zou kunnen verlangd worden, omgekeerd een zoodanige toestand zijn ingetreden, dat met betrekking tot de zorg voor voldoende lager onderwijs redelijkerwijze niet de vader maar de moeder aansprakelijk moet worden gesteld. Het beroep van den steller der memorie van toelichting op „den aard der zaak" lijkt mij dus in deze materie wel op hare plaats.

Waar nu de Rechter in de bovenaangehaalde (vierde) overweging van het bestreden vonnis kenlijk beslist, dat onder de in deze zaak bestaande omstandigheden, geenerlei beletsel bestond voor den vader-voogd om te voldoen aan de verplichting hem bij de Leerplichtwet opgelegd, is naar het mij voorkomt de beklaagde terecht niet strafbaar geacht en houd ik het middel alzoo voor ongegrond.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer SEGERS;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie: (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat van de aan beklaagde bij dagvaarding ten laste gelegde feiten de Kantonrechter bij het bestreden vonnis wettig en overtuigend bewezen heeft verklaard, met hare schuld daaraan, dat beklaagde als moeder krachtens de wet met de verzorging belast van haar bij haar inwonend kind E., geboren 23 Dec. 1900, dat als leerling was geplaatst op de openbare lagere school B. te Vlissingen en nog niet buiten de leerverplichting viel, geen zorg heeft gedragen, dat aan dit kind voldoende lager onderwijs werd verstrekt, hebbende genoemd kind de bedoelde school verzuimd op 29 en 30 Aug. 1912 telkens des voor- en des namiddags, buiten de gevallen bedoeld in het tweede lid van art. 2 der Leerplichtwet, terwijl op 1 April 1912 aan haar, beklaagde, eene aanzegging als bedoeld in art. 21 § 3 der Leerplichtwet en het schoolverzuim van meergenoemd kind betreffende, was toegezonden, welke aanzegging aan haar

aan hare woning was uitgereikt op 1 April 1912;

dat de Kantonrechter echter de beklaagde vervolgens van alle rechtsvervolging heeft ontslagen, wijl het feit onder de omstandigheden waaronder het is gepleegd niet strafbaar zou zijn, daar de vader, die ingevolge art. 408 B. W. de voogdij over zijn natuurlijk erkend kind uitoefent in de eerste plaats moet worden beschouwd als de aansprakelijke persoon voor het schoolverzuim van zijn kind en geene omstandigheid aan den rechter bekend is, welke een optreden tegen de moeder zoude rechtvaardigen;

O. dat tegen deze beslissing door den requirant van cassatie is aangevoerd, dat men hier te doen heeft met een natuurlijk door de beide ouders tegelijkertijd wettiglijk erkend kind, dat onder voogdij staat en wel van beide ouders (art. 408, 1ste lid B. W.) al oefent de vader deze ook uit (art. 408 2de lid B. W.) en dat beide ouders verplicht zijn te onderhouden en op te voeden (art. 353 en 361 B. W.) zoodat *beide* ouders krachtens de wet belast zijn met de verzorging van dit kind en daar het bij hen inwoont overeenkomstig de Leerplichtwet voor de schoolverzuimen aansprakelijk zijn;

dat de Kantonrechter hoewel aannemende, dat de beklaagde als moeder krachtens de wet met de verzorging van het kind belast haar ten onrechte heeft ontslagen van rechtsvervolging op grond, dat niet zij, maar de vader aansprakelijk zou zijn;

dat toch wanneer meerdere personen aansprakelijk zijn de beantwoording der vraag wie van hen aansprakelijk moet worden gesteld en strafrechtelijk vervolgd, ter beoordeeling staat niet van den rechter maar van het Openbaar Ministerie en de rechter slechts heeft te beoordeelen of de persoon die vervolgd wordt inderdaad schuldig is;

O. hieromtrent:

dat het middel in zooverre zijn feitelijken grondslag mist, dat de Kantonrechter wel heeft bewezen verklaard, dat de beklaagde als moeder krachtens de wet met de verzorging belast was van haar bij haar inwonend kind ELISABETH geboren 23 Dec. 1900, maar dat ten opzichte van de verhouding, die bestond tusschen den vader van dat kind en die minderjarige geenszins de beslissing is genomen, waarvan in de toelichting tot het cassatiemiddel sprake is;

dat toch de Kantonrechter omtrent het inwonen van dat kind bij den vader niets heeft beslist, maar enkel overwogen, dat deze, die ingevolge art. 408 B. W. de voogdij over zijn erkend natuurlijk kind uitoefent in de eerste plaats moeten worden beschouwd als de voor het schoolverzuim van zijn kind aansprakelijke persoon;

dat hij derhalve blijkbaar de verplichting om zorg te dragen, dat aan een kind gedurende den tijd en overeenkomstig de regelen in de Leerplichtwet gesteld voldoende lager onderwijs wordt verstrekt, vastknoopt aan het uitoefenen der voogdij over dat kind, maar hierbij over het hoofd ziet, dat volgens art. 1 dier wet deze verplichting alleen rust op ouders, voogden en andere personen met de verzorging van kinderen belast, *voor zooverre die kinderen bij hen, in de inrichting onder hun beheer, of met hen bij anderen inwonen;*

dat derhalve de Kantonrechter de aansprakelijkheid van den vader-voogd op onjuiste gronden aannemende, ten onrechte op grond van die aansprakelijkheid het aan de moeder ten laste gelegde en bewezen feit niet strafbaar heeft geoordeeld en haar deswege van alle rechtsvervolging heeft ontslagen;

dat mitsdien in voormeld opzicht het bestreden vonnis, zij het ook op andere dan de in het middel aangevoerde gronden moet worden vernietigd;

Vernietigt het vonnis den 2den Nov. 1912 door den Kantonrechter te Middelburg in deze zaak gewezen, doch alleen voor zooverre de gerequireerde bij dat vonnis van alle rechtsvervolging is ontslagen;

In zooverre rechtdoende ten principale krachtens art. 105 R. O. en bij verstek:

Qualificeert het als bewezen aangenomen feit als:

„het als moeder krachtens de wet belast met de verzorging van een kind, dat bij haar inwoont en dat als leerling op eene lagere school geplaatst is en nog niet buiten de leerverplichting valt, niet zorgen, dat het kind geregeld de school bezoekt";

Verklaart gerequireerde daaraan schuldig;

Gezien de artt. 1, 6 en 23 der Leerplichtwet, 23 en 91 Sr., 211, 226, 253, 264 en 369 Sv.;

Veroordeelt haar te dier zake tot eene geldboete van één gulden.;

Bepaalt dat de boete, zoo de veroordeelde haar niet betaalt binnen 2 maanden nadat dit arrest kan worden ten uitvoer gelegd zal worden vervangen door hechtenis van één dag.

(N. Jur.)

3 *Februari* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

Noch de geheele verordening van de gemeente Noordwijk van 11 Mei 1910, „op het gebruik van de zeebaden en het strand", noch art. 2 dier verordening mist verbindende kracht.

(Gem. wet art. 135, B. W. art. 625; Strandverord. Noordwijk art. 2.)

Voorzitter:
Jhr. Mr. W. H. DE SAVORNIN LOHMAN.

Raadsheeren: Mrs. A. M. B. HANLO, A. J. L. NIJPELS, C. O. SEGERS en H. HESSE.

W. T., directeur der Maatschappij „Huis ter Duin", geboren in Duitschland, wonende te Noordwijk, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te 's Gravenhage van 23 Sept. 1912, waarbij hij in hooger beroep, met gedeeltelijke vernietiging van een vonnis van het Kantongerecht te Leiden van 5 Aug. 1912 is schuldig verklaard aan het „te Noordwijk zonder vergunning van B. en W. dier gemeente palen op het strand laten staan", en met toepassing van de artt. 1, 2 en 7 der verordening op het gebruik van de zeebaden en het strand vastgesteld door den Raad der gemeente Noordwijk van 11 Mei 1910 jis. art. 25 Sr. veroordeeld tot eene geldboete van één gulden, subsidiair hechtenis van een dag. (Advocaat Mr. J. G. L. NOLST TRENITÉ te Rotterdam.)

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. R. B. LEDEBOER.

Bij tijdig ingediende memorie zijn tegen de beslissing der Rechtbank in hoofdzaak twee grieven ontwikkeld, nader bij pleidooi toegelicht, waarvan de eerste gericht is tegen de verbindbaarheid van het toegepast art. 2 in verband met artt. 1 en 7 van de verordening op het gebruik van de zeebaden en het strand, vastgesteld door den Raad der gemeente Noordwijk op 11 Mei 1910, en op 27 Mei d. a. v. afgekondigd, later in art. 6 nog gewijzigd. De geachte pleiter betoogde nl. dat in bedoeld art. 2 niet alleen het gebruik van voor het publiek toegankelijke terreinen aan zekere beperkingen werd onderworpen, doch dat door dit art. ook gronden welke voor het publiek gesloten waren, werden bestreken.

Art. 1 der bedoelde verordening geeft eene omschrijving van het begrip „Strand", in die verordening en die omschrijving in art. 2 tweede lid overnemende, luidt dat artikel voor zoover in dit geval van belang:

„het is verboden zonder vergunning van Burgemeester en Wethouders:

„tenten . . . . . palen op het (strand, lees nu) zeestrand met daaraan grenzende helling of beloop der duinen aan de zeezijde te plaatsen of te laten staan";

„afsluitingen te maken, lijnen te spannen of het verkeer in eenig opzicht te belemmeren; — kramerijen enz. te koop aan te bieden of zich met dergelijke ten verkoop bestemde waar op het „strand" te bevinden";

„rij- of trekdieren te verhuren of deze bestemd ter verhuring op het „strand" te laten staan".

In verband met den titel der verordening is het niet twijfelachtig, dat ook het verbod in de derde zinsnede van dit artikel neergelegd, slechts betrekking heeft op het „strand", al heeft men verzuimd dat daar even duidelijk te zeggen als in de andere onderdeelen van dit artikel.

Neemt men nu in aanmerking dat het strand der zee in de gewone beteekenis van dat woord genomen en dus — daargelaten waar de grens van het strand aan de landzijde moet worden gesteld, — zonder de duinhelling, in het algemeen voor het publiek toegankelijk is en beschouwt men de verschillende artikelen der verordening in onderling verband, dan is dunkt mij de duidelijke strekking dier voorschriften, het tegengaan van handelingen of toestanden op terrein, dat, hetzij door gedoogen van den rechthebbende, hetzij door de bestemming daaraan door dezen gegeven, voor het publiek toegankelijk is en welke juist omdat ze op zulke voor het publiek toegankelijke terreinen worden gepleegd of aangetroffen in het belang van de openbare orde, zedelijkheid of gezondheid regeling schijnen te vorderen. In het bizonder is het verbod om palen op het „strand" te laten staan, waarop het in deze zaak uitsluitend aankomt, kenlijk geschied in het belang van het verkeer, waarbij men alleen denken kan aan plaatsen waar verkeer mogelijk is, dat zijn dezulke die — en dus voor zoolang die — voor het publiek toegankelijk zijn.

Ik kan mij derhalve geheel vereenigen met hetgeen in de negende overweging van het bestreden vonnis is overwogen en acht het eerste bezwaar ongegrond. (De H. R. verg. arr. 29 Mei 1911 W. 9206.)

In de tweede plaats betoogde de geëerde pleiter, dat in elk geval het toegepast art. 2 der verordening, waar het ook op privaat eigen-

dom toepasselijk is, in zijne beperkende functie verder gaat dan art. 625 B. W. gedoogt. Ook deze grief komt mij niet juist voor. Immers, zooals ik boven trachtte aan te toonen, geldt het verbod om palen te laten staan alleen voor terreinen, die voor het publiek verkeer open staan. Voor zoover het betreft terreinen welker eigenaar rechtens verplicht is ze voor het publiek verkeer open te laten, zal pleiter de rechtsgeldigheid van het verbod niet betwisten en, waar het geldt terreinen, die slechts door gedoogen van den eigenaar voor openbaar verkeer dienen, kan men aan de overheid het recht niet ontzeggen om *zoolang* die toestand aanwezig is, in het belang der openbare orde beperkende maatregelen voor te schrijven, want ongetwijfeld kan de *openbare* orde dan op zulke terreinen in het gedrang komen. Zoodra echter de rechthebbende die terreinen aan het openbaar verkeer onttrekt, en dit hangt geheel van zijn eigen goedvinden af, houdt de toepasselijkheid van het bedoeld verbod op dat terrein op en is de eigenaar of rechthebbende volkomen vrij om daarop palen te plaatsen naar zijn goeddunken, ook zulke waarmede hij een verbod van toegang wil kenbaar maken. — (Verg. arr. H. R. 30 Mei 1910 W. 9047 en mijne conclusie voor arr. 27 Dec. 1909 W. 8964.)

Naar mijne meening zijn dus beide bezwaren tegen de verbindbaarheid van het toegepast art. 2 der verordening ongegrond en, waar in deze zaak door requirant is erkend, dat ter plaatse, waar hij een paal had laten staan, het terrein voor het publiek toegankelijk was, zij het zooals requirant te kennen gaf bij zijn gedoogen, en deze erkentenis in haar geheel als bron van aanwijzingen is gebezigd, de inhoud daarvan mitsdien als waar is aangenomen, is, — daargelaten wie eventueel de bevoegdheid zou hebben dat terrein aan het verkeer te onttrekken, — art. 2 van de genoemde verordening m. i. terecht op het als bewezen aangenomene toepasselijk geacht.

Mijne conclusie strekt mitsdien tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer SEGERS;

Gelet op de middelen van cassatie, door en namens den requirant voorgesteld bij memorie en pleidooi: (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat bij het bestreden vonnis wettig en overtuigend is bewezen verklaard met requirants schuld daaraan, dat hij op 6 Sept. 1911 zonder vergunning van B. en W. van Noordwijk aan Zee, twee geverfde met de letters „Eig. M. H. A. D.", gemerkte palen heeft laten staan, welk feit is gequalificeerd en waarvoor requirant is gestraft, gelijk hierboven is vermeld;

O. wat betreft het *eerste* middel van cassatie: dat dit berust op de stelling, dat de verordening in het algemeen verbindende kracht zou missen, omdat hare verbodsbepalingen zich niet beperken tot het strand, voor zooverre het voor het publiek toegankelijk is, maar ook betrekking hebben op voor het publiek niet toegankelijke tot den privaat-eigendom behoorende plaatsen;

O. hieromtrent:

dat daargelaten, dat eene door een Gemeenteraad, ingevolge de bij art. 135 der Gemeentewet aan dat College toegekende bevoegdheid vastgestelde Gemeenteverordening geenszins steeds, wat haar werkkring betreft, beperkt zou behoeven te zijn tot voor het publiek toegankelijke plaatsen, de betrokken verordening der gemeente Noordwijk van 11 Mei 1910 „op het gebruik van de zeebaden en het strand" meerdere verbodsbepalingen speciaal, waar het gebruik der zeebaden betreft, inhoudt welke met den privaat-eigendom niets hebben uit te staan;

dat, aangenomen, dat andere verbodsbepalingen dier verordening verbindende kracht zouden missen, omdat de Gemeenteraad niet bevoegd zou zijn geweest die vast te stellen, daaruit wel zou kunnen volgen, dat *die* voorschriften als niet verbindend door den rechter niet zouden mogen worden toegepast, maar geenszins, dat de geheele verordening verbindende kracht zou missen, ook wat betreft die voorschriften welker wettigheid buiten allen twijfel is — dat mitsdien dit middel niet opgaat;

O. ten aanzien van het *tweede* middel: dat dit berust op de stelling, dat het ten deze toegepaste art. 2 der verordening verbindende kracht mist, wijl het ook op privaat-eigendom van toepassing is en in het beperken van dien privaat-eigendom verder gaat dan art. 625 B. W. gedoogt;

O. dat het betrokken art. 2 luidt:

„Het is verboden zonder vergunning van B. en W.: tenten, stoelen, tafels, banken, kisten, palen, vaartuigen, badkoetsen, manden of dergelijke voorwerpen op het strand te plaatsen of te laten staan; afsluitingen te maken, lijnen te spannen of het verkeer in eenig opzicht te belemmeren;

„kramerijen, eet- of drinkwaren, prentbriefkaarten of bloemen te koop aan te bieden of

zich met dergelijke ten verkoop bestemde waar op het strand te bevinder ; rij- of trekdieren te verhuren of deze bestemd ter verhuring op het strand te laten staan" ;

terwijl volgens het laatste lid van art. 1 onder „strand" in deze verordening verstaan wordt „het zeestrand met de daaraan grenzende helling of beloop der duinen aan „de zeezijde" ;

dat, waar in het bestreden vonnis niet alleen is overwogen, dat de in de dagvaarding bedoelde palen stonden op grond behoorende tot het „strand" maar ook op terrein gebezigd voor het openbaar strandverkeer feitelijk is beslist, dat men te doen heeft met terrein, dat destijds voor het publiek toegankelijk was, zoodat de Gemeenteraad van Noordwijk, krachtens het bepaalde bij art. 135 der Gemeentewet, bevoegd was om in het belang der openbare orde bepalingen te maken, die dat terrein golden ;

dat nu wel betoogd is, dat hetgeen in art. 2 der bovengenoemde verordening bepaald is, den eigenaar van het bedoelde terrein in het gebruik daarvan verder zou beperken dan art. 635 B. W. gedoogt, doch dat dit betoog onjuist is, omdat al moge de eigenaar van dit terrein inderdaad in niet geringe mate in het vrije gebruik van zijn eigendom worden beperkt, die beperking niet zoover gaat, dat hem het gebruik van zijn grond geheel of ten deele wordt ontnomen ;

dat derhalve ook dit middel niet gegrond is ;

Verwerpt het beroep. (N. Jur.)

—

3 *Februari* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

De overtreding van art. 1 der Trekhondenwet 1910 (*Staatsblad* nº. 203) in verband met art. 4 van het K. B. van 6 Februari 1911 (*Staatsblad* nº. 45), moet worden gequalificeerd „als houder van een hondenkar doen optreden, als geleider daarvan, een persoon, die den leeftijd van 14 jaren nog niet heeft bereikt."

(Trekhondenwet art. 1. Besluit Trekhondenwet art. 4.)

Voorzitter :

Jhr. Mr. W. H. DE SAVORNIN LOHMAN.

Raadsheeren : Mrs. A. M. B. HANLO, A. J. L. NIJPELS, C. O. SEGERS en H. HESSE.

H. J. H., wonende te Arnhem, requirant van cassatie voor zoover het ten zijnen laste is gewezen tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Arnhem van 19 November 1912, waarbij is bekrachtigd het door diezelfde Rechtbank bij verstek gewezen vonnis van den 8 Oct. 1912, bij welk vonnis, in hooger beroep, met vernietiging van de vonnissen van den Kantonrechter te Arnhem van den 24 April en 15 Mei 1912, de requirant is schuldig verklaard aan ; „het als geleider, van een hondenkar doen optreden een persoon, die den leeftijd van veertien jaren nog niet heeft bereikt", en met toepassing van de artt. 1, 7, 8, 10 der Trekhondenwet van 1910 (*Staatsblad* nº. 203) in verband met de artt. 2, 4 K. B. van 6 Februari 1911 (*Staatsblad* nº. 45) veroordeeld tot betaling van eene geldboete van vijf gulden en vervangende hechtenis van vijf dagen, met vrijspraak van hetgeen hem verder is ten laste gelegd.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. R. B. LEDEBOER.

De aan het bewezene gegeven en bij het vonnis na verzet gehandhaafde qualificatie komt mij niet geheel juist voor en wegens schending van art. 1 Trekhondenwet en art. 4 van het K. B. van 6 Febr. 1911 (*Staatsblad* nº. 45) gewijzigd bij K. B. van 12 Juni 1911 (*Staatsblad* nº. 143), concludeer ik mitsdien tot vernietiging van het vonnis waartegen beroep en van het daarbij bekrachtigd verstek-vonnis, doch alleen voor zoover daarbij de aan het als bewezen aangenomene gegevene qualificatie werd gehandhaafd en gegeven en dat de Hooge Raad het bewezene zal qualificeeren als : „als houder van eene hondenkar doen optreden als geleider daarvan, een persoon die den leeftijd van 14 jaren nog niet heeft bereikt".

De Hooge Raad, enz. ;

Gehoord het verslag van den Raadsheer HANLO ;

O. dat noch bij de aanteekening van het beroep, noch naderhand, door of van wege den requirant, eenige gronden voor het beroep zijn aangevoerd ;

O. ambtshalve :

dat van het bij dagvaarding ten laste gelegde, bij het op het gedaan verzet bekrachtigde vonnis der Rechtbank wettig en overtuigend is bewezen verklaard met requirants schuld daaraan : dat hij op 4 Maart 1912 te ongeveer 12 uur des middags te Arnhem in de Thomas à Kempislaan als houder, eene hondenkar met een hond bespannen, heeft doen gebruiken door den elfjarigen H. H., hebbende hij ten tijde en

ter plaatse voormeld door genoemden jongen dezen hond als trekdier voor die kar doen gebruiken, door bedoelden hond te doen trekken aan een touw, welks eene uiteinde was bevestigd om den hals van den hond, terwijl het andere uiteinde zich om den linkerpols van voormelden H. H. bevond en deze zijn linkerhand zoodanig in het verlengde van den wagenboom had geplaatst, dat de hond den wagen aan het touw voorttrok;

dat dit feit is gequalificeerd en de requirant te dier zake is veroordeeld, zooals in het hoofd van dit arrest is vermeld;

dat evenwel in die qualificatie niet zijn uitgedrukt alle bestanddeelen van het ten laste gelegde en bewezen verklaarde feit, nu daarin niet werd opgenomen, dat het feit gepleegd is door den veroordeelde als houder van een hondenkar;

dat de Rechtbank hierdoor bij haar verstek-vonnis heeft geschonden art. 1 der Trekhondenwet 1910 (*Staatsblad* n°. 203) in verband met art. 4 K. B. van 6 Februari 1911 (*Staatsblad* n°. 45) gewijzigd bij K. B. van 12 Juni 1911 (*Staatsblad* n°. 143) en door bij het bestreden vonnis, op het gedaan verzet, de qualificatie te handhaven, diezelfde artt. heeft geschonden, zoodat beide vonnissen moeten vernietigd worden, doch alleen wat de qualificatie betreft;

Vernietigt de vonnissen door de Rechtbank te Arnhem den 19 November 1912 en 8 Oct. 1912 in deze zaak gewezen, doch alleen ten aanzien van de qualificatie van het bewezen verklaarde feit;

En te dien aanzien rechtdoende ten principale krachtens art. 105 R. O.:

Qualificeert het bewezen verklaarde feit als: „als houder van een hondenkar doen optreden als geleider daarvan, een persoon, die den leeftijd van veertien jaren nog niet heeft bereikt";

Verwerpt overigens het beroep. (N. Jur.)

—

4 *Februari* 1913. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 24sten October 1892 (*Staatsblad* n°. 236), houdende vaststelling van bepalingen ter uitvoering van artikel 3 der wet van 25 Mei 1880 (*Staatsblad* n°. 89), tot bescherming van diersoorten, nuttig voor landbouw of houtteelt, gelijk dat besluit is gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van den 9den Juni 1893 (*Staatsblad* n°. 87) en den 18den Juli 1908 (*Staatsblad* n°. 231). S. 48.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Justitie van 21 December 1912, Directie van den Landbouw, n°. 11882, 2de Afdeeling, Bureau B, en van 23 December 1912, 2e afdeeling C, n°. 631;

Overwegende, dat het wenschelijk is het Koninklijk besluit van den 24sten October 1892 (*Staatsblad* n°. 236), houdende vaststelling van bepalingen ter uitvoering van artikel 3 der wet van 25 Mei 1880 (*Staatsblad* n°. 89), tot bescherming van diersoorten, nuttig voor landbouw of houtteelt, gelijk dat besluit is gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van den 9den Juni 1893 (*Staatsblad* n°. 87) en den 18den Juli 1908 (*Staatsblad* n°. 231), andermaal te wijzigen;

Den Raad van State gehoord (advies van 14 Januari 1913, n°. 20);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 29 Januari 1913, Directie van den Landbouw, n°. 654, 2e afdeeling, Bureau B, en van Onzen Minister van Justitie, ad interim, van 1 Februari 1913, 2e afdeeling C, n°. 576;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. In het eerste lid van artikel 2 van het Koninklijk besluit van den 24sten October 1892 (*Staatsblad* n°. 236), gelijk dit luidt ingevolge het bepaalde bij Koninklijk besluit van den 18den Juli 1908 (*Staatsblad* n°. 231) wordt de punt achter de woorden „(Sturnus vulgaris)" door eene komma punt vervangen en worden toegevoegd de woorden „3°. de mol."

Het tweede lid van het in het vorige lid bedoelde artikel wordt veranderd als volgt:

„Ten aanzien van deze dieren kunnen overeenkomstig artikel 3 der wet van den 25sten Mei 1880 (*Staatsblad* n°. 89), voor zooveel betreft de dieren, genoemd sub 1°., de verbodsbepalingen van artikel 2 der wet, en voor zooveel betreft de dieren, genoemd sub 2°. en 3°., de verbodsbepalingen van artikel 1 der wet, hetzij geheel, hetzij ten deele, tijdelijk en onder zekere voorwaarden, door Onze Commissarissen in de provinciën worden opgeheven."

2. Dit besluit treedt in werking op den 2den dag na de dagteekening van het *Staatsblad* en de *Staatscourant* waarin het geplaatst is.

Onze Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Justitie zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering

van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 4den Februari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) A. S. TALMA.

De Minister van Justitie ad interim,
(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 13 *Febr.* 1913.)

—

4 *Februari* 1913. BESLUIT, tot wijziging van het besluit van 30 Maart 1904, houdende nieuwe bepalingen omtrent de ambtenaren der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 30 Januari 1913, n°. 71, afdeeling Personeel;

Gelet op Ons besluit van 22 October 1912, n°. 26;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. I. In Ons besluit van 30 Maart 1904, n°. 19, laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 30 December 1912, n°. 131, worden de volgende wijzigingen gebracht:

1°. Artikel 1, letter *e*, wordt gelezen:

kommiezen-verificateurs, hoofdkommiezen, assistenten, kommiezen en kommiezen te water.

2°. In artikel 25 worden de bedragen van *f* 870 en *f* 1100, voorkomende in het 2de en 3de lid, respectievelijk vervangen door *f* 1020 en *f* 1200.

3°. Artikel 45 wordt gelezen:

De jaarlijksche bezoldiging van de rijksklerken der 3de klasse bedraagt *f* 400 en wordt verhoogd, na een diensttijd als rijksklerk van

1	maand	tot	*f* 570
4	jaren	„	„ 630
8	„	„	„ 690
12	„	„	„ 750
16	„	„	„ 810
20	„	„	„ 870
24	„	„	„ 900.

De jaarlijksche bezoldiging van de rijksklerken der 2de klasse bedraagt *f* 630 en wordt verhoogd, na een diensttijd als rijksklerk van:

4	jaren	tot	*f* 690
8	„	„	„ 780
12	„	„	„ 870
16	„	„	„ 990.

De jaarlijksche bezoldiging van de rijksklerken der 1ste klasse bedraagt *f* 870 en wordt verhoogd, na een diensttijd als rijksklerk van:

12	jaren	tot	*f* 990
16	„	„	„ 1110
20	„	„	„ 1230.

In bijzondere gevallen kan deze laatste bezoldiging, na een diensttijd van 24 jaren, trapsgewijze verder worden verhoogd tot *f* 1500.

4°. Artikel 53 wordt gelezen:

De jaarlijksche bezoldiging der deurwaarders in de districten der 3de klasse bedraagt *f* 900 en wordt verhoogd, na een diensttijd als deurwaarder van:

8	jaren	tot	*f* 1000
12	„	„	„ 1100.

De jaarlijksche bezoldiging der deurwaarders in de districten der 2de klasse bedraagt *f* 1600 en wordt, na een diensttijd als deurwaarder van 20 jaren tot *f* 1800 verhoogd.

De jaarlijksche bezoldiging der deurwaarders in de districten der 1ste klasse bedraagt *f* 2300.

5°. In artikel 56 wordt in de plaats van „kommiezen" gelezen: assistenten en kommiezen.

6°. In artikel 58 wordt in de plaats van *f* 2700 gelezen: *f* 3000, en in de plaats van *f* 2900 gelezen: *f* 3300.

7°. Artikel 62 wordt gelezen:

De jaarlijksche bezoldiging der verificateurs bedraagt *f* 1500 en wordt verhoogd, na een diensttijd als zoodanig van:

4	jaren	tot	*f* 1700
8	„	„	„ 1900
12	„	„	„ 2100
16	„	„	„ 2300
20	„	„	„ 2500.

8°. In artikel 68 wordt in de plaats van „kommiezen" gelezen: assistenten en kommiezen.

9°. Artikel 69 wordt gelezen:

Om tot het examen te worden toegelaten moet men bij den aanvang van het jaar den vollen ouderdom van 40 jaren niet hebben overschreden, voor het ambt van kommiesverificateur geschikt worden geacht en, voor zooveel kommiezen betreft, 4 jaren als zoodanig hebben gediend.

10°. In artikel 70 wordt in de plaats van „De kommiezen, die", gelezen: Zij, die.

11°. Artikel 71 wordt gelezen:

De jaarlijksche bezoldiging der kommiezenverificateurs bedraagt *f* 990 en wordt verhoogd, na een diensttijd als zoodanig van:

4	jaren	tot	*f* 1110
8	„	„	„ 1230
12	„	„	„ 1350
16	„	„	„ 1470.

Ambtenaren die tot kommies-verificateur worden benoemd, ondergaan hierdoor geen vermindering van bezoldiging. Voor de toepassing dezer bepaling wordt de toelage volgens artikel 93 als bezoldiging beschouwd.

12°. Artikel 72 wordt gelezen:

De hoofdkommiezen worden gekozen uit de assistenten.

13°. Artikel 73 wordt gelezen:

De jaarlijksche bezoldiging der hoofdkommiezen bedraagt *f* 1110 en wordt verhoogd, na een diensttijd als zoodanig van:

4 jaren tot . . . . . *f* 1230
8 „ „ . . . . . „ 1350.

Het bepaalde bij het tweede lid van artikel 71 geldt ook bij benoeming tot hoofdkommies.

14°. Achter artikel 73 wordt een nieuw hoofdstuk ingelascht, luidende:

Assistenten.

Art. 73bis. De assistenten worden gekozen uit de kommiezen der 1ste en 2de klasse.

Art. 73ter. De jaarlijksche bezoldiging der assistenten bedraagt *f* 840 en wordt verhoogd, na een diensttijd als zoodanig van:

8 jaren tot . . . . . *f* 900
12 „ „ . . . . . „ 960
16 „ „ . . . . . „ 1050
20 „ „ . . . . . „ 1140.

Met diensttijd als assistent wordt gelijkgesteld de diensttijd als kommies.

15°. Artikel 79 wordt gelezen:

De jaarlijksche bezoldiging van de kommiezen der 3de klasse bedraagt *f* 400 en wordt verhoogd, na een diensttijd als kommies van:

1 maand tot . . . . . *f* 600
4 jaren „ . . . . . „ 660
8 „ „ . . . . . „ 720
12 „ „ . . . . . „ 780
16 „ „ . . . . . „ 840.

De jaarlijksche bezoldiging van de kommiezen der 2de klasse bedraagt *f* 720 en wordt verhoogd, na een diensttijd als kommies van:

8 jaren tot . . . . . *f* 780
12 „ „ . . . . . „ 840.

De jaarlijksche bezoldiging van de kommiezen der 1ste klasse bedraagt *f* 930 en wordt, na een diensttijd als kommies van 20 jaren, tot *f* 1020 verhoogd.

16°. Artikel 84 wordt gelezen:

De jaarlijksche bezoldiging van de kommiezen te water der 2de klasse bedraagt *f* 400 en wordt verhoogd, na een diensttijd als kommies te water van:

4 jaren tot . . . . . *f* 480
8 „ „ . . . . . „ 570
12 „ „ . . . . . „ 660.

De jaarlijksche bezoldiging van de kommiezen te water der 1ste klasse bedraagt *f* 720 en wordt, na een diensttijd als kommies te water van 20 jaren, tot *f* 780 verhoogd.

17°. In artikel 86 wordt in plaats van „adspirant-verificateurs" gelezen: adspirant-verificateurs die aan het vakexamen hebben voldaan.

18°. In artikel 91 wordt in de plaats van „kommiezen" gelezen: assistenten en kommiezen.

19°. Na artikel 91 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Art. 91bis. Aan de verificateurs, die belast worden met de functie van sectiechef of die worden aangesteld als scheepsmeter, wordt door Ons eene toelage toegekend van ten hoogste *f* 300 's jaars.

20°. Artikel 92 wordt als volgt gewijzigd:

In letter *a* vervalt het woord „verificateurs".

In letter *b* en *c* wordt tusschen „hoofdkommiezen" en „kommiezen" ingevoegd: assistenten,.

Letter *e* wordt gelezen: door alle kommiezen, gedurende één jaar na hunne eerste plaatsing in den velddienst aan de landgrenzen, voor aanschaffing van eene velduitrusting.

Daaraan wordt toegevoegd:

g. door kommiezen-verificateurs, hoofdkommiezen, assistenten en kommiezen, aangesteld als scheepsmeter of assistent-scheepsmeter.

21°. Artikel 93 wordt gelezen:

Indien er reden is om aan ambtenaren op bepaalde standplaatsen of aan sommigen van hen eene hoogere dan de gewone belooning toe te kennen, kan zulks geschieden in den vorm eener toelage.

De toelagen volgens dit en het vorige artikel worden door den Minister geregeld.

22°. In artikel 94 wordt in de plaats van „hoofdkommiezen en" gelezen: hoofdkommiezen, assistenten en.

23°. In het tweede lid van artikel 109 wordt in de plaats van *f* 480 gelezen: *f* 540.

24°. Het tweede lid van artikel 149 wordt gelezen:

De rijksklerken der 2de klasse, die vóór gemeld tijdstip tot de 2de categorie hebben behoord, genieten na een diensttijd als rijksklerk van 16 jaren, eene toelage van *f* 10 's jaars.

25°. Aan artikel 157 wordt een tweede lid toegevoegd, luidende:

Ten aanzien van de hierbedoelde kommiezen-verificateurs en de adspirant-verificateurs, die tegelijkertijd met hen benoembaar worden, geldt voor de toepassing van artikel 61 de regel gesteld in artikel 111, eerste en tweede lid.

26°. Het tweede lid van artikel 158 wordt gelezen:

Hunne jaarlijksche bezoldiging bedraagt: *f* 1020 voor kantoren der 2de categorie; *f* 1200 voor kantoren der 1ste categorie.

27°. Artikel 161 wordt ingetrokken.

Art. II. Te rekenen van 1 November 1912 worden de toelagen volgens artikel 86 van Ons besluit van 30 Maart 1904, n°. 19, opnieuw geregeld.

Onze Minister van Financiën wordt gemachtigd aan ambtenaren der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen persoonlijke toelagen te verleenen ten einde te voorkomen, dat zij tengevolge van de bepalingen van dit besluit, in verband met die van Ons besluit van 22 October 1912, n°. 26, in inkomen achteruitgaan.

Art. III. Met ingang van 1 Maart 1913 vervallen Onze besluiten van 25 November 1899, n°. 59 en van 13 Mei 1901, n°. 76.

De bepalingen van artikel I, 6°, 19° (voor zooveel de toelagen als scheepsmeter betreft) en 20°, letter *g*, van dit besluit treden op 1 Maart 1913 in werking.

De bepaling van artikel I, 20°, letter *e*, geldt enkel voor de kommiezen die na 1 Maart 1913 worden benoemd.

De overige bepalingen van dit besluit worden geacht in werking te zijn getreden op 1 November 1912.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's Gravenhage, den 4den Februari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

—

4 *Februari* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende uittreksels uit het stamboek en vrijstelling van militiedienst wegens broederdienst.

Een Uwer ambtgenooten deelt mij mede, dat blijkens de stukken, welke hem in het afgeloopen jaar ingevolge artikel 63, tweede lid, van het Militiebesluit door de Voorzitters der Militieraden in zijne provincie werden toegezonden, ten behoeve van de ingeschrevenen, wier broeders van de militie naar de landweer zijn overgegaan, uittreksels uit het stamboek zijn overgelegd, welke uitsluitend waren afgegeven door de betrokken landweerdistrictscommandanten. Met bedoelden Commissaris acht ik het evenwel gewenscht, dat voortaan, in gevallen als het onderwerpelijke, uittreksels worden overgelegd, welke zijn afgegeven door de Korpsen, waarbij de broeders het laatst als milicien hebben gediend, omdat de reden van vrijstelling, vermeld in art. 24, eerste lid, 6°, juncto art. 23 der Militiewet, alleen gegrond is op het feit, dat de oudere broeder naar de landweer is overgegaan en die reden niet vervalt, wanneer de dienst bij de landweer reeds mocht zijn afgeloopen of onderbroken.

Door den Minister van Oorlog, die zich met vorenomschreven zienswijze kan vereenigen, zal bij eene eerlang aan te brengen wijziging in het „Voorschrift op de Stamboeken 1910" daarmede rekening worden gehouden.

Ten slotte zij nog opgemerkt, dat wegens de bepaling, vervat in het tweede lid van artikel 24, de dezerzijdsche circulaire dd. 11 Juni 1906, nr. 709², M., afdeeling M. S., haar reden van bestaan heeft verloren en derhalve als vervallen moet worden beschouwd.

Ik heb de eer U H.E.G. te verzoeken de burgemeesters der gemeenten in Uwe provincie met het bovenstaande in kennis te stellen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal,
(*get.*) J. B. KAN.

—

5 *Februari* 1913. BESLUIT, tot het toestaan van andere soorten van werktuigen of eene andere werkwijs aan bierbrouwers. S. 49.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 15 Januari 1913, n°. 92, Accijnzen;

Gezien artikel 55 der wet van 25 Juli 1871 (*Staatsblad* n°. 92), houdende bepalingen omtrent den accijns op bier en azijn;

Den Raad van State gehoord (advies van 28 Januari 1913, n°. 58);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 1 Februari 1913, n°. 125, Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Aan de bierbrouwers, die worden aangeslagen naar de verbruikte hoeveelheid grondstof, wordt in de gevallen en onder de voorwaarden, omschreven in de volgende artikelen, toegestaan om andere soorten van werktuigen te bezigen en andere werkwijzen toe te passen dan die, waarop de bepalingen der wet van 25 Juli 1871 (*Staatsblad* n°. 92) van toepassing zijn.

2. Het voor een brouwsel benoodigde meel mag in plaats van opgezakt, *gestort* voorhanden zijn in één of méér bakken (karen) op een weegtoestel (bascule) geplaatst, *boven* de roerkuip, onder voorwaarde:

a. dat de bakken, volgens aanwijzing van den inspecteur der accijnzen, zoodanig zijn ingericht, dat het meel daarin te allen tijde gemakkelijk en met juistheid kunnen worden gewogen;

b. dat den ambtenaren, wanneer zij dit verlangen, steeds de gelegenheid worde gegeven zich van den inhoud van de bakken te overtuigen;

c. dat er nooit *ander* meel in die bakken voorhanden zij dan dat, hetwelk voor het naaste brouwsel bestemd is;

d. dat de koker, waardoor het meel van den moutmolen in de bakken wordt overgebracht, gedurende het tijdsverloop, bedoeld bij artikel 35 der voormelde wet, weggenomen of volgens aanwijzing van voornoemden inspecteur afgesloten zij.

3. Het meel, dat volgens de aangifte zal verwerkt worden, mag uit de evenbedoelde bakken door één of méér kokers worden afgelaten in één of méér werktuigen (beslagmakers), waarin het met water wordt vermengd, vóór dat het in de roerkuip komt, onder voorwaarde:

a. dat de werktuigen, overeenkomstig artikel 4 der voormelde wet worden aangegeven;

b. dat de brouwer, indien hij van deze werktuigen gebruik wenscht te maken, dit vermeldt in de aangifte tot brouwen volgens artikel 19 der voormelde wet;

c. dat de bij de tweede zinsnede van artikel 22 der voormelde wet voor het vermengen van het droge meel met water bepaalde tijd, ingevolge het derde lid van dat artikel, met een derde wordt verminderd;

d. dat de werktuigen slechts gebruikt worden van af het aangegeven tijdstip van aanvang der werkzaamheden in de roerkuip, totdat de voor het vermengen van het droge meel met water toegestane tijd is verstreken;

e. dat buiten dat tijdsverloop de kokers, waardoor het meel in de werktuigen wordt overgebracht, volgens aanwijzing van voornoemden inspecteur, worden afgesloten of weggenomen.

4. In bierbrouwerijen, waar de maalwerktuigen zijn voorzien van een of meer zelfwerkende (automatische) weegtoestellen, kan, als regel, de opneming van de volgens artikel 30, *lr. b*, der voormelde wet aangegeven hoeveelheid meel plaats hebben door het aflezen van de aanwijzingen van het telwerk, dat zich aan die toestellen bevindt, onder de volgende voorwaarden en bepalingen:

a. De opstelling en de inrichting van de maalwerktuigen en van de weegtoestellen moeten door den inspecteur zijn goedgekeurd. Bij de aanvrage om goedkeuring moet een door den brouwer gewaarmerkte teekening, met volledige beschrijving van de werking der toestellen, worden overgelegd;

b. Ieder weegtoestel moet met het daarbij behoorende maalwerktuig in vaste verbinding staan, zoodat het te malen graan het maalwerktuig alleen kan bereiken na het weegtoestel te hebben doorloopen;

c. Maalwerktuig en weegtoestel moeten zoodanig zijn ingericht, dat daarop ambtelijke sluiting of verzegeling kan worden toegepast en zonder schending daarvan, van buiten af geen invloed op de uitkomst der weging kan worden uitgeoefend;

d. De bierbrouwer is verplicht de ambtenaren desverlangd in de gelegenheid te stellen, om de aangegeven hoeveelheid meel na te wegen, of zich op andere wijze van de juiste werking van het weegtoestel te overtuigen.

e. Bij toepassing van de sub *c* bedoelde sluiting of verzegeling is de bierbrouwer verplicht te zorgen dat zij niet wordt geschonden en dat het doel, waarmede zij is aangebracht, ook niet op andere wijze wordt verijdeld.

Met de hierbedoelde maalinrichtingen kan graan worden gemalen, ook gedurende het tijdsverloop, omschreven in artikel 35 der voormelde wet, zonder ambtelijke bewaking.

5. In plaats van „klaringskuipen" kunnen „filters" worden gebruikt, onder voorwaarde:

a. dat de werkzaamheden in de „filters", voor elk brouwsel zijn afgeloopen binnen een door voornoemden inspecteur te bepalen tijd;

b. dat op verlangen van ambtenaren der accijnzen, de brouwer water door het werktuig late loopen.

6. De laatste aftreksels van een brouwsel mogen worden gebezigd bij het beslaan van het eerstvolgend brouwsel, onder voorwaarde:

dat de ketels of andere werktuigen, waarin een deel der aftreksels van een brouwsel worden bewaard, worden vermeld in de aangifte volgens artikel 19 lr. *d.* der voormelde wet, met opgaaf van het tijdstip waarop die ketels of andere werktuigen geledigd en de inhoud daarvan gevoegd zal worden bij de meelspeciën van het eerstvolgende brouwsel.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het

Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 5den Februari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 19 *Febr.* 1913.)

---

6 *Februari* 1913. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 26sten October 1906 (*Staatsblad* n°. 273), houdende bepalingen omtrent de commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart en omtrent de Rijnschippers- en scheepspatenten, gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 2den December 1911 (*Staatsblad* n°. 350). S. 50.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Buitenlandsche Zaken van 9 November 1912, n°. 6856, afdeeling Nijverheid, en van 15 November 1912, 2e Afdeeling, n°. 21751;

Gezien de door de Centrale Commissie voor de Rijnvaart in hare zitting van 41 September 1912 vastgestelde bepalingen betreffende de verplichte aanbrenging van diepgangsschalen aan de Rijnschepen;

Den Raad van State gehoord, advies van 24 December 1912, n°. 18;

Gelet op de nadere voordracht van Onze voornoemde Ministers van 30 Januari 1913, n°. 360, afdeeling Nijverheid, en van 4 Februari 1913, n°. 2569, 2e afdeeling;

Gezien de artikelen 22 en 23 der Herziene Rijnvaartakte van 17 October 1868, alsmede het bepaalde onder 5 en 6 van het bij die akte behoorende slotprotocol, voor zooveel noodig goedgekeurd bij de wet van 4 April 1869 (*Staatsblad* n°. 37);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met ingang van 1 April 1913 te bepalen, dat het Koninklijk besluit van den 26sten October 1906 (*Staatsblad* n°. 273), gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 2den December 1911 (*Staatsblad* n°. 350), zal worden gewijzigd als volgt:

Art. I. Aan artikel 15 van genoemd besluit wordt een tweede lid toegevoegd, luidende:

„De Commissie moet voorts een lid aanwijzen, dat bij het aanbrengen van de, ingevolge § 2, cijfer 7, van het Rijnvaartpolitiereglement voor schepen met 1.50 M. en meer diepgang voorgeschreven diepgangsschalen, zijne medewerking zal hebben te verleenen.

Art. II. Achter artikel 17 van genoemd besluit wordt gevoegd artikel 17*bis*, luidende:

„Het door de Commissie aangewezen lid merkt de diepgangsschalen door middel van voldoende diepe kornagelgaten of inkervingen.

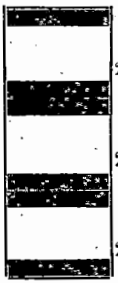

De verdeeling moet afwisselend door zwarte en witte beschilderíng geschieden.

De getallen worden rechts naast de schaalvelden om de 2 decimeters aangebracht.

Het is voldoende de beschilderíng der schalen eerst van af 1.50 Meter boven het nulpunt naar boven toe te beginnen.

In ieder geval behoort de boven den grootst geoorloofden diepgang zich bevindende decimeter nog te worden beschilderd.

Art. III. Art. 35 van genoemd besluit wordt gelezen als volgt:

„de belanghebbende, te wiens behoeve het scheepsonderzoek plaats heeft, draagt daarvan de kosten.

Deze kosten bestaan uit:

1°. De onkosten voor de aanduiding van den grootst geoorloofden diepgang n.l. voor het leveren, aanbrengen en bevestigen van diepgangsplaten (krammen) met het inslaan van letters en cijfers en het beschilderen van elke plaat (kram):

in houten schepen . . . . . *f* 0.60;
in ijzeren en stalen schepen 1.20;
het inslaan alléén van letters en cijfers 0.30;

2°. de onkosten voor het aanbrengen van de diepgangsschaal (arbeidsloon enz.);

3°. de aan de Commissie toekomende vergoeding:

A. Voor het onderzoek van:

houten of ijzeren zeilschepen tot en met 200 ton. . . . . *f* 9.—;
houten zeilschepen boven 200 ton . 15.—;
ijzeren zeilschepen boven 200 ton . 18.—;
stoomschepen tot en met 40 M². verwarmingsoppervlak van den ketel. 24.—;
stoomschepen boven 40 M². verwarmingsoppervlak van den ketel . . . 30.—;
motorschepen tot en met 20 P.K. . 24.—;
motorschepen boven 20 P.K. . . . 30.—.

B. voor het aanbrengen van een diepgangsschaal . . . . . *f* 1.20.

Voor het uitreiken van een scheepspatent ten behoeve van Rijnzeeschepen en zeejachten, zoomede voor de vernieuwing van diepgangsplaten (krammen), voor zooverre daarmede geen ander onderzoek gepaard gaat, worden

die respectieve vergoedingen tot $^1/_5$ verminderd.

Voor elk nà-onderzoek komen slechts $^2/_5$ dier vergoedingen in rekening.

Zoowel in de verklaring als in het scheepspatent moeten de kosten worden aangeteekend.

Art. IV. Van het aanbrengen van de ingevolge § 2, cijfer 7, van het Rijnvaartpolitiereglement voor schepen met 1.50 M. en meer diepgang voorgeschreven diepgangsschalen wordt uitstel gegeven tot 1 April 1915.

Art. V. Overal waar in genoemd Koninklijk besluit voor de aanduiding van de lijn van den grootst geoorloofden diepgang gesproken wordt van „krammen", wordt daarvoor in de plaats gelezen „platen (krammen)".

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst, en aan den Raad van State in afschrift medegedeeld zal worden.

's Gravenhage, den 6den Februari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) A. S. TALMA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

(*Uitgeg.* 22 *Febr.* 1913.)

—

10 *Februari* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

Art. 410 Rv. is in het onteigeningsgeding niet van toepassing; incidenteel beroep in cassatie niet ontvankelijk verklaard, omdat het niet is ingesteld overeenkomstig de voorschriften van artt. 52 en 53 Ont.-Wet.

Volgens de Ont.-Wet moet elk geding tot onteigening *op zich zelf* worden beschouwd en mag den eigenaar alleen worden vergoed de schade, welke het direct en zeker gevolg is van het verlies van het *hem* ontnomen goed (en casu quo de waardevermindering van hem overblijvende goederen, waarvan hier geen sprake is).

De schade ontstaan door andere oorzaken, buiten de onteigening van *dat* goed gelegen, mag niet in aanmerking komen, als zijnde niet het gevolg van *deze* onteigening.

Ten onrechte heeft derhalve de Rechtbank aan gedaagde nog eenige vergoeding toegekend wegens de „ontvolking der buurt", welke aan het vonnis is voorafgegaan, als een schadelijken tusschentoestand, „welke een direct gevolg is van de *onteigening in haar geheel*."

Vergoeding wegens vroeger gemaakte koopkosten is eveneens ten onrechte door de Rechtbank toegekend.

(Rv. art. 410 Onteig. Wet artt. 40, 52—53.)

Voorzitter: Jhr. Mr. S. LAMAN TRIP.

Raadsheeren: Mrs. E. W. GULJÉ, J. H. VAN GOOR, CH. KRABBE en A. P. L. NELISSEN.

De Burgemeester van Rotterdam, eischer tot cassatie van een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Rotterdam van 2 Januari 1913, advocaat Mr. W. A. TELDERS

tegen:

1°. E. POLAK, verweerder in cassatie, advocaat Mr. J. M. J. F. ANDREOLI, gepleit door Mr. ALFRED LEVY, advocaat te Amsterdam

en

2°. de handelsvennootschap onder de firma Gebrs. WILHELM, medeverweerster in cassatie, advocaat Mr. J. VAN PRAAG.

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. T. J. NOYON.

Bij de bepaling van de waarde van te onteigenen goed heeft de Rechtbank te Rotterdam in haar vonnis waarvan beroep onder meer rekening gehouden met hetgeen naar haar oordeel aan den onteigende moet worden vergoed omdat de oorspronkelijke kosten van aankoop die in het gebruik van het goed moeten worden teruggevonden op het niet gewilde oogenblik dezer onteigening moeten geacht worden nog niet ten volle teruggevonden te zijn.

Tegen de aanneming van dit element van schadeloosstelling is gericht het eerste cassatiemiddel waarbij als geschonden en verkeerd toegepast worden genoemd de artt. 151 Grondwet, 37, 40 en 41 der Onteigeningswet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125).

In een vorig vonnis der Rechtbank, waaromtrent in cassatie uitspraak werd gedaan bij arrest van 20 Januari jl. (Burgemeester van Rotterdam ca. A. P. R. OTTEN) had de Rechtbank het thans behandelde element van schadeloosstelling niet willen opnemen in de bepaling der waarde van het onteigende, maar het als afzonderlijken schadepost daarnevens in rekening gebracht. In beginsel komen de beide beslissingen op hetzelfde neer; dat het verhaal

der kosten in de waarde van het gebouw wordt opgenomen brengt toch mede dat de reëele waarde van het gebouw als zoodanig op lager bedrag dan het ten slotte toegekende wordt geschat; of voor het geheel één gezamenlijk bedrag wordt vastgesteld dan wel dat bedrag wordt gesplitst in twee onderdeelen maakt geen verschil wanneer het tweede element niet in aanmerking mag worden genomen; ook hier is dus toepasselijk wat de Hooge Raad in de vorige zaak besliste: dat de geheel onzekere mogelijkheid dat de eigenaar bij langer gebruik van het onteigende goed daarin vergoeding voor de koopkosten zou hebben gevonden, geen grond tot verhooging van schadeloosstelling mag zijn.

Het gestelde middel komt mij alzoo gegrond voor. Bij zijne uitspraak zal de Hooge Raad thans echter niet ten principale recht kunnen doen, nu het bedrag der schadeloosstelling wegens koopkosten niet afzonderlijk is gewaardeerd gelijk in de vorige zaak.

Het tweede middel is: Schending en verkeerde toepassing derzelfde artikelen, omdat de Rechtbank, als zou die schade zijn een direct gevolg van de onteigening, ƒ 1000 vergoeding geeft voor de zoogenaamde „ontvolking der buurt" en de daaruit voor gedaagde voortkomende nadeelige gevolgen, hoewel dat nadeel niet is een gevolg der ontneming van gedaagde's eigendom, maar een gevolg hiervan dat de Gemeente hare in het onteigeningsplan der omliggende buurt begrepen panden, welke zij door de onteigening of op andere wijze had verkregen, heeft afgebroken; een nadeel dus hetwelk gedaagde lijdt door het gebruik dat de eischer maakte van zijn elders verkregen eigendom, een schade — zoo men wil — geleden door het onteigeningswerk, maar dan door dit werk buiten het onteigende pand des gedaagden en een schade die de gedaagde evenzeer zou hebben geleden al ware hij niet onteigend en die bij dan ook niet op den eischer zou hebben kunnen verhalen, terwijl de fout van de Rechtbank hierin schuilt dat zij in hare redeneering het begrip „onteigening" overdrachtelijk en oneigenlijk neemt, niet in den zin van ontnemen van gedaagde's eigendom maar van het — de geheele buurt of omtrek betreffende — onteigeningsplan.

Over de waarde van dit middel besliste de Hooge Raad feitelijk reeds bij het straks genoemde arrest en dat van 24 Januari jl. (Burgemeester van Rotterdam ca. KUHLMANN c.s.), waarbij een gelijk middel gegrond werd verklaard.

Wat tegen de beslissing is aangevoerd komt mij niet afdoende voor. Met name schijnt mij vruchteloos het beroep op art. 17 en 22 der Onteigeningswet ten betooge dat rekening mag worden gehouden met schade vóór de onteigening ontstaan. De verweerder redeneert aldus: het aanbod dat moet strekken tot het verkrijgen van eene minnelijke overeenkomst en dat volgens art. 22 in de dagvaarding moet worden vermeld, moet gegrond zijn op den toestand vóór het onteigeningsgeding, dus moet ook de waarde van het goed bij het vonnis naar dien toestand worden beoordeeld; bij het aanbod kan toch geene rekening worden gehouden met den niet te voorzienen toestand op het oogenblik van het vonnis. Hierbij wordt echter voorbijgezien dat aan het aanbod geen enkele eisch wordt gesteld, dat de oneigenende partij dit zoo hoog of laag kan stellen als hij verkiest, en het dus met de bepaling van de toe te kennen schadeloosstelling geen ander verband houdt dan voor beantwoording van de vraag wie ten slotte in de proceskosten moet worden veroordeeld. Er is voor den Hoogen Raad geene reden ten deze van zijne vorige beslissing af te wijken.

De eerste verweerder heeft incidenteel beroep in cassatie ingesteld.

Met den eischer ben ik van meening dat dit niet-ontvankelijk is. Art. 4 der Onteigeningswet verklaart de bepalingen van het Wetb. v. B. Rv. op het onteigeningsgeding toepasselijk voorzooveel daarvan niet bij de wet is afgeweken. Nu bevatten de artt. 52 en vlgg. de regeling der cassatieprocedure in onteigeningszaken geheel afwijkende van de gewone procedure. De wijze van instellen van het beroep, de termijn daarvoor en de handelingen der partijen in rechte worden daar nauwkeurig voorgeschreven. De instelling van het beroep ter Griffie gedaan, moet worden beteekend aan de partij met ontwikkeling van de gronden van cassatie en met dagvaarding tegen eenen termijn die aan den verweerder 14 dagen laat voor zijn antwoord. Dat antwoord wordt gegeven bij conclusie ter bepaalde terechtzitting, waarmede het debat behoudens pleidooi in dezelfde terechtzitting afloopt. Voorts zijn voor de conclusie van het Openbaar Ministerie vijf, voor het arrest nog acht dagen gesteld. In dit stelsel van procedure is voor een incidenteel beroep geen plaats. Immers zoo men wilde dat dit beroep is toegelaten omdat het niet uitdrukkelijk verboden is, dan zou het bij gemis aan bijzondere regeling onderworpen zijn aan zijne eigene vormen en temijnen bij het Wetb.

v. B. Rv. bepaald. Den incidenteelen verweerder, van wien toch niet geëischt kan worden dat hij ten dienenden dage op staanden voet eene schriftelijke conclusie van verweer neemt tegen de conclusie, waarbij het beroep wordt ingesteld en die hem eerst ter terechtzitting bekend wordt, en die conclusie bepleit, zou dus het recht gelaten moeten worden om gebruik te maken van den hem bij art. 412 Rv. toegekenden termijn van ten hoogste vier weken voor zijn antwoord. Vermits nu op het principale en het incidenteele beroep bij ééne uitspraak dient te worden recht gedaan, zou door incidenteel beroep de geheele termijnbepaling voor pleidooi, conclusie van het Openbaar Ministerie en uitspraak onuitvoerbaar worden. Het incidenteele beroep past alzoo niet in het stelsel der wet, en moet geacht worden door haar te zijn uitgesloten.

Ik meen echter voor het geval dat de Hooge Raad anders mocht oordeelen de beide middelen nog te moeten bespreken.

Het eerste is :, enz.

Ik concludeer ten aanzien van het principale beroep dat de Hooge Raad het vonnis waarvan beroep zal vernietigen en de zaak terugwijzen naar de Arr.-Rechtbank te Rotterdam ter verdere behandeling met inachtneming van het door den Hoogen Raad te wijzen arrest, met veroordeeling van den eersten verweerder in de kosten op het beroep gevallen, en ten aanzien van het incidenteele beroep van den eersten verweerder dat de Hooge Raad dit nietontvankelijk zal verklaren met veroordeeling van dezen verweerder incidenteel eischer in de kosten.

De Hooge Raad, enz. ;

O. dat blijkens het bestreden vonnis daarbij ten behoeve en ten name van de gemeente Rotterdam de onteigening is uitgesproken van de perceelen kadastraal bekend gemeente Rotterdam sectie I n°. 1568, enz., met bepaling der schadeloosstelling op het bedrag van ƒ 79,500, voor den gedaagde (den eersten verweerder) en op ƒ 960 voor de intervenient (de tweede verweerster), en met veroordeeling van den gedaagde in de kosten van het geding ;

O. dat eischer met inachtneming van de bepalingen van art. 52 alinea 2 en 3 der Wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125) regelende de onteigening ten algemeenen nutte zich tegen dat vonnis in cassatie heeft voorzien ;

O. dat de eerste verweerder van zijne zijde bij conclusie van antwoord ter terechtzitting van den Hoogen Raad op 28 Jan. 1913 incidenteel in cassatie is gekomen overeenkomstig de bepaling van art. 410 Rv. ;

dat echter dit art. in het geding van onteigening niet toepasselijk is en dit incidenteele beroep in cassatie van dezen verweerder niet is ontvankelijk, omdat het niet is ingesteld overeenkomstig de voorschriften van art. 52 alinea 2 en 3 der Onteigeningswet ;

dat toch volgens art. 4 van deze wet de bepalingen Rv. op het geding tot onteigening alleen toepasselijk zijn voor zoover daarvan bij die wet niet is afgeweken ;

dat nu de artt. 52 en 53 van deze wet de wijze bepalen, waarop de voorziening in cassatie in het onteigeningsgeding kan plaats hebben, en door die bepalingen wordt afgeweken van de gewone procesorde in cassatie ter bevordering van een spoedigen afloop van het onteigeningsgeding, zoodat de voorschriften Rv. omtrent de cassatie, ook art. 410 van dat Wetboek, op dat geding niet toepasselijk zijn ;

dat ook bij het tot stand komen der Onteigeningswet de regeering in hare memorie van antwoord bij art. 52 dit uitdrukte met de woorden dat „hier eene geheele nieuwe procedure in cassatie (is) vastgesteld, waardoor die van het Wetboek (van B. Rv.) buiten toepassing blijft" ;

O. dat eischer twee middelen in cassatie heeft voorgesteld, welke luiden : (Zie conclusie proc.-gen.) ;

O. omtrent het eerste middel :

dat de Rechtbank — met verwerping en terzijdestelling van den grondslag der waardebepaling zooals die door de deskundigen was aangenomen — de waarde der te onteigenen perceelen heeft geschat in verband met den prijs waarvoor de gedaagde die in 1888, 1889, 1895 en 1896 had verkregen één onderhands en de overige bij publieken verkoop, en de kosten van verbouwing van één daarvan, en met de sommen welke als de nettohuur van die perceelen waren aan te nemen ; — in aanmerking heeft genomen den tijd sedert die verschillende aankoopen verloopen en de aan de panden noodige herstellingen, en „rekening houdende met hetgeen aan gedaagde naar het oordeel der Rechtbank toekomt voor vergoeding, omdat de oorspronkelijke koopkosten, die in het gebruik der perceelen moeten worden teruggevonden, op het niet gewild oogenblik dezer onteigening moeten geacht worden nog niet ten volle teruggevonden te zijn" ; — heeft gemeend de waarde der perceelen (buiten de later te vermelden bedrijfsschade) te moeten stellen samen op ƒ 71,000 ;

O. dat de Rechtbank dus bij de vaststelling van de waarde der perceelen een bedrag heeft in rekening gebracht voor de kosten die de gedaagde indertijd bij den aankoop van zijn goed heeft moeten betalen, — niet als factor voor de berekening en schatting van de werkelijke waarde, welke de perceelen tijdens de onteigening hadden, maar buiten en boven die werkelijke waarde alleen omdat de mogelijkheid bestond dat gedaagde bij langer gebruik van zijn goed daarin voor die kosten vergoeding zoude hebben gevonden;

O. dat de Onteigeningswet niet toelaat boven de werkelijke waarde van het te onteigenen goed nog een bedrag in rekening te brengen voor de onzekere mogelijkheid dat de eigenaar bij voortdurende gunstige exploitatie van dat goed daarin nog vergoeding voor vroeger gemaakte kosten zoude kunnen vinden, — zoodat dit cassatiemiddel gegrond is, — en dat, nu uit het vonnis niet blijkt welk bedrag voor die mogelijkheid in rekening is gebracht, de zaak aan de Rechtbank moet worden teruggewezen om de werkelijke waarde van de te onteigenen perceelen alsnog te bepalen;

O. omtrent het tweede middel:

dat de Rechtbank na voor de schade aan het bedrijf van gedaagde toegebracht een bedrag van ƒ 7000 te hebben toegekend, en voor de kosten van overbrenging en noodzakelijke nieuwe inrichting van het bedrijf ƒ 500 nog overweegt „dat aan gedaagde ook nog eenige vergoeding toekomt voor de door hem zoogenoemde „ontvolking der buurt", die aan dit vonnis is voorafgegaan", dat namelijk ten gevolge van den afbraak van vele naburige panden die in hetzelfde onteigeningsplan waren opgenomen, een „schadelijke tusschentoestand is ontstaan, die een direct gevolg is van de onteigening in *haar geheel*"; en de Rechtbank de vergoeding voor deze schade „naar billijkheid" heeft vastgesteld op- en toegekend ƒ 1000;

O. dat de Rechtbank daarbij aanneemt dat bij het geding tot onteigening aan den eigenaar moet worden vergoed niet alleen de schade, welke voor hem het gevolg is van het verlies van het hem door die onteigening ontnomen goed, maar ook die schade, welke voor hem reeds vóór de onteigening zijner perceelen is ontstaan door den aankoop of de onteigening en den afbraak van andere rondom de zijne gelegen panden „die in dezelfde wet tot verklaring van het algemeen nut en het daaruit voortvloeiend Besluit tot aanwijzing der perceelen waren begrepen";

dat echter deze schadevergoeding niet op de wet is gegrond;

dat toch volgens de wet (artt. 17, 18, 40, 41 volgende) elk geding tot onteigening op zichzelf moet worden beschouwd, en den eigenaar alleen mag worden vergoed de schade, welke het direct en zeker gevolg is van het verlies van het hem ontnomen goed en casu quo de waardevermindering van hem overblijvende goederen, waarvan hier geen sprake is;

dat de schade ontstaan door andere oorzaken buiten de onteigening van dat goed gelegen niet in aanmerking mag komen als zijnde niet het gevolg van deze onteigening, zoodat de maatregelen vóór deze onteigening door de gemeente genomen ten aanzien van andere panden — de aankoop of onteigening en de afbraak daarvan — waardoor het bedrijf en de handel van den gedaagde in de te onteigenen panden werd benadeeld, geen grond tot verhooging der schadeloosstelling mogen zijn, en het daarvoor door de Rechtbank toegewezen bedrag niet mag worden toegekend;

O. dat dus dit middel gegrond is en de schadeloosstelling met dit bedrag van ƒ 1000 moet worden verminderd;

Verklaart den eersten verweerder niet-ontvankelijk in het door hem ingesteld beroep in cassatie;

Vernietigt het vonnis der Arr.-Rechtbank te Rotterdam van 2 Jan. 1913 tusschen partijen gewezen, doch alleen voor zoover daarbij het bedrag der schadeloosstelling voor den gedaagde (den eersten verweerder) is bepaald op ƒ 79,500;

Wijst — met verwerping van het beroep in cassatie voor het overige — de zaak terug naar de genoemde Rechtbank ten einde met inachtneming van dit arrest daarvan opnieuw kennis te nemen en uitspraak te doen omtrent de aan den eersten verweerder uit te keeren schadeloosstelling;

Veroordeelt den eersten verweerder in de kosten op deze cassatie gevallen. (N. Jur.)

—

10 *Februari* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

Door het hebben van een hek vóór de wijziging der Alg. Pol. Verord. der gemeente Wisch, ter plaatse waar het na de wijziging niet meer geoorloofd was, is nog geen bijzonder recht verkregen, als bedoeld in art. 30 4e lid der genoemde Verord.

In het onderhavige geval wordt door de verbodsbepaling van art. 30*a* der ge-

noemde Verord. het recht van den eigenaar verder beperkt dan art. 625 B. W. gedoogt, en moet in zoover aan die verbodsbepaling verbindende kracht worden ontzegd.

(*Anders conclusie O. M.*).

(Alg. Pol. Verord. gemeente Wisch art. 30; B. W. artt. 625, 679.)

Voorzitter: Mr. A. M. B. HANLO.

Raadsheeren: Mrs. A. J. L. NIJPELS, J. A. A. BOSCH, A. FENTENER VAN VLISSINGEN en C. O. SEGERS.

J. A. P. K., wonende te Terborg, requirant van cassatie tegen een vonnis der Arr.-Rechtbank te Arnhem van 22 October 1912, waarbij in hooger beroep, met uitzondering van de opgelegde straf — welke is bepaald op eene geldboete van *f* 5, subsidiair hechtenis van één dag, is bevestigd een vonnis van den Kantonrechter te Terborg van 5 September 1912, waarbij hij is schuldig verklaard aan: „het in de gemeente Wisch op, in of binnen een afstand van 5 meter van den openbaren weg, een hek hebben", en deswege met toepassing der artt. 30*a* en 139 der Alg. Pol. Verord. van Wisch, was veroordeeld tot eene geldboete van *f* 25 subsidiair hechtenis van vijf dagen (advocaat Mr. G. A. J. M. VAN DITZHUIZEN te Arnhem).

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. B. ORT.

Bij art. 30 sub *a* van de Alg. Pol. Verord. der gemeente Wisch, zooals deze luidt na de wijziging van 26 Maart 1912, afgekondigd 26 April 1912, is het verboden op, in of binnen een afstand van 5 meter van den openbaren weg boomen te rooien, of boomen, struiken, heggen, hekken of andere afscheidingen te plaatsen of te hebben, — terwijl volgens het vierde lid van het artikel, het bepaalde onder *a* niet geldt voor hen, die krachtens bijzonder verkregen rechten daarvan mogen afwijken.

De requirant nu werd bij vonnis van het Kantongerecht te Terborg schuldig verklaard aan het hem ten laste gelegde feit, dat hij in den voormiddag van 3 Juni 1912 te ongeveer half tien ure te Terborg vóór perceel kadastraal bekend gemeente Wisch, sectie F n°. 925, binnen een afstand van 5 meter van den openbaren weg een hek heeft gehad en met toepassing van genoemd art. alsmede van art. 139 der voormelde Verord., veroordeeld tot eene geldboete van *f* 25.

Op het door den veroordeelde ingesteld hooger beroep werd het vonnis — behoudens ten aanzien van de straf die verminderd werd tot eene boete van *f* 5, — bevestigd door de Rechtbank te Arnhem en tegen deze uitspraak zijn gericht de beide bij pleidooi voorgestelde middelen van cassatie luidende:

I. „Schending althans verkeerde toepassing van art. 30 der Alg. Pol. Verord. van de gemeente Wisch, litt. *a* en 4e lid, zooals deze luidt na de wijziging van 26 Maart 1912 en afgekondigd 26 April 1912, door het feit waarvoor requirant terecht heeft gestaan strafbaar te oordeelen niettegenstaande hij het bewuste hek vóór gemelde wijziging reeds daar ter plaatse heeft gehad, zoodat krachtens lid 4 van gemeld art. requirant een verkregen recht had".

II. „De verordening zooals deze na gemelde wijziging luidt is in strijd met de wet, doordat deze ook strafbaar stellende het *hebben* van rekken of afscheidingen binnen een bepaalden afstand, verder gaat dan beperking van eigendom".

In het bevestigd vonnis is niet uitdrukkelijk beslist, dat de requirant het bedoeld hek reeds vóór het in werking treden der bedoelde wijziging heeft gehad. Intusschen is uit requirants voor den Kantonrechter gevoerd verweer af te leiden, dat dit als vaststaande werd aangenomen.

Vat Uwen Raad het vonnis in dien zin niet op, dan mist het middel zijn feitelijken grondslag. Maar in ieder geval kan zeker de omstandigheid, dat requirant vóór de wijziging der verordening een hek had op de plaats waar dit, na de wijziging niet meer werd toegelaten, *op zich zelve* niet bewerken dat hij daardoor *een recht daartoe verkreeg*. Het tegendeel geeft de Verord. te kennen door de bepaling van art. 30 *vierde lid*, dat afwijking van het voorschrift van art. 30 *sub a* alleen geoorloofd is krachtens *bijzonder* verkregen rechten. Het *eerste* middel is dus m. i. ongegrond.

En ook het *tweede* middel kan niet opgaan. Het art. 30 sub *a* der Verord., geplaatst in het hoofdstuk „van den openbaren weg" geeft een voorschrift in het belang van de veiligheid van het verkeer op den openbaren weg. En vermits door die bepaling den eigenaar niet geheel of gedeeltelijk den eigendom van den grond, waarop het hek staat, noch dien van het hek zelf wordt ontnomen, doch hij alleen in een bepaald gebruik van zijn eigendomsrecht wordt beperkt, in zoover hem niet is toegestaan op zijn grond binnen een zekeren afstand van den openbaren weg o. m. heggen,

rekken of andere afscheidingen te plaatsen of te hebben, is hier geen sprake van eenige ongeoorloofde inbreuk op requirants eigendomsrecht, doch alleen van eene beperking in de uitoefening van dat recht met betrekking tot hetgeen op zijn grond mag aanwezig zijn, welke beperking krachtens art. 625 B. W. geoorloofd is, niet in strijd is met art. 151 der Grondwet en waarbij de gemeente-wetgever is gebleven binnen de grenzen zijner bevoegdheid gesteld bij art. 135 der Gemeentewet.

Mijne conclusie strekt tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer SEGERS;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat bij het in hooger beroep op deze punten bevestigde vonnis van den Kantonrechter te Terborg van 5 September 1912 wettig en overtuigend bewezen is verklaard met des requirants schuld daaraan: „dat hij in den voormiddag van 5 Juni 1912 te ongeveer half tien ure te Terborg vóór perceel, kadastraal bekend gemeente Wisch, sectie F, nº. 925, binnen een afstand van 5 meter van den openbaren weg een hek heeft gehad, welk feit is gequalificeerd als hierboven is vermeld;

dat het in het vonnis toegepaste art. 30 der Alg. Pol. Verord. der gemeente Wisch van 26 Aug. 1911, nader gewijzigd bij besluit van den Raad dier gemeente van 26 Maart 1912, voor zooveel thans van belang, luidt als volgt:

„Het is verboden:

a. op, in of binnen een afstand van 5 meter van den openbaren weg boomen te rooien of boomen, struiken, heggen, hekken of andere afscheiding te plaatsen of te hebben;

Burgemeester en Wethouders kunnen van de onder *a*, *b*, *c* .... *n* en *p* gestelde verbodsbepalingen ontheffing verleenen";

„Eigenaars. ....

Het bepaalde onder *a*, *b* en *n* geldt niet voor hen, die krachtens bijzondere verkregen rechten daarvan mogen afwijken";

terwijl in art. 139 overtreding van een der bepalingen der verordening strafbaar wordt gesteld met ééne geldboete van ten hoogste *f* 25 of hechtenis van ten hoogste zes dagen;

O. ten aanzien van het eerste middel van cassatie:

dat door het hebben van een hek vóór de wijziging der verordening ter plaatse waar het na de wijziging niet meer geoorloofd was, nog geen bijzonder recht verkregen is als bedoeld in art. 30, 4de lid;

dat toch hieronder alleen te verstaan is een recht verkregen van de gemeente, om ter plaatse te hebben wat de verordening overigens verbiedt;

O. ten aanzien van het tweede middel:

dat art. 625 B. W. geenszins verbiedt, dat door een gemeenteraad krachtens de aan dat college in art. 135 Gemeentewet gegeven bevoegdheid eene verordening wordt vastgesteld, waardoor het gebruik van een in privaat eigendom verkeerend terrein wordt beperkt, doch dat zulk eene beperking waar het gronden betreft, die niet behooren tot een openbaren weg, en evenmin, zij het bij gedoogen des eigenaars, feitelijk voor het publiek verkeer zijn opengesteld, niet zoover mag gaan, dat daardoor het vrij — en uitsluitend gebruik als eigenaar — ingevolge art. 679 B. W. de bevoegdheid tot afsluiting medebrengende — wordt opgeheven en feitelijk de toestand intreedt, dat die gronden ook tegen den wil van den eigenaar voor het publiek toegankelijk zijn en moeten blijven;

dat nu art. 30*a* der bovenbedoelde verordening, dat niet verbiedt het plaatsen of hebben van eene bepaalde soort van afscheidingen, doch blijkens de woorden „of andere" van alle afscheidingen van welken aard ook, zoo zij zich slechts bevinden op een 5 meter breede, langs den openbaren weg gelegen terreinstrook, voor die terreinstrook zulk een toestand feitelijk doet intreden, weshalve in het onderhavig geval door deze verbodsbepaling het recht van den eigenaar verder wordt beperkt dan art. 625 B. W. gedoogt, en in zoover aan die verbodsbepaling verbindende kracht moet worden ontzegd;

dat het middel dus in voormeld opzicht gegrond is;

Vernietigt het vonnis door de Arr.-Rechtbank te Arnhem den 22sten October 1912 in deze zaak gewezen, alsmede het bij die uitspraak bevestigde vonnis van den Kantonrechter te Terborg van 5 September 1912, doch alleen voor zoover daarbij de requirant met toepassing van art. 139 der voormelde Pol. Verord. is veroordeeld tot geldboete en vervangende hechtenis;

Rechtdoende krachtens art. 105 R. O.;

Verklaart het bewezen verklaarde feit niet strafbaar;

Ontslaat den requirant van alle rechtsvervolging te dier zake. (N. Jur.)

11 *Februari* 1913. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de op 10 Januari 1913 te *Parijs* namens *Nederland* en *Frankrijk* geteekende nota, met bijbehoorend protocol van 17 December 1909, betreffende de wederzijdsche toepassing van de Nederlandsche en Fransche schepenwetten. S. 51.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien de op 10 Januari 1913 te *Parijs* namens *Nederland* en *Frankrijk* geteekende nota, met bijbehoorend protocol van 17 December 1909, betreffende de wederzijdsche toepassing van de Nederlandsche en Fransche schepenwetten, van welke beide stukken een afdruk met vertaling bij dit besluit is gevoegd;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 7den Februari 1913, n°. 3037, directie van het protocol en tweede afdeeling;

Hebben goedgevonden en verstaan: gezegde nota en protocol, met de vertalingen daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit besluit in het *Staatsblad*.(1)

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's Gravenhage, den 11den Februari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

(*Uitgeg.* 13 *Febr.* 1913.)

VERTALING.

—

NOTA, *ter bekrachtiging van het protocol van* 17 *December* 1909 *en houdende verschillende bepalingen ter aanvulling van bedoeld protocol.*

De bestudeering van de Nederlandsche en van de Fransche regelingen betreffende de veiligheid van de zeescheepvaart, welke het onderwerp is geweest van de Conferentie van de technische gedelegeerden der beide landen, gehouden te *Parijs* van 7 tot 17 December 1909, met het oog op de wederzijdsche aanvaarding van de bepalingen, voorkomende in iedere der bedoelde regelingen, heeft de gedelegeerden van de Regeering van Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en van de Regeering der Republiek in staat gesteld om de grondslagen vast te stellen voor eene schikking, waarvan de bewoordingen en de draagwijdte zijn nedergelegd in het hierbijgevoegde Protocol dd. 17 December 1909, hetwelk zal worden beschouwd een integreerend deel van deze nota uit te maken.

De Regeering van de Republiek, instemmende met de conclusies, aangenomen door de bovenbedoelde Conferentie, verklaart de gelijkwaardigheid te erkennen van de reglementen der beide landen, betreffende de veiligheid van de zeescheepvaart, in dezelfde bewoordingen als waarin deze gelijkwaardigheid is vastgesteld in het bovengenoemde Protocol.

Evenzoo verklaart de Koninklijke Nederlandsche Regeering te erkennen, dat de Fransche bepalingen betreffende de veiligheid van de zeescheepvaart, vastgesteld bij of krachtens de Fransche wet van 17 April 1907, eene overeenkomstige strekking en draagwijdte hebben als de soortgelijke bepalingen, vastgesteld bij of krachtens de Nederlandsche Schepenwet (wet van 1 Juli 1909, *Staatsblad* n°. 219), en voorzoover die Nederlandsche bepalingen van toepassing zijn op de vreemde schepen.

Deze erkenning van gelijkwaardigheid, zal van kracht worden te rekenen van den 10den Februari 1913 en de noodige instructies in dien zin zullen aan de maritieme autoriteiten van de beide landen door hare Regeeringen worden verstrekt.

In herinnering wordt gebracht, dat in het bijzonder wat betreft de uitwatering, de Nederlandsche Regeering aan de Fransche Regeering de verzekering heeft gegeven, dat de Fransche schepen, onverschillig van welken tonnenhoud, in de Nederlandsche havens aan geene andere bepalingen zullen behoeven te voldoen dan aan die van de Fransche wetgeving.

Tevens werd verklaard, dat het in de havens van de Nederlandsche Koloniën en Bezittingen in Nederlandsch-Indië voor de Fransche schepen, ten einde in elk opzicht in orde te zijn, voldoende zal wezen, dat zij de authenthieke Fransche scheepvaartvergunning (permis de navigation) kunnen vertoonen.

Wat de schepen betreft, thuis behoorende in de Nederlandsche Koloniën en Bezittingen in Nederlandsch-Indië, waar de thans van kracht zijnde wetgeving geene bepalingen bevat, welke gelijkwaardig met die van de Fransche wetgeving zijn, deze zullen zich vooralsnog in de Fransche havens niet kunnen

(1) Hierna is alleen de vertaling opgenomen.

beroepen op de vergunningen en certificaten, uitgereikt overeenkomstig de bedoelde Nederlandsch-Indische koloniale wetgeving.

Eveneens wordt in herinnering gebracht:

1°. wat de gelijkwaardigheid der certificaten betreft, dat de Fransche Regeering aan de Nederlandsche Regeering de verzekering heeft gegeven, dat de gelijkwaardigheid even goed zal gelden voor de vrachtschepen als voor de passagiersschepen, van het oogenblik, dat de Nederlandsche Regeering op overeenkomstige wijze zal handelen;

2°. wat het Nederlandsche Reglement betreffende het toezicht op de verblijven van de bemanning en de ziekenverblijven aan boord betreft, welk reglement door de Nederlandsche schepen vrijwillig kan worden aanvaard, dat de Fransche Regeering, kennis genomen hebbende van het ontwerp, dat haar van dat reglement is aangeboden, er de gelijkwaardigheid met het overeenkomstige Fransche reglement van heeft erkend; dat bedoeld reglement bij Koninklijk besluit van 7 Maart 1911 (*Staatsblad* n°. 86) in werking is getreden en dat derhalve de Nederlandsche schepen, welke, blijkens een door den Hoofdinspecteur voor de Scheepvaart afgegeven certificaat, zich daaraan hebben onderworpen, in de Fransche havens zullen zijn vrijgesteld van de inspectiën, strekkende om de uitvoering van de Fransche wet op dit punt te waarborgen.

Indien de Nederlandsche Regeering of de Regeering der Republiek voor den vervolge eenige wijziging in de tegenwoordige regelingen betreffende de veiligheid van de zeescheepvaart, mocht aanbrengen, zal zij daarvan onverwijld aan de andere Regeering kennis geven.

In tweevoud opgemaakt te *Parijs*, den 10den Januari 1913.

(*get.*) A. DE STUERS.
(*get.*) POINCARÉ.

PROTOCOL *van de Fransch-Nederlandsche conferentie over de wederzijdsche erkenning en toepassing van de wetten en reglementen betreffende de veiligheid van de zeescheepvaart.*

De Regeering van de Fransche Republiek en de Regeering van Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, beide gelijkelijk bezield met den wensch om te waken voor de veiligheid van de scheepvaart en om den handel ter zee te vergemakkelijken;

Gezien de bepalingen, te dien opzichte voorkomende in de Fransche en Nederlandsche wetten en reglementen;

Het nut erkennende om, zooals dit is voorzien in de wederzijdsche wetgevingen, eene gelijke waarde toe te kennen aan de certificaten en scheepvaartvergunningen, geldig in de beide landen;

En wenschende te voorzien in de practische verwezenlijking van dit stelsel;

Hebben besloten om gezamenlijk de gelijkwaardigheid van bedoelde certificaten en vergunningen te doen onderzoeken en hebben daartoe aangewezen:

Voor Frankrijk, de heeren:

E. TREFEU, Directeur de la Navigation et des Pêches Maritimes au Ministère de la Marine; MALO-LEFEBVRE, Capitaine de frégate, Chef de la 1ère Section de l'Etat-Major Général de la Marine;

bijgestaan door de heeren:

HENRIE FROMAGEOT, Docteur en droit, Avocat à la Cour d'Appel de Paris, Membre du Conseil Supérieur de la Navigation Maritime;

RETY, Chef du Bureau de la Navigation Maritime au Ministère de la Marine;

BERLHE DE BERLHE, Ingénieur en Chef du „Bureau Veritas", Membre du Conseil Supérieur de la Navigation Maritime;

VOISIN, Capitaine au long-cours, Membre du Conseil Supérieur de la Navigation Maritime;

Voor Nederland de heeren:

A. E. ARKENBOUT SCHOKKER, Hoofdinspecteur voor de Scheepvaart;

J. W. G. COOPS, sous-Chef eener afdeeling van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel;

bijgestaan door de heeren:

PH. VAN OMMEREN Jr., reeder;

M. G. DE GELDER, directeur van de Rotterdamsche Droogdok-Maatschappij;

H. VAN HELDEN, Hoofdingenieur van de Nederlandsch-Amerikaansche Stoomvaart-Maatschappij,

die bijeengekomen zijn te Parijs in het Ministerie van Marine en in een aantal bijeenkomsten, gehouden van zeven tot zeventien December negentienhonderd en negen het volgende hebben vastgesteld:

I. PASSAGIERSSCHEPEN.

De Delegaties der beide Regeeringen, na wederkeerig hare nationale wetgevingen te hebben toegelicht, hebben in het algemeen

vastgesteld, dat in de beide landen de veiligheid van de scheepvaart, inzonderheid voor de passagiersschepen, het voorwerp is van een bijzonder toezicht van den Staat, uitgeoefend door middel van wettelijk geregelde onderzoekingen; dat de goede staat van zeewaardigheid der schepen in het algemeen wordt bevestigd in Nederland door het „Certificaat van deugdelijkheid" en in Frankrijk door de scheepvaartvergunning (permis de navigation); dat voor zoover betreft de uitwatering, de ketels en machines, de romp en de onderdeelen daarvan, de reddingbooten en reddingsmiddelen, de brandbluschmiddelen, de heel- en verbandmiddelen, het aantal passagiers en de lokalen, welke voor hen zijn bestemd, de zeevaartkundige instrumenten, de lichten, lantaarns en seinen, de wettelijke regelingen der beide landen van dien aard zijn, dat zij gelijkwaardige waarborgen van veiligheid opleveren, onder voorbehoud van de volgende opmerkingen:

Voor wat betreft het verplichte karakter der onderzoekingen, de periodieke herhaling en de uitwerking in bijzonderheden daarvan, als ook wat betreft de voorwaarden voor uitreiking en den geldigheidsduur van de certificaten en vergunningen, hebben de beide delegaties het bestaan van zekere verschillen tusschen de wederzijdsche wettelijke regelingen vastgesteld, doch het is hun, ten einde tot het beiderzijds gewenschte resultaat te geraken, mogelijk voorgekomen, om hieraan tegemoet te komen door te handelen op de wijze als hieronder wordt uiteengezet.

a. *Uitwatering.*

De Nederlandsche Delegatie heeft medegedeeld, dat de Regeering van Hare Majesteit de Koningin, behoudens het volgende bijzondere voorschrift, dezelfde regels en tafels had aangenomen als de Britsche, waarvan de beginselen ook die van de Fransche regeling zijn.

De Nederlandsche regeling bevat ten aanzien van de zeilschepen, welke langs de Nederlandsche kust en Westwaarts niet verder dan tot Kaap Grisnez varen, de bevoegdheid om gedurende de zomermaanden tot aan het zoetwatermerk af te laden.

Vastgesteld werd, dat voor het geval deze schepen lading in eene Fransche haven zouden innemen, zij niet van deze uitzonderingsbepaling gebruik zouden mogen maken.

De verplichting zelve van het hebben van merken en van een uitwateringscertificaat zal in Fransche havens slechts mogen worden opgelegd aan alle Nederlandsche schepen van meer dan vijf en twintig bruto registertonnen evenals ten aanzien van Fransche schepen is bepaald.

De Fransche regeling (Décret van 21 September 1908, houdende goedkeuring van het uitwateringsreglement, bijlage D) staat ten aanzien van de maximumbelading eene buitengewone afwijking toe voor bepaalde typen van zeilschepen, welke bepaalde homogene ladingen vervoeren.

De beide Delegaties zijn overeengekomen, dat te dezer zake geenerlei tusschenkomst van wege de Nederlandsche autoriteiten zou plaats hebben ten aanzien van Fransche schepen, die in Nederlandsche havens aankomen of in die havens vertoeven.

Onder het voorbehoud van deze opmerkingen zijn de beide Delegaties overeengekomen de gelijkwaardigheid van de wederzijdsche reglementen en certificaten betreffende de uitwatering vast te stellen.

b. *Stoomketels en machines.*

Stoomketels. De Delegatie van Hare Majesteit de Koningin heeft uiteengezet, dat de inspectie van de stoomketels, krachtens de Nederlandsche wetgeving in beginsel omvat eene beproeving onder druk van nieuwe stoomketels vóór hunne indienststelling en vervolgens een eenvoudig jaarlijksch onderzoek.

De Nederlandsche wetgeving geeft intusschen aan de reeders het recht om die eerste beproeving te doen plaats hebben onder een druk gelijk aan het dubbele van de werkdrukking en eveneens om bij de latere onderzoekingen eene beproeving onder een druk gelijk aan anderhalf maal de werkdrukking te doen plaats hebben. Die beproevingen zullen in dat geval vermeld worden ter zijde van het certificaat van deugdelijkheid op daarvoor speciaal bestemde plaatsen.

Onder deze voorwaarden en mits de beproevingen ten minste om de vier jaren zullen worden herhaald voor stoomketels, welke minder dan twaalf jaren oud zijn, en vervolgens om de twee jaren, zullen de waarborgen, welke de beide regelingen en de certificaten, welke er uit voortvloeien, aanbieden, geacht kunnen worden eene gelijke waarde te hebben.

Ook heeft de Fransche Delegatie doen opmerken, dat het voldoende zal zijn, om aan hare nationale wetgeving te voldoen, dat voor de eerste beproeving en voor de latere beproevingen de overdruk wordt beperkt tot onderscheidelijk tien en zes kilogrammen.

Machines. Wat het onderzoek van de machines betreft heeft de Delegatie van Hare Majesteit de Koningin uiteengezet, dat de Nederlandsche wetgeving, in afwijking van de Fransche, geenerlei voorschrift betreffende periodieke herhaling van het onderzoek bevat, doch dat, evenals dit hierboven is vermeld ten aanzien van de stoomketels, de reeder het recht heeft een onderzoek te doen plaats hebben onder zoodanige voorwaarden als door de wetgeving van het land, waarheen het schip bestemd is, zullen zijn voorgeschreven, en te doen vaststellen, dat dit onderzoek heeft plaats gehad, door het plaatsen van eene mededeeling dienaangaande aan den voet van het certificaat van deugdelijkheid op daarvoor speciaal bestemde plaatsen.

De Nederlandsche certificaten, waarop de bedoelde mededeelingen, voldoende aan de Fransche voorschriften, voorkomen, kunnen op deze wijze geacht worden op dit punt eene gelijke waarde te hebben als de Fransche scheepvaartvergunningen (permis de navigation).

c. *Romp, onderdeelen van den romp, schroef en schroefas.*

De Nederlandsche regeling geeft de voornaamste voorwaarden aan, waaraan de romp en de onderdeelen daarvan moeten voldoen voor de afgifte van een certificaat van deugdelijkheid. Evenwel bevat zij, in afwijking van de Fransche regeling, slechts weinig bepaalds op dit punt en evenmin ten aanzien van de bijzonderheden van het onderzoek; hetzelfde is het geval voor wat betreft het onderzoek van schroef en schroefas. Ook overigens legt de Nederlandsche regeling in geen enkel geval eene strikte verplichting van herhaling van onderzoek op.

Intusschen moet in aanmerking worden genomen, dat de schepen, welke in een klasseregister zijn ingeschreven, geclasseerd zijn, feitelijk onderworpen zijn aan onderzoekingen, welke nadrukkelijk zijn voorgeschreven en even vaak plaats hebben als de onderzoekingen, voorgeschreven bij de Fransche regeling.

Aangezien het bezit van een classificatiebewijs der eerste klasse van een in Frankrijk erkend onderzoekings-bureau ingevolge de Fransche wet vrijstelling medebrengt van de onderzoekingen, welke reeds door zoodanig bureau hebben plaats gehad, werd bepaald, dat Nederlandsche schepen, in het bezit van een classificatie bewijs der eerste klasse, afgegeven door een der door de Nederlandsche Regeering erkende en onder haar toezicht staande onderzoekings-bureaux, van dezelfde vrijstelling zullen genieten.

Voorts werd vastgesteld, dat, met het oog op de vrijgevige bepalingen, welke bij wijze van uitzondering in de Fransche regeling zijn opgenomen ten aanzien van de schepen van minder dan twee honderd bruto registertonnen, de Nederlandsche schepen van dien inhoud, welke niet geclasseerd zijn, zullen geacht worden te voldoen aan de Fransche voorschriften, mits uit mededeelingen op hun certificaat van deugdelijkheid geplaatst blijkt, dat zij door de Nederlandsche autoriteiten zijn onderzocht binnen de in Frankrijk voorgeschreven termijnen.

Wat de niet-geclasseerde schepen van meer dan twee honderd bruto registertonnen aangaat heeft de Nederlandsche Delegatie doen opmerken, dat het eerste onderzoek, in Nederland vereischt voor de afgifte van een certificaat van deugdelijkheid, vrijwel geheel overeenkomt met de in Frankrijk voorgeschreven onderzoekingen en dat slechts verschil tusschen de beide regelingen bestaat op het punt van de verplichte periodieke herhaling van onderzoek en van de eischen voor die volgende onderzoekingen gesteld. Onder deze omstandigheden meende men, dat de bedoelde schepen gerechtigd zouden zijn om van de gelijkwaardigheid te genieten, mits hun certificaat van deugdelijkheid niet ouder zal zijn dan één jaar.

d. *Reddingbooten en reddingsmiddelen; zeevaartkundige instrumenten, lichten, lantaarns en signalen; brandbluschmiddelen; heel- en verbandmiddelen.*

Op deze verschillende punten hebben de beide Delegaties geen enkel belangrijk verschilpunt tusschen de Fransche en de Nederlandsche regelingen opgemerkt en zij zijn mitsdien overeengekomen te dezen aanzien de gelijkwaardigheid van de wederzijdsche vergunningen en certificaten vast te stellen.

e. *Lokalen, bestemd voor de passagiers en voor de bemanning.*

Wat de lokalen, bestemd voor de passagiers betreft, is het aan de beide Delegaties voorgekomen, dat, ondanks zekere afwijkingen in de onderdeelen, de Fransche en de Nederlandsche regelingen in belangrijke mate overeenkomen en dat er geene voldoende redenen bestaan om op dit punt de gelijkwaardigheid niet vast te stellen.

Wat de hospitalen betreft, bevat de tegenwoordige Nederlandsche wetgeving, in afwijking van de Fransche, geen enkel voorschrift. Hetzelfde is het geval met betrekking tot de lokalen, bestemd voor de bemanning, hunne inrichting, hunne bewoonbaarheid en hunne inrichting wat de hygiene betreft.

Intusschen heeft de Nederlandsche Delegatie de verzekering gegeven, dat eene regeling van dit punt op het oogenblik een onderwerp van overweging bij de Regeering van Hare Majesteit de Koningin uitmaakte. Onder deze omstandigheden werd overeengekomen, dat tot het oogenblik, dat bedoelde regeling zou zijn tot stand gekomen, de op andere punten in het algemeen vastgestelde gelijkwaardigheid van de beide regelingen en van de onderscheidene vergunningen en certificaten zich niet zou uitstrekken over deze verschillende punten en de beide Delegaties spraken den wensch uit, dat deze aangelegenheden het onderwerp van eene latere gedachtenwisseling zullen uitmaken, zoodra dit mogelijk zal zijn. Bijgevolg zullen Nederlandsche schepen, indien zij passagiers aan boord nemen in Fransche havens of indien zij aldaar het onderzoek vóór vertrek (visite de partance) ondergaan, waaraan alle schepen, welke eene Fransche haven verlaten, onderworpen zijn, moeten voldoen aan de voorschriften bij de Fransche regeling vastgesteld met betrekking tot de hospitalen en de lokalen, welke voor de bemanning bestemd zijn, hunne inrichting, hunne bewoonbaarheid en hunne inrichting wat de hygiene betreft, behoudens dat zij, indien het geene nieuwe schepen zijn, zullen genieten van de overgangsbepalingen, welke de Fransche regeling behelst ten aanzien van schepen, welke op dit oogenblik reeds in dienst zijn.

f. *Lading en stuwage.*

De reglementaire bepalingen betreffende de tuwage en het laden van waren aan boord van vrachtschepen zijn niet geacht in de Fransche wetgeving van dien aard te zijn, dat zij op dit oogenblik voldoende nauwkeurige gegevens opleveren om gelijkwaardigheid met de Nederlandsche voorschriften dienaangaande te kunnen vaststellen en de beide Delegaties hebben ook te dezen aanzien slechts den wensch kunnen uitspreken, dat deze aangelegenheden het onderwerp van eene latere gedachtenwisseling zullen uitmaken, zoodra dit mogelijk zal zijn.

II. Vrachtschepen.

De Fransche scheepvaartvergunning (permis de navigation) en het Nederlandsche certificaat van deugdelijkheid zijn in de wettelijke regelingen der beide landen zoo voor de vrachtschepen als voor de passagiersschepen voorgeschreven; weliswaar voorziet de Fransche wet, in tegenstelling met de Nederlandsche wet, slechts in de erkenning van de gelijkwaardigheid ten aanzien van de laatstbedoelde schepen, doch, aangezien men bezwaarlijk kan toelaten, dat de behandeling van vrachtschepen en van passagiersschepen verschillend zou zijn, meende men, dat de behandeling, toegestaan voor passagiersschepen, niet zou kunnen worden geweigerd aan de vrachtschepen, varende onder de beide vlaggen, bij het verplichte onderzoek in de havens van beide landen.

III. Algemeene bepalingen.

Na het vaststellen van de voorafgaande overwegingen hebben de beide Delegaties de navolgende opmerkingen gemaakt over de gevolgen, welke naar hare meening, zullen voortvloeien uit de erkenning van de gelijkwaardigheid:

De schepen, varende onder de beide vlaggen, zullen het voordeel van die gelijkwaardigheid genieten in de verschillende wateren en havens van het Moederland of van de Koloniën, aan een der beide landen toebehoorend.

Tijdens de onderzoekingen, welke in de bedoelde havens zijn of zouden kunnen worden voorgeschreven, moeten de autoriteiten, met het onderzoek belast, zich er van overtuigen, dat de vaartuigen inderdaad voorzien zijn van certificaten of vergunningen, als gelijkwaardig erkend volgens bovenbedoelde voorwaarden, zonder evenwel over te gaan tot het onderzoek van den romp, de ketels en de machines en de uitrusting, waarop de certificaten of vergunningen betrekking hebben, en onder voorbehoud van hetgeen is opgemerkt omtrent de voor de bemanning bestemde lokalen, de ziekenverblijven en de stuwage. De bedoelde autoriteiten zullen echter moeten vaststellen, dat het vaartuig in het algemeen in goeden staat van onderhoud en van zeewaardigheid is blijven verkeeren, zoodat het zonder gevaar voor zijne bemanning en zijne passagiers zee kan kiezen, zonder dat die autoriteiten ten opzichte van de verschillende punten, welke het onderwerp van de vastgestelde gelijkwaardigheid vormen,

andere voorwaarden zullen kunnen opleggen dan die, welke in de nationale reglementen zijn gesteld.

Indien, nadat het oogenblik van vertrek in den voorgeschreven vorm is bekend gemaakt, het onderzoek vóór vertrek (visite de partance) niet is ingesteld, kan het schip op het vastgestelde uur wederom zee kiezen, zonder zich daardoor aan eene overtreding schuldig te maken.

De schepen, welke eene haven, welke niet de haven van hunne bestemming is, voor orders aandoen of als noodhaven aanloopen, zijn, indien geene handelsoperaties worden verricht of indien slechts bunkerkolen worden ingenomen, niet onderworpen aan het onderzoek vóór het vertrek (visite de partance).

Het onderzoek vóór vertrek (visite de partance) wordt ten aanzien van visschersvaartuigen slechts toegepast op vaartuigen, welke uit de haven vertrekken, waar zij zijn uitgerust voor het bedrijf.

In het geval, dat de bemanning, hetzij van een Nederlandsch schip in eene Fransche haven, hetzij omgekeerd van een Fransch schip in eene Nederlandsche haven, rechtstreeks eene klacht zou indienen bij de maritieme overheid ter plaatse, zal deze autoriteit, ongeacht haar recht van onderzoek in de uit andere hoofde voorziene omstandigheden, de klagers verwijzen naar de consulaire autoriteit, onder welke het schip behoort.

De afgifte van de scheepvaartvergunningen (permis de navigation) of certificaten door een ambtenaar, aangewezen of toegelaten door de Regeering en handelende onder hare verantwoordelijkheid, zal uit dien hoofde voor deze Regeering geenerlei geldelijke verantwoordelijkheid kunnen medebrengen.

Conclusie.

Ten slotte en als uitvloeisel van het onderzoek, hetwelk heeft plaats gehad, zijn, gelijk hierboven is uiteengezet, de gedelegeerden van de beide Regeeringen gelijkelijk gezind om in den vorm en onder het voorbehoud, hiervoren omschreven, de gelijkwaardigheid op dit oogenblik van hunne wederzijdsche nationale regelingen en van hunne wederzijdsche vergunningen en certificaten vast te stellen.

Mitsdien verbinden zij zich om aan hunne wederzijdsche Regeeringen in overweging te geven deze gelijkwaardigheid officieel vast te stellen, en de toepassing ervan in al hare havens te verzekeren door aan hare nationale autoriteiten daartoe de noodige instructies te geven, wordende voorts overeengekomen, dat, indien eene der beide Regeeringen later eene wijziging in hare wetgeving of hare regeling betreffende de veiligheid van de zeescheepvaart mocht aanbrengen, zij er onverwijld mededeeling van zal doen aan de andere Regeering.

In tweevoud opgemaakt te Parijs, den zeventienden December negentienhonderd negen.

Voor Frankrijk,

(*get.*) E. Trefeu.

(*get.*) A. Malo-Lefebvre.

Voor Nederland,

(*get.*) A. E. Arkenbout Schokker.

(*get.*) J. W. G. Coops.

—

12 *Februari* 1913. Besluit, tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 28 Juli 1902 (*Staatsblad* n°. 160), tot uitvoering van de artikelen 7, 8, 9, 26, 27, 28, 30, 34, 35 en 36 der Woningwet. S. 52.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Justitie en van Financiën van 9 November 1912, n°. 7539, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen, van 16 November 1912, 2de afdeeling A, n°. 526, en van 20 November 1912, n°. 87, afdeeling Generale Thesaurie;

Den Raad van State gehoord (advies van 24 December 1912, n°. 16);

Gelet op het nader rapport van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Justitie a. i. en van Financiën van 8 Januari 1913, n°. 81, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen, van 6 Februari 1913, 2e afdeeling A, n°. 559, en van 8 Februari 1913, n°. 125, afdeeling Generale Thesaurie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. I. Ons besluit van 28 Juli 1902 (*Staatsblad* n°. 160), gewijzigd bij Onze besluiten van 10 November 1903 (*Staatsblad* n°. 274), 5 November 1906 (*Staatsblad* n°. 277) en 28 Februari 1907 (*Staatsblad* n°. 60), wordt gewijzigd als volgt:

1°. aan art. 10 wordt toegevoegd een nieuwe alinea, luidende als volgt:

„*i.* het voorschrift, dat bij ontbinding of opheffing van de vereeniging, vennootschap of stichting het bestuur, alvorens tot vereffening over te gaan, alle bezittingen, met de daarop rustende lasten en verplichtingen en alle schulden der vereeniging, vennootschap of stichting

gezamenlijk zal aanbieden aan de gemeente of aan de gemeenten, waarin de onroerende goederen der vereeniging, vennootschap of stichting zijn gelegen, tegen teruggave van het bijeengebracht, gestort of ter vestiging van de stichting afgezonderd kapitaal en uitkeering van een billijk bedrag voor liquidatiekosten, onder voorwaarde, dat die eigendommen de bestemming zullen behouden om te dienen in het belang van de verbetering der volkshuisvesting, terwijl bij ontstentenis van onroerende goederen bedoelde aanbieding zal geschieden aan de gemeente waarin de vereeniging, vennootschap of stichting is gevestigd".

2°. Artikel 15, letter *a*, wordt gelezen als volgt:

a. dat de rente en de aflossing van het voorschot moeten voldaan worden in ten hoogste vijftig gelijke annuïteiten of, indien het voorschot renteloos is verleend, de aflossing moet geschieden in ten hoogste vijftig gelijke jaartermijnen".

3°. Aan artikel 15 wordt toegevoegd een nieuwe alinea, luidende als volgt:

„*d.* dat de gemeente ten allen tijde met goedkeuring van Gedeputeerde Staten, of, bij weigering, met Onze goedkeuring, het recht zal hebben alle bezittingen met de daarop rustende lasten en verplichtingen en alle schulden der vereeniging, vennootschap of stichting gezamenlijk over te nemen tegen betaling van een bedrag, bij het verleenen van het voorschot vast te stellen, met dien verstande, dat boven het bijeengebracht, gestort of ter vestiging van de stichting afgezonderd kapitaal slechts een billijke vergoeding voor liquidatiekosten wordt uitgekeerd".

4°. Artikel 16 wordt vervangen door eene nieuwe bepaling, luidende als volgt:

„Verandering van de bestemming der krachtens artikel 15*d* door naasting verkregen goederen is slechts geoorloofd met Onze toestemming en onder voorwaarde, dat de daaruit door de gemeente verkregen zuivere baten in het belang van de verbetering der volkshuisvesting zullen worden aangewend".

5°. Artikel 17 wordt gelezen als volgt:

„Bijdragen uit de gemeentekas, als bedoeld in artikel 30 der Woningwet, worden alleen verleend onder voorwaarde, dat, indien het voorschot of het onafgeloste gedeelte daarvan wordt opgevorderd krachtens artikel 15*b*, de termijnen, tot welker betaling de gemeente zich nog in de toekomst verbonden had, niet meer zullen zijn verschuldigd".

6°. Artikel 18*a* wordt uit § 5 overgebracht naar § 6 en ingevoegd vóór artikel 19.

7°. Aan artikel 19, derde lid, wordt een nieuwe zinsnede toegevoegd, luidende als volgt:

„of dat de gemeente niet voldoende zorg draagt, dat de voorwaarden, waaronder het voorschot is verleend, behoorlijk worden nageleefd".

8°. Artikel 20, vierde lid, wordt gelezen als volgt:

„De bijdrage kan door Ons, Gedeputeerde Staten gehoord, worden verminderd of ingetrokken, indien de behoefte aan eene bijdrage mag geacht worden te zijn verminderd of vervallen, en voorts, indien Ons blijkt, dat de voorgeschoten gelden door de gemeente niet op richtige wijze in het belang der volkshuisvesting worden aangewend of dat de gemeente niet voldoende zorg draagt, dat de voorwaarden, waaronder het voorschot is verstrekt, behoorlijk worden nageleefd".

Art. II. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het geplaatst is.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Justitie en van Financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State gezonden zal worden.

's-Gravenhage, den 12den Februari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) HEEMSKERK.

De Minister van Justitie ad interim,
(*get.*) HEEMSKERK.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 8 *Maart* 1913.)

—

12 *Februari* 1913. BESLUIT, tot wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van 6 Januari 1898 (*Staatsblad* n°. 20), tot vaststelling van een Kiesreglement voor de Kamers van arbeid, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 14 Januari 1908 (*Staatsblad* n°. 28). S. 53.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 7 November 1912, n°. 1881, Afdeeling Arbeid;

Gezien de artikelen 8, 14 en 16 van de wet op de Kamers van arbeid (wet van 2 Mei 1897, *Staatsblad* n°. 141), gewijzigd bij de wet van 3 Februari 1902 (*Staatsblad* n°. 14);

Den Raad van State gehoord (advies van 31 December 1912, nº. 20);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 10 Februari 1913, nº. 159, Afdeeling Arbeid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Eenig artikel.

Het Koninklijk besluit van 6 Januari 1898 (*Staatsblad* nº. 20), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 14 Januari 1908 (*Staatsblad* nº. 28), wordt gewijzigd en aangevuld als volgt:

I. Het derde lid van artikel 43 wordt gelezen als volgt:

„In geval de uren, waarbinnen de stembriefjes moeten worden ingeleverd, door Ons worden aangewezen, kan door Ons, en in andere gevallen door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, ten aanzien van elke verkiezing worden bepaald, dat in afwijking van het voorgeschrevene in het tweede lid van dit artikel de opening van de stembus zal plaats hebben in eene zitting van het stembureau, te houden op den dag na dien der verkiezing op een onderscheidenlijk door Ons of door Onzen Minister te bepalen uur."

II. Tusschen de artikelen 43 en 44 wordt ingelascht het volgend artikel:

Art. 43*bis*. „Wanneer het laatste lid van artikel 43 is toegepast, wordt, zoodra de inlevering der stembriefjes is afgeloopen, de stembus in tegenwoordigheid der in het stemlokaal aanwezige kiezers gesloten en verzegeld.

Het derde lid van artikel 39 zoomede artikel 40 zijn van toepassing.

De ontzegeling van de stembus en de opening van het pakket geschieden door het stembureau bij den aanvang van de zitting, bedoeld in het laatste lid van het vorig artikel.

Op deze zitting is het bepaalde in de artikelen 37 en 38 van toepassing."

III. Aan artikel 44 wordt toegevoegd een nieuw eerste lid, luidende als volgt:

„Nadat de stembus is geopend, worden de stembriefjes dooreengemengd en geteld.".

IV. Tusschen het tweede en derde lid van artikel 52 wordt een nieuw derde lid ingelascht, luidende:

„Wanneer het laatste lid van artikel 43 wordt toegepast, wordt, naar de onderscheiding in dat lid bedoeld, door Ons of door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel het tijdstip aangewezen, waarop de zitting tot het vaststellen van den uitslag der verkiezing zal worden gehouden. Indien tengevolge van onvoorziene omstandigheden op dit tijdstip de in artikel 50 bedoelde stukken nog niet alle naar de gemeente, waar de zetel der Kamer van arbeid is gevestigd, kunnen zijn overgebracht, wordt de zitting door Onzen Commissaris in de provincie bij een met redenen omkleed besluit tot een door hem te bepalen tijdstip verdaagd.".

Het derde lid van artikel 52 wordt het vierde lid en gelezen als volgt:

„Op de in dit artikel bedoelde zittingen is het bepaalde in de artikelen 37 en 38 van toepassing.".

V. In artikel 76 wordt ingelascht:

A. tusschen „het bouwvak . . . . 7 maanden" en „de garnalenvisscherij . . . . 9 maanden": „het eikschillen . . . . 2 maanden".

B. tusschen „de steen-, pan- en estrikfabricage . . . . 5 maanden" en „het verduurzamen van levensmiddelen . . . . 7 maanden": „de tapijtindustrie . . . . 7 maanden".

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaats en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 12den Februari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 22 *Febr.* 1913.)

—

12 *Februari* 1913. BESLUIT, houdende regelen voor het afnemen hier te lande van het zoogenaamd klein-notarisexamen, bedoeld in de artikelen 16*g*. tot 16*n*. van het Reglement op het Notarisambt in *Nederlandsch-Indië*. S. 54.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 7 Februari 1913, Afdeeling A[1], nº. 42;

Overwegende, dat de wenschelijkheid is gebleken om ook hier te lande de gelegenheid open te stellen tot het afleggen van het examen, bedoeld in de artikelen 16*g*. tot 16*n*. van het Reglement op het Notarisambt in *Nederlandsch-Indië* (*Indisch Staatsblad* 1860, nº. 3, juncto *Indisch Staatsblad* 1894, nº. 214, 1907, nº. 485, en 1909, nº. 260);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. I. Het examen, bedoeld in de artikelen 16*g.* tot 16*n.* van het Reglement op het Notarisambt in *Nederlandsch-Indië*, wordt ook in *Nederland* afgenomen naar dezelfde eischen als terzake in *Nederlandsch-Indië* gelden.

Art. II. Het examen wordt in het openbaar afgenomen tweemalen 's jaars en wel in de maanden Juni en December door eene permanente te *'s Gravenhage* zetelende commissie van drie leden en twee plaatsvervangende leden, te benoemen door Onzen Minister van Koloniën. Aan een der leden der Commissie, die vergoeding voor reis- en verblijfkosten volgens de daaromtrent geldende bepalingen en vacatie-gelden ad f 8,— per dag genieten, wordt bij de benoeming het voorzitterschap en aan een ander het secretariaat opgedragen.

Beide zittingen worden door de commissie omstreeks dertig dagen vóór den aanvang tweemalen afgekondigd in de *Staatscourant*.

Binnen veertien dagen na de eerste afkondiging moeten zij, die aan het examen wenschen deel te nemen, daarvan schriftelijk kennis geven aan den secretaris.

Art. III. De commissie brengt jaarlijks aan Onzen Minister van Koloniën een verslag uit van de afgenomen examens en vermeldt daarin ten aanzien van ieder der geëxamineerden den uitslag van het onderzoek.

Art. IV. De commissie biedt Onzen Minister van Koloniën de getuigschriften voor de in het examen geslaagden aan, opdat ze door hem geviseerd en uitgereikt kunnen worden.

Alle geëxamineerden, ook zij die niet zijn geslaagd, ontvangen van den secretaris der commissie zoo spoedig mogelijk mededeeling van den uitslag van hun examen.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's Gravenhage, den 12den Februari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg. 22 Febr.* 1913.)

---

13 *Februari* 1913. BESLUIT, tot wijziging van art. 17, derde lid, en art. 18, derde lid, van het Koninklijk besluit van 25 Juni 1912 (*Staatsblad* n°. 192), waarbij algemeene regelen omtrent den bouw en de inrichting van schoollokalen voor openbaar lager onderwijs zijn vastgesteld. S. 55.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 30 December 1912, n°. 7831/3, afdeeling Lager Onderwijs;

Den Raad van State gehoord, advies van 28 Januari 1913, n°. 57;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 11 Februari 1913, n°. 1392, afdeeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Artikel 17, derde lid, van Ons besluit van 25 Juni 1912 (*Staatsblad* n°. 192), waarbij algemeene regelen omtrent den bouw en de inrichting van schoollokalen voor openbaar lager onderwijs zijn vastgesteld, wordt gelezen als volgt:

„Van de regelen, vastgesteld bij artikel 14, vierde tot zevende lid, alsmede van de bepaling in artikel 7, dat de gangpaden tusschen de naast elkander geplaatste rijen banken eene breedte hebben van ten minste 0.5 M., van de bepaling in artikel 8, tweede lid, dat de zoldering van het schoolvertrek niet gewelfd mag zijn, en van de bepaling in artikel 10, derde lid, dat in elk schoolvertrek de onderramen van ten minste één lichtkozijn geheel moeten kunnen worden opengeslagen, kan door den districts-schoolopziener ontheffing worden verleend. Bij het verleenen van de ontheffing van de bepaling van artikel 7 wordt door hem de breedte van de daar bedoelde gangpaden vastgesteld".

Art. II. Artikel 18, derde lid, van Ons voormeld besluit wordt gelezen als volgt:

„Van de bepaling in artikel 7, dat de gangpaden tusschen de naast elkander geplaatste rijen banken eene breedte hebben van ten minste 0.5 M., van de bepaling in artikel 8, tweede lid, dat de zoldering van het vertrek niet gewelfd mag zijn, en van de bepaling in artikel 10, derde lid, dat in elk schoolvertrek de onderramen van ten minste één lichtkozijn geheel moeten kunnen worden opengeslagen, kan door den districts-schoolopziener ontheffing worden verleend".

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst

en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 13den Februari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 26 *Febr.* 1913.)

—

13 *Februari* 1913. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 14den Augustus 1901 (*Staatsblad* nº. 204), ter uitvoering van de artikelen 8, 11, 13, 19 en 21 der Wet op de paardenfokkerij 1901, gelijk dat besluit is gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van den 3den Februari 1902 (*Staatsblad* nº. 15) en den 1sten November 1906 (*Staatsblad* nº. 278). S. 56.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 16 Januari 1913, Directie van den Landbouw, nº. 483, afdeeling II, Bureau A;

Overwegende, dat het wenschelijk is het Koninklijk besluit van den 14den Augustus 1901 (*Staatsblad* nº. 204), ter uitvoering van de artikelen 8, 11, 13, 19 en 21 van de Wet op de paardenfokkerij 1901, gelijk dat besluit is gewijzigd bij de besluiten van 3 Februari 1902 (*Staatsblad* nº. 15) en 1 November 1906 (*Staatsblad* nº. 278), andermaal te wijzigen;

Den Raad van State gehoord (advies van 4 Februari 1913, nº. 52);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 11 Februari 1913, Directie van den Landbouw, nº. 1296, afdeeling II, bureau A;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Tusschen de artikelen 18 en 19 van het Koninklijk besluit van den 14den Augustus 1901 (*Staatsblad* nº. 204), ter uitvoering van de artikelen 8, 11, 13, 19 en 21 van de Wet op de paardenfokkerij 1901, gewijzigd bij de besluiten van 3 Februari 1902 (*Staatsblad* nº. 15) en 6 November 1906 (*Staatsblad* nº. 278), wordt een nieuw artikel opgenomen, luidende:

Art. 18*bis*. Aan de toekenning van premiën en onderhoudsbijdragen kan door de provinciale regelingscommissiën, onder goedkeuring van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, de voorwaarde worden verbonden, dat de hengsten moeten worden gestationneerd in de door die commissiën aan te wijzen gemeenten of moeten worden gebezigd voor het dekken van een door die commissiën te bepalen getal merriën, behoorende tot een door haar aangewezen type.

2. Dit besluit treedt in werking op den 2den dag na de dagteekening van het *Staatsblad* en de *Staatscourant*, waarin het geplaatst is.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 13den Februari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 20 *Febr.* 1913.)

—

14 *Februari* 1913. BESLUIT, houdende beslissing dat noch bij de wet tot regeling van het lager onderwijs noch bij eenige andere wet beroep op de Kroon is toegelaten tegen een besluit van Gedep. Staten, waarbij afwijzend is beschikt op een verzoek van het hoofd eener openbare lagere school om te bevorderen, dat hem eene vergoeding voor huishuur worde toegekend.

WIJ WILHELMINA, enz.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door P. H. CLAESSENS, hoofd der openbare lagere school te *Heer*, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Limburg* van 24 Mei 1912, 4e afd. litt. 3423/46, waarbij afwijzend is beschikt op zijn verzoek om te bevorderen, dat hem, met het oog op den ongunstigen onderhoudstoestand zijner ambtswoning, eene vergoeding voor huishuur worde toegekend;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 15 Januari 1913, nº. 430;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 12 Februari 1913, nº. 894, afdeeling Onderwijs;

Overwegende: dat nadat op 1 November 1911 een ambtswoning ter beschikking was gesteld van P. H. CLAESSENS, hoofd der openbare lagere school te *Heer*, deze zich tot den Raad der gemeente *Heer* heeft gewend met het verzoek, bedoeld woonhuis in bewoonbaren toestand te brengen, dat, aangezien aan zijn verzoek niet werd voldaan, de adressant de tusschenkomst van Gedeputeerde Staten van *Limburg* heeft ingeroepen, welk college, na den Provincialen Hoofdingenieur te hebben

gehoord, op 24 Mei 1912 heeft besloten, den adressant te kennen te geven, dat uit een onderzoek door een deskundige ingesteld, gebleken was, dat het bedoelde gebouw in eenen voor bewoning voldoenden toestand was gebracht en er voor hun college geen termen bestonden, hun tusschenkomst te verleenen; dat de adressant zich hierop tot Ons heeft gewend met verzoek hem, met ingang van 1 November 1911, vergoeding van woninghuur toe te kennen, totdat aan den onredelijken woningtoestand een einde zal zijn gemaakt;

Overwegende, dat tegen het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van *Limburg*, als zijnde niet krachtens de wet tot regeling van het Lager Onderwijs genomen, niet bij deze wet beroep is opengesteld, en dit beroep evenmin door eenige andere wet is toegekend; weshalve appellant in zijn beroep niet-ontvankelijk behoort te worden verklaard;

Gezien de Wet tot regeling van het Lager Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

appellant niet-ontvankelijk te verklaren in zijn beroep.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. d. B. A.)

—

15 *Februari* 1913. WET, tot verhooging van de begrooting van uitgaven, ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1912. S. 57.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd.

Het totaal van voormelde begrooting voor het dienstjaar 1912 wordt tengevolge hiervan verhoogd met *f* 103,000, en gebracht op *f* 856,100.

—

15 *Februari* 1913. WET, houdende aanvulling en verhooging van het *achtste* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912. S. 58.

Bij deze wet worden eenige artikels ingevoegd, wordt de omschrijving van een artikel veranderd en wordt een artikel verhoogd.

Tengevolge hiervan worden de IXde, de XIIde en de XVIIde Afdeelingen van meergemelde begrooting onderscheidenlijk verhoogd met *f* 500, *f* 69,000 en *f* 25,000, terwijl het eindcijfer dier begrooting wordt verhoogd met *f* 94,500.

—

15 *Februari* 1913. WET, houdende toepassing van artikel 53 der „Pensioenwet voor de landmacht 1902" ten behoeve van den gewezen Luitenant-Kolonel-titulair (Kapitein) S. P. LINDHOUT. S. 59.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de bepalingen der „Pensioenwet voor de landmacht 1902" geen billijken maatstaf opleveren tot vergelding met pensioen van de diensten, bewezen door den met rang van kolonel eervol ontslagen Luitenant-Kolonel-titulair (Kapitein) S. P. LINDHOUT, van den Staf der Infanterie, laatstelijk Directeur der Topographische Inrichting, en dat voor dit buitengewoon geval, overeenkomstig artikel 53 van vorengemelde wet eene voorziening behoort getroffen te worden bij afzonderlijke wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. **1**. Voor den met rang van Kolonel eervol ontslagen Luitenant-Kolonel-titulair (Katein) S. P. LINDHOUT, van den Staf der Infanterie, laatstelijk Directeur der Topographische Inrichting, wordt, met afwijking van het bepaalde in de laatste zinsnede van artikel 16 van de „Pensioenwet voor de landmacht 1902", het pensioen vastgesteld op het bedrag, hetwelk op den staat, bedoeld bij artikel 15, 1ste lid, van genoemde wet, is aangegeven voor den rang van Luitenant-Kolonel.

2. Deze wet wordt geacht te zijn in werking getreden op den 1sten Juli 1912.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 15den Februari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) H. COLIJN.

(*Uitgeg.* 5 *Maart* 1913.)

—

18 *Februari* 1913. BESLUIT, tot bepaling van den dag van het in werking treden van het Diplomatiek Reglement (*Staatsblad* n°. 289 van 1912). S. 60.

Bepaald op 1 *Januari* 1913.

---

18 *Februari* 1913. WET, tot vaststelling van het *tiende* hoofdstuk de Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 61.

Bij deze wet wordt het Xde hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1913, betreffende het *Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel*, vastgesteld, zooals hierna verkort volgt:

1e	Afd.:	Kosten van het Departement	f 224,191.—
2e	„	Landbouw	„ 3,329,326.84[5]
3e	„	Nijverheid	„ 6,912,230.—
4e	„	Handel	„ 347,285.—
5e	„	Arbeid	„ 500,980.—
6e	„	Arbeidersverzekering	„ 593,075.—
7e	„	Pensioenen, wachtgelden, gratificatiën en toelagen (met uitzondering van die, welke komen ten laste van het Staatsmijnbedrijf)	„ 68,377.—
8e	„	Onvoorziene behoeften	„ 50,000.—
		Totaal van het Xde hoofdstuk	f 12,025,464.84[5]

---

18 *Februari* 1913. Wet, tot vaststelling van het *derde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 62.

Bij deze wet wordt het IIIde hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1913, betreffende het *Departement van Buitenlandsche Zaken*, vastgesteld, zooals hierna verkort volgt:

1e	Afd.:	Kosten van het Departement	f 124,400.—
2e	„	Kosten van buitenlandsche zendingen en consulaten	„ 1,142,414.20
3e	„	Verschillende uitgaven	„ 80,950.—
4e	„	Pensioenen, wachtgelden en toelagen	„ 37,424.—
5e	„	Onvoorziene uitgaven	„ 10,000.—
		Totaal van het IIIde hoofdstuk	f 1,395,188.20

---

19 *Februari* 1913. Besluit, tot vaststelling van een reglement van politie voor de visschershaven te *IJmuiden*. S. 63.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 12 December 1912, n°. 213, Afdeeling Waterstaat;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) tot vaststelling van bepalingen betreffende 's Rijks waterstaatswerken;

Den Raad van State gehoord advies van 28 Januari 1913, n°. 66);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 17 Februari 1913, n°. 248, Afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vast te stellen het navolgende

REGLEMENT VAN POLITIE *voor de visschershaven te IJmuiden.*

Art. 1. In de haven worden alleen toegelaten visschersvaartuigen met hunne sleepers, zoomede vaartuigen, welke moeten laden of lossen ten dienste van de visscherij of van den vischhandel.

De grootste geoorloofde diepgang der vaartuigen is 4.50 M.; de grootste geoorloofde lengte voor andere dan visschersvaartuigen is 50 M., met dien verstande, dat de Ingenieur onder daarbij door hem te stellen voorwaarden toestemming kan geven om in de haven te komen met vaartuigen met een grootsten diepgang van 5 M., of van eene grootere lengte dan 50 M.

Bij het ontstaan van ondiepten of bij lage waterstanden heeft de havenmeester het recht den hierboven genoemden diepgang te beperken.

2. Het hebben en houden liggen van vischkaren, bunbooten of andere bergplaatsen voor levende visch, zonder dat de Ingenieur daarvoor onder daaromtrent te stellen voorwaarden vergunning heeft verleend, is verboden.

3. Het is verboden de haven aan te doen, wanneer aan de oostzijde van den havenmond *des daags* eene roode vlag of *des nachts* een rood licht is geplaatst.

4. Bij het binnenkomen van den havenmond moet de vaart door het afsluiten van stoom of het innemen van zeilen worden verminderd en zoodanig geregeld, dat het vaartuig bestuurbaar blijft naar de aangewezen ligplaats, zonder hinder voor de gemeerd liggende vaartuigen. Ook bij het verlaten van den havenmond moet langzaam worden gevaren.

De kluifhouten moeten bij het binnenkomen en verlaten van de haven ingevoerd zijn en ankers, trawlborden en haken, alsmede alle andere voorwerpen, waarvan het uitsteken niet

onvermijdelijk is, moeten binnen boord liggen.

5. De schipper moet zijn vaartuig de ligplaats doen innemen, welke door of van wege den havenmeester wordt aangewezen en welke, zoo dikwijls deze dit noodig oordeelt, door hem kan worden veranderd.

Als algemeene regel geldt daaromtrent het volgende:

Voor de Rijksvischhallen of andere voor afslag aangewezen plaatsen mogen alleen vaartuigen liggen om te lossen. Innemen van ijs en proviand — doch alleen tijdens het lossen — wordt niet als laden beschouwd. Zoodra de lading gelost is, moeten de vaartuigen verhaald worden naar de voor uitrusting bestemde kaden, steigers en loopbruggen.

Wanneer vaartuigen moeten wachten op gelegenheid tot lossen, kunnen vaartuigen, waarvan de lossing, naar het oordeel van den havenmeester, vlugger zou kunnen geschieden, op diens aanwijzing van de loskade verwijderd worden, ook vóórdat zij met lossen gereed zijn.

Aan vaartuigen, die tijdelijk niet aan de visscherij deelnemen en ligruimte innemen, welke naar het oordeel van den Ingenieur voor andere doeleinden moet worden bestemd, kan van zijnentwege door den havenmeester worden gelast, de haven te verlaten.

6. De schipper, zijn vaartuig verlatende, moet zich door een geschikt persoon doen vervangen, die voor de naleving der voorschriften van dit reglement in de plaats van den schipper treedt.

Indien een vaartuig geen schipper heeft, zorgt de reeder van het vaartuig of diens vertegenwoordiger te *IJmuiden*, dat een geschikt persoon aan boord is, die voor de naleving van dit reglement verantwoordelijk is.

De havenmeester kan afwijking van dit voorschrift toestaan.

7. De schipper moet gedoogen, dat op aanwijzing van of vanwege den havenmeester een ander vaartuig ter zijde van het zijne komt en daarover gemeenschap met den wal hebbe, ook om te lossen of te laden.

8. De schipper moet de noodige maatregelen nemen, dat bij kentering van het getijde, zijn vaartuig niet tegen een ander vaartuig of tegen de werken kan aanzwaaien, en in het bijzonder acht geven op het vieren of stijfhalen der meertouwen in verband met het getijde.

Indien de havenbeambten de voor het meren van vaartuigen genomen maatregelen onvoldoende achten, kunnen zij den schipper gelasten daarin verandering te brengen.

9. Behoudens overmacht, ter beoordeeling van de havenbeambten, is het verboden zonder vergunning van den havenmeester in de haven te dreggen, te ankeren of katankers te plaatsen, terwijl een gediend hebbend anker terstond moet worden gelicht.

10. Het is verboden in de haven kantgezette zeilen te hebben.

11. Het is verboden te lossen of te laden op andere dan de daartoe bestemde of door of vanwege den havenmeester aangewezen plaatsen.

12. Het is verboden, op de los- of laadplaatsen, op de loopbrug of op de boorden der haven andere voorwerpen of goederen neder te leggen dan welke zijn gelost of moeten worden ingescheept of goederen te laten liggen na ververloop van den door of vanwege den havenmeester voor de inlading of wegvoering bepaalden termijn.

13. Het is verboden langs de berghouten, aan de stootklossen of vooraan de zwaarden van de vaartuigen uitstekende ijzers of punten te hebben.

14. Het is verboden in de haven en op of in de daartoe behoorende gronden of inrichtingen op eenigerlei wijze vischafval of andere vaste stoffen te brengen met het kennelijke doel deze achter te laten.

Indien de havenmeester dit noodig oordeelt, kan hij den schipper van een vaartuig, dat langs den kant gelost of geladen heeft, opdragen het gebruikte gedeelte los- of laadkade te reinigen.

In staat van ontbinding verkeerende vischafval, voor zoover deze zich niet in goed gesloten vaten bevindt, mag in de haven alleen in het ruim van overdekte vaartuigen worden overgeladen.

15. Het is verboden, zonder vergunning van den Minister, in de haven vaartuigen te sloopen.

16. Het is verboden, zonder vergunning van den havenmeester, aan boord van eenig vaartuig licht ontvlambare of bij ontvlamming fel brandende stoffen te smelten, te koken of te warmen, te schieten, buskruit te ontbranden of eenig vuurwerk af te steken.

17. De schipper, op wiens vaartuig brand is ontstaan, moet terstond de klok doen luiden of een daarmede overeenkomstig geluid doen hooren en het vaartuig uit de nabijheid van andere vaartuigen verhalen.

18. Indien een vaartuig lek in de haven komt, of indien aan een in de haven vertoevend vaartuig een lek ontstaat, is de schipper

verplicht daarvan onmiddellijk aan een havenbeambte kennis te geven.

19. Het is verboden in de haven geluidseinen te geven, voor zoover die voor veilige vaart naar het oordeel van den havenmeester niet vereischt waren.

Des nachts mag aan boord van een vaartuig geen klok worden geluid, tenzij in geval van brand of eenig ander onheil.

20. Drijvende of opgevischte voorwerpen, waarvan de eigenaar onbekend is, moeten door den vinder aan den havenmeester worden afgegeven.

21. De publieke verkoop van de visch geschiedt door tusschenkomst van de daartoe van Rijkswege aangestelde beambten en overeenkomstig de daarvoor door den Minister nader vast te stellen bepalingen.

Het is verboden binnen de grenzen van de visschershaven visch publiek te verkoopen op andere wijze dan in het eerste lid is bepaald.

22. Het is verboden, zonder vergunning van den Minister, in, op, onder, of over de haven en de tot de haven behoorende gronden of inrichtingen eenig werk uit te voeren.

23. Met de handhaving van dit reglement zijn belast:

de Ingenieur, de Administrateur der visschershaven, de ambtenaren en beambten der Rijks- en Gemeente Politie, de ambtenaren van den Waterstaat, die van het Loodswezen, die van de ambulante recherche te water, die belast met het toezicht op de visscherij en de havenbeambten.

De ambtenaren en beambten, in het eerste lid bedoeld, zijn bevoegd tot de handelingen, in artikel 6 der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) omschreven.

De door hen opgemaakte processen-verbaal worden door tusschenkomst van den Ingenieur aan den Ambtenaar van het Openbaar Ministerie gezonden.

24. De Ingenieur, de ambtenaren van den Waterstaat, de Administrateur van de visschershaven en de havenmeester zijn bevoegd tot de handelingen, in artikel 3 der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) omschreven.

25. De schipper moet de bevelen opvolgen, welke hem door of vanwege den Ingenieur of den havenmeester in het belang van het gebruik der haven of van dat der werken worden gegeven.

Van de bevelen, in het eerste lid genoemd, is, onverminderd de verplichting om daaraan onmiddellijk te voldoen, hooger beroep op den Commissaris der Koningin.

26. Van alle schade, welke aan de werken wordt toegebracht, wordt door den ambtenaar van den Waterstaat of den havenbeambte, die zulks bemerkt of verneemt, proces-verbaal opgemaakt.

Dat proces-verbaal houdt in: den staat, waarin het beschadigde zich vóór het ongeval bevond; de omstandigheden, waaronder de beschadiging heeft plaats gevonden; de vermoedelijke kosten der herstelling; den persoon, die tot de vergoeding gehouden wordt geacht en het bedrag, dat door dezen is verschuldigd.

Tot vaststelling van dat bedrag wordt acht geslagen op den toestand, waarin de werken zich vóór dat de schade was toegebracht, bevonden.

Het proces-verbaal wordt ingezonden aan den Ingenieur en zoo mogelijk in afschrift aan den geverbaliseerde medegedeeld.

Van de beslissing van den in het eerste lid bedoelden ambtenaar of beambte is, overeenkomstig artikel 4 der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69), beroep op den Ingenieur.

27. In dit reglement wordt verstaan:

onder *visschershaven* of *haven*:

de haven met al de daartoe behoorende kaden, steigers, gebouwen en verdere inrichtingen, zooals die is begrepen binnen de op het terrein door merkteekenen aangegeven grenslijnen;

onder *schipper*: ieder gezagvoerder of die dezen vervangt;

onder *dag*: de tijd tusschen op- en ondergang der zon;

onder *nacht*: de tijd tusschen onder- en opgang der zon;

onder *Minister*: de Minister met de uitvoering van dit besluit belast;

onder *Commissaris der Koningin*:

de Commissaris der Koningin in de provincie Noord-Holland;

onder *ambtenaren van den Waterstaat*: de Inspecteurs-Generaal, de Hoofdingenieurs-Directeuren, Ingenieurs, Adjunct-Ingenieurs en Opzichters van den Rijkswaterstaat;

onder *Ingenieur*: de Ingenieur van den Rijkswaterstaat, belast met het toezicht op het beheer der visschershaven;

onder *havenbeambten*: de havenmeester, onderhavenmeester, afslagers, havenknechten en halknechten.

Met *visch* worden in dit reglement schaal- en schelpdieren gelijkgesteld.

28. Elke schipper, die van de haven gebruik

maakt, moet van een exemplaar van dit reglement voorzien zijn.

Hij moet dit desgevorderd aan de ambtenaren en beambten, in artikel 23 bedoeld, vertoonen.

Dit reglement wordt gedrukt en algemeen verkrijgbaar gesteld.

Mede wordt gedrukt en algemeen verkrijgbaar gesteld eene vertaling van het reglement in het Engelsch, het Duitsch, het Fransch en het Noorsch.

29. Overtreding van de bepalingen van dit reglement wordt, voor zoover daartegen niet bij de wet is voorzien, gestraft als volgt:

a. met hechtenis van ten hoogste *zestig dagen*, of geldboete van ten hoogste *driehonderd gulden*, de overtreding van artikel 1, tweede lid, artikel 2 en artikel 3;

b. met hechtenis van ten hoogste *dertig dagen*, of geldboete van ten hoogste *honderd vijftig gulden*, de overtreding van artikel 4, tweede lid, artikel 5, eerste lid, artikel 13, artikel 16 en artikel 22;

c. met geldboete van ten hoogste *honderd gulden*, de overtreding van artikel 5, tweede lid, artikel 6, eerste en tweede lid, artikel 7, artikel 8, artikel 9, artikel 10, artikel 11, artikel 14, eerste lid, en artikel 25, eerste lid;

d. met geldboete van ten hoogste *vijf en zeventig gulden*, de overtreding van artikel 15;

e. met geldboete van ten hoogste *vijftig gulden*, de overtreding van artikel 4, eerste lid, artikel 20 en artikel 21, tweede lid;

f. met geldboete van ten hoogste *vijf en twintig gulden*, de overtreding van artikel 12, artikel 14, derde lid, artikel 17, artikel 18, artikel 19 en artikel 28, tweede lid.

30. De Minister is gemachtigd afwijking toe te staan of te bevelen van de bepalingen der artikelen 1, 4, 5, 9, 10, 11, 12, 16, 19, 20, 21 en 22 van dit reglement.

II. te bepalen, dat met het in werking treden van het sub I bedoelde reglement, is vervallen het reglement, vastgesteld bij Ons besluit van 25 Maart 1899 (*Staatsblad* n°. 85) en achtereenvolgens gewijzigd bij Onze besluiten van 23 April 1900 (*Staatsblad* n°. 71) en 20 Mei 1911 (*Staatsblad* n°. 131).

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's Gravenhage, den 19den Februari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 4 *Maart* 1913.)

—

19 *Februari* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende declaratiën in geval van onteigeningen bij besmettelijke ziekten bij menschen.

In de voorschriften, toegezonden bij de circulaire van mijn ambtsvoorganger van 29 Januari 1891, n°. 589², afd. A. Z. C. (Bijv. *Staatsblad* n°. 47, 1891), is o. a. bepaald, dat bij onteigening krachtens art. 5 der wet van 4 December 1872, *Staatsblad* n°. 134, ten laste van het Rijk komt een schrijfloon van hoogstens *f* 2.— per onteigening, indien het schrijfwerk niet door den Burgemeester is verricht. Ik wil in het midden laten de vraag of het Rijk uit algemeene beginselen en op grond van bovenaangehaalde wet wel verplicht is tot betaling van deze schrijfloonen. Aan de eenmaal uitgesproken erkenning om deze aan het Rijk in rekening te kunnen brengen, wil ik thans niet meer raken. Het komt mij echter voor, dat meermalen schrijfloon in rekening wordt gebracht, hetwelk geheel buiten verhouding staat tot het verrichte werk. Het in bovenbedoelde circulaire gestelde maximum van *f* 2.— heeft het oog op het geval, dat geen gebruik wordt gemaakt van imprimé's en dat de omschrijving van de onteigende artikelen meer tijd vordert dan in gewone omstandigheden. Het kan echter nimmer de bedoeling van die circulaire zijn geweest, dat voor invulling van imprimé's bij normale onteigeningen het maximum bedrag ad *f* 2.— wordt berekend. In dat geval vordert het te verrichten werk ter nauwernood een half uur en het komt mij voor, dat alsdan een loon van 50 cent ruim voldoende kan worden geacht.

Ik heb de eer UH.E.G. te verzoeken toe te zien dat niet meer dan laatstgenoemd bedrag in rekening wordt gebracht.

---

20 *Februari* 1913. WET, tot vaststelling van het *tweede* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 64.

Bij deze wet wordt het IIde hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1913, betreffende de *Hooge Colleges van Staat en het Kabinet der Koningin*, vastgesteld, zooals hierna verkort volgt:

1e	Afd.:	De Staten-Generaal	f 414,265.—
2e	„	De Raad van State	„ 112,000.—
3e	„	De Algemeene Rekenkamer	„ 156,712.50
4e	„	De Kanselarij der Nederlandsche Orden	„ 18,950.—
5e	„	Het Kabinet der Koningin	„ 42,420.—
6e	„	Pensioenen, wachtgelden, gratificatiën, toelagen en kosten voor de vergaderingen van den Ministerraad	„ 36,465.—
7e	„	Onvoorziene uitgaven	„ 5,000.—
		Totaal van het IIde hoofdstuk	f 785,812.50

20 *Februari* 1913. Wet, tot vaststelling van het *zevende* hoofdstuk *B* der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 65.

Bij deze wet wordt het VIIde hoofdstuk *B* der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1913, betreffende het *Departement van Financiën*, vastgesteld, zooals hierna verkort volgt:

1e	Afd.:	Kosten van het Departement	f 401,238.—
2e	„	Kosten van de Grootboeken der Nationale Schuld, van de rentebetaling en van het Agentschap van het Ministerie van Financiën te Amsterdam	„ 82,300.—
3e	„	Kosten van 's Rijks schatkist	„ 120,421.—
4e	„	Kosten van het Muntwezen	„ 1,150,002.50
5e	„	Kosten van administratie der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen, en van den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken	„ 7,756,974.—
6e	„	Kosten van administratie van het zegel, de registratie, de successie, de hypotheken en het kadaster, de vermogensbelasting, de Staatsloterij, de domeinen onder beheer van het Departement van Financiën, het geldelijk beheer der groote wegen, vaarten en veren en der visscherijen op de Schelde en Zeeuwsche Stroomen	„ 2,641,671.—
7e	„	Kosten der Eeredienſten	„ 1,974,617.08
8e	„	Kosten van den Pensioenraad, pensioenen, enz.	„ 1,310,435.25
9e	„	Uitkeeringen, verschillende uitgaven, wachtgelden, onderstanden, gratificatiën en toelagen	„ 11,345,587.—
10e	„	Voorschotten uit 's Rijks schatkist	„ 4,048,000.—
11e	„	Onvoorziene uitgaven	„ 36,000.—
		Totaal van het VII hoofdstuk *B*	f 30,867,245.83

20 *Februari* 1913. Wet, tot regeling van de inkomsten en uitgaven van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1913 en regeling van de afschrijvingen en van de uitkeeringen aan 's Rijks middelen ten laste van dat bedrijf. S. 66.

Wij WILHELMINA, enz... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat ingevolge de wet van 16 Februari 1912 (*Staatsblad* nº. 85), eene afzonderlijke begrooting van inkomsten en uitgaven voor het Staatsmuntbedrijf voor het jaar 1913 bij de wet behoort te worden vastgesteld en voorts bij deze wet voor een tijdvak van vijf jaren behooren te worden geregeld de afschrijvingen voor de verschillende categorieën van bezittingen van dat bedrijf, alsmede eenige uitkeeringen aan 's Rijks middelen ten laste van dat bedrijf;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. De begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsmuntbedrijf wordt voor den dienst van 1913 vastgesteld als is aangegeven op den bij deze wet behoorenden staat.

2. Wanneer het bedrag uitgetrokken bij een der artikelen 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 en 13 der bij artikel 1 dezer wet vastgestelde begrooting van uitgaven ontoereikend wordt bevonden, kan het met inachtneming van het voorschrift, vervat in het 2de lid van artikel 24

der wet van 5 October 1841 (*Staatsblad* nº. 40), door overschrijving uit artikel 14 dier begrooting worden aangevuld.

Op gelijke wijze kunnen, zoo noodig, de artikelen 10 en 13 door overschrijving uit de andere in het 1ste lid genoemde artikelen der begrooting worden aangevuld en eveneens artikel 10 door overschrijving uit artikel 13 en omgekeerd.

3. Op artikel 14 der bij artikel 1 dezer wet vastgestelde begrooting van uitgaven worden aangewezen de tot het dienstjaar 1913 behoorende uitgaven, het muntbedrijf betreffende, die hare omschrijving niet vinden in een der andere artikelen dier begrooting en moeten dienen ter voorziening in behoeften, die in den loop van dat dienstjaar onverwacht opkomen.

Die uitgaven worden, voor elke soort afzonderlijk, in de rekening gebracht en omschreven.

4. Gedurende de jaren 1913 tot en met 1917 wordt telken jare 3,75 ten honderd van de kapitalen, welke op 1 Januari van dat jaar uit 's Rijks schatkist aan het muntbedrijf verstrekt en nog niet terugbetaald waren, door het bedrijf aan 's Rijksmiddelen uitgekeerd.

5. Gedurende de jaren 1913 tot en met 1917 wordt, behoudens verhooging bij de wet, telken jare van de aanschaffingswaarde der bezittingen van het Staatsmuntbedrijf zooveel ten honderd afgeschreven als voor de verschillende categorieën dier bezittingen hieronder is bepaald:

a. gebouwen (zonder den grond, waarop die gebouwen zijn gesticht of welke bij die gebouwen behoort), 1½ ten honderd;

b. muntpersen, stootschroeven, wals-, pons- en kartelmachines, scharen, roteerende messen, balansen en gewichten, smelt- en gloeiovens, transportwagens en meubelen, 5 ten honderd;

c. werktuigen, niet onder *b* genoemd, als draai-, frais-, reductie-, schaaf- en slijpbanken, boor-, zaag-, blaas-, weeg-, uitzoek- en schudmachines, hardingsovens, stoomketels, drijfwerk, modellen, hulpwerktuigen, electrische zwak- en sterkstroom-installatiën, 10 ten honderd.

6. Gedurende de jaren 1913 tot en met 1917 wordt telken jare 5,44 ten honderd der ten laste van het muntbedrijf gebrachte bezoldigingen, welker genot aanspraak geeft op pensioen, door het bedrijf aan 's Rijks middelen uitgekeerd.

7. Gedurende de jaren 1913 tot en met 1917 wordt telken jare 0,2 ten honderd der waarde van de gebouwde eigendommen en van de voor verzekering in aanmerking komende roerende goederen van het muntbedrijf, als premie voor de door den Staat te dragen risico van brand, door het bedrijf aan 's Rijks middelen uitgekeerd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 20sten Februari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 1 *Maart* 1913.)

STAAT, *bedoeld in artikel* 1 *van de wet houdende vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsmuntbedrijf over het dienstjaar* 1913.

INKOMSTEN.

1.	Muntloon voor aanmuntingen voor rekening van het Rijk.	ƒ 78,502.50
2.	Muntloon voor aanmuntingen voor rekening van het Departement van Koloniën . . .	383,776.—
3.	Muntloon voor aanmuntingen voor rekening van particulieren	33,600.—
4.	Levering van medailles en medaillestempels	26,300.—
5.	Levering van modellen, legger- en dienststempels enz. . . .	34,700.—
6.	Opbrengst van den verkoop van oude goederen	100.—
7.	Uitkeering uit 's Rijks middelen wegens kapitaalsvermeerdering	*Memorie.*
8.	Uitkeering uit 's Rijks middelen ten bedrage van het zuiver verlies	*Memorie.*
9.	Toevallige baten	*Memorie.*
		ƒ 556,978.50

UITGAVEN.

1.	Traktementen en personeele toelagen van den muntmeester en van de andere ambtenaren bij 's Rijks Munt, loonen der losse werklieden, belooningen wegens over- en extra werk, premiën en ziekengelden, kosten van geneeskundig onderzoek, alsmede reis- en verblijfkosten van de ambtenaren van 's Rijks Munt .	ƒ 143,315.—
2.	Toelagen aan eervol ontslagen werklieden	1,500.—

3.	Premie ingevolge de Ongevallenwet 1901	ƒ 1,800.—
4.	Verbetering, lasten en onderhoud der gebouwen en terreinen, aanschaffing en onderhoud van werktuigen en meubelen	35,650.—
5.	Bureel- en lokaalbehoeften, drukwerk, aankoop van boeken, munten en penningen, kosten van vervoer van materialen, water, diverse kleine uitgaven	5,400.—
6.	Brandstoffen, gas, electriciteit en magazijnsgoederen . . .	57,600.—
7.	Aankoop van metalen ter vervaardiging van medailles enz. tot bijzet bij goudaanmuntingen voor particulieren, alsmede tot dekking van het fabrieksverlies op de aanmuntingen geleden, en van het nadeelig saldo der verschillen tusschen het wettelijk en werkelijk gewicht en gehalte van in 1913 vervaardigde munten.	40,500.—
8.	Reis- en verblijfkosten en vacatiegelden der leden van de Commissie voor het muntwezen	400.—
9.	Uitkeering aan 's Rijks middelen ten bedrage van $3^3/_4$ % van de kapitalen op 1 Januari 1913 uit 's Rijks schatkist aan het bedrijf verstrekt en nog niet terugbetaald	ƒ 26,600.—
10.	Uitkeering aan 's Rijks middelen wegens kapitaalsvermindering	950.—
11.	Uitkeering aan 's Rijks middelen ten bedrage van 5.44 % der ten laste van het bedrijf gebrachte bezoldigingen, welker genot aanspraak geeft op pensioen	5,156.50
12.	Uitkeering aan 's Rijks middelen als premie wegens brandverzekering	1,390.—
13.	Uitkeering aan 's Rijks middelen ten bedrage van de zuivere winst	231,717.—
14.	Onvoorziene uitgaven . . .	5,000.—
		ƒ 556,978.50

—

20 *Februari* 1913. WET, tot vaststelling van het *twaalfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 67.

Bij deze wet wordt het XIIde hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1913, betreffende de *onvoorziene uitgaven*, vastgesteld op ƒ 50,000.

---

20 *Februari* 1913. WET, tot vaststelling van het *vierde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 68.

Bij deze wet wordt het IVde hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1913, betreffende het *Departement van Justitie*, vastgesteld, zooals hierna verkort volgt:

1e	AFD.	Kosten van het Departement.	ƒ 254,369.50
2e	„	Kosten van de rechterlijke macht.	„ 2,481,578.50
3e	„	Kosten van het Hoog Militair Gerechtshof en de auditiën in de militaire arrondissementen	„ 54,785.—
4e	„	Kosten van den Centralen Raad van Beroep en van de Raden van Beroep	„ 198,000.—
5e	„	Gerechtskosten	„ 421,000.—
6e	„	Kosten van algemeene of Rijkspolitie	„ 1,943,275.—
7e	„	Kosten van gevangenissen en Rijkswerkinrichtingen	„ 2,497,485.—
8e	„	Kosten van het Rijkstucht- en opvoedingswezen	„ 2,082,238.50
9e	„	Gebouwen	„ 587,369.—
10e	„	Pensioenen, wachtgelden, gratificatiën enz.	„ 687,000.—
11e	„	Verschillende uitgaven.	„ 36,600.—
12e	„	Onvoorziene uitgaven	„ 50,000.—
		Totaal van het IVde hoofdstuk . . .	ƒ 11,293,670.50

---

20 *Februari* 1913. BESLUIT, tot aanwijzing van *Amsterdam* voor opslag van *ruw* zout, bij aanvoer van het buitenland, in *particulier* entrepot. S. 69.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 18 Februari 1913, nº. 95, Accijnzen;

Gezien hoofdstuk III der wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* nº. 227), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 5 Februari 1912 (*Staatsblad* nº. 30);

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen:

Met ingang van de dagteekening van dit besluit, wordt *Amsterdam* aangewezen voor opslag van *ruw* zout, bij aanvoer van het buitenland, in *particulier* entrepot.

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 20sten Februari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 8 *Maart* 1913.)

---

21 *Februari* 1913. WET, tot vaststelling van het *negende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 70.

Bij deze wet wordt het *negende* hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1913, betreffende het *Departement van Waterstaat*, vastgesteld, zooals hierna verkort volgt:

1e	AFD.:	Kosten van het Departement	*f* 187,600.—
2e	„	Waterstaat	„ 12,049,384.21
3e	„	Spoorwegen	„ 4,822,475.—
4e	„	Pensioenen, wachtgelden, gratificatiën, enz.	„ 326,200.—
5e	„	Onvoorziene behoeften	„ 40,000.—
6e	„	Posterijen	„ 23,692,628.—
		Totaal van het IXde hoofdstuk	*f* 41,118,287.21

---

21 *Februari* 1913. WET, tot overbrenging in beheer en onderhoud bij de gemeente *Roosendaal en Nispen* van een gedeelte van den Rijksweg van *Princenhage* naar het Tholensche veer. S. 71.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is een gedeelte van den Rijksweg van Princenhage naar het Tholensche veer in beheer en onderhoud over te brengen bij de gemeente Roosendaal en Nispen;

Gelet op artikel 1, eerste lid, der wet van 10 November 1900 (*Staatsblad* nº. 176);

Zoo is het, dat Wij, den Raad, van State, enz.

Eenig artikel.

Bij de gemeente Roosendaal en Nispen wordt in beheer en onderhoud overgebracht een gedeelte van den Rijksweg van Princenhage naar het Tholensche veer met de daarin gelegen kunstwerken en de daarlangs gelegen bermen met inbegrip van de beplanting, voor zoover deze kunstwerken, bermen en beplanting in beheer en onderhoud zijn bij het Rijk, een en ander op den voet van de overeenkomst, gesloten bij de in afschrift aan deze wet gehechte akte van 30 Mei 1912, welke overeenkomst bij deze wet wordt bekrachtigd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 21sten Februari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 18 *April* 1913.)

AFSCHRIFT.

—

OVEREENKOMST *betreffende de overgave en overname van een gedeelte van den Rijksweg van Princenhage naar het Tholensche veer.*

Op heden den 30 Mei 1900 en twaalf is door den ondergeteekende M. CALAND, Hoofdingenieur-Directeur van den Waterstaat in de 7de directie, Noord-Brabant, daartoe gemachtigd door den Minister van Waterstaat bij brief van 29 Januari 1912, nº. 236, afdeeling Waterstaat, als contractant ter eene zijde, en

Burgemeester en Wethouders van Roosendaal en Nispen, ten deze handelende namens

die gemeente, krachtens Raadsbesluit van 30 Maart 1912

als contractanten ter andere zijde, behoudens wettelijke bekrachtiging het navolgende overeengekomen:

Art. 1. Het Rijk geeft aan de gemeente Roosendaal en Nispen in beheer en onderhoud over, het hieronder omschreven gedeelte van den Rijksweg van Princenhage naar het Tholensche veer, welk weggedeelte door de gemeente in beheer en onderhoud wordt overgenomen en wel zóó dat deze door de overname tegenover derden in de rechten en verplichtingen van het Rijk te dezer zake treedt.

Intusschen mogen aan derden verleende vergunningen voor werken in of op het door de gemeente Roosendaal en Nispen in beheer en onderhoud overgenomen wegvak en zich ook daarbuiten uitstrekkende, alsmede vergunningen, verleend aan of ten behoeve van Departementen van Algemeen Bestuur, tenzij het werken betreft, waarvan het voortbestaan thans reeds van het goedvinden der gemeente afhankelijk is, niet worden ingetrokken, dan nadat daartoe vergunning is gegeven door de autoriteit die, had deze overdracht niet plaats gehad, op het oogenblik der intrekking de te dezer zake bevoegde zou zijn geweest.

De gemeente is verplicht te gedoogen, dat de houders van vorenbedoelde vergunningen de krachtens die vergunningen aanwezige werken onderhouden en zoo noodig vernieuwen onder geen bezwarender voorwaarden, dan waaronder dit op het tijdstip van deze overdracht zoude mogen geschieden.

Voorts is de gemeente verplicht te gedoogen den aanleg en de instandhouding van alle Rijkstelegraaf- en telefoonlijnen, zooals die door het Rijk worden noodig geacht, zonder deswege aanspraak op schadevergoeding te kunnen doen gelden. De kosten van het uitvoeren van voorzieningen ten behoeve van de opheffing van belemmering, welke aan deze telegrafen en telefonen wordt teweeggebracht door werken der gemeente, worden door deze gedragen, tenzij eenig wettelijk voorschrift uitdrukkelijk anders bepaalt.

2. De gemeente, die verklaart het overgenomene wel te kennen en geen verdere beschrijving te behoeven, is bevoegd uit het archief van contractant ter eene zijde afschrift te doen nemen van die stukken welke betrekking hebben op of van belang zijn voor het beheer en het onderhoud van het vorengenoemd weggedeelte.

3. Het overgegeven en overgenomen gedeelte van den Rijksweg strekt zich uit tusschen de afstandsmerken 22.697 en 24.718, dat is over eene lengte van ruim 2000 M., zooals het door een roode kleur is aangegeven op de aan deze overeenkomst gehechte en door partijen gewaarmerkte situatieteekening.

Gelijk uit die teekening blijkt wordt van de overdracht uitgezonderd een gedeelte tusschen de afstandsmerken 24.084 en 24.103.

4. In de overdracht zijn mede begrepen:

a. de kunstwerken, voor zoover die thans bij het Rijk in beheer en onderhoud zijn;

b. de bermen voor zoover die bij het Rijk in beheer en onderhoud zijn, aan het oostelijk einde van 697 M. tot 978 M. voorbij K.M.paal 22 met de daarop staande beplanting en aan het westelijk einde van 619 M. tot 718 M. voorbij K.M.paal 24.

De op het over te dragen gedeelte van den weg aanwezige Rijkstelegraaf- en telefoonpalen blijven buiten deze overdracht.

5. De gemeente draagt zorg, dat het karakter van het overgedragen wegsgedeelte ten dienste van het doorgaande verkeer niet verloren gaat en dat de verharding van dat gedeelte in voldoenden toestand blijft ten dienste van dat verkeer.

6. De overdracht en overname van het bovenomschreven gedeelte van den Rijksweg c.a. geschiedt, behoudens rechten van derden, met inbegrip van de daarin liggende kunstwerken en daarop staande boomen voor zoover in beheer en onderhoud bij het Rijk, als traverse op den voet van het Souverein besluit van 20 September 1814, n°. 52.

7. Het gemeentebestuur van Roosendaal en Nispen verplicht zich voor de overschrijving van deze overeenkomst in de openbare registers zorg te dragen.

De op die overschrijving vallende kosten zijn ten laste van de gemeente Roosendaal en Nispen.

Aldus in tweevoud opgemaakt en onderteekend te 's-Hertogenbosch/Roosendaal, ten jare en dage als boven.

De Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat in de 7de directie,
(*get.*) M. CALAND.

Burgemeester en Wethouders van Roosendaal en Nispen,
(*get.*) AUG. COENEN.

De Secretaris,
(*get.*) A. A. RADEMAKERS.

Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal van het Departement van Waterstaat,
SALVERDA DE GRAVE.

21 *Februari* 1913. WET, tot overbrenging in beheer en onderhoud bij de gemeente *Leeuwarderadeel* van een gedeelte van den Rijksweg van *Leeuwarden* naar de Overijsselsche grens. S. 72.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is een gedeelte van den Rijksweg van *Leeuwarden* naar de Overijsselsche grens in beheer en onderhoud over te brengen bij de gemeente *Leeuwarderadeel*;

Gelet op artikel 1, eerste lid, der wet van 10 November 1900 (*Staatsblad* nº. 176);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Bij de gemeente *Leeuwarderadeel* wordt in beheer en onderhoud overgebracht een gedeelte van den Rijksweg van *Leeuwarden* naar de Overijsselsche grens, met inbegrip van de daarbij behoorende sloten, bermen, gronden, beplantingen en kunstwerken, voor zooveel deze in beheer en onderhoud zijn bij het Rijk en niet behooren tot den dienst der Rijkstelegrafie en Rijkstelefonie, een en ander op den voet van de overeenkomst, gesloten bij de in afschrift aan deze wet gehechte akte van 31 Juli 1912, welke overeenkomst bij deze wet wordt bekrachtigd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 21sten Februari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 18 *April* 1913.)

AFSCHRIFT.

—

OVEREENKOMST *nopens overdracht in beheer en onderhoud van een gedeelte van den Rijksweg van Leeuwarden naar de Overijsselsche grens.*

De ondergeteekenden:

A. E. KEMPEES, c. i. Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat in de 4de Directie te Leeuwarden, handelende namens het Rijk, ingevolge opdracht van den Minister van Waterstaat van 23 Juli 1912, La. A. afdeeling Waterstaat, ter eene zijde, en IJ. OOSTERLO, Burgemeester, en L. J. DE JONG, Secretaris der gemeente Leeuwarderadeel, als zoodanig vertegenwoordigende het college van Burgemeester en Wethouders dier gemeente, handelende ter uitvoering van het besluit van den Raad der gemeente van 25 Juli 1912, ter andere zijde,

zijn, behoudens bekrachtiging bij de wet, overeengekomen als volgt:

Art. 1. Het Rijk draagt in beheer en onderhoud over aan de gemeente Leeuwarderadeel, welke in beheer en onderhoud van het Rijk overneemt, het gedeelte van den Rijksweg van Leeuwarden naar de Overijsselsche grens met de daarbij behoorende slooten, bermen en gronden, een en ander kadastraal bekend gemeente Huizum, sectie B, nº. 2335 en sectie A, nº. 815 gedeeltelijk, dat zich uitstrekt ter lengte van 1217.10 M., vanaf de noordzijde van den duiker nº. 1 bij de grensscheiding tusschen de gemeenten Leeuwarden en Leeuwarderadeel tot 19 M. ten zuiden van kilometerpaal 1/2 — met uitzondering van het gedeelte van den westelijken berm, begrensd aan de oostzijde door eene lijn, loopende op 2.75 M. ten westen van en evenwijdig aan de as van de doorgaande bestrating van den weg, aan de noordzijde door de loodlijn op deze as opgericht in een punt, gelegen op 32.50 M. ten noorden van kilometerpaal 1/2 en aan de zuidzijde door het oostelijk verlengde van de zuidelijke grens van het perceel, kadastraal bekend gemeente Huizum, sectie A., nº. 813, en van het terrein, ingenomen door den noodstal, gelegen vóór het perceel kadastraal bekend gemeente Huizum, sectie B, nº. 829, met het hart op 6 M. uit de as van de doorgaande bestrating van den weg, — benevens de daarop en daarin aanwezige verhardingen, beplantingen, de duikers nºs. 1, 2, 3, 4, 4*a* en 5, kilometer- en andere palen en kenteekenen voor rijwielpaden, rijwielpad- en andere borden en alle werken in het algemeen, voor zooveel een en ander in beheer en onderhoud bij het Rijk is en niet behoort tot den dienst der Rijkstelegrafie en Rijkstelefonie.

Het in dit artikel bedoelde, in beheer en onderhoud over te dragen, weggedeelte is met eene roode tint op de bij deze overeenkomst behoorende, door beide partijen gewaarmerkte, teekening aangegeven.

2. De gemeente Leeuwarderadeel treedt door de overneming in beheer en onderhoud van bovenbedoeld wegvak tegenover derden in de rechten en verplichtingen van het Rijk te dezer zake.

Aan derden verleende vergunningen voor werken in of op het door de gemeente in beheer en onderhoud overgenomen wegvak en zich ook daarbuiten uitstrekkende, mogen niet worden ingetrokken zonder bewilliging van de autoriteit, die de vergunningen verleende,

tenzij het werken betreft, waarvan het voortbestaan thans reeds van het goedvinden der gemeente afhankelijk is.

Voorts is de gemeente verplicht te gedoogen, dat de houders van vorenbedoelde vergunningen de krachtens die vergunningen aanwezige werken onderhouden en zoo noodig vernieuwen onder geen bezwarender voorwaarden, dan waaronder dit op het tijdstip van deze overdracht zou mogen geschieden.

Het Rijk behoudt de bevoegdheid tot het plaatsen en onderhouden van telegraaf- en telefoonpalen met geleidingen, enz.

3. De gemeente draagt zorg dat het karakter van het overgedragen wegsgedeelte ten dienste van het openbaar verkeer niet verloren gaat.

Het door de gemeente overgenomene moet door haar in goeden en reinen staat worden gehouden.

4. De gemeente onderhoudt de aan het Rijk behoorende beplanting zoolang zij de aanwezigheid van beplanting op het wegvak wenschelijk acht.

Rijksboomen, welke door haar vervangen worden, worden ter beschikking van het Rijk gesteld.

De boomen, welke de gemeente voor de evenbedoelde in de plaats stelt, zijn en blijven eigendom der gemeente.

5. De gemeente Leeuwarderadeel ontvangt, als vergoeding voor den door die gemeente over te nemen onderhoudslast, van het Rijk de som van vijfhonderd en veertig gulden (*f* 540), betaalbaar te Leeuwarden, zoodra de daartoe strekkende, door het gemeentebestuur in te dienen declaratie, in orde is bevonden.

6. Het bestuur der gemeente Leeuwarderadeel verplicht zich voor de overschrijving van deze akte in de openbare registers zorg te dragen; alle daarop vallende kosten komen ten laste van die gemeente.

Aldus in tweevoud opgemaakt en ondertekend te Leeuwarden den 31 Juli 1912.

De contractant ter eene zijde,
De Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat in de 4de Directie,
(*get.*) A. E. KEMPEES.

De contractant ter andere zijde,
Het Bestuur der gemeente Leeuwarderadeel,
(*get.*) IJ. OOSTERLO, *Burgemeester.*
(*get.*) L. J. DE JONG, *Secretaris.*

Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal van het Departement van Waterstaat,
F. DOFFEGNIES, *l. S.-G.*

—

21 *Februari* 1913. WET, houdende wijziging en aanvulling van het *achtste* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912. S. 73.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd en verminderd en wordt aan een artikel een onderdeel toegevoegd.

Ten gevolge hiervan wordt *artikel* 178 van meerbedoelde begrooting gebracht op *f* 955,100 en worden de totalen der hierna genoemde afdeelingen dier begrooting *verhoogd* met de bedragen daarbij aangewezen, als:

de Iste	afdeeling	met . . .	*f* 3,500
„ VIIIste	„	„ . . .	237,225
„ XIIIde	„	„ . . .	16,000
„ XIVde	„	„ . . .	900
„ XVde	„	„ . . .	3,250
„ XXste	„	„ . . .	18,000, en
„ XXIIste	„	„ . . .	214,500

terwijl het eindcijfer van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912 wordt *verhoogd* met een bedrag van *f* 493,375.

—

21 *Februari* 1913. BESLUIT, houdende bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 23 September 1910 te *Brussel* gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende aanvaring, met bijbehoorend protocol van onderteekening. S. 74.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien het op 23 September 1910 te *Brussel* gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende aanvaring, met bijbehoorend protocol van onderteekening, welk verdrag en protocol zijn goedgekeurd bij de wet van 11 Januari 1913 (*Staatsblad* n°. 26) en waarvan een afdruk met vertaling bij dit besluit is gevoegd;

Gezien mede het proces-verbaal van nederlegging der akten van bekrachtiging van den 1sten Februari 1913, waarvan eveneens een afdruk met vertaling bij dit besluit is gevoegd;

Overwegende, dat voor *Nederland* en de andere Staten, die aan deze nederlegging hebben deelgenomen, het verdrag, ingevolge artikel 16, 3de lid, in werking zal treden op 1 Maart 1913;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van 19 Februari 1913, n°. 2700, Directie van het Protocol;

Hebben goedgevonden en verstaan: (1) de bekendmaking in het *Staatsblad* te bevelen

(1) Hierna is alleen de vertaling opgenomen.

van voorzegd verdrag met bijbehoorend protocol van onderteekening en van het procesverbaal van nederlegging der akten van bekrachtiging, alsmede van de vertalingen van die stukken.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, worden belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's Gravenhage, den 21sten Februari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

(*Uitgeg.* 28 *Febr.* 1913.)

VERTALING *van het verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende aanvaring.*

Zijne Majesteit de Keizer van Duitschland, Koning van Pruisen, in naam van het Duitsche Rijk; de President van de Argentijnsche Republiek; Zijne Majesteit de Keizer van Oostenrijk, Koning van Bohemen, enz. en Apostolisch Koning van Hongarije, voor Oostenrijk en voor Hongarije; Zijne Majesteit de Koning der Belgen; de President der Vereenigde Staten van Brazilië; de President der Republiek Chili; de President der Republiek Cuba; Zijne Majesteit de Koning van Denemarken; Zijne Majesteit de Koning van Spanje; de President der Vereenigde Staten van Amerika; de President der Fransche Republiek; Zijne Majesteit de Koning van het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Ierland en der Britsche overzeesche bezittingen, Keizer van Indië; Zijne Majesteit de Koning der Hellenen; Zijne Majesteit de Koning van Italië; Zijne Majesteit de Keizer van Japan; de President der Vereenigde Mexicaansche Staten; de President der Republiek Nicaragua; Zijne Majesteit de Koning van Noorwegen; Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden; Zijne Majesteit de Koning van Portugal en der Algarven; Zijne Majesteit de Koning van Rumenië; Zijne Majesteit de Keizer van alle Ruslanden; Zijne Majesteit de Koning van Zweden; de President der Republiek Uruguay,

het nut erkennende om in gemeen overleg eenige eenvormige regelen betreffende aanvaring vast te stellen, hebben besloten te dien einde een verdrag te sluiten, en hebben tot Hunne gevolmachtigden benoemd, te weten:

Zijne Majesteit de Keizer van Duitschland, Koning van Pruisen, in naam van het Duitsche Rijk:

den heer KRACKER VON SCHWARTZENFELDT, zaakgelastigde van Duitschland te Brussel;

den heer dr. STRUCKMANN, geheim Opper-Regeeringsraad, verslaggevend Raad bij het Keizerlijk Departement van Justitie;

de President der Argentijnsche Republiek:

Zijne Excellentie den heer A. BLANCAS, buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister der Argentijnsche Republiek bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen;

Zijne Majesteit de Keizer van Oostenrijk, Koning van Bohemen, enz. en Apostolisch Koning van Hongarije:

voor Oostenrijk en voor Hongarije:

Zijne Excellentie graaf VON CLARY UND ALDRINGEN, Hoogstdeszelfs buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen;

voor Oostenrijk:

den heer dr. STEPHEN WORMS, afdeelingsraad bij het Keizerlijk Koninklijk Oostenrijksch Ministerie van Handel;

voor Hongarije:

den heer dr. FRANZ VON NAGY, oud-secretaris van Staat, gewoon hoogleeraar aan de Koninklijke Universiteit te Budapest, lid der Hongaarsche Kamer van Afgevaardigden;

Zijne Majesteit de Koning der Belgen:

den heer BEERNAERT, Minister van Staat, voorzitter van het Internationaal Maritiem Comité;

den heer CAPELLE, buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister, directeur-generaal van den handel en der consulaten bij het Ministerie van Buitenlandsche Zaken;

den heer CH. LE JEUNE, ondervoorzitter van het Internationaal Maritiem Comité;

den heer LOUIS FRANCK, lid der Kamer van Volksvertegenwoordigers, secretaris-generaal van het Internationaal Maritiem Comité;

den heer P. SEGERS, lid der Kamer van Volksvertegenwoordigers;

de President der Vereenigde Staten van Brazilië:

den heer dr. RODRIGO OCTAVIO DE LANGGAARD MENEZES, hoogleeraar aan de vrije faculteit voor juridische en sociale wetenschappen te Rio de Janeiro, lid der Braziliaansche Academie;

de President der Chileensche Republiek:

Zijne Excellentie den heer F. PUGA-BORNE, buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister der Chileensche Republiek bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen;

de President der Cubaansche Republiek:

den heer FRANCISCO ZAYAS Y ALFONSO,

Minister-Resident der Cubaansche Republiek te Brussel;

Zijne Majesteit de Koning van Denemarken:

den heer W. DE GREVENKOP CASTENSKIOLD, Minister-Resident van Denemarken te Brussel;

den heer HERMAN BARCLAY HALKIER, advocaat bij het Opperste Gerechtshof van Denemarken;

Zijne Majesteit de Koning van Spanje:

Zijne Excellentie den heer DE BAGUER Y CORSI, Hoogstdeszelfs buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen;

Don JUAN SPOTTORNO, Auditeur-Generaal der Koninklijke Marine;

Don RAMON SANCHEZ OCAÑA, afdeelingschef bij het Ministerie van Justitie, oud-raadsheer in een territoriaal gerechtshof;

Don FAUSTINO ALVAREZ DEL MANZANO, hoogleeraar aan de Centrale Universiteit te Madrid;

de President der Vereenigde Staten van Amerika:

den heer WALTER C. NOYES, rechter bij het ommegaand Hof der Vereenigde Staten te New-York;

den heer CHARLES C. BURLINGHAM. advocaat te New-York;

den heer A. J. MONTAGUE, oud-Gouverneur van den Staat Virginia;

den heer EDWIN W. SMITH, advocaat te Pittsburg;

de President der Fransche Republiek:

Zijne Excellentie den heer BEAU, buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister der Fransche Republiek bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen;

den heer LYON-CAEN, lid van het Instituut, hoogleeraar aan de Faculteit der rechtsgeleerdheid te Parijs en aan de School voor politieke wetenschappen, Voorzitter der Fransche Vereeniging voor Zeerecht;

Zijne Majesteit de Koning van het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Ierland en der Britsche Overzeesche Bezittingen, Keizer van Indië:

Zijne Excellentie Sir ARTHUR HARDINGE, K. C. B., K. C. M. G., Hoogstdeszelfs buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen;

the Honble Sir, WILLIAM PICKFORD, rechter in het Hooge Gerechtshof te Londen;

den heer LESLIE SCOTT, Raad des Konings, te Londen;

the Honble HUGH GODLEY, advocaat te Londen;

Zijne Majesteit de Koning der Hellenen:

de heer GEORGES DIOBOUNIOTIS, hoogleeraar aan de Universiteit te Athene;

Zijne Majesteit de Koning van Italië:

Prins VAN CASTAGNETO CARACCIOLO, zaakgelastigde van Italië te Brussel;

den heer FRANÇOIS BERLINGIERI, advocaat, hoogleeraar aan de Universiteit te Genua;

den heer FRANÇOIS MIRELLI, raadslid in het hof van appel te Napels;

den heer CÉSAR VIVANTE, gewoon hoogleeraar aan de Universiteit te Rome;

Zijne Majesteit de Keizer van Japan:

Zijne Excellentie den heer K. NABESHIMA, Hoogstdeszelfs buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen;

den heer YOSHIYUKI IRIÉ, procureur en raad aan het Ministerie van Justitie van Japan;

den heer TAKEYUKI ISHIKAWA, chef der afdeeling voor zeezaken aan de directie voor verkeerswegen van Japan;

den heer M. MATSUDA, tweede secretaris der Japansche legatie te Brussel;

de President der Vereenigde Mexicaansche Staten:

Zijne Excellentie den heer OLARTE, buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister der Vereenigde Mexicaansche Staten bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen;

den heer VICTOR MANUEL CASTILLO, advocaat, lid van den Senaat;

de President der Republiek Nicaragua:

den heer L. VALLEZ, consul-generaal der Republiek Nicaragua te Brussel;

Zijne Majesteit de Koning van Noorwegen:

Zijne Excellentie den heer dr. G. F. HAGERUP, Hoogstdeszelfs buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen;

den heer CHRISTIAN THÉODOR BOE, scheepsreeder;

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

den heer jhr P. R. A. MELVILL VAN CARNBEE, zaakgelastigde van Nederland te Brussel;

den heer W. R. B. A. MOLENGRAAFF, hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht;

den heer mr. B. C. J. LODER, raadsheer in den Hoogen Raad der Nederlanden te 's Gravenhage;

den heer mr. C. D. ASSER jr., advocaat te Amsterdam;

Zijne Majesteit de Koning van Portugal en der Algarven:

den heer ANTONIO DUARTE DE OLIVEIRA SOARES, Zaakgelastigde van Portugal te Brussel;

Zijne Majesteit de Koning van Rumenië:

Zijne Excellentie den heer DJUVARA, Hoogstdeszelfs buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen;

Zijne Majesteit de Keizer van alle Ruslanden:

den heer C. NABOKOFF, eerste secretaris der Russische Ambassade te Washington;

Zijne Majesteit den Koning van Zweden:

Zijne Excellentie graaf J. J. A. EHRENSVARD, Hoogstdeszelfs buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen;

den heer EINAR LANGE, directeur der Zweedsche stoombootverzekeringsmaatschappij;

de President der Republiek Uruguay:

Zijne Excellentie den heer LUIS GARABELLI, buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister der Republiek Uruguay bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen,

die, daartoe behoorlijk gemachtigd, zijn overeengekomen als volgt:

Art. 1. In geval van aanvaring tusschen zeeschepen of tusschen zeeschepen en vaartuigen, welke de binnenwateren bevaren, wordt de vergoeding, verschuldigd ter zake van schaden toegebracht aan schepen en aan zaken of personen, die zich aan boord bevonden, geregeld overeenkomstig de navolgende bepalingen, onverschillig in welke wateren de aanvaring heeft plaats gehad.

2. Wanneer de aanvaring is toe te schrijven aan toeval, wanneer ze veroorzaakt is door overmacht, of wanneer twijfel rijst omtrent de oorzaken der aanvaring, wordt de schade gedragen door hen aan wie ze is opgekomen.

Deze bepaling blijft toepasselijk ook in geval de schepen of één daarvan tijdens het ongeval voor anker liggen.

3. Indien de aanvaring is veroorzaakt door de schuld van een der schepen, komt de vergoeding der schaden ten laste van het schip dat de fout heeft begaan.

4. In geval van schuld van wederzijde is de aansprakelijkheid van elk der schepen evenredig aan het gewicht der wederzijds begane fouten; wanneer evenwel die verhouding uit de omstandigheden niet kan worden afgeleid, of wanneer de fouten tegen elkander schijnen op te wegen, wordt de aansprakelijkheid gelijkelijk gedeeld.

De schaden, toegebracht hetzij aan schepen, hetzij aan hunne ladingen, hetzij aan bagage of andere goederen der bemanningen, passagiers of andere personen die zich aan boord bevinden, worden in bovengemelde verhouding gedragen door de schepen welker schuld ze heeft veroorzaakt, zonder hoofdelijkheid ten aanzien van derden.

De schuldige schepen zijn hoofdelijk aansprakelijk ten aanzien van derden voor schaden, veroorzaakt door dood of verwonding, behoudens recht van verhaal voor dat hetwelk een grooter deel betaald heeft dan het, overeenkomstig het eerste lid van dit artikel, dragen moet.

Aan de nationale wetgevingen wordt overgelaten, voor wat dit verhaal betreft, de draagwijdte en de gevolgen vast te stellen van de contractueele of wettelijke bepalingen die de aansprakelijkheid der reeders beperken ten aanzien van de zich aan boord bevindende personen.

5. De in de voorgaande artikelen vastgestelde aansprakelijkheid blijft bestaan ingeval de aanvaring is veroorzaakt door de schuld van een loods, ook al is het gebruik van dezen verplicht.

6. De rechtsvordering tot vergoeding van schaden ten gevolge van aanvaring geleden is niet afhankelijk van eenig protest of eenige andere bijzondere formaliteit.

Met betrekking tot aansprakelijkheid voor aanvaring bestaan geen wettelijke vermoedens omtrent schuld.

7. De rechtsvorderingen tot schadevergoeding verjaren in twee jaren, te rekenen van het voorval.

De termijn voor het instellen der vorderingen tot verhaal, toegelaten bij het derde lid van artikel 4, is één jaar. Deze verjaring loopt van den dag der betaling af.

De gronden voor schorsing en stuiting dezer verjaringen worden bepaald door de wet van het gerecht, voor hetwelk de vordering wordt aangebracht.

De hooge verdragsluitende partijen behouden zich het recht voor als opschortingsgrond voor de hierboven gestelde termijnen in hare wetgevingen op te nemen het feit, dat op het schip welks schuld wordt beweerd, niet is kunnen worden beslag gelegd binnen de territoriale wateren van den Staat, in welken de eischer zijn woonplaats of den hoofdzetel zijner onderneming heeft.

8. Na eene aanvaring is de kapitein van ieder der in aanvaring geweest zijnde schepen gehouden om, voor zooverre hij zulks kan doen zonder ernstig gevaar voor zijn schip, zijne bemanning en zijne passagiers, hulp te ver-

leenen aan het andere schip en deszelfs bemanning en passagiers.

Hij is, evenzeer binnen de grenzen van het mogelijke, gehouden om aan het andere schip op te geven den naam van zijn eigen schip en de haven waar het thuis behoort, alsmede de plaatsen vanwaar het komt en waarheen het gaat.

De reeder is ter zake van de enkele overtreding der voorgaande bepalingen niet verantwoordelijk.

9. De hooge verdragsluitende partijen, welker wetgeving tegen overtredingen van het voorgaand artikel geen straf bedreigt, verbinden zich om de maatregelen, noodig tot het straffen van zulke overtredingen, te nemen of aan hare wetgevende lichamen voor te stellen.

De hooge verdragsluitende partijen zullen zoodra mogelijk elkander mededeeling doen van de wetten en reglementen, welke ter uitvoering van vorenstaand voorschrift in hare Staten reeds gemaakt mochten zijn of alsnog gemaakt mochten worden.

10. Onder voorbehoud van wat later mocht worden overeengekomen, maken de bepalingen van dit verdrag geen inbreuk op de regelen omtrent de beperking der aansprakelijkheid der reeders gelijk die thans in ieder land gelden, noch ook op de verplichtingen uit de vervoerovereenkomst of welke andere overeenkomsten ook voortvloeiende.

11. Dit verdrag is niet van toepassing op oorlogsschepen en op Staatsschepen welke uitsluitend voor den openbaren dienst zijn bestemd.

12. De bepalingen van dit verdrag zullen worden toegepast ten aanzien van alle belanghebbenden, wanneer alle betrokken schepen behooren tot Staten der hooge verdragsluitende partijen en voorts in de andere door de nationale wetgevingen voorziene gevallen.

Alles niettemin met dien verstande dat:

1°. ten aanzien van belanghebbenden, die onderdanen zijn van een niet-verdragsluitenden Staat, de toepassing van gezegde bepalingen door iederen verdragsluitenden Staat afhankelijk kan worden gemaakt van de voorwaarde van wederkeerigheid;

2°. wanneer alle belanghebbenden onderdanen zijn van den Staat waartoe het betrokken gerecht behoort, de nationale wet en niet het verdrag toepasselijk is.

13. Dit verdrag is mede van toepassing op de vergoeding van schaden die, hetzij door het uitvoeren of nalaten van een manoeuvre, hetzij door niet-naleving der reglementen, een schip heeft toegebracht, zoowel aan een ander schip als aan de zich aan boord daarvan bevindende zaken of personen, zelfs dan als er geen aanvaring had plaats gevonden.

14. Elke der hooge verdragsluitende partijen zal bevoegd zijn de bijeenkomst uit te lokken van eene nieuwe conferentie, na drie jaren, te rekenen van het in werking treden van dit verdrag, ten einde na te gaan welke verbeteringen daarin zouden kunnen aangebracht worden, en inzonderheid om zoo mogelijk de sfeer der toepasselijkheid er van uit te breiden.

De Mogendheid, die van deze bevoegdheid gebruik zal willen maken, zal haar verlangen daartoe aan de andere Mogendheden kenbaar maken door bemiddeling van de Belgische regeering, welke zich verbindt de conferentie alsdan binnen zes maanden samen te roepen.

15. De Staten, die dit verdrag niet hebben onderteekend, worden tot toetreding daartoe op hun verlangen toegelaten. Deze toetreding zal langs diplomatieken weg worden kenbaar gemaakt aan de Belgische regeering en door deze aan de regeeringen van de andere verdragsluitende partijen; zij zal van kracht zijn één maand na de toezending der kennisgeving door de Belgische regeering gedaan.

16. Dit verdrag zal worden bekrachtigd.

Na afloop van een termijn van ten hoogste een jaar, te rekenen van den dag der onderteekening van het verdrag, zal de Belgische regeering zich in verbinding stellen met de regeeringen der hooge verdragsluitende partijen, die zich tot bekrachtiging hebben bereid verklaard, ten einde te doen beslissen of er aanleiding is het verdrag in werking te stellen.

De akten van bekrachtiging zullen in dat geval dadelijk te Brussel worden nedergelegd en één maand na deze nederlegging zal het verdrag in werking treden.

Het protocol zal nog gedurende één jaar open blijven ten behoeve der Staten welke op de conferentie te Brussel vertegenwoordigd waren. Na dat tijdsverloop zullen deze slechts kunnen toetreden overeenkomstig de bepalingen van artikel 15.

17. Ingeval de eene of andere der hooge verdragsluitende partijen dit verdrag mocht opzeggen, zal die opzegging eerst in werking treden één jaar nà den dag waarop zij aan de Belgische regeering zal zijn kenbaar gemaakt en het verdrag zal tusschen de andere verdragsluitende partijen van kracht blijven.

Additioneel artikel.

In afwijking van het voorafgaande artikel 16

is overeengekomen dat de bepaling van art. 5, hetwelk de aansprakelijkheid vaststelt voor het geval dat de aanvaring is veroorzaakt door de schuld van een verplichten loods, eerst dan van rechtswege kracht zal erlangen wanneer tusschen de hooge verdragsluitende partijen overeenstemming zal zijn verkregen omtrent de beperking der aansprakelijkheid van reeders.

Ter oorkonde waarvan de gevolmachtigden der hooge verdragsluitende partijen dit verdrag hebben onderteekend en van hunne zegels voorzien.

Gedaan te Brussel in één enkel exemplaar, den 23sten September 1910.

Voor Duitschland :
(*get.*) KRACKER VON SCHWARTZENFELDT.
„ Dr. G. STRUCKMANN.

Voor de Argentijnsche Republiek :
(*get.*) ALBERTO BLANCAS.

Voor Oostenrijk en voor Hongarije :
(*get.*) S. CLARY ET ALDRINGEN.

Voor Oostenrijk :
(*get.*) STEPHEN WORMS.

Voor Hongarije :
(*get.*) DR. FRANÇOIS DE NAGY.

Voor België :
(*get.*) A. BEERNAERT.
„ CAPELLE.
„ CH. LEJEUNE.
„ LOUIS FRANCK.
„ PAUL SEGERS.

Voor de Vereenigde Staten van Brazilië :
(*get.*) RODRIGO OCTAVIO DE LANGGAARD MENEZES.

Voor Chili :
(*get.*) F. PUGA-BORNE.

Voor de Republiek Cuba :
(*get.*) Dr. F. ZAYAS.

Voor Denemarken :
(*get.*) W. GREVENKOP CASTENSKIOLD.
„ HERMAN HALKIER.

Voor Spanje :
(*get.*) ARTURO DE BAGUER.
„ JUAN SPOTTORNO.
„ RAMON SANCHEZ DE OCAÑA.
„ FAUSTINO A. DEL MANZANO.

Voor de Vereenigde Staten van Amerika :
(*get.*) WALTER C. NOYES.
„ CHARLES C. BURLINGHAM.
„ A. J. MONTAGUE.
„ EDWIN W. SMITH.

Voor Frankrijk :
(*get.*) BEAU.
„ CH. LYON-CAEN.

Voor Groot-Britannië :
(*get.*) ARTHUR H. HARDINGE.
(*get.*) W. PICKFORD.
„ LESLIE SCOTT.
„ HUGH GODLEY.

Voor Griekenland :
(*get.*) G. DIOBOUNIOTIS.

Voor Italië :
(*get.*) PRINCE DE CASTAGNETO.
„ FRANCESCO BERLINGIERI.
„ FRANCESCO M. MIRELLI.
„ Prof. CÉSAR VIVANTE.

Voor Japan :
(*get.*) K. NABESHIMA.
„ Y. IRIÉ.
„ T. ISHIKAWA.
„ M. MATSUDA.

Voor de Vereenigde Mexicaansche Staten :
(*get.*) ENRIQUE OLARTE.
„ VICTOR MANUEL CASTILLO.

Voor Nicaragua :
(*get.*) LÉON VALLEZ.

Voor Noorwegen :
(*get.*) HAGERUP.
„ CHR. TH. BOE.

Voor Nederland :
(*get.*) P. R. A. MELVILL VAN CARNBEE.
„ MOLENGRAAFF.
„ LODER.
„ C. D. ASSER.

Voor Portugal :
(*get.*) A. D. DE OLIVEIRA SOARES.

Voor Rumenië :
(*get.*) T. G. DJUVARA.

Voor Rusland :
(*get.*) C. NABOKOFF.

Voor Zweden :
(*get.*) ALBERT EHRENSVARD.
„ EINAR LANGE.

Voor Uruguay :
(*get.*) LUIS GARABELLI.

VERTALING VAN HET PROTOCOL VAN ONDERTEEKENING.

Bij het overgaan tot onderteekening der op heden gesloten verdragen tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende aanvaring en hulp en berging, is door de ondergeteekenden, gevolmachtigden, het navolgende overeengekomen :

De bepalingen van gezegde verdragen zullen onder voorbehoud als hierna vermeld, toepaselijk zijn op de koloniën en bezittingen der verdragsluitende Mogendheden.

I. De Duitsche Regeering verklaart zich hare besluiten ten aanzien van hare koloniën voor te behouden. Ten aanzien van ieder dezer afzonderlijk behoudt zij zich het recht

voor tot de verdragen toe te treden en ze op te zeggen.

II. De Deensche Regeering verklaart ten aanzien van IJsland en de Deensche koloniën of bezittingen, ieder afzonderlijk, zich het recht voor te behouden tot de gezegde verdragen toe te treden en ze op te zeggen.

III. De Regeering der Vereenigde Staten van Amerika verklaart zich het recht voor te behouden om voor de eilandbezittingen der Vereenigde Staten van Amerika tot gezegde verdragen toe te treden en deze op te zeggen.

IV. De Regeering van Zijne Britsche Majesteit verklaart zich het recht voor te behouden om tot gezegde verdragen toe te treden en deze op te zeggen voor alle de koloniën, protectoraten en Britsche bezittingen, ieder afzonderlijk, zoomede voor het eiland Cyprus.

V. De Italiaansche Regeering behoudt zich voor later tot de verdragen voor de Italiaansche onderhoorigheden en koloniën toe te treden.

VI. De Nederlandsche Regeering behoudt zich het recht voor later voor de Nederlandsche koloniën en bezittingen tot de verdragen toe te treden.

VII. De Portugeesche Regeering verklaart zich het recht voor te behouden om later voor de Portugeesche koloniën tot de verdragen toe te treden.

Van deze toetredingen kan worden kennis gegeven hetzij door eene algemeene verklaring, welke alle koloniën en bezittingen omvat, hetzij door bijzondere verklaringen. Voor toetredingen en opzeggingen zal in voorkomend geval de vorm worden gevolgd, welke in de beide verdragen van heden is aangegeven. Alles niettemin met dien verstande, dat die toetredingen evenzeer kunnen worden opgenomen in het proces-verbaal van nederlegging der akten van bekrachtiging.

Ter oorkonde waarvan de ondergeteekenden, gevolmachtigden, dit Protocol hebben opgemaakt, hetwelk dezelfde kracht en waarde zal hebben als waren de bepalingen er van opgenomen in den tekst zelven der verdragen op welke het betrekking heeft.

Gedaan te Brussel in één enkel exemplaar op den 23sten September 1910.

Voor Duitschland :
(*get.*) KRACKER VON SCHWARTZENFELDT.
„ Dr. G. STRUCKMANN.

Voor de Argentijnsche Republiek :
(*get.*) ALBERTO BLANCAS.

Voor Oostenrijk en voor Hongarije :
(*get.*) S. CLARY ET ALDRINGEN.

Voor Oostenrijk :
(*get.*) STEPHEN WORMS.

Voor Hongarije :
(*get.*) Dr. FRANÇOIS DE NAGY.

Voor België :
(*get.*) A. BEERNAERT.
„ CAPELLE.
„ CH. LEJEUNE.
„ LOUIS FRANCK.
„ PAUL SEGERS.

Voor de Vereenigde Staten van Brazilië :
(*get.*) RODRIGO OCTAVIO DE LANGGAARD MENEZES.

Voor Chili :
(*get.*) F. PUGA-BORNE.

Voor de Republiek Cuba :
(*get.*) Dr. F. ZAYAS.

Voor Denemarken :
(*get.*) W. GREVENKOP CASTENSKIOLD.
„ HERMAN HALKIER.

Voor Spanje :
(*get.*) ARTURO DE BAGUER.
„ JUAN SPOTTORNO.
„ RAMON SANCHEZ DE OCAÑA.
„ FAUSTINO A. DEL MANZANO.

Voor de Vereenigde Staten van Amerika :
(*get.*) WALTER C. NOYES.
„ CHARLES C. BURLINGHAM.
„ A. J. MONTAGUE.
„ EDWIN W. SMITH.

Voor Frankrijk :
(*get.*) BEAU.
„ CH. LYON-CAEN.

Voor Groot-Britannië :
(*get.*) ARTHUR H. HARDINGE.
„ W. PICKFORD.
„ LESLIE SCOTT.
„ HUGH GODLEY.

Voor Griekenland :
(*get.*) G. DIOBOUNIOTIS.

Voor Italië :
(*get.*) PRINCE DE CASTAGNETO.
„ FRANCESCO BERLINGIERI.
„ FRANCESCO M. MIRELLI.
„ Prof. CÉSAR VIVANTE.

Voor Japan :
(*get.*) K. NABESHIMA.
„ Y. IRIÉ.
„ T. ISHIKAWA.
„ M. MATSUDA.

Voor de Vereenigde Mexicaansche Staten :
(*get.*) ENRIQUE OLARTE.
„ VICTOR MANUEL CASTILLO.

Voor Nicaragua :
(*get.*) LÉON VALLEZ.

Voor Noorwegen :
(*get.*) HAGERUP.
„ CHR. TH. BOE.
Voor Nederland :
(*get.*) P. R. A. MELVILL VAN CARNBEE.
„ MOLENGRAAFF.
„ LODER.
„ C. D. ASSER.
Voor Portugal :
(*get.*) A. D. DE OLIVEIRA SOARES.
Voor Rumenië :
(*get.*) T. G. DJUVARA.
Voor Rusland :
(*get.*) C. NABOKOFF.
Voor Zweden :
(*get.*) ALBERT EHRENSVARD.
„ EINAR LANGE.
Voor Uruguay :
(*get.*) LUIS GARABELLI.

VERTALING VAN HET PROCES-VERBAAL VAN NEDERLEGGING DER AKTEN VAN BEKRACHTIGING.

Aangezien de akten van bekrachtiging nopens het internationaal verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende aanvaring, geteekend te Brussel den 23sten September 1910, met bijbehoorend protocol van onderteekening, volgens de bepaling van artikel 16 van het verdrag, te Brussel moeten worden neergelegd, is te dien einde dit procesverbaal opgemaakt aan het Ministerie van Buitenlandsche Zaken van België.

Den 1sten Februari 1913 zijn ter nederlegging aangeboden :

De akten van bekrachtiging van Zijne Majesteit den Keizer van Duitschland, Koning van Pruisen.

(*get.:*) v. FLOTOW.

De akten van bekrachtiging van Zijne Majesteit den Keizer van Oostenrijk, Koning van Bohemen, enz., en Apostolisch Koning van Hongarije.

(*get.:*) S. CLARY ET ALDRINGEN.

De akten van bekrachtiging van Zijne Majesteit den Koning der Belgen.

(*get.:*) J. DAVIGNON.

De akten van bekrachtiging van den President der Fransche Republiek.

(*get.:*) A. KLOBUKOWSKI.

De akten van bekrachtiging van Zijne Majesteit den Koning van het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Ierland en der Britsche Overzeesche bezittingen, Keizer van Indië.

(*get.:*) F. H. VILLIERS.

De akten van bekrachtiging van den President der Vereenigde Mexicaansche Staten.

(*get.:*) F. GAMBOA.

De akten van bekrachtiging van Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden.

(*get.:*) O. D. VAN DER STAAL VAN PIERSHIL.

De akten van bekrachtiging van Zijne Majesteit den Koning van Rumenië.

(*get.:*) G. M. MITILINEU.

De akten van bekrachtiging van Zijne Majesteit den Keizer aller Russen.

(*get.:*) KOUDACHEFF.

De termijn van eene maand, bij artikel 16 van het verdrag voor de inwerkingtreding daarvan vastgesteld, zal den 1sten Februari 1913 aanvangen.

Overeenkomstig de bepalingen van voorzegd artikel zullen de Staten, die het verdag hebben geteekend en die hunne akten van bekrachtiging niet op 1 Februari 1913 hebben kunnen doen nederleggen, nog gedurende een jaar, te rekenen van laatstgenoemden datum, de bevoegdheid behouden om daartoe over te gaan.

Brussel, 1 Februari 1913.

De Minister van Buitenlandsche Zaken van België:
(*get.:*) J. DAVIGNON.

Bij de nederlegging der akten van bekrachtiging van Zijne Majesteit den Keizer van Duitschland, Koning van Pruisen, heeft de Duitsche Regeering verklaard tot de verdragen toe te treden voor al Hare Koloniën, onder voorbehoud de bepalingen daarvan niet te zullen toepassen op inlanders en daarmede gelijkgestelden.

Bij de nederlegging der akten van bekrachtiging van Zijne Britsche Majesteit nopens de internationale zeerecht-verdragen, geteekend te Brussel den 23sten September 1910, verklaart de Gezant van Zijne Britsche Majesteit te Brussel, dat, overeenkomstig de bepalingen van het Protocol van onderteekening van denzelfden datum, de Regeering van Zijne Britsche Majesteit toetreedt tot de verdragen voor de volgende Britsche Koloniën en bezittingen in het buitenland :

Indië ;
Bahama-eilanden ;
Barbados ;
Bermuda-eilanden ;
Britsch-Guyana ;
Britsch-Honduras ;
Ceylon ;
Falkland-eilanden en onderhoorigheden ;
Fidji-eilanden ;

Gambia ;
Gibraltar ;
Goudkust ;
Grenade ;
Hongkong ;
Jamaica, met inbegrip van de Turks- en Caicos-eilanden en de Cayman-eilanden ;
Eilanden onder den wind : Antigua, Dominica, Montserrat, Sint-Christopher en Nevis, Maagden-eilanden ;
Malta ;
Mauritius ;
Norfolk-eilanden ;
Britsch-Nieuw-Guinea ;
Sint-Helena ;
Sint-Lucia ;
Sint-Vincent ;
de Seychellen ;
Sierra Leone ;
Zuid-Nigerië, met inbegrip van het Protectoraat ;
Straits Settlements, met inbegrip van Labuan ;
Trinidad en Tobago.

De Regeering van Zijne Britsche Majesteit treedt eveneens tot gezegde verdragen toe voor het eiland Cyprus, voor de gefedereerde Maleische Staten van Perak, Selangor, Negri-Sembilan en Pahang, voor de volgende Britsche Protectoraten :

Protectoraat van Oost-Afrika ;
Protectoraat van de Gilbert en Ellis-eilanden ;
Protectoraat van de Salomon-eilanden ;
Protectoraat van Somaliland,
en voor Wei-hai-Wei.

(*get.*) F. H. VILLIERS.

—

21 *Februari* 1913. BESLUIT, houdende bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 23 September 1910 te *Brussel* gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende hulp en berging, met bijbehoorend protocol van onderteekening. S. 75.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien het op 23 September 1910 te *Brussel* gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende hulp en berging, met bijbehoorend protocol van onderteekening, welk verdrag en protocol zijn goedgekeurd bij de wet van 11 Januari 1913 (*Staatsblad* nº. 27) en waarvan een afdruk met vertaling bij dit besluit is gevoegd ;

Gezien mede het proces-verbaal van nederlegging der akten van bekrachtiging, van den 1sten Februari 1913, waarvan eveneens een afdruk met vertaling bij dit besluit is gevoegd ;

Overwegende, dat voor *Nederland* en de andere Staten, die aan deze nederlegging hebben deelgenomen, het verdrag, ingevolge artikel 18, 3de lid, in werking zal treden op 1 Maart 1913 ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van 19 Februari 1913, nº. 2700, Directie van het Protocol ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

de bekendmaking in het *Staatsblad* te bevelen van voorzegd verdrag, met bijbehoorend protocol van onderteekening en van het procesverbaal van nederlegging der akten van bekrachtiging, alsmede van de vertalingen van die stukken. (1)

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, worden belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's Gravenhage, den 21sten Februari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

(*Uitgeg.* 28 *Febr.* 1913.)

VERTALING *van het verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende hulp en berging.*

Zijne Majesteit de Keizer van Duitschland, Koning van Pruisen, in naam van het Duitsche Rijk ; de President van de Argentijnsche Republiek ; Zijne Majesteit de Keizer van Oostenrijk, Koning van Bohemen, enz. en Apostolisch Koning van Hongarije, voor Oostenrijk en voor Hongarije ; Zijne Majesteit de Koning der Belgen ; de President der Vereenigde Staten van Brazilië ; de President der Republiek Chili ; de President der Republiek Cuba ; Zijne Majesteit de Koning van Denemarken ; Zijne Majesteit de Koning van Spanje ; de President der Vereenigde Staten van Amerika ; de President der Fransche Republiek ; Zijne Majesteit de Koning van het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Ierland en der Britsche overzeesche bezittingen, Keizer van Indië ; Zijne Majesteit de Koning der Hellenen ; Zijne Majesteit de Koning van Italië ; Zijne Majesteit de Keizer van Japan ; de President der Vereenigde Mexicaansche Staten ; de President der Republiek Nicaragua ; Zijne Majesteit de Koning van Noorwegen ; Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden ; Zijne Majesteit de Koning van

———

(1) Hierna is alleen de vertaling opgenomen.

Portugal en der Algarven; Zijne Majesteit de Koning van Rumenië; Zijne Majesteit de Keizer van alle Ruslanden; Zijne Majesteit de Koning van Zweden; de President der Republiek Uruguay,

het nut erkennende om in gemeen overleg eenige eenvormige regelen betreffende hulp en berging vast te stellen, hebben besloten te dien einde een verdrag te sluiten en hebben tot Hunne gevolmachtigden benoemd, te weten:

Zijne Majesteit de Keizer van Duitschland, Koning van Pruisen, in naam van het Duitsche Rijk:

den heer KRACKER VON SCHWARTZENFELDT, zaakgelastigde van Duitschland te Brussel;

den heer dr. STRUCKMANN, geheim Opper-Regeeringsraad, verslaggevend Raad bij het Keizerlijk Departement van Justitie;

de President der Argentijnsche Republiek:

Zijne Excellentie den heer A. BLANCAS, buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister der Argentijnsche Republiek bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen;

Zijne Majesteit de Keizer van Oostenrijk, Koning van Bohemen, enz. en Apostolisch Koning van Hongarije:

voor Oostenrijk en voor Hongarije:

Zijne Excellentie graaf VON CLARY UND ALDRINGEN, Hoogstdeszelfs buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen;

voor Oostenrijk:

den heer dr. STEPHEN WORMS, afdeelingsraad bij het Keizerlijk Koninklijk Oostenrijksch Ministerie van Handel;

voor Hongarije:

den heer dr. FRANZ VON NAGY, oud-secretaris van Staat, gewoon hoogleeraar aan de Koninklijke Universiteit te Budapest, lid der Hongaarsche Kamer van Afgevaardigden;

Zijne Majesteit de Koning der Belgen:

den heer BEERNAERT, Minister van Staat, voorzitter van het Internationaal Maritiem Comité;

den heer CAPELLE, buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister, directeur-generaal van den handel en der consulaten bij het Ministerie van Buitenlandsche Zaken;

den heer CH. LE JEUNE, ondervoorzitter van het Internationaal Maritiem Comité;

den heer LOUIS FRANCK, lid der Kamer van Volksvertegenwoordigers, secretaris-generaal van het Internationaal Maritiem Comité;

den heer P. SEGERS, lid der Kamer van Volksvertegenwoordigers;

de President der Vereenigde Staten van Brazilië:

den heer dr. RODRIGO OCTAVIO DE LANGGAARD MENEZES, hoogleeraar aan de vrije faculteit voor juridische en sociale wetenschappen te Rio de Janeiro, lid der Braziliaansche Academie;

de President der Chileensche Republiek:

Zijne Excellentie den heer F. PUGA-BORNE, buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister der Chileensche Republiek bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen;

de President der Cubaansche Republiek:

den heer FRANCISCO ZAYAS Y ALFONSO, Minister-Resident der Cubaansche Republiek te Brussel;

Zijne Majesteit de Koning van Denemarken:

den heer W. DE GREVENKOP CASTENSKIOLD, Minister-Resident van Denemarken te Brussel;

den heer HERMAN BARCLAY HALKIER, advocaat bij het Opperste Gerechtshof van Denemarken;

Zijne Majesteit de Koning van Spanje:

Zijne Excellentie den heer DE BAGUER Y CORSI, Hoogstdeszelfs buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen;

Don JUAN SPOTTORNO, Auditeur-Generaal der Koninklijke Marine;

Don RAMON SANCHEZ OCAÑA, afdeelingschef bij het Ministerie van Justitie, oud-raadsheer in een territoriaal gerechtshof;

Den FAUSTINO ALVAREZ DEL MANZANO, hoogleeraar aan de Centrale Universiteit te Madrid;

de President der Vereenigde Staten van Amerika:

den heer WALTER C. NOYES, rechter bij het ommegaand Hof der Vereenigde Staten te New-York;

den heer CHARLES C. BURLINGHAM, advocaat te New-York;

den heer A. J. MONTAGUE, oud-Gouverneur van den Staat Virginia;

den heer EDWIN W. SMITH, advocaat te Pittsburg;

de President der Fransche Republiek:

Zijne Excellentie den heer BEAU, buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister der Fransche Republiek bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen;

den heer LYON-CAEN, lid van het Instituut, hoogleeraar aan de Faculteit der rechtsgeleerdheid te Parijs en aan de School voor politieke wetenschappen, Voorzitter der Fransche Vereeniging voor Zeerecht;

Zijne Majesteit de Koning van het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Ierland en

der Britsche Overzeesche Bezittingen, Keizer van Indië :

Zijne Excellentie Sir ARTHUR HARDINGE, K. C. B., K. C. M. G., Hoogstdeszelfs buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen ;

the Honble Sir WILLIAM PICKFORD, rechter in het Hooge Gerechtshof te Londen ;

den heer LESLIE SCOTT, Raad des Konings, te Londen ;

the Honble HUGH GODLEY, advocaat te Londen ;

Zijne Majesteit de Koning der Hellenen :

de heer GEORGES DIOBOUNIOTIS, hoogleeraar aan de Universiteit te Athene ;

Zijne Majesteit de Koning van Italië :

Prins VAN CASTAGNETO CARACCIOLO, zaakgelastigde van Italië te Brussel ;

den heer FRANÇOIS BERLINGIERI, advocaat, hoogleeraar aan de Universiteit te Genua ;

den heer FRANÇOIS MIRELLI, raadslid in het hof van appel te Napels ;

den heer CÉSAR VIVANTE, gewoon hoogleeraar aan de Universiteit te Rome ;

Zijne Majesteit de Keizer van Japan :

Zijne Excellentie den heer K. NABESHIMA, Hoogstdeszelfs buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen ;

den heer YOSHIYUKI IRIÉ, procureur en raad aan het Ministerie van Justitie van Japan ;

den heer TAKEYUKI ISHIKAWA, chef der afdeeling voor zeezaken aan de directie voor verkeerswegen van Japan ;

den heer M. MATSUDA, tweede secretaris der Japansche legatie te Brussel ;

de President der Vereenigde Mexicaansche Staten :

Zijne Excellentie den heer OLARTE, buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister der Vereenigde Mexicaansche Staten bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen ;

den heer VICTOR MANUEL CASTILLO, advocaat, lid van den Senaat ;

de President der Republiek Nicaragua :

den heer L. VALLEZ, consul-generaal der Republiek Nicaragua te Brussel ;

Zijne Majesteit de Koning van Noorwegen :

Zijne Excellentie den heer dr. G. F. HAGERUP, Hoogstdeszelfs buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen ;

den heer CHRISTIAN THEODOR BOE, scheepsreeder ;

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden :

den heer jhr. P. R. A. MELVILL VAN CARNBEE, zaakgelastigde van Nederland te Brussel ;

den heer mr. W. L. P. A. MOLENGRAAFF, hoogleeraar aan de Universiteit te Utrecht ;

den heer mr. B. C. J. LODER, raadsheer in den Hoogen Raad der Nederlanden te 's Gravenhage ;

den heer mr. C. D. ASSER jr., advocaat te Amsterdam ;

Zijne Majesteit de Koning van Portugal en der Algarven :

den heer ANTONIO DUARTE DE OLIVEIRA SOARES, Zaakgelastigde van Portugal te Brussel ;

Zijne Majesteit de Koning van Rumenië :

Zijne Excellentie den heer DJUVARA, Hoogstdeszelfs buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen ;

Zijne Majesteit de Keizer van alle Ruslanden ;

den heer C. NABOKOFF, eerste secretaris der Russische Ambassade te Washington ;

Zijne Majesteit den Koning van Zweden :

Zijne Excellentie graaf J. J. A. EHRENSVÄRD, Hoogstdeszelfs buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen ;

den heer EINAR LANGE, directeur der Zweedsche stoombootverzekerings-maatschappij ;

de President der Republiek Uruguay :

Zijne Excellentie den heer LUIS GARABELLI, buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister der Republiek Uruguay bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen,

die, daartoe behoorlijk gemachtigd, zijn overeengekomen als volgt :

Art. 1. Hulp en berging van in gevaar verkeerende zeeschepen, van zich aan boord daarvan bevindende zaken, van vracht en passagegelden, evenals diensten van denzelfden aard bewezen tusschen zeeschepen en vaartuigen, welke de binnenwateren bevaren, zijn onderworpen aan de navolgende bepalingen, zonder dat tusschen die twee soorten van diensten onderscheid wordt gemaakt en onverschillig in welke wateren ze zijn bewezen.

2. Iedere daad van hulp of berging, welke met gunstigen uitslag is bekroond, geeft recht op een billijk loon.

Geen loon is verschuldigd als de verleende hulp zonder gunstigen uitslag is gebleven.

In geen geval vermag de te betalen som de waarde der geredde zaken te overtreffen.

3. Personen, die aan de hulpverleening hebben deelgenomen ondanks het uitdrukkelijk en redelijk verbod van de zijde van het geholpen schip, hebben geen recht op eenig loon.

4. De sleepboot heeft geen recht op loon voor hulp of berging van het door haar gesleepte schip of deszelfs lading, dan wanneer zij buitengewone diensten heeft bewezen welke niet kunnen worden beschouwd als uitvoering van de sleepovereenkomst.

5. Ook dan wanneer hulp of berging heeft plaats gehad tusschen schepen, aan denzelfden reeder toebehoorende, is loon verschuldigd.

6. Het bedrag van het loon wordt vastgesteld door de overeenkomst der partijen en bij gebreke daarvan door den rechter.

Hetzelfde geldt van de verhouding waarin het loon tusschen de helpers moet worden verdeeld.

De verdeeling tusschen den reeder, den kapitein en de andere personen die in dienstbetrekking staan tot elk der schepen die aan de hulp deelnamen, wordt geregeld door de nationale wet van elk dier schepen.

7. Elke overeenkomst betreffende hulp en berging aangegaan tijdens en onder den invloed van het gevaar, kan ten verzoeke van eene der partijen door den rechter worden vernietigd of gewijzigd, wanneer deze van oordeel is dat de overeengekomen voorwaarden niet billijk zijn.

In alle gevallen waarin bewezen is dat de toestemming van eene der partijen door bedrog of verzwijging waardeloos is gemaakt of waarin het loon in buitengewone mate naar den eenen of den anderen kant buiten verhouding staat tot den bewezen dienst, kan ten verzoeke der belanghebbende partij de overeenkomst door den rechter worden vernietigd of gewijzigd.

8. De rechter stelt het loon vast naar omstandigheden, daarbij tot grondslag nemende:

a. in de eerste plaats den verkregen uitslag, de moeite en de verdienste van hen die de hulp hebben verleend, het gevaar waarin hebben verkeerd het geholpen schip, zijne passagiers en zijne bemanning, zijne lading, de helpers en het helpende schip, den gebruikten tijd, de gemaakte kosten en geleden schaden, alsmede het risico van aansprakelijkheid en andere door de helpers geloopen, de waarde van het door hen aan gevaar blootgestelde materieel, waarbij in voorkomend geval rekening moet worden gehouden met de bijzondere uitrusting tot hulp van het helpende schip;

b. in de tweede plaats de waarde der geredde zaken.

Dezelfde bepalingen zijn van toepassing op de verdeeling voorzien bij artikel 6, tweede lid.

De rechter kan het loon verminderen of ontzeggen, wanneer blijkt dat de helpers door hunne schuld de berging of hulp hebben noodig gemaakt, of dat zij zich hebben schuldig gemaakt aan diefstal, heling of andere bedriegelijke handelingen.

9. Geen loon is verschuldigd door geredde personen. Door deze bepaling wordt echter geen inbreuk gemaakt op de voorschriften te dezen aanzien door de nationale wetten gemaakt.

Zij die menschenlevens hebben gered ter gelegenheid van de ramp, die tot berging of hulp aanleiding gaf, zijn gerechtigd tot een billijk deel van het loon dat aan de helpersbergers van het schip, lading en toebehooren wordt toegekend.

10. De rechtsvordering tot betaling van hulp- en bergloon verjaart in twee jaren, te rekenen van den dag waarop de werkzaamheden der hulp of berging zijn geëindigd.

De gronden voor schorsing en stuiting dezer verjaring worden bepaald door de wet van het gerecht voor hetwelk de vordering wordt aangebracht.

De hooge verdragsluitende partijen behouden zich het recht voor, als opschortingsgrond voor den hierboven vastgestelden termijn in hare wetgevingen op te nemen het feit dat op het geborgen of geholpen schip niet is kunnen worden beslag gelegd binnen de territoriale wateren van den Staat in welken de eischer zijne woonplaats of den hoofdzetel zijner onderneming heeft.

11. Ieder kapitein is gehouden, voor zooverre hij zulks kan doen zonder ernstig gevaar voor zijn schip, zijne bemanning en zijne passagiers hulp te verleenen aan alle personen, zelfs vijandelijke, welke hij in zee aantreft in levensgevaar.

De reeder is niet verantwoordelijk voor overtredingen van vorenstaand voorschrift.

12. De hooge verdragsluitende partijen welker wetgeving tegen overtreding van het voorgaand artikel geen straf bedreigt, verbinden zich om de maatregelen, noodig tot het straffen van zoodanige overtreding, te nemen of aan hare wetgevende lichamen voor te stellen.

De hooge verdragsluitende partijen zullen zoodra mogelijk elkander mededeeling doen van de wetten of reglementen, welke ter uitvoering van vorenstaand voorschrift in hare Staten reeds gemaakt mochten zijn of alsnog gemaakt mochten worden.

13. Dit verdrag doet geen afbreuk aan de bepalingen der nationale wetgevingen of internationale verdragen betreffende de regeling

van hulp en berging, door de overheid of onder haar toezicht verricht, en in het bijzonder betreffende berging van vischtuig.

14. Dit verdrag is niet van toepassing op oorlogsschepen en op Staatsschepen, welke uitsluitend voor den openbaren dienst zijn bestemd.

15. De bepalingen van dit verdrag zullen worden toegepast ten aanzien van alle belanghebbenden, wanneer hetzij het helpend of bergend schip, hetzij het geholpen of geborgen schip, behoort tot eenen Staat van eene der hooge verdragsluitende partijen, gelijk ook in de andere door de nationale wetten voorziene gevallen.

Alles niettemin met dien verstande dat:

1°. ten aanzien van belanghebbenden, die onderdanen zijn van een niet-verdragsluitenden Staat, de toepassing van gezegde bepalingen door iederen verdragsluitenden Staat afhankelijk kan worden gemaakt van de voorwaarde van wederkeerigheid;

2°. wanneer alle belanghebbenden onderdanen zijn van den Staat waartoe het betrokken gerecht behoort, de nationale wet en niet het verdrag toepasselijk is;

3°. onverminderd verder strekkende bepalingen der nationale wetten, artikel 11 niet toepasselijk is dan wanneer de schepen behooren tot de Staten der hooge verdragsluitende partijen.

16. Elke der hooge verdragsluitende partijen zal bevoegd zijn de bijeenkomst uit te lokken van eene nieuwe conferentie, na drie jaren, te rekenen van het in werking treden van dit verdrag, ten einde na te gaan welke verbeteringen daarin zouden kunnen aangebracht worden en inzonderheid om zoo mogelijk de sfeer der toepasselijkheid ervan uit te breiden.

De Mogendheid, die van deze bevoegdheid gebruik zal willen maken, zal haar verlangen daartoe aan de andere Mogendheden kenbaar maken door bemiddeling van de Belgische Regeering, welke zich verbindt de conferentie alsdan binnen zes maanden samen te roepen.

17. De Staten die dit verdrag niet hebben onderteekend, worden tot toetreding daartoe op hun verlangen toegelaten. Deze toetreding zal langs diplomatieken weg worden kenbaar gemaakt aan de Belgische Regeering en door deze aan de Regeeringen van de andere verdragsluitende partijen; zij zal van kracht zijn één maand na de toezending der kennisgeving door de Belgische Regeering gedaan.

18. Dit verdrag zal worden bekrachtigd.

Na afloop van een termijn van ten hoogste één jaar, te rekenen van den dag der onderteekening van het verdrag, zal de Belgische Regeering zich in verbinding stellen met de Regeeringen der hooge verdragsluitende partijen, die zich tot bekrachtiging hebben bereid verklaard, ten einde te doen beslissen of er aanleiding is het verdrag in werking te stellen.

De akten van bekrachtiging zullen in dat geval dadelijk te Brussel worden nedergelegd en één maand nà deze nederlegging zal het verdrag in werking treden.

Het protocol zal nog gedurende één jaar open blijven ten behoeve der Staten welke op de conferentie te Brussel vertegenwoordigd waren. Nà dat tijdsverloop zullen deze slechts kunnen toetreden overeenkomstig de bepalingen van artikel 17.

19. Ingeval de eene of andere der hooge verdragsluitende partijen dit verdrag mocht opzeggen, zal die opzegging eerst in werking treden één jaar nà den dag waarop zij aan de Belgische Regeering zal zijn kenbaar gemaakt, en het verdrag zal tusschen de andere verdragsluitende partijen van kracht blijven.

Ter oorkonde waarvan de gevolmachtigden der hooge verdragsluitende partijen dit verdrag hebben onderteekend en van hunne zegels voorzien.

Gedaan te Brussel in één enkel exemplaar, den 23sten September 1910.

Voor Duitschland:
(*get.*) KRACKER VON SCHWARTZENFELDT.
„ Dr. G. STRUCKMANN.

Voor de Argentijnsche Republiek:
(*get.*) ALBERTO BLANCAS.

Voor Oostenrijk en voor Hongarije:
(*get.*) S. CLARY ET ALDRINGEN.

Voor Oostenrijk:
(*get.*) STEPHEN WORMS.

Voor Hongarije:
(*get.*) Dr. FRANÇOIS DE NAGY.

Voor België:
(*get.*) A. BEERNAERT.
„ CAPELLE.
„ CH. LEJEUNE.
„ LOUIS FRANCK.
„ PAUL SEGERS.

Voor de Vereenigde Staten van Brazilië:
(*get.*) RODRIGO OCTAVIO DE LANGGAARD MENEZES.

Voor Chili:
(*get.*) F. PUGA-BORNE.

Voor de Republiek Cuba:
(*get.*) Dr. F. ZAYAS.

Voor Denemarken :
(*get.*) W. GREVENKOP CASTENSKIOLD.
„ HERMAN HALKIER.
Voor Spanje :
(*get.*) ARTURO DE BAGUER.
„ JUAN SPOTTORNO.
„ RAMON SANCHEZ DE OCAÑA.
„ FAUSTINO A DEL MANZANO.
Voor de Vereenigde Staten van Amerika :
(*get.*) WALTER C. NOYES.
„ CHARLES C. BURLINGHAM.
„ A. J. MONTAGUE.
„ EDWIN W. SMITH.
Voor Frankrijk :
(*get.*) BEAU.
„ CH. LYON-CAEN.
Voor Groot-Britannië :
(*get.*) ARTHUR H. HARDINGE.
„ W. PICKFORD.
„ LESLIE SCOTT.
„ HUGH GODLEY.
Voor Griekenland :
(*get.*) G. DIOBOUNIOTIS.
Voor Italië :
(*get.*) PRINCE DE CASTAGNETO.
„ FRANCESCO BERLINGIERI.
„ FRANCESCO M. MIRELLI.
„ Prof. CÉSAR VIVANTE.
Voor Japan :
(*get.*) K. NABESHIMA.
„ Y. IRIÉ.
„ T. ISHIKAWA.
„ M. MATSUDA.
Voor de Vereenigde Mexicaansche Staten :
(*get.*) ENRIQUE OLARTE.
„ VICTOR MANUEL CASTILLO.
Voor Nicaragua :
(*get.*) LÉON VALLEZ.
Voor Noorwegen :
(*get.*) HAGERUP.
„ CHR. TH. BOE.
Voor Nederland :
(*get.*) P. R. A. MELVILL VAN CARNBEE.
„ MOLENGRAAFF.
„ LODER.
„ C. D. ASSER.
Voor Portugal :
(*get.*) A. D. DE OLIVEIRA SOARES.
Voor Rumenië :
(*get.*) T. G. DJUVARA.
Voor Rusland :
(*get.*) C. NABOKOFF.
Voor Zweden :
(*get.*) ALBERT EHRENSVÄRD.
„ EINAR LANGE.
Voor Uruguay :
(*get.*) LUIS GARABELLI.

VERTALING VAN HET PROTOCOL VAN ONDERTEEKENING.

Bij het overgaan tot onderteekening der op heden gesloten verdragen tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende aanvaring en hulp en berging, is door de ondergeteekenden, gevolmachtigden, het navolgende overeengekomen :

De bepalingen van gezegde verdragen zullen onder voorbehoud als hierna vermeld, toepasselijk zijn op de koloniën en bezittingen der verdragsluitende Mogendheden.

I. De Duitsche Regeering verklaart zich hare besluiten ten aanzien van hare koloniën voor te behouden. Ten aanzien van ieder dezer afzonderlijk behoudt zij zich het recht voor tot de verdragen toe te treden en ze op te zeggen.

II. De Deensche Regeering verklaart ten aanzien van IJsland en de Deensche koloniën of bezittingen, ieder afzonderlijk, zich het recht voor te behouden tot de gezegde verdragen toe te treden en ze op te zeggen.

III. De Regeering der Vereenigde Staten van Amerika verklaart zich het recht voor te behouden om voor de eilandbezittingen der Vereenigde Staten van Amerika tot gezegde verdragen toe te treden en deze op te zeggen.

IV. De Regeering van Zijne Britsche Majesteit verklaart zich het recht voor te behouden om tot gezegde verdragen toe te treden en deze op te zeggen voor alle de koloniën, protectoraten en Britsche bezittingen, ieder afzonderlijk, zoomede voor het eiland Cyprus.

V. De Italiaansche Regeering behoudt zich voor later tot de verdragen voor de Italiaansche onderhoorigheden en koloniën toe te treden.

VI. De Nederlandsche Regeering behoudt zich het recht voor later voor de Nederlandsche koloniën en bezittingen tot de verdragen toe te treden.

VII. De Portugeesche Regeering verklaart zich het recht voor te behouden om later voor de Portugeesche koloniën tot de verdragen toe te treden.

Van deze toetredingen kan worden kennis gegeven hetzij door eene algemeene verklaring, welke alle koloniën en bezittingen omvat, hetzij door bijzondere verklaringen. Voor toetredingen en opzeggingen zal in voorkomend geval de vorm worden gevolgd, welke in de beide verdragen van heden is aangegeven. Alles niettemin met dien verstande, dat die toetredingen evenzeer kunnen worden opge-

nomen in het proces-verbaal van nederlegging der akten van bekrachtiging.

Ter oorkonde waarvan de ondergeteekenden, gevolmachtigden, dit Protocol hebben opgemaakt, hetwelk dezelfde kracht en waarde zal hebben als waren de bepalingen er van opgenomen in den tekst zelven der verdragen op welke het betrekking heeft.

Gedaan te Brussel in één enkel exemplaar op den 23sten September 1910.

Voor Duitschland :
(*get.*) KRACKER VON SCHWARTZENFELDT.
„ Dr. G. STRUCKMANN.

Voor de Argentijnsche Republiek :
(*get.*) ALBERTO BLANCAS.

Voor Oostenrijk en voor Hongarije :
(*get.*) S. CLARY ET ALDRINGEN.

Voor Oostenrijk :
(*get.*) STEPHEN WORMS.

Voor Hongarije :
(*get.*) Dr. FRANÇOIS DE NAGY.

Voor België :
(*get.*) A. BEERNAERT.
„ CAPELLE.
„ CH. LEJEUNE.
„ LOUIS FRANCK.
„ PAUL SEGERS.

Voor de Vereenigde Staten van Brazilië :
(*get.*) RODRIGO OCTAVIO DE LANGGAARD MENEZES.

Voor Chili :
(*get.*) F. PUGA-BORNE.

Voor de Republiek Cuba :
(*get.*) Dr. F. ZAYAS.

Voor Denemarken :
(*get.*) W. GREVENKOP CASTENSKIOLD.
„ HERMAN HALKIER.

Voor Spanje :
(*get.*) ARTURO DE BAGUER.
„ JUAN SPOTTORNO.
„ RAMON SANCHEZ DE OCAÑA.
„ FAUSTINO A. DEL MANZANO.

Voor de Vereenigde Staten van Amerika :
(*get.*) WALTER C. NOYES.
„ CHARLES C. BURLINGHAM.
„ A. J. MONTAGUE.
„ EDWIN W. SMITH.

Voor Frankrijk :
(*get.*) BEAU.
„ CH. LYON-CAEN.

Voor Groot-Britannië :
(*get.*) ARTHUR H. HARDINGE.
„ W. PICKFORD.
„ LESLIE SCOTT.
„ HUGH GODLEY.

Voor Griekenland :
(*get.*) G. DIOBOUNIOTIS.

Voor Italië :
(*get.*) PRINCE DE CASTAGNETO.
„ FRANCESCO BERLINGIERI.
„ FRANCESCO M. MIRELLI.
„ Prof. CÉSAR VIVANTE.

Voor Japan :
(*get.*) K. NABESHIMA.
„ Y. IRIÉ.
„ T. ISHIKAWA.
„ M. MATSUDA.

Voor de Vereenigde Mexicaansche Staten :
(*get.*) ENRIQUE OLARTE.
„ VICTOR MANUEL CASTILLO.

Voor Nicaragua :
(*get.*) LÉON VALLEZ.

Voor Noorwegen :
(*get.*) HAGERUP.
„ CHR. TH. BOE.

Voor Nederland :
(*get.*) P. R. A. MELVILL VAN CARNBÉE.
„ MOLENGRAAFF.
„ LODER.
„ C. D. ASSER.

Voor Portugal :
(*get.*) A. D. DE OLIVEIRA SOARES.

Voor Rumenië :
(*get.*) T. G. DJUVARA.

Voor Rusland :
(*get.*) C. NABOKOFF.

Voor Zweden :
(*get.*) ALBERT EHRENSVARD.
„ EINAR LANGE.

Voor Uruguay :
(*get.*) LUIS GARABELLI.

VERTALING VAN HET PROCES-VERBAAL VAN NEDERLEGGING DER AKTEN VAN BEKRACHTIGING.

Aangezien de akten van bekrachtiging nopens het internationaal verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende hulp en berging, geteekend te Brussel den 23sten September 1910, met bijbehoorend protocol van onderteekening, volgens de bepaling van artikel 18 van het verdrag, te Brussel moeten worden neergelegd, is te dien einde dit procesverbaal opgemaakt aan het Ministerie van Buitenlandsche Zaken van België.

Den 1sten Februari 1913 zijn ter nederlegging aangeboden :

De akten van bekrachtiging van Zijne Majesteit den Keizer van Duitschland, Koning van Pruisen.

(*get.:*) v. FLOTOW.

De akten van bekrachtiging van Zijne

Majesteit den Keizer van Oostenrijk, Koning van Bohemen, enz., en Apostolisch Koning van Hongarije.

(*get.:*) S. CLARY ET ALDRINGEN.

De akten van bekrachtiging van Zijne Majesteit den Koning der Belgen.

(*get.:*) J. DAVIGNON.

De akten van bekrachtiging van den President der Vereenigde Staten van Amerika.

(*get.:*) THEODORE MARBURG.

De akten van bekrachtiging van den President der Fransche Republiek.

(*get.:*) A. KLOBUKOWSKI.

De akten van bekrachtiging van Zijne Majesteit den Koning van het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Ierland en der Britsche Overzeesche bezittingen, Keizer van Indië.

(*get.:*) F. H. VILLIERS.

De akten van bekrachtiging van den President der Vereenigde Mexicaansche Staten.

(*get.:*) F. GAMBOA.

De akten van bekrachtiging van Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden.

(*get.:*) O. D. VAN DER STAAL VAN PIERSHIL.

De akten van bekrachtiging van Zijne Majesteit den Koning van Rumenië.

(*get.:*) G. M. MITILINEU.

De akten van bekrachtiging van Zijne Majesteit den Keizer aller Russen.

(*get.:*) KOUDACHEFF.

De termijn van eene maand, bij artikel 18 van het verdrag voor de inwerkingtreding daarvan vastgesteld, zal den 1sten Februari 1913 aanvangen.

Overeenkomstig de bepalingen van voorzegd artikel zullen de Staten, die het verdag hebben geteekend en die hunne akten van bekrachtiging niet op 1 Februari 1913 hebben kunnen doen nederleggen, nog gedurende een jaar, te rekenen van laatstgenoemden datum, de bevoegdheid behouden om daartoe over te gaan.

Brussel, 1 Februari 1913.

De Minister van Buitenlandsche Zaken van België:

(*get.:*) J. DAVIGNON.

Bij de nederlegging der akten van bekrachtiging van Zijne Majesteit den Keizer van Duitschland, Koning van Pruisen, heeft de Duitsche Regeering verklaard tot de verdragen toe te treden voor al Hare Koloniën, onder voorbehoud de bepalingen daarvan niet te zullen toepassen op inlanders en daarmede gelijkgestelden.

Bij de nederlegging der akten van bekrachtiging van Zijne Britsche Majesteit nopens de internationale zeerecht-verdragen, geteekend te Brussel den 23sten September 1910, verklaart de Gezant van Zijne Britsche Majesteit te Brussel, dat, overeenkomstig de bepalingen van het Protocol van onderteekening van denzelfden datum, de Regeering van Zijne Britsche Majesteit toetreedt tot de verdragen voor de volgende Britsche Koloniën en bezittingen in het buitenland:

Indië;
Bahama-eilanden;
Barbados;
Bermuda-eilanden;
Britsch-Guyana;
Britsch-Honduras;
Ceylon;
Falkland-eilanden en onderhoorigheden;
Fidji-eilanden;
Gambia;
Gibraltar;
Goudkust;
Grenade;
Hongkong;
Jamaica, met inbegrip van de Turks- en Caicos-eilanden en de Cayman-eilanden;
Eilanden onder den wind: Antigua, Dominica, Montserrat, Sint-Christopher en Nevis, Maagden-eilanden;
Malta;
Mauritius;
Norfolk-eilanden;
Britsch-Nieuw-Guinea;
Sint-Helena;
Sint-Lucia;
Sint-Vincent;
de Seychellen;
Sierra Leone;
Zuid-Nigerië, met inbegrip van het Protectoraat;
Straits Settlements, met inbegrip van Labuan;
Trinidad en Tobago.

De Regeering van Zijne Britsche Majesteit treedt eveneens tot gezegde verdragen toe voor het eiland Cyprus, voor de gefedereerde Maleische Staten van Perak, Selangor, Negri-Sembilan en Pahang, voor de volgende Britsche Protectoraten:

Protectoraat van Oost-Afrika;
Protectoraat van de Gilbert en Ellis-eilanden;
Protectoraat van de Salomon-eilanden;
Protectoraat van Somaliland,
en voor Wei-hai-Wei.

(*get.:*) F. H. VILLIERS.

—

22 *Februari* 1913. BESLUIT, tot bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 11 Januari 1912 tusschen *Nederland* en *Panama* gesloten verdrag regelende de toelating van consulaire ambtenaren van laatstgenoemden Staat in de Nederlandsche koloniën en overzeesche bezittingen. S. 76.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien het te *'s Gravenhage* op 11 Januari 1912 tusschen *Nederland* en *Panama* gesloten verdrag regelende de toelating van consulaire ambtenaren van laatstgenoemden Staat in de Nederlandsche koloniën en overzeesche bezittingen, van welk verdrag een afdruk met vertaling bij dit besluit is gevoegd;

Overwegende, dat de uitwisseling der akten van bekrachtiging op 10 Januari 1913 te *'s Gravenhage* heeft plaats gehad;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 20sten Februari 1913, nº. 2229, Directie van het Protocol;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de bekendmaking van bedoeld verdrag met de vertaling daarvan te bevelen door de plaatsing van dit besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, worden belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's Gravenhage, den 22sten Februari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

(*Uitgeg.* 8 *Maart* 1913.)

VERTALING.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, wenschende, eensdeels, de tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Panama bestaande vriendschapsbanden hechter te maken en aan de tusschen beide volken gevestigde handelsbetrekkingen de meest mogelijke uitbreiding te verzekeren, — en anderdeels daarbij tevens genegen om aan het door de Regeering van Panama te kennen gegeven verlangen te voldoen, heeft toegestemd in het toelaten van consulaire ambtenaren van Panama in de voornaamste havens der Nederlandsche koloniën onder voorbehoud evenwel deze vergunning te regelen bij een bijzonder verdrag, waarbij de rechten, verplichtingen en vrijdommen dier consulaire ambtenaren in de gezegde koloniën, duidelijk en nauwkeurig worden omschreven.

Te dien einde heeft Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden benoemd Jonkheer DE MAREES VAN SWINDEREN, Hoogstderzelver Kamerheer en Minister van Buitenlandsche Zaken,

en Zijne Excellentie de President der Republiek Panama den Heer EUSEBIO A. MORALES, Zaakgelastigde der Republiek bij de Nederlandsche Regeering,

die, daartoe behoorlijk gevolmachtigd, omtrent de volgende artikelen zijn overeengekomen:

Art. **1**. Er worden Consuls-Generaal, Consuls, Vice-Consuls en Consulaire Agenten van Panama toegelaten in al de havens van de overzeesche bezittingen of koloniën der Nederlanden, welke open zijn voor de schepen van alle landen.

2. De Consuls-Generaal, Consuls, Vice-Consuls en Consulaire Agenten van Panama worden beschouwd als handelsagenten ter bescherming van den handel hunner landgenooten in hun consulair ressort. Zij houden verblijf in de haven der kolonie in hunne commissie genoemd en zijn onderworpen zoowel aan de burgerlijke als aan de strafwetten dier kolonie, behoudens de uitzonderingen, die dit verdrag te hunnen gunste vaststelt.

3. Alvorens tot de uitoefening hunner werkzaamheden te worden toegelaten en het genot te hebben van de vrijdommen, die daaraan verbonden zijn, moeten de Consuls-Generaal, Consuls, Vice-Consuls en Consulaire Agenten aan de Regeering van Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden eene commissie overleggen, houdende aanwijzing van hun consulair ressort en van hun standplaats.

Zoodra het exequatur medeonderteekend is door den Gouverneur der kolonie, hebben de genoemde consulaire ambtenaren van allen rang recht op de bescherming der Regeering en op den bijstand der plaatselijke overheid ter verzekering van de vrije uitoefening van hunne werkzaamheden.

De Regeering behoudt zich de bevoegdheid voor het exequatur in te trekken of het te doen intrekken door den Gouverneur der kolonie, met opgave der redenen van dien maatregel.

4. De Consuls-Generaal, Consuls, Vice-Consuls en Consulaire Agenten zijn bevoegd boven de buitendeur hunner woning een schild te plaatsen met het wapen van hunne Regeering, voorzien van het opschrift: Consulaat-Generaal, Consulaat, Vice-Consulaat of Consulair Agentschap van Panama.

Het is wel te verstaan dat dit uitwendig teeken nooit zal kunnen worden beschouwd als gevende recht van asyl, noch als kunnende de

woning en hare bewoners onttrekken aan de vervolging der plaatselijke justitie.

5. Het staat echter vast, dat de archieven en bescheiden betreffende de consulaire zaken tegen elk onderzoek beschermd zijn, en dat geen overheid of ambtenaar die op eenigerlei wijze of onder eenig voorwendsel zal kunnen onderzoeken, in beslagnemen of inzage er van nemen.

6. De Consuls-Generaal, Consuls, Vise-Consuls en Consulaire Agenten zijn met geenerlei diplomatieke waardigheid bekleed.

Geene aanvrage kan tot de Nederlandsche Regeering worden gericht anders dan door tusschenkomst van den diplomatieken agent te 's Gravenhage gevestigd.

Bij ontstentenis van dezen kan de Consul-Generaal, Consul, Vice Consul of Consulaire Agent zelf de aanvrage doen aan den Gouverneur der kolonie, onder bewijs van het dringende der zaak en met uiteenzetting der redenen waarom de aanvrage niet kan worden gedaan aan de ondergeschikte overheden, of aantoonende dat vroegere tot die overheden gerichte aanvragen zonder gevolg zijn gebleven.

7. Het door de consulaire ambtenaren afgegeven of voor gezien geteekend paspoort ontslaat den houder geenszins van de verplichting om zich te voorzien van alle de stukken, door de wetten of plaatselijke reglementen tot het reizen of zich vestigen in de koloniën gevorderd, en laat onverkort het recht, dat het Gouvernement der kolonie bezit, om er het verblijf te ontzeggen aan, of er de verwijdering te gelasten van den persoon in het bezit van een paspoort.

8. Alle verrichtingen tot redding van Panameesche schepen, welke schipbreuk geleden hebben op de kust van eene der Nederlandsche koloniën, worden bestuurd door de Consuls-Generaal, Consuls, Vice-Consuls of consulaire ambtenaren van Panama.

De tusschenkomst der plaatselijke overheden geschiedt alleen om de orde te handhaven, om te waken voor de belangen der bergers, indien zij niet tot de bemanning der verongelukte schepen behooren, en om de uitvoering te verzekeren van de bepalingen, welke bij den in- en uitvoer van de geredde goederen nageleefd moeten worden.

Bij afwezigheid en tot aankomst van de Consuls-Generaal, Consuls, Vice-Consuls of Consulaire Agenten, moeten de plaatselijke overheden overigens alle noodige maatregelen nemen voor de bescherming der personen en tot behoud der goederen van het verongelukte schip.

Daarenboven is overeengekomen dat van de geredde goederen geenerlei in- en uitgaande rechten verschuldigd zijn, tenzij zij tot het binnenlandsch verbruik worden toegelaten.

9. De Consuls-Generaal, Consuls, Vice-Consuls en Consulaire Agenten kunnen de hulp inroepen van de plaatselijke overheden voor het aanhouden, gevangennemen en in verzekerde bewaring houden van deserteurs van Panameesche koopvaardij of oorlogsschepen, voor zoover de uitlevering van deserteurs van bedoelde schepen bij verdrag is bedongen.

Te dien einde wenden zij zich schriftelijk tot de bevoegde ambtenaren en indien door het scheepsregister, de monsterrol of elk ander authentiek stuk het bewijs geleverd wordt, dat de opgeëischte personen deel uitmaakten van de bemanning, zal de uitlevering worden toegestaan, tenzij de betrokken persoon Nederlandsch onderdaan zij.

De plaatselijke overheden zijn gehouden gebruik te maken van alle in hunne macht zijnde middelen tot aanhouding der deserteurs. Na hunne aanhouding worden deze laatsten ter beschikking gesteld van de genoemde consulaire ambtenaren, en kunnen, op aanvrage en op kosten van degenen die hen opeischen, gevangen worden gehouden om vervolgens terug te worden gezonden aan boord der schepen tot welke zij behooren of aan boord van een ander schip van dezelfde natie. Indien echter deze deserteurs niet teruggezonden zijn binnen drie maanden van af den dag hunner aanhouding, worden zij in vrijheid gesteld en kunnen om dezelfde redenen niet weder in hechtenis worden genomen.

Intusschen wordt de uitlevering van een deserteur, die eenig strafbaar feit gepleegd mocht hebben, opgeschort totdat de betrokken Koloniale of Nederlandsche rechtbank uitspraak heeft gedaan en daaraan uitvoering is gegeven.

10. Wanneer een Panameesch onderdaan komt te overlijden, zonder bekende erfgenamen of uiterste wilsuitvoerders na te laten, geven de Nederlandsche overheden, krachtens de wetten der kolonie met het beheer van den boedel belast, daarvan kennis aan de consulaire ambtenaren, ten einde de noodige inlichtingen aan de belanghebbenden te doen toekomen.

11. De Consuls-Generaal, Consuls, Vice-Consuls of Consulaire Agenten van Panama zijn op verzoek van den gezagvoerder of van dengene die hem vervangt, uitsluitend belast met de handhaving der inwendinge tucht aan boord van de koopvaardijschepen hunner natie.

Zij zijn uitsluitend bevoegd tot kennisneming van alle geschillen ontstaan op zee of in de haven tusschen den schipper; de officieren en de overige leden der bemanning met inbegrip van die, welke betrekking hebben op de regeling der gage en de uitvoering der wederzijds aangegane verbintenissen.

De rechtbanken of andere overheden der kolonie mogen zich uit geenerlei hoofde in die geschillen mengen, tenzij deze van dien aard mochten zijn dat de openbare rust en orde aan wal of in de haven daardoor mocht worden verstoord, of dat personen, niet tot de bemanning behoorende, daarin mochten betrokken zijn.

12. Voor zoover in Panama aan de Consuls-Generaal, Consuls, Vice-Consuls en Consulaire Agenten van Nederland wederkeerig dezelfde gunsten worden toegestaan, zijn de Consuls-Generaal, Consuls, Vice-Consuls en Consulaire Agenten van Panama, welke, behoudens zoover hun consulairen werkkring betreft, geen handel drijven, geen betrekking hebben en geen beroep uitoefenen, vrijgesteld van inkwartiering, personeele belasting en van alle Rijks- of gemeentelijke belasting van personeelen aard, tenzij zij Nederlandsch onderdaan zijn of reeds tijdens hunne benoeming in Nederland of zijne koloniën en bezittingen woonachtig waren. Die vrijdom kan zich nooit uitstrekken tot in- en uitgaande rechten of andere indirecte of reëele belastingen.

13. De Consuls-Generaal, Consuls, Vice-Consuls en Consulaire Agenten van Panama zullen in de Nederlandsche koloniën genieten van alle andere voorrechten, vrijstellingen en vrijdommen, welke in het vervolg aan de Agenten van denzelfden rang van de meest begunstigde natie mochten worden toegekend.

14. Dit verdrag zal van kracht blijven gedurende een termijn van vijf jaren van af den 90sten dag na de uitwisseling der akten van bekrachtiging, welke zal plaats vinden binnen den termijn van twaalf maanden of zoo mogelijk vroeger.

Tenzij een der Hooge contracteerende Partijen aan de andere Partij ten minste één jaar vóór het verloop van gezegden termijn, haar voornemen mocht te kennen geven om de werking ervan te doen ophouden, zal het verdrag van kracht blijven gedurende één jaar te rekenen van de opzegging door een der Hooge contracteerende Partijen.

Ten blijke waarvan, de wederzijdsche gevolmachtigden dit verdrag hebben onderteekend en van hun zegels voorzien.

Gedaan in dubbel te 's Gravenhage, den 11 den Januari van het jaar een duizend negenhonderd en twaalf.

(*L. S.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.
(*L. S.*) EUSEBIO A. MORALES.

—

22 *Februari* 1913. KONINKLIJK BESLUIT.

Benoeming van een stembureau overeenkomstig art. 61 der Kieswet strekt zoowel voor de stemming als voor de eventueel daarop volgende herstemming.

Niet naleving van het voorschrift van art. 76 der Kieswet, dat de voorzitter het stembiljet dichtgevouwen aan den kiezer moet uitreiken, kan op de geldigheid der stemming geen invloed hebben.

Bijstand aan kiezers, die niet, zooals art. 80 der Kieswet eischt, lichamelijk hulpbehoevend zijn, moet tot vernietiging der stemming leiden.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. S. THEUNISSEN, te *Oud-Vroenhoven*, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Limburg*, van 14 September 1912, 1e afd., littera 7066/3 F, houdende vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Oud-Vroenhoven* van 9 Augustus 1912, strekkende tot toelating van appellant als lid van dien Raad;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 29 Januari 1913, nº. 448;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 Februari 1913, nº. 950, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende: dat, nadat de Raad der gemeente *Oud-Vroenhoven* op 9 Augustus 1912 besloten had tot toelating van J. S. THEUNISSEN als lid van den gemeenteraad, tegen welke toelating bij den Raad geen bezwaren waren ingekomen, Gedeputeerde Staten, ambtshalve, krachtens art. 35 der Gemeentewet dit besluit hebben vernietigd, op grond: 1º. dat de stemming heeft plaats gehad ten overstaan van een stembureau, waarvan de leden, in strijd met artikel 61 der Kieswet, niet benoemd waren door den gemeenteraad; 2º. dat de stembiljetten in strijd met het bepaalde bij art. 76 der Kieswet niet door den Voorzitter van het stembureau en niet dichtgevouwen, zijn uitgereikt; 3º. dat de Voorzitter van het stembureau in strijd met het bepaalde bij art. 80 der Kieswet heeft toegestaan, dat meerdere kiezers, die niet lichamelijk hulpbehoevend waren, zich hebben doen bijstaan; daarbij aanvoerende, ten

aanzien van het eerste punt, dat, waar geen wettig samengesteld stembureau het verkiezingswerk heeft geleid en derhalve aan dit laatste alle waarde en regelmatigheid moet worden ontzegd, een der voornaamste waarborgen, die de wetgever voor de betrouwbaarheid en regelmatigheid der verkiezing heeft voorgeschreven, in dit geval gemist wordt en dat dus de onderwerpelijke verkiezing geacht moet worden te zijn onwettig; ten aanzien van de beide andere punten, dat ten overvloede, ook door het plegen dezer informaliteiten waardoor bepaalde voorschriften der Kieswet als niet geschreven zijn beschouwd, inbreuk is gemaakt op den geregelden gang van het verkiezingswerk in het algemeen en mitsdien ook uit dien hoofde aan dit werk de betrouwbaarheid moet worden ontzegd, welke de wetgever met bedoelde voorschriften heeft beoogd;

dat van het besluit van Gedeputeerde Staten J. S. THEUNISSEN bij Ons in beroep is gekomen, daarbij aanvoerende, dat op den voor de herstemming bepaalden dag, zijnde geweest 9 Juli 1912, het stembureau was samengesteld uit dezelfde personen als waaruit het stembureau voor de stemming was samengesteld, derhalve de Burgemeester, Voorzitter, en de heeren BROEKEN en MARES leden; dat de uitslag der herstemming is geweest, dat werden uitgebracht 372 van waarde zijnde stemmen, waarvan verkregen BROEX 183 en THEUNISSEN 189 stemmen, zooals blijkt uit het opgemaakt en bij art. 91 der Kieswet bedoeld proces-verbaal, waaruit eveneens blijkt, dat door de in het lokaal aanwezige kiezers geene bezwaren waren ingebracht; dat het gemeld stembureau, de bij art. 93 der Kieswet bedoelde, zitting op 9 Juli 1912 heeft gehouden en blijkens het daarvan opgemaakte proces-verbaal, de belanghebbende tot lid van den Raad der gemeente *Oud-Vroenhoven* werd benoemd, blijkende uit evenbedoeld proces-verbaal; dat door de in het lokaal aanwezige kiezers geene bezwaren waren ingebracht; dat de Raad der gemeente *Oud-Vroenhoven* in zijne vergadering van 9 Augustus 1912, blijkens mededeeling van 12 Augustus 1912, de geloofsbrieven van appellant heeft onderzocht en in orde bevonden en tot zijne toelating als lid van den Raad heeft besloten; dat tegen deze beslissing van den Raad geene bezwaren bij Gedeputeerde Staten zijn ingediend binnen den bij art. 33 der Gemeentewet bepaalden termijn; dat nu wel 2 leden van den Raad, t. w. de heeren DEVENS en CASTERMANS, op 15 Juli 1912 bezwaren tegen de verkiezing bij Gedeputeerde Staten hebben gemeend te moeten indienen, doch die bezwaren, als wanneer nog geene beslissing van den Raad tot toelating genomen was, behooren ter zijde gesteld te worden, te meer, waar die leden van den Raad tegen de beslissing van den Raad van 9 Augustus 1912, waarbij appellant als raadslid toegelaten werd, geene bezwaren hebben ingediend; dat Gedeputeerde Staten van *Limburg*, overeenkomstig art. 35 der Gemeentewet, ambtshalve omtrent de beslissing van den Raad uitspraak hebben gedaan, zonder hem, appellant met dit voornemen in kennis te stellen, welke kennisgeving, hoewel niet gebiedend voorgeschreven, toch in deze noodzakelijk is; dat, blijkens de notulen van den Raad der gemeente *Oud-Vroenhoven*, in de zitting van 17 Mei 1912 geheel overeenkomstig art. 61 der Kieswet, tot leden van het stembureau voor de stemmingen der vacature-PRICK benoemd zijn de raadsleden BROEKEN en MARES, terwijl ingevolge art. 62 der Kieswet de Burgemeester voorzitter was; dat aan hen niet bekend is, dat de stembiljetten in strijd met het bepaalde bij art. 76 der Kieswet niet door den Voorzitter van het stembureau en niet dichtgevouwen zijn uitgereikt, maar dat, al had deze informaliteit inderdaad plaats gehad, die toch niet kan leiden tot vernietiging van bedoeld raadsbesluit; dat inderdaad meerdere kiezers zich hebben doen bijstaan en deze hulp is verleend door den Voorzitter in eigen persoon, nadat hem gebleken was, dat bijstand ingevolge de wet moest worden verleend, zoodat hiermede aan het voorschrift van art. 80 der Kieswet is voldaan;

Overwegende, ten aanzien van den eersten grond, waarop Gedeputeerde Staten hunne vernietiging doen steunen, dat op den voor de herstemming bepaalden dag het stembureau op wettige wijze was samengesteld, aangezien overeenkomstig art. 62 der Kieswet de Burgemeester voorzitter was en de leden overeenkomstig art. 61 der Kieswet waren benoemd bij besluit van den gemeenteraad van *Oud-Vroenhoven* van 17 Mei 1912, waarbij voor „de stemmingen" voor de beide — toen bestaande — vacaturen, dus ook voor de herstemmingen, werden benoemd de raadsleden BROEKEN en MARES;

dat dus de wijze van samenstelling van het stembureau geen grond tot vernietiging van de verkiezing kan opleveren;

dat ook de tweede, door Gedeputeerde Staten aangevoerde grond daartoe geene aanleiding kan geven, zijnde het blijkens de geschiedenis der Kieswet, wel de bedoeling des wetgevers geweest, om o. a. door het in art. 76 der Kies-

wet bepaalde, het geheim der stemming zooveel mogelijk te waarborgen, maar niet, om van de opvolging van het voorschrift, dat de Voorzitter de stembiljetten dichtgevouwen aan de kiezers moet uitreiken, de geldigheid der verkiezing afhankelijk te maken;

Overwegende, wat betreft den derden grond door Gedeputeerde Staten voor de vernietiging aangevoerd, dat naar het voorschrift van art. 80 der Kieswet, wanneer blijkt, dat een kiezer lichamelijk hulpbehoevend is, de Voorzitter van het stembureau kan toestaan, dat bij zich doe bijstaan;

dat blijkens de ingewonnen berichten, vaststaat, dat de Voorzitter van het stembureau in strijd met dit voorschrift heeft toegestaan, dat verscheidene kiezers, die niet lichamelijk hulpbehoevend waren, zich hebben doen bijstaan en deze zelf den bijstand heeft verleend, hetgeen door hem ook is bevestigd;

dat de volstrekte zelfstandigheid van den kiezer een essentieel bestanddeel van het verkiezingswerk vormt en de uitzondering, die de wet op dit beginsel verlaat, niet mag worden uitgebreid;

dat Gedeputeerde Staten dus terecht op dezen grond het raadsbesluit hebben vernietigd;

Gezien de Kieswet en de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het ingestelde beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. d. B. A.)

—

22 *Februari* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Oorlog tot uitvoering van het Koninklijk besluit van 13 December 1912 betreffende berging van handelsbuskruit in Rijksmagazijnen.

De Minister van Oorlog,

Gezien het Koninklijk besluit van 13 December 1912, n°. 70, aldus luidende: enz.

Heeft goedgevonden:

a. In te trekken de dezerzijdsche Beschikkingen van 17 November 1897, IVde Afd. n°. 35 en 18 November 1898, VIIIe Afd., n°. 65;

b. Vast te stellen het hierna volgende Voorschrift (met Uitvoeringsbepalingen) betreffende opslag van buskruit van particulieren in de Magazijnen van Oorlog.

Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal,
(*get.*) A. J. DOORMAN.

Behoort bij Beschikking van den Minister van Oorlog, dd. 22 Februari 1913, IVe Afd., N°. 217.

—

Voorschrift betreffende opslag van buskruit van particulieren in de Magazijnen van Oorlog.

Art. **1.** *Opslagplaatsen.*

Voor zoover daartoe bergruimte kan worden beschikbaar gesteld, bestaat voor particulieren gelegenheid om in de Magazijnen van Oorlog te *Delft* en te *Doesburg* buskruit op te slaan. Rookzwak buskruit wordt alleen in laatstvermeld magazijn geborgen.

Art. **2.** *Verzoeken om opslag.*

Verzoeken om opslag in vorenvermelde magazijnen worden, onder overlegging van de gezegelde verklaring, hierna bedoeld in art. 3, sub 5°., gericht onderscheidenlijk tot den Magazijnmeester der Magazijnen der Artillerie te *Delft* en tot den Garnizoenscommandant te *Doesburg*, die op grond van het betrekkelijk advies van de Directie der Artillerie-Inrichtingen, den belanghebbenden mededeelen, of bedoelde verzoeken kunnen worden ingewilligd, welke voorwaarden daarbij moeten worden nageleefd en eventueel gedurende welken termijn de opbewaring kan geschieden.

Art. **3.** *Voorwaarden.*

De beschikbaarstelling van opslagruimte geschiedt onder de navolgende voorwaarden:

1°. Door de belanghebbenden worden, alvorens tot opslag wordt overgegaan, vergoed:

a. de kosten van het onderzoek, voor zooveel deze betreffen de vergoeding voor reis- en verblijfkosten van den daarmede belast zijnden officier of burgerlijken ambtenaar, een en ander berekend volgens het Reisbesluit (Koninklijk Besluit van 5 Januari 1884, *Staatsblad* n°. 4 — sedert herhaaldelijk gewijzigd). De verdere kosten van het onderzoek worden berekend volgens het tarief voor onderzoekingen, bij het Scheikundig Laboratorium der Artillerie-Inrichtingen in gebruik. Het bedrag dier vergoedingen wordt aan de Directie der Artillerie-Inrichtingen per post overgemaakt of in geld afgedragen. Vóór de ontvangst der vergoedingen kan echter voorloopige toestemming voor den opslag worden verleend, indien daartegen bij den met het onderzoek belast geweest zijnden officier of burgerlijken ambtenaar geen bezwaar bestaat;

b. het opslaggeld — naar reden van *één gulden* (*f* 1.—) voor elke vijf en twintig kilogram buskruit of gedeelte daarvan, die zich bevinden in een ton, bus, kist of ander voorwerp, dienende tot berging of verpakking — af te dragen aan den betrokken Magazijnmeester der Artillerie.

2°. De belanghebbenden zullen, na daartoe schriftelijk te zijn aangemaand, zorg dragen, het buskruit binnen den opgegeven termijn (welke in gewone gevallen op 14 dagen is te stellen) uit het magazijn te hebben doen weghalen. Bij nalatigheid ten deze wordt het buskruit onschadelijk gemaakt, zonder dat deswege het Rijk tot schadevergoeding verplicht is.

3°. De magazijnen worden slechts ingevolge tijdig toegezonden schriftelijk verzoek geopend ten behoeve van het bergen en afgeven van het buskruit, en wel op de dagen en uren, door den Magazijnmeester der Magazijnen der Artillerie te *Delft* en den Garnizoenscommandant te *Doesburg* vast te stellen. Deze autoriteiten zijn tevens gemachtigd, alle maatregelen betreffende de veiligheid te nemen en voor te schrijven.

4°. De belanghebbenden dragen — onder toezicht en naar genoegen van den officier of burgerlijken ambtenaar, met het onderzoek of de contrôle belast — zorg voor het openen en weder dichtmaken van de verpakking, welker inhoud moet worden onderzocht of bij herhaling gecontroleerd.

5°. De belanghebbenden moeten bij het hiervoren in art. 2 bedoelde verzoek een gezegelde verklaring overleggen, vermeldende, dat zij zich aan de gestelde voorwaarden nopens beschikbaarstelling van opslagruimte onderwerpen.

UITVOERINGSBEPALINGEN.

Algemeen.

§ 1. Alle veiligheidsmaatregelen bij het verwerken van buskruit, het openen en sluiten der buskruitmagazijnen, enz., voor oorlogsbuskruit voorgeschreven, zijn eveneens van toepassing bij het bergen in de magazijnen van buskruit, toebehoorende aan particulieren. De betrokken autoriteiten zijn, ieder voor zooveel hen betreft, voor de stipte nakoming van die voorschriften verantwoordelijk.

Voor den Garnizoenscommandant te Doesburg en den Magazijnmeester der Magazijnen der Artillerie te Delft.

§ 2 Bijaldien onderzoek wordt vereischt, richten deze autoriteiten de desbetreffende aanvrage ten spoedigste tot de Directie der Artillerie-Inrichtingen, zoo mogelijk onder opgave van den datum, waarop het te bergen buskruit wordt verwacht.

§ 3. Zij worden, onmiddellijk na het onderzoek door den hiermede belasten officier of burgerlijken ambtenaar, er mede in kennis gesteld of de onderzochte partij *voorloopig* kan worden opgeslagen.

Indien geen vergunning tot opslag van het daarvoor aangeboden buskruit wordt verleend of bestendigd, dan wel de opgeslagen hoeveelheid buskruit naar elders zal worden vervoerd, geven zij hiervan onmiddellijk kennis aan den Commissaris der Koningin in de Provincie, aan den Burgemeester ter plaatse en aan dien der Gemeente, waarheen het kruit zal worden overgebracht.

§ 4. De gereedschappen en behoeften voor het onderzoek van buskruit worden op het garnizoensbureel te *Doesburg* bewaard. Een lokaal in de kazerne moet worden beschikbaar gesteld voor bedoeld onderzoek.

§ 5. Mochten zich bij het opgeslagen rookzwak buskruit verschijnselen voordoen, verband houdende met mogelijke zelfontleding (optreden van al dan niet gekleurde dampen, scherpe reuk, verandering van het uiterlijk aanzien van het buskruit of vochtig worden van de tot berging of verpakking dienende voorwerpen), dan geeft de waarnemende Conducteur bij het Magazijn daarvan, door tusschenkomst van den Garnizoenscommandant, onverwijld kennis aan de Directie der Artillerie-Inrichtingen.

Het openen van de voorwerpen, waarin het buskruit is geborgen of verpakt, mag echter niet door den Conducteur op eigen gezag geschieden.

§ 6. Het binnenbrengen en weghalen van partijen buskruit, eventueel tot een gezamenlijk gewicht van ten hoogste 75 K.G., kan te *Doesburg* geschieden onder toezicht van den waarnemenden Conducteur der Artillerie. Voor grootere hoeveelheden wordt de tegenwoordigheid vereischt van den Magazijnmeester der Artillerie te *Zwolle*, die hiertoe door den Garnizoenscommandant te *Doesburg* wordt opgeroepen.

Aanvragen tot het binnenbrengen en weghalen van buskruit onder het voorgeschreven toezicht moeten door de belanghebbenden tijdig en schriftelijk aan bedoelden Garnizoenscommandant worden toegezonden.

Voor de Directie der Artillerie-Inrichtingen.

§ 7. De Directie der Artillerie-Inrichtingen geeft onmiddellijk gevolg aan de aanvragen tot onderzoek van buskruit door uitzending van een officier of burgerlijk ambtenaar.

§ 8. Rookzwak buskruit wordt elke drie maanden gecontroleerd; dit geschiedt bij de Artillerie-Inrichtingen aan *de Hembrug*, door het controleeren van een monster, hetwelk bij het eerste onderzoek voor den opslag van het buskruit door den daarmede belasten officier of burgerlijken ambtenaar is genomen. Doet de uitslag van deze contrôle twijfelen aan de hoedanigheid van het buskruit, dan kan ter plaatse van den opslag een nader onderzoek van het buskruit worden ingesteld.

§ 9. De uitslag van deze onderzoekingen — c.q. contrôle — met advies betrekkelijk de te verleenen vergunning of verlenging der vergunning tot opslag, wordt ten spoedigste aan de aanvragende autoriteit toegezonden.

De noodige gereedschappen en behoeften voor het onderzoek te *Doesburg* worden voor rekening van het Departement van Oorlog verstrekt en onderhouden.

Voor den Magazijnmeester der Artillerie te Zwolle.

§ 10. De Magazijnmeester der Artillerie te *Zwolle* begeeft zich, zoo dikwijls als zijne tegenwoordigheid te *Doesburg* voor het binnenbrengen en weghalen van buskruit noodig is, voor eigen rekening derwaarts.

§ 11. Hij houdt een register aan van al de in het magazijn te *Doesburg* aanwezige partijen rookzwak buskruit, in welk register de verpakking, de merken en de data van opslag en van uitgifte van het buskruit zijn aangeduid.

§ 12. Jaarlijks zendt hij op den 10den Maart aan de Directie der Artillerie-Inrichtingen eene, op de wijze van het register ingerichte, opgave van den voorraad rookzwak buskruit, op 1 Maart t. v. aanwezig.

Is eene partij verbruikt of uit het magazijn verwijderd, dan geeft hij hiervan, ook tusschentijds, kennis aan de Directie der Artillerie-Inrichtingen.

Mij bekend:

De Secr.-Gen. van het Departement van Oorlog,
(get.) A. J. DOORMAN.

—

25 *Februari* 1913. KONINKLIJK BESLUIT, houdende beslissing dat wanneer binnen den in art. 196 Gemeentewet gestelden termijn geene beslissing of geen bericht, de beslissing verdagende, door Gedeputeerde Staten aan het gemeentebestuur is ingezonden, Gedeputeerde Staten overeenkomstig art. 197 Gemeentewet geacht moeten worden het raadsbesluit in zijn geheel te hebben goedgekeurd, en niet meer door hen aan een enkel punt van dat besluit de goedkeuring kan worden onthouden.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Raad der gemeente *Harderwijk* tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Gelderland* van 13 Augustus 1912, n°. 159, waarbij goedkeuring is onthouden aan punt IV van het besluit van dezen Gemeenteraad van 7 Maart 1912, n°. IV/II, betreffende het verhuren van woningen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 29 Januari 1913, n°. 427;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 22 Februari 1913, n°. 942, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende: dat bij het bovengenoemde besluit de Raad der gemeente *Harderwijk* heeft besloten, de onder II en III in dat besluit vermelde woningen voor de daarin genoemde wekelijksche huurprijzen aan de daarin genoemde personen onderhands te verhuren en voorts onder punt IV Burgemeester en Wethouders heeft gemachtigd, in het vervolg deze woningen voor de in het besluit genoemde bedragen te verhuren aan gegadigden, die daarvoor naar hun oordeel in aanmerking komen; dat Gedeputeerde Staten van *Gelderland*, aan wie dit besluit ter goedkeuring is opgezonden bij hun besluit van 13 Augustus 1912, n°. 159, aan punt IV de goedkeuring hebben onthouden; dat van dit besluit van Gedeputeerde Staten de gemeenteraad bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat de weigering tot goedkeuring van punt IV gegrond is op de overweging, dat ingevolge art. 134 j° art. 138 der Gemeentewet het verhuren, verpachten of op eenige andere wijze in gebruik geven van gemeente-eigendommen niet anders kan geschieden dan door den Raad, die deze hem door de wet opgedragen taak nòch geheel, nòch gedeeltelijk aan anderen mag overdragen; dat ten aanzien van het beroep, door Gedeputeerde Staten daartoe gedaan op art. 138 der gemeentewet, de Raad er op moge wijzen, dat de wetgever blijkbaar onderscheid heeft gemaakt bij de omschrijving der bevoegdheden den gemeenteraden toegekend bij de artt. 137, 138 en 139 der Gemeentewet, wordende toch

bij art. 137 en 139 de Raad bevoegd verklaard te besluiten *tot* het koopen, ruilen, enz. van gemeente-eigendommen enz. en te besluiten *tot* het verleenen van kwijtschelding enz. terwijl art. 138 den Raad bevoegdheid verleent te besluiten *omtrent* het verhuren, verpachten of op eenige andere wijze in gebruik geven der gemeente-eigendommen; dat derhalve een ruimere omschrijving is gekozen voor de verhuringsbevoegdheid van art. 138 dan voor de in het voorgaand en volgend artikel omschreven bevoegdheden; dat daardoor meerdere ruimte van beweging voor den Raad is gelaten, dat voorts, waar hier sprake is van verhuring van huizen voor een door den Raad vastgestelden prijs en steeds op dezelfde voorwaarden, terwijl slechts de huurders verwisselen, de Raad het overbodig rekent daarvoor den omslag te maken aan verhuringen verbonden en onnoodig om voor elke verhuring een raadsbesluit tot stand te brengen, waartoe in vele gevallen een raadsvergadering zou moeten worden samengeroepen;

Overwegende; dat ingevolge het bepaalde in art. 197 der Gemeentewet, Gedeputeerde Staten worden geacht het, krachtens art. 194 dierzelfde wet aan hunne goedkeuring onderworpen, besluit van een gemeentebestuur goed te keuren, wanneer zij omtrent zoodanig besluit binnen dertig dagen nadien waarop het hun is aangeboden, geene beslissing of geen besluit, de beslissing verdagende, aan het bestuur, dat het besluit nam, hebben ingezonden; dat uit het ter zake ingewonnen ambtsbericht is gebleken, dat met betrekking tot het besluit van den Raad dat hier in onderzoek is, binnen den evengenoemden termijn van dertig dagen noch eene beslissing van Gedeputeerde Staten bij den Raad der gemeente *Harderwijk* is ingezonden noch een bericht die beslissing verdagende; dat dus het raadsbesluit, ook wat punt IV ervan betreft, moet worden geacht door Gedeputeerde Staten te zijn goedgekeurd;

Gezien de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van *Gelderland* van 13 Augustus 1912, nº. 159, te beslissen, dat het besluit van den Raad der gemeente *Harderwijk* van 7 Maart 1912, nº. IV/II, rakende de onderhandsche verhuring van de daarin bedoelde woningen, ook wat punt IV van dit besluit betreft, moet worden geacht te zijn goedgekeurd.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz. (W. v. D. B. A.)

—

26 *Februari* 1913. BESLUIT, tot vernietiging van de algemeene politieverordening der gemeente *IJsselstein* van 21 April 1911 voor zooveel aangaat de in de artikelen 94—96 vervatte, op den gekanaliseerden *Hollandschen IJssel* betrekkelijke bepalingen. S. 77.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 15 Januari 1913, nº. 233, afdeeling Waterstaat, tot vernietiging van de algemeene politieverordening der gemeente *IJsselstein* van 21 April 1911, voor zooveel aangaat de in de artikelen 94—96 vervatte, op den *Hollandschen IJssel* betrekkelijke bepalingen;

Overwegende dat genoemde artikelen luiden als volgt:

„*Art.* 94. *1.* Het is den schippers verboden in den gekanaliseerden *Hollandschen IJssel*, de Haven en Stadsgrachten der Gemeente vaartuigen op andere plaatsen te hebben liggen dan op die, welke daarvoor door Burgemeester en Wethouders zijn of worden aangewezen.

2. Deze bepaling is niet toepasselijk op schippers, die laden of lossen aan een wal ten behoeve van den eigenaar van dien wal.

Art. 95. Het is den schippers verboden met hunne vaartuigen langer in den gekanaliseerden *Hollandschen IJssel* te vertoeven dan tot lossen of laden noodig is, of. indien zij hun vracht bij wijze van uitverkoop lossen, gedurende meer dan drie achtereenvolgende etmalen.

Art. 96. *1.* Schippers, die hun vracht achtereen laden of lossen zullen daartoe den voorrang hebben boven hen, die hun vracht bij wijze van uitverkoop lossen, indien de gekanaliseerde *Hollandsche IJssel* voor beiden geen voldoende ruimte aanbiedt.

2. Laatstbedoelde schippers, evenals die van kermisvaartuigen zijn verplicht tijdelijk te verhalen, zoodra hen dit door een beambte van Politie wordt gelast.

3. Zij, die van den gekanaliseerden *Hollandschen IJssel* gebruik maken, zullen in geval van verschil zich moeten onderwerpen aan en opvolgen de uitspraak en de bevelen van den Burgemeester."

dat die artikelen voor genoemd vaarwater derhalve regelen stellen o. m. ten aanzien van de plaats waar en den tijd, gedurende welken de schippers met hunne vaartuigen in dat water ligplaats mogen hebben, de volgorde bepalen, waarin de lading en lossing dier vaartuigen zal moeten geschieden en eindelijk het

gezag aanwijzen, welks bevelen en uitspraken zullen moeten worden nageleefd;

dat op dat vaarwater, als zijnde een kanaal in beheer bij het Rijk, van toepassing is het Algemeen Reglement van politie voor rivieren, kanalen, enz., vastgesteld bij Koninklijk besluit van 13 Augustus 1891 (*Staatsblad* nº. 158), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 20 Augustus 1910 (*Staatsblad* nº. 262), terwijl daarvoor bij Koninklijk besluit van 23 Mei 1892 (*Staatsblad* nº. 111) nog een bijzonder reglement van politie is vastgesteld;

dat de artikelen 7, 78, 81 en 90 van het eerst-, in verband met artikel 10 van het laatstgenoemd reglement, eene regeling inhouden aangaande dezelfde onderwerpen, waaromtrent in de aangehaalde bepalingen der politieverordening wordt voorzien;

dat mitsdien door de verordening welke, als boven is aangegeven, na de reglementen tot stand kwam, is getreden in hetgeen bij die reglementen als algemeen rijksbelang is geregeld, weshalve bedoelde verordening is in strijd met art. 150 der gemeentewet;

Overwegende verder, dat de gemeentelijke en de rijksregeling op verschillende punten niet met elkaar overeenstemmen;

dat immers de politieverordening ten aanzien van het hebben van ligplaats zekere bevoegdheid toekent aan Burgemeester en Wethouders, terwijl het algemeen reglement zoodanige bevoegdheid aan den daargenoemden waterstaatsambtenaar en kanaalbeambte verleent en dit reglement voor het geven van bevelen aan de schippers en het doen van uitspraak, waar die wordt gevraagd, een ander gezag aanwijst dan de politieverordening;

dat als gevolg van het bestaan dier verschilpunten van de toepassing van de eene en de andere regeling moeilijkheden zijn te duchten, weshalve in verband met de aangehaalde wetsbepaling der politieverordening niet in stand kan worden gelaten;

Gelet op de artikelen 150 en 153 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord, advies van 11 Februari 1913, nº. 27;

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Waterstaat van 24 Februari 1913, nº. 234, Afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de algemeene politieverordening der gemeente *IJsselstein* van 21 April 1911 voorzooveel aangaat de in de artikelen 94—96 vervatte, op den gekanaliseerden *Hollandschen IJssel* betrekkelijke bepalingen te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en waarvan afschrift aan den Raad van State gezonden zal worden.

's Gravenhage, den 26sten Februari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 18 *Maart* 1913.)

—

28 *Februari* 1913. BESLUIT, tot aanvulling van het Koninklijk besluit van 27 Mei 1902 (*Staatsblad* nº. 77), gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 1 Juni 1911 (*Staatsblad* nº. 140), 6 Januari 1912 (*Staatsblad* nº. 5) en van 10 October 1912 (*Staatsblad* nº. 318) tot uitvoering van artikel 30 der Gezondheidswet. S. 78.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van 27 Mei 1902 (*Staatsblad* nº. 77), gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 1 Juni 1911 (*Staatsblad* nº. 140), 6 Januari 1912 (*Staatsblad* nº. 5) en van 10 October 1912 (*Staatsblad* nº. 318), tot uitvoering van artikel 30 der Gezondheidswet wenschelijk is;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 9 Januari 1913, nº. 14, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Februari 1913, nº. 25);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 25 Februari 1913, nº. 1504, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. I. Het Koninklijk besluit van 27 Mei 1902 (*Staatsblad* nº. 77), gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 1 Juni 1911 (*Staatsblad* nº. 140), 6 Januari 1912 (*Staatsblad* nº. 5) en van 10 October 1912 (*Staatsblad* nº. 318) wordt gewijzigd en aangevuld als volgt:

1º. het eerste lid van artikel 1 wordt gelezen als volgt:

„Onze Minister van Binnenlandsche Zaken stelt, den Centralen Gezondheidsraad gehoord, een reglement van orde voor de werkzaamheden van dat College vast. Dat College stelt, onder goedkeuring van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken een reglement vast betreffende het beheer en het gebruik van de hulpmiddelen, die te zijner beschikking zijn gesteld, het archief en de bibliotheek;

2º. Aan artikel 3 worden vóór de bestaande

twee leden, twee nieuwe leden toegevoegd, luidende als volgt:

De secretaris van den Centralen Gezondheidsraad heeft, in overleg met den voorzitter en behoudens zijne verantwoordelijkheid aan den raad, de leiding van het personeel van den raad en het beheer van het gebouw van den raad, van het archief en van de bibliotheek.

Indien een lid, of een buitengewoon lid inzage van een stuk uit het archief of uit de bibliotheek verlangt, vraagt hij dat aan den secretaris of aan diens plaatsvervanger".

3°. In het derde lid van artikel 3 vervallen de woorden: „van den Centralen Gezondheidsraad".

4°. Aan artikel 4 wordt toegevoegd de volgende bepaling:

„De voorzitter is bevoegd, buitengewone leden uit te noodigen tot deelneming aan commissorialen arbeid van den raad".

5°. Artikel 6, eerste lid, wordt gelezen als volgt:

„De voorzitter en de secretaris doen namens den raad af de zaken, waarvan de behandeling, naar hun oordeel, niet tot de eerstvolgende vergadering kan worden uitgesteld, en de bij het reglement van orde daarvoor aangewezen aangelegenheden van ondergeschikt belang. Zij winnen namens den raad de inlichtingen in, die zij noodig achten ter voorbereiding van de behandeling eener aangelegenheid door den Raad".

Art. II. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en de *Staatscourant* waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Oberursel, den 28sten Februari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 13 *Maart* 1913.)

—

28 *Februari* 1913. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Ambt-Almelo* van 4 November 1912, waarbij aan H. TEN DAM vergunning is verleend tot het leggen van een straat. S. 79.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 Januari 1913, n°. 439, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen, betreffende het besluit van den Raad der gemeente *Ambt-Almelo* van 4 November 1912, waarbij aan H. TEN DAM vergunning is verleend tot het leggen van een straat;

Overwegende, dat artikel 6 der Gezondheidswet bepaalt, dat de besluiten en verordeningen van de gemeenteraden betreffende o. m. de volkshuisvesting, niet worden vastgesteld dan na ingewonnen advies van de gezondheidscommissie, voor de gemeente ingesteld;

Overwegende, dat het advies van de gezondheidscommissie ingesteld voor de gemeente *Ambt-Almelo*, niet is ingewonnen met betrekking tot bovenvermeld besluit;

dat derhalve dat besluit is genomen in strijd met de wet;

Gelet op artikel 153 der Gemeentewet;

Gehoord den Raad van State (advies van 11 Februari 1913 n°. 28);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 25 Februari 1913, n°. 1517, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente *Ambt-Almelo* van 4 November 1912 te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State gezonden zal worden.

Oberursel, den 28sten Februari 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 13 *Maart* 1913.)

—

1 *Maart* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende aanvullingsaflevering lichting 1912 en 1913.

De vraag heeft zich voorgedaan of een loteling der lichting 1912, die wegens zijn lotingsnummer niet behoorde tot hen, die op 1 December 1912 voor aanvulling van die lichting in 1913 waren aangewezen, alsnog door het overlijden eventueel van een of meer der aanvankelijk aangewezen aanvullers, aan de beurt van oproeping ter inlijving zou moeten komen.

Reeds bij de circulaire van den Minister van Oorlog aan de Commissarissen der Koningin d.d. 7 November 1912, afd. Militie en Landw. (M.) n°. 183, is het standpunt ingenomen, dat

het ontstaan van dienstplichtigheid voor houders van hoogere nummers der lichting 1912 op 30 November 1912 een einde heeft genomen.

Naar de meening van den Min. v. Oorlog en van mij toch wordt het antwoord op de vraag, welke het hier geldt, niet beheerscht door de interpretatie, die onder de werking der Militiewet 1901 bij mijn Departement is gehuldigd ten aanzien van het overlijden van ter inlijving bestemde lotelingen, maar moet de strekking van art. 107, 2e lid, der tegenwoordige wet worden beoordeeld los van die interpretatie. En dan schijnt het niet twijfelachtig, dat in genoemde bepaling, ook in verband met het vierde lid, eersten volzin, van hetzelfde artikel, de bedoeling moet worden gezien, dat na 30 November 1912 de groep van de z. g. n. nakomers der lichting 1912 geen verandering meer zal ondergaan. Hiervoor pleit ook hetgeen in de Toelichting van de Nota van wijzigingen (gedrukte stukken 1910—1911, 215 nº. 33) ten opzichte van art. 109 — toen 106 — is gezegd.

Ik heb de eer U H.E.G. met het bovenstaande in kennis te stellen. (W. v. d. B. A.)

—

5 *Maart* 1913. KONINKLIJK BESLUIT.

Wanneer Gedep. Staten eene logementsvergunning voor den verkoop van sterken drank in het klein hebben ingetrokken uit overweging dat de vergunninghoudster in concubinaat leeft met een bij haar inwonenden persoon, en deze daarna met bedoelden persoon gehuwd is, dan kan door de Kroon in beroep worden volstaan met vernietiging van het besluit van Gedep. Staten zonder dat de gegrondheid van de reden, die tot intrekking der vergunning heeft geleid, behoeft te worden onderzocht.

WIJ WILHELMINA, enz.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door M. S. HECKMANN, Wed. H. E. C. RICHTER te *'s Gravenhage*, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Zuid-Holland* van 28 October 1912, B. nº. 1470 (2e afd.), waarbij de te haren name staande logementsvergunning voor den verkoop van sterken drank in het klein is ingetrokken;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 12 Februari 1913, nº. 15;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 27 Februari 1913, nº. 1568, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Overwegende: dat, nadat Gedeputeerde Staten van *Zuid-Holland* aan M. S. HECKMANN, Wed. van H. E. C. RICHTER, bij besluit van 31 Mei 1910, G. S. nº. 83/2 eene vergunning verleend hadden voor den verkoop van sterken drank in het klein voor gebruik ter plaatse van verkoop in een logement alleen aan logeergasten voor het door haar bewoonde perceel Spui nº. 281 te *'s Gravenhage*, zij deze vergunning bij hun besluit van 28 October 1912, B. nº. 1470 (2e afd.) G. S. nº. 69/1, hebben ingetrokken uit overweging, dat de vergunninghoudster in concubinaat leeft met den bij haar inwonenden H. F. F. SCHRADER en dus van bekend slecht levensgedrag is;

dat van het besluit van Gedeputeerde Staten M. S. HECKMANN, Wed. H. E. C. RICHTER, bij Ons in beroep is gekomen, daarbij aanvoerende, dat het niet waar is, dat zij met genoemden SCHRADER in concubinaat leeft of geleefd heeft, en dat zij binnen enkele weken met hem in het huwelijk wenscht te treden;

Overwegende: dat de belanghebbende op 4 December 1912 is gehuwd met H. F. F. SCHRADER;

dat onder deze omstandigheden kan worden volstaan met de vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van 28 October 1912 zonder dat de gegrondheid van de reden, die tot intrekking der vergunning heeft geleid, behoeft te worden onderzocht;

Gezien de Drankwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten te vernietigen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. d. B. A.)

—

5 *Maart* 1913. KONINKLIJK BESLUIT.

Onbekendheid met de wet levert geen verontschuldigingsgrond op in den zin van art. 45, lid 4, sub 4º der Militiewet.

WIJ WILHELMINA, enz.

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door, 1º. de weduwe J. H. ZWAKE, te *Barger-Compascuum* (gemeente *Emmen*). 2º. R. MEIJERING te *Nieuw-Amsterdam* (gemeente *Emmen*) en 3º. J. DE VRIES te *Emmer Erfscheidenveen* (gemeente *Emmen*), tegen de uitspraak van Gedeputeerde Staten van *Drenthe* van 4 October 1912, nº. 54, tot bandhaving van de beslissingen van den militieraad, waarbij de ingeschrevenen voor de lichting der militie van 1913 uit de gemeente *Emmen*, J. H. ZWAKE, J. MEIJERING en E. DE VRIES in hunne aanvrage om vrijstelling van den dienst bij de militie

wegens broederdienst niet-ontvankelijk zijn verklaard ;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 10 Februari 1913, nº. 454 ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 27 Februari 1913, nº. 1318, afdeeling Binnenlandsch Bestuur ;

Overwegende, dat J. H. ZWAKE, J. MEIJERING en E. DE VRIES, ingeschrevenen voor de lichting der militie van 1913, in de eerste zitting van den militieraad de reden tot vrijstelling niet hebben opgegeven, maar deze eerst kenbaar gemaakt hebben in de tweede zitting van den militieraad ;

dat de Militieraad daarop bij uitspraak van 8 Augustus 1912, de genoemde lotelingen in hunne aanvragen niet-ontvankelijk heeft verklaard ;

dat van deze uitspraak de weduwe J. H. ZWAKE, R. MEIJERING en J. DE VRIES bij Gedeputeerde Staten van *Drenthe* in beroep zijn gekomen ;

dat de voorzitter van den Militieraad door Onzen Commissaris in de provincie *Drenthe* gehoord, geadviseerd heeft om op de bezwaarschriften eene afwijzende beschikking te nemen ;

dat Gedeputeerde Staten de ingestelde beroepen ongegrond hebben verklaard, uit overweging, dat volgens de bepalingen der Militiewet in de eerste zitting van den Militieraad uitspraak moet worden gedaan omtrent vrijstelling of uitsluiting van den dienst, voor zoover de uitspraak aan dien Raad is opgedragen ; dat dus de ingeschrevenen in de eerste zitting van den Militieraad hun recht op vrijstelling hadden moeten doen gelden ; dat dit echter niet is geschied, zij het dan ook uit onbekendheid met de bepalingen der nieuwe Militiewet, maar die aanvrage eerst in de tweede zitting van dien Raad is gedaan ; dat de tweede zitting van den Militieraad echter is bestemd tot het doen van uitspraak omtrent vrijstelling waaromtrent buiten schuld van hen wie zij geldt, in de eerste zitting van den Militieraad geen uitspraak kan worden gedaan ; dat deze laatste bepaling echter niet op de ingeschrevenen van toepassing is, aangezien zij verplicht waren er voor zorg te dragen, dat de vereischte stukken zoo tijdig werden aangevraagd, dat eene uitspraak omtrent hen in de eerste zitting van den Militieraad had kunnen geschieden, dat dus de Militieraad in zijne tweede zitting de ingeschrevenen terecht in hunne aanvragen niet-ontvankelijk heeft verklaard ;

Overwegende, dat artikel 45, lid 4, sub 4º. der Militiewet bepaalt, dat in de tweede zitting van den Militieraad uitspraak gedaan wordt omtrent vrijstelling waaromtrent buiten schuld van hen, wie zij geldt, in de eerste zitting geen uitspraak kon worden gedaan ; dat dus onderzocht moet worden, of buiten schuld van de ingeschrevenen J. H. ZWAKE, J. MEIJERING en E. DE VRIES in de eerste zitting van den Militieraad geen uitspraak kon worden gedaan omtrent hunne vrijstelling ;

dat zij als reden, waarom zij niet in de eerste zitting zijn verschenen, hunne onbekendheid met de bepalingen der wet hebben opgegeven ;

dat deze bewering voor het begaan verzuim geen verontschuldigingsgrond oplevert ;

dat onder deze omstandigheden moet worden aangenomen, dat in de eerste zitting van den Militieraad niet buiten schuld van de belanghebbenden geen uitspraak kon worden gedaan ;

Gezien de Militiewet ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

de beroepen, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Drenthe* van 4 October 1912, nº. 54, ingesteld door de weduwe J. H. ZWAKE, R. MEIJERING en J. DE VRIES, ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. d. B. A.)

---

6 *Maart* 1913. MISSIVE van den Minister van Oorlog aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende herhalingsoefeningen.

Ik heb de eer er voor zooveel noodig de aandacht van U Hoogedelgestrenge op te vestigen, dat, hoewel de in art. 27 der Militie-Instructie 1909 voorkomende bepalingen betrekkelijk den tijd, waarop de tot het houden van herhalingsoefeningen opgeroepen verlofgangers zich bij het korps of op de plaats van bestemming moeten aanmelden, niet in overeenstemming zijn gebracht met die, voorkomende in § 20 van het Voorschrift betreffende dienstreizen van dienstplichtigen der Militie, zooals deze paragraaf is gewijzigd bij mijne Beschikking, dd. 17 December 1912, VIIIe afd., nr. 67, het in de bedoeling ligt, dat bedoelde verlofgangers zich aan laatstvermelde bepalingen hebben te houden.

U Hoogedelgestrenge gelieve de burgemeesters in het gewest onder Uw bestuur uit te noodigen, bij de uitvoering van de opdracht, neergelegd in het vierde lid van genoemd art. 27, op het vorenstaande indachtig te zijn.

Voorts komt het mij gewenscht voor, dat die bepalingen ook worden opgenomen in de per-

soonlijke kennisgevingen, bedoeld in art. 71, 3e en 4e lid, van het Militie-Besluit II.

U Hoogedelgestrenge gelieve de burgemeesters ook van dit laatste te onderrichten.

De Minister van Oorlog,
Voor den Minister,
Het Hoofd der Afdeeling
Militie en Landweer,
(*get.*) GROUWSTRA.

—

7 *Maart* 1913. BESLUIT, betreffende de aanvrage om pensioen van den oud-directeur-onderwijzer der Rijksnormaallessen te *Amerongen* en der daaraan verbonden voorbereidende klasse en oud-onderwijzer bij de Rijksnormaallessen te *Rhenen*, H. HAAK. S. 80.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op de aanvrage om pensioen van den oud-directeur-onderwijzer der Rijksnormaallessen te *Amerongen* en der daaraan verbonden voorbereidende klasse en oud-onderwijzer bij de Rijksnormaallessen te *Rhenen*, H. HAAK;

Gezien het advies van den Pensioenraad voor burgerlijke ambtenaren, van 30 Maart 1912, no. 3/24/25;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 4 September 1912, no. 323;

Gezien de Burgerlijke Pensioenwet;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 24 Februari 1913, no. 56, afdeeling Pensioenen;

Overwegende, dat de Pensioenraad voor burgerlijke ambtenaren in zijn bovengemeld advies Ons in overweging heeft gegeven aan den belanghebbende, met ingang van 1 September 1910, een jaarlijksch pensioen toe te kennen ten bedrage van *f* 411, daarbij aanvoerende dat de belanghebbende bij Ministerieele beschikking van 1 November 1907, no. 13452[1], Afd. L. O., met ingang van 1 April 1907, eervol is ontslagen uit zijne betrekking van directeur-onderwijzer der Rijksnormaallessen te *Amerongen*, en bij beschikking van 26 Augustus 1910, no. 7758[1], Afd. L. O., met ingang van 1 September 1910, uit die van onderwijzer bij de Rijksnormaallessen te *Rhenen*, terwijl hem reeds bij Ministerieele beschikking van 22 Maart 1904, no. 2001[1], Afd. Onderwijs, met ingang van 1 April 1904, eervol ontslag is verleend uit zijne betrekking van onderwijzer aan de voorbereidende klasse, verbonden aan de Rijksnormaallessen te *Amerongen*; dat zijn gezamenlijke burgerlijke diensttijd in de twee eerstgenoemde betrekkingen van 28 jaren en 8 maanden, vereenigd met den overigen, volgens artikel 4 der gewijzigde wet van 28 Juni 1898 (*Staatsblad* no. 152) in aanmerking komenden, na het bereiken van den 18jarigen ouderdom, bewezen tijdelijken dienst van 2 jaren, 1 maand en 19 dagen, een tijdvak uitmaakt van 30 jaren, 9 maanden en 19 dagen; dat hij, geboren 5 Januari 1844, den ouderdom van 65 jaren heeft bereikt; dat zijn pensioensgrondslag heeft bedragen: van 1 Maart 1905 tot 1 April 1907 en van 1 October 1907 tot 1 September 1910, *f* 800, zoodat een zestigste deel van de middelsom, bedoeld bij artikel 6, 1ste lid, der wet bedraagt $13{,}33^1/_3$; dat de aanvrage om pensioen uit hoofde van zijn diensttijd als onderwijzer aan de voorbereidende klasse, verbonden aan de Rijksnormaallessen te *Amerongen* niet is ingediend binnen 5 jaren na den dag, waarop recht op pensioen werd verkregen, terwijl de aanvrage om pensioen wegens de betrekking van onderwijzer bij de Rijksnormaallessen te *Rhenen* is ingediend binnen één jaar na het tijdstip waarop de belanghebbende als zoodanig aanspraak verkreeg op pensioen; dat op grond hiervan de belanghebbende als gewezen onderwijzer aan de voorbereidende klasse, verbonden aan de Rijksnormaallessen te *Amerongen*, geen aanspraak kan maken op toekenning van pensioen; dat de vraag of aan belanghebbende als gewezen onderwijzer aan de Rijksnormaallessen te *Amerongen* en aan die te *Rhenen* twee pensioenen waren te verleenen en wel één voor eerstgenoemde betrekking, krachtens artikel 3*d*, het andere, wegens laatstgenoemd ambt, krachtens artikel 3*a* der evengenoemde wet, in ontkennenden zin moet worden beantwoord, omdat de belanghebbende, toen hij op 1 April 1907 uit zijne betrekking te *Amerongen* werd ontslagen, noch pensioen, noch wachtgeld ontving en ook noch het een noch het ander had ontvangen, toen hij op 1 October 1907 zijne betrekking te *Rhenen* aanvaardde; dat hij dus op laatstgenoemd tijdstip niet was een „burgerlijk gepensionneerde" in den zin van artikel 16 der Burgerlijke Pensioenwet, doch een „gewezen herplaatst burgerlijk ambtenaar"; dat hij ook door de Regeering als zoodanig is beschouwd aangezien hij in den pensioensgrondslag ten bedrage van *f* 800, dien hij als onderwijzer aan de normaallessen te *Amerongen* had verkregen is bevestigd geworden, niettegenstaande hij te *Rhenen* slechts eene toelage van *f* 365 genoot; dat uit het feit van die bevestiging trouwens voortvloeit dat de diensten,

vóór 1 April 1907 bij de Rijksnormaallessen te *Amerongen* bewezen, niet als een afzonderlijk, met pensioen te vergelden dienstcomplex kunnen worden beschouwd, vermits de belanghebbende, ware zulks wel het geval, toen hij te *Rhenen* andermaal in dienst trad, op grond van het bepaalde bij artikel 25, 2de lid, een nieuwen, lageren grondslag ten bedrage van *f* 365 had moeten bekomen om eventueel na diensteindiging, naar dezen grondslag andermaal te worden gepensionneerd; dat voorts eene bevestigende beantwoording der gestelde vraag zou leiden tot het toekennen van twee pensioenen, beide berekend naar een grondslag van *f* 800, hoewel het gezamenlijk bedrag der pensioensgrondslagen, die de belanghebbende heeft gehad en die voor de berekening zijner pensioensbijdragen in aanmerking komen, nimmer tweemaal *f* 800 heeft bedragen; dat de belanghebbende volgens de artikelen 3*a* en 9*a* der Burgerlijke Pensioenwet, en artikel 4 der in 1900 gewijzigde wet van 28 Juni 1898 (*Staatsblad* nº. 152) recht heeft op één pensioen van *f* 410.70;

Overwegende, dat Onze Minister van Financiën, zich met dit advies niet vereenigen kan en van oordeel is dat aan den belanghebbende behoort te worden verleend, als oud-directeur-onderwijzer der Rijksnormaallessen te *Amerongen*, met ingang van 1 Juli 1910, een jaarlijksch pensioen van *f* 335, als oud-onderwijzer bij de Rijksnormaallessen te *Rhenen*, met ingang van 1 September 1910, een jaarlijksch pensioen van *f* 39 en als oud-onderwijzer bij de aan eerstgenoemde normaallessen verbonden voorbereidende klasse, met ingang van 1 Januari 1912, een jaarlijksch pensioen van *f* 45;

dat Onze genoemde Minister daarom machtiging heeft gevraagd omtrent het advies het gevoelen in te winnen van den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur;

dat die afdeeling Ons in zijn bovenvermeld advies in overweging heeft gegeven aan belanghebbende als oud-directeur-onderwijzer der Rijksnormaallessen te *Amerongen*, met ingang van 1 Juli 1910, een jaarlijksch pensioen van *f* 335, en als oud-onderwijzer bij de Rijksnormaallessen te *Rhenen*, met ingang van 1 September 1910, een jaarlijksch pensioen van *f* 39 te verleenen;

Overwegende, ten aanzien van de aanvrage van belanghebbende om pensioen als oud-onderwijzer bij de aan de Rijksnormaallessen te *Amerongen* verbonden voorbereidende klasse, dat hij aan die klasse als onderwijzer werkzaam is geweest van 1 Juli 1881 tot 1 April 1890 toen hem wegens hare opheffing niet op verzoek eervol ontslag werd verleend, en vervolgens van 1 April 1894 tot 1 April 1904, toen hij opnieuw wegens opheffing van de betrekking eervol werd ontslagen;

dat hij derhalve, aangezien op grond van artikel 41, derde lid, lit. *b*, der Burgerlijke Pensioenwet, ook de jaren tusschen 1 April 1890 tot 1 April 1894 als dienstjaren in aanmerking komen, in dat onderwijzersambt een diensttijd heeft van 22 jaren en 9 maanden;

dat hem, met ingang van 1 April 1909, alsnog, ter zake van laatstgemeld ontslag een wachtgeld van *f* 125 per jaar werd toegekend;

dat krachtens artikel 3*d* der Burgerlijke Pensioenwet een na tienjarigen dienst, als gevolg van de opheffing van zijne betrekking ontslagen burgerlijk ambtenaar recht heeft op pensioen o. a. wanneer zijn wachtgeld minder bedraagt dan het pensioen berekend over zijn diensttijd;

dat het pensioen, berekend over den diensttijd van belanghebbende in de hierbedoelde betrekking van 22 jaren en 9 maanden, bij een gemiddelde aan pensioensgrondslag over de laatste vijf dienstjaren van *f* 250, *f* 95 bedraagt;

dat het wachtgeld van belanghebbende, met ingang van 1 Januari 1912, verminderd is tot *f* 50;

dat het dus toen minder bedroeg dan bovengenoemd pensioensbedrag;

dat derhalve krachtens de artikelen 3*d* en 7*d* der Burgerlijke Pensioenwet met 1 Januari 1912 voor belanghebbende als oud-onderwijzer bij de betrokken voorbereidende klasse, het recht inging op een jaarlijksch pensioen van *f* 45 en hem alzoo thans drie pensioenen zijn te verleenen, een van *f* 335, met ingang van 1 Juli 1910, een van *f* 39, met ingang van 1 September 1910, en een van *f* 45, met ingang van 1 Januari 1912;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Aan H. HAAK, krachtens de artikelen 3*a*, 3*d*, 6, 7*d*, 9*a* en 41, derde lid, lit. *b*, der Burgerlijke Pensioenwet, en artikel 4 der bij de wet van 6 Juni 1900 (*Staatsblad* nº. 103), gewijzigde wet van 28 Juni 1898 (*Staatsblad* nº. 152) te verleenen:

1º. als oud-directeur-onderwijzer der Rijksnormaallessen te *Amerongen*, met ingang van 1 Juli 1910, een jaarlijksch pensioen van *f* 335;

2º. als oud-onderwijzer bij de Rijksnormaallessen te *Rhenen*, met ingang van 1 September 1910, een jaarlijksch pensioen van *f* 39;

3º. als oud-onderwijzer bij de aan de Rijksnormaallessen te *Amerongen* verbonden voor-

bereidende klasse, met ingang van 1 Januari 1912, een jaarlijksch pensioen van *f* 45.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, aan den Pensioenraad voor burgerlijke ambtenaren, aan den directeur van het weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren, aan de Algemeene Rekenkamer, en hetwelk in het *Staatsblad* en met zijn rapport in de *Staatscourant* zal worden geplaatst.

Oberursel, den 7den Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 28 *Maart* 1913.)

—

7 *Maart* 1913. BESLUIT, houdende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de nederlegging op het Ministerie van Buitenlandsche Zaken te *'s Gravenhage* der akte van bekrachtiging van Zijne Majesteit den Koning der Belgen nopens het op 17 Juli 1905 aldaar geteekend verdrag betreffende de wetsconflicten met betrekking tot de gevolgen van het huwelijk ten opzichte van de rechten en verplichtingen der echtgenooten in hunne persoonlijke betrekkingen en ten opzichte van hunne goederen, welk verdrag is bekend gemaakt bij Koninklijk besluit van den 2den September 1912 (*Staatsblad* n°. 285). S. 81.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat op 15 Februari 1913 op het Ministerie van Buitenlandsche Zaken te *'s Gravenhage* de nederlegging heeft plaats gehad van de akte van bekrachtiging van Zijne Majesteit den Koning der Belgen nopens het op 17 Juli 1905 aldaar geteekend verdrag betreffende de wetsconflicten met betrekking tot de gevolgen van het huwelijk ten opzichte van de rechten en verplichtingen der echtgenooten in hunne persoonlijke betrekkingen en ten opzichte van hunne goederen, welk verdrag is bekend gemaakt bij Koninklijk besluit van den 2den September 1912 (*Staatsblad* n°. 285);

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 1sten Maart 1913, Directie van het Protocol, n°. 3565;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voorzegde nederlegging te doen bekend maken door de plaatsing van dit besluit in het *Staatsblad*

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Oberursel, den 7den Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

(*Uitgeg.* 15 *Maart* 1913.)

—

10 *Maart* 1913. BESLUIT, houdende beschikking op de beroepen, ingesteld door: 1°. J. POLMAN en F. VON CÖLLEN, onderwijzeressen aan eene openbare lagere school te *Oosthuizen*, en 2°. de afdeeling *Hoorn* e. o. van den Bond van Nederlandsche Onderwijzers, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Noordholland* van 18 September 1912, n°. 5, waarbij goedkeuring werd verleend aan het besluit van den Raad der gemeente *Oosthuizen* van 11 Mei 1912, tot vaststelling van eene verordening, regelende de jaarwedden van de hoofden en het verder onderwijzend personeel der openbare lagere scholen in die gemeente. S. 82.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op de beroepen, ingesteld: 1°. J. POLMAN en F. VON CÖLLEN, onderwijzeressen aan eene openbare lagere school te *Oosthuizen* en 2°. de Afdeeling *Hoorn* e. o. van den Bond van Nederlandsche Onderwijzers, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Noordholland* van 18 September 1912, n°. 5, waarbij goedkeuring werd verleend aan het besluit van den Raad der gemeente *Oosthuizen* van 11 Mei 1912, tot vaststelling van eene verordening, regelende de jaarwedden van de hoofden en het verder onderwijzend personeel der openbare lagere scholen in die gemeente;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 2 Januari 1913, n°. 445;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 4 Maart 1913, n°. 1749, afdeeling Onderwijs;

Overwegende: dat volgens deze regeling de jaarwedde bedraagt voor elk der onderwijzers, die het hoofd der school bijstaan, met minder dan vijf dienstjaren *f* 650; met vijf of meer doch minder dan tien dienstjaren *f* 700; met tien en meer doch minder dan vijftien dienstjaren *f* 775; met vijftien en meer doch minder dan twintig dienstjaren *f* 850; met twintig en meer dienstjaren *f* 925;

dat Gedeputeerde Staten van *Noordholland* bij besluit van 18 September 1912, n°. 5, de regeling hebben goedgekeurd;

dat van het besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons zijn in beroep gekomen:

1°. J. POLMAN en F. VON CÖLLEN, daarbij aanvoerende, dat door de vastgestelde verordening eenigermate is tegemoetgekomen aan de meermalen aan den Raad der gemeente *Oosthuizen* kenbaar gemaakte verzoeken, om verbetering van de salarieering van het onderwijzend personeel aan de lagere scholen;

dat echter de onbillijkheid is blijven bestaan, dat wel aan de mannelijke leerkrachten en niet aan de vrouwelijke op bepaalden leeftijd tegemoetkoming in de huishuur wordt toegekend;

dat bovendien aan de vrouwelijke leerkrachten geen aparte belooning wordt toegekend voor het onderwijs in het vak *k*, hetwelk gedurende twee en half uur per week buiten de gewone schooluren wordt gegeven;

dat ook door de bepaling, dat de verhooging der jaarwedde zal ingaan op 1 Januari 1913, de wenschelijk geoordeelde positieverbetering te lang wordt uitgesteld;

2°. de Afdeeling *Hoorn* e. o. van den Bond van Nederlandsche Onderwijzers, die dezelfde bezwaren aanvoert;

Overwegende: wat betreft het beroep van de onderwijzeressen J. POLMAN en F. VON CÖLLEN, dat de regeling, zooals zij door den Raad is vastgesteld en door Gedeputeerde Staten is goedgekeurd, hoewel in het algemeen aan redelijke eischen voldoend, op één punt aanvulling behoeft, vermits het billijk is, dat voor het onderwijs in het vak *k* als dit buiten de gewone schooluren wordt gegeven, de jaarwedde worde verhoogd;

Overwegende: wat betreft het beroep, ingesteld door de Afdeeling *Hoorn* e. o. van den Bond van Nederlandsche Onderwijzers, dat artikel 14 der wet tot regeling van het lager onderwijs het recht van hooger beroep toekent aan „ieder, die bij de vernietiging of verbetering van het besluit van Gedeputeerde Staten belang heeft";

dat „belang" daarbij te verstaan is in den zin van eigen, persoonlijk belang;

dat appellante niet kan geacht worden bij de vernietiging van het bestreden besluit een eigen, persoonlijk belang te hebben;

dat zij dus aan artikel 14 der genoemde wet de bevoegdheid niet kan ontleenen om tegen het besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep te komen;

Gezien de wet tot regeling van het lager onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. de Afdeeling *Hoorn* e. o. van den Bond van Nederlandsche Onderwijzers niet-onvankelijk te verklaren in haar beroep;

2°. te bepalen, dat wanneer in het vak *k* buiten de gewone schooluren onderwijs wordt gegeven, de jaarwedde zal worden verhoogd met een bedrag, berekend naar *f* 0.40 per wekelijksch buiten de gewone schooluren gegeven lesuur.

Met inachtneming van de voorschriften der aangehaalde wet, zal de gemeenteraad van *Oosthuizen*, onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten van *Noordholland*, wijziging kunnen brengen in deze regeling, welke in ieder geval met het einde van het jaar 1922 zal ophouden van kracht te zijn.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en tegelijk met de in hoofde dezes vermelde voordracht van genoemden Minister in de *Nederlandsche Staatscourant* opgenomen zal worden, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur.

Oberursel, den 10den Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 27 *Maart* 1913.)

—

12 *Maart* 1913. BESLUIT, houdende nadere bepalingen omtrent de meting van binnenvaartuigen. S. 83.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 16 Januari 1913, n°. 83, Invoerrechten; van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 21 Januari 1913, n°. 459, Afdeeling Nijverheid, en van Onzen Minister van Waterstaat van 27 Januari 1913, n°. 249, Afdeeling Waterstaat;

Herzien Ons besluit van 20 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 164) gewijzigd bij dat van 4 April 1910 (*Staatsblad* n°. 94);

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Februari 1913, n°. 19);

Gelet op het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 24 Februari 1913, n°. 65, Invoerrechten, van 28 Februari 1913, n°. 1437, Afdeeling Nijverheid, en van 6 Maart 1913, n°. 239, Afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Het derde lid van artikel 6 van

Ons besluit van 20 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. d4) wordt ingetrokken.

2. Dit besluit treedt in werking op den tweeëndertigsten dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant* waarin het is geplaatst.

Onze Ministers van Financiën, van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Waterstaat zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Oberursel, den 12den Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister vun Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 12 *April* 1913.)

—

12 *Maart* 1913. KONINKLIJK BESLUIT, houdende beslissing dat aan eene vergunning krachtens de Hinderwet tot uitbreiding eener inrichting geen voorwaarden mogen worden verbonden, die verder reiken dan noodig is om tegemoet te komen aan bezwaren van de uitbreiding te vreezen.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door M. BOT te *Groningen* tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders dier gemeente van 3 Juni 1912, n°. 3, waarbij aan hem en zijne rechtverkrijgenden voorwaardelijk vergunning is verleend tot het uitbreiden van zijne smederij op het perceel aan den *Meeuwerderweg*, kadastraal bekend gemeente *Groningen*, Sectie B n°. 4607;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 10 Februari 1913, n°. 10;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 6 Maart 1913, n°. 224H, afdeeling Arbeid;

Overwegende: dat Burgemeester en Wethouders de gevraagde vergunning tot uitbreiding hebben verleend onder eenige voorwaarden waarvan de vierde luidt: „Voor des morgens 6 uur en na des avonds 7 uur mogen in de smederij geen werkzaamheden worden verricht";

dat van het besluit van Burgemeester en Wethouders M. BOT bij Ons in beroep is gekomen, daarbij in hoofdzaak aanvoerende, dat deze vierde voorwaarde hem eene groote belemmering in zijn bedrijf zal veroorzaken vooral met het oog op spoedeischende bestellingen; dat aangezien er andere smeden zijn die dag en nacht mogen werken, hij zijne klanten aan concurrenten zal verliezen; dat gedurende veertig jaren de smederij op dezelfde plaats is uitgeoefend en nooit klachten zijn vernomen;

Overwegende, dat blijkens ingesteld deskundig onderzoek de bestreden vierde voorwaarde met het oog op den hinder van ernstigen aard van de uitbreiding te vreezen, niet kan worden gemist;

dat echter waar het hier een vergunning tot uitbreiding der inrichting geldt, deze voorwaarde niet verder behoort te reiken dan noodig is om tegemoet te komen aan bezwaren van deze uitbreiding te vreezen;

dat naar aanleiding hiervan de vierde voorwaarde gewijzigd moet worden en een nieuwe, vijfde voorwaarde aan de vergunning tot uitbreiding behoort te worden verbonden;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving voor het overige van het bestreden besluit van Burgemeester en Wethouders van *Groningen* van 3 Juni 1912, n°. 3,

1°. de vierde voorwaarde verbonden aan de bij dit besluit verleende vergunning tot uitbreiding der smederij op het perceel kadastraal bekend gemeente *Groningen* Sectie B, n°. 4607 aan den *Meeuwerderweg* te doen luiden als volgt: voor des morgens 6 uur en na des avonds 7 uur mogen in het deel der smederij dat krachtens deze vergunning tot uitbreiding wordt opgericht, geene werkzaamheden worden verricht;

2°. aan de vergunning eene nieuwe, vijfde voorwaarde toe te voegen, luidende als volgt: de scheiding tusschen dat deel der smederij waarop de vergunningen verleend bij besluiten van Burgemeester en Wethouders van 3 Februari 1879, n°. 2 en 18 December 1905, n°. 6, betrekking hebben en het gedeelte der smederij in dit besluit bedoeld zal op duidelijke wijze moeten aangegeven worden en blijven en op deze scheidingslijn zullen geene werktuigen mogen worden geplaatst;

en wijders te bepalen, dat de inrichting moet zijn voltooid en in werking gebracht binnen een maand na dagteekening van dit besluit.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast enz. (W. v. D. B. A.)

—

12 *Maart* 1913. KONINKLIJK BESLUIT.

Het recht tot oplegging van onderhoudsplicht is niet besloten in de bevoegdheid, welke het polderbestuur ontleent aan de hem ingevolge art. 1, in verband met art. 4 der Wet van 20 Juli 1895 (*Staatsblad* n°. 139) ter uitvoering van art. 191 der Grondwet toegekende bevoegdheid tot het maken van verordeningen in het huishoudelijk belang van den polder.

Het opleggen van lasten behoort tot de inrichting der waterschappen, die krachtens art. 190 der Grondwet aan de Staten der provincie is voorbehouden.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep ingesteld door het Bestuur van den *Wippolder* (gemeenten *Wateringen* en *Loosduinen*) tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Zuidholland* van 19 Augustus 1912, B n°. 2362 (1e afd.) G. S. n°. 9/1, waarbij goedkeuring is onthouden aan de door genoemd bestuur op 14 December 1911 vastgestelde keur of politieverordening voor dien polder;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 22 Januari 1913, n°. 459;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 6 Maart 1913, n°. 230, afdeeling Waterstaat;

Overwegende, dat art. 5, letter *h*, van bovengemelde keur of politieverordening het verbod bevat om, zonder schriftelijke toestemming van het polderbestuur en anders dan volgens de daarbij gegeven voorschriften, de vrije doorvaart door de weteringen, vlieten en hoofden te beletten of te belemmeren;

dat art. 10 derzelfde keur of politieverordening bepaalt, dat voor het onderhouden der in de verordening bedoelde werken en het nakomen der daarin gemaakte bepalingen, behoudens het bepaalde in de slotalinea van art. 5, aansprakelijk zijn de eigenaars, erfpachters of vruchtgebruikers of, indien deze niet bekend zijn, de beheerders der landen, waartoe de werken behooren of welke langs de slooten strekken, tot op de helft der breedte van de slooten;

dat Gedeputeerde Staten van *Zuidholland* bij hun besluit van 19 Augustus 1912, B. n°. 2362 (1e afd.) G. S. n°. 9/1, aan de verordening de goedkeuring hebben onthouden;

dat Gedeputeerde Staten hebben overwogen, dat door verschillende ingelanden betwist wordt dat de wateren in den *Wippolder* krachtens de inrichting van den polder bestemd zijn door een ieder bevaren te worden; dat art. 5 sub *h* der politieverordening niet een einde kan maken aan dit geschil, vermits de politieverordening wel kan zorgen, dat de doorvaart door openbare vaarwaters niet wordt belet of belemmerd, doch niet een particulier vaarwater openbaar kan maken, en het geschil opgelost zal moeten worden, hetzij bij rechterlijk vonnis, hetzij bij minnelijke overeenkomst of bij onteigening voordat aan eene keur, behelzende eene bepaling als art. 5 *h*, de goedkeuring kan worden verleend; dat ook art. 10 een bezwaar vormt tegen het goedkeuren der verordening, wijl onderhoudsplicht slechts berusten kan op het zakelijk recht, dat de eigenaar, erfpachter of vruchtgebruiker op den grond heeft, doch de beheerder, die namens den eigenaar, erfpachter of vruchtgebruiker optreedt, mist, en door dit voorschrift aan de beheerster van de daarin bedoelde wegen een onderhoudsplicht wordt opgelegd, die blijkbaar niet reeds van elders vaststaat;

dat van het besluit van Gedeputeerde Staten het bestuur van den *Wippolder* bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat de redenen, waarmede het besluit van Gedeputeerde Staten is omkleed, hem niet voldoende voorkomen voor de ontoelaatbaarheid der aangevochten bepalingen; dat z.i., ook blijkens eene uitspraak van den Hoogen Raad, in het voorschrift van art. 5 *h* der verordening eene geoorloofde beperking van het eigendomsrecht moet worden gezien en art. 10 eene hoogst wenschelijke bepaling inhoudt, door, waar van de in den polder liggende wegen, genaamd *Korte Noordweg*, *Kerklaan* en *Zuidweg*, geen eigenaar, erfpachter of vruchtgebruiker bekend is, in het belang van het onderhoud der aan deze wegen gelegen slooten, den beheerder met den onderhoudsplicht te bezwaren;

Overwegende, dat in art. 10 der in onderzoek zijnde keur of politieverordening een onderhoudsplicht wordt opgelegd ten aanzien van de in de verordening bedoelde werken;

dat het recht tot oplegging daarvan niet is besloten in de bevoegdheid welke het polderbestuur ontleent aan de hem ingevolge art. 1, in verband met art. 4 der wet van 20 Juli 1895 (*Staatsblad* n°. 139) ter uitvoering van art. 191 der Grondwet, toegekende bevoegdheid tot het maken van verordeningen in het huishoudelijk belang van den polder;

dat toch het opleggen van lasten behoort tot de inrichting der waterschappen, die,

krachtens art. 190 der Grondwet, aan de Staten der provincie is voorbehouden;

dat dus terecht aan de verordening, op grond van den inhoud van haar art. 10, de goedkeuring is onthouden, en, waar uit dezen hoofde reeds het beroep ongegrond is, het bezwaar, door Gedeputeerde Staten mede ontleend aan het bepaalde in art. 5 letter *h*, der verordening, buiten onderzoek en beslissing kan blijven;

Gezien de wet van 20 Juli 1895 (*Staatsblad* n°. 139) ter uitvoering van art. 191 der Grondwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(W. v. d. B. A.)

—

12 *Maart* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Oorlog, betreffende in werking treding van het besluit van 7 Februari 1911, tot wijziging van het besluit van 29 Mei 1903, betreffende regeling van de Landweer.

De Minister van Oorlog,

Heeft goedgevonden te bepalen, zulks ten vervolge op de Beschikking van 23 Februari 1911, IIe Afd., n°. 209, dat de in die Beschikking bedoelde standplaatswijziging voor het 3^e Landweerdistrict zal ingaan op 1 April e.k.

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal, (*get.*) A. J. DOORMAN.

—

13 *Maart* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende declaratiën wegens onteigening van goederen bij besmettelijke ziekten.

Het komt nog herhaaldelijk voor, dat goederen, door Burgemeesters ingevolge art. 5 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), worden onteigend, terwijl ontsmetting binnen hunne gemeente of elders zeer wel mogelijk was.

U H.E.G. gelieve de Burgemeesters in Uw gewest uit te noodigen er toe mede te werken, dat de uitgaven voor onteigening zooveel mogelijk worden beperkt. Daarbij ware den Burgemeesters op te merken, dat door hen niet uitsluitend behoeft te worden afgegaan op het advies van de geneeskundigen, doch dat zij naar eigen inzicht over onteigeningen hebben te oordeelen.

Vooral sedert de wet van 14 Juli 1910 (*Staatsblad* n°. 204) is tot stand gekomen, is de wil van den wetgever ten duidelijkste gebleken, dat, waar eenigszins mogelijk, ontsmetting en alleen in het uiterste geval onteigening is toe te passen. De Burgemeesters zullen dan ook dienen te bedenken, dat mijnerzijds zooveel mogelijk de kosten van onteigening van besmette goederen beperkt moeten worden.

Ik roep daarom de medewerking in van de Burgemeesters om art. 5 der wet naar geest en bedoeling toe te passen, opdat moeilijkheden worden voorkomen. Ten einde vragen over declaratiën zooveel mogelijk te voorkomen, noodig ik de Burgemeesters hierbij uit, in het vervolg bij elk onteigeningsbesluit eene toelichting te voegen, waaruit zakelijk, eenigszins omstandig en gedetailleerd blijkt, dat ontsmetting niet mogelijk of ongewenscht was.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal,

(*get.*) J. B. KAN.

—

14 *Maart* 1913. BESLUIT, tot nadere aanvulling van het Algemeen Reglement Vervoer 1901. S. 84.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 3 Februari 1913, n°. 294, afdeeling Spoorwegen;

Gelet op artikel 27 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 8 April 1893 (*Staatsblad* n°. 62);

Den Raad van State gehoord (advies van 25 Februari 1913, n°. 16);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 8 Maart 1913, n°. 221, afdeeling Spoorwegen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de bijlage B tot het Algemeen Reglement Vervoer 1901, vastgesteld bij Ons besluit van 4 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 20), laatstelijk gewijzigd en aangevuld bij Ons besluit van 5 Juni 1912 (*Staatsblad* n°. 180), aan te vullen als volgt:

achter de bepaling sub XLIV*a* op te nemen:

XLIV*b*.

Vloeibaar gemaakte oliegassen, waarvan de druk bij temperaturen tot 45° Celsius dien van vloeibaar gemaakt koolzuur niet te boven gaat, b.v. Blau-gas, worden slechts onder de volgende voorwaarden ten vervoer toegelaten:

1. Deze stoffen mogen slechts ten vervoer worden aangeboden in goed sluitende houders van wel- of vloeijzer of van gegoten staal. Ter bescherming van de houders mogen kisten gebruikt worden. De wanddikte van nieuwe

houders moet zoodanig bepaald worden, dat in de zwakste plekken bij de beproeving geene spanning ontstaat, die meer bedraagt dan $^1/_5$ van hare trekvastheid.

2. Voor flesschen of houders, mits van ten hoogste 21 c.M. middellijn (binnenwerks) en van ten hoogste 2 M. lengte, zijn hoogere spanningen dan sub 1 bedoeld veroorloofd; evenwel moet de wanddikte van nieuwe flesschen ten minste zoodanig genomen worden, dat in de zwakste plek bij de beproeving geene spanning ontstaat, hooger dan 30 K.G. per m.M^2. Daarenboven mag de spanning, die op de zwakste plek van den wand uit den beproevingsdruk te berekenen valt, nooit meer zijn dan $^2/_3$ van de strekgrens, afgeleid uit trekproeven op strooken, genomen van afgewerkte houders. Materiaal, waarvan de strekgrens hooger ligt dan 45 K.G. per m.M^2., of waarvan de uitrekking bij 100 m.M. meetlengte bij de trekproef minder dan 12 pct bedraagt, wordt niet toegelaten. In geval van twijfel geldt als strekgrens eene blijvende lengteverandering van de proefstaaf boven 0,2 pct. der oorspronkelijke meetlengte. De wanddikte van den houder mag niet minder dan 3 m.M. bedragen.

3. Nieuwe houders moeten vóór het gebruik door een van overheidswege gemachtigden deskundige, wat aangaat den aard van het materiaal en de hoedanigheid van vervaardiging, beproefd worden, alsook aan eene waterdrukproef worden onderworpen. De waterdrukproef moet op elken houder, de beide andere proeven op ten minste één van elke 200 houders worden toegepast. Flesschen, z.g.n. „bomben", moeten vóór de beproeving zorgvuldig worden uitgegloeid.

4. De bij de waterdrukproef te bezigen inwendige druk moet 190 atmosfeeren bedragen.

5. De drukproef moet elke 5 jaar worden herhaald. Bij de herbeproeving is het niet noodig de houders uit te gloeien.

6. Bij het doen van de drukproeven moeten toestellen aanwezig zijn, welke het mogelijk maken den druk zonder stooten op te voeren. De houders moeten de drukproef doorstaan zonder blijvende vormverandering te ondergaan of lekkage te vertoonen. De houders moeten van ten minste ééne klep tot het vullen en ledigen voorzien zijn.

7. Op de houders moeten op duurzame en goed zichtbare wijze worden vermeld:

a. het gewicht van de ledige houders met toebehooren (klep, beschuttende kap, stop, enz.);

b. de hoeveelheid vloeistof in kilogrammen, welke volgens het hieronder sub 8°. bepaalde de houder mag bevatten;

c. den datum der laatste beproeving en het stempel van den deskundige, die de beproeving heeft ondernomen.

8. De grootste hoeveelheid vloeistof, welke de houders mogen bevatten, bedraagt 1 K.G. vloeistof voor elke 2,5 liter inhoud.

9. Indien de houders in kisten verpakt zijn, mogen andere goederen daarbij worden ingepakt.

10. Niet in kisten verpakte houders moeten van eene inrichting voorzien zijn, welke het rollen verhindert. Hunne kleppen moeten voorzien zijn van kappen van smeedijzer, staal of smeedbaar ijzer. Kleppen, die aan de binnenzijde van den hals der flesch aangebracht en door een opgeschroefden, goed geplaatsten metalen stop beschut zijn, behoeven geen kap.

11. Op de kisten moet de inhoud duidelijk vermeld staan.

12. De colli moeten zonder stooten of schokken behandeld worden; ook mogen zij niet aan de werking van de zonnestralen of van kachelwarmte blootgesteld worden.

13. A. Voor het vervoer mogen gebezigd worden:

a. gesloten wagens,

gedurende de maanden April tot en met October;

b. open of gesloten wagens,

gedurende de maanden November tot en met Maart.

B. Ketelwagens moeten uitwendig met hout bekleed zijn.

14. De houders moeten zoodanig in den spoorwegwagen geplaatst worden, dat zij niet omvallen of er van afrollen kunnen.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Oberursel, den 14den Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 30 *Maart* 1913.)

—

14 *Maart* 1913. KONINKLIJK BESLUIT betreffende Artt. 34—36 Armenwet.

Een vroedvrouw behoort vrij te blijven in het bepalen van haar honorarium voor diensten buiten de armenpraktijk bewezen, zoodat het niet aangaat haar met betrekking daartoe in hare instructie een band aan te leggen.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Raad der gemeente *Avereest* tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Overijssel* van 5 November 1912, 3e afd. nº. 6183/4531, betreffende de instructie voor de gemeente-vroedvrouw te *Avereest*;

Den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 19 Februari 1913, nº. 14;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 Maart 1913, nº. 1789, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Overwegende, dat de Raad der gemeente *Avereest* bij besluit van 6 September 1912 eene instructie voor de gemeente-vroedvrouw heeft vastgesteld;

dat art. 6 van deze instructie luidt als volgt: „Voor elke verlossing in deze gemeente, met inbegrip van alle met de verlossing samenhangende behandeling tot uiterlijk den tienden dag na dien der bevalling mag door haar vijf gulden gevorderd worden.

Voor bijstand bij een kunstverlossing, waarbij de hulp van een medicus noodig is, mag zij niet meer dan *f* 3.50 vorderen";

dat door den Inspecteur der Volksgezondheid o. a. tegen deze bepaling der instructie bezwaren zijn ingebracht bij Gedeputeerde Staten van *Overijssel*;

dat Gedeputeerde Staten deze bezwaren gegrond hebben verklaard en diensvolgens den Raad hebben uitgenoodigd, art. 6, lid 1, der instructie zoodanig te wijzigen, dat het daarbedoelde maximum-honorarium slechts zal betreffen on- en minvermogenden, en art. 6, lid 2, te doen vervallen;

dat zij daarbij hebben overwogen, dat de Inspecteur van de Volksgezondheid terecht de vaststelling, in art. 6, lid 1, van een maximum-honorarium, hetwelk de vroedvrouw voor verloskundige hulp binnen *Avereest* mag vorderen, een onnoodige beperking van haar inkomen acht, voorzoover die hulp wordt verleend aan hen, die niet behooren tot de on- of minvermogenden, terwijl die bepaling tevens het prestige der vroedvrouw zal kunnen schaden, en dat de Inspecteur mede terecht van oordeel is, dat art. 6, lid 2, dat een maximum-honorarium voorschrijft voor bijstand bij een kunstverlossing door een medicus, er toe zal kunnen leiden, dat de vroedvrouw het inroepen van die hulp langer dan wenschelijk is, uitstelt;

dat van dit besluit van Gedeputeerde Staten de Raad der gemeente *Avereest* bij Ons in beroep is gekomen, daarbij aanvoerende, dat hij van meening blijft, dat art. 6 der instructie in het belang der vroedvrouw geene wijziging behoort te ondergaan, verwijzende hij daarbij naar een door hem aan Gedeputeerde Staten gericht schrijven van 1 October 1912, R. nº. 35/1653, waarin hij betoogt, dat de bepaling in de instructie is opgenomen, uitsluitend met de bedoeling om de vroedvrouw het verkrijgen van eene behoorlijke praktijk mogelijk te maken; dat sedert het begin van 1903 in *Avereest* geen practijk door een vroedvrouw werd uitgeoefend; doch de toen in functie zijnde gemeente-vroedvrouw zich bij de vestiging van een vierden medicus, die de verloskundige practijk uitoefende, bij gebrek aan eene behoorlijke practijk, genoodzaakt zag, haar ontslag te verzoeken; dat in de behoefte aan verloskundige hulp bij minvermogenden in de laatste 9 jaren voorzien werd door den arts C. J. VAN BARNEVELD, die als gemeente-verloskundige een bezoldiging van *f* 300.— genoot en verplicht was, om bij minvermogenden verloskundige diensten te bewijzen, tegen eene vergoeding van *f* 5.— voor elke verlossing, te betalen door hen, die zijne diensten inriepen; dat deze regeling niet aan de verwachtingen beantwoordde, daar slechts door een klein aantal kraamvrouwen jaarlijks aanvraag werd gedaan, om voor behandeling van *f* 5.— in aanmerking te mogen komen; dat het, na het vertrek van den Heer C. J. VAN BARNEVELD beter werd geoordeeld door aanstelling van een gemeente-vroedvrouw te voorzien niet alleen in de behoefte aan verloskundige hulp bij on- en minvermogenden, maar ook bij hen, voor wie, hoewel niet tot de minvermogenden behoorende, het betalen van het laagste honorarium, dat te *Avereest* door de medici in rekening wordt gebracht (*f* 10.—) bezwaarlijk is; dat het, waar in zulk een lang tijdsverloop alle verlossingen steeds door medici geschiedden, in het belang der vroedvrouw noodig werd geacht, om in het lagere tarief een prikkel te leggen, om van hare diensten gebruik te maken, daar anders te verwachten zou zijn, dat voor de overgroote meerderheid der kraamvrouwen hare hulp niet zou ingeroepen worden; dat ook uitsluitend met het oog op de belangen der vroedvrouw het 2e lid van art. 6 in de instructie is opgenomen; dat de drie medici, die in *Avereest* thans nog verloskundige practijk uitoefenen, zich verbonden hebben om, wanneer de vroedvrouw hunne hulp mocht behoeven, die voor *f* 2.50

te verleenen, zoodat ook in buitengewone gevallen toch voor de verlossing minder behoeft betaald te worden, dan wanneer de belanghebbende zich direct tot een medicus gewend had; dat deze regeling alleszins billijk wordt geacht, waar bij kunstverlossingen het moeilijkste en meeste werk door den medicus wordt verricht; dat naar de meening van Burgemeester en Wethouders, de vroedvrouw uit welbegrepen eigen belang niet noodeloos zal dralen met het inroepen van medische hulp, aangezien zij daardoor zelve haar practijk ten zeerste zou benadeelen en bovendien gevaar zou loopen, dat zij ingevolge art. 9 der instructie zou ontslagen worden;

Overwegende, dat de vroedvrouw vrij behoort te blijven in het bepalen van haar honorarium voor diensten buiten de armenpractijk bewezen en het niet aangaat haar met betrekking daartoe in hare instructie een band aan te leggen;

dat om dezelfde reden de vaststelling in de instructie voor alle gevallen van een maximumhonorarium voor het verleenen door de vroedvrouw van bijstand bij eene kunstverlossing door een arts niet behoort te worden toegelaten, en deze beperking ook tot ongewenschte gevolgen kan leiden;

Gezien art. 36 der Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ongegrondverklaring van het ingesteld beroep, gegrond te verklaren de bezwaren door den Inspecteur der Volksgezondheid ingebracht tegen art. 6 der instructie voor de gemeentevroedvrouw, vastgesteld door den Raad der gemeente *Avereest* bij diens besluit van 6 September 1912.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. D. B. A.)

—

14 *Maart* 1913. BESLUIT van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende de zitting van het hoofdstembureau in verband met verkiezing van leden van den raad der gemeente Heerlen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken;

Gehoord Gedeputeerde Staten van Limburg;

Gelet op art. 93, 3de lid, en art. 128 der Kieswet;

Heeft goedgevonden:

1°. *enz.*

2°. te bepalen, dat in de gemeente Heerlen voor verkiezing van leden van den raad dier gemeente de zitting van het hoofdstembureau tot het vaststellen van den uitslag der verkiezing gehouden wordt onmiddellijk na afloop van de werkzaamheid bedoeld in art 92, eerste zinsnede, der Kieswet.

's-Gravenhage, 14 Maart 1913.

Voor den Minister,

De Secretaris Generaal, (get.) J. B. KAN.

—

17 *Maart* 1913. WET, tot vaststelling van de begrooting der uitgaven van de Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1913. S. 85.

Bij art. 1 wordt de begrooting der uitgaven van de Algemeene Landsdrukkerij voor het jaar 1913 vastgesteld op *f* 676,803.—.

Bij de artt. 2, 3, 4 en 5 worden de middelen tot dekking, overschrijving en betaling van onvoorziene uitgaven en het saldo geregeld.

—

17 *Maart* 1913. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor het stichten van eene openbare lagere school met speelterrein te *Scheveningen*. S. 86.

—

17 *Maart* 1913. WET, tot wijziging en verhooging van het *vijfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912. S. 87.

Bij deze wet wordt art. 27 gelezen:

Art. 27. Onderstand aan gemeenten die buiten staat zijn in alle of sommige kosten harer huishouding behoorlijk te voorzien *f* 1520.

De volgende artikelen worden verhoogd, te weten:

Art. 138. Reis- en verblijfkosten en vacatiegelden der leden van de commissiën tot het examineeren van hen die wenschen te ontvangen eene akte van bekwaamheid voor het middelbaar onderwijs, eene der akten van bekwaamheid vermeld in artikel 86 der wet tot regeling van het lager onderwijs, benevens verdere kosten van die examens, met *f* 25,000.

Art. 151. Bijdrage aan normaallessen en aan hoofden van scholen voor door hen opgeleide personen, die de akte, bedoeld in artikel 77 onder *a* der wet op het lager onderwijs hebben verkregen, met *f* 10,000.

Ten gevolge van voorschreven wijziging en verhoogingen wordt verhoogd het totaal van de IIde afdeeling, met *f* 1520, dat der IVde afdeeling, met *f* 25,000 en dat der Vde afdeeling, met *f* 10,000 en het totaal van het Vde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912 met *f* 36,520.

—

17 *Maart* 1913. WET, tot vaststelling van het *vijfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 88.

Bij deze wet wordt het Vde hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1913, betreffende het *Departement van Binnenlandsche Zaken*, vastgesteld, zooals hierna verkort volgt:

1e AFD.: Kosten van het Departement. *Artt.* 1—6		*f*	218,234.—
2e „ Binnenlandsch Bestuur.			
a. Kosten van de provinciale besturen voor zoover deze ten laste van het Rijk komen. *Artt.* 7—10		„	772,706.—
b. Militie en Weerbaarheid. *Artt.* 11—17		„	83,775.—
c. Verdere uitgaven betrekkelijk het binnenlandsch bestuur. *Artt.* 18—30.		„	171,719.50
		f	1,028,200.50
3e AFD.: Volksgezondheid en Armwezen.			
a. Volksgezondheid en volkshuisvesting. *Artt.* 31—56*bis*		*f*	932,660.—
b. Krankzinnigenwezen. *Artt.* 57—66.		„	206,330.—
c. Armwezen. *Artt.* 67—72		„	836,300.—
d. Verdere uitgaven betreffende Volksgezondheid en Armwezen. *Artt.* 73—84		„	77,700.—
		f	2,052,990.—
4e AFD.: Hooger en Middelbaar onderwijs.			
Hooger onderwijs. A. *Rijksuniversiteiten.*			
Artt. 85—88.	I. Rijksuniversiteit te Leiden	*f*	1,146,699.—
Artt. 89—91.	II. Rijksuniversiteit te Utrecht	„	1,140,803.—
Artt. 92—94.	III. Rijksuniversiteit te Groningen	„	790,614.—
Artt. 95—96.	IV. Verdere uitgaven betrekkelijk de Rijksuniversiteiten	„	14,900.—
Artt. 97—101.	B. Technische Hoogeschool	„	1,026,821.53
C. *Verdere uitgaven betrekkelijk het Hooger onderwijs.*			
Art. 102. Kosten der opleiding van leeraren voor het Hervormd Kerkgenootschap vanwege dat genootschap		*f*	45,668.—
Art. 103. Kweekscholen der godgeleerdheid voor de Evangelisch-Lutherschen en Remonstranten, mitsgaders kosten van opleiding van studenten bij de Hersteld-Evangelisch-Lutherschen.		„	9,457.—
Art. 104. Seminariën voor het Roomsch-Katholiek kerkgenootschap.		„	13,580.—
Art. 105. Toelagen voor en verdere uitgaven in verband met godgeleerd en godsdienstonderwijs voor de Israëlietische kerkgenootschappen		„	19,600.—
Art. 106. Tegemoetkoming in de kosten van de voorziening in onderwijslokalen aan besturen van instellingen, stichtingen of vereenigingen voor bijzondere Universiteiten, bedoeld in art. 197 der Hooger-onderwijswet.		„	4,000.—
Art. 107. Kosten der gouden eerepenningen voor bekroonde prijsvragen, uitgeschreven door de Rijksuniversiteiten en de Technische Hoogeschool, bedoeld in de artikelen 37 en 84 der Hooger-onderwijswet.		„	1,000.—
Art. 108. Beurzen voor studeerenden aan bijzondere Universiteiten, bedoeld in art. 198 der Hooger-onderwijswet.		„	3,500.—
Art. 109. Reis-, verblijf- en bureelkosten der leden van de commissie van toezicht op de bijzondere leerstoelen en de bijzondere Universiteiten, bedoeld in artikel 201 der Hooger-onderwijswet		„	500.—
Art. 110. Beurs ter begeving van den Heer VAN WARMOND en uitkeering aan dezen voor de armen dier gemeente, ten gevolge van destijds aan de hoogeschool te Leiden gekomen goederen, die later zijn te gelde gemaakt		„	390.—
Art. 111. Jaarwedde van een inspecteur der gymnasia		„	4,000.—
Art. 112. Reis-, verblijf- en bureelkosten van den inspecteur der gymnasia.		„	1,500.—
Art. 113. Subsidiën aan gemeenten ten behoeve van hare gymnasia bedoeld in art. 8 der Hooger-onderwijswet		„	275,000.—
Art. 114. Subsidiën aan besturen van bijzondere gymnasia, bedoeld in artikel 168 der Hooger-onderwijswet		„	155,000.—

Art. 115. Reis- en verblijfkosten, vacatiegelden en verdere uitgaven der gecommitteerden bedoeld in artt. 11 en 157, en der commissie bedoeld in art. 12 der Hooger-onderwijswet . . . . . f 18,000.—

Middelbaar onderwijs.

a. *Schooltoezicht.*

Art. 116. Jaarwedden van vijf inspecteurs van het middelbaar onderwijs en van een ambtenaar toegevoegd aan een hunner . . . . . „ 19,200.—

Art. 117. Reis-, verblijf- en bureelkosten van de inspecteurs van het middelbaar onderwijs en reis- en verblijfkosten van een ambtenaar toegevoegd aan een hunner . . . . . „ 11,100.—

b. *Hoogere burgerscholen.*

Art. 118. Jaarwedden, verloftraktementen, toelagen en belooningen der leeraren, beambten en bedienden bij de Rijks- hoogere burgerscholen . . . . . „ 860,587.—

Art. 119. Aankoop van grond en gebouwen, huur en lasten van gebouwen, aanbouw en onderhoud van gebouwen en terreinen, vuur en licht, hulpmiddelen voor het onderwijs, boeken en leermiddelen ten behoeve van onvermogende leerlingen, lokaalbehoeften, reis- en verblijfkosten, personeele hulp, schrijfloonen en verdere uitgaven ten behoeve der Rijks- hoogere burgerscholen.. . . . . „ 130,740.—

Art. 120. Subsidiën aan gemeenten ten behoeve van hare hoogere burgerscholen . . . . . „ 278,350.—

Art. 121. Subsidiën aan besturen van bijzondere hoogere burgerscholen. . „ 93,000.—

c. *Scholen voor vakopleiding en teekenscholen.*

Art. 122. Subsidie ten behoeve van de middelbare technische school „Amsterdam" (tevens kweekschool voor machinisten) . . . . . „ 38,000.—

Art. 123. Subsidie ten behoeve van eene middelbare technische school voor scheepsbouw, werktuigbouw en suikertechniek te Dordrecht . . . . . „ 25,000.—

Art. 124. Subsidie ten behoeve van de Nederlandsche school voor nijverheid en handel en van de textielschool te Enschedé . . . . . „ 29,000.—

Art. 125. Subsidie aan de gemeente 's Hertogenbosch ten behoeve van het technisch en kunstonderwijs aldaar . . . . . „ 10,000.—

Art. 126. Subsidie ten behoeve van de middelbare technische school te Leeuwarden . . . . . „ 10,000.—

Art. 127. Subsidie ten behoeve van de Academie van Beeldende Kunsten en Technische Wetenschappen te Rotterdam . . . . . „ 40,000.—

Art. 128. Subsidie ten behoeve van een cursus voor middelbaar technisch onderwijs voor de bouwvakken te Sneek . . . . . „ 3,000.—

Art. 129. Subsidie ten behoeve van de middelbare technische school voor de bouwkunde te Utrecht . . . . . „ 17,500.—

Art. 130. Subsidiën aan scholen voor zeevaartkundig onderwijs. . . . . „ 77,685.—

Art. 131. Subsidiën aan inrichtingen voor handelsonderwijs . . . . . „ 155,406.—

Art. 132. Subsidiën aan industriescholen voor meisjes . . . . . „ 144,530.—

Art. 133. Subsidiën aan scholen voor ambachtsonderwijs . . . . . „ 706,536.—

Art. 134. Subsidiën aan teekenscholen benevens medailles voor leerlingen dier scholen . . . . . „ 246,673.—

Art. 135. Subsidiën aan scholen voor speciale vakken. . . . . „ 78,705.—

Art. 136. Jaarwedden, verloftraktementen, toelagen en belooningen van directeur, leeraren en beambten der Rijksrietvlechtschool te Noordwolde. . . „ 10,700.—

Art. 137. Aankoop van grond en gebouwen, huur en lasten van gebouwen, aanbouw en onderhoud van gebouwen en terreinen, vuur en licht, hulpmiddelen voor het onderwijs, boeken en leermiddelen ten behoeve van onvermogende leerlingen, lokaalbehoeften, reis- en verblijfkosten, personeele hulp, schrijfloonen en verdere uitgaven ten behoeve van de Rijksrietvlechtschool te Noordwolde. „ 2,955.—

Art. 138. Jaarwedden, verloftraktementen, toelagen en belooningen van directeur, leeraren en beambten der Rijksschool voor schoenmakers en leerlooiers enz. te Waalwijk.. . . . . „ 8,350.—

Art. 139. Aankoop van grond en gebouwen, huur en lasten van gebouwen, aanbouw en onderhoud van gebouwen en terreinen, vuur en licht, hulpmiddelen voor het onderwijs, boeken en leermiddelen ten behoeve van onvermogende leerlingen, lokaalbehoeften, reis- en verblijfkosten, personeele hulp, schrijfloonen en verdere uitgaven ten behoeve van de Rijksschool voor schoenmakers en leerlooiers enz. te Waalwijk . . . . . *f* 11,050.—

d. *Subsidiën voor speciale inrichtingen en vereenigingen voor middelbaar onderwijs.*

Art. 140. Subsidiën voor speciale inrichtingen en vereenigingen voor middelbaar onderwijs . . . . . „ 31,000.—

Art. 141. Subsidiën aan vereenigingen ter bevordering van het leerlingwezen. „ 7,045.—

e. *Kosten van examens.*

Art. 142. Reis- en verblijfkosten en vacatiegelden der leden van de commissiën tot het afnemen der eindexamens voor de hoogere burgerscholen benevens verdere kosten van die examens. . . . . „ 98,000.—

Art. 143. Reis- en verblijfkosten en vacatiegelden der leden van de commissiën tot het examineeren van hen die wenschen te ontvangen eene akte van bekwaamheid voor het middelbaar onderwijs, eene der akten van bekwaamheid vermeld in art. 86 der wet tot regeling van het lager onderwijs, benevens verdere kosten van die examens . . . . . „ 95,000.—

Verdere uitgaven betrekkelijk het hooger en middelbaar onderwijs in het algemeen.

Art. 144. Reis- en verblijfkosten en vacatiegelden der leden van de commissie tot het examineeren van hen die een diploma van geëxamineerd en beëedigd landmeter wenschen te ontvangen, benevens verdere kosten van die examens. „ 300.—

f 7,920,244.63

5e Afd.: Lager onderwijs.

Art. 145. Jaarwedden van drie inspecteurs van het lager onderwijs . . . . . *f* 12,000.—

Art. 146. Reis-, verblijf- en bureelkosten der inspecteurs van het lager onderwijs . . . . . „ 4,000.—

Art. 147. Jaarwedden en belooningen van de districts-schoolopzieners . „ 78,000.—

Art. 148. Reis-, verblijf- en bureelkosten van de districts-schoolopzieners. „ 24,400.—

Art. 149. Reis-, verblijf- en bureelkosten of abonnement deswege van en toelagen aan de arrondissements-schoolopzieners . . . . . „ 152,000.—

Art. 150. Kosten der vergaderingen van de ambtenaren, aan wie het toezicht op het lager onderwijs is opgedragen bij artikel 90 der wet tot regeling van het lager onderwijs . . . . . „ 150.—

Art. 151. Jaarwedden, toelagen en belooningen der onderwijzers en bedienden bij de Rijkskweekscholen tot opleiding van onderwijzers en van onderwijzeressen en bij de daaraan verbonden leerscholen, benevens tegemoetkoming in de huishuur van onderwijzers bij de leerscholen . . . . . „ 276,900.—

Art. 152. Toelagen voor huisvesting en verpleging van kweekelingen, opgeleid bij de Rijkskweekscholen. . . . . 205,050.—

Art. 153. Aankoop en stichting van gebouwen; huur en onderhoud van gebouwen en terreinen; vuur en licht; hulpmiddelen voor het onderwijs; lokaalbehoeften; personeele hulp en schrijfloonen, buitengewoon toezicht, het gebruik maken van bad- en zweminrichtingen en verdere uitgaven ten behoeve der Rijkskweekscholen en daaraan verbonden leerscholen. . . . . „ 174,255.—

Art. 154. Subsidiën voor kweekscholen tot opleiding van onderwijzers en onderwijzeressen. . . . . „ 750,000.—

Art. 155. Rijksnormaallessen tot opleiding van onderwijzers en onderwijzeressen . . . . . „ 581,000.—

Art. 156. Bijdrage aan normaallessen en aan hoofden van scholen voor door hen opgeleide personen, die de akte, bedoeld in art. 77 onder *a* der wet op het lager onderwijs hebben verkregen. . . . . „ 254,000.—

Art. 157. Subsidiën en toelagen aan de arrondissements-schoolopzieners ten gevolge van art. 23 van het Koninklijk besluit van 7 Juni 1906 (*Staatsblad* nº. 126). *f* 15,000.—

Art. 158. Jaarwedden, belooningen en tegemoetkoming in de huishuur van onderwijzers bij de Rijks-lagere scholen te Weststellingwerf, te Steenwijkerwold en te Vledder, benevens belooning dier onderwijzers voor het geven van herhalingsonderwijs . . . . . „ 19,200.—

Art. 159. Onderhoud van gebouwen en terreinen, vuur en licht; hulpmiddelen voor het onderwijs; lokaalbehoeften; buitengewoon opzicht; personeele hulp; schrijfloonen en verdere uitgaven voor de Rijks- lagere scholen te Weststellingwerf, te Steenwijkerwold en te Vledder . . . . . „ 5,980.—

Art. 160. Subsidiën aan gemeenten tot bestrijding van jaarwedden van onderwijzers en onderwijzeressen bij de lagere scholen . . . . . „ 72,295.—

Art. 161. Bijdrage aan de gemeenten in de kosten van haar lager onderwijs, ten gevolge van art. 48 der wet tot regeling van het lager onderwijs, zoomede tegemoetkoming aan gemeenten wegens verlies van die bijdrage . . . . . „ 12,235,000.—

Art. 162. Bijdrage aan de gemeenten voor de kosten van haar lager onderwijs, te weinig genoten over 1911 ten gevolge van art. 48 der wet tot regeling van het lager onderwijs . . . . . „ 125,500.—

Art. 163. Bijdrage aan de gemeenten in de aan de onderwijzers uit te keeren belooning wegens het geven van herhalingsonderwijs. . . . . „ 178,560.—

Art. 164. Tijdelijk subsidie aan gemeenten, door de uitgaven tot eene behoorlijke inrichting van haar lager onderwijs vereischt, onbillijk bezwaard overeenkomstig art. 53 der wet tot regeling van het lager onderwijs . . . . . „ 700,000.—

Art. 165. Bijdrage aan bijzondere scholen, ten gevolge van art. 59 der wet tot regeling van het lager onderwijs, voorschot op die bijdrage, zoomede tegemoetkoming aan besturen van zoodanige scholen wegens verlies van die bijdrage. „ 8,100,000.—

Art. 166. Reis- en verblijfkosten en vacatiegelden der leden van de commissiën tot het examineeren van hen die wenschen te ontvangen eene der akten van bekwaamheid, vermeld in art. 77 onder *a* en *b* of eene akte van bekwaamheid voor de handwerken, voor de vrije en orde-oefeningen der gymnastiek of voor het handteekenen, vermeld in art. 87 der wet tot regeling van het lager onderwijs, benevens verdere kosten van die examens . . . . . „ 172,000.—

Verdere uitgaven betrekkelijk het onderwijs in het algemeen.

Art. 167. Subsidiën ten behoeve van scholen voor zwakzinnigen . . . . . „ 125,000.—

Art. 168. Kosten, voortvloeiende uit de bevordering van het invoeren van bewegingsspelen . . . . . „ 20,000.—

Art. 169. Kosten, voortvloeiende uit het bevorderen van de lichamelijke ontwikkeling van jongelieden, die den militieplichtigen leeftijd naderen:

a. jaarwedden van drie inspecteurs van de lichamelijke opvoeding. *f* 12,000
b. reis- en verblijfkosten van die inspecteurs 4,500
c. abonnement voor bureelkosten van die inspecteurs. 1,500
d. verdere uitgaven ten gevolge van de lichamelijke oefening van jongelieden, die den militieplichtigen leeftijd naderen . . . *Memorie.*

„ 18,000.—

Art. 170. Verschillende uitgaven voor speciale inrichtingen en handelingen in het belang van onderwijs en opvoeding . . . . . „ 42,150.—

Art. 171. Kosten van vervaardiging, inpakking en verzending van pleisterafgietsels ten behoeve van inrichtingen van onderwijs . . . . . „ 500.—

f 24,340,940.—

6e AFD.: Kunsten en Wetenschappen. *Artt.* 172—212. . . . . *f* 1,276,105.—
7e „ Pensioenen, Toelagen, Gratificatiën, Wachtgelden, enz. Artt. 213—220 . . . . . „ 2,160,754.50
8e „ Onvoorziene uitgaven. *Art.* 221 . . . . . „ 40,000.—

Totaal van het Vde Hoofdstuk . . . . *f* 39,037,468.63.

17 *Maart* 1913. WET, tot verhooging van de bedragen der pensioenen ten laste van het fonds, ingesteld bij de Weduwenwet voor de ambtenaren 1890. S. 89.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de bedragen der pensioenen ten laste van het bij de Weduwenwet voor de ambtenaren 1890 ingestelde fonds te verhoogen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. In de Weduwenwet voor de ambtenaren 1890 worden de volgende wijzigingen gebracht:

1. In artikel 5 wordt gelezen:

In het eerste lid onder *a*, *b*, *c* en *d* voor „drie en twintig tachtigste", „negen en veertig honderd zestigste";

In het eerste lid onder *b*, voor „drie en twintig vierhonderdste" „negen en veertig acht honderdste".

In het eerste lid onder *c* en *d*, voor „drie en twintig tweehonderd veertigste", „negen en veertig vierhonderd tachtigste".

2. In artikel 6 wordt voor „*f* 690" gelezen „*f* 735".

3. In artikel 7 wordt voor „*f* 690" gelezen „*f* 735".

Art. II. In de weduwenwet voor de onderwijzers 1905 worden de volgende wijzigingen gebracht:

1. In artikel 6 wordt gelezen:

In het eerste lid onder *a*, *b*, *c* en *d* voor „drie en twintig tachtigste", „negen en veertig honderd zestigste";

In het eerste lid onder *b*, voor „drie en twintig vierhonderdste", „negen en veertig acht honderdste";

In het eerste lid, onder *c* en *d*, voor „drie en twintig tweehonderd veertigste", „negen en veertig vierhonderd tachtigste".

2. In artikel 7 wordt voor „zes honderd negentig" gelezen „zevenhonderd vijf en dertig".

3. In artikel 8 wordt voor „zes honderd negentig" gelezen „zeven honderd vijf en dertig".

Art. III. De op het tijdstip van het in werking treden van deze wet reeds ten laste van het in artikel 18 der Weduwenwet voor de ambtenaren 1890 bedoelde fonds verleende en nog niet vervallen pensioenen worden zonder aanvrage van de gepensionneerden door den directeur van dat fonds, met ingang van 1 Januari 1913 gesteld op de bedragen waarop zij zouden zijn toegekend, wanneer reeds bij het ontstaan van het recht op pensioen de bij artikel I dezer wet vastgestelde bedragen als maatstaf van berekening hadden gegolden.

De in het eerste lid bedoelde pensioenen worden tot de bedragen waarop zij op grond van dat lid nader worden vastgesteld, door de Algemeene Rekenkamer verevend, tenzij de betaling op grond van art. 22 der Weduwenwet voor de ambtenaren 1890 of van art. 22 der Weduwenwet voor de onderwijzers 1905 achterwege moet blijven.

Art. IV. Deze wet wordt geacht in werking te zijn getreden met 1 Januari 1913.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Oberursel, den 17den Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 28 *Maart* 1913.)

—

17 *Maart* 1913. WET, tot toepassing van artikel 32 der Burgerlijke Pensioenwet ten behoeve van den oud-onderwijzer bij eene gemeentelijke kweekschool voor onderwijzers en onderwijzeressen H. C. P. DIRKS. S. 90.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat artikel 6 der Burgerlijke Pensioenwet geen billijken maatstaf oplevert tot vergelding met pensioen van de door den oud-onderwijzer bij de gemeentelijke kweekschool voor onderwijzers en onderwijzeressen te Amsterdam H. C. P. DIRKS bewezen diensten;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Aan H. C. P. DIRKS, oud-onderwijzer bij de gemeentelijke kweekschool voor onderwijzers en onderwijzeressen te Amsterdam, wordt met ingang van 1 September 1910 een jaarlijksch pensioen toegekend van *f* 2,200.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Oberursel, den 17den Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 3 *April* 1913.)

—

17 *Maart* 1913. WET, tot toepassing van artikel 32 der Burgerlijke Pensioenwet ten behoeve van den oud-leeraar J. SNIJDER. S. 91.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat artikel 6 der Burgerlijke Pensioenwet geen

billijken maatstaf oplevert tot vergelding met pensioen van de door den oud-leeraar aan de tweede hoogere burgerschool met drie-jarigen cursus voor jongens te Amsterdam, J. SNIJDER bewezen diensten;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Aan J. SNIJDER, oud-leeraar aan de tweede hoogere burgerschool met drie-jarigen cursus voor jongens te Amsterdam, wordt met ingang van 1 September 1909 een jaarlijksch pensioen toegekend van *f* 2,200.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Oberursel, den 17den Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 3 *April* 1913.)

---

17 *Maart* 1913. WET, houdende definitieve vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Suriname* voor het dienstjaar 1913. S. 92.

Bij deze wet wordt de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1913, voor zooveel de uitgaven betreft, definitief vastgesteld, zooals hierna verkort volgt:

1e	AFD.:	Gouvernementssecretarie, Koloniale Staten en algemeene dienst .	*f*	196,007.—
2e	„	Justitie en politie	„	431,234.—
3e	„	Schutterij te Paramaribo.	„	6,935.—
4e	„	Administratie van financiën	„	4,213,808.—
5e	„	Immigratie en kolonisatie	„	79,343.—
6e	„	Eeredienst, onderwijs en armenzorg	„	556,522.—
7e	„	Departement van den landbouw	„	152,556.—
8e	„	Burgerlijke geneeskundige dienst	„	327,808.—
9e	„	Departement van openbare werken en verkeer	„	947,237.—
10e	„	Brandweer	„	23,148.—
11e	„	Pensioenen, wachtgelden, onderstanden en toelage, zoomede uitgaven voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen.	„	309,501.—
12e	„	Onvoorziene uitgaven	„	50,000.—
			f	7,294,099.—

Artt. 2 en 3 handelen over af- en overschrijving van- en betaling uit de onvoorziene uitgaven.

Bij art. 4 worden tot goedmaking der uitgaven aangewezen:

A. Directe en indirecte belastingen.

B. Inkomsten van onderscheiden aard.

C. Bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling van de koloniale geldmiddelen.

---

17 *Maart* 1913. WET, houdende definitieve vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1913. S. 93.

Bij deze wet wordt de koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1913, voor zoover de uitgaven betreft, definitief vastgesteld, zooals hierna verkort volgt:

Curaçao.					
1e	Afd.:	Gewestelijk bestuur	*f*	57,001	
2e	„	Justitie en politie	„	47,375	
3e	„	Geldelijk beheer	„	52,981	
4e	„	Eeredienst en onderwijs	„	107,160	
5e	„	Plaatselijke kosten.	„	108,766	
6e	„	Openbare werken	„	120,509	
		Totaal van het eiland Curaçao . .			*f* 493,792
Aruba.					
1e	Afd.:	Gewestelijk bestuur	*f*	5,727	
2e	„	Justitie en politie	„	3,015	
3e	„	Geldelijk beheer.	„	7,699	
4e	„	Eeredienst en onderwijs	„	16,370	
5e	„	Plaatselijke kosten.	„	16,205	
6e	„	Openbare werken	„	5,010	
		Totaal van het eiland Aruba . .			„ 54,026

Bonaire.				
1e Afd.:	Gewestelijk bestuur	*f*	5,062	
2e „	Justitie en politie	„	2,365	
3e „	Geldelijk beheer	„	7,044	
4e „	Eeredienst en onderwijs	„	13,025	
5e „	Plaatselijke kosten	„	6,630	
6e „	Openbare werken	„	5,885	
	Totaal van het eiland Bonaire			*f* 40,011
St. Martin. (Nederlandsch gedeelte.)				
1e Afd.:	Gewestelijk bestuur	*f*	6,290	
2e „	Justitie en politie	„	3,800	
3e „	Geldelijk beheer	„	5,450	
4e „	Eeredienst en onderwijs	„	14,650	
5e „	Plaatselijke kosten	„	8,225	
6e „	Openbare werken	„	8,910	
	Totaal van het eiland St. Martin (N. G.)			„ 47,325
St. Eustatius.				
1e Afd.:	Gewestelijk bestuur	*f*	3,605	
2e „	Justitie en politie	„	3,110	
3e „	Geldelijk beheer	„	3,765	
4e „	Eeredienst en onderwijs	„	7,335	
5e „	Plaatselijke kosten	„	10,280	
6e „	Openbare werken	„	3,990	
	Totaal van het eiland St. Eustatius			„ 32,085
Saba.				
1e Afd.:	Gewestelijk bestuur	*f*	3,345	
2e „	Justitie en politie	„	840	
3e „	Geldelijk beheer	„	2,800	
4e „	Eeredienst en onderwijs	„	11,900	
5e „	Plaatselijke kosten	„	4,390	
6e „	Openbare werken	„	2,685	
	Totaal van het eiland Saba			„ 25,960
Geheele Kolonie.				
1e Afd.:	Gewestelijk bestuur	*f*	22,500	
2e „	Politie	„	45,000	
3e „	Plaatselijke kosten	„	46,870	
4e „	Pensioenen, wachtgelden, onderstanden en andere uitgaven van algemeenen aard	„	190,332	
5e „	Onvoorziene uitgaven	„	20,000	
	Totaal			„ 324,702

OVERZICHT.

Curaçao	*f*	493,792
Aruba	„	54,026
Bonaire	„	40,011
St. Martin (Ned. gedeelte)	„	47,325
St. Eustatius	„	32,085
Saba	„	25,960
	f	693,199
Geheele kolonie	„	324,702
	f	1,017,901

Artt. 2 en 3 handelen over af- of overschrijvingen van- en betalingen uit de onvoorziene uitgaven.

Bij art. 4 worden tot goedmaking van de uitgaven aangewezen:

A. Belastingen.

B. Inkomsten van onderscheiden aard.

Bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling der koloniale middelen.

17 *Maart* 1913. WET, tot vaststelling van het *elfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 94.

Bij deze wet wordt het XIde hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1913, betreffende het *Departement van Koloniën*, vastgesteld, zooals hierna verkort volgt:

1e	AFD.:	Kosten van het Departement	*f* 431,096.—
2e	„	Uitgaven ten behoeve van de kolonie Suriname	„ 1,476,710.—
3e	„	Uitgaven ten behoeve van de kolonie Curaçao	„ 612,024.50
4e	„	Pensioenen van gewezen landsdienaren in de voormalige Nederlandsche bezittingen ter Kuste van Guinea	„ 1,501.—
5e	„	Pensioenen, wachtgelden, onderstanden en gratificatiën, alsmede daarmede in verband staande uitgaven	„ 45,168.—
6e	„	Subsidie aan en Regeeringstoezicht over de Deutsch-Niederländische Telegraphengesellschaft	„ 113,250.—
7e	„	Onvoorziene uitgaven	„ 40,000.—
		Totaal van het XIde hoofdstuk . . .	*f* 2,719,749.50

---

17 *Maart* 1913. WET, tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1913, en regeling van de afschrijvingen en uitkeeringen aan 's Rijks Middelen ten laste van dat bedrijf. S. 95.

—

17 *Maart* 1913. WET, tot vaststelling van de begrooting van uitgaven, ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1913. S. 96.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, ingevolge de wet van 3 December 1874 (*Staatsblad* n°. 193), houdende bepalingen omtrent het beheer der gelden bestemd tot voltooiing van het vestingstelsel, eene afzonderlijke begrooting van de uitgaven voor dit onderwerp, voor den dienst 1913 bij de wet behoort te worden vastgesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. De begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, met uitzondering van de uitgaven voor de aanvulling en verbetering van de vestingwerken, bedoeld in artikel 3 van de wet tot instelling van een „Fonds ter verbetering van de kustverdediging", wordt voor den dienst van 1913 vastgesteld als volgt:

Art. 1. Jaarwedden, toelagen en daggelden voor tijdelijk in dienst zijnde civiele ingenieurs, opzichters en teekenaars, toelagen voor officieren en opzichters der genie, reis- en verblijfkosten, bureel- en lokaalbehoeften, aankoop van instrumenten, kaarten en verdere benoodigdheden . . . . . *f* 40,000.—

Art. 2. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen, enz.; een en ander voor de navermelde werken ter verbetering van de *Nieuwe Hollandsche Waterlinie*:

1°. verbeteren van inundatiemiddelen in de geheele linie;

2°. verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang, aan werken in de geheele linie. . . . . *f* 500.—

Art. 3. Als voren voor de navermelde werken ter verbetering van de *Stelling van den Helder*:

verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang, aan werken in de geheele stelling. . . . . *f* 500.—

Art. 4. Als voren voor de navermelde werken ter verbetering van de *Stelling van Amsterdam*:

1°. onteigening van gronden en uitvoering van voorbereidende werkzaamheden voor verschillende werken in de stelling;

2°. maken van aardwerken, zandophoogingen, metsel- en betonwerk, enz. voor verschillende werken in de stelling;

3°. maken van bomvrije gebouwen met toebehooren in verschillende werken in de stelling;

4°. maken van pantseringen voor verschillende werken in de stelling;

5°. ophoogen en maken van wegen en inundatiekaden en maken van bruggen en steigers;

6°. inrichten en verbeteren van inundatiemiddelen;

7°. maken van loodsen, munitie- en buskruitmagazijnen;

8°. aanleg van beplantingen;

9°. verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele stelling;

10°. onteigening van gronden en verdere werken ten behoeve van de drinkwatervoorziening;

11°. onteigening van gronden en verdere werken ten behoeve van het inrichten van groepdepots en sectorparken. . . *f* 700,000.—

Art. 5. Als voren voor de navermelde werken ter verbetering van de *Stelling van 't Hollandsch Diep en het Volkerak:*

verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de positiën van *Willemstad en Ooltgensplaat.* . . . . *f* 500.—

Art. 6. Als voren voor de navermelde werken ter verbetering van de *Stelling van de Monden der Maas en van het Haringvliet:*

verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de stelling. *f* 500.—

Art. 7. Materieel der genie voor het in staat van verdediging brengen der werken in verschillende stellingen . . . . . *f* 66,200.—

Art. 8. De Telegraphische en telephonische verbinding van verdedigingswerken en posten . . . . . *f* 500.—

Art. 9. Doen van voorzieningen, opmetingen, waterpassingen, grondboringen, enz. in de verschillende liniën en vestingen, alwaar, ingevolge de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 64), werken tot voltooiing van het vestingstelsel aangelegd of verbeterd moeten worden en voor welke in de voorgaande artikels geene gelden zijn uitgetrokken. . . . . *f* 2,000.—

Art. 10. Onvoorziene uitgaven. *f* 50,000.—

Totaal . . . . *f* 860,700.—

2. Tot dekking der uitgaven begrepen in de bij Artikel 1 dezer wet vastgestelde begrooting, wordt aangewezen:

a. de som van *zeshonderd drie en twintig duizend zevenhonderd gulden* beschikbaar gesteld bij het VIIIste hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1913;

b. het vermoedelijk batig slot der rekening van ontvang en uitgaaf wegens de begrooting ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor den dienst van 1912;

c. de toevallige baten, welke gedurende het jaar 1913 uit den aanleg der vestingwerken kunnen voortvloeien.

3. Wanneer het bedrag, uitgetrokken, bij een der *artikelen* 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 en 9 van Artikel 1 dezer wet, ontoereikend wordt bevonden, kan het, met inachtneming van het voorschrift van het tweede lid van artikel 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), door overschrijving uit *artikel* 10 van hetzelfde Artikel 1 worden aangevuld.

4. Op *artikel* 10 van Artikel 1 dezer wet worden aangewezen de tot het dienstjaar 1913 behoorende uitgaven, de voltooiing van het vestingstelsel betreffende, die hare omschrijving niet vinden in een der andere *artikelen* van genoemd artikel en moeten dienen ter voorziening in behoeften, die in den loop van dat dienstjaar onverwacht opkomen.

Die uitgaven worden, voor elk soort afzonderlijk, in de rekening gebracht en omschreven.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Oberursel, den 17den Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) H. COLIJN.

(*Uitgeg.* 2 *April* 1913.)

---

17 *Maart* 1913. WET, houdende vaststelling van het *achtste* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 97.

Bij deze wet wordt het VIIIste hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1913, betreffende het *Departement van Oorlog*, vastgesteld, zooals hierna verkort volgt:

1e	AFD.:	Kosten van het Departement	*f*	302,467 —
2e	„	Bezoldiging van het personeel der staven van het leger	„	300,950.—
3e	„	Bezoldiging van het personeel der militaire administratie . . .	„	339,475.—
4e	„	Bezoldiging van het personeel der verschillende wapens, der landweer en van op proef in dienst gestelde jongelingen.	„	8,847,794.—
5e	„	Kosten van voeding van onderofficieren en soldaten en van op proef in dienst gestelde jongelingen	„	3,048,399.—
6e	„	Kosten van kleeding en uitrusting van onderofficieren en soldaten en van op proef in dienst gestelde jongelingen, van ledergoed en paardetuig en van onderhoud van wapenen	„	2,934,825.—

7e	Afd.:	Kosten van huisvesting, stalling, nachtligging en reiniging. . .	*f*	756,990.—
8e	„	Aanschaffing, voeding en verzorging van paarden	„	2,269,660.—
9e	„	Studiën, onderwijs en oefeningen	„	1,046,516.—
10e	„	Administratiekosten.	„	172,606.—
11e	„	Verschillende uitgaven bij de staven en diensten en de wapenkorpsen	„	363,650.—
12e	„	Geneeskundige dienst.	„	1,105,347.—
13e	„	Inrichtingen van onderwijs	„	516,348.—
14e	„	Centrale magazijnen van militaire kleeding en uitrusting en militaire verplegingsinrichtingen; aanschaffing en onderhoud van kampementsgoederen, velduitrusting en voertuigen voor den verplegingsdienst te velde.	„	682,999.—
15e	„	Aanschaffing en bewaring van artillerie-materieel, zoomede practische oefeningen en proeven bij het wapen der artillerie . .	„	3,279,053.—
16e	„	Militaire verkenningen en Topographische Inrichting	„	122,423.—
17e	„	Dienst der Genie.	„	803,280.—
18e	„	Kosten van verplaatsing van personen en goederen	„	346,870.—
19e	„	Subsidiën, gratificatiën en verdere uitgaven van bijzonderen aard.	„	122,700.—
20e	„	Nonactiviteits-traktementen, pensioenen en daartoe betrekkelijke uitgaven, onderstanden, lijfrenten, toelagen en wachtgelden .	„	3,716,204.—
21e	„	Wapen der marechaussee	„	468,898.—
22e	„	Buitengewone uitgaven	„	857,630.—
23e	„	Onvoorziene uitgaven.	„	50,000.—
24e	„	Voltooiing van het vestingstelsel	„	623,700.—
25e	„	Begrooting van inkomsten en uitgaven der artillerie-inrichtingen.	„	1,400.—
		Totaal van het VIIIste hoofdstuk . . .	*f*	33,080,184.—

---

17 *Maart* 1913. WET, tot vaststelling van het *zesde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 98.

Bij deze wet wordt het VIde hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1913, betreffende het *Departement van Marine*, vastgesteld, zooals hierna verkort volgt:

EERSTE AFDEELING. Militaire uitgaven. Actieve zeemacht.

1e	Onderafd.	Kosten van beheer en administratie	*f*	462,381.55
2e	„	Materieel der zeemacht en van 's Rijks maritieme etablissementen en inrichtingen	„	7,667,460.—
3e	„	Personeel der zeemacht.	„	5,458,375.07
4e	„	Militaire Hydrographie	„	44,914.—
5e	„	Pensioenen, onderstanden, wachtgelden enz.	„	3,093,862.33
			f	16,726,992.96

TWEEDE AFDEELING. Niet-militaire uitgaven. Loodswezen, betonning, bebakening, verlichting en hydrographie.

1e	Onderafd.	Loodswezen, betonning, bebakening en verlichting . . .	*f*	2,975,956.84
2e	„	Hydrographie.	„	48,385.50
3e	„	Pensioenen, onderstanden, wachtgelden, enz.	„	339,994.—
			f	3,364,336.34

DERDE AFDEELING. Onvoorziene uitgaven . . . . . *f* 60,000.—

Totaal van het VIde hoofdstuk . . *f* 20,151,329.30.

---

17 *Maart* 1913. BESLUIT, houdende vaststelling van een nieuw Reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. S. 99.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 29 October 1912, Afdeeling *Statistisch-Bureau*, nº. 3;

Den Raad van State gehoord (advies van 10 December 1912, nº. 35);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 26 Februari 1913, Afdeeling *Statistisch-Bureau*, nº. 54;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Met buitenwerkingstelling van alle bestaande bepalingen, betreffende het Weduwen- en Weezenfonds van burgerlijke ambtenaren in *Nederlandsch-Indië*, vast te stellen het bij dit Besluit gevoegde:

Reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

2. Vast te stellen de navolgende Overgangsbepalingen:

I. Gewezen Europeesche burgerlijke ambtenaren, in het genot van pensioen, die krachtens het oude reglement geen deelgenoot zijn in het fonds, blijven uitgesloten van het deelgenootschap.

II. 1. Zij, die bij de inwerkingtreding van het nieuwe reglement in het genot zijn van pensioen of onderstand ten laste van het fonds, alsmede zij, die op evenbedoeld tijdstip reeds recht hebben op een zoodanig pensioen of een zoodanigen onderstand, blijven uitkeering genieten of recht op uitkeering behouden op den voet van het oude reglement.

2. Indien eene weduwe, die pensioen geniet op den voet van het oude reglement, hertrouwt, wordt het nieuwe reglement op haar en hare kinderen van toepassing.

3. Op weduwen, die vóór de inwerkingtreding van het nieuwe reglement zijn hertrouwd, blijft zoolang het huwelijk niet ontbonden is, het oude reglement van toepassing.

III. In de wijze van aanzuivering door de deelgenooten van de krachtens het oude reglement reeds verschuldigde afloopende bijdragen aan het fonds wordt geene verandering gebracht.

IV. De schulden aan het fonds, nagelaten door deelgenooten, die vóór de inwerkingtreding van het nieuwe reglement zijn overleden, worden aangezuiverd op den voet van het oude reglement.

V. Voorschotten, welke aan weduwen en weezen zijn verleend vóór de inwerkingtreding van het nieuwe reglement zoomede onaangezuiverd gebleven gedeelten daarvan, worden bij hun overlijden niet teruggevorderd.

VI. Zij, die bij de inwerkingtreding van het nieuwe reglement facultatief deelgenoot in het fonds zijn, blijven deelgenoot op den voet van de bestaande bepalingen, terwijl ook aan de eventueel door hen na te laten betrekkingen pensioen of onderstand op den voet van het oude reglement wordt uitgekeerd. Zij kunnen echter binnen zes maanden na die inwerkingtreding aan de directie of de administratie van het fonds mededeelen, dat zij als facultatief deelgenoot op den voet van artikel 29 van het nieuwe reglement wenschen te worden beschouwd. Het nieuwe facultatieve deelgenootschap gaat alsdan in met de maand, volgende op die, waarin de mededeeling is ontvangen. Ten aanzien van de toepassing van evengenoemd artikel wordt aangenomen, dat zij 's Lands dienst hebben verlaten en alzoo hebben opgehouden verplicht deelgenoot te zijn op het tijdstip, waarop het nieuwe facultatieve deelgenootschap is ingegaan.

VII. 1. De deelgenooten, die vóór de inwerkingtreding van het nieuwe reglement gepensionneerd zijn, kunnen den wensch te kennen geven dat artikel 30 daarvan voor hen buiten toepassing zal blijven. De daartoe strekkende verklaring moet binnen zes maanden na de inwerkingtreding door de Directie of de Administratie van het fonds zijn ontvangen.

2. Gepensionneerde mannelijke deelgenooten in het fonds, die de bij alinea 1 bedoelde verklaring hebben ingediend, zijn, indien zij na het bereiken van den vijf en zestigjarigen leeftijd in het huwelijk treden verplicht de te dier zake verschuldigde contributie te voldoen in twaalf gelijke maandelijksche termijnen, ingaande met de maand, volgende op die, waarin het huwelijk is voltrokken. Bijberekening van rente heeft niet plaats. De c.q. verschuldigde verhooging wegens huwelijk met een jongere vrouw, wordt berekend op den voet van artikel 17 van het oude reglement en moet door hen ineens vóór het sluiten van het huwelijk worden voldaan. Worden de maandelijksche termijnen niet tijdig betaald of wordt de evenbedoelde verhooging niet vóór het huwelijk voldaan, dan hebben hunne uit dat huwelijk eventueel na te laten betrekkingen geen aanspraak op uitkeeringen uit het fonds en wordt ook

overigens artikel 30 van het nieuwe reglement voor die deelgenooten van kracht.

VIII. 1. Deelgenooten, die bij de inwerkingtreding van het nieuwe reglement tijdelijk geen gewone contributie aan het fonds behoeven te voldoen, blijven dat voorrecht behouden. Voor zoover zij vallen in de termen van artikel 7 van het oude reglement, blijft dat artikel op hen van toepassing. Bij herstel in het genot van inkomsten of bij ontslag uit den dienst met behoud van het deelgenootschap geschiedt de aanzuivering der achterstallige contributie alsdan in minstens twaalf gelijke maandelijksche termijnen, hetzij door middel van inhoudingen op de inkomsten, hetzij door middel van stortingen, op de wijze, als bepaald bij artikel 29, alinea 11, van het nieuwe reglement.

IX. Gewezen landsdienaren, die bij de inwerkingtreding van het nieuwe reglement reeds in het genot zijn van onderstand, of aan wie onderstand wordt toegekend met ingang van een datum, voorafgaande aan die inwerkingtreding, blijven zoolang zij onderstand genieten deelgenoot in het fonds.

X. Zij, die bij de inwerkingtreding van het nieuwe reglement vallen in de termen van artikel 15 van het oude reglement, blijven te dier zake contributieplichtig op den voet van laatstgenoemd reglement. Artikel 40 van het nieuwe reglement is op hen niet van toepassing.

3. Dit besluit treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Oberursel, den 17den Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 1 *April* 1913.)

REGLEMENT *voor het Weduwen- en Weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.*

Algemeene Bepalingen.

Art. 1. Het Weduwen- en Weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in *Nederlandsch-Indië* heeft ten doel het toekennen van uitkeeringen aan de weduwen en weezen der deelgenooten.

2. Overal, waar in dit reglement sprake is van „het fonds", wordt daaronder verstaan het Weduwen- en Weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in *Nederlandsch-Indië*.

3. Voor de toepassing van artikel 20 sub *c* en van artikel 43 wordt een huwelijk, wettiglijk voltrokken in een vreemd land, doch dat niet van waarde is naar de wetgeving van Nederland of de Koloniën, gelijkgesteld met een wettig huwelijk.

4. Onder „bezoldiging" wordt in dit reglement verstaan hetgeen als zoodanig wordt aangemerkt krachtens het reglement op het verleenen van pensioenen aan Europeesche burgerlijke ambtenaren in *Nederlandsch-Indië*.

Deelgenootschap.

5. *1.* Met uitzondering van hen, die den leeftijd van achttien jaren nog niet hebben bereikt en behoudens het bepaalde bij lid 11 van artikel 12, zijn alle mannelijke en vrouwelijke Europeesche burgerlijke ambtenaren deelgenoot in het fonds.

2. Het deelgenootschap vangt aan met de maand, waarover voor het eerst inkomsten als Europeesch burgerlijk ambtenaar worden genoten.

3. Het deelgenootschap eindigt in de maand, waarin men ophoudt Europeesch burgerlijk ambtenaar te zijn op den dag, waarover voor het laatst inkomsten als zoodanig worden genoten.

4. Europeesche burgerlijke ambtenaren, die den leeftijd van achttien jaren bereiken, worden deelgenoot met ingang van de maand, volgende op die, waarin zulks geschiedt.

5. Behoudens het bepaalde bij het volgende lid, worden als Europeesch burgerlijk ambtenaar aangemerkt:

a. zij, die als zoodanig worden beschouwd krachtens het reglement op het verleenen van pensioenen aan Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

b. zij, die pensioen genieten ten laste van de Indische begrooting en vóór hunne pensionneering behoorden tot de sub *a* genoemde categorie.

6. Roomsch-Katholieke geestelijken worden niet als Europeesch burgerlijk ambtenaar aangemerkt.

7. Bij Koninklijk besluit kunnen andere categorieën van personen dan die, in lid 5 genoemd, in het fonds worden opgenomen.

Contributieplicht.

6. De deelgenooten zijn verplicht aan het fonds bij te dragen in de gevallen, onder de voorwaarden en naar de regelen, bij dit reglement bepaald.

7. De bijdragen aan het fonds worden onderscheiden in gewone, buitengewone en huwelijkscontributiën.

8. *1.* De gewone contributie bedraagt voor

mannelijke deelgenooten vijf en voor vrouwelijke twee en een half ten honderd en wordt, behoudens het bepaalde bij het volgende lid en bij de leden 6 en 7 van artikel 12, geheven van alle inkomsten, welke genoten worden ten laste van de Indische begrooting of het fonds, zoomede van alle aandeelen in ten behoeve van den Lande beheerd wordende gelden.

2. De gewone contributie wordt niet geheven:

a. van huishuurindemniteit;

b. van alle inkomsten, welke worden genoten als vergoeding voor gemaakte of nog te maken onkosten, wordende als zoodanig niet aangemerkt de toelagen voor receptie- en representatiekosten;

c. van inkomsten, genoten voor diensten, in overwerk verricht.

9. *1.* Voor zoover het bedrag van de emolumenten en andere wisselvallige inkomsten, waarover contributie verschuldigd is, niet door de Algemeene Rekenkamer kan worden geverifieerd, wordt het door den Gouverneur-Generaal, op voordracht van den Administrateur van het fonds, voor elke betrekking, waaraan die inkomsten verbonden zijn en voor zoover noodig voor elk gewest afzonderlijk bij tarief vastgesteld. Tot grondslag voor die tarieven strekken de door de betrokken deelgenooten onder aanbod van eede in te dienen opgaven van het gemiddeld jaarlijksch bedrag der bovenbedoelde inkomsten, over de laatste drie jaren genoten. De tarieven worden om de drie jaren herzien.

2. Voor zoover de in lid 1 bedoelde emolumenten niet onder tarief gebracht kunnen worden, zijn de deelgenooten gehouden om bij het einde van elk half jaar of, ingeval van eerder vertrek, bij hun vertrek, onder aanbod van eede eene schriftelijke opgaaf te doen van het bedrag, genoten hetzij gedurende het halfjaar, hetzij tot het tijdstip van vertrek. Die opgaven worden ingediend aan de autoriteit belast met de betaalbaarstelling van het traktement van den deelgenoot.

10. *1.* De buitengewone contributie bedraagt voor mannen:

a. bij toetreding als deelgenoot het bedrag over eene maand van de genoten wordende bezoldiging;

b. bij vermeerdering van bezoldiging het bedrag van die vermeerdering over eene maand.

2. Vrouwelijke deelgenooten betalen de helft van de buitengewone contributie, welke in gelijke omstandigheden door mannelijke deelgenooten verschuldigd zou zijn.

11. *1.* De huwelijkscontributie bedraagt:

a. voor mannen, die bij den aanvang van hun deelgenootschap gehuwd zijn of gedurende hun deelgenootschap in het huwelijk treden, het bedrag over eene maand van de genoten wordende of laatstelijk genoten bezoldiging c.q. verhoogd met zooveel ten honderd, als de bij dit reglement behoorende tabellen aangeven.

b. voor gehuwde mannen, wier bezoldiging vermeerderd wordt, het bedrag van die vermeerdering over eene maand c.q. verhoogd met zooveel ten honderd, als de bij dit reglement behoorende tabellen aangeven.

c. voor vrouwen, die bij den aanvang van haar deelgenootschap gehuwd zijn of gedurende haar deelgenootschap in het huwelijk treden, dertig ten honderd van het bedrag over eene maand van de genoten wordende of laatstelijk genoten bezoldiging.

d. voor gehuwde vrouwen, wier bezoldiging vermeerderd wordt, dertig ten honderd van het bedrag van die vermeerdering over eene maand.

2. Bij de toepassing van de in het vorige lid bedoelde tabellen wordt de leeftijd der echtgenooten gesteld op het bij het huwelijk of de aanstelling dan wel bij de vermeerdering van de bezoldiging volbracht getal levensjaren.

12. *1.* De sub *a* van artikel 10, eerste lid, bedoelde buitengewone contributie kan ineens worden voldaan en is anders invorderbaar in zes en dertig gelijke maandelijksche termijnen, aanvangende met de maand, waarin voor het eerst gewone contributie wordt voldaan. Bij voldoening der schuld in termijnen wordt eene rente bijberekend naar reden van vijf ten honderd 's jaars, zoodat elke termijn bedraagt het $^1/_{36}$ van het wegens contributie verschuldigde, vermeerderd met $7^1/_4$ ten honderd.

2. De sub *a* en *c* van artikel 11, eerste lid, bedoelde huwelijkscontributie wordt ineens in haar geheel verschuldigd bij de toetreding als deelgenoot of het sluiten van het huwelijk, doch kan worden voldaan in zes en dertig gelijke maandelijksche termijnen, aanvangende met de maand, volgende op die, waarin de schuld is ontstaan, dan wel, voor zooveel aangaat de deelgenooten, die in *Nederlandsch-Indië* zonder landsinkomsten zijn of pensioen genieten, in zestig gelijke maandelijksche termijnen, eveneens aanvangende met de maand, volgende op die, waarin de schuld is ontstaan en voor zooveel aangaat de deelgenooten, die buiten *Nederlandsch-Indië* zonder landsinkomsten zijn of pensioen genieten, in twintig gelijke driemaandelijksche termijnen, aanvangende met het kalenderkwartaal, volgende op de maand, waarin de schuld is ontstaan. Is met de aanzuive-

ring der contributie in termijnen een aanvang gemaakt, dan wordt, indien de deelgenoot, wat zijne inkomsten betreft, in andere omstandigheden geraakt, in de wijze, waarop de aanzuivering geschiedt, geene verandering gebracht.

3. Indien de sub *a* en *c* van artikel 11, eerste lid, bedoelde huwelijkscontributie niet is voldaan in de maand, waarin zij verschuldigd geworden is, wordt van het einde van genoemde maand af eene rente bijberekend naar reden van vijf ten honderd 's jaars. Bij aanzuivering der schuld in termijnen bedraagt elke termijn mitsdien:

a. bij betaling in zes en dertig maandelijksche termijnen het $^1/_{36}$ van hetgeen verschuldigd is bij het begin van de maand, in welke de betaling aanvangt, vermeerderd met $7^1/_4$ ten honderd;

b. bij betaling in zestig maandelijksche of twintig driemaandelijksche termijnen, respectievelijk het $^1/_{60}$ of $^1/_{20}$ van hetgeen verschuldigd is bij het begin van de maand of het kwartaal, waarin de betaling aanvangt, vermeerderd met twaalf ten honderd. Wordt artikel 13, lid 2 of lid 3, dan wel artikel 35, lid 2, op den deelgenoot toegepast, dan heeft bijberekening van rente alleen plaats, indien de schuld in termijnen wordt aangezuiverd en wel van het begin der maand af, waarin de betaling aanvangt.

4. Indien van de sub *a* en *c* van artikel 11, eerste lid, bedoelde huwelijkscontributie een deel in termijnen is betaald, kan het overige gedeelte ineens worden voldaan. Op de bedragen der nog verschuldigde termijnen wordt dan eene rente in mindering gebracht naar reden van vijf ten honderd 's jaars.

5. De gewone contributie, zoomede de invorderbaar geworden termijnen van de sub *a* van artikel 10, eerste lid, bedoelde buitengewone contributie en van de sub *a* en *c* van artikel 11, eerste lid, bedoelde huwelijkscontributie worden, indien de deelgenoot landsinkomsten geniet, van die inkomsten ingehouden.

6. De sub *b* van artikel 10, eerste lid, bedoelde buitengewone contributie wordt ingehouden van de inkomsten over de eerste maand der verhooging. Van de verhooging over die maand is de gewone contributie niet verschuldigd.

7. De sub *b* en *d* van artikel 11, eerste lid, bedoelde huwelijkscontributie wordt, indien de deelgenoot landsinkomsten geniet, ingehouden van die inkomsten over de tweede maand der verhooging en c. q. mede van de inkomsten over de daarop volgende maand of maanden, met dien verstande dat geen inhoudingen plaats hebben tot een hooger bedrag dan dat, waarmede de bezoldiging per maand is vermeerderd. Over het gedeelte van het inkomen, dat wordt ingehouden op den voet van het bepaalde in dit lid, is de gewone contributie niet verschuldigd.

8. Ingeval de deelgenoot geen inkomsten van landswege geniet, moet de verschuldigde contributie, c.q. verhoogd met de rente, gestort worden, in *Nederland* bij een der Rijksbetaalmeesters, in *Nederlandsch-Indië* bij een der algemeene ontvangers van 's lands kas. De storting bij de algemeene ontvangers geschiedt maandelijks. De storting bij de Rijksbetaalmeesters geschiedt driemaandelijks, met dien verstande dat in de laatste maand van elk kalenderkwartaal moet worden voldaan hetgeen in dat kwartaal invorderbaar geworden is.

9. Wordt aan de in het vorige lid bedoelde verplichting niet voldaan, voor zooveel het de betaling van gewone of buitengewone contributie betreft, dan ondergaat het te storten bedrag eene verhooging naar reden van vijf ten honderd 's jaars, berekend over het tijdvak, loopende van het einde der maand of van het kwartaal, waarin de betaling moest plaats hebben, tot het einde der maand, of van het kwartaal, waarin de betaling geschiedt.

10. Zoodra gebleken is dat een deelgenoot in gebreke is, wat de betaling der door hem verschuldigde gewone bijdragen betreft, wordt in *Nederland* vanwege de Directie en in *Nederlandsch-Indië* vanwege de Administratie van het fonds diens aandacht gevestigd op het bepaalde in het volgende lid van dit artikel, zullende hij er zich echter nimmer op kunnen beroepen dat hij geene waarschuwing als hierbedoeld heeft ontvangen.

11. Wanneer een deelgenoot, die geen landsinkomsten geniet, een jaar achterstallig is in de betaling van zijne gewone contributie, houdt hij op deelgenoot te zijn. Het deelgenootschap wordt in dat geval alleen herkregen door het opnieuw in het genot treden van inkomsten als Europeesch burgerlijk ambtenaar.

12. Door het verlies van het deelgenootschap gaat de schuld van den deelgenoot niet te niet.

13. Wordt iemand, die ingevolge het bepaalde bij lid 11 heeft opgehouden deelgenoot te zijn, opnieuw deelgenoot, dan wordt de achterstallige contributie met de rente aangezuiverd door eene extra-inhouding van tien ten honderd op de inkomsten, waarover gewone contributie moet worden voldaan.

13. *1.* Ieder deelgenoot, die in het huwelijk treedt, is verplicht daarvan kennis te geven in *Nederlandsch-Indië* aan de Administratie van het fonds door tusschenkomst van de autoriteit, die zijne inkomsten betaalbaar stelt, elders aan de Directie van het fonds.

2. Indien aan de in lid 1 bedoelde verplichting niet is voldaan binnen een jaar na den datum, waarop het huwelijk is voltrokken, wordt het bedrag der door hem verschuldigde huwelijkscontributie tien ten honderd hooger. Bovendien verbeurt de deelgenoot eene boete van een ten honderd van het oorspronkelijk verschuldigd bedrag voor elke maand, welke hij na het verstrijken van dien termijn heeft laten verloopen en zulks tot de maand, waarin de schuld in haar geheel wordt aangezuiverd of waarin met de aanzuivering der schuld in termijnen een aanvang wordt gemaakt. Wat de wijze van aanzuivering ervan betreft, wordt de boete mede als eene verhooging der huwelijkscontributie aangemerkt.

3. Indien blijkt dat een deelgenoot bij zijne toetreding tot het fonds in strijd met de waarheid heeft verklaard ongehuwd te zijn, wordt het bedrag der door hem verschuldigde huwelijkscontributie met tien ten honderd verhoogd. Bovendien verbeurt de deelgenoot eene boete van een ten honderd van het oorspronkelijk verschuldigd bedrag voor elke maand, welke na zijne indiensttreding is verloopen en zulks tot de maand, waarin de schuld in haar geheel wordt aangezuiverd of waarin met de aanzuivering der schuld in termijnen een aanvang wordt gemaakt. Wat de wijze van aanzuivering ervan betreft, wordt de boete mede als eene verhooging der huwelijkscontributie aangemerkt.

14. De aanwijzing van de stukken, die voor de regeling der contributie door de deelgenooten moeten worden ingediend, geschiedt in *Nederland* door den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal.

15. *1.* Hetgeen een deelgenoot bij zijn overlijden nog aan het fonds schuldig is, wordt zooveel mogelijk voldaan door inhoudingen van tien tot dertig ten honderd — ter beoordeeling in *Nederland* van de Directie, in *Nederlandsch-Indië* van de Administratie van het fonds — van het pensioen der weduwe en den onderstand der kinderen, tenzij de deelgenoot niet binnen een jaar na de voltrekking van het huwelijk, waaruit de betrekkingen zijn achtergelaten, van die voltrekking had kennis gegeven, in welk geval de inhoudingen dertig tot vijftig ten honderd van het pensioen en den onderstand bedragen.

2. De maximum-inhoudingen, onderscheidenlijk van dertig en vijftig ten honderd, moeten worden toegepast, indien de contributie, c.q. met inbegrip van de verschuldigde rente, niet binnen vijf jaar, nadat het recht op uitkeering is ontstaan, kan worden aangezuiverd.

3. Indien de bij lid 1 en lid 2 bedoelde inhoudingen over een langer tijdvak loopen dan voor de oorspronkelijke regeling van de contributiebetaling gold, wordt over den langeren duur eene rente naar reden van vijf ten honderd 's jaars bijberekend.

4. Voor hetgeen niet van het pensioen der weduwe en den onderstand der kinderen kan worden ingehouden, zijn de erfgenamen van den deelgenoot aansprakelijk.

16. Alle bijdragen, die verschuldigd waren op het tijdstip van hare voldoening, zijn onherroepelijk eigendom van het fonds.

Uitkeeringen aan weduwen en weezen.

17. *1.* Aan de weduwe van een deelgenoot wordt pensioen toegekend. De door een deelgenoot nagelaten weezen worden, tenzij zij vallen in de termen van artikel 20, gesteld in het genot van onderstand.

2. Onder weezen worden in dit reglement verstaan minderjarige kinderen van overleden deelgenooten, die geboren zijn uit een huwelijk, dan wel gewettigd zijn.

18. *1.* Het pensioen wordt berekend naar de gemiddelde maandelijksche bezoldiging, welke door den deelgenoot gedurende de laatste twee jaren van actieven dienst werd genoten.

2. Indien de overledene nog geen twee jaren in actieven dienst heeft doorgebracht, wordt het pensioen berekend naar het gemiddeld bedrag der genoten maandelijksche bezoldiging.

3. Het pensioen bedraagt:

a. behoudens een minimum van acht gulden per maand, twintig ten honderd van het bedrag, dat tot grondslag voor de berekening strekt, wanneer dat bedrag een honderd gulden niet te boven gaat.

b. behoudens een minimum van twintig gulden en een maximum van een honderd zestig gulden per maand, zestien ten honderd van het bedrag, dat tot grondslag voor de berekening strekt, wanneer dat bedrag een honderd gulden te boven gaat.

19. *1.* Voor de kinderen van een overleden mannelijken deelgenoot, wier moeder pensioen geniet ten laste van het fonds, bedraagt de onderstand:

	bij een weduwenpensioen	
	berekend naar een grondslag van *f* 125.— en hooger.	berekend naar een grondslag van minder dan *f* 125.—
	's maands	's maands
voor 1 kind	*f* 8.—	*f* 6.—
„ 2 kinderen . . .	14.—	10.—
„ 3 „ . . .	19.—	13.—
„ 4 „ . . .	22.—	16.—
„ 5 of meer kinderen	24.—	18.—

2. Indien de moeder geen aanspraak heeft op pensioen ten laste van het fonds of wanneer zij eveneens overleden is, wordt de onderstand berekend als volgt:

a. bij een getal van drie of minder krijgt ieder het een derde gedeelte van het pensioen, berekend op den voet van artikel 18, doch in geen geval minder dan het bedrag van den onderstand, bedoeld in lid 1;

b. bij een getal van meer dan drie worden de weezen in twee groepen gesplitst; de eene groep bestaat uit drie weezen, de andere groep uit het overige aantal kinderen. Voor de groep van drie weezen geschiedt de berekening van den onderstand op de sub *a* aangegeven wijze, voor de andere groep geschiedt die berekening naar de schaal van lid 1. Elk der weezen heeft recht op een gelijk aandeel van het totaal der beide op de bovenaangegeven wijze verkregen bedragen. Indien het gemiddeld bedrag van den onderstand voor iederen wees alsdan meer zou bedragen, dan gemiddeld per kind zou genoten worden, als er slechts drie weezen waren, wordt evenbedoelde totaalsom verminderd met een zoodanig bedrag dat de beide middelsommen aan elkaar gelijk worden.

3. De regeling van den onderstand, toekomende aan kinderen van eene overledene vrouwelijke deelgenoot, geschiedt op den voet van het bepaalde bij lid 2, met dien verstande dat in de plaats van het daarin sub *a* bedoelde pensioen als basis voor de berekening wordt genomen het pensioen, waarop aanspraak kan worden gemaakt door de weduwe van een deelgenoot, die als ambtenaar in geheel dezelfde omstandigheden verkeerde als de vrouwelijke deelgenoot.

4. Volle weezen, wier vader en moeder bij hun overlijden deelgenoot waren, hebben aanspraak op onderstand zoowel van vaders- als van moederszijde.

20. Geen onderstand wordt uitgekeerd:

a. aan weezen, die een burgerlijk ambt bekleeden, dat wordt bezoldigd met minstens zes honderd gulden, dan wel minstens drie honderd gulden 's jaars, al naar mate het in of buiten de Koloniën wordt vervuld;

b. aan officieren van het Nederlandsche of Nederlandsch-Indische leger, dan wel in dienst van eene vreemde mogendheid;

c. aan weezen, die gehuwd zijn.

21. *1.* De uitkeeringen uit het fonds gaan in met den eersten der maand, volgende op die, waarin het recht daarop is ontstaan.

2. Zij worden uitbetaald tot en met de maand, waarin de rechthebbende overlijdt of het recht op uitkeering verliest.

22. *1.* De regeling van de pensioenen en onderstanden geschiedt in *Nederland* door de Directie, in *Nederlandsch-Indië* door de Administratie van het fonds, nadat de in *Nederland* door den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal voorgeschreven bewijsstukken aan haar zijn overgelegd.

2. Wanneer de weduwen of de weezen zich in *Nederlandsch-Indië* elders dan op *Java* en *Madoera* bevinden, kunnen de pensioenen en onderstanden, onder nadere goedkeuring van de Administratie van het fonds, verleend worden door het Hoofd van het gewest, waarin zij verblijf houden.

3. Indien bij de ontvangst van eene aanvraag om toekenning van pensioen of onderstand stellige gegevens voor de vaststelling van het bedrag ontbreken, kan eene voorloopige regeling der uitkeering — c. q. op den voet van het bepaalde bij lid 2 — plaats hebben, onder voorbehoud van nadere regeling en verrekening.

4. Wanneer pensioenen of onderstanden, ter beoordeeling van de autoriteit, die ze verleende, in strijd met de bepalingen van het Reglement zijn toegekend, kunnen zij worden herzien. Het te weinig genotene over de laatste vijf jaren wordt aan de rechthebbenden uitbetaald zonder bijberekening van rente, het teveel genotene niet teruggevorderd, tenzij de fout is toe te schrijven aan bedrog of arglist, gepleegd bij de aanvraag van pensioen of onderstand.

23. De pensioenen en onderstanden worden maandelijks of driemaandelijks uitbetaald. In *Nederland* bepaalt de Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* de Gouverneur-Generaal hoe die uitbetaling zal geschieden en welke bewijsstukken daarvoor moeten worden overgelegd.

24. *1.* Aan de van *Nederlandsch-Indië* naar *Nederland* of van *Nederland* naar *Nederlandsch-Indië* vertrekkende weduwen en weezen kan een voorschot van eene maand op het pensioen en den onderstand worden verleend boven het hun toekomende over de maand van vertrek. Het voorschot wordt aangezuiverd door stilstand der uitkeering.

2. Voorschot op de uitkeering der moeder wordt, zoo noodig, verhaald op die der kinderen en omgekeerd.

3. Voorschot, dat niet op den voet van het bepaalde bij de twee vorige leden kan worden ingehouden van uitkeeringen ten laste van het fonds, wordt niet teruggevorderd.

4. De in lid 1 bedoelde weduwen en weezen, zoomede zij, die in *Nederlandsch-Indië* van vaste woonplaats veranderen, worden voorzien van een certificaat van ophouding van betaling.

25. *1.* De pensioenen en onderstanden zijn onvervreemdbaar. De rechthebbende kan daarover op geenerlei wijze beschikken, ook niet door verpanding of beleening. Indien de rechthebbende last geeft het pensioen of den onderstand te ontvangen, kan die lastgeving altijd worden herroepen. Alle hiermede strijdige overeenkomsten zijn nietig.

2. Onder de bij lid 1 verboden beleeningen zijn niet begrepen de voorschotten, door gemeentebesturen, liefdadige of tot algemeen nut werkende instellingen hetzij renteloos, hetzij tegen matige rente verschaft, een en ander ter beoordeeling in *Nederland* van den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* van het betrokken Hoofd van gewestelijk bestuur.

3. Op het pensioen en den onderstand mogen bij administratieven maatregel geene andere kortingen worden verleend dan die, welke uitdrukkelijk bij dit reglement zijn toegelaten.

Verjaring van vorderingen ten bate en ten laste van het fonds.

26. *1.* De vorderingen van het fonds wegens gewone contributie, zoomede de vorderingen op het fonds wegens pensioen of onderstand verjaren door verloop van vijf jaren.

2. De vorderingen van het fonds wegens buitengewone contributie en die wegens huwelijkscontributie verjaren door verloop van dertig jaren.

Voorziening in bijzondere gevallen.

27. De voorgaande artikelen van dit reglement zijn niet van toepassing, voor zoover zij in strijd zijn met de bepalingen, in dit hoofdstuk vervat.

28. Dienst onder genot van voorloopige bezoldiging wordt aangemerkt als actieve dienst onder genot van bezoldiging.

29. *1.* Zij, die uit 's Lands dienst worden ontslagen zonder toekenning van pensioen, zoomede gepensionneerden, wier pensioen vervalt, kunnen voor de vrouw, met wie zij gehuwd zijn op het tijdstip, waarop zij ophouden verplicht deelgenoot in het fonds te zijn, voor de kinderen uit dat huwelijk, voor hunne kinderen uit vroegere huwelijken en voor hunne gewettigde kinderen, die op meerbedoeld tijdstip reeds geboren waren, deelgenoot in het fonds blijven.

2. Daartoe hebben zij zich, al naar gelang hunne contributie laatstelijk in *Nederlandsch-Indië* of in *Nederland* werd voldaan, schriftelijk te wenden tot de Administratie of de Directie van het fonds.

3. Is de in het vorige lid bedoelde kennisgeving niet ontvangen binnen zes maanden na het tijdstip, in lid 1 genoemd, dan worden zij geacht van hun deelgenootschap te hebben afgezien.

4. Zoodra de Administratie van het fonds er kennis van krijgt dat een deelgenoot uit 's Lands dienst is ontslagen zonder toekenning van pensioen, dan wel dat het pensioen van een deelgenoot is vervallen, vestigt zij, indien die deelgenoot betrekkingen heeft als in lid 1 bedoeld en in *Nederlandsch-Indië* verblijf houdt, diens aandacht op het voorkomende in de vorige drie leden van dit artikel. Op overeenkomstige wijze wordt gehandeld door de Directie van het fonds, indien de betrokkene in *Europa* vertoeft. De deelgenooten kunnen er zich nimmer op beroepen dat hunne aandacht niet op den inhoud van bedoelde leden is gevestigd.

5. Zij, die binnen den in lid 3 genoemden termijn overlijden en zich nopens het behoud van hun deelgenootschap niet hebben uitgesproken, worden, indien zij betrekkingen nalaten als in lid 1 bedoeld, geacht deelgenoot te zijn gebleven.

6. Behoudens het bepaalde bij lid 7 wordt van hen, die vrijwillig deelgenoot zijn gebleven, gewone contributie geheven over de som die, toen zij ophielden verplicht deelgenoot te zijn, tot grondslag strekte voor de berekening van het weduwen-pensioen dan wel van het fictief pensioen, bedoeld in lid 3 van artikel 19, tenzij zij op dat tijdstip bij eervol ontslag uit 's Lands dienst recht op pensioen zouden hebben kunnen

doen gelden krachtens het bepaalde sub a van artikel 1 van het reglement op het verleenen van pensioenen aan Europeesche burgerlijke ambtenaren in *Nederlandsch-Indië*, in welk geval de contributie wordt geheven over het pensioen, dat hun alsdan zou zijn toegekend.

7. Zij, die vrijwillig deelgenoot in het fonds zijn gebleven, kunnen contribueeren over eene lagere som dan die, in lid 6 bedoeld. Deze som mag echter niet kleiner zijn dan veertig gulden 's maands.

8. Door hen, die gewone contributie voldoen over de som, bedoeld in lid 6 of over de som, bedoeld in lid 7, wordt op dien voet aan het fonds bijgedragen tot en met de maand, waarin zij, als zij in 's Lands dienst waren gebleven, en na hun ontslag onafgebroken in Nederlandsch-Indië hadden gediend, bij eervol ontslag uit dien dienst recht op pensioen zouden hebben krachtens het bepaalde sub *a* van artikel 1 van het reglement op het verleenen van pensioenen aan Europeesche burgerlijke ambtenaren in *Nederlandsch-Indië*. Daarna wordt contributie geheven over het pensioen, dat hun alsdan zou zijn toegekend. Dat pensioen wordt berekend met inachtneming van de fictie dat de deelgenoot is blijven doordienen op eene bezoldiging, gelijk aan het bedrag waarover door hem na zijn ontslag gewone contributie is voldaan.

9. Bij de berekening der uitkeeringen wordt aangenomen dat de deelgenoot in actieven dienst is geweest tot het tijdstip, waarop hij is gaan contribueeren over een fictief pensioen en dat hij van het oogenblik af dat hij ophield verplicht deelgenoot te zijn tot evenbedoeld tijdstip eene bezoldiging heeft genoten, gelijk aan de som, waarover door hem werd gecontribueerd.

10. Deelgenooten, als in dit artikel bedoeld, hebben de door hen verschuldigde contributie kwartaalsgewijze te voldoen overeenkomstig de aanwijzingen, in *Nederland* van de Directie, in *Nederlandsch-Indië* van de Administratie van het fonds.

Indien de contributie eene maand na afloop van het kwartaal, waarover zij verschuldigd is, nog niet is voldaan, wordt de deelgenoot aan zijne verplichting tot betaling herinnerd, hetzij door de Directie van het fonds, hetzij door den algemeenen ontvanger van 's Lands kas in *Nederlandsch-Indië*, bij wien de laatste bijdrage is gestort. De deelgenoot kan er zich echter nimmer op beroepen dat hij de herinnering niet of te laat heeft ontvangen. Is de contributie nog niet gestort op den laatsten dag van het kwartaal, volgende op dat, waarover zij verschuldigd is, dan houdt de nalatige op deelgenoot in het fonds te zijn.

11. Overlijdt een facultatief deelgenoot, dan is de contributie verschuldigd tot en met de maand, waarin het overlijden plaats heeft.

12. Deelgenooten, als in dit artikel bedoeld, die van woonplaats veranderen, zijn verplicht daarvan kennis te geven:

a. indien zij hunne contributie in *Nederland* voldoen, aan de Directie van het fonds;

b. indien zij hunne contributie in *Nederlandsch-Indië* voldoen, aan den algemeenen ontvanger van 's Lands kas, bij wien de laatstelijk voldane bijdrage is gestort.

13. Door het verlies van het deelgenootschap ingevolge het bepaalde bij lid 11 gaat de schuld van den facultatieven deelgenoot aan het fonds niet te niet.

14. Wordt iemand, die ingevolge het bepaalde bij lid 11, heeft opgehouden facultatief deelgenoot te zijn, opnieuw deelgenoot, dan wordt de achterstallige contributie, vermeerderd met vijf ten honderd rente op rente, berekend over het tijdvak loopende van den eersten der maand, waarover zij verschuldigd is tot den eersten der maand, waarin zij wordt voldaan, aangezuiverd door eene extra-inhouding van tien ten honderd op de inkomsten, waarover gewone contributie moet worden voldaan.

30. *1.* Het deelgenootschap vervalt:

a. voor den ongehuwden gepensionneerden mannelijken ambtenaar, die den leeftijd van vijf en zestig jaren heeft bereikt, indien hij geen minderjarige, wettige (ook gewettigde), kinderen heeft.

b. voor den gehuwden gepensionneerden mannelijken ambtenaar, die den leeftijd van vijf en zestig jaren heeft bereikt, indien zijne echtgenoote aan haar laatste huwelijk geen aanspraak kan ontleenen op pensioen ten laste van het fonds en hij evenmin minderjarige, wettige (ook gewettigde) kinderen bezit, en zulks met ingang van de maand, volgende op die, waarin het zes en zestigste levensjaar is ingegaan of de deelgenoot heeft opgehouden kinderen te hebben als vorenbedoeld.

2. Indien een gepensionneerd ambtenaar in het huwelijk treedt na het verstrijken van de maand, waarin hij zijn zes en zestigste levensjaar is ingegaan, hebben zijne weduwe en zijne bij haar verwekte kinderen geen aanspraak op uitkeering uit het fonds. Door den deelgenoot behoeft ter zake van dat huwelijk geene huwelijkscontributie of extra-bijdrage, als bedoeld in artikel 34, te worden voldaan.

3. Het deelgenootschap vervalt voor de gepensionneerde vrouwelijke ambtenaar, die den leeftijd van vijftig jaren heeft bereikt en geen minderjarige wettige kinderen heeft, en zulks met ingang van de maand, volgende op die, waarin het een en vijftigste levensjaar is ingetreden of de deelgenoot heeft opgehouden kinderen te hebben als vorenbedoeld.

31. *1.* Deelgenooten, wier bezoldiging, nadat zij gedurende minstens twee jaren van actieven dienst aan het fonds hebben bijgedragen, eene vermindering ondergaat, die haar doet dalen beneden het gemiddelde van hetgeen de laatste twee jaren van actieven dienst is genoten, kunnen voor de door hen na te laten betrekkingen aanspraak behouden op uitkeeringen, berekend naar die middelsom. Zoolang de werkelijk genoten bezoldiging lager is dan de evenbedoelde middelsom, wordt alsdan bij de heffing van gewone en huwelijkscontributie, alsmede van extra-bijdragen, als bedoeld in artikel 34, aangenomen dat de deelgenoot eene bezoldiging geniet, gelijk aan die middelsom.

2. Zij, die van het recht, in lid 1 bedoeld, gebruik wenschen te maken hebben binnen den tijd van drie maanden, gerekend van den eersten der maand, waarin de verminderde bezoldiging voor de eerste maal is genoten, eene daartoe strekkende verklaring in te dienen aan den Administrateur van het fonds, door tusschenkomst van de autoriteit, die de bezoldiging betaalbaar stelt. Deze verklaring kan niet worden herroepen.

3. Het bepaalde bij de twee vorige leden geldt evenzeer voor gewezen ambtenaren in het genot van pensioen en deelgenooten, als bedoeld in artikel 29, indien zij opnieuw in den dienst worden opgenomen op eene bezoldiging, welke lager is dan de som, die tot grondslag strekte voor de berekening van de uitkeeringen.

4. Zij, die binnen den tijd van beraad overlijden en zich niet hebben uitgesproken, worden, indien zij betrekkingen nalaten, die voor uitkeering uit het fonds in aanmerking kunnen komen, geacht deelgenoot over de in lid 1 bedoelde middelsom te zijn gebleven.

5. Zij, die op den voet van het bepaalde bij lid 1 of bij lid 3 over eene fictieve bezoldiging contribueeren, zijn verplicht, indien zij verlofstraktement, non-activiteitstraktement, wachtgeld of onderstand genieten, berekend naar het lager inkomen, te contribueeren over het bedrag, dat hun zou toegekend zijn, wanneer zij die fictieve bezoldiging inderdaad hadden genoten.

32. *1.* Behoudens het bepaalde bij lid 2 van artikel 48, zijn deelgenooten, die tijdelijk geen landsinkomsten genieten, gewone contributie verschuldigd over het bedrag, dat tot grondslag strekt voor de berekening van het weduwenpensioen, dan wel van het fictief pensioen, bedoeld in lid 3 van artikel 19.

2. Overlijdt een deelgenoot, als in lid 1 bedoeld, dan is de contributie verschuldigd tot en met de maand, waarin het overlijden plaats heeft.

3. Gepensionneerden, die een ambt bekleeden, dat vreemd is aan den Indischen burgerlijken dienst, contribueeren aan het fonds over het volle bedrag van hun pensioen.

33. *1.* De in artikel 11, lid 2, van het reglement op het verleenen van pensioenen aan Europeesche burgerlijke ambtenaren in *Nederlandsch-Indië* bedoelde voordeelen worden tot het bedrag, waarover voor eigen pensioen wordt gecontribueerd, bij de toepassing van dit reglement als bezoldiging aangemerkt.

2. Zoutverkooppakhuismeesters worden geacht eene bezoldiging te genieten gelijk aan vier vijfden van het bedrag hunner inkomsten, doorvoergelden daaronder begrepen.

34. *1.* Ongehuwden zijn bij toetreding als deelgenoot eene extra-bijdrage verschuldigd van dertig ten honderd van het bedrag hunner bezoldiging over eene maand, indien zij kinderen hebben, die bij hun overlijden aanspraak op onderstand zouden kunnen maken.

2. Bij wettiging van een of meer kinderen op den voet van artikel 275 van het Nederlandsch-Indische of artikel 330 van het Nederlandsche Burgerlijk Wetboek, is eene extra-bijdrage verschuldigd van dertig ten honderd van het bedrag der door den deelgenoot genoten wordende of laatstelijk genoten bezoldiging. Indien de deelgenoot op het tijdstip der wettiging niet meer in leven is, wordt deze extra-bijdrage beschouwd als eene door hem nagelaten schuld aan het fonds. Bij vermeerdering van bezoldiging moet voor die kinderen eene extra-bijdrage worden voldaan van dertig ten honderd van het bedrag der vermeerdering over eene maand. De ingevolge deze bepaling betaalde bijdragen voor de kinderen van dezelfde moeder worden bij het aangaan van een huwelijk tusschen den deelgenoot en die moeder in mindering gebracht van de door hem alsdan verschuldigde huwelijkscontributie.

3. Ongehuwde mannelijke deelgenooten met wettige of door huwelijk gewettigde kinderen, die bij hun overlijden aanspraak op onderstand zouden kunnen maken, zijn bij vermeerdering

van hunne bezoldiging eene extra-bijdrage verschuldigd van:

a. dertig ten honderd van het bedrag der vermeerdering over eene maand voor de categorie van kinderen als vorenbedoeld, die zij op het oogenblik van hun toetreden als deelgenoot bezaten;

b. dertig ten honderd van het bedrag der vermeerdering over eene maand voor elk der categorieën van na de toetreding geboren kinderen als vorenbedoeld, die dezelfde moeder hebben.

4. Ongehuwde vrouwelijke deelgenooten met kinderen, die bij haar overlijden aanspraak op onderstand zouden kunnen maken, zijn bij vermeerdering van hare bezoldiging eene extra-bijdrage verschuldigd van dertig ten honderd van het bedrag der vermeerdering over eene maand.

5. Onder ongehuwden worden in de leden 1, 3 en 4 mede verstaan van echt gescheidenen, weduwnaars en weduwen.

6. Gehuwde mannen zijn bij toetreding als deelgenoot eene extra-bijdrage verschuldigd van dertig ten honderd van het bedrag hunner bezoldiging over eene maand, indien zij kinderen bezitten, die eene andere moeder hebben dan de vrouw, met wie zij op het oogenblik van hunne toetreding zijn gehuwd en die bij hun overlijden aanspraak op onderstand zouden kunnen maken.

7. Bij vermeerdering van bezoldiging zijn gehuwde mannelijke deelgenooten met wettige of door huwelijk gewettigde kinderen, die eene andere moeder hebben dan de vrouw, met wie zij op het tijdstip van die vermeerdering zijn gehuwd en die bij hun overlijden aanspraak op onderstand zouden kunnen maken, eene extra-bijdrage verschuldigd van:

a. dertig ten honderd van het bedrag der vermeerdering over eene maand voor de categorie van kinderen als vorenbedoeld, die zij op het oogenblik van hun toetreden als deelgenoot bezaten;

b. dertig ten honderd van het bedrag der vermeerdering over eene maand voor elk der categorieën van de toetreding als deelgenoot geboren kinderen alsvoren bedoeld, die dezelfde moeder hebben.

8. De extra-bijdrage, welke verschuldigd is krachtens lid 1 en die, welke verschuldigd is krachtens lid 6, worden aangezuiverd op gelijke wijze als de huwelijkscontributie, bedoeld sub a van artikel 11, eerste lid.

9. De extra-bijdragen, welke verschuldigd zijn krachtens lid 2, worden aangezuiverd:

a. op gelijke wijze als de huwelijkscontributie, bedoeld sub a van artikel 11, eerste lid, indien de bijdrage wegens de wettiging zelf moet worden voldaan.

b. op gelijke wijze als de huwelijkscontributie, bedoeld sub b en d van artikel 11, eerste lid, indien de bijdrage bij vermeerdering van bezoldiging moet worden voldaan. Over het gedeelte van het inkomen, dat op dezen voet wordt ingehouden, is de gewone contributie niet verschuldigd.

10. De extra-bijdrage, welke verschuldigd is krachtens lid 3 en die, welke verschuldigd is krachtens lid 4 worden aangezuiverd op gelijke wijze als de huwelijkscontributie, bedoeld sub b en d van artikel 11, eerste lid. Over het gedeelte van het inkomen, dat wordt ingehouden op den voet van het bepaalde in dit lid, is de gewone contributie niet verschuldigd.

11. De extra-bijdrage, welke verschuldigd is krachtens lid 7, wordt aangezuiverd op gelijke wijze als de huwelijks-contributie, bedoeld sub b van artikel 11, eerste lid. Over het gedeelte van het inkomen, dat wordt ingehouden op den voet van het bepaalde in dit lid, is de gewone contributie niet verschuldigd.

12. De vorderingen van het fonds wegens extra-bijdragen, als in dit artikel bedoeld, verjaren door verloop van dertig jaren.

35. *1.* Indien een of meer kinderen van een deelgenoot worden gewettigd op den voet van artikel 275 van het Nederlandsche-Indische of artikel 330 van het Nederlandsche Burgerlijk Wetboek en dientengevolge bij zijn overlijden aanspraak op onderstand kunnen maken, moet door dien deelgenoot van de wettiging kennis worden gegeven: in *Nederlandsch-Indië* aan de Administratie van het fonds door tusschenkomst van de autoriteit, die zijne inkomsten betaalbaar stelt, elders aan de Directie van het fonds.

2. Wanneer aan de in lid 1 bedoelde verplichting niet is voldaan binnen een jaar na den datum, waarop de brieven van wettiging zijn verleend, worden de extra-bijdragen, bedoeld in artikel 34, lid 2, tien ten honderd hooger. Bovendien verbeurt de deelgenoot eene boete van een ten honderd van het oorspronkelijk verschuldigd bedrag, voor elke maand, welke hij na het verstrijken van dien termijn heeft laten verloopen en zulks tot de maand, waarin de schuld in haar geheel wordt aangezuiverd, of waarin met de aanzuivering der schuld in termijnen een aanvang wordt gemaakt. Wat de wijze van aanzuivering ervan

betreft, wordt de boete mede als eene verhooging der extra-bijdrage aangemerkt.

36. *1.* Wanneer onder de vermeerdering der bezoldiging van een deelgenoot voordeelen begrepen zijn, als bedoeld in artikel 11, lid 2, van het reglement op het verleenen van pensioenen aan Europeesche burgerlijke ambtenaren in *Nederlandsch-Indië*, worden de ter zake van die vermeerdering verschuldigde bijdragen aangezuiverd door maandelijksche inhoudingen van een bedrag, gelijk aan dat, waarmede de bezoldiging *in geld* is vermeerderd.

2. Over het gedeelte der bezoldiging, dat wordt ingehouden op den voet van het bepaalde bij het vorige lid, is de gewone contributie niet verschuldigd.

37. *1.* Behoudens het bepaalde bij lid 2, is de huwelijkscontributie, bedoeld sub *a* en *c* van artikel 11, eerste lid, bij elk opvolgend huwelijk opnieuw verschuldigd.

2. Vrouwelijke deelgenooten behoeven aan huwelijkscontributie en extra-bijdragen, als bedoeld in artikel 34, in totaal nooit meer te voldoen dan dertig ten honderd van de hoogste door haar genoten bezoldiging over eene maand.

38. *1.* Eene vrouw, die gehuwd is met een deelgenoot in het fonds of in eenig ander onder Staatstoezicht gesteld weduwen- en weezenfonds en geen kinderen uit een vorig huwelijk heeft, die bij haar overlijden aanspraak op onderstand zouden kunnen maken, is bij hare toetreding als deelgenoot niet verplicht de huwelijkscontributie, bedoeld sub *c* van artikel 11, eerste lid, te voldoen.

2. Indien eene vrouwelijke deelgenoot huwt met een deelgenoot in het fonds of in eenig ander onder Staatstoezicht gesteld weduwen- en weezenfonds, is zij niet verplicht de huwelijkscontributie, bedoeld sub *c* van artikel 11, eerste lid, te voldoen.

3. Indien eene vrouwelijke deelgenoot, die gehuwd is met een deelgenoot in het fonds of in eenig ander onder Staatstoezicht gesteld weduwen- en weezenfonds geen kinderen uit een vorig huwelijk heeft, die bij haar overlijden aanspraak op onderstand zouden kunnen maken, is zij bij vermeerdering van bezoldiging niet verplicht de huwelijkscontributie, bedoeld sub *d* van artikel 11, eerste lid, te voldoen.

4. Kinderen van eene vrouwelijke deelgenoot, die ter zake van het huwelijk, waaruit zij geboren zijn, geene contributie heeft voldaan, hebben bij haar overlijden geen aanspraak op onderstand, tenzij de moeder van de verplichting tot betaling dier contributie was vrijgesteld ingevolge het bepaalde bij lid 2 van artikel 37.

39. *1.* De sub *b* van artikel 10, eerste lid, bedoelde buitengewone contributie behoeft niet te worden voldaan, indien vroeger reeds buitengewone contributie is betaald over eene bezoldiging, gelijkstaande met of hooger dan die, welke met inbegrip der vermeerdering wordt genoten.

2. De sub *b* en *d* van artikel 11, eerste lid, bedoelde huwelijkscontributie behoeft niet te worden voldaan, indien ter zake van hetzelfde huwelijk vroeger reeds contributie is betaald over eene bezoldiging, gelijkstaande met of hooger dan die, welke met inbegrip der vermeerdering wordt genoten.

3. De in artikel 34 bedoelde extra-bijdragen bij vermeerdering van bezoldiging behoeven niet te worden voldaan, indien de deelgenoot vroeger in het genot is geweest van eene bezoldiging, gelijkstaande met of hooger dan die, welke met inbegrip der vermeerdering wordt genoten en daarover toen huwelijkscontributie of extra-bijdragen heeft voldaan.

40. *1.* Een deelgenoot, die tijdelijk met de waarneming van een ambt is belast en dientengevolge in het genot is geraakt van eene hoogere bezoldiging, is te dier zake geen buitengewone en geen huwelijkscontributie verschuldigd, indien het hoogere inkomen gedurende niet meer dan drie maanden is genoten. Evenmin behoeven alsdan door hem te worden voldaan extra-bijdragen, als bedoeld in artikel 34.

2. In het geval, bedoeld bij lid 1, komt het bedrag der verhooging bij de berekening van het pensioen en den onderstand niet in aanmerking.

3. Indien een deelgenoot tijdelijk met de waarneming van een ambt is belast en dientengevolge in het genot is geraakt van eene hoogere bezoldiging, wordt nadat die bezoldiging gedurende drie maanden is genoten, een aanvang gemaakt met de invordering, op den voet van het bepaalde bij artikel 12 en bij artikel 34, van de verschuldigde buitengewone contributie, alsmede van de eventueel verschuldigde huwelijkscontributie en extra-bijdrage. Bij de toepassing van evenbedoelde twee artikelen wordt aangenomen dat de hoogere bezoldiging is ingegaan met de maand, waarin zij voor de vierde maal wordt genoten.

41. Indien een deelgenoot in een der onder toezicht van de Regeering gestelde koloniale weduwen- en weezenfondsen voor militairen overgaat in 's Lands burgerlijken dienst, wordt

de contributie, welke door hem eventueel is voldaan over extra-inkomsten, genoten als gevolg van het verrichten van burgerlijke functiën met gelijktijdige uitoefening van zijn eigen ambt, overgedragen aan het fonds. Hetzelfde geschiedt met de contributie, betaald over inkomsten, welke genoten zijn gedurende de waarneming van een burgerlijk ambt zonder dat gelijktijdig militaire inkomsten zijn genoten, voor zoover die contributie meer bedraagt dan hetgeen in de functie van militair zou zijn voldaan.

42. *1.* Toekenning van onderstand aan weezen, die denzelfden vader hebben, doch uit verschillende moeders geboren zijn, geschiedt voor iedere categorie afzonderlijk op den voet van het bepaalde bij artikel 19, met dien verstande, dat de onderstand van alle groepen van volle weezen berekend wordt naar het weduwenpensioen, waarvoor de vader bij zijn overlijden deelgenoot was. Gewettigde kinderen, wier ouders geen huwelijk hebben aangegaan, zoomede de moederlooze kinderen, die de vader bij zijn toetreden als deelgenoot had, worden te zamen gerekend als te zijn gesproten uit één huwelijk.

2. Zoolang de door den deelgenoot nagelaten weduwe pensioen geniet ten laste van het fonds, mag het totaalbedrag van de onderstanden het bedrag van dat pensioen niet overtreffen.

3. Indien ook de door den deelgenoot nagelaten weduwe is overleden of indien zij geen aanspraak heeft op pensioen ten laste van het fonds, mag het totaalbedrag van de onderstanden het dubbele van het in lid 1 bedoeld pensioen niet overtreffen.

4. Indien de op den voet van lid 1 berekende onderstanden in verband met het bepaalde bij de twee vorige leden moeten worden verminderd, geschiedt die vermindering op zoodanige wijze dat de verhouding, die volgens de aanvankelijke berekening tusschen de onderstanden der verschillende categorieën van kinderen bestond, dezelfde blijft.

43. *1.* Eene weduwe, die een nieuw huwelijk aangaat, verliest de helft van haar pensioen. Over de maand, waarin het huwelijk plaats heeft, wordt haar vol pensioen uitbetaald.

2. Bij ontbinding van haar laatste huwelijk treedt zij weder in het genot van haar vol pensioen. Over de maand, waarin de ontbinding plaats heeft, wordt haar half pensioen uitbetaald.

3. Zoolang eene hertrouwde weduwe half pensioen geniet, wordt aan hare kinderen de helft van den onderstand van volle weezen uitgekeerd, tenzij die helft kleiner is dan de onderstand, berekend op den voet van artikel 19.

4. Tot de uitbetaling van vol pensioen wordt telkenmale eerst overgegaan, nadat van de weduwe is ontvangen eene schriftelijke verklaring dat zij ongehuwd is, ook in den zin van artikel 3 van het reglement. Eene weduwe, die eene verklaring indient, welke met de waarheid in strijd is, verliest voor goed alle aanspraak op pensioen.

44. *1.* Indien een man bij zijne toetreding als deelgenoot gehuwd is met eene weduwe, aan wie krachtens een vorig huwelijk pensioen is toegekend ten laste van een der onder toezicht van de Regeering gestelde koloniale Weduwen- en Weezenfondsen, dan wel na zijne toetreding huwt met eene weduwe als vorenbedoeld, kan hij desgewenscht aan huwelijkscontributie slechts voldoen het verschil tusschen de door hem genoten wordende of laatstelijk genoten maandelijksche bezoldiging en de maandelijksche bezoldiging, waarmede het pensioen, dat aan de weduwe vóór haar hertrouwen toekwam, correspondeert, c. q. verhoogd naar den maatstaf van de bij artikel 11 behoorende tabellen. Is dat verschil negatief, dan wordt het verrekend met de huwelijkscontributie, welke bij vermeerdering van bezoldiging door den deelgenoot verschuldigd is.

2. De op den voet van het bepaalde bij lid 1 berekende huwelijkscontributie wordt aangezuiverd op gelijke wijze als de huwelijkscontributie, welke krachtens artikel 11 moet worden voldaan.

3. De echtgenoote van een deelgenoot, door wien op den voet van het bepaalde bij het eerste lid van dit artikel geene of slechts verminderde huwelijkscontributie is voldaan, heeft, indien zij wederom weduwe wordt, ingevolge haar laatste huwelijk slechts aanspraak op pensioen tot een zoodanig bedrag dat zij, te zamen met het pensioen, hetwelk haar krachtens een vorig huwelijk toekomt, een inkomen heeft, gelijk aan het pensioen, dat correspondeert met de door den deelgenoot genoten bezoldigingen. Aan de kinderen uit het laatste huwelijk wordt, indien de moeder in leven is, onderstand toegekend op den voet van artikel 19, lid 1. Is de moeder eveneens overleden, dan genieten die kinderen onderstand op den voet van artikel 19, lid 2. In beide gevallen wordt bij de toepassing van artikel 19 aangenomen, dat de moeder ten laste van het fonds het pensioen geniet of zou hebben genoten, dat correspondeert met de door den deelgenoot genoten bezoldigingen.

4. De echtgenoote van een deelgenoot, die van de bepaling in lid 1 geen gebruik heeft gemaakt, heeft, indien zij wederom weduwe wordt, ingevolge haar laatste huwelijk aanspraak op vol pensioen boven het pensioen, dat haar krachtens haar vorig huwelijk toekomt. Bij de toekenning van onderstand aan de kinderen uit het laatste huwelijk wordt evenmin rekening gehouden met hetgeen aan kinderen uit een vorig huwelijk wordt uitgekeerd.

45. 1. De onderstand voor kinderen, geboren na het overlijden van den vader, gaat in met de maand, volgende op die, waarin de geboorte heeft plaats gehad.

2. De onderstand voor kinderen, gewettigd na het overlijden van den deelgerechtigden vader of de deelgerechtigde moeder, wordt geacht te zijn ingegaan met de maand, volgende op die, waarin het overlijden heeft plaats gehad.

46. 1. Bij vermoedelijk overlijden van een deelgenoot, ter beoordeeling in *Nederland* van de Directie, in *Nederlandsch-Indië* van de Administratie van het fonds, kan tot de regeling van het pensioen en den onderstand worden overgegaan tegen afgifte van eene verklaring, ten genoegen van den autoriteit, door welke de regeling der uitkeeringen geschiedt, dat de gelden, welke later mochten blijken ten onrechte genoten te zijn, zullen worden teruggegeven.

2. Bij vermoedelijk overlijden van eene pensioen genietende weduwe kan op de wijze en onder de voorwaarde, in lid 1 bepaald, aan hare kinderen de onderstand van volle weezen worden toegekend.

3. Bij toepassing van lid 1 of van lid 2, wordt het tijdstip van ingang der uitkeeringen bepaald door de autoriteit, die omtrent het vermoedelijk overlijden uitspraak doet.

47. Behalve in het geval, bedoeld bij artikel 12, lid 11, en in het geval dat aan een uit 's Lands dienst ontslagen Europeesch burgerlijk ambtenaar pensioen wordt toegekend, dat niet ingaat met de maand, volgende op die, waarin hij 's Lands dienst heeft verlaten, wordt, indien een gewezen deelgenoot opnieuw tot het fonds toetreedt, bij de toepassing der bepalingen van dit reglement met zijn vorig deelgenootschap geen rekening gehouden.

48. 1. Tijdelijk gemis van het genot van pensioen, ingevolge het Koninklijk besluit in *Indisch Staatsblad* 1902, n°. 382, heeft niet tengevolge het verloren gaan van het deelgenootschap in het fonds.

2. In afwijking van het bepaalde bij lid 1 van artikel 32, blijven deelgenooten, die om de in dat lid bedoelde reden het genot van hun pensioen tijdelijk missen, contributie-plichtig over het bedrag van dat pensioen.

3. De contributie, verschuldigd door deelgenooten en facultatieve deelgenooten in het fonds, die om de in lid 1 bedoelde reden het genot van hun pensioen of hunnen onderstand tijdelijk missen, wordt verrekend met het niet uitbetaalde pensioen of den niet uitbetaalden onderstand.

Beheer van het fonds en toezicht op dat beheer.

49. 1. Het fonds wordt, onder het oppertoezicht van den Minister van Koloniën en onder het toezicht van commissarissen beheerd door een Directeur in Nederland met eene Administratie in Nederlandsch-Indië.

2. De Directie is te 's-Gravenhage gevestigd.

3. De Minister van Koloniën benoemt en ontslaat den Directeur en de commissarissen en voor zooveel noodig ook de plaatsvervangers en ondergeschikte ambtenaren. De meerderheid der commissarissen moet deelgenoot zijn in het fonds.

4. De Minister van Koloniën stelt de wijze vast, waarop het beheer in Nederland wordt gevoerd. Hij regelt de bezoldiging van den Directeur en van de ondergeschikte ambtenaren en de aan de commissarissen voor hunne bemoeiingen toe te kennen geldelijke vergoedingen en bepaalt de sommen, waarover de Directeur ten behoeve van maand- of daggelders, bureauhuur en andere bureaukosten mag beschikken.

5. De inrichting der administratie in Nederlandsch-Indië, zoomede de wijze, waarop aldaar het beheer wordt gevoerd, wordt door den Gouverneur-Generaal vastgesteld in overleg met den Minister van Koloniën.

6. De kosten van beheer komen ten laste van het fonds. Voor de verrekening der uitgaven, welke in het belang van dat beheer ten laste van de Indische of van de Staatsbegrooting worden gedaan, worden in Nederland door den Minister van Koloniën, in Nederlandsch-Indië door den Gouverneur-Generaal de noodige aanwijzingen gedaan.

7. De Minister van Koloniën beslist hoe de beschikbare gelden zullen worden belegd en waar en hoe de geldswaardige papieren, eigendom van het fonds, worden bewaard.

50. 1. In Nederland worden de ontvangsten van het fonds in 's Rijks schatkist gestort en geschieden de betalingen ten laste van het fonds uit die schatkist, hetzij rechtstreeks, hetzij door tusschenkomst van de Directie.

2. In Nederlandsch-Indië zijn de algemeene ontvangers van 's Lands kas belast met het doen van ontvangsten en uitgaven voor het fonds.

3. De regelen, bij het ontvangen en betalen in acht te nemen, worden vastgesteld in Nederland door den Minister van Koloniën, voor zoover noodig in overleg met den Minister van Financiën, in de koloniën door het koloniale bestuur.

4. De wijze van verantwoording aan de Directie van de in de koloniën gedane uitgaven en ontvangsten voor het fonds wordt door den Minister van Koloniën geregeld.

5. De Directeur is uitsluitend rekenplichtig aan den Minister van Koloniën.

51. Voor het einde van elk jaar zendt de Directie van het fonds aan den Minister van Koloniën een omstandig verslag van den staat van het fonds en van haar werkzaamheden in het afgeloopen jaar.

52. Om de vijf jaren, voor het eerst in het jaar 1915, stelt de Directie van het fonds een nauwkeurig onderzoek in, in hoeverre de op het fonds rustende verplichtingen door de inkomsten en bezittingen van het fonds worden gedekt en wordt in verband daarmede eene wetenschappelijke balans opgemaakt.

53. *1.* In het belang van het in artikel 52 bedoelde onderzoek zijn de deelgenooten verplicht om de vijf jaren, voor het eerst in het jaar 1915, telkens op 1 Januari, vragenlijsten in te vullen en in te dienen, in Nederland aan de Directie, in Nederlandsch-Indië aan de Administratie van het fonds. Bovendien zijn de deelgenooten gehouden tusschentijds vragenlijsten in te vullen en in te dienen, telkens wanneer zulks door de Directie van het fonds noodig wordt geoordeeld.

2. Aan de deelgenooten, die verzuimen hunne opgaven in te zenden, wordt in de maand volgende op die, waarin de lijsten moesten worden ingevuld, door de Directie dan wel de Administratie van het fonds een termijn gesteld, binnen welken zij alsnog aan hunne verplichting hebben te voldoen. Wordt hieraan dan nog niet voldaan, dan wordt in Nederland door de Directie, in Nederlandsch-Indië door de Administratie van het fonds, aan den nalatigen deelgenoot, indien hij pensioen geniet, ten bate van het fonds eene boete opgelegd van een ten honderd van het bedrag van drie maanden pensioen. Deze boete wordt ingehouden bij de eerstvolgende uitbetaling van dat pensioen. Gelijke boete wordt iedere drie maanden van het pensioen ingehouden, zoolang de gepensionneerde in gebreke blijft de opgave in te zenden. Door de facultatieve deelgenooten, die den in het vorige lid bedoelden termijn hebben laten voorbijgaan zonder de opgaven in te dienen, is eene boete ten bate van het fonds verschuldigd van tien ten honderd van hunne gewone contributie over drie maanden, met een minimum van vijftig cent. Hun wordt een termijn voor de betaling dier boete gesteld. Bij niet-betaling binnen dien termijn gaat het deelgenootschap verloren.

Slotbepalingen.

54. Wanneer geschil ontstaat over de toepassing van dit Reglement, wordt daarin door Ons voorzien bij een met redenen omkleed besluit.

55. Wij behouden Ons voor, voor elk bijzonder geval, waarin dit Reglement niet voorziet, bij een met redenen omkleed besluit eene afzonderlijke regeling te maken.

Behoort bij het Koninklijk Besluit van den 17 Maart 1913 (*Staatsblad* nº. 99).

Mij bekend,
De Minister van Koloniën,
(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

TABEL I behoorende bij artikel 11 van het reglement.

VERHOOGING VAN DE HUWELIJKSCONTRIBUTIE INDIEN EEN DEELGENOOT HUWT OF DE BEZOLDIGING VAN EEN GEHUWDEN DEELGENOOT VERMEERDERT.

OUDERDOM VAN DEN MAN.	OUDERDOM VAN DE VROUW. (1) 20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	OUDERDOM VAN DEN MAN.
25	10																																								25
26	12	11																																								26
27	14	13	12																																							27
28	22	19	16	13																																						28
29	29	26	22	18	14																																					29
30	38	34	30	25	20	15																																				30
31	45	41	36	31	26	21	16																																			31
32	52	47	42	37	32	27	22	17																																		32
33	58	53	48	43	38	33	28	23	18																																	33
34	64	59	54	49	44	39	34	29	24	19																																34
35	70	65	60	55	50	45	40	35	30	25	20																															35
36	77	72	67	62	57	52	46	41	36	31	26	21																														36
37	84	79	74	69	64	59	53	47	42	37	32	27	22																													37
38	91	86	81	76	71	66	60	54	48	43	38	33	28	23																												38
39	98	93	88	83	78	73	67	61	55	49	44	39	34	29	24																											39
40	105	100	95	90	85	80	74	68	62	56	50	45	40	35	30	25																										40
41	112	107	102	97	93	88	82	76	70	64	58	52	46	41	36	31	26																									41
42	119	114	109	105	101	96	90	84	78	72	66	60	54	48	42	37	32	27																								42
43	126	121	117	113	109	104	98	92	86	80	73	67	61	55	49	44	38	33	28																							43
44	133	129	125	121	117	112	106	100	94	88	82	76	70	64	58	52	47	41	35	29																						44
45	140	137	133	129	125	120	114	108	102	96	90	84	78	72	66	60	54	48	42	36	30																					45
46	146	143	140	136	132	128	123	117	111	105	99	93	87	81	75	68	61	54	49	43	37	31																				46
47	152	149	146	143	139	135	130	125	120	114	108	101	94	88	82	76	69	62	56	50	44	38	32																			47
48	158	156	154	151	147	143	138	133	128	123	117	110	103	97	91	84	77	70	63	57	51	45	39	33																		48
49	164	162	160	157	153	150	146	142	137	132	126	119	112	106	99	92	85	78	71	64	58	52	46	40	34																	49
50	170	168	166	163	160	157	154	151	146	141	135	128	121	114	107	100	93	86	79	72	65	59	53	47	41	35																50
51	176	174	172	169	166	163	161	158	154	149	143	136	129	122	115	109	102	95	88	81	73	67	61	55	49	43	36															51
52	182	180	178	175	172	169	167	164	160	156	150	143	137	130	124	118	111	104	97	90	83	76	69	63	57	51	44	37														52
53	188	186	184	181	178	175	172	169	166	162	156	150	145	139	133	127	120	113	106	99	92	85	78	71	65	59	52	45	38													53
54	194	192	189	186	183	180	177	174	171	167	163	158	153	148	142	136	129	122	115	108	101	94	87	80	73	67	60	53	46	39												54
55	200	197	194	191	188	185	182	179	176	172	168	164	160	156	151	145	138	131	124	117	110	103	96	89	82	75	68	61	54	47	40											55
56	205	202	199	196	193	191	188	185	182	178	174	171	167	163	158	152	146	139	132	125	118	111	104	97	90	83	76	69	62	55	48	41										56
57	210	207	204	201	199	197	194	191	188	185	181	178	173	168	164	159	153	146	140	133	126	119	112	105	98	91	84	77	70	63	56	49	42									57
58	215	213	210	207	205	203	200	197	194	191	188	184	179	174	170	165	159	153	147	141	134	127	120	113	106	99	92	85	78	71	64	57	50	43								58
59	220	218	216	213	211	209	206	203	200	197	194	190	185	180	176	171	165	159	154	149	142	135	128	121	114	107	100	93	86	79	72	65	58	51	44							59
60	225	223	221	219	217	215	212	209	206	203	200	196	191	186	181	176	171	166	161	156	150	143	136	129	122	115	108	101	94	87	80	73	66	59	52	45						60
61	230	228	226	224	222	220	217	214	211	208	205	202	197	192	187	182	178	173	168	163	158	151	144	138	131	124	117	110	103	96	89	82	75	68	61	54	46					61
62	235	233	231	229	227	225	222	219	216	213	210	207	203	198	193	189	185	180	176	171	165	159	153	147	140	133	126	119	112	105	98	91	84	77	70	63	55	47				62
63	240	238	236	234	232	230	227	224	221	218	215	212	208	204	200	196	192	187	183	179	174	168	162	156	149	142	135	128	121	114	107	100	93	86	79	72	64	56	48			63
64	245	243	241	239	237	235	232	229	226	223	220	217	214	210	206	203	199	195	191	187	181	175	169	164	158	151	144	137	130	123	116	109	102	95	88	81	73	65	57	49		64
65	250	248	246	244	242	240	237	234	231	228	225	222	219	216	213	210	207	203	199	195	190	184	178	172	166	160	153	146	139	132	125	118	111	104	97	90	82	74	66	58	50	65

OPMERKINGEN.

(1) De getallen in deze rij gelden ook indien de vrouw jonger dan 20 jaar is.
Is de vrouw minder dan 5 jaren jonger dan de man, dan wordt de contributie niet verhoogd.
Indien het traktement meer dan 1000 gulden 's maands bedraagt, wordt over het meerdere geen verhooging volgens deze tabel berekend.

TABEL II behoorende bij artikel 11 van het reglement.

TABEL VOOR DE VERHOOGING VAN DE HUWELIJKSCONTRIBUTIE INDIEN EEN GEHUWDE DEELGENOOT WORDT.

| OUDERDOM VAN DEN MAN. | OUDERDOM VAN DE VROUW. | | |

18 *Maart* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel tot vaststelling van een letterteeken, dat door zee- en kustvisschersvaartuigen moet worden gevoerd.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel;

Gelet op art. 7 der Visscherijwet (wet van 6 October 1908, *Staatsblad* n°. 311), gewijzigd bij de wet van 8 Februari 1912 (*Staatsblad* n°. 66) en op art. 8 van het Koninklijk besluit van 12 Juni 1911 (*Staatsblad* n°. 144), betreffende de registers van de zee- en kustvisschersvaartuigen en het voeren van letterteekens en nummers door de kustvisschersvaartuigen, gewijzigd bij Koninklijk besluit van 5 Februari 1912 (*Staatsblad* n°. 53);

Heeft goedgevonden:

te bepalen, dat door de zee- en kustvisschersvaartuigen, tehuis behoorende te Diemen, moet worden gevoerd het letterteeken D.M.

's Gravenhage, 18 Maart 1913.

Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal,
(*get.*) VERSTEEG.

—

19 *Maart* 1913. WET, houdende wijziging en aanvulling der wet van 25 Juli 1871 (*Staatsblad* n°. 91), houdende regeling van de bevoegdheid der consulaire ambtenaren tot het opmaken van burgerlijke akten, en van de consulaire rechtsmacht, zooals die is gewijzigd en aangevuld bij de wetten van 9 November 1875 (*Staatsblad* n°. 201), 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 63), 16 December 1888 (*Staatsblad* n°. 204), 7 Juni 1905 (*Staatsblad* n°. 203) en 10 Februari 1910 (*Staatsblad* n°. 56). S. 100.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1909/1910, n°. 237, 1—6; 1910/1911, n°. 52; 1911/1912, n°. 37, 1—6.

Hand. id. 1912/1913, *bladz.* 2599, 2600.

Hand. 1e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 438, 482.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben dat nadere wijziging en aanvulling gewenscht is der wet van 25 Juli 1871 (*Staatsblad* n°. 91), houdende regeling van de bevoegdheid der consulaire ambtenaren tot het opmaken van burgerlijke akten, en van de consulaire rechtsmacht, zooals die is gewijzigd en aangevuld bij de wetten van 9 November 1875 (*Staatsblad* n°. 201), 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 63), 16 December 1888 (*Staatsblad* n°. 204), 7 Juni 1905 (*Staatsblad* n°. 203) en 10 Februari 1910 (*Staatsblad* n°. 56);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Artikel 1 der wet van 25 Juli 1871 (*Staatsblad* n°. 91), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 10 Februari 1910 (*Staatsblad* n°. 56), zal luiden als volgt:

„Aan de consulaire ambtenaren, bij algemeenen maatregel van bestuur aan te wijzen, en binnen het daarbij te bepalen ressort, wordt toegekend:

a. de bevoegdheid tot het opmaken van akten van den burgerlijken stand;

b. de bevoegdheid tot het opmaken van andere burgerlijke akten;

c. de uitoefening van regtsmacht;

d. de bevoegdheid tot het uitvaardigen van reglementen; een en ander volgens de regelen bij deze wet te stellen.

Evenzoo kan bij algemeenen maatregel van bestuur eene bepaalde onder *a*, *b*, *c* of *d* begrepen bevoegdheid afzonderlijk aan consulaire ambtenaren voor hun ressort worden verleend."

2. Achter artikel 6 wordt ingevoegd een nieuw artikel 6*a*, luidende:

„Behalve de ingevolge artikel 1 *c* in verband met de artikelen 35 en 44 dezer wet aangewezen consulaire ambtenaren en regtbanken, zijn ook andere, daartoe bij algemeenen maatregel van bestuur aan te wijzen, consulaire ambtenaren bevoegd tot het verrigten van alle of van bepaald aangewezen buitengeregtelijke handelingen naar de Nederlandsche wetten in burgerlijke zaken opgedragen aan de arrondissements-regtbanken, de presidenten van deze of aan de kantonregters, of tot welke de consulaire ambtenaren en regtbanken ingevolge de tractaten bevoegd zijn."

3. In artikel 10 wordt in den aanhef „1*c*" vervangen door „1*d*" en tusschen de woorden „ressort" en „en" ingevoegd „voor het geheel of een gedeelte daarvan".

4. Achter artikel 11 wordt ingevoegd een nieuw artikel 11*a*:

„De bij algemeenen maatregel van bestuur daartoe aangewezen consulaire regtbanken hebben de bevoegdheid Nederlandsche onderdanen, die gevaarlijk worden geacht voor de openbare rust of orde het verblijf in den Staat waar de consulaire regtbank is gevestigd of in bepaalde gedeelten daarvan te ontzeggen of door het stellen van borgtogt zekerheid te doen geven voor hun toekomstig goed gedrag. Het besluit tot ontzegging van verblijf kan tevens inhouden een bevel tot uitzetting, dat echter later ook afzonderlijk kan worden uitgevaardigd.

Deze bevoegdheid wordt uitgeoefend volgens

de regels daartoe gesteld in de artikelen 158 *a*—*k* dezer wet."

5. In artikel 12 vervallen de daarin door de wet van 7 Juni 1905 (*Staatsblad* nº. 203) aangebrachte wijzigingen.

6. In artikel 35 wordt tusschen de woorden „wetten" en „door" ingevoegd: „en met inachtneming der tractaten".

7. In artikel 44 wordt tusschen de woorden „wetten" en „van" ingevoegd: „en met inachtneming der tractaten".

8. In het tweede lid van artikel 47 worden de woorden „Onzen Gezant" vervangen door „het hoofd van het Nederlandsche Gezantschap".

9. Achter artikel 158 wordt het volgende ingevoegd: „Zesde Afdeeling. Maatregelen tegen personen die gevaarlijk worden geacht voor de openbare rust of orde".

„*Art.* 158*a*. Door de consulaire regtbank krachtens art. 11*a* aangewezen, wordt van hare bevoegdheid om aan Nederlandsche onderdanen die gevaarlijk worden geacht voor de openbare rust of orde het verblijf in den Staat, waar die regtbank is gevestigd, of in bepaalde gedeelten daarvan, te ontzeggen, of om tegen hen een bevel tot uitzetting uit te vaardigen of om hen door het stellen van borgtogt zekerheid te doen geven voor hun toekomstig goed gedrag, gebruik gemaakt bij met redenen omkleed bevelschrift.

„De consulaire ambtenaar is belast met de uitvoering van het bevelschrift.

„*Art.* 158*b*. Bij een bevel tot uitzetting kan den betrokken persoon, voor zooverre de belangen van openbare rust of orde zich niet daartegen verzetten, een bepaalde tijd worden toegestaan om orde te stellen op zijne zaken.

„Bij dat bevel of ook wel bij door den consulairen ambtenaar uit te voeren afzonderlijk bevelschrift van de consulaire regtbank of van den voorzitter dier regtbank kan bevolen worden, dat de betrokken persoon in afwachting eener gelegenheid tot uitzetting in verzekerde bewaring worde genomen.

„*Art.* 158*c*. Een bevelschrift, waarbij iemand het verblijf in bepaalde gedeelten van het betrokken land wordt ontzegd, geeft met nauwkeurigheid die gedeelten van het land aan, waar het dien persoon verboden zal zijn zich te bevinden.

„*Art.* 158*d*. De op de uitvoering van een der in de artikelen 158 *a* en 158 *b* bedoelde bevelschriften vallende kosten komen ten laste van den betrokken persoon.

„*Art.* 158*e*. Het in artikel 158 *a* bedoelde bevelschrift in zake het stellen van borgtogt bepaalt het bedrag van den borgtogt, den tijd, waarbinnen het bedrag in handen van den voorzitter der consulaire regtbank moet zijn gesteld, benevens het tijdstip, waarop de betrokkene weer over dat bedrag zal kunnen beschikken.

„Bij afzonderlijke beschikking der consulaire regtbank kan te allen tijde wijziging in de bepaling van dat tijdstip worden gebracht.

„Mocht de consulaire regtbank het noodig oordeelen na verloop van tijd, op grond van het inmiddels aan den dag gelegd minder goed gedrag van den betrokkene, toch tot het uitvaardigen van een bevelschrift tot ontzegging van verblijf over te gaan, dan vervalt het bedrag van den borgtogt aan den Staat.

„*Art.* 158*f*. De in artikel 158 *a* bedoelde bevelschriften kunnen niet worden uitgevaardigd alvorens:

a. de betrokken persoon zal zijn gehoord, van welk verhoor proces-verbaal wordt opgemaakt, of alvorens hij daartoe behoorlijk zal zijn opgeroepen;

b. de goedkeuring daarop zal zijn verkregen van het gezantschap of politiek agentschap, of bij deszelfs ontstentenis, van het hoofd van het consulaat-generaal, onder hetwelk de voorzitter van de regtbank ressorteert;

c. voor zooveel een bevel tot uitzetting betreft, de zienswijze van de landsregeering of in spoedeischende gevallen van de plaatselijke overheid zal zijn gevraagd.

„In gevallen van spoed zal de goedkeuring, in lid 1 sub *b* bedoeld, na het uitvaardigen van het bevelschrift kunnen worden gevraagd.

„Wanneer de omstandigheden noodzakelijk maken, dat iemand onmiddellijk in verzekerde bewaring wordt genomen, dan zal hij binnen twee uren na zijne opsluiting ter plaatse, waar de consulaire regtbank gevestigd is, moeten worden verhoord.

„*Art.* 158*g*. De in deze afdeeling vermelde bevelschriften worden den betrokken persoon beteekend en door den voorzitter van de consulaire regtbank met de verdere stukken onverwijld in afschrift toegezonden aan Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken.

„*Art.* 158*h*. Tegen de in deze afdeeling vermelde bevelschriften, die voorloopig uitvoerbaar zijn, kan de betrokken persoon binnen veertien dagen na de beteekening bij Ons in beroep komen.

„Dit beroep wordt ingesteld bij eene verklaring, die door hem of door zijnen tot dat

einde bijzonder gemachtigde wordt afgelegd ter griffie van de consulaire regtbank en die door den voorzitter dier regtbank door tusschenkomst van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken onverwijld aan Ons wordt opgezonden.

„Bij Onze beslissing kan een bevelschrift worden gehandhaafd, ingetrokken, gewijzigd of door een ander worden vervangen.

„*Art.* 158*j*. Wij behouden Ons voor de in deze afdeeling bedoelde bevelschriften te allen tijde in te trekken of te wijzigen.

„*Art* 158*k*. Nederlandsche onderdanen, die worden aangetroffen in een land of in een gedeelte daarvan, binnen hetwelk hun ingevolge de bepalingen dezer afdeeling het verblijf is ontzegd, kunnen in verzekerde bewaring worden genomen en kunnen worden gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste één jaar of met eene geldboete van ten hoogste vijfhonderd gulden.

„Het strafbaar feit wordt beschouwd als misdrijf in den zin van het Wetboek van Strafrecht.

„Ten einde de in dit artikel bedoelde gevangenisstraf te ondergaan, wordt de veroordeelde opgezonden naar *Nederland* of *Nederlandsch-Indië* volgens de in artikel 24 dezer wet gemaakte onderscheiding."

10. Na artikel 160 der wet wordt ingevoegd een nieuw „Artikel 161:

„Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van Consulaire Wet."

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Oberursel, den 19den Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

De Minister van Justitie ad interim,
(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 17 *April* 1913.)

—

19 *Maart* 1913. WET, houdende vaststelling van eenige bevoegdheden van de consuls en diplomatieke ambtenaren in enkele Staten en het geven van eenige voorschriften voor de toepassing van aldaar geldende regelingen. S. 101.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1909/1910, no. 237, 1—6; 1910/1911, no. 52; 1911/1912, no. 37, 1—6.

Hand. id. 1912/1913, *bladz.* 2599, 2600.

Hand. 1e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 438, 482.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is om bij de wet eenige bevoegdheden vast te stellen van de consuls en diplomatieke ambtenaren in enkele Staten en eenige voorschriften te geven voor de toepassing van aldaar geldende regelingen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. **1**. De daartoe bij algemeenen maatregel van bestuur aangewezen diplomatieke en consulaire ambtenaren kunnen, onverminderd de bevoegdheid, bij artikel 10 der wet van 25 Juli 1871 (*Staatsblad* no. 91) houdende regeling van de bevoegdheid der consulaire ambtenaren tot het opmaken van burgerlijke akten, en van de consulaire rechtsmacht, zooals die is gewijzigd en aangevuld bij de wetten van 9 November 1875 (*Staatsblad* no. 201), 15 April 1886 (*Staatsblad* no. 63), 16 December 1888 (*Staatsblad* no. 204), 7 Juni 1905 (*Staatsblad* no. 203) en 10 Februari 1910 (*Staatsblad* no. 56), toegekend, voor hun ressort of een gedeelte daarvan in aangelegenheden waarin zij krachtens de Staatsverdragen of het gebruik daartoe bevoegd zijn:

a. in samenwerking met de diplomatieke of consulaire ambtenaren van andere mogendheden of de landsoverheid reglementen vaststellen;

b. zoo noodig reglementen vaststellen ter uitvoering der sub *a* bedoelde reglementen;

c. reglementen en verordeningen van de plaatselijke overheden en van de bevoegde macht in de nederzettingen van bepaalde Staten op de Nederlandsche onderdanen toepasselijk verklaren met zoodanige wijzigingen en uitvoeringsbepalingen als voor die toepassing noodzakelijk zijn.

De geldigheid der op het oogenblik van de inwerkingtreding dezer wet tot stand gekomen reglementen, welke vallen onder de omschrijving sub. *a*, wordt erkend.

Als straf op de overtreding van de sub *b* en *c* bedoelde reglementen kan daarin gesteld worden hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste 600 gulden.

Deze beperking geldt niet de boete, opgelegd ter zake van overtreding van fiscale voorschriften.

Zij kunnen tot de in *a*, *b* en *c* bedoelde vaststelling van reglementen niet eerder overgaan dan na verkregen bijzondere machtiging van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken.

In spoedeischende gevallen kunnen bovengenoemde ambtenaren zoodanige reglementen (voor zooveel de consulaire ambtenaren betreft, onder voorafgaande machtiging van het hoofd van het Nederlandsche Gezantschap waaronder zij ressorteeren) vaststellen, alvorens zij de

machtiging daartoe van Onzen voorzegden Minister hebben verkregen. Het reglement heeft rechtskracht tenzij de machtiging, welke terstond wordt aangevraagd, wordt geweigerd. Ter zake van feiten inmiddels gepleegd wordt de strafvervolging opgeschort.

De in dit artikel bedoelde reglementen en verordeningen en de weigerende beslissingen van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken worden afgekondigd door aanplakking, aan het gebouw der kanselarij of van het consulaat, alwaar zij tevens worden ter inzage gelegd.

De reglementen en verordeningen zijn niet verbindbaar voordat zij zijn afgekondigd. Afschriften of afdrukken moeten verkrijgbaar worden gesteld.

Zij worden onmiddellijk na hunne afkondiging aan Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken medegedeeld en daarna, behoudens het geval van weigering der ministerieele machtiging, bekend gemaakt in de *Nederlandsche Staatscourant*.

2. Met de handhaving der in artikel 1 bedoelde reglementen zijn behalve de ingevolge artikel 1c der consulaire wet aangewezen consulaire ambtenaren, eveneens belast de bij algemeenen maatregel van bestuur daartoe bijzonder aangewezen consulaire ambtenaren.

3. Op feiten begaan door aan de Nederlandsche rechtsmacht onderworpen personen en strafbaar gesteld in reglementen en verordeningen in artikel 1 dezer wet bedoeld of in reglementen en verordeningen die op andere ten aanzien van die personen geldige wijze zijn tot stand gekomen of zullen tot stand komen, zijn de artikelen 1 tot en met 9 van het eerste hoofdstuk en het derde hoofdstuk der wet van 25 Juli 1871 (*Staatsblad* nº. 91) houdende regeling van de bevoegdheid der consulaire ambtenaren tot het opmaken van burgerlijke akten en van de consulaire rechtsmacht zooals deze wet sedert is of wordt gewijzigd en de bepalingen van het Nederlandsche strafrecht van toepassing voor zoover die toepassing mogelijk is.

Bijaldien door of namens een verdachte of beklaagde toepassing van eene bepaling van de consulaire wet of van het Nederlandsch Strafrecht wordt gevraagd en op dat verzoek afwijzend wordt beschikt, wordt deze beschikking met redenen omkleed; niet-inachtneming van dit voorschrift brengt, in geval van veroordeeling, nietigheid van het vonnis mede.

4. De strafbare feiten, in artikel 3 bedoeld, worden beschouwd als overtredingen.

5. Waar in de in artikel 1 bedoelde reglementen en verordeningen vrijheidsstraf wordt bedreigd, wordt deze als hechtenisstraf beschouwd.

6. Artikel 26 der in artikel 3 vermelde wet geldt niet ten aanzien der strafbare feiten, bedoeld in artikel 3, voor zoover de reglementen en verordeningen zelve de straf regelen.

7. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van „Consulaire Reglementen Wet".

8. Deze wet treedt in werking op den dertigsten dag na dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Oberursel, den 19den Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

De Minister van Justitie ad interim,
(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 17 *April* 1913.)

---

19 *Maart* 1913. WET, houdende goedkeuring van het op 29 September 1911 te *St. Petersburg* tusschen *Nederland* en *Rusland* gesloten verdrag over de wederzijdsche erkenning van naamlooze vennootschappen en andere handels-, nijverheids- of financieele vennootschappen. S. 102.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het op 29 September 1911 te St. Petersburg tusschen Nederland en Rusland gesloten verdrag over de wederzijdsche erkenning van naamlooze vennootschappen en andere handels-, nijverheids- of financieele vennootschappen wettelijke rechten betreft;

Gelet op artikel 59, tweede lid, der Grondwet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Wordt goedgekeurd het nevens deze wet in afdruk gevoegde, op 29 September 1911 te St. Petersburg tusschen Nederland en Rusland gesloten verdrag over de wederzijdsche erkenning van naamlooze vennootschappen en andere handels-, nijverheids- of financieele vennootschappen.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Oberursel, den 19den Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

De Minister van Justitie ad interim,
(*get.*) HEEMSKERK.

De Minister van Koloniën,
(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 16 *April* 1913.)

CONVENTION.

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas et Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies,

guidés par le désir de régler la question de la reconnaissance réciproque dans le Royaume des Pays-Bas et dans l'Empire de Russie des sociétés anonymes et autres associations commerciales, industrielles et financières, russes et néerlandaises,

ont jugé utile de conclure à cet effet une convention et ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas: le Sieur ARTHUR MARTIN DÉSIRÉ Baron SWEERTS DE LANDAS WYBORGH, Son Chambellan, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire prés Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies;

et Sa Majesté l'Empereur de toutes les Russies: Mr. ANATOLE NÉRATOW, Chambellan de Sa Cour, Conseiller d'Etat Actuel, Gérant ad interim du Ministère Impérial des Affaires Etrangères,

lesquels, après avoir échangé leurs pleins pouvoirs trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants:

Art. I. Les sociétés anonymes et autres associations commerciales, industrielles ou financières, y compris les sociétés d'assurance, domiciliées sur le territoire d'un des Etats contractants et à condition qu'elles y aient existence légale, conformément aux lois en vigueur, seront reconnues comme ayant existence légale aussi sur le territoire de l'autre Etat.

Art. II. Les lois de l'Etat de domicile seront applicables aux sociétés et associations visées ci-dessus sur le territoire de l'autre Etat, aussi pour ce qui concerne leur capacité et leur droit d'ester en justice.

L'admission de pareille société ou association dans l'autre Etat contractant à l'exercice d'une industrie ou d'un commerce quelconques, ainsi qu'à l'acquisition d'immeubles et autres biens sur le territoire de l'autre Etat, sera régie par les prescriptions qui existent à cet égard dans ce dernier Etat.

Toutefois les dites sociétés et associations jouiront dans l'autre Etat des mêmes droits qui sont ou seront accordés à des sociétés similaires de tout autre pays.

Art. III. La présente convention s'applique aux colonies et possessions des Parties contractantes et à leurs juridictions consulaires.

Art. IV. La présente convention sera ratifiée et les actes de ratification seront échangés aussitôt que possible.

Elle entrera en vigueur le trentième jour après cet échange des actes de ratification, et demeurera en vigueur jusqu'à l'expiration d'une année à partir du jour où l'un ou l'autre des Etats contractants l'aura dénoncée.

En foi de quoi les soussignés ont signé la présente convention et l'ont revêtue du cachet de leurs armes.

Fait en double exemplaire à St. Pétersbourg, le 29/16 septembre 1911.

L.S. SWEERTS DE LANDAS.
L.S. NÉRATOW.

—

19 *Maart* 1913. WET, houdende wijziging der wet van 16 Juli 1869 (*Staatsblad* nº. 139) tot uitvoering der bepalingen van de artikelen 33, 36, 37 en 38 der herziene akte omtrent de Rijnvaart. S. 103.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het gewenscht is de wet van 16 Juli 1869 (*Staatsblad* nº. 139) tot uitvoering der bepalingen van de artikelen 33, 36, 37 en 38 der herziene akte omtrent de Rijnvaart te wijzigen in verband met de bevoegdheid der Centrale Commissie voor de Rijnvaart;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. In artikel 2 der wet van 16 Juli 1869 (*Staatsblad* nº. 139) worden de eerste zes woorden van het eerste lid vervangen door de navolgende woorden:

„In strafzaken en in burgerlijke zaken wordt het hooger beroep tegen de vonnissen, waartegen met het oog op het bedrag der bedreigde boete of der gevorderde geldsom volgens artikel 37 der herziene Rijnvaart-akte hooger beroep openstaat,".

Het tweede lid van voormeld artikel 2 vervalt.

Art. II. Artikel 4, eerste en tweede lid, van voormelde wet wordt gelezen als volgt:

„Wanneer eene partij krachtens artikel 37 der herziene Rijnvaart-akte in hooger beroep wenscht te komen bij de centrale commissie voor de Rijnvaart, geschiedt de beteekening van dat hooger beroep aan den regter van eersten aanleg ter griffie van de Regtbank of van het kantongeregt met uitdrukkelijke vermelding van den wensch om bij de centrale commissie in hooger beroep te komen.

„De partij, die in hooger beroep is gekomen, legt tegen bewijs van ontvangst binnen den bij artikel 37 van die akte gestelden termijn

van vier weken bij hare memorie van grieven een afschrift daarvan over, in burgerlijke zaken vergezeld van de processtukken."

Artikel 4, vijfde lid, van meergemelde wet wordt gelezen als volgt:

„De regter in eersten aanleg verzendt de oorspronkelijke memoriën, vergezeld in strafzaken van de processtukken, het vonnis inbegrepen, in burgerlijke zaken van de door partijen overgelegde stukken van het geding, dadelijk na verloop van den in de voorgaande zinsnede bepaalden termijn aan de centrale commissie voor de Rijnvaart te *Mannheim*."

Art. III. In artikel 5 van meergemelde wet wordt vóór de bestaande vier leden een nieuw eerste lid ingelascht, luidende als volgt:

„Het Openbaar Ministerie bij het Rijnvaartgeregt, dat in eersten aanleg van eene strafzaak heeft kennis genomen, is belast met de ten uitvoerlegging van de in hooger beroep door de centrale commissie voor de Rijnvaart gewezen uitspraak, voor zoover die ten uitvoerlegging nog niet mogt hebben plaats gehad."

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Oberursel, den 19den Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

De Minister van Justitie ad interim,

(*get.*) HEEMSKERK.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 23 *April* 1913.)

—

19 *Maart* 1913. WET, houdende goedkeuring van internationale verdragen tot bescherming van den industrieelen eigendom. S. 104.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben dat de verdragen tot bescherming van den industrieelen eigendom, den 20 Maart 1883 te Parijs, en den 14 April 1891 te Madrid gesloten tusschen verschillende Staten, waaronder Nederland, en den 14 December 1900 en den 2 Juni 1911 achtereenvolgens te Brussel en te Washington herzien, bepalingen inhouden, welke aan het Rijk geldelijke verplichtingen opleggen en wettelijke rechten betreffen;

Gelet op artikel 59, 2de lid, der Grondwet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Worden goedgekeurd de nevens deze wet in afdruk gevoegde, door de wederzijdsche gevolmachtigden geteekende verdragen, zijnde:

1°. het op 2 Juni 1911 te Washington tusschen het Duitsche Rijk, Oostenrijk en Hongarije, België, de Vereenigde Staten van Brazilië, Cuba, Denemarken, de Dominicaansche Republiek, Spanje, de Vereenigde Staten van Amerika, Frankrijk, Groot-Britannië en Ierland, Italië, Japan, de Vereenigde Staten van Mexico, Noorwegen, Nederland, Portugal, Zweden, Zwitserland en Tunis gesloten herziene Verdrag van Parijs van 20 Maart 1883, met daartoe behoorend slot-protocol, zooals die waren herzien te Brussel den 14 December 1900;

2°. de op 2 Juni 1911 te Washington tusschen Oostenrijk en Hongarije, België, de Vereenigde Staten van Brazilië, Cuba, Spanje, Frankrijk, Italië, de Vereenigde Staten van Mexico, Nederland, Portugal, Zwitserland en Tunis gesloten herziene schikking van Madrid van 14 April 1891, zooals die was herzien te Brussel den 14 December 1900.

2. Deze wet treedt in werking op den dag harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Oberursel, den 19den Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

De Minister van Justitie ad interim,

(*get.*) HEEMSKERK.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 29 *Maart* 1913.)

UNION INTERNATIONALE POUR LA PROTECTION DE LA PROPRIÉTÉ INDUSTRIELLE.

—

CONVENTION D'UNION DE PARIS *du* 20 *mars* 1883 *pour la protection de la propriété industrielle, revisée á Bruxelles le* 14 *décembre* 1900 *et à Washington le* 2 *juin* 1911.

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse, au nom de l'Empire Allemand; Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême, etc. et Roi Apostolique de Hongrie pour l'Autriche et pour la Hongrie; Sa Majesté le Roi des Belges; le Président des Etats-Unis du Brésil; le Président de la République de Cuba; Sa Majesté le Roi de Danemark; le Président de la République Dominicaine; Sa Majesté le Roi

d'Espagne ; le Président des Etats-Unis d'Amérique ; le Président de la République Française ; Sa Majesté le Roi du Royaume-Uni de la Grande-Bretagne et d'Irlande et des Territoires Britanniques au delà des Mers, Empereur des Indes ; Sa Majesté le Roi d'Italie ; Sa Majesté l'Empereur du Japon ; le Président des Etats-Unis du Mexique ; Sa Majesté le Roi de Norvège ; Sa Majesté la Reine des Pays-Bas ; le Président du Gouvernement Provisoire de la République de Portugal ; Sa Majesté le Roi de Serbie ; Sa Majesté le Roi de Suède ; le Conseil Fédéral de la Confédération Suisse ; le Gouvernement Tunisien,

Ayant jugé utile d'apporter certaines modifications et additions à la Convention internationale du 20 mars 1883, portant création d'une Union internationale pour la Protection de la Propriété industrielle, revisée à Bruxelles le 14 décembre 1900, ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires, savoir :

Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse :

M. le Dr. HANIEL VON HAIMHAUSEN, Conseiller de l'Ambassade de S. M. l'Empereur d'Allemagne à Washington ;

M. ROBOLSKI, Conseiller supérieur de Régence, Conseiller rapporteur au Département Impérial de l'Intérieur ;

M. le Prof. Dr. ALBERT OSTERRIETH ;

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême, etc. et Roi Apostolique de Hongrie :

Pour l'Autriche et pour la Hongrie :

S. Exc. M. le Baron LADISLAS HENGELMUELLER DE HENGERVAR, Son Conseiller intime, Son Ambassadeur Extraordinaire et Plénipotentiaire à Washington ;

Pour l'Autriche :

S. Exc. M. le Dr. PAUL CHEVALIER BECK DE MANNAGETTA ET LERCHENAU, Son Conseiller intime, Chef de Section au Ministère I. R. des Travaux publics et Président de l'Office I. R. des Brevets d'invention ;

Pour la Hongrie :

M. ELEMÉR DE POMPÉRY, Conseiller ministériel à l'Office Royal hongrois des Brevets d'invention ;

Sa Majesté le Roi des Belges :

M. JULES BRUNET, Directeur général au Ministère des Affaires étrangères ;

M. GEORGES DE RO, Sénateur suppléant, Délégué de la Belgique aux Conférences pour la protection de la Propriété industrielle de Madrid et de Bruxelles ;

M. ALBERT CAPITAINE, Avocat à la Cour d'appel de Liège ;

Le Président des Etats-Unis du Brésil :

M. R. DE LIMA E SILVA, Chargé d'Affaires des Etats-Unis du Brésil à Washington ;

Le Président de la République de Cuba :

S. Exc. M. RIVERO, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire de Cuba à Washington ;

Sa Majesté le Roi de Danemark :

M. MARTIN J. C. T. CLAN, Consul Général du Danemark à New-York ;

Le Président de la République Dominicaine :

S. Exc. M. EMILIO C. JOUBERT, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire de la République Dominicaine à Washington ;

Sa Majesté le Roi d'Espagne :

S. Exc. DON JUAN RIAÑO Y GAYANGOS, Son Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire à Washington ;

S. Exc. DON JUAN FLOREZ POSADA, Directeur de l'Ecole des ingénieurs de Madrid ;

Le Président des Etats-Unis d'Amérique :

M. EDWARD BRUCE MOORE, Commissioner of Patents ;

M. FREDERICK P. FISH, Avocat à la Cour suprême des Etats-Unis et à la Cour suprême de l'Etat de New-York ;

M. CHARLES H. DUELL, ancien Commissaire des brevets, ancien Juge à la Cour d'appel du District de Colombie, Avocat à la Cour suprême des Etats-Unis et à la Cour suprême de l'Etat de New-York ;

M. ROBERT H. PARKINSON, Avocat à la Cour suprême des Etats-Unis et à la Cour suprême de l'Etat de Illinois ;

M. MELVILLE CHURCH, Avocat à la Cour suprême des Etats-Unis ;

Le Président de la République Française :

M. LEFÈVRE-PONTALIS, Conseiller de l'Ambassade de la République française à Washington ;

M. GEORGES BRETON, Directeur de l'Office national de la Propriété industrielle ;

M. MICHEL PELLETIER, Avocat à la Cour d'appel de Paris, Délégué aux Conférences pour la protection de la Propriété industrielle de Rome, de Madrid et de Bruxelles ;

M. GEORGES MAILLARD, Avocat à la Cour d'appel de Paris ;

Sa Majesté le Roi du Royaume-Uni de la Grande-Bretagne et d'Irlande et des Territoires Britanniques au delà des Mers, Empereur des Indes :

M. ALFRED MITCHELL INNES, Conseiller de l'Ambassade de S. M. Britannique à Washington ;

Sir ALFRED BATEMAN, K. C. M. G. ancien

Comptroller General of Commerce, Labor and Statistics ;

M. W. TEMPLE FRANKS, Comptroller General of Patents, Designs, and Trade-Marks ;

Sa Majesté le Roi d'Italie :

NOB. LAZZARO DEI MARCHESI NEGROTTO CAMBIASO, Conseiller de l'Ambassade de S. M. le Roi d'Italie à Washington ;

M. EMILIO VENEZIAN, Ingénieur, Inspecteur du Ministère de l'Agriculture, du Commerce et de l'Industrie ;

M. le Dr. GIOVANNI BATTISTA CECCATO, Attaché commercial à l'Ambassade de S. M. le Roi d'Italie à Washington ;

Sa Majesté l'Empereur du Japon :

M. K. MATSUI, Conseiller de l'Ambassade de S. M. l'Empereur du Japon à Washington ;

M. MORIO NAKAMATSU, Directeur de l'Office des brevets ;

Le Président des Etats-Unis du Mexique :

M. JOSÉ DE LAS FUENTES, Ingénieur, Directeur de l'Office des brevets ;

Sa Majesté le Roi de Norvège :

M. L. AUBERT, Secrétaire de la Légation de S. M. le Roi de Norvège à Washington ;

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas :

M. le Dr. F. W. J. G. SNYDER VAN WISSENKERKE, Directeur de l'Office de la Propriété industrielle, Conseiller au Ministère de la Justice ;

Le Président du Gouvernement Provisoire de la République du Portugal :

S. Exc. M. le VICOMTE DE ALTE, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire du Portugal à Washington ;

Sa Majesté le Roi de Serbie :

Sa Majesté le Roi de Suède :

S. Exc. M. le Comte ALBERT EHRENSVÄRD, Son Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire à Washington ;

Le Conseil Fédéral de la Confédération Suisse :

S. Exc. M. PAUL RITTER, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire de Suisse à Washington ;

M. W. KRAFT, Adjoint du Bureau Fédéral de la Propriété Intellectuelle à Berne ;

M. HENRI MARTIN, Secrétaire de la Légation de Suisse à Washington ;

Le Président de la Republique Française, pour la Tunisie :

M. DE PERETTI DE LA ROCCA, Premier Secrétaire de l'Ambassade de la République française à Washington ;

Lesquels, après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs respectifs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants :

Art. 1. Les pays contractants sont constitués à l'état d'Union pour la protection de la propriété industrielle.

2. Les sujets ou citoyens de chacun des pays contractants jouiront, dans tous les autres pays de l'Union, en ce qui concerne les brevets d'invention, les modèles d'utilité, les dessins ou modèles industriels, les marques de fabrique ou de commerce, le nom commercial, les indications de provenance, la répression de la concurrence déloyale, des avantages que les lois respectives accordent actuellement ou accorderont par la suite aux nationaux. En conséquence, ils auront la même protection que ceux-ci et le même recours légal contre toute atteinte portée à leurs droits, sous réserve de l'accomplissement des conditions et formalités imposées aux nationaux. Aucune obligation de domicile ou d'établissement dans le pays où la protection est réclamée ne pourra être imposée aux ressortissants de l'Union.

3. Sont assimilés aux sujets ou citoyens des pays contractants, les sujets ou citoyens des pays ne faisant pas partie de l'Union, qui sont domiciliés ou ont des établissements industriels ou commerciaux effectifs et sérieux sur le territoire de l'un des pays de l'Union.

4. (*a*) Celui qui aura régulièrement fait le dépôt d'une demande de brevet d'invention, d'un modèle d'utilité, d'un dessin ou modèle industriel, d'une marque de fabrique ou de commerce, dans l'un des pays contractants, ou son ayant cause, jouira, pour effectuer le dépôt dans les autres pays, et sous réserve des droits des tiers, d'un droit de priorité pendant les délais déterminés ci-après.

(*b*) En conséquence, le dépôt ultérieurement opéré dans l'un des autres pays de l'Union, avant l'expiration de ces délais, ne pourra être invalidé par des faits accomplis dans l'intervalle, soit, notamment, par un autre dépôt, par la publication de l'invention ou son exploitation, par la mise en vente d'exemplaires du dessin ou du modèle, par l'emploi de la marque.

(*c*) Les délais de priorité mentionnés ci-dessus seront de douze mois pour les brevets d'invention et les modèles d'utilité, et de quatre mois pour les dessins et modèles industriels et pour les marques de fabrique ou de commerce.

(*d*) Quiconque voudra se prévaloir de la priorité d'un dépôt antérieur, sera tenu de faire une déclaration indiquant la date et le pays de ce dépôt. Chaque pays déterminera à

quel moment, au plus tard, cette déclaration devra être effectuée. Ces indications seront mentionnées dans les publications émanant de l'Administration compétente, notamment sur les brevets et les descriptions y relatives. Les pays contractants pourront exiger de celui qui fait une déclaration de priorité la production d'une copie de la demande (description, dessins, etc.) déposée antérieurement, certifiée conforme par l'Administration qui l'aura reçue. Cette copie sera dispensée de toute légalisation. On pourra exiger qu'elle soit accompagnée d'un certificat de la date du dépôt, émanant de cette Administration, et d'une traduction. D'autres formalités ne pourront être requises pour la déclaration de priorité au moment du dépôt de la demande. Chaque pays contractant déterminera les conséquences de l'omission des formalités prévues par le présent article, sans que ces conséquences puissent excéder la perte du droit de priorité.

(*e*) Ultérieurement d'autres justifications pourront être demandées.

4*bis*. Les brevets demandés dans les différents pays contractants par des personnes admises au bénéfice de la Convention aux termes des articles 2 et 3, seront indépendants des brevets obtenus pour la même invention dans les autres pays, adhérents ou non à l'Union.

Cette disposition doit s'entendre d'une façon absolue, notamment en ce sens que les brevets demandés pendant le délai de priorité sont indépendants, tant au point de vue des causes de nullité et de déchéance, qu'au point de vue de la durée normale.

Elle s'applique à tous les brevets existant au moment de sa mise en vigueur.

Il en sera de même, en cas d'accession de nouveaux pays, pour les brevets existant de part et d'autre au moment de l'accession.

5. L'introduction, par le breveté, dans le pays où le brevet a été délivré, d'objets fabriqués dans l'un ou l'autre des pays de l'Union, n'entraînera pas la déchéance.

Toutefois, le breveté restera soumis à l'obligation d'exploiter son brevet conformément aux lois du pays où il introduit les objets brevetés, mais avec la restriction que le brevet ne pourra être frappé de déchéance pour cause de non-exploitation dans un des pays de l'Union qu'après un délai de trois ans, compté à partir du dépôt de la demande dans ce pays, et seulement dans le cas où le breveté ne justifierait pas des causes de son inaction.

6. Toute marque de fabrique ou de commerce régulièrement enregistrée dans le pays d'origine sera admise au dépôt et protégée telle quelle dans les autres pays de l'Union.

Toutefois, pourront être refusées ou invalidées :

1°. Les marques qui sont de nature à porter atteinte à des droits acquis par des tiers dans le pays où la protection est réclamée.

2°. Les marques dépourvues de tout caractère distinctif, ou bien composées exclusivement de signes ou d'indications pouvant servir, dans le commerce, pour désigner l'espèce, la qualité, la quantité, la destination, le valeur, le lieu d'origine des produits ou l'époque de production, ou devenus usuels dans le langage courant ou les habitudes loyales et constantes du commerce du pays où la protection est réclamée.

Dans l'appréciation du caractère distinctif d'une marque, on devra tenir compte de toutes les circonstances de fait, notamment de la durée de l'usage de la marque.

3°. Les marques qui sont contraires à la morale ou à l'ordre public.

Sera considéré comme pays d'origine le pays où le déposant a son principal établissement.

Si ce principal établissement n'est point situé dans un des pays de l'Union, sera considéré comme pays d'origine celui auquel appartient le déposant.

7. La nature du produit sur lequel la marque de fabrique ou de commerce doit être apposée ne peut, dans aucun cas, faire obstacle au dépôt de la marque.

7*bis*. Les pays contractants s'engagent à admettre au dépôt et à protéger les marques appartenant à des collectivités dont l'existence n'est pas contraire à la loi du pays d'origine, même si ces collectivités ne possèdent pas un établissement industriel ou commercial.

Cependant chaque pays sera juge des conditions particulières sous lesquelles une collectivité pourra être admise à faire protéger ses marques.

8. Le nom commercial sera protégé dans tous les pays de l'Union sans obligation de dépôt, qu'il fasse ou non partie d'une marque de fabrique ou de commerce.

9. Tout produit portant illicitement une marque de fabrique ou de commerce, ou un nom commercial, sera saisi à l'importation dans ceux des pays de l'Union dans lesquels cette marque ou ce nom commercial ont droit à la protection légale.

Si la législation d'un pays n'admet pas la saisie à l'importation, la saisie sera remplacée par la prohibition d'importation.

La saisie sera également effectuée dans le

pays où l'apposition illicite aura eu lieu, ou dans le pays où aura été importé le produit.

La saisie aura lieu à la requête soit du ministère public, soit de toute autre autorité compétente, soit d'une partie intéressée, particulier ou société, conformément à la législation intérieure de chaque pays.

Les autorités ne seront pas tenues d'effectuer la saisie en cas de transit.

Si la législation d'un pays n'admet ni la saisie à l'importation, ni la prohibition d'importation, ni la saisie à l'intérieur, ces mesures seront remplacées par les actions et moyens que la loi de ce pays assurerait en pareil cas aux nationaux.

10. Les dispositions de l'article précédent seront applicables à tout produit portant faussement, comme indication de provenance, le nom d'une localité déterminée, lorsque cette indication sera jointe à un nom commercial fictif ou emprunté dans une intention frauduleuse.

Est réputé partie intéressée tout producteur, fabricant ou commerçant, engagé dans la production, la fabrication ou le commerce de ce produit, et établi soit dans la localité faussement indiquée comme lieu de provenance, soit dans la région où cette localité est située.

10*bis*. Tous les pays contractants s'engagent à assurer aux ressortissants de l'Union une protection effective contre la concurrence déloyale.

11. Les pays contractants accorderont, conformément à leur législation intérieure, une protection temporaire aux inventions brevetables, aux modèles d'utilité, aux dessins ou modèles industriels, ainsi qu'aux marques de fabrique ou de commerce, pour les produits qui figureront aux expositions internationales officielles ou officiellement reconnues, organisées sur le territoire de l'un d'eux.

12. Chacun des pays contractants s'engage à établir un service spécial de la Propriété industrielle et un dépôt central pour la communication au public des brevets d'invention, des modèles d'utilité, des dessins ou modèles industriels et des marques de fabrique ou de commerce.

Ce service publiera, autant que possible, une feuille périodique officielle.

13. L'Office international institué à Berne sous le nom de Bureau international pour la protection de la Propriété industrielle est placé sous la haute autorité du Gouvernement de la Confédération suisse, qui en règle l'organisation et en surveille le fonctionnement.

Le Bureau international centralisera les renseignements de toute nature relatifs à la protection de la Propriété industrielle, et les réunira en une statistique générale, qui sera distribuée à toutes les Administrations. Il procédera aux études d'utilité commune intéressant l'Union et rédigera, à l'aide des documents qui seront mis à sa disposition par les diverses Administrations, une feuille périodique en langue française sur les questions concernant l'objet de l'Union.

Les numéros de cette feuille, de même que tous les documents publiés par le Bureau international, seront répartis entre les Administrations des pays de l'Union, dans la proportion du nombre des unités contributives, ci-dessous mentionnées. Les exemplaires et documents supplémentaires qui seraient réclamés, soit par lesdites Administrations, soit par des sociétés ou des particuliers, seront payés à part.

Le Bureau international devra se tenir en tout temps à la disposition des membres de l'Union, peur leur fournir, sur les questions relatives au service international de la propriété industrielle, les renseignements spéciaux dont ils pourraient avoir besoin. Il fera sur sa gestion un rapport annuel qui sera communiqué à tout les membres de l'Union.

La langue officielle du Bureau international sera la langue française.

Les dépenses du Bureau international seront supportées en commun par les pays contractants. Elles ne pourront, en aucun cas, dépasser la somme de soixante mille francs par année.

Pour déterminer la part contributive de chacun des pays dans cette somme totale des frais, les pays contractants et ceux qui adhéreraient ultérieurement à l'Union seront divisés en six classes, contribuant chacune dans la proportion d'un certain nombre d'unités, savoir :

	Unités.
1e classe	25
2e „	20
3e „	15
4e „	10
5e „	5
6e „	3

Ces coefficients seront multipliés par le nombre des pays de chaque classe, et la somme des produits ainsi obtenus fournira le nombre d'unités par lequel la dépense totale doit être divisée. Le quotient donnera le montant de l'unité de dépense.

Chacun des pays contractants désignera, au moment de son accession, la classe dans laquelle il désire être rangé.

Le Gouvernement de la Confédération suisse surveillera les dépenses du Bureau international, fera les avances nécessaires et établira le compte annuel, qui sera communiqué à toutes les autres Administrations.

14. La présente Convention sera soumise à des revisions périodiques, en vue d'y introduire les améliorations de nature à perfectionner le système de l'Union.

A cet effet, des Conférences auront lieu, successivement, dans l'un des pays contractants entre les Délégués desdits pays.

L'Administration du pays où doit siéger la Conférence préparera, avec le concours du Bureau international, les travaux de cette Conférence.

Le Directeur du Bureau international assistera aux séances des Conférences, et prendra part aux discussions sans voix délibérative.

15. Il est entendu que les pays contractants se réservent respectivement le droit de prendre séparément, entre eux, des arrangements particuliers pour la protection de la Propriété industrielle, en tant que ces arrangements ne contreviendraient point aux dispositions de la présente Convention.

16. Les pays qui n'ont point pris part à la présente Convention seront admis à y adhérer sur leur demande.

Cette adhésion sera notifiée par la voie diplomatique au Gouvernement de la Confédération suisse, et par celui-ci à tous les autres.

Elle emportera, de plein droit, accession à toutes les clauses et admission à tous les avantages stipulés par la présente Convention, et produira ses effets un mois après l'envoi de la notification faite par le Gouvernement de la Confédération suisse aux autres pays unionistes, à moins qu'une date postérieure n'ait été indiquée par le pays adhérent.

16*bis*. Les pays contractants ont le droit d'accéder en tout temps á la présente Convention pour leurs colonies, possessions, dépendances et protectorats, ou pour certains d'entre eux.

Ils peuvent à cet effet soit faire une déclaration générale par laquelle toutes leurs colonies, possessions, dépendances et protectorats sont compris dans l'accession, soit nommer expressément ceux qui y sont compris, soit se borner à indiquer ceux qui en sont exclus.

Cette déclaration sera notifiée par écrit au Gouvernement de la Confédération suisse, et par celui-ci à tous les autres.

Les pays contractants pourront, dans les mêmes conditions, dénoncer la Convention pour leurs colonies, possessions, dépendances et protectorats, ou pour certains d'entre eux.

17. L'exécution des engagements réciproques contenus dans la présente Convention est subordonnée, en tant que de besoin, à l'accomplissement des formalités et règles établies par les lois constitutionnelles de ceux des pays contractants qui sont tenus d'en provoquer l'application, ce qu'ils s'obligent à faire dans le plus bref délai possible.

17*bis*. La Convention demeurera en vigueur pendant un temps indéterminé, jusqu'à l'expiration d'une année à partir du jour où la dénonciation en sera faite.

Cette dénonciation sera adressée au Gouvernement de la Confédération suisse. Elle ne produira son effet qu'à l'égard du pays qui l'aura faite, la Convention restant exécutoire pour les autres pays contractants.

18. Le présent Acte sera ratifié, et les ratifications en seront déposées à Washington au plus tard le 1er avril 1913. Il sera mis à exécution, entre les pays qui l'auront ratifié, un mois après l'expiration de ce délai.

Cet Acte, avec son Protocole de clôture, remplacera, dans les rapports entre les pays qui l'auront ratifiée : la Convention de Paris du 20 mars 1883 ; le Protocole de clôture annexé à cet Acte ; le Protocole de Madrid du 15 avril 1891 concernant la dotation du Bureau international, et l'Acte additionnel de Bruxelles du 14 décembre 1900. Toutefois, les Actes précités resteront en vigueur dans les rapports avec les pays qui n'auront pas ratifié le présent Acte.

19. Le présent Acte sera signé en un seul exemplaire, lequel sera déposé aux archives du Gouvernement des Etats-Unis. Une copie certifiée sera remise par ce dernier à chacun des Gouvernements unionistes.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs ont signé le présent Acte.

Fait à Washington, en un seul exemplaire, le deux juin 1911.

Pour l'Allemagne :

HANIEL VON HAIMHAUSEN.

H. ROBOLSKI.

ALBERT OSTERRIETH.

Pour l'Autriche et pour la Hongrie :

L. Baron DE HENGELMUELLER, Ambassadeur d'Autriche-Hongrie.

Pour l'Autriche :
Dr. Paul Chevalier Beck de Mannagetta et Lerchenau, Chef de Section et Président de l'Office I. R. des Brevets d'invention.

Pour la Hongrie :
Elemér de Pompéry, Conseiller ministériel à l'Office Royal hongrois des Brevets d'invention.

Pour la Belgique :
J. Brunet.
Georges de Ro.
Capitaine.

Pour le Brésil :
R. de Lima e Silva.

Pour Cuba :
Antonio Martin Rivero.

Pour le Danemark :
J. Clan.

Pour la République Dominicaine :
Emilio C. Joubert.

Pour l'Espagne :
Juan Riaño y Gayangos.
J. Florez Posada.

Pour les Etats-Unis d'Amérique :
Edward Bruce Moore.
Melville Church.
Charles H. Duell.
Robt. H. Parkinson.
Frederick P. Fish.

Pour la France :
Pierre Lefèvre-Pontalis.
G. Breton.
Michel Pelletier.
Georges Maillard.

Pour la Grande-Bretagne :
A. Mitchell Innes.
A. E. Bateman.
W. Temple Franks.

Pour l'Italie :
Lazzaro Negrotto Cambiaso.
Emilio Venezian.
G. B. Ceccato.

Pour le Japon :
K. Matsui.
Morio Nakamatsu.

Pour les Etats-Unis du Mexique :
J. de las Fuentes.

Pour la Norvège :
Ludwig Aubert.

Pour les Pays-Bas :
Snyder van Wissenkerke.

Pour le Portugal :
J. F. H. M. da Franca, Vte. d'Alte.

Pour la Serbie :

Pour la Suède :
Albert Ehrensvärd.

Pour la Suisse :
P. Ritter.
W. Kraft.
Henri Martin.

Pour le Tunisie :
E. de Peretti de la Rocca.

Protocole de Clôture.

Au moment de procéder à la signature de l'Acte conclu à la date de ce jour, les Plénipotentiaires soussignés sont convenus de ce qui suit :

Ad article 1. Les mots „Propriété industrielle" doivant être pris dans leur acception la plus large ; ils s'étendent à toute production du domaine des industries agricoles (vins, grains, fruits, bestiaux, etc.), et extractives (minéraux, eaux minérales, etc.).

Ad article 2. (*a*) Sous le nom de brevets d'invention sont comprises les diverses espèces de brevets industriels admises par les législations des pays contractants, telle que brevets d'importation, brevets de perfectionnement, etc., tant pour les procédés que pour les produits.

(*b*) Il est entendu que la diposition de l'article 2 qui dispense les ressortissants de l'Union de l'obligation de domicile et d'établissement a un caractère interprétatif, et doit, par conséquent, s'appliquer à tous les droits nés en raison de la Convention du 20 mars 1883, avant la mise en vigueur du présent Acte.

(*c*) Il est entendu que les dispositions de l'article 2 ne portent aucune atteinte à la législation de chacun des pays contractants, en ce qui concerne la procédure suivie devant les tribunaux et la compétence de ces tribunaux, ainsi que l'élection de domicile ou la constitution d'un mandataire requises par les lois sur les brevets, les modèles d'utilité, les marques, etc.

Ad article 4. Il est entendu que, lorsqu'un dessin ou modèle industriel aura été déposé dans un pays en vertu d'un droit de priorité basé sur le dépôt d'un modèle d'utilité, le délai de priorité ne sera que celui que l'article 4 a fixé pour les dessins et modèles industriels.

Ad article 6. Il est entendu que la disposition du premier alinéa de l'article 6 n'exclut pas le droit d'exiger du déposant un certificat d'enregistrement régulier au pays d'origine, délivré par l'autorité compétente.

Il est entendu que l'usage des armoiries, insignes ou décorations publiques qui n'aurait pas été autorisé par les pouvoirs compétents, ou l'emploi des signes et poinçons officiels de contrôle et de garantie adoptés par un pays unioniste, peut être considéré comme contraire à l'ordre public dans le sens du No. 3 de l'article 6.

Ne seront, toutefois, pas considérées comme contraires à l'ordre public les marques qui contiennent, avec l'autorisation des pouvoirs compétents, la reproduction d'armoiries, de décorations ou d'insignes publics.

Il est entendu qu'une marque ne pourra être considérée comme contraire à l'ordre public pour la seule raison qu'elle n'est pas conforme à quelque disposition de la législation sur les marques, sauf le cas où cette disposition elle-même concerne l'ordre public.

Le présent Protocole de clôture, qui sera ratifié en même temps que l'Acte conclu à la date de ce jour, sera considéré comme faisant partie intégrante de cet Acte, et aura même force, valeur et durée.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires respectifs ont signé le présent Protocole.

Fait à Washington, en un seul exemplaire, le deux juin 1911.

HANIEL VON HAIMHAUSEN.
H. ROBOLSKI.
ALBERT OSTERRIETH.
L. Baron DE HENGELMUELLER.
Dr. PAUL CHEVALIER BECK DE MANNAGETTA ET LERCHENAU.
ELEMÉR DE POMPÉRY.
J. BRUNET.
GEORGES DE RO.
CAPITAINE.
R. DE LIMA E SILVA.
J. CLAN.
JUAN RIAÑO Y GAYANGOS.
J. FLOREZ POSADA.
EDWARD BRUCE MOORE.
MELVILLE CHURCH.
CHARLES H. DUELL.
FREDERICK P. FISH.
ROBT. H. PARKINSON.
EMILIO C. JOUBERT.
PIERRE LEFÈVRE-PONTALIS.
MICHEL PELLETIER.
G. BRETON.
GEORGES MAILLARD.
A. MITCHELL INNES.
A. E. BATEMAN.
W. TEMPLE FRANKS.
LAZZARO NEGROTTO CAMBIASO.
EMILIO VENEZIAN.
G. B. CECCATO.
K. MATSUI.
MORIO NAKAMATSU.
J. DE LAS FUENTES.
SNIJDER VAN WISSENKERKE.
J. F. H. M. DA FRANCA, VTE. D'ALTE.
ALBERT EHRENSVÄRD.
P. RITTER.
W. KRAFT.
HENRI MARTIN.
E. DE PERETTI DE LA ROCCA.
LUDWIG AUBERT.
ANTONIO MARTIN RIVERO.

UNION INTERNATIONALE
POUR LA PROTECTION DE LA PROPRIÉTÉ INDUSTRIELLE.

—

ARRANGEMENT DE MADRID *du* 14 *avril* 1891 *pour l'enregistrement international des marques de fabrique ou de commerce revisé à Bruxelles le* 14 *décembre* 1900 *et à Washington le* 2 *juin* 1911, *conclu entre l'Autriche, la Hongrie, la Belgique, le Brésil, Cuba, l'Espagne, la France, l'Italie, le Mexique, les Pays-Bas, le Portugal, la Suisse et la Tunisie.*

Les Soussignés, dûment autorisés par leurs Gouvernements respectifs, ont, d'un commun accord, arrêté le texte suivant, qui remplacera l'Arrangement signé à Madrid le 14 avril 1891 et l'Acte additionnel signé à Bruxelles le 14 décembre 1900, savoir :

Art. 1. Les sujets ou citoyens de chacun des pays contractants pourront s'assurer, dans tous les autres pays, la protection de leurs marques de fabrique ou de commerce acceptées au dépôt dans le pays d'origine, moyennant le dépôt desdites marques au Bureau international, à Berne, fait par l'entremise de l'Administration dudit pays d'origine.

2. Sont assimilés aux sujets ou citoyens des pays contractants les sujets ou citoyens des pays n'ayant pas adhéré au présent Arrangement qui, sur le territoire de l'Union restreinte constituée par ce dernier, satisfont aux conditions établies par l'article 3 de la Convention générale.

3. Le Bureau international enregistrera immédiatement les marques déposées conformément à l'article premier. Il notifiera cet enregistrement aux diverses Administrations. Les marques enregistrées seront publiées dans une feuille périodique éditée par le Bureau international, au moyen des indications con-

tenues dans la demande d'enregistrement et d'un cliché fourni par le déposant.

Si le déposant revendique la couleur à titre d'élément distinctif de sa marque, il sera tenu :

1°. De le déclarer, et d'accompagner son dépôt d'une mention indiquant la couleur ou la combinaison de couleurs revendiquée ;

2°. De joindre à sa demande des exemplaires de ladite marque en couleur, qui seront annexés aux notifications faites par le Bureau international. Le nombre de ces exemplaires sera fixé par le Règlement d'exécution.

En vue de la publicité à donner, dans les pays contractants, aux marques enregistrées, chaque Administration recevra gratuitement du Bureau international le nombre d'exemplaires de la susdite publication qu'il lui plaira de demander. Cette publicité sera considérée dans tous les pays contractants comme pleinement suffisante, et aucune autre ne pourra être exigée du déposant.

4. A partir de l'enregistrement ainsi fait au Bureau international, la protection de la marque dans chacun des pays contractants sera la même que si cette marque y avait été directement déposée.

Toute marque enregistrée internationalement dans les quatre mois qui suivent la date du dépôt dans le pays d'origine, jouira du droit de priorité établi par l'article 4 de la Convention générale.

4*bis*. Lorsqu'une marque, déjà déposée dans un ou plusieurs des pays contractants, a été postérieurement enregistrée par le Bureau international au nom du même titulaire ou de son ayant cause, l'enregistrement international sera considéré comme substitué aux enregistrements nationaux antérieurs, sans préjudice des droits acquis par le fait de ces derniers.

5. Dans les pays où leur législation les y autorise, les Administrations auxquelles le Bureau international notifiera l'enregistrement d'une marque, auront la faculté de déclarer que la protection ne peut être accordée à cette marque sur leur territoire. Un tel refus ne pourra être opposé que dans les conditions qui s'appliqueraient, en vertu de la Convention générale, à une marque déposée à l'enregistrement national.

Elles devront exercer cette faculté dans le délai prévu par leur loi nationale, et, au plus tard, dans l'année de la notification prévue par l'article 3, en indiquant au Bureau international leurs motifs de refus.

Ladite déclaration, ainsi notifiée au Bureau international, sera par lui transmise sans délai à l'Administration du pays d'origine et au propriétaire de la marque. L'intéressé aura les mêmes moyens de recours que si la marque avait été par lui directement déposée dans le pays où la protection est refusée.

5*bis*. Le Bureau international délivrera à toute personne qui en fera la demande, moyennant une taxe fixée par le Règlement d'exécution, une copie des mentions inscrites dans le Registre relativement à une marque déterminée.

6. La protection résultant de l'enregistrement au Bureau international durera 20 ans à partir de cet enregistrement, mais ne pourra être invoquée en faveur d'une marque qui ne jouirait plus de la protection légale dans le pays d'origine.

7. L'enregistrement pourra toujours être renouvelé suivant les prescriptions des articles 1 et 3.

Six mois avant l'expiration du terme de protection, le Bureau international donnera un avis officieux à l'Administration du pays d'origine et au propriétaire de la marque.

8. L'Administration du pays d'origine fixera à son gré, et percevra à son profit, une taxe qu'elle réclamera du propriétaire de la marque dont l'enregistrement international est demandé. A cette taxe s'ajoutera un émolument international de cent francs pour la première marque, et de cinquante francs pour chacune des marques suivantes, déposées en même temps par le même propriétaire. Le produit annuel de cette taxe sera réparti par parts égales entre les pays contractants par les soins du Bureau international, après déduction des frais communs nécessités par l'exécution de cet Arrangement.

8*bis*. Le propriétaire d'une marque internationale peut toujours renoncer à la protection dans un ou plusieurs des pays contractants, au moyen d'une déclaration remise à l'Administration du pays d'origine de la marque, pour être communiquée au Bureau international, qui la notifiera aux pays que cette renonciation concerne.

9. L'Administration du pays d'origine notifiera au Bureau international les annulations, radiations, renonciations, transmissions et autres changements qui se produiront dans la propriété de la marque.

Le Bureau international enregistrera ces changements, les notifiera aux Administrations des pays contractants, et les publiera aussitôt dans son journal.

On procédera de même lorsque le propriétaire de la marque demandera à réduire la liste des produits auxquels elle s'applique.

L'addition ultérieure d'un nouveau produit

à la liste ne peut être obtenue que par un nouveau dépôt effectué conformément aux prescriptions de l'article 3. A l'addition est assimilée la substitution d'un produit à un autre.

9bis. Lorsqu'une marque inscrite dans le Registre international sera transmise à une personne établie dans un pays contractant autre que le pays d'origine de la marque, la transmission sera notifiée au Bureau international par l'Administration de ce même pays d'origine. Le Bureau international enregistrera la transmission et, après avoir reçu l'assentiment de l'Administration à laquelle ressortit le nouveau titulaire, il la notifiera aux autres Administrations et la publiera dans son journal.

La présente disposition n'a point pour effet de modifier les législations des pays contractants qui prohibent la transmission de la marque sans la cession simultanée de l'établissement industriel ou commercial dont elle distingue les produits.

Nulle transmission de marque inscrite dans le Registre international, faite au profit d'une personne non établie dans l'un des pays contractants, ne sera enregistrée.

10. Les Administrations règleront d'un commun accord les détails relatifs à l'exécution du présent Arrangement.

11. Les pays de l'Union pour la protection de la propriété industrielle qui n'ont pas pris part au présent Arrangement seront admis à y adhérer sur leur demande, et dans la forme prescrite par la Convention générale.

Dès que le Bureau international sera informé qu'un pays ou une de ses colonies a adhéré au présent Arrangement, il adressera à l'Administration de ce pays, conformément à l'article 3, une notification collective des marques qui, à ce moment, jouissent de la protection internationale.

Cette notification assurera, par elle-même, auxdites marques le bénéfice des précédentes dispositions sur le territoire du pays adhérent, et fera courir le délai d'un an pendant lequel l'Administration intéressée peut faire la déclaration prévue par l'article 5.

12. Le présent Arrangement sera ratifié, et les ratifications en seront déposées à Washington au plus tard le 1er avril 1913.

Il entrera en vigueur un mois à partir de l'expiration de ce délai, et aura la même force et durée que la Convention générale.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires respectifs ont signé le présent Arrangement.

Fait à Washington, en un seul exemplaire, le deux juin 1911.

Pour l'Autriche et pour la Hongrie :
L. Baron DE HENGELMUELLER, Ambassadeur d'Autriche-Hongrie.

Pour l'Autriche :
Dr. Paul Chevalier Beck de Mannagetta et Lerchenau, Chef de Section et Président de l'Office I. R. des Brevets d'invention.

Pour la Hongrie :
Elemér de Pompéry, Conseiller ministériel à l'Office Royal hongrois des Brevets d'invention.

Pour la Belgique :
J. Brunet.
Georges de Ro.
Capitaine.

Pour le Brésil :
R. de Lima e Silva.

Pour Cuba :
Antonio Martin Rivero.

Pour l'Espagne :
Juan Riaño y Gayangos.
J. Florez Posada.

Pour la France :
Pierre Lefèvre-Pontalis.
G. Breton.
Michel Pelletier.
Georges Maillard.

Pour l'Italie :
Lazzaro Negrotto Cambiaso.
Emilio Venezian.
G. B. Ceccato.

Pour le Mexique :
J. de las Fuentes.

Pour les Pays-Bas :
Snijder van Wissenkerke.

Pour le Portugal :
J. F. H. M. da Franca, Vte. d'Alte.

Pour la Suisse :
P. Ritter.
W. Kraft.
Henri Martin.

Pour la Tunisie :
E. de Peretti de la Rocca.

---

19 *Maart* 1913. Wet, nopens bescherming van handels- en fabrieksmerken binnen de ressorten van consulaire ambtenaren, die overeenkomstig artikel 1 *c* der wet van 25 Juli 1871 (*Staatsblad* nº. 91) rechtsmacht uitoefenen. S. 105.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1912/1913, nº. 199, 1—6.
Hand. id. 1912/1913, *bladz.* 2598.
Hand. 1e *Kamer* 1912/1913 *bladz.* 438, 482.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de bescherming van handels- en fabrieksmerken binnen de ressorten van consulaire ambtenaren, die overeenkomstig artikel 1c der wet van 25 Juli 1871 (*Staatsblad* nº. 91) rechtsmacht uitoefenen, nader moet worden geregeld:

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Binnen het ressort van consulaire ambtenaren die overeenkomstig artikel 1c der wet van 25 Juli 1871 (*Staatsblad* nº. 91) rechtsmacht uitoefenen, komt het recht tot uitsluitend gebruik van een merk ter onderscheiding van iemands fabrieks- of handelswaren van die van anderen toe aan dengene te wiens name dat merk hier te lande is ingeschreven, overeenkomstig artikel 5 of artikel 8 der Merkenwet, indien de inschrijver is Nederlandsch onderdaan of onderdaan eener Mogendheid, die ten opzichte van de erkenning en de bescherming van handels- en fabrieksmerken in exterritoriale landen heeft verklaard tegenover Nederland wederkeerigheid in acht te nemen.

Het in het eerste lid van dit artikel bedoelde recht zal aan onderdanen eener Mogendheid die verklaard heeft alleen rechtstreeks ingeschreven merken te erkennen en te beschermen, toekomen indien hun merk is ingeschreven overeenkomstig artikel 5 der Merkenwet.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Oberursel, den 19den Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

(*Uitgeg.* 9 *April* 1913.)

—

19 *Maart* 1913. WET, houdende aanvulling der Loterijwet 1905. S. 106.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1912/1913, nº. 188, 1—6.

Hand. id. 1912/1913, *bladz.* 2600—2604.

Hand. 1e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 439, 482.

WIJ WILHELMINA, ENZ.... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is door eene aanvulling der Loterijwet 1905 de handhaving dier wet meer doeltreffend te verzekeren;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Aan artikel 6 der Loterijwet 1905 wordt een derde lid toegevoegd, luidende:

„De vernietiging van in beslag genomen aandeelen in de loterij of van andere geschriften, waarmede het strafbaar feit is gepleegd, kan in het vonnis worden gelast."

2. Na artikel 8 van de Loterijwet 1905 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

„*Artikel 8bis.* Met het opsporen van de feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de ambtenaren aangewezen bij artikel 8 van het Wetboek van Strafvordering, belast de marechaussee en alle andere ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie.

Deze ambtenaren zijn te allen tijde bevoegd in beslag te nemen en ter inbeslagneming de uitlevering te vorderen van al hetgeen kan dienen tot bewijs, van al hetgeen redelijkerwijs vermoed kan worden bestemd te zijn geweest of gediend te hebben tot het plegen van eene overtreding dezer wet, alsmede van alle voorwerpen, welke door middel van eene overtreding dezer wet zijn verkregen.

Zij hebben te allen tijde vrijen toegang tot alle plaatsen, waar redelijkerwijs vermoed kan worden, dat eene overtreding dezer wet wordt gepleegd.

Wordt hun de toegang geweigerd, dan verschaffen zij zich dien desnoods met inroeping van den sterken arm.

Is de plaats tevens eene woning of alleen door eene woning toegankelijk, dan treden zij deze tegen den wil des bewoners niet binnen dan op bijzonderen schriftelijken last van den burgemeester.

Van dit binnentreden wordt door hen procesverbaal opgemaakt, dat binnen tweemaal vier en twintig uren aan den ingezetene, wiens woning is binnengetreden, in afschrift wordt medegedeeld."

3. Deze wet treedt in werking op den dag harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Oberursel, den 19den Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie ad interim,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 2 *April* 1913.)

—

19 *Maart* 1913. WET, tot nadere wijziging van de wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* nº. 61), regelende de uitoefening der artsenijbereidkunst, zooals die wet is gewijzigd bij de wetten van 15 April 1886 (*Staatsblad* nº. 64), 21 Juni 1901 (*Staatsblad* nº. 157) en 5 Juni 1905 (*Staatsblad* nº. 157). S. 107.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1911/1912, nº. 138, 1—7.

Hand. id. 1912/1913, *bladz.* 2616.

Hand. 1e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 482, 627.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de sluiting van apotheken op Zondagen en daarmede gelijk gestelde dagen mogelijk te maken;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Eenig artikel.

De wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* nº. 61), regelende de uitoefening der artsenijbereidkunst, zooals die wet is gewijzigd bij de wetten van 15 April 1886 (*Staatsblad* nº. 64), 21 Juni 1901 (*Staatsblad* nº. 157) en 5 Juni 1905 (*Staatsblad* nº. 157), wordt nader gewijzigd als volgt:

1º. Aan artikel 3 worden toegevoegd vier leden, luidende als volgt:

„De apotheek mag echter gesloten zijn op een of meer Zondagen, of daarmede gelijkgestelde dagen, mits de inspecteur, krachtens de Gezondheidswet belast met het toezigt op de handhaving der wettelijke bepalingen op de uitoefening der artsenijbereidkunst, daartoe schriftelijk verlof heeft verleend. Met Zondagen worden ten deze gelijkgesteld de Christelijke tweede Paasch- en Pinksterdagen, de beide Kerstdagen en de Hemelvaartsdag.

Ten aanzien van eene apotheek, gehouden door een apotheker, die behoort tot een kerkgenootschap, dat den wekelijkschen rustdag niet op Zondag viert, treden in de plaats van den Zondag en de daarmede gelijk gestelde dagen de dagen, die door dat kerkgenootschap zijn aangenomen als wekelijkschen rustdag en als kerkelijke feestdagen.

De inspecteur verleent dat verlof, indien er naar zijn oordeel voldoende gelegenheid tot het verkrijgen van geneesmiddelen zal bestaan.

Bij algemeenen maatregel van bestuur kunnen gevallen worden aangewezen, waarin de inspecteur gehouden is het verlof te verleenen.

De inspecteur is steeds bevoegd, een verlof op grond van gewijzigde omstandigheden in te trekken."

2º. Artikel 25, eerste lid, wordt gelezen als volgt:

„De apotheken zijn, behalve op de tijden, gedurende welke zij krachtens artikel 3 gesloten mogen zijn, van des morgens 7 tot des avonds 9 uur toegankelijk voor den hoofdinspecteur en den inspecteur."

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Oberursel, den 19den Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 5 *April* 1913.)

19 *Maart* 1913. WET, houdende wijziging van de wet tot regeling der personeele belasting. S. 108.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1911/1912, nº. 219, 1—4; 1912/1913, nº. 47, 1—4.

Hand. id. 1912/1913, *bladz.* 2636—2639, 2641—2646.

Hand. 1e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 438, 482, 483.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het gewenscht is enkele bepalingen der wet tot regeling der personeele belasting te wijzigen, teneinde de logementhouders en de verhuurders van gemeubelde woningen op badplaatsen e. d. eenigszins te gemoet te komen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In de wet van 16 April 1896 (*Staatsblad* nº. 72) tot regeling der personeele belasting, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 6 December 1909 (*Staatsblad* nº. 381), wordt artikel 11, § 2, gelezen:

„De huurwaarde van perceelen en gedeelten van perceelen, uitsluitend dienende tot uitoefening van het bedrijf van logementhouder, tot uitoefening van het bedrijf van verhuurder van gemeubelde woningen niet vallende onder artikel 33, § 1, tot winkel of lokaal tot uitstalling, wordt slechts voor een derde als belastbare huurwaarde aangemerkt.

Als te dienen tot uitoefening van het bedrijf van logementhouder, worden alleen beschouwd de inrichtingen, waar doorgaans voor reizigers gelegenheid is tot logies per nacht.

De vermindering van huurwaarde ten behoeve van verhuurders van gemeubelde woningen is slechts toepasselijk op de woningen, welke op badplaatsen, lust- of ontspanningsoorden doorgaans niet dan gedurende een korten tijd van het jaar worden verhuurd."

2. In artikel 17, § 3, wordt in plaats van: „voor de helft" gelezen: „voor een derde".

3. Deze wet treedt in werking op 1 Januari 1914.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Oberursel, den 19den Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 8 *April* 1913.)

19 *Maart* 1913. WET, tot aanvulling der middelen ter goedmaking van de uitgaven, begrepen in de Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 109.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat de toestand van 's Lands financiën, in afwachting van de totstandkoming van maatregelen van duurzamen aard tot versterking der middelen, alsnog maatregelen van tijdelijken aard vordert en dat te dien einde eene aanvulling noodig is van de middelen ter goedmaking van de uitgaven begrepen in de Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Er worden geheven tien opcenten op:

a. de aanslagen in de belasting op bedrijfsen andere inkomsten, over het belastingjaar loopende van 1 Mei 1913 tot en met 30 April 1914, op te leggen aan de sub *a* en *c—k* van artikel 1 der wet op die belasting bedoelde belastingplichtigen, alsmede aan de sociëteiten;

b. de aanslagen in de belasting op bedrijfsen andere inkomsten op te leggen aan de sub *b* van artikel 1 der wet op die belasting bedoelde belastingplichtigen, behalve de sociëteiten, wegens uitdeelingen als bedoeld in artikel 5, § 1, dier wet, betrekking hebbende op een boekjaar, welks einde valt in het hiervoren sub *a* genoemde belastingjaar;

c. de aanslagen in de vermogensbelasting over het belastingjaar, loopende van 1 Mei 1913 tot en met 30 April 1914.

2. Van de opbrengst wegens de volgens het voorafgaande artikel geheven opcenten wordt $^2/_3$ toegevoegd aan de middelen ter goedmaking van de uitgaven, begrepen in de Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Oberursel, den 19den Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 9 *April* 1913.)

—

19 *Maart* 1913. WET, tot aanvulling van artikel 88 der Suikerwet. S. 110.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat aanvulling van artikel 88 der Suikerwet wenschelijk is;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Aan artikel 88 der Suikerwet (wet van 29 Januari 1897, *Staatsblad* nº. 63, gewijzigd bij die van 24 Juli 1903, *Staatsblad* nº. 248) wordt het volgende toegevoegd:

§ 3. Wij behouden Ons mede voor, bij algemeenen maatregel van bestuur, onder de noodige voorzieningen, vrijdom te verleenen van den accijns voor suiker, gebezigd voor het vervaardigen van bier.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Oberursel, den 19den Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 2 *April* 1913.)

—

19 *Maart* 1913. WET, houdende goedkeuring van eene ruiling van aan den Staat behoorenden grond op de Boven Heyplaat onder *Charlois*, tegen het aan de Rotterdamsche Droogdok-Maatschappij behoorende deel der Beneden Heyplaat onder *Charlois* en *Pernis*. S. 111.

—

19 *Maart* 1913. WET, tot goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de gemeente *Venlo* van de voormalige portierswoning bij de Roermondsche Poort te *Venlo* kadastraal bekend sectie I, nº. 2471, groot 44 centiaren. S. 112.

—

19 *Maart* 1913. BESLUIT, houdende regeling van de vrijwillige hulpverleening aan zieke en gewonde personen, behoorende tot de legers of vloten van oorlogvoerende mogendheden. S. 113.

WIJ WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onze Ministers van Oorlog en van Marine a. i. van den 4den Januari 1913, 1ste Afd., nº. 4, en van 11 Januari 1913, Bureau B, nº. 51;

Overwegende,

dat bij het tractaat, te Genève gesloten op den 6den Juli 1906, en goedgekeurd bij de Wet van 25 Mei 1908 (*Staatsblad* nº. 152) zijn vastgesteld de voorwaarden waaronder door personeel van vrijwillige vereenigingen tot hulpbetoon medewerking mag worden verleend aan den militairen geneeskundigen dienst, ten einde mede de bescherming volgens het Tractaat te kunnen genieten; dat het noodzakelijk is ter zake bepalingen te maken, zoowel om eenheid te waarborgen in die vrijwillige hulpverleening in tijd van oorlog, als om de richtige uitvoering daarvan door eene doelmatige voorbereiding in tijd van vrede te verzekeren; dat daartoe het Koninklijk besluit van 2 April 1909 (*Staatsblad* nº. 90*a*), gewijzigd bij het Koninklijk Besluit van 26 Augustus 1912 (*Staatsblad*

n°. 281) betrekkelijk de vereeniging tot vrijwillige hulp het Nederlandsche Roode Kruis wijziging en aanvulling behoeft;

Gezien het Koninklijk Besluit van 27 Maart 1912, N°. 31, waarbij de Commenderij Nederland der Johanniter Orde en de Nederlandsche Afdeeling der Ridders van Malta zijn gemachtigd om in tijd van oorlog hulp te verleenen aan gewonden en zieken, behoorende tot de legers van oorlogvoerende mogendheden;

Den Raad van State gehoord, advies van 11 Februari 1913, N°. 26:

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Oorlog en van Marine a. i. van 1 Maart 1913, Iste Afd., n°. 168, en van 13 Maart 1913, Bureau B, n°. 66;

Hebben goedgevonden en verstaan, met intrekking van voormelde Koninklijke Besluiten te bepalen.

Art. 1. Vereenigingen, welke hulpbetoon aan zieken en gewonden ten doel hebben, kunnen door Ons als zoodanig worden erkend en toegelaten tot vrijwillige hulpverleening aan zieke en gewonde personen, behoorende tot de legers of vloten van oorlogvoerende mogendheden.

2. De bestaande vereenigingen het Nederlandsche Roode Kruis, de Commenderij Nederland der Johanniter Orde en de Nederlandsche Afdeeling der Ridders van Malta, welke volgens hare statuten dit doel beoogen, worden beschouwd ingevolge art. 1 te zijn erkend en toegelaten, onder de te haren aanzien in dit Besluit gestelde bepalingen.

3. Afgescheiden van de omschrijving van het doel der in art. 2 genoemde vereeniging het Nederlandsche Roode Kruis in hare statuten, rust op haar de verplichting:

I. in vredestijd:

a. maatregelen te treffen, strekkende om de vrijwillige hulpverleening in het algemeen ten tijde van oorlog aan haar doel te doen beantwoorden;

b. de noodige voorbereidingen te treffen, om, ten tijde van oorlog vertrouwd en geoefend personeel, geneeskundige inrichtingen en doelmatig transport- en verplegingsmaterieel beschikbaar te kunnen stellen en een informatiebureau voor zieken en gewonden in werking te doen treden;

c. zooveel mogelijk mede te werken tot leniging van den nood bij rampen in het binnen- of het buitenland, dan wel bij oorlog tusschen buitenlandsche mogendheden;

d. zich te wijden aan zoodanig maatschappelijk werk dat de belangstelling in haar streven levendig gehouden, haar bloei bevorderd en medegewerkt worde tot het vormen van kapitaal en tot het verkrijgen van de noodige hulpmiddelen.

II. in geval van mobilisatie:

a. de algemeene leiding van de vrijwillige hulpverleening op zich te nemen op de wijze, als in art. 15 aangegeven;

b. in werking te brengen en te houden een informatiebureau voor zieken en gewonden.

4. Afgescheiden van de omschrijving van het doel der in artikel 2 genoemde vereenigingen de Commenderij Nederland der Johanniter Orde en de Nederlandsche Afdeeling der Ridders van Malta in hare statuten, rust op haar de verplichting:

I. in vredestijd:

a. maatregelen te treffen, strekkende om de vrijwillige hulpverleening in het algemeen ten tijde van oorlog aan haar doel te doen beantwoorden;

b. de noodige voorbereidingen te treffen, om, ten tijde van oorlog vertrouwd en geoefend personeel, geneeskundige inrichtingen en doelmatig transport- en verplegingsmaterieel beschikbaar te kunnen stellen;

c. zich te wijden aan zoodanig maatschappelijk werk, dat de belangstelling in haar streven levendig gehouden, haar bloei bevorderd en medegewerkt worde tot het vormen van kapitaal en tot het verkrijgen van de noodige hulpmiddelen;

d. de inlichtingen te geven die het hoofdcomité van het Nederlandsche Roode Kruis behoeft om de aan deze vereeniging opgelegde verplichtingen te kunnen nakomen;

e. mede te werken in tijd van vrede bij de in art. 3 onder I*a* genoemde maatregelen, strekkende om de vrijwillige hulpverleening ten tijde van oorlog aan haar doel te doen beantwoorden;

II. in geval van mobilisatie:

zich te onderwerpen aan de ingevolge art. 3 onder II*a* door het Nederlandsche Roode Kruis uit te oefenen algemeene leiding van de vrijwillige hulpverleening.

5. De in artikel 2 genoemde vereeniging het Nederlandsche Roode Kruis wordt bestuurd door een Hoofdcomité, dat zijn zetel heeft te 's Gravenhage, en in hetwelk mede zullen zitting hebben één afgevaardigde van de Commenderij Nederland der Johanniter Orde en één afgevaardigde van de Nederlandsche Afdeeling der Ridders van Malta.

6. De leden van het Hoofdcomité alsmede de Voorzitter, de secretaris en de adjunct-secretaris daarvan worden door Ons benoemd

voor den tijd van vijf jaren; zij zijn herbenoembaar.

De afgevaardigden in genoemd comité van de Johanniter- en Malthezer Orde worden door Ons op dezelfde wijze benoemd op voordracht van het Convent en het Kapittel dier Vereenigingen.

7. Het hoofdcomité benoemt een zijner leden tot ondervoorzitter en een tot penningmeester.

8. De voorzitter en de leden van het hoofdcomité verrichten hunne werkzaamheden als zoodanig gratis. De secretaris van het hoofdcomité geniet van Rijkswege eene toelage, waarvan het bedrag door Ons wordt vastgesteld.

Het Rijk voorziet zooveel mogelijk in de lokalen en bureaubehoeften, voor de werkzaamheden van het hoofdcomité vereischt.

9. In alle gemeenten van het Rijk, alsmede in de koloniën en bezittingen des Rijks in andere werelddeelen, kunnen afdeelingen van het Nederlandsche Roode Kruis worden opgericht.

De bedoelde afdeelingen kunnen geheel of gedeeltelijk uit vrouwen bestaan.

Voor bepaalde gewesten kunnen door Ons Commissarissen worden benoemd.

10. Andere vereenigingen dan de in art. 2 genoemde, welke ingevolge art. 1 zijn erkend en toegelaten, zijn verplicht binnen een jaar na hare erkenning en toelating zich bij de vereeniging het Nederlandsche Roode Kruis aan te sluiten.

Is binnen den gestelden termijn aan deze verplichting niet voldaan, dan wordt de erkenning en toelating ingetrokken.

11. De bij art. 10 bedoelde aansluiting verplicht de aangesloten vereeniging tot:

a. het geven van inlichtingen die het hoofdcomité behoeft om de aan het Nederlandsche Roode Kruis opgelegde verplichtingen te kunnen nakomen;

b. onderwerping in geval van mobilisatie aan de ingevolge art. 3 onder II*a*, door het Nederlandsche Roode Kruis uit te oefenen algemeene leiding van de vrijwillige hulpverleening;

c. medewerking in tijd van vrede bij de in art. 3 onder I*a* genoemde maatregelen, strekkende om de vrijwillige hulpverleening ten tijde van oorlog aan haar doel te doen beantwoorden.

Wordt aan de in het voorgaande lid omschreven verplichting niet voldaan, dan kan de erkenning en toelating van de aangesloten vereeniging ingetrokken worden.

12. De medewerking in tijd van vrede, bedoeld in art. 11 onder *c*, wordt door het hoofdcomité van het Nederlandsche Roode Kruis geregeld in overleg met de besturen van de aangesloten vereenigingen.

13. De door de erkende en toegelaten vereenigingen te verleenen hulp aan zieke en gewonde personen, behoorende tot de legers of vloten van oorlogvoerende mogendheden geschiedt:

1°. *in geval van een oorlog, waarbij* Nederland *betrokken is*, in aansluiting aan de geneeskundige diensten der land- en zeemacht;

2°. *in geval van oorlog waarbij* Nederland *niet betrokken is*, nadat daartoe de Koninklijke machtiging is gevraagd en verkregen en nadat door de Regeering van den oorlogvoerenden Staat die hulp is aanvaard.

Hulp alleen door toezending van geld of van goederen, die ten allen tijde onmiddellijk hier te lande in voldoende hoeveelheid kunnen verkregen worden, kan zonder die machtiging en aanvaarding worden verleend.

14. De sub 1°. van art. 13 bedoelde aansluiting wordt reeds in tijd van vrede zooveel mogelijk door het Nederlandsche Roode Kruis voorbereid en geregeld.

Tot dat doel wordt het volgende bepaald:

De Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht en de Inspecteur van den geneeskundigen dienst der zeemacht zijn, krachtens hun ambt lid van het hoofdcomité.

Zij nemen deel aan zijne beraadslagingen, werkzaamheden en besluiten, verstrekken daarbij de gewenschte inlichtingen over de organisatie en andere aangelegenheden betreffende de strijdkrachten te land en te water en den geneeskundigen dienst en treden op als vertegenwoordigers der Regeering bij het voorbereiden en het nemen van maatregelen ter verkrijging van de sub 1°. van art. 13 bedoelde aansluiting en wijders in het geval van verstrekking van hulp, als bedoeld sub 2°. van art. 13.

Zij zijn tevens bevoegd om het hoofdcomité gelegenheid te geven, zich op de hoogte te stellen van het materieel, waarover de militaire geneeskundige dienst voor de vervulling van zijn taak in oorlogstijd kan beschikken.

Zij ontvangen steeds, op hun verzoek, van het hoofdcomité de voor hen gewenschte inlichtingen omtrent het personeel, waarover het Nederlandsche Roode Kruis en de daarbij aangesloten vereenigingen beschikken of in tijd van oorlog beschikking zullen verkrijgen, alsmede omtrent de hoeveelheid en den aard van het beschikbare materieel, en zijn bevoegd het

materieel van het Nederlandsche Roode kruis en de daarbij aangesloten vereenigingen, zoo dikwijls hun dit noodig voorkomt, in oogenschouw te nemen en de oefeningen van het personeel bij te wonen.

In den loop van het eerste kwartaal van elk jaar worden door het Hoofdcomité mededeelingen gedaan aan Onze Ministers van Oorlog en Marine betreffende het personeel en het materieel, dat het Nederlandsche Roode Kruis en de daarbij aangesloten vereenigingen, op het tijdstip der mededeeling, beschikbaar hebben, benevens van het personeel, dat zich heeft opgegeven om in tijd van oorlog voor het verleenen van hulp beschikbaar te zijn.

15. In geval van mobilisatie wordt aan den Staf van den Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht, aan het Hoofdkwartier van het Veldleger, aan de Staven der Divisiën en zoo noodig ook aan de hoofdkwartieren van de liniën en stellingen een gedelegeerde van het Nederlandsche Roode Kruis toegevoegd.

De gedelegeerde, toegevoegd aan den Staf van den Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht, aan het Hoofdkwartier, moet lid zijn van het Hoofdcomité, draagt den titel van Hoofdcommissaris van het Nederlandsche Roode Kruis en heeft onder toezicht van den Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht, de algemeene leiding van de vrijwillige ziekenverpleging voor Land- en Zeemacht.

De gedelegeerde, toegevoegd aan het Hoofdkwartier van het Veldleger, moet lid zijn van het Hoofdcomité, draagt den titel van Eerste Commissaris van het Nederlandsche Roode Kruis bij het Veldleger en heeft, onder den Chef van den Geneeskundigen Dienst bij het Veldleger, de algemeene leiding van de vrijwillige ziekenverpleging daarbij.

De overige gedelegeerden dragen den titel van Commissaris van het Nederlandsche Roode Kruis bij..... (b.v. de 1ste Divisie, of: in de Stelling van Amsterdam, enz.). Zij worden bij voorkeur gekozen uit de leden van het Hoofdcomité, uit de leden der Johanniter- en Malthezer Orde, of uit het bestuur eener plaatselijke afdeeling van het Nederlandsche Roode Kruis. Zij hebben onder den Chef van den Geneeskundigen Dienst van het onderdeel, waarbij zij in functie zijn, de algemeene leiding van de vrijwillige ziekenverpleging daarbij.

De Hoofdcommissaris en de Eerste Commissaris bij het Veldleger worden steeds in vredestijd door Ons benoemd.

16. Het teeken, ingesteld bij artikel 18 van het Tractaat van 6 Juli 1906 — goedgekeurd bij de Wet van 25 Mei 1908 (*Staatsblad* nº. 152) — bestaande in een rood kruis op een witten grond, is ook het onderscheidingsteeken van het Nederlandsche Roode Kruis.

Voormeld onderscheidingsteeken mag, ingevolge Artt. 23 en 27 van dat Tractaat, zoowel in tijd van vrede als in dien van oorlog, worden gebruikt door de leden van die vereeniging, mits niet voor handelsdoeleinden; door de leden van andere vereenigingen, erkend en toegelaten volgens art. 1 van dit besluit, alleen dan, wanneer zij gezamenlijk met de eerstgenoemden optreden.

In oorlogstijd zijn alle leden der erkende en toegelaten vereenigingen, die zich verbonden hebben om bij eene op voet van oorlog gebrachte krijgsmacht dienst te doen tot het verzorgen van zieken en gewonden, verplicht, zoolang zij als zoodanig in functie zijn, het onderscheidingsteeken, verstrekt en gestempeld door den Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der Landmacht, te dragen op een witten band, vastgehecht aan den linkerarm, en moeten zij bovendien voorzien zijn van een eveneens door voormelde autoriteit verstrekt identiteitsbewijs, indien zij niet de militaire uniform of de velduniform van de Johanniter- en Malthezer Orde, welke door Ons bij afzonderlijk besluit wordt vastgesteld, dragen.

Ingevolge Art. 3 der Wet van 7 Januari 1911 (*Staatsblad* Nº. 5) is bedoeld personeel, gedurende den tijd van zijn dienstverband, onderworpen aan de militaire wetten en reglementen.

17. Het bovenbedoelde roode kruis op een witten grond wordt van wege het hoofdcomité of de besturen van afdeelingen der vereeniging het Nederlandsche Roode Kruis als merk van herkomst, op de ten dienste der gewonden van hen uitgaande goederen of op de verpakking daarvan geplaatst.

Onze Ministers van Oorlog en van Marine zijn belast met de uitvoering van dit Besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onze Ministers van Buitenlandsche Zaken, van Binnenlandsche Zaken, van Justitie, van Koloniën en van Landbouw, Nijverheid en Handel, aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer, en dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst.

Oberursel, den 19den Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) H. COLIJN.

De Minister van Marine a. i.,

(*get.*) H. COLIJN.

(*Uitgeg.* 10 *April* 1913.)

20 *Maart* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende het berekenen van vacaties.

Het is eenige malen voorgekomen, dat personen lid waren van meer dan ééne examencommissie, die terzelfdertijd vergaderen. Daardoor heeft het geval zich voorgedaan, dat voor denzelfden examendag meer dan ééne vacatie werd in rekening gebracht.

In beginsel moet ik bezwaar maken dergelijke declaratiën goed te keuren. Het komt mij echter voor, dat het beter ware dergelijke quaesties te voorkomen, dan later op vermindering der declaratiën te moeten aandringen.

Daarom heb ik besloten als regel te stellen, dat aan leden van examen-commissiën de verplichting wordt opgelegd geene zitting te nemen in andere commissiën, die terzelfdertijd vergaderen. Van dien regel zal alleen dan *door mij* worden afgeweken, wanneer mocht blijken, dat zonder bezwaar vrijstelling kan worden verleend. Doch ook in dat geval, zal niet dubbel gedeclareerd mogen worden.

In verband hiermede wensch ik als 2den regel te stellen, dat voor het vervullen der werkzaamheden in de ochtend- en middaguren, slechts ééne vacatie mag worden in rekening gebracht en wel het hoogste bedrag.

Mochten er in de avonduren ook werkzaamheden worden verricht, dan kan slechts de helft van het vacatiegeld, dat voor die commissie is vastgesteld, worden gedeclareerd.

Ik heb de eer U te verzoeken het bovenstaande steeds tijdig mede te deelen aan hem of haar, die door U benoemd wordt tot lid eener Commissie, aan wie wordt opgedragen het afnemen der eind-examens voor de hoogere burgerscholen met 5-jarigen cursus.

(W. v. D. B. A.)

—

22 *Maart* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende de zitting van het hoofdstembureau in verband met de verkiezing van leden van den raad der gemeente Schoterland.

De Minister van Binnenlandsche Zaken;

Gehoord Gedeputeerde Staten van Friesland;

Gelet op art. 93, 3de lid, en art. 128 der Kieswet;

Heeft goedgevonden:

1°. enz.

2°. te bepalen, dat in de drie kiesdistricten der gemeente Schoterland voor de verkiezing van leden van den raad dier gemeente de zitting van het hoofdstembureau tot het vaststellen van den uitslag der verkiezing gehouden wordt onmiddellijk na afloop van de werkzaamheid bedoeld in artikel 92, eerste zinsnede, der Kieswet.

's Gravenhage, 22 Maart 1913.

Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal, (*get.*) J. B. KAN.

—

25 *Maart* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

Art. 47 van de Verordening op het rijden te Utrecht, het gebruik verbiedende van rijwielen door meer personen dan waarvoor zij bestemd zijn, en dus niet de inrichting maar eene bepaalde wijze van gebruikmaking betreffende, geeft eene regeling omtrent een punt, waaromtrent noch in de Motor- en Rijwielwet, noch in het Motor- en Rijwielreglement eene bepaling is te vinden en strijd dus niet met art. 7 der genoemde wet.

De vraag, of die bepaling treedt in hetgeen van algemeen rijksbelang is, is aan het oordeel der rechterlijke macht onttrokken.

H. P. A. P., 17 jaar, geboren en wonende te Utrecht, is requirant van cassatie tegen een vonnis der Arrond.-Rechtbank te Utrecht, van 16 Dec. 1912, waarbij in hooger beroep met verbetering der gronden, is bevestigd een vonnis van den Kantonrechter te Utrecht van 1 Nov. 1912, bij hetwelk de requirant was schuldig verklaard aan: te Utrecht als bestuurder van een rijwiel daarop een of meer personen vervoeren boven het aantal, waarvoor het bestemd is, begaan door een minderjarige, die tijdens de uitspraak van het eindvonnis in eersten aanleg den leeftijd van 16 jaar wel, doch dien van 18 jaar nog niet heeft bereikt, en met toepassing der artt. 47 en 59 der Verordening op het rijden te Utrecht, 23 en 39 septies Strafr., is veroordeeld tot eene geldboete van *f* 1, bij niet tijdige betaling te vervangen door plaatsing in eene tuchtschool voor den tijd van een week.

Nadat was gehoord het verslag van den raadsheer FENTENER VAN VLISSINGEN, en het beroep namens den requirant was toegelicht door Mr. E. W. H. DUYZINGS, advocaat te Utrecht, heeft de adv.-gen. ORT de volgende conclusie genomen:

Edele Hoog Achtbare Heeren!

Art. 47 aanhef en sub 2 der verordening houdende voorschriften op het rijden, vast-

gesteld bij Raadsbesluit der gemeente Utrecht op 2 Juni 1906 verbiedt den bestuurder van een motorrijtuig op twee wielen of van een rijwiel daarop een of meer personen te vervoeren boven het aantal waarvoor het bestemd is, en de thans requirant, bij vonnis van den Kantonrechter te Utrecht wegens overtreding van dit verbod, krachtens art. 59, waarbij de straf tegen deze overtreding wordt bedreigd, veroordeeld tot een geldboete, welk vonnis in hooger beroep door de Arrond.-Rechtbank te Utrecht, met verbetering der gronden, werd bevestigd, stelt als middel van cassatie: „Schending althans verkeerde toepassing van art. 7 der Motor- en Rijwielwet, doordat de Rechter a quo ten onrechte heeft aangenomen, dat art. 47 der Verordening op het rijden der gemeente Utrecht verbindend moet worden geacht, terwijl toch een voorschrift als dat van art. 47 niet tot de bevoegdheid van het gemeentebestuur behoort, immers niet ter vaststelling overgelaten aan het gemeentebestuur door art. 7 der Motor- en Rijwielwet."

Weliswaar — zoo werd bij pleidooi het middel toegelicht —, laat art. 7 der Motor- en Rijwielwet o. a. aan de gemeentebesturen over voorschriften te geven ter regeling van het verkeer op de wegen in verband met het gebruik van motorrijtuigen en rijwielen, voor zoover betreft punten niet voorzien in de wet of den bij art. 2 bedoelden Algemeenen Maatregel van Bestuur, doch die voorschriften mogen slechts betreffen *locale* belangen en toestanden die de Rijkswetgever niet kan voorzien. Art. 47 2°. der Verordening betreft echter de *inrichting* van het voertuig, d. i. een onderwerp door den Rijkswetgever aan zich getrokken blijkens art. 2 der wet en paragraaf 2 van den Algemeenen Maatregel (het Motor- en Rijwielreglement). Met dit onderwerp hebben de gemeentebesturen zich niet in te laten tenzij hun het recht daartoe uitdrukkelijk mocht zijn toegekend.

Het verweer vond reeds afdoende wederlegging in het bestreden vonnis. De Rechtbank, vooropstellende dat de Besturen der gemeenten krachtens art. 7 der Motor- en Rijwielwet bevoegd zijn verordeningen vast te stellen tot voornoemde regeling, voor zooveel betreft *punten* waaromtrent in die wet of den in art. 2 bedoelden Algemeenen maatregel van Bestuur niet is voorzien, overwoog dat het hier betreft eene bepaling eener gemeenteverordening tot stand gekomen na de tot standkoming van wet en Algemeenen maatregel, terwijl de een noch de andere het punt regelen van het vervoeren op een rijwiel van meer personen dan het aantal waarvoor het is bestemd, zoodat de bevoegdheid van den gemeenteraad tot het vaststellen eener verordening ter regeling van dit punt, uit art. 7 der wet voortvloeit.

Ik houd deze beslissing voor juist en ik voeg er alleen dit aan toe:

Art. 47 2°. der Utrechtsche Verordening is *niet in strijd* met de artt. 2 of 7 der Motor- en Rijwielwet. Want hetgeen in het eerstgegenoemd artikel wordt verboden, wordt noch in art. 2, noch in art. 7 der wet uitdrukkelijk toegelaten. En evenmin is dit art. 47 in strijd met eenige bepaling van het Motor- en Rijwielreglement, meer in het bijzonder niet met de bij de toelichting van het middel aangehaalde bepalingen in paragraaf 2 van dat reglement, — daargelaten nog dat de in die paragraaf voorkomende bepalingen uitsluitend betrekking hebben op *motorrijtuigen*, zijnde toch de bepalingen betreffende *rijwielen* waarvan in deze voorziening alleen de rede is en waarop de verbodsbepaling van art. 47 der Verordening mede betrekking heeft, opgenomen in paragraaf 3.

De Verordening gaf dus eene regeling op dit stuk betreffende een punt niet voorzien in de wet of den Algemeenen maatregel van Bestuur.

En daardoor staat de verbindende kracht van art. 47 vast.

Want de vraag of de gemeenteverordening tot stand gekomen na de inwerkingtreding der Motor- en Rijwielwet, heeft geregeld andere dan *locale* belangen en is getreden in hetgeen van *algemeen rijksbelang* moet worden geacht, kan *voor den rechter* niet worden gesteld ten betooge van de niet-verbindbaarheid eener plaatselijke verordening, vermits zij naar art. 150 alinea 2 der Gemeentewet, bij twijfel verbindt totdat art. 153 dier wet is toegepast, d. i. totdat het administratief gezag te dien aanzien zich heeft uitgesproken.

Ik acht daarom het middel ongegrond en concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad enz.;

Gelet op het eenig middel van cassatie namens den requirant voorgesteld bij pleidooi:

Schending, althans verkeerde toepassing van art. 7 der Motor- en Rijwielwet;

Overwegende dat bij het bevestigde vonnis overeenkomstig het den requirant bij inleidende dagvaarding te laste gelegde, als wettig en overtuigend bewezen is aangenomen met zijne schuld daaraan: dat hij op 2 Oct. 1912 des

namiddags ten $7^3/_4$ ure met een door hem bestuurd rijwiel, hetwelk voor één persoon bestemd was, heeft gereden op den openbaren weg, Zadelstraat, te Utrecht, en op dat rijwiel nog een persoon heeft vervoerd;

dat dit feit werd gequalificeerd en requirant te dier zake veroordeeld, gelijk hiervoor is vermeld;

O. dat het middel van cassatie blijkens de toelichting hierop berust, dat het toegepaste art. 47 der Verordening op het rijden te Utrecht verbindende kracht zoude missen;

dat immers art. 7 der Motor- en Rijwielwet den Gemeentebesturen slechts een beperkte bevoegdheid verleent krachtens welke zij alleen met het oog op locale toestanden en locale belangen voorschriften betreffende motorrijtuigen en rijwielen mogen geven en zich daarbij nog hebben te onthouden van iedere regeling, omtrent punten, waarin reeds door wet of Alg. Maatregel van Bestuur is voorzien;

dat nu meergemeld art. 47, 2e lid, niet plaatselijke belangen der gemeente Utrecht behartigt, en het bovendien betreft de inrichting van rijwielen, waaromtrent de Gemeenteraad geen regeling mag treffen, omdat de Rijkswetgever blijkens art. 2 der Motor- en Rijwielreglement dit onderwerp aan zich heeft getrokken;

O. dienaangaande:

dat art. 47 der Verordening, voor zoover hier van belang luidt:

„Het is den bestuurder van een rijwiel verboden:

1°. . . . . .

2°. daarop een of meer personen te vervoeren boven het aantal, waarvoor het bestemd is";

terwijl bij art. 59 op overtreding van dit verbod straf wordt gesteld;

O. dat door den requirant wordt beweerd dat de Gemeenteraad van Utrecht door het vaststellen van deze bepalingen, de hem door art. 7 der Motor- en Rijwielwet gelaten bevoegdheid heeft overschreden, doch ten onrechte;

dat immers dit artikel den Gemeentebesturen vergunt regelingen te maken omtrent motorrijtuigen en rijwielen betreffende punten, waarin de wet of de krachtens de wet uitgevaardigde algemeene maatregel van bestuur niet reeds heeft voorzien, en de aangevallen bepaling der gemeente Utrecht, welke het gebruik verbiedt van rijwielen door meer personen dan waarvoor zij bestemd zijn en dus niet gelijk de requirant beweert, de inrichting der rijwielen, maar een bepaalde wijze van gebruikmaking betreft, een regeling geeft omtrent een punt, waaromtrent noch in de Motor- en Rijwielwet noch in het Motor- en Rijwielreglement eenige bepaling is te vinden;

dat zoodanige bepaling met name niet wordt aangetroffen in art. 2 der wet of § 2 van het Reglement waarop door requirant beroep is gedaan;

dat immers art. 2 der wet zelf geen enkel voorschrift geeft omtrent gebruik of inrichting van motorrijtuigen of rijwielen doch alleen de punten opsomt in welker regeling de Alg. Maatregel zal moeten voorzien;

dat § 2 van het Reglement uitsluitend betreft motorrijtuigen en hier dus alle toepasselijkheid mist, terwijl, zoo requirant bedoeld mocht hebben te verwijzen naar § 3, welke bepalingen geeft omtrent rijwielen, ook dat beroep faalt, omdat, gelijk reeds werd gezegd, ook in die paragraaf geen enkel voorschrift is te vinden dat ook maar zijdelings betreft een gebruik van een rijwiel, als door de verordening in art. 47 2°., wordt verboden;

dat dus dit artikel niet strijdt met art. 7 der Motor- en Rijwielwet en de vraag, of die bepaling tot stand gekomen na de invoering van gezegde wet, alleen locale belangen behartigt, dan wel treedt in hetgeen van algemeen rijksbelang is door art. 150 in verband met 153 der Gemeentewet aan het oordeel der Rechterlijke Macht is onttrokken;

dat het middel dus niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep. (W. v. 'T R.)

—

26 *Maart* 1913. BESLUIT, houdende wijziging van de „Oorlogsinstructie Stellingcommandanten". S. 114.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Oorlog en van Marine a. i. van 12 Maart 1913, Kabinet, Litt. I[26], en van 17 Maart 1913, Bureau S, n°. 4;

Gezien het Koninklijk Besluit van 8 September 1909 (*Staatsblad* n°. 305), houdende nadere vaststelling van de Instructie voor Stellingcommandanten en Commandanten van Afzonderlijke Forten voor tijd van oorlog of van oorlogsgevaar;

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen, dat in bijlage II, van genoemd Koninklijk Besluit onder „III. *De Stelling van den Helder*", de navolgende werken vervallen:

De batterij Wierhoofd.

De Oostbatterij.

Het werk bij de Vischmarkt.

Het werk Kaaphoofd.

Het fort Dirks-Admiraal.

Onze Ministers van Oorlog en van Marine zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit Besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onze Ministers van Justitie, van Binnenlandsche Zaken, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel en dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Oberursel, den 26sten Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog,

(*get.*) H. COLIJN.

De Minister van Marine a. i.,

(*get.*) H. COLIJN.

(*Uitgeg.* 17 *April* 1913.)

—

26 *Maart* 1913. BESLUIT, houdende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 4 November 1911 te *Berlijn*, tusschen *Duitschland* en *Frankrijk* gesloten verdrag nopens *Marokko*. S. 115.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien het op 4 November 1911 te *Berlijn* tusschen *Duitschland* en *Frankrijk* gesloten verdrag nopens *Marokko*, waarvan een afdruk met vertaling bij dit besluit is gevoegd;

Overwegende, dat Wij, krachtens de Ons bij de Wet van den 11den December 1912 (*Staatsblad* n°. 366), voorbehouden bevoegdheid, voor *Nederland* tot dat verdrag zijn toegetreden met ingang van 15 Maart 1913;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 19den Maart 1913, n°. 6097, Directie van het Protocol en Eerste Afdeeling;

Hebben goedgevonden en verstaan: bedoeld verdrag en de vertaling daarvan (1) in het *Staatsblad* te doen bekend maken.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn belast, ieder voorzooveel hem betreft, met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Oberursel, den 26sten Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

(*Uitgeg.* 5 *April* 1913.)

(1) Hierna is alleen de vertaling opgenomen.

VERTALING.

VERDRAG TUSSCHEN DUITSCHLAND EN FRANKRIJK NOPENS MAROKKO.

De Regeering van Zijne Majesteit den Keizer van Duitschland en de Regeering der Fransche Republiek, die, ten gevolge van de ongeregeldheden welke zich in Marokko hebben voorgedaan en welke de noodzakelijkheid hebben aangetoond om aldaar in het algemeen belang het in de Akte van Algeciras voorziene werk van herstel der rust en van vooruitgang te bevorderen, het noodig geoordeeld hebben de Fransch-Duitsche overeenkomst van 9 Februari 1909 te verduidelijken en aan te vullen, hebben besloten te dien einde eene overeenkomst te sluiten.

Dientengevolge zijn:

de heer VON KIDERLEN WAECHTER, Secretaris van Staat voor de Buitenlandsche Aangelegenheden van het Duitsche Rijk, en

de heer JULES CAMBON, buitengewoon en gevolmachtigd Ambassadeur der Fransche Republiek bij Zijne Majesteit den Keizer van Duitschland,

na elkaar hunne in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten te hebben medegedeeld, omtrent de navolgende bepalingen overeengekomen:

Art. 1. De Keizerlijk Duitsche Regeering verklaart dat zij, in Marokko slechts economische belangen nastrevende, niet zal belemmeren het optreden van Frankrijk ten doel hebbende der Marokkaansche Regeering hulp te verleenen bij de invoering van alle administratieve, rechterlijke, economische, financieele en militaire hervormingen, welke zij behoeft voor het goede bestuur van het Rijk, evenals ook voor alle nieuwe reglementen en de wijzigingen in de bestaande reglementen, welke deze hervormingen met zich medebrengen. Dienovereenkomstig verleent zij hare goedkeuring aan de maatregelen van reorganisatie, contrôle en financieele garantie, welke de Fransche Regeering na overeenkomst met de Marokkaansche Regeering noodig zal vinden te dien einde te nemen, onder het voorbehoud dat het optreden van Frankrijk de economische gelijkheid tusschen de naties in Marokko onaangetast laat.

Voor het geval dat Frankrijk er toe mocht geleid worden zijne contrôle en zijne bescherming nauwkeuriger te bepalen en uit te breiden, zal de Keizerlijk Duitsche Regeering, volle vrijheid van handelen aan Frankrijk toeken-

nende en onder het voorbehoud dat de handelsvrijheid waarin door vroegere tractaten is voorzien zal gehandhaafd blijven, hiertegen geenerlei bezwaar maken.

Het is verstaan dat de rechten en de werking van de Marokkaansche Staatsbank, zooals deze door de Akte van Algericas zijn vastgesteld, onverkort zullen blijven.

2. In dezen gedachtengang wordt overeengekomen dat de Keizerlijke Regeering er geen bezwaar tegen zal maken indien Frankrijk na overeenkomst met de Marokkaansche Regeering overgaat tot de militaire bezettingen van het Marokkaansche gebied, welke het noodig zal achten voor de handhaving der orde en der veiligheid en daden van politie uitoefent te land en in de Marokkaansche wateren.

3. De Keizerlijke Regeering verklaart reeds nu er geen bezwaar tegen te zullen maken indien Zijne Majesteit de Sultan van Marokko de vertegenwoordiging en de bescherming van de Marokkaansche onderdanen en belangen in den vreemde aan de diplomatieke en consulaire agenten van Frankrijk mocht toevertrouwen.

Indien, anderzijds, Zijne Majesteit de Sultan van Marokko aan den vertegenwoordiger van Frankrijk bij de Marokkaansche Regeering de zorg toevertrouwde om zijn tusschenpersoon bij de vreemde vertegenwoordigers te zijn, zou de Duitsche Regeering daartegen geen bezwaar maken.

4. De Fransche Regeering verklaart dat zij, het beginsel der handelsvrijheid in Marokko vastbesloten toegedaan zijnde, zich niet zal leenen tot eenige ongelijkheid, evenmin bij de vaststelling der douanerechten, belastingen en andere heffingen als bij de vaststelling der tarieven voor vervoer per spoorweg, per scheepsgelegenheid op de rivieren of met eenig ander vervoermiddel en in het bijzonder ter zake van alle vragen van doorvoer.

De Fransche Regeering zal zich eveneens bij de Marokkaansche Regeering doen gelden ten einde elk verschil van behandeling tusschen de onderdanen der verschillende mogendheden te beletten; zij zal zich in het bijzonder verzetten tegen elken maatregel, bij voorbeeld tegen de uitvaardiging van administratieve voorschriften nopens de gewichten en maten, scheepsmeting, ijk enz., welke de koopwaren van eene Mogendheid in een minder gunstigen toestand zouden kunnen brengen.

De Fransche Regeering verbindt zich van haren invloed op de Staatsbank gebruik te zullen maken opdat deze beurtelings aan de leden van zijn bestuur te Tanger toevertrouwe den post van gedelegeerde waarover zij beschikt bij de „commission des valeurs douanières" en het „comité permanent des douanes".

5. De Fransche Regeering zal er voor waken dat in Marokko geenerlei uitvoerrecht worde geheven van ijzererts dat uit de Marokkaansche havens wordt uitgevoerd. De ijzerertsontginningen zullen ter zake van hare productie of van hare arbeidstoestellen aan geenerlei bijzondere belasting onderworpen zijn; zij zullen behalve de gewone belastingen slechts eene vaste pachtsom betalen, berekend per hectare en per jaar, en eene pachtsom evenredig aan het bruto-product der ontginning. Deze pachten, die zullen worden vastgesteld overeenkomstig de artikelen 35 en 49 van het ontwerp-mijnreglement dat gevoegd was bij het protocol der Conferentie van Parijs van 7 Juni 1910, zullen gelijkelijk door alle mijnondernemingen worden betaald.

De Fransche Regeering zal er voor waken, dat de mijnrechten regelmatig worden geheven zonder dat geheele of gedeeltelijke kwijtschelding van deze rechten aan bijzondere personen onder welk voorwendsel ook kunne worden toegestaan.

6. De Regeering der Fransche Republiek verbindt zich er voor te waken, dat de werkzaamheden en leveringen noodig voor den eventueelen aanleg van wegen, spoorwegen, havens, telegraafverbindingen enz. door de Marokkaansche Regeering langs den weg van aanbesteding worden toegewezen.

Zij verbindt zich eveneens er voor te waken, dat de voorwaarden der aanbestedingen, in het bijzonder wat betreft de leveringen van materieel en de termijnen voor inschrijving, de onderdanen van geene Mogendheid in een minder gunstigen toestand brengen.

De exploitatie van de bovengenoemde groote ondernemingen zal aan den Marokkaanschen Staat voorbehouden blijven of door dezen vrijwillig aan derden worden overgedaan, die ermede belast zullen kunnen worden de te dezer zake noodige gelden te verschaffen. De Fransche Regeering zal er voor waken, dat bij de exploitatie der spoorwegen en andere middelen van vervoer evenals bij toepassing der reglementen om deze te verzekeren geenerlei verschil van behandeling worde gemaakt tusschen de onderdanen der verschillende Mogendheden, die van deze verkeersmiddelen gebruik mochten maken.

De Regeering der Republiek zal van haren invloed op de Staatsbank gebruik maken opdat deze beurtelings aan de leden van haar

bestuur te Tanger zal toevertrouwen den post van afgevaardigde bij de „commission générale des adjudications et marchés", waarover zij beschikt. Eveneens zal de Fransche Regeering zich bij de Marokkaansche Regeering doen gelden opdat deze, gedurende het tijdvak waarin artikel 66 der Akte van Algeciras van kracht zal blijven, aan een onderdaan van eene der in Marokko vertegenwoordigde Mogendheden een der drie posten van sjerifijnsch afgevaardigde in het „comité spécial des travaux publics" toevertrouwe.

7. De Fransche Regeering zal zich bij de Marokkaansche Regeering doen gelden opdat de eigenaars van mijnen en van andere industrieele of landbouwondernemingen, zonder onderscheid van hunne nationaliteit en overeenkomstig de reglementen die op het voetspoor der Fransche wetgeving te dezer zake zullen worden uitgevaardigd, gemachtigd kunnen worden om spoorwegen voor de exploitatie aan te leggen, bestemd om hunne productiecentra te verbinden met de lijnen van algemeen belang of met de havens.

8. Ieder jaar zal een verslag nopens de exploitatie der spoorwegen in Marokko worden uitgegeven dat zal worden ingericht in denzelfden vorm en onder dezelfde voorwaarden als de verslagen, die aan de vergaderingen van aandeelhouders der Fransche spoorwegmaatschappijen worden aangeboden.

De Regeering der Republiek zal een der administrateurs van de Staatsbank met het opmaken van dat verslag belasten, dat met de gegevens die er aan ten grondslag liggen zal worden medegedeeld aan de censors, vervolgens openbaar gemaakt, zoo noodig met de opmerkingen die deze laatsten op grond van hunne eigene inlichtingen meenen er aan te moeten toevoegen.

9. Ten einde zooveel mogelijk diplomatieke reclamaties te vermijden, zal de Fransche Regeering zich bij de Marokkaansche Regeering doen gelden opdat deze aan een voor iedere zaak door den Franschen Consul in overleg met dien van de betrokken Mogendheid, of, bij gebreke van dien, door de Regeeringen van deze Consuls ad hoc aangewezen scheidsrechter de klachten onderwerpe, welke door vreemde onderdanen tegen de Marokkaansche overheden of tegen de als Marokkaansche overheden optredende agenten worden ingebracht en welke niet door tusschenkomst van den Franschen Consul en den Consul der betrokken Regeering konden geregeld worden.

Deze wijze van handelen zal van kracht blijven tot aan de invoering van een stelsel van rechtspraak gebaseerd op de algemeene regelen van wetgeving der betrokken Mogendheden en bestemd om, na met hen gehouden overleg, de consulaire rechtbanken te vervangen.

10. De Fransche Regeering zal er voor waken dat de vreemde onderdanen in het genot blijven van het recht van visscherij in de Marokkaansche wateren en havens.

11. De Fransche Regeering zal zich bij de Marokkaansche Regeering doen gelden opdat deze naar gelang der behoefte van den vreemden handel daarvoor nieuwe havens opene.

12. Ter voldoening aan een verzoek der Marokkaansche Regeering verbinden de beide Regeeringen zich om, in overeenstemming met de andere Mogendheden en op de basis der Conventie van Madrid de lijsten en den rechtstoestand van vreemde beschermelingen en moghalaten in Marokko te herzien, waarover de artikelen 8 en 16 van die Conventie handelen.

Zij komen eveneens overeen om bij de onderteekenende Mogendheden elke wijziging der Conventie van Madrid uit te lokken, welke, te zijner tijd, de wijziging van het stelsel van beschermelingen en moghalaten mocht medebrengen.

13. Alle bepalingen van eene overeenkomst, van eene conventie, van een tractaat of een reglement, die met de tegenwoordige in tegen spraak mochten zijn, zijn en blijven vervallen.

14. Deze overeenkomst zal worden medegedeeld aan de andere Mogendheden, die onderteekenaren zijn van de Akte van Algeciras, bij welke de beide Regeeringen zich verbinden elkaar wederkeerig te steunen om de toetreding van deze Mogendheden te verkrijgen.

15. Deze overeenkomst zal worden bekrachtigd en de akten van bekrachtiging zullen zoo spoedig mogelijk te Parijs worden uitgewisseld.

Gedaan in dubbel te Berlijn, den 4den November 1911.

(*L. S.*) (*get.*) KIDERLEN.
„ „ JULES CAMBON.

—

28 *Maart* 1913. BESLUIT, tot wijziging van artikel 5 van het Koninklijk besluit van 21 Maart 1907, houdende bijzondere voorwaarden van benoembaarheid tot- en uitzending uit *Nederland* van personeel voor betrekkingen bij de rechterlijke macht in *Nederlandsch-Indië*. S. 116.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 20 Februari 1913, Afdeeling D, nº. 1;

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Maart 1913, nº. 18);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Koloniën van 20 Maart 1913, Afdeeling D, nº. 23;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. In artikel 5 van Ons besluit van 21 Maart 1907, nº. 19 (*Nederlandsch Staatsblad* nº. 75, *Indisch Staatsblad* nº. 264) worden de woorden: „en van den dag van aankomst te *Batavia* af" vervangen door: „en van den dag van inscheping naar *Nederlandsch-Indië* af".

2. De wijziging, bedoeld in het voorgaand artikel, is van toepassing ten aanzien van hen, die na 1 October 1912 door Onzen Minister van Koloniën ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* zijn gesteld om daar te lande in rechterlijke betrekkingen te worden geplaatst.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Oberursel, den 28sten Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 15 *April* 1913.)

—

29 *Maart* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën betreffende zegelrecht van sollicitatiestukken.

Ten vervolge op de circulaire van mijn ambtsvoorganger van 7 December 1880, 1ª S, afdeeling O., gericht tot de Commissarissen des Konings, heb ik de eer ter kennis van Uw College te brengen, dat de Minister van Financiën mij als zijne meening heeft meegedeeld, dat de verklaring, dat men zich als sollicitant naar eene vacante betrekking aanmeldt, te beschouwen is als een verzoek, om tot die betrekking benoemd te worden, zoodat deze op zegel behoort te worden gesteld, doch dat dit niet het geval is met eene schriftelijke mededeeling, dat men zich voor eene betrekking beschikbaar stelt, aangezien deze niet als sollicitatie kan worden beschouwd.

Ik kan mij met deze opvattingen vereenigen, en heb daarom de aandacht der districtsschoolopzieners erop gevestigd, dat degene, die laatstbedoelde mededeeling doet, niet als sollicitant op de in art. 2 van het Koninklijk besluit van 17 December 1890 (*Staatsblad* nº. 184), bedoelde lijst kan worden geplaatst.

Ik heb de eer Uw College te verzoeken van het bovenstaande mededeeling te doen aan de besturen der gemeenten in Uwe provincie, opdat daarmede rekening zal worden gehouden bij de voorbereiding der benoeming van personeel aan de openbare lagere scholen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal, (*get.*) J. B. KAN.

—

31 *Maart* 1913. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van den 26sten October 1906 (*Staatsblad* nº. 273), houdende bepalingen omtrent de Commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart en omtrent de Rijnschippers- en scheepspatenten. S. 117.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Buitenlandsche Zaken van 29 Januari 1913, nº. 568, afdeeling Nijverheid, en van 3 Februari 1913, nº. 2432, Tweede Afdeeling;

Den Raad van State gehoord, advies van 4 Maart 1913, nº. 15;

Gelet op de nadere voordracht van Onze voornoemde Ministers van 20 Maart 1913, nº. 1897, afdeeling Nijverheid, en van 26 Maart 1913, nº. 6397, Tweede Afdeeling;

Gezien de artikelen 22 en 23 der herziene Rijnvaartakte van 17 October 1868, alsmede het bepaalde onder 5 en 6 van het bij die akte behoorende slotprotocol, voor zooveel noodig goedgekeurd bij de wet van 4 April 1869 (*Staatsblad* nº. 37);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met ingang van 1 April 1913 te bepalen, dat het Koninklijk besluit van den 26sten October 1906 (*Staatsblad* nº. 273), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 6den Februari 1913 (*Staatsblad* nº. 50), zal worden gewijzigd als volgt:

Eenig artikel.

In de eerste alinea van artikel 23 van genoemd besluit, tweeden regel van boven, achter

het woord „hiervoor" worden gevoegd de woorden:

„door een Nederlandsch Rijkscertificaat van deugdelijkheid of" en wordt in verband hiermede in den vijfden regel van bedoelde alinea het woord: „dit" vervangen door het woord: „het".

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst en aan den Raad van State in afschrift medegedeeld zal worden.

Oberursel, den 31sten Maart 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) A. S. TALMA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

(*Uitgeg.* 10 *April* 1913.)

---

2 *April* 1913. BESLUIT, tot nadere wijziging en aanvulling van het Algemeen Reglement Vervoer 1901. S. 118.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 19 Februari 1913, La. G., afdeeling Spoorwegen;

Gelet op artikel 27 van de wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* nº. 67), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 8 April 1893 (*Staatsblad* nº. 62);

Den Raad van State gehoord (advies van 4 Maart 1913, nº. 14);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 26 Maart 1913, nº. 219, afdeeling Spoorwegen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Het Algemeen Reglement Vervoer, vastgesteld bij Ons besluit van 4 Januari 1901 (*Staatsblad* nº. 20), laatstelijk aangevuld bij Ons besluit van 14 Maart 1913 (*Staatsblad* nº. 84), met geldigheid van 1 Juli 1913 te wijzigen en aan te vullen als volgt:

I. Artikel 33, achtste lid, te lezen als volgt:

8. De aangifte van eene hoogere waarde heeft slechts dan verbindende kracht, wanneer zij door den beambte op het station van afzending op het ontvangbewijs, of, wanneer het vervoer met een vrachtbrief geschiedt, door den afzender op den vrachtbrief, te daartoe bestemder plaatse, met letters is vermeld.

II. Artikel 34, zesde lid, te lezen als volgt:

6. De aangifte van een hooger geldelijk belang bij de tijdige levering dan de uit de bepalingen van hoofdstuk IV voortvloeiende vergoeding is slechts dan van verbindende kracht, wanneer zij door den beambte op het station van afzending op het bewijs van ontvangst, of wanneer het vervoer met een vrachtbrief geschiedt, door den afzender op den vrachtbrief, te daartoe bestemder plaatse in letters is vermeld.

III. Artikel 43, tweeden zin van het eerste lid, te lezen als volgt:

Bij uitzondering kunnen zulke goederen ten vervoer worden aangenomen, wanneer de afzender door eene onderteekende verklaring, naar welke op den vrachtbrief of op de adreskaart moet worden verwezen, erkent, dat de goederen niet of niet voldoende zijn ingepakt; in deze verklaring moeten de verschillende colli gespecificeerd en omschreven worden.

IV. Artikel 43, derde lid, te lezen als volgt:

3. De omschrijving van den uitwendigen toestand der afzonderlijke colli moet zorgvuldig en duidelijk opgemaakt zijn en met de daaromtrent in den vrachtbrief voorkomende opgaven nauwkeurig overeenstemmen. De bestuurders van den spoorwegdienst mogen ook vorderen, dat ijl- en vrachtstukgoederen door den afzender op voldoende wijze voorzien worden van den naam van het station van bestemming en van duidelijke afzonderlijke merken of nummers, die op den vrachtbrief moeten vermeld worden, in zooverre de aard dier goederen zulks zonder groot bezwaar toelaat. Bij bestelgoederen moet op elk collo een duidelijk adres zijn aangebracht, aangevende den naam en de woonplaats van den geadresseerde.

V. Artikel 45 te wijzigen en opnieuw vast te stellen als volgt:

§ 1. *1.* Elke bestelgoedzending moet vergezeld zijn van eene door den afzender behoorlijk ingevulde gedrukte adreskaart, overeenkomstig het door den Minister van Waterstaat vastgestelde model.

2. De formulieren voor de adreskaarten zijn verkrijgbaar aan alle voor het bestelgoederenvervoer opengestelde stations tegen den in de tarieven vastgestelden prijs.

§ 2. Waar in eenig artikel van dit hoofdstuk het woord „vrachtbrief" wordt gebezigd, moet daaronder, voor wat het vervoer als bestelgoed betreft, de in de vorige paragraaf bedoelde adreskaart worden verstaan, tenzij voor het vervoer van bestelgoederen afwijkende voorschriften bestaan of de in aanmerking komende bepalingen uit haren aard op bestelgoederen geene betrekking kunnen hebben.

§ 3. A. Het is verboden ten vervoer als bestelgoed aan te bieden, te laten aanbieden of te vervoeren:

buskruit, munitiën en ernstvuurwerken, als genoemd in de bijlage A van dit reglement, alsmede de in bijlage B van dit reglement genoemde voorwaardelijk ten vervoer toegelaten goederen, voorzoover deze laatste niet door het hieronder sub B bepaalde uitdrukkelijk tot het vervoer als bestelgoed worden toegelaten.

B. Tot het vervoer als bestelgoed zijn toegelaten de goederen, genoemd in de bijlage B van dit reglement sub XXVII (gist), LVI (wijn en likeuren in flesschen, sigaren, eet- en vleeschwaren), LVII (ledig teruggaande zakken) en LVIII (schilderijen, beelden en alle voorwerpen van kunst), een en ander voorzoover de in die nummers gegeven voorschriften in acht worden genomen.

§ 4. Hij, die goederen, welke volgens § 3 van dit artikel van het vervoer als bestelgoed zijn uitgesloten, ten vervoer als bestelgoed aanbiedt of laat aanbieden, is verantwoordelijk voor de schade, die door het vervoer van die goederen mocht zijn ontstaan, onverminderd de straf op overtreding van dit reglement bij de wet gesteld.

VI. Artikel 46 aan te vullen en te wijzigen als volgt:

a. Een nieuw tweede lid in te lasschen, luidende:

2. Geld en geldswaarden worden uitsluitend als bestelgoed vervoerd. Op de daartoe aangegeven plaatsen van de adreskaart moet de aangegeven waarde in schrijfletters zijn vermeld en in lak dezelfde stempel zijn afgedrukt als die, waarmede de colli zijn verzegeld. Heeft de verzegeling niet met lak maar met een looden zegel plaats, dan moet dit zegel op de adreskaart worden omschreven.

b. Het tweede lid wordt derde lid.

c. Een nieuw vierde, vijfde en zesde lid toe te voegen, luidende:

4. De bestuurders van den spoorwegdienst zijn voor geene hoogere som verantwoordelijk, dan die bij de verzending aangegeven. Zij kunnen vóór de aanneming ten vervoer het bewijs vorderen, dat de aangeboden colli inderdaad de aangegeven waarde bevatten.

5. De zendingen geld of geldswaarden worden in tegenwoordigheid van den afzender of diens gemachtigde nauwkeurig gewogen. Het bevonden gewicht wordt in tegenwoordigheid van den afzender of diens gemachtigde op de adreskaart ingevuld.

6. Bij het ten vervoer aannemen van geld en geldswaarden wordt aan den afzender kosteloos een bewijs van ontvangst afgegeven, voorzien van den stempel van het station van vertrek en bevattende de aangegeven waarde en het gewicht in schrijfletters; het wordt onderteekend door den beambte van den spoorwegdienst, die de verzending heeft aangenomen.

VII. Artikel 47.

De tiende, elfde en twaalfde leden vervallen.

VIII. Artikel 49 te wijzigen als volgt:

a. § 1 te lezen als volgt:

§ 1. Behalve bestelgoederen (zie artikel 45, § 1) moet elke zending vergezeld zijn van den voorgeschreven gedrukten, door den spoorwegdienst gestempelden vrachtbrief.

b. De tweede en derde volzin sub § 2, A 1, te doen vervallen.

c. Het bepaalde bij letter E opnieuw vast te stellen en te lezen als volgt:

E. Aan den afzender van bestelgoed wordt desverlangd tegen vooruitbetaling van eene in de tarieven vastgestelde vergoeding een ontvangbewijs uitgereikt. Verlangt de afzender van goederen, die met vrachtbrief worden verzonden, een ontvangbewijs, dan moet hij daartoe twee gelijkluidende exemplaren van den vrachtbrief bij zijne goederen overleggen, waarvan het eene met het woord „duplicaat" hem gestempeld wordt teruggegeven. Dit duplicaat strekt alleen tot bewijs, dat de goederen aangenomen zijn, en heeft niet de kracht van den vrachtbrief, die de goederen vergezelt.

d. Het bepaalde sub G 1 te lezen als volgt:

G. *1.* De formulieren voor de vrachtbrieven worden ingericht volgens een door den Minister van Waterstaat vastgesteld model en zijn verkrijgbaar aan alle stations tegen den in de tarieven vastgestelden prijs.

e. Het bepaalde sub G 3 te doen luiden als volgt:

3. Op de keerzijde van den vrachtbrief mag de afzender zijn firmanaam doen drukken.

IX. Artikel 50. In het 4de lid van § 1 „bijlage F" te wijzigen in „bijlage D".

X. Artikel 53. Het derde lid te lezen als volgt:

3. Het bedrag der voorschotten en remboursementen wordt door den afzender op den vrachtbrief of op de adreskaart — onverminderd het bepaalde in artikel 55, lid 6, onder *h* — op de daarvoor bestemde plaats in letters geschreven. Van voorschotten kan eene specificatie geëischt worden.

XI. Artikel 55. Het zesde lid, sub *a*, te lezen als volgt:

a. op ééne adreskaart behoeven niet meer dan vijf colli te worden toegelaten.

XII. Artikel 58 te wijzigen en aan te vullen als volgt:

a. De eerste volzin van het derde lid te lezen als volgt:

De bestuurders van den spoorwegdienst zijn verplicht aan den in den vrachtbrief of de adreskaart aangewezen geadresseerde, ter plaatse van bestemming, zoowel den vrachtbrief of, indien geadresseerde dit verlangt, de strook der adreskaart, als de goederen af te leveren, na hem in staat gesteld te hebben de goederen behoorlijk na te zien.

b. Het zevende lid te lezen als volgt:

7. Bij vervoer, dat met vrachtbrief plaats vindt, wordt ten bewijze dat de vracht en het verder verschuldigde betaald is, de gequiteerde vrachtbrief aan den geadresseerde of zijnen gemachtigde uitgereikt. Daarna worden tegen afgifte van het bewijs van ontvangst of na teekening voor ontvangst in het register van ontvangen goederen, waardoor in beide gevallen niets meer dan de ontvangst der goederen wordt geconstateerd, en op vertoon van den gequiteerden vrachtbrief, de goederen afgeleverd in de goederenlokalen, in de goederenloodsen of op het perron, of wel de wagens aan de losplaatsen ter lossing beschikbaar gesteld.

c. Een nieuw achtste lid toe te voegen, luidende:

8. Bij vervoer, dat met adreskaart geschiedt, vindt de aflevering plaats, nadat de vracht en verdere kosten, op de zending rustende, voldaan zijn en door den geadresseerde op de achterzijde der adreskaart kwijting is gegeven of wel het door geadresseerde of diens gemachtigde geteekende bewijs van ontvangst is afgegeven.

d. Een nieuw negende lid toe te voegen luidende als volgt:

9. De aflevering van goederen geschiedt met inachtneming der volgende bepalingen:

A. *1.* De goederen moeten, onder voorbehoud van hetgeen hieronder sub B is bepaald, binnen den tijd, welke in het tarief als vrij van liggeld wordt vastgesteld en welke niet korter mag zijn dan 24 uren, gedurende de daarvoor vastgestelde uren worden weggehaald.

2. Deze termijn begint in het algemeen te loopen op het oogenblik van de ontvangst van de kennisgeving van aankomst, doch voor goederen, welker aankomst den geadresseerde niet is bericht kunnen worden, voor goederen „station restante" en voor goederen, waarvan de geadresseerden eens en voor altijd schriftelijk hebben verklaard, dat zij geene kennisgeving van aankomst verlangen, op dat der aankomst van het goed.

B. De termijnen, binnen welke de goederen, die door de zorgen van den afzender geladen zijn, door den geadresseerde gelost en weggevoerd moeten zijn, worden door de bijzondere voorwaarden van vervoer van iederen spoorwegdienst bepaald en op elk station door aanplakking in de goederen-bureaux en van tijd tot tijd door bekendmaking in een nieuwspapier ter algemeene kennis gebracht.

C. *1.* Indien slechts een gedeelte van de in denzelfden vrachtbrief aangegeven zending is aangekomen en een zoodanig deel op zich zelf waarde heeft, kan de aanneming van dat gedeelte en de betaling van de daarvoor in verhouding verschuldigde vracht door den geadresseerde niet geweigerd worden, onverminderd zijn recht op levering van het overige of schadevergoeding, indien hij dit heeft.

2. De geadresseerde heeft de bevoegdheid de goederen bij de aflevering op het station te doen nawegen.

3. De beambten van den spoorwegdienst moeten aan dit verlangen bij stukgoederen voldoen; bij wagenladingen slechts dan, wanneer de op het station voorhanden weeginrichtingen daartoe voldoende zijn. Is zulks niet het geval, dan staat het den geadresseerde vrij deze naweging op de naastbijgelegen plaats, waar dergelijke weeginrichtingen beschikbaar zijn, te doen verrichten, en wel in tegenwoordigheid van eenen door de bestuurders van den spoorwegdienst daartoe aan te wijzen gemachtigde.

4. Wijst de naweging geen door de ondernemers te vergoeden manco aan, dan moet de geadresseerde de door die naweging ontstane kosten, of het in het tarief vastgestelde loon, benevens de schadeloosstelling voor den aangewezen gemachtigde voldoen.

5. De ondernemers der spoorwegdiensten moeten daarentegen, wanneer een door hen te vergoeden manco wordt bewezen, hetwelk niet reeds te voren erkend is, den geadresseerde de aan dezen door de naweging veroorzaakte kosten vergoeden.

6. Goederen, die besteld worden, worden aan den geadresseerde niet afgeleverd, vóór dat deze den vrachtprijs en alle bijkomende kosten voldaan en voor de ontvangst der goederen in het bestelboek of op de achterzijde der adreskaart geteekend heeft.

7. Goederen, welke krachtens de bepaling van artikel 50, § 1, 7de lid, niet uit de wagens, van het terrein of uit de magazijnen van den spoorweg mogen worden weggevoerd, voordat

voor invoerrechten of accijnzen zekere formaliteiten zijn vervuld, worden eerst afgeleverd, nadat het bewijs, dat aan die formaliteiten is voldaan, aan den betrokken beambte van den spoorwegdienst is vertoond.

XIII. Artikel 59, § 2, eerste lid te lezen als volgt:

§ 2. *1.* Wanneer goederen, in denzelfden vrachtbrief vermeld, niet alle tegelijkertijd worden aangebracht of met onvoldoend of onjuist ingevulden vrachtbrief worden aangeboden en dientengevolge moeten blijven liggen tot ontvangst der ontbrekende goederen of van den aangevulden of verbeterden vrachtbrief, dan kunnen de bestuurders van den spoorwegdienst, wanneer het aanbrengen niet binnen 24 uren ten einde gebracht is en blijkbaar vertraging plaats heeft, of wanneer binnen dat tijdsverloop de vrachtbrief niet is aangevuld of verbeterd, na afloop van die 24 uren, totdat de in den vrachtbrief omschreven zending geheel is aangebracht, of de vrachtbrief is aangevuld en verbeterd, voor de reeds aangebrachte goederen lig- of magazijngeld heffen.

XIV. Artikel 66, § 3 te lezen als volgt:

§ 3. Ten aanzien van goederen, welke, niettegenstaande hun aard vordert, dat zij ter bet veiliging tegen verlies of beschadiging bij hervoer behoorlijk zijn ingepakt, doch luidens verklaring van den afzender, bedoeld bij artikel 43, oningepakt of niet voldoende ingepakt zijn verzonden, zijn de ondernemers niet verantwoordelijk voor de schade, welke ontstaat uit het gevaar, verbonden aan het gemis van inpakking of aan onvoldoende inpakking.

XV. Artikel 67. Het bepaalde in § 1, sub B te lezen als volgt:

B. Bij de berekening der schadevergoeding wordt de waarde niet hooger dan 60 centen voor elk kilogram bruto aangenomen, voor zoover niet uitdrukkelijk ter daarvoor bestemde plaatse van den vrachtbrief of op de adreskaart eene hoogere waarde in letters is vermeld.

XVI. Artikel 69 te wijzigen als volgt:

1°. Het bepaalde in het eerste lid, sub *c* en *d* te lezen als volgt:

c. bij bestelgoederen, behoudens het onder *d* bepaalde:

wanneer de vertraging bedraagt meer dan 6 uren tot 12 uren, een vierde der vracht; meer dan 12 tot 24 uren, een derde der vracht, en meer dan 24 uren, de helft der vracht.

d. bij bestelgoederen, vervoerd op den voet van het bepaalde in artikel 55, lid 6, het verschil tusschen de geheven vracht en de gewone bestelgoedvracht. Is tevens de leveringstijd voor gewoon bestelgoed overschreden, dan wordt bovendien de hierboven sub *c* vermelde vergoeding verleend.

2°. Het vijfde lid te lezen als volgt:

5. De aangifte van het belang bij tijdige aflevering moet, ten einde geldig te zijn, op de daarvoor aangewezen plaats op den vrachtbrief of de adreskaart geschieden, en het bedrag daarvan door den afzender in letters vermeld worden.

XVII. Artikel 70. Het zesde lid te lezen als volgt:

6. Bij spoedbestellingen, als zoodanig op de adreskaart aangeduid, bedraagt de termijn, bedoeld in het vierde lid, 3 uur; het bepaalde in het vijfde lid is ook op spoedbestellingen van toepassing, evenwel met dien verstande dat, overeenkomstig het op de adreskaart bepaald uitgedrukte verlangen van den afzender, het goed ook tot middernacht en des morgens na zes uur aan den geadresseerde wordt bezorgd. Voor spoedbestellingen wordt een extraloon geheven van 5 cents per 10 kilogram, met een minimum van 15 cents per zending.

XVIII. De „Verklaring" in de bijlage C van bovengenoemd reglement te lezen als volgt:

Het station van den . . . . . spoorweg te . . . . . heeft heden op mijn / ons verlangen de volgende goederen ten vervoer per spoorweg naar . . . . . van . . . . . aangenomen, namelijk: *

. . . . . .

. . . . . .

erken . . hierbij uitdrukkelijk dat deze goederen oningepakt / op onvoldoende wijze ingepakt, namelijk . . . . . aangeboden zijn.

. . . . . , den . . . . . 19 .

* In te vullen aantal, soort, merken, nummers, en — zoo mogelijk — gewicht der goederen.

XIX. De bijlagen D en E van bovengenoemd reglement vervallen en de bijlage F wordt bijlage D.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en aan den Raad van State in afschrift medegedeeld zal worden.

Oberursel, den 2den April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 22 *April* 1913.)

4 *April* 1913. BESLUIT, tot schorsing van het besluit van Burgemeester en Wethouders der gemeente *Sittard* van 11 Maart 1913, strekkende tot het verleenen van verlof voor den verkoop van alcoholhoudenden drank, anderen dan sterken drank aan HUBERTINA BLOKPOEL, aldaar. S. 119.
Geschorst tot 1 *Juli* 1913.

—

4 *April* 1913. BESLUIT, houdende nadere bepalingen omtrent de afgifte van geleibiljetten (consentbiljetten) voor versch vleesch. S. 120.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 10 Maart 1913, n°. 112, Accijnzen;

Gezien de wetten betreffende den accijns op het geslacht en artikel 130 der Algemeene wet van 26 Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 38);

Gelet op het eerste en tweede lid van artikel 1 der wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 61), alsmede op de wet van 7 December 1896 (*Staatsblad* n°. 212);

Den Raad van State gehoord (advies van 25 Maart 1913, n°. 15);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 28 Maart 1913, n°. 111, Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. De directeurs der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen kunnen, ieder voor zooveel zijne directie betreft, aan degenen die doorgaande eene belangrijke hoeveelheid onafgehakt versch of door koude verduurzaamd versch rund- of kalfsvleesch ter aflevering in voorraad hebben, op hun verzoek, tot wederopzeggens, vergunnen om voor het vervoer van zoodanig vleesch naar het pand van den ontbieder, zelve geleibiljetten (consentbiljetten) af te geven, met inachtneming van de volgende voorschriften.

De geleibiljetten worden afgegeven uit door belanghebbenden te verstrekken registers, die volgens door Onzen Minister van Financiën te stellen eischen, moeten worden ingericht en bijgehouden.

Vóór het ingebruikstellen moeten de registers, nadat de daarin voorkomende formulieren van een voor elk kalenderjaar doorloopend volgnummer zijn voorzien, ter waarmerking worden aangeboden aan den ontvanger der accijnzen over de plaats waar de geleibiljetten worden afgegeven.

Ten opzichte van het tijdsverloop, dat in de geleibiljetten kan worden bepaald voor het vervoer naar de bestemmingsplaats, gedraagt de belanghebbende zich naar de voorschriften van genoemden ontvanger.

De registers moeten steeds voorhanden zijn in het pand, waaruit de afleveringen plaats hebben, en aan de ambtenaren der accijnzen, op de eerste aanvraag, worden vertoond. De belanghebbende zorgt, dat de registers ongeschonden blijven.

Volgeschreven registers en de documenten waarop de afschrijving der verzonden partijen vleesch plaats had, worden bij den ontvanger ingeleverd en door dezen, na verloop van een jaar, vernietigd.

De met de geleibiljetten vervoerd wordende hoeveelheden vleesch moeten, met vermelding van het aantal en de soort der helften en vierendeelen, worden afgeschreven op, ten name van den belanghebbende staande, geldige accijnsquitantiën, dubbel-paspoorten van betaald invoerrecht of geleibiljetten, die op den stok der registers van geleibiljetten moeten worden omschreven.

Zoo noodig worden omtrent verlenging van den duur der geldigheid van genoemde documenten voorschriften gegeven door Onzen Minister van Financiën.

Bij visitatie moet de belanghebbende aan de ambtenaren der accijnzen, op hunne eerste aanvraag, vertoonen geldige accijnsquitantiën, dubbel-paspoorten van betaald invoerrecht of geleibiljetten, niet alleen voor de hoeveelheden vleesch die aanwezig zijn, maar ook voor die welke sedert de vorige visitatie, volgens de registers van geleibiljetten zijn uitgeslagen.

De ambtenaren stellen in het register onder de laatste inschrijving eene verklaring omtrent het tijdstip van de visitatie.

2. Ingeval van weigering van eene gevraagde of van intrekking eener verleende vergunning, als in dit besluit bedoeld, heeft de belanghebbende beroep op Onzen Minister van Financiën.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Oberursel, den 4den April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 22 *April* 1913.)

—

7 *April* 1913. WET, tot aanvulling en verhooging van het *tiende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913 (Kosten der Nederlandsche deelneming aan de tentoonstelling te *San Francisco* in 1915). S. 121.

Bij deze wet wordt een artikel ingevoegd.

Ten gevolge van deze aanvulling wordt het totaal der IVde afdeeling, alsmede het eindcijfer van voormeld hoofdstuk, verhoogd met *f* 10,000.

—

7 *April* 1913. WET, houdende verhooging van de begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1913 (Kosten der Nederlandsche deelneming aan de tentoonstelling te *San Francisco* in 1915). S. 122.

—

7 *April* 1913. WET op de Grootboeken der Nationale Schuld. S. 123.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1910/1911, nº. 293, 1—3; 1911/1912, nº. 79, 1; 1912/1913, nº. 41, 1—3.

Hand. idem 1912/1913, *bladz.* 2629—2636.

Hand. 1e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 439, 597—602.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de bestaande voorschriften op de Grootboeken der Nationale Schuld door andere voorschriften te vervangen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

§ 1. *Inhoud van de Grootboeken.*

Art. **1.** De Grootboeken der Nationale Schuld bevatten de rekeningen tusschen den Staat en zijne schuldeischers, voor de schulden, welker inschrijving in de Grootboeken krachtens daartoe bij de wet gegeven voorschrift is geschied, met vermelding van al hetgeen overeenkomstig de bepalingen dezer wet daarbij moet worden aangeteekend.

2. In afzonderlijke Grootboeken worden ingeschreven of overgeschreven de schulden, waarvan de renten op de vervaldagen betaalbaar zijn aan de houders van voor die renten afgegeven rentebewijzen aan toonder.

3. *1.* De inschrijvingen in een Grootboek als bedoeld in artikel 1 kunnen worden overgeschreven in een Grootboek als bedoeld in artikel 2 en omgekeerd, mits die Grootboeken van gelijken rentevoet zijn.

2. De inschrijvingen in de Grootboeken der Nationale Schuld kunnen worden verwisseld in schuldbekentenissen aan toonder, terwijl wederkeerig voor die schuldbekentenissen inschrijvingen in de Grootboeken kunnen worden verkregen.

3. Schuldbekentenissen, krachtens deze wet uitgegeven, kunnen worden verwisseld in schuldbekentenissen van andere bedragen, mits het gezamenlijk nominaal bedrag der ingewisselde en der daarvoor in de plaats getreden schuldbekentenissen gelijk zij.

4. Bij algemeenen maatregel van bestuur worden geregeld:

I. de hoegrootheid der bedragen, waarvoor rentebewijzen en schuldbekentenissen kunnen worden uitgegeven;

II. de wijzen en de voorwaarden waarop:

a. overschrijving, als in het eerste lid bedoeld, zal geschieden;

b. voor de in artikel 2 bedoelde rentebewijzen, rentebewijzen van andere bedragen kunnen worden verstrekt;

c. schuldbekentenissen aan toonder in inschrijvingen zullen worden verwisseld en omgekeerd;

d. schuldbekentenissen, krachtens deze wet uitgegeven, in schuldbekentenissen van andere bedragen zullen worden verwisseld;

e. geboekt zal worden de in schuldbekentenissen aan toonder verwisselde Grootboekschuld en die, welke door den Staat voor amortisatie is ingekocht.

§ 2. *Beheer en inrichting van de Grootboeken.*

4. *1.* De Grootboeken der Nationale Schuld worden gehouden te Amsterdam.

2. Een dubbel dier Grootboeken wordt gehouden bij de Algemeene Rekenkamer.

5. *1.* Onder het opperbeheer van Onzen Minister van Financiën is de zorg voor het houden van de Grootboeken der Nationale Schuld en voor de vervulling van de daarbij te verrichten werkzaamheden opgedragen aan eenen directeur.

2. Waar in deze wet gesproken wordt van den directeur, worden daaronder mede verstaan de onder den directeur staande ambtenaren, voor zoover zij ten opzichte van de verschillende verrichtingen bij de Grootboeken door Ons zijn aangewezen om den directeur, met inachtneming van de door dezen te geven voorschriften, te vertegenwoordigen.

3. De directeur wordt door Ons benoemd en ontslagen.

4. Hij doet zoodanige en zoo tijdige opgaven aan de Algemeene Rekenkamer toekomen, als deze voor de vervulling van de haar in artikel

4, 2de lid, dezer wet opgedragen taak noodig acht.

6. *1.* De inschrijvingen worden geboekt op de in de Grootboeken ter name van de schuldeischers geopende rekeningen.

2. Wanneer de eigenaar van eene inschrijving onbekend is, kan worden volstaan met zoodanige aanduiding, dat boven twijfel gesteld worden de eischen aan welke hij, die zich als eigenaar wenscht te doen gelden, zal te voldoen hebben om door den Staat als zoodanig erkend te worden.

7. *1.* Geen rekening wordt geopend voordat het hoofd van rekening door den directeur is goedgekeurd.

2. Behoudens het bepaalde in het tweede lid van het vorige artikel, vermeldt elk hoofd van rekening naam, voornamen en woonplaats van den schuldeischer.

8. *1.* Ieder schuldeischer kan in ieder Grootboek slechts eene rekening te zijnen name hebben.

2. In bijzondere gevallen kan met toestemming van den directeur hiervan worden afgeweken, van welke toestemming bij de rekeningen zal worden melding gemaakt.

3. Indien verschillende rekeningen ten name van denzelfden schuldeischer openstaan, zonder dat daarvoor de toestemming van den directeur is verkregen, zal deze, indien naar zijn oordeel geen termen voor eene afwijking van den in het eerste lid gestelden regel bestaan, ambtshalve tot vereeniging van de saldo's dier rekeningen overgaan en daarvan onverwijld aan den schuldeischer schriftelijk mededeeling doen.

§ 3. *Algemeene bepalingen.*

9. *1.* Ieder die overeenkomstig de bepalingen dezer wet, het recht heeft eenige verrichting bij de Grootboeken te vorderen, moet, indien de directeur zulks noodig acht, het bestaan van zijn recht aantoonen door de overlegging van de daartoe noodige bescheiden.

2. De directeur is bevoegd de overgelegde bescheiden onder zijne berusting te houden, behoudens het recht van den belanghebbende om, na inlevering van een authentiek afschrift of nadat op zijne kosten een authentiek afschrift zal zijn vervaardigd, de ingehouden bescheiden terug te vorderen.

10. *1.* Alle personen, die bij den directeur blijkens de overgelegde bescheiden of blijkens de inschrijvingen bekend zijn als vertegenwoordigers van in de Grootboeken ingeschreven rechthebbenden, worden bij voortduring als zoodanig aangemerkt, tenzij van het vervallen van de bevoegdheid van den vertegenwoordiger vooraf aan den directeur kennis is gegeven onder overlegging van de daartoe noodige bescheiden.

2. In geval de vertegenwoordiger optreedt krachtens eene volmacht, als bedoeld in paragraaf 9 dezer wet, is de directeur bevoegd van den lastgever eene bevestiging van de volmacht te vorderen.

11. *1.* Beperkingen in de bevoegdheid van hem te wiens name eenig recht in de Grootboeken is gesteld, tot de beschikking of het beheer over zijn vermogen of over een deel van zijn vermogen, worden, met betrekking tot dat recht, eerst van kracht door de aanteekening daarvan in de Grootboeken.

2. Het stellen van aanteekeningen, als in dit artikel bedoeld, geschiedt kosteloos.

12. Het bepaalde in het vorig artikel geldt eveneens met betrekking tot beperkingen in het recht van beheer en beschikking van den man over de rechten, welke in de Grootboeken ten name van zijne vrouw zijn gesteld.

13. *1.* Rechtsvorderingen met betrekking tot eenig recht op eene inschrijving of tot de ontvangst van renten van eene inschrijving, voor zoover die renten niet aan toonder betaalbaar zijn, worden op schriftelijk verzoek van den eischer, waarbij moet zijn gevoegd een authentiek afschrift van het stuk waarbij de vordering wordt ingesteld, in de Grootboeken aangeteekend.

2. Deze aanteekening schorst de beschikking over het recht en de rentebetaling totdat het over de vordering gevoerd geding is beëindigd en daarvan, onder overlegging van de noodige bescheiden, bewijs is geleverd, of wel, totdat de president van de Arrondissements-Rechtbank in kort geding de opheffing van de aanteekening heeft bevolen bij eene in kracht van gewijsde gegane of voorloopig uitvoerbaar verklaarde uitspraak en van deze uitspraak aanteekening is geschied.

14. *1.* De erfgenamen of, ingeval overeenkomstig artikel 524 van het Burgerlijk Wetboek rechtsvermoeden van overlijden is uitgesproken, de vermoedelijke erfgenamen van hem te wiens name eenig recht in de Grootboeken staat ingeschreven, moeten van hun recht doen blijken door overlegging van eene verklaring van erfrecht, nadat het overlijden of vermoedelijk overlijden van den erflater is aangetoond.

2. De verklaring van erfrecht moet inhouden:

a. Naam, voornamen en, zoo mogelijk, laatste woonplaats van den erflater;

b. Namen, voornamen, woonplaatsen en, wanneer het minderjarigen betreft, zoo mogelijk den dag en het jaar van geboorte van hen aan wien het in de Grootboeken der Nationale Schuld ingeschreven recht is opgekomen, met vermelding van ieders aandeel krachtens wet, testament of boedelscheiding, tenzij het recht in onverdeelden eigendom aan allen gezamenlijk toebehoort;

c. Zoo mogelijk namen, voornamen en woonplaatsen van de wettelijke vertegenwoordigers van de onder *b* bedoelde personen, daaronder begrepen de bewindvoerders;

d. Eene nauwkeurige aanwijzing van het testament of, bij wettelijke erfopvolging, vermelding van de betrekking tusschen den erflater en de erfgenamen, uit kracht waarvan het recht aan de onder *b* bedoelde personen is opgekomen;

e. Alle beperkingen in het recht van beschikking over of in het genot van de inschrijving door den erflater bepaald, met vermelding van de namen, voornamen en, zoo mogelijk, woonplaatsen van hen, te wier behoeve die beperkingen zijn gesteld, alsmede van hen, die tot de ontvangst van renten bevoegd zijn, en van hen, zonder wier medewerking niet over de inschrijving mag worden beschikt;

f. Eene verklaring van den ambtenaar door wien de akte is opgemaakt, dat hij zich van de juistheid van hetgeen daarin is vermeld zooveel mogelijk heeft overtuigd.

3. Indien de nalatenschap hier te lande is opengevallen, zal de verklaring van erfrecht worden afgelegd door eenen notaris. De van die verklaring op te maken akte zal in originali worden uitgegeven.

4. Indien de nalatenschap is opengevallen in de Koloniën of bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen of in het buitenland, zal de verklaring van erfrecht moeten worden opgemaakt door eene aldaar bevoegde autoriteit.

5. De verklaring van erfrecht moet vergezeld gaan van de bescheiden, die tot staving van de daarin vermelde feiten kunnen dienen.

6. De directeur is bevoegd vrijstelling te verleenen van de verplichting tot het overleggen van de verklaring van erfrecht zoomede van de bescheiden als in dit artikel bedoeld.

7. Zij, aan wie eenig in de Grootboeken ingeschreven recht is gelegateerd, moeten van hun recht doen blijken op gelijke wijze als hiervoor met betrekking tot erfgenamen is bepaald, terwijl bovendien moet worden aangetoond, dat het legaat overeenkomstig het bepaalde in artikel 1006 van het Burgerlijk Wetboek is afgegeven of wel dat het recht van den legataris door de erfgenamen en legitimarissen wordt erkend.

8. Personen, als in dit artikel bedoeld, die hetzij op de in dit artikel aangewezen wijze hetzij op andere wijze het bestaan van hun recht hebben aangetoond, kunnen bij weigering van den directeur om dat recht te erkennen, veroordeeling van den Staat vorderen tot zoodanige boekingen als waarop zij uit hoofde van dat recht aanspraak kunnen maken.

15. *1.* Hij, te wiens name eenig recht in de Grootboeken staat ingeschreven, kan een of meer personen aanwijzen om, na zijnen dood, dat recht, voor zoover dit niet door dien dood is tenietgegaan, tegenover den Staat uit te oefenen. Indien meer personen worden aangewezen moet daarbij tevens vermeld worden of die personen gezamenlijk dan wel de een bij ontstentenis van den ander tot de uitoefening gerechtigd zullen zijn. Getrouwde vrouwen, minderjarigen, zelfs wanneer deze handlichting hebben bekomen, onder curateele gestelde personen en alle degenen, die onbevoegd zijn verbintenissen aan te gaan, worden tot de evenbedoelde uitoefening niet toegelaten.

2. De in het vorig lid bedoelde uitoefening zal niet eerder kunnen aanvangen dan nadat dertig dagen sedert den dag van het overlijden van den rechthebbende zijn verstreken en zal niet langer kunnen duren dan een jaar na dien dag.

16. Getrouwde vrouwen, minderjarigen, die den vollen ouderdom van achttien jaren hebben bereikt, en zij, die uit hoofde van verkwisting onder curateele zijn gesteld, zijn mede bevoegd de in het vorig artikel bedoelde aanwijzing te doen.

17. De aanwijzing geschiedt op aanvrage van den ingeschreven rechthebbende door aanteekening op de betrokken rekening van de namen, voornamen en woonplaatsen van de aangewezen personen.

18. *1.* De overeenkomstig het vorig artikel aangewezen personen zijn jegens de erfgenamen en andere rechtverkrijgenden van den ingeschreven rechthebbende rekening en verantwoording verschuldigd.

2. De artikelen 1064 en 1068, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek vinden te dezen overeenkomstige toepassing.

19. *1.* De in artikel 15 bedoelde aanwij-

zing kan door den ingeschreven rechthebbende worden ingetrokken.

2. Na het overlijden van den ingeschreven rechthebbende kan de aanwijzing worden ingetrokken door:

a. diens erfgenamen of rechtverkrijgenden hetzij gezamenlijk hetzij ieder voor zijn aandeel;

b. den echtgenoot van den ingeschreven rechthebbende, met wien deze in eenige gemeenschap van goederen, van winst en verlies of van vruchten en inkomsten gehuwd was, mits aangetoond worde, dat het betrokken recht tot de gemeenschap behoorde;

c. den curator in het faillissement of van de onbeheerde nalatenschap, indien de boedel van den ingeschreven rechthebbende in staat van faillissement of diens nalatenschap onbeheerd is verklaard.

3. De intrekking kan aan den directeur eerst worden tegengeworpen nadat zij bij de betrokken rekening in de Grootboeken is aangeteekend.

20. In alle gevallen waarin, naar aanleiding van deze wet, verklaringen worden afgegeven of akten worden opgemaakt door eene openbare autoriteit in de Koloniën of bezittingen van het Rijk of in het buitenland, moet de bevoegdheid van die autoriteit door eene op de verklaring of akte gestelde aanteekening worden bevestigd en wel voor de verklaringen afgegeven of de akten opgemaakt in de Koloniën of bezittingen van het Rijk, door den directeur van Justitie of den Gouvernements-Secretaris, en voor die in het buitenland afgegeven of opgemaakt, door eenen Nederlandschen Consulairen ambtenaar; en wanneer de directeur dit wenschelijk oordeelt, in het laatste ressort, door of namens Onzen Minister van Koloniën of van Buitenlandsche Zaken.

21. *1.* Voor alle verrichtingen bij de Grootboeken, waarvoor naar de bepalingen van deze wet of van de in deze wet bedoelde algemeene maatregelen van bestuur de toestemming van de belanghebbende personen wordt vereischt, kan die toestemming worden vervangen door een in kracht van gewijsde gegaan of voorloopig uitvoerbaar verklaard vonnis, waarbij die verrichting wordt bevolen.

2. Met afwijking van de gewone regelen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zal, indien de gedaagde niet verschijnt, of van meerdere gedaagden één of meer niet verschijnen, en de voorgeschreven termijnen en formaliteiten in acht zijn genomen, de rechter, alvorens op den eisch uitspraak te doen, bevelen, dat de directeur tot het geven van inlichtingen worde opgeroepen.

3. De rechter is bevoegd naar aanleiding der verstrekte inlichtingen zoodanige oproepingen, plaatsing daarvan in nieuwspapieren of andere maatregelen te bevelen als hij in het belang van den gedaagde noodig oordeelt.

4. De uitspraak zal worden beschouwd als een vonnis op tegenspraak gewezen, waartegen geen verzet wordt toegelaten.

22. De directeur onthoudt zich van een onderzoek naar de geldigheid van de rechtshandeling, die aan de aanvraag tot overschrijving, aanteekening of rentebetaling ten grondslag ligt, onverminderd zijne verplichting om aan de aanvraag geen gevolg te geven indien de nietigheid of vernietigbaarheid van de rechtshandeling hem is gebleken uit den inhoud van de Grootboeken of uit de bescheiden die overeenkomstig de bepalingen dezer wet zijn overgelegd.

23. *1.* Bij algemeenen maatregel van bestuur worden bepaald de wijze en voorwaarden waarop misstellingen in de Grootboeken, die het gevolg zijn van verkeerde opgaven van partijen, op haar verzoek worden verbeterd.

2. Misstellingen in de Grootboeken, welke niet ontstaan zijn ten gevolge van handelingen van partijen, worden ambtshalve verbeterd; de verbetering wordt door den directeur geparafeerd.

24. *1.* Alvorens eene verrichting bij de Grootboeken — rentebetaling daaronder begrepen — plaats heeft, zal de handteekening van den verzoeker of van diens lasthebber, voor zoover die niet reeds aan den directeur bekend is, aan hem worden bekend gemaakt door de opmaking of inlevering van eene verklaring van handteekening.

2. Op gelijke wijze zal in alle gevallen waarin voor verrichtingen bij de Grootboeken, overeenkomstig de bepalingen dezer wet, onderhandsche stukken worden overgelegd, de handteekening van hem of hen, die het stuk hebben onderteekend, voor zoover die niet reeds aan den directeur bekend is, moeten worden bekend gemaakt.

3. De hiervoor bedoelde verklaring zal worden opgemaakt hetzij door het stellen van de handteekening ten overstaan van den directeur, die bevoegd is de bevestiging van de identiteit van den onderteekenaar te vorderen door twee ten kantore der Grootboeken bekende getuigen, die ten bewijze daarvan de verklaring mede onderteekenen, hetzij door eenen notaris, die de handteekening voor echt

erkent, of voor het geval de verzoeker zich in de Koloniën of bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen of in het buitenland bevindt, door eene ter plaatse bevoegde, openbare autoriteit, die de handteekening voor echt erkent.

25. Indien hij, die tot eenige verrichting bij de Grootboeken gerechtigd is, niet kan schrijven, zal hij bij authentieke akte eenen lasthebber moeten aanwijzen.

26. De directeur is bevoegd van alle in eene vreemde taal gestelde, hem aangeboden stukken, de overlegging te vorderen van eene vertaling, voor overeenkomstig verklaard door eenen beëedigden vertaler in Nederland of door eenen Nederlandschen consulairen ambtenaar of, op kosten van den belanghebbende, zoodanige vertaling te doen vervaardigen.

27. *1.* Alle stukken, brieven en exploiten, de uitvoering of naleving van deze wet betreffende, worden gericht of beteekend aan den directeur, behoudens de verplichting om de dagvaarding uit te brengen aan den Staat op de wijze als in artikel 4, 1°. van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering is voorgeschreven.

2. De beteekening zal geschieden ten kantore van den directeur gedurende de uren, waarop dit kantoor, voor verrichtingen de Grootboeken betreffende, voor het publiek is opengesteld. De regeling van die uren geschiedt bij algemeenen maatregel van bestuur.

28. *1.* Ieder te wiens name eene rekening is geopend en zijne erfgenamen zijn gerechtigd om van den directeur de toezending te vorderen van afschriften of, ingeval de rekening is geopend ten name van meer dan een persoon, van uittreksels van de rekening en van de daarbij gestelde aanteekeningen.

2. Hij te wiens name bij eene inschrijving een recht is aangeteekend en zijne erfgenamen zijn gerechtigd om van den directeur de toezending te vorderen van eene verklaring, inhoudende omschrijving zoowel van den aard als van den omvang van het recht waartoe zij gerechtigd zijn.

3. Toeziende voogden en toeziende curators zijn bevoegd afschriften of uittreksels te vorderen van de rekeningen met de daarbij behoorende aanteekeningen, gesteld ten name van de minderjarigen en onder curateele gestelden over wie zij de toeziende voogdij of de toeziende curateele uitoefenen.

4. In alle andere gevallen worden de afschriften of uittreksels slechts afgegeven wanneer de aanvrager door den kantonrechter van zijne woonplaats tot die aanvraag gemachtigd is. Indien de aanvrager geen woonplaats heeft binnen het Koninkrijk, wordt deze machtiging gevraagd aan den kantonrechter van zijne laatste woonplaats aldaar en, indien ook deze ontbreekt, aan den kantonrechter te Amsterdam. Tegen de beschikking van den kantonrechter, waarbij de machtiging is geweigerd, staat hooger beroep open.

29. *1.* Indien eenige verrichting bij de Grootboeken wordt verlangd door iemand, die daartoe slechts krachtens eenige machtiging bevoegd is, zal die verrichting niet plaats hebben alvorens onder overlegging van bescheiden zal zijn aangetoond, dat de vereischte machtiging is verleend.

2. Voor hen, die persoonlijk onbekwaam zijn tot eenige verrichting bij de Grootboeken, zal worden gehandeld door hunne wettelijke vertegenwoordigers, nadat deze, door overlegging van bescheiden, van hunne bevoegdheid om de handeling voor den onbekwame te verrichten, hebben doen blijken.

§ 4. *Inschrijvingen.*

30. *1.* De inschrijvingen bedragen vijftig gulden of een veelvoud van deze som.

2. Waar in deze wet sprake is van overschrijving, bezwaring of inbeslagneming van eene inschrijving, wordt daaronder mede verstaan overschrijving, bezwaring of inbeslagneming van een gedeelte dier inschrijving, mits dat gedeelte bedrage vijftig gulden of een veelvoud van die som.

31. Inschrijvingen kunnen worden verkregen:

a. door hen die aandeel verkrijgen in eene geldleening ten laste van den Staat, voor zoover de door het aangaan van die leening gevestigde schuld rechtstreeks op een Grootboek der Nationale Schuld wordt ingeschreven;

b. door houders van schuldbekentenissen aan toonder ten laste van den Staat, die, in ruil daarvoor, inschrijvingen kunnen verkrijgen, mits de schuldbekentenissen hetzij zijn te gelde gemaakt krachtens eene wet tot het aangaan van eene geldleening ten laste van den Staat hetzij zijn voortgesproten uit verwisseling met inschrijvingen op de Grootboeken der Nationale Schuld;

c. door overschrijving, waaronder is te verstaan de afschrijving van het bedrag der inschrijving, onmiddellijk gevolgd door boeking van het afgeschreven bedrag op eene andere rekening.

32. Hij, te wiens name in de Grootboeken

eene rekening is geopend, is eigenaar van de op die rekening geboekte inschrijving. Hij behoudt den eigendom totdat overschrijving van de inschrijving op eene, ten name van een ander gestelde rekening heeft plaats gehad.

§ 5. *Van overschrijving van inschrijvingen.*

33. *1.* Behoudens de in deze wet gemaakte uitzonderingen, geschiedt geene overschrijving dan op aanvraag van den eigenaar der inschrijving.

2. Wanneer de inschrijving aan onderscheidene eigenaren in onverdeeldheid toebehoort, geschiedt de overschrijving op verzoek van de gezamenlijke eigenaren, tenzij uit de inschrijving of uit de over te leggen bescheiden blijkt voor welk deel hij, die de overschrijving vraagt, gerechtigd is.

34. Overschrijving van inschrijvingen in de Grootboeken, in artikel 2 dezer wet bedoeld, naar die, bedoeld in artikel 1 dezer wet, zoomede verwisseling van de eerstbedoelde inschrijvingen in schuldbekentenissen aan toonder zal slechts geschieden tegen inlevering van de nog niet verschenen rentebewijzen.

35. Inschrijvingen door den erflater overeenkomstig artikel 1066 van het Burgerlijk Wetboek onder het beheer van een of meer bewindvoerders gesteld, kunnen, zoolang dat beheer duurt en de erfgenamen of legatarissen leven, niet rechtsgeldig door de eigenaren worden vervreemd of bezwaard dan met toestemming van de bewindvoerders. Zoolang de toestemming van de bewindvoerders vereischt is, zal geen overschrijving geschieden dan op aanvraag van de eigenaren met medewerking van de bewindvoerders.

36. Voor de toepassing van artikel 1059, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek, worden inschrijvingen in de Grootboeken met vaste goederen gelijk gesteld, met dien verstande, dat de in dat artikel bedoelde verkoop geschiedt ter beurze van Amsterdam, door tusschenkomst van twee makelaars in effecten.

37. *1.* Inschrijvingen onder den last van uitkeering aan personen als bedoeld in de zevende afdeeling van den twaalfden titel van het tweede boek van het Burgerlijk Wetboek, kunnen, wanneer de bezwaarde persoon vrijwilligen afstand van het genot ten voordeele van de verwachters heeft gedaan of, wanneer de verwachters ten behoeve van den bezwaarde afstand hebben gedaan van hunne verwachting, gedurende het leven van den bezwaarde worden vervreemd of bezwaard, ten ware de insteller het tegendeel heeft bepaald.

2. De schuldeischers van den bezwaarden persoon wier schuldvorderingen ouder dan dien afstand zijn en de kinderen van den bezwaarde, die na den afstand geboren worden, kunnen, wegens het nadeel, dat zij door den afstand hebben geleden, na de overschrijving of na de aanteekening van het op de inschrijving gevestigde recht slechts eene rechtsvordering tot schadevergoeding instellen tegen den bezwaarde en tegen diens kinderen welke ten tijde van den afstand reeds geboren waren.

38. *1.* Bij algemeenen maatregel van bestuur worden de tijdvakken bepaald, gedurende welke in de Grootboeken geen overschrijvingen of afschrijvingen worden tot stand gebracht.

2. De in het vorig lid bedoelde tijdvakken mogen niet langer worden gesteld dan:

a. voor zooveel de Grootboeken betreft, die de rekeningen bevatten over welker saldo's de rente betaalbaar is ten kantore van den directeur, van den elfden dag van de maand, aan den vervaldag van een rentetermijn voorafgaande, tot dien vervaldag;

b. voor zooveel de Grootboeken betreft, bedoeld in artikel 2 dezer wet, van den elfden dag van de maand, onmiddellijk voorafgaande aan den eersten dag van een tijdvak van vijf jaren, waarvoor nieuwe rentebewijzen zullen worden afgegeven, tot dien dag.

§ 6. *Van de rechten van derden.*

39. *1.* Rechten van derden op inschrijvingen worden verkregen door aanteekening daarvan bij de inschrijvingen waarop die rechten betrekking hebben.

2. Hetzelfde geldt voor de verkrijging van rechten, welke op de evenbedoelde rechten van derden kunnen worden gevestigd.

3. Betaling door den Staat aan de rechthebbenden blijkens de aanteekening, zal rechtsgeldig zijn totdat de doorhaling van de aanteekening, waarin het recht is vervat, heeft plaats gehad.

4. Hij, die, ten gevolge van deze bepaling, betaling heeft ontvangen, welke aan een ander toekwam, is verplicht om het ontvangene aan den daarop rechthebbende uit te keeren.

40. Behoudens de in deze wet gemaakte uitzonderingen, geschiedt geen aanteekening van eenig recht, als in het vorig artikel bedoeld, dan op verzoek van hem, die, blijkens de Grootboeken, tot het verleenen van dat recht bevoegd is.

41. De aanteekening van een overeenkomstig artikel 39 verkregen recht wordt doorge-

haald op overlegging van een schriftelijk, door den rechthebbende onderteekend bewijs, houdende diens toestemming tot doorhaling van de aanteekening. De directeur is bevoegd vrijstelling te verleenen van de verplichting tot het overleggen van een schriftelijk bewijs als evenbedoeld.

42. *1.* De uitoefening van het door de aanteekening verkregen recht wordt geschorst door eene rechtsvordering tot doorhaling dier aanteekening. Deze schorsing kan aan den directeur eerst worden tegengeworpen nadat een afschrift van het stuk, waarbij de vordering wordt ingesteld, aan hem is beteekend.

2. De president der Arrondissements-Rechtbank is bevoegd om, niettegenstaande de gedane schorsing, na kort geding, machtiging te verleenen tot uitoefening van het aangeteekende recht, met of zonder verplichting tot het stellen van zekerheid.

43. *1.* Inschrijvingen en de daarover verschenen of te verschijnen renten, met uitzondering van de renten die ingevolge artikel 2 dezer wet aan toonder betaalbaar zijn, alsmede rechten van derden kunnen in beslag worden genomen op de wijze bij het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering voor conservatoir en executoriaal beslag onder derden voorgeschreven.

2. In het exploit van inbeslagneming zal de in beslag te nemen inschrijving of het in beslag te nemen recht moeten zijn aangeduid, zoo mogelijk door vermelding van de rekening waarop een en ander in de Grootboeken is aangeteekend.

3. Het in het eerste lid bedoelde beslag zal eerst van kracht zijn door de aanteekening daarvan bij de betreffende rekening.

4. Ten bewijze van de gedane aanteekening, teekent de directeur het exploit van inbeslagneming op het oorspronkelijke voor „Gezien".

5. Van het stellen eener aanteekening, als in dit artikel bedoeld, tot aan de opheffing van het beslag geschiedt geen overschrijving noch rentebetaling noch aanteekening in de Grootboeken, waardoor het recht van hem, te wiens verzoeke het beslag is gelegd, zou kunnen worden verkort.

6. In de gevallen, bedoeld in artikel 479 en in artikel 740 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, zal de directeur binnen acht dagen nadat hij de zekerheid zal hebben verkregen dat geen verzet tegen het beslag is gedaan, of nadat hem zal zijn beteekend een in kracht van gewijsde gegaan of voorloopig uitvoerbaar verklaard vonnis, waarbij het verzet is afgewezen of het beslag is van waarde verklaard, aan den arrestant afgeven eene schriftelijke verklaring van de inschrijvingen en rechten, welke ten name van den gearresteerde in de Grootboeken zijn ingeschreven, met opgave van het bedrag der aan den gearresteerde verschuldigde rente en van de inbeslagnemingen, welke door andere schuldeischers met betrekking tot die inschrijvingen en rechten zijn aangeteekend.

7. In geval van meerdere inbeslagnemingen, zal artikel 754 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering overeenkomstige toepassing vinden.

8. De artikelen 741 tot en met 752 en artikel 755 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering blijven buiten toepassing.

9. De executoriale verkoop en de overschrijving of tenaamstelling van in beslag genomen inschrijvingen of rechten geschiedt overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 48 en 54 dezer wet.

10. De opheffing van het beslag zoomede de schorsing van de executie zullen niet tegenover den Staat kunnen worden ingeroepen zoolang de daarop betrekking hebbende rechterlijke beschikkingen niet aan den directeur zijn beteekend en daarvan aanteekening is geschied naast de in beslag genomen inschrijving of het in beslag genomen recht op de inschrijving. Ten bewijze van de gedane aanteekening, teekent de directeur het exploit van beteekening op het oorspronkelijke voor „Gezien".

44. *1.* Ingeval een eisch tot scheiding van goederen, tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed door de vrouw is ingesteld, kan door haar, naar aanleiding van de artikelen 245, 270 of 301 van het Burgerlijk Wetboek, ter bewaring van haar recht, conservatoir beslag worden gelegd op de inschrijvingen en in de Grootboeken aangeteekende rechten van de gemeenschap of van de vrouw.

2. De artikelen 808*A* en 733 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zoomede het tweede, derde en vierde lid van artikel 43 dezer wet zijn op dit beslag van toepassing.

3. Van de aanteekening van beslag, als in dit artikel bedoeld, tot aan de opheffing van het beslag geschiedt geen overschrijving noch aanteekening in de Grootboeken, waardoor het recht van haar, te wier verzoeke het beslag is gelegd, zou kunnen worden verkort.

4. De aanteekening van het beslag wordt doorgehaald:

a. op overlegging van een schriftelijk door de vrouw onderteekend bewijs houdende hare toestemming tot de doorhaling van de aanteekening;

b. uit kracht van het vonnis houdende afwijzing van den eisch van scheiding mits eene maand na de uitspraak van het vonnis zij verstreken en eene verklaring van den griffier worde overgelegd, dat op zijne registers geen hooger beroep of cassatie tegen het vonnis is aangeteekend;

c. uit kracht van eene verklaring van den griffier bij het rechterlijk college waar de eisch tot scheiding laatstelijk aanhangig was, dat van de instantie afstand is gedaan of dat deze is vervallen.

5. De artikelen 808*H* tot en met 808*J* van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering vinden te dezen overeenkomstige toepassing.

45. Beslag, als bedoeld in artikel 43 dezer wet, op eene inschrijving of op eenig recht op eene inschrijving houdt tevens in beslag op de reeds verschenen en nog te verschijnen renten, ten ware het exploit van beslag het tegendeel inhoudt, de renten aan toonder betaalbaar zijn of het recht op het genot dier renten aan een ander toekomt dan aan hem, tegen wien het beslag is gelegd.

46. *1.* De rang van de pandhouders wordt bepaald naar de dagteekening van de aanteekening der in pandgeving bij de in pand gegeven inschrijving of bij het in pand gegeven recht.

2. Zij, wier pandrecht op denzelfden dag is aangeteekend, hebben een pandrecht van gelijken rang.

47. Pandrecht kan alleen worden aangeteekend ten beloope van het in de aanvrage of in de rechterlijke beschikking te bepalen bedrag, waarvoor het pandrecht kan worden uitgeoefend.

48. *1.* Tenzij uit de aanteekening in de Grootboeken blijkt, dat het in art. 1201, 1ste lid, van het Burgerlijk Wetboek aan den schuldeischer toegekende recht door partijen is uitgesloten, is hij, die als pandhouder is aangeteekend, bevoegd, om, wanneer de schuldenaar of pandgever niet aan zijne verplichtingen voldoet, de inschrijving, tot verhaal van de schuld met de renten en kosten, door tusschenkomst van twee makelaars in effecten ter beurze te verkoopen, nadat vooraf de schuldenaar of pandgever door eene sommatie tot voldoening zal zijn in gebreke gesteld.

2. Een afschrift dezer sommatie zal aan den directeur worden beteekend.

3. De schuldenaar of pandgever is bevoegd om binnen acht dagen na het verstrijken van den termijn in de sommatie voor de voldoening gesteld, tegen den voorgenomen verkoop van de inschrijving in verzet te komen.

4. Een afschrift van het exploit van verzet zal onverwijld, — in ieder geval binnen veertien dagen na het verstrijken van den termijn in de sommatie voor de voldoening gesteld — aan den directeur worden beteekend.

5. Wanneer binnen den hiervoor gestelden termijn van veertien dagen het afschrift van het exploit van verzet niet aan den directeur is beteekend, zal de overschrijving der inschrijving op aanvraag van den pandhouder geschieden, onder overlegging van de verklaring van de in het eerste lid van dit artikel bedoelde makelaars, dat de inschrijving ter beurze is verkocht.

6. In geval de schuldenaar of pandgever tegen den voorgenomen verkoop van de inschrijving tijdig verzet heeft doen beteekenen, zal aan de aanvraag tot overschrijving door den pandhouder eerst gevolg worden gegeven, nadat aan den directeur zal zijn beteekend een in kracht van gewijsde gegaan of voorloopig uitvoerbaar verklaard vonnis waarbij het verzet is afgewezen, of na overlegging van eene schriftelijke toestemming van den opposant, waarbij deze, met intrekking van het gedane verzet, machtiging verleent tot overschrijving ten beloope van het in die toestemming vermelde nominale bedrag.

49. *1.* Wanneer, ingevolge artikel 1202 van het Burgerlijk Wetboek, de schuldeischer door den rechter tot den verkoop van de inschrijving is gemachtigd, zal de overschrijving op aanvraag van den schuldeischer geschieden nadat bewijs is geleverd, dat de inschrijving, ten beloope van het nominale bedrag in het vonnis bepaald, op de door den rechter bepaalde wijze is verkocht.

2. In het tweede geval, bedoeld in art. 1202, 1ste lid, van het Burgerlijk Wetboek, wordt de inschrijving op aanvraag van den schuldeischer, ten beloope van het nominale bedrag in het vonnis bepaald, op diens naam overgeschreven.

50. Wanneer blijkens de Grootboeken pandrecht op dezelfde inschrijving ten behoeve van onderscheidene pandhouders is aangeteekend, of wanneer eene verpande inschrijving na inbeslagneming is verkocht, zal de overschrijving der inschrijving eerst kunnen geschieden nadat de pandhouder of executant het bewijs heeft overgelegd, dat eene som, gelijkstaande met

de opbrengst van de verkochte inschrijving is overgebracht ter griffie van de rechtbank, binnen welker arrondissement de verkoop heeft plaats gehad.

51. Ten gevolge van de overschrijving ingevolge de bepalingen van de artikelen 43 tot en met 50 dezer wet, en ten beloope van het overgeschreven bedrag, wordt de inschrijving bevrijd van alle daarbij aangeteekende verbanden en beslagen. De in verband hiermede noodige wijzigingen zullen, tegelijk met de overschrijving, door den directeur in de aanteekeningen worden gebracht.

52. Wanneer de overschrijving tot verhaal van des schuldeischers vordering met de renten en kosten slechts voor een gedeelte van de in pand gegeven of in beslag genomen inschrijving heeft plaats gehad, geschiedt de doorhaling van de aanteekening op het niet overgeschreven deel der inschrijving krachtens de schriftelijke toestemming van den schuldeischer.

53. *1.* De opbrengst van de overeenkomstig artikel 50 verkochte inschrijving, welke ter griffie van de Rechtbank is overgebracht, zal op verzoek van de meest gereede partij tusschen de rechthebbenden worden verdeeld.

2. Deze verdeeling zal geschieden met overeenkomstige toepassing van de regelen voorgeschreven in de derde afdeeling van den Tweeden Titel van het Tweede Boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

3. Schuldvorderingen onder eene opschortende voorwaarde en schuldvorderingen, waarvan de hoegrootheid nog onbepaald is, zullen worden gerangschikt ten beloope van het bedrag waarvoor het recht is aangeteekend.

4. De voor deze schulden batig gerangschikte bedragen worden in de Consignatiekas gestort en blijven daarin berusten, totdat de voorwaarde vervuld is of het bedrag zal zijn bepaald.

5. De schuldeischers, die voor hunne vorderingen op de opbrengst der inschrijving slechts gedeeltelijk of niet batig gerangschikt zijn, zullen op het hiervoor bedoelde geconsigneerd gebleven bedrag hunne aanspraken behouden, ten einde daarop hunne rechten te doen gelden, nadat zal zijn gebleken de hoegrootheid der onbepaalde vordering of het feit, dat de voorwaarde, waarvan de vordering afhankelijk is gesteld, niet meer kan worden vervuld.

6. In geval van faillissement van den schuldenaar zullen echter de regelen der Faillissementswet worden toegepast.

54. *1.* Hetgeen in de artikelen 48 tot en met 53 dezer wet is bepaald ten aanzien van de executie door den pandhouder of beslaglegger van in pand gegeven inschrijvingen, vindt overeenkomstige toepassing, wanneer het geldt in pand gegeven rechten op inschrijvingen.

2. In dit geval zal de verkoop geschieden in het openbaar naar plaatselijke gewoonten en op de gebruikelijke voorwaarden, terwijl van den verkoop aanteekening zal geschieden ten behoeve van hem, die in het proces-verbaal van den openbaren verkoop als kooper is aangewezen en tot het bedrag, dat in bedoeld proces-verbaal als verkocht is vermeld.

§ 7. *Van de overdracht van rechten van derden.*

55. Overdracht van rechten, als in artikel 39 dezer wet bedoeld, geschiedt door de doorhaling van de aanteekening waarin het over te dragen recht is vervat, onmiddellijk gevolgd door het stellen van eene nieuwe aanteekening ten name van den verkrijger van het recht.

56. Behoudens de in deze wet gemaakte uitzonderingen, geschiedt geen overdracht, als in het vorige artikel bedoeld, dan op aanvraag van hem te wiens name het recht is gesteld.

§ 8. *Van rentebetaling.*

57. *1.* De door den Staat over inschrijvingen verschuldigde renten — met uitzondering van die bedoeld in artikel 2 dezer wet — worden betaald ten kantore van den directeur, tegen afgifte van eene quitantie volgens model door Onzen Minister van Financiën vast te stellen.

2. Wanneer het geheele door eenzelfden persoon te ontvangen bedrag niet meer bedraagt dan één honderd gulden, geschiedt de betaling in wettig betaalmiddel.

3. Betalingen boven evengenoemde som geschieden in den vorm van eene overwijzing op de Nederlandsche Bank te Amsterdam.

58. *1.* Rente, aan onderscheidene personen gezamenlijk verschuldigd, wordt niet uitbetaald dan op quitantie van alle gerechtigden of van hunnen gemachtigde.

2. In bijzondere gevallen kan door den directeur machtiging worden verleend tot ontvangst der rente van een gedeelte der inschrijving.

59. De betaling van achterstallige rente, betaalbaar ten kantore van den directeur, wordt geschorst van af den verschijndag van eenen rentetermijn tot en met den veertienden van de maand waarin de vervaldag van dien rentetermijn valt.

60. De rente van eene in pand gegeven

inschrijving of — in geval pandrecht gevestigd is op een aan een derde toekomend recht — uit hoofde van dat recht aan dien derde verschuldigd, wordt, voor zoover die rente niet aan toonder betaalbaar is, aan den pandhouder uitbetaald, indien uit de aanteekening blijkt, dat de pandhouder tot de ontvangst van de rente der inschrijving gerechtigd is verklaard.

61. *1.* Voor de inschrijvingen in de, in artikel 2 bedoelde Grootboeken worden aan den rechthebbende, met inachtneming van het bepaalde in artikel 3, 4de lid onder I, dezer wet, halfjaarlijksche rentebewijzen afgegeven.

2. Bovendien ontvangt de rechthebbende onmiddellijk nadat de rekening is geopend een formulier ter verkrijging van nieuwe rentebewijzen.

3. Onverminderd het bepaalde in het volgend artikel, wordt, tegen intrekking van het formulier, aan den houder, na verloop van ieder vijfjarig tijdvak, waarvan het eerste eindigt vijf jaren na den in artikel 90 bedoelden dag, over het saldo van de rekening, waarop dat formulier betrekking heeft, nieuwe rentebewijzen afgegeven, benevens een nieuw formulier ter verkrijging van rentebewijzen over het volgend vijfjarig tijdvak.

4. Voor de ontvangen rentebewijzen zal op het ingetrokken aanvraagformulier een gedagteekende quitantie worden gesteld.

62. *1.* Verzet tegen de afgifte van rentebewijzen aan houders van aanvraagformulieren geschiedt door eene schriftelijke kennisgeving aan den directeur door den, blijkens den inhoud der Grootboeken, tot rente-ontvangst gerechtigde, in welke kennisgeving het hoofd van de rekening behoorlijk moet zijn aangeduid. De directeur zal van de ontvangst der kennisgeving een gedagteekend en onderteekend bewijs afgeven.

2. Na ontvangst van de kennisgeving worden de rentebewijzen en het formulier ter verkrijging van nieuwe rentebewijzen slechts afgegeven aan den, blijkens den inhoud der Grootboeken, tot rente-ontvangst gerechtigde op diens quitantie.

3. Indien de rente, blijkens den inhoud der Grootboeken, verschuldigd is aan anderen dan de eigenaren der inschrijving, zullen deze laatsten het recht hebben zich tegen de afgifte van nieuwe rentebewijzen te verzetten. Het verzet geschiedt door de beteekening aan den directeur van een exploit, waarin het hoofd van rekening behoorlijk moet zijn aangeduid.

4. Het hiervoor bedoelde exploit van verzet moet binnen acht dagen daarna worden vervolgd door eene dagvaarding van den, blijkens den inhoud der Grootboeken, tot rente-ontvangst gerechtigde. Een afschrift dier dagvaarding zal, binnen acht dagen nadat zij is uitgebracht, aan den directeur worden beteekend. Na deze beteekening zal de afgifte aan den rechthebbende op de rente of aan den houder van het aanvraagformulier eerst geschieden nadat het geding is geëindigd.

5. Geene afgifte van rentebewijzen geschiedt wanneer voor den aanvang van het tijdvak, overeenkomstig artikel 38 dezer wet voor de in artikel 2 dezer wet bedoelde Grootboeken bepaald, door den eigenaar der betrokken inschrijving bij den directeur eene aanvrage is ingediend tot overschrijving van zijne inschrijving in een ander Grootboek dan in artikel 2 dezer wet bedoeld.

63. *1.* De rentebewijzen zijn op de vervaldagen betaalbaar te Amsterdam bij de Nederlandsche Bank en in de verdere door Onzen Minister van Financiën aan te wijzen plaatsen.

2. Wanneer plaatsen, buiten het Rijk in Europa gelegen, voor die betaalbaarstelling aangewezen worden, kan door Onzen Minister van Financiën aan de met de uitbetaling te belasten bankiers eene provisie worden toegekend van ten hoogste één achtste ten honderd over het nominaal bedrag der door hunne tusschenkomst uitbetaalde rentebewijzen.

64. *1.* Voor zoover daarin bij deze wet niet is voorzien, worden de regelen betreffende de rentebetaling bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

2. Daarbij kunnen, met behoud van het recht der tot rente-ontvangst gerechtigden om de hun toekomende rente op de in art. 57 voorgeschreven wijze te innen, zoodanige voorzieningen worden getroffen als Ons ter vereenvoudiging van de rentebetaling wenschelijk voorkomen.

§ 9. *Van volmachten.*

65. *1.* Alle als gerechtigd tot de uitoefening van eenig recht in de Grootboeken ingeschreven personen zijn bevoegd om die rechten in hunnen naam en voor hunne rekening te doen uitoefenen.

2. Voor zoover in deze wet daarvan niet wordt afgeweken, zijn de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek omtrent lastgeving te dezen van toepassing, met uitzondering van het verbod aan lasthebbers om koopers te worden van zaken met welker verkoop zij belast

waren, vervat in artikel 1506 van het Burgerlijk Wetboek.

66. *1.* De last wordt bij authentieke akte gegeven.

2. De volmacht moet eene nauwkeurige omschrijving inhouden van de rechten welke door den lasthebber kunnen worden uitgeoefend en het hoofd van rekening vermelden, waaronder de inschrijving in de Grootboeken bekend staat.

3. De directeur is bevoegd in bijzondere gevallen genoegen te nemen met eene onderhandsche volmacht of met eene volmacht, waarin het hoofd van rekening niet is vermeld.

67. Als lasthebbers kunnen uitsluitend natuurlijke- of rechtspersonen optreden.

68. *1.* De volmachten of de naar de minuut vervaardigde authentieke afschriften van de volmachten blijven onder den directeur berusten.

2. Desverlangd wordt aan den lasthebber een bewijs van de inlevering verstrekt.

§ 10. *Van certificaten.*

69. Op de certificaten of akten van deelgeving, die door de Administratiekantoren of anderen, ingevolge de met belanghebbenden aangegane contracten van negotiatie of van deelgeving, zijn uitgegeven, of nog uitgegeven zullen worden, blijven de daaromtrent geldende bepalingen van toepassing, behoudens het bepaalde in de artikelen 70 tot en met 74 dezer wet.

70. *1.* Houders van certificaten, als in artikel 69 bedoeld, zijn gerechtigd tot zoodanig nominaal bedrag, als in de certificaten is uitgedrukt, zelfstandig de overschrijving te vorderen van de inschrijving, welke tot zekerheid voor die certificaten is verbonden.

2. De aanvraag daartoe moet schriftelijk bij den directeur worden ingeleverd, onder overlegging van de certificaten, met de daarbij behoorende talons en onverschenen coupons, welke stukken tegen ontvangbewijs onder den directeur blijven berusten.

3. Deze geeft van de ingekomen aanvraag onmiddellijk, bij geadviseerden brief, kennis aan hem, te wiens name de inschrijving luidt, waarvan afschrijving is gevraagd. Deze heeft, gedurende acht dagen na de dagteekening van het advies, het recht om zich ten kantore van den directeur van de echtheid der overgelegde certificaten te overtuigen.

4. Tenzij binnen veertien dagen na de dagteekening van het advies van den hiervoor bedoelden brief, aan den directeur een exploit is beteekend door den eigenaar der inschrijving, dat hij van de hierna gegeven bevoegdheid wenscht gebruik te maken, wordt aan de aanvraag tot overschrijving gevolg gegeven.

5. De eigenaar der inschrijving is gerechtigd de vernietiging te vorderen van de overeenkomstig het bepaalde in dit artikel aan den directeur overgelegde certificaten van deelgeving, waarvan de echtheid door hem wordt ontkend.

6. De eisch tot vernietiging zal worden gebracht voor den rechter van de woonplaats van den aanvrager tot overschrijving.

7. Indien de aanvrager geen bekende woonplaats in het Koninkrijk heeft, zal de eisch worden gebracht voor den rechter van zijn werkelijk verblijf en, indien hij mede geen bekend verblijf in het Koninkrijk heeft, voor de Arrondissements-Rechtbank te Amsterdam.

8. Het in het vierde lid van dit artikel bedoelde exploit moet binnen acht dagen daarna worden gevolgd door eene dagvaarding van den aanvrager tot vernietiging van de door dezen overgelegde certificaten.

9. Een afschrift van die dagvaarding wordt, binnen acht dagen nadat zij is uitgebracht, aan den directeur beteekend.

10. Bij gebreke hiervan wordt aan de aanvraag tot overschrijving gevolg gegeven.

71. *1.* Zoolang de overschrijving krachtens het vorige artikel niet heeft plaats gehad en wanneer geen rechtsvordering tot vernietiging van de ingeleverde certificaten tijdig is ingesteld, hebben de eigenaren der certificaten de bevoegdheid om op hunne aanvraag terug te komen.

2. Zij kunnen in dit geval hunne ingeleverde certificaten terug vorderen tegen teruggave van het ontvangbewijs, dat zij daarvoor van den directeur ontvingen, of tegen afgifte van eene quitantie voor de terug ontvangen certificaten.

72. Na de overschrijving zullen de ingeleverde certificaten, na te voren onbruikbaar te zijn gemaakt, aan dengene, van wiens rekening de afschrijving is geschied, worden ter hand gesteld.

73. Houders van certificaten, die krachtens de contracten van negotiatie of deelgeving reeds gemachtigd zijn tot zelfstandige overschrijving voor het bedrag hunner certificaten van de daarvoor verbonden inschrijvingen, kunnen die overschrijving bewerkstelligen met inachtneming van de in die contracten opgenomen bepalingen.

74. De wijze van afschrijving en onbruikbaarmaking van de ingeleverde certificaten

wordt bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld.

§ 11. *Van de verantwoordelijkheid van den Staat en van de vordering tot terugboeking.*

75. *1.* De Staat is verplicht de geldelijke schade te vergoeden, rechtstreeks voortgevloeid uit:

a. eenige overschrijving, aanteekening of doorhaling van eene aanteekening gedaan op aanvraag van hem, die niet de persoon is, welke krachtens deze wet tot het doen dier aanvraag gerechtigd is;

b. eene rentebetaling of afgifte van rentebewijzen aan hem, die niet krachtens deze wet tot rente-ontvangst of tot het vorderen van evenbedoelde afgifte gerechtigd is.

2. Onverminderd de verantwoordelijkheid voor kwade trouw en nalatigheid bij het beheer der Grootboeken, is de Staat niet aansprakelijk wanneer eene handeling, als in het eerste lid bedoeld, heeft plaats gehad op aanvrage of met toestemming van hen, die, met inachtneming van het bepaalde in artikel 14, zijn aangemerkt als gerechtigd tot de nalatenschap of tot dat gedeelte der nalatenschap, waarvan de inschrijving of het recht op de inschrijving deel uitmaakte.

3. De vordering tot schadevergoeding moet worden ingesteld binnen dertig dagen na den dag der overschrijving, aanteekening, doorhaling, rentebetaling of afgifte van rentebewijzen waaruit de schade is voortgevloeid, tenzij de eischer aantoont de vordering te hebben ingesteld binnen dertig dagen na den dag, waarop hij van de overschrijving, aanteekening, doorhaling, rentebetaling of afgifte van rentebewijzen redelijkerwijs heeft kunnen kennis dragen.

76. *1.* De Staat is gerechtigd de door hem ingevolge het bepaalde in het vorige artikel geleden schade te verhalen:

a. op hen, die op het oogenblik van de onjuiste overschrijving, aanteekening, doorhaling van eene aanteekening, rentebetaling of afgifte van rentebewijzen ten onrechte als gerechtigd tot het vorderen van die overschrijving, aanteekening, doorhaling, rente-ontvangst of afgifte zijn aangemerkt;

b. op hen, die na de onder *a* genoemde personen het in de onjuist gebleken inschrijving of aanteekening vervatte recht of de ten onrechte aan die personen afgegeven rentebewijzen hebben verkregen, indien zij en hunne voorgangers tot aan die personen met de onjuistheid van de inschrijving, aanteekening of afgifte bij de verkrijging bekend waren;

c. op de notarissen en andere ambtenaren, indien bij het opmaken van de krachtens deze wet gevorderde verklaringen niet de nauwkeurigheid is in acht genomen, die van een goed notaris of ambtenaar mag worden verwacht;

d. op de Nederlandsche consulaire ambtenaren, wanneer de onjuistheid van de door hen onderteekende verklaringen het gevolg is van hunne onachtzaamheid of kwade trouw.

2. Indien de Staat zijn verhaal overeenkomstig dit artikel op meer dan een persoon kan uitoefenen, is elk dier personen hoofdelijk voor het geheel aansprakelijk.

77. *1.* Indien aan een aanvraag, afkomstig van hem die krachtens deze wet tot het doen dier aanvraag gerechtigd is, tot overschrijving van eene inschrijving of tot overdracht of aanteekening van een recht, als in artikel 39 dezer wet bedoeld, is voldaan en de rechtshandeling, welke aan die aanvraag ten grondslag lag, nietig of voor vernietiging vatbaar is, kan hij, die gerechtigd is zich op die nietigheid te beroepen of de nietigverklaring te vorderen, eene rechtsvordering instellen tot het ongedaan maken, behoudens het bepaalde in het derde lid, van de boekingen, welke, met betrekking tot die inschrijving of tot dat recht, na het inkomen van de vorenbedoelde aanvraag, zijn gedaan.

2. De in het vorig lid bedoelde rechtsvordering kan uitsluitend worden ingesteld tegen hem te wiens name de inschrijving of het recht geboekt staat. Zij wordt niet toegewezen tenzij de eischer bewijst, hetzij dat de inschrijving of het recht ten name van den verweerder is geboekt rechtstreeks ter voldoening aan de aanvraag, aan welke de nietige of voor vernietiging vatbare handeling ten grondslag lag, hetzij dat de verweerder en zijne voorgangers tot aan den oorspronkelijken aanvrager met de nietigheid van de handeling of hare vatbaarheid voor vernietiging bij de verkrijging bekend waren.

3. Rechten, als bedoeld in artikel 39 dezer wet, op de inschrijving of op het recht door derden te goeder trouw verkregen, worden geëerbiedigd.

4. Het vonnis, waarbij de vordering wordt toegewezen, houdt in het bevel aan den directeur tot het verrichten van de in het vonnis aan te duiden boekingen.

78. De in het vorig artikel bedoelde rechtsvordering komt mede toe aan den erfgenaam

of den vermoedelijken erfgenaam van hem, te wiens name eenig recht in de Grootboeken stond ingeschreven, alsmede aan hem, aan wien eenig in de Grootboeken ingeschreven recht is gelegateerd, indien een ander is aangemerkt als gerechtigd tot de nalatenschap of tot dat gedeelte der nalatenschap, waarvan het recht deel uitmaakte, met dien verstande, dat bij de toepassing van art. 77 de tweede zin van het tweede lid wordt gelezen als volgt:

Zij wordt niet toegewezen tenzij de eischer bewijst, hetzij dat de inschrijving of het recht staat ten name van hem, die ten onrechte als erfgenaam of legataris is aangemerkt, hetzij dat de verweerder en zijne voorgangers tot aan den ten onrechte als erfgenaam of legataris aangemerkte bij de verkrijging de wetenschap bezaten, dat een ander dan de werkelijk rechthebbende als zoodanig is aangemerkt.

§ 12. *Van vergoedingen.*

79. Voor de volgende verrichtingen bij de Grootboeken worden de daarachter vermelde vergoedingen in rekening gebracht, welke bij de aanvragen tot die verrichtingen zijn te voldoen:

voor het stellen en voor het doorhalen van eene aanteekening op eene rekening *f* 0.75;

voor overschrijving en voor verwisseling van obligatiën aan toonder in inschrijving *f* 0.10 voor elke duizend gulden, een gedeelte dier som voor het volle bedrag gerekend;

voor de verwisseling van inschrijvingen in obligatiën aan toonder *f* 0.20 voor elke duizend gulden, met een minimum van *f* 0.20 voor elke obligatie;

voor de afgifte van obligatiën aan toonder tegen inlevering van obligatiën van andere bedragen *f* 0.20 voor elke obligatie;

voor de afgifte van rentebewijzen *f* 0.15 voor elk stel rentebewijzen;

voor een afschrift of uittreksel eener rekening *f* 0.10 voor elken post en *f* 0.10 voor elke aanteekening, met een minimum van *f* 0.50.

§ 13. *Slotbepalingen.*

80. *1.* Indien de laatste dag van een der in deze wet gestelde termijnen valt op een Zondag of op eenen daarmede gelijkgestelden dag, kan de verrichting, welke binnen dien termijn moet geschieden, plaats hebben op den eersten daaropvolgenden dag, welke geen Zondag noch daarmede gelijkgestelde dag is.

2. Met den Zondag worden gelijkgesteld de dagen bedoeld in het 2de lid van artikel 154 van het Wetboek van Koophandel.

81. Voor zoover deze wet daaromtrent geen voorschriften bevat, worden de wijze van beheer, de inrichting van de Grootboeken der Nationale Schuld en de verdere uitvoering van deze wet, daaronder begrepen de vorm van de rentebewijzen, van het formulier tot verkrijging van nieuwe rentebewijzen en van de obligatiën aan toonder, bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

82. *1.* Behoudens de gevallen in de wet voorzien, is het aan den directeur en aan de verdere ambtenaren bij de Grootboeken verboden, om aan bijzondere personen, lichamen en instellingen inzage van de Grootboeken te geven of eenige mededeelingen te doen van hetgeen hun uit hoofde van hun ambt bekend is omtrent andere inschrijvingen dan waarop die personen, lichamen of instellingen recht hebben, tenzij daartoe een bevelschrift van den president der Arrondissements-Rechtbank te Amsterdam is verkregen.

2. Mededeelingen, als in het vorig lid bedoeld, aan ambtenaren ten behoeve van de aan deze opgedragen ambtsverrichtingen, kunnen worden verstrekt in de gevallen en volgens de regelen door Onzen Minister van Financiën te bepalen.

3. Hij, die uit hoofde van zijn hetzij tegenwoordig hetzij vroeger ambt mededeeling of inzage van den inhoud van de Grootboeken heeft ontvangen, is tot gelijke geheimhouding gehouden.

4. Hij, die opzettelijk de hiervoor opgelegde geheimhouding schendt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zes honderd gulden met of zonder ontzetting van het recht om ambten of bepaalde ambten te bekleeden.

5. Hij, aan wiens schuld schending van die geheimhouding te wijten is, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste drie honderd gulden.

6. Geen vervolging wordt ingesteld dan op klachte van hem te wiens aanzien de geheimhouding is geschonden.

7. De hier strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als misdrijven.

83. *1.* Alle aanvragen en verklaringen tot verrichtingen bij de Grootboeken, zoomede alle stukken, die ingevolge art. 14 dezer wet bij de daarbedoelde verklaring van erfrecht moeten worden overgelegd, zijn vrij van zegel en van de formaliteit van registratie.

2. Onverminderd het bepaalde in artikel 1917 van het Burgerlijk Wetboek, verkrijgen de in

het vorig lid bedoelde stukken tegen derden zekerheid van dagteekening op den dag waarop zij door den directeur zijn aangenomen.

3. De directeur stelt op de door hem aangenomen stukken eene onderteekende verklaring, vermeldende de dagteekening der aanneming. Desverlangd wordt aan den inleveraar een door den directeur onderteekend bewijs van overneming afgegeven, waarin de dag der aanneming wordt vermeld.

4. De volmachten tot verrichtingen bij de Grootboeken en de in deze wet bedoelde verklaringen van erfrecht zijn vrij van zegel en worden kosteloos geregistreerd.

84. *1.* Door Onzen Minister van Financiën worden formulieren vastgesteld voor alle aanvragen en verklaringen in het voorgaande artikel bedoeld met uitzondering van de verklaringen van erfrecht.

2. Van deze formulieren, voor zoover zij door het publiek moeten worden gebezigd, zullen gewaarmerkte exemplaren algemeen verkrijgbaar gesteld worden op de door Ons aan te wijzen plaatsen en tegen een door Ons te bepalen prijs van ten hoogste 5 cent per exemplaar.

3. De directeur is bevoegd van de verplichting tot gebruik der formulieren ontheffing te verleenen.

85. In artikel 4 der wet van 14 Mei 1814 (*Staatsblad* n°. 58) worden de woorden „op de vervaltijden van ultimo Juni en ultimo December" vervangen door de woorden „op 2 Januari en op 1 Juli".

§ 14. *Overgangsbepalingen.*

86. *1.* Na het in werking treden van deze wet, worden in de bestaande Grootboeken geen inschrijvingen meer geboekt.

2. De in die Grootboeken openstaande rekeningen worden, met inachtneming van het bepaalde in deze wet en in de krachtens artikel 81 dezer wet gegeven voorschriften, in nieuwe Grootboeken overgebracht naar gelang de op die rekeningen geboekte inschrijvingen worden overgeschreven.

3. Het bepaalde in artikel 32 dezer wet is uitsluitend van toepassing op de inschrijvingen welke in de nieuwe Grootboeken zijn geboekt.

4. De rechten, verkregen vóór het in werking treden van deze wet, worden beoordeeld naar de tijdens die verkrijging geldende bepalingen.

5. De rechtsvordering tot terugvordering van eene inschrijving, verkregen krachtens de bepalingen geldende vóór het in werking treden van deze wet, zal echter niet kunnen worden ingesteld, wanneer de inschrijving in de nieuwe Grootboeken is overgebracht. Evenmin zal kunnen worden ingesteld de rechtsvordering tot terugvordering of tot aanteekening van eenig recht als bedoeld in artikel 39 dezer wet en verkregen vóór het in werking treden van deze wet, wanneer na evenbedoeld in werking treden dat recht is overgedragen of aangeteekend of wel de inschrijving of het recht waarop eerstbedoeld recht rust, zonder aanteekening van dit recht, ten name van een ander is overgeschreven.

6. In gevallen, als in het vorig lid omschreven, zal de daarbedoelde rechtsvordering overgaan:

a. onder de voorwaarden, gesteld bij de artikelen 77 en 78 dezer wet, in eene vordering tot terugboeking als in die artikelen bedoeld;

b. voor zooveel volgens het bepaalde onder *a.* geene of geene volledige vergoeding van de geleden schade kan worden verkregen, in eene vordering tot schadevergoeding tegen dengene die ten onrechte over de inschrijving of over het recht heeft beschikt.

7. Voor de geldelijke schade, welke ten gevolge van dezen overgang niet verhaald kan worden, is de Staat aansprakelijk.

8. De overbrenging, ingevolge dit artikel, van inschrijvingen naar de nieuwe Grootboeken geschiedt kosteloos voor zoover die overbrenging geen eigendomsovergang van de inschrijving ten gevolge heeft.

87. Na verloop van dertig jaren na het in werking treden van deze wet, worden alle rekeningen, welke nog open staan in de vóór dat in werking treden gehouden Grootboeken, ambtshalve overgeboekt in de Grootboeken welke overeenkomstig deze wet worden gehouden.

88. *1.* Volmachten, vóór het in werking treden van deze wet opgemaakt en van het vereischte „visum" voorzien, blijven van kracht totdat van het eindigen of van de herroeping van den daarin uitgedrukten last aan den directeur is kennis gegeven.

2. De eerste maal, dat zij na evenbedoeld in werking treden tot eenige verrichting bij de Grootboeken worden gebezigd, blijven zij onder den directeur berusten, desverlangd tegen ontvangbewijs.

89. In een geval, als bedoeld in artikel 37 dezer wet, wordt, indien de erflater is overleden vóór den dag waarop deze wet in werking treedt, geen vervreemding of bezwaring van de inschrijving gedurende het leven van

den bezwaarden erfgenaam toegelaten dan met toestemming van Onzen Minister van Financiën, tenzij het testament hieromtrent anders bepaalt.

90. *1.* Deze wet, welke kan worden aangehaald onder den titel „Grootboekwet", treedt in werking op een nader door Ons te bepalen dag.

2. Met dien dag worden de wetten van 27 Januari 1809 tot daarstelling van een Grootboek der publieke Schuld en van 14 Januari 1815 (*Staatsblad* n°. 4) buiten werking gesteld.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Oberursel, den 7den April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

De Minister van Justitie ad interim, (*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 26 *April* 1913.)

—

7 *April* 1913. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van Burgemeester en Wethouders van de gemeente *Oost- en West-Souburg*, dd. 9 December 1912, waarbij den ambtenaar ter secretarie dier gemeente I. P. BLONK met ingang van 1 Januari 1913 ontslag is verleend. S. 124.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 25 Februari 1913, n°. 1051, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, tot vernietiging van het besluit van Burgemeester en Wethouders der gemeente *Oost- en West-Souburg*, dd. 9 December 1912, waarbij den ambtenaar ter secretarie dier gemeente I. P. BLONK, met ingang van 1 Januari 1913 ontslag is verleend;

Overwegende, dat gemeld besluit dd. 9 December 1912 als reden vermeldt, dat bedoelde ambtenaar op eenige data in het jaar 1912 niet op de secretarie is geweest;

dat blijkens eene verklaring, onderteekend door den Burgemeester en den Secretaris van genoemde gemeente, dd. 12 December 1912, voornoemde ambtenaar steeds tot hunne groote tevredenheid werkzaam is en dat hij nimmer, zelfs geen uur van de secretarie afwezig is geweest, zonder verlof of zonder behoorlijke kennisgeving bij ziekte;

dat derhalve na ingesteld onderzoek niet blijkt, dat voor gemeld ontslag gegronde reden aanwezig was;

dat het verleenen van ongevraagd ontslag aan een ambtenaar zonder gegronde reden in strijd is te achten met het algemeen belang;

Den Raad van State gehoord, advies van 18 Maart 1913, n°. 31;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 1 April 1913, n°. 2115, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voormeld besluit van Burgemeester en Wethouders van de gemeente *Oost- en West-Souburg*, dd. 9 December 1912 te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Oberursel, den 7den April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Binnenl. Zaken, (*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 24 *April* 1913.)

—

7 *April* 1913. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 2 Juli 1894 (*Staatsblad* n°. 89), waarbij aan de Vereeniging tot Christelijke Verzorging van krankzinnigen in *Nederland*, gevestigd te *Utrecht*, vergunning is verleend te *Zuidlaren* een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 125.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 1 April 1913, n°. 2470, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 165);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met intrekking van artikel II van Ons besluit van 7 April 1906 (*Staatsblad* n°. 59) en van Ons besluit van 6 Juli 1908 (*Staatsblad* n°. 215), te bepalen, dat na het eerste lid van artikel 2 van het Koninklijk besluit van 2 Juli 1894 (*Staatsblad* n°. 89), zooals dat wordt gelezen ingevolge Ons besluit van 18 November 1903 (*Staatsblad* n°. 278), een nieuw, tweede, lid wordt ingevoegd, luidende als volgt:

„Bovendien mogen in het gesticht gedurende het tijdvak, eindigende 1 Mei 1918, nog 6 mannen en 6 vrouwen worden verpleegd".

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Oberursel, den 7den April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Binnenl. Zaken, (*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 24 *April* 1913.)

7 *April* 1913. MISSIVE van den Minister van Oorlog, a. i. Minister van Marine aan den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende aangespoelde torpedo's.

„Ik heb de eer Uwe Exc. mede te deelen, dat tot dusverre, wanneer een aan eene vreemde mogendheid toebehoorende torpedo op Nederlandsch gebied aanspoelde of werd aangebracht en zulks, hetzij door den burgemeester-strandvonder, in wiens ressort de torpedo was aangevoerd, hetzij door den directeur en commandant der marine in de directie, waar de torpedo aan het torpedo-atelier was afgegeven, te mijner kennis werd gebracht, door mij de noodige stappen werden gedaan om, door tusschenkomst van onzen ambtgenoot van Buitenlandsche Zaken, de betrokken Regeering langs diplomatieken weg in kennis te stellen met het vinden der torpedo's.

„Aangezien echter deze tot nu toe gevolgde handelwijze niet geheel in overeenstemming is met het bepaalde bij art. 9 van het Kon. besluit van 23 Augustus 1852 (*Staatsblad* n°. 141), komt het mij wenschelijk voor, dat in den vervolge, wanneer zich een dergelijk geval mocht voordoen, de betrokken burgemeester-strandvonder of strandvonder zich, zooals bedoeld artikel voorschrijft, rechtstreeks in verbinding stelt met den naastbij wonenden consulairen ambtenaar van het Rijk, waaraan de torpedo blijkt te behooren, opdat deze zijne Regeering van die vondst kan kennis geven en in overleg met dezen ambtenaar de teruggave van de torpedo en de vaststelling en betaling van het bergloon kunnen worden geregeld.

„Daar echter de behandeling van een wapen als waarvan hier sprake is door niet deskundig personeel aanleiding tot ongelukken kan geven, bestaat er mijnerzijds geen bezwaar, dat een eventueel gevonden torpedo *in bewaring* wordt gegeven aan het torpedo-atelier op 's Rijks Werf in de naastbij gelegen marine-directie, waartoe dan de strandvonder, aan wien het gevonden voorwerp afgegeven is, het verzoek aan den directeur en commandant dier directie zal dienen te richten, zullende deze autoriteiten dezerzijds uitgenoodigd worden in een dergelijk geval het noodige te doen verrichten voor het afhalen en bewaren in het torpedo-atelier der torpedo.

„Art. 7 van het hooger genoemde Kon. besluit, zooals dit nader is gewijzigd bij het Kon. besluit van 19 Januari 1879 (*Staatsblad* n°. 10), verzet zich naar mijne meening niet tegen eene zoodanige regeling, daar het gevonden artikel *in beheer* blijft bij den strandvonder aan wien het is afgedragen en alleen ter voorkoming van ongelukken op diens verzoek door Marine *in bewaring* wordt genomen.

„De torpedo zal dan ook niet uit de bewaring bij Marine mogen worden afgegeven dan op machtiging van den beheerder, i. c. den strandvonder.

„Mocht Uwe Exc. zich met mijne hierboven gegeven zienswijze kunnen vereenigen, dan veroorloof ik mij Haar te verzoeken het wel daarheen te willen leiden, dat aan de verschillende strandvonders mededeeling worde gedaan van de door hen in den vervolge bij het aanbrengen eener niet-Nederlandsche torpedo te treffen maatregelen."

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, die zich met deze zienswijze kan vereenigen, heeft bij schrijven van 15 Mei 1913 de betrokken Commissarissen der Koningin verzocht de burgemeesters-strandvonders in hun gewest uit te noodigen, te handelen, zooals in het schrijven is aangegeven. (Gem.-stem.)

—

9 *April* 1913. WET, tot aanvulling en verhooging van het *negende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912. S. 126.

Bij deze wet wordt een artikel ingevoegd.

Tengevolge van deze aanvulling en verhooging wordt het totaal der IIde afdeeling, alsmede het eindcijfer van voormeld hoofdstuk, verhoogd met *f* 100,000.

Tevens wordt in art. 2 der wet een wijziging vastgesteld.

—

9 *April* 1913. BESLUIT, tot aanvulling van het Koninklijk besluit van 12 October 1899 (*Staatsblad* n°. 217), gewijzigd bij Koninklijke besluiten van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 169) en 9 October 1905 (*Staatsblad* n°. 285), tot intrekking der voorwaarden waaronder Rijkstelegraafkantoren en van nadere bepalingen, waaronder hulptelegraafkantoren kunnen worden opgericht, alsmede van het Koninklijk besluit van 1 Augustus 1904 (*Staatsblad* n°. 202), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 28 Augustus 1905 (*Staatsblad* n°. 257), houdende voorwaarden, waaronder met medewerking der gemeenten, verbindingen tot aansluiting van hulptelegraafkantoren ook voor den interlocalen telefoondienst kunnen worden dienstbaar gemaakt. S. 127.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gelet op de Telegraaf- en Telefoonwet 1904 (*Staatsblad* n°. 7);

Overwegende dat het wenschelijk is het Koninklijk besluit van 12 October 1899 (*Staatsblad* n°. 217), gewijzigd bij Koninklijke besluiten van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 169) en 9 October 1905 (*Staatsblad* n°. 285), tot intrekking der voorwaarden waaronder Rijkstelegraafkantoren en van nadere bepalingen, waaronder hulptelegraafkantoren kunnen worden opgericht, alsmede het Koninklijk besluit van 1 Augustus 1904 (*Staatsblad* n°. 202), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 28 Augustus 1905 (*Staatsblad* n°. 257), houdende voorwaarden, waaronder met medewerking der gemeenten, verbindingen tot aansluiting van hulptelegraafkantoren ook voor den interlocalen telefoondienst kunnen worden dienstbaar gemaakt, aan te vullen;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 5 Februari 1913, n°. 13, Afdeeling Posterijen en Telegrafie;

Den Raad van State gehoord (advies van 4 Maart 1913, n°. 23);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Waterstaat van 4 April 1913, n°. 13, Afdeeling Posterijen en Telegrafie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Artikel 1, sub *c*, van het Koninklijk besluit van 12 October 1899 (*Staatsblad* n°. 217), gewijzigd bij Koninklijke besluiten van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 169) en 9 October 1905 (*Staatsblad* n°. 285), tot intrekking der voorwaarden waaronder Rijkstelegraafkantoren en van nadere bepalingen, waaronder hulptelegraafkantoren kunnen worden opgericht, wordt gelezen als volgt:

„*c.* de gemeente stelt ten genoegen van Onzen „Minister van Waterstaat den kantoorhouder „en diens vervanger aan. Hunne bezoldiging „is voor rekening van de gemeente. Indien, „op plaatsen waar geen postkantoor is gevestigd, het aantal verzonden binnenlandsche en „verzonden en ontvangen buitenlandsche telegrammen over het laatstverloopen kalenderjaar meer bedraagt dan *drieduizend* (3000), „keert het Rijk aan de gemeente uit een som „van *vijfentwintig gulden* (*f* 25) voor elke *duizend* (1000) behandelde telegrammen boven het „vorengenoemde aantal, en zulks tot een maximum bedrag van *vijfhonderd gulden* (*f* 500)."

2. Artikel 4 van het Koninklijk besluit van 1 Augustus 1904 (*Staatsblad* n°. 202), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 28 Augustus 1905 (*Staatsblad* n°. 257), houdende voorwaarden waaronder met medewerking der gemeenten, verbindingen tot aansluiting van hulptelegraafkantoren ook voor den interlocalen telefoondienst kunnen worden dienstbaar gemaakt, worden gelezen als volgt:

„De gemeente zorgt voor hare rekening en „ten genoegen van Onzen Minister van Water„staat, voor de bediening van de voor den in„terlocalen telefoondienst bestemde inrich„tingen.

„Met deze bediening kunnen de kantoorhou„der en diens vervanger worden belast.

„Indien op plaatsen, waar geen postkantoor „is gevestigd, het aantal verzonden binnen„landsche, verzonden en ontvangen buitenland„sche telegrammen, uitgaande interlocale en „uitgaande en inkomende internationale tele„foongesprekken te zamen over het laatstver„loopen kalenderjaar meer bedraagt dan *drie„duizend* (3000), keert het Rijk aan de gemeente „uit een som van *vijfentwintig gulden* (*f* 25) „voor elke *duizend* (1000) behandelde telegram„men en telefoongesprekken boven het voren„genoemde aantal en zulks tot een maximum „bedrag van *vijfhonderd gulden* (*f* 500)".

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Oberursel, den 9den April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 9 *Mei* 1913.)

—

9 *April* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Oorlog betreffende wijziging van den staat, bedoeld bij § 4 der Landweerinstructie II.

De Minister van Oorlog brengt door deze ter algemeene kennis, dat in den staat, bedoeld bij § 4 der Landweerinstructie II, voorkomende in de *Nederlandsche Staatscourant* van 5 October 1904, n°. 233, zooals deze staat luidt ingevolge de beschikkingen van den Minister van Oorlog van 13 Februari 1908, afdeeling Militie en Landweer (L.) n°. 95, 5 December 1908, afdeeling Militie en Landweer (L.) n°. 89, 4 Mei 1909, IIIde afd., n°. 183, 28 April 1911, afdeeling Militie en Landweer (L.) n°. 174, 1 November 1911, afdeeling Militie en Landweer (L.) n°. 162 en 20 April 1912, afdeeling Militie en Landweer (L.) n°. 97, voorkomende in de *Nederlandsche Staatscouranten*, onderscheidenlijk van 20 Februari 1908, n°. 43, 8 December 1908, n°. 288, 6 Mei 1909, n°. 105, 29 April 1911, n°. 100, 3 November 1911, n°. 258 en 23 April 1912, n°. 94, met ingang van 1 April 1913 in de kolom „Standplaats van den commandant in

nevensvermeld Landweerdistrict", achter het in de daaraan voorafgaande kolom gestelde cijfer III, in stede van „De commandant in het IIde Landweerdistrict is tevens belast met het bevel over het IIIde Landweerdistrict" moet worden gelezen: „Leeuwarden".

Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal,
(*get.*) A. J. DOORMAN.

—

11 *April* 1913. MISSIVE van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende het dubbel overleggen van adviezen en verklaringen van veeartsen tot staving van uitgaven gedaan krachtens de veewet.

Het heeft mijne aandacht getrokken, dat door een burgemeester bij in zijne gemeente voorgekomen gevallen van mond- en klauwzeer een dubbel stel adviezen en verklaringen — alle stukken van dezelfde dagteekening en nummers — is overgelegd, en wel het ééne stel bij zijne betreffende declaratie van gedane voorschotten en het andere stel bij de door hem ingediende aanvrage om décharge, wegens hem ter goede rekening verstrekte gelden, uit welke gelden andere uitgaven betreffende dezelfde ziektegevallen werden gekweten.

Door de betrokken districtsveeartsen werden dus voor elk ziektegeval van de vereischte adviezen en verklaringen telkens twee exemplaren, beiden in originali, afgegeven. Deze handelwijze is niet vrij van bedenking. Bij het onderzoek van de uitgaven, gedaan ter bestrijding van veeziekten, moet dezerzijds geheel worden afgegaan op de door de ambtenaren van het veeartsenijkundig Staatstoezicht afgegeven adviezen en verklaringen. Worden van deze stukken meerdere exemplaren in originali afgegeven, dan kunnen hieruit — het ligt voor de hand — onregelmatigheden voortvloeien, welke niet steeds zullen worden ontdekt.

Bij het groot aantal bescheiden van dien aard, dat aan het Departement wordt ingezonden is het toch ondoenlijk, in alle gevallen stelselmatig na te gaan, of niet reeds vroeger gelijke stukken werden overgelegd en of men dus wellicht niet met een dubbele betaling heeft te doen.

Daarom behoort aan elk advies en van elke verklaring slechts één origineel te worden uitgegeven. Zijn meerdere exemplaren noodig, dan behoort uit de verdere duidelijk te blijken, dat het afschriften zijn. Voorts ware als regel aan te nemen, dat, wanneer niet alle uitgaven betrekkelijk eenzelfde ziektegeval tegelijkertijd aan het onderzoek worden onderworpen, de origineele stukken worden overgelegd bij de eerste declaratie. Bij volgende declaratien of aanvragen om décharge kan dan naar de eerste worden verwezen, al dan niet onder overlegging van een *afschrift* van de reeds vroeger ingezonden adviezen en verklaringen.

Ik heb de eer U H.E.G. te verzoeken het vorenstaande onder de aandacht van de burgemeesters van Uw gewest te brengen.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal,
(*get.*) VERSTEEG.

—

14 *April* 1913. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 29 Augustus 1894 (*Staatsblad* n°. 146) ter uitvoering van artikel 1 der Consulaire Wet, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 3 Juni 1909 (*Staatsblad* n°. 133). S. 128.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Buitenlandsche Zaken, d.d. 7 December 1912, Afdeeling I, n°. 20968, en van Justitie, d.d. 14 December 1912, Iste Afdeeling C, n°. 551;

Overwegende dat het Koninklijk besluit van 29 Augustus 1894 (*Staatsblad* n°. 146), laatstelijk gewijzigd bij het Onze van den 3den Juni 1909 (*Staatsblad* n°. 133), nadere wijziging behoeft;

Den Raad van State gehoord (advies van den 4den Maart 1913, n°. 20);

Gelet op het nader rapport van Onze Ministers van Buitenlandsche Zaken en van Justitie a. i., d.d. 14 Maart 1913, Afdeeling I, n°. 5325, en d.d. 28 Maart 1913, Iste Afdeeling C, n°. 505;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Het Koninklijk besluit van 29 Augustus 1894 (*Staatsblad* n°. 146), laatstelijk gewijzigd bij het Onze van 3 Juni 1909 (*Staatsblad* n°. 133), wordt nader gewijzigd als volgt:

Art. 1. *a.* In artikel 3 wordt n°. 25 gelezen als volgt:

„*Shanghai* (ressort de provinciën *Kiangsu, Chehkiang, Anhui* en *Kiangsi*)" en vervallen de n°s. 26 en 28;

b. In artikel 4 wordt n°. 18 gelezen als volgt:

„*Shanghai* (ressort de provinciën *Kiangsu, Chehkiang, Anhui* en *Kiangsi*)" en vervallen de n°s. 19 en 21.

2. In artikel 2 vervalt n°. 20; in artikel 3

vervallen de nos. 44 en 45 en in artikel 4 de nos. 36 en 37.

3. In artikel 3 wordt no. 63 als volgt gelezen:

„de consul te *Rio de Janeiro* (ressort de Vereenigde Staten van *Brazilië*, met uitzondering van den Staat *Rio Grande do Sul*)".

4. *a.* In artikel 3 wordt no. 64 als volgt gelezen:

„*La Paz* (ressort de Republiek *Bolivia* met uitzondering van de Departementen *Oruro, Chuquisaca, Potosi* en *Tarija*)" en worden tusschen de nos. 64 en 65 de volgende woorden ingelascht: „64*a. Oruro* (ressort de Departementen *Oruro, Chuquisaca, Potosi* en *Tarija*)";

b. In artikel 4 wordt no. 53 als volgt gelezen:

„*La Paz* (ressort de Republiek *Bolivia* met uitzondering van de Departementen *Oruro, Chuquisaca, Potosi* en *Tarija*)" en worden tusschen de nos. 53 en 54 de volgende woorden ingelascht: „53*a. Oruro* (ressort de Departementen *Oruro, Chuquisaca, Potosi* en *Tarija*)".

Onze Ministers van Buitenlandsche Zaken en van Justitie zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Oberursel, den 14den April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

De Minister van Justitie ad interim,
(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 29 *April* 1913.)

—

14 *April* 1913. BESLUIT, houdende nadere bepalingen omtrent het verleenen van teruggaaf van accijns voor suiker, gebezigd voor de bereiding van eetwaren of dranken, die naar het buitenland worden uitgevoerd. S. 129.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 10den Maart 1913, no. 111, Accijnzen;

Gezien artikel 83 der Suikerwet en artikel XV der wet van 24 Juli 1903 (*Staatsblad* no. 248);

Den Raad van State gehoord (advies van 1 April 1913, no. 29);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoëmden Minister van 8 April 1913, no. 52, Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

Aan het voorlaatste lid van artikel 5 van het Koninklijk besluit van 5 Augustus 1897 (*Staatsblad* no. 186), wordt toegevoegd: „*c.* welke bereid zijn met beetwortelen of andere wortelen of met sap daarvan".

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Oberursel, den 14den April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 3 *Mei* 1913.)

—

14 *April* 1913. BESLUIT, tot schorsing van het besluit van den Gemeenteraad van *Vlissingen* van 7 Maart 1913, no. 10, betreffende den herbouw van de spits van den St. Jacobstoren te *Vlissingen*. S. 130.

Geschorst tot 7 September 1913.

—

14 *April* 1913. BESLUIT, houdende beslissingen:

dat onder de in art. 39 der Armenwet bedoelde rechterlijke machtiging redelijkerwijze niet anders kan worden verstaan dan de laatste rechterlijke machtiging, welke tot de opneming van den patient aanleiding heeft gegeven;

dat mitsdien voor de toepassing van dit artikel buiten beschouwing kan blijven de vraag, of de geestesziekte, waaraan de betrokken armlastige krankzinnige lijdende was ten tijde van de laatste rechterlijke machtiging, dezelfde is geweest als die, welke eene vroegere rechterlijke machtiging heeft noodzakelijk gemaakt.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beslissende het geschil betreffende de woonplaats van de armlastige krankzinnige W. KNOBBE;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 22 Januari 1913, no. 466;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 9 April 1913, no. 1036, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Overwegende: dat WILHELMINA KNOBBE, geboren te *Ambt-Vollenhove* den 6 Juni 1879,

van 26 Juni 1907 tot 27 Augustus 1910 voor rekening van de gemeente *Amsterdam* werd verpleegd in het krankzinnigengesticht „*Duin-en-Bosch*" te *Castricum*, waaruit zij op laatstgemelden datum als niet-hersteld werd ontslagen; dat zij op 14 September 1912 uit *Duitschland* werd overgenomen en gebracht werd naar 's Rijkskrankzinnigengesticht te *Grave*, waarna zij op 12 October 1912 opnieuw is overgebracht naar het gesticht „*Duin-en-Bosch*" te *Castricum*; dat over de verplichting tot betaling van de kosten dezer verpleging geschil is ontstaan, en Gedeputeerde Staten van *Noord-Holland* er niet in zijn geslaagd, het geschil in der minne bij te leggen;

Overwegende: dat ingevolge art. 39 der Armenwet de verpleegkosten van arme krankzinnigen voldaan worden uit de kassen der gemeenten, waar de verpleegden woonplaats hadden in den zin van het Burgerlijk Wetboek ten tijde, dat de rechterlijke machtiging om hen in een gesticht te plaatsen, werd aangevraagd en, indien die woonplaats binnen het Rijk niet is aan te wijzen, uit 's Rijkskas; dat onder de hierbedoelde rechterlijke machtiging redelijkerwijs niet anders kan worden verstaan, dan de laatste rechterlijke machtiging, welke tot de opneming van den patient aanleiding heeft gegeven; dat mitsdien de vraag, of de geestesziekte waaraan de bovengemelde armlastige krankzinnige ten tijde van de laatste rechterlijke machtiging lijdende was, dezelfde is geweest als die, welke eene vroegere rechterlijke machtiging heeft noodzakelijk gemaakt — ook indien die vraag met den Inspecteur van het Staatstoezicht op krankzinnigen in bevestigenden zin moet worden beantwoord — voor de toepassing van art. 39 der Armenwet buiten beschouwing kan blijven; dat de patiente, welke geacht moet worden, door haar verblijf in het buitenland hare woonplaats hier te lande te hebben verloren, door de krenking harer geestvermogens buiten staat was bij hare terugkomst hier te lande eene woonplaats te vestigen; dat zij derhalve ten tijde van de laatste rechterlijke machtiging om haar in een gesticht te plaatsen geene woonplaats hier te lande bezat;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te verklaren, dat geene gemeente als de woonplaats van de armlastige krankzinnige W. KNOBBE voor de toepassing van art. 39 der Armenwet kan worden aangewezen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. d. B. A.)

—

14 *April* 1913. BESLUIT, houdende beslissing dat de wijziging eener verordening op de wegen en het bouwen in de gemeente de rechtmatige verwachting van eigenaren van gronden, dat zij bij het bebouwen dier gronden onderworpen zullen zijn aan de voorschriften, van kracht op het oogenblik toen zij die gronden aankochten, niet meer mag teleurstellen dan dringende redenen van publiek belang onvermijdelijk maken.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Raad der gemeente *Zeist* tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Utrecht* van 25 November 1912, 3e afdeeling nº. 4634/3377, waarbij goedkeuring is onthouden aan het besluit van dien Raad van 31 October 1912, nº. 30/368, strekkende tot vaststelling van een verordening tot wijziging der verordening op de wegen en het bouwen in die gemeente;

Den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 19 Maart 1912, nº. 33;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 8 April 1913 nº. 2852, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Overwegende, dat bij bovengemeld besluit de gemeenteraad van *Zeist* heeft vastgesteld de volgende: Verordening tot wijziging der verordening op de wegen en het bouwen.

Art. 1. Na artikel 14 wordt ingevoegd:

Art. 14*a*. Met afwijking van het bepaalde onder 3e van artikel 14 is het verboden te bouwen of meer dan één meter hooge muren, getimmerten, schuttingen of hekken te maken: *a*. aan het gedeelte van den 2e *Hoogeweg* tusschen het kadastrale perceel gemeente *Zeist*, sectie B. nº. 2748 en de *Slotlaan* aan het gedeelte aan de *Slotlaan* tusschen den 2e *Hoogeweg* en den *Woudenbergschen weg*, binnen den afstand van zeven meter van den weg; *b*. aan de zuidzijde van den Woudenbergschen weg, binnen den afstand van tien meter van den weg.

Art. 2. Na artikel 15 wordt ingevoegd: artikel 15*a*. Met afwijking van het bepaalde in artikel 15 is het verboden gebouwen te stichten:

1º. langs de Noord-oostzijde van den 2e *Hoogeweg* tusschen het kadastrale perceel gemeente *Zeist* sectie B, nº. 2748 en de *Slotlaan*, tenzij:

a. achter het gebouw en aan weerszijden daarvan eene open ruimte blijft (plaats, tuin of erf) waarvan de diepte, gemeten van den gevelmuur tot aan de grens van den aanliggen-

den grond, tenminste bedraagt achter het gebouw tien meter en aan weerszijden van het gebouw vijf meter;

b. op ten minste tien meter afstand van bestaande gebouwen;

2°. langs de zuidzijde van den *Woudenbergschen weg*, tusschen het kadastrale perceel gemeente *Zeist*, Sectie B, n°. 3113 en de Slotlaan, tenzij:

a. achter het gebouw en aan weerszijden daarvan een open ruimte blijft (plaats, tuin of erf) waarvan de diepte, gemeten van den gevelmuur tot aan de grens van den aanliggenden grond, ten minste tien meter bedraagt;

b. op ten minste twintig meter afstands van bestaande gebouwen, voor zoover deze aan den *Woudenbergschen weg* liggen.

Bij de toepassing van deze bepaling worden gebouwen, tot het oprichten waarvan door Burgemeester en Wethouders vergunning is gegeven, geacht aanwezig te zijn, zoolang die vergunning op verzoek van den rechthebbende niet is ingetrokken;

De gebouwen in dit artikel bedoeld, mogen hoogstens twee woningen bevatten.

Onder woning is te verstaan het samenstel van ruimte (kamers, keuken enz.) met afzonderlijke ingang of trap, bestemd voor de huisvesting van één gezin.

Art. 15*b*. Bij de toepassing van de artikelen 14*a* en 15*a* blijven buiten aanmerking veranda's, serres, balcons, erkers en marquizen, welke niet meer dan drie meter voor den buitenmuur van het gebouw, waartoe zij behooren, uitsteken.

Art. 15*c*. Van het bepaalde in de artikelen 14*a* en 15*a* kan door den gemeenteraad ontheffing worden verleend ten opzichte van de bouwplannen, welke voor 31 October 1912 bij Burgemeester en Wethouders zijn ingediend, onder door hem te stellen voorwaarden;

dat Gedeputeerde Staten bij hun besluit van 25 November 1912, 3e afdeeling n°. 3634/3377, aan deze verordening hunne goedkeuring hebben onthouden, daarbij aanvoerende, dat de verordening ten doel heeft om voor een bepaald aangewezen gedeelte der gemeente ten opzichte van de voorschriften, bedoeld bij artikel 3, 1e alinea, letter *a* der Woningwet andere (strengere) eischen te stellen dan voor het overige gedeelte; dat in verband met het late tijdstip waarop deze verordening is vastgesteld, door hare bepalingen in belangrijke mate eigendomsbelangen worden geschonden, niet alleen van dengene die het terrein waarvoor zij gelden, kocht, ten einde het als bouwterrein te exploiteeren, maar ook van hen die na dezen exploitant eigenaar werden van een of meer bouwperceelen; dat, wat het evengenoemde late tijdstip van vaststelling betreft, hun college, hoewel het de taak der gemeentelijke overheid allerminst zoo begrijpt, dat men reeds langen tijd te voren allerlei denkbare en ondenkbare gevallen moet regelen en niet zoude kunnen wachten tot zich de nadering van een misstand meer onmiddellijk openbaart, toch van oordeel is dat de Raad in dit opzicht te ver is gegaan; dat toch de Raad blijkens de door hem op 24 Februari 1910 vastgestelde verordening tot wijziging der bouwverordening, reeds destijds van oordeel was dat de bepalingen dier verordening herziening behoefden op het gebied van de ligging der woningen ten opzichte van den openbaren weg en van elkander, doch dat — nadat Burgemeester en Wethouders bij schrijven van Gedeputeerde Staten van 19 April 1910, n°. 922, in kennis waren gesteld met dienaangaande bij hen gerezen bezwaren — een gewijzigd ontwerp werd ingediend, waarvan de behandeling werd uitgesteld omdat eene meer algemeene herziening der bouwverordening noodig bleek; dat hoewel alzoo de aandacht van het gemeentebestuur op dit onderwerp afdoende was gevestigd, en blijkens het niet door een bouwverbod gesanctioneerde uitbreidingsplan reeds sedert geruimen tijd een afstand tusschen te stichten gebouwen en den 2e *Hoogeweg* en den *Woudenbergsche weg* werd gewenscht van resp. 7 en 10 meter, de Raad zelfs nog werkeloos bleef toen op 1 October 1912 (alzoo bijna twee en een half jaar later) het terrein der villa „Choisy" waarvoor de thans vastgestelde voorschriften zullen gelden, werd verkocht; dat blijkens het medegedeelde in het ambtsbericht van Burgemeester en Wethouders van 22 November 1912, dat college den 17 October 1912 op de gedachte kwam de bouwverordening te verscherpen in verband met de exploitatieplannen van den kooper van het terrein der genoemde villa, maar desniettegenstaande toch geen spoedvergadering van den Raad werd bijeengeroepen, doch integendeel de bedoelde strengere eischen zoo geheim werden gehouden dat op 26 October 1912 de koopers van een hoekperceel aan den *Woudenbergsche weg* en de *Slotlaan* daarvan onkundig bleven, terwijl eerst, nadat deze en verschillende andere koopers terreinen hadden gekocht, op 31 October 1912 de bedoelde verordening werd vastgesteld; dat door deze verordening — welke rondom elk gebouw op eigen terrein een open ruimte eischt van zelfs tot 10 M. breedte aan elke zijde, terwijl in de thans bestaande verordening met

een onbebouwde strook van 5 M. breedte uitsluitend achter het gebouw kan worden volstaan — niet alleen aan den exploitant van het terrein waarvoor de nieuwe verordening geldt, belangrijke schade wordt berokkend, doch vooral latere koopers van bouwperceelen, welke allen eene frontbreedte hebben van 6 à 8 meters zelfs zoozeer worden getroffen dat hun perceel in het geheel niet meer bebouwd mag worden ; dat laatstbedoelde koopers op het oogenblik dat zij kochten met de voorbereiding der nieuwe verordening onbekend waren en evenmin rekening konden houden met de ontworpen wijzigingsverordening van 24 Februari 1910, waartegen bij Gedeputeerde Staten bedenkingen bestonden en die daarna sinds zoo langen tijd van de baan was, dat deze koopers redelijkerwijze konden verwachten een bouwvergunning te hebben voor de goedkeuring op de wijziging door Gedeputeerde Staten zoude zijn verkregen, terwijl bovendien zelfs de in Februari 1910 voorgenomen wijziging omtrent de achter gebouwen open te laten ruimte niet gold voor gebouwen aan wegen, bestaande vóór 1 December 1909, op welk tijdstip nog de eisch gold van een open ruimte ter zijde van het gebouw van 1 meter en niet van 5 resp. 10 meter aan weerskanten ; dat mitsdien de bepalingen der onderwerpelijke verordening zoo laat zijn vastgesteld, en de Raad zoo weinig diligent is geweest, dat een verbod, als bedoeld in artikel 1 en 2 der verordening, thans te groote eigendomsbelangen zou schenden, tot schade aan de algemeene rechtszekerheid ; dat nu wel is waar door Burgemeester en Wethouders in hun ambtsbericht van 22 November 1912 het vermoeden wordt geuit, dat alle andere koopers behalve één slechts figuranten zijn, doch dat dit niet overeenstemt met het gesprokene door een der wethouders in de raadszitting van 31 October 1912 ; dat bovendien deze mededeeling van Burgemeester en Wethouders niet te rijmen is met de ten behoeve eener firma als kooper van het hoekperceel *Woudenbergsche weg-Slotlaan* noodig geachte dispensatie-bepaling van artikel 15*c* ; dat daarenboven bepalingen, waardoor de van een der eigenaren voor bouwterrein aangekochte strooken gronds aan den *Woudenbergsche weg* geheel onbruikbaar worden voor het doel waarvoor zij zijn aangekocht, strijdig zijn met den geest der Woningwet dat in verband hiermede, door de bepaling dat aan *weerskanten* van de betrokken te stichten gebouwen eene ruimte op eigen terrein moet worden opengelaten van 10 M., alzoo 20 M. in het geheel, terreinen die slechts 6 à 8 M. breed zijn feitelijk geheel met een bouwverbod worden getroffen, hetgeen in strijd is met den geest der Woningwet, die in artikel 27 bepaalt, dat reeds wanneer slechts meer dan $^1/_5$ van den in een uitbreidingsplan begrepen grond of eenzelfden eigenaar door een bouwverbod wordt getroffen, de Raad de redenen moet opgeven, waarom niet tot aankoop of onteigening wordt overgegaan ; dat eindelijk bij hun college bezwaar bestaat tegen het nieuw artikel 15c der bedoelde bouwverordening, omdat de bepaling van dat artikel, gesteld dat zij wordt toegepast in dezen zin, dat de aldaar omschreven dispensatie wordt verleend zonder zoodanige bezwarende voorwaarden dat uit anderen hoofde het karakter eener dispensatie weder te loor gaat, enkel zoude strekken ten bate van een door de nieuwe bepalingen benadeelde firma, aangezien deze slechts verkeert in de, als dispensatie-voorwaarde gestelde, omstandigheid dat het bouwplan moet zijn ingediend voor 31 October 1912, en de bepaling mitsdien niet zou strekken ten bate van andere koopers van perceelen die evenzeer in onwetendheid handelden en dus op dezelfde dispensatie aanspraak zouden hebben ;

dat van het besluit van Gedeputeerde Staten de Raad der gemeente *Zeist* bij Ons in beroep is gekomen, daarbij aanvoerende, dat deze aanvullingsverordening als eene noodverordening moest worden beschouwd, in afwachting van de in behandeling zijnde algeheele herziening der bouwverordening ; dat reeds sedert 1910 eene algeheele herziening der bouwverordening in bewerking is, deze dan ook den 9 December 1912 door Burgemeester en Wethouders bij hem is ingediend en daarbij, in navolging van andere gemeenten, zooals *Bloemendaal*, verschillende eischen van bebouwing voor de verschillende gedeelten der gemeente zijn gesteld, omdat gebleken is dat de bestaande uniforme eisch niet meer aan de behoefte voldoet en niet is in het belang der volkshuisvesting en der volksgezondheid ; dat de noodverordening van 31 October 1912 dienst moet doen om te voorkomen, dat in den tijd, die zal verloopen tusschen de indiening en de afkondiging der vernieuwde bouwverordening, de buitenplaats „Choisy" inmiddels wordt verkocht in kleine stukjes bouwterrein, veel te klein voor de woningen die daar zullen verrijzen, en dat dit terrein zelfs gedeeltelijk zal worden bebouwd in strijd met de bepalingen der nieuwe verordening, zoodat de nieuwe verordening voor dat deel der gemeente te laat zou komen ; dat de opmerking van Gedeputeerde Staten dat de verordening voor den verkoop der buitenplaats

voor de eigenaren van daar gelegen bouwgronden aanzienlijk meer bezwarend zijn dan de voorschriften die op dit punt voor andere gemeente-gedeelten gelden;

dat niet is aangetoond, dat zulke bezwarende voorschriften uit het oogpunt der volksgezondheid en der volkshuisvesting voor de gedeelten der gemeente, waarop deze verordening betrekking heeft, noodzakelijk zijn te achten;

dat juist in dit geval meer dan de noodzakelijke beperking niet kan worden gedoogd; dat toch, naar het gemeentebestuur zelf erkent, deze wijzigingsverordening is aan te merken als eene noodverordening gemaakt met het oog op de exploitatie van een bepaald aangewezen, onlangs verkocht terrein, welks eigenaren bij den aankoop mochten en moesten onderstellen bij het bebouwen er van te zijn onderworpen aan de voorschriften op het bouwen op dat oogenblik van kracht, maar die dan ook in deze rechtmatige verwachting niet, tot groote schade voor hunne gronden behooren te worden teleurgesteld, tenzij zeer dringende redenen van publiek belang dit onvermijdelijk maken;

dat zulke redenen niet aanwezig zijn en het daarom niet aangaat voor het hier in aanmerking komend deel der gemeente een open bebouwing voor te schrijven op zoo groote schaal als in de wijzigingsverordening geschiedt, waarbij aan de eischen van verfraaiing veel meer is toegegeven dan met het oog op het belang van den eersten en de latere koopers van het door de verordening bestreken terrein toelaatbaar is te achten;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het ingestelde beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. d. B. A.)

—

15 *April* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Oorlog, houdende bepaling van in werking treden van het Koninklijk besluit van 7 Februari 1911, tot wijziging van het besluit van 29 Mei 1903, betreffende regeling van de Landweer.

De Minister van Oorlog,

Heeft goedgevonden te bepalen, zulks ten vervolge op de Beschikking van 23 Februari 1911, IIe Afd., n^c. 209 (1), dat de in die Beschikking bedoelde standplaatswijziging voor het 15^e Landweerdistrict zal ingaan op 1 Juli e.k.

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal, (*get.*) A. J. DOORMAN.

(1) Bij deze beschikking is bekend gemaakt het Koninklijk besluit van 7 Februari 1911.

15 *April* 1913. MISSIVE van den Minister van Marine aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende invulling van de opgaven model C, bedoeld in art. 35 van het Militiebesluit II.

Het heeft mijne aandacht getrokken, dat in de ten vorigen jare van UHoogEdelGestrenge ingekomen opgaven model C, bedoeld in art. 35 van het Militiebesluit II, de kolommen 4 en 5 op verschillende wijze zijn ingevuld. In vele opgaven is in kolom 4 ook melding gemaakt van genoten lager onderwijs, terwijl, in overeenstemming met het bepaalde in art. 13, 8e lid, van het Militiebesluit, slechts vermelding noodig is van het onderwijs dat de loteling heeft genoten boven het gewoon lager onderwijs. Voorts zijn in kolom 5 van vele staten blijkbaar in ongewijzigden vorm overgenomen de opgaven uit kolom 11 van het lotingsregister, waaronder veel voorkomt wat voor mijn Departement van geen belang is.

Door een en ander zijn verscheidene opgaven noodeloos uitvoerig geworden en is, in verband met het verschil tusschen deze en de andere opgaven, een gemakkelijk overzicht over het geheel en eene vlugge behandeling der stukken eenigszins belemmerd.

Ik zou het daarom zeer op prijs stellen, indien UHoogEdelGestrenge den Burgemeesters in Uwe provincie zou willen aanbevelen om voortaan in kolom 4 achterwege te laten de aanteekening omtrent genoten gewoon lager onderwijs en voorts kolom 5 op eenvoudige wijze te doen invullen zooals hierna voor verschillende gevallen aangegeven.

a. Volgens kolom 11, 2*a* van het lotingsregister is de loteling in de eerste plaats geschikt voor de zeemilitie.

Kolom 5 staat C in te vullen als volgt:

1*a.* ja.

b. —

2. —

b. Volgens kolom 11, 2*b* van het lotingsregister is de loteling eerst in de tweede plaats geschikt geacht voor de zeemilitie.

Kolom 5 van staat C in te vullen als volgt:

1*a.* neen.

b. ja.

2. —

c. Volgens kolom 11, 2 van het lotingsregister is de loteling in de eerste en in de tweede plaats voor een onderdeel der landmacht geschikt geacht.

Kolom 5 van staat C in te vullen als volgt:

1*a.* neen.

b. neen.

2. ja (c. q. neen).

Dit laatste punt alleen bevestigend te beantwoorden, indien in het alphabetisch of lotingsregister de ongeschiktheid voor de zeemilitie uitdrukkelijk is vermeld. Uit het feit alleen dat iemand door den voorzitter van den keuringsraad noch in de eerste, noch in de tweede plaats voor de zeemilitie geschikt is geacht, mag niet, zooals in enkele gemeenten is geschied, de gevolgtrekking worden gemaakt, dat de man daarvoor bepaald *on*geschikt is.

Gaarne zou ik ook, indien uit het lotingsregister ten aanzien van bepaalde personen blijkt, dat zij door den voorzitter van den keuringsraad geschikt zijn geoordeeld voor de kustwacht, hieromtrent eene aanteekening in de opgave model C opgenomen zien, in dien zin, dat achter het woord „ja" in kolom 5 worde vermeld: „(kustwacht)".

Mede zou het mij aangenaam zijn, indien UHoogEdelGestrenge tot de Burgemeesters eene uitnoodiging richtte om in het algemeen de in beide genoemde registers voorkomende gegevens, voor zoover ze voor mijn Departement van belang zijn, zoo nauwkeurig en volledig mogelijk in de opgaven te willen doen overnemen.

Ten slotte zou het mij aangenaam zijn, indien U HoogEdelGestrenge, met het oog op art. 37 van het Militiebesluit II en in het belang ook van eene spoedige regeling der toewijzing in haar geheel als bedoeld in art. 38 van dat besluit, evenals ten vorigen jare, ook in den vervolge de meerbedoelde opgaven zoo tijdig mogelijk vóór 25 October aan mij zou willen toezenden.

De Minister van Oorlog,
ad interim Minister van Marine,
Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal,
(*get.*) STUART, *L.-S.*

---

16 *April* 1913. BESLUIT, tot bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 18 November 1911 tusschen *Nederland* en *België* gesloten verdrag, betreffende aanwijzing van het station *Esschen* als overgangsstation. S. 131.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien het op 18 November 1911 tusschen *Nederland* en *België* gesloten verdrag, betreffende aanwijzing van het station *Esschen* als overgangsstation, welk verdrag is goedgekeurd bij de wet van 11 Januari 1913 (*Staatsblad* nº. 13) en waarvan een afdruk met vertaling bij dit Besluit is gevoegd;

Overwegende, dat de akten van bekrachtiging van voornoemd verdrag den 7den April 1913 te *Brussel* zijn uitgewisseld;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 11den April 1913, Directie van het Protocol, nº. 7755;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de bekendmaking in het *Staatsblad* te bevelen van voorzegd verdrag met de vertaling daarvan. (1)

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur worden belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Oberursel, den 16den April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

(*Uitgeg.* 29 *April* 1913.)

VERTALING.

—

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en Zijne Majesteit de Koning der Belgen,

Overwegende, dat de werken tot inrichting van het station Esschen, aangenomen als overgangsstation tusschen de Belgische en Nederlandsche Staatsspoorwegen bij de regeling van 21 Juni 1880, hunne voltooiing naderen;

Hebben besloten een verdrag te sluiten ter uitvoering van artikel 17 van de overeenkomst, gesloten den 31sten October 1879 tusschen Nederland en België en hebben tot Hoogstderzelver gevolmachtigden benoemd, te weten:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

jonkheer VAN DER STAAL VAN PIERSHIL, Hoogstderzelver Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister bij Zijne Majesteit den Koning der Belgen;

Zijne Majesteit de Koning der Belgen:

den heer DAVIGNON, lid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, Hoogstdeszelfs Minister van Buitenlandsche Zaken,

die, na wederzijdsche mededeeling van hunne in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten, omtrent de volgende bepalingen zijn overeengekomen:

Art. 1. Het station Esschen, gelegen op Belgisch grondgebied, wordt definitief aangenomen als overgangsstation tusschen het bestuur der Belgische Staatsspoorwegen en de Nederlandsche Spoorwegondernemingen, aan welke de Staat der Nederlanden de exploitatie van de lijn van Roosendaal naar de Belgische grens heeft opgedragen.

De door de Belgische Regeering uitgevoerde

(1) Hierna is alleen de vertaling opgenomen.

of nog uit te voeren werken tot inrichting, aangeduid op het hierbij gevoegde, in gemeenschappelijk overleg vastgestelde plan, omvatten niet alleen de inrichtingen, die gemeenschappelijk zullen worden gebruikt door de spoorwegen van de beide landen, maar ook die, welke zullen dienen voor uitsluitend gebruik van de Nederlandsche spoorwegen.

De verkrijging van het op Nederlandsch grondgebied gelegen terrein zal door de zorgen en voor rekening van de Nederlandsche Regeering geschieden.

2. De kosten, die het gevolg zijn van de werken tot inrichting, zullen door de beide Regeeringen worden vastgesteld bij een procesverbaal, dat zoowel betrekking zal hebben op de werken voor gemeenschappelijk gebruik, als op die, uitsluitend bestemd ten gebruike van de Nederlandsche spoorwegen.

Voor het gebruik van het station Esschen door de Nederlandsche spoorwegondernemingen zal de Nederlandsche Regeering aan de Belgische Regeering eene jaarlijksche vergoeding betalen, waarvan het bedrag in het procesverbaal, bedoeld in het voorgaande lid, zal worden vastgesteld.

Deze vergoeding, berekend tegen vier ten honderd (4 pCt.), zal worden vastgesteld:

1°. over de helft van het verschil tusschen de uitgaven, gedaan door de Belgische Regeering en die gedaan door de Nederlandsche Regeering voor de gemeenschappelijke inrichtingen;

2°. over de uitgaven, gedaan door de Belgische Regeering voor de inrichtingen, welke uitsluitend bestemd zijn ten gebruike van de Nederlandsche spoorwegen.

De vergoeding zal betaalbaar zijn te Brussel in halfjaarlijksche termijnen.

Tot den dag der onderteekening van het proces-verbaal, in het eerste lid vermeld, zal de vergoeding naar de bepalingen van dit artikel berekend en naarmate de inrichtingen, opgenomen in het gemeenschappelijk vastgestelde plan, in dienst worden gesteld, verhoogd worden.

3. Behoudens de goedkeuring der beide Regeeringen, zullen de betrokken spoorwegondernemingen aan het station Esschen, ingericht volgens het hierbij gevoegde plan, die uitbreidingen en wijzigingen kunnen aanbrengen, welke zij noodig zullen oordeelen.

4. Het vervoer van de treinen tusschen de grens en het station Esschen zal geschieden door de zorgen van de in artikel 1 bedoelde Nederlandsche spoorwegondernemingen.

5. De dienst van dat vervoer, de voorwaarden betreffende de gemeenschappelijke exploitatie van het overgangsstation, zoomede de uitvoering van de werken van uitbreiding of wijziging, bedoeld in artikel 3, zullen bij eene tusschen het bestuur der Belgische Staatsspoorwegen en de in artikel 1 bedoelde Nederlandsche spoorwegondernemingen te sluiten overeenkomst worden geregeld.

6. Ingeval de Nederlandsche spoorwegondernemingen of één van deze, ingevolge de met den Staat der Nederlanden gesloten overeenkomsten van 21 Januari 1890 ophouden met de exploitatie der Nederlandsche Staatsspoorwegen, hetzij doordat de Staat overgaat tot naasting van de door die ondernemingen of door één van deze geëxploiteerde spoorwegen, hetzij doordat die ondernemingen of één van deze vervallen worden verklaard van hare rechten betreffende die exploitatie, vervalt de overeenkomst, bedoeld in art. 5, indien alsdan de Staat der Nederlanden ten minste ééne maand vóór den datum, waarop de verandering in de exploitatie plaats vindt, den Belgischen Staat schriftelijk van het verlangen tot beeindiging dier overeenkomst kennis geeft. Bij deze kennisgeving zullen vanwege den Staat der Nederlanden voorstellen worden gedaan, betreffende eene nieuw te treffen regeling.

Doet dit geval zich voor, dan zal daardoor geenerlei storing in den dienst der internationale lijn mogen ontstaan. Bij gebreke van deze kennisgeving treedt de Staat der Nederlanden, voor alles wat die overeenkomst aangaat, in de plaats der Nederlandsche spoorwegondernemingen of van één van deze.

7. Dit verdrag zal worden bekrachtigd en de uitwisseling der akten van bekrachtiging zal zoo spoedig mogelijk te Brussel plaats hebben.

8. Dit verdrag zal eene maand na den datum van de uitwisseling der akten van bekrachtiging in werking treden. Het zal de schikking van 21 Juni 1880 vervangen.

Ter oorkonde waarvan de gevolmachtigden dit verdrag in dubbel hebben onderteekend en van hunne zegels voorzien.

Gedaan te Brussel, den 18den November 1911.

O. D. VAN DER STAAL VAN PIERSHIL.

J. DAVIGNON.

—

16 *April* 1913. BESLUIT, tot bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 5 Juli 1912 te *Londen* gesloten internationaal radiotelegraafverdrag met daarbij behoorend slotprotocol. S. 132.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien het op 5 Juli 1912 te *Londen*, mede namens *Nederland* en ook voor *Nederlandsch-Indië* en voor *Curaçao* onderteekend internationaal radiotelegraafverdrag met daarbij behoorend slotprotocol, van welk verdrag en slotprotocol een afdruk met vertaling bij dit Besluit is gevoegd:

Overwegende, dat bedoeld verdrag en slotprotocol door Ons zijn bekrachtigd en dat Onze akte van bekrachtiging in de archieven van de Britsche Regeering is neergelegd;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 11den April 1913, Directie van het Protocol, nº. 7767;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de bekendmaking in het *Staatsblad* te bevelen van voorzegd verdrag, met daarbij behoorend slotprotocol, alsmede van de vertaling van deze stukken. (1)

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur worden belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Oberursel, den 16den April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

(*Uitgeg.* 29 *April* 1913.)

VERTALING.

INTERNATIONAAL RADIOTELEGRAAFVERDRAG

gesloten tusschen Duitschland en de Duitsche protectoraten, de Vereenigde Staten van Amerika en de bezittingen van de Vereenigde Staten van Amerika, de Argentijnsche Republiek, Oostenrijk, Hongarije, Bosnië-Herzegowina, België, Belgisch-Congo, Brazilië, Bulgarije, Chili, Denemarken, Egypte, Spanje en de Spaansche koloniën, Frankrijk en Algerië, Fransch West-Afrika, Fransch Equatoriaal-Afrika, Indo-China, Madagascar, Tunis, Groot-Britannië en verschillende Britsche koloniën en protectoraten, de Zuid-Afrikaansche Unie, de Australische Statenbond, Canada, Britsch-Indië, Nieuw-Zeeland, Griekenland, Italië en de Italiaansche koloniën, Japan en Korea, Formosa, Japansch Sachalin en het pachtgebied Kwantoeng, Marokko, Monaco, Noorwegen, Nederland, Nederlandsch-Indië en de kolonie Curaçao, Perzië, Portugal en de Portugeesche koloniën, Rumenië, Rusland en de Russische bezittingen en protectoraten, de Republiek San Marino, Siam, Zweden, Turkije en Uruguay.

De ondergeteekenden, gevolmachtigden van de Regeeringen der hiervoren genoemde landen, hebben zich te Londen in conferentie vereenigd en in gemeen overleg en onder voorbehoud van bekrachtiging het volgende verdrag vastgesteld:

Art. **1.** De Hooge contracteerende Partijen verbinden zich om de bepalingen van dit verdrag toe te passen op alle radiotelegrafische stations (kust- en scheepsstations) welke opgericht zijn of geëxploiteerd worden door de contracteerende Partijen en geopend zijn voor het openbaar verkeer tusschen den vasten wal en schepen in zee.

Zij verbinden zich bovendien, de naleving van deze bepalingen op te leggen aan de bijzondere ondernemingen, die gemachtigd zijn, hetzij tot het oprichten of exploiteeren van radiotelegrafische kuststations, geopend voor het openbaar verkeer tusschen den vasten wal en schepen in zee, hetzij tot het oprichten of exploiteeren van radiotelegrafische stations, al dan niet geopend voor het openbaar verkeer, aan boord van de schepen, die Hare vlag voeren.

2. Onder kuststation wordt verstaan elk radiotelegrafisch station, opgericht aan den vasten wal of aan boord van een schip, dat blijvend voor anker ligt en gebruikt wordt voor het verkeer met schepen in zee.

Elk radiotelegrafisch station, op elk ander niet vastliggend schip, wordt scheepsstation genoemd.

3. De kuststations en de scheepsstations zijn verplicht wederkeerig radiotelegrammen te wisselen, ongeacht het radiotelegrafisch systeem, dat door deze stations is aangenomen.

Elk scheepsstation is gehouden met elk ander scheepsstation radiotelegrammen te wisselen ongeacht het radiotelegrafisch systeem, dat door deze stations is aangenomen.

Ten einde echter de vorderingen der wetenschap niet te belemmeren, zijn de bepalingen van dit artikel geen beletsel om eventueel een radiotelegrafisch systeem te gebruiken, ongeschikt om in gemeenschap te treden met stations van andere systemen, op voorwaarde, dat de ongeschiktheid te wijten is aan den bijzonderen aard van het systeem en dat zij niet het gevolg zij van eene gewijzigde inrichting, uitsluitend aangenomen om de onderlinge gemeenschap te beletten.

4. Afgezien van het bepaalde bij artikel 3, kan een station worden bestemd voor een beperkten openbaren dienst, welke wordt aan-

(1) Hierna is alleen de vertaling opgenomen.

gegeven door het doel van het verkeer of door andere van het gebezigde systeem onafhankelijke omstandigheden.

5. Elk der Hooge contracteerende Partijen neemt de verplichting op zich de kuststations met het telegraafnet te doen verbinden door bijzondere draden of althans tot het nemen van andere maatregelen, welke een snel verkeer tusschen de kuststations en het telegraafnet verzekeren.

6. De Hooge contracteerende Partijen geven elkander wederkeerig kennis van de namen der kuststations en der scheepsstations, bedoeld in artikel 1, alsmede van alle aanwijzingen, welke kunnen dienen om het radiotelegrafisch verkeer te vergemakkelijken en te bespoedigen en welke in het Reglement zullen worden omschreven.

7. Elke der Hooge contracteerende Partijen behoudt zich de bevoegdheid voor om te bepalen of toe te laten, dat in de stations, bedoeld in artikel 1, onafhankelijk van de inrichting, waarvan de bijzonderheden, overeenkomstig artikel 6, zijn bekend gemaakt, andere inrichtingen worden gevestigd en geëxploiteerd, ten behoeve van eene bijzondere radiotelegrafische berichtenwisseling, zonder dat de bijzonderheden van deze inrichtingen worden bekend gemaakt.

8. De exploitatie van de radiotelegrafische stations wordt, zooveel mogelijk, zoodanig geregeld, dat de dienst van andere stations van dezelfde soort daardoor niet wordt belemmerd.

9. De radiotelegrafische stations zijn verplicht om met volstrekten voorrang noodseinen op te nemen, welke ook de herkomst daarvan zij, deze seinen te beantwoorden en er het noodige gevolg aan te geven.

10. De taks van een radiotelegram omvat naar omstandigheden:

1°. (*a*) de „kusttaks", toekomende aan het kuststation;

(*b*) de „scheepstaks", toekomende aan het scheepsstation;

2°. de taks voor het overbrengen langs de telegraaflijnen, berekend naar de gewone regelen;

3°. de transittaksen van de overnemende kust- of scheepsstations en de taksen verschuldigd voor de bijzondere diensten, welke door den afzender worden verlangd.

Het bedrag van de kusttaks is onderworpen aan de goedkeuring van de Regeering, waaronder het kuststation behoort; dat van de scheepstaks aan de goedkeuring van de Regeering, waaronder het schip behoort.

11. De bepalingen van dit verdrag worden aangevuld door een reglement, dat dezelfde bindende kracht heeft en hetwelk te zelfder tijd in werking treedt als dit verdrag.

De bepalingen van dit verdrag en van het bijbehoorend reglement kunnen te allen tijde in gemeen overleg door de Hooge contracteerende Partijen worden gewijzigd. Conferenties van gevolmachtigden, die de bevoegdheid hebben het verdrag en het reglement te wijzigen, zullen op gezette tijden plaats hebben; de plaats en de tijd van elke volgende conferentie wordt door de voorafgaande bepaald.

12. Deze conferenties zijn samengesteld uit afgevaardigden van de Regeeringen der contracteerende landen.

Bij de beraadslagingen beschikt elk land over één stem.

Indien eene Regeering voor zijne koloniën, bezittingen of protectoraten tot het verdrag toetreedt, kunnen de latere conferenties beslissen, of, voor de toepassing van de voorafgaande alinea, het geheel of een gedeelte van deze koloniën, bezittingen of protectoraten wordt beschouwd één land te vormen. Evenwel kan het aantal stemmen, waarover eene Regeering, met inbegrip van hare koloniën, bezittingen of protectoraten beschikt, zes niet te boven gaan.

Voor de toepassing van dit artikel worden beschouwd één land te vormen:

Duitsch Oost-Afrika;
Duitsch Zuid-West-Afrika;
Kameroen;
Togo;
de Duitsche protectoraten in den Grooten of Stillen Oceaan;
Alaska;
Hawai en de andere Amerikaansche bezittingen van Polynesië;
de Philippijnen;
Porto-Rico en de Amerikaansche bezittingen van de Antillen;
de zône van het Kanaal van Panama;
Belgisch-Congo;
de Spaansche kolonie van de Golf van Guinea;
Fransch West-Afrika;
Fransch Equatoriaal-Afrika;
Indo-China;
Madagascar;
Tunis;
de Zuid-Afrikaansche Unie;
de Australische Statenbond;
Canada;
Britsch-Indië;

Nieuw-Zeeland
Eritrea;
Italiaansch Somaliland;
Korea, Formosa, Japansch Sachalin en het pachtgebied Kwantoeng;
Nederlandsch-Indië;
de kolonie Curaçao;
Portugeesch West-Afrika;
Portugeesch Oost-Afrika en de Portugeesche Aziatische bezittingen;
Russisch Centraal-Azië (kustgebied van de Caspische Zee);
Boekhara;
Khiwa;
West-Siberië (kustgebied van de Noordelijke IJszee);
Oost-Siberië (kustgebied van den Grooten of Stillen Oceaan).

13. Het internationaal bureel van de telegraafunie is belast met het verzamelen, rangschikken en openbaar maken van opgaven en inlichtingen van elken aard, betreffende de radiotelegrafie, het onderzoek van de aanvragen om wijziging van het verdrag en van het reglement, het bekend maken van de aangenomen wijzigingen en in het algemeen met het verrichten van alle administratieve werkzaamheden, welke in het belang van de internationale radiotelegrafie aan dit bureel zullen worden opgedragen.

De kosten van deze instelling worden gedragen door alle contracteerende landen.

14. Elk van de Hooge contracteerende partijen behoudt zich de bevoegdheid voor de voorwaarden vast te stellen, waarop zij de radiotelegrammen toelaat, afkomstig van of bestemd voor een station, hetzij kust-, hetzij scheepsstation, hetwelk niet aan de bepalingen van dit verdrag is onderworpen.

Wanneer een radiotelegram is toegelaten, zijn de gewone taksen daarop van toepassing.

Elk radiotelegram, afkomstig van een scheepsstation en ontvangen door een kuststation van een contracteerend land of in transito aangenomen door de administratie van een contracteerend land, moet worden doorgezonden.

Eveneens geschiedt doorzending van elk voor een schip bestemd radiotelegram, indien de administratie van een contracteerend land het heeft aangenomen of indien de administratie van een contracteerend land het in transito van een niet-contracteerend land heeft aangenomen, onder voorbehoud dat het kuststation het recht zal hebben de overbrenging naar een tot een niet-contracteerend land behoorend scheepsstation te weigeren.

15. De bepalingen van de artikelen 8 en 9 van dit verdrag zijn gelijkelijk van toepassing op andere radiotelegrafische inrichtingen, dan die bedoeld in art. 1.

16. De Regeeringen, die geen deel aan het tegenwoordig verdrag hebben genomen, kunnen op haar aanvraag daartoe toetreden.

Deze toetreding wordt langs diplomatieken weg aan de Regeering van het contracteerend land, waar de laatste conferentie is gehouden en door deze aan al de andere bekend gemaakt.

Die toetreding sluit in zich de aanneming van alle bepalingen en het genot van alle voordeelen bij het verdrag vastgesteld.

De toetreding tot het verdrag door de Regeering van een land, hetwelk koloniën, bezittingen of protectoraten heeft, sluit niet in zich toetreding van die koloniën, bezittingen of protectoraten, tenzij deze Regeering zich dien-aangaande uitdrukkelijk verklaart. Voor de koloniën, bezittingen en protectoraten gezamenlijk of voor elk van deze afzonderlijk kan, op de voorwaarden, bedoeld in dit artikel en in artikel 22 toetreding of uittreding plaats vinden.

17. De bepalingen van de artikelen 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 11, 12 en 17 van het internationaal telegraafverdrag van St. Petersburg van 10/22 Juli 1875 zijn toepasselijk op de internationale radiotelegrafie.

18. Bij verschil van gevoelen tusschen twee of meer contracteerende Regeeringen omtrent de uitlegging of toepassing, hetzij van dit verdrag, hetzij van het reglement, bedoeld in artikel 11, kan het geschilpunt, bij gemeen overleg, aan eene scheidsrechterlijke uitspraak worden onderworpen. In dat geval kiest elk van de betrokken Regeeringen eene andere die bij het geschilpunt geen belanghebbende is.

De scheidsrechters beslissen bij volstrekte meerderheid van stemmen.

Bij staking van stemmen, kiezen de scheidsrechters, ter oplossing van het geschil, eene andere contracteerende Regeering, die insgelijks bij deze zaak geen belang heeft. Indien omtrent deze keuze geen overeenstemming wordt verkregen, stelt iedere scheidsrechter eene niet belanghebbende contracteerende Regeering voor; tusschen de voorgestelde Regeeringen beslist het lot. De trekking geschiedt door de Regeering van het land, op welks grondgebied het internationaal bureel, bedoeld in artikel 13, gevestigd is.

19. De Hooge contracteerende Partijen verbinden zich die maatregelen te nemen of aan hare wetgevende lichamen voor te stellen,

welke noodig zijn om de uitvoering van dit verdrag te verzekeren.

20. De Hooge contracteerende Partijen zullen elkander wederkeerig mededeeling doen van de wetten, die in hunne landen reeds zijn, of met betrekking tot dit verdrag, zullen worden uitgevaardigd.

21. De Hooge contracteerende Partijen behouden volle vrijheid met betrekking tot de radiotelegrafische inrichtingen, niet bedoeld in artikel 1, en in het bijzonder met betrekking tot de marine en militaire inrichtingen, alsook tot de stations, die gemeenschap tusschen vaste punten onderhouden. Al deze inrichtingen en stations blijven enkel onderworpen aan de verplichtingen, bedoeld in de artikelen 8 en 9 van dit verdrag.

Wanneer deze inrichtingen en stations nochtans aan het openbaar zeeverkeer deelnemen, zijn zij, voor de uitvoering van dezen dienst, onderworpen aan de bepalingen van het reglement, voor zooveel betreft de wijze van overseining en de rekenplichtigheid.

Wanneer daarentegen kuststations, nevens den dienst voor het openbaar verkeer met schepen in zee, ook de gemeenschap tusschen vaste punten onderhouden, zijn deze voor de uitvoering van laatstbedoelden dienst niet onderworpen aan de bepalingen van het verdrag, behoudens toepassing van de artikelen 8 en 9 van dit verdrag.

Echter mogen de vaste stations, die de gemeenschap tusschen vaste punten onderhouden, berichtenwisseling met een ander vast station niet weigeren wegens het door dit station gebezigde systeem, blijvende nochtans de vrijheid van ieder land onaangetast voor wat betreft de organisatie van den radiotelegrafischen dienst tusschen vaste punten en de bepaling van den aard der correspondenties, welke door de stations voor den dienst zullen worden gewisseld.

22. Dit verdrag treedt in werking op 1 Juli 1913 en blijft van kracht voor onbepaalden tijd en tot één jaar na den dag waarop het zal zijn opgezegd.

De opzegging heeft alleen gevolg voor de Regeering, in welker naam zij is geschied. Voor de overige contracteerende Partijen blijft het verdrag van kracht.

23. Dit verdrag zal bekrachtigd worden en de akten van bekrachtiging zullen binnen het kortst mogelijk tijdsverloop te Londen worden neergelegd.

In geval een of meerdere der Hooge contracteerende Partijen het verdrag niet zouden bekrachtigen, zal dit niet minder geldend zijn voor de partijen, die het wel hebben bekrachtigd.

Ter oorkonde waarvan de respectieve gevolmachtigden het verdrag hebben geteekend in een enkel exemplaar, hetwelk bewaard zal blijven in de archieven van de Britsche Regeering en waarvan een afschrift aan elke Partij zal worden toegezonden.

Gedaan te Londen, den 5den Juli 1912.

Voor Duitschland en de Duitsche protectoraten :
B. KOEHLER.
O. WACHENFELD.
Dr. KARL STRECKER.
SCHRADER.
GOETSCH.
Dr. EMIL KRAUSS.
FIELITZ.

Voor de Vereenigde Staten van Amerika en de bezittingen van de Vereenigde Staten van Amerika :
JOHN R. EDWARDS.
JNO. Q. WALTON.
WILLIS L. MOORE.
LOUIS W. AUSTIN.
GEORGE OWEN SQUIER.
EDGAR RUSSEL.
C. MCK. SALTZMAN.
DAVID WOOSTER TODD.
JOHN HAYS HAMMOND, JR.
WEBSTER.
W. D. TERRELL.
JOHN I. WATERBURY.

Voor de Argentijnsche Republiek :
VICENTE J. DOMINGUEZ.

Voor Oostenrijk :
Dr. FRITZ RITTER WAGNER VON JAUREGG.
Dr. RUDOLF RITTER SPEIL V. OSTHEIM.

Voor Hongarije :
CHARLES FOLLÉRT.
Dr. DE HENNYEY.

Voor Bosnië-Herzegowina :
H. GOIGINGER, G.M.
ADOLF DANINGER.
A. CICOLI.
ROMEO VIO.

Voor België :
J. BANNEUX.
DELDIME.

Voor Belgisch-Congo :
ROBERT B. GOLDSCHMIDT.

Voor Brazilië :
Dr. FRANCISCO BHERING.

Voor Bulgarije :
IV. STOYANOVITCH.

Voor Chili :
C. E. RICKARD.
Voor Denemarken :
N. MEYER.
J. A. VÖHTZ.
R. N. A. FABER.
T. F. KRARUP.
Voor Egypte :
J. S. LIDDELL.
Voor Spanje en de Spaansche koloniën :
JACOBO GARCIA ROURE.
JUAN DE CARRANZA Y GARRIDO.
JACINTO LABRADOR.
ANTONIO NIETO.
TOMÁS FERNANDEZ QUINTANA.
JAIME JANER ROBINSON.
Voor Frankrijk en Algerië :
A. FROUIN.
Voor Fransch West-Afrika :
A. DUCHÊNE.
Voor Fransch Equatoriaal-Afrika :
A. DUCHÊNE.
Voor Indo-China :
A. DUCHÊNE.
Voor Madagascar :
A. DUCHÊNE.
Voor Tunis :
ET. DE FELCOURT.
Voor Groot-Britannië en verschillende Britsche koloniën en protectoraten :
H. BABINGTON SMITH.
E. W. FARNALL.
E. CHARLTON.
G. M. W. MACDONOGH.
Voor de Zuid-Afrikaansche Unie :
RICHARD SOLOMON.
Voor den Australischen Statenbond :
CHARLES BRIGHT.
Voor Canada :
G. J. DESBARATS.
Voor Britsch-Indië :
H. A. KIRK.
F. E. DEMPSTER.
Voor Nieuw-Zeeland :
C. WRAY PALLISER.
Voor Griekenland :
C. DOSIOS.
Voor Italië en de Italiaansche koloniën :
Prof. A. BATTELLI.
Voor Japan en voor Korea, Formosa, Japansch Sachalin en het pachtgebied Kwantoeng :
TETSUJIRO SAKANO.
KENJI IDE.
RIUJI NAKAYAMA.
SEIICHI KUROSE.
Voor Marokko :
MOHAMMED EL KABADJ.
U. ASENSIO.
Voor Monaco :
FR. ROUSSEL.
Voor Noorwegen :
HEFTYE.
K. A. KNUDSSÖN.
Voor Nederland :
G. J. C. A. POP.
J. P. GUÉPIN.
Voor Nederlandsch-Indië en de kolonie Curaçao :
PERK.
F. VAN DER GOOT.
Voor Perzië :
MIRZA ABDUL GHAFFAR KHAN.
Voor Portugal en de Portugeesche koloniën :
ANTONIO MARIA DA SILVA.
Voor Rumenië :
C. BOERESCU.
Voor Rusland en de Russische bezittingen en protectoraten :
N. DE ETTER.
P. OSSADTCHY.
A. EULER.
SERGUEIEVITCH.
V. DMITRIEFF.
D. SOKOLTSOW.
A. STCHASTNYI.
Baron A. WYNEKEN.
Voor de Republiek San Marino :
ARTURO SERENA.
Voor Siam :
LUANG SANPAKITCH PREECHA.
WM. J. ARCHER.
Voor Zweden :
RYDIN.
HAMILTON.
Voor Turkije :
M. EMIN.
M. FAHRY.
OSMAN SADI.
Voor Uruguay :
FED. R. VIDIELLA.

SLOTPROTOCOL.

Bij het overgaan tot de onderteekening van het verdrag, vastgesteld door de internationale conferentie voor radiotelegrafie te Londen, zijn de ondergeteekende gevolmachtigden overeengekomen omtrent hetgeen volgt :

I. Aangezien de juiste aard van de toetreding namens Bosnië-Herzegowina bekend gemaakt, nog niet is vastgesteld, wordt goedgevonden dat aan Bosnië-Herzegowina een stem wordt toegekend, terwijl later zal worden be-

slist omtrent de vraag, of deze stem aan dit land toekomt krachtens de tweede alinea van art. 12 van het verdrag, dan wel of deze stem aan dit land wordt toegekend overeenkomstig de bepalingen van de derde alinea van dat artikel.

II. Er wordt acte genomen van de volgende verklaring:

De delegatie van de Vereenigde Staten verklaart, dat hare Regeering in de noodzakelijkheid verkeert zich te onthouden van elke regeling in zake de tarieven, vermits in de Vereenigde Staten de overbrenging van radiotelegrammen, evenals die van telegrammen, geheel of gedeeltelijk in exploitatie is bij handels- of bijzondere maatschappijen.

III. Er wordt eveneens acte genomen van de volgende verklaring:

De Regeering van Canada behoudt zich de bevoegdheid voor om ten behoeve van elk harer kuststations afzonderlijk vast te stellen een totale zeetaks voor de radiotelegrammen afkomstig van Noord-Amerika en bestemd voor onverschillig welk schip, van welke totale taks de kusttaks het drievijfde en de scheepstaks het tweevijfde gedeelte bedraagt.

Ter oorkonde waarvan de respectieve gevolmachtigden dit slotprotocol hebben opgemaakt, hetwelk dezelfde kracht en dezelfde geldigheid zal hebben als wanneer de bepalingen daarvan waren opgenomen in den tekst zelven van het verdrag, waarop het betrekking heeft en hebben zij het geteekend in een enkel exemplaar, hetwelk bewaard zal blijven in de archieven van de Britsche Regeering en waarvan een afschrift aan elke Partij zal worden toegezonden.

Gedaan te Londen, den 5den Juli 1912.

Voor Duitschland en de Duitsche protectoraten :
B. KOEHLER.
O. WACHENFELD.
Dr. KARL STRECKER.
SCHRADER.
GOETSCH.
Dr. EMIL KRAUSS.
FIELITZ.

Voor de Vereenigde Staten van Amerika en de bezittingen van de Vereenigde Staten van Amerika :
JOHN R. EDWARDS.
JNO. Q. WALTON.
WILLIS L. MOORE.
LOUIS W. AUSTIN.
GEORGE OWEN SQUIER.
EDGAR RUSSEL.
C. McK. SALTZMAN.
DAVID WOOSTER TODD.
JOHN HAYS HAMMOND, JR.
WEBSTER.
W. D. TERRELL.
JOHN I. WATERBURY.

Voor de Argentijnsche Republiek :
VICENTE J. DOMINGUEZ.

Voor Oostenrijk :
Dr. FRITZ RITTER WAGNER VON JAUREGG.
Dr. RUDOLF RITTER SPEIL V. OSTHEIM.

Voor Hongarije :
CHARLES FOLLÉRT.
Dr. DE HENNYEY.

Voor Bosnië-Herzegowina :
H. GOIGINGER, G.M.
ADOLF DANINGER.
A. CICOLI.
ROMEO VIO.

Voor België :
J. BANNEUX.
DELDIME.

Voor Belgisch-Congo :
ROBERT B. GOLDSCHMIDT.

Voor Brazilië :
Dr. FRANCISCO BHERING.

Voor Bulgarije :
IV. STOYANOVITCH.

Voor Chili :
C. E. RICKARD.

Voor Denemarken :
N. MEYER.
J. A. VÖHTZ.
R. N. A. FABER.
T. F. KRARUP.

Voor Egypte :
J. S. LIDDELL.

Voor Spanje en de Spaansche koloniën :
JACOBO GARCIA ROURE.
JUAN DE CARRANZA Y GARRIDO.
JACINTO LABRADOR.
ANTONIO NIETO.
TOMÀS FERNANDEZ QUINTANA.
JAIME JANER ROBINSON.

Voor Frankrijk en Algerië :
A. FROUIN.

Voor Fransch West-Afrika :
A. DUCHÊNE.

Voor Fransch Equatoriaal-Afrika :
A. DUCHÊNE.

Voor Indo-China :
A. DUCHÊNE.

Voor Madagascar :
A. DUCHÊNE.

Voor Tunis :
ET. DE FELCOURT.

Voor Groot-Britannië en verschillende Britsche koloniën en protectoraten :
H. BABINGTON SMITH.
E. W. FARNALL.
E. CHARLTON.
G. M. W. MACDONOGH.
Voor de Zuid-Afrikaansche Unie :
RICHARD SOLOMON.
Voor den Australischen Statenbond :
CHARLES BRIGHT.
Voor Canada :
G. J. DESBARATS.
Voor Britsch-Indië :
H. A. KIRK.
F. E. DEMPSTER.
Voor Nieuw-Zeeland :
C. WRAY PALLISER.
Voor Griekenland :
C. DOSIOS.
Voor Italië en de Italiaansche koloniën :
Prof. A. BATTELLI.
Voor Japan en voor Korea, Formosa, Japansch Sachalin en het pachtgebied Kwantoeng :
TETSUJIRO SAKANO.
KENJI IDE.
RIUJI NAKAYAMA.
SEIICHI KUROSE.
Voor Marokko :
MOHAMMED EL KABADJ.
U. ASENSIO.
Voor Monaco :
FR. ROUSSEL.
Voor Noorwegen :
HEFTYE.
K. A. KNUDSSÖN.
Voor Nederland :
G. J. C. A. POP.
J. P. GUÉPIN.
Voor Nederlandsch-Indië en de kolonie Curaçao :
PERK.
F. VAN DER GOOT.
Voor Perzië :
MIRZA ABDUL GHAFFAR KHAN.
Voor Portugal en de Portugeesche koloniën :
ANTONIO MARIA DA SILVA.
Voor Rumenië :
C. BOERESCU.
Voor Rusland en de Russische bezittingen en protectoraten :
N. DE ETTER.
P. OSSADTCHY.
A. EULER.
SERGUEIEVITCH.
V. DMITRIEFF.
D. SOKOLTSOW.
A. STCHASTNYI.
Baron A. WYNEKEN.
Voor de Republiek San Marino :
ARTURO SERENA.
Voor Siam :
LUANG SANPAKITCH PREECHA.
WM. J. ARCHER.
Voor Zweden :
RYDIN.
HAMILTON.
Voor Turkije :
M. EMIN.
M. FAHRY.
OSMAN SADI.
Voor Uruguay :
FED. R. VIDIELLA.

—

16 *April* 1913. BESLUIT, houdende machtiging tot uitgifte van schatkist-promessen volgens de wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* nº. 185). S. 133.

—

16 *April* 1913. RESOLUTIE van den Minister van Financiën, betreffende internationaal verkeer met automobielen en motorrijwielen.

De Minister van Financiën,

Gelezen de adressen van *het dagelijksch bestuur van den Algemeenen Nederlandschen Wielrijdersbond, Toeristenbond voor Nederland,* dd. 21 December 1912 en van *het bestuur van de Nederlandsche Automobielclub,* dd. 14 Januari 1913;

Gezien artikel 6, litt. *c,* der wet van 15 Augustus 1862 (*Staatsblad* nº. 170, *Verzameling* 1862, nº. 100); artikel 5 van het Koninklijk besluit van 6 October 1862, nº. 42 (*Staatsblad* nº. 182, *Verzameling* 1862, nº. 104) en de resoluties van 23 Maart 1906, nºs. 70 en 71 (*Verzameling* 1906, nºs. 45 en 46);

Heeft goedgevonden en verstaan:

Het volgende ter kennis te brengen van de ambtenaren der invoerrechten:

§ 1. Van 1 Juni 1913 af kunnen *vreemdelingen,* die *tot het doen van eene reis hier te lande,* met een motorrijtuig het Rijk binnenkomen, zonder voor het invoerrecht zekerheid te stellen, het grenskantoor passeeren, indien zij voorzien zijn van een document, genaamd „*Carnet de passages en douanes*", waarvan het model bij deze resolutie wordt gearresteerd en waarvan een exemplaar zal worden gezonden aan alle kantoren der invoerrechten, waar zoodanige documenten kunnen worden aangeboden.

Onder motorrijtuigen worden in deze voor-

schriften verstaan zoowel automobielen als motorrijwielen.

§ 2. Het „Carnet de passages en douanes" is voornamelijk ingesteld om hen die per motorrijtuig eene reis door *verschillende* landen wenschen te maken, van het aanvragen van een triptiek *voor elk land afzonderlijk* vrij te stellen. Daardoor wordt tevens bereikt, dat de reiziger, ten behoeve van de vereeniging, die hem het document verstrekt, slechts ééne voor alle te bereizen staten geldende zekerheid behoeft te stellen.

Hierbij wordt opgemerkt, dat in vele staten door de douaneadministratie, ook bij het binnenkomen van als reisrijtuigen gebezigde motorrijwielen, het vertoonen van een triptiek wordt gevorderd, zoodat men aldaar niet kan volstaan met de hier te lande gebruikelijke identiteitskaart. Vandaar, dat het „Carnet de passages en douanes", verder in deze voorschriften „Carnet" genoemd, zoowel voor het internationaal verkeer met automobielen als met motorrijwielen zal worden gebruikt.

Het internationaal karakter van het Carnet en de onmogelijkheid om het in verschillende Europeesche talen af te drukken, heeft er toe geleid, voor den tekst uitsluitend de Fransche taal te bezigen. Ten einde de daaruit voor sommige ambtenaren voortvloeiende bezwaren zooveel mogelijk te ondervangen, zal in het Carnet eene gebruiksaanwijzing ook in de Nederlandsche taal worden opgenomen.

§ 3. Carnets zullen kunnen worden afgegeven door en onder verantwoordelijkheid van erkende Nederlandsche vereenigingen, die daartoe door den Minister van Financiën zijn gemachtigd en ten genoegen van dien Minister daarvoor zekerheid hebben gesteld.

§ 4. Elk Carnet bestaat uit een titel- of omslagvel, vermeldende:

a. het nummer van afgifte,

b. den dag, waarop de geldigheid afloopt,

c. den naam der vereeniging, die het heeft afgegeven,

d. de namen van de vereenigingen, die in de verschillende staten voor het invoerrecht verantwoordelijk kunnen worden gesteld,

e. den naam en de woonplaats van den persoon, aan wien en het motorrijtuig, waarvoor het is afgegeven,

f. de staten, waarvoor het geldig is.

Op de binnenzijde van het omslagvel wordt het signalement van het motorrijtuig omschreven.

Wat den geldigheidsduur van het Carnet betreft, wordt opgemerkt, dat, voor zooveel betreft *Nederland*, zoowel de invoer als de wederuitvoer van het motorrijtuig moet geschieden vóór het verstrijken van den dag op het titelvel als uiterste termijn aangewezen voor alle andere landen dan *Rusland*, *België* en *Italië*.

Ten behoeve van de landen, die van motorrijtuigen een invoerrecht naar de waarde heffen, vermeldt het signalement ook de waarde dier voorwerpen.

Voorts bevat het Carnet behalve eene bladzijde, waarop in verschillende talen voorschriften nopens het gebruik en de invulling zijn vermeld, een aantal bladzijden, bestemd om daarop successievelijk de binnenkomst in en het verlaten van eenigen staat aan te teekenen. Deze laatste bladzijden zijn geperforeerd en bestaan uit stok (souche) en expeditie (volet).

De expedities worden door de ontvangers der kantoren van binnenkomst en wederuitvoer uitgescheurd en ingetrokken, nadat dezen in het Carnet de vereischte aanteekeningen hebben gesteld.

§ 5. Terwijl in de meeste staten, die het Carnet toelaten, dit ook dient voor den vrijen weder-invoer van het motorrijtuig, waarmede een ingezetene eene reis in het buitenland heeft gemaakt, is dit in Nederland en in Groot-Britannië niet het geval. Immers hier te lande wordt van een ingezetene, indien hij geene zekerheid wil stellen, vertooning van een geldig bewijs In-, Uit- en Doorvoer nº. 69 gevorderd. Het is om deze reden, dat voor de in Nederland afgegeven Carnets het daarin voorkomende document genummerd 1, niet behoeft te worden ingevuld. Hieruit volgt, dat de ontvangers der invoerrechten met het Carnet van den ingezetene, die eene reis naar het buitenland maakt, niets te doen hebben; immers zij constateeren in dat Carnet noch den uitvoer uit, noch den wederinvoer in Nederland. Evenmin zal door de Britsche douaneambtenaar in een daar te lande afgegeven Carnet de uitvoer van het motorrijtuig worden geconstateerd, aangezien in Groot-Britannië van die voorwerpen geen invoerrecht wordt geheven. (1)

Indien daarentegen b. v. een Duitsch ingezetene, voorzien van een hem in Duitschland afgegeven Carnet, eene reis wenscht te maken

(1) Om dezelfde reden zal een Carnet, dat op eene reis *door* Engeland is gebruikt, noch bij invoer in, noch bij uitvoer uit dat land door de Britsche douane worden afgeteekend. De ontvanger der invoerrechten zal zich dus hebben te overtuigen, of in zoodanig Carnet de uitvoer geconstateerd is uit het land, dat door den reiziger bij zijn vertrek *naar* Engeland werd verlaten.

door verschillende landen en op die reis ook Nederland bezoekt, dan zal de ontvanger aan het grenskantoor van binnenkomst, alvorens den stok en het volet d'entrée af te teekenen en het laatste in te trekken, zich hebben te overtuigen of wel de uitvoer uit Duitschland, of, indien de reis via België is gemaakt, de uitvoer uit België is geconstateerd. Is dat niet het geval, dan kan het Carnet niet dienen voor den tijdelijken invoer van het motorrijtuig in Nederland en moet dus de reiziger worden behandeld alsof hij geen Carnet had vertoond.

Zijn echter in het land, dat de reiziger het laatst heeft verlaten, de vereischte formaliteiten vervuld, dan teekent de ontvanger van het grenskantoor, na het motorrijtuig te hebben getoetst aan het daarvan gegeven signalement, den stok en het volet d'entrée af, trekt het laatste in en vermeldt op het volgende „volet de sortie" op den derden regel den naam van zijn kantoor.

Stemt het motorrijtuig niet overeen met het daarvan in het Carnet gegeven signalement, acht de ontvanger de in het Carnet vermelde waarde niet voldoende of blijkt hem dat het Carnet door eene buitenlandsche vereeniging is afgegeven ten name van een ingezetene des Rijks, dan wordt de reiziger behandeld, alsof hij geen Carnet kon vertoonen.

Mocht twijfel rijzen, of hij, die het Carnet vertoont, wel de persoon is, aan wien het is afgegeven, dan behoort die twijfel ten genoegen van den ontvanger te worden opgeheven. Hetgeen bij den wederuitvoer van een motorrijtuig aan het laatste kantoor moet geschieden, wordt door den inhoud van het Carnet voldoende aangewezen.

§ 6. De ontvangers houden in een met de pen te trekken register I, aanteekening van de door hen ingenomen „volets d'entrée".

In dat register worden vermeld:

a. het volgnummer van inschrijving,

b. het nummer van het Carnet,

c. de dag, waarop de geldigheid van het Carnet afloopt,

d. de naam van de vereeniging, die het heeft afgegeven,

e. de soort van het motorrijtuig (automobiel of motorrijwiel),

f. het tijdstip van binnenkomst,

g. het tijdstip van wederuitvoer van het motorrijtuig (in te vullen na ontvangst van het volet de sortie),

h. aanmerkingen.

In een eveneens met de pen te trekken register U wordt aanteekening gehouden van de bij den wederuitvoer van motorrijtuigen ingenomen „volets de sortie".

In dit register worden vermeld:

a.—*e.* dezelfde bijzonderheden als hiervoor zijn aangewezen voor opneming in het register I,

f. het kantoor van binnenkomst,

g. het tijdstip van wederuitvoer,

h. het tijdstip van verzending van het volet de sortie,

i. aanmerkingen.

De ontvanger zendt een door hem ingetrokken „volet de sortie" steeds dadelijk aan zijnen ambtgenoot over het kantoor waarlangs het motorrijtuig is binnengekomen. Nadat deze kolom *g* van het register I heeft ingevuld, trekt hij door het volgnummer van inschrijving in dit register eene roode inktstreep.

Indien uiterlijk 14 dagen na het verstrijken van den geldigheidsduur van een Carnet, het „volet de sortie" niet is ingekomen bij den ontvanger, door wien het „volet d'entrée" is ingenomen, geeft deze daarvan onder inzending van laatstbedoeld „volet" kennis aan het Departement van Financiën (Afdeeling Invoerrechten), dat voor de invordering van het invoerrecht zorg draagt. Van deze kennisgeving wordt aanteekening gehouden in de kolom *h* van het register I.

§ 7. De „volets d'entrée" en de „volets de sortie" worden bij het register I bewaard.

Voor de vernietiging van de registers I en U en de daarbij behoorende bescheiden, gelden de voorschriften van § 21, lett. *c*, der resolutie van 27 Februari 1911, nº. 119 (*Verzameling* 1911, nº. 57).

Aan de inspecteurs wordt opgedragen, om op alles wat de uitvoering van deze resolutie betreft, nauwlettend toezicht te houden. Inzonderheid dient hunne aandacht gevestigd te zijn op de dadelijke verzending van de ingenomen „volets de sortie" aan de kantoren van invoer en op tijdige inzending aan het Departement van onaangezuiverd gebleven „volets d'entrée".

Zij instrueeren aan de hand van het exemplaar van een Carnet, dat ook hun zal worden toegezonden, de ontvangers, van wie bekend is of vermoed wordt, dat zij het fransch niet voldoende machtig zijn om den inhoud van het Carnet in den origineelen tekst te kunnen lezen.

Ook de directeurs overtuigen zich bij gelegenheid van hunne kantoorbezoeken van eene juiste uitvoering der gegeven voorschriften.

Voor gelijkluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal,
(*get.*) DE JONGE.

—

18 *April* 1913. BESLUIT, tot nadere wijziging en aanvulling van het Algemeen Reglement Vervoer 1901 en van het Vereenvoudigd Locaalspoorwegreglement 1902. S. 134.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 30 Januari 1913, nº. 221, afdeeling Spoorwegen;

Gelet op artikel 27 van de wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* nº. 67), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 8 April 1893 (*Staatsblad* nº. 62) en op artikel 1 van de wet van 9 Juli 1900 (*Staatsblad* nº. 118);

Den Raad van State gehoord (advies van 4 Maart 1913, nº. 22);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 12 April 1913 nº. 230, afdeeling Spoorwegen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. Het Algemeen Reglement vervoer 1901, vastgesteld bij Ons besluit van 4 Januari 1901 (*Staatsblad* nº. 20), laatstelijk gewijzigd en aangevuld bij Ons besluit van 2 April 1913 (*Staatsblad* nº. 118), te wijzigen en aan te vullen als volgt:

I. Artikel 54 wordt gewijzigd en gelezen als volgt:

Aanneming der goederen.

Art. 54. *1.* Wanneer het om dringende redenen in het belang van den spoorwegdienst of in het openbaar belang noodig is, kan het ten vervoer aannemen van goederen of van bepaalde soorten van goederen, hetzij in het algemeen, hetzij op of naar bepaalde stations, met machtiging van den Minister van Waterstaat worden geschorst. Deze machtiging is niet vereischt, wanneer het beschikbare materieel van den spoorweg niet toereikend is, om het ten vervoer aangeboden goed binnen den voorgeschreven tijd te kunnen verzenden.

2. De Minister van Waterstaat is bevoegd, een van de werkdagen der week aan te wijzen, op welken gedurende de maanden November, December, Januari, Februari en Maart boven dien de verplichting om ijl- en vrachtgoed ten vervoer aan te nemen, niet zal gelden.

3. Is het beschikbare materieel van den spoorweg niet toereikend om het ten vervoer aangeboden goed binnen den voorgeschreven tijd te kunnen verzenden, dan zijn bestuurders van den spoorwegdienst niettemin verplicht, voor zoover er voldoende opslagruimte beschikbaar is, de ten vervoer aangebrachte goederen, mits vergezeld van den vrachtbrief, tegen ontvangbewijs in bewaring aan te nemen, onder voorbehoud, dat de aanneming ten vervoer en de afdrukking van den expeditiestempel op den vrachtbrief eerst dan zal geschieden, wanneer de goederen zullen kunnen worden geladen. De afzender moet in dat geval in den vrachtbrief verklaren, dat hij er genoegen mede neemt, dat het goed blijve liggen, totdat de lading mogelijk is. Licht bederfelijke waren, alsmede voorwaardelijk ten vervoer toegelaten goederen behoeven niet in bewaring te worden genomen.

II. Aan het slot van artikel 70 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

9. In buitengewone omstandigheden, als onder andere bemoeilijking van het vervoer door sneeuw of ijzel, zijn de ondernemers van den spoorwegdienst bevoegd het afhaalloon en, bij spoedbestelling, het aan het slot van het zesde lid bedoelde extraloon tot ten hoogste het dubbele te verhoogen, alsook onder goedkeuring van den Minister van Waterstaat, of onder voorbehoud daarvan, den dienst van het bestellen en afhalen van alle bestelgoederen geheel of ten deele te staken gedurende den tijd, dat die buitengewone omstandigheden aanhouden.

III. Het tweede lid van artikel 75 wordt gewijzigd en gelezen als volgt:

2. Evenmin komen krachtens artikel 81 de Zondagen en de andere aldaar genoemde dagen daarbij in aanmerking.

IV. Artikel 81 wordt gewijzigd en gelezen als volgt:

Zondagsrust.

Art. 81. Tenzij voor bijzondere gevallen door den Minister van Waterstaat anders wordt bepaald, behoeven goederen door de ondernemers der spoorwegdiensten op Zondagen alsmede op 1 Januari, 2den Paaschdag, Hemelvaartsdag, 2den Pinksterdag, 1sten en 2den Kerstdag niet te worden aangenomen, afgehaald, vervoerd, afgeleverd of besteld en worden die dagen niet medegerekend bij de berekening van de termijnen, binnen welke goederen door de ondernemers behooren te worden afgehaald, afgeleverd of besteld, door de afzenders behooren te zijn geladen, of door de geadresseerden behooren te zijn gelost of weggehaald, en evenmin bij de berekening van de schadevergoeding, in artikel 69 bedoeld, en van wagenhuur, lig- en magazijngeld, in artikel 59 bedoeld.

B. Het Vereenvoudigd Locaalspoorwegreglement 1902, vastgesteld bij Ons besluit van

18 Augustus 1902 (*Staatsblad* nº. 170), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 14 Januari 1910 (*Staatsblad* nº. 30), te wijzigen als volgt:

I. Het eerste lid van artikel 56 wordt gewijzigd en gelezen als volgt:

1. Bestuurders van den spoorwegdienst zijn niet verplicht goederen ten vervoer aan te nemen, wanneer het beschikbare materieel van den spoorweg niet toereikend is, om het ten vervoer aangeboden góed binnen den voorgeschreven tijd te kunnen verzenden.

II. De laatste zin van § 2 van artikel 57 wordt aangevuld en gelezen als volgt:

Bestuurders van den spoorwegdienst zijn echter tot het aannemen van de in de nummers I, VI—XXVI, XXX, XXXVI, XXXVIII—XL, XLIV—L, LIV, LIV*a* en LIV*b* van deze bijlage vermelde goederen niet verplicht.

III. Het vierde lid van artikel 79 wordt gewijzigd en gelezen als volgt:

4. Evenmin komen krachtens artikel 84 de Zondagen en de andere aldaar genoemde dagen daarbij in aanmerking.

IV. Artikel 84 wordt gewijzigd en gelezen als volgt:

Zondagsrust.

Art. 84. Tenzij voor bijzondere gevallen door den Minister van Waterstaat anders wordt bepaald, behoeven goederen door de ondernemers der spoorwegdiensten op Zondagen alsmede op 1 Januari, 2den Paaschdag, Hemelvaartsdag, 2den Pinksterdag, 1sten en 2den Kerstdag niet te worden aangenomen, afgehaald, vervoerd, afgeleverd of besteld en worden die dagen niet medegerekend bij de berekening van de termijnen, binnen welke goederen door de ondernemers behooren te worden afgehaald, afgeleverd of besteld, door de afzenders behooren te zijn geladen, of door de geadresseerden behooren te zijn gelost of weggehaald, en evenmin bij de berekening van de schadevergoeding, in artikel 74 bedoeld, en van wagenhuur, ligen magazijngeld, in artikel 66 bedoeld.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Oberursel, den 18den April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 9 *Mei* 1913.)

—

18 *April* 1913. BESLUIT, houdende nadere aanvulling en wijziging van het Koninklijk besluit van 10 Augustus 1909 (*Staatsblad* nº. 289), zooals dat is aangevuld en gewijzigd bij Koninklijk besluit van 2 October 1911 (*Staatsblad* nº. 309), tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in het vierde lid van artikel 17 der Arbeidswet 1911 (*Staatsblad* nº. 319). S. 135.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 3 Maart 1913, nº. 679, afdeeling Arbeid;

Overwegende, dat het noodig is Ons besluit van 10 Augustus 1909 (*Staatsblad* nº. 289), zooals dat is aangevuld en gewijzigd bij Ons besluit van 2 October 1911 (*Staatsblad* nº. 309), nader aan te vullen en te wijzigen;

Gezien het vierde lid van artikel 17 der Arbeidswet 1911 (*Staatsblad* nº. 319);

Den Raad van State gehoord (advies van 1 April 1913, nº. 21);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 14 April 1913, nº. 1182, afdeeling Arbeid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Ons besluit van 10 Augustus 1909 (*Staatsblad* nº. 289), zooals dat is aangevuld en gewijzigd bij Ons besluit van 2 October 1911 (*Staatsblad* nº. 309), wordt nader aangevuld en gewijzigd als volgt:

I. De punt aan het slot van artikel 1 wordt vervangen door een kommapunt en aan dat artikel wordt het volgende toegevoegd:

„*e.* scheikundig-ingenieur bij de arbeidsinspectie."

II. Het eerste lid van artikel 2 wordt gelezen als volgt:

„De ambtskring van de in artikel 1, onder *a*, *c*, *d* en *e*, bedoelde ambtenaren omvat het geheele Rijk.".

III. Het tweede lid van artikel 5 wordt gelezen als volgt:

„De in artikel 1, onder *b*, *c*, *d* en *e*, bedoelde ambtenaren onthouden zich van alle inmenging in geschillen tusschen werkgevers en arbeiders, voor zooveel zij hiertoe niet door den directeur-generaal van den arbeid gemachtigd zijn."

IV. Artikel 9, onder *a*, wordt gelezen als volgt:

„*a.* een of meer der in artikel 1, onder *b*, bedoelde ambtenaren;".

V. De punt aan het slot van het eerste lid van artikel 9 wordt vervangen door een kommapunt en aan dat lid wordt het volgende toegevoegd:

„*d.* den scheikundig-ingenieur bij de arbeidsinspectie voor de behandeling van zaken, welke met scheikundige onderzoekingen verband houden.".

2. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien van de dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Oberursel, den 18den April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 25 *April* 1913.)

—

21 *April* 1913. BESLUIT, houdende vaststelling van bepalingen omtrent de wijze van benoeming en bevordering van de ambtenaren en bedienden bij de Departementen van Algemeen Bestuur. S. 136.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van den Raad van Ministers van 27 Februari 1913, n°. 36, Kabinet;

Den Raad van State gehoord (advies van 8 April 1913, n°. 23);

Gezien het nader rapport van den Raad van Ministers van 14 April 1913, n°. 36, Kabinet;

Overwegende, dat het wenschelijk is gebleken ten aanzien van ambtenaren en bedienden bij de Departementen van Algemeen Bestuur nadere voorschriften te geven;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Gerekend met ingang van 1 Januari 1913, te bepalen als volgt:

Art. **1.** De burger-ambtenaren bij de Departementen van Algemeen Bestuur worden verdeeld in:

Secretarissen-Generaal;
Administrateurs;
Referendarissen;
Hoofdcommiezen;
Commiezen;
Adjunct-commiezen;
Klerken en
Schrijvers op jaarloon.

De bedienden worden verdeeld in:

Kamerbewaarders;
Concierges;
Boden en
Vaste-knechts.

De bepalingen van dit besluit zijn, behalve wat betreft het bepaalde in artikel 4, niet van toepassing ten aanzien van:

a. de hoofden van of ambtenaren bij afdeelingen die buiten hunne verhouding tot het Departement tevens hoofd zijn van of ambtenaar of bediende bij een bijzonderen dienst en wier bezoldiging in laatstgemelde hoedanigheid afzonderlijk bij Koninklijk besluit is of zal worden geregeld;

b. de ambtenaren en bedienden, tijdelijk bij een Departement van Algemeen Bestuur werkzaam.

2. Indien de werkkring van een ambtenaar of bediende een anderen titel vordert dan in artikel 1 vermeld, wordt bij de benoeming een der rangen, in dat artikel voorkomende, aangewezen, welke door den benoemden ambtenaar of bediende zal worden ingenomen.

3. De ambtenaren tot en met den rang van adjunct-commies worden benoemd door Ons; de klerken, schrijvers op jaarloon en bedienden door den Minister, Hoofd van het betrokken Departement.

Op den dag van ingang hunner benoeming vangt tevens het genot der bezoldiging aan.

4. Tegelijk met dit besluit wordt bij Algemeenen Maatregel van Bestuur voor ieder Departement van Algemeen Bestuur bepaald hoeveel administrateurs, referendarissen, hoofdcommiezen en commiezen en hoeveel adjunct-commiezen en klerken te zamen aan het betreffende Departement zullen werkzaam zijn.

Deze regeling kan ook worden uitgebreid tot alle bij artikel 1, laatste lid, sub *a*, bedoelde ambtenaren aan een Departement werkzaam.

5. Bevordering in rang geschiedt bij keuze en heeft slechts plaats binnen de grenzen van de vastgestelde formatie. Onverminderd de mogelijkheid om in bijzondere omstandigheden vroeger te worden bevorderd, worden de klerken, wanneer zij daarvoor wegens hunne bekwaamheid, geschiktheid en dienstijver in aanmerking komen, na gedurende een jaar het maximum-traktement van klerk genoten te hebben, bevorderd tot adjunct-commies. Het in dit lid bepaalde is niet van toepassing op klerken, die zijn aangesteld, zonder te hebben voldaan aan het daartoe afgenomen examen of aan een daarmede door den Minister, onder wien zij ressorteeren, gelijk gesteld examen.

6. De klerken worden bij eerste aanstelling benoemd uit sollicitanten, die in het bezit zijn van het diploma van voldoend afgelegd examen, uitgereikt door de parmanente examencommissie voor candidaten voor de betrekking van klerk bij een der Departementen van Algemeen Bestuur.

De eischen, waaraan moet worden voldaan, zijn vervat in het examenprogram aan dit besluit gehecht.

De benoeming dier commissie, de oproeping der candidaten en de regeling van het examen zijn opgedragen aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

In bijzondere gevallen kan door Ons afwijking van de wijze van benoeming worden verleend.

7. De bezoldiging der ambtenaren en bedienden, in artikel I vermeld, bedraagt voor:

de secretarissen-generaal *f* 5000 's jaars, met dien verstande, dat de bezoldiging na twee jaar dienst in den rang op *f* 5500 's jaars en na vier jaren dienst in den rang op *f* 6000 's jaars wordt gebracht;

de administrateurs, ten minste *f* 4000 en ten hoogste *f* 4800 's jaars;

de referendarissen, ten minste *f* 3000 en ten hoogste *f* 3800 's jaars;

de hoofdcommiezen, ten minste *f* 2400 en ten hoogste *f* 2900 's jaars;

de commiezen, ten minste *f* 1800 en ten hoogste *f* 2300 s jaars;

de adjunct-commiezen, ten minste *f* 1200 en ten hoogste *f* 1700 's jaars;

de klerken, ten minste *f* 600 en ten hoogste *f* 1100 's jaars;

de schrijvers op jaarloon, ten minste *f* 600 en ten hoogste *f* 1200 's jaars;

de kamerbewaarders, ten minste *f* 1000 en ten hoogste *f* 1200 's jaars;

de concierges, ten minste *f* 800 en ten hoogste *f* 950 's jaars;

de boden, ten minste *f* 700 en ten hoogste *f* 900 's jaars;

de vaste-knechts, ten minste *f* 600 en ten hoogste *f* 650 's jaars.

8. De bezoldiging van de in het vorig artikel genoemde ambtenaren en bedienden wordt bij bekwaamheid, geschiktheid en dienstijver verhoogd als volgt:

voor de administrateurs, telkens na twee jaren dienst in dien rang, met *f* 200 's jaars totdat het maximum is bereikt;

voor de referendarissen, telkens na twee jaren dienst in dien rang, met *f* 200 's jaars, totdat het maximum is bereikt;

voor de hoofdcommiezen, na twee, vier en zes jaren dienst in dien rang, tot *f* 2600, *f* 2800 en *f* 2900 's jaars;

voor de commiezen, na anderhalf, drie, vier en een half, zes en acht jaren dienst sedert het tijdstip, waarop zij voor het eerst in het genot zijn getreden eener bezoldiging van *f* 1800, tot *f* 1900, *f* 2000, *f* 2100, *f* 2200 en *f* 2300 's jaars;

voor de adjunct-commiezen na één, twee, drie, vijf en zeven jaren dienst in dien rang, tot *f* 1300, *f* 1400, *f* 1500, *f* 1600 en *f* 1700 's jaars;

voor de klerken, na één, twee, vier, zes en acht jaren dienst in dien rang, of als tijdelijk schrijver doorgebracht, tot *f* 700, *f* 800, *f* 900, *f* 1000 en *f* 1100 's jaars, ongeacht of zij vóór het in werking treden van dit besluit den rang hadden van eerste- of tweede-klerk;

voor de schrijvers op jaarloon, na elk jaar dienst als zoodanig of als tijdelijk schrijver, met *f* 50, tot het maximum van *f* 1200 zal zijn bereikt;

voor de kamerbewaarders, na twee, vier, zes en acht jaren dienst in dien rang, tot *f* 1050, *f* 1100, *f* 1150 en *f* 1200 's jaars;

voor de concierges, na twee, vier en zes jaren dienst in dien rang, tot *f* 850, *f* 900 en *f* 950 's jaars;

voor de boden, na twee, vier, zes en acht jaren dienst in dien rang, tot *f* 750, *f* 800, *f* 850 en *f* 900 's jaars;

voor de vaste-knechts na twee jaren dienst in dien rang of als tijdelijk knecht, tot *f* 650 's jaars.

De bezoldiging van adjunct-commiezen en van commiezen, die de maximum-bezoldiging, aan hun rang verbonden, hebben bereikt en die, hetzij wegens het niet-bestaan van vacatures, hetzij omdat de hun opgedragen taak hen niet in aanmerking doet komen voor bevordering, in hun rang moeten gehandhaafd blijven, wordt, indien hunne ijver en toewijding niets te wenschen overlaten, drie jaar na het bereiken van de maximum-bezoldiging, verhoogd met *f* 100 en na nogmaals drie jaar andermaal met *f* 100.

Eveneens wordt de bezoldiging van klerken als bedoeld in de tweede zinsnede van het tweede lid van artikel 5, die de maximum-bezoldiging, aan hun rang verbonden, hebben bereikt, en die niet voor bevordering tot adjunct-commies in aanmerking komen, drie jaar na het bereiken van de maximum-bezoldiging verhoogd met *f* 100, na nogmaals drie jaar andermaal met *f* 100 en na wederom drie jaar

nogmaals met *f* 100, mits hunne ijver en toewijding niets te wenschen overlaten.

Gaat de benoeming in op een anderen dan den eersten dag van een kalenderkwartaal, dan worden de gestelde tijkvakken geacht aan te vangen met den eersten dag van het onmiddellijk daarop volgende kwartaal.

De tijd, gedurende welken, krachtens wettelijk voorschrift, verlof wordt genoten ter vervulling van militairen dienstplicht, komt van rechtswege in aanmerking als diensttijd, geldig voor de in dit artikel bedoelde periodieke traktementsverhoogingen.

De toekenning van de hierbedoelde traktementsverhoogingen geschiedt door den Minister, Hoofd van het betrokken Departement.

Gelijkerwijs wordt beslist omtrent latere toekenning van eene verhooging, welke onthouden moest worden omdat aan de voorwaarden van toekenning niet werd voldaan.

Tenzij er reden is om dienaangaande anders te handelen, worden, voor het geval dat een of meer verhoogingen onthouden worden, de verdere periodieke verhoogingen zooveel later toegekend, als de laatste onthouding heeft geduurd.

Als diensttijd blijft buiten aanmerking de tijd, gedurende welken de ambtenaar of bediende als zoodanig is geschorst, alsmede die buiten bezwaar van 's Rijks schatkist met verlof doorgebracht, indien het verlof langer dan een jaar achtereenvolgens geduurd heeft, of verleend is op een vrijelijk door den ambtenaar of bediende gedaan verzoek in zijn persoonlijk belang.

Wij behouden Ons nochtans voor om in gevallen, waarin een verlof voor langer dan een jaar achtereenvolgens in 's Rijks belang verleend wordt, te bepalen, dat de tijd van dat verlof als diensttijd in aanmerking zal komen.

De in beide voorgaande leden voorkomende bepalingen blijven buiten toepassing op verloven welke vóór den 30sten Juli 1909 zijn verleend.

9. Behalve de voorgeschreven periodieke verhoogingen, kunnen tot het maximum voor den rang vastgesteld, ook andere traktementsverhoogingen worden verleend, wanneer zij in het belang van den dienst wenschelijk zijn.

De aldus verhoogde bezoldiging, alsmede traktementsverhooging, vóór het in werking treden van dit besluit toegekend, wordt, zoo daaromtrent niet anders wordt beschikt, voor toekenning van de naaste en de daarop volgende periodieke verhoogingen beschouwd als verkregen door regelmatige periodieke verhooging, na den daarvoor gevorderden diensttijd. Het bepaalde in artikel 8, derde lid, is toepasselijk.

Het vorig lid is eveneens van toepassing voor het geval, dat bij de benoeming eene hoogere dan de aan den rang verbonden minimumbezoldiging is of wordt toegekend.

Is de bezoldiging niet bepaald op een bedrag, dat door regelmatige periodieke verhooging kan worden verkregen, dan wordt bij de eerstvolgende periodieke verhooging het verschil aangezuiverd.

Ten aanzien van administrateurs, referendarissen, hoofdcommiezen, commiezen en adjunctcommiezen wordt beschikt door Ons; overigens door den Minister, Hoofd van het betrokken Departement.

10. Overminderd het bepaalde in artikel 8 kunnen boven het maximum-traktement voor den rang vastgesteld, persoonlijke traktementsverhoogingen worden toegekend aan ambtenaren wegens den hun opgedragen meer belangrijken werkkring, zoomede aan ambtenaren en bedienden van alle rangen, die zich gedurende hun langen diensttijd onderscheiden hebben, mits de hiervoor benoodigde gelden op de begrooting van het betrokken Departement bepaaldelijk voor dit doel zijn beschikbaar gesteld.

Ten aanzien van deze verhoogingen wordt beschikt door Ons bij gemotiveerd besluit.

11. De thans in dienst zijnde ambtenaren, wier bezoldiging het in artikel 7 bepaalde maximum overtreft, blijven in het genot dier hoogere bezoldiging.

Voor zoover de bezoldiging van de bij het in werking treden van dit besluit in dienst zijnde ambtenaren en bedienden lager is dan zij naar de in artikel 8 gestelde regels zou kunnen bedragen wordt zij, behoudens de in dat artikel gestelde voorwaarden voor traktementsverhooging, verhoogd tot het bedrag, dat volgens de schaal der periodieke verhoogingen onmiddellijk volgt op de genoten bezoldiging. Telkens na verloop van een jaar wordt op gelijke wijze en onder gelijke voorwaarden de bezoldiging verhoogd totdat zij het in artikel 9 bedoelde maximum heeft bereikt. Hetzelfde geschiedt met de verhooging van de bezoldiging van de secretarissen-generaal in artikel 7 bedoeld.

Artikel 9, laatste lid, is bij een en ander van toepassing.

Verhoogingen aan administrateurs en aan referendarissen toegekend vóór en totdat hunne bezoldiging *f* 4000 en *f* 3000 beliep, blijven

voor de toepassing van artikel 11 en van artikel 8 buiten aanmerking.

12. De Koninklijke besluiten van 9 Mei 1906 (*Staatsblad* nº. 110), 18 Juni 1909 (*Staatsblad* nº. 192) en 17 Mei 1910 (*Staatsblad* nº. 136) worden ingetrokken.

Onze Ministers zijn, ieder voor zooveel zijn Departement van Algemeen Bestuur aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de onderscheidene Ministerieele Departementen, aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Oberursel, den 21sten April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, tijdelijk Voorzitter van den Raad van Ministers,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 20 *Mei* 1913.)

PROGRAMMA *van de eischen voor het examen voor de betrekking van klerk bij de Departementen Van Algemeen Bestuur.*

Om tot het examen te kunnen worden toegelaten, moeten de candidaten Nederlander zijn.

Het examen omvat:

a. grondige kennis van de Nederlandsche taal;

b. bekendheid met de Fransche, Duitsche en Engelsche taal;

c. de rekenkunde tot en met de gewone en tiendeelige breuken en de evenredigheden;

d. de aardrijkskunde van Nederland en zijne koloniën, benevens eenige algemeene kennis der aardrijkskunde van Europa en de overige werelddeelen;

e. de geschiedenis in het bijzonder van Nederland en zijne koloniën;

f. de beginselen der staatsinrichting van Nederland en zijne koloniën.

Bovendien wordt als eisch gesteld „goed, vlug en duidelijk schrift".

Aan hen, die aan bovengenoemde eischen hebben voldaan, wordt een diploma uitgereikt met daaraan gehechte lijst, aangevende het cijfer, in elk examenvak en elk onderdeel daarvan behaald.

Van het bezit van een getuigschrift van goed afgelegd eind-examen Hoogere Burgerschool met vijfjarigen cursus of van eenig ander getuigschrift, waaruit blijkt, dat de candidaat voldoende middelbaar onderwijs heeft genoten of zich op het verkrijgen van eenige bijzondere kennis heeft toegelegd, zal op het uit te reiken diploma aanteekening worden gehouden.

Behoort bij Koninklijk besluit van 21 April 1913 (*Staatsblad* nº. 136).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken, tijdelijk Voorzitter van den Raad van Ministers,

(*get.*) HEEMSKERK.

—

21 *April* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

De omvang van het recht bij art. 66, 3º Sv. toegekend, ook voor zoover geneeskundigen betreft, moet worden vastgesteld aan de hand van dat art. zelf en niet op grond van overwegingen, ontleend aan den tekst en de wordingsgeschiedenis van den krachtens art. 21 der wet van 25 Dec. 1878 (*Staatsblad* nº. 222) door geneeskundigen af te leggen beroepseed.

De verplichting tot geheimhouding, waarvan art. 66 Sv. spreekt berust voor de onderscheiden daargenoemde categorieën op dezelfde gronden, zijnde voor elk harer de eigenaardige eischen van het uitgeoefend beroep.

Die eischen van het geneeskundig beroep brengen mede, dat een ieder, die zich of een der zijnen onder behandeling stelt van een geneesheer, er op kan rekenen, dat hetgeen deze bij die behandeling door mededeeling van den zieke zelf of te zijnen behoeve gedaan of door eigen onderzoek omtrent zijn patiënt te weten komt — al hetwelk geacht moet worden den geneesheer als zoodanig te zijn toevertrouwd — geheim blijve.

Nu het getuigenis van den gerequireerde alleen zou hebben geloopen over hetgeen hij als geneesheer had vernomen van — of bevonden op zijne patiente, heeft het Hof terecht aangenomen, dat de gerequireerde in dit geval mocht weigeren te getuigen.

(Sv. art. 66 3e lid; Wet van 25 Dec. 1878, S. 222, art. 21.)

Voorzitter:
Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raadsheeren: Mrs. A. M. B. Hanlo, A. J. L. Nypels, J. A. A. Bosch en A. Fentener van Vlissingen.

De Proc.-Gen. bij het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch, requirant van cassatie tegen eene beschikking van dat Hof van 27

Januari 1913 , waarbij in hooger beroep is vernietigd de door de Arr.-Rechtbank te 's-Hertogenbosch op 15 Mei 1912 gegeven beschikking, houdende last, dat Dr. H. A. D., arts, wonende te Eindhoven zal worden in gijzeling gebracht en gehouden, totdat hij aan zijne verplichting om te getuigen zal hebben voldaan, zijnde bij de bestreden beschikking bevolen, dat appellant (Dr. D.) mocht hij zich in gijzeling bevinden, daaruit onmiddellijk zal worden ontslagen (advocaat van den gerequireerde Mr. A. H. J. van den Biesen te Amsterdam).

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. B. Ort.

Het Gerechtshof te 's-Bosch, ingevolge arrest van verwijzing van den Hoogen Raad dd. 16 December 1912, geroepen om *in raadkamer* op het bestaand hooger beroep te berechten en af te doen, de zaak tegen den appellant Dr. H. A. D., wiens gijzeling bij in raadkamer gewezen beschikking van de Rechtbank te 's-Bosch was bevolen op grond van, na op dagvaarding te zijn verschenen, te hebben geweigerd getuigenis der waarheid af te leggen aan den Rechter-Commissaris belast met de instructie van strafzaken, door wien voorloopige informatiën werden ingewonnen in eene zaak tegen een onbekenden dader, die verdacht werd van het misdrijf van afdrijving, besliste dat appellant in casu mocht weigeren te getuigen, waar zijne getuigenis alleen zou hebben geloopen over hetgeen hij als geneesheer had vernomen van of bevonden op zijne patiente.

Dientengevolge vernietigde het Hof de beroepen beschikking en beval dat appellant, mocht hij zich in gijzeling bevinden, daaruit onmiddellijk zal worden ontslagen.

Bij mijne aan Uw arrest voorafgaande conclusie — opgenomen in het W. v. 't R. n°. 9431 — deelde ik reeds mede de gronden, waarop de aan 's Hofs beslissing tegenoverstaande beschikking der Rechtbank te 's-Bosch berustte, en tevens op welke gronden het Hof destijds *in openbare terechtzitting* deze beschikking vernietigde en besliste dat geen termen bestonden om den appellant ter zake van deze weigering in gijzeling te stellen. Vermits ik daarbij aan Uwen Raad de redenen ontvouwde die myns inziens de opvatting van het Hof omtrent de beteekenis van art. 66 al. 3 Sv. rechtvaardigde, als ook waarom deze opvatting geheel strookte zoowel met de woorden waarin art. 21 der Wet van 20 December 1878 (S. 222) den medischen beroepseed en art. 66 Sv. het verschoonings-recht omschrijft, als met de beginselen welke aan beide voorschriften ten grondslag liggen, meen ik, nu de beschikking van het Hof *in Raadkamer*, wat betreft appellant's weigering om in dit geval getuigenis af te leggen, in hoofdzaak op gelijksoortige overwegingen is gegrond, te kunnen volstaan met een verwijzing naar mijne voormelde conclusie.

Ik acht dan ook op de in die conclusie aangevoerde gronden het door den Procureur-Generaal te 's-Bosch tegen 's Hofs beschikking voorgesteld middel van cassatie: „Schending van art. 66 Sv. in verband met art. 21 der wet van 15 December 1878 (S. 222) doordien het Hof niet aangenomen heeft dat het medisch verschoonings-recht (plicht) in eerstgemeld artikel bedoeld, wordt begrensd door den medischen beroepseed", — en tot ondersteuning waarvan wordt aangevoerd de door de Rechtbank te 's-Bosch in hare beschikking gegeven motiveering, ongegrond.

De Heer requirant heeft trouwens zich tegen 's Hofs beschikking in cassatie voorzien, alleen opdat de Hooge Raad over de hier bedoelde strijdvraag zijn oordeel zal kunnen geven.

Zal dit kunnen geschieden?

Ook in verband met requirant's memorie wensch ik te dien aanzien de navolgende opmerking te maken. Zij betreft de vraag of het beroep is ontvankelijk, meer in het bijzonder of de Procureur-Generaal te 's-Bosch in deze kan worden aangemerkt te zijn *partij*, en dus, krachtens art. 96 R. O., gerechtigd tot het instellen van den eisch tot cassatie en voorts of hier is gegeven een eindvonnis (beschikking) dan wel een gewijsde van instructie.

Wat het *eerste* punt betreft, drukt de wet, gelijk in deze geheele materie, zich niet duidelijk uit. De bepaling in art. 68 dat de Rechtbank de gijzeling zal bevelen „op de conclusie van het Openbaar Ministerie" geeft *op zich zelve* geen aanleiding om daarin te moeten zien des wetgevers bedoeling aan het Openbaar Ministerie *als partij* in dit geding eene plaats te hebben ingeruimd. En dat te minder wanneer men aanneemt, gelijk Uwe Raad bij zijn genoemd

arrest van 16 December jl. besliste, dat krachtens art. 68 de zaak aanhangig wordt gemaakt door een verslag van den Rechter-Commissaris aan de Rechtbank. Immers kan met een en ander samengaan dat met „de conclusie van het Openbaar Ministerie" wordt verstaan de uitoefening van diens taak, om den Rechter voor te lichten.

Bij zoodanige opvatting zou men echter, meen ik, in dit geval, miskennen, *zoowel* het beginsel onzer wetgeving van lijdelijkheid des Rechters (zij het ook dat na de herziening van het Wetb. v. Sv., de Rechter meer dan vroeger zelf medewerkt tot bereiking van het doel der strafvordering) *als* de plaats resp. door den Rechter-Commissaris en het Openbaar Ministerie in het strafproces ingenomen. Brengt toch de lijdelijkheid des Rechters reeds mede, dat voor de toepassing van het dwangmiddel zijne beslissing moet worden *ingeroepen*, dan moge het verslag van den Rechter-Commissaris zijn het middel om de Rechtbank van de weigering, om getuigenis af te leggen kennis te geven en daardoor de zaak van hem naar haar over te brengen en zoodoende bij haar aanhangig te maken, de taak van den Rechter-Commissaris gaat niet verder en het *inroepen* van eene beslissing over de toepassing van het dwangmiddel behoort niet tot zijn functiën, als zijnde hij in tegenstelling met de vroegere Rechters van instructie, alleen met *rechterlijke* en niet met aan de vervolging verbonden bemoeiingen belast (Voorduin VI Strafvordering 1 blz. 105 en 106).

En daaruit volgt, dat de wetgever in art. 68 voorschrijvende dat het bevel tot gijzeling wordt gegeven „op de conclusie van het Openbaar Ministerie", met dit laatste moet bedoeld hebben eene *vordering*, welke dan ook als zijnde vereischt voor de toepassing van het dwangmiddel, het Openbaar Ministerie teekent als partij tegenover den weigerachtigen getuige. Trouwens, volgens het bij de herziening van ons wetboek van Strafvordering vervallen art. 69 *oud*, werd de gevangenisstraf tegen den weigerachtigen getuige opgelegd „op de conclusie van het Openbaar Ministerie", waarmede niet anders is te verstaan dan diens „vordering". De Raad verg. ook *Voorduin* VI Strafvord. I op artt. 65—69, waaruit blijkt het aannemelijke der opvatting dat de uitdrukkingen „op de vordering" en „op de conclusie" bij de tot standkoming dezer bepalingen voor en door elkander zijn gebezigd.

Is daarom m. i. de meest aannemelijke opvatting dat het Openbaar Ministerie bij de Rechtbank in deze is „partij", dan volgt daaruit dat deze zelfde plaats wordt ingenomen door het Openbaar Ministerie bij den appelrechter.

En wat het *tweede* punt betreft kan ik volstaan met eene verwijzing naar het genoemd arrest en mijne conclusie alsmede naar de daarbij aangevoerde gronden ten betooge dat hier van een einduitspraak in de zaak van den weigerachtigen getuige de rede is. Het beroep in cassatie kan dus daartegen dadelijk worden ingesteld.

Op grond van een en ander acht ik den Procureur-Generaal ontvankelijk, doch het middel ongegrond en heb ik mitsdien de eer te concludeeren tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het tegen 's Hofs beschikking aangevoerde middel van cassatie, luidende: (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat blijkens den inhoud der bestreden beschikking, gerequireerde als geneesheer in 1911 heeft behandeld zeker meisje, dat zich in het Liefdehuis te Eindhoven onder zijne behandeling had gesteld;

dat, toen in 1912 het vermoeden rees, dat die behandeling verband hield met eene voorafgegane vrucht-afdrijving, gerequireerde eerst als deskundige, later als getuige-deskundige opgeroepen in de door de Rechter-Commissaris belast met de instructie van strafzaken in het Arrondissement 's-Hertogenbosch en dat hij, op de vraag van dien Ambtenaar, wat hij van die zaak wist, ondere beroep op art. 66 3°. Sv. geweigerd heeft getuigenis af te leggen;

dat de Rechtbank bij hare in raadkamer gegeven beslissing van 15 Mei 1912 bevolen heeft, dat gerequireerde deswege zou worden gegijzeld, zulks op grond, dat gemeld art. wel omvat wat de patient den geneesheer als zoodanig als geheim toevertrouwt, maar niet, wat deze bij zijne behandeling uit zich zelf bevindt;

dat op het door gerequireerde, toen appellant, ingestelde beroep, het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch, na behandeling der zaak ter openbare voor strafzaken bestemde zitting bij arrest van 9 Juli 1912 die

beschikking heeft vernietigd, doch dat de Hooge Raad der Nederlanden bij arrest van 16 Dec. 1912 op grond dat het appel in raadkamer had moeten zijn behandeld, het arrest van het Hof heeft vernietigd, en de zaak naar het Hof in raadkamer teruggewezen heeft;

dat gerequireerde vervolgens op 18 Jan. 1913 verschenen is ter civiele raadkamer van voormeld Hof en aldaar volhard heeft bij zijne weigering en bij al wat hij voor den Rechter-Commissaris, Rechtbank en Hof had aangevoerd, zoodat hij dus ook volhard heeft bij zijne vroegere verklaring, dat hij, al wat hem van deze zaak bekend is, weet als geneesheer uit mededeelingen van of uit eigen bevinding op de bewuste patiente;

O. dat het Hof, na deze feiten te hebben vastgesteld, heeft gegeven de beschikking aan het hoofd van dit arrest vermeld;

O. alsnu omtrent het eenig middel van cassatie:

dat het Hof terecht heeft geoordeeld, dat de omvang van het recht bij art. 66 3°. Sv. toegekend, ook voor zoover geneeskundigen betreft, moet worden vastgesteld aan de hand van dat art. zelf en niet op grond van overwegingen, ontleend aan den tekst en de wordingsgeschiedenis van den krachtens art. 21 der wet van 25 Dec. 1878 (Staatsbl. 222) door geneeskundigen af te leggen beroepseed;

dat immers die beide bepalingen inhouden regelingen van geheel onderscheiden aard:

dat eenerzijds de eed van art. 21 den geneeskundige de *verplichting* oplegt om — „aan niemand te openbaren wat in de uitoefening der genees-, heel- en verloskunst als geheim hem is toevertrouwd of ter zijner kennis is gekomen", — welke verplichting echter wordt opgeheven, als zijn verklaring als getuige of deskundige in rechte wordt gevorderd, en

anderzijds art. 66 den geneeskundige de *bevoegdheid* verleent om, ook al is hij als getuige of deskundige voor den rechter geroepen om verklaring af te leggen en dus van den hem door zijn eed opgelegden plicht tot zwijgen ontslagen, des ondanks getuigenis te weigeren, nopens hetgeen waarvan de wetenschap hem, geneeskundige, als zoodanig is toevertrouwd;

dat de vraag, hoever die laatste bevoegdheid reikt, ook daarom hare beantwoording niet kan vinden in den door de geneeskundigen afgelegden eed, omdat, gelijk het Hof met juistheid opmerkt, art. 66 eene *algemeene* regeling bevat, krachtens welke het zoogenaamde verschoonings-recht toekomt aan onderscheiden categorieën van personen, waaronder er zijn, als bijvoorbeeld de advocaten, die geen eed van geheimhouding hebben afgelegd;

dat, waar nu art. 66 geen onderscheid maakt, moet worden aangenomen, dat de verplichting tot geheimhouding waarvan dat art. spreekt, voor die onderscheiden categorieën berust op dezelfde gronden, zijnde voor elk harer de eigenaardige eischen van het uitgeoefend beroep;

dat die eischen ten aanzien van het geneeskundig beroep medebrengen, dat een ieder, die zich of een der zijnen onder behandeling stelt van een geneesheer, er op kan rekenen, dat hetgeen deze bij die behandeling door mededeelingen van den zieke zelf of te zijnen behoeve gedaan of door eigen onderzoek omtrent zijn patient te weten komt — al hetwelk geacht moet worden den geneesheer als zoodanig te zijn toevertrouwd — geheim blijve, vermits alleen bij voldoening aan dien eisch kan worden voorkomen, dat de zieken zelve of zij, die geroepen zijn voor hen te zorgen, uit vrees voor zijn openbaarheid zich laten weerhouden geneeskundige hulp in te roepen en dus slechts dàn het doel van het aan geneeskundigen toekomend verschoonings-recht kan worden bereikt;

dat het Hof hetwelk vaststelde, dat het getuigenis van den gerequireerde alleen zou hebben geloopen over hetgeen hij als geneesheer had vernomen van of bevonden op zijne patiente, terecht heeft beslist, dat de gerequireerde in dit geval mocht weigeren te getuigen;

dat dus het middel niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

(Ned. Jur.)

—

23 *April* 1913. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 16 September 1895 (*Staatsblad* n°. 161), waarbij aan het bestuur der gemeente *Leiden* vergunning is verleend op het landgoed „Endegeest", gemeente *Oegstgeest*, een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 137.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 April 1913, n°.

3248, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 165);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met intrekking van Onze besluiten van 4 October 1911 (*Staatsblad* n°. 310) en van 16 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 259), te bepalen, dat artikel 2 van het Koninklijk besluit van 16 September 1895 (*Staatsblad* n°. 161) als volgt wordt gelezen:

„In het gesticht, bestaande uit vijf paviljoenen voor mannen, vijf paviljoenen voor vrouwen en de noodige dienstgebouwen en ziekenpaviljoenen, mogen niet meer dan 503 krankzinnigen, 242 mannen en 261 vrouwen, verpleegd worden".

„Onze Minister van Binnenlandsche Zaken bepaalt, na de voltooiing van elk paviljoen, het tijdstip, waarop dit in gebruik mag worden genomen en het maximum van het getal verpleegden, dat daarin mag worden opgenomen".

„Bovendien mogen gedurende het tijdvak, eindigende 31 December 1914, in elk van twee houten hulppaviljoen 12 vrouwen worden verpleegd".

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Oberursel, den 23sten April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Binnenl. Zaken, (*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 9 *Mei* 1913.)

—

23 *April* 1913. BESLUIT, betreffende het verleenen van vrijstelling van werkelijken dienst en jaarlijksch onderzoek.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 16 April 1913, IIde Afd., n°. 189;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Onzen Minister van Oorlog te machtigen vrijstelling te verleenen van werkelijken dienst, alsmede — in geval van indeeling bij de landweer — van het bijwonen van het jaarlijksch onderzoek, ten behoeve van tot het reservepersoneel der landmacht behoorenden, die een geestelijk of een godsdienstig-menschlievend ambt bekleeden, dan wel daartoe worden opgeleid.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit Besluit.

Oberursel, den 23 April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) H. COLIJN.

25 *April* 1913. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Zuidhollandsche stroomen-visscherijreglement en van het Binnen-visscherijreglement. S. 138.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 28 Januari 1913, n°. 564, Afdeeling Nijverheid;

Gelet op de Visscherijwet (wet van 6 October 1908, *Staatsblad* n°. 311), gewijzigd bij de wet van 8 Februari 1912 (*Staatsblad* n°. 66), op het Zuidhollandsche stroomen-visscherijreglement (Ons besluit van 26 Juni 1911, *Staatsblad* n°. 163), gewijzigd bij Ons besluit van 18 Maart 1912 (*Staatsblad* n°. 108) en op het Binnen-visscherijreglement (Ons besluit van 15 April 1911, *Staatsblad* n°. 119), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 28 Maart 1912 (*Staatsblad* n°. 114);

Den Raad van State gehoord (advies van 18 Maart 1913, n°. 29);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 April 1913, n°. 2276, Afdeeling Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. In artikel 1, lid II, n°. 4, van het Zuidhollandsche stroomen-visscherijreglement worden de woorden: „grootste wijdte" vervangen door het woord: „hoogte".

2. Het Binnen-visscherijreglement wordt gewijzigd als volgt:

I. In artikel 1, lid II, n°. 4, worden de woorden: „grootste wijdte" vervangen door het woord: „hoogte".

II. De aanhef van artikel 6 wordt gelezen: „*1.* Het is verboden", enz.

Aan dat artikel wordt toegevoegd een tweede lid, luidende:

„*2.* Wanneer zich de omstandigheid voordoet, dat de belanghebbenden bij de visscherij in eenig water niet tot eenstemmigheid komen over het niet-visschen met een bepaald vischtuig, kan het visschen met zoodanig vischtuig in dat water door Onzen Minister in het belang van het visscherijbedrijf tijdelijk worden verboden. Van de beschikking, die zoodanig verbod uitvaardigt, geschiedt aankondiging in de *Staatscourant* en in een of meer plaatselijke bladen."

III. De letters *l* en *m* van artikel 10 worden gelezen als volgt:

„*l.* van 23 April tot 31 Mei met alle overige vischtuigen, met uitzondering van:

1°. den hengel, doch alleen ingeval deze uitsluitend met de kunstvlieg geaasd is, den aal-

korf, de aalkubbe, de aalfuik, den aalreep, den aaldobber, de peur en de gebbe;

2°. het zalm- of elftdrijfnet, het fint- of houtingdrijfnet, de zalm- of elftfuik en het kruisnet, mits alleen in de rivieren en, wat het zalm- of elftdrijfnet en het fint- of houtingdrijfnet aangaat, tevens in de met de Zuidhollandsche benedenrivieren in open gemeenschap staande inhammen, kreken, spranken en killen;

m. van 16 October tot 14 Februari met den hengel, geaasd met de kunstvlieg."

IV. In de letters *a* en *b* van artikel 15, lid 1, wordt, in plaats van: „het bepaalde in de artikelen 7 en 10", gelezen: „het bepaalde in of krachtens de artikelen 6, tweede lid, 7 en 10."

V. In artikel 26, letter *a*, wordt, in plaats van „5, 6," gelezen: „5 en 6, eerste lid, van een verbod, uitgevaardigd krachtens artikel 6, tweede lid, en van de artikelen."

3. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 25sten April 1913.

(get.) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(get.) — A. S. TALMA.

(Uitgeg. 1 Mei 1913.)

—

25 *April* 1913. BESLUIT, betreffende het Staatsmijnbedrijf in *Limburg* en den Mijnraad. S. 139.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 31 Januari 1913, n°. 7684, afdeeling Nijverheid;

Gezien artikel 7 der wet van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 170);

Den Raad van State gehoord (advies van 4 Maart 1913, n°. 24);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 April 1913, n°. 1731, afdeeling Nijverheid;

Overwegende, dat het wenschelijk is nieuwe bepalingen vast te stellen betreffende het Staatsmijnbedrijf in *Limburg* en den Mijnraad;

Hebben goedgevonden en verstaan:

onder intrekking, behoudens het bepaalde in het 7de lid van het hiernavolgende artikel 5 van Onze besluiten van 29 Mei 1902 (*Staatsblad* n°. 78) en 2 September 1907 (*Staatsblad* n°. 246) te bepalen als volgt:

§ 1. VAN HET STAATSMIJNBEDRIJF.

Art. 1. Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan onder „Onze Minister":

Onze Minister met de uitvoering van dit besluit belast.

2. *1.* Onder de bevelen van Onzen Minister wordt het beheer van de Staatsmijnen in *Limburg* gevoerd door eene Directie, bestaande uit een of meer leden, die door Ons worden benoemd, geschorst en ontslagen, of die met Onze machtiging door Onzen Minister bij arbeidsovereenkomst worden in dienst genomen. Een lid van de Directie op laatstbedoelde wijze in dienst genomen kan door Onzen Minister worden geschorst en ontslagen.

2. Bestaat de Directie uit meer dan een lid, dan bekleedt een der leden, door Ons aan te wijzen, het voorzitterschap.

3. De Directie oefent hare functiën uit volgens eene door Onzen Minister vast te stellen instructie.

3. De Directie is verplicht den Mijnraad in § 2 bedoeld, steeds de gevraagde inlichtingen betreffende den administratieven, comptabelen en technischen dienst te verschaffen, inzage te geven van alle daarop betrekking hebbende bescheiden en hem toe te laten tot alle gebouwen en inrichtingen.

4. Het geheele personeel van de Staatsmijnen in *Limburg* staat onder de bevelen van de Directie.

5. *1.* Het personeel bestaat uit beambten en werklieden.

2. Beambten zijn zij, die jaarwedde of maandgeld, werklieden zij, die week-, dag-, uur- of taakloon genieten.

3. Behoudens het bepaalde in het laatste en in het vóórlaatste lid van dit artikel, wordt het personeel in dienst genomen bij arbeidsovereenkomst, en wel de beambten door de Directie, die ook bevoegd is hen te ontslaan, terwijl de werklieden worden in dienst genomen of ontslagen door of vanwege de Directie.

4. Onze Minister stelt regelen vast, betreffende de met beambten te sluiten arbeidsovereenkomsten en nopens de aan dezen toe te kennen emolumenten.

5. Ter regeling van de verplichtingen en rechten van de werklieden stelt de Directie onder goedkeuring van Onzen Minister een Arbeidsreglement vast.

6. In bijzondere gevallen kunnen door Ons bij de Staatsmijnen beambten worden aangesteld met de positie van vast of tijdelijk Rijksambtenaar. Zij worden door Ons ontslagen en hunne bezoldiging en emolumenten worden door Ons geregeld.

7. Voor degenen, thans met de positie van Rijksambtenaar in dienst bij de Staatsmijnen, die ingevolge artikel 4, alinea 1 en 2 van Ons besluit van 29 Mei 1902 (*Staatsblad* nº. 78) gewijzigd bij Ons besluit van 2 September 1907 (*Staatsblad* nº. 246) zijn aangesteld, hetzij door Ons, hetzij door Onzen Minister, blijft de in gemeld artikel vastgestelde bepaling betreffende het verleenen van ontslag en het regelen van bezoldiging en emolumenten van kracht.

6. *1.* De Directie is, naar regelen bij hare instructie vast te stellen, bevoegd aan de onder hare bevelen staande beambten verloven toe te staan, en straffen op te leggen, — geheele of gedeeltelijke inhouding van bezoldiging daaronder begrepen — alsmede dát personeel te schorsen.

2. Van elke opgelegde schorsing, onverschillig of zij al dan niet met geheele of gedeeltelijke inhouding van bezoldiging is gepaard, kan de geschorste binnen acht dagen bij Onzen Minister in beroep komen. Hangende de overweging van een ingesteld beroep behoudt de opgelegde schorsing hare werking.

7. De Directie brengt jaarlijks vóór 1 Juni aan Onzen Minister een uitvoerig verslag uit over het door haar gevoerde beheer gedurende het afgeloopen kalenderjaar.

§ 2. VAN DEN MIJNRAAD.

8. Er is een Mijnraad, die Onzen Minister van raad dient in alle zaken het Mijnwezen betreffende.

9. *1.* De Mijnraad is gevestigd te *'s-Gravenhage* en bestaat uit ten hoogste tien leden benevens een secretaris.

2. De leden van den Mijnraad en de Secretaris worden telkens voor vier jaren door Ons benoemd.

3. Een der leden door Ons aan te wijzen is Voorzitter.

10. *1.* De Secretaris geniet eene door Ons te bepalen bezoldiging.

2. Hij heeft zijne vaste woonplaats te *'s Gravenhage*.

3. Zijne instructie wordt door den Mijnraad vastgesteld, en behoeft, evenals daarin aan te brengen wijzigingen, alvorens in werking te treden, de goedkeuring van Onzen Minister.

11. *1.* De leden van den Mijnraad genieten geen jaarwedde.

2. Zij ontvangen vergoeding voor reis- en verblijfkosten en vacatiegeld tot een bedrag van *f* 15 voor elken dag, waarop zij eene vergadering van den Raad hebben bijgewoond, of ingevolge opdracht van den Raad speciale werkzaamheden hebben verricht.

12. De Mijnraad houdt toezicht op de wijze, waarop het Staatsmijnbedrijf in *Limburg* naar de bevelen van Onzen Minister wordt geleid.

13. *1.* Eene door Ons vast te stellen instructie regelt de werkzaamheden van den Mijnraad.

2. Deze stelt zijn reglement van orde vast. Dit reglement en de later daarin aan te brengen wijzigingen behoeven, alvorens in werking te treden, de goedkeuring van Onzen Minister.

Dit besluit treedt in werking den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 25sten April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 14 *Mei* 1913.)

—

25 *April* 1913. BESLUIT, houdende nadere wijziging van de bepalingen betreffende de zeebrieven en jaarpassen in *Nederlandsch-Indië*, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 6 Juni 1910, nº. 40 (*Nederlandsch Staatsblad* nº. 157, *Indisch Staatsblad* nº. 425). S. 140.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 13 Maart 1913, Afdeeling C, 1ste Bureau, nº. 6;

Den Raad van State gehoord (advies van 1 April 1913, nº. 22);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 21 April 1913, Afdeeling C, 1ste Bureau, nº. 28;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Het Koninklijk besluit van 30 Januari 1874, nº. 16, houdende bepalingen omtrent de zeebrieven en jaarpassen in *Nederlandsch-Indië* (*Nederlandsch Staatsblad* 1905, nº. 116, *Indisch Staats-*

blad 1905, n°. 316), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 6 Juni 1910, n°. 40 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 157, *Indisch Staatsblad* n°. 425), nader te wijzigen als volgt:

1°. In artikel 10 wordt sub *c* van het eerste lid gelezen: „het bewijs van eigendom", terwijl letter *d* van dat lid vervalt.

2°. In artikel 14 wordt het derde lid gelezen: „Hij wordt eerst afgegeven na vertoon van het bewijs van eigendom, dat, voor zoover de door Onzen Minister van Koloniën af te geven voorloopige zeebrieven betreft, in *Nederland* moet zijn geregistreerd".

3°. In artikel 22 wordt sub *a* van het eerste lid gelezen: „het bewijs van eigendom".

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onze Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Buitenlandsche Zaken en aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 25sten April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 9 *Mei* 1913.)

—

25 *April* 1913. BESLUIT, houdende vaststelling van bepalingen omtrent de inrichting van het Departement van Binnenlandsche Zaken. S. 141.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van den tijdelijken Voorzitter van den Raad van Ministers van 27 Februari 1913, n°. 36, Kabinet;

Den Raad van State gehoord (advies van 8 April 1913, n°. 23);

Gezien het nader rapport van den tijdelijken Voorzitter van den Raad van Ministers van 14 April 1913, n°. 36, Kabinet, en van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 22 April 1913, n°. 36, Kabinet;

Willende uitvoering geven aan artikel 4 van Ons besluit van 21 April 1913, n°. 33 (*Staatsblad* n°. 136) voor zooveel aangaat de inrichting van het Departement van Binnenlandsche Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. I. Het aantal burgerambtenaren, in de rangen van Administrateur, Referendaris, Hoofdcommies, Commies, Adjunct-commies en Klerk bij het Departement van Binnenlandsche Zaken bestaat uit ten hoogste:

2 Administrateurs;

6 Referendarissen

18 Hoofdcommiezen;

16 Commiezen;

12 Adjunct-commiezen en Klerken.

Art. II. Het tegenwoordig personeel zal geleidelijk, voor zooveel noodig, worden gebracht op de in artikel I vastgestelde formatie.

Art. III. Eene opengevallen plaats zal, behalve door aanstelling in denzelfden rang, aangevuld kunnen worden door aanstelling in lageren rang. In dat geval mag het voor de tusschengelegen rangen vastgestelde aantal overschreden worden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's Gravenhage, den 25sten April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 20 *Mei* 1913.)

—

25 *April* 1913. BESLUIT, tot bekendmaking in het *Staatsblad* van de op 2 Juni 1911 te *Washington* mede namens *Nederland* geteekende verdragen tot bescherming van den industrieelen eigendom en betreffende de internationale inschrijving van fabrieks- en handelsmerken. S. 142.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien:

a. het op 2 Juni 1911 te *Washington* gesloten verdrag, met daarbij behoorend slotprotocol, tot bescherming van den industrieelen eigendom, welk verdrag strekt tot vervanging van dat van *Parijs* van 20 Maart 1883 (*Staatsblad* 1884, n°. 189) en van *Brussel* van 14 December 1900 (*Staatsblad* 1902, n°. 177);

b. de op 2 Juni 1911 te *Washington* aangegane schikking betreffende de internationale inschrijving van fabrieks- en handelsmerken, welke schikking strekt tot vervanging van die van *Madrid* van 14 April 1891 (*Staatsblad* 1893, n°. 55) en van de Additioneele Akte van *Brussel* van 14 December 1900 (*Staatsblad* 1902, n°. 177);

Overwegende dat bedoeld verdrag en slotprotocol van 2 Juni 1911 en de schikking van denzelfden datum, van welke akten een afdruk met vertaling bij dit Besluit is gevoegd, zijn goedgekeurd bij de wet van den 19den Maart 1913 (*Staatsblad* n°. 104);

Overwegende mede dat Onze akten van bekrachtiging van genoemd verdrag, slotprotocol en schikking den 1sten April 1913 te *Washington* zijn nedergelegd;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 21sten April 1913, Directie van het Protocol, nº. 8036;

Hebben goedgevonden en verstaan;

de bekendmaking in het *Staatsblad* te bevelen van meergenoemde internationale akten en van de vertaling daarvan. (1)

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, worden belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's Gravenhage, den 25sten April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

(*Uitgeg.* 6 *Mei* 1913.)

VERTALING.

UNIE-VERDRAG VAN PARIJS *van den 20sten Maart* 1883 *tot bescherming van den industrieelen eigendom, herzien te Brussel, den 14den December* 1900 *en te Washington, den 2den Juni* 1911.

Zijne Majesteit de Keizer van Duitschland, Koning van Pruisen, in naam van het Duitsche Keizerrijk; Zijne Majesteit de Keizer van Oostenrijk, Koning van Bohemen, enz. en Apostolisch Koning van Hongarije, voor Oostenrijk en voor Hongarije; Zijne Majesteit de Koning der Belgen; de President der Vereenigde Staten van Brazilië; de President der Republiek Cuba; Zijne Majesteit de Koning van Denemarken; de President der Dominicaansche Republiek; Zijne Majesteit de Koning van Spanje; de President der Vereenigde Staten van Amerika; de President der Fransche Republiek; Zijne Majesteit de Koning van het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Ierland en de Britsche overzeesche landen, Keizer van Indië; Zijne Majesteit de Koning van Italië; Zijne Majesteit de Keizer van Japan; de President der Vereenigde Staten van Mexico; Zijne Majesteit de Koning van Noorwegen; Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden; de President der voorloopige regeering van de Republiek Portugal; Zijne Majesteit de Koning van Zweden; de Bondsraad van den Zwitserschen Bond; de Regeering van Tunis,

het dienstig geoordeeld hebbende het internationale verdrag van den 20sten Maart 1883 tot het in het leven roepen van eene internationale unie tot bescherming van den industrieelen eigendom, herzien te Brussel den 14den December 1900, in eenige opzichten te wijzigen en aan te vullen, hebben tot Hunne gevolmachtigden benoemd, te weten:

Zijne Majesteit de Keizer van Duitschland, Koning van Pruisen:

den heer dr. HANIEL VON HAIMHAUSEN, Raad der Ambassade van Zijne Majesteit den Keizer van Duitschland te Washington;

den heer ROBOLSKI, Opper Regeeringsraad, Raad-Rapporteur aan het Keizerlijk Departement van Binnenlandsche Zaken;

den heer prof. dr. ALBERT OSTERRIETH;

Zijne Majesteit de Keizer van Oostenrijk, Koning van Bohemen, enz. en Apostolisch Koning van Hongarije:

voor Oostenrijk en voor Hongarije;

Zijne Excellentie baron LADISLAS HENGELMUELLER VON HENGERVÁR, Hoogstdeszelfs Geheimraad en Buitengewoon en Gevolmachtigd Ambassadeur te Washington;

voor Oostenrijk:

Zijne Excellentie dr. PAUL ridder BECK VON MANNAGETTA EN LERCHENAU, Hoogstdeszelfs Geheimraad, Afdeelingschef aan het Keizerlijk Koninklijk Ministerie van Publieke Werken en President van het Keizerlijk Koninklijk Bureau voor Octrooien van uitvinding;

voor Hongarije:

den heer ELEMÉR VON POMPÉRY, Ministeriaal-Raad aan het Koninklijk Hongaarsch Bureau van Octrooien van uitvinding;

Zijne Majesteit de Koning der Belgen:

den heer JULES BRUNET, Directeur-Generaal aan het Ministerie van Buitenlandsche Zaken;

den heer GEORGES DE RO, Plaatsvervangend Lid van den Senaat, Gedelegeerde van België ter Conferentiën voor de bescherming van den industrieelen eigendom van Madrid en van Brussel;

den heer ALBERT CAPITAINE, Advocaat bij het Hof van Appel te Luik;

de President der Vereenigde Staten van Brazilië:

den heer R. DE LIMA E SILVA, Zaakgelastigde der Vereenigde Staten van Brazilië te Washington;

de President der Republiek Cuba:

Zijne Excellentie den heer DE RIVERO, Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister van Cuba te Washington;

Zijne Majesteit de Koning van Denemarken:

(1) Hierna is alleen de vertaling opgenomen.

de heer MARTIN J. C. F. CLAN, Consul-Generaal van Denemarken te New-York;

de President der Dominicaansche Republiek:

Zijne Excellentie den heer EMILIO C. JOUBERT, Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister der Dominicaansche Republiek te Washington;

Zijne Majesteit de Koning van Spanje;

Zijne Excellentie DON JUAN Y GAYANGOT, Hoogstdeszelfs Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister te Washington;

Zijne Excellentie DON JUAN FLOREZ POSADA, Directeur der School voor ingenieurs te Madrid;

de President der Vereenigde Staten van Amerika:

den heer EDWARD BRUCE MOORE, Commissioner of Patents;

den heer FREDERICK P. FISH, Advocaat bij het Hoog Gerechtshof der Vereenigde Staten en bij het Hoog Gerechtshof van den Staat New-York;

den heer CHARLES H. DUELL, oud Commissaris der Octrooien, oud-Rechter in het Hof van Appel van het District Columbia, Advocaat bij het Hoog Gerechtshof der Vereenigde Staten en bij het Hoog Gerechtshof van den Staat New-York;

den heer ROBERT H. PARKINSON, Advocaat bij het Hoog Gerechtshof der Vereenigde Staten en bij het Hoog Gerechtshof van den Staat Illinois:

den heer MELVILLE CHURCH, Advocaat bij het Hoog Gerechtshof der Vereenigde Staten;

de President der Fransche Republiek:

de heer LEFÈVRE-PONTALIS, Raad van de Ambassade der Fransche Republiek te Washington;

de heer GEORGES BRETON, Directeur van het Nationaal Bureau voor den Industrieelen eigendom;

den heer MICHEL PELLETIER, Advocaat bij het Hof van Appel te Parijs, Gedelegeerde ter Conferentiën voor de bescherming van den industrieelen eigendom van Rome, van Madrid en van Brussel;

den heer GEORGES MAILLARD, Advocaat bij het Hof van Appel te Parijs;

Zijne Majesteit de Koning van het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Ierland en de Britsche overzeesche landen, Keizer van Indië:

de heer ALFRED MITCHELL INNES, Raad van de Ambassade van Zijne Britsche Majesteit te Washington;

Sir ALFRED BATEMAN, K. C. M. G., Oud-Controleur-Generaal van Handel, Arbeid en Statistiek;

den heer W. TEMPLE FRANKS, Controleur-Generaal van Patenten, Teekeningen en Handelsmerken;

Zijne Majesteit de Koning van Italië;

Nob. LAZARRO DEI MARCHESI NEGROTTO-CAMBIASO, Raad van de Ambassade van Zijne Majesteit den Koning van Italië te Washington;

de heer EMILIO VENEZIAN, Ingenieur, Inspecteur aan het Ministerie van Landbouw, Handel en Nijverheid;

de heer dr. GIOVANNI BATTISTA CECCATO, Handels-attaché bij de Ambassade van Zijne Majesteit den Koning van Italië te Washington;

Zijne Majesteit de Keizer van Japan:

de heer K. MATSUI, Raad der Ambassade van Zijne Majesteit den Keizer van Japan te Washington;

den heer MORIO NAKAMATSU, Directeur van het Bureau voor Octrooien;

de President der Vereenigde Staten van Mexico;

den heer JOSÉ DE LAS FUENTES, Ingenieur, Directeur van het Bureau voor Octrooien;

Zijne Majesteit de Koning van Noorwegen:

den heer L. AUBERT, Gezantschapssecretaris van Zijne Majesteit den Koning van Noorwegen te Washington;

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

den heer mr. F. W. J. G. SNIJDER VAN WISSENKERKE, Directeur van het Bureau voor den Industrieelen Eigendom, Raad-Adviseur aan het Ministerie van Justitie;

de President der voorloopige Regeering van de Republiek Portugal:

Zijne Excellentie burggraaf DE ALTE, Buitengewoon Gezant en gevolmachtigd Minister van Portugal te Washington;

Zijne Majesteit de Koning van Zweden:

Zijne Excellentie graaf ALBERT EHRENSVÄRD, Hoogstdeszelfs Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister te Washington;

de Bondsraad van den Zwitserschen Bond:

Zijne Excellentie den heer PAUL RITTER, Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister van Zwitserland te Washington;

den heer W. KRAFT, Adjunct-Directeur van het Bonds-Bureau voor den intellectueelen eigendom te Bern;

den heer HENRI MARTIN, Secretaris van het Zwitsersche gezantschap te Washington;

de President der Fransche Republiek, voor Tunis:

de heer DE PERETTI DE LA ROCCA, Eerste Secretaris der Ambassade van de Fransche Republiek te Washington,

die, na elkander hunne volmachten vertoond

te hebben, en deze over en weer in goeden en behoorlijken vorm bevonden te hebben, zijn overeengekomen als volgt:

Art. 1. De contracteerende landen vormen eene Unie tot bescherming van den Industrieelen eigendom.

2. De onderdanen of burgers van elk der contracteerende landen zullen in alle andere landen der Unie, voor wat betreft de octrooien van uitvinding, de gebruiksmodellen, de teekeningen of modellen van nijverheid, de fabrieks- of handelsmerken, den handelsnaam, de aanduidingen van herkomst, het tegengaan van de oneerlijke mededinging, de voordeelen genieten, welke de onderscheidene wetten thans aan de nationalen toekennen of in het vervolg zullen toekennen.

Dientengevolge zullen zij dezelfde bescherming hebben als deze en hetzelfde wettelijk verhaal tegen elke inbreuk op hunne rechten, mits zij de voorwaarden en formaliteiten nakomen, aan de nationalen opgelegd. Geene verplichting omtrent woonplaats of inrichting in het land, waar de bescherming wordt verzocht, kan aan hen, die tot de Unie behooren, worden opgelegd.

3. Met de onderdanen of burgers der contracteerende landen worden gelijkgesteld de onderdanen of burgers van landen, welke niet deel uitmaken der Unie, die op het grondgebied van een der landen van de Unie woonplaats hebben of inrichtingen van nijverheid of handel, in werkelijkheid opgericht en gebruikt tot het uitoefenen van nijverheid of handel.

4. *a.* Hij, die op regelmatige wijze een aanvraag om octrooi van uitvinding, een gebruiksmodel, een teekening of model van nijverheid of een fabrieks- of handelsmerk in een der contracteerende landen heeft gedeponeerd, of zijn rechtverkrijgende, zal, onder voorbehoud der rechten van derden, gedurende de hierna te bepalen termijnen een recht van voorrang hebben voor het depôt in de andere landen.

b. Dientengevolge zal het, vóór het verstrijken dier termijnen, in een der andere landen der Unie later verrichte depôt niet krachteloos kunnen gemaakt worden, door feiten, die inmiddels hebben plaats gehad, met name door een ander depôt, door het bekend maken der uitvinding of hare toepassing, door het te koop stellen van exemplaren van de teekening of het model, door gebruik van het merk.

c. De hiervoor vermelde termijnen van voorrang zijn twaalf maanden voor de octrooien van uitvindingen en de gebruiksmodellen, en vier maanden voor de teekeningen en modellen van nijverheid en voor de fabrieks- of handelsmerken.

d. Wie zich wil beroepen op den voorrang van een vroeger depôt, is gehouden eene verklaring in te leveren, aanwijzende den dag en het land van dat depôt. Elk land bepaald, op welk tijdstip deze verklaring op zijn laatst moet worden gedaan. Deze aanwijzingen worden vermeld in de bekendmakingen vanwege de bevoegde administratie, met name in de octrooien en de daartoe betrekkelijke beschrijvingen. De contracteerende landen kunnen van hem, die een verklaring van voorrang doet, de overlegging eischen van een afschrift der vroeger gedane aanvraag (beschrijving, teekeningen, enz.), voor overeenkomstig de oorspronkelijke gewaarmerkt door de administratie, die haar ontving. Dit afschrift is vrijgesteld van elke legalisatie. Gevorderd kan worden dat het vergezeld zij van eene verklaring omtrent den dag van het depôt, afgegeven door die administratie, en van een vertaling. Andere formaliteiten mogen op het oogenblik van het depôt der aanvraag niet voor de verklaring van voorrang worden gevorderd. Elk contracteerend land stelt de gevolgen vast van het verzuim der formaliteiten, door dit artikel voorgeschreven, zonder dat deze gevolgen verder kunnen reiken, dan het verlies van het recht van voorrang.

e. Later kunnen andere bewijzen worden gevraagd.

4bis. De octrooien, aangevraagd in de verschillende contracteerende landen door personen, die ingevolge het bepaalde in de artt. 2 en 3 kunnen genieten van de voordeelen van het verdrag, zullen onafhankelijk zijn van de octrooien voor dezelfde vinding verkregen, in de andere landen, onverschillig of deze al dan niet tot de Unie zijn toegetreden.

Deze bepaling moet volstrekt worden opgevat, met name in dezen zin, dat de octrooien, aangevraagd gedurende den termijn van voorrang onafhankelijk zijn, zoowel uit een oogpunt van redenen van nietigheid en verval, als uit een oogpunt van gewonen duur.

Zij is van toepassing op alle octrooien, bestaande op het tijdstip, waarop zij in werking treedt.

Dezelfde regel geldt, in geval van toetreding van nieuwe landen, voor de octrooien over en weer bestaande op het oogenblik der toetreding.

5. De invoer door den octrooihouder in het land, waar het octrooi werd verleend, van voorwerpen, vervaardigd in een of ander land der Unie, zal het octrooi niet doen vervallen.

Niettemin blijft de octrooihouder onderworpen aan de verplichting zijn octrooi toe te passen overeenkomstig de wetten van het land, waar hij de geoctrooieerde voorwerpen invoert, maar onder voorbehoud, dat het octrooi niet vervallen kan worden verklaard op grond van niet-toepassing in één der landen van de Unie dan na verloop van drie jaren, gerekend van het depôt der aanvrage in dat land, en alleen in geval de octrooihouder niet zijn stilzitten kan rechtvaardigen.

6. Elk fabrieks- of handelsmerk, dat op regelmatige wijze in het land van oorsprong is ingeschreven, zal in de andere landen der Unie tot het depôt toegelaten en zooals het is beschermd worden.

Echter kunnen worden geweigerd of nietig verklaard:

1°. de merken, die van dien aard zijn, dat zij inbreuk kunnen maken op rechten, door derden verkregen in het land, waar de bescherming wordt gevraagd;

2°. de merken, die elk onderscheidend kenmerk missen of wel uitsluitend bestaan uit teekens of aanwijzingen, welke in den handel kunnen dienen tot aanduiding van de soort, de hoedanigheid, de hoeveelheid, de bestemming, de waarde, de plaats van herkomst der waren of het tijdstip van voortbrenging of gebruikelijk zijn geworden in de gangbare taal of de rechtmatige en vaststaande gewoonten van den handel in het land, waar de bescherming wordt gevraagd.

Bij de beoordeeling van het onderscheidend kenmerk van een merk moet rekening worden gehouden met al de feitelijke omstandigheden, met namen met den duur van het gebruik van het merk;

3°. de merken, die strijdig zijn met de zedelijkheid of de openbare orde.

Als land van oorsprong zal beschouwd worden het land, waar de inzender zijn voornaamste inrichting heeft.

Indien de voornaamste inrichting niet in een der landen van de Unie gevestigd is, zal het land waartoe de inzender behoort, als het land van oorsprong worden beschouwd.

7. De aard van het voortbrengsel, waarop het fabrieks- of handelsmerk moet worden geplaatst, kan in geen geval een beletsel tegen het depôt van het merk opleveren.

7bis. De contracteerende landen verbinden zich tot het depôt toe te laten en te beschermen de merken, die aan gemeenschappen toebehooren, welker bestaan niet strijdig is met de wet van het land van oorsprong, zelfs al bezitten deze gemeenschappen niet een inrichting van nijverheid of handel.

Evenwel zal elk land vrij zijn in het stellen van bijzondere voorwaarden, waaronder een gemeenschap kan worden toegelaten tot het doen beschermen van hare merken.

8. De handelsnaam zal in alle landen der Unie, zonder verplichting van depôt, beschermd worden, onverschillig of die naam deel uitmaakt van een fabrieks- of handelsmerk of niet.

9. Elk voortbrengsel, dat onrechtmatig van een fabrieks- of handelsmerk, of van een handelsnaam voorzien is, zal in beslag genomen worden bij den invoer in die landen der Unie, waar dat merk of die naam aanspraak hebben op wettelijke bescherming.

Indien de wetgeving van een land niet de inbeslagneming bij den invoer toelaat, zal een verbod van invoer in de plaats treden voor de inbeslagneming.

De inbeslagneming zal eveneens plaats hebben in het land, waar het voortbrengsel op ongeoorloofde wijze van een merk of een handelsnaam is voorzien of waar het werd ingevoerd.

De inbeslagneming zal plaats hebben ten verzoeke òf van het openbaar ministerie òf van elke andere bevoegde macht, òf van de belanghebbende partij, hetzij particulier of vereeniging overeenkomstig de binnenlandsche wetgeving van elk land.

De autoriteiten zullen niet tot inbeslagneming gehouden zijn ingeval van doorvoer.

Indien de wetgeving van een land noch de inbeslagneming bij invoer, noch een verbod van invoer, noch de inbeslagneming in het land zelf toelaat, zullen deze maatregelen worden vervangen door de handelingen en middelen, welke de wet van dat land in gelijk geval aan de nationalen verzekert.

10. De bepalingen van het voorgaand artikel zullen toepasselijk zijn op elk voortbrengsel, dat valschelijk, ter aanduiding van herkomst, van den naam eener bepaalde plaats voorzien is, wanneer die aanduiding vergezeld gaat van een handelsnaam, die verdicht of met een bedriegelijke bedoeling aan een ander ontleend is.

Als belanghebbende partij wordt beschouwd ieder voortbrengen, fabrikant of koopman, die zich met de voortbrenging of bewerking van dat voortbrengsel of den handel daarin bezig houdt en gevestigd is hetzij in de plaats, welke valschelijk als plaats van herkomst is opgegeven, hetzij in de landstreek, waarin deze plaats is gelegen.

10*bis*. Alle contracteerende landen verbinden zich aan hen, die tot de Unie behooren, een werkelijke bescherming te verzekeren tegen de oneerlijke mededinging.

11. De contracteerende landen zullen aan de voor octrooi vatbare uitvindingen, de gebruiksmodellen, de teekeningen of modellen van nijverheid en de fabrieks- of handelsmerken, die betrekking hebben op de voortbrengselen, welke op de officieele of officieel erkende internationale tentoonstellingen, in een dier landen gehouden, zullen worden ten toon gesteld, een tijdelijke bescherming verleenen overeenkomstig hunne binnenlandsche wetgeving.

12. Elk der contracteerende landen verbindt zich tot het inrichten van een bijzonderen dienst van den industrieelen eigendom en een centrale bewaarplaats, ten einde openbare mededeeling te doen van de octrooien van uitvinding, de gebruiksmodellen, de teekeningen of modellen van nijverheid en de fabrieks- of handelsmerken.

Deze dienst zal, voor zooverre mogelijk, een regelmatig verschijnend officieel blad uitgeven.

13. Het internationaal bureau, te Bern opgericht onder den naam van Internationaal Bureau tot bescherming van den industrieelen eigendom, is geplaatst onder het hoog gezag der Regeering van den Zwitserschen Bond, die daarvan de inrichting regelt en toeziet op zijne werking.

Het Internationaal Bureau zal allerlei inlichtingen betreffende de bescherming van den industrieelen eigendom verzamelen en in eene algemeene statistiek vereenigen, welke aan alle administratiën zal worden rondgedeeld. Het zal bestudeeren wat van gemeenschappelijk nut en belang voor de Unie is, en, met behulp van de bescheiden, welke door de verschillende Administratiën te zijner beschikking zullen worden gesteld, een regelmatig verschijnend blad in de Fransche taal samenstellen over de vragen, die het doel der Unie raken.

De nummers van dit blad, evenzeer als alle bescheiden door het Internationaal Bureau uitgegeven, zullen tusschen de Administratiën der tot de Unie behoorende landen worden verdeeld naar evenredigheid van het aantal der hieronder vermelde eenheden. De exemplaren en bescheiden, welke bovendien mochten worden aangevraagd, hetzij door de genoemde Administratiën, hetzij door vereenigingen of bijzondere personen, zullen afzonderlijk worden betaald.

Het Internationaal Bureau zal zich te allen tijde ter beschikking van de leden der Unie moeten houden, ten einde hun over de vragen betreffende den internationalen dienst van den industrieelen eigendom de bijzondere inlichtingen te geven, welke zij noodig zouden kunnen hebben. Het zal omtrent zijn werking een jaarlijksch verslag uitbrengen, dat aan al de leden der Unie zal worden medegedeeld.

De officieele taal van het Internationaal Bureau zal de Fransche taal zijn.

De uitgaven van het Internationaal Bureau zullen gemeenschappelijk door de contracteerende landen worden gedragen. Zij zullen in geen geval het bedrag van 60,000 francs per jaar te boven gaan.

Ten einde het aandeel van elk der landen in dat totaal bedrag der kosten te bepalen, zullen de contracteerende landen en die, welke zich later bij de Unie mochten aansluiten, worden verdeeld in zes klassen, die ieder in evenredigheid van een zeker aantal eenheden bijdragen, te weten:

1ste klasse	. . . . .	25 eenheden.
2de „	. . . . .	20 „
3de „	. . . . .	15 „
4de „	. . . . .	10 „
5de „	. . . . .	5 „
6de „	. . . . .	3 „

Deze coëfficienten zullen vermenigvuldigd worden met het getal landen van iedere klasse, en de som der aldus verkregen producten zal het getal eenheden opleveren, waardoor het totaal der uitgaven gedeeld moet worden. De uitkomst zal het bedrag der eenheid van kosten uitmaken.

Elk der contracteerende landen zal bij zijne toetreding de klasse aanwijzen, waarin het wenscht te worden gerangschikt.

De Regeering van den Zwitserschen Bond zal op de uitgaven van het Internationaal Bureau toezien, de noodige voorschotten doen en de jaarlijksche rekening opmaken, die aan alle andere Administratiën zal worden medegedeeld.

14. Het tegenwoordige verdrag zal aan geregelde herzieningen worden onderworpen, ten einde daarin de verbeteringen aan te brengen, die kunnen strekken tot volmaking van het stelsel der Unie.

Te dien einde zullen achtereenvolgens in een der contracteerende landen bijeenkomsten van de afgevaardigden dier landen plaats hebben.

De administratie van het land, waar de

bijeenkomst zitting moet houden, zal, met medewerking van het Internationaal Bureau, het werk dier bijeenkomst voorbereiden.

De directeur van het Internationaal Bureau zal de zittingen der bijeenkomsten bijwonen, en aan de beraadslagingen deelnemen zonder recht van stemming.

15. Er is overeengekomen, dat de contracteerende landen zich wederkeerig het recht voorbehouden afzonderlijk onderling bijzondere schikkingen te treffen tot bescherming van den industrieelen eigendom, voor zoover deze schikkingen niet in strijd zijn met de bepalingen van het tegenwoordige verdrag.

16. De landen, die aan het tegenwoordige verdrag geen deel hebben genomen, zullen op hun verzoek daartoe mogen toetreden.

Deze toetreding zal langs diplomatieken weg ter kennis der Regeering van den Zwitserschen Bond en door dezen ter kennis van alle andere Regeeringen worden gebracht.

Zij zal medebrengen volledige toetreding tot alle bepalingen en volledige toelating tot alle voordeelen, bij het tegenwoordige verdrag bedongen, en zal beginnen te werken een maand na de toezending van de kennisgeving door de Regeering van den Zwitserschen Bond aan de andere landen der Unie, tenzij het toetredend land een later tijdstip mocht hebben bepaald.

16*bis*. De contracteerende landen hebben het recht te allen tijde tot het tegenwoordige verdrag toe te treden voor hunne koloniën, bezittingen en afhankelijke gebieden en protectoraten of voor eenige van deze.

Te dien einde kunnen zij òf eene algemeene verklaring indienen, waardoor àl hunne koloniën, bezittingen, afhankelijke gebieden en protectoraten in de toetreding zijn begrepen, òf zich bepalen tot de aanwijzing van die, welke ervan zijn uitgesloten.

Deze verklaring zal schriftelijk ter kennis der Regeering van den Zwitserschen Bond en door dezen ter kennis van alle andere Regeeringen worden gebracht.

De contracteerende landen zullen onder dezelfde voorwaarden het verdrag kunnen opzeggen voor hunne koloniën, bezittingen, afhankelijke gebieden en protectoraten of voor eenige van deze.

17. De uitvoering der wederkeerige verbintenissen in het tegenwoordige verdrag vervat, is, voor zooveel noodig, afhankelijk van de vervulling der formaliteiten en regelen, vastgesteld door de Staatswetten van die der contracteerende landen, welke gehouden zijn de toepassing daarvan uit te lokken, waaraan zij beloven binnen den kortst mogelijken tijd te voldoen.

17*bis*. Het verdrag zal gedurende onbepaalden tijd van kracht blijven, totdat een jaar zal zijn verstreken sedert den dag, waarop het zal zijn opgezegd.

Deze opzegging zal worden gericht tot de Regeering van den Zwitserschen Bond. Zij zal alleen werken met betrekking tot het land, dat haar zal hebben gedaan, blijvende het verdrag verbindend voor de andere contracteerende landen.

18. De tegenwoordige Akte zal worden bekrachtigd, en de akten van bekrachtiging zullen worden nedergelegd te Washington, uiterlijk den eersten April 1913. Zij zal worden ten uitvoer gelegd, tusschen de landen, die haar zullen hebben bekrachtigd, eene maand na het verstrijken van dien termijn.

Deze akte zal met haar slotprotocol, voor de betrekkingen tusschen de landen, die haar zullen hebben bekrachtigd, vervangen het verdrag van Parijs van 20 Maart 1883; het bij die akte behoorende slotprotocol; het protocol van Madrid van 15 April 1891, betreffende de vaststelling der inkomsten van het Internationaal Bureau, en de additioneele Akte van Brussel van 14 December 1900. Evenwel zullen de genoemde akten van kracht blijven voor de betrekkingen met de landen die de tegenwoordige Akte niet zullen hebben bekrachtigd.

19. De tegenwoordige Akte zal worden geteekend in een enkel exemplaar, hetwelk zal worden neergelegd in het archief der Regeering van de Vereenigde Staten. Een gewaarmerkt afschrift zal door de Regeering worden gezonden aan de Regeeringen van alle Unie-landen.

Ten blijke waarvan de wederzijdsche gevolmachtigden de tegenwoordige Akte hebben geteekend.

Gedaan te Washington in een enkel exemplaar, den 2den Juni 1911.

Voor Duitschland:
HANIEL VON HAIMHAUSEN.
H. ROBOLSKI.
ALBERT OSTERRIETH.

Voor Oostenrijk en voor Hongarije:
baron DE HENGELMÜLLER, Ambassadeur van Oostenrijk-Hongarije.

Voor Oostenrijk:
dr. PAUL ridder BECK DE MANNAGETTA ET LERCHENAU, Afdeelingchef en President van het K. K. Bureau voor octrooien van uitvinding.

Voor Hongarije:
ELEMÉR DE POMPÉRY, Ministeriaal-Raad

aan het Koninklijk Hongaarsch Bureau voor octrooien van uitvinding.

Voor België:
J. BRUNET.
GEORGES DE RO.
CAPITAINE.

Voor Brazilië:
R. DE LIMA E SILVA.

Voor Cuba:
ANTONIO MARTIN RIVERO.

Voor Denemarken:
J. CLAN.

Voor de Dominicaansche Republiek:
EMILIO C. JOUBERT.

Voor Spanje:
JUAN RIANO Y GAYANGOS.
J. FLOREZ POSADA.

Voor de Vereenigde Staten van Amerika:
EDWARD BRUCE MOORE.
FREDERICK P. FISH.
MELVILLE CHURCH.
ROB. H. PARKINSON.
CHARLES H. DUELL.

Voor Frankrijk:
PIERRE LEFÈVRE-PONTALIS.
G. BRETON.
MICHELL PELLETIER.
GEORGES MAILLARD.

Voor Groot-Britannië:
A. MITCHELL INNES.
A. E. BATEMAN.
W. TEMPLE FRANKS.

Voor Italië:
LAZARRO NEGROTTO CAMBIASO.
EMILIO VENEZIAN.
G. B. CECCATO.

Voor Japan:
K. MATSUI.
MORIO NAKAMATSU.

Voor de Vereenigde Staten van Mexico:
J. DE LAS FUENTES.

Voor Noorwegen:
LUDWICH AUBERT.

Voor Nederland:
SNIJDER VAN WISSENKERKE.

Voor Portugal:
J. F. H. M. DA FRANCA, VTE. D'ALTE.

Voor Zweden:
ALBERT EHRENSVÄRD.

Voor Zwitserland:
P. RITTER.
W. KRAFT.
HENRI MARTIN.

Voor Tunis:
E. DE PERETTI DE LA ROCCA.

VERTALING.

SLOTPROTOCOL.

Op het oogenblik, waarop wordt overgegaan tot de onderteekening van de Akte heden ten dage gesloten, zijn de ondergeteekende gevolmachtigden overeengekomen als volgt:

Ad artikel 1. De woorden „industrieele eigendom" moeten in hunne ruimste beteekenis worden opgevat; zij strekken zich uit tot elke voortbrenging op het gebied der landbouwnijverheid (wijnen, granen, vruchten, vee, enz.) en der mijnbouwnijverheid (mineralen, minerale wateren, enz.)

Ad artikel 2. *a.* Onder de benaming octrooien van uitvinding zijn begrepen de verschillende soorten van nijverheidsoctrooien, die in de wetgevingen der contracteerende landen erkend zijn, zooals octrooien van invoer, verbeteringsoctrooien, enz., zoowel voor de werkwijzen als voor de voortbrengselen.

b. Er is overeengekomen, dat de bepaling van art. 2, welke hen, die tot de Unie behooren, vrijstelt van de verplichting omtrent woonplaats en inrichting, een verklarend karakter heeft en bijgevolg moet worden toegepast op alle rechten ontstaan uit het verdrag van den 20sten Maart 1883, vóór het in werking treden van de tegenwoordige Akte.

c. Er is overeengekomen, dat de bepalingen van art. 2 geenerlei afbreuk doen aan de wetgeving van elk der contracteerende landen, voor wat betreft de rechtspleging, die voor de rechterlijke colleges gevolgd wordt, en de bevoegdheid dier colleges en de keuze van woonplaats of het stellen van een gemachtigde, gevorderd door de wetten op de octrooien, de gebruiksmodellen, de merken, enz.

Ad artikel 4. Er is overeengekomen, dat, indien een teekening of model van nijverheid in een land zal zijn gedeponeerd krachtens een recht van voorrang, hetwelk is gegrond op het depôt van een gebruiksmodel, de termijn van voorrang geen andere zal zijn dan die, welken artikel 4 heeft bepaald voor de teekeningen en modellen van nijverheid.

Ad artikel 6. Er is overeengekomen, dat de bepaling van het eerste lid van artikel 6 niet het recht uitsluit van den inzender een door de bevoegde macht afgegeven verklaring te eischen van regelmatige inschrijving.

Er is overeengekomen, dat het niet door de bevoegde machten veroorloofde gebruik van openbare wapens, waardigheidsteekens of ridderorden, of het gebruik van officieele, door een land der Unie aangenomen teekens en stempels

van contrôle en van waarborg kan worden beschouwd als strijdig met de openbare orde in den zin van nº. 3 van art. 6.

Evenwel zullen niet als strijdig met de openbare orde worden beschouwd, de merken, welke met de toestemming der bevoegde machten de afbeelding bevatten van openbare wapens, ridderorden of waardigheidsteekens.

Er is overeengekomen, dat een merk niet als strijdig met de openbare orde zal kunnen worden beschouwd om de enkele reden, dat het niet in overeenstemming is met eenige bepaling der wetgeving op de merken, behalve in het geval deze bepaling zelve de openbare orde betreft.

Het tegenwoordige slotprotocol, hetwelk zal worden bekrachtigd te zelfder tijd als de Akte heden ten dage gesloten, zal beschouwd worden een onafscheidelijk deel van deze Akte uit te maken, en zal dezelfde kracht, waarde en duur hebben.

Ten blijke waarvan de wederzijdsche gevolmachtigden het tegenwoordig protocol hebben geteekend.

Gedaan te Washington in een enkel exemplaar, den 2den Juni 1911.

HANIEL VON HAIMHAUSEN.
H. ROBOLSKI.
ALBERT OSTERRIETH.
baron DE HENGELMÜLLER, Ambassadeur van Oostenrijk-Hongarije ;
dr. PAUL ridder BECK DE MANNAGETTA ET LERCHENAU, Afdeelingschef en President van het K. K. Bureau voor octrooien van uitvinding.
ELEMÉR DE POMPÉRY, Ministeriaal-Raad aan het Koninklijk Hongaarsch Bureau voor octrooien van uitvinding.
J. BRUNET.
GEORGES DE RO.
CAPITAINE.
R. DE LIMA E SILVA.
ANTONIO MARTIN RIVERO.
J. CLAN.
EMILIO C. JOUBERT.
JUAN RIANO Y GAYANGOS.
J. FLOREZ POSADA.
EDWARD BRUCE MOORE.
FREDERICK P. FISH.
MELVILLE CHURCH.
ROBT. H. PARKINSON.
CHARLES H. DUEL.
PIERRE LEFÈVRE-PONTALIS.
G. BRÉTON.
MICHEL PELLETIER.
GEORGES MAILLARD.
A. MITCHELL INNES.
A. E. BATEMAN.
W. TEMPLE FRANKS.
LAZARRO NEGROTTO CAMBIASO.
EMILIO VENEZIAN.
G. B. CECCATO.
K. MATSUI.
MORIO NAKAMATSU.
J. DE LAS FUENTES.
LUDWIG AUBERT.
SNIJDER VAN WISSENKERKE.
J. F. H. M. DA FRANCA, VTE. D'ALTE.
ALBERT EHRENSVÄRD.
P. RITTER.
W. KRAFT.
HENRI MARTIN.
E. DE PERETTI DE LA ROCCA.

VERTALING.

SCHIKKING VAN MADRID *van den 14den April 1891 voor de internationale inschrijving van fabrieks- of handelsmerken, herzien te Brussel den 14den December 1900 en te Washington den 2den Juni 1911, gesloten tusschen Oostenrijk, Hongarije, België, Brazilië, Cuba, Spanje, Frankrijk, Italië, Mexico, Nederland, Portugal, Zwitserland en Tunis.*

De ondergeteekenden, behoorlijk gemachtigd door hunne wederzijdsche Regeeringen, hebben in gemeen overleg den volgenden tekst vastgesteld, die zal vervangen de schikking geteekend te Madrid den 14den April 1891, en de additioneele akte, geteekend te Brussel, den 14den December 1900, te weten :

Art. 1. De onderdanen of burgers van elk der contracteerende landen zullen zich in al de andere landen de bescherming kunnen verzekeren van hunne bij het depot in het land van oorsprong aangenomen fabrieks- of handelsmerken, door middel van het depot van gezegde merken bij het Internationaal Bureau te Bern, gedaan door de tusschenkomst van de administratie van het gezegd land van oorsprong.

2. Met de onderdanen of burgers der contracteerende landen worden gelijkgesteld de onderdanen of burgers der niet tot de tegenwoordige schikking toegetreden landen, die, op het grondgebied van de door deze schikking gevormde Unie van beperkten omvang, voldoen aan de voorwaarden, vastgesteld bij artikel 3 van het algemeen verdrag.

3. Het Internationaal Bureau zal de overeenkomstig artikel 1 gedeponeerde merken

onmiddellijk inschrijven. Het zal van die inschrijving aan de verschillende Administratiën kennis geven. De ingeschreven merken zullen worden openbaar gemaakt in een door het Internationaal Bureau uitgegeven, regelmatig verschijnend blad, met gebruikmaking van de aanwijzingen, vervat in de aanvraag om inschrijving, en van een door den inzender verstrekt cliché.

Indien de inzender de kleur als onderscheidend kenmerk van zijn merk verlangt, zal hij gehouden zijn:

1°. hiervan melding te maken en bij de inzending eene verklaring te voegen, welke de verlangde kleur of vereeniging van kleuren aanwijst;

2°. bij zijne aanvrage gekleurde exemplaren van bedoeld merk te voegen, welke zullen worden gehecht aan de kennisgevingen van inschrijving, uitgaande van het Internationaal Bureau. Het aantal dezer exemplaren zal worden bepaald bij het Reglement van uitvoering.

Met het oog op de in de contracteerende landen aan de ingeschreven merken te geven openbaarheid, zal elke Administratie kosteloos van het Internationaal Bureau zooveel exemplaren van de bovenvermelde publicatie ontvangen, als zij zal willen aanvragen. Deze openbaarheid zal in alle contracteerende landen als volkomen voldoende worden beschouwd, en geene andere zal van den inzender kunnen gevorderd worden.

4. Van het tijdstip der aldus op het Internationaal Bureau gedane inschrijving af, zal de bescherming van het merk in elk der contracteerende landen dezelfde zijn als ware dit merk daar rechtstreeks gedeponeerd.

Elk merk, internationaal ingeschreven binnen vier maanden na den dag van het depôt in het land van oorsprong, zal het recht van voorrang genieten, bij artikel 4 van het algemeene verdrag vastgesteld.

4*bis*. Wanneer een merk, reeds gedeponeerd in een of meer der contracteerende landen, daarna is ingeschreven door het Internationaal Bureau ten name van denzelfden persoon of van diens rechtverkrijgende, zal de internationale inschrijving beschouwd worden als in de plaats te zijn getreden van de vroegere nationale inschrijvingen, zonder afbreuk te doen aan de rechten, door laatstvermelde inschrijvingen verkregen.

5. In de landen, waar hunne wetgeving hen daartoe machtigt, zullen de administraties, aan welke het Internationaal Bureau van de inschrijving van een merk zal kennis geven, de bevoegdheid hebben te verklaren, dat de bescherming niet op hun grondgebied aan dit merk kan worden verleend. Eene dergelijke weigering zal alleen geoorloofd zijn op grond van omstandigheden die, krachtens het algemeene verdrag, van kracht zouden zijn ten aanzien van een merk, ter nationale inschrijving ingezonden.

Zij zullen van die bevoegdheid behooren gebruik te maken binnen den termijn, door de wet van hun land bepaald, en uiterlijk binnen het jaar na de kennisgeving, bedoeld in art. 3 onder opgave aan het Internationaal Bureau van hunne redenen van weigering.

Gezegde verklaring, aldus aan het Internationaal Bureau medegedeeld zijnde, zal door hetzelve zonder verwijl worden overgebracht aan de Administratie van het land van oorsprong en aan den eigenaar van het merk. De belanghebbende zal dezelfde middelen van verhaal hebben als ware het merk door hem rechtstreeks gedeponeerd in het land, waar de bescherming wordt geweigerd.

5*bis*. Het Internationaal Bureau zal aan ieder, die daartoe aanvrage doet, tegen eene in het reglement van uitvoering bepaalde taks, een afschrift afgeven van de aanteekeningen met betrekking tot een bepaald merk in het register ingeschreven.

6. De bescherming voortvloeiende uit de inschrijving op het internationaal Bureau zal twintig jaren duren van het tijdstip dezer inschrijving af, maar zal niet kunnen worden ingeroepen ten behoeve van een merk, dat niet meer de wettelijke bescherming in het land van oorsprong mocht genieten.

7. De inschrijving zal steeds kunnen worden vernieuwd volgens de voorschriften van de artt. 1 en 3.

Zes maanden vóór den afloop van den termijn van bescherming zal het Internationaal Bureau een officieus bericht geven aan de Administratie van het land van oorsprong en aan den eigenaar van het merk.

8. De Administratie van het land van oorsprong zal naar goedvinden vaststellen en te haren voordeele innen eene taks, welke zij zal vorderen van den eigenaar van het merk, waarvan de internationale inschrijving wordt gevraagd. Deze taks zal worden verhoogd met een internationaal emolument van 100 franken voor het eerste merk en van 50 franken voor elk volgend merk terzelfder tijd en door denzelfden eigenaar ingezonden. De jaarlijksche opbrengst van deze taks zal door de zorgen

van het Internationaal Bureau in gelijke deelen worden verdeeld onder de contracteerende landen, na aftrek der gemeenschappelijke onkosten door de uitvoering dezer schikking veroorzaakt.

8*bis*. De eigenaar van een internationaal merk kan steeds afstand doen van de bescherming in een of meer der contracteerende landen, door middel van eene verklaring, afgegeven aan de Administratie van het land van oorsprong van het merk, ter mededeeling aan het Internationaal Bureau, dat haar ter kennis zal brengen van het land, waarop deze afstand betrekking heeft.

9. De Administratie van het land van oorsprong zal aan het Internationaal Bureau kennis geven van elke nietigverklaring, doorhaling, afstand, overdracht en van andere wijzigingen, die zich ten opzichte van den eigendom van het merk zullen voordoen.

Het Internationaal Bureau zal deze wijzigingen inschrijven, dezelve mededeelen aan de Administratiën der contracteerende landen en terstond in zijn blad openbaar maken.

Op dezelfde wijze zal worden gehandeld wanneer de eigenaar van het merk mocht vragen de lijst der voortbrengselen waarvoor het merk bestemd is, te beperken.

De latere toevoeging aan de lijst van een nieuw voortbrengsel is niet mogelijk dan door een nieuw depôt, verricht overeenkomstig de voorschriften van art. 3. Met de toevoeging wordt gelijkgesteld de vervanging van een voortbrengsel door een ander.

9*bis*. Indien een in het internationaal register ingeschreven merk mocht worden overgedragen aan een persoon, gevestigd in een ander der contracteerende landen dan het land van oorsprong van het merk, zal de overdracht door de Administratie van dat land van oorsprong ter kennis van het Internationaal Bureau worden gebracht. Het Internationaal Bureau zal de overdracht inschrijven en, na ontvangst van de toestemming der Administratie, waaronder de nieuwe eigenaar thuis behoort, haar mededeelen aan de andere Administratiën en in zijn blad openbaar maken.

Bovenstaande bepaling heeft niet ten gevolge wijziging der wetgevingen van de contracteerende landen, welke de overdracht van het merk niet toelaten zonder den gelijktijdigen afstand van de inrichting van nijverheid of handel, ter onderscheiding van welker voortbrengselen het merk dient.

Overdracht van een in het internationaal register ingeschreven merk aan een persoon, niet gevestigd in een der contracteerende landen, zal niet worden ingeschreven.

10. De Administratiën zullen in gemeen overleg de bijzonderheden betreffende de uitvoering van de tegenwoordige schikking regelen.

11. De landen der Unie tot bescherming van den industrieelen eigendom, die aan de tegenwoordige schikking geen deel hebben genomen, zullen daartoe op hunne aanvrage mogen toetreden, in den vorm voorgeschreven bij het algemeene verdrag.

Zoodra aan het Internationaal Bureau zal zijn bericht, dat een land of een van diens koloniën, tot de tegenwoordige schikking is toegetreden, zal het aan de administratie van dat land, overeenkomig art. 3, eene verzameling zenden van de kennisgevingen van inschrijving der merken, welke op dat oogenblik de internationale bescherming genieten.

Deze kennisgevingen zullen op zich zelve voldoende zijn om aan gezegde merken het genot der voorafgaande bepalingen op het grondgebied van het toegetreden land te verzekeren en zullen den termijn van een jaar doen aanvangen, gedurende welken de betrokken administratie de verklaring zal kunnen afleggen, voorzien bij art. 5.

12. De tegenwoordige schikking zal worden bekrachtigd, en de akten van bekrachtiging zullen worden nedergelegd te Washington, uiterlijk den 1sten April 1913.

Zij zal in werking treden eene maand na het verstrijken van dien termijn en zal dezelfde kracht en duur hebben als het algemeen verdrag.

Ten blijke waarvan de wederzijdsche gevolmachtigden de tegenwoordige schikking hebben geteekend.

Gedaan te Washington in een enkel exemplaar, den 2den Juni 1911.

Voor Oostenrijk en voor Hongarije :
baron DE HENGELMÜLLER, Ambassadeur van Oostenrijk-Hongarije.

Voor Oostenrijk :
dr. PAUL ridder BECK DE MANNAGETTA ET LERCHENAU. Afdeelingschef en President van het K. K. Bureau voor octrooien van uitvinding.

Voor Hongarije :
ELEMÉR DE POMPÉRY, Ministeriaal Raad aan het Koninklijk Hongaarsch Bureau voor octrooien van uitvinding.

Voor België :
J. BRUNET.
GEORGES DE RO.
CAPITAINE.

Voor Brazilië :
R. DE LIMA E SILVA.
Voor Cuba :
ANTONIO MARTIN RIVERO.
Voor Spanje :
JUAN RIANO Y GAYANGOS.
J. FLOREZ POSADA.
Voor Frankrijk :
PIERRE LEFÈVRE-PONTALIS.
G. BRETON.
MICHEL PELLETIER.
GEORGES MAILLARD.
Voor Italië :
LAZARRO NEGROTTO CAMBIASO.
EMILIO VENEZIAN.
G. B. CECCATO.
Voor Mexico :
J. DE LAS FUENTES.
Voor Nederland :
SNIJDER VAN WISSENKERKE.
Voor Portugal :
J. F. H. M. DA FRANCA, VTE. D'ALTE.
Voor Zwitserland :
P. RITTER.
W. KRAFT.
HENRI MARTIN.
Voor Tunis :
E. DE PERETTI DE LA ROCCA.

—

25 *April* 1913. BESLUIT, houdende beslissing, dat verkeerde inlichtingen vanwege de gemeentelijke administratie verstrekt, het geval, bedoeld in art. 45, lid 4, sub 4°. der Militiewet, niet in het leven kunnen roepen, nu de belanghebbende eerst nà de eerste zitting van den Militieraad, waarin hij had moeten verschijnen, aanvraag heeft gedaan tot het opmaken van de noodige bewijsstukken.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door B. HEIJNEN te *Munsterscheveld*, gemeente *Emmen*, en F. FOLKERTS te *Nieuw-Weerdinge*, gemeente *Emmen*, tegen de uitspraak van Gedeputeerde Staten van *Drenthe* van 4 October 1912, n°. 54, tot handhaving van de beslissingen van den Militieraad, waarbij de ingeschrevenen voor de lichting der militie van 1913 uit de gemeente *Emmen* B. HEIJNEN en F. FOLKERTS in hunne aanvragen om vrijstelling van den dienst bij de militie wegens broederdienst niet-ontvankelijk zijn verklaard.

Den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 2 April 1913, n°. 454*a* ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 19 April 1913, n°. 2591, afdeeling Binnenlandsch Bestuur ;

Overwegende, dat de hierboven genoemde ingeschrevenen in de eerste zitting van den Militieraad de reden tot vrijstelling niet hebben opgegeven, maar deze eerst kenbaar gemaakt hebben in de tweede zitting van den Militieraad ;

dat de Militieraad daarop bij uitspraak van 8 Augustus 1912 de genoemde lotelingen in hunne aanvragen niet-ontvankelijk heeft verklaard ;

dat van deze uitspraak B. HEIJNEN en F. FOLKERTS bij Gedeputeerde Staten van *Drenthe* in beroep zijn gekomen ;

dat de Voorzitter van den Militieraad door Onzen Commissaris in de provincie *Drenthe* gehoord, geadviseerd heeft op de bezwaarschriften eene afwijzende beschikking te nemen ;

dat Gedeputeerde Staten de ingestelde beroepen ongegrond hebben verklaard uit overweging, dat volgens de bepalingen der Militiewet in de eerste zitting van den Militieraad uitspraak moet worden gedaan omtrent vrijstelling of uitsluiting van den dienst, voor zoover de uitspraak aan dien Raad is opgedragen ; dat dus de ingeschrevenen in de eerste zitting van den Militieraad hun recht op vrijstelling hadden moeten doen gelden ; dat dit echter niet is geschied, zij het ook uit onbekendheid met de bepalingen der nieuwe Militiewet, maar die aanvrage eerst in de tweede zitting van dien Raad is gedaan ;

dat de tweede zitting van den Militieraad echter is bestemd tot het doen van uitspraak omtrent vrijstelling, waaromtrent buiten schuld van hen wie zij geldt, in de eerste zitting van den Militieraad geen uitspraak kon worden gedaan ; dat deze laatste bepaling echter niet op de ingeschrevenen van toepassing is, aangezien zij verplicht waren ervoor zorg te dragen, dat de vereischte stukken zóó tijdig werden aangevraagd, dat eene uitspraak omtrent hen in de eerste zitting van den Militieraad had kunnen geschieden ; dat dus de Militieraad in zijne tweede zitting de ingeschrevenen terecht in hunne aanvragen niet-ontvankelijk heeft verklaard ;

dat van het besluit van Gedeputeerde Staten B. HEIJNEN en F. FOLKERTS bij Ons in beroep zijn gekomen, daarbij aanvoerende dat alleen onbekendheid met de wet oorzaak is van hun verzuim ;

Overwegende, dat art. 45, lid 4, sub 4°. der Militiewet bepaalt, dat in de tweede zitting van den Militieraad uitspraak gedaan wordt omtrent vrijstelling, waaromtrent buiten schuld van hen, wie zij geldt, in de eerste zitting van den Militieraad geen uitspraak kon worden gedaan;

dat dus onderzocht moet worden of buiten schuld van de ingeschreven B. HEIJNEN en F. FOLKERTS in de eerste zitting van den Militieraad geen uitspraak kon worden gedaan omtrent hunne vrijstelling;

dat zij in beroep als reden, waarom zij niet in de eerste zitting recht op vrijstelling hebben doen gelden, hunne onbekendheid met de bepalingen der wet hebben opgegeven;

dat deze bewering voor het begaan verzuim geen verontschuldigingsgrond oplevert;

dat wel is waar door hen later nog als verontschuldigingsgrond is aangevoerd, dat zij door of vanwege de gemeentelijke administratie verkeerd zijn ingelicht;

dat evenwel blijkens nader ingesteld onderzoek ten aanzien van B. HEIJNEN de juistheid van deze bewering niet is gebleken; terwijl wel is waar aan F. FOLKERTS door of vanwege de gemeentelijke administratie inlichtingen zijn verstrekt, die hem konden doen meenen, dat hij met het overleggen van bescheiden kon wachten, doch dat hij in elk geval eerst na de eerste zitting van den Militieraad, waarin hij had moeten verschijnen, aanvraag heeft gedaan tot het opmaken van de noodige bewijsstukken;

dat onder deze omstandigheden moet worden aangenomen, dat in de eerste zitting van den Militieraad niet buiten schuld van de belanghebbenden geen uitspraak kon worden gedaan;

Gezien de Militiewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van *Drenthe*, van 4 October 1912, n°. 54, de daartegen ingestelde beroepen ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

—

28 *April* 1913. BESLUIT, tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente *Heer* van 15 April 1913, strekkende tot benoeming van een waarnemend secretaris dier gemeente. S. 143.

Geschorst tot 1 November 1913.

—

28 *April* 1913. BESLUIT, houdende vaststelling van bepalingen omtrent de inrichting van het Departement van Justitie. S. 144.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van den tijdelijken Voorzitter van den Raad van Ministers van 27 Februari 1913, n°. 36, Kabinet;

Den Raad van State gehoord (advies van 8 April 1913, n°. 23);

Gezien het nader rapport van den tijdelijken Voorzitter van den Raad van Ministers van 14 April 1913, n°. 36, Kabinet, en van Onzen Minister van Justitie ad interim van den 25sten April 1913, Algemeen Secretariaat, n°. 107, Geheim;

Willende uitvoering geven aan artikel 4 van Ons besluit van 21 April 1913, n°. 33 (*Staatsblad* n°. 136), voor zooveel aangaat de inrichting van het Departement van Justitie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. I. Het aantal burgerambtenaren, in de rangen van Administrateur, Referendaris, Hoofdcommies, Commies, Adjunct-Commies en Klerk bij het Departement van Justitie, bestaat uit ten hoogste:

7 Administrateurs;
9 Referendarissen;
18 Hoofdcommiezen;
20 Commiezen;
44 Adjunct-Commiezen en Klerken.

Art. II. Het tegenwoordig personeel zal geleidelijk, voor zooveel noodig, worden gebracht op de in Artikel I vastgestelde formatie.

Art. III. Eene opengevallen plaats zal, behalve door aanstelling in denzelfden rang, aangevuld kunnen worden door aanstelling in lageren rang. In dat geval mag het voor de tusschengelegen rangen vastgestelde aantal overschreden worden.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Oberursel, den 28sten April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie ad interim,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 20 *Mei* 1913.)

—

28 *April* 1913. BESLUIT, houdende wijziging van den algemeenen maatregel van bestuur, ingevolge het zesde lid van artikel 13 der wet van 9 Juli 1842 (*Staatsblad* n°. 20) op het Notarisambt, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 Juni 1912 (*Staatsblad* n°. 195), vastgesteld bij Koninklijk besluit van 24 Februari 1910 (*Staatsblad* n°. 75) en gewijzigd bij Koninklijk besluit van 31 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 272). S. 145.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie ad interim van den 15den Maart 1913, 1ste Afdeeling C, n°. 633;

Overwegende, dat het wenschelijk is, eene nadere wijziging aan te brengen in den algemeenen maatregel van bestuur, ingevolge het zesde lid van artikel 13 der wet van 9 Juli 1842 (*Staatsblad* n°. 20) op het Notarisambt, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 Juni 1912 (*Staatsblad* n°. 195), vastgesteld bij Ons besluit van den 24 Februari 1910 (*Staatsblad* n°. 75) en gewijzigd bij Ons besluit van 31 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 272);

Den Raad van State gehoord (Advies van 15 April 1913, n°. 36);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 23sten April 1913, 1ste Afdeeling C, n°. 593;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eenig artikel.

Na littera *d* van Ons besluit van den 24sten Februari 1910 (*Staatsblad* n°. 75), gelijk dit is gewijzigd bij Ons besluit van den 31 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 272) wordt ingevoegd het navolgende:

e. hetzij het bewijs, dat zij de examens, voor surnumerair der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen, bedoeld in de artikelen 4 en 5 van het Koninklijk besluit van 23 April 1887, n°. 35, opgenomen in de *Nederlandsche Staatscourant* van 28 April 1887, n°. 99 en van 14 Mei 1887, n°. 113, met voldoenden uitslag hebben afgelegd.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan Onzen Minister van Financiën.

Oberursel, den 28sten April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie ad interim,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 9 *Mei* 1913.)

28 *April* 1913. BESLUIT, tot beschikking op de aanvrage om pensioen van den oud-onderwijzer aan eene openbare lagere school te *'s Gravenhage*, M. L. WILTSON. S. 146.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op de aanvrage om pensioen van M. L. WILTSON, eervol ontslagen onderwijzer aan eene openbare lagere school te *'s Gravenhage;*

Gezien het advies van den Pensioenraad voor burgerlijke ambtenaren van 12 October 1912, n°. 2, O. L. O.;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 15 Januari 1913, n°. 457;

Gezien de wet tot regeling van het lager onderwijs;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 21 April 1913, afdeeling Pensioenen, n°. 93;

Overwegende dat de Pensioenraad voor burgerlijke ambtenaren in zijn bovengemeld advies Ons in overweging heeft gegeven, den belanghebbende met ingang van 20 Juli 1912 een jaarlijksch pensioen toe te leggen ten bedrage van *f* 916 op grond dat de belanghebbende bij besluit van den raad der gemeente *'s Gravenhage*, d.d. 9 September 1912, met ingang van 20 Juli 1912 eervol is ontslagen; dat zijn diensttijd als onderwijzer aan eene openbare lagere school ten behoeve van het lager onderwijs van 26 jaren, 5 maanden en 29 dagen, vereenigd met den overigen, volgens artikel 72 der wet tot regeling van het Lager onderwijs in aanmerking komenden diensttijd van 1 jaar en 8 maanden, een tijdvak uitmaakt van 28 jaren, 1 maand en 29 dagen; dat hij, geboren 20 October 1864, den ouderdom van 47 jaren heeft bereikt en uit hoofde van lichaamsgebreken voor de waarneming van zijne betrekking ongeschikt is, welke ongeschiktheid is bewezen door de op 13 Juli 1912 geregistreerde verklaring der geneeskundigen dr. J. J. PIGEAUD en dr. J. W. H. WIJSMAN, benoemd door den Burgemeester van de gemeente *'s Gravenhage*, bij beschikking van 9 Juli 1912; dat een zestigste deel der jaarwedde ad *f* 1950 die over de laatste twaalf maanden, aan het ontslag voorafgegaan, tot grondslag heeft gediend voor de betaling der bijdrage, vermeld bij artikel 43 der wet tot regeling van het Lager onderwijs, bedraagt *f* 32.50;

dat de aanvrage is ingediend binnen één jaar na den dag, waarop recht op pensioen is verkregen;

LEES DIT!

Alvorens het zakboekje weder op te bergen, wordt den verlofganger namens den Minister dringend aanbevolen vooraf zorgvuldig kennis te nemen van de wijzigingen, die in de daarin voorkomende mobilisatiebescheiden zijn aangebracht.

De Burgemeester.

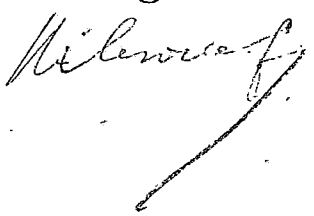

N. S. no. 2184.
II

dat de belanghebbende krachtens artikel 40, 2de lid, der wet recht heeft op een pensioen van *f* 915.32½;

Overwegende, dat nadat dit advies aan den belanghebbende in afschrift was toegezonden met een begeleidend schrijven van Onzen Minister van Financiën, waarin deze had uiteengezet, waarom hij zich met het advies niet kon vereenigen, belanghebbende het verlangen heeft te kennen gegeven, dat over het advies het gevoelen worde ingewonnen van den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur;

Overwegende, dat reclamant bij besluit van 21 Juni 1883 door den Raad der gemeente *Wormerveer* benoemd werd tot onderwijzer aan de Noorderschool aldaar;

dat, aangezien dit besluit voor het ingaan der benoeming geen van de dagteekening van het besluit afwijkenden datum vaststelde, als datum van ingang moet worden aangenomen het tijdstip waarop de benoeming is geschied;

dat wel is waar Burgemeester en Wethouders van *Wormerveer* aan reclamant hebben medegedeeld, dat de Raad dier gemeente hem had benoemd tot onderwijzer met ingang van 20 Mei 1883, doch dat niet is gebleken dat de Raad aan Burgemeester en Wethouders de bevoegdheid verleende, den datum van ingang der benoeming te bepalen;

dat, aangezien belanghebbende, op den dag, waarop hij bij raadsbesluit tot onderwijzer werd benoemd, reeds als voorloopig onderwijzer krachtens aanstelling van Burgemeester en Wethouders in functie was, zijn voor pensioen geldige diensttijd loopt van 21 Juni 1883;

dat hem alzoo pensioen is te verleenen over een diensttijd van 28 jaren en 28 dagen tot een bedrag van *f* 913.

Hebben goedgevonden en verstaan:

Aan den eervol ontslagen onderwijzer aan eene openbare lagere school te *'s Gravenhage*, M. L. WILTSON, op grond van de artikelen 40, 2de en 4de lid, 42, 44 en 72 der wet tot regeling van het lager onderwijs, met ingang van 20 Juli 1912 een pensioen ten laste van den Staat te verleenen, ten bedrage van *f* 913 's jaars.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en te gelijk met het rapport van dien Minister in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State (Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur), aan de Algemeene Rekenkamer, aan den Pensioenraad voor burgerlijke ambtenaren en aan den Directeur van het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren.

Oberursel, den 28sten April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 17 *Mei* 1913.)

—

28 *April* 1913. WET, houdende vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor *Curaçao* over het dienstjaar 1909. S. 147. —

Bij deze wet wordt het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor Curaçao over het dienstjaar 1909 vastgesteld als volgt:

De uitgaaf bedraagt *f* 1,009,739.18.

De ontvangst bedraagt *f* 656,307.46.

Het nadeelig saldo der rekening bedraagt alzoo *f* 353,431.72.

—

28 *April* 1913. WET, tot nadere aanvulling en wijziging van de Landweerwet (*Staatsblad* 1901, n°. 160), aangevuld bij de wet van 27 April 1906 (*Staatsblad* n°. 73), gewijzigd bij de wet van 13 Juli 1907 (*Staatsblad* n°. 187) en aangevuld en gewijzigd bij de wet van 30 December 1909 (*Staatsblad* n°. 421). S. 148.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1910/1911, n°. 255, 1—5; 1911/1912, n°. 67, 1—7; 1912/1913, n°. 23, 1—5.

Hand. idem 1912/1913 *bladz.* 2656—2683; 2686, 2687.

Hand. 1e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 628, 629, 631—633, 639—648.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat nadere aanvulling en wijziging wenschelijk is van de Landweerwet (*Staatsblad* 1901, n°. 160), aangevuld bij de wet van 27 April 1906 (*Staatsblad* n°. 73), gewijzigd bij de wet van 13 Juli 1907 (*Staatsblad* n°. 187) en aangevuld en gewijzigd bij de wet van 30 December 1909 (*Staatsblad* n°. 421);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. De Landweerwet (*Staatsblad* 1901, n°. 160), aangevuld bij de wet van 27 April 1906 (*Staatsblad* n°. 73), gewijzigd bij de wet van 13 Juli 1907 (*Staatsblad* n°. 187) en aangevuld en gewijzigd bij de wet van 30 December 1909

(*Staatsblad* nº. 421), wordt nader aangevuld en gewijzigd als volgt :

Artikel 1 wordt gelezen :

Tot de landweer behooren :

1º. zij die ingevolge wettelijk voorschrift van de militie naar de landweer zijn overgegaan ;

2º. zij die bij de landweer zijn geplaatst ;

3º. zij die daarbij dienen krachtens verbintenis tot vrijwilligen dienst.

Artikel 3. De tweede volzin vervalt.

Artikel 7 wordt gelezen :

Voor de dienstplichtigen bij de landweer duurt de dienst vijf jaren. Voor hen echter, die wegens oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden langer tot dienst bij de militie verplicht zijn geweest dan tot 1 Augustus van het jaar, waarin een zesjarige dienst is of zou worden volbracht, telt de tijd, dien zij aldus langer bij de militie gediend hebben, in mindering van den diensttijd bij de landweer.

Artikel 9 wordt gelezen :

De toelating tot eene verbintenis tot vrijwilligen dienst bij de landweer geschiedt naar regelen door Ons gesteld.

Hij die, beneden den rang van officier, tot de landweer behoort, kan overeenkomstig de daaromtrent bestaande voorschriften worden toegelaten tot eene vrijwillige verbintenis bij de zeemacht — het korps mariniers en de marinereserve hieronder begrepen —, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen.

De dienstplichtige, die zoodanige verbintenis heeft aangegaan, wordt geacht, zoodra zijn landweerdiensttijd een aanvang neemt, of, indien hij reeds tot de landweer behoorde, zoodra de verbintenis is ingegaan, den landweerdienst te gelijk met den vrijwilligen dienst te vervullen tot den tijd, waarop een van beide eindigt.

Overigens zijn op den dienstplichtige de bepalingen van deze wet gedurende den tijd der vrijwillige verbintenis slechts van toepassing, indien en voor zoover dit door Ons of door Onzen Minister van Oorlog, door Ons daartoe gemachtigd, wordt bepaald.

Artikel 10 wordt gelezen :

Waar in dit hoofdstuk en in de hoofdstukken II en IV dezer wet gesproken wordt van dienstplichtigen, worden daarmede bedoeld de personen in artikel 1 onder 1º. vermeld.

Alle in verband met de bepalingen van deze wet en van de te harer uitvoering gegeven voorschriften in te dienen verzoekschriften, over te leggen of gevorderde stukken en uit te reiken beschikkingen zijn vrij van het recht van zegel, van legesheffing, van de formaliteit van registratie, van kosten van legalisatie, van de rechten, bedoeld in art. 2 der wet van 23 April 1879 (*Staatsblad* nº. 72), en van griffiekosten.

De in verband met de uitvoering van deze wet door Ons of door Onzen Minister van Oorlog noodig geachte opgaven, inlichtingen en adviezen worden verstrekt en de in dat verband door Ons of door Onzen voornoemden Minister noodig geachte medewerking wordt verleend door de autoriteiten, colleges en ambtenaren, van wie zij worden gevraagd.

Artikel 11 wordt gelezen :

De dienstplichtigen bij de landweer, met uitzondering van hen, die behooren tot de hospitaalsoldaten, alsook van hen, die behooren tot de administratietroepen en wier eerste-oefening bij de militie langer dan acht en een halve maand heeft geduurd, komen gedurende hun diensttijd eenmaal voor ten hoogste zes dagen en voor zooveel zij een rang bekleeden vijftien dagen, waarvan eenmaal voor ten hoogste negen en eenmaal voor ten hoogste zes dagen — de dagen van opkomst onder de wapenen en van vertrek met grootverlof daaronder begrepen — tot het houden van oefeningen onder de wapenen, tenzij Wij het raadzaam mochten oordeelen dat onder de wapenen komen geheel of ten deele achterwege te doen blijven.

Artikel 15*bis*. Het eerste lid wordt gelezen :

Indien ten gevolge van het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst van een dienstplichtige bij de landweer voldoende middelen tot levensonderhoud ontbreken of zouden komen te ontbreken aan zijn gezin of aan dat, waartoe hij behoort of waarin hij als pleegkind is opgenomen, dan wel aan personen, die hem in den eersten of den tweeden graad van bloed- of aanverwantschap bestaan, dan wordt, zoo den dienstplichtige geen ontheffing van den werkelijken dienst wordt verleend, aan het gezin of aan bedoelde personen, naar door Ons te stellen regelen, op hun verzoek eene vergoeding uit 's Rijks kas toegekend van niet meer dan een gulden en vijftig cent voor elken dag, dien de dienstplichtige in werkelijken dienst is.

Tusschen het tweede en het derde lid wordt een nieuw lid ingevoegd, luidende :

Wanneer in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden de landweer geheel of ten deele buitengewoon onder de wapenen is geroepen, worden de gelden, benoodigd voor de uitbetaling van de

in dit artikel bedoelde vergoeding, naar door Ons te stellen regelen voorgeschoten uit de gemeentekas. Bij deze regelen kan van het voorschrift van art. 114, tweede zinsnede, der Gemeentewet worden afgeweken.

Artikel 16. Het derde lid wordt gelezen:

Dienstplichtigen bij de landweer kunnen, mits zij Nederlander zijn, op hun verzoek, naar regelen door Ons gesteld, worden opgeleid tot officier.

Het vierde lid wordt gelezen:

Zij, die uit de landweer tot officier worden bevorderd, als bedoeld in het vorig lid, gaan bij hunne benoeming als zoodanig over naar het reserve-personeel der landmacht voor den tijd, dien zij ingevolge artikel 7 van deze wet nog bij de landweer hebben te dienen. Op hen is niet van toepassing de wet van 6 Juni 1905 (*Staatsblad* nº. 178).

Artikel 20 wordt gelezen:

De dienstplichtigen bij de landweer dienen op dezelfde wijze als de vrijwilligers bij de landmacht, voor zoover niet anders is bepaald.

Het verplicht verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst kan met evenveel dagen worden verlengd als de dienstplichtige door het ondergaan van straf aan den dagelijkschen dienst werd onttrokken.

Zoo een dienstplichtige op den dag, waarop hij aanspraak zou hebben op groot-verlof, onder de wapenen of in werkelijken dienst behoort te blijven, hetzij wegens het ondergaan van straf, hetzij wegens het onderzoek omtrent eene krijgstuchtelijke overtreding of omtrent een strafbaar feit, waarvan hij verdacht of beklaagd wordt, kan het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst voor zooveel noodig worden verlengd.

Zoo een dienstplichtige op den dag, waarop hij aanspraak zou hebben op groot-verlof, ziek is, kan hij, zoo hij het verlangen daartoe te kennen geeft, onder de wapenen of in werkelijken dienst blijven zoolang zijn toestand dit wenschelijk maakt.

De titel van hoofdstuk III wordt gelezen:

Van het groot-verlof.

Artikel 22 wordt gelezen:

Zij, die tot de landweer behooren, zijn in het genot van groot-verlof, behoudens den tijd, dien zij hetzij krachtens wettelijke verplichting, hetzij krachtens vrijwillige verbintenis, gehouden zijn onder de wapenen of in werkelijken dienst te verblijven, of dien zij krachtens wettelijke vergunning onder de wapenen of in werkelijken dienst zijn.

Waar in dit hoofdstuk gesproken wordt van „verlof" en van „verlofgangers", wordt daarmede bedoeld „groot-verlof" en „groot-verlofganger".

Artikel 24 wordt gelezen:

De verlofganger van de landweer meldt zich, voorzien van zijn verlofpas, binnen dertig dagen na den dag van zijn overgang naar de landweer of na dien, waarop hem de verlofpas is uitgereikt, in persoon aan bij den burgemeester zijner woonplaats, ten einde aldaar in het in artikel 26 bedoeld register te worden ingeschreven. Wat ten aanzien van den verlofganger, die niet gevestigd is of zich niet vestigt in eene Nederlandsche gemeente, is te verstaan onder woonplaats, wordt door Ons bepaald.

De verlofganger van de landweer, die verblijf houdt buiten zijne in het vorig lid bedoelde woonplaats, kan ter vervulling van de verplichting, in dat lid omschreven, binnen den daarin gestelden termijn zijn verlofpas aan den burgemeester zijner woonplaats bij aangeteekenden brief toezenden. De verlofpas wordt hem door dien burgemeester bij aangeteekenden brief teruggezonden.

Artikel 25 wordt gelezen:

De verlofganger van de landweer, die zich gaat vestigen in eene andere gemeente binnen het Rijk dan die, waar hij in het in artikel 26 bedoeld register staat ingeschreven, geeft daarvan kennis aan den burgemeester van laatstbedoelde gemeente uiterlijk den vijfden dag nadat hij de plaats, waar hij gevestigd was, heeft verlaten.

Binnen dertig dagen na den dag, waarop hij bedoelde kennisgeving heeft gedaan, meldt hij zich, voorzien van zijn verlofpas, in persoon aan bij den burgemeester der gemeente, waarin hij zich vestigt, ten einde aldaar in bedoeld register te worden ingeschreven.

De buiten het Rijk gevestigde of zich met toestemming buiten het Rijk ophoudende verlofganger, die zich vestigt of weder gaat verblijven in de gemeente, waar hij in bedoeld register staat ingeschreven, meldt zich binnen dertig dagen na die vestiging of na dien terugkeer in persoon aan bij den burgemeester dezer gemeente.

Artikel 26 wordt gelezen:

De burgemeester van elke gemeente houdt een afzonderlijk register, ter inschrijving, naar voorschriften door Onzen Minister van Oorlog gegeven:

1º. van hen, die naar de landweer zijn overgegaan, voor zooveel zij voorkomen in het register van verlofgangers van de militie;

2°. van de overige verlofgangers van de landweer in zijne gemeente gevestigd.

Opkomst in werkelijken dienst anders dan uit hoofde van eene vrijwillige verbintenis heeft geen afvoering van het register ten gevolge.

Artikel 27 wordt gelezen :

De verlofganger van de landweer mag niet aangaan eene verbintenis tot uitoefening van de buitenlandsche zeevaart of van de zeevisscherij buitenslands, noch zich achtereenvolgens langer dan gedurende een jaar buitenslands ophouden, zonder toestemming van of vanwege Onzen Minister van Oorlog.

Bij de toestemming kan de verlofganger worden vrijgesteld van opkomst onder de wapenen en van het bijwonen van het jaarlijksch onderzoek.

Aan de toestemming kunnen zoodanige voorwaarden worden verbonden als in het belang van den dienst noodig worden geoordeeld.

Artikel 28 wordt gelezen :

De verlofganger van de landweer, die artikel 24 of artikel 25 niet naleeft of in strijd handelt met artikel 27, eerste lid, kan in werkelijken dienst worden geroepen of gehouden voor den tijd van ten hoogste eene maand. De duur van dezen dienst wordt bepaald door Onzen Minister van Oorlog, die tevens het korps van het leger aanwijst, waarbij de werkelijke dienst moet worden vervuld.

Artikel 29. Aan het artikel wordt een nieuw (tweede) lid toegevoegd, luidende :

Aan het onderzoek, in het vorig lid bedoeld, kan, naar regelen door Onzen Minister van Oorlog vastgesteld, een oefening verbonden worden — zulks evenwel met dien verstande, dat de tijd voor onderzoek en oefening, met inbegrip van de heen- en terugreis, niet langer dan 12 uren in beslag neme.

Artikel 30. Het tweede lid wordt gelezen :

Hiervan geschiedt in elke gemeente openbare kennisgeving op de wijze en naar de voorschriften, door Onzen Minister van Oorlog vastgesteld.

Aan het artikel wordt een nieuw (derde) lid toegevoegd, luidende :

Vanwege de gemeente, waar het onderzoek plaats heeft, wordt zorg gedragen voor een daartoe geschikt vertrek.

Artikel 31 wordt gelezen :

De verlofganger van de landweer verschijnt bij het onderzoek in uniform gekleed en voorzien :

a. van de tot zijne voorgeschreven uitrusting verder behoorende kleeding- en uitrustingstukken ;

b. van de wapenen, het ledergoed, de reglementen en de dienstvoorschriften, hem uitgereikt ;

c. van zijn zakboekje en van zijn verlofpas.

Hij is verplicht om in de gevallen en naar de voorschriften door Onzen Minister van Oorlog vastgesteld, voorwerpen, als in dit artikel bedoeld, in ontvangst te nemen, dan wel deze in te leveren.

Artikel 32 wordt gelezen :

Onverminderd het bepaalde in artikel 21, onder 2° en 3°, kan hetzij een arrest van een dag tot zes dagen, te ondergaan in de naastbijgelegen provoost of het naastbijzijnde huis van bewaring, hetzij een kwartierarrest van een dag tot zes dagen, te ondergaan in eene kazerne, door den districtscommandant worden opgelegd aan den verlofganger :

I. *a.* die zonder geldige reden niet bij het onderzoek verschijnt ;

b. die, daarbij verschenen zijnde, zonder geldige reden niet voorzien is van al de in het vorige artikel vermelde voorwerpen ;

c. die de in het vorige artikel vermelde voorwerpen bij het onderzoek niet alle in den vereischten staat vertoont ;

d. die een of meer der in het vorige artikel vermelde voorwerpen, aan een ander toebehoorende, als de zijne vertoont.

II. *a.* die zonder geldige reden voorwerpen, als in het vorige artikel genoemd, niet in ontvangst neemt, of deze niet inlevert in de gevallen en naar de voorschriften in het laatste lid van dat artikel bedoeld ;

b. die zonder geldige reden voorwerpen, als in het vorige artikel genoemd, niet in den vereischten staat inlevert ;

c. die een of meer aan een ander toebehoorende voorwerpen, als in het vorige artikel genoemd, als de zijne inlevert.

Is den verlofganger kwartierarrest opgelegd, dan wordt hij tot het ondergaan van die straf in werkelijken dienst geroepen.

Artikel 33 wordt gelezen :

De verlofganger, die zich niet onderwerpt aan eene hem door de krachtens deze of eenige andere wet daartoe bevoegde militaire autoriteit opgelegde straf, uitgezonderd kwartierarrest, wordt op schriftelijke aanvrage van den districtscommandant, te richten aan den burgemeester der verblijfplaats van den verlofganger, aangehouden en onder verzekerd geleide naar de naastbijgelegen provoost of het naastbijzijnde huis van bewaring overgebracht.

Artikel 34 wordt gelezen :

De verlofganger, die zich schuldig heeft

gemaakt aan een der in artikel 32, onder I, bedoelde feiten, is, onverminderd gehoudenheid tot het ondergaan van de in dat artikel vermelde straf, verplicht op den tijd en de plaats, door den districtscommandant te bepalen, te verschijnen of opnieuw te verschijnen om te worden onderzocht.

Van tijd en plaats geschiedt openbare kennisgeving op de wijze en naar de voorschriften, door Onzen Minister van Oorlog vastgesteld.

Ten aanzien van het in het eerste lid bedoeld onderzoek geldt artikel 31, eerste lid, en, voor zooveel noodig, ook het derde lid van artikel 30.

Artikel 35 wordt gelezen :

De in artikel 34 bedoelde verlofganger, die niet overeenkomstig dat artikel verschijnt of, verschenen zijnde, zich daarbij schuldig maakt aan een der in artikel 32 onder I*b*, *c* en *d* vermelde feiten, wordt in werkelijken dienst geroepen of gehouden voor den tijd van ten hoogste twee maander.

Hierbij geldt de tweede volzin van artikel 28.

Artikel 35*bis* wordt gelezen :

De verlofganger, die zich schuldig heeft gemaakt aan een der in artikel 32, onder II*a* en *c*, bedoelde feiten, is, onverminderd gehoudenheid tot het ondergaan van de in dat artikel vermelde straf, verplicht op de voorgeschreven wijze aan de verplichting tot het in ontvangst nemen, dan wel tot het inleveren van voorwerpen, als in artikel 31 genoemd, te voldoen, zulks op den tijd en de plaats door den districtscommandant te bepalen.

Artikel 35*ter* wordt gelezen :

De in artikel 35*bis* bedoelde verlofganger, die niet overeenkomstig dat artikel alsnog voldoet aan de in het laatste lid van artikel 31 onder meer omschreven verplichting tot inleveren, of, dienovereenkomstig deze verplichting vervullende, zich schuldig maakt aan een der in artikel 32 onder II*b* en *c* vermelde feiten, wordt in werkelijken dienst geroepen of gehouden voor den tijd van ten hoogste twee maanden.

Hierbij geldt de tweede volzin van artikel 28.

Artikel 36. Het tweede lid wordt gelezen :

De verlofganger van de landweer, die niet voldoet aan eene oproeping onder de wapenen of voor den werkelijken dienst, wordt als deserteur behandeld, zoodra hij ingevolge den last van Onzen Minister van Oorlog als deserteur is afgevoerd.

Artikel 37 wordt gelezen :

De dienstplichtige bij de landweer, die daarbij den bij de wet bepaalden diensttijd heeft volbracht, wordt op den dag van diensteindiging uit den dienst bij de landweer ontslagen, tenzij hij uit anderen hoofde nog tot dienst bij de landweer verplicht is.

Bij het berekenen van den bij deze wet bepaalden diensttijd wordt niet medegerekend :

a. de tijd, bedoeld in artikel 15 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 191), gewijzigd bij artikel 9 der wet van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64) ;

b. de tijd, gedurende welken de dienstplichtige ten gevolge van zijne afvoering als deserteur niet in de sterkte van de landweer was begrepen ;

c. de tijd, voor welken den dienstplichtige het recht werd ontzegd om bij de gewapende macht of als militair geëmployeerde te dienen, of voor welken hij van dat recht werd ontzet, voor zoover hij daarvan geen gratie heeft verkregen.

Heeft de dienstplichtige vóór den tijd, waarop hij volgens de beide vorige leden uit den dienst bij de landweer zou moeten worden ontslagen, zich schuldig gemaakt aan eenig verzuim of aan eenige overtreding ten aanzien van deze wet, en heeft hij de aan het verzuim of de overtreding door de wet verbonden gevolgen nog niet ondergaan, dan wordt, totdat dit zal hebben plaats gehad, zijn ontslag geschorst.

Met afwijking van de bepalingen van de eerste drie leden wordt terstond ontslagen de dienstplichtige :

a. die blijkt ingevolge een verdrag met een vreemden Staat tot dienst bij de landweer niet gehouden te zijn ;

b. die wegens ziekte of gebreken, door Ons aangewezen, blijkt ongeschikt te zijn voor den dienst bij de landweer ;

c. die onherroepelijk veroordeeld wordt of blijkt te zijn tot de doodstraf, tot eene onteerende straf of hetzij bij één vonnis, hetzij bij verschillende vonnissen gezamenlijk, tot eene zwaardere gevangenisstraf of militaire gevangenisstraf dan van zes maanden ;

d. die met een briefje van ontslag moet worden weggezonden ;

e. die onherroepelijk van het recht om ooit weder bij de gewapende macht of als militair geëmployeerde te dienen ontzet, of die van den militairen stand of van de betrekking van militair geëmployeerde vervallen verklaard wordt of blijkt te zijn ;

f. wien tijdelijk het recht ontzegd wordt of blijkt te zijn om bij de gewapende macht of als militair geëmployeerde te dienen, of die tijdelijk van dat recht wordt of blijkt te zijn ontzet, met dien verstande, dat hij naar door Ons te stellen regelen opnieuw wordt in dienst.

gesteld, zoodra de tijd van de ontzegging of de ontzetting verstreken is, of ten gevolge van verleende gratie een einde heeft genomen.

Voor de toepassing van het bepaalde in het vorig lid onder *c* en *e* wordt hij, die gratie heeft verkregen, geacht slechts te zijn veroordeeld tot de straf, welke krachtens de gratie op hem blijft rusten of komt te rusten.

Aan den ontslagene volgens de bepalingen van de eerste drie leden of van het vierde lid onder *a* en *b* wordt een bewijs van ontslag uitgereikt, tenzij hij nog vrijwilligen krijgsdienst te vervullen heeft.

Artikel 38 wordt gelezen:

Is de Staat in oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden en wordt het door Ons noodig geacht om dienstplichtigen langer in den dienst der landweer te houden dan tot den tijd, waarop zij volgens de eerste drie leden van artikel 37 zouden moeten worden ontslagen, dan wordt onverwijld eene voordracht van wet ingediend, om het langer in dienst houden zooveel noodig te bepalen.

Wij behouden Ons voor, het ontslag te doen schorsen, totdat omtrent bedoelde voordracht van wet beslist is of totdat de reden der schorsing heeft opgehouden te bestaan.

Artikel 39. Het eerste lid wordt gelezen:

Het bewijs van ontslag wordt gezonden aan den burgemeester der woonplaats van den dienstplichtige en aan dezen door dien burgemeester uitgereikt of bij aangeteekenden brief gezonden.

2. De dienst bij de landweer duurt:

a. voor de dienstplichtigen, die in 1908 of vroeger naar de landweer zijn overgegaan, zeven jaren;

b. voor de dienstplichtigen, die in een der jaren 1909, 1910, 1911 en 1912 naar de landweer zijn overgegaan, zes jaren.

Hierbij geldt, behoudens het bepaalde in artikel 3 dezer wet, het bepaalde in artikel 7, tweeden volzin, der Landweerwet.

Waar in dit artikel en in artikel 4 wordt gesproken van „Landweerwet", wordt daarmede bedoeld de Landweerwet, zooals zij na het in werking treden van deze wet luidt.

3. In mindering van den diensttijd bij de landweer telt:

a. voor de dienstplichtigen, die bij de militie zijn of worden ingelijfd voor de lichting 1907 of voor eene vroegere lichting, de tijd, dien zij wegens oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden langer tot dienst bij de militie verplicht zijn geweest dan tot 1 Augustus van het jaar, waarin een achtjarige dienst is of zou worden volbracht;

b. voor de dienstplichtigen, die bij de militie zijn of worden ingelijfd voor een der lichtingen 1908, 1909, 1910 en 1911, de tijd, dien zij wegens oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden langer tot dienst bij de militie verplicht zijn geweest dan tot 1 Augustus van het jaar, waarin een zevenjarige dienst is of zou worden volbracht.

4. De dienstplichtigen, wier dienst bij de landweer zeven jaren duurt en in artikel 11 der Landweerwet van opkomst onder de wapenen tot het houden van oefeningen niet zijn vrijgesteld, komen gedurende hun diensttijd tot dat doeleinde tweemaal onder de wapenen, telkens voor den tijd en op den voet als in het aangehaalde artikel 11 omschreven.

5. Zij, die, als behoord hebbende tot de pantserfortartillerie, ingevolge artikel 3, tweeden volzin, van de Landweerwet, zooals deze luidde vóór het in werking treden van deze wet, zijn ingedeeld bij de vestingartillerie, blijven daartoe behooren, zoolang zij bij de landweer dienen.

6. Deze wet treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* waarin zij is geplaatst.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Oberursel, den 28sten April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog,

(*get.*) H. COLIJN.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 22 *Mei* 1913.)

—

28 *April* 1913. WET, tot regeling van de verplichtingen ten aanzien van den landstorm. S. 149.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1910/1911, no. 264, 1—4; 1911/1912, no. 69, 1—5; 1912/1913, no. 24, 1—3.

Hand. 2e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 2687—2692.

Hand. 1e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 627, 628, 633, 634, 648—651.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is uit de personen, die niet behooren tot de militie of de landweer, noch uit anderen hoofde reeds tot dienst bij de zee- of de landmacht gehouden zijn, een landstorm op te richten en ingevolge art. 181, tweede lid, der Grondwet de verplichtingen ten aanzien van den landstorm te regelen bij de wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze, vast te stellen de volgende bepalingen, welke zullen uitmaken de

LANDSTORMWET.

Art. 1. Zij, die ingevolge deze wet kunnen worden geroepen tot vervulling van verplichtingen ten aanzien van 's Lands verdediging, vormen gezamenlijk den landstorm.

2. *1.* Tot den landstorm behoort, behoudens het bepaalde in artikel 16:

1°. *a.* ieder, die van den dienst bij de militie is vrijgesteld, hetzij wegens broederdienst, hetzij wegens aanwezigheid van in hetzelfde jaar geboren broeders of halfbroeders, hetzij tijdelijk of voorgoed wegens kostwinnerschap of wegens het verkeeren in een bijzonder geval;

b. ieder, die heeft deelgenomen aan de loting voor de militie en niet is aangewezen om daarbij te worden ingelijfd;

2°. *a.* ieder, die na volbrachten dienst bij de militie of bij de landweer uit den dienst is ontslagen;

b. ieder, niet vallende onder *a*, die gediend heeft bij de zeemacht, het korps mariniers en de marine-reserve hieronder begrepen, bij het leger hier te lande, het reserve-personeel bij de landmacht hieronder begrepen, bij de gouvernementsmarine in Nederlandsch-Indië of bij de koloniale troepen en bij het verlaten van den dienst gevestigd is binnen het Rijk, in het Duitsche Rijk of in het Koninkrijk België, of zich bij of na het verlaten van den dienst daar vestigt;

3°. ieder, die daarbij overeenkomstig artikel 8, derde lid, is toegelaten tot eene vrijwillige verbintenis.

2. Tot de onder 2°. *b* bedoelde personen wordt geacht niet te behooren ieder, die niet is Nederlander, noch in den zin der Militiewet voor ingezetene wordt gehouden, zoomede ieder, wiens dienst geëindigd is om eene reden als vermeld in artikel 16 onder 1°.—6°., of die als officier anders dan eervol is ontslagen.

3. *1.* De dienstplicht bij den landstorm vangt aan:

voor de in het vorig artikel bedoelden onder 1°. *a*, indien zij van den dienst bij de militie zijn vrijgesteld vóór 1 December van het jaar, waarin zij voor de militie zijn ingeschreven, met dien datum, of indien die vrijstelling is verleend op of na genoemden datum, met den dag, volgende op dien, waarop de vrijstelling heeft plaats gehad, onder 1°. *b*, met 1 December van het jaar, waarin zij hebben deelgenomen aan de loting voor de militie, — voor zooveel zij zich op dien datum niet in vrijwilligen krijgsdienst bevinden;

voor de in dat artikel onder 2°. *a* bedoelden met den dag, volgende op dien van het ontslag uit den dienst;

voor de in dat artikel onder 2°. *b* bedoelden met den dag volgende op dien, waarop zij den dienst verlaten of:

zoo zij na het verlaten van den dienst nog gehouden zijn tot dienst bij de militie of de landweer, met den dag, volgende op dien van het ontslag uit dezen dienst;

zoo zij ontslagen zijn onder de verplichting na het ontslag nog te Onzer beschikking te blijven, met den dag, volgende op dien, waarop dit ter beschikking blijven eindigt;

zijn zij alsdan niet reeds binnen het Rijk, in het Duitsche Rijk of in het Koninkrijk België gevestigd, dan vangt de dienstplicht voor hen aan met den dag, volgende op dien, waarop zij zich bij of na het verlaten van den dienst aldaar vestigen.

2. De dienstplicht bij den landstorm eindigt, behoudens het bepaalde in artikel 12, met 31 Juli van het jaar, waarin de dienstplichtige het 40ste levensjaar volbrengt.

4. *1.* De landstorm kan uitsluitend in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden tot werkelijken dienst — gewapenden en ongewapenden — worden opgeroepen.

2. Gewapende dienst kan niet worden gevorderd:

a. van de bedoelden in artikel 2, onder 1°., voor zooveel zij niet tevens behooren tot de bedoelden onder 2°. *b* van dat artikel;

b. van hen, die, hoewel behoorende tot de bedoelden in artikel 2 onder 2°., deel uitmaken van de door Ons te omschrijven categorieën, welke niet of niet voldoende in den dienst met de wapenen zijn geoefend.

5. *1.* De burgemeester van iedere gemeente houdt registers ter inschrijving van de tot den landstorm behoorende dienstplichtigen, die in de gemeente gevestigd zijn, zich daar vestigen of naar door Ons te stellen regelen ten aanzien van bedoelde inschrijving geacht worden daar gevestigd te zijn.

2. De categorie, van welke uitsluitend ongewapende dienst en de categorie, van welke zoowel gewapende als ongewapende dienst kan worden gevorderd, worden afzonderlijk ingeschreven.

3. De inschrijving geschiedt ambtshalve. Voorschriften dienaangaande, zoomede omtrent de inrichting en het bijhouden van de inschrijvingsregisters worden door Ons gegeven.

6. *1.* Door Ons kan machtiging worden verleend om, zoodra in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden de niet in werkelijken dienst zijnde dienstplichtigen van militie en landweer door Ons geheel of ten deele buitengewoon onder de wapenen worden geroepen, tot den landstorm behoorende dienstplichtigen tot werkelijken dienst te doen oproepen wanneer, waar en naarmate het belang der landsverdediging dit vorderen mocht.

2. Nadat door Ons de in het vorige lid bedoelde machtiging is verleend, kunnen tot den landstorm behoorende dienstplichtigen dienovereenkomstig worden opgeroepen.

3. De aanwijzing van de autoriteiten, op welker vordering, en van de autoriteit, door welke de oproeping wordt gedaan, zoomede de regeling van de wijze van oproepen, van verzamelen van de opgeroepenen en van hunne indienststelling geschiedt door Onzen Minister van Oorlog, voor zooveel noodig na overleg met Onzen Minister van Marine.

4. De kosten van het vervoer binnenslands van het landstormpersoneel, dat zich tot het voldoen aan de oproeping moet verplaatsen, komen ten laste van het Rijk, overeenkomstig regelen, door Onzen Minister van Oorlog, voor zooveel noodig na overleg met Onzen Minister van Marine, te stellen.

7. *1.* Tot den landstorm behoorende dienstplichtigen, die gevestigd zijn elders dan binnen het Rijk, in het Duitsche Rijk of in het Koninkrijk België, behoeven niet voor den werkelijken dienst op te komen.

2. Tot den landstorm behoorende dienstplichtigen, die deel uitmaken van eene categorie van personen te wier aanzien de dienst van den Staat, van eene provincie of van eene gemeente dan wel een ander openbaar belang vordert, dat zij de plaats, welke zij innemen, in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden mede ten bate der landsverdediging voortdurend of voorshands blijven bezetten, komen niet of voorloopig niet voor den werkelijken dienst op. De categorieën dezer personen worden door Ons aangewezen.

3. Wanneer redenen, als in het vorige lid vermeld, het vorderen, kan Onze Minister van Oorlog, voor zooveel noodig na overleg met Onzen Minister van Marine, bepalen, dat ook tot den landstorm behoorende dienstplichtigen, niet begrepen in de door Ons ingevolge dat lid aangewezen categorieën van personen, niet of voorloopig niet in werkelijken dienst komen.

8. *1.* Hij, die tot den landstorm behoort, kan overeenkomstig de daaromtrent bestaande voorschriften worden toegelaten tot eene vrijwillige verbintenis bij de zeemacht, het korps mariniers en de marine-reserve hieronder begrepen, bij het leger hier te lande, het reservepersoneel der landmacht hieronder begrepen, of bij de koloniale troepen.

2. De dienstplichtige, die zoodanige verbintenis heeft aangegaan, houdt voor den duur van die verbintenis op tot den landstorm te behooren.

3. Personen, die niet behooren tot de militie, de landweer of den landstorm, noch wegens uit anderen hoofde op hen rustende verplichting reeds tot dienst bij de zee- of de landmacht kunnen worden geroepen, kunnen naar door Ons te stellen regelen in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden worden toegelaten tot eene vrijwillige verbintenis bij den landstorm.

9. *1.* Indien ten gevolge van het verblijf in werkelijken dienst van een tot den landstorm behoorenden dienstplichtige voldoende middelen tot levensonderhoud ontbreken of zouden komen te ontbreken aan zijn gezin of aan dat, waartoe hij behoort of waarin hij als pleegkind is opgenomen, dan wel aan personen, die hem in den eersten of den tweeden graad van bloed- of aanverwantschap bestaan, dan wordt aan het gezin of aan bedoelde personen, naar door Ons te stellen regelen, op hun verzoek eene vergoeding uit 's Rijks kas toegekend van niet meer dan twee gulden voor elken dag, dien de dienstplichtige in werkelijken dienst is.

2. De gelden, benoodigd voor de uitbetaling van de in het vorig lid bedoelde vergoeding, worden naar door Ons te stellen regelen voorgeschoten uit de gemeentekas. Bij deze regelen kan van het voorschrift van artikel 114, tweede zinsnede, der Gemeentewet worden afgeweken.

3. De uitbetaling geschiedt naar regelen, door Onzen Minister van Oorlog, voor zooveel noodig na overleg met Onzen Minister van Marine, te stellen.

10. De tot den landstorm behoorende wordt, zoolang hij zich in werkelijken dienst bevindt, in het algemeen op denzelfden voet behandeld en staat met gelijke rechten onder dezelfde verplichtingen als het personeel van het onderdeel der zeemacht of van de korpsen der landmacht, waarbij hij is in dienst gesteld of waar-

mede hij dient — zulks evenwel met inachtneming van het bepaalde in artikel 4.

11. *1.* De tot den landstorm behoorende draagt, zoolang hij zich in werkelijken dienst bevindt, uniformkleeding of het door Ons vast te stellen ken- of onderscheidingsteeken.

2. Mede worden door Ons vastgesteld de afzonderlijke onderscheidingsteekenen, welke de tot den landstorm behoorenden, die tot werkelijken dienst opgekomen en in bijzondere werkkringen geplaatst zijn, als zoodanig, zullen dragen en die zullen aanduiden met welken militairen rang hunne positie is gelijkgesteld.

12. *1.* Is de Staat in oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden en wordt het door Ons noodig geacht om tot den landstorm behoorende dienstplichtigen daarvan langer deel te doen uitmaken dan tot den tijd, bedoeld in artikel 3, tweede lid, dan wordt onverwijld eene voordracht van wet ingediend, om de verlenging zooveel noodig te bepalen.

2. Wij behouden Ons voor, de werking van het bepaalde in artikel 3, tweede lid, te schorsen, totdat omtrent bedoelde voordracht van wet beslist is of totdat de reden der schorsing heeft opgehouden te bestaan.

13. *1.* Zoolang de tot den landstorm behoorende in werkelijken dienst is bij de zeemacht is het Crimineel Wetboek voor het krijgsvolk te water — zoolang hij in werkelijken dienst is bij de landmacht is het Crimineel Wetboek voor het krijgsvolk te lande op hem van toepassing, zulks overeenkomstig de regelen daarvoor bij die Wetboeken gesteld.

2. Mede is op den tot den landstorm behoorende van toepassing het Reglement van Krijgstucht voor het krijgsvolk te water zoolang hij bij de zeemacht — het Reglement van Krijgstucht voor het krijgsvolk te lande zoolang hij bij de landmacht in werkelijken dienst is.

3. De tot den landstorm behoorende wordt geacht zich in werkelijken dienst te bevinden:

1°. de dienstplichtige, van het oogenblik, dat hij zich ingevolge de oproeping voor dien dienst heeft aangemeld bij of voor dien dienst overgenomen is door of vanwege de autoriteit, op welker vordering hij is opgeroepen, totdat hij weder huiswaarts wordt gezonden;

2°. de vrijwillig dienende, tijdens den duur zijner verbintenis;

3°. de dienstplichtige en de vrijwillig dienende, in het algemeen, wanneer zij in uniform gekleed of van het voor hen vastgestelde ken- of onderscheidingsteeken voorzien zijn.

4. Wanneer aan den tot den landstorm behoorende, in dit artikel bedoeld, door eene maritieme of militaire autoriteit straf is of wordt opgelegd en deze straf nog niet is ten uitvoer gelegd ten tijde, waarop de gestrafte heeft opgehouden in werkelijken dienst te zijn, dan wordt deze, zoo hij zich niet aan de straf onderwerpt, op schriftelijke aanvraag van de autoriteit, door welke de straf is opgelegd, te richten aan den burgemeester der verblijfplaats van den gestrafte, aangehouden en onder verzekerd geleide naar de naastbijgelegen provoost of het naastbijzijnde huis van bewaring overgebracht.

14. *1.* De tot den landstorm behoorende dienstplichtige, die zich in werkelijken dienst bevindt, wordt, zoodra hij tot dezen dienst niet verder kan of behoeft te worden verplicht, huiswaarts gezonden. Is hij buiten staat zich huiswaarts te begeven, dan kan hij, zoo hij het wenscht, langer in dienst worden gehouden.

2. Van den vervulden dienst wordt hem een bewijs afgegeven.

3. De vorm van dit bewijs wordt bepaald en de autoriteit, die het stuk afgeeft, wordt aangewezen door Onzen Minister van Oorlog, voor zooveel noodig na overleg met Onzen Minister van Marine.

15. *1.* Van den dienstplicht bij den landstorm worden op aan Ons te richten aanvraag door Ons ontslagen:

1°. de geestelijke, de bedienaar van den godsdienst, de zendeling-leeraar, de broederdiakoon van eene godsdienstige vereeniging en de Roomsch-Katholieke ordebroeder, die tot eene binnen het Rijk gevestigde kloosterinrichting behoort;

2°. de student in de godgeleerdheid en de zendeling-kweekeling, die aan eene door Ons aan te wijzen inrichting van onderwijs tot geestelijke, tot bedienaar van den godsdienst of tot zendeling-leeraar wordt opgeleid, en de proefbroeder, die tot broeder-diakoon van eene godsdienstige vereeniging wordt opgeleid.

2. Door Ons wordt bepaald, wie worden geacht eene der in het vorig lid bedoelde hoedanigheden te bezitten en op welke wijze het bezit van die hoedanigheid moet worden gestaafd.

16. *1.* Van den dienstplicht bij den landstorm wordt, naar door Ons te stellen regelen, terstond ontslagen:

1°. hij, die blijkt ingevolge een verdrag met een vreemden Staat tot dienst bij den landstorm niet gehouden te zijn;

2°. hij, die overeenkomstig daarvoor door Ons te stellen regelen blijkt ongeschikt te zijn

voor den dienst wegens ziekten of gebreken, door Ons aan te wijzen;

3°. hij, die onherroepelijk veroordeeld wordt of blijkt te zijn tot de doodstraf, tot eene onteerende straf of hetzij bij één vonnis, hetzij bij verschillende vonnissen gezamenlijk, tot eene zwaardere gevangenisstraf of militaire gevangenisstraf dan van zes maanden;

4°. hij, die met een briefje van ontslag of een bijzonder gemerkt paspoort moet worden weggezonden;

5°. hij, die onherroepelijk van het recht om ooit weder bij de gewapende macht of als militair geëmployeerde te dienen ontzet, of die van den militairen stand of van de betrekking van militair geëmployeerde vervallen verklaard wordt of blijkt te zijn:

6°. hij, wien tijdelijk het recht ontzegd wordt of blijkt te zijn om bij de gewapende macht of als militair geëmployeerde te dienen, of die tijdelijk van dat recht wordt of blijkt te zijn ontzet.

2. Voor de toepassing van het bepaalde in het vorig lid onder 3°. en 5°. wordt hij, die gratie heeft verkregen, geacht slechts te zijn veroordeeld tot de straf, welke krachtens de gratie op hem blijft rusten of komt te rusten.

3. Het bepaalde in het eerste lid onder 6°. wordt niet toegepast, nadat de ontzegging of de ontzetting, hetzij ten gevolge van verleende gratie, hetzij wegens het eindigen van den termijn der ontzegging of ontzetting, een einde heeft genomen.

17. Hij, die van den dienstplicht bij den landstorm wordt ontslagen of uit anderen hoofde ophoudt tot den landstorm te behooren, wordt van de in artikel 5 bedoelde registers afgevoerd.

18. Alle in verband met de bepalingen van deze wet en van de te harer uitvoering gegeven voorschriften in te dienen verzoekschriften, over te leggen of gevorderde stukken en uit te reiken beschikkingen zijn vrij van het recht van zegel, van legesheffing, van de formaliteit van registratie, van kosten van legalisatie, van de rechten, bedoeld in art. 2 der wet van 23 April 1879 (*Staatsblad* n°. 72), en van griffiekosten.

19. De tot den landstorm behoorende dienstplichtige, die niet voldoet aan eene oproeping voor den werkelijken dienst, wordt als deserteur behandeld, zoodra hij ingevolge den last van Onzen Minister van Oorlog als deserteur is afgevoerd.

Overgangsbepaling.

Tot den landstorm behooren geen andere personen dan die na het in werking treden van deze wet in een der toestanden, omschreven in artikel 2, komen te verkeeren.

Slotbepaling.

Deze wet treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin zij is geplaatst.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Oberursel, den 28sten April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog,

(*get.*) H. COLIJN.

De Minister van Marine a. i.,

(*get.*) H. COLIJN.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 22 *Mei* 1913.)

—

28 *April* 1913. WET, tot verhooging en aanvulling van het *vierde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912. S. 150.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd en een nieuw artikel ingevoegd.

Ten gevolge hiervan worden de totalen van de VIIIste en van de IXde afdeeling van dit hoofdstuk verhoogd respectievelijk met ƒ 250,000 en ƒ 9,294.34 en wordt het eindcijfer van dit hoofdstuk verhoogd met ƒ 259,294.34.

—

28 *April* 1913. WETTEN, houdende naturalisatie van:

Laurenz Joseph Everhartz, geboren te *Orsbach* (*Pruisen*) den 5 Januari 1873, arbeider, wonende te *Duisburg-Beeck* (*Pruisen*). S. 151.

Heinrich Carl Striedelmeijer, geboren te *Ibbenbüren* (*Pruisen*) den 8 Juli 1877, mijnwerker, wonende te *Ibbenbüren* (*Pruisen*). S. 152.

Hubert Nikolas Krützen, geboren te *Vaelserquartier* (*Pruisen*) den 21 November 1862, landbouwer, wonende te *Vaelserquartier* (*Pruisen*). S. 153.

Johann Arnold Peters, geboren te *Forst* (*Pruisen*) den 14 Juni 1874, smid, wonende te *Duisburg-Ruhrort* (*Pruisen*). S. 154.

Yoh Thoan Tjo, geboren te *Soerabaia* (*Ned. O. Indië*) den 18 Augustus 1890, kok, wonende te *'s Gravenhage*, provincie *Zuidholland*. S. 155.

Heinrich Anton Ludwich Müller, geboren te *Borken* (*Pruisen*) den 25 October 1865, winkelbestuurder, wonende te *Rotterdam* provincie *Zuidholland*. S. 156.

Carl August Kraeft, geboren te *Prerow* (*Pruisen*) den 10 November 1845, drinkwaterleverancier, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*. S. 157.

Franz Arnold Herings, geboren te *Eickel* (*Pruisen*) den 21 Juli 1872, mijnwerker, wonende te *Duisburg-Meiderich* (*Pruisen*). S. 158.

Heinrich Weernink, geboren te *Frensdorf* (*Pruisen*) den 7 September 1872, scheepshofmeester, wonende te *Hamburg* (*Duitschland*). S. 159.

Laurenz Finders, geboren te *Aken* (*Pruisen*) den 19 Februari 1874, fabrieksarbeider, wonende te *Aken* (*Pruisen*). S. 160.

Heinrich Gillessen, geboren te *Laurensberg* (*Pruisen*) den 23 Maart 1871, fabrieksarbeider, wonende te *Aken* (*Pruisen*). S 161.

Heinrich Reintjes, geboren te *Warbeijen* (*Pruisen*) den 18 Maart 1848, fabrikant, wonende te *Emmerik* (*Pruisen*). S. 162.

Friedrich Wilhelm Johann Mentrop, geboren te *Kleef* (*Pruisen*) den 8 April 1864, industrieel, wonende te *Maastricht*, provincie *Limburg*. S. 163.

George Shutte Raaff, geboren te *Edenburg* (*Oranje-Rivier-Kolonie*) den 26 Juni 1888, landbouwkundige, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*. S. 164.

Gerhard Giesen, geboren te *Emmerik* (*Pruisen*) den 4 Januari 1875, dagloonder, wonende te *Bienen* (*Pruisen*). S. 165.

—

28 *April* 1913. WET, tot wijziging van de wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222), houdende regeling der voorwaarden tot verkrijging der bevoegdheid van arts, tandmeester, apotheker, vroedvrouw en apothekersbediende, gewijzigd bij de wetten van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* n°. 103), 26 October 1889 (*Staatsblad* n°. 137), 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 261), 21 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 157), 27 April 1904 (*Staatsblad* n°. 81) en 16 Juli 1907 (*Staatsblad* n°. 212). S. 166.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1910/1911, n°. 218, 1—5; 1911/1912, n°. 45, 1—4; 1912/1913, n°. 13, 1—4.

Hand. idem 1912/1913, *bladz.* 2604—2616, 2685.

Hand. 1e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 627, 651, 653.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, te wijzigen de voorwaarden tot verkrijging van de bevoegdheid van tandmeester;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. In het opschrift en in de considerans van de wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222), houdende regeling der voorwaarden tot verkrijging der bevoegdheid van arts, tandmeester, apotheker, vroedvrouw en apothekersbediende, gewijzigd bij de wetten van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* n°. 103), 26 October 1889 (*Staatsblad* n°. 137), 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 261), 21 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 157), 27 April 1904 (*Staatsblad* n°. 81), en 16 Juli 1907 (*Staatsblad* n°. 212) wordt voor: „tandmeester" gelezen: „tandarts".

Art. II. De artikelen 8 en 9 van die wet worden vervangen door twee nieuwe artikelen, luidende als volgt:

Art. 8. De titel van tandarts verleent de bevoegdheid tot het uitoefenen der tandheelkunst.

De titel wordt verkregen door het met goed gevolg afleggen van het practisch tandheelkundig examen. Dat examen omvat:

a. het verrichten van tandheelkundige behandeling op het phantoom;

b. de diagnostiek, de pathologie en de therapie van de tand- en mondziekten;

c. de recepteerkunde, voor zoover noodig tot het voorschrijven van plaatselijk werkende geneesmiddelen voor ziekten van de tanden, van de tandkassen en van het tandvleesch, voor zoover die afhankelijkzijn van de ziekten van de tanden;

d. het vervaardigen en plaatsen van kunsttanden en -gebitten.

Art. 9. Bevoegd tot het afleggen van het practisch tandheelkundig examen zijn alleen zij, die met goed gevolg het theoretisch tandheelkundig examen hebben afgelegd.

Dat examen bestaat uit twee deelen.

Het eerste deel omvat:

a. de beginselen van de anatomie;

b. de algemeene pathologie;

c. de beginselen van de histologie;

d. de beginselen van de physiologie;

e. de geneesmiddelleer;

Het tweede deel omvat:

a. de bijzondere anatomie van het aangezicht, de tanden en de mondholte;

b. de beginselen van de chirurgie;

c. de pathologie en pathologische anatomie van de tanden en de mondholte;

d. de bacteriologie van de mondholte;

e. de metallurgie;

f. het verrichten van tandheelkundige behandelingen op het phantoom.

Bevoegd tot het afleggen van het theoretisch

tandheelkundig examen zijn zij, die in het bezit zijn:

I. hetzij van het in de artikelen 11, 12 en 157 van de Hooger-onderwijswet bedoeld getuigschrift van bekwaamheid tot de studie aan eene universiteit in de faculteit der geneeskunde of der wis- en natuurkunde;

II. hetzij van het getuigschrift van goed volbracht eindexamen voor de hoogere burgerschool met 5-jarigen cursus, bedoeld in artikel 55 van de wet op het middelbaar onderwijs;

III. hetzij van het in art. 123 van de Hooger-onderwijswet bedoelde getuigschrift van bekwaamheid tot de studie aan de Technische Hoogeschool.

Zij, die met goed gevolg het candidaatsexamen in de geneeskunde of het tweede natuurkundig examen hebben afgelegd, zijn vrijgesteld van het eerste deel van het theoretisch tandheelkundig examen alsmede van het examen in de chirurgie.

Zij, die in een ander Rijk of in eene der Nederlandsche koloniën of overzeesche bezittingen, na afgelegd examen, het recht tot uitoefening der tandheelkunst aldaar hebben verkregen, kunnen geheel of gedeeltelijk vrijstelling genieten van het theoretisch tandheelkundig examen.

Bij algemeenen maatregel van bestuur wordt, na ingewonnen advies van de Senaten van de Rijks-Universiteiten, aangewezen, welke getuigschriften of diploma's aan de bezitters vrijstelling verleenen en hoe ver die vrijstelling strekt.

Art. III. Artikel 10 wordt gelezen als volgt:

„Het examen, in artikel 9 omschreven, wordt afgenomen door eene Commissie, wier voorzitter, leden, leden-plaatsvervangers en secretaris door Ons worden benoemd.

De voorzitter, leden, leden plaatsvervangers en secretaris genieten reis- en verblijfkosten en presentiegeld, door Ons te bepalen.

Het examen wordt in het openbaar gehouden.

Voor het afleggen van het examen wordt in handen van den voorzitter der Commissie eene som van vijf-en-twintig gulden betaald.

Het voorlaatste lid van artikel 7 is ten deze toepasselijk. Aan ieder, die aan het examen voldaan heeft, wordt door de Commissie een getuigschrift uitgereikt."

In de artikelen 19 en 21 wordt voor „tandmeester" gelezen: „tandarts".

Overgangsbepalingen.

Art. IV. Zij, die bij de invoering dezer wet in het bezit zijn van het diploma van met goed gevolg afgelegd theoretisch tandheelkundig examen, — volgens de wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* nº. 222), houdende regeling der voorwaarden tot verkrijging der bevoegdheid van arts, tandmeester, apotheker, vroedvrouw en apothekersbediende, zooals die is gewijzigd bij de wetten van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* nº. 103), 26 October 1889 (*Staatsblad* nº. 137), 12 December 1892 (*Staatsblad* nº. 261), 21 Juni 1901 (*Staatsblad* nº. 157), 27 April 1904 (*Staatsblad* nº. 81) en 16 Juli 1907 (*Staatsblad* nº. 212), — worden toegelaten tot het afleggen van het practisch tandheelkundig examen Gedurende twee jaar na het in werking treden van deze wet zijn tot het afleggen van het theoretisch tandheelkundig examen mede gerechtigd zij die bevoegd zijn tot het afleggen van de examens, bedoeld in art. 131 van de Hooger-onderwijswet.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Oberursel, den 28sten April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 21 *Mei* 1913.)

—

28 *April* 1913. WET, tot wijziging van de wet van 24 Juni 1876 (*Staatsblad* nº. 117), houdende regeling van de voorwaarden tot verkrijging der afzonderlijke bevoegdheid tot uitoefening der tandheelkunst en van de beoefening dier kunst, gewijzigd bij de wetten van 25 December 1878 (*Staatsblad* nº. 222), 15 April 1886 (*Staatsblad* nº. 64) en 21 Juni 1901 (*Staatsblad* nº. 157). S. 167.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1910/1911, nº. 218, 1—5; 1911/1912, nº. 45, 1—4; 1912/1913, nº. 13, 1—4.

Hand. idem 1912/1913, *bladz.* 2604—2616, 2685.

Hand. 1e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 627, 651, 653.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, te wijzigen de regeling van de beoefening der tandheelkunst;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Van de wet van 24 Juni 1876 (*Staatsblad* nº. 117), houdende regeling van de voorwaarden tot verkrijging der afzonderlijke bevoegdheid tot uitoefening der tandheelkunst en van de beoefening dier kunst, gewijzigd bij de wetten van 25 December 1878 (*Staatsblad* nº. 222), 15 April 1886 (*Staatsblad* nº. 64) en

21 Juni 1901 (*Staatsblad* nº. 157), wordt art. 7, eerste lid, gelezen als volgt:

„De tandarts is bevoegd: *a.* tot de plaatselijke behandeling 1º. van ziekten van de tanden; 2º. van de tandkassen en van het tandvleesch, voor zoover die afhankelijk zijn van de ziekten van de tanden; 3º. van de anomalieën van stand der tanden; *b.* tot de toepassing van de tandprothese."

2. In art. 8 van voormelde wet wordt voor „tandmeesters" gelezen: „tandartsen" en voor „tandmeester": „tandarts".

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Oberursel, den 28sten April 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 21 *Mei* 1913.)

---

28 *April* 1913. WET, tot verhooging en wijziging van het *vijfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 168.

Bij deze wet wordt een nieuw artikel ingevoegd, nl.:

Art. 63*bis*. Kosten van oprichting van een nieuw Rijkskrankzinnigengesticht ƒ 100,000.

Ten gevolge van voorschreven invoeging wordt verhoogd het totaal der IIIde afdeeling van het Vde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913 met ƒ 100,000 en het eindcijfer van genoemd hoofdstuk met gelijk bedrag.

---

28 *April* 1913. WET, tot goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de gemeente *Geertruidenberg* van gronden en verdere oppervlakten, uitmakende het noordelijke en het oostelijke gedeelte der voormalige vesting *Geertruidenberg*. S. 169.

---

28 *April* 1913. WET, tot verhooging van het *negende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912. S. 170.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd.

Tengevolge hiervan wordt het bedrag van de VIde afdeeling en het eindcijfer van gemeld hoofdstuk verhoogd met ƒ 1,350,000.—

---

28 *April* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel tot vaststelling van een letterteeken, dat door zee- en kustvisschersvaartuigen moet worden gevoerd.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel;

Gelet op art. 7 der Visscherijwet (wet van 6 October 1908, *Staatsblad* nº. 311), gewijzigd bij de wet van 8 Februari 1912 (*Staatsblad* nº. 66) en op art. 8 van het Koninklijk besluit van 12 Juni 1911 (*Staatsblad* nº. 144), betreffende de registers voor de zee- en kustvisschersvaartuigen en het voeren van letterteekens en nummers door de kustvisschersvaartuigen, gewijzigd bij Koninklijk besluit van 5 Februari 1912 (*Staatsblad* nº. 53);

Heeft goedgevonden:

te bepalen, dat door de zee- en kustvisschersvaartuigen, tehuis behoorende te Krimpen aan de Lek, moet worden gevoerd het letterteeken K.A.L.

's Gravenhage, 28 April 1913.

De Minister voornoemd,

(*get.*) A. S. TALMA.

---

28 *April* 1913. MISSIVE van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, houdende toezending eener leidraad voor voorschot-declaratiën bij veeziekten.

Op verschillende gemeentesecretariën wordt aan het opmaken van voorschotdeclaratiën, wegens gedane voorschotten uit de gemeentekas krachtens de wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* nº. 131) niet altijd de noodige zorg besteed. Bij de eene declaratie ontbreekt b.v. eene verklaring van verbranding, bij de andere een verklaring van ontsmetting, enz.; meermalen worden uitgaven gedaan, die volgens de bestaande voorschriften niet mogen geschieden: in één woord de declaratiën worden dikwerf opgemaakt zonder inachtneming van de terzake bestaande voorschriften. Het in orde maken van al de voorkomende groote en kleine onnauwkeurigheden veroorzaakt uitteraard, zoowel bij de Provinciale Griffie als bij dit Departement veel geschrijf, en belemmert daardoor een vlugge en geregelde gang van werken, afgescheiden nog van de gevallen welker oplossing somtijds bezwaren met zich mede brengen.

Ten einde te trachten het voortdurend heen en weer zenden van de declaratiën te verminderen, heb ik gemeend een leidraad te moeten doen samenstellen bevattende de voornaamste punten, die in acht zijn te nemen bij het opmaken en het verifieeren van declaratiën wegens gedane voorschotten inzake veeziekte en aanwijzing van eenige uitgaven welke al

dan niet op die declaratiën mogen worden in rekening gebracht, welke leidraad bij het opmaken van elke declaratie of aanvrage om décharge zal zijn te raadplegen.

Van dezen leidraad gelieve U H.E.G. een aantal exemplaren hierbij aan te treffen met beleefd verzoek hiervan aan elken Burgemeester in Uw gewest een of meerdere exemplaren naar gelang van de behoefte te doen toekomen, terwijl tevens eenige exemplaren zijn bijgevoegd ten gebruike op de Provinciale Griffie.

Het is voorts mijne bedoeling bij eventueele dezerzijds te maken opmerkingen, waar 't kan, zooveel mogelijk te verwijzen naar de betreffende bepalingen in de leidraad, in verband waarmede ik het op prijs zou stellen dat ook Uwerzijds op dezelfde wijze de opmerkingen ter kennis worden gebracht van de Burgemeesters teneinde zoodoende de betrokken personen, die met het opmaken der declaratiën zijn belast, te noodzaken voortdurend de Leidraad te raadplegen. Ik zal het verder op prijs stellen, dat in het begeleidend schrijven aan de Burgemeesters ook met enkele woorden wordt vermeld wat de reden van het samenstellen van deze Leidraad is geweest en zij dringend verzocht worden voortaan alvorens eene declaratie af te geven, zich te overtuigen of aan alle punten van de Leidraad, voor zoover zij bij de betreffende declaratie in aanmerking komen, is voldaan. Wordt dit laatste in het vervolg altijd met zorg gedaan, dan kan het niet uitblijven of de opmerkingen zullen tot een minimum worden teruggebracht.

Zoo noodig zijn meerdere exemplaren van de Leidraad steeds bij dit Departement verkrijgbaar. (W. v. d. B. A.)

LEIDRAAD, *bevattende de voornaamste punten in acht te nemen bij het opmaken en verifieeren van declaratiën, wegens gedane voorschotten inzake veeziekte en aanwijzing van eenige uitgaven, welke al dan niet op die declaratiën mogen worden in rekening gebracht.*

A. Declaratie.

1°. De declaratie moet zijn ingericht volgens het bij schrijven van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 30 December 1911 n°. 5833, afdeeling Comptabiliteit, vastgesteld model en worden onderteekend door den Burgemeester of door den loco-Burgemeester.

2°. De declaratie moet juist zijn opgeteld.

3°. Het totaal bedrag in cijfers moet overeenstemmen met het bedrag in letters in de verklaring van deugdelijkheid.

4°. De declaratie moet in *duplo* worden ingezonden aan het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel.

5°. De verklaring van den Commissaris der Koningin moet zijn onderteekend en het bedrag in letters in de verklaring moet overeenstemmen met het totaal bedrag der declaratie.

6°. Wanneer de voorschotten zijn gedaan uit „*eigen middelen*", moet dit blijken uit het hoofd der declaratie, en moeten de woorden: „uit de gemeentekas" worden vervangen door: „*uit eigen middelen*".

7°. Voor elk dienstjaar moet een *afzonderlijke* declaratie worden opgemaakt.

B. Staat houdende omschrijving der uitgaven.

1°. Bij elke declaratie moet gevoegd worden een „staat houdende omschrijving der uitgaven". Deze staat moet *in simplo* worden gevoegd bij de declaratie, bestemd voor het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel en worden ingericht overeenkomstig het bij schrijven van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 30 December 1911 n°. 5833, afdeeling Comptabiliteit, vastgesteld model.

2°. In het hoofd van den staat moeten worden vermeld de soort der ziekte (voor elke soort een afzonderlijke staat) en den naam van den eigenaar of van de eigenaren, wanneer verschillende ziektegevallen van de zelfde soort in ééne declaratie worden opgenomen.

3°. In de verschillende rubrieken mogen alleen die uitgaven ondergebracht worden die er werkelijk in thuis behooren; derhalve geen bewakingskosten b.v. in de rubriek „ontsmetting". Kosten van bewaking moeten ondergebracht worden in de rubriek „Diversen".

4°. Alle posten moeten juist zijn berekend.

5°. Alle rubrieken moeten juist zijn opgeteld.

6°. Voor alle leveringen en werkzaamheden, zoo zij uitgaven van drie gulden en daarboven betreffen, *moet op den staat voor voldaan worden geteekend. Afzonderlijke* quitantiën mogen *niet* worden overgelegd; uitgezonderd hiervan is formulier H (quitantie wegens schadevergoeding bij onteigening, bedoeld sub 5 van § 3 der Voorschriften behoorende bij de beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van den 12den October 1896 n°. 7289 afd. A. Z. C.).

7°. Alle voldaanteekeningen voor bedragen boven *f* 10 moeten over een plakzegel van

5 cent zijn gesteld (behalve de quitantie gegeven op den staat voor vergoeding van de huid en formulier H).

Tusschen het plakzegel gebruikt voor quitantie en het stuk waarop het geplakt is, mag zich geen papier bevinden. Is er papier tusschen aanwezig, dan wordt het stuk ingevolge art. 10 der wet van 11 Juli 1882 (*Staatsblad* nº. 93) beschouwd alsof het zegel daarop niet geplakt ware.

8º. Door personen, die niet kunnen schrijven, moet voor voldaanteekening een × worden gesteld in 't bijzijn van twee getuigen, die verklaren dat de belanghebbende niet kan schrijven. Heeft deze voldaanteekening betrekking op een bedrag boven *f* 10, dan moet een der getuigen over een plakzegel van 5 cent kwiteeren.

9º. Tusschen den naam en de handteekening moet overeenstemming bestaan.

10º. Wanneer eenzelfde persoon op eenzelfden dag verschillende leveringen heeft gedaan, die op één staat worden verrekend en tezamen een bedrag uitmaken boven *f* 10, moet de voldaanteekening voor het geheele bedrag over een plakzegel van 5 cent geschieden, wordende de verschillende leveringen als ééne levering beschouwd.

11º. De terugbetaalde bedragen aan particulieren voor leveringen en arbeidsloonen, voor zooveel zij uitgaven van *f* 3 of meer bedragen behooren door quitantiën op den staat te worden gestaafd van hen die de leveringen of de diensten gepraesteerd hebben.

12º. Wanneer werkzaamheden worden uitgevoerd door een werkbaas moet op den staat van uitgaven worden vermeld hoeveel uren per dag en per persoon is gewerkt.

C. Bescheiden behoorende bij de declaratie.

1º. *Advies.* Elke declaratie moet belegd zijn met een advies van den districts-veearts of van den plaatsvervangend-districts-veearts.

Wanneer een advies betrekking heeft op verschillende ziektegevallen en wordt meer dan ééne declaratie overgelegd, of worden de uitgaven verrekend gedeeltelijk bij eene aanvrage om décharge en gedeeltelijk bij een voorschotdeclaratie, dan wordt in de declaratie, waarbij het advies niet is overgelegd, verwezen naar de declaratie of de aanvrage om décharge, waarbij zich het advies wel bevindt, al dan niet onder overlegging van een afschrift van het reeds vroeger ingezonden advies.

2º. *Verklaring van verbranding of begraving.* Wanneer in het advies verbranding en begraving is voorgeschreven en voor deze werkzaamheden worden kosten in rekening gebracht, dan moeten de betreffende verklaringen worden overgelegd.

3º. *Verklaring van gebruik gemeentegrond.* Bij gevallen, waarbij de verbranding of begraving niet is kunnen geschieden op gemeentegrond en daarvoor grond van particulieren in gebruik is genomen, waarvoor kosten worden in rekening gebracht, moet worden overgelegd eene verklaring van den Burgemeester, dat er geen gemeentegrond beschikbaar was.

4º. *Verklaring van ontsmetting.* Bij ontsmetting moet worden overgelegd eene verklaring van ontsmetting, afgegeven door een districtsveearts, diens plaatsvervanger of een Rijksveearts.

Eene verklaring van ontsmetting, afgegeven door een ander persoon dan een veearts is niet geldig, uitgezonderd bij het ontsmetten van een huid. In het laatste geval kan worden volstaan met eene verklaring, afgegeven door een veldwachter.

Eene verklaring van ontsmetting of verbranding mag niet worden afgegeven door denzelfden persoon, die tevens voor de betreffende leveringen of arbeidsloonen voor voldaan teekent; (b.v. een directeur van een abattoir, die tevens plaatsvervangend districts-veearts is). Het afgeven van eene verklaring en de voldaanteekening moet steeds door twee verschillende personen geschieden.

Ontsmetting bij vlekziekte is buiten toepassing gesteld. Kosten daarvoor kunnen dus nimmer aan het Rijk worden in rekening gebracht.

5º. *Onteigening.* Bij onteigening van vee of van voorwerpen moeten al de betreffende formulieren C t/m I, bedoeld sub 5, § 3 der Voorschriften, behoorende bij de beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 12 October 1896 nº. 7289 afd. A. Z. C. worden overgelegd.

6º. Bij onteigening van stroo en hooi kan niet worden volstaan met de uitdrukking: *eenig* hooi of *eenig* stroo. Steeds moet de hoeveelheid worden vermeld, hetzij in gewicht of in bossen.

Ter vermijding van het noodeloos overleggen van papieren en ter besparing van schrijfloon, verdient het overweging, zoo eenigszins mogelijk, bij onteigening bij één ziektegeval waar meer dan een persoon bij betrokken is, alles bij één stel formulieren te behandelen.

Formulier H is, zoo de schadeloosstelling

boven de *f* 10 bedraagt, *vrij van zegel* ingevolge art. 43 der Veewet.

D. Algemeene opmerkingen.

1°. *Arbeidsloonen.* Voor *alle* arbeidsloonen en kosten van toezicht mag niet meer in rekening worden gebracht dan ten hoogste 25 cent per uur.

Wanneer bijzondere omstandigheden vorderen, dat hooger loon moet worden uitbetaald, b.v. bij nacht- of Zondagsarbeid, of aan gemeentewerklieden, dan moet van deze omstandigheden melding worden gemaakt bij de betreffende posten op den staat van uitgaven.

Als algemeene regel geldt, dat *geen* arbeidsloonen worden in rekening gebracht voor het *ontsmetten van schoeisel* en het *houden van toezicht* daarop.

2°. *Arbeidsloon van den eigenaar bij verbranding.* Door den eigenaar mogen bij verbranding of begraving geen kosten worden in rekening gebracht; wel bij ontsmetting.

3°. *Vergoeding voor het plaatsen en wegnemen van kenteekenen.* De vergoeding voor het plaatsen en wegnemen van kenteekenen moet zoo worden berekend, dat nimmer meer wordt ontvangen dan naar reden van 25 cent in het uur.

Is in de berekende vergoeding tevens begrepen de levering van het kenteeken, dan moet hiervan bij den betreffenden post op den staat van uitgaven melding worden gemaakt.

Wordt de vergoeding berekend in één som voor het plaatsen en wegnemen beide, dan moet ook dit uit eene aanteekening op den staat van uitgaven blijken.

4°. *Leveringen van materialen en arbeidskrachten.* Levering van materialen en arbeidskrachten behoort niet te geschieden door personen in dienst der gemeente, als agenten van politie, gemeenteveldwachters enz., die in het wezen der zaak tusschenpersonen zijn, maar door handelaren in de betrokken artikelen en door werkbazen.

5°. *Schrijfloon.* Schrijfloon ad *f* 2.— per onteigening en indien het schrijfwerk niet door den burgemeester is verricht, mag alleen in rekening worden gebracht bij *onteigening* en bij *inbeslagneming* van voorwerpen en vee, wanneer alle formulieren C tot en met I bedoeld sub 5 § 3 der Voorschriften, behoorende bij de beschikking van den Min. van Binnenl. Zaken van 12 October 1896, n°. 7289 afd. A. Z. C., moeten worden overgelegd.

6°. *Schatten van aangetast vee.* De schatter moet uitsluitend vaststellen de waarde, die het zieke dier in gezonden toestand zou hebben gehad, en die waarde moet ook in de bij de declaratiën en aanvragen om décharge behoorende bewijsstukken zijn uitgedrukt, opdat kan worden beoordeeld, of het bedrag, hetwelk in rekening kan worden gebracht, juist is berekend.

De maatstaf, naar welken, ter uitvoering van artikel 24 der wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* n°. 131), de waardeering van vee, door eene besmettelijke ziekte aangetast, geschiedt, bedraagt bij veepest, longziekte, kwaden droes en huidworm, schaapspokken, vlekziekte, trichinenziekte en hondsdolheid 50 pCt., en bij mond- en klauwzeer 90 pCt. der waarde, die het vee in gezonden toestand zou hebben; bij schapenschurft de volle waarde.

7°. *Schattingsloon.* Voor het schatten van vee geldt voor *alle* gevallen het volgende tarief:

f 3.—	voor	1	tot	4	paarden of runderen.
5.—	„	5	„	12	„ „ „
7.50	„	13	„	20	„ „ „
10.—	„	21	„	40	„ „ „
15.—	„	41	„	60	„ „ „
20.—	„	meer dan 60			„ „ „

Voor schapen, varkens, kalveren of geiten mag ten hoogste de *helft* van het bovenvermelde tarief in rekening worden gebracht.

Dit tarief geldt *per persoon* en *per dag.* Heeft *één* schatter dus op *één* dag bij drie verschillende eigenaren b.v. resp. 3, 5 en 14 paarden of runderen geschat en de gevallen worden op ééne declaratie verrekend, dan mag hij in totaal in rekening brengen *f* 10.— (belooning voor het schatten van 22 stuks groot vee n.l. van 3 + 5 + 14 stuks groot vee).

Wanneer bij eene schatting, schapen, varkens, kalveren of geiten voorkomen dus *kleine* dieren, dan worden *twee* kleine dieren voor *één* stuk groot vee gerekend; b.v. een schatter moet schatten 10 paarden, 4 runderen, 16 varkens en 12 schapen, dan is de berekening als volgt:

10 paarden	=	10	stuks groot vee.
4 runderen	=	4	„ „ „
16 varkens	=	8	„ „ „
12 schapen	=	6	„ „ „
	totaal	28	stuks groot vee,

de belooning bedraagt alzoo *f* 10.—. Bedraagt het aantal schapen b.v. 13 dan is het totaal $28\frac{1}{2}$ stuks groot vee en blijft de belooning *f* 10.—

Aan Rijksambtenaren, die krachtens hunne instructie niet verplicht zijn tot het kosteloos waardeeren van vee, onteigend uit krachte van de wet van 20 Juli 1870 (*Staatblad* n°. 131) kan slecht *de helft* van bovenstaande beloonningen worden uitbetaald.

8°. *Belooning aan Rijksveldwachters.* Wanneer

door Rijksveldwachters diensten zijn verricht voor bewaking als anderszins, mogen aan hen daarvoor *geene* belooningen *uit de gemeeentekas* worden toegekend. De Burgemeester zendt in deze gevallen aan den betrokken Districtscommandant opgave van de door den betreffenden Rijksveldwachter bewezen diensten, vergezeld van een voorstel voor de te verleenen belooning. De districtscommandant zorgt voor de verdere afdoening.

9°. *Vergoeding voor de huid.* Vergoeding voor de huid wordt verleend tot een bedrag van ten hoogste $^2/_3$ van de waarde waarop de huid door den districtsveearts of diens plaatsvervanger is geschat.

Vergoeding wordt alleen verleend, wanneer een bewijs van den veearts is overgelegd, waaruit blijkt, dat de eigenaar aan al de op hem rustende wettelijke verplichtingen heeft voldaan. Uit de verklaring van den veearts moet tevens blijken op welk bedrag deze de waarde van de huid heeft geschat.

Alvorens vergoeding wordt uitbetaald, is bij een geval van miltvuur vooraf na te gaan of voor het betrokken dier, waarvan de huid afkomstig is, niet reeds schadevergoeding bij Ministerieele beschikking is verleend, wegens sterven binnen 365 dagen na inenting tegen miltvuur. Is een zoodanige schadevergoeding verleend dan vervalt de *afzonderlijke* vergoeding voor de huid.

De quitantie voor de vergoeding van de huid is, wanneer de vergoeding meer dan *f* 10 bedraagt, vrij van zegel.

10°. *Vergoeding aan eigenaars van vee voor extra veevoeder en voor verzorging.* Door den Burgemeester mag aan eigenaren van vee bij gevallen van mond- en klauwzeer *geen* vergoeding voor extra-veevoeder, of voor verzorging als anderszins bij *voorschot* uit de gemeentekas worden betaald.

Art. 44bis van het Koninklijk besluit van 25 Juli 1911 n°. 96, bepaalt dat: de schade, veroorzaakt door de toepassing van de maatregelen tegen het mond- en klauwzeer in bijzondere gevallen door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel uit 's Rijks kas geheel of ten deele kan worden vergoed.

Belanghebbenden kunnen ter zake een verzoek om schadevergoeding aan den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel indienen.

11°. *Huisvesting van militairen.* Bij art. 8 van het Koninklijk besluit van 10 November 1892 (tekst *Staatsblad* n°. 78 van 1903) is de schadeloosstelling voor huisvesting met voeding van een onderofficier of soldaat bepaald op *f* 0.80 per dag. Uitbetaling van een hooger bedrag is in strijd met deze regeling en wordt niet geleden.

12°. *Kosten vernieuwing van houtwerk.* Besmet houtwerk uit stallen, hetwelk niet voor ontsmetting is geschikt, moet worden verbrand en de volle waarde daarvan moet na onteigening en taxeering aan den eigenaar worden vergoed. Kosten voor vernieuwing van het uitgebroken houtwerk mogen derhalve niet ten laste van het Rijk worden gebracht.

13°. *Kosten aanschaffen declaratieformulieren.* Kosten wegens aanschaffing van declaratieformulieren en meerder drukwerk, benoodigd in verband met het declareeren van uitgaven, gemaakt in het belang van de wering van besmettelijke veeziekten, kunnen *niet* ten laste van het Rijk worden gebracht, vermits de aanschaffing plaats heeft geheel ten gerieve van het bureel der Gemeentesecretarie.

14°. *Datum advies en datum uitvoering werkzaamheden.* Er moet overeenstemming bestaan tusschen den datum van het advies van den districts-veearts of den plaatsvervangend districts-veearts en het begin der werkzaamheden. Wanneer vóór den datum van het advies werkzaamheden zijn verricht, onverschillig van welken aard en waarvoor kosten worden in rekening gebracht, moet uit een begeleidend schrijven van den veearts of van den Burgemeester de noodzakelijkheid daarvan worden aangetoond.

15°. *Toezicht.* Wanneer langer toezicht is gehouden dan arbeid is verricht b.v. 4 uren arbeid voor verbranding en 5 uren toezicht bij verbranding, vereischt dit langere toezicht toelichting.

16°. *Inbeslagneming van vee.* Bij inbeslagname van vee moet steeds bij de declaratie afschrift van het proces-verbaal van inbeslagneming worden overgelegd. Is dit stuk evenwel overgelegd bij een aan de declaratie voorafgegane ingezonden aanvrage om décharge, of omgekeerd, dan moet hiernaar op het stuk, waaraan het afschrift van het procesverbaal ontbreekt, worden verwezen en worden vermeld, bij welke declaratie of aanvrage om décharge het afschrift zich bevindt. Verder moeten worden overgelegd: het advies van den districts-veearts, van diens plaatsvervanger of van een geëxamineerden veearts, hoe met het inbeslaggenomene gehandeld moet worden; de verklaring van taxatie; het proces-verbaal van genoegenneming door den eigenaar; zoo de waarde van het inbeslaggenomene in rekening wordt gebracht, de quitantie van den gemeente-

ontvanger, en wanneer de eigenaar het geld niet gestort heeft en dit uit de gemeentekas is betaald en bij den gemeente-ontvanger gesequestreerd is; de betreffende quitantie van den gemeente-ontvanger en zoo vernietiging heeft plaats gehad, eene verklaring van den Burgemeester of van een gemeentebeambte, waaruit zulks blijkt.

Bij inbeslagname van vee moeten tevens worden in beslag genomen de voorwerpen waarmede de dieren in aanraking zijn geweest en de voertuigen waarmede zij zijn vervoerd (kar en paard).

Alleen die uitgaven mogen op *declaratie* aan het Rijk in rekening worden gebracht, die uit de begrooting moeten gekweten worden, dus dienen ter bestrijding der veeziekten en een gevolg zijn van de uitvoering der veeartsenijkundige voorschriften.

Hierbij dient onderscheid gemaakt te worden tusschen de *uitgaven op declaratie* en *uitgaven in mindering komende van de ontvangsten* bij verkoop van in beslag genomen vee en voorwerpen.

Bij deze gevallen dient het volgende in 't oog te worden gehouden.

In 't algemeen mogen in de *rekeningen en verantwoordingen* alleen die kosten voorkomen die in *onmiddellijk* verband staan met den verkoop. Daarentegen moeten die uitgaven, welke ook gedaan zouden zijn indien geen verkoop had plaats gehad, op *declaratie* aan het Rijk in rekening worden gebracht.

Onder deze laatste vallen o. a. ook de kosten wegens het *slachten*, omdat deze handeling in de eerste plaats strekt tot onschadelijkmaking van de dieren, welke gevaar voor besmetting opleveren en de mogelijkheid niet is uitgesloten, dat het vleesch nà de slachting ongeschikt blijkt voor de consumptie en in dat geval geen verkoop plaats heeft.

Verder moeten op *declaratie* in rekening worden gebracht kosten wegens de aanhaling van het vee en de voorwerpen (premie); die van het vervoer naar het gemeentehuis; het opbergen en waardeeren van het in beslag genomene, zoomede de kosten van het ontsmetten.

In de *rekeningen* en *verantwoordingen* behooren alzoo slechts te worden opgenomen de kosten direct betrekking hebbende op den verkoop. Als zoodanig zijn te noemen: de kosten wegens zegel en registratie van het procesverbaal van den verkoop; de advertentiekosten; kosten van het zout voor de geslachte dieren; uitveilloon; weegloon van het vleesch; eventueele huur van verkooplokalen; aankoop van vleeschhaken; accijns.

Wat betreft de kosten van het voederen der dieren zij verwezen naar de 4de alinea van art. 37 der wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* nº. 131). Is nl. het in beslag genomen vee levend verkocht, dan wordt de opbrengst van den verkoop van het vee aan den gemeenteontvanger in bewaring gegeven. Uit die opbrengst worden de kosten van onderhoud van het vee, sedert den dag der inbeslagneming tot aan den verkoop gekweten.

Bij verkoop van inbeslaggenomen vee of goederen heeft de storting van het zuiver overschot niet plaats bij een betaalmeester, maar — zoo het vee betreft na aftrek der kosten van onderhoud — wordt het gedeponeerd bij den gemeenteontvanger tegen quitantie, die bij de rekening en verantwoording moet worden overgelegd.

17º. *Inzending van voorschotdeclaratie èn aanvrage om decharge betreffende het zelfde ziektegeval en voor de zelfde uitgaven* mag en kan nimmer geschieden. De betreffende uitgaven hebben plaats òf bij voorschot uit de gemeentekas òf uit eigen middelen en dan dient een voorschotdeclaratie ingezonden te worden; òf uit ter zake ontvangen gelden ter goede rekening en dan dient ter verrekening van de uitgaven eene aanvrage om décharge te worden ingezonden. Inzending van voorschotdeclaratie èn aanvrage om décharge voor dezelfde uitgaven is derhalve foutief.

18º. *Dubbele inzending van adviezen en verklaringen.* Voor elk ziektegeval mag slechts *één* stel adviezen en één stel verklaringen in originali worden afgegeven. Zijn meerdere exemplaren noodig, dan behoort uit deze duidelijk te blijken, dat het afschriften zijn. Als regel is aan te nemen, dat, wanneer niet alle uitgaven betrekkelijk een zelfde geval tegelijkertijd aan het onderzoek worden onderworpen, de origineele stukken worden overgelegd bij de eerste declaratie of aanvrage om décharge. Bij volgende déclaraties of aanvragen om décharge kan dan naar de eerste worden verwezen, al dan niet onder overlegging van een afschrift van de reeds vroeger ingezonden adviezen en verklaringen.

E. Kosten in zake de uitvoering van de wet op de hondsdolheid.

Volgens artikel 5 der wet van 5 Juni 1875 (*Staatsblad* nº. 110) mogen *alleen* ten laste van het Rijk worden gebracht, kosten voor verbranding en begraving der honden of katten die aan

hondsdolheid hebben geleden, benevens kosten van ontsmetting van voorwerpen die met bovenbedoelde honden of katten in aanraking zijn geweest.

Alle andere kosten komen ten laste van de gemeente, als zijnde zuiver kosten voortvloeiende uit plaatselijke of provinciale verordeningen.

Behoort bij schrijven van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, dd. 28 April 1913, n°. 2014, afd. Comptabiliteit.

Mij bekend,

De Secretaris-Generaal,

(*get.*) VERSTEEG.

---

28 *April* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

Behoudens het bepaalde bij art. 150 der Gemeentewet is de rechterlijke macht door geen wettelijk voorschrift ontheven van de verplichting, om buiten toepassing te laten de bepaling eener verordening, waarin de Gemeenteraad de in art. 135 der Gemeentewet aangegeven grenzen zijner wetgevende bevoegdheid heeft overschreden.

Ten onrechte is beslist, dat de gemeenteraad van Maastricht bij de vaststelling van art. 4*bis* der Verordening op de Markt de grenzen zijner wetgevende bevoegdheid heeft overschreden.

(Gem. Wet art. 135. Verord. op de Markt der gem. Maastricht art. 4bis.)

Voorzitter:
Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raadsheeren: Mrs. J. A. A. Bosch, A. Fentener van Vlissingen, C. O. Segers en H. Hesse.

De Ambt. v. h. O. M. bij het Kantongerecht te Maastricht, requirant van cassatie tegen een vonnis van den Kantonrechter te Maastricht van 11 Januari 1913, waarbij M. L., wonende te Maastricht, en P. v. d. B., wonende te Maastricht zijn ontslagen van rechtsvervolging (advocaat der gerequireerden Mr. R. van Geldam te Maastricht).

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. R. B. Ledeboer.

Bij inleidende dagvaarding is aan ieder der gerequireerden ten laste gelegd, „dat hij op op Vrijdag 6 December 1912 des voormiddags circa kwart voor negen uur, te Maastricht op het openbaar marktplein op de Vrijdagsche markt heeft gemarkt, de eene met een aantal omslagdoeken, de andere met eene hoeveelheid kant en lint, welke waren aldaar in eene kraam waren uitgestald en door hem te koop werden aangeboden".

De Kantonrechter nam dit feit ten laste van ieder der beklaagden — met ieders schuld daaraan — als bewezen aan, doch ontsloeg hen van alle rechtsvervolging te dier zake, omdat naar zijn oordeel art. 4bis, toegevoegd aan de verordening op de markt te Maastricht, bij verordening vastgesteld door den Raad dier gemeente op 20 September 1912, afgekondigd 31 October d.a.v. (verz. n°. 690), niet verbindend zou zijn, „omdat dit de strekking heeft te beschermen de belangen van eene bepaalde categorie van ingezetenen en niet te regelen eene zaak van gemeentelijk belang, zoodat dit artikel niet betreft de huishouding der gemeente", welk oordeel in de 9e overweging wordt gemotiveerd.

Bij tijdig ingediende memorie van cassatie heeft de Heer requirant als middel van cassatie voorgesteld: „Schending van art. 144 Grondwet in verband met art. 135 der Gemeentewet en in verband met art. 221 Sv."; die stelling uitvoerig toelichtende in een betoog, waarmede ik mij geheel kan vereenigen en waarheen ik mij kortheidshalve veroorloof te verwijzen.

Genoemd art. 4bis luidt, „op de Woensdagsche en Zaterdagsche weekmarkten worden alle in art. 4 genoemde koopwaren toegelaten. Op de Vrijdagsche weekmarkt worden de koopwaren genoemd onder litt. *l.*, *n.*, *o.* en *p.* niet toegelaten". Geheel daargelaten welke de aanleiding moge zijn geweest tot het vaststellen dezer bepaling en of de belangen van eene bepaalde klasse van ingezetenen daardoor al dan niet in het bizonder worden gebaat, had de Rechter te onderzoeken of het bepaalde geacht kon worden de huishouding der gemeente te betreffen en met den Ambtenaar van het O. M. acht ik het niet twijfelachtig dat die vraag bevestigend moet worden beantwoord. Het springt in het oog, dat in het belang van de openbare orde en de veiligheid van het verkeer, het beperken van markten op de openbare straat, gewenscht kan zijn. (Vgl. arr. H. R. 25 Maart 1912 W. 9322.)

Ik acht de bedoelde verordening alzoo wel degelijk verbindend.

Naar aanleiding van het verweer, dat het feit niet is verboden en strafbaar gesteld, gaf de Kantonrechter te kennen in het aangehaald art. 4bis laatste zinsnede een verbod te lezen, gesanctioneerd door de algemeene strafbepaling van art. 13 der verordening op de markt (8ste overw.). Ik kan die opvatting niet deelen. Met den geachten Raadsman van de beklaagden komt het mij voor, dat de verbodsbepalingen waartegen straf is bedreigd, in art. 11 moeten worden gezocht, doch in afwijking van zijn gevoelen, meen ik, dat eene zoodanige ten aanzien van het als bewezen aangenomene, daarin ook is te vinden.

Bij besluit van 15 October 1861 afgek. 7 Nov. d.a.v. (verz. 167) is vastgesteld de verordening op de markt te Maastricht; krachtens art. 1 daarvan worden de weekmarkten gehouden op iederen Woensdag, *Vrijdag* en Zaterdag. Wel is op 29 Juni 1868 door den Gemeenteraad een besluit genomen, waarbij dat art. 1 is ingetrokken en vervangen, (verz. 248) doch daar dit besluit nooit behoorlijk is afgekondigd en dus niet verbindend is, kan dit buiten beschouwing blijven. De andere artikelen der verordening zijn vervangen door die, vastgesteld bij besluit van den Gemeenteraad van 22 Nov. 1878 afg. 28 Maart 1879 (verz. 331). Volgens art. 4 zijn de plaatsen tot het houden der weekmarkten bestemd, — voor zoover thans van belang — *a.* enz. „*o.* voor kramerij, garens en linten, twee strooken ten westen van litter *n.*

p. voor ellewaren, een terrein ten westen van litter *o.*" Daar echter krachtens art. *4bis* bovenaangehaald, op de Vrijdagsche weekmarkt, o. a. de koopwaren genoemd onder litters *o.* en *p.* niet worden toegelaten, is de zin van deze beide bepalingen in onderling verband, dat de bovenbedoelde plaatsen, alleen op Woensdag en Zaterdag voor markten met de waren onder *o.* en *p.* genoemd, zijn bestemd en dat er op de Vrijdagsche markt *geene* plaats voor bestemd is. Door nu desniettegenstaande toch met zoodanige waren op de Vrijdagsche weekmarkt, op het marktplein, gedurende den markttijd (art. 2) te markten, wat alles in de bewezen verklaarde feiten is vervat, heeft ieder der beklaagden zich m. i. schuldig gemaakt aan het in art. 11 verboden — in art. 13 strafbaar gestelde — „te Maastricht markten, met andere waren dan waarvoor de in de verordening aangewezen terreinen bepaaldelijk zijn bestemd". Want al doet deze redactie wellicht allereerst de gedachten rijzen aan markten op eene plaats *in afwijking* van de daaraan gegeven bestemming, toch is in dit verbod evenzeer voorzien tegen markten op de marktterreinen *zonder* dat eene plaats daarvoor bepaaldelijk is aangewezen; immers uit de verordening in haar geheel volgt, dat men alle markten met zulke waren, waarvoor niet *vooraf* een bepaald terrein bestemd is, heeft willen uitsluiten (vgl. arr. H. R. 6 Febr. 1905 W. 8179 en 24 Jan. 1910 W. 8977; conclusie vóór arr. 27 Dec. 1909 W. 8964). Mijne conclusie strekt mitsdien tot vernietiging van het bestreden vonnis, doch alleen voor zoover de als bewezen aangenomen feiten niet strafbaar zijn geoordeeld en de beklaagden van alle rechtsvervolging zijn ontslagen, en dat de Hooge Raad, die feiten zal qualificeeren als bovenvermeld, de beklaagden daaraan schuldig zal verklaren en met toepassing van de boven als toepasselijk aangehaalde artikelen en de artt. 27, 28 der wet van 15 April 1886 (S. 64), 23 Sr., ieder der beklaagden zal veroordeelen in eene geldboete van één gulden, met bepaling der vervangende hechtenis, bij niet betaling der boete binnen twee maanden na de uitspraak van 's Raads arrest, op één dag voor elke boete.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Segers;

Gelet op het middel van cassatie door den requirant voorgesteld bij memorie: (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat bij inleidende dagvaarding is ten laste gelegd aan den gerequireerde M. L.: „dat hij op Vrijdag 6 December 1912 des voormiddags circa kwart voor negen uur te Maastricht op het openbare Marktplein op de Vrijdagsche weekmarkt heeft gemarkt met een aantal omslagdoeken, welke waren aldaar in eene kraam waren uitgestald en door hem te koop werden aangeboden", en aan den gerequireerde P. v. d. B.: „dat hij op Vrijdag 6 December 1912, des voormiddags circa kwart voor negen uur te Maastricht op het openbaar marktplein op de Vrijdagsche weekmarkt

heeft gemarkt met eene hoeveelheid kant en lint, welke waren aldaar in een kraam waren uitgestald en door hem te koop werden aangeboden;

dat nadat de Kantonrechter ter terechtzitting van 28 December 1912 de voeging dezer beide zaken had bevolen hij bij vonnis van 11 Januari 1913 wettig en overtuigend bewezen heeft verklaard al hetgeen aan ieder der beklaagden ten laste was gelegd, alsmede ieders schuld daaraan, doch deze bewezen verklaarde feiten niet strafbaar heeft verklaard en de beklaagden deswege van alle rechtsvervolging heeft ontslagen;

dat deze beslissing in hoofdzaak berust op de overweging dat art. 4*bis* der Verord. op de markt te Maastricht, welk artikel in de bij besluit van den Gemeenteraad van 22 November 1878 vastgestelde verordening is ingevoegd bij besluit van den Raad van 20 September 1912 verbindende kracht zou missen;

dat toch dit art. 4*bis* luidende: „Op de Woensdagsche en Zaterdagsche weekmarkten worden alle in art. 4 genoemde koopwaren toegelaten. Op de Vrijdagsche weekmarkt worden de koopwaren genoemd onder litt. *l.*, *n.*, *o.* en *p.* niet toegelaten"; — de koopwaren bedoeld onder letter *o.* van art. 4 der Verord. van 22 November 1878 zijn kramerij, garens en linten en die onder letter *p.* ellewaren — niet betreffen zou de huishouding der gemeente, wijl het de strekking heeft de belangen te beschermen van eene bepaalde categorie van ingezetenen en niet eene zaak van gemeentebelang regelt;

dat zulks zou blijken uit de geschiedenis van het tot stand komen van het artikel;

dat dit toch zijn ontstaan dankt aan een tot den Raad gericht verzoekschrift van de Vereeniging „Maastrichtsche Middenstand", waarin geklaagd werd over de schade door neringdoenden geleden tengevolge van het toelaten op de Vrijdagsche weekmarkt van kooplieden met koopwaren als bedoeld in de letters *l.*, *n.*, *o.* en *p.* van art. 4;

dat naar aanleiding van dit request de Raadscommissie voor het Huish. Bestuur een rapport heeft uitgebracht, hetwelk uitgaat van het standpunt, dat het Gemeentebestuur niet in gebreke mag blijven den winkeliers ter hulpe te komen tegen de onbillijke concurrentie hun aangedaan door den verkoop van allerlei winkelwaren ter markt;

dat nu wel in dit rapport verder wordt overwogen, dat de veiligheid en openbare orde op de Vrijdagsche markt beslist onvoldoende is wegens het overdrukke verkeer en het nemen van maatregelen tot verbetering van dien toestand noodzakelijk is, maar deze overweging blijkbaar is opgenomen om aan de conclusie van het rapport schijnbaar een geldigen rechtsgrond te geven;

dat daarna in de raadsvergadering van 23 Sept. 1912 een ontwerp-besluit tot aanvulling der verordening op de markt met art. 4*bis* ter tafel is gebracht en daarbij bovenvermeld rapport werd overgelegd en vervolgens het voorstel zonder eenige toelichting, aanmerking of discussie zonder hoofdelijke stemming is aangenomen en hieruit moet worden afgeleid, dat de Raad zich met de in het rapport voorkomende gronden heeft vereenigd;

O. dat in de toelichting van het tegen deze beslissing aangevoerde middel van cassatie is betoogd, dat, daargelaten of de rechterlijke macht verplicht is, om te onderzoeken of een Gemeenteverord. de grenzen van het huishoudelijk belang eener gemeente overschrijdt, dit onderzoek in elk geval beperkt behoort te blijven tot de beantwoording der vraag of eene verordening *in abstracto* het belang der gemeente als corporatie betreffen *kan*, welk onderzoek ten deze zou zijn nagelaten, wordende in de memorie van cassatie wijders in het breede uiteengezet waarom ten deze het bovenbedoelde art. 4*bis* wel degelijk betrekking hebben kan tot het huishoudelijk belang der gemeente Maastricht;

O. hieromtrent:

dat de den Gemeenteraad bij art. 144 Grondwet gewaarborgde autonomie bij art. 135 Gemeentewet is omschreven als de bevoegdheid tot het maken der verordeningen, die in het belang der openbare orde, zedelijkheid en gezondheid worden vereischt en van andere betreffende de huishouding der gemeente, zoodat de wetgevende macht der gemeenten geacht moet worden zich uit te strekken over alles wat het algemeen, gemeentelijk belang betreft, doch dat behoudens het bepaalde bij art. 150 Gemeentewet de rechterlijke macht door geen wettelijk voorschrift is ontheven van de verplichting om buiten toepassing te laten

de bepaling eener verord. waarin de Gemeenteraad de bovenomschreven grenzen zijner wetgevende bevoegdheid heeft overschreden;

dat mitsdien de Kantonrechter terecht heeft onderzocht of de gemeenteraad van Maastricht bij de vaststelling van bovenvermeld art. 4*bis* binnen de grenzen zijner bevoegdheid is gebleven, doch ten onrechte heeft beslist, dat zulks niet het geval was;

dat toch de opsomming der koopwaren, welke op een der wekelijksche marktdagen op de markt al dan niet zullen worden toegelaten een onderwerp is, dat geacht kan worden een algemeen gemeentelijk belang en dus de huishouding der gemeente te betreffen en dat daarin geen verandering wordt gebracht door de omstandigheid, dat de particuliere belangen van sommige ingezetenen, — winkeliers in dezelfde artikelen, die door verkoopers op de markt ten verkoop worden aangeboden, — daarbij tevens in het bijzonder zijn betrokken;

dat de vraag of een gemeenteraad terecht en op juiste gronden van een hem gegeven bevoegdheid gebruik maakt niet staat ter beoordeeling van den rechter;

dat mitsdien de grond, waarop de Kantonrechter de feiten, waaraan de beklaagden schuldig zijn verklaard, niet strafbaar heeft geoordeeld, niet juist is, en thans zal moeten worden nagegaan, of die feiten strafbaar zijn;

O. hieromtrent:

dat in art. 1 der Gemeente-Verord. van Maastricht van 15 October 1861 — welk artikel nog steeds van kracht is; wijl de verord. van 24 Juni 1868, waarbij het is afgeschaft, nimmer op behoorlijke wijze is afgekondigd en deze dus niet verbindend is — bepaald is, dat de weekmarkten gehouden worden op iederen Woensdag, Vrijdag en Zaterdag;

dat wijders art. 4 der Verord. op de markt te Maastricht van 22 Nov. 1878 bepaalt, dat de plaatsen tot het houden der weekmarkten bestemd zijn:

a. enz.;

o. voor kramerij, garens en linten, twee strooken ten westen van letter *n.*;

p. voor ellewaren een terrein ten westen van letter *o.*;

zijnde deze terreinen aangewezen op eene bij de verordening behoorende situatie-teekening;

dat voorts art. 4*bis* bij verordening van 20 April 1912 aan gemeld art. 4 toegevoegd bepaalt, dat op de Vrijdagsche weekmarkt de koopwaren genoemd onder letters *l.*, *n.*, *o.* en *p.* van art. 4 niet worden toegelaten en art. 11*a* der bovenbedoelde verordening op de markt te Maastricht verbiedt:

„*a.* te markten hetzij op andere plaatsen dan binnen de marktterreinen, hetzij buiten den markttijd, hetzij met andere waren dan waarvoor gezegde terreinen bepaaldelijk zijn bestemd", terwijl art. 13 straf bedreigt tegen „iedere overtreding op deze verordening, voor zooveel zij niet valt in de termen der wet of van andere verordeningen";

dat nu uit deze bepalingen in onderling verband beschouwd volgt:

1°. dat op de Vrijdagsche weekmarkt voor omslagdoeken en kant, die in den zin der verordening te rangschikken zijn onder ellewaren, en lint geen terrein is aangewezen tot het houden der weekmarkt, daar aldaar dan die artikelen niet op de markt worden toegelaten;

2°. dat zij, die desniettemin die voorwerpen op de Vrijdagsche markt markten en in een kraam uitgestald te koop aanbieden in strijd handelen met het in art. 11 omschreven verbod, daar zij dan markten met andere waren dan waarvoor de in de verordening aangewezen terreinen bepaaldelijk zijn bestemd;

dat, waar mitsdien het middel gegrond is — immers de gerequireerden in het bestreden vonnis ten onrechte van alle rechtsvervolging zijn ontslagen — dit behoort te worden vernietigd;

Vernietigt het vonnis door den Kantonrechter te Maastricht den 11den Januari 1913, in deze gevoegde zaken gewezen, doch alleen voor zooverre daarbij het aan de gerequireerden ten laste gelegde en bewezen verklaarde niet strafbaar is verklaard en de gerequireerden te dier zake van alle rechtsvervolging zijn ontslagen;

Rechtdoende ten principale krachtens art. 105 R. O.;

Qualificeert het bewezen verklaarde voor ieder der beklaagden als: „het te Maastricht markten, met andere waren dan waarvoor de in de verordening aangewezen terreinen bepaaldelijk zijn bestemd";

Verklaart ieder der gerequireerden schuldig aan deze aldus gequalificeerde overtreding;

Gezien art. 1 der Verord. van Maas-

tricht van 15 October 1861, de artt. 1, 4, 4*bis*, 11 en 13 der Verord. op de markt te Maastricht van 22 Nov. 1878, zooals die luidt na de daarin bij verordening van 20 Sept. 1912 gebrachte aanvulling, de artt. 27 en 28 der wet van 15 April 1886 (S. 64) en de artt. 23 en 91 Sr.;

Veroordeelt de gerequireerden ieder tot betaling eener geldboete van één gulden, met bepaling, dat die boete voor ieder hunner bij gebreke van voldoening binnen twee maanden, nadat dit arrest kan worden ten uitvoer gelegd, zal worden vervangen door hechtenis van één dag.

(Ned. Jur.).

---

28 *April* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

De medeëigenaar is in den zin van art. 2 der Jachtwet ten aanzien van den gemeenschappelijk bezeten grond jachtrechthebbende en mag derhalve zijn jachtrecht daarop uitoefenen ook zonder schriftelijk bewijs van vergunning van zijn medeeigenaar.

(Jachtwet art. 2.)

Voorzitter:
Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raadsheeren: Mrs. A. M. B. Hanlo, A. J. L. Nijpels, J. A. A. Bosch en H. Hesse.

J. H., wonende te Beilen, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Assen van 3 Februari 1913, waarbij in hooger beroep met gedeeltelijke vrijspraak en met vernietiging van twee vonnissen van den Kantonrechter te Hoogeveen van 25 November 1912 het eene geheel en het andere voor zoover de requirant daarbij was ontslagen van rechtsvervolging, is schuldig verklaard aan: „het bejagen van eens anders grond zonder te zijn voorzien van een schriftelijk bewijs van vergunning van den eigenaar of rechthebbende tweemalen gepleegd", en, met toepassing van de artt. 2 en 40 der Jachtwet en 23 en 62 Sr. is veroordeeld tot twee geldboeten ieder van één gulden en één dag vervangende hechtenis voor iedere boete.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. R. B. Ledeboer.

Een enkel woord vooraf zij mij veroorloofd over de vraag of de grieven door requirant bij tijdig ingediende memorie te berde gebracht, door den Hoogen Raad zullen kunnen worden onderzocht. Nadat toch de beklaagde terecht had gestaan wegens jachtovertredingen hem bij twee afzonderlijke dagvaardingen ten laste gelegd, en deze zaken bij twee vonnissen waren berecht, de Ambtenaar van het O. M. tegen beide vonnissen hooger beroep had ingesteld, en de Officier van Justitie bij twee afzonderlijke dagvaardingen den beklaagde had doen oproepen voor de Rechtbank te verschijnen, heeft dit college ter terechtzitting van 20 Januari 1913 beide zaken gevoegd en op 3 Februari 1913 bij één vonnis den beklaagde ten deele vrijgesproken, ten deele veroordeeld.

De Rechtbank verloor daarbij uit het oog dat — zooals ook herhaaldelijk door den Hoogen Raad is beslist — de artt. 87 tot en met 90 Sv. nergens toepasselijk zijn verklaard op de behandeling in hooger beroep en dus de Rechtbank niet bevoegd was de voeging te bevelen en verplicht was om overeenkomstig art. 247 in verband met de artt. 211, 221, 223, 256, 257 Sv. de twee afzonderlijk bij haar aanhangig gemaakte zaken, afzonderlijk te onderzoeken en bij afzonderlijke uitspraken te berechten. Ik zou echter meenen, dat zooals de figuur in deze zaak nu is gevormd, de begane fout niet kan worden hersteld. Het bevel tot voeging toch van de beide zaken is, nu daartegen geen beroep in cassatie is gedaan, als een onaantastbaar gewijsde te beschouwen (vgl. arr. H. R. 29 December 1887 W. 5521). Die voeging is dus niet ongedaan te maken en eenmaal gevoegd, kunnen meerdere zaken slechts bij ééne beschikking worden afgedaan (vgl. 87, 89 Sv.). Bij vernietiging van het vonnis waartegen de cassatie is gericht, zou derhalve ook de alsdan tot berechting geroepen Rechter, de voeging moeten eerbiedigen en aan de daaruit voortvloeiende eischen van behandeling moeten voldoen.

De omstandigheden in deze zaak zijn dan ook anders als in die berecht bij Uw arrest van 23 November 1908 W. 8774. Ook toen was wel is waar in appel de voeging gelast van twee zaken, doch deze waren door het O. M. in hooger beroep bij *ééne* dagvaarding ter terechtzitting aanhangig gemaakt en ten gevolge van Uwe beslissing,

dat het O. M. in zijne strafvervolging, zooals die op die wijze was aanhangig gemaakt, niet-ontvankelijk was, was alles wat naar aanleiding van dat niet rechtsgeldig aanbrengen der zaken was geschied, geheel van de baan en was de Rechter bij eene nieuwe behandeling vrij om overeenkomstig de wettelijke voorschriften te onderzoeken en te beslissen. Ook Uw arrest van 17 Januari 1910, W. 8972 vormt geen precedent, want wel werd daarbij wegens vormschennis vernietigd een arrest waarbij uitspraak was gedaan in twee zaken die afzonderlijk ter kennisneming voor het Hof waren gebracht, doch toen was het onderzoek der zaken in hooger beroep afzonderlijk geschied en verviel dus met de vernietiging van het arrest ook de daarbij feitelijk gedane samenvoeging der beide zaken, die trouwens niet uitdrukkelijk was uitgesproken. Ook toen was dus de Rechtter die de zaken ter nieuwe behandeling kreeg door niets gebonden. Volledigheidshalve wijs ik nog op de arresten van Uw Raad van 5 October 1908 W. 8752 en 6 December 1909 W. 8953.

Ik zou dus meenen, dat, hoewel de gevolgde wijze van procedeeren in strijd is met de wet, nu de voeging onherroepelijk is, het bestreden vonnis als uitspraak in de beide zaken zal moeten gehandhaafd worden.

Bij tijdig ingediende memorie zijn wel is waar geene bepaalde artikelen als geschonden voorgesteld, — „schending van *de* artikelen over eigendom in het B. W.; en *die* van de Jachtwet dunkt mij toch al te vaag, — doch de bedoeling van requirant is duidelijk te klagen over zijne veroordeeling wegens overtreding van art. 2 der Jachtwet niettegenstaande hij medeeigenaar was van den grond waarop hij had gejaagd.

Bij het bestreden vonnis is als bewezen aangenomen: 1°. „dat beklaagde op 2 October 1912 heett gejaagd in het jachtveld te Orvelte gemeente Westerbork op een perceel grond waarvan de medeëigendom toebehoorde aan een ander dan aan hem beklaagde, alwaar hij in jagende houding met een geweer zich heeft bevonden, terwijl hij niet voorzien was van een schriftelijk bewijs van vergunning van — zooals kenlijk is bedoeld te zeggen — den medeeigenaar op bedoelden grond om dien grond te mogen bejagen", en is bevestigd het vonnis waarvan appel betrekking hebbende op een feit op 5 October gepleegd voor zoover daarbij als bewezen was aangenomen „dat beklaagde als toen op uur en plaats in de dagvaarding vermeld heeft geloopen met een geweer in jagende houding op een perceel grond, toebehoorende aan R. S. en aan hem beklaagde, zonder dat hij voorzien was van een schriftelijk bewijs van vergunning van R. S.".

Het bewezene is gequalificeerd als bejagen van eens anders grond zonder te zijn voorzien van een schriftelijk bewijs van vergunning van den eigenaar of rechthebbende tweemalen gepleegd en beklaagde is deswege in hooger beroep veroordeeld, nadat de eerste Rechter hem had ontslagen van alle rechtsvervolging te dier zake.

De eenige vraag is, of de mede-eigenaar van grond die aan hem met anderen in eigendom toebehoort, al dan niet gerechtigd is zijn jachtrecht uit te oefenen, onafhankelijk van het goedvinden van de medeeigenaren.

De Kantonrechter die het als bewezen aangenomene niet strafbaar oordeelde, overwoog, dat een mede-eigenaar over een onroerend goed dat hem met anderen toebehoort, mag loopen en daarover ook mag loopen met een geweer in jagende houding, door welke daad hij de rechten van zijne mede-eigenaars eerbiedigt en dezen niet verhindert om op het gemeenschappelijk goed ook hunne rechten uit te oefenen. De Rechtbank merkt reeds terecht op, dat deze beschouwing de kwestie niet beslist, want nu dit loopen in die eigenaardige houding, in den zin der wet is jagen, blijft het eene vraag of art. 2 der Jachtwet voor dat jagen ook vordert een schriftelijk bewijs van den mede-eigenaar van den grond. Ik zou meenen van niet, want daar het artikel strekt tot bescherming van de rechten van den daarin bedoelden eigenaar of rechthebbende, is het bezit van een schriftelijk bewijs vereischt voor hem die van de uitoefening der jacht ter plaatse kan worden geweerd en wel van dengene die tot dat weren gerechtigd zou zijn en mede-eigenaren van den grond kunnen elkander, naar mij voorkomt, van de uitoefening van het jachtrecht waarbij ieders recht ten volle geëerbiedigd wordt, niet weren, daargelaten nog wat ieder van hen met het bemachtigd wild zou mogen doen

(vgl. arr. H. R. 24 November 1871 W. 3412). Het door den eersten Rechter uitgesproken ontslag van rechtsvervolging acht ik dus juist.

Ik concludeer mitsdien dat de Hooge Raad — afgezien van de niet aan zijn oordeel onderworpen vrijspraak, — het vonnis waarvan beroep zal vernietigen voor zoover de schuldigverklaring en veroordeeling en de vaststelling der subsidiaire hechtenis betreft en voor zoover betreft het feit op 2 October gepleegd, den beklaagde zal ontslaan van alle rechtsvervolging en voor zoover betreft het feit op 5 October gepleegd, het vonnis van den Kantonrechter zal bevestigen, voor wat het daarbij uitgesproken ontslag van alle rechtsvervolging van den beklaagde aangaat.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Bosch;

Gelet op de middelen van cassatie door den requirant voorgesteld bij memorie: (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat de requirant voor zoover thans van belang in eersten aanleg voor het Kantongerecht te Hoogeveen tweemaal heeft terecht gestaan ter zake van het jagen op grond, waarvan hij in onverdeeldheid eigenaar was met een ander, zulks zonder voorzien te zijn van een schriftelijk bewijs van vergunning van dien mede-eigenaar;

dat de Kantonrechter in de beide zaken bij vonnissen gewezen op 25 Nov. 1912 met gedeeltelijke bewezenverklaring van de aanklacht den requirant heeft ontslagen van rechtsvervolging op grond dat hij als in onverdeeldheid mede-eigenaar van den grond bevoegd was daarop te jagen ook zonder vergunning van den mede-eigenaar;

dat op het hooger beroep van het O. M. de Rechtbank bij den aanvang der behandeling de beide zaken heeft gevoegd, en vervolgens:

in de eene zaak met vernietiging van het vonnis in zijn geheel, overeenkomstig de aanklacht met requirants schuld er aan wettig en overtuigend bewezen heeft verklaard, dat hij op 2 Oct. 1912 in het jachtveld te Orvelte, gemeente Westerbork heeft gejaagd op één perceel waarvan de mede-eigendom aan een ander dan requirant toebehoorde, alwaar hij in jagende houding met een geweer zich heeft bevonden terwijl hij niet voorzien was van een schriftelijk bewijs van vergunning van den mede-eigenaar of rechthebbende op bedoelden grond om dien grond te mogen bejagen;

in de andere zaak met vernietiging van het vonnis voor zoover de requirant daarbij was ontslagen van rechtsvervolging dat vonnis heeft bevestigd voor zoover daarbij overeenkomstig de aanklacht met des requirants schuld er aan wettig en overtuigend bewezen was verklaard dat de requirant op 5 Oct. 1912 in het jachtveld Orvelte, gemeente Westerbork met een geweer in jagende houding heeft geloopen op één perceel grond, toebehoorende aan R. S. en aan hem, requirant, zonder dat hij voorzien was van een schriftelijk bewijs van vergunning van R. S.;

dat daarna de Rechtbank heeft overwogen, dat hij, die op een perceel grond jaagt, dat voor een of meer onverdeelde aandeelen aan een ander toebehoort, voor dat gedeelte eens anders grond bejaagt en derhalve, naar de duidelijke woorden van art. 2 der Jachtwet, van een schriftelijk bewijs van vergunning van zijn mede-eigenaar moet zijn voorzien;

dat op grond dezer overweging de Rechtbank de bewezen verklaarde feiten heeft gequalificeerd en te dier zake straf heeft opgelegd als aan het hoofd van dit arrest staat vermeld;

O. dat het tegen deze beslissing gerichte middel van cassatie klaarblijkelijk berust op de stelling, dat wie in onverdeeldheid met anderen eigenaar is van een stuk grond, dien grond krachtens zijn recht van mede-eigendom mag bejagen ook zonder voorzien te zijn van een schriftelijk bewijs van vergunning van zijn mede-eigenaar;

O. hieromtrent:

dat waar in deze zaak vaststaat dat de requirant wes mede-eigenaar en het jachtrecht op zekeren grond onafscheidelijk verbonden is aan ieder deel van den grond en dus des mede-eigenaars recht, om ook dat genot van den grond te hebben zich uitstrekt over deszelfs geheele uitgestrektheid, hiervan het gevolg is, dat die mede-eigenaar in den zin van art. 2 der Jachtwet ten aanzien van den gemeenschappelijk bezeten grond is jachtrechthebbende;

O. dat mitsdien het middel is gegrond;

Vernietigt het vonnis der Arr.-Rechtbank te Assen van 3 Februari 1913, wat be-

treft het feit gepleegd op 2 Oct. 1912 voor zoover het bewezen verklaarde feit met qualificatie en strafoplegging als voorschreven, strafbaar zijn geoordeeld, en voor wat betreft het feit gepleegd op 5 Oct. 1912 voor zoover het vonnis des Kantonrechters is vernietigd;

Rechtdoende krachtens art. 105 R. O. en het Beleid der Justitie, ten aanzien van het feit gepleegd op 2 October 1912;

Verklaart dat feit niet strafbaar en ontslaat den requirant te dier zake van alle rechtsvervolging;

ten aanzien van het feit gepleegd op 5 October 1912;

Bevestigt het vonnis van den Kantonrechter te Hoogeveen van 25 November 1912.

(Ned. Jur.)

—

2 *Mei* 1913. BESLUIT, houdende vaststelling van bepalingen omtrent de inrichting van het Departement van Waterstaat. S. 171.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van den tijdelijken Voorzitter van den Raad van Ministers van 27 Februari 1913, n°. 36, Kabinet;

Den Raad van State gehoord (advies van 8 April 1913, n°. 23);

Gezien het nader rapport van den tijdelijken Voorzitter van den Raad van Ministers van 14 April 1913, n°. 36, Kabinet, en van Onzen Minister van Waterstaat van 26 April 1913, n°. 43, afdeeling Kabinet en Algemeene Zaken;

Willende uitvoering geven aan artikel 4 van Ons besluit van 21 April 1913, n°. 33 (*Staatsblad* n°. 136) voor zooveel aangaat de inrichting van het Departement van Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. I. Het aantal burgerambtenaren, in de rangen van Administrateur, Referendaris, Hoofdcommies, Commies, Adjunct-commies en Klerk bij het Departement van Waterstaat bestaat uit ten hoogste:

2 Administrateurs;
9 Referendarissen;
4 Hoofdcommiezen;
24 Commiezen;
27 Adjunct-commiezen en Klerken.

Art. II. Het tegenwoordig personeel zal geleidelijk, voor zooveel noodig, worden gebracht op de in artikel 1 vastgestelde formatie.

Art. III. Eene opengevallen plaats zal, behalve door aanstelling in denzelfden rang, aangevuld kunnen worden door aanstelling in lageren rang. In dat geval mag het voor de tusschengelegen rangen vastgestelde aantal overschreden worden.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Oberursel, den 2den Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 20 *Mei* 1913.)

—

2 *Mei* 1913. BESLUIT, houdende vaststelling van bepalingen omtrent de inrichting van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel. S. 172.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van den tijdelijken Voorzitter van den Raad van Ministers van 27 Februari 1913, n°. 36, Kabinet;

Den Raad van State gehoord (advies van 8 April 1913, n°. 23);

Gezien het nader rapport van den tijdelijken Voorzitter van den Raad van Ministers van 14 April 1913, n°. 36, Kabinet, en van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 26 April 1913, n°. 60, Kabinet;

Willende uitvoering geven aan artikel 4 van Ons besluit van 21 April 1913, n°. 33 (*Staatsblad* n°. 136) voor zooveel aangaat de inrichting van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. I. Het aantal burgerambtenaren, in de rangen van Administrateur, Referendaris, Hoofdcommies, Commies, Adjunct-commies en Klerk bij het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel bestaat uit ten hoogste:

5 Administrateurs;
14 Referendarissen;
19 Hoofdcommiezen;
22 Commiezen;
63 Adjunct-commiezen en Klerken.

Art. II. Het tegenwoordig personeel zal geleidelijk, voor zooveel noodig, worden gebracht op de in artikel I vastgestelde formatie.

Art. III. Eene opengevallen plaats zal, behalve door aanstelling in denzelfden rang, aangevuld kunnen worden door aanstelling in lageren rang. In dat geval mag het voor de tusschengelegen rangen vastgestelde aantal overschreden worden.

Art. IV. Onder het aantal Adjunct-commiezen en Klerken, genoemd in artikel I, zijn niet begrepen de tegenwoordige Klerken, die zijn aangesteld zonder te hebben voldaan aan het daartoe afgenomen examen of aan een daarmede, door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel gelijkgesteld examen.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Oberursel, den 2den Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 20 *Mei* 1913.)

—

2 *Mei* 1913. BESLUIT, houdende vaststelling van bepalingen omtrent de inrichting van het Departement van Financiën. S. 173.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van den tijdelijken Voorzitter van den Raad van Ministers van 27 Februari 1913, nº. 36, Kabinet;

Den Raad van State gehoord (advies van 8 April 1913, nº. 23);

Gezien het nader rapport van den tijdelijken Voorzitter van den Raad van Ministers van 14 April 1913, nº. 36, Kabinet, en van Onzen Minister van Financiën van 24 April 1913, nº. 27, Kabinet;

Willende uitvoering geven aan artikel 4 van Ons besluit van 21 April 1913, nº. 33 (*Staatsblad* nº. 136) ten aanzien van de inrichting van het Departement van Financiën;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. I. Het aantal burgerambtenaren bij het Departement van Financiën bestaat, behalve de Secretaris-Generaal, uit:

4 Administrateurs, waaronder een tevens Thesaurier Generaal;
12 Referendarissen;
12 Hoofdcommiezen;
23 Commiezen;
67 Adjunct-commiezen en Klerken;
1 Hoofddirecteur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen;
3 Hoofdinspecteurs;
1 Inspecteur;
1 Adjunct-inspecteur;
3 Ontvangers;
3 Rijksklerken der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen;
1 Inspecteur van den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken;
1. Hoofddirecteur van de registratie, de hypotheken en het kadaster;
1 Directeur;
2 Inspecteurs;
3 Surnumerairs der registratie en domeinen;
1 Inspecteur;
1 Landmeter;
1 Boekhouder van het kadaster.

Art. II. In de plaats van een of twee der Referendarissen kunnen worden gesteld even zooveel Inspecteurs der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen, en omgekeerd.

Art. III. Het tegenwoordig personeel zal geleidelijk, voor zooveel noodig, worden gebracht op de in artikel I vastgestelde formatie.

Art. IV. Eene opengevallen plaats zal, behalve door aanstelling in denzelfden rang, aangevuld kunnen worden door aanstelling in lageren rang. Opklimming tot den hoogeren rang zal in dat geval kunnen plaats vinden met overschrijding van het voor de tusschengelegen rangen vastgestelde aantal.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Oberursel, den 2den Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 20 *Mei* 1913.)

—

2 *Mei* 1913. BESLUIT, houdende vaststelling van bepalingen omtrent de inrichting van het Departement van Oorlog. S. 174.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van den tijdelijken Voorzitter van den Raad van Ministers van 27 Februari 1913, nº. 36, Kabinet;

Den Raad van State gehoord (advies van 8 April 1913, nº. 23);

Gezien het nader rapport van den tijdelijken Voorzitter van den Raad van Ministers van 14 April 1913, nº. 36, Kabinet, en van Onzen Minister van Oorlog van 26 April 1913, Kabinet Litt. B 43;

Willende uitvoering geven aan artikel 4 van Ons besluit van 21 April 1913, nº. 33 (*Staatsblad* nº. 136) voor zooveel aangaat de inrichting van het Departement van Oorlog;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. I. Het aantal burgerambtenaren, in de rangen van Administrateur, Referendaris, Hoofdcommies, Commies, Adjunct-commies en Klerk bij het Departement van Oorlog bestaat uit ten hoogste:

3 Administrateurs;
7 Referendarissen;
8 Hoofdcommiezen;
26 Commiezen;
33 Adjunct-commiezen en Klerken, die hebben voldaan aan het voor hunne aanstelling vereischte examen of aan een door Onzen Minister van Oorlog daarmede gelijkgesteld examen.

Art. II. Het tegenwoordig personeel zal geleidelijk, voor zooveel noodig, worden gebracht op de in Artikel I vastgestelde formatie.

Art. III. Eene opengevallen plaats zal, behalve door aanstelling in denzelfden rang, aangevuld kunnen worden door aanstelling in lageren rang. In dat geval mag het voor de tusschengelegen rangen vastgestelde aantal overschreden worden.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Oberursel, den 2den Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) H. COLIJN.

(*Uitgeg.* 20 *Mei* 1913.)

—

5 *Mei* 1913. BESLUIT, tot aanwijzing van de krachtens de Schepenwet erkende particuliere onderzoekingsbureaux. S. 175.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 29 April 1913, n°. 2652, afdeeling Nijverheid;

Gelet op artikel 6, eerste lid, van den algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 5, 9 en 17 van de „Schepenwet";

Hebben goedgevonden en verstaan:

met intrekking van het Koninklijk besluit van den 2den October 1909 (*Staatsblad* n°. 329) aan te wijzen als de door Ons krachtens de Schepenwet erkende particuliere onderzoekingsbureaux:

1°. Lloyd's Register of British and Foreign Shipping;

2°. British Corporation for the Survey and Registry of Shipping;

3°. Bureau Veritas te *Parijs*;

4°. Germanischer Lloyd te *Berlijn*;

5°. det Norske Veritas te *Christiania*.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst.

Oberursel, den 5den Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 20 *Mei* 1913.)

—

5 *Mei* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

Nu de bewezen verklaarde en gequalificeerde feiten, n.l. het in art. 2, 2°. der Loterijwet 1905, elk op zich zelf verboden *verkoopen* en *afleveren* van aandeelen, bij de artt. 6 en 8 dier wet als overtredingen strafbaar zijn gesteld, volgt hieruit, dat hier toepasselijk is art. 62 Sr., waardoor nadere motiveering hieromtrent kon achterwege blijven, en aanhaling van gemeld wetsartikel niet was verplichtend, wijl dit niet behoort tot de verbods- of strafbepalingen, welke de Rechtbank heeft toegepast.

De Rechtbank heeft beslist, dat het bestanddeel van het telastegelegde feit n.l., dat de gelegenheid voor iemand was opengesteld (art. 1 der Loterijwet 1905), voldoende in de dagvaarding was uitgedrukt. Tegen deze beslissing, die is van feitelijken aard, kan in cassatie niet meer worden opgekomen.

De Rechtbank heeft uit de door haar vastgestelde feiten terecht afgeleid, dat hier niet aandeelen in een geoorloofde premieleening, maar slechts loten in een loterij verhandeld zijn.

De Loterijwet 1905 verstaat onder eene premieleening alleen een werkelijke geldleening, waarbij de kans op het winnen van premiën aan de schuldbewijzen der geldleening verbonden is.

Ingevolge art. 62 Sr. moet voor het bij art. 2, 2° der Loterijwet 1905 verboden *verkoopen* en *afleveren* van aandeelen in eene loterij, als zijnde elk eene strafbare overtreding, voor ieder afzonderlijk straf worden opgelegd.

(Loterijwet art. 1 2e lid; art. 2 2°.)

Voorzitter: Jhr. Mr. W. H. DE SAVORNIN LOHMAN.

Raadsheeren: Mrs. A. M. B. HANLO, A. J. L. NIJPELS, J. A. A. BOSCH en A. FENTENER VAN VLISSINGEN.

F. K., wonende te Terneuzen, requirant van cassatie tegen een vonnis der Arr.-Rechtbank te Middelburg van 6 December 1912, rol n°.

21312, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een vonnis van den Kantonrechter te Terneuzen van 17 October 1912, de requirant is schuldig verklaard aan „aandeelen in eene loterij tot het aanleggen en houden waarvan de bij de Loterijwet 1905 vereischte toestemming niet is verleend, verkoopen en afleveren", en, met toepassing der artt. 1, al. 1, 2 sub 2°., 6 der Loterijwet 1905, 23 en 91 Sr. is veroordeeld tot eene geldboete van *f* 5 en vervangende hechtenis van vijf dagen, met beschikking omtrent de stukken van overtuiging als in het vonnis is vermeld (advocaat Mr. L. P. DENEKAMP te 's-Gravenhage).

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. B. ORT.

De Rechtbank te Middelburg verklaarde in hooger beroep, met vernietiging van het in eersten aanleg gewezen vonnis van den Kantonrechter te Terneuzen den requirant schuldig aan het feit, dat hij in het begin der maand Juni 1912 te Terneuzen op last van I. v. D. L., hoofdagent van Lotisico, wonende te Amersfoort heeft verkocht en afgeleverd aan K. F. H. vijf klassikale aandeelen in een loterij in den vorm van zoogenaamde premiecoupons van obligatiën van den navolgenden inhoud: Premiebewijs (het nummer van het premiebewijs gaat vooraf in cijfers ter linker- en rechterzijde van het woord „premiebewijs" geplaatst) n°. 008670 . . . . . klasse (aan het woord „klasse" gaat het nummer der klasse in letters vooraf). Tegen inlevering van dit Premiebewijs betaalt de Maatschappij tot exploitatie van het Administratiekantoor HAIGHTON & Co. te 's-Gravenhage precies hetzelfde bedrag als in de (volgt het nummer der klasse in letters) klasse der 400ste Nederl. Staatsloterij ten deel valt aan den houder van 1/20 Bewijs van aandeel in het lot waarvan het nummer hierboven vermeld staat, welke klassikale loten aan houders de gelegenheid gaven om tegen betaling van het daarvoor vastgesteld bedrag mede te dingen naar prijzen in geld of premiën in geld door genoemde maatschappij (nl. het administratiekantoor HAIGHTON & Co.) uitgeloofd ten behoeve van de deelnemers, die als winners worden aangewezen door de trekking der 400ste Ned. Staatsloterij, op de wijze als door den inhoud der genoemde aandeelen omschreven, terwijl tot het aanleggen of houden dier loterij de bij de wet vereischte toestemming niet was verleend.

Dit feit werd gequalificeerd „aandeelen in eene loterij, tot het aanleggen en houden waarvan de bij de Loterijwet 1905 vereischte toestemming niet is verleend verkoopen en afleveren" en requirant, toen appellant, met toepassing van de artt. 1, al. 1, 2 sub 2 en 6 der Loterijwet 1905, 23 en 91 Sr. veroordeeld tot eene geldboete van *f* 5 subs. 5 dagen hechtenis.

Tegen deze uitspraak zijn bij pleidooi drie middelen van cassatie aangevoerd, luidende:

I. „Schending of verkeerde toepassing van de artt. 221, 211, 253 en 223 Sv. in verband met de artt. 2 en 6 der Loterijwet 1905, omdat, terwijl in casu twee strafbare feiten bewezen zijn verklaard, de Rechter verzuimde te beslissen en te motiveeren, of hier een geval van voortgezette handeling aanwezig is, of niet, en evenzeer verzuimd heeft een der laatstgenoemde artikelen in het vonnis aan te halen".

II. „Schending van art. 1 der Loterijwet 1905 door te beslissen dat in de dagvaarding is gesteld: „door wie de gelegenheid om mede te dingen is opengesteld", omdat gesproken wordt van „de gelegenheid, welke de loten gaven om mede te dingen naar prijzen uitgeloofd door genoemde Maatschappij".

III. „Schending of verkeerde toepassing van artt. 1 en 2 der Loterijwet 1905 in verband met art. 391 Sv., door in plaats van te beslissen dat de litigieuse premiebewijzen behooren tot een wettig aangelegde premieleening en dus de verkoop en aflevering niet strafbaar zijn, daarenboven te eischen dat bewezen ware dat door den aanlegger dier premieleening, niet meer premiebewijzen zijn uitgegeven dan er bij de obligatiën behooren".

Ad I. Waar de Rechtbank, na op grond van de in het vonnis vermelde bewijsmiddelen bewezen te hebben aangenomen, dat de requirant de bedoelde aandeelen heeft verkocht *en* afgeleverd, daarop het bestaan dezer twee verboden en bij de artt. 6 en 8 der Loterijwet, elk als overtreding strafbaar gestelde handelingen in de kwalificatie afzonderlijk uitdrukte lag hierin opgesloten, dat zij aanwezig achtte een samenloop van twee feiten die als op zich zelf staande handelingen, twee overtredingen opleverende, moeten worden beschouwd, — waaruit volgt dat uitgesloten was het geval van art. 56 Sr. en derhalve niet afzonderlijk de niet-aanwezigheid daarvan behoefde te worden gemotiveerd of daarover beslist.

En de niet-aanhaling in het vonnis, hetzij van art. 56, hetzij van art. 62 Sr. (waarover in het middel, door de vermelding dat verzuimd is „bovengenoemde artikelen in het

vonnis aan te halen" vermoedelijk is geklaagd) kan niet tot cassatie leiden omdat deze artikelen niet behooren tot de verbods- of strafbepalingen, die den onmiddellijken grondslag van de veroordeeling uitmaken en de wet slechts zoodanige in art. 221 Sv. op het oog heeft.

Het middel is dus m. i. ongegrond.

Ad II. De wet spreekt in hare definitie van loterij, van elke gelegenheid door iemand opengesteld om . . . . . mede te dingen naar prijzen enz., uitgeloofd ten behoeve van de deelnemers die als winners worden aangewezen enz. — En nu komt het mij voor dat, waar in de dagvaarding is gesteld dat de vijf klassikale aandeelen in eene loterij in den vorm van zoogenaamde premiecoupons van obligaties waarvan de inhoud wordt opgegeven, aan de houders de gelegenheid gaven om tegen betaling van het daarvoor vastgesteld bedrag mede te dingen naar prijzen enz., in verband met den geheelen inhoud van de te laste legging genoegzaam is uitgedrukt, dat de door het houden der loten gegeven gelegenheid is opengesteld door dengene die de loten heeft uitgegeven.

Het middel kan dus m. i. niet opgaan.

Ad III. De verdediger van den thans requirant beriep zich voor de Rechtbank hierop, dat de bedoelde premiebewijzen niet als aandeelen in eene loterij kunnen beschouwd worden, omdat zij deel uitmaken van een 2 % premieobligatie van *f* 350, welke geheel voldoet aan de vereischten van art. 1 sub 3 der Loterijwet.

Dit beroep had betrekking op een ter terechtzitting voorgelezen ongenummerde obligatie groot *f* 350, door de N. V. Maatschappij tot Exploitatie van het Administratiekantoor HAIGHTON & Co. uitgegeven, waarvan de inhoud en de daarop betrekkelijke „voorwaarden" in het vonnis zijn opgenomen en welke obligatie was voorzien o. a. van een dubbel stel coupons, waarvan het eene stel recht geeft op de jaarlijksche rente ad 2 %, terwijl het andere stel recht geeft om tegen inlevering van de desbetreffende premiecoupon, onder de daarbij gestelde voorwaarden kosteloos *vijf klassikale premiebewijzen* te verkrijgen welke voorzien waren van een op de Ned. Staatsloterij correspondeerend nummer en waarop hetzelfde bedrag wordt uitgekeerd als in de daarop correspondeerende klasse van de genoemde Staatsloterij ten deel valt aan den houder van 1/20 Bewijs van aandeel in het lot onder hetzelfde nummer.

De Rechtbank verwierp dit verweer op grond, dat al kan worden toegegeven dat de bedoelde obligatie met bijbehoorende rente- en premiecoupons, ingevolge hare „Bepalingen" voldoet aan art. 1 sub 3 der Loterijwet, in dit geval is gebleken dat het stel van *vijf premiebewijzen* afzonderlijk verhandeld werd voor *f* 3.50, overeenkomende met 1/20 lot der Nederl. Staatsloterij; dat het alzoo mogelijk is dat HAIGHTON een schuldbekentenis van *f* 350 gegoten in den vorm van bovengenoemde ongenummerde obligatie uitgeeft en daarnaast een groot aantal stellen premieleeningen schept waarvan er één onder hem blijft berusten voor den houder der obligatie en alle overige tegen den prijs van *f* 3.50 door hem in den handel worden gebracht.

En op den grond dat ter terechtzitting *niet* was gebleken, dat het aantal stellen premiebewijzen *niet* te boven gaat het aantal uitgegeven obligatiën, oordeelde de Rechtbank dat het afzonderlijk verkrijgbaar stellen van die bewijzen tegen den kostenden prijs moet worden aangemerkt als het deelnemen in eene loterij, welke de grenzen der uitzonderingsbepaling van art. 1 sub 3 der Loterijwet overschrijdt en alzoo strafbaar is bij gemis aan de vereischte toestemming.

Door deze feitelijke beslissing ontbreekt elk bewijs, dat de onderwerpelijke vijf premiebewijzen inderdaad behooren tot eene premieobligatie, in dit geval, dat zij zijn afgegeven tegen uitlevering van een der desbetreffende premiecoupons behoorende tot het stel waarvan de obligatie is voorzien. En vermits de verhandeling der premiebewijzen op zich zelve beschouwd, terecht is aangemerkt als te vallen onder het begrip „loterij" en niet bewezen is dat de premiebewijzen behoorden tot eene premieleening waarop de uitzonderingsbepaling van art. 1 sub 3 van toepassing is, werd de bestreden beslissing niet gegeven in strijd met de in het middel genoemde artt. 1 en 2 der Loterijwet en kan ook, waar het bewijs van de ten laste gelegde feiten op wettige bewijsmiddelen berust, evenmin het in het middel genoemde art. 391 Sv. zijn geschonden.

Ook dit middel acht ik daarom ongegrond.

Toch zal het vonnis niet in zijn geheel kunnen worden gehandhaafd. Op de gronden door mij ontwikkeld in mijne heden genomen conclusie in de voorziening van C. S. H. (rol n°. 22720) meen ik dat voor ieder der bewezen verklaarde overtredingen d. i. zoowel voor het *verkoopen* als voor het *afleveren* der aandeelen, afzonderlijk straf had moeten zijn opgelegd. De Rechtbank legde echter voor beide over-

tredingen slechts één geldboete van *f* 5, subs. 5 dagen hechtenis op. En daardoor schond zij art. 62 Sr. Want ook hier was, in verband met art. 248 jº. 256 Sv. geen bezwaar tegen het in hooger beroep opleggen van twee geldboeten, ofschoon in eersten aanleg slechts één boete was opgelegd en *enkel* de beklaagde in hooger beroep was gekomen, mits slechts de beide boeten en de subs. hechtenisstraffen in omvang niet dien van de in eersten aanleg toegepaste overschrijden.

Op grond hiervan heb ik de eer te concludeeren tot vernietiging ambtshalve van het bestreden vonnis, doch alleen voor zoover daarbij is opgelegd eene geldboete van *f* 5 en eene subs. hechtenis van 5 dagen en dat de Hooge Raad, rechtdoende in zoover ten principale den requirant veroordeele tot twee geldboeten ieder van *f* 2.50, subsidiair twee dagen voor iedere boete, — met verwerping overigens van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer NIJPELS;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi: (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat bij het bestreden vonnis, overeenkomstig de telastelegging bij de inleidende dagvaarding als bewezen is aangenomen, dat de beklaagde, nu requirant, in het begin der maand Juni 1912 te Terneuzen op last van J. v. D. L., hoofdagent van Lotisico, heeft verkocht en afgeleverd aan K. F. H. de vijf klassikale aandeelen in eene loterij in den vorm van zoogenaamde premiecoupons van obligatiën van den bij dagvaarding omschreven inhoud, welke aan houders de gelegenheid gaven om tegen betaling van het daarvoor vastgestelde bedrag mede te dingen naar prijzen in geld of premiën in geld, door genoemde Maatschappij (d. i. het administratiekantoor HAIGHTON & Co.) uitgeloofd ten behoeve van de deelnemers, die als winners werden aangewezen door de trekking der 400ste Nederl. Staatsloterij, op de wijze als door den inhoud van genoemde aandeelen omschreven, terwijl tot het aanleggen of houden dier loterij, de bij de wet vereischte toestemming niet was verleend;

dat de Rechtbank deze bewezen feiten heeft gequalificeerd en den requirant te dier zake veroordeeld als hierboven reeds is opgegeven;

O. dat het 1ste dier hiertegen gerichte middelen hierover klaagt, dat in het bestreden vonnis zoude zijn verzuimd om te beslissen en te motiveeren of de twee bewezen verklaarde strafbare feiten al dan niet waren te beschouwen, als ééne voortgezette handeling, doch deze grief is ongegrond;

dat immers de Rechtbank na te hebben bewezen verklaard dat de requirant de voornoemde vijf premiebewijzen heeft *verkocht* en *afgeleverd*, die feiten heeft gequalificeerd „aandeelen in eene loterij, tot het aanleggen en houden waarvan de bij de Loterijwet 1905 vereischte toestemming niet is verleend, *verkoopen* en *afleveren*", alzoo als de in art. 2, 2º. der Loterijwet, elke op zich zelf verboden handelingen van het verkoopen en van het afleveren van aandeelen in dergelijke loterij;

dat vermits deze feiten bij de artt. 6 en 8 der Loterijwet 1905 strafbaar zijn gesteld als overtredingen, uit de voormelde beslissing der Rechtbank volgt, dat hier toepasselijk is de regel van art. 62 Sr., waardoor nadere motiveering hier omtrent kon achterwege blijven, en aanhaling van evengemeld wetsartikel ook niet was verplichtend, wijl dit niet behoort tot de verbods- of strafbepalingen, welke de Rechtbank heeft toegepast;

O. dat het 2de middel, blijkens de toelichting is gericht zoowel tegen het onvoldoende der telastelegging bij dagvaarding, als tegen de toepassing van art. 1 der Loterijwet 1905 op het bewezen verklaarde, en wel op dezen, reeds voor de Rechtbank aangevoerden eenigen grond, dat in de dagvaarding niet zoude zijn opgegeven, dat eene *gelegenheid* door iemand was *opengesteld* om mede te dingen naar prijzen of premiën, hoewel dit een bestanddeel uitmaakt van hetgeen art. 1 der Loterijwet verstaat onder een loterij;

O. hieromtrent:

dat in de 11de overweging van het bestreden vonnis omtrent de voormelde verdediging van den requirant is overwogen: „dat de Rechtbank dat gevoelen niet deelt, dat toch de steller der dagvaarding zich niet behoeft te houden aan de terminologie van de wet, en, door te spreken van de gelegenheid, welke die loten den houders gaven, om mede te dingen naar prijzen door de genoemde maatschappij uitgeloofd, gemeld element genoegzaam tot zijn recht heeft doen komen, al kon wellicht de plaats, waar het in de dagvaarding voorkomt, beter eene andere geweest zijn";

dat de Rechtbank hierdoor heeft beslist, dat het bedoelde bestanddeel in de dagvaarding voldoende is uitgedrukt en tegen deze beslissing, die is van feitelijken aard, in cassatie niet meer kan worden opgekomen;

dat ook de tweede grief van den requirant geen rekening houdt met de gevolgen van deze feitelijke beslissing der Rechtbank;

dat immers de Rechtbank, na den inhoud der dagvaarding te hebben uitgelegd in evengemelden zin, door vervolgens dien inhoud bewezen te verklaren mede heeft aangenomen, dat de gelegenheid om mede te dingen naar prijzen of premiën, uitgeloofd door de Maatschappij tot Exploitatie van het administratiekantoor HAIGHTON & Co. werd gegeven door de loten van die maatschappij, waardoor dus mede is bewezen verklaard, dat en door wien de in het middel bedoelde gelegenheid is opengesteld;

dat derhalve het middel van den requirant in beide opzichten feitelijken grondslag mist en gevolgelijk is krachteloos;

O. dat het 3de middel berust op de ook reeds voor de Rechtbank gevoerde verdediging van den requirant, dat de verkochte en afgeleverde premiebewijzen deel uitmaken van eene 2 % premieobligatie van *f* 350, welke geheel voldoet aan de eischen van de uitzonderingsbepaling van art. 1 sub 3°. der Loterijwet 1905;

O. te dien aanzien:

dat blijkens het bestreden vonnis de bedoelde premiebewijzen het navolgende inhielden: „Premiebewijs (het nummer van het „premiebewijs" gaat vooraf in cijfers te linker- en te rechterzijde van het woord „premiebewijs" geplaatst) n°. 008678 .... klasse (aan het woord „klasse" gaat het n°. der klasse in letters vooraf). Tegen inlevering van dit Premiebewijs betaalt de Maatschappij tot exploitatie van het administratiekantoor HAIGHTON & Co. (goedgekeurd bij Kon. besluit) te 's-Gravenhage precies hetzelfde bedrag als in de (volgt het nummer der klasse in letters) klasse der 400ste Nederlandsche Staatsloterij ten deel valt aan den houder van 1/20 Bewijs van aandeel in het lot, waarvan het nummer hierboven staat vermeld";

dat de Rechtbank, na te voren te hebben vastgesteld, dat 5 premiebewijzen van gemelden inhoud door den requirant waren verkocht en afgeleverd, heeft verklaard de voormelde verdediging van den requirant onjuist te achten, daarvoor aanvoerende: „dat immers, al kan aan den verdediger worden toegegeven, dat de hierboven sub 3 omschreven obligatie met bijbehoorende rente- en premiecoupons, ingevolge hare „Bepalingen" voldoet aan art. 1 sub 3 der Loterijwet, uit de erkentenis van den beklaagde en de verklaring van den getuige H. is gebleken, dat het stel van 5 premiebewijzen *afzonderlijk* verhandeld werd voor *f* 3.50, overeenkomende met den prijs van 1/20 lot in de Nederlandsche Staatsloterij";

dat deze beslissing niet is in strijd met de in het middel genoemde wetsartikelen, daar de Rechtbank uit de voormelde door haar vastgestelde feiten te recht heeft afgeleid, dat hier niet aandeelen in eene geoorloofde premieleening, maar slechts loten in eene loterij verhandeld zijn;

dat immers het *afzonderlijk* verhandelen van premiebewijzen, die volgens hun inhoud niet zijn schuldbewijzen van eene geldleening, maar enkel bewijzen kans gevende op het winnen van premiën, reeds hierom niet is het verhandelen van aandeelen in eene geoorloofde premieleening als in art. 1 onder 3°. der Loterijwet 1905 bedoeld, omdat die niet onder eene premieleening alleen verstaat eene werkelijke geldleening, waarbij de kans op het winnen van premiën aan de schuldbewijzen der geldleening verbonden is;

dat wel de Rechtbank in dezelfde 12de overweging nog heeft onderzocht of de bedoelde premiebewijzen deel uitmaakten van een obligatie eener geoorloofde premieleening, en de requirant ook heeft bestreden hetgeen daarin door de Rechtbank als uitkomst van haar onderzoek is medegedeeld, maar dit thans buiten beschouwing kan blijven, nu vaststaat, dat de requirant geene zoodanige obligatie heeft verkocht en afgeleverd, maar bloot een aandeel in eene loterij;

dat alzoo ook dit middel is ongegrond;

O. echter *ambtshalve*:

dat, blijkens hetgeen hierboven bij de behandeling van het 1ste middel is overwogen, de Rechtbank heeft bewezen verklaard, dat de requirant de voormelde premiebewijzen heeft *verkocht en afgeleverd*, en vervolgens deze twee bewezen feiten dienovereenkomstig heeft gequalificeerd als overtredingen van het in art. 2, 2°. der Loterijwet 1905, afzonderlijk verboden, verkoopen en afleveren van aandeelen in eene ongeoorloofde loterij, maar ten slotte den requirant deswege heeft veroordeeld tot slechts één geldboete en vervangende hechtenis, zooals hierboven reeds is opgegeven;

dat evenwel de twee evengemelde in art. 2 2°. der Loterijwet verboden en in art. 6 dier wet strafbaar gestelde handelingen, volgens art. 8 derzelfde wet moeten worden beschouwd als overtredingen, zoodat ingevolge art. 62 in verband met art. 91 Sr., voor *iedere* der bewezen verklaarde overtredingen aan den requirant eene straf had behooren te zijn opgelegd;

dat de Rechtbank door anders te beslissen

gemeld art. 62 heeft geschonden en alzoo haar vonnis in dit opzicht moet worden vernietigd, en de requirant veroordeeld tot twee straffen, zulks met inachtneming van het voorschrift van art. 248 Sv. daar alleen de requirant van het vonnis van den Kantonrechter te Terneuzen in hooger beroep is gekomen;

Vernietigt het vonnis der Arr.-Reehtbank te Middelburg den 6den December 1912 in deze zaak gewezen, doch alleen voor wat betreft de daarbij aan den requirant opgelegde straf;

In zooverre rechtdoende ten principale krachtens art. 105 R. O.;

Gezien mede art. 23 Sr.;

Veroordeelt den requirant tot twee geldboeten elke van twee gulden vijftig cents;

Bepaalt dat die boeten bij gebreke van betaling binnen twee maanden na den dag waarop dit arrest kan worden ten uitvoer gelegd, ieder zullen worden vervangen door hechtenis van twee dagen;

Verwerpt overigens het beroep. (Ned. Jur.)

—

5 *Mei* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

Nu de beklaagde in verband met de ongesteldheid waaraan zij zeide, dat elk der personen lijdende was, raad heeft gegeven, na den patient den pols gevoeld, in de oogen gezien of betast te hebben en daarbij, onder aanwijzing van het gebruik, hetzij flanellen banden hetzij kruiden hetzij beide te zamen verkocht heeft met voorgeven, dat, bij gebruik volgens haren raad, die personen zouden genezen, is zulks terecht beschouwd als het verleenen van geneeskundigen raad als bedrijf en bijgevolg als uitoefening der geneeskunst volgens art. 1 der Wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 60).

(Wet van 1 Juni 1865 (S. 60) art. 1.)

Voorzitter:
Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raadsheeren: Mrs. A. M. B. Hanlo, A. J. L. Nijpels, J. A. A. Bosch en H. Hesse.

D. H., wonende te Arnhem, requirante van cassatie tegen een vonnis der Arr.-Rechtbank te Arnhem van 7 Januari 1913, waarbij in hooger beroep, gedeeltelijk vernietigd en gedeeltelijk bevestigd is het vonnis van den Kantonrechter te Terborg van 19 November 1912, bij welk vonnis zij is schuldig verklaard aan de sub 1°. en 4°. ten laste gelegde feiten, gequalificeerd als: „niet toegelaten tot de uitoefening van een beroep, waartoe de wet eene toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep uitoefenen, tweemalen gepleegd, zulks terwijl tijdens het plegen van de overtreding nog geen twee jaren zijn verloopen sedert eene vroegere veroordeeling van de schuldige wegens eene gelijke overtreding onherroepelijk is geworden", en, met toepassing der artt. 18, 62, 436 Sr., art. 1 der wet van 1 Juni 1865 (S. 60), veroordeeld tot twee hechtenisstraffen van eene maand, met vrijspraak van het meerdere haar ten laste gelegde, met bevel tot teruggave van de overtuigingsstukken aan de in het slot van het vonnis genoemde personen; zijnde bij voornoemd vonnis der Rechtbank met vernietiging van het beroepen vonnis van den Kantonrechter, voor zoover de beklaagde daarbij is vrijgesproken van de sub 2 en 3 ten laste gelegde feiten en veroordeeld is tot twee hechtenisstraffen van eene maand, de beklaagde schuldig verklaard aan de feiten sub 2 en 3 ten laste gelegd gequalificeerd als: „het niet toegelaten tot de uitoefening van een beroep, waartoe de wet eene toelating vordert buiten noodzaak dat beroep uitoefenen, zulks terwijl tijdens het plegen van de overtreding nog geen twee jaren zijn verloopen sedert eene vroegere veroordeeling van de schuldige wegens eene gelijke overtreding onherroepelijk is geworden", en, met toepassing van art. 436, 1°. en 3°. Sr., art. 1 der wet van 1 Juni 1865 (S. 60) te dier zake alsmede ter zake van de feiten in het beroepen vonnis bewezen verklaard en gequalificeerd, veroordeeld tot vier hechtenisstraffen elk van eene maand, met bevestiging van het beroepen vonnis voor het overige.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. R. B. Ledeboer.

De requirante werd bij vonnis der Rechtbank te Arnhem, houdende gedeeltelijke bevestiging, gedeeltelijke vernietiging van een vonnis van den Kantonrechter te Terborg veroordeeld ter zake van vier haar ten laste gelegde en bewezen verklaarde overtredingen, bestaande elk in „het niet toegelaten tot de uitoefening van een beroep, waartoe de wet eene toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep uitoefenen, zulks terwijl tijdens het

plegen van de overtreding nog geen twee jaren zijn verloopen sedert eene vroegere veroordeeling van de schuldige wegens een gelijke overtreding onherroepelijk is geworden" — en, met toepassing van de artt. 436, 1°. en 3°. lid Sr. j°. art. 1 der wet van 1 Juni 1865 (Sb. 60), veroordeeld tot 4 hechtenisstraffen elk van een maand.

Bij memorie van cassatie wordt gesteld, dat in deze van de uitoefening der geneeskunst geen sprake is geweest, vermits de handelingen van requirante alléén zouden hebben bestaan in het verkoopen van flanellen banden, in den regel genoemd gezondheidsbanden „om koude en tocht te weren", terwijl het „iemand aanzien of werkelijk betasten" evenmin onder dit begrip kan worden gebracht.

Blijkens het bewezen verklaarde heeft de requirante in elk der vier gevallen aan den persoon tot wien zij zich, in verband met de ongesteldheid waaraan deze zeide lijdende te zijn, althans waaraan zij, requirante, voorgaf of mededeelde, dat deze lijdende was, raad gegeven, zulks na hetzij den patient den pols te hebben gevoeld, hetzij dezen aan het lichaam te hebben betast, hetzij op eenige andere wijze den patient te hebben opgenomen en daarbij, onder aanwijzing van de wijze van gebruik, hetzij flanellen banden, hetzij kruiden, of beide verkocht en afgeleverd, — alles onder voorgeven dat door de aanwending van die middelen overeenkomstig haar raad, genezing zoude volgen.

Deze handelingen nu vallen geheel binnen het bereik van het begrip „uitoefening der geneeskunst" genoemd in art. 1 der wet van 1865, als wordende onder deze woorden, gelijk ook Uwe Raad meermalen besliste, verstaan: elke raad die de strekking of de voorgewende strekking heeft om genezing van een ziekte of kwaal te bevorderen (men zie o. a. het arrest van 18 Maart 1901 W. 7584).

Het middel is derhalve ongegrond en mijne conclusie strekt tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Hanlo;

Gelet op de grief door de requirante voorgesteld bij memorie: (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat aan requirante bij de inleidende dagvaarding is ten laste gelegd: dat zij

1°. op 5 September 1912 te Sinderen, gemeente Wisch, hoewel niet toegelaten tot het beroep van geneeskundige, waartoe de wet eene toelating vordert buiten noodzaak dat beroep heeft uitgeoefend, door zich te vervoegen aan de halte Sinderen en tot den daar aanwezigen G. J. R. te zeggen: „man, wat heb je slechte oogen, die kan ik genezen", door vervolgens uit een taschje, hetwelk zij bij zich had eenige flanellen banden en eenige pakjes kruiden te nemen en die aan genoemden R. tegen betaling van f 1.75 per band en f 0.75 per pakje te koop aan te bieden, zeggende tot R.: „die banden moet je om je bloote lijf dragen, daar trekt alle brand in; de kruiden moet je laten aftrekken en dan moet je 4 of 5 maal daags van dat aftreksel drinken, dan zijn je oogen na eene maand genezen" en door vervolgens na langdurig aandringen harerzijds aan genoemde R. te verkoopen 4 van genoemde banden en 2 pakjes van de genoemde kruiden, resp. à f 1.75 en f 0.75 per stuk zijnde door haar van R. een bedrag van f 5 terstond daarvoor in betaling ontvangen, onder voorwaarde dat het ontbrekende later zoude worden aangezuiverd;

2°. op 3 September 1912 des namiddags te ongeveer 1 uur te Dinxperlo ten huize van G. W. R., hoewel niet toegelaten tot het beroep van geneeskundige, waartoe de wet eene toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep heeft uitgeoefend, door, nadat haar was medegedeeld, dat genoemde R. lijdende was aan tuberculose tot dezen de vraag te richten wat het hem waard zou zijn als hij na een maand geheel hersteld weer werken kon, hem vervolgens de pols te voelen, hem in de oogen te zien en hem in de zijde te betasten, en vervolgens tot hem te zeggen: „je hebt binnenkoortsen" waarna zij hem eenige flanellen banden te koop aanbood, zeggende: „die banden moet je om je bloote lijf dragen ter hoogte van de maagstreek en om de twee dagen moet je een schoonen band aandoen; die banden trekken alles in zich wat niet goed is, je hebt vier banden noodig, want na het wasschen moeten zij lang in de open lucht drogen";

waarna zij na eenig aandringen harerzijds aan genoemden R. heeft verkocht voor f 6 van die genoemde banden, van welk

bedrag f 5 althans een gedeelte door haar van R. in betaling is ontvangen onder voorwaarde dat het ontbrekende later zou worden aangezuiverd;

3°. op 3 September 1912 omstreeks 1 uur namiddags te Dinxperlo ten huize van den sub 2 genoemden R. hoewel niet toegelaten tot het beroep van geneeskundige waartoe de wet eene toelating vordert buiten noodzaak dat beroep heeft uitgeoefend door aan de h.v. van genoemden R., genaamd D. K. nadat haar, beklaagde was medegedeeld dat deze last had van haar maag eenige pakjes kruiden, welke zij bij zich had te koop aan te bieden, zeggende: „die kruiden moet je op water laten trekken en daarvan driemaal daags drinken, des morgens een glaasje op je nuchtere maag", waarna zij aan genoemde D. K. heeft verkocht voor f 2.40 vier pakjes kruiden;

4°. op 3 September 1912 omstreeks 4½ uur te Dinxperlo ten huize van Th. E., hoewel niet toegelaten tot het beroep van geneeskundige, waartoe de wet eene toelating vordert buiten noodzaak dat beroep heeft uitgeoefend door aan Th. B. h.v. van genoemden E. mede te deelen dat zij vernomen had, dat zij eene zieke dochter had, vervolgens die dochter die bij dat gesprek tegenwoordig was in de oogen te zien en te zeggen: „ik kan je genezen" waarna zij eenige flanellen banden te voorschijn haalde en deze te koop aanbood, zeggende: „die banden moet het meisje om haar bloote lijf dragen en om de twee dagen een schoone aandoen", waarna zij aan genoemde moeder en dochter twee van die banden heeft verkocht en daarvoor van haar f 3.50 in betaling heeft ontvangen; — een en ander terwijl tijdens het plegen van de overtreding nog geen twee jaren waren verloopen, sedert eene vroegere veroordeeling van beklaagde wegens overtreding van art. 436 Sr. onherroepelijk was geworden;

dat die feiten sub 1 en 4 bij het in zooverre bevestigde vonnis en die sub 2 en 3 bij het bestreden vonnis wettig en overtuigend bewezen verklaard met de schuld van requirante daaraan en zijn gequalificeerd met strafoplegging zooals in het hoofd van dit arrest is vermeld;

O. dat als grief tegen het bestreden vonnis en het daarbij in zooverre bevestigde vonnis bij de memorie wordt aangevoerd, dat requirante zich niet heeft schuldig gemaakt aan het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde, daar zij slechts flanellen banden, in den regel „gezondheidsbanden" genaamd, verkocht heeft om koude en tocht te weren, terwijl het iemand aanzien of werkelijk betasten evenmin in dat begrip valt;

O. hieromtrent:

dat uit het hiervoor als bewezen verklaard vermelde blijkt, dat requirante in elk der vier in de dagvaarding genoemde gevallen, in verband met de ongesteldheid, waaraan zij zeide dat elk der personen lijdende was, raad heeft gegeven, na den patient den pols gevoeld, in de oogen gezien of betast te hebben en daarbij, onder aanwijzing van het gebruik hetzij flanellen banden, hetzij kruiden, hetzij beide te zamen verkocht heeft, met voorgeven dat bij gebruik volgens haren raad, die personen zouden genezen;

dat die bewezen verklaarde feiten derhalve terecht bij het bestreden vonnis en bij het in zooverre bevestigde vonnis zijn beschouwd als het verleenen van geneeskundigen raad als bedrijf en bijgevolg als uitoefening der geneeskunst volgens art. 1 der wet van 1 Juni 1865 (S. 60), waaruit de ongegrondheid van de aangevoerde griet volgt;

Verwerpt het beroep in cassatie.

(Ned. Jur.)

—

7 *Mei* 1913. BESLUIT, houdende nadere aanwijzing van *Melick* en *Herkenbosch*, als losplaats van ruw zout of zouthoudend water. S. 176.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 2 Mei 1913, n°. 123, Accijnzen;

Gezien artikel 5 der wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 227); artikel 2 van Ons besluit van 3 Januari 1908 (*Staatsblad* n°. 2) en Ons besluit van 14 Juni 1910 (*Staatsblad* n°. 162);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Met ingang van de dagteekening van dit besluit wordt *Melick en Herkenbosch* aangewezen als losplaats van ruw zout of zouthoudend water, bij invoer te lande met spoorwagens.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het

Staatsblad en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 7den Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 27 *Mei* 1913.)

—

7 *Mei* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Oorlog tot vaststelling eener regeling nopens de inlevering van wapenen, van kleeding en uitrusting en van ledergoed, zoomede van reglementen of dienstvoorschriften bij ontslag van eene lichting landweer.

De Minister van Oorlog, heeft goedgevonden, onder intrekking van de Beschikking van 6 April 1910, VIe Afd., no. 90 te bepalen, dat voor de inlevering van de wapenen, de kleeding- en uitrustingstukken en het ledergoed, zoomede van de reglementen en dienstvoorschriften, ingeval eene lichting landweer in haar geheel wordt ontslagen, moet worden gevolgd de *Regeling*, welke is opgenomen in de Bijlage, behoorende bij deze Beschikking.

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal, (*get.*) A. J. DOORMAN.

Behoort bij de Beschikking van den Minister van Oorlog van 7 Mei 1913, VIe Afd., No. 24.

REGELING *nopens de inlevering van de wapenen, de kleeding- en uitrustingstukken en het ledergoed, zoomede van de reglementen en dienstvoorschriften, ingeval eene lichting landweer in haar geheel wordt ontslagen.*

§ 1. De verlofgangers van de landweer worden in het laatste jaar van hunnen diensttijd, op grond van art. 31, laatste lid, der Landweerwet opgeroepen, om in de maand *Juli* van dat jaar al de hun voor Rijksrekening verstrekte voorwerpen met uitzondering van het zakboekje in te leveren.

§ 2. Op voorstel van den Districtscommandant, bepaalt de Commissaris der Koningin in de provincie de plaatsen, dagen en uren, waarop de inlevering moet geschieden. Door de zorg van de Burgemeesters wordt, minstens gedurende 10 dagen aan de inlevering voorafgaande, een en ander door aanplakking in het openbaar ter algemeene kennis gebracht op de plaatsen in de gemeente *bij verordening aangewezen of gebruikelijk*. In die openbare kennisgeving wordt het artikel der Wet vermeld, krachtens hetwelk de inlevering plaats heeft, de lokaliteit aangewezen, en medegedeeld, dat de verlofgangers in burgerkleeding moeten verschijnen.

Worden bij de openbare kennisgeving de verlofgangers *nominatief* opgeroepen tot het inleveren van de in § 1 bedoelde voorwerpen, dan moet deze, buiten en behalve het genoemde in het vorige lid, óók vermelden de geslachts- en voornamen (voluit geschreven) van de daarbij betrokken verlofgangers, zoomede het wapen (dienstvak) waartoe zij behooren, alsmede hun stamboeknummer. In de openbare kennisgeving mag niet worden opgenomen eene clausule, waarbij nadere hoofdelijke oproeping of kennisgeving in uitzicht wordt gesteld.

De verlofganger, die zich buitenslands ophoudt wordt bovendien persoonlijk *bij aangeteekenden brief* opgeroepen, indien zijn adres bij den Burgemeester bekend is.

Aan opgeroepenen, die zich *niet* buitenslands bevinden, wordt, voor zoover hun adres bekend is, persoonlijke kennisgeving gedaan van hunne oproeping bij openbare kennisgeving.

§ 3. Indien de verlofganger wegens geldige redenen verhinderd is persoonlijk de inlevering te doen, dan is hij of zijn c.q. zijne naastbestaanden gehouden er voor te zorgen, dat de inlevering door een ander geschiedt. Van de geldigheid der redenen van verhindering moet blijken uit een bewijs, afgegeven, c.q. gelegaliseerd door den burgemeester, en bij de inlevering over te leggen door den persoon, die de inlevering doet.

Door de burgemeesters kunnen aan de verlofgangers zoo noodig passagebiljetten voor veren voor de reis naar en van de plaats van inlevering worden afgegeven. Overigens genieten zij geen vervoer voor Rijksrekening.

§ 4. De inlevering geschiedt ten overstaan van den Districtscommandant, die zich c.q. in de standplaats van een Compagniescommandant, door dezen kan doen vervangen. Overigens zijn ook de Compagniescommandanten, indien dit den Districtscommandant noodzakelijk voorkomt, bij de inlevering door de hun onderhoorige verlofgangers tegenwoordig.

De Districtscommandant kan zich — kan c.q. den Compagniescommandant, ten overstaan van wien de inlevering geschiedt — doen bijstaan door den adjudant-onderofficier van het hem onderhoorige landweerdistrict.

De adjudant-onderofficier wordt op den dag of de dagen, waarop hij zich tot voorschreven doel buiten zijne vaste standplaats moet begeven, beschouwd als vrijwillig onder de wa-

penen te zijn. Hij wordt op verzoek van den Districtscommandant in onderhoud opgenomen bij een der korpsen.

De voor het landweerdistrict aangewezen geweermaker is den Districtscommandant behulpzaam bij de inlevering voor zoover de wapenen betreft.

Op verzoek van den Districtscommandant worden hem door den Commandeerende-Officier van een der korpsen van het leger gedurende de inlevering hoogstens 2 soldaten ter beschikking gesteld.

§ 5. Hij, te wiens overstaan de inlevering plaats vindt, overtuigt zich, dat alle voorwerpen, in het hoofd dezer bedoeld, door den betrokkene worden ingeleverd, en dat deze zich in voldoenden staat bevinden.

De ingeleverde kleeding- en uitrustingstukken worden soortsgewijze bijeengevoegd, c.q. gevouwen en in pakken van 10 stuks samengebonden. Voor de verpakking van kepi's en c.q. schako's worden den Districtscommandant, op zijne aanvrage aan den beheerder van het kleedingmagazijn, bedoeld in § 39 van het Kleedingvoorschrift 1909, kisten toegezonden; voor de verpakking der overige voorwerpen linnen zakken.

Het ingeleverde ledergoed wordt naar het Centraal Magazijn van Militaire Kleeding en Uitrusting te *Amsterdam* opgezonden. De daartoe noodige pakmiddelen moeten tijdig door de betrokken Districtscommandanten aan den Directeur der Centrale Magazijnen van militaire kleeding en uitrusting worden aangevraagd.

De wapenen worden op de voorgeschreven wijze in de daarvoor bestemde kisten gepakt en naar de Magazijnen aan de *Hembrug* opgezonden.

De Districtscommandant zendt uiterlijk 1 Juni aan de Directie der Artillerie-Inrichtingen eene opgave van de soorten en aantallen wapenen, die in elke gemeente vermoedelijk zullen worden ingeleverd, onder vermelding van de tijdstippen, waarop zulks zal geschieden. De Directie voornoemd zorgt voor de tijdige beschikbaarstelling ter plaatse van de door hem noodig geachte pakmiddelen.

§ 6. De Districtscommandant maakt, na afloop van de inlevering, daaromtrent een beknopt verslag op, hetwelk door tusschenkomst van den Inspecteur der Infanterie aan het Departement van Oorlog wordt ingezonden, zulks in den regel op den eersten werkdag in September.

De Districtscommandant zendt aan de Directie der Artillerie-Inrichtingen een uittreksel van dit verslag, voor zoover het betrekking heeft op de wapenen met toebehooren. Zoo daartoe aanleiding bestaat wordt door genoemde Directie hieromtrent aan het Departement van Oorlog bericht.

§ 7. Telkens, wanneer daartoe aanleiding bestaat, wordt door den Districtscommandant aan den Compagniescommandant, en, door tusschenkomst van den Commissaris der Koningin aan den Burgemeester kennis gegeven van de namen van de verlofgangers, bedoeld onder II*a* en *c* van Artikel 32 der Landweerwet, onder vermelding waar en wanneer deze, overeenkomstig Artikel 35*bis* dier Wet, alsnog aan hunne verplichting tot inlevering moeten voldoen.

§ 8. De kennisgevingen aan de betrokken verlofgangers voor de na-inlevering, bedoeld in § 7, zoomede voor tusschentijdsche inlevering, geschieden op de wijze als in § 2 vermeld, met dien verstande, dat de openbare kennisgeving nominatief plaats heeft en dat, indien bij den Districtscommandant genoegzame zekerheid bestaat, dat de verlofganger op eerste aanzegging volledig en op den aangewezen tijd gevolg zal geven aan den hem verstrekten last tot inlevering van de onder zijne berusting gestelde Rijksgoederen, met zoodanige eenvoudige aanzegging kan worden volstaan en oproeping bij openbare kennisgeving voorshands achterwege kan worden gelaten.

§ 9. Wanneer in de woning van een landweerplichtige, wiens voor Rijksrekening ontvangen goederen moeten worden ingeleverd, besmettelijke ziekte heerscht, of in eenige Gemeente eene besmettelijke ziekte epidemisch heerschende is, geeft de Burgemeester der betrokken gemeente daarvan kennis aan den Districtscommandant.

Deze treft dan, zoo noodig met medewerking van de betrokken autoriteiten de vereischte maatregelen, om de verdachte goederen, voor zooveel raadzaam, te doen verzamelen, afzonderlijk te verpakken en met de noodige aanwijzingen te verzenden aan den beheerder van het magazijn van bestemming, dan wel, door verschuiving van het tijdstip van inlevering, verspreiding der besmetting te voorkomen.

§ 10. De besturen van de gemeenten, waar de inlevering moet plaats hebben, stellen de daartoe noodige lokaliteit beschikbaar, met dien verstande echter, dat in garnizoensplaatsen door de zorg van den Plaatselijke- of Garnizoenscommandant daarvoor een of meer lokalen in een militair gebouw worden beschikbaar gesteld.

§ 11. Ingeval een verlofganger naar de-

meening van den Districtscommandant volgens Art. 35*ter* der Landweerwet in werkelijken dienst moet worden geroepen, dient die Commandant daartoe, binnen 30 dagen na den dag door hem krachtens Art. 35*bis* der Landweerwet voor na-inlevering bepaald, rechtstreeks aan den Minister van Oorlog een voorstel in, waarin wordt vermeld, of de verlofganger al dan niet krachtens Art. 32 der Landweerwet werd gestraft en voorts, zooveel mogelijk worden aangeteekend de verschoonende of verzwarende omstandigheden, welke bij de beoordeeling in aanmerking komen.

§ 12. Bij het in § 11 bedoelde voorstel worden overgelegd afschriften van de in de §§ 2 en 8 bedoelde kennisgevingen en oproeping bij aangeteekenden brief, door den gemeente-secretaris voor gelijkluidend geteekend en voorzien van eene door den Burgemeester onderteekende verklaring;

dat de kennisgeving werkelijk is geschied en is aangeplakt op de plaatsen, in de gemeente *bij verordening aangewezen* of *gebruikelijk;* of

dat de oproeping bij aangeteekenden brief is verzonden en al dan niet als onbestelbaar is terugontvangen; of

dat persoonlijke kennisgeving aan den bij openbare kennisgeving opgeroepen verlofganger is gezonden.

§ 13. In gemeenten met meer dan 20,000 zielen, kan de Burgemeester, voor zoover hij bij de uitvoering dezer *Regeling* betrokken is, zich onder zijne verantwoordelijkheid doen vervangen door een door hem aan te wijzen gemeente-ambtenaar.

Mij bekend,
De Secretaris-Generaal
van het Departement van Oorlog,
(*get.*) A. J. DOORMAN.

—

8 *Mei* 1913. BESLUIT, tot intrekking van het Koninklijk besluit van 14 April 1913 (*Staatsblad* nº. 130), tot schorsing van het besluit van den gemeenteraad van *Vlissingen* van 7 Maart 1913, nº. 10, betreffende den herbouw van de spits van den St. Jacobstoren te *Vlissingen*. S. 177.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 5 Mei 1913, nº. 1382, afdeeling Kunsten en Wetenschappen;

Gezien Ons besluit van 14 April 1913, nº. 93 (*Staatsblad* nº. 130), tot schorsing van het besluit van den gemeenteraad van *Vlissingen* van 7 Maart 1913, nº. 10, betreffende den herbouw van de spits van den St. Jacobstoren te *Vlissingen;*

Overwegende, dat sedert door den raad van de gemeente *Vlissingen* in voornoemd raadsbesluit wijzigingen zijn aangebracht, waardoor de daartegen bestaande bezwaren zijn opgeheven;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Ons besluit van 14 April 1913, nº. 93 (*Staatsblad* nº. 130) in te trekken.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 8sten Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.
De Min. van Binnenl. Zaken, (*get.*) HEEMSKERK.
(*Uitgeg.* 22 *Mei* 1913.)

—

8 *Mei* 1913. BESLUIT, tot intrekking van Ons besluit van den 3den Februari 1913 (*Staatsblad* nº. 47), waarbij een besluit van den raad der gemeente *Dinxperlo* van 17 December 1912 werd geschorst. S. 178.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 5 Mei 1913, nº. 2991, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Gezien Ons besluit van den 3den Februari 1913 (*Staatsblad* nº. 47), tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Dinxperlo* van 17 December 1912, strekkende tot het aangaan van eene overeenkomst voor de levering en afname van electrisch arbeidsvermogen gedurende een tijdvak van dertig jaren;

Overwegende, dat bij ingesteld onderzoek is gebleken, dat er voorshands geen termen zijn om de werking van gemeld raadsbesluit te belemmeren;

Gelet op de artikelen 153—155 der Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Ons voormeld besluit van den 3den Februari 1913 (*Staatsblad* nº. 47) in te trekken.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 8sten Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.
De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) HEEMSKERK.
(*Uitgeg.* 22 *Mei* 1913.

—

8 *Mei* 1913. BESLUIT, tot wijziging van h besluit op de Indische bestuursopleiding. S. 179.

WIJ WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 2 April 1913, afdeeling D, nº. 44;

Den Raad van State gehoord (advies van 22 April 1913, nº. 11);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 Mei 1913, afdeeling D, nº. 16;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. In artikel 27 van Ons besluit van 11 Maart 1907, nº. 22 (*Nederlandsch Staatsblad* nº. 71, *Indisch Staatsblad* nº. 230), worden de woorden: „met den dag van aankomst te *Batavia*" vervangen door: „met den dag van inscheping naar *Nederlandsch-Indië*".

2. De oorspronkelijke lezing van het in artikel 1 genoemde artikel 27 blijft gehandhaafd voor hen, die vóór 1 Januari 1913 in het eindexamen voor den Nederlandschen-Indischen dienst zijn geslaagd.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 8sten Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 27 *Mei* 1913.)

—

9 *Mei* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

Art. 238 Gemeentewet, dat de keurloonen uitdrukkelijk als belasting noemt, maakt geen onderscheid tusschen verplicht en onverplicht gebruik van dien dienst.

Uit de bepaling van art. 205 *q* Gemeentewet kan niet worden afgeleid dat het heffen van een retributie voor diensten volgens art. 238 verstrekt, ingeval deze in het belang der openbare gezondheid zijn verordend, zou zijn verboden.

De onderhavige verordening regelt de keurloonen zoodanig dat ze niet in strijd is met art. 241 Gemeentewet; zij belast niet de voorwerpen zelve of het gebruik er van.

In het bestreden vonnis is niet in het midden gelaten — gelijk door eischer tot cassatie is gesteld — of gemeente-verordeningen, als de onderhavige den in- en uitvoer belemmeren of kunnen belemmeren.

(Gemeentewet artt. 205 *q*, 237, 238.)

Voorzitter: Jhr. Mr. S. LAMAN TRIP.

Raadsheeren: Mrs. E. W. GULJÉ, S. GRATAMA, J. H. VAN GOOR en B. C. J. LODER.

J. G. GRIFFIOEN eischer in cassatie van een vonnis der Rechtbank te Amsterdam van 18 Maart 1912, advocaat Mr. BARNET LYON

tegen:

Mr. H. TH. 's JACOB qq., verweerder in cassatie, advocaat Mr. RINK.

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. T. J. NOYON.

Voor Bussum bestaat eene gemeentelijke verordening, verbiedende onder meer het slachten van vee en het invoeren van versch vleesch zonder voorafgaande keuring van gemeentewege, en daarnevens eene verordening tot heffing van de voor de verplichte keuring te betalen keurloonen. Op grond dat de laatste verordening niet verbindend zou zijn heeft de eischer in cassatie van de Gemeente teruggevorderd zeker bedrag aan keurloonen, door hem voldaan. De vordering is hem door de Rechtbank te Amsterdam ontzegd en tegen deze beslissing voert hij thans vier cassatiemiddelen aan.

Het eerste middel is: „Schending of verkeerde toepassing van de artt. 237, 238, 240, 241, 254 der Gemeentewet van 29 Juni 1851 (Stbl. 85), gewijzigd bij wetten van 7 Juli 1865 (Stbl. 79), 24 Mei 1897 (Stbl. 156) en 21 September 1900 (Stbl. 164), doordien de Rechtbank, hoewel aannemende dat de Rechter loonen en andere gelden, welke de Gemeentebesturen volgens art. 240 der Gemeentewet als belasting bevoegd zijn te heffen, moeten passen in het kader van art. 238 dier wet, te beslissen dat de in casu geheven keurloonen, krachtens de artt. 1 en 2 der verordening op de heffing van rechten vallende op de keuring van geslacht vee en ingevoerde vleeschwaren door den Raad der Gemeente Bussum op 15 Juni 1910 vastgesteld, en welke verordening in verband staat met en steunt op de verordening op de keuring en verkoop van voedingsmiddelen enz. dierzelfde Gemeente dd. 12 October 1909, bijzonderlijk op de artt. 36—65 daarvan, waarbij verkoopers en vervoerders van vleesch op straffe bij *die* verordening bepaald worden gedwongen keuring hunner waren aan te vragen, aan dat vereischte voldoen, niettegenstaande vaststaat, dat dit loon geene vergoeding voor het genot of gebruik van openbare gemeentewerken, bezittingen of in-

richtingen, maar eene heffing wegens *verplicht* gebruik van de praestatie der Gemeentelijke overheid, welke praestatie niet als een dienst in den zin van art. 238 der Gemeentewet kan worden beschouwd."

Het betoog van dit middel komt hierop neer dat art. 238 der Gemeentewet sprekende van door of van wege het Gemeentebestuur verstrekte diensten alleen het oog heeft op hetgeen de betrokkene vrij is al of niet te vragen, niet praestatiën die hij verplicht is van de Gemeente in te roepen, omdat deze niet zouden zijn diensten.

Te dezen aanzien is in de eerste plaats de opmerking te maken dat, zoo al dienst moet worden opgevat in de beteekenis die de eischer er aan geven wil, art. 238 toch niet in zijn geheel beperkt is tot zoodanige praestatiën. Het noemt immers allerlei retributiën met name, daaronder de keurloonen, zonder daarbij eenig onderscheid tusschen het al of niet verplichte der keurloonen te maken, en neemt daarna onder eene algemeene omschrijving op gelden te betalen voor het gebruik of genot van gemeentelijke werken, bezittingen of inrichtingen en van verstrekte diensten. Daarmede is geenszins uitgedrukt dat hetgeen met name is genoemd ook altijd zou moeten zijn eene vergoeding voor verrichtingen die niet behoeven te worden gevraagd, zoodat de in het slot gelezen beperking het voorafgaande niet betreft.

In verband hiermede verwijs ik naar het historische betoog in het vonnis waarvan beroep, waaruit blijkt dat in de Gemeentewet is weergegeven wat vroeger werd aangetroffen in een Koninklijk besluit van 9 April 1819, waaronder de keurloonen, die, juist wanneer zij betreffen verplichte keuringen, als belasting werden aangemerkt.

Overigens schijnt mij de geheele onderscheiding taalkundig onjuist. Ik zie niet hoe het begrip dienst grammaticaal zou kunnen worden bepaald door de omstandigheid dat er geene verplichting zou bestaan hem in te roepen. De praestatie blijft immers dezelfde, wat ook aanleiding mag hebben gegeven tot het uitlokken. Men kan onderscheiden verplichten en onverplichten dienst, maar het onderscheid betreft alleen hem, die den dienst bewijst, en juist het bestaan van dat onderscheid wijst aan, dat van die zijde verplichting het wezen van dienst niet opheft; in elk geval mag het onderscheid niet worden overgebracht naar de andere zijde.

Het middel schijnt mij dus ongegrond.

Het tweede middel is: „Schending of verkeerde toepassing van gemelde artikelen benevens de artt. 135 en 205 *q*, der Gemeentewet, doordien, hoewel vaststaat dat keuring in deze *niet* geschiedt op verzoek of in het bijzonder belang van den slager maar in het algemeen belang, te beslissen dat geene wetsbepaling bekend is, op grond waarvan de kosten dier keuring behooren te komen ten laste van de openbare kas, terwijl toch de uitgaven der plaatselijke gezondheidspolitie thuishooren op de begrooting der uitgaven van de Gemeente".

Ook de gegrondheid van dit middel kan ik niet beamen. Dat art. 205 der Gemeentewet sub *q* de kosten der plaatselijke Gezondheidspolitie brengt onder de posten, die op de begrooting der uitgaven van de Gemeente moeten worden gebracht, brengt op zich zelf niet mede, dat voor verrichtingen met die politie in verband staande niet eene retributie van de daarbij betrokken personen gevraagd zou mogen worden.

Een beginsel van staatsrecht, waarop de eischer zich in vorige instantie beriep, hetwelk zoude medebrengen, dat de kosten der keuring, die niet in het belang van den slager, maar in het algemeen belang is ingesteld, dan ook uitsluitend ten laste van de gemeentekas gebracht zouden moeten worden, is in het aangehaalde artikel dan ook evenmin neergelegd als in art. 135.

Het is trouwens de vraag, of wel vaststaat, zooals het middel stelt, dat de keuring geheel buiten het belang van hen die ze moeten aanvragen omgaat; al is zij ingesteld in het belang der openbare gezondheid, nu zij eenmaal is voorgeschreven, ligt het belang van den betrokkene in de mogelijkheid van uitoefening van zijn bedrijf, door de keuring geschapen.

Als derde middel is gesteld: „Schending of verkeerde toepassing van de artt. 147 Grondwet en 232—237 Gemeentewet en 20 Wet op de R. O. j°. 161 Grondwet door eenerzijds de bedoelde artikelen te recht op te vatten en uit te leggen als beoogende het vrij maken van den handel binnen de landsgrenzen en het verbieden van bevoordeeling van inwoners van eene gemeente ten koste van elders woonachtigen door belasting op waren, die van buiten die gemeente komen, anderzijds te beslissen dat de aangevochten, boven nader aangeduide heffingsverordening niet in strijd is met genoemde artikelen van Grondwet en Gemeentewet, door in het midden te laten waar het in deze op aankomt, t. w. of soortgelijke verordening den in- en uitvoer werkelijk

belemmert, althans dit gevolg daarvan is te duchten."

Voor zoover dit middel betreft onvoldoende motiveering, kan het niet tot cassatie leiden omdat alleen door geheel gemis van motiveering art. 161 der Grondwet en 20 R. O. geschonden kunnen zijn.

In het middel wordt overigens toegegeven dat de bedoeling van art. 147 der Grondwet en 237 der Gemeentewet geene andere is dan het vrijmaken van binnenlandschen handel en het verbieden van bevoordeeling van gemeentenaren ten koste van anderen door belasting op ingevoerde waren, wat dan ook historisch vaststaat.

Betrof de verordening nu uitsluitend ingevoerd vleesch, dan zou men wellicht kunnen zeggen, dat er eene ongeoorloofde vrijstelling voor de gemeentenaren zou zijn: maar de keuring is voorgeschreven voor alle vleesch: bij slachting binnen de Gemeente zoowel als bij invoer. Van duurder maken van ingevoerd vleesch is dus in het geheel niet de rede.

In elk geval zou de onverbindbaarheid der verordening dan toch slechts aan te nemen zijn met betrekking tot ingevoerd vleesch, en dus de ingestelde vordering slechts toewijsbaar zijn voorzoover zij teruggave van wegens de keuring van zulk vleesch betaalde loonen beoogt.

Het vierde en laatste middel is: „Schending of verkeerde toepassing van artt. 135 en 205 *q*, 238—241 en 254 Gemeentewet door, aannemende, dat de in deze geheven keurloonen niet uitmaken of zijn eene verboden belasting op voorwerpen van verbruik, hoewel die belasting wordt geheven wegens van gemeentewege gedane keuringen van geslacht vee en ingevoerde vleeschwaren en van welke keuringen, als geschiedende in het belang der openbare gezondheid, de kosten behooren te komen ten laste van de gemeentekas".

Dat hier werkelijk eene belasting zou zijn, onmiddellijk drukkende op voorwerpen van verbruik en dus verboden bij art. 241 der Gemeentewet, leidt de eischer blijkens de toelichting van dit middel af uit het tarief, bij de verordening vastgesteld, waarbij onderscheid wordt gemaakt tusschen de verschillende soorten van slachtdieren en het loon bij de keuring van vleesch wordt berekend naar het gewicht, er zou alzoo eene belasting worden geheven naar de waarde.

Daargelaten dat uit de posten van het tarief niet blijkt dat de slachtdieren van de hoogere waarde ook altijd aan hooger keurloon onderworpen zijn, en eene belasting naar het gewicht van vleesch, waarbij geen onderscheid naar de soort van vleesch wordt gemaakt niet gezegd kan worden naar de waarde te worden geheven, wordt toch in geen geval het voorwerp van verbruik als zoodanig belast; er is geene belasting op den invoer, noch op het slachten, maar eene retributie voor diensten, die met den invoer en het slachten in verband staan.

Ik zie niet in dat de heffing van keurloonen, zooals die in de Gemeente Bussum bepaald is, in eenig opzicht met een wettelijk voorschrift in botsing komt, en concludeer tot verwerping van het beroep met veroordeeling van den eischer in de kosten.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat tegen voormeld vonnis als middelen van cassatie zijn voorgesteld: (zie conclusie proc.-gen.);

O. dat blijkens het bestreden vonnis en het daarbij bekrachtigde vonnis van den Kantonrechter te Hilversum van 20 Juni 1911, naar hetwelk het vonnis der Rechtbank voor wat de feiten betreft verwijst, de eischer tot cassatie bij inleidende dagvaarding heeft gesteld dat hij, overeenkomstig de in de gemeente Bussum bestaande vorderingen op de heffing en invordering van rechten, vallende op de keuring van geslacht vee en ingevoerde vleeschwaren, aan keurloonen wegens de keuring van geslachte varkens en koe, en in de gemeente ingevoerde reuzel, heeft betaald en heeft moeten betalen een totaal bedrag van *f* 96.41;

dat hij de terugbetaling dier som met renten en kosten van de gemeente heeft gevorderd, op grond dat die betalingen zouden zijn onverschuldigd, naardien de verordeningen krachtens welke ze zijn geheven, zijns erachtens als in strijd met de Grondwet en de Gemeentewet, verbindende kracht missen;

dat de Kantonrechter bij zijn voormeld vonnis die vordering heeft ontzegd, welk vonnis, nadat eischer daarvan tijdig in hooger beroep was gekomen, bij het thans bestreden vonnis door de Rechtbank is bekrachtigd;

O. alsnu met betrekking tot het eerste middel:

dat taalkundig beschouwd een dienst er niet minder een dienst om is al kan het inroepen er van niet worden ontgaan, en bovendien art. 238 der Gemeentewet, hetwelk keurloonen uitdrukkelijk als belasting noemt, de door eischer gewilde onderscheiding tusschen verplicht en onverplicht gebruik van dien dienst niet kent,

welk onderscheid, zooals met juistheid door het bestreden vonnis in de elfde rechtsoverweging wordt aangetoond, vervallen is, voor zooverre het heeft bestaan;

dat dus het eerste middel is ongegrond;

O. met betrekking tot het tweede middel:

dat voor zoover dit middel uitgaat van de stelling, dat vaststaat, dat de keuring niet geschiedt op verzoek of in het belang van den slager, maar in het algemeen belang aan het middel de feitelijke grondslag ontbreekt, daar in de tiende rechtsoverweging, tegen welker inhoud het middel is gericht, de juistheid dier stelling uitdrukkelijk is in het midden gelaten;

dat het middel ook overigens den inhoud van het vonnis onjuist weergeeft, en art. 205*q* der Gemeentewet, hetwelk dan in het bijzonder zou geschonden zijn, geenszins de strekking heeft die het middel er aan wil toekennen;

dat immers daarin alleen wordt bepaald dat indien de gemeente uitgaven doet voor de plaatselijke gezondheidspolitie, deze op de begrooting worden gebracht, en daarmede geenszins verbiedt het heffen van retributie voor diensten volgens art. 238 verstrekt ingeval deze in het belang der openbare gezondheid zijn verordend;

dat dus ook dit middel is ongegrond;

O. met betrekking tot het derde middel:

dat de aangehaalde artt. 161 der Grondwet en 20 R. O. niet zijn geschonden naardien het vonnis uitvoerig de gronden inhoudt waarop het is gewezen;

dat evenmin, gelijk het slot van het middel beweert, in het midden is gelaten of de verordeningen als die van welke hier de rede is, den in- en uitvoer belemmeren of kunnen belemmeren, daar het vonnis betoogt, dat en waarom deze verordeningen in overeenstemming zijn met de strekking der aangehaalde wetsartt. en uit den inhoud er van blijkt, dat van buiten de gemeente komende vleeschwaren of vee aan dezelfde keuringsvoorwaarden worden onderworpen als die welke niet van buiten worden aangevoerd;

dat eindelijk de grief zichzelve weerspreekt waar eischer, en te recht des rechters uitlegging dier artt. als de juiste beschouwt;

dat dus ook het derde middel is ongegrond;

O. met betrekking tot het vierde middel:

dat art. 205*q* der Gemeentewet, op grond van het reeds ten aanzien van het tweede middel overwogene, niet kan zijn geschonden, en als verboden belasting niet kan worden beschouwd wat uitdrukkelijk in de wet zelve als toegelaten belasting wordt genoemd, gelijk art. 238 der Gemeentewet ten aanzien van keurloonen doet;

dat alleen dan tegen de in de bestreden verordening vastgestelde keurloonen bezwaar zoude kunnen bestaan wanneer ze, ofschoon dan keurloonen, tevens en dan in strijd met art. 241 der Gemeentewet als belasting op voorwerpen van verbruik te beschouwen zouden zijn;

dat echter het vonnis met juistheid heeft aangetoond dat blijkens de regeling dier loonen in de verordening, deze niet de voorwerpen zelve of het gebruik daarvan belast, maar alleen betaling heft in verband en in overeenstemming met den omvang van den van gemeentewege verstrekten dienst;

dat dus ook het vierde middel is ongegrond;

Verwerpt het beroep, en veroordeelt den eischer in de kosten op de cassatie gevallen.

(Ned. Jur.)

—

10 *Mei* 1913. BESLUIT, houdende beslissing dat Gedeputeerde Staten niet bevoegd zijn in eene aan hunne goedkeuring onderworpen keur van een waterschap wijziging te brengen, ook al bestaat die wijziging alleen hierin, dat in de plaats van de in die keur aangehaalde, thans afgeschafte, Wet van 9 October 1841, n°. 42, gesteld wordt de thans geldende Wet van 9 Mei 1902, n°. 54.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Mr. W. L. Baron DE VOS VAN STEENWIJK te *Wijhe*, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Overijssel* van 16 Januari 1912, 3de Afdeeling n°. 7092/310, tot goedkeuring van de keur van het Vereenigd College van het Waterschap *Salland* op het beheer en onderhoud der waterkeeringen en waterleidingen en daartoe behoorende werken in dat waterschap;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 9 April 1913, n°. 56;

Op de voordracht van onzen Minister van Waterstaat van 6 Mei 1913, n°. 237, Afdeeling Waterstaat;

Overwegende: dat het Vereenigd College van het Waterschap *Salland*, 7de Dijksdistrict in *Overijssel* in zijne vergadering van 18 October 1911 eene Keur of politieverordening heeft vastgesteld op het beheer en onderhoud der waterkeeringen en waterleidingen en daartoe behoorende werken;

dat nadat bij bovengemeld besluit van Gedeputeerde Staten de keur was goedgekeurd

Mr. W. L. Baron DE VOS VAN STEENWIJK, te *Wijhe* bij Ons in beroep is gekomen, met het verzoek het besluit van Gedeputeerde Staten te vernietigen;

Overwegende dat de Keur, nadat zij in ontwerp overeenkomstig artikel 75, lid 2 van het Reglement voor het Waterschap *Salland* ter inzage is gelegd, door het Vereenigd College is vastgesteld en vervolgens aan Gedeputeerde Staten ter goedkeuring is aangeboden;

dat zooals nader is gebleken, Gedeputeerde Staten, alvorens hunne goedkeuring te verleenen, in den tekst der keur eene wijziging hebben aangebracht door in artikel 5, luidende: „Onverminderd de voorschriften der wetten van 9 October 1841, nº. 42 en van 28 Augustus 1851, nº. 125, zijn de bewoners van het waterschap verplicht enz." de vermelding van de wet van 9 October 1841, nº. 42 te vervangen door die van de wet van 9 Mei 1902, nº. 54;

dat, waar aan eene keur, ingevolge de wet van 20 Juli 1895 (*Staatsblad* nº. 139), de goedkeuring slechts kan worden verleend of onthouden en alzoo het aanbrengen van wijzigingen in een eenmaal vastgestelde keur moet geacht worden te zijn uitgesloten, de door Gedeputeerde Staten in de onderwerpelijke keur aangebrachte verandering niet toelaatbaar is;

dat toch, al moge de aangehaalde wet van 1841 vervallen en vervangen zijn door de vermelde wet van 1902, de mogelijkheid niet is uitgesloten, dat het waterschapsbestuur, op grond van deze thans geldende wet, de keur anders zou hebben ontworpen en vastgesteld dan is geschied;

dat Gedeputeerde Staten mitsdien in plaats van in de keur de voormelde wijziging te brengen, daaraan hunne goedkeuring hadden behooren te onthouden;

Gezien de wet van 20 Juli 1895 (*Staatsblad* nº. 139);

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit te vernietigen.

Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(W. v. d. B. A.)

---

10 *Mei* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Oorlog tot uitvoering van het besluit van 23 April 1913, betreffende het verleenen van vrijstelling van werkelijken dienst en jaarlijksch onderzoek.

De Minister van Oorlog,

Gezien het Koninklijk Besluit van 23 April 1913, nº. 41, aldus luidende: enz.

Brengt voorschreven Koninklijk Besluit, door deze, ter kennis van de Landmacht.

Deelt wijders mede, dat tot het bekomen van vrijstelling, als bedoeld in vorenstaand Besluit, geldt hetgeen vervat is in de tabellen I en II, behoorende bij het Militiebesluit.

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal, (*get.*) A. J. DOORMAN.

---

13 *Mei* 1913. BESLUIT, houdende vaststelling van de formatie van de burgerambtenaren bij het Departement van Koloniën. S. 180.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van den tijdelijken Voorzitter van den Raad van Ministers van 27 Februari 1913, nº. 36, Kabinet;

Den Raad van State gehoord (advies van 8 April 1913, nº. 23);

Gezien het nader rapport van den tijdelijken Voorzitter van den Raad van Ministers van 14 April 1913, nº. 36, Kabinet, en van Onzen Minister van Koloniën van 8 Mei 1913, Kabinet, litt. A 8;

Willende uitvoering geven aan artikel 4 van Ons besluit van 21 April 1913, nº. 33 (*Staatsblad* nº. 136), voor zooveel aangaat de inrichting van het Departement van Koloniën;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. **1.** Het aantal burgerambtenaren in de rangen van Administrateur, Referendaris, Hoofdcommies, Commies, Adjunct-commies en Klerk bij het Departement van Koloniën bestaat uit ten hoogste:

4 Administrateurs;
13 Referendarissen;
13 Hoofdcommiezen;
24 Commiezen;
68 Adjunct-commiezen en Klerken.

2. Het tegenwoordig personeel zal, voor zooveel noodig, over de verschillende afdeelingen van het Departement geleidelijk worden gebracht op de in artikel 1 vastgestelde formatie.

3. Eene opengevallen plaats zal, behalve door aanstelling in denzelfden rang, aangevuld kunnen worden door aanstelling in lageren rang. In dat geval mag het voor de tusschengelegen rangen vastgestelde aantal overschreden worden.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 13den Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 20 *Mei* 1913.)

13 *Mei* 1913. BESLUIT, houdende voorloopige regeling van de positie van de technici bij het Technisch Bureau van het Departement van Koloniën. S. 181.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 8 Mei 1913, Kabinet, litt. A 8;

Gelet op artikel 1, laatste alinea, § *a*, van Ons besluit van 21 April 1913, n°. 33;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen dat, gerekend van 1 Januari 1913, in afwachting van eene nadere regeling, de positie der ambtenaren bij het Departement van Koloniën, werkzaam met de in kolom I van Ons besluit van 28 April 1910 (*Staatsblad* n°. 126) vermelde titels, geregeld blijft op den voet als aangegeven in Ons besluit van 9 Mei 1906 (*Staatsblad* n°. 110) en in Ons eerstgemeld besluit.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 13den Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 20 *Mei* 1913.)

—

13 *Mei* 1913. KONINKLIJK BESLUIT.

Artt. 23 en 24 Wet 10 November 1900 (*Staatsblad* n°. 176).

Afwijzing van een verzoek tot vernietiging van een besluit van een waterschap.

De goedkeuring der rekening van een waterschap sluit van zelve in zich de goedkeuring der gewijzigde rekening, wanneer die wijziging geen materieele verandering in de rekening ten gevolge had.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door J. L. VERVEEN te *Kethel en Spaland*, G. KOOT JZN. en A. TREURNIET WZN., beiden te *Berkel* en *Rodenrijs* en door *Dijkgraaf* en *Hoogheemraden* van *Delfland* tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Zuid-Holland* van 23/30 Juli 1912, B, n°. 2106 (1e afd.) G. S. n°. 88/1, waarbij: 1°. afwijzend is beschikt op een verzoek van eerstgenoemde dier appellanten om vernietiging van het besluit der vergadering van stemgerechtigde ingelanden van den polder *Berkel* van 20 December 1911, betreffende de bestemming te geven aan het saldo der rantsoengelden, geheven op de openbare verhuringen der poldereigendommen over 1909; 2°. met vernietiging van het besluit van *Dijkgraaf* en *Hoogheemraden* van *Delfland* van 9 Mei 1912 de rekening van den polder *Berkel* over 1910 is goedgekeurd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 12 Maart 1913, n°. 378;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 8 Mei 1913, n°. 246, afdeeling Waterstaat;

Overwegende, dat sinds jaren in den polder *Berkel* bij de verhuring der poldereigendommen aan de huurders onder den naam van rantsoenpenningen gelden in rekening worden gebracht tot dekking van zegelrechten en andere onkosten op die verhuring vallende, van welke gelden in de polderrekeningen geene verantwoording werd gedaan;

dat deze verhuringen het laatst hebben plaats gehad in de jaren 1906 en 1909;

dat in de ingelandenvergadering van 8 Juni 1910 door de commissie, belast met het nazien der rekening over 1909, gewezen is op het ontbreken in die rekening van de verantwoording der rantsoengelden betreffende de verhuringen van 1909, en voorgesteld is, de rekening vast te stellen, mits die rantsoengelden alsnog in de rekening over 1910 zouden worden verantwoord, waarop de rekening over 1909 is vastgesteld;

dat, nadat het bestuur had nagelaten, bedoelde verantwoording alsnog bij de rekening over 1910 te doen, in de ingelandenvergadering van den 9 Augustus 1911 besloten is tot niet-goedkeuring der rekening over 1910;

dat in de ingelandenvergadering van den 20 December 1911 het bestuur van den polder *Berkel* verantwoording heeft gedaan van de rantsoengelden betreffende de verhuringen over 1909, waarna de rekening over 1910 door de ingelandenvergadering is vastgesteld;

dat aan deze rekening *Dijkgraaf* en *Hoogheemraden* van *Delfland* bij besluit van 2 Mei 1912 hunne goedkeuring hebben onthouden op gronden in hoofdzaak hierop neerkomende dat 1°. de verantwoording der rantsoengelden niet is gedaan in de rekening over 1910, doch buiten die rekening om in een afzonderlijken staat; 2°. geen verantwoording is gedaan van de rantsoengelden, geheven op de verhuringen, in 1908 gehouden; dat voorts bij de vaststelling der rekening door de ingelandenvergadering besloten is, aan den penningmeester volgens buitengewone werkzaamheden bij de verhuringen een bedrag van *f* 197.40 toe te kennen, zijnde het overschot van de in 1909 geheven rantsoengelden na aftrek van onkosten, welk

besluit naar het oordeel van *Dijkgraaf* en *Hoogheemraden* in strijd is met de bepaling van artikel 22 van het Algemeen Polderreglement;

dat van bovengemeld besluit van *Dijkgraaf* en *Hoogheemraden* van *Delfland* het bestuur van den polder *Berkel* bij Gedeputeerde Staten in beroep is gekomen;

dat inmiddels door J. L. VERVEEN te *Kethel* e. a. te zamen uitmakende de Commissie uit de ingelanden van den polder *Berkel*, belast geweest met het onderzoek van de rekening van dien polder, onder dagteekening van den 22 December 1911 tot Gedeputeerde Staten een adres was gericht, waarbij verzocht werd *a.* het besluit der vergadering van stemgerechtigde ingelanden van 20 December 1911 betreffende de bestemming te geven aan het saldo der rantsoengelden, geheven op de openbare verhuringen der poldereigendommen over 1909, te vernietigen; *b.* het bestuur van dien polder te gelasten alsnog verantwoording te doen van de rantsoengelden, geheven op die verhuringen over 1908;

dat bij besluit van 23/30 Juli 1912, B., nº. 2106 (1e afd.) G. S. nº. 88/1 Gedeputeerde Staten op het adres van J. L. VERVEEN c.s. afwijzend hebben beschikt en, met vernietiging van het besluit van *Dijkgraaf* en *Hoogheemraden* van 9 Mei 1912 de rekening van den polder *Berkel* over 1910 hebben goedgekeurd;

dat Gedeputeerde Staten daarbij hebben overwogen, dat het polderbestuur meende te mogen volstaan met het doen van verantwoording der rantsoengelden over 1909, bij afzonderlijken staat, omdat de rekening dier gelden in ontvang en in uitgaaf sloot met een gelijk bedrag, zoodat daardoor in het saldo der polderrekening zelve geen verandering werd gebracht; dat al moge het polderbestuur met deze wijze van verantwoording formeel niet juist hebben gehandeld in deze informaliteit nog geen aanleiding kan bestaan om de goedkeuring aan de rekening te onthouden; dat de verantwoording der rantsoengelden betreffende de verhuringen van 1908 had behooren te geschieden in de rekening over 1908, dat, nu die rekening zonder eenig voorbehoud ten aanzien van de verantwoording dier gelden door de ingelandenvergadering werd vastgesteld en door *Dijkgraaf* en *Hoogheemraden* van *Delfland* werd goedgekeurd, thans niet meer op het ontbreken dier verantwoording kan worden teruggekomen; dat uit de door het polderbestuur overgelegde bescheiden blijkt, dat van het bedoelde overschot groot *f* 197.40 een bedrag van *f* 137.40 is toegekend aan M. E. VAN DEN OORD, die noch bestuurder, noch beambte van den polder zijnde, reeds gedurende 40 jaren belast is met het opmaken en schrijven der contracten van verhuring der poldereigendommen, en dat de overige *f* 60.— zijn uitgekeerd aan den penningmeester voor vergoeding van door dezen ten dienste der verhuringen gemaakte reisen verblijfkosten; dat dus bij beschikking van het overschot der rantsoengelden 1909 geene emolumenten als bedoeld bij art. 22 van het Algemeen Polderreglement zijn toegekend; dat uit het voorgaande volgt, dat voor vernietiging van het besluit der ingelandenvergadering van 20 December 1911 betreffende de bestemming te geven aan het saldo der rantsoengelden 1909 wegens strijd met het Algemeen Polderreglement geen termen bestaan, en dat door *Dijkgraaf* en *Hoogheemraden* van *Delfland* ten onrechte de goedkeuring aan de rekening over 1910 is onthouden;

dat van het besluit van Gedeputeerde Staten J. L. VERVEEN c.s. en *Dijkgraaf* en *Hoogheemraden* van *Delfland* bij Ons in beroep zijn gekomen;

dat *Dijkgraaf* en *Hoogheemraden* daarbij aanvoeren, dat streng moet worden vastgehouden aan den eisch, dat de rekening zij één doorloopend geheel, die een duidelijk en afgerond beeld geeft van het geheele financieele beheer; dat indien daaraan niet wordt vastgehouden, het er allengs toe komt, dat de verantwoording van het gevoerd geldelijk beheer, in plaats van uit de rekening te blijken, uit allerlei stukken, buiten de rekening om, moet worden samengezocht; dat geene duidelijke voorstelling wordt verkregen van de totaal-ontvangst en de totaal-uitgaaf;

dat bijlagen en rekening met elkaar worden verward; dat het geen verschil maakt, dat een stuk hetzelfde bedrag aan inkomst en aan uitgaaf vertoont; dat het in elk geval in de rekening moet worden verantwoord, ook daarom omdat juist bij en door die verantwoording blijken moet of de opgegeven bedragen van ontvang en van uitgaaf al dan niet zijn gerechtvaardigd; dat de beschikking van Gedeputeerde Staten overweegt, dat uit door het polderbestuur overgelegde bescheiden blijkt, dat van het bedoelde overschot groot *f* 197.40 een bedrag van *f* 137.40 is toegekend aan M. E. VAN DEN OORD, die noch bestuurder, noch beambte van den polder, reeds gedurende 40 jaar was belast met het opmaken en schrijven der contracten van verhuringen der poldereigendommen, en dat de overige *f* 60.— zijn uitgekeerd aan den penningmeester ter ver-

goeding van door dezen ten dienste der verhuringen gemaakte reis- en verblijfkosten; dat de beschikking van Gedeputeerde Staten niet vermeldt, hoe en uit welke bescheiden dat alles is gebleken; dat dit waarschijnlijk bij de behandeling der zaak bij Gedeputeerde Staten en dus na de vaststelling der rekening is gebleken; dat in de notulen der vergadering van ingelanden van 20 December 1911, waarin de rekening werd vastgesteld van VAN DEN OORD geen sprake is, doch de *f* 197.40 werd toegekend aan den „Penningmeester (en niet-genoemde) anderen, als tegemoetkoming voor die buitengewone werkzaamheden daarbij gepraesteerd"; dat niets gemakkelijker is dan om door een dergelijk omsluierd besluit het verbod van art. 22 Algemeen Polderreglement van het toekennen van emolumenten aan beambten of bestuur te ontduiken en dat die beschikking van ingelanden en *Dijkgraaf* en *Hoogheemraden* er allerminst toe mocht leiden, om goedkeuring te verleenen aan eene rekening, die, wat betreft de inkomsten en uitgaven rakende de bewuste rantsoengelden, niet slechts geen klaar water schonk, maar zelfs die verantwoording hoegenaamd niet vermeldde, doch liet geschieden buiten haar om bij eenen staat, die een overschot liet dat „als niet te hoog" werd toegekend voor buitengewone werkzaamheden aan den Penningmeester en anderen; dat alleen eene behoorlijke opgave van alle inkomsten en uitgaven betreffende die rantsoengelden, gestaafd door de noodige bescheiden, in dezen de vereischte klaarheid kan verschaffen en leiden kan tot een wettelijk gebleken saldo; dat *Dijkgraaf* en *Hoogheemraden* derhalve terecht hunne goedkeuring onthielden;

Overwegende, dat niet vaststaat, dat de overgelegde rekening welke door Gedeputeerde Staten is goedgekeurd, dezelfde is als die aan welke *Dijkgraaf* en *Hoogheemraden* van *Delfland* hunne goedkeuring hebben onthouden;

Overwegende echter, dat ook naar de meening van *Dijkgraaf* en *Hoogheemraden* tegen de bij Gedeputeerde Staten overgelegde rekening geen formeel bezwaar bestaat;

dat wel is waar deze rekening formeel niet in de vergadering van ingelanden is goedgekeurd, maar dat mag worden aangenomen, dat de goedkeuring der rekening, zooals deze in die vergadering was overgelegd, van zelve in zich sluit de goedkeuring van de gewijzigde rekening, aangezien deze wijziging geene materieele verandering in de rekening ten gevolge had;

Overwegende, dat Gedeputeerde Staten terecht hebben geoordeeld, dat de door *Dijkgraaf* en *Hoogheemraden* van *Delfland* goedgekeurde rekening over 1908 thans niet meer kan worden teruggenomen en dat voor vernietiging van het besluit der ingelandenvergadering van 20 December 1911 betreffende de bestemming te geven aan het saldo der rantsoengelden over 1909, geen termen bestaan;

Gezien de wet van 10 November 1900 (*Stbl.* n°. 176);

Hebben goedgevonden en verstaan:

de ingestelde beroepen ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(W. v. d. B. A.)

—

15 *Mei* 1913. BESLUIT, houdende vaststelling van bepalingen omtrent de inrichting van het Departement van Buitenlandsche Zaken. S. 182.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van den tijdelijken Voorzitter van den Raad van Ministers van 27 Februari 1913, n°. 36, Kabinet;

Den Raad van State gehoord (advies van 8 April 1913, n°. 23);

Gezien het nader rapport van den tijdelijken Voorzitter van den Raad van Ministers van 14 April 1913, n°. 36, Kabinet, en van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 10den Mei 1913, afdeeling Comptabiliteit, n°. 8621;

Willende uitvoering geven aan artikel 4 van Ons besluit van den 21sten April 1913, n°. 33 (*Staatsblad* n°. 136), voor zooveel aangaat de inrichting van het Departement van Buitenlandsche Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. I. Het aantal burgerambtenaren, in de rangen van Administrateur, Referendaris, Hoofdcommies, Commies, Adjunct-Commies en Klerk bij het Departement van Buitenlandsche Zaken bestaat uit ten hoogste:

2 Administrateurs;
3 Referendarissen;
6 Hoofdcommiezen;
6 Commiezen;
16 Adjunct-Commiezen en Klerken.

Art. II. Het tegenwoordig personeel zal geleidelijk, voor zooveel noodig, worden gebracht op de in artikel I vastgestelde formatie.

Art. III. Eene opengevallen plaats zal, behalve door aanstelling in denzelfden rang, aangevuld kunnen worden door aanstelling in lageren rang. In dat geval mag het voor de tusschengelegen rangen vastgestelde aantal overschreden worden.

Onze Minister van Buitenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Amsterdam, den 15den Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

(*Uitgeg.* 20 *Mei* 1913.)

—

15 *Mei* 1913. BESLUIT, tot wijziging van het bijzonder reglement van politie voor de rivier *de Hollandsche IJssel*, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 30 Mei 1906 (*Staatsblad* n°. 118). S. 188.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 17 April 1912, n°. 239, afdeeling Waterstaat;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) en op artikel 1 van het algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen, havens, sluizen, bruggen en daartoe behoorende werken onder beheer van het Rijk, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 13 Augustus 1891 (*Staatsblad* n°. 158) en laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 20 Augustus 1910 (*Staatsblad* n°. 262);

Den Raad van State gehoord (advies van 18 Juni 1912, n°. 14);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 25 April 1913, n°. 214, afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bij Koninklijk besluit van 30 Mei 1906 (*Staatsblad* n°. 118) vastgesteld bijzonder reglement van politie voor de rivier *de Hollandsche IJssel* te wijzigen als volgt:

Artikel 3, tweede lid, zal luiden als volgt:

„Met afwijking in zooverre van artikel 31 van het reglement ter voorkoming van aanvaring of aandrijving op openbare wateren in het Rijk, die voor de scheepvaart openstaan, is het verboden te varen met naast de sleepboot of in dubbele rij gesleept wordende vaartuigen".

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en aan den Raad van State in afschrift medegedeeld zal worden.

Amsterdam, den 15 Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 12 *Juni* 1913.)

15 *Mei* 1913. BESLUIT, tot wijziging van het reglement van politie voor de scheepvaart en de vlotvaart op *de Merwede, de Noord* en *de Nieuwe Maas*, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 28 September 1905 (*Staatsblad* n°. 277) en laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 23 Juni 1910 (*Staatsblad* n°. 168). S. 184.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 17 April 1912, n°. 239, afdeeling Waterstaat;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69);

Den Raad van State gehoord (advies van 18 Juni 1912, n°. 14);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 25 April 1913, n°. 214, afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bij Koninklijk besluit van 28 September 1905 (*Staatsblad* n°. 277) vastgesteld en laatstelijk bij Koninklijk besluit van 23 Juni 1910 (*Staatsblad* n°. 168) gewijzigd reglement van politie voor de scheepvaart en de vlotvaart op *de Merwede, de Noord* en *de Nieuwe Maas*, te wijzigen als volgt:

I. Aan § 21 wordt toegevoegd eene bepaling, luidende als volgt:

„10°. Aan varende en aan stilliggende vaartuigen is verboden het gebruiken van verblindende lichten op zoodanige wijze, dat daaruit voor andere vaartuigen gevaar of hinder ontstaat. Dit verbod is niet van toepassing op vaartuigen in 's Rijks dienst en evenmin op vaartuigen in dienst van gemeentebesturen tot het uitoefenen van politietoezicht".

II. In § 35, sub *a*, zal achter § 21 volgen: „sub 1, 2, 3, 4, 2de en 3de lid, 5, 6, 7, 8, 9 en 10, § 22, sub 2;"

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en aan den Raad van State in afschrift medegedeeld zal worden.

Amsterdam, den 15den Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 12 *Juni* 1913.)

—

15 *Mei* 1913. BESLUIT, tot wijziging van het reglement ter voorkoming van aanvaring of aandrijving op openbare wateren in het Rijk, die voor de scheepvaart openstaan, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 18 Mei 1892 (*Staatsblad* n°. 102) en laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 23 Juli 1909 (*Staatsblad* n°. 275). S. 185.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Waterstaat van 17 April 1912, n°. 239, afdeeling Waterstaat, van Marine van 23 April 1912, Bureau G/B, n°. 64, en van Justitie van 1 Mei 1912, 2de Afdeeling A, n°. 575;

Den Raad van State gehoord (advies van 18 Juni 1912, n°. 14);

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Waterstaat van 25 April 1913, n°. 214, afdeeling Waterstaat, van Oorlog, ad interim van Marine van 2 Mei 1913, Bureau G., n°. 58, en van Binnenlandsche Zaken, ad interim van Justitie van 10 Mei 1913, 2de Afdeeling A, n°. 514;

Gelet op artikel 1 der wet van 15 April 1891 (*Staatsblad* n°. 91);

Hebben goedgevonden en verstaan:

vast te stellen de navolgende wijzigingen van het reglement ter voorkoming van aanvaring of aandrijving op openbare wateren in het Rijk, die voor de scheepvaart openstaan, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 18 Mei 1892 (*Staatsblad* n°. 102) en laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 23 Juli 1909 (*Staatsblad* n°. 275);

I. Artikel 2, eerste lid, zal luiden:

„Dit reglement geldt, binnen de uitertonnen, voor alle wateren in het Rijk, die voor de scheepvaart openstaan, met uitzondering van de rivieren, genoemd in de Koninklijke besluiten van 7 April 1905 (*Staatsblad* n°. 126) en 28 September 1905 (*Staatsblad* n°. 277), en behoudens de afwijkende bepalingen, gesteld bij Koninklijk besluit van 1 Maart 1909 (*Staatsblad* n°. 61) voor de daarin bedoelde vaarwaters, bij Koninklijk besluit van 6 Maart 1911 (*Staatsblad* n°. 85) voor de rivier de *Nieuwe Maas* onder de gemeente Rotterdam en bij Koninklijk besluit van 15 Mei 1913 (*Staatsblad* n°. 183) voor de rivier de *Hollandsche IJssel*."

II. Artikel 6, tweede lid, zal luiden:

„Het voeren van andere seinlichten is behoudens het daaromtrent bepaalde in het algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen, havens, sluizen, bruggen en daartoe behoorende werken, onder beheer van het Rijk, en in de bijzondere reglementen van politie verboden. Mede is zoowel aan stilliggende als aan varende vaartuigen verboden het gebruiken van verblindende lichten op zoodanige wijze, dat daaruit voor andere vaartuigen gevaar of hinder ontstaat. Dit laatste verbod is niet van toepassing op vaartuigen in 's Rijks dienst en evenmin op vaartuigen in dienst van gemeentebesturen tot het uitoefenen van politietoezicht."

III. In artikel 12, eerste lid, wordt het woord: „roode" vervangen door: „blauwe".

IV. Artikel 31 zal luiden:

„Het is op nauwe vaarwaters verboden:

1°. een vaartuig dwarsstrooms te laten afdrijven;

2°. te varen met in dubbele rij gesleept wordende vaartuigen, tenzij deze vlak naast elkander onderling vastgemaakt zijn;

3°. meer dan twee vaartuigen van een sleeptrein naast elkander vast te maken; deze bepaling is niet van toepassing op roeibooten en zij geldt ook niet bij het vervoeren van wrakken."

V. Na artikel 33 zal volgen een nieuw artikel 34, luidende:

„Dit reglement kan worden aangehaald onder den titel *Binnenaanvaringsreglement*."

Onze Ministers van Waterstaat, van Marine en van Justitie zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Amsterdam, den 15den Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

De Minister van Oorlog, ad interim Minister van Marine,

(*get.*) H. COLIJN.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, ad interim Minister van Justitie,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 12 *Juni* 1913.)

---

15 *Mei* 1913. MISSIVE van den Minister van Oorlog aan de Commissarissen der Koningin houdende mededeeling van eene wijziging van het besluit van den Minister van Oorlog van 21 Januari 1909 tot vaststelling van een Militie-Beschikking 1909 met daarbij behoorende Militie-Instructie 1909.

Blijkens missive van den Minister van Oorlog aan de Commissarissen der Koningin d.d. 15 Mei j.l., wordt art. 32 van de Militie-Instructie 1909 gelezen als volgt:

Zoodra de omstandigheden, waaronder in eenige gemeente in Nederland gevallen van eene besmettelijke ziekte, als vermeld in de wet tot voorziening tegen besmettelijke ziekten, voorkomen, van dien aard zijn, dat door den Minister van Oorlog bijzondere voorzorgsmaatregelen voor het leger noodig worden geacht, zal daarvan door genoemden Minister worden kennis gegeven aan den betrokken Commissaris der Koningin in de provincie.

Alsdan mogen de verlofgangers van de militie te land, in die gemeente woonachtig, niet in werkelijken dienst komen, zoolang niet door den Minister van Oorlog wordt geoordeeld, dat de in het vorige lid bedoelde omstandigheden hebben opgehouden te bestaan en daarvan door of vanwege genoemden Minister aan de betrokken autoriteiten is kennis gegeven, ook al mochten die verlofgangers, krachtens door den Minister van Oorlog gegeven bevelen, reeds voor den werkelijken dienst zijn opgeroepen.

Is bedoelde gemeente tevens garnizoensplaats, dan mogen aldaar niet alleen de verlofgangers, in die gemeente verblijf houdende, niet in werkelijken dienst komen, maar ook niet die in andere gemeenten woonachtig.

Indien in het gezin, waarin een opgeroepen verlofganger verblijf houdt, eene der in het eerste lid bedoelde ziekten heerscht of heeft geheerscht, en het gevaar voor besmetting nog niet is geweken, dan zal hij eerst in werkelijken dienst mogen komen, nadat acht dagen zijn verloopen sedert de ziekte, volgens schriftelijke verklaring van een geneeskundige, uit dat gezin geweken is, tenzij ontsmetting overeenkomstig art. 25 van vermelde wet heeft plaats gehad. Op den dag, voor de opkomst bepaald, geeft de burgemeester van zoodanig geval kennis aan den commandeerende officier van het korps, waartoe de milicien behoort, en legt daarbij over eene ter zake betrekkelijke geneeskundige verklaring.

Deze bepalingen gelden echter niet ingeval de militie op de in art. 26 omschreven wijze met spoed onder de wapenen moet komen.

(Gem.-stem.)

—

16 *Mei* 1913. BESLUIT, houdende vaststelling van bepalingen omtrent de inrichting van het Departement van Marine. S. 186.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van den tijdelijken Voorzitter van den Raad van Ministers van 27 Februari 1913, n°. 36, Kabinet;

Den Raad van State gehoord (advies van 8 April 1913, n°. 23);

Gezien het nader rapport van den tijdelijken Voorzitter van den Raad van Ministers van 14 April 1913, n°. 36, Kabinet, en het rapport van Onzen Minister van Oorlog, ad interim Minister van Marine, van 13 Mei 1913, bureau A², n°. 203 A, geheim;

Willende uitvoering geven aan artikel 4 van Ons besluit van 21 April 1913, n°. 33 (*Staatsblad* n°. 136), voor zooveel aangaat de inrichting van het Departement van Marine;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. I. Het aantal burgerambtenaren, in de rangen van Administrateur, Referendaris, Hoofdcommies, Commies, Adjunct-commies en Klerk bij het Departement van Marine, bestaat uit ten hoogste:

0 Administrateurs;
8 Referendarissen;
7 Hoofdcommiezen;
14 Commiezen;
14 Adjunct-commiezen en klerken.

Art. II. Het tegenwoordig personeel zal geleidelijk, voor zooveel noodig, worden gebracht op de in artikel I vastgestelde formatie.

Art. III. Eene opengevallen plaats zal, behalve door aanstelling in denzelfden rang, aangevuld kunnen worden door aanstelling in lageren rang. In dat geval mag het voor de tusschengelegen rangen vastgestelde aantal overschreden worden.

Onze Minister van Marine is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 16den Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog,
ad interim Minister van Marine,

(*get.*) H. COLIJN.

(*Uitgeg.* 20 *Mei* 1913.)

—

16 *Mei* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende de zitting van het hoofdstembureau in verband met de verkiezing van leden van den raad der gemeente Horst.

De Minister van Binnenlandsche Zaken;

Gehoord Gedeputeerde Staten van Limburg;

Gelet op art. 93, 3de lid, en art. 128 der Kieswet;

Heeft goedgevonden:

1°. enz.

2°. te bepalen, dat in de gemeente Horst voor de verkiezing van leden van den raad der gemeente de zitting van het hoofdstembureau tot het vaststellen van den uitslag der verkiezing, gehouden wordt onmiddellijk na afloop van de werkzaamheid bedoeld in art. 92, eerste zinsnede, der Kieswet.

's Gravenhage, 16 Mei 1913.

Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal, (*get.*) J. B. KAN.

—

17 *Mei* 1913. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Heer* d.d. 22 October 1912, n°. 201, betreffende verdeeling der werkzaamheden van de ambtenaren van den burgerlijken stand in die gemeente. S. 187.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 7 April 1913, n°. 2226, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Heer* dd. 22 October 1912, n°. 201, tot wijziging van de regeling van de verdeeling van de werkzaamheden tusschen de verschillende ambtenaren van den burgerlijken stand in die gemeente;

Overwegende, dat gemeld raadsbesluit is genomen zonder dat voormelde ambtenaren zijn gehoord en zonder dat Burgemeester en Wethouders eene voordracht voor bedoeld besluit hebben ingediend;

dat weliswaar Burgemeester en Wethouders bij schrijven van 3 October 1912, n°. 8661, de Commissie van voorbereiding uit den gemeenteraad hebben uitgenoodigd den Raad te dezer zake van advies te dienen, waaraan die Commissie bij brief van 14 October 1912, n°. 85, gevolg heeft gegeven, doch dat een en ander niet kan worden beschouwd als een voordracht van Burgemeester en Wethouders;

dat derhalve het bepaalde in artikel 149 der Gemeentewet betreffende bedoelde regeling ten deze niet is nageleefd;

Gelet op artikel 153 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord, advies van 22 April 1913, n°. 6;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 14 Mei 1913, n°. 2930, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

gemeld besluit van den Raad der gemeente *Heer* dd. 22 October 1912, n°. 201, te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 17den Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.
De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) HEEMSKERK.
(*Uitgeg.* 3 *Juni* 1913.)

—

17 *Mei* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën, betreffende instelling van eene inspectie voor de lichamelijke opvoeding:

Ik heb de eer U mede te deelen, dat ingevolge Koninklijk besluit van 10 Mei 1913, n°. 21, met ingang van 1 Juni 1913 eene inspectie op de lichamelijke opvoeding wordt ingesteld, en dat de personen, die deze inspectie zullen uitoefenen, zich bij de uitvoering hunner taak zullen gedragen naar de aanwijzingen van den Minister van Binnenlandsche Zaken.

Blijkens de gedachtenwisseling tusschen de Regeering en de Staten-Generaal over het ontwerp van Hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor het loopende jaar, heeft de Regeering zich bij haar voorstel tot het in het leven roepen van een dergelijk toezicht, laten leiden door overwegingen, welke door mij in de toelichting bij dat voorstel als volgt zijn saamgevat:

„Allerwege heeft men in de latere jaren eene „opleving kunnen waarnemen van den zin „voor lichamelijke ontwikkeling. In alle krin„gen der maatschappij worden vele takken „van sport met toenemend succes beoefend; „daarnaast vinden ook de openluchtspelen „meer en meer ingang; het gymnastiek onder„wijs, waarbij het spel zich meer dan vroeger „aansluit, breidt zich uit. Bij die opleving „doet zich echter hoe langer hoe meer het „bezwaar gevoelen, dat een helder inzicht ont„breekt in de juiste verhouding waarin deze „verschillende middelen ter verhooging van „de lichamelijke ontwikkeling der individuen „en van de volkskracht tot elkander behooren „te staan, en in welke mate en op welke wijze „zij een deel behooren uit te maken van de „opvoeding in haar geheel. Algemeen wordt „het besef levendig, dat het geraken tot eene „oplossing een maatschappelijk belang van „groote beteekenis is. De tijd is gekomen, „dat ook de Regeering met deze al sterker „wordende strooming rekening dient te houden. „Zij heeft zich rekenschap te geven van de

„vraag, waar en wanneer de Overheid steun „van ideëlen of materieëlen aard heeft te ver„leenen aan de werkzaamheid, die op dit ge„bied van het particulier initiatief uitgaat, of „hoe zij door regelingen leiding heeft te geven. „Er is echter nog verdeeldheid in allerlei „richting, gevolg voornamelijk van het parti„cularistisch werken der vele vereenigingen „op het terrein van gymnastiek, sport en spel. „Een aangesloten groep van erkende deskun„digen, welke leiding weet te geven en in staat „is eene op wetenschappelijke gronden rustende „practische oplossing te leveren, ontbreekt."

Om deze redenen heeft de Regeering, toen de wenschelijkheid bleek om te voorzien in de leiding van en het toezicht op de gymnastische oefening van toekomstige miliciens, naar aanleiding van art. 70 der nieuwe Militiewet, de gelegenheid benut om zich te verzekeren van een orgaan, waarvan zij gebruik zal kunnen maken om ook in andere opzichten de lichamelijke opvoeding van Rijkswege te bevorderen.

Het vaststellen van eene instructie voor de inspecteurs van de lichamelijke opvoeding, maakt nog een punt van overweging bij mij uit. Bij de bovenbedoelde gedachtenwisseling tusschen de Regeering en de Staten-Generaal is in algemeene trekken aangegeven waaruit de taak der nieuwe inspectie zal bestaan. In de eerste plaats zal aan deze inspecteurs zijn opgedragen het houden van toezicht op en het bevorderen van het gymnastiekonderricht aan jongelieden, die het bewijs van voorgeoefendheid wenschen te verwerven, bedoeld in art. 70 der Militiewet. Bovendien zullen zij zich hebben te beijveren om, waar plaatselijke omstandigheden dit mogelijk maken, het gewenschte verband te leggen tusschen de verschillende vormen van lichaamsontwikkeling der rijpere jeugd, zoodat het denkbeeld ingang vinde, dat de bovenbedoelde opleiding niet is te beschouwen als eene africhting zonder meer op het militiediploma, maar als een integreerend deel der opvoeding. Vervolgens zullen zij ook hunne aandacht moeten wijden aan het vraagstuk der lichamelijke opvoeding met betrekking tot de nog schoolgaande jeugd. Bij al deze onderwerpen zal deze inspectie hebben op te treden als adviseur der Regeering en als uitvoerder van hare besluiten.

Met betrekking tot het onderwijs op de onderscheidene categoriën van scholen voor lager, middelbaar en hooger onderwijs, ontvangen de nieuwe inspecteurs geenerlei bevoegdheid.

Bij het bovenvermelde Koninklijk besluit is voor dit toezicht het Rijk verdeeld in drie inspectiën, zoodanig, dat de *eerste* inspectie zal bevatten de provinciën Noordbrabant, Gelderland en Limburg, de *tweede* inspectie de provinciën Zuidholland, Noordholland, Zeeland en Utrecht, de *derde* inspectie de provinciën Friesland, Overijssel, Groningen en Drenthe. De inspecteur in de eerste inspectie zal zijne woonplaats hebben te *'s Hertogenbosch* (doch tot en met 31 Augustus te Maastricht), de inspecteur in de tweede inspectie te *'s Gravenhage*, de inspecteur in de derde inspectie te *Zwolle* (doch tot en met 31 Juli 1913 te 's Gravenhage). Op den inspecteur, die door den Minister van Binnenlandsche Zaken aangewezen wordt ter vervanging van een zijner ambtgenooten, gaan zoolang de vervanging duurt alle diens bevoegdheden en verplichtingen over, terwijl hij desniettemin met de waarneming zijner betrekking belast blijft.

Ten slotte is bij voormeld Koninklijk besluit benoemd tot inspecteur van de lichamelijke opvoeding: in de eerste inspectie W. H. NIJSTEN te Maastricht, in de tweede inspectie H. J. BALFOORT te 's Gravenhage, in de derde inspectie M. F. GRAAFLAND te 's Gravenhage.

Ik heb de eer Uw college te verzoeken Uwe medewerking te verleenen, telkens wanneer dit voor de richtige uitvoering van de taak dezer inspecteurs wenschelijk zal zijn, en — met mededeeling van het vorenstaande — namens mij eene uitnoodiging van gelijke strekking te richten tot de besturen der gemeenten in Uwe provincie.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal, (*get.*) J. B. KAN.

—

19 *Mei* 1913. BESLUIT, houdende aanwijzing van *Sluis* als losplaats van ruw zout of zouthoudend water. S. 188.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 14 Mei 1913, n°. 60, Accijnzen;

Gezien artikel 5 der wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 227), artikel 2 van Ons besluit van 3 Januari 1908 (*Staatsblad* n°. 2) en Ons besluit van 14 Juni 1910 (*Staatsblad* n°. 162);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Met ingang van de dagteekening van dit besluit wordt *Sluis* aangewezen als losplaats van ruw zout of zouthoudend water bij invoer langs rivieren en kanalen en bij invoer te lande met spoorwagens.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 19den Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 4 *Juni* 1913.)

—

20 *Mei* 1913. BESLUIT, tot vaststelling van de inrichting van den Rijkswaterstaatsdienst, als bedoeld bij artikel 5, tweede lid, der wet van 10 November 1900 (*Staatsblad* n°. 176), houdende algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur. S. 189.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 31 Maart 1913, Litt. R., afdeeling Waterstaat;

Gezien artikel 5, tweede lid, der wet van 10 November 1900 (*Staatsblad* n°. 176), houdende algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur;

Den Raad van State gehoord, advies van 29 April 1913, n°. 32;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van 16 Mei 1913, n°. 283, afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. **1.** De Rijkswaterstaatsdienst onder de bevelen van Onzen Minister van Waterstaat omvat den dienst ten aanzien van:

1°. het verzamelen van gegevens voor de nauwkeurige kennis van den waterstaatstoestand des lands („algemeene dienst");

2°. aanleg, beheer en onderhoud van en toezicht over waterstaatswerken;

3°. het oppertoezicht over alles wat den Waterstaat betreft;

4°. de zorg voor de naleving der wetten en verordeningen, concessiën en vergunningen betreffende den Waterstaat;

5°. in het algemeen alle waterstaatsaangelegenheden van Rijksbelang.

De Rijkswaterstaatsdienst betreffende de spoorwegen en mijnen is, evenals de dienst der landsgebouwen, onderwerp van afzonderlijke regeling.

2. Voor den dienst in artikel 1, eerste lid, omschreven, zijn er:

één hoofdinspectie;

twee inspectiën;

en elf directiën, verdeeld, behoudens het bepaalde in het 4de lid van dit artikel, als volgt:

de algemeene dienst, *eerste* directie;

de groote rivieren met haar zomer- en winterbed, met uitzondering van *de Maas* boven kilometerraai 176, *tweede* en *derde* directiën;

de provinciën:

Groningen en *Friesland*, *vierde* directie;

Drenthe en *Overijssel*, *vijfde* directie;

Gelderland en *Utrecht*, *zesde* directie;

Noordbrabant, *zevende* directie;

Limburg, benevens het in *Gelderland* en *Noordbrabant* gelegen deel van de rivier *de Maas* met haar zomer- en winterbed bovenwaarts van kilometerraai 176, *achtste* directie;

Noordholland, *negende* directie;

Zuidholland, *tiende* directie;

Zeeland, *elfde* directie.

De eerste directie ressorteert onder de hoofdinspectie; de vierde, vijfde, negende, tiende en elfde directiën onder de eerste inspectie;

de tweede, derde, zesde, zevende en achtste directiën onder de tweede inspectie.

De dienst in de tweede en derde directiën zal door Ons zoo noodig kunnen worden vereenigd.

Onze Minister voornoemd omschrijft nader de grenzen der directiën en bepaalt de arrondissementen, waarin elk der tweede tot en met elfde directiën zal zijn verdeeld.

3. De hoofdinspectie omvat het algemeen beleid en toezicht betreffende den dienst en is opgedragen aan een hoofdinspecteur-generaal van den Rijkswaterstaat, door wien bovendien het onmiddellijk toezicht op de eerste directie wordt uitgeoefend.

In elke inspectie is het onmiddellijk toezicht op de overige directiën, naar de verdeeling van artikel 2, tweede lid, opgedragen aan een inspecteur-generaal van den Rijkswaterstaat.

In elke directie is de dagelijksche leiding en uitvoering van zaken opgedragen aan een hoofdingenieur-directeur van den Rijkswaterstaat.

De dienst in elke directie wordt voorts, onder leiding van den hoofdingenieur-directeur, uitgeoefend door ingenieurs belast met arrondissementsdienst en door de onder deze in elk arrondissement geplaatste opzichters voor de dienstkringen, waarin elk arrondissement door Onzen Minister van Waterstaat wordt verdeeld.

Door Ons kan worden bepaald, dat de dagelijksche leiding en uitvoering van zaken in de tweede en derde directiën zal zijn opgedragen aan één hoofdingenieur-directeur.

4. De in artikel 3 genoemde hoofdambtenaren en ambtenaren worden bijgestaan door verdere ambtenaren, als:

ingenieurs, tijdelijke ingenieurs, opzichters, adjunct-opzichters, tijdelijke opzichters-teekenaar en buitengewone opzichters, havenmeesters en sluismeesters bij de groote kanalen en zeehavens, bureelambtenaren, ambtenaren bij den algemeenen dienst, hoofdopzieners en opzieners, opzichters-electricien en hoofdmachinisten bij de Rijkselectriciteitswerken, stoomgemalen enz.; bakenmeesters en voorts door beambten als:

haven- en sluismeesters bij de kleine kanalen en havens, sluis- en brugwachters, rivier- en kanaalbeambten, electriciens, machinisten en de verder noodige beambten.

5. De ambtenaren van den Rijkswaterstaat, genoemd in de artikelen 3 en 4, worden door Ons, en voor zooverre zij tijdelijk worden aangesteld alsmede de beambten bedoeld in artikel 4, door Ons of van Onzentwege benoemd, geschorst en ontslagen.

Tot ingenieur van den Rijkswaterstaat zullen alleen benoembaar zijn zij, die den leeftijd van 28 jaar niet hebben overschreden, en die het diploma van civiel-ingenieur volgens de wet hebben verkregen en zullen hebben voldaan aan een vergelijkend onderzoek, waarvan de voorwaarden door Ons of van Onzentwege zullen worden vastgesteld.

In bijzondere gevallen kan echter door Ons worden bepaald, dat benoeming zonder dit vergelijkend onderzoek zal kunnen geschieden.

In dergelijke gevallen zal de benoeming aanvankelijk tijdelijk zijn en eerst door eene definitieve worden gevolgd als de belanghebbende blijk zal hebben gegeven voor de betrekking van ingenieur van den Rijkswaterstaat geschikt te zijn.

Tot opzichter van den Rijkswaterstaat zijn alleen benoembaar zij, die een diploma wegens voldoend afgelegd examen als zoodanig hebben verkregen.

De vereischten voor het verkrijgen van dat diploma worden door Onzen Minister van Waterstaat vastgesteld.

6. Er zullen zijn:

een hoofdinspecteur-generaal;

twee inspecteurs-generaal;

ten hoogste elf hoofdingenieurs-directeur, verdeeld in twee klassen;

ten hoogste twee en vijftig ingenieurs, verdeeld in drie klassen;

ten hoogste honderd vijftig opzichters, verdeeld in vier klassen;

ten hoogste honderd dertig bureelambtenaren, verdeeld in drie klassen;

ten hoogste vijf en twintig ambtenaren bij den algemeenen dienst, verdeeld in twee klassen.

Aan de ingenieurs der 1ste klasse, die meer dan 28 dienstjaren hebben, kan door Ons de titel van hoofdingenieur worden verleend.

7. De jaarwedden der ambtenaren, in artikel 6 bedoeld, bedragen voor:

den hoofdinspecteur-generaal *f* 6500;

de inspecteurs-generaal *f* 5800;

de hoofdingenieurs-directeur der 1ste klasse, ten minste *f* 5200 en ten hoogste *f* 5500;

de hoofdingenieurs-directeur der 2de klasse, ten minste *f* 4800 en ten hoogste *f* 5000;

de ingenieurs der 1ste klasse, wien de titel van hoofdingenieur is verleend, *f* 4200;

de ingenieurs der 1ste klasse, ten minste *f* 3600 en ten hoogste *f* 4000;

de ingenieurs der 2de klasse, ten minste *f* 3000 en ten hoogste *f* 3400;

de ingenieurs der 3de klasse, ten minste *f* 2000 en ten hoogste *f* 2800;

de opzichters der 1ste klasse, ten minste *f* 2000 en ten hoogste *f* 2400;

de opzichters der 2de klasse, ten minste *f* 1600 en ten hoogste *f* 1800;

de opzichters der 3de klasse, ten minste *f* 1400 en ten hoogste *f* 1500;

de opzichters der 4de klasse, ten minste *f* 1000 en ten hoogste *f* 1200;

benevens vrije woning voor zooveel door Ons of van Onzentwege het genot daarvan aan de standplaats wordt verbonden, of eene door Ons te bepalen toelage, wegens het gemis daarvan;

de bureelambtenaren der 1ste klasse, ten minste *f* 1300 en ten hoogste *f* 1600;

de bureelambtenaren der 2de klasse, ten minste *f* 900 en ten hoogste *f* 1200;

de bureelambtenaren der 3de klasse, ten minste *f* 400 en ten hoogste *f* 800;

de ambtenaren bij den algemeenen dienst der 1ste klasse, ten minste *f* 1050 en ten hoogste *f* 1600;

de ambtenaren bij den algemeenen dienst der 2de klasse, ten minste *f* 400 en ten hoogste *f* 1000.

De bezoldigingen der in artikel 4 bedoelde tijdelijke ingenieurs, tijdelijke opzichters-teekenaar en buitengewone opzichters, havenmeesters en sluismeesters bij de groote kanalen en zeehavens; hoofdopzieners en opzieners; opzichters-electricien en hoofdmachinisten bij de Rijkselectriciteitswerken, stoomgemalen enz.; bakenmeesters en der in dat artikel be-

doelde beambten worden in elk bijzonder geval door Ons geregeld.

8. De bevordering tot hoofdingenieur-directeur der 2de klasse, tot inspecteur-generaal en tot hoofdinspecteur-generaal geschiedt bij keuze.

Bij gebleken geschiktheid geschiedt de bevordering:

tot hoofdingenieur-directeur der 1ste klasse uiterlijk vijf jaar na de benoeming tot hoofdingenieur-directeur der 2de klasse;

tot ingenieur der 2de en 1ste klasse respectievelijk tien en achttien jaar na indiensttreding als ingenieur der 3de klasse.

Het aantal hoofdingenieurs-directeur der 1ste klasse zal echter nimmer beneden vijf dalen.

Voor de opzichters geschiedt bij gebleken geschiktheid de bevordering:

tot opzichter der 3de, 2de en 1ste klasse respectievelijk acht, dertien en twee en twintig jaar na de indiensttreding als opzichter der 4de klasse.

De bevordering van de bureelambtenaren der 2de en 1ste klasse geschiedt bij gebleken geschiktheid respectievelijk negen en negentien jaar na de indiensttreding als bureelambtenaar der 3de klasse.

Bevordering tot bureelambtenaar der 2de klasse geschiedt echter in geen geval, alvorens de bureelambtenaar der 3de klasse zal hebben voldaan aan een examen, waarvan de eischen door Ons of van Onzentwege zullen worden vastgesteld.

De bevordering tot ambtenaar bij den algemeenen dienst der 1ste klasse geschiedt bij gebleken geschiktheid, dertien jaar na de indiensttreding als ambtenaar der 2de klasse.

9. De jaarwedde van de in artikel 7 genoemde ambtenaren wordt bij gebleken geschiktheid verhoogd als volgt:

voor de hoofdingenieurs-directeur der 1ste klasse, na 3 jaar dienst in dien rang, tot *f* 5500;

voor de hoofdingenieurs-directeur der 2de klasse, na 3 jaar dienst in dien rang, tot *f* 5000;

voor de ingenieurs der 1ste klasse na 20 en 24 jaar dienst tot *f* 3800 en *f* 4000;

voor de ingenieurs der 2de klasse na 12 en 14 jaar dienst tot *f* 3200 en *f* 3400;

voor de ingenieurs der 3de klasse, telkens na 2 jaren dienst in dien rang met *f* 200 tot dat het maximum is bereikt;

voor de opzichters der 1ste klasse, na 26 en 30 jaar dienst tot *f* 2200 en *f* 2400;

voor de opzichters der 2de klasse, na 18 jaar dienst tot *f* 1800;

voor de opzichters der 3de klasse, na 10 jaar dienst tot *f* 1500;

voor de opzichters der 4de klasse, na 2 en 4 jaar dienst tot *f* 1100 en *f* 1200;

voor de bureelambtenaren der 1ste klasse na 21, 23 en 25 jaar dienst tot *f* 1400, *f* 1500 en *f* 1600;

voor de bureelambtenaren der 2de klasse, na 11, 13 en 15 jaar dienst, tot *f* 1000, *f* 1100 en *f* 1200;

voor de bureelambtenaren der 3de klasse, na 1, 3, 5 en 7 jaar dienst, tot *f* 500, *f* 600, *f* 700 en *f* 800;

voor de ambtenaren bij den algemeenen dienst der 1ste klasse, na 2, 4, 6, 8, 10 en 12 jaar dienst in dien rang tot *f* 1150, *f* 1250, *f* 1350, *f* 1450, *f* 1550 en *f* 1600;

voor de ambtenaren bij den algemeenen dienst der 2de klasse, na 1, 3, 5, 7, 9 en 11 jaar dienst in dien rang tot *f* 500, *f* 600, *f* 700, *f* 800, *f* 900 en *f* 1000.

Onverminderd het in artikel 7 bepaalde ten aanzien van de tractementen kunnen toelagen worden toegekend aan ingenieurs wegens den hun opgedragen meer belangrijken werkkring, of aan hen, die zich gedurende hun langen diensttijd onderscheiden hebben, mits de hiervoor benoodigde gelden op de begrooting bepaaldelijk voor dit doel zijn beschikbaar gesteld.

Ten aanzien van deze toelagen wordt door Ons beschikt bij gemotiveerd besluit.

Aan bureelambtenaren der 3de klasse, die in het bezit zijn van het einddiploma eener hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus, van een daarmede gelijkstaand diploma of van een diploma van voldoend afgelegd examen voor opzichter van den Rijkswaterstaat, zal van af hunne aanstelling eene jaarlijksche toelage van *f* 100 worden toegekend, welke toelage zij zullen genieten voor zoover de bezoldiging met toelage te zamen het bedrag van *f* 900 niet zal overschrijden.

Deze toelage zal voor de vaststelling van den pensioensgrondslag niet mederekenen.

Door Ons kan aan bureelambtenaren en aan ambtenaren bij den algemeenen dienst der 1ste klasse, die 30 jaar dienst hebben, bij gebleken geschiktheid, nog eene verhooging van jaarwedde van *f* 200 worden toegekend.

10. Bij vaste aanstelling in eene betrekking, in dit besluit bedoeld, waarin de betrokken ambtenaar of beambte reeds tijdelijk diensten, bij wijze van proeftijd, heeft bewezen, komen deze mede in aanmerking bij het toekennen der periodieke verhoogingen van jaarwedde.

11. Bij benoeming of bevordering tot een der voormelde betrekkingen of rangen in den loop van een kwartaal, worden de hiervoor

vermelde tijdvakken geacht aan te vangen met den eersten dag van het kwartaal, volgende op dat, waarin de benoeming is geschied.

De op den dag der bekrachtiging van dit besluit in dienst zijnde ambtenaren, die naar voormelde regelen aanspraak hebben op eene hoogere bezoldiging, dan zij op bedoelden dag genieten, worden in het genot gesteld van die hoogere bezoldiging, te rekenen van af 1 Juli 1913.

12. De ambtenaren en beambten, leggen, alvorens in dienst te treden, den volgenden ambtseed of belofte af:

„Ik zweer (beloof) getrouwheid aan de Koningin; dat ik de wetten en verordeningen van den Staat zal nakomen en onderhouden en dat ik mij in den dienst nauwkeurig zal toeleggen op de vervulling mijner verplichtingen, overeenkomstig de mij te geven instructiën."

„Zoo waarlijk helpe mij God almachtig."

(„Dat beloof ik".)

Deze eed of belofte wordt afgelegd door den hoofdinspecteur-generaal, de inspecteurs-generaal en de hoofdingenieurs-directeur voor het Gerechtshof, door de ingenieurs voor de Rechtbank, door de overige ambtenaren en de beambten voor den Kantonrechter hunner standplaats.

13. Betreffende vergoeding voor bureel- en verplaatsingskosten, kosten voor lokaalhuur, voor het gebruik van rijwielen, ten behoeve van den dienst, en voor het verrichten van veldwerk, alsmede alle andere vergoeding en toelagen aan de ambtenaren en beambten van den Rijkswaterstaat, worden de verder noodige regels afzonderlijk door Ons vastgesteld.

14. Werk- en dienstkring en instructiën van de ambtenaren en beambten van den Rijkswaterstaat worden door of vanwege Onzen Minister van Waterstaat vastgesteld.

15. Het Koninklijk besluit van 3 Juni 1903 (*Staatsblad* nº. 151), gewijzigd bij dat van 30 Mei 1908 (*Staatsblad* nº. 191), is ingetrokken.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en aan den Raad van State in afschrift zal worden medegedeeld.

Het Loo, den 20sten Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Waterstaat, (*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 4 *Juni* 1913.)

—

20 *Mei* 1913. BESLUIT, tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente *Schore* van 26 April 1913, strekkende tot benoeming van een gemeente-opzichter. S. 190.

Geschorst tot 1 *November* 1913.

21 *Mei* 1913. BESLUIT, tot wijziging van het besluit van 10 April 1881, houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 13 Maart 1913, afdeeling D, nº. 5;

Den Raad van State gehoord (advies van 29 April 1913, nº. 31);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 16 Mei 1913, afdeeling D, nº. 35;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eenig artikel.

In het reglement op het verleenen van pensioenen aan Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 10 April 1881 nº. 11 (*Indisch-Staatsblad* 1881, nº. 142), en later herhaaldelijk aangevuld en gewijzigd, wordt ingelascht als art. 19:

„De autoriteit, die ingevolge dit reglement een pensioen heeft toegekend zal, indien uitsluitend ten gevolge van eene schrijf- of rekenfout het pensioen op een te hoog bedrag blijkt te zijn vastgesteld, zijn besluit herzien bij een nieuw besluit, dat de gronden voor de herziening moet bevatten.

Aan de vermindering van het pensioen zal geen terugwerkende kracht mogen worden toegekend."

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer en dat in werking treedt in Nederland met de opneming in de *Nederlandsche Staatscourant* en in Indië met de afkondiging in het *Staatsblad van Nederlandsch-Indië.*

Het Loo, 21 Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

—

21 *Mei* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende de zitting van het hoofdstembureau in verband met verkiezing van leden van den raad der gemeente Franekeradeel.

De Minister van Binnenlandsche Zaken;

Gelet op art. 93, derde lid, der Kieswet;

Heeft goedgevonden:

na ingewonnen advies van Gedeputeerde

Staten van Friesland te bepalen, dat in het kiesdistrict voor de verkiezing van leden van den raad der gemeente Franekeradeel, de zitting van het hoofdstembureau tot het vaststellen van den uitslag der verkiezing gehouden wordt onmiddellijk na afloop van de werkzaamheid bedoeld in art. 92, eerste zinsnede, der Kieswet.

's Gravenhage, 21 Mei 1913.

Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal, (*get.*) J. B. KAN.

—

21 *Mei* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende tijdelijke vrijstelling van militiedienst.

Bij missive van 21 Mei 1913 heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken, in verband met zijn circulaire van 18 Januari 1913, de Commissarissen der Koningin in de provinciën verzocht, voortaan in de lijsten, model 44, betreffende personen, die opnieuw voor een tijdelijke vrijstelling van militiedienst in aanmerking worden gebracht, te doen vermelden den datum, waarop zij ingevolge de hun laatstelijk verleende vrijstelling overeenkomstig art. 100e der militiewet uit den dienst zijn ontslagen.

—

23 *Mei* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

Bij art. 58 der Wet Bedrijfsbelasting, zooals dit heeft gewijzigd art. 15 der wet van 22 Mei 1845 (S. 22), is elke beslissing omtrent de hoegrootheid van den aanslag, ook indien deze in zich sluit een antwoord op de vraag, of er iets valt aan te slaan, aan de kennisneming van den gewonen burgerlijken rechter onttrokken; de vraag of er iets, en zoo ja hoeveel, is aan te slaan, m. a. w., *de vaststelling in het algemeen van het bestaan van een belastbaar object,* is in haar geheel ter beoordeeling aan de administratie voorbehouden gebleven.

[Zie over de vraag of i. c. een „uitdeeling" in den zin van art. 5 § 1 der Wet Bedrijfsbelasting heeft plaats gehad, Concl. Proc. Gen.]

(Wet Bedrijfsbelasting art. 58.)

Voorzitter: Jhr. Mr. S. LAMAN TRIP.

Raadsheeren: Mrs. S. GRATAMA, J. H. VAN GOOR, B. C. J. LODER en A. P. L. NELISSEN.

G. C. DROOGLEEVER FORTUYN, als opvolger van J. HATTINK, in hoedanigheid van ontvanger der directe belastingen te Amsterdam, 3de kantoor, eischer tot cassatie van een arrest van het Hof te Amsterdam van 28 Juni 1912, advocaat Jhr. Mr. A. K. C. DE BRAUW, gepleit door Jhr. Mr. W. M. DE BRAUW

tegen:

N.V. Oost-Borneo Maatij., verweerster, advocaat Mr. R. V. BAKKER.

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. T. J. NOYON.

In dit geding staat feitelijk vast dat de verweerster, gebruik makende van eene bepaling in hare statuten, heeft ingetrokken de zoogenaamde eerste preferente aandeelen in haar kapitaal, indertijd uitgegeven aan personen die haar door verstrekking van gelden uit eene tijdelijke ongelegenheid hebben geholpen; zij heeft dat gedaan door, zooals de statuten voorschrijven, aan de houders dezer aandeelen gewone preferente aandeelen in plaats van deze te verschaffen, en daarnevens het voorgeschreven bedrag in contanten uit te betalen.

Deze uitbetaling is door den eischer in cassatie beschouwd als eene uitdeeling, en als zoodanig belast krachtens art. 5 der Wet op de bedrijfsbelasting. Tegen het in verband hiermede uitgevaardigde dwangbevel deed de verweerster verzet, dat bij het arrest waarvan beroep ontvankelijk en gegrond is verklaard.

De ontvankelijkverklaring wordt thans bestreden bij het eerste cassatiemiddel: „Schending of verkeerde toepassing van art. 15 der Wet van 22 Mei 1845 (*Stbl.* 22), zooals dat is gewijzigd bij art. 58 der Wet van 2 October 1893 (*Stbl.* 149), door te beslissen dat het voorschrift van art. 58 der Wet op de bedrijfsbelasting, waarbij de bevoegdheid tot verzet tegen het dwangbevel is geregeld, in dezen beperkten zin is op te vatten dat onder „bepaling van inkomsten" enzoovoorts is te verstaan de bepaling van het bedrag van die inkomsten enzoovoorts, en op dien grond, met bevestiging van het beroepen vonnis, te beslissen dat het verzet tegen het dwangbevel, gegrond op de bewering dat eene zekere uitkeering niet belastbaar is, terecht is ontvankelijk verklaard."

Art. 15 der Wet van 22 Mei 1845 (*Stbl.* 22), op de invordering van 's Rijks directe belastingen bepaalt in zijn tweede lid dat het verzet tegen een dwangbevel niet tegen de wettigheid of de hoegrootheid van den aanslag gericht mag worden, en bij het later ingevoegde zesde lid wordt bepaald dat met afwijking van het tweede lid in zaken van bedrijfsbelasting het verzet niet mag betreffen de hoegrootheid van

den aanslag of de bepaling van inkomsten, vermogen, uitkeeringen of uitdeelingen; dit laatste is alzoo in de plaats gekomen voor wettigheid van den aanslag.

In de beide bepalingen is dus naast de hoegrootheid van den aanslag nog iets anders genoemd, dat alzoo buiten het begrip hoegrootheid valt. Vermits in het algemeen gesproken een te hooge aanslag ook is een onwettige aanslag, kan wettigheid niet anders beteekenen dan wettigheid buiten invloed van de hoegrootheid, dus te beoordeelen naar de juistheid van den grondslag der aangenomen belastingplichtigheid, het bestaan van een belastbaar object.

Evenzoo moet volgens het zesde lid onder de bepaling van inkomsten, vermogen, uitkeeringen en uitdeelingen verstaan worden de beantwoording van de vraag of hetgeen belast wordt werkelijk onder het begrip van inkomsten, vermogen, uitkeeringen, uitdeelingen valt. Betrof die bepaling ook het vaststellen van het bedrag, zij zoude zijn een onderdeel van de bepaling der hoegrootheid van den aanslag, die immers ook naar het bedrag berekend wordt; de beide begrippen zouden, in plaats van onderscheiden, dooreengemengd en verward zijn.

Bij het arrest waarvan beroep wordt de beteekenis van het zesde lid bij gebreke van toelichting bij de vaststelling verklaard uit de overeenkomstige bepaling van art. 42 der wet op de vermogensbelasting, waarin aanvankelijk alleen werd gesproken van de hoegrootheid van den aanslag. In het voorloopig verslag van de Tweede Kamer der Staten-Generaal werd nu de opmerking gemaakt, dat iemand die beweert dat zijn vermogen niet het bedrag van *f* 13000 minimum voor den aanslag, bereikt, op grond daarvan niet behoort te worden toegelaten tot verzet tegen het dwangbevel, doch dat het artikel twijfel omtrent de toelaatbaarheid niet uitsloot; naar aanleiding van die aanmerking werd het artikel aangevuld met de uitsluiting van de bepaling van het vermogen van den aangeslagene als grond van verzet. Hieruit leidt het Hof nu af, dat bepaling van het vermogen is bepaling van het bedrag van het vermogen.

Mij schijnt juist de tegenovergestelde conclusie de ware. De reden der aanvulling van het artikel ligt toch niet hierin, dat de oorspronkelijke bepaling zou kunnen geacht worden toe te laten de behandeling voor den Rechter van vragen omtrent het bedrag van het ontwijfelbaar belastbare vermogen, maar dat zij zou toelaten het stellen van de vraag of er een belastbaar vermogen is, men had dus juist het oog op het bestaan van een belastbaar object, al hing dit nu ten gevolge van de bijzondere bepalingen der wet op de vermogensbelasting omtrent het belastbare vermogen samen met de vaststelling van een cijfer.

Uit deze geschiedenis der wet mag alzoo niet anders worden afgeleid dan dat bepaling van het vermogen uitsluitend is bepaling van het bestaan van een belastbaar vermogen; en nu de wet op de bedrijfsbelasting in dit opzicht met die op de vermogensbelasting overeenkomt en niet blijkt van eenige bedoeling tot eene afwijkende begripsbepaling, moet ook worden aangenomen, dat bepaling van uitdeelingen is bepaling van het bestaan van belastbare uitdeelingen, welke alzoo aan het oordeel van den Rechter is onttrokken.

Het tweede middel, voorgesteld voor het geval dat het verzet ontvankelijk geacht mocht worden, bestrijdt de beslissing omtrent de gegrondheid. Het is: „Schending of verkeerde toepassing van de artt. 1, aanhef en onder *b*, en 5 § 1 der Wet van 2 October 1893, (Stbl. 149), door, hoezeer feitelijk vaststaat dat de verweerster overeenkomstig in de statuten gegeven bevoegdheid de door haar uitgegeven eerste preferente aandeelen ten bedrage van *f* 648,500 heeft verwisseld tegen een gelijk bedrag aan preferente aandeelen en eene premie van 100% van het bedrag der in te wisselen eerste preferente aandeelen, welk bedrag zij aan de houders van die aandeelen, aan wie van de winst een cumulatief dividend van 8 procent ten goede kwam, heeft uitgekeerd en welke uitkeering is geschiedt uit door de vennootschap opgespaarde winst; dat verweerster te dezer zake ingevolge art. 5 § 1 der aangehaalde wet niet is aangeslagen en dat het dwangbevel was uitgevaardigd ten einde betaling van het bedrag van dien aanslag te bekomen, desniettemin het vonnis waarvan beroep, waarbij het tegen verweerster uitgevaardigd dwangbevel is buiten effect gesteld, te bevestigen, zulks op dezen in elk zijner onderdeelen onjuisten grond, dat de wetgever onder „uitdeelingen van welken aard in art. 5 § 1 der aangehaalde wet verstaat „winstuitdeelingen van welken aard ook" en dat onder winstuitdeelingen zijn te verstaan uitdeelingen waarop deelgerechtigden in de winst *als zoodanig* aanspraak hebben, dat wil zeggen: uitkeeringen strekkend ter voldoening aan eenige aanspraak ontleend aan deelgerechtigdheid in de winst".

Bij het arrest waarvan beroep wordt de verklaring der beteekenis van uitdeeling in hoofd-

zaak gezocht in de geschiedenis der wet op de bedrijfsbelasting, en in het bijzonder in uitlatingen van den Minister van Financiën, waaraan trouwens bij het bepleiten van het cassatiemiddel van weerszijden argumenten worden ontleend.

Ik zou ze liever zoeken in het stelsel der wet. Volgens art. 2 wordt de bedrijfsbelasting voor zooveel hier in aanmerking komt geheven van winsten en belooningen, en volgens art. 3 wordt als winst of belooning beschouwd hetgeen in geld of geldswaarde genoten wordt uit bedrijf, beroep, onderneming, ambt, enz. Stelt men belooning, waarmede hier niet te rekenen valt, ter zijde dan blijft, voor zoover het onderhavige geval betreft, voor winst over, winst uit bedrijf, waaronder nog bijzonder genoemd wordt aandeel in winst of overwinst.

Voor zooveel nu betreft uitdeelingen op aandeelen in naamlooze vennootschappen en daarmede gelijkgestelde ondernemingen, wordt utiliteitshalve de belasting blijkens art. 3 niet geheven van hen die de uitdeelingen ontvangen, de aandeelhouders, maar volgens art. 5 van de ondernemingen die ze uitkeeren. Deze verplaatsing van belastingplichtigheid, die indirect dan toch de aandeelhouders blijft treffen, verandert natuurlijk niet den aard der belasting, wijst alleen eene andere plaats van heffing aan. Hieruit volgt dat ook de heffing, bedoeld bij art. 5, altijd is eene heffing op aan de aandeelhouders komende winst.

Daarin wordt geene verandering gebracht doordien de in art. 5 genoemde uitzonderingen strikt genomen niet, althans niet alle, winstbedragen uitmaken voor hen aan wie wordt uitgekeerd; men heeft hier veeleer te denken aan eene overgroote voorzichtigheid van den wetgever, tot strekking hebbende opheffing van allen twijfel omtrent de beantwoording van de vraag betreffende gevallen, waarin de uitkeering is samengesteld uit de eigenlijke winst op de aandeelen en hetgeen wegens andere aanspraken wordt toegekend.

Belast wordt dus ook hier wat de aandeelhouders als winst uit het bedrijf genieten. Dat de wet spreekt van uitdeelingen van welken aard ook, doet niet af, omdat het woord uitdeelingen toch altijd moet worden uitgelegd in verband met het voorwerp dat belast wordt, de winst.

Van winst uit bedrijf is nu in het onderhavige geval geene sprake. Het geld hier immers eene conversie van aandeelen, eene verwisseling van kapitaal; de waarde der ingetrokken aandeelen wordt op tweeërlei wijze volgens de statuten vergoed.

De herkomst der daarvoor noodige fondsen is daarvoor zonder beteekenis, wanneer in het oog gehouden wordt dat feitelijk de winst der aandeelhouders, niet die der vennootschap belast wordt.

Het tweede middel is dus m. i. ongegrond. Wegens mijne beschouwing omtrent het eerste middel komt het mij echter voor dat de Hooge Raad geene beslissing over de gegrondheid van het verzet zal mogen geven.

In verband met het eerste middel concludeer ik tot vernietiging van het arrest waarvan beroep en van het daarbij bekrachtigde vonnis, niet-ontvankelijk verklaring van de verweerster in het door haar gedane verzet en veroordeeling van de verweerster in de kosten van alle instantiën.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat blijkens het bestreden arrest vaststaat, dat krachtens eene in 1900 tot stand gekomen wijziging van de statuten der verweerster, nevens de reeds bestaande preferente en gewone aandeelen, eerste preferente aandeelen zijn uitgegeven, aan de houders waarvan bij de voormelde statuten-wijziging verschillende bevoegdheden zijn toegekend met betrekking tot het beheer der vennootschap, terwijl bovendien werd bepaald, dat van de winst in de eerste plaats een cumulatief dividend van 8 % aan de houders dier aandeelen zou ten goede komen, en dat ingeval van liquidatie de aanwezige baten vóór alles zouden strekken tot aflossing van die aandeelen; dat voorts in art. 8 der Statuten de bepaling werd opgenomen, dat de voormelde aandeelen ten allen tijde door de vennootschap zouden kunnen worden verwisseld tegen een gelijk bedrag aan preferente aandeelen en een premie van 100 % van het bedrag der in te wisselen eerste preferente aandeelen; dat de vennootschap in 1908 is overgegaan tot de bedoelde conversie van de uitgegeven eerste preferente aandeelen ten bedrage van *f* 648,500, en in verband daarmede een even groot bedrag aan de houders van die aandeelen heeft uitgekeerd, welke uitkeering is geschied uit door de vennootschap opgespaarde winst;

O. dat voorts uit het arrest blijkt dat de voornoemde vennootschap te dezer zake ingevolge art. 5 § 1 der wet van 2 Oct. 1893 (S. 149) tot heffing eener belasting op bedrijfs- en andere inkomsten, op het kohier van die belasting der gemeente Amsterdam is aangeslagen voor *f* 16212.50;

dat, ten einde betaling van dit bedrag te

bekomen, door den ontvanger der directe belastingen, 3de kantoor, te Amsterdam een dwangbevel is uitgevaardigd, waartegen de vennootschap met dagvaarding van dien ontvanger voor de Arr.-Rechtbank te Amsterdam in verzet is gekomen, ten einde buiten effectstelling daarvan te verkrijgen, zulks op grond dat de door opposante gedane betaling niet als eene uitdeeling in den zin der genoemde wetsbepaling kan worden aangemerkt;

dat geopposeerde de ontvankelijkheid van den eisch heeft betwist op grond dat het verzet betreft de hoegrootheid van den aanslag of de bepaling van uitdeelingen, en in dat geval geen verzet tegen het dwangbevel openstaat; voorts heeft aangevoerd, dat hier wel degelijk sprake is van eene uitdeeling als bedoeld in art. 5 § 1 der aangehaalde wet, en heeft geconcludeerd dat de Rechtbank het verzet niet-ontvankelijk, in elk geval ongegrond zal verklaren;

dat de Rechtbank bij vonnis van 24 Juni 1910, welk vonnis bij het aangevallen arrest is bekrachtigd, met verwerping der voorgestelde niet-ontvankelijkheid, den eisch heeft toegewezen;

O. dat thans als middelen van cassatie worden aangevoerd: (zie conclusie proc.-gen.);

O. alsnu met betrekking tot het eerste middel:

dat het hier gaat over de vraag, of de gewone burgerlijke rechter in dezen bevoegd is te oordeelen, dan wel of de administratieve autoriteit, met name de Raad van Beroep heeft te beslissen of in het onderhavige geval eene uitdeeling, zooals in het reeds aangehaalde art. 5 § 1 bedoeld, heeft plaats gevonden, m. a. w. en meer algemeen geformuleerd, of er in deze bestaat een belastbaar object;

O. dat deze vraag hare beantwoording moet vinden in art. 15 der wet van 22 Mei 1845 (S. 22), op de invordering van 's Rijks directe belastingen, zooals dat is gewijzigd bij art. 58 der wet tot heffing eener belasting op bedrijfs- en andere inkomsten;

O. dat in het 2de lid van bedoeld art. 15 wordt gezegd, dat het verzet tegen het dwangbevel, hetwelk wordt gevolgd door eene behandeling voor den gewonen burgerlijken rechter, nimmer kan zijn gericht „tegen de wettigheid of de hoegrootheid van den aanslag", en het bij deze formuleering in het oog springt, dat door de laatste woorden een bijzondere soort van onwettigheid afzonderlijk is vermeld;

O. dat ten aanzien van de belasting op bedrijfs- en andere inkomsten bij art. 58 bovenbedoeld twee nieuwe leden aan art. 15 zijn toegevoegd, in het 1ste waarvan wordt gezegd, voor zoover thans van belang dat voor die belasting met afwijking der bepaling van het 2de lid van art. 15 het verzet „nimmer de hoegrootheid van den aanslag of de bepaling van inkomsten, vermogen, uitkeeringen of uitdeelingen van den aangeslagene" kan betreffen;

O. dat hierbij dus, met betrekking tot de bewuste belasting, van het bij de algemeene bepaling omtrent de invordering van 's Rijks directe belastingen aan de kennisneming van den gewonen burgerlijken rechter onttrokken gebied, een gedeelte daaraan weder wordt onderworpen;

O. dat blijkens het verband van de gemelde wetsbepalingen dit gedeelte wordt omschreven door de woorden „wettigheid van den aanslag", maar gelijk uit het boven omtrent de formuleering van art. 15 opgemerkte voortvloeit, deze omschrijving op zich zelf geen uitsluitsel geeft, welke bevoegdheid der administratie in dezen is verbleven, maar dit juist uit den zin van het eerste bij art. 58 aan art. 15 toegevoegde lid moet worden opgemaakt;

O. dat uit de woorden „hoegrootheid van den aanslag" zich reeds laat opmaken, dat alles wat daarop van invloed is, dus ook inhoud, omvang en strekking van elke wetsbepaling, met welke voor het vaststellen daarvan moet worden rekening gehouden, valt buiten de bevoegdheid van den gewonen burgerlijken rechter, zoodat dit ook het geval is, waar de toetsing dier wetsvoorschriften zoude leiden tot de gevolgtrekking dat er geen aanslag kan worden gedaan;

O. dat men dan zoude kunnen beweren, dat letterlijk genomen de „hoegrootheid van den aanslag" in zoodanig geval ook niet is vast te stellen, maar deze bedenking ondervangen wordt door de volgende, in het bedoelde bij art. 58 ingevoegde lid tevens voorkomende, woorden, dat het verzet ook niet betreffen kan „de bepaling van inkomsten, vermogen, uitkeeringen of uitdeelingen van den aangeslagene";

O. dat dit te meer klemt, nu vaststaat, dat deze woorden zijn opgenomen in overeenstemming met art. 42 der wet van 27 Sept. 1892 (S. 223) tot heffing eener vermogensbelasting, in welks voorlaatste lid juist met het oog op de zoo even gemelde bedenking, ingevoegd zijn de woorden: „bepaling van het vermogen" naast „het bedrag van den aanslag", ten einde allen twijfel uit te sluiten, dat ook dan het verzet bij den gewonen burgerlijken rechter niet openstaat;

O. dat uit dit alles volgt, dat, waar elke beslissing omtrent de hoegrootheid van den

aanslag ook indien deze insluit de vraag, of er iets valt aan te slaan, aan den gewonen burgerlijken rechter is onttrokken, ter beoordeeling aan de administratie is voorbehouden gebleven in haar geheel, *de* vraag of er iets en zoo ja, hoeveel is aan te slaan m. a. w. de vaststelling in het algemeen van het bestaan van een belastbaar object;

O. nu, dat, gelijk boven is uiteengezet, het in dit geval gaat over de beantwoording dezer vraag, en deze in overeenstemming met de in het eerste middel van cassatie gehuldigde opvatting moet worden beantwoord;

O. dat mitsdien èn de Rechtbank èn het Hof in dezen niet bevoegd waren te beslissen, maar de verweerster in het door haar voor deze rechters gebrachte verzet tegen het dwangbevel niet-ontvankelijk had moeten worden verklaard, weshalve tevens het tweede middel buiten beschouwing kan blijven;

Vernietigt het arrest in deze zaak tusschen partijen gewezen, alsmede het daarbij bevestigde vonnis der Arr.-Rechtbank te Amsterdam van 24 Juni 1910;

En rechtdoende krachtens art. 105 R. O.;

Verklaart de tegenwoordige verweerster niet-ontvankelijk in haar verzet tegen het betrekkelijke dwangbevel; en

Veroordeelt haar in de kosten van beide instantiën en van cassatie. (Ned. Jur.)

—

27 *Mei* 1913. BESLUIT, houdende aanwijzing van de Psychiatrisch-Neurologische kliniek der Rijks-universiteit te *Utrecht* als eene inrichting, die niet als krankzinnigengesticht wordt beschouwd, ook wanneer daarin meer dan twee krankzinnigen worden verpleegd. S. 191.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 23 Mei 1913, nº. 4515, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Gelet op artikel 7 der wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* nº. 96), zooals dat luidt ingevolge de wet van 15 Juli 1904 (*Staatsblad* nº. 157);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. De Psychiatrisch-Neurologische kliniek der Rijks-universiteit te *Utrecht* wordt onder de voorwaarden, behoorende bij dit besluit, aangewezen als eene inrichting, die niet als krankzinnigengesticht wordt beschouwd, ook wanneer daarin meer dan twee krankzinnigen worden verpleegd.

2. Wij behouden ons voor die voorwaarden, wanneer dit noodig blijkt, aan te vullen of te wijzigen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 27sten Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 13 *Juni* 1913.)

VOORWAARDEN, *waaronder de Psychiatrisch-Neurologische kliniek der Rijksuniversiteit te Utrecht wordt aangewezen als eene inrichting, die niet als krankzinnigengesticht wordt beschouwd, ook wanneer daarin meer dan twee krankzinnigen worden verpleegd.*

Art. 1. Tot de inrichting wordt te allen tijde vrije toegang verleend aan de inspecteurs voor het Staatstoezicht op krankzinnigen en krankzinnigengestichten.

2. Het bestuur draagt zorg, dat de verpleegden onder geregelde geneeskundige behandeling en observatie zijn.

3. Het bestuur draagt zorg, dat in de inrichting steeds aanwezig is een stel plattegrondteekeningen, waaruit de bestemming van alle vertrekken duidelijk blijkt; deze teekeningen worden den inspecteurs op verlangen ter inzage voorgelegd.

Het bestuur, de geneeskundigen aldaar werkzaam, benevens het overige personeel, geven den inspecteurs de door dezen verlangde inlichtingen.

4. Jaarlijks, vóór 15 Januari, wordt den inspecteur, meer in het bijzonder belast met het toezicht op de krankzinnigen buiten de krankzinnigengestichten verpleegd, toegezonden eene opgave van het aantal der krankzinnigen, die in het afgeloopen jaar zijn opgenomen, ontslagen en overleden, zoomede van het aantal op 31 December aanwezig.

5. Het is verboden den krankzinnigen te beletten zich schriftelijk te wenden tot de hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur, tot de inspecteurs en tot den officier van justitie.

Behoort bij het Koninklijk besluit van 27 Mei 1913 (*Staatsblad* nº. 191).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) HEEMSKERK.

—

28 *Mei* 1913. BESLUIT, tot wijziging en aanvulling van het reglement op de toekenning van pensioen en onderstand aan de Europeesche en aan de daarmede gelijkgestelde officieren van de Landmacht in *Nederlandsch-Indië*. S. 192.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 22 April 1913, Afd. C, 2de Bureau, nº. 9;

Den Raad van State gehoord (advies van 13 Mei 1913, nº. 14);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Koloniën van 23 Mei 1913, Afd. C², nº. 51;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen als volgt:

Eenig artikel.

De artikelen 1, eerste lid; 8, tweede lid; 10 sub 1º.; 11 sub 1º. en 2º. en 12 eerste lid van het bij Koninklijk besluit van 1 December 1879, nº. 34 (*Indisch Staatsblad* 1880, nº. 22), vastgestelde Reglement op het toekennen van pensioen en onderstand aan de Europeesche en aan de daarmede gelijkgestelde officieren van de landmacht in *Nederlandsch-Indië*, zooals het laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 8 September 1910, nº. 40 (*Indisch Staatsblad* nº. 593), worden gelezen als volgt:

Art. 1, *eerste lid.* Recht op pensioen hebben de officieren van gezondheid, die dertig of meer, de militaire apothekers en militaire paardenartsen, die vier en dertig of meer, en de andere officieren, die veertig of meer dienstjaren kunnen doen gelden, dan wel door welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, niet het gevolg van eigen moedwillige handelingen of ongeregeld gedrag, ongeschikt zijn geworden voor de waarneming van den actieven militairen dienst in *Nederlandsch-Indië*, alsmede de officieren die uit den dienst worden ontslagen ter zake van onbekwaamheid of ongeschiktheid om in den verkregen rang te dienen in eenige betrekking bij het wapen of dienstvak, waartoe zij behooren.

Art. 8, *tweede lid.* Als effectieve diensttijd in den rang wordt niet gerekend de tijd, doorgebracht:

a. op non-activiteit op verzoek, met of zonder bezwaar van den lande;

b. met verlof buiten *Nederlandsch-Indië*, met dien verstande dat wel in aanmerking wordt gebracht de tijd, gedurende welken diensten in het belang van *Nederlandsch-Indië* zijn opgedragen.

Art. 10, *sub* 1º. 1º. aan de officieren van gezondheid, die dertig of meer, aan de militaire apothekers en militaire paardenartsen, die vier en dertig of meer en aan de andere officieren, die veertig of meer dienstjaren kunnen doen gelden, en

Art. 11, *sub* 1º en 2º. 1º. wanneer hij vijftien of minder, als militaire apotheker of militaire paardenarts veertien of minder dan wel als officier van gezondheid twaalf of minder dienstjaren kan doen gelden, tot een bedrag gelijk aan de helft van het voor zijnen rang vastgestelde normale bedrag, en

2º. wanneer hij meer dan vijftien, of als militaire apotheker of militaire paardenarts meer dan veertien dan wel als officier van gezondheid meer dan twaalf dienstjaren telt, tot een bedrag gelijk aan het in dit artikel, sub 1º. bepaalde, vermeerderd respectievelijk met vier, vijf of vijf en een half ten honderd voor elk dienstjaar, dat hij respectievelijk boven de vijftien, veertien of twaalf kan doen gelden.

Art. 12, *eerste lid.* Behoudens eventueele verhooging overeenkomstig de artikelen 13 en 14, wordt aan den officier, die niet valt in de termen der beide vorige artikelen, pensioen toegekend tot een bedrag gelijk aan de helft van het aan de berekening ten grondslag liggende, vermeerderd voor den militairen apotheker, of militairen paardenarts met vijf en drie-vierde, voor den officier van gezondheid met zes en een half en voor de overige officieren met vijf ten honderd voor elk dienstjaar, dat hij respectievelijk boven zeventien, vijftien en twintig kan doen gelden.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Oorlog en aan den Raad van State.

Het Loo, den 28sten Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 10 *Juni* 1913.)

—

28 *Mei* 1913. BESLUIT, tot nadere wijziging van de visscherij-reglementen en van het Zuiderzee-visscherij-reglement (Maat op bot). S. 193.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van

Landbouw, Nijverheid en Handel van 13 Februari 1913, n°. 930, afdeeling Nijverheid;

Gelet op de Visscherijwet (wet van 6 October 1908, *Staatsblad* n°. 311), gewijzigd bij de wet van 8 Februari 1912 (*Staatsblad* n°. 66), op het Waddenzee-visscherijreglement (Ons besluit van 26 Juni 1911, *Staatsblad* n°. 161), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 29 Januari 1913 (*Staatsblad* n°. 44), op het Zuiderzee-visscherijbesluit (Ons besluit van 26 Juni 1911, *Staatsblad* n°. 162), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 29 Januari 1913 (*Staatsblad* n°. 44), op het Zuidhollandsche stroomen-visscherijreglement (Ons besluit van 26 Juni 1911, *Staatsblad* n°. 163), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 25 April 1913 (*Staatsblad* n°. 138), op het Zeeuwsche stroomen-visscherijreglement (Ons besluit van 26 Juni 1911, *Staatsblad* n°. 164), aangevuld bij Ons besluit van 30 Mei 1912 (*Staatsblad* n°. 175) en op het Binnenvisscherijreglement (Ons besluit van 15 April 1911, *Staatsblad* n°. 119), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 25 April 1913 (*Staatsblad* n°. 138);

Den Raad van State gehoord (advies van 1 April 1913, n°. 26);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 26 Mei 1913, n°. 3150, Afdeeling Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met ingang van 1 Juli 1913 te bepalen:

I. Artikel 16 van het *Waddenzee-visscherijreglement* wordt gelezen als volgt:

„In afwijking van het bepaalde in artikel 7, eerste lid, wordt, ook voor de toepassing van het derde lid van dat artikel, de maat op bot tot 1 Juli 1915 gesteld op 18 c.M."

II. Artikel 10 van het *Zuiderzee-visscherijbesluit* wordt gelezen als volgt:

„In afwijking van het bepaalde in artikel 6, eerste lid, wordt de maat op bot tot 1 Juli 1915 gesteld op 18 c.M."

III. Artikel 19 van het *Zuidhollandsche stroomen-visscherijreglement* wordt gelezen als volgt:

„In afwijking van het bepaalde in artikel 14, eerste lid, wordt, ook voor de toepassing van het derde lid van dat artikel, de maat op bot tot 1 Juli 1915 gesteld op 18 c.M."

IV. Het vijfde lid van artikel 23 van het *Zeeuwsche stroomen-visscherijreglement* wordt gelezen als volgt:

„5. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid wordt, ook voor de toepassing van artikel 25, de maat op bot tot 1 Juli 1915 gesteld op 18 c.M."

V. In artikel 16, lid 1, letter *e*, van het *Binnenvisscherijreglement* wordt, in plaats van: „16", gelezen „20".

Artikel 28 van dat reglement wordt gelezen als volgt:

„In afwijking van het bepaalde in artikel 16, eerste lid, wordt, ook voor de toepassing van het derde lid van dat artikel, de maat op bot tot 1 Juli 1915 gesteld op 18 c.M."

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 28sten Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg. 2 Juni* 1913.)

—

29 *Mei* 1913. BESLUIT, betrekkelijk de uitvoering van artikel 15*bis* der Landweerwet (*Staatsblad* 1901, n°. 160), laatstelijk aangevuld en gewijzigd bij de wet van 28 April 1913 (*Staatsblad* n°. 148). S. 194.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 24 Mei 1913, Afdeeling Militie en Landweer (L.) n°. 250;

Gezien artikel 15*bis* der Landweerwet (*Staatsblad* 1901, n°. 160), laatstelijk aangevuld en gewijzigd bij de wet van 28 April 1913 (*Staatsblad* n°. 148);

Gelet op Ons besluit van 9 Mei 1906 (*Staatsblad* n°. 111);

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. In te trekken Ons Besluit van 9 Mei 1906 (*Staatsblad* n°. 111);

B. vast te stellen de volgende bepalingen, welke zullen uitmaken het

LANDWEER-BESLUIT III.

A. Bepalingen, van kracht in *gewone tijdsomstandigheden.*

Art. 1. *1.* Indien ten gevolge van het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst van een dienstplichtige bij de landweer voldoende middelen tot levensonderhoud ontbreken of zouden komen te ontbreken aan zijn gezin of aan dat, waartoe hij behoort of waarin hij als pleegkind opgenomen is, dan wel aan personen, die hem in den eersten of den tweeden graad van bloed- of aanverwantschap bestaan, wordt door zijne echtgenoote, door

het hoofd van dat gezin, dan wel door die personen, om toekenning van vergoeding te kunnen erlangen, een daartoe strekkend verzoek ingediend. Is de echtgenoote van den dienstplichtige overleden of zijn degenen, die volgens den vorigen volzin het verzoek om vergoeding zouden moeten indienen, wegens bijzondere redenen niet in staat om zelf over toegekende vergoeding te beschikken, of moeten zij geacht worden daartoe niet in staat te zijn, dan geschiedt de indiening van het verzoek ten behoeve van het gezin of van de personen, waaraan of aan wie vergoeding zou worden toegekend, door dengene, die in aanmerking komen kan voor het in ontvangst nemen der vergoeding en daartoe bereid zal zijn.

2. In elk verzoek om vergoeding behooren *o.m.* te worden vermeld het nauwkeurig adres van den verzoeker (de verzoekster), alsook, indien deze in het Duitsche Rijk of in het Koninkrijk *België* is gevestigd, de rang en de standplaats van den Nederlandschen consulairen ambtenaar, binnen wiens ressort de plaats van vestiging gelegen is. Mede behoort uit het verzoek te blijken van den naam en van de voornamen van den dienstplichtige, alsook van de gemeente, waar hij staat ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer, bedoeld in artikel 26 der Landweerwet, van het wapen of dienstvak, het landweeronderdeel en de compagnie, waartoe hij behoort, en van zijn contrôle-nummer.

3. Het verzoek om vergoeding wordt gericht aan Onzen Minister van Oorlog.

4. De dienstplichtige doet, zoo hij daartoe niet buiten staat is, van zijne instemming met het verzoek om vergoeding blijken door medeonderteekening daarvan.

2. Onze Minister van Oorlog regelt de wijze, waarop het onderzoek naar de gegrondheid van het verzoek zal geschieden.

3. Blijkt uit het, naar aanleiding van een verzoek om vergoeding, ingesteld onderzoek, dat de dienstplichtige in aanmerking zou kunnen komen om van den werkelijken dienst te worden ontheven, dan zal hem door of vanwege Onzen Minister van Oorlog worden kenbaar gemaakt, dat hij zich, desgewenscht, tot Ons zal kunnen wenden met een verzoek tot het erlangen van ontheffing van den werkelijken dienst.

4. De vergoeding mag niet te boven gaan het bedrag aan inkomsten, dat wordt gederfd wegens de afwezigheid van den dienstplichtige, op wiens werkelijken dienst het verzoek om vergoeding gegrond is, verminderd, bij voorkomend geval, met de kosten van diens eigen levensonderhoud.

5. *1.* Het bedrag der vergoeding wordt bepaald door Onzen Minister van Oorlog.

2. Vergoeding, welke niet in ontvangst is genomen binnen den door Onzen Minister van Oorlog vastgestelden tijd na den dag, voor de uitkeering daarvan door Onzen voornoemden Minister aangewezen, wordt geacht niet te zijn toegekend.

B. Bepalingen, van kracht in de *bijzondere tijdsomstandigheden, vermeld in het derde lid van artikel 15bis der Landweerwet.*

6. Gedurende de bijzondere tijdsomstandigheden, vermeld in het derde lid van artikel 15*bis* der Landweerwet, blijven van kracht de bepalingen, vervat in het eerste, tweede en vierde lid van artikel 1, zoomede in de artikelen 2, 3 en 4.

7. Wanneer in geval van Oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden de landweer geheel of ten deele buitengewoon onder de wapenen is geroepen, wordt het verzoek om vergoeding gericht aan den burgemeester der gemeente, waar degene, die het verzoek doet, woonplaats heeft, tenzij die woonplaats buitenslands gelegen is, in welk geval het verzoek gericht wordt aan den burgemeester der gemeente, waar de dienstplichtige staat ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer, bedoeld in artikel 26 der Landweerwet.

8. *1.* Wanneer in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden de landweer geheel of ten deele buitengewoon onder de wapenen is geroepen, wordt het bedrag der vergoeding bepaald door den burgemeester der gemeente, in het vorig artikel bedoeld, zulks onder nadere goedkeuring van Onzen Minister van Oorlog. In afwachting van de nadere goedkeuring, bij den vorigen volzin bedoeld, wordt de vergoeding door of vanwege den burgemeester uitbetaald. De daarvoor benoodigde, uit de gemeentekas voor te schieten, gelden worden hem op zijne aanvraag, tegen quitantie, door den gemeente-ontvanger ter hand gesteld.

2. Vergoeding, welke niet in ontvangst is genomen binnen den door Onzen Minister van Oorlog vastgestelden tijd na den dag, voor de uitkeering daarvan door Onzen voornoemden Minister aangewezen, wordt geacht niet te zijn toegekend.

9. *1.* Onze Minister van Oorlog kan zijne ingevolge het vorig artikel vereischte goed-

keuring niet anders aan door den burgemeester verleende vergoedingen onthouden, dan voor zooveel deze blijken te zijn toegekend hetzij met afwijking van het voorschrift van artikel 15*bis* der Landweerwet, hetzij met veronachtzaming van de bepalingen, in het eerste, tweede en vierde lid van artikel 1 en in artikel 4 van dit besluit vervat.

2. De uitgaven wegens vergoedingen, door den burgemeester toegekend, worden, in zooverre Onze voornoemde Minister aan die vergoedingen zijne goedkeuring niet heeft gehecht, ten laste van 's Rijks kas *niet* verevend.

10. De teruggaaf uit 's Rijks kas van het uit de gemeentekas gedaan voorschot ter zake van de ingevolge artikel 8 geschiede uitkeering der vergoeding heeft plaats naar regelen, daarvoor door Onzen Minister van Oorlog vast te stellen.

C. *Slotbepaling.*

11. Dit besluit treedt in werking op 1 Juli 1913.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit Besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 29sten Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) H. COLIJN.

(*Uitgeg.* 14 *Juli* 1913.)

—

29 *Mei* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten betreffende art. 26 der Woningwet.

De Minister van Binnenl. Zaken heeft bij schrijven van 29 Mei jl. aan de Ged. Staten der provinciën een afdruk gezonden van de door hem, onder dagteekening van 15 October j.l., tot de onderscheidene woning-inspecteurs gerichte circulaire betreffende de toepassing van art. 26 der woningwet.

De Minister schrijft daarbij het volgende aan Ged. Staten:

„Naar mij een dezer dagen bleek, komen de plannen van de gemeenteraden tot onteigening ingevolge art. 26 der woningwet niet alle zóó vroegtijdig ter kennis van den betrokken woninginspecteur, dat deze kan bevorderen, dat overeenkomstig bovenbedoelde circulaire door de gemeentebesturen worde gehandeld.

„Het zoude mij daarom aangenaam zijn, zoo Uw college van die circulaire mededeeling wilde doen aan de gemeentebesturen in Uw gewest, onder bijvoeging, dat het — ter voorkoming van tijdverlies — aanbeveling verdient, dat de gemeentebesturen c.q. overeenkomstig de strekking dier circulaire handelen en bevorderen, dat eventueel ook de besturen der woningvereenigingen dienovereenkomstig handelen."

In de bedoelde circulaire aan de woninginspecteurs schreef de Minister:

„Bij mijne circulaire van 14 Dec. 1910, n°. 7047, afd. V. A., deelde ik U o.m. mede, dat art. 26 der woningwet uitzonderingsrecht schept, dat daarom alleen mag worden toegepast, wanneer de *onvermijdelijkheid* daarvan is gebleken.

„Naar het mij nu voorkomt, staat in het algemeen, behoudens bijzondere omstandigheden, de onvermijdelijkheid van eene onteigening niet vast, zoolang niet de betrokken gemeente of woning-vereeniging bij voorkeur langs den volgenden weg bij minnelijke overeenkomst den eigendom van de benoodigde gronden heeft trachten te verkrijgen.

„Het bestuur der gemeente of der vereeniging en elk der verschillende belanghebbenden (grondeigenaren) wijzen elk één onpartijdigen deskundige aan, met dien verstande, dat de verschillende belanghebbenden verschillende deskundigen kunnen aanwijzen; de twee onpartijdige deskundigen wijzen te zamen een derden aan; indien de twee deskundigen omtrent de aanwijzing van den derden niet tot overeenstemming kunnen geraken, worde de derde aangewezen door den betrokken kantonrechter. Nadat de drie deskundigen rapport hebben uitgebracht, trachten het bestuur der gemeente of der vereeniging en de verschillende belanghebbenden tot overeenstemming te geraken omtrent den koopprijs, welke prijs uiteraard hooger of lager kan zijn dan de taxatie dan wel daaraan gelijk.

„Ik zoude het daarom zeer op prijs stellen, zoo gij voortaan bij Uwe adviezen, bedoeld in art. 85, 2e lid, der onteigeningswet, zoudt willen mededeelen, òf dat de boven aangegeven weg, zij het dan vruchteloos, is gevolgd, òf dat er zich bijzondere omstandigheden voordeden, welke het volgen van dien weg niet raadzaam maakten, met mededeeling van die omstandigheden.

„Bovendien meen ik er Uwe aandacht op te moeten vestigen, dat het mij in het algemeen wenschelijk voorkomt, dat in de raadsbesluiten tot onteigening de bepaling worde opgenomen, dat het raadsbesluit vervalt, wanneer de onteigening niet bij den rechter is aangevraagd binnen één jaar na de dagteekening van de Staatscourant, waarin het Kon. besluit, bedoeld

in art. 86 der onteigeningswet, is opgenomen. Voorkomen wordt dan, dat de onteigening, tot groot nadeel van de belanghebbenden misschien, onbepaalden tijd kan worden uitgesteld."

(Gem.-stem.)

—

30 *Mei* 1913. WET, houdende naturalisatie van Mathijs Tans, geboren te *Sichen*, gemeente *Sichen-Sussen* en *Bolré* (*België*), den 17 October 1843, zonder beroep, wonende te *Maastricht*, provincie *Limburg*. S. 195.

—

30 *Mei* 1913. BESLUIT, tot wijziging van de bepalingen betreffende het dragen van ridderorden en eereteekenen, vastgesteld bij onderscheidene Koninklijke Besluiten. S. 196.

WIJ WILHELMINA, enz.

Gezien:

A. de Koninklijke Besluiten van:

19 Februari 1869 (*Staatsblad* n°. 24), gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 22 Augustus 1877 (*Staatsblad* n°. 172);

12 Mei 1874 (*Staatsblad* n°. 70), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 28 Augustus 1874, n°. 3, van 24 April 1875 (*Staatsblad* n°. 71) en van 8 September 1877 (*Staatsblad* n°. 180);

6 October 1874, n°. 10,
7 Juni 1876, n°. 6,
8 September 1877 (*Staatsblad* n°. 179),
15 October 1878, n°. 62,
29 Mei 1881, n°. 19,
6 Juli 1886, n°. 33,
25 Mei 1891, n°. 42,
26 Mei 1894, n°. 42,
13 April 1895 (*Staatsblad* n°. 42),
21 Juni 1897, n°. 31,
22 Januari 1901, n°. 12,
3 April 1905, n°. 20,
10 Augustus 1905, n°. 22,
14 Januari 1907, n°. 35,
23 Maart 1908, n°. 37,
5 Februari 1910, n°. 41 en van
19 Mei 1911, n°. 33,

betreffende „eereteekenen voor krijgsverrichtingen";

B. 1°. de Koninklijke Besluiten van:

19 November 1844, n°. 46,
28 December 1844, n°. 64,
5 December 1851 (*Staatsblad* n°. 149),
9 Januari 1852, n°. 17,
30 December 1866 (*Staatsblad* n°. 244),
7 September 1896, n°. 23 en van
10 Maart 1905, n°. 40,

betreffende het „Onderscheidingsteeken voor langdurigen dienst als Officier";

2°. de Koninklijke besluiten van:

5 Januari 1845, n°. 61, en
13 April 1859, n°. 67, voor wat de Koninklijke Marine,

het Koninklijk besluit van:

19 Februari 1825, n°. 97, zooals dit Koninklijk Besluit herhaaldelijk is gewijzigd, laatstelijk bij Koninklijk Besluit van 10 Maart 1908, n°. 26, voor wat het Leger in Nederlandsch-Indië,

en het Koninklijk Besluit van:

18 Februari 1904, n°. 30, artikel 1, ad *b*, ad *d* en ad *f*, voor wat het Leger hier te lande aangaat,

betreffende de medailles voor trouwen dienst van militairen beneden den rang van Officier;

C. het Koninklijk besluit van:

19 Juni 1822, n°. 92, zooals dat werd gewijzigd bij de Koninklijke Besluiten van:

7 Mei 1837, n°. 79,
22 Juli 1838, n°. 87,
24 Januari 1841, n°. 22,
1 December 1841, n°. 72,
22 September 1855, n°. 64,
24 Mei 1897, n°. 87,
22 Juni 1898, n°. 43, en
11 April 1912, n°. 4, alsmede het Koninklijk Besluit van
5 Mei 1877, n°. 32, gewijzigd bij het Koninklijk Besluit van
24 Mei 1897, n°. 87,

betreffende de „Draagpenning tot belooning van menschlievend hulpbetoon en als blijk van erkentelijkheid voor het aanbieden van geschenken, enz.", en

D. het Koninklijk Besluit van:

5 October 1910 (*Staatsblad* n°. 298), betreffende het „Eereteeken voor belangrijke diensten in- of jegens de vereeniging: het Nederlandsche Roode Kruis bewezen";

Op de voordracht van Onze Ministers van Oorlog, van Marine a. i., van Koloniën en van Binnenlandsche Zaken van 1 Maart 1913, Kabinet Litt. LJ[21]; van 10 Maart 1913, Bureau B n°. 87; van 21 April 1913, Afdeeling C, 1ste Bureau, n°. 32; en van 9 Mei 1913, n°. 2838, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

I. dat de eereteekenen, bedoeld in de Koninklijke Besluiten onder A, B ten 2°, C en D genoemd, zullen worden gedragen *op* of *aan* het lint. In het eerste geval behoort het lint eene breedte te hebben van ± 25 mM.;

II. dat het onderscheidingsteeken, bedoeld in de Koninklijke Besluiten onder B

ten 1° genoemd, moet worden gedragen op het lint ter breedte van ± 25 mM.; en

III. dat de onder I bedoelde eereteekenen door *officieren* moeten worden gedragen op het lint.

Onze Ministers van Oorlog, van Marine, van Koloniën en van Binnenlandsche Zaken zijn belast met de uitvoering van dit Besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, de Kanselarijen der Nederlandsche Orden en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 30sten Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) H. COLIJN.

De Minister van Oorlog, ad interim Minister van Marine,
(*get.*) H. COLIJN.

De Minister van Koloniën,
(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 27 *Juni* 1913.)

—

31 *Mei* 1913. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van Burgemeester en Wethouders van *Bergharen*, dd. 17 April 1909, n°. 1, waarbij aan J. VAN DEN DONK, aldaar, vergunning is verleend voor den verkoop van sterken drank in het klein. S. 197.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, van 12 April 1913, n°. 1173, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen betreffende het besluit van Burgemeester en Wethouders van *Bergharen* van 17 April 1909, n°. 1, waarbij aan J. VAN DEN DONK, aldaar, vergunning is verleend voor den verkoop van sterken drank in het klein;

Overwegende, dat ingevolge het bepaalde bij artikel 8, 1ste lid, 16°. der Drankwet (*Staatsblad* 1904, n°. 235) eene vergunning voor den verkoop van sterken drank in het klein wordt geweigerd, o.a. wanneer de verzoeker tolgaarder is;

dat door J. VAN DEN DONK, als eigenaar van den weg, genaamd „Stompendijk", met brug, weg- en bruggeld geheven wordt;

dat hij dus voor de toepassing der Drankwet als tolgaarder moet worden beschouwd;

dat het toch, in verband met de bedoeling van de aangehaalde wetsbepaling, onverschillig is of, onder welke benaming ook, tolgelden geïnd worden te eigen bate of ten behoeve van anderen;

dat mitsdien bovenvermeld besluit van Burgemeester en Wethouders van *Bergharen* in strijd is met de Drankwet;

Gelet op artikel 153 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord, advies van 6 Mei 1913, n°. 32;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 Mei 1913, n°. 4653, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van Burgemeester en Wethouders van *Bergharen* van 17 April 1909, n°. 1, te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 31sten Mei 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 13 *Juni* 1913.)

—

31 *Mei* 1913. BESLUIT, tot schorsing van het besluit van Burgemeester en Wethouders der gemeente *Bergen* (*Noordholland*) van 17 Maart 1913, waarbij aan het Roomsch Katholiek Kerkbestuur aldaar verlof is verleend tot het aanleggen van een begraafplaats. S. 198.

Geschorst tot 1 *December* 1913.

—

31 *Mei* 1913. BESLUIT, houdende beslissing betreffende de verplichting van den gemeenteraad om op de begrooting in de kosten van jaarwedde van een tweeden gemeente-veldwachter te voorzien.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Raad der gemeente *Buren* tegen het besluit van Gedep. Staten van *Gelderland* van 28 Jan. 1913, n°. 192, waarbij goedkeuring is onthouden aan de begrooting dier gemeente voor 1913;

Den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 7 Mei 1913, n°. 79;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 Mei 1913, n°. 3407, afd. B.B.;

Overwegende: dat Gedep. Staten bij voormeld besluit hebben overwogen, dat de ge-

meente *Buren*, behalve de stad van dien naam, twee dorpen telt en een oppervlakte heeft van bijna 2000 H.A., zoodat voor een goede politie in die gemeente één gemeente-veldwachter onvoldoende is, en op dien grond èn door Onzen Commissaris èn door den Burgemeester de aanstelling van een tweeden veldwachter noodzakelijk wordt geacht; dat de gemeenteraad niettemin bezwaar heeft gemaakt op de begrooting voor 1913 de noodige gelden uit te trekken voor de aanstelling van bedoelden tweeden veldwachter; dat evenwel de noodzakelijkheid der aanstelling van een gemeente-veldwachter ingevolge art. 191, laatste lid, der Gemeentewet, niet staat ter beoordeeling van den Raad, maar van Onzen Commissaris en de Raad mitsdien, ingevolge art. 205, sub *a*, van genoemde wet, in het onderwerpelijk geval verplicht is te voorzien in de kosten van de jaarwedde van een tweeden gemeente-veldwachter;

dat van dit besluit van Gedep. Staten de Raad der gemeente Buren bij Ons in beroep is gekomen, daarbij aanvoerende, dat naar zijne meening de behoefte aan een tweeden gemeente-veldwachter zich niet doet gevoelen, vooral ook omdat in de gemeente een zeer geschikte Rijksveldwachter is gestationneerd, die gaarne met den gemeente-veldwachter samenwerkt, dat in de aangrenzende gemeente *Beusichem* van ongeveer dezelfde uitgestrektheid als *Buren* — en zonder dat dit tot klachten aanleiding geeft — ook slechts één gemeente-veldwachter fungeert, terwijl aldaar in de laatste 10 jaren geen Rijksveldwachter meer is gevestigd; dat onder die omstandigheden en in verband met de financiën van de gemeente een jaarlijksche uitgaaf van ± *f* 700 voor een tweeden veldwachter hem te bezwarend lijkt; dat in ieder der 3 onderdeelen der gemeente iederen nacht een nachtwacht zijne ronden doet;

Overwegende, dat na onderzoek gebleken is, dat de uitgestrektheid van de gemeente Buren van dien aard is, dat geen voldoend politietoezicht verzekerd is bij de indienststelling van slechts één gemeente-veldwachter;

dat toch de gemeente *Buren*, behalve het stadsgedeelte van dien naam, twee dorpen „Asch" en „Erichem" omvat, welker uiterste grenzen twee uur gaans van elkander gelegen zijn; dat door deze omstandigheid het plegen van straatschenderij en het stroopen van veldvruchten, waarover vele klachten inkomen, bezwaarlijk door één veldwachter voldoende kan worden tegengegaan;

dat mitsdien de gemeenteraad van *Buren* in het belang van een behoorlijk politietoezicht verplicht was geweest in de kosten van jaarwedde van een tweeden gemeente-veldwachter te voorzien en Gedep. Staten van Gelderland, toen de Raad weigerachtig bleef aan deze verplichting te voldoen, hunne goedkeuring aan de voormelde begrooting terecht hebben onthouden;

Gezien de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Het ingestelde beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. d. B. A.)

---

2 *Juni* 1913. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 16 September 1895 (*Staatsblad* n°. 161), waarbij aan het bestuur der gemeente *Leiden* vergunning is verleend op het landgoed „Endegeest", gemeente *Oegstgeest*, een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 199.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 29 Mei 1913, n°. 4926, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 165);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met intrekking van Ons besluit van 23 April 1913 (*Staatsblad* n°. 137) te bepalen, dat artikel 2 van het Koninklijk besluit van 16 September 1895 (*Staatsblad* n°. 161) als volgt wordt gelezen:

„In het gesticht, bestaande uit vijf paviljoenen voor mannen, vijf paviljoenen voor vrouwen en de noodige dienstgebouwen en ziekenpaviljoenen, mogen niet meer dan 524 krankzinnigen, 263 mannen en 261 vrouwen, verpleegd worden".

„Onze Minister van Binnenlandsche Zaken bepaalt, na de voltooiing van elk paviljoen, het tijdstip, waarop dit in gebruik mag worden genomen en het maximum van het getal verpleegden, dat daarin mag worden opgenomen".

„Bovendien mogen gedurende het tijdvak, eindigende 31 December 1914, in elk van twee houten hulppaviljoenen 12 vrouwen worden verpleegd".

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 2den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Binnenl. Zaken, (*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 13 *Juni* 1913.)

2 *Juni* 1913. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 13 Februari 1892 (*Staatsblad* nº. 43), waarbij aan de vereeniging tot opvoeding en verpleging van idioten en achterlijke kinderen, gevestigd te *Utrecht*, vergunning is verleend om het landgoed „'s Heerenloo" te *Ermelo*, tot een gesticht voor idioten in te richten. S. 200.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 29 Mei 1913, nº. 4961, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* nº. 96), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* nº. 165);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met intrekking van Onze besluiten van 17 December 1909 (*Staatsblad* nº. 404) en van 10 Januari 1913 (*Staatsblad* nº. 12), te bepalen, dat in de artikelen 2 en 5 van het Koninklijk besluit van 13 Februari 1892 (*Staatsblad* nº. 43) nader de volgende wijzigingen worden gebracht:

Artikel 2 wordt gelezen als volgt: „In het gesticht, bestaande uit een hoofdgebouw, benevens elf paviljoenen en de noodige dienstgebouwen, mogen niet meer dan 383 idioten, 305 mannen en 78 vrouwen verpleegd worden."

„De Minister van Binnenlandsche Zaken bepaalt het getal verpleegden, dat in elk paviljoen mag worden opgenomen."

Artikel 5 wordt gelezen als volgt: „De geneeskundige behandeling der verpleegden wordt opgedragen aan ten minste twee geneeskundigen, die gevestigd moeten zijn in woningen op het terrein van het gesticht en daarbuiten geen geneeskundige praktijk mogen uitoefenen,

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 2den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 13 *Juni* 1913.)

—

3 *Juni* 1913. BESLUIT, houdende nadere bepalingen tot uitvoering van artikel 4, § 2, der wet van 16 April 1896 (*Staatsblad* nº. 72), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 19 Maart 1913 (*Staatsblad* nº. 108). S. 201.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 30 April 1913, nº. 78, afdeeling Directe Belastingen;

Gelet op artikel 4, § 2, der wet van 16 April 1896 (*Staatsblad* nº 72) tot regeling der Personeele Belasting, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 19 Maart 1913 (*Staatsblad* nº. 108);

Den Raad van State gehoord (advies van 20 Mei 1913, nº. 22);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 29 Mei 1913, nº. 120, afdeeling Directe Belastingen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

Artikel 3 van het Koninklijk besluit van 18 December 1896 (*Staatsblad* nº. 223) wordt gelezen als volgt:

„Ingeval van plaatsing of herplaatsing eener inrichting op de lijst wordt de aanslag in de personeele belasting door den directeur vernietigd, mits het verzoek, bedoeld in het eerste lid van artikel 2, niet later is gedaan dan drie maanden na de afkondiging van het kohier. Na vernietiging van den aanslag wordt, voor zooveel noodig, met inachtneming van de bepalingen van hoofdstuk IX der voormelde wet van 16 April 1896 (*Staatsblad* nº. 72) een nieuwe aanslag opgelegd."

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 3den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 19 *Juni* 1913.)

—

3 *Juni* 1913. BESLUIT, houdende voorschriften betreffende de uitvoering van de Landweerwet (*Staatsblad* 1901, nº. 160), aangevuld bij de wet van 27 April 1906 (*Staatsblad* nº. 73), gewijzigd bij de wet van 13 Juli 1907 (*Staatsblad* nº. 187), aangevuld en gewijzigd bij de wet van 30 December 1909 (*Staatsblad* nº. 421) en nader aangevuld en gewijzigd bij de wet van 28 April 1913 (*Staatsblad* nº. 148). S. 202.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 26 Mei 1913, Kabinet, Litt. T[51];

Gezien Ons besluit van 16 Februari 1910 (*Staatsblad* nº. 69);

Overwegende dat de wet van 28 April 1913 (*Staatsblad* nº. 148), tot nadere aanvulling en wijziging van de Landweerwet, herziening noodig maakt van Ons hiervoren vermeld besluit;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. In te trekken:

Ons besluit van 16 Februari 1910 (*Staatsblad* nº. 69);

B. Vast te stellen de volgende bepalingen, welke zullen uitmaken het

LANDWEER-BESLUIT I.

Art. *1.* 1. In ieder landweerdistrict heeft de districtscommandant het toezicht over het daarbinnen gevestigd of daartoe behoorend landweerpersoneel.

2. Hij heeft ten opzichte van de bevordering van het hem onderhoorig personeel en van het opleggen van straffen aan dat personeel de bevoegdheid van den Korpscommandant.

3. Hij is, naar regelen door Onzen Minister van Oorlog vastgesteld, gemachtigd om het hem onderhoorig personeel zich te doen verplaatsen voor zooveel dit in het belang van den dienst in zijn district noodig is.

4. Hij behoeft verlof van den Inspecteur der Infanterie om zich van zijne standplaats te verwijderen, indien daarmede afwezigheid gedurende den nacht gepaard gaat.

5. Bij dringende omstandigheden nochtans is hij bevoegd, zich zonder voorafgaande machtiging voor ten hoogste *vier* dagen buiten zijne standplaats te begeven, mits daarvan kennis gevende aan de autoriteit in het vorig lid bedoeld.

6. Hij is bevoegd het hem onderhoorig kader in den officiers- en in lageren rang, voor zooveel dit om zich voor langeren of voor korteren termijn uit zijne standplaats (woonplaats) te verwijderen verlof behoeft, dit verlof te verleenen, zulks met inachtneming van hetgeen ter zake bij de wet en bij wettelijk voorschrift is vastgesteld.

7. Hij verricht de indeeling van het hem onderhoorig personeel.

8. Voor zooveel het personeel, in het vorig lid bedoeld, moet worden ingedeeld bij eene compagnie, welker commandant ressorteert onder een anderen districtscommandant, verricht hij tot die indeeling het vereischte.

9. Hij wijzigt, zoo noodig, de indeeling van de tot de landweer behoorenden, die binnen zijn district van woonplaats veranderen.

10. Hij verstrekt door tusschenkomst van Onzen commissaris in de provincie aan de burgemeesters der in zijn district gelegen gemeenten — bij voorkomend geval aan den burgemeester der gemeente, binnen welke zijn district is gelegen — zoo noodig opgaven betreffende het personeel van de landweer, dat onder de wapenen of in werkelijken dienst moet worden geroepen.

11. Hij ontslaat uit den dienst bij de landweer het personeel beneden den rang van officier, dat, hetzij wegens daarop verkregen aanspraak, hetzij wegens andere redenen, voor ontslag uit den dienst in aanmerking gekomen is.

12. Hij houdt toezicht op de administratieve en andere werkzaamheden van de commandanten van de landweercompagnieën, die onder hem ressorteeren.

13. Hij draagt zorg voor het aanleggen en voeren van de administratie der compagnieën, welker commandanten nog niet mochten zijn aangewezen, en heeft alsdan aanspraak op de vergoeding voor bureelkosten, welke anders ingevolge Ons, sedert herhaaldelijk gewijzigd, besluit van 6 Juli 1904, nº. 36, aan de commandanten dier compagnieën zou toekomen.

14. Hij houdt toezicht op de magazijnen der landweer in zijn district, voor zoover in dit toezicht, alsmede in het beheer, niet op andere wijze door Onzen Minister van Oorlog is voorzien.

15. Hij bevordert in zijn district de vrijwillige deelneming aan het onderricht, vermeld in artikel 14 der wet.

16. Hij neemt, voor zoover de maatregelen, getroffen in de met opzicht tot de mobilisatie der landweer vastgestelde voorschriften, daarin niet ten volle voorzien, alle verdere maatregelen, welke in het belang kunnen zijn van eene snelle mobilisatie der landweerafdeelingen in zijn district.

17. De uitvoering der hiervoren omschreven werkzaamheden geschiedt overeenkomstig de bevelen en de aanwijzingen, die ter zake, voor zooveel noodig, door of vanwege Onzen Minister van Oorlog dan wel door den Inspecteur der Infanterie worden gegeven.

2. *1.* De dienstplichtige bij de landweer, bedoeld onder punt *f* van artikel 37 der wet, wordt, met ingang van den dag, waarop de duur van de ontzegging of de ontzetting, in dat punt omschreven, verstreken is dan wel ten gevolge van verleende gratie een einde heeft genomen, door den districtscommandant weder in dienst gesteld bij het wapen (dienstvak) en

onderdeel, waartoe hij laatstelijk behoorde, en door den burgemeester der gemeente, waar hij laatstelijk stond ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer, ambtshalve opnieuw ingeschreven in dat register.

2. De in het vorig lid bedoelde burgemeester stelt onverwijld een onderzoek in naar de woonplaats van den in dat lid vermelden persoon. Blijkt dien burgemeester, dat bedoelde persoon niet meer in zijne gemeente woonachtig is, dan doet hij daarvan ten spoedigste mededeeling zoowel aan den districtscommandant als aan den burgemeester der gemeente, waar de dienstplichtige gevestigd is. Door den burgemeester van laatstgemelde gemeente wordt alsdan ten aanzien van den dienstplichtige, voor zoover toepasselijk, gehandeld overeenkomstig de bepalingen, welke in artikel 25 zijn vastgesteld met betrekking tot den in dat artikel bedoelden verlofganger, die zijne woonplaats naar eene andere gemeente heeft overgebracht. De in het eerste lid bedoelde districtscommandant verricht, indien de woonplaats van den dienstplichtige niet gelegen is in zijn district, al hetgeen vereischt wordt tot de administratieve overgave van den dienstplichtige aan den commandant van het district, waarin de dienstplichtige blijkt gevestigd te zijn.

3. *1.* Van elke in het tweede lid van artikel 9 der wet bedoelde vrijwillige dienstverbintenis van een tot de landweer behoorende, bij de zeemacht, het korps mariniers en de marinereserve hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen wordt kennis gegeven aan den districtscommandant tot wiens personeel de verbondene behoort.

2. De in het vorig lid bedoelde kennisgeving vermeldt o. m. den dag, de maand en het jaar van het aangaan der verbintenis, zoomede haren duur.

4. *1.* De kennisgeving, in het vorig artikel bedoeld, wordt ingezonden op den eersten werkdag van iedere maand, en betreft de verbintenissen in de dan afgeloopen maand aangegaan.

2. Zij wordt gedaan:

a. door of vanwege Onzen Minister van Marine, voor zooveel betreft de verbintenissen bij de zeemacht, het korps mariniers en de marine-reserve hieronder begrepen;

b. door de commandeerende officieren der korpsen van het leger hier te lande, ieder voor zooveel betreft de verbintenissen, door hem bekrachtigd;

c. door den commandeerende officier van de Koloniale Reserve, voor zooveel betreft de verbintenissen bij de koloniale troepen, door hem bekrachtigd.

5. *1.* Hij, die krachtens het eerste lid van artikel 9 der wet tot eene verbintenis tot vrijwilligen dienst bij de landweer is toegelaten, wordt van den 1sten Augustus, eerstvolgend op den datum zijner toelating, geacht te behooren tot de lichting, die op den gemelden 1sten Augustus naar de landweer overgaat.

2. Hij, die bij de landweer wordt geplaatst, wordt geacht te behooren tot de lichting, die ten tijde van zijne bedoelde plaatsing laatstelijk naar de landweer is overgegaan.

3. De tot vrijwilligen dienst bij de landweer toegelatene en de daarbij geplaatste worden in het verlofgangersregister van de landweer ingeschreven bij de lichting, tot welke zij onderscheidenlijk krachtens de beide voorgaande leden worden geacht te behooren. Mocht het register voor de lichting, waarbij de eerstbedoelde moet worden ingeschreven, ten tijde van diens toelating tot de verbintenis tot vrijwilligen dienst nog niet zijn aangelegd, dan wordt hij voorloopig en tot den datum, in het eerste lid genoemd, opgenomen aan het slot van het register der voorgaande lichting.

4. Wordt de lichting, waarbij de bij de landweer geplaatste is ingeschreven, uit den dienst ontslagen, dan wordt hij, zoo zijn diensttijd alsdan nog voortduurt, opnieuw ingeschreven bij de lichting, die ten tijde van dat ontslag naar de landweer overgaat.

5. Hij, die bij het einde zijner vrijwillige verbintenis, als bedoeld in het tweede lid van artikel 9 der wet, of van zijne vrijwillige verbintenis, aangegaan vóór zijn overgang, naar de landweer, naar den aard van het geval wordt teruggebracht in de positie van dienstplichtige of overgebracht in die positie dan wel teruggebracht in de positie van vrijwillig dienende bij de landweer, wordt in het verlofgangersregister van de landweer ingeschreven in het eerste geval bij de lichting, waarmede hij te voren in dat register was opgenomen, in het tweede geval bij de lichting, waartoe hij als dienstplichtige behoort, in het derde geval bij de lichting, waarbij zijne inschrijving overeenkomstig het derde lid moet geschieden.

6. Ingeval bij eene oproeping onder de wapenen, hetzij krachtens artikel 11*bis*, hetzij krachtens artikel 11*ter* der wet, een of meer lichtingen van opkomst worden vrijgesteld, dan geldt die vrijstelling niet voor de bij de landweer vrijwillig dienenden of de daarbij geplaatsten, die bij de vrijgestelde lichting o[f]

lichtingen in het verlofgangersregister van de landweer staan ingeschreven.

6. Artikel 81 van het Reglement van Administratie bij de Landmacht is niet van toepassing op hen, die, beneden den rang van officier, tot de landweer behooren.

7. In de verstrekking en het onderhoud van de kleeding en uitrusting van den tot de landweer behoorende, beneden den rang van officier, wordt voor 's Rijks rekening voorzien. Gedurende den tijd, welken de in den vorigen volzin bedoelde zich met groot-verlof bevindt, worden evenwel de tot zijne voorgeschreven uitrusting behoorende kleeding- en uitrustingstukken, onderhouden door zijne zorg en voor zijne rekening.

8. Met afwijking in zooverre van het bepaalde in artikel 7, voorziet de adjudant-onderofficier voor eigen rekening in zijne wapening, kleeding en uitrusting en geniet daarvoor eene vergoeding van ƒ 25 per jaar. Hem wordt evenwel van Rijkswege een revolver ten gebruike verstrekt.

9. *1.* De tot de landweer behoorende, als in artikel 7 bedoeld, mag zich voor eigen rekening geheel of ten deele van kleeding en uitrusting voorzien, mits die in goed bruikbaren staat en voor den dienst geschikt, en de bovenkleeding overeenkomstig de vastgestelde modellen zij. Dit laatste is evenwel niet van toepassing op het schoeisel, ten aanzien waarvan afzonderlijke bepalingen gelden, door Onzen Minister van Oorlog vastgesteld.

2. Het vóór eigen rekening aangeschafte komt in vervanging van dat, van Rijkswege te verstrekken; het wordt voorzien van de voorgeschreven nummers en merken en blijft het eigendom van den belanghebbende.

10. Hij, die krachtens het tweede lid van artikel 9 der wet eene vrijwillige verbintenis heeft aangegaan, wordt niettemin gerekend te dienen voor de lichting der landweer, waartoe hij behoort of waartoe hij, overeenkomstig het bepaalde in artikel 5, wordt geacht te behooren.

11. *1.* Eene vrijwillige verbintenis, krachtens het tweede lid van artikel 9 der wet gesloten door den bij de landweer geplaatste of door den tot vrijwilligen dienst bij de landweer toegelatene, heeft geen verschuiving ten gevolge van het tijdstip, waarop, zonder die verbintenis, de diensttijd eindigen zou, welken de verbondene heeft te vervullen bij de landweer, hetzij overeenkomstig de ter zake geldende wettelijke bepalingen, hetzij uit hoofde van de door hem krachtens het eerste lid van artikel 9 der wet gesloten verbintenis tot vrijwilligen dienst bij de landweer.

2. Vervroegd ontslag of de bij rechterlijke uitspraak of bij bijzondere vergunning plaats gehad hebbende vernietiging of ontheffing van eene krachtens het tweede lid van artikel 9 der wet gesloten vrijwillige verbintenis, ontheft den bij de landweer geplaatste of den tot vrijwilligen dienst bij de landweer toegelatene niet van de verplichting tot het vervullen van het nog onverschenen gedeelte van den diensttijd bij de landweer, welken hij heeft te volbrengen overeenkomstig de wettelijke bepalingen of de gesloten verbintenis tot vrijwilligen dienst bij de landweer, in het vorig lid bedoeld, tenzij bij de rechterlijke uitspraak als bijkomende straf is uitgesproken ontzetting van het recht om ooit weder bij de gewapende macht of als militair geëmployeerde te dienen.

12. *1.* Door Ons wordt het jaar aangewezen, waarin oefeningen, als bedoeld in artikel 11 der wet, gehouden worden, en wordt bepaald, welke dienstplichtigen voor die oefeningen onder de wapenen moeten komen, zoomede hoelang de oefeningen zullen duren.

2. In bijzondere gevallen kan Onze Minister van Oorlog aan dienstplichtigen vergunnen of gelasten hunne oefeningen te volbrengen in een vroeger dan wel in een later jaar dan dat, waarin zij volgens hetgeen in het vorig lid door Ons wordt bepaald, daartoe onder de wapenen zouden moeten komen.

13. *1.* De dienstplichtige, die reeds vóór den datum, voor zijne opkomst in werkelijken dienst vastgesteld, blijkt te lijden aan eene ziekelijke gesteldheid, welke hem buiten staat stelt werkelijken dienst te verrichten, kan door Onzen Minister van Oorlog worden vrijgesteld van de verplichting, aan de te zijnen aanzien gedane oproeping tot opkomst in werkelijken dienst te voldoen.

2. De dienstplichtige, in wiens diensttijd onderbreking heeft plaats gehad, is gehouden tot vervulling alsnog, volgens de daarvoor door Onzen Minister van Oorlog gegeven aanwijzing, van de bij artikel 11 der wet bedoelde oefeningen, welke door hem als gevolg van die onderbreking niet volbracht mochten zijn.

3. De dienstplichtige, die niet voldoet aan de te zijnen aanzien gedane oproeping onder de wapenen of in werkelijken dienst, kan op schriftelijke aanvraag van of vanwege Onzen Minister van Oorlog, te richten aan den burgemeester der woonplaats of der verblijfplaats van den dienstplichtige, zoo noodig onder verzekerd geleide, aan de in de aanvraag te ver-

melden autoriteit worden overgegeven ter plaatse, mede in de aanvraag te vermelden.

14. De dienstplichtige, die een geestelijk of een godsdienstig menschlievend ambt bekleedt of daartoe wordt opgeleid en uit dien hoofde, naar het voorschrift van het Militiebesluit, te achten is eene der hoedanigheden te bezitten, bedoeld in het eerste lid van artikel 31 der Militiewet, legt, zoo hij in aanmerking wenscht te komen om ingevolge het eerste lid van artikel 15 der Landweerwet van den werkelijken dienst bij de landweer te worden ontheven, bij zijne desbetreffende aanvraag eene overeenkomstige verklaring over, als zou zijn over te leggen, indien hij, ware hij ingelijfde bij de militie, op grond van artikel 21, eerste lid, 4°, der Militiewet vrijstelling van den dienst bij de militie verlangde te bekomen.

15. Het bepaalde in de bij het Militiebesluit behoorende Tabellen I en II omtrent de afgifte en het opmaken van de daarin bedoelde verklaringen is toepasselijk op de verklaring, in het vorig artikel vermeld.

16. De verklaringen, volgens artikel 14 over te leggen, moeten, voor zoover uit de daarvoor bij het Militiebesluit vastgestelde modellen niet het tegendeel blijkt, binnen het Rijk zijn afgegeven. De op de verklaringen gestelde handteekeningen worden gewaarmerkt als in de modellen wordt aangegeven. Het op de modellen voorkomende woord „*Militie*" moet worden vervangen door het woord: „*Landweer*"; boven het woord „Model" moet worden gesteld: „Artikel 14 van het Landweer-Besluit I.".

17. De aan Ons te richten aanvrage tot het verkrijgen van de in artikel 14 bedoelde ontheffing wordt door den dienstplichtige eigenhandig onderteekend en met de vereischte verklaring rechtstreeks aan Ons ingezonden:

zoo de dienstplichtige voor het eerst ontheven wenscht te worden, zoodra hij meent voor ontheffing in aanmerking te kunnen komen;

zoo de dienstplichtige in het genot is, of geweest is, van tijdelijke ontheffing en hij opnieuw van den werkelijken dienst wenscht ontheven te worden, in de laatste tien dagen der maand, op één na voorafgaande aan de maand, waarin de duur van de verleende of laatstelijk verleende ontheffing eindigt.

18. Zoolang door Ons niet is beslist op de in het vorig artikel bedoelde aanvrage, behoeft door den dienstplichtige geen gevolg te worden gegeven aan eene te zijnen aanzien gedane oproeping tot opkomst onder de wapenen of in werkelijken dienst of tot het bijwonen van het onderzoek, bij artikel 29 der wet bedoeld.

19. Onze beslissing op de in artikel 17 bedoelde aanvrage wordt door of vanwege Onzen Minister van Oorlog ter kennis van den belanghebbende gebracht.

20. *1.* Van het overlijden van den tot de landweer behoorende, tijdens deze:

a. in het genot is van groot-verlof, als vermeld in artikel 22 der wet;

b. onder de wapenen of in werkelijken dienst verblijft;

c. vrijwillig deelneemt aan oefeningen van het leger of van de landweer;

wordt kennis gegeven aan den districtscommandant onder aanteekening, zooveel mogelijk, van de oorzaak van den dood.

2. Mede wordt, indien in een der gevallen, onder *b* en *c* van het vorig lid vermeld, de tot de landweer behoorende uit den dienst geraakt, daarvan aan dien commandant kennis gegeven.

21. De kennisgevingen, in het vorig artikel bedoeld, geschieden rechtstreeks en zoo mogelijk binnen veertien dagen na den dag, waarop het overlijden of het uit den dienst geraken heeft plaats gevonden, en wel:

van het overlijden in het onder *a* bedoelde geval, door den burgemeester van de gemeente, waar de verlofganger in het verlofgangersregister van de landweer staat ingeschreven; heeft het overlijden plaats gehad in eene andere gemeente, dan zendt de burgemeester van deze gemeente hiervan zoodra mogelijk bericht aan zijn ambtgenoot van eerstbedoelde gemeente, die het bericht in de door hem te doene kennisgeving opneemt; komt ter kennis van den burgemeester eener andere gemeente dan die, waar een verlofganger staat ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer, dat deze buitenslands is overleden en vermoedt die burgemeester, dat het overlijden nog niet bij den burgemeester van laatstbedoelde gemeente bekend is, dan zendt hij van het overlijden eveneens zoodra mogelijk bericht aan laatstgenoemden burgemeester;

van het overlijden of het uit den dienst geraken in een der onder *b* en *c* bedoelde gevallen, door den commandeerende-officier van het korps van het leger of van de afdeeling van de landweer, waarbij de overledene onder de wapenen of in werkelijken dienst was, dan wel aan de oefeningen deelnam.

22. Van elke toestemming, door of vanwege Onzen Minister van Oorlog krachtens artikel 27 der wet verleend, wordt door hem of door dengene, aan wien door dien Minister de

bevoegdheid is toegekend om namens hem, Minister, die toestemming te verleenen, zoowel aan den verlofganger als aan den districtscommandant kennis gegeven met vermelding tevens van de vrijstellingen, die krachtens artikel 27, tweede lid, der wet bij die toestemming zijn toegekend en van de voorwaarden, welke volgens het derde lid van dat wetsartikel aan die toestemming verbonden zijn.

23. *1.* De districtscommandant zendt tusschen den 4den en den 7den van iederen maand aan Onzen commissaris in de provincie mutatiestaten in, voor elke van de daarbij betrokken gemeenten *afzonderlijk* opgemaakt. In deze staten, ingericht overeenkomstig het door Onzen Minister van Oorlog daarvoor vastgesteld model en loopende over de vorige maand, worden vermeld:

A. 1°. zij, die, krachtens het bepaalde in het eerste lid van artikel 9 der wet, tot eene verbintenis tot vrijwilligen dienst bij de landweer zijn toegelaten en in de gemeente gevestigd zijn;

2°. zij, die bij de landweer zijn geplaatst en in de gemeente gevestigd zijn;

3°. zij, die bij het einde van eene vrijwillige verbintenis, door hen aangegaan vóór hun overgang naar de landweer, worden overgebracht in de positie van dienstplichtige bij de landweer;

B. zij, die in de gemeente staan of laatstelijk stonden ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer en:

1°. die overeenkomstig het bepaalde in artikel 2 weder bij de landweer zijn ingedeeld en opnieuw in de gemeente ingeschreven moeten worden in het verlofgangersregister van de landweer;

2°. die, blijkens de kennisgeving, bedoeld in artikel 3, eene vrijwillige verbintenis hebben aangegaan bij de zeemacht, het korps mariniers en de marine-reserve hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen;

3°. die, krachtens Onze beslissing, zijn ontheven of opnieuw ontheven van den werkelijken dienst;

4°. die zijn afgevoerd als deserteur;

5°. die na hunne afvoering als deserteur weder in de sterkte zijn gebracht;

6°. die na eindiging van de door hen krachtens het bepaalde in het tweede lid van artikel 9 der wet aangegane verbintenis teruggebracht worden in de positie van dienstplichtige of van vrijwillig dienende bij de landweer;

7°. die, blijkens de kennisgeving in artikel 20 bedoeld, overleden of uit den dienst geraakt zijn;

8°. wier plaatsing bij de landweer is geëindigd;

9°. die, blijkens de kennisgeving, in artikel 22 bedoeld, eene toestemming, als vermeld in artikel 27 der wet, hebben verkregen, met opgaaf tevens van de vrijstellingen, die volgens artikel 27, tweede lid, der wet bij die toestemming zijn verleend, en van de voorwaarden, welke volgens het derde lid van dat wetsartikel aan die toestemming zijn verbonden;

10°. die van eene hun verleende toestemming, als bedoeld in artikel 22, blijkbaar niet of niet langer gebruik maken;

11°. die, blijkens de kennisgeving, bedoeld in het vierde lid van artikel 25, zich overeenkomstig het tweede lid van artikel 25 der wet hebben aangemeld in de gemeente, waar zij zich vestigen, dan wel in die gemeente ambtshalve zijn ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer, voor zoover zij in verband met hunne woonplaatsverandering zijn overgeplaatst bij een ander landweeronderdeel dan waartoe zij vóór hunne woonplaatsverandering laatstelijk behoorden;

12°. die, blijkens de kennisgeving, bedoeld in het zesde lid van artikel 25, zich overeenkomstig het tweede lid van artikel 25 der wet hebben aangemeld in de gemeente, waar zij zich vestigen, dan wel in die gemeente ambtshalve zijn ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer, voor zoover zij in verband met hunne woonplaatsverandering zijn overgeplaatst bij een ander landweeronderdeel dan waartoe zij vóór hunne woonplaatsverandering laatstelijk behoorden;

13°. die behooren tot eene der categorieën van dienstplichtigen, bedoeld in artikel 15, tweede lid, der wet, of die op grond van het derde lid van dat artikel zijn vrijgesteld van de verplichting tot dienstvervulling als in dat lid bedoeld, een en ander met vermelding van de categorie waartoe zij behooren, bij voorkomend geval van de dienstvervulling waarvan zij zijn vrijgesteld;

14°. ten aanzien van wie overigens veranderingen hebben plaats gehad, welke den burgemeester van de gemeente niet reeds bekend zijn en waarvan aanteekening in het verlofgangersregister van de landweer behoort te geschieden.

2. Van de tot de landweer behoorenden, die bij de militie ingelijfd geweest zijn — c.q. ter inlijving bij de militie bestemd geweest zijn — en in den loop eener maand in zijn district

werden afgevoerd als deserteur, weder in de sterkte werden gebracht, overleden zijn of op eenige wijze uit den dienst zijn geraakt (dienst-eindiging inbegrepen), doet de districtscommandant, mede tusschen den 4den en den 7den der volgende maand, opgaaf aan Onzen commissaris in de provincie, waarbinnen de gemeente gelegen is, voor welke die personen bij de militie ingelijfd zijn, — immers indien deze gemeente eene andere is dan die, waar zij in het verlofgangersregister van de landweer staan ingeschreven.

3. De in het vorig lid bedoelde opgaaf wordt voor elke van de daarbij betrokken gemeenten *afzonderlijk* opgemaakt en is, voor zooveel mogelijk, ingericht overeenkomstig het model van den mutatiestaat.

24. Onze commissaris in de provincie doet de in artikel 23 vermelde mutatiestaten en opgaven vóór den 15den van de maand der inzending toekomen aan de burgemeesters van de daarbij betrokken gemeenten, tot het doen van de vereischte aanteekeningen en doorhalingen in het verlofgangersregister van de landweer en in het lotingsregister van de militie.

25. *1.* De burgemeester doet van de door een verlofganger aan hem gedane kennisgeving, bedoeld in het eerste lid van artikel 25 der wet, binnen vijf dagen op de door Onzen Minister van Oorlog te bepalen wijze mededeeling zoowel aan den districtscommandant, tot wiens personeel de verlofganger behoort, als aan den burgemeester der gemeente, waar die verlofganger zich vestigt. Is den verlofganger ontheffing van den werkelijken dienst of eene der in artikel 22 bedoelde toestemmingen verleend, dan wordt daarvan aanteekening gedaan in de, aan den burgemeester van laatstgenoemde gemeente gerichte mededeeling, met vermelding, wat betreft de ontheffing, van haren duur, en wat betreft de verleende toestemming, van de voorwaarden, waaronder die toestemming is verleend, van haren duur en van den dag, de maand en het jaar waarop deze eindigt; behoort de verlofganger tot eene der categorieën van dienstplichtigen, bedoeld in artikel 15, tweede lid, der wet, of is hij op grond van het derde lid van dat artikel vrijgesteld van de verplichting tot dienstvervulling als in dat lid bedoeld, dan geschiedt daarvan eveneens aanteekening in laatstgenoemde mededeeling, zulks met vermelding van de categorie waartoe hij behoort, bij voorkomend geval van de dienstvervulling waarvan hij is vrijgesteld.

2. Voor zoover toepasselijk, is het bepaalde in het vorig lid eveneens van kracht, indien den burgemeester van de gemeente, waar de verlofganger staat ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer, blijkt dat de verlofganger sedert vijf en dertig achtereenvolgende dagen gevestigd is in eene andere gemeente, zonder dat door dien verlofganger de overeenkomstig het bepaalde in het eerste lid van artikel 25 der wet vereischte kennisgeving aan den burgemeester is gedaan.

3. De burgemeester, aan wien ingevolge het bepaalde in een der beide vorige leden mededeeling wordt gedaan van de vestiging in zijne gemeente van een verlofganger, zorgt, dat deze ten tijde, in den volgenden volzin daarvoor aangegeven, ambtshalve in het verlofgangersregister van de landweer in de gemeente wordt ingeschreven, immers indien de verlofganger zich inmiddels niet reeds ter inschrijving in dat register bij den burgemeester heeft aangemeld. De inschrijving ambtshalve geschiedt, indien ontvangen wordt de mededeeling, vermeld in het *eerste lid*, op den dertigsten dag na dien, waarop de verlofganger de kennisgeving heeft gedaan, voorgeschreven in het eerste lid van artikel 25 der wet; indien ontvangen wordt de mededeeling, vermeld in het *tweede lid* op den dag van ontvangst dier mededeeling. Blijkt den burgemeester dat een verlofganger sedert langer dan vijf en dertig dagen in zijne gemeente gevestigd is zonder zich bij hem te hebben aangemeld overeenkomstig het bepaalde in het tweede lid van artikel 25 der wet, dan zorgt de burgemeester dat de verlofganger, ten dage, waarop hem van bedoelde vestiging is gebleken, in het verlofgangersregister van de landweer in de gemeente ambtshalve wordt ingeschreven, zoo die inschrijving niet reeds is geschied in verband met de ontvangst van eene mededeeling, als in den eersten volzin vermeld.

4. De burgemeester, bij wien een verlofganger zich overeenkomstig het tweede lid van artikel 25 der wet, dan wel na overschrijding van den daar vastgestelden termijn doch vóór zijne ambtshalve inschrijving, heeft aangemeld, of door wien een verlofganger ambtshalve ingeschreven is, doet van de aanmelding of die inschrijving binnen vijf dagen, op de door Onzen Minister van Oorlog te bepaler wijze, kennisgeving, zoowel aan den districtscommandant tot wiens personeel die verlofganger laatstelijk heeft behoord of ondanks zijne woonplaatsverandering blijft behooren, als aan den burgemeester der gemeente, waar hij laatstelijk in het verlofgangersregister van de landweer stond ingeschreven. De kennisgeving aan den districtscommandant gaat, ingeval de verlof-

ganger tot het personeel van den districtscommandant blijft behooren, zoo mogelijk, gepaard met toezending, ter wijziging, van het in het bezit van den verlofganger zijnde zakboekje. Het aldus toegezonden zakboekje wordt, gewijzigd, binnen vijf dagen aan den burgemeester ter uitreiking aan den verlofganger teruggezonden.

5. De burgemeester der gemeente, waar de verlofganger laatstelijk in het verlofgangersregister van de landweer stond ingeschreven, zorgt na ontvangst van de hiervoren bedoelde, aan hem gerichte, kennisgeving voor doorhaling van den naam van den verlofganger in dat register; de districtscommandant verricht, na ontvangst van de voor hem bestemde kennisgeving, zoo noodig het vereischte tot de administratieve overgave van den daarbij betrokken verlofganger.

6. Vestigt de verlofganger zich door zijne woonplaatsverandering tevens in een ander landweerdistrict, dan geschiedt door den burgemeester van zijne in het vierde lid bedoelde aanmelding, of van zijne inschrijving ambtshalve, mede kennisgeving — onder aanteekening, bij voorkomend geval, van de verleende toestemming, met de daaraan verbonden voorwaarden, als bedoeld in den tweeden volzin van het eerste lid — aan den commandant van dat landweerdistrict, zulks, zoo mogelijk, onder bijvoeging van het in het bezit van den verlofganger zijnde zakboekje, ter wijziging, alsook van diens tuniekkraagnummer ter verwisseling. Bij de toezending ter uitreiking van het gewijzigde zakboekje, waaromtrent de bepaling geldt, vervat in den laatsten volzin van het vierde lid, wordt mede ter uitreiking toegezonden een nieuw districtsnummer.

7. Bij verhuizingen binnen de gemeente vindt kennisgeving aan den districtscommandant niet plaats, noch toezending van het zakboekje, ook al omvat de gemeente meer dan één landweerdistrict.

8. De datum, waarop de aanmelding van den verlofganger of diens ambtshalve inschrijving, in het derde lid bedoeld, plaats heeft, wordt geacht tevens te zijn de datum, waarop de verlofganger bij voorkomend geval overgaat naar het personeel van het landweerdistrict, waarin de verlofganger zich door zijne woonplaatsverandering heeft gevestigd.

9. De burgemeester, bij wien een verlofganger zich overeenkomstig het tweede lid van artikel 25 der wet aanmeldt, doet daarvan aanteekening op den verlofpas. Indien een verlofganger de bij het eerste lid van artikel 25 der wet voorgeschreven kennisgeving in persoon doet en daarbij voorzien is van zijn verlofpas, zoomede indien een verlofganger bij het doen van de bij het derde lid van artikel 25 der wet voorgeschreven aanmelding voorzien is van zijn verlofpas, doet de burgemeester eveneens onderscheidenlijk van de kennisgeving en van de aanmelding aanteekening op den verlofpas.

26. Ten aanzien van den verlofganger, die niet gevestigd is of zich niet vestigt in eene Nederlandsche gemeente, is onder woonplaats te verstaan de Nederlandsche gemeente, welke hij als zijne woonplaats wenscht beschouwd te zien, mits hij binnen dertig dagen na den dag, waarop hij in de positie van verlofganger der landweer overgegaan is, den wensch daartoe te kennen geeft aan den burgemeester van de daarbij betrokken gemeente. Doet bedoelde verlofganger deze kennisgeving niet of niet binnen den daarvoor gestelden termijn, dan is te zijnen aanzien onder woonplaats te verstaan de gemeente, waar hij laatstelijk stond ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer, c. q. van de militie, dan wel, indien hij te voren nog niet in bedoeld register stond ingeschreven, de gemeente, voor welke hij bij de militie werd ingelijfd.

27. *1.* Indien een verlofganger van de landweer het bepaalde bij artikel 24 der wet niet naleeft of in strijd handelt met het bepaalde bij artikel 27 der wet, geeft de burgemeester der gemeente, waar deze verlofganger in het verlofgangersregister van de landweer is ingeschreven of had behooren te zijn ingeschreven, daarvan, voor zooveel noodig na gedaan onderzoek omtrent de verblijfplaats van dien verlofganger, kennis aan Onzen commissaris in de provincie, met vermelding, zooveel mogelijk, van de verschoonende of de verzwarende omstandigheden, die zich bij de overtreding hebben voorgedaan.

2. Heeft een verlofganger van de landweer niet voldaan aan artikel 25 der wet, dan geschiedt daarvan, eveneens na gedaan onderzoek, op gelijke wijze kennisgeving aan Onzen commissaris in de provincie, en wel:

ingeval de verlofganger het bepaalde in het *eerste* lid van vermeld wetsartikel niet heeft nageleefd, door den burgemeester van de gemeente, wien hij de in dat lid omschreven kennisgeving had moeten doen;

ingeval de verlofganger het bepaalde in het *tweede* lid van vermeld wetsartikel niet heeft nageleefd, door den burgemeester van de gemeente zijner nieuwe vestiging;

ingeval de verlofganger het bepaalde in het

derde lid van dat artikel niet heeft nageleefd, door den burgemeester van de gemeente, waar hij zich vestigt of waarin hij weder gaat verblijven.

3. Onze commissaris in de provincie doet van een en ander mededeeling aan Onzen Minister van Oorlog.

28. *1.* Het onderzoek over de verlofgangers van de landweer, vermeld in artikel 29 der wet, geschiedt jaarlijks in de maand November.

2. Aan het onderzoek wordt, in overeenstemming met het bepaalde in artikel 29 der wet, niet deelgenomen door de verlofgangers, die in den loop van het jaar overeenkomstig artikel 11 der wet onder de wapenen zijn geweest, dan wel onder de wapenen zijn gekomen, vóór of op den datum, voor dat onderzoek vastgesteld.

3. Bij de toestemming, krachtens artikel 27 der wet verleend, kan den verlofganger worden vergund, het onderzoek in de maand December van het jaar te ondergaan op plaats, dag en uur, door den districtscommandant daarvoor aan te wijzen. Gelijke vergunning kan door of vanwege Onzen Minister van Oorlog worden verleend aan verlofgangers, voor wie deelneming aan het onderzoek in November bezwarend zou zijn wegens de uitoefening van hun beroep of bedrijf, dan wel wegens andere bijzondere omstandigheden. Van dergelijke vergunning geschiedt gelijke kennisgeving als bedoeld in artikel 22.

4. Onze Minister van Oorlog kan voorts, indien het heerschen van besmettelijke ziekte, het voorkomen van een geval van aziatische cholera, of andere buitengewone omstandigheden het noodig doen achten, het onderzoek over een verlofganger, dan wel over onderscheidene of over alle verlofgangers uit eene of uit meer gemeenten doen verschuiven tot in de maand December of wel dat onderzoek achterwege doen blijven.

5. Indien verlofgangers door ziekte of gebreken verhinderd zijn bij het onderzoek te verschijnen, dan wel wegens woonplaatsverandering niet aan het onderzoek hebben deelgenomen, kan door den districtscommandant worden bepaald, dat door deze verlofgangers het onderzoek in de maand December van het jaar wordt ondergaan.

6. De districtscommandant kan op daartoe door of voor den verlofganger gedane aanvraag aan dezen vergunnen het onderzoek te ondergaan in een ander district, dan wel binnen het eigen district in eene andere gemeente dan die, waarin hij aan het onderzoek zou moeten deelnemen. De districtscommandant geeft van eene verleende vergunning, als bedoeld, kennis aan den burgemeester van de gemeente, waar de verlofganger, wien zij geldt, in het verlofgangersregister van de landweer staat ingeschreven, alsmede bij voorkomend geval aan den commandant in het district, waarin de verlofganger krachtens die vergunning het onderzoek zal ondergaan. Deze commandant verricht hetgeen voor de richtige uitvoering verder noodig mocht zijn. Is van de vergunning niet op den door laatstbedoelden commandant bepaalden en ter kennis van den verlofganger gebrachten tijd gebruik gemaakt, dan wordt zij geacht *niet* te zijn verleend.

29. Dienstplichtigen bij de landweer, die door Ons van den werkelijken dienst zijn ontheven, worden gedurende den tijd, dien zij in het genot zijn van de ontheffing, niet aan het in het vorig artikel vermelde onderzoek onderworpen.

30. Aan de werklieden, die bij het in artikel 28 bedoelde onderzoek behulpzaam zijn kan deswege, naar regelen van Onzen Minister van Oorlog, eene geldelijke belooning worden toegekend, zulks met inachtneming van de bepalingen ter zake door Ons vastgesteld.

31. *1.* Waar in dit besluit wordt gesproken van „verlofgangersregister van de landweer", wordt met deze uitdrukking bedoeld het register, vermeld in artikel 26 der wet.

2. Waar in dit besluit wordt gesproken van „de wet", wordt met deze uitdrukking bedoeld de Landweerwet (*Staatsblad* nº. 160 van 1901), laatstelijk nader aangevuld en gewijzigd bij de wet van 28 April 1913 (*Staatsblad* nº. 148).

3. Waar in dit besluit wordt gesproken van „verlofganger", wordt met deze uitdrukking bedoeld „groot-verlofganger".

32. In de gemeenten met meer dan 20000 zielen kan onder verantwoordelijkheid van den burgemeester door een daartoe door hem aangewezen gemeente-ambtenaar geschieden:

1º. het doen, zoomede, het waarmerken, van mededeelingen of kennisgevingen, welke volgens dit besluit door den burgemeester moet worden gedaan;

2º. de uitreiking aan verlofgangers van zakboekjes, welke volgens dit besluit aan den burgemeester ter uitreiking worden gezonden.

33. Dit besluit treedt in werking op den 1sten Juli 1913.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal

worden gezonden aan Onze Ministers van Marine, van Binnenlandsche Zaken en van Koloniën en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 3den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog,

(*get.*) H. COLIJN.

(*Uitgeg.* 19 *Juni* 1913.)

—

4 *Juni* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Binnenlandsche Zaken, betreffende de zitting van het hoofdstembureau in verband met verkiezing van leden van den raad der gemeente Utingeradeel.

De Minister van Binnenlandsche Zaken;

Gelet op art. 93, derde lid, der Kieswet;

Heeft goedgevonden:

na ingewonnen advies van Gedeputeerde Staten van Friesland te bepalen, dat in het kiesdistrict voor de verkiezing van leden van den raad der gemeente Utingeradeel de zitting van het hoofdstembureau tot het vaststellen van den uitslag der verkiezing gehouden wordt onmiddellijk na afloop van de werkzaamheid, bedoeld in art. 92, eerste zinsnede, der Kieswet.

's Gravenhage, 4 Juni 1913.

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal. (*get.*) J. B. KAN.

—

5 *Juni* 1913. WET, tot regeling der Arbeidersziekteverzekering. (Radenwet.) S. 203.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1909/1910, no. 302, 1, 2, 4; 1910/1911, no. 68, 4; 1911/1912, no. 56, 1, 4, 6, 7, 9, 11—17, 30, 36, 38—47.

Hand. idem 1910/1911, *bladz.* 2283—2293, 2295—2309, 2312—2320, 2333—2384, 2387—2442; 1911/1912, *bladz.* 2366—2385, 2405—2451, 2471—2492, 2494—2515, 2518—2524, 2526—2548, 2552—2564, 2570—2590, 2604—2623, 2624—2645, 2696—2706, 2719—2734, 2756—2776, 2778—2787, 2794—2803, 2805—2829, 2832—2842, 2860—2905, 2908—2959, 2961—2970, 2974—3001, 3120, 3121.

Hand. 1e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 485—514, 692—702, 713—721, 731, 771—792, 795—814, 819—839.

WIJ WILHELMINA, ENZ. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is Raden in het leven te roepen, die hun medewerking verleenen bij de uitvoering van wettelijke regelingen betreffende de arbeidersverzekering;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

EERSTE AFDEELING.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Instelling Raden van Arbeid.

Art. 1. (1) Voor elk der gebieden, waarin het Rijk bij algemeenen maatregel van bestuur wordt verdeeld, wordt opgericht een Raad van Arbeid.

(2) De plaats, waar de Raad van Arbeid gevestigd is, wordt mede bij algemeenen maatregel van bestuur bepaald.

(3) Het gebied van den Raad van Arbeid telt ten minste 25,000 inwoners.

(4) De verdeeling, in dit artikel bedoeld, kan, nadat vijf jaren na het in werking treden van deze wet zijn verloopen, slechts bij de wet worden gewijzigd.

Instelling Verzekeringsraden.

Art. 2. (1) Voor iedere groep van Raden van Arbeid, bij algemeenen maatregel van bestuur aangewezen, wordt opgericht een Verzekeringsraad.

(2) De plaats, waar de Verzekeringsraad gevestigd is, wordt mede bij algemeenen maatregel van bestuur bepaald.

Bepaling van arbeider.

Art. 3. (1) Onder arbeider wordt verstaan de arbeider in dienst van een onderneming, uitgezonderd degene:

a. wiens dienstbetrekking voor minder dan 4 dagen is aangegaan en korter dan 4 dagen duurt;

b. wiens loon uitsluitend bestaat in onderricht;

c. wiens dagloon meer bedraagt dan een bij algemeenen maatregel van bestuur vast te stellen bedrag; dit bedrag wordt voor het gebied van iederen Raad van Arbeid, of voor elk gedeelte daarvan, afzonderlijk vastgesteld op ten minste *f* 2.50 en ten hoogste *f* 5.—;

d. die zelf of wiens niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot over het loopende of voorafgaande dienstjaar in de vermogensbelasting is aangeslagen;

e. die zelf of wiens niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot over het loopende of voorafgaande dienstjaar in de belasting op bedrijfs- en andere inkomsten is aangeslagen, ten minste tot het voor ieder gedeelte des Rijks in de bij deze wet behoorende tabel aangegeven bedrag;

f. die deel uitmaakt van de bemanning van een schip, dat de zee bevaart, buiten het ge-

zicht der Nederlandsche kust pleegt te gaan en langer dan een week achtereen van Nederland pleegt afwezig te zijn;

g. die in dienst is van een publiekrechtelijk lichaam;

h. die ter vervulling van zijn militairen dienstplicht in werkelijken dienst is;

i. die door deze wet als werkgever wordt beschouwd;

j. die als handelsreiziger in dienst is van een buiten 's lands gevestigde onderneming.

(2) Onder arbeider wordt niet verstaan hij die, ofschoon voldoende aan de eischen, gesteld in het eerste lid, krachtens een wettelijke bepaling niet wettelijk of verplicht verzekerd is voor een uitkeering in geval van ziekte.

(3) Indien een arbeider in een tijdvak van 21 dagen op ten minste 6 dagen in dienst van dezelfde onderneming werkzaam is geweest, wordt de werkzaamheid geacht te zijn verricht in één dienstbetrekking en wordt de dienstbetrekking geacht te hebben geduurd van den eersten tot den laatsten dag, waarop hij is werkzaam geweest.

(4) Als bedrag bedoeld onder *c* of *e* van het eerste lid geldt ten aanzien van elk arbeider het bedrag, vastgesteld voor de plaats, waar hij zijn werkelijk verblijf heeft.

(5) Voor de toepassing van deze wet geldt ten aanzien van hem, die niet zijn werkelijk verblijf heeft in één bepaalde gemeente, als plaats van werkelijk verblijf de gemeente, in welker bevolkingsregister hij is ingeschreven. Is hij ingeschreven in een gemeente, die in de bij deze wet behoorende tabel in afzonderlijk genoemde gedeelten is gesplitst, dan wordt hij geacht zijn werkelijk verblijf te hebben in da gedeelte der gemeente, waarvoor het ingevolge *c* of *e* van het eerste lid vastgesteld bedrag het hoogst is. Kan niet worden nagegaan wáár hij is ingeschreven of is hij nergens ingeschreven, dan geldt als plaats van werkelijk verblijf de gemeente Amsterdam.

(6) Waar gedeelten eener gemeente in de bij deze wet gevoegde tabel afzonderlijk worden genoemd, wordt de grens tusschen die gedeelten door Ons bepaald en zoo noodig gewijzigd. Van deze besluiten wordt mededeeling gedaan in de *Staatscourant*.

(7) Of iemand is uitgezonderd ingevolge het bepaalde onder *d* of *e* van het eerste lid, wordt, voor zooverre het niet uit de aanslagbiljetten blijkt, bewezen door een desbetreffende ongezegelde verklaring, welke op verzoek van den betrokkene kosteloos moet worden afgegeven door den ambtenaar, wien de regeling der betreffende aanslagen is opgedragen. Overlegging der aanslagbiljetten, of van zoodanige verklaring, kan door den Raad van Arbeid ten allen tijde van den betrokkene worden gevorderd.

Bepaling van dagloon.

Art. 4. (1) Onder dagloon wordt verstaan het gemiddeld loon per dag, berekend over een week, of, bij korter duur der dienstbetrekking, over dat kortere tijdvak. In het geval, voorzien in lid 3 van het vorig artikel, geschiedt de berekening over den tijd, dien de dienstbetrekking wordt geacht te hebben geduurd. Voor de toepassing van dit artikel wordt de week gesteld op zes dagen, de maand op vier en het jaar op twee-en-vijftig weken. Niet in geld vastgesteld loon wordt berekend naar het bedrag der geldswaarde.

(2) Ontvangsten van derden, welke van invloed zijn op de voorwaarden der arbeidsovereenkomst, worden voor de bepaling van het dagloon beschouwd als loon; het bedrag wordt geschat.

(3) Bij de berekening van het dagloon wordt onderricht niet meegerekend.

Bepaling van werkgever.

Art. 5. (1) Onder werkgever wordt verstaan ieder die een of meer arbeiders bij een onderneming in dienst heeft.

(2) Als werkgever van den arbeider, die in dienst is van een rechtspersoon, wordt beschouwd het hoofd of de bestuurder der onderneming. Als werkgever van den arbeider, die in dienst is van een buiten 's lands gevestigde onderneming, wordt beschouwd degene, die ter plaatse waar de werkzaamheden hier te lande worden verricht, met de leiding daarvan belast is.

(3) Indien twee of meer personen bij één onderneming als werkgever zijn te beschouwen, is ieder hunner voor de nakoming der verplichtingen, bij of krachtens deze wet den werkgever opgelegd, aansprakelijk, en is ieder hunner bevoegd tot het uitoefenen der rechten, bij of krachtens deze wet den werkgever toegekend; met dien verstande echter, dat slechts door één hunner het in artikel 11, 2de lid, bedoelde kiesrecht kan worden uitgeoefend.

Bepaling van „Onze Minister".

Art. 6. Onder „Onze Minister" wordt verstaan: Onze Minister, met de uitvoering van deze wet belast.

Verplichting tot het geven van gelegenheid voor uitoefenen van rechten en vervullen van plichten.

Art. 7. (1) Hij die een kiesgerechtigde voor den Raad van Arbeid in dienst heeft, is verplicht om dezen, overeenkomstig regels bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen, en behoudens de bij dien algemeenen maatregel te bepalen uitzonderingen, gelegenheid te geven tot het uitoefenen van de hem bij of krachtens deze wet toegekende bevoegdheden en tot het nakomen van de hem bij of krachtens deze wet opgelegde verplichtingen.

(2) Van de oproeping tot een vergadering van een persoon, die in dienst van een ander is, geeft de voorzitter van den Raad van Arbeid of den Verzekeringsraad of, wanneer het een commissievergadering betreft, de voorzitter der commissie, op de bij algemeenen maatregel van bestuur voor te schrijven wijze kennis aan hem, in wiens dienst de opgeroepene is.

TWEEDE AFDEELING.

VAN DE RADEN VAN ARBEID.

HOOFDSTUK I.

VAN DE SAMENSTELLING EN INRICHTING DER RADEN VAN ARBEID.

§ 1. *Algemeene bepalingen.*

Samenstelling.

Art. 8. (1) De Raad van Arbeid is samengesteld uit een voorzitter, een plaatsvervangend voorzitter, en een gelijk aantal gekozen werkgevers-leden, arbeiders-leden, plaatsvervangende werkgevers-leden en plaatsvervangende arbeiders-leden.

(2) Onder (plaatsvervangende) werkgevers-leden worden verstaan (plaatsvervangende) leden, gekozen door de werkgevers; onder (plaatsvervangende) arbeiders-leden, (plaatsvervangende) leden, gekozen door hen, die geen werkgever zijn.

(3) De plaatsvervangende voorzitter heeft alleen zitting bij ontstentenis of afwezigheid van den voorzitter; een plaatsvervangend lid heeft alleen zitting bij ontstentenis of afwezigheid van het lid, als wiens plaatsvervanger hij is aangewezen.

(4) De Raad van Arbeid wordt bijgestaan door een secretaris.

Aantal leden.

Art. 9. (1) Het aantal leden van den Raad van Arbeid bedraagt ten minste acht en wordt voor iederen Raad van Arbeid bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

(2) Het aantal plaatsvervangende werkgevers-leden is even groot als dat der werkgevers-leden; dat der plaatsvervangende arbeiders-leden even groot als dat der arbeiders-leden.

§ 2. *Van de verkiezing.*

Kiesgerechtigdheid.

Art. 10. (1) Kiesgerechtigd voor den Raad van Arbeid zijn zij, die vóór den aanvang van het loopende kalenderjaar den leeftijd van 25 jaren hebben bereikt en

hetzij werkgever of arbeider zijn,

hetzij wettelijk of verplicht verzekerd zijn voor een uitkeering in geval van ziekte.

(2) Van de uitoefening van het kiesrecht zijn uitgesloten:

a. zij, wien dat recht bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak is ontzegd;

b. zij, die in gevangenschap of hechtenis zijn.

Wijze van verkiezing.

Art. 11. (1) De verkiezing kan — echter alsdan voor alle Raden van Arbeid — geschieden met toepassing van het beginsel der evenredige vertegenwoordiging.

(2) De werkgever heeft recht op een aantal stemmen, dat verband houdt met het getal arbeiders in dienst van zijn onderneming, die arbeid plegen te verrichten binnen het gebied van den Raad van Arbeid, waarvoor de verkiezing geldt, en wel op:

één stem, zoo dit getal 20 of minder bedraagt;

twee stemmen, zoo dit getal 21 tot en met 100 bedraagt;

één stem meer voor ieder vol honderdtal, dat dit getal meer dan 100 bedraagt.

(3) De kiesgerechtigde, die geen werkgever is, brengt één stem uit.

(4) De werkgever is kiesgerechtigd voor iederen Raad van Arbeid, binnen wiens gebied één of meer in zijn dienst zijnde arbeiders plegen arbeid te verrichten. Voor den Raad van Arbeid, binnen wiens gebied hij niet zijn woonplaats heeft, is hij bevoegd zijn stemmen door een bijzonder schriftelijk daartoe gemachtigde te doen uitbrengen.

(5) De kiesgerechtigde, die geen werkgever is, brengt zijn stem uit voor den Raad van Arbeid, binnen wiens gebied hij arbeid pleegt te verrichten.

(6) Al wat verder de verkiezing betreft,

wordt bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld. Bij dien maatregel kan het kiesrecht worden gebonden aan een kiezerslijst, tot stand gekomen volgens regelen, bij den algemeenen maatregel gesteld.

Art. 12. Hij die arbeid pleegt te verrichten binnen het gebied van meer dan één Raad van Arbeid, of van wien niet is vast te stellen, dat hij uitsluitend arbeid pleegt te verrichten binnen het gebied van één bepaalden Raad van Arbeid, wordt geacht, uitsluitend en regelmatig arbeid te verrichten op de plaats, waar hij zijn werkelijk verblijf heeft.

§ 3. *Van de leden.*

Zittingsduur.

Art. 13. De leden en plaatsvervangende leden van den Raad van Arbeid hebben zitting gedurende zes jaren. Zij treden af den eersten Dinsdag van October.

Verkiesbaarheid.

Art. 14. Verkiesbaar tot lid of plaatsvervangend lid van den Raad van Arbeid zijn zij, die vóór den aanvang van het loopende kalenderjaar den leeftijd van 25 jaren hebben bereikt, hun woonplaats hebben binnen het gebied van den Raad van Arbeid, en

hetzij werkgever of arbeider zijn of gedurende ten minste 5 jaar geweest zijn,

hetzij wettelijk of verplicht verzekerd zijn voor een uitkeering ingeval van ziekte,

hetzij lid zijn van het bestuur eener vereeniging, welke zich uitsluitend of voornamelijk bezighoudt met het bevorderen van belangen van werkgevers of arbeiders.

Art. 15. Van de verkiesbaarheid tot lid of plaatsvervangend lid van den Raad van Arbeid zijn uitgesloten zij, die bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over hun goederen hebben verloren, of van de verkiesbaarheid zijn ontzet dan wel van de uitoefening van het kiesrecht zijn uitgesloten.

Verplicht ophouden van lidmaatschap.

Art. 16. (1) Hij, die tijdens zijn lidmaatschap of plaatsvervangend lidmaatschap van den Raad van Arbeid bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak van het kiesrecht of de verkiesbaarheid is ontzet; de beschikking of het beheer over zijn goederen heeft verloren; niet langer zijn woonplaats heeft binnen het gebied van den Raad van Arbeid, of een benoeming tot een der bij het eerste of derde lid van artikel 84 uitgesloten betrekkingen aanneemt, houdt op lid te zijn. Hij geeft daarvan kennis aan den Raad van Arbeid, met vermelding der reden.

(2) Indien hij deze kennisgeving niet heeft gedaan, verklaart de Raad van Arbeid op voorstel van het bestuur dat hij heeft opgehouden lid te zijn. Het bestuur doet zoodanig voorstel na den belanghebbende acht dagen tevoren te hebben gewaarschuwd.

Schorsing en vervallenverklaring van lidmaatschap.

Art. 17. (1) Hij die met het tweede lid van artikel 84 in strijd handelt, of in één kalenderjaar drie vergaderingen van den Raad van Arbeid, zonder geldige reden, niet heeft bijgewoond, kan door den Raad in zijn betrekking worden geschorst.

(2) Deze onderwerpt het geval onmiddellijk aan den Verzekeringsraad, die den geschorste in de gelegenheid stelt om zich te verantwoorden en hem van zijn lidmaatschap vervallen verklaart of de schorsing opheft.

(3) De Verzekeringsraad kan ambtshalve het lid of plaatsvervangend lid van den Raad van Arbeid, dat met het tweede lid van artikel 84 in strijd handelt, na hem in de gelegenheid te hebben gesteld om zich te verantwoorden, van zijn lidmaatschap of plaatsvervangend lidmaatschap vervallen verklaren.

Beroep van verklaring van ophouden of van vervallenverklaring van lidmaatschap.

Art. 18. Van de verklaring, dat hij heeft opgehouden lid te zijn of van zijn lidmaatschap vervallen is, kan de belanghebbende binnen 14 dagen, te rekenen van den dag waarop hem de uitspraak is medegedeeld, in beroep komen bij den centralen raad van beroep, ingesteld bij artikel 1 der Beroepswet.

Onvoltalligheid.

Art. 19. (1) Indien het getal gekozen leden of plaatsvervangende leden minder bedraagt dan het voor den Raad van Arbeid vastgestelde aantal, worden de onbezette plaatsen vervuld ingevolge regelen, bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen. Hetzelfde is het geval, indien gedurende den zittingstijd een plaatsvervangend lid uitvalt of ingevolge het volgend lid de plaats van een lid vervult.

(2) Indien gedurende een zittingstijd een

lid uitvalt, wordt zijn plaats vervuld door zijn plaatsvervanger.

(3) De tusschentijds gekozene treedt af op het tijdstip, waarop degene, in wiens plaats hij is gekozen, moest aftreden.

§ 4. *Van de vergadering.*

Belegging van vergadering.

Art. 20. De Raad van Arbeid vergadert zoo dikwijls de voorzitter het noodig oordeelt of het door ten minste 1/3 der leden schriftelijk, met opgave van redenen, wordt verzocht. In het laatste geval moet de vergadering gehouden worden uiterlijk binnen 14 dagen, nadat het verzoek ter kennis van den voorzitter is gekomen.

Vereischt aantal leden voor beraadslagen en besluiten.

Art. 21. (1) De Raad van Arbeid mag niet beraadslagen of besluiten, zoo niet ten minste de helft der zitting hebbende leden tegenwoordig is.

(2) Ter bepaling der helft komen de leden, die zich van medestemmen moeten onthouden, niet in aanmerking.

Nemen van besluiten.

Art. 22. (1) Alle besluiten worden bij volstrekte meerderheid der uitgebrachte stemmen genomen.

(2) Indien meer werkgevers-leden dan arbeiders-leden aanwezig en tot medestemmen bevoegd zijn, of omgekeerd, stemmen zooveel door het lot aan te wijzen leden niet mede, als noodig is om beiden een gelijk getal stemmen te doen uitbrengen. De overige leden zijn verplicht hun stem uit te brengen.

(3) Bij staking van stemmen beslist het lot.

Reglement van orde.

Art. 23. (1) Het reglement van orde, dat de Raad van Arbeid voor zijn vergadering vaststelt, wordt aan den Verzekeringsraad medegedeeld.

(2) In dat reglement moet een regeling worden opgenomen, waardoor wordt gewaarborgd, dat de leden van den Raad van Arbeid behoorlijk kunnen kennisnemen van de stukken, die betrekking hebben op de onderwerpen, welke in de vergadering van den Raad aan de orde zullen komen.

Commissiën.

Art. 24. (1) De Raad van Arbeid is bevoegd commissiën, onder voorzitterschap van den voorzitter van den Raad van Arbeid, te belasten met de voorbereiding van hetgeen, waarover hij heeft te besluiten.

(2) De Raad van Arbeid is mede bevoegd, commissiën of commissarissen aan te wijzen, die het bestuur of den voorzitter in eenig onderdeel van hun taak kunnen bijstaan of vervangen. De aanwijzing van zoodanige commissie of commissaris geschiedt niet dan op voordracht van hem, wiens bijstand of vervanging het geldt. De taak van den aangewezene kan tot een bepaald deel van het gebied van den Raad van Arbeid worden beperkt.

(3) Tot commissaris en tot lid eener commissie zijn mede benoembaar personen, die geen lid van den Raad van Arbeid zijn.

(4) De taak en de werkwijze van de commissie of den commissaris worden geregeld door den Raad van Arbeid, die mede bepalingen omtrent de vergaderingen van de commissie vaststelt.

(5) Voor de instelling eener commissie of de aanwijzing van een commissaris, zoomede voor vaststelling, wijziging of intrekking van de regeling en de bepalingen, in het vorige lid bedoeld, behoeft de Raad van Arbeid de goedkeuring van den Verzekeringsraad.

Voorschriften betreffende vergaderingen.

Art. 25. (1) Bij algemeenen maatregel van bestuur worden bepalingen vastgesteld nopens de vergaderingen van den Raad van Arbeid.

(2) Bij dien algemeenen maatregel worden in het bijzonder regelen gesteld aangaande:

a. de inzending en de behandeling van geloofsbrieven, en de beslissing van geschillen dienaangaande;

b. de oproeping tot de vergaderingen en de oproeping van plaatsvervangende leden;

c. de geheimhouding omtrent onderwerpen, in een vergadering behandeld of te behandelen;

d. de verplichting van leden, om zich in bepaalde gevallen van medestemmen te onthouden;

e. de wijze van stemmen.

§ 5. *Van het bestuur.*

Samenstelling.

Art. 26. (1) Het bestuur van den Raad van Arbeid bestaat uit den voorzitter, twee leden en twee plaatsvervangende leden.

(2) Eén lid en zijn plaatsvervanger worden gekozen door en uit de werkgevers-leden, het

andere lid en zijn plaatsvervanger door en uit de arbeiders-leden.

(3) De secretaris van den Raad van Arbeid is secretaris van het bestuur.

(4) In de eerste vergadering nadat de Raad van Arbeid tengevolge van de gewone verkiezing opnieuw is samengesteld, treden de leden en plaatsvervangende leden van het bestuur af en worden nieuwe gekozen. De aftredenden zijn dadelijk weder verkiesbaar.

(5) In de vervulling van tusschentijds opengevallen plaatsen wordt zoodra mogelijk voorzien.

Belegging van vergadering.

Art. 27. (1) Het bestuur vergadert zoo dikwerf als door den voorzitter noodig geoordeeld of door een der leden, met opgaaf van redenen, schriftelijk verzocht wordt. In het laatste geval wordt de vergadering gehouden uiterlijk binnen acht dagen, nadat het verzoek ter kennis van den voorzitter is gekomen.

(2) Omtrent de vergaderingen van het bestuur worden bij algemeenen maatregel van bestuur de noodige voorschriften gegeven. Daarbij worden in het bijzonder de in artikel 25, lid 2, onder *b* tot *e* genoemde punten geregeld, alsook hoe gehandeld wordt, wanneer een lid zich van medestemmen moet onthouden.

Andere bepalingen betreffende vergadering.

Art. 28. Het bestuur mag niet beraadslagen of besluiten, zoo het niet voltallig is.

Reglement van orde.

Art. 29. Het reglement van orde, door het bestuur voor zijn vergaderingen vast te stellen, wordt aan de goedkeuring van den Raad van Arbeid onderworpen.

§ 6. *Van den voorzitter.*

Benoeming, schorsing, ontslag.

Art. 30. (1) De voorzitters en de plaatsvervangende voorzitters van de Raden van Arbeid worden door Ons voor den tijd van zes jaren benoemd. Zij moeten zijn Nederlander en vóór den aanvang van het loopende kalenderjaar den leeftijd van 25 jaren hebben bereikt. Over hun benoeming en verplaatsing wordt, indien zulks mogelijk is, de Verzekeringsraad gehoord.

(2) Zij kunnen door Ons worden geschorst en ontslagen.

(3) Met het einde van het kalenderjaar waarin de voorzitter den leeftijd van 70 jaar bereikt, wordt hem ontslag verleend.

Vereischten.

Art. 31. (1) De voorzitter en de plaatsvervangende voorzitter mogen geen werkgever, noch arbeider zijn.

(2) Zij hebben hun woonplaats binnen het gebied van den Raad van Arbeid.

(3) Zonder Onze toestemming bekleedt de voorzitter geen ander openbaar ambt noch een betrekking en oefent hij geen beroep uit.

Bezoldiging.

Art. 32. (1) De bezoldiging van den voorzitter van den Raad van Arbeid wordt door Ons vastgesteld.

(2) Den plaatsvervangenden voorzitter kan door Ons een vergoeding worden toegekend.

Bevoegdheid tot medestemmen.

Art. 33. (1) De voorzitter heeft stem in de vergadering van den Raad van Arbeid, van het bestuur en van een onder zijn voorzitterschap ingestelde commissie.

(2) Hij onthoudt zich van medestemmen over de zaken, die hem, zijn echtgenoot of zijn bloed- of aanverwanten, tot den derden graad ingesloten, persoonlijk aangaan, of waarin hij als gelastigde is betrokken.

Uitvoering van bestuursbesluiten.

Art. 34. (1) De voorzitter is belast met het uitvoeren van de besluiten van het bestuur.

(2) Voor zoover daartoe door den Raad van Arbeid gemachtigd, is hij bevoegd tot het afdoen van zaken, welke geen uitstel kunnen lijden, onder gehoudenheid hiervan in de eerstvolgende bestuursvergadering mededeeling te doen.

Vertegenwoordiging van den Raad.

Art. 35. De voorzitter vertegenwoordigt den Raad van Arbeid in en buiten rechte.

Buitengewone vervanging.

Art. 36. (1) Van gelijktijdige afwezigheid of ontstentenis van den voorzitter en den plaatsvervangenden voorzitter geeft de secretaris van den Raad van Arbeid onverwijld kennis aan den Verzekeringsraad en deze aan Onzen Minister.

(2) Onze Minister wijst voor den tijd dat zulks noodig mocht zijn, een anderen plaatsvervangenden voorzitter aan. Aan dezen kan door Onzen Minister een vergoeding worden

toegekend volgens door Ons vast te stellen regels.

Opschorting van de uitvoering van besluiten.

Art. 37. (1) Tenzij de wet, tot welker uitvoering het besluit genomen is, anders bepaalt, geeft de voorzitter, wanneer een besluit van den Raad van Arbeid, van het bestuur of van een commissie, waarvan hij voorzitter is, naar zijn oordeel in strijd is met de wet, een algemeenen maatregel van bestuur of het algemeen belang, van dit gevoelen binnen 24 uren na het nemen van het besluit, kennis aan het lichaam, dat het nam, en aan den Verzekeringsraad, die daarvan terstond aan Ons verslag doet.

(2) Tenzij de wet, tot welker uitvoering het besluit genomen is, anders bepaalt, kan in dit geval het besluit eerst worden uitgevoerd, wanneer 30 dagen na de dagteekening der kennisgeving zijn verloopen en geen schorsing of vernietiging is bevolen.

§ 7. *Van den secretaris.*

Benoeming. Vervanging. Schorsing, ontslag.

Art. 38. (1) De secretaris van den Raad van Arbeid wordt benoemd door den Raad van Arbeid, die daartoe van het bestuur een aanbeveling van twee personen ontvangt.

(2) Hij moet zijn meerderjarig Nederlander.

(3) Zijn tijdelijke vervanging bij afwezigheid of ontstentenis wordt door den voorzitter geregeld.

(4) Hij kan door den Raad van Arbeid worden geschorst en ontslagen. Ontslag, anders dan overeenkomstig eigen verzoek, is steeds met redenen omkleed en behoeft de goedkeuring van den Verzekeringsraad.

Woonplaats, wedde.

Art. 39. (1) De secretaris heeft zijn woonplaats binnen het gebied van den Raad van Arbeid.

(2) Hij geniet een wedde, waarvan het bedrag door Ons wordt bepaald.

Taak.

Art. 40. (1) De secretaris geeft den Verzekeringsraad onverwijld kennis van benoeming, ontslag, overlijden, schorsing of opheffing der schorsing van den voorzitter, plaatsvervangenden voorzitter, leden of plaatsvervangende leden van den Raad van Arbeid of van een commissaris, bedoeld in artikel 24.

(2) Hij is den Raad van Arbeid, het bestuur en den voorzitter in alles, wat de hun opgedragen werkzaamheden aangaat, behulpzaam. Evenzeer op daartoe te kennen gegeven wensch den in artikel 24 bedoelden commissiën en commissarissen, voor zoover niet hun taak is beperkt tot een gedeelte van het gebied van den Raad van Arbeid.

(3) Door hem worden alle de stukken, die uitgaan van den Raad van Arbeid, het bestuur en een commissie, welke hij behulpzaam is, mede onderteekend.

(4) Hij is belast met de zorg voor het archief.

(5) Zijn instructie wordt door den Raad van Arbeid vastgesteld en aan den Verzekeringsraad medegedeeld.

HOOFDSTUK II.

VAN DE TAAK DER RADEN VAN ARBEID.

Algemeene omschrijving.

Art. 41. De Raad van Arbeid verleent zijn medewerking bij de uitvoering van wetter of algemeene maatregelen van bestuur, de arbeidersverzekering betreffende, welke die medewerking vorderen.

Weigering tot medewerking. Ontbreken van alle leden van een groep.

Art. 42. (1) Weigert de Raad van Arbeid of het bestuur de van hem bij wet of algemeenen maatregel van bestuur gevorderde medewerking, dan voorziet, indien en voor zoover zulks voor een geregelden loop van zaken noodig is, de voorzitter daarin, tenzij de wet anders bepaalt.

(2) Indien in twee achtereenvolgende vergaderingen, na behoorlijke oproeping, het voor beraadslagen en besluiten vereischte getal leden niet is opgekomen, wordt de Raad van Arbeid of het bestuur geacht ten aanzien van de in de oproepingsbriefjes vermelde zaken zijn medewerking te weigeren. In de oproepingsbriefjes voor de tweede vergadering worden de bepalingen van dit artikel aangehaald.

(3) De voorzitter voorziet eveneens, tenzij de wet anders bepaalt, in de van den Raad van Arbeid gevorderde medewerking, indien voor werkgevers-lid en plaatsvervangend werkgevers-lid, of voor arbeiders-lid en plaatsvervangend arbeiders-lid, niemand is gekozen, of indien gedurende den zittingstijd een zóódanig aantal plaatsen van werkgevers-lid en plaatsvervangend werkgevers-lid of van arbeiders-lid en plaatsvervangend arbeiders-lid onbezet zijn, dat niet mag worden beraadslaagd en besloten,

een en ander zoolang geen aanvulling overeenkomstig artikel 19 is geschied.

(4) De voorzitter van den Raad van Arbeid geeft, indien een in dit artikel bedoeld geval zich voordoet, hiervan onverwijld kennis aan Ons.

Goedkeuring van besluiten door den Verzekeringsraad.

Art. 43. (1) Wanneer aan den Raad van Arbeid de uitoefening van eenige bevoegdheid is opgedragen behoudens goedkeuring van den Verzekeringsraad, wordt deze goedkeuring, tenzij anders is bepaald, geacht te zijn verleend, indien binnen 30 dagen na dien, waarop zij is gevraagd, geen beslissing of geen bericht, de beslissing verdagende, aan den Raad van Arbeid is ingezonden.

(2) De beslissing waarbij de goedkeuring wordt geweigerd, is met redenen omkleed.

(3) Van een weigerende beslissing van den Verzekeringsraad staat binnen 30 dagen na haar dagteekening beroep op Ons open.

(4) Onze beslissing, binnen 3 maanden nadat het beroep is ingesteld, bij een met redenen omkleed besluit te nemen, wordt aan den Verzekeringsraad en aan den Raad van Arbeid gezonden.

Gemeenschappelijke regelingen.

Art. 44. (1) Twee of meer Raden van Arbeid kunnen gemeenschappelijke zaken in onderling overleg regelen.

(2) Tenzij de wet, tot uitvoering waarvan de regeling getroffen is, anders bepaalt, behoeft zoodanige regeling vóór haar in werking treding de goedkeuring van den Verzekeringsraad of van Ons, naar gelang de Raden al dan niet in het gebied van éénzelfden Verzekeringsraad vallen.

(3) De regeling kan ten allen tijde door het gezag dat haar goedkeurde, al dan niet op verzoek van een of meer der betrokken Raden van Arbeid, bij een met redenen omkleed besluit worden opgeheven. Dit besluit regelt de gevolgen der opheffing.

(4) Tegen beslissingen van den Verzekeringsraad ter zake van weigering van goedkeuring, van opheffing en de gevolgen der opheffing en van weigering van opheffing eener gemeenschappelijke regeling kan ieder der betrokken Raden van Arbeid bij Ons in beroep komen. Een beroep volgens dit artikel kan worden ingesteld binnen 2 maanden na de dagteekening der beslissing waartegen beroep wordt ingesteld.

(5) De betrokken Raden van Arbeid zorgen dat opnieuw in hetgeen de opgeheven regeling behelsde, voor zooveel noodig is, worde voorzien.

Samenwerking.

Art. 45. De Raad van Arbeid is verplicht, een anderen Raad van Arbeid op diens verzoek bij de uitvoering van diens taak behulpzaam te zijn, door binnen zijn gebied inlichtingen in te winnen, gelden te innen en uit te betalen en andere tot zijn bevoegdheid behoorende werkzaamheden te verrichten.

Rechtsgedingen.

Art. 46. (1) Voor het treffen van dadingen, het onderwerpen van geschillen aan scheidsmannen, het voeren van rechtsgedingen hetzij in eersten aanleg, hetzij in hooger beroep of cassatie, en het berusten in een tegen den Raad van Arbeid ingestelde rechtsvordering, behoeft de Raad, tenzij de wet anders bepaalt, de goedkeuring van den Verzekeringsraad.

(2) Bij het aanvragen der goedkeuring voor het voeren van een rechtsgeding, deelt de Raad van Arbeid het te dien aanzien door hem ingesteld rechtskundig onderzoek aan den Verzekeringsraad mede.

(3) Tegen weigering van goedkeuring kan de Raad van Arbeid binnen 30 dagen na de dagteekening der weigerende beslissing bij Ons in beroep komen.

Dienen van bericht en raad.

Art. 47. (1) Over alle zaken, zijn werkkring betreffende, dient de Raad van Arbeid van bericht en raad aan de Departementen van Algemeen Bestuur en aan den Verzekeringsraad.

(2) Dit geschiedt door het bestuur, tenzij het bepaaldelijk van den Raad van Arbeid verlangd worde. Van door het bestuur gegeven bericht en raad geschiedt zijnerzijds mededeeling aan den Raad van Arbeid.

Inlichtingen van ambtenaren.

Art. 48. De Raad van Arbeid, het bestuur van dien Raad, een commissie of commissaris en de voorzitter, hebben het recht de ter uitoefening hunner bevoegdheid noodige inlichtingen van alle aan den Raad van Arbeid ondergeschikte ambtenaren en beambten te vorderen.

Jaarverslag.

Art. 49. (1) De Raad van Arbeid zendt jaarlijks een verslag van zijn werkzaamheden in het laatst verloopen kalenderjaar aan Onzen Minister.

(2) De inrichting dezer verslagen en het tijdstip waarop zij worden ingezonden, worden door Onzen Minister vastgesteld.

(3) Door Onzen Minister wordt jaarlijks een verslag van de werkzaamheden van de Raden van Arbeid openbaar gemaakt.

Rechtstoestand der ambtenaren.

Art. 50. (1) De Raad van Arbeid regelt binnen een door Ons te bepalen termijn de bezoldigingen van alle aan hem ondergeschikte ambtenaren en beambten, de door hen te stellen zekerheid, en in het algemeen hun rechten en verplichtingen.

(2) De vastgestelde regeling wordt aan den Verzekeringsraad medegedeeld.

Grenswijziging.

Art. 51. De algemeene maatregel van bestuur of de wet, waarbij het gebied van Raden van Arbeid gewijzigd wordt, regelt voor zoover noodig de gevolgen van deze wijziging ten aanzien van de door de betrokken Raden van Arbeid gemaakte regelingen, hun bezittingen en lasten, alsmede de aanspraken der betrokken verzekerden, ambtenaren en beambten.

Dagelijksche leiding.

Art. 52. (1) De dagelijksche leiding van hetgeen aan den Raad van Arbeid is opgedragen, berust bij het bestuur.

(2) Tot de dagelijksche leiding behoort:

a. het uitvoeren der besluiten van den Raad van Arbeid;

b. het beheeren der inkomsten en uitgaven van den Raad van Arbeid, zoover dit niet aan anderen is opgedragen;

c. het opnemen der boeken en kassen van de rekenplichtige ambtenaren of beambten;

d. het benoemen, schorsen en ontslaan van alle door den Raad van Arbeid bezoldigde ambtenaren of beambten, met inachtneming van hetgeen ingevolge artikel 50 omtrent schorsing en ontslag mocht zijn bepaald;

e. het gebruik maken, alvorens de Raad van Arbeid tot het voeren van een rechtsgeding gemachtigd zij, van alle middelen tot bewaring van zijn recht, zoo in als buiten rechte, en het doen wat noodig is ter voorkoming van verjaring en verlies van recht of bezit;

f. het voorbereiden, zoover het niet aan anderen is opgedragen, van al hetgeen in den Raad van Arbeid ter overweging en beslissing moet worden gebracht.

Verantwoordelijkheid van het bestuur.

Art. 53. Het bestuur is wegens de dagelijksche leiding aan den Raad van Arbeid verantwoording schuldig en geeft te dien aanzien alle de door den Raad van Arbeid verlangde inlichtingen.

DERDE AFDEELING.

VAN DE VERZEKERINGSRADEN.

HOOFDSTUK I.

VAN DE SAMENSTELLING EN INRICHTING DER VERZEKERINGSRADEN.

§ 1. *Algemeene bepalingen.*

Samenstelling.

Art. 54. (1) De Verzekeringsraad is samengesteld uit vier onbezoldigde leden met hun plaatsvervangers en een voor iederen Verzekeringsraad bij algemeenen maatregel van bestuur ten hoogste op drie te bepalen aantal bezoldigde leden met hun plaatsvervangers.

(2) Hij wordt bijgestaan door een secretaris.

Vereischten.

Art. 55. De leden en plaatsvervangende leden van den Verzekeringsraad moeten zijn Nederlander en vóór den aanvang van het loopende kalenderjaar den leeftijd van 25 jaren hebben bereikt.

§ 2. *Van de onbezoldigde leden en hun plaatsvervangers.*

Zittingsduur. Door wie gekozen.

Art. 56. (1) De onbezoldigde leden van den Verzekeringsraad en hun plaatsvervangers hebben zitting gedurende zes jaren. Zij treden af den eersten Dinsdag van Juni.

(2) Zij worden gekozen, voor de helft door de werkgevers-leden en voor de helft door de arbeiders-leden van de Raden van Arbeid, waarvoor de Verzekeringsraad is opgericht, overeenkomstig het bij de volgende artikelen bepaalde.

Indiening van voordrachten.

Art. 57. (1) De werkgevers-leden van iederen Raad van Arbeid zijn bevoegd een voordracht van één persoon voor onbezoldigd lid en één voor plaatsvervangend lid van den Verzekeringsraad, in de maand Januari van het jaar van aftreding aan den voorzitter van den Verzekeringsraad in te dienen.

(2) Gelijke bevoegdheid komt toe aan de arbeiders-leden van den Raad van Arbeid.

(3) De voordrachten moeten inhouden naam, voornamen en woonplaats der voorgedragen personen.

(4) De werkgevers-leden en de arbeiders-leden worden te dien einde door den voorzitter van den Raad van Arbeid opgeroepen. Voor deze bijeenkomsten, gehouden onder voorzitterschap van den voorzitter van den Raad van Arbeid, gelden de bepalingen, bij algemeenen maatregel van bestuur gesteld.

(5) Van de ingediende voordrachten doet de voorzitter van den Verzekeringsraad uiterlijk den derden Dinsdag van Februari mededeeling aan de voorzitters van de Raden van Arbeid.

Verkiezing op voordracht of na stemming.

Art. 58. (1) Indien het aantal door de werkgevers-leden voorgedragen personen gelijk aan of geringer is dan dat der te vervullen plaatsen, verklaart de voorzitter hen te zijn gekozen tot onbezoldigd of plaatsvervangend lid en maakt hij hiervan onmiddellijk procesverbaal op in den door Ons vast te stellen vorm. In het laatste geval heeft er een stemming plaats voor de nog te vervullen plaatsen.

(2) Indien een grooter aantal personen is voorgedragen dan er plaatsen te vervullen zijn, heeft een stemming over deze personen plaats.

Stemming.

Art. 59. (1) De stemming heeft, zoo noodig, plaats op den derden Dinsdag van Maart.

(2) Voor deze stemming wijzen de werkgevers-leden van iederen Raad van Arbeid uit hun midden een lid aan op de in artikel 57 lid 4 bepaalde wijze.

Vaststelling bepalingen wijze van stemming.

Art. 60. Bij algemeenen maatregel van bestuur worden de verder omtrent de stemming noodige bepalingen vastgesteld.

Art. 61. (1) Het bij de artikelen 58 en 59, en krachtens artikel 60 voor de stemming door de werkgevers-leden van de Raden van Arbeid bepaalde, is op de stemming door de arbeiders-leden van toepassing.

(2) Indien voor beide een stemming moet plaats hebben, vergaderen eerst de aangewezen arbeiders-leden en vervolgens de aangewezen werkgevers-leden.

Aanvullingsverkiezingen.

Art. 62. (1) Wanneer een verkozene zijn benoeming niet aanneemt, geschiedt zoo spoedig mogelijk een nieuwe verkiezing.

(2) De voorzitter van den Verzekeringsraad bepaalt den termijn, binnen welken de voordracht of voordrachten kunnen worden ingediend en den dag waarop, zoo noodig, een stemming plaats heeft.

Art. 63. (1) Indien het aantal leden en plaatsvervangende leden, dat gekozen is door de werkgevers-leden van de Raden van Arbeid, of dat, gekozen door de arbeiders-leden van de Raden van Arbeid, tot minder dan twee is gedaald, heeft binnen twee maanden een verkiezing plaats ter vervulling van de opengevallen plaatsen.

(2) Het tweede lid van artikel 62 is van toepassing.

Vervallen-verklaring van het lidmaatschap.

Art. 64. (1) Hij die met het tweede lid van artikel 84 in strijd handelt of in één kalenderjaar drie vergaderingen van den Verzekeringsraad, zonder geldige reden, niet heeft bijgewoond, kan door den Raad in zijn betrekking worden geschorst.

(2) Deze onderwerpt het geval onmiddellijk aan den centralen raad van beroep, ingesteld bij artikel 1 der Beroepswet, die den geschorste in de gelegenheid stelt om zich te verantwoorden en hem van zijn lidmaatschap vervallen verklaart of de schorsing opheft.

Andere bepalingen betreffende lidmaatschap.

Art. 65. (1) De onbezoldigde leden en hun plaatsvervangers hebben hun woonplaats binnen het gebied van den Verzekeringsraad.

(2) Op hen zijn van toepassing de artikelen 15, 16 en 19, met dien verstande, dat in plaats van: „Raad van Arbeid" en „bestuur" gelezen wordt: „Verzekeringsraad", en „voorzitter van den Verzekeringsraad". Verkeert een onbezoldigd lid, die voorzitter is, in een der gevallen, bedoeld in artikel 16, eerste lid, dan wordt de werkzaamheid, in het tweede lid van dat artikel aan het bestuur opgedragen, vervuld door het in jaren oudste lid van den Verzekeringsraad.

(3) Van een verklaring ingevolge artikel 16, tweede lid, staat beroep open overeenkomstig artikel 18.

§ 3. *Van de bezoldigde leden en hun plaatsvervangers.*

Benoeming, schorsing, ontslag. Bezoldiging, vergoeding.

Art. 66. (1) De bezoldigde leden van den Verzekeringsraad, en hun plaatsvervangers, worden door Ons voor dent ijd van zes jaren benoemd.

(2) Zij kunnen door Ons worden geschorst en ontslagen.

(3) Met het einde van het kalenderjaar, waarin een bezoldigd lid den leeftijd van 70 jaar bereikt, wordt hem ontslag verleend.

(4) De bezoldiging van de bezoldigde leden wordt door Ons vastgesteld. Hun plaatsvervangers genieten een vergoeding, waarvan het bedrag door Ons wordt bepaald.

Vereischten.

Art. 67. (1) De bezoldigde leden, en hun plaatsvervangers, mogen geen werkgever, noch arbeider zijn.

(2) Zonder Onze toestemming bekleedt een bezoldigd lid geen openbaar ambt noch een betrekking en oefent hij geen beroep uit.

Instructie. Vervanging.

Art. 68. (1) Door Ons wordt de instructie van ieder bezoldigd lid vastgesteld. Daarbij wordt hem een standplaats aangewezen.

(2) De werkkring van een bezoldigd lid kan tot een deel van het gebied van den Verzekeringsraad worden beperkt.

(3) Zijn vervanging door een of meer door Ons benoemde plaatsvervangende leden wordt door Ons geregeld.

§ 4. *Van de vergadering.*

Verschillende bepalingen.

Art. 69. (1) Op de vergaderingen van den Verzekeringsraad zijn van toepassing de artikelen 20, 22 lid 1 en 2 en 25, met dien verstande, dat in plaats van Raad van Arbeid, werkgevers-lid en arbeiders-lid gelezen wordt: Verzekeringsraad, door de werkgevers-leden en door de arbeiders-leden van de Raden van Arbeid gekozen lid.

(2) Bij staking van stemmen beslist het lot, indien het de keuze, voordracht of aanbeveling van personen, de voorzitter, indien het een andere zaak betreft.

Vereischt aantal leden voor beraadslagen en besluiten.

Art. 70. (1) De Verzekeringsraad mag niet beraadslagen of besluiten, zoo niet ten minste een door de werkgevers-leden, een door de arbeiders-leden van de Raden van Arbeid gekozen lid en de helft der bezoldigde leden tegenwoordig zijn. Voor de toepassing van dit artikel komen de leden, die zich van medestemmen moeten onthouden, niet in aanmerking.

(2) Wanneer het vereischte getal leden niet is opgekomen, wordt een nieuwe vergadering belegd, met aanhaling in de oproepingsbriefjes der bepalingen van dit artikel. In deze vergadering beraadslagen en besluiten de tegenwoordige leden over de in de oproepingsbriefjes vermelde onderwerpen.

Reglement van Orde.

Art. 71. Het door den Verzekeringsraad voor zijn vergadering vast te stellen reglement van orde wordt aan Ons medegedeeld.

§ 5. *Van den voorzitter.*

Aanwijzing.

Art. 72. Een door Ons aan te wijzen lid zit voor in de vergadering van den Verzekeringsraad.

Inkomende en uitgaande stukken.

Art. 73. (1) De voorzitter opent alle aan den Verzekeringsraad gerichte stukken.

(2) Hij brengt die terstond ter tafel in de vergadering, doch is in spoedeischende gevallen bevoegd het gevorderd voorloopig onderzoek der stukken daaraan te doen voorafgaan, behoudens mededeeling in de eerstkomende vergadering.

(3) Hij teekent alle stukken, die van den Verzekeringsraad uitgaan.

Uitvoering der Raadsbesluiten. Opschorting daarvan.

Art. 74. (1) De Voorzitter is belast met het voorbereiden van al hetgeen in den Verzekeringsraad ter overweging en beslissing moet worden gebracht en met het uitvoeren van de besluiten van den Verzekeringsraad.

(2) Met betrekking tot de uitvoering van besluiten is van toepassing het bij artikel 37 ten aanzien van de uitvoering der besluiten van den Raad van Arbeid voor den voorzitter van den Raad van Arbeid bepaalde, met dien verstande echter, dat de kennisgeving aan den Verzekeringsraad en aan Ons geschiedt.

§ 6. *Van den secretaris.*

Benoeming, schorsing, ontslag. Vergoeding.

Art. 75. (1) De secretaris van den Verzekeringsraad wordt door Ons voor den tijd van 6 jaren benoemd, gehoord den Verzekeringsraad. Hij moet zijn meerderjarig Nederlander.

(2) Hij kan door Ons worden geschorst en ontslagen.

(3) Hij geniet een bezoldiging, waarvan het bedrag door Ons wordt bepaald.

Taak.

Art. 76. (1) De secretaris is den Verzekeringsraad, den voorzitter en den leden in alles, wat de hun opgedragen werkzaamheden aangaat, behulpzaam.

(2) Door hem worden alle de stukken, die van den Verzekeringsraad uitgaan, mede onderteekend.

(3) Hij is belast met de zorg voor het archief van den Verzekeringsraad.

(4) De Verzekeringsraad regelt zijn vervanging bij afwezigheid of ontstentenis en stelt zijn instructie vast. Hierbij wordt hem een standplaats aangewezen.

Beambten.

Art. 77. Onder den secretaris zijn de ambtenaren en beambten werkzaam, wier hulp hij voor de uitvoering van zijn taak behoeft. Dezen worden benoemd, geschorst en ontslagen door Onzen Minister.

HOOFDSTUK II.

VAN DE TAAK DER VERZEKERINGSRADEN.

Algemeene omschrijving.

Art. 78. De Verzekeringsraad verleent zijn medewerking bij de uitvoering van wetten en algemeene maatregelen van bestuur betreffende arbeidersverzekering, welke die medewerking vorderen.

Toezicht op Raden van Arbeid.

Art. 79. (1) Aan den Verzekeringsraad is opgedragen het toezicht op de Raden van Arbeid, waarvoor hij is opgericht, voor zooveel betreft de uitvoering van wetten en algemeene maatregelen van bestuur betreffende arbeidersverzekering.

(2) Hij vraagt van Ons de schorsing of vernietiging der besluiten van een Raad van Arbeid of van een commissie of een commissaris, het bestuur of den voorzitter van een Raad van Arbeid, die hem met de wet, een algemeenen maatregel van bestuur of het algemeen belang strijdig voorkomen.

(3) Hij tracht alle geschillen tusschen de Raden van Arbeid, waarvoor hij is opgericht, in der minne te doen bijleggen. Indien hij daarin niet slaagt, draagt hij het geval, zoo het een geschil betreft als bedoeld bij artikel 81, aan Ons ter beslissing voor.

Dienen van bericht en raad.

Art. 80. Over alle zaken, zijn werkkring betreffende, dient de Verzekeringsraad van bericht en raad aan de Departementen van Algemeen Bestuur.

VIERDE AFDEELING.

BEPALINGEN AAN BEIDE RADEN GEMEEN.

HOOFDSTUK I.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Bestuursgeschillen.

Art. 81. De Verzekeringsraden en Raden van Arbeid gedragen zich naar hetgeen door Ons wordt beslist in geschillen tusschen die Raden onderling of met elkander, niet behoorende tot die waarvan de beslissing aan den gewonen rechter of aan een collegie met administratieve rechtspraak belast, is opgedragen.

Belofte.

Art. 82. (1) Alvorens hun betrekking te aanvaarden leggen de voorzitters, plaatsvervangende voorzitters, leden, plaatsvervangende leden en secretarissen van de Verzekeringsraden en de Raden van Arbeid de belofte af, dat zij de verplichtingen, verbonden aan hun betrekking, naar behooren en getrouw vervullen zullen.

(2) Deze belofte wordt afgelegd:

a. door de voorzitters en de bezoldigde leden van de Verzekeringsraden en hun plaatsvervangers, in handen van Onzen Minister;

b. door de voorzitters en plaatsvervangende voorzitters van de Raden van Arbeid, in handen van den voorzitter van den Verzekeringsraad;

c. door de onbezoldigde leden, geen voorzitter zijnde, en hun plaatsvervangers, en secretarissen van de Verzekeringsraden en de leden en plaatsvervangende leden en secretarissen van de Raden van Arbeid, in de vergadering van den Raad in handen van den voorzitter.

(3) Deze belofte wordt geacht te zijn afge-

legd voor den geheelen tijd, gedurende welken de betrekking, ook na herbenoeming, vervuld wordt.

(4) De belofte mag ook worden afgelegd bij eigenhandig geschreven en onderteekende verklaring, die vóór de aanvaarding der betrekking moet worden ingediend daar, waar de belofte anders mondeling zou zijn afgelegd.

(5) Deze belofte treedt voor den ambtseed in de plaats.

(6) Het in dit artikel bepaalde geldt ook voor de commissarissen, zoomede voor de voorzitters en de leden der commissiën, die het bestuur of den voorzitter van den Raad van Arbeid in eenig onderdeel van hun taak vervangen, voor zoover door hen nog niet volgens het eerste lid van dit artikel de belofte is afgelegd. De belofte wordt door hen afgelegd in de vergadering van den Raad van Arbeid in handen van den voorzitter.

Vergoeding van reis- en verblijfkosten en voor tijdverzuim.

Art. 83. (1) De voorzitters, leden en secretarissen van een Verzekeringsraad of Raad van Arbeid of van een door een Raad van Arbeid ingestelde commissie zoomede de in artikel 24 bedoelde commissarissen hebben, in de gevallen en volgens regels bij algemeenen maatregel van bestuur vast te stellen, aanspraak op vergoeding van reis- en verblijfkosten, de leden van een Raad van Arbeid of van een door een Raad van Arbeid ingestelde commissie, de in artikel 24 bedoelde commissarissen en de onbezoldigde leden van een Verzekeringsraad bovendien op vergoeding voor tijdverzuim.

(2) De vergoedingen kunnen voor verschillende Raden op verschillenden voet geregeld worden. De wijze van vaststelling voor elk bijzonder geval en van uitbetaling worden eveneens bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld.

Onvereenigbare betrekkingen en werkzaamheden.

Art. 84. (1) Zij die als voorzitter, plaatsvervangend voorzitter, lid of plaatsvervangend lid deel uitmaken van een Verzekeringsraad of een Raad van Arbeid, of als secretaris daaraan verbonden zijn, of wel als commissaris of als lid eener commissie het bestuur of den voorzitter van den Raad van Arbeid in eenig onderdeel van hun taak vervangen, mogen niet tevens zijn voorzitter, plaatsvervangend voorzitter, griffier, plaatsvervangend of substituut-griffier, lid of plaatsvervangend lid van een raad van beroep of den centralen raad van beroep, ingesteld bij artikel 1 der Beroepswet, noch ambtenaar of beambte van een Raad van Arbeid of werkzaam onder den secretaris van een Verzekeringsraad, noch lid van het bestuur eener erkende bijzondere kas.

(2) Zij mogen niet als advocaat of procureur werkzaam zijn in rechtsgedingen, waarin een Raad van Arbeid betrokken is, noch tegenwoordig zijn wanneer de rekening eener inrichting, tot welker bestuur zij behooren, vanwege den Raad van Arbeid wordt opgenomen.

(3) Een lid of secretaris van een Raad van Arbeid mag niet tevens zijn lid of secretaris van een Verzekeringsraad.

Verplichting tot geheimhouding.

Art. 85. De voorzitters, leden en secretarissen van den Verzekeringsraad, van den Raad van Arbeid en van een door den Raad van Arbeid ingestelde commissie, en hun plaatsvervangers, de commissarissen, in artikel 24 bedoeld, benevens alle aan den Raad van Arbeid ondergeschikte of onder den secretaris van den Verzekeringsraad werkzame ambtenaren of beambten, zijn verplicht tot geheimhouding van al hetgeen zij in hun hoedanigheid vernemen, voor zooverre mededeeling daarvan niet bij of krachtens de wet is voorgeschreven.

HOOFDSTUK II.

VAN SCHORSING EN VERNIETIGING VAN BESLUITEN.

Wanneer schorsing of vernietiging kunnen geschieden.

Art. 86. (1) De besluiten van den Verzekeringsraad, den Raad van Arbeid, een door den Raad van Arbeid ingestelde commissie of aangewezen commissaris, het bestuur en den voorzitter van den Raad van Arbeid, kunnen, zoover zij met de wet, een algemeenen maatregel van bestuur of het algemeen belang strijden, door Ons worden geschorst of vernietigd.

(2) Besluiten waarvan beroep is ingesteld op den rechter, kunnen, terwijl het beroep aanhangig is of nadat over het besluit door den rechter uitspraak gedaan is, door Ons niet worden geschorst of vernietigd wegens strijd met de wet of een algemeenen maatregel van bestuur.

Hoe zij geschieden.

Art. 87. De schorsing of vernietiging wordt bevolen bij een met redenen omkleed besluit,

dat, ingeval van schorsing, den duur hiervan bepaalt.

Gevolgen van schorsing.

Art. 88. (1) Schorsing stuit onmiddellijk de werking der geschorste bepalingen.

(2) Zij kan niet langer duren dan 6 maanden.

(3) Is binnen den voor de schorsing bepaalden tijd de vernietiging der bepalingen niet uitgesproken, dan worden deze geacht geldig te zijn.

(4) Bepalingen die geschorst zijn geweest, kunnen niet opnieuw worden geschorst.

Gevolgen van vernietiging.

Art. 89. (1) Vernietiging vanwege strijd met de wet of een algemeenen maatregel van bestuur brengt mede vernietiging van alle de gevolgen der vernietigde bepalingen, zoover die nog voor vernietiging vatbaar zijn.

(2) Bij vernietiging vanwege strijd met het algemeen belang, kunnen de niet met dat belang strijdige gevolgen in stand blijven.

Voorziening in gevolgen van schorsing of vernietiging.

Art. 90. (1) De Verzekeringsraad, de Raad van Arbeid, een door den Raad van Arbeid ingestelde commissie of aangewezen commissaris, het bestuur of de voorzitter van den Raad van Arbeid zorgen, in geval van geheele of gedeeltelijke schorsing of vernietiging hunner besluiten, dat aan het eerste lid van artikel 88 of aan artikel 89 worde voldaan en opnieuw in hetgeen de geschorste of vernietigde bepalingen regelden, voor zooveel noodig is worde voorzien.

(2) Hetzelfde geldt voor den Raad van Arbeid bij schorsing of vernietiging van een besluit van den Verzekeringsraad, waarbij een besluit van den Raad van Arbeid is goedgekeurd.

VIJFDE AFDEELING.

STRAF- EN SLOTBEPALINGEN.

Strafbepalingen.

Art. 91. (1) Hij die de in het eerste lid van artikel 7 omschreven verplichting niet nakomt, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van ten hoogste honderd gulden.

(2) Met dezelfde straf wordt gestraft hij die wederrechtelijk niet voldoet aan een hem, in een krachtens artikel 11 uitgevaardigden algemeenen maatregel van bestuur opgelegde verplichting.

(3) Deze feiten worden als overtredingen beschouwd.

Art. 92. (1) Hij die tot staving van zijn of eens anders verkiesbaarheid of kiesgerechtigdheid voor een Verzekeringsraad of Raad van Arbeid omtrent een feit, waarvan die kiesgerechtigdheid of verkiesbaarheid afhankelijk kan zijn, mondeling of schriftelijk, opzettelijk een valsche opgave doet of een valsche inlichting verschaft, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste één jaar.

(2) Dit feit wordt als misdrijf beschouwd.

Art. 93. (1) Hij aan wiens schuld schending van eenig geheim is te wijten, hetwelk hij krachtens artikel 85 dezer wet verplicht is te bewaren, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste 3 maanden of geldboete van ten hoogste *f* 300.

(2) Dit feit wordt als misdrijf beschouwd.

Verzekeringsverslag.

Art. 94. Aan Ons wordt door Onzen Minister tenminste eenmaal in de 5 jaren een algemeen verslag uitgebracht van den stand der arbeidersverzekering in het Rijk. Dit verslag wordt aan de Staten-Generaal medegedeeld en in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst.

Vrijstelling van zegelrecht, enz.

Art. 95. Alle stukken, opgemaakt ter uitvoering van de bepalingen dezer wet of van de bij algemeenen maatregel van bestuur of bij Koninklijk besluit nader te geven voorschriften, zijn vrij van het recht van zegel, van de formaliteit van registratie en, met inachtneming van de door Ons vast te stellen voorschriften, van briefport.

Kosten der wet.

Art. 96. Ten laste van het Rijk komen:

a. de wedden en vergoedingen der voorzitters, plaatsvervangende voorzitters en secretarissen van de Raden van Arbeid, en de vergoedingen toegekend ingevolge artikel 83;

b. de kosten van de Verzekeringsraden, die niet bij de wet ten laste van anderen zijn gebracht;

c. de noodzakelijke onkosten, verbonden aan het uitoefenen der kiesverrichting voor leden of plaatsvervangende leden van de Raden van Arbeid;

d. alle overige kosten, aan de uitvoering dezer wet verbonden, die niet bij de wet ten laste van anderen zijn gebracht.

Invoeringsbepaling.

Art. 97. (1) De leden en plaatsvervangende leden van den Raad van Arbeid treden de eerste maal af op den eersten Dinsdag van October van het jaar, volgende op dat waarin zij vijf jaren zitting hebben gehad.

(2) De onbezoldigde leden van den Verzekeringsraad, en hun plaatsvervangers, treden de eerste maal af op den eersten Dinsdag van Juni van het jaar, volgende op dat waarin zij twee jaren zitting hebben gehad.

Regeling bij algemeenen maatregel van bestuur.

Art. 98. Hetgeen behalve het in de artikelen 1, 2, 3, 7, 9, 11, 19, 25, 27, 54, 57, 60 en 83 bepaalde nog ter voorbereiding van het in werking treden van deze wet of tot haar uitvoering noodig is, wordt bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld.

Titel. In werking treding.

Art. 99. (1) Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van „Radenwet".

(2) Zij treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 5den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 9 *Juni* 1913.)

TABEL, bedoeld in artikel 3 (1e) der Radenwet.

Gemeente of deel der gemeente.	Bedrag.
PROVINCIE NOORDBRABANT.	
's Hertogenbosch (behalve Orthen)	ƒ 10.25
Bergen op Zoom (stad)	6.50
Breda	—
Helmond (kom en onmiddellijke omgeving)	—
Tilburg (behalve Berkdijk en 't Laar, Reit en Reitsche hoeve, Hasselt, Stokhasselt, Heikant, Groeseind en Rauwbrake)	—
Waalwijk	—
Besoijen	5.00
Boxmeer	—
Boxtel	—
Cuyk en St. Agatha (dorp)	—
Eindhoven	—
Geertruidenberg (kom)	ƒ 5.00
Ginneken en Bavel (kom Ginneken)	—
Grave	—
's Hertogenbosch (Orthen)	—
Heusden	—
Mierlo ('t Hout)	—
Oosterhout (kom)	—
Oss	—
Oudenbosch (kom)	—
Prinsenhage (Duitenhuis en buiten Waterpoort)	—
Ravenstein	—
Rosendaal en Nispen (kom van Roosendaal)	—
Rosmalen (Hintham)	—
Teteringen (Terheidensche hoek, Zandberg en Teteringsche dijk)	—
Tilburg (overig deel)	—
Vught	—
de Werken en Sleeuwijk (kom)	—
Werkendam (kom)	—
Woudrichem (kom)	—
Almkerk	4.25
Baardwijk	—
Beers	—
Berghem	—
Bergen op Zoom (overig deel)	4.25
Berlicum	—
Beugen en Rijkevoort	—
Cromvoirt	—
Dinteloord en Prinsland	—
Dongen (kom)	—
Drongelen	—
Drunen	—
den Dungen	—
Dussen	—
Engelen	—
Esch	—
Etten en Leur (kom Etten en kom Leur)	—
Fijnaart en Heiningen	—
Geldrop	—
Gemert (kom)	—
Gestel en Blaarthem (het deel grenzende aan Eindhoven)	—
Goirle (kom)	—
Halsteren	—
Haps	—
Helmond (overig deel)	—
Helvoirt	—
Herpt	—
Hooge en Lage Zwaluwe	—
Klundert	—
Linden	—

Gemeente of deel der gemeente.	Bedrag.
Lith	ƒ 4.25
Loon op Zand	—
Maashees en Overloon	—
Meeuwen	—
St. Michielsgestel	—
Mill en St. Hubert	—
Nieuwkuik	—
Nieuw-Vossemeer	—
Oeffelt	—
Oirschot (kom)	—
Oisterwijk (kom)	—
Ossendrecht	—
Oudenbosch (overig deel)	—
Prinsenhage (overig deel)	—
Rosendaal en Nispen (overig deel)	—
Sprang	—
Standdaarbuiten	—
Steenbergen en Kruisland	—
Stratum (het deel grenzende aan Eindhoven)	—
Strijp (het deel grenzende aan Eindhoven)	—
Terheiden	—
Tongelre (het deel grenzende aan Eindhoven)	—
Valkenswaard	—
Veghel (kom) en Middegaal	—
Vierlingsbeek	—
Vlijmen	—
Wanrooy	—
Willemstad	—
Woensdrecht	—
Woensel (het deel grenzende aan Eindhoven)	—
Wouw	—
Zevenbergen	—
Zundert (kom)	—
Cuijk en St. Agatha (overig deel)	2.75
Dongen (overig deel)	—
Etten en Leur (overig deel)	—
Geertruidenberg (overig deel)	—
Gemert (overig deel)	—
Gestel en Blaarthem (overig deel)	—
Ginneken en Bavel (overig deel)	—
Goirle (overig deel)	—
Mierlo (overig deel)	—
Oirschot (overig deel)	—
Oisterwijk (overig deel)	—
Oosterhout (overig deel)	—
Rosmalen (overig deel)	—
Stratum (overig deel)	—
Strijp (overig deel)	—
Teteringen (dorp)	—
Tongelre (overig deel)	—
Veghel (overig deel)	ƒ 2.75
de Werken en Sleeuwijk (overig deel)	—
Werkendam (overig deel)	—
Woensel (overig deel)	—
Woudrichem (overig deel)	—
Zundert (overig deel)	—
Overige gemeenten	—

PROVINCIE GELDERLAND.

Gemeente of deel der gemeente.	Bedrag.
Arnhem (behalve de buitenwijken en Schaarsbergen)	ƒ 14.—
Arnhem (buitenwijken)	10.25
Nijmegen (stad)	8.00
Culemborg	6.50
Nijmegen (Hatert en Hees, rondom Nijmegen)	—
Renkum (Oosterbeek)	—
Rheden (Velp)	—
Tiel	—
Ubbergen (Beek)	—
Wageningen (stad)	—
Zutphen	—
Apeldoorn (kom van de hoofdafdeeling Apeldoorn)	5.00
Brummen (kom)	—
Buurmalsen en Tricht (dorpen)	—
Doesburgh	—
Doetinchem (stad)	—
Ede (kom)	—
Geldermalsen (kom)	—
Harderwijk (stad)	—
Herwen en Aerdt (Tolkamer)	—
Nijmegen (overig deel)	—
Renkum (dorp)	—
Rheden (Steeg, Dieren en Ellekom)	—
Vuren en Dalem (Dalem)	—
Zalt Bommel	—
Zevenaar (stad)	—
Ammerzoden	4.25
Arnhem (Schaarsbergen)	—
Barneveld (kom)	—
Beesd	—
Bemmel	—
Beuningen	—
Beusichem	—
Brakel	—
Brummen (overig deel)	—
Buren	—
Buurmalsen (overig deel)	—
Deil	—
Didam (kom)	—
Dodewaard	—
Doorwerth	—

Gemeente of deel der gemeente.	Bedrag.
Driel (kom Kerk-Driel)	ƒ 4.25
Druten (kom)	—
Duiven	—
Echteld	—
Ede (Bennekom, Veenendaal en Lunteren)	—
Elburg	—
Elst	—
Ermelo (dorpen Ermelo en Nunspeet)	—
Ewijk	—
Geldermalsen (overig deel)	—
Gent	—
Groesbeek (kom)	—
Hattem (stad)	—
Hedel	—
Hemmen	—
Herwen en Aerdt (Lobith)	—
Heteren	—
Huissen	—
Hummelo (de dorpen Hummelo en Laag-Keppel)	—
Hurwenen	—
IJsendoorn	—
Kesteren	—
Lienden	—
Lochem (kom)	—
Maurik	—
Milligen (kom)	—
Nijkerk	—
Pannerden	—
Renkum (overig deel)	—
Rheden (Spankeren)	—
Rossum	—
Rozendaal	—
Valburg	—
Voorst	—
Vorden (kom)	—
Vuren en Dalem (Vuren)	—
Wadenoijen	—
Wageningen (overig deel)	—
Wamel (kom)	—
Warnsveld (kom)	—
Westervoort (kom)	—
Wijchen (kom)	—
Winterswijk (dorp)	—
Wisch (Terborg)	—
Zoelen	—
Apeldoorn (overig deel)	2.75
Barneveld (overig deel)	—
Didam (overig deel)	—
Doetinchem (stad, schependom)	—
Driel (overig deel)	—
Druten (overig deel)	—
Ede (overig deel)	—
Ermelo (overig deel)	ƒ 2.75
Groesbeek (overig deel)	—
Harderwijk (overig deel)	—
Hattem (overig deel)	—
Herwen en Aerdt (overig deel)	—
Hummelo (overig deel)	—
Lochem (overig deel)	—
Milligen (overig deel)	—
Rheden (Laag Soeren)	—
Ubbergen (overig deel)	—
Vorden (overig deel)	—
Wamel (overig deel)	—
Warnsveld (overig deel)	—
Westervoort (overig deel)	—
Wijchen (overig deel)	—
Winterswijk (overig deel)	—
Wisch (overig deel)	—
Zevenaar (overig deel)	—
Overige gemeenten	—

PROVINCIE ZUID-HOLLAND.

Rotterdam (behalve Kralingsche Veer en Charlois)	ƒ 14.—
's Gravenhage	—
Hilligersberg (Zwaanshals)	—
Rotterdam (Kralingsche Veer en Charlois)	—
Delft	10.25
Dordrecht	—
Gouda	—
Hof van Delft (stadsgedeelte)	—
Leiden	—
Schiedam	—
Vrijenban (stadsgedeelte)	—
Cappelle aan den IJssel	8.00
Gorinchem	—
Loosduinen	—
Maassluis	—
Rijswijk	—
Vlaardingen	—
Voorburg	—
's Gravenzande	6.50
Hellevoetsluis	—
Hillegersberg (overig deel)	—
IJsselmonde	—
Krimpen aan den IJssel	—
Nieuwerkerk aan den IJssel	—
Overschie	—
Ridderkerk	—
Schoonhoven	—
Vlaardinger-Ambacht	—
Zwijndrecht (kom en Meerdervoort)	—
Aarlanderveen	5.00

Gemeente of deel der gemeente.	Bedrag.
Alblasserdam	ƒ 5.00
Alkemade	—
Alphen	—
Ammerstol	—
Arkel	—
Beijerland (Oud-)	—
Bergschenhoek	—
Bodegraven	—
Boskoop	—
Brielle	—
Dubbeldam	—
Gouderak	—
Haastrecht	—
Hardinxveld	—
Hazerswoude	—
Hellevoet (Nieuw-)	—
Hillegersberg (Ter Bregge)	—
Hillegom	—
Hof van Delft (overig deel)	—
Hoog-Blokland	—
Katwijk	—
Kethel	—
Koudekerk	—
Krimpen aan de Lek	—
Leiderdorp	—
Leerdam	—
Lekkerkerk	—
Lekkerland (Nieuw-)	—
de Lier	—
Lisse	—
Maasland	—
Middelharnis (kom)	—
Monster	—
Moordrecht	—
Naaldwijk	—
Noordwijk	—
Noordwijkerhout	—
Oegstgeest	—
Ouderkerk aan den IJssel	—
Oudewater	—
Oudshoorn	—
Papendrecht	—
Pernis	—
Rijnsburg	—
Rozenburg	—
Sassenheim	—
Schiebroek	—
Schipluiden	—
Sliedrecht	—
Sommelsdijk (kom)	—
Stompwijk (Leidschendam)	—
Valkenburg	—
Veur	—
Voorhout	—
Voorschoten	ƒ 5.00
Vrijenban (overig deel)	—
Warmond	—
Wassenaar	—
Wateringen	—
Woerden	—
Zoeterwoude	—
Zwammerdam	—
Zwijndrecht (overig deel)	—
Middelharnis (overig deel)	4.25
Sommelsdijk (overig deel)	—
Stompwijk (overig deel)	—
Overige gemeenten	—

PROVINCIE NOORDHOLLAND.

Gemeente of deel der gemeente.	Bedrag.
Amsterdam (behalve de bij de wet van 20 Maart 1896 (*Staatsblad* nº. 39) aan Amsterdam toegevoegde, doch in deze tabel afzonderlijk genoemde voormalige deelen van Nieuwer-Amstel, Sloten en Diemen)	ƒ 14.00
Amsterdam (de voormalige wijk H van Nieuwer-Amstel en het bij de wet van 20 Maart 1896 (*Staatsblad* nº. 39) aan Amsterdam toegevoegd voormalig deel van Sloten)	—
Haarlem	—
Haarlemmerliede en Spaarnwoude (in de onmiddellijke omgeving van Haarlem)	—
Heemstede (Meester Lottelaan)	—
Ouder-Amstel (Omval)	—
Sloten (Sloterdijk, Baarsjes en IJpolder)	—
Watergraafsmeer	—
Weesp	10.25
Alkmaar	8.00
Velzen (IJmuiden)	—
Zaandam	—
Amsterdam (het bij de wet van 20 Maart 1896 (*Staatsblad* nº. 39) aan Amsterdam toegevoegde voormalige deel van Diemen)	6.50
Beverwijk	—
Bloemendaal (Bloemendaal en Overveen)	—
Bussum	—
Diemen	—
Haarlemmerliede en Spaarnwoude (Halfweg)	—
den Helder (den Helder en Nieuwe-Diep)	—
Hilversum	—
Hoorn	—
Koog aan de Zaan	—
Muiden	—

Gemeente of deel der gemeente.	Bedrag.
Purmerend	ƒ 6.50
Sloten (Sloten en Osdorp)	—
Velzen (Jan Gijzenvaart)	—
Wormerveer	—
Zaandijk	—
Aalsmeer	5.00
Beemster	—
Bennebroek	—
Bloemendaal (Vogelenzang)	—
Broek op Langendijk	—
Buiksloot	—
Edam	—
Enkhuizen	—
Haarlemmerliede en Spaarnwoude (overig deel)	—
Haarlemmermeer	—
Heemstede (overig deel)	—
Huizen	—
Ilpendam	—
Krommenie	—
Landsmeer	—
Medemblik	—
Monnickendam	—
Naarden	—
Nieuwendam	—
Nieuwer-Amstel	—
Noord-Scharwoude	—
Oosthuizen	—
Oostzaan	—
Oudkarspel	—
Ouder-Amstel (overig deel)	—
Ransdorp	—
Schoten	—
Spaarndam	—
Uitgeest	—
Uithoorn	—
Velzen (overig deel)	—
Weesperkarspel	—
Westzaan	—
Wijde-Wormer	—
Wijk aan Zee en Duin	—
Wormer	—
Zandvoort	—
Zuid-Scharwoude	—
Abbekerk	4.25
Akersloot	—
Andijk	—
Ankeveen	—
Anna Paulowna	—
Assendelft	—
Avenhorn	—
Barsingerhorn	—
Beets	—
Bergen	—

Gemeente of deel der gemeente.	Bedrag.
Berkhout	ƒ 4.25
Blaricum	—
Blokker	—
Bovenkarspel	—
Broek in Waterland	—
Callantsoog	—
Castricum	—
Egmond aan Zee	—
Egmond-binnen	—
Graft	—
's Graveland	—
Grootebroek	—
Harenkarspel	—
Heemskerk	—
Heer Hugowaard	—
Heilo	—
den Helder (overig deel)	—
Hensbroek	—
Hoogkarspel	—
Hoogwoud	—
Jisp	—
Katwoude	—
Koedijk	—
Kortenhoef	—
Kwadijk	—
Laren	—
Limmen	—
St. Maarten	—
Marken	—
Middelie	—
Midwoud	—
Nederhorst den Berg	—
Nibbixwoud	—
Nieuwe-Niedorp	—
Obdam	—
Opmeer	—
Opperdoes	—
Oterleek	—
Oudendijk	—
Oude-Niedorp	—
Oudorp	—
St. Pancras	—
Petten	—
de Rijp	—
Schagen	—
Schellinkhout	—
Schermerhorn	—
Schoorl	—
Spanbroek	—
Sijbekarspel	—
Terschelling	—
Texel	—
Twisk	—
Urk	—

Gemeente of deel der gemeente.	Bedrag.
Ursem	ƒ 4.25
Venhuizen	—
Vlieland	—
Warder	—
Warmenhuizen	—
Wervershoof	—
Westwoud	—
Wieringen	—
Wieringerwaard	—
Wijdenes	—
Winkel	—
Wognum	—
de Zijpe	—
Zuid- en Noord-Schermer	—
Zwaag	—
Overige gemeenten	2.75

PROVINCIE ZEELAND.

Vlissingen	ƒ 10.25
Middelburg	8.00
Koudekerke ('t Zandt)	6.50
Oost- en West-Souburg	—
Goes	5.00
Yerseke	—
St. Laurens (Brigdamme)	—
Neuzen (kom)	—
Zierikzee	—
Aagtekerke	4.25
St. Annaland	—
Arnemuiden	—
Axel (kom)	—
Baarland	—
Biggekerke	—
Borssele	—
Brouwershaven	—
Bruinisse	—
Burgh	—
Colijnsplaat	—
Domburg	—
Dreischor	—
Driewegen	—
Duivendijke	—
Elkerzee	—
Ellemeet	—
Ellewoutsdijk	—
's Gravenpolder	—
Grijpskerke	—
Haamstede	—
's Heer Abtskerke	—
's Heer Arendskerke	—
's Heerenbroek	—
Heinkenszand	—
Hoedekenskerke	—

Gemeente of deel der gemeente.	Bedrag.
Hulst	ƒ 4.25
Kapelle	—
Kats	—
Kattendijke	—
Kerkwerve	—
Kloetinge	—
Kortgene	—
Koudekerke (overig deel)	—
Krabbendijke	—
Kruiningen	—
St. Laurens (dorp)	—
St. Maartensdijk	—
Meliskerke	—
Nieuwerkerk	—
Nieuw- en St. Joosland	—
Nisse	—
Noordgouwe	—
Noordwelle	—
Oosterland	—
Oostkapelle	—
Oudelande	—
Oud-Vossemeer	—
Ouwerkerk	—
Ovezande	—
St. Philipsland	—
Poortvliet	—
Renesse	—
Rilland-Bath	—
Ritthem	—
Sas van Gent	—
Scherpenisse	—
Schore	—
Serooskerken (Schouwen)	—
Serooskerken (Walcheren)	—
Stavenisse	—
Tholen	—
Veere	—
Vrouwenpolder	—
Waarde	—
Wemeldinge	—
Westkapelle	—
Wissekerke	—
Wolphaartsdijk	—
Zonnemaire	—
Zoutelande	—
Axel (overig deel)	2.75
Neuzen (overig deel)	—
Overige gemeenten	—

PROVINCIE UTRECHT.

Jutphaas (het bij de wet van 20 Maart 1896 (*Staatsblad* nº. 40) aan Jutphaas toegevoegde voormalige deel van Utrecht)	ƒ 14.00

Gemeente of deel der gemeente.	Bedrag.
Oudenrijn (het bij de wet van 20 Maart 1896 (*Staatsblad* nº. 40) aan Oudenrijn toegevoegde voormalige deel van Utrecht)	ƒ 14.00
Utrecht (behalve de bij de wet van 20 Maart 1896 (*Staatsblad* nº. 40) aan Utrecht toegevoegde voormalige deelen van de Bildt, Jutphaas en Oudenrijn)	—
Utrecht (de bij de wet van 20 Maart 1896 (*Staatsblad* nº. 40) aan Utrecht toegevoegde voormalige deelen van de Bildt en Jutphaas)	10.25
Amersfoort (stad)	8.00
Baarn (kom)	6.50
de Bildt (kom)	—
Soest (Soestdijk, Langeind, Middelwijk en de Kerkeburen)	—
Zeist (kom)	—
Abcoude-Baambrugge	5.00
Abcoude-Proostdij	—
Breukelen-Nijenrode	—
Breukelen-St. Pieters (Vechtzijde)	—
Driebergen	—
Harmelen	—
Jutphaas (overig deel)	—
Loenen	—
Maarssen	—
Maarsseveen (Nieuw-)	—
Nigtevecht	—
Oudenrijn (de Meern)	—
Rhenen (stad)	—
Rijsenburg	—
Veenendaal (dorp)	—
Veldhuizen (de Meern)	—
Vleuten (de Meern)	—
Vreeland	—
Vreeswijk	—
Wijk bij Duurstede	—
Willige Langerak (nabij Schoonhoven)	—
Achttienhoven	4.25
Amerongen	—
Amersfoort (overig deel)	—
Baarn (overig deel)	—
Benschop	—
Breukelen St. Pieters (Breukelerveen)	—
Bunnik	—
Bunschoten	—
Gothen	—
Doorn	—
Eemnes	—
Haarzuilens	—
Hoenkoop	—
Hoogland	—

Gemeente of deel der gemeente.	Bedrag.
Houten	ƒ 4.25
IJsselstein	—
Jaarsveld	—
Kamerik	—
Kockengen	—
Laag-Nieuwkoop	—
Langbroek	—
Leersum	—
Leusden	—
Linschoten	—
Loenersloot	—
Loosdrecht	—
Lopik	—
Maarn	—
Maarsseveen (Oud)	—
Maartensdijk	—
Mijdrecht	—
Montfoort	—
Odijk	—
Oudenrijn (overig deel)	—
Polsbroek	—
Renswoude	—
Rhenen (overig deel)	—
Ruwiel	—
Schalkwijk	—
Snelrewaard	—
Stoutenburg	—
Tienhoven	—
Tull en 't Waal	—
Utrecht (het bij de wet van 20 Maart 1896 (*Staatsblad* nº. 40) aan Utrecht toegevoegde voormalige deel van Oudenrijn)	—
Veenendaal (overig deel)	—
Veldhuizen (overig deel)	—
Vinkeveen	—
Vleuten (overig deel)	—
Werkhoven	—
Westbroek	—
Willeskop	—
Willige Langerak (overig deel)	—
Wilnis	—
Woudenberg	—
Zegveld	—
Zuilen	—
de Bildt (overig deel)	2.75
Soest (overig deel)	—
Zeist (overig deel)	—

PROVINCIE FRIESLAND.

Leeuwarden	ƒ 8.00
Bolsward	6.50
Franeker (behalve Vijf- en Zevenhuizen en Uitburen)	—

Gemeente of deel der gemeente.	Bedrag.
Harlingen	ƒ 6.50
Leeuwarderadeel (Huizum, Schrans en verlengde Schrans)	—
Sneek	—
Aengwirden (Heerenveen)	5.00
't Bildt	—
Haskerland (Nijehaske tot en met de Schans en de Joure)	—
Lemsterland (de Lemmer)	—
Schoterland (Heerenveen)	—
Utingeradeel (Akkrum)	—
Achtkarspelen	—
Aengwirden (overig deel)	—
Baarderadeel	—
Barradeel	—
Dantumadeel	—
Dockum	—
Doniawerstal	—
Ferwerderadeel	—
Franeker (Vijf- en Zevenhuizen en Uitburen)	—
Franekeradeel	—
Gaasterland	—
Haskerland (overig deel)	—
Hemelumer Oldephaert	—
Hennaarderadeel	—
Hindelopen	—
Idaarderadeel	—
IJlst	—
Kollumerland	—
Leeuwarderadeel (overig deel)	—
Lemsterland (overig deel)	—
Menaldumadeel	—
Oostdongeradeel	—
Opsterland	—
Rauwerderhem	—
Schoterland (overig deel)	—
Sloten	—
Smallingerland	—
Stavoren	—
Tietjerksteradeel	—
Utingeradeel (overig deel)	4.25
Westdongeradeel	—
Weststellingwerf (Wolvega)	—
Wijmbritseradeel	—
Wonseradeel	—
Workum	—
Weststellingwerf (overig deel)	2.75
Overige gemeenten	—

PROVINCIE OVERIJSSEL.

Zwolle	ƒ 10.25
Deventer	8.00
Enschedé	—

Gemeente of deel der gemeente.	Bedrag.
Kampen (stad)	ƒ 8.00
Hengelo (kom en naaste omgeving)	6.50
Almelo (Ambt) (bij de stad)	5.00
Almelo (stad)	—
Borne (kom en naaste omgeving)	—
IJsselmuiden (kom)	—
Lonneker (bij Enschedé, alsmede Glanerbrugge)	—
Losser (nabij Oldenzaal)	—
Oldenzaal	—
Steenwijk	—
Avereest	4.25
Blokzijl	—
Dalfsen	—
Delden (stad)	—
Diepenveen	—
Genemuiden	—
Goor	—
Grafhorst	—
Hasselt	—
IJsselmuiden (overig deel)	—
Kampen (overig deel)	—
Kamperveen	—
Markelo (karspel Goor)	—
Oldemarkt	—
Olst	—
Raalte	—
Rijssen	—
Steenwijkerwold	—
Vollenhove (Stad)	—
Vollenhove (Ambt)	—
Wijhe (behalve Marle)	—
Wilsum	—
Zalk en Veecaten	—
Zwartsluis	—
Zwollerkerspel	—
Almelo (Ambt) (overig deel)	2.75
Borne (overig deel)	—
Hengelo (overig deel)	—
Lonneker (overig deel)	—
Losser (overig deel)	—
Markelo (overig deel)	—
Wijhe (Marle)	—
Overige gemeenten	—

PROVINCIE GRONINGEN.

Groningen	ƒ 14.00
Haren (Helpman)	10.25
Appingedam (Appingedam, het Bolwerk en Solwerd)	5.00
Delfzijl (Delfzijl en Farmsum)	—
Haren (dorp)	—
Hoogezand	—
Nieuweschans	—

Gemeente of deel der gemeente.	Bedrag.
Onstwedde (Stadskanaal)	ƒ 5.00
Oude Pekel-A	—
Sappemeer	—
Slochteren (Foxham)	—
Veendam	—
Wildervank	—
Winschoten	—
Zuidbroek	—
Appingedam (Opwierda, Marssum, Jukwerd en Tjamsweerd)	4.25
Delfzijl (Weiwerd, Heveskes, Oterdum, Meedhuizen en Uitwierda)	—
Haren (overig deel)	—
Onstwedde (overig deel)	—
Slochteren (overig deel)	—
Overige gemeenten	—
PROVINCIE DRENTHE.	
Assen	ƒ 5.00
Borger (Nieuw-Buinen)	—
Meppel	—
Anlo (Annerveen, Spijkerboor, Eexterveen, Annerveensch kanaal en Eexterveensch kanaal)	4.25
Borger (veengedeelte)	—
Coevorden (kom)	—
Emmen (Nieuw-Amsterdam)	—
Gasselte (Gasselterboerveen, Gasselterboerveenschemond, Gasselternijveen en Gasselternijveenschemond)	—
Gieten (Gieterveen, Bonnerveen en Bareveld)	—
Hoogeveen (kom)	—
Nijeveen	—
Odoorn (veengedeelte)	—
Roden (Nietap)	—
Ruinerwold	—
de Wijk	—
Anlo (overig deel)	2.75
Borger (overig deel)	—
Coevorden (overig deel)	—
Emmen (overig deel)	—
Gasselte (overig deel)	—
Gieten (overig deel)	—
Hoogeveen (overig deel)	—
Odoorn (overig deel)	—
Roden (overig deel)	—
Overige gemeenten	—
PROVINCIE LIMBURG.	
Heer (bij Maastricht)	ƒ 6.50
Maastricht	—
Meerssen (sectie C)	—
Roermond (kom)	—

Gemeente of deel der gemeente.	Bedrag.
Venlo (stad met het stadsgedeelte van den Bantuin)	ƒ 6.50
Ambij	5.00
Berg en Terblijt (Plenkert)	—
Gennep	—
Gronsveld (Heugem)	—
Heer (overig deel)	—
Heerlen (kom)	—
Kerkrade (Kerkrade en Holz)	—
Maasbree (kom van Blerick)	—
Meerssen (sectiën B en D)	—
Oud-Vroenhoven	—
St. Pieter	—
Vaals (kom)	—
Valkenburg	—
Beek (dorp)	4.25
Bemelen	—
Berg en Terblijt (overig deel)	—
Bergen	—
Bocholtz	—
Borgharen	—
Bunde	—
Echt (kom)	—
Eygelshoven	—
Eysden	—
St. Geertruid	—
Gronsveld (overig deel)	—
Gulpen (kom)	—
Heerlen (overig deel)	—
Horn	—
Horst (kom)	—
Houthem	—
Hulsberg	—
Itteren	—
Kerkrade (overig deel)	—
Klimmen	—
Maasniel	—
Meerssen (sectie A)	—
Mesch	—
Mheer	—
Mook	—
Nieuwenhagen	—
Ottersum	—
Oud-Valkenburg	—
Rijckholt	—
Roermond (overig deel)	—
Schaesberg	—
Schin op Geulle	—
Simpelveld	—
Sittard (kom)	—
Swalmen (kom)	—
Tegelen	—
Ubach over Worms	—
Vaals (overig deel)	—

Gemeente of deel der gemeente.	Bedrag.
Venlo (overig deel)	f 4.25
Venray (dorp)	—
Voerendaal	—
Weert (kom)	—
Wijlre	—
Wittem	—
Beek (overig deel)	2.75
Echt (overig deel)	—
Gulpen (overig deel)	—
Horst (overig deel)	—
Maasbree (overig deel)	—
Sittard (overig deel)	—
Swalmen (overig deel)	—
Venray (overig deel)	—
Weert (overig deel)	—
Overige gemeenten	—

—

5 *Juni* 1913. WET, tot regeling der Arbeidersziekteverzekering. (*Ziektewet.*). S. 204.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1909/1910, no. 302, 1, 3, 4; 1910/1911, no. 68, 1, 2, 4; 1911/1912, no. 56, 2, 3, 5, 6, 8, 10, 18—35, 37; 1912/1913, no. 14, 1—23.

Hand. idem 1910/1911, *bladz.* 2283—2293, 2295—2309, 2312—2320, 2333—2384, 2387—2442; 1911/1912, *bladz.* 2366—2385, 2405—2451, 2471—2492, 2494—2515, 2518—2524, 2526—2548, 2552—2564, 2570—2590, 2604—2623, 2696—2706, 2719—2734; 1912/1913, *bladz.* 2699—2745, 2747—2769, 2808—2813, 2815—2839, 2842—2860, 2862—2941, 3016, 3017.

Hand. 1e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 655—691, 749—753, 755—760, 771—792, 795—814, 819—840.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is aan arbeiders een geldelijke uitkeering bij ziekte te verzekeren, en bepalingen te maken omtrent de voorziening tegen ziekte van arbeiders;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepalingen.

Gelijkstelling met ziekte.

Art. 1. Met ziekte worden zwangerschap en bevalling gelijkgesteld.

Bepaling van arbeider.

Art. 2. (1) Onder arbeider wordt verstaan de arbeider in dienst van een onderneming, uitgezonderd degene :

a. wiens dienstbetrekking voor minder dan 4 dagen is aangegaan en korter dan 4 dagen duurt;

b. wiens loon uitsluitend bestaat in onderricht;

c. wiens dagloon meer bedraagt dan het bedrag, vastgesteld bij den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld onder *c* van artikel 3 der Radenwet;

d. die zelf of wiens niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot in de vermogensbelasting is aangeslagen;

e. die zelf of wiens niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot in de belasting op bedrijfs- en andere inkomsten is aangeslagen, ten minste tot het voor ieder gedeelte des Rijks in de bij de Radenwet behoorende tabel aangegeven bedrag;

f. die deel uitmaakt van de bemanning van een schip, dat de zee bevaart, buiten het gezicht der Nederlandsche kust pleegt te gaan en langer dan een week achtereen van Nederland pleegt afwezig te zijn;

g. die in dienst is van een publiekrechtelijk lichaam;

h. die ter vervulling van zijn militairen dienstplicht in werkelijken dienst is;

i. die door deze wet als werkgever wordt beschouwd;

j. die als handelsreiziger in dienst is van een buitenslands gevestigde onderneming.

(2) Indien een arbeider in een tijdvak van 21 dagen op ten minste 6 dagen in dienst van dezelfde onderneming werkzaam is geweest, wordt de werkzaamheid geacht te zijn verricht in één dienstbetrekking en wordt de dienstbetrekking geacht te hebben geduurd van den eersten tot den laatsten dag, waarop hij is werkzaam geweest.

(3) Als bedrag bedoeld onder *c* of *e* van het eerste lid geldt ten aanzien van elk arbeider het bedrag, vastgesteld voor de plaats, waar hij zijn werkelijk verblijf heeft.

(4) Voor de toepassing van deze wet geldt ten aanzien van hem, die niet zijn werkelijk verblijf heeft in één bepaalde gemeente, als plaats van werkelijk verblijf de gemeente, in welker bevolkingsregister hij is ingeschreven. Is hij ingeschreven in een gemeente, die in de bij de Radenwet behoorende tabel in afzonderlijk genoemde gedeelten is gesplitst, dan wordt hij geacht zijn werkelijk verblijf te hebben in dat gedeelte der gemeente, waarvoor het ingevolge *c* of *e* van het eerste lid vastgesteld

bedrag het hoogst is. Kan niet worden nagegaan waar hij is ingeschreven of is hij nergens ingeschreven, dan geldt als plaats van werkelijk verblijf de gemeente Amsterdam.

(5) Waar gedeelten eener gemeente in de bij de Radenwet gevoegde tabel afzonderlijk worden genoemd, wordt de grens tusschen die gedeelten door Ons bepaald en zoo noodig gewijzigd. Van deze besluiten wordt mededeeling gedaan in de *Staatscourant*.

(6) Of iemand is uitgezonderd ingevolge het bepaalde onder *d* of *e* van het eerste lid, wordt, voor zooverre het niet uit de aanslagbiljetten blijkt, bewezen door een desbetreffende ongezegelde verklaring, welke op verzoek van den betrokkene kosteloos moet worden afgegeven door den ambtenaar, wien de regeling der betreffende aanslagen is opgedragen. Overlegging der aanslagbiljetten, of van zoodanige verklaring, kan door den Raad van Arbeid ten allen tijde van den betrokkene worden gevorderd.

Bepaling van dagloon.

Art. 3. (1) Onder dagloon wordt verstaan het gemiddeld loon per dag, berekend over een week, of, bij korter duur der dienstbetrekking, over dat kortere tijdvak. In het geval, voorzien in lid 2 van het vorig artikel, geschiedt de berekening over den tijd, dien de dienstbetrekking wordt geacht te hebben geduurd. Voor de toepassing van dit artikel wordt de week gesteld op zes dagen, de maand op vier en het jaar op twee-en-vijftig weken; echter blijven dagen, die volgens het plaatselijk gebruik met Zondagen zijn gelijkgesteld en waarop niet is gewerkt, bij de berekening van het dagloon buiten aanmerking. Niet in geld vastgesteld loon wordt berekend naar het bedrag der geldswaarde.

(2) Geniet de arbeider mede ontvangsten van derden, welke van invloed zijn op de voorwaarden der arbeidsovereenkomst, dan worden die voor de bepaling van het dagloon beschouwd als loon en wordt het bedrag daarvan geschat.

(3) Bij de berekening van het dagloon wordt onderricht niet medegerekend.

Bepaling van werkgever.

Art. 4. (1) Onder werkgever wordt verstaan ieder, die een of meer arbeiders bij een onderneming in dienst heeft.

(2) Als werkgever wordt beschouwd:

a. van den arbeider, die in dienst is van een rechtspersoon, niet bedoeld onder *b.*: het hoofd of de bestuurder der onderneming;

b. van den verzekerde, die in dienst is van een publiekrechtelijk lichaam: de persoon, die de onmiddellijke leiding heeft van den tak van dienst, waaraan de verzekerde is verbonden;

c. van den arbeider, die in dienst is van een buitenslands gevestigde onderneming: hij die ter plaatse, waar de werkzaamheden hier te lande worden verricht, met de leiding daarvan belast is.

(3) Indien bij één onderneming of, in het geval van een publiekrechtelijk lichaam, bij één tak van dienst twee of meer personen als werkgever zijn te beschouwen, is ieder hunner voor de nakoming der verplichtingen, bij of krachtens deze wet den werkgever opgelegd, aansprakelijk, en is ieder hunner bevoegd tot het uitoefenen der rechten, bij of krachtens deze wet den werkgever toegekend.

Bepaling van „Onze Minister".

Art. 5. Onder „Onze Minister" wordt verstaan: Onze Minister, met de uitvoering van deze wet belast.

Verplichting van werkgever ten aanzien van naleving der wet door arbeider.

Art. 6. Hij, die anderen in zijn dienst heeft, is verplicht om dezen, overeenkomstig regels bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen, en behoudens de bij dien algemeenen maatregel te bepalen uitzonderingen, gelegenheid te geven tot het uitoefenen van de hun bij of krachtens deze wet toegekende bevoegdheden en tot het nakomen van de hun bij of krachtens deze wet opgelegde verplichtingen.

Bepaling van ziekenkas, bijzondere kas, plaatselijke kas, ziekenfonds en geneeskundige hulp.

Art. 7. (1) Onder ziekenkas wordt verstaan de kas van een Raad van Arbeid, waardoor ziekengeld wordt uitgekeerd.

(2) Onder bijzondere kas wordt verstaan iedere niet in het voorgaande of het volgende lid bedoelde kas, waardoor ziekengeld wordt uitgekeerd.

(3) Onder plaatselijke kas wordt verstaan een door een Raad van Arbeid voor een deel van zijn gebied ingestelde kas, waardoor ziekengeld wordt uitgekeerd.

(4) Onder ziekenfonds wordt verstaan een fonds, waardoor geneeskundige hulp wordt verstrekt.

(5) Onder geneeskundige hulp wordt de

verstrekking van geneës- en verbandmiddelen begrepen.

Berekening van termijnen.

Art. 8. Indien de laatste dag van een bij of ingevolge deze wet vastgestelden termijn valt op Zondag of op een volgens het plaatselijk gebruik daarmede gelijkgestelden dag, wordt de termijn verlengd tot en met den eersten daaropvolgenden dag, welke geen Zondag of volgens het plaatselijk gebruik daarmede gelijkgestelde dag is. Deze bepaling is niet van toepassing op den termijn van uitkeering van ziekengeld, noch op dien van beroep overeenkomstig de vijfde afdeeling.

Berekening van bedragen.

Art. 9. Een overeenkomstig deze wet vast te stellen bedrag wordt naar boven afgerond tot een veelvoud van een cent.

Inlichtingen van Raad van Arbeid enz.

Art. 10. De Raad van Arbeid, het bestuur, de voorzitter en de secretaris van den Raad van Arbeid, de voorzitter, leden en secretaris van een door den Raad van Arbeid ingestelde commissie, en de commissarissen, in artikel 24 der Radenwet bedoeld, alsmede alle aan den Raad van Arbeid ondergeschikte ambtenaren en beambten, zijn verplicht aan den Verzekeringsraad, desverlangd schriftelijk, inlichtingen te geven aangaande de uitvoering van deze wet. De Verzekeringsraad kan zijn voorzitter of eenzijner leden machtigen tot het inwinnen van mondelinge of schriftelijke inlichtingen.

Opgaven en inlichtingen van werkgever enz.

Art. 11. (1) De werkgever is verplicht de opgaven te doen, die ter verzekering van een behoorlijke uitvoering van deze wet bij algemeenen maatregel van bestuur zijn bepaald.

(2) Bovendien zijn de werkgever en alle bij een onderneming in dienst zijnde personen verplicht, telkens wanneer een mondelinge of schriftelijke inlichting omtrent zaken of feiten, de naleving van deze wet betreffende, wordt gevraagd door den Verzekeringsraad, een bezoldigd lid van den Verzekeringsraad, den Raad van Arbeid, het bestuur of den voorzitter van den Raad van Arbeid of door den voorzitter van een commissie of een commissaris, in artikel 24 der Radenwet bedoeld, deze te geven binnen den termijn, vastgesteld door dengene, die de inlichting vraagt.

(3) Gelijke verplichting bestaat, wanneer een mondelinge inlichting, als hiervoren bedoeld, wordt gevraagd door een aan den Raad van Arbeid ondergeschikten en daartoe schriftelijk door den Raad gemachtigden ambtenaar. Zoo de machtiging niet uitsluitend geldt voor één of meer met name genoemde gevallen, moet zij zijn beperkt tot het vragen van inlichtingen betreffende één of meer bepaalde onderwerpen, voor de naleving van deze wet van belang. De machtiging voor één of meer met name genoemde gevallen kan ook door het bestuur van den Raad van Arbeid worden gegeven.

(4) De werkgever kan zijn bezwaren tegen het geven van een inlichting, ingevolge het voorgaande of het tweede lid gevraagd door anderen dan den Verzekeringsraad of een bezoldigd lid van dien raad, binnen tweemaal 24 uren nadat zij gevraagd is, inbrengen bij den voorzitter van den Verzekeringsraad. Deze beslist of de inlichting al dan niet moet worden gegeven, in het eerste geval binnen welken termijn, en deelt zijn beslissing onverwijld mede aan dengene die de inlichting vraagt, aan den werkgever en aan dengene van wien de inlichting gevraagd is.

Afschrift van beslissingen.

Art. 12. Iedere beslissing wordt dengenen, die daarvan ingevolge deze wet in beroep kunnen komen, door dengene, die de beslissing nam, desverlangd op schrift gegeven, met vermelding van de dagteekening der beslissing.

Aanwijzing van aansprakelijk persoon.

Art. 13. (1) De werkgever is bevoegd een persoon, die met de leiding der onderneming of van eenig deel daarvan belast is, aan te wijzen voor de nakoming der bij of krachtens deze wet aan den werkgever opgelegde verplichtingen.

(2) Iedere werkgever is bevoegd voor de nakoming der bij of krachtens deze wet hem opgelegde verplichtingen, voor zooveel betreft een bepaald gedeelte der arbeiders in zijn dienst, aan te wijzen den persoon, die met de leiding van den door hen verrichten arbeid belast is.

(3) Door aanwijzing overeenkomstig dit artikel wordt de aangewezene, voor zooveel betreft de nakoming der hiervoren bedoelde verplichtingen, als werkgever beschouwd.

(4) Het formulier der aanwijzing, welke door den aangewezene mede wordt onderteekend, wordt door Ons vastgesteld.

(5) De aanwijzing kan door den Verzeke-

ringsraad, met ingang van den door dezen te bepalen, aan werkgever en aangewezene mede te deelen dag, worden vervallen verklaard.

Aansprakelijkheid van werkgever naar burgerlijk recht.

Art. 14. De werkgever naar burgerlijk recht is ten allen tijde mede aansprakelijk voor de betaling van premie of van vergoeding ingevolge artikel 33, verschuldigd ter zake van de wettelijke of de verplichte verzekering van arbeiders in zijn dienst.

Woonplaats van buitenlandschen werkgever.

Art. 15. (1) De werkgever, die binnen het Koninkrijk geen woonplaats heeft, en niet overeenkomstig artikel 13 een of meer personen heeft aangewezen voor de nakoming der bij of krachtens deze wet hem ten aanzien van alle arbeiders in zijn dienst opgelegde verplichtingen, is verplicht een woonplaats binnen het Koninkrijk te kiezen.

(2) Bij gebreke van zoodanige aanwijzing en keuze, wordt hij geacht voor de toepassing dezer wet woonplaats te hebben ten huize van dengene, die de onmiddellijke leiding der werkzaamheden hier te lande heeft.

TWEEDE AFDEELING.

Van de verzekering van uitkeering van ziekengeld.

Voorwerp der verzekering.

Art. 16. (1) Degene die krachtens de bepalingen dezer afdeeling verzekerd is, heeft bij ongeschiktheid tot het verrichten van zijn arbeid wegens ziekte recht op een uitkeering, overeenkomstig het hieronder bepaalde.

(2) Echter bestaat geen recht op uitkeering wegens een ziekte, die een gevolg is van een ongeval, den verzekerde overkomen in verband met de uitoefening van een bedrijf. Aan den Raad van Arbeid moet dan echter zijn gebleken, dat de ingevolge deze wet verzekerde, tegen geldelijke gevolgen van zoodanig ongeval is verzekerd, hetzij wettelijk, hetzij krachtens een verzekering, welker uitkeeringsvoorwaarden door Ons zijn goedgekeurd, mits in het laatste geval de verzekeraar is genoemd in een door Ons vastgestelde lijst en bij de Rijksverzekeringsbank een waarborgsom heeft gestort, die voldoet en blijft voldoen aan door Ons gestelde regelen.

HOOFDSTUK I.

VAN DE VERZEKERDEN.

Wie verzekerd wordt.

Art. 17. (1) Alle arbeiders in den zin dezer wet zijn verzekerd, met uitzondering van hen, die in dienst zijn van een onderneming, waarbij de voorwaarden van uitkeering bij ziekte publiekrechtelijk zijn geregeld, indien door Ons is verklaard, dat de uitzondering in het belang der arbeiders is.

(2) Ten aanzien van personen, die in dienstbetrekking zijn bij ondernemers van een spoorwegdienst, als bedoeld bij de wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* nº. 67) tot regeling van den dienst en het gebruik der spoorwegen, en voor wie een regeling betreffende uitkeering bij ziekte is vervat in een hun dienstvoorwaarden betreffend reglement, zullen in stede van de bepalingen dezer wet gelden de bepalingen van dat reglement, mits laatstbedoelde bepalingen zijn vastgesteld hetzij door de bestuurders van den spoorwegdienst in overeenstemming met den met de uitvoering der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* nº. 67) belasten Minister, hetzij door dezen krachtens bij algemeenen maatregel van bestuur verleende bevoegdheid.

(3) Zij, die in dienst zijn van een publiekrechtelijk lichaam en niet behooren tot een der andere groepen van personen, die ingevolge artikel 2 niet worden beschouwd als arbeiders in dienst van een onderneming, zijn eveneens verzekerd, voor zoover zij niet door Ons zijn uitgezonderd of te hunnen aanzien niet een regeling bij ziekte is getroffen, die door Ons is vastgesteld of goedgekeurd.

Verzekering van personen niet in dienst van een onderneming.

Art. 18. (1) In de gevallen, bij algemeenen maatregel van bestuur genoemd, zijn eveneens verzekerd zij, die krachtens het eerste lid van artikel 17 verzekerd zouden zijn, indien zij in dienst waren van een onderneming.

(2) Hetzelfde geldt, voor het gebied van een bepaalden Raad van Arbeid, in de gevallen, door Ons voor dat gebied aangewezen. De aanwijzing krachtens dit of het voorgaande lid kan zich echter niet uitstrekken tot personen, uitsluitend belast met het verrichten van huiselijke of persoonlijke diensten.

(3) Als werkgever wordt, in de gevallen waarvan dit artikel spreekt, degene beschouwd, in wiens dienst de werkzaamheden worden verricht; geldt het een rechtspersoon, dan

wordt als werkgever beschouwd degene, die met de leiding van de werkzaamheden belast is.

(4) In de gevallen, waarvan dit artikel spreekt, worden, voor de toepassing van de artikelen 4, derde lid, 56, 57 en 63, de werkzaamheden geacht te worden verricht in een onderneming.

Verzekering van losse arbeiders.

Art. 19. (1) De personen, die in dienst van een onderneming arbeid verrichten en krachtens het eerste lid van artikel 17 verzekerd zouden zijn, indien niet hun dienstbetrekking voor minder dan 4 dagen was aangegaan en korter dan 4 dagen duurde, zijn verplicht om zich te verzekeren, bijaldien zij behooren tot een groep en onder een Raad van Arbeid, door Ons aangewezen.

(2) Door Ons worden voor de verzekering van deze personen bepalingen vastgesteld omtrent den aanvang der verzekering en omtrent de verplichtingen van hen en van de personen in wier dienst zij zijn, in zake de aangifte, de inschrijving, de bepaling van het dagloon, de premieheffing en de ziekengelduitkeering, waarbij kan worden afgeweken van het daaromtrent in deze wet bepaalde.

Verzekering bij verblijf buitenslands.

Art. 20. De verzekering van hem, die hier te lande zijn woonplaats heeft, eindigt niet door verblijf buitenslands gedurende korter dan twee maanden, tenzij hij krachtens de wet van het land waar hij verblijft, tegen geldelijke gevolgen van ziekte is verzekerd.

Voortduren der verzekering tijdens de uitkeering.

Art. 21. Gedurende den tijd, waarover ziekengeld wordt uitgekeerd, wordt de verzekering geacht voort te duren, onafhankelijk van de voortduring der dienstbetrekking.

Vrijstelling van de verzekering.

Art. 22. Op zijn verzoek wordt door het bestuur van den Raad van Arbeid van de verzekering vrijgesteld degene:

a. wiens dagloon minder dan *f* 0.40 bedraagt;

b. die bij den aanvang der verzekering ongeschikt tot werken of zwanger is.

Geneeskundig onderzoek.

Art. 23. (1) De verzekerde is verplicht zich te onderwerpen aan een geneeskundig onderzoek door een door het bestuur van den Raad van Arbeid aangewezen geneeskundige, zich op last van dien geneeskundige tot het ondergaan van zoodanig onderzoek te laten opnemen in de hem aangewezen inrichting, en in het algemeen de voorschriften van dien geneeskundige, welke strekken om een geneeskundig onderzoek mogelijk te maken, op te volgen.

(2) Het bestuur van den Raad van Arbeid is bevoegd een geneeskundig onderzoek te gelasten bij de inschrijving en zoo dikwijls het wordt noodig geoordeeld gedurende de ongeschiktheid tot werken, op grond waarvan ziekengeld wordt gevraagd.

(3) De aan het geneeskundig onderzoek verbonden kosten komen ten laste van de ziekenkas.

HOOFDSTUK II.

VAN DE INSCHRIJVING.

Bij welke kas de inschrijving geschiedt.

Art. 24. (1) De inschrijving als verzekerde geschiedt bij de ziekenkas van den Raad van Arbeid, binnen wiens gebied de verzekerde arbeid pleegt te verrichten.

(2) Indien de verzekerde binnen het gebied van meer dan één Raad van Arbeid arbeid pleegt te verrichten, geschiedt de inschrijving bij de ziekenkas van den Raad van Arbeid, binnen wiens gebied de onderneming of het bestuur van het publiekrechtelijk lichaam gevestigd is. In de gevallen, bedoeld bij artikel 18, geschiedt alsdan de inschrijving bij de ziekenkas van den Raad van Arbeid, binnen wiens gebied de werkgever in den zin van het derde lid van artikel 18 is gevestigd.

(3) Indien volgens dit artikel meer dan één ziekenkas voor de inschrijving zou zijn aangewezen, alsmede wanneer geen ziekenkas volgens dit artikel kan worden aangewezen, geschiedt de inschrijving bij de ziekenkas van den Raad van Arbeid, binnen wiens gebied de verzekerde zijn werkelijk verblijf heeft.

Overdracht der verzekering.

Art. 25. (1) Het bestuur van den Raad van Arbeid is ten allen tijde bevoegd ambtshalve of op verzoek van den verzekerde of zijn werkgever, een verzekering over te dragen aan een anderen Raad van Arbeid, op grond dat de verzekerde binnen diens gebied zijn werkelijk verblijf heeft.

(2) Van de beslissing van het bestuur van den Raad van Arbeid kunnen de verzekerde en zijn werkgever, zoomede het bestuur van

den Raad van Arbeid, aan wien de verzekering wordt overgedragen, in beroep komen bij den Verzekeringsraad.

Aangifte.

Art. 26. (1) De werkgever is gehouden ten aanzien van alle in zijn dienst zijnde personen, die ingevolge deze wet verzekerd zijn, binnen een door Ons voor het gebied van iederen Raad van Arbeid vast te stellen termijn aan het bestuur der betrokken ziekenkas schriftelijk aangifte te doen omtrent de bij algemeenen maatregel van bestuur vast te stellen punten.

(2) De Raad van Arbeid kan een bepaalden dag der week voor het doen der aangiften aanwijzen.

(3) De verzekerde is mede tot het doen van aangifte bevoegd.

Art. 27. (1) Van de gedane aangifte ontvangt de aangever een gedagteekend bewijs van ontvangst.

(2) Indien het bestuur van den Raad van Arbeid van oordeel is dat een aangifte ten onrechte is geschied, geeft het den aangever hiervan kennis met mededeeling der reden.

Eigen aangifte.

Art. 28. (1) De Raad van Arbeid is bevoegd, behoudens goedkeuring van den Verzekeringsraad, ten aanzien van bepaalde groepen der bij zijn ziekenkas verzekerden te bepalen, dat de aangiften door hen in plaats van door hun werkgevers zullen geschieden. De werkgever is ook dan tot het doen van aangifte bevoegd.

(2) De verzekerde heeft in dit geval, wegens ongeschiktheid tot werken ontstaan vóór of op den dag der aangifte, slechts aanspraak op het halve ziekengeld, tenzij hij aannemelijk maakt, dat sedert den aanvang der dienstbetrekking of gedurende de laatste maand vóór de aangifte, het door hem wegens premie verschuldigde van zijn loon is afgehouden.

(3) Was hij verplicht tot betaling van de premie of een deel daarvan, zoo heeft hij, wegens ongeschiktheid tot werken ontstaan vóór of op den dag der aangifte, geen aanspraak op ziekengeld.

De inschrijving. Indeeling in loonklasse.

Art. 29. (1) Het bestuur van den Raad van Arbeid zorgt dat de bij zijn ziekenkas verzekerden ingeschreven worden, onverschillig of een aangifte is geschied of niet.

(2) Het stelt vast tot welke der in artikel 59 bedoelde loonklassen, of onderdeel daarvan, de verzekerde behoort.

(3) De Raad van Arbeid is bevoegd, voor een bepaalde groep van verzekerden, wier loon binnen de grenzen van een zekere loonklasse, of onderdeel daarvan, pleegt te vallen, te bepalen dat allen, die tot dat beroep behooren, bij die loonklasse, of dat onderdeel, worden ingedeeld, voor zooverre niet blijkt dat zij een hooger of lager loon genieten.

Kennisgeving der inschrijving.

Art. 30. (1) Van de inschrijving, de verschuldigde premie, en de wijze waarop deze is berekend, wordt door het bestuur van den Raad van Arbeid kennis gegeven aan den werkgever en, zoo het betreft verzekerden die zelf tot aangifte zijn verplicht, bovendien aan dezen.

(2) Het bestuur handelt evenzoo ten aanzien van wijziging of doorhaling der inschrijving en ten aanzien van wijziging der premie.

(3) De werkgever is gehouden aan de betrokken personen in zijn dienst, die niet zelf tot aangifte verplicht waren, van de hem ingevolge dit artikel gedane kennisgevingen binnen tweemaal 24 uren mededeeling te doen.

Dubbele inschrijving.

Art. 31. Geschillen tusschen Raden van Arbeid onderling, betreffende de vraag, bij welke ziekenkas een verzekerde dient te zijn ingeschreven, worden, wanneer de betrokken Raden van Arbeid behooren tot het gebied van eenzelfden Verzekeringsraad, zoo spoedig doenlijk door dezen Verzekeringsraad beslist. Ressorteeren zij onder verschillende Verzekeringsraden, dan zal het geschil door Ons worden beslist.

Gevolgen van onjuiste of verzuimde aangifte ten opzichte der premie.

Art. 32. (1) Indien ten gevolge van onjuiste of verzuimde aangifte geen of te weinig premie is betaald, blijft degene, die de premie moet betalen, aansprakelijk voor het bedrag daarvan, vermeerderd met interest, berekend tegen 5 pCt. 's jaars, van den dag af dat zij betaald had moeten zijn.

(2) Ter zake van ingevolge dit artikel betaalde of verschuldigde premie mag niets worden afgehouden van het loon van den verzekerde, tenzij de aangifte door dezen is of had moeten worden gedaan.

(3) Indien de aangifte door den verzekerde is of had moeten worden gedaan, kan in bij-

zondere gevallen vanwege dwaling of onwillig verzuim kwijtschelding of vermindering van de achterstallige premie worden verleend.

Aansprakelijkheid van werkgever voor ziekengeld

Art. 33. (1) De werkgever, die heeft nagelaten tijdig aangifte te doen van den aanvang der verzekering, is verplicht aan den Raad van Arbeid te vergoeden het ziekengeld wegens ongeschiktheid tot werken, ontstaan vóór of op den dag der aangifte of der ambtshalve gedane inschrijving. Zijn opvolgende werkgevers in gebreke, zoo zijn dezen hoofdelijk aansprakelijk.

(2) De werkgever, die de aangifte heeft verzuimd, kan in bijzondere gevallen vanwege dwaling of onwillig verzuim geheel of ten deele van deze vergoeding worden vrijgesteld.

(3) De bepaling van het eerste lid is mede van toepassing op den werkgever die niet verplicht is aangifte te doen, doch het door den verzekerde verschuldigde deel der premie van diens loon heeft afgehouden zonder premie voor hem te betalen.

(4) Indien den verzekerde hooger ziekengeld is uitgekeerd dan waarop hij recht had, ten gevolge van verzuimde of onjuiste aangifte door den werkgever, is deze verplicht het verschil te vergoeden.

HOOFDSTUK III.

VAN HET ZIEKENGELD.

Door de wet geëischt ziekengeld.

Art. 34. (1) Het ziekengeld bedraagt 70 honderdsten van het gemiddelde der loonklasse, waartoe de verzekerde bij den aanvang der ongeschiktheid tot werken behoorde.

(2) Het wordt uitgekeerd over iederen dag, uitgezonderd Zondagen, dat de ongeschiktheid tot werken duurt, te beginnen met den derden dag na dien, waarop zij aanving, gedurende ten hoogste zes maanden.

(3) Bij zwangerschap van een verzekerde wordt ziekengeld uitgekeerd van den eersten dag der ongeschiktheid tot werken af. Bij bevalling van een verzekerde wordt ziekengeld uitgekeerd ter hoogte van het gemiddelde der loonklasse, zoolang de ongeschiktheid uit die oorzaak duurt.

Door de wet toegelaten ziekengeld.

Art. 35. (1) Door Ons kan, met inachtneming van het volgend lid, voor het gebied van een bepaalden Raad van Arbeid worden vastgesteld, dat het bedrag van het ziekengeld zal worden verlaagd tot uiterlijk 50 of zal worden verhoogd tot uiterlijk 90 honderdsten van het gemiddelde der loonklasse, en dat de uitkeering zal plaats hebben:

a. van den eersten, tweeden, vierden of vijfden dag der ongeschiktheid tot werken af;

b. gedurende ten hoogste twaalf maanden;

c. over Zondagen.

(2) Over zeven achtereenvolgende dagen mag nooit meer dan zes maal het gemiddelde van de loonklasse worden uitgekeerd.

Art. 36. Het ziekengeld voor een verzekerde, wiens loonklasse is bepaald of is bepaald geweest krachtens artikel 29, lid 3, wordt niet berekend naar het gemiddelde van een hoogere loonklasse, wanneer niet gedurende ten minste 4 weken vóór den aanvang der ongeschiktheid tot werken, in een hoogere loonklasse premie is betaald.

Gedeeltelijke uitkeering.

Art. 37. Door Ons kan, voor het gebied van een bepaalden Raad van Arbeid, worden vastgesteld, dat bij gedeeltelijke ongeschiktheid, indien de verzekerde in de gelegenheid is tot het verrichten van een gedeelte van zijn arbeid, slechts een deel van het ziekengeld zal worden uitgekeerd, in verhouding tot de verloren geschiktheid.

Herhaalde ongeschiktheid tot werken.

Art. 38. (1) Den verzekerde, die in een tijdvak van 12 maanden wegens ongeschiktheid tot werken, uit eenzelfde ziekteoorzaak voortkomende, over 180 dagen, al dan niet onafgebroken, ziekengeld heeft genoten, wordt in de op dat tijdvak onmiddellijk volgende periode van 12 maanden — indien en voor zooverre de herhaalde ongeschiktheid tot werken uit dezelfde ziekte-oorzaak voortkomt — over niet meer dan 90 dagen ziekengeld uitgekeerd. Hetzelfde geldt voor iedere volgende periode van 12 maanden, zoolang in de voorgaande, wegens ongeschiktheid tot werken, uit bedoelde ziekteoorzaak voortkomende, ziekengeld is uitgekeerd. Het aantal van 90 dagen wordt eventueel met zooveel dagen vermeerderd, als het getal dagen, waarover in de onmiddellijk voorafgaande periode van 12 maanden wegens ongeschiktheid tot werken, uit dezelfde ziekteoorzaak voortkomende, ziekengeld werd genoten, beneden de 90 is gebleven.

(2) Het tijdvak van 12 maanden in den aanhef van het eerste lid bedoeld, wordt gerekend aan te vangen met den eersten dag,

waarover ziekengeld wegens ongeschiktheid tot werken, uit de in dat lid bedoelde ziekteoorzaak voortkomende, door den verzekerde werd genoten.

Art. 39. (1) De verzekerde, wien in het geval bedoeld in artikel 16, lid 2, door dengeen, bij wien hij tegen geldelijke gevolgen van ongevallen verzekerd is, de door hem gevraagde uitkeering is geweigerd, heeft recht op ziekengeld, indien hij wegens ziekte ongeschikt was tot het verrichten van zijn arbeid en binnen 14 dagen na bedoelde weigering het verzoek om uitkeering van ziekengeld heeft gedaan.

(2) De in den aanvang van het vorig lid bedoelde uitkeering wordt voor de toepassing van dit artikel geacht te zijn geweigerd, wanneer zij niet is toegekend binnen 8 dagen na de aanvraag.

(3) Hij, die het ziekengeld uitkeerde, heeft recht op teruggaaf daarvan, uit de waarborgsom, in artikel 16, lid 2, bedoeld. Van dergelijke teruggaaf geeft het bestuur der Rijksverzekeringsbank kennis aan hem, die de waarborgsom stortte. Deze kan van dengene, die de uitkeering van het ziekengeld deed, binnen een jaar na die kennisgeving terugvorderen hetgeen niet door hem behoefde te worden uitgekeerd.

Loon en ziekengeld. Dubbele verzekering.

Art. 40. (1) De verzekerde die gedurende de ongeschiktheid tot werken loon ontvangt, of wegens een andere verzekering dan krachtens deze of een andere wet, recht heeft op eenige geldelijke vergoeding of uitkeering bij ziekte, is verplicht hiervan vóór de uitkeering van ziekengeld op door den Raad van Arbeid te bepalen wijze mededeeling te doen.

(2) Voor zooverre de verzekerde loon ontvangt of zoodanige vergoedingen of uitkeeringen geniet, ontvangt hij aan ziekengeld niet meer dan het bedrag, waarmede zijn dagloon bij den aanvang der ongeschiktheid tot werken overtreft het gezamenlijk bedrag van het door hem ontvangen loon, die vergoedingen en uitkeeringen.

Oproeping van verzekerden.

Art. 41. (1) De Raad van Arbeid, het bestuur en de voorzitter van den Raad van Arbeid, zijn bevoegd hen die aanspraak maken op ziekengeld, alsmede hen die verzoeken van de verzekering te worden vrijgesteld overeenkomstig artikel 22, op te roepen en te ondervragen op plaats, dag en uur, door den Raad, het bestuur of den voorzitter, te bepalen.

(2) Gelijke bevoegdheid komt toe aan den voorzitter eener commissie en aan een commissaris, als bedoeld in artikel 24 der Radenwet, voor zooveel betreft personen, die het ziekengeld door tusschenkomst van die commissie of dien commissaris zouden ontvangen.

(3) Den opgeroepene worden reiskosten en tijdverlies vergoed in de gevallen en volgens regels, bij algemeenen maatregel van bestuur vast te stellen.

Opneming in ziekenhuis.

Art. 42. (1) Over de dagen waarop een verzekerde anders dan voor eigen rekening is opgenomen in een inrichting voor zieken of in een gesticht, of waarop de werkgever, bij wien hij inwoont, zonder de kosten te verhalen, ingevolge artikel 1638*ij* Burgerlijk Wetboek voor zijn verpleging en geneeskundige behandeling zorg draagt, wordt hem, indien hij geen kostwinner is, een derde van het ziekengeld uitgekeerd, waarop hij anders recht zou hebben gehad. Aan dengene voor wiens rekening hij is opgenomen, of aan den werkgever, die, zonder de kosten te verhalen, voor zijn verpleging en geneeskundige behandeling zorg draagt, worden de kosten hiervan tot een bedrag van twee-derden van het ziekengeld over die dagen vergoed.

(2) Over de dagen waarop een verzekerde, die kostwinner is, anders dan voor eigen rekening is opgenomen in een inrichting voor zieken of in een gesticht, of waarop zijn werkgever voor zijn verpleging en geneeskundige behandeling zorg draagt, is het bestuur van den Raad van Arbeid bevoegd het ziekengeld geheel of ten deele uit te betalen aan de personen, wier kostwinner hij is.

(3) Aan een verzekerde, die verkeert in een der gevallen, in dit artikel bedoeld, wordt over den tijd, gedurende welken zulks het geval is, niet meer ziekengeld uitgekeerd dan zijn in geld vastgesteld loon bedraagt.

Vervallen van de aanspraak op ziekengeld.

Art. 43. (1) Den verzekerde komt geen ziekengeld toe:

a. indien hij nòch is ingeschreven bij een toegelaten ziekenfonds nòch aantoont, dat hij geneeskundige hulp kan krijgen;

b. indien de ziekte is veroorzaakt door zijn opzet;

c. over den tijd gedurende welken hij is op-

genomen in een gevangenis, Rijkswerkinrichting, tuchtschool, Rijksopvoedingsgesticht of gesticht, waarin kinderen worden opgevoed, die ter beschikking der Regeering zijn gesteld.

(2) Als geneeskundige hulp wordt niet beschouwd die, welke den verzekerde wordt gewaarborgd door een niet toegelaten ziekenfonds.

(3) Het feit, dat een verzekerde nòch is ingeschreven bij een toegelaten ziekenfonds, nòch aantoont, dat hij geneeskundige hulp kan krijgen, leidt niet tot weigering van ziekengeld, wanneer hij aannemelijk maakt, dat het hem onmogelijk was zich te doen inschrijven of zich geneeskundige hulp in geval van ziekte te verzekeren.

Gevallen waarin uitkeering kan worden geweigerd.

Art. 44. (1) Het bestuur van den Raad van Arbeid is bevoegd de uitkeering van ziekengeld geheel of ten deele te weigeren :

a. indien de ongeschiktheid tot werken bestond op het tijdstip dat de verzekering een aanvang nam ;

b. bij zwangerschap ontstaan vóór, of bevalling binnen zes maanden nà den dag, waarop de verzekering een aanvang nam of de tot aangifte verplichte verzekerde aangifte deed ;

c. indien de ziekte is veroorzaakt door misdrijf van den verzekerde of, indien hij een bekend onzedelijk gedrag leidt, door zijn onzedelijkheid ;

d. indien de verzekerde geen geneeskundige hulp inroept of de voorschriften van den behandelenden geneeskundige niet opvolgt ;

e. indien de verzekerde gedurende de ongeschiktheid tot werken zich schuldig maakt aan gedragingen, waardoor zijn genezing wordt belemmerd of, bij opneming in een inrichting voor zieken of een gesticht, zich daar onbehoorlijk gedraagt ;

f. indien de verzekerde zonder deugdelijken grond nalaat gevolg te geven aan een verzoek, ingevolge deze wet gedaan door den Raad van Arbeid, het bestuur of den voorzitter van dien Raad, of door den voorzitter eener commissie of een commissaris, om te verschijnen of inlichtingen te verstrekken, of indien het geneeskundig onderzoek door een door het bestuur van den Raad van Arbeid aangewezen geneeskundige, door toedoen van den verzekerde niet kan plaats hebben.

(2) Indien de verzekerde misbruik van drank pleegt te maken, is het bestuur van den Raad van Arbeid bevoegd, in plaats van ziekengeld een andere uitkeering te doen, in waarde overeenkomende met het bedrag van het ziekengeld, of wel het ziekengeld op andere wijze te doen aanwenden ten behoeve van den verzekerde of van de personen wier kostwinner hij is.

Verzoeken om staking of vermindering der uitkeering.

Art. 45. Ingeval degene, in wiens dienst de verzekerde werkzaam is, of wel het bestuur van de erkende bijzondere kas, waarbij de verzekerde is ingeschreven, een verzoek doet tot vermindering van- of tot staking van de uitkeering van ziekengeld, wordt door het bestuur van den Raad zoo spoedig mogelijk op zoodanig verzoek beslist.

Aanspraak op ziekengeld, einde der verzekering.

Art. 46. (1) Degene die gedurende de laatste twee maanden vóór het einde zijner verzekering, onafgebroken verzekerd is geweest, en niet in staat is de bij vrijwillige verzekering verschuldigde premie te betalen, heeft bij ongeschiktheid tot werken binnen een maand na het einde zijner verzekering aanspraak op ziekengeld alsof hij verzekerd was gebleven.

(2) Deze aanspraak komt niet toe aan dengene, die zich buitenslands bevindt.

(3) Voor de toepassing van dit artikel is ongeschikt tot werken degene, die ongeschikt is voor den arbeid, waartoe hij zich bij het einde zijner verzekering laatstelijk had verbonden.

Tijdstip en wijze van uitkeering.

Art. 47. (1) Het ziekengeld wordt uiterlijk in de kalenderweek, volgende op die waarover het is verschuldigd, uitgekeerd.

(2) De wijze, waarop de uitkeering geschiedt, wordt door den Raad van Arbeid, behoudens goedkeuring van den Verzekeringsraad, geregeld.

(3) Van het ziekengeld mag alleen worden afgehouden hetgeen door den verzekerde wegens premie verschuldigd is.

Wijziging in bepalingen betreffende ziekengeld.

Art. 48. Wijziging van bepalingen betreffende het ziekengeld heeft geen invloed op de op het oogenblik van inwerkingtreding dier wijziging loopende uitkeeringen, tenzij de uitkeeringen worden verhoogd uitsluitend op grond dat de premiën te hoog zijn gebleken.

Uitvoerbaarheid van besluiten, welker vernietiging is gevraagd.

Art. 49. (1) Artikel 37, tweede lid, der Radenwet is niet van toepassing op een besluit van het bestuur van den Raad van Arbeid betreffende uitkeering van ziekengeld.

(2) Indien een besluit tot uitkeering van ziekengeld wegens strijd met de wet, een algemeenen maatregel van bestuur of het algemeen belang wordt vernietigd, is het krachtens dat besluit uitgekeerde ziekengeld niet vatbaar voor terugvordering.

Aanspraken van derden ten opzichte van het ziekengeld.

Art. 50. (1) Beslag op het den verzekerde toekomende ziekengeld is alleen geldig, indien het beslag dient tot verhaal van onderhoud, waartoe de verzekerde volgens de wet is gehouden. Hetzelfde geldt ten aanzien van overdracht, inpandgeving of elke andere handeling, waardoor de verzekerde eenig recht op het hem toekomende ziekengeld aan een derde toekent.

(2) Volmacht tot invordering van het ziekengeld, onder welken vorm of welke benaming ook door den verzekerde verleend, is steeds herroepelijk.

(3) Elk beding, strijdig met eenige bepaling van dit artikel, is nietig.

Aansprakelijkheid van het Rijk.

Art. 51. Het Rijk is tegenover de verzekerden, die recht hebben op ziekengeld, zonder eenig voorbehoud voor de uitkeering daarvan aansprakelijk.

Invloed der verzekering op het burgerlijk recht.

Art. 52. (1) Indien een verzekerde, in verband met de ongeschiktheid tot werken waarvoor hij ziekengeld ontvangt, tegen den werkgever naar burgerlijk recht een rechtsvordering tot schadevergoeding heeft, zal de rechter bij de vaststelling dezer schadevergoeding het bedrag van het ziekengeld dat den verzekerde is uitgekeerd, of nog toekomt, in mindering brengen.

(2) Indien ter zake van het feit, waarop de rechtsvordering tot schadevergoeding steunt, het hoofd of de bestuurder der onderneming hier te lande of in het buitenland bij onherroepelijk geworden vonnis van den strafrechter is veroordeeld, hebben degenen, te wier laste het bedrag komt, dat door den verzekerde, zijn erfgenamen of zijn rechtverkrijgenden krachtens deze wet wordt genoten, voor dat bedrag een rechtsvordering tegen den veroordeelde.

(3) Indien ter zake van het feit, waarop de rechtsvordering tot schadevergoeding steunt, het hoofd of de bestuurder der onderneming door den Nederlandschen strafrechter bij een niet-onherroepelijk geworden verstekvonnis is veroordeeld, hebben degenen, te wier laste het bedrag komt, dat door den verzekerde, zijn erfgenamen of zijn rechtverkrijgenden krachtens deze wet wordt genoten, eveneens voor dat bedrag een rechtsvordering tegen den veroordeelde. Deze rechtsvordering zal kunnen worden ingesteld zes maanden na de dagteekening van het verstekvonnis, tenzij vóór dien tijd het hoofd of de bestuurder tegen dat vonnis verzet heeft aangeteekend.

(4) Voor de toepassing van dit artikel wordt een door den strafrechter uitgesproken niet-onherroepelijk geworden verstekvonnis gelijkgesteld met een onherroepelijk strafvonnis, indien de bij het verstekvonnis opgelegde boete is betaald.

HOOFDSTUK IV.

VAN DE PREMIËN.

Vaststelling en openbaarmaking.

Art. 53. (1) Door Ons worden voor het gebied van iederen Raad van Arbeid de premiën vastgesteld. Zij worden ten minste eenmaal in de vijf jaren herzien.

(2) De Raad van Arbeid legt de vastgestelde premiën voor een ieder ter lezing op de secretarie en maakt dezelve openbaar.

Regelen voor de vaststelling der premie.

Art. 54. (1) De premiën worden voor alle bij de ziekenkas van eenzelfden Raad van Arbeid verzekerden op gelijken voet geregeld.

(2) Evenwel worden voor een of meer groepen van verzekerden hoogere premiën vastgesteld in verband met het grootere gevaar voor ziekte, dat de uitoefening van hun beroep voor die verzekerden oplevert, voor zoover dit uit statistische gegevens blijkt.

Art. 55. Mede worden hoogere premiën vastgesteld voor de verzekerden, die niet krachtens een verzekering, als bedoeld in het tweede lid van artikel 16, verzekerd zijn tegen geldelijke gevolgen van ongevallen, hun overkomen in verband met de uitoefening van een bedrijf. Die vaststelling kan echter achterwege blijven ten aanzien van verzekerden, werkzaam in bedrijven, die kunnen worden ge-

acht slechts weinig gevaar voor zoodanige ongevallen op te leveren.

Premieverlaging in verband met het gevaar der onderneming.

Art. 56. Voor een verzekerde, voor wien ingevolge artikel 54, tweede lid, of ingevolge artikel 55 een hoogere premie is vastgesteld, wordt ambtshalve of op verzoek van den verzekerde of van diens werkgever, door het bestuur van den Raad van Arbeid van die verhooging geheel of gedeeltelijk vrijstelling verleend, wanneer hij arbeid verricht in een onderneming, waarvan wordt aangetoond, dat zij ten gevolge van haar inrichting of de wijze, waarop zij gedreven wordt, minder gevaar voor ziekte, respectievelijk voor ongevallen oplevert dan andere soortgelijke ondernemingen.

Premieverhooging in verband met het gevaar der onderneming.

Art. 57. Voor een verzekerde, die arbeid verricht in een onderneming, waarvan wordt aangetoond dat zij ten gevolge van hare inrichting of de wijze waarop zij gedreven wordt, bijzondere gevaren voor de gezondheid oplevert, wordt door het bestuur van den Raad van Arbeid de premie verhoogd, doch met niet meer dan de helft. Hetzelfde geldt voor een verzekerde, als bedoeld in artikel 55, die arbeid verricht in een onderneming, waarvan wordt aangetoond dat zij ten gevolge van hare inrichting of de wijze waarop zij gedreven wordt, bijzondere gevaren voor ongevallen oplevert. De verhooging is geheel door den werkgever verschuldigd.

Vaststelling der premiën op voordracht van den Verzekeringsraad.

Art. 58. (1) Indien de vastgestelde premiën onvoldoende zijn ter bestrijding van de, niet uit anderen hoofde gedekte, ten laste van de ziekenkas komende uitgaven, daaronder begrepen de verplichte afzondering als reserve en de terugbetalingen wegens ontvangen voorschotten, zal de Verzekeringsraad een evenredige verhooging der premiën of een evenredige verlaging der uitkeeringen, voor zooverre deze het bij artikel 34 bepaalde te boven gaan, of beide, aan Ons voordragen.

(2) Onze beslissing, bij een met redenen omkleed besluit te nemen, wordt aan den Verzekeringsraad en aan den Raad van Arbeid gezonden.

(3) Geschiedt geen voordracht, als in het eerste lid bedoeld, niettegenstaande de voorwaarden van dat lid aanwezig zijn, dan wordt Ons besluit tot verhooging der premiën of tot verlaging der uitkeeringen, zonder voorafgegane voordracht genomen. Het tweede lid is alsdan van toepassing.

(4) Een besluit als in dit artikel bedoeld, treedt niet in werking voordat het op door Ons bij het besluit te bepalen wijze is openbaar gemaakt. Tot dat tijdstip blijven de vroeger vastgestelde premiën van kracht.

Loonklassen.

Art. 59. (1) De premiën worden vastgesteld in een voor alle loonklassen gelijk aantal honderdsten van de onderstaande gemiddelden der loonklassen.

Klasse.	Dagloon.	Gemiddelde.
I.	Minder dan ƒ 0.70.	0.50.
II.	Van ƒ 0.70 tot en met	0.99. 0.80.
III.	„ 1.— „ „ „	1.39. 1.20.
IV.	„ 1.40 „ „ „	1.89. 1.60.
V.	„ 1.90 „ „ „	2.49. 2.20.
VI.	„ 2.50 „ „ „	3.49. 3.—.
VII.	„ 3.50 of meer.	4.—.

(2) Door Ons kunnen, voor het gebied van een bepaalden Raad van Arbeid, in de loonklassen onderverdeelingen worden gemaakt.

Opbrengen der premie.

Art. 60. (1) Van de premie is de helft door den werkgever en de helft door den verzekerde verschuldigd, behoudens dat de premie geheel door den werkgever is verschuldigd ten aanzien van een verzekerde, wiens loon geheel bestaat in verstrekkingen in natura, met of zonder huisvesting en onderricht.

(2) Bij toepassing van artikel 54, tweede lid, of van artikel 55 is de verzekerde de helft van de gewone premie en de werkgever het overige verschuldigd.

(3) De premie wordt door den werkgever betaald ter plaatse, door den Raad van Arbeid aangewezen.

(4) De werkgever mag van het loon van den verzekerde afhouden het door dezen verschuldigde deel der premie over den tijd, waarover dat loon betaald wordt. Voor zooverre het bedrag der premie bij de loonuitbetaling nog niet is vastgesteld door het bestuur van den Raad van Arbeid of later wordt verhoogd, mag de afhouding, voor zooverre deze niet bij artikel 32 is verboden, geschieden bij de onmiddellijk op deze vaststelling of verhooging volgende loonuitbetaling. Het afgehouden bedrag wordt geacht door den werkgever te worden gevorderd krachtens nummer 3°. van

artikel 1638r van het Burgerlijk Wetboek. Mag bij de eerste loonuitbetaling niet het volle bedrag worden afgehouden, dan mag de afhouding ook bij de onmiddellijk daarop volgende loonuitbetaling of loonuitbetalingen geschieden, met dien verstande, dat de afhouding zoo spoedig mogelijk moet afloopen.

Betaling door verzekerden.

Art. 61. (1) Door Ons kan, voor het gebied van een bepaalden Raad van Arbeid, worden vastgesteld, dat de premiën voor verzekerden, die verplicht zijn aangifte te doen, geheel of voor hun aandeel door dezen zullen worden betaald. In het eerste geval is de verzekerde gerechtigd het door den werkgever verschuldigd deel der premie, binnen een maand nadat zij is betaald, van hem terug te vorderen. Ten aanzien van den verzekerde, die van de in den voorgaanden volzin bedoelde bevoegdheid geen gebruik maakt, blijft artikel 52 buiten toepassing.

(2) De Raad van Arbeid kan bepalen, dat op verzoek van den verzekerde het door den verzekerde betaalde doch door den werkgever verschuldigde deel wordt ingevorderd door den ambtenaar, bedoeld in artikel 66. Op die invordering is alsdan van toepassing hetgeen bij de artikelen 74 tot en met 76 bepaald is voor de invordering van aan den Raad van Arbeid verschuldigde premiën.

Art. 62. Met afwijking van het bepaalde in artikel 9 wordt het door den werkgever verschuldigde deel der premie naar boven- en het door den arbeider verschuldigde deel naar beneden afgerond tot een veelvoud van een halven cent.

Betaling wanneer er meer dan één werkgever is.

Art. 63. (1) Indien een verzekerde in dienst is van twee of meer ondernemingen, is het bestuur van den Raad van Arbeid bevoegd te bepalen, dat de premie voor dezen verzekerde door het hoofd of den bestuurder van één dier ondernemingen zal worden betaald, behoudens het verhaal van dezen op hen, in wier plaats hij betaald heeft. Het bestuur van den Raad van Arbeid bepaalt in dit geval welk bedrag door den aangewezene zal kunnen worden verhaald op ieder dier andere ondernemingen.

(2) Het bestuur van den Raad van Arbeid deelt zoodanig besluit onverwijld mede aan de betrokken werkgevers, die hun bezwaren daartegen, binnen drie dagen na de mededeeling, kunnen inbrengen bij den voorzitter van den Verzekeringsraad. Deze deelt zijn beslissing onverwijld mede aan het bestuur van den Raad van Arbeid en aan de betrokken werkgevers.

(3) Het bestuur van den Raad van Arbeid kan op verzoek van het aangewezen hoofd of den aangewezen bestuurder der onderneming bepalen, dat ieder bedrag, hetwelk deze het recht heeft te verhalen, voor hem wordt ingevorderd door den ambtenaar bedoeld in artikel 66. Op die invordering is alsdan van toepassing hetgeen bij de artikelen 74 tot en met 76 bepaald is voor de invordering van aan den Raad van Arbeid verschuldigde premiën.

Betalingstermijnen.

Art. 64. (1) De Raad van Arbeid stelt de termijnen vast, binnen welke de premiën betaald moeten worden.

(2) Deze termijnen kunnen voor verschillende groepen van verzekerden verschillend worden vastgesteld.

(3) De Raad van Arbeid is bevoegd te bepalen, dat geen of de volle premie verschuldigd is over de week, waarin de verzekering is aangevangen of geëindigd.

(4) Geen premie wordt berekend over Zondagen en volgens het plaatselijk gebruik daarmede gelijkgestelde dagen.

(5) Over de dagen, waarover den verzekerde ziekengeld wordt uitgekeerd, is geen premie verschuldigd.

HOOFDSTUK V.

VAN DE ZIEKENKASSEN.

Ontvangsten en uitgaven.

Art. 65. (1) In de ziekenkas worden gestort alle ontvangsten, die de Raad van Arbeid ingevolge deze wet geniet.

(2) Ten laste van de ziekenkas komen alle uitgaven, door den Raad van Arbeid ter uitvoering van deze of de Radenwet te doen, die niet ingevolge de wet ten laste van anderen komen.

Ambtenaar met de invordering belast.

Art. 66. (1) De invordering van alle in de ziekenkas te storten ontvangsten, alsmede alle betalingen uit de ziekenkas, geschieden door den ambtenaar, die daartoe door den Raad van Arbeid wordt aangewezen.

(2) Deze aanvaardt zijn ambt niet dan na het stellen van zekerheid van den aard en tot het bedrag, door den Raad van Arbeid vóór zijn benoeming te bepalen.

(3) Hij doet van de door hem gedane ontvangsten en uitgaven jaarlijks rekening aan het bestuur van den Raad van Arbeid. De rekening wordt ingericht overeenkomstig de voorschriften van den Verzekeringsraad. Het opnemen van de boeken en de gelden en waarden geschiedt ten minste eenmaal in elk kwartaal van het kalenderjaar.

(4) Hij geeft den Verzekeringsraad en ieder bezoldigd lid van den Verzekeringsraad, zoo dikwijls zij het vorderen, inzage in de boeken en de gelden en waarden.

Vaststelling der rekening.

Art. 67. (1) Het bestuur van den Raad van Arbeid doet van de ontvangsten en uitgaven der ziekenkas over elk dienstjaar verantwoording aan den Raad van Arbeid, onder overlegging van de volgens artikel 66, lid 3, aangeboden rekening.

(2) De Raad van Arbeid zendt de rekening en de daarbij behoorende bescheiden binnen den door den Verzekeringsraad vast te stellen termijn aan dezen in.

(3) De Verzekeringsraad sluit de rekening vóór het einde van het jaar, volgende op dat waartoe zij betrekking heeft, en stelt het bedrag der ontvangsten en uitgaven vast.

Art. 68. (1) Het besluit van den Verzekeringsraad, houdende vaststelling der ontvangsten en uitgaven, strekt, zoover de daarin goedgekeurde ontvangsten en uitgaven betreft, aan den bij artikel 66 bedoelden ambtenaar en aan het bestuur van den Raad van Arbeid tot ontlasting, behoudens later in rechte gebleken valschheid in bewijsstukken.

(2) De Verzekeringsraad kan den bij artikel 66 bedoelden ambtenaar en het bestuur van den Raad van Arbeid afzonderlijk ontlasten, zoo hij beider beheer voor geen gelijktijdige goedkeuring vatbaar oordeelt.

Aansprakelijkheid der leden van het bestuur van den Raad van Arbeid.

Art. 69. (1) De leden van het bestuur van den Raad van Arbeid worden wegens onrechtmatig gedane uitgaven, tenzij blijke dat zij tot het bevelen dier uitgaven niet hebben medegewerkt, persoonlijk aansprakelijk jegens den Raad van Arbeid, indien die uitgaven bij het in artikel 68 bedoeld besluit van den Verzekeringsraad niet onder de uitgaven van den Raad van Arbeid worden opgenomen.

(2) De Raad van Arbeid belast, wanneer daartoe volgens dit artikel aanleiding is, iemand uit zijn midden met de rechtsvervolging tot schadevergoeding.

Beroep van beslissing omtrent de rekening.

Art. 70. (1) Door den Raad van Arbeid, het bestuur of één of meer der leden van het bestuur, en door den bij artikel 66 bedoelden ambtenaar, kan tegen de beslissing van den Verzekeringsraad omtrent de rekening binnen een maand na hare dagteekening bij Ons voorziening worden gevraagd.

(2) Onze beslissing, binnen drie maanden nadat de voorziening is gevraagd bij een met redenen omkleed besluit te nemen, wordt gezonden aan den Verzekeringsraad en aan dengene, die de voorziening heeft gevraagd.

Reserve.

Art. 71. (1) Door den Raad van Arbeid wordt een reserve gevormd.

(2) Hieruit zullen alleen de uitgaven worden bestreden, waarvoor de ontvangsten der ziekenkas tijdelijk ontoereikende zijn. Als reserve moet jaarlijks afgezonderd worden 5 percent van het gezamenlijk bedrag der premiën, dat in het afgeloopen kalenderjaar is ontvangen en niet aan de besturen van bijzondere kassen is afgedragen, totdat de helft van het bedrag bereikt is, dat in de laatst verloopen drie kalenderjaren jaarlijks gemiddeld is uitgegeven aan uitkeeringen en kosten van beheer. Echter mag, met goedkeuring van den Verzekeringsraad, jaarlijks een hooger percentage als reserve afgezonderd worden en de reserve tot een hooger bedrag worden opgevoerd.

Belegging en bewaring gelden.

Art. 72. De beschikbare gelden van de ziekenkas worden belegd; de wijze van belegging behoeft de goedkeuring van den Verzekeringsraad. De Verzekeringsraad geeft voorschriften omtrent de wijze van bewaring van de gelden en waarden van de ziekenkas.

Boekhouding.

Art. 73. (1) Het boekjaar der ziekenkas eindigt op 31 December.

(2) Door Ons kunnen voorschriften worden gegeven omtrent de wijze van boekhouding.

Invordering bij dwangbevel.

Art. 74. De voorzitter van den Raad van Arbeid is bevoegd bij dwangbevel, medebrengende het recht om de goederen des schulde-

naars zonder vonnis aan te tasten, in te vorderen:

a. te betalen premiën;

b. vergoedingen als bedoeld bij artikel 33;

c. gelden en zaken, aan den Raad van Arbeid behoorende of verschuldigd, van den bij artikel 66 bedoelden rekenplichtigen ambtenaar, diens rechtverkrijgenden of borgen.

Art. 75. (1) Het dwangbevel wordt uitvoerbaar verklaard door den voorzitter der rechtbank van het arrondissement, waar de Raad van Arbeid is gevestigd.

(2) De beteekening en tenuitvoerlegging geschieden op de bij het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ten aanzien van vonnissen en authentieke akten voorgeschreven wijze door de deurwaarders der directe belastingen.

(3) Na de beteekening kan uitsluitend worden betaald ten kantore dier belastingen, waaraan de deurwaarder, houder van het dwangbevel, verbonden is, of, bij inbeslagneming, in handen van dien deurwaarder.

(4) De kosten van vervolging worden berekend volgens de bepalingen betrekkelijk de kosten van vervolging in zake van directe belastingen. Het recht van invordering bij dwangbevel strekt zich uit tot deze kosten.

Art. 76. De toerekening en afschrijving van de betalingen der schuldenaren geschieden in de volgende orde:

1°. op de kosten van vervolging, zoo die verschuldigd zijn;

2°. op de interesten tot den dag der betaling, indien interesten verschuldigd zijn;

3°. op de schulden bedoeld bij artikel 74 *a*, *b* of *c*.

HOOFDSTUK VI.

VAN DE VRIJWILLIGE VERZEKERING.

Wie zich mogen verzekeren. Toepasselijkheid bepalingen betreffende wettelijke verzekering.

Art. 77. (1) Bij een ziekenkas mogen zich verzekeren allen, die krachtens de Ongevallenwet 1901 verzekerd zijn en loon ontvangen, niet uitsluitend bestaande in onderricht; de personen, die uitsluitend op grond van onderdeel *j* van artikel 2 niet wettelijk verzekerd zijn; alsmede allen, die niet ingevolge artikel 19 verplicht zijn om zich te verzekeren en die krachtens deze wet verzekerd zouden zijn, indien niet hun dienstbetrekking voor minder dan 4 dagen was aangegaan en korter dan 4 dagen duurde.

(2) Bij een ziekenkas mogen zich ook verzekeren personen, behoorende tot groepen, die die voor het gebied van een bepaalden Raad van Arbeid door Ons zijn aangewezen.

(3) Zij wier wettelijke of verplichte verzekering ophoudt, blijven verzekerd door het betalen der verschuldigde premie.

Art. 78. (1) Bij een ziekenkas mogen zich verzekeren zij die, terwijl zij hun woonplaats hier te lande hadden, in het buitenland tegen geldelijke gevolgen van ziekte wettelijk of verplicht verzekerd waren. Ten einde zich op grond van deze bepaling te mogen verzekeren, is echter vereischt:

a. dat de aanvraag om zich te verzekeren wordt gedaan binnen een week na het eindigen der verzekering in het buitenland;

b. dat degeen, die zich wenscht te verzekeren, zijn werkelijk verblijf heeft in Nederland;

c. dat de verzekering in het buitenland heeft opgehouden, omdat de verzekerde niet langer werkzaamheden in het buitenland verrichtte;

d. dat degeen, die zich wenscht te verzekeren, overlegt een verklaring van de instelling waarbij hij in het buitenland verzekerd was, waaruit blijkt naar welk loon hij verzekerd was en wanneer en waarom zijn verzekering eindigde.

(2) Aan de verzekering bij de ziekenkas wordt ten grondslag gelegd het loon, waarnaar de verzekerde blijkens de verklaring van de buitenlandsche instelling verzekerd was, tenzij hij verzoekt naar een lager loon te worden verzekerd.

Art. 79. De bepalingen der andere hoofdstukken dezer afdeeling zijn op de vrijwillige verzekering van toepassing, voor zooverre zij niet uitdrukkelijk tot de wettelijke of de verplichte verzekering zijn beperkt of daarvan bij dit hoofdstuk niet wordt afgeweken.

Ongeschiktheid tot werken. Loon.

Art. 80. De vrijwillig verzekerde, die niet in dienstbetrekking is, wordt ongeschikt geacht tot het verrichten van zijn arbeid, indien hij ongeschikt is tot het verrichten van den arbeid waarmede hij in zijn onderhoud pleegt te voorzien. Voor „loon" treedt te zijnen aanzien in de plaats het inkomen, dat hij uit anderen hoofde geniet.

Aangifte.

Art. 81. (1) Alle aangiften betreffende de vrijwillige verzekering geschieden door dengene, die zich wenscht te verzekeren, of door den verzekerde.

(2) De kennisgevingen ingevolge artikel 30, lid 1 en 2, geschieden aan den aangever en, heeft deze zich krachtens het eerste lid van artikel 77 verzekerd, tevens aan dengene, in wiens dienst hij werkzaam is.

(3) Alles wat verder de aangifte betreft, wordt door den Raad van Arbeid geregeld.

Ziekte bij aanvang der verzekering.

Art. 82. (1) Zij die zich wenschen te verzekeren, zijn verplicht aangifte te doen van ziekte waaraan zij lijden, en ontleenen geen aanspraak op ziekengeld aan ongeschiktheid tot werken wegens ziekte, welke bestond op het tijdstip waarop de verzekering een aanvang nam.

(2) Ten aanzien van hen, die zich ingevolge de aanwijzing, bedoeld in artikel 77, lid 2, mogen verzekeren, kan door Ons worden bepaald, dat ook geen aanspraak op ziekengeld wordt ontleend aan ongeschiktheid tot werken wegens ziekte, ontstaan binnen de eerste maand hunner verzekering.

Sleepende ziekte.

Art. 83. De Raad van Arbeid is bevoegd te bepalen dat aan vrijwillig verzekerden geen ziekengeld wordt uitgekeerd bij sleepende ziekte die, zij het met tusschenpoozen, ongeschiktheid tot werken ten gevolge heeft.

Loonklasse.

Art. 84. (1) De aangever wordt op zijn verzoek bij een lagere loonklasse ingedeeld dan die, waartoe hij krachtens het door hem genoten loon of inkomen zou behooren.

(2) Degene die verzekerd blijft, nadat zijn wettelijke of verplichte verzekering heeft opgehouden, blijft ingedeeld in de loonklasse waartoe hij laatstelijk behoorde, tenzij hij verzoekt in een lagere te worden ingedeeld.

Indeeling der verzekerden voor de premie.

Art. 85. Door Ons kunnen, voor het gebied van iederen Raad van Arbeid, van de artikelen 53—57 en 59—64 afwijkende regelen worden vastgesteld ten aanzien van de premiën, verschuldigd door hen, die zich ingevolge de aanwijzing, bedoeld in artikel 77, lid 2, mogen verzekeren.

Opbrengen der premie.
Invloed der vrijwillige verzekering op het burgerlijk recht.

Art. 86. (1) De premie wordt betaald door den vrijwillig verzekerde.

(2) De vrijwillig verzekerde, niet behoorende tot hen die zich ingevolge de aanwijzing, bedoeld in artikel 77, lid 2, mogen verzekeren, is gerechtigd de premie, voor zooverre zij meer bedraagt dan het door den wettelijk of verplicht verzekerde verschuldigde deel daarvan, van dengene, in wiens diens hij werkzaam is geweest, terug te vorderen over den tijd, gedurende welken hij in dienst van dezen is geweest. De terugvordering zal niet later geschieden dan een maand, nadat de premie is betaald.

(3) Artikel 52 is alleen van toepassing op den verzekerde, die gebruik maakt van de hem in het voorgaande lid verleende bevoegdheid.

Aanvang der verzekering.

Art. 87. De verzekering van den op zijn aangifte ingeschreven vrijwillig verzekerde wordt geacht te zijn aangevangen op den dag na dien, waarop de aangifte heeft plaats gehad, tenzij bij de aangifte een latere dag is gesteld.

Einde der verzekering.

Art. 88. (1) De vrijwillige verzekering eindigt van rechtswege, zoodra de verzekerde wettelijk of verplicht verzekerd wordt, alsmede bij niet-betaling der premie over drie achtereenvolgende betalingstermijnen.

(2) Ten aanzien van hen, die zich ingevolge de aanwijzing, bedoeld in artikel 77, lid 2, mogen verzekeren, worden door Ons de gevallen bepaald, waarin de verzekering eindigt.

(3) Artikel 46 is niet van toepassing op de personen, in het vorige lid bedoeld.

Art. 89. De vrijwillig verzekerde heeft geen recht op uitkeering, zoolang hij buitenslands verblijft. Het bestuur van den Raad van Arbeid stelt hem op verzoek van hemzelven of van zijn werkgever over den tijd van dat verblijf vrij van betaling van premie; een verleende vrijstelling geldt niet dan van den dag na dien, waarop de vrijstelling werd gevraagd.

HOOFDSTUK VII.

VAN DE ERKENDE BIJZONDERE KASSEN EN VAN DE PLAATSELIJKE KASSEN.

Uitkeering niet rechtstreeks uit een ziekenkas.

Art. 90. (1) De uitkeering van ziekengeld kan geschieden door middel van een erkende bijzondere kas of van een plaatselijke kas.

(2) Onder ziekengeld wordt, ook in § 1 van dit hoofdstuk, verstaan hetgeen ingevolge de artikelen 34 en 35 dezer wet wordt uitgekeerd,

onverminderd de bevoegdheid van het bestuur der bijzondere kas, om boven dat ziekengeld andere uitkeeringen te doen.

§ 1. *Van de erkende bijzondere kassen.*

Erkenning eener bijzondere kas.

Art. 91. (1) Een bijzondere kas kan op verzoek van haren eigenaar worden erkend.

(2) De erkenning geschiedt door den Raad van Arbeid.

Vereischten voor erkenning.

Art. 92. Een bijzondere kas wordt door den Raad van Arbeid erkend, indien zij voldoet aan de volgende vereischten:

a. dat zij eigendom is van een rechtspersoonlijkheid bezittende instelling;

b. dat overgang van de aansprakelijkheid voor de uitkeering van ziekengeld op den eigenaar van de kas, wordt gewenscht door een aantal bij de ziekenkas van den Raad van Arbeid ingeschrevenen, dat voor dien Raad bij algemeenen maatregel van bestuur is vastgesteld;

c. dat de statuten uitsluitend zijn vastgesteld en kunnen worden gewijzigd en dat ten minste de meerderheid van het bestuur is gekozen door hen, die bij de kas zijn ingeschreven.

Art. 93. (1) Ingeval is voldaan aan het bepaalde onder *a* en *c*, doch niet aan dat onder *b* van het vorig artikel, wordt een bijzondere kas op verzoek van haren eigenaar mede door den Raad van Arbeid erkend, indien een rechtspersoonlijkheid bezittende, over het gebied van meerdere Raden van Arbeid werkende, instelling schriftelijk heeft verklaard, zich mede aansprakelijk te stellen voor de naleving der ingevolge deze wet op het bestuur of den eigenaar der bijzondere kas rustende verplichtingen.

(2) De verklaring in het eerste lid bedoeld kan alleen worden afgelegd door een instelling die, blijkens een door Ons gedane verklaring, voldoet aan de vereischten, bij algemeenen maatregel van bestuur gesteld.

Gronden voor weigering van erkenning.

Art. 94. (1) De erkenning wordt alleen geweigerd wegens niet-voldoening aan de gestelde vereischten.

(2) Besluiten, waarbij erkenning wordt geweigerd, zijn met redenen omkleed.

(3) De aanvrage geschiedt in den door Onzen Minister vast te stellen vorm, met overlegging van de door den Raad van Arbeid te bepalen stukken.

(4) De erkenning door een Raad van Arbeid werkt niet, voordat hetzij de termijn van beroep is verstreken, zonder dat beroep is ingesteld, hetzij de voorzitter van den Verzekeringsraad schriftelijk heeft verklaard, dat geen der bezoldigde leden beroep zal instellen.

Intrekking der erkenning.

Art. 95. (1) De erkenning wordt door den Raad van Arbeid ingetrokken:

op verzoek van den eigenaar van de bijzondere kas;

wanneer de kas niet meer voldoet aan de voor erkenning gestelde vereischten;

wanneer het bestuur van de kas niet voldoet aan de verplichting tot uitkeering van ziekengeld of het voor rekening van de kas uitgekeerde niet aan den Raad van Arbeid terugbetaalt;

wanneer een deel der uitgekeerde premiën aan de verzekerden wordt terugbetaald.

(2) De erkenning kan door den Raad van Arbeid worden ingetrokken wegens handelingen of verzuimen, in strijd met eenig wettelijk voorschrift, alsmede wanneer verzekerden kennelijk op grond van hun ziektegevaar worden bemoeilijkt in de toetreding of op grond daarvan worden uitgesloten of afgewezen.

(3) De besluiten tot intrekking zijn met redenen omkleed.

Vervallen van de erkenning.

Art. 96. (1) Wanneer de eigenaar van een erkende bijzondere kas in staat van faillissement is verklaard, vervalt de erkenning van de kas op den dag, waarop de faillietverklaring is uitgesproken.

(2) Ingeval de erkenning is geschied ingevolge artikel 93, vervalt zij mede op den dag, waarop de mede-aansprakelijkheid van de instelling, in dat artikel bedoeld, door opzegging harerzijds of op andere wijze is geëindigd, waarop de faillietverklaring van die instelling is uitgesproken, of waarop door Ons is verklaard, dat de instelling niet langer voldoet aan de vereischten gesteld bij den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in het tweede lid van artikel 93.

Overgang der aansprakelijkheid.

Art. 97. (1) De aansprakelijkheid van den Raad van Arbeid voor de uitkeering van ziekengeld gaat ten aanzien van een verzekerde, die ingeschreven is bij een erkende bijzondere kas, op den eigenaar van laatstgenoemde kas over, wanneer hij, die verzekerd is of zal worden en het bestuur der bijzondere kas aangifte daarvan

doen bij den Raad van Arbeid, bij welks ziekenkas de verzekerde of de toekomstig verzekerde is ingeschreven.

(2) De aansprakelijkheid van den eigenaar der bijzondere kas en de mede-aansprakelijkheid van de instelling, bedoeld in artikel 93, eindigen op aangifte, hetzij van den verzekerde, hetzij van het bestuur van de bijzondere kas, alsmede bij het eindigen der erkenning, doch blijven bestaan ten opzichte van uitkeeringen wegens ongeschiktheid tot werken, vóór dien ontstaan. Deze uitkeeringen geschieden door de ziekenkas van den Raad van Arbeid, behoudens verhaal op den eigenaar van de bijzondere kas.

Vorm der aangiften.

Art. 98. Aangiften, als bedoeld bij het voorgaand artikel, geschieden in den door Onzen Minister vast te stellen vorm en worden tegen gedagteekend ontvangstbewijs ingediend.

Geschillen over uitkeering door erkende bijzondere kas.

Art. 99. (1) De verzekerde is bevoegd binnen 14 dagen na de weigering van het bestuur der bijzondere kas om het ziekengeld uit te keeren, waarop hij aanspraak meent te hebben, zijn bezwaren hiertegen in te brengen bij het bestuur van den Raad van Arbeid.

(2) Gelijke bevoegdheid komt toe aan anderen, die ingevolge deze wet aanspraak op eenige uitkeering kunnen hebben.

(3) Op de door het bestuur van den Raad van Arbeid te nemen beslissing is van toepassing al hetgeen is bepaald met betrekking tot de beslissing over uitkeering van ziekengeld door de ziekenkas van den Raad van Arbeid.

(4) De Raad van Arbeid verhaalt het uitgekeerde bedrag op den eigenaar van de erkende bijzondere kas. Na het verhaal wordt voor de toepassing van het derde lid van artikel 39 de eigenaar van de bijzondere kas geacht de uitkeering van ziekengeld te hebben gedaan.

(5) Indien het recht op de door den Raad van Arbeid verleende uitkeering in beroep wordt ontzegd, komt deze ten laste van het Rijk, voor zooverre de eigenaar van de erkende bijzondere kas niet tegenover een derde recht heeft op vergoeding dezer uitkeering.

Afdragen der premiën.

Art. 100. (1) De Raad van Arbeid keert aan het bestuur van de bijzondere kas de premiën uit, voor of door den verzekerde betaald over den tijd, gedurende welken de eigenaar der kas voor de uitkeering van ziekengeld aan dien verzekerde aansprakelijk is, verminderd met een gedeelte ter bestrijding van de kosten:

a. van inning der premiën,

b. van maatregelen, welke strekken om ziekte te voorkomen of welke de geneeskundige behandeling ten goede komen.

(2) Het onder *a* bedoelde gedeelte wordt vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur en kan voor verschillende Raden van Arbeid, en naar gelang de premie geheel door den werkgever, dan wel geheel of ten deele door den verzekerde zelf moet worden betaald, verschillend worden vastgesteld.

(3) Het gedeelte, dat voor de onder *b* bedoelde maatregelen wordt afgehouden, wordt voor het gebied van iederen Raad van Arbeid door Ons bepaald.

Art. 101. (1) De premiën, waarvan sprake is in het vorige artikel, zijn die, welke zijn vastgesteld ingevolge de bepalingen van Hoofdstuk IV dezer afdeeling.

(2) Echter geeft de Raad van Arbeid gevolg aan een verzoek van den eigenaar eener erkende bijzondere kas, om voor hen, die in geval van ziekte hun uitkeering ontvangen door middel van die bijzondere kas en wier premie niet geheel door den werkgever is verschuldigd, een lagere of een hoogere premie te innen en uit te keeren. Bij het verzoek wordt het percentage aangegeven, waarmede de premiën zullen worden verlaagd of verhoogd en een dag, waarop de wijziging der premiën zal ingaan.

(3) Van toepassing van het vorige lid doet de Raad van Arbeid onverwijld openbare aankondiging. Daarbij wordt de dag medegedeeld, waarop de wijziging van de premiën ingaat. Die dag mag niet vroeger dan een maand zijn na dien, waarop het verzoek bij den Raad van Arbeid inkwam. Overigens wordt de in het verzoek aangegeven datum gevolgd.

(4) Bij de bepaling van hetgeen de werkgever in de premie is verschuldigd en van het bedrag dat ingevolge artikel 100 van de premie zal worden afgehouden, wordt met een wijziging van premie op grond van dit artikel geen rekening gehouden.

Boekhouding.

Art. 102. (1) De boekhouding der erkende bijzondere kas wordt zoodanig gevoerd, dat de geldelijke toestand te allen tijde gemakkelijk is na te gaan. Door Ons kunnen voorschriften worden gegeven betreffende de wijze van boekhouding.

(2) Voor de erkende bijzondere kas wordt

een afzonderlijke boekhouding gevoerd en een afzonderlijke kas gehouden.

Zekerheidstelling.

Art. 103. (1) De eigenaar van de erkende bijzondere kas is verplicht voor de nakoming zijner uit deze wet voortvloeiende verplichtingen zekerheid te stellen bij den Raad van Arbeid, overeenkomstig bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen regelen.

(2) Indien en voor zoover de gestelde zekerheid in geld bestaat, wordt interest vergoed berekend tegen 3 percent 's jaars.

Verplichte inlichtingen.

Art. 104. (1) Het bestuur van de erkende bijzondere kas is verplicht, op de door den Raad van Arbeid voor dat bestuur bepaalde tijden, aan dien Raad mededeeling te doen van de uitkeeringen, gedaan bij ongeschiktheid tot werken wegens ziekte van bij de ziekenkas van den Raad ingeschreven verzekerden, met opgave, zoo mogelijk, van de ziekte en van den behandelenden geneeskundige; in het algemeen ten verzoeke van den Verzekeringsraad, een bezoldigd lid van den Verzekeringsraad, den Raad van Arbeid, het bestuur of den voorzitter van den Raad van Arbeid, inlichtingen te verstrekken betreffende de wijze waarop de verplichtingen met betrekking tot de uitkeering van ziekengeld worden nagekomen, en daarop betrekking hebbende stukken over te leggen.

(2) De Raad van Arbeid doet aan het bestuur van de bijzondere kas mededeeling van de wijziging of doorhaling der inschrijving van hen, voor de uitkeering van wier ziekengeld de aansprakelijkheid is overgedragen aan den eigenaar van de kas.

(3) Door Ons kunnen voorschriften worden gegeven betreffende de overlegging en inzending door het bestuur van de erkende bijzondere kas van schriftelijke gegevens ten behoeve van het toezicht en van de statistiek.

§ 2. *Van de plaatselijke kassen.*

Instelling. Toepasselijkheid bepalingen erkende bijzondere kas.

Art. 105. (1) De Raad van Arbeid is bevoegd te bepalen, dat alle bij den Raad ingeschreven verzekerden, die hun vast verblijf hebben binnen een bepaald deel van zijn gebied en bij ziekte geen uitkeering ontvangen van een erkende bijzondere kas, het ziekengeld zullen ontvangen door tusschenkomst van een plaatselijke kas. De lijst der verzekerden, die hun vast verblijf in het aangewezen gebied hebben, wordt door het bestuur van den Raad van Arbeid, gehoord het bestuur der plaatselijke kas, vastgesteld en bijgehouden.

(2) Het bestuur dezer kas wordt opgedragen aan een commissie of een commissaris, als bedoeld bij het tweede lid van artikel 24 van de Radenwet.

(3) Voor de plaatselijke kas behoeft geen zekerheid te worden gesteld. Van de premiën, betaald door of voor de verzekerden, in het eerste lid bedoeld, wordt door den Raad van Arbeid een gelijk gedeelte gereserveerd als van de premiën der overige verzekerden in het gebied van den Raad. De Raad van Arbeid kan aan het bestuur der plaatselijke kas een voorschot verleenen, terug te betalen in door hem te bepalen termijnen.

(4) Overigens is al hetgeen bij deze wet met betrekking tot de erkende bijzondere kas is bepaald, op de plaatselijke kas van toepassing, voor zoover niet bij algemeenen maatregel van bestuur anders wordt bepaald.

Verhooging van ziekengeld of premie voor de ingeschrevenen bij een plaatselijke kas.

Art. 106. (1) Bepalingen omtrent de uitkeering, door de plaatselijke kas, van een ziekengeld, hooger dan door den Raad van Arbeid wordt uitgekeerd, behoeven de goedkeuring van dien Raad.

(2) Indien ten gevolge van nalatigheid door het bestuur van de plaatselijke kas te veel ziekengeld wordt uitgekeerd aan de verzekerden, die het ziekengeld ontvangen door tusschenkomst dier kas, kan de Raad van Arbeid, onder goedkeuring van den Verzekeringsraad, een verhooging van de premiën dier verzekerden vaststellen met ingang van den bij zijn besluit bepaalden dag. De Verzekeringsraad deelt zijn beslissing op het verzoek om goedkeuring onverwijld rechtstreeks mede aan het bestuur van de plaatselijke kas.

(3) Van het besluit van den Verzekeringsraad staat voor het bestuur van de plaatselijke kas beroep op Ons open, binnen denzelfden termijn, voor het beroep van den Raad van Arbeid bepaald. Onze beslissing, binnen een maand nadat het beroep is ingesteld, bij een met redenen omkleed besluit te nemen, wordt aan den Verzekeringsraad, den Raad van Arbeid en het bestuur van de plaatselijke kas medegedeeld.

DERDE AFDEELING.

Van de voorziening tegen ziekte.

HOOFDSTUK I.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Bevoegdheid van den Raad van Arbeid.

Art. 107. (1) De Raad van Arbeid is bevoegd tot het nemen en bevorderen van maatregelen, welke strekken om ziekte van ingevolge deze wet verzekerde personen te voorkomen of welke de geneeskundige behandeling ten goede komen. Voor maatregelen, die aan den Raad van Arbeid geldelijke verplichtingen opleggen, behoeft hij de goedkeuring van den Verzekeringsraad.

(2) Voor zooverre het nemen of bevorderen van zoodanige maatregelen behoort tot de bevoegdheid van de besturen van in zijn gebied gelegen gemeenten of overeenkomstig deze wet toegelaten ziekenfondsen, of van de bij artikel 17 der Arbeidswet 1911 en artikel 9 der Veiligheidswet bedoelde inspecteurs en verdere ambtenaren, vestigt de Raad van Arbeid hierop hun aandacht.

Bevoegdheid van den Verzekeringsraad.

Art. 108. (1) Aan den Verzekeringsraad is opgedragen het bevorderen van maatregelen, welke strekken om ziekte van ingevolge deze wet verzekerde personen te voorkomen of welke de geneeskundige behandeling ten goede komen.

(2) Hij vestigt daarop de aandacht van het hoofd van het betrokken Departement en van allen, die tot het nemen van zoodanige maatregelen de bevoegdheid hebben.

Betaling van premie voor geneeskundige behandeling van hen, die bij ziekenkas zijn verzekerd.

Art. 109. (1) Door Ons kan, voor het gebied van een bepaalden Raad van Arbeid, worden vastgesteld, dat die Raad, op verzoek van het bestuur van een toegelaten ziekenfonds, de aan den eigenaar van dat fonds verschuldigde premiën voor hen, die tevens bij zijn ziekenkas zijn verzekerd, en voor wie de premie, bedoeld in artikel 53, geheel of voor een deel door den werkgever wordt betaald, zoomede voor hun gezinnen, zal mogen innen van de werkgevers dier verzekerden. De werkgever is gerechtigd de premie van het loon af te houden, doch niet later dan een maand nadat zij is betaald.

(2) Op de invordering der premiën is van toepassing hetgeen bij de artikelen 74 tot en met 76 bepaald is voor de invordering van aan den Raad van Arbeid verschuldigde premiën.

(3) De Raad van Arbeid is bevoegd te bepalen, dat de aan den eigenaar van een toegelaten ziekenfonds verschuldigde premiën voor hen, die bij zijn ziekenkas zijn verzekerd, en voor hun gezinnen, over den tijd dat ziekengeld wordt uitgekeerd ten laste der ziekenkas komen.

(4) De premiën, ingevolge een besluit als bedoeld in het voorgaande lid betaald voor verzekerden, voor de uitkeering van wier ziekengeld de aansprakelijkheid is overgedragen aan den eigenaar van een erkende bijzondere kas, en voor hun gezinnen, worden afgetrokken van het netto bedrag der premiën, door den Raad van Arbeid aan het bestuur van de bijzondere kas uit te keeren.

Voorschot door Raad van Arbeid van premie voor geneeskundige behandeling.

Art. 110. (1) Het bestuur van den Raad van Arbeid is bevoegd zich tot wederopzegging te belasten met de betaling van premie aan den eigenaar van een toegelaten ziekenfonds voor een bij zijn ziekenkas verzekerde, die zulks verzoekt en niet in staat is die premie zelf te voldoen.

(2) Tusschen de vordering, die de Raad van Arbeid deswege tegen den verzekerde verkrijgt, en de vordering van den verzekerde tegen dien of een anderen Raad van Arbeid, of tegen den eigenaar eener erkende bijzondere kas, tot uitbetaling van ziekengeld, heeft vergelijking plaats, volgens regelen, vastgesteld door den Verzekeringsraad.

Samenwerking Raad van Arbeid, erkende bijzondere kas en toegelaten ziekenfonds.

Art. 111. De Raad van Arbeid en het bestuur van een erkende bijzondere kas zijn verplicht aan een toegelaten ziekenfonds de inlichtingen te verstrekken, die dit fonds voor de uitvoering van zijn taak behoeft, en omgekeerd.

HOOFDSTUK II.

VAN DE TOEGELATEN ZIEKENFONDSEN.

§ 1. *Van de toelating.*

Duur der toelating.

Art. 112. Een ziekenfonds, dat eigendom is

van een rechtspersoonlijkheid bezittende instelling, kan door Ons voor den tijd van ten hoogste 15 jaren als zoodanig worden toegelaten.

Wijze van toelating. Gronden voor weigering.

Art. 113. (1) De toelating geschiedt door goedkeuring van de statuten, nadat daarover de betrokken Verzekeringsraad is gehoord.

(2) Zij wordt door Ons alleen geweigerd op gronden, ontleend aan het algemeen belang, of wegens niet-voldoening aan de vereischten, gesteld bij § 2 van dit hoofdstuk of bij een krachtens die paragraaf uitgevaardigden algemeenen maatregel van bestuur.

(3) Het besluit van weigering is met redenen omkleed.

(4) Wijziging der goedgekeurde statuten vereischt nadere goedkeuring.

(5) Door Ons wordt bepaald in welken vorm de goedkeuring moet worden aangevraagd en welke stukken daarbij zijn over te leggen.

Openbaarmaking.

Art. 114. De goedgekeurde statuten of wijzigingen worden in de *Staatscourant* openbaar gemaakt.

Intrekking.

Art. 115. (1) De toelating kan door Ons worden ingetrokken op verzoek van het bestuur van het fonds, en wegens handelingen of verzuimen, in strijd met eenig wettelijk voorschrift of met de statuten.

(2) De intrekking wordt openbaar gemaakt in de *Staatscourant*, met vermelding van den dag waarop zij ingaat.

Faillissement van den eigenaar van een toegelaten ziekenfonds.

Art. 116. Wanneer de eigenaar van een toegelaten ziekenfonds bij in kracht van gewijsde gegaan vonnis in staat van faillissement is verklaard, vervalt de toelating van rechtswege. Hiervan zal de griffier van het rechterlijk college dat het vonnis heeft gewezen of bevestigd, bericht geven aan den betrokken Verzekeringsraad.

§ 2. *Van de vereischten voor toelating.*

Algemeene bepaling.

Art. 117. Een ziekenfonds, welks toelating verzocht wordt, moet voldoen aan het bij de volgende artikelen van deze paragraaf bepaalde.

Statuten.

Art. 118. De statuten bevatten bepalingen, waarbij de volgende onderwerpen worden geregeld:

a. het verzekeringsgebied van het fonds;

b. een welstandsgrens, waarboven personen niet tot het fonds behoeven te worden toegelaten; deze grens mag verschillend zijn voor personen die kostwinner zijn, en voor anderen;

c. de rechten en verplichtingen der verzekerden;

d. het aantal verzekerden, dat ten name van eenzelfden geneeskundige mag staan ingeschreven;

e. de rechten en verplichtingen der aan het fonds verbonden geneeskundigen, apothekers, vroedvrouwen en verplegenden;

f. de samenstelling en bevoegdheden van de algemeene vergadering en het bestuur en de wijze waarop besluiten worden genomen;

g. de verkiezing van de leden van het bestuur, de zittingsduur en, indien toegekend, de vergoedingen;

h. de vaststelling der rekening door de algemeene vergadering;

i. de belegging der beschikbare kasgelden;

j. de gevallen, waarin uitgaven uit het reservefonds mogen worden bestreden;

k. de bestemming van het fonds bij ontbinding.

Omschrijving der te verleenen hulp.

Art. 119. De geneeskundige hulp moet voldoen aan de bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen eischen en worden verleend zoolang de ziekte duurt, onverschillig welke de oorzaak daarvan zij, en het lidmaatschap niet wordt verloren.

Ziekte bij aanvang der verzekering.

Art. 120. Geneeskundige hulp behoeft niet verleend te worden bij ziekte gedurende de eerste maand of bevalling binnen zes maanden na den aanvang der verzekering, uitgezonderd wanneer:

a. de verzekering is aangevangen binnen een maand nadat de verzekering van den betrokkene bij een ander toegelaten ziekenfonds is geëindigd wegens verandering van woonplaats, overgang naar een andere onderneming, ontbinding, of intrekking of vervallen van de toelating van het fonds, of wegens een dergelijke reden;

b. de verzekering is geëindigd in verband met vervulling van dienstplicht overeenkomstig de

Militiewet en binnen een maand na die vervulling weder is aangevangen.

Niet-toelating tot het fonds. Opzegging der verzekering.

Art. 121. (1) Tot het fonds moeten worden toegelaten allen die bij een ziekenkas verzekerd zijn, uitgezonderd :

a. indien het een ondernemingsfonds is, zij die niet behooren tot de onderneming of ondernemingen waarvoor het fonds, blijkens de statuten, bij uitsluiting is bestemd ;

b. zij, die vroeger tot het fonds waren toegelaten en hun verplichtingen niet zijn nagekomen ;

c. zij, die de in de statuten bepaalde welstandsgrens overschrijden.

(2) Toelating tot een fonds, dat eigendom is van een vereeniging, die rechtspersoonlijkheid bezit, behoeft geen recht te geven op lidmaatschap dier vereeniging.

(3) De verzekering mag door het bestuur van het fonds alleen worden opgezegd in bij de statuten aan te wijzen gevallen van niet-nakoming zijner verplichtingen door den verzekerde of indien deze niet meer verkeert in de omstandigheden, die recht geven op toelating. In de statuten moet worden bepaald, dat een verzekerde niet wegens wanbetaling kan worden geroyeerd, tenzij hij schriftelijk is gewaarschuwd en tusschen de waarschuwing en het royement ten minste 8 dagen zijn verloopen. Echter mag worden bepaald, dat een waarschuwing niet noodig is, als sinds een vroegere waarschuwing minder dan een jaar is verloopen.

Geneeskundigen en apothekers. Keuze door de verzekerden.

Art. 122. (1) Aan het fonds moeten zoo mogelijk verbonden worden ten minste twee geneeskundigen en twee apothekers. Indien meer dan één geneeskundige aan het fonds verbonden is, moet ieder verzekerde ten name van een bepaalden geneeskundige staan ingeschreven.

(2) Tusschen de aan het fonds verbonden geneeskundigen en apothekers moet den verzekerden zooveel mogelijk de keuze worden gelaten.

(3) Ten minste eenmaal in het jaar moet den verzekerden de gelegenheid worden gegeven, onder te stellen voorwaarden, op de gedane keuze terug te komen.

Aantal ten name van één geneeskundige in te schrijven verzekerden.

Art. 123. (1) Voor de berekening van het aantal verzekerden, dat ten name van eenzelfden geneeskundige mag staan ingeschreven, worden drie personen, die den leeftijd van 16 jaren niet hebben bereikt, als één verzekerde beschouwd.

(2) Door Ons kan, den Verzekeringsraad gehoord, worden toegestaan, dat het in de statuten genoemde aantal wordt overschreden. De toestemming kan ten allen tijde worden herroepen.

Betaling der geneeskundigen en apothekers.

Art. 124. (1) De geneeskundige en de apotheker ontvangen vaste bedragen, die niet mogen dalen beneden de bij de statuten vastgestelde, hetzij voor ieder gezin of voor iederen persoon, die op hun naam staan ingeschreven, hetzij voor iedere verrichting of voor iedere levering.

(2) Den geneeskundige mag bovendien afzonderlijke vergoeding worden toegekend voor verrichtingen, die niet tot de gewone geneeskundige behandeling behooren, alsmede voor noodzakelijke door hem gedane uitgaven, volgens vast te stellen grondslagen.

(3) De apotheker ontvangt bovendien betaling voor het door hem geleverde, volgens een vast te stellen prijslijst.

(4) De bedragen bedoeld in het eerste lid en de grondslagen bedoeld in het tweede lid, worden ten minste eenmaal in de vijf jaren, de prijslijst bedoeld in het derde lid, ten minste eenmaal 's jaars opnieuw vastgesteld.

Weigering tot medewerking van geneeskundigen of apothekers.

Art. 125. (1) Indien geen geneeskundige binnen het verzekeringsgebied van het ziekenfonds zich tegen de aangeboden voorwaarden beschikbaar stelt, kan het bestuur van het fonds door den Verzekeringsraad worden gemachtigd om in de plaats van geneeskundige behandeling aan de verzekerden een uitkeering in geld te doen tot een door den Verzekeringsraad te bepalen bedrag.

(2) Hetzelfde geldt ten aanzien van de verstrekking van genees- en verbandmiddelen bij weigering van alle binnen het verzekeringsgebied van het fonds gevestigde apothekers om tegen de aangeboden voorwaarden te leveren.

Vaststelling der bijdragen.

Art. 126. (1) De bijdragen der verzekerden moeten ten minste eenmaal in de vijf jaren opnieuw worden vastgesteld door de algemeene vergadering en vóór de inwerkingtreding van

het betreffende besluit op door den Verzekeringsraad te bepalen wijze worden openbaar gemaakt.

(2) Een uitsluitend bij toetreding te betalen bijdrage wordt niet gevorderd in de gevallen, bedoeld bij artikel 120, *a* en *b*.

Samenstelling der algemeene vergadering.

Art. 127. (1) De algemeene vergadering bestaat uit de verzekerden of hun vertegenwoordigers en uit de aan het fonds verbonden geneeskundigen en apothekers.

(2) De statuten van een ondernemingsfonds kunnen bepalen, dat ook de werkgever of een door hem aangewezen persoon deel uitmaakt van de algemeene vergadering.

(3) De vertegenwoordigers der verzekerden worden aangewezen op de wijze bij de statuten bepaald.

Samenstelling van het bestuur.

Art. 128. In het bestuur moeten zitting hebben een of meer verzekerden, door de verzekerden of door de algemeene vergadering aangewezen, alsmede een of meer geneeskundigen en een of meer apothekers. Echter kan door Ons, op grond van bijzondere omstandigheden, een ziekenfonds worden toegelaten, schoon in het bestuur geen apothekers zullen zitting hebben.

Bestemming der inkomsten.

Art. 129. (1) De inkomsten van het fonds mogen uitsluitend worden aangewend ten behoeve van de geneeskundige hulp en daarmede verband houdende zaken, het beheer van het fonds, stortingen in het reservefonds, en maatregelen ter voorkoming van ziekte.

(2) De betalingen voor aan het fonds bewezen diensten mogen het bedrag eener redelijke vergoeding niet te boven gaan.

Boekhouding.

Art. 130. (1) De boekhouding wordt zoodanig gevoerd, dat de geldelijke toestand van het fonds ten allen tijde gemakkelijk is na te gaan.

(2) Voor het fonds wordt een afzonderlijke boekhouding gevoerd en een afzonderlijke kas gehouden.

Reservefonds.

Art. 131. (1) Een reservefonds wordt gevormd uitsluitend ter bestrijding van de uitgaven, waarvoor de inkomsten tijdelijk ontoereikende zijn.

(2) Het reservefonds mag niet grooter zijn dan de helft van het bedrag, dat in de laatst verloopen drie kalenderjaren jaarlijks gemiddeld is uitgegeven voor geneeskundige hulp en daarmede verband houdende zaken, en kosten van beheer. Totdat dit bedrag bereikt is, wordt jaarlijks 4 % van het gezamenlijk bedrag der premiën over het afgeloopen kalenderjaar daarin gestort.

Geldelijk beheer.

Art. 132. (1) Van het geldelijk beheer wordt jaarlijks rekening en verantwoording gedaan aan de algemeene vergadering en aan den Verzekeringsraad.

(2) Door Ons kunnen voorschriften gegeven worden betreffende de inrichting der rekening en der te houden registers, en betreffende de belegging van het reservefonds.

Statutenwijziging. Aanvrage om intrekking der toelating.

Art. 133. (1) De statuten kunnen alleen bij besluit van de algemeene vergadering gewijzigd worden.

(2) Besluiten tot het aanvragen van intrekking der toelating of tot ontbinding, moeten door de algemeene vergadering worden genomen.

§ 3. *Van het toezicht.*

Toezicht door Verzekeringsraad.

Art. 134. (1) De Verzekeringsraad houdt toezicht op de toegelaten ziekenfondsen, welke werkzaam zijn binnen het gebied der Raden van Arbeid, waarvoor hij is opgericht.

(2) De Verzekeringsraad is bevoegd intrekking der toelating van een ziekenfonds aan Ons aan te vragen.

Inlichtingen door het fonds te verstrekken.

Art. 135. (1) Het bestuur, de ambtenaren en beambten van een toegelaten ziekenfonds, en de daaraan verbonden geneeskundigen, apothekers, vroedvrouwen en verplegenden, zijn verplicht aan den Verzekeringsraad en aan ieder der bezoldigde leden van den Verzekeringsraad, de door dezen verlangde inlichtingen te verstrekken. Het bestuur is verplicht hun, zoo dikwijls zij het vorderen, inzage te geven in de boeken en de kas.

(2) Door Ons kunnen voorschriften gegeven worden betreffende de overlegging en inzending van schriftelijke gegevens ten behoeve van het toezicht en van de statistiek.

VIERDE AFDEELING.

Van aan den Verzekeringsraad te onderwerpen geschillen.

Omschrijving.

Art. 136. (1) Indien bij de statuten of bij overeenkomst tusschen partijen is bepaald, dat geschillen tusschen den eigenaar van een erkende bijzondere kas of dien van een toegelaten ziekenfonds en een Raad van Arbeid, met uitsluiting van den gewonen rechter, ten verzoeke van de meest gereede partij zullen worden onderworpen aan het oordeel van den Verzekeringsraad, opgericht voor den betrokken Raad van Arbeid, dan is die Verzekeringsraad verplicht van die geschillen kennis te nemen en die te behandelen volgens onderstaande artikelen.

(2) Hetzelfde geldt, indien bij de statuten of bij overeenkomst tusschen partijen is bepaald, dat op gelijke wijze geschillen tusschen den eigenaar van een toegelaten ziekenfonds en aan het fonds verbonden geneeskundigen, apothekers, vroedvrouwen of verplegenden of tusschen den eigenaar van dat fonds en de bij dat fonds verzekerden zullen worden onderworpen aan het oordeel van den Verzekeringsraad, in wiens ressort dat fonds zijn zetel heeft.

(3) De hiervoren omschreven bevoegdheid bestaat niet ten aanzien van geschillen, welke krachtens de artikelen 145 en 147 behooren tot de kennisneming van den administratieven rechter.

Wraking van leden van den Verzekeringsraad.

Art. 137. De redenen van wraking van een lid van den Verzekeringsraad zijn dezelfde als voor de rechters volgens het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering; zij zullen summierlijk worden beoordeeld door den Verzekeringsraad.

Getuigen en deskundigen. Wijze van behandeling bij den Verzekeringsraad.

Art. 138. (1) De oproeping van getuigen en deskundigen geschiedt:

door een Verzekeringsraad en door een Raad van Arbeid, op de wijze en in den vorm, bij algemeenen maatregel van bestuur te bepalen;

door partijen, daaronder niet begrepen de Raden van Arbeid, bij deurwaarders-exploit.

(2) Partijen kunnen ook getuigen en deskundigen medebrengen ter zitting.

(3) Ieder die overeenkomstig dit artikel als getuige of deskundige is opgeroepen, is verplicht aan die oproeping gevolg te geven en getuigenis af te leggen of zijn diensten als deskundige te verleenen, een en ander behoudens geldige redenen van verschooning, overeenkomstig artikel 163 Wetboek van Strafvordering, en met uitzondering van den echtgenoot van een der partijen en van hen, die een der partijen in bloed- of aanverwantschap bestaan in de rechte lijn of in de zijlijn tot den tweeden graad ingesloten.

(4) Deurwaarders hebben voor de werkzaamheden, door hen verricht ingevolge de bepaling van het eerste lid, aanspraak op belooning ten laste van de partij welke hen in het werk heeft gesteld, overeenkomstig de bepalingen van het tarief van gerechtskosten in strafzaken.

(5) De wijze van behandeling dezer geschillen wordt overigens bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

Vergoeding aan getuigen, deskundigen en partijen.

Art. 139. (1) Getuigen, deskundigen en partijen, die ambtshalve opgeroepen of met een opdracht belast zijn, ontvangen vergoeding uit 's Rijks kas. Getuigen en deskundigen, die door partijen ter zitting zijn opgeroepen of medegebracht, of in verband met een aanhangig geschil met een opdracht zijn belast, ontvangen vergoeding van partijen.

(2) De vergoeding wordt begroot door den voorzitter volgens het tarief, bedoeld in artikel 57 der Beroepswet. Voor het bedrag, waarop de vergoeding is begroot, wordt een bevelschrift van tenuitvoerlegging uitgegeven door den voorzitter der rechtbank van het arrondissement, waar de Verzekeringsraad gevestigd is. Afwijkende afspraken zijn niet verbindend.

(3) Bij de uitspraak beveelt de Verzekeringsraad dat aan de partij, daarbij geheel of gedeeltelijk in het gelijk gesteld, de kosten gemaakt tot dagvaarding en schadeloosstelling van getuigen of deskundigen, of tot het bijbrengen van eenig schriftelijk gevoelen van deskundigen, met uitzondering van noodeloos gemaakte kosten, door de wederpartij geheel of gedeeltelijk tot een bij de uitspraak vast te stellen bedrag worden vergoed.

Veroordeeling tot nakoming van verplichtingen of schadevergoeding.

Art. 140. De Verzekeringsraad is bevoegd om naar gelang der omstandigheden aan de partij, die niet aan haar verplichtingen voldoet,

een termijn te gunnen zulks alsnog te doen, of haar tot vergoeding van kosten, schaden en interessen te veroordeelen.

De uitspraak.

Art. 141. (1) De uitspraak moet inhouden: de namen (voornamen) en woonplaats van de partijen;

de slotsom harer wederzijdsche beweringen;

de beweegredenen en de beslissing.

(2) Dezelve wordt gedagteekend en door voorzitter en secretaris onderteekend.

(3) De uitspraak is niet voor verzet vatbaar.

Nederlegging ter griffie.

Art. 142. (1) Binnen acht dagen, te rekenen van den dag der uitspraak, zal de minuut daarvan door den secretaris worden nedergelegd ter griffie van de rechtbank van het arrondissement, waar de Verzekeringsraad is gevestigd.

(2) De akte van nederlegging zal geschreven worden aan den voet of op den kant van de nedergelegde minuut, en geteekend worden door den griffier der rechtbank en den secretaris van den Verzekeringsraad.

Tenuitvoerlegging.

Art. 143. (1) De beslissing van den Verzekeringsraad zal worden ten uitvoer gelegd uit kracht van een bevelschrift van den voorzitter der rechtbank van het arrondissement, waar de Verzekeringsraad gevestigd is.

(2) Dit bevel zal geschreven worden op de minuut en worden overgeschreven op de uitgifte daarvan.

(3) De van zoodanig bevelschrift voorziene uitspraak zal langs den gewonen weg worden ten uitvoer gelegd.

(4) Van geschillen rakende de tenuitvoerlegging zal de in het eerste lid bedoelde rechtbank kennis nemen.

Voorkoming en vereffening van andere geschillen.

Art. 144. De Verzekeringsraad zal trachten geschillen tusschen het bestuur of den eigenaar van een toegelaten ziekenfonds en niet aan dat fonds verbonden geneeskundigen of apothekers te voorkomen of te vereffenen.

VIJFDE AFDEELING.

Van het beroep.

In welke gevallen en voor wie beroep openstaat.

Art. 145. (1) Beroep staat open:

a. van de inschrijving, de vaststelling der premie daaronder begrepen, van de wijziging of doorhaling der inschrijving, van de weigering om in te schrijven of de inschrijving te wijzigen of door te halen en van de weigering om ingevolge artikel 56 geheele of gedeeltelijke vrijstelling van de verhoogde premie te verleenen, voor den betrokkene en zijn werkgever;

b. van de bepaling van het ziekengeld, van de weigering om ziekengeld uit te keeren, en van de beslissing betreffende staking of vermindering der uitkeering, voor den verzekerde en zijn werkgever, alsmede voor dengene, voor wiens rekening de verzekerde, die geen kostwinner is, is opgenomen in een inrichting voor zieken of in een gesticht;

c. van de beslissing betreffende premie, ingevolge artikel 32, of vergoeding, ingevolge artikel 33 verschuldigd, voor den verzekerde en zijn werkgever;

d. van de beslissing van een Raad van Arbeid betreffende erkenning of intrekking der erkenning van een bijzondere kas, voor den eigenaar van de bijzondere kas;

e. van de uitspraak van een Verzekeringsraad in een geschil als bedoeld bij artikel 136, voor hen die partijen waren in het geschil.

(2) Voor het voeren van twistgedingen en het berusten in een tegen een Raad van Arbeid ingestelde vordering, als bedoeld in dit artikel, behoeft de Raad geen goedkeuring.

(3) In de gevallen, genoemd onder *a*, *b* en *c* van het eerste lid, kan het beroep mede worden ingesteld door het bestuur van de betrokken erkende bijzondere kas, in die genoemd onder *a*, *b*, *c* en *d*, door een bezoldigd lid van den Verzekeringsraad.

Termijn. Schorsende werking.

Art. 146. (1) De termijn van beroep is een maand. Deze termijn vangt aan te loopen den dag na dien waarop de beslissing, waartegen beroep wordt ingesteld, is genomen.

(2) Degene die een beroep instelt na den hiervoor bepaalden termijn wordt niet op grond daarvan niet-ontvankelijk verklaard, indien hij ten genoegen van den rechter in beroep aantoont, dat hij het beroep heeft ingesteld binnen een maand na den dag, waarop hij van de beslissing, waartegen beroep wordt ingesteld, redelijkerwijs heeft kunnen kennis dragen.

(3) Het instellen van beroep heeft alleen dan schorsende werking ten aanzien van de oorspronkelijke beslissing, indien het is ingesteld tegen een beslissing van een Raad van Arbeid betreffende erkenning of intrekking der erkenning van een bijzondere kas, of tegen een uit-

spraak van een Verzekeringsraad, waarbij een geneeskundige of apotheker is ontslagen, tenzij in het laatste geval de Verzekeringsraad voorloopige tenuitvoerlegging der uitspraak heeft gelast.

Aanwijzing van rechter in beroep.

Art. 147. Over de beslissingen, waarvan beroep openstaat ingevolge artikel 145, lid 1, *a*, *b* en *c*, wordt bij uitsluiting geoordeeld door de raden, ingesteld bij artikel 1 der Beroepswet, volgens het bij die wet bepaalde; over die, bedoeld in artikel 145, lid 1, *d* en *e*, door den centralen raad van beroep.

ZESDE AFDEELING.

Straf-, overgangs- en slotbepalingen.

HOOFDSTUK I.

STRAFBEPALINGEN.

Overtreding van bepalingen betreffende inlichtingen, aangifte, kennisgeving van inschrijving en dubbele verzekering.

Art. 148. (1) Hij die niet voldoet aan een der verplichtingen omschreven in artikel 11, lid 1, 2 en 3, of aan een der verplichtingen, opgelegd krachtens artikel 19, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van ten hoogste *f* 100.

(2) Met dezelfde straf wordt gestraft de werkgever die niet voldoet aan een der verplichtingen, omschreven in de artikelen 6, 26, lid 1, en 30, lid 3, alsmede de verzekerde, die niet voldoet aan de verplichting, omschreven in artikel 40, lid 1.

Overtreding betreffende aangifte. Transactie.

Art. 149. (1) De vervolging wegens het niet voldoen aan de verplichting, omschreven in artikel 26, lid 1, geschiedt vanwege den voorzitter van den Verzekeringsraad op de wijze bedoeld bij artikel 141, 2°., van het Wetboek van Strafvordering.

(2) Wanneer is aan te nemen, dat de werkgever vanwege dwaling of onwillig verzuim niet heeft voldaan aan het bij artikel 26, lid 1, bepaalde, kan hij, mits vóór de dagvaarding, door den voorzitter van den Verzekeringsraad tot transactie over de geldboete worden toegelaten.

(3) Nadat transactie heeft plaats gehad, wordt wegens hetzelfde feit tegen denzelfden persoon geen strafvervolging ingesteld.

Overtreding van bepaling betreffende loonsinhouding voor premie.

Art. 150. Hij die door hem krachtens deze wet betaalde of verschuldigde premie afhoudt van het loon van- of op eenige andere wijze verhaalt op een verzekerde of gewezen verzekerde, zonder dat dit bij of krachtens deze wet is toegestaan, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van ten hoogste *f* 100.

Wanbetaling van premie.

Art. 151. (1) Hij die niet of niet tijdig voldoet aan de verplichting tot betaling der premie, bedoeld in hoofdstuk IV, tweede afdeeling, dezer wet, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van ten hoogste *f* 100.

(2) Dit feit wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van ten hoogste *f* 60, indien het opzettelijk is gepleegd door den werkgever, die het door den verzekerde verschuldigde deel der premie van diens loon heeft afgehouden.

Valsche verklaring of opgave. Opzettelijk verzwijgen van dubbele verzekering.

Art. 152. (1) Hij die in eenig geschil als bedoeld bij artikel 136 als getuige, deskundige of partij mondeling of schriftelijk, persoonlijk of door een bijzonder daartoe gemachtigde, opzettelijk een valsche verklaring aflegt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren.

(2) Met dezelfde straf wordt gestraft hij, die in een bij artikel 11 van hem gevorderde opgave of inlichting, of de werkgever die in de bij artikel 26, lid 1, van hem gevorderde aangifte, opzettelijk een valsche opgave doet, alsmede de verzekerde die de bij artikel 40, lid 1, van hem gevorderde mededeeling opzettelijk verzwijgt.

Opsporing.

Art. 153. (1) Met het opsporen van de in dit hoofdstuk strafbaar gestelde feiten zijn, behalve de bij artikel 8, 1°—6°, van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast de marechaussee, alle ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie, alsmede de voorzitters der Verzekeringsraden en Raden van Arbeid, de bezoldigde leden der Verzekeringsraden, commissarissen en voorzitters van commissiën, indien deze commissarissen of commissiën het bestuur of den voorzitter van den

Raad van Arbeid in eenig onderdeel van hun taak vervangen, en de daartoe door den Raad van Arbeid aangewezen, aan hem ondergeschikte ambtenaren of beambten, die in de vergadering van het bestuur in handen van den voorzitter de belofte hebben afgelegd, bedoeld bij artikel 82 van de Radenwet. Het 3de, 4de en 5de lid van dat artikel zijn van toepassing.

(2) Voor zooveel betreft het niet voldoen aan de verplichting, omschreven in artikel 26, lid 1, wordt het door hen op te maken procesverbaal den bekeurde beteekend op de wijze, voorgeschreven bij artikel 144 van het Wetboek van Strafvordering.

(3) Zij hebben toegang tot alle plaatsen waar een onderneming wordt gedreven.

(4) De veld- en boschwachters, de beambten der marechaussee, niet zijnde hulp-officieren van Justitie, en de ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie beneden den rang van inspecteur der Rijksveldwacht en van commissaris van politie, behoeven, voor zoover hun de toegang niet uit anderen hoofde openstaat, een schriftelijken bijzonderen last van den burgemeester of van den kantonrechter.

(5) Wordt aan de in het eerste lid bedoelde personen de toegang geweigerd, dan verschaffen zij zich dien desnoods met inroeping van den sterken arm.

(6) In plaatsen welke tevens woningen of alleen door een woning toegankelijk zijn, treden zij tegen den wil van den bewoner niet binnen dan op vertoon van een schriftelijken bijzonderen last van den burgemeester of van den kantonrechter. Van dit binnentreden wordt door hen proces-verbaal opgemaakt en dit binnen tweemaal 24 uren aan dengene, in wiens woning is binnengetreden, in afschrift medegedeeld.

(7) Dit artikel is niet van toepassing op de inrichtingen bedoeld bij artikel 24 der Hinderwet (wet van 2 Juni 1875, *Staatsblad* n°. 95, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 16 Juli 1907, *Staatsblad* n°. 216). Ten aanzien van deze inrichtingen zijn uitsluitend met de in het eerste lid bedoelde taak belast de door Onzen Minister van Oorlog op grond van artikel 24, lid 2, dier wet aangewezen ambtenaren en officieren.

Geheimhouding door opsporingsambtenaren.

Art. 154. (1) Het is den in artikel 153 bedoelden personen verboden om hetgeen in plaatsen, waar zij krachtens dat artikel binnentreden, omtrent de daar gedreven onderneming te hunner kennis is gekomen, verder bekend te maken dan voor de uitoefening van hun ambt gevorderd wordt.

(2) Hij, aan wiens schuld schending van de bij dit artikel opgelegde geheimhouding te wijten is, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste *f* 300.

(3) Geen vervolging heeft plaats dan op klachte van het hoofd of den bestuurder van de onderneming.

Herhaling van strafbaar feit.

Art. 155. Bij overtreding van een der artikelen 148, 150 of 151, lid 1, kan hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste *f* 200 worden opgelegd, indien tijdens het plegen van het feit nog geen twee jaren zijn verloopen sedert een veroordeeling van den schuldige wegens gelijk feit onherroepelijk is geworden, of sedert de wegens dat feit opgelegde boete is betaald.

Misdrijf of overtreding.

Art. 156. De bij deze wet strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als misdrijven, uitgezonderd die bedoeld bij artikel 148, 150 en 151, lid 1, welke als overtredingen worden beschouwd.

HOOFDSTUK II.

OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN.

Verjaringen.

Art. 157. De rechtsvordering wegens ziekengeld verjaart door verloop van drie maanden, die tot terugbetaling van onverschuldigd betaalde premie, alsmede de rechtsvorderingen wegens premie of wegens een vergoeding als bedoeld bij artikel 33, door verloop van twee jaren.

Jaarverslag.

Art. 158. (1) De Verzekeringsraad doet jaarlijks aan Onzen Minister toekomen een verslag van den stand der ziekteverzekering in het gebied der Raden van Arbeid, waarvoor hij is opgericht.

(2) De inrichting dezer verslagen en van de daarbij over te leggen statistische gegevens, alsmede het tijdstip waarop zij worden ingezonden, worden door Onzen Minister vastgesteld.

Vrijdom van zegel enz

Art. 159. Alle stukken, opgemaakt ter uitvoering van de bepalingen dezer wet of van de

bij algemeenen maatregel van bestuur of bij Koninklijk besluit nader te geven voorschriften, uitgezonderd het dwangbevel, bedoeld bij artikel 74 en de bij artikel 138, lid 1, voorgeschreven beteekeningen bij deurwaardersexploit, zijn vrij van het recht van zegel, van de formaliteit van registratie en, met inachtneming van de door Ons vast te stellen voorschriften, van briefport.

Rijksvoorschot.

Art. 160. (1) Het Rijk verleent aan de Raden van Arbeid, ter bestrijding van de schadeloosstellingen en uitgaven, welke ter uitvoering van deze wet moeten geschieden, voordat zij over voldoende middelen beschikken, een voorschot, dat binnen vijf jaren moet terugbetaald zijn.

(2) Het Rijk kan aan een Raad van Arbeid een voorschot verleenen, dat binnen den door Onzen Minister bepaalden tijd moet terugbetaald zijn.

(3) De terugbetaalde voorschotten worden opgenomen onder de middelen tot dekking der Staatsuitgaven.

Art. 161. Het Rijk keert aan den Raad van Arbeid te Amsterdam een door Ons jaarlijks vastgesteld bedrag uit, wegens in het afgeloopen jaar ten laste van dien Raad gebleven kosten ter zake van de personen, die op grond van artikel 24, lid 3, in verband met den laatsten volzin van lid 4 van artikel 2, bij zijn ziekenkas zijn ingeschreven.

Art. 162. (1) Een besluit, als bedoeld in artikel 18, tweede lid; 19; 26, eerste lid; 35, eerste lid; 37; 59, tweede lid; 61, eerste lid; 77, tweede lid; 82, tweede lid; 85; 88, tweede lid; 100, derde lid; en 109, eerste lid, wordt door Ons niet genomen dan op voordracht van den Raad van Arbeid, wiens gebied het geldt.

(2) Alvorens een besluit te nemen, als bedoeld in artikel 53 of in artikel 58, wordt door Ons, zooveel mogelijk, het gevoelen van den betrokken Raad van Arbeid gevraagd. Bij Ons besluit, dat alsdan met redenen moet zijn omkleed, kan van dat gevoelen worden afgeweken.

(3) Tot een voordracht aan de Kroon tot een verlaging der uitkeering beneden 70 honderdsten van het gemiddelde der loonklasse of het doen ingaan der uitkeering van den vierden of vijfden dag der ongeschiktheid tot werken af, zal alleen met een meerderheid van drie vierde van het aantal der uitgebrachte stemmen kunnen worden besloten.

Regeling bij algemeenen maatregel van bestuur.

Art. 163. Hetgeen behalve het in de artikelen 41, 92, 100, 103, 119 en 138 bepaalde nog ter voorbereiding van het in werking treden van deze wet of tot hare uitvoering noodig is, wordt bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld.

Art. 164. Bij algemeenen maatregel van bestuur kan voor bepaalde groepen van personen worden afgeweken van het in deze wet bepaalde ten aanzien van de aangifte, de inschrijving, de bepaling van het dagloon, de premieheffing en de ziekengelduitkeering.

Overgangsbepaling. Bestaande overeenkomsten.

Art. 165. (1) Overeenkomsten, gesloten vóór het tijdstip, bedoeld in de tweede zinsnede van het tweede lid van artikel 168, waaraan personen, die overeenkomstig de tweede afdeeling dezer wet verzekerd zijn, behalve recht op uitkeering bij ziekte, andere rechten ontleenen, zullen, voor zooveel de uitkeering van ziekengeld betreft, ten verzoeke van de meest gereede partij door den kantonrechter worden ontbonden verklaard.

(2) Op dezelfde wijze zullen worden ontbonden verklaard voor zooveel de geneeskundige hulp betreft, overeenkomsten die gesloten zijn vóór het in het voorgaande lid bedoelde tijdstip, waaraan personen, die bij een toegelaten ziekenfonds verzekerd zijn, andere rechten ontleenen dan het recht op geneeskundige hulp bij ziekte, mits de overeenkomst niet is gesloten met den eigenaar van een toegelaten ziekenfonds.

(3) De kantonrechter bepaalt van welke verplichtingen tegenover het vervallen van het recht op ziekengeld of geneeskundige hulp, geheele of gedeeltelijke ontheffing wordt verleend, in het laatste geval voor welk gedeelte.

Art. 166. Ten aanzien van de verzekerden, wier verzekering is ingegaan op den dag, waarop artikel 17, lid 1 en 3, in werking treedt, is:

a. niet van toepassing het bepaalde in artikel 44, eerste lid onder *b*, indien zij tot den aanvang der ongeschiktheid tot werken onafgebroken verzekerd zijn geweest;

b. van toepassing het bepaalde in artikel 46, hoewel hun verzekering is geëindigd binnen twee maanden na den hiervoor bedoelden dag, indien zij tot aan het einde hunner verzekering onafgebroken verzekerd zijn geweest.

Overgangsbepaling. Bestaande ziekenfondsen.

Art. 167. (1) Een ziekenfonds dat reeds bestaat op den dag waarop deze wet in het *Staatsblad* geplaatst wordt, niet kan voldoen aan de vereischten voor toelating ingevolge deze wet, doch naar Ons oordeel een goed ziekenfonds is, kan door Ons voor den tijd van ten hoogste vijf jaren worden toegelaten, welke termijn telkens met ten hoogste vijf jaren kan worden verlengd.

(2) Op deze fondsen zijn, behoudens voor zooveel betreft de vereischten voor toelating, van toepassing de bepalingen, die betrekking hebben op ingevolge deze wet toegelaten ziekenfondsen. De toelating kan, behalve in de gevallen voorzien in artikel 115, door Ons worden ingetrokken wegens het niet voldoen aan de voorwaarden, bij de toelating gesteld.

Titel. Inwerkingtreding.

Art. 168. (1) Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van „Ziektewet".

(2) Zij treedt, met uitzondering van de artikelen 17, lid 1 en 3, 77, lid 1 en 2, en 78, in werking op een door Ons te bepalen tijdstip. De genoemde artikelen treden in werking op een later, mede door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 5den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 9 *Juni* 1913.)

—

5 *Juni* 1913. WET, tot verzekering van arbeiders tegen geldelijke gevolgen van invaliditeit en ouderdom. S. 205.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1910/1911, no. 258, 1—4; 1911/1912, no. 68, 1—5; 1912/1913, no. 58, 1—38.

Hand. idem 1912/1913, *bladz.* 45—86, 88—111, 114—133, 136—161, 163—186, 188—253, 256—275, 277—316, 318—359, 361—387, 390—508, 510—579, 581—592, 595—633, 635—658, 2172—2192, 2215—2262, 2293—2316, 2319—2353, 2355—2388, 2390—2411, 2415—2433, 2436—2471, 2474—2484, 2486—2513, 2515—2537, 2539—2595, 2684.

Hand. 1e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 515—587, 703—709, 721—731, 771—792, 795—814, 819—840.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is dat arbeiders verzekerd zijn tegen geldelijke gevolgen van invaliditeit en ouderdom en dat in verband daarmede voorzieningen worden getroffen tegen invaliditeit;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepalingen. Organisatie.

Omschrijvingen.

Art. 1. In deze wet wordt verstaan onder:

de Bank: de Rijksverzekeringsbank;

Ongevallenfonds: het fonds, waarin gestort worden de gelden, aan de Bank toekomende krachtens de Ongevallenwet 1901;

Invaliditeitsfonds: het fonds, waarin gestort worden de gelden, aan de Bank toekomende krachtens deze wet;

Onzen Minister: Onze Minister, met de uitvoering van deze wet belast.

Art. 2. Onder Nederlanders worden in deze wet begrepen Nederlandsche onderdanen ingevolge de wet van 10 Februari 1910 (*Staatsblad* no. 55).

Art. 3. Onder echtgenoot wordt in deze wet verstaan de niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot.

Arbeider.

Art. 4. Onder arbeider wordt in deze wet verstaan ieder, die den leeftijd van 13 jaar heeft bereikt, niet in werkelijken militairen dienst is en in loondienst arbeid verricht binnen het Rijk en tegen loon van niet meer dan 1200 gulden per jaar.

Arbeid buiten het Rijk.

Art. 5. Onder arbeider wordt in deze wet ook verstaan ieder, die in loondienst arbeid verricht buiten het Rijk doch overigens voldoet aan de bepalingen van het vorig artikel, mits hij dien arbeid verricht in een in Nederland gevestigde onderneming en hij:

a. binnen het Rijk woont, of

b. als schipper of schepeling dienst doet op een vaartuig, dat in den regel naar Nederland terugkeert.

Ontvangsten van derden.

Art. 6. Voor de berekening van loon volgens deze wet worden medegerekend ontvangsten van derden, welke van invloed zijn op de voorwaarden der arbeidsovereenkomst.

Loon in natura.

Art. 7. (1) Bestaat het loon geheel in ver-

strekkingen in natura, dan wordt het geacht niet meer dan 1200 gulden per jaar te bedragen.

(2) Voor de toepassing van deze wet worden onder verstrekkingen in natura begrepen huisvesting en onderricht.

Art. 8. (1) Bestaat het loon gedeeltelijk in verstrekkingen in natura, dan wordt, zoo noodig, ter bepaling of het loon meer dan 1200 gulden per jaar bedraagt, de geldswaarde van die verstrekkingen in verband met de plaats van verstrekking geschat door den Raad van Arbeid.

(2) Ten aanzien van een schipper of schepeling wordt als plaats van verstrekking beschouwd de plaats, waar het vaartuig in den regel ligt, wanneer het niet vaart.

Wisselvallig loon.

Art. 9. (1) Is het bedrag van het loon wisselvallig, dan geldt, ter bepaling of het loon meer dan 1200 gulden per jaar bedraagt, het gemiddeld inkomen over de laatste drie jaren, waarin wisselvallige inkomsten zijn genoten.

(2) Was het bedrag van het loon wisselvallig over een korter voorafgaand tijdvak dan drie jaren, dan geldt als loon het gemiddeld inkomen over dat kortere tijdvak.

(3) Indien niet over het geheele voorafgaande jaar wisselvallige inkomsten zijn genoten, wordt het bedrag van het loon door den Raad van Arbeid geschat. Deze schatting vervalt, zoodra de wisselvallige inkomsten over een vol jaar genoten zijn.

Gezamenlijk loon.

Art. 10. (1) Het loon door verschillende personen te zamen onverdeeld genoten, wordt, ter bepaling of het loon meer dan 1200 gulden per jaar bedraagt, geacht door ieder voor een gelijk deel te zijn verdiend.

(2) Kinderen beneden 14 jaar blijven bij de berekening buiten aanmerking.

(3) Het eerste lid blijft buiten toepassing, indien blijkt van een andere verhouding dan in dat lid genoemd. Alsdan blijft ook het tweede lid buiten toepassing.

Werkgever.

Art. 11. (1) Onder werkgever wordt in deze wet verstaan ieder, in wiens dienst arbeid wordt verricht door een arbeider.

(2) Wordt de arbeid verricht in dienst van twee of meer personen, dan is ieder hunner voor de nakoming der verplichtingen, bij of krachtens deze wet den werkgever opgelegd, aansprakelijk en is ieder hunner bevoegd tot het uitoefenen der rechten, bij of krachtens deze wet den werkgever toegekend.

Wettelijke vertegenwoordiger van werkgever.

Art. 12. Heeft de werkgever een wettelijken vertegenwoordiger, dan is deze mede aansprakelijk voor het nakomen der verplichtingen bij of krachtens deze wet aan den werkgever opgelegd. De werkgever zelf is in dat geval niet aansprakelijk, indien de loonen der arbeiders niet door hem of op zijn last worden uitbetaald.

Schipper.

Art. 13. De schipper of die dezen vervangt is ten aanzien van de arbeiders in dienst op het vaartuig, waarover hij het gezag voert, mede aansprakelijk voor het nakomen der verplichtingen bij of krachtens deze wet aan den werkgever opgelegd.

Buitenslands gevestigde werkgever.

Art. 14. Ten aanzien van arbeiders, in dienst van een buitenslands gevestigden werkgever, wordt, voor zooveel betreft de uitvoering dezer wet, als werkgever beschouwd hij, die ter plaatse waar de werkzaamheden hier te lande worden verricht, met de leiding daarvan is belast.

Art. 15. De werkgever, die binnen het Rijk geen woonplaats heeft, en niet overeenkomstig artikel 18 één of meer personen heeft aangewezen voor de nakoming der bij of krachtens deze wet hem ten aanzien van alle arbeiders in zijn dienst opgelegde verplichtingen, is verplicht een woonplaats binnen het Rijk te kiezen.

Rechtspersoon als werkgever.

Art. 16. Ten aanzien van arbeiders, in dienst van een wederkeerige verzekering- of waarborgmaatschappij, of van een rechtspersoonlijkheid bezittende instelling, worden de leden van het bestuur, voor zooveel betreft de uitvoering dezer wet, als werkgevers beschouwd.

Publiekrechtelijk lichaam als werkgever.

Art. 17. (1) Ten aanzien van arbeiders in dienst van het Rijk of van een ander publiekrechtelijk lichaam geldt, voor zooveel betreft de uitvoering dezer wet, als werkgever de persoon, die de onmiddellijke leiding heeft van den tak van dienst, waaraan de verzekerde is verbonden.

(2) Ten aanzien van arbeiders in dienst van het Rijk kan bij algemeenen maatregel van bestuur een andere regeling gemaakt worden.

Aanwijzing van een persoon, die als werkgever geldt.

Art. 18. (1) De werkgever is bevoegd een persoon in zijn dienst, die belast is met leiding of opzicht of uitsluitend met administratieve werkzaamheden, aan te wijzen voor de nakoming der bij of krachtens deze wet aan den werkgever opgelegde verplichtingen. De aanwijzing kan betrekking hebben op alle arbeiders, in dienst van den werkgever, of op een bepaald gedeelte dier arbeiders.

(2) De aanwijzing heeft geen kracht, als zij niet door den aangewezene is medeonderteekend. Zij kan door den werkgever worden ingetrokken en door den aangewezene worden opgezegd. Zij vervalt, wanneer de aangewezene niet meer in dienst van den werkgever is.

(3) Door aanwijzing overeenkomstig dit artikel geldt de aangewezene, voor zooveel betreft de nakoming der hierboven bedoelde verplichtingen, als werkgever.

(4) Het formulier der aanwijzing wordt door Ons vastgesteld.

(5) De aanwijzing kan door den Verzekeringsraad, met ingang van den door dezen te bepalen, aan werkgever en aangewezene mede te deelen dag, worden vervallen verklaard.

Berekening van aantal weken.

Art. 19. Wanneer voor de toepassing dezer wet het aantal weken moet worden berekend, wordt een jaar gerekend op 52 weken, een kwartaal op 13 weken en een maand of een gedeelte van een maand, meer dan 28 dagen bedragend, op 4 weken.

Middelen.

Art. 20. (1) De middelen voor de dekking der uit te keeren renten, der te verleenen geneeskundige behandeling en toelagen en der administratiekosten worden gevonden door het heffen van premiën van de verzekerden en van de werkgevers van verzekeringsplichtige arbeiders en door een jaarlijksche bijdrage van het Rijk gedurende vijf en zeventig jaar van tien millioen gulden.

(2) De storting der Rijksbijdrage heeft voor het eerst plaats in de maand waarin artikel 31 in werking treedt, en verder jaarlijks in dezelfde maand.

(3) Het Rijk schiet aan het invaliditeitsfonds de gelden voor, noodig voor de uitgaven van dat fonds, zoolang dat fonds geen eigen middelen bezit.

(4) De krachtens het voorgaand lid voorgeschoten gelden worden met de renten, berekend tegen drie en een half ten honderd 's jaars, ingehouden van de eerste der Rijksbijdragen, in het eerste lid van dit artikel voorgeschreven.

Uitvoering der verzekering.

Art. 21. De uitvoering der verzekering wordt opgedragen aan het bestuur der Bank, aan de Verzekeringsraden en aan de Raden van Arbeid.

Art. 22. (1) In de gevallen, bedoeld in de artikelen 61; 170; 189; 226, tweede lid; 286; 301, tweeden volzin; 357, eerste en vierde lid; en 407, treedt de Raad van Arbeid zelf op, behoudens het bepaalde in artikel 42 der Radenwet.

(2) Alle overige zaken, de uitvoering der verzekering betreffende, aan den Raad van Arbeid opgedragen, worden door het bestuur afgedaan.

(3) De Raad van Arbeid bepaalt onder goedkeuring van den Verzekeringsraad welke aangelegenheden als bedoeld in het vorige lid door den voorzitter zullen worden afgedaan. Het bestuur is bevoegd de afdoening van een bepaalde zaak aan zich te trekken.

(4) De voorzitter zorgt voor de afdoening van de zaken, die volgens de bepalingen dezer wet door het bestuur moeten worden afgedaan, zoolang de eerste volzin van het derde lid niet is uitgevoerd.

Art. 23. De Raden van Arbeid volgen bij de correspondentie met en het opzenden van stukken en rentekaarten aan het bestuur der Bank de voorschriften door dit bestuur gegeven.

Uitgaven en ontvangsten der Raden van Arbeid.

Art. 24. (1) De kosten, welke voor de Raden van Arbeid voortvloeien uit bij of krachtens deze wet gegeven voorschriften, worden door hen bij voorschot voldaan en komen ten laste der Bank.

(2) De wijze, waarop deze kosten worden vastgesteld of begroot, alsmede de wijze, waarop de vastgestelde of begroote kosten door de Bank aan de Raden van Arbeid worden terugbetaald, wordt door Ons geregeld.

(3) De wijze en tijd, waarop de Raden van Arbeid de door hen geïnde premiën aan het bestuur der Bank verantwoorden en het bedrag daarvan afdragen, wordt door Ons geregeld.

Bevoegdheid.

Art. 25. (1) Bevoegd is de Raad van Arbeid

van het gebied waar de arbeider pleegt arbeid te verrichten.

(2) Wanneer hij geen arbeid pleegt te verrichten, of wel arbeid pleegt te verrichten in meer dan één gebied, of buiten het Rijk en wanneer het betreft het toezicht op of de geneeskundige behandeling van een arbeider aan wien invaliditeitsrente is toegekend of de toekenning of intrekking eener rente, is bevoegd de Raad van het gebied, waar de arbeider woont.

(3) Woont hij op een vaartuig, dan is bevoegd de Raad van het gebied, waar het vaartuig in den regel ligt, wanneer het niet vaart.

(4) Is geen Raad bevoegd volgens de bepalingen der eerste drie leden, dan is bevoegd de Raad van het gebied waar de arbeider zijn werkelijk verblijf heeft, of, heeft hij zijn werkelijk verblijf niet binnen het Rijk, de Raad van het gebied waar hij het laatst heeft gewoond.

(5) De bepalingen van dit artikel zijn mede van toepassing waar het betreft personen die niet arbeider zijn.

Art. 26. Een vordering tot betwisting van de bevoegdheid van een Raad van Arbeid, op grond dat die Raad niet volgens het vorige artikel is aangewezen, is niet-ontvankelijk.

Algemeene maatregel van bestuur.

Art. 27. (1) Bij algemeenen maatregel van bestuur worden bepalingen vastgesteld betreffende:

a. het hooren van getuigen en deskundigen door het bestuur van de Bank of van een Raad van Arbeid of door een Raad van Arbeid of den voorzitter van een Raad van Arbeid, hun verplichting om te verschijnen, en om, behoudens het verschooningsrecht, bedoeld bij het derde lid van artikel 66 van het Wetboek van Strafvordering, getuigenis af te leggen of diensten als deskundige te verleenen, de oproeping, de tegenwoordigheid van partijen bij het verhoor, het verhoor van getuigen of deskundigen van partijen, en de vergoeding voor reiskosten en voor tijdverlies;

b. de wijze, waarop registers van verzekeringsplichtigen bij de Raden van Arbeid worden ingericht en bijgehouden; inrichting der registers naar het kaartenstelsel kan worden voorgeschreven;

c. de wijze, waarop rentekaarten, renteboekjes, verklaringen, kennisgevingen, bevelen, beslissingen en andere stukken worden uitgereikt aan den betrokkene, alsmede den dag, die als dag van uitreiking geldt; bij de regeling wordt in acht genomen, dat uitreiking ook mogelijk moet zijn zonder medewerking van den betrokkene, of wanneer deze geen bekende woon- of verblijfplaats heeft;

d. het verzenden van stukken aan het bestuur van de Bank of van een Raad van Arbeid, of aan een Raad van Arbeid of den voorzitter van een Raad van Arbeid, en het doen van aanvragen, opgaven, verzoeken, mededeelingen en verklaringen aan het bestuur van de Bank of van een Raad van Arbeid of aan een Raad van Arbeid of den voorzitter van een Raad van Arbeid; bij de regeling wordt in acht genomen, dat zooveel mogelijk, en wanneer de betrokkene niet schrijven kan, altijd, gelegenheid moet bestaan de aanvragen, opgaven, verzoeken, mededeelingen en verklaringen mondeling of door een gemachtigde te doen;

e. het beginnen en eindigen van termijnen en mededeeling daarvan aan betrokkenen;

f. het geven van inlichtingen en herinneren aan bevoegdheden en verplichtingen door de Raden van Arbeid betreffende alles wat de uitvoering dezer wet betreft;

g. het doen van mededeelingen aan elkander door Bank, Verzekeringsraden en Raden van Arbeid;

h. de gevallen waarin en den maatstaf naar welken vergoeding voor reiskosten en vergoeding voor tijdverlies wordt verleend aan verzekerden, die zich verplaatsen moeten om te voldoen aan een oproeping, krachtens een bepaling van § 4 van Hoofdstuk II van de Tweede Afdeeling gedaan, of om geneeskundig onderzocht of behandeld te worden, de gevallen waarin en de voorwaarden onder welke op die vergoeding voor reiskosten een voorschot kan worden gegeven alsmede de wijze, waarop het voorschot wordt verhaald, indien de reis niet gedaan wordt.

(2) Deze bepalingen kunnen verschillend zijn voor verschillende deelen des lands.

Aansprakelijkheid van het Rijk.

Art. 28. Het Rijk is zonder eenig voorbehoud aansprakelijk voor de betaling door de Bank van de ingevolge deze wet toegekende renten en uitkeeringen.

Zegel en registratie.

Art. 29. (1) Alle stukken opgemaakt ter uitvoering van bepalingen, bij of krachtens deze wet gegeven, zijn vrij van het recht van zegel en van de formaliteit van registratie.

(2) Het eerste lid is niet toepasselijk op dwangbevelen noch op verzoekschriften aan den burgerlijken rechter en de daarop verleende beschikkingen.

Posterijen.

Art. 30. (1) De diensten, door de posterijen aan de Bank te bewijzen, worden door het Rijk bekostigd.

(2) Voor brieven en verdere stukken, welke den dienst der Bank en, voor zooveel betreft de uitvoering dezer wet, den dienst der Raden van Arbeid betreffen, wordt vrijstelling van port en, indien de afzender dit verlangt, van het recht verschuldigd voor de gewone aanteekening verleend.

(3) Ingeval van verlies van brieven of andere stukken, voor welker aanteekening geen recht is voldaan, is het Rijk geen schadevergoeding verschuldigd.

TWEEDE AFDEELING.

Van de verzekering van een rente.

HOOFDSTUK I.

Van den omvang der verzekering.

§ 1. *Van de verplichte verzekering.*

Verplichte verzekering.

Art. 31. (1) Ieder arbeider — voor zoover hij niet in deze wet is uitgezonderd of krachtens haar van den verzekeringsplicht is vrijgesteld — is verplicht om zich te verzekeren overeenkomstig het in deze wet bepaalde.

(2) In de gevallen bij deze wet bepaald, heeft de verplicht-verzekerde recht op een rente (verplichte rente) ingeval van invaliditeit en na het bereiken van den 70-jarigen leeftijd.

(3) In de gevallen, bij deze wet bepaald, hebben bovendien zijne kinderen beneden 13 jaar recht op een rente (weezenrente).

A. Uitzonderingen op-, voortduren van- en vrijstelling van verzekeringsplicht.

Arbeid van korten duur.

Art. 32. Niet verzekeringsplichtig is de arbeider, die niet reeds verplicht-verzekerd is en die, niet bij wijze van beroep, tegen loon arbeid verricht, wanneer hij alleen in buitengewone gevallen tegen loon arbeid van korten duur verricht.

35 jaar.

Art. 33. Niet verzekeringsplichtig is de arbeider, die den leeftijd van 35 jaar bereikt heeft en niet reeds verplicht-verzekerd is.

Invalide.

Art. 34. Niet verzekeringsplichtig is de arbeider, die invalide is en niet reeds verplicht-verzekerd is.

Pensioengerechtigde (Rijk).

Art. 35. Niet verzekeringsplichtig is de arbeider, wien door het Rijk pensioen is verzekerd.

Pensioengerechtigde (publiekrechtelijk lichaam).

Art. 36. Niet verzekeringsplichtig is de arbeider in dienst van een publiekrechtelijk lichaam, wien door den werkgever bij verordening pensioen is verzekerd bij invaliditeit en ouderdom, indien door Ons verklaard is, dat de verordening aan de wettelijke vereischten voldoet, en dat de uitkeering der pensioenen voldoende gewaarborgd is.

Art. 37. (1) De verordening moet voldoen aan de volgende vereischten:

a. voor het aannemen van invaliditeit worden geen strengere eischen gesteld dan bij deze wet;

b. het recht op ouderdomspensioen wordt niet op lateren leeftijd verkregen dan volgens deze wet;

c. het weezenpensioen eindigt niet vóór het bereiken van den leeftijd van 13 jaar;

d. de regeling is voor de verzekerden gemiddeld ten minste even gunstig als die van deze wet, met dien verstande, dat voordeelen, aan de weduwe van den arbeider toegekend, beschouwd worden aan den arbeider zelf en zijn weezen te zijn verzekerd;

e. voor het geval, dat de dienst verlaten wordt voordat recht op pensioen voor onbepaalden tijd is verkregen, is de uitbetaling verzekerd van het bedrag, bedoeld in het derde lid van artikel 41.

(2) De verklaring dat de verordening aan de wettelijke vereischten voldoet, en dat de uitkeering der pensioenen voldoende gewaarborgd is, kan door Ons worden ingetrokken.

(3) Wanneer de verklaring door Ons ingetrokken wordt, treedt ten aanzien van personen, aan wie een pensioen is toegekend, de Bank in de plaats van het publiekrechtelijk lichaaam. Overigens worden de verzekerden geacht, gedurende den tijd, na het in werking treden van artikel 31 verstreken, dat de in dit artikel bedoelde pensioenregeling op hen van toepassing was, volgens deze wet bij de Bank verzekerd te zijn geweest. Het publiekrechtelijk lichaam

is verplicht de Bank deswege schadeloos te stellen, met inachtneming van hetgeen te dien aanzien bij algemeenen maatregel van bestuur zal worden bepaald.

Spoorwegarbeiders.

Art. 38. Niet verzekeringsplichtig is de arbeider in dienst van een ondernemer van een spoorwegdienst, als bedoeld bij de wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* nº. 67) tot regeling van den dienst en het gebruik der spoorwegen, en voor wien een regeling betreffende pensioen bij invaliditeit en ouderdom is vervat in een bij de wet bekrachtigde regeling of in een zijn dienstvoorwaarden betreffend reglement. Echter geldt in het laatstgenoemd geval de uitzondering alleen, indien het bedoelde reglement is vastgesteld hetzij door de bestuurders van den spoorwegdienst in overeenstemming met den met de uitvoering der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* nº. 67) belasten Minister, hetzij door dezen krachtens bij algemeenen maatregel van bestuur verleende bevoegdheid.

Pensioengerechtigde (publiekrechtelijke regeling).

Art. 39. (1) Niet verzekeringsplichtig is de arbeider, voor wien de voorwaarden voor een pensioen bij invaliditeit en ouderdom publiekrechtelijk zijn geregeld, indien door Ons is verklaard, dat de regeling aan de wettelijke vereischten voldoet, en dat de uitkeering der pensioenen voldoende gewaarborgd is.

(2) Artikel 37 is van toepassing.

Pensioengerechtigde (onderneming).

Art. 40. (1) Niet verzekeringsplichtig is de arbeider in dienst van een onderneming, wien door den werkgever of door een ondernemingsfonds dat rechtspersoonlijkheid bezit, pensioen is verzekerd bij invaliditeit en ouderdom, indien door Ons is verklaard:

a. dat door den werkgever of door het ondernemingsfonds zekerheid is gesteld, die voldoet aan de deswege bij algemeenen maatregel van bestuur gestelde eischen, voor de nakoming van alle geldelijke verplichtingen jegens de verzekerden en jegens de Bank;

b. dat bij den werkgever of bij het fonds, bedoeld onder *a*, een regeling bestaat voor pensioen bij invaliditeit en ouderdom, welke voldoet aan de vereischten, gesteld in artikel 37, eerste lid, onder *a* tot *d*, en aan de verdere eischen, welke mochten zijn gesteld bij algemeenen maatregel van bestuur, en voorts de bepaling inhoudt, dat (onverminderd de opneming van anderen) alle arbeiders, die langer dan drie maanden achtereen in dienst der onderneming zijn, verzekerd zijn;

c. dat die regeling voldoende waarborgen bevat, ter verkrijging van billijke beslissingen op verzoeken van verzekerden om uitkeering.

(2) De verklaring, in het eerste lid bedoeld, wordt door Ons niet gedaan dan op verzoek van den werkgever; zoo de in dat lid bedoelde pensioenregeling zal worden uitgevoerd door een ondernemingsfonds, wordt de verklaring niet gedaan dan op een gemeenschappelijk verzoek van den werkgever en dat fonds.

(3) De werkgever of het ondernemingsfonds, is verplicht aan het bestuur der Bank jaarlijks verslag over de uitvoering der pensioenregeling uit te brengen, overeenkomstig het dienaangaande bij algemeenen maatregel van bestuur bepaalde, en aan dat bestuur op diens verzoek alle verlangde inlichtingen te verstrekken omtrent het beheer der gelden, waaruit de pensioenen der verzekerden moeten worden betaald en van alle daarop betrekking hebbende boeken en bescheiden inzage te verleenen.

(4) De verklaring wordt door Ons ingetrokken:

a. wanneer de werkgever of, zoo de pensioenregeling wordt uitgevoerd door een ondernemingsfonds, dat fonds zulks verzoekt;

b. wanneer de in het eerste lid bedoelde pensioenregeling wordt opgeheven;

c. wanneer een wijziging in die pensioenregeling in werking treedt, zonder vooraf door Ons te zijn goedgekeurd;

d. wanneer de zekerheid, in het eerste lid bedoeld, niet langer voldoet aan de eischen, deswege bij algemeenen maatregel van bestuur gesteld;

e. bij niet-voldoening aan een der bepalingen van het derde lid.

(5) De verklaring kan door Ons bij een met redenen omkleed besluit worden ingetrokken, wanneer een Raad van Arbeid of het bestuur der Bank aan Ons de intrekking heeft verzocht op grond dat de gelden, waaruit de pensioenen der verzekerden moeten worden betaald, niet goed worden beheerd, of op grond dat ten gevolge van de pensioenregeling de onder die regeling vallenden of de Bank schade lijden.

(6) Wanneer de verklaring door Ons ingetrokken wordt, treedt ten aanzien van personen, aan wie een pensioen is toegekend, de Bank in de plaats van den werkgever of het ondernemingsfonds. Overigens worden de verzekerden geacht, gedurende den tijd, dat de in dit artikel bedoelde pensioenregeling op hen van

toepassing was, volgens deze wet bij de Bank verzekerd te zijn geweest. De werkgever en, zoo het zekerheid heeft gesteld, ook het ondernemingsfonds, is verplicht de Bank deswege schadeloos te stellen, met inachtneming van hetgeen te dien aanzien bij algemeenen maatregel van bestuur zal worden bepaald.

(7) Onder ondernemingsfonds in den zin van de artikelen 40, 41, en 42 wordt mede begrepen :

a. een fonds, verbonden aan meer dan één onderneming ;

b. een fonds van bepaalde werkgevers gezamenlijk.

(8) Voor de toepassing van dit artikel wordt met een onderneming gelijkgesteld een inrichting.

Uittreden uit een bijzondere pensioenregeling.

Art. 41. (1) De arbeider, die onder een der artikelen 36, 38, 39 of 40 valt, doch krachtens artikel 51 verzekeringsplichtig blijft, is over den tijd, gedurende welken de in die artikelen bedoelde pensioenregeling op hem van toepassing is, van rechtswege ontheven van de verplichting om premie te betalen. Betaalt hij niettemin over dien tijd premiën, dan worden, indien het derde lid van dit artikel te zijnen aanzien wordt toegepast, die premiën niet in aanmerking gebracht voor de berekening van den wachttijd en de bepaling van het rentebedrag, maar wordt na het verlaten van den dienst de waarde van die premiën door de Bank aan hem uitgekeerd.

(2) De arbeider, die onder een der artikelen 36, 38, 39 of 40 valt ; op het tijdstip waarop de in die artikelen bedoelde pensioenregeling op hem van toepassing werd, den leeftijd van 35 jaar nog niet had bereikt en niet verplicht-verzekerd was ; en den in die artikelen bedoelden dienst zonder een voor onbepaalden tijd toegekend pensioen verlaat, wordt geacht verplicht-verzekerd te zijn geweest gedurende den tijd, na het in werking treden van artikel 31 verstreken, dat de in de artikelen 36, 38, 39 of 40 bedoelde pensioenregeling op hem van toepassing was.

(3) Voor den in een van de voorgaande leden bedoelden arbeider, die den dienst verlaat zonder een voor onbepaalden tijd toegekend pensioen, wordt (behoudens het bepaalde in het zesde lid) door den werkgever, wiens dienst wordt verlaten, aan de Bank uitgekeerd de voor dien arbeider benoodigde wiskundige reserve. Hetzelfde geschiedt voor den arbeider, die met een voor onbepaalden tijd toegekend pensioen dien dienst heeft verlaten, doch wiens pensioen later komt te vervallen. Alsdan wordt de arbeider geacht dien dienst zonder zoodanig pensioen te hebben verlaten op het oogenblik, waarop hij den dienst met pensioen verliet.

(4) Ten aanzien van de vaststelling van het bedrag en de wijze en tijd van uitkeering der wiskundige reserve worden bij algemeenen maatregel van bestuur regelen gesteld.

(5) Het bestuur der Bank draagt zorg voor het opmaken en uitreiken van een rentekaart en van een renteboekje, uit welk een en ander blijkt van den tijd waarover en de loonklasse waarin voor den arbeider wordt geacht te zijn gestort.

(6) Voor de betaling, genoemd in het derde lid, voor den arbeider die den dienst verliet van een werkgever, als bedoeld in artikel 40, is eventueel ook aansprakelijk het ondernemingsfonds, zoo het zekerheid heeft gesteld. Die betaling geschiedt voor den arbeider, die krachtens de in artikel 38 vermelde dienstvoorwaarden deelgenoot was van een pensioenfonds, door dat fonds.

Art. 42. De betaling van de wiskundige reserve, bedoeld in het derde lid van artikel 41, wordt opgeschort, indien de arbeider uit den dienst van een der werkgevers, bedoeld in de artikelen 36, 38, 39 en 40, overgaat in dienst van een anderen zoodanigen werkgever en de nieuwe werkgever, en eventueel ook het nieuwe ondernemingsfonds, alle geldelijke verplichtingen overneemt, welke ten aanzien van dien arbeider rusten op den vroegeren werkgever en op het vroegere ondernemingsfonds. Van het overnemen dier verplichtingen moet blijken uit een schriftelijke verklaring van het bestuur der Bank.

Geldelijke gevolgen van bijzondere pensioenregelingen van ondernemingen.

Art. 43. (1) In elke wetenschappelijke balans der Bank moet rekenschap worden gegeven of en zoo ja tot welk bedrag er schade gebleken is voor de Bank ten gevolge van de bepaling, dat de arbeiders, bedoeld in artikel 40, niet verzekeringsplichtig zijn.

(2) Bij algemeenen maatregel van bestuur kunnen voorschriften worden gegeven betreffende de wijze van berekening dier schade.

(3) De bedoelde schade zal geen invloed mogen uitoefenen op het bedrag der premiën of der renten, doch wordt door het Rijk vergoed.

Vermogensbelasting.

Art. 44. Niet verzekeringsplichtig is de arbeider, die zelf of wiens echtgenoot aangeslagen is in de vermogensbelasting.

Bedrijfsbelasting.

Art. 45. Niet verzekeringsplichtig is de arbeider, die zelf of wiens echtgenoot aangeslagen is in de bedrijfsbelasting naar een inkomen van meer dan twee duizend gulden.

Vreemdelingen.

Art. 46. (1) Niet verzekeringsplichtig zijn de bij algemeenen maatregel van bestuur aangewezen arbeiders, die vreemdeling zijn en werkzaam in een niet hier te lande gevestigde onderneming, in de gevallen, onder de voorwaarden en gedurende den termijn, bij dien maatregel bepaald.

(2) De termijn kan bij algemeenen maatregel van bestuur verlengd worden, maar bedraagt met inbegrip van de verlenging niet meer dan twee jaar.

Art. 47. Niet verzekeringsplichtig is de arbeider, die vreemdeling en niet Rijksingezetene is, en die in een onderneming van publieke vermakelijkheden anderen arbeid verricht dan het bedienen van bezoekers.

Art. 48. Niet verzekeringsplichtig is de arbeider, die vreemdeling is en buiten het Rijk woont, tenzij hij in een onderneming arbeid verricht of de werkgever binnen het Rijk woont.

Art. 49. De bepalingen van de voorgaande drie artikelen blijven buiten toepassing, indien de arbeider uit hoofde van anderen dan den daar bedoelden arbeid verzekeringsplichtig is.

Verzekering arbeiders van 35 jaar of ouder.

Art. 50. De arbeiders, bedoeld in artikel 33, die buiten hun toedoen niet verplicht-verzekerd zijn geweest, worden in de verplichte verzekering opgenomen, wanneer zij voldoen aan de voorwaarden, bij algemeenen maatregel van bestuur gesteld. Bij dien maatregel kunnen tevens ten aanzien van de hier bedoelde arbeiders afwijkende voorschriften worden gegeven betreffende den wachttijd en het berekenen van den grondslag der rente.

Voortgezette verzekeringsplicht.

Art. 51. (1) De verplicht-verzekerde, die ophoudt te voldoen aan de voorwaarden voor verzekeringsplicht, blijft verzekeringsplichtig, totdat de verzekering is vervallen.

(2) Tot zoolang wordt hij als arbeider beschouwd.

Vrijstelling.

Art. 52. (1) Vrijgesteld van den verzekeringsplicht wordt op zijn verzoek door den Raad van Arbeid de arbeider, die aantoont, dat hij het vooruitzicht heeft om binnen eenige jaren een loon van meer dan 2000 gulden per jaar te genieten en dat loon te blijven genieten, en die niet reeds verplicht-verzekerd is noch geweest is.

(2) De vrijstelling wordt verleend voor een termijn van niet korter dan 1 en niet langer dan 2 jaar.

(3) De vrijstelling kan op verzoek van den arbeider telkens worden verlengd voor een bij de verlenging te bepalen termijn van niet korter dan 1 en niet langer dan 2 jaar, behoudens dat de geheele duur der vrijstelling niet meer dan 5 jaar mag bedragen.

(4) De vrijstelling wordt op verzoek van den arbeider door den Raad van Arbeid ingetrokken.

Art. 53. (1) Van de vrijstelling van den verzekeringsplicht geeft de Raad van Arbeid den arbeider een bewijs, vermeldende wanneer de vrijstelling eindigt.

(2) Weigert de Raad van Arbeid een gevraagde vrijstelling, dan geeft hij daarvan kennis aan den verzoeker.

B. Begin en einde der verzekering.

Begin.

Art. 54. De verplichte verzekering gaat in op den dag waarop de eerste rentekaart aanvangt geldig te zijn.

Vervallenverklaring.

Art. 55. (1) De verplichte verzekering vervalt door de verklaring van den verzekerde aan den Raad van Arbeid, dat hij de verzekering als vervallen beschouwt.

(2) Deze verklaring kan alleen worden afgelegd door den arbeider, die sedert zes maanden niet voldoet aan de voorwaarden voor verzekeringsplicht.

(3) De arbeider, die volgens een der artikelen 35, 36, 38—40 of 44—48 niet verzekeringsplichtig is, of die den leeftijd van 34 jaar nog niet bereikt heeft, kan de verklaring afleggen zoodra hij niet voldoet aan de voorwaarden voor verzekeringsplicht.

(4) De arbeider, die ophoudt te voldoen aan

de voorwaarden voor verzekeringsplicht, uitsluitend omdat zijn loon meer dan 1200 gulden per jaar bedraagt, kan de verklaring niet afleggen, voordat zijn loon 2000 gulden per jaar bedraagt. Het tweede lid van dit artikel is niet van toepassing.

(5) Wordt hij, die de verklaring heeft afgelegd, wederom verplicht-verzekerd, dan herleeft de vroegere verzekering.

Bewijs der vervallenverklaring.

Art. 56. (1) Indien blijkt dat hij, die de verklaring aflegde, daartoe gerechtigd was, reikt de Raad van Arbeid hem een bewijs uit, vermeldende, dat de verzekering met den daarin genoemden dag, waarop de verklaring werd afgelegd, vervallen is. Is de Raad van oordeel, dat hij, die de verklaring aflegde, daartoe niet gerechtigd was, dan geeft de Raad hem daarvan kennis.

(2) Met het bewijs wordt aan den betrokkene uitgereikt een bevel om binnen acht dagen zijn rentekaart in te leveren.

Boeking van vrije premiën bij vervallenverklaring.

Art. 57. (1) Wanneer de verzekering vervallen is, bepaalt het bestuur der Bank, welk bedrag aan vrije premiën ten name van den betrokkene zal worden geboekt en op welken dag dat bedrag zal worden geacht te zijn gestort.

(2) De bepaling van het bedrag en van den dag, in het vorige lid bedoeld, geschiedt naar regelen, bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen.

(3) De boeking geschiedt zoo spoedig mogelijk na den dag, waarop het bewijs werd uitgereikt, in artikel 56 bedoeld. Heeft echter de betrokkene op den dag; waarop de verzekering is vervallen, den leeftijd van 35 jaar nog niet bereikt, dan geschiedt de boeking, zoodra de betrokkene den leeftijd van 36 jaar heeft bereikt. Zij blijft achterwege, indien hij bij het bereiken van dien leeftijd weder verplicht-verzekerd is.

(4) Overlijdt de betrokkene vóór het bereiken van den leeftijd van 36 jaar, dan geschiedt de boeking ten name van zijn echtgenoot en, bij ontstentenis van een echtgenoot, ten name van zijn wettige of natuurlijke, wettiglijk erkende, kinderen en de bij deze wet met wettige kinderen gelijkgestelden, die bij zijn overlijden den leeftijd van 13 jaar nog niet hebben bereikt ieder voor een gelijk deel.

C. Loonklassen.

Loonklassen.

Art. 58. De verplicht-verzekerden worden naar het loon dat zij verdienen of geacht worden te verdienen, ingedeeld in vijf loonklassen:

Klasse.	Jaarlijksch loon.
I	beneden 240 gld.
II	van 240 gld. tot „ 400 „
III	„ 400 „ „ „ 600 „
IV	„ 600 „ „ „ 900 „
V	„ 900 „ of hooger.

Loon in natura.

Art. 59. Tot de eerste loonklasse behoort de arbeider, wiens loon geheel bestaat in verstrekkingen in natura.

Militaire dienst.

Art. 60. Tot de tweede loonklasse behoort de verzekerde in militairen dienst, voor wien de premie door het Rijk betaald wordt.

Aanwijzing van loonklassen.

Art. 61. (1) Door Ons worden, den Raad van Arbeid gehoord, voor elke gemeente aangewezen de loonklassen, waartoe de verschillende groepen van arbeiders, in die gemeente werkend, behooren, voor zoover de bepaling der loonklasse in deze wet niet op andere wijze geregeld is.

(2) Bij de rangschikking wordt als maatstaf genomen het gemiddeld jaarlijksch loon. Echter kunnen groepen van arbeiders, die werkzaamheden plegen te verrichten, waaraan een bijzonder bedrijfsgevaar is verbonden, in een hoogere loonklasse worden gerangschikt dan die, waarin zij naar hun jaarlijksch loon zouden behooren. Alsdan moet daarvan blijken uit het besluit, houdende aanwijzing der loonklasse.

(3) Groepen van arbeiders kunnen in verschillende klassen worden gerangschikt voor verschillende deelen eener gemeente en in verband met hun geslacht en hun leeftijd.

(4) Het besluit houdende aanwijzing der loonklassen, evenals dat waarbij daarin wijziging wordt gebracht, wordt in iedere gemeente, voor zooveel betreft het gedeelte dat betrekking heeft op die gemeente, aangeplakt aan de deur van het huis der gemeente, en ligt in zijn geheel steeds ter inzage ten kantore van den Raad van Arbeid en op zoodanige andere plaatsen als door Ons mochten worden aangewezen. In plaats van het besluit of een

uittreksel daaruit kan worden aangeplakt of ter inzage gelegd een lijst der verschillende groepen van arbeiders en der klassen waartoe zij behooren, opgemaakt door of vanwege Onzen Minister.

Werkzaamheid in andere gemeenten.

Art. 62. De arbeider, die in dienst van een werkgever tijdelijk arbeid verricht in een andere gemeente dan die waar hij in dien dienst in den regel arbeid verricht, behoort niet tot een lagere loonklasse dan de klasse waartoe hij in de laatstbedoelde gemeente behoort.

Werkzaamheden in verschillende gemeenten.

Art. 63. (1) Voor groepen van arbeiders, die uit den aard hunner werkzaamheden in verschillende gemeenten arbeid verrichten, wordt de loonklasse door Ons aangewezen onafhankelijk van de plaats waar zij arbeid verrichten, voor zoover niet door Ons bepaald wordt, dat de loonklasse aangewezen wordt door het werkelijk loon.

(2) Het besluit of een lijst als in het laatste lid van artikel 61 bedoeld ligt ter inzage ten kantore van elken Raad van Arbeid en op zoodanige andere plaatsen als door Ons mochten worden aangewezen.

Werkzaamheden buiten het Rijk.

Art. 64. (1) De arbeider, bedoeld in artikel 5 onder *a*, behoort tot de loonklasse, waartoe hij zou behooren, indien hij werkte in de gemeente, waar is gevestigd de onderneming, waarin hij arbeid verricht.

(2) Was hij echter bij zijn vertrek naar het buitenland hier te lande werkzaam in de onderneming, in welker dienst hij naar het buitenland ging, dan behoort hij tot de loonklasse, waartoe hij hier te lande behoorde.

Zeelieden.

Art. 65. (1) Door Ons worden, voor zoover de bepaling der loonklasse in deze wet niet op andere wijze geregeld is, aangewezen de loonklassen, waartoe de zeelieden, die arbeider zijn, behooren. Voor zooveel noodig wordt bij algemeenen maatregel van bestuur aangewezen, wie als zeelieden volgens dit artikel worden beschouwd.

(2) Zeelieden kunnen in een hoogere klasse gerangschikt worden dan waartoe zij naar hun gemiddeld jaarlijksch loon behooren.

(3) De voorschriften van artikel 61 worden, voor zoover het onderwerp dit toelaat, gevolgd.

Rentetrekker.

Art. 66. De arbeider in het genot eener rente, toegekend krachtens artikel 21 der Ongevallenwet 1901, kan op zijn verzoek door den Raad van Arbeid voor een in het af te geven bewijs te vermelden termijn, die telkenmale verlengd kan worden, in een lagere loonklasse geplaatst worden.

Vast loon.

Art. 67. (1) De arbeider, die recht heeft op een overeengekomen vast loon in geld, behoort gedurende de kalenderweken, waarover de overeenkomst loopt, wanneer de dienstbetrekking geacht moet worden de arbeidskracht van den persoon geheel of zoo goed als geheel in beslag te nemen, tot de loonklasse waarin hij naar dat vast loon valt. Dit is echter alleen dan het geval, indien die loonklasse hooger is dan de klasse waartoe hij zou behooren volgens het in artikel 61 of artikel 63 bedoeld besluit, of indien zijn loon uitsluitend bestaat in het overeengekomen vast loon in geld.

(2) De arbeider, die behoort tot een groep, op welke het bepaalde in artikel 61, lid 2, tweeden volzin, is toegepast, kan niet behooren tot een lagere loonklasse dan die, waarin hij ingevolge dat artikel is gerangschikt.

(3) Voor de toepassing van het eerste lid wordt het over gedeelten van een jaar overeengekomen vast loon in geld tot jaarloon herleid. Indien de overeenkomst is gesloten voor een of meer weken, wordt een jaar berekend op 50 weken.

Art. 68. De bepalingen van het voorgaand artikel zijn op zeelieden niet van toepassing.

§ 2. *Van de vrije verzekering.*

Vrije verzekering.

Art. 69. (1) Naast de verplichte verzekering bestaat een vrije verzekering voor een rente (vrije rente) ingeval van invaliditeit en na het bereiken van den 70-jarigen leeftijd.

(2) Op de vrije verzekering zijn alleen toepasselijk de bepalingen dezer wet, die uitdrukkelijk daarop toepasselijk zijn verklaard.

(3) De verzekerde voor een verplichte rente kan bovendien verzekerd zijn voor een vrije rente.

Verzekerden.

Art. 70. (1) Een vrije verzekering kan door ieder, zonder onderscheid van leeftijd, gesloten worden.

(2) Een gehuwde vrouw kan een vrije verzekering sluiten zonder bijstand van haar echtgenoot.

HOOFDSTUK II.

Van het voorwerp der verzekering.

§ 1. *Van de invaliditeits- en ouderdomsrente.*

Invaliditeitsrente.

Art. 71. De verzekerde, die invalide is, heeft, wanneer hij 150 premiën in rekening kan doen brengen (invaliditeits-wachttijd), recht op invaliditeitsrente :

a. indien er geen vooruitzicht bestaat op zoodanige toeneming zijner arbeidskracht, dat hij ophoudt invalide te zijn (blijvende invaliditeit) ;

b. indien de invaliditeit onafgebroken een half jaar heeft geduurd (tijdelijke invaliditeit).

Invaliditeit.

Art. 72. Invalide is hij, die ten gevolge van ziekte of gebreken buiten staat is om met arbeid, die voor zijn krachten en bekwaamheid is berekend en die met het oog op zijn opleiding en vroeger beroep hem in billijkheid kan worden opgedragen, ter plaatse waar hij arbeid verricht of het laatst verricht heeft of op een naburige soortgelijke plaats een derde te verdienen van hetgeen lichamelijk en geestelijk gezonde personen, van dezelfde soort en van soortgelijke opleiding, op zoodanige plaats met arbeid gewoonlijk verdienen.

Art. 73. De arbeider, bedoeld in artikel 5, wordt voor de toepassing van het vorig artikel geacht te werken op de plaats waar de onderneming, waarin hij arbeid verricht, is gevestigd.

Ouderdomsrente.

Art. 74. De verzekerde, die den leeftijd van zeventig jaar heeft bereikt, heeft recht op ouderdomsrente.

Bedrag der rente.

Art. 75. (1) Het jaarlijksch bedrag van de invaliditeitsrente en van de ouderdomsrente wordt gevonden door samentelling van de in dit artikel omschreven grondslag en verhooging.

(2) De grondslag is het bedrag, dat wordt gevonden als men het 325-voud van het gezamenlijk bedrag der betaalde premiën deelt door het aantal weken dat de verzekering geduurd heeft. Bij de berekening blijven buiten aanmerking de weken, gedurende welke invaliditeitsrente is genoten en de over die weken betaalde premiën.

(3) Indien blijkt, dat de verzekerde kan doen in rekening brengen 150 of meer premiën, betaald over weken, verloopen na het bereiken van den leeftijd van 16 jaar, blijven bij de berekening van den grondslag mede buiten aanmerking de weken, verloopen vóór het bereiken van dien leeftijd, en de over die weken betaalde premiën.

(4) De verhooging bedraagt 14 ten honderd van het totaal bedrag der betaalde premiën, echter niet minder dan één vijfde van den grondslag.

Art. 76. (1) Bij het vaststellen van het jaarlijksch bedrag van een invaliditeitsrente, toe te kennen na het bereiken van den leeftijd van zeventig jaar en van de ouderdomsrente van een verzekerde, die niet in het genot is van invaliditeitsrente, blijven buiten aanmerking de premiën betaald, en de weken verloopen, na den dag, waarop na het vervullen van het zestigste levensjaar de eerste rentekaart werd ingeleverd. Werd de premie in geld betaald, dan blijven buiten aanmerking de premiën betaald, en de weken verloopen, na het vervullen van het zestigste levensjaar. Echter worden die premiën en weken wèl in aanmerking genomen, indien daardoor een hooger jaarlijksch rentebedrag zou worden verkregen.

(2) Het voorgaande lid blijft buiten toepassing ten aanzien van hem, die op het tijdstip, waarop zijn eerste rentekaart is aangevangen geldig te zijn, den leeftijd van 50 jaar bereikt of overschreden had.

Afronding.

Art. 77. De rente, of, wordt ingevolge de bepalingen dezer wet slechts een gedeelte der rente aan den rentetrekker uitgekeerd, het aan dezen uit te keeren bedrag, wordt naar boven afgerond tot een veelvoud van 26 cent.

Verhouding van invaliditeits- en ouderdomsrente.

Art. 78. (1) Een rente kan niet verhoogd worden.

(2) Invaliditeitsrente en ouderdomsrente kunnen door denzelfden verzekerde niet te zamen worden genoten.

(3) Den verzekerde, die invaliditeitsrente geniet, kan op zijn verzoek in de plaats daarvan ouderdomsrente worden toegekend, wanneer deze hooger is, en omgekeerd.

Opzet.

Art. 79. Geen recht op invaliditeitsrente heeft de verzekerde, die zich opzettelijk invalide maakt of laat maken.

Misdrijf.

Art. 80. Het verzoek om invaliditeitsrente kan worden afgewezen, wanneer de oorzaak van de invaliditeit in verband staat met het plegen van of deelnemen aan een misdrijf of met poging daartoe, ter zake waarvan de verzekerde onherroepelijk is veroordeeld.

Subrogatie in de rechten van den verzekerde.

Art. 81. (1) Indien de verzekerde door een ongeval, tegen geldelijke gevolgen waarvan hij niet verzekerd was krachtens de Ongevallenwet 1901, recht op invaliditeitsrente verkrijgt, is de Bank voor de contante waarde van de invaliditeitsrente gesubrogeerd in de rechten, welke de verzekerde wegens de door het ongeval geleden schade tegen derden had verkregen. De Bank kan haar recht niet uitoefenen, nadat een vonnis, waarbij den verzekerde schadevergoeding is toegekend, in kracht van gewijsde is gegaan.

(2) Elke overeenkomst door den verzekerde zonder medewerking van het bestuur der Bank aangegaan over de rechten, welke hij wegens de door een ongeval geleden schade krachtens de wet tegen derden kan doen gelden, is nietig, tenzij de overeenkomst is aangegaan nadat de verzekerde door het ongeval getroffen is en door het bestuur der Bank schriftelijk is verklaard, dat het ongeval niet ten gevolge heeft gehad en vermoedelijk niet ten gevolge zal hebben blijvende of tijdelijke invaliditeit van den verzekerde.

§ 2. *Van de weezenrente.*

Weezenrente.

Art. 82. Wettige of natuurlijke, wettiglijk erkende, kinderen beneden 13 jaar van een verzekerden vader hebben na het overlijden van dezen recht op weezenrente, mits de vader in het genot van invaliditeitsrente was of 40 premiën in rekening kon doen brengen.

Weezenrente na overlijden der moeder.

Art. 83. (1) Recht op weezenrente hebben ook na het overlijden van de verzekerde moeder wettige of natuurlijke, wettiglijk erkende, kinderen beneden 13 jaar, die vaderloos zijn of wier kostwinster de moeder was, mits de moeder in het genot van invaliditeitsrente was of 40 premiën in rekening kon doen brengen.

(2) Voor de toepassing van dit en het voorgaande artikel worden met wettige kinderen gelijkgesteld kinderen, die gedurende het jaar, aan het overlijden voorafgaande, op kosten van den verzekerde in diens gezin zijn opgevoed en na het overlijden van den verzekerde geen kostwinner hebben.

Weezenrente gedurende het leven der moeder.

Art. 84. (1) Eveneens hebben na het overlijden van den vader recht op weezenrente wettige kinderen beneden 13 jaar, van een verzekerde moeder, mits deze 40 premiën in rekening kan doen brengen.

(2) Zouden de kinderen recht hebben op een rente ingevolge dit artikel zoowel als ingevolge artikel 82, dan wordt alleen de hoogste der beide renten toegekend.

(3) Een rente ingevolge dit artikel wordt niet uitgekeerd over den tijd, dat de moeder in het genot van invaliditeitsrente is.

Vermoedelijk overlijden.

Art. 85. (1) Met overlijden wordt gelijkgesteld vermoedelijk overlijden.

(2) Bij algemeenen maatregel van bestuur wordt bepaald hoe het vermoedelijk overlijden en de dag, waarop de vader of de moeder geacht wordt te zijn overleden, voor de toepassing dezer wet worden vastgesteld.

Bedrag.

Art. 86. (1) De weezenrente bedraagt voor de kinderen beneden 13 jaar te zamen een vijfde meer dan de grondslag van de invaliditeitsrente van den overledene volgens artikel 75 bedroeg of, was de overledene niet in het genot van invaliditeitsrente, zou hebben bedragen, indien hem invaliditeitsrente was toegekend met ingang van den dag, waarop hij is overleden.

(2) Een weezenrente ingevolge artikel 84 bedraagt een vijfde meer dan de grondslag van de invaliditeitsrente van de verzekerde moeder volgens artikel 75 zou hebben bedragen, indien haar invaliditeitsrente was toegekend met ingang van den dag, waarop de vader is overleden.

(3) Artikel 77 is van toepassing.

Art. 87. Indien de weezenrente minder zou bedragen dan 26 gulden per jaar, wordt, indien de Raad van Arbeid verklaart dit in het belang

van de gerechtigden te achten, die rente niet toegekend, maar wordt als afkoopsom daarvoor uitgekeerd de contante waarde der rente.

Einde.

Art. 88. De weezenrente wordt onverminderd uitgekeerd, tot al de kinderen den leeftijd van 13 jaar hebben bereikt.

Verdeeling.

Art. 89. (1) Ieder der kinderen beneden 13 jaar van een verzekerde heeft, tot hij den leeftijd van 13 jaar bereikt, recht op een gelijk deel der weezenrente.

(2) Wanneer het genot van een der kinderen tijdelijk of voor goed eindigt, komt zijn deel ten goede aan de overgeblevenen.

(3) De in artikel 87 vermelde afkoopsom wordt, met inachtneming van de bepaling van het tweede lid, tusschen de kinderen verdeeld naar evenredigheid van het aantal volle jaren dat zij nog moeten vervullen om den leeftijd van 13 jaar te bereiken.

Kinderwetten.

Art. 90. Geen weezenrente wordt uitgekeerd ten behoeve van kinderen die:

a. volgens artikel 439 *a.* van het Burgerlijk Wetboek voorloopig aan de zorg van den Voogdijraad zijn toevertrouwd;

b. voor rekening van het Rijk in een tuchtschool zijn geplaatst;

c. ter beschikking van de Regeering zijn gesteld.

Art. 91. (1) Wanneer een der in het vorig artikel bedoelde maatregelen wordt toegepast, geeft de Officier van Justitie daarvan zoo spoedig mogelijk kennis aan de Bank.

(2) Het bedrag der volgens het vorig artikel niet uitgekeerde rente wordt in 's Rijks kas gestort, wanneer het niet volgens artikel 89, tweede lid, ten goede komt aan andere kinderen van den verzekerde.

Subrogatie in de rechten der weezen.

Art. 92. (1) Indien de verzekerde is overleden ten gevolge van een ongeval, tegen geldelijke gevolgen waarvan hij niet verzekerd was krachtens de Ongevallenwet 1901 is de Bank voor de contante waarde van de weezenrente gesubrogeerd in de rechten welke de kinderen wegens de door het ongeval geleden schade tegen derden hadden verkregen. De Bank kan haar recht niet uitoefenen, nadat een vonnis, waarbij aan de kinderen van den verzekerde schadevergoeding is toegekend, in kracht van gewijsde is gegaan.

(2) Elke overeenkomst, door den vertegenwoordiger der kinderen van een verzekerde zonder medewerking van het bestuur der Bank aangegaan over de rechten, welke zij wegens de door een ongeval geleden schade krachtens de wet tegen derden kunnen doen gelden, is nietig.

§ 3. *Van de vrije rente.*

Invaliditeitsrente.

Art. 93. De vrije verzekering geeft recht op invaliditeitsrente, wanneer de verzekerde blijvend of tijdelijk invalide wordt.

Ouderdomsrente.

Art. 94. De vrije verzekering geeft recht op ouderdomsrente, wanneer de verzekerde den leeftijd van 70 jaar heeft bereikt.

Bedrag.

Art. 95. De vrije rente bedraagt jaarlijks anderhalven cent voor iedere vrije premie van twee gulden voor ieder half jaar, dat verloopen is tusschen de betaling der premie en het ingaan der rente.

Berekening.

Art. 96. (1) Voor de berekening van het aantal halve jaren, in het vorig artikel bedoeld, wordt de vrije rente, welke ingaat in de eerste, respectievelijk in de tweede helft van het kalenderjaar, geacht in te gaan op 30 Juni, respectievelijk op 31 December van dat jaar.

(2) Bij de hiervoren bedoelde berekening blijven halve jaren, over het grootste gedeelte waarvan rente is genoten, buiten aanmerking. Deze bepaling is niet van toepassing ten aanzien van premiën, betaald gedurende den tijd, dat rente genoten werd.

Korting.

Art. 97. Indien voor den verzekerde na het bereiken van den 16-jarigen leeftijd minder dan 60 vrije premiën zijn betaald of indien de eerste 60 na het bereiken van dien leeftijd betaalde vrije premiën gemiddeld minder dan zeven jaar vóór den dag van toekenning der rente zijn betaald, wordt de vrije invaliditeitsrente tot de helft verminderd.

Art. 98. De bepalingen van de artikelen 72, 73, 77, 78, 79, 80 en 81 zijn ook op vrije renten van toepassing.

§ 4. *Van de geneeskundige behandeling en intrekking van rente.*

Gevaar voor invaliditeit of overlijden.

Art. 99. Indien de Raad van Arbeid van oordeel is, dat er gevaar bestaat, dat een verplichtverzekerde aan wien geen invaliditeitsrente is toegekend, blijvend invalide zal worden en dat dit gevaar afgewend kan worden door doelmatige behandeling of verpleging, is hij bevoegd de Bank voor te stellen op haar kosten den verzekerde genees- of heelkundige behandeling te doen verleenen of hem in een inrichting te doen opnemen.

Art. 100. (1) Wanneer het bestuur van de Bank, op voorstel van den Raad van Arbeid, besluit aan een verzekerde genees- of heelkundige behandeling te doen verleenen of hem in een inrichting te doen opnemen, wordt dit besluit door den Raad van Arbeid ten uitvoer gelegd, echter alleen, voor zoover de medewerking van den verzekerde is te verkrijgen.

(2) Alles wat verder de genees- en heelkundige behandeling en opneming in een inrichting betreft, wordt door Ons geregeld. De Verzekeringsraad is bevoegd, met inachtneming der bepalingen door of krachtens deze wet gegeven, nadere voorschriften vast te stellen.

Kindergeld.

Art. 101. (1) Heeft de in een inrichting opgenomen verzekerde, die den invaliditeitswachttijd vervuld heeft, een of meer wettige of natuurlijke, wettiglijk erkende kinderen, die den leeftijd van 13 jaar nog niet bereikt hebben, dan is het bestuur der Bank bevoegd gedurende het verblijf van den verzekerde in die inrichting ten behoeve dier kinderen uit te keeren ten hoogste $^2/_3$ van het geraamde bedrag dat aan den verzekerde zou zijn toegekend, indien deze bij zijn opneming recht op invaliditeitsrente had gehad.

(2) Gelijke bevoegdheid bestaat ten aanzien van kinderen, die den leeftijd van 13 jaar nog niet hebben bereikt en op kosten van den verzekerde in diens gezin worden opgevoed.

(3) Wordt den verzekerde gedurende het verblijf in de inrichting invaliditeitsrente toegekend, dan kan het bestuur der Bank besluiten, dat met de verpleging voor rekening van de Bank zal worden doorgegaan, indien de Raad van Arbeid daartoe het voorstel doet op grond dat er vooruitzicht bestaat op zoodanige toeneming der verloren arbeidskracht, dat de verzekerde ophoudt invalide te zijn. De uitkeering ten behoeve der in de vorige twee leden bedoelde kinderen wordt in dat geval dadelijk gestaakt. Het bedrag, dat ten behoeve der kinderen is uitgekeerd over den tijd na den dag, waarop de aanvraag om rente werd ingediend, wordt met de rente verrekend, ook indien met de verpleging van den verzekerde voor rekening van de Bank niet wordt voortgegaan.

Oproeping, ondervraging, onderzoek van den verzekerde.

Art. 102. (1) De Raad van Arbeid is bevoegd zoo dikwijls hij zulks noodig oordeelt den verzekerde, aan wien invaliditeitsrente is toegekend, en die den leeftijd van zeventig jaar nog niet heeft bereikt, op te roepen of te doen oproepen, alsmede hem ter plaatse door den Raad van Arbeid te bepalen te ondervragen of te doen ondervragen en door een of meer geneeskundigen, door den Raad van Arbeid daartoe aangewezen, te doen onderzoeken.

(2) Het voorgaande lid is echter niet van toepassing ten aanzien van den verzekerde, die den leeftijd van 60 jaar heeft bereikt en gedurende 5 jaar of langer in het genot is van invaliditeitsrente.

Loonkundigen.

Art. 103. Geschiedt de oproeping, omdat naar het oordeel van den Raad van Arbeid de verzekerde niet langer invalide is of daaromtrent twijfel bestaat, dan wordt, zoo noodig, aan de ondervraging deelgenomen door een of meer personen, bekend met de loonen ter plaatse in de artikelen 72 en 73 bedoeld, als loonkundigen door den Raad van Arbeid daartoe aangewezen.

Art. 104. Tot de in de beide vorige artikelen vermelde oproeping en ondervraging is de Raad van Arbeid verplicht, wanneer hem die door het bestuur der Bank worden opgedragen.

Geneeskundige voorschriften.

Art. 105. (1) Indien de aangewezen geneeskundigen of een van hen opneming van den verzekerde ter observatie in een inrichting noodig achten, of voorschriften geven in het belang van het geheel of gedeeltelijk herstel der verloren arbeidskracht en de opvolging dier voorschriften genees- of heelkundige behandeling of opneming in een inrichting medebrengt, doet de Raad van Arbeid hiervan mededeeling aan het bestuur der Bank.

(2) Het bestuur der Bank kan besluiten, aan den verzekerde genees- of heelkundige behandeling te doen verleenen of hem in een inrichting

te doen opnemen. Artikel 100 is van toepassing.

Verslag aan bestuur der Bank.

Art. 106. (1) De Raad van Arbeid doet van het resultaat van de in artikel 102 bedoelde oproeping, ondervraging en onderzoek of van de uitvoering van het in het tweede lid van het vorig artikel vermelde besluit onder overlegging der daarop betrekking hebbende stukken verslag aan het bestuur van de Bank.

(2) Hij geeft daarbij aan dat bestuur bericht:

a. wanneer de verzekerde opgeroepen niet verschijnt, tenzij hij daarvoor een deugdelijken grond heeft aangevoerd;

b. wanneer de verzekerde weigert hetzij de door of vanwege den Raad van Arbeid gestelde vragen te beantwoorden, hetzij zich door de aangewezen geneeskundige of geneeskundigen te laten onderzoeken, hetzij zich ter observatie of tot herstel in een inrichting te laten opnemen;

c. wanneer de verzekerde weigert of nalatig is de voorschriften op te volgen, die de aangewezen geneeskundige of geneeskundigen eenparig geven in het belang van het geheel of gedeeltelijk herstel der verloren arbeidskracht;

d. wanneer één of meer der aangewezen geneeskundigen of loonkundigen van oordeel zijn dat de verzekerde niet langer invalide is.

Intrekking der rente.

Art. 107. Het bestuur der Bank kan, indien uit het verslag blijkt van een der gevallen, in het tweede lid van artikel 106 omschreven, na verhoor of oproeping van den verzekerde, de invaliditeitsrente intrekken.

Hernieuwde oproeping.

Art. 108. (1) De rente wordt in de in artikel 106, tweede lid, onder *a* en *b* genoemde gevallen niet ingetrokken, indien de verzekerde, daartoe ingevolge het vorig artikel opgeroepen, verschijnt. Echter kan ook dan intrekking volgen, indien hij, zonder een deugdelijken grond aan te voeren, weigert de door of vanwege het bestuur der Bank gestelde vragen te beantwoorden, zich door den geneeskundige of de geneeskundigen, door het bestuur aangewezen, te laten onderzoeken, of zich ter observatie of tot herstel in een inrichting te laten opnemen. Ingeval van weigering of nalatigheid van den verzekerde, om de voorschriften op te volgen, die de hiervoren bedoelde geneeskundige of geneeskundigen eenparig geven in het belang van het geheel of gedeeltelijk herstel der verloren arbeidskracht, zijn de bepalingen van artikel 109 van toepassing.

(2) Indien omtrent denzelfden verzekerde voor de tweede maal in een geval als bedoeld in artikel 106, tweede lid, onder *a* of *b* verslag wordt gedaan, kan het bestuur der Bank de rente intrekken zonder den verzekerde op te roepen.

Weigering van opvolging van geneeskundige voorschriften of van behandeling of opneming in een gesticht.

Art. 109. (1) In de in artikel 106, tweede lid, onder *c* genoemde gevallen wordt de rente niet ingetrokken, indien de verzekerde voor zijn weigering of nalatigheid een deugdelijken grond aanvoert.

(2) In geval van weigering of nalatigheid van den verzekerde kan het bestuur der Bank hem alsnog een termijn geven voor het opvolgen der gegeven voorschriften.

(3) Het bestuur der Bank is bevoegd, en wanneer de verzekerde het verlangt, verplicht, betreffende de gegeven voorschriften een nieuw onderzoek te doen instellen door drie geneeskundigen, die aan het eerste onderzoek geen deel hebben genomen.

(4) De aanwijzing dier geneeskundigen geschiedt niet, dan nadat den verzekerde een termijn is gegeven, binnen welken hij den naam van een geneeskundige kan noemen, die alsdan door het bestuur der Bank wordt aangewezen. Neemt deze de opdracht niet aan, dan kiest het bestuur der Bank, zoo mogelijk in overleg met den verzekerde, ook den derden geneeskundige.

(5) De rente wordt niet ingetrokken, indien niet de meerderheid der drie aangewezen geneeskundigen verklaart de gegeven voorschriften noodig te achten in het belang van het geheel of gedeeltelijk herstel der verloren arbeidskracht, en niet dermate gevaarlijk, dat het gevaar een redelijken grond voor de niet-nakoming oplevert.

Einde der invaliditeit.

Art. 110. In het in artikel 106, tweede lid, onder *d* genoemde geval kan de rente alleen dan zonder nieuw onderzoek worden ingetrokken, indien:

a. de verzekerde erkent niet langer invalide te zijn;

b. naar het eenparig oordeel van de door den Raad van Arbeid aangewezen geneeskun-

digen en loonkundigen de verzekerde niet langer invalide is.

Nieuw onderzoek.

Art. 111. (1) Het bestuur der Bank kan in het in artikel 106, tweede lid, onder *d* genoemde geval een nieuw onderzoek bevelen. Geschiedt dit, dan wordt dat onderzoek ingesteld door drie geneeskundigen en drie loonkundigen, die aan het eerste onderzoek geen deel hebben genomen.

(2) De aanwijzing dier geneeskundigen en loonkundigen geschiedt niet, dan nadat den verzekerde een termijn is gegeven, binnen welken hij den naam van een geneeskundige en van een loonkundige kan noemen, die alsdan door het bestuur der Bank worden aangewezen. Nemen dezen de opdracht niet aan, dan kiest het bestuur der Bank, zoo mogelijk in overleg met den verzekerde, ook den derden geneeskundige of loonkundige.

Art. 112. Wanneer na het nieuwe onderzoek in overeenstemming met het gevoelen van de meerderheid der geneeskundigen en van de meerderheid der loonkundigen en na verhoor of oproeping van den verzekerde het bestuur der Bank van oordeel is, dat de verzekerde niet langer invalide is, trekt het de rente in.

Verblijf in het buitenland.

Art. 113. De voorschriften van de artikelen 102—112 zijn niet van toepassing op buiten Nederland gevestigde verzekerden, voor zoover omtrent die verzekerden bij algemeenen maatregel van bestuur afwijkende voorschriften zijn gegeven.

Opzet.

Art. 114. De invaliditeitsrente wordt, met inachtneming der bepalingen van artikel 160, ingetrokken, wanneer na de toekenning blijkt, dat de verzekerde zich opzettelijk invalide heeft gemaakt of laten maken.

Misdrijf.

Art. 115. De invaliditeitsrente kan worden ingetrokken, wanneer na de toekenning blijkt, dat de oorzaak der invaliditeit in verband staat met het plegen van of deelnemen aan een misdrijf of met poging daartoe, ter zake waarvan de verzekerde onherroepelijk is veroordeeld.

Termijn.

Art. 116. (1) De intrekking der rente in het geval van artikel 114, respectievelijk van artikel 115, geschiedt uiterlijk binnen een jaar na de toekenning, respectievelijk na den dag, waarop de veroordeeling onherroepelijk is geworden, of, is binnen dien termijn door het bestuur der Bank aan den rentetrekker medegedeeld, dat intrekking wordt overwogen, binnen drie maanden na die mededeeling.

(2) Het eerste lid blijft buiten toepassing, indien ingevolge artikel 160 intrekking der rente moet geschieden ten gevolge van een beslissing krachtens de Ongevallenwet 1901.

Vermoedelijk overlijden.

Art. 117. De weezenrente wordt ingetrokken, indien blijkt dat de verzekerde, die vermoed werd overleden te zijn, leeft.

Intrekking door het bestuur der Bank.

Art. 118. De intrekking, in de artikelen 114, 115 en 117 genoemd, geschiedt door het bestuur van de Bank, na verhoor of oproeping van hem, die het genot der rente heeft of van zijn vertegenwoordiger.

Art. 119. (1) Van de beslissing, waarbij een rente wordt ingetrokken, wordt gelijktijdig afschrift uitgereikt aan den Raad van Arbeid en aan hem die het genot der rente heeft.

(2) De intrekking begint te werken op den tweeden betaaldag na den dag der uitreiking van het afschrift.

Art. 120. De uitbetaalde termijnen van een ingetrokken rente worden niet teruggevorderd.

Vrije rente.

Art. 121. De artikelen 102—116 en 118—120 zijn toepasselijk op vrije renten.

Toelagen aan inrichtingen.

Art. 122. (1) In het belang van de verzekering tegen geldelijke gevolgen van invaliditeit kan de Bank inrichtingen of vereenigingen tot verpleging van zieken of herstellenden of op andere wijze in het belang der volksgezondheid werkzaam, toelagen verleenen.

(2) Het bestuur der Bank gaat daartoe niet over, dan nadat door Ons zijn goedgekeurd het bedrag der toelage, alsmede de duur waarvoor en de voorwaarden waaronder de toelage wordt verleend.

§ 5. *Van samenloop van renten met uitkeeringen uit anderen hoofde.*

Invaliditeit gevolg van ongeval.

Art. 123. (1) Is hetzij bij of binnen drie maanden na de beslissing, waarbij invaliditeits-

rente is toegekend, hetzij binnen drie maanden na de toekenning eener rente krachtens de Ongevallenwet 1901, door het bestuur der Bank beslist, dat de invaliditeit een gevolg is van een ongeval, ter zake waarvan aan den invalide schadeloosstelling is toegekend krachtens de Ongevallenwet 1901, dan wordt op bevel van het bestuur der Bank de invaliditeitsrente tot het beloop der schadeloosstelling niet uitgekeerd.

(2) Met een rente als in het vorige lid bedoeld, wordt een voorloopige rente gelijkgesteld.

(3) Onder schadeloosstelling wordt niet begrepen genees- en heelkundige behandeling of daarvoor in de plaats getreden vergoeding.

Art. 124. Verkrijgt de invalide, in het geval voorzien bij het voorgaand artikel, recht op ouderdomsrente, dan wordt op zijn verzoek deze toegekend, ook indien zij lager is dan de invaliditeitsrente.

Art. 125. Indien artikel 123 is toegepast, en ingevolge artikel 29 der Ongevallenwet 1901 de aanspraak op eenige schadeloosstelling geheel of het recht op een rente geheel of voor een deel verloren gaat, of krachtens eenige andere bepaling der Ongevallenwet 1901 de rente beëindigd wordt, omdat de ongeschiktheid tot werken opgehouden is, wordt de invaliditeitsrente door het bestuur der Bank ingetrokken.

Overlijden gevolg van ongeval.

Art. 126. Wanneer aan nagelaten kinderen krachtens artikel 24 der Ongevallenwet 1901 rente is toegekend, wordt hun weezenrente tot het beloop der ongevallenrente niet uitgekeerd.

Samenloop van invaliditeits- of ouderdoms- en ongevallenrente.

Art. 127. (1) Wanneer aan denzelfden persoon invaliditeits- of ouderdomsrente of voorloopige invaliditeits- of ouderdomsrente en de uitkeering, bedoeld in artikel 20 der Ongevallenwet 1901, of de rente bedoeld in artikel 21 of 24 onder *a* dier wet toegekend is, wordt op de invaliditeits- of ouderdomsrente de helft van de laagste der beide renten ingehouden.

(2) Echter wordt wekelijks niet meer ingehouden dan het bedrag waarmede de laagste rente 1 gulden overtreft.

Art. 128. Ontvangt een weduwe die hertrouwt, ingevolge de bepalingen der Ongevallenwet 1901, een afkoopsom harer rente, dan wordt met de inhouding voortgegaan twee jaren na het huwelijk van de weduwe.

Verrekening tusschen invaliditeitsfonds en ongevallenfonds.

Art. 129. Wordt krachtens de Ongevallenwet 1901 schadeloosstelling of verhoogde schadeloosstelling toegekend aan een trekker van rente krachtens deze wet, dan wordt hetgeen hem te dier zake over den tijd voorafgegaan aan de toekenning mocht toekomen, gestort in het invaliditeitsfonds, indien en tot het bedrag dat krachtens deze wet minder had moeten zijn uitgekeerd, had de toekenning der schadeloosstelling of verhoogde schadeloosstelling krachtens de Ongevallenwet 1901 plaats gehad op den dag waarop zij is ingegaan.

Art. 130. Hetgeen blijkt onverschuldigd uit het ongevallenfonds aan den verzekerde te zijn uitgekeerd, wordt tot het bedrag, waarvoor ten gevolge van dat onverschuldigd uitkeeren de invaliditeits- of ouderdomsrente niet is uitgekeerd, uit het invaliditeitsfonds in het ongevallenfonds gestort.

Art. 131. Indien in de gevallen voorzien bij de vorige twee artikelen het risico der verzekering van den arbeider tegen geldelijke gevolgen van een ongeval gedragen werd door den werkgever in den zin der Ongevallenwet 1901 zelf of door dezen overgedragen was, dan worden de stortingen uit het ongevallenfonds in het invaliditeitsfonds en omgekeerd, tusschen het ongevallenfonds en den drager van bedoeld risico verrekend, met inachtneming van de voorschriften door Ons gegeven.

Art. 132. De bepaling van het vorig artikel is niet van toepassing ten aanzien van de in dat artikel bedoelde stortingen, welke zijn gedaan na de opgave door het bestuur der Bank van de contante waarde der rente, bedoeld in artikel 54 onder nº. 3 der Ongevallenwet 1901 of na de berekening van de contante waarde der renten, bedoeld in artikel 57, tweede lid, der Ongevallenwet 1901.

Samenloop van invaliditeits- of ouderdomsrente en pensioen.

Art. 133. (1) Geniet de verzekerde, aan wien invaliditeits- of ouderdomsrente toegekend of voorloopig toegekend is, van het Rijk, van een kolonie of bezitting of van een ander publiekrechtelijk lichaam pensioen, dan zijn op de invaliditeits- of ouderdomsrente van toepassing de voorschriften in artikel 127 gegeven voor het geval van samenloop met ongevallenrente.

(2) Geniet de verzekerde, aan wien de invaliditeits- of ouderdomsrente toegekend of voorloopig toegekend is, een pensioen als in het

vorige lid bedoeld en tevens een uitkeering of een ongevallenrente als bedoeld in artikel 127, dan wordt op de invaliditeits- of ouderdomsrente de helft ingehouden van het pensioen, zoo dit hooger is dan de uitkeering of de ongevallenrente, en anders de helft van die uitkeering of die ongevallenrente. Het tweede lid van artikel 127 vindt overeenkomstige toepassing.

Samenloop van invaliditeits- of ouderdomsrente en ziekengeld.

Art. 134. (1) Over den tijd waarover krachtens een wet tot verzekering van arbeiders tegen geldelijke gevolgen van ziekte, ziekengeld wordt uitgekeerd aan den verzekerde, wordt na ontvangst van bericht dier uitkeering van den Raad van Arbeid de invaliditeits- of ouderdomsrente aan den verzekerde slechts uitgekeerd indien en voor zoover zij het ziekengeld overtreft.

(2) Het ingehouden bedrag wordt aan den Raad van Arbeid ten behoeve van de ziekteverzekering uitgekeerd. De wijze van vaststelling en van betaling wordt door Ons geregeld.

Genees- of heelkundige behandeling van een getroffene door een ongeval.

Art. 135. (1) Indien, nadat tot genees- of heelkundige behandeling of verpleging in een inrichting van een verzekerde volgens § 4 van dit hoofdstuk is besloten, aan dezen schadeloosstelling krachtens de Ongevallenwet 1901 wordt toegekend en blijkt dat de behandeling of verpleging voor rekening van het ongevallenfonds had behooren te geschieden, dan wordt het invaliditeitsfonds deswege uit het ongevallenfonds schadeloos gesteld.

(2) Artikel 131 is van toepassing.

§ 6. *Van aanvraag en toekenning van rente.*

Aanvraag.

Art. 136. (1) De rente wordt toegekend door het bestuur der Bank op aanvraag van of ten behoeve van den verzekerde, of, ten aanzien van weezenrente, van een vertegenwoordiger der weezen.

(2) De aanvraag vermeldt, of ouderdoms-, invaliditeits- of weezenrente wordt verlangd, en, indien invaliditeitsrente wordt verlangd, of het is op grond van blijvende of van tijdelijke invaliditeit dan wel van beide.

Indiening.

Art. 137. (1) De aanvraag wordt ingediend bij den Raad van Arbeid.

(2) De Raad van Arbeid teekent op de aanvraag aan, welke dag als dag van indiening geldt. Bij algemeenen maatregel van bestuur kunnen gevallen worden aangewezen, waarin als zoodanig geldt een andere dag dan die waarop de indiening plaats had.

Loopende rentekaart.

Art. 138. (1) Wanneer in zegels wordt betaald, wordt bij de aanvraag de loopende rentekaart overgelegd of medegedeeld, waarom dit niet geschiedt.

(2) De verzekerde, die in het bezit is van een militair premiecertificaat, als bedoeld in § 4 van Hoofdstuk III dezer afdeeling, legt dit bij de aanvraag over.

Art. 139. (1) Wanneer rente is aangevraagd, eindigt onmiddellijk de tijd waarvoor de loopende rentekaart geldt.

(2) De Raad van Arbeid draagt zorg, dat nog verschuldigde premiën zoo spoedig mogelijk ingevorderd worden.

Gevolg der aanvraag ten aanzien van verdere premiebetaling.

Art. 140. (1) De Raad van Arbeid is bevoegd, wanneer naar zijn oordeel de aanvraag niet blijkbaar ongegrond is, den aanvrager van ouderdoms- of invaliditeitsrente op diens verzoek te ontheffen van de verplichting om premie te betalen voor een bij de ontheffing te bepalen termijn van niet langer dan drie maanden.

(2) Zoolang niet op de aanvraag is beschikt, kan de ontheffing op verzoek telkens worden verlengd voor een bij de verlenging te bepalen termijn van niet langer dan drie maanden.

(3) Van de ontheffing wordt een bewijs gegeven, als bedoeld in artikel 216.

Art. 141. (1) Indien geen ontheffing wordt verleend, wordt een nieuwe rentekaart opgemaakt. Op deze rentekaart zijn de bepalingen betreffende voorloopige rentekaarten van toepassing met de wijzigingen, die de aard van het onderwerp vordert.

(2) Wanneer rente toegekend is, worden, ter keuze van den betrokkene, òf de bepalingen van de artikelen 249 tot 251 toegepast, voor zoover de aard van het onderwerp het toelaat, òf de rentekaart buiten gebruik gesteld.

Doorzending der aanvraag.

Art. 142. (1) Bij de doorzending der aan-

vraag aan het bestuur der Bank voegt de Raad van Arbeid daarbij de laatste rentekaart, indien die reeds vereffend is.

(2) Indien de vereffening van de laatste rentekaart nog niet onherroepelijk is, zendt de Raad van Arbeid aan de Bank een afschrift van deze rentekaart.

Behandeling der aanvraag om ouderdoms- of weezenrente.

Art. 143. (1) Een aanvraag om ouderdoms- of weezenrente zendt de Raad van Arbeid zoo spoedig mogelijk door. Het bestuur der Bank beslist daarop onverwijld. Het bestuur is echter bevoegd de beslissing aan te houden en overlegging van bewijsstukken te bevelen.

(2) Bij algemeenen maatregel van bestuur wordt bepaald, hoe een aanvraag om weezenrente op grond van vermoedelijk overlijden wordt behandeld.

Behandeling der aanvraag om invaliditeitsrente.

Art. 144. Een aanvraag om invaliditeitsrente wordt behandeld overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 145—152.

Art. 145. De Raad van Arbeid onderzoekt summier of de wachttijd vervuld is, of de verzekering vervallen of nietig is, of de aanvrager reeds rente geniet en of er aanleiding bestaat om op grond van artikel 158 een niet-ontvankelijk verklaring uit te spreken. Indien dit onderzoek daartoe termen oplevert, zendt de Raad van Arbeid de aanvraag door aan het bestuur der Bank met het voorstel haar af te wijzen of niet-ontvankelijk te verklaren. Indien daartoe geen gronden zijn, stelt de Raad van Arbeid een onderzoek in naar de juistheid van de in de aanvraag vermelde feiten.

Art. 146. (1) De Raad van Arbeid doet den aanvrager door een of twee geneeskundigen, door den Raad daartoe aangewezen, onderzoeken.

(2) De Raad van Arbeid kan een of twee personen, bekend met de loonen ter plaatse, in de artikelen 72 en 73 bedoeld, aanwijzen om als loonkundigen aan het onderzoek deel te nemen.

Art. 147. Het in het vorig artikel voorgeschreven onderzoek heeft niet plaats, indien de Raad van Arbeid:

a. de in de aanvraag gestelde blijvende invaliditeit aanwezig acht ten gevolge van het verlies van een of meer ledematen; of

b. van oordeel is, dat de aanvrager onafgebroken een half jaar invalide is geweest, mits hem gedurende dien tijd ziekengeld is uitgekeerd, en op geen anderen grond rente aangevraagd wordt.

Art. 148. (1) Indien bij de rente-aanvraag een geneeskundige verklaring is overgelegd, wordt deze aan den geneeskundige of de geneeskundigen, in artikel 146 bedoeld, medegedeeld.

(2) Indien de voor het onderzoek aangewezen persoon of personen dit verlangen, stelt de Raad van Arbeid een onderzoek in naar het werk, dat verricht, en het bedrag, dat verdiend is door den aanvrager in den tijd, onmiddellijk voorafgaande aan de indiening der rente-aanvraag of aan het intreden der invaliditeit.

Art. 149. (1) Indien de voor het onderzoek aangewezen persoon of personen niet eenparig van oordeel zijn, dat de aanvrager òf blijvend òf onafgebroken sedert een half jaar vóór den dag der indiening der aanvraag invalide is, deelt de Raad van Arbeid dit schriftelijk aan den aanvrager mede en reikt dezen, indien hij binnen twee dagen het verlangen daartoe te kennen geeft, afschrift van het verslag uit.

(2) De aanvrager is bevoegd binnen vijf dagen na de uitreiking van het verslag aan den Raad van Arbeid mededeeling te doen van zijn bezwaren tegen het verslag en een geneeskundige verklaring over te leggen.

Art. 150. De Raad van Arbeid stelt een onderzoek in naar al wat voor het beoordeelen der aanvraag van belang is, en zendt daarna de stukken met zijn verslag aan het bestuur der Bank.

Art. 151. Het bestuur der Bank kan een nieuw onderzoek bevelen. Artikel 111 is daarop toepasselijk.

Art. 152. Na ontvangst van het verslag van den Raad van Arbeid, of, is een nieuw onderzoek ingesteld, van het verslag van dat onderzoek, beslist het bestuur der Bank zoo spoedig mogelijk op de aanvraag.

Grondslag der beslissing.

Art. 153. (1) Bij de beslissing op de aanvraag om rente neemt het bestuur der Bank tot grondslag de aanteekeningen op de bij de Bank berustende rentekaarten en op het in artikel 142 vermelde afschrift.

(2) Wanneer vóór de beslissing aan het bestuur blijkt, dat over den tijd vóór de indiening der aanvraag nog premie is betaald, ook al blijkt dit niet uit een aan de Bank gezonden rentekaart, dan kan deze betaling bij de beslissing in aanmerking worden genomen. Uit de beslissing blijkt welke betaling aldus in aanmerking is genomen.

(3) Voor de beslissing op de aanvraag om invaliditeits- of ouderdomsrente wordt de verzekering geacht geduurd te hebben tot den dag van indiening der aanvraag. Wanneer bij algemeenen maatregel van bestuur gevallen worden aangewezen, waarin als zoodanig geldt een andere dag dan die, waarop de indiening plaats had, wordt tegelijk bepaald tot wanneer de verzekering voor de beslissing op de aanvraag geacht wordt te duren.

Ingang der rente.

Art. 154. De rente gaat in op den dag van indiening der aanvraag; weezenrente gaat in op den dag van het overlijden of vermoedelijk overlijden van den verzekerde of, in het geval van artikel 84, van den vader, en, ten aanzien van kinderen na dien dag geboren, op den dag van de geboorte.

Kennisgeving der beslissing.

Art. 155. Van de beslissing op de aanvraag wordt den verzoeker, met mededeeling van de gronden, door het bestuur der Bank kennis gegeven.

Art. 156. Tegelijkertijd worden den verzoeker toegezonden, indien een rente is toegekend:

a. de berekening van het bedrag der rente;

b. een aanwijzing tot ontvangst van het bedrag der rente, verschuldigd over den tijd, aanvangende met den dag waarop de rente is ingegaan en eindigende met den tweeden Zaterdag na de beslissing;

c. een bewijs van toekenning der rente.

Art. 157. Het bedrag, in het vorig artikel onder *b* vermeld, wordt in het geval van het derde lid van artikel 101 verminderd met het over den tijd na den dag van indiening der aanvraag ten behoeve der kinderen uitgekeerde bedrag.

Niet-ontvankelijkheid.

Art. 158. Indien een aanvraag om invaliditeitsrente wordt afgewezen, kan bij de beslissing worden bepaald, dat een verzoek om invaliditeitsrente, gedaan binnen een jaar na de dagteekening der beslissing, enkel op dien grond niet-ontvankelijk zal kunnen worden verklaard.

Opzending van nieuwe rentekaarten.

Art. 159. Indien na de beslissing op de aanvraag, hetzij wijziging in de aanteekening op een rentekaart wordt gebracht, hetzij alsnog een of meer rentekaarten aan de Bank worden gezonden, wordt op verzoek van den verzekerde de beslissing gewijzigd voor zoover dat uit de wijziging in de aanteekening op een rentekaart of de opzending van nieuwe rentekaarten voortvloeit.

Invaliditeit ten gevolge van een ongeval.

Art. 160. Is de invaliditeit het gevolg van een ongeval, dan wordt invaliditeitsrente niet toegekend, noch ontzegd of ingetrokken, indien door de toekenning, ontzegging of intrekking strijd ontstaan zou met een krachtens de Ongevallenwet 1901 genomen beslissing ten opzichte van de vraag of de verzekerde opzettelijk het ongeval heeft veroorzaakt; wordt na de toekenning, ontzegging of intrekking der invaliditeitsrente, krachtens de genoemde wet in laatste instantie een beslissing genomen, welke ten opzichte der genoemde vraag daarmede in strijd is, dan wordt de beslissing over de invaliditeitsrente met inachtneming dier beslissing herzien. Heeft de herziening binnen een jaar na de beslissing krachtens de Ongevallenwet 1901 niet plaats gehad, of is binnen dien termijn niet aan den verzekerde kennis gegeven, dat zij in overweging is, dan blijft de herziening, indien zij tot intrekking zou leiden, achterwege.

Overlijden van verzekerde of weezen.

Art. 161. Een aanvraag om of betreffende rente vervalt, indien de aanvrager of, is de aanvraag om of betreffende weezenrente door twee of meer kinderen gedaan, indien alle aanvragers overlijden, voordat door het bestuur der Bank daarop is beschikt.

Voorloopige rente.

Art. 162. (1) Hangende de behandeling van het verzoek om rente kan den aanvrager de rente, waarop hij eventueel recht zal hebben, voorloopig worden toegekend, indien nog niet beslist kan worden omtrent de vraag of voor toepassing van artikel 79, 80 of 160 termen bestaan.

(2) De voorloopig toegekende rente kan te allen tijde worden ingetrokken.

§ 7. *Van genot der rente.*

Art. 163. In een jaar, waarin 53 betaaldagen der rente vallen, wordt op iederen betaaldag $^1/_{52}$ der rente uitbetaald.

Uitbetaling.

Art. 164. (1) De uitbetaling der krachtens deze wet toegekende renten en uitkeeringen geschiedt ten kantore der posterijen van de

woonplaats van den rechthebbende. Het bestuur der Bank kan bij of na de toekenning eener rente bepalen, dat deze zal worden uitbetaald ter plaatse, aangewezen door den Raad van Arbeid, binnen wiens gebied de verzekerde zijn werkelijk verblijf heeft.

(2) De renteuitkeeringen worden betaalbaar gesteld op Dinsdag van elke week of, wanneer de betaaldag een Kerstdag of Nieuwjaarsdag zou zijn, op den daaraan voorafgaanden werkdag.

(3) Van de bepaling van het voorgaande lid kan bij algemeenen maatregel van bestuur geheel of gedeeltelijk worden afgeweken.

(4) Aan buitenslands gevestigde verzekerden kan op hun verzoek de rente worden overgemaakt, in de termijnen en op de wijze, voor ieder geval afzonderlijk door het bestuur der Bank te bepalen, onder aftrek van de kosten op de overmaking vallend.

(5) Alle aanwijzingen tot ontvangst van bedragen, door het bestuur der Bank uitgereikt, zijn onmiddellijk betaalbaar.

Art. 165. Indien een rente niet meer bedraagt dan 26 gulden 's jaars, kan door het bestuur der Bank driemaandelijksche uitbetaling bevolen worden. De artikelen 77 en 163 zijn alsdan niet van toepassing.

Overlijden.

Art. 166. Wanneer een rentetrekker overlijdt, wordt de rente, tot en met den dag van overlijden verschuldigd, uitgekeerd aan den echtgenoot van den overledene en, is er geen echtgenoot, aan hen, die binnen drie maanden na het overlijden ten genoegen van het bestuur der Bank aantoonen, dat zij voor den overledene gedurende diens laatste ziekte hebben gezorgd of dat zij erfgenamen van den overledene zijn. Zij, die voor den overledene hebben gezorgd, gaan vóór diens erfgenamen.

Verjaring.

Art. 167. (1) De termijnen van een krachtens deze wet toegekende rente, welke niet zijn ingevorderd binnen één jaar na den eersten dag der betaalbaarstelling, worden niet meer uitbetaald.

(2) Zijn de renten gedurende vijf achtereenvolgende jaren niet ingevorderd, dan is het recht op renten vervallen. Door Ons kunnen de belanghebbenden, die dit mochten verzoeken, in het genot van hun vervallen recht hersteld worden.

(3) Dat genot zal ingaan met de week, volgend op die, waarin het verzoek is ingewilligd.

(4) De aanwijzingen in het laatste lid van artikel 164 bedoeld, welke niet zijn ingevorderd binnen één jaar na de dagteekening der aanwijzing, worden niet meer uitbetaald.

Vreemdeling buiten het Rijk.

Art. 168. (1) Aan den vreemdeling wordt de hem toegekende rente niet uitgekeerd over den tijd, gedurende welken hij buiten het Rijk zijn werkelijk verblijf heeft, tenzij ten genoegen van het bestuur der Bank blijkt, dat dit om gezondheidsredenen geschiedt.

(2) Bij algemeenen maatregel van bestuur kan worden bepaald, dat de bepaling van het eerste lid niet toepasselijk zal zijn op onderdanen van een bij dien maatregel aan te wijzen Staat.

Veroordeelde.

Art. 169. (1) Den verzekerde, die is veroordeeld tot gevangenisstraf van drie maanden, tot hechtenis van drie maanden, tot plaatsing in een tuchtschool voor den tijd van drie maanden, tot plaatsing in een Rijkswerkinrichting of tot eenige zwaardere straf, komt over den tijd, dat hij zijn straf ondergaat of zich door de vlucht aan de tenuitvoerlegging van het vonnis onttrekt, geen rente toe.

(2) Evenzeer komt geen rente toe aan den verzekerde, die ter beschikking van de Regeering is gesteld, over den tijd, dat hij in een Rijksopvoedingsgesticht is geplaatst of zich door de vlucht aan de ten uitvoerlegging van het bevel tot zoodanige plaatsing onttrekt.

(3) Wij behouden Ons voor, daartoe termen vindend, over de rente, welke aan een verzekerde zou moeten worden uitgekeerd, indien deze niet verkeerde in een geval als in de eerste twee leden van dit artikel genoemd, ten behoeve van zijn vrouw, zijn afstammelingen of zijn bloedverwanten in de opgaande linie te beschikken.

(4) Wij behouden Ons tevens voor om, voor zoover van de bevoegdheid in het vorig lid bedoeld, geen gebruik is gemaakt, hem die uit de gevangenis, werkinrichting, tuchtschool of het Rijksopvoedingsgesticht is ontslagen, in het genot te stellen van de rente tot een bedrag, dat de rente over een jaar niet te boven gaat, of de rente tot dat bedrag te zijnen behoeve te doen aanwenden.

Drankmisbruik.

Art. 170. (1) Het bestuur der Bank kan, wanneer een rentetrekker misbruik van drank pleegt te maken, op voorstel van den Raad van

Arbeid bepalen dat aan den verzekerde, in plaats van rente, verstrekkingen in natura zullen worden uitgekeerd, in waarde overeenkomende met het bedrag van de rente.

(2) In hetzelfde geval kan het bestuur der Bank op voorstel van den Raad van Arbeid bepalen, dat de rente, ten behoeve van den rentetrekker, zal worden uitgekeerd aan een door het bestuur op voorstel van den Raad van Arbeid aan te wijzen persoon.

(3) De in de eerste twee leden vermelde bepalingen kunnen te allen tijde worden ingetrokken.

Vervreemding. Beslag.

Art. 171. (1) De renten, bij deze wet toegekend, zijn:

a. onvervreemdbaar;

b. niet vatbaar voor verpanding of beleening;

c. niet vatbaar voor executoriaal of conservatoir beslag noch voor faillissementsbeslag.

(2) Volmacht tot ontvangst van rente, onder welken vorm of welke benaming ook door den verzekerde verleend, is steeds herroepelijk.

(3) Op uitkeeringen, niet vallend onder het eerste lid, krachtens deze wet bevolen aan verzekerden of aan personen, bedoeld in artikel 166, is het bepaalde onder *a*, *b* en *c* van het eerste lid alsmede in het tweede lid van dit artikel van toepassing.

(4) Elk beding, strijdig met eenige bepaling van dit artikel, is nietig.

§ 8. *Van aanvraag, toekenning en genot van vrije rente.*

Aanvraag.

Art. 172. Vrije rente wordt toegekend door het bestuur der Bank op aanvraag van of ten behoeve van den verzekerde.

Art. 173. Het tweede lid van artikel 136 en artikel 137 zijn op de aanvraag van vrije rente toepasselijk.

Ouderdomsrente.

Art. 174. Een aanvraag om vrije ouderdomsrente zendt de Raad van Arbeid zoo spoedig mogelijk door. Het bestuur der Bank beslist daarop onverwijld. Het bestuur is echter bevoegd de beslissing aan te houden en overlegging van bewijsstukken te bevelen.

Invaliditeitsrente.

Art. 175. (1) Ten aanzien van een aanvraag om vrije invaliditeitsrente stelt de Raad van Arbeid, op de wijze voorgeschreven in de artikelen 146—150, een onderzoek in omtrent de vraag of de aanvrager blijvend of tijdelijk invalide is, en zendt daarna de aanvraag met zijn verslag en de verdere stukken aan het bestuur der Bank.

(2) Het bestuur der Bank kan een nieuw onderzoek bevelen. Artikel 111 is daarop toepasselijk.

Bedrag.

Art. 176. De wijze waarop het bedrag der rente wordt vastgesteld, wordt door Ons geregeld.

Ingang.

Art. 177. De rente gaat in op den dag van indiening der aanvraag.

Verschillende voorschriften.

Art. 178. De bepalingen der artikelen 155, 156, 158, 160, 161 en 162 zijn op de aanvraag en toekenning van vrije renten toepasselijk.

Genot.

Art. 179. De bepalingen van § 7 van dit hoofdstuk zijn op vrije renten toepasselijk met uitzondering van de bepaling van artikel 168.

HOOFDSTUK III.

Van de premie.

§ 1. *Van het bedrag der premie.*

Premieklassen.

Art. 180. Over elke kalenderweek, een gedeelte van een week voor een geheele week gerekend, wordt geheven een premie, ten bedrage:

in loonklasse	I	van	20	cent.
„ „	II	„	24	„
„ „	III	„	32	„
„ „	IV	„	40	„
„ „	V	„	48	„

Stukwerk.

Art. 181. Is stukwerk verricht buiten de werkplaats en niet onder toezicht van den werkgever, dan wordt ter berekening van het aantal kalendewerken, waarover de werkgever een premie moet betalen, de arbeider geacht per dag, Zon- en algemeen erkende Christelijke feestdagen niet medegerekend, te hebben verdiend:

f 0.40	indien hij tot de				1ste	loonklasse behoort;
„ 0.80	„	„	„	„	2de	„ „
„ 1.40	„	„	„	„	3de	„ „
„ 2.00	„	„	„	„	4de	„ „
„ 3.00	„	„	„	„	5de	„ „

Art. 182. (1) Voor de berekening van het vorig artikel wordt het loon, door verschillende personen te zamen onverdeeld genoten, geacht door ieder voor een gelijk deel te zijn verdiend.

(2) Kinderen beneden 14 jaar blijven bij de berekening buiten aanmerking.

(3) Het eerste lid blijft buiten toepassing, indien blijkt van een andere verhouding dan in dat lid genoemd. Alsdan blijft ook het tweede lid buiten toepassing.

Art. 183. (1) Liggen er tusschen het opdragen en het afleveren van het werk meer kalenderweken, dan er premiën betaald moeten worden volgens de in artikel 181 voorgeschreven berekening, dan wordt het verschuldigd aantal premiën betaald over de oudste kalenderweken, waarover niet reeds de verschuldigde of hoogere premiën betaald zijn, aanvangend met de kalenderweek waarin het werk is opgedragen.

(2) Liggen er tusschen het opdragen en het afleveren van het werk minder kalenderweken dan er premiën betaald moeten worden volgens de in artikel 181 voorgeschreven berekening, dan wordt een premie betaald over elke kalenderweek, waarover niet reeds de verschuldigde of een hoogere premie betaald is, aanvangend met de kalenderweek waarin het werk is opgedragen en eindigend met die waarin het werk is afgeleverd.

Art. 184. Voor de toepassing van het vorig artikel wordt een gedeelte eener kalenderweek voor een geheele kalenderweek gerekend.

Zeelieden.

Art. 185. Bij algemeenen maatregel van bestuur kan aan groepen van zeelieden die in een hoogere loonklasse gerangschikt zijn, dan de klasse waartoe zij naar hun gemiddeld jaarlijksch loon behooren, van de verplichting tot premiebetaling over de kalenderweken, waarin zij niet werkzaam zijn tegen loon, vrijstelling worden verleend voor ten hoogste acht kalenderweken per jaar.

§ 2. *Van de verplichting tot betaling der premie.*

Betaling door werkgever.

Art. 186. De premie wordt betaald door den werkgever.

Helper bij huisarbeid.

Art. 187. Bij algemeenen maatregel van bestuur kan voor het Rijk, voor een provincie, voor het gebied of een deel van het gebied van een Raad van Arbeid, voor een, voor meer of voor alle bedrijven worden bepaald, dat de werkgever ook voor den arbeider die een anderen arbeider behulpzaam is bij stukwerk, dat buiten de werkplaats en niet onder toezicht van den werkgever wordt verricht, of die, ten behoeve van dezen, zelf een deel van dat werk verricht, de premie zal betalen. De korting van het volgens artikel 208 af te houden deel dezer premie op het loon van den arbeider en de verplichtingen van den werkgever en van de betrokken arbeiders, worden in dat geval mede bij dien maatregel geregeld.

Gevallen van betaling door verzekerde.

Art. 188. De premie wordt betaald door den verzekerde:

a. indien de verzekerde en diens werkgever beiden verklaren, dat de verzekerde zijn loon, voor zooveel dit in geld bestaat, uitsluitend van derden ontvangt of bevoegd is dit voor het geheel af te houden van hetgeen hij ten behoeve van zijn werkgever van derden ontvangt;

b. indien de verzekerde bevoegd is tot het afleggen der verklaring, dat hij de verzekering als vervallen beschouwt;

c. over de kalenderweek, waarin hij geen werkgever heeft.

Huisarbeiders.

Art. 189. Door Ons kan, de betrokken Raden van Arbeid gehoord, hetzij algemeen, hetzij ten aanzien van bepaalde groepen van verzekerden, hetzij voor het geheele Rijk, hetzij voor het gebied of een deel van het gebied van een of meer Raden van Arbeid, worden bepaald, dat de premie wordt betaald door den verzekerde, wanneer zijn hoofdberoep medebrengt, dat hij buiten de werkplaats en niet onder toezicht van den werkgever stukwerk verricht.

Art. 190. De werkgever van een verzekerde, op wien een besluit, als in het vorig artikel bedoeld, van toepassing is, betaalt hem bij de uitbetaling van het loon, wanneer hij het in het volgend artikel vermeld bewijs overlegt, boven zijn loon:

twee ten honderd van het loon, indien hij tot de vierde of de vijfde loonklasse behoort; en voorts:

indien het loon door een meerderjarige is verdiend:

drie ten honderd, indien hij tot de derde loonklasse behoort;

vier ten honderd, indien hij tot de tweede loonklasse behoort;

zeven ten honderd, indien hij tot de eerste loonklasse behoort;

indien het loon door een minderjarige is verdiend :

twee ten honderd, indien hij tot de derde loonklasse behoort ;

drie ten honderd, indien hij tot de tweede loonklasse behoort ;

vijf ten honderd, indien hij tot de eerste loonklasse behoort.

Uitreiking van een bewijs aan den verzekerde die zelf betaalt.

Art. 191. (1) Wanneer de premie door den verzekerde moet worden betaald, reikt de Raad van Arbeid hem daarvan op zijn verzoek een bewijs uit.

(2) Dit bewijs vermeldt voor welken termijn het geldt.

(3) Wanneer binnen dezen termijn de verplichting van den verzekerde om zelf de premie te betalen eindigt, beveelt de Raad van Arbeid teruggave van het bewijs.

(4) De verzekerde is verplicht binnen drie dagen aan dat bevel te voldoen.

Art. 192. Indien over dezelfde kalenderweek voor een arbeider premie zou moeten worden betaald door hemzelf en door een werkgever, is hijzelf niet verplicht premie te betalen.

Art. 193. Over volle weken, waarover een verzekerde ziekengeld ontvangt krachtens een wet tot verzekering van arbeiders tegen geldelijke gevolgen van ziekte, wordt de premie door het orgaan dier verzekering betaald in de door Ons te bepalen loonklasse en met inachtneming der door Ons te geven voorschriften.

Termijn voor betaling door verzekerde.

Art. 194. (1) De arbeider, die zelf de premie moet betalen, betaalt in den loop van elke kalenderweek een premie.

(2) De Raad van Arbeid kan den arbeider vergunning geven de premiën om de twee of meer weken te betalen. De vergunning kan te allen tijde worden ingetrokken.

Klasse waarin verzekerde betaalt.

Art. 195. (1) Is de arbeider, die zelf de premie moet betalen, niet bevoegd tot het afleggen der verklaring dat hij de verzekering als vervallen beschouwt, dan is de premie niet lager dan bij artikel 180 is aangewezen voor de hoogste loonklasse, waartoe hij behoord heeft in de week waarover premie wordt betaald.

(2) De arbeider, bevoegd tot het afleggen der verklaring dat hij de verzekering als vervallen beschouwt, bepaalt zelf de klasse, waarin hij de premie betaalt. Dit geldt ook ten aanzien van den arbeider, die tot het afleggen dier verklaring bevoegd zou zijn, indien hij den leeftijd van 34 jaar nog niet had bereikt.

Art. 196. De arbeider is niet verplicht om premie te betalen over een kalenderweek, waarin hij ten gevolge van ziekte, gebrek aan werk of werkstaking niet heeft gewerkt tegen loon of als ondernemer ; de vrouw, die een huishouding te verzorgen heeft, is tot premiebetaling niet verplicht over een week waarin zij, door welke oorzaak ook, niet heeft gewerkt tegen loon of als ondernemer.

Art. 197. (1) Ingeval een arbeider, die een tegoed heeft wegens betaalde vrije premiën, vóór 1 April van eenig jaar aan den Raad van Arbeid verzoekt om te bevorderen, dat bedoeld tegoed, geheel of gedeeltelijk, wordt besteed voor aanvulling van zijn stortingen in de verplichte verzekering over het afgeloopen kalenderjaar, wordt aan dat verzoek gevolg gegeven.

(2) Al hetgeen betrekking heeft op het verzoek, op de inwilliging daarvan en op de berekening van het tegoed wordt bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld.

Termijn voor betaling door werkgever.

Art. 198. De werkgever, die in geld betaalt, betaalt in de termijnen, voor het gebied van den Raad van Arbeid door Ons bepaald.

Art. 199. (1) De werkgever, die in zegels betaalt, betaalt vóór of gelijktijdig met de betaling van het loon in geld aan den arbeider. Wordt het over een kalenderweek of een gedeelte van een kalenderweek verschuldigd loon in geld bij termijnen betaald, dan wordt de premie over die week betaald vóór of gelijktijdig met de betaling van den eersten termijn van het loon.

(2) Wanneer het loon geheel bestaat in verstrekkingen in natura, betaalt de werkgever in den loop van elke kalenderweek een premie. Hetzelfde geldt, indien de premie moet worden betaald voor een arbeider, ten aanzien van wien alleen door den werkgever de verklaring, bedoeld in artikel 188 onder *a*, is afgelegd.

Art. 200. Wordt ten gevolge van beslag op — of verpanding of overdracht van het loon of ten gevolge van schuldvergelijking het loon in geld geheel noch gedeeltelijk op den bepaalden tijd uitbetaald, dan wordt de premie door den werkgever, die in zegels betaalt, betaald op den laatsten werkdag van elke kalenderweek of, eindigt de dienstbetrekking in den loop eener

kalenderweek, bij het eindigen der dienstbetrekking.

Klasse waarin werkgever betaalt.

Art. 201. De premie wordt behoudens de bepaling van het volgend artikel door den werkgever betaald in de loonklasse, waartoe de arbeider behoort. Heeft de arbeider in den tijd, waarover het loon door den werkgever betaald wordt, tot verschillende loonklassen behoord, dan wordt de premie betaald in de hoogste dier klassen.

Betaling in hoogere klasse op verlangen van verzekerde.

Art. 202. (1) Geeft een arbeider aan den werkgever kennis van het verlangen, dat de premie betaald worde in een hoogere loonklasse dan die in het voorgaand artikel aangewezen, dan is de werkgever daartoe verplicht, indien het geval voorzien bij artikel 200 niet aanwezig is.

(2) Bij verschil van gevoelen tusschen werkgever en arbeider over de vraag of de in het voorgaand lid bedoelde kennisgeving gedaan, gewijzigd of ingetrokken is, alsmede, indien de werkgever in geld betaalt, wordt zij geacht niet te zijn gedaan, gewijzigd of ingetrokken, indien een en ander niet is geschied door tusschenkomst van den Raad van Arbeid.

Art. 203. Tot het doen van de in het vorig artikel bedoelde kennisgeving zijn niet bevoegd:

a. de verzekerde, wiens loon geheel bestaat in verstrekkingen in natura;

b. de verzekerde in militairen dienst, voor wien de premie door het Rijk wordt betaald.

Weken waarover geen premie verschuldigd is.

Art. 204. De werkgever is geen premie verschuldigd over een kalenderweek, waarover geen loon verschuldigd is.

Art. 205. (1) De werkgever is geen premie verschuldigd wanneer het door hem betaalde loon voor den arbeider bijverdienste is.

(2) Indien artikel 202 is toegepast, betaalt de werkgever, in het vorig lid bedoeld, aan den arbeider, indien deze in de eerste loonklasse is gerangschikt, over elke kalenderweek of gedeelte daarvan 2 cent; indien hij in een hoogere loonklasse is gerangschikt, 4 cent boven zijn loon.

Weken waarvoor reeds premie betaald is.

Art. 206. (1) De werkgever, die in zegels betaalt, betaalt de premie niet over een kalenderweek of een gedeelte eener kalenderweek, indien over die week reeds een premie betaald is in de in artikel 201 aangewezen of in een hoogere loonklasse. Is de betaling geschied in een lagere klasse, dan betaalt de werkgever een tweede premie over die week.

(2) Voor de toepassing van dit artikel wordt een rentezegel, waarop geen dagteekening is gesteld, geacht niet te zijn geplakt.

Art. 207. Onverminderd de bepaling van artikel 205, wordt door Ons voor het gebied van een Raad van Arbeid bepaald, wat geschiedt, indien een verzekerde, voor wien in geld wordt betaald, in een kalenderweek verschillende werkgevers heeft gehad.

Afhouding van premie van het loon.

Art. 208. (1) De werkgever is, behoudens de verdere bepalingen van dit artikel, bevoegd, ook in het geval voorzien bij artikel 200, over elke kalenderweek, waarover het loon betaald wordt en door hem premiën in zegels betaald zijn of gelijktijdig met de betaling van het loon betaald worden of in geld betaald zijn of moeten worden, van het loon af te houden:

a. indien het loon door een meerderjarige is verdiend:

in loonklasse	I	4	cent
„ „	II	6	„
„ „	III	11	„
„ „	IV	20	„
„ „	V	24	„

b. indien het loon door een minderjarige is verdiend, de helft van de in artikel 180 voor elke loonklasse vastgestelde premie.

(2) In het geval voorzien bij het eerste lid van artikel 202 is de werkgever bevoegd bovendien van het loon af te houden, hetgeen ingevolge de daar bedoelde kennisgeving meer wordt betaald.

(3) Ingeval de arbeider op grond van het bepaalde in artikel 61, lid 2, tweeden volzin, is gerangschikt in een hoogere loonklasse dan die, waarin hij naar het gemiddeld jaarlijksch loon zou behooren, is de werkgever bevoegd van het loon af te houden slechts het bedrag, hetwelk hij voor de laatstbedoelde loonklasse volgens het in het eerste lid van dit artikel bepaalde zou mogen afhouden.

(4) De premie betaald voor de verzekerden, genoemd in artikel 203 onder *a*, blijft voor het geheel ten laste van den werkgever; de premie betaald voor de verzekerden, genoemd in artikel 203 onder *b*, blijft voor het geheel ten laste van het Rijk.

kalenderweek, bij het eindigen der dienstbetrekking.

Klasse waarin werkgever betaalt.

Art. 201. De premie wordt behoudens de bepaling van het volgend artikel door den werkgever betaald in de loonklasse, waartoe de arbeider behoort. Heeft de arbeider in den tijd, waarover het loon door den werkgever betaald wordt, tot verschillende loonklassen behoord, dan wordt de premie betaald in de hoogste dier klassen.

Betaling in hoogere klasse op verlangen van verzekerde.

Art. 202. (1) Geeft een arbeider aan den werkgever kennis van het verlangen, dat de premie betaald worde in een hoogere loonklasse dan die in het voorgaand artikel aangewezen, dan is de werkgever daartoe verplicht, indien het geval voorzien bij artikel 200 niet aanwezig is.

(2) Bij verschil van gevoelen tusschen werkgever en arbeider over de vraag of de in het voorgaand lid bedoelde kennisgeving gedaan, gewijzigd of ingetrokken is, alsmede, indien de werkgever in geld betaalt, wordt zij geacht niet te zijn gedaan, gewijzigd of ingetrokken, indien een en ander niet is geschied door tusschenkomst van den Raad van Arbeid.

Art. 203. Tot het doen van de in het vorig artikel bedoelde kennisgeving zijn niet bevoegd:

a. de verzekerde, wiens loon geheel bestaat in verstrekkingen in natura;

b. de verzekerde in militairen dienst, voor wien de premie door het Rijk wordt betaald.

Weken waarover geen premie verschuldigd is.

Art. 204. De werkgever is geen premie verschuldigd over een kalenderweek, waarover geen loon verschuldigd is.

Art. 205. (1) De werkgever is geen premie verschuldigd wanneer het door hem betaalde loon voor den arbeider bijverdienste is.

(2) Indien artikel 202 is toegepast, betaalt de werkgever, in het vorig lid bedoeld, aan den arbeider, indien deze in de eerste loonklasse is gerangschikt, over elke kalenderweek of gedeelte daarvan 2 cent; indien hij in een hoogere loonklasse is gerangschikt, 4 cent boven zijn loon.

Weken waarvoor reeds premie betaald is.

Art. 206. (1) De werkgever, die in zegels betaalt, betaalt de premie niet over een kalenderweek of een gedeelte eener kalenderweek, indien over die week reeds een premie betaald is in de in artikel 201 aangewezen of in een hoogere loonklasse. Is de betaling geschied in een lagere klasse, dan betaalt de werkgever een tweede premie over die week.

(2) Voor de toepassing van dit artikel wordt een rentezegel, waarop geen dagteekening is gesteld, geacht niet te zijn geplakt.

Art. 207. Onverminderd de bepaling van artikel 205, wordt door Ons voor het gebied van een Raad van Arbeid bepaald, wat geschiedt, indien een verzekerde, voor wien in geld wordt betaald, in een kalenderweek verschillende werkgevers heeft gehad.

Afhouding van premie van het loon.

Art. 208. (1) De werkgever is, behoudens de verdere bepalingen van dit artikel, bevoegd, ook in het geval voorzien bij artikel 200, over elke kalenderweek, waarover het loon betaald wordt en door hem premiën in zegels betaald zijn of gelijktijdig met de betaling van het loon betaald worden of in geld betaald zijn of moeten worden, van het loon af te houden:

a. indien het loon door een meerderjarige is verdiend:

in loonklasse	I	4	cent
„ „	II	6	„
„ „	III	11	„
„ „	IV	20	„
„ „	V	24	„

b. indien het loon door een minderjarige is verdiend, de helft van de in artikel 180 voor elke loonklasse vastgestelde premie.

(2) In het geval voorzien bij het eerste lid van artikel 202 is de werkgever bevoegd bovendien van het loon af te houden, hetgeen ingevolge de daar bedoelde kennisgeving meer wordt betaald.

(3) Ingeval de arbeider op grond van het bepaalde in artikel 61, lid 2, tweeden volzin, is gerangschikt in een hoogere loonklasse dan die, waarin hij naar het gemiddeld jaarlijksch loon zou behooren, is de werkgever bevoegd van het loon af te houden slechts het bedrag, hetwelk hij voor de laatstbedoelde loonklasse volgens het in het eerste lid van dit artikel bepaalde zou mogen afhouden.

(4) De premie betaald voor de verzekerden, genoemd in artikel 203 onder *a*, blijft voor het geheel ten laste van den werkgever; de premie betaald voor de verzekerden, genoemd in artikel 203 onder *b*, blijft voor het geheel ten laste van het Rijk.

Art. 209. De werkgever mag de door hem krachtens deze wet betaalde of verschuldigde premie geheel noch gedeeltelijk op eenigerlei wijze op den arbeider verhalen, voor zoover hem dit niet is toegestaan bij of krachtens deze wet.

Voorrecht der premievordering.

Art. 210. (1) De vordering der Bank wegens premie, met inbegrip van alle kosten, is bevoorrecht op al de roerende en onroerende goederen van den werkgever, en heeft den voorrang boven alle bevoorrechte schulden, met uitzondering van de vorderingen bedoeld in artikel 12 der wet van 22 Mei 1845 (*Staatsblad* nº. 22) en van de gerechtskosten, bedoeld in artikel 1185 nº. 1 en artikel 1195 nº. 1 van het Burgerlijk Wetboek.

(2) Wordt de vordering niet ten volle verhaald, dan worden de kosten eerst voldaan.

Overneming der premievordering door arbeider.

Art. 211. (1) De arbeider kan het door den werkgever verschuldigde, wanneer het bedrag daarvan onherroepelijk vaststaat, geheel of gedeeltelijk betalen en treedt daardoor in de rechten der Bank voor dat deel van het betaald bedrag, dat de werkgever niet op hem zou hebben mogen verhalen na volledige betaling van het verschuldigde.

(2) De Raad van Arbeid geeft voor het betaalde kwijting en vermeldt daarin voor welk bedrag de arbeider gesubrogeerd is in de rechten der Bank tegen den werkgever. Door de subrogatie verkrijgt de arbeider niet het recht om het tegen den werkgever uitgevaardigd dwangbevel ten uitvoer te leggen en wordt hij niet bevoorrecht voor de door hem te maken kosten.

Art. 212. Op verzoek van den arbeider, bij de betaling aan den Raad van Arbeid, blijft de in het vorig artikel bedoelde subrogatie achterwege, en wordt het door den werkgever verschuldigde door den Raad van Arbeid geïnd, alsof het door den arbeider niet was betaald. Het aldus geïnde wordt aan den arbeider uitgekeerd.

§ 3. *Van de ontheffing van de verplichting om premie te betalen.*

Pensioen of rente.

Art. 213. (1) De arbeider, die in het genot is van een pensioen of een rente, voor onbepaalden tijd toegekend, niet lager dan 104 gulden per jaar, en die aantoont, dat de uitkeering daarvan voldoende gewaarborgd is, wordt op zijn verzoek door den Raad van Arbeid ontheven van de verplichting om premie te betalen.

(2) De ontheffing wordt verleend voor een termijn van ten hoogste vijf jaar, welke termijn op verzoek van den arbeider telkens met ten hoogste vijf jaar wordt verlengd.

Ongevallenrente.

Art. 214. (1) De arbeider, die in het genot is van een of meer renten toegekend krachtens de Ongevallenwet 1901, op grond van ongeschiktheid tot werken van in het geheel 50 ten honderd of meer, of te zamen niet lager dan 104 gulden per jaar, kan op zijn verzoek door den Raad van Arbeid voor den bij de ontheffing te bepalen termijn worden ontheven van de verplichting om premie te betalen.

(2) De ontheffing kan telkens op verzoek van den arbeider worden verlengd voor den bij de verlenging te bepalen termijn.

Art. 215. Het in de twee voorgaande artikelen genoemde bedrag van 104 gulden wordt verminderd tot 78 gulden indien de arbeider aantoont, dat zijn echtgenoot in het genot is van een pensioen, rente of ongevallenrente, als bedoeld in de artikelen 213 en 214, niet lager dan 78 gulden per jaar.

Bewijs van ontheffing.

Art. 216. (1) Van de ontheffing van de verplichting om premie te betalen geeft de Raad van Arbeid den arbeider een bewijs, vermeldende:

a. den grond der ontheffing;

b. den dag, waarop de termijn verstrijkt, waarvoor de ontheffing is verleend;

c. den dag, waarop het verzoek om ontheffing is gedaan, of, gold het verzoek verlenging van een termijn, den dag waarop die termijn verstreek.

(2) De ontheffing of verlenging der ontheffing gaat in op den dag in het voorgaand lid onder *c* bedoeld.

(3) Weigert de Raad van Arbeid een gevraagde ontheffing, dan geeft hij daarvan kennis aan den verzoeker.

Premiebetaling na ontheffing.

Art. 217. (1) Voor den arbeider, die is ontheven van de verplichting om premie te betalen, is door den werkgever geen premie verschuldigd. De arbeider is bevoegd premie te betalen over de weken, in de klasse en op de tijden, die hij wenscht.

(2) Wanneer hij in zegels betaalt, is echter

artikel 306 van toepassing; wanneer hij in geld betaalt, mag hij niet over meer dan een jaar nastorten.

Intrekking.

Art. 218. (1) De ontheffing wordt op verzoek van den arbeider door den Raad van Arbeid ingetrokken.

(2) De intrekking wordt geweigerd, wanneer de arbeider niet het bewijs van ontheffing inlevert of aannemelijk maakt dat dit vernietigd of verloren is.

Art. 219. Ontheffing wordt niet verleend op denzelfden grond waarop een ingetrokken ontheffing verleend was.

Invaliditeitsrente. 70 jaar.

Art. 220. De arbeider, die in het genot is van invaliditeitsrente of die den leeftijd van 70 jaar heeft bereikt, is van rechtswege ontheven van de verplichting om premie te betalen.

§ 4. *Van de betaling van premiën voor militairen.*

Premiebetaling voor militairen door het Rijk.

Art. 221. (1) Hij die krachtens een vrijwillige verbintenis bij land- of zeemacht dienst doet en bij den aanvang van den vrijwilligen diensttijd verplicht verzekerd was, is over den tijd, in werkelijken dienst doorgebracht, van rechtswege ontheven van de verplichting om premie te betalen. Betaalt hij niettemin over dien tijd premiën, dan worden, indien het derde lid van dit artikel te zijnen aanzien wordt toegepast, die premiën niet in aanmerking gebracht voor de berekening van den wachttijd en de bepaling van het rentebedrag, maar wordt na het ontslag uit den militairen dienst de waarde van die premiën aan hem door de Bank uitgekeerd.

(2) Hij die krachtens een vrijwillige verbintenis bij land- of zeemacht heeft dienst gedaan en den dienst verlaat zonder recht op pensioen voor onbepaalden tijd, wordt, indien hij bij den aanvang van den vrijwilligen diensttijd niet verplicht-verzekerd was, geacht gedurende den tijd, na het in werking treden van artikel 31 verstreken, in werkelijken dienst doorgebracht, verplicht-verzekerd te zijn geweest.

(3) Voor hem, die den dienst verlaat zonder recht op pensioen voor onbepaalden tijd, wordt door het Rijk aan de Bank de voor hem benoodigde wiskundige reserve uitgekeerd. Ten aanzien van de vaststelling van het bedrag en de wijze en tijd van uitkeering der wiskundige reserve, worden bij algemeenen maatregel van bestuur regelen gesteld.

(4) Het bestuur der Bank draagt zorg voor het opmaken en uitreiken van een rentekaart en van een renteboekje, uit welk een en ander blijkt van den tijd, waarover wordt geacht te zijn gestort.

Art. 222. De bepalingen van het vorige artikel gelden niet voor hen, die bij het aangaan van de vrijwillige verbintenis in het genot zijn van een voor onbepaalden tijd toegekend pensioen; evenmin voor de reserve, en voor hen die voor den rang van officier worden opgeleid of dien rang hebben verkregen. Zij gelden ook niet voor hen, die uit den vrijwilligen dienst overgaan naar een werkkring, waarin hun door het Rijk pensioen is verzekerd.

Art. 223. (1) Over den tijd, door een verplicht-verzekerde krachtens de wet in werkelijken dienst doorgebracht, wordt de premie door het Rijk betaald, mits de verzekerde:

1°. gedurende de laatste drie maanden vóór zijn opkomst in werkelijken dienst verzekerd was;

2°. op het tijdstip, waarop hij in werkelijken dienst kwam, niet ontheven was van de verplichting om premie te betalen;

3°. ten minste een geheele kalenderweek onafgebroken in werkelijken dienst bleef, en

4°. een militair premiercertificaat overlegde aan den Raad van Arbeid.

(2) Is de verzekerde op een Maandag in werkelijken dienst gekomen, dan wordt de kalenderweek, waarin de opkomst plaats had, geacht op Maandag te zijn aangevangen.

(3) De wijze, waarop het bedrag der premiën aan de Bank wordt uitgekeerd, wordt door Ons bepaald.

Militair premie-certificaat.

Art. 224. (1) Hij, voor wien de premie krachtens het vorig artikel door het Rijk wordt betaald, ontvangt bij het ontslag uit den dienst of bij het vertrek met verlof van niet korter dan een maand of bij het aangaan van een verbintenis als vrijwilliger, indien alsdan op door Ons te bepalen wijze op verzoek van den betrokkene is vastgesteld dat hij voldoet aan de voorwaarden in het vorig artikel gesteld, een militair premiercertificaat.

(2) Het militair premiercertificaat vermeldt den naam en de voornamen van den verzekerde alsmede den aanvang en het einde van den in het vorig artikel bedoelden tijd, door den verzekerde in werkelijken dienst doorgebracht. Gedeelten eener kalenderweek blijven buiten

aanmerking, met dien verstande, dat een verlof van niet langer dan vier dagen geacht wordt in werkelijken dienst te zijn doorgebracht. De verdere inrichting van het militair premiecertificaat wordt door Ons bepaald.

(3) Door Ons wordt bepaald:

a. de wijze waarop het militair premiecertificaat wordt uitgereikt;

b. de autoriteit, die met de uitreiking van het militair premiecertificaat belast is, en de wijze waarop en de termijnen binnen welke wijziging van het militair premiecertificaat kan worden gevraagd.

Nietige verzekering.

Art. 225. Indien de verzekering na de uitreiking van een militair premiecertificaat nietig verklaard wordt, is dit van onwaarde, en wordt door het Rijk voor den betrokkene geen premie betaald.

§ 5. *Van de wijze van betaling der premie.*

Betaling in geld of in zegels.

Art. 226. (1) De premie wordt betaald hetzij door het plakken van rentezegels op een rentekaart, hetzij in geld aan den Raad van Arbeid.

(2) De beslissing of in geld of in zegels wordt betaald, geschiedt voor het gebied van iederen Raad van Arbeid door Ons, het bestuur der Bank, den Raad van Arbeid en den Verzekeringsraad gehoord.

(3) Voor verschillende groepen van verzekerden kan verschillend worden beslist.

(4) Door Ons worden overgangsbepalingen vastgesteld in geval voor verzekerden, voor wie in zegels betaald wordt, betaling in geld wordt voorgeschreven, of omgekeerd.

Art. 227. De Raad van Arbeid is bevoegd bepaalde arbeiders, die krachtens een besluit als bedoeld in artikel 189 zelf de premie moeten betalen, en wier premie krachtens een besluit als bedoeld in het vorig artikel in geld moet worden betaald, op hun verzoek te vergunnen in zegels te betalen. De vergunning kan te allen tijde worden ingetrokken.

Betaling bewezen door zegel.

Art. 228. (1) Iedere betaling wordt bewezen door het plakken van een rentezegel op een rentekaart.

(2) Indien in geld aan den Raad van Arbeid wordt betaald, draagt deze zorg voor het plakken van zegels.

Art. 229. Op een rentekaart mogen alleen rentezegels worden geplakt over de kalenderweken, welke geheel of gedeeltelijk vallen binnen den duur van de geldigheid der kaart.

Rentezegels.

Art. 230. (1) De rentezegels worden op de daarvoor bestemde vakken der rentekaart geplakt in de daarvoor op de kaart aangegeven volgorde.

(2) Ieder rentezegel strekt ten bewijze der betaling van één premie.

(3) Door Ons kan worden bevolen het vervaardigen voor een of meer loonklassen van rentezegels ten bewijze der betaling van twee of meer premiën.

(4) De modellen der rentezegels worden door Ons vastgesteld. Bij wijziging daarvan worden door Ons bepaald het tijdstip, waarna de oude rentezegels niet meer geldig zijn, de termijn binnen welken zij tegen nieuwe zegels kunnen worden ingewisseld, alsmede hetgeen geschieden moet, indien vóór het verstrijken van dien termijn worden ingeleverd rentekaarten, waarop oude zegels geplakt zijn. Voor niet ingewisselde zegels wordt geen vergoeding verleend.

(5) Onze Minister doet de rentezegels op kosten van de Bank vervaardigen. De rentezegels worden voor de toepassing der strafwet geacht van Rijkswege uitgegeven te zijn.

Verkoop van rentezegels.

Art. 231. (1) Het bestuur der Bank draagt zorg dat rentezegels te allen tijde in voldoende hoeveelheid voorhanden zijn op de kantoren der Raden van Arbeid en der posterijen, alsmede op zoodanige andere plaatsen als door Ons aangewezen mochten worden.

(2) De rentezegels zijn aldaar voor ieder verkrijgbaar voor de daarop uitgedrukte geldswaarde.

Gebruik van rentezegels.

Art. 232. (1) Op de rentekaart en op de daarop geplakte zegels mogen woorden noch teekens gesteld worden, voor zoover dit niet bij of krachtens deze wet voorgeschreven of toegelaten is. Het dagteekenen der zegels is toegelaten ook in de gevallen, waarin het niet voorgeschreven is.

(2) In de gevallen, waarin geschil bestaat over den verzekeringsplicht, over de vraag, of de werkgever voor den arbeider de premie moet betalen, of over de loonklasse, is de werkgever bevoegd om de zegels, welke hij voor den arbeider plakt, te parafeeren.

Gedeeltelijke betaling van premie.

Art. 233. Is het door den werkgever of den arbeider verschuldigde slechts gedeeltelijk betaald, dan worden door den Raad van Arbeid zegels geplakt, voor zoover het betaald bedrag dit toelaat. Dit bedrag wordt alsdan gebezigd tot betaling, eerst van de niet betaalde premiën en daarna van het verschil tusschen de betaalde en de verschuldigde premiën. Zijn de niet betaalde premiën van verschillende loonklassen, dan worden de premiën van de lagere klassen eerst betaald.

Te late betaling van premie.

Art. 234. Wordt het door den werkgever of den arbeider verschuldigde betaald of wordt het door den werkgever verschuldigde door tenuitvoerlegging van een dwangbevel verhaald nadat de rentekaart, waarop te weinig of te lage zegels geplakt zijn, door den Raad van Arbeid aan het bestuur der Bank is gezonden, dan geschiedt het herstel der gepleegde verzuimen door het bestuur der Bank, hetwelk daarvan den arbeider kennis geeft. Door Ons kunnen te dier zake voorschriften worden gegeven.

Dwangbevel.

Art. 235. (1) Indien een werkgever of een persoon, op wien de verplichtingen van een werkgever zijn overgegaan, hetgeen door hem krachtens deze wet aan den Raad van Arbeid moet worden betaald niet binnen den daarvoor gestelden termijn betaalt, is de Raad van Arbeid bevoegd, het bij dwangbevel, medebrengende het recht om de goederen des schuldenaars zonder vonnis aan te tasten, in te vorderen.

(2) Betaalt hij, die als werkgever beschouwd wordt of die als werkgever geldt, het verschuldigde niet, dan wordt het dwangbevel uitgevaardigd tegen dengene, in wiens dienst de arbeid is verricht.

(3) Verschillende vorderingen tegen eenzelfden persoon en vorderingen tegen verschillende personen kunnen in hetzelfde dwangbevel worden opgenomen.

Art. 236. (1) Het dwangbevel wordt uitvoerbaar verklaard door den voorzitter der rechtbank van het arrondissement, waar de Raad van Arbeid is gevestigd.

(2) De beteekening en tenuitvoerlegging geschieden op de bij het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ten aanzien van vonnissen en authentieke akten voorgeschreven wijze door de deurwaarders der directe belastingen.

(3) Na de beteekening kan uitsluitend worden betaald ten kantore dier belastingen, waaraan de deurwaarder houder van het dwangbevel, verbonden is, of, bij inbeslagneming, in handen van dien deurwaarder.

(4) De kosten van vervolging worden berekend volgens de bepalingen betrekkelijk de kosten van vervolging in zake van directe belastingen. Het recht van invordering bij dwangbevel strekt zich uit tot deze kosten.

Art. 237. De premie, door een arbeider voor zijn eigen verzekering aan de Bank verschuldigd, wordt niet door rechtsmiddelen ingevorderd en niet in vergelijking gebracht met een uitkeering, krachtens deze wet verschuldigd.

§ 6. *Van het opmaken van rentekaarten.*

Opmaking door Raad van Arbeid.

Art. 238. Rentekaarten worden voor de verzekeringsplichtigen opgemaakt door den Raad van Arbeid, hetzij wanneer een verzekeringsplichtige zich daartoe aanmeldt of daartoe aangemeld wordt, hetzij ambtshalve.

Art. 239. Alle ambtenaren tot afgifte van geboorteakten bevoegd, zijn verplicht aan den Raad van Arbeid de door dezen verlangde geboorteakten kosteloos toe te zenden. Op die stukken wordt door den ambtenaar, die ze afgeeft, vermeld, dat zij uitsluitend kunnen dienen bij de toepassing van deze wet of van een krachtens haar uitgevaardigde bepaling.

Verhoor van betrokkene.

Art. 240. (1) De eerste rentekaart wordt niet opgemaakt dan nadat den verzekeringsplichtige gelegenheid is gegeven zich daarover uit te laten, en nadat hem is medegedeeld, dat hij het recht heeft zich geneeskundig te doen onderzoeken, indien hij meent invalide te zijn.

(2) Hij, die door den Raad van Arbeid wordt opgeroepen om de inlichtingen te geven, noodig om te beoordeelen of hij verzekeringsplichtig is, is verplicht op dag, uur en plaats, door den Raad van Arbeid bepaald, te verschijnen, indien hij geen deugdelijke reden van verhindering heeft, en de verlangde inlichtingen te geven.

Wanneer verzekeringsplicht moet bestaan.

Art. 241. (1) De vereischten voor verzekeringsplicht moeten aanwezig zijn op den dag, waarop de eerste rentekaart aanvangt geldig te zijn.

(2) De eerste rentekaart wordt niet opgemaakt, wanneer op den dag der opmaking de

arbeider invalide is, noch — tenzij het geval voorzien bij artikel 50 aanwezig is — wanneer hij den leeftijd van 35 jaar heeft bereikt en niet vóór het bereiken van dien leeftijd zich heeft aangemeld of aangemeld is.

Weigering van opmaking.

Art. 242. (1) Is de betrokkene niet verzekeringsplichtig, dan wordt geen rentekaart opgemaakt.

(2) Is de betrokkene niet verzekeringsplichtig op grond van het bepaalde in één der artikelen 33, 34, 44 of 45, of omdat zijn jaarloon meer dan 1200 gulden bedraagt, dan wordt hem desverlangd een verklaring daarvan uitgereikt. Deze verklaring vermeldt, voor welken tijd zij geldt. Deze termijn kan verlengd worden. De verlenging wordt op de verklaring aangeteekend.

(3) Indien de verklaring vermeldt, dat de betrokkene niet verzekeringsplichtig is op grond van invaliditeit, en een geneeskundig onderzoek niet heeft plaats gehad, wordt de tijd, waarvoor de verklaring geldt, zonder toestemming van den betrokkene niet op langer dan een jaar gesteld.

(4) Wenscht de arbeider, aan wien op grond van invaliditeit een verklaring is uitgereikt, binnen den in de verklaring genoemden termijn verzekerd te worden, dan is de Raad van Arbeid bevoegd, zonder geneeskundig onderzoek, de uitreiking eener rentekaart te weigeren. Van de weigering is in dat geval geen beroep.

Inrichting der rentekaarten.

Art. 243. De modellen der rentekaarten, alsmede de termijn, gedurende welken zij geldig zijn, en de wijze, waarop die termijn kan worden verlengd, worden door Ons vastgesteld.

Aanvang der geldigheid.

Art. 244. (1) Een rentekaart vangt aan geldig te zijn op den dag, waarop zij is opgemaakt.

(2) Deze dag wordt op de kaart vermeld.

Art. 245. (1) Indien de verzekeringsplicht van den betrokkene is aangevangen vóór het opmaken van de eerste rentekaart, is de Raad van Arbeid bevoegd op die rentekaart te vermelden, dat deze is aangevangen geldig te zijn op den op de kaart te noemen dag. Die dag mag niet vroeger zijn dan de dag, waarop de verzekeringsplicht is aangevangen en in geen geval vroeger dan een jaar vóór het opmaken der kaart.

(2) Wanneer de verlangde opmaking der rentekaart niet veroorzaakt is door het niet nakomen door den betrokkene van zijn verplichtingen volgens deze wet, dan wordt hij door den Raad van Arbeid in de gelegenheid gesteld te verklaren of hij wenscht, dat een dag als in het eerste lid bedoeld op de rentekaart zal worden vermeld, of niet, en zoo ja, welke dag. Indien hij zich verklaart, wordt door den Raad van Arbeid volgens zijn wensch gehandeld.

Bedrog bij het opmaken.

Art. 246. (1) Indien bij het onderzoek, dat vooraf gaat aan het opmaken van de eerste rentekaart, een ander zich heeft uitgegeven voor den te verzekeren persoon, is de verzekering van rechtswege nietig. De waarde der zegels wordt geheel noch gedeeltelijk uitgekeerd aan dengene, ten name van wien de rentekaart is opgemaakt.

(2) Wordt het bedrog ontdekt na de toekenning eener rente, dan wordt deze door het bestuur der Bank ingetrokken en kunnen de uitbetaalde termijnen worden teruggevorderd.

(3) Intrekking van rente heeft niet plaats na het overlijden van den betrokkene.

Nietigverklaring eener rentekaart.

Art. 247. (1) Indien na het opmaken der eerste rentekaart voor een persoon, die vroeger niet verzekerd was of die vroeger verzekerd was doch wiens verzekering vervallen is, blijkt dat de betrokkene op den dag van ingang of op dien van hernieuwing der verzekering niet verzekeringsplichtig was, verklaart de Raad van Arbeid, die de eerste rentekaart opmaakte, die bij een met redenen omkleede beslissing nietig.

(2) De nietigverklaring wordt niet uitgesproken op grond dat de betrokkene op den in het voorgaand lid bedoelden dag invalide was, en evenmin indien de betrokkene inmiddels verzekeringsplichtig is geworden of indien een jaar na het opmaken der rentekaart verloopen is.

Art. 248. (1) De nietigverklaring wordt aan den betrokkene medegedeeld.

(2) Is hij in het bezit eener rentekaart, dan beveelt de Raad van Arbeid tevens teruggave daarvan.

Art. 249. Zoodra de nietigverklaring door den Centralen Raad van Beroep gegrond is verklaard of zoodra tegen de nietigverklaring door den Raad van Arbeid of tegen de beslissing van den Raad van Beroep, waarbij de nietigverklaring gegrond is verklaard, niet meer

kan worden opgekomen, is de verzekering of de hernieuwing der verzekering nietig. Echter wordt de betrokkene geacht tot aan dat tijdstip een verzekeringsplichtig arbeider te zijn geweest. De rentekaart moet worden teruggegeven binnen acht dagen, nadat het bevel daartoe door den Raad van Arbeid aan den betrokkene is uitgereikt.

Art. 250. (1) Ingeval van nietigheid der verzekering of der hernieuwing van de verzekering worden alle ter zake dier verzekering geplakte rentezegels, voor zoover de kaarten, waarop zij geplakt zijn, niet reeds bij de Bank zijn ingeleverd, door den Raad van Arbeid onbruikbaar gemaakt door het aanbrengen van een door Ons te bepalen vernietigingsteeken.

(2) De Raad van Arbeid zendt de rentekaart, die onder hem berust of aan hem teruggegeven wordt, nadat daarop vermeld is dat zij ingetrokken is, aan het bestuur der Bank, zoodra de nietigverklaring onherroepelijk is.

(3) Was reeds een rentekaart ingeleverd, dan vermeldt het bestuur der Bank daarop, dat zij ingetrokken is.

Art. 251. (1) Zoodra de laatst opgemaakte rentekaart bij het bestuur der Bank is ingekomen, beveelt dit bestuur dat het bedrag, vertegenwoordigd door de onbruikbaar gemaakte rentezegels, voor zoover dat bedrag ingevolge deze wet ten laste van den betrokkene kwam, aan dezen zal worden uitgekeerd. Aangenomen wordt, dat de premiën voor het volgens artikel 208 af te houden deel ten laste van den betrokkene kwamen, voor zoover deze niet aannemelijk maakt, dat een grooter deel of het geheel der premiën te zijnen laste kwam.

(2) Het bestuur kan tevens bevelen, dat het bedrag, vertegenwoordigd door de onbruikbaar gemaakte rentezegels, voor zoover dat bedrag ingevolge deze wet ten laste van den werkgever van den betrokkene kwam, zal worden uitgekeerd aan de personen, die het bestuur hebben doen blijken dat en gedurende welken tijd zij den betrokkene te werk gesteld hebben.

(3) De uitkeering aan den betrokkene kan geweigerd worden, indien deze zijn rentekaart niet heeft teruggegeven binnen den bepaalden termijn of indien hij bij de verzekering of de hernieuwing der verzekering opzettelijk onware opgaven gedaan of de waarheid verzwegen heeft.

Art. 252. Indien het bestuur der Bank een verzoek om uitkeering weigert, geeft het daarvan kennis aan den verzoeker.

Opmaking van rentekaart zonder buiten gebruikstelling der vorige.

Art. 253. Wanneer een volgende rentekaart wordt opgemaakt, zonder dat de vorige rentekaart buiten gebruik wordt gesteld, wordt dit op de kaart vermeld.

Kosten van opmaking.

Art. 254. (1) De rentekaarten worden kosteloos opgemaakt, voor zoover niet anders bepaald is.

(2) Wordt vervanging van een rentekaart door een nieuwe verlangd, voordat al de zegelvakken op een na gebruikt zijn en meer dan een week vóór het verstrijken van den duur der geldigheid der kaart, dan kan van den verzekerde 5 cent voor de nieuwe kaart worden gevorderd. De betaling wordt door den Raad van Arbeid op de kaart vermeld.

(3) De Raad van Arbeid kan door het bestuur der Bank worden gemachtigd om, in bepaalde gevallen, ter beoordeeling van den Raad, in plaats van 5 cent, 50 cent te vorderen. Echter kan, op verzoek van den betrokkene, door het bestuur der Bank de teruggave van 45 cent worden bevolen.

Renteboekje.

Art. 255. Zoodra de eerste rentekaart is opgemaakt, wordt aan den verzekerde, indien hij vroeger niet verzekerd was, een renteboekje uitgereikt, ingericht volgens het door Onzen Minister vastgesteld model, en bevattend een beknopte mededeeling van de voornaamste rechten en verplichtingen van den verzekerde.

Art. 256. (1) Het renteboekje dient om daarin aan te teekenen het aantal premiën, waarvan de betaling bewezen wordt door de zegels op een buiten gebruik gestelde rentekaart en door een militair premiecertificaat als bedoeld in § 4 van dit hoofdstuk.

(2) Deze aanteekening heeft plaats door den Raad van Arbeid en wordt in overeenstemming gebracht en gehouden met de aanteekening op de buiten gebruik gestelde rentekaart.

(3) Het renteboekje wordt door den verzekerde ter beschikking van den Raad van Arbeid gesteld voor het stellen of wijzigen van bovenvermelde aanteekening.

(4) Het boekje, of, is dit niet overgelegd, een opgave van hetgeen in het boekje behoort te worden overgebracht, wordt aan den verzekerde uitgereikt, zoodra de kaart vereffend of de aanteekening op een vereffende kaart gewijzigd is.

Art. 257. (1) De renteboekjes worden kosteloos uitgereikt.

(2) Wordt een nieuw boekje verlangd binnen tien jaren na de uitreiking of zonder overlegging van het vorige, dan kan van den verzekerde 20 cent voor het nieuwe boekje worden gevorderd. De betaling wordt door den Raad van Arbeid in het boekje vermeld.

(3) In het nieuwe boekje worden uit het vorige de daarin gedane boekingen overgebracht. Is dit laatste niet overgelegd of niet geregeld bijgehouden, dan wordt het nieuwe boekje door het bestuur der Bank bijgewerkt uit de vereffende kaarten.

(4) De Raad van Arbeid kan door het bestuur der Bank gemachtigd worden om in bepaalde gevallen, ter beoordeeling van den Raad, in plaats van 20 cent, 2 gulden te vorderen. Echter kan, op verzoek van den betrokkene, door het bestuur der Bank de teruggave van 1 gulden 80 cent worden bevolen.

Herleving der verzekering.

Art. 258. (1) Zoodra de eerste rentekaart is opgemaakt, wordt aan den verzekerde, indien hij vroeger verzekerd was doch zijn verzekering vervallen is, een kennisgeving uitgereikt, dat de vroegere verzekering herleeft en dat hij nog premiën kan betalen over den tijd, liggende tusschen den dag, waarop de vroegere verzekering vervallen is en den dag van de hernieuwing der verzekering.

(2) Bij algemeenen maatregel van bestuur wordt geregeld onder welke voorwaarden, in welke loonklasse, op welke wijze en gedurende welken tijd de verzekerde nog premiën kan betalen, en alles wat verder op die betaling betrekking heeft.

§ 7. *Van de betaling in zegels.*

Aanmelding.

Art. 259. Ieder, die arbeider wordt, en voor wien eventueel in zegels zal moeten worden betaald, is verplicht binnen veertien dagen, nadat hij arbeider is geworden, in persoon zich aan te melden bij den Raad van Arbeid. Hij is verplicht de verlangde inlichtingen, noodig om te beoordeelen of hij verzekeringsplichtig is, te geven.

Aanmelding als schatting noodig is.

Art. 260. Is de beslissing of het loon meer dan 1200 gulden per jaar bedraagt afhankelijk van een schatting door den Raad van Arbeid van wisselvallige inkomsten of verstrekkingen in natura, dan rusten eveneens op den betrokkene de in het vorig artikel omschreven verplichtingen.

Aanmelding van buitenslands vertoevenden.

Art. 261. De in artikel 259 gestelde termijn van veertien dagen begint voor hem, die zich bij den aanvang van dien termijn niet binnen het Rijk bevindt, te loopen op den dag na aankomst in het Rijk.

Bewijs van aanmelding.

Art. 262. Indien aan den betrokkene niet aanstonds een rentekaart, een voorloopige rentekaart of een verklaring, dat hij niet verzekeringsplichtig is, kan worden uitgereikt, wordt hem op zijn verlangen een bewijs gegeven, dat hij aan zijn verplichting tot aanmelding heeft voldaan.

Aanmelding van arbeider, die verzekeringsplichtig wordt.

Art. 263. De bepalingen der voorgaande vier artikelen zijn van toepassing, indien een arbeider, die niet verzekerd is, verzekeringsplichtig wordt.

Uitreiking der rentekaart.

Art. 264. Indien voor een arbeider, voor wien in zegels betaald moet worden, een rentekaart wordt opgemaakt, wordt deze hem uitgereikt.

Bewaring der rentekaart door arbeider.

Art. 265. De arbeider is verplicht zijn rentekaart zelf te bewaren, indien hij haar niet tegen bewijs in bewaring geeft aan zijn werkgever. Hij is, behoudens het bij artikel 271 voorzien geval, te allen tijde bevoegd de in bewaring gegeven kaart van den werkgever terug te vorderen. Iedere overeenkomst, die strijdt met het in dit artikel bepaalde, is van rechtswege nietig.

Vertooning der rentekaart.

Art. 266. De arbeider, voor wien in zegels moet worden betaald, of, is de kaart in bewaring genomen door den werkgever, de werkgever, is te allen tijde verplicht op de daartoe gedane vordering de rentekaart te vertoonen aan den Raad van Arbeid en aan de ambtenaren en beambten, werkzaam bij dien Raad en door dien Raad daartoe aangewezen. Dezen zijn bevoegd de kaart, tegen bewijs, te behouden.

Art. 267. (1) Wordt de kaart niet binnen

drie dagen aan den arbeider of den werkgever teruggegeven, dan wordt zij geacht te zijn ingeleverd om buiten gebruik te worden gesteld en wordt binnen dien termijn een nieuwe kaart aan den arbeider uitgereikt. Het zegel, dat na de afgifte van het in het voorgaand artikel bedoeld bewijs had moeten worden geplakt, wordt geplakt uiterlijk op den eersten werkdag na dien waarop de kaart teruggegeven of een nieuwe kaart uitgereikt is.

(2) Wanneer de rentekaart volgens het voorgaand artikel is afgegeven en nog niet teruggegeven en ook geen nieuwe kaart is uitgereikt, blijft artikel 268 buiten toepassing en is de werkgever bevoegd van het loon af te houden het in artikel 208 aangegeven deel der premie.

Overlegging van rentekaart aan werkgever.

Art. 268. De arbeider, voor wien de premie in zegels door den werkgever moet worden betaald, kan niet vorderen betaling van zijn loon in geld, indien hij zijn rentekaart niet aan den werkgever in bewaring heeft gegeven en hij aan den werkgever niet overlegt een rentekaart met voldoende open zegelvakken voor de zegels, die ter voldoening der premiën daarop geplakt moeten worden.

Art. 269. (1) De arbeider, voor wien de premie in zegels door den werkgever moet worden betaald, is in het geval voorzien bij artikel 200 verplicht op den dag, waarop de premie uiterlijk betaald moet worden, zijn rentekaart over te leggen aan den werkgever. Blijft hij, daartoe door den werkgever uitgenoodigd, daarmede in gebreke, dan betaalt de werkgever de premie door toezending aan den Raad van Arbeid van het rentezegel, dat op de kaart moest worden geplakt, binnen acht dagen na den dag waarop en met vermelding van de week waarover dit had behooren te geschieden. De Raad van Arbeid geeft daarvan kennis aan den arbeider. Wordt door dezen, binnen dertig dagen na die kennisgeving, ten kantore van den Raad van Arbeid een kaart overgelegd of wordt binnen dien termijn een kaart opgemaakt, dan plakt de Raad van Arbeid het zegel op de kaart van den arbeider. Wordt binnen dien termijn geen kaart overgelegd of opgemaakt, dan wordt het zegel onbruikbaar gemaakt door het aanbrengen van het vernietigingsteeken.

(2) De bepalingen van het voorgaand lid zijn van toepassing, indien de premie moet worden betaald voor een arbeider, ten aanzien van wien alleen door den werkgever de verklaring, bedoeld in artikel 188 onder *a*, is afgelegd.

Art. 270. De arbeider, voor wien de premie in zegels door den werkgever moet worden betaald, die niet jegens zijn werkgever verbonden is voor ten minste al de werkdagen, vallend in een kalenderweek, is verplicht gedurende den tijd, dat hij in dienst werkzaam is, zijn rentekaart bij zich te hebben.

Art. 271. (1) De arbeider, wiens loon geheel bestaat in verstrekkingen in natura, voor wien de premie in zegels door den werkgever wordt betaald, is verplicht aan den werkgever tegen bewijs van ontvangst ter hand te stellen een rentekaart of een verklaring van den Raad van Arbeid als bedoeld in artikel 242.

(2) De werkgever is bevoegd de rentekaart of de verklaring te behouden, totdat de arbeider zijn dienst verlaat. Hij zorgt, zoo noodig, voor de vervanging van de rentekaart door een nieuwe.

Dagteekenen van zegels.

Art. 272. (1) Op de daarvoor bestemde plaats van elk zegel, dat door den werkgever geplakt moet worden, worden door hem onmiddellijk, nadat het op de kaart geplakt is, de dag, de maand en het jaar, waarop dit geschiedt, in letters of cijfers duidelijk met inkt geschreven of gedrukt.

(2) Het niet nakomen van het voorschrift van het voorgaand lid heeft ten gevolge, dat de werkgever geacht wordt het zegel niet te hebben geplakt, tenzij hij het bewijs levert, dat het zegel door hem geplakt is ter voldoening van de premie over de kalenderweek, waarin de arbeider in zijn dienst werkzaam is geweest.

Art. 273. (1) Het zegel, door den werkgever geplakt, of, zijn er tegelijkertijd meer zegels geplakt, het laatste zegel, wordt, behoudens de bepaling van het volgend lid, geacht te zijn geplakt ter betaling der premie over de kalenderweek, waarin de daarop gestelde dagteekening valt. De tegelijkertijd met het laatste zegel geplakte zegels worden, behoudens de bepaling van het laatste lid, geacht geplakt te zijn over de weken onmiddellijk voorafgaand aan de week, waarover het laatste zegel geplakt is.

(2) Wordt het zegel of het laatste zegel geplakt ter betaling van de premie over een reeds verstreken kalenderweek, dan wordt tegelijk met de in het vorig artikel voorgeschreven dagteekening op de daarvoor bestemde plaats van dat zegel duidelijk met inkt geschreven of gedrukt de dagteekening van den laat-

sten dag der kalenderweek, waarover het zegel geplakt is.

(3) Worden de zegels, welke tegelijkertijd met het laatste zegel geplakt worden, geplakt ter betaling van de premiën over weken niet onmiddellijk voorafgaand aan de week, waarover het laatste zegel geplakt wordt, dan is het voorschrift van het voorgaand lid ten aanzien van elk dier zegels van toepassing.

Art. 274. Ten aanzien van rentezegels ter voldoening van twee of meer premiën kan bij algemeenen maatregel van bestuur worden afgeweken van de bepalingen van de twee voorgaande artikelen.

Art. 275. (1) Door het bestuur der Bank kan aan den werkgever, in wiens dienst geregeld werkzaam zijn ten minste 25 arbeiders, voor wie de premie door den werkgever in zegels wordt betaald, op zijn verzoek vergund worden zegels niet te dagteekenen voor diegenen der gemelde arbeiders, die hun rentekaart in bewaring gegeven hebben aan den werkgever. Deze bepaling geldt niet ten aanzien van arbeiders, die buiten de werkplaats en niet onder toezicht van den werkgever, stukwerk verrichten of daarbij behulpzaam zijn, noch ten aanzien van zegels ter voldoening van meer dan twee premiën.

(2) Evenwel blijft de werkgever verplicht om de zegels, ter betaling van de eerste zes premiën, welke door den werkgever na het in dienst treden of na het weder in dienst treden van een arbeider, voor dezen betaald worden, alsmede, bij het teruggeven der rentekaart, het laatstelijk geplakte zegel, te dagteekenen.

(3) De vergunning kan te allen tijde worden ingetrokken. Zij moet worden ingetrokken, indien het aantal arbeiders in het eerste lid bedoeld daalt beneden 25. Op de intrekking wordt de werkgever gehoord.

(4) Rentezegels ter voldoening van niet meer dan vier premiën, geplakt voor zeelieden, aangemonsterd voor een of meer reizen, welker gezamenlijke duur gemiddeld meer dan een maand bedraagt, behoeven niet te worden gedagteekend. Onze Minister kan deze bepaling niet-toepasselijk verklaren ten aanzien van zeelieden in dienst op een vaartuig, waarover een door hem aangewezen gezagvoerder het bevel voert.

Inlevering van rentekaart na overlijden.

Art. 276. (1) De houder van een rentekaart is verplicht binnen zeven dagen na het overlijden van den verzekerde deze toe te zenden aan den Raad van Arbeid met mededeeling van het overlijden.

(2) Indien hij eerst na verloop van zeven dagen heeft kennis gekregen van het overlijden of houder is geworden van de rentekaart, is hij verplicht de toezending en de mededeeling te doen binnen drie dagen, nadat hij kennis van het overlijden kreeg of houder der rentekaart werd.

(3) De echtgenoot en de verwanten, die op het tijdstip van het overlijden huisgenooten waren van den overledene, worden beschouwd houders van de kaart te zijn, tenzij zij aannemelijk maken dat de overledene zijn kaart niet onder zich had.

(4) De Raad van Arbeid zendt de kaart aan het bestuur der Bank.

(5) Laat de verzekerde kinderen achter, dan onderzoekt de Raad van Arbeid of deze aanspraak op weezenrente hebben. Is dit het geval of bestaat daaromtrent twijfel, dan wordt met de rentekaart gehandeld alsof zij door den overledene was ingeleverd om buiten gebruik te worden gesteld, met dien verstande, dat de vertegenwoordiger der weezen in de plaats treedt van den verzekerde. Het bestuur der Bank kan de zegels op de kaart geplakt alle of voor een deel niet geldig verklaren, indien het van oordeel is, dat op de kaart onverplicht zegels geplakt zijn na het overlijden. De waarde der niet geldig verklaarde zegels wordt niet vergoed.

§ 8. *Van de betaling in geld.*

Aangifte.

Art. 277. (1) De werkgever van een arbeider, voor wien eventueel in geld zal moeten worden betaald, is verplicht binnen drie dagen na aanvang van diens loondienst schriftelijk aangifte te doen bij den Raad van Arbeid omtrent de bij algemeenen maatregel van bestuur ten behoeve van de uitvoering dezer wet vast te stellen punten.

(2) Door Ons kunnen voor het gebied van een Raad van Arbeid nadere voorschriften betreffende de aangifte worden gegeven.

(3) De arbeider is tot het doen der aangifte bevoegd en, indien hij niet verzekerd is, verplicht.

(4) Wanneer de premie door den verzekerde moet worden betaald, wordt de in het eerste lid vermelde termijn verlengd tot acht dagen.

Aangifte als schatting noodig is.

Art. 278. Is de beslissing of het loon meer

dan 1200 gulden per jaar bedraagt afhankelijk van een schatting door den Raad van Arbeid van wisselvallige inkomsten of verstrekkingen in natura, dan rusten eveneens op den betrokkene de in het vorig artikel omschreven verplichtingen.

Overlegging van rentekaart.

Art. 279. Bij de aangifte wordt de rentekaart van den arbeider overgelegd of medegedeeld waarom geen rentekaart wordt overgelegd.

Art. 280. De arbeider, voor wien in geld moet worden betaald, is verplicht zijn rentekaart tegen ontvangbewijs aan zijn werkgever af te geven of hem mede te deelen, waarom hij die niet kan afgeven.

Bewijs van aangifte.

Art. 281. Den werkgever wordt door den Raad van Arbeid een bewijs uitgereikt, dat de aangifte is geschied, welk bewijs vermeldt of een rentekaart is overgelegd.

Oproeping van arbeider.

Art. 282. Indien geen rentekaart is overgelegd, en de Raad van Arbeid niet op andere wijze in het bezit van een rentekaart is gekomen, roept hij den arbeider op om binnen drie dagen te verschijnen tot het geven van inlichtingen.

Beslissing over verzekeringsplicht.

Art. 283. (1) Indien geen rentekaart is overgelegd, wordt binnen een week aan den aangever bericht of de Raad van Arbeid in het bezit van een rentekaart is gekomen, of een rentekaart heeft opgemaakt of voorloopig opgemaakt, of van oordeel is dat de betrokkene niet verzekeringsplichtig is.

(2) Indien de Raad van Arbeid van oordeel is, dat de betrokkene niet verzekeringsplichtig is, wordt dit tegelijk ook aan hem bericht.

Aangifte van eindigen der dienstbetrekking enz.

Art. 284. (1) De werkgever van een arbeider, voor wien in geld moet worden betaald, is verplicht binnen drie dagen schriftelijk aangifte te doen van het eindigen der dienstbetrekking en van iedere wijziging der dienstbetrekking, die op den verzekeringsplicht, de verplichting tot betalen en het bedrag der premie invloed kan hebben. De arbeider is daartoe bevoegd.

(2) Het tweede en vierde lid van artikel 277 zijn op deze aangifte toepasselijk.

(3) Zoolang de in het eerste lid vermelde aangifte niet is geschied, blijft de verplichting van den werkgever om premie te betalen bestaan, en wordt het bedrag der premie niet verminderd. Evenwel mag van het loon van den arbeider niet meer worden afgehouden dan het geval zou zijn, indien de aangifte tijdig ware geschied.

Rentekaart bij Raad van Arbeid.

Art. 285. (1) De rentekaart van den verzekerde, voor wien in geld moet worden betaald, wordt door den Raad van Arbeid bewaard, tenzij hij is ontheven van de verplichting om premie te betalen.

(2) De verzekerde kan te allen tijde van de rentekaart inzage nemen.

(3) De rentekaart wordt aan den verzekerde uitgereikt, wanneer niet aannemelijk is, dat in het vervolg in geld moet worden betaald.

Wijze van betaling.

Art. 286. (1) De wijze, waarop in geld wordt betaald, wordt door den Raad van Arbeid bepaald onder goedkeuring van den Verzekeringsraad.

(2) Door Ons kunnen dienaangaande voorschriften worden gegeven.

§ 9. *Van het buiten gebruik stellen, vereffenen en inwisselen van rentekaarten.*

Tijd en wijze van buiten gebruik stelling.

Art. 287. (1) Een rentekaart moet, voordat de termijn, gedurende welken zij geldt, is verstreken, door den Raad van Arbeid buiten gebruik worden gesteld.

(2) Het buiten gebruik stellen geschiedt door aanteekening op de kaart, dat zij heeft opgehouden te gelden. De aanteekening wordt gedagteekend.

(3) Indien het buiten gebruik stellen na het verstrijken van den in het eerste lid vermelden termijn plaats heeft, wordt de dag, waarop die termijn verstreek, afzonderlijk aangeteekend.

Vereffening.

Art. 288. Onmiddellijk na het buiten gebruik stellen wordt op de rentekaart aangeteekend het aantal premiën, van elke klasse afzonderlijk, welker betaling wordt bewezen door de op de kaart geplakte zegels (vereffening). Indien een militair premiecertificaat is overgelegd, worden mede aangeteekend zóóveel

premiën van de tweede loonklasse, als het aantal weken bedraagt, dat verstreken is tusschen de in dat certificaat vermelde tijdstippen. Op de rentekaart worden die tijdstippen vermeld.

Niet berekende premiën.

Art. 289. Bij de berekening van het aantal premiën, welker betaling wordt bewezen door de op de kaart geplakte zegels, worden niet in rekening gebracht verminkte, onherkenbare of om een andere reden niet geldige zegels, noch zegels welke geplakt zijn over weken:

a. liggend tusschen de tijdstippen, vermeld in het overgelegd militair premiecertificaat;

b. verstreken na den dag, waarop de verplichte verzekering vervallen is ingevolge artikel 55, tot aan de eventueele hernieuwing der verzekering.

Art. 290. (1) De Raad van Arbeid berekent het aantal weken verstreken tusschen den op de rentekaart vermelden dag, waarop zij is aangevangen geldig te zijn, en dien, waarop zij buiten gebruik is gesteld. Is het aantal premiën, welker betaling bewezen wordt door de op de kaart geplakte zegels, grooter dan het aantal weken, dan worden die meerdere premiën niet op de kaart aangeteekend. Een gedeelte van een week wordt voor een geheele week gerekend. Zijn de zegels niet van dezelfde klasse, dan worden de hoogste premiën op de kaart aangeteekend.

(2) Bij de berekening van het aantal weken in het voorgaand lid bedoeld worden niet in rekening gebracht weken, bedoeld onder *a* en *b* van het voorgaand artikel. De Raad van Arbeid teekent op de kaart aan de tijdstippen, waarop de onder *b* bedoelde weken aanvangen en eindigen, met vermelding waarom zij niet in rekening worden gebracht.

Art. 291. (1) Zijn de weken, verstreken tusschen de in het militair premiecertificaat vermelde en op de rentekaart aangeteekende tijdstippen, aangevangen voordat de rentekaart is aangevangen geldig te zijn, en zijn reeds een of meer rentekaarten van den verzekerde buiten gebruik gesteld, nadat die weken aangevangen waren, dan onderzoekt de Raad van Arbeid, of bij het vereffenen dier rentekaarten hetzij zegels in rekening gebracht zijn, geplakt over weken bedoeld onder *a* van artikel 289, hetzij meer premiën in rekening zijn gebracht, dan ingevolge artikel 290 is toegelaten. Blijkt een of ander te zijn geschied, dan wordt de aanteekening van het aantal premiën op de vroegere kaart gewijzigd, met inachtneming van de voorschriften van de artikelen 288—290.

(2) Ten behoeve van het in het voorgaand lid bedoelde onderzoek, worden de daar bedoelde rentekaarten door het bestuur der Bank op verzoek van den Raad van Arbeid aan dezen toegezonden.

Art. 292. Tegelijk met de in artikel 256 voorgeschreven uitreiking van het renteboekje of van de opgave van hetgeen in het renteboekje behoort te worden overgebracht, geeft de Raad van Arbeid den verzekerde kennis van het aantal en de klasse der premiën, die niet in rekening worden gebracht op grond van de bepalingen van de artikelen 289 tot 291, met mededeeling van de redenen.

Vervallen verzekering.

Art. 293. (1) Indien de verzekering nietig is, wordt de rentekaart buiten gebruik gesteld door dit op de kaart te vermelden en blijft vereffening achterwege.

(2) Den betrokkene wordt hiervan kennis gegeven.

Opzending aan de Bank.

Art. 294. Een buiten gebruik gestelde rentekaart wordt door den Raad van Arbeid aan het bestuur der Bank gezonden, indien binnen veertien dagen na de in artikel 292 vermelde uitreiking en kennisgeving of na de in artikel 293 vermelde kennisgeving niet tegen de vereffening of de weigering om te vereffenen beroep is ingesteld.

Art. 295. (1) De Raad van Arbeid is bevoegd, zoolang de rentekaart niet is opgezonden, vergissingen te herstellen.

(2) Van deze herstelling geschiedt aanteekening in het renteboekje, of opgave, als in artikel 256 is voorgeschreven, en eventueel ook de kennisgeving in artikel 292 bedoeld.

(3) Indien van de bevoegdheid, in het eerste lid bedoeld, gebruik gemaakt is, loopt de in artikel 294 bedoelde termijn van veertien dagen vanaf de uitreiking en kennisgeving, die ingevolge het tweede lid plaats heeft.

Art. 296. (1) Het bestuur der Bank is bevoegd, een toegezonden buiten gebruik gestelde rentekaart binnen veertien dagen aan den Raad van Arbeid terug te zenden, met het verzoek vergissingen te herstellen.

(2) De Raad van Arbeid herstelt de vergissing of zendt de rentekaart binnen veertien dagen terug.

(3) Indien de Raad van Arbeid een vergissing

herstelt, zijn het tweede en derde lid van artikel 295 van toepassing.

Art. 297. Indien beroep is ingesteld, geschiedt de opzending, zoodra de uitspraak van den Raad van Beroep onherroepelijk is of de Centrale Raad van Beroep uitspraak gedaan heeft, nadat door den Raad van Arbeid de wijzigingen, die in beroep bevolen zijn, zijn aangebracht, en daarvan aan den verzekerde kennis is gegeven.

Art. 298. Met de rentekaart wordt het overgelegde militair premiecertificaat opgezonden.

Onbruikbaar maken van zegels.

Art. 299. Vóór de opzending worden de op de kaart geplakte rentezegels onbruikbaar gemaakt door het aanbrengen van het vernietigingsteeken.

Vergoeding voor niet berekende premiën.

Art. 300. (1) De waarde van premiën, welke ingevolge een bepaling van deze wet of van een krachtens deze wet genomen besluit niet in rekening gebracht mogen worden, wordt, voor zoover in deze wet of in een krachtens deze wet genomen besluit niet anders bepaald is, door den Raad van Arbeid geheel of gedeeltelijk uitgekeerd aan de personen, door of voor wie de premiën betaald zijn. De voorschriften te dien aanzien bij artikel 251 gegeven, worden opgevolgd, voor zooveel het onderwerp dit toelaat.

(2) De uitkeering geschiedt, behoudens de bepaling van het volgend lid, zoodra geen wijziging meer kan worden gebracht in de berekening van het aantal premiën.

(3) Op verlangen van den verzekerde geschiedt de uitkeering vóór het tijdstip in het voorgaand lid bedoeld. De premiën, waarvan de waarde of een gedeelte der waarde is uitgekeerd, worden geacht nooit te zijn betaald.

Inlevering van rentekaarten.

Art. 301. (1) De verzekerde, die in het bezit is van een rentekaart, is te allen tijde bevoegd, die bij den Raad van Arbeid in te leveren ten einde haar buiten gebruik te doen stellen en is verplicht dat te doen vóór of bij het verstrijken van den duur harer geldigheid. De inlevering kan op elken kantoordag geschieden, voor zoover niet door den Raad van Arbeid met machtiging van den Verzekeringsraad voor den verzekerde zijn aangewezen bepaalde dagen, bekend gemaakt door aanplakking ten kantore van den Raad van Arbeid en op zoodanige andere wijze als door den Verzekeringsraad mocht worden bepaald. De dag der inlevering wordt onmiddellijk door den Raad van Arbeid op de kaart vermeld.

(2) Bij toezending eener kaart door tusschenkomst van de post, wordt de verzekerde geacht buiten gebruik stelling der kaart te vragen.

(3) De buiten gebruik stelling geschiedt zoo spoedig mogelijk na de inlevering. De dag der inlevering geldt als dag der buiten gebruik stelling.

Art. 302. (1) De werkgever, die in zegels moet betalen, en die in het bezit is van een rentekaart van den verzekerde, die niet voldoende open zegelvakken heeft voor de zegels, die ter voldoening der premiën daarop door hem geplakt moeten worden, is verplicht die rentekaart bij den Raad van Arbeid in te leveren ten einde haar buiten gebruik te stellen.

(2) De werkgever is tot zoodanige inlevering bevoegd, indien bij de loonbetaling door den arbeider een rentekaart wordt overgelegd, die niet voldoende open zegelvakken heeft voor de zegels, die ter voldoening der premiën door den werkgever daarop geplakt moeten worden.

Art. 303. (1) Indien bij het inwisselen van een rentekaart door een verzekerde wordt verzocht, als dag waarop de oude kaart wordt buiten gebruik gesteld en de geldigheid der nieuwe kaart begint, op die kaarten aan te teekenen een vroegeren dag dan dien der inlevering, wordt aan dit verzoek voldaan.

(2) Aan het verzoek wordt niet voldaan, indien de oude kaart is ingeleverd na het verstrijken van den daarop vermelden termijn, voor welken zij geldt, en de Raad van Arbeid van oordeel is, dat reeds premiën betaald zijn over kalenderweken, verstreken na den door den verzekerde gewenschten dag.

(3) Het in het eerste lid vermelde verzoek kan ook worden gedaan door den werkgever, die een rentekaart inwisselt.

Overlegging van militair premiecertificaat.

Art. 304. (1) De verzekerde, voor wien in zegels moet worden betaald, en aan wien een militair premiecertificaat is uitgereikt, legt dit over de eerste maal dat hij een rentekaart inlevert.

(2) Indien hij niet in het bezit is van een rentekaart, legt hij het militair premiecertificaat over zonder inlevering eener rentekaart. Het aantal premiën van de tweede loonklasse, bedoeld in artikel 288, wordt alsdan op een opzettelijk daartoe op te maken rentekaart, die

tegelijk buiten gebruik wordt gesteld, aangeteekend.

Art. 305. (1) De verzekerde, voor wien in geld moet worden betaald, en aan wien een militair premiecertificaat is uitgereikt, legt dit over aan den Raad van Arbeid.

(2) Indien de Raad van Arbeid in het bezit is van een rentekaart van den verzekerde, wordt het militair premiecertificaat door den Raad van Arbeid bewaard, tot die rentekaart buiten gebruik wordt gesteld.

(3) Indien de Raad van Arbeid niet in het bezit is van een rentekaart van den verzekerde, handelt hij gelijk in het tweede lid van het vorig artikel is bepaald.

Te late inlevering.

Art. 306. (1) Is een rentekaart ingeleverd na het verstrijken van den termijn, voor welken zij geldt, dan wordt zij behoudens de bepaling van het laatste lid geacht tijdig te zijn ingeleverd, indien de verzekerde op den dag der levering den leeftijd van 55 jaar niet heeft bereikt. Is die leeftijd bereikt, dan wordt de kaart door den Raad van Arbeid aan het bestuur der Bank gezonden, na onderzoek der reden van het te laat inleveren.

(2) Is het bestuur van oordeel, dat er door of voor den verzekerde geplakt is na het verstrijken van den termijn, voor welken de kaart geldt (nageplakt is), dan verklaart het de op de kaart geplakte zegels niet geldig.

(3) Verklaart het bestuur de zegels niet geldig, dan geeft het daarvan kennis aan den verzekerde en maakt het de zegels onbruikbaar door het aanbrengen van het vernietigingsteeken. De waarde der niet geldig verklaarde zegels wordt niet vergoed.

(4) Zijn er geen termen om de zegels niet geldig te verklaren, dan vermeldt het bestuur op de kaart dat deze geacht moet worden tijdig te zijn ingeleverd en zendt haar terug aan den Raad van Arbeid.

(5) Is een rentekaart ingeleverd na het verstrijken van den termijn, voor welken zij geldt, terwijl de verzekerde op den dag der inlevering den leeftijd van 55 jaar niet had bereikt, en wordt binnen twee jaar na de inlevering invaliditeitsrente aangevraagd, dan wordt de kaart door het bestuur der Bank aan den Raad van Arbeid gezonden. Deze onderzoekt de reden van het te laat inleveren en doet van dat onderzoek verslag aan het bestuur der Bank. Indien rente wordt toegekend, verklaart het bestuur de op de kaart geplakte zegels alsnog niet geldig, tenzij het van oordeel is, dat niet nageplakt is. Het derde lid is van toepassing.

Verloren kaarten.

Art. 307. (1) Aan zegels, geplakt op een kaart, welke niet is buiten gebruik gesteld, wordt geenerlei aanspraak ontleend.

(2) Toont de verzekerde echter ten genoegen van het bestuur der Bank aan, dat een rentekaart met de daarop geplakte zegels verbrand of op een andere wijze te niet gegaan is, alsmede het aantal, de klasse en, zijn er rentezegels ter voldoening van twee of meer premiën vervaardigd, de waarde der zegels, die op de kaart geplakt waren, dan wordt den verzekerde het geleden verlies vergoed. Het bestuur doet alsdan door den Raad van Arbeid, die een nieuwe kaart opmaakte, op die kaart aanteekenen het aantal en de klassen der premiën, welker betaling bewezen zou geworden zijn door de zegels, die zijn te niet gegaan, alsmede den tijd waarover die premiën geacht worden te zijn betaald.

Nieuwe rentekaart.

Art. 308. Wanneer een rentekaart buiten gebruik wordt gesteld, wordt voor den verzekerde een nieuwe rentekaart opgemaakt, welke aanvangt geldig te zijn op den dag der buiten gebruik stelling der vorige.

Uitreiking der nieuwe kaart.

Art. 309. (1) Aan den verzekerde, voor wien in zegels moet worden betaald, wordt de nieuwe rentekaart uitgereikt onmiddellijk nadat de oude is ingeleverd om buiten gebruik te worden gesteld.

(2) De uitreiking kan geschieden aan den persoon, die namens den verzekerde de kaart inlevert en geschiedt in het geval van artikel 302 aan den werkgever.

Bewaring der rentekaarten na buiten gebruik stelling.

Art. 310. De rentekaart en het militair premiecertificaat worden door het bestuur der Bank bewaard, nadat het de op de rentekaart geplakte zegels, ten aanzien waarvan dit niet door den Raad van Arbeid is geschied, onbruikbaar heeft gemaakt door het aanbrengen van het vernietigingsteeken.

Art. 311. (1) Bij algemeenen maatregel van bestuur kunnen maatregelen worden voorgeschreven waardoor, ingeval de door de Bank bewaarde rentekaarten verloren of te niet gaan,

de aanspraken der verzekerden kunnen worden vastgesteld.

(2) Het bestuur der Bank vernietigt de bewaarde rentekaarten in de gevallen door Ons aan te wijzen en met inachtneming van de voorschriften door Ons te geven.

§ 10. *Van controle, geschillen, verzuimen.*

Inzage van boeken enz.

Art. 312. (1) De werkgever en de persoon, die hem vervangt, zijn verplicht aan den Raad van Arbeid, aan het bestuur of den voorzitter van dezen Raad en aan de aan dezen Raad ondergeschikte ambtenaren, niet beneden den door Ons te bepalen rang, inzage te verleenen van de boeken, bescheiden en andere stukken, voor zoover deze betrekking hebben op den arbeid en het loon van een arbeider.

(2) Dezelfde verplichting rust op het hoofd of den bestuurder eener onderneming of eener inrichting wat betreft de personen in dienst der onderneming of der inrichting werkzaam. Bevoegd is alsdan de Raad van Arbeid binnen wiens gebied de onderneming of inrichting gevestigd of werkzaam is.

Inlichtingen.

Art. 313. (1) Ieder is verplicht aan het bestuur der Bank of van den Raad van Arbeid, aan den Raad van Arbeid, aan den voorzitter van dezen Raad en aan de in het voorgaand artikel bedoelde ambtenaren, ondergeschikt aan den Raad van Arbeid binnen wiens gebied hij woont, verblijf houdt of werkt, de verlangde inlichtingen te geven omtrent zaken en feiten, betreffende de naleving der wet ten opzichte van hem zelven, van hem in wiens dienst hij werkt of gewerkt heeft, of van hem die in zijn dienst werkt of gewerkt heeft. De inlichtingen moeten, indien dit verzocht wordt, schriftelijk verstrekt worden binnen den door het bestuur der Bank of door het bestuur of den voorzitter van den Raad van Arbeid schriftelijk te stellen termijn.

(2) Het voorgaand lid is, voor zoover betreft de verplichting om mondeling inlichtingen te geven, van toepassing tegenover alle ambtenaren en beambten onder den Raad van Arbeid werkzaam.

Verschillende geschillen.

Art. 314. De Raad van Arbeid geeft, indien overeenstemming tusschen de betrokkenen (daaronder begrepen de Raad van Arbeid) niet tot stand komt, een schriftelijke met redenen omkleede beslissing omtrent het geschil, voor zoover niet bij deze wet een andere wijze van oplossing is aangewezen:

a. indien een arbeider vóór het opmaken der eerste rentekaart verklaart, dat naar zijn oordeel geen rentekaart behoort te worden opgemaakt, maar de Raad van Arbeid oordeelt, dat een rentekaart behoort te worden opgemaakt;

b. indien een arbeider verklaart dat een rentekaart moet worden opgemaakt, maar de Raad van Arbeid oordeelt, dat geen rentekaart moet worden opgemaakt;

c. indien een werkgever bij de aanmelding van een arbeider verklaart dat deze niet verzekeringsplichtig is, of bij of na de aanmelding verklaart, dat hij, werkgever, niet voor den arbeider premie moet betalen, maar de Raad van Arbeid oordeelt, dat de arbeider verzekeringsplichtig is, respectievelijk dat de werkgever voor hem premie moet betalen;

d. indien een arbeider verklaart, dat hem betaling van zijn loon in geld geweigerd wordt omdat hij geen rentekaart of niet een rentekaart met voldoende open zegelvakken overlegt, terwijl hij niet verzekeringsplichtig is of terwijl de werkgever niet verplicht is, voor hem premie te betalen;

e. indien een arbeider verklaart, dat zijn werkgever in te lage loonklassen premie heeft betaald;

f. indien een werkgever vóór of bij de betaling verklaart, dat hij het door den Raad van Arbeid van hem gevorderde bedrag voor door hem in geld te betalen premie onjuist acht;

g. indien een arbeider binnen veertien dagen na de loonbetaling verklaart, dat zijn werkgever een premie of een deel daarvan heeft ingehouden van zijn loon, terwijl hij geen of minder premie mocht inhouden;

h. indien een arbeider binnen veertien dagen na de loonbetaling verklaart, dat zijn werkgever hem niet boven zijn loon heeft betaald het in artikel 190 bedoelde bedrag, terwijl de werkgever tot betaling daarvan verplicht was;

i. indien een arbeider verklaart, dat op een rentekaart een verkeerde dag van aanvang of einde der geldigheid der kaart is vermeld;

j. indien een arbeider verklaart, dat hem ten onrechte niet is uitgereikt de kennisgeving, bedoeld in artikel 258, of dat hij tegen eenigen ter uitvoering van dat artikel door den Raad van Arbeid tegenover hem genomen maatregel bezwaar heeft;

en in het algemeen, wanneer omtrent de

toepassing van de bepalingen der paragrafen 1 tot 3 of 5 tot 9 van dit hoofdstuk geschil bestaat tusschen den Raad van Arbeid en een bij de toepassing betrokkene, of tusschen bij de toepassing betrokkenen onderling, en van dat geschil blijkt door een verklaring aan den Raad van Arbeid van een persoon voor wien wettelijke rechten of verplichtingen bij dat geschil betrokken zijn.

Werkgever van invaliden arbeider.

Art. 315. De werkgever is niet bevoegd den verzekeringsplicht van een arbeider te betwisten op grond dat deze invalide zou zijn.

Belanghebbenden.

Art. 316. (1) De Raad van Arbeid is bevoegd ieder, voor wien rechten of verplichtingen bij het geschil betrokken zijn of kunnen zijn, gelegenheid te geven zich te uiten. Indien dit is geschied, blijkt daarvan uit de beslissing.

(2) De beslissing is voor allen, aan wie gelegenheid is gegeven zich te uiten, verbindend. Hun wordt van de beslissing mededeeling gedaan.

Beslissing.

Art. 317. Indien de beslissing medebrengt, dat wijziging van een vermelding op een rentekaart of teruggave of navordering van premie moet plaats hebben, draagt de Raad van Arbeid daarvoor zorg. Door Ons kunnen daaromtrent voorschriften worden gegeven.

Art. 318. Indien artikel 8 of artikel 9 of beide artikelen zijn toegepast, vermeldt de beslissing omtrent het bedrag van het jaarloon de ingevolge die artikelen geschatte bedragen, elk afzonderlijk.

Geneeskundig onderzoek.

Art. 319. (1) Verlangt de arbeider, in geval van geschil met den Raad van Arbeid over de vraag of hij verzekeringsplichtig is, een geneeskundig onderzoek, dan geschiedt dit door een daartoe door den Raad van Arbeid aangewezen geneeskundige, die een schriftelijk verslag uitbrengt aan den Raad van Arbeid. Blijft de arbeider in gebreke zich aan dat onderzoek te onderwerpen, dan beslist de Raad van Arbeid zonder voorlichting van een deskundige over de invaliditeit.

(2) Blijven de Raad van Arbeid en de arbeider na de inlichtingen door den geneeskundige verstrekt bij hun gevoelen, dan wordt een onderzoek ingesteld door een commissie van drie geneeskundigen en drie personen, bekend met de loonen ter plaatse in de artikelen 72 en 73 bedoeld, als loonkundigen. De arbeider heeft het recht binnen een door den Raad van Arbeid te bepalen termijn aan dezen den naam van een geneeskundige en van een loonkundige op te geven, die alsdan met de overige deskundigen door den Raad van Arbeid worden aangewezen.

(3) Blijft de arbeider in gebreke den naam van een geneeskundige of van een loonkundige op te geven, of weigert de door den arbeider gewenschte geneeskundige of loonkundige aan de opdracht te voldoen, dan wijst de Raad van Arbeid, zoo mogelijk in overleg met den arbeider, een derden geneeskundige of loonkundige aan.

(4) Zoowel het onderzoek in het eerste lid als dat in het tweede lid voorgeschreven geschiedt ter plaatse door den Raad van Arbeid te bepalen.

Art. 320. (1) De commissie in het voorgaand artikel bedoeld brengt schriftelijk verslag uit aan den Raad van Arbeid. Indien de meerderheid der geneeskundigen het wenschelijk oordeelt, wordt het uitbrengen van het verslag eenmaal, uiterlijk zes maanden, uitgesteld. Alvorens het verslag uit te brengen, wordt de arbeider opnieuw onderzocht.

(2) Het verslag der commissie vermeldt hoeveel geneeskundigen en hoeveel loonkundigen van oordeel zijn dat de arbeider invalide is, alsmede of naar het eenstemmig oordeel der geneeskundigen de invaliditeit blijvend is.

(3) Weigert de arbeider zich door de geneeskundigen te laten onderzoeken en de vragen der commissie te beantwoorden, dan kan de commissie volstaan met dit te vermelden.

Art. 321. (1) Na ontvangst van het verslag beslist de Raad van Arbeid. Is de meerderheid zoowel der geneeskundigen als der loonkundigen van het gevoelen van den arbeider, dan beslist de Raad van Arbeid in overeenstemming met dat gevoelen. Wordt beslist dat de arbeider invalide is, dan bepaalt de beslissing tevens den termijn gedurende welken de arbeider, te rekenen van de dagteekening van het verslag der commissie, voor de toepassing van artikel 34 als invalide zal worden beschouwd. Die termijn mag zonder toestemming van den arbeider niet op langer dan drie jaren gesteld worden, tenzij het geval voorzien bij het laatste lid van het voorgaand artikel aanwezig is of de geneeskundigen eenstemmig van oordeel zijn, dat de invaliditeit blijvend is. Die termijn wordt in de volgens artikel 242 uit te reiken verklaring vermeld.

(2) Indien de Raad van Arbeid niet in over-

eenstemming met het gevoelen van den arbeider beslist, wordt, desverlangd, van het verslag der commissie door den Raad van Arbeid afschrift aan den arbeider uitgereikt.

Provisioneele maatregelen.

Art. 322. (1) De Raad van Arbeid is bevoegd te bepalen wat in afwachting van de in artikel 314 bedoelde beslissing zal geschieden.

(2) Hij is bevoegd te bepalen, ook indien in zegels zou moeten worden betaald, dat voorloopig de premie in geld aan den Raad van Arbeid wordt betaald.

(3) In het in artikel 314 onder *d* genoemde geval bepaalt de Raad van Arbeid onmiddellijk of de arbeider voorloopig als verzekeringsplichtig zal worden beschouwd of niet, respectievelijk of de werkgever voorloopig zal worden geacht verplicht te zijn premie te betalen voor den arbeider.

Voorloopige rentekaart.

Art. 323. Indien krachtens het eerste lid van het voorgaand artikel een rentekaart wordt opgemaakt, wordt daarop het woord „voorloopig" geplaatst. De bepalingen van de artikelen 245, 255 en 258 en van een besluit, als bedoeld in artikel 189, zijn niet toepasselijk. De Raad van Arbeid bepaalt den termijn, gedurende welken een voorloopige rentekaart geldt, en vermeldt dien op de kaart. Die termijn kan door den Raad van Arbeid worden verlengd, welke verlenging dan mede op de kaart wordt vermeld.

Art. 324. Wordt door den werkgever in geld betaald, dan houdt de Raad van Arbeid aanteekening van de werkgevers, door wie in geld is betaald gedurende den duur der geldigheid der voorloopige rentekaart.

Art. 325. Wanneer onherroepelijk is vastgesteld, dat de betrokkene niet verzekeringsplichtig is, zijn de bepalingen van de artikelen 249 tot 251 van toepassing, voor zoover de aard van het onderwerp het toelaat.

Art. 326. (1) Wanneer onherroepelijk is vastgesteld, dat de betrokkene verzekeringsplichtig is, wordt de voorloopige rentekaart, die alsdan als eerste rentekaart geldt, buiten gebruik gesteld.

(2) De voorschriften van de artikelen 255 en 258 worden bij de buiten gebruik stelling opgevolgd.

(3) Indien er termen zijn tot het gebruik maken van de bij artikel 245 gegeven bevoegdheid, wordt in de plaats van de voorloopige rentekaart een nieuwe eerste rentekaart opgemaakt, waarop wordt aangeteekend, al hetgeen bij de buiten gebruik stelling der voorloopige rentekaart daarop is aangeteekend. Op de voorloopige rentekaart wordt alsdan bovendien aangeteekend dat er een nieuwe eerste rentekaart is opgemaakt.

Premiebetaling bij vertraagde opmaking der rentekaart.

Art. 327. (1) Over den tijd, voorafgaande aan den dag, waarop een rentekaart of voorloopige rentekaart is opgemaakt, is de werkgever, voor zoover hij niet in gebreke is gebleven eenige verplichting ten aanzien van de betaling van premie na te komen, niet verplicht van de premie meer te betalen dan het deel dat volgens de wet te zijnen laste blijft.

(2) De werkgever, die in zegels betaalt, betaalt het door hem volgens het eerste lid verschuldigde in geld aan den Raad van Arbeid, indien en voor zoover over een of meer weken krachtens het eerste lid slechts een deel der premie door hem wordt betaald.

(3) Het deel der premie, van welks betaling de werkgever door het eerste lid vrijgesteld is, wordt door den arbeider in geld betaald aan den Raad van Arbeid.

Te weinig zegels geplakt. Navordering.

Art. 328. (1) Blijkt aan een Raad van Arbeid, dat door of voor een arbeider te weinig premiën of premiën van een lagere dan de voorgeschreven loonklasse zijn betaald, dan kan hij het te weinig betaald bedrag navorderen.

(2) Navordering heeft niet plaats over weken, die sedert meer dan een jaar verstreken zijn of die zijn voorafgegaan aan de vereffening van de ten tijde der ontdekking laatst vereffende rentekaart. Artikel 327 is toepasselijk.

Art. 329. De Raad van Arbeid kan bij de navordering uitstel van betaling verleenen met inachtneming van hetgeen door Ons te dien aanzien zal worden voorgeschreven.

Art. 330. Indien door den Raad van Arbeid vastgesteld of vermoed wordt, dat navordering moet plaats hebben over weken, vallende binnen den duur der geldigheid van een te vereffenen rentekaart, kan de Raad van Arbeid met vereffening wachten tot de zaak tot klaarheid gebracht en het nagevorderd bedrag betaald is.

Art. 331. De Raad van Arbeid verbetert, na geheele of gedeeltelijke betaling van het verschuldigde, de rentekaart of vervangt haar door een nieuwe kaart. Alles wat betreft de

wijze van verbetering en de vervanging der rentekaart, wordt door Ons vastgesteld.

Art. 332. Wanneer een Raad van Arbeid aan een werkgever of arbeider verklaart dat hij krachtens artikel 328 premiën navordert, en hij van wien nagevorderd wordt verklaart met die navordering in eenig opzicht niet in te stemmen, geeft de Raad van Arbeid een met redenen omkleede schriftelijke beslissing.

Art. 333. (1) Binnen veertien dagen na de mededeeling, dat van hem nagevorderd wordt, kan de werkgever aan den Raad van Arbeid machtiging verzoeken om het bedrag, dat bij tijdige betaling der verschuldigde premiën van het loon van den arbeider afgehouden had mogen worden, alsnog van diens loon af te houden of, blijft de arbeider niet in dienst van den werkgever, op andere wijze op den arbeider te verhalen. De Raad van Arbeid beslist schriftelijk op het verzoek. Bij het verleenen der machtiging worden het bedrag dat, en de termijnen waarin, afgehouden of op andere wijze verhaald worden mag, vastgesteld. Van een machtiging ingevolge dit artikel mag door den werkgever slechts worden gebruik gemaakt na volledige betaling van het verschuldigde.

(2) De machtiging kan slechts worden verleend, voor zoover de werkgever aannemelijk maakt te goeder trouw geen of te lage premiën te hebben betaald, en kan worden geweigerd zonder opgave van redenen.

Art. 334. Op de beslissingen, in de twee vorige artikelen vermeld, is artikel 316 van toepassing.

Teruggave van premie.

Art. 335. (1) Is bij een beslissing, waartegen niet opgekomen kan worden, uitgemaakt dat ten onrechte verklaard is dat premie voor een verzekeringsplichtig arbeider door zijn werkgever moet worden betaald, dan wordt het gedeelte der na die verklaring door den werkgever betaalde premie, dat ingevolge deze wet ten laste van den werkgever blijft, door den Raad van Arbeid aan den werkgever uitgekeerd. Ten aanzien van de door den werkgever geplakte zegels, welke niet geparafeerd zijn, is de Raad van Arbeid bevoegd doch niet verplicht tot uitkeering. Aangenomen wordt, dat de premiën voor het volgens artikel 208 niet af te houden deel ten laste van den werkgever kwamen, voor zoover deze niet aannemelijk maakt, dat een grooter deel of het geheel der premiën te zijnen laste kwam.

(2) Het aan den werkgever ingevolge het voorgaand lid uitgekeerd bedrag wordt door den Raad van Arbeid op de rentekaart aangeteekend en door den arbeider aan den Raad van Arbeid betaald vóór of bij de buiten gebruik stelling der kaart. Blijft de arbeider in gebreke het verschuldigde of een deel van het verschuldigde te betalen, dan wordt bij de vereffening der kaart het aantal aan te teekenen premiën in dier voege verminderd, dat de waarde, vertegenwoordigd door de premiën die niet op de kaart worden aangeteekend, zooveel mogelijk gelijk is aan het bedrag, dat de arbeider in gebreke bleef te betalen. Zijn de premiën van verschillende loonklassen, dan worden zooveel mogelijk de hoogste premiën niet op de kaart aangeteekend. Is het aantal premiën niet verminderd bij de vereffening der kaart, dan geschiedt dit, na de opzending der kaart, door het bestuur der Bank, hetwelk daarvan kennis geeft aan den verzekerde.

(3) Indien door den Raad van Arbeid voor den arbeider voor wien in geld betaald is, over de betrokken weken nog geen zegels geplakt zijn, blijft de in het tweede lid voorgeschreven aanteekening achterwege. Blijft de arbeider in dat geval in gebreke het verschuldigde of een deel van het verschuldigde te voldoen, dan is artikel 331 toepasselijk.

Art. 336. (1) Het eerste lid van het voorgaande artikel vindt overeenkomstige toepassing, indien in een geschil over de loonklasse door den rechter onherroepelijk is uitgemaakt, dat de arbeider tot een lagere loonklasse behoorde, dan waarin de premiën door den werkgever zijn betaald.

(2) De arbeider is bevoegd het aan den werkgever uitgekeerd bedrag te betalen aan den Raad van Arbeid. Geschiedt dit niet, dan wordt het aandeel van den arbeider in het te veel betaalde aan hem uitgekeerd en worden bij de vereffening der rentekaart de premiën in rekening gebracht, als waren zij betaald in de klasse, waartoe de arbeider behoorde.

Geschillen tusschen Raden van Arbeid.

Art. 337. Wordt dezelfde zaak of worden samenhangende zaken door verschillende Raden van Arbeid behandeld en bestaat tusschen die Raden van Arbeid verschil van gevoelen over de vraag, door welken hunner de behandeling behoort te worden voortgezet, dan beslist het bestuur der Bank op voordracht van een der betrokken Raden van Arbeid.

Art. 338. De beslissing krachtens het vorig artikel gegeven houdt in, dat zij geen betrekking heeft op de vraag tot welke loonklasse de verzekerde behoort.

§ 11. *Van de vrije premie.*

Bedrag.

Art. 339. De vrije premie bedraagt twee gulden.

Tijd van betaling.

Art. 340. Vrije premiën worden betaald zoo dikwijls en wanneer de verzekerde wil.

Wijze van betaling.

Art. 341. (1) Vrije premiën worden betaald door het plakken van zegels (vrije zegels) op een rentekaart (vrije rentekaart).

(2) De modellen der vrije rentekaarten worden door Ons vastgesteld.

(3) Op de vrije zegels zijn de bepalingen van het vierde en vijfde lid van artikel 230 en artikel 231 van toepassing.

Art. 342. (1) Behalve vrije zegels ter betaling van één premie, zijn er vrije zegels ter betaling van één achtste van een premie (vijf en twintig cent). Het derde lid van artikel 341 is daarop van toepassing.

(2) Het plakken van de in het eerste lid genoemde zegels geeft geen rechten, dan wanneer en zoo dikwijls daarvan acht stuks zijn geplakt.

Art. 343. Behoudens het bepaalde bij artikel 57 wordt bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld op welken tijd de premie geacht wordt te zijn betaald, en alles wat betreft het opmaken, uitreiken, inleveren, buiten gebruik stellen en vereffenen van vrije rentekaarten, met dien verstande, dat over een kalenderjaar niet meer dan tachtig vrije premiën in rekening mogen worden gebracht. Wanneer in den loop van een kalenderjaar meer dan tachtig premiën zijn betaald, worden de meerdere premiën geacht betaald te zijn in het volgend kalenderjaar of in de volgende kalenderjaren.

DERDE AFDEELING.

Van het beroep.

Zaken aan beroep onderworpen.

Art. 344. Beroep staat open:

a. van de in artikel 314 of in artikel 332 bedoelde beslissing in een geschil over het bestaan van verzekeringsplicht, over de vraag, of door den arbeider premie moet worden betaald, en over de vraag of door den werkgever premie of het in artikel 190 of artikel 205, tweede lid, bedoelde bedrag moet worden betaald, voor den arbeider en den werkgever;

b. van de beslissing, waarbij de vrijstelling van den verzekeringsplicht, bedoeld in de artikelen 52 en 355, wordt geweigerd, voor den verzoeker;

c. van de beslissing, waarbij de ontheffing of verlenging van de ontheffing van de verplichting om premie te betalen, bedoeld in de artikelen 213 en 214, wordt geweigerd, voor den verzoeker;

d. van de beslissing:

1°. waarbij geweigerd is op verzoek van den betrokkene vast te stellen, dat hij voldoet aan de voorwaarden waaronder voor hem als militair de premie door het Rijk wordt betaald,

2°. waarbij ingevolge artikel 314 onder *i* de dag van aanvang of einde der geldigheid eener rentekaart is bepaald,

3°. waarbij is verklaard, dat de verzekerde niet gerechtigd was tot het afleggen der verklaring, dat hij de verzekering als vervallen beschouwt,

4°. op een verzoek om rente,

5°. waarbij een rente ingetrokken of verminderd wordt, waarbij bevolen wordt een rente geheel of voor een gedeelte niet aan den rentetrekker uit te keeren of uit te keeren in verstrekkingen in natura of aan een ander persoon ten behoeve van den rentetrekker, of waarbij geweigerd wordt zoodanig bevel in te trekken of te wijzigen, of een rente te verhoogen,

6°. waarbij de eerste rentekaart wordt nietig verklaard, of waarbij de nietigverklaring van de vóór het in werking treden van artikel 31 opgemaakte eerste rentekaart wordt geweigerd,

7°. waarbij ingevolge artikel 314 onder *j* is bepaald, dat den verzekerde niet zal worden uitgereikt de kennisgeving, bedoeld in artikel 258, of dat eenige maatregel ter uitvoering van laatstgenoemd artikel tegenover hem zal worden genomen,

voor den verzekerde;

e. tegen de weigering van uitkeering, geheel of gedeeltelijk, aan een arbeider, van de waarde van betaalde premiën, welke niet in rekening gebracht worden, voor den arbeider;

f. tegen de vereffening van een rentekaart, of tegen de weigering om te vereffenen, voor den arbeider;

g. tegen de weigering van uitkeering, geheel of gedeeltelijk, van de waarde van betaalde premiën, in de gevallen waarin de Raad van Arbeid ingevolge artikel 335, eerste lid, of artikel 336, eerste lid, tot uitkeering is verplicht, voor den werkgever.

Termijn.

Art. 345. (1) De termijn van beroep is een

maand. Deze termijn vangt aan te loopen den dag na dien waarop de beslissing, waartegen beroep wordt ingesteld, is genomen.

(2) Echter kan het beroep, bedoeld onder *f* van artikel 344, alleen worden ingesteld binnen 14 dagen na de uitreiking en kennisgeving of de kennisgeving, bedoeld in de artikelen 294, 295 en 296.

Art. 346. Hij die beroep instelt na den hiervoor bepaalden termijn, wordt niet op grond daarvan niet-ontvankelijk verklaard, indien hij ten genoegen van den rechter in beroep aantoont, het beroep te hebben ingesteld binnen een maand na den dag, waarop hij van de beslissing, waartegen beroep wordt ingesteld, redelijkerwijs heeft kunnen kennis dragen. De termijn van een maand wordt verkort tot 14 dagen, indien beroep wordt ingesteld tegen een beslissing, bedoeld onder *f* van artikel 344.

Gevolgen van beroep.

Art. 347. (1) Het instellen van beroep heeft geen schorsende werking ten aanzien der oorspronkelijke beslissing.

(2) Worden de bezwaren gedeeltelijk of geheel gegrond verklaard, dan treedt de beslissing, in beroep gegeven, in de plaats van die, waartegen beroep werd ingesteld.

(3) Wordt in beroep het recht op een rente ontzegd, dan worden de betaalde termijnen niet teruggevorderd.

Overlijden.

Art. 348. (1) Het recht om beroep in te stellen van een beslissing van het bestuur der Bank of van den administratieven rechter over of betreffende invaliditeits- of ouderdomsrente of intrekking daarvan, vervalt door het overlijden van den verzekerde.

(2) Een geding over of betreffende invaliditeits- of ouderdomsrente of intrekking daarvan wordt niet voortgezet na het overlijden van den verzekerde. De in dat geding bestreden beslissing verkrijgt door het overlijden kracht van gewijsde.

(3) De bepalingen van de voorgaande leden zijn op weezenrente toepasselijk, wanneer alle gerechtigden tot die rente overlijden.

Rechter.

Art. 349. (1) Over de beslissingen, waartegen krachtens deze wet beroep openstaat, wordt, tenzij de wet anders bepaalt, geoordeeld door de Raden van Beroep en in hoogste ressort door den Centralen Raad van Beroep, bedoeld in artikel 1 der Beroepswet.

(2) De bepalingen van de Beroepswet en van de ter uitvoering dier wet genomen besluiten zijn van toepassing, met inachtneming van die wijzigingen, die de aard van het onderwerp vordert.

(3) Het beroep wordt ingesteld bij den Raad van Beroep, binnen wiens ressort hij, die het beroep instelt, zijn woonplaats heeft, of, heeft hij zijn woonplaats niet binnen het Rijk, bij den Raad van Beroep te 's Gravenhage.

(4) Wordt door twee of meer personen bij verschillende Raden van Beroep tegen dezelfde beslissing beroep ingesteld, dan geeft de Raad van Arbeid of het bestuur der Bank daarvan kennis aan de Raden van Beroep, bij welke beroep is ingesteld. De beroepen, welke binnen den voorgeschreven termijn zijn ingesteld, worden geacht te zijn ingesteld bij den Raad van Beroep, bij welken het eerst een klaagschrift is ontvangen, of, is bij verschillende Raden van Beroep op denzelfden dag een klaagschrift ontvangen, bij den Raad van Beroep te 's Gravenhage.

Belanghebbenden.

Art. 350. Indien van een beslissing van een Raad van Arbeid, als bedoeld in artikel 316, tweede lid, beroep wordt ingesteld, is ieder, aan wien blijkens de beslissing gelegenheid was gegeven zich te uiten over het geschil, van rechtswege partij in het twistgeding.

Uitvoering der beslissing in beroep.

Art. 351. (1) Indien de beslissing in beroep medebrengt, dat opmaking, wijziging of uitreiking van een rentekaart, bewijs, of eenig ander stuk, of vereffening of wijziging in de vereffening eener rentekaart moet plaats hebben, dan geschiedt dit door het gezag dat daartoe in deze wet is aangewezen. Door Ons kunnen daaromtrent voorschriften worden gegeven.

(2) De beslissing, waarbij in beroep het opmaken eener eerste rentekaart wordt bevolen, bepaalt den op de kaart door den Raad van Arbeid te vermelden dag, waarop zij is aangevangen geldig te zijn, welke dag niet vroeger mag zijn dan de dag waarop de verzekeringsplicht is aangevangen. Wanneer de vertraagde opmaking der rentekaart niet veroorzaakt is door het niet nakomen door den betrokkene van zijn verplichtingen volgens deze wet, wordt bij het bepalen van dien dag niet gehandeld tegen zijn wensch, indien hij dien heeft kenbaar gemaakt.

Art. 352. (1) De artikelen 346, eerste volzin,

347, 348, eerste en tweede lid, 349, eerste, tweede en derde lid, alsmede het eerste lid van artikel 351 zijn op de vrije verzekering toepasselijk.

(2) Bij algemeenen maatregel van bestuur wordt geregeld van welke beslissingen betreffende vrije verzekering beroep openstaat, en binnen welken termijn.

VIERDE AFDEELING.

Overgangs-, straf- en slotbepalingen.

HOOFDSTUK I.

Overgangsbepalingen.

Ouder dan 35 jaar.

Art. 353. (1) Gedurende de eerste twee jaren na het in werking treden van artikel 31 is ook de arbeider, die niet verzekeringsplichtig zoude zijn, omdat hij den leeftijd van 35 jaar bereikt had, verzekeringsplichtig, indien hij niet den leeftijd van 70 jaar bereikt heeft.

(2) De bepalingen van het tweede tot het zesde lid van artikel 41 zijn van toepassing ook ten aanzien van den arbeider, die op het tijdstip van in werking treden van artikel 31 den leeftijd van 35 jaar heeft bereikt en op wien de in het tweede lid van artikel 41 bedoelde pensioenregeling op dat tijdstip van toepassing was.

Art. 354. Gedurende de eerste twee jaren na het in werking treden van artikel 31 wordt hij, die arbeider zou zijn, indien zijn loon niet meer dan 1200 gulden per jaar bedroeg, als arbeider beschouwd, indien zijn loon minder dan 2000 gulden per jaar bedraagt.

Pensioengerechtigde enz.

Art. 355. (1) De arbeider, die op 5 Mei 1911 recht had op een pensioen of een rente, voor zijn geheele leven, niet lager dan 104 gulden per jaar en ingaande uiterlijk bij de vervulling van zijn zeventigste jaar, wordt op zijn verzoek door den Raad van Arbeid voor altijd vrijgesteld van den verzekeringsplicht, indien hij aantoont dat de uitkeering van het pensioen of de rente voldoende verzekerd is.

(2) Met het recht op een pensioen of een rente in het voorgaand lid bedoeld wordt gelijk gesteld het op 5 Mei 1911 bestaand recht op de uitkeering van een bedrag, voldoende om op den dag der uitkeering te koopen een levenslange rente van 104 gulden per jaar, ingaande bij de vervulling van het zeventigste jaar, mits het bedrag moet worden uitgekeerd uiterlijk bij de vervulling van het zeventigste jaar en niet vóór de vervulling van het vijf en vijftigste jaar. De contante waarde der rente wordt berekend tegen een rentevoet van vier percent.

(3) Gelijke vrijstelling wordt door den Raad van Arbeid op zijn verzoek verleend aan den arbeider, die den leeftijd van 55 jaar heeft bereikt en aantoont dat hij de vrije beschikking heeft over een bedrag, niet lager dan de contante waarde eener rente als bedoeld in het voorgaande lid.

(4) Het verzoek om vrijstelling is niet voor toewijzing vatbaar, indien de arbeider reeds krachtens deze wet verzekerd is of geweest is.

(5) Het bewijs van vrijstelling vermeldt den grond waarop deze is verleend.

(6) Weigert de Raad van Arbeid een gevraagde vrijstelling, dan geeft hij daarvan kennis aan den verzoeker.

Art. 356. (1) De arbeider, niet vallende onder het voorgaand artikel, die op 5 Mei 1911 verzekerd is hetzij voor een pensioen of een rente, voor zijn geheele leven, ingaande uiterlijk bij de vervulling van zijn 70ste jaar, hetzij voor een kapitaalsuitkeering, kan op zijn verzoek door den Raad van Arbeid voor altijd van den verzekeringsplicht worden vrijgesteld.

(2) De laatste 3 leden van het voorgaand artikel zijn van toepassing.

Voorbereiding der invoering.

Art. 357. (1) Ieder arbeider is verplicht, indien hij op het tijdstip voor het in werking treden van artikel 31 bepaald, den leeftijd van 70 jaar nog niet bereikt zal hebben, zich aan te melden en de hem gevraagde inlichtingen, noodig om te beoordeelen of hij vermoedelijk bij het in werking treden van dat artikel verzekeringsplichtig zal zijn, te geven. De aanmelding moet geschieden bij, en de inlichtingen moeten worden gegeven aan de personen, door den Raad van Arbeid onder goedkeuring van den Verzekeringsraad te bepalen. Plaats en tijd voor de aanmelding en het geven der inlichtingen worden door den Raad van Arbeid onder gelijke goedkeuring vastgesteld. Indien de arbeider een deugdelijke reden van verhindering heeft om op den bepaalden tijd te verschijnen, geeft hij daarvan zoo spoedig mogelijk kennis aan den Raad van Arbeid.

(2) Het voorgaande lid is van toepassing ook op hem, die geen arbeider is alleen omdat zijn loon meer dan 2000 gulden per jaar bedraagt, tenzij hij een vast loon in geld van meer dan 2000 gulden per jaar heeft, alsmede op hem, die geen arbeider is alleen omdat hij den leeftijd van 13 jaar niet heeft bereikt, mits hij dien

bereiken zal vóór het in werking treden van artikel 31.

(3) Het eerste lid is niet van toepassing op hem, die, ware artikel 31 in werking getreden, niet verzekeringsplichtig zou zijn op grond van een der artikelen 35, 36, 38 of 39.

(4) Dag, uur en plaats van elke zitting tot het ontvangen van de inlichtingen, in het eerste lid bedoeld, worden door den Raad van Arbeid bekend gemaakt, ten minste zes dagen vóór den bepaalden dag. Voor verschillende groepen van de in de eerste twee leden bedoelde personen kunnen bepaalde zittingen worden aangewezen.

(5) In de gemeente, waar geen Raad van Arbeid gevestigd is, wordt op verzoek van den Raad van Arbeid door het gemeentebestuur een lokaal, zoo noodig verwarmd en verlicht, kosteloos beschikbaar gesteld voor het houden der zitting.

Art. 358. (1) Het hoofd of de bestuurder eener onderneming of eener inrichting is verplicht te zorgen, dat afschriften van de aankondiging van de zitting of van de zittingen in het vorige artikel bedoeld, welke hem door den Raad van Arbeid is uitgereikt, binnen drie dagen na de uitreiking worden aangeplakt. Die aanplakking moet geschieden op een voor ieder zichtbare plaats aan de hoofddeur en in een der arbeidslokalen van elk gebouw der onderneming of der inrichting in de gemeente of gemeenten, door den Raad van Arbeid aangewezen. Ten aanzien van scheepvaartondernemingen geschiedt de aanplakking bovendien aan den mast van elk vaartuig, in de aangewezen gemeente of gemeenten liggende.

(2) Vóór de aanplakking vermeldt het hoofd of de bestuurder der onderneming of der inrichting aan den voet van elk afschrift de uren en, zijn er meer zittingen, ook den dag, waarop aan de in artikel 357 bedoelde personen, in dienst der onderneming of der inrichting werkzaam, gelegenheid wordt gegeven om aan de in dat artikel opgelegde verplichting te voldoen voor zoover dit niet in hun vrijen tijd kan geschieden. De uren en de dag kunnen, in plaats van aan den voet van de afschriften, worden vermeld op afzonderlijke stukken, welke gelijktijdig met en naast de afschriften moeten worden aangeplakt. Voor verschillende groepen kunnen verschillende uren, en, zijn er meer zittingen, verschillende dagen worden bepaald. Een en ander wordt onderteekend door het hoofd of den bestuurder der onderneming of der inrichting.

Art. 359. Het hoofd of de bestuurder eener onderneming of eener inrichting is verplicht, den staat, hem vóór of binnen zes maanden na het tijdstip, waarop artikel 31 in werking treedt, door een Raad van Arbeid toegezonden, betreffende de personen in dienst der onderneming of der inrichting, binnen veertien dagen onderteekend terug te zenden, behoorlijk en, voor zoover hij de daarin gestelde vragen beantwoorden kan, volledig ingevuld. Bedraagt het aantal personen in dienst eener onderneming of eener inrichting meer dan honderd, dan wordt de staat teruggezonden binnen dertig dagen.

Opmaken van rentekaarten.

Art. 360. (1) Zes maanden vóór het in werking treden van artikel 31 wordt aangevangen met het opmaken van rentekaarten.

(2) Vóór het in werking treden van artikel 31 worden rentekaarten opgemaakt voor hen, die bij het in werking treden van dat artikel vermoedelijk verzekeringsplichtig zullen zijn.

(3) Deze rentekaarten vangen aan geldig te zijn op den dag, waarop artikel 31 in werking treedt.

(4) Deze rentekaarten kunnen, in afwijking van het bepaalde in artikel 247, worden nietig verklaard, indien de betrokkene bij het in werking treden van artikel 31 invalide is en gedurende een jaar na gemeld tijdstip.

(5) De verzekerde kan de nietigverklaring van deze rentekaarten aan den Raad van Arbeid vragen. Weigert de Raad van Arbeid de nietigverklaring, dan geeft hij daarvan kennis aan den verzoeker.

Art. 361. (1) Het onderzoek of een arbeider invalide is en de beslissing van een geschil over het bestaan van verzekeringsplicht kunnen door een Raad van Arbeid worden uitgesteld tot na het verstrijken van een maand na het in werking treden van artikel 31, of tot een zooveel lateren tijd als de Verzekeringsraad zal bepalen voor den betrokken Raad van Arbeid.

(2) Indien de Verzekeringsraad den termijn verlengt, wordt de verlenging door den Raad van Arbeid bekend gemaakt door aanplakking te zijnen kantore en door aankondiging in een of meer nieuwsbladen.

Art. 362. Het opmaken van een rentekaart voor een arbeider kan worden uitgesteld tot na het verstrijken van den in het vorig artikel bedoelden termijn, indien de arbeider niet heeft voldaan aan de verplichtingen hem opgelegd bij artikel 357.

Art. 363. De twee voorgaande artikelen zijn niet van toepassing op zeelieden.

Art. 364. Indien vóór het in werking treden

van artikel 31 geen rentekaart wordt opgemaakt, wordt den betrokkene op zijn verzoek een verklaring gegeven, dat hij voorloopig niet als verzekeringsplichtig wordt beschouwd. Deze verklaring geldt voor den in artikel 361 bedoelden termijn. Deze termijn kan telkens met ten hoogste één maand verlengd worden. De verlenging wordt op de verklaring aangeteekend. Indien een rentekaart wordt opgemaakt, moet de verklaring onmiddellijk worden teruggegeven.

Art. 365. (1) Indien voor een arbeider in het eerste jaar na het in werking treden van artikel 31 de eerste rentekaart wordt opgemaakt, wordt door den Raad van Arbeid, tenzij de arbeider het verlangt, op de rentekaart niet vermeld, dat zij is aangevangen geldig te zijn vóór den dag der opmaking.

(2) Indien op de kaart wordt vermeld, dat zij is aangevangen geldig te zijn vóór den dag der opmaking, is de werkgever geen premie verschuldigd over weken vóór den dag der opmaking.

Art. 366. Voor alle verzekerden wordt in zegels betaald, zoolang niet betaling in geld is voorgeschreven.

Art. 367. (1) Na het in werking treden van artikel 31 kan een verzekerde een ingevolge artikel 360 opgemaakte rentekaart, waarop geen zegels geplakt zijn, aan den Raad van Arbeid overleggen, met verzoek om als dag, waarop die kaart aanvangt geldig te zijn, op de kaart te vermelden den dag, waarop het verzoek wordt gedaan. Aan die aanvraag wordt alsdan voldaan.

(2) Indien het verzoek gedaan wordt meer dan een jaar na het in werking treden van artikel 31, wordt daaraan alleen voldaan, indien de verzekerde blijkt op den dag van het verzoek verzekeringsplichtig te zijn. Bij de beoordeeling of de verzekerde verzekeringsplichtig is, blijft artikel 51 buiten aanmerking.

Ouder dan 70 jaar.

Art. 368. (1) Gedurende het eerste jaar na het in werking treden van artikel 31 kunnen personen, die den leeftijd van 70 jaar bereikt hebben, tot de verzekering worden toegelaten, mits zij:

a. den leeftijd van 70 jaar bereikt hebben na het in werking treden van artikel 31;

b. verzekeringsplichtig zouden zijn, indien de leeftijd van 70 jaar niet bereikt was, en

c. vóór het bereiken van dien leeftijd niet tot de verzekering konden worden toegelaten, omdat zij tijdelijk invalide of tijdelijk niet in loondienst waren.

(2) Alles wat op de verzekering der in het eerste lid genoemde personen betrekking heeft wordt door Ons geregeld, met dien verstande, dat de toelating tot de verzekering niet zonder goedvinden van het bestuur der Bank plaats heeft.

Rente zonder premie.

Art. 369. (1) Hij die bij het in werking treden van dit artikel den leeftijd van 70 jaar heeft bereikt of overschreden, heeft recht op een rente, indien hij aannemelijk maakt, dat hij in het tijdvak van tien jaren, dat onmiddellijk voorafgaat aan het in werking treden van dit artikel of aan de vervulling van zijn zeventigste jaar, te zamen gedurende ten minste 156 weken in de termen van verzekeringsplicht zou zijn gevallen, indien de verzekering bij den aanvang van dat tijdvak reeds ingevoerd ware. Daarbij blijven de artikelen 5, onder *b*, 51 en 33 in verband met artikel 353 en artikel 354 buiten aanmerking.

(2) Voor de bepaling van de 156 weken, in het vorige lid bedoeld, komt mede in aanmerking de tijd, dat ten gevolge van ziekte niet is gewerkt, voor zoover over dien tijd de premie door een ziekenkas zou zijn betaald, indien de verplichte verzekering ten aanzien van invaliditeit en ouderdom en ten aanzien van ziekte reeds had bestaan bij den aanvang van het tienjarig tijdvak.

(3) Is de betrokkene bij het in werking treden van dit artikel geen Nederlander, dan heeft hij geen recht op een rente, tenzij hij aantoont gedurende de vijf jaren, onmiddellijk voorafgaand aan het in werking treden van dit artikel, zijn woonplaats of zijn hoofdverblijf binnen het Rijk te hebben gehad.

(4) Het verzoek om rente wordt afgewezen, indien de verzoeker of zijn echtgenoot in de vermogensbelasting was aangeslagen over het belastingjaar, eindigend den 30sten April van het jaar, waarin dit artikel in werking treedt. De inspecteur of ieder der inspecteurs der registratie, binnen wiens of wier divisie de verzoeker in dat jaar heeft gewoond, geven daaromtrent aan het bestuur der Bank op zijn verzoek een verklaring af.

Art. 370. (1) Ingeval artikel 369 in werking treedt vóór artikel 31, zijn de bepalingen van eerstgenoemd artikel van toepassing op hem, die na het in werking treden van dat artikel doch vóór of bij het in werking treden van artikel 31 den leeftijd van 70 jaar heeft bereikt.

(2) In de plaats van het tijdvak van tien jaren, in artikel 369 bedoeld, treedt alsdan het tijdvak van tien jaren, dat onmiddellijk voorafgaat aan de vervulling van het zeventigste jaar en in de plaats van het tijdstip van het in werking treden van artikel 369 treedt alsdan het tijdstip, waarop de leeftijd van 70 jaar is bereikt.

Art. 371. Hij die op het tijdstip van het in werking treden van artikel 31 den door Ons te bepalen leeftijd heeft bereikt en blijvend invalide is, heeft recht op een rente indien hij aannemelijk maakt, dat hij, indien hij op dat tijdstip den leeftijd van 70 jaar had bereikt of overschreden, krachtens een der voorgaande twee artikelen recht zou hebben gehad op een rente.

Art. 372. Hij die op het tijdstip, waarop zijn eerste rentekaart is aangevangen geldig te zijn, den leeftijd van 35 jaar bereikt of overschreden had, heeft, behoudens de bepaling van het volgende artikel, geen recht op ouderdomsrente, indien hij niet 1248 premiën in rekening kan doen brengen.

Rente in het overgangstijdperk.

Art. 373. (1) De arbeider, die in het eerste jaar na het in werking treden van artikel 31 verzekerd wordt, heeft na het bereiken van den leeftijd van 70 jaar recht op een rente, zoodra het getal der voor hem betaalde premiën bedraagt $^{39}/_{52}$ van het getal der weken, verstreken tusschen het in werking treden van artikel 31 en den dag, waarop hij den leeftijd van 70 jaar bereikt heeft. Heeft echter de arbeider bij het in werking treden van artikel 31 den leeftijd van 60 jaar niet bereikt, dan wordt voor de aanspraak op rente vereischt, dat het getal der voor hem betaalde premiën bedraagt $^{47}/_{52}$ van het getal der weken, verstreken tusschen het in werking treden van artikel 31 en den dag, waarop hij den leeftijd van 60 jaar bereikt heeft, vermeerderd met $^{39}/_{52}$ van het getal der weken, verstreken tusschen den dag, waarop hij den leeftijd van 60 jaar bereikt heeft, en den dag, waarop hij den leeftijd van 70 jaar bereikt heeft. Een gedeelte van een week wordt voor een geheele week gerekend. Weken, gedurende welke de verzekerde invaliditeitsrente heeft genoten, worden niet medegerekend.

(2) Het vierde lid van artikel 369 is van toepassing, met dien verstande, dat de verzoeker of zijn echtgenoot niet mag aangeslagen zijn over het belastingjaar, eindigend den 30sten April van het jaar, waarin het verzoek om rente wordt ingediend.

(3) Bedraagt het aantal premiën minder dan 156, dan wordt geen rente toegekend, tenzij de verzoeker aannemelijk maakt, dat hij krachtens artikel 369 of artikel 370 recht op een rente zoude hebben gehad, indien hij bij of vóór het in werking treden van artikel 31 den leeftijd van 70 jaar bereikt had.

(4) Wordt krachtens de bepalingen van § 1 van Hoofdstuk II van de Tweede Afdeeling een rente toegekend aan hem, die in het genot is eener rente krachtens dit artikel toegekend, of omgekeerd, dan wordt de eerst toegekende rente geacht te zijn vervallen op den dag, waarop de laatst toegekende rente ingaat. Hetgeen wegens de eerst toegekende rente is uitgekeerd over den tijd, verstreken na den dag, waarop de laatst toegekende rente ingaat, wordt verrekend met het over dien tijd wegens laatstbedoelde rente verschuldigde.

Art. 374. (1) De rente, bedoeld in de artikelen 369, 370, 371 en 373, bedraagt 104 gulden per jaar.

(2) Voor echtgenooten, die beiden recht op een der bedoelde renten hebben, bedraagt de rente 78 gulden per jaar. Wordt krachtens een der genoemde vier artikelen aan een der echtgenooten een rente toegekend na de toekenning eener rente krachtens een dier artikelen aan den anderen echtgenoot, dan wordt met ingang der laatst toegekende rente de eerst toegekende rente op bevel van het bestuur der Bank verminderd. Wordt het huwelijk gesloten na de toekenning der bedoelde renten aan de echtgenooten, dan worden de renten op bevel van het bestuur der Bank verminderd met ingang van de kalenderweek, volgend op die, waarin het huwelijk gesloten is.

(3) De rente van 78 gulden wordt door het bestuur der Bank verhoogd tot 104 gulden:

a. bij het overlijden van den anderen echtgenoot, ook indien het overlijden plaats vindt na echtscheiding;

b. indien de aan den anderen echtgenoot krachtens artikel 373 toegekende rente vervalt, omdat hem een rente krachtens de bepalingen van § 1 van Hoofdstuk II van de Tweede Afdeeling wordt toegekend;

c. gedurende den tijd, dat de rente aan den anderen echtgenoot, ook na echtscheiding, niet uitgekeerd wordt wegens toepassing van artikel 168 of artikel 169.

(4) In de gevallen bij dit artikel voorzien is artikel 3 niet toepasselijk.

Art. 375. (1) Alles wat betreft het bewijzen van de aanspraak op rente krachtens artikel 369, artikel 370, artikel 371 of artikel 373, derde lid,

en de indiening en de behandeling van de verzoeken om rente krachtens die bepalingen, wordt door Ons geregeld.

(2) Het verzoek om rente, gedaan krachtens:

a. artikel 369,

b. artikel 370,

c. artikel 371,

is niet-ontvankelijk, indien het wordt ingediend meer dan een jaar, nadat:

a. artikel 369 in werking is getreden,

b. de leeftijd van 70 jaar is bereikt,

c. artikel 31 in werking is getreden.

(3) Alle ambtenaren tot afgifte van geboorteakten bevoegd, zijn verplicht aan de door Ons bij de hiervoren bedoelde regeling aan te wijzen ambtenaren en commissiën de door dezen verlangde geboorteakten kosteloos toe te zenden. Op die stukken wordt door den ambtenaar, die ze afgeeft, vermeld, dat zij uitsluitend kunnen dienen bij de toepassing van deze wet of van een krachtens haar uitgevaardigde bepaling.

(4) Wenscht een door Ons aangewezen commissie of een harer leden een zitting te houden, dan wordt op verzoek van den voorzitter door het bestuur der betrokken gemeente een lokaal, zoo noodig verwarmd en verlicht, kosteloos daartoe beschikbaar gesteld.

Art. 376. Voor zoover in dit hoofdstuk niet anders is bepaald, zijn de bepalingen betreffende invaliditeits- en ouderdomsrente op de renten krachtens dit hoofdstuk toepasselijk, met de wijzigingen, die de aard van het onderwerp vordert.

Art. 377. De rente, bedoeld in artikel 369, gaat in op den dag, waarop dat artikel in werking is getreden; de rente, bedoeld in artikel 370, op den dag, waarop de leeftijd van 70 jaar is bereikt; de rente, bedoeld in artikel 371, op den dag, waarop artikel 31 in werking is getreden.

Art. 378. De renten, vóór het in werking treden van artikel 31 uitgekeerd krachtens artikel 369 of artikel 370, en de renten, krachtens artikel 371 uitgekeerd, worden niet bestreden uit de gelden, bedoeld in artikel 20.

Art. 379. Weezenrente wordt aan kinderen van verzekerden, wier verzekering is ingegaan in het eerste jaar na het in werking treden van artikel 31, niet geweigerd, op grond dat de verzekerde geen 40 premiën in rekening kan doen brengen, mits door of voor den verzekerde minstens 15 premiën zijn betaald voor ieder vol jaar, dat de verzekering heeft geduurd.

HOOFDSTUK II.

Strafbepalingen.

Premiebetaling door werkgever.

Art. 380. (1) De werkgever, die niet voldoet aan een hem bij of krachtens deze wet opgelegde verplichting betreffende de betaling van premiën voor een arbeider of betreffende de dagteekening van zegels, wordt gestraft met geldboete van ten hoogste drie gulden voor elke kalenderweek of voor elk gedeelte eener kalenderweek, waarover hij die verplichting niet is nagekomen.

(2) De werkgever, die niet voldoet aan de bepaling van artikel 190, wordt gestraft met geldboete van ten hoogste tien gulden voor elke uitbetaling van loon, waarbij die bepaling niet werd nagekomen.

(3) Gelijktijdig geconstateerde overtredingen van het voorschrift van het eerste lid van artikel 272 ten opzichte van rentezegels op dezelfde rentekaart geplakt, worden, tenzij zij overtreding van het volgend artikel opleveren, als één overtreding gestraft.

(4) Niet strafbaar is de werkgever, die over een kalenderweek of een gedeelte eener kalenderweek geen rentezegel, een rentezegel van een te lage loonklasse of niet op den bepaalden tijd een rentezegel op de rentekaart van den arbeider plakt, indien het over die kalenderweek of over dat gedeelte dier kalenderweek verschuldigde zegel, van de juiste dagteekening of dagteekeningen voorzien, op de kaart geplakt is op het tijdstip, waarop het verzuim ontdekt wordt door een ambtenaar of een beambte, belast met het opsporen van de in dit artikel strafbaar gestelde feiten.

Dagteekening.

Art. 381. Met hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van ten hoogste honderd gulden wordt gestraft hij, die op een rente zegel een onjuiste dagteekening stelt of die de door hem op een rentezegel gestelde dagteekening verandert. De strafbaarheid vervalt, indien aannemelijk is dat het stellen van de onjuiste dagteekening het gevolg was van een vergissing of dat het veranderen van de dagteekening geschiedde tot herstel van een vergissing.

Inhouding van premie.

Art. 382. Overtreding van artikel 209 wordt gestraft met geldboete van ten hoogste honderd gulden.

Art. 383. (1) Met hechtenis van ten hoogste acht dagen of geldboete van ten hoogste honderd gulden wordt gestraft de werkgever, die een deel van het bedrag der premie van het loon van een arbeider afhoudt, zonder dat hij een premie betaald heeft of gelijktijdig met het loon betaalt.

(2) Het voorgaand lid is niet van toepassing, indien de premie betaald moet worden na de betaling van het loon.

(3) De werkgever, die hetzij opzettelijk een arbeider in dwaling brengt omtrent het aantal of de loonklasse der premiën, welke door hem voor den arbeider worden betaald, hetzij een arbeider, die daaromtrent in dwaling verkeert, opzettelijk daaromtrent in dwaling laat, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van ten hoogste zes honderd gulden.

Premiebetaling door arbeider.

Art. 384. De arbeider, die niet voldoet aan een hem bij of krachtens deze wet opgelegde verplichting betreffende de betaling van premiën, wordt gestraft met geldboete van ten hoogste twee gulden voor elke kalenderweek, waarover hij die verplichtingen niet is nagekomen.

Identiteit van verzekerde.

Art. 385. Met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren wordt gestraft hij die opzettelijk toelaat, dat voor hem een rentekaart wordt opgemaakt door een ambtenaar, die in dwaling verkeert omtrent den persoon.

Misleiding omtrent verzekeringsplicht.

Art. 386. Met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden wordt gestraft de arbeider, die opzettelijk een werkgever, verplicht om voor hem de premie te betalen, in de meening brengt of laat, dat deze daartoe niet verplicht is.

Teruggave van rentekaart.

Art. 387. (1) Met geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden wordt gestraft hij die, in een der gevallen bedoeld in de artikelen 56, 249 en 325, zijn rentekaart niet teruggeeft of inlevert binnen den bepaalden termijn. De strafbaarheid vervalt, indien aannemelijk is dat de rentekaart, niet ten gevolge van opzet van den houder, in het ongereede is geraakt.

(2) Maakt de houder, wetende dat zijn rentekaart teruggegeven of ingeleverd moet worden, met het oogmerk om zich of een ander wederrechtelijk te bevoordeelen, van die kaart gebruik om het bestuur der Bank, een Raad van Arbeid of een persoon, die verplicht zoude zijn een premie voor hem te betalen indien hij verzekeringsplichtig was, in de meening te brengen of te laten dat hij verzekeringsplichtig is, dan wordt opgelegd gevangenisstraf van ten hoogste een jaar.

Teruggave van uitgereikt bewijs.

Art. 388. Met geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden wordt gestraft hij, die een hem uitgereikt bewijs, dat de premie door hem moet worden betaald, niet binnen den door de wet bepaalden termijn teruggeeft, wanneer die teruggave door den Raad van Arbeid is bevolen, alsmede hij, die de verklaring, bedoeld in artikel 364, niet teruggeeft bij het opmaken van een rentekaart. De bepaling van den tweeden volzin van het eerste lid van artikel 387 vindt overeenkomstige toepassing.

Verschillende voorschriften.

Art. 389. Met hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van ten hoogste honderd gulden wordt gestraft overtreding van de bepaling van artikel 232, alsmede niet-nakoming van een der bepalingen vervat in de artikelen 240, tweede lid, 259, 260, 271, eerste lid, 276, eerste en tweede lid, 277, eerste lid, 278, 279, 280, 284, eerste lid, 312, 313, 357, eerste en tweede lid, 358 en 359 of van eenige krachtens het tweede lid van artikel 277, het tweede lid van artikel 284 in verband met het tweede lid van artikel 277, of artikel 286 opgelegde verplichting.

Art. 390. Met geldboete van ten hoogste tien gulden wordt gestraft niet-nakoming door den arbeider van de verplichting opgelegd bij artikel 270 of van die opgelegd bij het tweede lid van artikel 335.

Art. 391. (1) Met hechtenis van ten hoogste acht dagen of geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden wordt gestraft niet-voldoening aan de vordering bedoeld in artikel 266.

(2) Indien tijdens het plegen van het feit nog geen twee jaren zijn verloopen sedert een veroordeeling van den schuldige wegens gelijk feit onherroepelijk is geworden, of sedert de wegens dat feit opgelegde boete is betaald, wordt hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste vijftig gulden opgelegd.

(3) De arbeider, die niet voldoet aan de vordering, bedoeld in artikel 266, is niet straf-

baar, indien aannemelijk is, dat de rentekaart, niet ten gevolge van opzet zijnerzijds, in het ongereede is geraakt.

Art. 392. (1) De arbeider, voor wien in zegels betaald wordt en wiens rentekaart niet in bewaring is genomen door den werkgever, op wiens rentekaart rentezegels, welke daar op geplakt waren, ontbreken, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste vijftig gulden.

(2) De arbeider is niet strafbaar, indien aannemelijk is, dat de rentezegels buiten zijn toedoen van de kaart genomen of geraakt zijn.

Art. 393. (1) Met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zes honderd gulden wordt gestraft:

1°. hij die hetzij gebruikte rentezegels, wetende of redelijkerwijs moetende vermoeden dat zij gebruikt zijn, hetzij rentezegels, waarop een dagteekening of een paraaf gesteld is, gebruikt, koopt, verkoopt of onder welken anderen titel ook aanneemt of overgeeft, voor zoover het aannemen of overgeven niet geschiedt door of aan een persoon, belast met het opsporen van bij deze wet strafbaar gestelde feiten;

2°. hij die een rentekaart met daarop geplakte rentezegels onder welken titel ook aanneemt of overgeeft, anders dan ter voldoening aan een wettelijk voorschrift of om die kaart met de daarop geplakte zegels te bezorgen aan of te bewaren ten behoeve van den eigenaar of te bezorgen hetzij aan een Raad van Arbeid, hetzij aan een derde om te bewaren ten behoeve van den eigenaar.

(2) Indien in de regeling, bedoeld in het tweede lid van artikel 258, het plakken van zegels op andere kaarten dan rentekaarten wordt voorgeschreven, worden deze kaarten ten aanzien van het vorig lid met rentekaarten gelijkgesteld.

(3) Indien tijdens het plegen van het feit nog geen vijf jaren zijn verloopen, sedert een veroordeeling van den schuldige wegens een van de in dit artikel bedoelde feiten onherroepelijk is geworden, of sedert de wegens dat feit opgelegde boete is betaald, wordt gevangenisstraf van ten hoogste een jaar opgelegd.

(4) De onder n°. 1 van het eerste lid bedoelde rentezegels en, voor zoover zij van de kaart verwijderd zijn, ook die bedoeld onder n°. 2 van dat lid, worden verbeurd verklaard.

Art. 394. Hij die de rentekaart van een arbeider, die niet ontheven is van de verplichting om premie te betalen, anders dan krachtens wettelijk voorschrift tegen diens uitgedrukten wil onder zich behoudt of zonder diens toestemming aan een derde afgeeft, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste vijftig gulden.

Art. 395. Met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste drie honderd gulden wordt gestraft elke opzettelijk onvolledige of onware opgave of inlichting, ten aanzien van zaken of feiten de naleving, de uitvoering of de al of niet toepasselijkheid van deze wet of van een krachtens deze wet genomen besluit betreffende, mondeling of schriftelijk gedaan of verstrekt aan ambtenaren, beambten, commissiën of leden van commissiën, belast met de uitvoering of met het toezicht op de naleving dezer wet.

Art. 396. Met hechtenis van ten hoogste veertien dagen of geldboete van ten hoogste honderd gulden wordt gestraft overtreding of niet-nakoming van een voorschrift, gegeven bij een krachtens artikel 187 uitgevaardigden algemeenen maatregel van bestuur, voor zoover de overtreding of niet-nakoming niet onder een andere strafbepaling valt.

Art. 397. (1) Wordt aan een ambtenaar, werkzaam aan een Raad van Arbeid, de toegang tot een woning, tot een vaartuig of tot een plaats waar gewerkt wordt, geweigerd, dan zijn de personen, bedoeld in de artikelen 312 en 313, voor zoover zij wonen, verblijf houden, werkzaam zijn of zich gewoonlijk ophouden in de woning, in het vaartuig of op de plaats waartoe de toegang geweigerd is, gehouden op de schriftelijke vordering van den voorzitter van den Raad van Arbeid op dag en uur en ter plaatse door dezen bepaald, in persoon te voldoen aan de hun bij of krachtens deze wet opgelegde verplichting om mondeling opgaven te doen of inlichtingen te verstrekken, rentekaarten te vertoonen of inzage te verleenen van boeken, bescheiden of andere stukken.

(2) De oproeping geschiedt niet naar een andere gemeente, dan waar de Raad van Arbeid gevestigd is, waar de opgeroepene zijn woonplaats of zijn werkelijk verblijf heeft of waar de toegang geweigerd werd.

(3) Het niet voldoen aan de schriftelijke vordering van den voorzitter wordt gestraft met de straf, gesteld op het niet-nakomen der verplichting; het feit is niet strafbaar, indien aannemelijk is, dat de betrokkene door een geldige reden verhinderd werd aan de vordering te voldoen.

Werkgevers.

Art. 398. De bepalingen van dit hoofdstuk ten aanzien van of betrekking hebbende op

werkgevers zijn van toepassing op ieder, die aansprakelijk of mede aansprakelijk is voor het nakomen der verplichtingen bij of krachtens deze wet aan den werkgever opgelegd of op wien die verplichtingen zijn overgegaan, alsmede op ieder, die voor zooveel betreft de uitvoering dezer wet als werkgever beschouwd wordt of als werkgever geldt.

Art. 399. (1) Indien een bij deze wet strafbaar gesteld feit gepleegd wordt door dengene, die voor zooveel betreft de uitvoering dezer wet als werkgever geldt, is degene, in wiens dienst de arbeid wordt verricht, gelijkelijk strafbaar, indien het feit met zijn voorkennis is gepleegd.

(2) Echter is degene, in wiens dienst de arbeid werd verricht, niet strafbaar, indien aannemelijk is, dat hij het plegen van het feit niet heeft kunnen voorkomen.

Schorsing der vervolging.

Art. 400. Indien in een strafgeding een werkgever of een arbeider beweert, dat premiën betaald zijn in de loonklasse, waarin ingevolge de voorschriften bij of krachtens deze wet gegeven de betaling moest geschieden, en de rechter van oordeel is dat de beslissing van de strafzaak afhangt van de juistheid dier bewering, schorst hij de strafvervolging zonder tijdsbepaling, totdat onherroepelijk is beslist in welke loonklasse de betaling moest geschieden.

Opsporen van strafbare feiten.

Art. 401. (1) Met het opsporen van de feiten, strafbaar gesteld in de artikelen 380 tot en met 397 en in artikel 399, zijn belast de voorzitters der Raden van Arbeid en de ambtenaren en beambten, werkzaam aan een Raad van Arbeid.

(2) Met het opsporen van de feiten, strafbaar gesteld in de artikelen 383, laatste lid, 385, 386, 387, tweede lid, 388 en 393 tot en met 395, en in artikel 399 in verband met artikel 383, laatste lid, alsmede van de feiten strafbaar gesteld in artikel 389 in verband met artikel 358, zijn mede belast de bij nº. 1 tot en met nº. 6 van artikel 8 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, de marechaussee en alle ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie.

(3) Met het opsporen van de feiten, strafbaar gesteld in artikel 395, zijn ook belast de daar bedoelde commissiën en leden van commissiën, voor zooveel betreft opgaven of inlichtingen aan hen gedaan of verstrekt.

Geheimhouding.

Art. 402. (1) De leden van het bestuur der Bank en hun plaatsvervangers, de leden en de secretaris van den Raad van Toezicht, de voorzitter en de leden der Verzekeringsraden, de voorzitters, de leden en de plaatsvervangende leden der Raden van Arbeid, benevens alle personen in dienst der Bank of werkzaam aan een Verzekeringsraad of een Raad van Arbeid, zijn verplicht tot geheimhouding van al hetgeen zij in hun hoedanigheid vernemen, voor zoover deze niet in strijd is met de bepalingen van deze of van een andere wet.

(2) De in het voorgaand artikel bedoelde personen zijn verplicht tot geheimhouding van hetgeen hun in plaatsen, waar zij ter uitvoering dezer wet binnentreden, omtrent het daar uitgeoefend bedrijf is bekend geworden, voor zoover deze niet in strijd is met de bepalingen van deze of van een andere wet.

Art. 403. (1) Hij die opzettelijk de bij het vorig artikel opgelegde geheimhouding schendt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden, met of zonder ontzetting van het recht om ambten of bepaalde ambten te bekleeden.

(2) Hij, aan wiens schuld schending van die geheimhouding te wijten is, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste drie honderd gulden.

(3) Geen vervolging heeft plaats dan op klachte van het hoofd of den bestuurder van de onderneming of de inrichting of van hem, ten aanzien van wien de geheimhouding geschonden is.

Misdrijf of overtreding.

Art. 404. De bij deze wet strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen, behalve de feiten, strafbaar gesteld bij de artikelen 383, laatste lid, 385, 386, 387, tweede lid, 393, 399 in verband met artikel 383, laatste lid, en 403, welke als misdrijven worden beschouwd.

Overtreding door militairen.

Art. 405. Van overtredingen dezer wet door militairen begaan neemt de burgerlijke rechter kennis.

Feiten buiten Europa.

Art. 406. De strafbepalingen van dit hoofdstuk zijn toepasselijk op ieder, die zich buiten

het Rijk in Europa schuldig maakt aan een bij deze wet strafbaar gesteld feit.

HOOFDSTUK III.

Slotbepalingen.

Art. 407. Alvorens een besluit te nemen, als bedoeld in artikel 198, artikel 207, artikel 277, tweede lid, of artikel 286, wordt door Ons het gevoelen van den betrokken Raad van Arbeid gevraagd. Bij Ons besluit, dat alsdan met redenen moet zijn omkleed, kan van dat gevoelen worden afgeweken.

Art. 408. (1) Bij algemeenen maatregel van bestuur kan, voor alle verzekerden of voor groepen van verzekerden, al of niet voor het geheele Rijk, worden bepaald, dat de premiebetaling zal plaats hebben op de bij dien maatregel geregelde wijze, welke afwijkt van hetgeen ten aanzien van de premiebetaling bij deze wet is bepaald.

(2) Zoodanige algemeene maatregel van bestuur vervalt, indien niet binnen een jaar na zijn inwerkingtreding een wetsontwerp is ingediend tot bekrachtiging van den maatregel of tot wijziging van de bepalingen dezer wet, betrekking hebbende op de wijze van premiebetaling.

Art. 409. Hetgeen nog ter voorbereiding van het in werking treden dezer wet of tot haar uitvoering noodig is, wordt, voor zoover deze wet daaromtrent geen bepalingen inhoudt, bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld.

Art. 410. Deze wet kan worden aangehaald onder den naam „Invaliditeitswet".

Art. 411. (1) De artikelen dezer wet treden in werking op een door Ons te bepalen tijdstip, dat voor verschillende artikelen verschillend kan worden gesteld. Echter mag artikel 69 niet in werking treden vóór artikel 31.

(2) Zes maanden na den dag der afkondiging dezer wet treedt artikel 369 van rechtswege in werking, indien het niet vroeger in werking is getreden.

(3) Drie jaren na de inwerkingtreding van artikel 369 treden de artikelen dezer wet, die dan nog niet mochten in werking getreden zijn, van rechtswege in werking.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 5den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) A. S. TALMA.

De Minister van Justitie ad interim,
(*get.*) HEEMSKERK.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 9 *Juni* 1913.)

5 *Juni* 1913. WET, houdende verhooging en aanvulling van de bij de wet van 20 Februari 1913 (*Staatsblad* nº. 66) vastgestelde, begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1913, aanvulling van artikel 2 dier wet en nadere voorziening omtrent de afschrijvingen ten laste van dat bedrijf. S. 206.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken van eene verhooging en aanvulling van de, bij de wet van 20 Februari 1913 (*Staatsblad* nº. 66) vastgestelde, begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1913 en dat het, in verband daarmede, wenschelijk is artikel 2 dier wet aan te vullen en eene nadere voorziening te treffen omtrent de afschrijvingen ten laste van dat bedrijf ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. *Post* 1 der begrooting van inkomsten van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1913, luidende : „Muntloon voor aanmuntingen voor rekening van het Rijk", wordt verhoogd met *drie duizend tweehonderd gulden* (*f* 3200) en daardoor gebracht op *een en tachtig duizend zevenhonderd twee gulden en vijftig cents* (*f* 81,702.50).

2. *Post* 2 der bovenbedoelde begrooting van inkomsten, luidende : „Muntloon voor aanmuntingen voor rekening van het Departement van Koloniën", wordt verhoogd met *eenhonderd vijftig duizend gulden* (*f* 150,000) en daardoor gebracht op *vijfhonderd drie en dertig duizend zevenhonderd zes en zeventig gulden* (*f* 533,776).

3. *Post* 7 der vorenbedoelde begrooting van inkomsten, luidende : „Uitkeeringen uit 's Rijks middelen wegens kapitaalsvermeerdering", wordt uitgetrokken tot een bedrag van *zes en dertig duizend driehonderd en tien gulden* (*f* 36,310).

4. *Artikel* 4 der begrooting van uitgaven van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1913, luidende : „Verbetering, lasten en onderhoud der gebouwen en terreinen, aanschaffing en onderhoud van werktuigen en meubelen", wordt verhoogd met *twee duizend tweehonderd gulden* (*f* 2200) en daardoor gebracht op *zeven en dertig duizend achthonderd en vijftig gulden* (*f* 37,850).

5. Na *artikel* 4 der vorenbedoelde begrooting van uitgaven wordt ingevoegd een nieuw *Artikel* 4*bis*, luidende :

„Kosten van uitbreiding van de Munt en daarmede in verband staande uitgaven, met

inbegrip van de aanschaffing van nieuwe werktuigen . . . . . ƒ 43,825."

6. *Artikel* 10 der vorenbedoelde begrooting van uitgaven, luidende: „Uitkeering aan 's Rijks middelen wegens kapitaalsvermindering", wordt uitgetrokken voor „*Memorie*".

7. *Artikel* 12 der vorenbedoelde begrooting van uitgaven, luidende: „Uitkeering aan 's Rijks middelen als premie wegens brandverzekering", wordt verhoogd met *zes en veertig gulden* (ƒ 46) en daardoor gebracht op *een duizend vierhonderd zes en dertig gulden* (ƒ 1436).

8. *Artikel* 13 der vorenbedoelde begrooting van uitgaven, luidende: Uitkeering aan 's Rijks middelen ten bedrage van de zuivere winst", wordt verhoogd met *eenhonderd vier en veertig duizend driehonderd negen en tachtig gulden* (ƒ 144,389) en daardoor gebracht op *driehonderd zes en zeventig duizend eenhonderd en zes gulden* (ƒ 376,106).

9. Ten gevolge van de artikelen 1 tot en met 7 dezer wet wordt het totaal der vorenbedoelde begrooting, zoowel van inkomsten als van uitgaven, verhoogd met *eenhonderd negen en tachtig duizend vijfhonderd en tien gulden* (ƒ 189,510) en mitsdien gebracht op *zevenhonderd zes en veertig duizend vierhonderd acht en tachtig gulden en vijftig cents* (ƒ 746,488.50).

10. In artikel 2, eerste lid, der wet van 20 Februari 1913 (*Staatsblad* nº. 66) wordt tusschen 4 en 5 ingevoegd: *4bis*.

11. Met afwijking in zooverre van het bepaalde in artikel 5 der wet van 20 Februari 1913 (*Staatsblad* nº. 66) wordt gedurende de jaren 1913 tot en met 1917, telken jare van de aanschaffingswaarde der ten laste van artikel *4bis* der vorenbedoelde begrooting van uitgaven verkregen bezittingen van het Staatsmuntbedrijf 20 ten honderd afgeschreven.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 5den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 26 *Juni* 1913.)

—

5 *Juni* 1913. WET, tot verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1913. S. 207.

—

6 *Juni* 1913. BESLUIT, vaststellende den datum van inwerkingtreding van het Reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in *Nederlandsch-Indië*. S. 208.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 2 Juni 1913, Statistisch Bureau, nº. 47;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Te bepalen dat het bij Ons besluit van 17 Maart 1913, nº. 32 (*Staatsblad* nº. 99). vastgestelde „Reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in *Nederlandsch-Indië*" in werking treedt op 1 October 1913.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Financiën en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 6den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 20 *Juni* 1913.)

—

6 *Juni* 1913. WETTEN, houdende naturalisatie van:

Anne Marie Gertrud Hoven, geboren te *Neutraal-Moresnet* den 22 September 1845, zonder beroep, weduwe van Nicolaas Joseph Silvertant, wonende te *Aken* (*Pruisen*). S. 209.

Heinrich Ferdinand Erdmann Wiechert, geboren te *Stettin* (*Pruisen*) den 25 November 1888, student, wonende te *Berlijn* (*Pruisen*). S. 210.

Johann Stephan Cuvellier, geboren te *Horbach-Richterich* (*Pruisen*) den 13 Juli 1878, landbouwer, wonende te *Laurensberg-Aken* (*Pruisen*). S. 211.

Albert van Haaren, geboren te *Warbeijen* (*Pruisen*) den 8 Mei 1864, kolenwerker, wonende te *Duisburg-Meiderich* (*Pruisen*). S. 212.

Johann Wilhelm Hubert Ubags, geboren te *Neutraal-Moresnet* den 4 November 1854, daglooner, wonende te *Pruisisch-Moresnet* (*Pruisen*). S. 213.

Heinrich Lavalle, geboren te *Laurensberg* (*Pruisen*) den 19 October 1871, kolenhandelaar, wonende te *Homberg am Rhein* (*Pruisen*). S. 214.

Heinrich Hubert Joseph de Jong, geboren te *Aken* (*Pruisen*) den 11 Juni 1879, boekbinder, wonende te *Aken* (*Pruisen*). S. 215.

Dr. Heinig Frederik Lumentut, geboren te *Kwandang, Ned.-Indië*, den 3 Februari 1884, officier van gezondheid der tweede

klasse bij het Nederlandsch-Indische leger, wonende te *Paré-Paré, Nederlandsch-Indië*. S. 216.

Abraham Berg, geboren te *Aken* (*Pruisen*) den 6 November 1870, koopman, wonende te *Aken* (*Pruisen*). S. 217.

Christine Josephina Hubertina de Jong, geboren te *Aken* (*Pruisen*) den 9 December 1874, kinderjuffrouw, wonende te *Aken* (*Pruisen*). S. 218.

Victor Louis Willemsens, geboren te *Eeckeren* (*België*) den 23 December 1874, landbouwer, wonende te *Ossendrecht*, (provincie *Noordbrabant*). S. 219.

Peter Joseph Horsmann, geboren te *Aken* (*Pruisen*) den 28 Februari 1869, slotenmaker, wonende te *Aken* (*Pruisen*). S. 220.

Gerson Eisenmann, geboren te *Franfurt a/M* (*Pruisen*) den 9 Januari 1864, handelsagent, wonende te *Amsterdam* (provincie *Noordholland*). S. 221.

Ludwig Lennartz, geboren te *Laurensberg* (*Pruisen*) den 13 October 1874, herbergier, wonende te *Aken* (*Pruisen*). S. 222.

Heinrich Tummers, geboren te *Wülfrath* (*Pruisen*) den 23 Juni 1847, voerman, wonende te *Duisburg-Meiderich* (*Pruisen*). S. 223.

Eva Berg, geboren te *Aken* (*Pruisen*) den 1 Februari 1874, zonder beroep, wonende te *Aken* (*Pruisen*). S. 224.

Heinrich Johann Fritz Cordess, geboren te *Gadebusch* (*Mecklenburg-Schwerin*) den 29 Januari 1859, schoenmaker, wonende te *'s Gravenhage*, provincie *Zuidholland*. S. 225.

Jan Harm Klukkers, geboren te *Frensdorf* (*Pruisen*) den 30 September 1866, winkelier, wonende te *Amsterdam* (provincie *Noordholland*). S. 226.

Johann Jakob Hubert Biermanns, geboren te *Walhorn* (*Pruisen*) den 18 Maart 1878, landbouwer, wonende te *Aken-Forst* (*Pruisen*). S. 227.

Franz Joseph Hubert Fleissig, geboren te *Ahrweiler* (*Pruisen*) den 14 September 1859, hotelhouder, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*. S. 228.

Félix Cazier, geboren te *Leuven* (*België*) den 27 December 1873, waarnemend administrateur der derde klasse bij het Gouvernements-Pandhuis te *Soemoroto* (*Ned. O. Indië*), wonende aldaar. S. 229.

Heinrich Hubert Revenich, geboren te *Dortmund* (*Pruisen*) den 10 Juli 1874, kassier, wonende te *Duisburg* (*Pruisen*). S. 230.

Peter Joseph Baadjou, geboren te *Aken* (*Pruisen*) den 5 Februari 1868, werkman, wonende te *Aken* (*Pruisen*). S. 231.

Johann Thomas Douqué, geboren te *Nieder-Lahnstein* (*Pruisen*) den 30 Mei 1860, koopman, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*. S. 232.

Heinrich Joseph Hubert Schrouff, geboren te *Müllenark* (*Pruisen*) den 22 Maart 1851, landbouwer, wonende te *Büsbach* bij *Aken* (*Pruisen*). S. 233.

Martin Peters, geboren te *Aken* (*Pruisen*) den 28 Juni 1885, fabrieksarbeider, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*. S. 234.

Wilhelm August Niemann, geboren te *Langförden* (*Oldenburg*) den 4 Maart 1866, winkelier, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*. S. 235.

Franz Lambert Neelen, geboren te *Aken* (*Pruisen*) den 7 November 1877, fabrieksarbeider, wonende te *Aken* (*Pruisen*). S. 236.

Johann Kirchhof, geboren te *Kempen* (*Pruisen*) den 24 Augustus 1869, fabrieksarbeider, wonende te *Würselen* bij *Aken* (*Pruisen*). S. 237.

Mathias Kirchhofs, geboren te *Kleinenbroich* (*Pruisen*) den 9 Augustus 1867, kleermaker, wonende te *Aken* (*Pruisen*). S. 238.

—

6 *Juni* 1913. WET, tot het verleenen van tegemoetkomingen aan onderwijzers bij het lager onderwijs. S. 239.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1912/1913, no. 214, 1—11.

Hand. idem 1912/1913, *bladz.* 2944—2964, 2966—2990.

Hand. 1e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 760—762, 841.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is van Rijkswege eenige tegemoetkomingen toe te leggen aan onderwijzers bij het lager onderwijs;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Uit 's Rijks kas worden, onverminderd de bijdragen welke krachtens de lager-onderwijswet worden verleend, de volgende tegemoetkomingen uitgekeerd:

a. indien het hoofd of de onderwijzer van bijstand van eene openbare school of van eene school welke voldoet aan de in artikel 59, eerste en tweede lid, der lager-onderwijswet gestelde eischen, meer dan twee wettige of gewettigde kinderen beneden den achttienjarigen leeftijd

te zijnen laste heeft, veertig gulden per jaar voor ieder kind boven de twee;

b. vijftig gulden per jaar voor iederen mannelijken onderwijzer van bijstand als onder *a* bedoeld, indien hij den leeftijd van acht en twintig jaren heeft bereikt en hetzij gehuwd is, hetzij als weduwnaar wettige of gewettigde minderjarige kinderen te zijnen laste heeft.

De in het eerste lid onder *a* bedoelde tegemoetkoming wordt, waar het vrouwen geldt, slechts uitgekeerd, indien zij weduwe zijn.

2. De in het vorig artikel bedoelde tegemoetkomingen worden door bemiddeling van de gemeente- en schoolbesturen aan de rechthebbenden uitbetaald volgens regels bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen. Zij worden niet medegerekend bij de grondslagen, naar welke voor pensioen is bij te dragen.

3. Deze wet treedt in werking op 1 Juli 1913.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 6den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 14 *Juni* 1913

—

6 *Juni* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Oorlog, betreffende nadere vaststelling van den staat, bedoeld bij § 4 der Landweerinstructie II.

De Minister van Oorlog,

Heeft goedgevonden te bepalen:

De staat, bedoeld bij § 4 der Landweerinstructie II, wordt met ingang van 1 Juli a.s. ingetrokken en op dien datum vervangen door den staat, welke als bijlage bij deze Beschikking is gevoegd;

Deelt voorts mede, dat als gevolg van het hiervoren bepaalde met ingang van laatstgenoemden datum als vervallen moeten worden beschouwd de Beschikkingen, hierna vermeld.

17 Maart 1905, VII[e] Afd., n°. 199.

13 Februari 1908, Afdeeling Militie en Landweer (L.), n°. 95.

5 December 1908, id., n°. 89.

4 Mei 1909, III[e] Afd., n°. 183.

28 April 1911, Afdeeling Militie en Landweer (L.), n°. 174.

1 November 1911, id., n°. 162.

20 April 1912, id., n°. 97.

9 April 1913, id., n°. 107.

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal, (*get.*) A. J. DOORMAN.

Behoort bij de Beschikking van den Minister van Oorlog van 6 Juni 1913, Afd. Militie en Landweer (L.) n°. 35. BIJLAGE. —

§ 4 der Landweerinstructie II.

STAAT, *aangevende de verdeeling van het Rijk in Landweerdistricten en de standplaatsen van de Landweerdistrictscommandanten.*

PROVINCIE FRIESLAND.

Landweerdistrict I.

Standplaats districtscommandant Sneek.

GEMEENTEN: Barradeel. Bolsward. Franeker. Franekeradeel. Harlingen. Hemelumer Oldephaert en Noordwolde. Hennaarderadeel. Hindeloopen. IJlst. Sneek. Stavoren. Wijmbritseradeel. Wonseradeel. Workum.

Landweerdistrict II.

Standplaats districtscommandant Leeuwarden.

GEMEENTEN: Baarderadeel. 't Bildt. Ferwerderadeel. Idaarderadeel. Leeuwarden. Leeuwarderadeel. Menaldumadeel. Rauwerderhem. Utingeradeel.

Landweerdistrict III.

Standplaats districtscommandant Leeuwarden.

GEMEENTEN: Achtkarspelen. Ameland. Dantumadeel. Dokkum. Kollumerland en Nieuw Kruisland. Oostdongeradeel. Schiermonnikoog. Smallingerland. Tietjerksteradeel. Westdongeradeel.

Landweerdistrict IV.

Standplaats districtscommandant Heerenveen (gem. Aengwirden).

GEMEENTEN: Aengwirden. Doniawerstal. Gaasterland. Haskerland. Lemsterland. Ooststellingwerf. Opsterland. Schoterland. Sloten. Weststellingwerf.

PROVINCIE GRONINGEN.

Landweerdistrict V.

Standplaats districtscommandant Groningen.

GEMEENTEN: Aduard. Ezinge. Grijpskerk. Groningen. Grootegast. Haren. Hoogkerk. Leek. Marum. Noorddijk. Oldehove. Oldekerk. Zuidhorn.

Landweerdistrict VI.

Standplaats districtscommandant Groningen.

GEMEENTEN: Adorp. Appingedam. Baflo. Bedum. Bierum. Delfzijl. Eenrum. Hoogezand. Kantens. Kloosterburen. Leens. Loppersum. Middelstum. Sappemeer. Slochteren. Stedum. Ten Boer. Uithuizen. Uithuizermeeden. Ulrum. Usquert. Warffum. Winsum. 't Zandt.

Landweerdistrict VII.

Standplaats districtscommandant Groningen.

GEMEENTEN: Beerta. Bellingwolde. Finsterwolde. Meeden. Midwolda. Muntendam. Nieuwe-Pekela. Nieuwe Schans. Nieuwolda. Noordbroek. Onstwedde. Oude-Pekela. Scheemda. Termunten. Veendam. Vlagtwedde. Wedde. Wildervank. Winschoten. Zuidbroek.

PROVINCIE DRENTHE.

Landweerdistrict VIII.

Standplaats districtscommandant Assen.

GEMEENTEN: Anlo. Assen. Beilen. Borger. Diever. Dwingelo. Eelde. Gasselte. Gieten. Norg. Peize. Roden. Rolde. Smilde. Vledder. Vries. Zuidlaren.

Landweerdistrict IX.

Standplaats districtscommandant Assen.

GEMEENTEN: Coevorden. Dalen. Emmen. Havelte. Hoogeveen. Meppel. Nijeveen. Odoorn. Oosterhesselen. Ruinen. Ruinerwold. Schoonebeek. Sleen. Westerbork. de Wijk. Zuidwolde. Zweelo.

PROVINCIE OVERIJSSEL.

Landweerdistrict X.

Standplaats districtscommandant Zwolle.

GEMEENTEN: Avereest. Blankenham. Blokzijl. Dalfsen. Genemuiden. Giethoorn. Grafhorst. Gramsbergen. den Ham. Ambt-Hardenberg. Stad-Hardenberg. Hasselt. Heino. IJsselmuiden. Kampen. Kamperveen. Kuinre. Nieuwleusen. Oldemarkt. Olst. Ambt-Ommen. Stad-Ommen. Raalte. Staphorst. Steenwijk. Steenwijkerwold. Ambt-Vollenhove. Stad-Vollenhove. Wanneperveen. Wijhe. Wilsum. Zalk en Veecaten. Zwartsluis. Zwolle. Zwollerkerspel.

Landweerdistrict XI.

Standplaats districtscommandant Deventer.

GEMEENTEN: Ambt-Almelo. Stad-Almelo. Bathmen. Denekamp. Deventer. Diepenveen. Hellendoorn. Holten. Ootmarsum. Rijssen. Tubbergen. Vriezenveen. Wierden.

Landweerdistrict XII.

Standplaats districtscommandant Hengelo.

GEMEENTEN: Borne. Ambt-Delden. Stad-Delden. Diepenheim. Enschedé. Goor. Haaksbergen. Hengelo. Lonneker. Losser. Markelo. Oldenzaal. Weerselo.

PROVINCIE GELDERLAND.

Landweerdistrict XIII.

Standplaats districtscommandant Zutphen.

GEMEENTEN: Borculo. Brummen. Eibergen. Epe. Gorssel. Groenlo. Laren. Lichtenvoorde. Lochem. Neede. Ruurlo. Voorst. Vorden. Warnsveld. Winterswijk. Zutphen.

Landweerdistrict XIV.

Standplaats districtscommandant Doesburg.

GEMEENTEN: Aalten. Angerlo. Bergh. Didam. Dinxperlo. Doesburg. Ambt-Doetinchem. Stad-Doetinchem. Duiven. Gendringen. Hengelo. Herwen en Aerdt. Hummelo. Pannerden. Rheden. Rozendaal. Steenderen. Wehl. Westervoort. Wisch. Zelhem. Zevenaar.

Landweerdistrict XV.

Standplaats districtscommandant Amersfoort.

GEMEENTEN: Apeldoorn. Barneveld. Doornspijk. Eede. Elburg. Ermelo. Harderwijk. Hattem. Heerde. Hoevelaken. Nijkerk. Oldebroek. Putten. Scherpenzeel.

Landweerdistrict XVI.

Standplaats districtscommandant Arnhem.

GEMEENTEN: Arnhem. Bemmel. Beusichem. Buren. Buurmalsen. Dodewaard. Doorwerth. Echteld. Elst. Gent. Hemmen. Heteren. Huissen. IJzendoorn. Kesteren. Lienden. Maurik. Renkum. Tiel. Valburg. Wadenoijen. Wageningen. Zoelen.

Landweerdistrict XVII.

Standplaats districtscommandant Nijmegen.

GEMEENTEN: Ammerzoden. Appeltern. Balgoij. Batenburg. Beesd. Bergharen. Beuningen. Brakel. Culenborg. Deil. Dreumel. Driel. Druten. Est en Opijnen. Ewijk. Gameren. Geldermalsen. Groesbeek. Haaften. Hedel. Heerewaarden. Herwijnen. Heumen. Horssen. Hurwenen. Kerkwijk. Millingen. Nederhemert. Nijmegen. Ophemert. Overasselt. Poederoijen. Rossum. Ubbergen. Varik. Vuren. Waardenburg. Wamel. Wijchen. Zaltbommel. Zuilichem.

PROVINCIE UTRECHT.

Landweerdistrict XVIII.

Standplaats districtscommandant Utrecht.

GEMEENTEN: Amerongen. Amersfoort. Baarn. Benschop. de Bildt. Bunnik. Bunschoten. Cothen. Doorn. Driebergen. Eemnes. Haarzuilens. Harmelen. Hoenkoop. Hoogland. Houten. IJsselstein. Jaarsveld. Jutphaas. Langbroek. Leersum. Leusden. Linschoten. Lopik. Maarn. Maartensdijk. Montfoort. Odijk. Oudenrijn. Polsbroek. Renswoude. Rhenen. Rijsenburg. Schalkwijk. Snelrewaard. Soest. Stoutenburg. Tull en 't Waal. Veenendaal. Veldhuizen. Vleuten. Vreeswijk. Werkhoven. Wijk bij Duurstede. Willige Langerak. Willeskop. Woudenberg. Zeist.

Landweerdistrict XIX.
Standplaats districtscommandant Utrecht.

GEMEENTEN : Abcoude-Baambrugge. Abcoude-Proostdij. Achttienhoven. Breukelen-Nijenrode. Breukelen-St. Pieters. Kamerik. Kockengen. Laagnieuwkoop. Loenen. Loenersloot. Loosdrecht. Maarssen. Maarsseveen. Mijdrecht. Nigtevecht. Ruwiel. Tienhoven. Utrecht. Vinkeveen. Vreeland. Westbroek. Wilnis. Zegveld. Zuilen.

PROVINCIE NOORDHOLLAND.

Landweerdistrict XX.
Standplaats districtscommandant Naarden.

GEMEENTEN : Aalsmeer. Ankeveen. Assendelft. Blaricum. Broek in Waterland. Buiksloot. Bussum. Diemen. 's Graveland. Haarlemmerliede en Spaarnwoude. Hilversum. Huizen. Ilpendam. Koog aan de Zaan. Kortenhoef. Landsmeer. Laren. Marken. Monnikendam. Muiden. Naarden. Nederhorst den Berg. Nieuwendam. Nieuwer-Amstel. Oostzaan. Ouder-Amstel. Ransdorp. Sloten. Spaarndam. Uithoorn. Watergraafsmeer. Weesp. Weesperkarspel. Westzaan. Zaandam.

Landweerdistrict XXI.
Standplaats districtscommandant Haarlem.

GEMEENTEN : Bennebroek. Bloemendaal. Haarlem. Haarlemmermeer. Heemstede. Schoten. Velsen. Zandvoort.

Landweerdistrict XXII t/m XXV.
Standplaats districtscommandant Amsterdam (1).

GEMEENTE : Amsterdam.

Landweerdistrict XXVI.
Standplaats districtscommandant Alkmaar.

GEMEENTEN : Akersloot. Alkmaar. Avenhorn. Beemster. Beets. Bergen. Beverwijk. Broek op Langendijk. Castricum. Edam. Egmond aan Zee. Egmond-binnen. Graft. Harenkarspel. Heemskerk. Heerhugowaard. Heiloo. Hensbroek. Jisp. Katwoude. Koedijk. Krommenie. Kwadijk. Limmen. Middelie. Noord-Scharwoude. Obdam. Oosthuizen. Oterleek. Oudendijk. Oudkarspel. Oudorp. St. Pancras. Purmerend. de Rijp. Schermerhorn. Schoorl. Spanbroek. Uitgeest. Ursem. Warder. Warmenhuizen. Wijdewormer. Wijk aan Zee en Duin. Wormer. Wormerveer. Zaandijk. Zuid- en Noord-Schermer. Zuid-Scharwoude.

Landweerdistrict XXVII.
Standplaats districtscommandant den Helder.

GEMEENTEN : Abbekerk. Andijk. Anna-Paulowna. Barsingerhorn. Berkhout. Blokker. Bovenkarspel. Callantsoog. Enkhuizen. Grootebroek. den Helder. Hoogkarspel. Hoogwoud Hoorn. St. Maarten. Medemblik. Midwoud. Nibbixwoud. Nieuwe-Niedorp. Opmeer. Opperdoes. Oude-Niedorp. Petten. Schagen. Schellinkhout. Sijbekarspel. Terschelling. Texel. Twisk. Urk. Venhuizen. Vlieland. Wervershoof. Westwoud. Wieringen. Wieringerwaard. Wijdenes. Winkel. Wognum. Zijpe. Zwaag.

(1) De bepaling, vervat in het eerste lid van art. 2 van het Landweer-Besluit II (*Staatsblad* nº. 220 van 1904), blijft van toepassing.

PROVINCIE ZUIDHOLLAND.

Landweerdistrict XXVIII.
Standplaats districtscommandant Leiden.

GEMEENTEN : Alkemade. Hillegom. Katwijk. Koudekerk. Leiden. Leiderdorp. Leimuiden. Lisse. Noordwijk. Noordwijkerhout. Oegstgeest. Oudshoorn. Rijnsaterwoude. Rijnburg. Sassenheim. Valkenburg. Voorhout. Voorschoten. Warmond. Woubrugge. Zoeterwoude.

Landweerdistrict XXIX.
Standplaats districtscommandant Gouda.

GEMEENTEN : Ter Aar. Aarlanderveen. Alphen. Ammerstol. Barwoutswaarder. Benthuizen. Bergambacht. Berkenwoude. Bleiswijk. Bodegraven. Boskoop. Capelle aan den IJssel. Gouda. Gouderak. Haastrecht. Hazerswoude. Hekendorp. Krimpen aan de Lek. Krimpen aan den IJssel. Lange-Ruige Weide. Lekkerkerk. Moerkapelle. Moordrecht. Nieuwerkerk aan den IJssel. Nieuwkoop. Nieuwveen. Ouderkerk aan den IJssel. Oudewater. Papekop. Reeuwijk. Rietveld. Schoonhoven. Stolwijk. Vlist. Waarder. Waddinxveen. Woerden. Zegwaard. Zevenhoven. Zevenhuizen. Zoetermeer. Zwammerdam.

Landweerdistrict XXX.
Standplaats districtscommandant Gorinchem.

GEMEENTEN : Ameide. Arkel. Asperen. Bleskensgraaf. Brandwijk. Dordrecht. Dubbeldam. Everdingen. Giessendam. Giessen-Nieuwkerk. Gorinchem. Goudriaan. Groot-Ammers. Hagestein. Hardinxveld. Hei- en Boeikop. Heukelum. Hoogblokland. Hoornaar. Kedichem. Langerak. Leerbroek. Leerdam. Lexmond. Meerkerk. Molenaarsgraaf. Nieuwland. Nieuwpoort. Noordeloos. Ottoland. Peursum. Schelluinen. Schoonrewoerd. Sliedrecht. Streefkerk. Tienhoven. Vianen. Wijngaarden.

Landweerdistrict XXXI en XXXII.
Standplaats districtscommandant 's Gravenhage. (1)

GEMEENTEN : 's Gravenhage. Loosduinen. Monster. Veur. Voorburg. Wassenaar.

Landweerdistrict XXXIII.
Standplaats districtscommandant Delft.

GEMEENTEN : Bergschenhoek. Berkel. Delft. 's Gravenzande. Hilligersberg. Hof van Delft. Kethel. de Lier. Maasland. Maassluis. Naaldwijk. Nootdorp. Overschie. Pijnacker. Rijswijk. Schiebroek. Schiedam. Schipluiden. Stompwijk. Vlaardingen. Vlaardingerambacht. Vrijenban. Wateringen.

Landweerdistrict XXXIV t/m XXXVI.
Standplaats districtscommandant Rotterdam (1).

GEMEENTE : Rotterdam.

Landweerdistrict XXXVII.
Standplaats districtscommandant Rotterdam.

GEMEENTEN : Abbenbroek. Oud-Alblas. Alblasserdam. Barendrecht. Nieuw-Beijerland. Oud-Beijerland. Zuid-Beijerland. den Bommel. Brielle. Dirksland. Geervliet. Goedereede. Goudswaard. 's Gravendeel. Heenvliet. Heerjansdam. Heinenoord. Hekelingen. Hellevoetsluis. Nieuw-Helvoet. Hendrik-Ido-Ambacht. Herkingen. Hoogvliet. IJsselmonde. Klaaswaal. Nieuwlekkerland. Maasdam. Melissant. Middelharnis. Mijnsheerenland. Nieuwenhoorn. Numansdorp. Ooltgensplaat. Oostvoorne. Ouddorp. Oudenhoorn. Papendrecht. Pernis. Piershil. Poortugaal. Puttershoek. Rhoon. Ridderkerk. Rockanje. Rozenburg. Sommelsdijk. Spijkenisse. Stad aan 't Haringvliet. Stellendam. Strijen. Nieuwe-Tonge. Oude-Tonge. Vierpolders. Westmaas. Zuidland. Zwartewaal. Zwijndrecht.

PROVINCIE ZEELAND.

Landweerdistrict XXXVIII.
Standplaats districtscommandant Middelburg.

GEMEENTEN : Aagtekerke. St. Annaland. Arnemuiden. Biggekerke. Brouwershaven. Bruinisse. Burgh. Colijnsplaat. Domburg. Dreischor. Duivendijke. Elkerzee. Ellemeet. Goes. Grijpskerke. Haamstede. 's Heer-Arendskerke. Kats. Kerkwerve. Kortgene. Koudekerke. St. Laurens. St. Maartensdijk. Meliskerke. Middelburg. Nieuw- en St. Joosland. Nieuwerkerk. Noordgouwe. Noordwelle. Oost- en West-Souburg. Oosterland. Oostkapelle. Oud-Vossemeer. Ouwerkerk. St. Philipsland. Poortvliet. Renesse. Ritthem. Scherpenisse. Serooskerke (Schouwen). Serooskerke (Walcheren). Stavenisse. Tholen. Veere. Vlissingen. Vrouwenpolder. Westkapelle. Wissekerke. Zierikzee. Zonnemaire. Zoutelande.

Landweerdistrict XXXIX.
Standplaats districtscommandant Vlissingen.

GEMEENTEN : Aardenburg. Axel. Baarland. Biervliet. Borsselen. Boschkapelle. Breskens. Cadzand. Clinge. Driewegen. Eede. Ellewoutsdijk. Graauw en Langendam. 's Gravenpolder. Groede. 's Heer-Abtskerke. 's Heerenhoek. Heinkenszand. Hengstdijk. Hoedekenskerke. Hoek. Hontenisse. Hoofdplaat. Hulst. IJzendijke. St. Jansteen. Kapelle. Kattendijke. Kloetinge. Koewacht. Krabbendijke. Kruiningen. St. Kruis. Neuzen. Nieuwvliet. Nisse. Oostburg. Ossenisse. Oudelande. Overslag. Ovezande. Philippine. Retranchement. Rilland-Bath. Sas van Gent. Schoondijke. Schore. Sluis. Stoppeldijk. Waarde. Waterlandkerkje. Wemeldinge. Westdorpe. Wolphaartsdijk. Yerseke. Zaamslag. Zuiddorpe. Zuidzande.

PROVINCIE NOORDBRABANT.

Landweerdistrict XXXX.
Standplaats districtscommandant Bergen op Zoom.

GEMEENTEN : Bergen op Zoom. Dinteloord en Prinsland. Etten en Leur. Fijnaart en Heiningen. Halsteren. Hoeven. Hooge- en Lage-Zwaluwe. Huybergen. Klundert. Made en Drimmelen. Nieuw-Vossemeer. Ossendrecht. Oudenbosch. Oud- en Nieuw-Gastel. Putte. Roosendaal en Nispen. Rucphen en Voornseinde. Standdaarbuiten. Steenbergen en Kruisland. Werkendam. Willemstad. Woensdrecht. Wouw. Zevenbergen.

Landweerdistrict XXXXI.
Standplaats districtscommandant Breda.

GEMEENTEN : Almkerk. Op- en Neer-Andel. Breda. Capelle. Chaam. Dongen. Drongelen. Dussen. Geertruidenberg. Genderen. Giessen. Ginneken en Bavel. Gilze en Reijen. 's Gravenmoer. Meeuwen. Oosterhout. Princenhage. Raamsdonk. Rijsbergen. Rijswijk. Terheijden. Teteringen. Veen. Waspik. de Werken en Sleeuwijk. Wijk en Aalburg. Woudrichem. Zundert.

Landweerdistrict XXXXII.
Standplaats districtscommandant Tilburg.

GEMEENTEN : Alphen. Baardwijk. Baarle-Nassau. Berkel. Besoijen. Bladel en Netersel. Boxtel. Diessen. Drunen. Esch. Goirle. Haaren. Hedikhuizen. Helvoirt. Herpt. Heusden. Hilvarenbeek. Hooge- en Lage-Mierde. Loon op Zand. Moergestel. Nieuwkuyk. Oisterwijk. Oost-, West- en Middelbeers. Oudheusden. Reusel. Sprang. Tilburg. Udenhout. Vlijmen. Vrijhoeve Capelle. Waalwijk.

(1) De bepaling, vervat in het eerste lid van art. 2 van het Landweer-Besluit II (*Staatsblad* n°. 220 van 1904), blijft van toepassing.

Landweerdistrict XXXXIII.

Standplaats districtscommandant Eindhoven.

GEMEENTEN: Aalst. Aarle-Rixtel. Asten. Bakel en Milheeze. Beek en Donk. Bergeyk. Best. Boekel. Borkel en Schaft. Budel. Deurne en Liesel. Dommelen. Duizel en Steensel. Eersel. Eindhoven. Erp. Geldrop. Gemert. Gestel en Blaarthem. Heeze. Helmond. Hoogeloon. Hapert en Casteren. Leende. Liempde. Lierop. Lieshout. Luykgestel. Maarheeze. Mierlo. Nunen. Gerwen en Nederwetten. St. Oedenrode. Oerle. Oirschot. Riethoven. Schijndel. Soerendonk. Sterksel en Gassel. Someren. Son en Breugel. Stiphout. Stratum. Strijp. Tongelre. Valkenswaard. Veghel. Veldhoven en Mereveldhoven. Vessem, Wintelre en Knegsel. Vlierden. Waalre. Westerhoven. Woensel. Zeelst. Zesgehuchten.

Landweerdistrict XXXXIV.

Standplaats districtscommandant 's Hertogenbosch.

GEMEENTEN: Alem, Maren en Kessel. Beers. Berghem. Berlicum. Beugen en Rijkevoort. Bokhoven. Boxmeer. Cromvoirt. Cuyk en St. Agatha. Deursen en Dennenburg. Dieden. Demen en Langel. Dinther. den-Dungen. Empel en Meerwijk. Engelen. Escharen. Gassel. Geffen. Grave. Haps. Heesch. Heeswijk. Herpen. 's Hertogenbosch. Huisseling en Neerloon. Linden. Lith. Lithoijen. Maashees en Overloon. Megen, Haren en Macharen. St. Michielsgestel. Mill en St. Hubert. Nistelrode. Nuland. Oeffelt. Oijen en Teeffelen. Oploo, St. Anthonis en Ledeacker. Oss. Ravenstein. Reek. Rosmalen. Sambeek. Schayk. Uden. Velp. Vierlingsbeek. Vught. Wanroy. Zeeland.

PROVINCIE LIMBURG.

Landweerdistrict XXXXV.

Standplaats districtscommandant Venlo.

GEMEENTEN: Arcen en Velden. Beesel. Belfeld. Bergen. Broekhuizen. Gennip. Grubbenvorst. Helden. Horst. Kessel. Maasbree. Meerlo. Meijel. Mook en Middelaar. Ottersum. Roggel. Sevenum. Tegelen. Venlo. Venray Wanssum.

Landweerdistrict XXXXVI.

Standplaats districtscommandant Roermond.

GEMEENTEN: Baexem. Beegden. Born. Buggenum. Echt. Grathem. Grevenbicht. Haelen. Heel en Panheel. Herten. Heythuizen. Horn. Hunsel. Ittervoort. Linne. Maasbracht. Maasniel. Melick en Herkenbosch. Montfort. Nederweert. Neer. Neeritter. Nunhem. St. Odiliënberg. Ohé en Laak. Posterholt. Roermond. Roosteren. Stevensweert. Stamproy. Susteren. Swalmen. Thorn. Vlodrop. Weert. Wessem.

Landweerdistrict XXXXVII.

Standplaats districtscommandant Maastricht.

GEMEENTEN: Amstenrade. Beek. Bingelrade. Bocholtz. Broeksittard. Brunssum. Bunde. Elsloo. Eygelshoven. Geleen. Geulle. Heerlen. Hoensbroek. Hulsberg. Jabeek. Kerkrade. Klimmen. Limbricht. Meerssen. Merkelbeek. Munstergeleen. Nieuwenhagen. Nieuwstadt. Nuth. Obbicht en Papenhoven. Oirsbeek. Schaesberg. Schimmert. Schinnen. Schin op Geulle. Schinveld. Simpelveld. Sittard. Spaubeek. Stein. Ubach over Worms. Ulestraten. Urmond. Voerendaal. Wijnandsrade.

Landweerdistrict XXXXVIII.

Standplaats districtscommandant Maastricht.

GEMEENTEN: Amby. Bemelen. Berg en Terblijt. Borgharen. Cadier en Keer. Eysden. St. Geertruid. Gronsveld. Gulpen. Heer. Houthem. Itteren. Maastricht. Margraten. Mesch. Mheer Noorbeek. Oud-Valkenburg. Oud-Vroenhoven. St. Pieter. Rijckholt. Slenaken. Vaals. Valkenburg. Wijlre. Wittem.

Mij bekend:

De Secret.-Gener. van het Departement van Oorlog,

(get.) A. J. DOORMAN.

—

6 *Juni* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, tot wijziging van zijne beschikking van 21 Mei 1909, houdende vaststelling van het formulier van den loonstaat, bedoeld in art. 2 van het K. B. van 17 Mei 1909 (*Staatsblad* nº. 122) en het formulier betreffende de inlevering door de werkgevers van de opgaven, benoodigd tot vaststelling der premie over de loonen, op den loonstaat vermeld.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel;

Gezien art. 46, litt. *d*, der Ongevallenwet 1901 (wet van 2 Januari 1901, *Staatsblad* nº. 241), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 11 Februari 1911 (*Staatsblad* nº. 62), alsmede de artt. 3 en 4 van het Koninklijk besluit van 17 Mei 1909 (*Staatsblad.* nº. 122), tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, ter uitvoering van de artt. 45 en 47*bis* der Ongevallenwet 1901:

Heeft goedgevonden:

met wijziging in zoover van zijne beschikking van 21 Mei 1909, nº. 835 II, een tweede formulier van het loonboek vast te stellen overeenkomstig het bij deze beschikking gevoegd model, met bepaling:

a. dat als formulier van het loonboek zal gelden het formulier, vastgesteld overeenkomstig het model, gevoegd bij de beschikking van

FORMULIER VAN EENE DUBBELE BLADZIJDE UIT HET LOONBOEK.

(Vastgesteld bij beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, van 6 Juni 1913, nº. 1048, afdeeling Arbeidersverzekering.)

NAAM VAN HET SCHIP: . . . . . .

Soorten en hoeveelheden der verwerkte lading: *a*)

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

BELADING { aangevangen .....dag ..... 19.., ... uur v.m./n.m.
geëindigd.....dag ..... 19.., ... uur v.m./n.m.

LOSSING { aangevangen .....dag ..... 19.., ... uur v.m./n.m.
geëindigd.....dag ..... 19.., ... uur v.m./n.m.

N.B. te vermelden:
Het bedrag van het **loon** voor lossen en laden, dat verdiend is of volgens het bepaalde in artikel 43 der Ongevallenwet 1901 wordt geacht te zijn verdiend, onverschillig of het reeds uitbetaald is, en onverschillig of het voor premieberekening in aanmerking komt, of, is de werkgever niet bij de Rijksverzekeringsbank aangesloten, voor premieberekening in aanmerking zou komen, indien de werkgever wel bij de Rijksverzekeringsbank was aangesloten.

VOORNAMEN EN NAMEN DER WERKLIEDEN.	Aantal kalenderdagen gewerkt.	Verdiend loon. (Zie boven.)		VOORNAMEN EN NAMEN DER WERKLIEDEN.	Aantal kalenderdagen gewerkt.	Verdiend loon. (Zie boven.)	
		f		Transport		*f*	
	Totaal				Totaal		

a) Indien verschillende soorten goederen, b.v. graan, erts, houtsoorten, ijzer, stukgoederen, gelost of geladen zijn, moeten aangeduid worden de soort of soorten en hoeveelheden goederen, door den werkman of een reeks werklieden gezamenlijk gelost of geladen.

21 Mei 1909, nº. 835 II, behoudens in het geval genoemd sub *b*;

b. dat als formulier van het loonboek zal gelden het formulier, vastgesteld overeenkomstig het model, gevoegd bij deze beschikking, wanneer de werkgever bij aangeteekend schrijven aan het bestuur der Rijksverzekeringsbank zal hebben verklaard dat formulier te gebruiken, en zulks van den datum van bedoeld schrijven af tot het einde van het kalenderhalfjaar, waarin valt de dag, waarop de werkgever bij aangeteekend schrijven aan voornoemd bestuur die verklaring zal hebben ingetrokken.

's-Gravenhage, 6 Juni 1913.

De Minister voornoemd,

(*get.*) A. S. TALMA.

7 *Juni* 1913. WETTEN, houdende naturalisatie van:

Carl August Robert Caspar Mori, geboren te *Kleef* (*Pruisen*) den 29 October 1867, zonder beroep, wonende te *'s Gravenhage*, provincie *Zuidholland*. S. 240.

Frederik Anton Müller, geboren te *Tönsberg* (*Noorwegen*) den 5 December 1880, tijdelijk lichtwachter-stoker bij 's Rijks kustverlichting, wonende te *'s Gravenhage*, provincie *Zuidholland*. S. 241.

Camille Detollenaere, geboren te *Kerkhove* (*België*) den 20 December 1862, huisknecht, wonende te *Zeist*, provincie *Utrecht*. S. 242.

Max Gustav Habedank, geboren te *Loburg* (*Pruisen*) den 21 December 1876, hoteldirecteur, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*. S. 243.

Carl Heinrich Engelbert Arnold Bartel, geboren te *Vechta* (*Oldenburg*) den 22 Maart 1866, directeur der firma Peek en Cloppenburg, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*. S. 244.

Bernhard Terschlüsen, geboren te *Vijnen* (*Pruisen*) den 6 October 1879, kantoorbediende, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*. S. 245.

Wilhelm Ferdinand Steijns, geboren te *Aken* (*Pruisen*) den 22 December 1869, werkman, wonende te *Vaalserkwartier* bij *Aken* (*Pruisen*). S. 246.

Bernard Reinders, geboren te *Essen* (*Ruhr*), *Pruisen*, den 7 Juli 1861, schoenmaker, wonende te *Würselen-Aken* (*Pruisen*). S. 247.

Theodor Derikx, geboren te *St. Toenis* (*Pruisen*) den 1 Januari 1878, stoker en machinist, wonende te *Wickrath* (*Pruisen*). S. 248.

Richard Wilhelm Müller, geboren te *Winsen* (*Pruisen*) den 19 Februari 1860, hotelportier, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*. S. 249.

Nicolaas Hubertus Jegers, geboren te *Kessenich* (*België*) den 8 Augustus 1867, handelaar in gevogelte, wonende te *Korschenbroich* (*Pruisen*). S. 250.

Theodor Anton von den Benken, geboren te *Merzen* (*Pruisen*) den 12 November 1875, koopman, wonende te *Kampen*, provincie *Overijssel*. S. 251.

Eva Kaufmann, weduwe van Joseph Spiro, geboren te *Geldern* (*Pruisen*) den 24 Augustus 1859, winkelierster, wonende te *Arnhem*, provincie *Gelderland*. S. 252.

Hidde Petrus Nicolaas Halbertsma, geboren te *Sneek* den 4 Januari 1853, ingenieur, wonende te *Utrecht*, provincie *Utrecht*. S. 253.

Johann Winand Hubert Hodiamont, geboren te *Aken* (*Pruisen*) den 26 Juni 1868, fabrieksarbeider, wonende te *Aken* (*Pruisen*). S. 254.

—

7 *Juni* 1913. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor grondberging en voor park- en boschaanleg bij den Kralingschen Plas te *Rotterdam*. S. 255.

—

7 *Juni* 1913. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen in de gemeente *'s Gravenhage* ten behoeve van de huisvesting van den dienst van het Hoofdbestuur der Posterijen en Telegrafie. S. 256.

—

7 *Juni* 1913. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen in de gemeenten *Wassenaar*, *Voorschoten* en *Zoeterwoude*, noodig voor de verbreeding van den Rijksstraatweg van den Deyl (gemeente *Wassenaar*) naar *Leiden*. S. 257.

—

7 *Juni* 1913. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van uitbreiding van het halte-emplacement *Eerbeek*. S. 258.

—

7 *Juni* 1913. WET, tot overbrenging in beheer en onderhoud bij de gemeente *Amersfoort* van gedeelten der Rijkswegen van *Eemnes* naar *Hoevelaken*, van *Amersfoort* naar *Renswoude* en van het landgoed *Vollenhoven* onder *de Bilt* naar *Amersfoort*, met inbegrip van de daarop aanwezige verhardingen, beplantingen en de daarin gelegen kunstwerken. S. 259.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is gedeelten der Rijkswegen van *Eemnes* naar *Hoevelaken*, van *Amersfoort* naar *Renswoude* en van het landgoed Vollenhoven onder *de Bilt* naar *Amersfoort* met inbegrip van de daarop aanwezige verhardingen, beplantingen en de daarin gelegen kunstwerken in beheer en onderhoud bij de gemeente *Amersfoort* over te brengen;

Gelet op art. 1, eerste lid, der wet van 10 November 1900 (*Staatsblad* nº. 176);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Bij de gemeente *Amersfoort* worden in beheer en onderhoud overgebracht gedeelten der Rijkswegen van *Eemnes* naar *Hoevelaken*, van *Amersfoort* naar *Renswoude* en van het landgoed *Vollenhoven* onder *de Bilt* naar *Amersfoort*, met inbegrip van de daarop aanwezige verhardingen, beplantingen en de daarin gelegen kunstwerken, een en ander op den voet van de overeenkomst, gesloten bij de in afschrift aan deze wet gehechte akte van 28 September 1912, welke overeenkomst bij deze wet wordt bekrachtigd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 7den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 15 *Juli* 1913.)

AFSCHRIFT.

—

OVEREENKOMST *tot overdracht in beheer en onderhoud aan de gemeente Amersfoort van gedeelten der Rijkswegen van Eemnes naar Hoevelaken, van Amersfoort naar Renswoude en van het landgoed Vollenhoven onder de Bilt naar Amersfoort, met inbegrip van de daarop aanwezige verhardingen, beplantingen en de daarin gelegen kunstwerken.*

Op heden den 28 September 1900 twaalf zijn de ondergeteekenden, C. A. JOLLES, Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat in de 6de directie te Arnhem, handelende namens het Rijk, ingevolge opdracht van den Minister van Waterstaat, verleend bij schrijven van 17 Juli 1912, nº. 215, Afd. Waterstaat, ter eene zijde, en mr. J. C. Graaf VAN RANDWIJCK, Burgemeester, en mr. J. D. WERKMAN, Secretaris der Gemeente Amersfoort, als zoodanig vertegenwoordigende het Bestuur dier Gemeente en handelende krachtens de Raadsbesluiten van 28 April 1908, nº. 137 en van 22 Juni 1909, nº. 204, ter andere zijde, behoudens bekrachtiging bij de wet overeengekomen als volgt:

Art. 1. Het Rijk draagt in beheer en onderhoud over aan de Gemeente Amersfoort, die in beheer en onderhoud van het Rijk overneemt:

1º. het gedeelte van den Rijks Grooten Weg der 1e klasse nº. 1 van Eemnes naar Hoevelaken, deel uitmakende van het perceel, kadastraal bekend, Gemeente Amersfoort, Sectie D., nº. 2779, begrepen tusschen de westelijke grens van het bij onderhandsche overeenkomst van 4 Maart 1889 door het Rijk aan de Gemeente Amersfoort in beheer en onderhoud overgedragen gedeelte en de parallelstraat langs den spoorweg, en zich uitstrekkende van 163 M. ten oosten van Kilometerpaal 46 tot 2,75 M. ten westen van dien paal, benevens de daarop aanwezige verharding, beplanting, grens-, afstands- en plantsoenpalen;

2º. het gedeelte van den Rijks Grooten Weg der 1e klasse nº. 2, van Amersfoort naar Renswoude, kadastraal bekend Gemeente Amersfoort, Sectie B., nº. 3288 en nº. 3291 (gedeeltelijk), begrepen tusschen het gedeelte reeds in beheer en onderhoud bij de Gemeente Amersfoort en den spoorweg Amersfoort—Kesteren en zich uitstrekkende van 67 M. ten zuiden van Kilometerpaal 47 tot 35 M. ten zuidoosten van Hektometerpaal 47,8 benevens de daarop aanwezige verharding, beplanting en grens-, afstands- en plantsoenpalen, alsmede een steenen duiker nº. 1, wijd 0,33, hoog 0,43 en lang 9 M., met basalten nummerpaal, gelegen 1 M. ten zuiden van Hektometerpaal 47,6 en eene ijzeren buisleiding onder den Rijksweg nabij den spoorwegovergang, waarvan het behoud in het belang van den spoorweg niet gevorderd wordt;

3º. van den Rijks Grooten Weg der 1e klasse nº. 5 van het landgoed Vollenhoven onder de Bilt naar Amersfoort:

a. het gedeelte, kadastraal bekend: Gemeente Amersfoort, Sectie C, nº. 756 en nº. 887 (gedeeltelijk), begrepen tusschen het gedeelte reeds in beheer en onderhoud bij de Gemeente Amersfoort en den spoorweg Amersfoort—Kesteren en zich uitstrekkende van 100 M. ten noorden van Hektometerpaal 90,8 tot 66 M. ten zuidwesten van dien paal, benevens de daarop aanwezige verharding, beplanting, grens-, afstands-, plantsoen- en schamppalen, alsmede een steenen potbuisduiker, wijd 0,15 M., lang 26 M., met twee putten, voorzien van ijzeren roosters, gelegen op 46 M. ten noordoosten van Hektometerpaal 90,8;

b. het gedeelte, kadastraal bekend, Gemeente Amersfoort, Sectie C., nº. 887 (gedeeltelijk) en nº. 987 (gedeeltelijk), begrepen tusschen den spoorweg Amersfoort—Kesteren en eene denkbeeldige lijn, getrokken uit Hektometerpaal 89,6 loodrecht op de richting van de as der bestrating van den weg en zich uitstrekkende van 122 M. ten noordoosten van Hektometerpaal 90,6 tot Hektometerpaal 89,6, benevens de daarop aanwezige verharding, beplanting,

grens-, afstands- en schamppalen, alsmede eene ijzeren buisleiding onder den Rijksweg nabij den spoorwegovergang, waarvan het behoud in het belang van den spoorweg niet gevorderd wordt.

De in dit Artikel bedoelde over te dragen Rijkswegvakken zijn op de bij deze akte behoorende, door beide partijen gewaarmerkte kaart op de schaal van 1 à 25000 door roode lijnen en de letters *a*, *b* en *c* aangeduid. (1)

2. De overdracht en overname in beheer en onderhoud geschiedt behoudens de rechten van derden, met inbegrip van de daarbij behoorende of daarin liggende kunstwerken, de daarop staande palen en de aanwezige beplanting als traverse op den voet van het besluit van den Souvereinen Vorst van 20 September 1814, n°. 52.

3. De Gemeente Amersfoort treedt door de overname in beheer en onderhoud van bovenbedoelde wegvakken ook tegenover derden in de rechten en verplichtingen van het Rijk te dezer zake.

Aan derden verleende vergunningen voor werken in of op de door de Gemeente Amersfoort in beheer en onderhoud overgenomen wegvakken en zich ook daarbuiten uitstrekkende, alsmede vergunningen verleend aan of ten behoeve van Departementen van Algemeen Bestuur, mogen niet worden ingetrokken zonder bewilliging van de autoriteit, die de vergunningen verleende, tenzij het werken betreft, waarvan het voortbestaan thans reeds van het goedvinden der Gemeente afhankelijk is.

Voorts is de Gemeente verplicht te gedoogen, dat de houders van vorenbedoelde vergunningen de krachtens die vergunningen aanwezige werken onderhouden en zoo noodig vernieuwen onder geen bezwarender voorwaarden, dan waarop dit op het tijdstip van deze overdracht zou mogen geschieden.

Het Rijk behoudt de bevoegdheid tot het aanbrengen en onderhouden van telegraaf- en telefoonpalen met geleidingen enz.

De Gemeente draagt zorg, dat het karakter van de overgedragen weggedeelten ten dienste van het openbaar verkeer niet verloren gaat.

4. Het door de Gemeente overgenomene moet door haar in goeden en reinen staat worden gehouden.

5. De Gemeente onderhoudt de aan het Rijk behoorende beplanting zoolang zij de aanwezigheid van beplanting op de wegvakken wenschelijk acht. Rijksboomen welke door de Gemeente worden gerooid, onverschillig of zij al of niet door haar vervangen worden, worden ter beschikking van het Rijk gesteld.

De boomen, welke de Gemeente voor de evenbedoelde in de plaats stelt, zijn en blijven eigendom der Gemeente.

6. Het bestuur der Gemeente Amersfoort draagt zorg dat binnen eene maand na het in werking treden der bovenvermelde wet de betrokken wegvakken op de kadastrale liggers worden gesteld als in beheer en onderhoud bij die Gemeente.

7. Alle op deze overeenkomst vallende kosten komen ten laste van de Gemeente Amersfoort.

Aldus opgemaakt in tweevoud en onderteekend te Arnhem en Amersfoort, ten dage, maand en jaar voornoemd.

De Contractant ter eene zijde:
De Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat in de 6de directie,
(*get.*) C. A. JOLLES.

De Contractant ter andere zijde,
Het Bestuur der Gemeente Amersfoort:
(*get.*) v. RANDWIJCK, *Burgemeester.*
(*get.*) J. D. WERKMAN, *Secretaris.*

Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal van het Departement van Waterstaat,
(*get.*) SALVERDA DE GRAVE.

(1) Deze kaart, als van plaatselijk belang, wordt hierna niet opgenomen.

---

7 *Juni* 1913. WET, houdende machtiging tot het aangaan van eene overeenkomst met de Nederlandsche Centraal Spoorweg-Maatschappij, betreffende de pensioenregeling voor haar personeel. S. 260.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën te machtigen met de Nederlandsche Centraal Spoorweg-Maatschappij eene overeenkomst aan te gaan in zake de pensioenregeling voor het vaste personeel dier Maatschappij;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën worden gemachtigd om namens den Staat de in ontwerp met eene bijlage bij deze wet gevoegde overeenkomst aan te gaan met de Nederlandsche Centraal Spoorweg-Maatschappij, nadat in den aanhef van dat ontwerp de dagteekening dezer wet en het

nummer van het *Staatsblad*, waarin zij zal worden afgekondigd, zullen zijn ingevuld.

2. De overeenkomst, in artikel 1 bedoeld, wordt met de bijlage daarvan gratis geregistreerd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 7den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 10 *Juli* 1913.)

ONTWERP.

Tusschen:

den Staat der Nederlanden, vertegenwoordigd door den Minister van Waterstaat en den Minister van Financiën, tot het aangaan van deze overeenkomst gemachtigd bij de wet van (*Staatsblad* nº.), *ter eenre*,

en

de Nederlandsche Centraal Spoorweg-Maatschappij, gevestigd te Utrecht, vertegenwoordigd door haren Directeur, tot het aangaan van deze overeenkomst door de Algemeene Vergadering van Aandeelhouders der Maatschappij gemachtigd, *ter andere zijde*,

is het navolgende overeengekomen:

Art. 1. Ingeval de Maatschappij ophoudt hare spoorwegen „Utrecht—Zwolle" en „Zwolle—Kampen" te exploiteeren, zal de Staat het Pensioenfonds ten behoeve van het vaste personeel der Maatschappij overnemen, met dien verstande dat geene verplichting tot voortzetting van dat Fonds op den Staat overgaat, doch dat de Staat aan de belanghebbenden zal waarborgen:

a. de vóór de overneming ten laste van het Fonds overeenkomstig de bepalingen van het reglement toegekende pensioenen en

b. de pensioenen, waarop de deelgenooten op het tijdstip, waarop zij den dienst van de Maatschappij verlaten, volgens het dan geldende reglement van het Fonds aanspraak hebben verkregen wegens den bij de Maatschappij volbrachten diensttijd.

Door de in het vorige lid bedoelde overneming verkrijgt de Staat eene vordering ten laste van de Maatschappij, tot het bedrag hetwelk het Fonds op het tijdstip der overneming eventueel van de Maatschappij te vorderen heeft. De Maatschappij is voorts aansprakelijk voor de overdracht, bij den overgang van het Fonds, aan den Staat, van de waarden waarin de aan den Staat overgaande gelden van het Fonds overeenkomstig het reglement zijn belegd, behalve voor zoover de bedoelde waarden aan de Nederlandsche Bank in bewaring of onderpand zijn gegeven en niet kunnen teruggenomen worden zonder goedkeuring van de Ministers van Waterstaat en van Financiën, alsook voor zoover de bewaring op andere wijze heeft plaats gehad volgens door de Ministers van Waterstaat en van Financiën gegeven voorschriften, in welk laatste geval de daardoor ontstane hoogere kosten van bewaring door den Staat worden gedragen.

2. De Maatschappij verbindt zich zorg te dragen:

1º. dat een gewijzigd reglement voor het Pensioenfonds ten behoeve van haar vaste personeel wordt ingevoerd, waarvan een afdruk aan deze overeenkomst is gehecht;

2º. dat de Directeur de in artikel 13 van het bovenbedoelde reglement vermelde stortingen zal bepalen (den Adviseur gehoord), volgens eene berekening, waarvan de grondslagen door de Ministers van Waterstaat en van Financiën zijn goedgekeurd;

3º. dat van de bevoegdheid, den Directeur gegeven bij artikel 49 van het bovenbedoelde reglement, wat betreft de bijdragen van het personeel en van de Maatschappij, gebruik zal worden gemaakt, voor zooveel dit door de Ministers van Waterstaat en van Financiën wordt verlangd, zoodra op grond van een onderzoek naar den toestand van het Fonds, ingesteld hetzij door den in artikel 48 van genoemd reglement bedoelden Adviseur, hetzij door een van Regeeringswege aangewezen deskundige, of wel — bij verschil van meening tusschen de beide evenbedoelde deskundigen — door een door die beiden aan te wijzen derden deskundige, gebleken is dat tot volledige dekking der op het Fonds rustende lasten, de baten van het Fonds niet meer voldoende zouden zijn.

Voor de toepassing van het onder 3º. bepaalde wordt ondersteld, dat:

a. op den 1sten Januari 1913 in het Fonds is gestort eene som van één millioen gulden (*f* 1,000,000);

b. met ingang van 1 Januari 1913 is ingevoerd eene blijvende verhooging van de bijdragen aan het Fonds met 2,29 pCt. van het gezamenlijk bedrag der bezoldigingen van de deelgenooten, waarover door dezen doorloopende korting wordt betaald;

en zijn mitsdien vóór die toepassing onder

„baten" te verstaan de werkelijke baten van het Fonds (het kapitaal en de contante waarde van alle toekomstige bijdragen), vermeerderd met de naar een rentevoet van drie en drie-vierden ten honderd. ($3^3/_4$ pCt.) 's jaars berekende waarde van eene storting en eene verhooging van bijdragen, als onder *a* en *b* bedoeld.

De Staat is te allen tijde bevoegd een onderzoek naar den toestand van het Fonds door een van Regeeringswege aan te wijzen deskundige te doen instellen; de Maatschappij is in dat geval gehouden aan dien deskundige alle door dezen gewenschte inlichtingen te verstrekken.

3. De Maatschappij verbindt zich zorg te dragen, dat binnen twee jaren na de dagteekening van deze overeenkomst aan de wettelijke goedkeuring, bedoeld bij art. 49, lid *b*, van het aan deze overeenkomst gehechte reglement voor het Pensioenfonds ten behoeve van haar vaste personeel, zal kunnen worden onderworpen een voorstel tot herziening van bedoeld reglement, voor zooveel betreft de daarin vervatte regeling der pensioenen van nagelaten betrekkingen van de deelgenooten, en de aanwijzing der middelen tot dekking van de uit die herziening voor het fonds voortvloeiende hoogere lasten, met dien verstande dat voor die dekking van de deelgenooten van het Fonds, boven de volgens het aan deze overeenkomst gehechte reglement door hen verschuldigde bijdragen, zal worden gevorderd eene verhooging van de doorloopende korting met ten hoogste één ten honderd, en eene afloopende korting over het deel der aanvangsjaarwedden van nieuwe deelgenooten, hetwelk een nader vast te stellen bedrag overtreft.

4. De Staat verbindt zich mede te werken tot eene herziening van de bij deze overeenkomst vastgestelde pensioenregeling van het vaste personeel der Maatschappij, voor het geval dat eene algemeene wettelijke regeling van ouderdoms- en (of) invaliditeitspensioenen tot stand komt en daarbij aan de Maatschappij en (of) aan haar vaste personeel nieuwe lasten worden opgelegd.

Aldus in tweevoud overeengekomen, te 's-Gravenhage, den
Utrecht,

De Minister van Waterstaat,
De Minister van Financiën,
De Nederlandsche Centraal Spoorweg Maatschappij,

REGLEMENT *voor het Pensioenfonds ten behoeve van het vaste personeel der Nederlandsche Centraal Spoorweg-Maatschappij.*

HOOFDSTUK I.

DOEL EN VORMING VAN HET FONDS.

Art. 1. Het Pensioenfonds strekt ten behoeve van het vaste personeel der Maatschappij en van de nagelaten betrekkingen van dat personeel.

2. Het Fonds wordt gevormd door:

1°. het kapitaal, dat zich op 1 Januari 1876 in het bij de Maatschappij ten behoeve van haar vaste personeel bestaande Ondersteuningsfonds bevond;

2°. de jaarlijksche overschotten van het onder 1°. genoemde Ondersteuningsfonds over de jaren 1876 t/m 1912, voorzoover deze volgens de voorschriften in het Reglement voor dat Ondersteuningsfonds daartoe zijn aangewezen;

3°. de bijdragen der deelgenooten;

4°. de bijdragen der Maatschappij;

5°. giften of onvoorziene opbrengsten;

6°. de renten van waarden, eigendom van het Fonds.

HOOFDSTUK II.

VERHOUDING DER MAATSCHAPPIJ TOT HET FONDS.

3. De Maatschappij verzekert de bij dit reglement toegekende pensioenen aan hen, die daarop volgens de bepalingen van dit reglement aanspraak hebben.

4. De jaarlijksche bijdrage der Maatschappij bedraagt vier ten honderd (4 pCt.) van het bedrag der gezamenlijke bezoldigingen, waarover de deelgenooten van het Fonds in het afgeloopen jaar doorloopende korting hebben betaald, vermeerderd met hetgeen door die deelgenooten te zamen in dat jaar minder dan vier ten honderd (4 pCt.) over bovenbedoeld bedrag als doorloopende korting is bijgedragen.

HOOFDSTUK III.

DEELGENOOTSCHAP VAN HET FONDS.

5. Zij, die volgens het door den Minister van Waterstaat goedgekeurde of vastgestelde Reglement Dienstvoorwaarden (N.C.S.) behooren tot het *vaste* personeel der Maatschappij,

zijn *verplicht* deelgenoot van het Fonds te zijn, tenzij in dat reglement anders is bepaald.

6. Het deelgenootschap van het Fonds vangt aan op den dag, waarop men onder het vaste personeel der Maatschappij is opgenomen.

7. Het deelgenootschap van het Fonds houdt op, zoodra men — om welke redenen ook — den dienst der Maatschappij verlaat.

8. Elk deelgenoot ontvangt een bewijs van deelgenootschap.

Als zoodanig zal ook gelden een vóór 1 Januari 1913 uitgereikt „bewijs van lidmaatschap".

HOOFDSTUK IV.

BIJDRAGEN DER DEELGENOOTEN.

9. De bijdragen der deelgenooten worden op hunne bezoldiging ingehouden en bestaan in:

A. eene doorloopende korting;

B. eene afloopende korting, telkens wanneer hunne bezoldiging verhoogd wordt.

10. *a.* De bezoldiging, waarnaar de bijdrage der Maatschappij, zoomede de kortingen berekend worden, bestaat in:

1°. de bezoldiging in geld door de Maatschappij voor het vervullen der dienstbetrekking vastgesteld, verhoogd voor na te noemen categoriën van personeel met een door den Directeur vast te stellen bedrag wegens het genot van premie of overgeld bij stukwerk;

2°. het genot van woning met vuur en licht, onder welken vorm ook door de Maatschappij verstrekt, berekend tot eene waarde van vijf en twintig ten honderd (25 pCt.) van de onder 1°. bedoelde bezoldiging, zonder verhooging als daar bedoeld;

3°. het genot van woning zonder vuur en licht, onder welken vorm ook door de Maatschappij verstrekt, berekend tot eene waarde van tien ten honderd (10 pCt.) van de onder 1°. bedoelde bezoldiging, zonder verhooging als daar bedoeld.

b. Behoudens het bepaalde in het vorige lid onder 1°. worden andere emolumenten dan die aldaar bedoeld onder 2°. en 3°., bij de berekening van het als korting te betalen bedrag, niet als bezoldiging aangemerkt.

c. Eene verhooging als bij lid *a*, 1°. van dit artikel bedoeld, wordt toegepast:

α. wegens het genot van premiën voor de beambten, belast met het bestuur van de comotieven;

°*β.* wegens het genot van overgeld bij stukwerk voor de beambten der werkplaatsen.

11. *a.* De doorloopende korting bedraagt vier ten honderd (4 pCt.) der bezoldiging of zooveel minder als de Directeur bepaalt, doch niet minder dan drie en een half ten honderd (3½ pCt.) der bezoldiging voor de mannelijke leden en twee en een half ten honderd (2½ pCt.) der bezoldiging voor de vrouwelijke leden.

b. Aan hem, die op 31 December 1912 lid van het Fonds was, zal, wanneer ingevolge den aanhef van het vorige lid de door hem te betalen doorloopende korting op een hooger percentage der bezoldiging wordt gesteld dan dat op evengenoemden datum verschuldigd, indien en zoolang zijne jaarlijksche bezoldiging het bedrag van vier duizend vijf honderd gulden (*f* 4500) niet overtreft, ten laste der Maatschappij eene vergoeding worden toegekend tot dekking van den daaruit voortvloeienden achteruitgang in inkomsten.

12. *a.* De afloopende korting bedraagt voor:

1°. mannelijke deelgenooten:

het bedrag der verhooging, met inachtneming van art. 14, in te houden bij de betaling van bezoldiging of loon, en wel gelijkmatig verdeeld over vier jaren;

2°. vrouwelijke deelgenooten:

één vierde gedeelte (1/4) der verhooging, met inachtneming van bovengenoemd artikel, in te houden bij de betaling van bezoldiging of loon, en wel gelijkmatig verdeeld over één jaar.

b. Aan hem, die op 31 December 1912 lid van het Fonds was, zal, wanneer hem ingevolge den aanhef van het vorige lid eene afloopende korting wordt opgelegd over verhoogingen van bezoldiging, waarop hij krachtens het op 31 December 1912 geldende Reglement Dienstvoorwaarden (N. C. S.) 1911 aanspraak had, eene vergoeding worden toegekend tot dekking van den daaruit voortvloeienden achteruitgang in inkomsten.

13. *a.* Indien iemand ouder dan één en dertig (31) jaar onder het vaste personeel der Maatschappij wordt opgenomen, moet hij binnen één maand na zijne indiensttreding, een bedrag in het Fonds storten, te bepalen door den Directeur, den Adviseur gehoord.

b. Hij, die in het Fonds heeft gestort, òf het in de eerste zinsnede van dit artikel bedoeld bedrag, òf dat verschuldigd volgens de bepalingen vóór 1 Januari 1913 geldende bij opneming onder het vaste personeel op meer dan vijf en dertig (35) jarigen leeftijd, wordt voor de toepassing te zijner tijd van de artt. 18, 23, 36, 39 en 40 beschouwd alsof hij sedert

den één en dertig (31) jarigen, onderscheidenlijk den vijf en dertig (35) jarigen leeftijd onafgebroken tot het vaste personeel had behoord en tot het Fonds had bijgedragen en de hem bij zijne indiensttreding toegekende bezoldiging sinds dat tijdstip steeds had genoten.

14. *a.* Deelgenooten, wier bezold ging driehonderd gulden (*f* 300.—) per jaar of minder bedraagt, zijn geene afloopende korting verschuldigd.

b. Bij verhooging hunner bezoldiging boven driehonderd gulden (*f* 300.—) per jaar, wordt de afloopende korting berekend over het bedrag, waarmede de verhoogde bezoldiging driehonderd gulden (*f* 300.—) per jaar overschrijdt.

c. Geene korting, afloopende noch doorloopende, is verschuldigd voor zoover de bezoldiging in den zin van art. 10, zes duizend gulden (*f* 6000.—) te boven gaat.

15. Bij achtereenvolgende verlaging en verhooging van bezoldiging geldt als regel, dat over eene verhooging, waarvan de afloopende korting reeds gestort is, niet ten tweeden male afloopende korting berekend wordt.

16. Indien een ambtenaar, in den zin van een reglement, als bedoeld bij art. 5, deelgenoot van het Pensioenfonds wordt met eene bezoldiging, hooger dan het voor zijne betrekking vastgestelde minimum, zonder dat door hem volgens de bepalingen van art. 13 of art. 26 wordt gestort of afloopende korting wordt ondergaan, zal het verschil tusschen zijne bezoldiging en bedoeld minimum beschouwd worden als eene verhooging van bezoldiging, hem bij den aanvang van zijn deelgenootschap toegekend. Van het bedrag boven het minimum is dan afloopende korting op den bij art. 12 omschreven voet verschuldigd.

17. De in het Fonds gestorte bijdragen worden in geen geval teruggegeven.

HOOFDSTUK V.

PENSIOENEN VAN DE DEELGENOOTEN.

18. Onverminderd het bepaalde bij art. 39 lid *a* en *b* wordt aan hen, die op het tijdstip, waarop zij den dienst der Maatschappij verlaten, deelgenooten van het Fonds zijn, en minstens over vijf (5) jaren tot het Fonds hebben bijgedragen, een jaarlijksch pensioen toegekend:

1°. ingeval zij in dienst der Maatschappij den leeftijd van vijf en zestig (65) jaren hebben bereikt;

2°. ingeval zij vóór den onder 1°. bepaalden leeftijd, terwijl zij in dienst der Maatschappij zijn, invalide worden,

mits in het eene en het andere geval de dienstbetrekking zij geëindigd door opzegging overeenkomstig het Reglement Dienstvoorwaarden (N. C. S.) hetzij van de zijde der Maatschappij hetzij door den deelgenoot.

19. *a.* Onder invaliditeit worden verstaan die ziels- en lichaamsgebreken, waardoor men voortdurend onbekwaam wordt om de werkzaamheden te verrichten, verbonden aan de dienstbetrekking.

b. Invaliditeit geeft geen aanspraak op pensioen, wanneer zij het gevolg is van onzedelijk gedrag of wanneer zij opzettelijk is teweeggebracht.

20. De aanvrage om pensioen geschiedt schriftelijk en behoorlijk met redenen omkleed aan den Directeur.

21. *a.* De Directeur kan een deelgenoot, die invalide is bevonden, desniettegenstaande aanwijzen tot het vervullen eener andere dienstbetrekking bij de Maatschappij.

b. Hem zal — bij aanvaarding der hem aangewezen betrekking en wanneer de aan deze verbonden bezoldiging in den zin van art. 10, lid *a*, geringer is dan die, waarover laatstelijk door hem werd bijgedragen — ten laste van het Pensioenfonds eene jaarlijksche uitkeering worden toegekend, gelijk aan het verschil tusschen het bedrag van laatstbedoelde en van eerstbedoelde bezoldiging.

c. Wanneer en zoolang de deelgenoot krachtens wettelijke bepalingen betreffende ongevallenverzekering boven zijne bezoldiging eene rente geniet ter zake van een ongeval hem in verband met de uitoefening van het bedrijf der Maatschappij overkomen, wordt voor de toepassing van het vorige lid de bezoldiging, aan de nieuwe betrekking verbonden, geacht zooveel meer te bedragen als die rente beloopt.

d. De in lid *b* bedoelde jaarlijksche uitkeering kan hoogstens bedragen het pensioen, waarop betrokkene aanspraak zou hebben gehad.

e. Latere verhooging zijner bezoldiging brengt geene wijziging in het bedrag der uitkeering uit het Pensioenfonds.

f. De bij dit artikel bedoelde uitkeering(en) is (zijn) voor de toepassing van dit reglement en de „Voorschriften", bedoeld in art. 44, onder pensioen(en) te begrijpen.

22. De invalide, die met genot van eene uitkeering als bedoeld bij het vorige artikel

en (of) van eene rente, toegekend ingevolge wettelijke bepalingen betreffende ongevallenverzekering — doch met vermindering van bezoldiging — in dienst blijft van de Maatschappij, draagt in het Fonds bij — behalve over zijne bezoldiging in de nieuwe betrekking — over het bedrag der hem toegekende uitkeering en (of) ongevalrente.

23. *a.* Behoudens het bepaalde bij lid *c* van dit artikel en bij lid *b* van art. 25 bedraagt het pensioen, dat zoowel bij vijf en zestig (65) jarigen leeftijd als bij invaliditeit wordt toegekend, voor elk jaar, dat de (het) deelgenoot (lid) tot het Fonds heeft bijgedragen, alsmede voor elk jaar dat de (het) deelgenoot (lid) vóór 1 Januari 1877 tot het vaste personeel der Maatschappij heeft behoord, één zestigste gedeelte ($^1/_{60}$) van het gemiddeld bedrag der jaarlijksche bezoldiging, waarnaar gedurende de laatste vijf (5) jaren, waarin hij tot het Fonds heeft bijgedragen, zijne bijdrage berekend werd.

b. Het pensioen in het vorige lid bedoeld, kan nooit meer bedragen dan twee derden ($^2/_3$) van het aldus berekend gemiddeld bedrag der jaarlijksche bezoldiging, noch meer dan vierduizend gulden (*f* 4000).

c. Wanneer en zoolang een pensioentrekkende krachtens wettelijke bepalingen betreffende ongevallenverzekering eene rente geniet ter zake van een ongeval, hem in verband met de uitoefening van het bedrijf der Maatschappij overkomen, zal hij als pensioen ontvangen een bedrag berekend overeenkomstig het bepaalde bij lid *a* en *b* van dit artikel, doch met vervanging in lid *a* van de daar genoemde breuk van één zestigste ($^1/_{60}$) door één honderdste ($^1/_{100}$) en in lid *b* van twee derden ($^2/_3$) door veertig honderdsten ($^{40}/_{100}$) en van vierduizend gulden (*f* 4000) door tweeduizend vierhonderd gulden (*f* 2400), met dien verstande echter dat over eenig tijdvak aan pensioen en rente te zamen nimmer minder zal worden genoten dan wanneer de pensioentrekkende uitsluitend pensioen genoot volgens lid *a* en *b* van dit artikel en niet meer dan de bezoldiging in den zin van art. 10.

24. Tot bestrijding van zegelkosten der uittreksels uit de registers van den Burgerlijken stand en andere bescheiden, die voor de toekenning en uitbetaling van pensioen moeten worden overgelegd, wordt het pensioen met twee gulden (*f* 2) verhoogd.

25. *a.* De invalide, bedoeld bij art. 22, zal in het genot van pensioen treden, indien hij uit den dienst der Maatschappij wordt ontslagen; alsdan vervalt de uitkeering, bedoeld bij art. 21.

b. Het toe te kennen pensioen wordt — bij ontslag, al dan niet op verzoek, wegens het bereikt hebben van den vijf en zestig (65) jarigen leeftijd of wegens invaliditeit — volgens het bepaalde bij art. 23 berekend naar het gemiddeld bedrag van bezoldiging en uitkeering en (of) ongevalrente te zamen, waarnaar gedurende de laatste vijf (5) jaren, waarin hij tot het Fonds heeft bijgedragen, zijne bijdrage berekend werd.

c. Onverminderd het bepaalde bij art. 41 is bij ontslag, al dan niet op verzoek, om andere redenen dan leeftijd of invaliditeit, het ingevolge lid *a* van dit artikel toe te kennen pensioen gelijk aan dat, hetwelk destijds zou zijn verleend, indien de deelgenoot wegens invaliditeit ontslagen ware met ingang van den dag, waarop in verband met het genot van uitkeering of ongevalrente, zijne bezoldiging werd verminderd.

26. *a.* Wanneer iemand onder het vaste personeel der Maatschappij is of wordt opgenomen, die daartoe vroeger reeds heeft behoord en bij zijn uittreden de door hem in het Fonds gestorte bijdragen niet heeft teruggontvangen, zal de tijd, over welken hij vóór en nà zijne wederaanstelling tot het Fonds heeft bijgedragen en (of) krachtens de vroegere of tegenwoordige bepalingen van dit artikel of van art. 13 geacht werd of wordt te hebben bijgedragen en (of) vóór 1 Januari 1877 tot het vaste personeel heeft behoord, voor de toepassing te zijner tijd van de artt. 18, 23, 36, 39 en 40 gelijkelijk worden in aanmerking genomen.

Bij de toepassing dezer bepaling zal in geen geval eenig tijdvak meer dan éénmaal in rekening worden gebracht.

Indien de wederaanstelling na 1 Januar 1913 geschiedt en den wederaangestelde daarbij eene hoogere vaste bezoldiging wordt toegekend dan hij laatstelijk voor zijn uittreden genoot, moet hij wegens het meerdere bedrag zijner nieuwe bezoldiging afloopende korting, behoudens het bepaalde bij art. 14, op den bij art. 12 omschreven voet ondergaan.

b. Wanneer de wederaangestelde bij zijne wederopneming onder het vaste personeel, ouder is dan één en dertig (31) jaren, zal — onverminderd het vorenbepaalde onder *a* — art. 13 op hem van toepassing zijn, met dien verstande echter dat, indien hij vóór zijne wederaanstelling reeds gedurende eenigen tijd boven den één en dertig (31) jarigen leeftijd

heeft — of krachtens vroegere storting volgens art. 13 geacht wordt te hebben — bijgedragen tot het Fonds of tot het vaste personeel te hebben behoord, zulks voor de berekening der door hem bij de wederaanstelling te storten som te zijnen bate door den Adviseur zal worden in aanmerking genomen.

c. De wederaangestelde kan, met afwijking van het vorenbepaalde, mits hij bij zijne wederaanstelling verklaart dit te verlangen, worden beschouwd alsof hij op dat tijdstip voor de eerste maal onder het vaste personeel wordt opgenomen. In dien zin zullen alsdan alle bepalingen van dit reglement ten aanzien van hem en (of) zijne betrekkingen worden toegepast. De tijd vóór zijne laatste aanstelling verstreken, komt dan voor de toepassing te zijner tijd van de artt. 18, 23, 36, 39 en 40 niet in aanmerking dan indien en voor zooveel hij daarop door storting bij zijne laatste aanstelling ingevolge art. 13 voor zich en zijne betrekkingen aanspraak verkrijgt.

d. Wederaangestelden en hunne nagelaten betrekkingen ontleenen eventueel aanspraken op pensioen of rente, òf aan art. 18 resp. 31, òf aan art. 39, òf aan art. 40, doch nimmer aan meer dan één dezer artikelen.

27. *a.* Het genot van pensioen treedt — behoudens het bepaalde onder *c.* van dit artikel — in op den dag, waarop de dienstbetrekking eindigt.

b. De toekenning van het pensioen heeft niet plaats, alvorens alle daartoe vereischte bescheiden door het Fonds zijn ontvangen.

c. Bij vertraagde inzending dezer bescheiden wordt het genot van pensioen verleend over een tijdvak van hoogstens één jaar, voorafgaande aan den dag, waarop alle bovenbedoelde bescheiden in het bezit van het Fonds zijn gekomen.

28. Indien gedurende vijf jaren de betaling van een termijn van pensioen niet wordt opgevraagd, wordt het recht op dien termijn verbeurd.

29. De pensioenen worden uitbetaald tot het einde van het vierendeel jaars, waarin zij ophouden door het Fonds verschuldigd te zijn.

30. De pensioenen zijn niet vatbaar voor vervreemding of voor overdracht aan derden onder welken titel ook.

HOOFDSTUK VI.

PENSIOENEN VAN NAGELATEN BETREKKINGEN VAN DE DEELGENOOTEN.

31. Onverminderd het bepaalde bij art. 39 lid *c* wordt een jaarlijksch pensioen toegekend aan de nagelaten betrekkingen van hen, die bij hun overlijden òf deelgenoot (lid) van het Fonds waren òf bij dit overlijden pensioen van het Fonds genoten òf daartoe gerechtigd waren.

32. *a.* Als nagelaten betrekkingen, aan wie pensioen wordt verleend, worden behoudens het hierna bepaalde in dit artikel en in art. 33, beschouwd de weduwe of — bij ontstentenis van de weduwe — de wettige, gewettigde of wettelijk erkende natuurlijke kinderen beneden den leeftijd van achttien (18) jaren van den overledene.

b. De vrouw, die huwt met een deelgenoot van het Fonds, nadat hij den leeftijd van zestig (60) jaren heeft vervuld, alsmede de kinderen beneden den leeftijd van achttien (18) jaren uit zulk een huwelijk zullen als nagelaten betrekkingen van dien deelgenoot slechts aanspraak hebben op pensioen, indien de deelgenoot jonger of niet meer dan twintig (20) jaren ouder is dan zijne echtgenoote.

Het pensioen, bij de vorige zinsnede bedoeld, wordt berekend volgens art. 36, tenzij de deelgenoot méér dan tien (10) doch ten hoogste twintig (20) jaren ouder is dan de echtgenoote, in welk geval de in de vorige zinsnede genoemde nagelaten betrekkingen aanspraak zullen hebben op het hierna aangegeven deel van het volgens art. 36 berekende pensioen, t. w.:

1°. bij een leeftijdsverschil van meer dan tien (10) doch ten hoogste vijftien (15) jaren op vijf en zestig ten honderd (65 pCt.);

2°. bij een leeftijdsverschil van meer dan vijftien (15) doch ten hoogste twintig (20) jaren op vijf en vijftig ten honderd (55 pCt.).

Indien er echter onder de pensioengerechtigde kinderen zijn, die reeds vóór het aangaan van het huwelijk, waarbij de vorenbedoelde beperking van toepassing is, behoorden tot de onder *a* genoemde betrekkingen van den (het) deelgenoot (lid), zal het aan de gezamenlijke nagelaten kinderen te verleenen pensioen worden bepaald op het volgens art. 36 te berekenen bedrag en onverminderd worden genoten, totdat het jongste hunner den achttienjarigen leeftijd heeft bereikt.

c. Natuurlijke kinderen, gewettigd of wettelijk erkend nadat het deelgenootschap (lidmaatschap) is geëindigd, zoomede de vrouw, die huwt met een voormalig(en) deelgenoot (lid) van het Fonds, en de kinderen, die geboren worden uit zulk een huwelijk, zullen, als nagelaten betrekkingen van dien (dat) voormalig(en) deelgenoot (lid), geen aanspraak hebben op pensioen.

33. *a.* Een deelgenoot van het Fonds, mits meerderjarig èn den leeftijd van vijf en zestig (65) jaren niet overschreden hebbende èn ongehuwd of wel weduwnaar (weduwe) zijnde, zonder wettige, gewettigde of wettelijk erkende natuurlijke kinderen, kan zijne (hare) moeder — mits weduwe zijnde — of één zijner (harer) ongehuwde zusters, mits niet beneden den leeftijd van achttien (18) jaren en ouder of niet meer dan tien (10) jaren jonger dan hijzelf (zijzelve), voor het pensioen aanwijzen.

b. De aanwijzing wordt nietig:

α. door het huwelijk van hem, door wien zij is gedaan;

β. ingeval tijdens het deelgenootschap een of meer natuurlijke kinderen worden gewettigd of op wettige wijze worden erkend;

γ. door het huwelijk of het overlijden van de aangewezene.

c. Tijdens den duur van het deelgenootschap kan, telkens wanneer eene aanwijzing nietig is geworden — met inachtneming van het in dit artikel onder *a* bepaalde — opnieuw eene aanwijzing worden gedaan.

34. Het pensioen aan nagelaten betrekkingen wordt verleend:

1°. aan de weduwe tot aan haar overlijden of tot door haar een nieuw huwelijk wordt aangegaan; daarna gaat het pensioen over op de in art. 32 bedoelde kinderen, zoolang zij den leeftijd van achttien (18) jaren niet hebben bereikt;

2°. bij ontstentenis der weduwe aan de onder 1°. bedoelde kinderen;

3°. aan de moeder of de zuster volgens de bepaling van art. 33 tot aan haar huwelijk of overlijden.

35. De aanvrage om pensioen geschiedt door of namens de nagelaten betrekkingen en vergezeld van de noodige bewijsstukken schriftelijk aan den Directeur.

36. *a.* Behoudens het bepaalde bij lid *c* en *d* van dit artikel bedraagt het pensioen aan nagelaten betrekkingen vijf honderdtwintigste deelen ($^5/_{120}$) van het gemiddeld bedrag der jaarlijksche bezoldiging, waarnaar gedurende de laatste vijf (5) jaren, waarin de (het) deelgenoot (lid) tot het Fonds heeft bijgedragen, zijne bijdrage berekend werd, vermeerderd met één honderdtwintigste deel ($^1/_{120}$) van dat gemiddeld bedrag voor elk jaar, dat de (het) deelgenoot (lid) tot het Fonds heeft bijgedragen, alsmede voor elk jaar dat de (het) deelgenoot (lid) vóór 1 Januari 1877 tot het vaste personeel der Maatschappij heeft behoord.

b. Het pensioen, in het vorige lid bedoeld, kan niet meer bedragen dan vijf en dertig honderdtwintigsten ($^{35}/_{120}$) van het aldus berekende gemiddeld bedrag der jaarlijksche bezoldiging; met dien verstande dat, indien dit pensioen minder dan duizend driehonderd en tachtig gulden (*f* 1380.—) bedraagt, terwijl volgens het vorige lid een grooter aantal jaren dan dertig (30) in rekening kan worden gebracht, het pensioen zal worden verhoogd met één honderdtwintigste ($^1/_{120}$) van voornoemd gemiddeld bedrag der bezoldiging voor elk jaar boven de dertig (30), tot ten hoogste vijf en veertig honderdtwintigsten ($^{45}/_{120}$) van dat bedrag en tot geen hooger bedrag dan duizend driehonderd en tachtig gulden (*f* 1380.—).

c. Onverminderd het bepaalde bij art. 41 is bij overlijden van een invalide als bedoeld bij art. 22, na ontslag uit den dienst der Maatschappij om andere redenen dan leeftijd of invaliditeit, het aan de nagelaten betrekkingen toe te kennen pensioen gelijk aan dat hetwelk zou zijn verleend, indien de deelgenoot wegens invaliditeit ontslagen ware met ingang van den dag, waarop in verband met het genot van uitkeering of ongevalrente zijne bezoldiging werd verminderd.

d. Wanneer en zoolang de pensioentrekkende weduwe of moeder of een of meer der weezen van een deelgenoot of een voormalig(en) deelgenoot (lid) krachtens wettelijke bepalingen betreffende ongevallenverzekering eene rente geniet(en) ter zake van een ongeval, laatstbedoelde in verband met de uitoefening van het bedrijf der Maatschappij overkomen, zal (zullen) de pensioentrekkende(n) als pensioen ontvangen een bedrag berekend overeenkomstig het bepaalde bij lid *a* en *b* van dit artikel, doch met vervanging in lid *a* van de daar genoemde breuken van vijf honderdtwintigsten ($^5/_{120}$) en één honderdtwintigste ($^1/_{120}$) door vijf tweehonderdsten ($^5/_{200}$) resp. één tweehonderdste ($^1/_{200}$) en in lid *b* van vijf en dertig honderdtwintigsten ($^{35}/_{120}$), een honderdtwintigste ($^1/_{120}$) en vijf en veertig honderdtwintigsten ($^{45}/_{120}$) door vijf en dertig tweehonderdsten ($^{35}/_{200}$), één tweehonderdste ($^1/_{200}$) en vijf en veertig tweehonderdsten ($^{45}/_{200}$), met dien verstande echter dat over eenig tijdvak aan pensioen en rente te zamen nimmer minder zal worden genoten dan wanneer de pensioentrekkende(n) uitsluitend pensioen genoot (genoten) volgens lid *a* en *b* van dit artikel.

e. Ingeval het belang van een of meer pensioengerechtigde kinderen van een overleden deelgenoot of voormalig(en) deelgenoot (lid),

splitsing van het hun volgens dit artikel toekomende pensioen vordert, wordt ieder dier kinderen geacht aanspraak te hebben op een gelijk deel van dat pensioen.

f. Het pensioen wordt verhoogd met twee gulden (*f* 2.—), overeenkomstig het bepaalde in art. 24.

37. *a.* Het genot van het pensioen treedt — behoudens het bepaalde onder *c* van dit artikel — in op den dag van het overlijden van den deelgenoot of van den (het) voormalig(en) deelgenoot (lid).

b. Indien deze reeds pensioen genoot, treden de nagelaten betrekkingen in het genot van pensioen na afloop van den termijn, genoemd in art. 29.

c. Het bepaalde in art. 27 onder *b* en *c* is ook van toepassing op de pensioenen van nagelaten betrekkingen.

38. De artt. 28, 29 en 30 zijn ook van toepassing op de pensioenen van nagelaten betrekkingen.

39. *a.* Zij, die minstens tien (10) jaren tot het vaste personeel van de Maatschappij hebben behoord, of die met inachtneming van de bepalingen van art. 13 of 26 moeten beschouwd worden als gedurende tien (10) jaren tot dat personeel te hebben behoord, kunnen — wanneer hunne dienstbetrekking tot de Maatschappij met ingang van of na 1 Januari 1913, doch vóór het bereiken van den vijf en zestig (65) jarigen leeftijd is beëindigd door opzegging overeenkomstig het Reglement Dienstvoorwaarden (N.C.S.) hetzij van de zijde der Maatschappij, hetzij door den deelgenoot en zij op het tijdstip van hun ontslag deelgenooten van het Fonds waren — in afwijking van het bepaalde in art. 18 onder 1°., zoodra zij den leeftijd van vijf en zestig (65) jaren hebben bereikt, aanspraak op pensioen doen gelden, berekend overeenkomstig art. 23 van dit reglement.

b. De bepaling van het vorige lid geldt mede ten aanzien van voormalige leden van het Fonds, wanneer de dienstbetrekking vóór 1 Januari 1913 is beëindigd op de wijze daar aangegeven, behoudens dat de in den aanvang dier bepaling bedoelde termijn dan zal bedragen twintig (20) jaren en de in het slot dier bepaling genoemde leeftijdsgrens van vijf en zestig (65) jaren zal bedragen zestig (60) jaren.

c. De nagelaten betrekkingen van de in de vorige zinsneden bedoelde personen kunnen, in afwijking van het bepaalde in art. 31, aanspraak op pensioen doen gelden, berekend overeenkomstig het bepaalde in art. 36 van dit reglement, hetzij die uit den dienst der Maatschappij getreden personen vóór den leeftijd van vijf en zestig (65) jaren overlijden, hetzij zij ingevolge het vorenbepaalde pensioen genieten of daartoe gerechtigd zijn.

d. Zij, die hunne aanspraak op pensioen niet doen gelden binnen *zes* maanden na den dag, vanaf welken zij krachtens dit artikel recht hebben op pensioen, verliezen, zoo voor zich als voor hunne nagelaten betrekkingen, elke aanspraak op pensioen uit dit artikel voortvloeiende.

40. *a.* Zij, die op of na 1 Januari 1913 zonder aanspraak op pensioen en zonder te vallen in de termen van art. 39, den dienst der Maatschappij hebben verlaten, kunnen, wanneer zij bij hun ontslag deelgenoot (lid) van het Fonds waren en vóór dat ontslag gedurende ten minste vijf (5) jaren tot het Fonds hebben bijgedragen of volgens art. 13 of 26 geacht moeten worden te hebben bijgedragen, zoodra zij den leeftijd van vijf en zestig (65) jaren hebben bereikt, aanspraak doen gelden op eene jaarlijksche rente ten laste van het Fonds.

b. Bij overlijden van een voormalig(en) deelgenoot (lid) van het Fonds als in de vorige zinsnede bedoeld, kunnen, hetzij vóór hetzij nà het bereiken van den vijf en zestig (65) jarigen leeftijd, diens nagelaten betrekkingen aanspraak doen gelden op eene jaarlijksche rente ten laste van het Fonds.

c. Voor de berekening der onder *a* en *b* bedoelde renten geldt hetgeen met betrekking tot de berekening van pensioenen is bepaald bij art. 23 onderscheidenlijk bij art. 36, behoudens het navolgende:

1°. in stede van één zestigste gedeelte ($^1/_{60}$) van het in art. 23 onder *a* aangegeven gemiddelde bedrag is voor elk daar bedoeld jaar in rekening te brengen één honderdste gedeelte ($^1/_{100}$) van dat bedrag;

2°. in stede van twee derden ($^2/_3$) van het in art. 23 onder *b* bedoelde gemiddelde bedrag is te stellen veertig honderdsten ($^{40}/_{100}$) van dat bedrag;

3°. in stede van vijf honderdtwintigste deelen ($^5/_{120}$) van het in art. 36 onder *a* aangegeven gemiddelde bedrag vermeerderd met één honderdtwintigste deel ($^1/_{120}$) van dat gemiddelde bedrag voor elk daar bedoeld jaar, is in rekening te brengen vijf tweehonderdste deelen ($^5/_{200}$) van dat bedrag vermeerderd met één tweehonderdste deel ($^1/_{200}$) daarvan voor elk jaar als daar bedoeld;

4°. in stede van vijf en dertig honderdtwintigsten ($^{35}/_{120}$), één honderdtwintigste ($^{1}/_{200}$) en vijf en veertig honderdtwintigsten ($^{45}/_{120}$) van het in art. 36 onder *b* bedoelde gemiddelde bedrag is te stellen vijf en dertig tweehonderdsten ($^{35}/_{200}$), één tweehonderdste ($^{1}/_{200}$) en vijf en veertig tweehonderdsten ($^{45}/_{200}$) van dat bedrag.

d. Art. 39, laatste lid, is toepasselijk met betrekking tot de aanspraak op rente krachtens dit artikel.

e. De bij dit artikel bedoelde rente(n) is (zijn), voor zoover zulks niet in strijd komt met de bepalingen van dit artikel, voor de toepassing van dit reglement en de „Voorschriften" bedoeld in art. 44, onder „pensioen(en)" te begrijpen.

41. *a.* Bij ontslag van een invalide als bedoeld bij art. 22, om andere redenen dan leeftijd of invaliditeit, wordt voor de toepassing te zijner tijd van art. 39, onderscheidenlijk art. 40 — zoo ten aanzien van den (het) voormalig(en) deelgenoot (lid) als van zijn nagelaten betrekkingen — aangenomen, α dat hij slechts tot het vaste personeel der Maatschappij heeft behoord (tot het Fonds heeft bijgedragen) sedert den dag, waarop in verband met het genot van uitkeering of ongevalrente, zijne bezoldiging werd verminderd; β dat hij den dienst der Maatschappij heeft verlaten zonder aanspraak op pensioen.

b. Hetgeen den (het) voormalig(en) deelgenoot (lid) of zijne nagelaten betrekkingen uit hoofde van het vorig lid toekomt, wordt gevoegd bij het pensioen, waarop ingevolge art. 25 lid *c*, onderscheidenlijk art. 36 lid *c*, aanspraak bestaat, behoudens het bepaalde bij het volgende lid.

c. In het geheel kan ten laste van het Fonds niet meer genoten worden dan: ingeval art. 39 toepassing vindt, het bij art. 23 lid *b* onderscheidenlijk art. 36 lid *b* bepaalde maximum, of wanneer en zoolang de pensioentrekkende(n) valt (vallen) in de termen van art. 23 lid *c*, onderscheidenlijk art. 36 lid *d*, het maximum, volgens die bepalingen; ingeval art. 40 toepassing vindt, het daarbij bepaalde maximum, verhoogd met één honderdvijftigste ($^{1}/_{150}$) onderscheidenlijk één driehonderdste ($^{1}/_{300}$) voor elk jaar, dat bij de berekening van het pensioen ingevolge art. 25 lid *c*, onderscheidenlijk art. 36 lid *c*, in aanmerking komt. Deze verhooging wordt niet toegekend, wanneer en zoolang de pensioentrekkende(n) valt (vallen) in de termen van art. 23 lid *c* of art. 36 lid *d*.

HOOFDSTUK VII.

BEHEER VAN HET FONDS.

42. Het beheer van het Fonds wordt gevoerd door den Directeur. Deze vertegenwoordigt het Fonds in en buiten rechten en is bevoegd tot behandeling en beslissing van alle aangelegenheden, het Fonds betreffende, behoudens de bij dit reglement gemaakte beperkingen.

43. De administratie van het Fonds geschiedt voor rekening der Maatschappij en is opgedragen aan den Centralen Dienst.

44. De bijzondere bepalingen omtrent de administratie van het Fonds, in het bijzonder betreffende de berekening en inning der bijdragen, de berekening en uitbetaling der pensioenen en uitkeeringen, alsmede de vereischte bescheiden voor het deelgenootschap en het doen gelden van aanspraken, worden opgenomen in de „Voorschriften tot uitvoering van het Reglement voor het Pensioenfonds."

45. Alle bescheiden, bevattende verbintenis of kwijting, worden onderteekend door den Directeur en door den Secretaris of door hunne plaatsvervangers; alle overige bescheiden worden onderteekend door een van beiden of door diens plaatsvervanger.

46. *a.* De gelden van het Fonds mogen slechts worden belegd in soliede effecten, of op eerste hypotheek met dertig ten honderd (30 pCt.) overwaarde; een en ander overeenkomstig bepalingen, door den Directeur vast te stellen en aan de goedkeuring van de Ministers van Waterstaat en van Financiën te onderwerpen.

b. De Directeur heeft de bevoegdheid — wanneer onmiddellijke belegging der gelden minder raadzaam is — die gelden tijdelijk op prolongatie of tot een bedrag van ten hoogste zeshonderdvijftig duizend gulden (*f* 650,000) bij de Maatschappij tegen eene rentevergoeding van tenminste drie en drievierden ten honderd ($3^{3}/_{4}$ pCt.) 's jaars, in bewaring te geven.

47. De rekening en verantwoording wordt jaarlijks op ultimo December gesloten.

48. *a.* De Directeur benoemt een deskundig Adviseur (geen ambtenaar van de Maatschappij), die hem terzijde staat.

b. De Adviseur maakt telkens om de drie jaren een uitvoerig verslag van het Fonds.

c. De belooning van dien Adviseur en van de geneeskundigen, wier diensten door het Fonds noodig worden geacht, zijn ten laste van het Fonds.

49. *a.* Behoudens het bepaalde bij het vol-

gende lid kan dit reglement door den Directeur, met goedkeuring van den Minister van Waterstaat, herzien en gewijzigd worden.

b. Wijzigingen van dit reglement, welke betrekking hebben op de bijdragen van het personeel of van de Maatschappij of de bedragen der pensioenen, treden niet in werking dan nadat daarop wettelijke goedkeuring is verkregen.

50. De deelgenooten of gewezen deelgenooten (leden) van het Fonds of hunne nagelaten betrekkingen doen afstand van elke vordering in rechten tegen het Fonds.

51. *a.* Wanneer een deelgenoot of gewezen deelgenoot (lid) van het Fonds of zijne nagelaten betrekkingen zich met eenige hem (hen) betreffende beslissing van den Directeur niet kunnen vereenigen, dan is (zijn) hij (zij) bevoegd hunne bezwaren daartegen te onderwerpen aan de uitspraak van drie scheidslieden, te benoemen als hierna wordt geregeld.

b. Zij moeten hun daartoe strekkend verlangen schriftelijk mededeelen aan den Directeur binnen drie maanden, nadat de beslissing of beschikking aan hen is medegedeeld. Zij moeten daarbij tevens opgeven den naam van den persoon, dien zij als een der scheidslieden kiezen. Doen zij een en ander niet binnen dien tijd, zoo worden zij geacht met de beslissing genoegen te nemen en af te zien van hunne bevoegdheid om die beslissing aan de uitspraak van de scheidslieden te onderwerpen.

c. Nadat de kennisgeving der keuze van den eersten scheidsman binnen den gestelden termijn den Directeur zal hebben bereikt, zal deze van zijne zijde aan de belanghebbenden binnen vier weken mededeeling doen van den persoon, dien hij als tweeden scheidsman kiest; de twee aldus gekozen scheidslieden benoemen den derde.

d. Indien de beide scheidslieden binnen den daarvoor door den Directeur gestelden termijn niet tot overeenstemming kunnen geraken omtrent de keuze van den derden scheidsman, zal de derde worden benoemd door den Minister van Waterstaat.

e. De scheidslieden spreken tusschen partijen recht als goede mannen naar billijkheid; tegen hunne beslissing is geene voorziening toegelaten.

HOOFDSTUK VIII.

OVERNAME VAN HET FONDS DOOR DEN STAAT.

52. Ingeval de Maatschappij ophoudt hare spoorwegen „Utrecht—Zwolle" en „Zwolle—Kampen" te exploiteeren, zal de Staat het Fonds overnemen, met dien verstande dat geene verplichting tot voortzetting van dat Fonds op den Staat overgaat, doch dat de Staat aan de belanghebbenden zal waarborgen: *a*) de vóór de overneming ten laste van het Fonds, overeenkomstig de bepalingen van dit reglement, toegekende pensioenen en *b*) de pensioenen, waarop de deelgenooten op het tijdstip, waarop zij den dienst van de Maatschappij verlaten, volgens het dan geldende reglement van het Fonds aanspraak hebben verkregen wegens den bij de Maatschappij volbrachten diensttijd.

HOOFDSTUK IX.

BEPALINGEN VAN VERSCHILLENDEN AARD.

53. Voor hen, die op 31 December 1912 lid van het Fonds waren, zullen, behalve tot dekking van lasten voortvloeiende uit eene (ook) voor hen geldende verbetering der pensioenregeling, de doorloopende en de afloopende kortingen niet hooger kunnen worden gesteld dan bij de artikelen 11 en 12 van dit reglement is bepaald.

54. Personen, die den dienst der Maatschappij hebben verlaten vóór 1 Januari 1913 en volgens de op den dag van hun ontslag geldende bepalingen geen aanspraak op pensioen hadden, hebben even als hunne nagelaten betrekkingen nimmer eenige aanspraak op pensioen.

55. *a.* Met betrekking tot de pensioengerechtigdheid der vrouw, die gehuwd is met een voormalig(en) deelgenoot (lid) van het Fonds of met een deelgenoot (lid) van het Fonds, nadat hij den leeftijd van zestig (60) jaren heeft vervuld en van de kinderen uit zulk een huwelijk, zoomede met betrekking tot het eventueel aan zoodanige vrouw resp. kinderen toe te kennen pensioensbedrag gelden de bepalingen van het reglement, van kracht ten tijde van de voltrekking van het huwelijk.

b. Eene vóór 1 Januari 1913 met inachtneming van de destijds geldende bepalingen gedane aanwijzing van moeder of zuster voor het pensioen blijft van kracht, totdat zij volgens die bepalingen nietig zou zijn geworden.

c. Heeft zoodanige aanwijzing nog kracht bij het overlijden van den aanwijzer, dan kunnen gewettigde of wettelijk erkende natuurlijke kinderen van dezen als nagelaten betrekkingen geen aanspraak op pensioen doen gelden.

56. *a.* Het bij art. 10 in lid *a*, 1°. bepaalde betreffende verhooging van de bezoldiging wegens het genot van premie of overgeld bij

stukwerk is op personeel, dat reeds vóór 1 Januari 1913 in het genot van de betrokken premiën of van bedoeld overgeld was, slechts toepasselijk, indien belanghebbende het verlangen daartoe schriftelijk heeft te kennen gegeven aan den Directeur.

b. Ter zake van de verhooging zijn alsdan de voorgeschreven kortingen verschuldigd sedert 1 Januari 1913.

c. Verhooging der bezoldiging overeenkomstig art. 10, lid *a* 1°. wordt aan het in lid *a* van dit artikel bedoelde personeel op of na den 1en Juli 1913 slechts toegestaan na betaling in eens eener extra storting in het Fonds overeenkomstig het volgende lid.

d. Gestort wordt de som van:

α. het bedrag dat, zoo wegens doorloopende korting als wegens bijdrage der Maatschappij, door het Fonds sinds 1 Januari 1913 tot den dag der storting meer zou zijn ontvangen, indien het in lid *a* van dit artikel bedoelde verlangen door den (het) deelgenoot (lid) vóór den 1sten Juli 1913 ware kenbaar gemaakt, onder bijberekening van vier ten honderd (4 pCt.) 's jaars rente op rente en

β. een op denzelfden voet berekend bedrag wegens gemis van rente tengevolge van de latere betaling der afloopende korting terzake van de verhooging verschuldigd.

57. *a.* De pensioenen, toegekend zoo aan voormalige leden als aan nagelaten betrekkingen vóór 1 Januari 1913, zullen worden herzien en vastgesteld overeenkomstig de op 1 Januari 1913 geldende bepalingen, waarbij echter uitsluitend in rekening komen de jaren gedurende welke het betrokken lid krachtens de reglementaire bepalingen aan het Fonds heeft bijgedragen of volgens art. 13 of art. 26 geacht moet worden te hebben bijgedragen, en met dien verstande, dat vóór 1 Januari 1913 toegekende pensioenen niet verlaagd kunnen worden.

b. Het herziene pensioen is verschuldigd van den 1sten Januari 1913 af. Het wordt toegekend onder voorwaarde, dat afstand worde gedaan van alle aanspraken op boven het pensioen ten laste der Maatschappij verleende toelagen, voor zoover de toelage de pensioensverhooging niet overtreft.

c. De Maatschappij betaalt aan het Fonds maandelijks terug de uit dit artikel voor het Fonds voortgevloeide hoogere kosten.

58. *a.* Tot het vaste personeel der Maatschappij kunnen ten opzichte van het Fonds gerekend worden te blijven behooren de personen, die bij of tengevolge van het in gebruik nemen van het nieuwe station te Amersfoort uit den dienst der Nederlandsche Centraal Spoorweg-Maatschappij in den dienst der Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij zijn overgegaan en tijdens dien overgang leden van het Fonds waren.

b. Deze personen blijven alsdan leden (zijn deelgenooten) van het Fonds met al de rechten en verplichtingen aan dat deelgenootschap (lidmaatschap) verbonden, krachtens dit reglement, zooals het thans bestaat of later zal worden vastgesteld, met dien verstande dat ontslag uit — of het verlaten van — den dienst der Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij voor hen dezelfde gevolgen zal hebben, als welke het reglement bepaalt of zal bepalen voor ontslag uit — of het verlaten van — den dienst der Nederlandsche Centraal Spoorweg-Maatschappij.

59. Voor hen, die op 31 December 1912 lid van het Fonds waren, zal, indien zij daartoe vóór 1 Juli 1913 aan den Directeur schriftelijk het verlangen hebben te kennen gegeven, als leeftijdsgrens in de artikelen 18, 23 en 25 zijn aan te nemen 60 jaren in plaats van 65 jaren.

60. De bepalingen van dit reglement en met name de artikelen 4, 11, 23, 36, 40 en 41 zullen worden herzien, indien en zoodra in Nederland eene wettelijke regeling van ouderdoms- en (of) invaliditeits-pensioenen tot stand komt en de Maatschappij en (of) haar vaste personeel in de kosten dier pensioenen zal hebben bij te dragen.

61. Dit herziene reglement treedt in werking op den 1sten Januari 1913.

—

7 *Juni* 1913. WET, houdende goedkeuring van eene met de Bouwgrond-Maatschappij „'s Gravenhage—Voorburg", gevestigd te *Voorburg*, gesloten overeenkomst tot ruiling van grond. S. 261.

—

7 *Juni* 1913. WET, betreffende overbrenging in eigendom, beheer en onderhoud bij de gemeente *Hengelo* (*O.*) van gedeelten der Rijkswegen van *Goor* over *Denekamp* naar de Rijksgrens in de richting van *Nordhorn* en van *Nijverdal* naar *Glanerbrug c. a.* S. 262.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de gemeente Hengelo (O.) gedeelten der Rijkswegen van Goor over Denekamp naar de Rijksgrens in de richting van Nordhorn en van Nijverdal naar Glanerbrug c. a. in eigendom, beheer en onderhoud wenscht over te

nemen en dat daartegen in 's Rijks belang geen bezwaar bestaat;

Gelet op artikel 1, eerste lid, der wet van 10 November 1900 (*Staatsblad* nº. 176);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Bij de gemeente Hengelo (O.) worden in eigendom, beheer en onderhoud overgebracht gedeelten der Rijkswegen van Goor over Denekamp naar de Rijksgrens in de richting van Nordhorn en van Nijverdal naar Glanerbrug c. a. onderscheidenlijk van 86 M. voorbij H.M. 477 tot 81 M. voorbij H.M. 490 en van 94 M. voorbij H.M. 611 tot 74 M. voorbij H.M. 624.

De overbrenging geschiedt op den voet der overeenkomst van 17 October 1912, van welke de akte in afschrift aan deze wet is gehecht en welke bij die wet wordt bekrachtigd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 7den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 16 *Aug.* 1913.)

AFSCHRIFT.

OVEREENKOMST *betreffende overdracht in eigendom, beheer en onderhoud bij de gemeente Hengelo (O.) van gedeelten der Rijkswegen van Goor over Denekamp naar de Rijksgrens in de richting van Nordhorn en van Nijverdal naar Glanerbrug c. a.*

De ondergeteekenden:

G. ROOSEBOOM, Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat in de 5de Directie te Zwolle, handelende ingevolge machtiging van den Minister van Waterstaat van den 7 Augustus 1912 nº. 262, Afdeeling Waterstaat en van den Minister van Financiën van den 25sten April 1912, nº. 99, in deze vertegenwoordigende het Rijk,

en Mr. N. A. TONCKENS, burgemeester der gemeente Hengelo (O.) en L. VEENHOVEN, secretaris dier gemeente, te zamen vertegenwoordigende het College van Burgemeester en Wethouders, dat namens die gemeente handelt, ter uitvoering van het besluit van den gemeenteraad van den 18 Maart 1912, goedgekeurd bij Besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel van den 2 April 1912, 2de Afdeeling nummer 1852/1524 zijn, onder voorbehoud van bekrachtiging bij de wet, overeengekomen als volgt:

Het Rijk verkoopt voor eene som van drie duizend gulden aan de gemeente Hengelo (O.):

a. den grond uitmakende een hierna omschreven gedeelte van den Rijksweg van Goor over Denekamp naar de Rijksgrens in de richting van Nordhorn,

b. het buiten den afstand van 7.25 meter uit de as der bestrating van den Rijksweg gelegen deel van het perceel kadastraal bekend, gemeente Hengelo sectie B nº. 3572, en

c. den grond uitmakende een hierna omschreven deel van den Rijksweg van Nijverdal naar Glanerbrug; een en ander gelegen binnen de gemeente Hengelo (O.).

Het hierbedoelde onder *a* genoemde gedeelte Rijksweg strekt zich uit ten opzichte van de Hectometerverdeeling van dezen Rijksweg, van eene lijn loodrecht op de as der bestrating op 86 meter voorbij Hectometer 477, dat is nabij de kruising van dezen weg met den spoorweg Hengelo—Almelo, tot eene lijn loodrecht op de as der bestrating op 81 meter voorbij Hectometer 490, dat is nabij den Ouden Molenweg. Dit overgedragen, 1295 M. lange, weggedeelte is, voor zoover het is gelegen in de kadastrale Sectie C, ongenummerd, het overige behoort tot de perceelen Sectie B, nummers 3573, 2934 en 3100.

In dit verkochte wegvak zullen zijn begrepen de gedeelten van het voormalige tolhuisterrein bij de Weidebrug, zijnde Hengelo Sectie B, nummers 3980 en 3572, voor zoover gelegen binnen 7.25 meter uit en evenwijdig aan de as der verharding van den Rijksweg.

Het hierbedoelde onder *c* genoemde gedeelte Rijksweg strekt zich uit ten opzichte van de Hectometerverdeeling van dezen Rijksweg van eene lijn loodrecht op de as der bestrating op 94 meter voorbij Hectometer 611, dat is bij den Ouden Bornschen weg tot eene lijn loodrecht op de as der bestrating op 74 meter voorbij Hectometer 624, dat is nabij de kruising van dezen weg met den spoorweg Hengelo—Oldenzaal. Dit overgedragen, 1280 Meter lange, weggedeelte is, voor zoover het is gelegen in de kadastrale Sectie B, gedeeltelijk ongenummerd en gedeeltelijk opgenomen in nº. 2933 en nº. 2934, en voor zoover het ligt in Sectie C, gedeeltelijk ongenummerd en gedeeltelijk opgenomen in nº. 4460.

In dit verkochte wegvak zullen zijn begrepen de binnen 8 meter uit- en evenwijdig aan de as der verharding van den Rijksweg gelegen gedeelten van het oude tolhuisterrein bij den Ouden Bornschen weg, zijnde Hengelo Sectie B. nummers 489 en 490, alles zonder opstallen,

om bij het weggebied te worden getrokken nadat de huur, welke de laatste tolbaas van woning en grond heeft, definitief zal zijn geëindigd en de woning zal zijn afgebroken, zullende de huurpenningen ingevolge de loopende huurovereenkomst geheel door het Rijk worden genoten.

De overgedragen weggedeelten met hetgeen er volgens de hierbovenstaande nadere omschrijving bijbehoort en het onder *b* als verkocht vermelde gedeelte van het perceel sectie B, nummer 3572 zijn met eene steenroode kleur aangeduid op de aan het voor het Rijk bestemde exemplaar dezer akte gehechte en door beide partijen gewaarmerkte teekening. (1)

Met den eigendom van vorenomschreven wegvakken, wordt door het Rijk het beheer en onderhoud daarvan aan de gemeente overgedragen; door deze laatste wordt het beheer en onderhoud dier wegvakken aangenomen.

De verkoop en overdracht in beheer en onderhoud hebben plaats onder de navolgende voorwaarden:

1. In den verkoop en de overdracht zijn begrepen de op de bedoelde wegvakken staande beplantingen met de daarom staande boomhekjes, de wegbermen en bermslooten, wat den verkoop betreft voor zoover een en ander Rijkseigendom is, voorts de volgende in de over te dragen wegsgedeelten aanwezige kunstwerken, te weten:

in den weg onder *a* genoemd:

de ijzeren brug over de Barflosche beek genaamd de Weidebrug, wijd 4.75 Meter, met steenen landhoofden en vleugels, ijzeren leuningen en 4 steenen schamppalen, liggende 19 Meter voorbij Hectometer 481, de ijzeren brug over de Drienerbeek genaamd de Thiemsbrug, wijd 5 Meter, met steenen landhoofden en vleugels en ijzeren leuningen, liggende 93 Meter voorbij Hectometer 484, benevens de aansluitende steenbekleeding van het beloop der Drienerbeek, lang 34 Meter.

in den weg onder *c* genoemd:

een gemetselde steenen duiker lang 10 Meter, wijd 0.40 Meter en hoog 0.50 Meter met frontmuren en vleugels liggende 33 Meter voorbij Hectometer 615.

2. Het Rijk is tot geenerlei vrijwaring hoegenaamd, verplicht, verklarende koopster ten eigen bate en schade het gekochte te aanvaarden en wel te kennen en daarvan geen nadere omschrijving of grensaanwijzing te verlangen of te zullen vorderen.

Mocht later blijken, dat het Rijk geen eigenaar zoude geweest zijn van eenig deel van het verkochte dan zal de koopster in deze het er voor houden dat bedoeld deel ook niet in den verkoop werd begrepen en verbindt zij zich in dit geval te zullen medewerken om tot eene juiste kadastrale boeking van den grond te geraken.

3. Het gekochte wordt — behoudens hetgeen omtrent de oude tolhuisterreinen wordt bedongen — in genot aanvaard en het beheer en onderhoud door de gemeente Hengelo (O.) op zich genomen van den dag af, waarop de wet in werking zal treden, waarbij deze overeenkomst wordt bekrachtigd.

4. De gemeente draagt zorg, dat het karakter van de overgedragen wegvakken ten dienste van het doorgaande verkeer over de volle breedte niet verloren ga en dat de verharding van dat gedeelte evenals de overgedragen kunstwerken in voldoenden toestand blijven, ten behoeve van dat verkeer.

5. De op de wegvakken aanwezige Hectometerpalen, grenspalen, duikerpalen en kenteekens voor rijwielpaden zijn niet in den verkoop, wel in de overdracht in beheer en onderhoud begrepen. Deze voorwerpen mogen ter plaatse blijven staan zoolang de gemeente dit wenscht, mits de gemeente zorg draagt voor het verven ervan.

De bedoelde palen en kenteekens moeten, indien de gemeente het behoud ervan op het terrein later niet meer wenschelijk of noodig mocht achten, door haar ter beschikking van het Rijk binnen de gemeente Hengelo (O.) ter plaatse vanwege het beheer van 's Rijks waterstaat aan te wijzen, worden nedergelegd. Het opgraven en vervoeren van de palen en kenteekens geschiedt op kosten van de gemeente.

Verder zijn noch in den verkoop noch in de overdracht in beheer en onderhoud begrepen de op en in den grond aanwezige telegraafpalen en -lijnen, terwijl voorts in den verkoop niet zijn begrepen zoodanige werken, welke aan derden behooren, hetzij deze al dan niet met vergunning van het Rijk werden aangelegd.

Voorts is de gemeente verplicht om zonder aanspraak op schadevergoeding te gedoogen den aanleg en de instandhouding van Rijkstelegraaf- en telefoonlijnen c. a. (palen enz.) in bedoelde weggedeelten zulks ter plaatse waar de Minister van Waterstaat zal noodig achten.

(1) Deze teekening als van plaatselijk belang, wordt hierna niet opgenomen.

De kosten van het uitvoeren van voorzieningen ten behoeve van de opheffing van belemmering, welke aan de bedoelde lijnen wordt teweeggebracht door werken van de gemeente, worden door deze gedragen, tenzij eenig wettelijk voorschrift uitdrukkelijk anders mocht bepalen.

6. De gemeente Hengelo (O.) verbindt zich de vanwege het Rijk verleende — bij de inwerkingtreding der wet, welke deze overeenkomst bekrachtigt nog geldende — vergunningen tot het hebben van sterkstroomgeleidingen in, op, langs of over de onderwerpelijke wegvakken, voor zoover die geleidingen dienen voor de levering van electrischen sterkstroom buiten de gemeente, alsmede alle aan of ten behoeve van een Departement van Algemeen Bestuur verleende vergunningen, niet te zullen doen eindigen dan met goedvinden van den Minister van Waterstaat.

Zij verbindt zich voorts te zullen gedoogen, dat de houder van eene der vorengenoemde vergunningen, de geleidingen c. a. onderhoudt en zoo noodig versterkt, onder geen bezwarender voorwaarden dan waaronder zulks bij de inwerkingtreding der vorenbedoelde bekrachtigingswet kan geschieden; alles onverminderd de bevoegdheid van de gemeente Hengelo (O.) om, wanneer zij tot het heffen van eene retributie voor het hebben van sterkstroomgeleidingen op, of in de gemeentewegen mocht overgaan, deze retributie ook te heffen voor het hebben van de hiervoor bedoelde geleidingen, zulks echter niet dan met inachtneming van het beginsel nedergelegd in artikel 254 der gemeentewet en tot geen hooger bedrag dan voor een zoodanig gebruik van gemeentewegen van ter plaatse gevestigde instellingen of personen gevorderd zal worden.

7. Vanwege de gemeente Hengelo (O.) wordt elk einde van de overgedragen wegvakken aangewezen door twee op hare kosten te plaatsen en te onderhouden steenen of cementijzeren palen, waarop in verdieping zijn aangebracht de letters G. H.

Aan elke zijde van den weg wordt een van deze beide palen geplaatst.

8. De betaling der koopsom moet geschieden ten kantore van den ontvanger der registratie en domeinen te Almelo binnen eene maand na inwerkingtreding der wet, houdende bekrachtiging dezer overeenkomst.

9. De jaarlijksche tot nu toe aan het Rijk verschuldigde recognitiën in verband met verleende vergunningen tot het leggen van dammen en het maken van uitwegen vóór perceelen, grenzende aan de thans verkochte wegsgedeelten, vervallen in verband met de veranderde bestemming van de wegsgedeelten als stadsstraat.

De recognitiën verschijnende tot en met 31 December 1912, worden nog ten behoeve van het Rijk geïnd.

10. De belastingen welke van het verkochte geheven worden, komen ten laste van koopster vanaf 1 Januari volgende op de bekrachtiging dezer akte.

11. De feitelijke inbezitneming door de koopster geldt voor feitelijke levering.

De wettelijke levering door overschrijving ten hypotheekkantore geschiedt door de zorgen van genoemden ontvanger na de wettelijke bekrachtiging.

12. De kosten van zegel, registratie en hypothecaire overschrijving dezer akte en aangehechte teekening zijn ten laste van de gemeente en moeten binnen 8 dagen na opgave ten kantore van genoemden ontvanger betaald worden.

Aldus in dubbel opgemaakt en geteekend te Zwolle en Hengelo (O.), den 17 October 1912.

(*get.*) TONCKENS. (*get.*) ROOSEBOOM.

(*get.*) VEENHOVEN.

Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal van het Departement van Waterstaat,
(*get.*) SALVERDA DE GRAVE.

—

7 *Juni* 1913. WET, houdende goedkeuring van het den 20sten Mei 1912 te *Christiania* tusschen *Nederland* en *Noorwegen* geteekend verdrag van handel en scheepvaart. S. 263.

WIJ WILHELMINA, ENZ. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat in het verdrag van handel en scheepvaart, den 20sten Mei 1912 tusschen *Nederland* en *Noorwegen* te *Christiania* door wederzijdsche gevolmachtigden geteekend, bepalingen voorkomen, die wettelijke rechten betreffen;

Gelet op het tweede lid van artikel 59 der Grondwet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Het nevens deze wet in afdruk gevoegde verdrag tusschen *Nederland* en *Noorwegen* den 20sten Mei 1912 door wederzijdsche gevolmachtigden te *Christiania* geteekend, wordt goedgekeurd.

2. Wij behouden Ons met betrekking tot de geschillen, bedoeld in artikel 8 van het in deze wet genoemde verdrag, de bevoegdheid voor om in elk bijzonder geval met *Noorwegen*

een compromis te sluiten, als bedoeld in artikel 52 van het verdrag van 18 October 1907 voor de vreedzame beslechting van internationale geschillen (*Staatsblad* 1910, nº. 73).

3. Deze wet treedt in werking op den dag harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 7den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) A. S. TALMA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

De Minister van Koloniën,
(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 28 *Juni* 1913.)

TRAITÉ DE COMMERCE ET DE NAVIGATION ENTRE LES PAYS-BAS ET LA NORVÈGE.

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas,

et

Sa Majesté le Roi de Norvège,

également animés du désir de resserrer les liens d'amitié et les rapports de commerce qui unissent les Pays-Bas et la Norvège, ont décidé d'un commun accord de conclure à cet effet un nouveau traité spécial et ont nommé pour leurs plénipotentiaires, savoir :

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas :

Son chambellan, le Baron GUILLAUME, BERNARD, RÉNIER DE WELDEREN RENGERS, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi de Norvège ; et

Sa Majesté le Roi de Norvège :

Son Ministre des Affaires Etrangères, Monsieur JOHANNES IRGENS ;

Lesquels, après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants :

Art. 1. Le traitement sur le pied de la nation la plus favorisée sera garanti dans les Pays-Bas et dans ses colonies et possessions, complètement et sans autres réserves que celles contenues dans l'article 7, aux sujets norvégiens, et réciproquement ledit traitement sera garanti en Norvège aux sujets néerlandais.

2. Le traitement sur le pied de la nation la plus favorisée sera garanti dans les Pays-Bas et dans ses colonies et possessions, complètement et sans autres réserves que celles contenues dans l'article 7, à toute marchandise originaire de ou venant de la Norvège, et réciproquement ledit traitement sera garanti en Norvège à toute marchandise originaire des ou venant des Pays-Bas et de ses colonies et possessions.

Pour ce qui concerne les marchandises qui ne sont pas produits du sol ou de l'industrie des pays respectifs le traitement de la nation la plus favorisée ne pourra être réclamé que si les marchandises en question sont originaires d'un pays jouissant du traitement le plus favorisé.

3. Le traitement réservé au pavillon national pour tout ce qui regarde les navires ou leur cargaison sera réciproquement garanti en tous points et en toutes circonstances aux navires des deux Hautes Parties contractantes, dans le Royaume des Pays-Bas et ses colonies et possessions, comme dans le Royaume de Norvège.

Il est fait exception à la disposition qui précède pour le cabotage, dont le régime demeure soumis aux lois respectives des Hautes Parties contractantes. Il est cependant convenu qu'à cet égard les navires des deux nations seront traités, de part et d'autre, sur le même pied que les navires des nations les plus favorisées.

4. Seront considérés comme néerlandais en Norvège et comme norvégiens dans les Pays-Bas et ses colonies et possessions les navires qui navigueront sous les pavillons respectifs et qui seront porteurs des papiers de bord et des documents exigés pour la justification de la nationalité des bâtiments de commerce, par les lois de l'Etat auquel ils appartiennent respectivement.

5. Les consuls-généraux, consuls et vice-consuls néerlandais en Norvège ainsi que les consuls-généraux, consuls et vice-consuls norvégiens dans les Pays-Bas jouiront, à charge de réciprocité, des mêmes privilèges, pouvoirs et exemptions dont jouissent ou jouiront ceux des nations les plus favorisées.

Dans le cas ou ils exerceraient une profession, une industrie ou un commerce quelconques, ils seront soumis aux mêmes lois, règlements et usages auxquels seront soumis les particuliers de leur nation à l'endroit ou ils résident.

6. Les consuls-généraux, consuls et vice-consuls de chacune des Hautes Parties contractantes recevront des autorités locales toute aide et assistance pour la recherche, l'arrestation et la remise des marins et autres individus faisant partie de l'équipage des navires de guerre ou de commerce de leur pays

respectifs et qui auraient déserté dans un port situé sur le territoire de l'une des Hautes Parties contractantes.

A cet effet, ils s'adresseront par écrit aux tribunaux, juges ou fonctionnaires compétents et justifieront, par l'exhibition des registres du bâtiment, rôles d'equipage ou autres documents officiels, ou bien, si par contre le navire était parti et que cela leur soit possible, par la copie desdites pièces dument certifiée par eux, ou en cas d'impossibilité, par une simple déclaration, émanant d'eux, que les hommes qu'ils réclament ont réellement fait partie dudit équipage.

Sur cette demande ainsi justifiée, la remise ne pourra être refusée.

Lesdits déserteurs lorsqu'ils auront été arrêtés, resteront à la disposition des consuls-généraux, consuls et vice-consuls et pourront même être détenus et gardés dans les prisons du pays, à la réquisition et aux frais des agents précités, jusqu'au moment ou ils seront réintégrés à bord du bâtiment auquel ils appartiennent, ou jusqu'à ce qu'une occasion se présente de les renvoyer dans les pays desdits agents, sur un navire de la même ou de toute autre nation.

Si, pourtant, cette occasion ne se présentait pas dans le délai de deux mois, à compter du jour de leur arrestation, ou si les frais de leur emprisonnement n'étaient pas régulièrement acquittés par la partie à la requête de laquelle l'arrestation a été opérée, lesdits déserteurs seront remis en liberté sans qu'ils puissent être arrêtés de nouveau pour la même cause.

Néanmoins, si le déserteur avait commis, en outre, quelque délit à terre, son extradition pourra être différée par les autorités locales jusqu'à ce que le tribunal compétent ait dûment statué sur le dernier délit, et que le jugement intervenu ait reçu son entière exécution.

Il est également entendu que les marins ou autres individus faisant partie de l'équipage, sujets du pays ou la désertation a eu lieu, sont exceptés des stipulations du présent article.

7. Les dispositions des articles 1 et 2 et la disposition finale de l'article 3 ne pourront pas être invoquées en ce qui concerne les concessions résultant de la conclusion d'une union douanière, ni les concessions que les Hautes Parties contractantes ont accordées ou accorderont à l'avenir à des états limitrophes, en vue de faciliter les relations de frontière.

Les articles 5 et 6 ne seront pas applicables aux colonies et aux possessions néerlandaises, les dispositions de la convention conclue à La Haye le 10 septembre 1855 continuant à rester en vigueur.

Les dispositions de l'article 1 et 2 et la disposition finale de l'article 3 ne pourront pas être invoquées en ce qui concerne les concessions spéciales accordées ou à accorder par la Norvège à la Suède.

8. Les Hautes Parties contractantes s'engagent à soumettre à la cour permanente d'arbitrage à La Haye les différends qui pourraient s'élever entre Elles au sujet de l'application ou de l'interprétation du présent traité et qui n'auront pu être résolus par la voie diplomatique.

Dans chaque cas particulier les Hautes Parties contractantes signeront un compromis spécial déterminant nettement l'objet du litige, l'étendu du pouvoir du tribunal arbitral, la langue dont le tribunal arbitral fera usage et celles dont l'emploi sera autorisé devant lui, le montant de la somme que chaque Partie aura à déposer à titre d'avance pour les frais ainsi que les règles à observer en ce qui concerne les formalités et les délais de la procédure.

A défaut de clauses compromissoires contraires le tribunal arbitral sera composé de trois membres. Chacune des Hautes Parties contractantes en désignera un. Le surarbitre sera désigné conformément aux régles insérées dans la convention de La Haye du 18 octobre 1907 pour le règlement pacifique des conflits internationaux.

9. Le présent traité, après avoir été approuvé par les représentations nationales respectives, sera ratifié et les ratifications en seront échangées à Kristiania le plus tôt possible.

10. Le présent traité entrera en vigueur le jour ou l'échange des ratifications aura eu lieu. En même temps le traité de commerce et de navigation entre les Pays-Bas et la Norvège conclu le 25 septembre 1847, avec la déclaration y annexée, ainsi que la déclaration du 29 mai 1827 concernant la remise de marins désertés et celle du 29 novembre 1856 concernant le cabotage cesseront en ce qui concerne les relations entre les Pays-Bas et la Norvège à sortir leurs effets.

Le traité restera en vigueur pendant un an à partir du jour de l'échange des ratifications et ensuite jusqu'à l'expiration de douze mois après que l'une des Hautes Parties contractantes aura notifié à l'autre son intention de le faire cesser.

En foi de quoi les Plénipotentiaires ont

signé le présent traité et l'ont revêtu de leurs cachets.

Fait à Kristiania en double expédition le 20 mai 1912.

(*Signé*) W. VAN WELDEREN RENGERS.
(„) J. IRGENS.

—

7 *Juni* 1913. WET, houdende wijziging, aanvulling en verhooging van het *derde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 264.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd en verminderd en wordt een nieuw artikel ingevoegd.

Tengevolge hiervan wordt het totaal der IIde afdeeling van gezegd hoofdstuk nader vastgesteld op ƒ 1,141,414.20.

dat der 4de afdeeling op ƒ 39,424 en dat van het geheele hoofdstuk op ƒ 1,396,188.20.

—

7 *Juni* 1913. WET, tot verhooging van het *zevende* hoofdstuk *B* der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 265.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd.

Tengevolge hiervan worden het totaal van de Vde afdeeling en het eindcijfer van het hoofdstuk verhoogd met ƒ 8667.

—

7 *Juni* 1913. WET, tot aanvulling en wijziging van de wet van 21 Juli 1890 (*Staatsblad* nº. 126), gewijzigd bij de wet van 23 Mei 1910 (*Staatsblad* nº. 138), tot regeling van het militair onderwijs bij de landmacht, voor zoover daarbij de opleiding voor den officiersrang en de hoogere vorming van den officier zijn betrokken. S. 266.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1912/1913, nº. 272, 1—6.

Hand. idem bladz. 3239, 3240.

Hand. 1e *Kamer bladz.* 793, 842.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, in de wet van 21 Juli 1890 (*Staatsblad* nº. 126), gewijzigd bij de wet van 23 Mei 1910 (*Staatsblad* nº. 138), tot regeling van het Militair Onderwijs bij de Landmacht, voor zoover daarbij de opleiding voor den officiersrang en de hoogere vorming van den officier zijn betrokken, zoodanige wijziging aan te brengen, dat de gelegenheid tot opleiding voor den officiersrang ruimer wordt opengesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. I. Het laatste lid van artikel 15 der voormelde wet wordt gelezen als volgt:

„Wij behouden Ons nochtans voor, ook anderen dan de in den aanhef van dit artikel bedoelde personen tot de Cadettenschool toe te laten."

Art. II. Het laatste lid van artikel 26 der voormelde wet wordt gelezen als volgt:

„Wij behouden Ons nochtans voor, ook anderen dan de in den aanhef van dit artikel bedoelde personen tot de Koninklijke Militaire Academie toe te laten."

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 7den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog,
(*get.*) H. COLIJN.

De Minister van Koloniën,
(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 15 *Juli* 1913.)

—

7 *Juni* 1913. WET, tot verhooging van het *tiende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. (Reorganisatie Rijkslandbouwproefstations.) S. 267.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd.

Tengevolge hiervan wordt het totaal der IIde afdeeling en het eindcijfer van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913 verhoogd met ƒ 42,000.

—

7 *Juni* 1913. WET, tot verhooging van het *tiende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912. (Verschillende onderwerpen.) S. 268.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd.

Tengevolge hiervan wordt verhoogd het totaal der IIde afdeeling met ƒ 155,100.
dat der IIIde afdeeling met ƒ 36,350.
dat der IVde afdeeling met ƒ 13,500.
dat der Vde afdeeling met ƒ 13,000.
en dat der VIIde afdeeling met ƒ 13,000.
terwijl het eindcijfer van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912 wordt verhoogd met ƒ 230,950.

—

7 *Juni* 1913. WET, houdende vaststelling van het slot der rekening van ontvangsten en uitgaven voor *Nederlandsch-Indië* over het dienstjaar 1909. S. 269.

—

7 *Juni* 1913. WET, houdende vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor *Suriname* over het dienstjaar 1908. S. 270.

—

10 *Juni* 1913. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van 22 December 1905 (*Staatsblad* nº. 355), houdende vaststelling van een Reglement voor de Algemeene Landsdrukkerij. S. 271.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 6 Juni 1913 nº. 2347, afdeeling Algemeene Zaken en Comptabiliteit;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat de navolgende wijzigingen in het Reglement voor de Algemeene Landsdrukkerij, vastgesteld bij Ons besluit van den 22sten December 1905 (*Staatsblad* nº. 355) worden gerekend te zijn ingegaan met 1 Januari 1913.

Art. 1. Artikel 8 van genoemd Reglement wordt gelezen als volgt:

Het personeel der Algemeene Landsdrukkerij bestaat uit:

1º. een directeur;

2º. een onder-directeur;

3º. administratief personeel, bestaande uit hoofd-commiezen, commiezen, adjunct-commiezen en klerken;

4º. een chef-expediteur, een meesterknecht der zetterij, een meesterknecht der drukkerij en een meesterknecht der binderij;

5º. beambten en werklieden.

Met machtiging van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken kunnen, op de door dezen te bepalen voorwaarden, personen beneden den 16-jarigen leeftijd, door den directeur, als leerling, zoomede het noodige tijdelijke personeel in dienst worden genomen.

Onze voornoemde Minister voorziet het personeel, voor zooveel noodig, van instructiën.

2. Artikel 9 van genoemd Reglement wordt gelezen als volgt:

De ambtenaren, bedoeld in artikel 8, sub 1º. tot en met 4º., worden door Ons benoemd en ontslagen, met uitzondering van de klerken, welker benoeming en ontslag geschiedt door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

Op den dag van ingang der benoeming van de hierbedoelde ambtenaren vangt tevens het genot der bezoldiging aan.

De klerken worden bij eerste aanstelling benoemd uit sollicitanten, die in het bezit zijn van het diploma van voldoend afgelegd examen. Artikel 6 van het Koninklijk besluit van 21 April 1913 (*Staatsblad* nº. 136) is hierbij van toepassing. De klerken kunnen door Onzen voornoemden Minister worden geschorst, al dan niet met stilstand van wedde.

De beambten en werklieden, bedoeld in artikel 8, sub 5º, worden aangesteld en ontslagen door den directeur, na verkregen machtiging van Onzen voornoemden Minister. Zij kunnen, behoudens goedkeuring van dien Minister, door den directeur worden geschorst, al dan niet met stilstand van loon.

3. Artikel 11 van genoemd Reglement wordt gelezen als volgt:

De jaarlijksche bezoldiging van het personeel bedraagt voor:

den directeur, ten minste ƒ 3000 en ten hoogste ƒ 4500, benevens vrije woning, vrij vuur en licht. Bij gemis daarvan wordt hem eene vergoeding van ƒ 500 's jaars toegelegd;

den onder-directeur, ten minste ƒ 2000 en ten hoogste ƒ 2900;

de hoofd-commiezen, ten minste ƒ 2400 en ten hoogste ƒ 2900;

de commiezen, ten minste ƒ 1800 en ten hoogste ƒ 2300;

de adjunct-commiezen, ten minste ƒ 1200 en ten hoogste ƒ 1700;

de klerken, ten minste ƒ 600 en ten hoogste ƒ 1100;

den chef-expediteur en de meesterknechts, ten minste ƒ 1100 en ten hoogste ƒ 1800;

de beambten en werklieden, ten minste ƒ 312 en ten hoogste ƒ 1248.

Het voor de beambten en werklieden bepaalde maximumloon kan met het aan overwerk verdiend loon worden overschreden.

4. Artikel 12 van genoemd Reglement wordt gelezen als volgt:

1. De bezoldiging van het in artikel 8 bedoelde administratief personeel wordt, bij bekwaamheid, geschiktheid en dienstijver, verhoogd als volgt:

voor de hoofdcommiezen, na twee, vier en zes jaren dienst in dien rang, tot ƒ 2600, ƒ 2800 en ƒ 2900 's jaars;

voor de commiezen, na anderhalf, drie, vier en een half, zes en acht jaren dienst sedert het tijdstip, waarop zij voor het eerst in het genot zijn getreden eener bezoldiging van ƒ 1800, tot ƒ 1900, ƒ 2000, ƒ 2100, ƒ 2200 en ƒ 2300 's jaars;

voor de adjunct-commiezen na één, twee, drie, vijf en zeven jaren dienst in dien rang, tot ƒ 1300, ƒ 1400, ƒ 1500, ƒ 1600 en ƒ 1700 's jaars;

voor de klerken, na één, twee, vier, zes en acht jaren dienst in dien rang, of als tijdelijk schrijver doorgebracht, tot ƒ 700, ƒ 800, ƒ 900, ƒ 1000 en ƒ 1100 's jaars, ongeacht of zij vóór het in werking treden van dit besluit den rang hadden van eerste- of tweede-klerk;

2. Bevordering in rang geschiedt bij keuze. Onverminderd de mogelijkheid om in bijzondere omstandigheden vroeger te worden bevorderd, worden de klerken, wanneer zij daarvoor wegens hunne bekwaamheid, geschiktheid en dienstijver in aanmerking komen, na gedurende een jaar het maximum-traktement van klerk genoten te hebben, bevorderd tot adjunct-commies. Dit is niet van toepassing op klerken, die zijn aangesteld, zonder te hebben voldaan aan het daartoe afgenomen examen of aan een daarmede door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, gelijkgesteld examen.

De bezoldiging van laatstbedoelde klerken wordt, drie jaar na het bereiken van de maximum-bezoldiging verhoogd met ƒ 100, na nogmaals drie jaar andermaal met ƒ 100 en na wederom drie jaar nogmaals met ƒ 100, mits hun ijver en toewijding niets te wenschen overlaten.

3. De bezoldiging van adjunct-commiezen en van commiezen, die de maximum-bezoldiging, aan hun rang verbonden, hebben bereikt en die, omdat de hun opgedragen taak hen niet in aanmerking doet komen voor bevordering in hun rang, moeten gehandhaafd blijven, wordt, indien hun ijver en toewijding niets te wenschen overlaten, drie jaar na het bereiken van de maximum-bezoldiging, verhoogd met ƒ 100 en na nogmaals drie jaar andermaal met ƒ 100.

4. Gaat de benoeming in op een anderen dan den eersten dag van een kalenderkwartaal, dan worden de gestelde tijdvakken geacht aan te vangen met den eersten dag van het onmiddellijk daarop volgende kwartaal.

5. De tijd, gedurende welken, krachtens wettelijk voorschrift, verlof wordt genoten ter vervulling van militairen dienstplicht, komt van rechtswege in aanmerking als diensttijd, geldig voor de in dit artikel bedoelde periodieke traktementsverhoogingen.

Als diensttijd blijft buiten aanmerking de tijd, gedurende welken de ambtenaar is geschorst, alsmede die buiten bezwaar van 's Rijks schatkist met verlof doorgebracht, indien het verlof langer dan een jaar achtereenvolgens geduurd heeft, of verleend is op een vrijelijk door den ambtenaar gedaan verzoek in zijn persoonlijk belang.

Wij behouden Ons nochtans voor om in gevallen, waarin een verlof voor langer dan een jaar achtereenvolgens in 's Rijks belang verleend wordt, te bepalen, dat de tijd van dat verlof als diensttijd in aanmerking zal komen.

De in beide voorgaande leden voorkomende bepalingen blijven buiten toepassing op verloven welke vóór den 30sten Juli 1909 zijn verleend.

6. Tenzij er reden is om dienaangaande anders te handelen, worden, voor het geval dat een of meer verhoogingen onthouden worden, de verdere periodieke verhoogingen zooveel later toegekend, als de laatste onthouding heeft geduurd.

7. Behalve de voorgeschreven periodieke verhoogingen, kunnen tot het maximum voor den rang vastgesteld, ook andere traktementsverhoogingen worden verleend, wanneer zij in het belang van den dienst wenschelijk zijn.

De aldus verhoogde bezoldiging, alsmede traktementsverhooging, vóór het in werking treden van dit besluit toegekend, wordt, zoo daaromtrent niet anders wordt beschikt, voor toekenning van de naaste en de daarop volgende periodieke verhoogingen beschouwd als verkregen door regelmatige periodieke verhooging, na den daarvoor gevorderden diensttijd.

Het vorig lid is eveneens van toepassing voor het geval, dat bij de benoeming eene hoogere dan de aan den rang verbonden minimum-bezoldiging is of wordt toegekend.

8. Is de bezoldiging niet bepaald op een bedrag, dat door regelmatige periodieke verhooging kan worden verkregen, dan wordt bij de eerstvolgende periodieke verhooging het verschil aangezuiverd.

9. Voor zoover de bezoldiging van de bij het in werking treden van dit besluit in dienst zijnde ambtenaren lager is dan zij naar de gestelde regels zou kunnen bedragen, wordt zij, behoudens de gestelde voorwaarden voor traktementsverhooging, verhoogd tot het bedrag, dat volgens de schaal der periodieke verhoogingen onmiddellijk volgt op de genoten bezoldiging. Telkens na verloop van een jaar wordt op gelijke wijze en onder gelijke voorwaarden de bezoldiging verhoogd totdat zij het in artikel 11 bedoelde maximum heeft bereikt.

10. De thans in dienst zijnde klerken, die ten gevolge van de toepassing van Onze besluiten van 22 Juli 1903 (*Staatsblad* nº. 215) en 9 Mei 1906 (*Staatsblad* nº. 110), eerder het maximum-traktement, verbonden aan den rang van eerste-klerk, zouden hebben bereikt, dan volgens de regels in dit artikel voor de klerken gesteld komen voor periodieke verhoogingen in aanmerking op den voet, zooals zulks in het laatste aangehaalde thans ingetrokken Koninklijk besluit was bepaald, totdat het maximum-traktement van ƒ 1100 voor klerk is bereikt.

11. Tijdelijke diensten blijven voor de toe-

passing van de in dit artikel bedoelde periodieke verhoogingen buiten rekening.

12. Boven en behalve de voren omschreven verhoogingen kunnen boven het maximumtraktement voor den rang vastgesteld, persoonlijke traktementsverhoogingen worden toegekend aan de administratieve ambtenaren, wegens den hun opgedragen meer belangrijken werkkring, zoomede aan de administratieve ambtenaren, die zich gedurende hun langen diensttijd onderscheiden hebben, mits de hiervoor benoodigde gelden op de begrooting der Algemeene Landsdrukkerij voor dit doel zijn beschikbaar gesteld.

Ten aanzien van deze verhoogingen wordt beschikt door Ons bij gemotiveerd besluit.

13. De toekenning van alle overige in dit artikel bedoelde traktementsverhoogingen geschiedt door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

De traktementen van den chef-expediteur en de meesterknechts, alsmede de loonen en de opklimming in de verschillende rangen van de beambten en werklieden worden, met inachtneming der gestelde grenzen en de daarbij voor overwerk gemaakte uitzondering geregeld door Onzen voornoemden Minister. Het genot van vrije woning kan in de plaats treden van een door genoemden Minister te bepalen deel der bezoldiging.

5. Artikel 13 van genoemd reglement wordt gelezen als volgt:

De directeur der Algemeene Landsdrukkerij is belast met het beheer van en de leiding der werkzaamheden aan de inrichting, alsmede met het gezag over het verder personeel.

Bij ontstentenis of ziekte wordt hij vervangen door den onder-directeur of op de door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken aan te geven wijze.

6. Artikel 14 van genoemd reglement vervalt.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 10den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 20 *Juni* 1913.)

—

12 *Juni* 1913. BESLUIT, tot bepaling van den dag, waarop artikel 369 van de Invaliditeitswet zal in werking treden. S. 272.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 9 Juni 1913, n°. 163, Kabinet;

Gelet op artikel 411 der Invaliditeitswet (wet van 5 Juni 1913, *Staatsblad* n°. 205);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat artikel 369 van de Invaliditeitswet zal in werking treden op 3 December 1913.

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 12den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 14 *Juni* 1913.)

—

12 *Juni* 1913. BESLUIT, houdende voorschriften betreffende de uitvoering van de Landstormwet (*Staatsblad* 1913, n°. 149). S. 273,

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onzen Minister van Oorlog en van Onzen Minister van Oorlog, ad interim Minister van Marine, van 22 Mei 1913, Afdeeling Militie en Landweer (L.) n°. 113, en van 30 Mei 1913, Bureau S, n°. 48;

Overwegende, dat voorschriften behooren te worden gegeven voor de uitvoering van de Landstormwet (*Staatsblad* n°. 149);

Hebben goedgevonden en verstaan:

vast te stellen de navolgende voorschriften, welke zullen uitmaken het

LANDSTORM-BESLUIT.

Art. **1.** *1.* De ongewapende landstormdienst bestaat uit het verrichten van werkzaamheden en van diensten niet met de wapenen, ten behoeve van de krijgsmacht van den Staat.

2. De gewapende landstormdienst bestaat uit het met de wapenen deelnemen aan de krijgsverrichtingen van de gemobiliseerde strijdkrachten.

2. *1.* Gewapende landstormdienst kan niet worden gevorderd van de categorie van personen, daarvan reeds uitgezonderd krachtens het bepaalde in artikel 4, tweede lid, der wet, onder *a*, en bovendien niet van de gediend hebbenden (artikel 4, tweede lid, der wet, onder *b*) voor zooveel deze laatsten:

a. uitsluitend hebben gediend als ingelijfden bij de militie en de landweer en dien dienst hebben vervuld bij de hospitaalsoldaten of de administratietroepen;

b. in het algemeen deel hebben uitgemaakt van de zeemacht, van het leger hier te lande, van de gouvernements-marine in Nederlandsch-Indië of van de koloniale troepen, doch wegens den aard hunner daarbij vervulde dienstbetrekking geacht moeten worden, in den dienst met de wapenen niet of niet voldoende geoefend te zijn.

2. Het overige dienstplichtige landstorm-personeel is beschikbaar zoowel voor den gewapenden als voor den ongewapenden landstormdienst, voor zoover door Onze Ministers van Marine en van Oorlog niet anders wordt bepaald.

3. *1.* De ingevolge artikel 5 der wet door den burgemeester van iedere gemeente te houden registers ter inschrijving, ambtshalve, van de tot den landstorm behoorende dienstplichtigen, zijn ingericht overeenkomstig het bij dit besluit gevoegde model 1 en model 2.

2. In het inschrijvingsregister model 1 worden opgenomen degenen, van wie uitsluitend ongewapende dienst kan worden gevorderd (artikel 2, eerste lid).

3. In het inschrijvingsregister model 2 worden opgenomen degenen, van wie zoowel gewapende als ongewapende dienst kan worden gevorderd (artikel 2, tweede lid).

4. *1.* De inschrijving van den landstormplichtige geschiedt op of zoo spoedig mogelijk na het tijdstip, waarop, ingevolge artikel 3 der wet, voor hem de dienstplicht bij den landstorm aanvangt, en in de gemeente, waar hij alsdan gevestigd is of zich vestigt.

2. Indien de landstormplichtige ten tijde, als in het vorig lid aangegeven, niet binnen het Rijk gevestigd is of zich vestigt, dan wordt hij ten aanzien van de inschrijving geacht gevestigd te zijn in zijne laatste woonplaats binnen het Rijk.

3. Ingeval die woonplaats niet kan worden aangewezen, wordt hij ten aanzien van het onderwerp, in het vorig lid bedoeld, geacht gevestigd te zijn:

a. in de gemeente, waar hij werd ingeschreven voor de militie, ingeval deze inschrijving te zijnen aanzien heeft plaats gehad;

b. in de gemeente Amsterdam, ingeval hij voor de militie niet werd ingeschreven.

5. *1.* Ten behoeve van de inschrijving van de tot den landstorm behoorende dienstplichtigen wordt gebruik gemaakt van de gegevens, vervat in:

a. de inschrijvings-, de alphabetische- en de lotingsregisters van de militie, voor zooveel betreft de categorieën van personen, bedoeld onder 1° van artikel 2, eerste lid, der wet;

b. de registers van verlofgangers van de militie en de landweer, voor zooveel betreft de categorieën van personen, bedoeld onder 2°*a* van artikel 2, eerste lid, der wet;

c. de opgaven, welke daartoe worden gedaan naar voorschriften, door Onzen Minister van Oorlog in overleg met Onzen Minister van Marine en van Koloniën vast te stellen, voor zooveel betreft de categorieën van personen, bedoeld onder 2°*b* van artikel 2, eerste lid, der wet.

2. Mede wordt ten behoeve van de inschrijving gebruik gemaakt van het bevolkingsregister.

3. Ondergaat hetgeen omtrent den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige in de inschrijvingsregisters is aangeteekend, verandering, dan worden de registers dienovereenkomstig gewijzigd.

6. *1.* De ingeschrevene wordt door den burgemeester met zijne inschrijving uiterlijk den achtsten dag, nadat ze is geschied, schriftelijk in kennis gesteld.

2. De in het vorig lid bedoelde kennisgeving is ingericht volgens het bij dit besluit gevoegde model 3.

3. Ingeval het den burgemeester wegens onbekendheid met het adres van den ingeschrevene niet mogelijk is dezen de in het eerste lid bedoelde kennisgeving te doen toekomen, dan stelt de burgemeester den ingeschrevene met zijne inschrijving in kennis door middel van openbare kennisgeving. Deze openbare kennisgeving geschiedt op de wijze, door Onzen Minister van Oorlog vast te stellen.

7. *1.* Blijkt den burgemeester van de gemeente, waar een tot den landstorm behoorende dienstplichtige voor den landstorm staat ingeschreven, dat deze zich in den loop eener maand gaat vestigen of heeft gevestigd in eene andere gemeente, dan doet die burgemeester zoo mogelijk uiterlijk den achtsten dag der daarop volgende maand daarvan opgaaf aan den burgemeester van laatstbedoelde gemeente.

2. Deze opgaaf is ingericht overeenkomstig het bij dit besluit gevoegde model 4.

3. In de opgaaf over de maand November behooren in voorkomend geval mede te worden opgenomen zij, wier dienstplicht met den 1sten December daaraanvolgende krachtens artikel 3 der wet aanvangt en die, hoewel zij in de gemeente voor de *militie* zijn ingeschreven en

c. q. voor de gemeente aan de laatstgehouden loting voor de militie hebben deelgenomen, elders moeten worden ingeschreven voor den *landstorm*.

8. De tot den landstorm behoorende dienstplichtige, die ophoudt binnen het Rijk gevestigd te zijn, blijft ingeschreven in de gemeente, waar hij laatstelijk gevestigd was, totdat blijkt, dat hij zich in eene andere gemeente binnen het Rijk gevestigd heeft.

9. *1.* Vestigt zich binnen het Rijk iemand, die naar zijn leeftijd tot den landstorm zou kunnen behooren, dan onderzoekt de burgemeester der gemeente, waar de vestiging plaats heeft, of hij tot den landstorm behoort. Blijkt den burgemeester, dat dit het geval is en dat de landstormplichtige niet in zijne gemeente voor den landstorm staat ingeschreven, dan geeft hij van de vestiging binnen acht dagen kennis aan den burgemeester der gemeente, waar de naam van dien persoon in de inschrijvingsregisters voorkomt. Laatstbedoelde burgemeester doet van den landstormplichtige opgaaf overeenkomstig het bepaalde in artikel 7 en wel uiterlijk den achtsten dag der maand, volgende op die, waarin de kennisgeving bij hem is ontvangen.

2. Blijkt een burgemeester, dat een persoon ten onrechte niet voor den landstorm staat ingeschreven, dan bevordert hij, dat die inschrijving alsnog plaats vinde.

10. De burgemeester neemt binnen acht dagen na ontvangst eener opgaaf, als in artikel 7 of artikel 9 bedoeld, de daarop vermelden in de inschrijvingsregisters van den landstorm der gemeente over voor zoover hem blijkt, dat dezen werkelijk in zijne gemeente zijn gevestigd. Van deze inschrijving doet hij aan ieder van de ingeschrevenen uiterlijk den achtsten dag, nadat zij is geschied, eene kennisgeving toekomen, overeenkomstig die, vermeld in artikel 6. Van de inschrijving en in voorkomend geval van de niet-inschrijving doet hij voorts ten spoedigste mededeeling aan den burgemeester, die hem de opgaaf toezond. Na ontvangst dezer mededeeling worden de namen der overgenomenen door laatstbedoelden burgemeester in de inschrijvingsregisters doorgehaald, voor zooveel zij in die registers voorkomen. De reden en de datum der doorhaling worden in beknopten vorm aangeteekend in de kolom „Opmerkingen" van de registers.

11. De volgorde, waarin de landstormplichtigen in de inschrijvingsregisters worden opgenomen of overgenomen, wordt bepaald door de volgorde der dagen, waarop de inschrijving geschiedt. De landstormplichtigen, die op denzelfden dag in het register kunnen worden ingeschreven, worden daarin opgenomen of overgenomen in volgorde van de dagteekening van geboorte en, bij gelijke dagteekening van geboorte, in lexicographische volgorde van hunne namen.

12. *1.* Is door Ons de in artikel 6 der wet omschreven machtiging verleend, dan geschiedt hiervan ten tijde en op de wijze, door Onzen Minister van Oorlog vast te stellen, in iedere gemeente openbare kennisgeving.

2. Van den dag af, waarop de in het vorig lid bedoelde openbare kennisgeving heeft plaats gehad, geschieden, in afwijking van het bepaalde in de artikelen 6, 7, 9 en 10, de in die artikelen voorgeschreven verrichtingen onverwijld.

3. Deze afwijking neemt een einde, zoodra Onze Minister van Oorlog haar niet meer noodig acht.

13. *1.* Zoodra de in artikel 12 bedoelde openbare kennisgeving heeft plaats gehad, keeren de tot den landstorm behoorende dienstplichtigen, die in het Duitsche Rijk of in het Koninkrijk België gevestigd zijn of zich daar tijdelijk ophouden en niet, hetzij ingevolge artikel 14, hetzij krachtens eene bepaling, als bedoeld in artikel 7, laatste lid, der wet, behooren tot degenen, die niet of voorloopig niet in werkelijken dienst komen, naar Nederland terug en melden zich bij den burgemeester der gemeente, waar zij voor den landstorm staan ingeschreven.

2. Hij, die door ziekte buiten staat is aan het bepaalde in het vorig lid te voldoen, geeft hiervan kennis aan den burgemeester van de in dat lid bedoelde gemeente, onder overlegging van eene desbetreffende, behoorlijk gelegaliseerde, geneeskundige verklaring, afgegeven door twee personen, bevoegd tot de uitoefening van de geneeskunde in het Rijk, waar hij gevestigd is of zich tijdelijk ophoudt.

14. Voor den werkelijken dienst bij den landstorm behoeven:

A. *niet* op te komen:

1. De hoofden van departementen van algemeen bestuur.
2. De directeur van het Kabinet der Koningin.
3. De leden van de Staten-Generaal.
4. De leden van den Raad van State.
5. De leden van de Rechterlijke macht.
6. De ambtenaren in Nederlandschen diplomatieken en consulairen dienst, alsmede de personen, die ter Kanselarij van een Nederlandsch Gezantschap of consulaat werkzaam dan wel daaraan verbonden zijn.

7. De Commissarissen der Koningin.
8. De leden van de Algemeene Rekenkamer.
9. De leden van Gedeputeerde Staten.
10. De burgemeesters.
11. De wethouders.
12. De gemeente-secretarissen.
13. De agenten van de Rijksverzekeringsbank.
14. De controleerende geneesheeren van de Rijksverzekeringsbank.
15. De ambtenaren van de Rijksverzekeringsbank.
16. De hoofdambtenaren, ambtenaren en bezoldigde beambten bij de Rijks- en bij de gemeentelijke politie, wier werkkring uitsluitend of althans in hoofdzaak zich tot het politiewezen bepaalt.
17. De ambtenaren en beambten bij gevangenissen en Rijkswerkinrichtingen, met uitzondering van de schoolonderwijzers.
18. De ambtenaren en beambten bij Rijksopvoedingsgestichten en tuchtscholen.
19. De ambtenaren, beambten en werklieden bij de Rijkswerven, zoomede het vaste personeel der Marinebakkerij.
20. De studenten in de geneeskunde, die bestemd zijn om te zijner tijd als officier van gezondheid bij de zeemacht in dienst te treden.
21. Het personeel van den loodsdienst als: de loodsschippers, de zee- en binnenloodsen, de hulploodsen, de loodskweekelingen, matrozen, kwartiermeesters, roeiers, machinisten en stokers, zoomede het personeel bij de betonning, bebakening en kunstverlichting, dat aangesteld is als militaire kustwachter.
22. De bakenmeesters.
23. Het lid van den raad van toezicht op de spoorwegdiensten, bedoeld in artikel 6 van het Reglement, vastgesteld bij het Koninklijk Besluit van 17 September 1912 (*Staatsblad* nº. 295).
24. De ambtenaren en tijdelijke geëmployeerden bij de topographische inrichting.
25. De ambtenaren in vasten dienst, werklieden en tijdelijk personeel bij de artillerieinrichtingen.
26. De ambtenaren, de werklieden en het tijdelijk personeel bij het Rijksmagazijn van geneesmiddelen.
27. De ambtenaren, de mindere geëmployeerden, de kleermakers-buitenwerkers en het tijdelijk personeel bij de centrale magazijnen van militaire kleeding en uitrusting.
28. De werklieden en het tijdelijk personeel bij de militaire verplegingsinrichtingen.
29. De werklieden en c. q. het tijdelijk personeel bij militaire inrichtingen tot drinkwatervoorziening.
30. De vaste lijnwerkers bij de magazijnen van het Regiment Genietroepen.
31. De leden van commissiën voor de verpleging en de verzorging van leger en bevolking in liniën en stellingen.
32. De leden van de aanschaffings-commissie van voorraden verplegingsbehoeften voor het leger.
33. Het personeel, behoorende tot bakkerijen, meelfabrieken, fabrieken van verduurzaamde levensmiddelen, kleermakerijen en schoenmakerijen, met welker eigenaars of directiën contracten zijn aangegaan tot levering aan het leger.

B. *voorloopig niet* op te komen:

1. De leden van het korps ingenieurs van den waterstaat, de havenmeesters, de opzichters van den waterstaat, het personeel op de Rijksdienstvaartuigen, het haven-, sluis-, brug- en pontpersoneel en het personeel bij de stoomgemalen, voor zoolang deze ambtenaren en beambten in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden in hun gewonen dienstkring zoodanig werkzaam zijn, dat zij daarin niet kunnen worden gemist, dan wel vervangen.
2. De bestuurders en de beambten en bedienden eener spoorwegonderneming, voor zoolang zij in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden bij die spoorwegonderneming werkzaam zijn.
3. Het personeel in dienst der posterijen en telegraphie, dat als zoodanig eene vaste aanstelling heeft verkregen, voor zoolang dat personeel in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden in den dienst der posterijen en telegraphie werkzaam is.
4. De chef der Afdeeling generale-thesaurie bij het Departement van Financiën; de aan dezen onderhoorige ambtenaar, belast met de behandeling van de algemeene zaken, de administratie der generale-thesaurie betreffende; en die ambtenaren behoorende tot voormelde administratie, welke werkzaam zijn aan et derde bureau (beheer van 's Rijks schatkist), voor zoolang zij in geval van oorlog oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden hunne gewone of hun in verband met de bijzondere tijdsomstandigheden opgedragen werkzaamheden verrichten.
5. De agent van het Ministerie van Financiën, directeur van de grootboeken der nationale schuld en de aan dezen onderhoorige,

aan de Afdeeling Agentschap verbonden ambtenaren boven den rang van klerk, voor zoolang zij in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden hunne gewone of hun in verband met de bijzondere tijdsomstandigheden opgedragen werkzaamheden verrichten.

6. De Rijksbetaalmeesters en de aan de betaalmeesterskantoren verbonden Rijksboekhouders, voor zoolang in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden de betaalmeesterskantoren voor den dienst geopend moeten blijven of Rijkskasgelden aan die kantoren berusten.

7. De muntmeesters van 's Rijks munt, de controleur-generaal van 's Rijks munt en de secretaris bij de directie van 's Rijks munt, voor zoolang zij in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden hunne gewone of hun in verband met de bijzondere tijdsomstandigheden opgedragen werkzaamheden verrichten.

8. De ambtenaren der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen, voor zoolang zij in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden hunne gewone of hun in verband met de bijzondere tijdsomstandigheden opgedragen werkzaamheden verrichten.

9. De bewaarders van de hypotheken, het kadaster en de scheepsbewijzen, en de ontvangers der registratie en domeinen, der successierechten en van het zegel, voor zoolang deze ambtenaren met de inning van 's Rijksgelden zijn belast.

10. Het personeel bij de betonning, bebakening en kustverlichting, voor zoolang dat personeel in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden in de genoemde diensten werkzaam is en voor zooverre het niet als militaire kustwachter is aangesteld.

11. Het personeel bij de Landsdrukkerij, voor zoolang dat personeel in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden in den dienst dier inrichting werkzaam is.

12. Het personeel, werkzaam bij aannemers, met wie, op het tijdstip van het oproepen van den landstorm, contracten loopende zijn voor de levering van uitrustingstukken of grondstoffen ten dienste van het leger.

15. In de daarvoor bestemde kolom van de inschrijvingsregisters wordt, voor zooveel noodig na onderzoek, in voorkomend geval aangeteekend tot welke categorie van personen, genoemd in het vorig artikel onder A of onder B, of tot welke groep van personen, vrijgesteld krachtens het laatste lid van artikel 7 der wet, de ingeschrevene behoort.

16. *1.* Komt, nadat de in artikel 12 bedoelde openbare kennisgeving heeft plaats gehad, de noodzakelijkheid tot handhaving der voorloopige vrijstelling van opkomst tot den werkelijken dienst te vervallen ten aanzien van landstormplichtige personen, behoorende tot een der in artikel 14 onder B genoemde categorieën, dan doet de chef, aan wien die personen onmiddellijk onderhoorig zijn, hiervan zonder uitstel mededeeling zoowel aan hen als — onder opgaaf van hunne namen — aan den burgemeester der gemeente, waar zij voor den landstorm staan ingeschreven.

2. Het bepaalde in het vorig lid is mede van toepassing ten aanzien van de tot den landstorm behoorende dienstplichtigen, die krachtens het laatste lid van artikel 7 der wet voorloopig van opkomst tot den werkelijken dienst zijn vrijgesteld.

17. Afgescheiden van het bepaalde in het vorig artikel, doen tot den landstorm behoorende dienstplichtigen, die van opkomst tot den werkelijken dienst voorloopig zijn vrijgesteld en eene mededeeling als in dat artikel bedoeld niet hebben ontvangen, zoodra hun uit het feit, dat de vervulling van de betrekking, die zij bekleeden of van de werkzaamheden, waarmede zij zijn belast, door de tijdsomstandigheden niet verder mogelijk is, kennelijk is gebleken, dat de noodzakelijkheid tot voortzetting dier voorloopige vrijstelling te hunnen aanzien heeft opgehouden te bestaan, hiervan onverwijld mededeeling aan den burgemeester der gemeente, waar zij voor den landstorm staan ingeschreven. Bovendien geven zij aan den chef, aan wien zij te dien tijde onmiddellijk onderhoorig zijn, van een en ander kennis, onder beknopte vermelding van redenen en met inachtneming van hetgeen bij het neerleggen hunner betrekking of het afbreken hunner werkzaamheden behoort te geschieden, dan wel dienstig is, in verband met de tijdsomstandigheden, waarin zulks plaats vindt.

18. *1.* De voorloopige vrijstelling van opkomst tot den werkelijken dienst wordt geacht te zijn geëindigd:

ten aanzien van de tot den landstorm behoorende dienstplichtigen, omtrent wie of van wie door den burgemeester eene mededeeling is ontvangen, als vermeld in de beide voorgaande artikelen, van en met den dag, volgende op dien der ontvangst van de mededeeling;

ten aanzien van de tot den landstorm behoorende dienstplichtigen, die ter zake van het doen der mededeeling, als in den eersten volzin van het vorig artikel bedoeld, naar het oordeel van den burgemeester in verzuim zijn, van en met den dag, waarop dit verzuim geacht wordt te zijn ingetreden.

2. De in het vorig lid bedoelde dienstplichtigen zijn van den dag af, waarop voor hen de voorloopige vrijstelling van opkomst tot den werkelijken dienst wordt geacht te zijn geëindigd, op den gewonen voet voor die opkomst beschikbaar; van dit beschikbaar zijn worden de in verzuim geoordeelden, als in het vorig lid vermeld, zonder uitstel door den burgemeester onderricht.

19. *1.* De tot den landstorm behoorenden, van wie gewapende dienst wordt gevorderd, zijn overeenkomstig de eischen van dezen door hen te verrichten dienst gewapend en in den regel van uniformkleeding voorzien.

2. Voor zooveel aan deze personen uniformkleeding niet kan worden uitgereikt, worden zij voorzien van een ken- of onderscheidingsteeken, als bedoeld bij het eerste lid van artikel 11 der wet. Van dat ken- of onderscheidingsteeken zijn insgelijks voorzien de tot den landstorm behoorenden, van wie ongewapende dienst wordt gevorderd.

20. Het ken- of onderscheidingsteeken, in het vorig artikel bedoeld, is een oranje katoenen band, 4 c.M. breed en voorzien van het in zwart opgedrukt Rijkswapen. Het wordt gedragen om den buitenkant van het om het hoofd sluitend deel van het hoofddeksel en daaraan bevestigd met het Rijkswapen naar voren.

21. *1.* De afzonderlijke onderscheidingsteekenen, bedoeld in het tweede lid van artikel 11 der wet, zijn sterren van zilver en biezen van goud galon, lang $8^1/_2$ c.M.; ronde glad metalen plaatjes van zilver; zoomede chevrons van halfgoud galon, breed 1 c.M., en van geel kemelsgaren galon, breed 2 c.M.

2. De sterren worden gedragen op elk der voorzijden van den kraag van de jas; de sterren en biezen op elk der voorzijden van den kraag van de overjas, zoowel aan de binnen- als aan de buitenzijde. Is hun aantal drie, dan worden zij geplaatst één in het midden en daarachter twee boven elkander; twee sterren komen naast elkander, één ster of één plaatje komt in het midden. De biezen worden ter zijde van de sterren geplaatst.

3. De chevrons worden gedragen op de beide benedenmouwen van de jas en van de overjas, 6 cM. van den onderkant. Twee chevrons komen boven elkander met 3 m.M. tusschenruimte.

4. Drie sterren van wit metaal met bies zijn het teeken van gelijkstelling met den rang van kolonel, twee sterren met bies van gelijkstelling met den rang van luitenant-kolonel, één ster met bies van gelijkstelling met den rang van majoor.

5. Drie sterren van wit metaal zijn het teeken van gelijkstelling met den rang van kapitein, twee van gelijkstelling met den rang van eerste-luitenant, één van gelijkstelling met den rang van tweede-luitenant.

6. Eén rond plaatje van wit metaal is het teeken van gelijkstelling met den rang van adjudant-onderofficier.

7. Twee chevrons van half goud galon zijn het teeken van gelijkstelling met den rang van sergeant-majoor, één chevron van half goud galon van gelijkstelling met den rang van sergeant.

8. Een chevron van geel kemelsgaren galon is het teeken van gelijkstelling met den rang van korporaal.

9. De bij dit artikel vastgestelde teekenen van gelijkstelling worden door hen, die niet in uniform zijn gekleed, in het openbaar niet gedragen, zonder dat tevens gedragen wordt het ken- of onderscheidingsteeken, bij artikel 20 vermeld.

22. *1.* De bijzondere werkkringen, bedoeld in het laatste lid van artikel 11 der wet, zijn vermeld in de bij dit besluit gevoegde bijlage A. In deze bijlage zijn mede aangeteekend de militaire rangen, met welke onderscheidenlijk de positie is gelijkgesteld van de tot den landstorm behoorenden, die in bedoelde werkkringen zijn geplaatst.

2. Wanneer de belangen van den dienst het vorderen, kunnen Onze Ministers van Marine en van Oorlog ook tot den landstorm behoorenden, die in werkelijken dienst zijn tot het verrichten van hetzij gewapenden, hetzij ongewapenden dienst, en geplaatst zijn in een werkkring niet genoemd in de in het vorig lid bedoelde bijlage A, in positie gelijkstellen met een der militaire rangen.

23. *1.* De tot den landstorm behoorende, wiens positie krachtens het bepaalde bij het vorig artikel is gelijkgesteld met een der officiersrangen, legt bij zijne indienststelling, als zoodanig, den eed (de belofte) af volgens het formulier vastgesteld voor de officieren van de zee- of van de landmacht, naar gelang van zijne indienststelling bij de eerste dan wel bij de laatste.

2. Onze Ministers van Marine en van Oorlog wijzen de autoriteiten aan in wier handen de eed (belofte) wordt afgelegd.

3. Van de beëediging maakt de autoriteit, in het vorig lid bedoeld, een door haar en door den beëedigde te onderteekenen proces-verbaal op, met welk stuk daarna wordt gehandeld als met de processen-verbaal van beëediging van officieren.

24. *1.* De tot den landstorm behoorenden voeren het gezag van den militairen rang, waarvan zij het gelijkstellend teeken dragen.

2. Zij worden in het gezag van dien rang erkend zoowel door het personeel van de zee- en van de landmacht, als door dat van den landstorm.

3. Gezaghebbenden van den landstorm rangschikken steeds onder militairen van den rang met wie zij in positie zijn gelijkgesteld.

4. Zij genieten, overeenkomstig het bepaalde in artikel 10 der wet, zoolang zij in werkelijken dienst zijn, het traktement, de jaarwedde, de soldij en de verdere vergoedingen uit 's Rijks kas, als door de bekleeders van den militairen rang, met wie zij in positie gelijkgesteld zijn, worden genoten bij aanstelling in dien rang bij het korps, het wapen, het dienstvak, de dienstafdeeling of de inrichting van de zee- of van de landmacht, waarbij zij zijn in dienst gesteld of waarmede zij dienen.

25. *1.* In de voor den landstorm vermoedelijk benoodigde voorraden wapenen, voorwerpen van ledergoed, munitie, uniformkleeding, ken- of onderscheidingsteekenen en gelijkstellingsteekenen, wordt in tijd van vrede voorzien.

2. De oplegging van een en ander wordt door Onzen Minister van Oorlog, voor zooveel noodig na overleg met Onzen Minister van Marine, geregeld.

26. *1.* Indien ten gevolge van het verblijf in werkelijken dienst van een tot den landstorm behoorenden dienstplichtige voldoende middelen tot levensonderhoud ontbreken of zouden komen te ontbreken aan zijn gezin of aan dat, waartoe hij behoort of waarin hij als pleegkind opgenomen is, dan wel aan personen, die hem in den eersten of den tweeden graad van bloed- of aanverwantschap bestaan, wordt door zijne echtgenoote, door het hoofd van dat gezin, dan wel door die personen, om toekenning van vergoeding te kunnen erlangen, een daartoe strekkend verzoek ingediend. Is de echtgenoote van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige overleden of is degene (zijn degenen), die volgens den vorigen volzin het verzoek om vergoeding zouden moeten indienen, wegens bijzondere redenen niet in staat om zelf over toegekende vergoeding te beschikken, of moeten zij geacht worden daartoe niet in staat te zijn, dan geschiedt de indiening van het verzoek, ten behoeve van het gezin of van de(n) persoon, waaraan of aan wie(n) vergoeding zou worden toegekend, door degene (dengene) die in aanmerking komen kan voor het in ontvangst nemen der vergoeding en daartoe bereid zal zijn.

2. In elk verzoek om vergoeding behooren o. m. te worden vermeld het nauwkeurig adres van den verzoeker (de verzoekster), alsook, indien deze in het Duitsche Rijk of in het Koninkrijk België is gevestigd, de rang en de standplaats van den Nederlandschen consulairen ambtenaar binnen wiens ressort de plaats van vestiging is gelegen. Mede behoort uit het verzoek te blijken van den geslachtsnaam en van de voornamen van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige, van het jaar en de dagteekening zijner geboorte, alsook van de gemeente, waar, van het nummer van het model van het register (model n°. 1 of n°. 2), waarin, en van het volgnummer, waaronder hij voor den landstorm staat ingeschreven.

3. Het verzoek om vergoeding wordt gericht aan den burgemeester der gemeente, waar degene, die het verzoek doet, woonplaats heeft, tenzij die woonplaats buitenslands gelegen is, in welk geval het verzoek gericht wordt aan den burgemeester der gemeente, waar de tot den landstorm behoorende dienstplichtige, op wiens werkelijken dienst de verzoeker zich beroept, voor den landstorm staat ingeschreven.

4. De tot den landstorm behoorende dienstplichtige doet, zoo hij daartoe niet buiten staat is, van zijne instemming met het verzoek om vergoeding blijken door mede-onderteekening daarvan.

27. Onze Minister van Oorlog regelt de wijze, waarop het onderzoek naar de gegrondheid van het verzoek zal geschieden.

28. *1.* De vergoeding mag ten hoogste bedragen *f* 1,00 per dag als de tot den landstorm behoorende dienstplichtige in het jaar van zijn verblijf in werkelijken dienst het 26ste levensjaar, ten hoogste *f* 1,50 per dag, als hij in het jaar van zijn verblijf in werkelijken dienst het 31ste levensjaar nog niet volbrengen zou. Zou hij in of vóór het jaar van zijn verblijf in werkelijken dienst laatstgenoemd levensjaar volbrengen of volbracht hebben, dan kan ten hoogste *f* 2,00 per dag worden toegekend.

2. De vergoeding mag voorts niet te boven gaan het bedrag aan inkomsten, dat wordt

gederfd wegens de afwezigheid van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige, op wiens werkelijken dienst het verzoek om vergoeding gegrond is, verminderd, bij voorkomend geval, met de kosten van diens eigen levensonderhoud.

29. *1.* Het bedrag der vergoeding wordt bepaald door den burgemeester der gemeente, in het derde lid van artikel 26 bedoeld, zulks onder nadere goedkeuring van Onzen Minister van Oorlog. In afwachting van de nadere goedkeuring, bij den vorigen volzin bedoeld, wordt de vergoeding door of vanwege den burgemeester uitbetaald. De daarvoor benoodigde, uit de gemeentekas voor te schieten, gelden worden hem op zijne aanvraag tegen quitantie door den gemeente-ontvanger ter hand gesteld.

2. Vergoeding, die niet in ontvangst is genomen binnen den door Onzen Minister van Oorlog vastgestelden tijd na den dag, voor de uitkeering daarvan door Onzen voornoemden Minister aangewezen, wordt geacht niet te zijn toegekend.

30. *1.* Onze Minister van Oorlog kan zijne ingevolge het vorig artikel vereischte goedkeuring niet anders aan door den burgemeester verleende vergoedingen onthouden, dan voor zooveel deze blijken te zijn toegekend, hetzij met afwijking van het voorschrift van artikel 9 der wet, hetzij met veronachtzaming van de bepalingen in de artikelen 26 tot en met 29 van dit besluit vervat.

2. De uitgaven wegens vergoedingen, door den burgemeester toegekend, worden, in zooverre Onze voornoemde Minister aan die vergoedingen zijne goedkeuring niet heeft gehecht, ten laste van 's Rijks kas *niet* verevend.

31. De teruggaaf uit 's Rijks kas van het uit de gemeentekas gedaan voorschot ter zake van de ingevolge artikel 29 geschiede uitkeering der vergoeding heeft plaats naar regelen, daarvoor door Onzen Minister van Oorlog vast te stellen.

32. Met betrekking tot het ontslag op grond van artikel 15 der wet, geldt hetgeen vervat is in de bij dit besluit behoorende tabellen I en II.

33. De verklaringen, volgens de in het vorig artikel vermelde tabellen over te leggen, moeten, voor zoover uit de voor die verklaringen bij dit besluit vastgestelde modellen niet het tegendeel blijkt, binnen het Rijk zijn afgegeven.

34. *1.* De verklaringen, in het vorig artikel vermeld, zijn ingericht overeenkomstig de bij dit besluit gevoegde modellen 5—34.

2. De handteekeningen, gesteld op de verklaringen volgens de modellen 5 tot en met 16, 19 en 21 tot en met 34, worden gewaarmerkt door den burgemeester der gemeente, waar de afgifte is geschied.

35. De aan Ons te richten aanvraag tot het verkrijgen van het in artikel 15 der wet bedoelde ontslag wordt door den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige eigenhandig onderteekend en met de vereischte verklaring ingezonden aan den burgemeester der gemeente, waar hij voor den landstorm staat ingeschreven. De burgemeester zendt die stukken, onder bijvoeging van zijn advies, aan Ons toe door tusschenkomst van Onzen Minister van Oorlog.

36. Zoolang door Ons niet is beslist op eene overeenkomstig het vorig artikel ingezonden aanvraag om ontslag, behoeft de tot den landstorm behoorende dienstplichtige, wien die aanvraag geldt, geen gevolg te geven aan eene te zijnen aanzien gedane oproeping tot den werkelijken dienst.

37. Onze beslissing op eene aanvraag om ontslag als in artikel 35 bedoeld, wordt door Onzen Minister van Oorlog ter kennis gebracht van den belanghebbende, zoomede van den burgemeester der gemeente, waar de belanghebbende voor den landstorm staat ingeschreven.

38. Omtrent het verleenen van ontslag op grond van artikel 16, eerste lid, 1°, der wet wordt door Ons beslist.

39. Ingeval eene aanvraag om ontslag op den in het vorig artikel bedoelden grond bij Ons is ingediend, behoeft, zoolang door Ons op die aanvraag niet is beslist, de tot den landstorm behoorende, wien de aanvraag geldt, geen gevolg te geven aan eene te zijnen aanzien gedane oproeping tot den werkelijken dienst. Bevindt hij zich reeds in werkelijken dienst, dan wordt hij in afwachting van Onze beslissing van elke dienstverrichting vrijgesteld.

40. *1.* Onze beslissing omtrent het verleenen van ontslag, als in artikel 38 bedoeld, wordt door of vanwege Onzen Minister van Oorlog ter kennis gebracht van den belanghebbende, indien door of voor dezen eene aanvraag om vermeld ontslag werd ingediend.

2. Ingeval het ontslag door Ons wordt verleend, geschiedt hiervan door Onzen voornoemden Minister kennisgeving of mede kennisgeving aan de bij de uitvoering betrokken autoriteiten.

41. De ziekten en de gebreken, bedoeld in artikel 16, eerste lid, 2°, der wet, zijn dezelfde als die, welke bij het onderzoek naar de lichamelijke geschiktheid voor den dienst bij de

militie volgens de daaromtrent geldende voorschriften tot ongeschiktverklaring voor dien dienst leiden.

42. Door of voor den tot den landstorm behoorenden, niet in werkelijken dienst zijnden dienstplichtige, die behept is met eene ziekte of een gebrek, als in het vorig artikel bedoeld, en wenscht deswege in aanmerking te komen voor ontslag, wordt eene daartoe strekkende aanvraag aan Onzen Minister van Oorlog gericht, onder bijvoeging van eene behoorlijk gelegaliseerde geneeskundige verklaring tot staving van de gegrondheid der aanvraag.

43. *1.* Eene verklaring, als vermeld in het vorig artikel, moet zijn afgegeven door twee tot de uitoefening van de geneeskunde in Nederland bevoegde personen.

2. Met afwijking in zooverre van den in het vorig lid gestelden regel, kan worden volstaan, ingeval de tot den landstorm behoorende dienstplichtige elders dan binnen het Rijk gevestigd is, met eene verklaring, afgegeven door twee personen, bevoegd tot de uitoefening van de geneeskunde in het Rijk, waar hij gevestigd is.

44. *1.* De aanvraag om ontslag, in artikel 42 bedoeld, is onderworpen aan de beslissing van Onzen Minister van Oorlog.

2. Van de beslissing, in het vorig lid bedoeld, is beroep niet toegelaten. Zij wordt ter kennis gebracht zoowel van den belanghebbende als van den burgemeester der gemeente, waar de belanghebbende voor den landstorm staat ingeschreven.

45. Wanneer het Onzen Minister van Oorlog wenschelijk voorkomt ook van zijnentwege den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige, door wien of te wiens behoeve overeenkomstig de artikelen 42 en 43 eene aanvraag om ontslag is ingediend, een geneeskundig onderzoek te doen ondergaan alvorens op diens ontslag-aanvraag te beslissen, dan opent hij voor dezen de gelegenheid zich aan zoodanig onderzoek te onderwerpen.

46. Zoolang door Onzen Minister van Oorlog niet is beslist op eene aanvraag om ontslag, als bedoeld in artikel 42, is de tot den landstorm behoorende, wien die aanvraag geldt, gehouden te voldoen aan eene te zijnen aanzien gedane oproeping tot den werkelijken dienst.

47. *1.* Komt een persoon, die krachtens de artikelen 2 en 3 der wet tot den landstorm kan behooren, te verkeeren in een der gevallen, omschreven in het eerste lid, onder 3°, 5° en 6° van artikel 16 der wet, dan geschiedt van het betrekkelijk vonnis (de betrekkelijke vonnissen) kennisgeving aan Onzen Minister van Oorlog, zulks onder opgave, zoo mogelijk, van de gemeente binnen het Rijk, welke zijne woonplaats is of laatstelijk geweest is, dan wel, indien die woonplaats niet kan worden aangewezen, zoo mogelijk van de gemeente, waar hij werd ingeschreven voor de militie, ingeval deze inschrijving te zijnen aanzien heeft plaats gehad.

2. De kennisgeving, in het vorig lid bedoeld, wordt gedaan door de autoriteit, daartoe door Onzen Minister van Justitie aangewezen.

3. Zou de in het eerste lid bedoelde persoon tot den landstorm behooren, dan geschiedt zijn ontslag van den dienstplicht bij den landstorm door of op last van onzen Minister van Oorlog.

4. Van het vonnis (de vonnissen), in het eerste lid bedoeld, en van het ontslag, in het derde lid bedoeld, wordt door of vanwege Onzen Minister van Oorlog kennis gegeven aan den burgemeester der gemeente, waar de in het eerste lid vermelde persoon, indien deze als dienstplichtige tot den landstorm mocht behooren, als zoodanig zou staan ingeschreven.

48. *1.* Blijkt aan de militaire of de in het vorig artikel bedoelde burgerlijke autoriteit, dat een tot den landstorm behoorende dienstplichtige verkeert in een der gevallen, omschreven in het eerste lid onder 3°, 5° en 6° van artikel 16 der wet, dan wordt daarvan door die autoriteit kennis gegeven aan Onzen Minister van Oorlog, zulks zoo mogelijk onder aanteekening van het betrekkelijk vonnis (de betrekkelijke vonnissen) en van de gemeente, waar die dienstplichtige voor den landstorm staat ingeschreven.

2. Het ontslag van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige, die blijkt te verkeeren in een der in het vorig lid vermelde gevallen, geschiedt door of op last van Onzen voornoemden Minister, die van dat ontslag kennisgeving doet toekomen aan den burgemeester der gemeente, waar de ontslagene voor den landstorm staat ingeschreven, zulks onder mededeeling van het vonnis (de vonnissen), in verband waarmede het ontslag geschiedde.

49. *1.* Ten aanzien van het ontslag van den dienstplicht bij den landstorm van den daartoe behoorende, die tijdens zijn verblijf in werkelijken dienst blijkt ongeschikt te zijn voor den dienst wegens ziekten of gebreken, als bedoeld in het eerste lid, 2°, van artikel 16 der wet, of die verkeert in een der gevallen, vermeld in het eerste lid, 4°, van gemeld wetsartikel, wordt gehandeld op overeenkomstige wijze als geschiedt ten aanzien van het ontslag om bedoelde redenen o. a. uit den dienst bij de militie van den daarbij ingelijfde.

2. Van het ontslag, in het eerste lid vermeld, wordt onder aanteekening van de reden van het ontslag door of vanwege Onzen daarbij betrokken Minister opgaaf gedaan aan den burgemeester der gemeente, waar de ontslagene voor den landstorm staat ingeschreven.

50. *1.* De bij artikel 17 der wet voorgeschreven afvoering van de inschrijvingsregisters geschiedt door het doorhalen in die registers van den naam van den af te voeren persoon. Hierbij geldt het voorschrift, vervat in den slotzin van artikel 10.

2. Van de in het vorig lid bedoelde afvoering van de inschrijvingsregisters, voor zooveel deze geschiedt wegens ontslag, op grond van het eerste lid van artikel 16 der wet, wordt door den burgemeester zoo mogelijk kennis gegeven aan den afgevoerden persoon.

51. *1.* De burgemeester van iedere gemeente doet jaarlijks in de tweede helft van December aan Onzen Commissaris in de Provincie eene opgaaf toekomen:

a. van de sterkte op 15 December van het dienstplichtige landstormpersoneel, dat in de gemeente is gevestigd of ten aanzien van de inschrijving wordt geacht in de gemeente gevestigd te zijn (artikel 4) en waarvan uitsluitend ongewapende dienst kan worden gevorderd;

b. van de sterkte op 15 December van het dienstplichtig landstormpersoneel, dat in de gemeente is gevestigd of ten aanzien van de inschrijving wordt geacht in de gemeente gevestigd te zijn (artikel 4) en waarvan zoowel gewapende als ongewapende dienst kan worden gevorderd.

2. De opgaaf, in het vorig lid bedoeld onder *a*, is ingericht overeenkomstig het bij dit besluit gevoegde model 35; die, aldaar bedoeld onder *b*, is ingericht overeenkomstig het bij dit besluit gevoegde model 36.

52. *1.* Onze Commissaris in de Provincie doet eene verzameling opmaken van de opgaaf bedoeld onder *a* en eene verzameling van de opgaaf bedoeld onder *b* in het vorig artikel.

2. De in het vorig lid bedoelde verzamelingen zijn onderscheidenlijk ingericht zooveel mogelijk overeenkomstig de voor de opgaven vastgestelde modellen 35 en 36; aan den voet van iedere kolom wordt het totaal daarvan vermeld.

3. De gemeenten worden in de verzamelingen in de alphabetische volgorde harer namen ingeschreven en de aantallen der in een rang (positie) bij de onderscheiden korpsen (korpsonderdeelen), wapens, dienstvakken, dienstafdeelingen of inrichtingen van de zeemacht, van het leger hier te lande, van de koloniale troepen of van de gouvernementsmarine in Nederlandsch-Indië gediend hebbenden worden in de verzameling overeenkomstig model 36 ten aanzien van *iedere* gemeente vermeld, evenzoo in de verzameling overeenkomstig model 35 de aantallen der in eene administratieve betrekking in een militair hospitaal gediend hebbenden.

4. De verzamelingen worden jaarlijks in de maand Januari aan Onzen Minister van Oorlog ingezonden.

SLOTBEPALINGEN.

53. *1.* Nadat door Ons machtiging is verleend om tot den landstorm behoorende dienstplichtigen tot werkelijken dienst te doen oproepen, kunnen personen, die niet behooren tot de militie, de landweer of den landstorm, noch wegens uit anderen hoofde op hen rustende verplichting reeds tot dienst bij de zee- of de landmacht kunnen worden geroepen, ongeacht hun leeftijd worden toegelaten tot eene vrijwillige verbintenis bij den landstorm, voor zooveel zij voor de door hen te vervullen diensten ook lichamelijk geschikt worden geoordeeld en hunne aanneming in het belang der landsverdediging wenschelijk is te achten.

2. De minderjarige moet een behoorlijk gelegaliseerd bewijs van toestemming overleggen, afgegeven door hem of haar, die de ouderlijke macht of de voogdij uitoefent.

54. De toelating tot de verbintenis, in het vorig artikel vermeld, geschiedt door of vanwege de autoriteiten, die ingevolge artikel 6, derde lid, der wet zijn aangewezen als bevoegd tot het vorderen der oproeping van tot den landstorm behoorende dienstplichtigen.

55. *1.* De verbintenis wordt gesloten voor den tijd, dien de krachtens artikel 185 der Grondwet buitengewoon opgeroepen dienstplichtigen van militie of van landweer van den datum der verbintenis af nog geheel of ten deele onder de wapenen zullen zijn.

2. Van de verbintenis wordt eene akte in tweevoud opgemaakt volgens het als bijlage B bij dit besluit gevoegde formulier.

56. *1.* Van elke vrijwillige verbintenis van een tot den landstorm behoorende bij de zeemacht, het korps mariniers en de marinereserve hieronder begrepen, bij het leger hier te lande, het reserve-personeel der landmacht hieronder begrepen, of bij de koloniale troepen, bedoeld in het eerste lid van artikel 8 der wet, wordt kennis gegeven aan den burgemeester der gemeente, waar de verbondene in de inschrijvingsregisters staat ingeschreven.

2. De in het vorig lid bedoelde kennisgeving geschiedt binnen acht dagen na den dag, waarop de verbintenis is gesloten, en is ingericht overeenkomstig het daarvoor door Onzen Minister van Oorlog vastgestelde model.

3. De kennisgeving wordt gedaan:

a. door of vanwege Onzen Minister van Marine, voor zooveel betreft personen, die eene vrijwillige verbintenis hebben aangegaan bij de zeemacht;

b. door of vanwege Onzen Minister van Oorlog, voor zooveel betreft personen, die zulk eene verbintenis hebben aangegaan bij het leger hier te lande;

c. door of vanwege Onzen Minister van Koloniën, voor zooveel betreft personen, die zulk eene verbintenis hebben aangegaan bij de koloniale troepen.

57. *1.* Waar in dit besluit gesproken wordt van „de wet" wordt met deze uitdrukking bedoeld de Landstormwet (*Staatsblad* 1913, nº. 149).

2. Waar in dit besluit gesproken wordt van „inschrijvingsregister" wordt met deze uitdrukking bedoeld het register, vermeld in artikel 5 der wet.

58. In gemeenten met meer dan 20,000 zielen kan, onder verantwoordelijkheid van den burgemeester, door een daartoe door hem aangewezen gemeenteambtenaar geschieden:

1º. het doen, zoomede het waarmerken, van opgaven, kennisgevingen en mededeelingen, welke volgens dit besluit door den burgemeester moeten worden gedaan;

2º. het waarmerken van handteekeningen onder stukken, welke volgens dit besluit worden opgemaakt.

59. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Ministers van Oorlog en van Marine zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Buitenlandsche Zaken, van Koloniën en van Justitie, zoomede aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 12den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) H. COLIJN.

De Minister van Oorlog,
ad interim Minister van Marine,
(*get.*) H. COLIJN.

(*Uitgeg.* 5 *Juli* 1913.)

Artikel 15 der Landstormwet.

—

Artikel 32 van het Landstorm-Besluit.

—

TABEL I, *houdende regeling van het ontslag van den dienstplicht bij den Landstorm van geestelijken, bedienaren van den godsdienst en studenten in de godgeleerdheid.*

KERKGENOOTSCHAP.	WIE GEACHT WORDEN DE HOEDANIGHEID TE BEZITTEN VAN:		DOOR WIE DE VERKLARING MOET WORDEN AFGEGEVEN:		Naar welk der bij het Landstorm-Besluit behoorende modellen de over te leggen verklaring moet worden opgemaakt:	
	geestelijke of bedienaar van den godsdienst.	student in de godgeleerdheid.	voor geestelijken of bedienaren van den godsdienst, uitgezonderd candidaten in de godgeleerdheid.	voor candidaten en studenten in de godgeleerdheid.	voor geestelijken of bedienaren van den godsdienst, uitgezonderd candidaten in de godgeleerdheid.	voor candidaten en studenten in de godgeleerdheid.

Nederlandsche Hervormde Kerk .			het classicaal bestuur, in welks ressort zij zijn gevestigd.	de rector-magnificus van de universiteit, waar zij zich tot het leeraarsambt voorbereiden, of de rector van het gymnasium, waar zij onderwijs ontvangen.	5	6 of 27
Evangelisch-Lutherse Kerk .			de synodale commissie der Evangelisch-Luthersche Kerk.	curatoren van het Evangelisch-Luthersch seminarium, de rector-magnificus van de inrichting van hooger onderwijs, waar zij zich tot het leeraarsambt voorbereiden, of de rector van het gymnasium, waar zij onderwijs ontvangen.	7	6, 8 of 27
Hersteld-Evangelisch-Luthersche Kerk			de algemeene kerkelijke commissie der Hersteld-Evangelisch-Luthersche Kerk.	de algemeene kerkelijke commissie der Hersteld-Evangelisch-Luthersche Kerk of de rector van het gymnasium, waar zij onderwijs ontvangen.	9	9 of 27
Remonstrantsche Broederschap .		zij, die onderricht in de godgeleerdheid ontvangen aan eene wettiglijk bestaande inrichting van hooger onderwijs, met het stellig gebleken voornemen om tot bedienaar van den godsdienst te worden opgeleid, en zij, die leerling der 5de of der 6de klasse van een wettiglijk bestaand gymnasium zijn en aan die inrichting onderwijs ontvangen in de Hebreeuwsche taal met het stellig gebleken voornemen om zich voor te bereiden tot de studie der godgeleerdheid.	het college van professor en curatoren van het seminarium der Broederschap.	het college van professor en curatoren van het seminarium der Broederschap of de rector van het gymnasium, waar zij onderwijs ontvangen.	10	10 of 27
Doopsgezinde Gemeenten . . .	*a.* zij, die predikant of leeraar zijn bij eene kerkelijke gemeente of plaatselijke kerk; *b.* zij, die tot proponent zijn bevorderd: *c.* zij, die den rang van candidaat in de godgeleerdheid hebben bekomen.		het bestuur der Algemeene Doopsgezinde Sociëteit.	curatoren van het seminarium der Algemeene Doopsgezinde Sociëteit, de rector-magnificus der inrichting van hooger onderwijs, waar zij zich tot het leeraarsambt voorbereiden, of de rector van het gymnasium, waar zij onderwijs ontvangen.	11	6, 12 of 27
Gereformeerde Kerken in Nederland . . .			de kerkeraad der paatselijke kerk.	de rector-magnificus van de vrije universiteit, de rector der theologische school van de Gereformeerde Kerken, of de rector van het gymnasium, waar zij onderwijs ontvangen.	13	6, 14 of 27
Christelijke Gereformeerde Kerk.				het curatorium van de theologische school tot opleiding voor predikant in de Christelijke Gereformeerde Kerk of de rector van het gymnasium, waar zij onderwijs ontvangen.	13	15 of 27
Vrije Christelijke Gemeenten . .	zij, die predikant zijn bij eene kerkelijke gemeente.	—	de kerkeraad van de kerkelijke gemeente.	—	16	—
Protestantsche Gemeenten in Nelandsch-Indië .	de predikanten, de hulppredikers, alsmede de godsdienstleeraars voor de voorziening in de godsdien-	—	de directeur van het Departement van algemeen burgerlijk bestuur in Nederlandsch-Indië, waaronder de	—	17	—

1. (zie pag. 518)	2. (zie pag. 518)	3. (zie pag. 518)	4. (zie pag. 518)	5. (zie pag. 518)	6. (z. p. 518)	7. (z. p. 518)
	stige behoeften der minder gegoede leden van Protestantsche gemeenten.		eeredienst ressorteert, of de Minister van Koloniën.			
Protestantsche Gemeenten in de koloniën Suriname en Curaçao.	de predikanten bij de Hervormde en de Evangelisch-Lutherse gemeenten te Paramaribo en bij de VereenigdeProtestantsche gemeenten te Nieuw-Nickerie en op Curaçao, de leeraren bij de Protestantsche gemeenten op Bonaire en Aruba en de hoofdvoorstanders, leeraren, dienstdoende geestelijken en hulpzendelingen bij de Evangelische Broedergemeenten in Suriname.	—	de Gouverneur der kolonie of de Minister van Koloniën.	—	18	—
Roomsch-Katholieke Kerk . .	zij, die door het ontvangen van de kerkelijke wijding de hoedanigheid hebben verkregen van priester, diaken of sub-diaken.	zij, die met het stellig gebleken voornemen om de kerkelijke wijding te verkrijgen, hunne opleiding tot bedienaar van den godsdienst ontvangen: hetzij aan eene der afdeelingen van de bisschoppelijke seminariën der diocesen van Utrecht, Haarlem, 's-Hertogenbosch, Breda en Roermond, onderscheidenlijk gevestigd te Driebergen, Warmond, Haaren, Hoeven en Roermond; hetzij aan de inrichting van hooger onderwijs in de Abdij van Berne, gevestigd te Heeswijk; hetzij aan eene inrichting, die voldoet aan de artt. 149 en 150 der hooger-onderwijswet, mits deze inrichting staat onder het bestuur van eene instelling of vereeniging, die rechtspersoonlijkheid bezit en òf voor het geheel òf voor de afdeeling, waarin de belanghebbende zich bevindt, uitsluitend bestemd is voor hen, van wie het bovengenoemd voornemen stellig blijkt en die	de bisschop of, bij gebreke van dezen, de kerkvoogden, die den bisschop vervangen, ieder voor zooveel zijn diocees betreft, of, ingeval het Roomsch-Katholieke geestelijken in Nederlandsch-Indië geldt, hetzij de Apostolisch-Vicaris en Pastoor van Batavia, hetzij de Minister van Koloniën.	de bisschop of, bij gebreke van dezen, de kerkvoogden, die den bisschop vervangen, ieder voor zooveel zijn diocees betreft, of de rector van het gymnasium, waar zij onderwijs ontvangen.	19 of 20	21, 22, 23 of 27

		en zij, die leerling der 5de of der 6de klasse van een wettiglijk bestaand gymnasium zijn en aan die inrichting onderwijs ontvangen in de Hebreeuwsche taal met het stellig gebleken voornemen om zich voor te bereiden tot de studie der godgeleerdheid.				
Oud-Bisschoppelijke Cleresie.	zij, die door het ontvangen van de kerkelijke wijding de hoedanigheid hebben verkregen van priester, diaken of sub-diaken.	zij, die met het stellig gebleken voornemen om de kerkelijke wijding te verkrijgen, hunne opleiding tot bedienaar van den godsdienst ontvangen aan het seminarium der Cleresie, en zij, die leerling der 5de of der 6de klasse van een wettiglijk bestaand gymnasium zijn en aan die inrichting onderwijs ontvangen in de Hebreeuwsche taal met het stellig gebleken voornemen om zich voor te bereiden tot de studie der godgeleerdheid.	de bisschop of, bij gebreke van dezen, de kerkvoogden, die den bisschop vervangen, ieder voor zooveel zijn diocees betreft, of, ingeval het Roomsch-Katholieke geestelijken in Nederlandsch-Indië geldt, hetzij de Apostolisch-Vicaris en Pastoor van Batavia, hetzij de Minister van Koloniën.	de bisschop of, bij gebreke van dezen, de kerkvoogden, die den bisschop vervangen, ieder voor zooveel zijn diocees betreft, of de rector van het gymnasium, waar zij onderwijs ontvangen.	19	24 of 27
Nederlandsch-Israëlietische Kerk.	zij, die een van de graden in de godgeleerdheid, bij de bestaande of nader vast te stellen reglementen, op dit onderwerp als zoodanig erkend, hebben verkregen en bij eene Israëlietische gemeente het predik- of eenig ander bezoldigd geestelijk ambt voortdurend en met uitsluiting van iedere andere niet-kerkelijke betrekking uitoefenen.	zij, die als student aan een van de Israëlietische seminariën zijn ingeschreven en aan die inrichting van onderwijs voortdurend onderricht ontvangen in de godgeleerdheid met het stellig gebleken voornemen om tot bedienaar van den godsdienst bij het Israëlietisch kerkgenootschap te worden opgeleid, en zij, die leerling der 5de of der 6de klasse van een wettiglijk bestaand gymnasium zijn en aan die inrichting onderwijs ontvangen in de Hebreeuwsche taal met het stellig gebleken voornemen om zich voor te bereiden tot de studie der godgeleerdheid.	het kerkbestuur der kerkelijke gemeente, waarbij zij hun ambt uitoefenen.	curatoren of regenten van het seminarium, of de rector van het gymnasium, waar zij onderwijs ontvangen.	19	26 of 27
Portugeesch-Israëlietische Kerk.					25	26 of 27

Artikel 15 der Landstormwet.

—

Artikel 32 van het Landstorm-Besluit.

TABEL II, *houdende regeling van het ontslag van den dienstplicht bij den Landstorm van zendeling-leeraren, broeders-diakonen, Roomsch-Katholieke ordebroeders, zendeling-kweekelingen en proefbroeders.*

Hoedanigheid.	Wie geacht worden de aangeduide hoedanigheid te bezitten.	Door wie de verklaring moet worden afgegeven.	Naar welk der bij het Landstorm-Besluit behoorende modellen de over te leggen verklaring moet worden opgemaakt.
1.	2.	3.	4.
Zendeling-leeraar . . .	zij, die bij een binnen het Rijk gevestigd kerkgenootschap, of, overeenkomstig de statuten of reglementen van eene binnen het Rijk gevestigde, als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging, bij die vereeniging de hoedanigheid van zendeling-leeraar hebben verkregen en deze bediening voortdurend en met uitsluiting van iedere andere niet-godsdienstige betrekking uitoefenen.	het bestuur van het kerkgenootschap of van de als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging, waarbij zij hunne bediening uitoefenen.	28 of 29
Zendeling-kweekeling . .	zij, die als zendeling-kweekeling zijn toegelaten in eene inrichting van onderwijs, daartoe bestemd door een binnen het Rijk gevestigd kerkgenootschap of eene binnen het Rijk gevestigde, als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging en aan die inrichting voortdurend onderricht ontvangen met het stellig gebleken voornemen om tot zendeling-leeraar te worden opgeleid.	het bestuur van het kerkgenootschap of van de als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging, in wier inrichting van onderwijs zij tot zendeling-leeraar worden opgeleid.	30 of 31
Broeder-diakoon	zij, die de bindende gelofte hebben afgelegd als broeder-diakoon der als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging, genaamd „de Christelijke vereeniging voor de verpleging van lijders aan vallende ziekte", gevestigd te Haarlem, en als zoodanig voortdurend en met uitsluiting van iedere andere niet-godsdienstige betrekking bij die vereeniging werkzaam zijn.	het bestuur van de als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging, genaamd „de Christelijke vereeniging voor de verpleging van lijders aan vallende ziekte", gevestigd te Haarlem.	32
Proefbroeder	zij, die als proefbroeder aan eene inrichting der als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging, genaamd „de Christelijke vereeniging voor de verpleging van lijders aan vallende ziekte", gevestigd te Haarlem, voortdurend onderricht ontvangen met het stellig gebleken voornemen om tot broeder-diakoon te worden opgeleid.		33
Roomsch-Katholiek ordebroeder	zij, die behooren tot de bevolking van eene binnen het Rijk gevestigde kloosterinrichting eener Roomsch-Katholieke godsdienstige orde, congregatie of vereeniging, wier leden na voorafgaanden proeftijd bindende geloften afleggen.	de bisschop of, bij gebreke van dezen, de kerkvoogden, die den bisschop vervangen, ieder voor zooveel zijn diocees betreft.	34

Artikel 3 van het Landstorm-Besluit. — MODEL 1.

LANDSTORM.

Gemeente.....

INSCHRIJVINGSREGISTER MODEL 1, vermeldende de tot den landstorm behoorende dienstplichtigen, van wie ingevolge artikel 2, eerste lid, van het Landstorm-Besluit geen andere dan *ongewapende* dienst kan worden gevorderd.

JAARKLASSE 1.... 1°. Iedere tot den landstorm behoorende, wiens dienstplicht overeenkomstig artikel 3 der Landstormwet een aanvang neemt, wordt ingeschreven in het register der *jaarklasse*, waartoe hij naar zijn leeftijd behoort. — 2°. De jaarklasse, waartoe de landstormplichtige behoort, wordt aangewezen door het jaar, waarin hij 20 jaar wordt of is geworden. Zoo behoort de in 1873 geborene tot de jaarklasse 1893; de in 1874 geborene tot de jaarklasse 1894; de in 1893 geborene tot de jaarklasse 1913. — 3°. In iedere gemeente is steeds voor *elke* dienstplichtige jaarklasse een inschrijvingsregister model 1 voorhanden; in het geheel dus 21 dergelijke registers. — 4°. Het verdient aanbeveling bij elk register een klapper aan te leggen.

VOLGNUMMER.	Geslachtsnaam. Voornamen. (Voltal.)	Jaartal en dagteekening van geboorte.	Geboorte plaats.	Volledig adres. (De reede op het titelblad vermelde naam van de gemeente behoeft niet te worden gemeld.) (Kinderen, die den ingeschrevene ouder dan twee zijn, worden niet in aanmerking genomen.)	Burgerlijke stand. A. Ongehuwd, weduwnaar zonder kind of kinderen, gehuwd zonder kinderen, gescheidenen van echt met kind of kinderen. B. Gehuwd met kind of kinderen, weduwnaar met kind of kinderen, gescheidenen van echt met kind of kinderen.		AMBT, BEROEP OF BEDRIJF. Geneeskundige dienst. 1. Arts. 2. Veearts. 3. Apotheker. 4. Apothekers-assistent. 5. Helper voor ziekenverzorging, doet uitmaken van een transport-colonne der Vereeniging tot Verpleging van Gewonden te Water, Land en Lucht, het Nederlandsche Roode Kruis" aangesloten vereeniging tot verzorging van zieken of gewonden der militairen. 6. Ziekenverpleger. 7.	Bureaudienst. 8.	Bijzondere beroepen. 9.	Zeevarenden, enz. 10.	Aanbevolen. 11.	Handwerkslieden. 12.	Zonder beroep, doch wel beschikbaar een aantal uitgeoefende een bureau of bedrijf, niet onder te brengen zooals die, bedoeld in de kolommen 7–12. 13.	Heeft gediend. 1. Uitsluitend als ingelijfde bij de militie en bij de landweer: a. bij de administratietroepen; b. bij de compagnieën hospitaal-soldaten. 2. Als doel uitmakende van: a. de mercuchi; b. het liger hier te lande (in enkeling geval ook daarbuiten); c. de gouvernementsmarine in Nederlandsch-Indië; d. de koloniale troepen; doch is blijkens de ontvangen opgaaf tot inschrijving in dit register, niet of niet volkomen in den dienst met de wapenen geoefend. 14.	In den rang als positief van: (Geeft de ingeschrevene geen rang bekend, dan wordt in deze kolom niets ingevuld, tenzij het geval van kolom 14, als wanneer de positie wordt vervuld; overigens behoort te aanzien van het gevalstelsel van kolom 14 indien eenvoudig administratieve betrekking bekleed is in een militair hospitaal daarvan in deze kolom te blijken.) 15.	Behoeft voor den werkelijken dienst. 1. niet op te komen. 2. voorloopig niet op te komen. 16.	Gemeente waar en datum waarop, overeenkomstig artikel 6 L. S. B. (1), de landstormplichtige bij schriftelijke kennisgeving als voorkomend geval bij openbare kennisgeving) met zijn inschrijving voor den dienst bij den landstorm in kennis is gesteld. 1. Gemeente 2. Datum. 17.	Aantecening betrekkelijk den werkelijken dienst bij den landstorm. 1. Datum van oproeping. 2. Datum van terugkoer. 18.	OPMERKINGEN. 19.
1.	Sterk Willem			A ... straat N°	A.	B.		22.								1. IJ. . . . . 2. den . 19 .		30 October 19 . . . Gevestigd in de Gem. . . . .
2.	Hoog Arie Cornelis			K . . . . . plein N°.	B.	5.								15.	Korporaal.		1. A . . . . . 2. den . . 19 .		2 November 19 . . . Overgenomen uit de Gem. . . . . 5 November d.a.v. de in art. 10 L. S. B. (1) voorgeschreven kennisgeving uitgereikt.
3.	Born Hendrik			L . . . . gracht N°	B.	A.							Ja.		1. Art. 14 A punt 7 L. S. B. (1)	1. IJ. . . . . 2. den . . 19 .		
4.	Werkman Adam Pieter			H . . . . . steeg	A.			37.						2d.		1. IJ. . . . . 2. den . . 19 .		

(1) L. S. B. = Landstorm-Besluit.

Artikel 3 van het Landstorm-Besluit. — MODEL 2.

LANDSTORM.

Gemeente.....

INSCHRIJVINGSREGISTER MODEL 2, vermeldende de tot den landstorm behoorende dienstplichtigen, van wie ingevolge artikel 2, tweede lid, van het Landstorm-Besluit zoowel *gewapende* als *ongewapende* dienst kan worden gevorderd.

JAARKLASSE 1.... 1°. Iedere tot den landstorm behoorende, wiens dienstplicht overeenkomstig artikel 3 der Landstormwet een aanvang neemt, wordt ingeschreven in het register der *jaarklasse*, waartoe hij zijn naar leeftijd behoort. — 2°. De jaarklasse, waartoe de landstormplichtige behoort, wordt aangewezen door het jaar, waarin hij 20 jaar wordt of is geworden. Zoo behoort de in 1873 geborene tot de jaarklasse 1893; de in 1874 geborene tot de jaarklasse 1894; de in 1893 geborene tot de jaarklasse 1913. — 3°. In iedere gemeente is steeds voor *elke* dienstplichtige jaarklasse een inschrijvingsregister model 2 voorhanden; in het geheel dus 21 dergelijke registers. — 4°. Het verdient aanbeveling bij elk register een klapper aan te leggen.

Volgnummer.	Geslachtsnaam. Voornamen. (Voluit.)	Jaartal en dagteekening van geboorte.	Geboorteplaats.	Volledig adres. (De reeds op het titelblad vermelde naam van de gemeente behoeft niet te worden genoemd.)	Burgerlijke staat. A. Ongehuwd, weduwnaar zonder kind of kinderen, gehuwd zonder kind of kinderen, gescheiden van echt zonder kind of kinderen. B. Gehuwd met kind of kinderen, weduwnaar met kind of kinderen, gescheiden van echt met kind of kinderen. (Kinderen, die den ingeschrevene *niet* ten laste zijn, worden niet in aanmerking genomen.) 6. Tijdens de inschrijving.	Sedert de inschrijving.	Heeft laatstelijk gediend: bij de zeemacht, het korps mariniers en de marine-reserve hieronder begrepen, en wel: bij: 1. het Dekpersoneel. 2. het Machinistenpersoneel. 3. den Geneeskundigen Dienst. 4. den Administratieven of Verplegingsdienst t. w. a. schrijvers; b. koks en hofmeesters; c. ziekenverplegers; d. bottelieurs; e. overige categorieën. 7.	in den rang van: (Heeft de ingeschrevene geen rang bekleed, dan wordt in deze kolom niets ingevuld.) 8.	bij het leger hier te lande, het reserve-personeel bij de landmacht hieronder begrepen, of bij de koloniale troepen en wel: bij: 1. de Artillerie (Rijdende). 2. de Artillerie (Pantserfort-). 3. de Artillerie (Veld-) Batterijen. 4. de Artillerie (Veld-)Trainafdeelingen. 5. de Artillerie (Vesting-). 6. de Cavalerie. 7. de Infanterie. 8. de Marechaussee (Koloniale troepen). 9. de Marechaussee (hier te lande). 10. de Militaire-administratieve afdeelingen. 11. de Pontonniers. 12. de Pionnier-compagnieën Regiment. 13. de Spoorweg-compagnieën Regiment. 14. de Telegraaf-compagnieën Regiment. 15. de Torpedisten. 16. de Wielrijders-compagnieën. 17. den Geneeskundigen Dienst. 18. eenig ander dienstvak, hetzij of onderdeel (1) 9.	in den rang van: (Heeft de ingeschrevene geen rang bekleed, dan wordt in deze kolom niets ingevuld.) 10.	bij de gouvernementsmarine in Nederlandsch-Indië in de positie van: 11.	Bekleedt het ambt, of oefent uit het beroep of bedrijf, in het hoofd van het inschrijvingsregister model 1 vermeld in kolom: 12.	Behoeft voor den werkelijken dienst: 1. niet op te komen; 2. voorloopig niet op te komen. 13.	Gemeente waar en datum waarop, overeenkomstig artikel 6 L. S. B. (1), de landstormplichtige bij schriftelijke kennisgeving (in voorkomend geval bij openbare kennisgeving) met zijne inschrijving voor den dienst bij den landstorm in kennis is gesteld. 1. Gemeente. 2. Datum. 14.	Aantekening betrekkelijk den werkelijken dienst bij den landstorm. 1. Datum van opkomst. 2. Datum van terugkeer. 15.	OPMERKINGEN. 16.
1.	Dorst. Jan			B. ..... weg N°.	B.							Kol. 10. N°. 27a.		1. Q ..... 2. den ... 19 ..		Den ..... 19 .. vrijwillig verbonden bij het Korps Pantserfort-Artillerie.
2.	Drijver. Gerrit Cornelis			C. ..... t kade N°.	K.	B.		6.	Sergeant.			Kol. 13.	3 Art. 14B punt 2 L. S. B. (1)	1. Q ..... 2. den ... 19 ..		
3.	Stumps. Pieter			P. ..... laan B N°.	M.	A.		15				Kol. 12. N°. 44.		1. Q ..... 2. den ... 19 ..		Lichamelijk ongeschikt voor den dienst. Besch. D. v. O. dd. .... Afd. n°. .....
4.	Hoogweg. Karel			Dorpstraat D N°.		B.		7.				Kol. 11. N°. 32.		1. Q. .... 2. den ... 19 ..		Oproepspalijk veroordeeld tot eene gevangenisstraf van .. 2 jaren den ..... 19 .. bij vonnis van de Arron'. Rechtbank te .....

(1) L. S. B. = Landstorm Besluit.

(2) Hieronder uiteraard niet te begrijpen degenen, die als niet of niet voldoende geoefend voor den dienst met de wapenen, zijn opgenomen in kolom 14 van het inschrijvingsregister model 1.

Artikel 6 *) van het Landstorm-Besluit.

MODEL 3.

—

DEZE KENNISGEVING ZORGVULDIG TE BEWAREN, *tot de dienstplicht bij den landstorm voor den houder een einde neemt.*

LANDSTORM.

KENNISGEVING VAN INSCHRIJVING VOOR DEN DIENST.

Op heden den ..... 19.... is ingevolge het bepaalde in de Landstormwet voor den dienst $\frac{\text{(zoowel gewapenden als ongewapenden)}}{\text{(ongewapenden)}}$ bij den landstorm onder volgnummer .... ingeschreven in het inschrijvingsregister model .... (Jaarklasse 1....) van de gemeente ..... de persoon van :

(Geslachts- en voornamen)

geboren den ..... te .....

Ter voldoening aan het voorschrift van artikel 6 *) van het Landstorm-Besluit wordt door den burgemeester van ..... van die inschrijving bij deze aan den ingeschrevene kennis gegeven.

....., den ..... 19....

De Burgemeester van .....

N. B.!

1°. De bij artikel 3 der Landstormwet omschreven duur van den dienstplicht kan uitsluitend in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden worden verlengd.

2°. De tot den landstorm behoorende kan uitsluitend in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden tot werkelijken dienst worden opgeroepen.

3°. De machtiging tot het doen oproepen van tot den landstorm behoorende dienstplichtigen wordt bij openbare kennisgeving in de gemeente bekend gemaakt.

4°. Zoodra de onder 3°. bedoelde openbare kennisgeving heeft plaats gehad,

a. keert de tot den landstorm behoorende dienstplichtige, die in het Duitsche Rijk of in het Koninkrijk België gevestigd is of zich daar tijdelijk ophoudt, naar Nederland terug en meldt zich bij den burgemeester der gemeente, waar hij voor den landstorm staat ingeschreven ;

b. houdt iedere tot den landstorm behoorende dienstplichtige zich gereed om aan de eerste te zijnen aanzien gedane oproeping tot den werkelijken dienst te voldoen.

5°. Zij, die in aanmerking wenschen te komen voor eene geldelijke vergoeding wegens den werkelijken dienst van hun tot den landstorm behoorenden dienstplichtigen kostwinner, richten hun desbetreffend verzoek aan den burgemeester der gemeente, waar zij woonplaats hebben, of zoo zij buitenslands woonplaats hebben, aan den burgemeester der gemeente, waar de bedoelde kostwinner voor den landstorm staat ingeschreven.

Ieder verzoek, als in het vorig lid bedoeld, behoort o. m. te vermelden het nauwkeurig adres van den verzoeker, den geslachtsnaam en de voornamen van den tot den landstorm behoorende, op wiens werkelijken dienst de verzoeker zich beroept, het jaar en de dagteekening der geboorte van dien tot den landstorm behoorende, alsook de gemeente, waar, het nummer van het model van het register (model n°. 1 of n°. 2), waarin, en het volgnummer, waaronder hij voor den landstorm staat ingeschreven. De buitenslands woonplaats hebbende maakt voorts in zijn verzoek melding van den rang en de standplaats van den Nederlandschen consulairen ambtenaar, binnen wiens ressort de plaats gelegen is. waar hij is gevestigd.

Het verzoek moet door den tot den landstorm behoorende, zoo hij daartoe niet buiten staat is, worden mede-onderteekend zulks ten blijke van zijne instemming daarmede.

6°. De tot den landstorm behoorende, die niet voldoet aan eene oproeping voor den werkelijken dienst, stelt zich bloot deswege onverwijld te worden vervolgd.

7°. De tot den landstorm behoorende, die een geestelijk of een godsdienstig-menschlievend ambt bekleedt of daartoe wordt opgeleid en deswege wenscht te worden ontslagen van den dienstplicht bij den landstorm, zendt zijne daartoe strekkende, aan de Koningin gerichte, aanvraag, eigenhandig onderteekend, in aan den burgemeester der gemeente, waar hij voor den landstorm staat ingeschreven, zulks onder bijvoeging van eene verklaring, afgegeven door

*) Bij voorkomend geval het cijfer „6" te wijzigen in „10".

den persoon of het college, tot die afgifte bevoegd. (Zie tabellen I en II, behoorende bij het Landstorm-Besluit.)

8°. De tot den landstorm behoorende, die niet in werkelijken dienst is en wegens ziekte of gebrek in aanmerking wenscht te komen voor ontslag van den dienstplicht bij den landstorm, zendt zijne daartoe strekkende aanvraag aan den Minister van Oorlog, onder bijvoeging van eene behoorlijk gelegaliseerde geneeskundige verklaring tot staving van de gegrondheid der aanvraag. De geneeskundige verklaring moet zijn afgegeven door twee tot de uitoefening van de geneeskunde in Nederland bevoegde personen; is de tot den landstorm behoorende gevestigd elders dan binnen Nederland, zoo kan worden volstaan met eene verklaring, afgegeven door twee personen, bevoegd tot de uitoefening van de geneeskunde in het Rijk, waar hij gevestigd is.

9°. Bij artikel 14 van het Landstorm-Besluit zijn aangewezen de categorieën van landstormplichtigen, die in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden *niet* of *voorloopig niet* in werkelijken dienst behoeven te komen, omdat de dienst van den Staat, van eene provincie, van eene gemeente of een ander openbaar belang vordert, dat zij de plaats, welke zij innemen ook dan voortdurend of voorshands blijven bezetten. Bovendien kan, wanneer redenen, als in den vorigen volzin vermeld, het vorderen, de Minister van Oorlog, voor zooveel noodig na overleg met den Minister van Marine, bepalen, dat ook landstormplichtigen, niet begrepen in de bij artikel 14 van het Landstorm-Besluit aangewezen categorieën, *niet* of *voorloopig niet* in werkelijken dienst komen. Het verdient aanbeveling, dat hij, die behoort of komt te behooren, hetzij tot een der categorieën van landstormplichtigen bij het zooeven aangehaalde artikel 14 van het Landstorm-Besluit aangewezen, hetzij tot de landstormplichtigen, die bij eene ministerieele bepaling, als bedoeld, voor goed of voorloopig van opkomst in werkelijken dienst zijn vrijgesteld, hiervan kennis geeft aan den burgemeester der gemeente, waar hij voor den landstorm staat ingeschreven.

Indien de landstormplichtige ophoudt te behooren tot degenen, die overeenkomstig het hiervoren vermelde *niet* of *voorloopig niet* voor den werkelijken dienst opkomen, dan verdient het aanbeveling, dat hij ook hiervan kennis geeft aan den burgemeester der gemeente, waar hij voor den landstorm staat ingeschreven.

De tot den landstorm behoorende dienstplichtige, die van opkomst tot werkelijken dienst voorloopig is vrijgesteld, moet, zoodra hem uit het feit dat de vervulling van de betrekking, die hij bekleedt, of van de werkzaamheden, waarmede hij is belast, door de tijdsomstandigheden niet verder mogelijk is, kennelijk is gebleken, dat de noodzakelijkheid tot voortzetting der voorloopige vrijstelling te zijnen aanzien heeft opgehouden te bestaan, hiervan onverwijld mededeeling doen aan den burgemeester der gemeente, waar hij voor den landstorm staat ingeschreven. Bovendien moet hij aan den chef, aan wien hij te dien tijde onmiddellijk onderhoorig is, van een en ander kennis geven, onder beknopte vermelding van redenen en met inachtneming van hetgeen bij het neerleggen zijner betrekking of het afbreken zijner werkzaamheden behoort te geschieden, dan wel dienstig is, in verband met de tijdsomstandigheden, waarin zulks plaats vindt.

10°. Het is wenschelijk, dat de tot den landstorm behoorende in geval van opkomst tot den werkelijken dienst meeneemt deze „Kennisgeving", en het zakboekje, zoomede andere bescheiden, die van vorigen militairen dienst in zijn bezit mochten zijn.

11°. Alle in verband met de bepalingen van de Landstormwet en van de te harer uitvoering gegeven voorschriften in te dienen verzoekschriften, over te leggen of gevorderde stukken en uit te reiken beschikkingen zijn vrij van het recht van zegel, van legesheffing, van de formaliteit van registratie, van kosten van legalisatie, van de rechten, bedoeld in art. 2 der wet van 23 April 1879 (*Staatsblad* n°. 72), en van griffiekosten.

Artikelen 7 en 9 van het Landstorm-Besluit.

MODEL 4.

LANDSTORM.

GEMEENTE . . . . . .

Opgaaf van de personen, die in de hierboven genoemde gemeente voor den landstorm staan ingeschreven en zich in den loop der maand . . . . . 19 .. $\frac{\text{"}}{\text{vermoedelijk}}$ hebben gevestigd in de gemeente . . . . . .

1. Geslachtsnaam. Voornamen. (Voluit.)	2. Jaartal en dagteekening van geboorte.	3. Geboorteplaats.	4. Adres in de nieuwe woonplaats.	5. Burgerlijke staat tijdens het opmaken van deze opgaaf. A. Ongehuwd, weduwnaar zonder kind of kinderen, gehuwd zonder kind of kinderen, gescheiden van echt zonder kind of kinderen. B. Gehuwd met kind of kinderen, weduwnaar met kind of kinderen, gescheiden van echt met kind of kinderen. (Kinderen, die den ingeschrevene *niet* ten laste zijn, worden niet in aanmerking genomen.)	Heeft laatstelijk gediend			9. Ambt, beroep of bedrijf.	10. Behoeft voor den werkelijken dienst: 1. niet op te komen; 2. voorloopig niet op te komen. (In voorkomend geval in deze kolom te vermelden tot welke van de in artikel 14 L. S. B. (1) genoemde categoriën van personen de landstormplichtige behoort.)	11. Gemeente, waar en datum, waarop overeenkomstig artikel 6 L. S. B. (1) de landstormplichtige bij schriftelijke kennisgeving (in voorkomend geval, bij openbare kennisgeving) met zijne inschrijving voor den dienst bij den landstorm in kennis is gesteld. 1. Gemeente. 2. Datum.	12. Aantcekening betrokkelijk vervulden werkelijken dienst bij den landstorm. 1. Datum van opkomst. 2. Datum van terugkeer.	13. Staat in de gemeente ingeschreven in het register voor den landstorm. *a.* Model 1. *b.* Model 2. *c.* Jaarklasse.	14. Opmerkingen.
					6. (korps, wapen, dienstvak, dienstafdeeling of inrichting van de zeemacht, van het leger hier te lande of van de koloniale troepen, waarbij laatstelijk gediend.) (2)	7. in den rang van: (Heeft de landstormplichtige geen rang bekleed, dan wordt in deze kolom niets ingevuld.) (3)	8. bij de gouvernementsmarine in Nederlandsch-Indië in de positie van:						

(1) L. S. B. = Landstorm-Besluit.

(2) In te vullen overeenkomstig de gegevens van kolom 14 van Model 1, dan wel kolom 7 of kolom 9 van Model 2.

(3) In te vullen overeenkomstig de gegevens van kolom 15 van Model I, dan wel kolom 8 of kolom 10 van Model 2.

. . . . . , den . . . . . 19 . . . .

De Burgemeester van . . . . . .

Artikel 34 en Tabel I van het Landstorm-Besluit.
MODEL 5.

LANDSTORM.

VERKLARING.

Het Classicaal bestuur te ..... verklaart, dat ..... [1])

(*Eerste geval.*)
predikant is bij de Hervormde gemeente te ...

(*Tweede geval.*)
tot proponent is bevorderd .

....., ... 19....
Het Classicaal bestuur voornoemd,
[2]) *Praeses.*
[2]) *Scriba.*

Bovenstaande handteekeningen zijn die van .....
....., ... 19....
De Burgemeester,
[2])

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.
[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel I van het Landstorm-Besluit.
MODEL 6.

LANDSTORM.

VERKLARING.

De Rector-magnificus van de Rijks-/Gemeente-/Vrije universiteit te ..... verklaart, dat ..... [1])

(*Eerste geval.*)
den rang van candidaat in de godgeleerdheid heeft bekomen.

(*Tweede geval.*)
als student aan die universiteit is ingeschreven en, blijkens aangehechte verklaring van de(n) hoogleera-ren/-ar....., werkelijk de theologische lessen aan genoemde inrichting van onderwijs volgt en alzoo inderdaad onderricht in de godgeleerdheid ontvangt met het stellig gebleken voornemen om tot bedienaar van den godsdienst te worden opgeleid.

....., ... 19....
De Rector voornoemd,
[2])

Bovenstaande handteekening is die van den hoogleeraar ....., rector-magnificus aan de Rijks-/Gemeente-/Vrije universiteit te .....
....., ... 19....
De Burgemeester,
[2])

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.
[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel I van het Landstorm-Besluit.
MODEL 7.

LANDSTORM.

VERKLARING.

De Synodale commissie der Evangelisch-Luthersche Kerk verklaart, dat ..... [1])

(*Eerste geval.*)
predikant is bij de Evangelisch-Luthersche gemeente te .....

(*Tweede geval.*)
tot proponent is bevorderd.

....., ... 19....
De Synodale commissie voornoemd,
[2]) *President.*
[2]) *Secretaris.*

Bovenstaande handteekeningen zijn die van .....
....., ... 19....
De Burgemeester,
[2])

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.
[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel I van het Landstorm-Besluit.
MODEL 8.

LANDSTORM.

VERKLARING.

Curatoren van het Evangelisch-Luthersch seminarium verklaren, dat ..... [1])

(*Eerste geval.*)
den rang van candidaat in de godgeleerdheid heeft bekomen.

(*Tweede geval.*)
aan dat seminarium onderricht in de godgeleerdheid ontvangt met het stellig gebleken

voornemen om tot bedienaar van den godsdienst bij het Evangelisch-Luthersch kerkgenootschap te worden opgeleid.

Amsterdam, ... 19....
Curatoren voornoemd,
[2]) *President.*
[2]) *Secretaris.*

Bovenstaande handteekeningen zijn die van
.....
Amsterdam, ... 19....
De Burgemeester,
[2])

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.
[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel I van het Landstorm-Besluit.
MODEL 9.

LANDSTORM.

VERKLARING.

De Algemeene kerkelijke commissie der Hersteld-Evangelisch-Luthersche kerk verklaart, dat ..... [1])

(*Eerste geval.*)
predikant is bij de Hersteld-Evangelisch-Luthersche gemeente te .....

(*Tweede geval.*)
tot proponent is bevorderd.

(*Derde geval.*)
den rang van candidaat in de godgeleerdheid heeft bekomen.

(*Vierde geval.*)
door haar als student in de godgeleerdheid is aangenomen en aan hare kweekschool onderricht in de godgeleerdheid ontvangt met het stellig gebleken voornemen om tot bedienaar van den godsdienst bij het Hersteld-Evangelisch-Luthersche kerkgenootschap te worden opgeleid.

Amsterdam, ... 19....
De Algemeene kerkelijke commissie voornoemd,
[2]) *President.*
[2]) *Secretaris.*

Bovenstaande handteekeningen zijn die van
.....
Amsterdam, ... 19....
De Burgemeester,
[2])

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.
[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel I van het Landstorm-Besluit.
MODEL 10.

LANDSTORM.

VERKLARING.

Het College van professor en curatoren van het seminarium der Remonstrantsche Broederschap verklaart, dat ..... [1])

(*Eerste geval.*)
predikant is bij de Remonstrantsche gemeente te .....

(*Tweede geval.*)
tot proponent is bevorderd.

(*Derde geval.*)
den rang van candidaat in de godgeleerdheid heeft bekomen.

(*Vierde geval.*)
als student aan dat seminarium is ingeschreven en aan die inrichting van onderwijs onderricht in de godgeleerdheid ontvangt met het stellig gebleken voornemen om tot bedienaar van den godsdienst bij de Remonstrantsche Broederschap te worden opgeleid.

....., ... 19....
Het College voornoemd,
[2]) *Voorzitter.*
[2]) *Secretaris.*

Bovenstaande handteekeningen zijn die van
.....
....., ... 19....
De Burgemeester,
[2])

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.
[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel I van het Landstorm-Besluit.
MODEL 11.

LANDSTORM.

VERKLARING.

Het Bestuur der Algemeene Doopsgezinde Sociëteit verklaart, dat ..... [1])

(*Eerste geval.*)
leeraar is bij de Doopsgezinde gemeente te .....

(*Tweede geval.*)

tot proponent is bevorderd.

Amsterdam, ... 19....
Het Bestuur voornoemd,
[2]) *Praeses.*
[2]) *Scriba.*

Bovenstaande handteekeningen zijn die van .....

Amsterdam, ... 19....
De Burgemeester,
[2])

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.
[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel I van het Landstorm-Besluit.
MODEL 12.

LANDSTORM.

VERKLARING.

Curatoren van het seminarium der Algemeene Doopsgezinde Sociëteit te Amsterdam verklaren, dat ..... [1])

(*Eerste geval.*)

den rang van candidaat in de godgeleerdheid heeft bekomen.

(*Tweede geval.*)

als student aan dat seminarium is ingeschreven en aan die inrichting van onderwijs onderricht in de godgeleerdheid ontvangt met het stellig gebleken voornemen om tot bedienaar van den godsdienst bij de Algemeene Doopsgezinde Sociëteit te worden opgeleid.

Amsterdam, ... 19....
Curatoren voornoemd,
[2]) *Voorzitter.*
[2]) *Secretaris.*

Bovenstaande handteekeningen zijn die van .....

Amsterdam, ... 19....
De Burgemeester,
[2])

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.
[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel I van het Landstorm-Besluit.
MODEL 13.

LANDSTORM.

VERKLARING.

De Kerkeraad van de plaatselijke kerk te ..... behoorende tot de Christelijke Gereformeerde Kerk, / Gereformeerde Kerken in Nederland, verklaart, dat ..... [1])

te dezer plaatse bij die Kerk / Kerken het leeraarsambt bekleedt.

....., ... 19....
De Kerkeraad voornoemd,
[2]) *Praeses.*
[2]) *Scriba.*

Bovenstaande handteekeningen zijn die van .....

....., ... 19....
De Burgemeester,
[2])

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.
[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel I van het Landstorm-Besluit.
MODEL 14.

LANDSTORM.

VERKLARING.

De Rector der Theologische School van de Gereformeerde Kerken te Kampen verklaart, dat ..... [1])

(*Eerste geval.*)

den rang van candidaat in de godgeleerdheid heeft bekomen.

(*Tweede geval.*)

als student aan die Theologische School is ingeschreven en aan deze inrichting van onderwijs onderricht in de godgeleerdheid ontvangt met het stellig gebleken voornemen om tot bedienaar van den godsdienst bij de Gereformeerde Kerken in Nederland te worden opgeleid.

Kampen, ... 19....
De Rector voornoemd,
[2])

Bovenstaande handteekening is die van .....

Kampen, ... 19....
De Burgemeester,
[2])

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.
[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel I van het Landstorm-Besluit.
MODEL 15.

LANDSTORM.

VERKLARING.

Het Curatorium van de Theologische School tot opleiding van predikanten in de Christelijke Gereformeerde Kerk verklaart, dat ..... [1])

(*Eerste geval.*)

den rang van candidaat in de godgeleerdheid heeft bekomen.

(*Tweede geval.*)

aan genoemde school onderricht in de godgeleerdheid ontvangt met het stellig gebleken voornemen om tot bedienaar van den godsdienst bij de Christelijke Gereformeerde Kerk te worden opgeleid.

....., ... 19....

Het Curatorium voornoemd,

[2]) *President.*

[2]) *Secretaris.*

Bovenstaande handteekeningen zijn die van .....

....., ... 19....

De Burgemeester,

[2])

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.

[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel I van het Landstorm-Besluit.
MODEL 16.

LANDSTORM.

VERKLARING.

De Kerkeraad van de kerkelijke gemeente der Vrije Christelijke Gemeenten in Nederland te ....., verklaart, dat ..... [1]) te dezer plaatse predikant is bij genoemde Gemeente.

....., ... 19....

De Kerkeraad voornoemd,

[2]) *Praeses.*

[2]) *Scriba.*

Bovenstaande handteekeningen zijn die van .....

....., ... 19....

De Burgemeester,

[2])

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.

[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel I van het Landstorm-Besluit.
MODEL 17.

LANDSTORM.

VERKLARING.

De directeur van het Departement van.....
De Minister van Koloniën
in Nederlandsch-Indië verklaart, dat ..... [1])
,,

bij de Protestantsche gemeenten in Nederlandsch-Indië werkzaam is

(*Eerste geval.*)

als predikant te .....

(*Tweede geval.*)

als hulpprediker ten dienste van de Inlandsche Christengemeenten te .....

(*Derde geval.*)

als godsdienstleeraar voor de voorziening in de godsdienstige behoeften der minder gegoede leden van evenvermelde gemeente te.....

....., ... 19....

De Directeur voornoemd,
De Minister van Koloniën

[2])

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.

[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel I van het Landstorm-Besluit.
MODEL 18.

LANDSTORM.

VERKLARING.

De Gouverneur van (Suriname, Curaçao)
De Minister van Koloniën
verklaart, dat ..... [1])
in de kolonie ..... werkzaam is als .....

....., ... 19....

De Gouverneur voornoemd,
De Minister van Koloniën,

[2])

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.

[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel I van het Landstorm-Besluit.
MODEL 19.

LANDSTORM.
VERKLARING.

De ondergeteekende verklaart, in zijne hoedanigheid van ....., dat .....[1]) door het ontvangen van de kerkelijke wijding de hoedanigheid van ..... heeft verkregen en alzoo den geestelijken stand is ingetreden.

....., ... 19....
[2])

Bovenstaande handteekening is die van .....
....., ... 19....
De Burgemeester,
[2])

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.
[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel I van het Landstorm-Besluit.
MODEL 20.

LANDSTORM.
VERKLARING.

De Apostolisch-Vicaris en Pastoor van Batavia / De Minister van Koloniën

verklaart, dat .....[1]) als Roomsch-Katholiek geestelijke werkzaam is in Nederlandsch-Indië.

....., ... 19....
De Apostolisch-Vicaris en Pastoor van Batavia, / De Minister van Koloniën,
[2])

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.
[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel I van het Landstorm-Besluit.
MODEL 21.

LANDSTORM.
VERKLARING.

De ondergeteekende verklaart, in zijne hoedanigheid van ....., dat .....[1]) student is in de godgeleerdheid met het stellig gebleken voornemen om de kerkelijke wijding te verkrijgen, en zijne opleiding tot bedienaar van den godsdienst ontvangt aan de te ..... gevestigde afdeeling van het seminarium van het aartsbisdom / bisdom van .....

....., ... 19....
[2])

Bovenstaande handteekening is die van .....
....., ... 19....
De Burgemeester,
[2])

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.
[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel I van het Landstorm-Besluit.
MODEL 22.

LANDSTORM.
VERKLARING.

De ondergeteekende verklaart, in zijne hoedanigheid van ..... in het bisdom van 's Hertogenbosch, dat .....[1]) student is in de godgeleerdheid met het stellig gebleken voornemen om de kerkelijke wijding te verkrijgen, en zijne opleiding tot bedienaar van den godsdienst ontvangt aan de inrichting van hooger onderwijs in de Abdij van Berne, gevestigd te Heeswijk.

....., ... 19....
[2])

Bovenstaande handteekening is die van .....
....., ... 19....
De Burgemeester,
[2])

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.
[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel I van het Landstorm-Besluit.
MODEL 23.

LANDSTORM.
VERKLARING.

De ondergeteekende verklaart, in zijne hoedanigheid van ....., dat .....[1]) student is in de godgeleerdheid met het stellig gebleken voornemen om de kerkelijke wijding te verkrijgen,

en zijne opleiding tot bedienaar van den godsdienst ontvangt aan de inrichting van hooger onderwijs ..... [2]);

dat deze inrichting voldoet aan de artt. 149 en 150 der hooger-onderwijswet en staat onder het bestuur van eene instelling of vereeniging die rechtspersoonlijkheid bezit, en dat de voormelde inrichting [3]) uitsluitend bestemd is voor hen, van wie het bovengenoemde voornemen stellig blijkt en die hunne opleiding ontvangen tot bedienaar van den godsdienst.

....., ... 19....

[4])

Bovenstaande handteekening is die van .....

....., ... 19....

De Burgemeester,

[4])

---

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.

[2]) Naam der inrichting en gemeente, waar deze gevestigd is.

[3]) Indien van de inrichting slechts eene afdeeling de aangeduide bestemming heeft, dan in plaats van „de voormelde inrichting" te stellen: „de afdeeling van de voormelde inrichting, waarin hij zich bevindt".

[4]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel I van het Landstorm-Besluit.
MODEL 24.

LANDSTORM.
VERKLARING.

De ondergeteekende verklaart, in zijne hoedanigheid van ....., dat ..... [1]) student is in de godgeleerdheid met het stellig gebleken voornemen om de kerkelijke wijding te verkrijgen en zijne opleiding tot bedienaar van den godsdienst ontvangt aan het seminarium der Oud-Bisschoppelijke Cleresie te .....

....., ... 19....

[2])

Bovenstaande handteekening is die van .....

....., ... 19....

De Burgemeester,

[2])

---

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.

[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel I van het Landstorm-Besluit.
MODEL 25.

LANDSTORM.
VERKLARING.

Het Kerkbestuur der Nederlandsch-/Portugeesch-Israëlietische gemeente te ..... verklaart, dat ..... [1]) den graad van ..... heeft verkregen en bij genoemde gemeente het ambt van ..... voortdurend en met uitsluiting van iedere andere niet-kerkelijke betrekking uitoefent.

....., ... 19....

Het Kerkbestuur voornoemd,

[2]) *Voorzitter.*

[2]) *Secretaris.*

Bovenstaande handteekeningen zijn die van .....

....., ... 19....

De Burgemeester,

[2])

---

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.

[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel I van het Landstorm-Besluit.
MODEL 26.

LANDSTORM.
VERKLARING.

Curatoren/Regenten van het Nederlandsch-/Portugeesch-Israëlietisch seminarium te ....., verklaren, dat ..... [1]) als student aan dat seminarium is ingeschreven en aan die inrichting van onderwijs onderricht in de godgeleerdheid ontvangt met het stellig gebleken voornemen om tot bedienaar van den godsdienst bij het Nederlandsch-/Portugeesch-Israëlietisch kerkgenootschap te worden opgeleid.

....., ... 19....

Curatoren/Regenten voornoemd,

[2]) *Voorzitter.*

[2]) *Secretaris.*

Bovenstaande handteekeningen zijn die van .....

....., ... 19....

De Burgemeester,

[2])

---

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.

[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel I van het
Landstorm-Besluit.
MODEL 27.

—

LANDSTORM.
VERKLARING.

De Rector van het gymnasium te .....
verklaart, dat ..... [1])
eerling der $\frac{5de}{6de}$ klasse van dat gymnasium
is en aan die inrichting onderwijs ontvangt
in de Hebreeuwsche taal met het stellig gebleken voornemen om zich voor te bereiden
tot de studie der godgeleerdheid.

....., ... 19....
De Rector voornoemd,
[2])

Bovenstaande handteekening is die van
.....
....., ... 19....
De Burgemeester,
[2])

---

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.
[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel II van het
Landstorm-Besluit.
MODEL 28.

—

LANDSTORM.
VERKLARING.

..... [1]) van ..... [2])
verklaart, dat ..... [3])
bij dat kerkgenootschap de hoedanigheid van zendeling-leeraar heeft verkregen en deze bediening met uitsluiting van iedere andere niet-godsdienstige betrekking uitoefent.

....., ... 19....
Het Bestuur voornoemd,
[4]) *Voorzitter.*
[4]) *Secretaris.*

Bovenstaande handteekeningen zijn die van
.....
....., ... 19....
De Burgemeester,
[4])

---

[1]) Naam van het kerkbestuur.
[2]) Naam van het kerkgenootschap.
[3]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.
[4]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel II van het
Landstorm-Besluit.
MODEL 29.

—

LANDSTORM.
VERKLARING.

Het Bestuur van de bij Koninklijk besluit van ....., nº. ....., als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging ..... [1])
verklaart, dat ..... [2])
overeenkomstig de statuten of reglementen van genoemde vereeniging, bij die vereeniging de hoedanigheid van zendeling-leeraar heeft verkregen en deze bediening met uitsluiting van iedere andere niet-godsdienstige betrekking uitoefent.

....., ... 19....
Het Bestuur voornoemd,
[3]) *Voorzitter.*
[3]) *Secretaris.*

Bovenstaande handteekeningen zijn die van
.....
....., ... 19....
De Burgemeester,
[3])

---

[1]) Naam der vereeniging en gemeente, waar deze gevestigd is.
[2]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.
[3]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel II van het
Landstorm-Besluit.
MODEL 30.

—

LANDSTORM.
VERKLARING.

..... [1]) van ..... [2])
verklaart, dat ..... [3])
als zendeling-kweekeling aan de daartoe door genoemd kerkgenootschap bestemde inrichting van onderwijs ..... [4])
onderricht ontvangt met het stellig gebleken voornemen om tot zendeling-leeraar bij voormeld kerkgenootschap te worden opgeleid.

....., ... 19....
Het Bestuur voornoemd,
[5]) *Voorzitter.*
[5]) *Secretaris.*

Bovenstaande handteekeningen zijn die van
.....
....., ... 19....
De Burgemeester,
[5])

---

[1]) Naam van het kerkbestuur.
[2]) Naam van het kerkgenootschap.
[3]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.
[4]) Naam der inrichting en gemeente, waar deze gevestigd is.
[5]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel II van het Landstorm-Besluit.
MODEL 31.

LANDSTORM.
VERKLARING.

Het Bestuur van de bij Koninklijk besluit van ....., nº. ....., als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging ..... [1] verklaart, dat ..... [2] als zendeling-kweekeling aan de daartoe door genoemde vereeniging bestemde inrichting van onderwijs ..... [3] onderricht ontvangt met het stellig gebleken voornemen om tot zendeling-leeraar bij voormelde vereeniging te worden opgeleid.

....., ... 19....

Het Bestuur voornoemd,

[4] *Voorzitter.*

[4] *Secretaris.*

Bovenstaande handteekeningen zijn die van

.....

....., ... 19....

De Burgemeester,

[4]

---

[1]) Naam der vereeniging en gemeente, waar deze gevestigd is.

[2]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.

[3]) Naam der inrichting en gemeente, waar deze gevestigd is.

[4]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel II van het Landstorm-Besluit.
MODEL 32.

LANDSTORM.
VERKLARING.

Het Bestuur van de bij Koninklijk besluit van ....., nº. ....., als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging, genaamd „De Christelijke vereeniging voor de verpleging van lijders aan vallende ziekte", gevestigd te Haarlem, verklaart, dat ..... [1] de bindende belofte heeft afgelegd als broeder-diakoon van voormelde vereeniging en als zoodanig met uitsluiting van iedere andere niet-godsdienstige betrekking bij die vereeniging werkzaam is.

....., ... 19....

Het Bestuur voornoemd,

[2] *Voorzitter.*

[2] *Secretaris.*

Bovenstaande handteekeningen zijn die van

.....

....., ... 19....

De Burgemeester,

[2]

---

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.

[2]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel II van het Landstorm-Besluit.
MODEL 33.

LANDSTORM.
VERKLARING.

Het Bestuur van de bij Koninklijk besluit van ....., nº. ....., als rechtspersoon erkende godsdienstige vereeniging, genaamd „de Christelijke vereeniging voor de verpleging van lijders aan vallende ziekte", gevestigd te Haarlem, verklaart, dat ..... [1] als proefbroeder dier vereeniging aan hare inrichting..... [2] onderricht ontvangt met het stellig gebleken voornemen om tot broeder-diakoon bij voormelde vereeniging te worden opgeleid.

....., ... 19....

Het Bestuur voornoemd,

[3] *Voorzitter.*

[3] *Secretaris.*

Bovenstaande handteekeningen zijn die van

.....

....., ... 19....

De Burgemeester,

[3]

---

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.

[2]) Naam der inrichting en gemeente, waar deze gevestigd is.

[3]) Handteekening.

Artikel 34 en Tabel II van het Landstorm-Besluit.
MODEL 34.

LANDSTORM.
VERKLARING.

De ondergeteekende verklaart, in zijne hoedanigheid van ....., dat ..... [1] behoort tot de bevolking van de te ..... gevestigde kloosterinrichting der Roomsch-Katholieke godsdienstige $\frac{\text{orde}}{\text{congregatie}}$ ....., wier leden na voorafgaanden proeftijd bindende geloften afleggen.

$\frac{}{\text{vereeniging}}$

....., ... 19....

[2]

Bovenstaande handteekening is die van

.....

....., ... 19....

De Burgemeester,

[2]

---

[1]) Geslachts- en voornamen voluit te schrijven.

[2]) Handteekening.

Artikel 51 van het Landstorm-Besluit
Model 35.

LANDSTORM.

Gemeente.....

Opgaaf van de sterkte op den 15den December 19__ (1) van het in de hierboven genoemde gemeente ingeschreven landstormpersoneel, waarvan uitsluitend kan worden gevorderd **ongewapende** dienst.

| Arts. | Veeartsen. | Apothekersmanschappen. | Hulpen voor zaken verrichte bij de militaire administratie en bij de inspectiën van het militair hospitaalwezen, alsmede personen bij het militair hospitaalwezen tot verrichting van werkzaamheden, gelijkende tot die van militairen. | Bijzondere wapens. | Administratie. | Klerken-tolken, hoofd-boekhouder of adjudant. | Klerken of ondergeschikten. | Telegrafisten. | Telefonisten. | Telegrafisten. | Knechten. | Pakhuismeesters. | Bureelbedienden. | Machinisten. | Chauffeurs. | Electriciens. | Hoofdvuurmannen. | Stokers. | Machinisten of vuurmannen. | Opzichters. | Lijnwachters. | Draadloos telegrafisten. | Telefonisten. | Kuip- of reparateurs. | Matrozen. | Stuurlieden. | Schippers. | Bijschippers. | Stokers. | Scheepsmachinisten. | Stuurmen. | Varensmannen. | Andere varenden en varens-gezellen niet vallende onder de volgende artikelen. | Kuipers of kuipersgezellen. | Pekelwerkers. | Sirupmakers. | Tuinmannen. | Andere arbeiders niet vallende onder de vorige artikelen. | Bakkers. | Bankwerkers. | Bloem- en pelsmakers. | Bouwkundigen. | Electriciens. | Electriekers. | Elsenwerkers. | Erfschoonmakers. | Fabrikanten. | Kuipers. | Kuipersgezellen. | Leerlooiers. | Looiersgezellen. | Manufacturiers. | Metselaars. | Riet- en strookdekkers. | Rijtuigmakers. | Schoenmakers. | Slagers. | Smeden. | Timmerlieden. | Timmerlui. | Touwslagers. | Touwslagersgezellen. | Zadelmakers. | Overige handwerkslieden niet vallende onder de vorigen. | Zonder beroep dan wel kleedende een ambt of uitoefenende een bedrijf, niet onder te brengen onder de bedoeld in de kolommen 1—61. | Van de in de kolommen 1—61 vermelden hebben gediend | | | Totale sterkte. | Opmerkingen. (3) |
|---|---|---

Artikel 51 van het Landstorm-Besluit.
Model 36.

LANDSTORM.

Gemeente _____

Opgaaf van de sterkte op den 15den December 19.. van het in de hierboven genoemde gemeente ingeschreven landstormpersoneel, waarvan kan worden gevorderd zoowel **gewapende** als **ongewapende** dienst.

| Afd. | Gemeentelijke Dienst. | | | | | | Burgerdienst. | | Bijzondere beroepen. | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | Zeevarenden, enz. | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

Artikel 22 van het Landstorm-Besluit.
BIJLAGE *A*.

—

OVERZICHT *van de bijzondere werkkringen, bedoeld in het laatste lid van artikel* 11 *der Landstormwet, zoomede van de militaire rangen, waarmede de positie is gelijkgesteld van de tot den landstorm behoorenden, die in de genoemde bijzondere werkkringen zijn geplaatst.*

Bijzondere werkkringen, als in het hoofd dezer bedoeld.	Militie rangen,
Arts Veearts Apotheker Ingenieur Postambtenaar aan het hoofd van een kantoor der veldpost Tolk of translateur	Eerste-Luitenant.
Telegrafist, hoofd van een kantoor Telephonist, hoofd van een kantoor	Tweede-Luitenant.
Apothekersassistent Hoofd van een hulpmagazijn. Opzichter over 51—100 werklieden	Adjudant-onderofficier.
Opzichter over 26—50 werklieden Chef van een depot voerlieden of werklieden, in eene etappeplaats of elders	Sergeant-majoor.
Ploegbaas over 11—25 werklieden Chauffeur	Sergeant.
Ziekenverpleger(gediplomeerd) Hulp-chauffeur Hoefsmid Ploegbaas over een groep tot 10 werklieden Ziekenverpleger (niet gediplomeerd) Helper 1ste klasse bij eene ziekentransportcolonne (niet gediplomeerd als ziekenverpleger)	Korporaal.
Bootsman	Sergeant.
Bureel-ambtenaar	Korporaal of Sergeant.

Artikel 55 van het Landstorm-Besluit.
BIJLAGE *B*.

—

Ik [1]) .....
.....
als bevoegd ingevolge artikel 54 van het Landstorm-Besluit, om, ten aanzien van het onderwerp dezer akte, het Rijk te vertegenwoordigen, verklaar te hebben aangenomen den persoon van [2]) .....
.....
om het Koninkrijk der Nederlanden te dienen als vrijwilliger bij den landstorm, bestemd tot het verrichten van $\frac{\text{gewapenden}}{\text{ongewapenden}}$ [3]) dienst, zulks gedurende den tijd, dien de krachtens artikel 185 der Grondwet buitengewoon opgeroepen dienstplichtigen van militie of van landweer na de dagteekening dezer akte nog geheel of ten deele onder de wapenen zullen zijn, en onder de bepalingen bij de Landstormwet en de tot hare uitvoering gegeven voorschriften vastgesteld, voor zooveel die bepalingen den landstorm of den tot den landstorm behoorende in het algemeen betreffen en zij niet uitsluitend op den tot den landstorm behoorenden *dienstplichtige* betrekking hebben; en ik [2]) .....
verklaar, mij door [1]) .....
te hebben doen aannemen tot gezegd einde.

Zijnde wijders de contractanten nopens de navolgende bijzondere voorwaarde overeengekomen:

dat het aan den Minister van $\frac{\text{Oorlog}}{\text{Marine}}$ [3]) zal vrijstaan de tegenwoordige verbintenis zonder formaliteit te ontbinden, ingeval hij dit om eenige reden in het belang van den dienst of van den aangenomene noodig of wenschelijk zal oordeelen.

En is hiervan te ..... den .....
..... [4]) deze akte in tweevoud opgemaakt en door beide contractanten onderteekend; zijnde voorts door elk dezer één exemplaar daarvan behouden.

[5]) [6])

---

[1]) Geslachtsnaam, voornamen, rang en dienstbetrekking van den persoon, ingevolge artikel 54 van het Landstorm-Besluit bevoegd om het Rijk ten deze te vertegenwoordigen.

[2]) Geslachts- en voornamen van den aangenomen persoon.

[3]) Door te slaan, wat niet van toepassing is.

[4]) Op te geven in schrijfletters.

[5]) en [6]) Handteekeningen.

—

13 *Juni* 1913. KONINKLIJK BESLUIT, betreffende onthouding van goedkeuring aan de begrooting der gemeente *Arnhem* voor 1913.

Waar art. 210 der Gemeentewet voorschrijft, dat Gedeputeerde Staten hunne goedkeuring verleenen of onthouden aan de begrooting in haar geheel, sluit goedkeuring der begrooting van zelve in goedkeuring van alle posten der begrooting, en staat omgekeerd niet-goedkeuring van een of

uitgesloten was; dat alleen reeds het feit, dat deze gemeente in geenerlei onmiddellijke samenwerking met de gemeente *Rheden* was betrokken, noch zich ter verkrijging van eenige concessie tot haar had behoeven te wenden, de gedachte aan eene overeenkomst te eenenmale uitsluit; dat slechts door 's Ministers wensch dat met de geheel op zich zelf staande belangen van de gemeente *Rheden* bij de totstandkoming van de tramverbinding voldoende rekening zou worden gehouden, de gemeente *Arnhem* zich genoodzaakt heeft gezien, zich voor die totstandkoming van de wenschen van de gemeente *Rheden* te vergewissen; dat dus de verklaring, dat zij met die wenschen rekening zou houden, slechts tegenover den Minister, die de concessie te vergeven had, op hare plaats was; dat het nog anders ware geweest, indien de omstandigheden het daarheen hadden geleid, dat onder medezeggenschap van beide gemeenten in aanleg en exploitatie een gemeenschappelijk trambedrijf ware opgericht; dat dan voorzeker eene overeenkomst had gesloten kunnen worden, welke op de wijze bedoeld bij art. 121 der Gemeentewet was tot stand gekomen; doch, waar de wil van beide gemeenten steeds is gericht geweest op de verkrijging van een eigen trambedrijf, het niet wel denkbaar was, dat twee publiekrechtelijke lichamen eene overeenkomst zouden hebben gesloten, welke der eene partij geen andere prestatie oplegde, dan „het staken van hare tegenwerking van de plannen der andere"; dat om al deze redenen het Raadsbesluit van 10 Maart 1910, nº. 340, geworden is eene eenzijdige wilsverklaring van den Raad der gemeente *Arnhem* tegenover den Minister van Waterstaat, ten opzichte van de voorwaarden van concessie; dat het besluit met geen ander doel genomen werd, dan om den Minister den waarborg te geven, dat, werd eene concessie aan de gemeente *Arnhem* verleend, de speciale *Rhedensche* belangen niet zouden worden verwaarloosd, in welk geval alleen het hem mogelijk zou zijn tusschen de gelijke aanspraken van de beide gemeenten op die concessie, ten voordeele van de gemeente *Arnhem* eene keuze te doen; dat de beantwoording van de vraag of de bepalingen van art. 121 der Gemeentewet al dan niet geacht moeten worden op de getroffen regeling toepasselijk te zijn, in het voorgaande ligt opgesloten; dat immers waar de concessieverleening tengevolge heeft gehad, dat thans een, alleen aan de gemeente *Arnhem* toebehoorend trambedrijf is in het leven geroepen, in geenen deele kan worden toegegeven, dat het vastleggen van de verplichtingen, welke de gemeente *Arnhem* tegenover den Minister op zich nam ter zake van het Arnhemsch gemeentelijk trambedrijf, zou moeten worden beschouwd als het met de gemeente *Rheden* regelen van eene gemeenschappelijke zaak, belang, inrichting of werk in den zin van art. 121 der Gemeentewet; dat zelfs dan, indien tusschen de gemeenten *Arnhem* en *Rheden*, in plaats van onderhandsch overleg gepleegd, eene overeenkomst ter zake ware getroffen, dan nog deze overeenkomst niet op den voet van art. 121 der Gemeentewet zou behooren te zijn behandeld; dat immers bij de bewuste overlegpleging nimmer de bedoeling heeft voorgezeten, om met de door art. 121 onderstelde eensgezindheid eene regeling omtrent gemeenschappelijke belangen tot stand te brengen; dat er slechts overeenstemming is verkregen omtrent de door den Minister aan de gemeente *Arnhem* als zelfstandige exploitante der electrische tram op te leggen concessie-voorwaarden; dat deze zaak in haar eigenlijk wezen in geen enkel opzicht „treedt op het gebied van het provinciaal gezag of van de provinciale zorgen," zooals THORBECKE het uitdrukte, en derhalve niet valt onder art. 121 der Gemeentewet; dat, waar de gemeente *Arnhem* het tramnet, waarvan de verbinding station *Arnhem—Velp* een deel uitmaakt, geheel zelfstandig heeft aangelegd en beheerd, met geen argument de opvatting zou kunnen worden verdedigd, dat dit Arnhemsch gemeentebedrijf zou zijn een zaak, inrichting of werk gemeenschappelijk aan de gemeenten *Arnhem* en *Rheden;* dat in het algemeen de gemeente *Rheden*, wanneer zij van Arnhemsche gemeente-instellingen gebruik maakt, er op uit zal zijn, daardoor zoo commercieel mogelijk in haar eigen behoeften te voorzien, doch de gemeente *Arnhem*, door die instellingen ter beschikking van de gemeente *Rheden* te stellen, alleen den bloei van die instellingen op het oog zal hebben; dat nooit zou kunnen worden volgehouden, dat indien de gemeente *Rheden* electrische stroom van de gemeente *Arnhem* zou willen gaan betrekken, hierdoor een „gemeenschappelijk belang" ter regeling zou ontstaan; dat de dwaling, waarop de tegenovergestelde meening berust, haar ontstaan vindt in het feit, dat de onderneemster van de tramverbinding in quaestie toevallig eene gemeente is, dat zelfs indien tusschen de gemeenten *Arnhem* en *Rheden* eene overeenkomst ter zake van een lijn van het Arnhemsch gemeentelijk trambedrijf ware gesloten, op deze overeenkomst artikel 121 der Gemeentewet niet van toepassing zou zijn,

en dat dit dus te minder het geval kan zijn op de eenzijdige wilsverklaring van den Raad der gemeente *Arnhem* tegenover den Minister van Waterstaat inzake voorwaarden van concessie;

dat Gedeputeerde Staten, op het beroep gehoord, van oordeel zijn, dat het goedkeuringsrecht van hun College van de begrooting van van het gemeentelijk trambedrijf niet steunt op artikel 207 der Gemeentewet, maar op punt IV sub *d* der krachtens art. 114*bis* dier wet door den Raad van *Arnhem* vastgestelde verordening van 17 October/12 December 1910; dat van de ingevolge laatstbedoelde bepaling door Gedeputeerde Staten te nemen beschikking geen beroep op de Kroon openstaat, weshalve Gedeputeerde Staten in overweging geven te bevorderen, dat de Raad van *Arnhem* in zijn beroep niet-ontvankelijk worde verklaard;

Overwegende ten aanzien der vraag of appellant ontvankelijk is in zijn beroep;

dat Gedeputeerde Staten bij besluit van 15 Januari 1913 nº. 20, hebben goedgevonden 1º. aan de begrooting van het Trambedrijf der gemeente *Arnhem* voor 1913 goedkeuring te onthouden; 2º. de overige begrootingen der gemeente *Arnhem* voor 1913 goed te keuren en van het bewijs dier goedkeuring voorzien terug te zenden;

dat door dat besluit Gedeputeerde Staten feitelijk hunne goedkeuring aan de begrooting der gemeente hebben onthouden;

dat toch niet-goedkeuring van de begrooting van het Trambedrijf noodwendig tengevolge moet hebben, dat een post op de gemeentebegrooting voorkomende onder Inkomsten, „Ontvangsten ter zake van de Tram" niet werd goedgekeurd, daar toch die ontvangst ten laste komt van de niet-goedgekeurde begrooting van het Trambedrijf;

dat, waar artikel 210 der Gemeentewet voorschrijft, dat Gedeputeerde Staten hunne goedkeuring verleenen of onthouden aan de begrooting in haar geheel, goedkeuring der begrooting van zelve insluit goedkeuring van alle posten der begrooting en omgekeerd niet-goedkeuring van een of meer posten der begrooting gelijk staat met weigering, om de begrooting in haar geheel goed te keuren;

dat dit ook daarom moet worden aangenomen, omdat Gedeputeerde Staten anders door het weigeren van goedkeuring aan deze begrooting voor een onderdeel der gemeentelijke administratie, waarvan geen beroep — en het niettemin goedkeuren van de begrooting der gemeente in haar geheel — waarvan mede geen beroep, den Raad elke gelegenheid tot het komen in beroep van het betrekkelijk besluit van Gedeputeerde Staten aangaande de begrooting zouden ontnemen;

dat derhalve krachtens art. 209 der Gemeentewet appellant ontvankelijk is in zijn beroep;

Overwegende wat de zaak zelve betreft:

dat in de begrooting der uitgaven van het Trambedrijf onder Hoofdstuk XII een post is opgenomen, luidende: „Uitkeering aan de gemeente Rheden";

dat die post moet worden geacht het gevolg te zijn van eene door de gemeenten *Arnhem* en *Rheden* getroffen regeling, betreffende den aanleg en de exploitatie eener electrische tramverbinding tusschen het Staatsspoorwegstation te *Arnhem* en het dorp *Velp*;

dat deze tramverbinding mag geacht worden te zijn een gemeenschappelijk belang der beide betrokken gemeenten, en dat karakter niet verloren gaat, omdat zich bij de regeling behalve gemeenschappelijk, ook tegenstrijdige belangen openbaren;

dat dit gemeenschappelijk belang door de gemeentebesturen van *Arnhem* en *Rheden* is geregeld bij besluiten van 10/12 Maart 1913;

dat wel is waar niet blijkt, dat tusschen de beide gemeentebesturen eene overeenkomst is gesloten, maar dat waar de beide gemeentebesturen, zij het bij eenzijdige verklaringen, over en weder jegens elkaar verplichtingen hebben op zich genomen om de totstandkoming der tramverbinding mogelijk te maken, eene regeling van dat gemeenschappelijk belang is tot stand gekomen;

dat deze regeling ingevolge artikel 121 der Gemeentewet na machtiging, de goedkeuring vereischte van Gedeputeerde Staten en zonder die machtiging en goedkeuring ook bovenbedoelde post tot uitkeering aan de gemeente *Rheden* niet op de begrooting mocht worden gebracht;

dat derhalve aan de begrooting der gemeente *Arnhem* de goedkeuring behoort te worden onthouden;

Overwegende echter, dat het besluit van Gedeputeerde Staten, ofschoon deze, blijkens het boven uiteengezette, de begrooting in het wezen der zaak terecht niet hebben goedgekeurd, niet kan worden gehandhaafd;

dat toch art. 210 der Gemeentewet uitdrukkelijk voorschrijft, dat Gedeputeerde Staten hunne goedkeuring aan de begrooting in haar geheel, gelijk zij door den Raad is vastgesteld, verleenen of onthouden;

dat Gedeputeerde Staten, ofschoon feitelijk niet-goedkeuring van een post der begrooting

gelijkstaat met weigering om de begrooting in haar geheel goed te keuren, niettemin formeel in strijd hebben gehandeld met art. 210;

Gezien de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van *Gelderland* van 15 Januari 1913, nº. 20, aan de begrooting der gemeente *Arnhem* voor 1913 de goedkeuring te onthouden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. D. B. A.)

—

13 *Juni* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën, betreffende uitvoering van art. 10 van het Koninklijk Besluit van 8 December 1902 (*Staatsblad* nº. 214).

Blijkens een tot den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel gericht schrijven van het Bestuur der Rijks-Verzekeringsbank, wordt in het algemeen door de gemeentebesturen het voorschrift, vervat in alinea 2 van art. 10 van het Koninklijk besluit van 8 December 1902 (*Staatsblad* nº. 214), om nl. aan vermeld Bestuur tweemaal in de maand met zooveel mogelijk gelijke tusschenruimten eene opgave te zenden van de wijzigingen in de lijst van rentetrekkenden, ingevolge de Ongevallenwet 1901 aangebracht wegens gevallen van verandering van woonplaats, overlijden, huwelijk of bereiken van den zestienjarigen leeftijd, niet voldoende nageleefd.

Hierdoor is het het bedoeld bestuur niet mogelijk een voldoende contrôle op de rentetrekkers uit te oefenen, terwijl het niet-opvolgen van genoemd voorschrift bovendien ten gevolge had, dat ten onrechte rente werd uitgekeerd.

Gevolg gevende aan den wensch van genoemden Minister, heb ik de eer Uw College te verzoeken, de gemeentebesturen in Uwe provincie namens mij uit te noodigen om, voor zoover zulks niet geschiedde, in 't vervolg nauwkeurig de hand te houden aan de uitvoering van art. 10 van het Koninklijk Besluit van 8 December 1902 (*Staatsblad* nº. 214).

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal, (*get.*) J. B. KAN.

—

14 *Juni* 1913. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van den 26sten October 1906 (*Staatsblad* nº. 273), houdende bepalingen omtrent de Commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart en omtrent de Rijnschippers- en scheepspatenten. S. 274.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Buitenlandsche Zaken van 19 April 1913, nº. 2246, Afdeeling Nijverheid, en van 22 April 1913, tweede afdeeling, nº. 8446;

Den Raad van State gehoord, advies van 27 Mei 1913, nº. 47;

Gelet op de nadere voordracht van Onze voornoemde Ministers van 6 Juni 1913, nº. 3539, afdeeling Nijverheid, en van 11 Juni 1913, nº. 11765, tweede afdeeling;

Gezien de artikelen 15 tot en met 18 der herziene Rijnvaartakte van 17 October 1868, alsmede het bepaalde onder 4 *A* van het bij die akte behoorende slotprotokol;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. I. In artikel 11, derde lid, van het Koninklijk besluit van 26 October 1906 (*Staatsblad* nº. 273), zooals dit is gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 2 December 1911 (*Staatsblad* nº. 350), van 6 Februari 1913 (*Staatsblad* nº. 50) en van 31 Maart 1913 (*Staatsblad* nº. 117), wordt in plaats van: „bij haar bekende vertrouwbare personen" gelezen: „gepatenteerde varende Rijnschippers".

Achter artikel 11, derde lid, van genoemd besluit, wordt gevoegd een nieuw vierde lid, luidende:

„De Commissie moet zich door het ondervragen der betrokken personen van de betrouwbaarheid der getuigenissen vergewissen en is bevoegd deze op grond van onbetrouwbaarheid buiten beschouwing te laten."

Artikel 11, laatste lid, van genoemd besluit, wordt gelezen als volgt:

„De betreffende getuigschriften of de schriftelijke getuigenissen worden in het archief der betrokken Commissie bewaard. Eerstbedoelde stukken worden desverlangd, nà door den Voorzitter te zijn gewaarmerkt, weder aan den aanvrager teruggegeven, in welk geval afschrift er van in het archief der betrokken Commissie zal worden bewaard."

Art. II. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant* waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst

en aan den Raad van State in afschrift medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 14den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken.

(*get.*) DE MAREES VAN SWINDEREN.

(*Uitgeg* 9 *Juli* 1913.)

—

14 *Juni* 1913. BESLUIT, houdende vaststelling van een nieuw reglement voor den dienst der Rijkstelegraaf. S. 275.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 21 April 1913, nº. 13, afdeeling Posterijen en Telegrafie;

Gezien de Telegraaf- en Telefoonwet 1904 (*Staatsblad* nº. 7);

Gelet op het Koninklijk besluit van den 23sten Juni 1909 (*Staatsblad* nº. 199), houdende vaststelling van een nieuw reglement voor den dienst der Rijkstelegraaf, alsmede op het Koninklijk besluit van den 28sten Maart 1912 (*Staatsblad* nº. 113), waarbij dit reglement werd gewijzigd;

In aanmerking nemende de wenschelijkheid, dat het reglement voor den dienst der Rijkstelegraaf in overeenstemming wordt gebracht met de bepalingen van het den 5den Juli 1912 te Londen gesloten internationaal Radiotelegraafverdrag, welke met ingang van 1 Juli 1913 in werking zullen treden;

Den Raad van State gehoord (advies van den 27sten Mei 1913, nº. 46);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 10 Juni 1913, nº. 30, afdeeling Posterijen en Telegrafie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 Juli 1913 te bepalen:

1º. Het reglement voor den dienst der Rijkstelegraaf wordt vastgesteld, zooals het aan het tegenwoordig besluit is gehecht;

2º. De Koninklijke besluiten van 23 Juni 1909 (*Staatsblad* nº. 199) en van 28 Maart 1912 (*Staatsblad* nº. 113) worden ingetrokken.

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 14den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 29 *Juni* 1913.)

REGLEMENT *voor den dienst der Rijkstelegraaf.*

Kantoren.

Art. 1. De Minister van Waterstaat bepaalt waar Rijkstelegraaf- of hulptelegraafkantoren gevestigd worden. De gemelde Minister is mede bevoegd tot opheffing van kantoren, zoo daartoe aanleiding bestaat.

De voornoemde Minister is bevoegd den dienst van Rijksradiotelegraafkantoren te beperken tot het verkeer met door hem aan te wijzen kantoren.

Geheimhouding.

2. Den beambten, met den telegraafdienst belast, is elke mededeeling omtrent telegrammen, anders dan aan hen, die tot kennisneming bevoegd zijn, overeenkomstig hun ambtseed verboden, op de in het Wetboek van Strafrecht bepaalde straffen. Ook mogen zij middellijk noch onmiddellijk, anders dan ambtshalve, nieuwstijdingen aan dagbladen bezorgen of met de redactie dier bladen, tenzij met uitdrukkelijke vergunning van den Minister van Waterstaat, in eenige betrekking staan.

Toegang tot de dienstkamers.

3. De toegang tot de dienstkamers is alleen geoorloofd aan het dienstdoende personeel en voorts aan hen, die daartoe door den Directeur-Generaal der Posterijen en Telegrafie zijn gemachtigd.

Openstelling van de kantoren.

4. De kantoren worden naar den tijd, gedurende welken zij voor de aanneming en overbrenging der telegrammen open zijn, verdeeld in drie klassen, namelijk:

a. kantoren met dag- en nachtdienst;

b. kantoren met doorloopenden dagdienst;

c. kantoren met beperkten dagdienst.

De kantoren met dag- en nachtdienst zijn onafgebroken voor den dienst open.

De kantoren met doorloopenden dagdienst van 8 uur des morgens tot 9 uur des avonds.

De Directeur-Generaal der Posterijen en Telegrafie is echter bevoegd, den diensttijd van Rijkstelegraafkantoren met doorloopenden dagdienst in bijzondere gevallen te beperken of uit te breiden. Tot zoodanige beperking of uitbreiding gaat hij steeds over, wanneer dit wordt verlangd door den Minister van Waterstaat, aan wien hij van elke beperking of uitbreiding onverwijld kennis geeft. Hij regelt tevens den

diensttijd van die kantoren op Zon- en feestdagen, alsmede den diensttijd der kantoren met beperkten dagdienst, zoowel op werkdagen, als op Zon- en feestdagen.

De uren van openstelling der kantoren worden in de *Staatscourant* medegedeeld. Eene aanwijzing daaromtrent wordt voortdurend op eene aan de buitenzijde van het kantoor zichtbare plaats voorgehangen of op andere wijze bekend gemaakt.

De middelbare zonnetijd van Amsterdam geldt voor al de Nederlandsche kantoren.

Verzending uit plaatsen waar geen kantoor bestaat.

5. Uit plaatsen, waar geen kantoor is gevestigd, kan de inzending van telegrammen aan het naaste telegraaf- of hulptelegraafkantoor door tusschenkomst der postkantoren geschieden.

De tusschenkomst der postkantoren bestaat in de aanneming van de telegrammen in den vorm van gesloten brieven, welke ambtshalve aan het betrokken kantoor, met de eerstvertrekkende post, worden gezonden, en de invordering en overmaking van de verschuldigde gelden.

Schrijfgereedschap ten dienste van het publiek.

6. De telegrammen kunnen aan de telegraafkantoren worden geschreven. Het noodige schrijfgereedschap is daar ten dienste van het publiek beschikbaar.

Hoe de telegrammen zijn te onderscheiden.

7. De telegrammen worden onderscheiden in regeerings-, dienst- en bijzondere telegrammen.

Onder regeeringstelegrammen worden verstaan:

a. telegrammen van de Koningin en van de leden van het Koninklijk Huis;

b. telegrammen van de Ministers, hoofden van Departementen van algemeen bestuur, en van de Commissarissen der Koningin in de provinciën;

c. telegrammen van den directeur van het Kabinet der Koningin;

d. telegrammen van de opperbevelhebbers der land- en zeemacht, van de bevelhebbers in de militaire afdeelingen, liniën en stellingen en van de commandanten der maritieme directiën, alsmede telegrammen van de bevelvoerende officieren van Harer Majesteits schepen aan den Minister van Marine en aan de commandanten der maritieme directiën;

e. telegrammen van de Nederlandsche en vreemde diplomatieke en consulaire agenten, met dien verstande, dat, wanneer consulaire agenten handel drijven, hunne telegrammen niet als regeeringstelegrammen worden beschouwd, tenzij die aan een officieel persoon gericht zijn en over dienstzaken handelen. Intusschen worden de telegrammen, welke aan de laatstgenoemde voorwaarden niet voldoen, wel door de kantoren aangenomen en als regeeringstelegrammen overgeseind, maar onmiddellijk ter kennis gebracht van den directeur-generaal der posterijen en telegrafie;

f. telegrammen van de voorzitters der hoofdstembureaux, betreffende den uitslag der verkiezingen, aan den Minister van Binnenlandsche Zaken of aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën;

g. telegrammen van burgemeesters, betreffende verstoring der openbare orde, aan de Regeering, aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, aan de officieren van justitie of aan commandanten van de gewapende macht, alsmede telegrammen van provinciale adjudanten en van plaatselijke en garnizoenscommandanten, betrekking hebbende op het verleenen van militairen bijstand;

h. telegrammen over dienstzaken van den commandeerenden officier van het koloniaal werfdepôt te *Harderwijk;*

i. telegrammen over dienstzaken, *wanneer de behandeling als regeeringstelegram bij de aanbieding afzonderlijk wordt verzocht,* van de procureurs-generaal der gerechtshoven, van den advocaat-fiscaal van de zee- en landmacht, van de officieren van justitie, van de burgemeesters in hunne hoedanigheid van hulpofficier van justitie, van de auditeurs-militair, van de rechters-commissaris, van de kantonrechters, van de officieren en onderofficieren der marechaussee en van de commissarissen van politie;

j. telegrammen van den agent van het Ministerie van Financiën te *Amsterdam* aan den Minister, alsmede van de directie der Nederlandsche Bank, gewisseld met de bijbank te *Rotterdam* en de agentschappen;

k. telegrammen nopens den toestand der rivieren van of aan waterstaatsambtenaren, in tijden, dat de buitengewone riviercorrespondentie is ingesteld, alsmede telegrammen van den daarbij betrokken hoofdingenieur van den waterstaat omtrent den dienst van het kanaal te *Neuzen;*

l. telegrammen van de opzichters der kustverlichtingen, betreffende zeerampen, de bewe-

ging van oorlogsschepen, het toezicht op de vischersvloot of andere dringende marineaangelegenheden, aan den Minister van Marine, de commandanten der marine, de inspecteurs van het loodswezen of de commissarissen der loodsen;

m. telegrammen van den chef van het loodswezen te *Vlissingen* aan zijn ambtgenoot te *Antwerpen*;

n. telegrammen gewisseld tusschen den raad van toezicht op de spoorwegdiensten en de ambtenaren, onder de bevelen van den raad geplaatst, alsmede de telegrammen gewisseld tusschen den raad en de daaronder behoorende ambtenaren eenerzijds en de bestuurders van spoorwegdiensten anderzijds;

o. telegrammen betreffende het buitengewoon militair vervoer over de spoorwegen, van den directeur van het etappen- en verkeerswezen, de officieren en oud-officieren, dienstdoende bij het bureel voor buitengewoon militair vervoer, de leden der stationscommissiën, de bestuurders van spoorwegdiensten, benevens de op voordracht van genoemde bestuurders door den chef van den generalen staf, of den directeur van het etappen- en verkeerswezen, aan te wijzen spoorwegambtenaren, zonder dat dit uit eenige aanwijzing op het telegram behoeft te blijken; alles vanaf het tijdstip, waarop de vordering der spoorwegen is ingegaan, krachtens artikel 50 van de wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* nº. 67);

p. de in tijden van oorlog en voorbereiding tot oorlog gewisselde militaire diensttelegrammen;

q. telegrammen, aan welke door den Minister van Waterstaat tijdelijk de rang van regeeringstelegrammen wordt toegekend;

r. antwoorden op regeeringstelegrammen, met dien verstande, dat hij, die een telegram als antwoord op een regeeringstelegram wenscht te zien beschouwd, bij de aanbieding daarvan, desverlangd, het ontvangen regeeringstelegram vertoone.

Als diensttelegrammen worden beschouwd telegrammen, welke den dienst van de telegraaf of van de telefoon, of den vereenigden post- en telegraafdienst betreffen.

Bijzondere telegrammen zijn die, welke niet tot de regeerings- of diensttelegrammen behooren.

Kenteekenen van regeeringstelegrammen.

8. Regeeringstelegrammen moeten, ten blijke der bevoegdheid van den afzender en van zijn verlangen om het bericht als regeeringstelegram te doen behandelen, in den regel en behoudens het geval, dat omtrent een en ander geen twijfel bestaat, van een zegel of stempel zijn voorzien.

Gebruik van talen. Telegrammen zonder inhoud.

9. De telegrammen worden, in het binnenlandsch verkeer, aangenomen in elke taal, waarvan de letters door de voorgeschreven seinteekens kunnen worden overgebracht.

In het verkeer met het buitenland mogen de telegrammen worden gesteld in de talen, voor dat verkeer aangewezen. Nochtans gebruike men bij voorkeur Fransch, Duitsch of Engelsch.

Zoowel in het binnenlandsch als in het buitenlandsch verkeer kunnen radiotelegrammen gesteld worden in de seinletters van het internationaal seinboek ten dienste van alle natiën.

Telegrammen zonder inhoud worden aangenomen.

Geheim schrift.

10. Het gebruik van geheim schrift wordt toegelaten in het binnenlandsch verkeer, alsmede in het buitenlandsch verkeer, voor zoover dit niet is verboden door het land van bestemming.

De inhoud van telegrammen kan gedeeltelijk uit verstaanbare taal en gedeeltelijk uit geheim schrift bestaan.

Het geheim schrift wordt onderscheiden in *overeengekomen taal* en *cijferschrift*.

1. De *overeengekomen taal* bestaat uit woorden, welke in eene andere dan hunne gewone beteekenis worden gebruikt. Die woorden, hetzij bestaande of kunstmatig gevormde, moeten zijn samengesteld uit lettergrepen, welke in de Duitsche, Engelsche, Fransche, Italiaansche, Latijnsche, Nederlandsche, Portugeesche of Spaansche taal, overeenkomst g het geldend gebruik, uitgesproken kunnen worden.

De kunstmatig gevormde woorden mogen niet de van accenten voorziene letters ä, á, å, é, n̈, ö en ü bevatten.

De woorden van de overeengekomen taal mogen niet langer zijn dan tien letters volgens het alphabet van Morse, waarbij de samenvoegingen ae, aa, ao, oe en ue elk geteld worden voor twee letters. De samenvoeging ch wordt in kunstmatig gevormde woorden eveneens voor twee letters geteld.

Samenstellingen, welke niet aan deze voorwaarden beantwoorden, worden beschouwd als tot *letterschrift met geheime beteekenis* te behooren. Nochtans is de met het taalgebruik

strijdige samenvoeging van woorden niet toegelaten. De voor de berichtenwisseling in overeengekomen taal bestemde coden kunnen worden onderworpen aan het oordeel van de daartoe aangewezen telegraafadministratiën, ten einde belanghebbenden de gelegenheid te openen om zekerheid te verkrijgen, dat de in die coden voorkomende woorden aan de bepalingen van dit artikel voldoen.

2. Tot het *cijferschrift* worden geacht te behooren :

a. op zichzelf staande en groepen of reeksen van *Arabische cijfers* met eene geheime beteekenis, alsmede op zichzelf staande en groepen of reeksen van *letters* met een geheime beteekenis, met dien verstande, dat de van accenten voorziene letters, ä, á, å, é, ñ, ö en ü niet zijn toegelaten ;

b. woorden, namen, uitdrukkingen of samenvoegingen van letters, welke niet beantwoorden aan de eischen voor de verstaanbare of voor de overeengekomen taal gesteld. Het gemengd gebruik in dezelfde groep van cijfers en letters, met geheime beteekenis, is verboden.

Telegramadressen, de letters tot aanduiding van handelsmerken, beurskoersen, de in de gewone of handels-correspondentie gebruikelijke verkortingen, als : fob, cif, caf, svp en dergelijke, alsook de seinletters van het Internationaal seinboek ten dienste van alle natiën, voorkomende in radiotelegrammen en kustseintelegrammen, worden niet als letterschrift met geheime beteekenis beschouwd.

Duidelijk schrift. Waarmerkingen.

11. Elk te verzenden telegram moet duidelijk geschreven zijn in letters of cijfers, welke door de voorgeschreven seinteekens kunnen worden overgebracht. Uitschrappingen, verwijzingen, doorhalingen, bijvoegingen of overschrijvingen worden alleen toegelaten, indien zij behoorlijk zijn gewaarmerkt.

Volgorde. Verkorte aanwijzingen.

12. Bij de samenstelling van een telegram moet de onderstaande volgorde worden in acht genomen :

1. de bijzondere aanwijzingen ;
2. het adres ;
3. de inhoud ;
4. de onderteekening.

De onder 1 bedoelde bijzondere aanwijzingen zijn de volgende :

Dringend	of D.
Antwoord betaald x (woorden) .	„ RPx.
Antwoord betaald gl. x	„ RPgl.x.
Réponse payée fr. x	„ RPfr.x.
(Deze aanwijzing wordt alleen gebezigd voor radiotelegrammen, bij welker verzending niet uitsluitend Nederlandsche kantoren betrokken zijn.)	
Dringend antwoord betaald x (woorden)	of RPDx.
Collationneering	„ TC.
Kennisgeving ontvang	„ PC.
Dringende kennisgeving ontvang .	„ PCD.
Kennisgeving ontvang post . . .	„ PCP.
Naseinen	„ FS.
Open	„ ——
Eigenhandig	„ MP.
Dag	„ ——
Nacht	„ ——
Post aangeteekend	„ PR.
Bode	„ ——
Bode betaald	„ XP.
Bode betaald x	„ XPx.
Bode betaald telegraaf	„ XPT.
Bode betaald post	„ XPP.
Telegraaf restant	„ TR.
Post	„ ——
Poste restante	„ GP.
Poste restante aangeteekend . .	„ GPR.
x dagen	„ ——
x adressen	„ TMx.
x overnemingen telegraaf	„ ——
x overnemingen brief	„ ——
Alle adressen mededeelen . . .	„ CTA.
Bestelgeld betaald	„ DP.
Telefoon	„ ——

Schrijft men aan het hoofd van buitenlandsche telegrammen de aanwijzingen voluit, dan moeten zij in het Fransch gesteld zijn.

Adressen.

13. De adressen moeten volledig en duidelijk zijn met vermelding, zoo mogelijk, van straat, buurt en huisnummer of wel van het beroep van den geadresseerde of andere dergelijke aanwijzing, in dier voege, dat de bestelling zonder zoeken of navragen kan plaats hebben.

Elk adres moet ten minste uit twee woorden bestaan, waarvan het eerste den naam van den geadresseerde en het tweede den naam van het telegraafkantoor van bestemming aanduidt.

In het buitenlandsch verkeer worden de telegrammen geadresseerd „poste restante" of „telegraaf restant" met een adres, bestaande uit hetzij op zichzelf staande letters of cijfers, hetzij letters en cijfers aangenomen, voor zoover het land van bestemming deze soort adressen toelaat.

Indien de opening van een kantoor nog niet niet is medegedeeld, is de afzender verplicht het adres aan te vullen met den naam van het land van bestemming of van het betrokken onderdeel daarvan, dan wel met elke andere aanwijzing, welke hij voldoende acht om de goede verzending van zijn telegram te verzekeren.

De aanneming van telegrammen, waarvan het adres niet aan de in de twee vorige zinsneden gestelde eischen beantwoordt, wordt geweigerd.

Indien het telegram gericht is aan iemand, die verblijf houdt bij een derde, dan behoort de naam van laatstgenoemde te worden voorafgegaan door de vermelding van „bij", „chez", „per adres", „aux soins de", of eene andere dergelijke aanwijzing.

De adressen kunnen in een tusschen de belanghebbenden overeengekomen of in een verkorten vorm (*telegram-adres*) worden geschreven. Voor het gebruik van elk telegram-adres is een recht van twintig gulden 's jaars verschuldigd, bij vooruitbetaling te voldoen door den geadresseerde, die zich onder dat adres telegrammen doet seinen.

Het adres der telegrammen, naar andere dan Nederlandsche kantoren, moet worden gesteld in het Fransch of in de taal van het land van bestemming.

Het laatste woord van het adres moet in het algemeen de naam van het kantoor van bestemming zijn, geschreven zooals hij voorkomt in de officieele naamlijst der kantoren. Die naam kan gevolgd worden door dien van het land van bestemming of van eenig onderdeel daarvan of van beide. In het laatste geval moet de naam van het onderdeel onmiddellijk op dien van het kantoor van bestemming volgen.

Telegrammen aan reizenden gericht zijn alleen toegelaten, als de afgifte zonder bezwaar voor den dienst kan geschieden.

Het adres van radiotelegrammen naar schepen moet bevatten :

a. den naam of de kwaliteit van den geadresseerde, met de aanwijzingen, welke verder noodig mochten zijn ;

b. den naam van het schip, zooals die voorkomt in de eerste kolom van de officieele naamlijst der radiotelegraafstations van het Internationaal Bureel te *Bern* ;

c. den naam van het kuststation, zooals die voorkomt in de officieele naamlijst, bedoeld sub *b*.

Echter kan de naam van het schip op verantwoordelijkheid van den afzender worden vervangen door de aanduiding van den door het schip gevolgden weg, aangegeven door de namen van de havens van afvaart en van bestemming of door eenige gelijksoortige aanwijzing.

De afzender van een radiotelegram naar een schip op zee kan den termijn aangeven, gedurende welken dit telegram door het kuststation ter beschikking van het scheepsstation moet worden gehouden. Hij schrijft dan boven het adres de aanwijzing ..... dagen. In het te vermelden aantal dagen is de dag van aanbieding te begrijpen.

Behoudens het bepaalde in de vierde zinsnede van dit artikel, worden telegrammen, waarvan de adressen in eenig opzicht onvolledig zijn, slechts aangenomen op verantwoordelijkheid van den afzender. De gevolgen van een onvoldoend adres komen steeds voor zijne rekening.

Latere aanvulling of verbetering van een onvolledig of gebrekkig adres, of van eene onvoldoende aanwijzing voor bezorging buiten den bestellingskring, geschiedt bij een betaald diensttelegram aan het kantoor van bestemming, op kosten van den afzender (zie art. 38).

Onderteekening.

14. Onderteekening van een telegram in een verkorten vorm of met een telegram-adres is geoorloofd. Zij kan ook geheel wegblijven.

Van den afzender kan echter worden verlangd, dat hij zijne identiteit bewijze, en de beambte kan vorderen, dat de naam van den afzender op het telegram worde gesteld, en dat de woonplaats of het adres van den afzender worde opgegeven.

De afzender is bevoegd de verklaring der echtheid van zijne handteekening in het telegram op te nemen. Hij kan die verklaring doen overbrengen na de onderteekening, hetzij woordelijk, hetzij in dezen vorm : „*Onderteekening bekrachtigd door* ....."

De beambte overtuigt zich van de deugdelijkheid der bekrachtiging. Tenzij de onderteekening aan het kantoor bekend is, wordt die niet als deugdelijk erkend, dan voorzien van het zegel of den stempel der autoriteit, die de bekrachtiging heeft onderteekend.

Tarief.

15. De seinkosten voor telegrammen tusschen twee Nederlandsche kantoren in verschillende plaatsen bedragen : 25 cent voor de eerste 10 woorden of minder ; 5 cent voor elke volgende 5 woorden of minder, van 11 tot en met 50 woorden en 5 cent voor elke volgende 10 woorden of minder, voor de woorden boven 50.

De seinkosten voor telegrammen tusschen

een Rijkskantoor en de binnen den bestellingskring (art. 41) van dat kantoor gelegen bijkantoren, alsmede die voor telegrammen, welke door het kantoor van aanbieding moeten worden besteld (*locaaltelegrammen*), bedragen 15 cent voor de eerste 10 woorden of minder, doch worden voor de woorden boven 10 berekend als in het eerste lid van dit artikel voor de gewone telegrammen is bepaald.

Laatstgenoemd tarief geldt mede voor telegrammen tusschen kantoren in plaatsen, welke aan elkander grenzen, zoo de locale gesteldheid daarvoor naar het oordeel van den Minister van Waterstaat reden geeft.

Het tarief voor telegrammen naar plaatsen buiten Nederland wordt door den voornoemden Minister volgens de gesloten of nader te sluiten overeenkomsten vastgesteld.

Het tarief voor radiotelegrammen omvat naar omstandigheden:

1°. (*a*) de kusttaks, toekomende aan het kuststation;

(*b*) de scheepstaks, toekomende aan het scheepsstation;

2°. de kosten voor de verzending langs de lijnen van het telegraafnet, berekend naar de gewone regelen, met dien verstande, dat, met afwijking van het bepaalde in het eerste, tweede en derde lid van dit artikel, deze kosten voor telegrammen, afkomstig van of bestemd voor Nederlandsche kantoren te land en te wisselen door tusschenkomst van Rijkskuststations, bedragen 2 cent per woord met een minimum van 20 cent per telegram;

3°. de transittaksen voor de overnemende kust- of scheepsstations en de kosten voor de bijzondere diensten, welke door den afzender worden verlangd.

De transittaks voor een radiotelegram wordt voor elk overnemend station slechts éénmaal in rekening gebracht.

De kust- en de transittaks van de Rijkskuststations, alsmede de scheeps- en de transittaks van de Rijksscheepsstations bedragen tien cent per woord met een minimum van één gulden per telegram. Worden echter de telegrammen, hetzij rechtstreeks, hetzij door tusschenkomst van andere radiotelegraafstations, tusschen de bedoelde Rijksstations gewisseld, dan worden de kust- of scheepstaksen niet afzonderlijk berekend, doch voor de beide betrokken Rijksstations te zamen één algemeene taks toegepast van tien cent per woord met een minimum van één gulden per telegram, in voorkomende gevallen vermeerderd met de kosten en taksen, bedoeld sub 2 en 3 hierboven.

Op elk kantoor zijn tarieven ter inzage voor het publiek voorhanden.

Woordentelling.

A. Algemeene regelen.

16. *1.* Met uitzondering van de in artikel 39 van dit reglement genoemde aanwijzing van den verzendingsweg, alsmede van de in artikel 34 van dit reglement bedoelde aanwijzing „radio", worden alle woorden, bestemd om te worden overgeseind, in de woordentelling begrepen. De strepen, alleen dienende om de verschillende woorden of groepen van een telegram van elkander te scheiden, worden noch medegeteld, noch medegeseind.

Zinteekens, apostrophen en koppelteekens worden slechts overgebracht op uitdrukkelijk verzoek van den afzender en dan in de prijsberekening begrepen.

Zinteekens, welke niet in hunne eigenlijke beteekenis worden gebruikt, doch groepsgewijze in een telegram voorkomen, worden als cijfergroepen geschat volgens punt 9 van dit artikel.

De teekens, welke de telegraaf niet kan overbrengen en welke de afzender mitsdien door woorden moet omschrijven, worden voor zooveel woorden, als er gebruikt zijn, berekend.

2. Met het taalgebruik strijdige samenvoeging of verandering van woorden is niet geoorloofd. Intusschen kunnen de namen van steden en landen, de familienamen aan eenzelfden persoon toebehoorende, de namen van gemeenten, plaatsen, pleinen, boulevards, straten en andere benamingen tot aanduiding van openbare wegen, de namen van schepen, de geheele getallen, de breuken, de in letters geschreven tiendeelige of gewone breuken, alsmede de Engelsche en Fransche samengestelde woorden, welke naar het taalgebruik door een koppelteeken of streep zouden zijn te scheiden, elk als één woord aaneengeschreven worden.

3. Indien een telegram samenvoeging of veranderingen van woorden in de taal van het land van bestemming of in een andere taal dan die van het land van oorsprong bevat, welke tegen het gebruik van die taal strijden en niet vallen onder toepassing van punt 2 van dit artikel, wordt het telegram niet afgeleverd, tenzij de geadresseerde het door den afzender te weinig betaalde voldoet. Weigert de geadresseerde deze betaling, dan wordt daarvan ambtshalve kennis gegeven aan den afzender, die het verschuldigde alsdan kan bijbetalen, ten einde de latere aflevering te verzekeren.

Betreft het radiotelegrammen, dan heeft het kantoor of scheepsstation van bestemming de

bevoegdheid, om het door den afzender te weinig betaalde op den geadresseerde te verhalen, indien deze telegrammen, bij bestemming naar een schip, samenvoegingen of veranderingen van woorden bevatten, strijdig met een der talen van het land, waartoe het schip behoort, en, bij afzending door een schip, samenvoegingen of veranderingen van woorden bevatten, strijdig met een der talen van het land van bestemming. Wordt betaling geweigerd, dan kunnen bedoelde radiotelegrammen in hun loop worden gestuit.

B. Tellen van woorden.

4. Als één woord worden geteld :

a. *in het adres :*

I. de naam van het kantoor van bestemming, mits geschreven zooals die voorkomt in de *eerste kolom* van de officieele naamlijst der kantoren van het Internationaal Bureel te *Bern*, zelfs indien hij gevolgd wordt door dien van het land van bestemming of eenig onderdeel daarvan, zoo deze eveneens in die kolom zijn opgenomen ;

II. respectievelijk de namen van het land van bestemming of van eenig onderdeel daarvan, indien die geschreven zijn, zooals zij voorkomen in de tweede kolom van de gemelde naamlijst, of overeenstemmen met de in de inleiding van die lijst gevolgde schrijfwijze ;

III. de naam van het schip, zooals die voorkomt in de eerste kolom van de officieele naamlijst der radiotelegraafstations van het Internationaal Bureel te *Bern ;*

b. *in telegrafische postwissels :*

de namen van de postkantoren van afzending en van uitbetaling, alsmede die van de woonplaatsen der geadresseerden ;

indien de verschillende deelen, waaruit de sub *a* en *b* aangegeven benamingen kunnen zijn samengesteld, niet als een woord geschreven zijn, worden zij door den aannemenden beambte aaneengevoegd ;

c. op zichzelf staande letters of cijfers, onderstrepingen, aanhalingsteekens („ ") en haakjes ( ), alsmede zinteekens, apostrophen en koppelteekens, welke op verzoek van den afzender zijn over te brengen ;

d. de in artikel 12 genoemde verkorte aanwijzingen, behalve RPfr.x.

5. In telegrammen, waarvan de inhoud geheel uit verstaanbare taal bestaat, wordt elk woord, dat niet meer dan 15 letters bevat, voor één woord geteld. Bij langere woorden geldt elk vijftiental letters, alsmede de overschietende letters, minder dan 15, voor één woord. Ch, ä (ae) en ü (ue) worden bij deze telling als één letter aangemerkt.

6. Behoudens het bepaalde sub 7 van dit artikel geldt in telegrammen, waarvan de inhoud uit overeengekomen taal of gedeeltelijk uit verstaanbare en gedeeltelijk uit overeengekomen taal bestaat, zoowel ten aanzien van de verstaanbare als van de overeengekomen taal, elk 10-tal letters, alsmede de overschietende letters, minder dan 10, voor één woord. Is gedeeltelijk verstaanbare taal en gedeeltelijk cijferschrift gebruikt, dan worden de woorden van de verstaanbare taal volgens punt 5 en die van het cijferschrift volgens punt 9 van dit artikel berekend.

7. Het *adres* van telegrammen, waarvan de inhoud geheel of gedeeltelijk in overeengekomen taal is gesteld, wordt volgens het bepaalde bij de punten 4 en 5 van dit artikel geschat ; de onderteekening wordt geschat overeenkomstig de punten 4 sub *c* en 5 van dit artikel.

8. Woorden of woorddeelen, door een apostrophe gescheiden of door een koppelteeken verbonden, worden elk voor één woord geteld.

C. Tellen van cijfer- en lettergroepen.

9. Elke groep, welke niet meer dan 5 cijfers of 5 letters bevat, wordt voor één woord geteld. Bij groepen van meer dan 5 cijfers of letters geldt elk vijftal, alsmede de overschietende cijfers of letters, minder dan 5, voor één woord. Bij handelsmerken worden de bijeengevoegde letters en cijfers als cijfergroepen geteld. Elk der samenvoegingen ae, aa, ao, oe, ue en ch geldt voor twee letters.

Punten, komma's, dubbele punten, strepen en breukstrepen tellen in de groep, waarin zij voorkomen, als een cijfer of letter mede.

Hetzelfde is van toepassing op letters bij rangschikkende getallen, als : 25sten, 20ième, alsmede op de letters en cijfers, welke in een adres, zelfs al komt dit in den inhoud of de onderteekening van een telegram voor, bij huisnummers zijn gevoegd.

Vrijstelling van seinkosten.

17. Alleen diensttelegrammen worden kosteloos overgeseind, met dien verstande, dat diensttelegrammen, uitsluitend betrekking hebbend op den gewonen telegraafdienst, geen vrijdom genieten in den radiotelegraafdienst en omgekeerd die, uitsluitend verband houdend met den radiotelegraafdienst, geen vrijdom hebben in den gewonen telegraafdienst.

Vooruitbetaling.

18. Behoudens de bij dit reglement vermelde uitzonderingen, worden de seinkosten van den afzender geheven. Deze kan echter verlangen, dat zijne telegrammen zonder dadelijke betaling worden aangenomen, mits vooraf bij het kantoor van afzending eene toereikende som is gestort tot nadere verrekening van de verschuldigde seinkosten.

In de gevallen, dat heffing van kosten bij aankomst moet geschieden, wordt het telegram den geadresseerde niet dan tegen betaling van het verschuldigde bedrag afgeleverd.

Onjuist berekende kosten.

19. Indien later mocht blijken, dat den afzender van een telegram te weinig kosten zijn berekend, is hij tot bijbetaling van het te weinig gevorderde verplicht.

Te veel ingevorderde kosten worden hem terugbetaald.

Bij- en nabetaling door den afzender.

20. Behoudens het geval van naseining op verzoek van derden (artikel 26 *b* 2) is de afzender verplicht tot betaling van de kosten, welke de geadresseerde verschuldigd is, maar niet vergoedt, of die van dezen niet kunnen worden ingevoerd, omdat hij niet te vinden is.

Quitantie voor betaalde kosten.

21. Quitantiën voor betaalde kosten worden afgegeven tegen voldoening van vijf cent voor elke quitantie.

Dringende telegrammen.

22. De afzender van een bijzonder telegram in het binnenlandsch verkeer of bestemd voor een land, in het verkeer waarmede dit is toegelaten, kan vorderen, dat zoodanig telegram vóór andere telegrammen van denzelfden rang worde overgeseind en besteld. Hij stelt dan boven het adres van het telegram het woord: *Dringend* of *D.*

Voor overbrenging van een dringend telegram wordt in het binnenlandsch verkeer het dubbel, en in dat met het buitenland het drievoud van den gewonen tariefsprijs geheven.

Radiotelegrammen kunnen alleen als dringende telegrammen worden verzonden, voor zoover betreft den afstand, langs de lijnen van het telegraafnet te doorloopen.

Vooruitbetaling van antwoord.

23. Ieder afzender kan het antwoord, dat hij zijn correspondent vraagt, vooruitbetalen.

Hij, die verlangt vooruit te betalen, stelt boven het adres van zijn telegram de woorden: *Antwoord betaald* of *RP*, gevolgd door de aanwijzing van het aantal, waarover hij zijn correspondent wenscht te laten beschikken, bijv.: *Antwoord betaald* 10 of *RP* 10.

Indien de afzender een dringend antwoord wenscht vooruit te betalen, schrijft hij boven het adres de aanwijzing: *Dringend antwoord betaald x* (*woorden*) of *RPD x* (*woorden*).

Geldt het een radiotelegram, dan zijn boven het adres te plaatsen de woorden: *Antwoord betaald gl.x* of *RPgl.x*, indien bij de behandeling slechts Nederlandsche kantoren betrokken zijn, en in alle overige gevallen de woorden: *Réponse payée fr.x* of *RPfr.x*.

Door het kantoor van bestemming wordt aan den geadresseerde een antwoordbewijs uitgereikt, waarvoor bij alle kantoren binnen *Nederland* de kostelooze overbrenging kan worden verlangd van een telegram, onverschillig voor welke bestemming, mits de kosten dier overbrenging het op het bewijs uitgedrukte bedrag niet overtreffen. Een antwoordbewijs echter, afgegeven door een ander scheepsstation dan een Rijksscheepsstation, kan slechts dienen voor de betaling van een radiotelegram aangeboden op het station, dat het bewijs afgaf. Wat het telegram meer kost moet worden bijbetaald, doch wat het minder kost wordt niet teruggegeven, tenzij het verschil tusschen de verschuldigde seinkosten en de waarde van het antwoordbewijs 50 cent of meer bedraagt, in welk geval dit verschil aan den afzender van het oorspronkelijke telegram wordt terugbetaald, wanneer dit gevraagd wordt binnen een tijdsverloop van drie maanden, te rekenen van den dag van uitgifte van het antwoordbewijs.

Het antwoordbewijs is geldig gedurende twee en veertig dagen, gerekend van den dag *volgende* op dien der uitgifte.

Bijaldien de geadresseerde geen gebruik heeft gemaakt van het antwoordbewijs, kan terugbetaling van de antwoordkosten aan den afzender geschieden. Tot dat einde moet de geadresseerde in het binnenlandsch verkeer binnen twee en veertig dagen, en in dat met buitenlandsche kantoren binnen drie maanden, eene aanvraag om terugbetaling ten bate van den afzender, vergezeld van het antwoordbewijs, overleggen aan het kantoor van hetwelk hij het ontving.

Weigert de geadresseerde het antwoordbewijs, dan worden de kosten daarvan aan den afzender, op verzoek, terugbetaald.

Bij onbestelbaarheid van een telegram met

vooruitbetaald antwoord wordt daarvan, volgens de artikelen 45 en 46, kennis gegeven. Indien het telegram gedurende twee en veertig dagen onbestelbaar blijft, worden de gestorte antwoordkosten, *ambtshalve*, aan den afzender terugbetaald; wat het buitenlandsch verkeer betreft, slechts voor zoover zij ten minste vijftig cent bedragen.

Nochtans kunnen die kosten, vóór het verstrijken van dien termijn, aan den afzender, op zijn verzoek, worden terugbetaald.

Collationneering.

24. Ieder afzender kan zijn telegram doen collationneeren. Hij schrijft dan boven het adres de aanwijzing *Collationneering* of *TC*. Die collationneering wordt door al de kantoren, die tot de overbrenging medewerken, tot het geheele telegram uitgestrekt, de ambtelijke inleiding daaronder begrepen.

De kosten van de collationneering bedragen een vierde gedeelte van die der overseining van een gewoon telegram van hetzelfde aantal woorden, over denzelfden afstand.

De regeeringstelegrammen, welke geheel of gedeeltelijk in geheim schrift zijn gesteld, worden ambtshalve en kosteloos gecollationneerd op de wijze, vermeld in het eerste lid van dit artikel.

Kennisgeving van ontvang.

25. De afzender van een telegram kan zich den tijd van aflevering aan zijn correspondent of den tijd van aflevering aan de post, per telegraaf of per gefrankeerden brief doen melden. Hij stelt dan boven het adres de aanwijzing *Kennisgeving ontvang* of *PC.*, of *Kennisgeving ontvang post* of *PCP.*

Indien de kennisgeving van ontvang per telegraaf wordt verlangd, zijn de kosten gelijk aan die van een gewoon telegram van vijf woorden voor dezelfde bestemming; per post geschiedt zij in het binnenlandsch verkeer ambtshalve en in dat met het buitenland tegen betaling door den afzender van twaalf en een halven cent.

In het binnenlandsch verkeer en in het verkeer met de landen, welke dringende telegrammen toelaten, kan ook *voorrang* voor de overbrenging van de kennisgeving van ontvang worden verlangd. Tot dat einde schrijft de afzender boven het adres van zijn telegram de aanwijzing *Dringende kennisgeving ontvang* of *PCD*, en betaalt daarvoor den prijs van een dringend telegram van vijf woorden voor dezelfde bestemming.

De kennisgevingen van ontvang van regeeringstelegrammen genieten denzelfden voorrang als deze.

Is het telegram onbestelbaar, dan wordt zulks door het kantoor van bestemming aan dat van afzending bericht, bij de in de artikelen 45 en 46 bedoelde ambtelijke kennisgeving, eventueel de opgaven bevattende, welke de afzender kan behoeven om het telegram zijne bestemming te doen bereiken.

Leiden deze tot opsporing van den geadresseerde, dan wordt de kennisgeving van ontvang alsnog verzonden; in het tegengesteld geval worden de kosten van die kennisgeving na twee en veertig dagen ambtshalve aan den afzender van het telegram terugbetaald.

Bij de ontvangst van eene kennisgeving van ontvang, betreffende een nageseind telegram, heft het kantoor, dat het oorspronkelijke telegram verzond, van den afzender c.q. het verschil tusschen het aanvankelijk voor de kennisgeving van ontvang geheven bedrag en dat, hetwelk, in verband met den werkelijk doorloopen afstand, door hem verschuldigd is.

Indien laatstbedoeld bedrag ten minste vijftig cent lager is dan dat, hetwelk aanvankelijk werd geheven, dan wordt het verschil aan den afzender op diens verzoek terugbetaald.

De bepalingen van dit artikel zijn op radiotelegrammen alleen van toepassing, indien deze bestemd zijn voor schepen op zee. De kennisgeving van ontvang wordt dan verzonden door het kuststation en vermeldt dag en uur, waarop het telegram naar het schip is overgebracht.

Naseinen van telegrammen.

26. a. *Op verzoek van den afzender.*

1. De afzender van een telegram kan vorderen, dat dit door het kantoor van bestemming worde nageseind. Boven het adres moet dan door hem de aanwijzing *Naseinen* of *FS* worden gesteld.

Na aan het opgegeven adres te zijn aangeboden, wordt het eventueel terstond aan het nieuwe adres, dat vanwege den geadresseerde opgegeven wordt of in het adres is aangegeven, nageseind.

Bij het ontbreken van een nader adres of bij het niet terecht komen aan een der nadere adressen, wordt het bij het kantoor van bestemming bewaard, onder kennisgeving nochtans van de niet-uitreiking, volgens artikel 45.

De afzender van een na te seinen telegram betaalt alleen de seinkosten naar het eerste kantoor van bestemming. Het verder verschuldigde moet de geadresseerde voldoen.

De kosten van een nageseind telegram met de aanwijzing *Naseinen* of *FS*, dat blijkt onbestelbaar te zijn, worden op den afzender verhaald.

Heeft de afzender van een telegram met de aanwijzing *Naseinen* of *FS* tevens het antwoord daarop vooruitbetaald, dan wordt, bij naseining buiten de grenzen van den Staat van bestemming, de aanwijzing *RPx* (*woorden*) vervangen door eene opgaaf van het door den afzender gestorte bedrag, bijv. : = RP fr. 0.50 =.

Moet een telegram met eene aanwijzing voor kennisgeving van ontvang worden nageseind buiten de grenzen van het Europeesch verkeer, dan haalt het kantoor, dat naseint, die aanwijzing door en verzendt eene kennisgeving aan het kantoor van afzending, houdende bericht van de naseining.

Voor radiotelegrammen is de aanwijzing *Naseinen* (*FS*) niet toegelaten.

b. *Op verzoek van den geadresseerde.*

2. De geadresseerde van een telegram en voorts ieder, die bevoegd is een telegram namens den geadresseerde in ontvang te nemen, kan verlangen, dat dit aan een op te geven adres worde nageseind. In plaats van de aanwijzing *Naseinen* of *FS* wordt het telegram voorzien van de bijzondere aanwijzing *Nageseind uit* . . . . . , welke in de woordentelling wordt begrepen.

De verzoeken om naseining moeten schriftelijk of per telegraaf ingediend worden (zie art. 38), en sluiten de verantwoordelijkheid in tot betaling van de naseiningskosten, indien deze niet van den geadresseerde kunnen worden ingevorderd.

De nageseinde telegrammen worden niet aan den geadresseerde afgegeven dan na betaling der kosten van naseining.

Bij onbestelbaarheid of weigering worden deze kosten verhaald op den persoon of, bij herhaalde naseining, op de personen, die de naseining hebben verzocht.

In het Europeesch verkeer wordt de kennisgeving van ontvang van een nageseind telegram door het laatste kantoor van bestemming verzonden aan dat van afzending.

Ingeval een telegram, voorzien van de aanwijzing *Kennisgeving ontvang* of *PC*, in buiten-Europeesch verkeer wordt nageseind, alsmede indien telegrammen, welke de aanwijzing *Antwoord betaald x* (*woorden*) of *RPx* (*woorden*) dragen, buiten de grenzen van den Staat van bestemming worden nageseind, dan wordt gehandeld als onder *a.* 1. van dit artikel is bepaald.

De onder 2, eerste zinsnede van dit artikel, genoemde personen kunnen de kosten van naseining, doch slechts voor één bestemming, vooruitbetalen. Ook kan de behandeling als *dringend* telegram bij de naseining worden verlangd, doch dan moeten de daartoe betrekkelijke naseiningskosten altijd vooruitbetaald worden. Het telegram verkrijgt alsdan het dienstbijvoegsel: *kosten betaald.*

Indien vanwege den geadresseerde van een telegram, niet voorzien van de aanwijzing *Naseinen* of *FS*, het nieuwe adres wordt opgegeven, zonder evenwel bepaaldelijk naseining te verlangen, dan verzendt het kantoor van bestemming een afschrift van het telegram, eventueel onder bijvoeging van het daarbij behoorend antwoordbewijs, *per post* aan het nieuwe adres, tenzij verzocht is geworden om het telegram te bewaren of dat er aanleiding bestaat, om tot ambtshalve naseining over te gaan.

Meervoudige telegrammen.

27. De afzender kan verlangen, dat een telegram door hetzelfde kantoor van bestemming aan meer dan één adres wordt afgeleverd. Hij stelt dan boven het adres de aanwijzing . . . . *adressen* of *TMx*. De naam van het kantoor van bestemming behoort slechts éénmaal in het adres voor te komen.

Aanwijzingen omtrent de plaats van bestelling, zooals beurs, station, markt, enz. moeten achter elk adres herhaald worden of, indien die aanwijzingen gelden voor eene achtereenvolgende reeks van adressen, achter het laatste adres van zoodanige reeks.

De overige aanwijzingen, bedoeld in art. 12, moeten boven elk adres worden herhaald, met uitzondering evenwel van de aanwijzingen *Dringend* of *D*, *Collationneering* of *TC*, *x overnemingen telegraaf* en *x overnemingen brief*, waarvan de vermelding vóór het eerste adres voldoende is en met inachtneming van het bepaalde in het laatste lid van dit artikel.

Van meervoudige telegrammen worden de seinkosten, naar het gezamenlijk aantal woorden van den tekst, de onderteekening en de verschillende adressen, slechts éénmaal berekend.

Voor de uitreiking van elk afschrift van een meervoudig gewoon telegram is de afzender verschuldigd, in het binnenlandsch verkeer *vijftien cent* en in het verkeer met het buitenland *vijf en twintig cent* voor elk honderdtal woorden, met dien verstande, dat minder dan honderd woorden voor honderd woorden worden berekend. De kosten van elk afschrift

van een meervoudig dringend telegram zijn het dubbel van die van gewone telegrammen.

Elk afschrift wordt alleen voorzien van het adres, waaraan het is te bezorgen, tenzij de afzender het tegendeel verlangt, in welk geval hij de aanwijzing *alle adressen mededeelen* of *CTA* stelt boven elk adres, waarop die aanwijzing van toepassing is.

Kustsein-telegrammen.

28. Het adres der door tusschenkomst van een kustseinpost naar schepen in zee over te brengen telegrammen moet bevatten:

a. den naam van den geadresseerde met de aanwijzingen, welke verder noodig mochten zijn;

b. den naam, alsmede de nationaliteit van het schip en, zoo noodig, het onderscheidingsteeken van het Internationaal seinboek ten dienste van alle natiën ingeval er meerdere schepen van denzelfden naam zijn;

c. den naam van den kustseinpost, zooals deze voorkomt in de officieele naamlijst der kantoren van het Internationaal Bureel te Bern.

De telegrammen moeten gesteld zijn in de taal van het land, waar de kustseinpost is gevestigd, of in de seinletters van het Internationaal seinboek, ten dienste van alle natiën.

Voor een telegram naar een schip in zee betaalt de afzender, en voor een telegram van een schip uit zee betaalt de geadresseerde, boven het gewone tarief, *vijftig cent* per telegram.

De afzender van een telegram bestemd voor een schip in zee, kan den termijn aangeven, gedurende welken de overbrenging door de kustwachtpost moet worden beproefd. Hij schrijft dan boven het adres de aanwijzing ..... *dagen.*

Indien het telegram niet binnen den gestelden termijn, den dag van aanbieding medegerekend, aan het opgegeven schip kan worden geseind, of indien, bij het ontbreken van eene dergelijke aanwijzing, de overbrenging niet binnen 28 dagen plaats heeft kunnen vinden, dan wordt daarvan ambtshalve per telegraaf aan den afzender kennis gegeven. Deze kan dan, per betaald diensttelegram (art. 38) of per post, door tusschenkomst van het kantoor van afzending, een en andermaal verzoeken, dat de overbrenging telkens gedurende een nieuw tijdvak van dertig dagen beproefd worde. Wordt zoodanig verzoek niet ontvangen, dan wordt het kustsein-telegram als onbestelbaar ter zijde gelegd aan het einde van den dertigsten dag na de aanbieding, den dag van aanbieding niet inbegrepen.

Indien echter de kustseinpost zekerheid heeft, dat het schip zijne waarnemingssfeer heeft verlaten, vóórdat het telegram kon worden overgebracht, dan wordt van de onbestelbaarheid onmiddellijk aan den afzender mededeeling gedaan.

Bij kustsein-telegrammen is vooruitbetaling van antwoord slechts toegelaten, indien deze bestemd zijn voor schepen op zee.

Kennisgeving van ontvang kan van kustsein-telegrammen alleen worden verkregen, indien deze bestemd zijn voor schepen op zee. De kennisgeving wordt dan verzonden door den kustseinpost en vermeldt als tijd van aflevering het tijdstip, waarop de telegrammen naar de schepen zijn overgebracht.

Over den afstand, langs de lijnen van het telegraafnet te doorloopen, kunnen kustsein-telegrammen als dringende telegrammen worden verzonden en kunnen betaalde diensttelegrammen worden gewisseld, op kustsein-telegrammen betrekking hebbende.

Voor kustsein-telegrammen is *Collationneering* niet toegelaten.

Evenmin kunnen deze telegrammen worden voorzien van de aanwijzing *Naseinen* (*FS*) en van de aanwijzingen tot bezorging per bode of per post.

Zijn kustseintelegrammen afkomstig van schepen op zee, dan wordt in de inleiding als kantoor van afzending vermeld de naam van den kustseinpost, gevolgd door dien van het schip. Als tijd van aanbieding geldt voor deze telegrammen het tijdstip, waarop zij door den kustseinpost zijn ontvangen.

29. De afzender van een radiotelegram kan, tegen betaling van de daarvoor verschuldigde transitkosten, vorderen, dat, zoo noodig, verzending van zijn telegram plaats vindt door tusschenkomst van één of ten hoogste twee overnemende radiotelegraafstations.

Wordt zulk een telegram aangeboden op een kantoor te land, dan geschiedt verzending slechts op verantwoordelijkheid van den afzender. Deze voorziet dan het telegram vóór het adres van de in de woordentelling te begrijpen aanwijzingen „*x overnemingen telegraaf*" of „*x overnemingen brief*", indien verzending via een Nederlandsch kuststation, dan wel „*x retransmissions télégraphe*" of „*x retransmissions lettre*", indien verzending via een buitenlandsch kuststation moet plaats vinden (x aangevende het door den afzender verlangde aantal overnemingen). Wenscht hij de opgaaf van de overnemingskosten per telegraaf, dan betaalt hij daarvoor den prijs voor de verzen-

ding van een telegram van vijf woorden over te brengen van het kuststation naar het kantoor van afzending en verlangt hij de opgaaf dier kosten per post, dan voldoet hij daarvoor de kosten voor de verzending van een gewonen brief van het kuststation naar het kantoor van afzending, behalve in het geval de opgaaf moet geschieden door een Nederlandsch kuststation, als wanneer deze *ambtshalve* plaats vindt.

Tot dekking van de later te verrekenen kosten van overneming stort hij voorts een door het kantoor van afzending vast te stellen bedrag.

Bezorging buiten den bestellingskring.

30. Is in de plaats van bestemming geen telegraafkantoor gevestigd, of verlangt de afzender, dat zijn telegram niet tot de plaats van bestemming of tot het naastbijgelegen kantoor door de telegraaf zal worden overgebracht, dan geschiedt de verdere bezorging var het door den afzender aangewezen telegraafkantoor, door de post of door boden, volgens opgaaf van den afzender.

Ook telegrammen met de aanwijzing *Telegraaf restant* of *TR*, *Poste restante* of *GP* en *Poste restante aangeteekend of GPR* zijn toegelaten.

De bezorging per post geschiedt binnen de grenzen van het Rijk, waarin het kantoor van bestemming gelegen is, zonder kosten voor den afzender of den geadresseerde, tenzij de afzender het telegram heeft voorzien van de aanwijzing *Post aangeteekend* of *PR* of *Poste restante aangeteekend* of *GPR*, in welk geval de verzending per post geschiedt op den voet van aangeteekenden brief, tegen betaling van *tien cent*.

De telegrammen bij een Nederlandsch kantoor aangeboden en bestemd voor eene plaats aan gene zijde van de Nederlandsche grenzen, doch waarvan de overseining naar een Nederlandsch kantoor is verzocht, om van daar per post verder te worden verzonden, worden door het telegraafkantoor van bestemming als een gefrankeerde brief ter post gedaan. In dat geval heeft de afzender de kosten van een binnenlandsch telegram en van de postverzending naar het land van bestemming te betalen.

Moet de postbezorging door een kantoor van een vreemden Staat naar een ander land worden uitgevoerd, dan betaalt de afzender voor zulk eene postverzending *twaalf en een halven cent*, bij aangeteekende verzending *twee en twintig en een halven cent*.

Indien bij nazending buiten de grenzen van den Staat, waarin het telegraafkantoor van bestemming gelegen is, de kosten niet zijn vooruitbetaald, dan worden de telegrammen als gewone ongefrankeerde brieven ter post bezorgd.

In het binnenlandsch verkeer kunnen de kosten van bezorging per bode door den afzender betaald of voor rekening van den geadresseerde gelaten worden.

Geschiedt de betaling door den afzender, dan schrijft hij boven het adres *Bode betaald* of *XP*, en betaalt voor die bezorging een vast bedrag van *vijftig cent*.

Worden de kosten voor rekening van den geadresseerde gelaten, dan betaalt deze de door den telegraafdienst voor de bezorging uitgegeven som.

Indien de geadresseerde vroeger de betaling van kosten wegens bezorging per bode heeft geweigerd, worden volgende telegrammen hem per post als gefrankeerde brief gezonden.

Staat geen sneller middel ter beschikking van het eindtelegraafkantoor, zoo is het tot verzending per post verplicht.

In het verkeer met landen, welke die wijze van bezorging toelaten, kan de afzender de kosten eener bodebezorging vooruitbetalen tot het werkelijk uit te geven bedrag, indien hem dit bekend is. Hij stelt dan boven het adres de aanwijzing *Bode betaald x* . . . . of *XPx* . . . . Blijkt de gestorte som ontoereikend, dan wordt het ontbrekende van den geadresseerde geheven; van eventueele overschotten geschiedt geene terugbetaling.

De afzender, die het bedrag van de werkelijk uit te geven kosten eener bodebezorging niet kent, kan den geadresseerde van de betaling vrijstellen, door eene toereikende borgstelling te storten. De verschuldigde kosten worden alsdan, tot nadere verrekening, door het kantoor van bestemming opgegeven aan dat van afzending, naar keuze van den afzender, per telegraaf of per gefrankeerden brief. De afzender betaalt voor de opgaaf van de bodekosten den prijs van een gewoon telegram van vijf woorden over denzelfden afstand, indien hij opgaaf per telegraaf verlangt, in welk geval hij boven het adres de aanwijzing *Bode betaald telegraaf* of *XPT* moet schrijven, terwijl hij eene som van *twaalf en een halven cent* betaalt, indien hij opgaaf per gefrankeerden brief verlangt, in welk geval hij boven het adres de aanwijzing *Bode betaald post* of *XPP* stelt.

Indien het land van bestemming vooraf de kosten voor bodebezorging heeft opgegeven, is de afzender verplicht die kosten vooruit te

betalen. Hij stelt dan vóór het adres de aanwijzing *Bode betaald* of *XP*.

De in dit artikel genoemde aanwijzingen, betreffende bezorging per bode buiten den bestellingskring, zijn op radiotelegrammen van toepassing voor zoover deze afkomstig zijn van Rijksscheepsstations en gericht aan Nederlandsche kantoren te land, met dien verstande echter, dat de aanwijzingen XPT en XPP voor deze radiotelegrammen niet zijn toegelaten.

Andere radiotelegrammen kunnen alleen dan per bode buiten den bestellingskring bezorgd worden, indien de verschuldigde bodekosten van den geadresseerde zijn in te vorderen en het land van bestemming radiotelegrammen met bodebezorging toelaat. Zijn evenwel de radiotelegrammen bestemd voor het land, waar het betrokken kuststation is gevestigd, dan kunnen de verschuldigde kosten ook door den afzender worden betaald.

31. Radiotelegrammen kunnen door een kuststation naar een schip of van een schip naar een ander schip worden overgebracht, ten einde per post te worden verder gezonden van een haven uit, welke het schip, dat het telegram ontvangt, aandoet.

Voor deze radiotelegrammen is overneming door een radiotelegraafstation niet toegelaten.

Het adres van deze radiotelegrammen moet bevatten :

a. de in de woordentelling te begrijpen aanwijzing *Post*, gevolgd door den naam van de haven, waar het radiotelegram moet worden ter post bezorgd ;

b. den naam en het volledig adres van den geadresseerde ;

c. den naam van het scheepsstation, dat het radiotelegram ter post moet bezorgen ;

d. in voorkomende gevallen den naam van het kuststation.

Het tarief omvat, behalve de radiotaksen en de kosten voor de verzending langs de lijnen van het telegraafnet, een bedrag van *twaalf en een halven cent* voor de postverzending.

Weigering van telegrammen.

32. Indien de telegraafbeambte eerst na de aanneming, doch nog vóór de overseining van een telegram, of ook na het overseinen daarvan, tot de overtuiging komt, dat de inhoud strijdig is met de veiligheid van den Staat, de openbare orde of de goede zeden (art. 14 van de Telegraaf- en Telefoonwet 1904, *Staatsblad* n°. 7) brengt hij het, met opgaaf van redenen, per telegraaf, ter kennis van den directeur-generaal der posterijen en telegrafie.

Ten aanzien van reeds overgeseinde telegrammen behoort de beambte zich vooraf te overtuigen, dat de bestelling daarvan nog kan worden gestuit. Het kantoor van bestemming geeft aan eene aanvraag tot stuiting der bestelling, onder zoodanige omstandigheden, gevolg.

In het internationaal verkeer wordt de niet-uitreiking van een telegram onverwijld aan het kantoor van afzending medegedeeld.

Gelijke kennisgeving geschiedt, indien de niet-uitreiking het gevolg is van schorsing van het telegrafisch verkeer, tenzij zoodanige mededeeling, met het oog op de veiligheid van den Staat, niet wenschelijk wordt geacht.

Overkomst van de telegrammen.

33. Den afzender van een telegram wordt geene toezegging gedaan omtrent den tijd, waarop het zijne bestemming zal bereiken.

Indien zich echter bij de aanbieding of na de aanneming van een telegram aanmerkelijke vertraging laat voorzien, moet de afzender, voor zooveel mogelijk, daarvan verwittigd en hem, indien hij zulks verlangt, het telegram met de daarvoor betaalde kosten teruggegeven worden.

Mededeelingen ambtshalve.

34. De naam van het kantoor of van het radiotelegraafstation van afzending, het volgnummer van het telegram, de dagteekening en de tijd van aanbieding worden den geadresseerde ambtshalve medegedeeld.

Aan den naam van het radiotelegraafstation van afzending wordt in voorkomende gevallen toegevoegd in de eerste plaats de naam van het laatste station van overneming en vervolgens die van het betrokken kuststation.

Alle radiotelegrammen moeten de aanwijzing *Radio* dragen, welke ambtshalve wordt medegeseind.

Verzendingsweg.

35. Indien de afzender omtrent den verzendingsweg voor telegrammen naar het buitenland, waarvoor verschillende wegen openstaan, geene aanwijzing heeft gedaan, wordt de minst kostbare van de beschikbare wegen gekozen, of, bij gelijken prijs, gehandeld overeenkomstig de daaromtrent door den directeur-generaal der posterijen en telegrafie te stellen regelen.

Verlangt de afzender een bepaalden weg te zien gekozen, zoo stelt hij eene daartoe strekkende aanwijzing aan den voet van het tele-

gram, welke aanwijzing kosteloos wordt overgebracht.

Verzending van telegrammen bij storing.

36. Bij storing van de gemeenschap tusschen twee Nederlandsche kantoren, wordt, zoo mogelijk, de verzending van de telegrammen langs de lijnen van een aangrenzend land beproefd, zonder dat uit dezen hoofde den afzender eenige kosten, boven het gewone binnenlandsch tarief, in rekening worden gebracht.

Bij storing van den goedkoopsten weg in het buitenlandsch verkeer wordt den afzender de prijs van den minst kostbaren der overblijvende wegen in rekening gebracht, tenzij door hem van de bevoegdheid, bedoeld in de tweede zinsnede van art. 35, is gebruik gemaakt, om zelf den weg voor de verzending van zijn telegram aan te wijzen, in welk geval hij het daarvoor geldende tarief moet betalen.

Een kantoor, dat tijdelijk geheel van de gemeenschap is afgesloten, verzendt het telegram per geadviseerden dienstbrief aan het naaste telegraafkantoor, dat tot verderseining in staat is, behoudens het bepaalde bij artikel 39.

Volgorde der overbrenging.

37. De overseining van telegrammen geschiedt in de volgende orde:

a. de noodseinen, alsmede de telegrammen, welke in verband daarmede worden gewisseld;

b. regeeringstelegrammen van de Koningin en van de leden van het Koninklijk Huis;

c. regeeringstelegrammen van de Ministers, hoofden van Departementen van algemeen bestuur;

d. regeeringstelegrammen van de Commissarissen der Koningin in de provinciën;

e. regeeringstelegrammen van den directeur van het Kabinet der Koningin;

f. regeeringstelegrammen van de opperbevelhebbers der land- en zeemacht;

g. regeeringstelegrammen van de bevelhebbers in de militaire afdeelingen en van de commandanten van de directiën der marine;

h. regeeringstelegrammen van den raad van toezicht op de spoorwegdiensten;

i. regeeringstelegrammen van de Nederlandsche en vreemde gezanten en consuls;

k. de overige regeeringstelegrammen;

l. diensttelegrammen van dringenden aard en betaalde diensttelegrammen;

m. dringende bijzondere telegrammen;

n. niet dringende bijzondere telegrammen, en

o. diensttelegrammen, welke geen bijzonderen spoed vereischen.

Overigens wordt de volgorde voor telegrammen van gelijken rang, zooveel mogelijk, bepaald door den tijd, waarop zij door de afzenders zijn aangeboden.

Betaalde diensttelegrammen.

38. De afzender en de geadresseerde van elk telegram of de gemachtigde van een hunner kunnen binnen den voor de bewaring der telegrammen gestelden termijn (art. 50), daaromtrent per telegraaf aanwijzingen geven of inlichtingen vragen. Zij betalen dan nevens de gewone kosten van het telegram, die van het antwoord, indien dit verlangd wordt.

Zij kunnen ook een telegram, dat zij verzonden of ontvangen hebben, geheel of gedeeltelijk doen herhalen.

Geldt het eene herhaling, door den geadresseerde gevraagd, dan moet deze voor elk te herhalen woord het vastgestelde tarief betalen met, in het Europeesch verkeer, een minimum van vijftig cent per telegram. Het aldus verkregen bedrag omvat tevens de kosten van het antwoord.

Deze telegrammen en in het algemeen elke mededeeling omtrent een geheel of gedeeltelijk overgeseind telegram, welke aan een telegraafkantoor wordt gericht, worden tusschen de betrokken kantoren in den vorm van betaalde diensttelegrammen gewisseld. De wisseling van betaalde diensttelegrammen, waarbij eene herhaling of eene inlichting wordt verzocht, is langs radiotelegrafischen weg niet toegelaten, behalve in het onderling verkeer tusschen Nederlandsche kantoren te land en Rijksscheepsstations.

De kosten van betaalde diensttelegrammen worden terugbetaald, indien blijkt, dat de afzending noodig was ten gevolge van verminking van het oorspronkelijk telegram, of in het algemeen ten gevolge van eene dienstfeil, met dien verstande, dat bij die tot herhaling geene terugbetaling geschiedt van de kosten voor die woorden, welke uitsluitend betrekking hebben op de juist overgebrachte woorden.

Nochtans kunnen de kosten van betaalde diensttelegrammen tot herhaling *ten volle* worden terugbetaald, indien blijkt, dat door de verminking van enkele woorden in het oorspronkelijk telegram, hetzij dit gesteld is in verstaanbare taal dan wel in geheim schrift, de zin van het geheele bericht onverstaanbaar is geworden.

Geene terugbetaling wordt toegestaan, als

de in dit artikel bedoelde telegrammen rechtstreeks tusschen den afzender en den geadresseerde zijn gewisseld.

Wordt geheele of gedeeltelijke herhaling gevraagd van telegrammen, welke door den afzender langs telegrafischen of telefonischen weg zijn aangeboden, en blijkt bij navraag bij den afzender, dat een of meer woorden anders behooren te luiden dan zooals zij in het telegram voorkomen, dan worden de geheven kosten van die woorden niet teruggegeven.

De in dit artikel bedoelde inlichtingen en mededeelingen kunnen eveneens per post, door tusschenkomst van de telegraafkantoren, worden gevraagd en gegeven. De overbrenging geschiedt dan op den voet van aangeteekenden brief, op kosten van den verzoeker, die tevens de kosten van het antwoord, indien hij dit verlangt, heeft te voldoen.

Deze kosten kunnen eveneens worden terugbetaald, indien blijkt, dat de afzending noodig was ten gevolge van eene dienstfeil.

Intrekking van telegrammen.

39. Een telegram, waarvan het overseinen nog niet begonnen is, wordt aan den afzender of zijn gemachtigde op zijn verzoek teruggegeven. De seinkosten worden dan terugbetaald onder inhouding van *tien cent*, tenzij het telegram wordt teruggenomen wegens storing, ná de aanbieding ontstaan, in welk geval de volle kosten worden terugbetaald.

Onder gelijke inhouding geschiedt terugbetaling en teruggaaf van het telegram, wanneer dit niet vóór een door den afzender schriftelijk opgegeven tijdstip kan worden verzonden.

Aan den afzender van een reeds overgeseind telegram of aan diens gemachtigde wordt mede de gelegenheid gegeven, om de intrekking daarvan te beproeven door een betaald dienst-telegram aan het kantoor van bestemming te richten. Het antwoord op dit betaald dienst-telegarm wordt in het binnenlandsch verkeer *ambtshalve* en in het buitenlandsch verkeer tegen betaling van twaalf en een halven cent *per post* gegeven, tenzij een antwoord *per telegraaf* is vooruitbetaald.

Heeft de bestelling reeds plaats gehad, dan wordt van de intrekking van het telegram aan den geadresseerde bericht gezonden, tenzij de afzender in het vorenbedoeld betaald dienst-telegram het tegendeel heeft verzocht.

Indien een telegram naar het buitenland op een tusschenliggend kantoor wordt aangehouden, worden de kosten voor den niet doorloopen afstand, zoowel van het oorspronkelijk telegram als van het betaalde dienst-telegram en eventueel van het vooruitbetaalde telegrafisch antwoord daarop, aan den afzender terugbetaald.

Behandeling van de telegrammen ten kantore van bestemming.

40. Terstond na de ontvangst worden de telegrammen in volgorde van hun rang en den tijd hunner ontvangst ter aflevering gereed gemaakt. Moet afgifte tegen onderteekening van het in artikel 42 bedoelde ontvangbewijs geschieden, dan wordt het tijdstip der aflevering aan hem, die met de bezorging van het telegram wordt belast, op dit ontvangbewijs aangeteekend.

Ieder afzender van een binnenlandsch telegram kan vorderen, dat het ter plaatse van bestemming, zonder omslag, open of wel eigenhandig, of per telefoon, aan den geadresseerde worde afgeleverd, mits hij van dat verlangen doe blijken, door plaatsing boven het adres van de aanwijzing *Open*, *Eigenhandig* of *MP* of wel *Telefoon*. Hetzelfde kan geschieden met buitenlandsche telegrammen, voor zooveel het land van bestemming zich tot open aflevering, aflevering in eigen handen of per telefoon heeft bereid verklaard.

Bestellingskring.

41. Door elk telegraafkantoor in Nederland worden de telegrammen binnen den door den Directeur-Generaal der Posterijen en Telegrafie vast te stellen kring kosteloos besteld.

Intusschen kan aan telegraafkantoren in spoorwegstations buiten dien kring door den Minister van Waterstaat het heffen van bestelgeld worden toegestaan. Dit bestelgeld bedraagt, bij vooruitbetaling door den afzender, *25 cent*. Deze schrijft dan boven het adres van het telegram de aanwijzing: *Bestelgeld betaald* of *DP*. Indien het komt ten laste van den geadresseerde, dan wordt het dezen tot het werkelijk uitgeschoten bedrag, naar gelang van den afstand, in rekening gebracht.

Bestelling.

42. Bij de afgifte van een telegram kan gevorderd worden, dat door of namens den geadresseerde een ontvangbewijs wordt onderteekend, waarop dan tevens het uur van de ontvangst is in te vullen. Die onderteekening moet door den geadresseerde in persoon geschieden, indien het telegram de aanwijzing *Eigenhandig* of *MP* draagt.

Indien de woning van den geadresseerde

gesloten is of niemand bereid bevonden wordt, het telegram aldaar in ontvangst te nemen, wordt het telegram in de brievenbus geworpen, indien er omtrent de juiste bestelling geen twijfel kan bestaan en zich geen bijzondere omstandigheden daartegen verzetten, die het ten kantore verkieselijker doen voorkomen, om eene kennisgeving in de plaats van het telegram te doen achterlaten.

Telegrammen met de aanwijzing *Telegraaf restant* of *TR* worden niet afgegeven, dan nadat zij, die zich aanmelden, voor zooveel zij niet ten kantore bekend zijn, hunne identiteit op voldoende wijze hebben bewezen.

Telegrammen, bestemd voor kantoren met nachtdienst, welke na 11 uur des avonds worden ontvangen, voorzien van de aanwijzing *Nacht*, of die, hoewel zonder deze aanwijzing, naar het oordeel van het kantoor van bestemming, daartoe aanleiding geven, worden dadelijk besteld. De bestelling van de overige telegrammen, met inbegrip van die met de aanwijzing *Dag*, geschiedt den volgenden morgen, des zomers ten 6.30 en des winters ten 7.30 uur.

Het is den bestellers verboden fooien of geschenken, in welken vorm ook, aan te nemen.

Telegrammen aan reizigers.

43. Indien reizigers aan het opgegeven adres niet worden aangetroffen, dan moet de persoon, ten wiens huize de bezorging had te geschieden, worden uitgenoodigd, schriftelijk te verklaren, wat hem nopens de komst of het vertrek van den geadresseerde bekend is.

Is de geadresseerde nog niet aangekomen, dan wordt aan het opgegeven adres eene kennisgeving achtergelaten en het telegram ten kantore beschikbaar gehouden tot het einde van den dag, als dien van aankomst opgegeven. Daarna wordt het overeenkomstig het voorschrift van art. 45 behandeld.

Afwijking van de gewone wijze van bezorging.

44. Op elk telegraafkantoor is een register voorhanden, waarin de belanghebbenden verzoeken om afwijking van de gewone bestelling van hunne telegrammen, bijv. door bezorging op bepaalde uren ter beurze, op een kantoor of elders, kunnen inschrijven.

Onbestelbare telegrammen.

45. Indien een telegram onbestelbaar is, wordt aan het kantoor van afzending, zoo spoedig mogelijk, ambtshalve van de reden der onbestelbaarheid kennis gegeven, met opgaaf, eventueel, van de kosten welke alsnog op den afzender moeten worden verhaald (art. 20).

In de kennisgeving van onbestelbaarheid geschiedt mededeeling van de in art. 26, laatste zinsnede, bedoelde nazending per post.

Van elke kennisgeving van onbestelbaarheid wordt, als blijkt, dat het adres nauwkeurig is overgebracht, aan den afzender bericht gegeven.

Indien het telegram, na verzending van de kennisgeving van onbestelbaarheid, alsnog afgeleverd wordt, moet dit mede ambtshalve terstond ter kennis van den afzender worden gebracht, tenzij deze, door middel van eene kennisgeving van ontvang, met de latere aflevering in kennis is gesteld.

Onbestelbare telegrammen worden bij het kantoor van bestemming bewaard gedurende twee en veertig dagen, te rekenen van den dag volgende op dien van den ontvang.

46. Indien een radiotelegram voor een schip op zee door het kuststation niet is overgebracht binnen den door den afzender in het adres aangegeven termijn (art. 13), of, bij gebreke van eene aanwijzing daaromtrent, in den morgen van den 8sten dag na de aanbieding, dan geeft dit kuststation daarvan ambtshalve kennis aan het kantoor van afzending, dat den afzender inlicht.

Deze kan, door middel van een betaald diensttelegram, overeenkomstig het bepaalde in art. 38, aan het kuststation een en andermaal doen verzoeken, de overseining telkens gedurende een nieuw tijdvak van 9 dagen te beproeven.

Wordt zoodanig verzoek niet ontvangen, dan wordt het radiotelegram als onbestelbaar ter zijde gelegd aan het einde van den negenden dag na de aanbieding, den dag van aanbieding niet inbegrepen.

Indien echter het kuststation zekerheid heeft, dat het schip zijne werkingsfeer heeft verlaten, vóórdat het radiotelegram daarheen kon worden overgebracht, dan doet dit daarvan onmiddellijk mededeeling aan het kantoor van afzending, dat onverwijld den afzender omtrent de onbestelbaarheid van het bericht inlicht. De afzender kan echter door middel van een betaald diensttelegram aan het kuststation verzoeken het radiotelegram over te brengen bij de eerste gelegenheid, dat het schip onder bereik van het kuststation komt.

Terugbetalingen.

47. Nevens de terugbetalingen, genoemd in de artt. 19, 23, 25, 33, 38 en 39 van dit regle-

ment, worden terugbetaald aan hen, die ze gestort hebben :

I. *Op verzoek.*

a. de volle kosten van elk telegram, dat ten gevolge van dienstfeilen niet ter bestemming is gekomen ;

b. de volle kosten van elk telegram, dat later is aangekomen dan bij verzending per post mogelijk zou zijn geweest, of dat eene vertraging heeft ondergaan, van 12 uren in het binnenlandsch verkeer, alsook in het verkeer met de landen binnen Europa, waarmede rechtstreeksche telegrafische gemeenschap bestaat, van 24 uren in het verkeer met de overige landen binnen Europa, alsmede in het verkeer met Algiers, Tunis, Kaukasisch Rusland en Aziatisch Turkije en van driemaal 24 uren in alle overige gevallen.

De termijnen van 24 uren en van driemaal 24 uren worden voor regeerings- en dringende telegrammen, alsmede voor betaalde dienst-telegrammen tot de helft teruggebracht.

De sluitingsduur van de kantoren, de tijd benoodigd voor de bezorging van een telegram per bode, de tijd, gebezigd voor de overbrenging over zee van kustsein- en radiotelegrammen, alsmede die, gedurende welken de kustseintelegrammen op een kustseinpost hebben berust, worden niet als vertraging in rekening gebracht. Evenmin komt als zoodanig in aanmerking de tijd, gedurende welken radiotelegrammen bestemd voor schepen op een kuststation en die afkomstig van schepen op een scheepsstation hebben berust ;

c. de volle kosten van elk telegram in geheim schrift met collationneering betaald, of van elk telegram in verstaanbare taal gesteld, dat, ten gevolge van onjuiste overbrenging, zijn doel heeft gemist, tenzij de belanghebbende per betaald diensttelegram verbetering heeft verkregen ;

d. de volle kosfen van elk telegram, dat volgens artikel 32 na de aanneming in de bestelling is gestuit ;

e. de volle kosten van elk telegram met antwoord betaald, dat ten gevolge van eene dienstfeil, welke de terugbetaling van de gestorte antwoordkosten wettigt, blijkbaar zijn doel niet heeft bereikt, evenals de volle kosten van elk vooruitbetaald antwoord, dat ten gevolge van eene dienstfeil, welke de terugbetaling van de overbrengingskosten van het oorspronkelijk telegram wettigt, blijkbaar zijn doel niet heeft bereikt ;

f. de kosten van elke niet uitgevoerde bijzondere behandeling van een telegram, zooals *D, RP, TC,* enz., alsmede die voor de overbrenging van de betrekkelijke bijzondere aanwijzing ;

g. de kosten van een of meer onovergeseinde woorden, zoodra die 0,50 gl. of meer bedragen, tenzij de belanghebbende per betaald diensttelegram verbetering heeft verkregen ;

h. de kosten van den niet per telegraaf doorloopen afstand van elk telegram, dat, wegens storing van buitenlandsche verbindingen, per post of op andere wijze is verzonden, na aftrek van de eventueele kosten voor de wijze van verzending, anders dan per telegraaf.

In de gevallen, bedoeld onder *a, b, c, g* en *h* van dit artikel, alsmede bij intrekking op grond van storing, heeft de terugbetaling alleen betrekking op de ingetrokken, vertraagde, verminkte of niet ter bestemming aangekomen telegrammen, c. q. met inbegrip van de nevenkosten, doch niet op de telegrammen, waarvan de verzending noodig was of die doelloos zijn geworden door de niet-bezorging, vertraging of verminking.

Bij gedeeltelijke terugbetaling der kosten van een telegram met afschriften, wordt voor elk afschrift, als hoedanig het telegram zelf wordt medegeteld, een evenredig deel terugbetaald.

Indien de bestelling van een telegram, waarvan de kosten voor bezorging per bode door den afzender zijn betaald, op verzoek van den geadresseerde aan een adres binnen den kosteloozen bestellingskring (zie art. 41) geschiedt, worden de bodekosten niet dan op aanvraag van den afzender terugbetaald.

In geen geval wordt terugbetaling toegestaan van een langs telegrafischen of telefonischen weg aangeboden of afgeleverd telegram, tenzij het overtuigend bewezen is, dat het niet ter bestemming kwam of zijn doel heeft gemist door de schuld van den telegraafdienst.

II. *Ambtshalve.*

a. alle kosten voor radiotelegrammen, aangeboden op Rijksscheepsstations, indien, vóór de ontscheping van de afzenders, de overseining door het scheepsstation niet is volbracht ;

b. de kust- en scheepstaks, geheven voor radiotelegrammen, gericht aan scheepsstations, welke door het kuststation niet naar het schip van bestemming kunnen worden overgebracht.

Aanvragen om terugbetaling.

48. De aanvragen om terugbetaling van kosten moeten, onder overlegging van bewijsstukken, uiterlijk vijf maanden na den dag der aanbieding van het telegram worden ingediend.

Tot het doen dier aanvragen zijn formulierbladen bij de Rijkstelegraaf- of hulptelegraafkantoren beschikbaar.

De stukken betreffende aanvragen om terugbetaling zijn vrij van zegel, doch bij elke aanvraag moet een bedrag worden gestort van *vijf en twintig cent*, dat, evenals de seinkosten van het betrokken telegram, wordt terugbetaald, indien de klacht gegrond bevonden wordt.

Het recht op terugbetaling vervalt na zes maanden, te rekenen van de dagteekening van het schrijven, waarbij aan den afzender bericht wordt, dat de terugbetaling is toegestaan.

Afschrift van vroeger verzonden of ontvangen telegrammen.

49. Aan den afzender of den geadresseerde van een telegram of aan hunne gevolmachtigden kunnen, binnen den in art. 50 gestelden termijn, deugdelijk verklaarde afschriften daarvan worden uitgereikt, mits de noodige inlichtingen worden gegeven om het telegram te vinden, en, wat de ontvangen telegrammen betreft, voor zoover daarvan een afschrift bewaard blijft.

De prijs van een afschrift is *vijftien cent* voor ieder honderdtal woorden, met dien verstande, dat minder dan honderd woorden voor honderd worden berekend.

De aldus af te geven afschriften zijn vrij van zegel.

Bewaring van telegrammen.

50. De minuten en, voor zoover zij gehouden worden, ook de afschriften van de telegrammen, worden ten minste tien maanden, te rekenen van den eersten dag der maand, welke op die van de aanbieding volgt, bewaard, met de noodige voorzorgen tot verzekering van het geheim. Na verloop van dien tijd worden zij vernietigd.

Voor radiotelegrammen is de in dit artikel omschreven termijn op vijftien maanden gesteld.

Verdeeling van de seinkosten der telegrammen tusschen het Rijk en bijzondere ondernemingen.

51. In het verkeer met kantoren van bijzondere ondernemingen worden de seinkosten der telegrammen aldus verdeeld:

a. van een binnenlandsch telegram, dat de lijnen van een of meer bijzondere ondernemingen en die van het Rijk doorloopt: de bijzondere onderneming of elk der ondernemingen en het Rijk een gelijk deel;

b. van een verzonden of ontvangen buitenlandsch telegram ontvangt de bijzondere onderneming een bedrag, gelijkstaande aan haar aandeel in een binnenlandsch telegram van gelijk woordental, met dien verstande echter, dat het gemeld aandeel van een dringend telegram het drievoud van dat van een gewoon telegram bedraagt.

Het bepaalde in dit artikel is niet van toepassing op de seinkosten, verschuldigd voor de overbrenging tusschen radiotelegraafkantoren.

Behoort bij Koninklijk besluit van 14 Juni 1913 (*Staatsblad* nº. 275).

Mij bekend,
De Minister van Waterstaat,
(*get.*) L. H. W. REGOUT.

—

16 *Juni* 1913. BESLUIT, tot beschikking op de aanvrage om pensioen van den oud-onderwijzer bij de Rijksnormaallessen te *Sliedrecht*, B. J. GROENEVELT. S. 276.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op de aanvrage om pensioen van B. J. GROENEVELT, gepensionneerd hoofd der openbare lagere school te Sliedrecht, als oud-onderwijzer bij de Rijksnormaallessen aldaar;

Gezien het advies van den Pensioenraad voor burgerlijke ambtenaren van 16 September 1911, nº. 21;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 12 Maart 1912, nº. 28;

Gezien de Burgerlijke Pensioenwet, de wet tot regeling van het lager onderwijs en de wet van 28 Juni 1898 (*Staatsblad* nº. 152), zooals die is gewijzigd bij de wet van 6 Juni 1900 (*Staatsblad* nº. 103);

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 11 Juni 1913, afdeeling Pensioenen, nº. 77;

Overwegende dat de Pensioenraad voor burgerlijke ambtenaren in zijn bovenvermeld advies Ons in overweging heeft gegeven, den belanghebbende, die als eervol ontslagen hoofd der openbare lagere school te Sliedrecht, met ingang van 1 September 1911 is gepensionneerd over een diensttijd als onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs van meer dan veertig jaren, met ingang van 1 September 1911 een jaarlijksch tweede pensioen toe te leggen als eervol ontslagen onderwijzer bij de Rijksnormaallessen te Sliedrecht ten bedrage van *f* 217, daarbij aanvoerende, dat de belanghebbende

vóór 1 Januari 1891 in dienst getreden, bij Ministerieele beschikking van 16 Juni 1911, nº. 4091, afd. L. O., met ingang van 1 September 1911, eervol is ontslagen; dat zijn burgerlijke diensttijd van 30 jaren en 2 maanden, vereenigd met den overigen, volgens art. 4 der bij de wet van 6 Juni 1900 (*Staatsblad* nº. 103), gewijzigde wet van 28 Juni 1898 (*Staatsblad* nº. 152) in aanmerking komenden tijdelijken dienst van 2 jaren en 3 maanden, een tijdvak uitmaakt van 32 jaren en 5 maanden; dat hij, geboren 7 Mei 1845, den ouderdom van 65 jaren heeft bereikt; dat zijn pensioensgrondslag heeft bedragen van 1 September 1906 tot 1 September 1911, ƒ 400, zoodat een zestigste deel van de middelsom, bedoeld bij artikel 6, eerste lid, der wet bedraagt ƒ 6.66⅔; dat belanghebbende mitsdien volgens de artikelen 3*a* en 9*a* der Burgerlijke Pensioenwet en artikel 4 der voormelde wet van 28 Juni 1898 (*Staatsblad* nº. 152) recht heeft op een pensioen van ƒ 216.11;

dat aangezien naar het oordeel van Onzen Minister van Financiën aan belanghebbende een jaarlijksch pensioen van ƒ 224 moet worden verleend op grond van artikel 28 der Burgerlijke Pensioenwet omtrent het advies van den Pensioenraad het gevoelen is ingewonnen van den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur;

Overwegende dat reclamant als eervol ontslagen hoofd der openbare lagere school te Sliedrecht met ingang van 1 September 1911 is gepensionneerd over een diensttijd als onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs van meer dan veertig jaren;

dat hij van 12 October 1863 tot 1 November 1864 onderwijzer is geweest aan eene bijzondere lagere school als bedoeld in artikel 60 der wet tot regeling van het lager onderwijs;

dat de door hem gedurende dat tijdvak als bijzonder onderwijzer bewezen diensten niet bij zijne pensionneering als oud-schoolhoofd — in welk onderwijzersambt hij een hoogeren pensioensgrondslag had, dan als onderwijzer bij Rijksnormaallessen — met pensioen konden worden vergolden, omdat zij niet op den voet van artikel 72 van laatstgenoemde wet voor pensioen werden ingekocht;

dat derhalve die diensten — aangezien bij de regeling van een burgerlijk pensioen, vóór 1 Januari 1906 als onderwijzer aan bijzondere scholen als bedoeld in art. 60 der Lageronderwijswet bewezen diensten, krachtens art. 9*b* der Burgerlijke Pensioenwet steeds, onafhankelijk van art. 72 van eerstgenoemde wet met pensioen zijn te vergelden, — thans bij de pensionneering van reclamant als oud-onderwijzer bij Rijksnormaallessen in rekening moeten worden gebracht;

dat hem alzoo een tweede pensioen is te verleenen over een diensttijd van 33 jaren, 5 maanden en 19 dagen tot een bedrag van ƒ 224;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Aan den eervol ontslagen onderwijzer bij de Rijksnormaallessen te Sliedrecht, B. J. GROENEVELT, op grond van de artt. 3*a*, 9*a* en *b* en 26 der Burgerlijke Pensioenwet, juncto art. 44 der wet tot regeling van het lager onderwijs, met ingang van 1 September 1911 een tweede pensioen ten laste van den Staat te verleenen, ten bedrage van ƒ 224 's jaars.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en te gelijk met het rapport van dien Minister in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State (Afdeeling voor de geschillen van bestuur), aan de Algemeene Rekenkamer, aan den Pensioenraad voor burgerlijke ambtenaren en aan den directeur van het weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren.

Het Loo, den 16den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 8 *Juli* 1913.)

—

16 *Juni* 1913. BESLUIT, tot wijziging van het besluit van 7 December 1910 nº. 58, tot toekenning van pensioen aan L. L. H. RIDDERHOF, weduwe van J. F. L. RIETDIJK, laatstelijk onderwijzer aan eene openbare lagere school te *Leiden*. S. 277.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien het advies van den Pensioenraad voor burgerlijke ambtenaren van 13 April 1912, nº. 3, W. W. L. O., betreffende het pensioen van L. L. H. RIDDERHOF, weduwe van J. F. L. RIETDIJK, laatstelijk onderwijzer aan eene openbare lagere school te Leiden;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 10 Juli 1912, nº. 148;

Gezien de Weduwenwet voor de onderwijzers 1905;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 11 Juni 1913, nº. 78, Afdeeling Pensioenen;

Overwegende, dat de Pensioenraad voor burgerlijke ambtenaren in bovengenoemd advies aanvoert, dat bij Koninklijk besluit van 7 De-

cember 1910 nº. 58, aan genoemde weduwe een pensioen is toegekend, waarvan de ingang werd vastgesteld op 3 Augustus 1910, omdat volgens opgave van het gemeentebestuur de jaarwedde van haren overleden echtgenoot was uitbetaald tot en met 2 Augustus 1910;

dat echter thans uit een brief van burgemeester en wethouders van Leiden blijkt, dat de uitbetaling van bedoelde jaarwedde in werkelijkheid is geschied tot en met den 2den November 1910, weshalve de Pensioenraad Ons in overweging geeft, het Koninklijk besluit van 7 December 1910 nº. 58, bij nader besluit te wijzigen in dien zin, dat het pensioen van genoemde weduwe eerst ingaat op 3 November 1910, met bepaling, dat het uit dien hoofde te veel genotene door haar worde teruggegeven;

Overwegende, dat nadat het advies van den Pensioenraad aan de belanghebbende was medegedeeld, deze het verlangen heeft te kennen gegeven, dat daarover het gevoelen mocht worden ingewonnen van den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, daarbij aanvoerende, dat zij met dankbaarheid erkent, dat de gemeente Leiden haar in November 1910 een bedrag heeft uitgekeerd gelijkstaande met 1/4 van de jaarwedde van wijlen haren echtgenoot; dat zij deze uitkeering echter meer beschouwde als een tegemoetkoming in de kosten veroorzaakt door de ziekte en de begrafenis van den overledene; dat naar hare meening de bezoldiging van den overledene toch is opgehouden met ingang van 3 Augustus 1910, den dag volgende op het overlijden;

dat het haar bovendien hoogst bezwaarlijk zou vallen, indien zij een kwartaal pensioen zou moeten teruggeven;

Overwegende, dat wanneer een onderwijzersweduwenpensioen, op grond van een verkeerd gegeven, in strijd met de wet is geregeld, de regeling behoort te worden herzien, onverschillig of de herziening in het voor- of in het nadeel van de gepensionneerde zal zijn;

dat dus waar de jaarwedde van wijlen J. F. L. RIETDIJK achteraf blijkt tot en met 2 November 1910 te zijn uitbetaald, het tijdstip van ingang van het pensioen zijner weduwe alsnog op 3 November 1910 behoort te worden gesteld;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Ons besluit van 7 December 1910, nº. 58, waarbij aan L. L. H. RIDDERHOF weduwe van J. F. L. RIETDIJK, laatstelijk onderwijzer aan eene openbare lagere school te Leiden, ten laste van het weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren, met ingang van 3 Augustus 1910 een jaarlijksch pensioen van ƒ 634 wordt toegekend, in dien zin te wijzigen dat de datum van ingang van dat pensioen wordt gesteld op 3 November 1910, met bepaling, dat het te veel genotene door de gepensionneerde zal worden teruggegeven.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en te gelijk met het rapport van dien Minister in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, aan den Pensioenraad voor burgerlijke ambtenaren, aan den directeur van het weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 16den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 9 *Juli* 1913.)

—

16 *Juni* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

Art. 17, 3 der Woningwet bevelende, dat binnen zes weken na den dag, waarop de voorziening is gevraagd, door den gemeenteraad eene beslissing moet zijn genomen, is in dien zin te verstaan, dat na afloop van dien termijn de gemeenteraad geen geldige beslissing meer kan nemen, doch, daaruit volgt alleen, dat na afloop van dien termijn de oorspronkelijke aanschrijving haar kracht verliest en niet meer behoeft te worden opgevolgd.

In dit geval heeft men echter niet te doen met een eindbeslissing in een administratief geding, om de enkele reden, dat zulk een eindbeslissing niet bestaat.

Er bestaat geen enkele reden, om aan te nemen, dat in de dagvaarding bedoelde aanschrijving ex art. 14 der Woningwet nietig zou zijn.

(Woningwet artt. 14, 17 3e lid.)

Voorzitter:

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raadsheeren: Mrs. A. M. B. Hanlo, A. J. L. Nypels, A. Fentener van Vlissingen en C. O. Segers.

D. v. D., wonende te Rotterdam, requirant van cassatie — voor zooverre hij daarbij is veroordeeld — tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Rotterdam van 27 Februari 1913, waarbij in hooger beroep na vernietiging van een vonnis van het

Kantongerecht te Rotterdam van 31 Dec. 1912, requirant is schuldig verklaard aan: „het niet voldoen aan eene aanschrijving overeenkomstig art. 14 der Woningwet, terwijl de bewoning niet is gestaakt noch de noodige maatregelen zijn genomen om haar te doen staken voor den afloop van den termijn binnen welke de verbeteringen moeten zijn aangebracht", en deswege met toepassing van de artt. 1, 2, 14, 16, 40, 44, 48, 53 der Woningwet, de artt. 23 en 91 Sr. is veroordeeld in eene geldboete van zes gulden, subsidiair hechtenis van vijf dagen, met vrijspraak van hetgeen hem meer ten laste was gelegd dan bewezen was verklaard (advocaat Mr. A. Brand te Rotterdam).

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. B. Ort.

Het bij memorie voorgesteld en bij pleidooi nader toegelicht middel van cassatie is „Schending althans verkeerde toepassing van de artt. 11—17 der Woningwet en meer in het bijzonder van de artt. 14, 16 en 17, door te beslissen dat de Woningwet B. en W. nergens verbiedt onder zich gelijk blijvende omstandigheden eene nieuwe aanschrijving tot het aanbrengen van verbeteringen uit te vaardigen, nadat eene voorziening tegen de voorafgaande aanschrijving tot het aanbrengen van dezelfde verbeteringen, door den Gemeenteraad gegrond is verklaard, zoodat — indien al een tegen een aanschrijving gevraagde voorziening, waaromtrent niet tijdig is beslist, gelijk mag worden gesteld met zulk eene voorziening, die gegrond is verklaard — niettemin ook in het onderhavige geval de bevoegdheid van B. en W. tot het uitvaardigen van eene nieuwe aanschrijving zou moeten worden erkend".

Bewezen werd aangenomen dat de requirant op 24 October 1912 niet voldaan had aan eene aanschrijving tot het aanbrengen van verbeteringen overeenkomstig art. 14 der Woningwet, aan hem door B. en W. te Rotterdam op 7 November 1911 gedaan en waarvan de door hem daartegen ingestelde voorziening op 28 December 1911 door den Gemeenteraad was verworpen terwijl, vermits ingevolge de aanschrijving de verbeteringen hadden moeten zijn aangebracht binnen 4 maanden na het verstrijken van den termijn van voorziening als bedoeld in het tweede lid van art. 17 der Woningwet, dit vóór 28 April 1912 had moeten geschieden.

Ook voor de Rechtbank voerde de requirant te zijner verdediging aan dat B. en W. niet bevoegd zouden zijn geweest tot de bedoelde aanschrijving, omdat die aanschrijving was de herhaling van een vroegere tot hem gerichte, tegen welke laatste hij voorziening had gevraagd zonder dat daarop volgens art. 17 al. 2 der Woningwet binnen zes weken door den Gemeenteraad werd beslist, — waarop de Rechtbank de in het middel vermelde uitspraak gaf.

In *dit* geval is alleen de vraag te beantwoorden of een aanschrijving onder geheel zich gelijk blijvende omstandigheden was toegelaten, toen op de voorziening tegen een vroegere binnen den bij art. 17 al. 3 gestelden termijn door den Gemeenteraad niet was beslist. En *die* vraag beantwoord ik bevestigend. Het komt mij toch voor dat het bestaan der aanschrijving zoodra daartegen tijdig voorziening is gevraagd, onafscheidelijk is verbonden aan het Besluit van den Gemeenteraad. Kan ten gevolge van het niet in acht nemen van den termijn, een zoodanig Besluit niet in het leven worden geroepen, dan volgt daaruit dat de door de voorziening aangevallen aanschrijving niet meer is eene aanschrijving welke beantwoordt aan hetgeen naar de wet tot haar wezen behoort, d. i. dat daarin is gelegen het recht, om, tenzij op de daartegen gedane voorziening door den Gemeenteraad anders wordt beslist, als onherroepelijk voorschrift voor den aangeschrevene te gelden.

En daaruit leid ik af dat — doet het geval zich voor, dat de Raad den voor zijne beslissing gestelden fatalen termijn ongebruikt heeft laten voorbijgaan — zoodanige aanschrijving in den zin der wet als niet meer bestaande is aan te merken.

Wanneer dit waar is, dan volgt daaruit, niet alleen dat hier van eenige miskenning van den rechtsregel „non bis in idem" op administratiefrechtelijk gebied de rede niet zijn kon, maar ook dat, vermits geen enkele wetsbepaling aan B. en W. verbiedt, na het verval eener aanschrijving, een nieuwe van geheel gelijken inhoud tot den vroeger aangeschrevene te richten, de latere is een volkomen rechtsgeldige, waarop de artt. 11—17 der Woningwet van toepassing zijn. Deze artikelen

zijn derhalve m. i. door de uitspraak der Rechtbank niet geschonden.

Mijne conclusie strekt tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Segers;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie, en namens hem toegelicht bij pleidooi: (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat bij het bestreden vonnis wettig en overtuigend bewezen is verklaard, dat requirant te Rotterdam op 24 Oct. 1912 als eigenaar van het pand nummer 50 aan de Eendrachtstraat aldaar, kadastraal bekend onder Sectie A. nummer 5373, nadat hem onder overlegging van een afschrift van het advies der Gezondheidscommissie bij geadviseerden dienstbrief eene op 7 Nov. 1911 gedagteekende aanschrijving van B. en W. van Rotterdam was toegezonden, in welk stuk hem werd voorgeschreven, om binnen vier maanden na het verstrijken van den termijn van voorziening als bedoeld in het eerste lid van art. 17 der Woningwet zekere nader omschreven verbeteringen aan te brengen, die verbeteringen behoudens een enkele uitzondering *niet* had aangebracht, noch de bewoning van dat pand had gestaakt, noch eenigerlei maatregel had getroffen om haar te doen staken en zulks ofschoon die aanschrijving inmiddels in kracht van gewijsde was gegaan;

dat de Rechtbank wijders na te hebben beslist, dat het als bewezen aangenomene de schuld van beklaagde daaraan medebrengt, dit feit heeft gequalificeerd, en deswege straf heeft opgelegd, gelijk hierboven is vermeld, met vrijspraak van hetgeen meer ten laste is gelegd dan bewezen verklaard;

O. dat tot toelichting van het middel van cassatie is aangevoerd, dat, toen den 7den Nov. 1911 B. en W. van Rotterdam tot requirant de in de dagvaarding omschreven aanschrijving richtten, dat College reeds vroeger tot hem een geheel gelijkluidende aanschrijving had gericht, waartegen door hem tijdig voorziening was aangevraagd bij den Raad dier gemeente, welk laatste College echter verzuimd zou hebben op binnen den in art. 17 3°. der Woningwet gestelden termijn van zes weken na den dag, waarop de voorziening is gevraagd, daarop te beslissen;

dat waar nu het niet nemen van eene beslissing binnen den in de wet gestelden termijn gelijk gesteld moet worden met het erkennen van de gegrondheid der voorziening, de ook in het administratieve recht van kracht zijnde regel „non bis in idem" ten gevolge heeft, dat B. en W. van Rotterdam niet bevoegd waren, om onder geheel gelijk gebleven omstandigheden tot hem eene aanschrijving te richten geheel gelijk aan de vroeger tot hem gerichte, weshalve nu zij zulks toch deden, hunne aanschrijving als nietig zou zijn te beschouwen;

O. hieromtrent:

dat uit het bestreden vonnis blijkt, dat requirant voor de Rechtbank heeft betoogd, dat de in de dagvaarding omschreven aanschrijving eene herhaling was van eene vroegere tot hem gerichte aanschrijving, tegen welke hij voorziening had gedaan zonder, dat daarop volgens art. 17 3°. der Woningwet binnen zes weken door den Gemeenteraad zou zijn beslist en uit het vonnis niet blijkt, dat naar de juistheid dezer bewering een onderzoek is ingesteld, doch dat dit ook niet noodig was, daar, wanneer inderdaad gebeurd was wat requirant beweert, dat gebeurd zou zijn, daardoor de strafbaarheid van het ten laste gelegde en bewezen verklaarde feit niet zou zijn opgeheven;

dat toch de aan dit verweer ten grondslag liggende stelling, dat, zoo een Gemeenteraad verzuimt om binnen den in art. 17 3°. der Woningwet aangegeven termijn eene beslissing op een tot dat College gericht verzoek om voorziening te nemen, dit gelijk zou staan met eene gegrondverklaring van de tegen eene aanschrijving als bedoeld bij art. 14 dier wet aangevoerde bezwaren, niet juist is;

dat voorzeker art. 17 3°. voornoemd bevelende dat binnen zes weken na den dag waarop de voorziening is gevraagd door den Gemeenteraad eene beslissing moet zijn genomen, in dien zin is te verstaan, dat na afloop van dien termijn de Gemeenteraad geene geldige beslissing meer kan nemen, doch dat daaruit alleen volgt, dat na afloop van dien termijn de oorspronkelijke aanschrijving haar kracht verliest en niet meer behoeft te worden opgevolgd;

dat men echter in dit geval niet te doen

heeft met eene eindbeslissing in een administratief geding, om de enkele reden, dat zulk eene eindbeslissing hier niet bestaat;

dat waar nu geen enkel wettelijk voorschrift verbiedt om in een geval als requirant beweert, dat ten deze aanwezig zou zijn, eene tweede aanschrijving als bedoeld in art. 14 te doen uitgaan, er ook geen reden bestaat om aan te nemen, dat de in de dagvaarding bedoelde aanschrijving van 7 Nov. 1911 nietig zou zijn, weshalve requirant, toen deze aanschrijving onaantastbaar was geworden, haar had op te volgen en hij door zulks niet te doen de gevolgen van zijne handelwijze heeft te dragen;

dat derhalve het middel niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

(Ned. Jur.)

—

17 *Juni* 1913. BESLUIT, houdende bepalingen omtrent het gebruik van suiker in bierbrouwerijen en omtrent vrijdom van accijns voor suiker, gebezigd voor het vervaardigen van bier. S. 278.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 21sten Mei 1913, nº. 90, Accijnzen;

Overwegende, dat er bierbrouwers zijn, die ook suiker als grondstof gebruiken;

Gezien artikel 2, laatste zinsnede, en de artikelen 55 en 63 der wet van 25 Juli 1871 (*Staatsblad* nº. 92), houdende bepalingen omtrent den accijns op bier en azijn, alsmede de wet van 19 Maart 1913 (*Staatsblad* nº. 110), houdende aanvulling van artikel 88 der Suikerwet;

Den Raad van State gehoord (advies van 3 Juni 1913, nº. 22);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 12 Juni 1913, nº. 78, Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

I. BEPALINGEN OMTRENT HET GEBRUIK VAN SUIKER IN BIERBROUWERIJEN.

Art. 1. Aan de bierbrouwers wordt, met afwijking in zoover van het bepaalde bij artikel 28 der wet van 25 Juli 1871 (*Staatsblad* nº. 92), vergund om op den voet van dit besluit, bij het maken van bier ook suiker als grondstof te gebruiken en dit op andere wijs en op andere tijdstippen te bewerken dan de overige grondstoffen.

Overigens zijn, behoudens het hierna bepaalde, ook de voorschriften der genoemde wet van 25 Juli 1871 van toepassing op de bierbrouwerijen, waarin van de voormelde vergunning gebruik wordt gemaakt.

2. Voor de suiker is de accijns van 3.5 cent, bepaald in artikel 2, laatste zinsnede, der genoemde wet van 25 Juli 1871, verschuldigd per 0.625 kilogram.

3. Bij de aangifte tot brouwen volgens artikel 30 der voormelde wet van 25 Juli 1871 moet afzonderlijk worden opgegeven:

1. de hoeveelheid suiker, die voor het brouwsel zal worden gebezigd, met aanwijzing van het werktuig, waarin en het tijdstip, waarop de storting zal plaats hebben;

2. de hoeveelheid suiker, die boven de voor het brouwsel aangegevene, voorhanden zal zijn in de bij artikel 7 bedoelde bergplaats;

3. de hoeveelheid suiker, welke in de bij artikel 7 bedoelde bergplaats voorhanden zal zijn, ingeval voor het brouwsel geen suiker wordt gebruikt.

4. Alleen wanneer de suiker in de roerkuip wordt gestort, strekt deze stof in mindering van de hoeveelheid meel, die volgens artikel 31 der genoemde wet van 25 Juli 1871 ten minste moet worden aangegeven.

De te bezigen hoeveelheid suiker moet ten minste 50 kilogram per brouwsel bedragen. In bijzondere gevallen kan de inspecteur der accijnzen het gebruik van eene kleinere hoeveelheid toelaten.

5. De te verwerken suiker moet ten minste een half uur vóór het aangegeven tijdstip van den aanvang der werkzaamheden in de roerkuip — behoorlijk afgewogen en afgezonderd — geplaatst zijn bij het werktuig, waarin de storting zal plaats hebben.

6. Het bepaalde bij artikel 34 der voormelde wet van 25 Juli 1871 geldt afzonderlijk voor de suiker en voor elk der andere grondstoffen.

7. De in artikel 3, sub 2 en 3, bedoelde suiker moet worden nedergelegd in eene hiertoe, onder goedkeuring van den inspecteur der accijnzen, aangewezen bergplaats, welke afgesloten moet zijn en waarvan de sleutel op de eerste aanvraag aan de ambtenaren moet worden ter hand gesteld.

De brouwer zorgt, dat op of boven den ingang

dier bergplaats, in duidelijk leesbare letters, in olieverf, worden vermeld de woorden: „Bergplaats voor suiker".

Er bestaat overtreding indien bij opneming in de bergplaats een grooter verschil wordt bevonden dan van één ten honderd op de hoeveelheid, aangegeven volgens het bepaalde sub 2 of 3 van artikel 3.

De bieraccijns van de hoeveelheid suiker, die minder aanwezig blijkt dan voorhanden moet zijn, wordt dadelijk van den bierbrouwer ingevorderd.

8. In de brouwerij en in de panden of op erven, die daartoe behooren of daarmede gemeenschap hebben, mag geen ander dan de in de artt. 5 en 7 van dit besluit bedoelde suiker voorhanden zijn.

Hiervan is uitgezonderd:

— de suiker, die tot huishoudelijk gebruik voorhanden is in eene woning welke met de bierbrouwerij gemeenschap heeft, doch niet daartoe behoort;

— de suiker, bestemd om, onder ambtelijk toezicht, te worden gebruikt voor het naaste brouwsel waarvoor eene aangifte loopende is.

Het is verboden de voorhanden suiker met zand, aarde of andere vreemde zelfstandigheden te vermengen.

Suiker, waaronder meer vreemde bestanddeelen dan vijf ten honderd van haar gewicht worden bevonden, wordt voor op verboden wijze vermengd gehouden.

De alzoo vermengde suiker wordt bij de opnemingen volgens artikel 7 niet in aanmerking genomen.

II. Bijzondere bepalingen betreffende den vrijdom van den accijns voor suiker, gebezigd voor het vervaardigen van bier.

9. Er wordt vrijdom van den accijns verleend voor suiker, gebezigd voor het vervaardigen van bier.

De vrijdom wordt toegestaan voor melis en lompen en alle niet afzonderlijke belaste suiker en voor ruwe suiker van 98 percent of hooger gehalte.

Onze Minister van Financiën kan, in bijzondere gevallen, onder de noodige voorzieningen, het gebruik toelaten van andere soorten van suiker.

De hoeveelheid suiker voor elk brouwsel te bezigen, moet ten minste 500 kilogram bedragen. In bijzondere gevallen kan de inspecteur der accijnzen het gebruik van eene geringere hoeveelheid toelaten.

Van de brouwsels waarop onderdeel II van dit besluit van toepassing is, moet de aangifte, bedoeld bij artikel 19 der voormelde wet van 25 Juli 1871, worden gedaan uiterlijk op den voorlaatsten werkdag vóór den aanvang van de onder lit. *c* van dat artikel genoemde werkzaamheden.

10. De vrijdom wordt genoten voor eene onbepaalde hoeveelheid suiker, tenzij Onze Minister van Financiën den vrijdom voor eene bierbrouwerij mocht beperken tot eene door hem vast te stellen hoeveelheid per jaar. In dat geval wordt de hoeveelheid suiker, waarvoor vrijdom kan worden genoten, met vermelding der soort, vastgesteld voor een tijdvak van 12 maanden, met bepaling van den dag, waarop het eerste tijdvak ingaat.

11. De vrijdom wordt toegestaan zonder vermenging, tenzij Onze Minister van Financiën eene vermenging mocht voorschrijven. In dit laatste geval wordt tevens bepaald of de daarvoor te bezigen zelfstandigheden door den vrijdomgenietende dan wel, op zijne kosten, door het bestuur der accijnzen zullen worden verschaft.

12. Alvorens suiker op den voet van onderdeel II van dit besluit te kunnen inslaan stelt de bierbrouwer zekerheid voor den accijns.

13. De inslag van suiker onder genot van vrijdom geschiedt bij hoeveelheden van ten minste 500 kilogram.

In bijzondere gevallen kan de inspecteur der accijnzen inslag eener kleinere hoeveelheid toelaten.

14. Tusschen den bierbrouwer en de administratie der accijnzen wordt, ten kantore des ontvangers, wegens de ingeslagen suiker eene rekening geopend.

Op deze rekening wordt in *debet* gebracht:

a. het saldo der vorige rekening;

b. de ingeslagen hoeveelheden suiker;

c. hetgeen bij opneming als bedoeld bij artikel 15 meer wordt bevonden dan volgens de rekening moet aanwezig zijn.

Op de rekening wordt als *credit* gebracht:

a. de hoeveelheid suiker, welke volgens elke aangifte tot brouwen, gedurende den tijd waarover de rekening loopt, is verbruikt;

b. hetgeen bij opneming volgens artikel 15 minder wordt bevonden dan volgens de rekening moet aanwezig zijn, nadat de suikeraccijns daarvan is betaald;

c. het op nieuwe rekening over te brengen saldo.

15. De rekening wordt, na iedere opneming van den voorraad suiker, afgesloten.

De bierbrouwer is bevoegd om de afsluiting gezamenlijk met den ontvanger te verrichten, mits hij zich daartoe binnen drie dagen na de opneming ten kantore des ontvangers vervoege. Bij gebreke van dien heeft de afsluiting eenzijdig door den ontvanger plaats, volgens de bij hem berustende registers en bescheiden, zonder dat de brouwer tegen de uitkomst in verzet kan komen. Bij zoodanige eenzijdige afsluiting geeft de ontvanger den brouwer schriftelijk kennis van de uitkomst dier afsluiting.

De brouwer, die vermeenen mocht dat misstellingen in eene eenzijdig gesloten rekening bestaan, kan zich, mits binnen eene maand na de afsluiting, onder overlegging van de bewijzen, aan Onzen Minister van Financiën wenden, met verzoek om de rekening te doen verbeteren.

16. Bij elke opneming als bedoeld bij artikel 15 maken de ambtenaren van hunne bevinding een relaas op, hetwelk ten kantore van den ontvanger ingeleverd wordt, nadat de brouwer tot de medeteekening uitgenoodigd en hem een afschrift uitgereikt is.

De accijns van de hoeveelheid suiker, die minder aanwezig blijkt dan voorhanden moet zijn, wordt dadelijk van den bierbrouwer ingevorderd, behoudens eene speling van één ten honderd van de gezamenlijke hoeveelheid bij de vorige opneming voorhanden bevonden en sedert met vrijdom ingeslagen.

17. De tot verbruik aangegeven hoeveelheid suiker wordt, in tegenwoordigheid van ambtenaren, genomen van den voorraad in de in artikel 7 bedoelde bergplaats en onverwijld gestort in het daarvoor bij de aangifte tot brouwen opgegeven werktuig.

18. Het is verboden:

1. de onder genot van vrijdom ingeslagen suiker te gebruiken voor een ander doel dan waarvoor de vrijdom is toegestaan;

2. indien vermenging is toegepast, het mengmiddel of een bestanddeel daarvan, geheel of gedeeltelijk af te scheiden;

3. de onder genot van vrijdom ingeslagen suiker uit te slaan;

4. suiker in de bierbrouwerij in te slaan, anders dan volgens de voorschriften die voor inslag onder genot van vrijdom gelden.

19. Tot alle bierbrouwerijen, waarvoor van den vrijdom gebruik wordt gemaakt, hebben de ambtenaren van het laboratorium van het Departement van Financiën en de verdere door Onzen Minister van Financiën aan te wijzen deskundigen, toegang op gelijken voet als de ambtenaren der accijnzen.

Alle bij het vorige lid bedoelde ambtenaren en deskundigen zijn bevoegd in die bierbrouwerijen monsters te nemen van de daarin aanwezige stoffen.

20. Voor het genot van vrijdom van den accijns kan de suiker:

a. met afschrijving op de rekening worden afgeleverd uit de bergplaatsen der handelaars in ruwe suiker, bedoeld bij artikel 12 der Suikerwet, uit de beetwortelsuikerfabrieken, de raffinaderijen, de fabrieken-raffinaderijen en uit entrepot;

b. rechtstreeks van buitenslands worden aangevoerd.

Bij aflevering uit de bergplaats van een handelaar als hiervoren bedoeld, wordt de afschrijving verleend op den termijn die het eerst vervalt.

21. De aangifte tot uitslag of tot invoer vermeldt de bestemming van de suiker om onder genot van vrijdom te worden ingeslagen.

Op die aangifte wordt een vervoerbiljet of een volgbrief verstrekt, bevattende dezelfde opgaven als voor suiker die naar een entrepot wordt vervoerd, met dien verstande, dat de bestemming wordt ingevuld volgens het eerste lid van dit artikel.

Vóór de afgifte van het document moet voor den accijns zekerheid zijn gesteld.

22. Bij de afgifte van vervoerbiljetten voor suiker, af te leveren uit de bergplaats van een handelaar in ruwe suiker of uit een beetwortelsuikerfabriek, raffinaderij of fabriek-raffinaderij, bepaalt de ontvanger daarin tevens den termijn binnen welken het vervoer moet zijn volbracht, alsmede den termijn binnen welken het document behoorlijk afgeteekend te zijnen kantore moet zijn teruggekomen.

Het is verboden het bruto- of het nettogewicht der suiker hooger of lager aan te geven dan het is. Verschillen van niet meer dan één ten honderd van het aangegeven gewicht worden niet als overtreding van dit verbod beschouwd.

Bij den uitslag wordt de suiker door ambtenaren gewogen. Zij zijn bevoegd tevens monsters te nemen voor de bepaling van het gehalte of den zuiverheidsfactor, naarmate dit te pas komt.

De suiker wordt dadelijk na den uitslag onder verzegeling of bewaking gesteld totdat de inslag ter bestemmingsplaats is volbracht.

Voor de suiker waarvoor het document tot uitslag niet binnen den daarvoor bepaalden

termijn, behoorlijk afgeteekend, ten kantore van afgifte terugkomt, wordt de accijns dadelijk van den afleveraar ingevorderd.

23. De suiker, afgeleverd volgens artikel 20, wordt bij den inslag door ambtenaren geverifieerd en, indien vermenging wordt vereischt, in hunne tegenwoordigheid vermengd. De belanghebbende zorgt, dat hetgeen hiertoe noodig is, ten genoegen der ambtenaren geschiedt.

Bij de afteekening van het vervoerbiljet of den volgbrief stellen de ambtenaren daarop tevens eene verklaring nopens de vermenging, onder vermelding van soort en hoeveelheid der gebezigde mengmiddelen.

24. Het afgeteekende document wordt uiterlijk den volgenden werkdag, door den belanghebbende, ingeleverd bij den ontvanger onder wiens kantoor de suiker is ingeslagen.

Daarbij wordt tevens, voor zoover noodig, betaald de prijs der gebezigde mengmiddelen.

De ontvanger vermeldt op het document de debiteering der rekening van vrijdom en zendt het, indien het elders is afgegeven, naar het kantoor van afgifte terug.

III. ALGEMEENE BEPALINGEN.

25. De ambtenaren der accijnzen zijn bevoegd de uitlevering te vorderen van al hetgeen redelijkerwijze vermoed kan worden, gediend te hebben of bestemd te zijn geweest tot het plegen eener overtreding van dit besluit, en in beslag te nemen al wat dienen kan tot bewijs der overtreding.

26. In bijzondere gevallen kan door of vanwege Onzen Minister van Financiën van de in dit besluit vervatte verbodsbepalingen, onder de noodige voorzieningen tegen misbruik, ontheffing worden verleend.

27. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 17den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 9 *Juli* 1913.)

---

18 *Juni* 1913. BESLUIT, tot herziening van het Reglement betreffende de toelating van studenten in de geneeskunde aan de Universiteiten hier te lande tot de verbintenis, bedoeld bij artikel 18 der Wet van 2 Augustus 1880 (*Staatsblad* n°. 145), vastgesteld bij het Koninklijk besluit van 30 October 1880 (*Staatsblad* n°. 187), gewijzigd en aangevuld bij het Koninklijk besluit van 14 September 1883 (*Staatsblad* n°. 135). S. 279.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 27 Februari 1913, Kabinet, Litt. V[20];

Overwegende, dat de wenschelijkheid is gebleken om het Reglement betreffende de toelating van studenten in de geneeskunde aan de Universiteiten hier te lande tot de verbintenis, bedoeld bij artikel 18 der Wet van 2 Augustus 1880 (*Staatsblad* n°. 145) — vastgesteld bij het Koninklijk Besluit van 30 October 1880 (*Staatsblad* n°. 187), gewijzigd en aangevuld bij het Koninklijk Besluit van 14 September 1883 (*Staatsblad* n°. 135) — te herzien en opnieuw vast te stellen;

Den Raad van State gehoord (advies van 8 April 1913, n°. 20);

Gezien het nader rapport van voornoemden Minister van 13 Juni 1913, Kabinet, Litt. G[58];

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. In te trekken het „Reglement betreffende de toelating van studenten tot eene verbintenis voor de geneeskundige dienst der landmagt", vastgesteld bij het Koninklijk Besluit van 30 October 1880 (*Staatsblad* n°. 187), gewijzigd en aangevuld bij het Koninklijk Besluit van 14 September 1883 (*Staatsblad* n°. 135), zoomede laatstgemeld Koninklijk Besluit;

B. Vast te stellen het bij dit Besluit gevoegde Reglement voor de opleiding van studenten in de geneeskunde aan de Nederlandsche Universiteiten tot officier van gezondheid bij de Landmacht, alsmede de bij dat Reglement behoorende modellen.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit Besluit, hetwelk, met het daarbij behoorend Reglement, in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift aan den Raad van State zal worden medegedeeld.

Het Loo, den 18den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog,

(*get.*) H. COLIJN.

(*Uitgeg.* 18 *Juli* 1913.)

REGLEMENT

VOOR DE OPLEIDING VAN STUDENTEN IN DE GENEESKUNDE AAN DE NEDERLANDSCHE UNIVERSITEITEN TOT OFFICIER VAN GEZONDHEID BIJ DE LANDMACHT.

Van de bevoegdheid om ter opleiding te worden aangenomen.

Art. 1. § 1. Behoudens de uitzonderingen, hierna vermeld, kunnen studenten door den Minister van Oorlog worden aangenomen om overeenkomstig de bepalingen van dit Reglement te worden opgeleid tot officier van gezondheid bij het leger hier te lande; die studenten moeten daartoe echter voldaan hebben aan een of meer der volgende examens, te weten:

a. het examen, omschreven in de *eerste* alinea der derde paragraaf van art. 2 van het Koninklijk Besluit van 27 April 1877 (*Staatsblad* nº. 87), of wel het *eerste* natuurkundig examen;

b. het candidaats-examen in de medicijnen of wel het *tweede* natuurkundig examen;

c. het *doctoraal* examen in de medicijnen of wel het *theoretisch geneeskundig* examen;

d. het *eerste* gedeelte van het practisch artsexamen.

§ 2. Ter opleiding kunnen *niet* worden aangenomen:

1º. studenten die niet zijn Nederlander;

2º. studenten, die reeds op eenigerlei wijze van Rijkswege geldelijken steun ontvangen ten behoeve van hunne studiën;

3º. studenten die den leeftijd van vier en twintig jaar overschreden hebben, en niet het bewijs kunnen overleggen, dat zij voldaan hebben aan een der examens hierboven in § 1 sub *b* vermeld;

4º. studenten die den leeftijd van zes en twintig jaar overschreden hebben en niet het bewijs kunnen overleggen, dat zij voldaan hebben aan een der examens, hierboven in § 1, sub *c*, vermeld.

Van de opleiding en den aard der verbintenis.

2. § 1. De opleiding tot officier van gezondheid, in artikel 1 bedoeld, geschiedt aan een der Rijks Universiteiten of wel aan de gemeentelijke Universiteit te Amsterdam en sluit voor den student de volgende verplichtingen in:

a. hij is gehouden om zich, onmiddellijk nadat hem het arts-diploma is uitgereikt, ter beschikking te stellen van den Minister van Oorlog en op hem rust de verplichting gesteld in art. 9 van de wet van 2 Augustus 1880 (*Staatsblad* nº. 145); behoudens het geval, bedoeld in het laatste lid van dat artikel;

b. hij is verplicht om in de gevallen, bedoeld in art. 185 der Grondwet, zich bij de eerste oproeping ter beschikking te stellen van de Regeering, ten einde, op alsdan nader door Haar te bepalen voorwaarden, te worden ingedeeld bij den militairen geneeskundigen dienst der landmacht;

c. hij behoort zich, telkens wanneer hem dit door of van wege den Minister wordt opgedragen, te onderwerpen aan een militair geneeskundig onderzoek, dat ten minste eenmaal 's jaars wordt gevorderd van hen, die opgeleid worden op den voet van art. 4, § 3.

§ 2. Het tijdvak van zes jaren, in art. 9 van de Wet van 2 Augustus 1880 (*Staatsblad* nº. 145) genoemd, gaat in van en met den dag van ingang der benoeming tot officier van gezondheid bij de landmacht.

§ 3. Militieplichtige studenten, die worden opgeleid tot officier van gezondheid bij de landmacht, kunnen tot eene vrijwillige verbintenis, als bedoeld bij artikel 7 der Militiewet, worden toegelaten op de volgende voorwaarden:

Zij moeten zich verbinden:

a. om als militair te dienen gedurende *tien* jaren, zonder handgeld, welke tijd zal gerekend worden in te gaan van en met den dag waarop de verbintenis wordt bekrachtigd;

b. om voor het geval, dat zij gedurende den loop van de sub *a* bedoelde verbintenis den titel van arts verkrijgen, den Staat, te rekenen van de dagteekening van het besluit hunner benoeming tot officier van gezondheid, te dienen als officier van gezondheid en reserve-officier van gezondheid, overeenkomstig de bepalingen van art. 9 der wet van 2 Augustus 1880 (*Staatsblad* nº. 145).

De student, die deze verbintenis aangaat, wordt onmiddellijk daarna, tot voortzetting van zijn studiën, in het genot gesteld van binnenlandsch verlof tot nadere oproeping.

Hij zal, behoudens het bepaalde in het laatste lid van deze paragraaf, in gewone tijden niet onder de wapenen worden geroepen. Wanneer echter de geheele militie krachtens artikel 185 der Grondwet buitengewoon is bijeengeroepen, zal het hem verleende verlof, gedurende den tijd dat de militie buitengewoon onder de wapenen is, worden ingetrokken en zal hij voor dien tijd in dienst worden gesteld bij den geneeskundigen dienst der landmacht.

Voor het geval, dat hij wegens eene andere reden, dan die vermeld in art. 5 § 1 sub *a*, van de opleidingsverbintenis wordt ontslagen, is hij gehouden om voor ten hoogste twaalf maanden in werkelijken dienst te komen op den tijd en voor den duur, door den Minister van Oorlog te bepalen. De oproeping daartoe geschiedt op de door den genoemden Minister vast te stellen wijze. Nadat deze werkelijke dienst is volbracht wordt de aangegane vrijwillige verbintenis verbroken.

Van de toelating tot de verbintenis.

3. § 1. Jaarlijks — voor de eerste maal zoodra doenlijk en verder in de maand Februari — wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekend gemaakt, hoeveel studenten ter opleiding tot officier van gezondheid kunnen worden aangenomen.

§ 2. Verzoeken om volgens dit Reglement te worden opgeleid, moeten, bij gezegeld request worden ingediend aan den Minister van Oorlog en wel door den student zelf, indien hij meerderjarig is, anders door hem of haar, die over den student de ouderlijke macht of de voogdij uitoefent.

Het request moet eene duidelijke aanwijzing bevatten of men opleiding verlangt op den voet van art. 4, § 2 of § 3, en vergezeld gaan van:

a. een extract-geboorteregister van den student, of ter vervanging daarvan eene akte van bekendheid;

b. een bewijs, dat hij is Nederlander;

c. een bewijs of bewijzen van goed gedrag, afgegeven door het hoofd der gemeente (of door de hoofden der gemeenten) waar de student gedurende de laatste zes maanden is gevestigd geweest;

d. een bewijs betreffende het examen waaraan hij laatstelijk heeft voldaan;

e. een bewijs, dat de student zijne plichten ten aanzien der militie vervuld heeft of tot geen dienst bij de militie gehouden is of geweest is;

f. eene verklaring van den adressant, waaruit blijkt tot welk bedrag reeds collegegelden voor of door den student zijn betaald, alsmede in hoeverre die gelden aan het Rijk of aan de gemeente Amsterdam zijn betaald;

g. eene verklaring van den adressant, waaruit blijkt, dat de student niet reeds op eenigerlei wijze van Rijkswege geldelijken steun ontvangt ten behoeve van zijne studiën.

Voorts moet in het request worden vermeld of de student al of niet eenige vrijwillige verbintenis bij de Zee- of Landmacht heeft aangegaan.

§ 3. Gunstige beschikking op het request is in de eerste plaats afhankelijk van den uitslag van een militair geneeskundig onderzoek, waaraan de student wordt onderworpen.

§ 4. Wordt op het verzoek gunstig beschikt, dan is de aan te nemen student verplicht tot het aangaan van eene verbintenis om den Staat der Nederlanden bij de landmacht te dienen overeenkomstig de bepalingen, vervat in de Wet van 2 Augustus 1880 (*Staatsblad* nº. 145) en in dit Reglement, en tot het stellen of doen stellen van zekerheid als waarborg voor het nakomen van zijne verplichtingen.

Bedoelde zekerheid wordt gesteld door als borg te doen optreden twee personen die bekend staan als genoegzaam gegoed om hoofdelijk te kunnen voldoen aan de geldelijke verplichtingen die zij op zich nemen, of eene naamlooze vennootschap, welke door voldoening aan de voorwaarden, genoemd in art. 8 der Borgtochtenwet, als borg voor het beheer van Rijksambtenaren is aangenomen.

Bij het stellen van zekerheid is de *meerderjarige* student gehouden om aan het Departement van Oorlog in te zenden de eerste grosse in executorialen vorm van eene notarieele akte overeenkomstig het bij dit reglement gevoegde model A of A[1].

Is de student *minderjarig*, dan geldt eene soortgelijke verplichting voor hem of haar, die over den student de ouderlijke macht of de voogdij uitoefent, echter met dien verstande, dat de akte dan moet zijn opgemaakt overeenkomstig model C of C[1], en dat eene verklaring moet worden ingediend overeenkomstig model D.

De akten, opgemaakt overeenkomstig de modellen A en C, moeten vergezeld gaan van eene verklaring overeenkomstig model B.

Alle kosten op de zekerheidstelling en op de opheffing van verbonden zekerheid vallende, komen voor rekening van den betrokken borgtochtplichtige.

§ 5. Het verzoek wordt gehouden te zijn vervallen, indien de bescheiden, waaruit moet blijken, dat de zekerheid is tot stand gekomen, niet zijn ontvangen op het daarvoor door den Minister in elk bijzonder geval aan te geven tijdstip.

§ 6. De voorkeur wordt gegeven aan studenten die, blijkens de overgelegde bewijsstukken, het verst gevorderd zijn in de studie.

Van hen die, met betrekking tot de door hen af te leggen examens, een gelijk radicaal be-

zitten, komen het eerst in aanmerking zij die wenschen te worden aangenomen op den voet van art. 4 § 2, daarna zij die aanneming verlangen op den voet van art. 4 § 3.

Degenen die, krachtens de beide vorige alinea's gelijke aanspraken hebben om te worden aangenomen, komen in aanmerking overeenkomstig de volgende regelen:

1°. eerst worden geplaatst zij, die het radicaal, in de vorige alinea vermeld, verwierven vóór 1 September van het jaar onmiddellijk voorafgaande aan dat der sollicitatie;

2°. vervolgens zij, die bedoeld radicaal verwierven tusschen 1 September voormeld en ult°. December daaraanvolgende; en

3°. daarna de overigen.

Blijven nog vacatures bestaan, nadat op alle aanvragen beschikt is, dan wordt op nadere aanvragen beschikt naar de rangorde waarin zij bij het Departement inkomen; worden alsdan twee of meer verzoekschriften op den zelfden dag ontvangen, dan wordt beslist in overeenstemming met de hierboven aangegeven regelen, en geldt bij de beoordeeling van nadere aanvragen almede de voorkeur, ontleend aan de zooeven genoemde volgorde.

Moet eene keuze worden gedaan tusschen twee studenten die krachtens het vorenstaande, volstrekt gelijke aanspraken doen gelden, dan wordt de beslissing afhankelijk gesteld van nopens hen in te winnen inlichtingen en, zoo noodig door het lot beslist.

Van bovengenoemde volgorde kan met machtiging des Konings worden afgeweken, wanneer het belang van den dienst dit eischt.

Van het subsidie.

4. § 1. Hij die ter opleiding wordt aangenomen, geniet een subsidie uit 's lands kas ten bedrage van ƒ 5000 (vijf duizend gulden) en dat wel in dier voege:

a. dat van landswege worden voldaan de na zijne aanneming nog voor hem te betalen collegegelden;

b. dat hem geregeld worden uitbetaald: òf premiën overeenkomstig § 2 hieronder, òf wel toelagen en premiën overeenkomstig § 3.

§ 2 Worden alleen premiën genoten, dan worden deze betaald als volgt:

Aan of ten behoeve van den student, die tijdens zijne aanneming ter verdere opleiding tot officier van gezondheid, laatstelijk heeft voldaan aan:	Nadat bij het Departement zijn ontvangen de stukken vermeld in Art. 3 § 4.	Nadat bij het Departement is ontvangen het bewijs dat de student heeft voldaan: aan het *candidaats-examen* in de medicijnen, of wel aan het *tweede* natuurkundig examen.	aan het *doctoraal* examen in de medicijnen, of wel aan het *theoretisch* geneeskundig examen.	aan het *eerste* gedeelte van het practisch arts-examen.	Na de beëediging als officier van gezondheid.
I. Het examen, omschreven in de eerste alinea der *derde* paragraaf van art. 2 van het Koninklijk besluit van 27 April 1877 (*Staatsblad* n°. 87), of wel het *eerste* natuurkundig examen.	ƒ 300.—	ƒ 1500.—	ƒ 1500.—	ƒ 750.—	Hetgeen aan collegegelden, premiën en eventueel ook aan buitengewone tegemoetkomingen te zamen minder is betaald dan ƒ 5000.—.
II. Het *candidaats*-examen in de medicijnen, of wel het *tweede* natuurkundig examen	450.—	—	1875.—	1875.—	
III. Het *doctoraal* examen in de medicijnen of wel het *theoretisch* geneeskundig examen	600.—	—	—	3000.—	

§ 3. Worden toelagen en premiën genoten, dan geschiedt de betaling daarvan als volgt:

Aan of ten behoeve van den student, die, tijdens zijne aanneming ter verdere opleiding tot officier van gezondheid, laatstelijk heeft voldaan aan:	De toelage bedraagt per jaar.	De premiën bedragen:				Na de beëediging als officier van gezondheid.
		Nadat bij het Departement zijn ontvangen de stukken vermeld in art. 3 § 4.	Nadat bij het Departement is ontvangen het bewijs dat de student heeft voldaan: aan het *candidaats*examen in de medicijnen of wel aan het *tweede* natuurkundig examen.	aan het *doctoraal* examen in de medicijnen, of wel aan het *theoretisch* geneeskundig examen.	aan het *eerste* gedeelte van het *practisch* arts-examen.	
I. Het examen, omschreven in de eerste alinea der *derde* paragraaf van art. 2 van het Koninklijk besluit van 27 April 1877 (*Staatsblad* nº. 87), of wel het *eerste* natuurkundig examen	ƒ 450.—	ƒ 150.—	ƒ 450.—	ƒ 375.—	ƒ 375.—	Hetgeen aan collegegelden, premiën, toelagen en eventueel ook aan buitengewone tegemoetkomingen, te zamen minder is betaald dan ƒ 5000.—
II. Het *candidaats*-examen in de medicijnen, of wel het *tweede* natuurkundig examen. . . .	900.—	300.—	—	750.—	750.—	
III. Het *doctoraal* examen in de medicijnen, of wel het *theoretisch* geneeskundig examen. .	1125.—	450.—	—	—	1500.—	

§ 4. Het subsidie wordt uitbetaald aan den *meerderjarigen* student zelf, of, voor den *minderjarige*, aan hem of haar die over den student de ouderlijke macht of de voogdij uitoefent, dan wel aan den persoon die, blijkens eene in deugdelijken vorm opgemaakte, gelegaliseerde en geregistreerde volmacht, bevoegd is die gelden te innen en daarvoor kwijting te verleenen.

Aan of ten behoeve van den student, die meerderjarig is *geworden* sedert het aangaan van de verbintenis, worden geen gelden uitbetaald, dan nadat bij het Departement is ontvangen de eerste grosse in executorialen vorm van eene notarieele akte, overeenkomstig het hierachter voorkomende model E of E[1]. De akte, opgemaakt overeenkomstig model E, moet vergezeld gaan van eene verklaring, overeenkomstig model B.

§ 5. De toelagen worden jaarlijks betaald in drie termijnen, telkens nadat bij het Departement is ingekomen eene verklaring op zegel, overeenkomstig model F, afgegeven door den voorzitter van de faculteit der geneeskunde aan de Universiteit, waarbij de student is ingeschreven. Die termijnen vervallen 15 Februari, 15 Mei en 15 November van elk jaar.

Verklaringen, afgegeven meer dan 14 dagen vóór den vervaldag, zijn ongeldig.

Is de verklaring acht dagen na den vervaldag niet bij het Departement ontvangen, dan wordt de verschenen termijn niet uitbetaald, tenzij ten genoegen des Ministers worde aangetoond, dat redenen, onafhankelijk van den wil van den student, de inzending hebben vertraagd.

§ 6. De uitbetaling van toelagen wordt gestaakt zoodra *in dien vorm* de volgende bedragen van het subsidie zijn genoten, namelijk:

a. door studenten vallende in rubriek I van § 3 ƒ 2700;

b. door studenten vallende in rubriek II van § 3 ƒ 2250;

c. door studenten vallende in rubriek III van § 3 ƒ 2250.

§ 7. Ingeval een student, ten genoegen van den Minister, aantoont dat door ziekte of andere van hem onafhankelijke oorzaken de geregelde gang zijner studiën dreigt gestoord te worden, kan hem, op zijn verzoek, in een of meer ter-

mijnen, eene buitengewone tegemoetkoming worden verleend. Het bedrag van de krachtens deze paragraaf uit te keeren gelden mag echter in het geheel de som van vier honderd vijftig gulden (*f* 450) niet te boven gaan, en strekt in mindering van de totale som van *f* 5000, hierboven in § 1 genoemd.

§ 8. Geen premie wordt uitbetaald, dan nadat door een militair geneeskundig onderzoek is gebleken, dat de student niet lijdende is aan eene ziekte of een gebrek, waardoor vrijwillig dienende militairen worden geacht ongeschikt te zijn geworden voor den dienst bij de landmacht.

Van het ontslag van de verbintenis.

5. § 1. De uitkeering van het subsidie wordt gestaakt en de student van de verbintenis ontslagen :

a. indien bij een militair geneeskundig onderzoek blijkt, dat hij lijdt aan eene ziekte of een gebrek, waardoor vrijwillig dienende militairen geacht worden ongeschikt te zijn voor den dienst bij de landmacht ;

b. indien hij, naar 's Ministers oordeel, geacht moet worden door gebrek aan aanleg, door traagheid, onwil of slecht gedrag, niet in staat te zijn het artsdiploma te verwerven of wel onwaardig te zijn om tot officier van gezondheid te worden benoemd ;

c. wanneer hij de voorschriften van dit reglement niet nakomt.

Voorts kan een student van de verbintenis worden ontslagen :

wanneer hij, naar 's Ministers oordeel, geacht moet worden, zijne studiën in de geneeskunde niet geregeld voort te zetten.

§ 2. Wordt het ontslag verleend op den hierboven in § 1 sub *a* genoemden grond, dan behoeft het genoten gedeelte van het subsidie niet te worden terugbetaald, tenzij bij het geneeskundig onderzoek is vastgesteld, dat de ongeschiktheid voor den militairen dienst het gevolg is van eigen moedwillige handelingen of van ongeregeld gedrag.

Overigens sluit het ontslag steeds onvoorwaardelijk de verplichting in zich om alle door den Staat betaalde collegegelden, toelagen, premiën en eventueel verder genoten tegemoetkomingen terug te betalen, vermeerderd met 10 ten honderd.

§ 3. Ontslag van de aangegane verbintenis op verzoek wordt niet verleend, dan nadat de gelden, krachtens § 2 hierboven terug te betalen, in 's lands kas zijn gestort.

6. De tot arts bevorderde student zal het door hem genoten subsidie niet behoeven terug te betalen, wanneer hij twaalf achtereenvolgende jaren als actief officier van gezondheid heeft gediend.

Verlaat hij, op eigen verzoek dan wel om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken — niet het gevolg van eigen moedwillige handelingen of ongeregeld gedrag — vroeger den actieven militairen dienst, dan zal hij vooraf moeten hebben terugbetaald zooveel twaalfden van het door hem genoten subsidie, vermeerderd met 10 ten honderd, als er nog jaren aan de tijdruimte van twaalf jaren ontbreken.

Van de benoeming tot officier van gezondheid.

7. De studenten, overeenkomstig dit reglement opgeleid, worden, nadat zij aan het Departement van Oorlog het artsdiploma hebben ingezonden, zoodra mogelijk aan den Koning voorgedragen ter benoeming tot officier van gezondheid der tweede klasse bij het Nederlandsche leger, ook wanneer er op dat oogenblik geen vacatures in dien rang bestaan.

Behoort bij Koninklijk Besluit van 18 Juni 1913 (*Staatsblad* nº. 279).

Mij bekend,
De Minister van Oorlog,
H. COLIJN.

MODELLEN

BEHOORENDE BIJ HET REGLEMENT VOOR DE OPLEIDING VAN STUDENTEN IN DE GENEESKUNDE AAN DE NEDERLANDSCHE UNIVERSITEITEN TOT OFFICIER VAN GEZONDHEID BIJ DE LANDMACHT, VASTGESTELD BIJ KONINKLIJK BESLUIT VAN 18 JUNI 1913 (STAATSBLAD Nº. 279).

MODEL A.

.....zijn verschenen :

1º. N. N., geboren te....., den....., (thans student in de geneeskunde aan de Universiteit te.....), wonende te.....,

die verklaarde volkomen bekend te zijn met de bepalingen van het Reglement voor de opleiding van studenten in de geneeskunde aan de Nederlandsche Universiteiten tot officier van gezondheid bij de landmacht, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 18 Juni 1913 (*Staatsblad* nº.) en zich te verbinden :

a. om den Staat der Nederlanden bij de landmacht te dienen, overeenkomstig de bepalingen, vervat in dat Reglement ; en

b. om, bijaldien hij te eeniger tijd, hetzij vóór of na zijne benoeming tot officier van gezondheid, op eigen verzoek of wel om andere

redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, — niet het gevolg van eigen moedwillige handelingen of ongeregeld gedrag — van de verplichtingen, ingevolge genoemd Reglement op hem rustende, mocht worden ontheven, of wel zich op eenige wijze aan die verplichtingen mocht onttrekken, — binnen drie maanden, nadat hij daartoe door of van wege den Minister van Oorlog zal zijn aangeschreven — al de gelden terug te betalen, die van landswege aan hem of te zijnen behoeve wegens opleidingskosten zijn voldaan (ingevolge artikel 4, § 2 of § 3 dan wel ingevolge artikel 6 van voornoemd Reglement, met inachtneming van het omtrent de terugbetaling in dit artikel gestelde);

2°. P. P. (qualiteit en woonplaats) en Q. Q. (qualiteit en woonplaats), die, in verband met de bovenomschreven verklaring van N. N., verklaarden volkomen bekend te zijn met de bepalingen van voormeld Reglement, en zich bij deze jegens den Staat der Nederlanden te stellen als borgen voor meergenoemden N. N., en derhalve als zoodanig ieder met hem hoofdelijk voor het geheel en onder afstand van alle exceptiën en voorrechten, door de wet aan borgen toegekend, zich te verbinden tot de voldoening, binnen drie maanden nadat zij daartoe door of namens den Minister van Oorlog zijn aangeschreven, van al hetgeen N. N. uit voormelden hoofde aan den Staat der Nederlanden zal verschuldigd zijn; terwijl zij, zoowel N. N., als P. P. en Q. Q., nu voor alsdan verklaren genoegen te zullen nemen met en zich te zullen gedragen aan de opgave van het bedrag vanwege den Staat.

Uitgegeven voor eerste Grosse aan en ten verzoeke van den Staat der Nederlanden, enz.

MODEL A[1].

.....zijn verschenen:

1°. (als het voorkomende in model A onder 1°.);

2°. P. P., wonende te.....Directeur van en als zoodanig vertegenwoordigende de naamlooze vennootschap ..... gevestigd te.....opgericht bij akte den.....voor den notaris..... te..... verleden, op welke akte de Koninklijke bewilliging is verleend bij besluit van....., die, in verband met de bovenomschreven verklaring van N. N., verklaarde volkomen bekend te zijn met de bepalingen van voormeld Reglement en genoemde (naam der Vennootschap) bij deze jegens den Staat der Nederlanden te stellen als borg voor meergenoemden N. N. en derhalve als zoodanig met hem hoofdelijk voor het geheel en onder afstand van alle exceptiën en voorrechten, door de wet aan borgen toegekend, genoemde (naam der vennootschap) te verbinden tot de voldoening, binnen drie maanden nadat zij daartoe door of namens den Minister van Oorlog is aangeschreven, van al hetgeen N. N. uit voormelden hoofde aan den Staat der Nederlanden zal verschuldigd zijn;

terwijl zij, zoowel N. N. als P. P., namens genoemde naamlooze vennootschap nu voor alsdan verklaren genoegen te nemen met en zich te zullen gedragen aan de opgave van het bedrag van wege den Staat.

Uitgegeven voor Eerste Grosse aan en ten verzoeke van den Staat der Nederlanden, enz.

MODEL B.

De burgemeester der gemeente..... verklaart dat P. P. en Q. Q. (de borgen) bij hem ter goeder naam en faam bekend staan als genoegzaam gegoed om te kunnen voldoen aan de geldelijke verplichtingen, die zij op zich namen ingevolge akte den..... verleden voor den notaris....., te.....

....., den.....

De Burgemeester,

MODEL C.

.....zijn verschenen:

a. R. R. en S. S.....(ouders, vader, voogd of moeder-voogdes) van N. N., geboren te....., den....., (thans student in de geneeskunde aan de Universiteit te.....) wonende te....., die verklaarden (verklaarde):

1°. volkomen bekend te zijn met de bepalingen van het Reglement voor de opleiding van studenten in de geneeskunde aan de Nederlandsche Universiteiten tot officier van gezondheid bij de landmacht, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 18 Juni 1913 (*Staatsblad* n°.);

2°. aan genoemden minderjarige toestemming te verleenen tot de verbintenis voor den dienst bij de landmacht overeenkomstig dat Reglement;

3°. zich uit eigen hoofde te verbinden tot terugbetaling, binnen drie maanden na daartoe door of vanwege den Minister van Oorlog te zijn aangeschreven, van al de gelden van landswege, ingevolge artikel 4, § 2 of § 3, van voor-

meld Reglement, ten behoeve van meergenoemden student gedurende zijne minderjarigheid betaald, voor het geval deze te eeniger tijd, hetzij vóór of nà zijne benoeming tot officier van gezondheid, op eigen verzoek of wel om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, — niet het gevolg van eigen moedwillige handelingen of ongeregeld gedrag — van de verplichtingen, ingevolge genoemd Reglement op hem rustende, mocht worden ontheven, of wel zich op eenige wijze aan die verplichtingen mocht onttrekken ;

b. T. T. (qualiteit en woonplaats) en U. U. (qualiteit en woonplaats), die, in verband met de bovenomschreven verklaring van R. R. (R. R. en S. S.), verklaarden volkomen bekend te zijn met de bepalingen van voornoemd Reglement, en zich bij deze jegens den Staat der Nederlanden te stellen als borgen voor $\frac{\text{de comparanten R. R. en S. S.}}{\text{den comparant R. R.}}$ en derhalve als zoodanig ieder met hen (hem) hoofdelijk voor het geheel en onder afstand van alle exceptiën en voorrechten, door de wet aan borgen toegekend, zich te verbinden tot de voldoening, binnen drie maanden, nadat zij daartoe door of namens den Minister van Oorlog zijn aangeschreven, van al hetgeen R. R. (R. R. en S. S.) uit voormelden hoofde aan den Staat der Nederlanden zal (zullen) verschuldigd zijn ;

terwijl zij, zoowel R. R. (R. R. en S. S.) als T. T. en U. U., nu voor alsdan verklaren genoegen te zullen nemen met en zich te zullen gedragen aan de opgave van het bedrag vanwege den Staat.

Uitgegeven voor Eerste Grosse aan en ten verzoeke van den Staat der Nederlanden, enz.

MODEL C[1].

.....zijn verschenen :

a. (als het voorkomende in Model C onder *a*);

b. (als het voorkomende in Model A[1] onder 2°. met wijziging van N. N. in R. R. (R. R. en S. S.).

MODEL D.

De ondergeteekende..... ..... geboren te..... den..... (thans student in de geneeskunde aan de Universiteit te..... .....) wonende te....., verklaart volkomen bekend te zijn met de bepalingen van het Reglement voor de opleiding van studenten in de geneeskunde aan de Nederlandsche Universiteiten tot officier van gezondheid bij de landmacht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 18 Juni 1913 (*Staatsblad* n°.), en de verbintenis te willen aangaan voor den dienst bij de landmacht in dat Reglement nader omschreven, en wel overeenkomstig art. 4 paragraaf $\frac{\text{twee}}{\text{drie}}$.

....., den.....

(*Handteekening van den student.*)

Gezien voor legalisatie der handteekening van.....

De Burgemeester der gemeente.....

MODEL E.

..... zijn verschenen :

1°. N. N. geboren te....., den..... (thans student in de geneeskunde aan de Universiteit te.....), die verklaarde volkomen bekend te zijn met de bepalingen van het Reglement voor de opleiding van studenten in de geneeskunde aan de Nederlandsche Universiteiten tot officier van gezondheid bij de landmacht, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 18 Juni 1913 (*Staatsblad* n°.) en zich te verbinden :

a. om den Staat der Nederlanden bij de landmacht te dienen, overeenkomstig de bepalingen, vervat in dat Reglement ; en

b. om, bijaldien hij te eeniger tijd, hetzij vóór of nà zijne benoeming tot officier van gezondheid, op eigen verzoek of wel om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, — niet het gevolg van eigen moedwillige handelingen of ongeregeld gedrag — van de verplichtingen ingevolge genoemd Reglement op hem rustende, mocht worden ontheven, of wel zich op eenige wijze aan die verplichtingen mocht onttrekken, — binnen drie maanden, nadat hij daartoe door of vanwege den Minister van Oorlog zal zijn aangeschreven —, al de gelden terug te betalen, die sedert hij meerderjarig werd, van landswege aan hem of te zijnen behoeve wegens opleidingskosten zijn voldaan (ingevolge art. 4, § 2 of § 3 van voornoemd Reglement).

2°. P. P. (qualiteit en woonplaats) en Q. Q. (qualiteit en woonplaats), die, in verband met de bovenomschreven verklaring van N. N., verklaarden volkomen bekend te zijn met de bepalingen van voormeld Reglement, en zich bij deze jegens den Staat der Nederlanden te stellen als borgen voor meergenoemden N. N., en derhalve als zoodanig ieder met hem hoofdelijk voor het geheel, en onder afstand van

alle exceptiën en voorrechten, door de wet aan borgen toegekend, zich te verbinden tot de voldoening, binnen drie maanden nadat zij daartoe door of namens den Minister van Oorlog zijn aangeschreven, van al hetgeen N. N. uit voormelden hoofde aan den Staat der Nederlanden zal verschuldigd zijn;

terwijl zij, zoowel N. N., als P. P. en Q. Q., nu voor alsdan verklaren genoegen te zullen nemen met en zich te zullen gedragen aan de opgave van het bedrag vanwege den Staat.

Uitgegeven voor Eerste Grosse aan en ten verzoeke van den Staat der Nederlanden, enz.

MODEL E[1].

.....zijn verschenen:

1°. (als het voorkomende in model E onder 1°.);

2°. (als het voorkomende in model A[1] onder 2°.).

MODEL F.

De Hoogleeraar....., Voorzitter van de faculteit der geneeskunde aan de Universiteit te....., verklaart dat N. N., bij de Universiteit ingeschreven als student in de geneeskunde, door trouwe studie en goed gedrag aan zijne verplichtingen voldoet.

....., den.....

De Hoogleeraar voornoemd,

—

18 *Juni* 1913. BESLUIT tot wijziging van het besluit van 30 Maart 1904, houdende nieuwe bepalingen omtrent de ambtenaren der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 14 Juni 1913, n°. 56, afdeeling Personeel;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Aan het slot van artikel 18 van Ons besluit van 30 Maart 1904, n°. 19, zooals dat luidt volgens Ons besluit van 18 Maart 1910, n°. 17, wordt in de plaats van „*f* 4000 's jaars", gelezen: *f* 4000 's jaars, na een diensttijd als ontvanger van 40 jaren, niet minder dan *f* 4500 's jaars.

2. Bij wijze van tijdelijken maatregel wordt de jaarlijksche bezoldiging van ontvangers, in afwijking van voormeld artikel 18, verhoogd als volgt:

aan kantoren der 4de klasse, na een diensttijd als ontvanger van:

16 jaren, tot. . . . . *f* 2300,

20 „ „ 2600;

aan kantoren der 3de klasse, na een diensttijd als ontvanger van:

28 jaren, tot. . . . . *f* 3300,

32 „ „ 3600;

aan kantoren der 2de klasse, na een diensttijd als ontvanger van:

40 jaren, tot . . . . . *f* 4200.

De verhooging van bezoldiging volgens dit artikel wordt enkel toegekend aan ontvangers, die voor een kantoor van hoogere klasse in aanmerking kunnen komen en geacht worden de voor het beheer van zoodanig kantoor noodige geschiktheid en bekwaamheid te bezitten.

Zij wordt ingehouden, zoodra een ontvanger van een kantoor der 4de, 3de of 2de klasse, respectievelijk tot de 200, 80 of 40 oudste in dienst zijnde ontvangers behoort, en — bijaldien deze omstandigheid later mocht ophouden te bestaan — niet opnieuw verleend.

De inhouding geschiedt voor de helft met ingang van den eersten der maand, volgende op die, waarin bovenbedoelde omstandigheid zich heeft voorgedaan, voor de wederhelft een jaar later.

3. In artikel 113, laatste lid, van Ons besluit van 30 Maart 1904, n°. 19, zooals dat is gewijzigd bij Ons besluit van 3 Maart 1910, n°. 12, wordt in de plaats van „indien daardoor verhooging van bezoldiging wordt verkregen", gelezen: indien daardoor aanspraak of uitzicht op eene hoogere bezoldiging wordt verkregen.

4. Voor de surnumerairs, benoemd op den voet van Ons besluit van 30 April 1910, n°. 55, wordt de diensttijd als ontvanger, ingeval van benoeming tot dit ambt, nader door Ons geregeld.

5. Aan artikel 28 van Ons besluit van 30 Maart 1904, n°. 19, wordt een lid toegevoegd, luidende:

Voor hen, die, als surnumerair in dienst getreden, in andere ambten dan dat van commies ter directie langer dan 4 jaren hebben gediend, wordt het meerdere met diensttijd als commies ter directie gelijkgesteld.

6. Dit besluit treedt in werking op 1 Juli 1913.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 18den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

Voor gelijkluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal, (*get.*) DE JONGE.

19 *Juni* 1913. BESLUIT, houdende wijziging van de „Regeling van de bevordering, het ontslag en het op non-activiteit stellen van de Europeesche officieren, behoorende tot de Nederlandsch-Indische landmacht" (*Nederlandsch Staatsblad* 1910, nº. 278, *Indisch Staatsblad* 1910, nº. 592). S. 280.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 8 Mei 1913, Afdeeling C, 1ste Bureau, nº. 11;

Den Raad van State gehoord (advies van 3 Juni 1913, nº. 26);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 14 Juni 1913, Afdeeling CI, nº. 3;

Hebben goedgevonden en verstaan:

De bij artikel een van Ons besluit van 8 September 1910 nº. 39, vastgestelde „Regeling van de bevordering, het ontslag en het op non-activiteit stellen van de Europeesche officieren, behoorende tot de Nederlandsch-Indische landmacht" (*Nederlandsch Staatsblad* nº. 278, *Indisch Staatsblad* nº. 592), te wijzigen als volgt:

1º. Het zevende lid van artikel 7 wordt gelezen als volgt:

„Ten opzichte van officieren, die ten gevolge van eene al of niet met bevordering gepaard gaande overplaatsing als waarvan sprake is bij artikel 29, in eene andere ranglijst moeten worden vermeld, wordt de plaats in de ranglijst in het besluit der overplaatsing aangegeven naar de beginselen, neergelegd in het vierde, vijfde en zesde lid van dit artikel".

2º. Artikel 28 wordt gelezen als volgt:

„(1) De officieren-magazijnmeesters worden, behoudens de eischen in artikel 9 genoemd, uitsluitend naar ouderdom van rang bevorderd. Zij kunnen echter voor bevordering eerst dan in aanmerking komen, wanneer bij het wapen of den dienst, waartoe hun dienstvak behoort, in hunnen rang geen op bevordering aanspraak hebbende officier aanwezig is met gelijken of hoogeren ouderdom in rang".

„(2) Op hen is niet toepasselijk het bepaalde bij artikel 12".

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Oorlog en aan den Raad van State.

Het Loo, den 19den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 2 *Juli* 1913.)

19 *Juni* 1913. BESLUIT, tot bepaling van de tijdstippen, waarop onderscheidene artikelen van de Invaliditeitswet zullen in werking treden. S. 281.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, van 17 Juni 1913, nº. 163, Kabinet;

Overwegende, dat het in verband met het in werking treden van artikel 369 van evengenoemde wet noodzakelijk is, de tijdstippen te bepalen, waarop onderscheidene andere artikelen dier wet in werking zullen treden;

Gelet op artikel 411 der Invaliditeitswet (wet van 5 Juni 1913, *Staatsblad* nº. 205);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen dat:

a. de artikelen 1, 29, 30, 161, 313, 375, 376, 389, 395, 401 tot en met 406, 409 en 410 van de Invaliditeitswet zullen in werking treden op 1 Juli 1913;

b. de artikelen 2, 3, 21, 27, 28, 77, 127, 128, 133, 134, 136, 155, 156, 163, 164, 166, 167, 168, 169, 171, 344 tot en met 349, 351, 370, 374, 377 en 378 van de Invaliditeitswet zullen in werking treden op 3 December 1913.

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 19den Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 25 *Juni* 1913.)

—

20 *Juni* 1913. WET, tot verhooging van het *negende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 282.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd.

Ten gevolge van deze verhooging wordt het totaal der IIde Afdeeling, alsmede het eindcijfer van gemeld hoofdstuk, verhoogd met *f* 40,000.

—

20 *Juni* 1913. WET, tot aanvulling en verhooging van het *negende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 283.

Bij deze wet worden eenige artikelen ingevoegd.

Tengevolge hiervan wordt het totaal der IIde Afdeeling, alsmede het eindcijfer van voormeld hoofdstuk verhoogd met *f* 54,500.

—

20 *Juni* 1913. WET, tot wijziging van artikel 2 der Wet van 30 December 1905 (*Staatsblad* nº. 373), houdende vaststelling van de bijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds van burgerlijke ambtenaren in *Nederlandsch-Indië* en verhooging en aanvulling der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1906. S. 284.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben' dat wijziging gewenscht is der wet van 30 December 1905 (*Staatsblad* nº. 373), houdende vaststelling van de bijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds van burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië en verhooging en aanvulling der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1906 ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Eenig artikel.

Artikel 2 der voormelde wet wordt gelezen als volgt :

„Zoolang de bij artikel 1 bepaalde bijdrage door het fonds wordt genoten, wordt van mannelijke en vrouwelijke deelgenooten geene lagere gewone contributie geheven dan onderscheidenlijk vijf en twee en een half ten honderd van hunne traktementen en pensioenen."

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 20sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 11 *Juli* 1913.)

—

20 *Juni* 1913. WET, tot bekrachtiging eener overeenkomst met de Nederlandsch-Indische Spoorweg-Maatschappij tot aankoop van den spoorweg *Batavia—Buitenzorg* en daarmede verband houdende regelingen. (Wijziging en verhooging van de begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1913.) S. 285.

—

20 *Juni* 1913. WET, tot wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1913. (Aankoop van de ontginningen c. a. van de Steenkolen Maatschappij „Poeloe Laoet".) S. 286.

—

20 *Juni* 1913. WET, houdende wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1913. S. 287.

20 *Juni* 1913. WET, houdende verhooging van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1913. S. 288.

—

20 *Juni* 1913. WET, houdende verhooging van het *elfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 289.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd.

Tengevolge daarvan wordt het totaal van de IIIde afdeeling en het eindcijfer van dat hoofdstuk verhoogd met *f* 234,500.

—

20 *Juni* 1913. WET, houdende verhooging van het Iste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1913. S. 290.

—

20 *Juni* 1913. WET, tot verhooging van het *zesde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 291.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd en verminderd.

Tengevolge van voorschreven verhoogingen en verminderingen worden de totalen der navolgende afdeelingen verhoogd, als :

de Iste onderafdeeling der 1ste afdeeling met *f* 67,600 ; de IIde onderafdeeling dier afdeeling met *f* 4730 ; de IIIde onderafdeeling dier afdeeling met *f* 162,860 ; de IVde onderafdeeling dier afdeeling met *f* 2770 en de 1ste afdeeling met *f* 237,960 ;

de IIde onderafdeeling der 2de afdeeling en de 2de afdeeling met *f* 1790, terwijl het eindcijfer van het VIde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1913 wordt verhoogd met *f* 239,750.

—

20 *Juni* 1913. WET, tot aanvulling van art. 143 der Regtspleging bij de Landmagt, van de Provisioneele Instructie voor het Hoog Militair Geregtshof, en nadere voorzieningen betreffende de jaarwedden van leden der militair-rechterlijke macht. S. 292.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1912/1913, nº. 247, 1—9.
Hand. idem 1912/1913, *bladz.* 3235—3236.
Hand. 1e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 852, 872, 903.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is :

1º. aan te vullen artikel 143 van de Regtspleging bij de Landmagt ;

2º. aan te vullen de Provisioneele Instructie voor het Hoog Militair Geregtshof ;

3°. vast te stellen nadere voorzieningen betreffende de jaarwedden van leden der militair-rechterlijke macht;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Aan artikel 143 van de Regtspleging bij de Landmagt wordt toegevoegd een tweede lid, luidende als volgt:

De aanwijzing van de Militaire Arrondissementen of Districten tot ten hoogste drie geschiedt door Ons.

2. Artikel 7 van de Provisioneele Instructie voor het Hoog Militair Geregtshof wordt gelezen als volgt:

De President, de Regtsgeleerde Leden, Advocaat-Fiscaal en Griffier worden door den Vorst op gemeenschappelijke voordragt van de Ministers van Justitie, van Marine en van Oorlog voor het leven benoemd.

Wanneer zij den vollen ouderdom van zeventig jaren hebben bereikt, wordt hun met ingang van het daarop volgende kalenderjaar als zoodanig door den Vorst, op gelijke voordragt, ontslag verleend.

Vóór dit tijdstip kunnen zij door den Vorst op eigen verzoek, mede op voordragt van de genoemde Ministers, worden ontslagen.

De artikelen 11, 12, 13 en 15 der Wet op de Regterlijke Organisatie zijn op hen van toepassing, met dien verstande, dat de daarbij aan den Hoogen Raad of aan den Procureur-Generaal bij dat College toegekende bevoegdheden toekomen aan het Hoog Militair Geregtshof of aan den Advocaat-Fiscaal van de Zee- en Landmagt en dat, indien de Advocaat-Fiscaal zich bevindt in een der in de artikelen 11 of 13 der genoemde wet omschreven gevallen, de daarbij bedoelde vordering geschiedt door een lid van het Hoog Militair Geregtshof, door den Vorst tijdelijk als Advocaat-Fiscaal aangewezen.

Hun costuum wordt bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

3. Na artikel 7 van de Provisioneele Instructie voor het Hoog Militair Geregtshof wordt een nieuw artikel 7*a* ingelascht, luidende als volgt:

De Militaire Leden van het Hof worden op gelijke voordragt, als in het voorgaande artikel bedoeld, door den Vorst benoemd en, al dan niet op eigen verzoek, ontslagen.

Wanneer die Militaire Leden den vollen ouderdom van zeventig jaren hebben bereikt, wordt hun met ingang van het daarop volgende kalenderjaar als zoodanig door den Vorst ontslag verleend.

4. De jaarwedden van den voorzitter en de leden van en den advocaat-fiscaal en den griffier bij het Hoog Militair Gerechtshof worden vastgesteld als volgt:

voor den voorzitter	ƒ 5000
voor de leden, ieder	„ 4000
voor den advocaat-fiscaal . . .	„ 5000
voor den griffier	„ 3000

5. De jaarwedden der presidenten van de Krijgsraden bij de Zeemacht binnen het Rijk in Europa en die der fiscaals bij die Krijgsraden worden voor ieder vastgesteld op ƒ 3500.

6. De jaarwedden der presidenten van de Krijgsraden bij de Landmacht en die der auditeurs-militair worden voor ieder vastgesteld op ƒ 3500.

7. De in deze wet vastgestelde aanvangsjaarwedden van leden der militair-rechterlijke macht worden voor iedere 5 jaren, die zij na de inwerkingtreding dezer wet in eenige bezoldigde rechterlijke betrekking werkzaam zijn of geweest zijn, met 500 gulden verhoogd.

Deze verhooging bedraagt in het geheel 1500 gulden.

8. Indien zij die als advocaat of als ambtenaar in bezoldigden openbaren dienst werkzaam zijn of geweest zijn, tot eene der in deze wet bedoelde militair-rechterlijke betrekkingen worden benoemd, tellen de jaren, gedurende welke zij als advocaat of als ambtenaar werkzaam waren, voorzoover die het aantal 5 overtreffen, bij de berekening van hunne wedde als dienstjaren mede.

9. Voor de berekening van de jaarwedden, waarop leden der militair-rechterlijke macht overeenkomstig de bepalingen dezer wet aanspraak hebben, tellen dienstjaren, die vóór hare inwerkingtreding zijn vervuld, ten hoogste ten getale van vijf mede.

Indien echter na 31 December 1910 dienstjaren zijn vervuld, tellen deze alle, en dienstjaren, die vóór die dienstjaren zijn vervuld, ten hoogste ten getale van vijf mede.

Voor de berekening vindt artikel 8 overeenkomstige toepassing ook ten aanzien van hen, die vóór de inwerkingtreding dezer wet zijn benoemd.

OVERGANGSBEPALINGEN.

10. Aan de tegenwoordige, voor het leven benoemde leden der militair-rechterlijke macht, die op het tijdstip van de inwerkingtreding dezer wet den leeftijd van zeventig jaren hebben bereikt of overschreden, wordt met ingang van het daarop volgende kalenderjaar door Ons ontslag verleend.

Ten aanzien van de tegenwoordige militaire leden van het Hoog Militair Gerechtshof, die

op het tijdstip van de inwerkingtreding dezer wet den leeftijd van zeventig jaren hebben bereikt of overschreden, vindt de bepaling van het voorgaande lid overeenkomstige toepassing.

11. Aan de tegenwoordige leden der militair-rechterlijke macht, die voor het leven zijn benoemd en wien op grond van het bereikt of overschreden hebben van den zeventigjarigen leeftijd ontslag wordt verleend, wordt als zoodanig verzekerd een pensioen ten bedrage van de volle wedde, welke zij laatstelijk vóór de inwerkingtreding dezer wet hebben genoten.

De niet-tijdelijk aangestelde auditeurs-militair, die ten gevolge van de bepaling van artikel 1 hunne betrekking verliezen, houden hunne volle wedde als wachtgeld totdat zij, hetzij opnieuw in eenige bezoldigde rechterlijke betrekking of, krachtens Koninklijke benoeming, in eene met het lidmaatschap der rechterlijke macht onvereenigbare, van Rijkswege bezoldigde betrekking zijn geplaatst, hetzij eene rechterlijke betrekking met ten minste gelijke wedde als die zij laatstelijk vóór de inwerkingtreding dezer wet hebben genoten, weigeren te aanvaarden, die hun ook buiten hun verzoek kan worden opgedragen.

Als diensttijd der hierbedoelde ambtenaren wordt ook beschouwd de tijd verloopen tusschen de inwerkingtreding dezer wet en hunne herplaatsing of hunne weigering om eene hun overeenkomstig het voorgaande lid opgedragen rechterlijke betrekking te aanvaarden.

SLOTBEPALING.

12. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

De op het tijdstip van de inwerkingtreding dezer wet bij de Krijgsraden bij de Landmacht aanhangige zaken worden nog door de Krijgsraden, bij welke zij aanhangig zijn, afgedaan.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 20sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie ad interim,

(*get.*) HEEMSKERK.

De Minister van Marine ad interim,

(*get.*) H. COLIJN.

De Minister van Oorlog,

(*get.*) H. COLIJN.

(*Uitgeg.* 15 *Juli* 1913.)

---

20 *Juni* 1913. WET, houdende goedkeuring van het op 6 Juli 1912 te *'s Gravenhage* tusschen *Nederland* en *Japan* gesloten verdrag van handel en scheepvaart. S. 293.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat in het verdrag van handel en scheepvaart den 6den Juli 1912 tusschen *Nederland* en *Japan* gesloten door wederzijdsche gevolmachtigden, bepalingen voorkomen, die wettelijke rechten betreffen;

Gelet op het tweede lid van artikel 59 der Grondwet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Eenig artikel.

Het nevens deze wet in afdruk gevoegde verdrag tusschen *Nederland* en *Japan*, den 6den Juli 1912 door wederzijdsche gevolmachtigden te *'s Gravenhage* geteekend, wordt goedgekeurd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 20sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 22 *Juli* 1913.)

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas et Sa Majesté l'Empereur du Japon, également animés du désir de resserrer les relations d'amitié et de bonne entente qui existent heureusement entre Eux et entre Leurs sujets, et persuadés que la détermination d'une manière claire et positive des règles qui, à l'avenir, doivent s'appliquer aux rapports commerciaux entre Leurs deux Pays, contribuera à la réalisation de ce résultat hautement désirable, ont résolu de conclure à cet effet un Traité de Commerce et de Navigation, et ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas:

le Jonkheer R. DE MAREES VAN SWINDEREN, Son chambellan, chevalier de Son ordre du Lion Néerlandais, etc., etc., Son Ministre des Affaires Etrangères;

et Sa Majesté l'Empereur du Japon:

Monsieur AIMARO SATO Shôshii, 1ère classe de l'Ordre Impérial du Trésor Sacré, etc., Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près la Cour de Sa Majesté la Reine des Pays-Bas,

lesquels, après s'être communiqué leurs

pleins pouvoirs respectifs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants :

Art. 1. Les sujets de chacune des Hautes Parties Contractantes auront pleine liberté, avec leurs familles, d'entrer et de séjourner dans toute l'étendue des territoires et possessions de l'autre ; et en se conformant aux lois du pays :

1°. Ils seront, pour tout ce qui concerne le voyage et la résidence, les études et investigations, l'exercice de leurs métiers et professions et l'exécution de leurs entreprises industrielles et manufacturières, placés, à tous égards, sur le même pied que les sujets ou citoyens de la nation la plus favorisée ;

2°. Ils auront, comme les nationaux eux-mêmes, le droit de faire le trafic de tous articles de commerce licite ;

3°. Ils pourront posséder ou louer et occuper les maisons, les manufactures, les magasins, les boutiques et les locaux qui peuvent leur être nécessaires, et prendre à bail des terrains à l'effet d'y résider ou de les utiliser dans un but licite commercial, industriel, manufacturier ou autre ;

4°. En ce qui concerne la possession de biens mobiliers de quelque espèce que ce soit, la transmission, par succession testamentaire ou autre, des biens mobiliers de toute sorte qu'ils peuvent légalement entre vivants et en ce qui concerne le droit de disposer, de quelque manière que ce soit, des biens de toute sorte qu'ils auront acquis légalement, ils jouiront des mêmes privilèges, libertés et droits et ne seront soumis, sous ce rapport, à aucuns impôts ou charges plus élevés que les nationaux ou les sujets ou citoyens de la nation la plus favorisée ;

5°. Ils pourront, sous la réserve de la réciprocité, acquérir et posséder toute sorte d'immeubles qui, d'après les lois du Pays, peuvent ou pourront être acquis ou possédés par les sujets ou citoyens d'une autre nation étrangère quelconque, en se conformant toujours aux conditions et restrictions prescrites par les dites lois ;

6°. Ils jouiront d'une protection et sécurité constantes et complètes, pour leurs personnes et leurs propriétés ; ils auront un accès libre et facile auprès des tribunaux de justice pour la poursuite et la défense de leurs droits et ils seront, en outre, admis à faire valoir leurs réclamations contre l'Etat et ses organes devant les tribunaux ou autres autorités compétents ;

7°. Ils seront exempts de tout service militaire obligatoire, soit dans l'armée de terre ou de mer, soit dans la garde nationale ou la milice, ainsi que de toutes contributions imposées en lieu et place du service personnel. Ils seront exempts également de tous emprunts forcés et de toutes réquisitions ou contributions militaires, sauf ceux qui seront imposés aux sujets ou aux citoyens de la nation la plus favorisée ;

8°. Ils ne seront contraints à subir des charges ou à payer des impôts, taxes ou contributions, de quelque nature que ce soit, autres ou plus élevés que ceux qui sont ou pourront être imposés aux sujets ou citoyens de la nation la plus favorisée.

2. Les habitations, magasins, manufactures et boutiques des sujets de chacune des Hautes Parties Contractantes dans les territoires et possessions de l'autre, ainsi que tous les locaux qui en dépendent, employés pour des buts licites, seront respectés. Il ne sera point permis d'y procéder à des visites domiciliaires ou perquisitions, non plus que d'examiner ou d'inspecter les livres, papiers ou comptes, sauf dans les conditions et formes prescrites par les lois à l'égard des nationaux eux-mêmes.

3. Chacune des Hautes Parties Contractantes pourra nommer de Consuls-Généraux, Consuls, Vice-Consuls, et Agents Consulaires dans tous les ports, villes et places de l'autre, à l'exception des localités où il y aurait inconvénient à admettre de tels officiers consulaires. Cette exception, toutefois, ne sera pas faite à l'égard de l'une des Parties Contractantes sans l'être également à l'égard de toutes les autres Puissances.

Lesdits Consuls-Généraux, Consuls, Vice-Consuls et Agents Consulaires, ayant reçu du Gouvernement du pays dans lequel ils sont nommés, l'exéquatur ou autres autorisations nécessaires, auront, à charge de réciprocité, le droit d'exercer toutes les fonctions et de jouir de tous les privilèges, exemptions et immunités qui sont ou pourront être accordés aux officiers consulaires du même grade de la nation la plus favorisée. Le Gouvernement donnant l'exéquatur ou autres autorisations, a le droit de les annuler selon son propre jugement ; toutefois il est tenu dans ce cas d'expliquer les raisons pour lesquelles il a jugé à propos d'agir ainsi.

4. Dans le cas où un sujet d'une des Hautes Parties Contractantes viendrait à décéder dans les territoires ou possessions de l'autre, les autorités compétentes au lieu du décès en donneront immédiatement avis aux officiers consulaires du pays auquel appartient le

défunt : ceux-ci de leur côté devront donner les mêmes informations aux dites autorités lorsqu'ils seront informés les premiers.

5. Il y aura, entre les territoires et possessions des deux Hautes Parties Contractantes, liberté réciproque de commerce et de navigation. Les sujets de chacune des Parties Contractantes auront, sur le même pied que les sujets ou citoyens de la nation la plus favorisée, pleine liberté de se rendre avec leurs navires et leurs cargaisons dans les lieux, ports, et rivières des territoires et possessions de l'autre, qui sont ou pourront être ouverts au commerce extérieur ; ils sont, toutefois, tenus de se conformer toujours aux lois du pays où ils arrivent.

6. Les articles, produits naturels ou fabriqués des territoires et possessions de l'une des Hautes Parties Contractantes, à leur importation dans les territoires et possessions de l'autre, de quelque endroit qu'ils viennent, bénéficieront des taxes de douane les plus réduites applicables aux articles similaires de toute autre origine étrangère.

Aucune prohibition ou restriction ne sera maintenue ou imposée à l'importation dans les territoires et possessions de l'une des Hautes Parties Contractantes d'un article quelconque, produit naturel ou fabriqué des territoires et possessions de l'autre, de quelque endroit qu'il vienne, qui ne s'étendra également à l'importation des articles similaires venant de tout autre pays étranger. La dernière disposition n'est cependant pas applicable aux prohibitions ou restrictions maintenues ou imposées soit comme mesures sanitaires soit dans le but de protéger des animaux ou des plantes utiles.

7. Les négociants et les industriels, sujet d'une des Hautes Parties Contractantes, ainsi que les négociants et les industriels, domiciliés et exerçant leur commerce et leurs industries dans les territoires et possessions de cette Partie pourront, dans les territoires et possessions de l'autre, soit en personne, soit par des commis-voyageurs, faire des achats ou recueillir des commandes, avec ou sans échantillons et ces négociants, ces industriels et leurs commis-voyageurs, en faisant ainsi des achats et en recueillant des commandes, jouiront, en matière d'impositions et de facilités, du traitement de la nation la plus favorisée.

Les Parties Contractantes se donneront réciproquement connaissance des autorités chargées de délivrer les cartes de légitimation, dont les négociants, industriels et commis-voyageurs mentionnés ci-dessus, devront être munis.

Les articles importés comme échantillons dans les buts mentionnés dans l'alinéa 1 seront, dans chacun des deux pays, admis temporairement en franchise de droit, en conformité des règlements et formalités de douane, établis pour assurer leur réexportation ou le payement des droits de douane prescrits en cas de non-réexportation dans le délai prévu par la loi. Toutefois, le dit privilège ne s'étendra pas aux articles qui, à cause de leur quantité ou valeur, ne peuvent pas être considérés comme échantillons, ou qui, à cause de leur nature, ne sauraient être identifiés lors de leur réexportation. Le droit de décider si un échantillon est susceptible d'admission en franchise, appartient exclusivement dans tous les cas, aux autorités compétentes du lieu où l'importation a été effectuée.

8. Les marques de reconnaissance, estampilles ou cachets apposés au moment de l'exportation par les autorités douanières de l'une des Parties Contractantes aux échantillons mentionnés dans l'article précédent ainsi que la liste de ces échantillons qui est officiellement attestée par elles et en contient la description détaillée, seront réciproquement acceptés par les autorités douanières de l'autre pour établir leur caractère d'échantillons et leur assurer l'exemption de toute inspection, sauf en tant que cette dernière est nécessaire pour constater que les échantillons présentés sont identiques avec ceux énumérés dans la liste. Les autorités douanières de chacune des Parties Contractantes pourront toutefois apposer une marque supplémentaire aux échantillons dans les cas spéciaux où elles jugent nécessaire de prendre cette précaution.

9. Les sociétés anonymes ou autres et les associations commerciales, industrielles et financières qui sont ou seront constituées conformément aux lois de l'une des Hautes Parties Contractantes et qui ont leur domicile dans les territoires et possessions de cette Partie, sont autorisées, dans les territoires et possessions de l'autre, en se conformant aux lois de celle-ci, à exercer leurs droits et à ester en justice devant les tribunaux, soit pour intenter une action soit pour y défendre.

10. Tous les articles qui sont ou pourront être légalement importés dans les ports de l'une des Hautes Parties Contractantes par des navires nationaux, pourront, de même, être importés dans ces ports par des navires de l'autre Partie Contractante, sans être soumis à aucuns droits ou charges, de quelque dénomination que ce soit, autres ou plus élevés que ceux auxquels

les mêmes articles seraient soumis s'ils étaient importés par des navires nationaux. Cette égalité réciproque de traitement sera appliquée sans distinction que ces articles viennent directement du lieu d'origine, ou de tout autre pays étranger.

Il y aura, de même, parfaite égalité de traitement pour l'exportation, de façon que les mêmes droits de sortie seront payés, et les mêmes primes et drawbacks seront accordés, dans les territoires et possessions de chacune des Parties Contractantes, à l'exportation d'un article quelconque qui peut ou pourra en être légalement exporté, que cette exportation se fasse par des navires japonais ou par des navires néerlandais et quel que soit le lieu de destination, soit un port de l'autre Partie soit un port d'une tierce Puissance.

11. En tout ce qui concerne le placement des navires, leur chargement, leur déchargement dans les eaux territoriales des Hautes Parties Contractantes, il ne sera accordé par l'une des Parties aux navires nationaux aucun privilège ni aucune facilité qui ne le soit également, en pareils cas, aux navires de l'autre pays, la volonté des Parties Contractantes étant que, sous ces rapports, les bâtiments respectifs soient traités sur le pied d'une parfaite égalité.

12. Les navires marchands naviguant sous pavillon néerlandais et japonais et ayant à bord les documents requis pas leurs lois nationales pour établir leur nationalité, seront respectivement considérés au Japon et aux Pays-Bas comme navires néerlandais et japonais.

13. Aucuns droits de tonnage, de transit, de canal, de port, de pilotage, de phare, de quarantaine ou autres droits ou charges similaires ou analogues, de quelque dénomination que ce soit, levés au nom ou au profit du Gouvernement, de fonctionnaires publics, de particuliers, de corporations ou d'établissements quelconques, ne seront imposés dans les eaux territoriales de l'un des deux Pays sur les navires de l'autre, sans qu'ils soient également imposés, sous les mêmes conditions, sur les navires nationaux en général ou sur les navires de la nation la plus favorisée. Cette égalité de traitement sera appliquée réciproquement aux navires respectifs, de quelque endroit qu'ils arrivent et quel que soit le lieu de destination.

14. Les officiers consulaires compétents de chacune des Hautes Parties Contractantes, seront, dans les territoires et possessions de l'autre, exclusivement chargés du maintien de l'ordre intérieur des navires marchands de leur nation, et seront seuls compétents pour connaître des différends qui pourraient survenir, soit en mer, soit dans les eaux territoriales de l'autre Partie, entre les capitaines, les officiers et l'équipage, notamment en ce qui concerne le règlement des salaires et l'exécution des contrats. Toutefois, la juridiction appartiendra aux autorités territoriales, dans le cas où il surviendrait, à bord d'un navire marchand de l'une des Parties Contractantes dans les eaux territoriales de l'autre, des désordres que les autorités compétentes du lieu jugeraient de nature à troubler ou à pouvoir troubler la paix ou l'ordre dans ces eaux ou à terre.

15. Si un marin déserte d'un navire marchand appartenant à l'une des Hautes Parties Contractantes dans les eaux territoriales de l'autre, les autorités locales seront tenues de prêter, dans les limites de la loi, toute l'assistance en leur pouvoir, pour l'arrestation et la remise de ce déserteur, sur la demande qui leur sera adressée, à cet effet, par l'officier consulaire compétent du pays auquel appartient le navire en question, avec l'assurance de rembourser toutes les dépenses y relatives.

Il est entendu que cette stipulation ne s'appliquera pas aux sujets du pays où la désertion aura lieu.

16. En cas de naufrage, avaries en mer ou relâche forcée, chacune des Hautes Parties Contractantes devra donner, en tant que les devoirs de la neutralité le permettent, aux navires de l'autre, qu'ils appartiennent à l'Etat ou à des particuliers, la même assistance et protection et les mêmes immunités que celles qui seront accordées en pareils cas aux navires nationaux. Les articles sauvés de ces vaisseaux naufragés ou avariés seront exempts de tous droits de douane à moins qu'ils n'entrent dans la consommation intérieure auquel cas ils seront tenus de payer les droit prescrits.

17. Les Hautes Parties Contractantes conviennent qu'en tout ce qui concerne le commerce, la navigation et l'industrie, tout privilège, faveur ou immunité que l'une des Hautes Parties Contractantes a déjà accordés ou accorderait à l'avenir aux navires, sujets ou citoyens de tout autre Etat étranger seront étendus immédiatement et sans conditions aux navires ou sujets de l'autre Haute Partie Contractante, la volonté des Parties Contractantes étant que le commerce, la navigation et l'industrie de chaque pays soient traités, en tous rapports, sur le pied de la nation la plus favorisée.

18. Les dispositions du présent Traité ne sont pas applicables :

a. aux concessions qu'une des Hautes Parties Contractantes a accordées ou accordera à des Etats limitrophes pour faciliter le trafic frontière ;

b. au traitement accordé ou à accorder aux produits de la pêche nationale des Hautes Parties Contractantes ou aux produits des pêches assimilées à la pêche nationale en ce qui concerne l'importation de leurs produits.

19. Les dispositions du présent Traité sont applicables à tous les territoires et possessions appartenant à l'une ou à l'autre des Hautes Parties Contractantes ou administrés par elle.

20. Le présent Traité sera ratifié et les ratifications en seront échangées à Tokio aussitôt que faire se pourra. Il entrera en vigueur le lendemain de l'échange des ratifications et restera obligatoire jusqu'à l'expiration de douze mois à compter de la date où l'une des Hautes Parties Contractantes aura notifié à l'autre son intention d'y mettre fin.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs ont signé le présent Traité et y ont apposé le sceau de leurs armes.

Fait en double à La Haye, le 6 juillet 1912.

(*signé*) ATMARO SATO.

„ R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

---

20 *Juni* 1913. WET, tot wijziging en aanvulling van den derden en vijfden titel van het Iste boek van het Burgerlijk Wetboek en in verband daarmede wijziging van de wet van 23 April 1879 (*Staatsblad* nº. 72) en van de gemeentewet. S. 294.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1912/1913, nº. 221, 1—7.

Hand. idem 1912/1913, *bladz.* 3147.

Hand. 1e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 854, 857, 903—905.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, de artikelen 13, 14, 22, 24, 29, 40, 41, 42, 45, 107, 108, 109, 112, 113, 116, 126, 130, 131 en 138 en het opschrift der derde afdeeling van den derden titel van het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek te wijzigen, zoomede na artikel 43 van genoemd wetboek in te voegen een nieuw artikel en te doen vervallen de artikelen 54, 110 en 111 van genoemd wetboek, met wijziging van met genoemde artikelen verbandhoudende voorschriften in de Wet van 23 April 1879 (*Staatsblad* nº. 72) en de gemeentewet, ten einde vereenvoudiging aan te brengen in de vormvereischten voor het huwelijk en den Zondagsarbeid van den burgerlijken stand zooveel mogelijk te beperken ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz. :

Art. 1. In artikel 13, 1ste lid, van het Burgerlijk Wetboek worden tusschen de woorden : „huwelijksafkondigingen," en „van" ingevoegd de woorden : „van toestemmingen tot het huwelijk,".

2. In de artikelen 14 en 22 van het Burgerlijk Wetboek worden de woorden : „huwelijksaangiften en der huwelijksafkondigingen" vervangen door de woorden : „huwelijksaangiften, der huwelijksafkondigingen en der toestemmingen tot het huwelijk".

3. Artikel 24 van het Burgerlijk Wetboek wordt gelezen

„Een ieder is bevoegd om zich door de bewaarders der registers van den burgerlijken stand uittreksels uit die registers te doen afgeven. Die uittreksels zullen, wanneer zij met de registers overeenstemmen, geloof verdienen tot op het oogenblik, dat de valschheid daarvan, met inachtneming der regelen, bij het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering voorgeschreven, zal zijn beweerd. De legalisatie der handteekening van den bewaarder der registers van den burgerlijken stand op door hem als zoodanig uitgegeven stukken geschiedt, indien zij vereischt of door belanghebbenden verlangd wordt, door den voorzitter der arrondissements-regtbank, of den regter, die dezen vervangt."

4. Artikel 29 van het Burgerlijk Wetboek wordt gelezen :

„De aangiften van geboorten zullen moeten worden gedaan aan den plaatselijken ambtenaar van den burgerlijken stand en in tegenwoordigheid van twee getuigen, binnen drie dagen na de bevalling, Zondagen en daarmede gelijkgestelde dagen niet medegerekend.

Met den Zondag worden ten deze gelijkgesteld de Nieuwjaarsdag, de Christelijke tweede Paasch- en Pinksterdagen, de beide Kerstdagen, de Hemelvaartsdag en de verjaardag des Konings.

De ambtenaar van den burgerlijken stand zal van de aangifte dadelijk eene akte opmaken.

Hij is bevoegd om te vorderen dat het kind aan hem worde vertoond."

5. *a.* Het opschrift der derde afdeeling van den derden titel van het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek wordt gelezen :

„Van de huwelijks-aangiften en -afkondigingen en van de toestemmingen tot het huwelijk."

b. Het tweede lid van artikel 40 van het Burgerlijk Wetboek wordt gelezen :

„Wanneer die aangifte in geschrifte is gedaan, zal de ambtenaar van den burgerlijken stand in de door hem op te maken akte van dat geschrift melding maken, alleen op het register teekenen en het stuk daaraan vasthechten."

6. Artikel 41 van het Burgerlijk Wetboek wordt gelezen:

„Wanneer aan den ambtenaar van den burgerlijken stand niet blijkt dat voor de aangevende personen eenig wettig beletsel bestaat om met elkander in den echt te treden, zal hij dadelijk de vereischte afkondiging doen. Indien, ingevolge de artikelen 108 en 109, ook andere ambtenaren van den burgerlijken stand de afkondiging moeten verrichten, zendt hij hun te dien einde onverwijld de daarvoor vereischte gegevens."

7. Artikel 42 van het Burgerlijk Wetboek wordt gelezen:

„De akte, waaruit zal moeten blijken dat de afkondiging heeft plaats gehad, zal in het register, volgens de orde harer dagteekening, ingeschreven en door den ambtenaar van den burgerlijken stand onderteekend worden."

8. Achter artikel 43 van het Burgerlijk Wetboek wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

„*Art.* 43*a*. De akte van toestemming van de ouders, grootouders of voogden, door den ambtenaar van den burgerlijken stand opgemaakt, moet volgens de orde harer dagteekening in het register worden ingeschreven.

Onverminderd de vereischten in het algemeen door de wet aan den inhoud van akten van den burgerlijken stand gesteld, zal de akte van toestemming bevatten:

1°. de voornamen, namen, den ouderdom, het beroep en de woonplaats der aanstaande echtgenooten;

2°. de hoedanigheid, waarin de verschijnende partijen hare toestemming geven.

De ambtenaar is bevoegd om te vorderen dat de identiteit der verschijnende personen verklaard worde door twee hem bekende getuigen. Hij zal van deze verklaring in de akte melding maken."

9. In artikel 45 6°. van het Burgerlijk Wetboek worden de woorden: „huwelijks-afkondigingen, ter plaatse alwaar die vereischt worden" vervangen door de woorden: „huwelijks-afkondiging, ter plaatse alwaar die vereischt wordt".

10. Artikel 54 van het Burgerlijk Wetboek vervalt.

11. Artikel 107 van het Burgerlijk Wetboek wordt gelezen:

„Vóór het voltrekken van het huwelijk geschiedt daarvan door de zorg van den ambtenaar van den burgerlijken stand afkondiging door middel van aanplakking van een, door dezen ambtenaar opgemaakt, geschrift aan het huis der gemeente en wel op Zaterdag. Het geschrift zal gedurende tien dagen aangeplakt blijven.

Dit geschrift en de akte, die van de huwelijksafkondiging moet worden opgemaakt door den ambtenaar van den burgerlijken stand, zullen bevatten:

1°. De voornamen, namen, den ouderdom, het beroep en de woonplaats der aanstaande echtgenooten, en indien dezelve reeds vroeger getrouwd zijn geweest, de namen van hunne vorige echtgenooten;

2°. De voornamen, namen, het beroep en de woonplaats van hunne ouders;

3°. Den dag, de plaats en het uur waarop de afkondiging geschiedt."

12. In artikel 108 van het Burgerlijk Wetboek worden de woorden: „zullen de beide afkondigingen" en in artikel 109 van het Burgerlijk Wetboek de woorden: „zullen de huwelijks-afkondigingen" vervangen door de woorden: „zal de afkondiging".

13. De artikelen 110 en 111 van het Burgerlijk Wetboek vervallen.

14. Artikel 112 van het Burgerlijk Wetboek wordt gelezen:

„Wanneer het huwelijk binnen een jaar, te rekenen van de huwelijks-afkondiging, niet is voltrokken, zal hetzelve niet voltrokken mogen worden, dan nadat alvorens wederom eene nieuwe afkondiging zal gedaan zijn."

15. In artikel 113, 2de lid, van het Burgerlijk Wetboek worden de woorden: „van eene afkondiging" vervangen door de woorden: „van afkondiging", terwijl in artikel 113, 3de lid, het woord: „eerste "wordt geschrapt.

16. Artikel 116, 5°. van het Burgerlijk Wetboek wordt gelezen:

„Wanneer de vereischte huwelijks-afkondiging geen plaats heeft gehad;".

17. Artikel 126, 2°, 1ste zin van het Burgerlijk Wetboek wordt gelezen:

Eene akte, door eenen ambtenaar van den burgerlijken stand opgemaakt en in het register van toestemmingen tot het huwelijk ingeschreven op de wijze als bij artikel 43*a* is bepaald, of eene andere authentieke akte, houdende de toestemming van den vader, de moeder, den grootvader of de grootmoeder, den voogd en den toezienden voogd, of wel het bij den regter verkregen verlof, in de gevallen, waar hetzelve vereischt wordt en met inachtneming van artikel 96.

18. Artikel 126, 6°. van het Burgerlijk Wetboek wordt gelezen:

„Het bewijs dat de huwelijks-afkondiging zonder stuiting is afgeloopen, ter plaatse alwaar die afkondiging, overeenkomstig de artikelen 107 en volgende van dezer titel, vereischt wordt, of wel dat eene gedane stuiting is opgeheven."

19. In artikel 130 van het Burgerlijk Wetboek wordt het woord: „derden" vervangen door het woord: „tienden" en wordt het woord: „laatste" geschrapt, terwijl aan dit artikel een nieuw tweede, derde en vierde lid wordt toegevoegd, luidende:

„Het openbaar ministerie bij de arrondissements-regtbank, binnen welker regtsgebied de huwelijksaangifte is geschied, is bevoegd om uit hoofde van gewigtige redenen dispensatie te verleenen van de afkondiging en van voorschreven wachttijd. Het is verpligt om de oorspronkelijke akte, waarbij de dispensatie is verleend, neder te leggen ter griffie van voormelde regtbank.

Van verleende dispensatie geschiedt zoo spoedig mogelijk aanplakking aan het huis der gemeente, alwaar het huwelijk wordt of is voltrokken.

In die aanplakking zal melding worden gemaakt van het tijdstip, waarop de huwelijksvoltrekking zal geschieden of is geschied."

20. In artikel 131 van het Burgerlijk Wetboek wordt het woord „vier" vervangen door: „ten minste twee en ten hoogste vier".

21. In artikel 138, 2de lid, van het Burgerlijk Wetboek worden de woorden: „moeten de huwelijksafkondigingen" vervangen door de woorden: „moet de huwelijks-afkondiging".

22. Aan het slot van artikel 2, eerste lid, onder *a*, der wet van 23 April 1879 (*Staatsblad* n°. 72), tot regeling der heffing van regten wegens de verrigtingen van den ambtenaar van den burgerlijken stand, wordt de kommapunt vervangen door een komma en worden toegevoegd de woorden: „met uitzondering der afschriften van of uittreksels uit huwelijksakten, welke ten behoeve van het kerkelijk huwelijk kosteloos en vrij van zegel worden uitgegeven, mits van de bestemming uit het stuk zelve blijke en zij alzoo tot geen ander einde kunnen worden gebruikt".

In artikel 2, eerste lid, onder *b*, van genoemde wet wordt in plaats van „50, 56 en 110" gelezen: „50, en 56".

23. In artikel 149, voorlaatste lid, gemeentewet, worden de woorden: „de algemeen erkende Christelijke feestdagen" vervangen door: „daarmede gelijkgestelde dagen", terwijl aan het slot van dit lid een nieuwe zin wordt toegevoegd, luidende:

„Met den Zondag worden ten deze gelijkgesteld de Nieuwjaarsdag, de Christelijke tweede Paasch- en Pinksterdagen, de beide Kerstdagen, de Hemelvaartsdag en de verjaardag des Konings".

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 20sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie ad interim,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 18 *Juli* 1913.)

—

20 *Juni* 1913. WET, tot verhooging en aanvulling van het *vierde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 295.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd en ingevoegd.

Tengevolge hiervan worden de totalen van de Iste, IIde, VIIIste en IXde afdeeling van het IVde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913 respectievelijk verhoogd met ƒ 1000; ƒ16,600; ƒ 125,000 en ƒ 21,800 en wordt het eindcijfer van dit hoofdstuk verhoogd met ƒ 164,400.

—

20 *Juni* 1913. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen noodig voor en ten behoeve van de verbreeding en doortrekking van de Lekstraat te *'s Gravenhage*. S. 296.

—

20 *Juni* 1913. WET, tot verhooging en wijziging van het *vijfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 297.

Bij deze wet wordt het volgende artikel, betreffende „kosten van het provinciaal bestuur van Utrecht, voor zoover deze ten laste van het Rijk komen", verhoogd, te weten:

Art. 9. Onderhoud, aanbouw, verbetering, lasten en huur van gebouwen en terreinen en aankoop en onderhoud van meubelen, met ƒ 75,000

en worden voorts verhoogd de volgende artikelen, als:

Art. 42. ƒ 5,000. *Art.* 43. ƒ 12,000.
Art. 45. ƒ 25,000. *Art.* 119. ƒ 13,400.
Art. 121. ƒ 9000.

Tengevolge van voorschreven verhooging van artikelen wordt verhoogd het totaal van de IIde afdeeling, met ƒ 75,000, dat der IIIde afdeeling, met ƒ 42,000, dat der IVde afdeeling, met ƒ 22,400 en het totaal van het hoofdstuk met ƒ 139,400.

20 *Juni* 1913. WET, houdende pensioenregeling voor de leeraren aan bijzondere gymnasia en aan bijzondere hoogere burgerscholen. S. 298.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1912/1913, no. 203, 1—10.

Hand. idem 1912/1913, *bladz.* 3231—3233.

Hand. 1e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 859, 905.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is eene pensioenregeling te treffen ten behoeve van de leeraren, verbonden aan bijzondere gymnasia en aan bijzondere hoogere burgerscholen, als bedoeld in de hooger-onderwijswet en in de wet tot regeling van het middelbaar onderwijs ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Aan de leeraren, verbonden aan bijzondere gymnasia en aan bijzondere hoogere burgerscholen, als bedoeld in de hooger-onderwijswet en in de wet tot regeling van het middelbaar onderwijs, wordt na het verlies van hunne betrekking van leeraar, volgens de bepalingen dezer wet pensioen verleend ten laste van den Staat.

2. Deze wet verstaat :

a. onder „leeraren", hen, die krachtens vaste aanstelling van het bestuur of van het hoofd van een op grond van art. 157 der hooger onderwijswet aangewezen bijzonder gymnasium of van eene bijzondere hoogere burgerschool, die voldoet aan de bij art. 45*bis*, eerste lid onder 2, 3, 4 en 5 der wet tot regeling van het middelbaar onderwijs gestelde eischen, als rector, directeur of leeraar aan zulk een gymnasium of aan zulk eene hoogere burgerschool zijn verbonden.

Ingeval van twijfel of eene bijzondere hoogere burgerschool voldoet aan de boven bedoelde eischen, wordt daaromtrent door Ons beslist, den Raad van State gehoord.

Voor hen, die vóór de inwerkingtreding van deze wet in eene betrekking van leeraar zijn geplaatst, geldt, bij gemis van eene formeele aanstelling in die betrekking, als zoodanig een stuk uit den tijd der dienstvervulling, waaruit van de aanstelling rechtstreeks of zijdelings blijkt ;

b. onder „tijdelijke leeraren", hen, die aan een gymnasium of aan eene hoogere burgerschool als onder *a* bedoeld, krachtens tijdelijke aanstelling van het bestuur of van het hoofd dier inrichting als rector, directeur of leeraar zijn verbonden.

Een leeraar in een leervak, dat aan het gymnasium of aan de hoogere burgerschool, waaraan hij verbonden is, niet geregeld wordt onderwezen, wordt, zoolang hij niet gedurende vier achtereenvolgende jaren aan dat gymnasium of aan die hoogere burgerschool in dat leervak onderricht heeft gegeven, voor de toepassing van deze wet als tijdelijk leeraar aangemerkt.

Hij, die aan een gymnasium of aan eene hoogere burgerschool, waaraan hij als leeraar verbonden is, tevens in één of meer leervakken tijdelijk onderricht geeft, is in zijne tijdelijke functie geen tijdelijk leeraar in den zin dezer wet ;

c. onder „burgerlijke ambtenaren", burgerlijke ambtenaren in den zin der Burgerlijke Pensioenwet ;

d. onder „onderwijzers", onderwijzers bij openbare lagere scholen en bij bijzondere scholen als bedoeld in art. 60 der wet tot regeling van het lager onderwijs, met uitzondering van de onderwijzers, bedoeld in de artt. 45 en 73 dier wet ;

e. onder „gemeenteambtenaren", gemeenteambtenaren in den zin der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 ;

f. onder „burgerlijke betrekkingen", betrekkingen, bekleed door ambtenaren als bedoeld onder *c* ;

g. onder „gemeentelijke betrekkingen", betrekkingen, bekleed door ambtenaren als bedoeld onder *e* ;

h. onder „wedde" de inkomsten, die als vaste jaarwedde of vaste geldelijke toelage of in den vorm van het genot van vrij wonen of vrij inwonen aan eene betrekking van leeraar zijn verbonden, met uitzondering van hetgeen in die inkomsten begrepen mocht zijn aan vergoeding voor aan de waarneming van het ambt verbonden onkosten.

Van het genot van vrij wonen of vrij inwonen wordt de waarde in geld gesteld op een bedrag van *f* 150.

Wanneer in inkomsten, als hiervoren genoemd, eene vergoeding is begrepen voor bovenbedoelde onkosten, wordt ten minste het twee derden gedeelte dier inkomsten als wedde aangemerkt.

Wordt de bezoldiging van een leeraar, die een afwisselend aantal lesuren heeft, per lesuur berekend, dan wordt het gemiddeld bedrag, dat hij geacht moet worden per jaar als vaste inkomst te genieten, als zijne wedde aangemerkt.

De verhooging van eene jaarwedde of van eene toelage wordt geacht eene tijdelijke te zijn geweest en het bedrag der verhooging wordt dus niet als wedde aangemerkt, wanneer voor

den betrokken leeraar het ononderbroken genot van de hoogere belooning niet langer dan vier jaren heeft geduurd;

i. onder „pensioensgrondslag", het bedrag dat moet strekken tot grondslag, zoowel voor de berekening van de door een leeraar verschuldigde pensioensbijdrage, als voor de regeling van zijn pensioen.

3. *1.* Een leeraar heeft na zijn ontslag recht op pensioen, wanneer hij op het tijdstip van ingang van het ontslag den leeftijd van 65 jaren heeft bereikt of na een diensttijd van ten minste tien jaren uit hoofde van ziekten of gebreken ongeschikt is voor de verdere waarneming van zijn ambt.

2. Zijn de ziekten of gebreken, die de in het vorige lid bedoelde ongeschiktheid hebben veroorzaakt, het gevolg, hetzij van tegen den leeraar in de uitoefening van zijn dienst of ter zake van die uitoefening gepleegde gewelddadigheden, hetzij van andere bijzondere omstandigheden, die zich bij de uitoefening van den dienst niet door zijne schuld of onvoorzichtigheid hebben voorgedaan, dan heeft de belanghebbende recht op pensioen onafhankelijk van den duur van zijn diensttijd.

3. Ziekten of gebreken, die ongeschiktheid voor den dienst hebben veroorzaakt, worden geacht niet het gevolg te zijn van voorafgegane gewelddadigheden of bijzondere omstandigheden als in het vorige lid bedoeld, wanneer tusschen het tijdstip waarop die ziekten of gebreken bekomen zijn en dat waarop van het bestaan der ongeschiktheid uit eene geneeskundige verklaring als in art. 34, j°. art. 5 der Burgerlijke Pensioenwet bedoeld, blijkt, meer dan twee jaren zijn verloopen.

4. Mede heeft na een diensttijd van ten minste tien jaren recht op pensioen, wanneer hij den leeftijd van 65 jaren heeft bereikt of door ziekten of gebreken ongeschikt is geworden voor het vervullen van de betrekking van leeraar:

a. een leeraar, verbonden aan een bijzonder gymnasium, welks aanwijzing krachtens art. 167 der hooger-onderwijswet wordt ingetrokken;

b. een leeraar, verbonden aan eene bijzondere hoogere burgerschool, die ophoudt te voldoen aan de in art. 2*a* bedoelde eischen;

c. een leeraar, die overgaat naar eene bijzondere hoogere burgerschool, waarvan op het tijdstip van den overgang niet vaststaat, dat zij niet voldoet aan de onder *b* bedoelde eischen;

d. een leeraar, die niet op eigen verzoek, doch niet om een der in art. 4 genoemde redenen wordt ontslagen en die niet later als leeraar wordt herplaatst;

e. een leeraar, die binnen een jaar na het verlies van zijne betrekking, als rector of als directeur aan het hoofd komt te staan van een voor zijne eigene rekening beheerd gymnasium of van eene voor zijne eigene rekening beheerde hoogere burgerschool als bedoeld in art. 2*a*.

4. Geen recht op pensioen heeft:

a. Hij, die een in de laatstelijk door hem vervulde betrekking van leeraar of na zijn ontslag uit die betrekking door hem zelven in 's Rijks kas aan pensioensbijdrage te storten bedrag niet op den voet van het eerste lid van art. 31 of op het in het tweede lid van dat artikel bepaalde tijdstip heeft voldaan, of die niet, krachtens verklaring van Onzen Minister van Financiën, geacht moet worden dat bedrag tijdig te hebben betaald;

b. een leeraar, die uit hoofde van wangedrag, onzedelijkheid, verregaande achteloosheid of verregaand plichtverzuim uit zijne betrekking wordt ontslagen;

c. een leeraar, die bij rechterlijk vonnis uit zijn ambt wordt ontzet.

Wij behouden Ons het recht voor, aan een leeraar, die om een der onder *b* genoemde redenen wordt ontslagen, eene toelage uit 's Rijks kas te verleenen. Deze toelage overschrijdt niet het bedrag, dat de belanghebbende, werd hij gepensionneerd, aan pensioen zou ontvangen.

5. *1.* Het pensioen bedraagt voor elk jaar van den diensttijd een zestigste deel van het bedrag, dat den leeraar over zijne laatste vijf dienstjaren als leeraar gemiddeld per jaar tot pensioensgrondslag heeft gestrekt.

2. Heeft de belanghebbende een diensttijd als leeraar van minder dan vijf jaren, doch is hij vroeger burgerlijk ambtenaar, onderwijzer of gemeenteambtenaar geweest, dan treedt, behalve in het geval genoemd in het vierde lid, voor het in het eerste lid bedoelde bedrag in de plaats dat, hetwelk over zijne laatste vijf dienstjaren, als leeraar en als burgerlijk ambtenaar, onderwijzer of gemeenteambtenaar, gemiddeld per jaar voor hem als pensioensgrondslag heeft gegolden.

3. Heeft hij als leeraar, of als leeraar en als burgerlijk ambtenaar, onderwijzer of gemeenteambtenaar een diensttijd van minder dan vijf jaren, dan geschiedt — behalve in het geval genoemd in het vierde lid — de berekening over den gemiddelden jaarlijkschen pensioensgrondslag gedurende dat kortere tijdvak.

4. Is in het tijdvak van vijf jaren, bedoeld

in het tweede lid, of in het kortere tijdvak, bedoeld in het derde lid, begrepen diensttijd als onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs van meer dan een jaar, dan geschiedt de berekening over het gemiddelde per jaar van hetgeen de belanghebbende over het laatste jaar van dien diensttijd en over het overige deel van het betrokken tijdvak als pensioensgrondslag heeft gehad.

6. *1.* Wanneer een leeraar, wiens pensioensgrondslag op grond van art. 16, tweede lid, wordt verlaagd, binnen vijf jaren na het tijdstip van ingang van de verlaging wordt gepensionneerd, wordt voor de berekening van zijn pensioen het lagere bedrag geacht hem ook vóór de verlaging tot pensioensgrondslag te hebben gestrekt.

2. Mede geldt dit voor de berekening van het pensioen van een leeraar, ten opzichte van wien zich een der in het tweede lid van art. 17 en het zesde lid van art. 18 genoemde gevallen heeft voorgedaan en die binnen vijf jaren na het tijdstip van ingang van de verlaging van den betrokken pensioensgrondslag, uit de betrekking met dien verlaagden pensioensgrondslag met recht op pensioen wordt ontslagen.

7. *1.* Wanneer een leeraar, die twee of meer betrekkingen van leeraar gelijktijdig bekleedt, uit een of meer dier betrekkingen met recht op pensioen wordt ontslagen, wordt bij de regeling van het pensioen voor de in de eene betrekking bewezen diensten geen rekening gehouden met de pensioensgrondslagen in de andere betrekkingen.

2. Zoo ook komt, wanneer een leeraar, die tegelijkertijd burgerlijk ambtenaar, onderwijzer of gemeenteambtenaar is, uit zijne betrekking van leeraar met recht op pensioen wordt ontslagen, bij de regeling van zijn leeraarspensioen hetgeen hij in zijne burgerlijke betrekking, zijne gemeentelijke betrekking of zijne betrekking van onderwijzer als pensioensgrondslag heeft en had niet als maatstaf van berekening in aanmerking.

8. Wanneer een gepensionneerd leeraar na zijne herplaatsing als leeraar opnieuw als zoodanig wordt gepensionneerd, komen de pensioensgrondslagen, naar welke zijn eerste pensioen of zijne vorige pensioenen berekend is of zijn, bij de regeling van zijn tweede of volgend pensioen niet als maatstaf van berekening in aanmerking.

9. *1.* Het pensioen overschrijdt niet het twee derden gedeelte van het in het eerste, van het in het tweede, van het in het derde of van het in het vierde lid van art. 5 genoemde gemiddelde, noch ook — en dit geldt mede voor het gezamenlijk bedrag van twee of meer krachtens deze wet aan één persoon te verleenen pensioenen — het bedrag van drie duizend gulden.

2. Zoo ook wordt voor hem, die op grond van deze wet pensioen ontvangt en wien nog ander pensioen ten laste van den Staat of van zijne koloniën en bezittingen in andere werelddeelen is of wordt toegekend, eerstbedoeld pensioen gesteld op zoodanig bedrag, dat het totaal zijner pensioenen de som van drie duizend gulden niet overschrijdt.

10. Voor een leeraar, wiens ongeschiktheid voor den dienst het gevolg is van gewelddadigheden of bijzondere omstandigheden als bedoeld in het tweede lid van artikel 3, bedraagt het pensioen het maximum dat ingevolge het vorig artikel kan worden verleend.

11. Als diensttijd komen, zoowel bij de regeling van het pensioen van een leeraar, als bij de ter beoordeeling van de pensioensaanspraken van leeraren te maken berekeningen in aanmerking:

a. de tijd, boven den leeftijd van achttien jaren, in eene betrekking van leeraar, in werkelijken dienst doorgebracht.

Niet in aanmerking komt de tijd, doorgebracht in eene betrekking van leeraar, na het ontslag waaruit de belanghebbende, op grond van artikel 4 *a* geen recht of geen uitzicht op pensioen had of had kunnen hebben.

Niet in aanmerking komt voorts de tijd, waarover reeds pensioen werd verleend ten laste van den Staat, van zijne koloniën en bezittingen in andere werelddeelen of van het in art. 50 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 bedoelde fonds;

b. de tijd, na de inwerkingtreding van deze wet, boven den leeftijd van 18 jaren, als tijdelijk leeraar, in werkelijken dienst doorgebracht, wanneer die tijd gevolgd is door diensttijd als leeraar, en, indien dit niet onmiddellijk is geschied, ten minste twee jaren zonder onderbreking heeft geduurd.

De derde zinsnede van litera *a* is hier van toepassing.

c. de tijd — behalve de onder *a* en *b* genoemde — die bij de regeling van burgerlijke pensioenen in den zin der Burgerlijke Pensioenwet en bij de ter beoordeeling van de pensioensaanspraken van burgerlijke ambtenaren te maken berekeningen als diensttijd in aanmerking komt.

12. *1.* Wanneer een leeraar, die behalve zijne betrekking van leeraar nog eene andere

betrekking vervult, waaraan aanspraak op pensioen ten laste van den Staat is verbonden, of die tevens gemeenteambtenaar is of twee of meer betrekkingen van leeraar gelijktijdig bekleedt, als leeraar of uit één of meer zijner betrekkingen van leeraar wordt ontslagen, wordt de tijd, dien hij in die andere betrekking of in zijne gemeentelijke betrekking heeft doorgebracht, niet aangemerkt als diensttijd in zijne betrekking van leeraar of komt de tijd, doorgebracht in de eene betrekking van leeraar, niet in aanmerking als diensttijd in de andere.

2. Zoo ook wordt bij het ontslag van een leeraar, die als ontslagene uit eene vroegere betrekking wachtgeld geniet, waarvan het genot gevolgd wordt door recht op pensioen, de tijd, in die betrekking doorgebracht, niet aangemerkt als diensttijd in de betrekking van leeraar.

13. *1.* De tijd, dien een leeraar, die twee of meer betrekkingen van leeraar gelijktijdig bekleedt, vroeger heeft doorgebracht in andere betrekkingen, waaruit hij zonder recht op pensioen of op wachtgeld, waarvan het genot door recht op pensioen wordt gevolgd, is ontslagen, komt bij zijn ontslag uit één of meer van eerstgenoemde betrekkingen in aanmerking als diensttijd in de betrekking van leeraar met den hoogsten pensioensgrondslag.

2. Zoo ook komt, wanneer een leeraar, die tevens burgerlijk ambtenaar, gemeenteambtenaar of onderwijzer is en wiens pensioensgrondslag in zijne betrekking van leeraar of — zoo hij tevens onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs is — gemiddelde aan pensioensgrondslag als leeraar over zijne laatste vijf dienstjaren hooger is dan de pensioensgrondslag in zijne andere betrekking, uit eerstgemelde betrekking ontslagen wordt, de tijd dien hij in andere betrekkingen, zooals in het vorige lid bedoeld, heeft doorgebracht, als diensttijd in de betrekking van leeraar in aanmerking.

3. Mede geldt dit ten aanzien van den tijd dien een leeraar, die als ontslagene uit eene andere betrekking met een pensioensgrondslag lager dan die in zijne betrekking van leeraar, wachtgeld geniet waarvan het genot door recht op pensioen wordt gevolgd, vóór het ontslag uit eerstgemelde betrekking in andere betrekkingen, zooals in het eerste lid bedoeld, heeft doorgebracht.

14. *1.* Voor een leeraar wordt het bedrag zijner wedde, berekend over een jaar, als pensioensgrondslag vastgesteld.

2. Hij die in twee of meer betrekkingen van leeraar wordt geplaatst, ontvangt voor elke betrekking afzonderlijk een op den voet van het eerste lid vastgestelden pensioensgrondslag.

3. Een leeraar in twee of meer leervakken aan één gymnasium of aan één hoogere burgerschool wordt geacht één betrekking te bekleeden. Zijn pensioensgrondslag wordt gesteld op het gezamenlijk bedrag zijner wedden.

15. *1.* Voor een leeraar, wiens belooning niet uitsluitend bestaat uit eene wedde, wordt de pensioensgrondslag vastgesteld op:

a. *f* 2000, — of zoo de belanghebbende rector of directeur is, op *f* 3000, — wanneer het gymnasium of de hoogere burgerschool, waaraan hij verbonden is, gevestigd is in eene gemeente met 30,000 inwoners of minder;

b. *f* 2400, — of zoo de belanghebbende rector of directeur is, op *f* 3600, — wanneer het gymnasium of de hoogere burgerschool, waaraan hij verbonden is, gevestigd is in eene gemeente met meer dan 30,000 inwoners.

2. De bedragen van *f* 2000 en *f* 2400 worden tot de helft verminderd, wanneer de leeraar minder dan vijftien lesuren per week heeft.

16. *1.* Bij elke verandering in de belooning van een leeraar wordt zijn pensioensgrondslag, hetzij op den voet van artikel 14 of van artikel 15 op nieuw geregeld, hetzij bevestigd.

2. Wordt de wedde van een leeraar verlaagd, dan wordt zijn pensioensgrondslag bevestigd, tenzij hij binnen drie maanden na het tijdstip, waarop hij van de verlaging van zijne wedde in kennis is gesteld, aan Onzen Minister van Financiën schriftelijk het verlangen te kennen geeft zijn pensioensgrondslag op den voet van artikel 14 of van artikel 15 op nieuw geregeld te zien. De pensioensgrondslag wordt echter niet gesteld op een bedrag lager dan dat, waarover op of tot het tijdstip van ingang van de verlaging van de wedde, voor of door den belanghebbende als leeraar, of zoo hij vroeger burgerlijk ambtenaar is geweest, door en voor hem als burgerlijk ambtenaar en als leeraar voor pensioen zal zijn of worden of had moeten zijn bijgedragen.

17. *1.* Wordt een leeraar, die twee of meer betrekkingen van leeraar gelijktijdig bekleedt, of die tevens burgerlijk ambtenaar, gemeenteambtenaar of onderwijzer is, uit één of meer dier betrekkingen, respectievelijk, als burgerlijk ambtenaar, als gemeenteambtenaar of als onderwijzer zonder recht op pensioen of op wachtgeld, waarvan het genot door dat recht gevolgd wordt, ontslagen, dan wordt zijn pensioensgrondslag in de betrekking die hij blijft bekleeden, of wordt de hoogste zijner pensioensgrondslagen in de nog door hem vervulde

betrekkingen met den pensioensgrondslag in de betrekking of met de som der pensioensgrondslagen in de betrekkingen, waaruit hij is ontslagen, verhoogd, tenzij hij binnen drie maanden na het tijdstip van ingang van zijn ontslag aan Onzen Minister van Financiën schriftelijk te kennen geeft, dat hij die verhooging niet verlangt.

2. Verkrijgt de belanghebbende bij de betrekking of de betrekkingen die hij blijft bekleeden, later wederom eene andere betrekking, van leeraar of eene burgerlijke betrekking, eene gemeentelijke betrekking of eene betrekking van onderwijzer, dan wordt de pensioensgrondslag, die ingevolge het vorige lid werd verhoogd, gesteld op het bedrag dat de belanghebbende in de betrekking met dien pensioensgrondslag tot wedde heeft.

18. *1.* Wanneer een leeraar, een burgerlijk ambtenaar, een gemeenteambtenaar of een onderwijzer, die, na ontslag, geen recht heeft op pensioen of op wachtgeld, dat door dat recht gevolgd wordt, overgaat, of een gewezen, niet gepensionneerd leeraar, burgerlijk ambtenaar, gemeenteambtenaar of onderwijzer zonder recht op zoodanig wachtgeld, herplaatst wordt in eene betrekking van leeraar en de pensioensgrondslag in die betrekking lager is, dan die welken hij laatstelijk vóór zijn overgang of zijne herplaatsing als leeraar, als burgerlijk ambtenaar, als gemeenteambtenaar of als onderwijzer had, wordt de nieuwe pensioensgrondslag gesteld op het bedrag van den vroegeren.

2. Bekleedde de belanghebbende laatstelijk vóór zijn overgang of zijne herplaatsing twee of meer betrekkingen van leeraar, of burgerlijke of gemeentelijke betrekkingen of betrekkingen van onderwijzer en is de som der pensioensgrondslagen in die betrekkingen hooger dan de pensioensgrondslag in de nieuwe betrekking van leeraar, dan wordt de nieuwe pensioensgrondslag gesteld op de som dier vroegere grondslagen.

3. Bekleedde de belanghebbende laatstelijk vóór zijn overgang of zijne herplaatsing één betrekking van leeraar, één burgerlijke of gemeentelijke betrekking of één betrekking van onderwijzer, gaat hij over of wordt hij herplaatst in twee of meer betrekkingen van leeraar en is de som der pensioensgrondslagen in die betrekkingen lager dan de pensioensgrondslag in de laatstelijk door hem bekleede betrekking, dan wordt de hoogste der nieuwe pensioensgrondslagen of — zijn deze gelijk — één dier pensioensgrondslagen verhoogd met het verschil tusschen den pensioensgrondslag in de laatstelijk bekleede betrekking en de som der pensioensgrondslagen in de nieuwe betrekkingen.

4. Bekleedde de belanghebbende laatstelijk vóór zijn overgang of zijne herplaatsing twee of meer betrekkingen van leeraar, burgerlijke of gemeentelijke betrekkingen of betrekkingen van onderwijzer, gaat hij over of wordt hij herplaatst in een grooter of kleiner aantal betrekkingen van leeraar en is het totaal der pensioensgrondslagen in de nieuwe betrekkingen lager dan dat der pensioensgrondslagen in de laatstelijk bekleede, dan wordt de hoogste der nieuwe pensioensgrondslagen, of — zijn deze gelijk — één dier grondslagen verhoogd met het verschil tusschen die beide totaalbedragen.

5. In elk der vorengenoemde gevallen blijft de verhooging van den betrokken pensioensgrondslag achterwege, wanneer de belanghebbende binnen drie maanden na het tijdstip van ingang van zijn overgang of zijne herplaatsing aan Onzen Minister van Financiën schriftelijk te kennen geeft dat hij de verhooging niet verlangt. De pensioensgrondslag in de nieuwe betrekking of de som der pensioensgrondslagen in de nieuwe betrekkingen mag echter niet lager zijn dan het bedrag, waarover op of tot het tijdstip van ingang van den overgang of van de herplaatsing voor of door den belanghebbende als leeraar, of, zoo hij vroeger burgerlijk ambtenaar is geweest, door en voor hem als burgerlijk ambtenaar en als leeraar voor pensioen zal zijn of worden of had moeten zijn bijgedragen.

6. Verkrijgt in een der in dit artikel genoemde gevallen de belanghebbende na zijn overgang of zijne herplaatsing nog eene andere betrekking van leeraar, eene burgerlijke of eene gemeentelijke betrekking of eene betrekking van onderwijzer of nog twee of meer zoodanige betrekkingen, dan wordt de pensioensgrondslag, die ingevolge het eerste, het tweede, het derde of het vierde lid op een hooger bedrag werd gesteld:

a. indien deze minder bedraagt dan of gelijk is aan de som van het bedrag dat de belanghebbende in de betrekking met dien pensioensgrondslag tot wedde heeft, en den pensioensgrondslag of het totaal aan pensioensgrondslagen in de nieuwe betrekking of betrekkingen, gesteld op het bedrag dier wedde;

b. indien hij meer bedraagt dan de onder *a* bedoelde som, verminderd met den pensioensgrondslag of het totaal aan pensioensgrondslagen in de nieuwe betrekking of betrekkingen.

19. *1.* De pensioensgrondslagen worden

vastgesteld door Onzen Minister van Financiën, den Burgerlijken Pensioenraad gehoord.

2. Geeft een leeraar, die bezwaar heeft tegen de wijze waarop zijn pensioensgrondslag is geregeld, binnen drie maanden na de dagteekening der kennisgeving van de beschikking tot vaststelling van zijn pensioensgrondslag aan Onzen Minister van Financiën zijn verlangen hiertoe schriftelijk te kennen, dan wordt omtrent die beschikking het gevoelen ingewonnen van de afdeeling van den Raad van State, bedoeld bij het tweede lid van art. 13 der wet van 21 December 1861 (*Staatsblad* nº. 129).

3. Wanneer omtrent eene beschikking als in het vorige lid bedoeld, het gevoelen van genoemde afdeeling van den Raad van State wordt ingewonnen, wordt de zaak behandeld op de wijze voorgeschreven voor de behandeling van de geschillen van bestuur.

20. Een pensioen gaat in met den dag, volgende op dien, tot en met welken de wedde, die gestrekt heeft tot vaststelling van den pensioensgrondslag naar welken het is berekend wordt uitbetaald.

21. *1.* Voor ieder leeraar wordt de helft van zijn pensioensgrondslag voor pensioen bijgedragen.

2. Niet bijgedragen wordt voor:

a. een gepensionneerde met een pensioen van drie duizend gulden of meer ten laste van den Staat of van zijne Koloniën en bezittingen in andere werelddeelen;

b. een leeraar met een pensioensgrondslag, of, indien hij twee of meer betrekkingen van leeraar bekleedt of tevens burgerlijk ambtenaar, onderwijzer of gemeenteambtenaar is, met een totaal aan pensioensgrondslagen in die betrekkingen, of als leeraar en als burgerlijk ambtenaar, onderwijzer of gemeenteambtenaar, van niet meer dan vier honderd gulden.

3. Niet bijgedragen wordt voorts over het bedrag waarmede een pensioensgrondslag wordt verhoogd, wanneer de betrokken leeraar niet, tengevolge van die verhooging, een pensioen kan bekomen, hooger dan dat, hetwelk hem zou zijn toegekend, indien hij met ingang van het tijdstip van ingang der bedoelde verhooging ware gepensionneerd.

4. De bijdragen worden onder de middelen tot dekking van de Staatsuitgaven verantwoord.

22. *1.* Wanneer ten opzichte van een leeraar, die twee of meer betrekkingen van leeraar gelijktijdig bekleedt, of die tevens burgerlijk ambtenaar is, zich het geval voordoet, bedoeld in art. 17, eerste lid, wordt hetgeen ter zake van het bekleeden van de betrekking of de betrekkingen, waaruit hij wordt ontslagen, voor pensioen is, of had moeten zijn bijgedragen, geacht reeds aan pensioensbijdrage te zijn betaald in de betrekking met den pensioensgrondslag, die ingevolge genoemde wetsbepaling wordt verhoogd.

2. Zoo ook wordt, wanneer een burgerlijk ambtenaar of een leeraar overgaat in eene betrekking of in eene andere betrekking van leeraar, of wanneer een gewezen burgerlijk ambtenaar of leeraar in zulk eene betrekking wordt herplaatst, hetgeen ter zake van het bekleeden van de vroegere burgerlijke betrekking of van de vorige betrekking van leeraar voor pensioen is, of nog zal worden of had moeten zijn bijgedragen, geacht reeds in de nieuwe betrekking aan pensioensbijdrage te zijn betaald.

23. *1.* Verkrijgt een leeraar of een burgerlijk ambtenaar, wiens pensioensgrondslag op grond van art. 17, eerste lid, dezer wet, respectievelijk art. 13*bis* der Burgerlijke Pensioenwet, werd verhoogd, bij de betrekking die hij bleef vervullen eene nieuwe betrekking van leeraar, dan wordt hetgeen tot het tijdstip van ingang van de benoeming in die betrekking, in eerstgenoemd ambt meer dan wanneer de bedoelde verhooging niet had plaats gehad, voor pensioen werd of had moeten zijn bijgedragen, geacht reeds in de nieuwe betrekking aan pensioensbijdrage te zijn betaald.

2. Verkrijgt een leeraar, wiens pensioensgrondslag op grond van art. 17, eerste lid, werd verhoogd, bij de betrekking die hij bleef vervullen eene gemeentelijke betrekking of eene betrekking van onderwijzer, dan wordt het meerdere aan pensioensbijdrage, bedoeld in het eerste lid, voor zoover het in 's Rijks kas werd gestort, aan het bestuur of het hoofd van het gymnasium of van de hoogere burgerschool dat de storting deed, of, zoo de belanghebbende zelf stortte, aan hem teruggegeven.

24. *1.* Verkrijgt in een der gevallen, genoemd in de eerste vier leden van art. 18 dezer wet en van art. 13*ter* der Burgerlijke Pensioenwet, de belanghebbende na zijn overgang of zijne herplaatsing eene nieuwe betrekking van leeraar, dan wordt, indien hetgeen tot het tijdstip van ingang van de benoeming in die betrekking, in het ambt met den pensioensgrondslag, die ingevolge het zesde lid van eerstgenoemd, respectievelijk het zesde lid van laatstgenoemd artikel moet worden herzien, voor pensioen is of had moeten zijn bijgedragen, meer bedraagt dan de pensioensbijdrage, bere-

kend over het bedrag, waarop die pensioensgrondslag bij de herziening wordt gesteld, dat meerdere geacht reeds in de nieuwe betrekking voor pensioen te zijn bijgedragen.

2. Verkrijgt in een der gevallen, genoemd in de eerste vier leden van art. 18, de belanghebbende na zijn overgang of zijne herplaatsing, eene gemeentelijke betrekking of eene betrekking van onderwijzer, dan wordt het meerdere aan pensioensbijdrage, bedoeld in het eerste lid, voorzoover het in 's Rijks kas werd gestort, aan het bestuur of het hoofd van het gymnasium of van de hoogere burgerschool dat de storting deed, of, zoo de belanghebbende zelf stortte, aan hem teruggegeven.

25. *1.* De voor een leeraar op grond van art. 21 verschuldigde pensioensbijdrage wordt in vier, zooveel mogelijk gelijke, jaarlijksche termijnen betaald. Deze termijnen vervallen achtereenvolgens na afloop van elk der eerste vier jaren na het tijdstip van ingang van de benoeming van den belanghebbende, of, indien de bijdrage wegens verhooging van zijn pensioensgrondslag verschuldigd is, na afloop van elk der eerste vier jaren na het tijdstip van ingang van die verhooging.

2. In de gevallen, genoemd in de artt. 17 en 18, bedraagt elke termijn der pensioensbijdrage in de betrekking met den pensioensgrondslag die op een hooger bedrag wordt gesteld, het een achtste gedeelte van het bedrag dat den belanghebbende in die betrekking tot pensioensgrondslag zou strekken indien art. 17 of art. 18 niet werd toegepast.

26. De in art. 11*b* genoemde tijd, met uitzondering van dien, gedurende welken de belooning als tijdelijk leeraar vier honderd gulden of minder per jaar heeft bedragen, wordt voor pensioen ingekocht.

27. De voor den inkoop verschuldigde bijdrage bedraagt twee ten honderd van de som der als tijdelijk leeraar genoten belooningen. Zij stijgt niet boven twintig ten honderd van de als tijdelijk leeraar gemiddeld per jaar genoten belooning.

28. De in het vorig artikel bedoelde bijdrage wordt in twee, zooveel mogelijk gelijke, jaarlijksche termijnen betaald. Deze termijnen vervallen achtereenvolgens na afloop van elk der eerste twee jaren na het tijdstip, waarop de laatste termijn der pensioensbijdrage, verschuldigd ter zake van de op den in art. 26 bedoelden tijd gevolgde eerste aanstelling tot leeraar, is vervallen, of, wanneer ter zake van die aanstelling geen bijdrage verschuldigd is, na afloop van elk der eerste twee jaren na het tijdstip van ingang van die aanstelling.

29. De vaststelling van het voor pensioen in te koopen tijdvak en van het aan bijdrage te betalen bedrag geschiedt door Onzen Minister van Financiën, den Burgerlijken Pensioenraad gehoord.

30. *1.* Het totaal van het op grond van de vorige artikelen en van art. 43, derde lid, voor de leeraren van een gymnasium of van eene hoogere burgerschool over eenig jaar aan pensioensbijdrage verschuldigde wordt, voor zoover het niet in mindering kan komen van eene, op grond van art. 168 der hoogeronderwijswet of van art. 45*bis* der wet tot regeling van het middelbaar onderwijs, ten behoeve van dat gymnasium of van die hoogere burgerschool verleende Rijksbijdrage, door het bestuur of door het hoofd dier inrichting op 2 Januari van het volgend jaar in 's Rijks kas gestort.

2. Voor een leeraar die in den loop van een jaar wordt ontslagen, wordt de pensioensbijdrage over het gedeelte van dat jaar, voorafgaande aan het tijdstip van ingang van zijn ontslag, vóór dat tijdstip door het in het vorig lid bedoelde bestuur of hoofd in 's Rijks kas gestort.

31. *1.* Vindt de storting van het voor een leeraar over eenig jaar aan pensioensbijdrage verschuldigde niet op tijd plaats, dan geeft Onze Minister van Financiën hiervan vóór 15 Januari of, zoo de verzuimde storting de in het tweede lid van het vorig artikel bedoelde is, binnen twee weken na den dag van ingang van het ontslag, kennis aan den belanghebbende, die de bijdrage dan, voor zoover zij niet op den voet van het vierde lid of van het vijfde lid wordt ingehouden, vóór 1 April, respectievelijk binnen drie maanden na den dag van ingang van zijn ontslag, zelf in 's Rijks kas moet storten.

2. Onze Minister van Financiën is bevoegd om, wanneer, naar zijn oordeel, bijzondere omstandigheden aan een leeraar of oud-leeraar beletten de in het vorig lid bedoelde storting tijdig te doen, op schriftelijk verzoek van den belanghebbende uitstel van betaling te verleenen voor ten hoogste zes maanden, te rekenen van den dag waarop het verzoekschrift bij het Departement van Financiën is ingekomen.

3. Onze genoemde Minister is voorts bevoegd, in bijzondere gevallen op schriftelijk verzoek van den belanghebbende te verklaren, dat eene storting die, hetzij na den aan het slot van het eerste lid voorgeschreven datum of na afloop van den daar gestelden termijn, hetzij na het ingevolge het tweede lid bepaalde tijdstip heeft plaats gehad, geacht moet worden op tijd te zijn geschied.

4. Het op het tijdstip van ingang van het ontslag van een leeraar nog, ingevolge deze wet, tot dat tijdstip door hem aan pensioensbijdrage verschuldigde, wordt, indien hem op grond van deze wet pensioen wordt verleend, in den kortst mogelijken tijd ingehouden op dat pensioen.

5. Wordt hij niet op grond van deze wet gepensionneerd, dan wordt het, indien of zoodra hij, hetzij uit anderen hoofde pensioen uit de Staatskas, hetzij pensioen ten laste van het in art. 50 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 bedoelde fonds, hetzij tractement of wachtgeld van het Rijk, van eene provincie of van eene gemeente geniet, in den kortst mogelijken tijd op dat pensioen, tractement of wachtgeld ingehouden.

32. *1.* Het op het tijdstip van ingang van het ontslag van een leeraar nog niet betaalbaar zijnde gedeelte der in art. 21 bedoelde pensioensbijdrage wordt, wanneer hij met recht op pensioen wordt ontslagen, in zooveel mogelijk gelijke driemaandelijksche bedragen op zijn pensioen ingehouden, zóó, dat het in totaal aan bijdrage verschuldigde op den vervaldag van den laatsten termijn zal zijn voldaan. Wordt de belanghebbende zonder recht op pensioen ontslagen, dan is het bedoelde deel dier bijdrage niet meer verschuldigd.

2. Het op het tijdstip van ingang van het ontslag van een leeraar nog niet betaalbaar zijnde gedeelte der pensioensbijdrage, verschuldigd op grond van art. 27, wordt, indien of zoodra de belanghebbende pensioen of wachtgeld geniet uit de Staatskas, of wanneer hij een ook over zijn diensttijd als tijdelijk leeraar berekend pensioen ten laste van het in art. 50 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 genoemde fonds ontvangt, op den in het eerste lid bedoelden voet op dat pensioen of wachtgeld ingehouden. Voor zoover inhouding op dezen voet niet kan plaats hebben, wordt bij herplaatsing van den belanghebbende in eene betrekking van leeraar of in eene burgerlijke betrekking het bedoelde deel der bijdrage in die nieuwe betrekking voldaan op den voet waarop het in de vroegere betrekking te betalen zou zijn geweest.

3. Het op het tijdstip van ingang van het ontslag van een leeraar nog niet betaalbaar zijnde gedeelte der pensioensbijdrage, verschuldigd op grond van art. 43, derde lid, wordt — voor zoover het niet op inkomsten, die de leeraar van de gemeente of de gemeenten aan welke het verschuldigd is, geniet, kan worden gekort — indien of zoodra de belanghebbende, hetzij pensioen uit de Staatskas, hetzij pensioen ten laste van het in art. 50 der Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913 bedoelde fonds, hetzij traktement of wachtgeld van het Rijk, van eene provincie of van eene gemeente geniet, in zooveel mogelijk gelijke driemaandelijksche of maandelijksche bedragen en overigens op den in het eerste lid bedoelden voet op dat pensioen, wachtgeld of traktement ingehouden.

33. *1.* Wanneer een leeraar na een diensttijd van minder dan tien jaren wegens ongeschiktheid voor de verdere vervulling van zijne betrekking, — veroorzaakt door ziekten of gebreken, die niet het gevolg zijn van gewelddadigheden, of bijzondere omstandigheden, als bedoeld in het tweede lid, van art. 3, — wordt ontslagen, wordt hetgeen voor of door hem aan pensioensbijdrage werd gestort, aan het bestuur of aan het hoofd van het gymnasium of van de hoogere burgerschool, dat de storting deed, respectievelijk aan hem, teruggegeven.

2. Wordt de belanghebbende later herplaatst in eene betrekking, waarin hij het uitzicht heeft op een pensioen, bij de regeling waarvan de tijd dien hij in zijne vroegere betrekking of betrekkingen van leeraar heeft doorgebracht, als diensttijd in aanmerking zal komen, dan wordt het ingevolge het eerste lid teruggegeven bedrag binnen drie maanden na den dag van ingang zijner herplaatsing door het in dat lid bedoelde bestuur of hoofd, respectievelijk door den belanghebbende zelven, in 's Rijks kas teruggestort.

34. *1.* Van de Burgerlijke Pensioenwet zijn van toepassing de artt. 5 en 17, tweede lid, met betrekking tot het bewijs van het bestaan der ongeschiktheid, bedoeld in art. 3, eerste lid en art. 33, eerste lid, dezer wet;

art. 5*bis*, met betrekking tot het bewijs van het bestaan van het door art. 3, tweede lid, dezer wet gevorderde oorzakelijk verband tusschen de ongeschiktheid en de gewelddadigheden of de bijzondere omstandigheden, daar bedoeld;

de artt. 18, tweede, derde en vierde lid en 28, met betrekking tot de pensioensaanvragen der leeraren en de adviezen, die daaromtrent door den Burgerlijken Pensioenraad worden uitgebracht;

art. 19, tweede lid, ten opzichte van de besluiten tot toekenning van leeraarspensioenen;

art. 22, wanneer zich ten opzichte van een gepensionneerd leeraar het geval voordoet, genoemd in het eerste lid van dat artikel.

2. Voorts zijn ten opzichte van de pensioenen der leeraren de artt. 18, eerste, derde en

vierde lid, 19 eerste en derde lid, 20, eerste, tweede, vierde, vijfde en zesde lid, 21, 23, 30 en 31, der Burgerlijke Pensioenwet van toepassing.

3. Het laatste lid van art. 18 dier wet geldt mede voor de vaststelling van het tijdstip van ingang van pensioenen als in dat lid bedoeld, op grond van art. 3, vierde lid dezer wet toegekend aan gewezen leeraren.

35. In buitengewone gevallen, waarin bij toepassing van deze wet, de diensten van een leeraar op — met het oog op de belangen òf van dien leeraar, òf van de Staatskas — niet billijken voet met pensioen zouden worden vergolden, wordt het pensioen bij afzonderlijke wet geregeld.

OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN.

36. Aan op 1 October 1913 in dienst zijnde leeraren en tijdelijke leeraren, die eene formeele aanstelling in de betrekking, die zij op dat tijdstip vervullen, missen, wordt alsnog zulk eene aanstelling, ingaande op dien datum, uitgereikt.

37. De op 1 October 1913 in dienst zijnde leeraren, die vroeger burgerlijk ambtenaar of onderwijzer zijn geweest, worden, voor de toepassing van deze wet, geacht op dien datum te zijn herplaatst, wanneer zij hun verlangen hiertoe vóór 1 April 1914 in den vorm eener schriftelijke verklaring te kennen geven aan Onzen Minister van Financiën.

38. De termijnen der pensioensbijdragen, met ingang van 1 October 1913 door de op dat tijdstip in dienst zijnde leeraren op grond van art. 21 verschuldigd, vervallen achtereenvolgens, op 1 October 1914 en op 1 October van elk der drie volgende jaren.

39. *1.* Deze wet is niet van toepassing ten opzichte van de op 1 October 1913 in dienst zijnde leeraren, die hun verlangen hiertoe vóór 1 Januari 1914, in den vorm eener schriftelijke verklaring te kennen geven aan Onzen Minister van Financiën.

2. Het uitzicht op pensioen op grond van deze wet gaat voor hem, die de in het eerste lid bedoelde verklaring aflegt, voor altijd verloren.

40. *1.* Voor leeraren komt de tijd, dien zij vóór 1 October 1913, boven den leeftijd van achttien jaren, in werkelijken dienst, in gemeentelijke betrekkingen hebben doorgebracht — indien die tijd niet reeds voor pensioen ten laste van den Staat of van het in art. 50 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 bedoelde fonds werd ingekocht — onder de hierna genoemde voorwaarde als diensttijd in aanmerking.

2. Niet in aanmerking komt de tijd waarover reeds pensioen werd verleend ten laste van eene gemeente of van een gemeentelijk pensioenfonds.

3. Hij, die op 1 October 1913 eene betrekking van leeraar bekleedt, moet vóór 1 April 1914 en hij die na eerstgenoemden datum in zulk eene betrekking wordt benoemd of herplaatst, moet binnen zes maanden na den dag van ingang zijner benoeming of herplaatsing de navolgende stukken aan den Burgerlijken Pensioenraad zenden:

a. de aanstelling in elke der gemeentelijke betrekkingen, waarin hij vóór 1 October 1913 werkzaam is geweest. Bij gemis van eene aanstelling in eenige betrekking moet worden overgelegd een stuk uit den tijd der dienstvervulling in dat ambt, waaruit van de aanstelling rechtstreeks of zijdelings blijkt;

b. gegevens, waaruit blijkt van den duur van den in elke der onder *a* bedoelde betrekkingen doorgebrachten tijd;

c. gegevens, waaruit blijkt van het totaal der in elke dier betrekkingen genoten belooningen;

d. een stuk, waarbij hij verklaart er genoegen mede te nemen, dat eventueel op hem wordt verhaald het hiervoor in aanmerking komende deel der voor den inkoop van den in het eerste lid bedoelden tijd verschuldigde bijdrage.

4. De Burgerlijke Pensioenraad doet de in het vorige lid genoemde stukken met zijn advies omtrent de vaststelling van het voor pensioen in te koopen tijdvak en van het, op grond van art. 41, door de betrokken gemeente of door elke der betrokken gemeenten aan bijdrage te betalen bedrag, toekomen aan Onzen Minister van Financiën, door wien die vaststelling geschiedt en die aan de betalende gemeente of aan elke der betalende gemeenten het door haar verschuldigde opgeeft.

41. *1.* De voor inkoop van den in art. 40 bedoelden tijd te betalen bijdrage bedraagt acht ten honderd van het totaal der gedurende dien tijd als gemeenteambtenaar genoten belooningen.

2. Zij is verschuldigd door de gemeente of door de gemeenten — elke voor haar deel — die deze belooningen heeft of hebben betaald.

42. *1.* De bijdrage, bedoeld in het vorig artikel, wordt voldaan in eens of in tien, zooveel mogelijk gelijke, jaarlijksche termijnen.

2. De betaling in eens geschiedt:

a. van de bijdragen, verschuldigd voor den inkoop van diensttijd van op 1 October 1913 in dienst zijnde leeraren, uiterlijk op 31 December 1915;

b. van de bijdragen voor den inkoop van diensttijd van na eerstgemelden datum benoemd of herplaatst wordende leeraren, uiterlijk op 31 December van het jaar volgende op dat der benoeming of herplaatsing.

3. Bij betaling in termijnen wordt de eerste termijn van de in het tweede lid sub *a* genoemde bijdrage voldaan op 31 December 1915, die van de bijdragen, genoemd in het tweede lid onder *b*, mede op het tijdstip, vastgesteld voor de betaling in eens. De voldoening van de volgende termijnen geschiedt op 31 December van elk der eerste negen jaren na 31 December 1915, respectievelijk na 31 December van het jaar, volgende op dat der benoeming of herplaatsing.

4. De verplichting tot betaling vervalt niet door het ontslag of door overlijden van den leeraar.

43. *1.* Ten opzichte van de in het vorig artikel bedoelde bijdrage zijn van toepassing het eerste en het tweede lid van art. 65, der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913.

2. Wanneer de gemeente of de gemeenten, die de bijdrage verschuldigd is of zijn, van de bij dat artikel verleende bevoegdheid wenschen gebruik te maken, geven zij hiervan kennis aan het bestuur of het hoofd van het gymnasium of van de hoogere burgerschool, waaraan de betrokken leeraar verbonden is.

3. Het deel der bijdrage, dat die gemeente of gemeenten wenscht of wenschen te verhalen, wordt in tien, zooveel mogelijk gelijke, jaarlijksche termijnen betaald. Deze termijnen vervallen:

a. voor de op 1 October 1913 in dienst zijnde leeraren, achtereenvolgens na afloop van elk der eerste tien jaren na het tijdstip, waarop de laatste termijn der pensioensbijdrage, verschuldigd over hun pensioensgrondslag op genoemden datum, is vervallen, of wanneer over dien pensioensgrondslag geen bijdrage verschuldigd is, achtereenvolgens op 1 October 1914 en op 1 October van elk der eerste negen volgende jaren;

b. voor de leeraren, die na 1 October 1913 worden benoemd of herplaatst, achtereenvolgens na afloop van elk der eerste tien jaren na het tijdstip, waarop de laatste termijn der pensioensbijdrage, verschuldigd ter zake van de eerste benoeming of herbenoeming tot leeraar na 1 October 1913, is vervallen, of indien te dier zake geen bijdrage verschuldigd is, na afloop van elk der eerste tien jaren na het tijdstip van ingang dier benoeming of herbenoeming.

4. Komt de kennisgeving, gevorderd door het tweede lid, niet in vóór het in het derde lid onder *a*, in de tweede, respectievelijk eerste plaats, of vóór het in dat lid onder *b*, in de tweede, respectievelijk laatste plaats genoemde tijdstip, dan loopen de in dat lid bedoelde termijnen van den ingang van het vierendeeljaars, volgende op dat, waarin de kennisgeving door het in het tweede lid bedoelde bestuur of hoofd wordt ontvangen.

44. Voor een leeraar kan de tijd bedoeld in art. 40, eerste lid, slechts in zijn geheel als diensttijd in aanmerking komen.

45. *1.* Gaat een gemeenteambtenaar voor wien op grond van art. 68, eerste lid der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913, niet wordt bijgedragen, over in eene betrekking van leeraar, dan is de bijdrage voor den inkoop van den tijd dien die ambtenaar vóór 1 October 1913 in dienst van de gemeente die hij laatstelijk vóór zijn overgang in de leeraarsbetrekking diende, heeft doorgebracht, verschuldigd van het tijdstip van ingang van de benoeming in die betrekking af.

De betaling van die bijdrage geschiedt op den voet van art. 42.

2. In het geval, genoemd in het vorige lid is ten opzichte van den tijd dien de betrokken ambtenaar tusschen 1 October 1913 en het tijdstip van zijn overgang, in gemeentelijke betrekkingen heeft doorgebracht, art. 40 en zijn voorts de artt. 41, 42, 43 en 44 van toepassing met dien verstande dat het aan pensioensbijdrage verschuldigde voor de helft op den ambtenaar kan worden verhaald.

3. Gaat een ambtenaar, in dienst eener gemeente, aan welke op grond van art. 69 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 de daar bedoelde ontheffing werd verleend, over in eene betrekking van leeraar, dan is ten opzichte van den tijd dien hij vóór zijn overgang in gemeentelijke betrekkingen heeft doorgebracht, het vorige lid van toepassing.

46. *1.* Wanneer het pensioen van een leeraar berekend is ook over diensttijd in gemeentelijke betrekkingen, waarover op den voet van art. 40, eerste lid, of art. 63, eerste lid, der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 voor pensioen ten laste van het in art. 50 dier wet bedoelde fonds is bijgedragen, of over diensttijd als tijdelijk gemeenteambtenaar, ontvangt het Rijk van genoemd fonds eene vergoeding.

2. Deze vergoeding bedraagt, wanneer de berekening is gemaakt over diensttijd als gemeenteambtenaar na 1 October 1913, zeven ten honderd van hetgeen den belanghebbende gedurende dien diensttijd tot pensioensgrondslag

heeft gestrekt en wanneer zij is geschied over diensttijd als gemeenteambtenaar vóór 1 October 1913, of over diensttijd als tijdelijk gemeenteambtenaar, acht, respectievelijk zeven ten honderd van de som der gedurende dien diensttijd genoten belooningen.

47. *1.* Het bestuur of het hoofd van een gymnasium of van eene hoogere burgerschool, als bedoeld in art. 2*a*, is verplicht Onzen Minister van Financiën alle gegevens en inlichtingen te verstrekken, die hij voor de beoordeeling van de pensioensaanspraken of van de pensioensbijdragen der aan het betrokken gymnasium of de betrokken hoogere burgerschool verbonden leeraren wenscht te ontvangen.

2. Onze genoemde Minister vraagt die gegevens en inlichtingen per aangeteekenden brief.

3. Aan een bij zoodanigen brief gedaan verzoek, als hierbedoeld, wordt door het bestuur of het hoofd, aan wien het is gericht, binnen veertien dagen na de dagteekening van den brief voldaan.

4. Een bestuur of een hoofd, dat weigert of nalatig is gegevens en inlichtingen als vorenbedoeld binnen den in het vorige lid gestelden termijn, duidelijk en zonder voorbehoud te verstrekken, wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

5. Hij, die opzettelijk een onjuist gegeven of eene onjuiste inlichting als bovenbedoeld verstrekt, of opzettelijk tot de verstrekking medewerkt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar.

6. De feiten, strafbaar gesteld in het vierde lid, worden als overtredingen, die, strafbaar gesteld in het vijfde lid, als misdrijven aangemerkt.

48. Bepalingen ter uitvoering van deze wet worden vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur.

49. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel „Pensioenwet voor de bijzondere leeraren 1913".

50. Deze wet treedt in werking met 1 October 1913.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 20sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 8 *Juli* 1913.)

—

20 *Juni* 1913. WET, houdende pensioenregeling voor de weduwen en weezen van leeraren aan bijzondere gymnasia en aan bijzondere hoogere burgerscholen. S. 299.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1912/1913, no. 203, 1—10.

Hand. idem 1912/1913, *bladz.* 3231—3233.

Hand. 1e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 859, 905.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is eene pensioenregeling te treffen voor de weduwen en weezen van leeraren, verbonden aan bijzondere gymnasia en aan bijzondere hoogere burgerscholen als bedoeld in de hooger onderwijswet en in de wet tot regeling van het middelbaar onderwijs;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. I. De Weduwenwet voor de onderwijzers 1905 wordt gewijzigd en aangevuld als volgt:

A. In art. 2, eerste lid, wordt achter lit. *b* ingevoegd:

„*c.* de leeraren in den zin der Pensioenwet voor de bijzondere leeraren 1913."

B. Art. 13 wordt gelezen als volgt:

„Art. 12 is ten opzichte van onderwijzers, bedoeld in art. 2*b*, en van leeraren, bedoeld in art. 2*c*, mede van toepassing wanneer de bijzondere lagere school of de bijzondere hoogere burgerschool, waaraan zij verbonden zijn, ophoudt te voldoen aan de in art. 60, eerste lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs, respectievelijk aan de in art. 45*bis*, eerste lid onder 2, 3, 4 en 5 der wet tot regeling van het middelbaar onderwijs gestelde eischen of wanneer van het gymnasium, waaraan zij verbonden zijn, de aanwijzing op grond van art. 167 der hooger-onderwijswet wordt ingetrokken.

De storting, bedoeld in het vorig artikel onder *a*, geschiedt binnen drie maanden na het tijdstip, waarop vaststaat dat de bijzondere lagere school of de bijzondere hoogere burgerschool heeft opgehouden te voldoen aan de in het eerste lid bedoelde eischen of binnen drie maanden na het tijdstip met ingang waarvan de aanwijzing van het gymnasium wordt ingetrokken.

De jaarlijksche bijdrage, bedoeld in het vorig artikel onder *b*, wordt voor de eerste maal binnen drie maanden na het in het tweede lid in de eerste plaats of na het daar in de tweede plaats genoemde tijdstip en vervolgens telken jare vóór de verjaring van eerstgenoemd, respectievelijk van laatstgenoemd tijdstip aan den directeur van het in artikel 1 genoemde fonds betaald."

C. In het vijfde lid van art. 21 wordt voor „art. 54 duodecies" en voor „art. 54 tredecies" gelezen, respectievelijk „art. 69" en „art. 70".

D. In art. 21 worden tusschen het vijfde en het zesde lid ingevoegd twee nieuwe leden, luidende als volgt:

„Op de kortingen, verschuldigd door de leeraren, bedoeld in artikel 2 sub *c*, zijn van toepassing de artikelen 30 en 31 der Pensioenwet voor de bijzondere leeraren 1913, met dien verstande, dat de storting geschiedt in het in artikel 1 genoemde fonds.

Een leeraar, die een door hem zelven te storten bedrag aan korting niet op den voet van het eerste lid van laatstgenoemde wetsbepaling of op het in het tweede lid van dat artikel bepaalde tijdstip heeft voldaan, of die niet, krachtens verklaring van Onzen Minister van Financiën, geacht moet worden dat bedrag tijdig te hebben betaald, heeft voor zijne weduwe en weezen geen recht op pensioen ten laste van het in artikel 1 genoemde fonds".

E. In art. 24 wordt voor „art. 54 septiesdecies", gelezen „art. 74".

F. Aan artikel 24 wordt toegevoegd een tweede lid, luidende als volgt:

„Zoo ook geldt artikel 47 der Pensioenwet voor de bijzondere leeraren 1913 voor de inlichtingen die Onze Minister van Financiën voor de toepassing van deze wet van de besturen en hoofden van gymnasia en hoogere burgerscholen, als bedoeld in artikel 2*a* van eerstgenoemde wet, wenscht te ontvangen."

Art. II. Art. 23 der Weduwenwet voor de onderwijzers 1905 is van toepassing ten opzichte van de op 1 October 1913 in dienst zijnde leeraren, bedoeld in art. 2c dier wet, met dien verstande, dat de in eerstgemeld artikel bedoelde verklaring vóór 1 Januari 1914 moet worden afgelegd aan Onzen Minister van Financiën.

Art. III. Deze wet treedt in werking met 1 October 1913.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 20sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 8 *Juli* 1913.)

—

20 *Juni* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel tot vaststelling van een letterteeken, dat door zee- en kustvisschersvaartuigen moet worden gevoerd.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel;

Gelet op art. 7 der Visscherijwet (wet van 6 October 1908, (*Staatsblad* nº. 311), gewijzigd bij de wet van 8 Februari 1912 (*Staatsblad* nº. 66) en op art. 8 van het Koninklijk besluit van 12 Juni 1911 (*Staatsblad* nº. 144), betreffende de registers voor de zee- en kustvisschersvaartuigen en het voeren van letterteekens door de kustvisschersvaartuigen, gewijzigd bij Koninklijk besluit van 5 Februari 1912 (*Staatsblad* nº. 53);

Heeft goedgevonden:

te bepalen, dat door de zee- en kustvisschersvaartuigen, tehuis behoorende te Ilpendam, moet worden gevoerd het letterteeken I.L.

's Gravenhage, 20 Juni 1913.

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal,

(*get.*) VERSTEEG.

—

20 *Juni* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

De uitlegging door den Kantonrechter aan art. 20 der Kieswet gegeven, volgens welke alleen bij niet onderbroken voorkomen op de kiezerslijst een nadere aangifte overbodig is, is in strijd met de duidelijke bewoordingen der Wet, gelijk ze in 1900 is gewijzigd.

(Kieswet art. 20.)

Voorzitter: Jhr. Mr. S. Laman Trip.

Raadsheeren: Mrs. J. H. van Goor, C. Krabbe, B. C. J. Loder en A. P. L. Nelissen.

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. T. J. Noyon.

De requirant is op de kiezerslijst der Gemeente Barendrecht van 1911 geplaatst als examenkiezer, op die van 1912 als belastingkiezer, doch komt op die van 1913 niet voor als niet meer zijnde belastingkiezer en zich als examenkiezer niet opgegeven hebbende; zijn verzoek om alsnog op de kiezerslijst te worden geplaatst onder verbetering van die lijst is door het Gemeentebestuur van Barendrecht en den Kantonrechter te Ridderkerk afgewezen.

Hij stelt nu bij zijn cassatieberoep als geschonden althans verkeerd toegepast voor art. 20 der Kieswet. Dit artikel bepaalt dat o. a. de examenkiezer die eenmaal op de kiezerslijst vermeld is in latere jaren op die lijst wordt geplaatst zonder nadere aangifte. Vóór

de wijziging van 1900 stond er dat de kiezer zonder nadere aangifte op de kiezerslijsten voor volgende jaren wordt geplaatst. Op grond dat uit de geschiedenis niet blijkt dat men door de wijziging eenen anderen zin aan het artikel heeft willen geven legt de Kantonrechter de woorden „latere jaren" uit als beteekenende jaren volgende op het jaar waarin men als zoodanig (scil. als examenkiezer) op de kiezerslijst was geplaatst, met het gevolg dat het overslaan van een jaar nadere aangifte noodig zou maken.

Deze beslissing schijnt mij ten eenen male in strijd met hetgeen de geschiedenis der wijzigingswet leert. De memorie van toelichting op art. 16 van het ontwerp (Handelingen Tweede Kamer 1899/1900 Bijlagen 188) zegt met zoovele woorden dat de voorgestelde wijziging strekt om de bedoeling der bepaling beter tot haar recht te doen komen.

De Regeering haalt daarbij als voorbeeld aan het geval dat thans te beslissen is; uit de bepaling, zooals zij in de ongewijzigde wet voorkwam zou men kunnen lezen, dat in dit geval eene nadere aangifte noodig was, bij welke redactie niet gedacht was aan de mogelijkheid, dat de duurzame werking der eenmaal gedane aangifte zou worden onderbroken. Die mogelijkheid wilde men wegnemen. Duidelijker dan hier door de Regeering gedaan werd kan men wel niet uitdrukken, dat de duurzame werking van de aangifte gewild is; dat de eens gedane aangifte voor altijd haar gevolg behoudt.

De Kantonrechter neemt nu als feitelijk vaststaande aan de vroegere plaatsing van den requirant als examenkiezer; de Hooge Raad zal alzoo ten principale recht kunnen doen.

Ik concludeer dat de Hooge Raad de beschikking waarvan beroep zal vernitigen en de plaatsing van den requirant op de kiezerslijst der Gemeente Barendrecht gelasten.

De Hooge Raad, enz.;

Rechtdoende op het verzoek van P. H. van der Giessen, onderwijzer te Barendrecht, vragende een op 17 Mei 1913 door den Kantonrechter te Ridderkerk gewezen vonnis — houdende afwijzing van requirants verzoek tot vernietiging van een besluit van Burgemeester en Wethouders van Barendrecht van 5 Mei 1913, bij hetwelk requirants verzoek is afgewezen om alsnog op de Kiezerslijst 1913/1914 dier Gemeente te worden geplaatst — te vernietigen op grond van schending of verkeerde toepassing van art. 20 der Kieswet en alsnog te gelasten dat requirant op die kiezerslijst worde geplaatst;

Gehoord, enz.;

O. dat blijkens het bestreden vonnis vaststaat dat requirant als examen-kiezer was geplaatst op de kiezerslijst 1911/12 der Gemeente Barendrecht;

dat hij als zoodanig niet voorkwam op de kiezerslijst 1912/13 en dat hij vóór 15 Febr. 1913 geen aangifte heeft gedaan om als examenkiezer te worden geplaatst op de kiezerslijst 1913/14;

O. dat des Kantonrechters afwijzende beslissing haar grond vindt in diens meening dat wanneer het geplaatst zijn van den zoogenaamden examen-kiezer op de kiezerslijst wordt onderbroken, voor vernieuwde plaatsing daarop weder een vernieuwde aanvrage zoude zijn vereischt, zulks omdat thans de in art. 20 der Kieswet voorkomende woorden „latere jaren" hetzelfde zouden beteekenen als de woorden „volgende jaren", welke in dat artikel vóór de wijzigingswet van 8 Dec. 1900 (Stbl. nº. 208) voorkwamen, en de vroegere redactie zoude medebrengen, dat alleen bij een niet onderbroken voorkomen op de kiezerslijst eene nadere aangifte overbodig was;

O. echter dat deze zienswijze is onjuist en in strijd met de duidelijke bewoordingen der wet gelijk ze in 1900 is gewijzigd;

O. immers dat terwijl in art. 20 vóór de wijziging gelezen werd: „Hij die .... op de kiezerslijst voorkomt, wordt .... voor volgende jaren geplaatst zonder nadere aangifte", het artikel thans gelezen wordt: „Hij die .... eenmaal op de kiezerslijst is vermeld wordt .... in latere jaren op de kiezerslijst geplaatst zonder nadere aangifte" — welke tweeledige verandering buiten twijfel stelt dat hij die „eenmaal" op de lijst geplaatst is krachtens een der daarvoor vermelde gevallen, daarop geplaatst blijft, tenzij hij dit voor de kiesbevoegdheid gevorderde vereischte mocht hebben verloren, wat ten deze het geval niet is, en de wijziging, blijkens de Memorie van Toelichting dan ook juist de strekking heeft om twijfel dienaangaande uit te sluiten;

O. dat mitsdien het beroep in cassatie is gegrond;

Vernietigt het bestreden vonnis en het voormelde besluit van Burgemeester en Wethouders der Gemeente Barendrecht, en

Gelast alsnog de plaatsing van P. H. van der Giessen op de kiezerslijst 1913/14 der gemeente Barendrecht. (Ned. Jur.)

21 *Juni* 1913. BESLUIT, houdende beschikking op het beroep, ingesteld door de firma A. M. KUIJT te *Sneek*, tegen een besluit van Burgemeester en Wethouders dier gemeente van 27 Januari 1912, nº. 117, waarbij nieuwe voorwaarden zijn verbonden aan de haar verleende vergunning tot het oprichten van een lompen- en beenderenbergplaats aan het Achterom te *Sneek*. S. 300.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de firma A. M. KUIJT te *Sneek* tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders dier gemeente van 27 Januari 1912, nº. 117, waarbij nieuwe voorwaarden zijn verbonden aan de haar verleende vergunning tot het oprichten van een lompen- en beenderenbergplaats in het Achterom te *Sneek*;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 19 Maart 1913, nº. 23;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 17 Juni 1913, nº. 339, H., afdeeling Arbeid;

Overwegende, dat bij Koninklijk besluit van 1 October 1906, nº. 116, aan de firma A. M. KUIJT voorwaardelijk vergunning is verleend voor een bergplaats van beenderen in het perceel Achterom, Wijk 11, nº. 52, in welk perceel reeds, ingevolge een vergunning, aan de bovenbedoelde firma verleend, bij besluit van het gemeentebestuur van *Sneek* van 23 April 1864, een lompenbergplaats was gevestigd;

dat naar aanleiding van een kennisgeving van genoemde firma, dat zij haar perceel aan het Achterom weder als bewaarplaats voor lompen en beenderen in gebruik neemt, Burgemeester en Wethouders bij besluit van 27 Januari 1912, nº. 117, nadat overeenkomstig artikel 17, lid 2, der Hinderwet de concessionaris was gehoord, aan de bovenvermelde vergunningen de volgende nieuwe voorwaarden hebben verbonden:

1º. voor meerdere ventilatie in den muur, steegzijde, aan te brengen 4 muisdichte luchtroosters van ijzer, elk groot minstens 15 × 30 cM., de onderkant der roosters gelijk met den bovenkant steenen vloer in het gebouw, verder in den bestaanden zolder te maken 2 openingen en deze door een omkokering in verbinding te stellen met zuigkappen van voldoende constructie, hoog minstens 0.80 M. boven de dakschilden;

2. alle aanwezige houten schoren, stijlen en schotten in het benedengedeelte op te ruimen, de balklaag met zolder en de bekapping voor zoover noodig te versterken, zoomede de toegangsdeuren te herstellen en het gebouw waterdicht op te leveren en voldoende te beveiligen tegen indringen van ratten en muizen;

3º. de binnenmuur, dienende als scheiding van de bij R. KASEMIER in gebruik zijnde bergplaats en de hierbedoelde bewaarplaats op te trekken ter zwaarte van minstens ½ steen tot aan het dak, ter vervanging van het daar nu aanwezige schotwerk;

4º. dat in de bewaarplaats geen kachel worde gestookt, noch met vuur of licht worde gewerkt;

5º. dat de deuren alleen geopend mogen zijn, indien zulks noodig is voor het passeeren door die deuren van personen of het brengen van lompen en beenderen in of uit het pakhuis;

6º. dat de werkzaamheden in de bewaarplaats geschieden met gesloten deuren en ramen en het op- en afladen van lompen en beenderen alleen in het gebouw geschiedt en niet daarbuiten;

7º. dat op het terrein bij het gebouw behoorende en op de publieke straat geen opslag van lompen en beenderen of van andere voorwerpen en goederen, bedoeld in artikel 2 der Hinderwet, mag worden gehouden en aldaar ook geen lompen en beenderen mogen worden verwerkt;

8º. dat elken dag, met uitzondering van den Zaterdag en Zondag, vóór de sluiting en uiterlijk vóór half negen des avonds alle beenderen uit de bewaarplaats worden weggevoerd naar de opslagplaats op het terrein Aschbelt en dat vóór den volgenden ochtend 6 uur geen beenderen in de bewaarplaats worden binnengebracht;

9º. dat de beenderen tijdens het vervoer van uit de bewaarplaats naar de opslagplaats voldoende moeten zijn afgedekt, zoodat zij aan het oog van het publiek zijn onttrokken;

dat Burgemeester en Wethouders daarbij hebben overwogen, dat de ondervinding met soortgelijke inrichtingen in de gemeente *Sneek* opgedaan, aangetoond heeft, dat het noodzakelijk is, dat bij het weder in gebruik nemen van bedoeld perceel voor genoemd doel nieuwe voorwaarden worden opgelegd;

dat van dit besluit van Burgemeester en Wethouders de firma A. M. KUIJT bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat door het gemeentebestuur onuitvoerbare voorwaarden zijn opgelegd voor het wederom in gebruik nemen van haar bergplaats voor lompen en beenderen aan het Achterom Wijk 11, nº. 52, te *Sneek*;

Overwegende, dat in de eerste plaats de vraag is te beantwoorden of de vergunningen, waaraan door het in beroep bestreden besluit nieuwe voorwaarden zijn verbonden, vervallen zijn door het Koninklijk besluit van 13 Januari 1909, nº. 16, waarbij in beroep aan dezelfde firma vergunning is verleend tot oprichting van een bewaarplaats voor lompen en beenderen in een perceel aan het Kleinzand, op de overweging o. a., dat het hier geldt de verplaatsing van een bestaande zaak in het Achterom naar een nieuw perceel aan het Kleinzand en dat het dus niet de bedoeling is het aantal van dergelijke bewaarplaatsen met één te vermeerderen;

dat — daargelaten de invloed, welken deze feitelijke overweging op de beslissing heeft gehad — bij gemeld Koninklijk besluit de vergunning is verleend en ook in overeenstemming met de Hinderwet alleen verleend kon worden op deze overweging, dat aan de bezwaren, die Burgemeester en Wethouders geleid hebben tot weigering der gevraagde vergunning, op voldoende wijze kán worden tegemoet gekomen door het stellen van voorwaarden en Burgemeester en Wethouders mitsdien de vergunning ten onrechte hebben geweigerd;

dat alzoo de gestelde vraag ontkennend moet worden beantwoord;

Overwegende in de tweede plaats omtrent de vraag of de bewaarplaats aan het Achterom heeft opgehouden te bestaan;

dat blijkens een ingesteld onderzoek, nadat door het gemeentebestuur van *Sneek* onder dagteekening van 7 Juni 1909, nº. 3, aan de firma A. M. KUIJT vergunning was verleend tot het oprichten van eene bewaarplaats van lompen en beenderen op het achtererf van het perceel, kadastraal bekend gemeente *Sneek*, Sectie B, nº. 3484, aan het Kleinzand aldaar en deze bewaarplaats in gebruik was genomen, in het perceel aan het Achterom gedurende geruimen tijd geen lompen en beenderen meer geborgen zijn;

dat het perceel aan het Achterom van Mei 1910 tot Mei 1911 aan een handelaar in brandstoffen verhuurd was en gedurende dien tijd voor opslagplaats van brandstoffen is gebezigd, dat het na afloop van deze huurtermijn geruimen tijd ledig heeft gestaan en herhaaldelijk bij advertentie door appellante te huur is aangeboden en dat appellante het voorts eenigen tijd gebezigd heeft als bewaarplaats van andere voorwerpen dan lompen en beenderen;

dat uit het voorgaande in onderling verband moet worden afgeleid, dat de bewaarplaats van lompen en beenderen in het perceel aan het Achterom, nadat de vergunning tot het oprichten van de bewaarplaats aan het Kleinzand was verleend, althans in Mei 1910 had opgehouden te bestaan;

dat ingevolge artikel 1 der Hinderwet voor het oprichten van eene nieuwe bewaarplaats van lompen en beenderen in het perceel aan het Achterom eene vergunning had moeten zijn aangevraagd; dat derhalve het besluit van het gemeentebestuur van *Sneek* van 27 Januari 1912, nº. 117, waarbij nieuwe voorwaarden zijn opgelegd betreffende het gebruik van de bewaarplaats voor lompen en beenderen in het perceel aan het Achterom, Wijk 11, nº. 52, wettelijken grondslag mist, daar die voorwaarden niet aan eene bestaande vergunning zijn verbonden.

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het besluit van Burgemeester en Wethouders van *Sneek* van 27 Januari 1912, nº. 117, te vernietigen.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, met het rapport van Onzen voornoemden Minister in de *Staatscourant* zal worden openbaar gemaakt en aan den Raad van State (Afdeeling voor de geschillen van bestuur) in afschrift zal worden medegedeeld.

Het Loo, den 21sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 9 *Juli* 1913.)

—

21 *Juni* 1913. WET, houdende pensioenregeling voor de gemeenteambtenaren. S. 301.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1912/1913, nº. 204, 1—30.

Hand. idem 1912/1913, *bladz.* 3114—3119, 3122—3143, 3158—3180, 3187—3215, 3217—3231.

Hand. 1e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 733—748, 859—865, 869—871, 905—917.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is eene pensioenregeling vast te stellen voor de gemeente-ambtenaren;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Aan de gemeenteambtenaren wordt na hun ontslag volgens de bepalingen dezer wet pensioen verleend ten laste van het krach-

tens art. 50 op te richten fonds, dat in deze wet verder wordt aangeduid als het fonds.

2. Deze wet verstaat:

A. onder „gemeenteambtenaren":

a. hen die, door of van wege de Kroon, of door of vanwege Onzen Commissaris in eene provincie, een gemeenteraad, een college van burgemeester en wethouders of den burgemeester eener gemeente benoemd, van vaste aanstellingen zijn voorzien en wier wedden uit gemeentelijke inkomsten worden betaald, met uitzondering van de wethouders, zoomede van hen aan wier gemeentelijke betrekking uitzicht op pensioen ten laste van het Rijk is verbonden;

b. hen die bij de wet als gemeenteambtenaren worden aangemerkt.

Voor hen, die vóór de inwerkingtreding van deze wet in eene gemeentelijke betrekking zijn geplaatst, geldt, bij gemis van eene formeele aanstelling in die betrekking, als zoodanig een stuk uit den tijd der dienstvervulling, waaruit van de aanstelling rechtstreeks of zijdelings blijkt;

B. onder „tijdelijke gemeenteambtenaren" hen die, benoemd en bezoldigd zooals de gemeenteambtenaren, van tijdelijke aanstellingen zijn voorzien;

C. onder „burgerlijke ambtenaren", burgerlijke ambtenaren in den zin der Burgerlijke Pensioenwet;

D. onder „leeraren", leeraren in den zin der Pensioenwet voor de bijzondere leeraren 1913;

E. onder „onderwijzers", onderwijzers bij openbare lagere scholen en bij bijzondere scholen als bedoeld in art. 60 der wet tot regeling van het lager onderwijs, met uitzondering van de onderwijzers, bedoeld in de artt. 45 en 73 dier wet;

F. onder „burgerlijke betrekkingen", betrekkingen, bekleed door ambtenaren als bedoeld onder C;

G. onder „gemeentelijke betrekkingen", betrekkingen, bekleed door gemeenteambtenaren in den zin dezer wet;

H. onder „wedde", de onder welke benaming ook aan eene gemeentelijke betrekking verbonden vaste inkomsten — waaronder ook die in den vorm van het genot van vrij wonen, vrije huisvesting, kleeding en voeding — met uitzondering van die, welke strekken tot vergoeding van aan de waarneming van het ambt verbonden onkosten.

Van het bedrag van inkomsten, die ook strekken tot vergoeding van onkosten als bovenbedoeld, wordt ten minste het twee derden gedeelte als wedde aangemerkt.

De verhooging van eene jaarwedde of toelage wordt geacht eene tijdelijke te zijn geweest en het bedrag der verhooging wordt dus niet als wedde aangemerkt, wanneer voor den betrokken gemeenteambtenaar het ononderbroken genot van de hoogere belooning niet langer dan vier jaren heeft geduurd.

I. onder „pensioensgrondslag", het bedrag dat moet strekken tot grondslag voor de berekening, zoowel van de voor een gemeenteambtenaar ten behoeve van het fonds verschuldigde pensioensbijdragen, als van het pensioen van zoodanig ambtenaar.

3. *1.* Een gemeenteambtenaar heeft na zijn ontslag recht op pensioen, wanneer hij op het tijdstip van ingang van het ontslag:

a. den leeftijd van 65 jaren, of — indien hij laatstelijk een of meer der bij algemeenen maatregel van bestuur aan te wijzen betrekkingen bekleedde en ten minste tien jaren in een of meer dier betrekkingen heeft gediend — den leeftijd van 55 jaren heeft bereikt.

De betrekkingen hierbedoeld zijn de zoodanige die, met het oog op de eischen die het behoorlijk waarnemen van die ambten stelt, geacht moeten worden in den regel door personen van meer gevorderden leeftijd niet of slechts ten koste van te groote inspanning naar eisch te kunnen worden vervuld;

b. na een diensttijd van ten minste tien jaren uit hoofde van ziekten of gebreken ongeschikt is voor de verdere waarneming van zijne betrekking.

Zijn de ziekten of gebreken, die bovenbedoelde ongeschiktheid hebben veroorzaakt, het gevolg, hetzij van tegen den ambtenaar in de uitoefening van zijn dienst of ter zake van die uitoefening gepleegde gewelddadigheden, hetzij van andere bijzondere omstandigheden, die zich bij de uitoefening van den dienst niet door zijne schuld of onvoorzichtigheid hebben voorgedaan, dan heeft de belanghebbende recht op pensioen, onafhankelijk van den duur van zijn diensttijd.

Ziekten of gebreken, die ongeschiktheid voor den dienst hebben veroorzaakt, worden geacht niet het gevolg te zijn van voorafgegane gewelddadigheden of bijzondere omstandigheden als bovenbedoeld, wanneer tusschen het tijdstip waarop die ziekten of gebreken bekomen zijn en dat waarop van het bestaan der ongeschiktheid uit eene geneeskundige verklaring, als in art. 4 bedoeld, blijkt, meer dan twee jaren zijn verloopen;

c. een diensttijd heeft van ten minste tien jaren, het ontslag het gevolg is van opheffing van zijne betrekking of van eene nieuwe organisatie van het dienstvak, waartoe hij behoorde, en hem geen gemeentelijk wachtgeld wordt toegekend, of het gemeentelijk wachtgeld dat hij ontving vervalt, wordt ingetrokken of minder bedraagt dan het pensioen, berekend over zijn diensttijd.

2. Een gemeente-ambtenaar met een diensttijd van ten minste tien jaren, die niet op eigen verzoek, doch niet om een der in art. 7 genoemde redenen wordt ontslagen, verkrijgt, indien hij niet later als gemeenteambtenaar wordt herplaatst, recht op pensioen, wanneer hij den leeftijd van 65 jaren heeft bereikt of uit hoofde van ziekten of gebreken ongeschikt is geworden voor het vervullen van de gemeentelijke betrekking of van de gemeentelijke betrekkingen, waaruit hij op bovenstaanden voet is ontslagen.

3. Is de belanghebbende in het genot van een gemeentelijk wachtgeld, gelijk aan of hooger dan het pensioen, berekend over zijn diensttijd, dan verkrijgt hij eerst recht op pensioen, wanneer dat genot is geëindigd.

4. *1.* Het bestaan der in het vorig artikel bedoelde ongeschiktheid kan slechts worden aangenomen op grond van eene op die ongeschiktheid betrekking hebbende, met redenen omkleede schriftelijke verklaring van twee geneeskundigen, steunende op een door hen ingesteld onderzoek naar den gezondheidstoestand van den betrokken ambtenaar of gewezen ambtenaar.

2. Door Ons worden in elke provincie geneeskundigen aangewezen aan wie het onderzoeken van binnen de provincie gevestigde ambtenaren of gewezen ambtenaren kan worden opgedragen.

3. De benoeming van de geneeskundigen voor het instellen van een onderzoek geschiedt door den burgemeester van de woonplaats van den belanghebbende of, zoo deze burgemeester is, door Onzen Minister van Financiën. Een der geneeskundigen wordt, indien de belanghebbende dit verlangt, op zijne aanwijzing benoemd. De benoeming van den tweeden, of, zoo de belanghebbende geen geneesheer aanwijst, die van beiden, geschiedt uit de geneeskundigen, bedoeld in het tweede lid.

4. Wordt de belanghebbende door de geneeskundigen niet ongeschikt verklaard voor het vervullen van zijne betrekking of van de betrekking of de betrekkingen, bedoeld in het tweede lid van art. 3, of wordt hem niet, op grond van eene verklaring in tegengestelden zin, pensioen verleend, dan worden op eene schriftelijke aanvrage, door hem of van zijnentwege gericht aan Onzen Minister van Financiën, door dezen twee andere geneeskundigen uit de in het tweede lid bedoelden benoemd tot het instellen van een nieuw onderzoek.

5. De kosten van het eerste onderzoek worden, wanneer den belanghebbende pensioen wordt verleend, door het fonds, wanneer hij door de geneeskundigen voor het vervullen van zijne betrekking of van de betrekking of de betrekkingen, bedoeld in het tweede lid van art. 3, niet ongeschikt wordt verklaard en het onderzoek op zijn verlangen heeft plaats gehad, door hem gedragen.

6. Die van het tweede onderzoek komen ten laste van het fonds, dat ook de kosten van het eerste onderzoek draagt in de gevallen, waarin deze niet door den belanghebbende worden betaald.

7. Alle op het geneeskundig onderzoek van den ambtenaar of gewezen ambtenaar betrekking hebbende stukken zijn vrij van zegelrecht en worden gratis geregistreerd.

5. *1.* Het bestaan van oorzakelijk verband tusschen bij een geneeskundig onderzoek als in het vorig artikel bedoeld geconstateerde ongeschiktheid voor den dienst en gewelddadigheden of bijzondere omstandigheden als bedoeld in het eerste lid, litt. *b* van art. 3, kan slechts worden aangenomen op grond van eene op dat verband betrekking hebbende, met redenen omkleede schriftelijke verklaring van de geneeskundigen die het onderzoek hebben verricht.

2. Verklaren die geneeskundigen dat zoodanig oorzakelijk verband niet bestaat, dan is het vierde lid van het vorig artikel van toepassing.

3. De kosten van het tweede onderzoek komen ten laste van het fonds. Ten opzichte van de op dat onderzoek betrekking hebbende stukken is van toepassing het laatste lid van het vorig artikel.

6. *1.* Het recht op pensioen wordt verloren wanneer de in art. 36 bedoelde aanvrage niet binnen vijf jaren na het tijdstip waarop dat recht verkregen werd, of, indien het betreft recht op herstel in het genot van een ingetrokken pensioen, niet binnen vijf jaren na den datum van het besluit tot intrekking bij het Departement van Financiën wordt ingediend.

2. Zoo ook verliest hij, die recht heeft op een hooger pensioen dan hem werd toegekend,

dat recht, wanneer hij het verzoek om verhooging van zijn pensioen niet binnen vijf jaren na den datum van het besluit tot toekenning van dat pensioen bij genoemd Departement indient.

7. *1.* Geen recht op pensioen heeft de gemeenteambtenaar, die uit hoofde van wangedrag, onzedelijkheid, verregaande achteloosheid of verregaand plichtverzuim uit zijne betrekking ontslagen wordt of die bij rechterlijk vonnis uit zijn ambt wordt ontzet.

2. Wij behouden Ons voor, om, den pensioenraad gehoord, ten aanzien van een gemeenteambtenaar, die om een der in het eerste lid van dit artikel genoemde redenen wordt ontslagen, te bepalen, dat hem eene toelage uit het fonds wordt verleend. Deze toelage overschrijdt niet het bedrag, dat de belanghebbende, werd hij gepensionneerd aan pensioen zou ontvangen.

8. *1.* Het pensioen bedraagt voor elk jaar van den diensttijd een-zestigste deel van het bedrag, dat den gemeenteambtenaar over zijne laatste vijf dienstjaren als gemeenteambtenaar gemiddeld per jaar tot pensioensgrondslag heeft gestrekt.

2. Heeft de belanghebbende een diensttijd als gemeenteambtenaar van minder dan vijf jaren, doch is hij vroeger burgerlijk ambtenaar, leeraar of onderwijzer geweest, dan treedt, behalve in het geval genoemd in het vierde lid, voor het in het eerste lid bedoelde bedrag in de plaats dat, hetwelk over zijne laatste vijf dienstjaren, als gemeenteambtenaar en als burgerlijk ambtenaar, leeraar of onderwijzer, gemiddeld per jaar voor hem als pensioensgrondslag heeft gegolden.

3. Heeft hij als gemeenteambtenaar, of als gemeenteambtenaar en als burgerlijk ambtenaar, leeraar of onderwijzer een diensttijd van minder dan vijf jaren, dan geschiedt — behalve in het geval genoemd in het vierde lid — de berekening over den gemiddelden jaarlijkschen pensioensgrondslag gedurende dat kortere tijdvak.

4. Is in het tijdvak van vijf jaren, bedoeld in het tweede lid, of in het kortere tijdvak, bedoeld in het derde lid, begrepen diensttijd als onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs van meer dan een jaar, dan geschiedt de berekening over het gemiddelde per jaar van hetgeen de belanghebbende over het laatste jaar van dien diensttijd en over het overige deel van het betrokken tijdvak als pensioensgrondslag heeft gehad.

9. Wanneer een gemeenteambtenaar ten opzichte van wien zich een der in het tweede lid van art. 20 en het zesde lid van art. 21 genoemde gevallen heeft voorgedaan, binnen vijf jaren na het tijdstip van ingang van de verlaging van den betrokken pensioensgrondslag uit de betrekking met den verlaagden pensioensgrondslag met recht op pensioen wordt ontslagen, wordt voor de berekening van zijn pensioen het lagere bedrag geacht hem ook vóór de verlaging in die betrekking tot pensioensgrondslag te hebben gestrekt.

10. *1.* Wanneer een gemeenteambtenaar, die twee of meer gemeentelijke betrekkingen gelijktijdig bekleedt, uit één of meer dier betrekkingen met recht op pensioen wordt ontslagen, wordt bij de regeling van het pensioen voor de in de eene betrekking bewezen diensten geen rekening gehouden met de pensioensgrondslagen in de andere betrekkingen.

2. Zoo ook komt, wanneer een gemeenteambtenaar, die tegelijkertijd burgerlijk ambtenaar, leeraar of onderwijzer is, als gemeenteambtenaar met recht op pensioen wordt ontslagen, bij de regeling van zijn pensioen hetgeen hij in zijne burgerlijke betrekking, zijne betrekking van leeraar of zijne betrekking van onderwijzer als pensioensgrondslag heeft en had niet als maatstaf van berekening in aanmerking.

11. Wanneer een gepensionneerd gemeenteambtenaar na zijne herplaatsing als gemeenteambtenaar opnieuw als zoodanig wordt gepensionneerd, komen de pensioensgrondslagen, naar welke zijn eerste of zijne vorige pensioenen berekend is of zijn, bij de regeling van zijn tweede of volgend pensioen niet als maatstaf van berekening in aanmerking.

12. Het pensioen overschrijdt niet het twee derden gedeelte van het in het eerste, van het in het tweede, van het in het derde of van het in het vierde lid van art. 8 genoemde gemiddelde, noch ook — en dit geldt mede voor het gezamenlijk bedrag van twee of meer krachtens deze wet aan één persoon te verleenen pensioenen — het bedrag van drie duizend gulden.

13. Voor een gemeenteambtenaar, wiens ongeschiktheid voor den dienst het gevolg is van gewelddadigheden of bijzondere omstandigheden als bedoeld in art. 3, litt. *b*, bedraagt het pensioen het maximum, dat ingevolge het vorig artikel kan worden verleend.

14. *1.* Voor een gemeenteambtenaar, wiens ontslag het gevolg is van een der beide in art. 3, litt. *c*, genoemde omstandigheden en die een gemeentelijk wachtgeld heeft lager dan het

pensioen, op den voet der vorige artikelen berekend over zijn diensttijd, bedraagt het pensioen het verschil tusschen eerstgemeld pensioen en het wachtgeld.

2. Het eerste lid is mede van toepassing ten opzichte van een oud-gemeenteambtenaar met zoodanig wachtgeld, die op grond van art. 3, tweede lid, recht heeft op pensioen.

15. Als diensttijd komen, zoowel bij de regeling van het pensioen van een gemeenteambtenaar, als bij de ter beoordeeling van de pensioensaanspraken van gemeenteambtenaren te maken berekeningen, in aanmerking:

a. de tijd, na de inwerkingtreding van deze wet, boven den leeftijd van 18 jaren, in eene gemeentelijke betrekking, in werkelijken dienst doorgebracht.

Niet in aanmerking komt de tijd waarover reeds pensioen werd verleend ten laste van den Staat, van zijne Koloniën en bezittingen in andere werelddeelen of van het fonds;

b. de tijd, vóór de inwerkingtreding van deze wet, boven den leeftijd van 18 jaren, als gemeenteambtenaar in werkelijken dienst doorgebracht, wanneer die tijd voor pensioen ten laste van het fonds of van den Staat is ingekocht.

De tweede zinsnede van litt. *a* is hier van toepassing;

c. de tijd, na de inwerkingtreding van deze wet, boven den leeftijd van 18 jaren, als tijdelijk gemeenteambtenaar in werkelijken dienst doorgebracht, wanneer die tijd gevolgd is door diensttijd als gemeenteambtenaar en, indien dit niet onmiddellijk is geschied, ten minste twee jaren zonder onderbreking heeft geduurd.

De tweede zinsnede van litt. *a* is hier van toepassing;

d. de tijd — behalve de sub *a*, *b* en *c* genoemde — die bij de regeling van burgerlijke pensioenen in den zin der Burgerlijke Pensioenwet en bij de ter beoordeeling van de pensioensaanspraken van burgerlijke ambtenaren te maken berekeningen als diensttijd in aanmerking komt.

16. *1.* Wanneer een gemeenteambtenaar, die tevens eene betrekking vervult, waaraan aanspraak op pensioen ten laste van den Staat is verbonden, of die twee of meer gemeentelijke betrekkingen gelijktijdig bekleedt, als gemeenteambtenaar of uit één of meer zijner gemeentelijke betrekkingen wordt ontslagen, wordt de tijd, dien hij in eerstbedoelde betrekking heeft doorgebracht, niet aangemerkt als diensttijd in zijne gemeentelijke betrekking of komt de tijd, doorgebracht in de eene gemeentelijke betrekking, niet in aanmerking als diensttijd in de andere.

2. Zoo ook wordt bij het ontslag van een gemeenteambtenaar, die als ontslagene uit eene vroegere betrekking wachtgeld geniet waarvan het genot gevolgd wordt door recht op pensioen, de tijd, in die betrekking doorgebracht, niet aangemerkt als diensttijd in de betrekking, waaruit de belanghebbende wordt ontslagen.

17 *1.* De tijd, dien een gemeenteambtenaar, die twee of meer gemeentelijke betrekkingen gelijktijdig bekleedt, vroeger heeft doorgebracht in andere betrekkingen, waaruit hij zonder recht op pensioen of op wachtgeld, waarvan het genot door recht op pensioen gevolgd wordt, is ontslagen, komt bij zijn ontslag uit één of meer van eerstgenoemde betrekkingen, in aanmerking als diensttijd in de gemeentelijke betrekking met den hoogsten pensioensgrondslag.

2. Mede geldt dit ten aanzien van den tijd, dien een gemeenteambtenaar, die als ontslagene uit eene andere gemeentelijke betrekking wachtgeld geniet, waarvan het genot door recht op pensioen wordt gevolgd, vóór het ontslag uit die betrekking in andere betrekkingen, zooals in het eerste lid bedoeld, heeft doorgebracht.

3. Zoo ook komt, wanneer een gemeenteambtenaar, die tevens burgerlijk ambtenaar, leeraar of onderwijzer is en wiens pensioensgrondslag in zijne gemeentelijke betrekking of — zoo hij tevens onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs is — gemiddelde aan pensioensgrondslag als gemeenteambtenaar over zijne laatste vijf dienstjaren hooger is dan de pensioensgrondslag in zijne andere betrekking, uit eerstgemelde betrekking ontslagen wordt, de tijd, dien hij in andere betrekkingen, zooals in het eerste lid bedoeld, heeft doorgebracht, als diensttijd in de gemeentelijke betrekking in aanmerking.

Mede geldt dit ten aanzien van den tijd, dien een gemeenteambtenaar, die als ontslagene uit eene niet gemeentelijke betrekking met een pensioensgrondslag lager dan die in zijne gemeentelijke betrekking wachtgeld geniet, waarvan het genot door recht op pensioen wordt gevolgd, vóór het ontslag uit eerstgemelde betrekking in andere betrekkingen, zooals in het eerste lid, bedoeld, heeft doorgebracht.

18. *1.* Voor een gemeenteambtenaar wordt het bedrag zijner wedde, berekend over een jaar, als pensioensgrondslag vastgesteld.

2. Hij die in twee of meer gemeentelijke betrekkingen wordt geplaatst, ontvangt voor elke betrekking afzonderlijk een op den voet van het eerste lid vastgestelden pensioensgrondslag.

19. 1. Bij elke verandering in de belooning van een gemeenteambtenaar wordt zijn pensioensgrondslag, hetzij op den voet van het vorig artikel opnieuw geregeld, hetzij bevestigd.

2. Wordt de wedde van een gemeenteambtenaar verlaagd, dan wordt zijn pensioensgrondslag bevestigd, tenzij hij binnen drie maanden na het tijdstip, waarop hij van de verlaging van zijne wedde in kennis is gesteld, aan het gezag dat zijne wedde regelt schriftelijk het verlangen te kennen geeft zijn pensioensgrondslag op den voet van het vorig artikel opnieuw geregeld te zien.

20. 1. Wordt een gemeenteambtenaar, die twee of meer gemeentelijke betrekkingen gelijktijdig bekleedt of die tevens burgerlijk ambtenaar, leeraar of onderwijzer is, uit één of meer dier betrekkingen, respectievelijk als burgerlijk ambtenaar, als leeraar of als onderwijzer zonder recht op pensioen of op wachtgeld, waarvan het genot door dat recht gevolgd wordt, ontslagen, dan wordt zijn pensioensgrondslag in de betrekking, die hij blijft bekleeden of wordt de hoogste zijner pensioensgrondslagen in de nog door hem vervuld wordende betrekkingen met den pensioensgrondslag in de betrekking of met de som der pensioensgrondslagen in de betrekkingen, waaruit hij is ontslagen, verhoogd, tenzij hij binnen drie maanden na het tijdstip van ingang van zijn ontslag aan het gezag, dat zijne wedde regelt schriftelijk te kennen geeft, dat hij die verhooging niet verlangt.

2. Verkrijgt de belanghebbende bij de betrekking of de betrekkingen, die hij blijft bekleeden, later wederom eene andere gemeentelijke betrekking of eene burgerlijke betrekking, eene betrekking van leeraar of eene van onderwijzer, dan wordt de pensioensgrondslag, die ingevolge het vorige lid werd verhoogd, gesteld op het bedrag dat de belanghebbende in de betrekking met dien pensioensgrondslag tot wedde heeft.

21. 1. Wanneer een gemeenteambtenaar, een burgerlijk ambtenaar, een leeraar of een onderwijzer, die na ontslag geen recht heeft op pensioen of op wachtgeld, waarvan het genot door dat recht gevolgd wordt, overgaat, of een gewezen, niet gepensionneerd gemeenteambtenaar, burgerlijk ambtenaar, leeraar of onderwijzer zonder recht op zoodanig wachtgeld herplaatst wordt in eene gemeentelijke betrekking en de pensioensgrondslag in die betrekking lager is dan die welken hij laatstelijk vóór zijn overgang of zijne herplaatsing als gemeenteambtenaar, als burgerlijk ambtenaar, als leeraar of als onderwijzer had, wordt de nieuwe pensioensgrondslag gesteld op het bedrag van den vroegeren.

2. Bekleedde de belanghebbende laatstelijk vóór zijn overgang of zijne herplaatsing twee of meer gemeentelijke of burgerlijke betrekkingen, of betrekkingen van leeraar of van onderwijzer en is de som der pensioensgrondslagen in die betrekkingen hooger dan de pensioensgrondslag in de nieuwe gemeentelijke betrekking, dan wordt de nieuwe pensioensgrondslag gesteld op de som dier vroegere grondslagen.

3. Bekleedde de belanghebbende laatstelijk vóór zijn overgang of zijne herplaatsing één gemeentelijke betrekking, één burgerlijke betrekking, één betrekking van leeraar of één betrekking van onderwijzer, gaat hij over of wordt hij herplaatst in twee of meer gemeentelijke betrekkingen en is de som der pensioensgrondslagen in die betrekkingen lager dan de pensioensgrondslag in de laatstelijk door hem bekleede betrekking, dan wordt de hoogste der nieuwe pensioensgrondslagen of — zijn deze gelijk — één dier grondslagen verhoogd met het verschil tusschen den pensioensgrondslag in de laatstelijk bekleede betrekking en de som der pensioensgrondslagen in de nieuwe betrekkingen.

4. Bekleedde de belanghebbende laatstelijk vóór zijn overgang of zijne herplaatsing twee of meer gemeentelijke of burgerlijke betrekkingen of betrekkingen van leeraar of van onderwijzer, gaat hij over of wordt hij herplaatst in een grooter of kleiner aantal gemeentelijke betrekkingen en is het totaal der pensioensgrondslagen in de nieuwe betrekkingen lager dan dat der pensioensgrondslagen in de laatstelijke bekleede, dan wordt de hoogste der nieuwe pensioensgrondslagen, of — zijn deze gelijk — één dier grondslagen verhoogd met het verschil tusschen die beide totaalbedragen.

5. In elk der vorengenoemde gevallen blijft de verhooging van den betrokken pensioensgrondslag achterwege, wanneer de belanghebbende binnen drie maanden na het tijdstip van ingang van zijn overgang of zijne herplaatsing aan het gezag dat zijne wedde regelt, schriftelijk te kennen geeft dat hij de verhooging niet verlangt.

6. Verkrijgt in een der in dit artikel genoemde gevallen de belanghebbende na zijn overgang of zijne herplaatsing nog eene andere gemeentelijke betrekking of eene burgerlijke betrekking, eene betrekking van leeraar of eene van onderwijzer of nog twee of meer zoodanige betrekkingen, dan wordt de pensioensgrondslag die ingevolge het eerste, het tweede, het derde of het vierde lid op een hooger bedrag werd gesteld :

a. indien deze minder bedraagt dan of gelijk is aan de som van het bedrag dat de belanghebbende in de betrekking met dien pensioensgrondslag tot wedde heeft, en den pensioensgrondslag of het totaal aan pensioensgrondslagen in de nieuwe betrekking of betrekkingen, gesteld op het bedrag dier wedde ;

b indien hij meer bedraagt dan de onder *a* bedoelde som, verminderd met den pensioensgrondslag of het totaal aan pensioensgrondslagen in de nieuwe betrekking of betrekkingen.

22. *1.* Het gezag dat de belooning van een gemeenteambtenaar regelt, regelt mede voorloopig den pensioensgrondslag van dien ambtenaar.

2. Het bedrag van den pensioensgrondslag wordt in het besluit, waarbij de belooning wordt bepaald, vermeld.

3. De vaststelling van de pensioensgrondslagen geschiedt door Onzen Minister van Financiën, den Pensioenraad voor de gemeenteambtenaren gehoord.

4. Geeft een ambtenaar die bezwaar heeft tegen de wijze waarop zijn pensioensgrondslag is geregeld, binnen drie maanden na de dagteekening der kennisgeving van de beschikking tot vaststelling van zijn pensioensgrondslag, aan Onzen Minister van Financiën zijn verlangen hiertoe schriftelijk te kennen, dan wordt omtrent die beschikking het gevoelen ingewonnen van de afdeeling van den Raad van State, bedoeld bij het tweede lid van art. 13 der wet van 21 December 1861 (*Staatsblad* nº. 129).

5. Wanneer omtrent eene beschikking tot vaststelling van een pensioensgrondslag het gevoelen wordt ingewonnen van genoemde afdeeling van den Raad van State, wordt de zaak behandeld op de wijze voorgeschreven voor de behandeling van de geschillen van bestuur.

23. *1.* De pensioenen worden in volle guldens verleend.

2. Onderdeelen van een gulden komen voor een gulden in berekening.

24. Een pensioen gaat in met den dag volgende op dien tot en met welken, hetzij de wedde die gestrekt heeft tot vaststelling van den pensioensgrondslag naar welken het pensioen is berekend, hetzij het wachtgeld waarvoor het in de plaats treedt, wordt uitbetaald.

25. *1.* Wanneer de in art. 36 bedoelde aanvrage niet binnen een jaar na het tijdstip waarop het recht op pensioen verkregen werd. of, indien het een verzoek om verhooging van een reeds verleend pensioen betreft, niet binnen een jaar na de toekenning van dat pensioen bij het Departement van Financiën is ingediend, gaat het pensioen of het hoogere pensioen eerst in met het vierendeeljaars, volgende op dat, waarin de aanvrage bij dat Departement is ingekomen.

2. Mede geldt dit ten aanzien van een pensioen dat, na te zijn ingetrokken, opnieuw wordt toegekend op eene niet binnen een jaar na den datum van het besluit tot intrekking bij genoemd Departement ingediende aanvrage.

26. *1.* Het pensioen, op grond van de in het tweede lid van art. 3 bedoelde ongeschiktheid toegekend aan een oud-gemeenteambtenaar, gaat in met den dag waarop de pensioensaanvrage inkomt bij het Departement van Financiën.

2. Mede geldt dit van een pensioen dat krachtens het tweede lid van art. 29 opnieuw wordt toegekend.

27. Een ingevolge het tweede lid van art. 30 opnieuw toegekend pensioen gaat in met het vierendeeljaars, volgende op dat, waarin het verzoek om dat pensioen bij het Departement van Financiën is ingediend.

28. *1.* Een gepensionneerd gemeenteambtenaar die veroordeeld is tot gevangenisstraf of tot hechtenis van drie maanden, tot plaatsing in eene Rijkswerkinrichting of tot eenige zwaardere straf, mist gedurende den tijd dat hij zijne straf ondergaat of zich door de vlucht aan de tenuitvoerlegging van het vonnis tracht te onttrekken, het genot van pensioen.

2. Wij behouden Ons voor over het pensioen over dien tijd ten behoeve van de vrouw van den veroordeelde, van zijne minderjarige afstammelingen in de rechte lijn of van zijne bloedverwanten in de opgaande lijn te beschikken.

3. Wij behoudens Ons tevens voor om, voor zoover van de bevoegdheid in het vorige lid bedoeld, geen gebruik is gemaakt, den gepensionneerde na zijn ontslag uit de gevangenis of uit de werkinrichting in het genot te stellen van eene uitkeering die, bij een straftijd van

minder dan een jaar de helft van het pensioensbedrag over dien straftijd en bij een straftijd van langeren duur de helft van het jaarlijksch pensioen niet te boven gaat.

29. *1.* Een pensioen vervalt wanneer de gepensionneerde :

a. in een vreemd land wordt genaturaliseerd;

b. zonder toestemming van de Kroon zich in vreemden krijgsdienst begeeft of eene openbare bediening aanneemt, door eene vreemde Regeering opgedragen ;

c. het eerste lid van art. 34 heeft overtreden en na, naar aanleiding hiervan door Onzen Minister van Financiën schriftelijk te zijn gewaarschuwd, den met die verbodsbepaling in strijd zijnden toestand niet binnen zes maanden na de dagteekening der waarschuwing doet ophouden.

2. In bijzondere gevallen kan een op grond van litt. *c* vervallen pensioen door Ons aan den belanghebbende opnieuw worden toegekend.

30. *1.* Vervallen is een pensioen, waarvan de invordering gedurende vijf achtereenvolgende jaren na den dag der eerste betaalbaarstelling achterwege is gebleven.

2. Een op grond van het eerste lid vervallen pensioen kan door Ons aan den belanghebbende opnieuw worden toegekend.

31. *1.* De pensioenen worden, behalve in de gevallen bedoeld in art. 29, eerste lid, litt. *c* en in het vorig artikel, uitbetaald tot het einde van het vierendeeljaars, in den loop waarvan zij vervallen.

2. De betaling van een pensioen, ten opzichte waarvan het eerste lid van art. 34 is overtreden wordt van de dagteekening der in art. 29, eerste lid, litt. *c* bedoelde waarschuwing tot het tijdstip, waarop aan deze gevolg is gegeven, geschorst. Het pensioensbedrag dat dientengevolge wordt ingehouden, wordt, wanneer het pensioen op grond van laatstgemelde wetsbepaling komt te vervallen, niet uitbetaald.

32. De termijnen van een pensioen die niet binnen een jaar na den dag der eerste betaalbaarstelling zijn ingevorderd, worden niet meer uitbetaald.

33. *1.* De betaling van een pensioen geschiedt door de zorg van het bestuur der gemeente, daartoe aangewezen door of vanwege den gepensionneerde.

2. De directeur van het fonds zorgt dat elke gemeente, belast met de uitbetaling van pensioenen, de daarvoor benoodigde gelden ten minste twee werkdagen vóór elken betaaldag ter beschikking heeft.

3. De directeur houdt met de gemeentebesturen en met de gemeenteontvangers rechtstreeks briefwisseling voor de toepassing van dit artikel.

34. *1.* De pensioenen zijn onvervreemdbaar. De gepensionneerde kan over zijn pensioen op geenerlei wijze beschikken, ook niet door verpanding of beleening. Indien hij last geeft het pensioen voor hem te ontvangen kan hij die lastgeving ten allen tijde herroepen. Alle hiermede in strijd zijnde overeenkomsten zijn nietig.

2. Deze bepalingen worden op de bewijzen van inschrijving der pensioenen afgedrukt.

3. Geoorloofd is het aan een gemeentebestuur of aan eene liefdadige of tot algemeen nut werkende instelling, die volgens door Onzen Minister van Financiën goedgekeurde voorwaarden, hetzij renteloos, hetzij tegen matige rente voorschotten op pensioenen verstrekt, het bewijs van inschrijving van een pensioen, in pand te geven voor een op dat pensioen ontvangen voorschot.

4. Indien een gepensionneerd gemeenteambtenaar in een gesticht of in eene instelling van weldadigheid, door het openbaar gezag erkend, is opgenomen of, op welke wijze ook, door zoodanige instelling of door eene burgerlijke gemeente wordt verpleegd, wordt, zoolang de verpleging duurt, zijn pensioen uitbetaald aan het bestuur van dat gesticht, die instelling of die gemeente, dat zich in het bezit stelt van het bewijs van inschrijving van het pensioen.

5. Overtreft het bedrag van het pensioen dat der verplegingskosten, dan wordt het verschil door het bestuur der betrokken inrichting of gemeente aan of ten behoeve van den gepensionneerde uitgekeerd.

35. *1.* Op een pensioen, verleend krachtens deze wet, kan ten behoeve van schuldeischers van den gepensionneerde, door Onzen Minister van Financiën korting worden verleend op den voet der wet van 24 Januari 1815 (*Staatsblad* nº. 5).

2. De bepalingen dier wet omtrent arresten zijn ten opzichte van zoodanig pensioen van toepassing.

36. *1.* Toekenning van een pensioen of verhooging van een reeds toegekend pensioen geschiedt alleen op schriftelijke aanvrage door of vanwege den belanghebbende.

2. De aanvrage wordt met de voor de regeling van het pensioen benoodigde stukken bij het Departement van Financiën ingezonden.

37. *1.* Het Departement van Financiën zendt de aanvragen om pensioen aan den Pensioenraad voor de gemeenteambtenaren, die elke aanvrage onderzoekt en aan Ons advies uitbrengt omtrent de te nemen beschikking.

2. De Raad dient zijn advies in bij het Departement van Financiën, dat een afschrift van het advies doet toekomen aan den belanghebbende.

3. Is Onze Minister van Financiën, in afwijking van het gevoelen van den Raad, van oordeel, dat de belanghebbende recht heeft op pensioen of meent hij dat, hetzij een pensioen moet worden verleend hooger dan dat tot toekenning waarvan de Raad adviseert, hetzij de ingang van het pensioen moet worden gesteld op een tijdstip vroeger dan dat waarop de Raad het wil doen ingaan, dan wordt omtrent het advies het gevoelen ingewonnen van de afdeeling van den Raad van State, bedoeld bij het tweede lid van artikel 13 der wet van 21 December 1861 (*Staatsblad* nº. 129).

4. Is onze Minister van Financiën, in afwijking van het gevoelen van den Raad, van oordeel, dat geen pensioen behoort te worden verleend, of heeft, naar zijne meening, de Raad het pensioen te hoog berekend of den dag van ingang van het pensioen te vroeg gesteld, dan deelt hij zijn bezwaar, met de gronden waarop het berust, schriftelijk mede aan den belanghebbende.

5. Geeft deze binnen drie maanden na de dagteekening van bovenbedoelde kennisgevingen van Onzen Minister van Financiën, dien Minister zijn verlangen hiertoe schriftelijk te kennen, dan wordt ten opzichte van 's Raads advies gehandeld op de wijze als in het derde lid is aangegeven.

6. Wanneer omtrent een advies van den Raad het gevoelen wordt ingewonnen van genoemde afdeeling van den Raad van State, wordt de zaak behandeld op de wijze vastgesteld voor de behandeling van geschillen van bestuur.

38. *1.* De pensioenen worden op voordracht van Onzen Minister van Financiën door Ons toegekend.

2. De bepalingen dezer wet op grond waarvan een pensioen wordt verleend, worden in Ons besluit tot toekenning van het pensioen vermeld.

3. Van elk besluit tot toekenning van pensioen wordt een uittreksel, bevattende den naam van den gepensionneerde, het bedrag van het pensioen en de betrokken wetsbepalingen, opgenomen in de *Staatscourant*.

39. *1.* Voor het pensioen van een gemeenteambtenaar wordt door de gemeente die hij dient, ten behoeve van het fonds bijgedragen.

2. Niet bijgedragen wordt voor een gepensionneerd gemeenteambtenaar met een pensioen van drie duizend gulden of meer, die in eene gemeentelijke betrekking wordt herplaatst.

3. Niet bijgedragen wordt voorts over het bedrag waarmede een pensioensgrondslag wordt verhoogd, wanneer de betrokken ambtenaar niet, ten gevolge van die verhooging, een pensioen kan bekomen hooger dan dat, hetwelk hem zou zijn toegekend, indien hij met ingang van het tijdstip van ingang der bedoelde verhooging ware gepensionneerd.

40. *1.* De bijdrage bedraagt per jaar zeven ten honderd van den pensioensgrondslag van den gemeenteambtenaar.

2. Wanneer een gemeenteambtenaar eene betrekking vervult in dienst van twee of meer gemeenten, wordt de pensioensbijdrage over die gemeenten omgeslagen naar verhouding van hetgeen elke gemeente tot zijne wedde bijdraagt.

41. Verkrijgt een gemeenteambtenaar, wiens pensioensgrondslag op grond van art. 20, eerste lid, werd verhoogd, bij de betrekking die hij bleef vervullen, eene nieuwe gemeentelijke betrekking, eene burgerlijke betrekking, eene betrekking van leeraar of eene van onderwijzer, dan wordt hetgeen tot het tijdstip van ingang van de benoeming in die betrekking, in eerstgenoemd ambt meer dan wanneer de bedoelde verhooging niet had plaats gehad, voor pensioen werd bijgedragen, aan de gemeente die de bijdragen betaalde, teruggegeven.

42. Verkrijgt in een der gevallen, genoemd in de eerste vier leden van art. 21, de belanghebbende na zijn overgang of zijne herplaatsing eene nieuwe gemeentelijke betrekking of eene burgerlijke betrekking, eene betrekking van leeraar of eene van onderwijzer, dan wordt, indien hetgeen tot het tijdstip van ingang van de benoeming in die betrekking, in het ambt met den pensioensgrondslag die ingevolge het zesde lid van genoemd artikel moet worden herzien, voor pensioen werd bijgedragen, meer bedraagt dan het bedrag dat tot dat tijdstip in dat ambt aan pensioensbijdragen zou zijn betaald, wanneer — in het geval, bedoeld in lit. *a* van dat zesde lid — art. 21 ten opzichte van den pensioensgrondslag in het bedoelde ambt niet ware toegepast, of — in het geval, bedoeld in lit. *b* van dat lid — bij de toepassing van dat artikel de bedoelde pensioensgrondslag terstond ware verhoogd tot het bedrag, waarop hij bij de

herziening wordt gesteld, het verschil aan de gemeente die de pensioensbijdragen, verschuldigd in die betrekking, betaalde, teruggegeven.

43. *1.* De in artikel 15, litt. *c*, genoemde tijd wordt voor pensioen ingekocht.

2. De voor den inkoop te betalen bijdrage bedraagt zeven ten honderd van het totaal der als tijdelijk gemeenteambtenaar genoten belooningen.

3. Zij is verschuldigd door de gemeente of door de gemeenten — elke voor haar deel — die deze belooningen heeft of hebben betaald.

44. De vaststelling van een op grond van het vorig artikel voor pensioen in te koopen tijdvak en van het door de betrokken gemeente of door elke der betrokken gemeenten aan bijdrage te betalen bedrag geschiedt door Onzen Minister van Financiën, den Pensioenraad voor de gemeenteambtenaren gehoord.

45. De in art. 43 bedoelde bijdrage wordt in de eerste twee jaren na het tijdstip van ingang van de op den tijd, bedoeld in het eerste lid van dat artikel, gevolgde eerste aanstelling in eene gemeentelijke betrekking, beide malen voor de helft betaald. De verplichting tot betalen vervalt niet door het ontslag of door het overlijden van den ambtenaar.

46. *1.* Van de bijdrage, bedoeld in art. 40, eerste lid, kan door de betalende gemeente, of, indien zij door meer dan één gemeente verschuldigd is, door elke der betalende gemeenten, per jaar ten hoogste drie ten honderd van den pensioensgrondslag van den betrokken ambtenaar, respectievelijk drie ten honderd van het te haren laste komende deel der wedde van dien ambtenaar, op dezen worden verhaald.

2. Van de bijdrage, bedoeld in het tweede lid van art. 43 kan of kunnen de betalende gemeente of gemeenten ten hoogste twee ten honderd van de daar bedoelde totaalsom en bovendien niet meer dan twintig ten honderd van de in tijdelijken dienst gemiddeld per jaar genoten belooning, op den ambtenaar verhalen.

3. Is de bijdrage, bedoeld in het vorige lid, door twee of meer gemeenten verschuldigd, dan wordt hetgeen elke gemeente ten hoogste kan verhalen, op den hier aangegeven voet berekend naar hetgeen de ambtenaar van haar in tijdelijken dienst aan belooning heeft genoten.

47. *1.* De pensioensbijdrage, door een gemeenteambtenaar verschuldigd aan eene gemeente die van de bij het tweede lid van het vorig artikel verleende bevoegdheid gebruik maakt, wordt, voor zoover zij niet op inkomsten die de ambtenaar van die gemeente geniet, kan worden gekort, op verzoek der gemeente op de bezoldiging in zijne gemeentelijke betrekking, en indien hij vóór de afbetaling van de bijdrage in dienst treedt van het Rijk of van eene provincie, op zijne Rijks- of provinciale wedde ingehouden.

2. De inhouding gaat in met het vierendeeljaars, volgende op het tijdstip, waarop het verzoek der gemeente is ingekomen en geschiedt in de eerste twee, op dat tijdstip volgende jaren, beide malen voor de helft. Is de belanghebbende burgerlijk ambtenaar, dan gaat de inhouding niet in vóór het tijdstip waarop de pensioensbijdrage, verschuldigd ter zake van zijne eerste aanstelling in een burgerlijk ambt, geheel is voldaan.

3. Hetgeen eene gemeente op het tijdstip van ingang van het ontslag van een gemeenteambtenaar, een burgerlijk ambtenaar, een leeraar of een onderwijzer nog ingevolge het tweede lid van het vorig artikel van dezen te vorderen heeft, wordt, indien hij wordt gepensionneerd of op wachtgeld gesteld, op haar verzoek, op zijn pensioen of wachtgeld ingehouden.

4. De inhouding geschiedt in zooveel mogelijk gelijke driemaandelijksche termijnen, zóó, dat de geheele bijdrage binnen den in het tweede lid genoemden tijd zal zijn voldaan.

48. *1.* Wanneer een gemeenteambtenaar na een diensttijd van minder dan tien jaren wegens ongeschiktheid voor de verdere vervulling van zijne betrekking — veroorzaakt door ziekten of gebreken, die niet het gevolg zijn van gewelddadigheden of bijzondere omstandigheden als bedoeld in art. 3*b* — wordt ontslagen, ontvangt of ontvangen de gemeente of de gemeenten, die voor dien ambtenaar voor pensioen heeft of hebben bijgedragen, de betaalde bijdragen terug.

2. Artikel 4, eerste, derde, zesde en laatste lid is ten deze van toepassing.

3. Wordt de ambtenaar door de geneeskundigen niet ongeschikt verklaard voor de verdere vervulling van zijne betrekking, dan wordt gehandeld zooals bij het vierde lid van artikel 4 is voorgeschreven.

4. De kosten van het eerste onderzoek worden, wanneer het geval, in het vorige lid genoemd, zich voordoet en het onderzoek op verlangen van den ambtenaar heeft plaats gehad, door dezen gedragen.

5. Ingevolge het eerste lid terugbetaalde bijdragen worden, wanneer de betrokken ambtenaar herplaatst wordt in eene betrekking, waarin hij het uitzicht heeft op een pensioen, bij de regeling waarvan de tijd dien hij

in zijne vroegere gemeentelijke betrekking of betrekkingen heeft doorgebracht, als diensttijd in aanmerking zal komen, door de gemeente of de gemeenten die de bijdragen heeft of hebben terugontvangen, binnen drie maanden na den dag van ingang zijner herplaatsing gestort in het fonds.

49. Van hetgeen eene gemeente op grond van art. 41, art. 42 of art. 48, eerste lid, van betaalde pensioensbijdragen terugontvangt, geeft zij den ambtenaar, voor wien zij betaalde, het deel dat zij op hem verhaalde.

50. *1.* Er wordt opgericht een Pensioenfonds voor de gemeenteambtenaren, dat de hoedanigheid van rechtspersoon bezit.

2. Dit fonds bestaat uit:

a. de op grond van deze wet en van de Weduwenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 betaalde bijdragen;

b. de renten, verkregen door die bijdragen te beleggen, voor zoover en zoolang deze niet noodig zijn voor de voldoening van de in het derde lid genoemde uitgaven en voor de voorziening in de behoefte aan kasgeld.

3. Uit het fonds worden betaald:

a. de op grond van deze wet en van de Weduwenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 verschuldigde pensioenen;

b. de kosten van beheer van het fonds.

4. Aan het fonds wordt bij de oprichting door het Rijk het noodige kasgeld voorgeschoten. Van dat voorschot wordt vier ten honderd rente per jaar vergoed, voor zooveel en zoolang het het bedrag van ƒ 10,000 overschrijdt.

51. *1.* Het geldelijk beheer van het fonds wordt volgens door Ons te stellen regelen gevoerd door den directeur, onder toezicht van vijf, door Ons te benoemen commissarissen, van wie er ten minste drie uit de deelhebbers in het fonds moeten worden gekozen. De directeur vertegenwoordigt het fonds in en buiten rechten.

2. Directeur en commissarissen zijn wegens hun beheer verantwoordelijk tegenover den Minister van Financiën.

3. Als directeur treedt op de directeur van het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren. Hij wordt in zijn beheer bijgestaan door de ambtenaren, werkzaam bij dat fonds.

4. Bij overlijden of aftreden van een der commissarissen dienen de overige commissarissen aan Ons eene aanbevelingslijst van ten minste twee candidaten in, voor de vervulling van de vacature.

52. Commissarissen ontvangen voor hunne bemoeiingen eene som van twee duizend gulden per jaar. Hiervan geniet ieder hunner honderd gulden per jaar als vaste toelage. Na afloop van elk half jaar wordt de helft van het overschietend bedrag tusschen hen verdeeld in verhouding tot het aantal vergaderingen door ieder hunner in dien tijd bijgewoond.

53. *1.* De belegging der kapitalen van het fonds geschiedt:

a. in Nationale Schuld;

b. in schuldbrieven ten laste van Nederlandsche provinciën, gemeenten of waterschappen;

c. in schuldbrieven ten laste van Nederlandsch-Indië en van gewesten of gedeelten van gewesten met eigen geldmiddelen in Nederlandsch-Indië;

d. in schuldbrieven door den Staat, Nederlandsche provinciën, gemeenten of waterschappen, rechtstreeks en onvoorwaardelijk voor rente en aflossing gewaarborgd;

e. in schuldbrieven uitgegeven door overeenkomstig de Nederlandsche wet opgerichte, uitsluitend in Nederland werkende hypotheekbanken of maatschappijen voor grond-, gemeente- of poldercrediet;

f. in schuldbrieven uitgegeven door buitenlandsche hypotheekbanken, voor zooveel deze laatste uitsluitend werken in het land waar haar hoofdkantoor is gevestigd;

g. in schuldbrieven uitgegeven door maatschappijen, welke spoorwegen in eigendom hebben of exploiteeren;

h. in schuldbrieven, welke door maatschappijen als sub *g* bedoeld, rechtstreeks en onvoorwaardelijk voor rente en aflossing zijn gewaarborgd;

i. in schuldvorderingen, gewaarborgd door het recht van eerste hypotheek op onroerende goederen in Nederland gelegen, maar voor niet meer dan een vierde gedeelte van het te beleggen kapitaal en onder de voorwaarden en waarborgen vastgesteld bij Koninklijk besluit van 27 Januari 1900 (*Staatsblad* nº. 13).

2. Van de voor belegging in aanmerking komende fondsen wordt jaarlijks in de maand Januari eene lijst opgemaakt door directeur en commissarissen; die lijst wordt door dezen, zoo noodig, in den loop van het jaar herzien. De lijst is onderworpen aan de goedkeuring van Onzen Minister van Financiën.

3. De beleggingen, zoomede de te gelde making van effecten en schuldvorderingen geschieden door den directeur van het fonds, na goedkeuring van Onzen genoemden Minister.

54. *1.* De ontvangsten en uitgaven van het fonds worden jaarlijks bij begrootingswet geregeld.

2. Bij de indiening van elke begrootingswet behalve bij die voor het dienstjaar 1914, worden overgelegd:

a. een volledig verslag van de werkzaamheden van het bestuur van het fonds over het afgeloopen jaar;

b. eene lijst van de sedert de indiening van de vorige begrooting verleende en vervallen pensioenen.

3. Die lijst vermeldt:

A. Wat de gepensionneerde gemeenteambtenaren betreft:

a. naam, leeftijd, laatste dienstbetrekking en laatsten pensioensgrondslag;

b. de reden van het ontslag;

c. het bedrag van het pensioen;

d. de wetsbepalingen op grond waarvan het pensioen is verleend.

B. Wat de gepensionneerde weduwen en weezen van gemeenteambtenaren betreft:

a. naam;

b. laatste dienstbetrekking van den overleden echtgenoot, vader of moeder;

c. het bedrag van het weduwepensioen, van de verhoogingen en van het weezenpensioen, elk afzonderlijk.

55. *1.* Om de vijf jaren wordt bij de begrootingswet overgelegd eene wetenschappelijke balans van het fonds, opgemaakt onder dagteekening van 31 December van het laatstafgeloopen jaar. Voor het eerst zal die balans op 31 December 1917 opgemaakt en bij de begrooting voor 1919 overgelegd worden.

2. Wanneer eene balans een tekort aanwijst, wordt daarin op bij de wet vast te stellen wijze voorzien.

56. De rekening en verantwoording geschiedt uitsluitend door Onzen Minister van Financiën. De Algemeene Rekenkamer heeft deswege en ter zake van de ten laste van het fonds verleende pensioenen geene bemoeiïngen.

57. *1.* Er bestaat een Pensioenraad voor de gemeenteambtenaren.

2. De Raad is samengesteld uit vijf leden en wordt bijgestaan door een secretaris.

3. De leden worden door Ons benoemd en ontslagen. De benoeming geschiedt bij voorkeur uit de leden van den Burgerlijken Pensioenraad. In geval van vacature doet de Raad, indien de benoeming niet uit de leden van den Burgerlijken Pensioenraad kan geschieden Ons eene aanbevelingslijst van ten minste twee personen toekomen.

4. De voorzitter wordt uit de leden onmiddellijk door Ons benoemd. Hij treedt als zoodanig om de twee jaren af, doch is terstond herbenoembaar.

5. De secretaris van den Burgerlijken Pensioenraad is tevens secretaris van den Pensioenraad voor de gemeenteambtenaren.

6. Aan den voorzitter en de overige leden, wordt ter zake van hunne bemoeiingen eene som van negentienhonderd gulden per jaar toegelegd, waarvan door den voorzitter driehonderd gulden en door ieder der overige leden eenhonderd vijftig gulden als vaste toelage wordt genoten.

7. Na afloop van elk halfjaar wordt de helft van het overschietend bedrag tusschen den voorzitter en de overige leden verdeeld naar gelang van het getal der vergaderingen door ieder hunner in dien tijd bijgewoond.

8. Deze toelagen en presentiegelden komen als kosten van beheer ten laste van het fonds.

9. De Raad kan geen wettige zitting houden wanneer niet ten minste drie leden tegenwoordig zijn.

10. De voorzitter heeft bij staking van stemmen eene beslissende stem.

58. In buitengewone gevallen, waarin bij toepassing van deze wet, de diensten van een gemeenteambtenaar op — met het oog op de belangen òf van dien ambtenaar òf van het fonds — niet billijken voet met pensioen zouden worden vergolden, wordt het pensioen bij afzonderlijke wet geregeld.

Overgangs- en slotbepalingen.

59. Aan op 1 October 1913 in dienst zijnde gemeenteambtenaren en tijdelijke gemeenteambtenaren die eene formeele aanstelling in de gemeentelijke betrekking die zij op dat tijdstip vervullen, missen, wordt alsnog zulk een aanstelling, ingaande op dien datum, uitgereikt.

60. De op 1 October 1913 in dienst zijnde gemeenteambtenaren, die vroeger burgerlijk ambtenaar of onderwijzer zijn geweest, worden, voor de toepassing van deze wet, geacht op dien datum te zijn herplaatst, wanneer zij hun verlangen hiertoe vóór 1 April 1914 in den vorm eener schriftelijke verklaring te kennen geven aan Onzen Minister van Financiën.

61. *1.* Deze wet is niet van toepassing ten opzichte van de op 1 October 1913 in dienst zijnde gemeenteambtenaren, die hun verlangen hiertoe vóór 1 Januari 1914, of indien zij krachtens art. 69 aan de toepassing van deze wet zijn onttrokken, binnen drie maanden na het tijdstip, met ingang waarvan

zij in dienst eener andere gemeente overgaan, in den vorm eener schriftelijke verklaring te kennen geven aan Onzen Minister van Financiën.

2. Hij, die zoodanige verklaring inzendt moet daarbij voegen eene verklaring van het Bestuur der gemeente, die hij op 1 October 1913 dient, dat te zijnen opzichte zich niet voordoet het geval bedoeld in het derde lid.

3. Het eerste lid is niet van toepassing ten opzichte van de ambtenaren, die bij het in werking treden van deze wet reeds uitzicht hebben op gemeentelijk pensioen en die onder de werking van deze wet niet meer voor pensioen zullen behoeven bij te dragen dan zij aan pensioensbijdragen verschuldigd zouden zijn geweest, wanneer de gemeentelijke pensioensregeling, waaraan zij het bedoelde uitzicht ontleenen van toepassing ware gebleven.

4. Het uitzicht op pensioen op grond van deze wet gaat voor hem, die de in het eerste lid bedoelde verklaring aflegt, voor altijd verloren.

62. 1. Voor gemeenteambtenaren komt de tijd, dien zij vóór 1 October 1913 boven den leeftijd van 18 jaren, in werkelijken dienst, in gemeentelijke betrekkingen hebben doorgebracht — indien die tijd niet reeds voor pensioen ten laste van den Staat werd ingekocht — onder de hierna genoemde voorwaarde als diensttijd in aanmerking.

2. Niet in aanmerking komt de tijd waarover reeds pensioen werd verleend ten laste van eene gemeente of van een gemeentelijk pensioenfonds.

3. Hij die op 1 October 1913 eene gemeentelijke betrekking bekleedt, moet vóór 1 April 1914, en hij die na eerstgenoemden datum in zulk eene betrekking wordt herplaatst, moet binnen zes maanden na den dag van ingang zijner herplaatsing de navolgende stukken aan den Pensioenraad voor de gemeenteambtenaren zenden:

a. de aanstelling in elke der gemeentelijke betrekkingen, waarin hij vóór 1 October 1913 werkzaam is geweest;

b. gegevens, waaruit blijkt van den duur van den in elke dier betrekkingen doorgebrachten tijd;

c. gegevens, waaruit blijkt van het totaal der in elke dier betrekkingen genoten belooningen;

d. een stuk, waarbij hij verklaart, er genoegen mede te nemen, dat het in het eerste lid van art. 65 genoemde deel der daar bedoelde bijdrage eventueel op hem wordt verhaald.

4. De Pensioenraad voor de gemeenteambtenaren doet de in het derde lid genoemde stukken, met zijn advies omtrent de vaststelling van het voor pensioen in te koopen tijdvak en van het op grond van art. 63 door de betrokken gemeente of door elke der betrokken gemeenten aan bijdrage te betalen bedrag, toekomen aan Onzen Minister van Financiën, door wien die vaststelling geschiedt en die aan de betalende gemeente of aan elke der betalende gemeenten het door haar verschuldigde opgeeft.

63. 1. De voor inkoop voor pensioen van den in art. 62 bedoelden tijd aan het fonds te betalen bijdrage bedraagt acht ten honderd van het totaal der gedurende dien tijd genoten belooningen.

2. Zij is verschuldigd door de gemeente, of door de gemeenten — elke voor haar deel — die deze belooningen heeft of hebben betaald.

64. 1. Het totaal aan bijdragen, verschuldigd voor den inkoop van diensttijd van op 1 October 1913 in dienst zijnde gemeenteambtenaren wordt betaald in eens of in veertig annuïteiten, berekend naar een rentevoet van 3½ ten honderd.

2. De betaling in eens geschiedt op 31 December 1915.

3. Bij betaling in annuïteiten geschiedt de eerste betaling mede op dien datum.

4. De bijdragen voor den inkoop van diensttijd, van na 1 October 1913 herplaatst wordende gemeenteambtenaren worden voldaan, hetzij in eens, hetzij in tien zooveel mogelijk gelijke jaarlijksche termijnen.

5. De betaling in eens geschiedt uiterlijk op 31 December van het jaar volgende op dat der herplaatsing.

6. Bij betaling in termijnen wordt de eerste termijn voldaan op het tijdstip, vastgesteld voor de betaling in eens.

7. De voldoening van de volgende termijnen geschiedt op 31 December van elk der eerste negen jaren na 31 December van het jaar, volgende op dat der herplaatsing.

8. De verplichting tot betalen vervalt niet door het ontslag of door het overlijden van den ambtenaar.

65. 1. Van de in art. 63 bedoelde bijdrage kan door de betalende gemeente of door elke der betalende gemeenten ten hoogste drie ten honderd van de in het eerste lid van dat artikel bedoelde totaalsom, respectievelijk van het door haar betaalde deel dier totaalsom op den ambtenaar worden verhaald.

2. Het bedrag, dat de ambtenaar reeds voor

pensioen over vroegeren diensttijd als gemeenteambtenaar aan eene gemeente of aan een gemeentelijk pensioenfonds heeft betaald, komt in mindering van dat, hetwelk op hem kan worden verhaald. Bedraagt eerstgemeld bedrag meer dan dat, hetwelk de gemeente, die het als pensioensbijdrage voor zich of voor haar pensioenfonds ontving, krachtens het eerste lid op den ambtenaar mag verhalen, dan wordt door die gemeente aan de gemeente of de gemeenten, die van de in het eerste lid verleende bevoegdheid wenscht of wenschen gebruik te maken, doch ten gevolge van de bedoelde vermindering op den ambtenaar niet kan of kunnen verhalen, hetgeen zij hem wenscht of wenschen te doen bijdragen, het ontbrekende uitgekeerd.

3. Ten opzichte van het bedrag, dat krachtens het eerste lid op den ambtenaar kan worden verhaald, is art. 47 van toepassing, met dien verstande, dat de inhouding, bedoeld in het tweede lid van dat artikel, geschiedt in de eerste tien, op het in dat lid genoemde tijdstip volgende jaren, telken male voor een tiende.

66. Voor een gemeenteambtenaar met een diensttijd als bedoeld in art. 62, eerste lid, kan die tijd slechts in zijn geheel op vorenstaanden voet als diensttijd in aanmerking komen.

67. *1.* Indien een pensioen ten laste van het fonds berekend is ook over diensttijd als bedoeld in art. 15, litt. *d*, of over diensttijd in gemeentelijke betrekkingen vóór 1 October 1913, die voor pensioen ten laste van den Staat werd ingekocht, ontvangt het fonds van het Rijk eene vergoeding.

2. Deze vergoeding bedraagt voor elk jaar van eerstgenoemden diensttijd zeven ten honderd van den pensioensgrondslag van den belanghebbende over dat jaar, of bij gebreke van een pensioensgrondslag, zeven ten honderd van hetgeen hem gedurende zijn diensttijd als gemeenteambtenaar gemiddeld per jaar tot pensioensgrondslag heeft gestrekt, respectievelijk acht ten honderd van de som der gedurende den in het eerste lid, in de tweede plaats genoemden diensttijd genoten belooningen.

68. *1.* Eene gemeente, die op 1 Mei 1913 eene pensioenregeling voor hare ambtenaren heeft, is voor de op dien datum in haren dienst zijnde ambtenaren de bijdragen, bedoeld in de artikelen 40 en 63, niet verschuldigd, wanneer zij vóór 1 Januari 1914 aan Onzen Minister van Financiën schriftelijk verklaart bereid te zijn, van de pensioenen, die ingevolge deze wet door die ambtenaren later zullen worden genoten, de gedeelten voor den tijd, in haren dienst doorgebracht, jaarlijks vóór 1 Juli aan het fonds uit te keeren.

2. Gaat een ambtenaar, voor wien op grond van het eerste lid niet wordt bijgedragen, over in dienst van eene andere gemeente, dan zijn de in het vorige lid bedoelde bijdragen van het tijdstip van ingang van zijne benoeming in die gemeente af, voor hem verschuldigd. De betaling van de bijdrage, bedoeld in artikel 63, geschiedt op den voet van het vierde tot en met het achtste lid van artikel 64. Voor de toepassing van dat artikel wordt de ambtenaar beschouwd als een oud-gemeenteambtenaar die met ingang van het tijdstip van ingang van de benoeming in de nieuwe gemeente wordt herplaatst.

3. In het geval, genoemd in het vorige lid, is ten opzichte van den tijd, dien de betrokken ambtenaar na 1 October 1913 in dienst der gemeente, die hij op dien datum diende, heeft doorgebracht, artikel 62 en zijn voorts de artikelen 63, 64 van het vierde tot en met het achtste lid, 65 en 66 van toepassing. Voor de toepassing van de artikelen 62 en 64 wordt de ambtenaar beschouwd als een oud-gemeenteambtenaar die met ingang van het tijdstip van ingang van de benoeming in de nieuwe gemeente wordt herplaatst.

4. De voor inkoop van den diensttijd tusschen 1 October 1913 en het tijdstip van den overgang verschuldigde bijdrage kan door de betrokken gemeente voor de helft op dien ambtenaar worden verhaald.

69. *1.* In bijzondere omstandigheden kan door Ons aan eene gemeente worden toegestaan de op 1 October 1913 in haren dienst zijnde ambtenaren, of sommigen van hen, aan de toepassing van deze wet te onttrekken voor den tijd gedurende welken zij bij haar in dienst blijven.

2. Gaat een ambtenaar, voor wien volgens het eerste lid ontheffing is verleend, in dienst van eene andere gemeente over, dan is ten opzichte van den tijd, dien hij vóór zijn overgang in gemeentelijke betrekkingen heeft doorgebracht, het derde lid van het vorig artikel en is voorts het vierde lid van dat artikel van toepassing.

70. Indien Wij, Gedeputeerde Staten gehoord, oordeelen dat eene gemeente door de uitgaven door deze wet gevorderd, in verhouding tot hare middelen en tot hare overige uitgaven, te zeer zou worden bezwaard, kan

haar uit 's Rijks kas tijdelijk subsidie verleend worden. Ons daartoe strekkend, met redenen omkleed besluit wordt, te gelijk met het advies van Gedeputeerde Staten, in de *Staatscourant* openbaar gemaakt.

71. *1.* De besturen van gemeenten, waar op 1 October 1913 pensioensbepalingen gelden die hoogere pensioenaanspraken geven dan deze wet, herzien die bepalingen vóór 1 April 1914 zooveel mogelijk met eerbiediging van verkregen aanspraken.

2. De datum van in werking treden van de herziene bepalingen wordt gesteld op 1 October 1913. Zij worden uitsluitend ten opzichte van de op dien datum in dienst zijnde ambtenaren van toepassing verklaard.

3. Alle besluiten van gemeentebesturen, ter uitvoering of naar aanleiding van deze wet, worden, tenzij deze wet iets anders bepaalt, genomen door den gemeenteraad. Zij zijn onderworpen aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

4. De artt. 196, 197, 198, 200, 201 en 202 der Gemeentewet zijn ten deze van toepassing.

72. De gemeentebesturen blijven bevoegd ten aanzien van de pensionneering van wethouders bepalingen vast te stellen.

73. Bepalingen ter uitvoering van deze wet worden vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur.

74. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel „Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913".

75. Deze wet treedt in werking met 1 October 1913.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 21sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 16 *Juli* 1913.)

—

21 *Juni* 1913. WET, houdende pensioenregeling voor de weduwen en weezen van gemeenteambtenaren en van gepensionneerde of op wachtgeld gestelde gemeenteambtenaren. S. 302.

Bijl. Han. 2e *Kamer* 1912/1913, no. 204, 1—30.

Hand. idem 1912/1913, *bladz.* 3114—3119, 3122—3143, 3158—3180, 3187—3215, 3217—3231.

Hand. 1e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 733—748, 859—865, 869—871, 905—917.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is eene pensioenregeling vast te stellen voor de weduwen en weezen van gemeenteambtenaren en van gepensionneerde of op wachtgeld gestelde gemeenteambtenaren;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Aan de weduwen en weezen van gemeenteambtenaren en van gepensionneerde of op wachtgeld gestelde gemeenteambtenaren wordt volgens de bepalingen dezer wet pensioen verleend ten laste van het krachtens art. 50 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 op te richten fonds, dat in deze wet verder wordt aangeduid als het fonds.

2. Deze wet verstaat:

A. onder „gemeenteambtenaren", gemeenteambtenaren in den zin der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913, met uitzondering van:

1°. hen, die als gepensionneerd of op wachtgeld gesteld gemeenteambtenaar voor hunne na te laten betrekkingen aanspraak hebben op een pensioen, hooger dan dat, waarop zij als gemeenteambtenaar voor die betrekkingen aanspraak zouden kunnen maken. Echter worden zij die in dat geval verkeeren, op hun daartoe strekkend verzoek wèl als gemeenteambtenaar in den zin dezer wet aangemerkt.

Zij die in het hier bedoelde geval verkeeren zijn, indien zij opnieuw in het huwelijk treden, voor wat de aanspraak op pensioen ten laste van het fonds voor de latere echtgenoote en voor de uit het latere huwelijk geboren kinderen betreft, gemeenteambtenaren in den zin dezer wet;

2°. de vrouwelijke gemeenteambtenaren, die:

a. gehuwd zijn met of weduwen zijn van personen, die voor hunne na te laten betrekkingen aanspraak hebben respectievelijk hadden op pensioen ten laste van het fonds;

b. geen in huwelijk niet met personen, als bedoeld onder *a*, verwekte kinderen hebben;

B. onder „gepensionneerde gemeenteambtenaren", gemeenteambtenaren als bedoeld onder A, die na de inwerkingtreding van deze wet uit hunne betrekking worden ontslagen en pensioen ontvangen ten laste van het fonds.

Een gepensionneerd gemeenteambtenaar, wederom eene gemeentelijke betrekking vervullende, is, behalve wanneer hij op grond van litt. A, 1°., tweede zinsnede, gemeenteambtenaar is, geen gepensionneerd gemeenteambtenaar meer in den zin dezer wet. Het ontslag uit zijne latere gemeentelijke betrekking brengt hierin geen verandering;

C. onder „op wachtgeld gestelde gemeenteambtenaren", gemeenteambtenaren, die na de inwerkingtreding van deze wet met een gemeentelijk wachtgeld uit hunne betrekking worden ontslagen;

D. onder „weezen", wettige en gewettigde kinderen beneden den leeftijd van 18 jaren van overleden gemeenteambtenaren of gepensionneerde of op wachtgeld gestelde gemeenteambtenaren als bedoeld onder A en B.

Kinderen van eene overleden vrouwelijke gemeenteambtenaar of gepensionneerde of op wachtgeld gestelde vrouwelijke gemeenteambtenaar, geboren uit haar huwelijk met een gemeenteambtenaar, zijn als zoodanig geen weezen in den zin dezer wet.

Indien een kind, van hetwelk de echtgenoote van een gemeenteambtenaar of van een gepensionneerd of op wachtgeld gesteld gemeenteambtenaar, bij het overlijden van haren man zwanger is, levend ter wereld komt, wordt het aangemerkt als reeds geboren, toen de vader stierf;

E. onder „pensioensgrondslag", den ingevolge de Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913, door Onzen Minister van Financiën voor een gemeenteambtenaar vastgestelden pensioensgrondslag;

F. onder „gemeentelijke betrekking", eene betrekking bekleed door een gemeenteambtenaar in den zin dezer wet;

G. onder „wedde", wedde in den zin der onder E genoemde Pensioenwet.

3. *1.* Mannelijke gemeenteambtenaren, die zonder pensioen of zonder gemeentelijk wachtgeld uit hunne betrekking worden ontslagen, kunnen voor de vrouw, met wie zij op het tijdstip van ingang van hun ontslag gehuwd zijn en voor hunne bij deze verwekte of te verwekken kinderen, of, indien zij op dat tijdstip ongehuwd zijn, doch wettige of gewettigde kinderen beneden den leeftijd van 18 jaren hebben, voor die kinderen zich, totdat zij als gemeenteambtenaar of als gepensionneerd gemeenteambtenaar opnieuw voor die betrekkingen aanspraak verkrijgen op pensioen, op den voet van art. 27, 2de lid, het behoud verzekeren van aanspraak op pensioen overeenkomstig de bepalingen dezer wet.

2. Gelijke bevoegdheid hebben vrouwelijke gemeenteambtenaren, die zonder pensioen of wachtgeld uit hare betrekking worden ontslagen, ten opzichte, zoowel van de wettige of gewettigde kinderen, die zij op het tijdstip van ingang van haar ontslag hebben, als van de kinderen, die nog geboren zullen worden uit haar huwelijk met den man met wien zij op dat tijdstip gehuwd zijn.

4. *1.* Het recht op pensioen wordt verloren, wanneer de in art. 22 bedoelde aanvrage niet binnen vijf jaren na het tijdstip, waarop dat recht verkregen werd, of, indien het betreft recht op herstel in het genot van een ingetrokken pensioen, niet binnen vijf jaren na den datum van het besluit tot intrekking bij het Departement van Financiën wordt ingediend.

2. Zoo ook verliest of verliezen zij, die recht heeft of hebben op een hooger pensioen dan haar of hun werd toegekend, dat recht, wanneer het verzoek om verhooging van haar of hun pensioen niet binnen vijf jaren na den datum van het besluit tot toekenning van dat pensioen bij genoemd Departement wordt ingediend.

5. Geen recht op pensioen ten laste van het fonds hebben:

a. de weduwe van een gemeenteambtenaar of van een gepensionneerd of op wachtgeld gesteld gemeenteambtenaar, die gehuwd is na het intreden van zijn zestigste levensjaar;

b. de weduwe van een gepensionneerd of op wachtgeld gesteld gemeenteambtenaar, die na zijn ontslag als gemeenteambtenaar is gehuwd;

c. weezen, geboren uit of gewettigd bij een door den vader na het intreden van het zestigste levensjaar of na zijn ontslag als gemeenteambtenaar gesloten huwelijk;

d. weezen, geboren uit of gewettigd bij een door de moeder na haar ontslag als gemeenteambtenaar gesloten huwelijk;

e. de weduwe en de weezen van een oud-gemeenteambtenaar die gebruik maakte van de in art. 3 verleende bevoegdheid, doch die een termijn van de in het eerste lid van art. 37 bedoelde bijdrage niet binnen den aan het slot van het derde lid van dat artikel gestelden tijd, of vóór of op het ingevolge het vierde lid van dat artikel bepaalde tijdstip heeft voldaan, of die niet krachtens verklaring van Onzen Minister van Financiën geacht moet worden dien termijn tijdig te hebben betaald.

6. *1.* Het weduwepensioen bedraagt het $^{49}/_{160}$ gedeelten van den laatsten pensioensgrondslag van den overleden echtgenoot, of, indien deze twee of meer gemeentelijke betrekkingen gelijktijdig heeft bekleed, en uit dien hoofde bij zijn overlijden in meer dan één hoedanigheid voor zijn gezin aanspraak had op pensioen, het $^{49}/_{160}$ gedeelten van de som zijner laatste pensioensgrondslagen.

2. Het pensioen overschrijdt niet het bedrag van ƒ 735 's jaars.

7. *1.* Het weezenpensioen bedraagt:

a. voor weezen, die de door den overleden vader nagelaten weduwe tot moeder hebben:

voor elke wees het $^{49}/_{800}$ gedeelten van den laatsten pensioensgrondslag van den overledene.

Indien de weduwe pensioengerechtigd is, wordt haar pensioen met dat harer kinderen verhoogd.

Komt het pensioen der moeder op grond van art. 16 of van art. 17 te vervallen, dan wordt na afloop van het kwartaal, waarin het volgend huwelijk wordt gesloten, respectievelijk het pensioen wordt ingetrokken, het pensioen der kinderen als afzonderlijk weezenpensioen uitgekeerd.

Komt de moeder te overlijden, dan hebben hare kinderen recht op pensioen, berekend op den voet van litt. *b*;

b. voor weezen, niet behoorende tot die, bedoeld onder *a*:

voor elke wees het $^{49}/_{480}$ gedeelten van den laatsten pensioensgrondslag van den overleden vader.

Indien weezen als bedoeld onder *b* kinderen zijn uit verschillende huwelijken, wordt voor de kinderen uit elk huwelijk afzonderlijk het pensioen op laatstgemelden voet berekend.

2. Doet zich ten opzichte van den overledene het geval voor, bedoeld in het eerste lid van art. 6, dan wordt het weezenpensioen berekend naar de som zijner laatste pensioensgrondslagen.

8. *1.* Het weezenpensioen — ook het gezamenlijk bedrag der pensioenen voor kinderen uit verschillende huwelijken — overschrijdt niet $^{49}/_{160}$ gedeelten van den laatsten pensioensgrondslag of, in het geval, bedoeld in het tweede lid van art. 7, van de som der laatste pensioensgrondslagen van den overleden vader, noch ook het bedrag van *f* 735 's jaars.

2. Wanneer de voor kinderen uit verschillende huwelijken, op den voet van art. 7*b* berekende pensioenen, met het oog op het vorige lid vermindering moeten ondergaan, geschiedt de vermindering zóó, dat zij geen verandering brengt in de verhouding tusschen de pensioensbedragen voor de verschillende groepen van kinderen.

9. *1.* De pensioenen worden in volle guldens verleend.

2. Onderdeelen van een gulden komen voor een gulden in berekening.

10. *1.* Het weduwe- en het weezenpensioen gaat in met den dag, volgende op dien, tot en met welken de bezoldiging, het pensioen of het wachtgeld van den overleden gemeenteambtenaar of gepensionneerden of op wachtgeld gestelden gemeenteambtenaar wordt uitbetaald, of, zoo de overledene een in eene gemeentelijke betrekking herplaatst gepensionneerd gemeenteambtenaar was, met den dag, volgende op dien, waarop het genot van de aan die betrekking verbonden bezoldiging en dat van het pensioen hebben opgehouden.

2. Was de overledene een ontslagen, niet-gepensionneerd gemeenteambtenaar, die gebruik maakte van de bij art. 3 gegeven bevoegdheid, dan gaat voor zijne weduwe en weezen het pensioen in met den dag, volgende op dien van zijn overlijden.

11. *1.* Het weduwepensioen, toegekend op grond van art. 16, tweede lid, gaat in met den dag, volgende op dien van het overlijden van den lateren echtgenoot, of op dien, waarop het vonnis tot ontbinding van het huwelijk of dat van echtscheiding is uitgesproken, mits aan het Departement van Financiën wordt overgelegd het bewijs, dat de inschrijving bedoeld in art. 276 van het Burgerlijk Wetboek heeft plaats gehad.

2. Genoot de overleden latere echtgenoot gemeentelijke bezoldiging of pensioen ten laste van het fonds, dan gaat het bedoelde weduwepensioen in met den dag, volgende op dien, tot en met welken die bezoldiging of dat pensioen wordt uitbetaald.

12. Het weezenpensioen, toegekend op grond van art. 7*a*, vierde zinsnede, gaat in met het vierendeeljaars, volgende op dat waarin de moeder is overleden.

13. *1.* Wanneer de in art. 22 bedoelde aanvrage niet binnen een jaar na het tijdstip, waarop het recht op pensioen verkregen werd, of, indien het een verzoek om verhooging van een reeds verleend pensioen betreft, niet binnen een jaar na den datum van het besluit tot toekenning van dat pensioen bij het Departement van Financiën is ingediend, gaat het pensioen of het hoogere pensioen eerst in met het vierendeeljaars volgende op dat, waarin de aanvrage bij dat Departement is ingekomen.

2. Mede geldt dit ten aanzien van een pensioen, dat, na te zijn ingetrokken, opnieuw wordt toegekend op eene niet binnen een jaar na den datum van het besluit tot intrekking bij genoemd Departement ingediende aanvrage.

14. Een ingevolge het tweede lid van art. 18 opnieuw toegekend weduwe- of weezenpensioen gaat in met het vierendeeljaars volgende op

dat, waarin het verzoek om dat pensioen bij het Departement van Financiën is ingekomen.

15. Het weezenpensioen — ook het bedrag waarmede ingevolge art. 7*a*, tweede zinsnede, het pensioen der moeder is verhoogd — wordt tot zijn volle bedrag genoten totdat het jongste kind den leeftijd van 18 jaren heeft bereikt.

16. *1.* Een weduwepensioen vervalt door het hertrouwen van de gepensionneerde.

2. Wordt het latere huwelijk door het overlijden van den echtgenoot of bij rechterlijk vonnis ontbonden, dan wordt aan de vrouw, tenzij deze uit kracht van dat huwelijk aanspraak heeft op pensioen ten laste van het fonds tot een bedrag, gelijk aan of hooger dan dat van haar vorig pensioen, opnieuw, op grond van haar vorig huwelijk, overeenkomstig de bepalingen dezer wet pensioen toegekend.

17. *1.* Een weduwepensioen vervalt wanneer de gepensionneerde het eerste lid van het bij art. 40 van toepassing verklaarde art. 34 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 heeft overtreden en na, naar aanleiding hiervan door Onzen Minister van Financiën schriftelijk te zijn gewaarschuwd, den met die verbodsbepaling in strijd zijnden toestand niet binnen zes maanden na de dagteekening der waarschuwing doet ophouden.

2. In bijzondere gevallen kan een op grond van het eerste lid vervallen pensioen door Ons aan de belanghebbende opnieuw worden toegekend.

18. *1.* Vervallen is een weduwe- of weezenpensioen, waarvan de invordering gedurende vijf achtereenvolgende jaren na den dag der eerste betaalbaarstelling achterwege is gebleven.

2. Een op grond van het eerste lid vervallen weduwe- of weezenpensioen kan door Ons aan de belanghebbende of de belanghebbenden op nieuw worden toegekend.

19. *1.* De weduwen- en weezenpensioenen worden, behalve in de in art. 17 en art. 18 bedoelde gevallen, uitbetaald tot het einde van het vierendeeljaars in den loop waarvan zij vervallen.

2. De betaling van een pensioen ten opzichte waarvan het eerste lid van het bij art. 40 van toepassing verklaarde art. 34 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 is overtreden, wordt van de dagteekening der in art. 17, eerste lid, bedoelde waarschuwing tot het tijdstip, waarop aan deze gevolg is gegeven, geschorst. Het pensioensbedrag dat dientengevolge wordt ingehouden, wordt, wanneer het pensioen op grond van laatstgemelde wetsbepaling komt te vervallen, niet uitbetaald.

20. Bij overlijden van eene weduwe met verhoogd weduwepensioen komt dit pensioen over het in het vorig artikel bedoelde vierendeeljaars ten bate harer kinderen.

21. De termijnen van een pensioen, die niet binnen een jaar na den dag der eerste betaalbaarstelling zijn ingevorderd, worden niet meer uitbetaald.

22. *1.* Toekenning van een weduwe- of weezenpensioen, of verhooging van een reeds toegekend zoodanig pensioen, geschiedt alleen op schriftelijke aanvrage door of vanwege de belanghebbende of belanghebbenden.

2. De aanvrage wordt met de voor de regeling van het pensioen benoodigde stukken bij het Departement van Financiën ingezonden.

3. De aanvrage en de overige in het tweede lid bedoelde stukken, zoomede de voor de inning van het pensioen over te leggen stukken en de voor de ontvangst af te geven quitantiën, zijn vrij van zegelrecht, wanneer van het onvermogen van de belanghebbende of de belanghebbenden blijkt uit een getuigschrift, afgegeven door den burgemeester harer of hunner woonplaats. Op de stukken moet van de bestemming uitdrukkelijk melding worden gemaakt.

23. *1.* Het Departement van Financiën zendt de aanvragen om pensioen aan den Pensioenraad voor de gemeenteambtenaren, die elke aanvrage onderzoekt en aan Ons advies uitbrengt omtrent de te nemen beschikking.

2. De Raad dient zijn advies in bij het Departement van Financiën, dat een afschrift van het advies doet toekomen aan de belanghebbende of de belanghebbenden.

3. Is Onze Minister van Financiën, in afwijking van het gevoelen van den Raad, van oordeel dat de belanghebbende of belanghebbenden recht heeft of hebben op pensioen, of meent hij dat, hetzij een pensioen moet worden verleend hooger dan dat tot toekenning waarvan de Raad adviseert, hetzij de ingang van het pensioen moet worden gesteld op een tijdstip, vroeger dan dat, waarop de Raad het wil doen ingaan, dan wordt omtrent het advies het gevoelen ingewonnen van de afdeeling van den Raad van State, bedoeld bij het tweede lid van art. 13 der wet van 21 December 1861 (*Staatsblad* nº. 129).

4. Is Onze Minister van Financiën, in afwijking van het gevoelen van den Raad, van oordeel, dat geen pensioen behoort te worden verleend of heeft, naar zijne meening, de Raad

het pensioen te hoog berekend of den dag van ingang van het pensioen te vroeg gesteld, dan deelt hij zijn bezwaar, met de gronden waarop het berust, schriftelijk mede aan de belanghebbende of de belanghebbenden.

5. Geeft deze of geven dezen binnen drie maanden na de dagteekening van bovenbedoelde kennisgevingen aan Onzen Minister van Financiën, dien Minister het verlangen hiertoe schriftelijk te kennen, dan wordt ten opzichte van 's Raads advies gehandeld op de wijze als in het derde lid is aangegeven.

6. Wanneer omtrent een advies van den Pensioenraad het gevoelen wordt ingewonnen van genoemde afdeeling van den Raad van State, wordt de zaak behandeld op de wijze, voorgeschreven voor de behandeling van de geschillen van bestuur.

24. *1.* De weduwen- en weezenpensioenen worden op voordracht van Onzen Minister van Financiën door Ons toegekend.

2. De bepalingen dezer wet, op grond waarvan een pensioen wordt verleend, worden in Ons besluit tot toekenning van het pensioen vermeld.

3. Van elk besluit tot toekenning van pensioen wordt een uittreksel, bevattende den naam of de namen van de gepensionneerde of de gepensionneerden, het bedrag van het pensioen en de betrokken wetsbepalingen, opgenomen in de *Staatscourant*.

25. *1.* Elke gemeente draagt voor het pensioen der door de in haren dienst zijnde gemeenteambtenaren na te laten betrekkingen bij ten behoeve van het fonds.

2. Bijgedragen wordt door haar voor:

a. alle gemeenteambtenaren of op wachtgeld gestelde gemeenteambtenaren met eene echtgenoote of met wettige of gewettigde kinderen, die eventueel aanspraak zal of zullen kunnen doen gelden op pensioen ten laste van het fonds;

b. alle overige gemeenteambtenaren, die, voor wat de mannelijke betreft, het zestigste, voor wat de vrouwelijke betreft, het veertigste levensjaar nog niet zijn ingetreden.

3. Voorts wordt ten behoeve van het fonds bijgedragen door:

a. alle gepensionneerde gemeenteambtenaren met eene echtgenoote of met wettige of gewettigde kinderen, die eventueel aanspraak zal of zullen kunnen doen gelden op pensioen ten laste van het fonds;

b. de ontslagen, niet gepensionneerde gemeenteambtenaren, die gebruik maken van de bij art. 3 verleende bevoegdheid.

26. *1.* Wanneer een gemeenteambtenaar of een op wachtgeld gesteld gemeenteambtenaar heeft opgehouden te behooren tot hen, genoemd in het tweede lid van het vorig artikel, doet de gemeente, die hij dient, binnen drie maanden na het tijdstip, waarop die toestand voor hem is ingetreden, van dat tijdstip en van de omstandigheid, die de verplichting om voor hem bij te dragen deed ophouden, schriftelijk mededeeling aan Onzen Minister van Financiën.

2. Zoo ook moet een gepensionneerd gemeenteambtenaar, die heeft opgehouden te behooren tot de in het derde lid van het vorig artikel onder *a* genoemde categorie van contributieplichtigen binnen denzelfden termijn gelijke mededeeling doen aan Onzen genoemden Minister.

27. *1.* De bijdrage bedraagt per jaar:

a. voor de in art. 25, tweede lid, bedoelde gemeenteambtenaren en op wachtgeld gestelde gemeenteambtenaren, voor de mannelijke vijf, voor de vrouwelijke één ten honderd van den pensioensgrondslag, respectievelijk van het wachtgeld;

b. voor de gepensionneerde gemeenteambtenaren, bedoeld in art. 25, derde lid, onder *a*, voor de mannelijke vijf, voor de vrouwelijke één ten honderd van het pensioen.

2. Ontslagen, niet gepensionneerde gemeenteambtenaren, die zich ingevolge art. 3 voor hunne na te laten betrekkingen het behoud van aanspraak op pensioen wenschen te verzekeren, dragen hiertoe jaarlijks bij een bedrag, gelijk aan dat, hetwelk laatstelijk vóór hun ontslag door de betrokken gemeente voor hen aan pensioensbijdrage moest worden betaald.

3. Wanneer een gemeenteambtenaar twee of meer gemeentelijke betrekkingen gelijktijdig bekleedt of een gepensionneerd of op wachtgeld gesteld gemeenteambtenaar als zoodanig twee of meer pensioenen of wachtgelden geniet, wordt over elk zijner pensioensgrondslagen, pensioenen of wachtgelden op bovenstaanden voet bijgedragen.

28. Voor een gepensionneerd gemeenteambtenaar, die wederom gemeenteambtenaar wordt, betaalt de betrokken gemeente eene jaarlijksche bijdrage tot het bedrag van die, welke de belanghebbende als gepensionneerde laatstelijk verschuldigd was, vermeerderd met, voor de mannelijke vijf, voor de vrouwelijke één ten honderd over het verschil tusschen den pensioensgrondslag of de som der pensioensgrondslagen in de betrekking of in de betrek-

kingen, die de belanghebbende opnieuw vervult en den pensioensgrondslag of de som der pensioensgrondslagen waarnaar zijn pensioen of zijne pensioenen werd of werden berekend.

29. Voor een gepensionneerd gemeenteambtenaar, die ingevolge de tweede zinsnede van art. 2 A, 1°., te gelijker tijd gemeenteambtenaar is, betaalt de betrokken gemeente eene jaarlijksche bijdrage, gelijk aan die welke de belanghebbende als gepensionneerde laatstelijk verschuldigd was, vermeerderd met hetgeen die bijdrage minder bedraagt dan vijf ten honderd van den pensioensgrondslag of van de som der pensioensgrondslagen van den belanghebbende.

30. *1.* Wanneer de pensioensgrondslag, het pensioen of het gemeentelijk wachtgeld van een gemeenteambtenaar of van een oud-gemeenteambtenaar meer dan twee duizend vierhonderd gulden bedraagt, wordt de pensioensbijdrage slechts over dat bedrag berekend.

2. Zoo ook wordt wanneer het totaalbedrag der pensioensgrondslagen, pensioenen of gemeentelijke wachtgelden van een gemeenteambtenaar of van een oud-gemeenteambtenaar, die twee of meer gemeentelijke betrekkingen gelijktijdig bekleedt of bekleed heeft, meer dan twee duizend vierhonderd gulden bedraagt, in het geheel slechts over dat bedrag bijgedragen en worden die pensioensgrondslagen, pensioenen of wachtgelden voor de berekening van de bijdragen, evenredig verminderd.

31. Wanneer een gemeenteambtenaar eene betrekking vervult in dienst van twee of meer gemeenten, wordt de in art. 27, eerste lid, onder *a*, bedoelde bijdrage over die gemeenten omgeslagen naar verhouding van hetgeen elke gemeente tot zijne wedde bijdraagt.

32. De door de gemeente verschuldigde bijdragen kunnen door haar op de betrokken ambtenaren worden verhaald.

33. De bijdragen, verschuldigd door de gepensionneerde gemeenteambtenaren worden op hunne pensioenen ingehouden.

34. *1.* Wanneer de in art. 26 bedoelde mededeeling binnen den daar gestelden termijn is gedaan, wordt hetgeen te veel werd bijgedragen aan de gemeente, die dit bedrag betaalde, of aan den betrokken gepensionneerde teruggegeven.

2. Is de bedoelde mededeeling niet tijdig gedaan, dan heeft er geen teruggave plaats van reeds betaalde bijdragen.

35. *1.* Wanneer eene vrouwelijke gemeenteambtenaar of eene gepensionneerde of op wachtgeld gestelde vrouwelijke gemeenteambtenaar op grond van art. 2 B of C, juncto A, 2°., ophoudt gemeenteambtenaar of gepensionneerd of op wachtgeld gesteld gemeenteambtenaar te zijn, worden de voor haar betaalde en de op haar pensioen ingehouden bijdragen aan de gemeente of de gemeenten, die voor haar bijdroeg of bijdroegen, respectievelijk aan haar teruggegeven.

2. Wordt de belanghebbende later weer gemeenteambtenaar of gepensionneerd of op wachtgeld gesteld gemeenteambtenaar, dan worden binnen drie maanden na den dag, waarop deze omstandigheid intreedt, de ingevolge het eerste lid terugbetaalde bijdragen door de betrokken gemeente of gemeenten, respectievelijk door de belanghebbende, zelve teruggestort in het fonds.

36. Van hetgeen eene gemeente op grond van art. 34 of van art. 35 van betaalde pensioensbijdragen terugontvangt, geeft zij den ambtenaar of de ambtenares, voor wien of voor wie zij betaalde, het deel, dat zij op hem of haar verhaalde.

37. *1.* De bijdrage, bedoeld in art. 27, tweede lid, moet voor de eerste maal binnen drie maanden na het tijdstip van ingang van het ontslag en vervolgens telken jare vóór de verjaring van dat tijdstip aan den directeur van het fonds worden voldaan.

2. Gemeenteambtenaren, die zonder recht op pensioen worden ontslagen, worden door den directeur van het fonds schriftelijk gewezen op het eerste lid, in verband met art. 3.

3. Geschiedt de tweede of eene volgende betaling van de bijdrage, bedoeld in het eerste lid, niet binnen den daarvoor gestelden tijd, dan ontvangt de belanghebbende eene aanschrijving van den directeur van het fonds. Het verschuldigde moet alsnog uiterlijk binnen twee weken na de dagteekening der aanschrijving worden voldaan.

4. Onze Minister van Financiën is bevoegd om, wanneer naar zijn oordeel bijzondere omstandigheden den belanghebbende beletten de eerste of eene volgende betaling tijdig te doen, op diens schriftelijk verzoek uitstel te verleenen voor ten hoogste zes maanden, te rekenen van den dag, waarop het verzoekschrift bij het Departement van Financiën is ingekomen.

5. Onze genoemde Minister is voorts bevoegd, in bijzondere gevallen op schriftelijk verzoek van den belanghebbende te verklaren, dat eene eerste of eene volgende betaling, die na afloop van den in het eerste, respectievelijk aan het slot van het derde lid gestelden tijd

of na het ingevolge het vierde lid bepaalde tijdstip heeft plaats gehad, geacht moet worden op tijd te zijn geschied.

6. Hij, die de eerste betaling niet binnen den in het eerste lid gestelden termijn van drie maanden, of vóór, of op het ingevolge het vierde lid bepaalde tijdstip heeft gedaan en die niet krachtens verklaring van onzen Minister van Financiën geacht moet worden op tijd te hebben betaald, heeft de in art. 3 bedoelde bevoegdheid verloren.

38. Wanneer een ontslagen, niet gepensionneerd gemeenteambtenaar binnen den in het eerste lid van het vorig artikel gestelden termijn van drie maanden overlijdt, zonder de daar bedoelde bijdrage te hebben voldaan, wordt hij geacht van de in art. 3 gegeven bevoegdheid te hebben willen gebruik maken.

39. *1.* In het geval, bedoeld in het vorig artikel, wordt de in het tweede lid van art. 27 bedoelde bijdrage op het pensioen der weduwe of weezen ingehouden.

2. Is voor door den overledene uit verschillende huwelijken nagelaten betrekkingen het pensioen op den voet van de artt. 6 en 7 afzonderlijk geregeld, dan geschiedt in het geval, genoemd in het vorig lid, de inhouding van de bijdrage op de verschillende pensioenen in evenredigheid tot de bedragen.

40. *1.* De artt. 34 en 35 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 zijn ten opzichte van de krachtens deze wet te verleenen pensioenen van toepassing.

2. Ook art. 28 van eerstgenoemde wet is van toepassing, met dien verstande, dat het eerste lid van dat artikel ook geldt voor een wees voor den duur van zijn verblijf in eene tuchtschool, indien niet door de ouders of door den voogd in de kosten wordt bijgedragen, of in een Rijksopvoedingsgesticht; voorts, dat voor het voorbehoud, gemaakt in het tweede lid, in de plaats treedt, dat, om over het pensioen eener veroordeelde weduwe ten behoeve van hare minderjarige kinderen te beschikken.

Overgangs- en slotbepalingen.

41. Voor ieder der op 1 October 1913 in dienst zijnde mannelijke gemeenteambtenaren wordt drie ten honderd van het totaal der vóór dat tijdstip door hem als gemeenteambtenaar genoten belooningen ten behoeve van het fonds bijgedragen.

42. *1.* Het totaal der bijdragen, verschuldigd op grond van art. 41, wordt betaald door het Rijk in veertig annuïteiten, berekend naar een rentevoet van 3½ ten honderd.

2. De eerste betaling geschiedt op 31 December 1915.

3. De verplichting tot betalen vervalt niet door het ontslag of door het overlijden van den ambtenaar.

43. Wanneer eene wetenschappelijke balans van het fonds een batig saldo aanwijst, wordt dit besteed om aan het Rijk te vergoeden hetgeen het op grond van art. 42 aan het fonds heeft bijgedragen, vermeerderd met eene rente van 3½ ten honderd 's jaars van den dag der storting tot dien der terugbetaling. Aan zoodanig saldo mag slechts voor zoover het niet voor dat doel noodig is, eene andere bestemming worden gegeven.

44. *1.* De in art. 27, eerste lid, litt. *a*, en art. 41 bedoelde bijdragen zijn niet verschuldigd voor op 1 October 1913 in dienst zijnde gemeenteambtenaren, die hun verlangen om voor hunne na te laten betrekkingen niet in het fonds deelgerechtigd te worden, vóór 1 Januari 1914, of, indien zij krachtens art. 45, eerste lid, aan de toepassing van deze wet zijn onttrokken, binnen drie maanden na het tijdstip, met ingang waarvan zij in dienst eener andere gemeente overgaan, in den vorm eener schriftelijke verklaring te kennen geven aan Onzen Minister van Financiën.

2. Het uitzicht op pensioen op grond van deze wet gaat voor de na te laten betrekkingen van hem die de in het eerste lid bedoelde verklaring aflegt, voor altijd verloren.

45. *1.* In bijzondere omstandigheden kan door Ons aan eene gemeente worden toegestaan de op 1 October 1913 in haren dienst zijnde ambtenaren of sommigen van hen aan de toepassing van deze wet te onttrekken voor den tijd gedurende welken zij bij haar in dienst blijven.

2. Gaat een ambtenaar, voor wien volgens het eerste lid, ontheffing is verleend, in dienst van eene andere gemeente over, dan wordt drie ten honderd van het totaal der vóór het tijdstip van den overgang door hem als gemeenteambtenaar genoten belooningen ten behoeve van het fonds bijgedragen.

3. Deze bijdrage wordt betaald door het Rijk, hetzij in eens of in tien zooveel mogelijk gelijke jaarlijksche termijnen.

4. De betaling in eens geschiedt uiterlijk op 31 December van het jaar volgende op dat van den overgang. Bij betaling in termijnen geschiedt de voldoening van den eersten termijn op dien datum en die van de volgende termijnen op 31 December van elk der eerste negen jaren na eerstgenoemd tijdstip.

5. De verplichting tot betalen vervalt niet door het ontslag of door het overlijden van den ambtenaar.

46. Indien Wij, Gedeputeerde Staten gehoord, oordeelen dat eene gemeente door de uitgaven door deze wet gevorderd, in verhouding tot hare middelen en tot hare overige uitgaven, te zeer zou worden bezwaard, kan haar uit 's Rijks kas tijdelijk subsidie verleend worden. Ons daartoe strekkend, met redenen omkleed besluit wordt te gelijk met het advies van Gedeputeerde Staten in de *Staatscourant* openbaar gemaakt.

47. *1.* De besturen van gemeenten waar op 1 October 1913 pensioensbepalingen gelden die hoogere pensioensaanspraken geven dan deze wet, herzien die bepalingen vóór 1 April 1914 zooveel mogelijk met eerbiediging van verkregen aanspraken.

2. De datum van in werking treden van de herziene bepalingen wordt gesteld op 1 October 1913. Zij worden uitsluitend ten opzichte van de op dien datum in dienst zijnde ambtenaren van toepassing verklaard.

3. Alle besluiten van gemeentebesturen ter uitvoering of naar aanleiding van deze wet, worden, tenzij deze wet iets anders bepaalt, door den gemeenteraad genomen. Zij zijn onderworpen aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

4. De artt. 196, 197, 198, 200, 201 en 202 der Gemeentewet zijn ten deze van toepassing.

48. De gemeentebesturen blijven bevoegd ten aanzien van de pensionneering van weduwen en weezen van overleden wethouders bepalingen vast te stellen.

49. Bepalingen ter uitvoering van deze wet worden vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur.

50. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel: „Weduwenwet voor de gemeenteambtenaren 1913".

51. Deze wet treedt in werking met 1 October 1913.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 21sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 16 *Juli* 1913.)

—

21 *Juni* 1913. WET, tot wijziging en aanvulling van de Burgerlijke Pensioenwet. S. 303.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1912/1913, no. 210, 1—10.

Hand. idem 1912/1913, *bladz.* 3233—3235.

Hand. 1e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 859, 917, 918.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de Burgerlijke Pensioenwet met het oog op de Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1912 en op de Pensioenwet voor de bijzondere leeraren 1912, te wijzigen en aan te vullen en voorts eene regeling te treffen omtrent den inkoop voor burgerlijk pensioen van diensttijd in gemeentelijke betrekkingen vóór 1 Januari 1913;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. I. De Burgerlijke Pensioenwet wordt gewijzigd en aangevuld als volgt:

1. Aan artikel 2 wordt toegevoegd een nieuw derde lid, luidende als volgt:

„Deze wet verstaat onder:

„gemeenteambtenaren", gemeenteambtenaren in den zin der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913;

onder „leeraren", leeraren in den zin der Pensioenwet voor de bijzondere leeraren 1913;

onder „onderwijzers", onderwijzers bij openbare lagere scholen en bij bijzondere scholen als bedoeld in artikel 60 der wet tot regeling van het lager onderwijs, met uitzondering van de onderwijzers, bedoeld in de artikelen 45 en 73 dier wet;

onder „burgerlijke betrekkingen", betrekkingen bekleed door burgerlijke ambtenaren in den zin dezer wet;

onder „gemeentelijke betrekkingen", betrekkingen, bekleed door gemeenteambtenaren in bovenbedoelden zin;

onder „wedde" of „belooning" de onder welke benaming ook aan eene burgerlijke betrekking verbonden vaste inkomsten — waaronder ook die in den vorm van het genot van vrij wonen, vrije huisvesting en voeding — met uitzondering van die, welke strekken tot vergoeding van aan de waarneming van het ambt verbonden onkosten.

Van het bedrag van inkomsten, die ook strekken tot vergoeding van onkosten als bovenbedoeld, wordt ten minste het twee derden gedeelte als wedde of belooning aangemerkt.

2. In het eerste lid, lit. *b* en *c* van art. 3, wordt voor „ziels- of lichaamsgebreken", gelezen: „ziekten of gebreken".

Het tweede lid van artikel 3 wordt vervangen door de twee volgende leden :

„Een burgerlijk ambtenaar met een diensttijd van ten minste tien jaren, die niet op eigen verzoek, doch niet om een der in artikel 8 genoemde redenen wordt ontslagen, verkrijgt, indien hij niet later als burgerlijk ambtenaar wordt herplaatst, recht op pensioen, wanneer hij den leeftijd van vijf en zestig jaren heeft bereikt of uit hoofde van ziekten of gebreken ongeschikt is geworden voor het vervullen van de burgerlijke betrekking of van de burgerlijke betrekkingen, waaruit hij op bovenstaanden voet is ontslagen.

Is de belanghebbende in het genot van wachtgeld ten laste van den Staat, gelijk aan of hooger dan het pensioen, berekend over zijn diensttijd, dan verkrijgt hij eerst recht op pensioen wanneer dat genot is geëindigd.

2*a*. In art. 4, lit. *c*, wordt voor „doorgebracht op de door Ons", gelezen : „niet met verlof doorgebracht binnen de keerkringen, alsook op de".

3. In art. 4, lit. *d*, wordt voor „en voorts in 't algemeen alle andere zoodanige ambtenaren ..... gediend hebben" gelezen : „en voorts de ambtenaren die een of meer der bij algemeenen maatregel van bestuur aan te wijzen betrekkingen bekleeden, indien zij den leeftijd van vijf en vijftig jaren bereikt en den Staat ten minste tien jaren in een of meer der hier genoemde of der aan te wijzen betrekkingen gediend hebben.

De betrekkingen in de laatste plaats bedoeld, zijn de zoodanige die, met het oog op de eischen die het behoorlijk waarnemen van die ambten stelt, geacht moeten worden in den regel door personen van meer gevorderden leeftijd niet of slechts ten koste van te groote inspanning naar eisch te kunnen worden vervuld.

4. Artikel 5 wordt gelezen als volgt :

Art. 5. Het bestaan der in artikel 3 bedoelde ongeschiktheid kan slechts worden aangenomen op grond van eene, op die ongeschiktheid betrekking hebbende, met redenen omkleede schriftelijke verklaring van twee geneeskundigen, steunende op een door hen ingesteld onderzoek naar den gezondheidstoestand van den betrokken ambtenaar of gewezen ambtenaar.

Door Ons worden in elke provincie geneeskundigen aangewezen aan wie het onderzoeken van binnen de provincie gevestigde ambtenaren kan worden opgedragen.

De benoeming van de geneeskundigen voor het instellen van een onderzoek geschiedt door den burgemeester der woonplaats van den belanghebbende. Een der geneeskundigen wordt, indien de belanghebbende dit verlangt, op zijne aanwijzing benoemd. De benoeming van den tweeden, of, zoo de belanghebbende geen geneesheer aanwijst, die van beiden geschiedt uit de geneeskundigen, bedoeld in het tweede lid.

Wordt de belanghebbende door de geneeskundigen niet ongeschikt verklaard voor het vervullen van zijne betrekking of van de betrekking of de betrekkingen, bedoeld in het voorlaatste lid van artikel 3, of wordt hem niet, op grond van eene verklaring in tegengestelden zin, pensioen verleend, dan worden op eene schriftelijke aanvrage, door hem of van zijnentwege gericht aan Onzen Minister van Financiën, door dezen twee andere geneeskundigen uit de in het tweede lid bedoelden benoemd tot het instellen van een nieuw onderzoek.

De kosten van het eerste onderzoek worden, wanneer den belanghebbende pensioen wordt verleend, door den Staat, wanneer hij door de geneeskundigen voor het vervullen van zijne betrekking of van de betrekking of de betrekkingen, bedoeld in het voorlaatste lid van artikel 3, niet ongeschikt wordt verklaard en het onderzoek op zijn verlangen heeft plaats gehad, door hem gedragen.

Die van het tweede onderzoek komen ten laste van den Staat, die ook de kosten van het eerste onderzoek draagt in de gevallen, waarin deze niet door den belanghebbende worden betaald.

Alle op het geneeskundig onderzoek van den ambtenaar of gewezen ambtenaar betrekking hebbende stukken zijn vrij van zegelrecht en worden gratis geregistreerd.

5. Achter artikel 5 wordt ingevoegd een nieuw artikel, 5*bis*, luidende als volgt :

Art. 5*bis*. Het bestaan van oorzakelijk verband tusschen bij een geneeskundig onderzoek als in het vorig artikel bedoeld geconstateerde ongeschiktheid voor den dienst en gewelddadigheden of bijzondere omstandigheden als bedoeld in artikel 7*b* kan slechts worden aangenomen op grond van eene, op dat verband betrekking hebbende, met redenen omkleede schriftelijke verklaring van de geneeskundigen die het onderzoek hebben verricht.

Verklaren die geneeskundigen, dat zoodanig oorzakelijk verband niet bestaat, dan is het derde lid van het vorig artikel van toepassing.

De kosten van het tweede onderzoek komen ten laste van den Staat. Ten opzichte van de op dat onderzoek betrekking hebbende stukken is van toepassing het laatste lid van het vorig artikel.

6. Artikel 6 wordt gelezen als volgt:

Art. 6. Het pensioen bedraagt voor elk jaar van den diensttijd een zestigste deel van het bedrag, dat den ambtenaar over zijne laatste vijf dienstjaren als burgerlijk ambtenaar gemiddeld per jaar tot pensioensgrondslag heeft gestrekt.

Heeft de belanghebbende een diensttijd als burgerlijk ambtenaar van minder dan vijf jaren, doch is hij vroeger leeraar, onderwijzer of gemeenteambtenaar geweest, dan treedt, behalve in het geval, genoemd in het vierde lid, voor het in het eerste lid bedoelde bedrag in de plaats dat, hetwelk over zijne laatste vijf dienstjaren als burgerlijk ambtenaar en als leeraar, onderwijzer of gemeenteambtenaar, gemiddeld per jaar voor hem als pensioensgrondslag heeft gegolden.

Heeft hij als burgerlijk ambtenaar of als burgerlijk ambtenaar en als leeraar, onderwijzer of gemeenteambtenaar een diensttijd van minder dan vijf jaren, dan geschiedt, behalve in het geval genoemd in het vierde lid, de berekening over den gemiddelden jaarlijkschen pensioensgrondslag gedurende dat kortere tijdvak.

Is in het tijdvak van vijf jaren, bedoeld in het tweede lid, of in het kortere tijdvak, bedoeld in het derde lid, begrepen diensttijd als onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs van meer dan een jaar, dan geschiedt de berekening over het gemiddelde per jaar van hetgeen de belanghebbende over het laatste jaar van dien diensttijd en over het overige deel van het betrokken tijdvak als pensioensgrondslag heeft gehad.

7. Achter artikel 6 worden ingevoegd de volgende artikelen:

Art. 6*bis*. Wanneer een burgerlijk ambtenaar, wiens pensioensgrondslag op grond van artikel 13, derde lid, wordt verlaagd, binnen vijf jaren na het tijdstip van ingang van de verlaging wordt gepensionneerd, wordt voor de berekening van zijn pensioen het lagere bedrag geacht hem ook vóór de verlaging tot pensioensgrondslag te hebben gestrekt.

Mede geldt dit voor de berekening van het pensioen van een burgerlijk ambtenaar, ten opzichte van wien zich een der in het tweede lid van artikel 13*bis* en het zesde lid van artikel 13*ter* genoemde gevallen heeft voorgedaan en die binnen vijf jaren na het tijdstip van ingang van de verlaging van den betrokken pensioensgrondslag uit de betrekking met dien verlaagden pensioensgrondslag met recht op pensioen wordt ontslagen.

Art. 6*ter*. Wanneer een burgerlijk ambtenaar, die twee of meer burgerlijke betrekkingen gelijktijdig bekleedt, uit een of meer dier betrekkingen met recht op pensioen wordt ontslagen, wordt bij de regeling van het pensioen voor de in de eene betrekking bewezen diensten geen rekening gehouden met de pensioensgrondslagen in de andere betrekkingen.

Zoo ook komt, wanneer een burgerlijk ambtenaar, die tegelijkertijd leeraar, onderwijzer of gemeenteambtenaar is, uit zijne burgerlijke betrekking met recht op pensioen wordt ontslagen, bij de regeling van zijn burgerlijk pensioen, hetgeen hij in zijne betrekking van leeraar, of van onderwijzer of in zijne gemeentelijke betrekking als pensioensgrondslag heeft en had, niet als maatstaf van berekening in aanmerking.

Art. 6*quater*. Wanneer een gepensionneerd burgerlijk ambtenaar na zijne herplaatsing als burgerlijk ambtenaar opnieuw als zoodanig wordt gepensionneerd, komen de pensioensgrondslagen, naar welke zijn eerste pensioen of zijne vorige pensioenen berekend is of zijn, bij de regeling van zijn tweede of volgend pensioen niet als maatstaf van berekening in aanmerking.

Art. 6*quinquies*. Het pensioen overschrijdt niet het twee-derden gedeelte van het in het eerste, van het in het tweede, van het in het derde of van het in het vierde lid van artikel 6 genoemde gemiddelde, noch ook — en dit geldt mede voor het gezamenlijk bedrag van twee of meer krachtens deze wet te verleenen pensioenen — het bedrag van drie duizend gulden.

Zoo ook wordt voor hem, die op grond van deze wet pensioen ontvangt en wien nog ander pensioen ten laste van den Staat of van zijne koloniën en bezittingen in andere werelddeelen is of wordt toegekend, eerstbedoeld pensioen gesteld op zoodanig bedrag, dat het totaal zijner pensioenen de som van drie duizend gulden, of, zoo hij oud-hoofd van een Ministerieel Departement is, de som van vier duizend gulden niet overschrijdt.

8. In artikel 7 wordt gelezen:

in den aanhef, voor „het vorige artikel", „artikel 6";

in lit. *a*, in den vijfden regel, voor „het vorig artikel", „artikel 6";

in lit. *b*, voor „van de middelsom der wedde of belooning bij artikel 6 bedoeld", „van het in het eerste, van het in het tweede, van het in het derde of van het in het vierde lid van artikel 6 genoemde gemiddelde".

9. In artikel 7, lit. *b*, eerste zinsnede, wordt

voor „ziels- of lichaamsgebreken" gelezen: „ziekten of gebreken" en voor „mits die gebreken het gevolg zijn: ..... te wijten is", „mits die ziekten of gebreken het gevolg zijn, hetzij van tegen hen in de uitoefening van hun dienst of ter zake van die uitoefening gepleegde gewelddadigheden, hetzij van andere bijzondere omstandigheden, die zich bij de uitoefening van den dienst niet door hunne schuld of onvoorzichtigheid hebben voorgedaan".

In art. 7, lit. *b*, tweede zinsnede, wordt voor „gebreken" gelezen „ziekten of gebreken" en voor „de ambtenaar ontslagen wordt", „van het bestaan der ongeschiktheid voor den dienst uit eene geneeskundige verklaring als in art. 5 bedoeld, blijkt".

9*a*. In art. 7, lit. *c*, wordt voor „doorgebracht op de door Ons", gelezen: „niet met verlof doorgebracht binnen de keerkringen, alsook op de".

10. In artikel 7, lit. *d* wordt achter „artikel 3, lit. *d*", ingevoegd: „en van gewezen ambtenaren op wachtgeld, die op grond van het laatste lid van artikel 3 recht hebben op pensioen".

10*a*. In den aanhef van art. 9 wordt achter „komt" ingelascht: „zoowel bij de regeling van het pensioen van een burgerlijk ambtenaar, als bij de ter beoordeeling van de pensioensaanspraken van burgerlijke ambtenaren te maken berekeningen."

11. In artikel 9, eerste lid, wordt in lit. *b* voor „artikel 54*ter*, der wet tot regeling van het lager onderwijs", gelezen: „artikel 60 der wet tot regeling van het lager onderwijs".

12. In artikel 9 wordt achter lit. *b* ingevoegd:

„*c*. in gemeentelijke betrekkingen, mits, wat den tijd vóór 1 October 1913 in zulke betrekkingen doorgebracht betreft, inkoop daarvan voor pensioen ten laste van den Staat of van het in artikel 50 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 bedoelde fonds heeft plaats gehad;

d. als leeraar.

Niet in aanmerking komt de tijd, doorgebracht in eene betrekking van leeraar, na het ontslag waaruit de belanghebbende op grond van artikel 4*a* der Pensioenwet voor de bijzondere leeraren 1913 geen recht of geen uitzicht op pensioen had of had kunnen hebben."

De bestaande litt. *c* en *d* worden *e* en *f*.

13. In het vierde lid van artikel 9 wordt voor „komen alleen in aanmerking ..... daarvoor geldende regelen bepaald is", gelezen: „komen slechts in aanmerking voorzoover zij, werden de belanghebbenden die zulke diensten bewezen, in de hoedanigheid, waarin zij ze verrichtten gepensionneerd, volgens de betrokken pensioenwetten, met pensioen zouden worden vergolden".

14. Het vijfde lid van art. 9 wordt gelezen als volgt:

„Als diensttijd komt in aanmerking de tijd met of buiten bezwaar van 's Rijks schatkist met verlof doorgebracht, indien het verlof niet langer dan een jaar achtereenvolgens heeft geduurd. Wij behouden Ons voor in gevallen, waarin een verlof van meer dan een jaar in het belang van het Rijk, van eene provincie of van eene gemeente wordt verleend, te bepalen dat de tijd van dat verlof voor de toepassing van deze wet als diensttijd in aanmerking zal komen."

15. Het laatste lid van artikel 9 wordt aldus gelezen:

„Niet in aanmerking komt de tijd, waarover reeds pensioen werd verleend ten laste van den Staat, van zijne koloniën en bezittingen in andere werelddeelen of van het in art. 50 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 bedoelde fonds."

16. Het laatste lid van artikel 9*bis* wordt als volgt gelezen:

„Het op het tijdstip van ingang van het ontslag van den ambtenaar nog niet vervallen gedeelte der bedoelde bijdrage wordt, wanneer hij als burgerlijk ambtenaar of als leeraar wordt herplaatst, op zijne wedde en indien of zoodra hij pensioen of wachtgeld geniet uit de Staatskas of wanneer hij een ook over zijn tijdelijken diensttijd berekend pensioen ten laste van het in artikel 50 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 bedoelde fonds ontvangt, op dat pensioen of wachtgeld in zooveel mogelijk gelijke maandelijksche of driemaandelijksche termijnen ingehouden, zóó, dat de geheele bijdrage binnen den in het vierde lid genoemden tijd zal zijn voldaan."

17. Achter art. 9*bis* worden ingevoegd de volgende artikelen:

Art. 9ter. Wanneer een burgerlijk ambtenaar die behalve zijne burgerlijke betrekking nog eene andere betrekking vervult, waaraan aanspraak op pensioen ten laste van den Staat is verbonden of die tevens gemeenteambtenaar is of twee of meer burgerlijke betrekkingen gelijktijdig bekleedt, als burgerlijk ambtenaar of uit één of meer zijner burgerlijke betrekkingen wordt ontslagen, wordt de tijd dien hij in die andere betrekking of in zijne gemeentelijke be-

trekking heeft doorgebracht, niet aangemerkt als diensttijd in zijne burgerlijke betrekking of komt de tijd, doorgebracht in de eene burgerlijke betrekking, niet in aanmerking als diensttijd in de andere.

Zoo ook wordt bij het ontslag van een burgerlijk ambtenaar, die als ontslagene uit eene vroegere betrekking wachtgeld geniet waarvan het genot gevolgd wordt door recht op pensioen, de tijd, in die betrekking doorgebracht, niet aangemerkt als diensttijd in de betrekking waaruit de belanghebbende wordt ontslagen.

Art. 9quater.

De tijd, dien een burgerlijk ambtenaar, die twee of meer burgerlijke betrekkingen gelijktijdig bekleedt, vroeger heeft doorgebracht in andere betrekkingen, waaruit hij zonder recht op pensioen of op wachtgeld, waarvan het genot door recht op pensioen wordt gevolgd, is ontslagen, komt bij zijn ontslag uit één of meer van eerstgenoemde betrekkingen in aanmerking als diensttijd in de burgerlijke betrekking met den hoogsten pensioensgrondslag.

Mede geldt dit ten aanzien van den tijd, dien een burgerlijk ambtenaar, die als ontslagene uit eene andere burgerlijke betrekking wachtgeld geniet, waarvan het genot door recht op pensioen wordt gevolgd, vóór het ontslag uit die betrekking in andere betrekkingen, zooals in het eerste lid bedoeld, heeft doorgebracht.

Zoo ook komt, wanneer een burgerlijk ambtenaar die tevens leeraar, onderwijzer of gemeenteambtenaar is en wiens pensioensgrondslag in zijne burgerlijke betrekking of — zoo hij tevens onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs is — gemiddelde aan pensioensgrondslag als burgerlijk ambtenaar over zijne laatste vijf dienstjaren hooger is dan de pensioensgrondslag in zijne andere betrekking, uit eerstgemelde betrekking ontslagen wordt, de tijd dien hij in andere betrekkingen zooals in het eerste lid bedoeld, heeft doorgebracht, als diensttijd in de burgerlijke betrekking in aanmerking.

Mede geldt dit ten aanzien van den tijd, dien een burgerlijk ambtenaar, die als ontslagene uit eene niet burgerlijke betrekking met een pensioensgrondslag lager dan die in zijne burgerlijke betrekking wachtgeld geniet, waarvan het genot door recht op pensioen wordt gevolgd, vóór het ontslag uit eerstgemelde betrekking in andere betrekkingen, zooals in het eerste lid bedoeld, heeft doorgebracht.

Art. 9quinquies. Wanneer een burgerlijk pensioen berekend is ook over diensttijd in gemeentelijke betrekkingen waarover op den voet van artikel 40, eerste lid of artikel 63, eerste lid der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 voor pensioen ten laste van het in artikel 50 dier wet bedoelde fonds is bijgedragen, of over diensttijd als tijdelijk gegemeenteambtenaar ontvangt het Rijk van genoemd fonds eene vergoeding.

Deze vergoeding bedraagt, wanneer de berekening is gemaakt over diensttijd als gemeenteambtenaar na 1 October 1913, zeven ten honderd van hetgeen den belanghebbende gedurende dien diensttijd tot pensioensgrondslag heeft gestrekt en wanneer zij is geschied over diensttijd als gemeenteambtenaar vóór 1 October 1913, of over diensttijd als tijdelijk gemeenteambtenaar, acht, respectievelijk zeven ten honderd van de som der gedurende dien diensttijd genoten belooningen.

18. Achter het eerste lid van artikel 11 wordt ingevoegd een nieuw lid, luidende als volgt:

„In de gevallen, genoemd in de artt. 13*bis* en 13*ter*, bedraagt elke termijn der pensioensbijdrage in de betrekking met den pensioensgrondslag, die op een hooger bedrag wordt gesteld, het een achtste gedeelte van het bedrag dat den belanghebbende in die betrekking tot pensioensgrondslag zou strekken indien art. 13*bis* of art. 13*ter* niet werd toegepast.

19. Het tegenwoordige tweede lid van artikel 11 wordt gelezen als volgt:

„De bijdrage is niet verschuldigd door een ambtenaar met een pensioensgrondslag, of, indien hij twee of meer burgerlijke betrekkingen gelijktijdig bekleedt of tevens leeraar, onderwijzer of gemeenteambtenaar is, met een totaal aan pensioensgrondslagen in die betrekkingen of als burgerlijk ambtenaar en als leeraar, onderwijzer of gemeenteambtenaar, van niet meer dan vierhonderd gulden; zij wordt met zooveel verminderd als noodig is om de wedde of belooning of — in de beide bovengenoemde gevallen — het totaal aan wedden of belooningen niet, door de heffing van de bijdrage, beneden de som van vierhonderd gulden in het jaar te doen dalen."

In het tegenwoordige derde lid van het artikel wordt voor „de vorenstaande bepalingen" gelezen: „wordt het eerste lid".

20. Art. 12 vervalt.

21. Aan het eerste lid van artikel 13 wordt toegevoegd een nieuwe zin, luidende als volgt:

„Hij die in twee of meer burgerlijke betrekkingen wordt geplaatst, ontvangt voor elke betrekking afzonderlijk een pensioensgrondslag."

22. In den vierden regel van het derde lid van art. 13 wordt voor „vier maanden", gelezen „drie maanden".

23. Het vierde lid van art. 13 wordt gelezen als volgt:

„De pensioensgrondslag wordt echter niet gesteld op een bedrag, lager dan dat, waarover op of tot het tijdstip van ingang van de verlaging van de wedde door den belanghebbende als burgerlijk ambtenaar, of, zoo hij vroeger leeraar is geweest, voor en door hem als leeraar en als burgerlijk ambtenaar voor pensioen zal zijn of worden bijgedragen."

24. Het zevende en het achtste lid van artikel 13 vervallen.

25. Achter art. 13 worden ingevoegd de volgende artikelen:

Art. 13*bis*. Wordt een burgerlijk ambtenaar, die twee of meer burgerlijke betrekkingen gelijktijdig bekleedt, of die tevens leeraar, onderwijzer of gemeenteambtenaar is, uit één of meer dier betrekkingen, respectievelijk als leeraar, onderwijzer of gemeenteambtenaar zonder recht op pensioen of op wachtgeld, waarvan het genot door dat recht gevolgd wordt, ontslagen, dan wordt zijn pensioensgrondslag in de betrekking die hij blijft bekleeden, of wordt de hoogste zijner pensioensgrondslagen in de nog door hem vervuld wordende betrekkingen met den pensioensgrondslag in de betrekking of met de som der pensioensgrondslagen in de betrekkingen waaruit hij is ontslagen, verhoogd tenzij hij binnen drie maanden na het tijdstip van ingang van zijn ontslag aan het gezag dat zijne wedde regelt, schriftelijk te kennen geeft dat hij die verhooging niet verlangt.

Verkrijgt de belanghebbende bij de betrekking of de betrekkingen die hij blijft bekleeden, later wederom eene andere burgerlijke betrekking, eene betrekking van leeraar of van onderwijzer of eene gemeentelijke betrekking, dan wordt de pensioensgrondslag, die ingevolge het eerste lid werd verhoogd, gesteld op het bedrag dat de belanghebbende in de betrekking met dien pensioensgrondslag tot wedde heeft.

Art. 13*ter*. Wanneer een burgerlijk ambtenaar, een leeraar, een onderwijzer of een gemeenteambtenaar, die, na ontslag, geen recht heeft op pensioen of op wachtgeld, waarvan het genot door dat recht gevolgd wordt, overgaat, of een gewezen niet gepensionneerd burgerlijk ambtenaar, leeraar, onderwijzer of gemeenteambtenaar zonder recht op zoodanig wachtgeld, herplaatst wordt in eene burgerlijke betrekking en de pensioensgrondslag in die betrekking lager is, dan die, welken hij laatstelijk vóór zijn overgang of zijne herplaatsing als burgerlijk ambtenaar, als leeraar, als onderwijzer of als gemeenteambtenaar had, wordt de nieuwe pensioensgrondslag gesteld op het bedrag van den vroegeren.

Bekleedde de belanghebbende laatstelijk vóór zijn overgang of zijne herplaatsing twee of meer burgerlijke betrekkingen, betrekkingen van leeraar of van onderwijzer, of gemeentelijke betrekkingen en is de som der pensioensgrondslagen in die betrekkingen hooger dan de pensioensgrondslag in de nieuwe burgerlijke betrekking, dan wordt de nieuwe pensioensgrondslag gesteld op de som dier vroegere grondslagen.

Bekleedde de belanghebbende laatstelijk vóór zijn overgang of zijne herplaatsing één burgerlijke betrekking, één betrekking van leeraar of van onderwijzer of één gemeentelijke betrekking, gaat hij over of wordt hij herplaatst in twee of meer burgerlijke betrekkingen en is de som der pensioensgrondslagen in die betrekkingen lager dan de pensioensgrondslag in de laatstelijk door hem bekleede betrekking, dan wordt de hoogste der nieuwe pensioensgrondslagen, of — zijn deze gelijk — één dier pensioensgrondslagen verhoogd met het verschil tusschen den pensioensgrondslag in de laatstelijk bekleede betrekking en de som der pensioensgrondslagen in de nieuwe betrekkingen.

Bekleedde de belanghebbende laatstelijk vóór zijn overgang of zijne herplaatsing twee of meer burgerlijke betrekkingen, betrekkingen van leeraar of van onderwijzer, of gemeentelijke betrekkingen, gaat hij over of wordt hij herplaatst in een grooter of in een kleiner aantal burgerlijke betrekkingen en is het totaal der pensioensgrondslagen in de nieuwe betrekkingen lager dan dat der pensioensgrondslagen in de laatstelijk bekleede, dan wordt de hoogste der nieuwe pensioensgrondslagen, of — zijn deze gelijk — één dier grondslagen verhoogd met het verschil tusschen die beide totaalbedragen.

In elk der vorengenoemde gevallen blijft de verhooging van den betrokken pensioensgrondslag achterwege, wanneer de belanghebbende binnen drie maanden na het tijdstip van ingang van zijn overgang of zijne herplaatsing aan het gezag dat zijne wedde regelt, schriftelijk te kennen geeft dat hij de verhooging niet verlangt. De pensioensgrondslag in de nieuwe betrekking of de som der pensioensgrondslagen in de nieuwe betrekkingen mag echter niet lager zijn dan het bedrag, waarover op of tot het tijdstip van ingang van den overgang of van de herplaatsing door den belanghebbende als burgerlijk ambtenaar, of, zoo hij vroeger leeraar is geweest, voor en door hem als leeraar en als

burgerlijk ambtenaar voor pensioen zal zijn of worden bijgedragen.

Verkrijgt in een der in dit artikel genoemde gevallen de belanghebbende na zijn overgang of zijne herplaatsing nog eene andere burgerlijke betrekking, eene betrekking van leeraar of van onderwijzer of eene gemeentelijke betrekking of nog twee of meer zoodanige betrekkingen, dan wordt de pensioensgrondslag, die ingevolge het eerste, het tweede, het derde of het vierde lid op een hooger bedrag werd gesteld :

a. indien deze minder bedraagt dan of gelijk is aan de som van het bedrag dat de belanghebbende in de betrekking met dien pensioensgrondslag tot wedde heeft en den pensioensgrondslag of het totaal aan pensioensgrondslagen in de nieuwe betrekking of betrekkingen, gesteld op het bedrag dier wedde ;

b. indien hij meer bedraagt dan de onder *a* bedoelde som, verminderd met den pensioensgrondslag of het totaal aan pensioensgrondslagen in de nieuwe betrekking of betrekkingen.

Art. 13*quater.* Het gezag dat de wedde of belooning van een burgerlijk ambtenaar regelt, regelt mede voorloopig den pensioensgrondslag van dien ambtenaar. Het bedrag wordt in het besluit, waarbij de wedde of belooning wordt bepaald, vermeld.

De vaststelling van de pensioensgrondslagen geschiedt door Onzen Minister van Financiën, den Burgerlijken Pensioenraad gehoord.

Geeft een ambtenaar, die bezwaar heeft tegen de wijze waarop zijn pensioensgrondslag is geregeld, binnen drie maanden na de dagteekening der kennisgeving van de beschikking tot vaststelling van zijn pensioensgrondslag aan Onzen Minister van Financiën zijn verlangen hiertoe schriftelijk te kennen, dan wordt omtrent die beschikking het gevoelen ingewonnen van de afdeeling van den Raad van State, bedoeld bij het tweede lid van art. 13 der wet van 21 December 1861 (*Staatsblad* nº. 129).

Wanneer omtrent eene beschikking, als in het vorige lid bedoeld, het gevoelen van genoemde afdeeling van den Raad van State wordt ingewonnen, wordt de zaak behandeld op de wijze, voorgeschreven voor de behandeling van de geschillen van bestuur.

26. Artikel 14 wordt gelezen als volgt :

„Burgerlijke ambtenaren, die, met behoud hunner hoedanigheid van ambtenaar, doch met stilstand van wedde, tijdelijk van de waarneming van hunne betrekking worden ontheven, zijn, te rekenen van den ingang van hunne tijdelijke ontheffing tot het tijdstip van de wederopvatting van hunne functiën, vrijgesteld van de voldoening van het op het tijdstip der ontheffing nog niet betaalbaar zijnde gedeelte der in artikel 10 bedoelde pensioensbijdrage.

Het op het tijdstip van ingang van het ontslag van een burgerlijk ambtenaar nog niet betaalbaar zijnde gedeelte der in het eerste lid bedoelde bijdrage is, wanneer de belanghebbende zonder recht op pensioen wordt ontslagen, niet meer verschuldigd.

Het in het tweede lid bedoelde deel der bijdrage wordt, wanneer den ambtenaar, hetzij op grond van deze wet pensioen, hetzij wachtgeld wordt verleend, in zooveel mogelijk gelijke driemaandelijksche termijnen op dat pensioen of wachtgeld ingehouden, zóó, dat het totaal aan bijdrage verschuldigde op den vervaldag van den laatsten termijn zal zijn voldaan."

27. In artikel 15 wordt in den eersten regel, voor „*b, c* en *d*", gelezen „*b, c, e* en *f*", en in den derden regel voor „sub *c*", „sub *e*".

28. Achter artikel 15 worden ingevoegd de volgende artikelen :

Art. 15*bis.* Wanneer ten opzichte van een burgerlijk ambtenaar die twee of meer burgerlijke betrekkingen gelijktijdig bekleedt of die tevens leeraar is, zich het geval voordoet, bedoeld in artikel 13*bis*, eerste lid, wordt hetgeen ter zake van het bekleeden van de betrekking of de betrekkingen, waaruit hij wordt ontslagen, voor pensioen is of had moeten zijn bijgedragen, geacht reeds aan pensioensbijdrage te zijn betaald in de betrekking met den pensioensgrondslag die ingevolge genoemde wetsbepaling wordt verhoogd.

Zoo ook wordt, wanneer een leeraar of een burgerlijk ambtenaar overgaat in eene burgerlijke betrekking of in eene andere burgerlijke betrekking, of wanneer een gewezen leeraar of burgerlijk ambtenaar in zulk eene betrekking wordt herplaatst, hetgeen ter zake van het bekleeden van de vroegere betrekking van leeraar of van de vorige burgerlijke betrekking voor pensioen is of nog zal worden of had moeten zijn bijgedragen, geacht reeds in de nieuwe betrekking aan pensioensbijdrage te zijn betaald.

Art. 15*ter.* Verkrijgt een burgerlijk ambtenaar of een leeraar, wiens pensioensgrondslag op grond van artikel 13*bis*, eerste lid, dezer wet of artikel 17, eerste lid, der Pensioenwet voor de bijzondere leeraren 1913 werd verhoogd, bij de betrekking die hij bleef vervullen, eene nieuwe burgerlijke betrekking, dan wordt hetgeen tot het tijdstip van ingang van de benoeming in die betrekking, in eerstgenoemd ambt meer dan

wanneer de bedoelde verhooging niet had plaats gehad, voor pensioen werd of had moeten zijn bijgedragen, geacht reeds in de nieuwe betrekking aan pensioensbijdrage te zijn betaald.

Verkrijgt een burgerlijk ambtenaar, wiens pensioensgrondslag op grond van artikel 13*bis*, eerste lid, werd verhoogd, bij de betrekking die hij bleef vervullen, eene gemeentelijke betrekking of eene betrekking van onderwijzer, dan wordt het meerdere aan pensioensbijdrage, bedoeld in het eerste lid, aan den belanghebbende teruggegeven.

Art. 15*quater*. Verkrijgt in een der gevallen, genoemd in de eerste vier leden van artikel 13*ter* dezer wet en van artikel 18 der Pensioenwet voor de leeraren 1913, de belanghebbende na zijn overgang of zijne herplaatsing eene nieuwe burgerlijke betrekking, dan wordt indien hetgeen tot het tijdstip van ingang van de benoeming in die betrekking in het ambt met den pensioensgrondslag die ingevolge het zesde lid van eerstgenoemd, respectievelijk het zesde lid van laatstgenoemd artikel moet worden herzien, voor pensioen is of had moeten zijn bijgedragen, meer bedraagt dan de pensioensbijdrage, berekend over het bedrag, waarop die pensioensgrondslag bij de herziening wordt gesteld, dat meerdere geacht reeds in de nieuwe betrekking voor pensioen te zijn bijgedragen.

Verkrijgt in een der gevallen, genoemd in de eerste vier leden van artikel 13*ter*, de belanghebbende na zijn overgang of zijne herplaatsing eene gemeentelijke betrekking of eene betrekking van onderwijzer, dan wordt het meerdere aan pensioensbijdrage, bedoeld in het eerste lid, hem teruggegeven.

29. Het eerste en het tweede lid van artikel 16 vervallen.

30. In artikel 17, eerste lid, wordt voor „ziels- of lichaamsgebreken", gelezen „ziekten of gebreken, die niet het gevolg zijn van geweldadigheden of bijzondere omstandigheden, als bedoeld in artikel 7*b*,".

31. Tusschen het derde en het vierde lid van art. 20 wordt ingevoegd een nieuw vierde lid, luidende als volgt:

„Een pensioen dat krachtens het tweede lid van art. 23 opnieuw wordt toegekend, gaat in met den dag, waarop de pensioensaanvrage bij het Departement van Financiën inkomt".

Het laatste lid van art. 20 wordt gelezen als volgt: „De pensioenen worden, behalve in de gevallen, bedoeld in het tweede lid van art. 21 en in het eerste lid, lit. *c* van art. 23, uitbetaald tot het einde van het vierendeeljaars in den loop waarvan zij vervallen."

Aan het artikel wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende als volgt: „De betaling van een pensioen, ten opzichte waarvan het eerste lid van art. 31 is overtreden, wordt van de dagteekening der in art. 23, eerste lid, lit. *c* bedoelde waarschuwing tot het tijdstip waarop aan deze gevolg is gegeven, geschorst. Het pensioensbedrag dat dientengevolge wordt ingehouden, wordt, wanneer het pensioen op grond van laatstgemelde wetsbepaling komt te vervallen, niet uitbetaald."

32. In het derde lid van artikel 22 worden de woorden „tot een bedrag, dat" vervangen door: „die, bij een straftijd van minder dan een jaar, de helft van het pensioensbedrag over dien straftijd en bij een straftijd van langeren duur".

33. Uit art. 23 lit. *a* vervallen de woorden: „of vreemden adeldom".

Lit. *b* wordt gelezen als volgt: „zonder toestemming van de Kroon zich in vreemden krijgsdienst begeeft of eene openbare bediening aanneemt, door eene vreemde Regeering opgedragen."

Aan het artikel wordt toegevoegd het volgende:

„*c*. het eerste lid van artikel 31 heeft overtreden en na, naar aanleiding hiervan door Onzen Minister van Financiën schriftelijk te zijn gewaarschuwd, den met die verbodsbepaling in strijd zijnden toestand niet binnen zes maanden na de dagteekening der waarschuwing doet ophouden.

In bijzondere gevallen kan een op grond van lit. *c* vervallen pensioen door Ons aan den belanghebbende opnieuw worden toegekend.

34. De artikelen 24, 25 en 26 vervallen.

35. Het eerste lid van artikel 27 wordt gelezen als volgt:

„Er bestaat een Burgerlijke Pensioenraad."

36. Het tweede en het derde lid van artikel 28 worden gelezen als volgt:

„Is Onze Minister van Financiën, in afwijking van het gevoelen van den raad, van oordeel dat de belanghebbende recht heeft op pensioen, of meent hij dat, hetzij een pensioen moet worden verleend hooger dan dat tot toekenning waarvan de raad adviseert, hetzij de ingang van het pensioen moet worden gesteld op een tijdstip, vroeger dan dat, waarop de raad het wil doen ingaan, dan wordt omtrent het advies het gevoelen ingewonnen van de afdeeling van den Raad van State, bedoeld bij het tweede lid van artikel 13 der wet van 21 December 1861 (*Staatsblad* nº. 129).

Is Onze Minister van Financiën, in afwijking

van het gevoelen van den raad, van oordeel dat geen pensioen behoort te worden verleend, of heeft, naar zijne meening, de raad het pensioen te hoog berekend of den dag van ingang van het pensioen te vroeg gesteld, dan deelt hij zijn bezwaar met de gronden, waarop het berust, schriftelijk mede aan den belanghebbende."

36*a*. In het laatste lid van art. 28 wordt voor „de artikelen 22 tot en met 26" gelezen: „de artikelen 22 en 23."

37. Artikelen 32 wordt gelezen als volgt:

„In buitengewone gevallen, waarin bij toepassing van deze wet, de diensten van een burgerlijk ambtenaar op — met het oog op de belangen òf van dien ambtenaar òf van den Staat — niet billijken voet met pensioen zouden worden vergolden, wordt het pensioen bij afzonderlijke wet geregeld."

38. Artikel 40 wordt gelezen als volgt:

Art. 40. „Bepalingen tot uitvoering van deze wet worden vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur."

II. De op 1 October 1913 in dienst zijnde burgerlijke ambtenaren, die vroeger eene andere burgerlijke betrekking hebben bekleed of die vroeger onderwijzer zijn geweest in den zin van artikel 2 der Burgerlijke Pensioenwet, worden voor de toepassing van deze wet geacht op dien datum te zijn herplaatst, indien zij hun verlangen hiertoe vóór 1 April 1914 in den vorm eener schriftelijke verklaring te kennen geven aan Onzen Minister van Financiën.

De op 1 October 1913 in dienst zijnde burgerlijke ambtenaren, die op grond van art. 11 der Burgerlijke Pensioenwet, zooals dat artikel bij deze wet is gewijzigd en aangevuld, nog voor pensioen moeten bijdragen, betalen het door hen verschuldigde van dien datum af in vier gelijke jaarlijksche termijnen.

III. Voor burgerlijke ambtenaren komt de tijd, dien zij vóór 1 October 1913, boven den leeftijd van achttien jaren, in werkelijken dienst in gemeentelijke betrekkingen in den zin van artikel 2 der Burgerlijke Pensioenwet hebben doorgebracht — indien die tijd niet reeds voor pensioen ten laste van den Staat of van het in artikel 50 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 bedoelde fonds werd ingekocht — onder de hierna genoemde voorwaarde als diensttijd in aanmerking.

Niet in aanmerking komt de tijd waarover reeds pensioen werd verleend ten laste van eene gemeente of van een gemeentelijk pensioenfonds.

Hij die op 1 October 1913 eene burgerlijke betrekking bekleedt, moet vóór 1 April 1914, en hij, die na eerstgenoemden datum in zulk eene betrekking wordt benoemd of herplaatst, moet binnen zes maanden na den dag van ingang zijner benoeming òf herplaatsing de navolgende stukken aan den Burgerlijken Pensioenraad zenden:

a. de aanstelling in elke der gemeentelijke betrekkingen in bovenbedoelden zin, waarin hij vóór 1 October 1913 werkzaam is geweest. Bij gemis van eene aanstelling in eenige betrekking moet worden overgelegd een stuk uit den tijd der dienstvervulling in dat ambt, waaruit van de aanstelling rechtstreeks of zijdelings blijkt;

b. gegevens, waaruit blijkt van den duur van den in elke der onder *a*. bedoelde betrekkingen doorgebrachten tijd;

c. gegevens, waaruit blijkt van het totaal der in elke dier betrekkingen genoten belooningen;

d. een stuk, waarbij hij verklaart er genoegen mede te nemen, dat eventueel op hem wordt verhaald het hiervoor in aanmerking komende deel der voor den inkoop van den in het eerste lid bedoelden tijd verschuldigde bijdrage.

De Burgerlijke Pensioenraad doet de in het vorige lid genoemde stukken met zijn advies omtrent de vaststelling van het voor pensioen in te koopen tijdvak en van het, op grond van artikel IV, door de betrokken gemeente of door elke der betrokken gemeenten aan bijdrage te betalen bedrag, toekomen aan Onzen Minister van Financiën, door wien die vaststelling geschiedt, en die aan de betalende gemeente of aan elke der betalende gemeenten het door haar verschuldigde opgeeft.

IV. De voor inkoop van den in artikel III bedoelden tijd te betalen bijdrage bedraagt acht ten honderd van het totaal der gedurende dien tijd als gemeenteambtenaar genoten belooningen.

Zij is verschuldigd door de gemeente of door de gemeenten — elke voor haar deel —, die deze belooningen heeft of hebben betaald.

V. De bijdrage, bedoeld in het vorig artikel, wordt voldaan in eens of in tien, zooveel mogelijk gelijke, jaarlijksche termijnen.

De betaling ineens geschiedt:

a. van de bijdragen, verschuldigd voor den inkoop van diensttijd van op 1 October 1913 in dienst zijnde burgerlijke ambtenaren, uiterlijk op 31 December 1915;

b. van die voor den inkoop van diensttijd van na eerstgemelden datum benoemd of herplaatst wordende burgerlijke ambtenaren, uiterlijk op 31 December van het jaar, volgende op dat der benoeming of herplaatsing.

Bij betaling in termijnen wordt de eerste

termijn van de in het tweede lid onder *a* genoemde bijdrage voldaan op 31 December 1915, die van de bijdragen, genoemd in het tweede lid onder *b*, mede op het tijdstip, vastgesteld voor de betaling in eens.

De voldoening van de volgende termijnen geschiedt op 31 December van elk der eerste negen jaren na 31 December 1915, respectievelijk na 31 December van het jaar volgende op dat der benoeming of herplaatsing.

De verplichting tot betalen vervalt niet door het ontslag of door het overlijden van den ambtenaar.

VI. Ten opzichte van de in het vorig artikel bedoelde bijdrage zijn van toepassing het eerste en het tweede lid van art. 65 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913.

Wanneer de gemeente of de gemeenten, die de bijdrage verschuldigd is of zijn, van de bij dat artikel verleende bevoegdheid wenschen gebruik te maken, geven zij hiervan kennis aan het gezag, dat de wedde van den betrokken ambtenaar regelt.

Het deel der bijdrage dat die gemeente of gemeenten wenscht of wenschen te verhalen, wordt van het tijdstip af, waarop de laatste termijn der pensioensbijdrage, verschuldigd ter zake van de eerste aanstelling van den belanghebbende tot burgerlijk ambtenaar, is voldaan, of indien ter zake van die aanstelling geen bijdrage verschuldigd is, van het tijdstip van ingang dier aanstelling af, in tien zooveel mogelijk gelijke jaarlijksche termijnen op zijne wedde, of, indien hij binnen tien jaren na eerstgenoemd, respectievelijk laatstgenoemd tijdstip, met pensioen of wachtgeld wordt ontslagen, op dat pensioen of wachtgeld ingehouden. Met de inhouding wordt echter niet vroeger dan met 1 October 1913 aangevangen.

Komt de kennisgeving, gevorderd door het tweede lid, niet in vóór het in het derde lid in de eerste, respectievelijk tweede plaats genoemde tijdstip, dan loopen de in laatstgenoemd lid bedoelde termijnen van den ingang van het vierendeeljaars volgende op dat, waarin de kennisgeving door het in het tweede lid bedoelde gezag wordt ontvangen.

Wordt de ambtenaar binnen tien jaren na het tijdstip van aanvang van de inhouding zonder pensioen of wachtgeld ontslagen, dan worden de op dat tijdstip nog niet vervallen termijnen — voor zoover zij niet op inkomsten die de ambtenaar van de gemeente of de gemeenten, aan welke die termijnen verschuldigd zijn, kunnen worden gekort — indien of zoodra de belanghebbende, hetzij uit anderen hoofde pensioen, wachtgeld of traktement uit de Staatskas, hetzij pensioen ten laste van het in artikel 50 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 bedoelde fonds, hetzij traktement of wachtgeld van eene provincie of eene gemeente geniet, in zooveel mogelijk gelijke driemaandelijksche of maandelijksche bedragen op dat pensioen, wachtgeld of traktement ingehouden, zóó, dat het in totaal verschuldigde op den vervaldag van den laatsten termijn zal zijn voldaan.

VII. Voor een burgerlijk ambtenaar kan de tijd, bedoeld in artikel III, eerste lid, slechts in zijn geheel als diensttijd in aanmerking komen.

VIII. Gaat een gemeenteambtenaar voor wien op grond van art. 68, eerste lid, der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 niet wordt bijgedragen, over in eene burgerlijke betrekking, dan is de bijdrage voor den inkoop van den tijd dien die ambtenaar vóór 1 October 1913 in dienst van de gemeente die hij laatstelijk vóór zijn overgang in de burgerlijke betrekking diende, heeft doorgebracht, verschuldigd van het tijdstip van ingang van de benoeming in die betrekking af. De betaling van die bijdrage geschiedt op den voet van art. V.

In het geval, genoemd in het vorige lid, is ten opzichte van den tijd dien de betrokken ambtenaar tusschen 1 October 1913 en het tijdstip van zijn overgang, in gemeentelijke betrekkingen heeft doorgebracht, art. III en zijn voorts de artt. IV, V, VI en VII van toepassing met dien verstande dat het aan pensioensbijdrage verschuldigde voor de helft op den ambtenaar kan worden verhaald.

Gaat een ambtenaar, in dienst eener gemeente, aan welke op grond van art. 69 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 de daar bedoelde ontheffing werd verleend, over in eene burgerlijke betrekking, dan is ten opzichte van den tijd dien hij vóór zijn overgang in gemeentelijke betrekkingen heeft doorgebracht, het vorige lid van toepassing.

IX. Wij behouden Ons de bevoegdheid voor om, wanneer de gewijzigde tekst der Burgerlijke Pensioenwet door Ons algemeen bekend zal worden gemaakt, de nommers der in andere wetten aangehaalde artikelen dier wet met de nieuwe nommering in dien gewijzigden tekst in overeenstemming te brengen.

X. Deze wet treedt in werking met 1 October 1913.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 21sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 8 *Juli* 1913.)

21 *Juni* 1913. WET, tot wijziging en aanvulling van de Burgerlijke Pensioenwet. S. 304.
Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1912/1913, no. 223, 1—6.
Hand. idem 1912/1913, *bladz.* 3153.
Hand. 1e *Kamer* 1912/1913, *bladz.* 793, 917, 918.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben dat het wenschelijk is de Burgerlijke Pensioenwet te wijzigen en aan te vullen ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Artikel 18 der Burgerlijke Pensioenwet wordt gelezen als volgt :

„Toekenning van een pensioen of verhooging van een reeds toegekend pensioen geschiedt alleen op schriftelijke aanvrage door of van wege den belanghebbende.

De aanvrage wordt met de voor de regeling van het pensioen benoodigde stukken bij het Departement van Financiën ingezonden.

Wanneer de aanvrage niet binnen een jaar na het tijdstip waarop het recht op pensioen verkregen werd, of, indien het een verzoek om verhooging van een reeds verleend pensioen betreft, niet binnen een jaar na den datum van het besluit tot toekenning van dat pensioen bij genoemd Departement is ingediend, gaat het pensioen of het hoogere pensioen eerst in met het vierendeeljaars volgende op dat, waarin de aanvrage bij dat Departement is ingekomen. Mede geldt dit ten aanzien van een pensioen dat, na te zijn ingetrokken, opnieuw wordt toegekend op eene niet binnen een jaar na den datum van het besluit tot intrekking bij genoemd Departement ingediende aanvrage.

Is de aanvrage niet binnen vijf jaren na het in het vorige lid in de eerste plaats, respectievelijk na het in dat lid in de tweede plaats genoemde tijdstip bij het Departement van Financiën ingediend, dan is het recht op pensioen of op hooger pensioen verloren. Zoo ook verliest hij, wiens pensioen werd ingetrokken, het eventueel recht op herstel in het genot van dat pensioen, wanneer hij de hierop betrekking hebbende aanvrage niet binnen vijf jaren na den datum van het besluit tot intrekking van het pensioen bij genoemd Departement indient.

Vraagt, naar aanleiding van eene verandering in de toepassing van eenige bepaling dezer wet, een oud-ambtenaar het pensioen of het hoogere pensioen, dat hem volgens de nieuwe wetstoepassing had moeten worden toegekend, alsnog aan, dan wordt voor de toepassing van het derde en van het vierde lid het recht op dat pensioen geacht verkregen, respectievelijk het besluit tot toekenning van het pensioen geacht genomen te zijn op den datum van het nommer der Staatscourant, waarin de nieuwe wetstoepassing wordt bekend gemaakt. De bekendmaking geschiedt door Onzen Minister van Financiën binnen twee weken na de dagteekening der op de verandering van wetstoepassing betrekking hebbende beschikking.

Pensioenen op grond van ziekten of gebreken toegekend aan de gewezen burgerlijke ambtenaren, bedoeld bij het laatste lid van art. 3, gaan in met den dag, waarop de aanvrage om pensioen bij het Departement van Financiën inkomt."

2. Tusschen artikel 11 en artikel 12 der in artikel 1 genoemde wet wordt ingevoegd een nieuw artikel 11*bis*, luidende als volgt :

„Wanneer bij eene verandering in de toepassing van eenige bepaling dezer wet, volgens de nieuwe toepassing ten onrechte inhouding van bijdragen voor pensioen heeft plaats gehad of niet heeft plaats gehad, of te veel of te weinig is bijgedragen, wordt ieder ambtenaar of op wachtgeld gesteld burgerlijk ambtenaar van wien bij onderzoek blijkt, dat zich te zijnen opzichte een der bovengenoemde gevallen heeft voorgedaan, door het hoofd van het Departement, waaronder hij werkzaam is of is geweest, van de nieuwe wetstoepassing schriftelijk in kennis gesteld. De betrokken Minister geeft, den Burgerlijken Pensioenraad gehoord, daarbij op hoeveel volgens die wetstoepassing abusievelijk voor pensioen is bijgedragen of niet is bijgedragen.

Wordt de belanghebbende met recht op pensioen of op wachtgeld ontslagen voordat de in het vorige lid bedoelde mededeeling is gedaan, dan geschiedt deze voordat tot de regeling van het pensioen of van het wachtgeld wordt overgegaan.

De nieuwe wetstoepassing werkt voor den belanghebbende niet terug, indien hij zijn verlangen hiertoe binnen drie maanden na de dagteekening der in het eerste lid bedoelde mededeeling aan den in dat lid bedoelden Minister schriftelijk te kennen geeft.

Wordt de belanghebbende binnen den in het vorige lid gestelden termijn van drie maanden ontslagen, dan moet het in dat lid bedoelde verlangen bij de indiening van de aanvrage om pensioen of om wachtgeld worden te kennen gegeven.

Heeft de belanghebbende op het tijdstip van ingang van de nieuwe wetstoepassing den dienst reeds met pensioen verlaten, dan heeft er geen inhouding of restitutie plaats van

hetgeen door hem volgens die wetstoepassing te weinig of te veel voor pensioen is bijgedragen, tenzij zijn pensioen op grond van die toepassing wordt verhoogd.

Het aan achterstallige bijdragen voor pensioen verschuldigde wordt op de wedde in vier, zooveel mogelijk gelijke, jaarlijksche termijnen, op het pensioen of het wachtgeld terstond in zijn geheel ingehouden."

3. De laatste zin van artikel 38 der in artikel 1 genoemde wet wordt gelezen als volgt:

„Bedraagt voor een te pensionneeren ambtenaar of op wachtgeld gesteld ambtenaar, wiens pensioensgrondslag met ingang van het tijdstip van het in werking treden van deze wet op den hier aangegeven voet werd gesplitst, de som der pensioenen, die hem volgens deze wet zouden moeten worden verleend, minder dan het bedrag, dat hij aan pensioen zou hebben ontvangen wanneer hij reeds met ingang van genoemd tijdstip, na gelijke ambtelijke loopbaan ware gepensionneerd, dan wordt hem één pensioen toegekend tot laatstgemeld bedrag."

4. De bekendmaking, bedoeld in het vijfde lid van art. 18 der Burgerlijke Pensioenwet, van eene verandering van wetstoepassing, waaromtrent vóór het tijdstip van het inwerking treden van deze wet is beslist, geschiedt binnen twee weken na dat tijdstip.

5. Voor hem ten opzichte van wien zich een der in het eerste lid van artikel 11*bis* der Burgerlijke Pensioenwet genoemde gevallen heeft voorgedaan en die op het tijdstip van het in werking treden van deze wet in het genot is van een volgens de nieuwe wetstoepassing geregeld pensioen, wordt dat pensioen volgens de vroegere wetstoepassing herzien, wanneer hij zijn verlangen hiertoe binnen zes maanden na genoemd tijdstip schriftelijk aan Onzen Minister van Financiën te kennen geeft.

6. Deze wet treedt in werking met 1 October 1913.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 21sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 8 *Juli* 1913.)

—

21 *Juni* 1913. WET, tot verhooging van het *tweede* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912. S. 305.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd.

Tengevolge hiervan wordt het totaal van de Iste afdeeling gebracht op *f* 401,960, dat van de IVde afdeeling op *f* 38,614.25 en het eindcijfer van het hoofdstuk op *f* 788,147.75.

—

21 *Juni* 1913. WET, tot wijziging der wet van 5 Februari 1912 (*Staatsblad* nº. 32), houdende nadere bepalingen betreffende den accijns op de suiker. S. 306.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is eenige wijzigingen aan te brengen in de wet van 5 Februari 1912 (*Staatsblad* nº. 32), houdende nadere bepalingen betreffende den accijns op de suiker;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. In het eerste lid van den nieuwen tekst van artikel 2 der Suikerwet, opgenomen in artikel I der wet van 5 Februari 1912 (*Staatsblad* nº. 32), worden de woorden: „Uit raffinaderijen en fabrieken-raffinaderijen" vervangen door de woorden: „Uit beetwortelsuikerfabrieken, raffinaderijen en fabrieken-raffinaderijen".

In het derde lid van dien tekst worden de woorden: „uit raffinaderijen en fabrieken-raffinaderijen", vervangen door de woorden: „uit beetwortelsuikerfabrieken en uit raffinaderijen en fabrieken-raffinaderijen".

2. Aan den nieuwen tekst van artikel 77 der Suikerwet, opgenomen in artikel III der wet van 5 Februari 1912 (*Staatsblad* nº. 32), wordt toegevoegd een nieuw lid van den volgenden inhoud:

Ingedikt beetwortelsap dat elders dan in eene beetwortelsuikerfabriek wordt vervaardigd, wordt onder de door Ons bij algemeenen maatregel van bestuur te treffen voorzieningen vrijgesteld van accijns.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 21sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 11 *Juli* 1913.)

—

23 *Juni* 1913. BESLUIT, houdende wijziging van het „Octrooi-reglement (*Staatsblad* nº. 111 van 1912)". S. 307.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel van 18 Maart 1913, nº. 3893, afdeeling Handel, en van Koloniën van 18 Maart 1913, Afdeeling A[1], nº. 27;

Gezien Ons besluit van 27 Maart 1912 houdende vaststelling van een „Octrooi-reglement (*Staatsblad* nº. 111 van 1912)";

Den Raad van State gehoord (advies van 15 April 1913, nº. 47);

Gelet op het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 13 Juni 1913, nº. 5116, afdeeling Handel, en van 18 Juni 1913, Afdeeling A³, nº. 19;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat het tweede lid van artikel 9 van het „Octrooi-reglement (*Staatsblad* nº. 111 van 1912)" zal worden gelezen als volgt:

2. Een gewoon lid kan bij verhindering of ontstentenis ook worden vervangen door een daartoe, na verkregen machtiging van den Minister, door den voorzitter aangewezen buitengewoon lid.

Onze Ministers voornoemd zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 23sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) A. S. TALMA.

De Minister van Koloniën,
(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 4 *Juli* 1913.)

—

23 *Juni* 1913. BESLUIT, houdende vrijdom van belasting voor azijn of houtzuur en voor daarmede bereide buitenlandsche vloeistoffen, bestemd ten gebruike voor de werkzaamheden in fabrieken van asbest-cementplaten. S. 308.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 28 Mei 1913, nº. 109, Accijnzen;

Gezien artikel 7 der wet van 27 Juni 1876 (*Staatsblad* nº. 130);

Den Raad van State gehoord (advies van 10 Juni 1913, nº. 15);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 18 Juni 1913, nº. 31, Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

Er wordt vrijdom van belasting genoten voor azijn of houtzuur en voor daarmede bereide buitenlandsche vloeistoffen, bestemd ten gebruike voor de werkzaamheden in fabrieken van asbest-cementplaten.

Ten aanzien van dien vrijdom zijn van toepassing de bepalingen, vervat in de artikelen 2 tot en met 27 van Ons besluit van 26 September 1911 (*Staatsblad* nº. 303).

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 23sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 11 *Juli* 1913.)

—

23 *Juni* 1913. WET, tot instelling van een Fonds ter verbetering van de kustverdediging. S. 309.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, ter meerdere verzekering van 's Lands weerbaarheid tegen aanvallen of schendingen der onzijdigheid des Rijks van de zeezijde, over te gaan tot aanvulling en verbetering van de kustversterkingen;

alsmede dat het met het oog op de noodzakelijkheid van de totstandkoming van de genoemde verbeteringen en aanvullingen binnen den kortsten tijd, waarin zulks in verband met de eischen van de techniek kan plaats hebben, wenschelijk is de wijze van dekking van de daarvoor noodige uitgaven bij de wet te regelen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Er wordt een fonds ingesteld tot:

1º. het maken van een fort bij Vlissingen;

2º. het verbeteren van het fort Kijkduin;

3º. het vermeerderen van de vuuruitwerking van de forten aan den Hoek van Holland, bij IJmuiden en op de Harssens.

2. Van dit fonds, genaamd „Fonds ter verbetering van de Kustverdediging", worden de inkomsten en uitgaven jaarlijks bij afzonderlijke begrooting vastgesteld.

Het beheer van die begrootingen heeft plaats door Onzen Minister van Oorlog en is onderworpen aan dezelfde regelen als het beheer van de algemeene begrooting van Staatsuitgaven.

3. Ten laste van de begrooting van het in art. 1 bedoelde fonds worden gebracht:

a. de uitgaven voor de in artikel 1 vermelde werken met inbegrip van hunne bewapening en hunne uitrusting aan munitie;

b. eene uitkeering aan 's Rijks middelen ten bedrage van 3½ ten honderd van het voorschot uit 's Rijks schatkist, tot voorloopige dekking van de uitgaven van het fonds verstrekt;

c. eene uitkeering aan 's Rijks middelen tot terugbetaling van het sub *b* bedoelde voorschot, tot zoodanig bedrag als telken jare daarvoor zal kunnen worden bestemd.

De sub *c* bedoelde terugbetaling begint eerst, wanneer geen uitgaven als sub *a* bedoeld, meer

ten laste van de begrooting van het fonds worden gedaan of die uitgaven te zamen met de sub *b* bedoelde in eenig jaar minder vereischen dan de som die het fonds in het betrokken jaar volgens art. 4 sub *a* ontvangt.

4. Tot dekking van de uitgaven, begrepen in de begrootingen, bedoeld bij art. 2, worden bestemd en bij de wetten tot vaststelling van die begrootingen aangewezen:

a. zoolang de voorschotten aan het fonds niet geheel zijn terugbetaald, een som van ten minste *f* 600,000, welke daartoe telken jare op het hoofdstuk der Staatsbegrooting betreffende het Departement van Oorlog zal worden beschikbaar gesteld.

In het jaar, waarin de slotterugbetaling van de uit 's Rijks schatkist verstrekte voorschotten plaats heeft, wordt echter zoodanig bedrag tot dekking aangewezen als dan nog noodig is voor die terugbetaling en de betaling van de in art. 3 sub *b* bedoelde rente;

b. het vermoedelijk batig slot der rekening van ontvangsten en uitgaven wegens de bij art. 2 bedoelde begrootingen over het voorafgaande dienstjaar;

c. de toevallige baten, welke uit de bij deze wet bedoelde aanvulling en verbetering van de kustversterkingen zouden voortvloeien;

en voorts zoolang de meerbedoelde aanvulling en verbetering niet zal zijn beëindigd:

d. een voorschot uit 's Rijks schatkist tot zoo nabij mogelijk het bedrag, dat tot voorloopige dekking der in artikel 3, sub *a* en *b* bedoelde uitgaven zal noodig zijn boven de in artikel 4, sub *a*, *b* en *c* bedoelde inkomsten.

5. Ten laste van de achtereenvolgende begrootingen van het bij deze wet ingestelde fonds wordt voor de aanvulling en verbetering van de vestingwerken genoemd in artikel 1, in totaal geen grooter bedrag dan twaalf millioen gulden (*f* 12,000,000) aan uitgaven verevend.

6. Op de uitgaven noodig ter verbetering en aanvulling van de in artikel 1 genoemde vestingwerken welke ten laste van de achtereenvolgende begrootingen van het bij deze wet ingestelde fonds komen, is, van af de inwerkingtreding van de eerste begrooting van dit fonds, de wet van 3 December 1874 (*Staatsblad* nº. 193) niet meer van toepassing.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven op het Loo, den 23sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) H. COLIJN.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 12 *Juli* 1913.)

—

23 *Juni* 1913. WET, tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het „Fonds ter verbetering van de Kustverdediging", dienst 1913. S. 310.

—

23 *Juni* 1913. WET, tot wijziging en verhooging van het *achtste* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 311.

Bij deze wet wordt een artikel ingevoegd.

Tengevolge hiervan wordt het eindcijfer van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913 nader vastgesteld op *f* 33,680,184.

—

23 *Juni* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

Ten onrechte heeft de Rechtbank uitgemaakt, dat de beklaagde zich heeft schuldig gemaakt aan „jagen" in den zin van art. 15 der Jachtwet en niet aan overtreding van art. 15*bis* dier wet, met welk art. naar het oordeel der Rechtbank alleen bevoegd werd den drager van het licht te straffen.

Immers blijkens den duidelijken tekst en geschiedenis van art. 15*bis* wordt strafbaar gesteld, zoowel het door middel van kunstlicht wild of schadelijk gedierte opsporen, als het met kunstlicht iemand bij het opsporen bijstaan, waarbij niet wordt vereischt, dat hij, die door middel van kunstlicht opspoort, tevens dit licht draagt.

De wetgever heeft een feit, als de Rechtbank hier als vaststaand beschouwt, afzonderlijk strafbaar gesteld en heeft dat niet onder „jagen" in den zin der Jachtwet willen begrijpen.

Het vonnis als niet behoorlijk met redenen omkleed vernietigd.

(Jachtwet art. 15bis.)

Voorzitter:
Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raadsheeren: Mrs. A. J. L. Nypels, A. Fentener van Vlissingen, C. O. Segers en H. Hesse.

G. R., wonende te Arendonck (België), requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te 's-Hertogenbosch van den 27 Maart 1913, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een vonnis van het Kantongerecht te Oirschot van 28 Januari 1913, hij als schuldig aan: „het in open jachttijd des nachts bejagen van eens anders grond, zonder voorzien te zijn van een betrekkelijke acte en van een schriftelijk bewijs van vergunning, huur of pacht van

den eigenaar of rechthebbende", met toepassing van de artt. 1, 2, 15, 18, 40, 41, 44, 45, 47 der Jagtwet, 23, 34 en 91 Sr., is veroordeeld tot twee geldboeten, elk van vijf en twintig gulden, en vervangende hechtenis van acht dagen voor elke boete, met verbeurdverklaring van het niet in beslag genomen geweer, bevel tot uitlevering daarvan en vernietiging, en met bepaling dat, bij niet-uitlevering of bij niet-betaling van de geschatte waarde van vijf gulden van dit geweer, de veroordeelde alsnog een vervangende hechtenis zal ondergaan van tien dagen.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. R. B. Ledeboer.

Bij het bestreden vonnis is ten laste van den requirant bewezen verklaard, het in de dagvaarding ten laste gelegde, „dat hij den 19 October 1912 des voormiddags circa half een te Hoogelaan nabij Hapert in het jachtveld buiten openbare wegen en voetpaden met een geladen schietgeweer in jagende houding heeft bejaagd een perceel bouwland toebehoorende aan J. K. te Hapert, waarvan het jachtrecht was bij een ander dan hem beklaagde, zonder dat hij was voorzien van een jachtacte en van een daartoe betrekkelijk schriftelijk bewijs van vergunning, huur of pacht van den eigenaar of rechthebbende" en is requirant deswege met toepassing van de artt. 1, 2, 15, 18, 40, 41, 44, 45 en (47) veroordeeld tot twee boeten van f 25 subs. 8 dagen voor elke boete, met verbeurdverklaring van een niet in beslag genomen geweer, bevel tot uitlevering daarvan en bepaling der waarde op f 5, niet-uitlevering of betaling dier waarde, casu quo te vervangen door tien dagen hechtenis. Voorts is de vernietiging bevolen van het geweer indien het wordt uitgeleverd, welk bevel kenlijk steunt op het niet aangehaald art. 219 Sv.; in de plaats waarvan abusievelijk art. 47 der Jachtwet is aangehaald.

Bij het vonnis is mede als bewezen aangenomen, en staat dus thans onaantastbaar vast „dat de beklaagde bij nacht met een geladen geweer in jagende houding heeft geloopen over een perceel bouwland, terwijl een ander persoon met een brandende lantaarn naast hem liep en *het jachtveld voor hem verlichtte*", welke omstandigheid niet in de dagvaarding was vermeld, doch uit de verklaringen der getuigen en den inhoud van hun procesverbaal in het vonnis opgenomen, aan de Rechtbank is gebleken. Uit het redeverband volgt, dat de Rechtbank aannam, dat het in de dagvaarding gestelde feit, onder die nader gebleken omstandigheid is gepleegd.

Bij tijdig ingediende memorie is als cassatiemiddel voorgedragen: „Schending der wet door niet-toepassing van de artt. 15 bis en 41bis der Jachtwet, en art. 216 Sv. en verkeerde toepassing van de artt. 1, 2, 15 en 44 tweede lid der Jachtwet", omdat het opsporen van wild door middel van kunstlicht niet behoort tot de in art. 15 der Jachtwet opgenoemde geoorloofde jachtbedrijven en dus niet als jagen is te beschouwen, in den zin der Jachtwet bewezen is, dat requirant op die wijze wild opspoorde.

Onder verwijzing naar Uw arrest van 6 Mei 1912 W. 9345 en onder referte aan mijne daaraan voorafgaande conclusie meen ik te mogen constateeren, dat uit hetgeen de Rechtbank als vaststaand aannam, volgt, dat door requirant is verricht eene handeling die in den zin der Jachtwet niet valt onder het begrip „jagen", doch daarstelt eene absoluut verboden poging om wild op te sporen, omschreven in art. 15bis dier wet. Want wel betoogt de Rechtbank in het bestreden vonnis, dat uit de geschiedenis van de wet waarbij genoemd art. 15bis in de Jachtwet werd opgenomen, zou blijken, dat met die wetswijziging beoogd werd den lichtbakdrager en dezen alléén te treffen, omdat diens handeling niet strafbaar was, doch, — daargelaten dat bij raadpleging van de gewisselde stukken en van het mondeling debat, naar mij voorkomt het beroep op die geschiedenis faalt, — zijn de woorden van het artikel zóo duidelijk, dat geen twijfel kan bestaan of zoowel hij die door middel van kunstlicht wild opspoort als hij die den ander daarbij bijstaat, is schuldig aan de in dat artikel absoluut verboden poging om wild op te sporen.

Waar nu in de dagvaarding kenlijk is gesteld, dat de beklaagde zich zou hebben schuldig gemaakt aan eene handeling, die in den zin van art. 15 der Jachtwet als „jagen" moet worden aangemerkt en de Rechtbank wèl dat ten laste gelegde bewezen verklaarde, doch daartoe kwam, omdat zij het begrip „jagen" buiten zijne

grenzen uitbreidde en onder deze omstandigheden hare beslissing omtrent het al dan niet bewezene der feiten niet naar den eisch der wet met redenen omkleed is te achten houd ik den grond waarop het middel is gebouwd voor juist gekozen en de artt. 211, 221 in verband met artt. 223, 253, 256 Sv. en de in het middel genoemde, geschonden.

Mijne conclusie strekt mitsdien tot vernietiging van het bestreden vonnis en verwijzing der zaak naar het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch ten einde op het bestaand hooger beroep opnieuw te worden berecht en afgedaan.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Hesse;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie, luidende: (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat bij de inleidende dagvaarding den requirant, destijds beklaagde, is ten laste gelegd, dat hij den 19den October 1912 des voormiddags circa half een uur te Hoogelaan nabij Hapert in het jachtveld buiten openbare wegen en voetpaden met een geladen schietgeweer in jagende houding heeft bejaagd een perceel bouwland toebehoorende aan J. K. te Hapert althans aan een ander dan aan hem, beklaagde, en waarvan het jachtrecht was bij een ander dan hem, beklaagde, zonder dat hij was voorzien van een jachtakte, consent of buitengewone machtiging, en van een daartoe betrekkelijk schriftelijk bewijs van vergunning, huur of pacht van den eigenaar of rechthebbende;

dat bij het bestreden vonnis het ten laste gelegde, behoudens het niet voorzien zijn van een consent of buitengewone machtiging en met dien verstande, dat het perceel bouwland toebehoort aan J. K. te Hapert en beklaagdes schuld daaraan zijn bewezen verklaard, met qualificatie en veroordeeling als hiervoren vermeld, en dat tegen deze uitspraak het middel van cassatie is gericht;

O. hieromtrent:

dat, volgens het vonnis, door de daarin omschreven bewijsmiddelen vaststaat „dat beklaagde bij nacht met een geladen geweer in jagende houding heeft geloopen over een perceel bouwland, terwijl een ander persoon met een brandende lantaarn naast hem liep en het jachtveld voor hem verlichtte";

O. dat uit deze feitelijke beslissing volgt, dat door de Rechtbank ten onrechte is uitgemaakt, dat de beklaagde zich heeft schuldig gemaakt aan „jagen" in den zin van art. 15 der Jagtwet, onder verboden omstandigheden, doch niet aan overtreding van art. 15bis dezer wet, met welk artikel naar het oordeel der Rechtbank alleen beoogd werd den drager van het licht te treffen;

O. toch dat, blijkens den duidelijken tekst van dit laatste artikel en zijn geschiedenis, strafbaar wordt gesteld zoowel het door middel van kunstlicht wild of schadelijk gedierte opsporen als het met kunstlicht iemand bij het opsporen bijstaan, waarbij niet wordt vereischt, dat hij, die door middel van kunstlicht opspoort tevens dit licht draagt;

O. immers, dat in de Memorie van Toelichting van het wetsontwerp, dat leidde tot de wet van 14 Juli 1904 (Staatsblad n°. 148) wordt gezegd, dat het aanbeveling schijnt te verdienen „het opsporen van wild door middel van kunstlicht op zich zelf als overtreding strafbaar te stellen" en dat het hier geldt „een op zich zelf staand verbod van opsporen of van het bijstaan bij opsporen, geheel afgescheiden van het daarbij beoogde doel";

dat bij de behandeling van het Ontwerp in de Tweede Kamer der Staten-Generaal wel soms een uitdrukking is gebruikt, waaruit zou kunnen worden opgemaakt, dat men van oordeel was, dat alleen de drager van het licht onder het artikel viel, maar de Regeering kennelijk een verder reikende strekking met het door haar voorgestelde verbod beoogde, zoodat, nu dit artikel ongewijzigd is vastgesteld, aangenomen moet worden, dat de bedoeling der Regeering is gehandhaafd;

O. dat de wetgever derhalve een feit, als de Rechtbank hier als vaststaand beschouwt, afzonderlijk strafbaar heeft gesteld en niet onder „jagen" in den zin der Jagtwet heeft willen begrijpen;

O. dat, nu bij de dagvaarding den beklaagde kennelijk een feit is ten laste gelegd, dat volgens de Jagtwet als „jagen" onder verboden omstandigheden moet worden beschouwd, en de Rechtbank dit bewezen verklaarde, hoewel zij als vaststaand aannam, dat een feit was gepleegd, waaraan

deze wet niet het karakter van „jagen" geeft, het bestreden vonnis niet behoorlijk met redenen is omkleed, waardoor art. 221 in verband met art. 256 Sv. zijn geschonden, hetgeen uit kracht van art. 223 van dit Wetboek nietigheid medebrengt;

Vernietigt het vonnis door de Arr.-Rechtbank te 's-Hertogenbosch op den 27sten Maart 1913 in deze zaak gewezen;

Rechtdoende krachtens art. 106 der Wet op de R. O.;

Verwijst de zaak naar het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch, ten einde op het bestaand hooger beroep opnieuw te worden berecht en afgedaan.

(Ned. Jur.)

—

25 *Juni* 1913. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders van *Sittard* van 11 Maart 1913, waarbij aan HUBERTINA BLOKPOEL, aldaar, verlof is verleend voor den verkoop van alcoholhoudenden drank anderen dan sterken drank. S. 312.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 2 Mei 1913, nº. 3102, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen, betreffende het besluit van Burgemeester en Wethouders van *Sittard* van 11 Maart 1913, waarbij aan HUBERTINA BLOKPOEL, aldaar, verlof is verleend voor den verkoop van alcoholhoudenden drank anderen dan sterken drank;

Overwegende, dat, ingevolge het bepaalde bij artikel 36, 1e lid, 7e der Drankwet (*Staatsblad* 1904, nº. 235), het verlof geweigerd wordt, wanneer de verzoeker is de tusschenpersoon voor iemand, die verkeert in het o. a. onder nº. 6 vermelde geval en dat onder 6º. o. a. wordt genoemd het geval, dat de verzoeker van bekend slecht levensgedrag is;

Overwegende, dat Burgemeester en Wethouders bij besluit van 26 Juli 1912, op grond van bekend slecht levensgedrag, een verlof hebben geweigerd aan MAX BLOKPOEL, vader van HUBERTINA BLOKPOEL, en dat het tegen die weigering ingestelde beroep, bij besluit van Gedeputeerde Staten van Limburg van 22 November 1912, ongegrond is verklaard;

dat HUBERTINA BLOKPOEL, aan wie bij bovenvermeld besluit van Burgemeester en Wethouders verlof is verleend, bij haar vader inwoont;

dat niet kan worden aangenomen, dat HUBERTINA BLOKPOEL, die minderjarig is, uit eigen hoofde de zaak zal drijven, maar moet worden beschouwd te zijn de tusschenpersoon voor haar vader;

dat haar dus verlof is verleend in strijd met de wet;

Gelet op artikel 153 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord, advies van 10 Juni 1913, nº. 20;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 21 Juni 1913, nº. 5690, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van Burgemeester en Wethouders van Sittard van 11 Maart 1913 te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 25sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 9 *Juli* 1913.)

—

25 *Juni* 1913. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van *Zeeland* van 28 Maart 1913, nº. 118, 3e afd., waarbij in beroep is vernietigd het besluit van Burgemeester en Wethouders van *Middelburg* van 25 Februari 1913, nº. 13, tot intrekking van de ten name van L. ROOSE, aldaar, staande vergunning voor den verkoop van sterken drank in het klein. S. 313.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 14 Mei 1913, nº. 3749, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen, betreffende het besluit van Gedeputeerde Staten van Zeeland van 28 Maart 1913, nº. 118, 3e afd., waarbij in beroep is vernietigd het besluit van Burgemeester en Wethouders van Middelburg van 25 Februari 1913, nº. 13, tot intrekking van de ten name van L. ROOSE aldaar staande vergunning voor den verkoop van sterken drank in het klein, op grond van het bepaalde bij artikel 8, 1e lid, 13e, slot, juncto artikel 28, 1e, der Drankwet (*Staatsblad* 1904, nº. 235);

Overwegende, dat voormeld besluit van Gedeputeerde Staten van *Zeeland* berust op de overwegingen, dat de intrekking van de

vergunning heeft plaats gevonden op grond, dat aan Burgemeester en Wethouders feiten ter oore zijn gekomen, waaruit naar hunne meening blijkt, dat L. ROOSE is van bekend slecht levensgedrag in den zin van artikel 8, 1e lid, 13e der Drankwet, dat uit het van Burgemeester en Wethouders ingewonnen ambtsbericht inderdaad blijkt, dat L. ROOSE zich in twee gevallen aan hoogst laakbare handelingen heeft schuldig gemaakt, dat uit die twee op zichzelf staande feiten echter niet volgt, dat L. ROOSE in het algemeen van bekend slecht levensgedrag zoude zijn, waar verder niets te zijnen nadeele bekend is, terwijl bovendien het tegendeel wordt betuigd in twee van talrijke handteekeningen voorziene adressen door personen, woonachtig in Middelburg en elders, in deze zaak tot het College van Gedeputeerde Staten gericht en dat mitsdien de intrekking ten onrechte heeft plaats gehad;

Overwegende, dat volgens het bepaalde bij artikel 28, 1e, der Drankwet, de vergunning door Burgemeester en Wethouders wordt ingetrokken, wanneer omstandigheden zich voordoen, op grond waarvan, waren ze vroeger aanwezig of bekend geweest, zij o. a. krachtens artikel 8, eerste lid, 13e, zou zijn geweigerd en dat volgens laatstbedoelde bepaling de vergunning wordt geweigerd, o. a. wanneer de verzoeker van bekend slecht levensgedrag is;

Overwegende, dat het vaststaat, dat L. ROOSE, aan wien door Burgemeester en Wethouders van Middelburg een vergunning voor den verkoop van sterken drank in het klein is verleend, in December 1912 tweemaal zijne tusschenkomst heeft verleend tot het plaatsen van een meisje in een huis in die gemeente, wetende, dat in dat huis gelegenheid werd gegeven tot het plegen van ontucht;

dat hij dus moet geacht worden te zijn van bekend slecht levensgedrag;

dat Burgemeester en Wethouders van Middelburg dus terecht de te zijnen name staande vergunning voor den verkoop van sterken drank in het klein hebben ingetrokken en het tegen die intrekking ingestelde beroep ongegrond had moeten worden verklaard;

Gelet op de artikelen 166 en 168 der Provinciale Wet;

Den Raad van State gehoord, advies van 10 Juni 1913, no. 22;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 21 Juni 1913, no. 5691, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van Gedeputeerde Staten van Zeeland van 28 Maart 1913, no. 118, 3e afd. te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 25sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 12 *Juli* 1913.)

—

25 *Juni* 1913. BESLUIT, houdende de klassificatie van het in aanleg zijnde fort bij *Muiderberg*. S. 314.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog, van 19 Mei 1913, Vde Afd. no. 39;

Gelet op de artikels 3 en 4 der Wet van 21 December 1853 (*Staatsblad* no. 128);

Den Raad van State gehoord (advies van 10 Juni 1913, no. 16);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 21 Juni 1913, Vde Afd. no. 344;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Het in aanleg zijnde en in de, bij dit besluit behoorende lijst vermelde fort bij *Muiderberg* zal een vestingwerk zijn.

2. Het in het voorgaand artikel bedoelde fort, zal behooren tot de vestingwerken van de eerste klasse, zooals in de lijst is vermeld.

3. Op de in de laatste kolom van de lijst aangeduide perceelen, ofschoon zij binnen een verboden kring liggen, is de wet van 21 December 1853 (*Staatsblad* no. 128) niet van toepassing.

4. Dit besluit met de daarbij behoorende lijst komt in werking op den *tweeden* dag na de dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het besluit is geplaatst.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk tegelijkertijd in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 25sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog,

(*get.*) H. COLIJN.

(*Uitgeg.* 23 *Juli* 1913.)

LIJST.

Gemeente of gemeenten, waarin het vestingwerk en de verboden kringen liggen.	Vestingwerken of gedeelten van vestingwerken, behoorende tot : de eerste klasse.	de tweede klasse.	de derde klasse.	Vestingwerken of gedeelten van vestingwerken, behoorende tot geene klasse.	Beschrijving van de in Artikel negen der Wet bedoelde lijnen.	Perceelen of gedeelten van perceelen, binnen een verboden kring liggende, ten aanzien van welke de Wet niet van toepassing is.
Muiden en *Naarden.*	Het fort bij *Muiderberg.*					De perceelen en gedeelten van perceelen gelegen ten Noordwesten van de lijn, gevormd door de aaneenschakeling van : den Zuidoostelijken boord van den grindweg van *Hakkelaarsbrug* naar *Muiderberg ;* de Zuidwestelijke grens van de perceelen kadastraal Gemeente *Muiden,* Sectie C nos. 384, 385 en 383 ; de Zuidoostelijke grens van de perceelen, kadastraal Gemeente en Sectie als voren nos. 383, 382, 385, 387, 400 en 401 ; de rechte lijn getrokken van het meest Oostelijke punt van evengenoemd perceel nº. 401 naar het meest Zuidelijke punt van het perceel, kadastraal Gemeente en Sectie als voren, nº. 1025 ; de Zuidoostelijke grens van laatstgenoemd perceel en het verlengde van die grens in Noordoostelijke richting ; de kleine verboden kring van het fort ; een gedeelte van de Zuidoostelijke grens en een gedeelte van de Noordoostelijke grens van het perceel, kadastraal Gemeente en Sectie als voren nº. 1169 ; de Zuidoostelijke grens van de perceelen, kadastraal Gemeente en Sectie als voren nos. 1263, 999 en 1141 ; de Noordoostelijke grens van laatstgenoemd perceel en die van de perceelen, kadastraal Gemeente en Sectie als voren nos. 1140, 1139, 1138, 1137, 1136 en 1135 (gedeeltelijk) ; de Zuidoostelijke grens van de perceelen, kadastraal Gemeente en Sectie als voren nos. 906 en 1226, en het verlengde van laatstgenoemde grens tot in de *Zuiderzee.*

Behoort bij het Koninklijk besluit van 25 Juni 1913 (*Staatsblad* nº. 314).

Mij bekend,
De Minister van Oorlog, (*get.*) H. COLIJN.

26 *Juni* 1913. BESLUIT, tot vaststelling van een algemeen reglement voor den dienst op de spoorwegen. S. 315.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 26 Februari 1913, La. F., afdeeling Spoorwegen;

Gelet op art. 27 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* nº. 67), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 8 April 1893 (*Staatsblad* nº. 62) en op artikel II der Overgangsbepalingen van de wet van 13 Juli 1907 (*Staatsblad* nº. 193);

Den Raad van State gehoord (advies van 22 April 1913, nº. 13);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 Juni 1913, nº. 213, afdeeling Spoorwegen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 Mei 1914:

1º. vast te stellen het Algemeen reglement voor den dienst op de spoorwegen, zooals dat hiernevens is gevoegd;

2º. te bepalen, dat is vervallen het bij Koninklijk besluit van den 27sten October 1875 (*Staatsblad* nº. 183) vastgestelde en laatstelijk bij Koninklijk besluit van den 23sten Februari 1909 (*Staatsblad* nº. 58) gewijzigde Algemeen reglement voor den dienst op de spoorwegen.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 26sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 29 *Juli* 1913.)

ALGEMEEN REGLEMENT *voor den dienst op de spoorwegen.*

HOOFDSTUK I.

VAN DEN WEG.

Onderhoud van weg en werken. Aanduiding van gedeelten, welke slechts met verminderde snelheid en van die, welke niet mogen worden bereden.

Art. 1. 1. De weg en de daartoe behoorende werken worden voortdurend zoodanig onderhouden, dat zij veilig met de grootste overeenkomstig artikel 68 toegelaten snelheid kunnen worden bereden.

2. Gedeelten, welke wegens de uitvoering van werken of om andere redenen niet met de grootste overeenkomstig artikel 68 toegelaten snelheid kunnen worden bereden, zijn, zoowel bij nacht als bij dag, gedurende den dienst, door van den trein duidelijk te herkennen seinen aangewezen.

3. Gedeelten, welke tijdelijk niet te berijden zijn, worden door haltseinen, op voldoenden afstand geplaatst, kenbaar gemaakt, ook wanneer geen trein wordt verwacht.

Bewaking en schouwing van den spoorweg.

2. 1. De spoorweg wordt zoolang bewaakt, als treinen verwacht worden.

2. Dagelijks tusschen zonsop- en -ondergang moet de weg over zijne geheele lengte ten minste eenmaal nauwkeurig worden geschouwd. In bijzondere gevallen of voor bepaalde baanvakken kan de Raad van Toezicht bepalen, dat meer dan eenmaal per etmaal en op welken tijd van het etmaal moet worden geschouwd.

3. Punten, waar gevaar dreigt, moeten voortdurend worden bemaakt.

4. Bij elke schouwing wordt inzonderheid gelet op den toestand van sporen, wissels en seininrichtingen.

Profiel van vrije ruimte.

3. 1. Voor de sporen op den weg en de hoofdsporen op de stations en halten geldt het als bijlage A bij dit reglement gevoegde met I gemerkte profiel van vrije ruimte. Voor de overige sporen geldt het met II gemerkte profiel.

2. Binnen deze profielen mogen geene vaste voorwerpen worden gebouwd, tenzij deze voor de veiligheid van het verkeer niet hinderlijk zijn en door den Raad van Toezicht worden toegelaten.

Hoofdsporen.

4. 1. In de hoofdsporen worden geene gezonken sporen en geene draaischijven toegelaten.

2. Er moeten inrichtingen zijn, waardoor het omzetten van op een afstand van meer dan 250 meter bediende wissels in de hoofdsporen, terwijl een trein door den wissel rijdt, belet wordt.

3. Bij wissels in de hoofdsporen, welke op een afstand van minder dan 250 meter bediend worden, zijn dergelijke inrichtingen vereischt, indien de Raad van Toezicht, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, dit noodig oordeelt.

4. Van het bepaalde in het tweede lid kan

door den Raad van Toezicht ontheffing worden verleend.

Maatregelen ter voorkoming van het ongewenscht met elkaar in aanraking komen van voertuigen.

5. 1. Tusschen twee samenloopende of elkander kruisende sporen wordt de grens aangeduid, tot welke zich voertuigen op het eene spoor kunnen bewegen, zonder de beweging van voertuigen op het andere spoor te hinderen. Tusschen die grens en den wissel of het kruispunt mogen gelijktijdig op de beide sporen geen voertuigen worden geplaatst of voortbewogen.

2. De wijze, waarop die grens wordt aangeduid, wordt, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, door den Raad van Toezicht vastgesteld.

3. Tijdig vóór de komst van een trein moeten de te berijden sporen vrij en onbelemmerd en de wissels in den juisten stand gesteld zijn.

Aanwijzing van afstanden, bogen en hellingen.

6. 1. Op den weg zijn palen geplaatst, die den afstand van een eindstation langs de as van den spoorweg in kilometers en hectometers aangeven.

2. Waar de as van den weg uit de rechte strekking in een boog, of van een waterpas gedeelte in eene helling, of van de eene helling in eene andere helling overgaat, worden wijzers geplaatst.

3. Op de wijzers voor bogen zijn aangegeven de lengte van den straal van den boog, die van den boog en van de aansluitende rechte strekking.

4. Op de wijzers voor de hellingen zijn aangegeven de lengte van de waterpas liggende en van de hellende gedeelten, alsmede de sterkte der helling.

5. Wanneer de helling niet sterker is dan 1 op 400, of het verschil in hoogte bij sterkere hellingen niet meer dan 3 meter bedraagt, behoeven geene wijzers te worden geplaatst.

6. De palen en de wijzers, in dit artikel bedoeld, moeten bij dag uit den trein duidelijk zichtbaar zijn.

Openbare overwegen.

7. 1. De beweegbare afsluitingen van openbare overwegen worden bediend en bewaakt door een beambte, die in de onmiddellijke nabijheid daarvan is geplaatst.

2. Door den Raad van Toezicht kan ontheffing worden verleend van de bepaling, dat de beambte in de onmiddellijke nabijheid moet zijn geplaatst.

3. De beweegbare afsluitingen worden ten minste drie minuten vóór de komst van elken trein gesloten en onmiddellijk na het voorbijgaan der treinen weder geopend. Afwijkingen van deze bepaling kunnen door den Raad van Toezicht worden voorgeschreven.

4. De bepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing op openbare voetpaden, welke met toestemming van den Minister met klaphekken of draaikruisen zijn afgesloten.

Weinig bezochte openbare overwegen.

8. 1. Met afwijking van het bepaalde bij het eerste lid van artikel 7 kunnen sluitboomen, waarmede weinig bezochte openbare overwegen worden afgesloten, met goedvinden van den Raad van Toezicht, op afstand worden bediend.

2. De beambten, die deze sluitboomen bedienen, moeten van hun post den overweg kunnen zien.

3. Bij de op deze wijze afgesloten openbare overwegen is een waarschuwingstoestel geplaatst, waarmede de beambte, met de bediening belast, alvorens den overweg af te sluiten, het sein geeft, dat tot sluiting zal worden overgegaan.

4. Het sein van dat waarschuwingstoestel wordt door bestuurders van den spoorwegdienst aan Burgemeester en Wethouders der gemeente, waarin de overweg gelegen is, opgegeven en door deze algemeen bekend gemaakt.

5. Door den Minister kan, den beheerder van den weg en Burgemeester en Wethouders der gemeente, waarin de overweg gelegen is, gehoord, worden bepaald, dat een openbare overweg in den regel afgesloten zal blijven. Zulk een overweg wordt dan op verlangen van belanghebbenden geopend.

6. Bij zoodanigen overweg wordt dan eene inrichting aangebracht, in verbinding staande met een zich bij den bedieningspost bevindend beltoestel, ten einde belanghebbenden in staat te stellen, hun verlangen tot het openen der overwegafsluiting te kennen te geven.

Verlichting van openbare overwegen.

9. 1. Alle openbare overwegen met uitzondering van de openbare voetpaden worden des nachts, zoolang zij afgesloten zijn, op, naar het oordeel van den Raad van Toezicht voldoende wijze verlicht.

2. Voor weinig bezochte openbare overwegen kan door den Raad van Toezicht ont-

heffing van de verplichting tot verlichting worden verleend.

Particuliere overwegen.

10. 1. Bij elke schouwing van den weg wordt er op gelet of de hekken, dienende tot afsluiting van de uit- en overwegen, bedoeld in artikel 35, tweede lid, der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* nº. 67), gesloten zijn.

2. De openstaande afsluitingen worden door hen, die met de schouwing belast zijn, gesloten en proces-verbaal wordt opgemaakt tegen hen, die tot het sluiten verplicht en daarin nalatig zijn.

Beperking in het gebruik van overwegen.

11. 1. Het is aan ieder, wien het uit den aard zijner betrekking niet vrijstaat, verboden:

a. over de openbare overwegen te gaan of te rijden, wanneer zij afgesloten zijn, of het in artikel 8, derde lid, bedoelde sein voor de sluiting gegeven is;

b. over de uit- en overwegen, bedoeld in artikel 10 en over de voetpaden te gaan of te rijden, wanneer een trein in aantocht is.

2. Het is verboden ploegen, eggen en andere dergelijke gereedschappen, als ook boomstammen en zware voorwerpen over de overwegen te sleepen. Zij moeten gedragen dan wel met wagens of sleden over de overwegen vervoerd worden.

3. Binnen tien minuten vóór den tijd, voor de komst van een trein bepaald, mag, indien de beambte, met de bewaking belast, zulks verbiedt, geen vee over den overweg gedreven worden.

Haltpalen bij overwegen.

12. 1. Zoolang de openbare overwegen afgesloten zijn of zoodra het in artikel 8, derde lid, bedoelde sein voor de sluiting gegeven is, moeten paarden, vee en voertuigen, onverschillig op welke wijze deze worden voortbewogen, op een afstand van vijf en twintig meter van de afsluiting gehouden worden.

2. Die afstand wordt van wege bestuurders van den spoorwegdienst door een paal, waarop van de wegzijde het woord „halt" duidelijk leesbaar is, aangegeven.

Kruisingen van spoorwegen op gelijke hoogte.

13. 1. Bij kruising op gelijke hoogte van in dit reglement bedoelde spoorwegen door spoorwegen, voor welke noch dit reglement noch het Locaalspoorwegreglement 1902 van kracht is, worden de bepalingen van artikel 10 van het Tramwegreglement 1902 op de in de tweede plaats genoemde spoorwegen toegepast, ook al mocht dit reglement niet voor die spoorwegen gelden.

2. Voor andere spoorwegkruisingen op gelijke hoogte gelden de bepalingen van artikel 15, eerste lid, en van artikel 17, tweede lid, van dit reglement.

Beweegbare bruggen.

14. 1. Voorschriften voor de bediening en beveiliging van beweegbare spoorwegbruggen in verband met de scheepvaart worden in bij Koninklijk besluit vast te stellen reglementen gegeven.

2. De bruggen, waarvoor bij een der in het eerste lid bedoelde reglementen niet anders is bepaald, blijven in den regel gesloten en worden op verzoek van belanghebbenden geopend. Zij moeten tien minuten vóór den tijd, voor de komst van een trein bepaald, gesloten zijn.

3. Des daags wordt het geopend zijn en des nachts zoowel het geopend als het gesloten zijn van de doorvaart door seinen aan de scheepvaart aangegeven. Door den Minister kan van deze bepaling ontheffing worden verleend.

4. Met afwijking van hetgeen omtrent het gesloten zijn of het sluiten van beweegbare spoorwegbruggen in het tweede lid van dit artikel is en in de in het eerste lid van dit artikel bedoelde reglementen is of zal worden bepaald, moeten die bruggen geopend zijn, voor zooveel en op de tijden, waarvoor dit door den Minister, na bestuurders van den spoorwegdienst te hebben gehoord, zal worden bepaald.

HOOFDSTUK II.

VAN DE SEINEN.

Afstandsseinen en vóórseinen.

15. 1. De stations, de van wissels voorziene halten, de kruissporen, de kruisingen van spoorwegen op gelijke hoogte, welke niet vallen onder het eerste lid van artikel 13, de aansluitingen van spoorwegtakken, de wissels in de hoofdsporen buiten de stations, halten en kruissporen en de beweegbare bruggen worden beveiligd door seinen, die op zekeren afstand van de te beschermen punten worden geplaatst en afstandsseinen worden genoemd.

2. De afstand van die seinen tot het te beschermen punt wordt in verband met het lengteprofiel van den weg en de snelheid,

waarmede de treinen worden vervoerd, bepaald, met dien verstande dat die afstand niet kleiner zij dan 300 meter.

3. Deze afstandsseinen moeten, bij normale weersgesteldheid, van den aankomenden trein op zoodanigen afstand zichtbaar zijn, dat deze bij onveiligen stand van het afstandssein daarvóór tot stilstand kan worden gebracht.

4. De stand van het afstandssein moet op de plaats van bediening kunnen waargenomen worden.

5. Waar de veiligheid dit noodig maakt, worden vóór de afstandsseinen vóórseinen geplaatst, die bij onveiligen stand van het afstandssein het sein *langzaam rijden* of *onveilig* aangeven.

6. Bij gebruik van vóórseinen kunnen de afstandsseinen nabij de te beschermen punten worden geplaatst en behoeven zij niet te voldoen aan de bepaling van het derde lid van dit artikel. De afstand van het te beschermen punt tot het afstandssein moet alsdan ten minste 100 meter bedragen en die van het afstandssein tot het vóórsein op de bij het tweede lid bedoelde wijze worden bepaald en ten minste 450 meter bedragen.

7. Door den Minister kan van de bepalingen van dit artikel ontheffing worden verleend.

Seinen bij wissels en waterkranen. Verbinding tusschen wissels en seinen.

16. 1. De stand van de uitlooppijpen der waterkranen langs de hoofdsporen moet bij nacht, die van de wissels in de hoofd- en zijsporen, waar de Raad van Toezicht zulks noodig oordeelt, zoowel bij dag als bij nacht, gedurende den dienst op voldoenden afstand kenbaar zijn door middel van zelfwerkende seinen.

2. Wissels, welke buiten de stations en halten in de hoofdsporen gelegen zijn, moeten zoodanig met de afstandsseinen verbonden zijn, dat bij veiligen stand van die seinen, de goede stand van de wissels verzekerd is.

3. Wissels in de hoofdsporen op een station of halte moeten, als zij tegen de punt bereden worden, zoodanig met de seinen verbonden zijn, dat bij veiligen stand van het betrekkelijk sein de goede stand van de wissels verzekerd is.

4. Met goedvinden van den Raad van Toezicht kan afgeweken worden van het bepaalde in het voorgaande lid, mits de wissels alsdan bij het doorrijden van treinen over het hoofdspoor met een slot gesloten of bewaakt zijn.

Verbinding tusschen afstandsseinen en beweegbare bruggen en tusschen afstandsseinen onderling.

17. 1. Bij beweegbare bruggen moeten de afstandsseinen zoodanig ingericht en aan de bruggen verbonden zijn, dat zij niet op veilig kunnen worden gesteld, tenzij de brug is gesloten en opgezet.

2. Bij kruisingen van spoorwegen op gelijke hoogte en bij aansluitingen van spoorwegtakken moeten de afstandsseinen zoodanig onderling gekoppeld zijn, dat niet tegelijkertijd veilig kan worden gegeven aan treinen, welke met elkaar in aanraking zouden kunnen komen.

Normale stand der seinen.

18. 1. De afstandsseinen van stations, halten, kruissporen en aansluitingen van spoorwegtakken moeten in normalen stand het sein onveilig geven.

2. Voor de overige afstandsseinen en de andere vaste seinen wordt een normale stand door bestuurders van den spoorwegdienst voorgeschreven.

3. De seinen, waarvoor de onveilige stand als de normale is voorgeschreven, worden alleen uit dien stand gebracht, wanneer een naderende trein veilig kan doorrijden, en op onveilig teruggebracht, zoodra de trein het sein en de daardoor beschermde inrichtingen is voorbijgereden. Het voorbijgereden sein kan, zonder dat de daarbij vermelde voorwaarde is vervuld, op onveilig worden teruggebracht

a. indien de trein na het passeeren van het sein tot stilstand wordt gebracht, vóórdat de door het sein beschermde inrichtingen zijn voorbijgereden;

b. indien de beschermde inrichtingen ook na het onveilig stellen van het sein gesloten blijven tot na het voorbijrijden van den trein.

4. Van het bepaalde bij het eerste en derde lid van dit artikel kan door den Raad van Toezicht ontheffing worden verleend.

Electrische verbindingen.

19. 1. Het gebruik en de bediening van de electrische verbindingen ter beveiliging van den treinenloop en ter bevordering van de regelmatigheid van het verkeer, als daar zijn: de telegraaf, de toestellen voor den blokseindienst langs den weg, de klokken en wekkers en de noodseininrichtingen, worden geregeld bij het dienstreglement, bedoeld in artikel 6 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* nº. 67).

2. De Raad van Toezicht bepaalt, bestuur-

ders van den spoorwegdienst gehoord, welke electrische verbindingen voor elken spoorweg noodig zijn.

3. Op spoorwegen, waar de telegraaf gebruikt wordt voor het veilig verkeer der treinen, moet voor het wisselen der daarop betrekking hebbende telegrammen een afzonderlijke telegraafdraad aangewezen worden.

4. Voor baanvakken met gering verkeer kan door den Raad van Toezicht van het bepaalde in het voorgaande lid ontheffing worden verleend.

5. Wachtposten bij beweegbare bruggen, bij kruisingen van spoorwegen op gelijke hoogte en bij aansluitingen van spoorwegtakken, worden telegrafisch of telefonisch met het naastbij gelegen station, de naastbij gelegen halte of het naastbij gelegen kruisspoor verbonden. De Raad van Toezicht kan, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, bepalen, dat genoemde wachtposten met de aan weerszijden gelegen stations, halten of kruissporen op de aangegeven wijze verbonden moeten zijn. De wachtposten, tot den blokseindienst behoorende, zijn onderling telefonisch verbonden.

6. Waar de Raad van Toezicht zulks, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, noodig oordeelt, moeten de wachtposten bij overwegen telefonisch met de naastbij gelegen stations of halten worden verbonden.

7. Aan de wachtposten, door den Raad van Toezicht, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, aan te wijzen, moeten inrichtingen zijn voor het ontbieden van eene reservelocomotief en het geven van andere seinen om hulp.

8. De richting, waarin de naastbij gelegene dier wachtposten zich bevindt, moet door een duidelijk zichtbaar teeken op elken telegraafpaal zijn aangewezen.

Aankondiging van de komst der treinen.

20. 1. De komst van elken trein wordt aan de wachters geseind.

2. Dit sein wordt ten minste drie minuten vóór de komst van den trein gegeven.

3. De daartoe te bezigen middelen behoeven de goedkeuring van den Raad van Toezicht.

4. Het tweede en derde lid van dit artikel zijn niet van toepassing op rangeerende treinen.

Seinen door de wachters te geven.

21. Aan een komenden trein moet, bij nacht zoowel als bij dag, door de wachters kunnen worden geseind: *weg veilig, langzaam rijden* of *stilhouden.*

Treinseinen.

22. 1. Elke trein voert, zoowel bij dag als bij nacht, de noodige seinen om het achterste voertuig kenbaar te maken.

2. Bovendien wordt des nachts elke trein aan de voorzijde voorzien van ten minste twee helder brandende lantaarns, welke naar voren wit licht geven, behoudens de afwijkingen, voorgeschreven in het seinreglement, bedoeld bij artikel 26.

3. Elke buitengewone trein moet daarenboven een duidelijk zichtbaar sein voeren.

4. Niet door stoom bewogen voertuigen voeren, wanneer zij zich op de hoofdsporen bevinden, des nachts eene helder brandende lantaarn, welke naar de zijde, vanwaar op het spoor, waarop het voertuig is geplaatst, treinen kunnen worden verwacht, rood licht vertoont.

5. Bij het rangeeren kan van de bepalingen van het eerste en tweede lid worden afgeweken, mits des nachts de locomotief of de locomotief met tender aan de voorzijde en aan de achterzijde van eene lantaarn is voorzien, welke wit licht geeft.

Seinmiddelen op de treinen.

23. 1. In de treinen moeten seinmiddelen aanwezig zijn, waarmede zoowel des daags als des nachts de wachters en het personeel van andere treinen gewaarschuwd worden:

A. dat een trein, die niet vooraf schriftelijk is aangekondigd, in aantocht is:

a. in dezelfde richting;

b. in tegenovergestelde richting;

B. dat er storing is op de telegraaflijnen van het Rijk of van den spoorwegdienst. Dit sein behoeft alleen des daags gegeven te worden.

2. De bepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing op rangeerende treinen.

Seinen te geven door den machinist en de overige treinbeambten.

24. De machinist moet de middelen hebben om de volgende seinen te geven:

1°. *geeft acht;*

2°. *remmen vast;*

3°. *remmen los;*

de overige treinbeambten die om het sein tot stilhouden te geven.

Maatregelen bij omstandigheden, waardoor de dagseinen niet duidelijk zijn te onderscheiden.

25. 1. Bij mistig weder, sneeuwjacht en andere omstandigheden, waardoor de dagseinen op een afstand van driehonderd meter niet duidelijk te onderscheiden zijn, worden naast die seinen de nachtseinen gebezigd.

2. Voorschriften tot bevordering van het veilig verkeer in dergelijke gevallen en voor het gebruik van knalseinen worden gegeven in het dienstreglement, bedoeld in artikel 6 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* nº. 67).

Plaatsing der seinen. Seinreglement.

26. 1. De plaatsing van de vaste seinen, hunne onderlinge verbindingen en hunne verbindingen met de wissels in de hoofdsporen worden omschreven in voorschriften, welke aan den Raad van Toezicht worden toegezonden.

2. De beschrijving en de voorschriften voor het gebruik van de seinen, in dit hoofdstuk genoemd, worden opgenomen in eene afzonderlijke afdeeling van het dienstreglement, bedoeld in artikel 6 van de wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* nº. 67), welke afdeeling den naam „Seinreglement" zal dragen.

HOOFDSTUK III.

VAN DE STATIONS EN DE HALTEN.

Soorten van stations en halten.

27. Na bestuurders van den spoorwegdienst te hebben gehoord, wijst de Minister de stations en de halten aan en bepaalt welke stations als hoofdstations en welke halten als stopplaatsen zijn te beschouwen.

Voorschriften ter instandhouding van de goede orde op buitenpleinen en toegangen.

28. Hetgeen ter instandhouding van de goede orde op de buitenpleinen van en de toegangen tot de stations en halten van spoorwegondernemingen is voor te schrijven, wordt bij plaatselijke verordening, nadat bestuurders van den spoorwegdienst zijn gehoord, bepaald. De gemeenteraad stelt zoodanige verordening vast binnen drie maanden, na daartoe door of van wege den Minister te zijn aangezocht.

Namen van stations en halten. Uurwerken.

29. 1. De naam van elk station en van elke halte wordt met duidelijke, uit den trein leesbare letters aangeduid.

2. Elk station en elke halte, geen stopplaats zijnde, moet voorzien zijn van een goed loopend uurwerk, geregeld naar den middelbaren tijd van Amsterdam.

3. Op de hoofdstations moet zoowel van de perrons als van het buitenplein en zooveel mogelijk van de toegangen tot het station zulk een uurwerk duidelijk zichtbaar en bij nacht, zoolang de dienst duurt, verlicht zijn.

4. Voor die stations en halten, geen stopplaats zijnde, waar het bij het tweede lid bedoelde uurwerk niet op naar het oordeel van den Raad van Toezicht voldoende wijze voor de vertrekkende reizigers waarneembaar is, kan door dien Raad het aanbrengen van zulk een uurwerk in de wachtkamers of de vestibule worden voorgeschreven.

Verlichting en verwarming.

30. De hoofdingang van de stations en van de halten, geen stopplaats zijnde, alsmede de voor de reizigers of voor het publiek toegankelijke lokalen en perrons worden, zoolang zij zijn opengesteld, bij nacht behoorlijk verlicht; de wachtkamers worden daarenboven van 15 October tot 15 April gedurende den tijd, dat zij zijn opengesteld, voldoende verwarmd.

Ladingmallen en weegbruggen.

31. Op elk station, waar de Raad van Toezicht, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, het noodig acht, moeten een ladingmal voor het meten en eene weegbrug voor het wegen van geladen wagens aanwezig zijn.

Reservelocomotieven alsmede werktuigen en materialen tot ontruiming en herstel van den weg.

32. De Raad van Toezicht wijst, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, de stations aan, waar:

a. zoolang treinen op weg zijn, eene reservelocomotief gereed moet staan om onverwijld dienst te kunnen doen;

b. de noodige werktuigen en materialen aanwezig moeten zijn, om bij ongevallen den weg te ontruimen en voorloopig te herstellen.

Publicatie van reglements- en wetsbepalingen op de stations en halten.

33. 1. Een door den Raad van Toezicht goedgekeurd uittreksel uit dit reglement, uit het algemeen reglement voor het vervoer op de spoorwegen en uit de wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* nº. 67), bevattende de voor-

schriften, door het publiek in acht te nemen, wordt in de wachtkamers der stations en halten op eene plaats, waar het duidelijk leesbaar is, opgehangen of aangeplakt.

2. In dat uittreksel worden ook de straffen vermeld, welke op overtreding van bovenbedoelde voorschriften zijn gesteld, en worden voorts opgenomen de artikelen 164, 165, 179 tot en met 183, 350, 351 en 351*bis* van het Wetboek van Strafrecht.

Klachtenboeken.

34. 1. Op elk station en op elke halte, geene stopplaats zijnde, moet op het bureau van den chef een klachtenboek zijn, volgens een door den Raad van Toezicht vast te stellen model, waarin klachten over aangelegenheden, den spoorwegdienst betreffende, kunnen worden geschreven.

2. Op de gemeenschappelijke stations moet voor elk der spoorwegondernemingen, die voor haren dienst van dat station gebruik maken, een klachtenboek zijn.

3. Het klachtenboek wordt op elk blad genummerd en op de eerste en laatste bladzijde door een der leden van den Raad van Toezicht gewaarmerkt.

4. Het wordt op de eerste aanvrage door den chef verstrekt aan ieder, die het ter inschrijving van eene klacht verlangt en ter inzage gegeven aan de ambtenaren, genoemd in artikel 11 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* nº. 67), aan de ambtenaren van het Openbaar Ministerie, den kantonrechter, den commissaris van politie en den burgemeester.

5. Een ieder, die van het klachtenboek gebruik maakt, moet duidelijk, volledig en in behoorlijken vorm den aard en de strekking van de klacht, zijn naam en vaste woonplaats opgeven; klachten over beambten en bedienden van den spoorweg moeten, zoo mogelijk, den naam, de betrekking of het nummer van den bedoelden persoon aangeven. De klacht moet onderteekend zijn.

6. Bestuurders dragen zorg, dat zij ten spoedigste afschrift van de klachten ontvangen. Zij zijn verplicht deze te onderzoeken, den uitslag van hun onderzoek zoo spoedig mogelijk aan den klager schriftelijk mede te deelen en een afschrift van de schriftelijke mededeeling achter de klacht in het klachtenboek te doen schrijven.

7. Wanneer de op een station ingeschreven klacht een anderen spoorwegdienst aangaat dan die, waartoe dat station behoort, wordt door de zorg van bestuurders een afschrift der klacht gezonden aan bestuurders van den bij de klacht betrokken spoorwegdienst, die zorg dragen voor het onderzoek en de mededeeling van den uitslag daarvan aan den klager.

8. Zij zenden een afschrift van die mededeeling aan de bestuurders van den spoorwegdienst, tot welken het station behoort, ten einde in het klachtenboek te worden ingeschreven.

9. Indien op een gemeenschappelijk station in het klachtenboek van ééne onderneming eene klacht is ingeschreven, die eene andere bij de gemeenschap betrokken onderneming aangaat, dan wordt die door den stationschef in het klachtenboek dier andere onderneming overgebracht en geacht rechtstreeks in laatstbedoeld boek te zijn ingeschreven.

10. Eene door den stationschef te waarmerken vermelding van het overbrengen dezer klacht in een ander klachtenboek wordt dan in het eerste klachtenboek opgenomen.

11. Door bestuurders van den spoorwegdienst wordt in de eerste helft van elke maand van de klachten, in de vorige maand ingeschreven en van de daarop gegeven antwoorden afschrift gezonden aan den Raad van Toezicht.

Afsluiting van wegen over sporen op stations en halten.

35. 1. Wegen over sporen op stations en halten moeten, indien de Minister zulks noodig oordeelt, van door hem goed te keuren beweegbare afsluitingen worden voorzien.

2. Voorschriften omtrent de bediening en bewaking dezer afsluitingen worden door bestuurders van den spoorwegdienst, onder goedkeuring van den Minister, gegeven.

Verplichtingen van de chefs van stations en halten.

36. 1. De chef van elk station of halte, of een plaatsvervanger, moet bij het vertrek der treinen tegenwoordig zijn.

2. Hij treft de noodige maatregelen om het veilig verkeer van de reizigers naar en van den trein te verzekeren.

Maatregelen ter voorkoming van ongewenscht in beweging geraken van stilstaande voertuigen.

37. Maatregelen worden genomen om te beletten, dat op de sporen staande voertuigen door den wind of door andere onvoorziene omstandigheden in beweging worden gebracht.

HOOFDSTUK IV.

VAN HET ROLLEND MATERIEEL.

AFDEELING I.

Van locomotieven en tenders.

Voorschriften betreffende de inrichting van locomotieven en tenders.

38. 1. Elke locomotief moet voorzien zijn :

a. van veerkrachtige stoot- en trekinrichtingen en aan de voorzijde van spoorstaafruimers en lantaarnijzers ;

b. van eene zich onder het onmiddellijk bereik van den machinist bevindende stoomfluit ;

c. van een aan de vuurkast goed aansluitenden aschbak, die aan de voorzijde en zoo noodig aan de achterzijde met eene trekklep opengaat ;

d. van eene inrichting om het uitvliegen van vonken en brandende stoffen uit den schoorsteen zooveel mogelijk te voorkomen ;

e. van ten minste twee van elkander onafhankelijke voedingstoestellen, die elk voor zich voldoende zijn om ruimschoots in de waterbehoefte van den ketel te voorzien, en waarvan ten minste één niet door het werktuig gedreven wordt. Elk dier voedingstoestellen moet voorzien zijn van eene afzonderlijk aan den ketel bevestigde afsluitinrichting (klep met kraan of afsluiter).

2. Het gebruik van gegoten ijzer is voor de wielen van de locomotieven en tenders niet geoorloofd. Van dit verbod kan door den Raad van Toezicht ontheffing worden verleend.

3. De wielen van locomotieven en tenders moeten van opstaande randen (flensen) van behoorlijke hoogte voorzien zijn. De dikte van de wielbanden bedraagt ten minste vijf en twintig millimeter.

4. Behalve met de gewone hoofdkoppeling is de locomotief aan den tender verbonden door eene borgkoppeling.

5. Elke tender is aan de achterzijde en elke tenderlocomotief is aan beide einden voorzien van spoorstaafruimers en lantaarnijzers.

6. Elke tender en elke tenderlocomotief is voorts aan beide einden voorzien van veerkrachtige stoot- en trekinrichtingen.

7. Bovendien is elke tender en elke tenderlocomotief voorzien van eene handrem, die steeds gemakkelijk en snel in werking kan worden gebracht.

8. Elke locomotief, die dient voor het vervoer van personentreinen met eene grootere snelheid dan van 50 kilometer in het uur, moet voorzien zijn van inrichtingen, die het mogelijk maken hare rem, tegelijk met de remmen van de voertuigen, van de standplaats van den machinist in werking te brengen.

Voorschriften betreffende de inrichting van de ketels der locomotieven.

39. 1. De ketel van elke locomotief moet voorzien zijn :

a. van een met goed leesbaar volgnummer gemerkten manometer, die, rechtstreeks met den ketel verbonden, de drukking van den stoom duidelijk aangeeft en die ten minste twee atmosferen meer kan aanwijzen dan de grootste toegelaten werkelijke drukking, welke laatste op de wijzerplaat door een duidelijk merk moet zijn aangewezen ;

b. van eene gebogen afsluitbare pijp met flens van veertig millimeter middellijn en vijf millimeter dikte om daaraan een contrôlemanometer te kunnen verbinden ;

c. van een waterpeilglas met afsluit- en doorblaaskranen, en van ten minste twee proefkranen of een tweede peilglas ; de waterpeilglazen en de proefkranen moeten van elkander onafhankelijk, dus niet aan dezelfde pijp aangebracht zijn ; de waterpeilglazen moeten bovendien, tenzij de Raad van Toezicht hiervan ontheffing verleent, voorzien zijn van een schermkoker, zoodanig ingericht, dat het waterpeil goed waarneembaar blijft ;

d. van een zelfwerkend middel, waardoor watergebrek in den ketel, onafhankelijk van machinist of stoker, wordt kenbaar gemaakt ; daartoe kunnen onder andere dienen één of meer in de hemelplaat van de vuurkast aangebrachte proppen, waarin zich een bij eene bepaalde temperatuur smeltbaar metaal bevindt ;

e. van ten minste twee veiligheidskleppen, voldoende aan de bepalingen van artikel 40.

2. Zoowel de waterstand als de stoomdrukking moeten van de standplaats van den machinist steeds kunnen worden nagegaan.

3. De toegelaten laagste waterstand alsmede de toegelaten grootste stoomdrukking moeten zoodanig zijn aangegeven, dat zij van de standplaats van den machinist zijn waar te nemen.

4. De steunschroefbouten, waarmede de wanden van de vuurkast en van den ketel onderling verbonden zijn, moeten over de lengte geheel of ten deele doorboord zijn.

5. Het gebruik van gegoten ijzer is voor

die deelen van den ketel, welke aan de stoomdrukking bloot staan, verboden.

Veiligheidskleppen.

40. 1. De in artikel 39, eerste lid, onder *e*, bedoelde veiligheidskleppen moeten op den ketel zoodanig worden geplaatst, dat zij, wanneer de ketel in werking is, gemakkelijk kunnen worden onderzocht.

2. De kleinste waarde, te nemen voor de middellijn van elk der beide klepopeningen, wordt berekend naar de formule:

$$d = 190 \sqrt{\frac{R}{p + 1{,}03}}$$

waarin voorgesteld wordt door:

d de middellijn in millimeters;

p de overdruk van den stoom in kilogrammen per vierkanten centimeter;

R. het roosteroppervlak in vierkante meters.

3. Heeft een ketel meer dan twee veiligheidskleppen, dan moet de som van de oppervlakten der klepopeningen ten minste gelijk zijn aan de som van de oppervlakten, die de openingen zouden moeten hebben, indien de ketel van slechts twee kleppen zou worden voorzien.

4. De middellijn eener klepopening mag nooit kleiner zijn dan veertig millimeter.

5. De veiligheidskleppen moeten met vlakke randen op hare zittingen sluiten; de breedte van het draagvlak mag ten hoogste het twintigste gedeelte van de middellijn der opening bedragen, doch mag in geen geval grooter zijn dan drie millimeter. Voor de toepassing van veiligheidskleppen van bijzondere constructie, waarvan de kleppen met schuine randen op hare zittingen sluiten, kan door den Raad van Toezicht vergunning worden verleend.

6. De kleppen moeten direct of indirect door veeren worden belast; deze zijn zoodanig te maken, dat de klep ten minste over een hoogte gelijk aan het veertigste deel van de middellijn der opening kan lichten, vóórdat de drukking op de klep met tien procent van den keteldruk toeneemt. De kleppen moeten ten minste over eene hoogte gelijk aan het twintigste deel van de middellijn harer opening kunnen lichten, met een minimum van drie millimeter, en geborgd zijn tegen het wegslingeren, voor het geval dat een veer mocht breken.

Aanschaffing van locomotieven en tenders.

41. 1. Geen locomotieven of tenders worden door bestuurders van den spoorwegdienst aangeschaft dan nadat het type door den Minister is goedgekeurd.

2. Zij zenden daartoe voldoend toegelichte teekeningen van het toe te passen type aan den Minister ter goedkeuring in en geven daarbij tevens op:

a. welk aantal locomotieven of tenders van het voorgestelde type zal worden aangeschaft;

b. binnen welken tijd zij zich voorstellen het onder *a* bedoelde aantal locomotieven of tenders te doen aanmaken.

3. Voor aanschaffing van een grooter aantal dan ingevolge het bepaalde bij het tweede lid onder *a* is opgegeven of voor verdere aanschaffing, na het verstrijken van den ingevolge het bepaalde bij het tweede lid onder *b* opgegeven termijn, wordt opnieuw goedkeuring van de teekeningen vereischt.

4. Van elk aangeschaft nieuw type zenden bestuurders duidelijke teekeningen, aangevende de onderdeelen en afmetingen van den ketel, de assen, wielen, veeren, enz., aan den Raad van Toezicht.

5. Van elke aangeschafte locomotief en tender zenden zij voorts aan dien Raad eene opgave, behelzende:

A. *Van de locomotief*:

a. het volgnummer, het fabrieksnummer, den naam en de woonplaats van den vervaardiger en het jaar van vervaardiging;

b. de omschrijving van de inrichting der locomotief, haar gewicht met gevulden ketel en voor tenderlocomotieven bovendien met inbegrip van maximum-hoeveelheid brandstof en water, alsmede de belasting der wielen;

c. de middellijn van de stoomcylinders, de zuigerslaglengte, de afmetingen en de grondstoffen van de wielen, assen en banden, benevens den radstand;

d. den vorm, de afmetingen en de wanddikte met omschrijving van de grondstof van den ketel en van zijne onderdeelen;

e. de grootte van het verwarmingsoppervlak;

f. de omschrijving van de veiligheidskleppen met toebehooren en de daarbij voorkomende afmetingen;

g. de omschrijving van de toestellen, dienende om het waterpeil waar te nemen, van die om het op de gevorderde hoogte te houden en van die, bestemd om watergebrek automatisch aan te geven;

h. de omschrijving en de afmetingen van de draagveeren en van de stoot- en trektoestellen en van het remwerk;

i. de omschrijving van de eventueele inrichtingen voor rookverbranding, van die om het uitvliegen van vonken te verhinderen en van den aschbak, met opgave van de hoogte van het laagste punt boven den bovenkant van de spoorstaven;

k. de in den ketel toe te laten grootste werkelijke drukking van den stoom, in atmosferen (de werkelijke drukking is het verschil tusschen de absolute drukking van den stoom en die van den dampkring);

l. ingeval zij reeds elders heeft dienst gedaan, het aantal kilometers in het geheel doorloopen en de herstellingen, die zij mocht hebben ondergaan.

B. *Van den tender:*

a. het volgnummer, het fabrieksnummer, den naam en de woonplaats van den vervaardiger en het jaar van vervaardiging;

b. het gewicht van den tender, wanneer hij ledig is en wanneer hij met brandstof en water geladen is;

c. de afmetingen en de grondstoffen van de wielen, assen en banden, benevens den radstand;

d. de omschrijving en de afmetingen van de draagveeren, van de stoot- en trektoestellen en van het remwerk.

Indienststelling van locomotieven en tenders.

42. 1. Locomotieven en tenders worden niet in dienst gesteld dan na van wege den Raad van Toezicht te zijn onderzocht en goedgekeurd.

2. Daartoe verstrekken bestuurders van den spoorwegdienst aan den met het onderzoek belasten Rijksambtenaar duidelijke teekeningen van de te onderzoeken locomotieven en tenders, aangevende de onderdeelen en afmetingen van den ketel, de assen, de wielen, de veeren, enz.

3. Ten bewijze van de goedkeuring strekt voor locomotieven de in artikel 44 bedoelde akte van vergunning of de krachtens dat artikel verleende voorloopige vergunning. Voor tenders wordt door den Raad van Toezicht eene schriftelijke vergunning tot ingebruikneming uitgereikt.

Onderzoek en beproeving van locomotiefketels vóór de indienststelling.

43. 1. De locomotiefketels worden vóór de indienststelling in onbekleeden, of met goedvinden van den Raad van Toezicht in bekleeden toestand, van wege dien Raad onderzocht en beproefd. Slechts wanneer onderzoek en beproeving bevredigende uitkomsten hebben opgeleverd, mogen de ketels in gebruik worden genomen.

2. De beproeving geschiedt met water op eene drukking bedragende vijf atmosferen meer dan de gewenschte werkelijke stoomdrukking. Die beproeving duurt zoolang als noodig is, om de verschillende deelen van den ketel behoorlijk te onderzoeken.

3. De juistheid van de belasting van de veiligheidskleppen en de zuiverheid van de manometers worden bij het onderzoek nagegaan.

4. De uitkomst van het onderzoek en de beproeving is onvoldoende, zoo eenig deel van den ketel of van zijne onderdeelen gedurende de beproeving eene nadeelige vervorming heeft ondergaan, of zoo andere belangrijke gebreken aan den dag zijn gekomen.

Akte van vergunning. Voorloopige vergunning.

44. 1. Wanneer het onderzoek van eene locomotief (het onderzoek en de beproeving van den ketel daaronder begrepen) bevredigende uitkomsten heeft opgeleverd en overigens voldaan is aan de bepalingen van dit reglement (met name aan de artikelen 38, 39, 40 en 41), wordt door den Raad van Toezicht eene akte van vergunning uitgereikt.

2. In afwachting van de uitreiking dezer akte kan de met het onderzoek belaste Rijksambtenaar eene voorloopige schriftelijke vergunning tot indienststelling geven. Deze vergunning vervalt, indien zij niet binnen een door genoemden ambtenaar bepaalden termijn door uitreiking der akte van vergunning is gevolgd.

3. In de akte van vergunning worden opgenomen:

a. de naam van den spoorwegdienst, die de locomotief in gebruik neemt;

b. het volgnummer en de korte omschrijving der locomotief;

c. de omschrijving van den vorm en de afmetingen van den ketel alsmede de uitgestrektheid van het verwarmingsoppervlak;

d. de omschrijving der veiligheidstoestellen en hunne voornaamste afmetingen;

e. de grootste toegelaten werkelijke stoomdrukking in atmosferen.

4. De akte van vergunning moet te allen tijde ter inzage aanwezig zijn bij bestuurders van den spoorwegdienst of in de werkplaats, waar de locomotief in den regel wordt hersteld.

Onderzoek en beproeving van locomotiefketels en onderzoek van locomotieven en tenders na de indienststelling.

45. 1. Elke locomotiefketel wordt ten minste eenmaal in de drie jaren en bovendien na elke belangrijke herstelling, of wanneer de Raad van Toezicht zulks noodig oordeelt, opnieuw met inachtneming van artikel 43 onderzocht en beproefd. De termijn van drie jaren wordt gerekend van den dag, waarop de locomotief na het laatste onderzoek is in dienst gesteld. Bij de beproeving van vóór het in werking treden van dit reglement aanwezige locomotiefketels wordt het verschil tusschen de drukking, waarop de beproeving geschiedt, en de gewenschte werkelijke stoomdrukking niet grooter genomen dan het was bij de eerste beproeving.

2. Ten hoogste acht jaren na de indienststelling van een locomotiefketel moet hij inwendig nauwkeurig worden onderzocht, nadat daarvoor de vlampijpen zijn weggenomen.

3. Zulk een onderzoek wordt daarna telkens na verloop van ten hoogste zes jaren herhaald.

4. Bij elk bovenbedoeld onderzoek van den ketel worden de locomotief en de tender in a hare onderdeelen aan een nauwkeurig onderzoek onderworpen.

Voorschriften voor het geval, dat een onderzoek of eene beproeving na de indienststelling onvoldoende uitkomsten oplevert.

46. 1. Indien eenig onderzoek of eenige beproeving, als in artikel 45 bedoeld, onvoldoende uitkomsten heeft opgeleverd, mag de locomotief of de tender niet weder in gebruik worden genomen, dan nadat de door den Raad van Toezicht noodig geachte voorzieningen zijn aangebracht.

2. Blijkt uit zoodanig onderzoek of zoodanige beproeving, dat de ketel van eene locomotief niet meer onder de vroeger toegelaten hoogste stoomdrukking veilig werken kan, zoo wordt door den Raad van Toezicht aan bestuurders de keus gelaten de door den Raad noodig geachte voorzieningen aan te brengen of wel de locomotief met aanwending van eene lagere drukking te gebruiken. In het laatste geval wordt de vroeger verleende akte van vergunning ingeleverd en door eene nieuwe vervangen.

Register van ketelbeproevingen.

47. Van elk onderzoek en elke beproeving van een locomotiefketel, als in de artikelen 43 en 45 bedoeld, wordt door den daarmede belasten Rijksambtenaar aanteekening gedaan in een register, daartoe door bestuurders van den spoorwegdienst onder goedkeuring van den Raad van Toezicht aan te leggen.

Maatregelen bij ketelbeproevingen door den spoorwegdienst te nemen.

48. 1. Bij elk onderzoek en elke beproeving van een locomotiefketel wordt van wege bestuurders van den spoorwegdienst zorg gedragen, dat:

a. de locomotief geplaatst zij in een daartoe geschikt lokaal boven een drooggliggenden aschkuil en te bekwamer hoogte voor het onderzoek;

b. de vuur- en rookkast en de pijpen behoorlijk gereinigd, en

c. de aschbak en de roosters verwijderd zijn.

2. In de werkplaatsen, waar ketelbeproevingen plaats hebben, moet eene inrichting zijn, dienende tot het onderzoek van de manometers.

Gebruik van buitenlandsche locomotieven en tenders.

49. 1. Locomotieven en tenders, behoorende aan buitenlandsche spoorwegdiensten en bestemd om dienst te doen op een baanvak, dat ten deele op Nederlandsch grondgebied en ten deele op dat van een naburig Rijk gelegen is, mogen krachtens eene vergunning van den Raad van Toezicht op het op Nederlandsch grondgebied gelegen gedeelte van het baanvak worden gebruikt, zonder dat de bepalingen van dit reglement, het onderzoek en de beproeving van locomotieven betreffende, worden toegepast, mits:

a. de locomotieven en tenders, wat de algemeene inrichting en de hoofdafmetingen aangaat, zonder bezwaar voor de veiligheid kunnen worden toegelaten, en

b. door bestuurders van den spoorwegdienst het bewijs wordt geleverd, dat voor die locomotieven en tenders voldaan is aan de bepalingen, dienaangaande in het naburige Rijk van kracht.

2. Door bestuurders moeten aan den Raad van Toezicht aangaande de locomotieven en de tenders de opgaven worden verstrekt, bedoeld in artikel 41, vijfde lid, alsmede die, welke de Raad bovendien voor het toezicht noodig oordeelt.

3. Eene vergunning, als in het eerste lid bedoeld, kan te allen tijde door den Raad van Toezicht worden ingetrokken.

AFDEELING II.

Van rijtuigen en wagens.

Voorschriften, waaraan rijtuigen en wagens moeten voldoen.

50. 1. De rijtuigen en wagens moeten voldoen aan de voorschriften, gegeven in artikel II van het slotprotocol van de Conferentie voor de technische eenheid der spoorwegen van Mei 1907 (Koninklijk besluit van 7 Januari 1909, *Staatsblad* nº. 9).

2. Afwijkingen kunnen door den Minister worden toegestaan.

3. Alle rijtuigen en bagagewagens, alsmede de wagens, welke als sluitwagen achter een trein geplaatst worden, moeten voorzien zijn van de vereischte dragers of inrichtingen voor de gevorderde seinen.

Bijzondere voorschriften betreffende de inrichting der rijtuigen.

51. 1. De rijtuigen zijn alle overdekt en rondom gesloten. Van dit laatste voorschrift kan door den Minister ontheffing worden verleend. Zij zijn ten genoegen van den Minister voorzien van middelen tot behoorlijke verlichting, luchtverversching en verwarming.

2. Gedurende den tijd, dat de rijtuigen ten dienste van het publiek gebruikt worden, zijn zij des nachts van binnen verlicht en van 15 October tot 15 April op voldoende wijze verwarmd.

3. De rijtuigen of rijtuigafdeelingen worden in drie klassen onderscheiden, tenzij de Minister, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, daaromtrent anders bepaalt.

4. Naar buiten openslaande portieren in de langsche zijden der rijtuigen moeten:

a. in een stand, loodrecht op de lengte-as van het voertuig, binnen het profiel van vrije ruimte blijven;

b. voorzien zijn van twee sluitingen, welke beide aldus ingericht zijn, dat zij van buiten, doch ook door de reizigers in den trein, zonder bezwaar kunnen worden geopend;

c. voorzieningen aanbieden tegen gevaar voor klemmen van vingers bij het sluiten der portieren.

5. Afwijkingen van de bepalingen van het vorige lid kunnen door den Raad van Toezicht worden toegestaan.

Aanschaffing van rijtuigen en wagens.

52. 1. Geen rijtuigen of wagens mogen door bestuurders van den spoorwegdienst worden aangeschaft, dan nadat het type door den Minister is goedgekeurd.

2. Zij zenden daartoe voldoend toegelichte teekeningen op $^1/_{10}$ der ware grootte van het toe te passen type aan den Minister ter goedkeuring in en geven daarbij op:

a. voor de rijtuigen het aantal zitplaatsen in elke afdeeling; voor de wagens het draagvermogen;

b. welk aantal rijtuigen of wagens van het voorgestelde type zal worden aangeschaft;

c. binnen welken tijd zij zich voorstellen het onder *b* bedoelde aantal voertuigen te doen aanmaken.

3. Door den Minister kan worden toegestaan, dat voor lange rijtuigen of wagens teekeningen op eene kleinere schaal dan bovengenoemd worden ingezonden.

4. Voor aanschaffing van een grooter aantal dan ingevolge het bepaalde bij het tweede lid onder *b* is opgegeven, of voor verdere aanschaffing na het verstrijken van den ingevolge het bepaalde bij het tweede lid onder *c* opgegeven termijn, wordt opnieuw goedkeuring van de teekeningen vereischt.

5. Bestuurders van den spoorwegdienst verstrekken aan den Raad van Toezicht eene beschrijving van elk aangeschaft rijtuig en elken aangeschaften wagen, met opgave van het gewicht van elk voertuig en van de voornaamste afmetingen van den bak, zoowel binnen- als buitenwerks gemeten, van het onderraam, met de assen, wielen, draag- en stootveeren en remtoestellen; voor de rijtuigen bovendien van het aantal zitplaatsen en voor de wagens van het draagvermogen en van de oppervlakte van den bodem.

Indienststelling van rijtuigen en wagens.

53. Rijtuigen en wagens worden niet in dienst gesteld, dan na van wege den Raad van Toezicht te zijn onderzocht en goedgekeurd. Door genoemden Raad wordt daarna eene schriftelijke vergunning tot ingebruikneming uitgereikt.

Onderzoek van rijtuigen en wagens na de indienststelling.

54. 1. De rijtuigen en wagens worden van tijd tot tijd aan een grondig onderzoek onderworpen, waarbij de assen, potten en veeren worden afgenomen.

2. Voor rijtuigen, postrijtuigen en bagagewagens alsmede voor die wagens, welke voornamelijk bestemd zijn om in personentreinen dienst te doen, vindt dit onderzoek plaats,

zoodra zij 30,000 kilometer hebben afgelegd, doch uiterlijk na verloop van één jaar, voor de overige wagens uiterlijk na verloop van drie jaren sedert de eerste indienststelling of het laatste onderzoek.

3. Voor bepaalde voertuigen of groepen van voertuigen kan de Raad van Toezicht toestaan dat het in het vorige lid vermelde cijfer van 30,000 wordt verhoogd tot ten hoogste 50,000.

Gebruik van buitenlandsche rijtuigen en wagens.

55. 1. Rijtuigen en wagens, behoorende aan buitenlandsche spoorwegdiensten, mogen op de spoorwegen hier te lande voor doorgaand vervoer worden gebruikt, zonder dat de bepalingen van dit reglement, het onderzoek van rijtuigen en wagens betreffende, worden toegepast, mits :

a. die rijtuigen en wagens, wat de algemeene inrichting en de hoofdafmetingen betreft, niet meer afwijken van de voorschriften van dit reglement dan zonder bezwaar voor de veiligheid op de spoorwegen kan worden toegelaten ;

b. het uiterlijk aanzien geen twijfel laat aangaande de deugdelijkheid en den goeden staat van onderhoud van het materieel ;

c. de rijtuigen inwendig zindelijk onderhouden en voor het gemak van de reizigers niet minder goed ingericht zijn, dan op de Nederlandsche spoorwegen wordt geëischt.

2. Bestuurders van den spoorwegdienst zorgen, dat de algemeene inrichting en de toestand van de rijtuigen en wagens van buitenlandsche spoorwegdiensten, die in een trein van hun dienst overgaan, vooraf voldoende onderzocht worden, en dat die rijtuigen en wagens niet in den trein worden geplaatst, indien zij aan de bepalingen van dit artikel niet voldoen.

Afdeeling III.

Van het rollend materieel in het algemeen.

Onderhoud van het rollend materieel.

56. Het rollend materieel, op den spoorweg in gebruik, wordt in zoodanigen staat gehouden, dat de treinen te allen tijde met de grootste overeenkomstig artikel 68 toegelaten snelheid kunnen worden vervoerd.

Wijziging van het rollend materieel.

57. 1. Wijzigingen in de bestemming of in de inrichting van het rollend materieel, ten gevolge waarvan van de krachtens artikel 41 of artikel 52 door den Minister goedgekeurde teekeningen wordt afgeweken, vereischen de ministerieele goedkeuring.

2. Van alle aanmerkelijke herstellingen aan het rollend materieel wordt aan den Raad van Toezicht kennis gegeven volgens voorschriften door dien Raad te geven.

Opschriften op en in het rollend materieel.

58. Behalve de opschriften, voorgeschreven in artikel II van het slotprotocol van de Conferentie voor de technische eenheid der spoorwegen van Mei 1907 (Koninklijk besluit van 7 Januari 1909, *Staatsblad* nº. 9), worden op eene zichtbare plaats duidelijk aangegeven :

a. op alle locomotieven en tenders : de naam of de naamletters van den spoorwegdienst, het volgnummer, de datum der opneming of der laatste beproeving, de naam van den vervaardiger, het fabrieksnummer en het jaar van vervaardiging ;

b. op alle rijtuigen : de klasse en de letter van elke afdeeling, en in elke afdeeling het volgnummer van het rijtuig, de klasse en de letter van de afdeeling en het aantal zitplaatsen ;

c. op alle wagens : de oppervlakte van den bodem in vierkante meters ;

d. in de rijtuigen met eene grootere buitenbreedte van den bak dan 2,90 meter : bij elke vensteropening eene waarschuwing tegen het naar buiten steken van lichaamsdeelen.

Omgrenzingsprofiel.

59. 1. Alle locomotieven en andere voertuigen moeten met alle daaraan bevestigde losse deelen, als : seinschijven, seinlantaarns en dergelijke, blijven binnen de grenzen van het als bijlage B bij dit reglement gevoegde omgrenzingsprofiel.

2. Tot het veilig doorrijden van bogen zijn de aangegeven breedteafmetingen der voertuigen, in verband met hunne lengte en inrichting, zooveel noodig te verminderen. Hierbij is een straal van 150 meter tot grondslag te nemen.

3. A. Bij rijtuigen en wagens mogen beneden 130 millimeter boven den bovenkant der spoorstaven, bij de kleinste toegelaten bufferhoogte, behalve de wielen, slechts de volgende deelen uitsteken :

a. de door de wielbanden gedekt wordende deelen tot op 50 millimeter boven de spoorstaven ;

b. de koppelingen en borgkettingen tot op 75 millimeter boven de spoorstaven.

B. Bij locomotieven mogen beneden 100 millimeter boven den bovenkant der spoorstaven, bij de geringste toegelaten dikte der wielbanden, behalve de wielen slechts de tegengewichten der wielen, de spoorstaafruimers, remblokken, zandstrooiers, koppelingen, borgkettingen en de onafhankelijk van de doorbuigingen der draagveeren bewegende deelen uitsteken, en wel :

a. de door de wielbanden gedekt wordende deelen tot op 50 millimeter boven de spoorstaven ;

b. de overige genoemde deelen tot op 60 millimeter boven de spoorstaven.

4. De voetplank van de zitplaats van den remmer mag niet hooger zijn dan 2,85 meter boven de spoorstaaf.

5. Van het eerste lid, voor zooverre de losse deelen betreft, en van het bij het derde lid onder B *b* bepaalde kunnen door den Raad van Toezicht afwijkingen worden toegestaan.

Registers van het rollend materieel.

60. 1. Van alle locomotieven en andere voertuigen worden registers gehouden, waarin van elk voertuig worden aangeteekend :

a. het volgnummer ;

b. de naam van den vervaardiger ;

c. de dag van indienststelling ;

d. de dagen van de opnemingen en van de wederindienststellingen ;

e. de wijzigingen en belangrijke herstellingen ;

f. en van locomotieven, rijtuigen en daarmede gelijkgestelde voertuigen, als bedoeld bij artikel 54, tweede lid, bovendien het doorloopen aantal kilometers.

2. Voor den tijd, dat de locomotieven rangeerdienst hebben gedaan, wordt 7,5 kilometer per uur in rekening gebracht.

Registers der assen van het rollend materieel.

61. Van de assen der locomotieven en andere voertuigen worden registers gehouden, waarin van elke as wordt opgeteekend :

a. het volgnummer ;

b. de omschrijving van de grondstof en de naam van den vervaardiger ;

c. de hoofdafmetingen ;

d. de dag van indienststelling ;

e. de dagen van de opnemingen en van de wederindienststellingen ;

f. de voertuigen, waaronder de as achtereenvolgens heeft dienst gedaan.

Gebruik van voertuigen van eene bijzondere inrichting.

62. 1. Indien het noodig is ten aanzien van eenig voertuig, wegens zijne bijzondere inrichting, sommige bepalingen, in dit hoofdstuk opgenomen, buiten werking te stellen, te wijzigen of aan te vullen, kan daartoe door den Minister, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, worden overgegaan.

2. De desbetreffende beschikking wordt aan de akte van vergunning, bedoeld in artikel 44, onderscheidenlijk aan de schriftelijke vergunning, bedoeld in artikel 53, gehecht.

HOOFDSTUK V.

VAN DE TREINEN.

Lengte der treinen.

63. Een trein mag niet zijn samengesteld uit meer voertuigen, dan door een getal van 200 assen wordt aangewezen ; een gemengde trein niet uit meer voertuigen, dan door een getal van 150, en een personentrein niet uit meer voertuigen, dan door een getal van 100 assen wordt aangewezen.

Plaatsing der locomotieven in de treinen.

64. 1. De locomotief wordt geplaatst aan het hoofd van den trein.

2. Het duwen van den trein is echter geoorloofd :

a. bij den dienst op de stations en halten ;

b. bij ongevallen op den weg ;

c. bij werktreinen ;

d. bij bijzondere treinen, die niet ten dienste van het publiek zijn ingelegd ;

e. bij treinen, die dienst doen tusschen stations of halten en aanlegplaatsen.

3. In de gevallen, vermeld onder *c*, *d* en *e* van het vorige lid, moet het voorste voertuig bewaakt zijn.

4. Treinen met locomotieven aan het hoofd mogen door eene andere locomotief worden geduwd bij het bestijgen van moeilijke hellingen, bij het in beweging komen op de stations en halten en bij ongevallen op den weg, mits de duwende locomotief niet aan den trein gekoppeld is.

5. Het rijden van locomotieven met tender voorop is geoorloofd :

a. bij treinen in de gewone dienstregeling slechts bij uitzondering en met goedkeuring van den Raad van Toezicht, die de te nemen maatregelen van voorzorg bepaalt ;

b. bij den dienst op de stations en halten ;

c. bij den dienst tusschen stations of halten en aanlegplaatsen;

d. bij werktreinen, en

e. wanneer eene hulplocomotief een trein te gemoet gaat.

6. Bij tenderlocomotieven behoeft geen onderscheid te worden gemaakt tusschen het rijden met den schoorsteen voor of achter.

7. Meer dan twee locomotieven mogen niet vóór, meer dan één niet achter aan den trein worden geplaatst.

8. Wordt een trein door twee locomotieven getrokken, dan geeft de machinist van de voorste locomotief de noodige seinen.

9. Op rangeerende treinen zijn het eerste en derde lid van dit artikel niet van toepassing.

Samenstelling der treinen.

65. 1. In elken trein, waarmede reizigers worden vervoerd en die met eene grootere snelheid dan van 50 kilometer in het uur rijdt, wordt onmiddellijk achter de locomotief met tender of achter de tenderlocomotief een voertuig geplaatst, waarin zich geene personen — uitgezonderd beambten of bedienden van den spoorwegdienst — mogen bevinden. Afwijkingen kunnen door den Raad van Toezicht worden toegestaan.

2. In de samenstelling van personentreinen, waarin meerdere rijtuigen op draaistellen voorkomen, mogen twee-assige rijtuigen slechts worden opgenomen, indien deze achteraan in den trein worden geplaatst. Voor naar het oordeel van den Raad van Toezicht daartoe geschikte twee-assige rijtuigen kan op verzoek van bestuurders van den spoorwegdienst van deze bepaling door dien Raad ontheffing worden verleend.

3. De bij het tweede lid gestelde voorwaarde omtrent de plaatsing van twee-assige rijtuigen in de daar bedoelde treinen geldt ook voor die drie-assige rijtuigen, welke daartoe door den Raad van Toezicht zijn aangewezen.

4. Bij de plaatsing van de postrijtuigen in de treinen wordt, voor zooveel zulks met de eischen van den dienst is overeen te brengen, op de belangen van den dienst der posterijen gelet en zooveel mogelijk vermeden, dat die rijtuigen, wanneer daarin dienst gedaan wordt, aan het einde van den trein komen.

5. Wagens beladen met goederen, welke volgens de bepalingen van het algemeen reglement voor het vervoer op de spoorwegen slechts voorwaardelijk ten vervoer worden toegelaten, alsmede wagens met buitengewone koppeling, zooals: houtwagens, met langhout, spoorstaven èn dergelijke beladen, worden alleen in goederentreinen vervoerd.

6. Op spoorwegen, waarover geen goederentreinen loopen, worden de in het vorige lid bedoelde wagens met buitengewone koppeling vóór, die beladen met goederen, welke volgens het algemeen reglement voor het vervoer op de spoorwegen slechts voorwaardelijk ten vervoer worden toegelaten, achter de rijtuigen in gemengde treinen geplaatst en van die rijtuigen door ten minste een gesloten goederenwagen gescheiden.

7. De bepalingen van het vijfde en zesde lid van dit artikel, welke op voorwaardelijk ten vervoer toegelaten goederen betrekking hebben, gelden niet voor wagens geladen met gist, met wijn of likeuren in flesschen, met sigaren, eet- of vleeschwaren, met ledige zakken, met schilderijen, beelden en andere voorwerpen van kunst of met bestelgoedzendingen, bestaande uit volgens het algemeen reglement voor het vervoer op de spoorwegen voorwaardelijk ten vervoer toegelaten goederen, voor zoover deze blijkens dat reglement als bestelgoed mogen worden vervoerd.

8. In personentreinen en gemengde treinen worden de rijtuigen en wagens onderling en met den tender zóó vast gekoppeld, dat al de trek- en bufferveeren gespannen zijn.

Remmen.

66. 1. In elken trein moeten, onverminderd het bepaalde bij artikel 68, vijfde lid, onder *a*, behalve die van locomotief en tender, ten minste zooveel remmen bediend worden als in den volgenden staat is aangegeven:

Op hellingen		Bij eene snelheid tot en met						
van	of	40	45	50	60	70	80	90
‰		kilometer in het uur moeten van elke 100 wagen- (rijtuig-) assen geremd kunnen worden:						
0	1 : ∞	6	8	10	17	25	36	48
2.5	1 : 400	9	11	14	21	30	41	54
3.33	1 : 300	10	12	16	22	32	43	56
5	1 : 200	12	14	18	25	35	46	59
7.5	1 : 133	15	18	21	29	39	51	
10	1 : 100	18	21	25	33	44	56	
12	1 : 83	21	24	28	36			
14	1 : 71	24	27	31	39			

2. Bij het naar dezen staat bepalen van het aantal te remmen assen is het volgende in acht te nemen:

a. voor snelheden en hellingen, gelegen tusschen de in den staat opgenomen getallen, geldt steeds het grootste remcijfer;

b. het aantal te remmen assen moet worden bepaald naar de sterkste helling, die op het door den trein te berijden baanvak voorkomt; is de sterkste helling korter dan duizend meter, dan wordt als sterkste helling beschouwd de helling van de lijn tusschen de twee punten van het lengteprofiel van den spoorweg, welke bij een afstand van duizend meter het meest in hoogte verschillen;

c. als maatstaf voor de snelheid wordt aangenomen die, waarmede de trein op elk baanvak volgens dienstregeling moet worden vervoerd met een minimum van 40 kilometer in het uur;

d. zoowel bij de bepaling van het aantal assen, waaruit de trein bestaat, als van het aantal te remmen assen, wordt de as van een onbeladen goederenwagen, bagagewagens daaronder niet begrepen, als eene halve as in rekening gebracht (een wagen wordt hierbij als onbeladen beschouwd, indien het gewicht der lading niet meer dan 2000 kilogram bedraagt);

e. leidt de bepaling van het aantal te remmen assen tot een gedeelte van eene as, dan wordt dit als een geheel gerekend;

f. indien slechts ééne as zou moeten worden geremd, kan deze worden verwaarloosd.

3. Op spoorwegen met hellingen steiler dan 1 op 200 en langer dan duizend meter moet in elken trein het laatste voertuig van een bediend remtoestel voorzien zijn.

4. Bij uitzondering kan in goederen- of gemengde treinen achter dat van remwerk voorziene voertuig, een herstelling behoevend ledig voertuig worden aangehaakt, wanneer het vervoer geen gevaar oplevert en de aard der beschadiging eene andere plaatsing in den weg staat.

5. Elke personentrein, die met eene grootere snelheid dan van 50 kilometer in het uur rijdt, moet voorzien zijn van doorgaand remwerk, dat aan de volgende eischen voldoet:

a. de remmen moeten door den machinist van zijne standplaats, zoomede uit elke rijtuigafdeeling en uit elke afdeeling voor verblijf van treinbeambten aangewezen, in werking kunnen worden gebracht;

b. de remmen moeten van zelf in werking treden, zoodra de remleiding wordt verbroken.

6. Het stelsel van doorgaand remwerk op de treinen toe te passen behoeft de goedkeuring van den Raad van Toezicht.

7. Behoudens de verplichting om overigens het bepaalde in dit artikel na te leven, is het geoorloofd achter aan personentreinen, die van doorgaand remwerk voorzien zijn, voertuigen zonder dat remwerk te plaatsen en wel:

a. bij treinen, die met geene grootere snelheid rijden dan van 60 kilometer in het uur, tot een getal door 16 assen aangewezen, en

b. bij treinen, die met geene grootere snelheid rijden dan van 90 kilometer in het uur, tot een getal door 6 assen aangewezen.

8. De bepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing op rangeerende treinen.

Noodrem.

67. De inrichtingen, waardoor het mogelijk is, gedurende den rit uit elke rijtuigafdeeling en uit elke afdeeling, voor verblijf van treinbeambten aangewezen, den personentrein te doen stilhouden (de noodrem), worden door den Raad van Toezicht goedgekeurd of, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, voorgeschreven.

Snelheid.

68. 1. De snelheid, waarmede de treinen worden vervoerd, mag niet meer bedragen dan:

a. voor personentreinen negentig kilometer per uur;

b. voor treinen, uitsluitend bestemd voor het vervoer van goederen (goederentreinen) of vee (veetreinen), voor losse tenderlocomotieven en voor losse locomotieven met afzonderlijken tender met den schoorsteen voorop, zestig kilometer per uur;

c. voor treinen, bedoeld in artikel 109, samengesteld uit locaalspoorwegmaterieel, en voor treinen, zoowel bestemd voor het vervoer van reizigers als van vrachtgoederen en in de dienstregeling als gemengde treinen aangewezen, vijftig kilometer per uur;

d. voor werktreinen en voor treinen, gereden met den tender voorop of voor die, welke getrokken en geduwd worden, vijf en veertig kilometer per uur;

e. voor treinen, die alleen geduwd worden en voor hulptreinen, die niet vooraf aan het bewakingspersoneel zijn aangekondigd, hetzij door een sein op een voorafgaanden trein, hetzij door een sein, gegeven met de middelen, bedoeld in het derde lid van artikel 20, dertig kilometer per uur;

f. voor treinen, bedoeld in artikel 109, samengesteld uit tramwegmaterieel, vijf en dertig kilometer per uur.

2. Voor treinen, gereden met den tender voorop, kan door den Raad van Toezicht, op voorstel van bestuurders van den spoorweg-

dienst, eene grootere snelheid, dan in het vorige lid daarvoor is aangegeven, worden toegestaan.

3. Voor personentreinen, samengesteld uit daartoe bijzonder aangewezen rijtuigen en bagagewagens, loopende op spoorwegen, daarvoor door den Raad van Toezicht goedgekeurd, kunnen door dien Raad grootere snelheden dan van 90 kilometer in het uur worden toegestaan.

4. Voor proefritten is de snelheid onbeperkt.

5. In geen geval mag de snelheid meer bedragen dan:

a. bij het afrijden van hellingen, zich doorloopend uitstrekkend over eene lengte van meer dan 500 meter en

niet steiler dan:

1 : 200	90	kilometer	per uur;
1 : 200 tot 1 : 100 .	75	„	„ „
1 : 100 „ 1 : 71 .	60	„	„ „
1 : 71	50	„	„ „

b. bij het doorrijden van bogen — waaronder mede te verstaan wisselbogen — met een straal:

niet kleiner dan:

750 meter	90	kilometer	per uur;
750 „ t/m 500 meter	75	„	„ „
500 „ t/m 300 „	60	„	„ „
300 „ t/m 150 „	45	„	„ „

6. In het dienstreglement, bedoeld in artikel 6 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* nº. 67), zal worden bepaald of en in welke mate de snelheid moet worden verminderd voor het doorrijden van stations en halten, waar door de bogen of tegen de punt van wissels moet worden gereden, zoomede bij het naderen van beweegbare bruggen van meer dan 6 meter overspanning en van vaste bruggen, langer dan 30 meter, en waar zulks verder voor de veiligheid van het verkeer noodig mocht zijn.

7. Indien tijdens het vervoer iets voorvalt, ten gevolge waarvan niet meer het in artikel 66 voorgeschreven aantal assen geremd kan worden, mag de snelheid, waarmede de reis vervolgd wordt, niet grooter zijn dan die, welke overeenkomt met het aantal assen, dat nog kan worden geremd.

8. De Raad van Toezicht wijst de punten aan, waar toestellen voor het meten der treinsnelheden moeten worden geplaatst. Het stelsel van deze snelheidmeters behoeft de goedkeuring van genoemden Raad.

Vervoer van vrachtgoederen met personentreinen.

69. Vrachtgoederen mogen met personentreinen vervoerd worden, mits:

a. het laden en lossen van de goederen en het aan- of afhaken van de wagens geen langer oponthoud op de stations en halten veroorzaken, dan daarvoor volgens de dienstregeling is toegestaan, tenzij de vertraging zonder de vastgestelde maximum-snelheid te overschrijden vóór de aankomst op het eerstvolgend hoofdstation kan worden ingehaald;

b. het vervoer van goederenwagens geen oorzaak wordt, dat langer tijd wordt besteed voor den rit tusschen twee opvolgende hoofdstations, dan bij de dienstregeling is vastgesteld;

c. de reizigers geenerlei hinder ondervinden van het verzenden van goederen met die treinen.

Gereedschappen in de treinen.

70. Op elken trein moeten de noodige gereedschappen voorhanden zijn om in kleine ongevallen en herstellingen van het rollend materieel te kunnen voorzien.

Nazien van de treinen.

71. 1. Elke trein moet, voordat hij het station, waar hij is samengesteld, verlaat, geheel zijn nagezien. Daarbij moet er in het bijzonder op worden gelet, dat:

a. het in artikel 66 voorgeschreven aantal assen kan geremd worden en de remtoestellen zooveel mogelijk gelijkelijk over den trein verdeeld zijn;

b. indien de trein voorzien is van doorgaand remwerk, dit goed werkt;

c. de voertuigen geene gebreken vertoonen, welke voor de veiligheid van het verkeer gevaar kunnen opleveren;

d. de voertuigen onderling voldoende vastgekoppeld zijn en de borgkoppeling is ingehaakt;

e. het middel van gemeenschap tusschen den hoofdconducteur en den machinist, bedoeld in het vierde lid van artikel 79, aanwezig is;

f. de wagens elk zooveel mogelijk gelijkmatig en niet boven het daarop aangegeven draagvermogen beladen zijn;

g. de rijtuigen overeenkomstig het bepaalde in artikel 51 verlicht en verwarmd zijn;

h. de gevorderde seinen en lantaarns aangebracht of aanwezig zijn;

i. de portieren in de langsche zijden der rijtuigen gesloten zijn.

2. Dit onderzoek wordt gedurende den loop van den trein, bij elke wijziging in zijne samenstelling en zoo dikwijls het oponthoud zulks toelaat, herhaald.

Wijze van rijden bij dubbel spoor.

72. 1. Waar dubbel spoor ligt, houden alle treinen tusschen de stations en halten, in

gewone omstandigheden, het ten opzichte van de richting, waarin zij zich bewegen, rechts liggende spoor.

2. Afwijkingen van dien regel zijn geoorloofd :

a. indien zij op voorstel van bestuurders van den spoorwegdienst door den Minister zijn toegestaan ;

b. bij ongevallen, bij den dienst van en naar aanlegplaatsen, bij herstellingen van den weg, voor werktreinen en voor terugkeerende opdrukmachines, nadat al de voor de veiligheid gevorderde maatregelen nauwkeurig zijn in acht genomen.

Afstand tusschen opeenvolgende treinen op den weg.

73. 1. Een trein mag een anderen trein niet volgen, voordat laatstgenoemde trein het volgende station of den volgenden blokpost heeft bereikt, dit op het voorgaand station of den voorgaanden blokpost, waar eerstgenoemde trein moet wachten, bekend is en aan het personeel van dezen trein is medegedeeld of door seinen bekend gemaakt.

2. Bij storing der electrische verbindingen kan hiervan met inachtneming van de krachtens artikel 104, onder *b*, voorgeschreven voorzorgsmaatregelen, worden afgeweken.

Rangeeren op overwegen.

74. Op overwegen mag niet gerangeerd worden voor zooveel en op de tijden, waarvoor dit door den Minister, na bestuurders van den spoorwegdienst te hebben gehoord, wordt bepaald.

Toezicht op locomotieven in dienstvaardigen staat.

75. 1. Locomotieven in dienstvaardigen staat staan voortdurend onder behoorlijk toezicht.

2. Bij zulke locomotieven, die stilstaan, moet de stoom afgesloten, de gangkruk in rust gesteld en de rem — bij ontstentenis die van den tender — vastgeklemd zijn.

HOOFDSTUK VI.

VAN DE BEAMBTEN EN BEDIENDEN.

AFDEELING I.

Algemeene bepalingen.

Algemeene vereischten voor beambten en bedienden.

76. 1. Alle beambten en bedienden moeten de Nederlandsche taal kunnen lezen en schrijven. Zij moeten een voldoend gehoorvermogen en een normaal gezichtsvermogen bezitten, voor zoover zulks voor de behoorlijke uitoefening van hunnen dienst wordt vereischt.

2. Beambten of bedienden, die naar het oordeel van den Minister ongeschikt zijn om de hun opgedragen betrekking waar te nemen, worden op vordering van den Minister door bestuurders van den spoorwegdienst ontslagen.

Vrouwelijke beambten en bedienden.

77. 1. De bewaking en de bediening der middelen tot afsluiting der overwegen kunnen aan vrouwen worden opgedragen, tenzij naar het oordeel van den Raad van Toezicht de beweging op den overweg van dien aard is, dat de bewaking en bediening niet aan eene vrouw kunnen worden toevertrouwd.

2. Tot andere betrekkingen, in verband staande met de veiligheid van het verkeer op de spoorwegen, mogen vrouwen slechts benoemd worden, indien die betrekkingen daartoe, op voordracht van bestuurders van den spoorwegdienst, door den Raad van Toezicht worden aangewezen.

Beambten en bedienden op elken trein noodig.

78. 1. Op elken trein zijn ten minste :

a. een hoofdconducteur ;

b. een machinist en een leerling-machinist of stoker voor elke locomotief ;

c. daarenboven zooveel personeel, dat elk verplicht remtoestel kan worden bediend.

2. Op rangeerende treinen is de aanwezigheid van de in het voorgaande lid onder *a* en *c* genoemde beambten en bedienden niet verplicht.

3. Op losse locomotieven, ledige treinen en goederentreinen, die zonder ander bediend remtoestel dan dat op de locomotief of op den tender mogen worden vervoerd, kunnen de functiën van hoofdconducteur aan den machinist worden opgedragen.

Hetgeen door de beambten en bedienden op elken trein is in acht te nemen.

79. 1. De hoofdconducteur vult gedurende den loop van den trein de treinrapporten in, als voorgeschreven in artikel 102.

2. Alle overige beambten of bedienden op den trein zijn gedurende den loop van den trein aan den hoofdconducteur ondergeschikt.

3. De hoofdconducteur moet, voorzoover mogelijk, zoodanig geplaatst zijn, dat hij de seinen op den weg kan waarnemen en den geheelen trein kan overzien.

4. Hij moet zich met den machinist in verbinding kunnen stellen. De wijze, waarop dit geschiedt, wordt door den Raad van Toezicht, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, bepaald.

5. Het gebruik van de remtoestellen wordt door den machinist geregeld. Bij treinen, niet van doorgaande rem voorzien, geeft alleen hij de seinen tot het in werking brengen daarvan.

6. Het handremtoestel van den tender of van de locomotief wordt door den leerlingmachinist of stoker bediend.

7. Zoolang de trein in beweging is, moeten de remmers onafgebroken op hun post zijn. Zij zijn steeds gereed om op het sein van den machinist de hun toevertrouwde remmen onmiddellijk te bedienen.

8. De hoofdconducteur en de verdere treinbeambten mogen, zoolang de trein in beweging is, zich niet buiten langs de wagens of rijtuigen van het eene voertuig naar het andere begeven, behalve in gevallen, waarin dit voor de veiligheid van den trein of van zich daarin bevindende reizigers dienstig mocht zijn.

9. De bepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing op rangeerende treinen.

Eischen van bekwaamheid voor machinisten en leerlingen-machinist of stokers.

80. 1. Niemand wordt met het bestuur van eene locomotief belast, tenzij hij:

a. den leeftijd van 21 jaar heeft bereikt;

b. voldoende lager onderwijs heeft genoten;

c. na ten minste gedurende een jaar in de metaalnijverheid werkzaam te zijn geweest, ten minste gedurende twee jaren als leerlingmachinist of stoker op locomotieven dienst heeft gedaan;

d. voldoende bewijzen heeft gegeven van practische en theoretische bekwaamheid (kennis der wetten en voorschriften betreffende den dienst op de spoorwegen daaronder begrepen), door proefritten, het uit elkander nemen en weder aanbrengen van de samenstellende deelen van locomotieven en tenders en het met gunstig gevolg afleggen van een examen voor eene commissie van deskundigen.

2. De bij dit examen te stellen eischen en de wijze van samenstelling der examencommissie behoeven de goedkeuring van den Minister.

3. Aan hem, die aan de in het eerste lid genoemde eischen voldoet, wordt ten bewijze daarvan door bestuurders eene verklaring uitgereikt.

4. De leerlingen-machinist of stokers moeten met de behandeling der locomotieven genoegzaam bekend zijn om die zoo noodig in beweging te brengen, te doen stilstaan en terug te zetten.

Bepalingen tot bevordering van de zorgvuldige waarneming van den dienst.

81. 1. Bestuurders van den spoorwegdienst dragen zorg, dat de beambten en bedienden, voor zooverre de zorgvuldige waarneming van hunnen dienst dit vordert, steeds gedurende de uitoefening daarvan te hunner beschikking hebben de gedeelten van de wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* nº. 67), van dit reglement, van het algemeen reglement voor het vervoer op de spoorwegen, en van het dienstreglement, bedoeld in artikel 6 van voornoemde wet, welke voor het boven aangegeven doel noodig zijn, alsmede een exemplaar van de handleiding, bedoeld bij artikel 105 van dit reglement, en eene tijdtafel van de dienstregeling.

2. De hoofdconducteurs, machinisten, wegopzichters, brug-, wissel- en overwegwachters moeten gedurende de uitoefening van hunnen dienst voorzien zijn van een goed loopend uurwerk.

3. Gedurende de waarneming hunner dienstplichten mogen aan de beambten en bedienden op belangrijke posten, daargesteld ter verzekering van het veilig verkeer op den spoorweg, noch aan remmers, machinisten en leerlingenmachinist of stokers gedurende den loop van de treinen, waarop zij dienst doen, werkzaamheden worden opgedragen of iets veroorloofd worden, waardoor hun aandacht zou kunnen worden afgeleid.

Beëediging van beambten en bedienden.

82. 1. Bij elken spoorweg worden beëedigd:

a. de chefs en onderchefs der stations en halten en de overige beambten en bedienden, op de stations en halten met den buitendienst belast;

b. de beambten, met de contrôle der plaatsbewijzen belast;

c. de portiers op de stations en de nachtwakers;

d. de wegopzichters, ploegbazen en wachters;

e. de hoofdconducteurs en conducteurs op de treinen.

2. Eveneens worden beëedigd de beambten en bedienden, wier beëediging door bestuurders van den spoorwegdienst wenschelijk geacht wordt met het oog op de door deze beambten en bedienden te verrichten werkzaamheden.

3. De Raad van Toezicht kan, na de bestuurders van den spoorwegdienst te hebben ge-

hoord, andere dan de in de beide vorige leden bedoelde beambten en bedienden van den spoorwegdienst ter beëediging aanwijzen.

Wijze van beëediging.

83. 1. De eed (belofte) wordt afgelegd voor den rechter van een der kantons binnen het Rijk.

2. Ieder doet den eed (de belofte) als volgt:

Ik zweer (beloof), dat ik alle plichten, welke mij bij mijne vervulling van eenige betrekking van beambte of bediende van den spoorweg door of krachtens de wet tot regeling van den dienst en het gebruik der spoorwegen zijn of zullen worden opgelegd, eerlijk en vlijtig zal vervullen.

Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig! (Dat beloof ik!)

Kleeding en onderscheidingsteekenen.

84. 1. De beambten en bedienden der spoorwegdiensten, die in aanraking komen met het publiek, zijn gedurende de uitoefening van hunnen dienst van eene dienstkleeding of een dienstonderscheidingsteeken voorzien.

2. De stationschefs en hunne plaatsvervangers dragen eene roode pet gedurende den dienst der treinen, bestemd voor reizigersvervoer.

3. De dienstkleeding en het dienstonderscheidingsteeken worden door de bestuurders der spoorwegdiensten vastgesteld; eene beschrijving daarvan wordt aan den Raad van Toezicht medegedeeld.

AFDEELING II.

Dienst- en rusttijden.

Verklaring van enkele in deze afdeeling gebezigde uitdrukkingen.

85. In deze afdeeling wordt verstaan:

A. onder „beambten en bedienden" alle personen, die bij eene spoorwegonderneming in dienst zijn, met uitzondering van:

a. de bestuurders, de secretarissen en de hoofden van takken van dienst of afdeelingen;

b. de inspecteurs, de ingenieurs, de controleurs van de comptabiliteit, de controleurs en opzichters van den locomotief-, trein-, wagen-, telegraaf- of seindienst, de werkmeesters, de opzichters van den weg, de depôthouders en de depôtmeesters;

c. de adjuncten en het personeel, werkzaam op de bureelen van de onder *a* en *b* genoemden;

d. de opzichters-machinist benevens het personeel werkzaam op hunne bureelen; de Minister kan echter, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, op die personen of op sommige van die personen, door hem aan te wijzen, een of meer der artikelen 86, 88, 89 en 91 van toepassing verklaren;

e. de alleen met het houden van toezicht belaste chefs en adjunct-chefs van groote stations, door den Minister, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, aan te wijzen, de agenten op stations en de handelsagenten;

f. het personeel, werkzaam aan de informatiebureaux, de bestelkantoren, de magazijnen en de werkplaatsen.

B. onder „diensttijd" de tijdruimte, gelegen tusschen het oogenblik, waarop de beambte of bediende aanwezig moet zijn om zijnen dienst te beginnen en dat, waarop hij zijn werk kan verlaten tot het genieten van den in artikel 89 vermelden onafgebroken rusttijd. Indien echter aan eenen beambte of bediende te zijner standplaats omstreeks het midden van den dag een onafgebroken rusttijd van ten minste vier (4) uren wordt toegestaan, wordt de helft van dien rusttijd, tot ten hoogste drie (3) uren, niet als diensttijd in rekening gebracht.

C. onder „rusttijd" of „rustdag" de tijdruimte, waarin de beambte of bediende geheel vrij is van elken dienst en van elke bemoeienis met den spoorweg.

D. onder „etmaal" het tijdsverloop van middernacht tot middernacht.

E. onder „tijdvak van een zeker aantal achtereenvolgende etmalen" elk willekeurig gekozen tijdvak van dien duur.

Diensttijd vast te stellen door den Minister.

86. 1. De Minister kan, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, bepalen, dat voor door hem aan te wijzen beambten en bedienden, belast met den buitendienst op stations of halten, voor zoover hunne werkzaamheden buitengewone inspanning vorderen, zoomede voor door hem aan te wijzen wachters op belangrijke posten:

a. geen diensttijd meer mag bedragen,

b. in elk etmaal de gezamenlijke duur van de diensttijden niet meer mag bedragen,

dan een door hem vast te stellen aantal uren.

2. Het ingevolge het eerste lid vast te stellen aantal uren mag niet lager dan tien (10) uren worden bepaald.

Diensttijd van locomotief-, trein- en wegbewakingspersoneel.

87. 1. Ten opzichte van beambten en bedienden op locomotieven en treinen werkzaam geldt het volgende

a. geen diensttijd mag meer bedragen dan zestien (16) uren;

b. in elk tijdvak van acht en twintig (28) achtereenvolgende etmalen mag de gezamenlijke duur van de daarin vallende diensttijden en gedeelten van diensttijden niet meer bedragen dan tweehonderd en tachtig (280) uren voor beambten en bedienden op locomotieven werkzaam en driehonderd en acht (308) uren voor beambten en bedienden op treinen werkzaam.

2. Met afwijking van het bepaalde in het eerste lid onder *b* geldt ten opzichte van beambten en bedienden op treinen werkzaam tot 1 October 1914 artikel 88 onder *b*.

3. Voor de beambten en bedienden, die uitsluitend of in hoofdzaak belast zijn met de bewaking van den weg en die niet ingevolge het vorige artikel zijn aangewezen, mag geen diensttijd meer bedragen dan zestien (16) uren.

Diensttijden van de overige beambten en bedienden.

88. Ten opzichte van alle overige beambten en bedienden geldt het volgende:

a. geen diensttijd mag meer bedragen dan zestien (16) uren.

b. in elk tijdvak van veertien (14) achtereenvolgende etmalen mag de gezamenlijke duur van de daarin vallende diensttijden en gedeelten van diensttijden niet meer bedragen dan een honderd acht en zestig (168) uren.

Rusttijden en -poozen.

89. 1. Aan de beambten en bedienden moet tusschen elke twee opeenvolgende diensttijden een onafgebroken rusttijd worden gelaten van ten minste tien (10) uren.

2. Op de door den Minister, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, te bepalen stations, halten, baanvakken of posten kan voorwaardelijk of onvoorwaardelijk voor de door hem aan te wijzen beambten of bedienden die onafgebroken rusttijd tot ten minste acht (8) uren worden beperkt.

3. Aan de beambten en bedienden moeten boven de in het eerste en tweede lid van dit artikel bedoelde rusttijden, gedurende den diensttijd de noodige korte rustpoozen voor het gebruiken van de maaltijden worden toegestaan.

Nachtdienst voor vrouwen.

90. Het is verboden eene vrouw tusschen tien (10) ure des namiddags en vijf (5) ure des voormiddags te laten dienst doen als wachteres.

Zondagsrust.

91. 1. De beambten en bedienden genieten, hetzij elke tweede week, hetzij elke derde week des Zondags een rustdag van ten minste vier en twintig (24) uren, waarvan ten minste achttien (18) uren vallen binnen het etmaal van den Zondag, en in het laatste geval bovendien ten minste negen (9) rustdagen, elk van ten minste dertig (30) uren, in het jaar.

2. Het staat echter aan bestuurders van de spoorwegdiensten vrij aan beambten en bedienden, op locomotieven werkzaam, aan seinhuiswachters, rangeerders en wisselwachters elke vierde week des Zondags eenen rustdag toe te kennen van ten minste acht en twintig (28) uren, waarvan ten minste twee en twintig (22) uren vallen binnen het etmaal van den Zondag, en bovendien ten minste dertien (13) rustdagen, elk van ten minste dertig (30) uren, in het jaar.

3. Voor beambten en bedienden, behoorende tot een kerkgenootschap, dat den wekelijkschen rustdag niet op Zondag viert, wordt, wanneer zij aan bestuurders van den spoorwegdienst hun verlangen daartoe hebben kenbaar gemaakt, de Zondag als rustdag vervangen door den dag, die door hun kerkgenootschap als wekelijksche rustdag is aangewezen.

Ontheffingen.

92. De Minister is bevoegd van de bepalingen van de artikelen 87, eerste en tweede lid, 88, 90 en 91 ontheffing te verleenen voor de beambten en bedienden van minder belangrijke stations, halten en posten, zoomede voor die beambten en bedienden, welke gedurende hunnen diensttijd niet onafgebroken werkzaam zijn.

Dienstroosters en dienstregisters.

93. 1. De dienst- en rusttijden der beambten en bedienden worden opgenomen in dienstroosters, waarin achter den naam van elk hunner melding gemaakt wordt van de strekking, de dagteekening en het nummer der hem betreffende beschikkingen van den Minister, krachtens de artikelen 85 onder A *d*, 86, 89 en 92 genomen.

2. Aan elk station, elke halte en elken post worden de dienstroosters betreffende de aldaar geplaatste beambten en bedienden binnen vier (4) weken na het in werking treden van eene nieuwe dienstregeling op eene zichtbare plaats opgehangen. Door den Raad van Toezicht kan van deze bepaling ontheffing worden verleend.

3. Door of van wege bestuurders der spoorwegdiensten worden registers aangelegd en geregeld bijgehouden, ter plaatse door den Raad van Toezicht te bepalen, waarin voor elk persoon werkzaam op treinen of op locomotieven, wordt aangeteekend tusschen welke tijdstippen hij dagelijks dienst heeft gedaan en gedurende zijnen diensttijd een onafgebroken rusttijd te zijner standplaats van ten minste vier (4) uren mocht hebben genoten. Aanteekening van bedoelden onafgebroken rusttijd wordt echter niet vereischt, in geval de bepalingen van deze afdeeling te zijnen opzichte zouden zijn opgevolgd, ook wanneer die geheele rusttijd als diensttijd in rekening gebracht werd. De registers worden ingericht naar een model, dat door den Minister, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, wordt vastgesteld. Aan de leden van den Raad van Toezicht en de ambtenaren, onder hen met het dagelijksch toezicht belast, wordt te allen tijde op hun verlangen inzage van die registers verstrekt.

Toegelaten afwijkingen.

94. 1. Van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 86, 87, 88, 89, 90 en 91 kan worden afgeweken, wanneer dit in het belang van de behoorlijke uitoefening van den dienst of van de veiligheid van het verkeer noodzakelijk is en de afwijking niet door het nemen van andere maatregelen kan worden voorkomen.

2. Van wege de bestuurders van de spoorwegdiensten wordt van elke afwijking binnen acht (8) dagen mededeeling gedaan aan den betrokken, met het dagelijksch toezicht belasten, Rijksambtenaar.

Aflossingspersoneel.

95. De bepalingen van artikel 91 zijn niet van toepassing op aflossingspersoneel, hetwelk niet meer dan vier (4) uren per etmaal bij den spoorwegdienst werkzaam is.

AFDEELING III.

Dienstvoorwaarden.

Goedkeuring resp. vaststelling der reglementen.

96. 1. De voorwaarden, volgens welke de beambten en bedienden der spoorwegdiensten in den dienst worden genomen en in den dienst werkzaam zijn, de loonregeling voor de onderscheidene categorieën van personeel inbegrepen, alsmede die, volgens welke hunne dienstbetrekking een einde neemt, worden in een reglement neergelegd, dat door bestuurders aan de goedkeuring van den Minister wordt onderworpen. Wordt omtrent zoodanige regeling tusschen den Minister en de bestuurders der spoorwegdiensten geene overeenstemming bereikt, dan is de Minister bevoegd, die regeling zelfstandig vast te stellen.

2. De in het eerste lid bedoelde reglementen kunnen worden aangehaald onder den titel „Reglement Dienstvoorwaarden" of „R. D. V." met bijvoeging van het jaar, waarin zij van kracht geworden zijn en — tusschen haakjes — van de naamletters der onderneming, waarvoor zij gelden.

Inhoud der Reglementen Dienstvoorwaarden.

97. 1. In de Reglementen Dienstvoorwaarden moeten bepalingen worden opgenomen, krachtens welke:

a. de beambten en bedienden bevoegd zullen zijn wenschen of bezwaren ter kennis te brengen van bestuurders van den spoorwegdienst;

b. ter zake van disciplinaire straffen, behoudens de eischen van de veiligheid van den dienst, beroep zal openstaan bij scheidsgerechten, die in hoogste ressort eene met redenen omkleede uitspraak doen omtrent de rechtmatigheid en de billijkheid van de straf. Deze scheidsgerechten zullen zijn samengesteld uit vijf leden, waarvan twee leden en hunne plaatsvervangers zijn aangewezen door bestuurders van den spoorwegdienst, twee leden en hunne plaatsvervangers door den beambte of bediende, die het beroep instelde, uit de groep tot welke hij behoort, en het vijfde lid — tevens voorzitter — en diens plaatsvervanger door deze vier worden benoemd, mits deze benoeming met algemeene stemmen geschiedt, en anders door den Minister;

c. aan beambten en bedienden, aan welke de dienstbetrekking van de zijde van bestuurders van den spoorwegdienst wordt opgezegd, behoudens de uitzonderingen, in het Reglement Dienstvoorwaarden omschreven, eene uitkeering zal zijn te doen, waarvan het bedrag in billijkheid zal zijn te bepalen, doch niet minder, onderscheidenlijk niet meer zal zijn dan een in evenbedoeld reglement te bepalen minimum en maximum;

d. in gevallen van dienstopzegging, als onder *c* bedoeld, beroep zal openstaan bij scheidsgerechten, samengesteld op de wijze als onder *b* aangegeven. Deze scheidsgerechten doen in hoogste ressort eene met redenen omkleede uitspraak omtrent de aanspraak op eene uitkeering als onder *c* bedoeld, omtrent het bedrag der uitkeering binnen de gestelde grenzen, zoomede, indien het ontslag is verleend zonder de bijvoeging „eervol", omtrent de vraag, of tot die bijvoeging aanleiding bestaat.

2. In de Reglementen Dienstvoorwaarden moeten voorts worden geregeld:

a. de indeeling van de beambten en bedienden van den spoorwegdienst in groepen;

b. de wijze, waarop en het aantal, tot hetwelk door de beambten en bedienden van elke groep vertegenwoordigers uit die groep worden gekozen, waarop deze vertegenwoordigers wenschen en bezwaren namens hunne groep ter kennis van de bestuurders van den spoorwegdienst brengen, en waarop deze zullen worden onderzocht en daaromtrent zal worden beslist;

c. de wijze, waarop het beroep bij een scheidsgerecht wordt aangebracht, waarop dit de zaak onderzoekt en daarover uitspraak doet, en al hetgeen verder wordt vereischt tot uitvoering van het in het eerste lid onder *b* en *d* bepaalde;

d. de tijdruimte, die tusschen het opzeggen van de dienstbetrekking van de zijde van de bestuurders van den spoorwegdienst, onderscheidenlijk door de beambten en bedienden en het eindigen van die dienstbetrekking moet verloopen, met dien verstande, dat zij niet minder dan twee, en niet meer dan vier weken mag bedragen.

Wijziging en herziening der Reglementen Dienstvoorwaarden.

98. Elke verandering van de Reglementen Dienstvoorwaarden wordt aan de goedkeuring van den Minister onderworpen. Zij zullen telken vijfden jare worden herzien, op welke herziening het bepaalde in den slotzin van het eerste lid van artikel 96 toepasselijk is.

HOOFDSTUK VII.

BEPALINGEN VAN VERSCHILLENDEN AARD.

Vaststelling van de dienstregeling, inzending van ontwerpen.

99. 1. De dienstregeling der op vaste tijden rijdende treinen (onverschillig of zij bestemd zijn tot het vervoer van reizigers of van goederen) wordt door den Minister voor een door hem te bepalen tijdvak vastgesteld.

2. Het ontwerp dier regeling wordt, voor zooveel betreft treinen bestemd voor reizigersvervoer, twee en eene halve maand vóór het in werking treden daarvan, voor zooveel betreft andere treinen, zoo spoedig mogelijk aan den Minister ingezonden. Wat betreft laatstvermelde treinen zijn bestuurders bevoegd den dienst naar het ingezonden ontwerp te regelen, tenzij en totdat wijziging van dat ontwerp door den Minister wordt voorgeschreven. Buitenlandsche spoorwegondernemingen, welke hier te lande haren dienst uitoefenen, behoeven de ontwerpdienstregeling der voor reizigersvervoer bestemde treinen slechts zes weken voor het in werking treden daarvan aan den Minister in te zenden.

3. Bij de inzending van eene ontwerpdienstregeling worden overgelegd:

a. eene dienstregeling in drievoud, aanwijzende den juisten tijd van vertrek en aankomst van elken trein voor elk station;

b. eene grafische voorstelling van de dienstregeling in dubbel, ingericht volgens model, door den Raad van Toezicht, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, vast te stellen;

c. voorzooverde ontwerp-dienstregeling treinen betreft, bestemd voor reizigersvervoer, eene nota in dubbel, waarin alle wijzigingen, welke de bestaande dienstregeling heeft ondergaan om tot de voorgestelde te geraken, zijn opgenomen en toegelicht en de verkregen of verbroken aansluitingen zijn vermeld.

4. Bestuurders van onderling aansluitende diensten treden vóór de inzending der ontwerpdienstregeling der treinen bestemd voor reizigersvervoer, over de aansluitingen dier treinen met elkander in overleg.

Bekendmaking en wijziging van de dienstregeling.

100. 1. De dienstregeling van treinen, bestemd voor reizigersvervoer, wordt, dadelijk na hare vaststelling, door bestuurders van den spoorwegdienst algemeen bekend gemaakt.

2. Wijzigingen en aanvullingen in die dienstregeling worden door den Minister, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, vastgesteld.

3. Voorgenomen wijzigingen of aanvullingen in de dienstregeling der niet voor reizigersvervoer bestemde treinen worden zoo spoedig mogelijk aan den Minister medegedeeld, tenzij de Minister van deze verplichting ontheffing verleent. Bestuurders zijn bevoegd die wijzigingen of aanvullingen in te voeren, tenzij en totdat van den Minister bericht is ontvangen, dat zijne goedkeuring aan de wijziging of aanvulling wordt onthouden.

4. Buiten de vastgestelde dienstregeling mogen treinen door of van wege bestuurders van den spoorwegdienst worden ingelegd, mits door hen of van hunnentwege een exemplaar der daartoe uitgevaardigde aanschrijving wordt gezonden aan den betrokken Rijksambtenaar, belast met het dagelijksch toezicht.

Uitvoering van de dienstregeling.

101. 1. De dienstregeling moet door bestuurders zoo nauwkeurig mogelijk worden ten uitvoer gelegd.

2. Zij kunnen echter voorschrijven, dat goederentreinen ten hoogste 10 minuten voor den in de dienstregeling aangegeven tijd van een station mogen vertrekken, mits daardoor de veiligheid van het verkeer en de regelmatigheid van den loop der andere treinen niet in gevaar worden gebracht en geene aangekondigde brugopeningstijden worden verkort.

3. De hoofdconducteurs en machinisten moeten bekend zijn met de dienstregeling op het baanvak, waarop zij dienst doen.

Aanteekeningen, betreffende de uitvoering van de dienstregeling.

102. 1. Op de treinrapporten, bedoeld in artikel 79, eerste lid, worden aangeteekend:

a. de dag, het nummer van den trein en het baanvak, waarop deze loopt;

b. de werkelijke tijd van vertrek en aankomst op elk station en elke halte, geene stopplaats zijnde, benevens het aantal minuten vertraging;

c. de oorzaken der vertragingen;

d. alle buitengewone voorvallen, welke zich gedurende den loop van den trein voordoen;

e. de nummers van de locomotief en van de andere voertuigen, waaruit de trein is samengesteld;

f. aantal en verdeeling van de bezette remmen.

2. Omtrent de verdere behandeling der treinrapporten worden door bestuurders van den spoorwegdienst de noodige instructiën gegeven, welke aan de betrokken, met het dagelijksch toezicht belaste Rijksambtenaren worden medegedeeld.

3. Voor of op den 5den en den 20sten van elke maand wordt over de vorige halve maand door of van wege bestuurders van den spoorwegdienst een staat, in een door den Raad van Toezicht vast te stellen vorm, aan de betrokken met het dagelijksch toezicht belaste Rijksambtenaren gezonden, waarin worden opgenomen:

a. de beschrijving van den loop der treinen, welke te laat zijn aangekomen aan de stations van aansluiting en wel van personentreinen, welke 10 minuten, van treinen, samengesteld uit locaalspoor- of tramwegmaterieel, welke 15 minuten, van gemengde treinen, welke 20 minuten te laat aan de bedoelde stations zijn aangekomen;

b. de gemiste aansluitingen.

Gebruik van werktreinen, losse locomotieven en niet door stoom bewogen voertuigen.

103. 1. Met werktreinen, losse locomotieven en niet door stoom bewogen voertuigen wordt niet gereden dan op last van hem, die tot die lastgeving bevoegd is.

2. Voorschriften betreffende het gebruik en het vervoer over den spoorweg van niet door stoom bewogen voertuigen moeten worden opgenomen in het dienstreglement, bedoeld in artikel 6 van de wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* nº. 67).

Maatregelen bij buitengewone omstandigheden en ongevallen.

104. Voorschriften betreffende:

a. de te nemen voorzorgsmaatregelen bij het doen rijden van buitengewone treinen;

b. de te nemen voorzorgsmaatregelen bij storing van de electrische verbindingen langs den spoorweg;

c. de te nemen maatregelen, indien een trein ten gevolge van eenig ongeval op den weg stilhoudt;

d. de te nemen maatregelen, indien een gedeelte van een trein onderweg afbreekt;

e. de te nemen maatregelen, indien door eenige oorzaak het spoor ter linkerzijde van een in beweging zijnden trein versperd is;

f. de te nemen maatregelen tot spoedig herstel van den dienst bij ongevallen,

moeten worden opgenomen in het dienstreglement, bedoeld in artikel 6 van de wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* nº. 67).

Hulp bij ongevallen.

105. 1. Op elk station en op elke halte, geene stopplaats zijnde, alsmede op elken trein, waarmede reizigers worden vervoerd, moeten de door den Minister voorgeschreven middelen tot het verleenen van eerste hulp aan en het vervoer van gekwetsten, benevens eene door dien Minister goedgekeurde handleiding voor het verleenen van hulp aan gewonden bij spoorwegongelukken aanwezig zijn.

2. Het toezicht op die middelen wordt uitgeoefend door den Raad van Toezicht.

3. Onder goedkeuring van den Minister wordt door bestuurders van den spoorwegdienst eene regeling getroffen omtrent de wijze, waarop aan de daarbij aan te wijzen beambten en bedienden de noodige kennis zal worden bijgebracht omtrent het verleenen van de eerste hulp aan gekwetsten.

Kennisgeving van ongevallen.

106. 1. Van alle feiten of omstandigheden op den spoorweg, die, hetzij den geregelden loop van de treinen, hetzij de veiligheid van reizigers, beambten of andere personen in gevaar

hebben gebracht, wordt, ook wanneer daaruit geenerlei noodlottige gevolgen zijn ontstaan, onmiddellijk kennis gegeven aan den Rijksambtenaar, belast met het dagelijksch toezicht op den spoorweg.

2. Deze kennisgeving geschiedt :

a. voor belangrijke of ernstige voorvallen per telegraaf ;

b. voor alle andere voorvallen schriftelijk ;

c. mondeling bij de eerste ontmoeting, mits niet meer dan acht dagen na het voorval, ook wanneer de mededeeling reeds per telegraaf of schriftelijk plaats had.

3. Zij geschiedt door de zorg van den hoofdconducteur voor alles, wat gedurende den loop van een trein voorkomt, en overigens door of van wege den chef van het station of de halte, waar het feit is voorgevallen en bij feiten op den weg door of van wege den chef van het naastbij gelegen station of de naastbij gelegen halte, alsmede door de zorg van den opzichter van den weg, voor alles wat den toestand van het gedeelte spoorweg onder zijn toezicht en de daartoe behoorende werken en gebouwen aangaat.

4. Bestuurders van den spoorwegdienst geven terstond, bij ernstige ongevallen per telegraaf, in andere gevallen schriftelijk, van het gebeurde kennis aan den Minister en aan den Raad van Toezicht. Zij doen daarna een verslag van het gebeurde aan den Raad toekomen. De Raad van Toezicht schrijft voor wat dat verslag moet behelzen.

5. Zoo het voorval den dood of de verwonding van een of meer personen ten gevolge heeft gehad, is daarvan onmiddellijk door of van wege den in het derde lid bedoelden hoofdconducteur of door of van wege den aldaar bedoelden stations- of haltechef kennis te geven aan den burgemeester der gemeente, in welke het ongeval heeft plaats gevonden en aan den officier van justitie bij de arrondissements-rechtbank, onder welke die gemeente ressorteert. Tot lijkschouwing zal slechts in overleg met laatstgenoemden ambtenaar mogen worden overgegaan.

HOOFDSTUK VIII.

SLOTBEPALINGEN.

Buitenlandsche spoorwegondernemingen.

107. Ten aanzien van buitenlandsche spoorwegondernemingen, welke haren dienst hier te lande uitoefenen, kunnen door den Minister afwijkingen van dit reglement worden toegestaan.

Verklaring van enkele in dit reglement gebezigde uitdrukkingen.

108. In dit reglement wordt verstaan onder :

Minister : de Minister, belast met de uitvoering van de wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67) ;

Raad van Toezicht : De Raad van Toezicht op de spoorwegdiensten, bedoeld in artikel 10 van de wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67) ;

locomotief : elk voertuig, hetwelk door stoom, voortgebracht in eigen ketel met vuurhaard, wordt voortbewogen, en niet met eene ruimte voor reizigers, bagage of andere goederen op hetzelfde onderstel is vereenigd ;

hoofdconducteur : de beambte of bediende, aan wien de hoofdleiding van en het bevel over den trein is opgedragen ;

trein : elke locomotief in dienstvaardigen staat met of zonder andere voertuigen ;

rijtuig : elk voertuig, geheel of gedeeltelijk ingericht voor het vervoer van reizigers of uitsluitend ingericht als postkantoor (postrijtuig) ;

wagen : elk voertuig, ingericht voor het vervoer van bagage, andere goederen of levende dieren ;

hoofdsporen : die sporen op de stations en halten of op den weg, welke voor de uitvoering der dienstregeling door de treinen, voor reizigersvervoer bestemd, in gewone omstandigheden worden bereden ;

blokpost : een post op den weg, al of niet halte of station, van vaste seinen voorzien en dienende tot beveiliging en regeling van den treinenloop ;

kruisspoor : elke plaats op den spoorweg, uitsluitend bestemd tot kruising en inhaling van treinen ;

atmosfeer : de drukking van één kilogram per vierkanten centimeter ;

nacht : de tijd tusschen zonsondergang en zonsopgang.

Bepalingen voor treinen, samengesteld uit bijzonder soort materieel.

109. Voor treinen, samengesteld uit locaalspoorwegmaterieel, en voor treinen, samengesteld uit tramwegmaterieel, kan de Minister ontheffing verleenen van de bepalingen, voorkomende in de hoofdstukken IV, V, VI (afdeeling I) en VII van dit reglement.

Overtreding van uitvoeringsvoorschriften.

110. Het niet naleven van krachtens en ter uitvoering van de bepalingen van dit reglement door den Minister of door den Raad van Toezicht gegeven voorschriften staat gelijk met overtreding van die bepalingen.

Voorwaarden, welke aan ontheffingen worden verbonden.

111. 1. Waar in dit reglement aan den Minister of aan den Raad van Toezicht de bevoegdheid is toegekend om ontheffing te verleenen van bepalingen van dit reglement, kunnen aan die ontheffingen voorwaarden worden verbonden.

2. Het niet naleven van de gestelde voorwaarden staat gelijk met overtreding van de bepalingen, van welke onder die voorwaarden ontheffing werd verleend.

Verkorte titel.

112. Dit reglement kan worden aangehaald onder den titel „Algemeen Reglement Dienst" of „A. R. D.".

Behoort bij Koninklijk besluit van 26 Juni 1913 (*Staatsblad* nº. 315).

Mij bekend:

De Min. van Waterstaat, L. H. W. REGOUT.

BIJLAGE B.

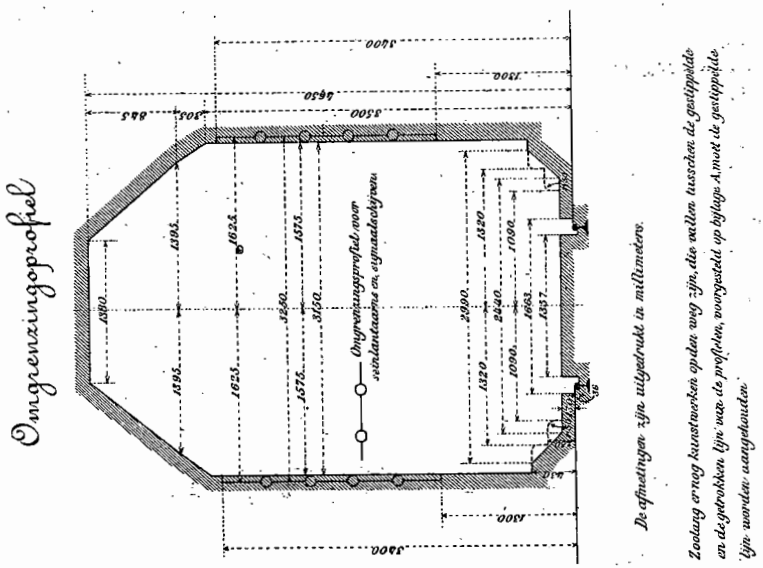

BIJLAGE A.

. . . . Toegelaten ten behoeve van werken vóór de invoering van dit reglement gebouwd,

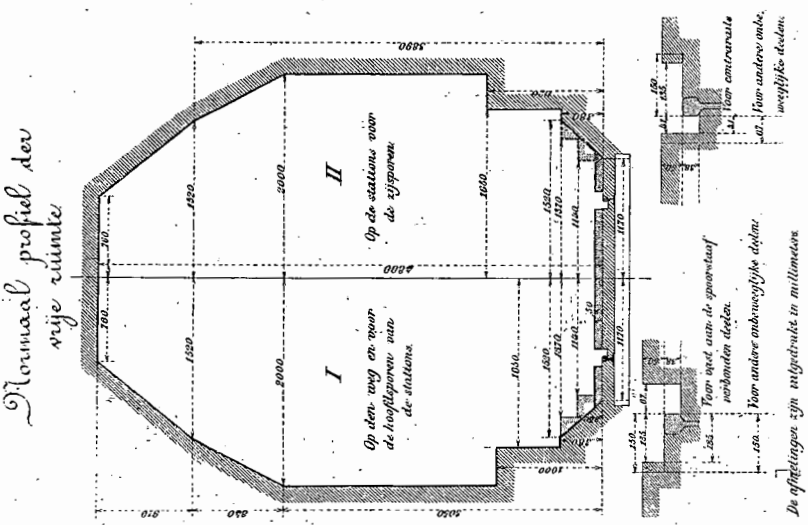

26 *Juni* 1913. BESLUIT, houdende bepaling, dat de thans geldende tarieven voor de verschillende aansluitingen binnen de grenzen der voormalige telefoonnetten der *Nederlandsche Bell-Telephoon Maatschappij*, gedurende het tijdvak van 1 Januari 1913 tot en met 31 December 1915 van kracht blijven. S. 316.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gelet op de Telegraaf- en Telefoonwet 1904 (*Staatsblad* nº. 7);

Overwegende, dat het wenschelijk is de tot dusver geheven tarieven voor de verschillende aansluitingen binnen de grenzen van de voormalige telefoonnetten der *Nederlandsche Bell-Telephoon Maatschappij*, gedurende het tijdvak van 1 Januari 1913 tot en met 31 December 1915 van kracht te doen blijven;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 15 Mei 1913, nº. 12, Afdeeling Posterijen en Telegrafie;

Den Raad van State gehoord (advies van den 10den Juni 1913, nº. 21);

Gezien het nader rapport van voornoemden Minister van 23 Juni 1913, nº. 13, Afdeeling Posterijen en Telegrafie;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

De tot dusver geheven tarieven van door geabonneerden of gebruikers binnen de voormalige telefoonnetten der *Nederlandsche Bell-Telephoon Maatschappij* te *Almelo, Amersfoort, Baarn, Bussum, Dordrecht, Groningen, Haarlem, Hengelo, Hilversum, Hoogezand, Hoorn, Maassluis, Roermond, Schiedam, Utrecht, Veendam, Velsen, Vlaardingen* en *Zaandam* te betalen kosten, vergoedingen of rechten, blijven van kracht tot 31 December 1915.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State gezonden zal worden.

Het Loo, den 26sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Waterstaat, (*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 18 *Juli* 1913.)

---

27 *Juni* 1913. BESLUIT, tot intrekking van het Koninklijk besluit van 7 December 1896 (*Staatsblad* nº. 215), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 10 Augustus 1909 (*Staatsblad* nº. 292) en tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld bij de artikelen 6 en 7 der Veiligheidswet. S. 317.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 16 April 1912, nº. 1011, afdeeling Arbeid;

Gezien de artikelen 6 en 7 der Veiligheidswet (wet van 20 Juli 1895, *Staatsblad* nº. 137, gewijzigd bij die van 1 Juli 1909, *Staatsblad* nº. 245);

Den Raad van State gehoord (advies van 9 Juli 1912, nº. 23);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 24 Juni 1913, nº. 1615, afdeeling Arbeid;

Hebben goedgevonden en verstaan de navolgende bepalingen vast te stellen:

HOOFDSTUK I.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Art. 1. De werklokalen in fabrieken en werkplaatsen worden in dit besluit onderscheiden in en aangeduid als:

I. SCHADELIJKE, waaronder behoudens het bepaalde in II, B te verstaan zijn:

Categorie A.

Werklokalen, waar of waar in den regel:

1. loodwit wordt bereid;
2. loodsuiker, loodoxyd (massicot, loodglit) of loodmenie wordt bereid;
3. loodasch wordt gebrand (gereduceerd);
4. chromaatstoffen worden bereid;
5. kwikhoudende verfstoffen worden bereid;
6. giftige cyanverbindingen worden bereid;
7. spaansch groen wordt bereid;
8. witte phosphor wordt bereid of verwerkt;
9. sublimaat wordt bereid of verwerkt;
10. kwik of kwikverfoeliesel wordt bereid of verwerkt;
11. arsenicum of arsenicumverbindingen worden bereid of verwerkt;
12. zinkwit wordt bereid;
13. de onder 1 tot en met 12 genoemde stoffen eene verdere behandeling ondergaan, om ze tot aflevering of gebruik gereed te maken;
14. accumulatoren voor electriciteit worden vervaardigd of hersteld;
15. zink uit de ertsen wordt bereid;
16. emails ter fabricage van geëmailleerde voorwerpen worden bereid of verwerkt, indien die emails meer dan ½ pCt. van het gewicht in drogen toestand aan lood bevatten;
17. de lucht wordt verontreinigd door stof, dat ontstaat of zich verspreidt bij het breken, malen, mengen of zeven van phosphaten of andere grondstoffen voor kunstmest, cement,

kalk, krijt, sintels, slakken, magnesiet, gips, steen, glas, schelpen of tras of bij het slijpen langs den drogen weg van metalen (met uitzondering van de in de fabriek of werkplaats gebruikte gereedschappen) of glas;

18. chloorkalk wordt bereid, vermalen of verpakt.

Categorie B.

Werklokalen:

1. waar de lucht verontreinigd kan worden door giftig stof, dat zich verspreidt bij het bronzen bijv. in eene drukkerij, eene lijstenmakerij;

2. waar in den regel giftige verf wordt aangemengd, bewerkt of gebruikt;

3. waar of waar in den regel giftige cyanverbindingen worden verwerkt of ontstaan;

4. waar gepolijst wordt met loodhoudende stof.

Categorie C.

Werklokalen waar zich in den regel stoffen of dampen verspreiden die op grond van hare eigenschappen vergiftigend kunnen werken, zooals acroleïne, aether, ammoniak, amylacetaat, aniline en hare homologen en derivaten, arseenwaterstof, azijnzuur, benzine, benzol en homologen, carbol, chloor, creosoot, fluorwaterstof, formaline, houtgeest, kooloxyde koolzuur, kwik, naphtaline, nitreuse verbindingen, nitrobenzol en zijne homologen en derivaten, phosgeen, phosphorwaterstof, picrinezuur, tetrachloorkoolstof, zinkoxyde, zoutzuur, zwaveligzuur, zwavelkoolstof, zwavelwaterstof.

Categorie D.

Werklokalen waar of waar in den regel:

1. ruwe huiden worden behandeld;

2. ruwe wol of andere ongereinigde dierharen worden gesorteerd of behandeld;

3. de lucht kan worden verontreinigd door dierlijk stof van borstelmakerijen of kwastenmakerijen;

4. lompen of oud papier worden gesorteerd of gescheurd of de lucht kan verontreinigd worden door stof van lompen of oud papier;

5. beenderen worden gesorteerd of behandeld;

6. darmen worden gewasschen, geschraapt, gesorteerd of geslijmd;

7. vuilnis wordt gesorteerd, bewerkt of bewaard.

Categorie E.

Werklokalen, waar in den regel wordt gewerkt met lood, loodlegeeringen of loodverbindingen, in:

1. ajusteerderijen van gewichten;
2. capsulefabrieken;
3. drukkerijen;
4. glas-in-loodzetterijen;
5. hagelgieterijen;
6. lettergieterijen;
7. letterzetterijen, ook die waarin een zetmachine wordt gebruikt;
8. loodenbuizenfabrieken;
9. loodpletterijen;
10. loodsmelterijen;
11. metaalwarenfabrieken;
12. muziekinstrumentmakerijen;
13. orgelpijpmakerijen;
14. stereotypieinrichtingen;
15. vijlenkapperijen.

Categorie F.

Werklokalen in diamantslijperijen en -zagerijen, waar in den regel wordt gewerkt met lood, loodverbindingen of loodlegeeringen.

Categorie G.

Werklokalen, waarvan de lucht kan verontreinigd worden door stof, ontstaande of verspreid wordend bij:

1. het slijpen of schuren langs den drogen weg van andere stoffen dan metalen of glas;
2. het met behulp van den zandstraal bewerken van voorwerpen of stoffen;
3. het van gietzand of leem ontdoen van gietstukken;
4. den niet in categorie A onder 17 genoemden arbeid in kalkblusscherijen;
5. het houtzagen;
6. het zagen of draaien van hoorn, been of steennoot;
7. de turfstrooiselfabricage;
8. de brikettenfabricage;
9. het malen van schors en looimiddelen;
10. het malen of zeven van specerijen;
11. het bronzen in een drukkerij of in een ander bedrijf, waar geen giftig brons wordt gebruikt;
12. de wattenfabricage;
13. het zuiveren van kapok of veeren;
14. het weven of vlechten van cocos;
15. het maken of slijpen van vilt;
16. het zeven of zuiveren van graan of zaad;
17. de stroohulzenfabricage;
18. het stroohakselsnijden;
19. het bezembinden.

Categorie H.

Werklokalen, waar sigaren of sigaretten worden gemaakt of tabak in drogen toestand wordt bewerkt of verwerkt.

Categorie J.

Werklokalen, waar vlas of hennep wordt

gebraakt, gebeukt, gezwingeld of gehekeld, zonder behulp van een krachtwerktuig.

Categorie K.

Werklokalen waar:

1. machinaal wordt geweven;
2. machinaal wordt gesponnen;
3. katoen of jute eene voor het spinnen voorbereidende bewerking ondergaan;
4. de niet onder 3 genoemde vezelstoffen worden gekaard of gewolfd;
5. geweven of gebreide stoffen in drogen toestand worden geruwd;
6. vlas of hennep wordt gebeukt, gebraakt, gezwingeld of gehekeld met behulp van een krachtwerktuig.

Categorie L.

Werklokalen in keramische bedrijven, voor zoover in die lokalen loodverbindingen worden bereid, toegepast of verwerkt, die meer dan ½ % van het gewicht in drogen toestand aan lood bevatten in anderen vorm dan zwavellood (loodglans, looderts) of, voor zoover daarin voorwerpen worden behandeld, waarop zulke loodverbindingen zijn aangebracht.

II. ONSCHADELIJKE, waaronder te verstaan zijn:

A. alle niet onder I genoemde werklokalen;

B. werklokalen, alsmede gedeelten van werklokalen, welke onder I zijn genoemd, zoolang ten aanzien daarvan eene schriftelijke, gedagteekende verklaring geldt, dat aangenomen mag worden, dat daar geen vergiftiging of besmetting of gevaar, schade of hinder door gassen, dampen of stof door den bedrijfsarbeid wordt veroorzaakt. Deze verklaring wordt afgegeven door of namens Onzen Minister, met de uitvoering van dit besluit belast.

HOOFDSTUK II.

EISCHEN, WAARAAN FABRIEKEN EN WERKPLAATSEN INGEVOLGE ARTIKEL 6 DER VEILIGHEIDSWET MOETEN VOLDOEN.

§ 1. *De vrije luchtruimte voor elken arbeider in verband met de hoogte der werklokalen.*

2. *1.* Voor de toepassing van het bepaalde in de artikelen 3 tot en met 6 gelden de volgende regels:

a. Bij de berekening van de vrije luchtruimte zoowel van een werklokaal in zijn geheel als van het gedeelte boven een hoogte van 1.80 M. mogen niet worden in rekening gebracht gedeelten, gelegen boven een hoogte van 5 M.

b. Bij de berekening van de vrije luchtruimte van een werklokaal in zijn geheel mogen mede niet in rekening worden gebracht gedeelten, waarvan de hoogte minder bedraagt dan 1.80 M.

c. De lokalen, die met een werklokaal in zoodanige open verbinding staan, dat de gemeenschap niet kan worden afgesloten, worden geacht met dat werklokaal één geheel uit te maken, indien de opening, welke de gemeenschap vormt, een doorsnede heeft van ten minste zoovele malen 0.1 M². als het aantal arbeiders in bedoelde lokalen gezamenlijk bedraagt, met dien verstande, dat de doorsnede in geen geval kleiner zij dan 1.8 M².

d. De vrije luchtruimte van een werklokaal, dat ingevolge het bepaalde onder *c* geacht wordt met één of meer andere lokalen één geheel uit te maken, wordt geacht niet grooter te zijn dan ten hoogste 1½ maal het aantal M³., dat als vrije luchtruimte in rekening zou mogen worden gebracht, indien de lokalen niet met elkander in open verbinding stonden, echter met dien verstande, dat in die lokalen te zamen niet meer personen mogen verblijven dan het geval zou mogen zijn, indien de gemeenschap niet bestond.

2. De in de artikelen 3 tot en met 6 gestelde eischen gelden niet voor open loodsen en voor getimmerten, waarvan meer dan een zesde gedeelte van het wandoppervlak open is.

3. De schadelijke werklokalen, behoorende tot categorie A 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 17 of 18, categorie C of categorie G 4, 8 of 15, moeten voor elken arbeider eene vrije luchtruimte hebben van ten minste 20 M³., waarvan tenminste 10 M³. boven een hoogte van 1.80 M.

4. De schadelijke werklokalen, behoorende tot categorie A 14 of 15, categorie B, categorie D 4, 5, 6 of 7, categorie G 1, 2, 3, 6, 7, 9, 11, 12, 13 of 14, categorie K 1, 2, 3, 4 of 5 of categorie L, moeten voor elken arbeider eene vrije luchtruimte hebben van ten minste 10 M³., waarvan ten minste 4 M³. boven een hoogte van 1.80 M.

5. De schadelijke werklokalen, behoorende tot categorie H, moeten voor elken arbeider eene vrije luchtruimte hebben van ten minste 8 M³., waarvan ten minste 3.20 M³. boven een hoogte van 1.80 M.

6. De schadelijke werklokalen, behoorende tot categorie D 1, 2 of 3, categorie E, categorie F, categorie G 5, 10, 16, 17, 18 of 19, categorie J of categorie K 6, alsmede de onschadelijke werklokalen moeten voor elken arbeider eene vrije luchtruimte hebben van ten minste 7 M³., waarvan ten minste 2.80 M³. boven een hoogte van 1.80 M.

§ 2. *De luchtverversching.*

7. *1.* In een werklokaal moet op doelmatige wijze voldoende toevoer van versche lucht en afvoer van bedorven lucht onder vermijding van hinderlijken tocht zijn gewaarborgd. In ieder geval moet daartoe in een werklokaal, waar niet door mechanische hulpmiddelen eene voldoende luchtverversching gewaarborgd is, het gezamenlijk oppervlak van de openingen, die rechtstreeksche gemeenschap met de buitenlucht kunnen geven, ten minste 5 d.M². per persoon, en niet minder dan 4 d.M². in totaal bedragen, waarbij de deuropeningen, welke voor toegang dienen, niet worden meegerekend.

2. Van de ingevolge het 1ste lid vereischte openingen moet ten minste een derde gedeelte gelegen zijn op meer dan 1.80 M. boven den vloer, of, waar dit niet mogelijk is, in of zoo dicht mogelijk bij de bovenbegrenzing van het werklokaal.

§ 3. *De verlichting.*

8. Een werklokaal moet gedurende den werktijd voldoende zijn verlicht.

9. In een werklokaal moet, ter plaatse waar arbeid wordt verricht, het rechtstreeks invallende zonlicht kunnen worden afgesloten.

10. *1.* In fabrieken en werkplaatsen, in werking gebracht op of na 1 Januari 1897, zal een werklokaal onvoldoende verlicht worden geacht, indien daar niet boven het omliggend terrein gelegen lichtopeningen zijn aangebracht, welke direct daglicht toelaten en een gezamenlijk oppervlak hebben van tenminste een tiende van het vloeroppervlak van het werklokaal, tenzij de aard van het bedrijf zich daartegen verzet of bijzondere omstandigheden of inrichtingen een voldoende dagverlichting waarborgen, ter plaatse waar gewerkt wordt.

2. Indien het niet mogelijk is de gevorderde lichtopeningen aan te brengen, moet het werklokaal voldoende electrisch zijn verlicht of moeten bij gebruik van ander kunstlicht de daardoor ontstane verbrandingsproducten uit het lokaal worden afgevoerd.

11. Ter plaatse, waar arbeid wordt verricht bestaande in :

a. borduren ;
b. damast-, zijde- of bontkatoenweven ;
c. diamanten of andere edelgesteenten bewerken ;
d. glasslijpen ;
e. graveeren of houtsnijden ;
f. instrumentmaken ;
g. kantmaken ;
h. kralen rijgen ;
i. letterzetten ;
j. machinaal breien ;
k. maken van goud- of zilverwerk ;
l. maken van haarwerken ;
m. naaien, stoppen of noppen ;
n. stikken ;
o. teekenen ;
p. uurwerken maken of herstellen,

moet de verlichting overeenkomen met eene sterkte van ten minste 30 Hefnerkaarsen op 1 M. afstand.

12. Ter plaatse, waar eene niet in artikel 11 genoemde soort arbeid wordt verricht, die goed licht vereischt, moet de verlichting overeenkomen met eene sterkte van ten minste 20 Hefnerkaarsen op 1 M. afstand.

13. Zoolang arbeiders, met uitzondering van dezulken, die met toezicht of bewaking zijn belast, in de fabriek of werkplaats aanwezig zijn, moeten de privaten, gangen, trappen, fabrieksterreinen en overige gedeelten van eene fabriek of werkplaats, voor zoover de toegang tot die plaatsen niet is afgesloten, zoodanig zijn verlicht, dat veilig verkeer en verblijf aldaar voldoende is gewaarborgd.

14. In fabrieken en werkplaatsen, waar meer dan 100 personen plegen te verblijven, en de verlichting door middel van gas of electriciteit plaats heeft, moeten, zoolang dit kunstlicht noodig is en meer dan 100 personen aanwezig zijn, zulke maatregelen zijn getroffen, dat bij eenige stoornis in de lichtvoorziening een voldoende noodverlichting is gewaarborgd bij de uitgangen der werklokalen en op trappen, gangen en portalen, die bij het verlaten van de fabriek of werkplaats gebruikt kunnen worden.

§ 4. *Het voorkomen van brand in het algemeen.*

15. Schoorsteenen en rookgeleidingen, ovens en andere inrichtingen, waardoor warmte wordt verspreid of voortgebracht, anders dan door middel van stoom of warm water, moeten van onbrandbaar materiaal en naar den eisch van goed en deugdelijk werk zijn vervaardigd en in goeden staat van onderhoud verkeeren.

16. De ruimte tusschen hout of andere brandbare stoffen en rookgeleidingen of inrichtingen, waardoor warmte wordt verspreid of voortgebracht, anders dan door middel van stoom of warm water van ten hoogste 180° Celsius of van lucht, welke door stoom of warm water verhit is, moet zoodanig zijn, dat geen gevaar voor ontbranding bestaat. Op een

afstand van ten minste 0.3 M. van deze rookgeleidingen of inrichtingen moet, indien er gevaar bestaat, dat daarop of daartegen vallende voorwerpen in brand geraken, een bescherming van ijzergaas of ander onbrandbaar materiaal zijn aangebracht.

17. Een lokaal, waarin stoffen worden gedroogd, die in hooge mate aan zelfontbranding onderhevig zijn, alsmede een op andere wijze dan door stoom of warm water verwarmd lokaal, waar eene hitte van meer dan 40° C. veroorzaakt wordt, moet brandvrij zijn gebouwd of op doelmatige wijze met onbrandbare stoffen zijn bekleed.

18. De ruimten, welke gebezigd worden voor de berging van met olie of vet gedrenkte poetslappen of andere in hooge mate aan zelfontbranding onderhevige voorwerpen of stoffen, moeten brandvrij zijn ingericht of op doelmatige wijze met onbrandbare stoffen zijn bekleed.

19. De van brandbaar materiaal vervaardigde vloer onder vuurhaarden, ovens, fornuizen of andere vuurplaatsen moet bekleed zijn met metselwerk of eenig ander brandvrij en de warmte slecht geleidend materiaal; die vloerbekleeding moet aan de zijde, waar open vuur brandt of waar gestookt wordt, ten minste 1 M. uitsteken. Voor kachels en kleine fornuizen en komforen mag echter als vloerbekleeding ijzer of ander onbrandbaar materiaal worden gebruikt, mits dit ten minste 0.3 M. aan de vuur- of stookzijde uitsteekt en bij kachels en fornuizen tusschen de onderzijde daarvan en de bekleeding een luchtlaag is, waarvan de hoogte ten minste 0.05 M. bedraagt.

20. Boven eene vlam, welke zich op een afstand van 0.75 M. of minder van een brandbare zoldering bevindt, moet een warmtekeerend scherm zijn aangebracht. De brandbare voorwerpen, die op zoodanigen afstand van vlammen zijn aangebracht, dat gevaar voor ontbranding bestaat, moeten doelmatig zijn beschut.

21. In een lokaal, waar door de uitoefening van het bedrijf of door de aanwezigheid van stoffen gevaar voor ontploffing kan ontstaan, en in de ruimten, die daarmede in directe verbinding staan of kunnen worden gebracht, mag nimmer vuur of ander dan voldoend geïsoleerd kunstlicht aanwezig zijn. Vuur of ander dan voldoend geïsoleerd kunstlicht mag zich buiten zulk een lokaal slechts op zoodanigen afstand daarvan bevinden, dat geen gevaar voor ontploffing bestaat.

22. Wanneer in eene fabriek of werkplaats, in werking gebracht op of na 1 Januari 1897, in den regel meer dan 50 personen verblijven en aldaar of in eene ondergelegen verdieping licht brandbare of ontplofbare stoffen aanwezig zijn of ontstaan, moeten liften, voor zoover zij niet buiten het gebouw zijn geplaatst, door kokers van vuurkeerend materiaal zijn ingesloten, die met vuurkeerende deuren kunnen worden gesloten.

23. In of nabij een lokaal, waar licht brandbare of ontplofbare stoffen aanwezig zijn of ontstaan, zoo ook bij eene tot eene fabriek of werkplaats behoorende bergplaats van stoffen, die aan broeiing of aan zelfontbranding onderhevig zijn, moeten doelmatige en in goeden staat van onderhoud verkeerende middelen voor brandblussching of -dooving beschikbaar zijn, die, voor zoover de aard van die middelen beproeving mogelijk en noodig maakt, telkens na verloop van ten hoogste een jaar op hunne bruikbaarheid moeten worden beproefd.

24. In een stoomketel of in een oven of in de vuurgangen of rookkanalen van een stoomketel of van een oven, waarin een hooge temperatuur heerscht, mag geen petroleum of ander dergelijk licht ontvlambaar verlichtingsmiddel gebruikt worden.

§ 5. *Het voorkomen van brand bij aanwezigheid van vluchtige vloeistoffen, waarvan het ontvlammingspunt, bepaald op het toestel van Abel-Pensky, lager dan 21° Celsius is gelegen, en welker dampen met lucht ontplofbare mengsels kunnen vormen.*

25. Onverminderd het bepaalde in de vorige paragraaf gelden voor fabrieken en werkplaatsen, waar in de werklokalen vluchtige vloeistoffen, waarvan het ontvlammingspunt, bepaald op het toestel van Abel-Pensky, lager dan 21° Celsius is gelegen, en welker dampen met lucht ontplofbare mengsels kunnen vormen, aanwezig zijn, de in de artikelen 26 tot en met 34 gegeven voorschriften.

26. In een werklokaal mogen de vloeistoffen in de bij den arbeid gebruikt wordende bakken, vaten of toestellen in geen grootere hoeveelheid aanwezig zijn, dan voor den goeden gang van het werk en voor het gebruik per dag wordt vereischt. Buiten deze bakken, vaten of toestellen mogen zij aldaar in een hoeveelheid van ten hoogste 10 Liter aanwezig zijn.

27. In het werklokaal moeten op doelmatige plaatsen en in voldoend aantal deksels beschikbaar zijn voor het sluiten van bakken, vaten en toestellen, waarin zich de vloeistoffen bevinden, benevens onbrandbare dekkleeden en eene

hoeveelheid zand van 1 M³. of, indien minder dan 1000 Liter dier vloeistoffen aanwezig is, gelijk aan de aanwezige hoeveelheid daarvan, doch ten minste 0.025 M³., zoomede eene doelmatige schop.

28. *1.* De verspreiding van dampen uit voormelde bakken, vaten of toestellen moet zooveel mogelijk worden voorkomen of tegengegaan, in het bijzonder wanneer en zoolang met deze niet gewerkt wordt.

2. De verspreiding van dampen door goederen of stoffen, die met de vloeistoffen zijn bewerkt, moet zoowel tijdens de bewerking als bij het vervoer zooveel mogelijk worden voorkomen of tegengegaan.

3. Wanneer het bedrijf de verdamping der vloeistoffen eischt, moet zulks geschieden in de buitenlucht of in uitsluitend daarvoor bestemde ruimten, waar voor krachtige luchtverversching gezorgd behoort te worden.

29. Het ontstaan van electrische vonken bij de bewerking van wol, zijde of andere vezelstoffen met de vloeistoffen moet zooveel mogelijk worden voorkomen of tegengegaan.

30. *1.* De vloeistoffen mogen in fabrieken en werkplaatsen slechts bewaard worden op zoodanige plaats en wijze, dat gevaar voor ontploffing zooveel mogelijk wordt vermeden.

2. Benzine mag slechts bewaard worden :

a. in gesloten metalen kannen of bussen van ten hoogste 10 Liter inhoud ;

b. in metalen vaten of fusten van ten minste 70 en ten hoogste 300 Liter inhoud ;

c. in ondergrondsche reservoirs ;

d. in bovengrondsche reservoirs.

31. Bij bewaring van meer dan 50 Liter benzine in gesloten metalen kannen of bussen moet aan de volgende eischen zijn voldaan :

a. Deze kannen of bussen moeten opgeborgen worden in een of meer buiten eenig gebouw bovengronds geplaatste brandvrije kluizen van steen of cement, voorzien van stevige deuren of deksels van onbrandbaar en warmtekeerend materiaal, van lekgaten in of onmiddellijk boven den bodem en van ventilatieopeningen in den zijwand bij den bodem en aan de bovenzijde, welke lekgaten en ventilatieopeningen voorzien moeten zijn van Davygaas.

b. Iedere kluis mag ten hoogste 24 kannen of bussen van 10 Liter inhoud kunnen bevatten.

c. De vloer om de kluis of om de groepen van kluizen mag tot op een afstand van tenminste 1 M. daarvan niet zijn geplaveid of op eene andere wijze ondoordringbaar voor vloeistof worden gemaakt.

d. Iedere kluis moet ten minste 2 M. verwijderd blijven van gebouwen of brandbare schuttingen.

e. Om de kluis of de groep van kluizen moet, tenzij schuttingen of muren dit onmogelijk of overbodig maken, op ten minste 2 M. afstand zijn geplaatst een hekwerk, voorzien van stevig ijzergaas, of een plaatijzeren schutting. Dit hekwerk of deze schutting moet ten minste 2 M. hoog zijn, terwijl de ruimte daarbinnen alleen toegankelijk mag zijn door eene deur, die met slot en sleutel moet zijn afgesloten, zoolang het betreden van die ruimte niet noodzakelijk is.

f. Binnen de door het hekwerk, den muur of de schutting omgeven ruimte mag nimmer open vuur of ander dan voldoend geïsoleerd kunstlicht aanwezig zijn.

g. Bij de bewaarplaats moet op eene doelmatige plaats een hoeveelheid zand van ten minste 0.25 M³. aanwezig zijn met eene doelmatige schop.

32. Bij bewaring van benzine in vaten of fusten moet aan de volgende eischen zijn voldaan :

a. De bewaarplaats moet ten minste 5 M. verwijderd zijn van gebouwen.

b. De vaten of fusten moeten hetzij geheel in den grond zijn ingegraven, hetzij opgeborgen zijn in eene ruimte, die omgeven is door een waterdichten dam van zoodanige hoogte, dat de ruimte er binnen voldoende groot is om alle vloeistof te bevatten.

c. Op of om den dam moet zijn geplaatst een hekwerk, voorzien van stevig ijzergaas of eene plaatijzeren schutting. Dit hekwerk of deze schutting moet ten minste 2 M. hoog zijn, terwijl de ruimte daarbinnen alleen toegankelijk mag zijn door eene deur, die met slot en sleutel moet zijn afgesloten, zoolang het betreden van die ruimte niet noodzakelijk is.

d. Binnen de door het hekwerk of de schutting omgeven ruimte mag nimmer vuur of ander dan voldoend geïsoleerd kunstlicht aanwezig zijn.

e. Bij de bewaarplaats moet op eene doelmatige plaats eene hoeveelheid zand van ten minste 1 M³. aanwezig zijn met doelmatige schoppen.

f. Voor het vervoer van de vloeistof uit de bewaarplaats naar andere deelen der fabriek of werkplaats moeten gesloten metalen kannen of bussen van ten hoogste 10 Liter inhoud en doelmatige toestellen voor het overpompen of overhevelen beschikbaar zijn.

33. Bij bewaring van benzine in ondergrondsche reservoirs moet aan de volgende eischen zijn voldaan :

a. De benzine moet geborgen zijn in solide ondergrondsche metalen reservoirs van voldoende wanddikte en zoo diep ingegraven, dat geen belangrijke verhooging van temperatuur van de reservoirs en hunnen inhoud te verwachten is, zelfs bij brand.

b. Voor het vervoer van de benzine moeten buisleidingen en appendages aanwezig zijn, welke naar de ter plaatse van gebruik aangebrachte aftapplaatsen leiden.

c. Alle buisleidingen en appendages moeten voldoenden waarborg bieden tegen lekken. Voor zoover de practijk middelen aan de hand doet ter voorkoming van brand en ontploffing, moeten deze worden aangewend. In het bijzonder moeten maatregelen zijn getroffen ter voorkoming van de vorming van een ontplofbaar mengsel van lucht en damp in de reservoirs.

34. Bij bewaring van benzine in bovengrondsche reservoirs moet aan de volgende eischen zijn voldaan:

a. De benzine moet geborgen zijn in solide gesloten metalen reservoirs van voldoende wanddikte.

b. De reservoirs moeten ten minste 25 M. verwijderd zijn van gebouwen.

c. De reservoirs moeten, hetzij ieder op zichzelf, hetzij groepsgewijs, omgeven zijn door een waterdichten dam van zoodanige hoogte, dat de ruimte er binnen voldoende groot is om alle benzine te bevatten.

d. Tenzij de reservoirs staan op een gedeelte van een terrein, dat in zijn geheel is afgesloten en zorgvuldig wordt bewaakt, moet op of om den dam zijn geplaatst een hekwerk, voorzien van stevig ijzergaas of eene plaatijzeren schutting. Dit hekwerk of deze schutting moet ten minste 2 M. hoog zijn, terwijl de ruimte daarbinnen alleen toegankelijk mag zijn door eene deur, die met slot en sleutel moet zijn afgesloten, zoolang het betreden van die ruimte niet noodzakelijk is.

e. Voor het vervoer van de benzine moeten buisleidingen en appendages aanwezig zijn, welke naar de ter plaatse van gebruik aangebrachte aftapplaatsen leiden.

f. Alle buisleidingen en appendages moeten voldoenden waarborg bieden tegen lekken. Voor zoover de practijk middelen aan de hand doet ter voorkoming van brand en ontploffing, moeten deze worden aangewend. In het bijzonder moeten maatregelen zijn getroffen ter voorkoming van de vorming van een ontplofbaar mengsel van lucht en damp in de reservoirs.

§ 6. *Het voorkomen van brand door electrische leidingen en toestellen.*

35. Ten aanzien van het in dit besluit voor electrische leidingen en toestellen bepaalde, wordt verstaan onder:

a. sterkstroominstallaties: electrische inrichtingen, welke met een spanning van meer dan 50 Volt gedreven worden of waarbij de totale energie, welke in werking kan treden, meer dan 100 Watt bedraagt;

b. spanning: de effectieve spanning en wel, tenzij uitdrukkelijk anders bepaald is, die van eene leiding ten opzichte van de aarde;

c. installaties voor lage spanning: sterkstroominstallaties, bij welke het niet mogelijk is, dat in normale omstandigheden tusschen eene der leidingen en de aarde eene hoogere spanning dan 300 Volt kan optreden. Bij accumulatorenbatterijen wordt de ontlaadspanning als de spanning in normale omstandigheden beschouwd;

d. installaties voor hooge spanning: alle niet in *c.* bedoelde sterkstroominstallaties;

e. onbrandbare voorwerpen: voorwerpen, die niet kunnen vlamvatten, of na aan eene vlam blootgesteld geweest te zijn, niet van zelf verder branden;

f. electrische bedrijfsruimten: ruimten, welke bepaaldelijk bestemd zijn voor de opstelling van electrische werktuigen of toestellen en in den regel slechts door deskundig personeel betreden worden;

g. afgesloten electrische bedrijfsruimten: electrische bedrijfsruimten, welke slechts nu en dan door deskundig personeel betreden worden, overigens afgesloten zijn en alleen door dit personeel ontsloten worden;

h. vochtige ruimten: ruimten, waarin door neerslagen of verontreinigingen het behouden van eene normale isolatie wordt bemoeilijkt of de weerstand van het lichaam der daarin vertoevende personen ten opzichte van de aarde belangrijk wordt verminderd, bijv. in brouwerijen, ververijen, looierijen, wasscherijen, papierfabrieken;

i. bedrijfs- en bergruimten met brandgevaar: ruimten, waarin licht ontvlambare stoffen worden bereid, verwerkt of bewaard, of waarin ten gevolge van het bedrijf brandbare gassen, dampen, stof of vezels kunnen gevormd worden of zich kunnen verspreiden;

k. bedrijfs- en bergruimten met ontploffingsgevaar: ruimten, waarin ontplofbare stoffen worden bereid, verwerkt of bewaard of waarin zich ten gevolge van het bedrijf ontplofbare

mengsels kunnen vormen, met uitzondering van accumulatorenruimten ;

l. buitenleidingen : bovengrondsche leidingen, die buiten gebouwen liggen en niet van eene beschuttende metalen omkleeding noch van eene beschuttende omkokering zijn voorzien, met uitzondering van sleep- en contactleidingen.

36. Het in de artikelen 37 tot en met 75 voorgeschrevene geldt alleen voor fabrieken en werkplaatsen, waar electrische toestellen of leidingen aanwezig zijn, behoorende tot een sterkstroominstallatie. Het geldt echter niet voor het in zulke fabrieken en werkplaatsen aanwezige rollende materieel van spoor- en tramwegondernemingen.

37. Bij elke electrische installatie van meer dan 100 lampen of meer dan 5 electromotoren en in elk electrisch centraalstation moet aanwezig zijn een steeds bijgewerkte en voldoend duidelijke schematische voorstelling, welke in hoofdtrekken aangeeft de stroomsoorten en spanningen, het aantal, de soort en het vermogen der generatoren, transformatoren en accumulatoren, de wijze van uitschakeling en beveiliging van de afzonderlijke deelen der installatie, de koperdoorsnede der leidingen en het aantal, de soort en het vermogen der hierop aangesloten verbruikstoestellen.

38. *1.* Iedere installatie moet een voldoenden isolatietoestand bezitten.

2. De isolatie van eene installatie voor lage spanning, met uitzondering der deelen onder 3 genoemd, moet zoodanig zijn, dat het stroomverlies in elk gedeelte tusschen twee smeltstukken of achter het laatste smeltstuk bij de bedrijfsspanning één milli-ampère niet te boven gaat.

3. Electrische werktuigen, accumulatoren, transformatoren en buitenleidingen, zoomede die gedeelten van installaties, welke in vochtige ruimten zijn aangebracht, behoeven aan het bepaalde onder 2 niet te voldoen. Indien eene omvangrijke installatie vochtige gedeelten bevat, moeten deze bij de meting van den isolatietoestand zijn uitgeschakeld en moeten de droge gedeelten aan de bepaling onder 2 voldoen.

39. Electrische werktuigen en transformatoren moeten zoodanig zijn opgesteld of beschermd, dat eventueel optredende vuurverschijnselen geen ontvlamming van brandbare stoffen kunnen veroorzaken.

40. *1.* Stationnaire accumulatoren moeten zijn opgesteld in uitsluitend voor dat doel bestemde afgesloten electrische bedrijfsruimten. Ruimten, uitsluitend bestemd voor het laden van transportabele accumulatoren, worden, indien zij alleen toegankelijk zijn voor het met de bediening belaste personeel, beschouwd als electrische bedrijfsruimten.

2. In of bij accumulatorenruimten moet duidelijk zijn aangegeven de spanning en de stroomsterkte bij lading en ontlading, benevens de capaciteit der batterij.

3. Voor de kunstmatige verlichting van accumulatorenruimten mogen slechts gloeilampen zijn gebezigd, welke in het luchtledige branden en met hunne houders van de omringende lucht zijn afgesloten.

4. In accumulatorenruimten moet voor een doelmatige luchtverversching zijn gezorgd.

5. Bij stationnaire accumulatorenbatterijen mag geen celluloid zijn gebruikt.

6. In ruimten, waar stationnaire accumulatoren zijn opgesteld, mogen geen andere leidingen aanwezig zijn, dan voor die ruimten benoodigd ; toestellen, die tot vonkvorming aanleiding kunnen geven, met uitzondering van doelmatig ingerichte stopcontacten, mogen daarin niet zijn aangebracht.

41. Schakel- en verdeelborden moeten uit onbrandbaar materiaal bestaan. Hout is slechts toegelaten voor omlijsting. Zij moeten zoodanig zijn opgesteld, dat optredende vuurverschijnselen geen ontvlamming van brandbare stoffen kunnen veroorzaken.

42. Stroomvoerende deelen van electrische toestellen moeten op onbrandbaar, niet hygroscopisch materiaal zijn gemonteerd en brandvrij zijn opgesteld.

Deze bepaling geldt niet :

1. voor afgedekte schakelwalsen bij spanningen tot en met 1000 Volt, waarbij geimpregneerd hout mag zijn gebruikt, behalve in lokalen met bijtende dampen ;

2. voor deelen van toestellen, die onder olie zijn gemonteerd ;

3. voor stopcontacten tot 20 Ampère in droge lokalen, waarvoor eboniet en gelijksoortig materiaal mag zijn gebruikt.

43. Electrische toestellen moeten van zoodanige afmetingen zijn, dat zij door den sterksten stroom, die in normale omstandigheden kan voorkomen, geen gevaarlijke temperatuur kunnen verkrijgen. Zij moeten zoodanig zijn ingericht en opgesteld, dat voor de aan te sluiten leidingen, ook bij de plaatsen, waar deze binnentreden, een voldoende isolatietoestand ten opzichte van nabijzijnde deelen van gebouwen, leidingen en andere voorwerpen aanwezig is.

44. *1.* De normale stroomsterkte en spanning, waarvoor schakelaars zijn berekend, moeten op den schakelaar zelf zijn aangegeven.

2. Schakelaars, welke dienen voor het ver-

breken van den stroom, moeten zoodanig zijn ingericht, dat bij de volle stroomsterkte en een behoorlijk gebruik geen lichtboog blijft bestaan.

Deze bepaling geldt niet voor die schakelaars in electrische en afgesloten electrische bedrijfsruimten, bij welke uit hoofde van het bedrijf de lichtboog eenigen tijd moet blijven bestaan. Voor de overige schakelaars in die ruimten geldt zij slechts voor zoover het de stroomsterkte betreft, welke de schakelaar normaal moet verbreken. In het laatste geval moet, onverminderd het in het eerste lid bepaalde, op den schakelaar zijn aangegeven de stroomsterkte, die bij de bedrijfsspanning mag worden uitgeschakeld.

3. Schakelaars moeten momentschakelaars zijn.

Deze bepaling geldt niet voor schakelaars, welke uitsluitend bestemd zijn om alleen in stroomloozen toestand bediend te worden.

4. Schakelaars mogen niet zijn aangebracht aan verplaatsbare lampen.

45. Weerstanden, waaraan stroomverbrekingen voorkomen, moeten zoodanig zijn ingericht, dat bij behoorlijke bediening geen lichtboog blijft bestaan.

46. *1.* Bij stopcontacten moeten zoowel op de stop als op het vaste gedeelte zijn aangegeven de normale stroomsterkte en spanning, waarvoor zij gebruikt mogen worden.

2. Stoppen voor het aansluiten van verplaatsbare leidingen moeten zoo zijn ingericht, dat zij niet in vaste gedeelten van stopcontacten voor grootere stroomsterkte passen.

47. *1.* Smeltveiligheden en automatische uitschakelaars moeten zoodanig zijn ingericht en ingesteld, dat de leidingen, die er door worden beschermd, geen gevaarlijke temperatuur kunnen verkrijgen, en dat zij den stroom verbreken, zonder dat een lichtboog blijft bestaan.

2. De sterkte van het smeltstuk mag niet grooter zijn dan in artikel 52 is bepaald.

3. Bij smeltveiligheden voor lage spanning mogen weeke plastische metalen en legeeringen niet onmiddellijk in de klemmen zijn bevestigd; het tot afsmelten bestemde gedeelte moet in contactstukken van koper of van een even doelmatig metaal zijn gesoldeerd.

4. Smeltveiligheden voor lage spanning en voor nominale stroomsterkten van 6 tot 35 Ampère buiten de electrische bedrijfsruimten van electrische centraalstations moeten zoodanig zijn ingericht, dat voor een bepaalde stroomsterkte het door onachtzaamheid of bij vergissing inzetten van een smeltstuk voor eene hoogere stroomsterkte is buitengesloten; die voor minder dan 6 Ampère zoodanig, dat onder dezelfde omstandigheden het inzetten van een smeltstuk voor een stroomsterkte van meer dan 6 Ampère is buitengesloten.

5. Op het vaste gedeelte der smeltveiligheden en op de smeltstukken moeten zijn aangegeven de nominale stroomsterkte en de hoogst toe te laten spanning, waarvoor zij mogen gebruikt worden.

48. *1.* Leidingen moeten zijn beschermd door smeltveiligheden in elke pool of phase, of door automatische uitschakelaars, welke bij het optreden van een te hooge stroomsterkte alle polen of phasen gelijktijdig uitschakelen. Deze bepaling geldt niet voor:

a. geïsoleerde leidingen, die op neutrale of nulleiders van meervoudige stelsels zijn aangesloten, als zoodanig duidelijk kenbaar zijn, en deel uitmaken van een tweeleiderstelsel;

b. verbindingsleidingen aan schakelborden of tusschen schakelborden en dynamo's of accumulatoren, of in het algemeen voor zoodanige gevallen, waar door het in werking treden van de smeltveiligheid gevaren zouden kunnen ontstaan of bij welke het aanbrengen van de smeltveiligheid door den aard der inrichting niet wel mogelijk is, mits de niet beveiligde leidingen overzichtelijk en brandvrij zijn aangelegd.

2. Smeltveiligheden of automatische schakelaars mogen niet zijn geplaatst in:

a. uit hoofde van het bedrijf met de aarde in verbinding staande leidingen, tenzij deze leidingen buitenleiders zijn van meervoudige stelsels, in welk geval zij beveiligd moeten zijn;

b. neutrale of nulleiders van meervoudige stelsels, tenzij deze leiders slechts op enkele punten met de aarde zijn verbonden, in welk geval zij smeltveiligheden mogen bevatten, waarvan echter de nominale stroomsterkte ten minste 100 % meer moet bedragen dan die in de buitenleiders.

3. Leidingen, welke van verschillende zijden stroom kunnen ontvangen, en parallel geschakelde leidingen moeten bij de voedingspunten of aan beide zijden zijn beschermd door smeltveiligheden of automatische uitschakelaars.

49. Spanningsveiligheden moeten zoodanig zijn opgesteld, dat optredende vuurverschijnselen geen ontvlamming van brandbare stoffen kunnen veroorzaken.

50. *1.* Gloeilamphouders moeten uit onbrandbaar, niet hygroscopisch materiaal bestaan.

2. Gloeilampen, die in de nabijheid van brandbare stoffen zijn aangebracht, moeten van kappen, schutglazen, schutkorven of dergelijke beschermingen zijn voorzien, zoodat de

lampen niet met de brandbare stoffen in aanraking kunnen komen.

51. Voor electrische leidingen mogen alleen zijn gebezigd :

A. blanke leidingen ;

B. leidingen met vezelisolatie of niet gevulcaniseerde gummi-omhulling ;

C. gummiaderleidingen, onderscheiden in :

a. onbeschermde gummiaderleidingen,

b. gepantserde gummiaderleidingen en

c. pijpdraden ;

D. gummiadersnoeren ;

E. ornamentleidingen ;

F. ontlaste snoeren ;

G. kabels, waaronder verstaan worden geïsoleerde koperleidingen, voorzien van een al of niet bewapenden loodmantel.

52. Ten aanzien van de electrische leidingen met toebehooren moet, onverminderd het hierna voor iedere soort en voor enkele ruimten in het bijzonder bepaalde, voldaan zijn aan de volgende eischen :

1. De leidingen moeten zoodanige afmetingen en samenstelling hebben, dat zij bij de voorhanden bedrijfstoestanden voldoende mechanische sterkte bezitten en geene gevaarlijke temperatuur kunnen bereiken.

2. Geïsoleerde koperleidingen mogen — tenzij het onder 3 genoemde geval aanwezig is — niet hooger zijn belast dan de in de volgende tabel aangegeven stroomsterkten.

Koperdoorsnede in mM².	Toe te laten stroomsterkte in Ampère.	Nominale stroomsterkte voor het smeltstuk in Ampère.
0,50	8	6
0,75	9	6
1	11	6
1,5	14	10
2,5	20	15
4	25	20
6	31	25
10	43	35
16	75	60
25	100	80
35	125	100
50	160	125
70	200	160
95	240	190
120	280	225
150	325	260
185	380	300
240	450	360
310	540	430
400	640	500
500	760	600
625	880	700
800	1,050	850
1,000	1,250	1,000

Blanke koperleidingen, geen buitenleidingen zijnde, zijn tot en met 50 m.M². doorsnede eveneens aan de in deze tabel voorkomende belastingen onderworpen.

3. Bij snel en sterk afwisselende belasting is eene hoogere stroomsterkte toegelaten dan de voorgaande tabel aangeeft, mits geen hoogere temperatuur bereikt wordt dan bij voortdurende belasting met de in die tabel aangegeven stroomsterkte het geval zou zijn.

4. Koperleidingen moeten in ieder geval eene koperdoorsnede hebben :

voor leidingen aan en in ornamenten, van ten minste	0,50 mM².
voor leidingen bij aanleg in buizen en voor pijpdraden, van ten minste	1 „
voor leidingen binnen gebouwen op isoleerende stukken, waarvan de onderlinge afstand niet meer is dan 1 M., van ten minste	1,5 „
voor leidingen binnen gebouwen op isoleerende stukken, waarvan de onderlinge afstand meer is dan 1 M., van ten minste	4 „
voor buitenleidingen bij lage spanning, van ten minste	6 „
voor buitenleidingen bij hooge spanning, van ten minste	10 „

Bij het gebruik van leidingen van een ander metaal dan koper, moeten de metaal-doorsneden ten minste zoo groot zijn, dat de mechanische sterkte niet minder en de verwarming niet grooter wordt dan bij gebruik van koper van de in de tabel aangegeven afmetingen het geval zou zijn.

53. Voor leidingen met vezelisolatie of niet gevulcaniseerde gummiomhulling gelden dezelfde bepalingen als voor blanke leidingen. Zij mogen bij lage spanning gebruikt worden in vochtige ruimten en in ruimten, waar bijtende gassen of bijtend stof voorkomen, wanneer zij door impregnatie zijn gevrijwaard tegen aantasting door vocht of zuur.

54. *1.* Gummiaderleidingen moeten een koperdoorsnede hebben van ten minste 1 m.M². ; de koperdoorsnede van gummiaderleidingen met eendradige koperkern mag ten hoogste 16 m.M². bedragen.

2. De koperkern moet in het vuur vertind, met een voldoend dik waterdicht gevulcaniseerd gummiomhulsel van deugdelijke samenstelling omgeven en in met gummi bestreken of gedrenkt band gewikkeld zijn. Deze isolatie moet zijn afgedekt door eene omspinning van vezelstof, die op doelmatige wijze gedrenkt is.

Bij meervoudige leidingen kan deze omspinning gemeenschappelijk zijn.

3. Iedere ader moet na een verblijf van 24 uren onder water in dien toestand gedurende een half uur bestand zijn tegen wisselstroom van eene spanning tusschen koperkern en water volgens onderstaande tabel. De temperatuur van het water mag niet hooger zijn dan 25° C.

De beproeving moet geschieden zonder omspinning.

De beproevingsspanning bedraagt voor eene bedrijfsspanning :

	tot	1,000	Volt	. . .	2,000	Volt
van	1,000	„	2,000	„	. . .	4,000	„
„	2,000	„	3,000	„	. . .	6,000	„
„	3,000	„	4,000	„	. . .	8,000	„
„	4,000	„	5,000	„	. . .	9,000	„
„	5,000	„	6,000	„	. . .	10,000	„
„	6,000	„	7,000	„	. . .	12,000	„
„	7,000	„	8,000	„	. . .	13,000	„
„	8,000	„	10,000	„	. . .	15,000	„
„	10,000	„	12,000	„	. . .	18,000	„

4. Onbeschermde gummiaderleidingen mogen bij vasten aanleg voor alle spanningen gebruikt worden; voor aansluiting van verplaatsbare werktuigen of toestellen alleen voor spanningen tot 1500 Volt tusschen 2 leidingen.

5. Gepantserde gummiaderleidingen mogen voor vasten aanleg slechts gebruikt worden voor spanningen tot 1000 Volt tusschen twee leidingen en voor aansluiting van verplaatsbare toestellen voor zulke spanningen tot 500 Volt.

6. Pijpdraden mogen slechts gebruikt worden voor vasten aanleg voor spanningen tot 1000 Volt tusschen twee leidingen. De gummiaderleiding moet een geheel uitmaken met een omsluitenden metalen mantel zonder naad of met gevouwen naad.

55. *1.* Gummiadersnoeren moeten eene koperdoorsnede hebben van ten minste 1 en ten hoogste 6 mM².

2. De koperkern moet in het vuur vertind en met katoen omsponnen zijn; daaroverheen moet een voldoend dik, waterdicht, gevulcaniseerd gummiomhulsel van deugdelijke samenstelling zijn aangebracht, dat doelmatig beschermd is door vezelstof.

3. Voor de beproeving gelden de bepalingen als aangegeven voor gummiaderleidingen.

4. Zij mogen slechts gebruikt worden voor aansluiting van verplaatsbare werktuigen of toestellen en dan slechts voor spanningen tot 500 Volt tusschen twee leidingen.

56. *1.* Ornamentleidingen moeten eene koperdoorsnede hebben van ten minste 0,5 mM².

2. De koperkern moet in het vuur vertind en met een voldoend dik, waterdicht, gevulcaniseerd gummiomhulsel van deugdelijke samenstelling omgeven zijn, dat afgedekt is door op doelmatige wijze gedrenkte vezelstof.

3. Zij moeten bij beproeving in drogen toestand bestand zijn tegen een wisselstroom van 1000 Volt tusschen twee leidingen.

4. Zij mogen slechts gebruikt worden voor het monteeren in of aan verlichtingsornamenten en dan slechts voor spanningen tot 300 Volt tusschen twee leidingen.

57. *1.* Ontlaste snoeren moeten eene koperdoorsnede hebben van ten minste 0,75 mM².

2. Voor de samenstelling gelden de bepalingen, aangegeven in artikel 55 onder 2.

3. Voor de beproeving gelden de bepalingen, aangegeven in artikel 56 onder 3.

4. Zij mogen slechts gebruikt worden voor het monteeren van hang- of schuiflampen en dan slechts voor spanningen tot 300 Volt tusschen twee leidingen.

58. Kabels moeten een voldoenden weerstand bieden tegen electrisch doorslaan.

59. *1.* Met de aarde verbonden leidingen mogen onmiddellijk aan gebouwen zijn bevestigd, mits eene beschadiging der leidingen door de bevestigingsmiddelen is buitengesloten.

2. Met de aarde verbonden leidingen moeten gevrijwaard zijn tegen chemische inwerkingen; waar zij aan mechanische beschadigingen zijn blootgesteld, moeten zij beschermd zijn door buizen.

3. Gedeelten van eene met de aarde verbonden leiding, deel uitmakende van het stroomvoerende leidingsysteem, mogen niet door de aarde alleen zijn vervangen.

60. Bij de doorvoering van leidingen door wanden, muren of dergelijke moeten zij vrijliggend en strak zijn doorgeleid, of moeten doorvoerbuizen zijn gebruikt van duurzaam en onbrandbaar materiaal, welke waarborgen bieden tegen mechanische beschadiging en tegen het binnendringen van vocht.

61. *1.* Onderlinge verbindingen of aftakkingen van leidingen moeten zijn gemaakt door soldeeren, of moeten bestaan uit schroef- of daarmede gelijkwaardige verbindingen.

2. Bij verbindingen tusschen snoeren en de vaste leidingen zijn alleen schroefverbindingen toegelaten.

3. Verbindingen van leidingen met werktuigen, verzamelrails en toestellen moeten door schroeven of daarmede gelijkwaardige middelen tot stand zijn gebracht. Hierbij moeten snoeren of meerdradige leidingen van 6 m.M². en meer en eendradige leidingen van 25 m.M².

en meer zijn voorzien van eindverbindingen als kabelschoenen of dergelijke. Zijn snoeren of meerdradige leidingen beneden 6 m.M². hiervan niet voorzien, dan moeten de enkele draden der kern door soldeeren tot een geheel zijn vereenigd.

4. Bij onderlinge verbindingen of aftakkingen van geïsoleerde leidingen moeten de verbindingsplaatsen geïsoleerd zijn op eene wijze, die zooveel mogelijk gelijken waarborg oplevert als de overige isolatie. De verbindingen en aftakkingsplaatsen mogen niet op trek zijn belast.

62. Onder spanning staande leidingen, die tot verschillende stroomketens behooren of van verschillende polariteit of phase zijn, mogen niet zijn bevestigd op een zelfde isoleerrol of isolator.

63. *1.* Verplaatsbare leidingen moeten door middel van stop en stopcontact met vaste leidingen zijn verbonden. Deze bepaling geldt niet bij aansluitingen aan sleep- en contactleidingen.

2. Van eene stop mag slechts ééne verplaatsbare stroomgeleiding uitgaan. Aftakkingen of verlengingen van verplaatsbare leidingen zijn slechts door middel van stopcontactinrichtingen toegelaten.

64. Bij de plaats van invoering van verplaatsbare leidingen in stoppen, handlampen en dergelijke, moeten maatregelen zijn genomen ter voorkoming van beschadiging der leidingen.

65. Kruisingen van op isoleerstukken aangebrachte leidingen onderling of met metaaldeelen moeten zoo uitgevoerd zijn, dat geen aanraking kan plaats vinden.

66. *1.* Bij aanleg in buizen moeten alle tot eenzelfden stroomketen behoorende leidingen in een zelfde buis zijn gelegd, tenzij het gelijkstroomleidingen zijn van meer dan 4 mM². koperdoorsnede. Laatstbedoelde leidingen mogen zoowel in een zelfde buis als in afzonderlijke buizen zijn gelegd.

2. In een zelfde buis mogen geen leidingen zijn gelegd, die tot verschillende stroomketens behooren, tenzij het uitsluitend leidingen zijn voor eene groep van gloeilampen, die door dezelfde smeltveiligheid van 6 Ampère nominale stroomsterkte zijn beschermd.

Deze bepaling geldt niet bij schakel- en verdeelborden in electrische bedrijfsruimten.

67. Bij leidingen of kabels voor één- of meerphasigen stroom, die met ijzer of staal zijn omhuld of bewapend, moeten de gezamenlijke tot een stroomketen behoorende leidingen door dezelfde ijzeren of stalen omhulling of bewapening zijn omgeven, tenzij op andere wijze eene gevaarlijke verwarming van het ijzer of staal is buitengesloten.

68. Metaalomhulsels van buizen, metaalmantels van pijpdraden en pantseringen van kabels mogen slechts dan als terugleiding dienen, indien een duurzaam metalliek verband van het systeem is gewaarborgd en de terugleiding deugdelijk met de aarde is verbonden.

69. *1.* Niet met de aarde verbonden buitenleidingen moeten op klokisolatoren of met gebruikmaking van eene daarmede gelijkwaardige isolatie zijn aangebracht.

2. De onderlinge afstand van buitenleidingen, tenzij deze niet-uitschakelbare parallelaftakkingen van gelijke polariteit zijn, moet ten minste 10 c.M. plus 1/200 van den afstand van de bevestigingen der enkele leidingen, doch in geen geval minder dan 15 c.M. bedragen.

3. De afstand van buitenleidingen tot wanden of muren moet ten minste 10 c.M. bedragen.

4. De onderlinge afstand der bevestigingen van eene buitenleiding, aangebracht langs gebouwen of muren, mag niet meer dan 10 M. bedragen.

70. *1.* Klok- en daarmede gelijkwaardige isolatoren, isoleerrollen en isoleerklemmen moeten uit porcelein, glas of gelijkwaardig materiaal bestaan.

2. Zij moeten zoodanig zijn aangebracht, dat de leidingen op de voorgeschreven afstanden van deelen van gebouwen, ijzerconstructies en dergelijke blijven. Klokisolatoren moeten zoo zijn opgesteld, dat er zich geen water in kan verzamelen.

3. Krammen mogen alleen zijn gebezigd voor het bevestigen van leidingen, die uit hoofde van de eischen van het bedrijf met de aarde zijn verbonden, mits beschadiging van de leidingen door de wijze van bevestiging niet kan voorkomen.

4. Voor de bevestiging van onbeschermde geïsoleerde leidingen mag geen blanke metalen binddraad zijn gebezigd, tenzij maatregelen genomen zijn, die een beschadiging der isolatie buitensluiten.

71. *1.* Behalve in electrische en afgesloten electrische bedrijfsruimten mogen binnen gebouwen blanke, niet met de aarde verbonden, leidingen niet voorkomen.

Deze bepaling geldt niet voor sleep- en contactleidingen, indien deze door hare ligging, de wijze van aanleg of op andere doelmatige wijze tegen aanraking zijn beschermd.

2. Blanke, niet met de aarde verbonden, leidingen in de in het eerste lid bedoelde ruimten

moeten op klokisolatoren of op daarmede gelijkwaardige isolatoren zijn aangebracht. De onderlinge afstand hunner bevestigingen, aangebracht langs muren of wanden, mag niet meer dan 6 M. bedragen. De afstand tusschen de leidingen onderling, met uitzondering van niet-uitschakelbare parallelaftakkingen van gelijke polariteit, moet ten minste 10 c.M. en hun afstand tot wanden of deelen van het gebouw ten minste 5 c.M. bedragen.

Tusschen koperleidingen van voldoende stijfheid onderling zijn kleinere afstanden geoorloofd, indien het behoud dezer afstanden gewaarborgd is door isoleerstukken, welke niet meer dan 1 M. van elkaar zijn verwijderd.

72. Leidingen met vezelisolatie of niet gevulcaniseerde gummiomhulling moeten buiten handbereik zijn aangebracht op klok- of daarmede gelijkwaardige isolatoren.

73. *1.* Onbeschermde gummiaderleidingen moeten op isoleerstukken of in buizen zijn aangebracht; in het eerste geval mogen zij niet omgeven zijn door een omkokering van brandbaar materiaal.

In gebouwen mogen bij lage spanning de isoleerstukken bestaan uit isoleerrollen en bij meer dan 10 m.M². koperdoorsnede der leidingen ook uit klemmen. Overigens moeten zij bestaan uit klok- of daarmede gelijkwaardige isolatoren.

2. Onbeschermde gummiaderleidingen moeten in handbereik, onder vloeren, achter behangsel, in metsel- of pleisterwerk en waar zij aan mechanische beschadiging zijn blootgesteld, beschermd zijn door buizen.

Deze bepaling geldt niet voor verplaatsbare leidingen, voor leidingen in electrische en afgesloten electrische bedrijfsruimten en voor het niet vast aangelegde deel der toevoerleidingen naar en in de nabijheid van electrische werktuigen, mits de isolatie niet beschadigd kan worden.

3. In gebouwen moet de afstand tusschen op isoleerstukken aangebrachte onbeschermde gummiaderleidingen en wanden bij lage spanning ten minste 1 c.M. bedragen, bij hooge spanning tot en met 1000 Volt ten minste 2 c.M. en boven 1000 Volt ten minste 1 c.M. voor elke 1000 Volt, doch in geen geval minder dan 5 c.M.

Bij inrichtingen, waar een bij elkaar liggen van deze leidingen niet te vermijden is, zooals bij reguleertoestellen of aan schakelborden, mogen zij zoo zijn aangebracht, dat zij elkaar aanraken, mits zij ten opzichte van elkaar onbewegelijk liggen.

4. De onderlinge afstand der bevestigingen van onbeschermde gummiaderleidingen, welke in gebouwen langs wanden of muren op isoleerrollen zijn aangebracht, mag niet meer dan 1 M. bedragen; op klok- of hoogspanningsisolatoren niet meer dan 6 M.

Langs plafonds of dakspanten kunnen in verband met hunne constructie deze afstanden grooter zijn.

74. *1.* Buizen moeten zijn van ijzer of staal of van een even weerstandbiedend metaal en moeten eene wanddikte hebben van tenminste 0.7 m.M.

2. In buizen mogen geen lasschen in de leidingen aanwezig zijn.

3. Buizen en hunne verbindingsstukken moeten zoodanig zijn gelegd, dat zich daarin nergens water kan verzamelen.

4. Elke installatie in buizen moet zoo zijn gemaakt, dat de leidingen gemakkelijk verwisseld kunnen worden.

Deze bepaling geldt niet voor leidingen van meer dan 16 m.M². koperdoorsnede, indien de buizen in het gezicht gelegd en toegankelijk zijn.

5. Buizen moeten zoodanig zijn bewerkt, dat de isolatie der leidingen niet door uitstekende deelen of scherpe kanten kan beschadigd worden; de vrije uiteinden van buizen moeten zijn voorzien van duurzame invoerhulzen.

6. Buizen voor meer dan ééne leiding moeten eene inwendige middellijn hebben van ten minste 11 m.M.; bij hooge spanning van ten minste 15 m.M. Voor buizen, welke tot bescherming van korte, rechte stukken dienen of zich op schakel- en verdeelborden bevinden, mag hiervan zijn afgeweken.

75. Onverminderd het bepaalde in de vorige artikelen dezer paragraaf gelden voor electrische inrichtingen in de hieronder genoemde ruimten de volgende bijzondere bepalingen:

A. Ruimten, waar veel stof voorkomt:

Onbeschermde gummiaderleidingen moeten zijn gelegd in buizen zonder open naad.

B. Bedrijfs- en bergruimten met brandgevaar:

1. Spanningen boven 1000 Volt mogen niet zijn toegepast.

2. De omgeving van electrische werktuigen, transformatoren en dergelijke moet vrij van licht brandbare stoffen gehouden worden, tenzij die werktuigen zoomede de aanwezige stroomverbrekende toestellen en booglampen zijn voorzien van een onbrandbaar afsluitend omhulsel.

3. Leidingen moeten zijn gelegd in buizen zonder open naad.

4. Verplaatsbare leidingen moeten door een buigzaam omhulsel van doelmatig materiaal zijn beschermd.

C. Bedrijfs- en bergruimten met ontploffingsgevaar:

1. Hooge spanningen mogen niet zijn toegepast.

2. Electrische werktuigen, transformatoren en toestellen, die tot vuurverschijnselen kunnen aanleiding geven of waarbij stroomverbreking plaats vindt, mogen slechts zijn aangebracht, indien en voor zoover voor elken bijzonderen toestand eene constructie gekozen is, die bij dien toestand geen ontploffing kan veroorzaken.

3. Voor het leidingnet zijn alleen kabels en gummiaderleidingen toegelaten. De laatste moeten zijn aangebracht in naadlooze buizen; de verbindingen der buizen onderling moeten waterdicht gefit en de uiteinden dicht gekit zijn.

4. Voor de kunstmatige verlichting mogen slechts gloeilampen zijn gebezigd, welke in het luchtledige branden en met hunne houders van de omringende lucht zijn afgesloten.

§ 7. *Het voorkomen van ongevallen bij brand.*

76. In een werklokaal, waarvan de vloer 3 M. of meer boven of 1.5 M. of meer beneden den beganen grond is gelegen, moet, indien mogelijk, behalve de voor gewoon gebruik dienende toegang of uitgang nog een uitgang, zooveel mogelijk aan de andere zijde van het lokaal, aanwezig zijn, die gelegenheid biedt tot ontkoming. Hetzelfde geldt voor een werklokaal, waarvan de vloerhoogte deze grenzen niet overschrijdt, indien daar geen buitendeur aanwezig is. Wanneer eene gelegenheid tot ontkoming niet aangebracht kan worden, moet eene gelegenheid tot redding aanwezig zijn.

77. In eene fabriek of werkplaats, waarin 10 of meer personen plegen te verblijven in een of meer werklokalen, waarvan de vloer meer dan 3 M. boven of beneden den beganen grond is gelegen, moet de begane grond van uit die werklokalen langs eene trap (geen ladder) te bereiken zijn.

78. *1.* De kleinste doorgangsbreedte van den weg, gevormd door de deuropeningen, gangen, trappen, enz., waarlangs de arbeiders van uit hunne werklokalen den beganen grond buiten het gebouw moeten kunnen bereiken, moet ten minste bedragen:

a. wanneer meer dan 25 doch niet meer dan 50 personen in den regel daarvan gebruik maken, 0.75 M.;

b. wanneer meer dan 50 doch niet meer dan 100 personen in den regel daarvan gebruik maken, in fabrieken en werkplaatsen, in werking gebracht op of na 1 Januari 1897, 1.20 M., in fabrieken en werkplaatsen, in werking gebracht vóór 1 Januari 1897, 1 M.;

c. wanneer meer dan 100 personen in den regel daarvan gebruik maken, in fabrieken en werkplaatsen, in werking gebracht op of na 1 Januari 1897, 1.50 M., in fabrieken en werkplaatsen, in werking gebracht vóór 1 Januari 1897, 1.25 M.

2. Het onder *b* en *c* van het eerste lid bepaalde geldt niet, indien en voor zoover — onverminderd het bepaalde in de artikelen 80 en 82 — twee wegen beschikbaar zijn, welker kleinste doorgangsbreedte ten minste 0.75 M. bedraagt.

79. Wanneer een gedeelte van den in het eerste lid van artikel 78 onder *b* en *c* bedoelden weg of van de in het tweede lid van dat artikel bedoelde wegen door trappen wordt gevormd en de werklokalen in gebruik zijn genomen op of na 1 Januari 1897, moeten deze trappen aan de onder- en zijkanten zijn bekleed met onbrandbaar en vuurkeerend materiaal of buiten het gebouw in de open lucht zijn aangebracht. De overige gedeelten van dien weg of die wegen moeten voldoende waarborgen bieden voor het veilig verlaten van het gebouw; bepaaldelijk moeten de ramen, waarlangs de weg of de wegen over eene buiten het gebouw gelegen trap voeren, met draadglas zijn gesloten.

80. *1.* In eene fabriek of werkplaats, waar in den regel meer dan 25 personen van denzelfden weg gebruik maken, om hunne werklokalen, waarvan de vloer meer dan 3 M. boven den beganen grond is gelegen, te verlaten, moet de begane grond buiten het gebouw van uit die werklokalen behalve langs den weg of de wegen, vereischt ingevolge artikel 78, ook te bereiken zijn langs een anderen doelmatigen weg, met dien verstande, dat deze weg, wanneer de belendingen geen goede gelegenheid tot ontvluchting aanbieden, moet leiden langs eene noodtrap, welke, wanneer daarvan meer dan 50 personen gebruik moeten kunnen maken, in fabrieken en werkplaatsen, opgericht op of na 1 Januari 1897, aan de onder- en zijkanten moet zijn bekleed met onbrandbaar en vuurkeerend materiaal of buiten het gebouw moet zijn gelegen.

2. De toegangen tot den in het eerste lid vereischten weg moeten aan de zijde der werklokalen door een duidelijk opschrift „nooduitgang" zijn aangeduid.

81. Het bepaalde in de artikelen 79 en 80 is niet van toepassing op gebouwen, waarvan muren, vloeren, zolders en trappen van on-

brandbaar materiaal zijn vervaardigd, tenzij in het gebouw licht brandbare of ontplofbare stoffen worden verwerkt of bewaard.

82. *1.* Een werklokaal moet verlaten kunnen worden door twee uitgangen, die zich zoo mogelijk aan tegenover elkander gelegen zijden van het lokaal bevinden en die leiden naar twee verschillende wegen, waarlangs de begane grond buiten het gebouw kan worden bereikt, indien :

a. het werklokaal deel uitmaakt van eene fabriek of werkplaats of een gedeelte daarvan, dat brandgevaarlijk is door de daarin aanwezige stoffen, de inrichting, bouwwijze of ligging, of

b. in het werklokaal meer dan 100 personen verblijven.

2. Op beide in het eerste lid bedoelde wegen is artikel 78 van toepassing ; de wegen, bedoeld in het tweede lid van artikel 78, worden voor de toepassing van dit artikel als één weg beschouwd.

3. Indien de vloer van een werklokaal, als in het eerste lid bedoeld, meer dan 3 M. boven den beganen grond is gelegen, moeten de beide in dat lid voorgeschreven wegen zijn ingericht, als in artikel 79 is aangegeven, of moet één dier wegen aldus zijn ingericht en de andere voldoenden waarborg bieden voor het veilig bereiken van eene belending, die goede gelegenheid tot ontvluchting aanbiedt.

4. Indien in twee of meer werklokalen, die gelijkvloers of op eenzelfde verdieping zijn gelegen, te zamen meer dan 100 personen verblijven, mogen de wegen, waarlangs de arbeiders van uit elk dezer werklokalen den beganen grond buiten het gebouw moeten kunnen bereiken, niet leiden door een ander dezer werklokalen.

83. De in de artikelen 78, 80 en 82 bedoelde wegen mogen noch geheel noch ten deele gevormd worden door een ladder of een lift en in die wegen mag zich nimmer bevinden :

a. eene plaats, waar de doorgang minder dan 0.75 M. breed of minder dan 1.80 M. hoog is;

b. een trap, steiler dan 1 verticaal op $^3/_4$ horizontaal, in de klimlijn gemeten ;

c. eene spiltrap, tenzij aan de binnenzijde op ten minste 0.30 M. uit de aslijn een hek is geplaatst van ten minste 0.90 M. hoogte.

84. Wanneer het niet mogelijk is in eene fabriek of werkplaats, in werking gebracht vóór 1 Januari 1897, ten aanzien van de ingevolge de artikelen 80 en 82 vereischte wegen aan de voorschriften van de artikelen 78 of 83 te voldoen, kan daarvan in zooverre worden afgeweken, dat :

a. bij spiltrappen de breedte van het gedeelte der trap, dat overblijft na aanbrenging van het in artikel 83 bedoelde hek, 0.70 M. mag bedragen ;

b. eene trap steiler dan 1 verticaal op $^3/_4$ horizontaal, in de klimlijn gemeten, mits ten minste 0.70 M. breed, is toegelaten ;

c. de doorgangsbreedte van dien weg overigens 0.60 M. mag bedragen.

85. De weg, waarlangs van uit een werklokaal bij brand de gegane grond buiten het gebouw moet kunnen worden bereikt, mag niet versperd zijn, zoolang in dat lokaal iemand aanwezig is. Op of langs dien weg mogen zich geen voorwerpen bevinden, welke bij haastige ontruiming versperring kunnen veroorzaken.

86. Eene deur, die op eene trap uitkomt, welke deel uitmaakt van een in artikel 85 bedoelden weg, moet zoodanig zijn ingericht, dat zij in geen enkelen stand de vrije ruimte op de trap vermindert.

87. Eene deur van een werklokaal, waarin meer dan 50 personen verblijven, moet, wanneer zij toegang geeft tot de wegen, bedoeld in een der artikelen 78, 80 of 82, naar buiten draaibaar zijn, of indien dit niet mogelijk is of tot versperring aanleiding zou geven, zijwaarts kunnen verschuiven.

88. De deuren of hekken in de uitgangen van een gebouw, waar meer dan 50 personen verblijven, moeten naar buiten draaibaar, of indien dit niet mogelijk is, zijwaarts verschuifbaar zijn, tenzij zij zich bevinden in een gedeelte van eene fabriek of werkplaats, dat in werking is gebracht vóór 1 Januari 1897 en waarin geen licht brandbare stoffen worden bewerkt of aanwezig zijn.

§ 8. *Kleedkamers en schaftlokalen.*

89. *1.* In fabrieken of werkplaatsen, waar personen werken in schadelijke werklokalen, genoemd in categorie A, nº. 1 tot en met 16 en nº. 18, categorie B, categorie D nº. 2, 4, 5, 6 en 7 en categorie L, van artikel 1 moeten voor gebruik als kleedkamer doelmatig gelegen, door een opschrift aangewezen ruimten aanwezig zijn. Deze ruimten moeten doelmatig zijn ingericht voor berging van kleederen, welke de in deze lokalen werkende arbeiders afleggen, verwisselen of bij hun arbeid dragen ; zij mogen geen deel uitmaken van werklokalen, noch van schaftlokalen en moeten naar seksen gescheiden zijn.

2. Voor de kleederen, die bij den arbeid zijn gedragen, moeten opzettelijk daartoe aangewezen bergplaatsen beschikbaar zijn, gescheiden van de bergplaatsen der overige kleederen.

90. *1.* Onverminderd het bepaalde in artikel 89, moeten in fabrieken en werkplaatsen, waar 25 of meer personen arbeiden, door een opschrift aangewezen, doelmatig gelegen ruimten aanwezig zijn, bestemd en doelmatig ingericht voor berging van de kleederen, welke de arbeiders afleggen of verwisselen of bij hun arbeid dragen.

2. Deze ruimten mogen geen deel uitmaken van werklokalen, noch van schaftlokalen.

91. Wanneer mannen en vrouwen gezamenlijk in werklokalen werken, en de vrouwen andere dan overkleederen afleggen, moet een uitsluitend voor vrouwen bestemde kleedkamer beschikbaar zijn.

92. *1.* Voor arbeiders, werkzaam in een schadelijk werklokaal, genoemd in categorie A, nº. 1 tot en met 16 en nº. 18, categorie B, categorie C, categorie D nº. 1, 2, 4, 5, 6 en 7, categorie E, categorie F en categorie L van artikel 1, moet tot het doorbrengen van den schafttijd een doelmatig, behoorlijk ingericht en verlicht, zindelijk gehouden, in het koude jaargetijde voldoende verwarmd schaftlokaal beschikbaar zijn, dat niet tevens als schadelijk werklokaal, behoorende tot de in dit artikel genoemde categorieën, of als bergplaats mag worden gebruikt, en dat niet in open verbinding mag staan met een zoodanig schadelijk werklokaal.

2. In fabrieken of werkplaatsen, waar arbeiders werkzaam zijn, die door de ligging der fabriek ten opzichte van hunne woning in verband met de regeling der werk- en rusttijden niet in de gelegenheid zijn, om thuis den hoofdmaaltijd te gebruiken, moet eveneens tot het doorbrengen van den schafttijd een schaftlokaal, hetwelk aan den in het eerste lid gestelden eisch voldoet, aanwezig zijn.

93. Voor een arbeider, die in hoofdzaak werkzaam pleegt te zijn in de open lucht of in eene open loods, moet, wanneer hij op of in de nabijheid van de fabriek of werkplaats den middagrusttijd doorbrengt, in de fabriek of werkplaats een doelmatig, behoorlijk ingericht en verlicht, zindelijk gehouden, in het koude jaargetijde voldoend verwarmd schaftlokaal beschikbaar zijn, dat niet tevens als werklokaal of als bergplaats mag worden gebruikt.

94. De bepalingen, vervat in de artikelen 92, 1ste lid, en 93 zijn niet van toepassing, indien en voor zoover de regeling der werktijden, de duur van de schafttijden of andere omstandigheden van plaatselijken aard het mogelijk maken, dat de arbeiders de schafttijden doorbrengen in hunne woning of in eene andere doelmatige localiteit, waar geen sterke drank verstrekt wordt en welke voor hen kosteloos en zonder verplichting tot het maken van vertering toegankelijk is.

§ 9. *De privaten.*

95. In iedere fabriek of werkplaats moet voor de arbeiders ten minste één privaat en voor de mannen een voldoend aantal urinoirs beschikbaar zijn.

96. De privaten en urinoirs moeten zoodanig zijn geplaatst en worden onderhouden, dat zij voor alle in de fabriek of werkplaats arbeidende personen, voor wie zij bestemd zijn, gedurende hun verblijf aldaar behoorlijk te bereiken en te gebruiken zijn.

97. Voor arbeiders, die geregeld in zeer warme lokalen arbeid verrichten of aan groote warmte zijn blootgesteld, moeten de privaten tochtvrij zijn en binnendoor zijn te bereiken.

98. Ieder privaat moet doelmatig ingericht zijn, goed rein kunnen worden gehouden, voldoende zijn geventileerd en verlicht. Het moet overdekt zijn en zoodanig zijn afgeschoten, dat het bij gebruik behoorlijke afzondering waarborgt.

99. In eene fabriek of werkplaats, waar 10 of meer personen arbeid verrichten, moeten de privaten naar seksen gescheiden en van een duidelijk opschrift, aanduidende de sekse, waarvoor zij bestemd zijn, voorzien zijn. De toegangen tot voor verschillende seksen bestemde privaten moeten zich zoo mogelijk niet in elkaars nabijheid bevinden.

100. *1.* De privaten en urinoirs mogen — tenzij het waterclosets, urinoirs met waterspoeling of daarmede gelijkwaardige inrichtingen zijn, die geen stank verspreiden — niet in directe verbinding staan met eenig werklokaal. De portalen of gangen, waardoor de, niet in den eersten volzin uitgezonderde, privaten en urinoirs van de werklokalen gescheiden zijn, moeten geventileerd worden, zoodanig, dat geen stank in de werklokalen waarneembaar is.

2. Onder watercloset wordt verstaan een privaat, voorzien van een goed werkende doorspoelinrichting, waarbij een voldoend krachtige waterstroom toevloeit, welke de faecaliën uit den trechter wegspoelt en waarbij de afvoerpijp zoodanig is gevormd, dat daarin water blijft staan, dat een afsluiting tegen stank vormt.

101. In eene fabriek of werkplaats, waar 10 of meer personen arbeid verrichten, moet het aantal voor de arbeiders beschikbare privaten bedragen:

a. ten minste één voor elke 30 of minder vrouwelijke en ten minste één voor elke 50 of

minder mannelijke personen, indien gedurende den werktijd voortdurend een of meer personen aanwezig zijn, die tot taak hebben op de privaten toe te zien en deze zindelijk te houden;

b. ten minste één voor elke 15 of minder vrouwelijke en ten minste één voor elke 25 of minder mannelijke personen, wanneer het onder *a* bedoelde geval niet aanwezig is.

HOOFDSTUK III.

VERPLICHTINGEN, WAARAAN HOOFDEN OF BESTUURDERS VAN FABRIEKEN EN WERKPLAATSEN, INGEVOLGE ARTIKEL 7 DER VEILIGHEIDSWET MOETEN VOLDOEN.

§ 1. *Bevorderen van zindelijkheid.*

102. Een werklokaal met aanhoorigheden moet vrij van grond- en rioolwater, zindelijk en zooveel mogelijk vrij van stof worden gehouden.

103. Privaten en urinoirs moeten zindelijk worden gehouden.

104. De wanden en de zoldering van een werklokaal en van de aanhoorigheden daarvan moeten ten minste eenmaal in de 15 maanden behoorlijk worden gewit, afgewasschen of op andere wijze gereinigd.

105. In een werklokaal, waarin voor den arbeid veel water wordt gebruikt, moet de vloer zoodanig zijn ingericht, dat het water behoorlijk kan afloopen.

106. Het bij den arbeid ontstane afval moet spoedig en op doelmatige wijze worden verwijderd.

107. De vloer van een schadelijk werklokaal, genoemd in artikel 1, categorie A, nº. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 13, met uitzondering van de werklokalen, waarin witte phosphor, kwik of kwikverfoeliesel een verdere behandeling ondergaan, 14, 15, 16 of 18, categorie B, D, E, F, H en L, alsmede die van een werklokaal, waarin een aan bederf onderhevige stof wordt bewerkt of verwerkt, moet ten minste eenmaal per week of zoovele malen meer als noodig blijkt, worden geschrobd of gedweild. Voor een schadelijk werklokaal, behoorende tot categorie E of F van artikel 1, geldt deze bepaling niet, indien de vloer op voldoende wijze wordt behandeld met stofbindende olie en in den vloer geen spleten zijn.

108. De vloer van een werklokaal, als in artikel 107 bedoeld, moet zoodanig zijn ingericht, dat hij kan worden geschrobd of gedweild.

109. De vloer van een werklokaal, niet bedoeld in artikel 107, moet worden geschrobd of gedweild, telkens binnen den tijd, die voor het onderhouden eener behoorlijke zindelijkheid noodig blijkt. Wanneer de aard van het bedrijf zich tegen schrobben of dweilen verzet, moet de vloer op andere doelmatige wijze voldoende worden gereinigd.

110. Tegen verontreiniging door spuwen moeten doelmatige voorzorgsmaatregelen zijn genomen; zoo noodig moeten doelmatige spuwbakken aanwezig zijn.

111. *1.* In schadelijke werklokalen, genoemd in categorie D van artikel 1, en in de werklokalen, waar aan bederf onderhevige stoffen worden verwerkt of bewerkt, moet de vloer zoodanig zijn ingericht, dat hij kan worden ontsmet. Wanneer gevaar voor besmetting aanwezig is, moet op eene doelmatige wijze ontsmet worden.

2. In schadelijke werklokalen, genoemd in categorie D, nº. 5 of 6 van artikel 1, moeten de wanden tot eene hoogte van ten minste 1.20 M. bepleisterd of met verglaasde tegels bekleed zijn.

112. In eene fabriek of werkplaats, waar arbeiders verblijven in schadelijke werklokalen, genoemd in categorie A, B, C, D, E, F, H, K 2, 3 of 4 en L van artikel 1, alsmede in eene fabriek of werkplaats, niet behoorende tot de voornoemde categoriën, waar arbeiders aan groote warmte, stof of vuil zijn blootgesteld, moeten voor die arbeiders naar seksen gescheiden, binnenshuis gelegen en doelmatig ingerichte waschgelegenheden aanwezig zijn.

113. In eene fabriek of werkplaats, waar arbeiders verblijven in schadelijke werklokalen, genoemd in categorie H of K 2, 3 of 4 van artikel 1, en daar, waar het stof of vuil niet van vergiftigen aard en gemakkelijk te verwijderen is, moet voor elke 10 of minder arbeiders, in alle andere in artikel 112 bedoelde gevallen voor elke 5 of minder arbeiders, die gelijktijdige rust- en schafttijden hebben, ten minste één waschplaats beschikbaar zijn.

114. Op elke waschplaats moet schoon en zoo noodig verwarmd water kunnen toevloeien in voldoende hoeveelheid. Het gebruikte water moet kunnen wegvloeien. Voor elke waschplaats moeten zeep en handdoeken en, zoo noodig, nagelborstels beschikbaar zijn.

115. In eene fabriek of werkplaats, waarin arbeiders verblijven, die door den aard van hun arbeid lichaamsreiniging van meerderen omvang dan alleen van hoofd en handen behoeven, moeten voor die arbeiders, behalve de in de artikelen 112 en 113 bedoelde waschgelegenheden, doelmatig gelegen en ingerichte badgelegenheden in voldoend aantal, doch ten

minste één voor elke 20 of minder van deze arbeiders, aanwezig zijn.

116. De in deze paragraaf bedoelde bad- en waschgelegenheden moeten gedurende een voor een behoorlijk gebruik voldoenden tijd voor de arbeiders toegankelijk en behoorlijk bruikbaar zijn. Waar de bad- en waschgelegenheden zich in eene afzonderlijke ruimte bevinden, mag deze in den hiervoren bedoelden tijd niet anders zijn afgesloten, dan met eene sluiting, die door iederen arbeider te openen is,

117. In eene fabriek of werkplaats, waarin personen verblijven in schadelijke werklokalen, genoemd in categorie A, nº. 1 tot en met 14, 16, 17 en 18, categorie B, D, nº. 3, 4 of 5, categorie E of categorie L van artikel 1, moet zoo noodig elke arbeider, die behoort tot eene categorie van arbeiders, wier kleederen blootstaan aan verontreiniging met of opname van schadelijke stoffen, op elken eersten werkdag der week, of zooveel vaker als noodig is, de beschikking hebben over een gemerkt, op afdoende wijze gereinigd en gedroogd, en uitsluitend door hem of haar te gebruiken doelmatig overkleed, dat op dien en op de volgende werkdagen bij den arbeid moet worden gedragen.

§ 2. *Bevorderen van eene dragelijke temperatuur.*

118. De daken, wanden, ramen en toegangen van een werklokaal moeten, tenzij de aard van het bedrijf zich daartegen verzet, zoodanig zijn ingericht en worden onderhouden, dat de daarin verblijvende arbeiders beschut zijn tegen de nadeelige invloeden van de weersgesteldheid.

119. Het werklokaal, waarin een bedrijf wordt uitgeoefend, dat van den arbeider weinig lichaamsbeweging vordert, of waarin een arbeider een werktuig moet bedienen, dat hem bij koude aan bijzondere gevaren blootstelt, moet bij koude weersgesteldheid voldoende en wel tot ten minste 10° Celsius, of, wanneer de aard van het bedrijf zich daartegen verzet, tot zoodanige temperatuur als deze toelaat, zijn verwarmd.

120. Het pannen of metalen dak, dat een werklokaal begrenst, moet, voor zoover het minder dan 4 M. van den vloer verwijderd is, behoorlijk beschoten zijn, tenzij :

a. de aard van het bedrijf zich daartegen verzet ;

b. het werklokaal eene open loods is of een getimmerte, waarvan meer dan een zesde gedeelte van het wandoppervlak open is.

121. Indien het dak, dat het werklokaal begrenst, geheel of gedeeltelijk uit glas bestaat, moeten zoo noodig doelmatige maatregelen ter bevordering van eene dragelijke temperatuur genomen worden.

122. De te warme lucht moet, voor zoover de aard van het bedrijf zulks toelaat, doelmatig worden afgevoerd.

123. Hinderlijke warmteuitstraling moet zoo mogelijk op doelmatige wijze door bekleeding der warmteuitstralende voorwerpen of door warmtekeerende schermen worden tegengegaan.

124. Ter plaatse, waar een arbeider door andere oorzaken dan de hooge temperatuur der buitenlucht, anders dan telkens gedurende zeer korten tijd, aan eene temperatuur boven 25° Celsius is blootgesteld, moeten, voor zoover de aard van het bedrijf zulks toelaat, doelmatige middelen om de temperatuur te verlagen of om den nadeeligen invloed daarvan op de arbeiders te verminderen, worden aangewend.

125. Indien tengevolge van de samenstelling of den vochtigen toestand van een werkvloer arbeiders aan koude zijn blootgesteld, moet op de plaats, waar arbeid wordt verricht, een houten vloer of houten rooster aanwezig zijn of moet door andere doelmatige middelen de nadeelige invloed van die koude worden tegengegaan.

126. In elk werklokaal, waar bijzonder hooge of bijzonder lage temperaturen plegen te heerschen, moet op eene doelmatige plaats een goed werkende thermometer zijn opgehangen.

127. Indien lucht of andere gassen, dampen of stof uit een werklokaal kunstmatig worden afgevoerd en inrichtingen voor de toetreding van versche lucht zijn aangebracht, moet deze bij koude weersgesteldheid behoorlijk zijn verwarmd.

128. Ter plaatse, waar een arbeider binnenshuis werkzaam is, moet hinderlijke tocht zooveel mogelijk worden tegengegaan.

§ 3. *Schadelijke of hinderlijke dampen, gassen en stof.*

129. Een werklokaal moet worden vrijgehouden van schadelijke en hinderlijke dampen of gassen van grondwater, van een riool, van een privaat, van een mest- of een vuilnishoop of -put, van een stal of dergelijke inrichting, tenzij de aard van het bedrijf zich daartegen verzet.

130. Het ontstaan en de verspreiding in een werklokaal van schadelijke of hinderlijke gassen of dampen en van stof moet worden tegengegaan. Waar dit niet of niet in voldoende mate mogelijk is, moeten doeltreffende middelen worden aangewend tot afvoer van die gassen of dampen of het stof uit het werklokaal.

131. Indien ingevolge het bepaalde in artikel 130 gassen, dampen of stof uit een werklokaal kunstmatig worden afgevoerd, moeten zoo noodig voor de toetreding van versche lucht doelmatige inrichtingen zijn aangebracht, welke gedurende het afzuigen noch geüeel noch ten deele buiten gebruik mogen worden gesteld.

132. Wanneer schadelijke of hinderlijke gassen of dampen in zoodanige mate in een put, riool, grondkuip, kelder, gashouder, reservoir of andere dergelijke min of meer afgesloten ruimte voorkomen, dat bij verblijf in die ruimte gevaar voor bedwelming, verstikking of vergiftiging bestaat, moeten, alvorens een persoon zulk eene ruimte betreedt of daarin afdaalt, die gassen of dampen daaruit op doeltreffende wijze zijn verwijderd en uit een onderzoek zijn gebleken, dat die gassen of dampen niet meer in bedoelde mate in die ruimte aanwezig zijn.

133. Gedurende het verblijf van een persoon in eene ruimte, als in artikel 132 bedoeld, moeten doeltreffende maatregelen zijn genomen, ten einde te voorkomen, dat daarin voor inademing ongeschikte dampen of gassen ontstaan of zich verspreiden, tenzij voldoende voorzorgen zijn genomen, opdat hij bij bedwelming onmiddellijk buiten die ruimte kan worden gebracht, zonder dat anderen zich daarin behoeven te begeven.

134. Het bepaalde in de artikelen 132 en 133 is niet van toepassing, indien de persoon, die zich in een ruimte, als daar bedoeld, begeeft, voorzien is van een toestel, dat de inademing van zuivere lucht of zuurstof waarborgt.

§ 4. *Voorkomen van ongevallen door werktuigen, werktuigdeelen, drijfswerken, gereedschappen, door vallen, door vallende voorwerpen, kokende of bijtende vloeistoffen, gloeiende of gesmolten metalen of door ontplofbare stoffen.*

135. De op een hoogte van minder dan 1.80 M. boven vloeren, bordessen of traptreden zich bevindende, gevaar veroorzakende deelen van:

a. krachtwerktuigen,

bijv. vliegwielen, krukken, drijfstangen, assen, spieën, riemen, kettingen, snaren, schijven, tandraderen, uitstekende zuigerstangen, regulateurballen, waterraderen en molenwieken,

b. drijfwerken,

bijv. krukken, assen, kettingen, snaren, riemen, schijven, raderen, spieën, bouten, koppelingen en stelschroeven,

c. door een krachtwerktuig gedreven werktuigen,

bijv. vliegwielen, raderen, krukken, assen, spieën, stelschroeven, bouten, koppelingen, snaren, riemen, kettingen en schijven,

d. niet door een krachtwerktuig gedreven werktuigen,

bijv. vliegwielen van drukpersen, pónsmachines, metaalscharen, spantenbuigers en andere werktuigen, waarbij zij een soortgelijk gevaar opleveren, raderen, b.v. van boormachines, draaibanken, centrifuges, lieren en hijschkranen, en slingers van ponsmachines, metaal-knipmachines, schroefpersen en andere werktuigen, waarbij die slingers een soortgelijk gevaar opleveren,

moeten zoo mogelijk doelmatig zijn beschut.

136. Een krachtwerktuig moet zoodanig zijn beschut of ingericht of van een zoodanige inrichting zijn voorzien, dat het in gang brengen en het tornen zonder gevaar kan geschieden.

137. Wanneer in een werklokaal drijfwerk of een werktuig aanwezig is, dat van eene plaats in dat lokaal op meer dan 20 M. afstand of van eene plaats buiten dat lokaal in beweging kan worden gebracht, moet telkens onmiddellijk vóór het op die wijze in beweging brengen van dat drijfwerk of dat werktuig een sein worden gegeven, dat duidelijk is te hooren ter plaatse, waar zich dat drijfwerk of dat werktuig bevindt.

138. De bepaling van het vorige artikel geldt ook ten opzichte van in de open lucht opgestelde werktuigen en drijfwerken, indien het in beweging brengen kan geschieden van uit een gebouw, van af eene plaats op grooter afstand dan 20 M. of van eene plaats, niet zichtbaar voor de arbeiders, bij het drijfwerk of werktuig werkzaam.

139. Indien het drijfwerk van verschillende fabrieken of werkplaatsen of van verschillende afzonderlijke deelen van eene fabriek of werkplaats door één krachtwerktuig of van uit één krachtstation wordt gedreven, moet zoo noodig in elk dier fabrieken of werkplaatsen of gedeelten er van het drijfwerk afzonderlijk en doelmatig kunnen worden stil gezet.

140. In elk werklokaal, waarin zich drijfwerk bevindt, dat in beweging kan worden gebracht door een krachtwerktuig, dat:

a. buiten dat werklokaal is opgesteld,

b. in dat werklokaal is opgesteld op een afstand van 20 M. of meer,

moeten zoo noodig op doelmatige plaatsen een of meer inrichtingen aanwezig zijn, waardoor — in geval van nood — dat drijfwerk of

het krachtwerktuig dadelijk tot stilstand kan worden gebracht.

141. Onverminderd het in de artikelen 139 en 140 bepaalde moet, indien het krachtwerktuig wordt bediend door een daarmede in het bijzonder belast persoon, van uit een werklokaal, waarin zich drijfwerk bevindt, als daar bedoeld, en van af een in de open lucht opgesteld werktuig, een sein om het aandrijvende krachtwerktuig dadelijk te stoppen, aan dien persoon gegeven kunnen worden.

142. Wanneer in een werklokaal voor de overbrenging van beweging naar de werktuigen meerdere drijfassen aanwezig zijn, moet, indien en voor zoover zulks ter voorkoming van ongevallen noodig is, iedere drijfas voorzien zijn van eene inrichting, om haar onafhankelijk van het overige drijfwerk, tot stilstand te brengen.

143. Het 1.80 M. of meer van den werkvloer verwijderde drijfwerk, bestaande uit drijfriemen, die meer dan 15 c.M. breed zijn of met grooter snelheid loopen dan 14 M. in de seconde of wel bestaande uit zware kettingen, kabels of snaren, die bij afvallen gevaar kunnen veroorzaken, moet doelmatig zijn beschut.

144. Het opleggen van drijfriemen, kettingen, kabels of snaren in gang mag niet met de hand geschieden, indien het niet van den werkvloer af plaats heeft.

145. Wanneer het smeren van een in beweging zijnd werktuig of drijfwerk gevaar kan veroorzaken, moet het smeren bij stilstand daarvan geschieden, tenzij de aard van het bedrijf dit niet toelaat, in welk geval het werktuig of het drijfwerk veilig bereikbaar moet zijn en het smeren zoodanig moet geschieden, dat het zoo min mogelijk gevaar oplevert.

146. Afgeworpen drijfriemen, kettingen, kabels of snaren moeten uit het drijfwerk worden weggenomen, tenzij zij slechts voor betrekkelijk zeer korten tijd buiten gebruik zijn, in welk geval zij zoodanig op vaste dragers moeten rusten, dat zij niet in aanraking kunnen komen met de in beweging zijnde deelen van het drijfwerk of van de werktuigen.

147. In of aan de beweegbare deelen van het drijfwerk moeten uitstekende spieën, bouten, schroeven en dergelijke zooveel mogelijk worden vermeden; de onvermijdelijk aanwezige uitstekende spieën, bouten, schroeven en dergelijke moeten doelmatig zijn beschut.

148. Indien en zoolang in de onmiddellijke nabijheid van in beweging zijnde deelen van drijfwerk werkzaamheden worden verricht, als herstellen, bouwen, monteeren, witten, schilderen en schoonmaken, moeten die deelen van het drijfwerk doelmatig zijn beschut.

149. Het reinigen en poetsen van drijfwerkassen in gang mag alleen op veilige wijze geschieden met doelmatig gereedschap.

150. Zoowel de doorgangen tusschen de werktuigen als de standplaatsen der arbeiders bij werktuigen moeten voldoende breed zijn. De doorgangen moeten vrij worden gehouden van alles, wat voor het verkeer gevaar kan veroorzaken.

151. Een werktuig, dat door een krachtwerktuig in beweging kan worden gebracht, moet van zoodanige inrichting zijn voorzien, dat het afzonderlijk veilig en met zekerheid kan worden stil gezet en niet dan opzettelijk weder in gang gebracht, tenzij:

a. het werktuig door een uitsluitend voor het bewegen van dat werktuig bestemd krachtwerktuig in beweging kan worden gebracht en dit van af de plaats, waar de bediennede arbeider zijn werk verricht, onmiddellijk kan worden stop gezet;

b. het werktuig zoodanig is opgesteld, ingericht of beveiligd, dat het bij gewoon gebruik geen gevaar oplevert, in welk geval echter nimmer herstellingen of andere gevaar veroorzakende werkzaamheden aan het in gang zijnde werktuig mogen geschieden;

c. het werktuig behoort tot eene groep van werktuigen, die uit hoofde van het bedrijf alle gelijktijdig moeten worden stilgezet en in gang gebracht, in welk geval de geheele groep veilig en met zekerheid moet kunnen worden stilgezet en niet dan opzettelijk weder in gang gebracht.

152. *1.* Bij gebruik van eene vaste en losse riemschijf moet de losse schijf zijn aangebracht op een afzonderlijken, van de aangedreven of aandrijvende as geheel onafhankelijken tap of bus, indien de losse schijf zich bevindt:

a. aan het werktuig en een snelheid heeft van meer dan 800 omwentelingen per minuut of eene geringere snelheid, doch niettemin gevaar voor ongevallen ontstaat, wanneer, tengevolge van de wrijving van de losse schijf op de as, die as in beweging geraakt;

b. op eene drijfas of tusschendrijfwerkas, welke meer dan 800 omwentelingen per minuut maakt.

2. Voor de aandrijving van werktuigen met sneldraaiende assen moet zoo noodig een tusschendrijfwerk met losse en vaste schijf zijn toegepast.

153. Eene losse en eene vaste riemschijf moeten zoodanig zijn ingericht en aangebracht, dat de beweging van de losse schijf niet door

aanraking of wrijving aan de vaste schijf kan worden meegedeeld, tenzij de losse schijf op de aandrijvende as is geplaatst en er eene doelmatige inrichting voor het aandrukken tegen de vaste schijf is aangebracht.

154. *1.* De werktuigen, waarvan de onderdeelen door snijden, knellen, pletten of door hunne groote snelheid gevaar kunnen veroorzaken, zooals bijv. cirkel-, raam-, lint- en cylinderzagen, frees-, steek-, schaaf-, snij- en houtschilmachines, koekenbrekers, stroosnijders, lompensnijders, papiersnijwerktuigen, hechtmachines, hakmeswerktuigen, metaalscharen, stempelwerktuigen, degelpersen, duivels (wolven), kalanders, walsen, mangels, centrifuges, wringmachines, strijkmachines, cokes-, steen- en steenkoolbreekmachines, meng- en kneedmachines en gehaktmachines, moeten zoodanig zijn opgesteld en ingericht en van zoodanige toestellen of beschermingen zijn voorzien, dat het gevaar zooveel mogelijk wordt voorkomen.

2. Zoo noodig en mogelijk moeten de bij dergelijke werktuigen werkzame arbeiders van doelmatige beschuttingsmiddelen zijn voorzien.

155. De gevaar opleverende plaatsen van werktuigen, in artikel 154 bedoeld, mogen alleen bij stilstand worden gereinigd, gepoetst of hersteld.

156. Een slijpsteen of een ander werktuig, dat door een krachtwerktuig in beweging wordt gebracht en dat gevaar voor uiteenvliegen oplevert, moet steeds in goeden staat van onderhoud verkeeren, behoorlijk zijn gemonteerd en doelmatig zijn beschut. Er moeten bij het gebruik van andere krachtwerktuigen dan windmolens maatregelen zijn genomen en worden toegepast ter voorkoming van plotselinge verandering in de snelheid en van overschrijding van de omtreksnelheid, die voor een veilig gebruik is toe te laten.

157. Indien bij het gebruik van werktuigen of gereedschap gevaar bestaat voor het afvliegen van vonken, splinters, schilfers of stof, moeten de arbeiders doelmatig zijn beveiligd, inzonderheid tegen het gevaar voor oogverwondingen.

158. Weefgetouwen, waarvan de spoel meer dan 80 slagen per minuut maakt, of waarvan, zoo de rietbreedte meer dan 1.50 M. bedraagt, de spoel meer dan 60 slagen per minuut maakt, moeten tegen het gevaar van het uitvliegen van de spoel doelmatig zijn beschut.

159. Krachtwerktuigen, werktuigen, drijfwerken en gereedschappen, die gevaar kunnen veroorzaken, moeten in goeden staat van onderhoud verkeeren.

160. Een steiger met toebehooren moet voldoen aan den eisch van goed en veilig werk.

161. Een vloer- of wandopening, benevens de plaats, waar een lift aankomt, neerkomt of voorbijgaat, of waar voorwerpen of goederen worden neergelaten, moeten, voor zoover een of ander gevaar oplevert, zoo mogelijk doelmatig zijn beschut.

162. Wanneer arbeiders zich tot het verrichten van werkzaamheden herhaaldelijk begeven op eene plaats, die zich 3 M. of meer boven den vloer of nabij den rand van bakken of kuipen bevindt en waar gevaar voor vallen bestaat, moet aldaar eene doelmatige en veilige gaanderij of bordes zijn aangebracht.

163. Vloeren, bordessen, gaanderijen, trappen en loopplanken moeten in goeden staat van onderhoud verkeeren; voor zoover zij gevaar opleveren, moeten doelmatige maatregelen daartegen zijn getroffen.

164. *1.* Eene trap, waarvan de breedte 1.50 M. of meer bedraagt, moet aan beide zijden en alle overige trappen moeten ten minste aan ééne zijde, van eene doelmatige en stevige leuning of traptouw zijn voorzien.

2. Eene loopplank moet voldoende breed zijn en vastliggen en gewaarborgd zijn tegen kantelen, wippen, dompen en te sterk doorbuigen.

165. Eene verplaatsbare trap moet van zoodanige inrichtingen zijn voorzien, dat voldoende zekerheid bij op- en afstappen en tegen uitglijden wordt geboden.

166. Eene ladder moet in goeden staat van onderhoud verkeeren, van beveiligingsmiddelen tegen uitglijden, omvallen of te sterk doorbuigen zijn voorzien, en ten minste 1 M. uitsteken boven de plaats, waartoe zij toegang geeft, voor zoover niet op andere wijze voldoende zekerheid bij het op- en afstappen wordt geboden. Sporten moeten in het hout der boomen rusten; zij mogen niet uitsluitend door opspijkeren of aanschroeven zijn bevestigd.

167. Houten ladders mogen niet geverfd, wel geolied of blank gevernist zijn.

168. Een lift met toebehooren moet in goeden staat van onderhoud verkeeren en van doelmatige veiligheidsinrichtingen zijn voorzien, inzonderheid — tenzij het een continulift is — van zoodanige, die beletten, dat de bak kan neerstorten en die verzekeren, dat alle toegangen veilig worden afgesloten en dat de liftbak automatisch stilgezet wordt, als hij de uiterste standen heeft bereikt.

169. Personenliften, waaronder ook ver-

staan worden liften, waarbij een persoon voor vervoer van goederen of bediening in den liftbak meegaat, moeten bovendien op doelmatige wijze beschut zijn tegen het gevaar, dat vervoerd wordende personen gekwetst worden door vallende voorwerpen of door knelling.

170. Met een lift, die niet voldoet aan het in artikel 169 bepaalde, mag geen persoon worden vervoerd.

171. Bij elken toegang tot een lift, welke niet bestemd is voor personenvervoer, of niet voldoet aan het in artikel 169 bepaalde, moet duidelijk vermeld staan, dat personen daarvan geen gebruik mogen maken.

172. Met een lift mogen niet meer personen en mag niet meer gewicht aan goederen te gelijk worden vervoerd, dan een veilig gebruik toelaat.

173. Het maximum aantal personen of het maximum gewicht aan goederen, dat te gelijk met een lift mag worden vervoerd, moet bij de toegangen of op den liftbak duidelijk vermeld staan.

174. Op eene hijschkraan of ander hefwerktuig moet het veilig maximum hefvermogen duidelijk vermeld staan.

175. Hijschkranen, lieren en andere hefwerktuigen, alsmede hunne onderdeelen en toebehooren moeten steeds in goeden staat van onderhoud verkeeren en zoodanig zijn ingericht, opgesteld en beschut, dat zij zoo min mogelijk gevaar opleveren. Bij het ophijschen van lasten moet door pal en palrad of op andere doelmatige wijze het onverhoeds neerdalen worden voorkomen. Bij het neerlaten van lasten moet door eene doelmatige, goedwerkende rem of andere inrichting de snelheid kunnen worden geregeld en moet onmiddellijk stilzetten steeds mogelijk zijn, terwijl de zwengel niet mede mag ronddraaien, doch moet zijn afgenomen of ontkoppeld.

176. De arbeiders, die hijschkranen of andere hefwerktuigen bedienen, moeten ter plaatse, waar zij die werktuigen bedienen, alsmede op de toegangswegen tot die plaats, beveiligd zijn tegen ongevallen door gevaar veroorzakende deelen van drijfwerk of werktuigen of door vallen.

177. Zoo dikwijls zulks ter waarborging van een veilig gebruik noodig is, moeten hijschkettingen en kettingstroppen worden uitgegloeid en moeten deze, zoomede stalen en andere hijschkabels, met eene voldoende trekkracht worden beproefd door een bevoegd deskundige.

178. In fabrieken en werkplaatsen, waar vervoer met wagens over rails plaats heeft, moeten:

a. rails, wissels en draaischijven in goeden staat van onderhoud verkeeren;

b. de draaischijven behoorlijk kunnen worden vastgezet;

c. maatregelen zijn genomen tegen knelling tusschen wagens of bakken en vaste deelen als muren, palen en kolommen;

d. maatregelen zijn genomen tegen aanrijdingen op plaatsen, waar geregeld verkeer plaats heeft.

179. Eene kipkar en een bak van een luchtspoor moeten veilig vastgezet kunnen worden.

180. Indien het in artikel 178 bedoelde vervoer plaats heeft over eene hellende baan en bij het losraken van een of meer der wagens gevaar kan ontstaan, moeten deze wagens voorzien zijn van doelmatige zelfwerkende rem- of vanginrichtingen.

181. Op eene plaats, waar gevaar bestaat getroffen te worden door een vallend voorwerp, moet daartegen eene doelmatige beschutting zijn aangebracht.

182. Het opstapelen van voorwerpen of stoffen, het maken van groeven, geulen, kuilen, putten en het af- of ondergraven van grond moet plaats hebben, met inachtneming en toepassing van die voorzorgen, welke voldoende waarborgen geven tegen het gevaar van verzakken, omvallen, afkalven of instorten.

183. *1.* Eene vaste kuip of bak, waarin zich kokende, heete of bijtende vloeistof, gloeiend of gesmolten metaal bevindt, en eene onbedekte grondkuip, reservoir of put, moeten, voor zoover deze gevaar kunnen opleveren, door op borsthoogte, doch niet lager dan 0.90 M. boven den vloer aangebrachte gordingen zijn omschut.

2. Deze bepaling geldt niet ten aanzien van onbedekte grondkuipen in leerlooierijen, indien de arbeid door de beschutting ernstig belemmerd zou worden en het gevaar, dat de kuipen opleveren, slechts gering is.

184. Flesschen, kannen, kruiken, bussen en fusten, die zoutzuur, zwavelzuur, salpeterzuur, carbol of andere bijtende vloeistoffen bevatten, moeten van een duidelijk in het oog vallend kenteeken zijn voorzien, dat aangeeft welke vloeistof zij bevatten.

185. *1.* Flesschen en kruiken voor het vervoeren en in voorraad hebben van een sterk zuur of van eene dergelijke gevaarlijke vloeistof moeten, indien de inhoud meer dan 5 liter bedraagt, zijn bemand of op andere wijze doelmatig beschut.

2. Bij het uitschenken van zoodanige vloeistof moeten ter voorkoming van morsen en spatten doelmatige middelen worden aangewend.

186. 1. Wanneer twee of meer stoomketels gemeenschappelijke stoom-, spui- of voedingsleidingen hebben en van een of meer dier ketels een mangat geopend is, terwijl de andere ketel of ketels in gebruik zijn, moeten de gemeenschappelijke leidingen geheel zijn afgekoppeld van de ketels met geopend mangat of moeten tusschen de onder druk staande leidingen en die ketels stopflenzen zijn geplaatst, die den stoom of het water veilig afsluiten.

2. Deze bepaling geldt niet:

a. ten aanzien van de stoomleidingen, indien daarin twee goed werkende en gesloten afsluitingen tusschen den ketel of elk der ketels met geopend mangat en de stoomleiding aanwezig zijn;

b. ten aanzien van de spuileidingen, indien in de spuikraan van den ketel of de ketels met geopend mangat eene volle plug doelmatig is aangebracht;

c. ten aanzien van de voedingsleidingen, indien de voedingskraan van den ketel of de ketels met geopend mangat is gesloten en de voedingsklep op doelmatige wijze in gesloten stand is vastgezet.

187. Wanneer een vat, waarin rechtstreeks stoom uit een stoomleiding kan worden toegelaten, zoodanig geopend is, dat een persoon zich daarin geheel of gedeeltelijk kan begeven, dan moeten tusschen die leiding en dit vat dezelfde afsluitingen aanwezig zijn en worden gebruikt als in artikel 186 voor stoomketels is aangegeven.

188. Een buis of reservoir, waardoor stoom of heete vloeistoffen of gassen worden geleid, moet, voor zooveel noodig, doelmatig zijn beschut.

189. Bij allen arbeid, die gevaar oplevert voor ongevallen door kokende of bijtende vloeistoffen, gloeiende of gesmolten metalen, moeten doelmatige beschuttingsmiddelen ten gebruike van de arbeiders beschikbaar worden gesteld.

190. In een werklokaal, waar ontplofbare stoffen worden bereid of bewerkt, moet ten minste ééne deur zijn, die naar buiten opendraait; de ramen mogen slechts verstrooid zonlicht doorlaten; gereedschappen en andere voorwerpen van ijzer of staal mogen niet worden gebruikt, tenzij en voor zoover zulks voor de uitoefening van het bedrijf onvermijdelijk is; er mag niet meer ontplofbare stof aanwezig zijn, dan voor een goeden gang van het werk wordt vereischt.

191. Ketels, reservoirs en andere toestellen, waarin zich gassen bevinden, die ontploffingsgevaar kunnen opleveren, moeten zoodanig zijn geplaatst en ingericht, dat eene ontploffing zooveel mogelijk wordt voorkomen. Zoolang zich na het openen van een dezer ketels, reservoirs of toestellen, daarin nog een ontplofbaar gasmengsel kan bevinden, mag in de nabijheid ervan geen vuur of ander dan voldoend geïsoleerd kunstlicht branden.

192. Voor het schieten met vuurwapenen in de vuurmonden van steenovens of in rookgeleidingen, mag geen ander dan tot losse patronen verpakt buskruit gebezigd worden.

193. Het in deze paragraaf bepaalde ten aanzien van krachtwerktuigen, werktuigen en drijfwerken, geldt, wanneer deze buiten gebruik zijn gesteld, alleen dan niet, indien en voor zoover deze zijn gedemonteerd en duidelijk blijkt, dat het in gebruik nemen of in beweging brengen ervan niet zal plaats hebben, voordat de noodige beveiligingsmaatregelen zullen zijn genomen.

§ 5. *Voorkomen van ongevallen door electrische leidingen of toestellen.*

194. Het in deze paragraaf bepaalde geldt alleen voor fabrieken en werkplaatsen, waar electrische toestellen of leidingen aanwezig zijn, behoorende tot eene sterkstroominstallatie Het geldt echter niet voor het in zulke fabrieken en werkplaatsen aanwezige rollende materieel van spoor- of tramwegondernemingen.

195. Alle blanke deelen eener installatie voor lage spanning, welke onder spanning kunnen komen te staan, moeten deugdelijk en doelmatig tegen aanraking zijn beschermd.

Deze bepaling geldt niet:

a. voor de collectoren en sleepringen van generatoren en motoren, benevens voor deelen van electrische toestellen, voor zoover de eischen van de bediening zich tegen nakoming van die bepaling verzetten en zij niet zijn opgesteld in vochtige ruimten;

b. voor de deelen eener installatie in electrische en afgesloten electrische bedrijfsruimten, tenzij die deelen een bijzonder gevaar kunnen opleveren;

c. voor blanke deelen bij spanningen tot en met 110 Volt, behoorende tot electro-chemische toestellen, mits doeltreffende maatregelen genomen zijn tegen de schadelijke gevolgen van eene aanraking;

d. voor sleep-, contact- en buitenleidingen

indien deze door hare ligging of de wijze van aanleg in normale omstandigheden geen gevaar kunnen opleveren.

196. Alle blanke zoomede alle van eene isoleerende bekleeding voorziene deelen eener installatie voor hooge spanning, welke onder spanning kunnen komen te staan, moeten deugdelijk en doelmatig tegen aanraking zijn beschermd.

Deze bepaling geldt niet:

a. voor de collectoren, sleepringen en wikkelingen van generatoren, motoren en transformatoren tot en met 500 Volt spanning, benevens voor deelen van electrische toestellen tot en met dezelfde spanning, voor zoover de eischen van de bediening zich tegen nakoming van de bepaling verzetten en zij niet zijn opgesteld in vochtige ruimten;

b. voor de deelen eener installatie in electrische bedrijfsruimten bij gelijkstroom tot en met 1200 Volt spanning, indien een deugdelijke en doelmatige isoleerende vloer voor het bedienend personeel aanwezig is;

c. voor de deelen eener installatie in afgesloten electrische bedrijfsruimten, tenzij die deelen een bijzonder gevaar kunnen opleveren;

d. voor sleep-, contact- en buitenleidingen, indien deze door hare ligging of de wijze van aanleg in normale omstandigheden geen gevaar kunnen opleveren.

197. *1.* Alle metalen deelen, die zich in de nabijheid bevinden van onder hooge spanning staande deelen eener installatie en waarmede personen in aanraking kunnen komen, moeten, tenzij zulks ingevolge een der bepalingen van dit besluit verboden of niet noodzakelijk is, deugdelijk met de aarde zijn verbonden.

2. Als aardverbinding geldt eene deugdelijke metallieke verbinding met metalen platen, rails, buizennetten en dergelijke, welke goed geleidend in de aarde zijn gelegd of met de aarde zijn verbonden.

3. De metaaldoorsnede voor aardverbindingen uit koper of aluminium moet bij electrische werktuigen, toestellen en overige inrichtingen ten minste gelijk zijn aan die van een der toevoerleidingen tot een maximum van 25 m.M²., doch mag niet minder zijn dan 6 m.M².

4. De metaaldoorsnede van aardverbindingen uit ijzer moet ten minste tweemaal zoo groot zijn als die der overeenkomstige koperdoorsnede.

5. Leidingen, dienende voor de verbinding met de aarde, moeten zoodanig zijn aangelegd, dat zij beschermd zijn tegen mechanische en chemische beschadigingen.

198. De toegangen tot afgesloten electrische bedrijfsruimten mogen aan de binnenzijde niet voorzien zijn van inrichtingen, die het ontsluiten aan de buitenzijde verhinderen.

199. Overal, waar aanraking der leidingen of toestellen gevaar kan opleveren, bijv. bij onder hooge spanning staande deelen of in vochtige ruimten, moeten op geschikte plaatsen doelmatige en duidelijke waarschuwingsborden of -teekens zijn aangebracht.

200. Het optreden van hooge spanning in stroomketens voor lage spanning moet door doeltreffende maatregelen worden verhinderd of in zijn gevolgen onschadelijk worden gemaakt.

201. *1.* Electrische werktuigen moeten zijn voorzien van een metalen schild, aangevende de normale spanning, de stroomsterkte of het vermogen en het aantal omwentelingen per minuut.

2. Electrische werktuigen moeten zoo zijn geplaatst, dat onderhoud en contrôle zonder gevaar kunnen geschieden.

3. Electrische werktuigen moeten zoodanige afmetingen hebben, dat zij bij de grootste stroomsterkte, welke bij normaal gebruik kan voorkomen, geene gevaarlijke temperatuur kunnen bereiken.

202. Electrische werktuigen voor hooge spanning moeten òf goed geïsoleerd zijn opgesteld, en in dat geval omgeven zijn door een deugdelijken isoleerenden vloer, welke tevens moet dienen als standplaats voor hen, die bij het werktuig werkzaam zijn, en daartoe doelmatig moet zijn ingericht, òf zij moeten met de aarde, en voor zoover de omringende vloer geleidend is, ook met dezen geleidend zijn verbonden.

203. *1.* Transformatoren voor hooge spanning moeten òf in met de aarde verbonden kasten zijn ingesloten, òf zij moeten in bijzonder afgesloten, uitsluitend daarvoor bestemde ruimten zijn opgesteld.

Deze bepaling geldt niet voor transformatoren in afgesloten electrische bedrijfsruimten en voor die, welke slechts met gebruikmaking van bijzondere hulpmiddelen toegankelijk zijn, mits hunne jukken of bakken met de aarde zijn verbonden.

2. Transformatoren voor hooge spanning, met uitzondering van meettransformatoren, moeten, wanneer hun juk of bak niet met de aarde is verbonden, van inrichtingen zijn voorzien, die het mogelijk maken, zonder gevaar het juk of den bak met de aarde te verbinden.

3. Transformatoren moeten elk voor zich

in elke phase spanningloos kunnen worden gemaakt.

204. *1.* Elke accumulatorcel moet van de stelling, waarop zij is geplaatst, en de stelling zelf moet van de aarde zijn geïsoleerd door eene tusschenlaag, bestaande uit niet hygroscopisch materiaal.

2. Bij hooge spanning moeten de accumulatoren-batterijen zijn omgeven door een deugdelijken en ten behoeve van hen, die daarbij het toezicht hebben, doelmatig ingerichten isoleerenden vloer.

3. Cellen, welker onderlinge spanning meer dan 300 Volt bedraagt, moeten zoodanig zijn opgesteld, dat een onwillekeurig gelijktijdig aanraken dier cellen door één persoon is buitengesloten.

205. Ter plaatse waar de electrische stroom wordt opgewekt, moeten de noodige contrôletoestellen aanwezig zijn.

206. *1.* De bedieningsgangen bij schakel- en verdeelborden en in afgesloten electrische bedrijfsruimten moeten voldoende breed en hoog zijn; in deze gangen mogen geen voorwerpen aanwezig zijn, die de vrije beweging verhinderen.

2. De vrije breedte der gangen wordt in ieder geval als voldoende beschouwd, wanneer deze bij lage spanning ten minste 0.75 M., bij hooge spanning ten minste 1 M. bedraagt. Zijn aan beide zijden van de gang onbeschermde onder spanning staande deelen op eene bereikbare hoogte aangebracht, zoo moet — behalve in accumulatorenruimten — de vrije breedte aldaar bij lage spanning ten minste 1 M., bij hooge spanning ten minste 1.50 M. bedragen. De vrije hoogte der gangen wordt als voldoende beschouwd, wanneer deze ten minste 2 M. bedraagt, tenzij boven in de gangen onder hooge spanning staande leidingen aanwezig zijn, in welk geval de vrije hoogte ten minste 2.25 M. moet bedragen.

3. Met afwijking van het onder 2 bepaalde, wordt de vrije breedte achter aan de achterzijde toegankelijke schakel- en verdeelborden voor lage spanning van eene lengte van ten hoogste 1.20 M., waar bij voorkomende werkzaamheden de verbindingen en aansluitingen met de hand voldoende bereikbaar zijn, in elk geval als voldoende beschouwd, indien deze 0.45 M. bedraagt.

207. *1.* Schakel- en verdeelborden, die niet aan de achterzijde toegankelijk zijn, moeten zoodanig zijn ingericht, dat vreemde voorwerpen niet in aanraking kunnen komen met onder spanning staande deelen aan de achterzijde. De verbindingen der aangesloten leidingen moeten van de voorzijde af gecontroleerd en losgemaakt kunnen worden en de niet toegankelijke verbindingen moeten op deugdelijke wijze tegen loswerken zijn gevrijwaard. Bestaan de schakel- of verdeelborden uit meer dan één paneel, dan moet elk paneel onafhankelijk van het overige deelv an het bord door het losmaken van gemakkelijk toegankelijke verbindingen kunnen worden weggenomen.

2. Bedieningstoestellen op schakel- en verdeelborden moeten binnen handbereik zijn aangebracht en voorzien zijn van de noodige aanduidingen ten dienste van het bedrijf.

3. Bij schakel- en verdeelborden, die aan de achterzijde in verband met het bedrijf toegankelijk zijn, moeten de verbindingen aan die zijde overzichtelijk zijn aangebracht en behoorlijk bereikbaar zijn, terwijl de polariteit of de phase van de blanke deelen aan die zijde duidelijk door verschillende kleuren kenbaar moet zijn gemaakt.

208. *1.* Electrische toestellen moeten deugdelijk samengesteld en zoodanig ingericht, opgesteld of aangesloten zijn, dat zij zonder gevaar kunnen bediend worden en dat zij tegen mechanische beschadiging voldoende bestand of beschermd zijn. Zij mogen bij normaal gebruik geen aanleiding kunnen geven tot verwonding van personen door splinters, vonken of spatten van gesmolten metaal of door stroomovergangen.

2. Handvatten moeten, voor zoover zij niet zijn voorzien van eene aardverbinding, uit niet-geleidend en duurzaam materiaal bestaan.

3. Voor handvatten en verbindingsstukken mag hout zijn gebruikt; bij hooge spanning voor handvatten echter slechts dan, wanneer het hout met eene isoleerende stof is gedrenkt en het handvat is bevestigd aan een isoleerend of een met de aarde verbonden gedeelte.

Bij spanningen boven 1000 Volt moeten handvatten zoodanig zijn ingericht, dat zich tusschen den bedienenden persoon en het onder spanning staande deel een gedeelte bevindt, dat met de aarde is verbonden.

209. *1.* Behalve de schakelaars, benoodigd voor eene doelmatige centrale bediening der installatie, moeten voor stroomverbruikende toestellen schakelaars aanwezig zijn, die als zij geopend worden, alle deelen van den stroomketen, die onder spanning staan, uitschakelen.

Bij electromotoren moeten bovendien dergelijke schakelaars in hunne naaste omgeving zijn aangebracht.

Het bepaalde in den eersten volzin van dit

lid geldt niet voor gloeilampgroepen, welke door eenzelfde smeltveiligheid van 6 Ampère nominale stroomsterkte zijn beschermd.

2. Nulleiders en uit hoofde van het bedrijf met de aarde in verbinding zijnde geleidingen mogen òf niet, òf slechts te gelijk en te zamen met de overige bijbehoorende leidingen uitschakelbaar zijn ; deze bepaling geldt niet voor electrische en afgesloten electrische bedrijfsruimten.

3. Hefboomschakelaars moeten, waar dit mogelijk is, zoodanig zijn aangesloten, dat in geopenden toestand de messen niet onder spanning staan.

4. Aan schakelaars voor hooge spanning moet gezien kunnen worden, of deze niet dan wel zijn ingeschakeld, terwijl bovendien voor ingesloten schakelaars voor spanningen boven 1200 Volt gemakkelijk controleerbare leidingsonderbrekers aanwezig moeten zijn, die de schakelaars spanningloos kunnen maken.

210. *1.* In de stop van stopcontacten mogen geen smeltstukken zijn aangebracht.

2. Bij hooge spanning moeten stopcontacten zoodanig zijn ingericht, dat de stop niet ingestoken of uitgetrokken kan worden, terwijl het vaste gedeelte onder spanning staat. Deze bepaling geldt niet voor de fabrieken of werkplaatsen van electrische spoor- of tramwegondernemingen, waar de bedrijfsspanning 600 Volt niet te boven gaat.

211. *1.* Smeltveiligheden, welke niet door een tot hun eigen stroomketen behoorenden schakelaar in hunne onmiddellijke nabijheid spanningloos kunnen worden gemaakt, moeten zoodanig zijn ingericht, dat zij ook onder spanning op ongevaarlijke wijze van een nieuw smeltstuk kunnen worden voorzien.

De inrichting wordt geacht aan deze bepaling te voldoen, indien het inzetten van smeltstukken kan geschieden, zonder dat daartoe blanke onder spanning staande deelen met de hand of met gereedschap behoeven te worden aangeraakt. Deze bepaling geldt niet voor smeltveiligheden van meer dan 200 Ampère nominale stroomsterkte, welke zijn geplaatst in electrische centraalstations of in electrische onderstations en evenmin voor smeltveiligheden, geplaatst in vanwege een electriciteitsbedrijf geplombeerde gesloten kasten.

2. Smeltveiligheden moeten op voor de bediening gemakkelijke en zonder bijzondere hulpmiddelen bereikbare plaatsen, zooveel mogelijk gecentraliseerd, zijn aangebracht.

212. Meetinstrumenten voor hooge spanning moeten door doelmatige kasten of glasplaten tegen aanraking zijn beschermd, tenzij hunne kappen bestaan uit deugdelijk isoleerend materiaal of uit metaal, dat met de aarde is verbonden.

213. *1.* Gloeilamphouders in stroomketens van hooge spanning mogen niet zijn voorzien van schakelaars.

2. Gloeilampen en gloeilamphouders moeten bij hooge spanning voldoende tegen aanraking zijn beschermd.

3. Groepen van gloeilampen voor binnenverlichting mogen uit niet meer dan 24 lampen bestaan.

4. Groepen van gloeilampen moeten zijn beschermd als volgt :

bij een sterkte der gloeilampen, uitgedrukt in normaalkaarsen, van :	door smeltstukken van een nominale stroomsterkte, van :
50 of minder	ten hoogste 6 ampère
51 tot en met 200	„ „ 10 „
201 „ „ „ 1000	„ „ 15 „

5. Gloeilampen van meer dan 1000 normaalkaarsen mogen niet in groepen geplaatst zijn.

214. *1.* Op plaatsen, waar uit booglampen vallende gloeiende kooldeeltjes gevaar kunnen opleveren, moet dit door geschikte middelen zijn voorkomen.

2. De lantaarns en armaturen van booglampen moeten geïsoleerd zijn van de stroomvoerende deelen ; indien de lampen aan metaaltouwen, kettingen of dergelijke hangen, bovendien van deze laatsten.

3. Indien bij lage spanning de toevoerleidingen zijn onderworpen aan trekkrachten, mogen de verbindingseinden niet op trek zijn belast en mogen de leidingen niet in elkaar zijn gedraaid.

Bij hooge spanning mogen de toevoerleidingen niet zijn onderworpen aan trekkrachten.

4. Bij hooge spanning moeten booglampen dubbel zijn geïsoleerd van hunne ophang- of bevestigingsinrichtingen, tenzij deze laatste deugdelijk met de aarde zijn verbonden. Bij spanningen boven 1000 Volt zijn beide maatregelen vereischt.

5. Stroomvoerende deelen van booglampenkoppelingen moeten dubbel zijn geïsoleerd van de ophanginrichtingen en tegen regen zijn beschut.

6. Bij hooge spanning moeten booglampen, zoolang zij onder spanning staan, voldoende tegen aanraking zijn beschermd.

7. Booglampen moeten zoo zijn opgehangen, dat bij het op-en-neer-bewegen het bedienend personeel niet onder de lamp behoeft te staan-

215. *1.* Bij handlampen, waarvan de uitwendige metaaldeelen niet deugdelijk met de aarde zijn verbonden, moeten:

a. de uitwendige deelen der lamphouders uit isolatiemateriaal bestaan of door isolatiemateriaal zijn omgeven, en de onder spanning staande deelen tegen aanraking beschermen;

b. de handvatten uit isolatiemateriaal bestaan;

c. de invoeringen van leidingen zoodanig zijn, dat ook bij ruwe behandeling eene breuk aan de invoeropening zooveel mogelijk wordt voorkomen.

2. De zich in de handvatten der in het eerste lid bedoelde lampen bevindende metalen deelen mogen niet reiken tot aan de invoeropeningen voor de leidingen.

216. *1.* Buitenleidingen moeten door een schakelaar spanningloos kunnen worden gemaakt; binnenleidingen, waarop electrische werktuigen of stroomverbruikende toestellen zijn afgetakt, moeten, waar zij, deel uitmakende van installaties buiten gebouwen, buitenleidingen worden, door een schakelaar spanningloos kunnen worden gemaakt.

2. Buitenleidingen moeten zoodanig zijn aangebracht, dat zij zonder bijzondere hulpmiddelen van uit dakopeningen, daken, uitbouwen, vensters of andere gemakkelijk toegankelijke plaatsen niet bereikbaar zijn.

3. De afstand van buitenleidingen tot den beganen grond moet bij lage spanning ten minste 3 M. zijn; bij hooge spanning ten minste 7 M. Deze bepaling geldt niet in fabrieken of werkplaatsen van electrische spoor- of tramwegondernemingen.

4. Buitenleidingen, vangnetten, masten en palen en alle verdere onderdeelen van het leidingnet moeten voldoend weerstandsvermogen, ook tegen winddruk en sneeuwbelasting, hebben.

5. Buitenleidingen, langer dan 50 M., of niet onmiddellijk langs gebouwen of muren aangebracht, moeten zijn voorzien van spanningsveiligheden, die ook na herhaalde ontladingen werkvaardig blijven, terwijl door doeltreffende maatregelen het optreden van een gevaarlijken kortsluitingsstroom moet worden voorkomen; zijn hiertoe de spanningsveiligheden ieder van eene aardplaat voorzien, dan moet verhinderd worden, dat eventueel optredende spanningen, in het gedeelte van den bodem gelegen tusschen twee aardplaten, gevaar voor personen kunnen opleveren.

6. Voor buitenleidingen voor hooge spanning moet blanke leiding zijn gebruikt, tenzij gevaar bestaat voor het optreden van bijtende dampen, in welk geval het aanbrengen van eene beschuttende laag verf is geoorloofd.

7. Bij buitenleidingen voor spanningen boven 1000 Volt moeten ijzeren masten en hunne verankeringsdraden met de aarde zijn verbonden, zoo noodig door eene evenwijdig met de stroomvoerende leiding aangelegde, met de aarde verbonden leiding. Verankeringsdraden van houten masten moeten bij die spanningen òf met de aarde zijn verbonden, òf buiten handbereik door deugdelijke afspanisolatoren van de masten zijn geïsoleerd.

8. Bij buitenleidingen, die parallel met andere leidingen loopen of deze kruisen, moeten zoodanige maatregelen zijn genomen, dat eene onderlinge aanraking, ook in geval van draadbreuk, niet kan voorkomen of geen gevaar kan opleveren.

9. Bij zwakstroomleidingen, welke op dezelfde masten zijn aangelegd als buitenleidingen of die deze kruisen, moeten zoodanige maatregelen zijn genomen, dat, ook bij onderlinge aanraking van leidingen van verschillende soorten, elk gevaar voor persoonlijke ongevallen is buitengesloten.

10. Buitenleidingen voor hooge spanning, welke gevoerd zijn langs of over wegen, moeten zoo zijn aangebracht, dat bij draadbreuk de neerhangende einden tenminste 3 M. van den grond verwijderd blijven, tenzij er inrichtingen aanwezig zijn, die het naar beneden vallen der leidingen verhinderen of de neerhangende einden spanningloos maken. Deze bepaling geldt niet in fabrieken en werkplaatsen van electrische spoor- of tramwegondernemingen.

11. Vangnetten moeten zoodanig zijn ingericht, dat in normale omstandigheden geen toevallige aanraking met leidingen kan voorkomen, en dat zij eene gebroken leiding ook bij sterken wind zeker moeten kunnen opvangen en opgevangen houden.

12. Bij buitenleidingen voor hooge spanning moeten in bochten doelmatige vangbeugels of andere inrichtingen zijn aangebracht, die bij het breken van isolatoren het naar beneden vallen der leidingen verhinderen.

217. *1.* Kabels moeten zóó in den grond zijn gelegd, dat zij tegen beschadigingen voldoende zijn beschermd.

2. Voor het aansluiten van kabels, met uitzondering van kabels met gummiïsolatie aan leidingen, werktuigen of toestellen, of voor het lasschen van kabels onderling, moeten moffen of daarmede gelijkwaardige inrichtingen zijn gebruikt, welke het indringen van vocht be-

letten, een goede electrische aansluiting mogelijk maken en waarborgen bieden tegen mechanische beschadiging.

De lasschen mogen niet aan trek blootstaan.

3. Bij de bevestigingen van kabels mag door de wijze van bevestiging de loodmantel niet ingedrukt of beschadigd kunnen worden; bij niet gepantserde kabels is het gebruik van gashaken, krammen, duimen en dergelijke niet geoorloofd.

218. Onverminderd het hierboven in deze paragraaf bepaalde gelden voor electrische inrichtingen in de hieronder genoemde ruimten de voor ieder daarbij aangegeven bijzondere bepalingen.

A. *Vochtige ruimten.*

a. Hooge spanning mag alleen zijn toegepast bij gelijkstroom en dan slechts tot en met 1000 Volt.

b. Bij electrische werktuigen en toestellen moet voor eene zoo goed mogelijke isolatie en eene deugdelijke bescherming tegen aanraking en tegen schadelijke inwerking van vocht zorg zijn gedragen.

c. De niet met de aarde verbonden leidingen, die naar deze ruimten voeren, moeten, onafhankelijk van andere op deze leidingen aangesloten aftakkingen, in alle polen of phasen uitgeschakeld kunnen worden.

d. Onbeschermde, geïsoleerde leidingen moeten op klok- of daarmede gelijkwaardige isolatoren zijn bevestigd door middel van tegen vocht geprepareerd touw.

e. De afstand tusschen op isolatoren aangebrachte leidingen onderling en van deze tot wanden of muren moet ten minste 5 c.M. bedragen.

f. Bij aanleg in buizen mogen deze inwendig niet van eene isoleerende bekleeding zijn voorzien. De afstand van buizen tot wanden of muren moet ten minste 1 c.M. bedragen.

g. Verplaatsbare leidingen moeten door een buigzaam omhulsel van doelmatig materiaal zijn beschermd.

h. Lamphouders met schakelaars mogen niet worden gebruikt.

B. *Bedrijfs- en bergruimten met bijtende gassen of bijtend stof.*

a. Spanningen boven 1000 Volt mogen voor licht en kracht niet worden toegepast.

b. Electrische werktuigen, toestellen, leidingen en beschermingen moeten zijn gevrijwaard tegen de inwerking van bijtende gassen of van bijtend stof; bij de hiervoor genomen maatregelen moet rekening zijn gehouden met den aard der bijtende gassen of van het bijtend stof.

c. Verplaatsbare leidingen moeten door een buigzaam omhulsel van doelmatig materiaal zijn beschermd.

219. Alle electrische werktuigen, toestellen, leidingen, beschermingen, waarschuwingsteekens en schakelschema's moeten in behoorlijken toestand verkeeren.

220. Ieder bij het bedrijf aangestelde ondergeschikte moet opdracht hebben om van alle voorvallen en omstandigheden, welke gevaar kunnen opleveren, onverwijld mededeeling te doen aan den verantwoordelijken, boven hem gestelden, persoon.

221. Isolatiefouten, door contrôle-toestellen aangegeven of op andere wijze bemerkt geworden, moeten opgezocht en verwijderd worden.

222. Aan onbevoegden moet op duidelijke wijze verboden zijn electrische werktuigen, toestellen of leidingen te bedienen of aan te raken.

223. Accumulatorenruimten mogen, bij de lading en zoolang de ontwikkelde gassen niet verwijderd zijn, niet met brandende of gloeiende voorwerpen betreden worden, tenzij deze zoodanig zijn beschermd, dat zij geen ontploffingsgevaar kunnen veroorzaken.

224. Ruimten achter schakelborden, andere schakelruimten en afgesloten electrische bedrijfsruimten mogen, wanneer daarin onbeschermde deelen met spanningen boven 1200 Volt aanwezig zijn, voor herstellings- en onderhoudswerkzaamheden niet betreden worden dan bij aanwezigheid van een tweeden persoon.

225. Het verrichten van herstellings-, onderhouds- en bedieningswerkzaamheden aan electrische werktuigen, toestellen of leidingen mag alleen geschieden door deskundig en voldoend onderricht personeel.

226. Het verrichten van herstellings- en onderhoudswerkzaamheden mag bij installaties met spanningen tot en met 1200 Volt, aan onder spanning staande deelen slechts geschieden in geval de zich in de nabijheid van de electrische werktuigen, toestellen of leidingen bevindende blanke, onder spanning staande deelen zoodanig afgedekt zijn, dat eene gelijktijdige aanraking van verschillende polen of phasen door den persoon, die het werk verricht, voorkomen wordt. De metaaldeelen van het bij de werkzaamheden benoodigd gereedschap moeten, voor zoover de hantéering het toelaat, deugdelijk geïsoleerd zijn en de personen, die de werkzaamheden verrichten, moeten op doelmatige en deugdelijke wijze geïsoleerd zijn opgesteld.

227. Het verrichten van herstellings- en

onderhoudswerkzaamheden mag bij installaties met spanningen boven 1200 Volt alleen geschieden, wanneer de deelen, waaraan gewerkt wordt, in spanningloozen toestand verkeeren en met inachtneming van het volgende:

aan die deelen moet vooraf eene deugdelijke aardverbinding van ten minste 6 m.M². koperdoorsnede aangebracht zijn, die eerst met de aarde en daarna met het voorwerp moet tot stand zijn gebracht, terwijl na afloop der werkzaamheden het wegnemen der verbinding het eerst moet plaats vinden bij het voorwerp; de afgeschakelde deelen moeten aan de zijde, waar zij afgeschakeld zijn, deugdelijk zijn kortgesloten; alle werkzaamheden moeten geschieden in tegenwoordigheid van het hoofd of den bestuurder der fabriek of werkplaats, of van een door hem voor de werkzaamheden aangewezen verantwoordelijken deskundige, indien de omstandigheden van dien aard zijn, dat het spanningloos maken van het deel, waaraan gewerkt moet worden en de kortsluiting niet in de nabijheid der arbeidsplaats zelf kunnen geschieden, of dat er gewerkt moet worden in de onmiddellijke nabijheid van onder spanning staande deelen, in welke gevallen hij of de deskundige verplicht is die maatregelen te nemen, welke een gevaarloos verloop van den arbeid waarborgen.

228. Het verrichten van werkzaamheden in afgesloten electrische bedrijfsruimten, alsmede in de nabijheid van de gevaarveroorzakende deelen der installatie in electrische bedrijfsruimten, mag door ander dan deskundig personeel bij aanwezigheid van spanningen boven 600 Volt alleen geschieden, indien de gevaarveroorzakende deelen der installatie, zoowel in als buiten handbereik, ontoegankelijk zijn gemaakt.

229. Wanneer tengevolge van bedrijfsstoringen of van het verrichten van herstellings- en onderhoudswerkzaamheden, eene installatie voor hooge spanning geheel of gedeeltelijk is uitgeschakeld, mag de wederinschakeling niet plaats vinden, dan nadat het hoofd of de bestuurder zelf of de door hem daarvoor aangewezen verantwoordelijke deskundige zich overtuigd heeft, dat het werkpersoneel zich van de arbeidsplaats heeft verwijderd, of nadat elk lid van het werkpersoneel door hem of door den deskundige afzonderlijk en tijdig met de wederinschakeling in kennis is gesteld.

230. Het hoofd of de bestuurder of de door hem met de werkzaamheden belaste verantwoordelijke deskundige moet zich overtuigen, dat alle schakelingen en verbindingen, zoowel na gedane herstellingen als bij vernieuwingen of uitbreidingen, zoodanig zijn aangebracht, dat bij het in bedrijf komen geen gevaar bestaat voor ongelukken.

231. In fabrieken of werkplaatsen, waar ernstig gevaar bestaat, dat bij herstellings- en onderhoudswerkzaamheden aan electrische installaties ongevallen worden veroorzaakt, moet opgehangen zijn een duidelijk leesbaar en op stevig materiaal aangebracht uittreksel van dit besluit, bevattende de artikelen 219 tot en met 230.

§ 6. *Het verschaffen van hulp bij ongevallen.*

232. In eene fabriek of werkplaats, waar drijfwerk of werktuigen door een krachtwerktuig in beweging worden gebracht, waar kokende vloeistoffen, gloeiende of gesmolten metalen of ontplofbare of bijtende stoffen worden gebruikt, bereid of bewerkt of waar door den aard van het bedrijf verwondingen kunnen ontstaan, moeten doelmatige middelen voor eerste hulp bij ongevallen aanwezig zijn. Zij moeten zoodanig worden bewaard, dat zij tegen verontreiniging door stof of op andere wijze zijn beschut en dat te allen tijde er over kan worden beschikt.

233. In elke fabriek of werkplaats, als in het vorig artikel bedoeld, moet een voldoend aantal biljetten, waarop de bij ongevallen te verleenen eerste hulp op licht begrijpelijke wijze is beschreven en voor zooveel noodig door afbeeldingen is verduidelijkt, zijn opgehangen, zoodanig, dat daarvan gemakkelijk kennis kan worden genomen.

234. In eene fabriek of werkplaats, waar gevaar voor verdrinken bestaat, moeten doelmatige middelen voor het redden van drenkelingen op eene goed zichtbare en doelmatige plaats aanwezig zijn.

235. *1.* Nabij een werklokaal in eene fabriek of werkplaats, waar ontsnapping van voor inademing ongeschikte gassen of dampen te duchten is, moet een doelmatig inademingstoestel, dat de inademing van zuivere lucht of zuurstof waarborgt, steeds beschikbaar zijn en ter bediening daarvan een voldoend aantal arbeiders zijn aangewezen, die met het gebruik van het toestel vertrouwd zijn.

2. Bij het verrichten van werkzaamheden in een put, riool, grondkuip, kelder, gashouder, reservoir of andere dergelijke min of meer afgesloten ruimten, waarin gevaar voor bedwelming, verstikking of vergiftiging bestaat, moeten doelmatige middelen beschikbaar zijn om een persoon, die zich in eene zoodanige ruimte

begeeft tot redding van een ander, bij bedwelming onmiddellijk daarbuiten te kunnen brengen.

236. In fabrieken en werkplaatsen, waarin de bedrijven worden uitgeoefend van machinale houtbewerking, machinale metaalbewerking, machinale lederbewerking, papierfabricage of steenfabricage en waarin 25 of meer personen plegen te verblijven, alsmede in alle overige in artikel 232 bedoelde fabrieken of werkplaatsen, waarin 50 of meer personen plegen te verblijven, moet ten minste één persoon aanwezig zijn, die belast is met het verleenen van eerste hulp bij ongevallen en ten aanzien van wien een bewijs, als nader door Onzen Minister zal worden aangegeven, kan worden overgelegd, waaruit blijkt, dat hij met het verleenen van eerste hulp vertrouwd is.

§ 7. *Het verblijven in ruimten, waar het onvermijdelijk is, dat hooge of lage temperaturen, schadelijke dampen, gassen of stof voorkomen.*

237. In ovens, eesten, droogstoven, drooginrichtingen, stoomketels, warme kamers van suikerfabrieken of andere min of meer besloten ruimten, waarin eene temperatuur van meer dan 32° Celsius heerscht, of in een schadelijk werklokaal, genoemd in categorie A, B, C, G of L van artikel 1, waaruit de schadelijke gassen of dampen of het stof niet voldoende afgevoerd zijn of kunnen worden, mag een arbeider niet langer achter elkaar en niet langer per etmaal of deel van een etmaal verblijven dan door het districtshoofd der arbeidsinspectie is voorgeschreven.

§ 8. *Het verstrekken van goed drinkbaar water.*

238. Het districtshoofd der arbeidsinspectie kan voorschriften geven ten aanzien van het verstrekken van goed drinkbaar water, indien aan hen, die in eene fabriek of werkplaats werkzaam zijn, geen goed drinkbaar water of geen andere geschikte alcoholvrije dranken op doelmatige wijze en in voldoende hoeveelheid kosteloos worden verstrekt.

HOOFDSTUK IV.

BIJZONDERE REGELINGEN VOOR BEPAALDE FABRIEKEN OF WERKPLAATSEN.

§ 1. *Algemeene bepaling.*

239. De bepalingen van de hoofdstukken II en III zijn ook van toepassing op fabrieken en werkplaatsen, zoomede op werklokalen, in dit hoofdstuk bedoeld, voor zoover daarin niet van die bepalingen wordt afgeweken.

§ 2. *Werklokalen, waar machinaal wordt gesponnen of geweven en de lucht op kunstmatige wijze wordt bevochtigd.*

240. Zoowel in het midden als aan of nabij een der zijwanden van een werklokaal, waar machinaal wordt gesponnen of geweven en de lucht op kunstmatige wijze wordt bevochtigd, moet op doelmatige plaatsen een voldoend aantal goed werkende thermometers met vochtig reservoir, zooals zich in psychrometers bevinden zijn opgehangen. Op deze thermometers moeten de halve graden Celsius uitdrukkelijk zijn aangegeven en de vierde deelen van graden duidelijk waarneembaar zijn.

241. De noodige maatregelen moeten zijn genomen, opdat de temperatuur, aangewezen door de in het vorige artikel bedoelde thermometers, niet hooger stijgt dan 25° Celsius, tenzij de buitentemperatuur in de schaduw 32° Celsius overschrijdt, in welk geval de temperatuur, aangewezen door deze thermometers, zooveel graden hooger dan 25° Celsius mag zijn, als de buitentemperatuur in de schaduw hooger is dan 32° Celsius.

242. Indien de lucht in een werklokaal, als bedoeld in artikel 240, wordt vochtig gehouden door het inblazen van met waterdamp verzadigde lucht, moet het voor die verzadiging dienende water zuiver zijn of voldoende zijn gereinigd en moeten de geleidingsbuizen voor het invoeren van die lucht rein gehouden worden.

243. Indien de lucht in een werklokaal, als bedoeld in artikel 240, wordt vochtig gehouden door het invoeren van stoom, moeten de hiertoe dienende stoompijpen, indien dit ter voorkoming van hinderlijke warmte noodig is, met warmte-isoleerend materiaal zijn bekleed.

§ 3. *Vlasbrakerijen en -zwingelarijen, waar zonder hulp van een krachtwerktuig wordt gearbeid door meer dan drie personen.*

244. In eene fabriek of werkplaats, waar zonder de hulp van een krachtwerktuig vlas wordt gebraakt of gezwingeld en waarin meer dan drie personen werkzaam zijn, moet aan het bepaalde in de artikelen 245 tot en met 249 zijn voldaan.

245. Tusschen de zwingelaars onderling moeten voldoend hooge en breede, dichte schotten zijn geplaatst, tenzij zij op afstanden van ten minste 1,5 M. van elkaar werkzaam zijn.

246. In een zwingelkeet of zwingellokaal mag niet meer vlas aanwezig zijn dan de hoe-

veelheid, die per dag wordt verwerkt, tenzij de bergplaats voor het meerdere vlas door een dichten wand of vloer van het werklokaal gescheiden is.

247. In een werklokaal mag geen vlasafval worden uitgeschud gedurende den tijd, dat aldaar andere werkzaamheden worden verricht.

248. Vlas mag binnenshuis niet boven open vuur worden gedroogd, tenzij de rook van dit vuur door een goed trekkenden schoorsteen doelmatig wordt afgevoerd.

249. Voor afvoer van het stof moeten, behalve de deuropeningen, openingen tot een oppervlak, ten minste gelijk aan 1/5 van het vloeroppervlak van het zwingellokaal, doelmatig zijn aangebracht, zooveel mogelijk verdeeld over twee tegenover elkaar gestelde wanden en zoo noodig over het dakvlak; zij moeten van verstelbare kleppen zijn voorzien.

§ 4. *Scheepsbouwwerven.*

250. In fabrieken en werkplaatsen, waar schepen worden gebouwd, gesloopt of hersteld, moet aan het bepaalde in de artikelen 251 tot en met 261 zijn voldaan.

251. Alle scheepsstellingen, hetzij vaste of verplaatsbare, moeten door bepaalde daarvoor aangewezen, met dien arbeid vertrouwde personen, worden gemaakt, veranderd en hersteld.

252. Het voortdurend toezicht op deze stellingen moet aan een op dit gebied ervaren persoon zijn opgedragen, die waakt over de veilige samenstelling en het onderhoud. Het wegnemen van stutten, steunen, kimbeddingen, stapelblokken of schoren van kielplanken mag niet dan met voorkennis of onder toezicht van dezen persoon geschieden.

253. Voor scheepsstellingen moet gaaf en deugdelijk materiaal worden gebruikt van voldoende afmetingen om de zwaarste te verwachten belasting veilig te kunnen dragen. De planken moeten ten minste 3.5 c.M. dik zijn.

254. De plaatsen, waar op scheepsstellingen zal worden gewerkt, moeten langs doelmatige hellingen, trappen of ladders veilig bereikbaar zijn.

255. Op in aanbouw, in herstelling of in sloping zijnde schepen en op stellingvloeren moeten alle plaatsen, waar gewerkt wordt, alsmede de toegangen daartoe, behoorlijk zijn verlicht.

256. Tot stellingvloeren, die zich hetzij geheel, hetzij ten deele meer dan 4 M. boven den beganen grond bevinden, moet een opgang of brug van ten minste 1.2 M. breedte toegang geven, waarvan de helling niet steiler is dan 1 verticaal op 2 horizontaal en waarvan de beide zijden zijn afgeschut òf door eene stevige op 0.90 M. hoogte bevestigde gording en eene voetplank van ten minste 12 c.M. hoogte òf door twee gordingen, op onderscheidenlijk 0.90 M. en 0.30 M. hoogte boven den vloer stevig bevestigd òf op eene andere doelmatige wijze.

257. Vloeren van stellingen, waarvan de palen in den grond rusten, moeten, voor zoover zij zich meer dan 4 M. boven den beganen grond bevinden, zooveel mogelijk tot tegen den scheepsromp worden volgelegd en aan buitenkant en uiteinden door eene stevige op 0.90 M. hoogte bevestigde gording en eene voetplank van ten minste 12 c.M. hoogte òf door twee gordingen, op onderscheidenlijk 0.90 M. en 0.30 M. hoogte boven den vloer stevig bevestigd, òf op andere doelmatige wijze zijn beschut. Deze vloeren moeten eene breedte hebben van ten minste 1.20 M., terwijl de vloerplanken over de jukleggers heen moeten reiken.

258. Vloeren van niet in den grond rustende stellingen moeten ten minste 0.70 M. breed zijn en, voor zoover deze vloeren zich 10 M. of meer boven den grond bevinden, ten minste 0.90 M.

259. Hangende stellingen moeten door hangijzers, deugdelijke touwen of kettingen worden gedragen. Wanneer geen behoorlijke omschutting aanwezig is, moet voor iederen arbeider een gordel met touw van voldoende afmeting en sterkte beschikbaar zijn.

260. Open luikhoofden en andere openingen in een dek moeten, wanneer daaraan niet wordt gewerkt, omschut zijn door stevige gordingen, touwen of kettingen of gedekt zijn met opgeklampte, daarin passende luiken of roosters.

261. Bij vriezend weder moeten opgangen, stellingvloeren, loopplanken en dekken met asch, zand of zaagsel worden bestrooid.

HOOFDSTUK V.

SLOTBEPALINGEN.

262. *1.* Het districtshoofd der arbeidsinspectie kan ten aanzien van het in de Hoofdstukken III en IV bepaalde aan hoofden of bestuurders van fabrieken of werkplaatsen nadere voorschriften geven.

2. Voorschriften, gegeven krachtens eenige bepaling van het Koninklijk besluit van 7 December 1896 (*Staatsblad* nº. 215), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 10 Augustus 1909

(*Staatsblad* nº. 292), gelden als voorschriften, gegeven op grond van de overeenkomstige bepaling van dit besluit.

263. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel van Veiligheidsbesluit 1913.

264. Dit besluit treedt in werking op 1 Juli 1914. Met dien datum vervalt het Koninklijk besluit van 7 December 1896 (*Staatsblad* nº. 215), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 10 Augustus 1909 (*Staatsblad* nº. 292).

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 27sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 12 *Juli* 1913.)

—

27 *Juni* 1913. BESLUIT, houdende wijziging van het Koninklijk besluit op de Indische bestuursopleiding. S. 318.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 17 Mei 1913, Afdeeling D, nº. 67;

Den Raad van State gehoord (advies van 10 Juni 1913, nº. 23);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 Juni 1913, Afdeeling D, nº. 44;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Ons besluit op de Indische Bestuursopleiding (*Nederlandsch Staatsblad* 1907, nº. 71, *Indisch Staatsblad* 1907, nº. 230), zooals dat luidt ingevolge Onze besluiten van 14 April 1909, nº. 26, 20 September 1909, nº. 45, 2 Januari 1913, nº. 28 en 8 Mei 1913, nº. 57 (*Nederlandsche Staatsbluden* 1909, nos. 108 en 312, 1913, nos. 1 en 179, *Indische Staatsbladen* 1909, nos. 312 en 558 en 1913, nos. 237 en 467), wordt nader aangevuld en gewijzigd als volgt:

I. In het laatste lid van artikel 6 worden de woorden „Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid" vervangen door: „Directeur van Onderwijs en Eeredienst".

II. Het tweede lid van artikel 8 wordt gelezen:

(2) De sollicitanten in *Nederland* leggen bovendien over een bewijs, aantoonende welke verplichtingen ten aanzien van den militairen dienst zij nog te vervullen hebben, terwijl de sollicitanten in *Nederlandsch-Indië*, die verlangen in aanmerking te komen voor eene studiebeurs, als bedoeld in artikel 11*b*, dit bij hunne aanmelding mededeelen.

III. Het eerste lid van artikel 10 wordt gelezen:

(1) Vóór 20 Augustus brengt de commissie in *Nederland* aan Onzen Minister van Koloniën, de commissie in *Nederlandsch-Indië* aan den Gouverneur-Generaal rapport uit, waarbij zij haar oordeel over alle sollicitanten uitspreekt en gemotiveerd de volgorde aangeeft, waarin de haar aanbevelenswaardig voorkomende sollicitanten naar hare meening te rangschikken zijn; de commissie in *Nederlandsch-Indië* brengt met inachtneming van het bepaalde in het eerste lid van artikel 11*b*, bij haar rapport mede advies uit omtrent de ingediende verzoeken om eene studiebeurs.

IV. Tusschen de artikelen 11 en 12 worden ingevoegd de navolgende artikelen:

Art. 11*a*. (1) De in *Nederlandsch-Indië* aangewezen candidaat Indische ambtenaren begeven zich zoo spoedig mogelijk na hunne aanwijzing naar *Nederland*.

(2) Hun wordt voor gouvernementsrekening overtocht naar *Nederland* als passagier der 2de klasse verleend, mits zij zich ten genoegen van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst verbinden tot onverwijlde teruggaaf van de voor hen betaalde overtochtskosten, bijaldien zij, anders dan tengevolge van omstandigheden, onafhankelijk van hun wil (ter beoordeeling van Onzen Minister van Koloniën), als candidaat Indisch ambtenaar worden ontslagen.

Art. 11*b*. (1) Door den Gouverneur-Generaal kunnen aan de in *Nederlandsch-Indië* aangewezen candidaat Indische ambtenaren, indien zij zelven noch hun ouders in staat zijn de kosten der studie in *Nederland* te dragen, ter bestrijding van die kosten, studiebeurzen worden verleend.

(2) Elke beurs bedraagt duizend gulden 's jaars en wordt genoten voor ten hoogste drie jaren.

(3) De beurzen worden toegekend tot een maximum van vijf per jaar, met dien verstande evenwel, dat, wanneer in twee opeenvolgende jaren samen minder dan tien beurzen zijn toegekend, in het daarop volgende jaar het maximum van vijf wordt vermeerderd met zooveel beurzen als dat verschil bedraagt.

(4) De belanghebbenden moeten zich ten genoegen van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst verbinden tot teruggaaf van de ingevolge dit artikel genoten gelden, bijaldien zij, anders dan tengevolge van welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (een en ander ter beoordeeling van Onzen

Minister van Koloniën) als candidaat ambtenaar worden ontslagen, dan wel, na ter beschikking van de Indische Regeering te zijn gesteld, niet binnen den hun aan te wijzen termijn naar *Nederlandsch-Indië* vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of binnen den tijd van vijf jaar na hunne aankomst te *Batavia*, anders dan tengevolge van ziels- of lichaamsgebreken als evenbedoeld (een en ander ter beoordeeling van de Regeering), uit 's Lands dienst worden ontslagen.

(5) De beurzen worden in *Nederland* betaalbaar gesteld overeenkomstig regelen door Onzen Minister van Koloniën gesteld.

V. Artikel 12 wordt gelezen:

(1) De candidaat Indische ambtenaren zijn voor hunne studie niet aan een bepaalde plaats of inrichting verbonden, doch zijn verplicht om over hunne studie en over hun gedrag alle inlichtingen te verstrekken, welke Onze Minister van Koloniën, direct of indirect, mondeling of schriftelijk, van hen verlangt, en de desbetreffende wenschen van den Minister te volgen.

(2) Zij hebben te zorgen dat hun adres steeds bij het Departement van Koloniën bekend is.

(3) Zij mogen zich zonder vergunning van den Minister niet langer dan drie maanden buiten Europa begeven.

VI. Artikel 14 vervalt.

VII. In artikel 15 vervallen de woorden: „in *Nederland*" en „, *in Nederlandsch-Indië* de Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid".

VIII. In het eerste lid van artikel 16 vervallen de woorden: „, in *Nederland*" en „in *Nederlandsch-Indië* de Gouverneur-Generaal,".

Het vijfde lid van artikel 16 wordt gelezen:

(5) Het ontslag wordt gegeven door Onzen Minister van Koloniën, tenzij de betrokkene zich nog in *Nederlandsch-Indië* bevindt, in welk geval het ontslag door den Gouverneur-Generaal wordt verleend.

IX. In het eerste lid van artikel 20 vervallen de woorden: „in *Nederland*" en „, in *Nederlandsch-Indië* de Gouverneur-Generaal,".

Het derde lid van artikel 20 wordt gelezen:

(3) Ruiling van voorloopige bestemming kan tusschen candidaat Indische ambtenaren, die in hetzelfde jaar het voorbereidend examen hebben afgelegd, met toestemming van Onzen Minister van Koloniën plaats hebben tot 16 Februari van het jaar, volgende op dat waarin het voorbereidend examen is afgelegd. Overigens kan voornoemde Minister, wanneer bijzondere redenen hem dat wenschelijk doen achten, onafhankelijk van den wensch der betrokken candidaat-ambtenaren verandering brengen in de voorloopige bestemming.

X. Artikel 22 wordt gelezen:

(1) De examens worden in het openbaar afgenomen door eene jaarlijks door Onzen Minister van Koloniën te benoemen commissie van ten minste zeven leden, van wie bij de benoeming een als voorzitter en een als secretaris wordt aangewezen.

(2) De leden der commissie genieten vergoeding voor reis- en verblijfkosten alsmede vacatiegelden volgens de daaromtrent geldende bepalingen.

XI. In het eerste en tweede lid van artikel 23 worden respectievelijk de aanvangswoorden „Elke commissie" en „De commissiën houden" vervangen door: „De commissie" en „De commissie houdt".

Het vierde lid van artikel 23 wordt gelezen:

(4) Beide zittingen worden door de commissie omstreeks veertien dagen vóór den aanvang aangekondigd in de *Staatscourant*.

XII. In artikel 24 vervallen de woorden: „in *Nederland*" en „, de commissie in *Nederlandsch-Indië* aan den Gouverneur-Generaal,".

XIII. In het eerste lid van artikel 25 vervallen de woorden „in *Nederland*".

XIV. Artikel 26 vervalt.

XV. Artikel 27 wordt gelezen:

De administratieve ambtenaren genieten eene voorloopige bezoldiging, ingaande met den dag van inscheping naar *Nederlandsch-Indië*, tot hetzelfde bedrag als het hun in *Indië* toe te kennen activiteitstraktement, zijnde *f* 200.— (tweehonderd gulden) 's maands.

XVI. Het eerste lid van artikel 29 wordt gelezen:

(1) Naar gelang der behoefte worden uit hen, die de Gouverneur-Generaal voor den dienst bij het binnenlandsch bestuur niet ongeschikt acht, de adspirant-controleurs benoemd, zooveel mogelijk met inachtneming van de volgorde der in artikel 24 onder *b.* en *c.* bedoelde ranglijsten.

2. (1) De bij artikel 1 gewijzigde en aangevulde bepalingen blijven onveranderd gelden voor de candidaat-Indische ambtenaren, die in 1910 in *Nederlandsch-Indië* zijn aangewezen en zich daar te lande voor het eind-examen voor den Nederlandsch-Indischen administratieven dienst voorbereiden.

(2) Ten opzichte van het door de candidaat-Indische ambtenaren, die in 1912 als zoodanig in *Nederlandsch-Indië* zijn aangewezen en aldaar nog verblijf houden, af te leggen voorbereidend

examen voor den Nederlandsch-Indischen administratieven dienst, blijven de door artikel 1 gewijzigde en aangevulde bepalingen van toepassing, met dien verstande, dat zij genoemd examen, ingeval op den voet van artikel 16 van Ons voormeld besluit uitstel of herhaling daarvan wordt toegestaan, in *Nederland* moeten afleggen.

(3) Het door dit besluit gewijzigde eerste lid van artikel 20 blijft ongewijzigd van toepassing ten aanzien van de in het vorig lid bedoelde candidaat-ambtenaren, die in 1913 in *Nederlandsch-Indië* in het voorbereidend examen zijn geslaagd.

3. Dit besluit treedt in werking op 1 Augustus 1913.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 27sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 1 *Aug.* 1913.)

---

27 *Juni* 1913. KONINKLIJK BESLUIT.

Onder „belanghebbenden" in art. 15 der Hinderwet moet worden verstaan hij die redelijkerwijze gevaar, schade of hinder in den zin van art. 11 dier wet kan duchten.

Het enkele feit dat iemand op de zitting, ingevolge art. 7 der wet gehouden, is verschenen en daar bezwaren heeft ingebracht, maakt hem niet tot belanghebbende.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door C. BARTELDS te *Utrecht* tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders dier gemeente van 20 December 1912, nº. 3615, Afd. O. W., waarbij aan A. E. HAMBURGER en zijne rechtverkrijgenden vergunning is verleend tot het oprichten van eene door stoomkracht gedreven zinksmelterij, -gieterij en -pletterij, waarin zullen worden gebezigd twee stoommachines elk van 150 E. P. K., gevoed door twee stoomketels elk met 125 M². verwarmingsoppervlak en 13 atmosfeeren overdruk, van eene door eene stoommachine van 30 E. P. K. gedreven inrichting, bestemd tot het voortbrengen van electriciteit voor verlichting en van eene smederij, een en ander op het perceel gelegen tusschen den spoorweg naar *Rotterdam* en den *Merwedekanaaldijk* kadastraal bekend gemeente *Catharijne*, Sectie B, nº. 2698;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 11 Juni 1913, nº. 123;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 24 Juni 1913, nº. 515H, Afd. A.;

Overwegende, dat nadat namens C. BARTELDS, beheerder van onroerende goederen en W. HARDENBERG, in de zitting, bedoeld in artikel 7 der Hinderwet bezwaren waren ingebracht, ontleend aan onvoldoendheid der overgelegde beschrijving en plattegrondteekening, vrees voor gevaar en schade voor de gezondheid van menschen en vee door de zich verspreidende zink-, lood- en andere dampen en hinder van ernstigen aard door gestamp en gedreun, Burgemeester en Wethouders van *Utrecht* bij bovenvermeld besluit de vergunning hebben verleend onder de volgende voorwaarden:

1. de stoomketels moeten zijn ingemetseld;

2. alvorens op de onder 3 te omschrijven wijze uit de inrichting te worden afgevoerd, moeten de verbrandingsproducten der in de smeltovens te smelten metalen in eene ijzeren buis, door middel van water, afgekoeld en vervolgens door stofkamers gevoerd worden, welke zoo zijn ingericht, dat de zich in die verbrandingsproducten bevindende stof daarin achterblijft;

3. de rook en de verbrandingsproducten van den vuurhaard der stoomketels en van de smidse, alsmede de dampen en verbrandingsgassen der zinksmeltovens moeten door gemetselde kanalen, op de op de teekening aangegeven wijze worden afgevoerd naar een gemetselden fabrieksschoorsteen, opgetrokken tot eene hoogte van ten minste 35 M. boven den vloer der pletterij;

4. de vloer van het ketelhuis moet in zijn geheel, die der pletterij ter plaatse waar de smeltoven en de smidse gesteld zijn, tot 1 M. afstand daaromheen, en die der smelterij ter plaatse waar de smeltovens gesteld zijn, daartusschen en tot ten minste 1 M. daaromheen, bestaan uit onbrandbaar materiaal;

5. in de inrichtingen mag geen zinkerts worden gesmolten;

6. de geheele electrische installatie der inrichting moet voldoen aan de veiligheidsvoorschriften voor electrische sterkstroominstallaties, vastgesteld door de Afdeeling voor electrotechniek van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs in hare vergadering van 23 October 1909;

7. indien in het fabrieksgebouw, waarin de inrichting zal worden opgericht, gegoten ijzeren kolommen of ijzeren balken worden gebezigd, moeten die kolommen rondom en die balken aan de binnenlangszijde en aan de onderzijde worden bekleed met gewapend cementbeton ter dikte van 2 c.M.;

dat Burgemeester en Wethouders daarbij hebben overwogen, dat bij een ingesteld onderzoek niet is kunnen blijken, waar de onroerende goederen onder beheer van C. BARTELDS gelegen zijn en dat noch deze, noch zijn gemachtigde tot het geven van inlichtingen daaromtrent bereid zijn geweest; dat de ingebrachte bezwaren niet van dien aard zijn gebleken, dat daaraan niet door het stellen van voorwaarden kan worden tegemoet gekomen;

dat van het besluit van Burgemeester en Wethouders C. BARTELDS bij Ons in beroep is gekomen;

Overwegende dat krachtens artikel 15 der Hinderwet tot het instellen van beroep tegen beslissingen door Burgemeester en Wethouders, ingevolge artikel 8 dier wet genomen, gerechtigd zijn de verzoeker en de belanghebbende ieder, voorzoover hij in het ongelijk is gesteld;

dat onder „belanghebbende" in voormeld artikel 15 genoemd, moet verstaan worden hij die redelijkerwijze gevaar, schade of hinder in den zin van artikel 11 der Hinderwet kan duchten;

dat uit de overgelegde stukken niet blijkt en evenmin nader is aangetoond, dat appellant belanghebbende is in den aangeduiden zin en dat het feit, dat hij op de zitting, ingevolge artikel 7 der Hinderwet gehouden, is verschenen en daar bezwaren heeft ingebracht, hem niet tot belanghebbende maakt;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

den appellant niet-ontvankelijk te verklaren in zijn beroep.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast enz. (W. v. D. B. A.)

---

27 *Juni* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Oorlog, houdende uitvoering van het Koninklijk besluit van 3 Juni 1913, S. 202.

De Minister van Oorlog,

Gezien de wet van den 28sten April 1913 (*Staatsblad* nº. 148), tot nadere aanvulling en wijziging van eenige bepalingen der Landweerwet (*Staatsblad* 1901, nº. 160), welke eerstgenoemde wet luidt, zooals hierna wordt vermeld onder **A**;

Gezien voorts de eerste vier hoofdstukken van de Landweerwet (*Staatsblad* 1901, nº. 160), welke hoofdstukken, met inachtneming van de daarin bij de wetten van 27 April 1906 (*Staatsblad* nº. 73), 13 Juli 1907 (*Staatsblad* nº. 187), 30 December 1909 (*Staatsblad* nº. 421) en 28 April 1913 (*Staatsblad* nº. 148) aangebrachte aanvullingen en wijzigingen, luiden, zooals hierna wordt vermeld onder **B**;

Gezien wijders het Landweer-Besluit I (*Staatsblad* 1913, nº. 202), welk besluit luidt zooals hierna wordt vermeld onder **C**;

Heeft goedgevonden:

bij deze te herzien en opnieuw vast te stellen de bepalingen der bij Beschikking van 12 September 1910, Afdeeling Militie en Landweer (L.), nº. 187, aangevulde en gewijzigde beschikking van 12 Maart 1910, Afdeeling Militie en Landweer (L.), nº. 253, met de daarbij behoorende modellen en bijlagen, welke herziene en opnieuw vastgestelde bepalingen met modellen en bijlagen zullen uitmaken de

LANDWEERINSTRUCTIE I,

en hierna volgen onder **D**.

A. enz.
B. enz.
C. enz.

D. LANDWEERINSTRUCTIE I.

TITEL I.

Algemeene bepalingen.

1. Alle opgaven, kennisgevingen, mededeelingen, administratieve bescheiden, enz., waarvan in de artikelen 3, 20 en 25 van het besluit en in de Titels III, VI, VII en VIII van deze instructie sprake is, worden, voor zooveel zij bestemd zijn voor den commandant in een der landweerdistricten XXII t/m. XXV, XXXI en XXXII, XXXIV t/m. XXXVI, en de inzending niet geschiedt door officieren, rechtstreeks onder de bevelen van die commandanten staande, toegezonden onderscheidenlijk aan den commandant in het XXIIste, in het XXXIste en in het XXXIVste landweerdistrict.

2. Ook in alle andere gevallen, waarin niet met zekerheid bekend is aan wien van de districtscommandanten van de in het vorig lid vermelde onverdeelde districtsgroepen eene zending moet worden gericht, geschiedt zij onderscheidenlijk aan den commandant in het XXIIste, in het XXXIste of in het XXXIVste landweerdistrict

3. Hebben de in de beide vorige leden bedoelde opgaven, kennisgevingen, mededeelingen, enz. betrekking op personeel, dat in de voormelde onverdeelde districtsgroepen moet worden ingedeeld, dan verrichten onderscheidenlijk de commandanten in het XXIIste, in het XXXIste en in het XXXIVste landweerdistrict onverwijld het daartoe vereischte en doen daarna met gelijken spoed de bescheiden, op bedoelde personen betrekking hebbende, toekomen aan den districtscommandant bij wiens personeel zij zijn ingedeeld.

4. De indeeling, in het vorig lid bedoeld, geschiedt gelijkmatig over de districten.

5. Bescheiden niet van den aard, als de in het derde lid bedoelde, worden zonder uitstel doorgezonden aan den districtscommandant, voor wien zij bestemd zijn. Ter onderkenning van dit laatste en mede in het belang eener zooveel mogelijk gelijkmatige verdeeling van het personeel over de districten houden de commandanten in het XXIIste, in het XXXIste en in het XXXIVste landweerdistrict nauwkeurig aanteekening óók van het personeel, behoorende onderscheidenlijk tot het XXIIIste t/m. het XXV, het XXXIIste, het XXXVste en het XXXVIste district, zoomede van de veranderingen die, dat personeel betreffende, te hunner kennis komen krachtens het bepaalde in het eerste lid.

TITEL II.

Van de vervulling van de betrekking van den districtscommandant en van de vervulling van de betrekking van den districtsadjudant, in geval van ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis van dezen.

§ 1. 1. In geval van ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis van den districtscommandant wordt diens betrekking vervuld:

voor zooveel betreft het bevel over het landweerdistrict, door den hoogst of den oudst in rang zijnden troepenofficier, behoorende tot het personeel van het district;

voor zooveel betreft het bevel over het bataljon landweer-infanterie, door den hoogst of den oudst in rang zijnden der commandanten der compagnieën van het bataljon.

2. De districtscommandant zorgt, bij voorkomend geval, voor het overgeven van den dienst overeenkomstig de bepalingen, in het vorig lid vervat.

3. De compagniescommandant, die bij tijdelijke afwezigheid van den districtscommandant diens dienst geheel of voor een deel waarneemt, blijft tevens het bevel voeren over de hem onderhoorige compagnie en is gehouden zich te gedragen naar de orders, die hem door den districtscommandant zijn achtergelaten of nader mochten worden toegezonden. In buitengewone omstandigheden kan hij echter in die orders de noodige veranderingen brengen, in welk geval hij daarvan aan den districtscommandant kennis en rekenschap geeft.

4. Is de officier, die den districtscommandant vervangt in het bevel over het district, niet ter standplaats van dien commandant gevestigd, dan wordt, onverminderd het gezag, tijdelijk door hem uit te oefenen, de dienstcorrespondentie ten bureele van den districtscommandant gevoerd door den hoogst of den oudst in rang zijnden officier aldaar gevestigd en behoorende tot het personeel van het district.

5. Indien voor de vervulling van de betrekking van den districtscommandant, overeenkomstig het bepaalde in deze §, geen officier van den rang van kapitein of van hoogeren rang beschikbaar is, zoo ook wanneer zich ten aanzien van die vervulling bezwaren van anderen aard mochten voordoen, doet de districtscommandant, bij voorkomend geval, tijdig een voorstel tot voorziening aan den Inspecteur der Infanterie.

§ 2. 1. In geval van ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis van den districts-adjudant wordt diens betrekking, voor zooveel noodig, vervuld door een luitenant, daartoe door den districtscommandant aan te wijzen uit het dezen onderhoorig personeel binnen zijne standplaats, of zoo nabij die standplaats gevestigd, dat de bedoelde dienstvervulling geene aanleiding geeft tot uitgaven wegens reis- en verblijfkosten ten nadeele van 's Rijks schatkist.

2. De in het vorig lid bedoelde aanwijzing geschiedt niet zonder de instemming van den daarbij betrokken officier.

3. Bij ontstentenis van een luitenant, die overeenkomstig het bepaalde in deze § beschikbaar kan zijn om den districts-adjudant te vervangen, doet de districtscommandant bij voorkomend geval, desvereischt, een voorstel ter zake aan den Inspecteur der Infanterie.

TITEL III.

Van het overnemen en het indeelen van het personeel.

§ 3. 1. Jaarlijks op den 1sten Juli, of den daaraan laatst voorafgaanden werkdag, wordt van de dienstplichtigen bij de militie, die op den daaraan volgenden 1sten Augustus naar de landweer overgaan, door de commandeerende-officieren der korpsen, zoomede de chefs van dienstvakken,

waartoe deze dienstplichtigen behooren, opgaaf gedaan aan de commandanten in de landweerdistricten, binnen welker gebied de gemeente gelegen is — of die gelegen zijn binnen de gemeente — waar de meerbedoelde dienstplichtigen staan ingeschreven in het verlofgangersregister van de militie.

2. De opgaaf, in het vorig lid bedoeld, geschiedt door middel van lijsten, ingericht volgens het bij deze instructie behoorend model *A*. In deze lijsten worden *niet* vermeld de namen der dienstplichtigen bij de militie, wier detacheering bij de koloniale troepen of wier vrijwillig aangegane dienstverbintenis ten tijde, waarop hun diensttijd bij de landweer aanvangt, nog niet is geëindigd.

3. Bij de in het tweede lid bedoelde lijsten worden overgelegd de op de daarin vermelde dienstplichtigen betrekking hebbende straflijsten en contrôlelijsten.

4. Van veranderingen, betreffende het in het eerste lid bedoelde personeel, die na het verzenden van de lijsten model *A* ter kennnis komen van de commandeerende-officieren der korpsen en van de chefs van dienstvakken, wordt door deze afzonderlijk aan den districtscommandant opgaaf gedaan.

5. Indien tot de lichting van de militie, welke naar de landweer overgaat, verlofgangers behooren, die om eenige reden in dien overgang niet deelen, doen de commandeerende-officieren der korpsen en de chefs van dienstvakken, onder vermelding dier reden, op den in het eerste lid genoemden 1sten Juli of den daar omschreven werkdag, van de namen dezer verlofgangers opgaaf aan den burgemeester van de gemeente, voor welke deze verlofgangers bij de militie zijn ingelijfd. In deze opgaaf behoeven niet te worden opgenomen de namen der verlofgangers, ten aanzien van wie reeds bij eene andere gelegenheid aan dien burgemeester mededeeling is geschied, dat zij niet met de lichting van de militie, waartoe zij behooren, naar de landweer overgaan. Voor zooveel de in de opgaaf vermelde verlofgangers niet of niet meer staan ingeschreven in het verlofgangersregister der gemeente, voor welke zij bij de militie zijn ingelijfd, geeft de burgemeester van de te hunnen aanzien ontvangen opgaaf vóór den 17den Juli kennis aan den burgemeester van de gemeente, waar zij in bedoeld register staan ingeschreven.

§ 4. Is de duur, waarvoor aan verlofgangers bij de militie toestemming tot uitoefening van de buitenlandsche zeevaart of van de zeevisscherij buitenslands dan wel tot verblijf buitenslands is verleend, ten tijde van hun overgang naar de landweer nog niet verstreken, dan wordt hiervan, voor zooveel bij het korps over de daartoe vereischte gegevens wordt beschikt, achter hun naam in kolom 9 van de in de vorige § bedoelde lijst model *A* aanteekening gedaan onder vermelding: van den datum en het nummer der beschikking, waarbij die toestemming door den Minister van Oorlog is verleend; van den tijd, voor welken zij is toegekend; van den datum, waarop zij eindigt; zoomede bij voorkomend geval van de vrijstellingen en de voorwaarden, daaraan verbonden.

§ 5. De districtscommandant ontvangt in de eerste helft van September van den commissaris der Koningin in de provincie opgaaf van de namen der verlofgangers, die, behoorende tot de laatstelijk naar de landweer overgegane lichting, door dezen nog als verlofgangers van de militie in het genot zijn gesteld van eene toestemming als in de vorige § bedoeld, welker duur ten tijde van hun overgang naar de landweer nog niet was verstreken. Deze opgaaf vermeldt tevens de dagteekening en het nummer der beschikking, waarbij de toestemming is verleend, haren duur, den dag, waarop zij eindigt, zoomede bij voorkomend geval de vrijstellingen en de voorwaarden, daaraan verbonden.

§ 6. Voor zooveel eene toestemming als bedoeld in de §§ 4 en 5, aan den verlofganger bij de militie is verleend voor een tijd, die nog niet is verstreken op den datum van diens overgang naar de landweer, wordt die toestemming voor haar verderen duur geacht te zijn verleend aan den verlofganger bij de landweer, zulks met handhaving bij voorkomend geval van de daaraan verbonden vrijstellingen en voorwaarden.

§ 7. *1.* De districtscommandant zendt jaarlijks tusschen den 1sten en den 5den Juli aan den burgemeester van elke der binnen zijn districtsgebied gelegen gemeenten, dan wel aan den burgemeester der gemeente, binnen welke zijn district is gelegen, eene lijst der geslachts- en voornamen van de verlofgangers der militie, die in de gemeente gevestigd zijn en op den 1sten Augustus d.a.v. naar de landweer moeten overgaan. Deze lijst vermeldt tevens de gemeenten, voor welke de verlofgangers bij de militie ingelijfd zijn, zoomede de korpsen (dienstvakken), waartoe zij behooren.

2. Indien in het verlofgangersregister van de militie der gemeente verlofgangers staan ingeschreven, die naar de landweer zouden moeten overgaan, doch wier namen niet voorkomen op

de in het vorig lid bedoelde lijst geeft de burgemeester op den 17den Juli, of den eerstvolgenden werkdag daarna, van de namen dier verlofgangers kennis aan den districtscommandant, met vermelding van het korps of het dienstvak, waartoe die verlofgangers behooren. De districtscommandant stelt, voor zooveel noodig, den commandeerende-officier van het korps of den chef van het dienstvak, waartoe bedoelde verlofgangers behooren, met hunne namen in kennis, onder aanteekening van de gemeente waar de verlofgangers in vermeld register staan ingeschreven.

3. Indien de in het eerste lid bedoelde lijst namen mocht bevatten van verlofgangers, die niet of niet meer staan ingeschreven in het verlofgangersregister van de militie der gemeente, geeft de burgemeester op den in het tweede lid aangegeven datum van de namen dier verlofgangers kennis aan den districtscommandant. Zoo de burgemeester met de woonplaats van deze verlofgangers bekend is, vermeldt hij bij de in den vorigen volzin bedoelde kennisgeving tevens die woonplaats. Naar de woonplaats van de overigen doet de districtscommandant onverwijld onderzoek bij den burgemeester der gemeente, voor welke zij, blijkens het vermelde in kolom 5 van de in § 3 bedoelde lijst model *A*, bij de militie ingelijfd zijn.

4. De districtscommandant geeft daarna de meerbedoelde verlofgangers over (zie § 11) aan den commandant van het landweerdistrict, aan wien zij krachtens hunne woonplaats onderhoorig zijn, terwijl deze laatste aan den burgemeester dier gemeente eene lijst doet toekomen, ter aanvulling van de in het eerste lid bedoelde.

5. Bovendien doet de districtscommandant, die verlofgangers overeenkomstig het vorig lid overgaf, daarvan opgaaf aan den commandeerende-officier van het korps, of aan den chef van het dienstvak, van wien hij de lijst model *A* ontving, waarop de namen dier verlofgangers voorkwamen, onder aanteekening van het landweerdistrict aan welks commandant zij zijn overgegeven.

§ 8. *1.* De districtscommandant bestemt de dienstplichtigen, vermeld op de door hem ontvangen lijsten model *A*, overeenkomstig het bepaalde in artikel 3 der wet, voor de compagnieën van het wapen of het dienstvak, waarvoor zij in het leger zijn geoefend.

2. Voor zoover zulks met inachtneming van bestaande bepalingen omtrent de vorming van compagnieën uit verlofgangers, afkomstig hetzij uit een bepaalde gemeente of groep van gemeenten, hetzij van een aangewezen onderdeel van het actieve leger mogelijk is, regelt hij de indeeling zoodanig, dat de onder hem ressorteerende compagnieën van eenzelfde wapen ongeveer dezelfde sterkte verkrijgen.

§ 9. Is bij eene indeeling, als bedoeld in de vorige §, het kader niet voldoende gelijkmatig over de compagnieën verdeeld, dan wordt hierin door den districtscommandant voorzien door aanwijzing van het kader, dat, bij iedere vereeniging van den troep, de compagnie, waarbij het is ingedeeld, verlaat en intreedt bij eene aangewezen andere compagnie. In geval van mobilisatie gaat dit laatste gepaard met overplaatsing. De districtscommandant houdt van een en ander aanteekening op zijne kaderlijst. Bovendien zorgt hij, dat zoowel de daarbij betrokken compagniescommandanten als het tot overgang bestemde kader zelf met de ten deze door hem getroffen regeling bekend zijn.

§ 10. *1.* De districtscommandant zendt jaarlijks op den laatsten werkdag in Juli aan den burgemeester van elke der binnen zijn districtsgebied gelegen gemeenten — dan wel aan den burgemeester der gemeente, binnen welke zijn district is gelegen — eene opgaaf, ingericht volgens het bij deze instructie behoorend model *C*, en houdende gegevens, noodig bij de inschrijving van de dienstplichtigen in het verlofgangersregister van de landweer.

2. Indien de in het vorig lid bedoelde opgaaf namen mocht bevatten van verlofgangers, die sedert 17 Juli t. v. de gemeente hebben verlaten, doet de burgemeester tusschen den 1sten en den 5den Augustus d.a.v. mededeeling:

van de namen dier verlofgangers en van de op hen betrekking hebbende gegevens, aan den burgemeester van de gemeente, waarheen zij zich hebben begeven;

van hunne namen en van de gemeente hunner nieuwe vestiging, aan den districtscommandant, die de opgaaf model *C* inzond.

3. Indien in het verlofgangersregister van de militie der gemeente tusschen 17 Juli en 1 Augustus namen van tot overgang naar de landweer bestemde verlofgangers mochten zijn opgenomen, welke niet vermeld zijn in de in het eerste lid bedoelde opgaaf, doet de burgemeester van die namen, eveneens tusschen den 1sten en den 5den Augustus d.a.v., opgaaf aan den commandant, in het vorig lid bedoeld, onder vermelding van de gemeente, van waar de verlofgangers zijn gekomen en van het korps of het dienstvak, waartoe zij laatstelijk bij de militie behoorden. De districtscommandanten verrichten het vereischte voor de overgave en

de overname dezer verlofgangers. Voorts geldt ten deze het bepaalde in § 7, vijfde lid.

4. De districtscommandant doet jaarlijks van de in § 8 bedoelde indeeling blijken aan de compagnieën door toezending op den 10den Augustus, of den daaraan laatst voorafgaanden werkdag, van staten, ingericht volgens het bij deze instructie behoorend model *B*.

5. Met de staten model *B* worden aan de compagnieën, ieder voor zooveel de daarbij nieuw ingedeelden betreft, toegezonden de straflijsten en de contrôlelijsten, in § 3 bedoeld.

6. De straflijsten blijven bij de compagnieën voorloopig berusten; zij worden binnen vijf dagen na den dag, waarop de dienstplichtigen, wien zij gelden, uit den dienst zijn ontslagen, toegezonden aan de districtscommandanten, die ze opleggen bij de stamboeken tot die dienstplichtigen betrekkelijk.

7. Met de straflijst van hem, die beneden den rang van officier krachtens verbintenis tot vrijwilligen dienst tot de landweer heeft behoord of daarbij was geplaatst, wordt in overeenkomstigen zin gehandeld.

8. De straflijsten van officieren blijven onder berusting van den districtscommandant.

§ 11. 1. Bij den overgang, binnen het district van hem, die tot de landweer behoort, naar eene andere compagnie van hetzelfde wapen, dan wel naar een ander wapen (dienstvak), worden overgegeven:

1°. het contrôle-blad *D* (zie § 14, punt 1); en

2°. de straflijst, betreffende den tot de landweer behoorende.

2. Bij den overgang naar een ander district en bij den overgang met eene verbintenis als bedoeld in Titel VI hierna, wordt bovendien overgegeven een uittreksel uit het stamboek, betreffende den tot de landweer behoorende.

3. Tot die overgaven worden de bescheiden, in het eerste lid vermeld, door den compagniescommandant toegezonden aan den districtscommandant, en door dezen aan den commandant van de compagnie, van het landweerdistrict, of van het korps, waarbij de tot de landweer behoorende is overgegaan.

§ 12. 1. Bij zijne aanmelding ingevolge artikel 24 der wet levert de dienstplichtige bij de landweer aan den burgemeester het zakboekje in, dat hem uitgereikt was bij het korps (dienstvak), waartoe hij laatstelijk als dienstplichtige bij de militie behoorde.

2. De burgemeester zendt de bij hem in de maand Augustus ingeleverde of aan hem toegezonden zakboekjes der verlofgangers, na afteekening van den verlofpas, op den eersten werkdag in September aan den districtscommandant, die ze doet toekomen aan de compagnieën, ten einde te dienen voor het bijwerken van de administratie. Met de zakboekjes zendt de burgemeester aan den districtscommandant eene opgaaf van de namen der dienstplichtigen, wier zakboekje tot op gemelden datum door den burgemeester niet ontvangen is. De zakboekjes, welke de burgemeester na den eersten werkdag in September ontvangt, zendt hij eveneens aan den districtscommandant toe, zonder uitstel en na onderteekening van den verlofpas.

3. De burgemeesters herinneren in Juli van elk jaar de verlofgangers van de lichting der militie, die, buitengewone omstandigheden uitgezonderd, op 1 Augustus d.a.v. naar de landweer overgaan, aan hunne verplichting om zich aan te melden, als bedoeld in het eerste lid, en tot inlevering daarbij van hunne zakboekjes. Bedoelde herinnering geschiedt bij schriftelijke (of gedrukte) openbare kennisgeving en tevens, voor zooveel den burgemeester het adres van de verlofgangers bekend is, bij persoonlijke, schriftelijke (of gedrukte) kennisgeving, welke, zoo de verlofganger zich buitenslands ophoudt, aan hem wordt toegezonden bij aangeteekenden brief.

§ 13. 1. Ter vervanging van de zakboekjes, welke ingeleverd zijn (behoorden te zijn), wordt bij de compagnie voor iederen dienstplichtige opgemaakt een ander zakboekje, overeenkomstig het voor de landweer vastgesteld model.

2. De landweer-zakboekjes worden, voor zooveel zij bestemd zijn voor dienstplichtigen, die vóór den 1sten October naar de landweer zijn overgegaan op den eersten werkdag dier maand aan den districtscommandant toegezonden, die ze, na den daarin aanwezigen, bij de compagnie ingevulden, verlofpas te hebben geteekend, op den 15den dier maand, of den daaraan laatst voorafgaanden werkdag, doet toekomen aan de burgemeesters ter uitreiking vóór den 25sten dier maand, na afteekening van den verlofpas, aan de dienstplichtigen. Voor zooveel betreft de zakboekjes, bestemd voor de dienstplichtigen die op of na 1 October naar de landweer overgaan, geschiedt de toezending aan den districtscommandant, de doorzending aan den burgemeester en de uitreiking aan den dienstplichtige zoo spoedig doenlijk.

3. Worden door den burgemeester van den districtscommandant zakboekjes ontvangen, bestemd voor dienstplichtigen, die zich inmiddels in eene andere gemeente binnen het district hebben gevestigd, dan zendt de burgemeester die zakboekjes ter uitreiking toe aan zijn ambt-

genoot in die gemeente. De zakboekjes echter, bestemd voor hen, die zich intusschen mochten gevestigd hebben in een ander landweerdistrict, worden door den burgemeester teruggezonden aan den districtscommandant, van wien de zending uitging, en door dezen toegezonden aan den commandant van het landweerdistrict der nieuwe vestiging, ten einde daarmede te handelen en te doen handelen, zooals in de beide vorige leden aangegeven is.

4. Verandert de dienstplichtige van woonplaats tusschen den dag van zijn overgang naar de landweer en dien, in het tweede lid aangewezen voor de uitreiking van het voor hem bestemde landweer-zakboekje, dan onderricht de burgemeester der door den dienstplichtige verlaten gemeente zijn ambtgenoot in de gemeente, waar de dienstplichtige zich vestigt, of deze overeenkomstig artikel 24 der wet zich bij hem heeft aangemeld dan wel aan hem den in dat wetsartikel bedoelden verlofpas heeft toegezonden en, zoo ja, op welken datum zulks is geschied.

5. De zakboekjes, welke ingevolge het eerste lid door andere vervangen zijn, worden door den districtscommandant bewaard, terwijl daarmede verder wordt gehandeld, zooals ter zake bepaald is in de Voorschriften tot uitvoering van het Reglement van Administratie voor de Landmacht.

§ 14. *1.* Bij de compagnie worden aangelegd en aangehouden:

1°. een *contrôle-blad*, voor iederen tot de landweer behoorende afzonderlijk, volgens het bij deze instructie behoorend model *D*;

2°. een *contrôle-lijst* van het personeel der compagnie, volgens het bij deze instructie behoorend model *E*;

3°. *straflijsten*, overeenkomstig de voor het leger geldende bepalingen.

2. De contrôle-bladen worden opgelegd in eene portefeuille met losse doorloopende banden, in volgorde van de contrôle-nummers.

3. De contrôle-lijst wordt afzonderlijk ingenaaid.

4. Ten einde voorts het jaarlijks vernummeren der contrôle-bladen te vermijden, zal — na de seriën nummers, bestemd voor de officieren, de onderofficieren, de korporaals, de hoornblazers en de soldaten-vrijwilligers — voor de soldaten van elke lichting eene serie van 100 nummers worden bestemd, onderscheidenlijk aanvangende met nummer 151, 251, 351, enz.; zullen voorts de opengevallen nummers in elke serie worden ingenomen door de bij de compagnie aankomende officieren, onderofficieren en soldaten die tot de serie behooren; en zal verder een door ontslag uit den dienst opengevallen serie bestemd worden voor de lichting, die daarop het eerst naar de landweer overgaat.

5. De contrôle-bladen van hen, die uit den dienst bij de landweer zijn ontslagen worden door den districtscommandant bewaard, terwijl daarmede verder wordt gehandeld, zooals in het laatste lid der vorige § is bepaald ten aanzien van de zakboekjes.

§ 15. *1.* De staten model *B*, bedoeld in § 10, worden op den eersten werkdag in September door den commandant van de compagnie teruggezonden aan den districtscommandant, die ze onderteekend heeft. Met de staten model *B* worden de daarbij ontvangen contrôlelijsten teruggezonden.

2. De districtscommandant bewaart de staten model *B*, totdat alle daarop vermelde personen uit den dienst bij de landweer ontslagen zijn.

§ 16. Het aanleggen en inschrijven van de stamboeken geschiedt overeenkomstig het ter zake bepaalde in het voorschrift op de stamboeken.

§ 17. De toezending van bescheiden aan een compagniescommandant, die niet ressorteert onder den districtscommandant, van wien de zending uitgaat, geschiedt door tusschenkomst van den districtscommandant, onder wien de compagniescommandant ressorteert. Eveneens geschiedt de zending van bescheiden door een compagniescommandant aan een anderen districtscommandant dan dien, onder wien de afzender ressorteert, door tusschenkomst van laatstbedoelden districtscommandant.

§ 18. *1.* De kennisgevingen, mededeelingen en bijzondere meldingen, die betreffende het hem onderhoorig personeel van de landweer bij den districtscommandant inkomen, worden, voor zooveel niet anders is bepaald of niet onverwijlde doorzending wenschelijk is, door dezen onder dagteekening van den 5den en van den 20sten van iedere maand bij mutatiestaat, ingericht overeenkomstig het bij deze instructie behoorend model *L*, ter kennis gebracht van de commandanten der compagnieën, waartoe de bij die kennisgevingen, mededeelingen en bijzondere meldingen betrokken personen behooren.

2. De mutatiestaten, vermeld in artikel 23 van het besluit, zijn mede ingericht overeenkomstig het model *L*, in het vorig lid bedoeld.

TITEL IV.

Van de wapenen en het ledergoed, de kleedings- en uitrustingstukken, de reglementen en de dienstvoorschriften.

§ 19. De bepalingen nopens de uitreiking en de inlevering van de in dezen Titel genoemde voorwerpen, zoomede de regeling van hetgeen daartoe verder betrekkelijk is, zijn bij afzonderlijke voorschriften vastgesteld.

TITEL V.

Van de vrijwillig dienenden bij de landweer en van hen, die daarbij zijn geplaatst.

§ 20. *1.* De krachtens verbintenis tot vrijwilligen dienst bij de landweer toegelatenen en de daarbij geplaatsten worden bij de compagnieën en de staven in de administratie opgenomen op overeenkomstige wijze, als voor de dienstplichtigen bij de landweer is bepaald. Zij worden bij hunne indiensttreding of bij hunne plaatsing bij de landweer door den commandant der compagnie, waarbij zij zijn ingedeeld, in het bezit gesteld van een zakboekje. Bij hunne indienststelling bij de landweer moeten zij worden gewezen op de verplichtingen, welke op hen ten aanzien van de landweer rusten.

2. De burgemeester der woonplaats van den tot de landweer behoorende, in het vorig lid bedoeld, teekent, bij diens aanmelding overeenkomstig artikel 24 der wet, den aan dezen bij de landweer uitgereikten verlofpas af.

§ 21. De vrijwillig dienenden en de bij de landweer geplaatsten, bedoeld in de vorige §, worden in de administratie van de compagnie opgenomen bij de lichting tot welke zij krachtens het bepaalde in artikel 5 van het besluit worden geacht te behooren.

TITEL VI.

Van den overgang van hen, die, beneden den rang van officier, tot de landweer behooren, met eene vrijwillige verbintenis bij de zeemacht, het korps mariniers en de marine-reserve hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen.

§ 22. Bij de toelating van hen, die, beneden den rang van officier, tot de landweer behooren, tot eene vrijwillige verbintenis, als in het hoofd van dezen Titel vermeld, zijn de voorschriften op de werving voor de zeemacht (*), het korps mariniers en de marine-reserve hieronder begrepen, voor het leger hier te lande en voor de koloniale troepen van toepassing.

§ 23. *1.* Het bewijs van goed gedrag, dat o. m. moet worden overgelegd door hen, die, behoorende tot de landweer, toelating wenschen tot de in de vorige § bedoelde verbintenis, en dat wordt afgegeven door den burgemeester der gemeente, waar zij laatstelijk gevestigd waren, moet strekken van het 10de levensjaar af. De burgemeester wendt zich vooraf tot den Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank binnen welker gebied de geboorteplaats van den verlofganger is gelegen, of mocht die plaats buiten het Rijk in *Europa* zijn gelegen of onbekend zijn, tot het Hoofd der 2de Afdeeling van het Departement van Justitie, ten einde langs dien weg de vereischte gegevens te erlangen.

2. Afgescheiden van een en ander moeten zij, die tot de landweer behooren, om tot de verbintenis te kunnen worden toegelaten, zich in den dienst goed hebben gedragen en moet hiervan, ten aanzien van verlofgangers blijken, naar gelang van omstandigheden, uit de strafllijst, dan wel uit een afschrift daarvan.

§ 24. *1.* De aanmelding van hen, die beneden den rang van officier tot de landweer behooren, om te worden toegelaten tot eene verbintenis, als in dezen Titel bedoeld, geschiedt op de wijze als voor de gewone vrijwilligers is voorgeschreven. Zij zijn bij deze aanmelding gekleed in de uniform en voorzien van de wapenen, het ledergoed en de tot hunne voorgeschreven uitrusting verder behoorende kleeding- en uitrustingstukken, zoomede van hun zakboekje. Zijn hun reglementen of dienstvoorschriften uitgereikt, dan zijn zij ook daarvan voorzien.

2. Voor de toelating tot eene verbintenis bij de marechaussee gelden de bijzondere voorschriften van dat wapen.

§ 25. De militaire autoriteit, buiten den chef van een of ander korps, die een verlofganger van de landweer tot eene verbintenis heeft toegelaten, dirigeert hem op den staf van het korps, voor hetwelk hij is aangenomen, en geeft daarvan kennis aan den commandant van dat korps, onder overlegging van de engagementsstaten en de daarbij behoorende bescheiden.

§ 26. *1.* Het bepaalde in artikel 9, derde lid, der wet en in artikel 11 van het besluit brengt mede, dat eene aangegane verbintenis, zoolang de daarbij betrokken persoon nog tot dienst bij de landweer verplicht is, hetzij over-

(*) Zie Bijlage *E*.

eenkomstig de ter zake geldende wettelijke bepalingen, hetzij uit hoofde van de daarbij door hem aangegane verbintenis, niet bij vergunning kan worden vernietigd dan onder bepaling, dat hij zijn nog onvervulden diensttijd bij de landweer volbrenge.

2. Indien eene verbintenis eindigt, vóórdat de in het vorig lid bedoelde verplichte diensttijd bij de landweer is vervuld, heeft terugbrenging in de positie van dienstplichtige of van vrijwillig dienende bij de landweer plaats.

§ 27. 1. De in de positie van dienstplichtige of van vrijwillig dienende bij de landweer teruggebrachten, als in de vorige § bedoeld alsook zij, die vóór hunne verbintenis tot vrijwilligen dienst nog niet naar de landweer waren overgegaan, worden op den dag van hun vertrek met groot-verlof, of daags te voren, herinnerd aan de verplichtingen, welke op hen als verlofganger van de landweer rusten. Bij die gelegenheid moet hun tevens de goede zorg voor wapenen, ledergoed, kleeding en uitrusting, reglementen of dienstvoorschriften nadrukkelijk worden aanbevolen.

2. Daarbij moet aan bedoelde personen worden gevraagd, in welke gemeente hier te lande zij zich al dadelijk na hun vertrek met grootverlof metterwoon zullen vestigen, c.q. woonplaats zullen kiezen. Hun moet er op worden gewezen, dat zij door tusschenkomst van den burgemeester der door hen aangegeven gemeente een landweer-zakboekje, met verlofpas, zullen ontvangen, en voorts, dat, behoudens nadere verandering van woonplaats, in die gemeente zullen geschieden de te hunnen aanzien eventueel te doene oproepingen tot opkomst onder de wapenen of in werkelijken dienst, tot het ondergaan van het jaarlijksch onderzoek over de verlofgangers der landweer, of tot het in ontvangst nemen dan wel inleveren van militaire Rijksgoederen. Hun behoort tevens met nadruk te worden geraden, te zorgen, dat de betrokken burgemeester steeds met hun adres bekend is. Voor zoover de in het eerste lid bedoelde persoon zich bij hun vertrek met groot-verlof *niet* al dadelijk in eene bepaalde Nederlandsche gemeente vestigen of daarin woonplaats kiezen, moeten zij worden onderricht, dat zij het landweer-zakboekje, met verlofpas, zullen ontvangen van den burgemeester der gemeente, welke alsdan overeenkomstig de slotzinsnede van artikel 26 van het besluit als hun woonplaats hier te lande moet worden aangemerkt.

§ 28. 1. Van het vertrek der personen, in de vorige § bedoeld, wordt door de autoriteit, die hen met groot-verlof zendt, kennis gegeven aan den commandant in het landweerdistrict, waarbinnen de gemeente is gelegen, c.q. hetwelk gelegen is binnen de gemeente, waarin die personen woonplaats zullen hebben of kiezen, of, in voorkomend geval, welke overeenkomstig de slotzinsnede van artikel 26 van het besluit als hunne woonplaats hier te lande moet worden aangemerkt; deze kennisgeving geschiedt onder aanteekening van den naam van bedoelde gemeente, zoomede, indien mogelijk, van den datum van het vertrek daarheen en van het adres van den verlofganger. Bij de kennisgeving worden de beschreiden gevoegd, vermeld in § 3, derde lid.

2. Het bepaalde in het vorig lid en in de vorige § is mede toepasselijk ten aanzien van hen, die na terugkeer van detacheering bij de koloniale troepen in het genot van groot-verlof worden gesteld, met dien verstande, dat in plaats van contrôle-lijsten uittreksels uit het stamboek bij de kennisgeving worden gevoegd.

3. De extracten-stamboek en -strafboek, welke den districtscommandant, ingevolge het bepaalde bij het vorig lid, worden toegezonden, doet deze zoo spoedig mogelijk weder toekomen aan den commissaris van afmonstering ter plaatse, waar de bij die stukken betrokken personen hier te lande zijn ontscheept.

4. Voor zooveel noodig wordt door den districtscommandant van die stukken afschrift genomen. Aan die afschriften is alsdan de bestemming te geven, welke anders verleend zou moeten worden aan de oorspronkelijke stukken. Voor zoover die stukken betrekking hebben op dienstplichtigen, die vóór hunne detacheering bij de koloniale troepen nog niet tot de landweer behoorden, worden de hiervoren bedoelde afschriften van de stukken, onder mededeeling van het landweerdistrict, waarbij de dienstplichtigen zijn ingedeeld, door den districtscommandant ter inzage toegezonden aan de commandeerende-officieren der korpsen, waarbij de dienstplichtigen vóór hunne detacheering laatstelijk dienden.

§ 29. 1. Zoodra de districtscommandant van de autoriteit, door wie personen, als in § 26 bedoeld, met groot-verlof gezonden zijn dan wel ontslagen (*) zijn van de laatstelijk door hen gesloten vrijwillige verbintenis, de ter zake betrekkelijke kennisgeving met de daarbij behoorende bescheiden heeft ontvangen, doet hij aan die personen door tusschenkomst

(*) Zie voor vrijwillige verbintenis bij de zeemacht, bijlage *E*.

van den burgemeester een zakboekje toekomen, na den daarin aanwezigen verlofpas te hebben onderteekend.

2. Voor zoover zulks niet reeds is geschied bij gelegenheid van het vertrek met grootverlof, moet bij de toezending van het zakboekje de verlofganger gewezen worden op de verplichtingen, welke op hem rusten, zulks in voege als in § 27, eerste lid, is aangegeven.

§ 30. 1. De burgemeester der gemeente, door wien ingevolge de vorige § van den districtscommandant een zakboekje ontvangen is, reikt dat zakboekje, na afteekening van den verlofpas, aan den in die § bedoelden verlofganger uit en geeft van de uitreiking daarvan aan den districtscommandant kennis, voor zoover toepasselijk op de wijze, als ten aanzien van den verlofganger, die zich in zijne gemeente heeft gevestigd door woonplaatsverandering, is vermeld in artikel 25, vierde lid, van het besluit.

2. Blijkt den burgemeester, in het vorig lid bedoeld, dat de verlofganger, voor wien het zakboekje werd bestemd, zich intusschen in eene andere gemeente gevestigd heeft, dan wordt daarvan aan den districtscommandant, van wien de zending van het zakboekje uitging, door den burgemeester kennis gegeven, voor zoover toepasselijk op de wijze, als ten aanzien van den verlofganger, in geval van woonplaatsverandering, is vermeld in artikel 25, eerste lid, van het besluit.

3. Blijkt den burgemeester, in het eerste lid bedoeld, dat de verlofganger geen uitvoering heeft gegeven aan zijn voornemen om zich in de door hem krachtens § 27 opgegeven gemeente te vestigen, en is dien burgemeester niet bekend in welke gemeente de verlofganger zich eventueel wel gevestigd heeft, dan geeft de burgemeester, indien zijne gemeente niet tevens is de gemeente, welke overeenkomstig artikel 26 van het besluit als woonplaats hier te lande van den verlofganger moet worden aangemerkt, van een en ander eveneens kennis aan den districtscommandant, van wien door hem het zakboekje ter uitreiking werd ontvangen.

4. Bij de kennisgevingen, in de beide vorige leden vermeld, wordt het zakboekje aan den districtscommandant teruggezonden.

§ 31. De districtscommandant, die de kennisgeving ontvangt, vermeld in § 30, tweede en derde lid, zendt het daarbij terugontvangen zakboekje nader ter uitreiking aan den burgemeester van de gemeente, waar de persoon, voor wien het bestemd is, zich inmiddels gevestigd heeft, of, in voorkomend geval, welke overeenkomstig artikel 26 van het besluit als woonplaats hier te lande van den verlofganger moet worden aangemerkt, zulks indien die gemeente gelegen is binnen zijn district, c.q. zijn district gelegen is binnen die gemeente. Heeft de verlofganger zich echter intusschen gevestigd in een ander landweerdistrict of wel, is diens woonplaats hier te lande, als in den vorigen volzin bedoeld, gelegen in een ander landweerdistrict, dan geeft de districtscommandant hem over aan den commandant van dat landweerdistrict, ten einde ten aanzien van dien verlofganger te handelen en te doen handelen, zooals in § 29 is aangegeven.

TITEL VII.

Van woonplaatsverandering van verlofgangers der landweer.

§ 32. 1. De burgemeester, aan wien overeenkomstig artikel 25 van het besluit door den districtscommandant een zakboekje ter uitreiking aan den in dat artikel bedoelden verlofganger wordt toegezonden, teekent vóór de uitreiking van dat zakboekje den daarin aanwezigen verlofpas af.

2. De burgemeester doet de mededeeling, bedoeld in artikel 25, eerste lid, van het besluit, door inzending aan de daar vermelde autoriteiten van een staat ingericht volgens het bij deze instructie behoorend model *F*. De kennisgeving, in het vierde en het zesde lid van dat artikel bedoeld, geschiedt door inzending aan de daar vermelde autoriteiten van een staat, ingericht volgens het bij deze instructie behoorend model *G*.

TITEL VIII.

Van de toestemmingen, bedoeld in artikel 27 der wet.

§ 33. 1. De commissaris der Koningin in de provincie, waarin gelegen is de gemeente, waar de dienstplichtige ten tijde van de indiening van diens verzoek tot het erlangen van eene der in deze § bedoelde toestemmingen staat ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer, is gemachtigd, om, in gewone tijden, namens den Minister van Oorlog, aan den dienstplichtige bij de landweer, beneden den rang van officier, te verleenen:

a. de volgens artikel 27 der wet vereischte toestemming tot het aangaan van eene verbintenis tot uitoefening van de buitenlandsche zeevaart of van de zeevisscherij buitenslands, voor zooveel de dienstplichtige aan den com-

missaris, voornoemd, heeft aangetoond in de gelegenheid te zijn tot uitoefening van die zeevaart of van die visscherij;

b. de volgens artikel 27 der wet vereischte toestemming om zich achtereenvolgens langer dan gedurende een jaar buitenslands op te houden, voor zooveel die toestemming een verblijf in den vreemde *in Europa* betreft;

c. de toestemming om zich gedurende een jaar of korter dan een jaar buitenslands op te houden, voor zooveel die toestemming wordt gevraagd en zij een verblijf in den vreemde *in Europa* betreft.

2. De onder *a* en *b* in het vorig lid bedoelde toestemmingen worden gegeven telkenmale voor een tijdsduur, door den commissaris der Koningin in de provincie te bepalen, doch van ten hoogste twee achtereenvolgende jaren. Die toestemmingen kunnen, gelijk ook de toestemming onder *c* bedoeld, gepaard gaan met het verleenen van vrijstelling van het jaarlijksch onderzoek, dan wel van de in artikel 28, derde lid, van het Besluit bedoelde vergunning om het onderzoek in de maand December te ondergaan, een en ander voor zooveel het verleenen van deze vrijstelling of van deze vergunning, hetzij in verband met den afstand, waarop de ter zake betrokken verlofganger zich buiten de Nederlandsche grens bevindt, hetzij uit anderen hoofde, noodig of althans hoogst wenschelijk is, zulks naar het oordeel van den commissaris der Koningin in de provincie.

§ 34. *1.* Bij de toestemming, bedoeld in de vorige § onder *a*, *b* en *c*, wordt de dienstplichtige er steeds nadrukkelijk op gewezen, dat, indien en voor zoover hem geen vrijstelling is of alsnog wordt toegekend van de hierna onder 1°., 2°. en 3°. omschreven verplichtingen, de toestemming hem *niet* ontheft van de verplichting om:

1°. zich op het daarvoor aangewezen tijdstip aan te melden ter vervulling van het door hem nog niet volbracht verblijf onder de wapenen of den door hem nog niet volbrachten werkelijken dienst, waarvoor hij reeds vóór de dagteekening van de toestemming mocht zijn opgeroepen;

2°. gevolg te geven, op den daarvoor vastgestelden tijd, aan de oproepingen onder de wapenen of in werkelijken dienst, welke te zijnen aanzien op of na de dagteekening van toestemming plaats hebben;

3°. op den daarvoor vastgestelden tijd te voldoen aan de oproepingen, te zijnen opzichte, om bij het jaarlijksch onderzoek te verschijnen, dan wel om in te leveren of te doen inleveren de onder zijne berusting gestelde militaire Rijksgoederen.

2. Voorts wordt de toestemming in de vorige § onder *b* en *c* bedoeld, den dienstplichtige slechts verleend onder voorwaarde, dat door hem gezorgd wordé, dat zijn adres bekend is en bekend blijft bij den burgemeester der gemeente, waar hij staat ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer.

3. Overigens wordt, voor zooveel daartoe aanleiding bestaat, den dienstplichtige bij de toestemming, bedoeld in de vorige § onder *a*, *b* en *c*, aanbevolen, maatregelen te nemen, dat de inhoud van de openbare kennisgevingen nopens het jaarlijksch onderzoek, dan wel nopens de inlevering van militaire Rijksgoederen, tijdig te zijner kennis komt, en wordt hij bij de toestemming, bedoeld in de vorige § onder *b* en *c* mede gewezen op het bepaalde bij artikel 25, laatste lid, der wet.

§ 35. In de in artikel 22 van het besluit bedoelde kennisgeving, betreffende het verleenen van eene toestemming, als in de vorige § vermeld, worden o. m. ook aangeteekend de datum, waarop zij is toegekend; de tijd, waarover zij loopt; de datum waarop zij eindigt; zoomede bij voorkomend geval het Rijk, waarheen de verlofganger zich buitenslands begeeft.

§ 36. De aanvragen van dienstplichtigen van de landweer om toestemming om zich in den vreemde *buiten Europa* te begeven, zoomede alle aanvragen, waarbij de belanghebbende tevens verzoekt te worden vrijgesteld van de verplichting tot opkomst onder de wapenen of in werkelijken dienst, blijven onderworpen aan de beslissing van den Minister van Oorlog.

§ 37. Indien blijkt, dat de verlofganger van eene hem verleende toestemming, als in artikel 22 van het besluit bedoeld, niet of niet langer gebruik maakt, wordt hiervan door de autoriteit, aan wie dienaangaande blijkt, kennis gegeven aan den districtscommandant. Deze doet hiervan, zoo noodig, mededeeling aan den Minister van Oorlog, dan wel aan de autoriteit, die namens dezen de toestemming heeft verleend.

TITEL IX.

Van het jaarlijksch onderzoek.

§ 38. *1.* Jaarlijks op den 15den Augustus, of den daaraan laatst voorafgaanden werkdag, doet de districtscommandant aan den commissaris der Koningin in de provincie voorstellen betreffende de plaatsen, dagen en uren, waarop het onderzoek bedoeld in artikel 29 der wet, zal gehouden worden.

2. Bij de samenstelling van deze voorstellen moet rekening worden gehouden met den eisch, dat, indien aan het onderzoek geen oefening, als bedoeld in artikel 29, tweede lid, der wet, verbonden wordt de ter bijwoning van het onderzoek op te roepen verlofganger aan zijne dagelijksche werkzaamheden niet langer wordt onttrokken dan voor een geregelden gang van het onderzoek gevorderd wordt, en dat ingeval aan het onderzoek wel eene oefening, als vermeld, verbonden wordt overeenkomstig gemeld wetsartikel de tijd voor onderzoek en oefening, met inbegrip van de heen- en terugreis, niet langer dan 12 uren in beslag mag nemen. Verder moet het onderzoek bij voorkeur niet worden gesteld op dagen, waarop in de gemeente, waar de tot het houden van het onderzoek bestemde plaats gelegen is, druk verkeer is te verwachten; evenmin op bijzondere kerkelijke of andere feestdagen.

3. De voorstellen, in het eerste lid bedoeld, kunnen, zoo dit wenschelijk is, eene regeling bevatten, volgens welke bepaalde onderdeelen op daarvoor aangegeven dagen en plaatsen worden onderzocht.

4. Van de plaatsen, dagen en uren, voor het onderzoek vastgesteld, geeft de commissaris der Koningin in de provincie, zoodra doenlijk, doch in ieder geval ten minste vijftien dagen voordat het onderzoek gehouden wordt, kennis aan den districtscommandant, zoomede aan de burgemeesters, ieder voor zooveel de verlofgangers zijner gemeente betreft. Wordt het onderzoek voor eene gemeente gehouden in eene andere gemeente, dan geschiedt zulk eene kennisgeving tevens aan den burgemeester van laatstbedoelde gemeente.

§ 39. 1. De districtscommandant brengt, zoodra hem door den commissaris der Koningin in de provincie mededeeling is gedaan van de plaatsen, dagen en uren, voor het onderzoek vastgesteld, een en ander ter kennis:

a. voor zooveel het onderzoek gehouden zal worden in garnizoensplaatsen, van de daarbij betrokken garnizoenscommandanten, tenzij deze reeds uit anderen hoofde ter zake mochten zijn onderricht;

b. van de commandanten van de compagnieën binnen zijn district. Deze compagniescommandanten zijn, onverminderd de wettelijke verplichtingen, welke overigens met betrekking tot de deelname aan het onderzoek en aan de daaraan te verbinden oefening op hen rusten, voorzien van de administratieve en andere bescheiden der compagnie, bij het onderzoek hunner onderhoorigen tegenwoordig, *voor zoover dit den districtscommandant noodzakelijk voorkomt.*

2. De districtscommandant kan den adjudant-onderofficier van het district verplichten, hem — c.q. den compagniescommandant, wien het houden van het onderzoek is opgedragen (zie 7de lid) — bij te staan bij het houden van het onderzoek, zulks onverminderd de wettelijke verplichtingen welke met betrekking tot de deelname aan het onderzoek en aan de daaraan te verbinden oefening op dien adjudant-onderofficier rusten. Deze is op den dag of de dagen, waarop hij zich ingevolge het bepaalde in den vorigen volzin buiten zijne standplaats moet begeven of moet ophouden, vrijwillig onder de wapenen met genot van jaarwedde, c.q. toelagen, en, naar aanwijzing en opgaaf van den districtscommandant in onderhoud bij een der korpsen in of het meest nabij de standplaats van den districtscommandant en wel bij voorkeur bij een der regimenten infanterie of vesting-artillerie.

3. Onverminderd de wettelijke verplichtingen, welke met betrekking tot de deelname aan het onderzoek en aan de daaraan te verbinden oefening op den sergeant-majoor rusten, is de sergeant-majoor-administrateur o. a. tot het verleenen van administratieve hulp aanwezig bij het onderzoek in zijne standplaats over de verlofgangers der compagnie, waarbij hij zijne betrekking vervult, zulks voor zooveel die sergeant-majoor-administrateur behoort hetzij tot de categorie van onderofficieren, die, in verband met de krachtens artikel 2, punt 6°., der Pensioenwet voor de landmacht 1902 op hen rustende verplichting, bij bijzondere verbintenis tot den dienst bij de landweer toegetreden zijn en daarbij geplaatst zijn, hetzij tot de categorie van hen, die beneden den rang van officier bij de landweer dienen krachtens daartoe bij de reserve voor de landmacht gesloten verbintenis, dan wel voor zooveel hij, niet behoorende tot eene dier categorieën, vrijwillig genegen is de hiervoren bedoelde hulp bij het onderzoek te verleenen.

4. Is de hiervoren bedoelde sergeant-majoor daartoe genegen, dan kan de districtscommandant hem ook buiten de hem aangewezen standplaats bij het onderzoek over de verlofgangers der compagnie aanwezig doen zijn tot het doeleinde in het vorig lid omschreven. Op den sergeant-majoor is alsdan mede van toepassing, hetgeen in den slotzin van het tweede lid ten aanzien van den adjudant-onderofficier is bepaald.

5. De districtscommandant kan met den

plaatselijke- of garnizoenscommandant in of het meest nabij zijne standplaats, dan wel in of het meest nabij de woonplaats van de autoriteit, in artikel 29 der wet bedoeld, in overleg treden, ten einde:

a. voor zoover zulks volstrekt noodig is om tijdig gereed te kunnen zijn met de nummering van de bij het onderzoek uit te geven voorwerpen, gedurende ten hoogste een tijdvak van acht werkdagen, voorafgaande aan dat van het onderzoek, te kunnen beschikken over een onderofficier, of een korporaal en een soldaat;

b. gedurende het tijdvak van het onderzoek de beschikking te verkrijgen over het strikt noodige hulppersoneel van het leger, waaronder, zoo noodig, ook te begrijpen een meestergeweermaker en een kleermaker.

6. Is het in sommige gevallen noodig voor corveediensten tijdelijk burgerpersoneel in dienst te nemen, dan is de districtscommandant daartoe, op de voor het Rijk minst kostbare wijze, bevoegd. De bedragen welke in verband hiermede worden voorgeschoten, kunnen worden terugontvangen bij de hoofdadministratie, in of het meest nabij de standplaats van den districtscommandant gevestigd, tegen overgave van eene aanvrage om teruggave van ten dienste van het Rijk gedane uitschotten, waarbij voor zooveel noodig de betalingsbewijzen worden overgelegd. De terugbetaling moet bij voorkeur geschieden door de administratie, welke belast is met het doen van algemeene betalingen in het garnizoen.

7. Ligt eene plaats van onderzoek buiten de standplaats van den districtscommandant en is aldaar een hem onderhoorige compagniescommandant gevestigd, dan is de districtscommandant bevoegd aan dezen het houden van het onderzoek op te dragen. Van deze bevoegdheid zal de districtscommandant, onder de vermelde omstandigheden, gebruik moeten maken in gevallen, waarin dit, naar zijne meening, zonder nadeel voor het onderzoek of voor de daaraan te verbinden oefening geschieden kan, tenzij het hem desondanks om bepaalde redenen noodig of wenschelijk mocht voorkomen het onderzoek persoonlijk te houden.

8. Wordt ingevolge het vorig lid het houden van het onderzoek aan een compagniescommandant opgedragen, dan geschiedt niettemin de voorbereiding en de regeling door den districtscommandant, geheel of deze zelf het onderzoek hield.

9. De autoriteit, die in stede van den districtscommandant het onderzoek houdt, onderzoekt bij voorkomend geval zonder uitstel namens den districtscommandant de krijgstuchtelijke vergrijpen, waaraan verlofgangers zich bij gelegenheid van het door haar gehouden jaarlijksch onderzoek mochten hebben schuldig gemaakt en waarvoor deze krachtens artikel 21, 2°. en 3°., der wet zouden moeten worden gestraft, zoomede de feiten, op grond waarvan aan verlofgangers eene straf, als bij artikel 32 der wet vermeld, zou moeten worden opgelegd. De uitslag van dit onderzoek wordt aangeteekend in het door bedoelde autoriteit uit te brengen verslag nopens het door haar gehouden jaarlijksch onderzoek, onder vermelding, zakelijk en volledig, van al datgene wat tot eene juiste beoordeeling van feiten en omstandigheden kan bijdragen. Bedoeld verslag is ingericht overeenkomstig het in § 42 vermelde model en wordt door genoemde autoriteit, onder bijvoeging, bij voorkomend geval, van de door deze ontvangen geneeskundige getuigschriften en afschriften der stukken, houdende openbare en persoonlijke kennisgevingen, als vermeld in het vierde en het zesde lid dier §, ingediend aan den districtscommandant, die het verwerkt in het door hem uit te brengen verslag.

10. De bestraffing óók van de overeenkomstig het vorig lid gerapporteerde krijgstuchtelijke vergrijpen en feiten geschiedt door den districtscommandant. Acht deze, alvorens te straffen, een nader onderzoek noodig en zou het niet uitvoerbaar blijken, dan wel naar zijn oordeel niet wenschelijk zijn of niet tot het doel kunnen leiden, dit in overeenstemming met het ter zake bepaalde o. a. in het Reglement op den Inwendigen Dienst der Infanterie schriftelijk te doen verloopen, dan is hij tot een persoonlijk nader onderzoek ter plaatse bevoegd.

§ 40. *1.* Zoodra de omstandigheden, waaronder in eenige gemeente in *Nederland* gevallen voorkomen van eene besmettelijke ziekte, als vermeld in de „*Wet tot voorziening tegen besmettelijke ziekten*" van dien aard zijn, dat door den Minister van Oorlog bijzondere voorzorgsmaatregelen o. a. met betrekking tot het bij artikel 29 der Landweerwet voorgeschreven onderzoek noodig worden geacht, zal daarvan door genoemden Minister kennis gegeven worden aan den betrokken commissaris der Koningin. Alsdan mogen de verlofgangers der landweer in die gemeente woonachtig, niet aan genoemd onderzoek worden onderworpen, zoolang niet door den Minister van Oorlog wordt geoordeeld, dat de in den vorigen volzin bedoelde omstandigheden hebben opgehou-

den te bestaan en daarvan door dien Minister aan de betrokken autoriteiten is kennisgegeven. Voorts mag in genoemde gemeente niet alleen het onderzoek over de verlofgangers, aldaar woonachtig, niet plaats hebben, maar ook niet het onderzoek over de verlofgangers, die in andere gemeenten woonachtig zijn.

2. Ingeval de betrokken commissaris der Koningin bij ontvangst van de in den eersten volzin van het vorig lid bedoelde kennisgeving voor het onderzoek over de verlofgangers uit de in dien volzin bedoelde gemeente reeds tijd en plaats heeft vastgesteld en daarvan reeds aan den burgemeester dier gemeente mededeeling heeft gedaan, dan doet hij dezen burgemeester ten spoedigste bericht toekomen van den inhoud der door hem ontvangen kennisgeving.

3. Heeft de in het vorig lid genoemde burgemeester ten tijde dat door hem het in dat lid bedoelde bericht ontvangen wordt, de verlofgangers uit zijne gemeente reeds tot het ondergaan van het onderzoek opgeroepen, dan onderricht hij de opgeroepenen alsnog onverwijld bij schriftelijke (of gedrukte) openbare kennisgeving en, indien en voor zoover mogelijk, tevens bij persoonlijke schriftelijke (of gedrukte) kennisgeving, dat zij aan de reeds gedane oproeping niet mogen voldoen.

4. Ingeval de betrokken commissaris der Koningin bij de ontvangst van de in den eersten volzin van het eerste lid bedoelde kennisgeving de in dat lid bedoelde gemeente reeds heeft aangewezen als plaats van onderzoek over de verlofgangers uit andere gemeenten, en hij de burgemeesters dezer gemeenten van de gedane aanwijzing reeds heeft onderricht, dan doet hij dezen burgemeesters eveneens ten spoedigste bericht toekomen van den inhoud der door hem ontvangen kennisgeving. Na overleg met den betrokken districtscommandant bepaalt genoemde commissaris wijders plaats en dag, waar en waarop het onderzoek over de in den vorigen volzin bedoelde verlofgangers alsnog zal worden gehouden; hierbij geldt, dat voor dit onderzoek zoo noodig ook mag worden beschikt over een of meer dagen van de maand December.

5. Mochten de in het vorig lid genoemde burgemeesters ten tijde, dat door hen het in dat lid bedoelde bericht ontvangen wordt, de verlofgangers uit hunne gemeenten reeds tot het ondergaan van het onderzoek hebben opgeroepen, dan wordt door hen ten aanzien van de opgeroepenen alsnog onverwijld gehandeld, als in het slot van het derde lid is aangewezen.

6. De commissaris der Koningin, door wien de in het eerste lid bedoelde kennisgeving wordt ontvangen, brengt, voor zoover noodig, den inhoud van die kennisgeving ter kennis of ook ter kennis van den districtscommandant, die betrokken is bij het onderzoek over de in dat lid vermelde verlofgangers.

7. Indien in het gezin, waarin een tot het ondergaan van het onderzoek opgeroepen verlofganger verblijf houdt, eene der in het eerste lid bedoelde ziekten heerscht, of heeft geheerscht en het gevaar van besmetting nog niet is geweken, zal hij niet aan de oproeping tot bijwoning van het onderzoek mogen voldoen.

8. Op den dag, voor het onderzoek vastgesteld, geeft de burgemeester der gemeente waar de verlofganger, die in het in het vorig lid bedoelde geval verkeert, verblijf houdt, van dat geval kennis aan den districtscommandant of aan de autoriteit, bedoeld in artikel 29 der wet, onder overlegging van eene ter zake betrekkelijke geneeskundige verklaring. De verlofganger, in het vorig lid bedoeld, moet later, in de maand December van het jaar, indien alsdan de besmettelijke ziekte heeft opgehouden in het gezin te heerschen, het onderzoek ondergaan, op den tijd en de plaats, door den districtscommandant te bepalen. Bij het bepalen van het tijdstip, waarop de in het vorig lid bedoelde verlofganger, alsook bij voorkomend geval de in artikel 28, vijfde lid, van het besluit bedoelde verlofganger, voor zoover deze wegens het lijden aan eene besmettelijke ziekte verhinderd was in November van het jaar aan het onderzoek deel te nemen, in December van het jaar het onderzoek moet ondergaan, houdt de districtscommandant er rekening mede, dat de verlofganger eerst aan bedoeld later-onderzoek behoort te worden onderworpen nadat acht dagen zijn verloopen sedert de besmettelijke ziekte volgens schriftelijke verklaring van een geneeskundige geweken is, tenzij ontsmetting overeenkomstig art. 25 der in het eerste lid vermelde wet heeft plaats gehad.

9. De verlofgangers, die door ziekte of gebreken verhinderd zijn tot bijwoning van het onderzoek, zijn gehouden, tijdig vóór den aanvang van het onderzoek aan den districtscommandant, c.q. aan de autoriteit, die in stede van den districtscommandant het onderzoek houdt, te doen toekomen een geneeskundig getuigschrift, stavende, dat zij niet in staat zijn tot het ondergaan van het onderzoek ten tijde, daarvoor aangewezen. Voor zooveel deze getuigschriften verlofgangers betreffen,

die zich buiten het Rijk bevinden, geldt hiervoor hetgeen ter zake de afgifte en in algemeenen zin ook hetgeen omtrent den inhoud van dergelijke stukken bepaald is in § 59, eerste lid, tweeden volzin.

§ 41. Voor zoover zulks niet reeds vroeger geschied is, worden bij gelegenheid van het onderzoek de verlofgangers, die zich sedert het laatst voorgaand onderzoek of sedert hun laatst voorgaand verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst binnen het district gevestigd hebben, bekend gemaakt met het onderdeel, waarbij zij zijn ingedeeld, en worden bij die gelegenheid, voor zooveel noodig, de zakboekjes gewijzigd van hen, die binnen het district van woonplaats zijn veranderd.

§ 42. *1.* De districtscommandant brengt van het gehouden onderzoek aan den Minister van Oorlog tusschen den 31sten December en den 15den Januari d.a.v. verslag uit, met opgave van de verlofgangers, die:

1°. op grond van het bepaalde in artikel 32 der wet werden gestraft wegens eene der redenen, vermeld onder I van dat artikel;

2°. naar zijne meening volgens artikel 35 der wet in werkelijken dienst moeten worden geroepen, met vermelding, zooveel mogelijk, van de verschoonende of de verzwarende omstandigheden, welke bij de beoordeeling ter zake in aanmerking komen.

2. Het in het vorig lid bedoeld verslag is ingericht overeenkomstig de bijlage *A*, de bij dit verslag te voegen opgaven zijn ingericht overeenkomstig de bijlagen *B* en *C*, behoorende bij deze instructie.

3. Ingeval voor het bijvoegen van opgaven volgens bijlage *B* of volgens bijlage *C* geen aanleiding zou bestaan, kan de inzending daarvan achterwege blijven; echter behoort alsdan eene aanteekening ter zake te worden gesteld op het verslag overeenkomstig bijlage *A*.

4. Bij het verslag worden overgelegd de ontvangen geneeskundige getuigschriften nopens de wegens ziekte afwezig gebleven verlofgangers.

5. Bij het verslag wordt voorts gevoegd eene lijst, houdende de geslachts- en voornamen, zoomede de adressen van diegenen der verlofgangers, die naar de meening van den districtscommandant voor den militairen dienst ongeschikt zijn en die nog vóór eventueele opkomst onder de wapenen aan een geneeskundig onderzoek wenschen onderworpen te worden. Voor zoover zulks nuttig geoordeeld wordt, kan de uitreiking van wapenen, van ledergoed, van voorwerpen van kleeding en uitrusting en van reglementen of dienstvoorschriften, aan de bedoelde verlofgangers worden uitgesteld, totdat de uitslag van het geneeskundig onderzoek, waaraan die verlofgangers mochten worden onderworpen, den districtscommandant bekend is.

6. Bij het verslag wordt wijders ten aanzien van de verlofgangers, die, blijkens de opgaaf volgens bijlage *C*, naar de meening van den districtscommandant op grond van artikel 35 der wet in werkelijken dienst behooren te worden geroepen, een afschrift overgelegd van elke der stukken, houdende de openbare kennisgevingen, waarbij de tot die verlofgangers betrekkelijke oproepingen voor het *onderzoek*, voor het in § 46 bedoelde *later-onderzoek* en het in die § bedoelde *nader-onderzoek* hebben plaats gehad, zoomede een afschrift van de aan ieder dier verlofgangers gezonden persoonlijke kennisgevingen, bedoeld in § 44, achtste lid, en in § 46, derde lid.

§ 43. Ter zake van de aanvraag, de eventueele nazending en de inrichting van de afschriften, in het laatste lid der vorige § bedoeld, gelden, voor zoover toepasselijk, de bepalingen in § 74 vastgesteld ten aanzien van afschriften van stukken houdende openbare of persoonlijke kennisgevingen met betrekking tot oproeping onder de wapenen of in werkelijken dienst.

§ 44. *1.* De verlofgangers, die het onderzoek moeten bijwonen, worden daartoe bij de openbare kennisgeving, bedoeld in artikel 30, tweede lid, der wet, opgeroepen in de gemeenten, waar zij ingeschreven staan in het verlofgangersregister van de landweer.

2. De openbare kennisgeving, in het vorig lid vermeld, geschiedt schriftelijk (of gedrukt) door den burgemeester. Het stuk, houdende die kennisgeving, wordt aangeplakt op de plaats of de plaatsen, welke daarvoor bij gemeentelijke verordening is of zijn aangewezen, of die, zoo zulk eene aanwijzing niet bestaat, daarvoor in de gemeente gebruikelijk is of zijn.

3. De in het vorig lid bedoelde aanplakking van het stuk, houdende de in het eerste lid vermelde openbare kennisgeving geschiedt ten minste tien dagen vóór den dag, waarop het onderzoek aanvangt.

4. In de openbare kennisgeving behoort het artikel der wet te worden vermeld, krachtens hetwelk het onderzoek geschiedt. Voorts moeten daarin nauwkeurig worden vermeld de dag (de dagen) en het uur (de uren), waarop het onderzoek zal gehouden worden, zoomede de plaats (de plaatsen), waar het onderzoek zal

geschieden; hierbij is in acht te nemen, dat onder de uitdrukking „plaats" is te verstaan niet slechts de gemeente of het onderdeel der gemeente, maar tevens het gebouw of het lokaal, waarin de verlofganger tot het ondergaan van het onderzoek aanwezig zal moeten zijn. Verder vermeldt de kennisgeving, voor zooveel zij niet nominatief geschiedt, welke groepen van verlofgangers niet aan het onderzoek deelnemen.

5. Geschiedt de openbare kennisgeving *nominatief*, dan moet deze, buiten en behalve het genoemde in het vorig lid, ook vermelden de geslachts- en voornamen (*voluit*) van de opgeroepen verlofgangers zoomede het wapen (dienstvak) en de lichting, waartoe zij behooren, alsook hun stamboeknummer, ten tijde waarop die kennisgeving wordt gedaan.

6. In de openbare kennisgeving mag niet worden opgenomen eene clausule, waarbij nadere hoofdelijke oproeping of kennisgeving in uitzicht wordt gesteld.

7. Het stuk, houdende de openbare kennisgeving, mag niet worden verwijderd of overplakt dan na het verstrijken van het tijdstip, vastgesteld voor het onderzoek over de verlofgangers, die bij de openbare kennisgeving worden opgeroepen tegen den daarin vermelden verst verwijderden datum.

8. Ten aanzien van den tot het ondergaan van het onderzoek opgeroepen verlofganger, die zich buitenslands ophoudt, geschiedt, indien zijn adres bij den burgemeester der gemeente, waar hij staat ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer, bekend is, de oproeping door dien burgemeester bovendien bij persoonlijke kennisgeving. De toezending van het stuk, houdende zulk eene oproeping, heeft plaats bij aangeteekenden brief, en wel zoo mogelijk ten minste tien dagen vóór den dag, waarop hij bij het onderzoek moet verschijnen. De in den eersten volzin bedoelde kennisgeving behoort o. a. te bevatten hetgeen is aangegeven in het vierde en het vijfde lid.

Aan den tot het ondergaan van het onderzoek opgeroepen verlofganger, die zich niet buitenslands ophoudt, wordt, indien zijn adres bekend is bij den burgemeester, eveneens zoo mogelijk ten minste tien dagen vóór den dag, waarop hij bij het onderzoek moet verschijnen, door den burgemeester eene persoonlijke kennisgeving nopens de te zijnen aanzien bij openbare kennisgeving gedane oproeping gezonden.

§ 45. *1.* Voor zooveel het onderzoek geschiedt in eene garnizoensplaats, worden daarvoor, indien mogelijk, door den commandeerende-officier, in overleg met den districtscommandant, kazerne-lokalen beschikbaar gesteld.

2. De eventueele verwarming dier lokalen geschiedt door de zorg van den commandeerende-officier; de op die verwarming vallende kosten kunnen aan het Rijk in rekening worden gebracht boven en behalve het bedrag, dat voor de aanschaffing van brandstoffen bij het korps mag worden uitgegeven.

§ 46. *1.* Telkens wanneer daartoe aanleiding bestaat, wordt door den districtscommandant aan den compagniescommandant en aan den burgemeester kennis gegeven van de namen van hen, die voor hem of voor de in artikel 29 der wet bedoelde autoriteit moeten verschijnen, hetzij om, in verband met het bepaalde in artikel 28, vijfde lid, van het besluit of in § 40, achtste lid, tweeden volzin, het in artikel 29 der wet voorgeschreven onderzoek *later* te ondergaan dan de overige verlofgangers van de lichting en van het landweer-onderdeel, waartoe zij behooren, hetzij om op grond van artikel 34 der wet *nader* te worden onderzocht.

2. De kennisgevingen, in het vorig lid bedoeld, geschieden door inzending van staten, ingericht onderscheidenlijk overeenkomstig de bij deze instructie behoorende modellen *H* en *I*. De districtscommandant houdt bij de inzending van bedoelde staten aan den burgemeester er rekening mede, dat deze over voldoenden tijd moeten kunnen beschikken, om de aanplakking van het stuk, houdende de in het volgend lid bedoelde openbare kennisgeving waarbij de in de staten vermelde verlofgangers worden opgeroepen, te doen geschieden ten minste tien dagen vóór den dag, waarop die verlofgangers voor den districtscommandant of voor de in artikel 29 der wet bedoelde autoriteit moeten verschijnen.

3. De oproeping van de verlofgangers, in het eerste lid bedoeld, geschiedt bij openbare kennisgeving op de wijze en met inachtneming van de regelen, in § 44 vermeld. Ten aanzien van de oproeping geldt voorts het bepaalde bij het achtste lid van genoemde §.

4. Wordt het houden van het onderzoek, omschreven in het eerste lid, eveneens opgedragen aan de in artikel 29 der wet bedoelde autoriteit, dan brengt die autoriteit van den uitslag van dat onderzoek rapport uit aan den districtscommandant overeenkomstig de daarvoor door dezen verstrekte aanwijzingen.

5. Voorts geldt alsdan ten aanzien van het opleggen van straf en van het onderzoek, dat daaraan behoort vooraf te gaan, voor zoover

toepasselijk het bepaalde in § 39, laatste twee leden.

TITEL X.

Van de behandeling van personeel van de landweer, vallende onder de toepassing van het Crimineel Wetboek, van de Regtspleging of van het Reglement van Krijgstucht voor het krijgsvolk te lande.

§ 47. 1°. *1.* De dienstplichtige, die tijdens zijn verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst aan den dagelijkschen dienst wordt onttrokken tengevolge van het ondergaan van militaire gevangenisstraf, gevangenisstraf, militaire detentie of hechtenis, wordt na het ondergaan van die gevangenisstraf, die detentie of die hechtenis zooveel langer onder de wapenen of in werkelijken dienst gehouden, als hij aan het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst, waartoe hij verplicht was, onttrokken is geweest. Ten aanzien van den dienstplichtige, die tijdens zijn verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst aan den dagelijkschen dienst wordt onttrokken ten gevolge van het ondergaan van krijgstuchtelijke straf *kan* door den commandeerende-officier van het korps of onderdeel van het leger of van de landweer, onder wiens bevelen de dienstplichtige te dien tijde staat, worden bepaald, dat deze een verlengd verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst zal hebben te vervullen van zooveel dagen als de duur van bedoelde straf bedraagt of van een minder aantal dagen. Het hiervoren bepaalde heeft geen betrekking op voorarrest, noch op preventieve hechtenis, tenzij bij de eventueele veroordeeling is bepaald, dat zij in mindering komt van de opgelegde straf; bij de berekening van den duur der hiervoren genoemde straffen behooren, met opzicht tot de bepaling van het verlengd verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst, buiten aanmerking te blijven de Zon- en feestdagen waarop straf is ondergaan.

2. Eveneens wordt het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst van den dienstplichtige verlengd met het aantal dagen, welke mochten gevorderd worden tot geheele tenuitvoerlegging van eene hem opgelegde disciplinaire straf.

3. Bevindt zich een dienstplichtige, als in het vorig lid vermeld, in arrest ingevolge het bepaalde in artikel 16 van de Regtspleging bij de Landmagt, dan wordt hij niet met grootverlof huiswaarts gezonden voor en aleer omtrent zijne klacht door den krijgsraad uitspraak zal zijn gedaan.

4. De aanwijzing van het korps, waarbij en van het garnizoen of de legerplaats, waarin het in de drie vorige leden bedoelde verlengd verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst wordt volbracht, geschiedt, voor zooveel noodig, door den districtscommandant.

2°. *1.* De verlofganger van de landweer, op wien het Crimineel Wetboek voor het krijgsvolk te lande is toegepast, wordt, bijaldien door den krijgsraad zijne bestraffing aan de krijgstucht is overgelaten — onder kennisgeving aan den districtscommandant tot wiens personeel hij behoort — rechtstreeks gezonden naar het korps, dat in de naastbijzijnde garnizoensplaats gestationneerd is, ten einde daarbij de hem door den districtscommandant, voornoemd, op te leggen straf te ondergaan, waarna hij, voor zooveel hij niet onder de wapenen of in werkelijken dienst moet worden gehouden tot het volbrengen alsnog van ingevolge de artikelen 11, 11*bis*, 11*ter*, 28, 35 of 35*ter* der wet door hem te vervullen verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst of tot het ondergaan van hem op grond van artikel 32 der wet opgelegd kwartier-arrest, dadelijk weder in het genot van groot-verlof wordt gesteld.

2. De verlofganger van de landweer, die tot gevangenisstraf, militaire detentie of hechtenis is veroordeeld, wordt na het ondergaan daarvan, indien hij onder de wapenen of in werkelijken dienst moet verblijven tot het volbrengen alsnog van ingevolge de artikelen 11, 11*bis*, 11*ter*, 28, 35 of 35*ter* der wet door hem te vervullen verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst of tot het ondergaan van hem op grond van artikel 32 der wet opgelegd kwartierarrest, overgegeven aan den districtscommandant tot wiens personeel hij behoort.

3. De aanwijzing van het korps, waarbij en van het garnizoen of de legerplaats, waarin het in de beide vorige leden bedoeld verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst alsnog moet worden volbracht, geschiedt, voor zooveel noodig, door den districtscommandant.

3°. In het geval, dat de verlofganger van de landweer van eene tegen hem ingebrachte beschuldiging van desertie wordt vrijgesproken, wordt hij, indien hij bij de openbare uitspraak ter zake in den krijgsraad tegenwoordig is, op gelijke wijze als onder 2°., tweede lid, is vermeld, door de zorg van den auditeur-militair aan den districtscommandant overgegeven, ten einde te worden behandeld, zooals zijne positie en de aard der zaak medebrengen; aanwijzing

van het korps, waarbij en het garnizoen of de legerplaats, waarin eventueel te vervullen verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst moet worden volbracht, geschiedt, voor zooveel noodig, door den districtscommandant. Bij onzekerheid omtrent de wijze waarop de in den vorigen volzin bedoelde verlofganger moet worden behandeld zoomede ingeval de verlofganger bij de in den vorigen volzin bedoelde openbare uitspraak in den krijgsraad niet tegenwoordig is, worden ten aanzien van dien verlofganger de bevelen van den Minister van Oorlog gevraagd.

4°. Wanneer aan den tot de landweer behoorende, die krachtens artikel 9, tweede lid, der wet tot eene vrijwillige verbintenis is toegelaten, bij rechterlijk gewijsde tijdelijk het recht om bij de gewapende macht of als militair geëmployeerde te dienen is ontzegd, moet van zoodanige veroordeeling steeds onmiddellijk en rechtstreeks door den commandeerende-officier van het korps kennis worden gegeven aan den districtscommandant, tot wiens personeel de veroordeelde laatstelijk heeft behoord.

5°. Ten aanzien van den dienstplichtige, bedoeld in artikel 2 van het besluit, die tengevolge van de onderbreking van zijn diensttijd de bij artikel 11 der wet voorgeschreven oefeningen niet of niet ten volle heeft volbracht en daartoe derhalve alsnog gehouden is, geschiedt door den districtscommandant aanwijzing van den datum, waarop, het korps, waarbij en het garnizoen of de legerplaats, waarin de dienstplichtige zich tot het volbrengen van die oefeningen zal moeten aanmelden. De aanvraag tot oproeping van dien dienstplichtige heeft plaats op de wijze, als in § 57 aangegeven is met betrekking tot de aanvraag tot oproeping van de in die § bedoelde verlofgangers.

6°. De districtscommandant stelt den commandeerende-officier van het korps, waarbij de onder 1°., 2°., 3°. en 5°. bedoelde personen het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst, in die punten vermeld, moeten volbrengen, in kennis met de door hem ter zake gedane aanwijzing.

§ 48. *1.* Behoudens het geval van kwartierarrest ondergaat de verlofganger van de landweer de straf, hem opgelegd door de krachtens de Landweerwet of eenige andere wet daartoe bevoegde militaire autoriteit, bij voorkeur in eene der meest nabij zijne verblijfplaats gelegen kazernen en dus slechts bij gebleken noodzakelijkheid in een huis van bewaring. Tot de uitreiking van de betrekkelijke straforder verleent de burgemeester van de verblijfplaats van den verlofganger zijne tusschenkomst in de gevallen, waarin zulks door den districtscommandant wordt verzocht. Heerscht in eene gemeente, ten tijde, waarop de straf ingaat, eene besmettelijke ziekte onder de omstandigheden, in § 40, eerste lid, omschreven, en zouden verlofgangers, niet in die gemeente verblijvende, aldaar volgens de straforder de straf moeten ondergaan, dan wordt in de straforder nader eene nabij hunne verblijfplaats gelegen gemeente aangewezen, niet verkeerende in de bijzondere omstandigheden, als zooeven vermeld.

2. Behoudens het geval, dat de verlofganger onder verzekerd geleide in arrest wordt gebracht, zal deze zich tot het ondergaan van de hem opgelegde straf, voor zooveel deze niet is kwartierarrest, ter plaatse en op het uur, door den districtscommandant bepaald, bij den plaatselijke- of garnizoenscommandant moeten aanmelden, gekleed in uniform en voorzien van zijn zakboekje en de straforder.

3. Van de gehoudenheid daartoe doet de districtscommandant in de straforder blijken, evenzeer als van het geval, dat de verlofganger niet in het bezit is van zijne militaire bovenkleeding of die kleeding niet kan dragen.

4. Mist de verlofganger zijn zakboekje, dan doet de districtscommandant voor hem een nieuw zakboekje aanleggen en wordt dit met de straforder aan den verlofganger uitgereikt.

5. De districtscommandant verwittigt, uiterlijk den dag te voren, den plaatselijke- of garnizoenscommandant van het uur, waarop de gestrafte verlofganger zich overeenkomstig het tweede lid bij die autoriteit moet aanmelden, en ontvangt van deze bericht of de aanmelding is geschied.

6. De plaatselijke- of garnizoenscommandant bepaalt, ingeval verschillende korpsen eenzelfde garnizoen hebben, bij welk korps de in het vorig lid bedoelde verlofganger de straf moet ondergaan. Hij vergewist zich van de identiteit van den gestrafte en stelt orde op diens overgave aan het korps of korpsonderdeel, waarbij deze de straf moet ondergaan. Blijft ook na ondervraging van den verlofganger nog twijfel bestaan aangaande diens identiteit, dan kan aan den burgemeester van zijne verblijfplaats, zoo noodig per telegram, worden verzocht, een beambte te zenden om de identiteit vast te stellen, doch zal inmiddels tot tenuitvoerlegging van de straf worden overgegaan.

7. Ontslag uit het arrest wordt den in het vijfde lid bedoelden verlofganger verleend door de zorg van den commandeerende-officier van het korps of korpsonderdeel, waarbij de straf is ondergaan en op het uur, met dat van de in arreststelling overeenkomende.

8. De in het vijfde lid bedoelde verlofganger wordt door de zorg van het korps, waarbij hij de straf ondergaat, voorzien van voeding. De aldus verstrekte rations levensmiddelen en brood worden op de gebruikelijke wijze op de monsterrollen aan het Rijk in rekening gebracht.

9. Aan den verlofganger wordt bij het ondergaan van zijne straf desvereischt het noodige lijfgoed in bruikleen verstrekt uit den in het garnizoensmagazijn van kleeding ter plaatse opgelegden voorraad, waarvoor bij voorkeur genomen worden gedragen goederen van geringe waarde.

10. De commandeerende-officier van het korps richt zijne aanvraag tot ontvangst van die goederen aan den daarbij betrokken toeziende-chef, bij voorkomend geval aan den dezen ter plaatse toegevoegde officier. Hij zorgt, dat de gebezigde goederen voor 's Rijks rekening worden gewasschen en weder worden ingeleverd.

11. Ten aanzien van den verlofganger, wien krachtens artikel 32 der wet kwartierarrest is opgelegd, bepaalt de districtscommandant behalve den duur van het arrest tevens den datum waarop, de kazerne, waar en het korps of korpsgedeelte, waarbij de verlofganger tot het ondergaan van het arrest in werkelijken dienst moet komen (zie ook § 57). Bij het bepalen van den datum voor opkomst in werkelijken dienst houdt de districtscommandant er in het bijzonder rekening mede, dat de oproeping *ten minste* tien dagen vóór dien datum moet kunnen plaats hebben. Als kazerne, waarin het arrest moet worden ondergaan, wijst de districtscommandant bij voorkeur aan de meest nabij de verblijfplaats van den verlofganger gelegen kazerne van het wapen, waartoe de verlofganger behoort; in gevallen, waarin dit laatste niet van toepassing kan zijn, wijst de districtscommandant de kazerne aan, welke hem daarvoor het meest raadzaam voorkomt.

§ 49. Van de straffen, aan verlofgangers van de landweer opgelegd, geschiedt aanteekening in de straflijsten, in § 14 bedoeld, op de wijze als zulks ten aanzien van de verlofgangers der militie bij de korpsen plaats heeft.

TITEL XI.

Van de oproeping en de opkomst onder de wapenen of in werkelijken dienst van verlofgangers, krachtens de artikelen 11, 11*ter*, 28, 32, *laatste lid*, 35 *en* 35*ter der wet en bij opkomst met spoed.*

§ 50. *1.* De verlofgangers van de landweer, die onder de wapenen of in werkelijken dienst moeten komen, worden daartoe, indien niet anders is bepaald, opgeroepen bij *openbare kennisgeving*, in de gemeenten, waar zij ingeschreven staan in het verlofgangersregister van de landweer.

2. Ten aanzien van de openbare kennisgeving en de oproeping geldt o.m. het navolgende:

1°. De openbare kennisgeving geschiedt schriftelijk (of gedrukt) door den burgemeester. Het stuk, houdende die kennisgeving, wordt aangeplakt op de plaats of de plaatsen, welke daarvoor bij gemeentelijke verordening is of zijn aangewezen, of die, zoo zulk eene aanwijzing niet bestaat, daarvoor in de gemeente gebruikelijk is of zijn.

2°. De onder 1°. bedoelde aanplakking van het in dat punt vermelde stuk geschiedt *in gewone omstandigheden* ten minste *tien* dagen vóór den dag, voor de opkomst onder de wapenen of in werkelijken dienst vastgesteld.

(Zie echter ook § 52, derde lid.)

3°. In de openbare kennisgeving mag niet worden opgenomen eene clausule, waarbij nadere hoofdelijke oproeping of kennisgeving in uitzicht wordt gesteld.

4°. De openbare kennisgeving moet den woordelijken last tot opkomst onder de wapenen of in werkelijken dienst inhouden. Het is noodzakelijk daarin te vermelden:

den duur van het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst, voor zooveel deze bekend is;

het artikel der wet, waarop de oproeping is gegrond;

bij voorkomend geval het artikel der wet, hetwelk niet is nageleefd of in strijd waarmede is gehandeld; en

den datum en het uur waarop, de plaats waar en, bij voorkomend geval, het korps waarbij de opkomst moet geschieden.

Onbepaalde aanwijzingen als „zoo spoedig mogelijk" of dergelijke mogen in de openbare kennisgeving niet voorkomen.

5°. Geschiedt de openbare kennisgeving nominatief, dan moet deze buiten en behalve het genoemde onder 4°. ook vermelden de *geslachts- en voornamen* (*voluit*) van de opgeroepen verlofgangers, zoomede het wapen

(dienstvak) en de lichting, waartoe zij behooren, alsook hun stamboeknummer, ten tijde waarop de kennisgeving wordt gedaan.

6°. Het stuk, houdende de openbare kennisgeving, mag niet worden verwijderd of overplakt dan na het tijdstip, vastgesteld voor de opkomst der verlofgangers, die bij de openbare kennisgeving worden opgeroepen tegen den daarin vermelden verst verwijderden datum.

§ 51. *1.* Mocht het in bijzondere gevallen noodig of wenschelijk worden geacht, dat verlofgangers in plaats van bij openbare, bij *persoonlijke, schriftelijke, aanwijzing* onder de wapenen of in werkelijken dienst worden geroepen, dan gaat tot het doen van de oproeping op laatstgenoemde wijze de last uit van den Minister van Oorlog.

2. De persoonlijke aanwijzing behoort o. a. te bevatten hetgeen is aangegeven in 4°. en 5°. der vorige §.

3. Het stuk, houdende eene persoonlijke, schriftelijke (waaronder ook verstaan mag worden gedrukte), aanwijzing, wordt door de zorg van den burgemeester uitgereikt aan den verlofganger, die bij die aanwijzing wordt opgeroepen. Bij eene oproeping bij persoonlijke schriftelijke aanwijzing, als in den vorigen volzin bedoeld, geschiedt de uitreiking van het stuk, houdende die aanwijzing, zoo mogelijk ten minste tien dagen vóór den dag, voor de opkomst van den opgeroepen verlofganger vastgesteld.

4. Van het stuk, houdende eene persoonlijke schriftelijke aanwijzing, wordt door den burgemeester een afschrift gehouden, hetwelk door den gemeente-secretaris voor gelijkluidend wordt geteekend; van de uitreiking van het stuk wordt door of vanwege den burgemeester een ambtseedig relaas opgemaakt.

5. Ten aanzien van den bij openbare kennisgeving onder de wapenen of in werkelijken dienst geroepen verlofganger, die zich buitenslands ophoudt, heeft, indien zijn adres bij den burgemeester der gemeente, waar hij staat ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer, bekend is, de oproeping door dien burgemeester bovendien plaats bij persoonlijke kennisgeving. De toezending van het stuk, houdende zulk eene oproeping, geschiedt bij aangeteekenden brief, en wel zoo mogelijk ten minste tien dagen vóór den dag, voor de opkomst van dien verlofganger vastgesteld. De in den eersten volzin bedoelde persoonlijke kennisgeving behoort o.a. te bevatten hetgeen is aangegeven in 4°. en 5°. der vorige §. Aan den bij openbare kennisgeving onder de wapenen of in werkelijken dienst geroepen verlofganger, die zich niet buitenslands ophoudt, wordt, indien zijn adres bekend is bij den burgemeester, eveneens zoo mogelijk ten minste tien dagen vóór den dag, voor zijne opkomst vastgesteld, door de zorg van dien burgemeester eene persoonlijke kennisgeving nopens de te zijnen aanzien bij openbare kennisgeving gedane oproeping gezonden.

§ 52. *1.* Moeten verlofgangers van de landweer, die daartoe krachtens artikel 11 der wet verplicht zijn, allen of ten deele tot het houden van oefeningen onder de wapenen worden geroepen, dan wordt aan de districtscommandanten vanwege den Minister van Oorlog opgaaf toegezonden van de lichtingen en wapens, die moeten worden opgeroepen, van de plaats van opkomst en van den dag, waarop de opgeroepenen zich aldaar of bij het in de oproeping aangewezen korps moeten bevinden, zoomede van den duur der oefeningen.

2. Gelijke opgaaf wordt vanwege voornoemden Minister gedaan aan den commissaris der Koningin in de provincie, door wien alsdan een en ander ter kennis wordt gebracht van den burgemeester van elke der binnen zijn gewest gelegen gemeenten met den last tot het doen der oproeping.

3. De oproeping onder de wapenen, in het eerste lid vermeld, geschiedt, onverminderd het ter zake bepaalde in § 50, *zoodra door den burgemeester van den commissaris der Koningin in de provincie de in het vorig lid bedoelde kennisgeving is ontvangen.*

4. Ten aanzien van de opkomst onder de wapenen, hiervoren bedoeld, zoomede van de kennisgeving tot die opkomst betrekkelijk, zal nochtans het navolgende in acht zijn te nemen:

a. de verlofgangers, die van woonplaats veranderen tusschen den dag waarop de aanplakking geschiedt van het stuk, houdende de openbare kennisgeving nopens de oproeping onder de wapenen en den dag, waarop zij zich blijkens die oproeping onder de wapenen zouden moeten begeven, komen zoolang zij zich niet overeenkomstig artikel 25, tweede lid, der wet hebben aangemeld bij den burgemeester der gemeente van hunne nieuwe vestiging onder de wapenen met het landweeronderdeel, waartoe zij vóór hunne verandering van woonplaats behoorden; is dat onderdeel ten tijde van hunne bedoelde aanmelding bij den burgemeester van hunne nieuwe woonplaats nog niet onder de wapenen gekomen of geweest, dan komen zij onder de wapenen met het landweeronderdeel, waartoe zij krachtens hunne

nieuwe woonplaats komen te behooren; nochtans komen zij ook na hunne bedoelde aanmelding bij den burgemeester met eerstvermeld landweeronderdeel onder de wapenen, indien laatstvermeld landweeronderdeel ten tijde van die aanmelding reeds in den loop van het jaar onder de wapenen is gekomen of geweest;

b. omvat de nieuwe woonplaats van de onder *a* bedoelde verlofgangers meer dan één landweerdistrict, en moeten zij niet ingevolge de onder *a* gestelde regelen onder de wapenen komen met het landweeronderdeel, waartoe zij vóór hunne woonplaatsverandering behoorden, dan komen zij onder de wapenen met de in het verlofgangersregister van de landweer hunner nieuwe woonplaats ingeschreven verlofgangers van het wapen, waartoe zij behooren, in het district, waarvan het personeel het laatst onder de wapenen zal komen;

c. zijn in eenig district voor de onderdeelen van het wapen, waartoe de verlofgangers onder *a* bedoeld, behooren, voor de opkomst onder de wapenen verschillende data vastgesteld, dan komen de verlofgangers, voor zoover zij niet ingevolge de onder *a* gestelde regelen onder de wapenen moeten komen met het landweeronderdeel, waartoe zij vóór hunne woonplaatsverandering behoorden, onder de wapenen met de in het verlofgangersregister van de landweer hunner nieuwe woonplaats ingeschreven verlofgangers van het onderdeel, dat tegen den meest verwijderden datum onder de wapenen geroepen is; zijn voor die onderdeelen geen verschillende *data* doch wel verschillende *plaatsen* van opkomst onder de wapenen vastgesteld, dan zijn de burgemeesters, hierna onder *e* vermeld, bevoegd uit eigen hoofde een dier plaatsen als plaats van opkomst onder de wapenen aan te wijzen; komen verschillende onderdeelen van het wapen op denzelfden datum en op dezelfde plaats onder de wapenen, dan zijn de zooeven bedoelde burgemeesters eveneens bevoegd om te beslissen met welk dezer onderdeelen de opkomst alsdan moet geschieden;

d. bekleeden de verlofgangers, die van woonplaats veranderen, als onder *a* vermeld, een rang, dan geldt, dat zij overeenkomstig de onder *a*, *b* en *c* gestelde regelen onder de wapenen komen met de tot de in die punten genoemde onderdeelen behoorende verlofgangers van den rang, welken zij bekleeden en van de lichting, waartoe zij behooren;

e. de burgemeesters, bij wie de verlofgangers, onder *a* bedoeld, zich overeenkomstig tikel 25, tweede lid, der wet aanmelden, reiken aan die verlofgangers, voor zoover deze niet reeds voor de oefeningen onder de wapenen zijn gekomen of geweest, een stuk, houdende eene *persoonlijke schriftelijke aanwijzing* uit, als in de vorige § vermeld.

5. In de in het vorig lid, onder *e*, bedoelde persoonlijke schriftelijke aanwijzing moeten ook in het bijzonder worden vermeld het landweeronderdeel, waarmede de verlofganger zal moeten opkomen, alsook de datum, het uur en de plaats van opkomst onder de wapenen, voor dat landweeronderdeel vastgesteld. Bekleedt de verlofganger een rang en zijn voor de tot bedoeld onderdeel behoorende verlofgangers van den rang, welken hij bekleedt en van de lichting, waartoe hij behoort, een ander tijdstip $\frac{\text{en}}{\text{of}}$ eene andere plaats van opkomst vastgesteld dan voor de overige verlofgangers van dat onderdeel, dan moet in de aanwijzing mede vermeld worden, met de verlofgangers van welken rang en van welke lichting de opkomst moet geschieden. Voorts zal die aanwijzing de mededeeling moeten inhouden, dat zij rechtens voldoende is voor de oproeping van den verlofganger onder de wapenen ingevolge artikel 11 der wet.

6. Onverminderd hetgeen nopens het houden van afschrift van het stuk, houdende de persoonlijke schriftelijke aanwijzing, en het opmaken van een ambtseedig relaas van de uitreiking daarvan is voorgeschreven in het vierde lid der vorige §, wordt van de ingevolge het vierde lid, punt *e*, geschiede uitreiking der aanwijzing door den burgemeester onverwijld mededeeling gedaan aan den commandant, belast met het bevel over het landweerdistrict, met welks personeel de verlofganger ingevolge de uitgereikte aanwijzing onder de wapenen moet komen.

§ 53. *1.* Moeten verlofgangers van de landweer krachtens art. 11*ter* der wet allen of ten deele onder de wapenen worden geroepen, dan is het geen vereischte, dat de aanplakking van het stuk, houdende de openbare kennisgeving, geschiedt ten minste tien dagen vóór den dag, voor de opkomst onder de wapenen vastgesteld.

2. Bij oproeping, als in het vorig lid bedoeld, behoeft aan de opgeroepen verlofgangers de bij § 51, laatste lid, voorgeschreven persoonlijke kennisgeving niet te worden gezonden.

§ 54. *1.* Wanneer de landweer in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden, *met spoed* onder de wapenen

moet komen, worden de burgemeesters in de onderscheidene gemeenten van het Rijk rechtstreeksch door den Minister van Oorlog per *telegram* („oproepingstelegram") uitgenoodigd, onverwijld de verlofgangers onder de wapenen te roepen. Wordt de oproeping verlangd van de vorlofgangers van bepaalde landweerafdeelingen, dan wordt hiervan in de uitnoodiging aanwijzing gedaan. Eveneens wordt, indien een of meer lichtingen van opkomst zouden zijn vrijgesteld, in de uitnoodiging aangegeven welke die lichting(en) is (zijn).

2. Gelijktijdig met de uitnoodiging tot oproeping aan de burgemeesters worden door den Minister van Oorlog op dezelfde wijze van die oproeping onderricht de commissarissen der Koningin in de provinciën, zoomede de districtscommandanten; laatstgenoemden voor zooveel zij gevestigd zijn in plaatsen, waar geen garnizoen ligt. Zijn die commandanten gevestigd in plaatsen, waar wèl garnizoen ligt, dan worden zij met de oproeping in kennis gesteld door tusschenkomst van den plaatselijke- of garnizoenscommandant.

3. De districtscommandant draagt zorg, dat onmiddellijk na ontvangst van het bericht der oproeping o. a. de commandanten der compagnieën binnen zijn district daarmede in kennis worden gesteld.

4. De districtscommandant treft voor een en ander de vereischte voorbereidende maatregelen. Op zijn bureel is eene lijst voorhanden, vermeldende de juiste adressen der in het vorig lid bedoelde compagniescommandanten, alsmede van de boden, die zullen belast zijn met het overbrengen van de aan deze compagniescommandanten gerichte kennisgevingen, welke kennisgevingen reeds van te voren zooveel mogelijk gereed zijn gemaakt.

5. Het doen der oproeping onder de wapenen bij *openbare kennisgeving* is rechtens voldoende; de in § 50, tweede lid, gestelde termijn van tien dagen behoeft *niet* in acht genomen te worden, terwijl mede *geen* persoonlijke kennisgeving, als bedoeld in § 51, laatste lid, behoeft te geschieden. Ofschoon derhalve de openbare kennisgeving de verlofgangers bij niet opkomst in verzuim stelt en deze kennisgeving dient als uitsluitend rechtsgeldig bewijs, dat de oproeping behoorlijk is geschied, wordt den burgemeesters niettemin dringend verzocht, om de maatregelen, aanbevolen om de oproeping op de snelste en zekerste wijze ter kennis te doen komen van den *opgeroepene van de militie*, eveneens te nemen ten aanzien van den *opgeroepene van de landweer*.

6. Het stuk, houdende de openbare kennisgeving, waarvan aan de burgemeesters door het Departement van Oorlog een voldoend aantal is verstrekt, wordt ingevuld overeenkomstig het oproepingstelegram. In bedoeld oproepingstelegram wordt de datum van opkomst vermeld.

§ 55. De openbare kennisgeving betrekkelijk de oproepingen, in de voorgaande §§ van dezen Titel bedoeld, geldt mede voor de officieren, zulks onverminderd de bijzondere bepalingen, welke met betrekking tot de opkomst en het verblijf onder de wapenen te hunnen aanzien zijn of mochten worden vastgesteld.

§ 56. *1.* Tot de landweer behoorenden, die *met spoed* onder de wapenen zijn geroepen en wien door bijzondere omstandigheden wordt belet zich te vervoegen bij het voor hunne opkomst aangewezen korps of korpsgedeelte van de landweer of van het leger, melden zich aan *zoo mogelijk* in de standplaats van het depot van de troepenafdeeling, waartoe zij behooren, of anders bij het korps of korpsgedeelte van de landweer of van het leger, hetwelk door hen het eerste te bereiken is.

2. Ingeval tot de landweer behoorenden ingevolge het vorig lid zich aanmelden bij een korps of een korpsgedeelte, waartoe zij niet behooren, worden zij door den commandeerende-officier van dat korps of dat korpsgedeelte van de landweer of van het leger op hunne bestemming gedirigeerd, dan wel, indien zulks, met het oog op de omstandigheden, niet wenschelijk of niet dienstig is, voor zoolang noodig in onderhoud opgenomen bij het korps of het korpsgedeelte onder diens bevelen.

3. De commandeerende-officier van het landweerdepot, c.q. van het korps of het korpsgedeelte, waarbij zich tot de landweer behoorenden aanmelden ter voldoening aan de bepaling, vervat in het eerste lid, geeft van die aanmelding zoodra doenlijk en rechtstreeks kennis zoowel aan den districtscommandant, tot wiens district de landweerplichtige behoort, als aan het Departement van Oorlog.

§ 57. *1.* De oproeping van verlofgangers, die ingevolge artikel 28, 32, laatste lid, 35 of 35*ter* der wet in werkelijken dienst moeten komen, geschiedt voor zooveel betreft de oproeping tot opkomst ingevolge artikel 28, 35 of 35*ter* der wet na machtiging van den Minister van Oorlog, op daartoe door den districtscommandant, door tusschenkomst van den commissaris der Koningin in de provincie, aan den burgemeester gerichte aanvraag.

2. De districtscommandant stelt voorts den commandeerende-officier van het korps, waarbij de opkomst moet geschieden, in kennis met de in het vorig lid bedoelde aanvraag, onder vermelding van den vastgestelden dag van opkomst en van de gemeente, waarin de oproeping plaats heeft, zoomede, indien de aanvraag betrekking heeft op eene oproeping in werkelijken dienst op grond van artikel 32, laatste lid, der wet, van den duur van het opgelegd arrest, van de aangewezen kazerne en van de reden der straf.

3. Voor zoover de in het eerste lid bedoelde aanvraag betrekking heeft op eene oproeping in werkelijken dienst op grond van artikel 32, laatste lid, der wet, geschiedt door den districtscommandant van het doen dier aanvrage mede kennisgeving aan den Minister van Oorlog, en wel ten dage, waarop de aanvraag tot den burgemeester wordt gericht. (Zie ook § 48, elfde lid.)

§ 58. *1.* Op den dag van aankomst ter plaatse, bedoeld in § 52, eerste lid, worden den verlofgangers na het einde der oefeningen de krijgsartikelen voorgelezen.

2. Ten bewijze, dat de in het vorig lid bedoelde voorlezing heeft plaats gehad, wordt daarvan eene, door de aanwezige officieren van de compagnie onderteekende, verklaring opgemaakt en bij de compagnie opgelegd.

§ 59. *1.* De verlofganger, die door ziekte of gebreken verhinderd is zich onder de wapenen of in werkelijken dienst te begeven op den daarvoor aangewezen dag, doet daarvan tijdig te voren, door toezending van een geneeskundig getuigschrift ter zake, blijken en wel: indien hij gehouden was op te komen bij een *korps* of *onderdeel van een korps van het leger*, aan den *commandeerende-officier van dat korps;* indien hij gehouden was op te komen bij een *landweer-onderdeel*, aan zijn *districtscommandant.* Ten aanzien van het getuigschrift, over te leggen door zich buiten het Rijk bevindende verlofgangers, die door ziekte of gebreken buiten staat zijn zich te bestemder tijd tot het verrichten van werkelijken dienst onder de wapenen te begeven, geldt, dat het getuigschrift moet zijn eene behoorlijk *gelegaliseerde* verklaring, afgegeven door een ter plaatse tot uitoefening van de genees- en heelkunde bevoegd geneeskundige, houdende, dat de in die verklaring met geslachtsnaam en voornamen aan te duiden persoon door hem ongeschikt wordt geoordeeld om werkelijken dienst te verrichten ten tijde, daarvoor aangewezen.

2. De verlofganger, die zich bij aanmelding voor opkomst onder de wapenen of in werkelijken dienst ziek meldt, wordt onderzocht ter plaatse of in de nabijheid van de plaats, waar hij zich op het oogenblik zijner ziekmelding bevindt. Met hem wordt verder naar gelang van omstandigheden gehandeld.

3. De verlofganger, die bij opkomst onder de wapenen, ingevolge artikel 11 der wet, blijkt te lijden aan eene ziekelijke gesteldheid, welke reeds vóór die opkomst bestond en hem buiten staat stelt om dienst te doen, en wiens ongesteldheid van dien aard is, dat het herstel niet vóór het einde der oefeningen, waaraan hij zou deelnemen, is te verwachten, wordt onverwijld in het genot van groot-verlof hersteld, nadat van den chef van het militair hospitaal, waarin die verlofganger is opgenomen, in voorkomend geval van den officier van gezondheid met den geneeskundigen dienst in de legerplaats belast, eene geneeskundige verklaring is ontvangen, waaruit blijkt, dat de verlofganger, uit hoofde van met name genoemde ziekelijke gesteldheid, tijdelijk ongeschikt is om den actieven militairen dienst te vervullen, zonder dat hij geacht kan worden voor goed ongeschikt te zijn voor de verdere waarneming van den militairen dienst.

4. De verlofganger, die bij opkomst onder de wapenen of in werkelijken dienst ongeschikt voor den dienst bij de landweer wordt bevonden, wordt, in afwachting van ontslag uit den militairen dienst, zoo spoedig mogelijk in het genot van groot-verlof hersteld.

§ 60. De verlofganger, van wien voorwerpen, als in artikel 31 der wet bedoeld, al dan niet buiten zijn toedoen onbruikbaar zijn geworden dan wel verloren zijn geraakt, of door wien bedoelde voorwerpen zijn verwaarloosd dan wel zoek gemaakt, wordt, indien zulks niet reeds vroeger geschied is, bij opkomst onder de wapenen of in werkelijken dienst door de zorg van den districtscommandant van die voorwerpen voor zoover noodig voorzien of opnieuw voorzien, zulks onverminderd de hem deswege, zoo noodig, op te leggen straf.

§ 61. *1.* Uiterlijk op den tweeden dag na dien, vastgesteld voor de opkomst van op grond van artikel 11 of 11*ter* der wet dan wel *met spoed* onder de wapenen geroepen verlofgangers, wordt, voor zoover deze zich moeten begeven onder de bevelen van den commandeerende-officier van een der korpsen van het leger, door dien commandeerende-officier aan den districtscommandant mededeeling gedaan van de geslachts- en voornamen der verlof-

gangers, die aan de oproeping geen gevolg hebben gegeven.

2. Veertien dagen na den dag, bepaald voor de opkomst onder de wapenen van de verlofgangers op grond van artikel 11 of 11*ter* der wet, dan wel *met spoed*, wordt door den districtscommandant bij den commissaris der Koningin in de provincie onderzoek gedaan naar de reden van het achterblijven van de verlofgangers, die niet aan de oproeping hebben voldaan.

3. Het in het tweede lid bedoelde onderzoek behoeft niet te geschieden, indien de reden van achterblijven reeds langs anderen weg aan den districtscommandant is bekend geworden; in dit geval moet niettemin op den hiervoren bepaalden tijd aan den commissaris der Koningin in de provincie opgaaf worden gedaan van hen, die niet tijdig aan de oproeping hebben voldaan, zulks onder zakelijke vermelding van de reden van het achterblijven.

§ 62. 1. De districtscommandant verzoekt ten aanzien van diegenen onder de in § 61 bedoelde personen, die, opgeroepen ingevolge *artikel 11 der wet*, wegens ziekte of gebreken zijn achtergebleven, aan den commissaris der Koningin in de provincie te bevorderen, dat zij nader bij hetzij persoonlijke schriftelijke aanwijzing, hetzij openbare kennisgeving worden opgeroepen om zich, indien zij nog binnen zes weken na den dag, oorspronkelijk voor hunne opkomst vastgesteld, voldoende hersteld zijn om werkelijken dienst te verrichten, tot het vervullen alsnog van de niet volbrachte oefeningsperiode, waarvoor zij oorspronkelijk waren opgeroepen, onder de wapenen te begeven op den daarvoor door den districtscommandant te bepalen datum en bij het door dezen aan te wijzen landweer-onderdeel, dan wel korps of korpsgedeelte van het leger, een en ander van het wapen of dienstvak, waartoe zij behooren. Hierbij houdt de districtscommandant er rekening mede, dat het de voorkeur verdient den achtergebleven verlofganger zoo mogelijk te doen opkomen bij een landweer-onderdeel.

2. Ten aanzien van de wegens ziekte of gebreken achtergeblevenen, die zijn opgeroepen krachtens *artikel 11ter der wet*, dan wel *met spoed*, verzoekt de districtscommandant aan den commissaris der Koningin in de provincie te bevorderen, dat die personen, zoodra hun toestand zulks gedoogt en voor zoover de overige verlofgangers der lichting en van het landweeronderdeel waartoe zij behooren alsdan nog ingevolge de zooeven bedoelde oproeping onder de wapenen zijn, zich aanmelden bij het korps of korpsgedeelte van de landweer of van het leger, daarvoor bij de oproeping onder de wapenen aangewezen. (Zie echter ook § 56.)

§ 63. 1. De districtscommandant stelt den commandant van het landweeronderdeel dan wel den commandeerende-officier van het korps of het korpsgedeelte, in het eerste lid van de vorige § bedoeld, in kennis met de door hem gedane aanwijzing, met verzoek de verlofgangers bij hunne aanmelding voor een aantal dagen gelijk aan den duur der oefeningsperiode, waarvoor zij oorspronkelijk waren opgeroepen op grond van artikel 11 der wet, de dagen van opkomst onder de wapenen en van vertrek met groot-verlof daaronder begrepen, bij het landweeronderdeel dan wel het korps of korpsgedeelte in onderhoud op te nemen onder genot van soldij enz.; hen gedurende die dagen te doen oefenen en het einde der oefening op den laatsten dag zoodanig te bepalen, dat zij nog op dien dag in hunne haardsteden, althans indien deze binnenslands gelegen zijn, teruggekeerd kunnen zijn.

2. Hebben verlofgangers, als bedoeld in het vorig lid, zich niet binnen twee dagen na den voor hunne aanmelding vastgestelden dag bij het in dat lid bedoelde landweeronderdeel, korps of korpsgedeelte aangemeld, dan ontvangt de districtscommandant dienaangaande bericht van den commandant van dat landweeronderdeel, of van den commandeerende-officier van dat korps of korpsgedeelte.

§ 64. 1. *Zes weken* na den bepaalden dag tot opkomst onder de wapenen ingevolge *artikel* 11 *der wet* en *vier weken* na den bepaalden dag tot opkomst onder de wapenen ingevolge *artikel* 11*ter der wet* of tot *opkomst met spoed* van de daartoe opgeroepen verlofgangers, wordt door de districtscommandanten aan de commissarissen der Koningin in de provincie verzocht, om de wegens ziekte of gebreken achtergebleven personen, die te dien tijde nog niet hersteld zijn en voor zooveel deze niet lijden aan besmettelijke ziekten of aan krankzinnigheid, door de zorg van het bestuur hunner woonplaats binnen veertien dagen naar de meest nabij gelegen, door den commandant aan te wijzen militaire ziekeninrichting te doen overbrengen, althans indien het vervoer zonder nadeel voor hunne gezondheid kan plaats hebben en indien overigens, voor zooveel betreft de opgeroepenen krachtens *artikel* 11*ter der wet* dan wel *met spoed*, de verlofgangers der lichting en van het landweeronderdeel, waartoe de achtergeblevenen behooren, te dien

tijde nog ingevolge de zooeven omschreven oproeping onder de wapenen zijn. Zijn de in den vorigen volzin bedoelde personen echter woonachtig te *Amsterdam*, dan geschiedt de overbrenging naar de militaire ziekeninrichting door de zorg van den chef van het militair hospitaal aldaar, aan wien de aanvragen tot die overbrenging door den districtscommandant rechtstreeks worden gericht, zoo mogelijk onder mededeeling waar de woning gelegen is van den over te brengen persoon. Voor de overbrenging naar eene militaire ziekeninrichting geldt ten deze overigens voor zoover toepasselijk, hetgeen ter zake van de opkomst onder de wapenen van verlofgangers der landweer is bepaald bij § 66.

2. Bevinden de wegens ziekte of gebreken achtergebleven personen zich buiten het Rijk, dan wordt hun door den burgemeester der gemeente, waar zij staan ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer, bij aangeteekenden brief eene schriftelijke (of gedrukte) kennisgeving toegezonden, inhoudende de lastgeving, zich binnen veertien dagen naar de in die kennisgeving te vermelden, voor den daarbij betrokken verlofganger in den kortsten tijd te bereiken, militaire ziekeninrichting te begeven. In die kennisgeving behoort voorts de mededeeling voor te komen, dat ingeval de verlofganger ook bij de ontvangst van dat stuk door ziekte of gebreken buiten staat is aan de daarin vervatte lastgeving te voldoen, hij daarvan ten spoedigste zal moeten doen blijken door toezending aan den districtscommandant van eene geneeskundige verklaring, overeenkomstig die, vermeld in § 59, eerste lid, tweeden volzin. Ingeval de door den burgemeester aangewezen ziekeninrichting eene andere is dan de overeenkomstig het eerste lid door den districtscommandant aangewezene, dan wordt de districtscommandant dienaangaande door den burgemeester onderricht.

3. De districtscommandant, bij voorkomend geval de burgemeester, brengt de door hem gedane aanwijzing, in de beide vorige leden bedoeld, ter kennis, of ook ter kennis, van den chef van de daarbij betrokken militaire ziekeninrichting. Indien de in het tweede lid bedoelde verlofganger in gebreke blijft, zich in de daarvoor aangewezen militaire ziekeninrichting aan te melden, wordt door den chef dier inrichting bericht dienaangaande gezonden aan den districtscommandant.

§ 65. 1. De districtscommandant vraagt, rechtstreeks, de bevelen van den Minister van Oorlog, wanneer het blijkt, dat op den tijd, bij de vorige § bepaald, de toestand van een achtergebleven verlofganger zoodanig is, dat hij niet zonder nadeel voor zijne gezondheid naar eene militaire ziekeninrichting kan worden vervoerd.

2. De verlofganger, die in eene militaire ziekeninrichting opgenomen is, behoort te worden aangemerkt als onder de wapenen te zijn. In overeenstemming hiermede moet de verlofganger, die na zijne opneming in de ziekeninrichting hersteld is binnen het aantal dagen, voor zijn verblijf onder de wapenen op grond van artikel 11 der wet vastgesteld, van die inrichting uit gezonden worden naar het door den districtscommandant aan te wijzen landweeronderdeel dan wel korps of korpsgedeelte van het leger, een en ander van het wapen of dienstvak, waartoe de verlofganger behoort, om daarbij gedurende zooveel dagen te worden geoefend als na aftrek van den duur van het verblijf in de ziekeninrichting nog overblijven van het aantal dagen, voor zijn verblijf onder de wapenen ingevolge genoemd wetsartikel bepaald.

§ 66. 1. Zoodra de omstandigheden waaronder in eenige gemeente in *Nederland* gevallen van eene besmettelijke ziekte, als vermeld in de *„Wet tot voorziening tegen besmettelijke ziekten"* voorkomen van dien aard zijn, dat door den Minister van Oorlog bijzondere voorzorgsmaatregelen o. a. met betrekking tot de opkomst onder de wapenen of in werkelijken dienst van de verlofgangers der landweer noodig worden geacht, zal daarvan door genoemden Minister worden kennis gegeven aan den betrokken commissaris der Koningin in de provincie. Alsdan mogen de verlofgangers van de landweer, in die gemeente woonachtig, niet onder de wapenen of in werkelijken dienst komen zoolang niet door den Minister van Oorlog wordt geoordeeld, dat de in den vorigen volzin bedoelde omstandigheden hebben opgehouden te bestaan en daarvan door of vanwege genoemden Minister aan de betrokken autoriteiten is kennis gegeven, ook al mochten die verlofgangers, krachtens door den Minister van Oorlog gegeven bevelen, reeds tot opkomst onder de wapenen of voor den werkelijken dienst zijn opgeroepen. Mocht de in den eersten volzin bedoelde gemeente zijn aangewezen als plaats van opkomst onder de wapenen of in werkelijken dienst, dan mogen aldaar niet alleen de verlofgangers, in die gemeente woonachtig, zich niet onder de wapenen of in werkelijken dienstbegeven, maar ook niet de verlofgangers, die in andere gemeenten woonachtig zijn.

2. Indien in het gezin, waarin een onder de wapenen of in werkelijken dienst geroepen verlofganger verblijf houdt, eene der in het eerste lid bedoelde ziekten heerscht, of heeft geheerscht en het gevaar van besmetting nog niet is geweken, zal hij aan de gedane oproeping niet mogen voldoen. Op den dag, voor de opkomst bepaald, geeft de burgemeester van zoodanig geval kennis aan den districtscommandant, tot wiens personeel de verlofganger behoort, en legt daarbij over eene ter zake betrekkelijke geneeskundige verklaring. Zoodra de ziekte uit het gezin geweken is, geeft de burgemeester daarvan, onder overlegging van eene geneeskundige verklaring ter zake, eveneens kennis aan den districtscommandant. Na ontvangst dezer kennisgeving geschiedt door den districtscommandant nader, op de wijze als in het slot van den eersten volzin en in den tweeden volzin van het eerste lid van § 62 is voorgeschreven, aanwijzing van den datum waarop en het landweer-onderdeel, dan wel het korps of het korpsgedeelte van het leger, waarbij de verlofganger zich alsnog onder de wapenen of in werkelijken dienst moet begeven, met dien verstande intusschen dat ingeval de betrokken verlofganger ingevolge artikel 11*ter* der wet onder de wapenen was geroepen doch de overige ingevolge gemeld wetsartikel opgeroepen verlofgangers van de lichting en het landweer-onderdeel, waartoe hij behoort, reeds weder met groot-verlof zijn gezonden, bedoelde aanwijzing achterwege wordt gelaten; voorts wordt de burgemeester der gemeente, waar de verlofganger staat ingeschreven in het verlofgangers-register van de landweer, door den districtscommandant door tusschenkomst van den commissaris der Koningin in de provincie uitgenoodigd, den verlofganger voor bedoelde opkomst op te roepen hetzij bij persoonlijke schriftelijke aanwijzing, hetzij bij openbare kennisgeving. De districtscommandant stelt den commandant van het landweer-onderdeel, dan wel den commandeerende-officier van het korps of het korpsgedeelte, in den vorigen volzin bedoeld, in kennis met de door hem gedane aanwijzing, met verzoek om den verlofganger bij zijne aanmelding bij het landweer-onderdeel, korps of korpsgedeelte in onderhoud op te nemen onder genot van soldij enz. voor een aantal dagen gelijk aan den termijn waarvoor hij oorspronkelijk was opgeroepen, of, indien de oproeping geschiedde krachtens artikel 11*ter* der wet, tot de overige verlofgangers der lichting en van het landweer-onderdeel waartoe hij behoort weder met groot-verlof worden gezonden, en voorts, om indien de verlofganger zich niet binnen twee dagen na den voor zijne bedoelde aanmelding vastgestelden dag bij het landweer-onderdeel, korps of korpsgedeelte aanmeldt, hem, districtscommandant, dienaangaande te berichten. Bij de aanwijzing van den datum voor de nadere opkomst van den verlofganger houdt de districtscommandant er rekening mede, dat de verlofganger niet vroeger onder de wapenen of in werkelijken dienst behoort te komen dan nadat acht dagen zijn verloopen sedert de besmettelijke ziekte, volgens schriftelijke verklaring van een geneeskundige, uit het gezin geweken is, tenzij ontsmetting overeenkomstig art. 25 der in het eerste lid vermelde wet heeft plaats gehad.

3. De bepalingen van de twee voorgaande leden gelden echter *niet* ingeval de landweer *met spoed* onder de wapenen moet komen.

§ 67. 1. Diegenen der verlofgangers van de landweer, die wegens andere redenen dan ziekte niet te bestemder tijd hebben voldaan aan eene oproeping onder de wapenen of in werkelijken dienst doch vóór of op den datum, waarop de last tot hunne afvoering als deserteur, of de mededeeling van den daartoe gegeven last, door de betrokken militaire autoriteit zou worden ontvangen, alsnog voor zoover mogelijk aan de gedane oproeping wenschen te voldoen, melden zich daartoe *in persoon* aan bij het voor hunne opkomst in de oproeping aangewezen korps of korpsgedeelte van de landweer of van het leger. (Zie echter ook § 56.) Geldt het nadere voldoening aan eene gedane oproeping tot opkomst ingevolge artikel 11 der wet bij een korps of korpsgedeelte *niet* van het leger doch van de landweer, dan geschiedt de aanmelding door de achtergebleven verlofgangers bij hun *districtscommandant.*

2. Geschiedt de aanmelding door achtergebleven verlofgangers overeenkomstig het vorig lid bij een korps of korpsgedeelte van de landweer of van het leger, dan worden die verlofgangers bij dat korps of korpsgedeelte terstond gehouden en in werkelijken dienst gesteld tot het vervullen van het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst, waartoe zij waren opgeroepen, zoomede tot het ondergaan van de straf, hun eventueel opgelegd wegens het niet tijdig voldoen aan de gedane oproeping. Van de aanmelding wordt ten spoedigste door den commandeerende-officier van het betrokken korps of korpsgedeelte mededeeling gedaan aan den districtscommandant, alsook aan den Minister van Oorlog indien de aanmelding ge-

de opkomst onder de wapenen ingevolge artikel 11 der wet van tot de landweer behoorenden, wordt door de districtscommandanten nopens de opkomst van de opgeroepenen rechtstreeks aan den Minister van Oorlog een verslag gezonden overeenkomstig het bij deze instructie behoorend model *J*. Bij dat verslag moeten aangaande de reden van het niet-opkomen van achtergeblevenen volledige inlichtingen worden gegeven en, zooveel noodig en mogelijk, de stukken tot staving van de wettigheid van het achterblijven worden overgelegd.

2. Bij opkomst *met spoed*, alsmede in geval van opkomst *krachtens artikel 11ter* der wet, behoort gelijk verslag te worden ingezonden binnen vier weken na den tijd, voor de opkomst onder de wapenen bepaald.

3. Zijn, ingeval van oproeping onder de wapenen krachtens artikel 11 of 11*ter* der wet dan wel *met spoed*, verlofgangers, aan wie vergund is of gelast is zich onder de wapenen te begeven op een anderen datum dan dien, welke voor hunne opkomst was vastgesteld, binnen drie dagen na den voor hunne opkomst nader aangewezen dag niet in werkelijken dienst opgekomen, dan wordt daarvan door den districtscommandant aan den Minister van Oorlog rechtstreeks rapport gedaan, indien het verslag model *J* nopens de opkomst inmiddels ingezonden is.

§ 72. Zijn verlofgangers, die krachtens artikel 28, 32, laatste lid, 35 of 35*ter* der wet in werkelijken dienst zijn geroepen, binnen drie dagen na den dag, voor hunne opkomst vastgesteld, niet bij het aangewezen korps aangekomen, dan wordt daarvan door den commandeerende-officier van dat korps aan den districtscommandant kennis gegeven en tevens rechtstreeks aan den Minister van Oorlog rapport gedaan, een en ander onder aanteekening zoo mogelijk, van de reden van het niet voldoen door die verlofgangers aan de gedane oproeping.

§ 73. Onverminderd het bepaalde bij de §§ 61 tot en met 65, behoort door den districtscommandant den derden dag na dien, vastgesteld voor de opkomst onder de wapenen krachtens artikel 11 of artikel 11*ter* der wet, dan wel *met spoed*, van het niet voldoen aan de gedane oproeping door verlofgangers van de landweer mededeeling te geschieden aan den burgemeester der gemeente, waar deze in het verlofgangersregister van de landweer staan ingeschreven.

§ 74. *1.* Voor iederen verlofganger, die zonder geldige reden aan de te zijnen aanzien gedane oproeping onder de wapenen of voor den werkelijken dienst niet voldaan heeft, behoort een afschrift van het stuk, houdende de tot hem betrekkelijke openbare kennisgeving, zoomede een afschrift van het stuk, houdende de tot hem betrekkelijke, in § 51, vijfde lid, bedoelde, persoonlijke kennisgeving, te worden aangevraagd bij den burgemeester, door wien die kennisgevingen zijn geschied.

2. De in het vorig lid bedoelde afschriften worden overgelegd, òf door den districtscommandant bij het verslag (rapport), bedoeld in § 71, òf door den commandeerende-officier van het korps bij het rapport, vermeld in § 72. De inzending van het verslag of van het rapport mag echter door het wachten op bedoelde afschriften niet worden vertraagd. Worden deze afschriften niet tijdig van den burgemeester ontvangen, dan kan in het verslag of in het rapport worden vermeld, dat zij zullen worden nagezonden, zoodra zij ontvangen zijn.

3. Ingeval de verlofganger bij persoonlijke, schriftelijke, aanwijzing is opgeroepen, wordt van het stuk, houdende die aanwijzing, afschrift overgelegd, vergezeld van een afschrift van het stuk, houdende het ambtseedig relaas der uitreiking van eerstbedoeld stuk.

4. Elk aan de militaire autoriteit op hare aanvraag te verstrekken afschrift van het stuk, houdende de openbare kennisgeving, de persoonlijke kennisgeving, de persoonlijke aanwijzing of het ambtseedig relaas, moet voor gelijkluidend afschrift zijn geteekend door den gemeente-secretaris. Bovendien moet het afschrift van het stuk, houdende de openbare kennisgeving, voorzien zijn van eene door den burgemeester onderteekende verklaring, dat de openbare kennisgeving is geschied en dat het *stuk*, houdende die kennisgeving, is *aangeplakt* op de plaats of de plaatsen, die daarvoor bij *gemeentelijke verordening is of zijn aangewezen*, of die, zoo zulk eene aanwijzing niet bestaat, daarvoor *in de gemeente gebruikelijk is of zijn*. Voorts moet het afschrift van het stuk, houdende de persoonlijke kennisgeving waarbij de oproeping geschied is van den zich buitenslands bevindende verlofganger, voorzien zijn van eene door den burgemeester onderteekende verklaring, dat het stuk bij aangeteekenden brief aan den daarin genoemden verlofganger is verzonden, zoomede of dat stuk al dan niet als onbestelbaar bij den burgemeester terugontvangen is; en moet het afschrift van het stuk, houdende de persoonlijke kennisgeving, aan den zich niet-buitenslands bevindenden verlofganger, nopens de te zijnen aanzien bij openbare kennisgeving gedane oproeping, voorzien zijn van

eene door den burgemeester onderteekende verklaring, dat het stuk aan den daarin genoemden verlofganger is gezonden.

§ 75. Aan de afschriften, als in de vorige § bedoeld, die den districtscommandant worden teruggezonden of toegezonden bij den last tot afvoering als deserteur van den niet-opgekomen verlofganger, wordt door dien commandant zoodanige bestemming gegeven, dat zij kunnen dienen bij vervolging van dien verlofganger ter zake van desertie.

§ 76. De Chef van den Generalen Staf doet jaarlijks omstreeks half October aan de districtscommandanten staten ter invulling toekomen betrekkelijk de woonplaatsen van de verlofgangers. Deze staten worden, na te zijn ingevuld overeenkomstig de daarvoor door den Chef van den Generalen Staf gegeven aanwijzingen, door de districtscommandanten, uiterlijk 1 November, rechtstreeks aan dezen teruggezonden.

§ 77. *1.* De bewijzen van ontslag (paspoorten), bestemd voor de *dienstplichtigen* bij de landweer beneden den rang van officier, die ingevolge het bepaalde in artikel 37, laatste lid, der wet voor het ontvangen van dat bewijs in aanmerking komen, worden onder dagteekening van het ontslag door den districtscommandant opgemaakt volgens het bij deze instructie behoorend model K^1 en door dien commandant ter uitreiking overeenkomstig het bepaalde in artikel 39 der wet toegezonden:

voor zooveel die personen op den dag van het ontslag onder de wapenen of in werkelijken dienst zijn, aan hun bevelhebber;

voor zooveel zij op den dag van het ontslag zich met groot-verlof bevinden, door tusschenkomst van den commissaris der Koningin, aan den burgemeester van de gemeente, waar zij in het verlofgangersregister van de landweer staan ingeschreven. Op vermeld register wordt van het ontslag aanteekening gedaan.

2. De bewijzen van ontslag, bestemd voor dienstplichtigen bij de landweer, die bij de uitreiking van deze bewijzen blijken zich in eene andere gemeente gevestigd te hebben, worden door den burgemeester ter uitreiking toegezonden aan diens ambtgenoot van laatstbedoelde gemeente.

3. De districtscommandant ontvangt vanwege het Departement van Oorlog 400 exemplaren van het formulier voor model K^1. Hij zendt jaarlijks op den eersten werkdag in April aan dat Departement eene opgaaf in van het aantal der in de dan afgeloopen twaalf maanden door hem ter uitreiking verzonden bewijzen van ontslag, als in het eerste lid bedoeld, voorts, bij voorkomend geval, van het aantal verschreven formulieren, en verder van het aantal formulieren, dat nog bij hem in verantwoording blijft. De verschreven formulieren worden bij die opgaaf teruggezonden. Mede worden bij de opgaaf, in voorkomend geval, gevoegd de bewijzen van ontslag, welke om eenige reden niet aan de daarop rechthebbenden konden worden uitgereikt.

§ 78. Voor hen, die beneden den rang van officier *in andere positie dan die van dienstplichtige* in dienstbetrekking tot de landweer staan, worden onder dagteekening van de dienstein-diging door den districtscommandant bewijzen van ontslag opgemaakt volgens het bij deze instructie behoorend model K^2. Ten aanzien van de uitreiking dier bewijzen, van de verstrekking van het benoodigde aantal exemplaren van het formulier voor bedoeld bewijs en van de verantwoording van het aantal gebezigde formulieren geldt hetgeen in § 77 ter zake is bepaald ten aanzien van de bewijzen volgens model K^1 voor de *dienstplichtigen* bij de landweer, met dien verstande nochtans, dat van het formulier voor model K^2 vanwege het Departement van Oorlog slechts 200 exemplaren door den districtscommandant worden ontvangen.

Slotbepalingen.

§ 79. *1.* In de eerste week van ieder kwartaal dient de districtscommandant aan den Minister van Oorlog in een sterktestaat ingericht volgens het bij deze instructie behoorend model ***M*** en vermeldende al het personeel beneden den rang van officier, dat op den laatsten dag van het voorafgaande kwartaal in dienstbetrekking stond tot de landweer van het district.

2. Voor zoover onder den districtscommandant buiten en behalve een bataljon landweerinfanterie tevens ressorteert eene compagnie landweer van een ander wapen (dienstvak), wordt door dien commandant eveneens in de eerste week van ieder kwartaal aan den Minister van Oorlog ingezonden een sterktestaat, ingericht, volgens het bij deze instructie behoorend model *N* en vermeldende al het personeel beneden den rang van officier, op den laatsten dag van het voorafgaande kwartaal bij die compagnie ingedeeld, ongeacht dat personeel al dan niet tevens tot zijn district behoort.

§ 80. De binnen- en buitenvellen, benoodigd voor de samenstelling van het verlofgangersregister van de landweer, worden vanwege het Departement van Oorlog verstrekt op daartoe door den commissaris der Koningin in de

provincie aan den Minister van Oorlog gedane aanvraag.

§ 81. *1.* Waar in deze instructie en in de daarbij behoorende modellen en bijlagen wordt gesproken van „verlofgangersregister van de landweer", wordt met deze uitdrukking bedoeld het register, vermeld in artikel 26 der wet, waarvoor het model als bijlage *D* bij deze instructie is gevoegd.

2. Waar in deze instructie en in de daarbij behoorende modellen en bijlagen wordt gesproken van „de wet", wordt met deze uitdrukking bedoeld de Landweerwet.

3. Waar in deze instructie en in de daarbij behoorende modellen wordt gesproken van „het besluit", wordt met deze uitdrukking bedoeld het Landweer-Besluit I.

4. Waar in deze instructie en in de daarbij behoorende modellen en bijlagen wordt gesproken van „verlofganger". wordt met deze uitdrukking bedoeld groot-verlofganger.

5. De bepalingen van deze instructie nopens het opmaken en uitreiken van een zakboekje hebben uitsluitend betrekking op personen beneden den rang van officier. Aan hen, die den officiersrang bekleeden, wordt geen zakboekje doch alleen een verlofpas verstrekt; ten aanzien van de uitreiking en de afteekening van dezen verlofpas zijn voor zoover toepasselijk van kracht de bepalingen nopens het uitreiken van het zakboekje en het doen afteekenen van den verlofpas, bestemd voor het personeel beneden den rang van officier.

§ 82. De in artikel 27 van het besluit bedoelde kennisgeving, nopens het door een verlofganger niet voldoen aan een der bepalingen van de artikelen 24 en 25 der wet dan wel het handelen in strijd met het bepaalde bij artikel 27 der wet, is ingericht overeenkomstig het bij deze instructie behoorend model *O*.

§ 83. In gemeenten met meer dan 20,000 zielen kan onder verantwoordelijkheid van den burgemeester door een daartoe door hem aangewezen gemeente-ambtenaar geschieden:

1°. het doen, zoomede het waarmerken, van openbare kennisgevingen, van persoonlijke kennisgevingen, of van persoonlijke schriftelijke aanwijzingen, welke volgens deze instructie door den burgemeester moeten worden gedaan;

2°. het verstrekken, zoomede het waarmerken, van afschriften van stukken, houdende openbare kennisgevingen, persoonlijke kennisgevingen, of persoonlijke schriftelijke aanwijzingen, welke volgens deze instructie door den burgemeester moeten worden verstrekt;

3°. het doen, zoomede het waarmerken, van opgaven, mededeelingen e. d., welke volgens deze instructie door den burgemeester moeten worden gedaan;

4°. de afteekening van verlofpassen, welke volgens deze instructie door den burgemeester moeten worden afgeteekend;

5°. de uitreiking of toezending aan verlofgangers van zakboekjes, mededeelingen en stukken houdende persoonlijke kennisgevingen of persoonlijke schriftelijke aanwijzingen, welke volgens deze instructie door den burgemeester aan verlofgangers moeten worden uitgereikt of toegezonden.

§ 84. *1.* Deze instructie treedt in werking tegelijk met het Koninklijk Besluit van 3 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 202) [Landweer-Besluit I].

2. Bij het in werking treden van deze instructie vervallen de bepalingen, modellen en bijlagen, vastgesteld en behoorende bij de beschikking van 12 Maart 1910, Afdeeling Militie en Landweer (L.) n°. 253, aangevuld en gewijzigd bij de beschikking van 12 September 1910, Afdeeling Militie en Landweer (L.) n°. 187.

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal, (*get.*) A. J. DOORMAN.

§ 3 der Landweerinstructie I. MODEL *A*.

Regiment Grenadiers en Jagers.
e Regiment { Infanterie. / Vesting-Artillerie. / Genietroepen.
Korps Pontonniers.
e Compagnie Hospitaalsoldaten.
e Compagnie Administratietroepen.
e Compagnie Wielrijders.
e Mitrailleur Afdeeling.

LIJST

van de dienstplichtigen, die op 1 Augustus 19 . . naar de Landweer moeten overgaan en ingeschreven zijn in het verlofgangersregister van de militie, in het . . e Landweerdistrict.

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De Commandant van

. . . . . .

1. *a.* No. op het stamboek (Leger). *b.* Wapennummer (Leger).	2. Geslachts- en Voornamen.	3. Rang of stand.	4. Soldij per dag.	5. *a.* Woonplaats. *b.* Gemeente voor welke ingelijfd bij de militie.	6. Lichting der Militie.	7. Plaats, waar de gedeponeerde goederen zijn opgelegd.	8. Bijzondere betrekking, waartoe opgeleid.	9. Toelichtingen (strafblijst; toestemming als bedoeld in § 4; aanteekening als van den man *geen* goederen zijn opgelegd).

§ 10 der Landweerinstructie I. LANDWEERDISTRICT N°. . . MODEL B.

STAAT, houdende opgaaf van de dienstplichtigen, ingedeeld bij de

e Compagnie } . . Bataljon Landweer-Infanterie.
e ,, } Landweer-Vesting-Artillerie.
e ,, } Landweer-Genietroepen.

e Compagnie } Landweer-Pontonniers.
e ,, } Landweer-Hospitaalsoldaten.
e ,, } Landweer-Administratietroepen.

Gezien en overgenomen . . . . . , den . . . . . 19 . .
De Commandant van de Compagnie,

. . . . . , den . . . . . Augustus 19 . .
De Commandant in het Landweerdistrict,

N°. op het stamboek (Landweer).	Geslachts- en Voornamen.	Rang of Stand.	Soldij per dag.	Woonplaats.	Toelichtingen.
1.	2.	3.	4.	5.	6.
					In deze kolom worden e. q. achter de namen der verlofgangers de bijzondere meldingen aangeteekend, bedoeld in § 4.

OVERGELEGDE STRAFLIJSTEN.
Stamboek N°. . . . .
,, ,, ...
,, ,, ...

§ 10 der Landweerinstructie I. MODEL C.

Landweerdistrict N°. . . Gemeente . . . . .

OPGAAF van het personeel, dat op 1 Augustus 19 . . naar de Landweer overgaat.

N°. op het stamboek (Landweer).	Geslachts- en Voornamen.	Rang of Stand.	Lichting, voor welke bij de militie ingelijfd.	Gemeente, voor welke bij de militie ingelijfd.	Korps of dienstvak van het leger, waarvan afkomstig.	Ingedeeld bij:
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.

Aan den Heer Burgemeester van
. . . . . .

. . . . . , den . . . . . Juli 19 . .
De Commandant in het . . ° Landweerdistrict,

§ 14 der Landweerinstructie I. MODEL D.

Nummer . . . . . Voor echt gewaarmerkt.
. . . . . 19 . .
(Paraaf van den Ct. v/d Cie.)

Land weer. { Infanterie. / Vesting-Artillerie. / Genietroepen. / Pontonniers.
Land weer. { Hospitaalsoldaten. / Administratietroepen.

. . . Bataljon. . . . Compagnie.

Contrôleblad betreffende (Geslachtsnaam, voornamen, rang).
Dienstplichtige voor de lichting . . . . . der militie (of vrijwilliger).
Soldij per dag (in centen).
Beknopt uittreksel uit het stamboek, en verdere aanteekeningen.

Vader:	In deze ruimte te vermelden:
Moeder:	Datum, waarop en korps,
Geboren te . . . . . ,	waarbij in dienst getreden,
provincie . . den	hetzij als vrijwilliger, hetzij als dienstplichtige.
Laatst gewoond te . . . . . ,	Datum, waarop bij de Landweer overgegaan; korps,
provincie . .	waarvan overgenomen, met
Lengte bij het in dienst treden:	vermelding van stamboeknummer; indeeling bij onderdeel der Landweer.
Lengte bij de intrede van het 19e levensjaar:	Datum, waarop als vrijwilliger in dienst getreden bij de Landweer, met vermelding bij welk onderdeel.
Merkbare teekenen:	Bijzondere betrekking, waartoe opgeleid.
Burgerlijke staat:	Plaatsing bij de Landweer.
Godsdienst: —	Bevorderingen bij het Leger.
Beroep: —	Bevorderingen bij de Landweer.
Naam, betrekking en adres van de naaste familiebetrekking: —	Oefeningen als landweerplichtige bijgewoond.
	Datum, waarop uit den landweerdienst te ontslaan.
	Plaats van opkomst bij mobilisatie.
Straffen:	Woonplaats.
Geene, of; zie straflijst.	Wanneer en op welke wijze afgegaan.

Kleeding- en uitrustingstukken, wapenen en ledergoed, reglement of dienstvoorschriften, in het bezit van den tot de Landweer behoorende.

Nummer, waarvan de kleeding- en uitrustingstukken zijn voorzien: . . .

Veranderingen en bewegingen tijdens het verblijf onder de wapenen, van invloed op de berekening van soldij, brood enz.

. . e Kwartaal . . . .

N.B. Elk kwartaal, waarin mutatiën hebben plaats gehad, met een inktlijn afsluiten.

MODEL E.

§ 14 der Landweerinstructie I.

Landweer- { Infanterie. / Vesting-Artillerie. / Genietroepen.
Landweer- { Pontonniers. / Hospitaalsoldaten. / Administratietroepen.

. . . Bataljon. . . . Compagnie.

CONTROLE-LIJST VAN HET PERSONEEL DER COMPAGNIE.

N°. 1— 10 officieren;
„ 11— 40 onderofficieren;
„ 41— 80 korporaals;
„ 81—100 hoornblazers;
„ 101—150 soldaten;
N°. 151—250 soldaten lichting . . . . der militie;
„ 251—350 „ . . . . „ „ ;
„ 351—450 „ . . . . „ „ ;
enz.

N.B. Tusschen de verschillende rangen en lichtingen zooveel ruimte te laten, dat de contrôle-lijst eenige jaren dienst kan doen.
Bij vernieuwing, de oude lijst bij de compagnie te bewaren.

De Commandant van de Compagnie,

Nummer van het		Geslachts- en Voornamen.	Rang of Stand.	Bijzondere betrekking, waartoe opgeleid.	Wanneer en op welke wijze de compagnie verlaten.
Stamboek bij de Landweer.	Contrôleblad bij de Compagnie.				
1.	2.	3.	4.	5.	6.

§ 32, tweede lid, eerste volzin, der Landweerinstructie I. MODEL F.

VERLOFGANGERS DER LANDWEER.

Landweerdistrict N°. . . . Gemeente ; . . . . . .

Vertrek. Mededeeling betrekkelijk gedane kennisgeving van woonplaatsverandering (betrekkelijk gebleken woonplaatsverandering).

N°. op het Stamboek.	Geslachts- en voornamen.	Lichting der Landweer.	Rang of Stand.	Lichting. voor welke bij de militie ingelijfd.	Gemeente. voor welke bij de militie ingelijfd.	Ingedeeld bij :	Datum, waarop de verlofganger kennisgeving deed van zijne verandering van woonplaats (c. q. datum, sedert welken de verlofganger in zijne nieuwe woonplaats gevestigd is).	Nieuwe woonplaats.	*Opmerkingen.* (Is den verlofganger eene der in artikel 27 der wet bedoelde toestemmingen verleend, dan hiervan, bij toezending aan den *burgemeester*, in deze kolom aanteekening te doen, met vermelding van de voorwaarden, waaronder de verleende toestemming is gegeven, van haar duur en van den dag, de maand en het jaar, waarop zij eindigt. Behoort de verlofganger tot eene der categorieën van dienstplichtigen, bedoeld in artikel 15, tweede lid, der wet of is hij op grond van het derde lid van dat artikel vrijgesteld van de verplichtingen tot dienstvervulling als in dat lid bedoeld, dan bij de toezending aan den *burgemeester* eveneens in deze kolom aan te teekenen, tot welke categorie hij behoort, c. q. van welke dienstvervulling hij is vrijgesteld.)
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.

Aan

den Heer *Commandant in het . . . Landweerdistrict* / *Burgemeester van . . . . .*

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De Burgemeester,

N.B. In te zenden binnen *vijf* dagen nadat de kennisgeving van de woonplaatsverandering is gedaan (*nadat van de woonplaatsverandering is gebleken.*

§ 32, tweede lid, tweede volzin, der Landweerinstructie I. MODEL G.

Landweerdistrict N°. . . . VERLOFGANGERS DER LANDWEER. Gemeente . . . . . .

Vestiging. Kennisgeving van aanmelding in eene nieuwe woonplaats (ambtshalve gedane inschrijving in het verlofgangersregister van de Landweer).

N°. op het Stamboek.	Geslachts- en voornamen.	Lichting der Landweer.	Rang of Stand.	voor welke bij de militie ingelijfd. Lichting,	voor welke bij de militie ingelijfd. Gemeente,	Wapen of dienstvak.	Datum, waarop zich in de Gemeente aangemeld (*waarop ambtshalve ingeschreven in het verlofgangersregister van de Landweer*).	Vroegere woonplaats.	*Opmerkingen.*
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
									(Bij toezending van de kennisgeving aan den commandant, in deze kolom melding te maken van de medezending van zakboekje en c. q. van tuniekkraagnummer; voorts wordt indien de verlofganger door zijne woonplaatsverandering tevens naar een ander district is overgegaan, aan den Commandant van dit district in deze kolom aanteekening gedaan van eene aan den verlofganger eventueel verleende toestemming als bedoeld in artikel 27 der wet, met vermelding van de voorwaarden, waaronder die toestemming is verleend, van haren duur en van den dag, de maand en het jaar, waarop deze eindigt.)

Aan den Heer *Commandant in het . . . Landweerdistrict* / *Burgemeester van . . . . . .*

. . . . ., den . . . . . 19 . .

De Burgemeester,

N.B In te zenden binnen *vijf* dagen na de aanmelding (*na de ambtshalve gedane inschrijving in het verlofgangersregister van de landweer*).

MODEL H.

§ 46 der Landweerinstructie I.

Landweerdistrict N°. . . . (Later onderzoek.)

OPGAAF van de verlofgangers der landweer, ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer der gemeente . . . . . die in verband met het bepaalde in het vijfde lid van artikel 28 van het Besluit den tweeden volzin van het achtste lid van § 40 der Instructie *alsnog krachtens artikel 29 der wet* voor den districtscommandant of voor de in dat wetsartikel bedoelde autoriteit moeten verschijnen om te worden onderzocht.

. . . . . ., den . . . . . 19 . .

De Commandant in het Landweerdistrict,

Aan

den Heer Burgemeester van

. . . . . .

N°. op het Stamboek.	Geslachts- en Voornamen.	Rang of Stand.	Lichting der Landweer.	*a.* Wapen of dienstvak. *b.* Onderdeel.	Zich aan te melden: datum en uur.	Zich aan te melden: plaats.	Zich aan te melden: bij wien.	Toelichtingen.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.

MODEL I.

§ 46 der Landweerinstructie I.

Landweerdistrict N°. . . (Nader onderzoek.)

OPGAAF van de verlofgangers der landweer, ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer der gemeente . . . . ., die op grond van het bepaalde in *artikel* 34 *der wet* voor den districtscommandant of voor de in artikel 29 der wet bedoelde autoriteit moeten verschijnen om te worden onderzocht.

. . . . ., den . . . . . 19 . .

De Commandant in het Landweerdistrict,

Aan
den Heer Burgemeester van
. . . . . .

N°. op het Stamboek.	Geslachts- en Voornamen.	Rang of Stand.	Lichting der Landweer.	*a.* Wapen of dienstvak. *b.* Onderdeel.	Zich aan te melden: datum en uur.	Zich aan te melden: plaats.	Zich aan te melden: bij wien.	Toelichtingen.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.

§ 71 der Landweerinstructie I. LANDWEERDISTRICT N°. . . . MODEL J.

VERSLAG nopens de opkomst onder de wapenen van de verlofgangers der landweer van de lichting 19.. behoorende tot de landweer (*) . . . . . , die daartoe ingevolge Aanschrijving van den Minister van Oorlog van den . . . . . , zijn opgeroepen voor het tijdvak van . . . . . tot en met . . . . . .

(*) In te vullen het wapen, waartoe de verlofgangers behooren, zoomede de compagnie, indien zij niet behooren tot de landweer-infanterie.

Nummer van het landweerdistrict.	Getal opgeroepenen.	Opgekomen		Niet opgekomen.	Opmerkingen. (*)
		op het bepaalde tijdstip.	later.		
1.	2.	3.	4.	5.	6.
.....	48	44	2	2	De verlofganger (soldaat) Jan de Boer is den . . . . . onder de wapenen gekomen. Kon wegens te laat vertrek uit zijne woonplaats door eigen toedoen niet op den bepaalden dag tegenwoordig zijn. (Zie bijlage n°. 1). Is gestraft wegens het niet opkomen te bestemder tijd. De verlofganger (korporaal) Eduard Douw is den . . . . . onder de wapenen gekomen. Wegens ziekte, geconstateerd door bijgevoegd gelegaliseerd geneeskundig attest, was hij verhinderd op den bepaalden dag op te komen (zie bijlage n°. 2). *a.* De verlofgangers (soldaten) Cornelis Das en Adrianus Kuipers zijn onder de wapenen gekomen met de verlofgangers in het . . . . . Landweerdistrict. *b.* De verlofganger (soldaat) Peter Peters, behoorende tot het . . . . Landweerdistrict en de verlofganger (korporaal) Antonius Klassen, behoorende tot het . . . . Landweerdistrict, zijn onder de wapenen gekomen met de verlofgangers in het Landweerdistrict tot wie dit verslag betrekkelijk is.

(*) In deze kolom bij voorkomend geval ook te vermelden de geslachts- en voornamen van de verlofgangers die:

a. hoewel behoorende tot het landweerdistrict, waartoe het verslag betrekkelijk is, onder de wapenen zijn gekomen met de verlofgangers behoorende tot een ander landweerdistrict, zulks onder aanduiding van dat landweerdistrict; en

b. hoewel *niet* behoorende tot het landweerdistrict, waartoe het verslag betrekkelijk is, onder de wapenen zijn gekomen met de verlofgangers in dat landweerdistrict, zulks onder aanduiding van het landweerdistrict, waartoe eerstbedoelde verlofgangers behooren.

NOMINATIEVE STAAT

van verlofgangers der landweer, die om de eene of andere reden niet zijn opgekomen.

Volgnummer.	Stamboek-nummer.	Geslachts- en Voornamen.	Lichting (Landweer).	Rang of stand.	Gemeente, waar ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer.	Reden van het niet opkomen.	Opmerkingen.
1.	3.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1.	30.	Knol, Jan Adriaan.	19..	Sergeant.	Amsterdam.	Is vrijgesteld van de opkomst ingevolge aanschrijving van den M. v. O. d.d. . . . . N°.	
2.	180.	Bruining, Pieter.	19..	Soldaat.	Idem.	Bevindt zich in hechtenis. Is bij vonnis van het Gerechtshof te Leeuwarden van . . . . veroordeeld tot vijf maanden gevangenisstraf ter zake van diefstal.	(Zie bijlage N°. 3.)
3.	181.	Visser, Leendert.	19..	Idem.	Idem.	Bevindt zich op zee.	Zal vermoedelijk in de maand . . . . . hier te lande teruggekeerd zijn.
4.	185.	Knaap, Willem	19..	Idem.	Idem.	Onbekend.	Bevindt zich, met toestemming van den Commissaris der Koningin in België.

. . . . . , den . . . . . 19...

De Commandant in het landweerdistrict,

MODEL K[1].

§ 77 der Landweerinstructie I.

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN.

Bewijs van ontslag uit den dienst bij de Landweer, wegens (*a*) . . . . . uitgereikt aan (*b*) . . . . . die den (*c*) . . . . . bij (*d*) . . . . . werd ingelijfd als (*e*) . . . . . der lichting van (*c*) . . . . . uit de Gemeente (*c*) . . . . . Provincie (*c*) . . . . . onder N°. (*c*) .... en laatstelijk diende als dienstplichtige (*e*) . . . . . bij (*f*) . . . . . Stamboeknummer: . . . . . Te[1] . . . . . , den . . . . . 19 ...

De Commandant in het ... ° landweerdistrict,

(*a*) Reden voor het ontslag.

(*b*) Geslachts- en voornamen van den ontslagene, *voluit geschreven.*

(*c*) In te vullen volgens de aanteekening in het stamboek.

(*d*) Benaming van het korps, waarbij ingelijfd.

(*e*) Rang of stand.

(*f*) Wapen, of dienstvak, en onderdeel, zoomede het landweerdistrict.

MODEL K[2].

§ 78 der Landweerinstructie I.

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN.

Bewijs van ontslag uit den dienst bij de Landweer, wegens (*a*) . . . . . uitgereikt aan (*b*) . . . . . die zich den (*c*) . . . . . bij (*d*) . . . . . als (*e*) . . . . . heeft verbonden en laatstelijk diende als (*e*) . . . . . bij (*f*) . . . . . Stamboeknummer: . . . . . Te . . . . . , den . . . . . 19 ...

De Commandant in het ... e landweerdistrict,

(*a*) Reden van het ontslag.

(*b*) Geslachts- en voornamen van den ontslagene, *voluit geschreven.*

(*c*) Datum van indiensttreding bij de landweer.

(*d*) Wapen of dienstvak; bovendien het landweerdistrict, zoo de vrijwillig dienende niet behoort tot de landweer-infanterie.

(*e*) Rang of stand.

(*f*) Wapen, of dienstvak, en onderdeel, zoomede het landweerdistrict.

§ 18 der Landweerinstructie I. LANDWEERINSTRUCTIE I. MODEL L.

STAAT van de mutatiën, welke in de maand . . . 19 .. hebben plaats gehad ten aanzien van het hierna genoemde tot de landweer in dienstbetrekking staande personeel, ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer in de gemeente . . . . . (1)

Stamboek-nummer.	Geslachts- en Voornamen.	Rang of stand.	Lichting voor welke bij de militie ingelijfd.	Gemeente voor welke bij de militie ingelijfd.	Landweer-lichting.	Wapen of dienstvak (Landweer).	VOORGEVALLEN MUTATIËN.	Opmerkingen.
2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10
14	Otto, Bernardus	serg. (vrijw.)					Den 6den aangenomen als vrijwilliger voor de landweer voor den tijd van . . jaren, ingaande den . . . Augustus 19 . . en ingedeeld bij de . . . e Compagnie, . . e Bataljon Infanterie.	
15	Brouwer, Klaas	serg. (vrijw.)					Den 7den bij de landweer geplaatst en ingedeeld bij de . . e Compagnie, . . e Bataljon Infanterie.	
16	Henkemans, Pieter	id.					Den 8sten teruggeplaatst bij het . . e Regiment Infanterie.	
20	Ketelboeter, Johan	sergeant.					Den 9den uit de sterkte gebracht wegens zijne afvoering als deserteur.	
43	Armstrong, Dirk	korp. (vrijw.)					Den 10den te . . . . . overleden.	
50	Hanekam, Jan Jacob	korporaal.					Den 11den wegens lichaamsgebreken ontslagen.	
102	Barends, Barend	sold. (vrijw.)					Den 12den met een bewijs van ontslag wegens geëindigden diensttijd.	
150	Pippel, Dirk	soldaat.					Den 12den weder ingedeeld bij de . . e Compagnie, . . e Bataljon Infanterie, nadat hem bij vonnis van den Krijgsraad in het . . e Militaire Arrondissement voor drie jaar het recht ontzegd was om bij de gewapende macht of als militair geëmployeerde te dienen.	
160	de Groot, Herman	id.					Den 13den weder in de sterkte gebracht, na bij vonnis van den Krijgsraad in het . . e Militaire Arrondissement van den . . . . . 19 . . te zijn vrijgesproken van desertie.	
162	Baak, Thomas Teunis	id.					Den 14den uit de sterkte gebracht, zijnde hem voor drie jaren het recht ontzegd om bij de gewapende macht of als militair geëmployeerde te dienen.	
170	Stakenburg, Harm	id.					Den 15den weder in de sterkte gebracht, na bij vonnis van den Krijgsraad in het . . e Militaire Arrondissement ter zake van eerste desertie in tijd van vrede te zijn veroordeeld tot eene maand militaire detentie.	
171	Mulder, Cornelis	id.					Den 18den met eene vrijwillige verbintenis voor den tijd van . . jaren overgegaan bij het . . .	
195	Mos, Jan Hendrik	id.					Bij Koninklijk Besluit van . . . . . 19 . . no. . . ontheven (opnieuw ontheven) van den tijd van . . . . . werkelijken dienst voor den geheelen diensttijd	
196	Moor, Carel David	id.					Bij Beschikking van den Minister van Oorlog (van den Commissaris der Koningin in . . . . . .) d.d. . . . . 19 . . , de in artikel 27 der wet omschreven toestemming tot . . . . verkregen, onder vrijstelling voorwaarde van	

(1) In de voor de compagnieën bestemde mutatiestaten wordt in het hoofd vermeld: „Staat van de mutatiën, welke in het tijdvak $\frac{1-15}{16-30\ (31)}$ . . . . . 19 . . hebben plaats gehad ten aanzien van . . . . . enz." en worden achter den naam der gemeente gevoegd de woorden: „en ingedeeld bij de . . e compagnie landweer- . . . . . ".

. . . . . , den . . . . . 19 . . .

De Commandant in het landweerdistrict,

Model M is hierna niet opgenomen, daar een nieuw model M is vastgesteld bij de hierna volgende beschikking van 28 October 1913.

§ 79 der Landweerinstructie I. MODEL N.

STERKTESTAAT betreffende het personeel beneden den rang van officier, dat ingedeeld is bij de .... e compagnie landweer....., ressorteerende onder den Commandant in het ....o landweerdistrict.

....., den ..... 19 ..

De Commandant in het landweerdistrict.

RANGEN.	(a) Vrijwilligers.	Dienstplichtigen.									Totaal-Generaal	Organieke sterkte.	Blijkens de opgegeven aantallen	
		Lichting 19.. en vroegere lichtingen.	Lichting 19...	Lichting 19...	Lichting 19...	Lichting 19...	Lichting 19...	Lichting 19...	Lichting 19...	Totaal.			zijn aan vrijwilligers overcompleet.	mankeeren aan vrijwilligers tot compleet.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
Adjudant-onderofficieren	district nº. . . enz.													
Sergeant-majoors (adm.)	district nº. . . enz.													
Sergeant-majoors	district nº. . . enz.													
Sergeanten	district nº. . . enz.													
Fouriers	district nº. . . enz.													
Korporaals	district nº. . . enz.													
Hoornblazers	district nº. . . enz.													
Soldaten	district nº. . . enz.													
Ziekendragers	district nº. . . enz.													
Totaal . . .														

N.B. Achter „district nº. ..." in te vullen het cijfer van het landweerdistrict, waaruit

TOELICHTINGEN.

(a) Onder de onderofficieren-vrijwilligers zijn begrepen:

- Adjudant-onderofficieren . . . . . A. B. C. D.
- Sergeant-majoors (adm.) . . . . . A. B. C. D.
- Sergeant-majoors . . A. B. C. D.
- Sergeanten. . . . . A. B. C. D.
- Fouriers . . . . . A. B. C. D.

N.B. Onder *A*, *B*, *C* en *D* zijn respectievelijk te begrijpen de catagorieën van onderofficieren vermeld onder de punten *a*, *b*, *c* en *d* van § 27 van de sedert herhaaldelijk gewijzigde Beschikking van den Minister van Oorlog d.d. 6 Juni 1906, IIIde Afd., nº. 396.

MODEL O.

§ 82 der Landweerinstructie I.

LANDWEER.

Gemeente . . . . . .

Opgave van overtreding van art. . . . (1) der Landweerwet.

1. Geslachts- en voornamen.	
2. Positie, in welke bij de landweer dienende.	
3. Lichting der landweer.	
4. Landweer-onderdeel, waartoe behoorende.	
5. Stamboeknummer (Landweer).	
6. Verblijfplaats.	
7. 1. Datum van overgang naar de landweer (indien het een dienstplichtige geldt).	1.
2. Datum, waarop het verlof is verleend (indien het een vrijwilliger geldt).	2.
3. Datum, waarop aan de in art. 24 der wet omschreven verplichting is herinnerd;	
a. bij openbare kennisgeving;	3. *a.*
b. bij persoonlijke kennisgeving.	*b.*
4. Indien hij tijdens den in art. 24 omschreven termijn binnen de gemeente verblijf hield:	
a. of hij zich al dan niet heeft aangemeld;	4. *a.*
Zoo ja:	
b. datum van aanmelding;	*b.*
c. of hij al dan niet voorzien was van den verlofpas.	*c.*
5. Indien hij tijdens den in art. 24 omschreven termijn buiten de gemeente verblijf hield:	
a. of hij den verlofpas al dan niet heeft toegezonden;	5. *a.*
Zoo ja:	
b. datum van afzending van den verlofpas.	*b.*
(*Alleen in te vullen, zoo het geldt overtreding van art. 24 der wet.*)	

(1) Wanneer het te pas komt, ook het lid vermelden.

8. 1. Gemeente, waar hij zich heeft gevestigd.	1.
2. Gemeente, waar hij laatstelijk in het verlofgangersregister stond ingeschreven.	2.
3. Plaats, waar hij laatstelijk gevestigd was (indien deze buitenslands is gelegen).	3.
4. Datum, waarop hij de plaats, waar hij gevestigd was, heeft verlaten.	4.
5. Indien hij in de onder 2 genoemde gemeente als landweerverlofganger kennisgeving van zijne woonplaatsverandering heeft gedaan, datum, waarop deze kennisgeving is geschied.	5.
6. Of hij zich in de onder 1 genoemde gemeente heeft aangemeld; zoo ja, wanneer.	6.
(*Alleen in te vullen, zoo het geldt overtreding van art. 25, eerste lid der wet.*)	
9. 1. Datum, waarop hij zich in de gemeente heeft gevestigd.	1.
2. Gemeente, waar hij laatstelijk in het verlofgangersregister stond ingeschreven.	2.
3. Datum, waarop hij in de onder 2 bedoelde gemeente als landweerverlofganger kennisgeving van zijne woonplaatsverandering deed.	3.
4. *a.* Of hij zich in de gemeente der nieuwe woonplaats al dan niet heeft aangemeld;	4. *a.*
Zoo ja:	
b. datum van aanmelding;	*b.*
c. of hij al dan niet voorzien was van den verlofpas.	*c.*
(*Alleen in te vullen, zoo het geldt overtreding van art. 25, tweede lid, der wet.*)	
10. 1. Plaats, waar hij buiten het Rijk laatstelijk:	
a. gevestigd was:	1. *a.*
b. zich met toestemming ophield.	*b.*
2. Datum, waarop hij:	
a. zich in de gemeente heeft gevestigd;	2. *a.*
b. weder in de gemeente is gaan verblijven.	*b.*
(*Alleen in te vullen, zoo het geldt overtreding van art. 25, derde lid, der wet.*)	
11. 1. Of hij zonder toestemming:	
a. de buitenlandsche zeevaart uitoefent of uitoefende;	1. *a.*
b. de zeevisscherij buitenslands uitoefent of uitoefende;	*b.*

c. zich langer dan een jaar onafgebroken buitenslands opgehoudt of ophield.	*c.*
2. Indien het zeevaart of zeevisscherij geldt, gedurende welk tijdperk hij deze zonder toestemming heeft uitgeoefend. (Zoo mogelijk de data op te geven.)	2.
3. Indien het verblijf buitenslands geldt, gedurende welk tijdperk hij zonder onderbreking zich buitenslands heeft opgehouden. (Zoo mogelijk de data op te geven.)	3.
4. Indien hij toestemming tot zeevaart, zeevisscherij of verblijf buitenslands heeft gehad, bij welke beschikking en tot welken datum deze laatstelijk werd verleend.	4.
5. Waar hij zich buitenslands bevindt of laatstelijk bevond. (*Alleen in te vullen, zoo het geldt overtreding van art. 27, eerste lid, der wet.*)	5.
12. Vermoedelijke oorzaak van het verzuim.	
13. Verschoonende of verzwarende omstandigheden.	
14. Opmerkingen.	

. . . . . 19 .

De Burgemeester,

Gezien en doorgezonden aan den Minister van Oorlog.

. . . . . 19 .

De Commissaris der Koningin in de provincie. . . . . ,

---

§ 42 der Landweerinstructie I.

BIJLAGE A.

LANDWEERDISTRICT N°. . .

BEKNOPT VERSLAG van het in . . . . . 19 . . gehouden onderzoek, voorgeschreven in artikel 29 der wet, met de bij dat verslag behoorende opgaven, modellen B en C.

OVERZICHT VAN DE OPKOMST.

Aantal der opgeroepenen: . . . .

Niet opgekomen:

Krachtens verleende vergunning tot het ondergaan van het onderzoek in een ander landweerdistrict (1): . . .

uit anderen hoofde dan hiervoren vermeld, doch wegens geldige redenen: . . .

wegens onbekende of niet geldige redenen: . . .

Te zamen ——— . . . .

Opgekomen: . . . .

Gezamenlijk aantal der wel en der niet opgekomenen: . . . .

Bovendien zijn onderzocht . . . . verlofgangers uit een ander landweerdistrict, aan wie vergunning was verleend tot het ondergaan van het onderzoek in dit district (2).

Het onderzoek is gehouden te . . . . . door . . . . . ; te . . . . . , door . . . . . ; en te . . . . . door den districtscommandant.

(1) In het verslag te vermelden de geslachts- en voornamen van de hier bedoelde verlofgangers, zoomede de landweerdistricten, waarin die verlofgangers aan het onderzoek moesten deelnemen.

(2) In het verslag te vermelden de geslachts- en voornamen van de hier bedoelde verlofgangers, zoomede de landweerdistricten, waartoe zij behooren.

GEDRAG DER VERLOFGANGERS BIJ GELEGENHEID VAN HET ONDERZOEK.

Algemeene indruk van den toestand:
a. der kleeding en uitrustingstukken;
b. der wapenen en van het ledergoed;
c. der reglementen en dienstvoorschriften.

Opmerkingen nopens den staat, waarin werden bevonden:
a. de administratie van de compagnieën;
b. de zakboekjes der verlofgangers.

Vermelding der genomen maatregelen tot verbetering van eventueel gebleken tekortkomingen.

ALGEMEENE OPMERKINGEN EN VOORSTELLEN, BETREKKELIJK TOT HET JAARLIJKSCH ONDERZOEK.

. . . . . , den . . . . 19 .

De Commandant in het landweerdistrict,

§ 42 der Landweerinstructie I. BIJLAGE B.

Landweerdistrict N°. . . Onderzoek van de verlofgangers in . . . . . 19 . .

OPGAAF van de verlofgangers, op wie, in verband met het gehouden onderzoek, artikel 21 of de artikelen 32—34 der wet zijn toegepast.

Nummers. 1. Volgnummer. 2. Stamboeknummer.	Geslachts- en Voornamen.	Gemeente, waar hij in het verlofgangers-register van de landweer staat ingeschreven.	Lichting van de landweer, waartoe hij behoort.	Rang of Stand.	Wapen of dienstvak, zoomede het onderdeel, waartoe hij behoort.	Reden der straf.	Opgelegde straf.	*Opmerkingen.*
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
								(Indien de straf nog niet is ondergaan, wordt hiervan in deze kolom melding gemaakt.)

Aldus opgemaakt door mij, Commandant in het . .e landweerdistrict,
. . . . . , den . . . . . 19 . .

§ 42 der Landweerinstructie I. BIJLAGE C.

Landweerdistrict N°. . . Onderzoek van de verlofgangers in . . . . . 19 . .

OPGAAF van verlofgangers, die op grond van artikel 35 der wet in werkelijken dienst zouden zijn te roepen.

Nummers. 1. Volgnummer. 2. Stamboeknummer.	Geslachts- en Voornamen.	Gemeente, waar hij in het verlofgangers-register van de landweer staat ingeschreven.	Lichting van de landweer, waartoe hij behoort.	Rang of Stand.	Wapen of dienstvak, zoomede het onderdeel, waartoe hij behoort.	Aard der overtreding.	Staat der kleeding- en uitrustingstukken.	Staat der wapenen en van het ledergoed.	Staat der reglementen of dienstvoorschriften.	*Opmerkingen.*
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.

Aldus opgemaakt door mij, Commandant in het . .e landweerdistrict,
. . . . . , den . . . . . 191 . .

§ 81 der Landweerinstructie I. — Artikel 26 der Landweerwet. — BIJLAGE D.

LANDWEERDISTRICT No. . .

PROVINCIE. . . . . .

REGISTER ter inschrijving van het in bovenvermeld wetsartikel bedoelde personeel, gevestigd binnen de gemeente . . . . . .

N.B. Bij de invulling van het verlofgangersregister van de landweer moet ten opzichte van gemeenten, waarvan de namen geheel of bijna geheel gelijkluidend zijn als die van andere, worden aangeduid, in welke Provincie zij gelegen zijn. In het register eener gemeente, die meer dan één landweerdistrict bevat wordt tusschen de kolommen 2 en 3 eene kolom gevoegd, bestemd voor de vermelding van het nummer van het landweerdistrict, waartoe de verlofgangers behooren. Deze kolom wordt niet genummerd. Het verdient aanbeveling voor elke lichting een afzonderlijk register aan te leggen.

Nummers.	Geslachts- en voor-namen.	Wapen of dienstvak waartoe hij behoort.	Zoo de in de 2de kolom vermelde persoon is dienstplichtige bij de landweer: Gemeente en lichting, voor welke hij bij de militie is ingelijfd.	Gemeente, waar hij laatstelijk in het verlofgangersregister der militie stond ingeschreven.	Bij welk korps hij vóór zijn overgang naar de landweer of vóór zijne vrijwillige verbintenis bij de landweer (c.q. plaatsing bij de landweer) laatstelijk heeft gediend.	Dag van zijn overgang naar de landweer of van zijne vrijwillige verbintenis (c. q. plaatsing) bij de landweer.	Artikel 24 der wet. Dag van zijn overgang naar de landweer (ten aanzien van den dienstplichtige) of dag, waarop hem de verlofpas is uitgereikt (ten aanzien van den bij de landweer geplaatste of den daarbij dienende krachtens verbintenis tot vrijwilligen dienst).	Dag, waarop hij zich overeenkomstig bovenvermeld artikel heeft aangemeld bij den burgemeester zijner woonplaats, of aan dezen den verlofpas heeft toegezonden.
a. Volgnummer. *b.* Stamboek-nummer. (Landweer).	1. Geslachts-naam. 2. Voorna-men. 3. Rang of Stand.	1. Wapen of dienstvak. 2. Bataljon. 3. Compag-nie.	1. Gemeente. 2. Jaar der lich-ting. 3. Lotingsnum-mer.			1. Dag. 2. Maand. 3. Jaar.	1. Dag. 2. Maand. 3. Jaar.	1. Dag. 2. Maand. 3 Jaar.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
a. *b.*	1. 2. 3.	1. 2. 3.	1. 2. 3.			1. 2. 3.	1. 2. 3.	1. 2. 3.
a. *b.*	1. 2. 3.	1. 2. 3.	1. 2. 3.			1. 2. 3.	1. 2. 3.	1. 2. 3.

(Zie voor de kolommen 10—15 de volgende pagina.)

Artikel 25 der wet.				Redenen van doorhaling.	
Dag, waarop hij aan den burgemeester de kennisgeving deed, bedoeld in het *eerste* lid van bovenvermeld artikel (c.q. dag, waarop hij de gemeente waar hij in het verlofgangersregister van de landweer staat ingeschreven verliet om zich in eene andere gemeente te vestigen), en gemeente, waarin hij zich gaat vestigen (heeft gevestigd).	Dag, waarop hij zich overeenkomstig het *tweede* lid van bovenvermeld artikel heeft aangemeld bij den burgemeester zijner nieuwe woonplaats (c.q. dag, waarop zijne inschrijving *ambtshalve* is geschied in zijne nieuwe woonplaats).	Dag, waarop hij zich overeenkomstig het *derde* lid van bovenvermeld artikel bij den burgemeester heeft aangemeld.	Gemeente, waar hij laatstelijk in het verlofgangersregister van de landweer stond ingeschreven.	*a.* Ontvangst van bericht van vestiging (c.q. ambtshalve inschrijving) in eene andere gemeente; *b.* overlijden; *c.* ontslag; *d.* vrijwillige verbintenis; *e.* terugplaatsing bij het leger; *f.* afvoering als deserteur.	*Opmerkingen.*
1. Dag. 2. Maand. 3. Jaar. 4. Gemeente, waarin hij zich gaat vestigen (heeft gevestigd).	1. Dag. 2. Maand. 3. Jaar.	1. Dag. 2. Maand. 3. Jaar.		1. Dag. 2. Maand. 3. Jaar. 4. (*a*) De nieuwe woonplaats; (*b*) de plaats van overlijden; (*c*) reden van het ontslag; (*d*) en (*e*) te vermelden: zeemacht, korps van het leger hier te lande of koloniale troepen.	N.B. In deze kolom ook aanteekening te houden van ontheffing, toestemming of vrijstelling als bedoeld bij de artikelen 15 en 27 der wet, met vermelding van tijd, duur en besluit of beschikking.
10.	11.	12.	13.	14.	15.
1. 2. 3. 4.	1. 2. 3.	1. 2. 3.		1. 2. 3. 4.	
1. 2. 3. 4.	1. 2. 3.	1. 2. 3.		1. 2. 3. 4.	
1. 2. 3. 4.	1. 2. 3.	1. 2. 3.		1. 2. 3. 4.	

BIJLAGE E.

UITTREKSEL *uit de door het Departement van Marine bij Beschikking van* 20 *Januari* 1913, N°. 61, *vastgestelde „Bepalingen betreffende Zeemilitie, Militie en Landweer". („Bepalingen Z. M. L.").*

DERDE AFDEELING.

Bepalingen betreffende verplichtingen van vrijwilligers ten aanzien van de landweer.

Aangaan vrijwillige verbintenissen door landweerplichtigen. (Art. 9 2e lid, L. W. Art. 10 L. B. I).

Art. 115. Ten aanzien van het aangaan van vrijwillige verbintenissen bij de zeemacht door personen, behoorende tot de landweer, gelden de bepalingen, te dezer zake gesteld voor ingelijfden bij de militie te land, met uitzondering van de bepalingen betreffende het inroepen van de tusschenkomst der provinciale-adjudanten.

Maandelijksche kennisgevingen van aangenomen landweerplichtigen. (Artt. 3 en 4 L. B. I).

Art. 116. (1). Door de directeuren en commandanten der marine en de op zich zelf staande commiezen van aanneming der marine wordt op den eersten werkdag van iedere maand van de vrijwillige verbintenissen, gedurende de afgeloopen maand bij de zeemacht aangegaan door personen, behoorende tot de landweer, kennis gegeven aan den commandant in het landweerdistrict, waartoe de betrokken personen behooren.

(2). Deze kennisgeving geschiedt overeenkomstig het als Bijlage n°. 11 aan dit hoofdstuk toegevoegde model naamlijst.

Ontslag vrijwilligers, die nog dienstplichtig zijn bij de landweer. (Art. 11 L. B. I).

Art. 117. (1). Personen, die op het tijdstip van ontslag uit hun vrijwilligen dienst bij de zeemacht nog gehouden zijn tot dienst bij de landweer, worden met dat tijdstip op machtiging van den Minister van Marine door de autoriteit, die het ontslag verleent, overgebracht in de positie van dienstplichtige of van vrijwillig dienende bij de landweer.

(2). De bedoelde autoriteit geeft van die overbrenging zoo spoedig mogelijk kennis aan den commandant in het landweerdistrict, waarbinnen de gemeente is gelegen — c.q. hetwelk gelegen is binnen de gemeente — waarin de ontslagene woonplaats zal hebben of kiezen.

(3). Zal de ontslagene zich buiten het Rijk begeven of, binnen het Rijk verblijvende, niet in eene bepaalde gemeente woonplaats hebben of kiezen, dan wordt voor de toepassing van het bepaalde in het vorig lid in aanmerking genomen de gemeente, welke als de laatste wettig erkende verblijfplaats hier te lande vóór de indiensttreding bij de zeemacht moet worden beschouwd.

(4). De bedoelde kennisgeving geschiedt met vermelding van den datum van het ontslag en van het volledig adres van den ontslagene, zoomede onder bijvoeging van een extract uit het stamboek, daartoe bij de machtiging tot ontslag door den Minister van Marine aan de betrokken autoriteit toegezonden, en een extract uit het strafregister betreffende den ontslagene.

(5). Hij, die vóór zijne indiensttreding bij de zeemacht als ingelijfde bij de militie behoorde tot het korps torpedisten of tot een der bereden korpsen en wiens vrijwillige verbintenis eindigt vóór het verstrijken van den landweerplichtigen leeftijd, behoort bij ontslag van die verbintenis niet te worden overgebracht in de positie van dienstplichtige bij de landweer.

In de ontslagbrieven landweerplichtigheid vermelden.

Art. 118. In de ontslagbrieven van de personen, bedoeld in art. 117, wordt na de reden van het ontslag op duidelijke wijze met rooden inkt melding gemaakt van de over- en terugbrenging in de positie van dienstplichtige of vrijwillig dienende bij de landweer.

Staat van landweerdistricten.

Art. 119. In verband met het bepaalde in de artt. 116 en 117 ontvangen de daarin genoemde autoriteiten van de zeemacht door de zorg van den Minister van Marine een exemplaar van den door den Minister van Oorlog vastgestelden „Staat, aangevende de verdeeling van het Rijk in landweerdistricten, enz.", zoomede van de daarin aangebrachte aanvullingen en wijzigingen.

BIJLAGE N°. 11.
(Art. 116.)

NAAMLIJST *van tot de landweer behoorenden, die krachtens art. 9, 2e lid, der Landweerwet eene vrijwillige verbintenis hebben aangegaan bij de zeemacht* (1)

Volgnummer.	Namen en Voornamen.	Positie.	Landweerdistrict waartoe behoorende.	Datum, waarop de vrijwillige verbintenis is aangegaan.	Duur der verbintenis.	*Aanmerkingen.*

Aan den Heer Commandant in het e *Landweerdistrict te* . . . . . *De* . . . . . 19 . .

(1) Hieronder worden ook begrepen het korps mariniers en de marine-reserve.

BESCHIKKING van den Minister van Oorlog van 27 *Juni* 1913 tot vaststelling eener Landstorm-instructie.

De Minister van Oorlog,

Gezien de **Landstormwet** (*Staatsblad* 1913, n°. 149), waarvan de tekst luidt, zooals hierna wordt vermeld onder **I**;

Gezien voorts het **Landstorm-besluit** (*Staatsblad* 1913, n°. 273), houdende voorschriften voor de uitvoering van de hiervoren genoemde wet, van welk Besluit de tekst luidt, zooals hierna wordt vermeld onder **II**;

Heeft goedgevonden:

ter uitvoering van de hiervoren genoemde wet en van het hiervoren genoemd Koninklijk Besluit bij deze bepalingen vast te stellen, welke zullen uitmaken de

LANDSTORM-INSTRUCTIE,

en welke bepalingen hierna volgen onder **III**.

I. enz.

II. enz.

III. LANDSTORM-INSTRUCTIE.

TITEL I.

Van opgaven van personeel.

§ 1. Eene opgaaf, als bedoeld in artikel 5, onder *c*., van het besluit, wordt gedaan ten aanzien van ieder, die gediend heeft bij een der korpsen, wapens, dienstvakken, dienstafdeelingen of inrichtingen van de zeemacht, het korps mariniers en de marine-reserve hieronder begrepen, van het leger hier te lande, het reserve-personeel bij de landmacht hieronder begrepen, of van de koloniale troepen, dan wel bij de gouvernementsmarine in *Nederlandsch-Indië* en die, den dienst verlatende, tot den landstorm komt te behooren in verband met artikel 2, eerste lid, 2°. *b*, met inachtneming van het laatste lid van dat artikel en van artikel 3 der wet.

§ 2. *1.* De opgaaf is ingericht overeenkomstig het bij deze instructie behoorend model I en wordt ingezonden aan den burgemeester der gemeente, waar de daarbij betrokken persoon ingevolge het bepaalde in artikel 4 van het besluit voor den landstorm moet worden ingeschreven. Bij de invulling van de kolommen 10—13 der opgaaf wordt gelet op de bewoordingen van de betrokken kolomhoofden der inschrijvingsregisters, zóó dat de burgemeester het in die kolommen gestelde ongewijzigd in bedoelde registers kan overbrengen.

2. De inzending geschiedt bij voorkeur

daags vóór, doch zoo eenigszins mogelijk, niet later dan op den dag, waarop voor den daarbij betrokken persoon, ingevolge artikel 3, eerste lid, der wet, de dienstplicht aanvangt, en wel:

a. ten aanzien van hem, die gediend heeft bij de zeemacht:

indien hij gediend heeft in den rang van officier, door het Departement van Marine;

indien hij den dienst verlaat in eene positie beneden den rang van officier, door de autoriteit, die hem ontslag verleent;

b. ten aanzien van hem, die gediend heeft bij het leger hier te lande:

door den chef van het dienstvak, de dienstafdeeling of de inrichting, dan wel door den commandeerende-officier van het korps of van het wapen, waarbij hij laatstelijk diende;

c. ten aanzien van hem, die gediend heeft bij de koloniale troepen:

indien hij gediend heeft in den rang van officier of in dien van onderluitenant, door het Departement van Koloniën;

indien hij in eene positie beneden die rangen uit den dienst wordt ontslagen en hier te lande den dienst verlaat, door den commissaris van afmonstering te *Amsterdam* of te *Rotterdam*, dan wel door den commandant van de Koloniale Reserve;

d. ten aanzien van hem, die gediend heeft bij de gouvernementsmarine in *Nederlandsch-Indië*:

door het Departement van Koloniën.

§ 3. De autoriteiten, in de vorige § aangewezen, treffen de maatregelen, welke verzekeren, dat de opgaven model I, welke zij hebben te doen, zonder uitzondering en zoo volledig mogelijk geschieden.

§ 4. Na ontvangst eener opgaaf, als in de vorige § bedoeld, handelt de burgemeester, ten aanzien van de opname van de daarop vermelden in de inschrijvingsregisters van den landstorm der gemeente, zooals is voorgeschreven in den eersten volzin van artikel 10, in artikel 11 en in het tweede lid van artikel 12 van het besluit. Van de inschrijving en in voorkomend geval van de niet-inschrijving doet hij ten spoedigste mededeeling aan de autoriteit, die hem de opgaaf toezond. In laatstbedoeld geval stelt deze autoriteit zonder uitstel onderzoek in naar de gemeente, waar de in de opgaaf vermelde zich ophoudt of zich in afwijking van de opgaaf vestigt of heeft gevestigd en handelt verder naar den uitslag van dat onderzoek.

§ 5. De in het derde lid van artikel 6 van het besluit bedoelde openbare kennisgeving betreffende de inschrijving van tot den landstorm behoorenden geschiedt schriftelijk (of gedrukt) en moet bevatten eene mededeeling, dat zij ter Secretarie der gemeente kunnen bekomen eene persoonlijke kennisgeving, waarin hunne verplichtingen ten aanzien van den landstorm zijn vermeld. Melden zij zich daartoe aan, dan wordt hun eene kennisgeving volgens het bij het besluit gevoegde model 3 uitgereikt. Ten aanzien van het stuk, houdende de openbare kennisgeving, geldt het bepaalde in § 10 hierna.

§ 6. Van den ingeschrevene, die opgeeft te behooren tot een der categorieën van personen, die bij artikel 14 van het besluit of tot de personen, die krachtens het laatste lid van artikel 7 der wet zijn aangewezen als komende niet of voorloopig niet op voor den werkelijken dienst, vordert de burgemeester staving van die opgaaf, tenzij hij dit niet noodig acht.

§ 7. De kennisgeving, bedoeld in artikel 56 van het besluit, is ingericht overeenkomstig het bij deze instructie behoorend model II.

TITEL II.

Van de oproeping tot den werkelijken dienst.

§ 8. *1.* De openbare kennisgeving van het verleend zijn der bij artikel 12 van het besluit bedoelde machtiging, om tot den landstorm behoorende dienstplichtigen voor den werkelijken dienst te doen oproepen, geschiedt schriftelijk (of gedrukt) en wordt gedaan door den burgemeester, zulks zoodra te zijner kennis is gekomen, dat die machtiging verleend is.

2. In de openbare kennisgeving, bij het vorige lid bedoeld, wordt o. m. opgenomen eene herinnering aan de tot den landstorm behoorende dienstplichtigen om zich gereed te houden tot opkomst voor den werkelijken dienst op de eerste oproeping, zoomede aan de vervolging, waaraan die dienstplichtigen bij het niet voldoen aan eene oproeping zich blootstellen.

§ 9. *1.* De oproeping tot den werkelijken dienst geschiedt door den burgemeester.

2. Zij wordt gedaan bij schriftelijke (of gedrukte) openbare kennisgeving, in den regel nominatief. Hoewel de openbare kennisgeving rechtens voldoende is en derhalve den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige bij niet opkomst in verzuim stelt, zoo verdient het niettemin aanbeveling hem ook persoonlijk van zijne oproeping mededeeling te doen.

3. Bij de invulling van het stuk, houdende de openbare kennisgeving, bedoeld in het

vorig lid, waarvoor door het Departement van Oorlog een voldoend aantal formulieren aan de burgemeesters wordt verstrekt, wordt o. a. gebruik gemaakt van gegevens, vervat in de ontvangen uitnoodiging tot het doen der oproeping. Met name wordt in de openbare kennisgeving ook melding gemaakt van de voorloopige bestemming van de opgeroepenen.

§ 10. *1.* De stukken, houdende de openbare kennisgevingen, bedoeld in § 8 en § 9, worden aangeplakt op de plaats of de plaatsen, die daarvoor bij gemeentelijke verordening is of zijn aangewezen, of die, zoo zulk eene aanwijzing niet bestaat, daarvoor in de gemeente gebruikelijk is of zijn.

2. Van elke der in het vorig lid bedoelde stukken, houdende openbare kennisgeving, wordt een exemplaar ter gemeentesecretarie opgelegd, voorzien van eene gedagteekende, door den burgemeester onderteekende verklaring nopens de wijze, waarop de inhoud der openbare kennisgeving ter algemeene kennis is gebracht.

§ 11. *1.* De vordering tot oproeping van tot den landstorm behoorende dienstplichtigen geschiedt door den Opperbevelhebber van land- en zeemacht, of, namens den opperbevelhebber, door de autoriteiten en commandanten, daartoe door of namens dezen bevoegd verklaard.

2. In verband met het bepaalde in het vorig lid, wordt de Opperbevelhebber vanwege het Departement van Oorlog in het bezit gesteld van de noodige exemplaren der opgaven betrekkelijk de sterkte van het dienstplichtige landstormpersoneel in de onderscheidene gemeenten van het Rijk.

§ 12. *1.* De tot den burgemeester te richten uitnoodiging tot het doen eener oproeping behoort dezen, zoo eenigszins mogelijk, te bereiken eenige dagen vóór dien, voor de opkomst in de uitnoodiging bepaald.

2. Zij vermeldt, behoudens het geval in § 17 voorzien, o. m.:

het aantal der op te roepen landstormplichtigen van de verlangde arbeids- of militaire geschiktheid, tenzij de uitnoodiging de oproeping omvat van een of meer *jaarklassen* van geschikten voor hetzij gewapenden en ongewapenden, hetzij uitsluitend ongewapenden dienst, in welk geval de vermelding van het aantal achterwege wordt gelaten;

de plaats waar, zoomede den dag en het uur waarop de opgeroepenen moeten vereenigd zijn, ten einde te worden overgenomen door of vanwege de militaire autoriteit, van wie de uitnoodiging is uitgegaan, en

de voorloopige bestemming van de opgeroepenen.

3. Bij het doen van de uitnoodiging tot oproepen wordt, in verband met haren omvang en met de omstandigheden, waaronder zij plaats vindt, zooveel doenlijk gelet op verdeeling van druk over de gemeenten in de bij de vordering betrokken landstreek.

§ 13. *1.* Van iedere uitnoodiging tot oproepen geschiedt, indien mogelijk, door of door tusschenkomst van den Opperbevelhebber van zee- en landmacht kennisgeving aan den Minister van Oorlog en zoo de uitnoodiging ten behoeve van de zeemacht is gedaan ook aan den Minister van Marine.

2. De kennisgeving vermeldt o. m. de aantallen (jaarklassen) der opgevorderden en hunne bestemming.

§ 14. *1.* De oproeping geschiedt overeenkomende de uitnoodiging en met inachtneming van het bepaalde in § 9, zoomede, voor zooveel toepasselijk, van het navolgende:

1°. ten aanzien van de oproeping wordt elke der beide categorieën (de categorie der ingeschrevenen in het register model 1 — uitsluitend voor ongewapenden dienst — en die der ingeschrevenen in het register model 2 — zoowel voor gewapenden als voor ongewapenden dienst —) op zichzelve behandeld;

2°. ter voldoening aan de uitnoodiging, worden de ingeschrevenen van de daarin aangegeven arbeids- of militaire geschiktheid in het algemeen opgeroepen naar de volgorde, waarin zij in het register voorkomen, die van de jongste jaarklasse het eerst en zoo vervolgens, — met dien verstande:

a. dat zij, die na vervulden werkelijken dienst huiswaarts zijn gezonden, gedurende het tijdvak, waarover de in artikel 6 der wet omschreven machtiging van kracht is, niet wederom worden opgeroepen zoolang nog in de gemeente ingeschrevenen van dezelfde categorie en geschiktheid hetzij buiten oproeping gebleven zijn, hetzij, opgeroepen zijnde, aan de oproeping *niet* hebben voldaan, of daaraan *niet tijdig* hebben voldaan en in verband met dit laatste al dadelijk weder huiswaarts zijn gezonden;

b. dat, *met inachtneming van het bepaalde in c hierna*, bij de oproeping in elke gemeente vóórgaan, van alle jaarklassen der categorie, de ingeschrevenen van de aangegeven geschiktheid die ongehuwd zijn, weduwnaar zonder kind of kinderen, gehuwd zonder kind of kinderen of gescheiden van echt zonder kind of kinderen, en dat eerst wanneer dezen niet

of niet meer tot het vereischte aantal in de onderscheidene jaarklassen der categorie beschikbaar zijn, aan de beurt komen de gehuwden, weduwnaars met kind of kinderen en gescheiden van echt met kind of kinderen;

c. dat bij de oproeping van ingeschrevenen van de aangegeven *arbeids*geschiktheid vóórgaan van alle jaarklassen de in het register model 1 van die geschiktheid voorkomenden, die niet hebben gediend; dat eerst wanneer dezen niet of niet meer tot het vereischte aantal in de onderscheidene jaarklassen der in dat register voorkomenden beschikbaar zijn, aan de beurt komen, zij, die gediend hebben, en dat ingeschrevenen in het register model 2 als *arbeids*geschikten niet anders worden opgeroepen dan *nadat zij twee jaren voor den landstorm hebben ingeschreven gestaan* en het in de uitnoodiging genoemde aantal niet uit de ingeschrevenen in het register model I te leveren is;

3°. worden werkers gevorderd zonder vermelding van bepaalde arbeidsgeschiktheid, dan wordt hieraan voldaan door oproeping van ingeschrevenen zonder beroep of wier ambt, beroep of bedrijf valt onder de bedoelde in kolom 13 van het register model 1;

4°. kan aan eene uitnoodiging in eenig opzicht niet of niet volledig uit het in de gemeente ingeschreven dienstplichtige landstormpersoneel worden voldaan, dan geeft de burgemeester hiervan onmiddellijk kennis aan dengene, die de uitnoodiging deed; inmiddels voldoet hij er aan, voor zooveel dit mogelijk is.

2. Zij, die in den officiersrang hebben gediend, zoomede hulppersoneel voor ziekenverzorging, deel uitmakende van eene transportcolonne der Vereeniging tot Vrijwillige Hulp „het Nederlandsche Roode Kruis", of eener andere erkende of bij de Vereeniging „het Nederlandsche Roode Kruis" aangesloten vereeniging tot verzorging van zieke of gewonde militairen, worden *niet* opgeroepen dan op in de uitnoodiging daartoe *bepaaldelijk* gedane aanwijzing.

3. Moeten in de uitnoodiging met namen genoemde dienstplichtigen worden opgeroepen, dan is het bepaalde in het eerste lid onder 1°., 2°. en 3°. niet van toepassing.

TITEL III.

Van de opgeroepenen tot den werkelijken dienst.

§ 15. *1.* De opgeroepene, die door ziekte of lichaamsgebrek buiten staat is aan de te zijnen aanzien gedane oproeping tot den werkelijken dienst te voldoen, geeft hiervan kennis aan den burgemeester onder overlegging van eene desbetreffende geneeskundige verklaring, afgegeven door een tot de uitoefening van de geneeskunde in Nederland bevoegd persoon.

2. Wordt die verklaring door den burgemeester als deugdelijk aangenomen, dan wordt de opgeroepene ten aanzien van zijne opkomst voorshands ongemoeid gelaten en roept de burgemeester, tenzij de uitnoodiging tot oproepen de oproeping omvatte van eene of van meer *jaarklassen* van geschikten voor hetzij gewapenden en ongewapenden, hetzij uitsluitend ongewapenden dienst, ter vervanging van den niet-opgekomene, alsnog zoodra mogelijk den aan de beurt zijnden ingeschrevene tot den werkelijken dienst op. Indien ondanks den hierbij betrachten spoed de aflevering van laatstbedoelden ingeschrevene niet kan geschieden tegelijk met die van de overige opgeroepenen, dan zorgt de burgemeester haar te doen volgen op den tijd en op de plaats, door hem in overleg met den in § 16 bedoelden officier of onderofficier te bepalen. Van dien tijd en die plaats wordt melding gemaakt op de in bedoelde § 16 genoemde nominatieve opgaaf.

3. Zij, die niet overeenkomstig de oproeping verschenen zijn ter opkomst, worden mede vervangen indien niet de uitnoodiging tot oproepen de oproeping omvatte van eene of van meer *jaarklassen* van geschikten voor hetzij gewapenden en ongewapenden, hetzij uitsluitend ongewapenden dienst. Voor zooveel toepasselijk, wordt ten aanzien van deze vervanging gehandeld als in het vorig lid is aangegeven.

4. Ingeval de in het vorig lid bedoelden zich, vóórdat de in artikel 19 der wet bedoelde last tot hunne afvoering als deserteur is uitgevoerd, aanmelden bij de militaire autoriteit ter plaatse, waar zij bestemd (voorloopig bestemd) waren in werkelijken dienst te worden gesteld, dan geschiedt de indienststelling alsnog tenzij van hunne diensten geen gebruik kan worden gemaakt, in welk geval zij al dadelijk weder huiswaarts worden gezonden. De bedoelde autoriteit doet van hunne namen en van den datum hunner aanmelding ten spoedigste opgaaf aan het Departement van Oorlog, aan de autoriteit op welker uitnoodiging zij zijn opgeroepen, zoomede aan den burgemeester der gemeente, waar zij zijn opgeroepen; in de opgaaf wordt aangeteekend of de daarin vermelden in dienst zijn gesteld dan wel al dadelijk weder naar hunne haardsteden zijn gezonden.

§ 16. *1.* De autoriteit van wie de uitnoodiging tot het doen eener oproeping is uitgegaan, zorgt, dat — behoudens het geval in § 17 voorzien — tijdig een officier of een onderofficier, als hoofdgeleider, op de in die uitnoodiging vermelde vereenigingsplaats aanwezig is, ten einde namens haar de opgeroepenen over te nemen van den burgemeester of van dengene, door den burgemeester met de overgave der opgeroepenen belast.

2. Bij de aflevering wordt overgegeven eene door den burgemeester overeenkomstig het bij deze instructie behoorend model III samengestelde nominatieve opgaaf, die door den in het vorig lid bedoelden officier of onderofficier wordt mede-onderteekend en overgelegd aan zijn lastgever.

3. Zoodra de overname heeft plaats gehad, wordt door den officier of den onderofficier, in het vorig lid bedoeld, aan de daarbij betrokken landstormplichtigen bekend gemaakt, dat zij van het oogenblik dier overname, totdat zij weder huiswaarts zullen zijn gezonden, krachtens de wet worden geacht in werkelijken dienst te zijn en dat zij dienvolgens van dat oogenblik af, totdat zij in hunne haardsteden teruggekeerd zullen zijn, onder de militaire tucht staan en onderworpen zijn aan het Crimineel Wetboek en het Reglement van krijgstucht voor het krijgsvolk te water, dan wel aan het Crimineel Wetboek en het Reglement van krijgstucht voor het krijgsvolk te lande, naar gelang zij worden geacht te zijn in werkelijken dienst bij de zeemacht of bij het leger hier te lande.

§ 17. *1.* Moeten uit eene gemeente niet meer dan enkele tot den landstorm behoorende dienstplichtigen voor den werkelijken dienst opkomen, dan zal, tenzij de autoriteit, van wie de uitnoodiging tot de desbetreffende oproeping uitgaat, anders bepaalt, die uitnoodiging niet meer behoeven te bevatten, dan, hetzij de namen van de op te roepen dienstplichtigen, hetzij het aantal en de verlangde militaire- of arbeidsgeschiktheid, en voorts eene nauwkeurige opgaaf van den dag en het uur waarop, zoomede van de plaats, waar de bedoelde dienstplichtigen zich zullen hebben aan te melden, bij de autoriteit, mede in de opgaaf genoemd.

2. De burgemeester voorziet de op dergelijke uitnoodiging opgeroepenen, zoo noodig, van een naar de omstandigheden gewijzigde marschorder Model nº. 5, als bedoeld bij § 25 van het „Voorschrift betreffende dienstreizen van dienstplichtigen der Militie . . . . . enz."

3. De autoriteit, bij wie de opgeroepenen zich overeenkomstig het bepaalde in het eerste lid aanmelden, neemt van hen in ontvangst de hun door den burgemeester medegegeven opgaaf, welke is ingericht naar het bij deze instructie behoorend model IV. Deze opgaaf, zoomede de opgaaf model III, bedoeld in het tweede lid van § 16, worden, in verband met het bepaalde in § 18, bij voorkomend geval doorgezonden aan de autoriteit, van wie de uitnoodiging tot de oproeping van de daarin vermelde dienstplichtigen is uitgegaan.

4. Meldt een of meer der opgeroepenen zich niet aan, dan bericht de in den eersten volzin van het vorig lid bedoelde autoriteit zulks onverwijld aan den burgemeester. Te hunnen aanzien geldt voor zooveel toepasselijk het bepaalde in § 15.

§ 18. De opgaven, bedoeld in den tweeden volzin van het voorlaatste lid der vorige §, worden, nadat daaruit het noodige is overgenomen, door de autoriteit, van wie de uitnoodiging tot de oproeping is uitgegaan, ingezonden aan het Departement van Oorlog, ook al behoort die autoriteit tot de zeemacht. Onverminderd het bepaalde in den vorigen volzin wordt bij voorkomend geval aan het Departement van Marine numerieke opgaaf ingezonden van het aantal der bij de zeemacht in werkelijken dienst gestelden.

§ 19. De aanschaffing en de oplegging der voorraden, bedoeld in het eerste lid van artikel 25 van het besluit, geschiedt overeenkomstig de aanwijzingen, daarvoor door of vanwege den Minister van Oorlog gegeven.

§ 20. De tot den landstorm behoorenden worden na aankomst ter plaatse hunner indeeling of tewerkstelling, zoodra daartoe gelegenheid bestaat, geneeskundig onderzocht en overeenkomstig het bepaalde bij de artikelen 19—22 van het besluit gewapend en voorzien van uniformkleeding of van het ken- of onderscheidingsteeken, zoomede bij voorkomend geval van de afzonderlijke onderscheidingsteekenen. Voorts wordt hun, tenzij zij in aanmerking komen tot het afleggen van den eed (de belofte), bij artikel 23 van het besluit bedoeld, het uittreksel uit de krijgswetten voorgelezen en worden zij ingelicht omtrent hetgeen zij voorshands verder behooren te weten.

§ 21. De aanhechting zoowel van het ken- of onderscheidingsteeken als van de afzonderlijke onderscheidingsteekenen behoort zoodanig te zijn, dat verwijdering daarvan niet gemakkelijk kan plaats hebben.

§ 22. De eed (belofte), bij artikel 23 van het besluit bedoeld, wordt afgelegd in handen van de autoriteit, van wie de uitnoodiging tot het oproepen van den daarbij betrokken landstormplichtige is uitgegaan, dan wel van de autoriteit of den commandant, door eerstbedoelde daartoe aangewezen.

§ 23. Zij, die gediend hebben bij de zeemacht, het korps mariniers en de marinereserve hieronder begrepen, bij het leger hier te lande, het reserve-personeel bij de landmacht hieronder begrepen, bij de gouvernements-marine in *Nederlandsch-Indië* of bij de koloniale troepen en aantoonen bij het verlaten van den dienst een rang te hebben bekleed, vervullen den werkelijken dienst bij den landstorm in eene positie, als bij artikel 22 van het besluit bedoeld en gelijkgesteld of het naast overeenkomende met den vroeger bekleeden rang, dan wel in eene hun toegekende positie, gelijkgesteld met een hoogeren rang.

§ 24. Wanneer de belangen van den dienst vorderen, dat aan tot den landstorm behoorenden, die bij de zeemacht of bij het leger hier te lande werkelijken dienst moeten vervullen in een bijzonderen werkkring, niet vermeld in de bij artikel 22 van het besluit genoemde bijlage A, eene positie wordt verleend, gelijkgesteld met een der militaire rangen, dan wordt daartoe door of vanwege de autoriteit, van wie de uitnoodiging tot oproeping van deze landstormplichtigen is uitgegaan, het voorstel gedaan, onderscheidenlijk aan den Minister van Marine en van Oorlog.

TITEL IV.

Van de in werkelijken dienst gestelden.

§ 25. De in werkelijken dienst gestelden worden in betaling of in onderhoud opgenomen bij het onderdeel van de zeemacht of van het leger hier te lande, daarvoor aangewezen door of vanwege de autoriteit, van wie de uitnoodiging tot hunne oproeping is uitgegaan, tenzij in het administratieve beheer te hunnen aanzien op andere wijze wordt voorzien.

§ 26. De burgerkleeding van de in werkelijken dienst gestelden, aan wie uniformkleeding is uitgereikt, wordt, nadat zij door de eigenaars is samengebonden en voorzien van eene aanwijzing van naam en woonplaats, vanwege de militaire autoriteit en op 's Rijks kosten gezonden aan den burgemeester dier woonplaats, ten einde aan hunne woningen te worden afgegeven, dan wel te worden opgelegd ter wederuitreiking aan de eigenaars, zoodra deze naar hunne haardsteden zijn teruggekeerd.

§ 27. *1.* De in werkelijken dienst gestelde dienstplichtige *kan* tot dezen dienst niet worden verplicht na den 31sten Juli van het jaar, waarin voor hem de dienstplicht eindigt, tenzij alsdan de duur van den dienstplicht bij den landstorm bij eene wet is verlengd, of krachtens artikel 12, tweede lid, der wet, de werking van het bepaalde in artikel 3, tweede lid, der wet is geschorst, totdat omtrent de voordracht eener wet, als zooeven bedoeld, is beslist, of totdat de reden der schorsing heeft opgehouden te bestaan.

2. De in werkelijken dienst gestelde dienstplichtige *behoeft* tot dezen dienst niet verder te worden verplicht van den dag af, waarop, naar het oordeel van de autoriteit, die hem deed oproepen, of van eene boven die autoriteit gestelde, zijn dienst voorshands niet meer noodig is, dan wel voorgoed kan worden ontbeerd.

3. De in werkelijken dienst gestelde dienstplichtige wordt, overeenkomstig den eersten volzin van het eerste lid van artikel 14 der wet, zoodra hij tot dezen dienst niet verder *kan* of *behoeft* te worden verplicht, huiswaarts gezonden, tenzij hij verkeert in het geval, voorzien bij den tweeden volzin van het eerste lid van genoemd wetsartikel.

§ 28. *1.* Wordt de in werkelijken dienst gestelde dienstplichtige huiswaarts gezonden, hetzij wegens ontslag uit den dienst ingevolge het bepaalde bij artikel 16 der wet, hetzij wegens een der redenen bij de vorige § vermeld, dan wel om eenige andere reden, of heeft zijn verblijf in werkelijken dienst door de omstandigheden een einde genomen of wordt zulks geacht het geval te zijn, zoo wordt hiervan uiterlijk op den dag, volgende op dien van zijn vertrek, of op dien waarop zijn verblijf in werkelijken dienst een einde nam of wordt geacht een einde te hebben genomen, door de daarbij betrokken administratie opgaaf gedaan, zoowel aan het Departement van Oorlog als aan den burgemeester van de gemeente, waar hij voor den werkelijken dienst werd opgeroepen.

2. Deze opgaven geschieden nominatief en zijn ingericht overeenkomstig het bij deze instructie behoorend model V.

3. Ten aanzien van huiswaarts gezonden dienstplichtigen, zoomede van dienstplichtigen wier verblijf in werkelijken dienst een einde heeft genomen of wordt geacht een einde te hebben genomen, wordt, zoo zij bij de zeemacht in werkelijken dienst waren gesteld,

afgescheiden van de in het vorig lid bedoelde nominatieve opgaven, bovendien, numerieke opgaaf ingezonden aan het Departement van Marine.

§ 29. *1.* Het bewijs van vervulden werkelijken dienst bij den landstorm, ingevolge artikel 14 der wet af te geven aan den daarbij in dienst gestelden dienstplichtige, die huiswaarts wordt gezonden omdat hij tot dezen dienst niet verder kan of behoeft te worden verplicht, is ingericht volgens het bij deze instructie behoorend model VI.

2. De bewijzen, bedoeld in het vorig lid, worden aan de daarop aanspraak hebbenden uitgereikt door hun bevelhebber.

TITEL V.

Van de vergoeding.

§ 30. De burgemeester geeft aan hen, wier verzoeken om de in artikel 26 van het besluit bedoelde vergoeding niet naar eisch onderteekend of onvoldoende van inhoud zijn, wijziging of aanvulling daarvan in overweging.

§ 31. *1.* De burgemeester stelt een onderzoek in naar de gegrondheid van het verzoek om vergoeding. Voor zooveel betreft verzoeken van personen, die gevestigd zijn in het *Duitsche Rijk* of in het Koninkrijk *België*, kan de burgemeester, zoo noodig, tot het instellen van bedoeld onderzoek de medewerking inroepen van de daarbij betrokken Nederlandsche Consulaire Ambtenaren; voor zooveel betreft verzoeken van personen, die *elders in den vreemde* gevestigd zijn, staat het den burgemeester vrij, zich, zoo noodig, tot het bekomen van inlichtingen te wenden tot den Minister van Buitenlandsche Zaken.

2. Besluit de burgemeester tot het toekennen van eene vergoeding, dan doet hij van den uitslag van het onderzoek, in het vorig lid bedoeld, aanteekening in een „Staat van inlichtingen", door hem op te maken volgens een der bij deze instructie behoorende modellen VII, VIII of IX, naar gelang van de omstandigheden in het opschrift van elk der modellen vermeld. Voorts legt hij een Verzamelstaat aan, ingericht volgens het bij deze instructie behoorend model X.

§ 32. *1.* De vergoeding wordt door of vanwege den burgemeester overeenkomstig het ter zake in artikel 29 van het besluit bepaalde uitbetaald aan den persoon of de personen, die daarop recht hebben of die, omdat de rechthebbenden om bijzondere redenen niet in staat zijn of worden geacht om zelf over de vergoeding te beschikken, voor het ten behoeve van rechthebbenden ontvangen der vergoeding zijn aangewezen.

2. Voor de uitbetaling geldt in het algemeen, dat de vervaldag der vergoeding tevens de betaaldag (eerste betaaldag) daarvan is.

§ 33. *1.* Als vervaldag der vergoeding wordt aangemerkt de 6de, de 16de en de 26ste van elke maand, voor de daaraan voorafgaande dagen, waarover de vergoeding loopt. Kan op den eersten vervaldag om eenige reden nog geen betaling geschieden, dan wordt, indien zulks niet reeds vroeger kon plaats hebben, zoo mogelijk op den eerstvolgenden vervaldag, of anders zoo spoedig doenlijk daarna, het van den vorigen aankomende bedrag mede uitgekeerd. Gaat de vergoeding door van het eene jaar in het andere, dan geschiedt de laatste betaling in het jaar niet op 27 of 28, doch op 31 December over al de dagen, die nog tot het eindigende dienstjaar behooren.

2. Is de vervaldag een Zondag, Nieuwjaarsdag, Goede-Vrijdag, Tweede-Paaschdag, Hemelvaartsdag, Tweede-Pinksterdag, Eerste-Kerstdag of Tweede-Kerstdag, dan geschiedt de uitbetaling op den eersten werkdag daarna.

3. De uitbetaling aan rechthebbenden, die buitenslands verblijf houden of die zich sedert den datum, waarop door den burgemeester tot toekenning, te hunnen aanzien, van eene vergoeding is beslist, in eene andere gemeente binnenslands hebben gevestigd, geschiedt door toezending van een postwissel tot het hun aankomend bedrag, nadat voor voldaan geteekend terugontvangen is het aan hen overgemaakt bewijs, ingericht volgens het bij deze instructie behoorend model XI.

§ 34. Is het wegens het op handen zijn van een vervaldag noodig, dat de burgemeester met bijzonderen spoed eene mededeeling ontvangt als bedoeld in § 17, laatste lid, of dat hij met bijzonderen spoed wordt in kennis gesteld met den zakelijken inhoud eener nominatieve opgaaf (model V), als bedoeld in § 28, voorlaatste lid, dan geschiedt die mededeeling of die kennisgeving voorloopig telegraphisch.

§ 35. *1.* Tijdig vóór den vervaldag van vergoeding, uit te betalen wegens verblijf in werkelijken dienst van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige, die in eene andere gemeente gevestigd is dan in die, waar de uitbetaling der vergoeding moet geschieden, vraagt de burgemeester van deze gemeente ten aanzien van dat verblijf in werkelijken dienst de noodige inlichtingen aan zijn ambtgenoot in de gemeente, voor welke die landstormplichtige in werkelijken dienst is gesteld.

2. Eerstbedoelde burgemeester vergewist er zich tevens van bij zijn genoemden ambtgenoot, of eveneens in eene of meer andere gemeenten dan in de zijne uitbetaling van vergoeding wegens het verblijf in werkelijken dienst van denzelfden tot den landstorm behoorende geschiedt. Is dit laatste het geval en zouden de voor elken dag werkelijken dienst van dien tot den landstorm behoorende uit te keeren vergoedingen gezamenlijk het bij artikel 28 van het besluit naar gelang van den leeftijd van den landstormplichtige vastgestelde maximumbedrag van *f* 1.—, *f* 1.50 of *f* 2.— vergoeding per dag te boven gaan, dan treden de bij de toekenning dezer vergoedingen betrokken burgemeesters onderling in overleg nopens de bedragen, waarmede de door ieder hunner toegekende vergoeding te verminderen is, ten einde overschrijding van het vastgestelde maximumbedrag te voorkomen.

§ 36. *1.* De uitbetaling heeft plaats tegen voor voldaanteekening in de daarvoor bestemde kolom van den Verzamelstaat model X, dan wel nadat voor voldaan geteekend is terugontvangen het bewijs, vermeld in § 33, laatste lid.

2. Zijn rechthebbenden op vergoeding door ziekte of soortgelijke omstandigheden buiten staat om op den Verzamelstaat voor voldaan te teekenen, dan heeft de uitbetaling eveneens plaats nadat voor voldaan geteekend teruggontvangen is een aan die rechthebbenden te verstrekken bewijs, ingericht volgens het bij deze instructie behoorend model XI.

§ 37. Wordt de vergoeding toegekend aan het gezin van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige en moet de vergoeding aan de echtgenoote worden uitgekeerd, dan is bedoelde dienstplichtige gehouden tot het mede voor voldaan teekenen een gemachtigde aan te wijzen, voor zooveel hij niet zelf voor voldaan zal kunnen mede-teekenen en hij tot het aanwijzen van een gemachtigde niet buiten staat is.

§ 38. *1.* De voor voldaan geteekende Verzamelstaat model X wordt, nadat alle betalingen aan de daarop voorkomende rechthebbenden zijn geschied, door den burgemeester uiterlijk zes weken na den betaaldag van het laatst uit te keeren bedrag of de laatst uit te keeren bedragen toegezonden aan het Departement van Oorlog.

2. Vergoedingen, die niet in ontvangst genomen zijn binnen zes weken na den vervaldag, worden niet meer uitgekeerd.

3. Bij den Verzamelstaat worden, als bijlagen, overgelegd de bescheiden, waaruit blijkt van den datum, waarop het verblijf in werkelijken dienst van de daarbij betrokken landstormplichtigen een einde heeft genomen, of geacht wordt een einde te hebben genomen, zoomede de in § 36 vermelde bewijzen nadat die stukken door de zorg van den burgemeester van een doorloopend nummer zijn voorzien, terwijl in de kolommen 17 en 22 van den Verzamelstaat wordt verwezen naar het nummer dezer stukken onder de bewoording: „zie bijlage n°. . . . .".

4. Voorts worden bij den Verzamelstaat gevoegd de verzoeken, en, in *enkelvoud*, de daarbij behoorende staten van inlichtingen, bedoeld in § 31.

§ 39. *1.* Mocht de burgemeester het volstrekt noodig achten vroeger dan bij handeling volgens het eerste lid van de vorige § het geval zou zijn, de terugbetaling te kunnen erlangen van de uit de gemeentekas voorgeschoten gelden, dan zendt hij den Verzamelstaat model X, met de in die § vermelde, op de gedane uitkeeringen betrekking hebbende bescheiden, tusschentijds aan het Departement van Oorlog in.

2. Verder in te zenden Verzamelstaten worden alsdan doorloopend genummerd en dragen tot opschrift „Nadere Verzamelstaat n°. 1" enz. Ten aanzien van de „Nadere Verzamelstaten" geldt overigens hetgeen omtrent den Verzamelstaat is bepaald.

§ 40. De Verzamelstaat (Nadere Verzamelstaat) wordt, nadat daarop de beslissing van den Minister van Oorlog is gesteld, toegezonden aan de administratie van het 2de Regiment Vesting-Artillerie, onder uitnoodiging het in die beslissing genoemde bedrag aan den burgemeester van de daarin mede vermelde gemeente zoodra mogelijk te doen toekomen. Ingeval dit bedrag afwijkt van dat, hetwelk blijkens den Verzamelstaat (Naderen Verzamelstaat) uit de gemeentekas is voorgeschoten, wordt bij de toezending daarvan afschrift overgelegd van de in den vorigen volzin bedoelde beslissing.

§ 41. De toezending van de gelden, in de vorige § bedoeld, geschiedt onder de vereischte voorzorgsmaatregelen. Het daarbij te voegen bewijs voor ontvangst wordt, na akkoordbevinding, door den burgemeester zonder uitstel aan de afzendster onderteekend teruggezonden.

§ 42. De uitbetaalde vergoedingen worden in uitgaaf gesteld op de „Afrekening met 's Rijks Schatkist". Daartoe wordt opgemaakt eene verzameling wegens vergoedingen ingevolge artikel 9 der Landstormwet.

§ 43. Alle op de uitbetaling van de ver-

goeding vallende kosten komen ten laste van het Rijk.

TITEL VI.

Van hen, die niet hebben voldaan aan eene oproeping voor den werkelijken dienst.

§ **44.** De burgemeester doet van de namen en voornamen der dienstplichtigen, die aan eene oproeping voor den werkelijken dienst niet hebben voldaan, binnen drie dagen na den dag, voor hunne opkomst vastgesteld, rechtstreeks opgaaf aan den Minister van Oorlog, onder vermelding van de autoriteit, op welker uitnoodiging de in verzuim zijnden werden opgeroepen, en onder aanteekening, zoo mogelijk, van de reden, waarom zij aan de oproeping niet voldeden.

§ **45.** *1.* Bij de opgaaf in de vorige § bedoeld, voegt de burgemeester òf afschrift van òf uittreksel uit het stuk (de stukken) houdende de openbare kennisgeving(en), waarbij de in de opgaaf vermelden voor den werkelijken dienst zijn opgeroepen. In geval van bijvoeging van een uittreksel, is dit uittreksel ingericht overeenkomstig het oorspronkelijke stuk, met dien verstande evenwel, dat hiervan worden weggelaten de namen der opgeroepenen, die ten aanzien van de oproeping niet in verzuim zijn, en van hetgeen uitsluitend ten aanzien van deze laatsten in de openbare kennisgeving is vermeld.

2. Afschrift van het stuk, houdende eene openbare kennisgeving, als bedoeld in het vorig lid, moet door den burgemeester voor gelijkluidend afschrift zijn geteekend; een uittreksel uit het stuk moet door den burgemeester zijn geteekend voor *„overeenkomstig het oorspronkelijke, behoudens weglating van hetgeen uitsluitend betrekking heeft op de opgeroepenen die ten aanzien van de oproeping niet in verzuim zijn"*. Bovendien moet dit afschrift (uittreksel) voorzien zijn van eene door den burgemeester onderteekende verklaring, dat de openbare kennisgeving is geschied en dat het stuk, houdende die kennisgeving, is aangeplakt op de plaats of de plaatsen, die daarvoor bij gemeentelijke verordening is of zijn aangewezen, of die, zoo zulk eene aanwijzing niet bestaat, daarvoor in de gemeente gebruikelijk is of zijn.

§ **46.** *1.* De namen van personen, als bedoeld in de beide vorige §§, te wier aanzien de last tot afvoering als deserteur is verstrekt, waarvan sprake is in artikel 19 der wet, worden door het Departement van Oorlog opgegeven aan den burgemeester der gemeente, waar deze personen voor den werkelijken dienst zijn opgeroepen, zoomede aan de autoriteit, op welker uitnoodiging die oproeping is geschied.

2. De burgemeester haalt na ontvangst dezer opgaaf de namen van de daarop vermelde personen door in de inschrijvingsregisters, zulks in overeenstemming met het bepaalde in artikel 50 van het besluit; de autoriteit op wier uitnoodiging die personen zijn opgeroepen, verricht of doet verrichten hetgeen leidt tot de instelling te hunnen opzichte van eene vervolging ter zake van desertie. In verband hiermede worden bij de opgaaf van de namen van bedoelde personen aan die autoriteit mede toegezonden de afschriften (uittreksels) der stukken houdende de openbare kennisgevingen, tot de oproeping in werkelijken dienst van die personen betrekkelijk.

Slotbepalingen.

§ **47.** *1.* Vanwege het Departement van Oorlog worden op daartoe door den Commissaris der Koningin in de Provincie aan den Minister van Oorlog gedane aanvraag verstrekt:

de vellen, benoodigd voor de inschrijvingsregisters model 1 en model 2 (artikel 3 van het besluit), en

de formulieren (model 3) voor de kennisgeving van inschrijving voor den dienst (artikel 6 van het besluit).

2. Voorts zijn in het centraal magazijn van militaire kleeding en uitrusting te *Amsterdam* ter beschikking van de militaire autoriteit voorhanden: formulieren (model VI) voor het bewijs van vervulden werkelijken dienst (§ 29 dezer instructie).

§ **48.** *1.* Waar in deze instructie gesproken wordt van „de wet", wordt met deze uitdrukking bedoeld de Landstormwet.

2. Waar in deze instructie en in de daarbij behoorende modellen gesproken wordt van „het besluit", wordt met deze uitdrukking bedoeld het Landstorm-Besluit.

3. Waar in deze instructie gesproken wordt van „inschrijvingsregister", wordt met deze uitdrukking bedoeld het register, vermeld in artikel 5 der wet.

§ **49.** In gemeenten met meer dan 20,000 zielen kan onder verantwoordelijkheid van den burgemeester door een daartoe door hem aangewezen gemeente-ambtenaar geschieden:

1°. het doen, zoomede het waarmerken, van openbare kennisgevingen, welke volgens deze instructie door den burgemeester moeten worden gedaan;

2°. de verstrekking van afschriften van of

§ 2 van de Landstorm-Instructie.
MODEL I.

. . . . . (1)

Opgaaf betrekkelijk personen, die in verband met artikel 2, eerste lid, 2°. *b.* met inachtneming van het laaste lid van dat artikel en van artikel 3 der wet, tot den landstorm komen te behooren en ingevolge artikel 4 van het besluit moeten worden ingeschreven in de registers voor den landstorm van de gemeente . . . . . , vermits deze is de gemeente:

(2) waar bedoelde personen binnen het Rijk gevestigd zijn. / zich gaan vestigen.

(2) waar bedoelde personen, die in het Duitsche Rijk of in het Koninkrijk België gevestigd zijn of zich vestigen, laatstelijk binnen het Rijk woonplaats hadden.

(2) in de registers voor den landstorm behooren te worden opgenomen, ingevolge het bepaalde in artikel 4, derde lid, van het besluit onder *a.* / onder *b.*

Volgnummer.	Geslachtsnaam. Voornamen. (voluit.)	Geboorteplaats.	Jaartal en dagteekening van		Adres, waar in opgemelde gemeente		Adres van den landstormplichtige, die niet binnen het Rijk gevestigd is, of zich vestigt.	Burgerlijke staat.	Heeft laatstelijk gediend			Behoort ingevolge artikel 2 van het besluit te worden ingeschreven in het register voor den landstorm: *a.* model 1. *b.* model 2.	Opmerkingen.
			geboorte.	aanvang v/d dienstplicht b/d landstorm.	de landstormplichtige gevestigd is.	de landstormplichtige zich gaat vestigen.		**A.** Ongehuwd, weduwnaar zonder kind of kinderen, gehuwd zonder kind of kinderen, gescheiden van echt zonder kind of kinderen. **B.** Gehuwd met kind of kinderen, weduwnaar met kind of kinderen, gescheiden van echt met kind of kinderen. (Kinderen, die den ingeschrevene *niet* ten laste zijn, worden niet in aanmerking genomen.)	bij: (korps (korpsonderdeel), wapen, dienstvak, dienstafdeeling of inrichting van de zeemacht, het korps mariniers en de marinereserve hieronder begrepen, van het leger hier te lande, het reservepersoneel bij de landmacht hieronder begrepen, of van de koloniale troepen, waarbij laatstelijk gediend.)	in den rang van: (Heeft de landstormplichtige geen rang bekleed, dan wordt in deze kolom niets ingevuld; heeft hij in eene administratieve betrekking in een militair hospitaal gediend, dan zulks in deze kolom te vermelden.)	bij de gouvernementsmarine in Nederlandsch-Indië in de positie van:	Ambt, beroep of bedrijf, dat de landstormplichtige bekleedt of uitoefent of gaat bekleeden of uitoefenen.		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.

(1) Het dienstvak, de dienstafdeeling, de inrichting, het korps of het wapen (c. q. het Departement van algemeen bestuur, of de autoriteit die de opgaaf doet).

(2) Doorslaan wat niet van toepassing is.

. . . . . , den. . . . . 19 . . .

De Chef van opgemeld $\frac{n}{e}$ . . . . . .

(2) *De Commandeerende-Officier van opgemeld korps of wapen.*

uittreksels uit stukken, houdende openbare kennisgevingen, welke volgens deze instructie door den burgemeester moeten worden gedaan.

§ 50. Deze instructie treedt in werking tegelijk met het Landstorm-Besluit.

Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal, (gt.) A. J. DOORMAN.

§ 7 van de Landstorm-Instructie.

MODEL II.

KENNISGEVING *betrekkelijk tot den landstorm behoorende personen, die eene vrijwillige verbintenis hebben aangegaan, als bedoeld in het eerste lid van artikel* 8 *der wet, en dienvolgens op grond van artikel* 17 *der wet van de registers voor den landstorm van de gemeente . . . . . moeten worden afgevoerd.*

Volgnummer.	Geslachtsnaam. Voornamen. (voluit.)	Geboorteplaats.	Jaartal en dagteekening van geboorte.	Voorkomende in het inschrijvingsregister voor den landstorm			De vrijwillige verbintenis is aangegaan		OPMERKINGEN.
				volgens model:	der jaarklasse:	onder volgnummer:	op:	bij:	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.

. . . . . , den . . . . . 19 . . .

De . . . . . ,

§ 16 van de Landstorm-Instructie.
MODEL III.

LANDSTORM.

Gemeente . . . . . .

Nominatieve opgaaf van . . . . . tot den landstorm behoorende dienstplichtigen (. . . . gediende infanteristen, ... gediende vesting-artilleristen, ... aardwerkers en . . . . . voerlieden), die ter voldoening aan de daartoe op den . . . . . 19 . . van den . . . . . ontvangen uitnoodiging zijn opgeroepen (1) en op heden den . . . . . 19 . . ten . . ure . . min. $\frac{\text{v.m.}}{\text{n.m.}}$ $\frac{\text{door}}{\text{namens}}$ den burgemeester van opgemelde gemeente aan de militaire autoriteit zijn overgegeven.

Volgnummer.	Geslachtsnaam. Voornamen. (Voluit.)	Jaartal en dagteekening van geboorte.	Geboorteplaats.	Ingeschreven in het inschrijvingsregister			Overgegeven als: (2)									OPMERKINGEN.
							Gediend hebbende bij:						In den rang van: (Is geen rang bekleed dan blijft deze kolom oningevuld.)	Bekleedende het ambt, of uitoefenende het beroep of bedrijf van:					
				Model nº.:	der jaarklasse:	onder volgnummer:	de infanterie.	de vesting-artillerie.										
1.	Was, Pieter.						1											
2.	Baart, Willem Jan,						1											
enz.																		
31.	Last, Jacobus.							1										
32.	Stoop, Arie.							1										
enz.																		

(1) Het opschrift van deze opgaaf wordt overeenkomstig de uitnoodiging gewijzigd ingeval deze de oproeping omvat van eene of van meer *jaarklassen* van geschikten voor hetzij gewapenden en ongewapenden, hetzij uitsluitend ongewapenden dienst.

(2) Onderstaande kolommen in te vullen overeenkomstig het krachtens de uitnoodiging over te geven personeel.
De namen van hen, die niet ter opkomst in werkelijken dienst verschenen, worden doorgeslagen.

Volgnummer.	Geslachtsnaam. Voornamen. (Voluit.)	Jaartal en dagteekening van geboorte.	Geboorteplaats.	Ingeschreven in het inschrijvingsregister: Model nº.:	der jaarklasse:	onder volgnummer:	Overgegeven als: (I) Gediend hebbende bij:	In den rang van: (Is geen rang bekleed dan blijft deze kolom oningevuld.)	Bekleedende het ambt, of uitoefenende het beroep of bedrijf van: Aardwerker.	Voerman.	OPMERKINGEN.
71.	Slot, Gerrit Nicolaas.								1		
72.	Stam, Thomas.								1		
enz.											
111.	Boom, David.									1	
112.	Smits, Abraham.									1	
enz.											
135.	Tas, Pieter.										Tas, Pieter (voerman) zal op den . . 19 . . , ten . . ure v m. / n m. aan het Gemeentehuis te . . . aanwezig zijn ter aflevering. (§ 15, tweede en derde lid Landstorm-Instructie.)

(1) Onderstaande kolommen in te vullen overeenkomstig het krachtens de uitnoodiging over te geven personeel.
De namen van hen, die niet ter opkomst in werkelijken dienst verschenen, worden doorgeslagen.

Ten tijde en ter plaatse als op de voorzijde dezer opgaaf vermeld,

Voor overname, Voor overgave,

De . . . . . *De Burgemeester van* . . . . . .

§ 17 van de Landstorm-Instructie.
MODEL IV.

LANDSTORM.

Gemeente . . . . . .

OPGAAF betrekkelijk . . . . . tot den landstorm behoorende dienstplichtigen, die ter voldoening aan de daartoe op den . . . . . 19 . . van den . . . . . ontvangen uitnoodiging zijn opgeroepen en op heden den . . . . . zijn gedirigeerd naar . . . . . ten einde zich aldaar ten . . . ure . . . min. $\frac{\text{v.m.}}{\text{n.m.}}$ aan te melden bij . . . . . ., een en ander overeenkomstig hetgeen ter zake in de voormelde uitnoodiging aangegeven is.

Volgnummer.	Geslachtsnaam. Voornamen (voluit).	Jaartal en dagteekening van geboorte.	Geboorteplaats.	Ingeschreven in het inschrijvingsregister: Model nº.:	der jaarklasse:	onder volgnummer:	Ambt, beroep of bedrijf.	Heeft gediend.		Opmerkingen.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.		10.
1.	van Dorp, Willem	1					geneeskundige	neen		
2.	Stang, Abraham Jan	1					machinist	—	als sergeant bij het Regiment Genietroepen.	

P.S. Deze opgaaf is ter hand gesteld aan den onder volgnummer . . genoemde, met opdracht het stuk af te geven aan de autoriteit, bij wie volgens het hoofd der opgaaf de aanmelding moet geschieden.

Ten tijde en ter plaatse als in het hoofd dezer opgave vermeld,

De Burgemeester van . . . . . .,

§ 28 van de Landstorm-Instructie.
MODEL V.

LANDSTORM.

Nominatieve opgaaf van in werkelijken dienst gestelde dienstplichtigen van den landstorm, die op den . . . . . 19 . . huiswaarts zijn gezonden, of wier verblijf in werkelijken dienst door de omstandigheden een einde heeft genomen of wordt geacht een einde te hebben genomen.

Volgnummer.	Geslachtsnaam. Voornamen. (voluit.)	Jaartal en dagteekening van geboorte.	Geboorteplaats.	Ingeschreven in het inschrijvingsregister: model nº.:	der jaarklasse:	onder volgnummer:	Gemeente, waar voor den werkelijken dienst opgeroepen.	Datum, waarop in werkelijken dienst gesteld; e. q. datum, waarop de dienstplichtige geacht wordt in werkelijken dienst te zijn gesteld.	C. q. korps, wapen, dienstvak, dienstafdeeling of inrichting van de zee- of van de landmacht, waarbij in werkelijken dienst geweest.	Onderdeel van de zeemacht of van het legerkier te lande, waarbij in betaling of in onderhoud opgenomen, dan wel administratie onder welker beheer geweest.	Reden waarom: huiswaarts gezonden.	het verblijf in werkelijken dienst een einde heeft genomen of wordt geacht een einde te hebben genomen.	Toelichtingen.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.

. . . . . ., den . . . . . 19 . .

De . . . . . .

§ 29 van de Landstorm-Instructie.

MODEL VI.

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN.

Bewijs van vervulden werkelijken dienst,

bij den landstorm, uitgereikt aan (1) . . . . . — geboren te . . . . ., den . . . . . 1 . . ., in de gemeente . . . . . ., ingeschreven staande in het inschrijvingsregister voor den landstorm model n°. . . . der jaarklasse 1 . . ., onder volgnummer . . — die den . . . . 19 . . in werkelijken dienst werd gesteld uit de gemeente (2) . . . . . als (3) . . . . . .,

„

in de positie gelijk gesteld met den rang van (4) . . . . . en den (5) . . . . . wegens (6) . . . . . huiswaarts is gezonden. (7)

Te . . . ., den . . . 19 . .

De . . . . . .

(1) Geslachts- en voornamen.

(2) Naam der gemeente.

(3) In te vullen: b.v. gediende bij de Vesting-Artillerie, gediende bij de Infanterie, of b.v. aardwerker, chauffeur, voerman . . . ., enz.

(4) In te vullen: de positie, waarin de dienstplichtige krachtens het bepaalde bij art. 22 van het besluit of bij § 23 dezer instructie in werkelijken dienst is gesteld.

(5) Datum, waarop huiswaarts gezonden.

(6) In te vullen: b.v. dienstplicht-eindiging, volbrachten werkelijken dienst, voorshands volbrachten werkelijken dienst . . . . . ., enz.

(7) Ingeval de bij punt 4 vermelde positie tijdens den werkelijken dienst verandering heeft ondergaan, achter het woord „gezonden" te doen volgen: „in de positie gelijkgesteld met den rang van . . . . . (den rang te vermelden)".

§ 31 van de Landstorm-Instructie.

MODEL VII.

(Dit model te bezigen, zoo het geldt vrouw of kinderen van den dienstplichtige.)

LANDSTORM.

Provincie . . . . . .

Gemeente . . . . . .

Art. 9 der Landstormwet.

STAAT *van inlichtingen.*

Strekking van het verzoek: „*Vergoeding*".

(1) . . . . . in de gemeente . . . . . (2) ingeschreven staande in het inschrijvingsregister voor den landstorm model n°. . ., der jaarklasse 1 . ., onder volgnummer . . ., wonende te . . . . . (3), geboren te . . . . . (4), den . . . . . 1 . . . (5).

(1) Geslachts- en voornamen van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige, voluit geschreven.

(2) Gemeente, waar de tot den landstorm behoorende dienstplichtige als zoodanig staat ingeschreven.

(3) Gemeente en c. q. gemeente-onderdeel, straat enz. of wijk en huisnummer.

(4) Geboorteplaats.

(5) Jaartal en dagteekening van geboorte.

1. Beroep of bedrijf van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige, ten tijde van zijne opkomst in werkelijken dienst.

(Bij uitoefening van een beroep èn een bedrijf of van meer dan één beroep of bedrijf beide of alle te vermelden.)

2. Of door den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige ten tijde van zijne opkomst in werkelijken dienst het beroep of bedrijf werd uitgeoefend:

a. voor eigen rekening;
b. in dienst van derden;
c. doorloopend in Rijksdienst;
d. voor een bepaald werk in Rijksdienst, en zoo ja, voor welk werk en voor welken tijdsduur.

3. Geldlijke verdiensten ten tijde van de opkomst in werkelijken dienst van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige — aangegeven per week, maand of jaar — uit diens beroep of bedrijf voortvloeiende.

(De uit elk beroep of bedrijf voortvloeiende verdiensten afzonderlijk te vermelden.)

4. Hoeveel de tot den landstorm behoorende dienstplichtige per week vóór zijn verblijf in werkelijken dienst laatstelijk aan levensonderhoud kostte.

5. Of de echtgenoote van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige in leven is, c. q. was tijdens het verblijf in werkelijken dienst van den dienstplichtige; zoo ja, haar geslachts- en voornamen en leeftijd.

6. De geldelijke verdiensten van de echtgenoote tijdens het verblijf in werkelijken dienst van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige, met aanduiding van het beroep of bedrijf, waaraan deze worden (werden) ontleend.

7. Of tijdens het verblijf in werkelijken dienst van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige andere inkomsten of baten aan de echtgenoote of aan het gezin ten goede komen (kwamen) en, zoo ja, uit welken hoofde en c. q. tot welk bedrag.

(Hier c. q. ook te vermelden de geldelijke verdiensten van de in punt 8 bedoelde kinderen, zoomede bijdragen, die c. q. van uitwonende kinderen worden (werden) ontvangen.)

8. Aantal, geslacht en leeftijd:
a. van inwonende kinderen;
b. van uitwonende kinderen.

9. Of de echtgenoote, c. q. met kind of kinderen, tijdens het verblijf in werkelijken dienst van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige in een ander gezin werd opgenomen, en indien het niet zonder vergoeding kon geschieden, tegen welke vergoeding.

10. Wanneer de echtgenoote overleden is, c. q. geslachts- en voornamen van den persoon, die zich tijdens het verblijf in werkelijken dienst van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige met de verzorging van zijne kinderen heeft belast, en welke betaling hiervoor moet worden gedaan, c. q. is gedaan.

11. Bedrag:
a. der huishuur;
b. aan storting voor fondsen.

12. Bijzondere opmerkingen.

BESLISSING VAN DEN BURGEMEESTER VAN

. . . . . .

(Te vermelden o.a. het bedrag der toegekende vergoeding *per dag*.)

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De Burgemeester voornoemd,

. . . . . .

§ 31 van de Landstorm-Instructie.
MODEL VIII.

(Dit model te bezigen, zoo het geldt het gezin, waartoe de dienstplichtige behoort of waarin hij als pleegkind is opgenomen.)

LANDSTORM.

Provincie . . . . . .
Gemeente . . . . . .

Art. 9 der Landstormwet.

STAAT *van inlichtingen.*

Strekking van het verzoek: *„Vergoeding".*

(1) . . . . . in de gemeente . . . . . (2) ingeschreven staande in het inschrijvingsregister voor den landstorm model nº. . ., der jaarklasse 1 . ., onder volgnummer . ., geboren te . . . . (3), den . . . . . 1 . . . (4).

(1) Geslachts- en voornamen van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige, voluit geschreven.

(2) Gemeente, waar de tot den landstorm behoorende dienstplichtige als zoodanig staat ingeschreven.

(3) Geboorteplaats.

(4) Jaartal en dagteekening van geboorte.

1. Beroep of bedrijf van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige ten tijde van zijne opkomst in werkelijken dienst.

(Bij uitoefening van een beroep èn een bedrijf of van meer dan één beroep of bedrijf, beide of alle te vermelden.)

2. Of door den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige ten tijde van zijne opkomst in werkelijken dienst het beroep of bedrijf werd uitgeoefend:

a. doorloopend in Rijksdienst;
b. voor een bepaald werk in Rijksdienst en, zoo ja, voor welk werk en voor welken tijdsduur.

3. Geldelijke verdiensten ten tijde van de opkomst in werkelijken dienst van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige — aangegeven per week, maand of jaar — uit diens beroep of bedrijf voortvloeiende, en opgave van het bedrag dat hij aan het gezin vóór zijn verblijf in werkelijken dienst laatstelijk afstond.

(De uit elk beroep of bedrijf voortvloeiende verdiensten afzonderlijk te vermelden.)

4. Of ten gevolge van de dienstvervulling door den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige nog meer inkomsten aan het gezin werden onttrokken, zoo ja, door welke oorzaak en tot welk bedrag.

5. Hoeveel de tot den landstorm behoorende dienstplichtige per week vóór zijn verblijf in werkelijken dienst laatstelijk aan levensonderhoud kostte.

6. Geslachts- en voornamen en leeftijd van hem of haar, die als hoofd van het gezin optreedt, c. q. optrad tijdens het verblijf in werkelijken dienst van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige, met vermelding c. q. van de familiebetrekking, waarin dat hoofd den dienstplichtige bestaat, c. q. bestond, alsmede van zijne of hare woonplaats (ook straat enz. of wijk en huisnummer).

7. Beroep of bedrijf, door het hoofd van het gezin tijdens het verblijf in werkelijken dienst van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige uitgeoefend, en hoeveel geldelijke verdiensten hieruit voortvloeien (voortvloeiden), aangegeven per week, maand of jaar, onder vermelding of het beroep of bedrijf wordt (werd) uitgeoefend:

a. voor eigen rekening;
b. in dienst van derden.

(Bij uitoefening van een beroep èn een bedrijf of van meer dan één beroep of bedrijf, beide of alle, zoomede de uit elk beroep of bedrijf voortvloeiende verdiensten afzonderlijk te vermelden; bij voorkomend geval onder de verdiensten *niet* te begrijpen de verdiensten van den dienstplichtige of van andere leden van het gezin.)

8. Aantal der, tijdens het verblijf in werkelijken dienst van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige, van het gezin deel uitmakende en daarbij inwonende personen, *met uitzondering* van den dienstplichtige en van het hoofd van het gezin; opgaaf van de familiebetrekking, waarin ieder hunner het hoofd van het gezin bestaat (bestond), voorts ieders leeftijd, geslacht, beroep of bedrijf en geldelijke verdiensten.

(Bij uitoefening van een beroep èn een bedrijf of van meer dan één beroep of bedrijf, beide of alle, zoomede de uit elk beroep of bedrijf voortvloeiende verdiensten afzonderlijk te vermelden.)

9. Of tijdens het verblijf in werkelijken dienst van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige nog andere inkomsten of baten aan het gezin ten goede komen (kwamen) en, zoo ja, uit welken hoofde en c. q. tot welk bedrag.

10. Bedrag:
a. der huishuur;
b. aan storting voor fondsen.

11. Bijzondere opmerkingen.

(Bij voorkomend geval hier o.m. te vermelden de reden, waarom in het gezin aanwezige personen, die naar hun leeftijd werkkrachtig zouden kunnen zijn, tijdens het verblijf in werkelijken dienst van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige niets verdienen (verdienden); waarom bij betrekkelijk gering verschil in leeftijd de verdiensten van de andere mannelijke gezinsleden belangrijk lager dan die van den dienstplichtige zijn, c. q. waren tijdens zijn verblijf in werkelijken dienst.)

BESLISSING VAN DEN BURGEMEESTER VAN

. . . . . .

(Te vermelden o.a. het bedrag der toegekende vergoeding *per dag*.)

. . . . . , den . . . . . 19 . .

De Burgemeester voornoemd,

. . . . . .

§ 31 van de Landstorm-Instructie.

MODEL IX.

(Dit model te bezigen, zoo het geldt personen, die den dienstplichtige in den eersten of den tweeden graad van bloed- of aanverwantschap bestaan.)

LANDSTORM.

Provincie . . . . . .

Gemeente . . . . . .

Art. 9 der Landstormwet.

STAAT *van inlichtingen.*

Strekking van het verzoek: „*Vergoeding*".

(1) . . . . . .

in de gemeente . . . . . (2) ingeschreven staande in het inschrijvingsregister voor den landstorm model nº. . . ., der jaarklasse 1 . . ., onder volgnummer . . ., geboren te . . . . . (3) den . . . . . 1 . . . (4).

(1) Geslachts- en voornamen van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige, voluit geschreven.

(2) Gemeente, waar de tot den landstorm behoorende dienstplichtige als zoodanig staat ingeschreven.

(3) Geboorteplaats.

(4) Jaartal en dagteekening van geboorte.

1. Geslachts- en voornamen en leeftijd van den persoon of de personen, wien bij toekenning van eene vergoeding, deze ten goede is gekomen, met vermelding van de woonplaats of de woonplaatsen (ook straat enz. of wijk en huisnummer).

2. In welke familiebetrekking de persoon of de personen, onder 1 vermeld, den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige bestaan, c. q. bestonden tijdens het verblijf in werkelijken dienst van den dienstplichtige.

3. Beroep of bedrijf van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige ten tijde van zijne opkomst in werkelijken dienst.

(Bij uitoefening van een beroep èn een bedrijf of van meer dan één beroep of bedrijf beide of alle te vermelden.)

4. Of door den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige ten tijde van zijne opkomst in werkelijken dienst het beroep of bedrijf werd uitgeoefend:

a. doorloopend in Rijksdienst;

b. voor een bepaald werk in Rijksdienst, en, zoo ja, voor welk werk en voor welken tijdsduur.

5. Geldelijke verdiensten ten tijde van de opkomst van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige uit diens beroep of bedrijf voortvloeiende, aangegeven per week, maand of jaar, en opgaaf van het bedrag, dat hij vóór zijne opkomst in werkelijken dienst laatstelijk afstond aan den persoon of de personen, onder 1 vermeld.

(De uit elk beroep of bedrijf voortvloeiende verdiensten afzonderlijk te vermelden.)

6. Hoeveel de tot den landstorm behoorende dienstplichtige per week aan den persoon of de personen, onder 1 vermeld, vóór zijn verblijf in werkelijken dienst, laatstelijk aan levensonderhoud kostte.

7. Beroep of bedrijf, door den persoon of de personen, onder 1 vermeld, tijdens het verblijf in werkelijken dienst van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige uitgeoefend, hoeveel geldelijke verdiensten hieruit voortvloeien (voortvloeiden), aangegeven per week, maand of jaar, en of het beroep of bedrijf wordt (werd) uitgeoefend:

a. voor eigen rekening;

b. in dienst van derden.

(Bij uitoefening van een beroep èn een bedrijf of van meer dan één beroep of bedrijf, de uit elk beroep of bedrijf voortvloeiende verdiensten afzonderlijk te vermelden.)

8. Of door den persoon of de personen, onder 1 vermeld, tijdens het verblijf in werkelijken dienst van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige andere ondersteuning of andere baten worden (werden) genoten, zoo ja, van welken aard of tot welk bedrag.

9. Bedrag:

a. der huishuur;

b. aan storting voor fondsen; ten laste komende van den persoon of de personen, onder 1 vermeld.

10. Bijzondere opmerkingen.

BESLISSING VAN DEN BURGEMEESTER VAN

. . . . . .

(Te vermelden o.a. het bedrag der toegekende vergoeding *per dag*.)

. . . . . ., den . . . . . 19 . .

De Burgemeester voornoemd,

. . . . . .

GEMEENTE LEIDEN. **LANDSTORM.** § 81 van de Landstorm-Instructie.

Artikel 9 der Landstormwet. MODEL X.

VERZAMELSTAAT OP DE TOEGEKENDE EN UITGEKEERDE GELDELIJKE VERGOEDINGEN.

Doorloopend nummer van de verzoeken om vergoeding.	GESLACHTS- EN VOORNAMEN VAN: den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige, betrokken bij een verzoek om vergoeding.	hem of haar die een verzoek om vergoeding heeft ingediend c. q. voor vergoeding in aanmerking is gekomen.	den persoon, aan wien de uitbetaling der vergoeding is geschied wegens het om bijzondere redenen niet in staat geweest zijn van de(n) vermelde in kolom 3 om daarover zelf te beschikken	den persoon, door den dienstplichtige als gemachtigde aangewezen voor het mede-onderteekenen voor het voldaan zijn der vergoeding (§ 37).	Jaartal en dagteekening van geboorte	Geboorteplaats van den dienstplichtige.	De dienstplichtige staat ingeschreven in het inschrijvingsregister voor den landstorm: der gemeente:	model nº.:	der jaarklasse:	onder volgnummer:	Aanwijzing, of de dienstplichtige ten tijde van zijne opkomst in werkelijken dienst: behoorde tot het gezin van de(n) vermelde in kolom 3.	als pleegkind opgenomen was in het gezin van de(n) vermelde in kolom 3.	echtgenoot was van de in kolom 3 vermelde; zoo neen, in welke familiebetrekking hij dan stond tot de(n) vermelde in kolom 3.
1.	2.	3.	4.	5.	6.		7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
1.	Pieters, Johan	Pieters, Klaas .....straat, nº....	—	—							ja.	—	zoon.
2.	de Bie, Karel	de Bie, Gerrit .....steeg, nº.... Leiden.	v. Beers, Jacob, oom, tevens voogd, ...steeg, nº.... Leiden.	—							neen.	neen.	broeder.
3.	Swart, Nicolaas	van de Wal, Marie .....straat, nº....	—	Buis, Jacob							—	—	echtgenoot.
4.	v. Lemmeren, Dirk	Versteeg, Hendrik Pieter .....wal, nº....	—	—							—	ja.	—
5.	Daene, Henri	Daene, Pierre .....straat, nº.... Antwerpen (België).	—	—							ja.	—	zoon.
	enz.												

(Zie voor de kolommen 14—24 de volgende pagina.)

Gemeente, waar de dienstplichtige voor den werkelijken dienst werd opgeroepen.	Administratie, die ten aanzien van den dienstplichtige, de bij § 28 of de bij § 34 vermelde opgaaf ingezonden heeft.	Datum waarop de dienstplichtige in werkelijken dienst is gesteld of geacht wordt in werkelijken dienst te zijn gesteld.	Datum waarop het verblijf in werkelijken dienst van den dienstplichtige een einde heeft genomen of geacht wordt een einde te hebben genomen.	Beslissing van den burgemeester.	Getal op vergoeding aanspraak gevende dagen.	Termijnen waarover de vergoeding is is uitbetaald.	Betaald bedrag.	Handteekening voor voldaan.	Handteekening van den dienstplichtige, of van den persoon, aangewezen voor het mede-onderteekenen voor voldaan (§ 37).	Beslissing van den Minister van Oorlog. (Artt. 29 en 30 van het besluit.)
14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.
Leiden.		..... 19..	..... 19..	... cents (*f*..) vergoeding per dag.	.....	..... 19.. t/m .... 19..	.....	K. Pieters.	—	
					.....	..... 19.. t/m .... 19..	.....	K. Pieters.		
					.....	..... 19.. t/m .... 19..	.....	K. Pieters.		
					.....	..... 19.. t/m .... 19..	.....	K. Pieters.		
Rotterdam.		..... 19..	..... 19..	... cents (*f*..) vergoeding per dag.	.....	..... 19.. t/m .... 19..	.....	J. van Beers.	—	
					.....	..... 19.. t/m .... 19..	.....	J. van Beers.		
					.....	..... 19.. t/m .... 19..	.....	J. van Beers.		
Leiden.		..... 19..	..... 19..	... cents (*f*..) vergoeding per dag.	.....	..... 19.. t/m .... 19..	.....	M. v. d. Wal.	J. Buis.	
					.....	..... 19.. t/m .... 19..	.....	M. v. d. Wal.	J. Buis.	
					.....	..... 19.. t/m .... 19..	.....	M. v. d. Wal.	J. Buis.	
					.....	..... 19.. t/m .... 19..	.....	M. v. d. Wal.	J. Buis.	
Leiden.		..... 19..	..... 19..	... cents (*f*..) vergoeding per dag.	.....	..... 19.. t/m .... 19..	.....	H. P. Versteeg.	—	
					.....	..... 19.. t/m .... 19..	.....	H. P. Versteeg.		
					.....	..... 19.. t/m .... 19..	.....	H. P. Versteeg.		
					.....	..... 19.. t/m .... 19..	.....	H. P. Versteeg.		
Leiden.		..... 19..	..... 19..	... cents (*f*..) vergoeding per dag.	.....	..... 19.. t/m .... 19..	.....	Zie bewijs nº.	—	
					.....	..... 19.. t/m .... 19..	.....	id.		
					.....	..... 19.. t/m .... 19..	.....	id.		
					.....	..... 19.. t/m .... 19..	.....	id.		
						Totaal	.....			

Uitbetaald tot een bedrag van ..... (*f*.....)

Leiden, den ..... 19..

De Burgemeester,

....., den ..... 19..

De Minister voornoemd,

.....

§§ 33 en 36 van de
Landstorm-Instructie.
MODEL XI.

Vrij van zegel ingevolge
art. 18 der Landstormwet.

LANDSTORM.

(Gemeente . . . . . .)
(Bewijs N°. . . . . .)

Ik / Wij ondergeteekende(n) (a) . . . . . .

beken(nen) ontvangen te hebben de som van (b) . . . . . (f . . . . . .), mij / ons toegekend bij Beslissing van den Burgemeester der Gemeente . . . . . van . . . . . 19 . ., wegens vergoeding ingevolge art. 9 der Landstormwet, ter zake van het verblijf in werkelijken dienst van den tot den landstorm behoorenden dienstplichtige (c) . . . . . , die in de gemeente . . . . . staat ingeschreven in het register voor den landstorm model n°. . . . . der jaarklasse 1. . . ., onder volgnummer . . ., over het tijdvak . . . . tot en met . . . . 19 . ., zijnde . . dagen ad f . . . . per dag.

Te . . . . . ., den . . . . . 19 . .
(d)

(a) Geslachts- en voornamen.
(b) Bedrag in letters en cijfers.
(c) Geslachts- en voornamen.
(d) Handteekening(en).

27 *Juni* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

Ten onrechte heeft de Kantonrechter een verzoek tot verbetering der kiezerslijst voor den gemeenteraad afgewezen, op grond dat B. en W. niet kunnen worden geacht te hebben gehandeld in strijd met de wet, nu zij zijn bekend gemaakt met de omstandigheid, dat de hier bedoelde persoon niet was aangeslagen in de plaatselijke directe belasting naar het inkomen, (i. c. stond ten processe vast, dat vorenbedoelde bekendmaking niet juist was, daar er wèl een aanslag bestond en deze tijdig was voldaan).

(Kieswet artt. 7 en 36.)

Voorzitter: Jhr. Mr. S. Laman Trip.

Raadsheeren: Mrs. S. Gratama, J. H. van Goor, C. Krabbe en A. P. L. Nelissen.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. J. J. L. van Hangest baron d'Yvoy.

Requirant heeft zich op 12 April 1913 tot het Gemeentebestuur van Bussum gewend, met het verzoek om verbetering van de vastgestelde kiezerslijst in dien zin dat Casper de Bruyn wonende te Bussum, wiens naam niet op de kiezerslijst was geplaatst, omdat gebleken was, dat hij in het jaar voorafgaande aan de vaststelling van de kiezerslijst van eene instelling van weldadigheid onderstand had genoten, alsnog daarop te brengen. Nadat gebleken was, dat de verleende onderstand niet was te beschouwen als die bedoeld in art. 4 der Kieswet, is de plaatsing van voornoemden de Bruyn op de kiezerslijst bevolen waar zulks behoort, in casu als kiesgerechtigd voor de Staten-Generaal en de Provinciale Staten. In die beslissing is niet berust, op grond dat naar het oordeel van requirant, meerbedoelde de Bruyn, die in de Plaatselijke Directe belasting naar het inkomen f 1.75 als zijn aanslag in September 1912/Februari 1913 voldaan had, uit dien hoofde ook als kiezer voor leden van den Gemeenteraad op de kiezerslijst had behooren te zijn geplaatst. Met verzoek de plaatsing als zoodanig op de kiezerslijst te willen bevelen wendde requirant zich tot den Kantonrechter te Hilversum, die bij beschikking van 22 Mei 1913 het gedaan verzoek als niet op de wet gegrond afwees; uit overweging, dat aan verbetering van een kiezerslijst alleen dan valt te denken, als de plaatsing, in casu zulk een die van gezegde kiesbevoegdheid melding maakt, in strijd met de wet is uitgebleven, en waar requirant aanvoert, dat B. en W. zijn bekend gemaakt met de omstandigheid, dat meergenoemde de Bruyn niet was aangeslagen in de Plaatselijke Directe belasting naar het inkomen te Bussum over 1912, zij door te bevelen hem op de lijst te plaatsen zooals is geschied, niet kunnen gezegd worden te hebben gehandeld in strijd met de wet.

Tegen die beschikking heeft requirant zich in cassatie voorzien als middel voorstellende schending van artt. 7, 35—39 der Kieswet op grond dat het beroep op den Kantonrechter in de Kieswet opgenomen, ook strekt om herstel van verkeerde beslissingen van B. en W. tengevolge van abusieve opgaven mogelijk te maken (zooals in casu had plaats gevonden) en dat door B en W. wel degelijk in strijd met de wet is gehandeld, zij het dan ook onbewust tengevolge van verkeerde opgaaf.

Ingevolge het voorschrift van art. 8 der

Kieswet wordt jaarlijks naar aanleiding van de opgaven en van het onderzoek in art. 10 en volgende vermeld door het Gemeentebestuur een lijst opgemaakt de inwoners aanwijzende, die tot het kiezen van leden van de Tweede Kamer, van de Provinciale Staten en van den Gemeenteraad bevoegd zijn.

De boven meergenoemde de Bruyn, die, zooals feitelijk vaststaat, aan de vereischten voldeed om als kiesgerechtigde voor den Gemeenteraad op de kiezerslijst van 1913 der Gemeente Bussum te worden geplaatst, kwam en komt daarop als zoodanig niet voor.

Voor de verkrijging van kiesrecht voor den Gemeenteraad wordt geen afzonderlijke aangifte gevorderd; niettegenstaande daarvoor andere vereischten gesteld worden, is het voldoende wanneer de voorschriften om kiezer van de Tweede Kamer te worden, in acht genomen worden. Op Burgemeester en Wethouders rust de verplichting om na te gaan of de belanghebbenden zijn aangeslagen in de plaatselijke directe belasting en of zij hun aanslag tijdig geheel betaald hebben; daarbij zijn zij niet verplicht ingevolge de Kieswet, om af te gaan op hun verstrekte gegevens (van den Gemeenteontvanger) doch kunnen zij zich door raadpleging der kohieren en van diens registers op de hoogte stellen. Het niet-voorkomen van een kiesbevoegde voor den Gemeenteraad als zoodanig op de kiezerslijst is alzoo als een verzuim hunnerzijds aan te merken, en als in strijd met de wet; zoodat de Kantonrechter m. i. ten onrechte het tegendeel beslist heeft, en de belanghebbende ook ten onrechte van de kiezerslijst als kiesbevoegde voor den Gemeenteraad is uitgesloten.

Toch zal het voorgestelde middel niet tot cassatie kunnen leiden dewijl de kiesbevoegdheid van art. 7 niet is betwist of ontkend en evenmin eenig voorschrift der artt. 35—39 der Kieswet verkeerd of niet is toegepast, maar daarentegen art. 8 dier wet is geschonden, welke wetsbepaling niet als geschonden of verkeerd toegepast, in het middel is gesteld.

Ik heb mitsdien de eer te concludeeren tot niet-ontvankelijk-verklaring, althans verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien een den 5 Juni 1913 ingekomen verzoekschrift van J. G. J. Majoor, van beroep hotelhouder te Bussum, waarbij op grond van schending van art. 7 der Kieswet en van verkeerde toepassing van de artt. 35—39 dier wet cassatie is gevorderd van een vonnis door den Kantonrechter te Hilversum op 22 Mei 1913 gewezen, waarbij werd afgewezen requirants verzoek tot wijziging van de kiezerslijst der gemeente Bussum in dier voege, dat daarop alsnog zal worden geplaatst Casper de Bruyn, wonende 1ste Achtermeulenlaan no. 11 te Bussum als kiezer van leden voor den raad dier gemeente;

Gehoord, enz.;

O. dat blijkens het aangevallen vonnis, door requestrant aan Burgemeester en Wethouders van de gemeente Bussum is gevraagd, verbetering der voor die Gemeente vastgestelde kiezerslijst voor 1913/1914 onder andere omdat daarop niet was geplaatst C. de Bruyn voormeld;

dat Burgemeester en Wethouders voornoemd op dat request den 14den Mei ll. beslissende, hebben bevolen, dat C. de Bruyn alsnog op die lijst zal worden geplaatst als kiesgerechtigde voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal en de Provinciale Staten;

dat requestrant vervolgens op 19 Mei 1913 aan den Kantonrechter te Hilversum het hierboven vermeld verzoek heeft gericht, daarbij stellende: dat de reden waarom Burgemeester en Wethouders verzuimd hebben de kiezerslijst in dien geest te wijzigen, dat C. de Bruyn daarop óók voorkomt als kiezer van leden van den Gemeenteraad — hierin was gelegen, dat door den Gemeente-ontvanger te Bussum aan Burgemeester en Wethouders voornoemd was medegedeeld, dat C. de Bruyn niet was aangeslagen in de Plaatselijke directe belasting, doch deze mededeeling was onjuist, daar C. de Bruyn blijkens door hem requestrant nu overgelegd *gequiteerd* aanslagbiljet van de plaatselijke directe belastingen naar het inkomen der gemeente Bussum voor 1912 is aangeslagen en zijn aanslag voor Maart 1913 heeft voldaan;

dat op dezelfde gronden door requestrant tot cassatie, de vernietiging is gevraagd van de uitspraak van den Kantonrechter, waarbij requirants verzoek tot wijziging der kiezerslijst is van de hand gewezen, terwijl requirant daartoe nog aanvoerde, dat waar C. de Bruyn zijn kiesbevoegdheid ontleent aan art. 1*b* 1°. der Kieswet (het bewonen van een huis) volgens art. 7 der Kieswet hem, wegens zijn aanslag in de plaatselijke directe belasting óók kiesbevoegdheid voor den Gemeenteraad behoort te worden gegeven en dat wel degelijk door Burgemeester en Wethouders van Bussum is gehandeld in strijd met de wet al was dit een gevolg van eene verkeerde opgave van den

gemeente-ontvanger, en het beroep op den Kantonrechter óók strekt om herstel mogelijk te maken van verkeerde beslissingen door Burgemeester en Wethouders tengevolge van onjuiste opgaven, genomen;

O. omtrent het middel van cassatie:

dat de Kantonrechter omtrent requestrants verzoek tot wijziging van de kiezerslijst, overwoog: „dat aan verbetering van een kiezerslijst alleen dan valt te denken, als de plaatsing — in casu zulk eene die van gezegde kiesbevoegdheid melding maakt — in strijd met de wet is uitgebleven en dat Burgemeester en Wethouders niet kunnen geacht worden te hebben gehandeld in strijd wet de wet nu requestrant aanvoert, dat zij zijn bekend gemaakt met de omstandigheid dat de Bruyn niet was aangeslagen in de plaatselijke directe belastingen naar het inkomen te Bussum over 1912";

dat bij deze beslissing de Kantonrechter evenwel over het hoofd zag, dat het niet de vraag is, door welke omstandigheden Burgemeester en Wethouders er toe werden gebracht om Casper de Bruyn niet als kiezer voor den Gemeenteraad op de kiezerslijst te plaatsen, doch alleen of die plaatsing te recht, dan wel ten onrechte uitbleef, in welk laatste geval in strijd met de wet werd gehandeld;

dat in het onderhavige geval ten processe vaststaat: dat Casper de Bruyn, die als wonende in de gemeente Bussum krachtens art. 1*b* 1°. der Kieswet op de voor die gemeente vastgestelde kiezerslijst voor 1913/1914 was geplaatst als kiezer van leden voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal en voor de Provinciale Staten — in de voor die Gemeente geldende Plaatselijke directe belasting naar het inkomen was aangeslagen over het jaar 1912 voor een bedrag van *f* 1.75 — zijnde meer dan het in de 2de kolom der bij art. 7 der Kieswet bedoelde tabel voor de Gemeente Bussum vermelde bedrag — en dat de Bruyn dezen aanslag vóór 1 Maart 1913 ten volle had voldaan;

dat hieruit volgt, dat de Bruyn overeenkomstig de bij art 7 der Kieswet gestelde eischen bevoegd was tot het kiezen van leden van den Raad der Gemeente Bussum en die bevoegdheid door Burgemeester en Wethouders dier gemeente is miskend door hem niet als zoodanig op die kiezerslijst te plaatsen, terwijl de Kanton.echter te Hilversum bij zijn aangevallen uitspraak dit artikel heeft geschonden door niet op de bovenaangevoerde gronden de verbetering dier kiezerslijst in dier voege te bevelen;

dat dus het cassatiemiddel is gegrond;

Vernietigt de door den Kantonrechter te Hilversum op 22 Mei 1913 in deze zaak gegeven uitspraak;

Beveelt, dat op de voor de gemeente Bussum vastgestelde kiezerslijst voor 1913/1914 Casper de Bruyn óók zal worden geplaatst als bevoegd tot het kiezen van leden van den Gemeenteraad.

(Ned. Jur.)

—

28 *Juni* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Oorlog, houdende uitvoering van het Koninklijk besluit van 29 Mei 1913, S. 194 (*Landweerinstructie* III).

De Minister van Oorlog,

Gezien art. 15*bis* der Landweerwet, van welk wetsartikel de tekst luidt, zooals hierna wordt vermeld onder **I**;

Gezien voorts het Landweer-Besluit III (*Staatsblad* 1913, n°. 194), betrekkelijk de uitvoering van het hiervoren vermeld wetsartikel, van welk Besluit de tekst luidt zooals hierna wordt vermeld onder **II**;

Heeft goedgevonden:

bij deze te herzien en opnieuw vast te stellen de bepalingen der, sedert herhaaldelijk gewijzigde, Beschikking van 12 Mei 1906, VIIde Afd., n°. 277, met de daarbij behoorende modellen, welke herziene en nieuw vastgestelde bepalingen met modellen uitmaken de

LANDWEERINSTRUCTIE III,

en hierna volgen onder **III**.

I. enz.

II. enz.

III LANDWEERINSTRUCTIE *III*.

A. *Bepalingen, van kracht in* gewone tijdsomstandigheden.

(Onder de uitdrukking **„gewone tijdsomstandigheden"** hier te verstaan *alle andere* tijdsomstandigheden dan die, vermeld in artikel 15*bis*, derde lid, der Landweerwet.)

§ 1. Ter bevordering van eene spoedige afdoening en daardoor van de belangen der verzoekers worden:

1°. verzoeken om vergoeding, alsook verzoeken om ontheffing van den werkelijken dienst, als kostwinner, — de laatste gericht aan de Koningin — ingediend aan den Minister van Oorlog door tusschenkomst van den burgemeester der gemeente van inwoning van hen, die de verzoeken doen; ingeval dezen buitenslands verblijf houden door tusschenkomst van den burgemeester der gemeente, waar de dienst-

plichtige staat ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer;

2°. verzoeken, als onder 1°. bedoeld, in het bezit gesteld van den burgemeester, voormeld, binnen een tijdsverloop van *tien* dagen na de afkondiging van de „openbare kennisgeving", waarbij de dienstplichtige onder de wapenen of in werkelijken dienst wordt geroepen; of ingeval de opkomst zonder voorafgaande „openbare" kennisgeving geschiedt, binnen *zes* dagen na den dag van opkomst.

§ 2. *1.* De burgemeester bevordert op de wijze en ten tijde, als door hem dienstig zal worden geacht, dat het in de vorige § gestelde algemeen bekend zij en worde opgevolgd.

2. Hij geeft aan hen, wier verzoeken niet naar eisch onderteekend of onvoldoende van inhoud zijn, aanvulling of wijziging daarvan in overweging.

§ 3. De burgemeester stelt een onderzoek in naar de gegrondheid van het verzoek. Van den uitslag van dit onderzoek doet hij blijken in een door hem bij het verzoek te voegen „*Staat van inlichtingen*", *in enkelvoud* opgemaakt volgens een der bij deze instructie behoorende modellen *A*, *B* en *C*, naar gelang van de omstandigheden, in het opschrift van elk der modellen vermeld.

§ 4. *1.* De burgemeester zendt de verzoeken met daarbij behoorende staten van inlichtingen aan het Departement van Oorlog, onder bijvoeging van een „Verzamelstaat" *in tweevoud*.

2. De „Verzamelstaat" is ingericht volgens het bij deze instructie behoorend model *D* en is bij de in het vorig lid bedoelde toezending aan het Departement van Oorlog ingevuld, voor zooveel noodig, van kolom 1 tot en met kolom 14.

3. Ten aanzien van het advies, hetwelk bij de in het eerste lid genoemde staten van inlichtingen behoort te worden uitgebracht, geldt o. a., dat, voor zoover het strekt tot toekenning van vergoeding, in dat advies het noodig geoordeeld bedrag der vergoeding *per dag* wordt vermeld.

§ 5. *1.* Indien uit het bij § 3 bedoeld onderzoek aan den burgemeester blijkt, dat de dienstplichtige, voor wiens verblijf onder de wapenen vergoeding wordt gevraagd, ingevolge artikel 15 der Landweerwet in aanmerking zou kunnen komen om van den werkelijken dienst te worden ontheven, dan geeft de burgemeester aan belanghebbende(n) in overweging om, afgescheiden van het verzoek om vergoeding, te bevorderen, dat door den dienstplichtige, op de wijze en ten tijde als bij § 1 vermeld, aan de Koningin een verzoek wordt gericht tot het erlangen van zoodanige ontheffing. Blijkt daarentegen, dat tot inwilliging van een gedaan verzoek om ontheffing van den werkelijken dienst als kostwinner vermoedelijk geen termen zullen worden gevonden, doch dat wel aanleiding kan bestaan tot toekenning van eene vergoeding, dan geeft de burgemeester belanghebbende(n) in overweging om, afgescheiden van het verzoek van den dienstplichtige om ontheffing, alsnog tijdig een verzoek om vergoeding bij hem in te dienen. Bij elk advies op een verzoek om ontheffing als kostwinner wordt (op de wijze als in model *D*, kolom 14, achter de nummers 2 en 3 is aangegeven) o. a. reeds dadelijk vermeld, welk vergoedingsbedrag noodig zou zijn als de ontheffing niet mocht worden verleend.

2. Ingeval de indiening van een nader verzoek om ontheffing of om vergoeding door den burgemeester overeenkomstig het bepaalde in het vorig lid aanbevolen is, geschiedt daarvan aanteekening in den staat van inlichtingen, en, indien aan die aanbeveling gevolg gegeven is, ook in kolom 14 van den verzamelstaat, dit laatste op de wijze als achter de nummers 6 en 7 in model *D* is aangegeven.

3. Een nader onderzoek, als in het vorig lid bedoeld, wordt, voorzien van het opschrift „nader verzoek" door den burgemeester aan het oorspronkelijk ingediende verzoek gehecht en daarmede aan het Departement van Oorlog gezonden.

§ 6. De inzending van de bescheiden, in de beide voorgaande §§ vermeld, geschiedt:

a. wanneer zij verband houden met de opkomst onder de wapenen van dienstplichtigen voor oefeningen, als bedoeld in artikel 11 der Landweerwet, uiterlijk *vier* weken vóór den aanvang van het verblijf onder de wapenen;

b. in andere gevallen zoodra mogelijk, doch uiterlijk *veertien* dagen na den dag van aanvang van het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst.

§ 7. *1.* Indien na de in de vorige § bedoelde inzending van bescheiden, de omstandigheden van de daarbij betrokken personen in die mate veranderen, dat eene voorgestelde of reeds toegekende vergoeding hetzij niet meer noodig is, hetzij te verlagen of te verhoogen is, wordt daarvan door den burgemeester zonder uitstel mededeeling gedaan aan het Departement van Oorlog, met vermelding, bij voorkomend geval, van het bedrag, waarop de vergoeding nader ware vast te stellen.

2. Eveneens wordt zonder uitstel mededeeling gedaan aan het Departement van Oorlog, indien nader de noodzakelijkheid tot ontheffing van den werkelijken dienst mocht zijn vervallen of ontstaan.

§ 8. Ten aanzien van verzoeken, die niet zijn ingediend met inachtneming van het gestelde onder 2°. van § 1, zoomede van hernieuwde verzoeken als bedoeld in § 14, is overigens, voor zooveel toepasselijk, het bepaalde bij deze instructie mede van kracht.

§ 9. 1. De burgemeester ontvangt een exemplaar van den in § 4 bedoelden „Verzamelstaat" terug, voorzien van de beslissing van den Minister van Oorlog.

2. De uitbetaling van de toegekende vergoeding geschiedt door de zorg van den in § 1 bedoelden burgemeester aan den persoon of de personen, die daarop recht hebben of die, omdat de rechthebbenden om bijzondere redenen niet in staat zijn of worden geacht om zelf over de vergoeding te beschikken, voor het ten behoeve van rechthebbenden ontvangen der vergoeding zijn aangewezen.

3. Voor de uitbetaling geldt in het algemeen, dat de vervaldag der vergoeding tevens de betaaldag (eerste betaaldag) daarvan is en dat de betaaldagen door den burgemeester worden bekend gemaakt bij schriftelijke (of gedrukte) openbare kennisgeving en een stuk, houdende die kennisgeving, wordt aangeplakt op de plaats of de plaatsen, welke daarvoor bij gemeentelijke verordening is of zijn aangewezen of welke, zoo zulk eene aanwijzing niet bestaat, daarvoor in de gemeente gebruikelijk is of zijn.

§ 10. 1. Als vervaldag der vergoeding wordt aangemerkt:

a. voor de vergoeding, toegekend wegens verblijf onder de wapenen van dienstplichtigen voor de in artikel 11 der Landweerwet voorgeschreven oefeningen, — met inachtneming van het bepaalde bij het tweede lid van § 12 en bij § 13 — een der eerste tien dagen na dien, bestemd voor de inzending van de in § 11 bedoelde opgaaf, waaruit aan den burgemeester blijkt of, en zoo ja, over welk aantal dagen, de belanghebbenden op vergoeding aanspraak hebben;

b. in andere gevallen de 6de, de 16de en de 26ste van elke maand, voor de daaraan voorafgaande dagen, waarover de vergoeding loopt. Kan op den eersten vervaldag om eenige reden nog geen betaling geschieden, dan wordt, indien zulks niet reeds vroeger kon plaats hebben, zoo mogelijk op den eerstvolgenden vervaldag of anders zoo spoedig doenlijk daarna, het van den vorigen aankomende bedrag mede uitgekeerd. Gaat de vergoeding door van het eene jaar in het andere, dan geschiedt de laatste betaling in het jaar niet op 27 of 28, doch op 31 December over al de dagen, die nog tot het eindigende dienstjaar behooren.

2. Is de vervaldag een Zondag, Nieuwjaarsdag, Goede Vrijdag, Tweede-Paaschdag, Hemelvaartsdag, Tweede-Pinksterdag, Eerste-Kerstdag of Tweede-Kerstdag, dan geschiedt de uitbetaling op den eersten werkdag daarna.

3. De uitbetaling aan rechthebbenden, die buitenslands verblijf houden of die zich sedert de inzending van de in § 6 bedoelde bescheiden in eene andere gemeente binnenslands hebben gevestigd, geschiedt door toezending van een postwissel tot het hun aankomend bedrag, nadat voor voldaan geteekend is terugontvangen het aan hen overgemaakt bewijs, ingericht volgens het bij deze instructie behoorend model *E*.

§ 11. 1. In verband met het bepaalde in de vorige § wordt aan den burgemeester opgaaf toegezonden van de namen der in het verlofgangersregister van de landweer zijner gemeente ingeschreven dienstplichtigen:

a. die niet hebben voldaan aan eene te hunnen aanzien gedane oproeping onder de wapenen of in werkelijken dienst;

b. wier verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst, waartoe zij werden opgeroepen, om eenige reden is of door eenige oorzaak wordt bekort, met vermelding van den duur der bekorting;

c. die na vervulling van het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst, waartoe zij zijn opgeroepen, onder de wapenen worden gehouden;

d. wier verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst uit anderen hoofde dan hiervoren vermeld, verandering heeft ondergaan, met vermelding van den invloed die van bedoelde verandering moet uitgaan op de aan het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst te ontleenen aanspraak op vergoeding;

e. die in het genot van groot-verlof zijn gesteld (hersteld) na verlengd verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst, met vermelding van den laatsten verblijfdag.

2. De in het vorig lid bedoelde opgaaf treedt in geen opzicht in de plaats voor bescheiden, die in de gevallen, waarop zij betrekking hebben, krachtens andere voorschriften moeten worden ingediend.

§ 12. 1. De opgaven, bedoeld in de vorige §, worden ingezonden, indien de oorzakelijke feiten voorvallen tijdens de daarbij betrokken

dienstplichtigen wegens oproeping in werkelijken dienst hetzij tot het ondergaan van eene opgelegde straf, hetzij ingevolge de artikelen 28, 32, laatste lid, 35 of 35*ter* der Landweerwet, staan, zouden moeten staan of zich zouden moeten begeven onder de bevelen van den commandeerende-officier van een der korpsen van het leger, of van een onderdeel daarvan, door dezen commandeerende-officier;

in andere gevallen, zoo de dienstplichtige behoort tot de landweer-infanterie, door den commandant van het daarbij betrokken landweer-bataljon of zelfstandige landweer-compagnie; bij de andere wapens door den commandant van de daarbij betrokken landweer-compagnie.

2. De opgaven geschieden, zoo zij betrekking hebben op het verblijf onder de wapenen van dienstplichtigen voor oefeningen, voorgeschreven in artikel 11 der Landweerwet, op den laatsten dag van dat verblijf; is twee dagen na dien laatsten verblijfdag onder de wapenen door den burgemeester geen opgaaf, als bedoeld, ontvangen, dan strekt dit ten bewijs dat geen veranderingen hebben plaats gehad, die van invloed zijn op de aan het verblijf onder de wapenen te ontleenen aanspraak op vergoeding.

3. In andere gevallen, dan in het vorig lid vermeld, geschieden de opgaven ten dage, waarop de oorzakelijke feiten plaats vinden, en wel telegraphisch, indien dat, in verband met de bij § 10, eerste lid, onder *b* vastgestelde vervaldagen, noodig kan zijn om verkeerde uitbetaling te voorkomen.

4. In de hiervoren bedoelde opgaven wordt ten aanzien van elken daarin genoemden dienstplichtige tevens vermeld de compagnie waartoe deze behoort, zoomede zijn nummer op de contrôlelijst van het personeel der compagnie.

§ 13. Tijdig vóór den vervaldag van vergoeding, uit te betalen wegens verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst van den dienstplichtige, die in eene andere gemeente staat ingeschreven in het verlofgangers-register van de landweer dan in die, waar de uitbetaling der vergoeding moet geschieden, vraagt de burgemeester van deze gemeente aan zijn ambtgenoot in de gemeente, waar de dienstplichtige in vermeld register staat ingeschreven, inlichtingen nopens hetgeen betrekkelijk dien dienstplichtige in de bij de vorige § vermelde opgaaf mocht zijn aangeteekend.

§ 14. Om in aanmerking te kunnen komen voor vergoeding wegens verlengd verblijf onder de wapenen van dienstplichtigen, die na vervulling van den termijn voor welken zij waren opgeroepen, onder de wapenen of in werkelijken dienst worden gehouden, moet een daartoe strekkend verzoek worden gedaan.

§ 15. *1.* De gelden, noodig tot uitbetaling van de vergoeding, worden vóór het einde van het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst, waarvoor de vergoeding werd toegekend, toegezonden aan de burgemeesters van:

gemeenten, gelegen binnen de landweerdistricten I en II: door de administratie van de IXde Infanteriebrigade te *Leeuwarden;*

gemeenten, gelegen binnen de landweerdistricten III, V en VI: door de administratie van het Instructie-Bataljon te *Kampen;*

gemeenten, gelegen binnen landweerdistrict IV: door de administratie van de Vde Infanteriebrigade te *Amersfoort;*

gemeenten, gelegen binnen de landweerdistricten VII en VIII: door de administratie van de Iste Infanteriebrigade te *Assen;*

gemeenten, gelegen binnen de landweerdistricten IX en X: door de administratie van het 1ste Regiment Huzaren te *Amersfoort;*

gemeenten, gelegen binnen de landweerdistricten XI en XII: door de administratie van het 4de Regiment Huzaren te *Deventer;*

gemeenten, gelegen binnen de landweerdistricten XIII en XV: door de administratie van het 4de Regiment Veld-Artillerie te *Ede;*

gemeenten, gelegen binnen de landweerdistricten XIV en XVI: door de administratie van de VIIIste Infanteriebrigade te *Arnhem;*

gemeenten, gelegen binnen landweerdistrict XVII: door de administratie van de XIde Infanteriebrigade te *Nijmegen;*

gemeenten, gelegen binnen de landweerdistricten XVIII en XIX: door de administratie van het 1ste Regiment Vesting-Artillerie te *Utrecht;*

gemeenten, gelegen binnen de landweerdistricten XX en XXIX: door de administratie van het 1ste Regiment Veld-Artillerie te *Utrecht;*

gemeenten, gelegen binnen landweerdistrict XXI: door de administratie van de Xde Infanteriebrigade te *Haarlem;*

de gemeente *Amsterdam* (de landweerdistricten XXII t/m XXV): door de administratie van het 2de Regiment Vesting-Artillerie te *Amsterdam;*

gemeenten, gelegen binnen de landweerdistricten XXVI en XXVII: door de administratie van het 4de Regiment Vesting-Artillerie te *den Helder;*

gemeenten, gelegen binnen landweerdistrict

XXVIII: door de administratie van de IVde Infanteriebrigade te *Leiden*;

gemeenten, gelegen binnen landweerdistrict XXX: door de administratie van het Regiment Genietroepen te *Utrecht*;

gemeenten, gelegen binnen de landweerdistricten XXXI en XXXII: door de administratie van het 2de Regiment Veld-Artillerie te *'s Gravenhage*;

gemeenten, gelegen binnen de landweerdistricten XXXIII en XXXVII: door de administratie van het 3de Regiment Vesting-Artillerie te *Gorinchem*;

de gemeente *Rotterdam* (de landweerdistricten XXXIV t/m XXXVI): door de administratie van het 3de Regiment Huzaren te *'s Gravenhage*;

gemeenten, gelegen binnen de landweerdistricten XXXVIII en XXXIX: door de administratie van de IIIde Infanteriebrigade te *Bergen op Zoom*;

gemeenten, gelegen binnen de landweerdistricten XXXX en XXXXI: door de administratie van de VIde Infanteriebrigade te *Breda*;

gemeenten, gelegen binnen de landweerdistricten XXXXII en XXXXIII: door de administratie van het 3de Regiment Veld-Artillerie te *Breda*;

gemeenten, gelegen binnen landweerdistrict XXXXIV: door de administratie van de IIde Infanteriebrigade te *'s Hertogenbosch*;

gemeenten, gelegen binnen de landweerdistricten XXXXV t/m XXXXVIII: door de administratie van het 2de Regiment Huzaren te *Tilburg*.

2. De toezending geschiedt onder de vereischte voorzorgsmaatregelen. Het daarbij te voegen bewijs voor ontvangst wordt, na akkoordbevinding, door den burgemeester zonder uitstel aan de afzendster onderteekend teruggezonden.

§ 16. *1.* In verband met het bepaalde in de vorige § geschiedt de in het eerste lid van § 9 bedoelde toezending van den verzamelstaat aan den burgemeester door tusschenkomst van de administratie, die de gelden levert ter uitbetaling van de vergoedingen in de daarbij betrokken gemeente.

2. Die administratie houdt van de toe te zenden bedragen de noodige aanteekening.

§ 17. *1.* De uitbetaling heeft plaats tegen voor-voldaanteekening in de daarvoor bestemde kolom van den Verzamelstaat model *D*, dan wel nadat voor voldaan geteekend is terug ontvangen het bewijs, vermeld in § 10, laatste lid.

2. Zijn rechthebbenden op vergoeding door ziekte of soortgelijke omstandigheden buiten staat om op den Verzamelstaat voor voldaan te teekenen, dan heeft de uitbetaling eveneens plaats nadat voor voldaan geteekend teruggontvangen is een aan die rechthebbenden te verstrekken bewijs, ingericht volgens het bij deze instructie behoorend model *E*.

§ 18. Wordt de vergoeding toegekend aan het gezin van den dienstplichtige en moet de vergoeding aan de echtgenoote worden uitgekeerd, dan is de dienstplichtige gehouden tot het mede voor voldaan teekenen een gemachtigde aan te wijzen, voor zooveel hij niet zelf voor voldaan zal kunnen mede-teekenen en hij tot het aanwijzen van een gemachtigde niet buiten staat is.

§ 19. *1.* De voor voldaan geteekende Verzamelstaat model *D* wordt, nadat alle betalingen aan de daarop voorkomende rechthebbenden zijn geschied, door den burgemeester zonder uitstel en uiterlijk zes weken na den betaaldag van het laatst uit te keeren bedrag of de laatst uit te keeren bedragen teruggezonden aan de administratie, die de gelden voor uitbetaling heeft geleverd, zulks bij voorkomend geval onder terugzending van de gelden, die om eenige reden tot betaling van de toegekende vergoeding niet benoodigd mochten geweest zijn.

2. Vergoedingen, welke niet in ontvangst genomen zijn binnen zes weken na den vervaldag, worden niet meer uitgekeerd.

3. Bij den Verzamelstaat worden overgelegd de in § 11 bedoelde opgaven, zoomede de in § 17 vermelde bewijzen, nadat deze bescheiden door de zorg van den burgemeester van een doorloopend nummer zijn voorzien, terwijl in de kolommen 16 en 20 van den Verzamelstaat door hem wordt verwezen naar het nummer dezer bescheiden onder de bewoording:

„Zie $\frac{\text{bewijs/zen}}{\text{opgave(n)}}$ N° . . . . ."

§ 20. Na ontvangst en akkoordbevinding van de bescheiden, en, in voorkomend geval, van de gelden, in de vorige § bedoeld, wordt zonder uitstel aan den burgemeester teruggezonden het bewijs, vermeld in § 15, laatste lid.

§ 21. De uitbetaalde vergoedingen worden in uitgaaf gesteld op de „Afrekening met 's Rijks Schatkist". Daartoe wordt opgemaakt eene verzameling wegens vergoedingen ingevolge artikel 15*bis* der Landweerwet, toegekend in gewone tijdsomstandigheden.

§ 22. Alle op de uitbetaling van de vergoeding vallende kosten komen ten laste van het Rijk.

B. *Bepalingen, van kracht in de*

bijzondere tijdsomstandigheden, vermeld in artikel 15bis, derde lid, der Landweerwet.

§ 23. De bijzondere tijdsomstandigheden, vermeld in artikel 15*bis*, derde lid, der Landweerwet, worden met betrekking tot het onderwerp, in deze instructie geregeld, geacht te zijn ingetreden van en met den dag, waarop, als gevolg van die omstandigheden, de landweer geheel of ten deele buitengewoon onder de wapenen is geroepen.

§ 24. *1.* Verzoeken om vergoeding, welke, ten dage als in de vorige § bedoeld, in behandeling zijn, worden, voor zoover zij strekken om vergoeding te erlangen wegens het onder de in die § vermelde tijdsomstandigheden te vervullen verblijf onder de wapenen en onder berusting zijn van den burgemeester, in verband met de bepaling van artikel 8 van het Besluit door den burgemeester behouden *ter afdoening*, terwijl, zoo die verzoeken bij het Departement van Oorlog berusten, zij tot gemeld doel aan den burgemeester worden toegezonden of teruggezonden.

2. Ten aanzien van verzoeken om vergoeding, welke niet naar eisch onderteekend of onvoldoende van inhoud zijn, geeft de burgemeester aan hen, die deze verzoeken hebben ingediend, wijziging of aanvulling daarvan in overweging.

§ 25. *1.* De burgemeester stelt een onderzoek in naar de gegrondheid van een verzoek om vergoeding. Voor zooveel betreft verzoeken van personen, die gevestigd zijn in het *Duitsche Rijk* of in het Koninkrijk *België* kan de burgemeester, zoo noodig, tot het instellen van bedoeld onderzoek de medewerking inroepen van de daarbij betrokken Nederlandsche consulaire ambtenaren; voor zooveel betreft verzoeken van personen, die *elders in den vreemde* gevestigd zijn, staat het den burgemeester vrij, zich, zoo noodig, tot het bekomen van inlichtingen te wenden tot den Minister van Buitenlandsche Zaken.

2. Besluit de burgemeester tot het toekennen van eene vergoeding, dan doet hij van den uitslag van het onderzoek, in het vorig lid bedoeld, aanteekening in een „*Staat van inlichtingen*", door hem op te maken volgens een der bij deze instructie behoorende modellen *AA*, *BB* of *CC*, naar gelang van de omstandigheden in het opschrift van elk der modellen vermeld. Voorts legt hij een Verzamelstaat aan, ingericht volgens het bij deze instructie behoorend model *DD*.

§ 26. Indien het bij de vorige § bedoelde onderzoek aan den burgemeester blijkt, dat de dienstplichtige, voor wiens verblijf onder de wapenen vergoeding wordt gevraagd, ingevolge artikel 15 der Landweerwet in aanmerking zou kunnen komen voor ontheffing van den werkelijken dienst, geeft de burgemeester aan belanghebbende(n) in overweging om afgescheiden van het verzoek om vergoeding, te bevorderen, dat door den dienstplichtige aan de Koningin een verzoek wordt gericht tot het erlangen van zoodanige ontheffing.

§ 27. *1.* De vergoeding wordt door of vanwege den burgemeester overeenkomstig het ter zake bepaalde in artikel 8 van het Besluit uitbetaald aan den persoon of de personen, die daarop recht hebben of die, omdat de rechthebbenden om bijzondere redenen niet in staat zijn of worden geacht om zelf over de vergoeding te beschikken, voor het ten behoeve van rechthebbenden ontvangen der vergoeding aangewezen zijn.

2. Voor de uitbetaling geldt in het algemeen, dat de vervaldag der vergoeding tevens de betaaldag (eerste betaaldag) daarvan is.

§ 28. *1.* Als vervaldag der vergoeding wordt aangemerkt de 6de, de 16de en de 26ste van elke maand, voor de daaraan voorafgaande dagen, waarover de vergoeding loopt. Kan op den eersten vervaldag om eenige reden nog geen betaling geschieden, dan wordt, indien zulks niet reeds vroeger kon plaats hebben, zoo mogelijk op den eerstvolgenden vervaldag of anders zoo spoedig doenlijk daarna, het van den vorigen aankomende bedrag mede uitgekeerd. Gaat de vergoeding door van het eene jaar in het andere, dan geschiedt de laatste betaling in het jaar niet op 27 of 28, doch op 31 December over al de dagen, die nog tot het eindigende dienstjaar behooren.

2. Is de vervaldag een Zondag, Nieuwjaarsdag, Goede-Vrijdag, Tweede-Paaschdag, Hemelvaartsdag, Tweede-Pinksterdag, Eerste-Kerstdag of Tweede-Kerstdag, dan geschiedt de uitbetaling op den eersten werkdag daarna.

3. De uitbetaling aan rechthebbenden, die buitenslands verblijf houden of die zich sedert den datum, waarop door den burgemeester tot toekenning, te hunnen aanzien, van eene vergoeding beslist is, in eene andere gemeente binnenslands hebben gevestigd, geschiedt door toezending van een postwissel tot het hun aankomend bedrag, nadat voor voldaan geteekend terug ontvangen is het aan hen overge-

maakt bewijs, ingericht volgens het bij deze instructie behoorend model *EE*.

§ 29. *1.* In verband met het bepaalde in de vorige §, wordt aan den burgemeester opgaaf toegezonden van de namen der in het verlofgangersregister van de landweer zijner gemeente ingeschreven dienstplichtigen:

die, onder de in artikel 15*bis*, derde lid, der Landweerwet vermelde bijzondere tijdsomstandigheden, niet hebben voldaan aan eene te hunnen aanzien gedane oproeping onder de wapenen; niet tegelijk met de overige dienstplichtigen van de lichting en van het landweer-onderdeel, waartoe zij behooren, in het genot van groot-verlof worden gesteld (hersteld) doch onder de wapenen worden gehouden; na bedoeld verlengd verblijf onder de wapenen in het genot van verlof zijn gesteld (hersteld), zulks met vermelding van den laatsten verblijfdag; dan wel:

wier verblijf onder de wapenen onder de bedoelde bijzondere tijdsomstandigheden, hetzij om eenige reden is of door eenige oorzaak wordt bekort, zulks met vermelding van den datum, waarop voor hen het verblijf onder de wapenen is geëindigd, hetzij uit anderen hoofde, dan hiervoren vermeld, verandering heeft ondergaan, zulks met vermelding van den invloed, welke van bedoelde verandering moet uitgaan op de aan het verblijf onder de wapenen te ontleenen aanspraak op vergoeding.

2. De in het vorig lid bedoelde opgaaf treedt in geen opzicht in de plaats voor bescheiden, die in de gevallen waarop zij betrekking hebben, krachtens andere voorschriften moeten worden ingediend.

§ 30. *1.* De opgaven, bedoeld in de vorige §, worden ingezonden, indien de oorzakelijke feiten voorvallen tijdens de daarbij betrokken dienstplichtigen staan, zouden moeten staan of zich zouden moeten begeven onder de bevelen van den commandeerende-officier van een der korpsen van het leger, of van een onderdeel daarvan, door dezen commandeerende-officier;

in andere gevallen, zoo de dienstplichtige behoort tot de landweer-infanterie, door den commandant van het daarbij betrokken landweer-bataljon of zelfstandige landweer-compagnie; bij de andere wapens door den commandant van de daarbij betrokken landweer-compagnie.

2. De opgaven geschieden ten dage, waarop de oorzakelijke feiten plaats vinden en wel telegraphisch, indien dat, in verband met de bij § 28 vastgestelde vervaldagen, noodig kan zijn om verkeerde uitbetaling te voorkomen.

3. In de hiervoren bedoelde opgaven wordt ten aanzien van elken daarin genoemden dienstplichtige tevens vermeld de compagnie, waartoe deze behoort, zoomede zijn nummer op de contrôlelijst van het personeel der compagnie.

§ 31. *1.* Tijdig vóór den vervaldag van vergoeding, uit te betalen wegens verblijf onder de wapenen van den dienstplichtige, die in eene andere gemeente staat ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer dan in die, waar de uitbetaling der vergoeding moet geschieden, vraagt de burgemeester van deze gemeente aan zijn ambtgenoot in de gemeente, waar de dienstplichtige in vermeld register staat ingeschreven, inlichtingen nopens hetgeen betrekkelijk dien dienstplichtige in de bij de vorige § vermelde opgaaf mocht zijn aangeteekend.

2. Eerstbedoelde burgemeester vergewist er zich tevens van bij zijn genoemden ambtgenoot, of eveneens in eene of meer andere gemeenten dan in de zijne uitbetaling van vergoeding wegens het verblijf onder de wapenen van denzelfden dienstplichtige geschiedt. Is dit laatste het geval en zouden de voor elken dag verblijf onder de wapenen van dien dienstplichtige uit te keeren vergoedingen gezamenlijk het bij artikel 15*bis* der Landweerwet bepaalde maximum-bedrag van *f* 1.50 vergoeding per dag te boven gaan, dan treden de bij de toekenning dezer vergoedingen betrokken burgemeesters onderling in overleg nopens de bedragen, waarmede de door ieder hunner toegekende vergoeding te verminderen is ten einde overschrijding van het wettelijk vastgestelde maximum-bedrag te voorkomen.

§ 32. *1.* De uitbetaling heeft plaats tegen voor-voldaanteekening in de daarvoor bestemde kolom van den Verzamelstaat model *DD*, dan wel nadat voor voldaan geteekend terugontvangen is het bewijs, vermeld in § 28, laatste lid.

2. Zijn rechthebbenden op vergoeding door ziekte of soortgelijke omstandigheden buiten staat om op den Verzamelstaat voor voldaan te teekenen, dan heeft de uitbetaling eveneens plaats nadat voor voldaan geteekend terugontvangen is een aan die rechthebbenden te verstrekken bewijs, ingericht volgens het bij deze instructie behoorend model *EE*.

§ 33. Wordt de vergoeding toegekend aan het gezin van den dienstplichtige en moet de vergoeding aan de echtgenoote worden uitgekeerd, dan is de dienstplichtige gehouden tot het mede voor voldaan teekenen een gemachtigde aan te wijzen, voor zooveel hij niet zelf voor voldaan zal kunnen mede-teekenen en hij

tot het aanwijzen van een gemachtigde niet buiten staat is.

§ 34. *1.* De voor voldaan geteekende Verzamelstaat *DD* wordt, nadat alle betalingen aan de daarop voorkomende rechthebbenden zijn geschied, door den burgemeester uiterlijk zes weken na den betaaldag van het laatst uit te keeren bedrag of de laatst uit te keeren bedragen toegezonden aan het Departement van Oorlog.

2. Vergoedingen, welke niet in ontvangst genomen zijn binnen zes weken na den vervaldag, worden niet meer uitgekeerd.

3. Bij den Verzamelstaat *DD* worden overgelegd de in § 30 bedoelde opgaven, zoomede de in § 32 vermelde bewijzen, nadat deze bescheiden door de zorg van den burgemeester van een doorloopend nummer zijn voorzien, terwijl in de kolommen 15 en 19 van den Verzamelstaat door hem wordt verwezen naar het nummer dezer bescheiden onder de bewoording:

„Zie bewijs(zen) / opgave(n) nº. . . . . ."

4. Voorts worden bij den Verzamelstaat *DD* gevoegd de verzoeken, en, in *enkelvoud*, de daarbij behoorende staten van inlichtingen, bedoeld in § 25.

§ 35. *1.* Mocht de burgemeester het volstrekt noodig achten vroeger dan bij handeling volgens het eerste lid der vorige § het geval zou zijn, de terugbetaling te kunnen erlangen van de uit de gemeentekas voorgeschoten gelden, dan zendt hij den Verzamelstaat *DD*, met de in die § vermelde, op de gedane uitkeeringen betrekking hebbende bescheiden, tusschentijds aan het Departement van Oorlog in.

2. Verder in te zenden Verzamelstaten worden alsdan doorloopend genummerd en dragen tot opschrift „Nadere Verzamelstaat *DD*, nº. 1", enz. Ten aanzien van de „Nadere Verzamelstaten" geldt overigens hetgeen omtrent den Verzamelstaat is bepaald.

§ 36. De Verzamelstaat (Nadere Verzamelstaat) *DD* wordt, nadat daarop de beslissing van den Minister van Oorlog gesteld is, toegezonden aan de administratie van het 2de Regiment Vesting-Artillerie, onder uitnoodiging het in die beslissing genoemde bedrag aan den burgemeester van de daarin mede vermelde gemeente zoodra mogelijk te doen toekomen. Ingeval dit bedrag afwijkt van dat, hetwelk blijkens den Verzamelstaat (Naderen Verzamelstaat) uit de gemeentekas voorgeschoten is, wordt bij de toezending daarvan afschrift overgelegd van de in den vorigen volzin bedoelde beslissing.

§ 37. De toezending van de gelden, in de vorige § bedoeld, geschiedt onder de vereischte voorzorgsmaatregelen. Het daarbij te voegen bewijs voor ontvangst wordt, na akkoordbevinding, door den burgemeester zonder uitstel aan de afzendster onderteekend teruggezonden.

§ 38. *1.* Door den burgemeester wordt geen vergoeding toegekend voor verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst, vallende *buiten* den tijd der aanwezigheid van de bijzondere tijdsomstandigheden, vermeld in artikel 15*bis*, derde lid, der Landweerwet.

2. Om óók voor bedoeld verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst vergoeding te kunnen erlangen, moet een daartoe strekkend verzoek worden ingediend op de wijze en ten tijde, bij § 1 voorgeschreven.

§ 39. De uitbetaalde vergoedingen worden in uitgaaf gesteld op de „Afrekening met 's Rijks Schatkist". Daartoe wordt opgemaakt eene verzameling wegens vergoedingen ingevolge artikel 15*bis* der Landweerwet, toegekend in bijzondere tijdsomstandigheden.

§ 40. Alle op de uitbetaling van de vergoeding vallende kosten komen ten laste van het Rijk.

C. Slotbepalingen.

§ 41. Vergoedingen, ingevolge artikel 15*bis* der Landweerwet verleend aan personen, die niet behooren tot het gezin van den dienstplichtige of tot dat, waartoe hij behoort of waarin hij als pleegkind is opgenomen, noch hem bestaan in bloed- of aanverwantschap, dan wel hem bestaan in een anderen graad van bloed- of aanverwantschap dan dien van:

kind, vader of moeder;

kleinkind, grootvader, grootmoeder, broeder, zuster, halfbroeder of halfzuster;

stiefkind, stiefvader, stiefmoeder, behuwdkind, behuwdvader of behuwdmoeder;

stiefkleinkind, stiefgrootvader, stiefgrootmoeder, behuwdkleinkind, behuwdgrootvader, behuwdgrootmoeder, behuwdbroeder, behuwdzuster, behuwdhalfbroeder of behuwdhalfzuster;

worden geacht *niet* te zijn toegekend ter zake van verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst, door den dienstplichtige te volbrengen nà 23 Mei 1913.

§ 42. *1.* Deze instructie treedt in werking tegelijk met het Koninklijk Besluit van 29 Mei 1913 (*Staatsblad* nº. 194) [Landweer-Besluit III].

2. Bij het in werking treden van deze instructie vervallen de bepalingen en modellen, vastgesteld en behoorende bij de Beschikkingen van 12 Mei 1906, VIIde Afd., nº. 277, 3 Juli 1907, Afdeeling Militie en Schutterij (S., L. en V.) nº. 296, 19 October 1907, Afdeeling Militie en Landweer (L.) nº. 187, 7 December 1909, Afdeeling Militie en Landweer (L.) nº. 98, en 12 Maart 1910, Afdeeling Militie en Landweer (L.) nº. 254, zoomede de modellen *A*, *B* en *C*, *Landweer*, vastgesteld bij de Beschikking van 13 Augustus 1907, Afdeeling Militie en Schutterij (S., L. en V.) nº. 440.

Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal, (*get.*) A. J. DOORMAN.

LANDWEER.

§ 3 der Landweerinstructie III.

Landweerdistrict Nº. . . .

Gemeente . . . . . .

MODEL A.

(Dit model te bezigen, zoo het geldt vrouw of kinderen van den dienstplichtige.)

STAAT VAN INLICHTINGEN.

Strekking van het verzoek: . . . . (1).

Dienstplichtige (2). . . . . .
uit (3) . . . . . .
van de landweerlichting 19 . . .
wonende te (4). . . . . .

Behoort tot het . . e Bataljon Landweer-Infanterie . . e compagnie

Behoort tot de . . e compagnie
Landweer-Vesting-Artillerie.
Landweer-Pontonniers.
Landweer-Genietroepen.
Landweer-Hospitaalsoldaten.
Landweer-Administratietroepen.

Controle-nummer . . .

(1) In te vullen: „*vergoeding*", „*ontheffing*" dan wel „*ontheffing of vergoeding*".

(2) Geslachts- en voornamen, voluit geschreven.

(3) Gemeente, waar de dienstplichtige staat ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer.

(4) Gemeente en c. q., gemeente-onderdeel, straat enz. of wijk en huisnummer.

1. Artikel(en) der Landweerwet, waarop het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst betrekking heeft.	
2. Beroep of bedrijf van den dienstplichtige vóór zijne opkomst onder de wapenen of in werkelijken dienst. (Bij uitoefening van een beroep èn een bedrijf of van meer dan één beroep of bedrijf beide of alle te vermelden.)	
3. Of door den dienstplichtige het beroep of bedrijf wordt of werd uitgeoefend: *a.* voor eigen rekening; *b.* in dienst van derden; *c.* doorloopend in Rijksdienst; *d.* voor een bepaald werk in Rijksdienst en, zoo ja, voor welk werk en voor welken tijdsduur.	
4. Geldelijke verdiensten van den dienstplichtige — aangegeven per week, maand of jaar —, uit diens beroep of bedrijf voortvloeiende. (De uit elk beroep of bedrijf voortvloeiende verdiensten afzonderlijk te vermelden.)	
5. Hoeveel de dienstplichtige per week aan levensonderhoud kost of vóór zijn verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst laatstelijk aan levensonderhoud kostte.	
6. Of de echtgenoote van den dienstplichtige in leven is, zoo ja, haar geslachts- en voornamen en leeftijd.	
7. De vermoedelijke geldelijke verdiensten van de echtgenoote tijdens het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst van den dienstplichtige, met aanduiding van het beroep of bedrijf, waaraan deze worden ontleend.	
8. Of tijdens het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst van den dienstplichtige vermoedelijk andere inkomsten of baten aan de echtgenoote of aan het gezin ten goede komen en, zoo ja, uit welken hoofde en c.q. tot welk bedrag. (Hier c. q. ook te vermelden de geldelijke verdiensten van de in punt 9 bedoelde kinderen, zoomede bijdragen, die c. q. van uitwonende kinderen worden ontvangen.)	
9. Aantal, geslacht en leeftijd: *a.* van inwonende kinderen; *b.* van uitwonende kinderen.	

10. Of de echtgenoote, c.q. met kind of kinderen, tijdens het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst van den dienstplichtige in een ander gezin kan worden opgenomen, c.q. werd opgenomen, en indien het niet zonder vergoeding kan of kon geschieden, tegen welke vergoeding.	
11. Wanneer de echtgenoote overleden is, c.q. geslachts- en voornamen van den persoon, die zich tijdens het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst van den dienstplichtige met de verzorging van zijne kinderen belast, en welke betaling hiervoor moet worden gedaan.	
12. Bedrag: *a.* der huishuur; *b.* aan storting voor fondsen.	
13. Bijzondere opmerkingen.	

Advies van den Burgemeester van

. . . . . .

(Indien tot toekenning van vergoeding geadviseerd wordt, te vermelden het noodig geoordeeld bedrag der vergoeding per dag.)

. . . . . ., den . . . 19 . .

De Burgemeester voornoemd,

LANDWEER.

§ 3 der Landweerinstructie III.

Landweerdistrict N°. . . .

Gemeente . . . . . .

MODEL *B*.

(Dit model te bezigen, zoo het geldt het gezin, waartoe de dienstplichtige behoort of waarin hij als pleegkind is opgenomen.)

STAAT VAN INLICHTINGEN.

Strekking van het verzoek: . . . . . (1).

Dienstplichtige (2). . . . . .

uit (3) . . . . . .

van de landweerlichting 19 . .

Behoort tot het . . e Bataljon Landweer-Infanterie . . e Compagnie.

Behoort tot de . . e Compagnie
Landweer-Vesting-Artillerie.
Landweer-Pontonniers.
Landweer-Genietroepen.
Landweer-Hospitaalsoldaten.
Landweer-Administratietroepen.

Controle-nummer . . .

(1) In te vullen *„vergoeding"*, *„ontheffing"* dan wel *„ontheffing of vergoeding"*.

(2) Geslachts- en voornamen, voluit geschreven.

(3) Gemeente, waar de dienstplichtige staat ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer.

1. Artikel(en) der Landweerwet, waarop het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst betrekking heeft.	
2. Beroep of bedrijf van den dienstplichtige vóór zijne opkomst onder de wapenen of in werkelijken dienst. (Bij uitoefening van een beroep èn een bedrijf of van meer dan één beroep of bedrijf beide of alle te vermelden.)	
3. Of door den dienstplichtige het beroep of bedrijf wordt of werd uitgeoefend: *a.* doorloopend in Rijksdienst; *b.* voor een bepaald werk in Rijksdienst, en zoo ja, voor welk werk en voor welken tijdsduur.	
4. Geldelijke verdiensten van den dienstplichtige — aangegeven per week, maand of jaar —, uit diens beroep of bedrijf voortvloeiende, en opgaaf van het bedrag, dat hij aan het gezin afstaat of vóór zijn verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst laatstelijk afstond. (De uit elk beroep of bedrijf voortvloeiende verdiensten afzonderlijk te vermelden.)	
5. Of tengevolge van zijne dienstvervulling nog meer inkomsten aan het gezin worden onttrokken; zoo ja, door welke oorzaak en tot welk bedrag.	
6. Hoeveel de dienstplichtige per week aan levensonderhoud kost of vóór zijn verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst laatstelijk aan levensonderhoud kostte.	

7. Geslachts- en voornamen en leeftijd van hem of haar, die als hoofd van het gezin optreedt, met vermelding c.q. van de familiebetrekking, waarin dat hoofd den dienstplichtige bestaat, alsmede van zijne of hare woonplaats (ook straat enz. of wijk en huisnummer).

8. Beroep of bedrijf, door het hoofd van het gezin uitgeoefend, en hoeveel geldelijke verdiensten hieruit voortvloeien — aangegeven per week, maand of jaar —, onder vermelding of het beroep of bedrijf wordt uitgeoefend:

a. voor eigen rekening;
b. in dienst van derden.

(Bij uitoefening van een beroep èn een bedrijf of van meer dan één beroep of bedrijf beide of alle, zoomede de uit elk beroep of bedrijf voortvloeiende verdiensten afzonderlijk te vermelden; bij voorkomend geval, onder de verdiensten *niet* te begrijpen de verdiensten van den dienstplichtige of van andere leden van het gezin.)

9. Aantal der, tijdens het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst van den dienstplichtige, van het gezin deel uitmakende en daarbij inwonende personen, *met uitzondering* van den dienstplichtige en van het hoofd van het gezin; opgaaf van de familiebetrekking, waarin ieder hunner het hoofd van het gezin bestaat, voorts ieders leeftijd, geslacht, beroep of bedrijf, en geldelijke verdiensten.

(Bij uitoefening van een beroep èn een bedrijf of van meer dan één beroep of bedrijf beide of alle, zoomede de uit elk beroep of bedrijf voortvloeiende verdiensten afzonderlijk te vermelden.)

10. Of tijdens het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst van den dienstplichtige vermoedelijk nog andere inkomsten of baten aan het gezin ten goede komen en, zoo ja, uit welken hoofde en c.q. tot welk bedrag.

11. Bedrag:
a. der huishuur;
b. aan storting voor fondsen.

12. Bijzondere opmerkingen.

(Bij voorkomend geval hier o. m. te vermelden de reden, waarom in het gezin aanwezige personen, die naar hun leeftijd werkkrachtig zouden kunnen zijn, niets verdienen; waarom bij betrekkelijk gering verschil in leeftijd de verdiensten van andere mannelijke gezinsleden belangrijk lager zijn dan die van den dienstplichtige.)

Advies van den Burgemeester van

. . . . . .

(Indien tot toekenning van vergoeding geadviseerd wordt, te vermelden het noodig geoordeeld bedrag der vergoeding per dag.)

. . . . . , den . . . 19 . .

De Burgemeester voornoemd,

LANDWEER.

§ 3 der Landweerinstructie III.

Landweerdistrict N°. . . .

Gemeente . . . . . .

MODEL *C.*

(Dit model te bezigen, zoo het geldt personen, die den dienstplichtige in den eersten of den tweeden graad van bloed- of aanverwantschap bestaan.)

STAAT VAN INLICHTINGEN.

Strekking van het verzoek: . . . . . (1).

Dienstplichtige (2). . . . . .

uit (3) . . . . . .

van de landweerlichting 19 . .

Behoort tot het . . e Bataljon Landweer-Infanterie . . e Compagnie.

Behoort tot de . . e Compagnie
Landweer-Vesting-Artillerie.
Landweer-Pontonniers.
Landweer-Genietroepen.
Landweer-Hospitaalsoldaten.
Landweer-Administratietroepen.

} Contrôle-nummer

(1) In te vullen „*vergoeding*", „*ontheffing*" dan wel „*ontheffing of vergoeding*".

(2) Geslachts- en voornamen, voluit geschreven.

(3) Gemeente, waar de dienstplichtige staat ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer.

1. Artikel(en) der Landweerwet, waarop het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst betrekking heeft.

2. Geslachts- en voornamen en leeftijd van de personen, wien, bij toekenning van eene vergoeding, deze ten goede zou moeten komen, met vermelding van de woonplaats (ook straat enz. of wijk en huisnummer).

3. In welke familiebetrekking de personen, onder 2 vermeld, den dienstplichtige bestaan.

4. Beroep of bedrijf van den dienstplichtige vóór zijne opkomst onder de wapenen of in werkelijken dienst.

(Bij uitoefening van een beroep èn een bedrijf of van meer dan één beroep of bedrijf beide of alle te vermelden.)

5. Of door den dienstplichtige het beroep of bedrijf wordt of werd uitgeoefend:

a. doorloopend in Rijksdienst;

b. voor een bepaald werk in Rijksdienst en, zoo ja, voor welk werk en voor welken tijdsduur.

6. Geldelijke verdiensten van den dienstplichtige — aangegeven per week, maand, of jaar —, uit diens beroep of bedrijf voortvloeiende, en opgaaf van het bedrag, dat hij afstaat of vóór zijn verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst laatstelijk afstond aan de personen, onder 2 vermeld.

(De uit elk beroep of bedrijf voortvloeiende verdiensten afzonderlijk te vermelden.)

7. Hoeveel de dienstplichtige per week aan de personen, onder 2 vermeld, aan levensonderhoud kost of vóór zijn verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst laatstelijk aan levensonderhoud kostte.

8. Beroep of bedrijf, door de personen, onder 2 vermeld, uitgeoefend, c.q. tijdens het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst van den dienstplichtige, hoeveel geldelijke verdiensten hieruit voortvloeien — aangegeven per week, maand of jaar —, en of het beroep of bedrijf wordt uitgeoefend:

a. voor eigen rekening;

b. in dienst van derden.

(Bij uitoefening van een beroep èn een bedrijf of van meer dan één beroep of bedrijf de uit elk beroep of bedrijf voortvloeiende verdiensten afzonderlijk te vermelden.)

9. Of door de personen, onder 2 vermeld, andere ondersteuning of baten worden genoten, c.q. tijdens het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst van den dienstplichtige; zoo ja, van welken aard of tot welk bedrag.

10. Bedrag:

a. der huishuur;

b. aan storting voor fondsen;

ten laste komende van de personen, onder 2 vermeld.

11. Bijzondere opmerkingen.

Advies van den Burgemeester van

. . . . . .

(Indien tot toekenning van vergoeding geadviseerd wordt, te vermelden het noodig geoordeeld bedrag der vergoeding per dag.)

. . . . . , den . . . 19 . .

De Burgemeester voornoemd,

§ 4 der Landweerinstructie III.
GEMEENTE AMSTERDAM.
(Landweerdistricten XXII t/m XXV.)

LANDWEER.

MODEL D.

VERZAMELSTAAT *op de verzoeken om geldelijke vergoeding en om ontheffing van den werkelijken dienst als kostwinner.*

Doorloopend nummer van de verzoeken.	GESLACHTS- EN VOORNAMEN VAN: den dienstplichtige, betrokken bij een verzoek om hetzij ontheffing, hetzij vergoeding, hetzij ontheffing of vergoeding.	hem of haar, die een verzoek om vergoeding heeft ingediend of voor vergoeding in aanmerking zou kunnen komen.	den persoon, aan wien de uitbetaling der vergoeding zou geschieden wegens het om bijzondere redenen niet in staat zijn van de(n) vermelde in kolom 3, om daarover zelf te beschikken.	den persoon, door den dienstplichtige als gemachtigde aangewezen voor het mede-onderteekenen voor het voldaan zijn der vergoeding (§ 18).	AANWIJZING, of de dienstplichtige behoort tot het gezin van de(n) vermelde in kolom 3.	als pleegkind is opgenomen in het gezin van de(n) vermelde in kolom 3.	echtgenoot is van de in kolom 3 vermelde; zoo neen, in welke familiebetrekking hij dan staat tot de(n) vermelde in kolom 3.	Lichting van de landweer, wapen of dienstvak, onderdeel en compagnie, waartoe de dienstplichtige behoort, zoomede contrôlenummer.	Gemeente, waar de dienstplichtige staat ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer.	Artikel(en) der Landweerwet, waarop het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst betrekking heeft.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
1.	de Bruin, Jan Pieter.	de Bruin, Dirk. ... straat, N°. .	—	—	Ja.	—	Zoon.	19 . . Infanterie, 22ste Bataljon, 1e Compagnie; 255.	Amsterdam.	11.
2.	Zwart, Jan. ... straat, N°. . .	Zwart, Maria. ... straat, N°. . .	Berends, Jan, oom, tevens voogd, ... straat, N°. . .	—	Neen.	Neen.	Broeder	19 . . Infanterie, 21ste Bataljon, 1e Compagnie; 277.	Haarlem.	Idem.
3.	Meijer, Pieter. .... wal, N°. . .	Meijer, Gerrit. .... wal, N°. . .	—	—	Ja.	—	Zoon.	19 . . Infanterie, 22ste Bataljon, 1e Compagnie; 258.	Amsterdam.	Idem.
4.	van Es, Teunis.	v. Dam, Johanna. ... straat, N°. . .	—	v. Tiel, Hendrik.	—	—	Echtgenoot.	19 . . Infanterie, 23ste Bataljon, 2e Compagnie; 251.	Idem.	Idem.
5.	van Kuijk, Jan.	Horst, Hendrik Pieter. ... gracht, N°. . .	—	—	—	Ja.	—	19 . . Vesting-Artillerie, 18e Compagnie; 269.	Idem.	11 en 35.
6.	Stoomer, Gerard ... steeg, N°. . .	Scherp, Cornelia ... steeg, N°. . .	—	Davids, Willem	—	—	Echtgenoot.	19 . . Infanterie, 23ste Bataljon, 1e Compagnie; 230.	Idem.	11.
7.	Stomps, Jacob. ... straat, N°. . .	Stolberg, Anna. ... straat, N°. . .	—	Stomps, Willem	—	—	Echtgenoot.	19 . . Infanterie, 22ste Bataljon, 2e Compagnie; 278.	Idem.	Idem.
8.	Kaufmann, Emil.	Kaufman, Ludwig. ... strasse, N°. . . Berlijn.	—	—	Ja.	—	Zoon.	19 . . Infanterie, 22ste Bataljon, 1e Compagnie; 256.	Amsterdam.	11.

(Zie voor de kolommen 12—21 de volgende pagina.)

Aanvulling geschied bij het Departement van Oorlog (1)

(1) De ruimte, beschikbaar te houden voor deze „Aanvulling", moet bedragen minstens 1/4 bladzijde; ingevre binnenvellen worden gebezigd, worde hiermede slechts bij het laatste folio rekening gehouden.

TIJDVAK, waarvoor de dienstplichtige onder de wapenen of in werkelijken dienst		Advies van den Burgemeester.	Beslissing van den Minister van Oorlog.	Veranderingen in het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst, welke van invloed zijn op het getal op de vergoeding aanspraak gevende dagen.	Getal op de vergoeding aanspraak gevende dagen.	Termijnen waarover de vergoeding is uitbetaald.	Betaald bedrag.	Handteekening voor voldaan.	Handteekening van den dienstplichtige of van den persoon, aangewezen voor het mede-onderteekenen voor voldaan. (§ 18.)
is opgeroepen.	zal komen of zal worden gehouden dan wel is gekomen of gehouden, zonder daartoe te zijn opgeroepen. (1)								
12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.
			Afdeeling						
18 t/m. 23 Mei 19..	—	ƒ 0.30 vergoeding per dag.	Dertig cents (ƒ 0.30) vergoeding per dag.	—	6.	18 t/m. 23 Mei 19..	ƒ 1.80	D. de Bruin.	—
Idem.	—	De gevraagde ontheffing te verleenen of indien daartoe geen termen worden gevonden ƒ 1.50 vergoeding per dag.	Uitstel verleend in afwachting van de beslissing van de Koningin op het verzoek om ontheffing.	—	—	—	—	—	—
Idem.	—	De gevraagde ontheffing niet te verleenen, doch vergoeding toe te kennen tot een bedrag van ƒ 1.— per dag:	De gevraagde ontheffing wordt niet verleend. Toegekend een gulden (ƒ 1.—) vergoeding per dag.	—	6.	18 t/m. 23 Mei 19..	„ 6.—	G. Meijer.	—
Idem.	—	ƒ 0.75 vergoeding per dag.	Vijf en zeventig cents (ƒ 0.75) vergoeding per dag.	Is na vier dagen verblijf onder de wapenen huiswaarts gezonden wegens ziekte. (Zie opgaaf No. . .)	4.	18 t/m. 21 Mei 19..	„ 3.—	J. van Dam.	H. v. Tiel.
18 Mei— 5 Juni 19..	—	ƒ 0.70 idem.	Zeventig cents (ƒ 0.70) idem.	—	8. 11.	18/25 Mei 9. 26 Mei— 5 Juni 19..	„ 5.60 „ 7.70	H. P. Horst. H. P. Horst.	— —
18 t/m. 23 Mei 19..	—	ƒ 1.50 idem of de nader gevraagde ontheffing te verleenen.	Uitstel verleend in afwachting van de beslissing van de Koningin op het verzoek om ontheffing.	—	—	—	—	—	—
Idem.	—	De gevraagde ontheffing niet te verleenen, doch de nader gevraagde vergoeding, en deze tot een bedrag van ƒ 1.25 per dag.	De gevraagde ontheffing wordt niet verleend. Toegekend een gulden vijf en twintig cents (ƒ 1.25) vergoeding per dag.	—	6.	18 t/m. 23 Mei 19.	„ 7.50	A. Stolberg.	W. Stomps
Amsterdam, den . . . . . 19 . *De Burgemeester*, N. N.									
18 t/m. 23 Mei 19..	—	—	Dertig cents ƒ 0.30 vergoeding per dag. 's Gravenhage, den . . . 19. . *De Min. voornoemd*, N. N.	—	6	Idem.	„ 1.80	Zie bewijs N°. .	—
						Totaal . .	ƒ 33.40		

Uitbetaald tot een bedrag van *drie en dertig gulden veertig cents* (ƒ 33.40).
Amsterdam, den . . . . . 19 . . *De Burgemeester*, N. N.

(1) Aan vrijwillig verblijf onder de wapenen krachtens artikel 13 der Landweerwet kan aanspraak op vergoeding *niet* worden ontleend.

MODEL *E*.

§ 10 der Landweerinstructie III.

—

Vrij van zegel ingevolge artikel 10 der Landweerwet.

LANDWEERDISTRICT N°. .

(Gemeente . . . . . .)

(BEWIJS N°. . . .)

$\frac{\text{Ik}}{\text{Wij}}$ ondergeteekende$\frac{\text{''}}{\text{n}}$ (*a*) . . . . . beken$\frac{\text{''}}{\text{nen}}$ ontvangen te hebben de som van (*b*) . . . . . (*f* . . . .), $\frac{\text{mij}}{\text{ons}}$ toegekend bij Beschikking van den Minister van Oorlog van . . . . . 19 . ., Afdeeling Militie en Landweer (L.), n°. . ., wegens vergoeding ingevolge artikel 15*bis* der Landweerwet, ter zake van het verblijf onder de wapenen vàn den dienstplichtige (*c*) . . . . . over het tijdvak van. . . . . tot en met . . . . . 19 . ., zijnde . . . dagen ad *f* . . . per dag.

Te . . . . . ., den . . . . . 19 . .
(*d*)

(*a*) Geslachts- en voornamen.
(*b*) Bedrag in letters en cijfers.
(*c*) Geslachts- en voornamen.
(*d*) Handteekening(en).

LANDWEER.

§ 25 der Landweerinstructie III.

—

Landweerdistrict N°. . . .

—

Gemeente . . . . . .

MODEL *AA*.

(Dit model te bezigen, zoo het geldt vrouw en kinderen van den dienstplichtige.)

STAAT VAN INLICHTINGEN.

Strekking van het verzoek: „*Vergoeding*".

Dienstplichtige (1). . . . . .
uit (2) . . . . . .
van de landweerlichting 19 . .
wonende te (3) . . . . . .

Behoort tot het . . e Bataljon Landweer-Infanterie . . e Compagnie.

Behoort tot de . . e Compagnie
Landweer-Vesting-Artillerie.
Landweer-Pontonniers.
Landweer-Genietroepen.
Landweer-Hospitaalsoldaten.
Landweer-Administratietroepen.

} Controle-nummer . . .

(1) Geslachts- en voornamen, voluit geschreven.

(2) Gemeente, waar de dienstplichtige staat ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer.

(3) Gemeente en c.q., gemeente-onderdeel, straat enz. of wijk en huisnummer.

1. Artikel der Landweerwet (Grondwet), waarop het verblijf onder de wapenen betrekking heeft (had).	
2. Beroep of bedrijf van den dienstplichtige ten tijde van zijne opkomst onder de wapenen. (Bij uitoefening van een beroep èn een bedrijf of van meer dan één beroep of bedrijf beide of alle te vermelden.)	

3. Of door den dienstplichtige ten tijde van zijne opkomst onder de wapenen het beroep of bedrijf werd uitgeoefend:
a. voor eigen rekening;
b. in dienst van derden;
c. doorloopend in Rijksdienst;
d. voor een bepaald werk in Rijksdienst, en, zoo ja, voor welk werk en voor welken tijdsduur.

4. Geldelijke verdiensten van den dienstplichtige, ten tijde van de opkomst onder de wapenen — aangegeven per week, maand of jaar —, uit diens beroep of bedrijf voortvloeiende.
(De uit elk beroep of bedrijf voortvloeiende verdiensten afzonderlijk te vermelden.)

5. Hoeveel de dienstplichtige per week vóór zijn verblijf onder de wapenen laatstelijk aan levensonderhoud kostte.

6. Of de echtgenoote van den dienstplichtige in leven is c.q. was tijdens het verblijf onder de wapenen van den dienstplichtige; zoo ja, haar geslachts- en voornamen en leeftijd.

7. De geldelijke verdienste van de echtgenoote tijdens het verblijf onder de wapenen van den dienstplichtige, met aanduiding van het beroep of bedrijf, waaraan deze worden (werden) ontleend.

8. Of tijdens het verblijf onder de wapenen van den dienstplichtige andere inkomsten of baten aan de echtgenoote of aan het gezin ten goede komen (kwamen), en, zoo ja, uit welken hoofde en c.q. tot welk bedrag.
(Hier c.q. ook te vermelden de geldelijke verdiensten van de in punt 9 bedoelde kinderen, zoomede bijdragen, die c.q. van uitwonende kinderen worden (werden) ontvangen.)

9. Aantal, geslacht en leeftijd:
a. van inwonende kinderen;
b. van uitwonende kinderen.

10. Of de echtgenoote c.q. met kind of kinderen, tijdens het verblijf onder de wapenen van den dienstplichtige in een ander gezin werd opgenomen, en indien het niet zonder vergoeding kon geschieden, tegen welke vergoeding.

11. Wanneer de echtgenoote overleden is, c.q. geslachts- en voornamen van den persoon, die zich tijdens het verblijf onder de wapenen van den dienstplichtige met de verzorging van zijne kinderen heeft belast, en welke betaling hiervoor moet worden gedaan, c.q. is gedaan.

12. Bedrag:
a. der huishuur;
b. aan storting voor fondsen.

13. Bijzondere opmerkingen.

Beslissing van den Burgemeester van

. . . . . .

(Te vermelden o.a. het bedrag der toegekende vergoeding per dag.)

. . . . . ., den . . . 19 . .

De Burgemeester voornoemd,

LANDWEER.

§ 25 der Landweerinstructie III.

Landweerdistrict N°. . . . .

Gemeente . . . . . .

MODEL *BB*.

(Dit model te bezigen, zoo het geldt het gezin, waartoe de dienstplichtige behoort of waarin hij als pleegkind is opgenomen.)

STAAT VAN INLICHTINGEN.

Strekking van het verzoek: „*Vergoeding*".

Dienstplichtige (1). . . . . .

uit (2) . . . . . .

van de landweerlichting 19 . .

Behoort tot het . . e Bataljon Landweer-Infanterie . . e Compagnie.

Behoort tot de . . e Compagnie
Landweer-Vesting-Artillerie.
Landweer-Pontonniers.
Landweer-Genietroepen.
Landweer-Hospitaalsoldaten.
Landweer-Administratietroepen.

Controle-nummer

(1) Geslachts- en voornamen, voluit geschreven.

(2) Gemeente, waar de dienstplichtige staat ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer.

1. Artikel der Landweerwet (Grondwet), waarop het verblijf onder de wapenen betrekking heeft (had).

2. Beroep of bedrijf van den dienstplichtige ten tijde van zijne opkomst onder de wapenen.

(Bij uitoefening van een beroep èn een bedrijf of van meer dan één beroep of bedrijf beide of alle te vermelden.)

3. Of door den dienstplichtige ten tijde van zijne opkomst onder de wapenen het beroep of bedrijf werd uitgeoefend:
a. doorloopend in Rijksdienst;
b. voor een bepaald werk in Rijksdienst en, zoo ja, voor welk werk en voor welken tijdsduur.

4. Geldelijke verdiensten van den dienstplichtige — aangegeven per week, maand of jaar —, uit diens beroep of bedrijf voortvloeiende, en opgaaf van het bedrag, dat hij aan het gezin vóór zijn verblijf onder de wapenen laatstelijk afstond.

(De uit elk beroep of bedrijf voortvloeiende verdiensten afzonderlijk te vermelden.)

5. Of ten gevolge van zijne dienstvervulling nog meer inkomsten aan het gezin werden onttrokken; zoo ja, door welke oorzaak en tot welk bedrag.

6. Hoeveel de dienstplichtige per week vóór zijn verblijf onder de wapenen laatstelijk aan levensonderhoud kostte.

7. Geslachts- en voornamen en leeftijd van hem of haar, die als hoofd van het gezin optreedt, c.q. optrad tijdens het verblijf onder de wapenen van den dienstplichtige, met vermelding c.q. van de familiebetrekking, waarin dat hoofd den dienstplichtige bestaat, c.q. bestond, alsmede van zijne of hare woonplaats (ook straat enz. of wijk en huisnummer).

8. Beroep of bedrijf, door het hoofd van het gezin tijdens het verblijf onder de wapenen van den dienstplichtige uitgeoefend, en hoeveel verdiensten hieruit voortvloeien (voortvloeiden) — aangegeven per week, maand of jaar —, onder vermelding of het beroep of bedrijf wordt (werd) uitgeoefend:
a. voor eigen rekening;
b. in dienst van derden.

(Bij uitoefening van een beroep èn een bedrijf of van meer dan één beroep of bedrijf beide of alle, zoomede de uit elk beroep of bedrijf voortvloeiende verdiensten afzonderlijk te vermelden; bij voorkomend

geval onder de verdiensten *niet* te begrijpen de verdiensten van den dienstplichtige of van andere leden van het gezin.)	
9. Aantal der, tijdens het verblijf onder de wapenen van den dienstplichtige, van het gezin deel uitmakende en daarbij inwonende personen, *met uitzondering* van den dienstplichtige en van het hoofd van het gezin; opgaaf van de familiebetrekking, waarin ieder hunner het hoofd van het gezin bestaat (bestond), voorts ieders leeftijd, geslacht, beroep of bedrijf en geldelijke verdiensten. (Bij uitoefening van een beroep èn een bedrijf of van meer dan één beroep of bedrijf beide of alle, zoomede de uit elk beroep of bedrijf voortvloeiende verdiensten afzonderlijk te vermelden.)	
10. Of tijdens het verblijf onder de wapenen van den dienstplichtige nog andere inkomsten of baten aan het gezin ten goede komen (kwamen) en, zoo ja, uit welken hoofde en c.q. tot welk bedrag.	
11. Bedrag: *a.* der huishuur; *b.* aan storting voor fondsen.	
12. Bijzondere opmerkingen. (Bij voorkomend geval hier o.m. te vermelden de reden, waarom in het gezin aanwezige personen, die naar hun leeftijd werkkrachtig zouden kunnen zijn, tijdens het verblijf onder de wapenen van den dienstplichtige, niets verdienen (verdienden); waarom bij betrekkelijk gering verschil in leeftijd de verdiensten van de andere mannelijke gezinsleden belangrijk lager dan die van den dienstplichtige zijn, c. q. waren tijdens zijn verblijf onder de wapenen.)	

Beslissing van den Burgemeester van

. . . . . .

(Te vermelden o. a. het bedrag der toegekende vergoeding per dag.)

. . . . . ., den . . . 19. . .

De Burgemeester voornoemd,

LANDWEER.

§ 25 der Landweerinstructie III.

Landweerdistrict N°. . . .

Gemeente . . . . . .

MODEL *CC.*

(Dit model te bezigen, zoo het geldt personen, die den dienstplichtige in den eersten of tweeden graad van bloed- of aanverwantschap bestaan.)

STAAT VAN INLICHTINGEN.

Strekking van het verzoek: *„Vergoeding".*

Dienstplichtige (1) . . . . . .

uit (2) . . . . . .

van de landweerlichting 19 . .

Behoort tot het . . e Bataljon Landweer-Infanterie . . e Compagnie.

Behoort tot de . . e Compagnie
Landweer-Vesting-Artillerie.
Landweer-Pontonniers.
Landweer-Genietroepen.
Landweer-Hospitaalsoldaten.
Landweer-Administratietroepen.

} Contrôle-nummer . .

(1) Geslachts- en voornamen, voluit geschreven.

(2) Gemeente, waar de dienstplichtige staat ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer.

1. Artikel der Landweerwet (Grondwet), waarop het verblijf onder de wapenen betrekking heeft (had).	
2. Geslachts- en voornamen en leeftijd van de personen, wien bij toekenning van eene vergoeding, deze ten goede is gekomen, met vermelding van de woonplaats (ook straat enz. of wijk en huisnummer).	

3. In welke familiebetrekking de personen, onder 2 vermeld, den dienstplichtige bestaan, c.q. bestonden tijdens het verblijf onder de wapenen van den dienstplichtige.

4. Beroep of bedrijf van den dienstplichtige ten tijde van zijne opkomst onder de wapenen.

(Bij uitoefening van een beroep èn een bedrijf of van meer dan één beroep of bedrijf beide of alle te vermelden.)

5. Of door den dienstplichtige ten tijde van zijne opkomst onder de wapenen het beroep of bedrijf werd uitgeoefend:

a. doorloopend in Rijksdienst;
b. voor een bepaald werk in Rijksdienst, en, zoo ja, voor welk werk en voor welken tijdsduur.

6. Geldelijke verdiensten van den dienstplichtige — aangegeven per week, maand of jaar —, uit diens beroep of bedrijf voortvloeiende, en opgaaf van het bedrag, dat hij vóór zijn verblijf onder de wapenen laatstelijk afstond aan de personen, onder 2 vermeld.

(De uit elk beroep of bedrijf voortvloeiende verdiensten afzonderlijk te vermelden.)

7. Hoeveel de dienstplichtige per week aan de personen, onder 2 vermeld, vóór zijn verblijf onder de wapenen laatstelijk aan levensonderhoud kostte.

8. Het beroep of bedrijf door de personen, onder 2 vermeld, tijdens het verblijf onder de wapenen van den dienstplichtige uitgeoefend, en hoeveel geldelijke verdiensten hieruit voortvloeien (voortvloeiden) — aangegeven per week, maand of jaar —, en of het beroep of bedrijf wordt (werd) uitgeoefend:

a. voor eigen rekening;
b. in dienst van derden.

(Bij uitoefening van een beroep èn een bedrijf of van meer dan één beroep of bedrijf de uit elk beroep of bedrijf voortvloeiende verdiensten afzonderlijk te vermelden.)

9. Of door de personen, onder 2 vermeld, tijdens het verblijf onder de wapenen van den dienstplichtige andere ondersteuning of baten worden (werden) genoten, zoo ja, van welken aard of tot welk bedrag.

10. Bedrag:

a. der huishuur;
b. aan storting voor fondsen; ten laste komende van de personen, onder 2 vermeld.

11. Bijzondere opmerkingen.

Beslissing van den Burgemeester van

. . . . . .

(Te vermelden o.a. het bedrag der toegekende vergoeding per dag.)

. . . . . ., den . . . 19 . .

De Burgemeester voornoemd,

§ 25 der Landweerinstructie III.
GEMEENTE ARNHEM.
(Landweerdistrict No. 16.)

LANDWEER.

MODEL *DD.*

VERZAMELSTAAT *op de toegekende en uitgekeerde geldelijke vergoedingen.*

(Zie voor de kolommen 12—21 de volgende pagina.)

Doorloopend nummer van de verzoeken om vergoeding.	Geslachts- en voornamen van:				Aanwijzing:			Lichting van de landweer, wapen of dienstvak, onderdeel en compagnie, waartoe de dienstplichtige ten tijde van het verblijf onder de wapenen behoorde, zoomede contrôlenummer.	Gemeente, waar de dienstplichtige, ten tijde van het verblijf onder de wapenen stond ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer.	Artikel der Landweerwet (Grondwet), waarop het verblijf onder de wapenen van den dienstplichtige betrekking had.
	den dienstplichtige, betrokken bij een verzoek om vergoeding.	hem of haar, die een verzoek om vergoeding heeft ingediend, c.q. voor vergoeding in aanmerking is gekomen.	den persoon, aan wien de uitbetaling der vergoeding is geschied wegens het om bijzondere redenen niet in staat geweest zijn van de(n) vermelde in kolom 3 om daarover zelf te beschikken.	den persoon, door den dienstplichtige als gemachtigde aangewezen voor het mede-ondertekenen voor het voldaan zijn der vergoeding. (§ 33.)	of de dienstplichtige ten tijde van zijne opkomst onder de wapenen: behoorde tot het gezin van de(n) vermelde in kolom 3.	als pleegkind was opgenomen in het gezin van de(n) vermelde in kolom 3.	echtgenoot was van de in kolom 3 vermelde, *zoo neen*, in welke familiebetrekking hij dan stond tot de(n) vermelde in kolom 3.			
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
1.	Egberts, Peter Karel.	Hubers, Anna Cornelia. ... straat, No. .	—	van Steenwijk, Willem.	—	—	Echtgenoot.	19 . . Genietroepen, 3e Comp.; 256.	Arnhem.	11*bis*.
2.	Kuiper, Frits.	Pietersen, Johanna Maria. ... straat, No. .	—	Kuiper, Johan.	—	—	id.	19 . . Infanterie, 16e Batalj., 3e Comp.; 260.	id.	id.
3.	Vogt, Gottfried.	Maus, Käthe, ... Strasse, No. . Emmerik.	—	Mönch, Gustav.	—	—	id.	19 . . Pontonniers, 2e Comp.; 259.	id.	id.
4.	de Bruin, Petrus.	van Loggem, Josef. ... laan, No. .	—	—	—	Ja.	—	19 . . Hospitaalsoldaten, 3e Comp.; 153.	id.	id.
5.	Ligthart, Jan. ... straat, No. .	Pot, Johanna Albertina. ... steeg, No. .	—	—	Neen.	Neen.	Behuwd-broeder.	19 . . Vesting-Artillerie, 18e Comp.; 258.	Amsterdam.	id.
6.	van Esschen, Adriaan.	van den Brink, Gerard. ... straat, No.	—	—	Ja.	—	Stiefzoon.	19 . . Vesting-Artillerie, 9e Comp.; 247.	Arnhem.	id.
7.	v. d. Oever, Christoffel. ... straat, No. .	van den Oever, Pieter.	Grijthuisen, Hendrik.	—	—	—	Vader.	19 . . Vesting-Artillerie, 9e Comp.; 248.	id.	id.
8.	Wetstein, Jacob Derk. ... weg, No. .	Jansen, Antonius Lambertus. ... straat, No. .	—	—	Neen.	Neen.	Behuwd-kleinzoon.	19 . . Hospitaalsoldaten, 2e Comp.; 251.	Haarlem.	id.

Datum, waarop het verblijf onder de wapenen van den dienstplichtige onder de in artikel 15*bis*, derde lid, der Landweerwet vermelde bijzondere tijdsomstandigheden		Beslissing van den burgemeester.	Omstandigheden, welke zich tijdens het verblijf onder de wapenen van den dienstplichtige hebben voorgedaan en van invloed waren op het getal op de vergoeding aanspraak gevende dagen.	Getal op de vergoeding aanspraak gevende dagen.	Termijnen, waarover de vergoeding is uitbetaald.	Betaald bedrag.	Handteekening voor voldaan.	Handteekening van den dienstplichtige, of van den persoon, aangewezen voor het mede-onderteekenen voor voldaan. (§ 33.)	Beslissing van den Minister van Oorlog.
is aangevangen.	is geëindigd.								
12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.
						f	A. C. Hubers.	W. v. Steenwijk.	
. . . 19	. . . 19	. . cents (*f* . . .) vergoeding per dag.	—			„	A. C. Hubers.	W. v. Steenwijk.	
						„	A. C. Hubers.	W. v. Steenwijk.	
						„	J. M. Pietersen.	J. Kuiper.	
. . . 19	. . . 19	. . cents (*f* . . .) vergoeding per dag.	—			„	J. M. Pietersen.	J. Kuiper.	
						„	J. M. Pietersen.	J. Kuiper.	
						„			
. . . 19	. . . 19	. . cents (*f* . . .) vergoeding per dag.	—			„	(Zie bewijs N°. .)	—	
						„			
						„	J. van Loggem.	—	
. . . 19	. . . 19	. . cents (*f* . . .) vergoeding per dag.	—			„	J. van Loggem.		
						„	J. van Loggem.		
						„	J. A. Pot.	—	
. . . 19	. . . 19	. . cents (*f* . . .) vergoeding per dag.	—			„	J. A. Pot.		
						„	J. A. Pot.		
						„	G. v. d. Brink.	—	
. . . 19	. . . 19	. . cents (*f* . . .) vergoeding p. dag, gerekend van . . 19. . af.	—			„	G. v. d. Brink.		
						„	G. v. d. Brink.		
						„	H. Grijthuisen.	—	
. . . 19	. . . 19	. . cents (*f* . . .) vergoeding per dag.	—			„	H. Grijthuisen.		
						„	H. Grijthuisen.		
						„	A. L. Jansen.	—	
. . . 19	. . . 19	. . cents (*f* . . .) vergoeding per dag.	—			„	A. L. Jansen.		
						„	A. L. Jansen.		
					Totaal .	*f*			

Uitbetaald tot een bedrag van . . . . . (*f* . . .)
. . . . . , den . . . . . 19 .
De Burgemeester, N. N.

. . . . . .
den . . 19 .
De Minister voornoemd,
N. N.

MODEL *EE*

§ 28 der Landweerinstructie III.

—

Vrij van zegel ingevolge artikel 10 der Landweerwet.

LANDWEERDISTRICT N°. . .

(Gemeente . . . . . .)

(BEWIJS N°. . . .)

$\frac{\text{Ik}}{\text{Wij}}$ ondergeteekende$\frac{\text{''}}{\text{n}}$ (*a*) . . . . . beken$\frac{\text{''}}{\text{nen}}$ ontvangen te hebben de som van (*b*) . . . . . (*f* . . . .), $\frac{\text{mij}}{\text{ons}}$ toegekend bij Beslissing van den Burgemeester der Gemeente . . . . . van . . . . . 19 . ., wegens vergoeding ingevolge artikel 15*bis* der Landweerwet, ter zake van het verblijf onder de wapenen van den dienstplichtige (*c*) . . . . . over het tijdvak van . . . . . tot en met . . . . . 19 . ., zijnde . . dagen ad *f* . . . per dag.

Te . . . . . ., den . . . . . 19 . .
(*d*)

(*a*) Geslachts- en voornamen.
(*b*) Bedrag in letters en cijfers.
(*c*) Geslachts- en voornamen.
(*d*) Handteekening(en).

30 *Juni* 1913. BESLUIT, nopens het beroep van Mr. F. J. PIJNACKER HORDIJK te *'s Gravenhage*, tegen de uitspraak van den directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen te *Rotterdam*, op zijne aangifte tot het bekomen van ontheffing van personeele belasting over 1912, wegens een perceel, dat door hem in dat jaar gedurende niet meer dan tien dagen is bewoond geweest. S. 319.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Mr. F. J. PIJNACKER HORDIJK te *'s Gravenhage* tegen de uitspraak van den directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen te *Rotterdam*, van 3 December 1912/21 Januari 1913, op zijne aangifte tot het bekomen van ontheffing van personeele belasting over 1912 wegens het perceel Adelheidstraat n°. 236 te *'s Gravenhage*, dat in dat jaar niet meer dan tien dagen zou zijn bewoond geweest en op 30 April 1912 zou zijn ontruimd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord; advies van 14 Mei 1913, n°. 104;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën, van 25 Juni 1913, n°. 1, afdeeling Directe Belastingen;

Overwegende: dat nadat ontheffing was aangevraagd, op grond dat het perceel minder dan tien dagen van het jaar 1912 zou zijn bewoond geweest en op 30 April 1912 zou zijn ontruimd, de directeur, bij beschikking van 3 December 1912/21 Januari 1913, ontheffing heeft verleend ten bedrage van *f* 61.46 in hoofdsom en opcenten, uit overweging dat, ofschoon niet persoonlijk, het perceel Adelheidstraat n°. 236 echter door eene dienstbode in het belastingjaar meer dan tien dagen is bewoond, zoodat artikel 63, § 2, der wet niet van toepassing is; dat wegens de ontruiming van het perceel sedert 30 April 1912, artikel 63, § 1, der wet van toepassing is;

dat van de uitspraak des directeurs, Mr. F. J. PIJNACKER HORDIJK bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat het perceel *alleen* bewoond werd door eene dienstbode, welke niet anders dan huisbewaardersdiensten verrichtte; dat appellant wel is waar verzuimd heeft in het beschrijvingsbiljet te vermelden, dat zijne dienstbode enkel huisbewaardersdiensten verrichtte; dat hij echter meent, dat dit verzuim hem niet kan worden toegerekend, daar de toelichting van vraag IV van het beschrijvingsbiljet, dienstboden betreffende, facultatief is gesteld, immers aanvangt met de woorden:

„Hier *kan* worden opgegeven, ... ", welke aanvangswoorden veroorzaakt hebben, dat hij aan die toelichting geen verdere aandacht heeft geschonken, wat hij ook niet behoefde te doen ; dat hem bij nadere beschouwing is gebleken, dat hij, ook afgezien van de kwestie der ontheffing, ten gevolge van de redactie van het beschrijvingsbiljet, onbewust en geheel te goeder trouw een onjuiste opgave heeft gedaan door niet te vermelden, dat zijne dienstbode was eene huisbewaarster, daar het bedrag der belasting voor eene huisbewaarster hooger blijkt te zijn ; dat hem, ook volgens de meening van den belastingambtenaar, dit verzuim nooit kan worden toegerekend, daar het beschrijvingsbiljet luidt : „Hier *kan* worden opgegeven, ... :" ; dat zijns inziens daaruit voortvloeit, dat op dit niet-toerekenbaar verzuim dan ook niet eene weigering der geheele ontheffing kan worden gegrond ;

Overwegende : dat bij de toepassing van artikel 63, § 2, der wet tot regeling der personeele belasting, de beantwoording der vraag, of een dienstbode als huisbewaarder is te beschouwen, afhankelijk is van de bestemming hem door den belastingplichtige gegeven en van het gebruik, door den belastingplichtige van hem gemaakt ; dat in casu die bestemming niet uit het door appellant ingevulde beschrijvingsbiljet behoefde te blijken, aangezien de bepalingen van artikel 40 der wet hem er niet toe verplichtte op het biljet te vermelden dat zijne vrouwelijke dienstbode eene huisbewaarster was ; dat de bestemming der dienstbode derhalve slechts uit een onderzoek der feitelijke omstandigheden kan blijken ; dat op grond van de uitgebrachte rapporten kan worden aangenomen, dat appellant op 15 Januari 1912 het voornemen had om het bij hem in gebruik zijnde perceel niet meer te bewonen, zoodat vaststond, dat de in dat perceel verblijf houdende vrouwelijke dienstbode geen andere dan huisbewaardersdiensten zou verrichten ;

dat dan ook inderdaad de dienstbode in quaestie, overeenkomstig hare bestemming, geen andere dan huisbewaardersdiensten heeft verricht ;

dat mitsdien ten aanzien van het perceel Adelheidstraat nº. 236, gedurende het tijdvak waarin het in het belastingjaar 1912 bij appellant in gebruik is geweest, aan de in artikel 63, § 2, der wet gestelde voorwaarden is voldaan ;

Gezien de wet tot regeling der personeele belasting ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

aan appellant, boven en behalve de ontheffing door den directeur voornoemd reeds toegekend, ontheffing te verleenen van zijn aanslag in de personeele belasting over 1912, naar de eerste drie grondslagen, wegens het perceel Adelheidstraat nº. 236 te *'s Gravenhage*, ten bedrage van *f* 30.75 in hoofdsom en opcenten.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en tegelijk met zijn advies in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur.

Het Loo, den 30sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 19 *Juli* 1913.)

---

30 *Juni* 1913. BESLUIT, betreffende surnumerairs der grondbelasting.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 26 Juni 1913, nº. 58, (afdeeling Personeel) ;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen :

Art. 1. Bij de administratie der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen kunnen surnumerairs der grondbelasting worden aangesteld.

Wie voor dit ambt in aanmerking wenscht te komen, moet zich onderwerpen aan een vergelijkend examen.

Tijd en plaats van het examen alsmede het aantal plaatsen waarvoor het wordt gehouden, worden in de *Staatscourant* bekend gemaakt.

2. Om tot het examen te worden toegelaten, moet men ongehuwd zijn en van goed gedrag en, voor zooveel noodig, aan de nationale militie hebben voldaan.

Bovendien wordt gevorderd, dat de candidaat :

1. het eindexamen der hoogere burgerscholen met 5-jarigen cursus of het eindexamen der gymnasia met goed gevolg heeft afgelegd, of een getuigschrift bezit, dat, ter beoordeeling van Onzen Minister van Financiën, eene niet geringere algemeene ontwikkeling bewijst ;

2. bij den aanvang van het jaar den vollen ouderdom van 20 jaren niet overschreden heeft ;

3. door de examen-commissie, voorgelicht door een geneeskundige, lichamelijk geschikt is bevonden voor den dienst als controleur der grondbelasting.

Niemand wordt meer dan tweemaal tot het examen toegelaten.

3. Bij het examen wordt allereerst geld op geschiktheid voor het ambt van controleur der grondbelasting.

Voorts wordt van de candidaten verlangd:

a. eene voldoende kennis van de Nederlandsche taal, blijkende uit een juist en vaardig gebruik daarvan, zoowel mondeling als schriftelijk en uit het voldoende begrijpen van een stuk proza of poëzie;

b. eenige kennis van de inrichting van het bestuur van den Staat, de provinciën en de gemeenten en van de onderlinge verhoudingen der onderscheidene staatsmachten.

Net en duidelijk schrift is een vereischte.

4. De candidaten, die aan het examen hebben voldaan, worden tot surnumerair der grondbelasting benoemd, voor zooveel zij in verband met het aantal opengestelde plaatsen daarvoor in aanmerking kunnen komen.

Alvorens tot een ander ambt te kunnen worden benoemd, moeten de surnumerairs der grondbelasting zich onderwerpen aan een vakexamen, loopende over:

a. de wetgeving betreffende de grondbelasting met de voorschriften tot uitvoering, voor zooveel deze aan de ambtenaren der grondbelasting is opgedragen; de wettelijke bepalingen betreffende de tiendrente, met de voorschriften tot uitvoering; de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, voor zoover die der wet op de grondbelasting daarmede in verband staan;

b. de inrichting en instandhouding van het kadaster (de candidaat moet ook bekend zijn met de wijze waarop eenvoudige terreinsveranderingen worden gemeten);

c. de land-, tuin- en boschbouw, in het bijzonder de kennis van den grond, de verbetering van gronden door middel van ontginning, droogmaking, bekading en bedijking, de bemestingsleer en de plantenteelt;

d. de wetgeving betreffende de overige directe belastingen en de accijnzen met de voorschriften tot uitvoering, een en ander voor zooveel de kennis daarvan wordt vereischt voor het beheer van een ontvangkantoor der directe belastingen en accijnzen;

e. de comptabiliteit der directe belastingen en accijnzen; het beheer van een kantoor dier middelen.

5. De bij artikel 2 bepaalde leeftijdsgrens geldt niet voor candidaten die in het bezit zijn van het diploma van landbouwkundige. Het examen, af te leggen volgens artikel 4, loopt voor hen alleen over de onderwerpen genoemd onder letter *a*, *b*, *d* en *e*.

6. De surnumerairs der grondbelasting, die niet binnen 4 jaren na hunne aanstelling aan het vakexamen hebben voldaan, worden ontslagen.

Art. 131 van Ons besluit van 30 Maart 1904, nº. 19, is hierbij niet van toepassing.

In bijzondere gevallen kan Onze Minister van Financiën dien termijn verlengen.

7. De surnumerairs der grondbelasting, die aan het vakexamen hebben voldaan, genieten eene jaarlijksche bezoldiging van *f* 600, ingaande den eersten dag der maand volgende op die waarin de uitslag van het examen door Onzen Minister van Financiën is bekend gemaakt.

8. Gedurende de tijdelijke waarneming eener betrekking die vacant is of van welker waarneming de titulairs met stilstand van bezoldiging en toelage tijdelijk is ontheven, genieten de surnumerairs der grondbelasting de daaraan verbonden bezoldiging en toelage.

Hunne bezoldiging ingevolge artikel 7 wordt over den tijd der waarneming ingehouden.

Surnumerairs, die door Onzen Minister van Financiën werkzaam zijn gesteld met bepaling, dat zij niet voor waarnemingen in aanmerking komen, genieten boven hunne bezoldiging eene toelage van *f* 60 's maands.

9. De ambtenaren die op den voet van dit besluit tot surnumerair der grondbelasting zijn aangesteld, zijn benoembaar tot adjunct-controleur en controleur der grondbelasting en tot ontvanger der directe belastingen of der directe belastingen en accijnzen.

Hunne aanspraken bij mededinging naar een opengevallen ontvangkantoor, alsmede hun diensttijd als ontvanger in geval van benoeming tot dit ambt, worden nader door Ons geregeld.

10. De surnumerairs der grondbelasting worden benoemd en ontslagen door Onzen Minister van Financiën.

Zij blijven ongehuwd, zoolang zij niet 4 jaren bij de administratie der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen in dienst zijn, of den vollen ouderdom van 30 jaren bereikt hebben.

De surnumerair, die in strijd met deze bepaling in het huwelijk treedt, wordt geacht zijn ontslag te hebben gevraagd.

11. Artikel 1, letter *a*, tweede lid, van Ons besluit van 30 Maart 1904, nº. 19, gewijzigd bij dat van 25 Januari 1910, nº. 31, wordt gelezen:

hoofdcommiezen en commiezen ter directe, adjunct-inspecteurs en surnumerairs, adjunct-controleurs en surnumerairs der grondbelasting.

12. Onze besluiten van 4 Januari 1907,

nº. 22 en 28 November 1908, nº. 22 zijn mede toepasselijk ten aanzien van de surnumerairs der grondbelasting.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 30sten Juni 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

Voor gelijkluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal,

(*get.*) D. D. BOER, *lo. S.-G.*

—

30 *Juni* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

Blijkens de uitdrukking „binnenvallen" in art. 15 der wet van 28 Mei 1869 (*Staatsblad* nº. 96), kan met het in dat art. voor gelegde woord „haven" slechts bedoeld zijn „zeehavens", waaronder moet worden verstaan „havens, die òf onmiddellijk aan zee zijn gelegen, òf daarmede door ruime wateren zoodanig zijn verbonden, dat schepen van uit zee daar gemakkelijk een veilige ligplaats kunnen vinden".

De Rechtbank heeft te recht aangenomen dat Dortmund niet is een zeehaven in den zin van art. 15 der genoemde wet, nu zij heeft overwogen, dat deze plaats ver in het binnenland is gelegen en dat die haven slechts door een kanaal voor zeeschepen „van zekere tonnemaat", — dus kleine schepen — toegankelijk is.

(Zeebrievenwet art. 15.)

Voorzitter:
Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raadsheeren: Mrs. J. A. A. Bosch, A. Fentener van Vlissingen, C. O. Segers en H. Hesse.

De Off. v. Just. bij de Arr.-Rechtbank te Groningen, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Groningen van den zesden Maart 1913, waarbij in hooger beroep, bij verstek, na vernietiging van een vonnis van den Kantonrechter te Groningen van 18 Jan. 1913 K. S., oud 28 jaar, schipper, wonende te Groningen is ontslagen van alle rechtsvervolging.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. B. Ort.

De Rechtbank te Groningen verklaarde den thans gerequireerde in hooger beroep bij verstek schuldig aan het hem bij inleidende dagvaarding ten laste gelegde feit dat hij omstreeks 20 Mei 1912 met het de Nederlandsche vlag voerend schip „Francina", waarvan hij de schipper was, waarmee hij gewoon was buiten de tonnen in zee te varen en waarvoor een Nederlandsche zeebrief was gegeven, de haven van Dortmund binnengevallen zijnde en aldaar langer dan 24 uren verbleven zijnde, zich niet in persoon bij den aldaar gevestigden Nederlandschen consul heeft vervoegd ten einde zijn zeebrief te doen afteekenen.

Zij oordeelde echter dit feit niet strafbaar, omdat art. 15 der Wet van 1869 (Sb. 96) betrekkelijk de zeebrieven, sprekende van zeeschepen die een vreemde haven binnenvallen, blijkbaar bedoelt zeehavens en Dortmund niet kan geacht worden daartoe te behooren. Immers moeten onder zeehavens worden verstaan zulke die òf onmiddellijk aan zee zijn gelegen òf daarmede door ruime wateren zoodanig zijn verbonden dat schepen van uit zee daar gemakkelijk een veilige ligplaats kunnen vinden. Aan dat karakter nu beantwoordt niet eene plaats als Dortmund, ver binnenslands gelegen, al is zij dan ook door een kanaal voor zeeschepen van zekere tonnemaat toegankelijk gemaakt en al heeft zij ook een haven waar die schepen kunnen laden en lossen.

Tegen het daarop gevolgd ontslag van rechtsvervolging is gericht het door den Heer requirant voorgesteld middel van cassatie: Schending door *niet*, althans *verkeerde* toepassing van art. 15 der wet van 28 Juli 1869 (Sb. 96), 214, 247 j°. 257 Sv. op grond dat de door de Rechtbank aan het in art. 15 voorkomende woord „haven" gegeven definitie is in strijd met de woorden der wet en de bedoeling des wetgevers. Onder „haven" in den zin der zeebrievenwet zoude nl. zijn te verstaan elke haven waar zeeschepen kunnen en plegen binnen te vallen, terwijl de vraag of de haven meer of minder ver van de zee verwijderd is, niet ter zake afdoet en een beschouwing der zaak uit dat standpunt een zeer willekeurige onderscheiding zoude medebrengen.

De Heer requirant vereenigt zich, en m. i. terecht, met de opvatting van de Rechtbank dat met de uitdrukking „haven"

in art. 15 der genoemde wet is te verstaan „zeehaven". Het artikel geeft dit te kennen door de daarin genoemde verplichting op te leggen aan de schippers van Nederlandsche *zeeschepen* die in een vreemde haven *binnenvallen*.

Dat echter 's Rechters verdere beslissing in strijd zoude zijn met eenige wettelijke bepaling blijkt m. i. niet. Immers de haven van Dortmund is, gelijk ook de Rechtbank overweegt, gelegen ver binnenslands, en wanneer men nu in aanmerking neemt dat er langs het kanaal talrijke ligplaatsen en havens zijn, dan kan m. i. een zeeschip hetwelk, na eerst ver in het binnenland te zijn gevaren langs een zoodanig kanaal in die haven aankomt, niet gezegd worden daarin te zijn *binnengevallen*. Want het binnenvallen van een zeeschip in een haven onderstelt een betrekkelijk korte overgang *uit* zee *in* de plaats waar een veilige ligging is te vinden. En dit begrip is m. i. niet te vereenigen met het feit dat een schip, na reeds geruimen tijd in een kanaal te hebben gevaren, na reeds lang *in het binnenland* onder weg te zijn geweest ten slotte een haven aandoet.

Ik meen daarom dat de Rechtbank, als kenteeken van zeehaven aannemende het — ot onmiddellijk aan de zee gelegen zijn of daarmede door ruime wateren zoodanig verbonden zijn dat schepen van uit zee daar gemakkelijk eene veilige ligplaats kunnen vinden, en aan dit kenteeken de ligging van de haven te Dortmund toetsende, — nu de wet geen definitie heeft gegeven wat onder vreemde haven (zeehaven) is te verstaan, door de beslissing dat deze haven aan den naar de wet daarvoor gestelden eisch niet beantwoordt, art. 15 niet kan hebben geschonden.

Mijne conclusie strekt tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Segers;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie: (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat bij het bestreden vonnis wettig en overtuigend bewezen is verklaard met beklaagdes schuld daaraan, dat hij, gelijk hem bij introductieve dagvaarding was ten laste gelegd, omstreeks 20 Mei 1912 met het de Nederlandsche vlag voerend schip „Francina", waarvan hij schipper was, en waarmede hij gewoon was buiten de tonnen in zee te varen en waarvoor een Nederlandsche zeebrief was afgegeven, de haven van Dortmund binnengevallen zijnde, en aldaar langer dan 24 uur verbleven zijnde, zich niet in persoon bij den aldaar gevestigden Nederlandschen consul heeft vervoegd ten einde zijn zeebriet te doen afteekenen, doch dat dit aldus bewezen feit niet strafbaar is verklaard en beklaagde van alle rechtsvervolging is ontslagen, wijl art. 15 der wet van 28 Mei 1869 (Staatsbl. 96) sprekende van zeeschepen, die eene vreemde haven binnenvallen, blijkbaar zeehavens bedoelt en *Dortmund* niet geacht kan worden daartoe te behooren;

dat toch onder „zeehavens" zijn te verstaan havens, die ôf onmiddellijk aan zee zijn gelegen ôf daarmede door ruime wateren zoodanig zijn verbonden, dat schepen van uit zee daar gemakkelijk eene veilige ligplaats kunnen vinden;

dat een plaats als *Dortmund*, die ver binnenslands is gelegen, aan dat karakter niet beantwoordt, al is zij ook door een kanaal voor zeeschepen van zekere tonnenmaat toegankelijk gemaakt en al heeft zij ook een haven, waar die schepen kunnen laden of lossen;

O. dat tot toelichting van het middel van cassatie is aangevoerd, dat al moge de Rechtbank terecht hebben aangenomen, dat met „havens" in art. 15 der wet van 28 Mei 1869 (Staatsbl. 96) zeehavens bedoeld zijn, ten onrechte door dit college is beslist, dat onder zeehavens zouden zijn te verstaan havens, die ôf onmiddelijk aan zee zijn gelegen ôf daarmede door ruime wateren zoodanig zijn verbonden, dat schepen van uit zee, daar gemakkelijk een veilige ligplaats kunnen vinden;

dat veeleer in den zin der bovenbedoelde wet onder „haven" is te verstaan elke haven, waar zeeschepen kunnen en plegen binnen te vallen en de omstandigheid, dat die haven meer of minder ver van de zee verwijderd is, niets ter zake afdoet en eene zeer willekeurige onderscheiding zoude medebrengen;

O. hieromtrent:

dat waar in het aangehaalde art. 15 gesproken wordt van „schippers van Nederlandsche Zeeschepen, die een vreemde haven binnenvallen", blijkens de uitdruk-

king „binnenvallen" met havens slechts bedoeld kunnen zijn „zeehavens" van welk begrip dan in het bestreden vonnis eene juiste, met het spraakgebruik in overeenstemming zijnde, definitie wordt gegeven;

dat nu wel in de toelichting tot het cassatiemiddel wordt opgemerkt, dat niemand aan havens als *Amsterdam*, *Rotterdam* of *Antwerpen* het karakter van zeehavens zal ontzeggen, doch dat deze op zich zelf juiste opmerking nog niet de onjuistheid van de door de Rechtbank aangenomen definitie bewijst, wijl toch al de genoemde havenplaatsen door ruime wateren, waaronder zoowel open vaarwaters als kanalen zijn te verstaan, met de zee zijn verbonden, zoodat schepen van uit zee komende daar gemakkelijk een veilige ligplaats kunnen vinden;

dat nu de vraag of zulks ook met *Dortmund* het geval is door de Rechtbank terecht ontkennend is beantwoord;

dat toch uit de opmerking, dat deze plaats ver in het binnenland is gelegen niets anders valt af te leiden dan dat de Rechtbank die haven niet als zeehaven kan beschouwen op grond, dat zij aan zee zou zijn gelegen, terwijl dat college blijkbaar van oordeel is, dat hier evenmin aan eene verbinding met de zee door een ruim vaarwater valt te denken, waar wordt overwogen, dat die haven slechts door een kanaal voor zeeschepen „van zekere tonnenmaat", — dus kleine schepen — toegankelijk is;

dat dus het middel niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

(Ned. Jur.)

—

30 *Juni* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

De artt. 1 en 20*a* der Verordening op den afslag van visch te Enkhuizen als regelende de openbare afslag van visch binnen de gemeente Enkhuizen betreffen de huishouding dier gemeente. Zij houden geene ongeoorloofde aantasting van den eigendom der bijzondere personen in.

Nu het voorgestelde middel betreft de al- of niet bindende kracht van bepalingen der voornoemde verordening, die op de bewezen verklaarde feiten niet zijn en ook niet konden worden toegepast, heeft de rechter in cassatie zich in deze zaak te onthouden van een onderzoek naar- en eene beslissing over die bindende kracht.

De artt. 23 en 24 der Visscherijwet, voorzoover zij handelen om den verkoop van visch, betreffen alleen de vraag, welke visch verkocht mag worden en laat geheel ongemoeid de wijze van verkoop, zoodat zij ook niet gezegd kunnen worden te voorzien in het onderwerp gezegd bij art. 1 der voornoemde verordening.

In het algemeen is de gemeentewetgever bevoegd ten aanzien eener regeling door de Rijkswet aanvullend op te bieden. Er bestaat geen enkele grond om aan te nemen, dat hij in die bevoegdheid, voor wat betreft de regeling van openbare verkoopingen zou zijn beperkt.

De verordening op den afslag van visch te Enkhuizen, al wordt ook in enkele harer bepalingen op de heffing van akten op dien afslag gedoeld, is niet eene belastingverordening, zoodat de verordening geen koninklijke goedkeuring behoefde.

(Gem. wet art. 135. B. W. art. 625. Verord. Vischafslag gem. Enkhuizen artt. 1, 20*a*.)

Voorzitter:
Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raadsheeren: Mrs. A. J. L. Nijpels, J. A. A. Bosch, A. Fentener van Vlissingen en C. O. Segers.

1°. G. S., visscher; 2°. G. D., visscher; 3°. P. B., visscher, en 4°. W. K., schipper, allen geboren en wonende te Wieringen, requiranten van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Alkmaar van den 25 Februari 1913, waarbij in hooger beroep behoudens hieronder te omschrijven wijziging in de straf is bevestigd een vonnis van den Kantonrechter te Hoorn van 6 December 1912, bij hetwelk werd bekrachtigd een bij verstek gewezen vonnis van dienzelfden Kantonrechter van 12 Juli 1912, waarbij werden schuldig verklaard, de drie eerste requiranten aan: het te Enkhuizen visch, die niet aan den afslag is verkocht, in de buitenhaven lossen zonder bijzondere schriftelijke vergunning van B. en W., de laatste requirant aan: „het te Enkhuizen visch, die niet aan den afslag is verkocht, in de buitenhaven laden, zonder bijzondere schriftelijke vergunning van B. en W., en de requiranten met toepassing van art. 23 Sr. en de artt. 1 en 20*a* der Verordening

van de gemeente Enkhuizen van 6 December 1907, zooals die nader is gewijzigd en aangevuld den 16en Februari 1909 en laatstelijk gewijzigd en aangevuld 25 Februari 1910, — zijn veroordeeld ieder tot eene geldboete van vijftien gulden en vijf dagen vervangende hechtenis, welke straf bij het bestreden vonnis werd teruggebracht tot eene geldboete van vijf gulden en vijf dagen vervangende hechtenis (advocaat Mr. P. Tideman te Haarlem).

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. R. B. Ledeboer.

Bij tijdig ingediende memorie is namens de requiranten betoogd, dat art. 20*a* der Verordening op den afslag van visch in de Gemeente Enkhuizen, zooals dat is vastgesteld bij besluit van den Raad dier Gemeente van 16 Februari 1909, afgekondigd 10 Maart d.a.v. niet verbindend zou zijn, omdat die Gemeenteraad met de vaststelling van dat artikel de grenzen heeft overschreden bij art. 135 der Gemeentewet aan den gemeentelijken wetgever gesteld en voorts dat de Rechtbank te Alkmaar ten onrechte zaken welke in eersten aanleg gevoegd waren, heeft gescheiden.

Deze laatste grief is feitelijk ongegrond, want de Rechtbank heeft de door den Kantonrechter bevolen voeging van de zaken tegen de drie eerste requiranten en die tegen den vierden requirant geheel intact gelaten. De gemachtigde van de requiranten heeft dan ook blijkbaar iets anders op het oog. Behalve ter zake van de feiten in het bestreden vonnis behandeld, hebben de requiranten nl. ook te recht gestaan ter zake van gelijke feiten een half uur te voren gepleegd, welke zaak wel op dezelfde terechtzittingen, doch niet met de anderen gevoegd is behandeld en welke zaak in hooger beroep geëindigd is met eene vrijspraak. De steller der memorie is nu kenlijk van oordeel, dat dan ook in deze geheel gelijksoortige zaak vrijspraak had moeten volgen, doch vergeet daarbij, dat het oordeel van den Rechter over het al dan niet bewezene der feiten in cassatie moet worden geëerbiedigd.

Wat de eerste grief betreft zij er op gewezen, dat art. 20*a* bovenbedoeld luidt: „visch die niet aan den afslag is verkocht, mag, behoudens bizondere schriftelijke vergunning van B. en W. niet in de buitenhaven gelost of geladen worden. Overtreding van dit artikel wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste f 25 of hechtenis van ten hoogste zes dagen". Eene zoodanige bepaling nu kan ongetwijfeld zijn vastgesteld zoowel in het belang van de openbare gezondheid als in dat van de openbare orde. Eensdeels toch kan zulk een voorschrift verhinderen de verhandeling van ongekeurde visch, anderdeels kan het verkeer met los- en laadschepen in de *buitenhaven* — en hoewel er meerdere havens te Enkhuizen zijn, is het verbod uitdrukkelijk tot die plaats beperkt, — daardoor voor zoover noodig door B. en W. worden beheerscht. Door de bedoelde bepaling in de verordening op te nemen, bleef de gemeenteraad van Enkhuizen mitsdien in dit opzicht binnen de grenzen door art. 135 der Gemeentewet gesteld en het middel kan derhalve op den aangegeven grond niet tot cassatie leiden.

Bij pleidooi is nader als cassatiemiddel voorgedragen: Schending, immers verkeerde toepassing van de verordening der Gemeente Enkhuizen op den afslag van visch in de Gemeente Enkhuizen, van 6 December 1907, zooals deze is gewijzigd en aangevuld bij verordeningen van 16 Februari 1909 en 25 Februari 1910, artt. 1 tot en met 24, in het bijzonder artt. 20 en 20*a*.

De grondwet artt. 144 en 147, de Gemeentewet artt. 134, 135, 150, 151 en 161 en artt. 232 tot en met 238.

Het B. W. art. 625;

De Grondwet art. 153, de Wet op de R. O. art. 2, Wetb. van Burg. Rechtsv. art. 620 tot en met 657, het B. W. art. 1493 tot en met 1554 en art. 625.

De Visscherijwet (6 October 1908 Stbl. 311) artt. 23 en 24, in verband met het K. B. van 22 Juli 1911 (Stbl. n°. 152) krachtens hetwelk deze wet op 1 Juli 1911 in werking is getreden en het Reglement voor de kustvisscherijraden vastgesteld bij K. B. van 19 September 1910 (Stbl. n°. 284), in het bijzonder art. 2 onder 3°. van dit reglement.

Het arrêt du directoire exécutif du 27 Nivôse an V (Bull. d. lois n°. 101) qui ordonne l'exécution des anciens règlements par lesquels le droit de faire les prisées et ventes publiques de meubles est attribuée aux notaires, huissiers et greffiers, en de loi du 22 Pluviose an VII (Bull. d. lois n°. 258) executoir verklaard bij Keizerlijk

Decreet van 8 November 1810, in verband met art. 81 der Wet op het Notariaat;

Wetb. van Strafr. art. 1, Wetb. van Strafv. artt. 216 en 257;

door aan genoemde gemeenteverordening van Enkhuizen (met de genoemde wijzigingen en aanvullingen) toe te kennen bindende kracht, hetgeen ten onrechte geschied is omdat:

A. het maken van het recht om visch af te slaan tot een uitsluitend recht (monopolie) van het Gemeentebestuur, (art. 1 der verordening) nog wel ondersteund door een verbod om visch te lossen of te laden in een voor het publiek gebruik bestemde Gemeentehaven, voor zoover die visch niet aan den afslag is verkocht, is een ongeoorloofde beperking van den eigendom;

B. de in die verordening vervatte bepalingen omtrent de wijze waarop men zijn visch moet doen verkoopen (zijnde dit volgens de verordening de eenig mogelijke wijze, immers het afslaan van visch door andere personen dan door het Gemeentebestuur aangewezene verboden (art. 22) in strijd is met het B. W., het Wetb. v. B. Rv., de Grondwet en de Wet op de R. O., wijl 1°. het aan een directeur wordt opgedragen te zorgen dat een kooper de door hem gekochte hoeveelheid verkrijgt (art. 5); 2°. een door een afslager uitgesproken koopprijs als verbindend voor partijen wordt verklaard (art. 11); 3°. beslissing van geschillen tusschen twee koopers aan een afslager wordt opgedragen (art. 12); 4°. bij niet gestand doen door den kooper van zijn bod het door hem gekochte opnieuw wordt gemijnd met bepaling dat hij het verschil heeft bij te betalen doch geen recht heeft op de hoogere opbrengst (art. 13); 5°. een Directeur zal bepalen hoeveel schadevergoeding een kooper van een koopsom kan inhouden als het geleverde niet monstert (art. 15); 6°. een Directeur heeft te beslissen alle civielrechtelijke geschillen over qualiteit der visch of andere, in het reglement niet voorzien; 7°. de verordening voorschriften geeft betreffende hetgeen, tusschen kooper en verkooper, als plaats van levering zal gelden;

C. omdat krachtens artt. 23 en 24 der Visscherijwet, in werking getreden 1 Juli 1911 dus *na* het tot stand komen der verordeningen, in het door de verordening geregelde onderwerp, te weten welke verkoop van visch al of niet geoorloofd is, is voorzien;

D. omdat door genoemde Visscherijwet in verband met het daarop steunende K. B. van 19 September (Stbl. 284), nl. in art. 2 sub. 3°. van het bij dit K. B. vastgestelde reglement het stichten, beheeren of bevorderen van de totstandkoming van inrichtingen of instellingen ten dienste van vischers, dus ook van vischafslagen, aan de visscherijraden (uit eigen beweging of in opdracht van den Minister) dus in elk geval aan organen van het rijksgezag is opgedragen;

E. „omdat het recht en de bevoegdheid om openbare verkoopingen te houden door den Rijkswetgever is geregeld in de aangehaalde wet en decreet van Franschen oorsprong; volgende immers uit de omstandigheid dat het recht om publieke verkoopingen bij opbod te houden aan bepaalde categorieën (rijks) ambtenaren werd voorbehouden dat het recht om een openbaren verkoop bij afslag of op andere wijze dan bij opbod te houden aan iederen Nederlandschen burger vrij staat".

F. „omdat de als rechtsgeldig toegepaste verordening is, in den zin der wet, eene belastingverordening waarin (artt. 16 en 17) de vergoeding voor het gebruik of genot van een openbaar gemeentewerk (den gemeentelijken vischafslag) geregeld is, welk besluit houdende invoering of heffing eener plaatselijke belasting niet de door de wet vereischte koninklijke goedkeuring heeft verkregen; althans omdat uit het aangevallen vonnis van een onderzoek door den Rechter naar het al of niet bestaan van die vereischte koninklijke goedkeuring niet blijkt".

Bij de behandeling van deze gronden van beklag zij vooropgesteld, dat de rechterlijke macht in elk bepaald geval slechts eene beslissing mag geven over de verbindbaarheid van die bepalingen eener gemeenteverordening, welke door den Rechter zouden moeten worden toegepast en dat dus grieven tegen eene geheele verordening alleen dan in aanmerking kunnen komen, wanneer die, wegens hunnen formeelen aard het rechtsgeldig bestaan der verordening betwisten en tegen andere bepalingen van dezelfde verordening als die eventueel voor toepassing in aanmerking zouden komen, slechts dan, wanneer die verschillende bepa-

lingen zoodanig samenhangen, dat aan eene onsplitsbare wilsverklaring van den wetgever moet worden gedacht (verg. arr. H. R. van 17 Januari 1910 W. 8975; 11 November 1912 W. 9414 en 15 Juni 1896 W. 6836).

In deze zaak nu is het eenig artikel van de bedoelde gemeenteverordening, dat is toegepast en naar aanleiding van de inleidende dagvaarding voor toepassing in aanmerking kon komen, het hierboven medegedeelde art. 20*a*. De in art. 1 dier verordening bedoelde gemeentelijke vischafslag wordt hierbij niet alleen als rechtsgeldig bestaande verondersteld, maar men zal dunkt mij ook moeten aannemen, dat het verbod van art. 20*a* door den gemeentelijken wetgever alleen is gewild in verband met het bestaan van dien afslag. De onder letter A. geformuleerde grond van beklag zal dus onder de oogen moeten worden gezien, hoewel die rechtstreeks slechts art. 1 der verordening raakt. Te dien aanzien merk ik dan op, dat het monopoliseeren van den afslag van visch door en ten behoeve der gemeente, den eigenaar van visch slechts eenigermate aan banden legt in de wijze van beschikking daarover en dat bedoeld art. 1 waardoor dit voor de gemeente Enkhuizen is geschied, derhalve niet met art. 625 B. W. in strijd is, terwijl art. 20*a* dat zijdelings op denzelfden grond wordt aangevallen, al evenmin eene ongeoorloofde beperking van de uitoefening van het eigendomsrecht inhoudt.

De onder letter B. geformuleerde grieven tegen de verbindbaarheid van de bedoelde verordening, raken het toegepast art. 20*a* niet in eenig vitaal deel, zoodat deze, — daargelaten of ze al dan niet den feitelijken grondslag hebben daaraan in het middel gegeven, — niet voor behandeling in aanmerking kunnen komen.

Wat onderdeel C. betreft kan ik volstaan met op te merken, dat noch art. 23, noch art. 24 der Visscherijwet, — welk laatste zelfs in den gedachtengang van den steller van het middel hier niet in aanmerking zou kunnen komen, — het vervoer van visch in zijn geheelen omvang regelen en door den inhoud dier wetsvoorschriften in geenen deele aan art. 20*a* der verordening geldende kracht is ontnomen.

Ten aanzien van onderdeel D. zij er slechts op gewezen, dat de woorden van bedoeld art. 2 aanhef en sub 3 van het Reglement vastgesteld bij K. B. van 19 September 1910 (S. 284), volgens welke tot de werkkring van visscherijraden o. a. behoort, het stichten, beheeren of *bevorderen* van de tot standkoming van de bedoelde inrichtingen, reeds de daaruit in het middel getrokken conclusie te niet doet.

Ten aanzien van onderdeel E. zij opgemerkt, dat uit de aldaar aangehaalde wettelijke voorschriften geenszins kan worden afgeleid een verbod om een gemeentelijken afslag van visch in te stellen, zoodat het rechtsgeldig bestaan daarvan te Enkhuizen op dien grond niet kan worden aangevochten.

Ten slotte is aan de orde onderdeel F. Dit mist wat het daarin primair gestelde betreft den feitelijken grondslag; want noch in art. 16 noch in eenig ander artikel der verordening is de vergoeding voor het gebruik van den gemeentelijken vischafslag geregeld. Deze vergoeding is geregeld bij de verordening op de heffing van rechten op den afslag van visch in de Gemeente Enkhuizen, vastgesteld door den Raad dier Gemeente op 28 April 1910 goedgekeurd bij K. B. van 15 Juni 1910 n°. 37. Het laatste lid van het in het middel bedoeld art. 16 is niet meer dan een uitvloeisel van en herinnering aan art. 1 van de verordening op de invordering van rechten op den afslag van visch mede op 28 April 1910 door den genoemden Gemeenteraad vastgesteld. Ook de hier subsidiair voorgedragen grief kan niet tot cassatie leiden, want de Rechter die geacht wordt de bestaande wettelijke voorschriften te kennen, behoeft in zijn vonnis niet rekenschap te geven op welke wijze hem is gebleken, dat eene door hem toegepaste verordening op formeel wettige wijze is tot stand gekomen.

Mijne conclusie strekt mitsdien tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Bosch;

Gelet op de middelen van cassatie, namens de requiranten voorgesteld bij memorie: (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat in eersten aanleg hebben terechtgestaan:

de drie eerste requiranten ter zake dat zij den eersten Juni 1912 des voormiddags circa 9 uur te Enkhuizen schippers zijnde

van de W. R. 51, 58 en 181, in de buitenhaven ansjovis, althans visch, die niet aan den afslag te Enkhuizen was verkocht, te zamen of ieder voor zich, hebben gelost in de W. R. 241 zonder schriftelijke vergunning van B. en W.;

de vierde requirant ter zake van hetzelfde feit behoudens dat hij de visch niet had gelost, maar als schipper der W. R. 241 in dat schip had geladen;

dat de Kantonrechter te Hoorn van de beide zaken te hebben gevoegd ten opzichte van al de requiranten met qualificatie en strafoplegging als aan het hoofd van dit arrest omschreven, de aanklacht wettig en overtuigend bewezen heeft verklaard;

Ten aanzien van het *tweede* der bij memorie voorgedragen middelen, dat als betreffende den vorm, het eerst moet worden behandeld;

O. dat dit feitelijken grondslag mist, daar, blijkens de processen-verbaal der terechtzittingen aan de behandeling van dit geding gewijd, de zaak der drie eerste requiranten bij de eerste behandeling met die des vierden requirants en met geene andere is gevoegd, op welke beslissing in den loop van het geding noch uitdrukkelijk, noch stilzwijgend is teruggekomen, terwijl in het bijzonder de Rechtbank beide zaken tegelijk heeft behandeld en berecht;

dat derhalve dit middel niet tot cassatie kan leiden;

Ten aanzien van het *eerste* der bij memorie voorgedragen middelen:

O. dat dit blijkens inhoud en toelichting bedoelt geheel hetzelfde te stellen als het bij pleidooi onder A. voorgedragen middel en dus tegelijk daarmede kan worden behandeld;

Ten aanzien van dat middel onder A.:

O. dat de daarin bedoelde en door den rechter toegepaste artikelen der verordening op den afslag van visch te Enkhuizen luiden:

Art. 1. Het uitsluitend recht tot het afslaan van visch in de gemeente Enkhuizen berust bij het Gemeentebestuur en moet plaats hebben in het van gemeentewege verstrekte gebouw;

Aan het hoofd van den afslag staat een directeur, die belast is met de regeling en de wijze van verkoop, het ontvangen en uitbetalen der gelden en het voeren der administratie;

Art. 20a. Visch, die niet aan den afslag is verkocht, mag, behoudens bijzondere schriftelijke vergunning van B. en W., niet in de buitenhaven gelost of geladen worden;

Overtreding van dit artikel wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste f 25 of hechtenis van ten hoogste zes dagen;

O. dat deze beide bepalingen als regelende de openbare afslag van visch binnen de gemeente Enkhuizen betreffen de huishouding dier gemeente, en dus vallen binnen de grenzen bij art. 135 der Gemeentewet aan de wetgevende bevoegdheid der gemeenten gesteld;

dat zij ook geene ongeoorloofde aantasting van den eigendom der bijzondere personen inhouden;

de eerste niet omdat eene regeling van eene wijze van verkoop van waren, zoo zij den eigendom ook al aantast, toch zeker niet neerkomt op eene ontzetting uit dien eigendom, doch slechts inhoudt eene bij art. 625 B. W. geoorloofde beperking daarvan;

de tweede niet, omdat er niet anders in is te lezen dan eene beperking van het gebruiksrecht der buitenhaven te Enkhuizen, waardoor het eigendomsrecht van den visch der gebruikers dier haven geheel ongedeerd wordt gelaten;

O. dat derhalve dit middel, zoowel als het eerste der bij memorie voorgedragen middelen is ongegrond;

Ten aanzien van het middel onder B.:

O. dat dit betreft de al of niet bindende kracht van bepalingen der vooraangeduide verordening, die op de bewezen verklaarde feiten niet zijn en ook niet konden worden toegepast, zoodat de rechter in cassatie zich in deze zaak van een onderzoek naar en eene beslissing over die bindende kracht heeft te onthouden;

O. dat mitsdien dit middel niet tot cassatie kan leiden;

Ten aanzien van het middel onder B.:

O. dat de artt. 23 en 24 der Visscherijwet, voor zoover zij handelen over den verkoop van visch, alleen betreffen de vraag welke visch verkocht mag worden en geheel ongemoeid laten de wijze van verkoop, zoodat zij ook niet gezegd kunnen worden te voorzien in het onderwerp geregeld bij vooraangehaald art. 1 der verordening van Enkhuizen;

O. dat dus ook dit middel is ongegrond;

Ten aanzien van het middel onder D.:

O. dat de bepaling van art. 2 sub 3°.

van het Reglement op de visscherijraden voor de kustvisscherij, — daargelaten van welken invloed zij zou kunnen zijn op bij hare invoering reeds bestaande inrichtingen of instellingen, — in geen geval van die visscherijraden een uitsluitende bevoegdheid tot het in het leven roepen van inrichtingen en instellingen ten dienste van vischers toekent, maar integendeel aan die bestuurslichamen opdraagt de pogingen daartoe van anderen te bevorderen;

O. dat dus ook dit middel is ongegrond;

Ten aanzien van het middel onder E.:

O. dat in het algemeen de gemeentelijke wetgever bevoegd is om — mits blijvende binnen de grenzen aan zijne wetgevende macht gesteld, — ten aanzien eener regeling door de Rijkswet aanvullende op te treden en er geen enkele grond bestaat om aan te nemen, dat hij in die bevoegdheid. voor wat betreft de regeling van openbare verkoopingen, zou zijn beperkt, zoodat ook dit middel is ongegrond;

Ten aanzien van het middel onder F.:

O. dat het gemeentebestuur van Enkhuizen naast de verordening op den afslag van visch aldaar, op 28 April 1910 opnieuw heeft vastgesteld verordeningen op de heffing van rechten op dien afslag van visch en op de invordering dier rechten, welke zijn goedgekeurd bij K. B. van 15 Juni 1910 n°. 37, zoodat moet worden aangenomen, dat de heffing en invordering dier rechten te Enkhuizen geschiedt en niet anders kan geschieden dan krachtens deze beide verordeningen en geenszins krachtens die op den afslag zelve, die dus niet is eene belastingverordening, al wordt ook al in enkele harer bepalingen op het heffingsrecht der gemeente gedoeld;

O. dat mitsdien dit middel, voor zoover het rust op de bewering, dat de rechter eene informeel tot stand gekomen belastingverordening zou hebben toegepast, feitelijken grondslag mist;

O. dat uit een en ander tevens volgt, dat de toegepaste verordening geen Koninklijke goedkeuring behoefde en dus voor een onderzoek als aan het slot van dit middel bedoeld, daargelaten dat daarvan niet uit 's rechters vonnis zou behoeven te blijken, in dit geval geen plaats was;

O. dat dus ook dit middel niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

(Ned. Jur.)

1 *Juli* 1913. BESLUIT, houdende wijziging van het gagementsreglement in *Indisch Staatsblad* 1876, n°. 44, en van het pensioensreglement in *Indisch Staatsblad* 1905, n°. 299. S. 320.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 22 Mei 1913, Afdeeling C², n°. 26;

Gezien het Koninklijk besluit van 24 Augustus 1875, n°. 42 (*Indisch Staatsblad* 1876, n°. 44) en het daarbij vastgesteld Reglement op het toekennen van gagement aan de Europeesche militairen, beneden den rang van officier, van de landmacht in *Nederlandsch-Indië* en aan de met hen gelijkgestelde militairen, zooals dat reglement sedert is gewijzigd en aangevuld;

alsmede:

Ons besluit van 17 Februari 1905, n°. 8 (*Indisch Staatsblad* n°. 299), tot vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen en van onderstanden voor ééns aan de Europeesche en met dezen gelijkgestelde militairen, beneden den rang van onderluitenant, van het Nederlandsch-Indische leger;

Den Raad van State gehoord (advies van 17 Juni 1913, n°. 17);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 26 Juni 1913, Afdeeling C², n°. 25;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Artikel 17 van het reglement vastgesteld bij het Koninklijk besluit van 24 Augustus 1875, n°. 42 (*Indisch Staatsblad* 1876, n°. 44) wordt gelezen als volgt:

Gagementen, volgens dit reglement toegekend, kunnen niet gelijktijdig worden genoten met soldij of traktement wegens actieven dienst bij 's Rijks zeemacht, bij het korps mariniers of bij de landmacht in *Nederland* of in de Koloniën — tenzij de gegageerde, vrouw of wettige (ook gewettigde) kinderen te zijnen laste mocht hebben, in welk geval zoodanig gelijktijdig genot, geheel of gedeeltelijk, bij wijze van uitzondering, kan worden vergund, in *Nederland* door den Koning, in *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal, met dien verstande, dat het gagement alleen wordt uitgekeerd aan of ten behoeve van vrouw of kinderen van den gegageerde en dat de uitkeering ophoudt met den eersten van het kwartaal, volgende op dat, waarin de echtgenoot of vader overlijdt, en met den dag waarop de echtgenoot of vader weder in het genot van gagement of pensioen treedt of het recht op verkrijging van

gagement of pensioen mocht verliezen, dan wel bij het leger wordt gevoerd „voor memorie", ter zake van het waarnemen van eene andere betrekking dan die van instructeur bij een der buiten het leger staande gewapende korpsen, wordende het aldus toegekende gagement, ingeval van overlijden van de(n) laatst overgebleven bevoorrechte, uitgekeerd tot en met het kwartaal van overlijden.

2. Van het Reglement, vastgesteld bij Ons besluit van 17 Februari 1905, nº. 8 (*Indisch Staatsblad* nº. 299), wordt:

1º. artikel 6, § 1, aangevuld met een punt *f*, luidende:

Ingeval van het verlaten van den dienst uithoofde van lichaamsgebreken, ontstaan vóór het in dienst treden en bij het geneeskundig onderzoek niet waarneembaar, doch waarvan het bestaan den betrokkene bekend was en bij bedoeld onderzoek opzettelijk werd verzwegen;

2º. het eerste en het tweede lid van artikel 30, § 2, gelezen als volgt:

In het geval, bedoeld bij § 1, sub *a*, kan, indien de gepensionneerde vrouw of wettige (ook gewettigde) kinderen te zijnen laste heeft, in *Nederland* door den Koning, in *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal, aan die vrouw of kinderen eene jaarlijksche toelage ten laste der koloniale geldmiddelen worden toegekend, waarvan het bedrag echter de som van het vervallen pensioen niet zal overtreffen.

Deze toelage houdt op met den eersten van het kwartaal, volgende op dat, waarin de echtgenoot of vader overlijdt, en met den dag waarop de echtgenoot of vader weder in het genot van pensioen treedt of het recht op verkrijging van pensioen mocht verliezen, dan wel bij het leger wordt gevoerd „voor memorie" ter zake van het waarnemen van eene andere betrekking dan die als instructeur bij een der buiten het leger staande gewapende korpsen.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Oorlog, aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer, en dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 1sten Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 18 *Juli* 1913.)

---

1 *Juli* 1913. BESLUIT, tot wijziging van de artikelen 1 en 3 van het Koninklijk besluit van 14 December 1895 (*Staatsblad* nº. 222), laatstelijk gewijzigd bij dat van 22 Januari 1913 (*Staatsblad* nº. 39), tot uitvoering van onderscheidene bepalingen der wet tot regeling der brievenposterij (*Staatsblad* 1908, nº. 316). S. 321.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 22 Mei 1913, nº. 22, Afdeeling Posterijen en Telegrafie;

Gelet op de artikelen 1 en 8 der wet tot regeling der brievenposterij (*Staatsblad* 1908, nº. 316);

Den Raad van State gehoord (advies van 10 Juni 1913, nº. 17);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 27 Juni 1913 nº. 12, Afdeeling Posterijen en Telegrafie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de artikelen 1 en 3 van het Koninklijk besluit van 14 December 1895 (*Staatsblad* nº. 222), laatstelijk gewijzigd bij dat van 22 Januari 1913 (*Staatsblad* nº. 39), tot uitvoering van onderscheidene bepalingen der wet tot regeling der brievenposterij (*Staatsblad* 1908, nº. 316) te wijzigen en nader vast te stellen als volgt:

Art. 1. Met gedrukte stukken worden gelijkgesteld: geautographeerde stukken, alsmede die voorzien van opgewerkte punten of letters ten gebruike van blinden; voorts alle op eenige andere wijze, dan door boek-, plaat-, steen- of lichtdruk, werktuigelijk vermenigvuldigde stukken (die, door de schrijfmachine verkregen, uitgezonderd), mits zij bij ten minste 20 volkomen gelijkluidende, met elkander overeenstemmende exemplaren, gelijktijdig ter post bezorgd worden.

3. § 1. De na den druk aangebrachte bijvoegingen, doorhalingen en aanduidingen, op den omslag of op de adresstrook der gedrukte stukken of op die stukken zelve toegelaten, zijn de volgende:

1º. de vermelding op de adresstrook, op den omslag of op het stuk zelf, van den naam of de firma van den afzender ook door middel van onderteekening, van het beroep, van de woonplaats met aanduiding van de straat, het huis- en telefoonnummer en het telegramadres van den afzender, alsmede van den dag der afzending;

2º. de doorhaling of verbetering van enkele woorden, letters, cijfers of teekens, mits die doorhaling of verbetering uitsluitend dient tot herstelling van fouten of van misstellingen;

3°. de vermelding van een index- of een controlenummer;

4°. in circulaires, welke bij ten minste tien exemplaren tegelijkertijd ter post bezorgd worden en, wat den gedrukten tekst betreft, volkomen gelijkluidend zijn:

de handteekening van firmanten of leden eener vennootschap;

de naam of de veranderde naam van een handelsreiziger, vertegenwoordiger of agent eener firma en het tijdstip, waarop hij den geadresseerde zal bezoeken of waar en wanneer hij te spreken is;

de namen van ter vertrek gereedliggende schepen, van de havens van vertrek en aankomst en de tijdstippen van vertrek en aankomst;

de plaats, de dag, het uur en de aanduiding met enkele woorden van het doel eener bijeenkomst, alsmede de naam van hem, die tot deelneming aan die bijeenkomst wordt uitgenoodigd;

5°. in drukproeven:

de aanwijzing tot verbetering van den gedrukten tekst;

de aanteekeningen van den corrector, drukker of zetter, op de proef betrekking hebbende;

6°. in beursberichten, marktberichten, catalogussen, prijscouranten en prijsnoteeringen:

de invulling of verandering van cijfers;

de nadere aanduiding van de prijzen door middel van enkele woorden, als: geldig tot . . . ., commissie . . . . pct., franco wal, emballage berekend, en dergelijke;

de doorhaling of bijschrijving van enkele artikelen;

de bijvoeging van een enkel woord, als: willig, gedrukt, dalend, stijgend, kalm, overvoerd, veel of weinig aanvoer en dergelijke, de *algemeene* stemming der markt aanduidende.

In prijscouranten en catalogussen mogen kleine stalen, dienende tot toelichting van den tekst, worden opgenomen;

7°. in boek-, muziek- en plaatwerken:

de naam van hem, voor wien het boek of werk bestemd is, en die van den zender;

de woorden: present-exemplaar, van den schrijver of uitgever, in ruil, ter bezichtiging of dergelijke, op een der eerste bladen of op den omslag;

de aanwijzing of verbetering van drukfouten;

de onderstreping of aanduiding op andere wijze van enkele gedeelten van den tekst, waarop de aandacht gevestigd wordt;

de bijvoeging der rekening of factuur, mits daarop geen andere opgaven vermeld zijn, dan de naam van den afzender en van hem aan wien geleverd wordt, het aantal, de titels en de prijzen van het geleverde.

In plaats van eene rekening of factuur kan ook een ingevulde postwissel, bestemd tot overmaking van het bedrag en voorzien van de noodige frankeerzegels ter voldoening van het recht, bij de zending worden gevoegd;

8°. in kaartformulieren tot bestelling of aanbieding van uitgaven van den boekhandel, van boeken, plaat-, muziekwerken, tijdschriften, landkaarten en couranten, alsmede van prospectussen, betrekking hebbende op, en van losse banden, bestemd voor die boeken, werken of tijdschriften:

de handteekening van den afzender en de titel of de titels, alsmede het getal, de prijs of de prijzen van het bestelde of aangebodene;

de wijze van verzending van het bestelde of aangebodene, namelijk met welke gelegenheid en aan wien;

de aanduidingen: gebonden, ingenaaid, gecartonneerd, los, in afleveringen, voor rekening, in commissie, ten vervolge, ter bezichtiging, tegen aanbiedingsprijs, wegens te weinig ontvangen, herhaalde aanvraag, omgaand en spoed.

De hierbedoelde kaarten moeten overigens voldoen aan de eischen, wat den vorm betreft, door den Directeur-Generaal der Posterijen en Telegrafie vast te stellen;

9°. in zoogenaamde leeslijstjes:

de titel of de titels van de bijbehoorende boeken of tijdschriften;

de aanduiding van het aantal leesdagen, de dagteekeningen van ontvangst en verzending, de bijschrijving of doorhaling van de namen van enkele lezers, alsmede hunne handteekening of hun naamcijfer;

10°. op naam- of zoogenaamde visitekaartjes, alsmede op Kerstmis- en nieuwjaarskaarten:

de bijvoeging van gelukwenschen, betuigingen van dank of van rouwbeklag, of dergelijke beleefdheidstermen, uitgedrukt in ten hoogste vijf woorden of door middel van algemeen gebruikelijke letters, als t.g., t.r., t.a., of p.f., p.c., p.p.c. en dergelijke.

Geschreven naam- of zoogenaamde visitekaartjes zijn mede op den voet van drukwerk toegelaten.

§ 2. In nieuwsbladen mag een gedeelte van den tekst, waarop men de aandacht wil vestigen, door omlijning, door strepen of andere teekens worden aangeduid. Voorts mogen op den omslag of op de adresstrook van een nieuwsblad worden vermeld:

de naam of de firma van den afzender, het beroep, de woonplaats, met aanduiding van

de straat, het huis- en telefoonnummer en het telegramadres van den afzender, de dag van afzending, de abonnementsvoorwaarden, het tarief der advertentiën, het tijdstip, waarop het abonnement eindigt of een nieuw aanvangt, alsmede de woorden: present-exemplaar, ter kennisneming of ter inzage, ten vervolge, voor rekening, bewijsnommer, voor de geplaatste advertentie, in het algemeen het doel der zending aanduidende, doch met uitsluiting van alle andere, *ook gedrukte* vermeldingen, aankondigingen, aanwijzingen of mededeelingen.

Bij modejournalen, welke vallen onder de wettelijke omschrijving van nieuwsbladen gegeven, mogen geknipte patronen gevoegd worden, welke, blijkens op de patronen voorkomende gedrukte aanwijzingen, één geheel uitmaken met het nommer of exemplaar, waarbij zij gevoegd zijn.

§ 3. Op den omslag of op de adresstrook van monsters, op de monsters zelve of wel op eene bij de monsters gevoegde open mededeeling mogen vermeld worden:

de naam of de firma van den afzender, het beroep, de woonplaats, met aanduiding van de straat, het huis- en telefoonnummer en het telegramadres van den afzender, de dag van afzending, de fabrieks- of handelsmerken, de nommers, de prijzen en de aanwijzingen betreffende het gewicht, de afmetingen, de beschikbare hoeveelheid en de aanduidingen, welke noodig zijn om de herkomst en den aard van de koopwaar, waarop de monsters betrekking hebben, aan te geven.

§ 4. Met uitzondering van het adres en de aanduidingen uitsluitend op de bestelling betrekking hebbende, zijn alle andere dan de in de paragrafen 1—3 vermelde bijvoegingen of aanduidingen, ook door middel van stempeling, doorhaling, overplakking, uitsnijding, door eenig teeken of op welke andere wijze ook aangebracht, verboden.

§ 5. Het gewicht, dat eene zending gedrukte stukken, nieuwsbladen of monsters, onder een afzonderlijk adres niet mag te boven gaan, en het maximum der afmetingen van elk dier stukken, wordt vastgesteld:

voor gedrukte stukken en nieuwspapieren, het gewicht op 3 kilogram; de afmetingen op 45 centimeter langs een der zijden of, indien zij zijn opgerold, op 75 centimeter in de lengte en 10 in doorsnede.

Kaartformulieren welke zonder omslag verzonden worden mogen niet kleiner dan 9 centimeter in lengte en 6 centimeter in breedte, en niet grooter dan 18 centimeter in lengte en 13 in breedte zijn;

voor monsters, het gewicht op 350 gram en de afmetingen op 30 centimeter in lengte, 20 in breedte en 10 in hoogte of, indien zij in een rol zijn bijeengevoegd, 30 centimeter in lengte en 15 in doorsnede.

§ 6. Gedrukte stukken, nieuwsbladen en monsters moeten, hetzij onder kruisband, kruistouw of strook, hetzij in een open omslag of in het algemeen op zoodanige wijze ingepakt zijn, dat de ambtenaren zich zonder bezwaar kunnen overtuigen, dat de zendingen aan de gestelde eischen voldoen.

Indien de aard van het stuk het toelaat, kan de verzending ook geheel open of los, dat is zonder omslag of strook, plaats hebben.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 1sten Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 19 *Juli* 1913.)

—

2 *Juli* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën, betreffende ontslag uit krankzinnigengestichten van ter beschikking der Regeering gestelde minderjarigen.

Het is onlangs voorgekomen, dat een ter beschikking van de Regeering gestelde minderjarige, die uit een Rijksopvoedingsgesticht naar een krankzinnigengesticht was overgebracht, door de Directie van dat krankzinnigengesticht, toen herstel was ingetreden, in de gelegenheid werd gesteld zich naar zijne familie te begeven, zulks terwijl die minderjarige nog tot de bevolking van het Rijksopvoedingsgesticht behoorde.

Naar aanleiding van dit geval roept de Minister van Justitie a. i., mijne tusschenkomst in, om de aandacht van de Besturen der krankzinnigengestichten er op te vestigen dat minderjarigen, nog behoorende tot de bevolking van een der Rijksopvoedingsgestichten of tuchtscholen en die in hun gesticht mochten worden verpleegd, bij ontslag uit het krankzinnigengesticht moeten worden overgebracht naar het Rijksopvoedingsgesticht of de tuchtschool, van waaruit zij in het krankzinnigengesticht zijn opgenomen.

Tevens verlangt genoemde Minister, dat ten minste acht dagen vóór ontslag, daarvan aan het Departement van Justitie en aan de directie

van het gesticht tot de bevolking waarvan de minderjarigen behooren, bericht worde gezonden met vermelding van den datum van het ontslag en voor zooveel het Departement van Justitie betreft, tevens van het gesticht, waarheen die overbrenging zal geschieden.

Ik heb de eer Uw college te verzoeken, het bovenstaande namens mij, ter kennis te brengen van de besturen der krankzinnigengestichten in Uwe provincie en die besturen namens mij uit te noodigen, zich dienovereenkomstig te gedragen.

(W. v. D. B. A.)

—

3 *Juli* 1913. BESLUIT, houdende aanvulling en wijziging van het Koninklijk besluit van 29 Juli 1911 (*Staatsblad* nº. 261), regelende het verleenen van korting op de inkomsten van koloniale of gewezen koloniale landsdienaren, tot voldoening van hun door den rechter opgelegde uitkeeringen. S. 322.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 8 November 1912, Afdeeling E[1], nº. 50;

Den Raad van State gehoord (advies van 3 December 1912, nº. 36);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 27 Juni 1913, Afdeeling E[1], nº. 33;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eenig artikel.

Artikel één van Ons besluit van 29 Juli 1911, nº. 43 (*Staatsblad* nº. 261), wordt gelezen als volgt:

Op de inkomsten, die een koloniaal landsdienaar of gewezen koloniaal landsdienaar van Landswege geniet, kan korting worden verleend:

a. indien hij nalatig is in de geregelde voldoening van de hem door den rechter opgelegde uitkeering tot onderhoud aan zijne echtgenoote of gescheiden echtgenoote of tot onderhoud en opvoeding zijner kinderen;

b. indien hij nalatig is in de geregelde voldoening van de hem door den rechter opgelegde uitkeering tot onderhoud en opvoeding van zijne natuurlijke niet door hem erkende kinderen, of in de voldoening van de hem door den rechter opgelegde vergoeding aan de moeder dier kinderen wegens de kosten van hare bevalling en onderhoud na die bevalling.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 3den Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

—

4 *Juli* 1913. BESLUIT van den Minister van Binnenlandsche Zaken, betreffende de zitting van het hoofdstembureau in verband met de verkiezing van leden van den raad der gemeente Gronsveld.

De Minister van Binnenlandsche Zaken;

Gedeputeerde Staten van Limburg gehoord;

Gelet op art. 93, derde lid, en art. 128 der Kieswet;

Heeft goedgevonden:

1º. enz.

2º. te bepalen, dat in de gemeente Gronsveld voor de verkiezing van leden van den raad der gemeente de zitting van het hoofdstembureau tot het vaststellen van den uitslag der verkiezing gehouden wordt onmiddellijk na afloop van de werkzaamheid, bedoeld in art. 92, eerste lid, der Kieswet.

's Gravenhage, 4 Juli 1913.

(*get.*) HEEMSKERK.

—

4 *Juli* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Binnenlandsche Zaken, houdende vaststelling van bepalingen, met inachtneming van welke de onder beheer van den centralen gezondheidsraad staande verplaatsbare ziekenbarakken aan gemeentebesturen ten gebruike worden afgestaan.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

Gelet op het advies van den Centralen Gezondheidsraad van 16 Mei 1913, nº. 954, en op dat van 20 Mei 1913, nº. 954/2;

Heeft goedgevonden:

met intrekking van de Ministerieele beschikking van 4 Maart 1905 (*Nederlandsche Staatscourant* van 7 Maart d. a. v., nº. 56), tot vaststelling van de daarbij behoorende bepalingen, met inachtneming van welke de onder beheer van den Centralen Gezondheidsraad staande verplaatsbare ziekenbarakken aan gemeentebesturen ten gebruike worden afgestaan, die bepalingen nader vast te stellen, zooals ze hiernevens zijn gevoegd.

Deze beschikking zal worden geplaatst in de *Nederlandsche Staatscourant*.

's Gravenhage, den 4 Juli 1913.

(*get.*) HEEMSKERK.

BEPALINGEN, *met inachtneming van welke de onder beheer van den Centralen Gezondheidsraad staande verplaatsbare ziekenbarakken aan gemeentebesturen ten gebruike worden afgestaan.*

Art. 1. Het bestuur der gemeente richt zijne aanvrage tot het in gebruik afstaan van eene barak met toebehooren — badkuip met kachel, ijzeren ledikanten, tijken voor matrassen, kachels, linoleum op den vloer — door bemiddeling van den betrokken ziekteninspecteur, tot den voorzitter van den Centralen Gezondheidsraad. Deze staat de aanvrage toe, indien eene barak beschikbaar is, met dien verstande, dat, indien gelijktijdig meerdere aanvragen inkomen dan barakken beschikbaar zijn, de barakken ten gebruike worden afgestaan aan de besturen van die gemeenten, waarin, naar het oordeel van den voorzitter, de grootste behoefte daaraan bestaat.

In gevallen van bijzonder spoedeischenden aard kan de voorzitter van den Centralen Gezondheidsraad eene rechtstreeksche aanvrage van een gemeentebestuur toestaan.

De voorzitter geeft van zijne beslissing onverwijld kennis aan den betrokken ziekteninspecteur.

Moet eene barak, op grond van dringender behoeften elders, uit eene gemeente worden verwijderd, vóórdat de inspecteur tot de verwijdering geraden heeft, dan geschiedt zij op last van den voorzitter van den Centralen Gezondheidsraad. Deze geeft van zijne beslissing onverwijld kennis aan den ziekteninspecteur.

2. Eene barak blijft bij het bestuur van eene zelfde gemeente niet langer dan drie achtereenvolgende maanden in gebruik, tenzij met goedvinden van den Centralen Gezondheidsraad, welke dien termijn, op aanvrage van het gemeentebestuur, telkens voor hoogstens één maand kan verlengen.

3. De voorzitter van den Centralen Gezondheidsraad wijst twee deskundige werklieden en — zoo noodig — een ambtenaar van dien raad aan, onder wier toezicht de barak ten gebruike wordt verzonden, en die ter plaatse de opstelling en het uiteennemen, ontsmetten, inpakken en op- of inladen der barak leiden en daarbij als voorwerkers dienst doen. De overige werklieden en de hulpmiddelen hiertoe gevorderd, alsmede het noodige tot het geschikt maken van het terrein, worden door het gemeentebestuur beschikbaar gesteld.

4. Voor elken dag, dat eene barak ter beschikking van het bestuur eener gemeente is, is die gemeente aan den Staat der Nederlanden een bedrag van één gulden en vijftig cent (*f* 1.50) verschuldigd, waarin is begrepen vergoeding voor de kosten van het vervoer naar het naast bij de plaats van bestemming gelegen spoorwegstation of aanlegplaats en terug.

De termijn, gedurende welken eene barak ter beschikking van het bestuur eener gemeente is, wordt geacht aan te vangen met het begin van den dag, volgende op dien, waarop de barak aan het naastbijgelegen station of aanlegplaats aankomt, en te eindigen met het einde van den dag, voorafgaande aan dien, waarop de barak van dat station of van die aanlegplaats wordt teruggezonden.

De voldoening van het verschuldigde geschiedt binnen één maand, nadat het gebruik der barak is geëindigd, ten kantore van een der Rijksbetaalmeesters.

De voor de betaling ontvangen quitantie van storting wordt uiterlijk binnen vier dagen na de afgifte gezonden aan den voorzitter van den Centralen Gezondheidsraad, die desverlangd een bewijs van ontvangst afgeeft.

5. Voor rekening van de gemeente komen voorts de volgende kosten:

a. die van het loon, de reis en het verblijf der twee deskundige werklieden en die van de reis en het verblijf van den ambtenaar, bedoeld in art. 3, in dezer voege, dat in rekening kan worden gebracht:

door de werklieden: loon ad *f* 0.32 per uur met 50 pCt. verhooging voor nachtarbeid en voor arbeid op Zondagen of daarmede gelijkgestelde dagen; reis- en verblijfkosten te berekenen overeenkomstig de vijfde klasse van het tarief, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 5 Januari 1884 (*Staatsblad* nº. 4);

door den ambtenaar: reis- en verblijfkosten, berekend overeenkomstig die klasse van bovengenoemd tarief, als waarin hij volgens zijn rang is gerangschikt;

b. die der ontsmetting van de barak;

c. die van het vervoer der barak van en naar het naastbij gelegen spoorwegstation of aanlegplaats;

d. die der vernieuwingen van de barak of van haar toebehooren, voor zooverre deze noodzakelijk zijn geworden door onoordeelkundig gebruik van de barak of toebehooren, en

e. die vallende op de exploitatie van de barak ter plaatse van gebruik, geene uitgezonderd.

De voldoening der in dit artikel bedoelde kosten geschiedt rechtstreeks aan hen, die de

werkzaamheden hebben verricht, de kosten gemaakt, of de diensten hebben bewezen.

6. Alle geschillen, geene uitgezonderd, die over de uitvoering dezer bepalingen mochten ontstaan, worden door den Minister van Binnenlandsche Zaken in hoogste instantie beslist.

Behoort bij beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 4 Juli 1913, nº. 6005, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen.

Mij bekend,
De Secretaris-Generaal,
(*get.*) BELINFANTE, *l°.-S.-G.*

—

7 *Juli* 1913. BESLUIT, houdende invoering van perstelegrammen tegen verlaagd tarief gewisseld tusschen *Nederland* en de landen, behoorende tot het Europeesch verkeer. S. 323.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gelet op artikel 16 van de Telegraaf- en Telefoonwet 1904 (*Staatsblad* nº. 7);

Overwegende, dat het wenschelijk is dat *Nederland* in het Europeesch verkeer toelate perstelegrammen tegen verminderd tarief, als geregeld in het Internationaal Telegraafreglement;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 2 Juli 1913, nº. 8, Afdeeling Posterijen en Telegrafie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eenig artikel.

Perstelegrammen worden tegen verminderd tarief toegelaten, overeenkomstig de bepalingen vervat in de desbetreffende artikelen van het Internationaal Telegraafreglement, in het verkeer met die landen van het „Europeesch verkeer", waar zulke telegrammen eveneens tegen verlaagd tarief zijn toegelaten.

Onze Minister van Waterstaat stelt den datum vast, waarop bedoelde bepalingen voor *Nederland* in werking treden, door bekendmaking in de *Staatscourant*.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 7den Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.
De Minister van Waterstaat,
(*get.*) L. H. W. REGOUT.
(*Uitgeg.* 22 *Juli* 1913.)

—

7 *Juli* 1913. MISSIVE van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan de burgemeesters betreffende de uitvoering van de Arbeidswet 1911.

Ten vervolge op mijn circulaire van 1 Dec. 1911, nº. 2419, afd. Arbeid heb ik de eer U te berichten, dat mij is gebleken, dat zich herhaaldelijk het geval voordoet, dat voor kinderen van 12 jaar, die niet meer leerplichtig zijn, arbeidskaarten worden aangevraagd, niettegenstaande voor hen nog gelegenheid bestaat, verder onderwijs te ontvangen vóór des namiddags 5 uur. Het afgeven zonder meer van arbeidskaarten aan of ten behoeve van kinderen, als evenbedoeld, kan de misvatting in de hand werken, dat de kaart *vergunning* zou geven tot het verrichten van arbeid, in den zin der arbeidswet 1911. Vanwege sommige gemeentebesturen wordt getracht dit te voorkomen, door het uitreiken van een „waarschuwing", waarin de beteekenis van art. 22, vierde lid, van genoemde wet wordt uiteengezet. In het algemeen schijnt aan deze zaak echter niet voldoende aandacht te worden geschonken. Ook komt het wel voor, dat in gevallen als hierboven bedoeld, geen arbeidskaart wordt afgegeven, hetgeen naar mijn meening met het oog op art. 12, 5de en 7de lid, der wet, niet te verdedigen is.

Ten einde nu zoo veel mogelijk te voorkomen, dat aan het afgeven van arbeidskaarten aan of ten behoeve van 12-jarige kinderen, die niet meer leerplichtig zijn, een onjuiste beteekenis wordt gehecht, heb ik de achterzijde van de witte en gele arbeidskaarten doen bedrukken met een „waarschuwing", waarin vermeld is, in welk geval alleen zulke kinderen arbeid in den zin der arbeidswet 1911 zullen mogen verrichten.

Ik vlei mij, dat de gemeentebesturen er toe zullen willen meewerken, dat deze waarschuwing doel treffe, door daarop nog uitdrukkelijk de aandacht te doen vestigen, wanneer aan of ten behoeve van 12-jarige, niet leerplichtige kinderen, arbeidskaarten worden afgegeven.

Een hoeveelheid in bovenaangegeven zin bedrukte arbeidskaarten wordt U door tusschenkomst van den Heer Commissaris der Koningin toegezonden. Indien behoefte aan nieuwen voorraad ontstaat, gelieve U een aanvrage door tusschenkomst van den Comm. der Koningin in te zenden, gelijk zulks tot heden gebruik was.

De thans nog in voorraad zijnde witte en gele arbeidskaarten welke aan de achterzijde *niet* zijn bedrukt, gelieve U op te gebruiken voor jeugdige personen van 13 jaar en ouder.

(Gem.-stem.)

8 *Juli* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

De beperkende uitlegging door den Kantonrechter aan art. 29 Kieswet gegeven, als zoude verbetering der Kiezerslijst alleen mogen worden gevraagd op grond van beweerd bezit of ontbreken der kiesgerechtigdheid, zooals deze in artt. 1—7 der Kieswet wordt toegekend, is met den tekst van het art. in strijd.

Terecht heeft de Kantonrechter geoordeeld dat de vraag of bij de vaststelling der Kiezerslijst de administratieve voorschriften zijn in acht genomen, niet aan het oordeel der rechterlijke macht is onderworpen.

(Kieswet artt. 29, 36.)

Voorzitter: Mr. S. Gratama.

Raadsheeren: Mrs. A. J. L. Nijpels, C. Krabbe, A. Fentener van Vlissingen en H. M. A. Savelberg.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. J. J. L. van Hangest Baron d'Yvoy.

Bij het bestreden vonnis werd het verzoek van requestrant tot afvoering van de namen van Johannes Vink, Johannes Volkert Vink en H. B. Alkemade van de kiezerslijst der Gemeente Noordwijk niet-ontvankelijk verklaard en bij het aan den Hoogen Raad daartegen ingediend verzoekschrift worden tegen die uitspraak verschillende cassatiemiddelen aangevoerd. Het eerste luidt: „Schending van de artt. 29, 33, 36, 39 der Kieswet, omdat de Kantonrechter, door verzoeker niet-ontvankelijk te verklaren in zijn verzoek, de bedoeling van verzoeker, zooals die naar 's Kantonrechters oordeel uit het verzoekschrift blijkt, heeft geplaatst tegenover het petitum, en zoodoende niet op de vordering heeft beslist".

De Kantonrechter heeft overwogen, dat requestrant in het aan hem ingediend verzoekschrift blijkens het daarin gestelde en toegelichte niet aan zijn uitspraak bedoelt te onderwerpen de vraag, of de bovenbedoelde personen terecht op de kiezerslijst van Noordwijk zijn geplaatst, dat hij zelfs heeft toegegeven, dat zij op die kiezerslijst behooren voor te komen als kiesgerechtigden, doch dat requestrant aan zijn uitspraak bedoelde te onderwerpen de vraag, of wel de juiste administratieve voorschriften bij gemelde plaatsing op de kiezerslijsten zijn in acht genomen; en dat hij alleen geroepen is om te beoordeelen de vraag, of iemand in strijd met de wet op de kiezerslijst voorkomt, niet voorkomt of niet behoorlijk voorkomt. Hij heeft den inhoud van het verzoekschrift alzoo feitelijk uitgelegd en wel in dien zin, dat, naar zijn oordeel, hetgeen daarin werd gesteld en toegelicht geen grondslag was, die het petitum rechtvaardigt, zoodat niet-ontvankelijkverklaring daarvan het gevolg moest zijn. Onder die omstandigheden kan niet verder worden ingegaan op de in het verzoekschrift vervatte bezwaren; immers moet alvorens de gegrondheid daarvan kan worden onderzocht, vaststaan dat de vordering ontvankelijk is. Nu de Kantonrechter besliste dat dit niet het geval is, kan hij op het petitum tot afvoering van de meergemelde namen van de kiezerslijst geen beslissing meer geven. Dat de uitgesproken niet-ontvankelijkverklaring op zich zelve op onjuiste gronden berust, vind ik in het middel niet, wèl dat de Kantonrechter ten onrechte in het verzoekschrift leest, datgene wat hij verklaart daarin te lezen en wat hem bracht tot de niet-ontvankelijkverklaring. De al of niet juistheid van de aan den inhoud van het verzoekschrift gegeven uitlegging, en van de daaraan toegekende strekking, kan als van feitelijken aard, niet in cassatie worden onderzocht. Het komt mij voor, dat door de gegeven beslissing de in het middel aangehaalde artikelen niet kunnen zijn geschonden en dat het middel niet tot cassatie kan leiden. De drie volgende middelen zijn gericht tegen beslissingen, die in het vonnis niet voorkomen. Er zijn geen beslissingen van B. en W. gehandhaafd, zooals in die cassatiemiddelen schijnt te worden vermoed; de onderwerpen, waarop die middelen betrekking hebben, konden nà de niet-ontvankelijkverklaring niet meer worden onderzocht, en het vonnis houdt daaromtrent dan ook niets in. Die middelen missen den feitelijken grondslag.

Mijne conclusie strekt tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Rechtdoende op een verzoekschrift, ingekomen ter Griffie van den Hoogen Raad op 9 Juni 1913, van H. W. Doorneveld, wonende te Noordwijk tot vernietiging van een vonnis van den Kantonrechter te Leiden van 2 Juni 1913, voor zoover daarbij de requestrant niet-ontvankelijk is verklaard in het bij inleidend request gedaan verzoek tot verbetering der Kiezerslijst van de gemeente Noordwijk in dier voege, dat Johannes Vink, Johannes Volkert Vink en H. B. Alkemade daarvan zouden worden afgevoerd;

Gehoord, enz.;

O. dat tegen het vonnis van den Kantonrechter als middelen van cassatie zijn voorgesteld:

1°. (zie conclusie adv.-gen.);

2°. Schending, immers verkeerde toepassing der artt. 1, 6, 7, 8, 9, 28, 29, 33, 36 en 39 der Kieswet, doordien de Kantonrechter niet Johannes Volkert Vink heeft afgevoerd van de Kiezerslijst der gemeente Noordwijk en daarmede ongedaan gemaakt de door Burgemeester en Wethouders dier Gemeente ambtshalve — en alzoo blijkens de in het middel aangehaalde artikelen onbevoegdelijk — aangebrachte verbetering dier lijst;

3°. Schending, immers verkeerde toepassing der artt. 1*a*, 2, 6, 7, 8, 9, 10, 25, 28, 29, 33, 36 en 39 der Kieswet, doordien de Kantonrechter bij zijne beslissing geen rekening heeft gehouden met het ingebracht bezwaar dat H. B. Alkemade niet voorkwam op de opgave van den ontvanger der directe belastingen en der successierechten bedoeld bij art. 10 der Kieswet, toen en zooals deze bij den Burgemeester werd ingeleverd;

4°. Schending, immers verkeerde toepassing van de artt. 1*b* 1°. en 2°., 9, 13, 15, 17, 20, 28, 29, 33, 36, 39 der Kieswet, door de beslissing van Burgemeester en Wethouders van Noordwijk ten aanzien van Johannes Vink te handhaven en dezen niet van de Kiezerslijst af te voeren, ofschoon hij noch als loonkiezer, noch als woningkiezer op de lijst behoorde voor te komen;

O. ten aanzien van het eerste middel:

dat voor zoover daarbij wordt beweerd, dat op de ingestelde vordering niet zou zijn beslist, die bewering feitelijken grondslag mist, vermits ook een niet-ontvankelijkverklaring is een uitspraak als bedoeld bij de artt. 36 en 39 der Kieswet;

dat voor zoover die beslissing zelve wordt aangevallen, dit ten aanzien van hetgeen daarin voorkomt met betrekking tot J. Vink en J. V. Vink te recht geschiedt;

O. toch, dat de Kantonrechter na verzoekers bezwaren tegen de beslissing van Burgemeester en Wethouders van Noordwijk in zake het plaatsen van Johannes Vink, Johannes Volkert Vink en H. B. Alkemade, omstandig te hebben vermeld, overweegt als volgt: „dat requestrant blijkens vorengemelde toelichting niet aan onze uitspraak bedoelt te onderwerpen de vraag of Johannes Vink, Johannes Volkert Vink en H. B. Alkemade te recht op de Kiezerslijst voor Noordwijk voormeld door Burgemeester en Wethouders van Noordwijk zijn geplaatst, hebbende requestrant zelf bij gemelde toelichting toegegeven, dat zij op die Kiezerslijst behooren voor te komen als kiesgerechtigden — doch dat hij bedoelt aan onze uitspraak te onderwerpen de vraag, of wel de juiste administratieve voorschriften bij gemelde plaatsing op de kiezerslijst met betrekking tot evengemelde drie personen zijn opgevolgd;

dat, daar blijkens het bepaalde bij artt. 36 juncto 29 en volgende der Kieswet alleen aan onze uitspraak kan worden onderworpen de vraag of iemand, in strijd met de wet, op de kiezerslijst voorkomt, niet voorkomt of niet behoorlijk voorkomt, requestrant in zijn voorgemeld verzoek, voor zoover het betreft Johannes Vink, Johannes Volkert Vink en H. B. Alkemade moet worden verklaard niet-ontvankelijk";

O. dat de Kantonrechter, blijkens deze overwegingen, art. 29 der Kieswet heeft opgevat in dien zin, dat verbetering der Kiezerslijst alleen zou mogen worden gevraagd op grond van beweerd bezit of ontbreken der kiesgerechtigdheid, zooals deze in de artt. 1 tot en met 7 der Kieswet wordt toegekend;

dat de beperkende uitlegging is in strijd met den tekst van art. 29, dat met de daarin voorkomende algemeen luidende uitdrukking: „in strijd met de wet", die enge grenzen niet trekt en aan den Kantonrechter ook zeer zeker de bevoegdheid toekent om te beoordeelen of al dan niet in strijd met de wet wijzigingen zijn aangebracht in de door Burgemeester en Wethouders overeenkomstig art. 28 der Kieswet op den 22sten Maart vastgestelde kiezerslijst;

dat het eerste middel dus, voor zoover betreft J. Vink en J. V. Vink is gegrond en het aangevallen vonnis in zoover moet worden vernietigd;

O. dat de Kantonrechter, het verzoek ten aanzien van die personen niet-ontvankelijk verklarende, de daadzaken en rechtsbeschouwingen tot ondersteuning daarvan aangevoerd, niet heeft onderzocht, zoodat het tweede en het vierde middel, welke de omtrent hen door Burgemeester en Wethouders van Noordwijk gegeven beslissing zelve betreffen, in dezen stand der zaak, volgens art. 46 der Kieswet, in cassatie geen punt van onderzoek kunnen uitmaken;

O. dat ten aanzien van Alkemade door den requestrant niet-nakoming van een wettelijk voorschrift voor en bij het vaststellen der Kiezerslijst op 22 Maart was beweerd, en de Kantonrechter met juistheid heeft geoordeeld,

dat de vraag of bij de vaststelling daarvan de administratieve voorschriften zijn in acht genomen, niet aan het oordeel van de rechterlijke macht is onderworpen, zoodat in zooverre de niet-ontvankelijkheid te recht is uitgesproken;

dat de niet-ontvankelijk-verklaring van het verzoek van zelve medebracht dat een onderzoek naar de gegrondheid der door Burgemeester en Wethouders met betrekking tot Alkemade genomen beslissing achterwege is gebleven, zoodat daarbij schending van de in het derde middel aangehaalde artikelen was uitgesloten;

Vernietigt het vonnis van den Kantonrechter te Leiden op 2 Juni 1913 in deze zaak gewezen voor zoover dit betrekking heeft op J. Vink en J. V. Vink;

Verwijst de zaak in zoover naar dien Rechter ten einde met inachtneming van dit arrest, de hoofdzaak verder te behandelen en te beslissen;

Verwerpt het beroep voor het overige.

—

9 *Juli* 1913. BESLUIT, tot vaststelling van een nieuw formulier voor het beschrijvingsbiljet voor de personeele belasting. S. 324.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 14 Juni 1913, n°. 95, Afdeeling Directe Belastingen;

Gelet op artike 40 der wet van 16 April 1896 (*Staatsblad* n°. 72) tot regeling der personeele belasting, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 19 Maart 1913 (*Staatsblad* n°. 108);

Herzien Ons besluit van 7 April 1909 (*Staatsblad* n°. 100);

Den Raad van State gehoord, advies van 24 Juni 1913, n°. 13;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 4 Juli 1913, n°. 62, Afdeeling Directe Belastingen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eenig artikel.

Het formulier voor het beschrijvingsbiljet voor de personeele belasting, laatstelijk vastgesteld bij Ons besluit van 7 April 1909 (*Staatsblad* n°. 100), wordt, met ingang van 1 Januari 1914, vervangen door het formulier, behoorende bij dit besluit.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 9den Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 7 *Aug.* 1913.)

GEMEENTE . . . . . .

. . . . . straat n°. . . . . Afd. . . . . n°. . . .
. . . . . gracht n°. . . . . Wijk . . . . n°. . . .
. . . . . plein n°. . . . . Buurt . . . . n°. . . .

Uitgereikt . . . . . 19 . .
Beschrijvingsbiljet n°. . . . . .
Register n°. . . . . .

1913

9 JULI.

810

BELASTINGJAAR 19 . .

Beschrijvingsbiljet voor de personeele belasting.

(Wet van 16 April 1896, *Staatsblad* n°. 72, gewijzigd bij de wetten van 14 Juli 1898, *Staatsblad* n°. 181, 2 Juni 1900, *Staatsblad* n°. 77, 3 April 1909, *Staatsblad* n°. 95, 6 December 1909 *Staatsblad* n°. 381 en 19 Maart 1913, *Staatsblad* n°. 108.

Aangifte van . . . . . .

I. Welk pereeel (of welke perceelen) hebt Gij in gebruik in bovenvermelde gemeente? . . . . . .

(Aan te wijzen door straat of wijk enz. en huisnommer. In geval er meer dan één pereel is, moeten de volgende opgaven voor elk perceel afzonderlijk worden gedaan.)

N.B. Perceelen, die *geheel* buiten de belasting vallen, moeten niet worden opgegeven.

HUURWAARDE.

II. Is het perceel door U gehuurd? . . . . . .

Zoo ja, hoeveel bedraagt de huur per jaar? . . . . . .

Moet bij de opgegeven huur iets worden opgeteld of moet daarvan iets worden afgetrokken? Zoo ja, waarom en hoeveel? . . . . . .

Indien er reden is om den huurprijs niet of niet voor het volle bedrag als de huurwaarde aan te merken, worde die reden hiernaast opgegeven.

HAARDSTEDEN.

III. Hoe groot is het aantal haardsteden? . . . . . .

Als regel geldt, dat een haardstede wordt gerekend voor elk vertrek, waar op één of meer dagen vóór 1 April of nà 31 October eene kachel staat of eene inrichting is om zonder kachel het vertrek te verwarmen, indien de kachel of inrichting kan worden in gebruik genomen zonder dat eenig metsel- of pleisterwerk geheel of gedeeltelijk wordt verwijderd of beschadigd.

VERMINDERING VAN BELASTING NAAR DE GRONDSLAGEN HUURWAARDE, HAARDSTEDEN EN MOBILAIR.

Ambtswoningen. Ingeval het perceel eene ambtswoning is, waarvan de belastbare huurwaarde zich behoort te regelen naar de jaarlijksche inkomsten, aan het ambt of de betrekking van den belastingplichtige verbonden, geve deze het bedrag der inkomsten hiernaast op.

Gemeubeld verhuurde kamers, logementen, gemeubeld verhuurde woningen, winkels, badhuizen.

1. indien een gedeelte van een perceel door den hoofdbewoner gemeubeld wordt verhuurd;
2. indien een perceel of gedeelte van een perceel uitsluitend dient:

a. tot uitoefening van het bedrijf van logementhouder;

b. tot uitoefening van het bedrijf van verhuurder van gemeubelde woningen, welke op badplaatsen, lust- en ontspanningsoorden, doorgaans niet dan gedurende een korten tijd van het jaar worden verhuurd;

c. tot winkel of lokaal tot uitstalling;

d. tot openbare badinrichting.

Wie op deze vermindering aanspraak heeft, geve hiernaast op, welke der genoemde gevallen zich voordoet. Tevens worde voor het betrokken perceel of perceelsgedeelte afzonderlijk het aantal haardsteden opgegeven.

N.B. Deze haardsteden moeten begrepen zijn in het aantal, dat ter beantwoording van vraag III is ingevuld.

Inwonende kinderen.

Wie aanspraak meent te hebben op vermindering wegens inwonende kinderen, geve hiernaast op het aantal eigen of aangehuwde kinderen, kleinkinderen en pupillen, die met hem het perceel bewonen, ongehuwd zijn, en op 1 Januari van het belastingjaar den vollen ouderdom van 20 jaar nog niet hadden bereikt.

Zij, die tijdelijk elders verblijven tot het verkrijgen van onderwijs, worden als inwonend beschouwd.

DIENSTBODEN.

N.B. Dienstboden, welke buiten de belasting vallen, moeten niet in de opgaaf worden begrepen.

IV. Hoeveel personen hebt Gij in dienst, die gebezigd worden tot persoonlijke of huiselijke diensten: *a.* mannelijke? . . . .
b. vrouwelijke? . . . .

Hier kan worden opgegeven voor hoevelen van de personen, bedoeld bij de beantwoording der vorenstaande vraag, en vallende onder een der volgende categorieën, de belasting tot een lager bedrag moet worden berekend voor zooveel noodig bij te voegen: *mannelijke* of *vrouwelijke*):

a. Vrouwelijke dienstboden, die op 1 Januari van het belastingjaar den vollen ouderdom van 21 jaar nog niet hebben bereikt . . . .

b. Koetsiers van praktizeerende genees-, heel- en verloskundigen en veeartsen . . . .

c. Personen, die *doorgaans* en *hoofdzakelijk* werkzaam zijn in het beroep of bedrijf van den belastingplichtige of ten behoeve van eene inrichting, als bedoeld in art. 4, § 1*c* en *d*, der wet, waaraan de belastingplichtige als inwonend bestuurder, leeraar of beambte is verbonden. . . . .

d. Huisbewaarders of huisbewaarsters, bij afwezigheid van het gezin eene woning bewarende, onverschillig of zij, ook bij voorbijgaande aanwezigheid van leden des gezins, enkele malen andere persoonlijke of huiselijke diensten verrichten . . . .

e. Jagers, uitsluitend voor de jacht dienende . . . .

PAARDEN.

N.B. Paarden, welke buiten de belasting vallen, moeten niet in de opgaaf worden begrepen.

V. Hoeveel paarden worden door U gehouden? . . . .

Hier kan worden opgegeven, hoevelen van de paarden, bedoeld bij de beantwoording der vorenstaande vraag, vallen onder een der volgende categorieën, waardoor de belasting tot een lager bedrag wordt berekend:

a. Paarden van praktizeerende genees-, heel- en verloskundigen en veeartsen . . . . . .

b. Paarden in gemengd gebruik . . . . . .

Hieronder alleen te verstaan paarden, die *doorgaans* en *hoofdzakelijk* worden gebezigd *voor de uitoefening* van een beroep of bedrijf van den belastingplichtige, mits niet het bedrijf van rijtuigverhuurder, ondernemer van personenvervoer, verhuurder van rijpaarden, manegehouder of paardenkooper.

c. Paarden *uitsluitend* of *hoofdzakelijk* gebezigd voor de uitoefening van het bedrijf van rijtuigverhuurder, ondernemer van personenvervoer, verhuurder van rijpaarden of manegehouder. . . . . .

d. Paarden van paardenkoopers, die niet tevens een bedrijf onder *c* genoemd uitoefenen. . . . . .

RIJWIELEN.

N.B. Rijwielen, welke buiten de belasting vallen, moeten niet in het antwoord op vraag VI begrepen worden.

VI. Hoeveel rijwielen worden door U gehouden, niet vallende onder vraag VII of VIII:

a. ingericht voor één persoon? . . . . . .

b. ingericht voor meer dan één persoon? . . . . . .

VII. Indien Gij Uw bedrijf er van maakt of het tot Uw bedrijf behoort rijwielen telkens voor korter tijdvak dan een en twintig dagen aan anderen ten gebruike af te staan of onderricht in het wielrijden te geven of te doen geven, hoeveel rijwielen worden door U gehouden, die Gij daarvoor bezigt? . . . . . .

VIII. Indien Gij eene winkelnering drijft, hoeveel rijwielen houdt Gij, die geregeld gebruikt worden om voor die nering bestellingen op te nemen of waren te bezorgen? . . . . . .

MOTORRIJTUIGEN.

N.B. Motorrijtuigen, welke buiten de belasting vallen, moeten niet in het antwoord op de vragen IX tot XI begrepen worden.

IX. Hoeveel motorrijtuigen worden door U gehouden:

a. ingericht tot het vervoer van één persoon? . . . . . .

b. ingericht tot het vervoer van meer dan een persoon, of die door middel van een voorspan-, zijspan- of aanhangwagen gebezigd worden tot het vervoer van meer dan één persoon? . . . . . .

X. Hoeveel motorrijtuigen worden door U gehouden, niet vallende onder vraag IX of XI:

a. van niet meer dan 7 paardekrachten? . . . . . .

b. van meer dan 7 en niet meer dan 14 paardekrachten? . . . . . .

c. van meer dan 14 en niet meer dan 24 paardekrachten? . . . . . .

d. van meer dan 24 en niet meer dan 40 paardekrachten? . . . . . .

XII. Indien motorrijtuigen door U worden gehouden, die hoofdzakelijk voor Uw beroep of bedrijf worden gebezigd, hoevele zoodanige worden door U gehouden, en in het antwoord op welke der vragen sub IX, *a* en *b*, X, *a*—*e*, en XI is elk dezer begrepen? . . . . . .

XIII. Indien Gij het bedrijf uitoefent van verhuurder van motorrijtuigen of ondernemer van personenvervoer, of een dier bedrijven en daarnevens het bedrijf van fabrikant van of handelaar in die voorwerpen, hoevele motorrijtuigen, niet vallende onder vraag XIV, worden door U gehouden, die gebezigd worden hetzij uitsluitend of hoofdzakelijk in een der eerstbedoelde bedrijven, hetzij tevens in een dier bedrijven doch hoofdzakelijk in het bedrijf van fabrikant van of handelaar in die voorwerpen, en in het antwoord op welke der vragen sub IX, X en XI is elk dezer begrepen? . . . . . .

XIV. Indien door U het bedrijf van verhuurder van motorrijtuigen wordt uitgeoefend, hoevele motorrijtuigen, uitsluitend voorzien van een electromotor, en uitsluitend in dat bedrijf gebezigd, zijn begrepen in het antwoord op vraag XI? . . . . . .

ALGEMEENE VRAGEN.

Welke personen wonen bij U in buiten de leden van Uw gezin en Uwe dienstboden? . . . . . .

Welk is Uw beroep of bedrijf? . . . . . .

Indien de aangever *na* 15 Januari belastingplichtige is geworden of indien hij aangifte doet, omdat door verandering van den toestand naar den grondslag dienstboden, paarden, rijwielen of motorrijtuigen de belasting hooger is geworden, geve hij hier op:

het tijdstip, waarop de belastingplichtigheid is aangevangen of de toestand is veranderd . . . . . .

De belasting of de verhooging wordt alsdan niet over het geheele jaar, doch naar tijdsgelang berekend.

N.B. *Vorenstaande vragen moeten, op straffe bij de wet bepaald, duidelijk, stellig en zonder voorbehoud naar waarheid worden beantwoord, ook al meent de belanghebbende, dat hij niet belastingplichtig is.*

Het antwoord moet worden onderteekend.

Voor zoover het biljet niet reeds vroeger is teruggehaald, moet het uiterlijk op den 20sten dag na dien der uitreiking worden ingeleverd ten kantore van den Ontvanger der Directe Belastingen te

Deze aangifte naar *waarheid* gedaan.

Te . . . . . , den . . . . . 19 .

(*Handteekening van den aangever.*)

9 *Juli* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën, betreffende toepassing van art. 43, derde lid, wet L. O.

Het is mij gebleken, dat niet in alle gemeenten dezelfde opvatting heerscht nopens de toepassing van art. 43, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs, zooals dat luidt ingevolge de wet van 23 September 1911 (*Staatsblad* nº. 299), in het geval, dat de dienst van een aan eene openbare lagere school benoemd onderwijzer niet onmiddellijk aansluit aan vroegere werkzaamheid, als onderwijzer, hetzij bij het openbaar, hetzij bij het bijzonder onderwijs.

Ik heb mitsdien de eer Uw College, in overeenstemming met het gevoelen van den Minister van Financiën en van den Pensioenraad voor de burgerlijke ambtenaren, mede te deelen, dat ook wanneer een onderwijzer of onderwijzeres na eenig tijdsverloop overgaat in eene betrekking op eene lagere jaarwedde dan welke hij of zij voorheen genoot, de vroeger verkregen pensioensgrondslag volgens bovengemelde wetsbepaling moet bevestigd worden, tenzij de belanghebbende gebruik maakt van de bevoegdheid, aan het slot van die bepaling bedoeld.

U gelieve het bovenstaande namens mij ter kennis van de gemeentebesturen in Uw gewest te brengen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal,
(*get.*) BELINFANTE, *lº. S.-G.*

—

9 *Juli* 1913. MISSIVE van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende maatregelen tegen waterverontreiniging door stroocarton- en aardappelmeelfabrieken.

Onder dagteekening van 15 Maart j.l. deed ik UH.E.G. een vijftal exemplaren toekomen van het Rapport der Commissie voor de reiniging van het afvalwater van stroocarton- en aardappelmeelfabrieken. Het is zeer gewenscht, dat de, na zorgvuldige proefnemingen, in dit rapport aangegeven beginselen ook toepassing zullen vinden in den strijd tegen de waterverontreiniging, die het gevolg is van voormelde fabrieken. Uit dien hoofde zou ik het op prijs stellen, indien UH.E.G. de aandacht der besturen van gemeenten in Uw gewest, waar zulke fabrieken bestaan of de mogelijkheid van de oprichting ervan niet uitgesloten schijnt, wilde doen vestigen op de wenschelijkheid om telkens wanneer vergunningsaanvragen voor de oprichting van bovenbedoelde fabrieken in behandeling komen of wanneer sprake is van het verbinden van nieuwe voorwaarden aan bestaande concessies voor zulke inrichtingen, nauwgezet te overwegen, of door de vergunningsvoorwaarden de verplichting tot uitvoering van door de commissie voorgestelde maatregelen behoort te worden opgelegd. Daaraan ware toe te voegen, dat ik bereid ben, op aanvraag, de gemeentebesturen, aan welke nog geen rapport der commissie werd toegezonden, in de gelegenheid te stellen daarvan kennis te nemen, en tevens, dat de Directeur-Generaal van den Arbeid aan de gemeentebesturen desgewenscht technische voorlichting zal doen geven met betrekking tot de voorwaarden, welke ter voorkoming van waterverontreiniging krachtens de Hinderwet zouden kunnen worden opgelegd.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) A. S. TALMA.

—

11 *Juli* 1913. BESLUIT, tot aanvulling van het Koninklijk besluit van 30 Juni 1909 (*Staatsblad* nº. 208) waarbij worden aangewezen de buitenlandsche instellingen van onderwijs of onderzoek, bedoeld in art. 125 der Hooger-onderwijswet. S. 325.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 6 Juni 1913, nº. 8177/3, afdeeling Onderwijs;

Gelet op artikel 125 der Hooger-onderwijswet;

Gezien Ons besluit van 20 Juni 1909 (*Staatsblad* nº. 208);

Medegezien het advies van den senaat der Technische Hoogeschool van 26 Februari 1913, nº. 243;

Den Raad van State gehoord (advies van 24 Juni 1913, nº. 12);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 7 Juli 1913, nº. 9832 afdeeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. In artikel 1 van Ons besluit van 30 Juni 1909 (*Staatsblad* nº. 208) na de zinsnede, vermeld onder 1º., wordt ingevoegd eene nieuwe zinsnede, luidende als volgt: „2º. Het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd „University Senior Certificatie Examination" aan de „University of the Cape of Good Hope" te Kaapstad, wanneer daarbij blijkt, dat met goed gevolg examen in de wiskunde is gedaan;"

2. In artikel 1 van Ons besluit van 30 Juni

1909 (*Staatsblad* nº. 208) wordt het cijfer „2º." vervangen door het cijfer „3º.".

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 11den Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 1 *Aug.* 1913.)

—

12 *Juli* 1913. BESLUIT van den Minister van Binnenlandsche Zaken, betreffende de zitting van het hoofdstembureau in verband met de verkiezing van leden van den raad der gemeente Geleen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken;

Gehoord Gedeputeerde Staten van Limburg;

Gelet op art. 93, derde lid, en art. 128 der Kieswet;

Heeft goedgevonden:

1º. enz.

2º. te bepalen, dat in de gemeente Geleen, voor de verkiezing van leden van den raad der gemeente, de zitting van het hoofdstembureau tot het vaststellen van den uitslag der verkiezing gehouden wordt onmiddellijk na afloop van de werkzaamheid, bedoeld in artikel 92, eerste lid, der Kieswet.

's Gravenhage, 12 Juli 1913.

(*get.*) HEEMSKERK.

—

14 *Juli* 1913. MISSIVE van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan eenige Commissarissen der Koningin, betreffende buitenlandsche locomobielen.

Mijne aandacht is erop gevestigd, dat in de grens-provinciën niet zelden vervoerbare stoomketels (locomobielen) welke aan in het buitenland gevestigde eigenaren toebehooren, tijdelijk worden gebruikt zonder dat daarvoor de bij art. 4 der Stoomwet vereischte akte van vergunning is verkregen of het bij art. 35 onder *e* dier wet bedoelde bewijs is geleverd. Bepaaldelijk zijn aanwijzigingen verkregen die het vermoeden wettigen, dat deze overtredingen worden gepleegd in de veenderijen in het oosten van Groningen en Drenthe.

De aldus in strijd met de wet hier te lande in werking gebrachte ketels schijnen uit een oogpunt van veiligheid dikwijls veel te wenschen over te laten; opsporing van deze overtredingen is echter tengevolge van de omstandigheid, dat die ketels zich op afgelegen plaatsen bevinden en slechts betrekkelijk korten tijd hier te lande worden gebruikt, voor de ambtenaren voor het stoomwezen uiterst moeielijk.

Ik zoude het daarom op prijs stellen, indien UH.E.G. de Burgemeesters in Uw gewest wilde uitnoodigen den Ingenieur der 1e klasse, voor het Stoomwezen, hoofd van het 6e district te Groningen, zooveel mogelijk mededeeling te doen van de namen van hen, die in hunne gemeente tijdelijk vervoerbare stoomketels in gebruik nemen en van de nummers, welke op de naamplaat dier ketels voorkomen.

Tevens zou de aandacht der Burgemeesters gevestigd kunnen worden op art. 15 van het Koninklijk Besluit van 19 October 1896 (*Staatsblad* nº. 163), terwijl hun ware mede te deelen, dat de districtshoofden voor het Stoomwezen door mij zijn gemachtigd aan gebruikers van stoomtoestellen als bedoeld in artikel 35 onder *e* der Stoomwet, verklaringen af te geven dat het daar gevorderde bewijs is geleverd volgens een formulier, waarvan ik een aantal exemplaren hierbij voeg.

Het zal mij aangenaam zijn, te vernemen, welk gevolg UHoogEdelGestrenge aan dit verzoek heeft gegeven. (W. v. D. B. A.)

—

15 *Juli* 1913. BESLUIT, nopens het beroep van de Afdeeling *Alkmaar* van den Nederlandschen Roomsch-Katholieken Volksbond tegen de beslissing van den Directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen te *Amsterdam*, op haar verzoek om plaatsing van hare inrichting op de lijst, bedoeld in artikel 4, § 2, der wet op de personeele belasting. S. 326.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de Afdeeling *Alkmaar* van den Nederlandschen Roomsch-Katholieken Volksbond tegen de beslissing van den Directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen te *Amsterdam* van 15 November 1912, nº. 247, op haar verzoek om plaatsing van hare inrichting op de lijst, bedoeld in artikel 4, § 2, der wet van 16 April 1896 (*Staatsblad* nº. 72) tot regeling van de personeele belasting;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 2 April 1913, nº. 54;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 7 Juli 1913, nº. 79, afdeeling Directe Belastingen;

Overwegende, dat, nadat de plaatsing op de lijst was aangevraagd, de Directeur die heeft

geweigerd, uit overweging dat volgens artikel 1 der statuten de Bond zich ten doel stelt de zedelijke en stoffelijke verheffing van het volk te bevorderen in den geest en volgens de beginselen der Roomsch-Katholieke Kerk;

dat hij volgens artikel 2 dit doel tracht te bereiken langs wettigen weg en wel door: *a.* een openlijk en godsdienstig optreden van den Bond als zoodanig, ook bij vergaderingen en feestvieringen; *b.* het streven, om die leden, welke dezelfde belangen voorstaan, en hetzelfde doel beoogen, in den Bond te vereenigen tot vakorganisaties en het bevorderen en steunen van vakorganisaties van vrouwen; *c.* het bespreken van elkanders zedelijke en stoffelijke belangen en de middelen tot verbetering daarvan; *d.* het aandringen bij de Overheid op het nemen van die maatregelen, welke aan het doel van den Bond bevorderlijk kunnen zijn; *e.* het houden en bijwonen van vergaderingen, voordrachten en lezingen; *f.* het verschaffen van het Bondsorgaan en verdere dergelijke lectuur; *g.* het bespreken van maatschappelijke vraagstukken, zoo mogelijk onder deskundige voorlichting; *h.* het verschaffen van onderlinge stoffelijke hulp bij ziekte, hoogen ouderdom, ongeval en werkloosheid, bij gemotiveerde werkstakingen en bij uitsluiting, zooveel mogelijk uit door de leden zelven gevormde kassen; *i.* het persoonlijk optreden zijner leden overal waar zulks voor het doel van den Bond bevorderlijk kan zijn; *j.* het vanwege den Bond bezorgen van een of meer H.H. Missen voor de afgestorven leden, in de parochiekerk waartoe zij behooren;

dat volgens artikel 2, letter *h*, o. a. hulp wordt verschaft bij gemotiveerde werkstakingen en bij uitsluitingen, zoodat het doel van den Bond in dit opzicht afhankelijk is van den aard dezer arbeidsconflicten, alsmede van de omstandigheden waaronder en de wijze waarop zij ontstaan zijn;

dat derhalve het doel statuair niet zoodanig is omlijnd, dat vaststaat — zooals voor eene plaatsing op de lijst vereischt wordt — dat het gebruik van de inrichting zal zijn *uitsluitend* tot algemeen nut;

dat van de beslissing des Directeurs de Afdeeling *Alkmaar* van den Nederlandschen Roomsch-Katholieken Volksbond bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende o. a., dat het hoofddoel van den Bond niet is dat waarop de weigering is gegrond; dat de exploitatie van het gebouw zeer zeker ook een nadeelig slot kan opleveren, maar in elk geval een eventueel batig slot niet komt aan een of ander lid individueel, maar uitsluitend aan en ten bate van de vereeniging als zoodanig; dat niet kan worden beweerd, dat verleening van steun bij gemotiveerde stakingen niet strekt tot algemeen nut, ook niet al zou financiëel de eene of andere partij schade lijden;

dat het een onmogelijke eisch is, eene duidelijker omschrijving te geven van hetgeen bij artikel 2, letter *h*, is gezegd en het zeker niet zal voorkomen, dat allen, wien eene uitspraak zal worden gevraagd omtrent het gemotiveerde eener werkstaking en wat daarmede samenhangt, eene zelfde gedachte zullen zijn toegedaan;

Overwegende, dat appellante blijkens hare statuten zich ten doel stelt de zedelijke en stoffelijke verheffing van het volk te bevorderen in den geest en volgens de beginselen der Roomsch-Katholieke Kerk, met welk doel hare werkzaamheden in overeenstemming zijn;

dat eene inrichting, welke aan die werkzaamheden dienstbaar wordt gemaakt, hierdoor wordt gestempeld tot eene inrichting tot algemeen nut;

Gezien de wet tot regeling van de personeele belasting;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van de bestreden beslissing van den Directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen te *Amsterdam* van 15 November 1912, nº. 247, te bepalen, dat de inrichting der vereeniging „Afdeeling *Alkmaar* van den Nederlandschen Roomsch-Katholieken Volksbond" te *Alkmaar* zal geplaatst worden op de lijst, bedoeld bij artikel 4, § 2, der wet tot regeling van de personeele belasting.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en tegelijk met zijn rapport in de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur.

Het Loo, den 15den Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 7 *Aug.* 1913.)

—

15 *Juli* 1913. BESLUIT, tot vernietiging van de artikelen 4 en 15 der Instructie voor het onderwijzend personeel aan de openbare lagere scholen in de gemeente *Ambt-Almelo*, vastgesteld door den Raad dier gemeente bij besluit van 30 Januari 1913. S. 327.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 26 Mei 1913, nº. 7423², afdeeling Onderwijs, tot vernietiging van de artikelen 4 en 15 der Instructie voor het onderwijzend personeel aan de openbare lagere scholen in de gemeente *Ambt-Almelo*;

Overwegende, dat artikel 4 van voornoemde Instructie bepaalt: „De leden van het personeel zijn bevoegd leerlingen voor uiterlijk 1 schooltijd uit de school te verwijderen, als het dit noodzakelijk acht in het belang van orde en tucht.

Van dezen maatregel wordt, indien hij toegepast is door een onderwijzer, aan het Hoofd der school kennis gegeven.

Het Hoofd der school geeft van zoodanigen maatregel kennis aan Burgemeester en Wethouders ingeval van verwijdering gedurende langer dan een dag, doch in elk geval terstond aan de ouders of verzorgers.

Wordt door het personeel eene langere wegzending noodzakelijk geacht, dan wendt het Hoofd der school zich tot Burgemeester en Wethouders. Deze kunnen wegzending voor langer gelasten.

Zoolang dit College niet heeft beslist, wordt een weggezonden leerling niet tot de school toegelaten;"

dat deze bepaling, voor zoover zij taalkundig verstaanbaar is, behalve aan het hoofd der school, ook aan een of meer onderwijzers van bijstand, hetzij afzonderlijk, hetzij te zamen, met of zonder het hoofd, de bevoegdheid toekent tot het tijdelijk verwijderen van leerlingen uit de school;

dat uit het verband tusschen het eerste en het tweede lid van artikel 23 der wet tot regeling van het lager onderwijs voortvloeit, dat het bestuur van eene school bij den onderwijzer, die aan haar hoofd is geplaatst, of bij dengene, die hem krachtens het tweede lid van dat artikel vervangt, bij uitsluiting en in vollen omvang berust, voor zoover niet de wet zelve te dien aanzien beperkingen heeft gesteld;

dat het tijdelijk wegzenden van leerlingen uit de school als tuchtmaatregel, is eene daad van bestuur, waarvan de tenuitvoerlegging mitsdien niet aan een onderwijzer van bijstand mag worden opgedragen;

dat derhalve artikel 4 van voormelde Instructie is in strijd met de wet;

Overwegende, dat artikel 15 van voornoemde Instructie bepaalt:

„In alle gevallen, waarin het Hoofd niet door de wet of gemeenteverordening gebonden is, beslist de schoolvergadering;"

dat op hooger genoemde gronden en met de aldaar aangegeven beperkingen, het bestuur van eene school bij uitsluiting en in vollen omvang berust bij den onderwijzer, die aan haar hoofd is geplaatst, of bij dengene, die hem krachtens de wet vervangt;

dat mitsdien het stellen van uitzonderingen op dezen regel niet behoort tot de bevoegdheid van den gemeenteraad, en zulks te minder toelaatbaar is, waar het artikel der Instructie een recht tot beslissing toekent aan een in de wet tot regeling van het lager onderwijs onbekend en door haar niet geregeld orgaan als de schoolvergadering;

dat derhalve artikel 15 van voormelde Instructie is in strijd met de wet;

Gelet op de wet tot regeling van het lager onderwijs;

Gezien artikel 153 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord, advies van 24 Juni 1913, nº. 18;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 Juni 1913, nº. 9888, afdeeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de artikelen 4 en 15 der Instructie voor het onderwijzend personeel aan de openbare lagere scholen in de gemeente *Ambt-Almelo*, vastgesteld door den Raad dier gemeente bij besluit van 30 Januari 1913, te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst, en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 15den Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 1 *Aug.* 1913.)

—

15 *Juli* 1913. BESLUIT, houdende beslissing dat de aan eene vergunning krachtens de Hinderwet verbonden voorwaarde, dat „de motor en dynamo geen hinderlijke trillingen in de omgeving mogen veroorzaken", geene bepaalde, duidelijk omschreven maatregelen inhoudt, waaraan door de concessionarisse moet worden voldaan, zoodat zij niet gezegd kan worden niet aan deze algemeene onbestemde verplichting te hebben voldaan, wanneer zij ernstig getracht heeft verbetering aan te brengen en daarbij op advies en na voorlichting van een deskundige heeft gehandeld.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep ingesteld door A. C. A. SWILDENS, weduwe J. C. VAN DER MEULEN te *Leeuwarden*, tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders dier gemeente van 18 September 1912, nº. 2816/949, waarbij is ingetrokken de bij besluit van 30 October 1909 nº. 3342/929, aan J. C. VAN DER MEULEN, firma L. J. VAN DER MEULEN voorwaardelijk verleende vergunning tot het plaatsen en in gebruik stellen van een zuiggasmotor van 25 P.K. en een dynamo in het gebouw gelegen aan den *Grachtswal O. Z.*, kadastraal bekend gemeente *Leeuwarden*, Sectie G. nº. 5841;

Den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 17 Juni 1913, nº. 133;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 9 Juli 1913, nº. 554H, afdeeling Arbeid;

Overwegende, dat nadat Burgemeester en Wethouders van *Leeuwarden* bij besluit van 24 Mei 1911, nº. 1582/452, aan de tweede voorwaarde der bij hun besluit van 30 October 1909 nº. 3342/929 verleende vergunning eene voorwaarde hadden toegevoegd, luidende: „De motor en dynamo mogen geen hinderlijke trillingen in de omgeving veroorzaken," klachten over hinder van ernstigen aard zijn blijven bestaan en vervolgens bij bovenvermeld besluit van 18 September 1912 nº. 2816/949, de vergunning is ingetrokken, op grond dat uit ontvangen klachten en ingekomen ambtsberichten gebleken is, dat hinder van ernstigen aard is blijven bestaan en de nieuw opgelegde voorwaarde niet werd opgevolgd;

dat van het besluit van Burgemeester en Wethouders A. C. A. SWILDENS, weduwe van J. C. VAN DER MEULEN, bij Ons in beroep is gekomen, daarbij aanvoerende, dat de trillingen niet in die mate hinderlijk zijn, dat zij de conclusie wettigen, dat de gestelde voorwaarde niet wordt opgevolgd; dat het geruimen tijd geduurd heeft voordat, na het stellen der nieuwe voorwaarde, klachten inkwamen, zoodat de beweerde hinder niet van ernstigen aard is; dat, waren de trillingen in waarheid ernstig hinderlijk, de gevolgen daarvan zoodanig moesten zijn, dat duidelijk bleek dat hinder veroorzaakt werd; dat de trilling een direct gevolg is van de voorwaarde sub 2º dat de motor en de dynamo moeten worden opgesteld op hechte, tot den vasten bodem reikende fundeeringen; dat de laatstelijk gestelde voorwaarde „De motor en dynamo mogen geen hinderlijke trillingen in de omgeving veroorzaken" dien naam niet verdient; dat de strekking eener dergelijke voorwaarde is om tegemoet te komen aan en weg te nemen de bezwaren die bij onderzoek gegrond zijn bevonden; dat een eerste vereischte is dat de voorwaarde aangeeft de aan te wenden middelen die het euvel of den hinder moeten wegnemen, of datgene wat nagelaten moet worden om dit doel te bereiken; dat de voorwaarde dus geen voorwaarde in den zin der Hinderwet is en dus niet op beweerde niet-naleving dier voorwaarde een besluit tot intrekking der vergunning zou kunnen worden gegrond;

O. dat de tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders ingebrachte grief, dat het niet voldoende zoude zijn gemotiveerd, ongegrond is te achten, omdat daargelaten dat daardoor artikel 20 der Hinderwet niet kan zijn geschonden, de intrekking der vergunning in het besluit hierop wordt gegrond, dat hinder van ernstigen aard is blijven bestaan en deze motiveering voldoende is te rekenen;

dat evenmin gewicht is te hechten aan het bezwaar door de appellante hieraan ontleend, dat niet de vergunning zelve is ingetrokken, maar slechts het besluit waarbij zij is verleend, aangezien toch de intrekking van het vergunningsbesluit geen andere beteekenis kan hebben en heeft dan dat de vergunning heeft opgehouden te bestaan;

O. wat de hoofdzaak betreft, dat Burgemeester en Wethouders de intrekking hierop steunen dat de concessionarisse niet zoude hebben opgevolgd de laatstelijk door hen aan de vergunning verbonden voorwaarde, dat de motor en dynamo geen hinderlijke trillingen in de omgeving mogen veroorzaken;

dat evenwel deze voorwaarde geene bepaalde, duidelijk omschreven maatregelen inhoudt, waaraan door de concessionarisse moet worden voldaan, maar daarbij slechts eene algemeene onbestemde verplichting is opgelegd, en de concessionarisse niet gezegd kan worden niet aan deze verplichting te hebben voldaan, nu zij ernstig heeft getracht verbetering aan te brengen en zij daarbij op advies en na voorlichting van een deskundige heeft gehandeld;

dat onder deze omstandigheden de intrekking der vergunning niet voldoende is gerechtvaardigd;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit van Burgemeester en Wethouders van *Leeuwarden* van 18 September 1912 nº. 2816/949, te vernietigen.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast enz. (W. v. D. B. A.)

17 *Juli* 1913. BESLUIT, nopens het beroep van H. M. HULST te *'s Gravenhage*, tegen de uitspraak van den Directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen te *Rotterdam*, op zijne aangifte tot het bekomen van ontheffing van personeele belasting over 1912 wegens het verlaten van een perceel. S. 328.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door H. M. HULST te *'s Gravenhage*, tegen de uitspraak van den Directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen te *Rotterdam* van 3 December 1912, op zijne aangifte tot het bekomen van ontheffing van personeele belasting over 1912 wegens het verlaten van het perceel Korte Poten nº. 61 te *'s Gravenhage*;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 4 Juni 1913, nº. 99;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 11 Juli 1913, nº. 66, afdeeling Directe Belastingen;

Overwegende: dat de Directeur bij uitspraak van 3 December 1912, in overeenstemming met de ingewonnen adviezen, de gevraagde ontheffing heeft geweigerd, daarbij overwegende, dat het perceel niet werd verlaten, zonder daarin eenige roerende goederen achter te laten;

dat van de uitspraak des Directeurs H. M. HULST bij Ons in beroep is gekomen, daarbij eene herziening of een nieuw onderzoek verzoekende;

Overwegende, dat art. 63, § 1, juncto art. 63, § 4, der wet tot regeling van de personeele belasting aanspraak geeft op ontheffing wegens het verlaten van perceelen, mits niet binnen zes weken daarna een ander of hetzelfde perceel in gebruik wordt genomen en de aangifte uiterlijk binnen zes weken na het verlaten van het perceel wordt ingediend;

dat het perceel Korte Poten nº. 61 te *'s Gravenhage*, bestaande uit een gedeelte, dienende tot woning, en een gedeelte, uitsluitend dienende tot winkel, toen op 8 Juli 1912 de aangifte dd. 5 Juli 1912 werd ingediend, nog niet in den zin der wet was verlaten;

dat, ofschoon deze omstandigheid op zich zelf geen bezwaar zou opleveren om ontheffing te verleenen over de maanden van het jaar, die tijdens het verlaten van de afzonderlijke perceelen woning en winkel nog niet zijn ingetreden, de aangifte, waarin iedere aanwijzing ontbreekt betreffende het tijdstip, waarop die perceelen in den zin der wet zouden zijn verlaten, voor den Directeur geen grondslag kon vormen voor het verleenen van ontheffing naar art. 63, § 1;

dat wel is waar uit de omtrent het ingestelde beroep ingewonnen ambtsberichten blijkt, dat het perceel woning den 30sten September 1912 en het perceel winkel den 15den October d. a. v. in den zin der wet zijn verlaten, maar dat eene nadere aangifte, die tot grondslag voor ontheffing zou kunnen dienen, niet is ingediend;

dat mitsdien de gevraagde ontheffing terecht is geweigerd;

Gezien de wet tot regeling der personeele belasting;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en tegelijk met zijn advies in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur.

Het Loo, den 17den Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 12 *Aug.* 1913.)

—

17 *Juli* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën, betreffende Rijkssubsidie ter bestrijding van onderwijzersjaarwedden.

Bij de circulaire van mijn toenmaligen ambtsvoorganger van 20 Maart 1862, nº. 148, 5e afdeeling, werd Uw College medegedeeld, dat de bij Koninklijk Besluit van 16 Maart 1862, nº. 5, aan onderscheidene gemeenten in Uwe Provincie met ingang van 1 Januari 1862 verleende jaarlijksche subsidiën tot bestrijding van jaarwedden van onderwijzers en onderwijzeressen bij de lagere scholen, vermindering zouden ondergaan, ingeval tot de opheffing van een of meer openbare scholen mocht worden overgegaan, en dat die vermindering zou overeenstemmen met het bedrag dat vóór 1 Januari 1862 ten behoeve der op te heffen school van Rijkswege werd uitbetaald.

Aangezien in den loop des tijds en in het bijzonder in de latere jaren scholen zijn opgeheven in gemeenten welke in het genot zijn van bovenbedoeld subsidie, verkeer ik in twijfel omtrent de vraag of niet voor sommige gemeenten de aanspraak op dit subsidie — hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk — verloren is gegaan.

In verband daarmede heb ik de eer U te

verzoeken, met gebruikmaking van de gegevens, welke voor de vaststelling van de bij bovengenoemd Koninklijk Besluit toegekende sommen hebben gediend, een onderzoek in te stellen of deze subsidiën door de gemeenten in Uwe Provincie thans nog terecht worden genoten. Ten aanzien van de gevallen, waarin dit niet zoo is, zal het mij aangenaam zijn door Uw College te worden ingelicht.

Voorts heb ik de eer U te verzoeken, telkens wanneer door U goedkeuring wordt verleend aan een gemeenteraadsbesluit tot opheffing eener openbare lagere school, te willen nagaan of daarvan intrekking of vermindering van een der bij bovengenoemd Koninklijk Besluit verleende subsidiën het gevolg behoort te zijn en mij daarvan mededeeling te doen, indien dit het geval is. (W. v. d. B. A.)

—

18 *Juli* 1913. Besluit, houdende vaststelling van een nieuw reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds der *Europeesche Officieren van het Nederlandsch-Indische leger*. S. 329.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 22 Mei 1913, Statistisch Bureau, nº. 1;

Den Raad van State gehoord (advies van 24 Juni 1913, nº. 16);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 14 Juli 1913, Statistisch Bureau, nº. 25:

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Met buitenwerkingstelling van alle bestaande bepalingen, betreffende het Weduwen- en Weezenfonds der Europeesche officieren van de Landmacht in Nederlandsch-Indië, vast te stellen het bij dit besluit gevoegde:

Reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds der Europeesche officieren van het Nederlandsch-Indische leger.

2. Vast te stellen de navolgende overgangsbepalingen:

I. 1. Zij, die bij de inwerkingtreding van het nieuwe reglement in het genot zijn van pensioen, gratificatie of onderstand ten laste van het fonds, alsmede zij, die op evenbedoeld tijdstip reeds recht hebben op eene zoodanige uitkeering of op eene tegemoetkoming in de kosten der begrafenis, blijven uitkeering genieten of recht op uitkeering of tegemoetkoming behouden op den voet van het oude reglement, met uitzondering, dat de in artikel 19 van het nieuwe reglement aangegeven bedragen voor de onderstanden van weezen wier moeder pensioen geniet, ook voor de reeds in het genot van uitkeering zijnde weezen gelden.

2. Op weduwen, die vóór de inwerkingtreding van het nieuwe reglement zijn hertrouwd, blijft, zoolang het huwelijk niet ontbonden is, het oude reglement van toepassing.

II. In de vóór den datum van inwerkingtreding van het nieuwe reglement krachtens het oude reglement verschuldigde afloopende bijdragen en in de wijze van aanzuivering van die bijdragen worden geene veranderingen gebracht.

III. De schulden, nagelaten door deelgenooten, die vóór de inwerkingtreding van het nieuwe reglement zijn overleden, worden aangezuiverd zooals reeds geregeld is of op den voet van het oude reglement geregeld zou moeten worden.

IV. Voor de bij inwerkingtreding van het nieuwe reglement tijdelijk of gewezen tijdelijk gepensionneerde officieren, deelgenooten in het fonds, blijven de bestaande voorschriften van kracht, met uitzondering dat de uitkeeringen aan hunne weduwen en weezen zullen worden geregeld naar het nieuwe reglement.

V. Deelgenooten, die bij de inwerkingtreding van het nieuwe reglement in het genot zijn van inkomsten, waarover zij contribueerden aan het Weduwen- en Weezenfonds van burgerlijke ambtenaren, zijn over die inkomsten slechts 5 pct. contributie aan het fonds der officieren verschuldigd.

VI. Deelgenooten, die bij de inwerkingtreding van het nieuwe reglement in het genot zijn van inkomsten, waarover zij niet contribueerden aan een Weduwen- en Weezenfonds, blijven vrijgesteld van contributie over die inkomsten.

VII. Voor deelgenooten, die bij de inwerkingtreding van het nieuwe reglement tijdelijk in het genot zijn van inkomsten wegens de waarneming van eene betrekking, vangt de in het 3de lid van artikel 9 — nieuw reglement — bedoelde termijn van zes maanden aan op den datum van inwerkingtreding van dat reglement.

VIII. Voorschotten, welke aan weduwen en weezen zijn verleend vóór de inwerkingtreding van het nieuwe reglement worden bij hun overlijden niet teruggevorderd.

IX. De gehuwde kapiteins en eerste luitenants, die bij de inwerkingtreding van het nieuwe reglement reeds respectievelijk 17 of 9 jaren als officier hebben gediend, zijn voor de bij artikel 18 van dat reglement vastgestelde

hoogere aanspraken op pensioen voor hunne weduwen het sub B. van het tweede lid van artikel 10 bedoelde verschil ad ƒ 100 verschuldigd. Dat bedrag kan in eens worden gestort binnen drie maanden na het tijdstip van de inwerkingtreding van het reglement en wordt anders in twaalf achtereenvolgende gelijke termijnen van hunne landsinkomsten ingehouden. Zijn die deelgenooten tijdelijk buiten 's lands inkomsten, dan moet het verschuldigde binnen één jaar na het bedoelde tijdstip worden voldaan.

X. Aan de weduwen van, bij de inwerkingtreding van het nieuwe reglement, reeds gepensionneerde of zonder pensioen uit den dienst ontslagen officieren worden geen hoogere pensioenen toegekend dan bij artikel 20 van het thans nog van kracht zijnde reglement is bepaald.

XI. Deelgenooten, die bij de inwerkingtreding van het nieuwe reglement gepensionneerd zijn of recht hebben op pensioen naar een lageren rang dan laatstelijk door hen in het leger bekleed, behouden voor hunne betrekkingen aanspraak op uitkeering naar den laatst bekleeden rang.

XII. Op de gewezen officieren, die bij de inwerkingtreding van het nieuwe reglement eervol zonder pensioen den dienst hebben verlaten en deelgenoot in het fonds zijn gebleven, dan wel nog recht hebben om deelgenoot te blijven, is het nieuwe reglement van toepassing, met uitzondering dat zij blijven contribueeren naar den volgens de oude voorschriften geldenden maatstaf zoolang zij, indien zij als officier onafgebroken in Indië ware blijven dienen, nog geen veertig dienstjaren voor pensioen zouden hebben kunnen doen gelden.

XIII. Bij overlijden van deelgenooten, die in het huwelijk zijn getreden vóór den datum van inwerkingtreding van de bij Koninklijk besluit van 19 October 1908 (*Indisch Staatsblad* nº. 700) vastgestelde reglementswijzigingen en geen gebruik hebben gemaakt van de bij artikel 2 van dat besluit gegeven gelegenheid tot inschrijving van hun huwelijk in de registers van het fonds, zullen aan de uit hun huwelijk nagelaten betrekkingen uitkeeringen ten laste van het fonds kunnen worden verleend. De contributiën, die verschuldigd waren naar de op het tijdstip van de voltrekking van hun huwelijk geldende voorschriften, zullen dan echter met tien ten honderd worden verhoogd en met bijberekening van rente van de uitkeeringen worden ingehouden door eene korting van vijftig ten honderd op die uitkeeringen. De rente wordt berekend tegen vijf ten honderd 's jaars, rente op rente, van het einde der maand af, in welke het huwelijk is voltrokken of bevordering tot een hoogeren rang mocht hebben plaats gehad, en tot en met de maand, in welke de aanvraag om toekenning van uitkeeringen wordt ontvangen, en daarna vijf ten honderd over de bedragen, die gedurende de korting na afloop van elk jaar niet zijn aangezuiverd.

XIV. Aan weduwen en weezen van vóór den in den aanvang van het vorige artikel bedoelden datum overleden officieren en gepensionneerde officieren, die geen recht hebben op uitkeeringen uit het fonds, omdat de contributiën wegens huwelijk niet zijn voldaan, zullen alsnog uitkeeringen ten laste van het fonds kunnen worden toegekend, en wel met ingang van de maand waarin de aanvraag om toekenning bij de Directie in Nederland of de Administratie van het fonds in Nederlandsch-Indië wordt ontvangen.

De verschuldigde contributiën zullen met bijberekening van rente op de wijze, als in het slot van het vorige artikel is aangegeven, van de uitkeeringen der weduwen en weezen worden ingehouden door eene korting van vijftig ten honderd.

XV. De vóór den in de vorige artikelen bedoelden datum geldende voorschriften blijven van kracht voor de ongehuwde gepensionneerde officieren, die vóór 1 April 1909 van hun verlangen daartoe hebben kennis gegeven. Wordt door hen, in geval zij in het huwelijk treden, de huwelijkscontributie niet binnen 6 maanden na de voltrekking ervan in eens gestort — zooals het voor hen geldend artikel 10 van het oude reglement voorschrijft — dan hebben hunne uit dat huwelijk na te laten betrekkingen geen aanspraak op uitkeeringen uit het fonds en houdt de verplichting tot contribueeren op, indien zij geen andere betrekkingen hebben, die bij hun overlijden aanspraak op uitkeering kunnen doen gelden.

Storten zij bij huwelijk de contributie wel binnen den voorgeschreven termijn, dan wordt het nieuwe reglement op hen van toepassing, zoodra zij ophouden betrekkingen uit dat huwelijk te hebben, die voor uitkeeringen uit het fonds in aanmerking kunnen komen.

XVI. Bij overlijden van een deelgenoot, voor wiens kind of kinderen, vóór den in de vorige artikelen bedoelden datum, brieven van wettiging zijn verleend, worden voor de regeling van den onderstand voor dat kind of die kinderen de vóór dien datum geldende bepalingen toegepast.

3. Dit besluit treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 18den Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 23 *Aug.* 1913.)

REGLEMENT

VOOR HET WEDUWEN- EN WEEZENFONDS DER EUROPEESCHE OFFICIEREN VAN HET NEDERLANDSCH-INDISCHE LEGER.

Algemeene Bepalingen.

Art. 1. Het Weduwen- en Weezenfonds der Europeesche officieren van het Nederlandsch-Indische leger heeft ten doel het toekennen van uitkeeringen ten behoeve van de weduwen en weezen der deelgenooten.

2. Overal, waar in dit reglement sprake is van „het fonds", wordt daaronder verstaan het Weduwen- en Weezenfonds der Europeesche officieren van het Nederlandsch-Indische leger.

3. Voor de toepassing van artikel 20 sub *c* en van artikel 37 wordt een huwelijk, wettiglijk voltrokken in een vreemd land, doch dat niet van waarde is naar de wetgeving van Nederland of de Koloniën, gelijkgesteld met een wettig huwelijk.

Deelgenootschap.

4. *1.* Behoudens het bepaalde bij lid 7 van artikel 12, zijn alle Europeesche officieren van het Nederlandsch-Indische leger benevens de daarvan herkomstige officieren, aan wie een voortdurend pensioen is toegekend, deelgenoot in het fonds.

2. Het deelgenootschap vangt aan met den dag, waarop de inkomsten als officier ingaan.

3. Het verplicht deelgenootschap eindigt op den dag, waarover als officier of gepensionneerd officier voor het laatst inkomsten worden genoten.

4. Bij Koninklijk besluit kunnen andere categorieën van personen dan die, in lid 1 genoemd, in het fonds worden opgenomen.

Contributieplicht.

5. De deelgenooten zijn verplicht aan het fonds bij te dragen in de gevallen, onder de voorwaarden en naar de regelen, bij dit reglement bepaald.

6. De bijdragen aan het fonds worden onderscheiden in gewone, buitengewone en huwelijkscontributiën.

7. De gewone contributie bedraagt zes ten honderd en wordt berekend:

a. voor alle officieren, die inkomsten van den lande of van het fonds genieten, over die inkomsten met uitzondering van:

1°. de huishuurindemniteit en

2°. de inkomsten, welke worden genoten als vergoeding voor gemaakte of nog te maken onkosten, wordende als zoodanig niet aangemerkt de toelagen voor receptie- en representatiekosten;

b. voor de officieren, die tijdelijk zonder inkomsten van den lande of van het fonds zijn, over het tractement, dat zij zouden genieten, indien zij in actieven dienst in *Indië* waren;

c. voor de gepensionneerde officieren, over het aan hen toegekende landspensioen.

8. De contributiën, verschuldigd door een deelgenoot, die in het genot is van landsinkomsten, worden geheven naar den maatstaf van het onzuiver bedrag van de inkomsten waarover zij moeten worden voldaan.

9. *1.* Als buitengewone contributie is verschuldigd bij verhooging van inkomsten het verschil tusschen het hoogste reeds genoten inkomen en het inkomen na de verhooging, en wel over de eerste twee maanden waarover het verhoogde inkomen toekomt.

2. Inkomsten, als bedoeld sub *a* 1°. en 2°. van artikel 7, blijven bij de berekening der buitengewone contributie buiten beschouwing.

3. Officieren die slechts 6 maanden of korter dan 6 maanden wegens de waarneming van eene betrekking in het genot zijn van hoogere inkomsten, zijn over die inkomsten slechts gewone contributie verschuldigd.

10. *1.* De huwelijkscontributie is verschuldigd:

a. door hen, die bij den aanvang van hun deelgenootschap reeds gehuwd zijn;

b. door hen, die gedurende hun deelgenootschap in het huwelijk treden;

c. door gehuwde deelgenooten die tot een hoogeren rang worden bevorderd, of kapitein dan wel eerste luitenant zijnde, een diensttijd als officier van respectievelijk 17 of 9 jaren hebben volbracht.

2. Zij bedraagt:

A. in de gevallen, bedoeld sub *a* en *b* van lid 1:

voor een luitenant-generaal of een naar dien rang gepensionneerde	. . . .	ƒ 1800
voor een generaal-majoor	idem .	„ 1600
„ „ kolonel	idem .	„ 1400
„ „ luitenant-kolonel	idem .	„ 1200
„ „ majoor	idem .	„ 1100

voor een kapitein na 17 jaren dienst als officier of een naar dien rang en met dat aantal of meer dienstjaren gepensionneerde . . . . . f 1000
voor een kapitein met minder dan 17 jaren dienst als officier of een naar dien rang en met minder dan dat aantal dienstjaren gepensionneerde. „ 900.
voor een eerste luitenant na 9 jaren dienst als officier of een naar dien rang en met dat aantal of meer dienstjaren gepensionneerde . . . . „ 800
voor een eerste luitenant met minder dan 9 jaren dienst als officier of een naar dien rang en met minder dan dat aantal dienstjaren gepensionneerde . . . . . „ 700
voor een tweede luitenant of een naar dien rang gepensionneerde . . . . „ 600

B. in het geval, bedoeld sub *c* van lid 1, het verschil tusschen de bereids betaalde som en die, welke hij, op den dag van bevordering of den dag waarop het sub *A* aangegeven aantal jaren dienst als officier is volbracht, in het huwelijk tredende, zoude moeten voldoen.

3. De sub *A* en *B* bedoelde bedragen worden c.q. verhoogd met zooveel ten honderd als de bij dit reglement behoorende tabel aangeeft. Bij de toepassing van die tabel wordt de leeftijd der echtgenooten gesteld op het aantal levensjaren, dat volbracht is bij het huwelijk of de aanstelling, dan wel bij de bevordering, of op den dag, waarop de deelgenoot het sub *A* genoemde aantal jaren als officier heeft gediend.

4. De huwelijkscontributie is bij elk opvolgend huwelijk opnieuw verschuldigd.

11. *1.* Indien de sub *a* en *b* van artikel 10 bedoelde huwelijkscontributie niet is voldaan bij de aanstelling of het huwelijk, wordt rente naar reden van vijf ten honderd 's jaars bijberekend van het einde der maand af in welke het huwelijk is voltrokken of de gehuwde tot officier is benoemd. Zij wordt dan aangezuiverd in 36 gelijke maandelijksche termijnen, dan wel, voor zooveel aangaat de deelgenooten, die in *Nederlandsch-Indië* zonder landsinkomsten zijn of pensioen genieten, in 60 gelijke maandelijksche termijnen, en voor zooveel aangaat de deelgenooten, die buiten *Nederlandsch-Indië* zonder landsinkomsten zijn of pensioen genieten, in 20 gelijke driemaandelijksche termijnen. Bij aanzuivering van de schuld in termijnen bedraagt elke termijn alsdan:

a. bij betaling in 36 maandelijksche termijnen het $^1/_{36}$ van hetgeen verschuldigd is bij het begin van de maand, in welke de betaling aanvangt, vermeerderd met $7\,^1/_4$ ten honderd;

b. bij betaling in 60 maandelijksche of 20 driemaandelijksche termijnen, respectievelijk het $^1/_{60}$ of $^1/_{20}$ van hetgeen verschuldigd is bij het begin van de maand of het kwartaal, waarin de betaling aanvangt, vermeerderd met 12 ten honderd.

2. Indien van de sub *a* en *b* van het eerste lid van artikel 10, bedoelde huwelijkscontributie een deel in termijnen is betaald, kan het overige gedeelte ineens worden voldaan. Op de bedragen der nog verschuldigde termijnen wordt dan eene rente in mindering gebracht naar reden van vijf ten honderd 's jaars.

12. *1.* De gewone contributie, zoomede de invorderbaar geworden termijnen van de sub *a* en *b* van artikel 10, eerste lid, bedoelde huwelijkscontributie worden, indien de deelgenoot landsinkomsten geniet, van die inkomsten ingehouden.

2. De buitengewone contributie wordt ingehouden van de inkomsten over de eerste twee maanden der verhooging. Over de verhooging, die wordt ingehouden, is de gewone contributie niet verschuldigd.

3. De sub *c* van het eerste lid van artikel 10 bedoelde huwelijkscontributie is invorderbaar in twaalf gelijke achtereenvolgende termijnen, aanvangende met de maand, volgende op die, waarin de buitengewone contributie geheel is aangezuiverd en wordt, indien de deelgenoot landsinkomsten geniet, van die inkomsten ingehouden.

4. Ingeval de deelgenoot tijdelijk geen inkomsten van landswege geniet, moet de verschuldigde contributie, c. q. verhoogd met de rente, gestort worden, in *Nederland* bij een der Rijksbetaalmeesters, in *Nederlandsch-Indië* bij een der algemeene ontvangers van 's lands kas; de storting bij de algemeene ontvangers geschiedt maandelijks; de storting bij de Rijksbetaalmeesters geschiedt driemaandelijks, met dien verstande dat in de laatste maand van elk kalenderkwartaal is te voldoen hetgeen in dat kwartaal invorderbaar geworden is.

5. Wordt aan de in het vorige lid bedoelde verplichting niet voldaan, dan ondergaat het te storten bedrag eene verhooging naar reden van vijf ten honderd 's jaars, berekend over het tijdvak, loopende van het einde der maand of van het kwartaal, waarin de betaling moest plaats hebben, tot het einde der maand, waarin de betaling geschiedt.

6. Zoodra gebleken is dat een deelgenoot in gebreke is, wat de betaling der door hem verschuldigde gewone bijdragen betreft, wordt in

Nederland vanwege de Directie en in *Nederlandsch-Indië* vanwege de Administratie van het fonds diens aandacht gevestigd op het bepaalde in het volgende lid van dit artikel, zullende hij er zich echter nimmer op kunnen beroepen dat hij geene waarschuwing als hierbedoeld heeft ontvangen.

7. Wanneer een officier, die tijdelijk geen landsinkomsten genieten, een jaar achterstallig is in de betaling van zijne gewone contributie, houdt hij op deelgenoot te zijn. Het deelgenootschap wordt in dat geval alleen herkregen door het opnieuw in het genot treden van inkomsten als officier.

8. Door het verlies van het deelgenootschap gaat de schuld van den deelgenoot niet te niet.

9. Wordt iemand, die ingevolge het bepaalde bij lid 7 heeft opgehouden deelgenoot te zijn, opnieuw deelgenoot, dan wordt de achterstallige contributie met de rente aangezuiverd door eene extra-inhouding van tien ten honderd op de inkomsten, waarover gewone contributie moet worden voldaan.

10. Bij stortingen rechtstreeks in de schatkist van in dit en andere artikelen bedoelde contributiën moeten de bewijzen van de stortingen worden gezonden in Nederlandsch-Indië: door actief-dienende officieren aan het Departement van Oorlog en door de overige deelgenooten aan de Administratie van het fonds, buiten *Nederlandsch-Indië* aan de Directie van het fonds in *Nederland.*

13. *1.* Ieder deelgenoot, die in het huwelijk treedt, of die bij den aanvang van zijn deelgenootschap gehuwd is, is verplicht daarvan schriftelijk kennis te geven, in *Nederlandsch-Indië* aan de Administratie van het fonds, door tusschenkomst van dengeen die zijn traktement uitbetaalt, elders aan de Directie van het fonds.

2. Indien aan de in het vorige lid bedoelde verplichting niet is voldaan binnen een jaar na den datum, waarop het huwelijk is voltrokken of de gehuwde tot het fonds is toegetreden, wordt het bedrag der door hem bij het huwelijk of de toetreding verschuldigde huwelijkscontributie tien ten honderd hooger. Bovendien verbeurt hij in dat geval eene boete van één ten honderd van het oorspronkelijk verschuldigd bedrag, voor elke maand, welke hij na het verstrijken van dien termijn heeft laten verloopen, gerekend tot en met de maand, waarin de schuld in haar geheel wordt aangezuiverd of waarin met de aanzuivering der schuld in termijnen wordt aangevangen. In het laatste geval wordt rente bijberekend op den voet van het bepaalde bij artikel 11.

Wat de wijze van aanzuivering ervan betreft, wordt de boete mede als eene verhooging der huwelijkscontributie aangemerkt.

14. De aanwijzing van de stukken, die voor de regeling der contributiën door de deelgenooten moeten worden ingediend, geschiedt in *Nederland* door den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal.

15. *1.* Hetgeen een deelgenoot bij zijn overlijden nog aan het fonds schuldig is, wordt zoo veel mogelijk voldaan door inhoudingen van tien tot dertig ten honderd — ter beoordeeling in *Nederland* van de Directie, in *Nederlandsch-Indië* van de Administratie van het fonds — van het pensioen der weduwe en den onderstand der kinderen, tenzij de deelgenoot niet binnen een jaar nà de voltrekking van het huwelijk, waaruit de betrekkingen zijn achtergelaten, van die voltrekking had kennis gegeven, in welk geval de inhoudingen dertig tot vijftig ten honderd van het pensioen en den onderstand bedragen.

2. De maximum-inhoudingen, onderscheidenlijk van dertig en vijftig ten honderd, moeten worden toegepast, indien de contributie, c. q. met inbegrip van de verschuldigde rente, niet binnen vijf jaar, nadat het recht op uitkeering is ontstaan, kan worden aangezuiverd.

3. Indien de bedoelde inhoudingen over een langer tijdvak loopen dan voor de oorspronkelijke regeling van de contributiebetaling gold, wordt over den langeren duur eene rente naar reden van vijf ten honderd 's jaars bijberekend.

4. Indien de deelgenoot geen betrekkingen heeft nagelaten, die aanspraak op uitkeering uit het fonds hebben, wordt de achterstallige schuld zooveel mogelijk van de krachtens artikel 26 uit te keeren begrafeniskosten ingehouden.

5. Voor hetgeen niet van het pensioen der weduwe en den onderstand der kinderen of van de uit te keeren begrafeniskosten kan worden ingehouden, zijn de erfgenamen van den deelgenoot aansprakelijk.

16. Alle bijdragen, die verschuldigd waren op het tijdstip van hare voldoening, zijn onherroepelijk eigendom van het fonds.

Uitkeeringen aan weduwen en weezen.

17. *1.* Aan de weduwe van een deelgenoot wordt pensioen toegekend. De door een deelgenoot nagelaten weezen worden, tenzij zij vallen in de termen van artikel 20, gesteld in het genot van onderstand.

2. Onder weezen worden in dit reglement

verstaan minderjarige kinderen van overleden deelgenooten, die uit een huwelijk geboren, dan wel gewettigd zijn.

18. Behoudens het bepaalde bij artikel 30 bedraagt het pensioen voor de weduwe van een :

luitenant-generaal	ƒ	1800	's jaars
generaal-majoor	„	1600	„
kolonel	„	1400	„
luitenant-kolonel	„	1200	„
majoor	„	1100	„
kapitein met 17 of meer jaren dienst als officier	„	1000	„
kapitein met minder dan 17 jaren dienst als officier . .	„	900	„
eerste luitenant met 9 of meer jaren dienst als officier . .	„	800	„
eerste luitenant met minder dan 9 jaren dienst als officier .	„	700	„
tweede luitenant	„	600	„

Titulaire rangen komen hierbij niet in aanmerking.

19. *1.* De onderstand der weezen, wier moeder pensioen geniet ten laste van het fonds, bedraagt :

voor één kind	ƒ	192	's jaars
„ twee kinderen	„	300	„
„ drie „	„	384	„
„ vier „	„	444	„
„ vijf of meer kinderen . .	„	480	„

2. Indien de moeder geen aanspraak heeft op pensioen ten laste van het fonds of wanneer zij eveneens overleden is, bedraagt de onderstand voor elk kind één derde gedeelte van het pensioen, dat de moeder had kunnen genieten of genoten heeft, met dien verstande dat voor die kinderen in totaal nooit meer wordt uitgekeerd dan het bedrag van dat pensioen.

20. Geen onderstand wordt uitgekeerd :

a. aan weezen, die een burgerlijk ambt bekleeden, dat wordt bezoldigd met minstens zes honderd gulden, dan wel minstens drie honderd gulden 's jaars, al naar mate het in of buiten de Koloniën wordt vervuld ;

b. aan officieren van het Nederlandsche of Nederlandsch-Indische leger, dan wel in dienst van eene vreemde mogendheid ;

c. aan weezen, die gehuwd zijn.

21. *1.* De uitkeeringen uit het fonds gaan in met den eersten der maand, volgende op die, waarin het recht daarop is ontstaan.

2. Zij worden uitbetaald tot en met de maand, waarin de rechthebbende overlijdt of het recht op uitkeering verliest.

22. *1.* De regeling van de pensioenen en onderstanden geschiedt in *Nederland* door de Directie, in *Nederlandsch-Indië* door de Administratie van het fonds, nadat de in *Nederland* door den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal, voorgeschreven bewijsstukken aan haar zijn overgelegd.

2. Wanneer de weduwen of de weezen zich in *Nederlandsch-Indië* elders dan op *Java* en *Madoera* bevinden, kunnen de pensioenen en onderstanden, onder nadere goedkeuring van de Administratie van het fonds, verleend worden door den gewestelijken dienst der Militaire Administratie.

3. Indien bij de ontvangst van eene aanvraag om toekenning van pensioen of onderstand stellige gegevens voor de vaststelling van het bedrag ontbreken, kan eene voorloopige regeling der uitkeering — c. q. op den voet van het bepaalde bij lid 2 — plaats hebben, onder voorbehoud van nadere regeling en verrekening.

4. Wanneer pensioenen of onderstanden, in strijd met de bepalingen van het Reglement zijn toegekend, kunnen zij worden herzien. Het te weinig genotene over de laatste vijf jaren wordt aan de rechthebbenden uitbetaald zonder bijberekening van rente, het teveel genotene niet teruggevorderd, tenzij de fout is toe te schrijven aan bedrog of arglist, gepleegd bij de aanvraag van pensioen of onderstand.

23. De pensioenen en onderstanden worden maandelijks of driemaandelijks uitbetaald. In *Nederland* bepaalt de Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* de Gouverneur-Generaal, hoe die uitbetaling zal geschieden en welke bewijsstukken daarvoor moeten worden overgelegd.

24. *2.* Aan de van *Nederlandsch-Indië* naar *Nederland* of van *Nederland* naar *Nederlandsch-Indië* vertrekkende weduwen en weezen kan een voorschot van eene maand op het pensioen en den onderstand worden verleend boven het hun toekomende over de maand van vertrek. Het voorschot wordt aangezuiverd door stilstand van de uitkeering.

2. Voorschot op de uitkeering der moeder wordt, zoo noodig, verhaald op die der kinderen en omgekeerd.

3. Voorschot, dat niet op den voet van het bepaalde bij de twee vorige leden kan worden ingehouden van uitkeeringen ten laste van het fonds, wordt niet teruggevorderd.

4. De in lid 1 bedoelde weduwen en weezen, zoomede zij, die in *Nederlandsch-Indië* van vaste woonplaats veranderen, worden voorzien van een certificaat van ophouding van betaling.

25. *1.* De pensioenen en onderstanden zijn onvervreemdbaar. De rechthebbende kan daarover op geenerlei wijze beschikken, ook niet

door verpanding of beleening. Indien de rechthebbende last geeft het pensioen of den onderstand te ontvangen, kan die lastgeving altijd worden herroepen. Alle hiermede strijdige overeenkomsten zijn nietig.

2. Onder de bij lid 1 verboden beleeningen zijn niet begrepen de voorschotten, door gemeentebesturen, liefdadige of tot algemeen nut werkende instellingen, hetzij renteloos, hetzij tegen matige rente verschaft, een en ander ter beoordeeling in *Nederland* van den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* van het betrokken Hoofd van gewestelijk bestuur.

3. Op het pensioen en den onderstand mogen bij administratieven maatregel geene andere kortingen worden verleend dan die, welke uitdrukkelijk bij dit reglement zijn toegelaten.

26. 1. Bij het overlijden van een deelgenoot, waaronder hier ook te verstaan de gepensionneerde officier, die wegens vijf en zestigjarigen leeftijd van den contributieplicht werd ontheven, zal aan zijne nagelaten betrekkingen of boedelberedderaars, dan wel aan hen, die de begrafenis hebben bekostigd, ter tegemoetkoming in de kosten der begrafenis, ten laste van het fonds worden betaald, zoo de overledene is geweest:

opperofficier . . . . . ƒ 175
hoofdofficier . . . . . „ 150
subalternofficier . . . . . „ 125

Titulaire rangen komen hierbij niet in aanmerking.

2. De wijze van betaling wordt geregeld in *Nederland* door den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* door den Commandant van het leger en Chef van het Departement van Oorlog, voor zoover noodig, in overleg met den Directeur van Financiën.

Verjaring van vorderingen ten bate en ten laste van het fonds.

27. 1. De vorderingen van het fonds wegens gewone contributie, zoomede de vorderingen op het fonds wegens pensioen of onderstand en tegemoetkoming in de kosten der begrafenis, verjaren door verloop van vijf jaren.

2. De vorderingen van het fonds wegens buitengewone contributie en die wegens huwelijkscontributie verjaren door verloop van dertig jaren.

Voorziening in bijzondere gevallen.

28. De voorgaande artikelen van dit reglement zijn niet van toepassing, voor zoover zij in strijd zijn met de bepalingen, in dit hoofdstuk vervat.

29. 1. Officieren, die uit den dienst worden ontslagen zonder toekenning van voortdurend pensioen, zoomede gepensionneerden, wier pensioen vervalt, kunnen voor de vrouw, met wie zij gehuwd zijn op het tijdstip, waarop zij ophouden verplicht deelgenoot in het fonds te zijn, voor de kinderen uit dat huwelijk, voor hunne kinderen uit vroegere huwelijken en voor de gewettigde kinderen, die zij op meerbedoeld tijdstip hebben, deelgenoot in het fonds blijven.

2. Daartoe hebben zij zich schriftelijk te wenden tot de Directie of de Administratie van het fonds.

3. Is de in het vorige lid bedoelde kennisgeving niet ontvangen binnen zes maanden na het tijdstip, in lid 1 genoemd, dan worden zij geacht van hun deelgenootschap te hebben afgezien.

4. Zoodra de Administratie van het fonds er kennis van krijgt dat een deelgenoot uit 's Lands dienst is ontslagen zonder toekenning van pensioen of met toekenning van een tijdelijk pensioen, dan wel dat het pensioen van een gewezen officier is vervallen, vestigt zij, indien de deelgenoot betrekkingen heeft als in lid 1 bedoeld en in *Nederlandsch-Indië* verblijf houdt, zijne aandacht op het voorkomende in de vorige drie leden van dit artikel. Op overeenkomstige wijze wordt gehandeld door de Directie van het fonds, indien de betrokkene buiten *Nederlandsch-Indië* vertoeft. De deelgenooten kunnen er zich nimmer op beroepen dat hunne aandacht niet op den inhoud van bedoelde leden is gevestigd.

5. Zij, die binnen den in lid 3 genoemden termijn overlijden en zich nopens het behoud van hun deelgenootschap niet hebben uitgesproken, worden, indien zij betrekkingen nalaten als in lid 1 bedoeld, geacht deelgenoot te zijn gebleven.

6. Behoudens het bepaalde bij lid 8 van dit artikel zijn zij, die vrijwillig deelgenoot zijn gebleven, gewone contributie verschuldigd naar den maatstaf van:

ƒ 200 's maands voor den tweede luitenant,
„ 300 's maands voor den eerste luitenant met minder dan 9 jaren dienst als officier,
„ 375 's maands voor den eerste luitenant met 9 of meer jaren dienst als officier,
„ 425 's maands voor den kapitein met minder dan 17 jaren dienst als officier,
„ 500 's maands voor den kapitein met 17 of meer jaren dienst als officier,
„ 600 's maands voor den majoor,
„ 700 's maands voor den luitenant-kolonel,

tenzij zij, toen hun verplicht deelgenootschap ophield, veertig dienstjaren voor pensioen kon-

den doen gelden en geen recht op pensioen hadden, in welk geval gewone contributie verschuldigd is over het pensioen naar den rang, dien zij bij hun ontslag bekleedden.

7. Naar den in het vorige lid genoemden maatstaf wordt gecontribueerd tot en met de maand waarin de deelgenoot, indien hij als officier onafgebroken in *Indië* was blijven dienen, veertig dienstjaren voor pensioen zou hebben kunnen doen gelden. Daarna is contributie verschuldigd naar den maatstaf van het pensioen voor den rang, dien hij bij zijn ontslag bekleedde.

8. Zij, die vrijwillig deelgenoot in het fonds zijn gebleven, kunnen, indien zij den wensch daartoe te kennen geven contribueeren naar den maatstaf voor een lageren rang, dan die, welke laatstelijk door hen werd bekleed. De in het vorige lid bedoelde vermindering van contributie wordt alsdan geregeld naar den maatstaf van het pensioen voor dien lageren rang.

9. Indien aan het fonds is bijgedragen op den voet van het bepaalde bij de leden 6 en 7 worden de uitkeeringen berekend naar den rang, dien de facultatieve deelgenoot bij zijn ontslag bekleedde.

10. Indien aan het fonds is bijgedragen op den voet van het bepaalde bij lid 8, worden de uitkeeringen berekend naar den lageren rang, in dat lid bedoeld.

11. Deelgenooten, als in dit artikel bedoeld, hebben de door hen verschuldigde contributie kwartaalsgewijze te voldoen overeenkomstig de aanwijzingen, in *Nederland* van de Directie, in *Nederlandsch-Indië* van de Administratie van het fonds.

Indien de contributie eene maand na afloop van het kwartaal, waarover zij verschuldigd is, nog niet is voldaan, wordt de deelgenoot aan zijne verplichting tot betaling herinnerd, hetzij door de Directie van het fonds, hetzij door den algemeenen ontvanger van 's Lands kas in *Nederlandsch-Indië*, bij wien de laatste bijdrage is gestort. De deelgenoot kan er zich nimmer op beroepen dat hij de herinnering niet of te laat heeft ontvangen. Is de contributie nog niet gestort op den laatsten dag van het kwartaal, volgende op dat, waarover zij verschuldigd is, dan houdt de nalatige op deelgenoot in het fonds te zijn.

12. Overlijdt een facultatief deelgenoot, dan is de contributie verschuldigd tot en met de maand, waarin het overlijden plaats heeft.

13. Deelgenooten, als in dit artikel bedoeld, die van woonplaats veranderen, zijn verplicht daarvan kennis te geven:

a. indien zij hunne contributie buiten *Nederlandsch-Indië* voldoen, aan de Directie van het fonds;

b. indien zij hunne contributie in *Nederlandsch-Indië* voldoen, aan de Administratie van het fonds door tusschenkomst van den algemeenen ontvanger van 's Lands kas, bij wien de laatste bijdrage is gestort.

14. Door het verlies van het deelgenootschap ingevolge het bepaalde bij lid 11 gaat de schuld van den facultatieven deelgenoot aan het fonds niet te niet.

15. Wordt iemand, die ingevolge het bepaalde bij lid 11, heeft opgehouden facultatief deelgenoot te zijn, opnieuw deelgenoot, dan wordt de achterstallige contributie, vermeerderd met vijf ten honderd rente op rente, berekend over het tijdvak, loopende van den eersten der maand, waarover zij verschuldigd is, tot den eersten der maand, waarin zij wordt voldaan, aangezuiverd door eene extra-inhouding van tien tenhonderd op de inkomsten, waarover gewone contributie moet worden voldaan.

16. De in dit artikel bedoelde deelgenooten zijn te allen tijde bevoegd hun deelgenootschap op te zeggen. De mededeeling wordt gezonden in *Nederlandsch-Indië* aan de Administratie, elders aan de Directie van het fonds.

30. *1.* Wanneer de deelgenoot gepensionneerd is naar een lageren rang dan laatstelijk door hem in het leger bekleed, worden het pensioen der weduwe en de onderstand der weezen geregeld naar den lageren rang, tenzij hij na het verlaten van den dienst heeft gecontribueerd naar den maatstaf van het pensioen, verbonden aan den hoogeren rang, in welk geval de uitkeeringen aan de weduwe en weezen dienovereenkomstig geregeld worden.

2. De in het eerste lid bedoelde deelgenoot moet van zijn verlangen om naar den hoogeren maatstaf te contribueeren, schriftelijk kennis geven binnen drie maanden na zijn ontslag uit den dienst, in *Nederlandsch-Indië* aan de administratie van het fonds door tusschenkomst van dengeen, die zijn pensioen uitbetaalt, elders aan de Directie van het fonds.

31. *1.* Het deelgenootschap vervalt:

a. voor den ongehuwden gepensionneerden officier, die den leeftijd van vijf en zestig jaren heeft bereikt, indien hij geen minderjarige wettige (ook gewettigde) kinderen heeft;

b. voor den gehuwden gepensionneerden officier, die den leeftijd van vijf en zestig jaren heeft bereikt, indien zijne echtgenoote aan haar laatste huwelijk geen aanspraak kan ontleenen op pensioen ten laste van het fonds en hij

evenmin minderjarige wettige (ook gewettigde) kinderen bezit, en zulks met ingang van de maand, volgende op die, waarin het zes en zestigste levensjaar is ingetreden of de deelgenoot heeft opgehouden betrekkingen te hebben als vorenbedoeld.

2. Indien een gepensionneerd officier, in het huwelijk treedt na het verstrijken van de maand, waarin hij zijn zes en zestigste levensjaar is ingegaan, hebben zijne weduwe en zijne bij haar verwekte kinderen geen aanspraak op uitkeering uit het fonds. Door den deelgenoot behoeft ter zake van dat huwelijk geene huwelijkscontributie of extra-bijdrage, als bedoeld in artikel 33, te worden voldaan.

32. *1.* Officieren, die tijdelijk geen landsinkomsten genieten, zijn gewone contributie verschuldigd over het traktement, dat hun zou toekomen, indien zij in *Nederlandsch-Indië* actief als officier dienden.

2. Overlijdt een deelgenoot, als in lid 1 bedoeld, dan is de contributie verschuldigd tot en met de maand, waarin het overlijden plaats heeft.

3. Gepensionneerden wier pensioen tijdelijk geheel of gedeeltelijk niet wordt uitgekeerd, zijn contributie verschuldigd over het volle bedrag van het aan hen toegekende pensioen.

33. *1.* Ongehuwden, dus ook weduwnaars en van echt gescheidenen, zijn bij toetreding als deelgenoot een extra-bijdrage verschuldigd van dertig ten honderd van het bedrag der huwelijks-contributie, bedoeld sub *A* van het tweede lid van artikel 10, indien zij kinderen hebben, die bij hun overlijden aanspraak op onderstand zouden kunnen maken.

2. Eene gelijke bijdrage is verschuldigd door gehuwden, die bij toetreding kinderen bezitten, welke eene andere moeder hebben dan de vrouw met wie zij op het oogenblik van hunne toetreding zijn gehuwd en die bij hun overlijden aanspraak op onderstand zouden kunnen maken.

3. Die bijdrage is eveneens verschuldigd bij wettiging van een of meer kinderen op den voet van artikel 275 van het Nederlandsch-Indische of artikel 330 van het Nederlandsche Burgerlijk Wetboek. Indien de deelgenoot op het tijdstip der wettiging niet meer in leven is, wordt die extra-bijdrage beschouwd als eene door hem nagelaten schuld aan het fonds.

4. Bij bevordering in rang, of als kapitein of eerste luitenant na het sub *A* van het 2e lid van artikel 10 genoemd aantal jaren dienst als officier, is als extra-bijdrage verschuldigd dertig ten honderd van het bedrag der huwelijkscontributie, bedoeld sub *B* van het 2e lid van artikel 10:

a. voor elke categorie van kinderen uit ontbonden huwelijken, voor zoover die kinderen bij overlijden van den deelgenoot aanspraak op onderstand zouden kunnen maken en

b. voor de kinderen, die op de in het 3e lid van dit artikel bedoelde wijze gewettigd zijn en bij overlijden van den deelgenoot aanspraak op onderstand zouden kunnen maken.

5. De sub *a* van het vorige lid bedoelde kinderen, die de vader bij zijn toetreden als deelgenoot had, worden gerekend tot één categorie te behooren.

6. De extra-bijdragen, welke verschuldigd zijn krachtens dit artikel, worden op gelijke wijze voldaan als de huwelijkscontributiën, waarnaar zij berekend worden.

7. Bij huwelijk van een deelgenoot met de moeder zijner kinderen komen de voor die kinderen betaalde extra-contributiën in mindering op de huwelijks-contributiën.

8. De vorderingen van het fonds wegens extra-bijdragen, als in dit artikel bedoeld, verjaren door verloop van dertig jaren.

34. *1.* Indien een of meer kinderen van een deelgenoot worden gewettigd op den voet van artikel 275 van het Nederlandsch-Indische of artikel 330 van het Nederlandsche Burgerlijk Wetboek en dientengevolge bij zijn overlijden aanspraak op onderstand kan of kunnen maken, moet door dien deelgenoot van de wettiging kennis worden gegeven: in *Nederlandsch-Indië* aan de Administratie van het fonds door tusschenkomst van dengeen, die zijn traktement uitbetaalt, elders aan de Directie van het fonds.

2. Wanneer aan de in lid 1 bedoelde verplichting niet is voldaan binnen een jaar na den datum, waarop de brieven van wettiging zijn verleend, worden de extra-bijdragen, bedoeld in artikel 33, tien ten honderd hooger. Bovendien verbeurt de deelgenoot eene boete van een ten honderd, berekend over de hoofdsom der contributie voor elke maand, welke hij na het verstrijken van dien termijn heeft laten verloopen en zulks tot de maand, waarin de schuld in haar geheel wordt aangezuiverd, of waarin met de aanzuivering der schuld in termijnen wordt aangevangen. Geschiedt de aanzuivering in termijnen dan wordt rente bijberekend op den voet van het bepaalde bij artikel 11.

Wat de wijze van aanzuivering ervan betreft, wordt de boete mede als eene verhooging der extra-bijdrage aangemerkt.

35. Indien een deelgenoot overgaat in 's Lands burgerlijken dienst, wordt de contributie, welke door hem eventueel is voldaan over extra-inkomsten, genoten als gevolg van het

verrichten van burgerlijke functiën met gelijktijdige uitoefening van zijn eigen ambt, overgedragen aan het weduwen- en weezenfonds voor Europeesche burgerlijke ambtenaren in *Nederlandsch-Indië*. Hetzelfde geschiedt met de contributie, betaald over inkomsten, genoten gedurende de waarneming van een burgerlijk ambt zonder gelijktijdige uitoefening van zijn eigen functiën, voor zoover die contributie meer bedraagt dan die, welke van zijn traktement als officier verschuldigd zou zijn geweest.

36. *1.* Toekenning van onderstand aan weezen, die denzelfden vader hebben, doch uit verschillende moeders geboren zijn, geschiedt voor iedere categorie afzonderlijk op den voet van het bepaalde bij artikel 19, met dien verstande, dat de onderstand van alle groepen van volle weezen berekend wordt naar het weduwenpensioen, waarvoor de vader bij zijn overlijden deelgenoot was. Gewettigde kinderen, wier ouders geen huwelijk hebben aangegaan, zoomede de overige kinderen, die de vader bij zijn toetreden als deelgenoot had, worden te zamen gerekend als te zijn gesproten uit één huwelijk.

2. Zoolang de door den deelgenoot nagelaten weduwe pensioen geniet ten laste van het fonds, mag het totaalbedrag van de onderstanden het bedrag van dat pensioen niet overtreffen.

3. Indien ook de door den deelgenoot nagelaten weduwe is overleden of indien zij geen aanspraak heeft op pensioen ten laste van het fonds, mag het totaalbedrag van de onderstanden het dubbele van het in lid 1 bedoeld pensioen niet overtreffen.

4. Indien de op den voet van lid 1 berekende onderstanden in verband met het bepaalde bij het tweede en derde lid moeten worden verminderd, geschiedt die vermindering op zoodanige wijze dat de verhouding, die volgens de aanvankelijke berekening tusschen de onderstanden der verschillende categorieën van kinderen bestond, dezelfde blijft.

37. *1.* Eene weduwe, die een nieuw huwelijk aangaat, verliest de helft van haar pensioen. Over de maand, waarin het huwelijk plaats heeft, wordt haar vol pensioen uitbetaald.

2. Bij ontbinding van het huwelijk treedt zij weder in het genot van haar vol pensioen. Over de maand, waarin het huwelijk is ontbonden, wordt haar half pensioen uitbetaald.

3. Zoolang eene hertrouwde weduwe half pensioen geniet, wordt aan hare kinderen de helft van den onderstand van volle weezen uitgekeerd.

4. Tot de uitbetaling van vol pensioen wordt telkenmale eerst overgegaan, nadat van de weduwe is ontvangen eene schriftelijke verklaring dat zij ongehuwd is; ook in den zin van artikel 3 van het reglement. Eene weduwe, die eene verklaring indient, welke met de waarheid in strijd is, verliest voor goed alle aanspraak op pensioen.

38. *1.* Indien een officier bij zijn toetreding tot het fonds gehuwd is met eene weduwe, aan wie krachtens een vorig huwelijk pensioen is toegekend ten laste van een der onder toezicht van de Regeering gestelde koloniale Weduwen- en Weezenfondsen, dan wel indien een deelgenoot in het huwelijk treedt met eene weduwe als vorenbedoeld, is hij niet verplicht tot het betalen van huwelijkscontributie, tenzij het weduwenpensioen naar den door hem bekleeden rang of naar den rang, waarnaar hij gepensionneerd is, en wat de kapiteins en eerste luitenants betreft in verband met het door hen volbracht aantal jaren dienst als officier, hooger is dan het pensioen, dat door de weduwe genoten wordt, in welk geval door hem te betalen is het verschil tusschen de contributie, vastgesteld voor zijn rang of voor den rang, waarnaar hij gepensionneerd is, en wat de kapiteins en eerste luitenants betreft, in verband met het door hen volbracht aantal jaren dienst als officier, en het bedrag van het laatst bedoelde pensioen, c. q. verhoogd naar den maatstaf van de bij artikel 10 behoorende tabel. Bij bevordering in rang van — of het verkrijgen van hoogere aanspraken voor weduwenpensioen wegens 17 of 9 jarigen dienst als officier door — een deelgenoot als hier bedoeld, wordt artikel 10 tweede lid sub B in gelijker voege toegepast.

2. De op den voet van het bepaalde bij het vorige lid berekende huwelijkscontributie wordt aangezuiverd op gelijke wijze als de huwelijkscontributie, welke krachtens artikel 10 moet worden voldaan.

3. De echtgenoote van een deelgenoot, die op den voet van het bepaalde bij lid 1 huwelijkscontributie heeft voldaan, heeft, indien zij wederom weduwe wordt, ingevolge haar laatste huwelijk slechts aanspraak op pensioen tot een zoodanig bedrag dat zij, te zamen met het weduwenpensioen, hetwelk haar krachtens een vorig huwelijk toekomt, een inkomen heeft, gelijk aan het weduwenpensioen, dat haar ingevolge artikel 18 zou toekomen, indien zij geen recht op pensioen uit een vorig huwelijk had. Voor de kinderen uit het huwelijk wordt bij overlijden van den deelgenoot en zoolang de moeder in leven is de onderstand toegekend, die is vastgesteld bij artikel 19 lid 1. Is de moeder overleden dan wordt de onderstand

geregeld als die voor volle weezen en wel naar den rang van hun vader of den rang, waarnaar hij gepensionneerd was.

4. Is voor een huwelijk, als in dit artikel bedoeld, de volle huwelijkscontributie voldaan, dan heeft bij overlijden van den deelgenoot de weduwe ingevolge haar laatste huwelijk recht op vol pensioen, boven het pensioen, dat haar krachtens een vorig huwelijk toekomt. Bij de toekenning van onderstand aan de kinderen uit het laatste huwelijk, naar het bepaalde van het 1e lid van artikel 19, wordt in dat geval geen rekening gehouden met hetgeen voor kinderen uit een vorig huwelijk van de echtgenoote wordt uitgekeerd.

39. *1.* De onderstand voor kinderen, geboren na het overlijden van den vader, gaat in met de maand, volgende op die, waarin de geboorte heeft plaats gehad.

2. De onderstand voor kinderen, gewettigd na het overlijden van den vader, wordt geacht te zijn ingegaan met de maand, volgende op die, waarin het overlijden heeft plaats gehad.

40. *1.* Bij vermoedelijk overlijden van een deelgenoot, ter beoordeeling in *Nederland* van de Directie, in *Nederlandsch-Indië* van de Administratie van het fonds, kan tot de regeling van het pensioen en den onderstand worden overgegaan tegen afgifte van eene verklaring, ten genoegen van de autoriteit, door welke de regeling der uitkeeringen geschiedt, dat de gelden, welke later mochten blijken ten onrechte genoten te zijn, zullen worden teruggegeven.

2. Bij vermoedelijk overlijden van eene pensioen genietende weduwe kan op de wijze en onder de voorwaarde, in lid 1 bepaald, aan hare kinderen de onderstand van volle weezen worden toegekend.

3. Bij toepassing van lid 1 of van lid 2, wordt het tijdstip van ingang der uitkeeringen bepaald door de autoriteit, die omtrent het vermoedelijk overlijden uitspraak doet.

41. Behalve in het geval, bedoeld bij artikel 12, lid 7, en in het geval dat aan een uit den dienst ontslagen officier pensioen wordt toegekend, dat niet ingaat met de maand, volgende op die, waarin hij 's Lands dienst heeft verlaten, wordt, indien een gewezen deelgenoot opnieuw tot het fonds toetreedt, bij de toepassing der bepalingen van dit reglement met zijn vorig deelgenootschap geen rekening gehouden.

42. *1.* Tijdelijk gemis van het genot van pensioen, ingevolge het Koninklijk besluit in *Indisch Staatsblad* 1902, nº. 382, heeft niet tengevolge het verloren gaan van het deelgenootschap in het fonds.

2. De contributie, verschuldigd door deelgenooten in het fonds, die om de in het vorig lid genoemde reden het genot van hun pensioen tijdelijk missen, wordt verrekend met het niet uitbetaalde pensioen.

43. Deelgenooten, die het genot van hun pensioen tijdelijk missen, blijven contributieplichtig over het bedrag van dat pensioen. Op hen zijn de in de leden 11 tot en met 16 van artikel 29 voor facultatieve deelgenooten gegeven voorschriften van toepassing.

44. Bij overplaatsing van de landmacht in *Nederland* bij die in *Nederlandsch-Indië* strekt in mindering van het door den deelgenoot verschuldigde wegens huwelijkscontributie of extra-bijdragen, als bedoeld in artikel 33, het aan het fonds overgemaakt wordende bedrag van de door hen aan de weduwen- en weezenkas van de officieren der landmacht in *Nederland* betaalde inleggelden, ook bij verhooging in rang.

45. Indien een gehuwd officier of een ongehuwd officier met één of meer kinderen, nog vallende in de termen om onderstand te kunnen genieten uit de weduwen- en weezenkas van de officieren der landmacht in *Nederland*, van de landmacht in *Nederlandsch-Indië* bij die in *Nederland* wordt overgeplaatst, zal het fonds aan de voormelde kas uitkeeren zoodanig bedrag, als aan deze voor inleggelden verschuldigd is, tenzij hetgeen aan het fonds is bijgedragen wegens huwelijkscontributie of extra-bijdragen, als bedoeld in artikel 33, minder is dan dat bedrag, in welk geval slechts die bijdragen worden uitgekeerd.

Wanneer het aan het fonds bijgedragene het bedrag van het verschuldigde aan de voormelde kas overtreft, verblijft het meerdere aan het fonds.

Beheer van het fonds en toezicht op dat beheer.

46. *1.* Het fonds wordt, onder het oppertoezicht van den Minister van Koloniën en onder het toezicht van commissarissen beheerd door een Directeur in *Nederland* met eene Administratie in *Nederlandsch-Indië*.

2. De Directie is te 's Gravenhage gevestigd.

3. De Minister van Koloniën benoemt en ontslaat den Directeur en de commissarissen en voor zooveel noodig ook de plaatsvervangers en ondergeschikte ambtenaren.

4. De Minister van Koloniën stelt de wijze vast, waarop het beheer in *Nederland* wordt gevoerd. Hij regelt de bezoldiging van den Directeur en van de ondergeschikte ambtenaren en de aan de commissarissen voor hunne bemoeiingen toe te kennen geldelijke vergoedingen en be-

paalt de sommen, waarover de Directeur ten behoeve van maand- of daggelders, bureauhuur en andere bureaukosten mag beschikken.

5. De inrichting der administratie in *Nederlandsch-Indië*, zoomede de wijze, waarop aldaar het beheer wordt gevoerd, wordt door den Gouverneur-Generaal vastgesteld in overleg met den Minister van Koloniën.

6. De kosten van beheer komen ten laste van het fonds. Voor de verrekening der uitgaven, welke in het belang van dat beheer ten laste van de Indische of van de Staatsbegrooting worden gedaan, worden in *Nederland* door den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal de noodige aanwijzigingen gedaan.

7. De Minister van Koloniën beslist hoe de beschikbare gelden zullen worden belegd en waar en hoe de geldswaardige papieren, eigendom van het fonds, worden bewaard.

8. De afzonderlijke regelingen voor de in de Koloniën *Suriname* en *Curaçao* gedetacheerde officieren van het Nederlandsch-Indische leger worden getroffen door de Gouverneurs in overleg met den Minister van Koloniën.

47. *1.* In Nederland worden de ontvangsten van het fonds in 's Rijks schatkist gestort en geschieden de betalingen ten laste van het fonds uit die schatkist, hetzij rechtstreeks, hetzij door tusschenkomst van de Directie.

2. In *Nederlandsch-Indië* zijn de algemeene ontvangers van 's Lands kas belast met het doen van ontvangsten en uitgaven voor het fonds.

3. De regelen, bij het ontvangen en betalen in acht te nemen, worden vastgesteld in *Nederland* door den Minister van Koloniën, voor zoover noodig in overleg met den Minister van Financiën, in de koloniën door het koloniale bestuur.

4. De wijze van verantwoording aan de Directie van de in de koloniën gedane uitgaven en ontvangsten voor het fonds wordt door den Minister van Koloniën geregeld.

5. De Directeur is uitsluitend rekenplichtig aan den Minister van Koloniën.

48. Vóór het einde van elk jaar zendt de Directie van het fonds aan den Minister van Koloniën een omstandig verslag van den staat van het fonds en van haar werkzaamheden in het afgeloopen jaar.

49. Om de vijf jaren — te beginnen met het jaar 1918 — stelt de Directie van het fonds een nauwkeurig onderzoek in, in hoeverre de op het fonds rustende verplichtingen door de inkomsten en bezittingen van het fonds worden gedekt en wordt in verband daarmede eene wetenschappelijke balans opgemaakt.

50. *1.* In het belang van het in het vorige artikel bedoelde onderzoek zijn de deelgenooten, die niet meer in militairen dienst zijn, verplicht om de vijf jaren — op 1 Januari 1918, 1 Januari 1923 enz. — vragenlijsten of verklaringen omtrent hun socialen toestand in te vullen en in te dienen, in *Nederlandsch-Indië* aan de Administratie, elders aan de Directie van het fonds. Bovendien zijn alle deelgenooten gehouden bij toetreding tot het fonds en op andere tijdstippen, wanneer zulks door de Directie van het fonds noodig wordt geoordeeld, vragenlijsten in te vullen en in te dienen.

2. Aan de deelgenooten, die verzuimen hunne opgaven of verklaringen in te dienen, wordt in de maand volgende op die, waarin de lijsten moesten worden ingevuld, door de Directie dan wel de Administratie van het fonds een termijn gesteld, binnen welken zij alsnog aan hunne verplichting hebben te voldoen.

3. Wordt hieraan dan nog niet voldaan, dan wordt in *Nederlandsch-Indië* door de Administratie en elders door de Directie van het fonds, den nalatigen deelgenoot, indien hij pensioen geniet, ten bate van het fonds eene boete opgelegd van één ten honderd van het bedrag van drie maanden pensioen. Deze boete wordt ingehouden bij de eerstvolgende uitbetaling van zijn pensioen. Gelijke boete wordt om de drie maanden van zijn pensioen ingehouden, zoolang de gepensionneerde in gebreke blijft de opgaaf in te dienen. Door den facultatieven deelgenoot, die den in de vorige alinea bedoelden termijn heeft laten voorbijgaan, zonder de opgaaf of verklaring te hebben ingediend, is eene boete ten bate van het fonds verschuldigd van tien ten honderd van zijne gewone contributie over drie maanden. Hem wordt een termijn voor de betaling dier boete gesteld. Bij niet-betaling binnen dien termijn gaat het deelgenootschap voor hem verloren.

Slotbepalingen.

51. Wanneer geschil ontstaat over de toepassing van dit Reglement, wordt daarin door Ons voorzien bij een met redenen omkleed besluit.

52. Wij behouden Ons voor, voor elk bijzonder geval, waarin dit Reglement niet voorziet, bij een met redenen omkleed besluit eene afzonderlijke regeling te maken.

Behoort bij het Koninklijk Besluit van den 18 Juli 1913 (*Staatsblad* nº. 329).

Mij bekend,

De Minister van Koloniën,

DE WAAL MALEFIJT.

Behoort bij artikel 10 van het Reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds der Europeesche officieren van het Nederlandsch-Indische Leger, vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 18den Juli 1913 (Staatsblad nº. 329).

TABEL VOOR DE VERHOOGING VAN DE HUWELIJKSCONTRIBUTIE.

| OUDERDOM VAN DEN MAN. | OUDERDOM VAN DE VROUW. | | |

19 *Juli* 1913. BESLUIT, tot uitvoering van artikel 375, eerste lid, van de Invaliditeitswet, voor zooveel die bepaling betrekking heeft op renten, als bedoeld in de artikelen 369 en 370 dier wet. S. 330.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, van 16 Juli 1913, n°. 1511, afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op artikel 375, eerste lid, van de Invaliditeitswet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ter uitvoering van evengenoemd artikel, voor zooveel het betrekking heeft op renten, als bedoeld in de artikelen 369 en 370 der Invaliditeitswet, vast te stellen de volgende bepalingen.

§ 1. *Algemeene bepalingen.*

Art. 1. (1) In dit besluit wordt verstaan onder:

Onzen Minister: Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel;

tusschenpersoon: een persoon, aangewezen door Onzen Minister, om aanvragers eener rente, als bedoeld in de artikelen 369 en 370 der Invaliditeitswet, behulpzaam te zijn.

(2) In dit besluit wordt onder: „*aanvrager*" begrepen: „*aanvraagster*".

2. (1) In het belang van een richtige indiening en behandeling van verzoeken om rente, als bedoeld in de artikelen 369 en 370 der Invaliditeitswet, worden:

a. door Onzen Minister in iedere gemeente één of meer tusschenpersonen aangewezen;

b. door Ons Commissiën aangewezen, ieder voor het door Ons bepaalde district.

(2) De Commissiën dragen den naam van: „Rente-commissiën" en bestaan uit 5 leden, van wie één door Ons als voorzitter wordt aangewezen. Indien niet door Ons aan de Commissie een secretaris is toegevoegd, treedt het door Ons aangewezen lid der Commissie op als secretaris.

(3) Aan de tusschenpersonen en aan de leden en de secretarissen der Commissiën wordt, naar door Ons vast te stellen bepalingen, een vergoeding toegekend.

§ 2. *Van de indiening der verzoeken om rente.*

3. (1) Een rente, ingevolge artikel 369, kan worden aangevraagd zoo spoedig de in het volgend artikel bedoelde formulieren algemeen verkrijgbaar zijn gesteld.

(2) Een rente, ingevolge artikel 370, kan niet eerder worden aangevraagd dan twee maanden vóór het tijdstip, waarop de leeftijd van 70 jaar zal worden bereikt.

4. (1) Een rente, als bedoeld in de artikelen 369 en 370 der Invaliditeitswet, wordt aangevraagd door indiening van een ingevuld en onderteekend formulier.

(2) Zoodanige formulieren zijn voor een ieder kosteloos verkrijgbaar aan de hoofd-, hulp- en bijkantoren der posterijen, aan de gemeente-secretarieën en waar zulks overigens door Onzen Minister mocht zijn bepaald.

5. (1) De invulling van het formulier geschiedt bij voorkeur door een tusschenpersoon. Alsdan wordt het bepaalde in de volgende leden van dit artikel in acht genomen.

(2) De tusschenpersoon vult het formulier in, naar de opgaven en in tegenwoordigheid van den aanvrager. Echter doet hij het formulier niet eerder onderteekenen dan nadat hij — voor zooveel noodig en mogelijk — de juistheid en volledigheid der opgaven heeft onderzocht; zijn de opgaven, naar zijn oordeel, onjuist of onvolledig, dan verzoekt hij den aanvrager, toe te stemmen in een wijziging of aanvulling der opgaven. Wordt deze toestemming verleend, dan worden de noodige wijzigingen of aanvullingen in het formulier aangebracht of wordt een nieuw formulier opgemaakt. In dat geval, zoomede indien geen wijziging of aanvulling van het formulier noodig was, wordt door den tusschenpersoon aan den voet van het formulier de verklaring gesteld en onderteekend: „nagegaan en juist bevonden".

(3) Geeft de aanvrager zijn toestemming tot een wijziging of aanvulling van het formulier niet, dan laat de tusschenpersoon den aanvrager het formulier onderteekenen, doch deelt op een afzonderlijk blad mede, in welk opzicht de opgaven naar zijne meening onjuist of onvolledig zijn, alsmede dat en waarom de aanvrager heeft geweigerd, in de wijziging of aanvulling toe te stemmen.

(4) De tusschenpersoon geeft den aanvrager inzage van het blad, in het vorige lid bedoeld. Wordt het formulier, waarbij zulk een blad behoort, niet door den tusschenpersoon ingediend, maar door den aanvrager zelven, dan zendt de tusschenpersoon een duplicaat van het blad afzonderlijk aan den secretaris der Commissie.

6. De invulling van het formulier kan ook geschieden door of namens den aanvrager, zonder medewerking van een tusschenpersoon.

7. (1) Alvorens bij den secretaris der Commissie te worden ingediend, wordt het ingevulde formulier onderteekend.

(2) De onderteekening geschiedt door den

aanvrager. Heeft hij een wettelijken vertegenwoordiger, dan kan — met vermelding van die hoedanigheid — de aanvrage door dezen worden onderteekend. De handteekening kan worden vervangen door een kruis. mits door een tusschenpersoon op het formulier wordt verklaard, dat het kruis in zijn tegenwoordigheid is gesteld door den aanvrager, eventueel door diens wettelijken vertegenwoordiger.

(3) Is de aanvrager, eventueel diens wettelijke vertegenwoordiger, buiten staat tot het stellen van een kruis, dan geschiedt de onderteekening van het formulier door een tusschenpersoon. Deze verklaart dan op het formulier, door welke oorzaak de onderteekening niet kan geschieden door den aanvrager, eventueel door diens wettelijken vertegenwoordiger.

8. (1) Door iederen tusschenpersoon worden gehouden en dagelijks bijgehouden :

1°. een register van de formulieren van aanvraag eener rente, als bedoeld in artikel 369 der Invaliditeitswet, bij welker invulling hij behulpzaam is geweest;

2°. een register van de formulieren van aanvraag eener rente, als bedoeld in artikel 370 der Invaliditeitswet, bij welker invulling hij behulpzaam is geweest.

(2) Ieder van deze registers vermeldt :

a. naam en adres, zoomede dag, maand, jaar en plaats van geboorte, van den aanvrager ;

b. den dag, waarop het door den tusschenpersoon ingevulde formulier in diens tegenwoordigheid werd onderteekend ;

c. den dag waarop het formulier door den tusschenpersoon aan den secretaris der Commissie wordt gezonden ;

d. den dag, waarop door den tusschenpersoon het bewijs werd ontvangen, bedoeld in artikel 9, tweede lid ;

e. hetgeen den tusschenpersoon wenschelijk mocht voorkomen of hem ingevolge artikel 15, tweede lid, mocht zijn voorgeschreven.

(3) Het register moet steeds ter inzage zijn van de leden en den secretaris der Commissie, binnen welker gebied de tusschenpersoon woont, alsmede van de personen, door het bestuur der Rijksverzekeringsbank aangewezen.

9. (1) Het ingevulde en onderteekende formulier wordt, met de bijbehoorende stukken, ingediend bij den secretaris der Commissie, binnen welker gebied de aanvrager woont. Woont de aanvrager niet in Nederland, dan wordt, indien niet een tusschenpersoon het formulier indient, dit gezonden aan den secretaris der Commissie, die de aanvrager verkiest. Geschiedt de indiening door een tusschenpersoon, dan wordt het formulier, onmiddellijk nadat het onderteekend is, met de bijbehoorende stukken toegezonden aan den secretaris der Commissie, binnen welker gebied de tusschenpersoon werkzaam is.

(2) De secretaris der Commissie zendt den aanvrager of diens wettelijken vertegenwoordiger zoomede den tusschenpersoon, door wien het formulier werd ingezonden, een bewijs van ontvangst, uiterlijk op den eersten werkdag na den dag, waarop hij het formulier ontving.

§ 3. *Van de behandeling der verzoeken om rente bij de Commissie.*

10. De Commissie onderzoekt, of de opgaven, in en bij het formulier verstrekt, voldoende zijn tot het uitbrengen van haar advies aan de Rijksverzekeringsbank.

11. (1) Zoo spoedig het onderzoek van de aanvrage zulks toelaat, wordt het verzoek om rente behandeld in een vergadering der Commissie.

(2) Een advies op een zoodanig verzoek mag niet worden vastgesteld dan wanneer ten minste drie leden der Commissie tegenwoordig zijn. Het mag niet worden vastgesteld dan met volstrekte meerderheid van stemmen van de aanwezige leden. Zijn 4 leden aanwezig, dan kan het advies worden vastgesteld door de stem van 2 leden. Bij staking van stemmen beslist de stem van den voorzitter. De secretaris, geen lid zijnde, heeft een raadgevende stem.

(3) Ieder aanwezig lid is verplicht een stem uit te brengen, behoudens wanneer de Commissie hem van die verplichting ontheft uithoofde van de betrekking, waarin hij tot den aanvrager staat.

(4) In het advies wordt vermeld, welke leden aan de stemming over het advies hebben deelgenomen en hoeveel leden vóór het advies hebben gestemd.

(5) De minderheid doet in een afzonderlijk advies van haar gevoelen blijken. In dat advies wordt vermeld, van welke leden het afkomstig is.

12. (1) Bij afwezigheid wordt de voorzitter der Commissie vervangen door het lid, daartoe door de Commissie aangewezen. Staken de stemmen over die aanwijzing, dan is het oudste lid in jaren plaatsvervangend voorzitter.

(2) Bij afwezigheid van den voorzitter en den plaatsvervangend voorzitter treedt het oudste aanwezige lid in jaren als voorzitter op.

13. (1) Door den secretaris der Commissie worden de ingekomen aanvragen om rente ingevolge artikel 369 der Invaliditeitswet van

een doorloopend volgnummer voorzien. Hetzelfde geschiedt ten aanzien van de aanvragen om rente ingevolge artikel 370 van genoemde wet. Voorts worden door hem gehouden en dagelijks bijgehouden :

1°. een register van bij hem ingekomen aanvragen om rente, als bedoeld in artikel 369 ;

2°. een register van bij hem ingekomen aanvragen om rente, als bedoeld in artikel 370.

(2) Ieder van deze registers vermeldt :

a. het nummer van het formulier van aanvrage, en naam en adres, zoomede dag, maand, jaar en plaats van geboorte van den aanvrager ;

b. de dagteekening der aanvrage ;

c. den dag, waarop de aanvrage bij den secretaris inkwam ;

d. den dag, waarop het bewijs, bedoeld in artikel 9, tweede lid, aan den aanvrager of aan diens wettelijken vertegenwoordiger werd toegezonden ;

e. den naam van den tusschenpersoon, die de aanvrage behandelde ;

f. de dag, waarop de aanvrage in de vergadering der Commissie werd onderzocht en den dag, waarop de aanvrage, met het advies der Commissie, door hem naar de Rijksverzekeringsbank werd gezonden ;

g. den dag, waarop door die Bank ten aanzien van de aanvrage nadere inlichtingen werden verzocht en waarop door de Commissie aan dat verzoek werd gevolg gegeven ;

h. hetgeen der Commissie verder wenschelijk mocht voorkomen.

(3) Het register moet steeds ter inzage zijn van de personen, door het bestuur der Rijksverzekeringsbank aangewezen.

§ 4. *Van het bewijs der aanspraak op rente.*

14. Door de Commissie worden bij haar advies zooveel mogelijk gevoegd een geboorteakte, zoomede verdere stukken, waaruit de aanspraak op rente en het bedrag der rente kunnen blijken.

§ 5. *Slotbepalingen.*

15. (1) De Commissie is verplicht, de inlichtingen in te winnen en de punten te onderzoeken, welke haar — hetzij in het algemeen, hetzij voor bijzondere gevallen — door het bestuur der Rijksverzekeringsbank zijn aangegeven, alsmede de mededeelingen te doen, welke haar door dat bestuur worden gevraagd.

(2) De tusschenpersonen zijn verplicht, zich te gedragen naar de aanwijzingen, hun gegeven door de Commissie, binnen welker gebied zij wonen, of door den voorzitter of den secretaris dier Commissie.

(3) Zij zijn verplicht om de inlichtingen in te winnen en de punten te onderzoeken, welke hun voor bijzondere gevallen zijn aangegeven door de Commissie, binnen welker gebied zij wonen, of door den voorzitter of den secretaris dier Commissie. Zij zijn mede verplicht om de mededeelingen te doen, welke hun door die Commissie, dien voorzitter of dien secretaris worden gevraagd.

16. (1) Door Onzen Minister kunnen, voor de toepassing van bepalingen uit dit besluit, formulieren en modellen worden vastgesteld.

(2) Voorzoover door Onzen Minister voor bepaalde verrichtingen formulieren of modellen zijn vastgesteld, moet van die formulieren of modellen bij het doen dier verrichtingen worden gebruik gemaakt.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer en dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 19den Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 23 *Juli* 1913.)

—

22 *Juli* 1913. BESLUIT, tot het stellen van regelen voor de uitbetaling van de tegemoetkomingen aan onderwijzers bij het lager onderwijs, bedoeld in de wet van 6 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 239). S. 331.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 Juni 1913, n°. 7676[3], afdeeling Onderwijs ;

Gelet op artikel 2 der wet van den 6 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 239) ;

Den Raad van State gehoord, advies van 8 Juli 1913, n°. 18 ;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 18 Juli 1913, N°. 10722, afdeeling Onderwijs ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

vast te stellen de navolgende regelen voor de uitbetaling van de in de wet van 6 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 239) bedoelde tegemoetkomingen aan de onderwijzers bij het lager onderwijs ;

Art. 1. Voor het berekenen van de krachtens de wet van 6 Juni 1913 (*Staatsblad* nº. 239) uit te keeren tegemoetkomingen, wordt voor elk jaar tot grondslag genomen de toestand op den 1 Juli.

Veranderingen in dien toestand na die dagteekening, hetzij in het aantal kinderen, hetzij in den burgerlijken staat van den belanghebbende, zijn niet van invloed op het bedrag der over dat jaar uit te keeren tegemoetkoming.

2. Wie op den 1 Juli aanspraak heeft op tegemoetkoming uit 's Rijks kas volgens de wet van 6 Juni 1913 (*Staatsblad* nº. 239) geeft tusschen den 1 en den 10 Juli daaraanvolgende daarvan kennis:

a. indien hij verbonden is aan eene openbare lagere school, aan het gemeentebestuur;

b. indien hij verbonden is aan eene bijzondere lagere school, welke voldoet aan de in artikel 59, eerste en tweede lid, der Lager-onderwijswet gestelde eischen, aan het bestuur der instelling of vereeniging, onder welker bestuur de school staat.

Deze kennisgeving behoort te vermelden de dagteekening van geboorte van belanghebbende en het aantal wettige of gewettigde kinderen beneden den achttienjarigen leeftijd, dat hij tot zijn last heeft, alsmede, indien belanghebbende mannelijk onderwijzer van bijstand is en den leeftijd van 28 jaren heeft bereikt, of hij hetzij gehuwd, hetzij weduwnaar is, en wettige of gewettigde minderjarige kinderen te zijnen laste heeft.

3. Jaarlijks in de maand Juli, nadat de gegevens, verstrekt bij de kennisgevingen van de in het vorig artikel onder *a.* bedoelde personen, zijn vergeleken met de bevolkingsregisters, zendt het gemeentebestuur aan Onzen, met de uitvoering der Lager-onderwijswet belasten Minister, eene opgave in tweevoud, vermeldende:

a. de namen en voornamen, alsmede de dagteekening van geboorte van ieder dergenen, van wie in die maand eene kennisgeving, als bedoeld in artikel 2 van dit besluit, is ontvangen, met vermelding van de reden, waarom hij op tegemoetkoming aanspraak kan maken;

b. het bedrag der tegemoetkoming, waarop ieder der in de opgave genoemde personen over het jaar der inzending van de opgave aanspraak kan maken, alsmede het totaal bedrag der tegemoetkomingen.

4. De besturen der bijzondere lagere scholen, welke voldoen aan de in artikel 59, eerste en tweede lid, der Lager-onderwijswet gestelde eischen, zenden binnen tien dagen na ontvangst van de kennisgevingen, bedoeld in artikel 2 onder *b.* van dit besluit, door tusschenkomst van het bestuur der gemeente, waar de school is gevestigd, aan Onzen, met de uitvoering der Lager-onderwijswet belasten Minister, eene opgave in tweevoud, vermeldende:

a. de namen en voornamen alsmede de dagteekening van geboorte van ieder dergenen, van wie in die maand eene kennisgeving als bedoeld in artikel 2 van dit besluit, is ontvangen, met vermelding van de reden, waarom hij op tegemoetkoming aanspraak kan maken;

b. het bedrag der tegemoetkoming, waarop ieder der in de opgave genoemde personen over het jaar der inzending van de opgave aanspraak kan maken, alsmede het totaal bedrag der tegemoetkomingen.

5. Alvorens de in het vorig artikel bedoelde opgaven door te zenden aan Onzen, met de uitvoering der Lager-onderwijswet belasten Minister, vergelijkt het gemeentebestuur die opgaven met de bevolkingsregisters en voorziet haar, hetzij van eene verklaring van accoordbevinding, hetzij van eene verklaring, vermeldende de bij die vergelijking gebleken verschillen.

De opgaven worden vervolgens vóór den 1 Augustus aan voornoemden Minister doorgezonden.

6. Onze met de uitvoering der Lager-onderwijswet belaste Minister stelt na ontvangst van de opgaven, bedoeld in de artikelen 3 en 4 van dit besluit, het bedrag vast van de sommen, overeenkomstig de wet van 6 Juni 1913 (*Staatsblad* nº. 239) aan de gemeente- en schoolbesturen uit 's Rijks kas uit te keeren ter betaling van de tegemoetkomingen aan de rechthebbenden, en doet daarvan mededeeling aan de Algemeene Rekenkamer.

De uitbetaling geschiedt binnen twee maanden, nadat de in het vorig lid bedoelde opgaven bij genoemden Minister zijn ingekomen en door dezen zijn in orde bevonden.

7. De in dit besluit bedoelde kennisgevingen en opgaven worden opgemaakt in den vorm, door Onzen voornoemden Minister te bepalen.

8. De in dit besluit bedoelde tegemoetkomingen worden voor de eerste maal berekend over het tijdvak van 1 Juli tot en met 31 December 1913, naar den toestand op den 1 October 1913 en met inachtneming van den regel, gesteld in het tweede lid van artikel 1 van dit besluit.

De inzending van de kennisgevingen, bedoeld in artikel 2, geschiedt voor de eerste maal tusschen den 1 en den 10 October 1913, de inzending der opgaven, bedoeld in artikel 3, voor de eerste maal in de maand October 1913

en de doorzending, bedoeld in artikel 5, tweede lid, voor de eerste maal vóór 1 November 1913.

9. Waar dit besluit niet uitdrukkelijk van mannelijke onderwijzers spreekt, worden ook vrouwelijke hoofden van scholen en vrouwelijke onderwijzers van bijstand bedoeld.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 22sten Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 1 *Aug.* 1913.)

—

22 *Juli* 1913. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 12den December 1901 (*Staatsblad* nº. 266), tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 10, sub 2, der Ongevallenwet 1901. S. 332.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 5 Juni 1913, nº. 1043, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Gezien artikel 10, sub 2, der Ongevallenwet 1901 (*Staatsblad* 1910, nº. 241), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 11 Februari 1911 (*Staatsblad* nº. 62);

Den Raad van State gehoord (advies van 8 Juli 1913, nº. 24);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 18 Juli 1913, nº. 1519, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 Augustus 1913 Ons besluit van 12 December 1901 (*Staatsblad* nº. 266), te wijzigen als volgt:

Art. **1.** In het eenig artikel van Ons besluit van 12 December 1901 (*Staatsblad* nº. 266) wordt onder littera *a* in plaats van „twee honderd (200)" gelezen: „zes honderd (600)".

2. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 22sten Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 30 *Juli* 1913.)

—

25 *Juli* 1913. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 26 Maart 1895 (*Staatsblad* nº. 37), tot aanwijzing van eenige getuigschriften en diploma's als bedoeld in de artikelen 3 en 9 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* nº. 222), houdende regeling der voorwaarden tot verkrijging der bevoegdheid van arts, tandarts, apotheker, vroedvrouw en apothekersbediende, aangevuld bij de wetten van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* nº. 103) en van 26 October 1889 (*Staatsblad* nº. 137) en gewijzigd bij de wetten van 12 December 1892 (*Staatsblad* nº. 261), van 21 Juni 1901 (*Staatsblad* nº. 157), van 27 April 1904 (*Staatsblad* nº. 81), van 16 Juli 1907 (*Staatsblad* nº. 212) en van 28 April 1913 (*Staatsblad* nº. 166). S. 333.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 Juni 1913, nº. 5657, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Gelet op de artikelen 8 en 9 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* nº. 222), houdende regeling der voorwaarden tot verkrijging der bevoegdheid van arts, tandarts, apotheker, vroedvrouw en apothekersbediende, aangevuld bij de wetten van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* nº. 103) en van 26 October 1889 (*Staatsblad* nº. 137) en gewijzigd bij de wetten van 12 December 1892 (*Staatsblad* nº. 261), van 21 Juni 1901 (*Staatsblad* nº. 157), van 27 April 1904 (*Staatsblad* nº. 81), van 16 Juli 1907 (*Staatsblad* nº. 212) en van 28 April 1913 (*Staatsblad* nº. 166);

Gezien de adviezen van de senaten der Rijks-universiteiten;

Den Raad van State gehoord, advies van 8 Juli 1913, nº. 17);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 Juli 1913, nº. 6603, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Eenig artikel.

Aan het bepaalde onder *f* van artikel 5 van

het Koninklijk besluit van 26 Maart 1895 (*Staatsblad* nº. 37) zooals dat besluit is gewijzigd bij Ons besluit van 4 Maart 1907 (*Staatsblad* nº. 67) wordt het volgende toegevoegd:

„of het diploma van „doctor medicinae dentalis", verkregen aan het „Tufts College" te Boston."

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 25sten Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 13 *Aug.* 1913.)

—

25 *Juli* 1913. BESLUIT, houdende bepalingen betreffende vergoedingen, toe te kennen aan de leden en de secretarissen der Rentecommissiën en aan de tusschenpersonen voor de renten, bedoeld in de artikelen 369 en 370 der Invaliditeitswet. S. 334.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 22 Juli 1913, nº. 1563, afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op artikel 375, eerste lid, der Invaliditeitswet en op artikel 2, derde lid, van Ons besluit van 19 Juli 1913 (*Staatsblad* nº. 330);

Hebben goedgevonden en verstaan:

de volgende bepalingen vast te stellen voor vergoedingen, toe te kennen aan de leden en de secretarissen der Rentecommissiën en aan de tusschenpersonen voor de renten, bedoeld in de artikelen 369 en 370 der Invaliditeitswet:

Art. 1. In dit besluit wordt onder: „*Onzen Minister*" verstaan: Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel.

2. Aan ieder lid eener Commissie, daaronder niet begrepen een lid dat tevens secretaris is, wordt voor iedere, door hem bijgewoonde, vergadering der Commissie een vergoeding van *f* 4 toegekend.

3. (1) Aan den secretaris der Commissie wordt een vergoeding toegekend, door Onzen Minister te bepalen in verband met den arbeid, door hem verricht. Wanneer de voorzitter of, in opdracht van den voorzitter, een lid der Commissie bijzondere werkzaamheden heeft verricht in verband met de taak der Commissie, wordt hem daarvoor een door Onzen Minister te bepalen vergoeding toegekend.

(2) De Commissie geeft Onzen Minister de inlichtingen, welke deze noodig acht in verband met het bepaalde in het vorig lid.

4. (1) Aan den secretaris der Commissie worden door Onzen Minister gelden ter goede rekening verstrekt. Daaruit worden betaald de door de Commissie tot uitvoering van haar taak gemaakte kosten en de vergoedingen in artikel 2 bedoeld.

(2) De secretaris is verplicht om de drie maanden aan Onzen Minister de verantwoording van de in het eerste lid bedoelde gelden toe te zenden. Zoolang dat niet is geschied, wordt de uitbetaling opgeschort van hetgeen den secretaris ingevolge artikel 3 zou toekomen. Onze Minister zendt de verantwoording aan de Algemeene Rekenkamer.

5. (1) Ter belooning van den arbeid der tusschenpersonen stelt Onze Minister ter beschikking van elke Commissie een bedrag van *f* 2 voor iedere rente-aanvraag, door een tusschenpersoon behandeld, waarop door haar werd geadviseerd en waarop door de Rijksverzekeringsbank in het afgeloopen halfjaar gunstig is beslist. Op grond van bijzondere omstandigheden kan Onze Minister echter bepalen, dat het bedrag van *f* 2 voor het gebied van één of meer bepaalde Commissiën zal worden verhoogd tot ten hoogste *f* 2.50.

(2) Iedere Commissie doet, in de maanden Januari en Juli van ieder jaar, een voorstel omtrent de verdeeling van dat bedrag onder de tusschenpersonen, die in haar gebied werkzaam waren. Daarbij wordt als maatstaf van verdeeling aangenomen het aantal door iederen tusschenpersoon behandelde rente-aanvragen, waarop door de Rijksverzekeringsbank in het afgeloopen tijdvak gunstig is beslist; met dien verstande echter, dat ook rekening mag worden gehouden met den verschillenden arbeid, door de onderscheidene tusschenpersonen aan een gelijk aantal rente-aanvragen besteed.

(3) Uit het voorstel, in het vorige lid bedoeld, moet blijken, hoeveel rente-aanvragen, waarop in het afgeloopen tijdvak gunstig is beslist, door iederen tusschenpersoon zijn behandeld. Wordt een verdeeling voorgesteld, die niet uitsluitend op het aantal dier rente-aanvragen is gegrond, dan wordt het voorstel met redenen omkleed.

6. Het bestuur der Rijksverzekeringsbank doet aan Onzen Minister zoomede, voor zooveel betreft de door haar behandelde rente-aanvragen, aan iedere Commissie, in de maand December 1913 en verder driemaandelijks opgaaf van de door dat bestuur genomen gunstige

beslissingen op aanvragen om rente, krachtens de artikelen 369 en 370 der Invaliditeitswet.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer en dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 25sten Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 1 *Aug.* 1913.)

---

26 *Juli* 1913. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van den 18den Juni 1909 (*Staatsblad* nº. 189), tot herziening van den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 31 der Ongevallenwet 1901, zooals dit besluit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 12den Augustus 1911 (*Staatsblad* nº. 275). S. 335.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 17 Juni 1913, nº. 1131, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Gezien artikel 31 der Ongevallenwet 1901 (*Staatsblad* 1910, nº. 241), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 11 Februari 1911 (*Staatsblad* 1911, nº. 62);

Den Raad van State gehoord (advies van 15 Juli 1913, nº. 91);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 Juli 1913, nº. 1571, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 4 Augustus 1913 te wijzigen Ons besluit van 18 Juni 1909 (*Staatsblad* nº. 189), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 12 Augustus 1911 (*Staatsblad* nº. 275), en te bepalen als volgt:

Art. **1.** In artikel 8 van Ons besluit van 18 Juni 1909 (*Staatsblad* nº. 189) worden de nummers 446 en 454 gelezen als volgt:

„446. Graanfactors (het bedrijf van) . . 40

454. Laden of lossen van schepen (het bedrijf van), niet bedoeld in artikel 10, sub 6, der Ongevallenwet 1901, daaronder begrepen het dragen, stapelen en wegbergen van goederen uit aan den wal geloste schepen, en het bedrijf van laden of lossen van andere vaartuigen uit of in schepen, niet bedoeld in artikel 10, sub 6, der Ongevallenwet 1901, een en ander uitgeoefend binnen de gemeente Rotterdam en op de rivier beneden deze gemeente, tot aan de uitmonding in zee, voor zoover betreft:

1. laden of lossen op andere wijze dan met drijvende kranen van ertsen, steenkool of andere goederen, die op overeenkomstige wijze geladen of gelost worden . 53
2. laden of lossen met drijvende kranen van ertsen, steenkool of andere goederen, die op overeenkomstige wijze geladen of gelost worden . 46
3. laden of lossen op andere wijze dan met drijvende pneumatische elevators van granen of zaden of andere goederen, die op overeenkomstige wijze geladen of gelost worden . 53
4. laden of lossen met drijvende pneumatische elevators van granen of zaden of andere goederen, die op overeenkomstige wijze gelost worden. 33
5. laden of lossen van ruw ijzer of gewalst ijzer of andere goederen, die op overeenkomstige wijze geladen of gelost worden. 72
6. laden of lossen van hout, voor zoover niet genoemd onder 7. . 70
7. laden of lossen van planken, stukgoederen en andere artikelen, niet genoemd of bedoeld onder 1—6. 55".

2. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 26sten Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 2 *Aug.* 1913.)

---

26 *Juli* 1913. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 5 December 1902 (*Staatsblad* nº. 206), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 12den Augustus 1911 (*Staatsblad* nº. 276), tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 52, tweede en derde lid, en 59, sub 1, 3 en 4, der Ongevallenwet 1901. S. 336.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 17 Juni 1913, n°. 1131, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Gezien artikel 52, tweede lid, der Ongevallenwet 1901 (*Staatsblad* 1910, n°. 241), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 11 Februari 1911 (*Staatsblad* 1911, n°. 62);

Den Raad van State gehoord (advies van 15 Juli 1913, n°. 91);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 Juli 1913, n°. 1571, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 4 Augustus 1913 te wijzigen Ons besluit van 5 December 1902 (*Staatsblad* n°. 206), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 12 Augustus 1911 (*Staatsblad* n°. 276), en te bepalen als volgt:

Art. 1. In de tabel, welke bij Ons besluit van den 18den Juni 1909 (*Staatsblad* n°. 191) is gesteld in de plaats van de tabel, gevoegd bij Ons besluit van 5 December 1902 (*Staatsblad* n°. 206), worden de nummers 446 en 454 gelezen als volgt:

„446. Graanfactors (het bedrijf van)	0,38	1,87
454. Laden of lossen van schepen (het bedrijf van), niet bedoeld in artikel 10, sub 6, der Ongevallenwet 1901, daaronder begrepen het dragen, stapelen en wegbergen van goederen uit aan den wal geloste schepen, en het bedrijf van laden of lossen van andere vaartuigen uit of in schepen, niet bedoeld in artikel 10, sub 6, der Ongevallenwet 1901, een en ander uitgeoefend binnen de gemeente Rotterdam en op de rivier beneden deze gemeente, tot aan de uitmonding in zee, voor zoover betreft:		
1. laden of lossen op andere wijze dan met drijvende kranen van ertsen, steenkool of andere goederen, die op overeenkomstige wijze geladen of gelost worden.	0,38	3,59
2. laden of lossen met drijvende kranen van ertsen, steenkool of andere goederen, die op overeenkomstige wijze geladen of gelost worden.	0,38	2,54
3. laden of lossen op andere wijze dan met drijvende pneumatische elevators van granen of zaden of andere goederen, die op overeenkomstige wijze geladen of gelost worden .	0,38	3,59
4. laden of lossen met drijvende pneumatische elevators van granen of zaden of andere goederen, die op overeenkomstige wijze geladen of gelost worden.	0,38	1,35
5. laden of lossen van ruw ijzer of gewalst ijzer of andere goederen, die op overeenkomstige wijze geladen of gelost worden.	0,38	9,12
6. laden of lossen van hout, voor zoover niet genoemd onder 7	0,38	8,26
7. laden of lossen van planken, stukgoederen en andere artikelen, niet genoemd of bedoeld onder 1—6	0,38	3,96"

2. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 26sten Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 2 *Aug.* 1913.)

---

26 *Juli* 1913. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 17den Mei 1909 (*Staatsblad* n°. 122), tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, ter uitvoering van de artikelen 45 en 47*bis* der Ongevallenwet 1901. S. 337.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 17 Juni 1913, n°. 1131, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Gezien de artikelen 45 en 47*bis* der Ongevallenwet 1901 (*Staatsblad* 1910, n°. 241), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 11 Februari 1911 (*Staatsblad* 1911, n°. 62);

Den Raad van State gehoord (advies van 15 Juli 1913, n°. 91);

Gelet op het nader rapport van Onzen voor-

noemden Minister van 23 Juli 1913, nº. 1571, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met ingang van 4 Augustus 1913 te wijzigen Ons besluit van 17 Mei 1909 (*Staatsblad* nº. 122), en te bepalen als volgt:

Art. 1. In artikel 3 van Ons besluit van 17 Mei 1909 (*Staatsblad* nº. 122) worden in den derden regel tusschen de woorden: „der Ongevallenwet 1901" en de woorden: „en in het bedrijf" ingevoegd de woorden: „, daaronder begrepen het dragen, stapelen en wegbergen van goederen uit aan den wal geloste schepen,".

2. In het eerste lid van artikel 4 van genoemd besluit worden in den elfden regel tusschen de woorden: „en vaartuigen," en de woorden: „zijn verdiend" ingevoegd de woorden: „daaronder begrepen het dragen, stapelen en wegbergen van goederen uit aan den wal geloste schepen,".

3. In artikel 5 van genoemd besluit worden in den derden en in den vijfden regel achter het woord: „lossing" telkenmale ingevoegd de woorden: „, daaronder begrepen het dragen, stapelen en wegbergen van goederen uit aan den wal geloste schepen,".

4. In artikel 9 van genoemd besluit worden in den zevenden regel tusschen het getal „1901" en de woorden: „en in het bedrijf" ingevoegd de woorden: „, daaronder begrepen het dragen, stapelen en wegbergen van goederen uit aan den wal geloste schepen,".

5. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 26sten Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 2 *Aug.* 1913.)

—

28 *Juli* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel tot uitvoering van art. 4*bis* van het besluit van 26 Juni 1911 (*Staatsblad* nº. 162) (Zuiderzee-visscherijbesluit).

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel;

Gelet op artikel 4*bis* van het Zuiderzee-visscherijbesluit (Koninklijk besluit van 26 Juni 1911, *Staatsblad* nº. 162), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 28 Mei 1913 (*Staatsblad* nº. 193), luidende:

Art. 4bis. 1. Het is verboden te visschen:

a. van 1 Augustus tot 31 October met kuilnetten, op welke wijze ook aangespannen, in het Hoornsche Hop en op het Pampus, binnen de door Onzen Minister vast te stellen grenzen;

b. van 1 April tot 31 October met kuilnetten en sleepnetten, op welke wijze ook aangespannen, op het Kamperzand, in het Zwolsche Diep en langs de kust tusschen Vollenhove en Blokzijl, binnen de door Onzen Minister vast te stellen grenzen;

c. van 1 Juli tot 30 September met het staand ansjovisnet, het ansjovissleepnet en den wonderkuil.

2. Het bepaalde in het vorige lid, letter *b*, geldt van 1 April tot 30 April niet voor het haringsleepnet.

3. Onze Minister is bevoegd de in de vorige leden bepaalde tijdvakken eene maand vroeger of later te doen ingaan of te doen eindigen.

4. De krachtens het bepaalde in het 1ste en 3de lid genomen beschikkingen worden ten minste 3 dagen voordat zij in werking treden in de *Staatscourant* geplaatst.

Heeft goedgevonden:

1º. onder intrekking van zijne beschikking van 20 Augustus 1912, nº. 5270, afdeeling Nijverheid, de in vorenstaand art. 4*bis*, letter *a*, bedoelde grens voor het Pampus nader vast te stellen als volgt:

de lijn, gaande van den toren van Muiderberg over de zwarte ton van het Muiderzand naar den schoorsteen van het stoomgemaal bij de Rijpersluis bij Uitdam;

2º. te bepalen, dat deze beschikking in werking treedt op 1 Augustus 1913.

's Gravenhage, 28 Juli 1913.

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal,

(*get.*) VERSTEEG.

—

28 *Juli* 1913. MISSIVE van den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht, betreffende invulling van kolom 7 van het inschrijvingsregister voor den landstorm.

Ik heb de eer U Hoogedelgestrenge beleefdelijk mede te deelen, dat gegevens welke kunnen dienen bij de invulling van kolom 7 van het inschrijvingsregister voor den land-

storm, model 1, voor zoover deze personeel betreffen, deel uitmakende van transportcolonnes van de vrijwillige ziekenverpleging, jaarlijks door mij zullen worden verstrekt; voor de eerste maal zoodra de aan het Hoofdcomité van het Nederlandsche Roode Kruis te dezer zake gevraagde inlichtingen door mij zullen zijn ontvangen.

Het is mijn voornemen, U de bedoelde gegevens te doen toekomen in den vorm van staten, waarin voor iedere gemeente van het gewest onder Uw bestuur de namen en geboortejaren gesteld zijn van de personen die zich aldaar beschikbaar hebben gesteld voor vrijwillige verpleging van zieke en gewonde militairen.

Gaarne zal ik na gebruikmaking te zijner tijd de bedoelde staten terug ontvangen, nadat daarop is aangeteekend welke van de daarop voorkomende personen landstormplichtig zijn, en omtrent wie dus sub 7 van het inschrijvingsregister de noodige aanteekening is gesteld, ten einde de daardoor beschikbare gegevens ten bate van de vrijwillige ziekenverpleging in oorlogstijd te gebruiken.

Ik zou het zeer op prijs stellen, zoo U zou kunnen goedvinden den zakelijken inhoud van dit schrijven ter kennis te brengen van de Burgemeesters van het gewest onder Uw bestuur.

De Generaal-Majoor
Inspecteur van den Geneeskundigen
Dienst der Landmacht,
(*get.*) KRAMER.

—

29 *Juli* 1913. BESLUIT, tot vaststelling van een reglement voor de Rijksseruminrichting. S. 338.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 8 Mei 1913, Directie van den Landbouw, nº. 4075, 3de afdeeling;

Overwegende, dat het wenschelijk is over te gaan tot de vaststelling van een reglement voor de Rijksseruminrichting;

Den Raad van State gehoord (advies van 24 Juni 1913, nº. 14);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 25 Juli 1913, Directie van den Landbouw, nº. 5751, 3de afdeeling;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vast te stellen het bij dit besluit behoorende Reglement voor de Rijksseruminrichting.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 29sten Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 16 *Aug.* 1913.)

REGLEMENT VOOR DE RIJKSSERUMINRICHTING.

Art. 1. Dit reglement verstaat door:

a. Minister: Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel;

b. Directeur-Generaal: Directeur-Generaal van den Landbouw.

2. De Rijksseruminrichting is gevestigd te *Rotterdam*.

Zij is verdeeld in afdeelingen, waarvan het aantal en de werkkringen door den Minister, den directeur gehoord, worden vastgesteld.

3. De werkzaamheden aan de Rijksseruminrichting bestaan in:

1. het bereiden van sera en entstoffen;

2. het verrichten van wetenschappelijke onderzoekingen, hetzij zelfstandig, hetzij op aanvrage en ter voorlichting van:

a. de ambtenaren van den veeartsenijkundigen dienst;

b. in Nederland gevestigde veeartsen.

De Rijksseruminrichting verricht voorts alle werkzaamheden, haar door den Directeur-Generaal opgedragen.

4. De werkzaamheden worden uitsluitend door het tot de Rijksseruminrichting behoorende personeel verricht.

Anderen mogen daarbij niet tegenwoordig zijn.

Van deze bepalingen kan door den Directeur-Generaal onder door dezen te stellen voorwaarden afwijking worden toegestaan.

5. De sera en entstoffen worden niet algemeen verkrijgbaar gesteld, dan na machtiging van of vanwege den Minister.

Bij de aanvrage van die machtiging doet de directeur mededeeling van de wijze, waarop het serum of de entstof is bereid, en brengt hij verslag uit omtrent de proeven, daarmede ter beoordeeling van de waarde ervan genomen.

6. De levering van sera en entstoffen geschiedt, ter beoordeeling van den Minister, hetzij kosteloos hetzij tegen vergoeding van kosten volgens een door hem vast te stellen tarief.

De onderzoekingen, bedoeld in artikel 3, sub 2, geschieden kosteloos.

7. Aan het hoofd van de Rijksseruminrichting staat een directeur.

Onder zijne bevelen staan aan het hoofd der afdeelingen afdeelingschefs, die verantwoordelijk zijn voor den gang der werkzaamheden aan hunne afdeelingen.

Een der afdeelingschefs wordt door den Minister aangewezen als onderdirecteur.

8. De directeur en de ambtenaren worden door de Koningin benoemd, geschorst en ontslagen.

Door den Minister worden instructiën voor hen vastgesteld.

9. De beambten en vaste bedienden worden, den directeur gehoord, door den Minister benoemd, geschorst en ontslagen.

10. De tijdelijke bedienden worden, na machtiging van den Minister, door den directeur benoemd, geschorst en ontslagen.

11. De directeur, de ambtenaren en de beambten behoeven de vergunning van den Minister tot het bekleeden van openbare of bijzondere betrekkingen.

Gelijke vergunning behoeft de directeur tot het uitoefenen van particuliere veeartsenijkundige praktijk.

De ambtenaren oefenen deze praktijk niet uit.

12. De directeur heeft de algemeene leiding van en het algemeen toezicht op de werkzaamheden en is bevoegd deze zoo dikwijls bij te wonen als hij noodig oordeelt.

13. Hij regelt de werkzaamheden der ambtenaren, behoudens goedkeuring van den Directeur-Generaal.

Hij regelt de werkzaamheden der beambten en bedienden en stelt instructiën voor hen vast, welke onderworpen worden aan de goedkeuring van den Directeur-Generaal.

14. Hij mag zich zonder verlof van den Directeur-Generaal niet langer dan 3 dagen verwijderen. Bij het verleenen van verlof wordt de waarneming van het directeurschap opgedragen aan den onderdirecteur of, bij ontstentenis van dezen, aan een der overige ambtenaren.

15. De directeur wijst, in geval hij ongesteld of gedurende ten hoogste 3 dagen afwezig is, den onderdirecteur of, bij ontstentenis van dezen, een der overige ambtenaren aan, die hem op zijne verantwoordelijkheid vervangt.

Bij ontstentenis van den directeur of zoo deze door plotselinge ongesteldheid of eenig ander geval in de onmogelijkheid verkeert, om aan dit voorschrift te voldoen, treedt de onderdirecteur voorloopig in zijne plaats en geeft deze ten spoedigste van het gebeurde kennis aan den Directeur-Generaal, die alsdan in de waarneming van het directeurschap voorziet.

16. Bij ontstentenis of tijdens het verlof van een der ambtenaren draagt de directeur diens werkzaamheden op aan een of meer der overige ambtenaren. Kunnen zij zich met die opdracht niet vereenigen, dan zijn zij bevoegd beroep te doen op den Directeur-Generaal, welk beroep geschiedt door tusschenkomst van den directeur.

17. De uren, gedurende welke de ambtenaren hunne werkzaamheden moeten verrichten, worden, behoudens goedkeuring van den Directeur-Generaal, door den directeur vastgesteld.

Ambtenaren, die buiten die uren in de inrichting willen vertoeven of werken, behoeven daartoe de vergunning van den directeur.

Indien een ambtenaar verhinderd is in de inrichting te komen op den daarvoor bepaalden tijd, is hij gehouden hiervan opgave te doen aan den directeur met vermelding van de reden, welke hem heeft belet op tijd aanwezig te zijn.

Indien van deze bepaling bij herhaling door een ambtenaar wordt afgeweken, doet de directeur hiervan mededeeling aan den Directeur-Generaal.

18. Is een ambtenaar door ongesteldheid of andere grondige reden verhinderd zijne werkzaamheden te verrichten, dan verwittigt hij daarvan aanstonds den directeur, die eveneens in kennis wordt gesteld met het ophouden van de reden van verhindering.

Om geene andere reden dan de in het eerste lid van dit artikel genoemde mogen de werkzaamheden worden nagelaten zonder vergunning van den directeur.

Voor eene afwezigheid gedurende langer dan eene week wordt de vergunning van den Directeur-Generaal gevorderd, welke door tusschenkomst van den directeur wordt gevraagd.

19. In zaken, die op de inwendige huishouding van de inrichting betrekking hebben, gedragen de ambtenaren zich naar de beslissing van den directeur.

20. Wanneer eene aanvrage tot het houden van eene voorlezing ten behoeve van op het gebied van den landbouw of van de veeartsenijkunde werkzame vereenigingen, pluimvee- of konijnenfokkerijen bij den directeur inkomt, is de ambtenaar, die daartoe door den directeur wordt uitgenoodigd, gehouden aan deze uit-

noodiging te voldoen, behoudens zijn beroep op den Directeur-Generaal.

Wanneer het noodzakelijk is, dat een onderzoek, verband houdende met de werkzaamheden der inrichting, plaatselijk wordt ingesteld, dan is de ambtenaar, die voor dat onderzoek door den directeur wordt aangewezen, gehouden, ter uitvoering van de hem opgedragen taak, zich onverwijld te begeven naar de plaats, waar dat onderzoek moet geschieden.

21. De aan zijne zorg toevertrouwde instrumenten, boeken of andere voorwerpen worden door den betrokken ambtenaar behoorlijk onderhouden en, indien hij bespeurt, dat een instrument, een gedeelte daarvan of een ander voorwerp verdwenen is, geeft hij hiervan onverwijld kennis aan den directeur en verstrekt hij alle inlichtingen, welke tot opsporing van het vermiste kunnen leiden.

22. De directeur is bevoegd, na den betrokken ambtenaar daarmede in kennis te hebben gesteld, een instrument of een ander voorwerp, dat aan de zorg van dien ambtenaar is toevertrouwd of in zijn bezit is, te doen gebruiken door een anderen ambtenaar der Rijksseruminrichting.

Alsdan gaat de zorg voor deze instrumenten of voorwerpen over op den ambtenaar, die deze in gebruik krijgt.

23. De zorg voor en het gebruik van de bibliotheek worden ge regeld bij een reglement door den directeur onder goedkeuring van den Directeur-Generaal vast te stellen.

24. Aankoopen of bestellingen vanwege de Rijksseruminrichting worden niet gedaan zonder een door den directeur onderteekenden bon. Deze onderteekent den bon niet, dan nadat hij zich overtuigd heeft, dat de noodige gelden beschikbaar zijn.

Het aangekochte of bestelde wordt niet in ontvangst genomen, dan op vertoon van dezen bon.

25. De ambtenaren dragen zorg, dat den directeur kennis wordt gegeven van ziektegevallen, welke zich voordoen bij dieren, welke door hen voor de serumproductie of voor andere doeleinden worden behandeld.

26. De directeur en de ambtenaren hebben jaarlijks 30 dagen verlof, hetwelk ook in termijnen kan worden genoten.

De dagen van dit verlof worden voor elken ambtenaar in het bijzonder door den directeur vastgesteld, met dien verstande, dat de dienst daardoor niet belemmerd wordt.

Behoudens in bijzondere gevallen, ter beoordeeling van den directeur, mogen niet meer dan twee ambtenaren tegelijk met verlof afwezig zijn.

Behoort bij Koninklijk besluit van 29 Juli 1913 (*Staatsblad* nº. 338).

Mij bekend,
De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) A. S. TALMA.

---

29 *Juli* 1913. BESLUIT, houdende vaststelling van districten en instelling van rentecommissiën ter uitvoering van de artt. 369 en 370 der Invaliditeitswet.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 26 Juli 1913, nº. 1624, afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op artikel 375 van de Invaliditeitswet en op artikel 2 van Ons besluit van 19 Juli 1913, *Staatsblad* nº. 330;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. te bepalen, dat — ten behoeve van de voorbereiding van beslissingen op verzoeken om rente, als bedoeld in de artikelen 369 en 370 der Invaliditeitswet — het Rijk zal worden verdeeld in de volgende districten:

1. *Den Helder* kantons den Helder en Schagen.
2. *Hoorn* kantons Hoorn en Medemblik.
3. *Alkmaar* kanton Alkmaar, zonder de gemeenten: Akersloot, Graft, de Rijp, Zuid- en Noord-Schermer; doch met de gemeenten: Beverwijk, Heemskerk, Wijk aan Zee en Duin.
4. *Purmerend* kanton Purmerend, benevens de gemeenten: Akersloot, Graft, de Rijp, Zuid- en Noord-Schermer, Buiksloot, Nieuwendam, Ransdorp.
5. *Zaandam* kanton Zaandam.
6. *Haarlem* Haarlem.
7. *Haarlem, buitengemeenten* Bennebroek, Bloemendaal, Haarlemmermeer, Heemstede, Schoten, Spaarndam, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Zandvoort, Velsen.
8. *Amsterdam* Amsterdam en Watergraafsmeer.
9. *Hilversum* Ankeveen, Blaricum, Bussum, 's Graveland, Hilversum, Huizen, Kortenhoef, Laren, Naarden, Nederhorst den Berg.
10. *Amsterdam, buitengemeenten* Aalsmeer, Diemen, Muiden, Nieuwer Amstel, Ouder Amstel, Abcoude—Baambrugge, Abcoude—Proosdij, Mijdrecht, Vinkeveen en Waverveen, Wilnis, Sloten, Uithoorn, Weesp, Weesperkarspel, Kamerik, Zegveld.

11. *Utrecht* Utrecht.
12. *Utrecht, buitengemeenten* kanton Wijk bij Duurstede, zonder de gemeente: Amerongen; kanton Breukelen, zonder de gemeenten: Abcoude, Mijdrecht, Vinkeveen, Wilnis; voorts de gemeenten: de Bildt, Zeist, Vreeswijk, Jutphaas, Oudenrijn, Maartensdijk, Harmelen, Linschoten, Snelrewaard, Veldhuizen, Vleuten.
13. *Amersfoort* kanton Amersfoort binnen de provincie Utrecht met de gemeente Nijkerk.
14. *Schoonhoven* Benschop, Hoenkoop, Jaarsveld, Lopik, Polsbroek, Willeskop, Willige-Langerak, Montfoort, IJselstein, Krimpen a/d IJsel, Krimpen a/d Lek, Lekkerkerk, Ouderkerk a/d IJsel, Berkenwoude, Gouderak, Stolwijk, Haastrecht, Vlist, Schoonhoven, Ammerstol, Bergambacht, Nieuw-Lekkerland, Streefkerk, Groot-Ammers, Nieuwpoort, Langerak, Tienhoven, Ameide, Lexmond, Vianen, Hagestein, Everdingen, Schoonrewoerd, Heicop en Boeicop, Leerbroek, Meerkerk, Noordeloos, Goudriaan, Ottoland, Brandwijk, Molenaarsgraaf, Bleskensgraaf en Hofwegen.
15. *Gouda* Benthuizen, Bleiswijk, Capelle a/d IJsel, Gouda, Lange Ruige Weide, Moercapelle, Moordrecht, Nieuwerkerk a/d IJsel, Oudewater, Papekop, Reeuwijk, Waddinxveen, Zegwaard, Zevenhuizen, Zoetermeer, Hekendorp.
16. *Alphen* ter Aar, Aarlanderveen, Alkemade, Alphen, Barwoutswaarder, Bodegraven, Boskoop, Hazeswoude, Koudekerk, Leiderdorp, Leimuiden, Nieuwkoop, Nieuwveen, Oudshoorn, Rietveld, Rijnsaterwoude, Waarder, Woerden, Woubrugge, Zevenhoven, Zwammerdam, Zoeterwoude.
17. *Leiden* Leiden.
18. *Leiden, buitengemeenten* Hillegom, Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout, Katwijk, Oegstgeest, Rijnsburg, Stompwijk, Sassenheim, Valkenburg, Veur, Voorhout, Voorschoten, Warmond, Wassenaar.
19. *Delft* Delft, Hof van Delft, Vrijenban, 's Gravenzande, Naaldwijk, Monster, de Lier, Schipluiden, Wateringen, Nootdorp, Maasland, Pijnacker.
20. *'s Gravenhage* 's Gravenhage, Loosduinen, Rijswijk, Voorburg.
21. *Rotterdam, buitengemeenten* Schiedam, Vlaardingen, Vlaardinger-Ambacht, Maassluis, Overschie, Hillegersberg, Schiebroek, Kethel en Spaland, Bergschenhoek, Berkel en Rodenrijs.
22. *Rotterdam* Rotterdam.
23. *Dordrecht* Dordrecht, Dubbeldam, Zwijndrecht.
24. *Gorinchem* Alblasserdam, Oud-Alblas, Papendrecht, Sliedrecht, Wijngaarden, Giessendam, Hardinxveld, Giessen-Nieuwkerk, Peursum, Schelluinen, Hoornaar, Hoogblokland, Gorinchem, Arkel, Kedichem, Heukelum, Asperen, Leerdam, Nieuwland.
25. *Oud-Beijerland* eiland Hoeksche Waard, eiland IJselmonde zonder Zwijndrecht.
26. *Hellevoetsluis* eiland Goeree en Overflakkee, eiland Voorne en Putten, eiland Rozenburg.
27. *Zierikzee* eiland Schouwen en Duiveland, eiland Tholen, eiland St. Philipsland.
28. *Goes* eiland Noord-Beveland, eiland Zuid-Beveland.
29. *Middelburg* eiland Walcheren.
30. *Ter Neuzen* Zeeuwsch-Vlaanderen.
31. *Dokkum* kanton Dokkum; gemeente 't Bildt.
32. *Leeuwarden* Leeuwarden, Leeuwarderadeel, Menaldumadeel, Idaarderadeel.
33. *Harlingen* kanton Harlingen; gemeenten: Bolsward, Hennaarderadeel, Wonseradeel.
34. *Sneek* kanton Sneek; gemeenten: Baarderadeel, Doniawerstal, Gaasterland, Hemelumer-Oldephaert en Noordwolde, Hindeloopen, Sloten, Stavoren, Workum.
35. *Heerenveen* kanton Heerenveen, gemeente Lemsterland.
36. *Beetsterzwaag* kanton Beetsterzwaag, kanton Bergum.
37. *Groningen* Groningen, Haren.
38. *Groningen, buitengemeenten* kanton Zuidhorn, kanton Onderdendam, behalve de gemeenten: Bedum, Middelstum, Uithuizermeeden.
39. *Delfzijl* kanton Appingedam; gemeenten: Bedum, Middelstum, Nieuwolda, Noorddijk, Termunten, Uithuizermeeden.
40. *Sappemeer* kanton Zuidbroek, behalve de gemeenten: Termunten, Nieuwolda.
41. *Winschoten* kanton Winschoten.
42. *Assen* Anloo, Assen, Beilen, Eelde, Norg, Peize, Roden, Rolde, Ruinen, Smilde, Vries, Westerbork, Zuidlaren.
43. *Emmen* Borger, Emmen, Gasselte, Gieten, Odoorn, Sleen, Zweeloo.
44. *Coevorden* Coevorden, Dalen, Hoogeveen,

Oosterhesselen, Schoonebeek, Zuidwolde, Avereest, Gramsbergen, Den Ham, Ambt-Hardenberg, Stad-Hardenberg.

45. *Meppel* kantons Meppel en Steenwijk; gemeenten: Ambt-Vollenhove, Stad-Vollenhove, Blokzijl, Nieuw Leusen, Staphorst.
46. *Zwolle* Zwolle, Dalfsen, Hasselt, Heino, Genemuiden, Zwartsluis, Zwollerkerspel, Hattem.
47. *Deventer* kanton Deventer; gemeenten: Holten, Ambt-Ommen, Stad-Ommen.
48. *Almelo* Ambt-Almelo, Stad-Almelo, Denekamp, Hellendoorn, Ootmarsum, Tubbergen, Vriezenveen, Weerselo, Wierden.
49. *Enschedé* Enschedé, Lonneker, Losser, Oldenzaal.
50. *Hengelo* Borne, Diepenheim, Ambt-Delden, Stad-Delden, Goor, Haaksbergen, Hengelo, Markelo, Rijssen, Laren, Lochem.
51. *Kampen* Grafhorst, Kampen, Kamperveen, Wilsum, IJselmuiden, Zalk en Veecaten, Doornspijk, Elburg, Ermelo, Harderwijk, Oldebroek, Putten.
52. *Apeldoorn* kanton Apeldoorn.
53. *Wageningen* Wageningen, Doorwerth, Ede, Renkum, Barneveld, Hoevelaken, Scherpenzeel, Veenendaal (Utrecht), Amerongen, Rhenen.
54. *Arnhem* Arnhem.
55. *Zutfen* Angerlo, Brummen, Doesburg, Gorssel, Rheden, Rozendaal, Steenderen, Warnsveld, Zutfen.
56. *Winterswijk* kanton Groenlo; gemeenten: Dinxperlo, Hengelo, Vorden.
57. *Doetinchem* Duiven, Westervoort, Zevenaar, Bergh, Didam, Ambt-Doetinchem, Stad-Doetinchem, Gendringen, Hummelo en Keppel, Wehl, Wisch, Zelhem.
58. *Tiel* kantons Elst en Tiel.
59. *Geldermalsen* kantons Geldermalsen en Zaltbommel; gemeenten: Herwijnen, Vuren, Dreumel, Wamel.
60. *Nijmegen* Herwen en Aerdt, Millingen, Nijmegen, Pannerden, Ubbergen.
61. *Nijmegen, buitengemeenten* Balgoy en Keent, Beuningen, Groesbeek, Heumen, Overasselt, Wijchen, kanton Druten, zonder de gemeenten: Dreumel, Wamel; kanton Oss.
62. *'s Hertogenbosch* kanton 's Hertogenbosch, zonder de gemeenten: Cromvoirt, Haaren, Helvoirt, en voorts: de gemeente Liemde.
63. *Waalwijk* kanton Waalwijk; gemeenten: 's Gravenmoer, Dongen, Berkel, Enschot en Heukelom, Cromvoirt, Haaren, Helvoirt, Moergestel, Oosterwijk, Udenhout.
64. *Geertruidenberg* kanton Heusden; gemeenten: Raamsdonk, Geertruidenberg, Made en Drimmelen, Oosterhout, Gilze en Rijen.
65. *Zevenbergen* kanton Zevenbergen; gemeenten: Hooge en Lage Zwaluwe, Terheyden.
66. *Bergen op Zoom* kanton Bergen op Zoom.
67. *Breda* kanton Breda zonder de gemeente Terheyden.
68. *Tilburg* Baarle-Nassau, Alphen en Riel, Goorle, Hilvarenbeek, Tilburg.
69. *Eindhoven* kanton Eindhoven, zonder de gemeenten: Nunen, Gerwen en Nederwetten, Son en Breugel; voorts de gemeenten: Bladel, Diessen, Hoogeloon, Hooge en Lage Mierde, Oost-, West- en Middelbeers, Reusel, Vessem.
70. *Helmond* kanton Helmond; de gemeenten: Best, Nunen, Gerwen en Nederwetten, Son en Breugel, Oirschot.
71. *Veghel* kanton Veghel en Boxmeer; gemeente Mook.
72. *Venlo* kanton Venlo; gemeenten: Beesel, Swalmen.
73. *Roermond* Beegden, Bruggenum, Haelen, Heel en Panheel, Melick en Herkenbosch, Herten, Horn, Kessel, Maasniel, Neer, Nunhem, Roermond, Thorn, Wessem, kanton Weert.
74. *Sittard* Echt, Ohé en Laak, Stevensweert, Maasbracht, Montfort, St. Odiliënberg, Linne, Posterholt, Vlodrop, kanton Sittard; gemeenten: Amstenrade, Brunssum, Hoensbroek, Hulsberg, Klimmen, Merkelbeek, Nuth en Vaasrade, Schimmert, Schinveld, Wijnandsrade.
75. *Heerlen* Eygelshoven, Heerlen, Kerkrade, Nieuwenhagen, Schaesberg, Ubach over Worms, Voerendaal, kanton Gulpen, zonder de gemeenten: Bemelen, Berg en Terblijt, Cadier en Keer, St. Geertruid, Margraten, Mheer, Noorbeek.
76. *Maastricht* kanton Maastricht; gemeenten: Bemelen, Berg en Terblijt, Cadier en Keer, St. Geertruid, Margraten, Mheer, Noorbeek.

II. te bepalen, dat in ieder dier districten een Rente-commissie zal worden ingesteld, als bedoeld in artikel 2 van Ons bovenaangehaald besluit;

III. te bepalen, dat de Commissie haar zetel zal hebben in de gemeente, die onder I van dit besluit is genoemd onmiddellijk na het volgnummer der Commissie;

IV. te bepalen, dat de Commissiën zullen zijn samengesteld a. v. : enz.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 29 Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) A. S. TALMA.

—

30 *Juli* 1913. BESLUIT, houdende wijziging van het Bijzonder Reglement op den loodsdienst in het IIIde district (*Texel*), vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 22sten Januari 1902 (*Staatsblad* nº. 5) en laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 30sten Mei 1908 (*Staatsblad* nº. 192). S. 339.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog, ad interim Minister van Marine van den 26sten Juli 1913, bureau G¹, nº. 49;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van den *eersten September* 1913 krachtens het bepaalde sub 2, letter *a*, van Ons besluit van 22 Januari 1902 (*Staatsblad* nº. 5) te wijzigen het bij dat besluit vastgesteld gewijzigd en laatstelijk bij Ons besluit van 30 Mei 1908 (*Staatsblad* nº. 192) opnieuw gewijzigd Bijzonder Reglement op den loodsdienst in het IIIde district (*Texel*), als:

Artikel 4 wordt gelezen:

„Het materieel bestaat uit:

8 zeeloodsvaartuigen, waarvan ten hoogste 4 stoomvaartuigen,

2 vaartuigen tot het aan boord brengen en afhalen van loodsen,

1 inspectievaartuig,

1 peilingvaartuig,

4 reserve-zeeloodsvaartuigen, waarvan 1 stoomvaartuig, dat tevens bestemd is om met of zonder zijn vaste bemanning als zoodanig dienst te doen in het IVde en Vde district,

2 reserve-vaartuigen voor den afhaaldienst."

Artikel 5, sub A., wordt gelezen:

„A. *Voor den zeeloodsdienst,*

8 loodsschippers der 1ste klasse,
3 loodsschippers der 2de klasse,
80 zeeloodsen,
7 loodskweekelingen der 1ste klasse,
53 { loodskweekelingen der 2de klasse, matrozen,
8 matroos-koks,
5 machinisten,
9 eerste stokers,
5 tweede stokers,
10 hulpstokers."

Artikel 6 wordt gelezen:

„De zeeloodsvaartuigen worden bemand met:

a. *Voor den dienst in het Engelsche kanaal:*

de stoomvaartuigen,
1 loodsschipper der 1ste klasse,
1 zeeloods-stuurman,
13 zeeloodsen,
8 { loodskweekelingen der 2de klasse, matrozen,
1 matroos-kok,
1 machinist,
2 eerste stokers,
1 tweede stoker,
2 hulpstokers;
de zeilvaartuigen,
1 loodsschipper der 1ste klasse,
10 zeeloodsen,
4 { loodskweekelingen der 2de klasse, matrozen,
1 matroos-kok.

b. *Voor den Kustdienst:*

de stoomvaartuigen,
1 loodsschipper der 1ste klasse,
1 zeeloods-stuurman,
10 zeeloodsen,
2 loodskweekelingen der 1ste klasse,
6 { loodskweekelingen der 2de klasse, matrozen,
1 matroos-kok,
1 machinist,
2 eerste stokers,
1 tweede stoker,
2 hulpstokers;
de zeilvaartuigen,
1 loodsschipper der 1ste klasse,
6 zeeloodsen,
1 loodskweekeling der 1ste klasse,
3 { loodskweekelingen der 2de klasse, matrozen,
1 matroos-kok.

c. *Het reserve-stoomvaartuig,*

1 machinist,
1 eerste stoker,
1 tweede stoker,
2 hulpstokers,
2 matrozen,
1 matroos-kok.

De loodsafhaalvaartuigen te *Willemsoord* worden bemand met:

1 loodsschipper der 2de klasse,

3 of 4 { loodskweekelingen der 2de klasse, matrozen.

De inspectie- en peilingvaartuigen worden bemand met:

1 loodsschipper der 2de klasse,

3 { loodskweekelingen der 2de klasse, matrozen."

Artikel 7, het 1ste lid wordt gelezen:

„Twee of drie loodsvaartuigen, waarvan ten hoogste 2 stoomvaartuigen zijn bestemd voor den dienst in het Engelsche kanaal."

Artikel 18, sub *b*, wordt gelezen:

„*b.* in het Oosterdok onmiddellijk binnen de draaibrug voor gewoon verkeer en in het Westerdok onmiddellijk binnen de sluis;"

Onze Minister van Marine is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 30sten Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, ad interim Minister van Marine,

(*get.*) H. COLIJN.

(*Uitgeg.* 22 *Aug.* 1913.)

—

30 *Juli* 1913. BESLUIT, waarbij met wijziging van het besluit van Gedeputeerde Staten van *Gelderland*, dd. 1 April 1913 nº. 101, het bedrag der Rijksbijdrage voor de bijzondere lagere school te *Lunteren*, Achterstraat 160*a*, van de vereeniging tot stichting en instandhouding van scholen met den Bijbel te *Lunteren*, gemeente *Ede*, over 1912 nader wordt vastgesteld op ƒ 4059.05. S. 340.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der Vereeniging tot stichting en instandhouding van scholen met den Bijbel te *Lunteren*, gemeente *Ede* (*Gelderland*), tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Gelderland*, van 1 April 1913 nº. 101, genomen op de aanvrage van het bestuur der bijzondere lagere school dier Vereeniging aan de Achterstraat la. 160*a*, in de buurtschap *Lunteren*, om de Rijksbijdragen, bedoeld in art. 59 der wet tot regeling van het lager onderwijs, over het jaar 1912;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 11 Juni 1913 nº. 122;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 26 Juli 1913 nº. 10232, afd. Onderwijs;

Overwegende, dat Gedeputeerde Staten de Rijksbijdragen voor deze school over 1912 hebben bepaald op ƒ 3762.03[5], daarbij overwegende, dat gedurende de maand Maart 1912 aan de onderwerpelijke school 4 onderwijzers van bijstand, onder wie L. C. SCHREUDERS, verbonden waren, en derhalve, in verband met het aantal leerlingen op 15 Januari 1912, genoemde onderwijzer over de maand Maart als verplichte leerkracht aanspraak had op de wettelijke minimum-jaarwedde ad ƒ 500; dat echter, blijkens de overgelegde kwitantiën, bedoelde onderwijzer over meergenoemde maand slechts een salaris heeft ontvangen van ƒ 450 's jaars en de betrokken school dus over die maand niet heeft voldaan aan de voorwaarde, gesteld in art. 59, lid 1, sub 2 (lees sub 5) der Lager Onderwijswet; dat mitsdien de school alleen over de maanden Januari—Februari en April—December van 1912 — gedurende welke tijdvakken zij aan alle in de wet gestelde voorwaarden om in aanmerking te komen voor Rijksbijdrage heeft voldaan — op die bijdrage aanspraak heeft, zoodat deze als volgt is te berekenen:

1º. de bijdrage krachtens lid 1 van gemeld wetsartikel, voor H. WILLEMSEN op $^{11}/_{12} \times$ ƒ 950 is ƒ 870.83; voor G. J. EGGINK op $^{8}/_{12} \times$ ƒ 800 + $^{3}/_{12} \times$ ƒ 850 (lees ƒ 875) is ƒ 752.08; voor J. VAN VOORTHUIZEN op $^{11}/_{12} \times$ ƒ 600 is ƒ 550; voor H. VAN DER VEER op $^{11}/_{12} \times$ ƒ 500 is ƒ 458.33; voor W. MANTE op $^{2}/_{12} \times$ ƒ 500 is ƒ 83.33; voor M. C. J. VISSER op $^{9}/_{12} \times$ ƒ 500 is ƒ 375 en voor L. C. SCHREUDERS op $^{315}/_{360} \times$ ƒ 260 is ƒ 227.50;

2º. de bijdrage krachtens lid 5, sub *a*, op $^{11}/_{12} \times$ ƒ 454 is ƒ 416.16[5];

3º. de bijdrage krachtens lid 5, sub B, op ƒ 28.80;

dat van het besluit van Gedeputeerde Staten het bestuur der bovengenoemde vereeniging bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat het bestuur, dat op 16 Januari 1912 den onderwijzer L. C. SCHREUDERS als niet-verplichte leerkracht had aangesteld en hem het geheele jaar als zoodanig heeft beschouwd, ook toen door het vertrek van mejuffrouw W. MANTE op 1 Maart 1912 eene vacature ontstond, welke met 1 April d. a. v. weer vervuld werd door de infunctietreding van mejuffrouw M. C. J. VISSER, meent, dat geen enkele wettelijke bepaling een bestuur verplicht bij vacatures eene niet-verplichte leerkracht als verplicht aan te merken en zijn salaris dienovereenkomstig te regelen, terwijl het bestuur, op grond, dat de vacature minder dan 4 maanden heeft geduurd,

meent, dat de beslissing van Gedeputeerde Staten niet is in overeenstemming met de wet;

Overwegende, dat het schoolbestuur het recht heeft om te beslissen, wie der onderwijzers als verplicht zullen worden aangemerkt en dat, wanneer eene vacature in het verplicht personeel niet langer dan 4 maanden duurt, geen verlies der Rijksbijdrage plaats heeft;

dat mitsdien over het geheele jaar 1912 aanspraak op Rijksbijdrage kan worden gemaakt;

Gezien de wet tot regeling van het lager onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met wijziging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van *Gelderland*, dd. 1 April 1913 nº. 101, het bedrag der Rijksbijdrage, over 1912 te verleenen aan het bestuur der bijzondere lagere school te *Lunteren*, Achterstraat 160*a*, van de Vereeniging tot stichting en instandhouding van scholen met den Bijbel te *Lunteren*, gemeente *Ede*, nader vast te stellen op *f* 4059.05.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en tegelijk met het rapport van genoemden Minister in de *Nederlandsche Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur.

Het Loo, den 30sten Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 22 *Aug.* 1913.)

---

30 *Juli* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin, betreffende bewijzen van Nederlanderschap.

In verband met de wet van 15 Juli 1910 (*Staatsblad* nº. 216), tot wijziging van art. 7, sub 5º, der wet op het Nederlanderschap, behoeft de „Herinnering" op de bewijzen van Nederlanderschap wijziging, voor zooveel betreft de kennisgeving tot behoud van het Nederlanderschap en den geldigheidsduur voor verblijf in Duitschland. De mededeelingen betreffende deze twee punten kunnen vervallen voor de Nederlanders, die hier te lande of in 's Rijks koloniën of bezittingen geboren zijn, wijl zij hun bewijs niet meer behoeven te doen hernieuwen.

Uit het voormelde volgt de *noodzakelijkheid om plaats en dagteekening der geboorte* behoorlijk op het bewijs *in te vullen*.

Voorts is het naar aanleiding van klachten over misbruik van bedoelde bewijzen door niet-gerechtigden raadzaam voorgekomen, dat in die bewijzen, voor zoover ze Nederlanders, in Duitschland verblijvende, gelden, een *signalement* worde opgenomen.

Indien het bewijs door den belanghebbende persoonlijk wordt aangevraagd ter provinciale griffie of ter gemeentesecretarie hier te lande of wel bij een Nederlandsch Consulair ambtenaar in Duitschland, ware door den ambtenaar, met de behandeling van de aanvrage belast, te zorgen voor de invulling van het signalement en voor onderteekening door den belanghebbende in zijne tegenwoordigheid.

Verschijnt de belanghebbende niet in persoon, dan ware, zoo hij hier te lande vertoeft, persoonlijke aanmelding te zijner keuze ter griffie of ter secretarie te verzoeken. Vertoeft hij in Duitschland, dan ware door den Nederlandschen Consulairen ambtenaar te verzoeken, ter keuze van den belanghebbende, persoonlijke aanmelding bij het consulaat of wel verschijning voor een door de Duitsche autoriteiten aan te wijzen ambtenaar, gevestigd in de verblijfplaats van den belanghebbende.

De aanvragen, voorzien van signalement en van de onderteekening, door den belanghebbende gesteld in tegenwoordigheid van een ambtenaar ter secretarie, op het consulaat of door de Duitsche autoriteiten aangewezen, worden door den burgemeester, resp. den Nederlandschen Consulairen ambtenaar, opgezonden aan den Commissaris der Koningin.

Ter provinciale griffie ware — tenzij de belanghebbende daar zelf verschijnt — zijne handteekening uit te knippen en op het uit te reiken bewijs van Nederlanderschap te plakken, met waarmerking door een stempel met het provinciale wapen, deels op, deels naast de uitgeknipte handteekening afgedrukt.

De Nederlanders, in Duitschland verblijvende, die reeds een bewijs van Nederlanderschap bezitten, zullen thans een nieuw bewijs hebben aan te vragen, terwille van signalement en onderteekening of hebben te zorgen, dat hun bewijs voorzien worde van signalement en onderteekening. Mede ter bevordering van deze vernieuwing is de tusschenkomst der Duitsche Regeering ingeroepen, teneinde bij ontstentenis van signalement of handteekening den belanghebbende te verwijzen, hetzij naar een van Duitsche zijde aangewezen ambtenaar, hetzij naar den Nederlandschen Consulairen ambtenaar ter plaatse.

Ter voorkoming van misbruik zoude het

mede aanbeveling verdienen voor de bewijzen deugdelijk papier te gebruiken, waarin moeilijk is te radeeren.

In verband met het bovenstaande is voor de bewijzen van Nederlanderschap een gewijzigd model vastgesteld, waarvan 6 exemplaren hiernevens zijn gevoegd.

Ik heb de eer U H.E.G. te verzoeken aan het voormelde het noodige gevolg te willen geven en de burgemeesters der gemeenten in Uwe provincie voor zooveel noodig te dezer zake te willen inlichten.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal, (*get.*) J. B. KAN.

Model, vastgesteld door den Minister van Binnenlandsche Zaken bij circulaire van 30 Juli 1913, nº. 4143, afdeeling B.B.

Zorgvuldig te bewaren.

BEWIJS VAN NEDERLANDERSCHAP.

Geldig vijf jaar na dagteekening dezes voor verblijf in Duitschland.

De Commissaris der Koningin in de provincie ..... verklaart, dat volgens ingewonnen ambtsberichten

geboren te....., den.....
Nederlander / Nederlandsche is en als zoodanig met zijne echtgenoote en zijne hare minderjarige kinderen hier te lande moet worden toegelaten.

Bij de afgifte van dit bewijs is

gehuwd met .....
geboren te....., den....., vader / moeder,
van de minderjarige kinderen:
....., geboren te.....
den.....

Gegeven te .....
den.....19....

Z. O. Z.

Dit alleen te vermelden zoo de betrokkene in den vreemde is geboren.

SIGNALEMENT
VOOR DEN HOUDER (DE HOUDSTER) VOOR VERBLIJF IN DUITSCHLAND.

Ouderdom .....jaren.
Lengte .....meter.
Voorhoofd
Haar
Wenkbrauwen
Baard
Knevel
Oogen
Neus
Mond
Kin
Aangezicht
Kleur
Bijzondere teekenen

Indien *signalement* en *handteekening* ontbreken, vervoege men zich bij verblijf *in Duitschland persoonlijk* bij den Nederlandschen Consul of bij de Duitsche overheid van zijne woonplaats.

Handteekening van den houder (de houdster).

HERINNERING.

Op straffe van verlies van het Nederlanderschap moet de Nederlander, die buiten Nederland en zijne koloniën of bezittingen in andere werelddeelen is geboren, vóór hij als meerderjarige in den zin der Nederlandsche wet *tien achtereenvolgende jaren* zijne woonplaats in het buitenland heeft gehad,

aan den burgemeester zijner laatste woonplaats in Nederland of aan den Nederlandschen Gezant of aan een Nederlandschen consulairen ambtenaar in het land, waar hij woont, kennis geven, dat hij Nederlander wenscht te blijven,

en deze *kennisgeving* bij een voortgezet verblijf in het buitenland *telkens binnen tien jaren opnieuw doen* (Wet van 15 Juli 1910, Staatsblad nº. 216).

Vernieuwing (verlenging) van het bewijs is *voor vestiging of verblijf in Duitschland* noodig voor hem, die buiten Nederland en zijne koloniën of bezittingen is geboren, en moet geschieden *binnen vijf jaar* na de dagteekening van het bewijs of van de laatstelijk daarop gestelde vernieuwing. (Nota's Staatsblad nº. 279 van 1906 en Staatscourant nº. 175 van 1912.)

Dit alleen te vermelden, zoo de betrokkene in den vreemde is geboren.

Ter bespoediging van de afgifte van een nationaliteitsbewijs is het bevorderlijk, dat de *aanvrage* daartoe *rechtstreeksch* worde gericht *aan den burgemeester* van de gemeente in Nederland, waar de belanghebbende woont of het laatst heeft gewoond, dan wel (zoo hij nimmer hier te lande woonde), waar zijne ouders het laatst hebben gewoond.

Bij de aanvrage is *opgave te doen* van naam, voornamen, plaats en tijdstip der geboorte van den belanghebbende en van diens ouders, eventueel ook van zijne echtgenoote en van zijne minderjarige kinderen, alsmede van het tijdstip, waarop vorenbedoelde laatste woonplaats in Nederland werd verlaten. Door genaturaliseerden en hunne kinderen ware bovendien melding te maken van het jaar en het nummer van het Staatsblad, waarin de op hen betrekking hebbende naturalisatiewet is geplaatst.

Indien de in Duitschland verblijvende Nederlander verzuimt zelf voor de aanvrage of vernieuwing van zijn nationaliteitsbewijs te zorgen, zal de Nederlandsche Consul, binnen wiens ressort hij verblijf houdt, daarvoor op kosten van den belanghebbende zorg dragen.

Hij, die onvermogend is, om de kosten van een nationaliteitsbewijs te betalen, dient daarvan te doen blijken door overlegging van een *bewijs van onvermogen*, af te geven door den burgemeester zijner woonplaats in Nederland of door den Nederlandschen Consul, die in of het meest nabij zijne buitenlandsche woonplaats is gevestigd.

—

1 *Augustus* 1913. BESLUIT, houdende beslissing, dat het graven van kanalen ten dienste eener waterleiding niet onder de bepalingen der Hinderwet valt.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Burgemeester en Wethouders van *Amsterdam* tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders van *Noordwijk* van 16 April 1912, H. I., nº. 11, waarbij hun is verboden het voortzetten der werkzaamheden tot verlenging van het *Westerkanaal* der duinwaterleiding van eerstgenoemde gemeente in de duinen onder de gemeente *Noordwijk* gelegen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 2 Juli 1913, nº. 129;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 29 Juli 1913, nº. 575H, afd. A.;

Overwegende: dat Burgemeester en Wethouders van *Noordwijk* bij bovengenoemd besluit aan het gemeentebestuur van *Amsterdam* hebben verboden het voortzetten der werkzaamheden, bestaande in het onder de gemeente *Noordwijk* in de zeeduinen doen graven van kanalen, welke zullen dienen voor de watervoorziening der gemeente *Amsterdam*, daarbij overwegende, dat deze kanalen deel uitmaken van de inrichting tot het leveren van drinkwater aan de ingezetenen der gemeente *Amsterdam*; dat inrichtingen als in deze bedoeld vallen onder de bepalingen der Hinderwet, en dus de werkzaamheden niet mochten zijn aangevangen vóór en aleer de vergunning, door de Hinderwet geëischt, was verleend;

dat van het besluit van Burgemeester en Wethouders van *Noordwijk* het gemeentebestuur van *Amsterdam* bij Ons in beroep is gekomen, met verzoek het besluit van Burgemeester en Wethouders van *Noordwijk* te vernietigen, daarbij aanvoerende, dat *Amsterdam* ter voorziening in de behoefte aan drinkwater in die gemeente een waterleiding exploiteert, waarvoor de winplaatsen gelegen zijn in de zeeduinen;

dat *Amsterdam* in de gemeente *Zandvoort* een pompstation heeft gebouwd, ten einde het water uit het *Westerkanaal* naar *Amsterdam* te kunnen opvoeren; dat dit pompstation wordt gedreven door krachtwerktuigen en derhalve is eene inrichting als bedoeld in artikel 2, 1º der Hinderwet; dat *Amsterdam* dan ook voor de oprichting dezer inrichting de bij de aangehaalde wet vereischte vergunning verzocht en deze bij besluit van Gedeputeerde Staten van *Noord-Holland* van 5 Juli 1911 verkregen heeft; dat *Amsterdam*, de bedoelde winplaats in de duinen wenschende uit te breiden, daartoe ter verlenging van het *Westerkanaal*, op hare terreinen in de gemeente *Noordwijk* kanalen doet graven; dat Burgemeester en Wethouders van *Noordwijk*, zich grondende op artikel 21 der Hinderwet, bij hun besluit van 16 April 1912, H. I., nº. 9II, het voortzetten der voor het graven dezer kanalen benoodigde werkzaamheden verboden, en dit besluit bij brief van 18 April 1912 ter kennis van appellanten hebben gebracht; dat dit besluit ten onrechte is genomen en geen steun vindt in de Hinderwet; dat toch waterleidingen als zoodanig niet genoemd worden in de *limitatieve* opsomming van de bedrijven, welker oprichting zonder vergunning verboden is; dat alleen het genoemde pompstation, dat door krachtwerktuigen wordt gedreven, krachtens artikel 2, 1º der Hinderwet is eene inrichting die gevaar, schade of hinder

kan veroorzaken; dat evenwel *Amsterdam* deze inrichting niet wenscht uit te breiden, terwijl kanalen bestemd om water uit de duinen op te vangen, niet gerekend kunnen worden te behooren tot inrichtingen, als de bedoelde; dat alleen het gebruik maken van krachtwerktuigen het pompstation maakt tot eene inrichting vallende onder het bereik der Hinderwet en alleen het krachtwerktuig gevaar, schade of hinder kan veroorzaken; dat wel meermalen is beslist, dat de vergunning, bedoeld in artikel 1 der Hinderwet, niet wordt gevorderd voor het krachtwerktuig op zich zelf, maar voor de inrichting, bij welke een krachtwerktuig wordt gebezigd, of die door een krachtwerktuig wordt gedreven, en dat dus de vereischte vergunning wordt vereischt niet enkel voor het krachtwerktuig, maar voor de geheele inrichting, doch dat met „inrichtingen" — ook blijkens de opsomming van artikel 2 der Hinderwet — niet anders kunnen zijn bedoeld dan de fabrieken, werkplaatsen en andere complexen, waarin de krachtwerktuigen worden gebezigd; dat de wetgever zich dan ook een nauw verband tusschen het krachtwerktuig en het complex als inrichting heeft gedacht, zooals blijkt uit de uitzondering, die in artikel 2, sub *a*, voor vervoerbare stoomwerktuigen wordt gemaakt; dat dit verband tusschen de kanalen en de buizen in het winterrein der waterleiding en de krachtwerktuigen in het pompstation niet bestaat; dat voor uitbreiding der inrichting door de Hinderwet een nieuwe vergunning wordt vereischt, omdat daardoor meer gevaar, schade of hinder zou kunnen ontstaan; dat deze mogelijkheid is buitengesloten bij het graven van meer kanalen; dat de winterreinen en de daarin gegraven kanalen, zoomede de welpijpen en het geheele buizennet, in den zin der Hinderwet niet tot de „inrichting" behooren; dat bij het verleenen van vergunning voor op te richten pompstations dan ook geen rekening mag worden gehouden met bezwaren van belendende eigenaren, gegrond op het mogelijk uitdrogen van den grond, omdat deze bezwaren geen enkel verband houden met den aard van het oppompende werktuig; dat toch uitdroging van den grond evenzeer mogelijk is, wanneer het oppompen geschiedt door een drijfkracht, die in den zin der Hinderwet geen gevaar, schade of hinder veroorzaakt; dat bij een andere interpretatie de *waterleiding zelf* als bedrijf, afgescheiden van de gebezigde drijfkracht, zou worden gerangschikt onder de verboden inrichtingen; dat evenwel de Hinderwet alleen van toepassing is op de bedrijven, opgesomd in artikel 2, sub II—XVIII waartoe — zooals gezegd — de waterleidingen niet behooren; dat het graven van meer kanalen derhalve niet is een uitbreiding der inrichting als bedoeld in artikel 14, sub 1, der Hinderwet;

O., dat Gedeputeerde Staten van *Noord-Holland* bij besluit van 5 Juli 1911, nº. 2062, G. B. 1911, nº. 5063 P. W., 1911, aan Burgemeester en Wethouders van Amsterdam en hunne rechtverkrijgenden vergunning hebben verleend tot het oprichten van eene inrichting voor het opvoeren van water uit het *Westerkanaal* in en ten behoeve van de winplaats der duinwaterleiding van de gemeente Amsterdam op het perceel kadastraal bekend gemeente *Zandvoort*, Sectie A, nº. 2983;

O., dat de kanalen welke de gemeente *Amsterdam* op hare terreinen in de gemeente *Noordwijk* doet graven, niet kunnen worden beschouwd als een uitbreiding van de inrichting, waarvoor bovenbedoelde vergunning werd verleend;

dat ook overigens voor het verrichten dezer werkzaamheden geen nieuwe vergunning krachtens de Hinderwet wordt vereischt;

dat derhalve het bovenvermelde verbod van Burgemeester en Wethouders van *Noordwijk* ten onrechte is uitgevaardigd;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het besluit van Burgemeester en Wethouders van *Noordwijk* van 16 April 1912, H. I., nº. 9[11], te vernietigen.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast enz. (W. v. D. B. A.)

—

4 *Augustus* 1913. BESLUIT, tot gedeeltelijke vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van *Zuidholland* van 19 Augustus 1912 G. S. nº. 19, waarbij goedkeuring is verleend aan het door den Raad der gemeente *'s Gravenhage* vastgestelde plan van uitbreiding. S. 341.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door: 1º. Jonkvrouwe M. A. O. C. Gravin VAN BYLANDT; 2º. de Naamlooze Vennootschap „Laan van Meerdervoort"; 3º. Dr. A. W. Baron SCHIMMELPENNINCK VAN DER OYE e. a.; 4º. de Naamlooze Vennootschap „Bouwgrondmaatschappij Hoefkade"; 5º. de Maatschappij tot Exploitatie van Onroerende Goederen „Houtrust" 6º. de Naamlooze Vennootschap „Bouwgrondmaatschappij Nieuw-'s-Gravenhage"; en 7º. Onzen Minister van Oorlog, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten

van Zuidholland van 19 Augustus 1912, G. S. nº. 19, waarbij goedkeuring werd verleend aan het plan van uitbreiding, krachtens artikel 28 der Woningwet vastgesteld door den Raad der gemeente 's Gravenhage bij besluit van 14 Juni 1911;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 5 Februari 1913, nº. 412;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 22 Juli 1913, nº. 6335, Afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Overwegende, dat Gravin VAN BYLANDT aanvoert, dat bij voormeld uitbreidingsplan hare geheele bezitting is aangewezen tot park, villapark en water, uitgenomen een gedeelte in het midden harer buitenplaatsen Oostduin, Arendsdorp en Waalsdorp, dat tot ziekenhuis werd bestemd; dat de gemeente op hare terreinen een paar straten ontworpen heeft, die slechts een klein gedeelte uitmaken van een behoorlijk stratenplan; dat zij dus niet kan beoordeelen, op welke gedeelten harer terreinen voor de toekomst een bouwverbod zal worden gelegd; dat, hoe gaarne zij bereid is mede te werken tot eene mooie uitbreiding der gemeente, het haar ongewenscht voorkomt, dat hare bezittingen door een gemeenteraadsbesluit tot voorschreven bestemming zouden worden aangewezen, terwijl de rondom hare buitenplaats liggende terreinen, zoowel in de richting van den Raamweg (Kanaal) als in de richting van het Haagsche Bosch, voor gesloten bebouwing worden bestemd; dat uit een ingesteld onderzoek haar gebleken is, dat gedurende het laatste tijdvak van 30 jaren, dat zich kenmerkte door eene ongekende uitbreiding der gemeente, nog niet $1^1/_4$ H.A. in doorsnee per jaar met villa's werd bebouwd, terwijl, wanneer men de laatste 10 jaren alleen in aanmerking neemt, in doorsnee slechts 0.9 H.A. of nog geen H.A. per jaar met villa's werd bebouwd, waarbij twee en drie aaneengebouwde huizen ook als villa's werden beschouwd, alles gerekend inclusief straten, pleinen en wegen; dat gedurende het tijdvak 1900 tot 1910 ongeveer 172 H.A. bebouwd werden, waarvan slechts pl.m. 9 H.A. of ongeveer 5 % met villa's, dat buiten hare terreinen groot pl.m. 140 H. A. nog 260 H.A. van derden als villa-terrein werden aangewezen, te zamen dus ongeveer 400 H.A., waardoor, wanneer 's Gravenhage zich op dezelfde wijze zou blijven uitbreiden, voor bebouwing als villapark ruim vier eeuwen noodig zouden zijn, een tijdvak, dat toch bezwaarlijk geacht kan worden de „naaste toekomst" te betreffen; dat de bestemming tot villapark, park en water hare bezittingen onverkoopbaar zoude maken, althans die bezittingen sterk zoude deprecieeren, hetgeen vrijwel gelijk zou staan met uitvaardiging van een bouwverbod; dat uit de verslagen van den gemeenteraad bij de vaststelling van het plan „Koningskade" haar gebleken is, dat ook in den Raad van gezaghebbende zijde de meening is uitgesproken, dat vlakke terreinen voor villapark minder geschikt zijn, hetgeen ook toepasselijk zou zijn op het grootste gedeelte harer bezittingen, die meerendeels vlak zijn en, ondanks dat, toch tot villa-park werden aangewezen; dat op het uitbreidingsplan stukken terrein als water zijn aangewezen, die sinds jaren geen water meer zijn, terwijl andere gedeelten het grootste gedeelte van het jaar droog staan en wel zeer diep uitgegraven moeten worden om water te kunnen houden; dat wanneer de gemeente mocht beslissen, aan hare bezittingen de bestemming te geven als op het uitbreidingsplan aangegeven, er een soort servituut op hare bezittingen gelegd zou worden, dat aanleiding zou kunnen geven tot sterke waardevermindering;

dat de Naamlooze Vennootschap „Maatschappij tot Exploitatie van Onroerende Goederen Laan van Meerdervoort" aanvoert, dat hare terreinen aan den Raamweg (vroeger behoorende aan Jonkvrouwe M. A. O. C. Gravin VAN BYLANDT) bij het uitbreidingsplan voor een groot gedeelte tot weg en water bestemd worden en het restant voor villa-park is aangewezen; dat appellante het ongemotiveerd vindt, om het doodloopende water in de bedoelde terreinen te behouden; dat de bestemming voor villa-park niet in het uitbreidingsplan thuis behoort; dat in ieder geval in het stadsgedeelte, waar de bedoelde terreinen der Maatschappij zijn gelegen, er geene aanleiding is, om het geheele terrein van één eigenares tot villa-park te bestemmen; dat immers dit stadsgedeelte reeds ruimschoots voorzien is van fraaie wandelwegen, en in de nabijheid van het Haagsche Bosch en de Scheveningsche Boschjes gelegen is;

dat Dr. A. W. Baron SCHIMMELPENNINCK VAN DER OYE, zoowel voor zich als voor zijne mede-eigenaren van de terreinen kadastraal bekend gemeente 's Gravenhage, sectie P nos. 174 tot en met 180, sectie X, nos. 261 262, 263, 266, 267 en 352, in appèl de bezwaren herhaalt, welke reeds bij Gedeputeerde Staten zijn ingebracht en welke hierin bestaan: *a.* dat van

de aan appellant en zijne lastgevers toebehoorende perceelen, gelegen in den driehoek, gevormd door de stoomtrambaan naar Scheveningen van de Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij, de Wouwermanstraat en de Hoefkade, ongeveer de helft wordt aangewezen om, met aangrenzenden gemeentegrond, een speelterrein te vormen; dat appellant de bevoegdheid van den Raad, om die aanwijzing te doen, betwist en die aanwijzing, gesteld, dat zij rechtsgevolg kan hebben, niet billijk acht, waar de gemeente daar in de buurt grond genoeg bezit, zeer geschikt voor speelterrein; *b.* dat de nieuw gedachte Benoordenhoutsche weg zich niet onmiddellijk aan de Benoordenhoutsche sloot of vaart zal aansluiten en dus niet in het verlengde zal komen van de reeds thans ter plaatse langs den Dierentuin bestaande straat, terwijl een pl.m. 20 M. breede strook tusschen de vaart en den weg is opengehouden, welke strook gedacht is als bestemd voor de baan voor de aan te leggen electrische tram 's Gravenhage—Wassenaar—Leiden met plantsoenaanleg ter weerszijden; dat appellant het onbillijk acht, dat op die wijze eene particuliere maatschappij, welke anders den grond door onteigening krachtens de wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* nº. 125) zou moeten verkrijgen, ten koste van appellant en zijne medeëigenaren bevoordeeld wordt, daar immers niet alleen die strook grond aan de bebouwing onttrokken wordt, maar ook door de verlegging van den weg op 20 Meter uit het vaartboord, het bouwblok zóó versmald wordt, dat het slechts aan ééne zijde bebouwd zal kunnen worden;

dat de Naamlooze Vennootschap „Bouwgrond-Maatschappij Hoefkade" bezwaar maakt tegen goedkeuring van het uitbreidingsplan, omdat daarbij gewijzigd wordt het bij Raadsbesluit van 22 Februari 1904 vastgestelde plan van stratenaanleg op hare eigendommen; dat zij aanvoert, dat bij de toen aangegane overeenkomst tusschen de gemeente en appellante beide partijen verplichtingen op zich namen, terwijl daaraan in zooverre uitvoering is gegeven, dat gemeenteterreinen in den Noordpolder, ter gezamenlijke oppervlakte van 4.80.70 H.A., welke de „Bouwgrond-Maatschappij „Hoefkade" moest overnemen tegen *f* 0.30 per c.A. binnen 5 jaar, nadat het Raadsbesluit de goedkeuring van Gedeputeerde Staten verkregen zou hebben, door appellante gekocht zijn voor *f* 38,456, en, blijkens akte, verleden voor notaris P. J. LABOYRIE te 's Gravenhage op 30 Juli 1909, aan haar in eigendom zijn overgedragen; dat overigens van het goedgekeurde plan nog niets werd uitgevoerd, omdat het gemeentebestuur ondanks herhaalde aanmaningen van de Maatschappij Hoefkade, in gebreke is gebleven, tot den aanleg der straten op kosten van appellante, waartoe de gemeente zich verbonden had, over te gaan; dat het nu in strijd met recht en billijkheid is, een stratenplan, hetwelk als vrucht van gemeen overleg en onderhandelingen tot stand gekomen is en waaraan door de overdracht van den gemeentegrond aan de Maatschappij „Hoefkade" reeds gedeeltelijk uitvoering gegeven is, door eene eenzijdige overheidsdaad (het vaststellen van een uitbreidingsplan) te wijzigen;

dat de onbillijkheid van de wijziging van het stratenplan vooral hieruit blijkt, dat een gedeelte van de perceelen, kadaster sectie A. C., nos. 224 en 225 door de gemeente op 30 Juli 1909 aan de Maatschappij als zuiver bouwterrein overgedragen, thans voor straat en gracht bestemd wordt;

dat de Naamlooze Vennootschap „Maatschappij tot Exploitatie van Onroerende Goederen „Houtrust" in beroep hare door Gedeputeerde Staten ongegrond verklaarde bezwaren handhaart, in het bijzonder de aanwijzing in het uitbreidingsplan van plantsoen en park op een gedeelte van hare eigendommen;

dat de Naamlooze Vennootschap ter motiveering van dit bezwaar volhoudt:

1º. dat artikel 28 der Woningwet het uitbreidingsplan tot straten, grachten en pleinen beperkt, zoodat de aanwijzing van plantsoen en park in het uitbreidingsplan niet behoort te worden opgenomen;

2º. dat de gemeente 's Gravenhage in de onmiddellijke omgeving van de gronden van appellante over voldoende terreinen beschikt, om plantsoenen en park op eigen terrein aan te leggen;

3º. dat geenerlei rekening is gehouden met de groote kosten, die het volgen van het uitbreidingsplan èn voor de gemeente èn voor de betrokken eigenaren met zich zal brengen;

dat de Naamlooze Vennootschap „Bouwgrond-Maatschappij Nieuw-'s Gravenhage" zich bepaalt tot de mededeeling, dat zij in beroep komt, voor zoover aangaat het in het uitbreidingsplan opgenomen, aan haar toebehoorend bouwterrein en blijkens nader overgelegde nota bezwaar heeft dat: *a.* de breedte der straten niet evenredig is aan het karakter van het terrein van appellante; *b.* het uitbreidingsplan eene verbreeding van den Rijswijkschen weg met 7 à 8 M. traceert; *c.* het uitbreidingsplan op de gronden, als arbeiderswijk aangegeven,

de woonstraten niet traceert; *d.* zooals het stratenplan nu is ontworpen de vennootschap noch van den Rijswijkschen Weg, noch van den Boulevard langs de Broeksloot, op hare terreinen kan komen; *e.* een gedeelte der terreinen van de vennootschap tot villa-park is aangewezen;

dat Onze Minister van Oorlog in beroep aanvoert, dat in het uitbreidingsplan een aan den Staat toebehoorend en bij het Departement van Oorlog in beheer zijnd terrein ten noordwesten van den Waalsdorperweg als park is opgenomen, welk terrein voor eene niet het oog op de, voor oorlogsbruikbaarheid noodzakelijke, oefening van het garnizoen 's Gravenhage onmisbaar is;

dat Gedeputeerde Staten in hun bestreden besluit tegen dit bezwaar in hoofdzaak hebben aangevoerd, „dat door de vaststelling van het uitbreidingsplan niets wordt veranderd in den bestaanden toestand", dat nu deze opvatting niet juist is, dat toch door de vaststelling de mogelijkheid ontstaat, dat de in het plan begrepen terreinen krachtens de artikelen 77 en 79 van de wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* nº. 125), zooals die is gewijzigd bij artikel 26 der Woningwet, worden onteigend door den gemeenteraad in plaats van door den wetgever; dat nu met het oog op het groote belang eener behoorlijke volkshuisvesting deze bijzondere onteigeningsprocedure goeden grond moge hebben, wanneer de onteigening particulieren betreft, doch dat in het onderhavige geval de zaak anders staat; dat het ongestoord bezit van het onderwerpelijke terrein noodzakelijk is in het belang van 's Lands defensie, en dat, indien het uitbreidingsplan ongewijzigd blijft, dit algemeen Landsbelang eventueel zal hebben te wijken voor het belang der gemeente bij eene goede volkshuisvesting; dat, op grond dat het terrein onmisbaar is voor de noodzakelijke oefening van het garnizoen 's Gravenhage, en dat het algemeen Landsbelang niet mag worden achtergesteld bij het belang van eene gemeente, hoe gewichtig dit ook op zich zelf zij, dit uitbreidingsplan niet ongewijzigd kan blijven bestaan;

Overwegende, wat betreft het beroep ingesteld door Gravin VAN BYLANDT:

dat appellante bezwaar maakt, dat bij voormeld uitbreidingsplan hare geheele bezitting is aangewezen tot park, villapark en water, uitgezonderd een gedeelte in het midden harer buitenplaatsen, dat tot ziekenhuis werd bestemd;

Overwegende te dien aanzien, dat een plan van uitbreiding van eene gemeente naar zijn aard moet aangeven, voor welke doeleinden het grondgebied wordt bestemd, waarop de bebouwde kom der gemeente zich in de naaste toekomst zal uitbreiden; dat de wet de aanwijzing van die doeleinden overlaat aan het inzicht van den gemeenteraad, behoudens goedkeuring van Gedeputeerde Staten;

dat de wet ten deze geene beperkende bepalingen behelst;

dat wel is waar in het eerste lid van artikel 28 der Woningwet is voorgeschreven, dat bij het plan van uitbreiding de grond wordt aangewezen, die in de naaste toekomst voor den aanleg van eene straat, eene gracht of een plein is bestemd, maar dat dit voorschrift niet is eene beperking van hetgeen een plan van uitbreiding naar zijn aard moet zijn;

dat derhalve dit bezwaar van appellante op zichzelf niet gegrond is;

dat echter appellante voorts als bezwaar aanvoert, dat buiten hare terreinen, groot pl.m. 140 H.A., nog 260 H.A. van derden als villa-terrein worden aangewezen, te zamen dus ongeveer 400 H.A., waardoor, wanneer 's Gravenhage zich op dezelfde wijze als tot nu toe zou blijven uitbreiden, voor bebouwing als villapark ruim vier eeuwen noodig zouden zijn, een tijdvak dat toch bezwaarlijk geacht kan worden de „naaste toekomst" te betreffen;

Overwegende te dien aanzien, dat in het algemeen het uitbreidingsplan behoort te worden vastgesteld, overeenkomstig de behoeften in de gemeente, waarvoor het plan is ontworpen;

dat niet is gebleken, dat in deze van bovenbedoelden algemeenen regel behoort te worden afgeweken;

dat de juistheid van de door appellante ten deze verstrekte gegevens niet is betwist, zoodat die moet worden aangenomen; dat wel is waar aan de woorden van artikel 28 der Woningwet „in de naaste toekomst" eene vrij ruime beteekenis moet worden gehecht, doch dat deze niet zoover kan worden uitgestrekt, dat een tijdvak van ruim vier eeuwen als de „naaste toekomst" kan worden beschouwd; dat derhalve dit bezwaar van adressante gegrond moet worden geacht;

Overwegende voorts, dat de aanwijzing voor straten, park, water en ziekenhuis van appellante's terrein, voor zooverre dat niet tot villapark werd aangewezen, ten nauwste in verband staat met de aanwijzing voor villa-park;

dat derhalve, nu Onze goedkeuring wordt onthouden aan het plan van uitbreiding, voor zooverre daarbij appellante's terrein tot villa-

park is aangewezen en dus ten deze een nader plan behoort te worden vastgesteld, ook voor den aanleg van straten, park, water en ziekenhuis nadere plannen dienen te worden ontworpen;

dat mitsdien Onze goedkeuring ook behoort te worden onthouden aan het plan van uitbreiding, voor zooverre appellante's terrein wordt aangewezen voor straten, park, water en ziekenhuis;

Overwegende voorts, dat, nu Onze goedkeuring wordt onthouden aan het plan van uitbreiding wat betreft het geheele terrein van appellante, hare overige bezwaren geen punt van nader onderzoek behooren uit te maken;

Overwegende, wat aangaat het beroep, ingesteld door de Naamlooze Vennootschap „Laan van Meerdervoort":

dat dit beroep, voor zooverre appellante daarbij bezwaar maakt tegen de aanwijzing van een gedeelte van haar terrein voor villapark en water, op zichzelf als ongegrond moet worden beschouwd om de redenen, uiteengezet naar aanleiding van het beroep van Gravin VAN BYLANDT;

dat echter, nu het plan van uitbreiding voor het terrein van Gravin VAN BYLANDT niet wordt goedgekeurd, dit plan ook niet voor goedkeuring vatbaar is, voor zooverre dat betrekking heeft op het terrein van appellante; dat toch, al bestaat tegen den aanleg van een villa-park op het betrekkelijk kleine terrein van appellante op zich zelve geen bezwaar, dit terrein één geheel vormt, wat aangaat de voorgenomen uitbreiding, met het terrein van Gravin VAN BYLANDT, voor welke beide terreinen dan ook een plan van uitbreiding in denzelfden geest was ontworpen.

Overwegende voorts, dat, nu Onze goedkeuring wordt onthouden aan het plan van uitbreiding wat betreft het terrein van appellante, hare overige bezwaren geen punt van nader onderzoek behoeven uit te maken;

Overwegende, wat betreft het beroep, ingesteld door Dr. A. W. Baron SCHIMMELPENNINCK VAN DER OYE c. s., dat het bezwaar, dat een gedeelte van appellants terrein voor speelterrein wordt aangewezen op zich zelf als ongegrond moet worden beschouwd om de redenen, uiteengezet naar aanleiding van het beroep van Gravin VAN BYLANDT;

dat echter in de buurt, waar het speelterrein ontworpen is, terreinen liggen èn van de gemeente 's Gravenhage èn van particulieren;

dat men bij het ontwerpen van een speelterrein in het algemeen niet is beperkt tot een bepaald stuk grond;

dat hier niet is gebleken, dat er bijzondere omstandigheden bestaan, die de keuze hier tot een bepaald terrein zouden beperken;

dat waar nu de gemeente zelve in de buurt voldoend terrein heeft liggen, het in beginsel alleszins billijk is, dat zij hare eigen gronden voor speelterrein aanwijst, en de gronden van particulieren eerst dan daarvoor bestemt, wanneer de noodzakelijkheid daarvan is gebleken;

dat deze in dit geval niet is gebleken;

dat dus het bezwaar van appellant onder *a.* gegrond is;

Overwegende ten aanzien van de bezwaren door dezen appellant onder *b.* aangevoerd, dat de nieuw gedachte Benoordenhoutsche weg, met inbegrip van de strook grond tusschen de straat en het water, eene breedte zal verkrijgen van 37 M.; dat zulk eene breedte, welke ook elders in de gemeente wordt aangetroffen, hier niet overdreven kan worden geacht, temeer daar bij dergelijke straten op een trambaan, hetzij communaal, hetzij intercommunaal, gerekend mag worden;

dat het bezwaar van appellant, ontleend aan de wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* nº. 125) ongegrond is, daar de toepassing van die wet bij eventueelen tramaanleg door het uitbreidingsplan niet wordt gepraejudicieerd;

dat derhalve het bezwaar van appellant onder *b.* niet gegrond is;

Overwegende, wat het beroep van de Naamlooze Vennootschap „Bouwgrond-Maatschappij Hoefkade" aangaat:

dat waar de Woningwet de herziening van een uitbreidingsplan binnen een bepaalden termijn uitdrukkelijk voorschrijft, de bevoegdheid van den Raad, om bij het uitbreidingsplan wijziging te brengen in een vroeger vastgesteld stratenplan, niet betwist kan worden;

dat appellante aanvoert, dat het in strijd met recht en billijkheid is, een stratenplan, hetwelk als vrucht van gemeen overleg en onderhandelingen tot stand is gekomen en waaraan door de overdracht van den gemeentegrond aan de Maatschappij „Hoefkade" gedeeltelijk uitvoering is gegeven, door een eenzijdige overheidsdaad te wijzigen;

dat deze bewering berust op de stelling, dat de vaststelling van het stratenplan, waarop appellante zich beroept, de uitvoering zou zijn van eene contractueele verplichting;

dat, indien als deze stelling juist-ware, hetgeen in het midden kan blijven, dan nog daaraan geen grond kan worden ontleend tegen het uitbreidingsplan, omdat de omvang en de

gevolgen der contractueele verplichtingen uitsluitend ter beoordeeling staan van den burgerlijken rechter;

dat het, wat het uitbreidingsplan zelf betreft, rationeel is, dat bij het traceeren van straten met een mogelijk kanaalplan rekening wordt gehouden, en niet is aangetoond, dat een andere wijze van stratenaanleg de voorkeur zou verdienen;

Overwegende, wat aangaat het beroep, ingesteld door de Naamlooze Vennootschap „Maatschappij tot Exploitatie van Onroerende goederen Houtrust":

a. wat betreft haar bezwaar, dat een gedeelte van haar terrein voor plantsoen en park is aangewezen;

dat dit bezwaar, wat betreft de wettelijke bevoegdheid van den gemeenteraad, als ongegrond moet worden beschouwd om de redenen, uiteengezet naar aanleiding van het beroep van Gravin VAN BYLANDT;

dat echter in de buurt, waar het plantsoen en het park zijn ontworpen, terreinen liggen van de gemeente 's Gravenhage;

dat men bij het ontwerpen van een plantsoen of park in het algemeen niet is beperkt tot een bepaald stuk grond;

dat hier niet is gebleken, dat er bijzondere omstandigheden zouden bestaan, die de keuze hier tot een bepaald terrein zouden beperken;

dat, waar nu de gemeente zelve in de buurt voldoend terrein heeft liggen, het in beginsel alleszins billijk is, dat zij hare eigen gronden voor plantsoen en park aanwijst, en de gronden van particulieren eerst dan daarvoor bestemt, wanneer de noodzakelijkheid daarvan is gebleken;

dat deze in dit geval niet is gebleken;

dat dus het tweede bezwaar van appellante als gegrond moet worden beschouwd;

b. wat betreft de overige bij het beroep niet nader ontwikkelde bezwaren:

dat deze op de gronden, door Gedeputeerde Staten genoemd, geen aanleiding kunnen geven aan het uitbreidingsplan de goedkeuring te onthouden;

Overwegende, ten aanzien van het beroep van de Naamlooze Vennootschap „Bouwgrond-Maatschappij Nieuw-'s Gravenhage":

a. dat appellante aanvoert, dat de breedte van hare straten, resp. 34 en 40 M., niet evenredig is aan het karakter van het terrein van appellante en de ontworpen slooten noodig worden geacht met het oog op den waterstaatkundigen toestand, maar zeker niet als gracht kunnen worden aangemerkt;

Overwegende te dien aanzien, dat de ontworpen slooten niet als gracht behooren te worden aangemerkt, maar als deel der straat, aangezien onder straat niet alleen de verkeersweg zelf moet worden verstaan, maar ook bescheiden beplantingen en waterpartijen, die op aesthetische of utiliteitsgronden aan de kanten of in het midden der straat zijn aangelegd en blijkbaar met dien verkeersweg een geheel uitmaken;

dat het rationeel is, dat een uitbreidingsplan zooveel mogelijk rekening houdt met de eischen, die der gemeente van bevoegde zijde ten opzichte der waterlossing kunnen gesteld worden;

Overwegende, dat appellante ten aanzien van de breedte der ontworpen straten nog aanvoert, dat deze breedte in eene arbeiderswijk niet gemotiveerd is;

dat dit bezwaar echter ongegrond is, omdat de breedte der straten niet uitsluitend gemotiveerd is door de drukte van het te verwachten verkeer of den aard der bebouwing, maar ook door de eischen, die aan den waterafvoer gesteld kunnen worden;

b. dat appellante in de tweede plaats bezwaar heeft tegen eene verbreeding van den Rijswijkschen weg met 7 à 8 M.;

Overwegende te dien aanzien, dat onder aanleg van eene straat niet alleen te verstaan is het vormen van eenen nieuwen, maar evenzeer het verbreeden van eenen reeds bestaanden verkeersweg, indien deze deel uitmaakt van het uitbreidingsplan, in het belang van stelselmatige bebouwing ontworpen;

dat niet is weersproken, dat de eischen van het verkeer deze verbreeding wettigen;

dat het bezwaar derhalve ongegrond is;

c. dat appellante in de derde plaats aanvoert, dat het uitbreidingsplan op de gronden, als arbeiderswijk aangegeven, de woonstraten niet traceert;

Overwegende te dien aanzien, dat het doel, dat met de vaststelling van het uitbreidingsplan wordt beoogd: „stelselmatige bebouwing" geenszins vordert, dat het in alle détails wordt uitgewerkt en alle eventueel aan te leggen straten zou moeten aangeven;

dat het uitbreidingsplan voor de eigenaars van gronden ook geen rechtszekerheid schept, welke door het ontbreken van eventueel aan te leggen straten zou worden verminderd, omdat de gemeenteraad altijd de bevoegdheid behoudt, het plan te wijzigen, en het vaststaat, dat op de niet-ontworpen straten ook geen bouwverbod kan worden gelegd;

dat mitsdien het bezwaar ongegrond is;

d. dat appellante in de vierde plaats aanvoert, dat, zooals het stratenplan nu is ontworpen, de vennootschap noch van den Rijswijkschen weg, noch van den Boulevard langs de Broeksloot op hare terreinen kan komen;

Overwegende te dien aanzien, dat bij het vaststellen van een uitbreidingsplan de lijnen van het tracé niet behoeven samen te vallen met die van de bestaande erfscheidingen;

dat, ware het anders, de doelmatigheid van het tracé zou beheerscht worden door het toevallig beloop der erfscheidingen, terwijl niet eens zekerheid bestaat, dat dezelfde erfscheidingen bij de uitvoering van het plan nog aanwezig zullen zijn;

dat eene verkeersweg in het midden van twee blokken huizen van gelijke grootte in het algemeen doelmatiger is te achten dan eene, die de rij huizen op onregelmatige wijze deelt;

dat derhalve ook dit bezwaar ongegrond is;

e. dat appellante in de vijfde plaats bezwaar heeft tegen de aanwijzing tot villapark van een gedeelte der terreinen der vennootschap;

Overwegende te dien aanzien, dat dit bezwaar op zich zelf als ongegrond moet worden beschouwd om de redenen, uiteengezet naar aanleiding van het beroep van Gravin VAN BYLANDT;

dat echter het gemeentebestuur van 's Gravenhage als motief voor de aanwijzing van een villapark op een gedeelte van het terrein van appellante heeft aangevoerd, dat zulk een park als aansluiting aan de buitenplaatsen aan de Zuid-Oostzijde van de Broeksloot in de gemeente Rijswijk op dit punt rationeel moet worden geacht;

dat dit motief niet als voldoende kan worden beschouwd;

dat het toch nog geenszins vaststaat, dat het tegenover het terrein van appellante in de gemeente Rijswijk gelegen „Cromvliet" als buitenplaats blijft bestaan;

dat derhalve dit bezwaar als gegrond moet worden beschouwd;

Overwegende wat betreft de bezwaren, ingebracht door Onzen Minister van Oorlog, dat deze gegrond zijn te achten;

dat toch op diens gezag mag worden aangenomen, dat het betrekkelijk terrein onmisbaar is voor de noodzakelijke oefeningen van het garnizoen 's Gravenhage;

dat het hier dus geldt een Rijksbelang, waarvoor het bij de vaststelling van een uitbreidingsplan betrokken gemeentebelang moet wijken;

dat derhalve niet mag worden toegelaten, dat de gemeenteraad door het uitvaardigen van een bouwverbod de vrije beschikking over het terrein zou belemmeren en de vraag of onteigening in het algemeen belang noodig is, niet allereerst aan den gemeenteraad, zij het onder goedkeuring der Kroon, maar aan de wetgevende macht toekomt;

Overwegende, dat overigens geen beroep bij Ons is ingesteld;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving overigens van het besluit van Gedeputeerde Staten, waarbij goedkeuring is verleend aan het plan van uitbreiding krachtens artikel 28 der Woningwet, vastgesteld door den Raad der gemeente 's Gravenhage bij besluit van 14 Juni 1911, genoemd besluit van Gedeputeerde Staten te vernietigen, voor zoover de daarbij verleende goedkeuring betreft:

de in het plan aangewezen gronden, behoorende:

a. aan Gravin VAN BYLANDT;

b. aan de Naamlooze Vennootschap „Laan van Meerdervoort", gelegen aan den Raamweg;

c. aan Dr. A. W. Baron SCHIMMELPENNINCK VAN DER OYE c. s., gelegen aan de Hoefkade, voor zooverre die gronden zijn aangewezen voor speelterrein;

d. aan de Naamlooze Vennootschap „Maatschappij tot Exploitatie van onroerende goederen Houtrust", voor zooverre haar terrein is aangewezen voor plantsoen en park;

e. aan de Naamlooze Vennootschap „Bouwgrond-Maatschappij Nieuw-'s Gravenhage", voor zoover die gronden zijn aangewezen voor villapark, en

f. aan den Staat en bij het Departement van Oorlog in beheer, gelegen ten Noordwesten van den Waalsdorperweg.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en te gelijker tijd met de in hoofde dezes vermelde voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken in de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur.

Het Loo, den 4den Augustus 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 21 *Aug.* 1913.)

4 *Augustus* 1913. BESLUIT, houdende bekendmaking in het *Staatsblad* van de op 3 April 1913 te *'s Gravenhage* tusschen *Nederland* en *Portugal* gesloten overeenkomst nopens het onderwerpen aan scheidsrechterlijke beslissing van een geschil ontstaan ter zake van de uitlegging van artikel 3, 10°, van het op 1 October 1904 namens genoemde landen geteekend verdrag tot regeling der grenzen van het wederzijdsch gebied op het eiland *Timor*, welk verdrag is bekend gemaakt in het *Staatsblad* van 1908, n°. 414. S. 342.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien de op 3 April 1913 te 's *Gravenhage* tusschen *Nederland* en *Portugal* gesloten overeenkomst nopens het onderwerpen aan scheidsrechterlijke beslissing van een geschil ontstaan ter zake van de uitlegging van artikel 3, 10°., van het op 1 October 1904 namens genoemde landen geteekend verdrag tot regeling der grenzen van het wederzijdsch gebied op het eiland *Timor*, welk verdrag is bekend gemaakt in het *Staatsblad* van 1908, n°. 414;

Gelet op artikel II der wet van den 30sten December 1905 (*Staatsblad* n°. 382), houdende goedkeuring van het bovenvermeld tusschen *Nederland* en *Portugal* op 1 October 1904 gesloten verdrag;

Overwegende, dat de akten van bekrachtiging van genoemde overeenkomst op 30 Juli 1913 te *'s Gravenhage* zijn uitgewisseld;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 1sten Augustus 1913, n°. 14893, Directie van het Protocol en Eerste Afdeeling;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de bekendmaking in het *Staatsblad* te bevelen van de op 3 April 1913 gesloten overeenkomst en van de vertaling daarvan, van welke beide stukken een afdruk bij dit besluit is gevoegd.(1)

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, worden belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Het Loo, den 4den Augustus 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) R. DE MAREES V. SWINDEREN.

(*Uitgeg.* 13 *Aug.* 1913.)

VERTALING.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en de President der Portugeesche Republiek, overwegende dat de uitvoering van het op 1 October 1904 te 's Gravenhage tusschen Nederland en Portuga gesloten Verdrag betreffende de grensscheiding van de Nederlandsche en de Portugeesche bezittingen op het eiland Timor een geschil heeft doen ontstaan nopens de opmeting van het gedeelte van de grens, bedoeld in artikel 3, 10°. van dat Verdrag;

Wenschende dat geschil in der minne te beslechten;

Gezien artikel 14 van genoemd Verdrag en artikel 38 van het op 18 October 1907 te 's Gravenhage gesloten Verdrag voor de vreedzame beslechting van internationale geschillen;

Hebben tot hunne gevolmachtigden benoemd, te weten:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

Zijne Excellentie den Heer Jonkheer DE MAREES VAN SWINDEREN, Hoogstderzelver Kamerheer en Minister van Buitenlandsche Zaken;

de President der Portugeesche Republiek:

Zijne Excellentie den Heer ANTONIO MARIA BARTHOLOMEU FERREIRA, Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister te 's Gravenhage,

die, behoorlijk daartoe gemachtigd zijnde, zijn overeengekomen omtrent de volgende artikelen:

Art. 1. De Regeering van Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en de Regeering der Portugeesche Republiek komen overeen het bovenbedoelde geschil te onderwerpen aan één scheidsrechter, die gekozen zal worden uit de leden van het Permanente Hof van Arbitrage.

Indien de beide Regeeringen niet tot overeenstemming mochten komen omtrent de keuze van zulk eenen scheidsrechter, zullen zij tot den President van den Zwitserschen Bond het verzoek richten, om hem aan te wijzen.

2. De scheidsrechter, recht doende op de hem door de Partijen verschafte gegevens en als grondslag nemende de verdragen en algemeene volkenrechtelijke beginselen, zal beslissen, hoe overeenkomstig artikel 3, 10°. van het op 1 October 1904 te 's Gravenhage gesloten verdrag betreffende de grensscheiding van de Nederlandsche en de Portugeesche bezittingen op het eiland Timor de grens moet worden vastgesteld van af de Noèl Bilomi tot aan de bron van de Noèl Meto.

3. Iedere Partij zal binnen 3 maanden na de uitwisseling van de akten van bekrachtiging van deze Overeenkomst den scheidsrechter door tusschenkomst van het Internationale Bureau van het Permanente Hof van Arbitrage eene

(1) Hierna is alleen de vertaling opgenomen.

memorie doen toekomen, inhoudende de uiteenzetting van hare rechten, en de bescheiden ter ondersteuning daarvan, en zal onmiddellijk een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift daarvan doen toekomen aan de andere Partij.

Na verloop van bovengenoemden termijn zal iedere Partij eenen nieuwen termijn van 3 maanden hebben om, indien zij zulks raadzaam acht, door bovenbedoelde tusschenkomst den scheidsrechter eene tweede memorie te doen toekomen, waarvan zij een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift zal doen toekomen aan de andere Partij.

De scheidsrechter is bevoegd, om met betrekking tot de in dit artikel genoemde termijnen aan iedere Partij, die zulks mocht vragen, eene verlenging van 2 maanden toe te staan. Hij zal van iedere verlenging kennis geven aan de Tegenpartij.

4. Na de wisseling van die memories zal den scheidsrechter geene mededeeling, noch schriftelijk, noch mondeling, worden gedaan, tenzij deze zich tot de Partijen wendt, om van haar of van een harer nadere schriftelijke inlichtingen te verkrijgen.

De Partij, welke die inlichtingen zal geven, zal onmiddellijk een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift daarvan doen toekomen aan de andere Partij, en deze zal, indien dat haar goed dunkt, binnen 2 maanden na de ontvangst van dat afschrift, den scheidsrechter schriftelijk de opmerkingen kunnen mededeelen, waartoe die inlichtingen hem aanleiding zullen geven. Die opmerkingen zullen eveneens onmiddellijk in voor eensluidend gewaarmerkt afschrift aan de Tegenpartij worden medegedeeld.

5. De scheidsrechter zal op eene door hem aan te wijzen plaats zetelen.

6. De scheidsrechter zal zoowel in zijn vonnis als in de mededeelingen, die hij in den loop van het geding tot de Partijen zal hebben te richten, de Fransche taal gebruiken.

De memories en de andere van de Partijen uitgaande mededeelingen zullen in die taal worden gesteld.

7. De scheidsrechter zal beslissen over alle vragen, welke ten aanzien van de rechtspleging mochten rijzen in den loop van het geding.

8. Dadelijk na bekrachtiging van deze Overeenkomst zal iedere Partij eene som van twee duizend franken bij wijze van voorschot voor de kosten van het geding in handen van den scheidsrechter stellen.

9. Het vonnis zal door den scheidsrechter schriftelijk aan de Partijen worden medegedeeld. Het zal met redenen zijn omkleed.

De scheidsrechter zal in zijn vonnis het bedrag van de kosten van het geding vaststellen. Iedere Partij zal haar eigen kosten dragen en een gelijk deel van bedoelde kosten van het geding.

10. De Partijen verbinden zich om de door den scheidsrechter binnen de grenzen van deze Overeenkomst gegeven beslissing te aanvaarden als een in hoogste instantie gewezen vonnis en om haar zonder eenig voorbehoud uit te voeren.

Alle geschillen betreffende de uitvoering zullen aan den scheidsrechter worden onderworpen.

11. Deze Overeenkomst zal worden bekrachtigd en zal onmiddellijk in werking treden na de uitwisseling van de akten van bekrachtiging, welke zoo spoedig mogelijk te 's Gravenhage zal plaats hebben.

Ten blijke waarvan de wederzijdsche gevolmachtigden deze Overeenkomst hebben onderteekend en van hunne zegels hebben voorzien.

Gedaan te 's Gravenhage, in tweevoud, den 3den April 1913.

(*L. S.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.
„ ANTONIO MARIA BARTHOLOMEU FERREIRA.

---

5 *Augustus* 1913. BESLUIT, houdende vrijstelling van het invoerrecht voor aethylchloride (chlooraethyl), benoodigd bij de werkzaamheden in fabrieken van verfstoffen. S. 343.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën, van 9 Juli 1913, nº. 85, Accijnzen;

Gezien de wet van 11 December 1893 (*Staatsblad* nº. 175);

Den Raad van State gehoord (advies van 22 Juli 1913, nº. 18);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 31 Juli 1913, nº. 56, Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

Er wordt vrijstelling van het invoerrecht genoten voor aethylchloride (chlooraethyl), benoodigd bij de werkzaamheden in fabrieken van verfstoffen.

Ten aanzien van die vrijstelling zijn van toepassing de bepalingen, vervat in de artt. 3 tot en met 11 van Ons besluit van 11 Augustus 1908 (*Staatsblad* n°. 284).

Onze Minister voornoemd is belast met de

uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 5den Augustus 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 23 *Aug.* 1913.)

—

5 *Augustus* 1913. BESLUIT, tot wijziging van het, bij Koninklijk besluit van 14 December 1912 (*Staatsblad* nº. 433), gewijzigde, Koninklijk besluit van 29 Juni 1911 (*Staatsblad* nº. 198), houdende aanwijzing van de gemeenten, waar de bepaling van artikel 19, 1ste lid, der Muntwet 1901 niet geldt. S. 344.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 12 Juli 1913, nº. 65, Generale Thesaurie;

Den Raad van State gehoord (advies van 22 Juli 1913, nº. 16);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 31 Juli 1913, nº. 49, Generale Thesaurie;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Te rekenen van 1 September 1913, worden in artikel 1, onder *b*, van Ons besluit van 29 Juni 1911 (*Staatsblad* nº. 198), zooals dat is gewijzigd bij Ons besluit van 14 December 1912 (*Staatsblad* nº. 433), geschrapt de namen der gemeenten *Aardenburg*, *Biervliet* en *Axel* en wordt in dat artikel onder *c* na „*IJzendijke*" ingevoegd: „*Aardenburg, Biervliet, Axel*".

2. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het geplaatst is.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 5den Augustus 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 21 *Aug.* 1913.)

—

5 *Augustus* 1913. BESLUIT, tot uitvoering van de Grootboekwet (*Staatsblad* 1913, nº. 123). S. 345.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 4 Juni 1913, nº. 89, Generale Thesaurie;

Overwegende, dat het noodzakelijk is bepalingen vast te stellen ter uitvoering van de Grootboekwet (*Staatsblad* 1913, nº. 123);

Den Raad van State gehoord (advies van den 8 Juli 1913, nº. 23);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Financiën van den 30 Juli 1913, nº. 55, Generale Thesaurie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met ingang van den dag, op welken de Grootboekwet in werking zal treden, te bepalen als volgt:

Art. 1. Dit besluit verstaat door:

Grootboeken, Grootboeken der Nationale Schuld;

directeur, directeur van de Grootboeken der Nationale Schuld.

§ 1. *Van de Grootboeken en het dagregister.*

2. *1.* De Grootboeken worden onderscheiden in: Grootboeken A en Grootboeken B.

2. De Grootboeken A worden onderscheiden in: Grootboeken A (nieuw), waaronder worden verstaan de bij het in werking treden van de Grootboekwet nieuw aan te leggen Grootboeken A, en Grootboeken A (oud), waaronder worden verstaan de bij dat in werking treden bestaande Grootboeken.

3. *1.* De Grootboeken A bevatten de inschrijvingen, waarvan de renten op de vervaldagen betaalbaar zijn op een van de in artikel 40 van dit besluit bedoelde wijzen.

2. De Grootboeken B bevatten de inschrijvingen, waarvan de renten op de vervaldagen betaalbaar zijn aan de houders van voor die renten afgegeven rentebewijzen aan toonder.

4. *1.* In de Grootboeken A worden, behalve rekeningen tusschen den Staat en zijne schuldeischers, voor ieder rentetype afzonderlijk, de volgende rekeningen geopend:

a. de rekening „Schuldbekentenissen aan toonder ten laste van den Staat uitgegeven ingevolge wetten tot het aangaan van eene geldleening ten laste van den Staat";

b. de rekening „Schuldbekentenissen aan toonder ten laste van den Staat uitgegeven krachtens de Grootboekwet";

c. de rekening „Geamortiseerde Schuld".

2. Op de onder 1*a* bedoelde rekening wordt *ingeschreven:*

het kapitaal der ingevolge de Wetten tot het

aangaan van eene geldleening ten laste van den Staat uitgegeven schuldbekentenissen aan toonder.

3. Van die rekening worden *afgeschreven :*

de op die rekening ingeschreven kapitalen van de schuldbekentenissen aan toonder, welke zijn ingetrokken.

4. Op de onder 1*b* bedoelde rekening wordt *ingeschreven :*

het kapitaal van de krachtens de Grootboekwet uitgegeven schuldbekentenissen aan toonder.

5. Van die rekening worden *afgeschreven :*

de op die rekening ingeschreven kapitalen van de schuldbekentenissen aan toonder, welke zijn ingetrokken.

6. Op de onder 1*c* bedoelde rekening wordt overgeschreven :

het kapitaal bij de inwerkingtreding der Grootboekwet in de bestaande Grootboeken ingeschreven :

a. in het 2½ percents Grootboek onder het hoofd van rekening „Geamortiseerde Werkelijke Schuld" ;

b. in het 3 percents en 3½ percents Grootboek onder het hoofd van rekening „Geamortiseerde Schuld".

7. Vervolgens worden op die rekening ingeschreven de kapitalen van de inschrijvingen en schuldbekentenissen aan toonder, die voor amortisatie zijn aangekocht.

5. *1.* Voor elken rentevoet afzonderlijk wordt een dagregister aangehouden.

2. De ingekomen aanvragen tot inschrijving, overschrijving of verwisseling zoomede de in artikel 7 bedoelde lijsten van te stellen en door te halen aanteekeningen worden, naar de volgorde waarin zij inkomen, in dat dagregister onder een volgnummer ingeschreven.

3. De dagteekening van inlevering en het volgnummer, waaronder zij in het dagregister staan ingeschreven, worden op de aanvragen en lijsten vermeld.

4. De boeking, aanteekening of doorhaling in de Grootboeken geschiedt naar gelang de aanvragen en lijsten in het dagregister zijn ingeschreven.

5. Het dagregister wordt dagelijks afgesloten.

§ 2. *Beheer en inrichting van de Grootboeken.*

6. *1.* De dienst van de Grootboeken is over de volgende afdeelingen verdeeld :

a. Verificatie ;

b. In- en overschrijving ;

c. Rentebetaling ;

d. Contrôle en rentebewijzen.

2. Deze afdeelingen staan onder de bevelen van den directeur.

7. De aan de afdeeling „Verificatie" werkzaam gestelde verificateurs zijn meer in het bijzonder belast met :

het onderzoek naar de bevoegdheid tot het doen van aanvragen tot eenige verrichting bij de Grootboeken ;

de goedkeuring van de voorgestelde hoofden van rekening ;

het onderzoek van de bescheiden, die voor eenige verrichting moeten worden overgelegd ;

het opmaken van lijsten der in de Grootboeken te stellen aanteekeningen en der doorhalingen van aanteekeningen ;

het registreeren en viseeren van door administratiekantoren uit te geven certificaten of akten van deelgeving en met het royeeren en onbruikbaar maken van de overeenkomstig artikel 70 der Grootboekwet ingeleverde certificaten ;

het stellen en onderteekenen der verklaring, bedoeld in artikel 83, 3de lid, der Grootboekwet.

8. *1.* De opperboekhouder, hoofd der afdeeling „In- en overschrijving", is meer bepaaldelijk belast met :

het aanhouden van het in artikel 5 bedoelde dagregister ;

het uitreiken aan de rechthebbenden van de rentebewijzen aan toonder, welke betrekking hebben op nieuwe, in de Grootboeken B. verkregen inschrijvingen ;

het intrekken van de rentebewijzen aan toonder, die, bij afschrijving uit de Grootboeken B., door belanghebbenden worden ingeleverd ;

het doen opmaken van de in artikel 24 der Grootboekwet bedoelde verklaring van handteekening.

2. De uit te reiken rentebewijzen worden dagelijks schriftelijk door hem aangevraagd aan de afdeeling „Contrôle en rentebewijzen", terwijl de door belanghebbenden ingeleverde rentebewijzen mede dagelijks met eene nummerlijst door hem naar die afdeeling worden overgebracht.

9. *1.* De aan de afdeeling „In- en overschrijving" werkzaam gestelde boekhouders zijn meer bepaaldelijk belast met :

de inschrijving, overschrijving of afschrijving overeenkomstig de ingekomen aanvragen en met het stellen van de aanteekening of de doorhaling, overeenkomstig de door de verificateurs opgemaakte lijsten, van de in artikel 39 der Grootboekwet bedoelde rechten van derden ;

het opmaken van de kennisgeving, bedoeld in artikel 35 van dit besluit, en van de afschriften van of uittreksels uit de rekeningen in de Grootboeken;

de vergelijking van de opgemaakte renteregisters en van de registers der af te geven rentebewijzen met de Grootboeken.

2. De stukken, waaruit van de verrichting van de hiervoor bedoelde handelingen blijkt, zullen de handteekening dragen zoowel van den ambtenaar die de handelingen verricht heeft als van den opperboekhouder.

10. *1.* De aan de afdeeling „Rentebetaling" werkzaam gestelde ambtenaren zijn meer bepaaldelijk belast met:

het opmaken van de in artikel 58 van dit besluit bedoelde registers;

de vergelijking van de ingeleverde saldobiljetten met die registers;

de uitbetaling van de ten kantore van den directeur betaalbare renten;

de overige werkzaamheden voortvloeiende uit de artikelen 40 tot en met 44 van dit besluit.

2. Zij overtuigen zich van de identiteit van de onderteekenaren der saldobiljetten en vorderen, indien de onderteekenaar als gemachtigde optreedt, de overlegging van de door de afdeeling Verificatie voor gezien geteekende afschriften van de uittreksels uit de volmachten.

3. De in artikel 57 der Grootboekwet bedoelde overwijzing op de Nederlandsche Bank te Amsterdam, zal, behalve de onderteekening van den directeur, de mede-onderteekening dragen van het hoofd der afdeeling „Rentebetaling" en van één van de ambtenaren van de afdeeling „Contrôle en rentebewijzen".

11. De aan de afdeeling „Contrôle en rentebewijzen" werkzaam gestelde ambtenaren zijn meer bepaaldelijk belast met:

de contrôle op de overeenkomstig de artikelen 40 tot en met 44 van dit besluit uitbetaalde renten;

de opmaking van de in de artikelen 52 en 60 van dit besluit bedoelde registers;

de vergelijking van de formulieren en aanvragen, ter verkrijging van rentebewijzen aan toonder, met die registers;

het afgeven en intrekken van rentebewijzen aan toonder.

12. In geval van afwezigheid of ontstentenis van den directeur worden zijne functiën waargenomen door een der verificateurs, die daartoe door Onzen Minister van Financiën worden aangewezen.

13. *1.* De rekeningen worden gesteld ten name van den eigenaar.

2. Indien de inschrijving aan onderscheidene eigenaren toebehoort, kan het aandeel, waartoe elk hunner in de inschrijving gerechtigd is, in het hoofd van rekening worden vermeld.

3. In de rekeningen, gesteld ten name van minderjarigen, worden, desverlangd, datum en jaar van hunne geboorte vermeld.

4. Is de inschrijving met een vruchtgebruik bezwaard of moeten uit de renten periodieke uitkeeringen worden gekweten, dan geschiedt de aanteekening hiervan in het hoofd van rekening door aanduiding van naam, voornamen en woonplaats van den vruchtgebruiker of van den genieter der periodieke uitkeering met vermelding van den duur van het vruchtgebruik of van de periodieke uitkeering en van den titel, waaraan het recht op de aanteekening is ontleend.

14. De wettelijke vertegenwoordigers van rechthebbenden op de inschrijving zoomede de bewindvoerders over in de Grootboeken ingeschreven kapitalen worden in de daarvoor bestemde kolom van aanteekening van vertegenwoordiging in de Grootboeken vermeld door aanduiding van naam, voornamen en woonplaats met omschrijving van den titel, waaraan zij hunne bevoegdheid ontleenen.

15. Ter verkrijging van de, in artikel 7 der Grootboekwet bedoelde, goedkeuring moeten de voor de beoordeeling van het voorgestelde hoofd van rekening noodige bescheiden worden overgelegd.

§ 3. *Algemeene bepalingen.*

16. *1.* Onverminderd het bepaalde in de artikelen 34 en 42 van dit besluit zijn de kantoren van de Grootboeken dagelijks, met uitzondering van den Zondag en van de dagen, bedoeld in het 2de lid van artikel 154 van het Wetboek van Koophandel, van des voormiddags negen tot des namiddags drie uur voor het publiek geopend.

2. Gedurende de maanden Juni, Juli en Augustus zijn die kantoren des Zaterdags voor het publiek slechts geopend van des voormiddags negen tot des namiddags één uur.

17. *1.* Voor zoover voor eenige verrichting bij de Grootboeken of voor de goedkeuring van een hoofd van rekening de overlegging van bescheiden wordt vereischt, moet die overlegging geschieden bij eene onderteekende memorie van stukken, waarin die bescheiden behoorlijk zijn omschreven, tenzij de directeur de indiening van de memorie niet noodig acht.

2. De ingediende bescheiden worden, voor zoover zij aan de inleveraars worden teruggegeven, door den betrokken ambtenaar voor „gezien" geteekend.

18. 1. Wanneer eene inschrijving, overschrijving of aanteekening van eenig recht, tengevolge van verkeerde opgaven van partijen in de aanvraag, onjuist is geschied, wordt de fout hersteld op een schriftelijk, met redenen omkleed, verzoek van den aanvrager, aan den directeur in te dienen.

2. Voordat de fout hersteld wordt, moet hij, te wiens name de inschrijving of te wiens behoeve de aanteekening ten onrechte is gesteld, schriftelijk zijne toestemming daartoe gegeven hebben.

3. De directeur is bevoegd van den in het vorig lid gestelden eisch vrijstelling te verleenen met of zonder verplichting tot het stellen van zekerheid voor de geldelijke schade, die de Staat door de voldoening aan het verzoek zou kunnen lijden.

19. Op de ingevolge het bepaalde in artikel 28 der Grootboekwet uit te geven afschriften, uittreksels of verklaringen wordt voor de ontvangen vergoeding gekwiteerd. Die stukken worden, voor de afgifte aan de belanghebbenden, door den verificateur voor „gezien" geteekend.

20. Alle aanvragen tot eene verrichting bij de Grootboeken en alle daarbij overgelegde stukken kunnen, voor rekening en op verantwoordelijkheid van de aanvragers, per post worden ingezonden. De naar aanleiding van de ingekomen aanvragen uit te reiken stukken, die geldswaarde vertegenwoordigen, worden ten kantore van den directeur ter beschikking van de rechthebbenden gehouden, tenzij de wensch van toezending schriftelijk is kenbaar gemaakt. In dit geval geschiedt de toezending voor rekening en op verantwoordelijkheid van de belanghebbenden bij aangeteekenden brief. Het bewijs van verzending van dien brief strekt den Staat tot volledige kwijting tegenover hem, op wiens aanvrage de toezending heeft plaats gehad, behoudens de aansprakelijkheid ingevolge de wet op de brievenposterij en de tot uitvoering van die wet gegeven voorschriften.

§ 4. *Van inschrijvingen, van overschrijving van inschrijvingen, van schuldbekentenissen aan toonder en van verwisselingen.*

21. Ter verkrijging van eene Grootboekinschrijving overeenkomstig artikel 31 onder *a* der Grootboekwet wordt door hem, aan wien een aandeel in eene geldleening ten laste van den Staat is toegewezen overgelegd:

1. eene kwitantie, waaruit blijkt, dat het door hem verschuldigde bedrag voor zijne deelneming in die geldleening, ten minste ten beloope van het bedrag der verlangde inschrijving, is gestort;

2. een gedagteekend en onderteekend biljet van inschrijving, waarbij de inschrijving wordt verzocht, met vermelding, in geval de inschrijving wordt verlangd in de Grootboeken B., van de verlangde rentebewijzen.

22. 1. Eene aanvraag tot overschrijving van eene Grootboekinschrijving geschiedt door de inlevering bij den directeur van een gedagteekend en door den rechthebbende onderteekend biljet van overschrijving, waarin de overschrijving van de inschrijving wordt verzocht.

2. Indien van het saldo van eene in de Grootboeken A (oud) geboekte rekening een gedeelte wordt overgeschreven, wordt het na die overschrijving overgebleven saldo, voor zoover gebleken is, dat dit aan den aanvrager toebehoort, uit het Grootboek A (oud) ambtshalve te zijnen name overgebracht in het Grootboek A (nieuw).

3. Van deze ambtshalve gedane overboeking wordt eene schriftelijke kennisgeving, op de wijze in artikel 35 hierna bepaald, aan den aanvrager toegezonden.

23. 1. De krachtens de Grootboekwet uit te geven schuldbekentenissen aan toonder zijn van gelijk formaat als die uitgegeven krachtens de wet van 31 December 1910 (*Staatsblad* nº. 412). Zij dragen dezelfde rente als de Grootboekinschrijvingen, voor welke zij in de plaats zijn getreden, en worden voor de uitgifte door de Algemeene Rekenkamer geregistreerd en van een bewijs van registratie voorzien. De vorenbedoelde rente is betaalbaar op halfjarige coupons, welke verschijnen op de in artikel 39 van dit besluit voor de betrokken Grootboekinschrijvingen bepaalde rente-vervaldagen.

2. Op de voorzijde wordt afgedrukt:

a. het Nederlandsche wapen;

b. het nummer der schuldbekentenis;

c. het nominale bedrag der schuldbekentenis in cijfers;

d. de woorden: „Schuldbekentenis groot „.....gulden ten laste van het Koninkrijk „der Nederlanden, rentende.....ten „honderd";

e. de door de handteekening van Onzen Minister van Financiën bekrachtigde verklaring „dat deze schuldbekentenis aan toonder groot „.....gulden is uitgegeven krachtens de Grootboekwet"

f. het bewijs van registratie door de Algemeene Rekenkamer;

g. eene door de handteekening van den agent van het Ministerie van Financiën en van den ambtenaar, belast met het geldelijk beheer bij het agentschap van het Ministerie van Financiën, bekrachtigde verklaring, luidende:

„Geregistreerd en uitgegeven bij het Agent-„schap van het Ministerie van Financiën met „.....halfjarige coupons nº..... tot en „met nº..... en talon.

Amsterdam, den.....".

3. Op de binnenzijde wordt het volgende afgedrukt:

„Ingevolge artikel 3 van de Grootboekwet (*Staatsblad* 1913, nº. 123) kunnen schuldbekentenissen, krachtens die wet uitgegeven, worden verwisseld in Grootboekinschrijving en in schuldbekentenissen van andere bedragen, een en ander op de wijze en de voorwaarden bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld."

4. Bij de schuldbekentenissen worden afgegeven halfjarige coupons benevens een bewijs ter bekoming van nieuwe coupons.

24. Schuldbekentenissen, als in het vorig artikel bedoeld, worden uitgegeven voor bedragen van ƒ 50, ƒ 100, ƒ 200, ƒ 500, ƒ 1000 en ƒ 5000.

25. Verwisseling van nog niet verschenen rentebewijzen tegen rentebewijzen van andere bedragen geschiedt na inlevering bij den directeur van de te verwisselen rentebewijzen, welke vergezeld moeten zijn van een gedagteekende en door den houder onderteekende aanvraag tot verwisseling, waarin de ingeleverde en de gevraagde rentebewijzen zijn aangeduid.

26. Verwisseling van inschrijvingen in de Grootboeken A in inschrijvingen in de Grootboeken B zoomede verwisseling van inschrijvingen in schuldbekentenissen aan toonder kan slechts geschieden met inachtneming van de bepalingen voor de overschrijving van inschrijvingen voorgeschreven, met dien verstande, dat, ingeval rechten van derden bij de inschrijvingen zijn aangeteekend, deze niet verwisseld worden tenzij de even bedoelde rechten door die verwisseling niet verkort kunnen worden of wel degenen, aan wie die rechten toekomen, schriftelijk hunne toestemming tot de verwisseling hebben gegeven.

27. *1.* Verwisseling van Grootboekinschrijvingen in schuldbekentenissen aan toonder geschiedt na inlevering ten kantore van den directeur van een gedagteekende en door den rechthebbende onderteekende aanvraag tot verwisseling.

2. Wanneer de te verwisselen inschrijving is geboekt in de Grootboeken B., worden bij de aanvraag tot verwisseling overgelegd de nog niet verschenen rentebewijzen, die voor het ingeschreven kapitaal waren afgegeven. De overgelegde rentebewijzen worden in de aanvraag tot verwisseling naar volgorde der nummers vermeld.

3. Door den directeur wordt aan den onderteekenaar van het biljet of zijn gemachtigde afgegeven een bewijs aan toonder, recht gevende op de verlangde schuldbekentenissen aan toonder. Dit bewijs kan door den houder tegen de daarin vermelde schuldbekentenissen worden ingewisseld bij het Agentschap van het Ministerie van Financiën te Amsterdam. Van de afgifte van bewijzen als evenbedoeld wordt door den opperboekhouder mededeeling gedaan aan den ambtenaar belast met de bewaring van de gelden en geldswaarden bij evenbedoeld agentschap.

4. Met afwijking in zooverre van het bepaalde in het vorig lid, wordt, ingeval de aanvrager den in artikel 20, 2den volzin, bedoelden wensch heeft kenbaar gemaakt, het bewijs afgegeven aan den ambtenaar belast met de bewaring van de gelden en geldswaarden bij meerbedoeld agentschap, die voor onverwijlde toezending van de schuldbekentenissen, overeenkomstig het bepaalde in artikel 20, zorg draagt.

28. *1.* Verwisseling van schuldbekentenissen aan toonder in Grootboekinschrijving geschiedt, zoolang de schuldbekentenissen niet zijn uitgeloot of aflosbaar gesteld, na de inlevering van die schuldbekentenissen, vergezeld van alle daarbij behoorende onverschenen coupons en van het bewijs ter verkrijging van nieuwe coupons, bij het agentschap van het Ministerie van Financiën met een lijst waarop die schuldbekentenissen naar volgorde der nummers zijn vermeld.

2. Voor de ingeleverde schuldbekentenissen wordt door den agent van het Ministerie van Financiën aan den inleveraar afgegeven een gedagteekend bewijs aan toonder, aan den voet waarvan eene, door den ambtenaar belast met de bewaring van de gelden en geldswaarden bij het agentschap van het Ministerie van Financiën te onderteekenen, verklaring wordt gesteld, luidende:

„Voor overneming van eene nominale waarde van F..... aan..... ten honderd rentegevende schuldbekentenissen."

3. Het door den agent en door evenbedoelden ambtenaar onderteekende bewijs geeft recht

op één of meer inschrijvingen in het betrokken Grootboek, waarvan het gezamenlijk nominaal bedrag gelijk is aan dat der overgenomen schuldbekentenissen.

4. Indien het hierbedoelde bewijs wordt afgegeven tijdens de sluiting van het betrokken Grootboek, gaat de rente van het in te schrijven Grootboekkapitaal in op den dag der heropening van dat Grootboek en worden de op dien dag vervallende coupons van de ingeleverde schuldbekentenissen aan den inleveraar teruggegeven.

5. Indien de agent van het Ministerie van Financiën aanleiding vindt om niet dadelijk bij de overneming der schuldbekentenissen tot de afgifte van het vorenbedoelde bewijs over te gaan, geeft hij voor de ingeleverde stukken een bewijs van overneming af; aan den voet van dit bewijs wordt gesteld eene door den ambtenaar belast met de bewaring der gelden en geldswaarden bij het agentschap te onderteekenen verklaring, luidende:

„Voor overneming van eene nominale waarde van F..... aan..... ten honderd rentegevende schuldbekentenissen."

6. Het door den agent en door evengenoemden ambtenaar onderteekende bewijs van overneming kan, van den derden werkdag na dien der afgifte af, worden verwisseld tegen het hiervoor bedoelde bewijs, recht gevende op inschrijving in de Grootboeken.

7. Het door den agent afgegeven bewijs, recht gevende op inschrijving, wordt ten kantore van den directeur ingeleverd, vergezeld van een aanvraag tot verwisseling, voor elk hoofd van rekening afzonderlijk opgemaakt, waarin de Grootboeken waarin en het hoofd van rekening waarop de inschrijving van het kapitaal wordt verlangd, moeten zijn aangeduid. Indien inschrijving verlangd wordt in de Grootboeken B., moeten de bedragen der verlangde rentebewijzen worden opgegeven.

8. Door den ambtenaar belast met de bewaring van de gelden en geldswaarden bij het agentschap wordt van de afgifte van bewijzen recht gevende op inschrijving aan den opperboekhouder kennis gegeven.

29. Indien, ten gevolge van vertraagde inlevering van het in het vorig artikel bedoelde bewijs, recht gevende op inschrijving, of door onjuiste of onvolledige invulling of onderteekening van de daarbij behoorende aanvraag tot verwisseling, de verlangde inschrijving eerst kan geschieden met lateren ingang van rente dan in het afgegeven bewijs is uitgedrukt, kan door Onzen Minister van Financiën machtiging worden gegeven tot uitbetaling der verschuldigd gebleken renten, voor zoover deze niet zijn verjaard.

30. De houder van krachtens de Grootboekwet uitgegeven schuldbekentenissen aan toonder, die daarvoor schuldbekentenissen van andere bedragen verlangt, moet die schuldbekentenissen, mits zij niet zijn uitgeloot of aflosbaar gesteld, met de daarbij behoorende onverschenen coupons en het bewijs ter verkrijging van nieuwe coupons, bij het agentschap van het Ministerie van Financiën inleveren met eene gedagteekende en onderteekende nummerlijst, waarin de ter verwisseling aangeboden schuldbekentenissen zijn vermeld. Het aantal en de hoegrootheid der verlangde schuldbekentenissen worden op de nummerlijst mede aangeduid.

31. Het bedrag der ingevolge artikel 79 der Grootboekwet voor de afgifte van nieuwe schuldbekentenissen ontvangen vergoeding wordt aan het einde van iedere maand door den ambtenaar, belast met de bewaring van de gelden en geldswaarden bij het agentschap van het Ministerie van Financiën, overgebracht bij den directeur, om door dezen te worden verantwoord bij den in artikel 68 van dit besluit bedoelden staat.

32. *1.* Voor de in dit besluit vermelde verrichtingen is het agentschap van het Ministerie van Financiën dagelijks, met uitzondering van den Zondag en van de dagen, bedoeld in het 2de lid van artikel 154 van het Wetboek van Koophandel, geopend van des voormiddags negen tot des middags twaalf uur.

2. Op den dag der sluiting van een der Grootboeken bestaat de gelegenheid tot inlevering van schuldbekentenissen ter verwisseling tegen inschrijving in dat Grootboek slechts tot des voormiddags elf uur.

33. *1.* Van de afgegeven en ingetrokken schuldbekentenissen wordt door den agent van het Ministerie van Financiën dagelijks aan Onzen Minister van Financiën en aan de Algemeene Rekenkamer eene opgave gezonden. De ingetrokken schuldbekentenissen, de daarbij behoorende coupons en het bewijs ter verkrijging van nieuwe coupons worden onmiddellijk van een kenteeken van onwaarde voorzien. De dag van intrekking wordt op de schuldbekentenissen vermeld.

2. De ingetrokken schuldbekentenissen en couponbladen benevens de ingehouden coupons van afgegeven schuldbekentenissen voor de rentetermijnen, voorafgaande aan de afgifte der schuldbekentenissen, worden bij de Algemeene Rekenkamer overgebracht.

34. *1.* Zij die, zonder gebruikmaking van de in artikel 20 van dit besluit bedoelde bevoegdheid, persoonlijk hunne aanvragen ten kantore van den directeur indienen, kunnen, na verkregen goedkeuring van het hoofd van rekening, hunne aanvragen tot inschrijving, tot overschrijving of tot verwisseling, behalve die bedoeld in artikel 25 van dit besluit, met uitzondering van de dagen, waarop de Grootboeken zijn gesloten, van des voormiddags 9 tot des middags 12 uur bij de afdeeling „In- en overschrijving" inleveren.

2. De door den directeur afgegeven afschriften van of uittreksels uit de volmachten, krachtens welke de gemachtigden van de rechthebbenden handelen, moeten desverlangd worden vertoond.

3. De aanvragen tot verwisseling, bedoeld in artikel 25 van dit besluit, kunnaen dgelijks, met uitzondering van de dagen, waarop de Grootboeken zijn gesloten, van des voormiddags 9 tot des middags 12 uur bij de afdeeling „Contrôle en rentebewijzen" worden ingeleverd.

35. *1.* Van alle gedane inschrijvingen, overschrijvingen en verwisselingen, met uitzondering van verwisselingen, als bedoeld in de artikelen 25 en 30 van dit besluit, wordt dagelijks eene schriftelijke kennisgeving opgemaakt. Deze kennisgeving wordt, tenzij daarbij geldswaardige stukken moeten worden gevoegd, des namiddags toegezonden aan het daarvoor door den aanvrager opgegeven adres. Naarmate de aanvrager den wensch hiertoe heeft te kennen gegeven, wordt de kennisgeving te zijner beschikking gehouden of op zijn kosten per aangeteekenden brief toegezonden. Indien bij de kennisgeving geldswaardige stukken moeten gevoegd worden, geldt ook voor de kennisgeving het bepaalde in artikel 20.

2. Op de overeenkomstig dit artikel opgemaakte kennisgeving zal worden gequiteerd voor de ingevolge artikel 79 der Grootboekwet ontvangen vergoedingen.

3. Van iedere overschrijving op de rekening „Geamortiseerde Schuld" wordt aan den agent van het Ministerie van Financiën eene kennisgeving afgegeven, terwijl wekelijks aan hem kosteloos een extract uit die rekening wordt uitgereikt.

36. Gedurende de volgende tijdvakken zullen in de Grootboeken geen inschrijvingen, overschrijvingen of afschrijvingen worden tot stand gebracht:

a. Voor zoover het de Grootboeken A betreft: van den elfden dag der maand onmiddellijk aan den vervaldag van eenen rentetermijn voorafgaande tot aan dien vervaldag;

b. voor zoover het de Grootboeken B betreft: van den elfden dag der maand onmiddellijk voorafgaande aan den eersten dag van een tijdvak van vijf jaren, waarvoor nieuwe rentebewijzen zullen worden afgegeven, tot dien dag.

§ 5. *Van de rechten van derden.*

37. *1.* Aanteekening van eenig recht, als bedoeld in artikel 39 der Grootboekwet, geschiedt na de inlevering bij den directeur van eene gedagteekende en door den rechthebbende onderteekende aanvraag tot aanteekening, waarin de verlangde aanteekening moet zijn omschreven.

2. De te stellen aanteekening wordt vooraf door den directeur goedgekeurd.

38. Overdracht van rechten, als in artikel 39 der Grootboekwet bedoeld, geschiedt na de inlevering bij den directeur van eene gedagteekende en door den rechthebbende onderteekende aanvraag, waarin het over te dragen recht en de verlangde boeking zijn omschreven.

§ 6. *Van rentebetaling.*

39. *1.* De renten van in de Grootboeken ingeschreven kapitalen vervallen:

voor de inschrijvingen in de 2½ pct's. Grootboeken, op 1 Januari en 1 Juli;

voor de inschrijvingen in de 3 pct's. Grootboeken, op 1 Maart en 1 September;

voor de inschrijvingen in de 3½ pct's. Grootboeken, op 1 Juni en 1 December.

2. De vorenbedoelde vervaldagen en de dag, waarop met de uitgifte van rentebewijzen aan toonder voor een nieuw vijfjarig tijdvak een aanvang zal worden gemaakt, worden door Onzen Minister van Financiën telkens tenminste acht dagen te voren bekend gemaakt door eene aankondiging, te plaatsen in de *Nederlandsche Staatscourant*, en door aanplakking in het gebouw, waarin het kantoor van den directeur gevestigd is.

40. *1.* De renten van de in de Grootboeken A ingeschreven kapitalen worden betaald, tegen afgifte, voor iedere rekening en voor elken rentetermijn afzonderlijk, van een door den rechthebbende voor voldaan geteekend saldobiljet, op een van de volgende wijzen:

a. door uitbetaling ten kantore van den directeur, overeenkomstig het bepaalde in artikel 57 der Grootboekwet;

b. door toezending per postwissel;

c. door toezending bij aangeteekenden brief;

d. door overschrijving in de boeken van de Nederlandsche Bank te Amsterdam van de rekening van den Staat op de, door den tot rente-ontvangst gerechtigde aan te wijzen, rekening.

2. De onder *b* en *c* bedoelde wijzen van betaling zijn slechts toegelaten wanneer de tot rente-ontvangst gerechtigden buiten Amsterdam woonachtig zijn.

3. In geval van betaling op de wijze bedoeld onder *c*, kan de tot rente-ontvangst gerechtigde aangifte van de waarde vorderen.

4. De kosten van toezending en aangifte worden op de toe te zenden rente ingehouden.

5. Bij de toezending of inlevering van het saldobiljet kan de tot renteontvangst gerechtigde omtrent de wijze van uitbetaling zijnen wensch schriftelijk kenbaar maken. Maakt hij van deze bevoegdheid geen gebruik, dan geschiedt de rentebetaling op de wijze als in dit artikel onder *a* bedoeld.

41. Bij betalingen overeenkomstig het bepaalde in het vorig artikel onder *b*, *c* en *d* strekt onderscheidenlijk het bewijs van de verzending van den postwissel, van den aangeteekenden brief en het bericht van de Nederlandsche Bank, dat de overschrijving heeft plaats gehad, den Staat tot volkomen kwijting tegenover hem, op wiens aanvrage de verzending of overschrijving heeft plaats gehad, behoudens de aansprakelijkheid voor eene nauwkeurige tenuitvoerlegging van die aanvragen en de aansprakelijkheid ingevolge de wet op de brievenposterij en de tot uitvoering van die wet gegeven voorschriften.

42. De rentebetaling ten kantore van den directeur geschiedt dagelijks, met uitzondering van den Zondag en van de dagen, bedoeld in het 2de lid van artikel 154 van het Wetboek van Koophandel, aan de afdeeling „rentebetaling" van des voormiddags 9 tot des namiddags 1 uur.

43. Voor elk saldo van de in de Grootboeken A geopende rekeningen wordt slechts ééne wijze van betaling van de over dat saldo verschuldigde renten toegelaten behalve wanneer die renten bij gedeelten aan verschillende personen verschuldigd zijn. De directeur is bevoegd bedragen, waarvan de toezending bij aangeteekenden brief is verzocht, naar beneden af te ronden tot een veelvoud van tien gulden en het overblijvende per postwissel toe te zenden.

44. De toezending van postwissels, die van aangeteekende brieven en de opdracht tot overschrijving in de boeken van de Nederlandsche Bank, een en ander als in artikel 40, onder *b*, *c* en *d* bedoeld, geschiedt zoo spoedig mogelijk en in ieder geval binnen 8 dagen na den vervaldag der rente of, indien het saldobiljet na den vervaldag is ontvangen, binnen 8 dagen na den dag dier ontvangst.

45. Bij inlevering door eenzelfden persoon van tien of meer, hetzelfde halfjaar betreffende, saldobiljetten moeten deze vergezeld zijn van eene onderteekende lijst, afzonderlijk op te maken voor iedere wijze van betaling als in artikel 40 bedoeld, waarop de biljetten zijn vermeld naar volgorde van letter en nummer, waaronder de kapitalen in de Grootboeken zijn ingeschreven.

46. Hij, die ten kantore van den directeur rente ontvangt, of, als rechthebbende blijkens de inschrijving in de Grootboeken, persoonlijk een aanvraag doet ter verkrijging van rentebewijzen aan toonder, is, indien dit gevorderd wordt, verplicht zijne handteekening te stellen op eene ten kantore der rentebetaling aanwezige kaart.

47. *1.* Indien de tot renteontvangst gerechtigden in de Grootboeken niet met name genoemd zijn, zal hij, die zich voor de renteontvangst aanmeldt, gehouden zijn zich vooraf op het bureau van verificatie te vervoegen, ten einde aldaar van zijne bevoegdheid tot het ontvangen der renten te doen blijken.

2. Ten bewijze van die bevoegdheid wordt het saldobiljet door den verificateur voor „Gezien" geteekend.

48. De door den directeur afgegeven afschriften van of uittreksels uit de volmachten, krachtens welke de gemachtigden der rechthebbenden zich voor de ontvangst van renten aanmelden, moeten desverlangd aan de afdeeling „rentebetaling" worden overgelegd, bij gebreke waarvan de rentebetaling kan worden geweigerd.

49. *1.* Op de voor de inschrijvingen in de Grootboeken B af te geven rentebewijzen worden aan de voorzijde afgedrukt:

a. het nummer van het rentebewijs;

b. de woorden: „Koninkrijk der Nederlanden", waaronder: „Grootboeken der Nationale Schuld";

c. de rentevoet van het Grootboek B, waarin de betrokken inschrijving is geboekt, waaronder: „Grootboekwet (*Staatsblad* 1913 nº. 123)";

d. het kapitaal en het halfjaarlijksch rentebedrag;

e. de vervaldag van de rente;

f. het nummer waaronder het betrokken

stel rentebewijzen is ingeschreven in het in artikel 52 van dit besluit bedoelde register.

2. Aan de keerzijde worden afgedrukt:

a. de woorden: „Betaalbaar te Amsterdam bij de Nederlandsche Bank en in de verder door den Minister van Financiën aan te wijzen plaatsen";

b. de termijn van verjaring der in het rentebewijs genoemde rente.

De rentebewijzen, in dit artikel bedoeld, worden uitgegeven voor bedragen van ƒ 50, ƒ 100, ƒ 200, ƒ 500, ƒ 1000 en ƒ 5000.

50. *1.* Rentebewijzen, als in het vorig artikel bedoeld, worden niet aangemaakt dan krachtens machtiging van Onzen Minister van Financiën.

2. Aangemaakte en ingetrokken rentebewijzen worden door den directeur in bewaring gegeven bij het agentschap van het Ministerie van Financiën. Deze bewaring geschiedt op de wijze en met inachtneming van de voorschriften, welke gelden voor de bewaring van de gelden en geldswaarden bij evenbedoeld agentschap berustende.

3. Afgifte van bij het agentschap in bewaring gegeven rentebewijzen geschiedt uitsluitend aan den directeur.

51. *1.* Op de in artikel 61, 2de lid, der Grootboekwet bedoelde formulieren ter verkrijging van nieuwe rentebewijzen worden aan de voorzijde afgedrukt:

a. de woorden: „Koninkrijk der Nederlanden", waaronder: „Grootboeken der Nationale Schuld";

b. Letter, deel en nummer van de rekening, waarop het kapitaal in de grootboeken B is ingeschreven;

c. eene omschrijving van het karakter van het formulier en vermelding van den naam, in het hoofd van rekening voorkomende;

2. Aan de binnenzijde van het formulier worden afgedrukt:

a. De door den houder van het formulier voor voldaan te teekenen aanvraag tot het verkrijgen van nieuwe rentebewijzen;

b. de verklaring van den betrokken ambtenaar der afdeeling „contrôle en rentebewijzen", dat het in de onder *a* bedoelde aanvraag genoemde saldo van rekening overeenstemt met het ingevolge artikel 60 van dit besluit opgemaakte register.

52. Aan de afdeeling „Contrôle en rentebewijzen" wordt, afzonderlijk voor elken rentevoet en voor elk der in artikel 49 genoemde bedragen, een register aangehouden waarin de stellen rentebewijzen, genummerd naar de volgorde van afgifte, worden geboekt. Van de intrekking van stellen rentebewijzen wordt mede in dat register aanteekening gehouden.

53. De afgifte, na afloop van een vijfjarig rentetijdvak, van rentebewijzen aan toonder voor de in het Grootboek B ingeschreven kapitalen en van de daarbij behoorende formulieren ter verkrijging van nieuwe rentebewijzen geschiedt dagelijks, met uitzondering van den Zondag en van de dagen, bedoeld in het 2de lid van art. 154 van het Wetboek van Koophandel, door de afdeeling „Contrôle en rentebewijzen".

54. Bij inlevering door eenzelfden persoon van tien of meer formulieren ter verkrijging van nieuwe rentebewijzen, hetzelfde vijfjarig tijdvak betreffende, moeten deze vergezeld zijn van eene onderteekende lijst, waarop elk formulier is aangeduid door vermelding van letter en nummer van de rekening, waarop het formulier betrekking heeft.

55. *1.* Afgifte van rentebewijzen aan den rechthebbende op de rente blijkens de inschrijving, indien deze geen houder is van het in artikel 61, 2de lid der Grootboekwet bedoelde formulier, geschiedt na inlevering van eene door den rechthebbende onderteekende „Aanvraag".

2. De bescheiden, waaruit het recht van den aanvrager blijkt, worden bij de aanvraag overgelegd.

3. Ten bewijze van het recht van den aanvrager teekent de verificateur de aanvraag voor „Gezien".

4. Voor de ontvangst van de rentebewijzen wordt op de aanvraag eene kwitantie gesteld.

56. *1.* Geschiedt de in het vorig artikel bedoelde aanvraag tot afgifte van rentebewijzen door eenen gemachtigde, dan moet de volmacht, krachtens welke de lasthebber handelt, in de aanvraag worden aangehaald.

2. Het door den directeur afgegeven afschrift van of uittreksel uit de volmacht moet desverlangd worden overgelegd, bij gebreke waarvan de afgifte der rentebewijzen kan worden geweigerd.

57. De directeur zendt dagelijks aan de Nederlandsche Bank te Amsterdam eene opgave van de ingevolge artikel 57 der Grootboekwet op die bank afgegeven overwijzingen, met vermelding te wiens name de overwijzingen zijn gesteld.

58. *1.* Van de rekeningen, ingeschreven in de Grootboeken A, worden de saldi, bij de sluiting van die Grootboeken, in registers overgenomen, die in duplo worden opgemaakt.

2. Het bedrag dat over het saldo van iedere

rekening aan rente moet worden betaald over het halve jaar, dat bij het einde van den in artikel 36 van dit besluit bedoelden sluitingstermijn zal zijn verstreken, wordt in de registers vermeld.

3. Een exemplaar van deze registers wordt ter goedkeuring aan de Algemeene Rekenkamer toegezonden en door Onzen Minister van Financiën voor „gezien" geteekend.

59. *1.* Nadat een half jaar na den verschijndag van eenen rentetermijn verstreken is, worden de in dat halfjaar betaalde saldobiljetten aan de Algemeene Rekenkamer toegezonden.

2. De saldobiljetten over de op dien verschijndag vervallen renten gaan vergezeld van het in het derde lid van artikel 58 bedoelde exemplaar van de renteregisters, waarin de gedane betalingen zijn aangeduid, en van een staat in duplo, van de onbetaald gebleven renteposten. De saldobiljetten over de op vroegere verschijndagen vervallen renten gaan vergezeld van een mede in duplo opgemaakten staat van de gedurende het afgeloopen halfjaar betaalde posten van renten als in dezen zin bedoeld.

3. Het bedrag van de verjaarde renten wordt bij den betaalmeester te Amsterdam gestort. De daarvoor ontvangen kwitantie wordt aan de Algemeene Rekenkamer ingezonden bij den staat van betaalde saldobiljetten over het halfjaar, aan het intreden der verjaring voorafgaande.

60. *1.* Bij de sluiting van de Grootboeken B. wordt het saldo van elke rekening in die Grootboeken in registers overgenomen. Dit saldo wijst het kapitaal aan waarvoor nieuwe rentebewijzen en een formulier ter verkrijging van rentebewijzen voor het daarop volgend vijfjarig tijdvak moeten worden afgegeven.

2. Een exemplaar van deze registers wordt ter goedkeuring aan de Algemeene Rekenkamer toegezonden en door Onzen Minister van Financiën voor „gezien" geteekend.

61. *1.* Van de afgegeven en ingetrokken stellen rentebewijzen wordt door den directeur dagelijks aan Onzen Minister van Financiën en aan de Algemeene Rekenkamer mededeeling gedaan.

2. De ingetrokken rentebewijzen worden onmiddellijk van een kenteeken van onwaarde voorzien, terwijl de dag van de intrekking op de rentebewijzen wordt vermeld.

62. *1.* Nadat een half jaar na den verschijndag van een rentetermijn verstreken is, zendt de directeur aan de Algemeene Rekenkamer een staat, in duplo, van de gedurende het afgeloopen half jaar aangemaakte, afgegeven en ingetrokken stellen rentebewijzen. Bij dien staat worden overgelegd de door belanghebbenden ingeleverde, gequiteerde formulieren en aanvragen ter verkrijging van rentebewijzen, de van den Opperboekhouder ontvangen lijsten van, ter uitreiking aan belanghebbenden, aangevraagde en door hem ontvangen rentebewijzen, de ingetrokken stellen rentebewijzen, zoomede de ingehouden coupons, betrekking hebbende op rentetermijnen, welke, ten tijde van de uitgifte van het stel rentebewijzen, waartoe die coupons behoorden, zijn verstreken.

2. Voorts wordt, nadat vijf jaren zijn verstreken sedert het einde van een vijfjarig tijdvak, waarvoor rentebewijzen zijn uitgegeven, door den directeur aan de Algemeene Rekenkamer verantwoording gedaan van de niet uitgegeven stellen rentebewijzen over dat tijdvak. Deze bewijzen worden, na vooraf van een kenteeken van onwaarde te zijn voorzien, bij de verantwoording overgelegd.

63. *1.* Onze Minister van Financiën kan aan belanghebbenden op hun verzoek vergoeding verleenen voor de waarde van verloren geraakte rentebewijzen aan toonder of coupons van schuldbekentenissen aan toonder ten laste van den Staat, voor het geval na het verstrijken van den verjaringstermijn mocht blijken, dat de rentebewijzen en coupons niet ter betaling zijn aangeboden.

2. Degene die vergoeding verlangt moet zich daartoe zoo spoedig mogelijk na het verlies en althans vóórdat de verjaring is ingetreden, schriftelijk wenden tot Onzen Minister van Financiën met eene omschrijving van de verloren geraakte rentebewijzen of coupons.

§ 7. *Van volmachten.*

64. Alvorens van eenige volmacht kan worden gebruik gemaakt zal zij aan de afdeeling „verificatie" worden aangeboden, teneinde aldaar te worden geregistreerd.

§ 8. *Van certificaten.*

65. *1.* De aanvraag tot overschrijving ingevolge artikel 70 der Grootboekwet door den houder van de in artikel 69 dier Wet bedoelde certificaten geschiedt door de inlevering aan den directeur van een gedagteekend en door den houder der certificaten onderteekend biljet van overschrijving, waarin de overschrijving van de inschrijving van de rekening van het administratiekantoor wordt verzocht. De certificaten, die ten beloope van het over te schrijven kapitaal moeten worden overgelegd,

moeten vermeld worden op eene daarbij te voegen onderteekende nummerlijst.

2. De certificaten moeten vergezeld gaan van de talons en onverschenen coupons. De houder van de certificaten moet bovendien ten behoeve van het administratiekantoor voldoen de ingevolge het contract van negociatie voor de royeering der certificaten verschuldigde vergoeding.

3. Het bedrag van deze vergoeding wordt na de overschrijving met de onbruikbaar gemaakte certificaten, talons en onverschenen coupons aan dengene, van wiens rekening de afschrijving is geschied, ter hand gesteld.

66. *1.* De aanvraag tot overschrijving door het administratiekantoor geschiedt door de inlevering aan den directeur van een gedagteekend en door dat administratiekantoor onderteekend biljet van overschrijving, waarin de overschrijving van de inschrijving, ten beloope van de overgelegde certificaten, wordt verzocht.

2. De certificaten moeten vermeld worden op eene lijst als in het vorig artikel bedoeld.

67. De bij den directeur ter royeering ingeleverde certificaten worden onbruikbaar gemaakt door wegsnijding van de daarop voorkomende handteekening van den grootboekambtenaar.

§ 9. *Van vergoedingen.*

68. *1.* De ingevolge artikel 79 der Grootboekwet ontvangen vergoedingen worden in de daarvoor bestemde registers verantwoord.

2. Het bedrag van deze vergoedingen zoomede de opbrengst van de ten kantore van den directeur voor het publiek verkrijgbaar gestelde formulieren wordt maandelijks door den directeur bij den betaalmeester te Amsterdam gestort en aan de Algemeene Rekenkamer verantwoord door de inzending van een daarvan op te maken staat in duplo.

§ 10. *Slotbepalingen.*

69. *1.* Voor den 1sten April van elk jaar wordt door den directeur omtrent den dienst van de Grootboeken in het afgeloopen kalenderjaar verslag uitgebracht.

2. Dit verslag wordt aan Onzen Minister van Financiën gezonden om aan Ons te worden overgelegd en door Ons aan de Staten-Generaal medegedeeld.

70. Met uitzondering van de bepalingen, welke ingevolge artikel 69 der Grootboekwet van kracht blijven, worden ingetrokken:

a. het besluit van den Souvereinen Vorst van 8 December 1814 (*Staatsblad* nº. 111), zooals dat is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 22 November 1823 (*Staatsblad* nº. 48);

b. het besluit van den Souvereinen Vorst van 22 December 1814 (*Staatsblad* nº. 113), zooals dat is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 20 Februari 1850 (*Staatsblad* nº. 8);

c. het Koninklijk besluit van 18 Mei 1818 (*Staatsblad* nº. 24), zooals dat is gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 28 Mei 1819 (*Staatsblad* nº. 35) en van 25 October 1855 (*Staatsblad* nº. 125);

d. de Koninklijke besluiten van 11 Maart 1818 nº. 83 en van 18 Mei 1818 nº. 54;

e. het Koninklijk besluit van 8 Juli 1844 (*Staatsblad* nº. 34);

f. de Koninklijke besluiten van 22 Februari 1896 (*Staatsblad* nº. 31) en van 30 Juni 1898 (*Staatsblad* nº. 154);

g. Onze besluiten van 20 December 1899 (*Staatsblad* nº. 279), van 3 April 1905 (*Staatsblad* nº. 122) en van 29 Mei 1911 (*Staatsblad* nº. 136).

71. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel van „Grootboekbesluit 1913".

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 5den Augustus 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 22 *Aug.* 1913.)

---

5 *Augustus* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Binnenlandsche Zaken tot vaststelling van modellen, ter uitvoering van het besluit van 22 Juli 1913 (*Staatsblad* nº. 331).

De Minister van Binnenlandsche Zaken;

Gelet op art. 7 van het Koninklijk besluit van 22 Juli 1913 (*Staatsblad* nº. 331);

Heeft goedgevonden:

te bepalen, dat de in dat besluit bedoelde kennisgevingen en opgaven zullen worden opgemaakt in den vorm, waarvan de modellen onder I, I*a*, II en II*a* bij deze beschikking zijn gevoegd.

's Gravenhage, 5 Augustus 1913.

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal,

(*get.*) J. B. KAN.

MODEL I. DIENSTJAAR . . . .

KENNISGEVING

aan het gemeentebestuur van

. . . . . .

ingevolge art. 2 van het Koninklijk besluit van 22 Juli 1913 (*Staatsblad* nº. 331).

1. Naam en voornamen. (Voluit geschreven.)	
2. Betrekking. (te vermelden: „Hoofd", of „onderwijzer(es) van bijstand" en aan welke openbare lagere school.)	
3. Dagteekening van geboorte.	
4. Burgerlijke staat. (Gehuwd of weduwnaar (weduwe).)	
5. Aantal wettige of gewettigde kinderen, *beneden den leeftijd van* 18 *jaren*, dat ondergeteekende te zijnen (haren) laste heeft.	
Uitsluitend bestemd voor *mannelijke* onderwijzers van bijstand van 28-jarigen leeftijd of ouder, die hetzij gehuwd, hetzij weduwnaar zijn en wettige of gewettigde minderjarige kinderen te hunnen laste hebben. 6. Aantal wettige of gewettigde *minderjarige* kinderen, dat ondergeteekende te zijnen laste heeft.	

Ondergeteekende verklaart op grond van bovenstaande naar waarheid verstrekte gegevens, volgens de wet van 6 Juni 1913 (*Staatsblad* nº. 239), aanspraak te hebben op tegemoetkoming uit 's Rijks kas over het jaar . . . . . den . . . . . 19 . . .

. . . . . .

(Onderteekening.)

TOELICHTINGEN.

De mededeeling betreffende het dienstjaar 1913 behoort, ingevolge art. 8 van het Koninklijk besluit van 22 Juli 1913 (*Staatsblad* nº. 331), den toestand aan te geven op 1 October 1913 en te worden ingediend vóór den 10den October d. a. v.

Voor 1914 en volgende jaren behoort, ingevolge art. 1 van genoemd Koninklijk besluit, de toestand te worden medegedeeld op 1 Juli van het jaar der inzending en behoort de inzending, volgens art. 2 van dat besluit, te geschieden tusschen 1 en 10 Juli.

Artikel 1 der wet van 6 Juni 1913 (*Staatsblad* nº. 239) tot het verleenen van tegemoetkomingen uit 's Rijks kas aan onderwijzers bij het lager onderwijs, luidt:

Uit 's Rijks kas worden, onverminderd de bijdragen welke krachtens de Lager-onderwijswet worden verleend, de volgende tegemoetkomingen uitgekeerd:

a. indien het hoofd of de onderwijzer van bijstand van eene openbare lagere school of van eene school, welke voldoet aan de in artikel 59, eerste en tweede lid, der Lager-onderwijswet gestelde eischen, meer dan twee wettige of gewettigde kinderen beneden den achttienjarigen leeftijd te zijnen laste heeft, veertig gulden per jaar voor ieder kind boven de twee;

b. vijftig gulden per jaar voor iederen mannelijken onderwijzer van bijstand als onder *a* bedoeld, indien hij den leeftijd van acht en twintig jaren heeft bereikt en hetzij gehuwd is, hetzij als weduwnaar wettige of gewettigde minderjarige kinderen te zijnen laste heeft.

De in het eerste lid onder *a* bedoelde tegemoetkoming wordt, waar het vrouwen geldt, slechts uitgekeerd, indien zij weduwe zijn.

MODEL Ia. DIENSTJAAR . . . .

KENNISGEVING

aan het bestuur der bijzondere lagere school van

. . . . . .

ingevolge art. 2 van het Koninklijk besluit van 22 Juli 1913 (*Staatsblad* nº. 331).

1. Naam en voornamen. (Voluit geschreven.)	
2. Betrekking. (Hoofd of onderwijzer(es) van bijstand.)	
3. Dagteekening van geboorte.	
4. Burgerlijke staat. (Gehuwd of weduwnaar (weduwe).)	
5. Aantal wettige of gewettigde kinderen, *beneden den leeftijd van* 18 *jaren*, dat ondergeteekende te zijnen (haren) laste heeft.	

Uitsluitend bestemd voor *manneljke* onderwijzers van bijstand van 28 jarigen leeftijd of ouder, die hetzij gehuwd, hetzij weduwnaar zijn en wettige of gewettigde *minderjarige* kinderen te hunnen laste hebben.

6. Aantal wettige of gewettigde *minderjarige* kinderen, dat ondergeteekende te zijnen laste heeft.

Ondergeteekende verklaart op grond van bovenstaande naar waarheid verstrekte gegevens, volgens de wet van 6 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 289), aanspraak te hebben op tegemoetkoming uit 's Rijks kas over het jaar . . . . . .

. . . . . den . . . . . 19 . .

. . . . . .

(Onderteekening.)

TOELICHTINGEN.

De mededeeling betreffende het dienstjaar 1913 behoort, ingevolge art. 8 van het Koninklijk besluit van 22 Juli 1913 (*Staatsblad* n°. 331), den toestand aan te geven op 1 October 1913 en te worden ingediend vóór den 10den October d. a. v.

Voor 1914 en volgende jaren behoort, ingevolge art. 1 van genoemd Koninklijk besluit, de toestand te worden medegedeeld op 1 Juli van het jaar der inzending en behoort de inzending, volgens art. 2 van dat besluit, te geschieden tusschen 1 en 10 Juli.

Artikel 1 der wet van 6 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 239) tot het verleenen van tegemoetkomingen uit 's Rijks kas aan onderwijzers bij het lager onderwijs, luidt:

Uit 's Rijks kas worden, onverminderd de bijdragen welke krachtens de Lager-onderwijswet worden verleend, de volgende tegemoetkomingen uitgekeerd:

a. indien het hoofd of de onderwijzer van bijstand van eene openbare lagere school of van eene school, welke voldoet aan de in artikel 59, eerste en tweede lid, der Lager-onderwijswet gestelde eischen, meer dan twee wettige of gewettigde kinderen beneden den achttienjarigen leeftijd te zijnen laste heeft, veertig gulden per jaar voor ieder kind boven de twee;

b. vijftig gulden per jaar voor iederen mannelijken onderwijzer van bijstand als onder *a* bedoeld, indien hij den leeftijd van acht en twintig jaren heeft bereikt en hetzij gehuwd is, hetzij als weduwnaar wettige of gewettigde minderjarige kinderen te zijnen laste heeft.

De in het eerste lid onder *a* bedoelde tegemoetkoming wordt, waar het vrouwen geldt, slechts uitgekeerd indien zij weduwe zijn.

MODEL II.

DIENSTJAAR 19 . .

STAAT, *houdende opgaaf van de bedragen wegens* tegemoetkomingen uit 's Rijks kas, *overeenkomstig de wet van den 6den Juni* 1913 (Staatsblad n°. 289), *over het jaar* 19 . . ; *verschuldigd aan hoofden en onderwijzers van bijstand op* . . . . . 19 . . (1) *verbonden aan de openbare lagere scholen der gemeente* . . . . . .

NAAM.	VOORNAMEN.	Rang (hoofd of onderwijzer(es) van bijstand).	Dagteekening van geboorte.	Burgerlijke staat (gehuwd of weduwnaar (weduwe)).	Aantal wettige of gewettigde kinderen beneden den leeftijd van 18 jaren, dat de belanghebbende te zijnen laste heeft.	Aantal wettige of gewettigde minderjarige kinderen, dat de belanghebbende te zijnen laste heeft.	Bedrag der kindertoelage (art 1*a* der wet).	Bedrag der tegemoetkoming wegens huishuur (art. 1*b* der wet).	Totaal bedrag der tegemoetkomingen.	Toelichtingen.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
							f	*f*	*f*	

Totaal bedrag per gemeente *f* . . . . . .

Aldus naar waarheid opgemaakt. . . . . den . . . . . 19 . .

Het Gemeentebestuur van . . . . . .

(1) Voor het dienstjaar 1913 hier in te vullen: 1 October 1913; voor 1914 en volgende jaren: 1 Juli.

MODEL IIa. DIENSTJAAR 19 . .

STAAT, *houdende opgaaf van de bedragen wegens* tegemoetkomingen uit 's Rijks kas, *overeenkomstig de wet van den 6den Juni* 1913 (Staatsblad n°. 239), *over het jaar* 19 . . *verschuldigd aan het hoofd en de onderwijzers van bijstand op* . . . . . 19 . .(1) *verbonden aan de bijzondere lagere school gevestigd te* . . . . . .(2). . . . . *staande onder bestuur van*(3) . . . . . .

NAAM.	VOORNAMEN.	Rang (hoofd of onderwijzer(es) van bijstand).	Dagteekening van geboorte.	Burgerlijke staat (gehuwd of weduwnaar (weduwe)).	Aantal wettige of gewettigde kinderen beneden den leeftijd van 18 jaren, dat de belanghebbende te zijnen laste heeft.	Aantal wettige of gewettigde minderjarige kinderen, dat de belanghebbende te zijnen laste heeft.	Bedrag der kindertoelage (art. 1a der wet).	Bedrag der tegemoetkoming wegens huishuur (art. 1b der wet).	Totaal bedrag der tegemoetkomingen.	Toelichtingen.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
							f	*f*	*f*	

6 *Augustus* 1913. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 8 December 1902 (*Staatsblad* nº. 214), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 5 Januari 1905 (*Staatsblad* nº. 26), tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 72 der Ongevallenwet 1901. S. 346.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 23 Juni 1913, nº. 1142, afdeeling Arbeidersverzekering;

Gezien artikel 72 der Ongevallenwet 1901 (*Staatsblad* 1910, nº. 241), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 11 Februari 1911 (*Staatsblad* nº. 62);

Den Raad van State gehoord (advies van 22 Juli 1913, nº. 19);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 2 Augustus 1913, nº. 1702, afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Eenig artikel.

Tusschen artikel 10 en artikel 11 van Ons besluit van 8 December 1902 (*Staatsblad* nº. 214), gewijzigd bij Ons besluit van 5 Januari 1905 (*Staatsblad* nº. 26), wordt ingevoegd een nieuw artikel luidende:

„*Art.* 10*bis*. Bij overlijden van een persoon, wien een rente ingevolge de Ongevallenwet 1901 is toegekend, wordt door het gemeentebestuur aan het bestuur der Rijksverzekeringsbank op diens verzoek kosteloos toegezonden een gewaarmerkt afschrift van de opgave van de oorzaak van den dood, bedoeld bij artikel 5 van de wet van 1 Juni 1865, regelende de uitoefening der geneeskunst (*Staatsblad* 1903, nº. 148), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 31 December 1909 (*Staatsblad* nº. 452).".

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 6den Augustus 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 22 *Aug.* 1913.)

—

6 *Augustus* 1913. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van *Noordholland* van 16 April 1913, nº. 145, waarbij in beroep is gehandhaafd de weigering door Burgemeester en Wethouders van *Helder* om in de akte van de ten name van G. J. VAN DER LEE, aldaar, staande vergunning voor den verkoop van sterken drank in het klein wijziging te brengen. S. 347.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, van 26 Juni 1913, nº. 5086, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen, betreffende het besluit van Gedeputeerde Staten van *Noordholland* van 16 April 1913, nº. 145, waarbij in beroep is gehandhaafd de weigering door Burgemeester en Wethouders van *Helder*, om in de akte van de ten name van G. J. VAN DER LEE, aldaar, staande vergunning voor den verkoop van sterken drank in het klein voor gebruik elders dan ter plaatse van verkoop, voor een localiteit in het perceel Molenstraat 123 en in het afschrift van die akte, ingevolge art. 25 der Drankwet, de wijziging te brengen, dat die vergunning met ingang van 1 Mei 1913 zal gelden voor een localiteit van het perceel Spoorstraat 106;

Overwegende, dat Gedeputeerde Staten van *Noordholland* voormelde weigering hebben gehandhaafd op de volgende gronden: dat het verzoek van adressant is geweigerd op grond, dat in de localiteit van het perceel Spoorstraat 106 een winkelnering wordt uitgeoefend, bestaande in den verkoop van wijnen, oranjebitter, alcoholvrije dranken e. d.; dat in den zin der Drankwet onder het uitoefenen van een winkelnering moet worden verstaan het ten verkoop en in voorraad hebben en leveren van waren, waarover gehandeld wordt ter plaatse waar gehandeld wordt; dat gebleken is, dat in de bedoelde localiteit van het perceel Spoorstraat nº. 106, de waren, waarin gehandeld wordt, ook inderdaad aldaar aan het publiek geleverd worden en dat derhalve door Burgemeester en Wethouders van *Helder* terecht is beslist, dat in die localiteit een winkelnering wordt uitgeoefend;

Overwegende, dat ingevolge het bepaalde bij art. 25, 4de lid, der Drankwet (*Staatsblad* 1904, nº. 235), in verband met het bepaalde bij art. 8, eerste lid, nº. 15, dier wet de wijziging in de vermelding der localiteit in de akte van eene vergunning en in het afschrift daarvan door Burgemeester en Wethouders wordt geweigerd o. a. wanneer zij wordt gevraagd voo

eene localiteit, waarin eene andere winkelnering wordt uitgeoefend;

dat volgens het bepaalde bij het tweede lid van 15°. van art. 8, eerste lid, dier wet ten aanzien van eene vergunning voor het slijten van sterken drank als andere winkelnering moet worden beschouwd het tappen van anderen dan sterken drank, in aansluiting waaraan art. 36, eerste lid, 4°. belet, dat tappen van anderen dan sterken drank geschiedt in eene localiteit, waarvoor eene vergunning voor het slijten van sterken drank is verleend;

dat, waar de wet ten deze bij uitdrukkelijke bepaling slechts deze beide vormen van drankhandel tegenover elkander als andere winkelnering beschouwt, — hetgeen blijkens de geschiedenis van de tot-stand-koming van art. 36 is geschied om tegen te gaan het tappen van sterken drank in strijd met de wet door hem, die eene vergunning heeft voor het slijten van dien drank — de woorden noch de geest der wet vorderen, dat die onvereenigbaarheid ten aanzien van eene vergunning voor het slijten van sterken drank, in strijd met den aard van het bedrijf, wordt uitgebreid tot het slijten van anderen dan sterken drank;

dat mitsdien ten aanzien van eene vergunning voor het slijten van sterken drank in het klein het slijten van anderen dan sterken drank niet is te beschouwen als andere winkelnering;

dat de weigering van de door G. J. VAN DER LEE gevraagde wijziging in de vermelding van de localiteit in de akte van de te zijnen name staande vergunning en in het afschrift daarvan derhalve is in strijd met de wet, en het daartegen ingestelde beroep gegrond had moeten worden verklaard;

Gelet op art. 166 der Provinciale Wet;

Den Raad van State gehoord, advies van 22 Juli 1913, n°. 26;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 2 Augustus 1913, n°. 6956, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het voormelde besluit van Gedeputeerde Staten van *Noordholland* van 16 April 1913, n°. 145, te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 6den Augustus 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Binnenl. Zaken, (*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 22 *Aug.* 1913.)

8 *Augustus* 1913. BESLUIT, tot nadere wijziging van de bij Koninklijk besluit van den 23sten Maart 1903 (*Staatsblad* n°. 89) bekrachtigde politiebepalingen op het vervoer van licht-ontvlambare, niet ontplofbare stoffen op den Rijn. S. 348.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Buitenlandsche Zaken van 12 Juni 1913, n°. 3545, Afdeeling Nijverheid, en van 19 Juni 1913, n°. 12403, Tweede Afdeeling;

Gezien de door de Centrale Commissie voor de Rijnvaart in hare tweede buitengewone zitting van 10 Mei 1913 vastgestelde wijziging van de politiebepalingen op het vervoer van licht-ontvlambare, niet ontplofbare stoffen op den Rijn;

Den Raad van State gehoord (advies van 22 Juli 1913, n°. 20);

Gelet op de nadere voordracht van Onze voornoemde Ministers van 2 Augustus 1913, n°. 4684, afdeeling Nijverheid, en van 4 Augustus 1913, Tweede Afdeeling, n°. 15803;

Gelet op de artikelen 1, 32 en 46 der herziene akte omtrent de Rijnvaart van 17 October 1868, voor zooveel noodig goedgekeurd bij de wet van 4 April 1869 (*Staatsblad* n°. 37);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met ingang van 1 October 1913 te bepalen, dat de bij Koninklijk besluit van den 23sten Maart 1903 (*Staatsblad* n°. 89) bekrachtigde politiebepalingen op het vervoer van licht-ontvlambare, niet ontplofbare stoffen op den Rijn, zooals deze werden aangevuld bij Koninklijk besluit van den 23sten April 1906 (*Staatsblad* n°. 67), zullen worden gewijzigd als volgt:

Eenig artikel.

In artikel 7*a*, eerste alinea, van genoemde politiebepalingen wordt in plaats van: „*Calcium Carbid! gevaarlijk, indien niet droog gehouden*"! gelezen: „*Carbid, voor vocht te behoeden*".

Onze Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Buitenlandsche Zaken zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 8sten Augustus 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

(*Uitgeg.* 22 *Aug.* 1913.)

8 *Augustus* 1913. BESLUIT, houdende nadere bepalingen omtrent de meting van zeeschepen. S. 349.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën, van den 22 Mei 1913, nº. 54, Invoerrechten;

Overwegende, dat het in het belang van de Nederlandsche scheepvaart wenschelijk is, de hier te lande geldende bepalingen omtrent de meting van zeeschepen nader aan te vullen;

Herzien het Koninklijk besluit van 21 Augustus 1875 (*Staatsblad* nº. 146) en Ons besluit van 18 September 1899 (*Staatsblad* nº. 208);

Den Raad van State gehoord (advies van den 22 Juli 1913, nº. 15);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 1 Augustus 1913, nº. 98, Invoerrechten;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

In artikel 17 van het Koninklijk besluit van 21 Augustus 1875 (*Staatsblad* nº. 146), zooals dat wordt gelezen volgens artikel 1, § 2, van Ons besluit van 18 September 1899 (*Staatsblad* nº. 208) wordt tusschen het eerste en het tweede lid opgenomen:

„Onder de voorwaarden, vast te stellen door Onzen Minister van Financiën, worden bovendien afgetrokken de ruimten, uitsluitend bestemd voor waterballast."

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 8sten Augustus 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 23 *Aug.* 1913.)

—

8 *Augustus* 1913. BESLUIT van den Minister van Binnenlandsche Zaken, betreffende de zitting van het hoofdstembureau in verband met de verkiezing van leden van den raad der gemeente Haren.

De Minister van Binnenlandsche Zaken;

Gelet op art. 93, derde lid, der Kieswet;

Heeft goedgevonden:

na ingewonnen advies van Gedeputeerde Staten van Groningen te bepalen, dat in het kiesdistrict voor de verkiezing van leden van den raad der gemeente Haren de zitting van et hoofdstembureau tot het vaststellen van den uitslag der verkiezing, gehouden wordt onmiddellijk na afloop van de werkzaamheid bedoeld in art. 92, eerste zinsnede, der Kieswet.

's Gravenhage, 8 Augustus 1913.

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal, (*get.*) J. B. KAN.

—

9 *Augustus* 1913. BESLUIT, tot wijziging van den bij Koninklijk besluit van 15 Juni 1905 (*Staatsblad* nº. 207) vastgestelden en laatstelijk bij Koninklijk besluit van 18 Maart 1911 (*Staatsblad* nº. 94) gewijzigden algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 385*b*, laatste lid, van het Burgerlijk Wetboek, zooals dit luidt ingevolge de wet van 6 Februari 1901 (*Staatsblad* nº. 62). S. 350.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie ad interim van 2 Juni 1913, 3de afdeeling B, nº. 653;

Den Raad van State gehoord (advies van 22 Juli 1913, nº. 24);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 7 Augustus 1913, 3de afdeeling B, nº. 580;

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen:

In den algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in art. 385*b*, laatste lid, van het Burgerlijk Wetboek, zooals dit luidt ingevolge de wet van 6 Februari 1901 (*Staatsblad* nº. 62), vastgesteld bij Koninklijk besluit van 15 Juni 1905 (*Staatsblad* nº. 207) en gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 11 Februari 1909 (*Staatsblad* nº. 39), van 28 Juli 1910 (*Staatsblad* nº. 244) en van 18 Maart 1911 (*Staatsblad* nº. 94), worden de volgende wijzigingen aangebracht:

Artikel 1, eerste lid, wordt gelezen als volgt:

In het rechtsgebied van iedere arrondissements-rechtbank is één voogdijraad gevestigd, met uitzondering van dat van de arrondissements-rechtbanken te *Breda*, *Rotterdam* en *Amsterdam*, waarin twee, en dat van de arrondissements-rechtbank te *'s Gravenhage*, waarin drie voogdijraden gevestigd zijn;

Artikel 2 wordt gelezen als volgt:

Met uitzondering van de voogdijraden te *Breda*, *Tilburg*, *Rotterdam*, *Amsterdam*, *'s Gravenhage* en *Leiden*, strekt zich het ressort van een voogdijraad uit over het geheele rechtsgebied van de arrondissements-rechtbank.

Het ressort van den voogdijraad te *Breda* strekt zich uit over de kantons *Breda*, *Zeven-*

bergen en *Bergen-op-Zoom*; dat van den voogdijraad te *Tilburg* over de kantons *Tilburg* en *Oosterhout*. Het ressort van den voogdijraad *Rotterdam I* strekt zich uit over de voormalige kantons *Rotterdam* n°. *1* en n°. *2*; dat van den voogdijraad *Rotterdam II* over het voormalige kanton *Rotterdam* n°. *3* en over de kantons *Schiedam*, *Gouda*, *Schoonhoven*, *Brielle* en *Sommelsdijk*. Het ressort van den voogdijraad *Amsterdam I* strekt zich uit over de voormalige kantons *Amsterdam* n°. *1* en n°. *2*; dat van den voogdijraad *Amsterdam II* over de voormalige kantons *Amsterdam* n°. *3* en n°. *4* en over het kanton *Hilversum*. Het ressort van de voogdijraden *'s Gravenhage I* en *II* strekt zich uit over de kantons *'s Gravenhage* en *Delft*. De werkzaamheden in deze kantons worden over beide voogdijraden verdeeld naar een door Onzen Minister van Justitie vast te stellen regeling. Het ressort van den voogdijraad te *Leiden* strekt zich uit over de kantons *Leiden* en *Alphen*.

Dit besluit zal gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* worden geplaatst en treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is opgenomen en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Soestdijk, den 9den Augustus 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie ad interim,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 18 *Aug.* 1913.)

—

11 *Augustus* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin, betreffende recht, te betalen voor uittreksels uit de registers van den burgerlijken stand.

Blijkens door den Minister van Oorlog van den Inspecteur der Infanterie ontvangen mededeeling verstrekken de gemeentebesturen, met slechts weinige uitzonderingen, uittreksels uit de registers van den Burgerlijken Stand aan adspiranten voor het reservekader *kosteloos*.

Met dien Minister ben ik van oordeel, dat die kostelooze afgifte in strijd is met art. 2 der wet van 23 April 1879 (*Staatsblad* n°. 72).

De gemeentebesturen geven bedoelde uittreksels kosteloos af, waarschijnlijk naar aanleiding van het bepaalde in art. 9, in verband met de artikelen 7, alinea 1, en 11, alinea 3, der Militiewet; mocht dit het geval zijn, dan wordt daarbij evenwel over het hoofd gezien, dat art. 9 alleen dan vrijstelt van de rechten, bedoeld in art. 2 der wet van 23 April 1879 (*Staatsblad* n°. 72), wanneer het geldt stukken, over te leggen „in verband met de bepalingen van deze (dat is de Militie-) wet".

Ten overvloede zij hierbij nog aangeteekend, dat op bedoelde uittreksels wel kan worden toegepast de vrijstelling van zegelrecht, verleend bij art. 27, litt. A, n°. 12, der wet van 3 October 1843, *Staatsblad* n°. 47.

Ik heb de eer U H.E.G. te verzoeken de gemeentebesturen in Uwe provincie met het bovenstaande in kennis te stellen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal, (*get.*) J. B. KAN.

—

12 *Augustus* 1913. BESLUIT, houdende aanvulling van het Koninklijk besluit van den 5den October 1910 (*Staatsblad* n°. 298), tot instelling van een eereteeken voor belangrijke diensten in of jegens de Vereeniging „het Nederlandsche Roode Kruis" bewezen. S. 351.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Oorlog en van Marine a. i. van 18 Juni 1913, Kabinet, Litt. G[59], en van 20 Juni 1913, Bureau B, n°. 2;

Den Raad van State gehoord (advies van den 15den Juli 1913, n°. 84);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 29 Juli 1913, Kabinet, Litt. B[71], en van 8 Augustus 1913, Bureau B, n°. 47;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

Aan het Koninklijk besluit van 5 October 1910 (*Staatsblad* n°. 298) wordt toegevoegd een artikel II*bis*, luidende als volgt:

„Ter herinnering aan bijzondere gebeurtenissen, waarvoor de medaille wordt verleend, kan door Ons een op het lint te bevestigen gesp van zilver aan het eereteeken worden toegevoegd. Het op dien gesp aan te brengen opschrift zal telkenmale door Ons worden vastgesteld".

Onze Ministers van Oorlog en van Marine zijn belast met de uitvoering van dit beluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, aan de Kanselarijen der

Nederlandsche Orden en aan de Algemeene Rekenkamer.

Soestdijk, den 12den Augustus 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog,

(*get.*) H. COLIJN.

De Minister van Marine ad interim,

(*get.*) H. COLIJN.

(*Uitgeg.* 11 *Sept.* 1913.)

—

12 *Augustus* 1913. BESLUIT, houdende bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 29 September 1911 te *St. Petersburg* tusschen *Nederland* en *Rusland* gesloten verdrag over de wederzijdsche erkenning van naamlooze- en andere handels-, nijverheids- of financieele vennootschappen. S. 352.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien het op 29 September 1911 te *St. Petersburg* tusschen *Nederland* en *Rusland* gesloten verdrag over de wederzijdsche erkenning van naamlooze- en andere handels-, nijverheids- of financieele vennootschappen, welk verdrag is goedgekeurd bij de Wet van den 19den Maart 1913, *Staatsblad* nº. 102 en waarvan een afdruk met vertaling bij dit besluit is gevoegd;

Overwegende, dat de akten van bekrachtiging van bedoeld verdrag op 18 Juli 1913 te *St. Petersburg* zijn uitgewisseld;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 6den Augustus 1913, nº. 16148, Directie van het Protocol;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de bekendmaking van gezegd verdrag en van de vertaling daarvan te bevelen door de plaatsing van dit besluit in het *Staatsblad*. (1)

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Soestdijk, den 12den Augustus 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

VERTALING.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en Zijne Majesteit de Keizer aller Russen,

geleid door den wensch om de aangelegenheid der wederzijdsche erkenning in het Koninkrijk der Nederlanden en in het Russische Keizerrijk der Russische en Nederlandsche naamlooze vennootschappen en andere handels-, nijverheids- en financieele vennootschappen te regelen,

hebben het wenschelijk geoordeeld te dien einde een verdrag te sluiten en hebben tot hunne gevolmachtigden benoemd, te weten:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden: den heer ARTHUR MARTIN DÉSIRÉ baron SWEERTS DE LANDAS WYBORGH, Hoogstderzelver kamerheer, Hoogstderzelver buitengewoon gezant en gevolmachtigd Minister bij Zijne Majesteit den Keizer aller Russen,

en Zijne Majesteit de Keizer aller Russen: den heer ANATOLE NÉRATOW, kamerheer van Hoogstdeszelfs hof, werkelijk Staatsraad, tijdelijk waarnemer van het Keizerlijk Ministerie van Buitenlandsche Zaken,

die, na hunne in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten te hebben uitgewisseld, omtrent de volgende artikelen zijn overeengekomen:

Art. I. De naamlooze vennootschappen en andere handels-, nijverheids- of financieele vennootschappen, met inbegrip der verzekeringsmaatschappijen, die op het grondgebied van den eenen verdragstaat haren zetel hebben en aldaar overeenkomstig de van kracht zijnde wetten rechtens bestaan, worden ook op het grondgebied van den anderen Staat als wettig bestaande erkend.

Art. II. De wetten van den Staat van vestiging zijn op het grondgebied van den anderen Staat op de hierboven bedoelde vennootschappen van toepassing, ook wat betreft hare handelingsbevoegdheid en hare bevoegdheid in rechten op te treden.

De toelating van zoodanige vennootschap tot de uitoefening van eenigen tak van nijverheid of handel in den anderen verdragstaat, alsook de bevoegdheid om onroerende goederen en ander vermogen op het gebied van den anderen Staat te verwerven, wordt beheerscht door de te dezer zake in dezen laatsten Staat geldende voorschriften.

Intusschen genieten gezegde vennootschappen in den anderen Staat dezelfde rechten, die aan soortgelijke vennootschappen van eenig ander land zijn of zullen worden verleend.

Art. III. Dit verdrag is toepasselijk op de koloniën en bezittingen der verdragsluitende partijen en op hare consulaire rechterlijke ressorten.

Art. IV. Dit verdrag zal worden bekrachtigd en de bekrachtigingsoorkonden zullen zoo spoedig mogelijk uitgewisseld worden.

Het verdrag treedt in werking op den dertigsten dag na de uitwisseling der bekrachtigingsoorkonden en blijft van kracht gedurende een jaar, te rekenen van den dag, waarop het

(1) Hierna is alleen de vertaling opgenomen.

door een der beide verdragstaten opgezegd wordt.

Ten blijke waarvan de ondergeteekenden dit verdrag hebben geteekend en van hunne zegels voorzien.

Gedaan in dubbel te St. Petersburg, den 29/16 September 1911.

(*L. S.*) SWEERTS DE LANDAS.
(*L. S.*) NÉRATOW.

14 *Augustus* 1913. BESLUIT, houdende wijziging van het Koninklijk besluit van 20 December 1911 (*Staatsblad* n°. 364), tot uitvoering van de artikelen 5*b* en 5*c* der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134) tot voorziening tegen besmettelijke ziekten. S. 353.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 11 Juli 1913, n°. 6006, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Gelet op de artikelen 5*b* en 5*c* der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), tot voorziening tegen besmettelijke ziekten, welke artikelen zijn ingelascht bij de wet van 14 Juli 1910 (*Staatsblad* n°. 204);

Den Raad van State gehoord (advies van 29 Juli 1913, n°. 42);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 11 Augustus 1913, n°. 7084, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I. In Ons besluit van 20 December 1911 (*Staatsblad* n°. 364) worden de volgende wijzigingen gebracht:

1°. In het 1ste lid van artikel 1 worden vóór het woord „gericht" ingevoegd de woorden „-- met de daarbij behoorende stukken in tweevoud —".

2°. Aan artikel 1 wordt na het tweede een nieuw, derde, lid toegevoegd, luidende:

„Aanvragen om toekenning van Rijksbijdragen in de kosten van uitgaven voor reiniging en ontsmetting en voor deskundige leiding van den ontsmettingsdienst, die op of na 1 April van het jaar, volgende op dat, waarop de aanvrage betrekking heeft, worden ingediend, blijven buiten behandeling".

3°. In het tweede lid van artikel 2 vervalt achter het woord „dienst" de komma en worden tusschen de woorden „dienst" en „zonder" ingelascht de woorden: „wenschelijk of noodzakelijk is en,".

4°. Artikel 3 wordt gelezen als volgt:

„De aanvrage om toekenning van eene Rijksbijdrage in de uitgaven voor de reiniging en de ontsmetting, als bedoeld in artikel 5*b*, sub 2°, der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), wordt vóór den 1sten April van het jaar volgende op dat, waarop de aanvrage betrekking heeft, ingediend".

„Bij die aanvrage worden overgelegd:

a. eene volledige en uitgewerkte opgave van alle voor den ontsmettingsdienst in het laatstverloopen dienstjaar gedane uitgaven, met uitzondering evenwel van die voor een der doeleinden, genoemd in artikel 5*b*, sub 1°, 3° en 4°, der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134);

b. eene volledige en uitgewerkte opgave van alle in het laatstverloopen dienstjaar ter zake van den ontsmettingsdienst genoten baten, daaronder begrepen de bijdragen, bedoeld in artikel 5*a* der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), de vergoedingen van andere gemeentebesturen wegens verrichte reinigingen en ontsmettingen, benevens de ontvangsten voor buiten dienst gestelde goederen, behoorende tot den ontsmettingsdienst;

c. een door den leider van den ontsmettingsdienst voor „gezien" geteekende verzamelstaat, waarin voor elke ziekte afzonderlijk, ook voor die welke niet in de wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134) zijn genoemd, wordt opgegeven het totaal aantal reinigingen en ontsmettingen door den dienst in het laatstverloopen dienstjaar verricht, met bijvoeging van den aard en de bijzonderheden van die reinigingen en ontsmettingen (woning-reiniging of ontsmetting, goederen-ovenontsmetting, kosteloos of tegen betaling enz.) benevens een verslag van den staat van den ontsmettingsdienst en van de daartoe behoorende gebouwen en goederen; daarbij wordt tevens opgave gedaan van het aantal reinigingen en ontsmettingen, die hebben plaats gehad krachtens de artikelen 4 en 5 dier wet; en

d. eene opgave van het gemeentebestuur van dat deel der gemaakte kosten voor den geheelen dienst, hetwelk, naar zijn oordeel, voor reinigingen en ontsmettingen krachtens de artikelen 4 en 5 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134) is uitgegeven en dus voor subsidiëering van Rijkswege in aanmerking komt. Het gemeentebestuur doet daarbij tevens mededeeling van de wijze, waarop bovenbedoeld deel werd berekend. In bepaalde gevallen kan Onze Minister van Binnenlandsche Zaken voorschrijven, dat een door hem te bepalen wijze van berekening zal worden gevolgd".

„De noodige bewijsstukken worden, ingeval

en voor zooverre Onze Minister zulks verlangt, aan deze overgelegd".

„Indien het gemeentebestuur de reinigingen en ontsmettingen doet verrichten, hetzij door den ontsmettingsdienst van eene andere gemeente, hetzij door eene vereeniging, die zich de uitvoering van die bewerkingen ten doel stelt, behoort eene gespecificeerde opgave te worden verstrekt van de ter zake van de reinigingen en ontsmettingen, verricht krachtens de artikelen 4 en 5 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), gedane uitgaven en genoten baten. Daarbij worden vermeld de data, waarop die reinigingen en ontsmettingen hebben plaats gehad, de bijzonderheden daarvan, de namen der ziekten, waarbij is gereinigd of ontsmet en de bedragen der betaalde kosten en genoten baten, een en ander voor elke reiniging en ontsmetting afzonderlijk. De noodige bewijsstukken worden bij die opgave overgelegd".

„Bij de aanvrage, bedoeld in het 1ste lid, wordt overgelegd eene verklaring van den burgemeester, dat alle reinigingen en ontsmettingen, in de kosten waarvan subsidiëering van Rijkswege wordt gevraagd, hebben plaats gehad krachtens de artikelen 4 en 5 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134)".

„De Rijksbijdrage, in dit artikel bedoeld, wordt niet uitgekeerd, indien de inrichting van den ontsmettingsdienst niet door Onzen Minister is goedgekeurd".

5°. In artikel 4 worden onder 4 in de plaats van de woorden „ook in de" gelezen de woorden „ook in of ten behoeve van de";

6°. In het 1ste lid van artikel 6 wordt in de plaats van het woord „Maart" gelezen het woord „April".

7°. Het laatste lid van artikel 8 wordt gelezen als volgt:

„Voorts is het bestuur der vereeniging gehouden jaarlijks vóór den 1sten April aan Onzen Minister, benevens aan den inspecteur, een verslag van den staat van den ontsmettingsdienst en van de daartoe behoorende gebouwen en goederen, benevens van de gedurende het afgeloopen dienstjaar door den dienst verrichte werkzaamheden te zenden. In dat verslag worden vermeld de bijzonderheden, bedoeld in artikel 3, 2de lid *c*, met opgave van de namen der gemeenten, waarin de reinigingen en ontsmettingen zijn verricht".

Art. II. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State gezonden zal worden.

Soestdijk, den 14den Augustus 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 11 *Sept.* 1913.)

—

15 *Augustus* 1913. BESLUIT, houdende vaststelling van den dag, waarop de Grootboekwet (*Staatsblad* 1913, n°. 123), in werking treedt. S. 354.

Bepaald op 1 *Januari* 1914.

—

19 *Augustus* 1913. BESLUIT, tot wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van 26 Maart 1872 (*Staatsblad* n°. 19), houdende bepalingen tot vereenvoudiging van de formaliteiten, in acht te nemen bij den in-, uit- en doorvoer van goederen. S. 355.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 16 Juli 1913, n°. 110, Invoerrechten;

Gezien artikel 1 der wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 61), alsmede artikel 1 der wet van 28 December 1879 (*Staatsblad* n°. 250) en de wet van 7 December 1896 (*Staatsblad* n°. 212);

Den Raad van State gehoord (advies van 5 Augustus 1913, n°. 22);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 14 Augustus 1913, n°. 63, Invoerrechten;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

In het Koninklijk besluit van 26 Maart 1872 (*Staatsblad* n°. 19), zooals het is aangevuld en gewijzigd, laatstelijk bij Ons besluit van 26 September 1911 (*Staatsblad* n°. 304), worden de volgende veranderingen gebracht:

A. Aan artikel 18 wordt een vierde lid toegevoegd, luidende:

Vermelding van goederen in colli onder eene verkeerde benaming wordt beschouwd als overtreding van artikel 2.

B. Aan artikel 37 wordt een zesde lid toegevoegd, luidende:

Eveneens worden zij geacht dit besluit te hebben overtreden, indien goederen in colli onder eene verkeerde benaming zijn vermeld.

C. Tusschen het derde en het vierde lid van

artikel 47 wordt een nieuw lid ingevoegd, luidende:

Eveneens worden zij geacht dit besluit te hebben overtreden, indien goederen in colli onder eene verkeerde benaming zijn vermeld.

D. Artikel 57 wordt gelezen:

De maatschappijen of personen, die de doorvoerlijsten hebben ingeleverd, moeten die lijsten binnen den volgens artikel 55 bepaalden tijd doen aanzuiveren door uitvoer van de goederen, met inachtneming van het bepaalde bij de voorgaande artikelen, en zorgen dat geen goederen worden gelost.

Bij verschil tusschen de goederen en de doorvoerlijsten, zoowel in méér als in minder, worden de bedoelde maatschappijen of personen geacht dit besluit te hebben overtreden, behoudens de spoling van artikel 82.

Eveneens worden zij geacht dit besluit te hebben overtreden, indien goederen in colli onder eene verkeerde benaming zijn vermeld.

Wegens de goederen, waarvoor de doorvoerlijsten niet worden aangezuiverd, zijn die maatschappijen of personen op den voet van artikel 19, tweede zinsnede, gehouden tot voldoening van het bedrag der door hen gestelde zekerheid.

De méér bevonden colli, losse voorwerpen of gestorte goederen worden, na borgstelling op den voet van artikel 71 door den ontvanger ambtshalve op de doorvoerlijsten ingeschreven en verder op dezelfde wijs als de overige goederen behandeld. Bij weigering dier borgstelling worden de méér bevonden goederen behandeld overeenkomstig artikel 117 der voormelde Algemeene wet.

E. Aan artikel 82 wordt als tweede lid toegevoegd:

Vermelding van goederen in colli onder eene verkeerde benaming wordt voor de toepassing dier bepalingen buiten aanmerking gelaten, indien voor de goederen, na aangifte volgens het 13de hoofdstuk der voormelde Algemeene wet, een document is verkregen, waarin zij eveneens onder eene verkeerde benaming zijn vermeld.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Soestdijk, den 19den Augustus 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) KOLKMAN.

(*Uitgeg.* 11 *Sept.* 1913.)

—

20 *Augustus* 1913. BESLUIT, houdende bepalingen omtrent de opneming onder de deelgenooten van het Weduwen- en Weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in *Nederlandsch-Indië* van Europeesche onderwijzers, zoo mannen als vrouwen, bij het particulier onderwijs. S. 356.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien artikel 5, lid 7, van het bij Ons besluit van 17 Maart 1913 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 99, *Indisch Staatsblad* n°. 359) vastgestelde Reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in *Nederlandsch-Indië*;

Nog gezien de ordonnantie van den Gouverneur Generaal van *Nederlandsch-Indië* van 31 Juli 1912 (*Indisch Staatsblad* n°. 421);

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 14 Augustus 1913, Statistisch Bureau, n°. 68;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Ten eerste: Behoudens het bepaalde bij de volgende artikelen, worden onderwijzers, zoo mannen als vrouwen, die werkzaam zijn aan eene school, als bedoeld in artikel 1, lid 1, van het Pensioenreglement voor Europeesche particuliere onderwijzers, met uitzondering van de Roomsch Katholieke ordebroeders en zusters, aangemerkt als deelgenooten in het Weduwen- en Weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in *Nederlandsch-Indië.*

Ten tweede: Het deelgenootschap in het bij artikel 1 bedoelde Fonds gaat voor hen verloren en kan niet worden herkregen, indien de aan dat fonds verschuldigde contributie niet op tijd wordt voldaan, behoudens het geval van onopzettelijk verzuim, ter beoordeeling, in *Nederlandsch-Indië* van de Administratie en elders van de Directie van het Fonds. Indien de betrokkene zich bij de uitspraak niet wenscht neder te leggen, kan zijnerzijds (harerzijds) de beslissing worden ingeroepen, in *Nederlandsch-Indië* van den Gouverneur-Generaal, elders van den Minister van Koloniën.

Ten derde: (1) De aan voormeld Fonds verschuldigde contributiën worden berekend naar:

a. de bedragen der pensioensgrondslagen, waarover ten behoeve van eigen pensioen wordt gecontribueerd;

b. alle daarbuiten vallende, in de betrekking genôten wisselvallige inkomsten, voorzoover ze overeenkomen met die, waarover door burgerlijke ambtenaren aan het Fonds wordt gecontribueerd.

(2) Van de in lid 1, sub *b* bedoelde inkomsten wordt door den (de) betrokkene, door tusschenkomst van het bestuur of den houder der school waaraan hij (zij) verbonden is, uiterlijk één maand nadat het genot van die inkomsten is ingetreden, eene opgaaf gezonden aan de Administratie van het Fonds. Van het ophouden van die inkomsten, zoomede van de wijzigingen, welke zij ondergaan, wordt eveneens binnen een maand aan die Administratie mededeeling gedaan.

(3) Bij later opgaaf is boven de gewone contributie eene boete verschuldigd van één procent van het maandelijksch bedrag der bedoelde wisselvallige inkomsten voor elke maand of gedeelte eener maand van verzuim, tot een maximum van tien procent.

(4) Blijkt opgaaf achterwege gebleven, dan wordt eene boete verbeurd van tien procent van het totaal bedrag dier inmiddels genoten wisselvallige inkomsten.

Ten vierde: (1) Voorzooveel zij niet wordt ingehouden op van landswege toegekend pensioen, geschiedt de invordering van de contributiën in *Nederlandsch-Indië* twee maal per jaar en wel in de maanden Juni en December, door middel van opdrachten tot invordering, uit te reiken door het Hoofd van het gewest waarin de debiteur gevestigd is (voor zooveel aangaat de Residentie *Batavia* door den Directeur van Onderwijs en Eeredienst) welk bestuurshoofd (welke Departements-chef) de voor de uitreiking noodige gegevens ontvangt van de Administratie van voormeld Fonds.

(2) Behoudens het bepaalde bij het vierde lid, moet de ingevorderde contributie uiterlijk op den laatsten van de maand, volgende op die waarin de opdracht tot invordering is uitgereikt, in 's Lands kas worden gestort

(3) Voor buiten *Nederlandsch-Indië* verblijvende deelgenooten, wordt door de Directie of de Administratie van het Fonds bepaald wanneer en hoe de contributie is te voldoen.

(4) In *Nederlandsch-Indië* is de Administratie, elders de Directie van het Fonds bevoegd uitstel van betaling van de verschuldigde contributie te verleenen voor ten hoogste zes maanden.

Ten vijfde: Als inkomen, waarnaar de grondslag voor de berekening van het Weduwenpensioen wordt vastgesteld, worden aangemerkt de pensioensgrondslagen, bedoeld bij artikel 9 van het pensioensreglement voor Europeesche particuliere onderwijzers.

Ten zesde: De artikelen *zes* tot en met *acht* van de ordonnantie, vastgesteld bij besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* van 31 Juli 1912, n°. 45 (*Indisch Staatsblad* n°. 421), blijven voor de in die artikelen genoemde personen van kracht, met dien verstande dat, waar noodig, instede van „het Bestuur van het Fonds" wordt gelezen „de Administratie van het Fonds".

Ten zevende: (1) De voorschriften in het Reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in *Nederlandsch-Indië* zijn mutatis mutandis van toepassing op de in artikel 6 bedoelde onderwijzers en hunne Weduwen en Weezen.

(2) Wanneer verschil ontstaat over de toepassing van deze regeling wordt daarin door Ons voorzien bij een met redenen omkleed besluit.

Ten achtste: Dit besluit treedt in werking op 1 October 1913.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst

Soestdijk, den 20sten Augustus 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 4 *Sept.* 1913.)

—

21 *Augustus* 1913. BESLUIT, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, betreffende trekkers van een rente krachtens de artikelen 369 en 370 der Invaliditeitswet. S. 357.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 24 Juli 1913, n°. 1574, afdeeling Arbeidersverzekering;

Gezien de artikelen 369, 370 en 409 der Invaliditeitswet (wet van den 5den Juni 1913, *Staatsblad* n°. 205);

Den Raad van State gehoord (advies van 12 Augustus 1913, n°. 29);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 18 Augustus 1913, n°. 1993, afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. De gemeentebesturen verstrekken de inlichtingen, welke door het bestuur der Rijksverzekeringsbank worden gevraagd in verband met de toekenning of betaalbaarstelling van renten, als bedoeld in de artikelen 369 en 370 der Invaliditeitswet.

2. Het bestuur der Rijksverzekeringsbank geeft van den naam en het adres en van den

dag, de maand en het jaar van geboorte van ieder persoon, aan wien een rente, als bedoeld in artikel 369 of artikel 370 der Invaliditeitswet is toegekend, kennis aan het bestuur der gemeente, waarbinnen deze persoon zijne woonplaats heeft. De kennisgeving vermeldt of de rentetrekker gehuwd is, en zoo ja den naam en de woonplaats van den echtgenoot.

3. Door elk gemeentebestuur wordt een lijst aangelegd, bevattende de gegevens, welke door het bestuur der Rijksverzekeringsbank krachtens artikel 2 zijn verstrekt.

De lijst wordt in verband met gevallen van verandering van woonplaats, overlijden en huwelijk door het gemeentebestuur nauwkeurig bijgehouden.

Tweemaal in de maand doet het gemeentebestuur aan het bestuur der Rijksverzekeringsbank een opgave toekomen van de wijzigingen, in verband met gevallen als in het voorgaande lid bedoeld, in de lijst aangebracht.

De opgaven geschieden met zooveel mogelijk gelijke tusschenpoozen.

4. Zoolang de artikelen 369 en 370 der Invaliditeitswet nog niet in werking zijn getreden, kan het bestuur der Rijksverzekeringsbank aan de gemeentebesturen voorloopige gegevens verstrekken betreffende personen, aan wie vermoedelijk een rente als bedoeld in artikel 369 of artikel 370 van genoemde wet, zal worden toegekend.

Ten aanzien van deze gegevens is het in artikel 3 bepaalde van toepassing.

5. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Soestdijk, den 21sten Augustus 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) A. S. TALMA.

(*Uitgeg.* 26 *Aug.* 1913.)

—

22 *Augustus* 1913. KONINKLIJK BESLUIT, betreffende de lichamelijke oefening der jongelingschap.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat het wenschelijk is maatregelen te nemen ter bevordering van de lichamelijke oefening der jongelingschap, en dat daartoe met vrucht zal kunnen worden gebruik gemaakt van den prikkel bij het naderen van den militieplichtigen leeftijd door artikel 70 der Militiewet gegeven;

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog van 6 Augustus 1913, nº. 11631, afdeeling O, en van 19 Augustus 1913, IIde afdeeling, nº. 112;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vast te stellen de navolgende bepalingen, welke zullen uitmaken het

BESLUIT BETREFFENDE DE LICHAMELIJKE OEFENING DER JONGELINGSCHAP.

Art. 1. Ten einde de deelneming aan lichaamsoefeningen door jongelieden, die den militieplichtigen leeftijd naderen, meer algemeen te maken, wordt van Rijkswege voor onderwijzers bij het lager onderwijs de gelegenheid opengesteld en bevorderd om zich te bekwamen tot leider van dergelijke oefeningen.

Tot dat doel zullen worden opgeleid:

a. onderwijzers, die bij de militie te land in werkelijken dienst zijn ingelijfd, tot leider van lichaamsoefeningen;

b. officieren en onderofficieren van het actieve leger hier te lande tot leider van plaatselijke cursussen, ten doel hebbende aan onderwijzers eene opleiding te geven tot leider van lichaamsoefeningen.

2. De ingelijfden bij de militie, zoomede de officieren en de onderofficieren, die eene opleiding zullen ontvangen, als in het vorig artikel vermeld, worden daartoe aangewezen naar regelen, door Onzen Minister van Oorlog vastgesteld.

Om voor deze opleiding in aanmerking te komen moeten de ingelijfden bij de militie in het bezit zijn van de akten van bekwaamheid als onderwijzer en voor het geven van onderwijs in het vak, vermeld onder *j*, of in dat, vermeld onder *s*, in artikel 2 der wet tot regeling van het lager onderwijs.

3. De opleidingen vinden plaats aan de Militaire Gymnastiekschool, zulks gedurende de tijdperken door Onzen Minister van Oorlog daarvoor vastgesteld.

4. De opleidingen aan de Militaire Gymnastiekschool staan onder toezicht van eene door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog aangewezen commissie.

5. Onze Minister van Oorlog stelt in overleg met Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken de programma's vast:

1°. voor de in artikel 1 genoemde opleidingen;

2°. voor het examen:

a. ter verkrijging van het getuigschrift van geschiktheid om op te treden als leider van lichaamsoefeningen (Getuigschrift A):

b. ter verkrijging van het getuigschrift van geschiktheid om op te treden als leider van plaatselijke cursussen (Getuigschrift B).

De formulieren voor die getuigschriften worden door Onze voornoemde Ministers vastgesteld.

6. Het examen voor de in het vorige artikel genoemde getuigschriften wordt jaarlijks gehouden op den tijd en de plaats, door of vanwege Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog bepaald.

De commissie voor het examen wordt samengesteld uit deskundigen, niet-militairen en militairen, waarvan de niet-militairen worden benoemd door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, de militairen door Onzen Minister van Oorlog.

De leden dezer commissie genieten vergoeding voor reis- en verblijfkosten. De leden, die niet ter zake van het bekleeden eener Rijksbetrekking in het genot zijn van eene wedde, toelage of andere belooning uit 's Rijks kas, genieten bovendien vacatiegeld tot een bedrag van *f* 6 voor elken dag, waarop zij het examen of eene daartoe betrekkelijke vergadering der commissie bijwonen.

7. Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog kunnen bepalen, dat aan het examen voor het Getuigschrift A ook andere personen kunnen deelnemen dan degenen, die daarvoor zijn opgeleid aan de Militaire Gymnastiekschool of aan een plaatselijken cursus, als in artikel 1, onder *b*, bedoeld.

8. Zij, die in het bezit zijn van eene akte van bekwaamheid voor het geven van middelbaar onderwijs in de gymnastiek, worden geacht tevens houder te zijn van de Getuigschriften A en B.

9. De houder van Getuigschrift A, die gedurende een kalenderjaar een aantal jongelieden, waarvan ten minste 30 niet jonger zijn dan 15 en niet ouder dan 20 jaar, geregeld en zonder kosten voor dezen heeft geoefend en van wiens bedoelde leerlingen in dat jaar tevens ten minste 5 het in artikel 70, eerste lid, der Militiewet bedoelde bewijs van voorgeoefendheid hebben verworven, ontvangt daarvoor eene belooning van *f* 100, benevens eene van *f* 5 voor iederen leerling, die genoemd bewijs van voorgeoefendheid verwierf. Voor de toepassing van dit laatste wordt de persoon, die achtereenvolgens door onderscheidene houders van Getuigschrift A geoefend is, geacht leerling te zijn van dengene dier getuigschrifthouders, die hem vóór het onderzoek tot het verwerven van het bewijs van voorgeoefendheid, waaraan hij heeft deelgenomen, laatstelijk geregeld heeft opgeleid. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is echter bevoegd, van dezen regel af te wijken ten behoeve van een anderen getuigschrifthouder, door wien de leerling vroeger geoefend is.

Voor houders van Getuigschrit A, die onderwijs in gymnastiek geven aan eene inrichting van middelbaar of van hooger onderwijs, dan wel aan eene daarmede gelijkgestelde inrichting van onderwijs, tellen jongelieden, die van eene dergelijke inrichting van onderwijs leerling zijn, niet mede in de aantallen van 30 en 5, in het vorige lid genoemd.

In bijzondere gevallen, ter beoordeeling van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, kunnen de bedragen, in het eerste lid genoemd, ook worden uitgekeerd aan den houder van Getuigschrift A, die gedurende het kalenderjaar geregeld en zonder kosten voor de deelnemers de oefeningen heeft geleid van een aantal jongelieden, waarvan minder dan 30 den leeftijd hadden als in het eerste lid aangegeven, of van wiens leerlingen minder dan 5 het bewijs van voorgeoefendheid hebben behaald.

Het bestuur eener vereeniging of der afdeeling van eene vereeniging voor lichaamsoefening ontvangt voor de kas der vereeniging of der afdeeling een bedrag van *f* 5 voor ieder lid, dat het bewijs van voorgeoefendheid heeft verworven, mits die persoon niet behoort tot de in het eerste lid bedoelde 30 leerlingen van een houder van Getuigschrift A en te wiens aanzien een houder van zoodanig getuigschrift ook geen gegronde aanspraak kan maken op uitkeering van genoemd bedrag van *f* 5.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken stelt de som vast, waarop de houders van Getuigschrift A, de vereenigingen of de afdeelingen der vereenigingen voor lichaamsoefening aanspraak hebben.

10. De houder van Getuigschrift B, die van de opening van een door hem zonder kosten voor de deelnemers te geven plaatselijken cursus, als bedoeld in artikel 1, onder *b*, melding maakt naar de regelen, daarvoor door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vastgesteld, ontvangt eene belooning van *f* 40 voor iederen deelnemer aan dezen cursus, die, na gedurende ten minste drie maanden geregeld te zijn opge-

leid, met goed gevolg het examen voor het Getuigschrift A heeft afgelegd. Voor de toepassing van dit laatste wordt de persoon, die achtereenvolgens van onderscheidene houders van Getuigschrift B onderricht ontving, geacht deelnemer van den cursus te zijn van dengene dier getuigschrifthouders, die hem vóór het examen, waaraan hij heeft deelgenomen, laatstelijk, gedurende ten minste drie maanden geregeld heeft opgeleid.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken stelt de som vast, waarop de houder van Getuigschrift B aanspraak heeft.

11. Onze Minister van Binnnelandsche Zaken stelt, voor zooveel noodig, eischen vast voor de inrichting van en voor de toelating tot de plaatselijke cursussen, als genoemd in artikel 1, onder *b*.

12. De houder van Getuigschrift B, die een plaatselijken cursus opent ter opleiding voor het Getuigschrift A, en de houder van Getuigschrift A, die eene opleiding opent van jongelieden, hebben op vergoeding van of tegemoetkoming in de daaraan verbonden kosten uit 's Rijks kas geen aanspraak.

De houder van Getuigschrift A, die eene opleiding van jongelieden wenscht te openen in eene gemeente, waar bruikbare gemeentelijke oefeningsgelegenheid met leermiddelen ontbreekt en andere geschikte, van leermiddelen voorziene, oefeningsgelegenheid slechts tegen betaling verkrijgbaar is, kan echter op zijn daartoe tot Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken te richten verzoek in aanmerking komen voor eene bijdrage uit 's Rijks kas in de kosten, aan het gebruik van die oefeningsgelegenheid verbonden.

Onze voornoemde Minister stelt het bedrag dier bijdrage vast.

13. Het toezicht op de plaatselijke cursussen en de oefeningen, in dit besluit bedoeld, wordt uitgeoefend door de inspecteurs van de lichamelijke opvoeding.

Zij beoordeelen, ieder voor zooveel zijne inspectie betreft, of de houder van Getuigschrift A zijne leerlingen geregeld heeft geoefend op den voet van artikel 9, eerste lid, eersten volzin, en derde lid, zoomede — met inachtneming van het bepaalde in artikel 9, eerste lid, derden volzin — welke houder van Getuigschrift A of van Getuigschrift B moet geacht worden laatstelijk geregeld te hebben opgeleid personen, als onderscheidenlijk bedoeld in artikel 9, eerste lid, tweeden volzin, en in artikel 10, eerste lid, tweeden volzin.

Zij verleenen hunne medewerking en geven voorlichting bij alles wat rechtstreeks of middellijk verband houdt, hetzij met die cursussen, hetzij met die oefeningen.

14. (1)

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog zijn belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Soestdijk, den 22 Augustus 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) HEEMSKERK.

De Minister van Oorlog,
(*get.*) H. COLIJN.

N°. 16759, Afdeeling O.
N°. 14, IIde Afdeeling.

De Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog,

Gezien het Koninklijk besluit van 22 Augustus 1913, n°. 51;

Hebben goedgevonden, vast te stellen de navolgende bepalingen, welke zullen uitmaken de

BESCHIKKING BETREFFENDE DE LICHAMELIJKE OEFENING DER JONGELINGSCHAP.

TITEL I.

Van gebezigde verkortingen.

Art. 1. Waar in deze beschikking wordt gesproken van „directeur" en van „inspecteur" is daaronder te verstaan onderscheidenlijk: „Directeur van de Militaire Gymnastiekschool" en „Inspecteur van de lichamelijke opvoeding".

Waar in deze beschikking wordt gesproken van het „Besluit" en van de „School" is daaronder te verstaan onderscheidenlijk: het „Besluit betreffende de lichamelijke oefening der jongelingschap" en de „Militaire Gymnastiekschool".

TITEL II.

Van de Militaire Gymnastiekschool.

2. De commissie van toezicht op de opleidingen aan de Militaire Gymnastiekschool, be-

(1) Artikel 14 is ingetrokken bij Koninklijk besluit van 30 October 1913, n°. 41.

doeld in artikel 4 van het Besluit, bestaat uit de Inspecteurs en den Directeur.

3. De opleidingen voor de Getuigschriften A en B, bedoeld in artikel 5 van het Besluit, staan op den grondslag van de programma's voor de examens ter verkrijging van die getuigschriften.

TITEL III.

Van de examens voor de Getuigschriften A en B.

4. Jaarlijks tegen half Mei en tegen het einde van Augustus wordt aan de School gelegenheid gegeven tot het afleggen van het examen voor het Getuigschrift A, tegen het einde van December tot het afleggen van het examen voor het Getuigschrift B.

5. Ieder, die gedurende het afloopend oefeningstijdperk aan de School voor het Getuigschrift A of het Getuigschrift B is opgeleid, neemt deel aan het daarvoor in te stellen examen.

Bovendien kunnen aan het examen voor het Getuigschrift A deelnemen:

a. personen, die in het bezit zijn van de akten van bekwaamheid als onderwijzer en voor het geven van onderwijs in het vak, vermeld onder *j*, of in dat, vermeld onder *s*, in artikel 2 der wet tot regeling van het lager onderwijs en voor dat getuigschrift zijn opgeleid aan een plaatselijken cursus, die gegeven is hetzij door een houder van Getuigschrift B, hetzij door eene vereeniging of de afdeeling van eene vereeniging voor lichaamsoefening;

b. personen, die in het bezit zijn van de akten van bekwaamheid, onder *a* genoemd, en op andere wijze dan daar omschreven voor dat getuigschrift zijn opgeleid.

6. Personen, als in artikel 5, tweede lid, bedoeld, melden zich overeenkomstig artikel 12 tot het afleggen van het examen schriftelijk aan bij den voorzitter der examencommissie, met overlegging van de vereischte akten van bekwaamheid en eventueel van de verklaring, bedoeld in artikel 20.

De overgelegde akten worden hun na afloop van hun examen tegen bewijs van ontvangst teruggegeven, of, in geval van niet-verschijnen voor de commissie, bij aangeteekenden brief teruggezonden.

7. De programma's voor de examens ter verkrijging van de Getuigschriften A en B zijn bij deze beschikking gevoegd als bijlagen I en II.

8. De examens worden afgelegd ten overstaan van eene commissie van vijf deskundigen, onder wie de directeur.

Als voorzitter, tevens lid, dier commissie treedt op de daartoe door den Minister van Binnenlandsche Zaken aangewezen inspecteur. Van de overige vier leden zijn er twee niet-militair en twee militair.

De voorzitter en de overige leden worden benoemd voor een kalenderjaar.

De aanwijzing van den inspecteur, in het tweede lid bedoeld, geschiedt in de maand September.

9. De inspecteur, bedoeld in artikel 8, laatste lid, dient uiterlijk twee maanden na den datum zijner aanwijzing aan den Minister van Binnenlandsche Zaken en aan den Minister van Oorlog een gelijkluidend voorstel in nopens de samenstelling der examencommissie voor het volgende jaar. Het voorstel vermeldt tevens de namen van één niet-militair en één militair plaatsvervangend lid.

10. De voorzitter van de examencommissie bepaalt den datum, waarop het examen aanvangt. Deze datum wordt zóó gekozen, dat het examen eindigt op den dag, waarop ook het betrekkelijk opleidingstijdperk aan de School een einde neemt, en wel op zoodanig uur dat zij, die aan het examen hebben deelgenomen, nog op dien dag, in het bezit van het daarbij verworven getuigschrift, de reis naar hunne korpsen of woonplaatsen kunnen volbrengen, dan wel met groot-verlof hunne haardsteden kunnen bereiken.

11. De voorzitter roept de examencommissie eene maand vóór den aanvang van het examen bijeen ter plaatse, waar dit zal worden gehouden, tot vaststelling van het plan voor de inrichting van het examen.

Veertien dagen vóór den aanvang van het examen roept hij de examencommissie andermaal bijeen tegen den dag en het uur, voor den aanvang van het examen bepaald.

De toezending der in de vorige twee leden bedoelde oproepingen aan de militaire leden geschiedt door tusschenkomst van den commandeerend-officier van het korps of de inrichting, waartoe zij behooren.

De autoriteiten, aan wie leden van de in het eerste lid bedoelde examencommissie onderhoorig zijn, stellen dezen in de gelegenheid aan te hunnen aanzien gedane oproepingen te voldoen.

12. De voorzitter van de examencommissie brengt de gelegenheid tot het afleggen van het examen voor het Getuigschrift A telken male ten minste zes weken vóór den datum van aanvang van dat examen zooveel mogelijk tot algemeene bekendheid. Hij voegt daarbij mededee-

ling van den tijd waarop en de plaats waar het examen wordt gehouden, zoomede van de autoriteit bij wie personen, als in artikel 5, tweede lid, bedoeld, zich moeten aanmelden, van den datum, waarop die aanmelding uiterlijk moet hebben plaats gehad, en van de stukken, welke daarbij moeten worden overgelegd. Voorts maakt hij daarbij melding van hetgeen in artikel 15 ten gunste van de deelnemers aan het examen is bepaald.

13. De voorzitter van de examencommissie roept de personen, die zich overeenkomstig artikel 12 voor het examen hebben aangemeld, tijdig op.

14. De voorzitter van de examencommissie regelt het examen en de werkzaamheden van de leden dier commissie.

15. Voor zooveel daaraan in verband met den duur van het examen behoefte kan bestaan en de ruimte aan de school het toelaat, kunnen de personen, die overeenkomstig de in artikel 13 bedoelde oproeping zijn opgekomen, tijdens den duur van het examen aan de School voor Rijksrekening worden gehuisvest. Bovendien kunnen zij gedurende dien tijd aan de School voor Rijksrekening worden gevoed, een en ander op den voet van militairen beneden den rang van onderofficier. Zij, die voor huisvesting of voor huisvesting met voeding in aanmerking wenschen te komen, doen hiervan blijken in hunne schriftelijke aanmelding tot deelneming aan het examen.

De voorzitter van de examencommissie zendt ten minste acht dagen vóór den aanvang van het examen aan den directeur opgaaf van het aantal personen, dat krachtens het bepaalde in het vorige lid voeding aan de School wenscht, zoomede van de namen dergenen, die huisvesting aan de School verlangen.

In laatstbedoelde opgaaf worden de personen vermeld in de volgorde, waarin zij zich voor het examen hebben aangemeld.

Kan niet aan allen, die het wenschen, huisvesting aan de School worden verleend, dan geschiedt aanwijzing door den directeur naar de volgorde, waarin belanghebbenden voorkomen in de opgaaf, in het vorige lid bedoeld.

16. De formulieren voor de Getuigschriften A en B zijn ingericht als onderscheidenlijk in de bijlagen III en IV dezer beschikking is aangegeven.

17. De inspecteur, voorzitter van de examencommissie, stelt zijne ambtgenooten in kennis met de namen en voornamen dergenen, die het Getuigschrift A hebben verworven en woonplaats hebben of na vertrek met groot-verlof voornemens zijn woonplaats te kiezen in eene gemeente binnen hun ambtsgebied, met vermelding van die woonplaats.

Hij teekent bij die mededeelingen voorts aan, wie van deze nieuwe houders van Getuigschrift A zijn opgeleid aan een plaatselijken cursus binnen het betrokken ambtsgebied, zoomede de namen van de houders van Getuigschrift B, die blijkens de bij te voegen verklaringen (model bijlage VI), deswege aanspraak maken op de belooning, bij artikel 10 van het Besluit in uitzicht gesteld.

Op de wijze, als in het eerste lid bedoeld, doet de inspecteur, voorzitter van de examencommissie, aan zijne ambtgenooten mededeeling van de namen en voornamen der officieren en onderofficieren, die het Getuigschrift B hebben verworven en garnizoen houden in eene gemeente binnen hun ambtsgebied, met vermelding van die gemeente.

TITEL IV.

Van de plaatselijke cursussen tot opleiding voor Getuigschrift A.

18. De houder van Getuigschrift B, die een plaatselijken cursus voor het Getuigschrift A opent en uit dien hoofde uitzicht wenscht op de belooning, bedoeld in artikel 10 van het Besluit, geeft daarvan binnen zeven dagen na de opening van dien cursus kennis aan den inspecteur, binnen wiens ambtsgebied het onderricht zal worden gegeven, door inzending van eene opgaaf, ingericht overeenkomstig de bij deze beschikking gevoegde bijlage V.

Bij toelating van nieuwe leerlingen tot den cursus wordt daarvan binnen zeven dagen aan den inspecteur kennis gegeven door inzending van eene aanvullingsopgaaf volgens hetzelfde model.

Van tijdelijke of blijvende wijziging in de opgegeven lesdagen en lesuren, van het tijdelijk of blijvend gebruik maken van eene andere oefeningsgelegenheid dan in de opgaaf is vermeld, zoomede van tijdelijke onderbreking of van staking van den cursus wordt, zoo eenigszins mogelijk niet minder dan zeven dagen te voren, kennis gegeven aan den inspecteur, wien tevens binnen zeven dagen bericht wordt gezonden omtrent de leerlingen, die den cursus hebben verlaten.

19. Tot een plaatselijken cursus ter opleiding voor het Getuigschrift A, die gegeven wordt door een militair, houder van Getuigschrift B, worden geen andere personen toegelaten, dan die krachtens het bepaalde in artikel 5, tweede

lid, bevoegd zijn deel te nemen aan het examen voor eerstgenoemd getuigschrift en hebben overgelegd eene verklaring, afgegeven door een bevoegd geneeskundige en stavende hunne lichamelijke geschiktheid tot het volgen van den cursus.

20. De houder van Getuigschrift B, die in aanmerking wenscht te komen voor de belooning, vermeld in artikel 10, eerste lid, van het Besluit, voorziet den persoon, die aan het examen voor het Getuigschrift A deelneemt en, kosteloos voor dezen, aan een overeenkomstig artikel 18 opgegeven plaatselijken cursus door hem is opgeleid, van eene verklaring, ingericht overeenkomstig de bij deze beschikking gevoegde bijlage VI.

21. In de eerste helft van Juli en in de tweede helft van October zenden de inspecteurs, ieder voor zooveel zijn ambtsgebied betreft, aan den Minister van Binnenlandsche Zaken eene voordracht tot toekenning van eene belooning, als vermeld in artikel 10 van het Besluit, aan de houders van Getuigschrift B, die, gelet op het ter zake in bedoeld artikel bepaalde en op den uitslag van het laatstelijk gehouden examen voor het Getuigschrift A, daarop aanspraak hebben.

Bij deze voordracht worden overgelegd de verklaringen model bijlage VI en de in artikel 17, eerste en tweede lid, bedoelde kennisgeving betrekkelijk den uitslag van het laatstelijk gehouden examen voor het Getuigschrift A, en voorts alle bescheiden die kunnen dienen ter beoordeeling van de aanspraken der belanghebbenden.

De bij de voordrachten overgelegde stukken, worden na gemaakt gebruik aan de inspecteurs teruggezonden.

TITEL V.

Van de oefeningen, voorbereidende tot het bewijs van voorgeoefendheid volgens artikel 70 der Militiewet.

22. De houder van Getuigschrift A, die de opleiding opent of voortzet van jongelieden en uit dien hoofde in het volgende kalenderjaar uitzicht wenscht op de belooningen, bedoeld in artikel 9, eerste lid, van het Besluit, geeft hiervan in de laatste helft van December van het loopende jaar kennis aan den inspecteur, binnen wiens ambtsgebied de oefeningen zullen plaats vinden, door inzending van een opgaaf, ingericht overeenkomstig de bij deze beschikking gevoegde bijlage VII.

Bij toelating van nieuwe leerlingen tot de oefeningen wordt daarvan binnen zeven dagen aan den inspecteur kennis gegeven door inzending van eene aanvullingsopgaaf volgens hetzelfde model.

Van tijdelijke of blijvende wijziging in de opgegeven lesdagen en lesuren, van het tijdelijk of blijvend gebruik maken van eene andere oefeningsgelegenheid dan in de opgaaf is vermeld, zoomede van tijdelijke onderbreking of van staking van de oefeningen wordt, zoo eenigszins mogelijk niet minder dan zeven dagen te voren, kennis gegeven aan den inspecteur, wien tevens binnen zeven dagen bericht wordt gezonden omtrent de leerlingen, die aan de oefeningen niet meer deelnemen.

23. Een bijzonder geval, als bedoeld in artikel 9, derde lid, van het Besluit, kan zich voordoen in eene gemeente, van welke volgens de laatstgehouden algemeene volkstelling het zielental 2000 of minder bedraagt.

De houder van Getuigschrift A, die in eene gemeente, als in het vorig lid omschreven, eene voor de jongelieden kostelooze opleiding wenscht te openen of voort te zetten, richt, zoo hij uit dien hoofde voor het volgend kalenderjaar uitzicht verlangt op de belooningen, genoemd in artikel 9, eerste lid, van het Besluit en het aantal zijner leerlingen, niet jonger dan 15 en niet ouder dan 20 jaar, minder dan 30 bedraagt, op den eersten werkdag in November tot den Minister van Binnenlandsche Zaken het verzoek te worden gerangschikt onder de houders van genoemd getuigschrift, bedoeld in artikel 9, derde lid, van het Besluit.

Hij voegt bij dat verzoek eene opgaaf, ingericht overeenkomstig de bij deze beschikking gevoegde bijlage VII.

24. De houder van Getuigschrift A, die op grond van artikel 12, tweede lid, van het Besluit voor het volgende kalenderjaar in aanmerking wenscht te komen voor eene tegemoetkoming in de kosten voor het gebruik van eene oefeningsgelegenheid, richt op den eersten werkdag in November zijn daartoe strekkend verzoek tot den Minister van Binnenlandsche Zaken, onder bijvoeging van eene opgaaf, ingericht overeenkomstig de bij deze beschikking gevoegde bijlage VII.

25. De houder van Getuigschrift A, die in aanmerking wenscht te komen voor de belooningen, vermeld in artikel 9, eerste lid, van het Besluit, voorziet den loteling, die aan het onderzoek tot het verwerven van het bewijs van voorgeoefendheid deelneemt en, kosteloos voor dezen, bij hem als medetellend leerling (artikel 9,

tweede lid, van het Besluit) eene overeenkomstig artikel 22 opgegeven opleiding heeft gevolgd, van een door hem onderteekende verklaring, ingericht overeenkomstig de bij deze beschikking gevoegde bijlage VIII.

Het bestuur eener vereeniging of der afdeeling van eene vereeniging voor lichaamsoefening, dat in aanmerking wenscht te komen voor het bedrag, vermeld in artikel 9, vierde lid, van het Besluit, voorziet ieder lid, dat als loteling deelneemt aan het onderzoek tot het verwerven van het bewijs van voorgeoefendheid, van een door dat bestuur onderteekende verklaring, ingericht overeenkomstig de bij deze beschikking gevoegde bijlage IX.

De verklaringen, in de beide vorige leden bedoeld, zijn bestemd om door den loteling te worden afgegeven aan den voorzitter der betrokken commissie voor het onderzoek tot het verwerven van het bewijs van voorgeoefendheid.

26. De voorzitters van de commissiën voor het onderzoek tot het verwerven van het bewijs van voorgeoefendheid, doen binnen acht dagen na afloop van dat onderzoek aan de inspecteurs, ieder voor zooveel hem betreft, eene opgaaf toekomen, houdende, behalve verdere gegevens voor de samenstelling van de in artikel 27 vermelde voordracht, aanteekening omtrent den uitslag van het onderzoek der lotelingen uit het betrokken ambtsgebied.

De in het vorige lid omschreven opgaaf is ingericht overeenkomstig de bij deze beschikking gevoegde bijlage X.

De verklaringen, bedoeld in artikel 25, laatste lid, worden bij de opgaaf overgelegd.

Het in de vorige drie leden bepaalde is mede toepasselijk ten aanzien van het nader onderzoek, bedoeld in artikel 70, tweede lid, der Militiewet.

27. In de eerste helft van Februari zenden de inspecteurs, ieder voor zooveel zijn ambtsgebied betreft, aan den Minister van Binnenlandsche Zaken eene voordracht tot toekenning van belooningen, als vermeld in artikel 9, eerste lid, en van bedragen, als genoemd in artikel 9, vierde lid, van het Besluit, onderscheidenlijk aan de houders van Getuigschrift A en aan de besturen van vereenigingen en van afdeelingen van vereenigingen voor lichaamsoefening, die daarop aanspraak hebben, gelet op het ter zake in bedoeld artikel 9 bepaalde en op den ter kennis van de inspecteurs gebrachten uitslag van het laatstelijk gehouden onderzoek tot het verwerven van het bewijs van voorgeoefendheid en gelet voorts, voor zooveel de bedoelde getuigschrifthouders betreft, op de beslissing op verzoeken als in de artikelen 23 en 24 vermeld.

Bij deze voordracht worden overgelegd de verklaringen model bijlagen VIII en IX, zoomede de opgaven model bijlage X, en voorts alle bescheiden die kunnen dienen ter beoordeeling van de aanspraken der belanghebbenden.

De bij de voordracht overgelegde stukken worden na gemaakt gebruik aan de inspecteurs teruggezonden.

TITEL VI.

Overgangs- en slotbepalingen.

28. De benoeming van de examencommissie, bedoeld in artikel 8, geschiedt in 1913 voor den gezamenlijken duur van het op den datum der benoeming nog niet verstreken deel van dat jaar en van 1914.

In afwijking van het bepaalde in het laatste lid van artikel 8, geschiedt de daar bedoelde aanwijzing van den inspecteur in 1913 zoo spoedig mogelijk en wordt dan zoodra mogelijk gevolgd door het voorstel, bedoeld in artikel 9, nopens de samenstelling van de examencommissie.

Bij het in 1913 te houden examen voor het Getuigschrift A kan afgeweken worden van de tijdsbepaling in artikel 4 en in artikel 10 en van de in artikel 11 genoemde termijnen.

Artikel 5, tweede lid, geldt niet voor het in 1913 te houden examen voor het Getuigschrift A, ten gevolge waarvan daarvoor ook de artikelen 6, 12, 13 en 15 buiten werking blijven.

Het verzoek, bedoeld in artikel 23, tweede lid, en dat, bedoeld in artikel 24, kan in 1913 worden ingediend uiterlijk op 31 December.

29. Afdrukken van het Besluit en van deze beschikking worden vanwege het Departement van Binnenlandsche Zaken verstrekt aan de inspecteurs, die daarover beschikken in het belang van den dienst.

Formulieren voor de Getuigschriften A en B worden vanwege het Departement van Binnenlandsche Zaken verstrekt aan den voorzitter der examencommissie, bedoeld in artikel 8.

's Gravenhage, 14/20 November 1913.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

De Minister van Oorlog,

(*get.*) BOSBOOM.

BIJLAGE I

—

PROGRAMMA *voor het examen ter verkrijging van het getuigschrift van geschiktheid om op te treden als leider van lichaamsoefeningen (Getuigschrift A).*

Theoretisch.

a. Kennis van de anatomie en de physiologie, voor zooveel deze noodig is als grondslag:

1°. voor een goed begrip van den invloed der onderscheidene lichaamsoefeneningen op het menschelijk organisme;

2°. voor een goed begrip van de gezondheidsleer;

3°. Voor het verleenen van de eerste hulp bij ongelukken.

b. Kennis van de voorzorgen, in acht te nemen bij het onderwijzen van lichaamsoefeningen in het algemeen, en inzonderheid bij het leiden der oefeningen van zwakkeren.

c. Kennis van de technische termen voor de orden-, vrije en gereedschapsoefeningen.

d. Kennis van de voorbereidingen en van de methodische indeeling der oefeningen — inzonderheid van die, bedoeld in artikel 70 der Militiewet — voor de verschillende leeftijden.

e. Kennis van de inrichting en indeeling eener oefenplaats en van de meest eenvoudige leermiddelen, om het oefenen in kleinere gemeenten mogelijk te maken.

Practisch.

a. Bedrevenheid in het uitvoeren van orden- en vrije oefeningen, zoomede van oefeningen met handgereedschap.

b. Bedrevenheid in het uitvoeren der oefeningen, bedoeld in artikel 70 der Militiewet.

c. Bedrevenheid in het leiden van de oefeningen, onder *a* en *b* genoemd.

d. Bedrevenheid in het samenstellen en leiden van wedstrijden in oefeningen, als bedoeld in artikel 70 der Militiewet.

e. Bedrevenheid in het samenstellen van oefeningsverbindingen en oefeningsgroepen.

f. Het verleenen van hulp bij oefeningen, als bedoeld in artikel 70 der Militiewet.

BIJLAGE II.

—

PROGRAMMA *voor het examen ter verkrijging van het getuigschrift van geschiktheid om op te treden als leider van plaatselijke cursussen (Getuigschrift B).*

Theoretisch.

a. Kennis van het doel en het nut van de lichamelijke opvoeding.

b. Kennis van de geschiedenis der lichaamsoefeningen.

c. Kennis van de bewegingsleer.

d. Kennis van de vrije en de gereglementeerde gymnastiek voor de mannelijke jeugd.

e. Volledige kennis van de te nemen maatregelen bij het onderwijzen van de onder *d* bedoelde leerstof.

f. Kennis van de anatomie en de physiologie van den mensch, zoomede van den invloed, met verklaring, der onderscheidene oefeningsvormen op het organisme.

Practisch.

Bedrevenheid in het uitvoeren en het onderwijzen van de leerstof, onder *d* genoemd.

BIJLAGE III.

—

GETUIGSCHRIFT A,

bedoeld in artikel 5 van het Besluit betreffende de lichamelijke oefening der jongelingschap.

De Commissie, bij de beschikkingen van de Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog van.....

.....

benoemd tot het afnemen, in 19..., van het examen ter verkrijging van het Getuigschrift van geschiktheid om op te treden als leider van lichaamsoefeningen, verklaart, dat ....., geboren den.....

te....., aan de eischen van het programma voor dat examen heeft voldaan en dat hem ten bewijze daarvan dit Getuigschrift is uitgereikt.

Utrecht, ...19...

Namens de Commissie,

Voorzitter.

Secretaris.

Handteekening van den geëxamineerde :
(ne varietur)

N.B. De houder van Getuigschrift A geve in geval van woonplaatsverandering hiervan kennis aan den inspecteur van de lichamelijke opvoeding, binnen wiens ambtsgebied hij gevestigd is.

Verlaat hij met die woonplaatsverandering tevens het bedoelde inspectiegebied, dan stelle hij bovendien den inspecteur van de lichamelijke opvoeding, binnen wiens ambtsgebied zijne nieuwe woonplaats gelegen is, met zijne vestiging aldaar in kennis.

BIJLAGE IV.

—

GETUIGSCHRIFT B,

bedoeld in artikel 5 van het Besluit betreffende de lichamelijke oefening der jongelingschap.

De Commissie, bij de beschikkingen van de Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog van .....

.....

benoemd tot het afnemen, in 19..., van het examen ter verkrijging van het Getuigschrift van geschiktheid om op te treden als leider van plaatselijke cursussen ter opleiding voor het Getuigschrift A, verklaart, dat....., geboren den..... te ..... aan de eischen van het programma voor dat examen heeft voldaan en dat hem ten bewijze daarvan dit Getuigschrift is uitgereikt.

Utrecht, ...19...

Namens de Commissie,

Voorzitter.

Secretaris.

Handteekening van den geëxamineerde :
(ne varietur)

N.B. De houder van Getuigschrift B geve in geval van woonplaatsverandering hiervan kennis aan den inspecteur van de lichamelijke opvoeding, binnen wiens ambtsgebied hij gevestigd is.

Verlaat hij met die woonplaatsverandering tevens het bedoelde inspectiegebied, dan stelle hij bovendien den inspecteur van de lichamelijke opvoeding, binnen wiens ambtsgebied zijne nieuwe woonplaats gelegen is, met zijne vestiging aldaar in kennis

BIJLAGE V.

OPGAAF (1) *omtrent den door ondergeteekende* (2) ....., *houder van Getuigschrift B [krachtens het bezit van de akte van bekwaamheid voor het geven van middelbaar onderwijs in de gymnastiek* (3)] *kosteloos voor de deelnemers, in de gemeente* ..... *te geven cursus voor het Getuigschrift A.* (4)

Volgnummer.	Namen en voornamen van de deelnemers.	Datum van toelating van elken deelnemer.	Gelegenheid, waar (4) en dagen en uren, waarop (5) het onderricht zal worden gegeven.		Toelichtingen.
1	2	3	4	5	6
					1°. Het adres van den onderteekenaar. . . . . 2°. (5) 3°.

Aan
den Heer Inspecteur van de lichamelijke opvoeding
in de ..... inspectie,
te
.....

....., *den*.....19....

De houder van Getuigschrift B, voornoemd,

(1) Betreft de kennisgeving leerlingen, die toegelaten zijn nadat de cursus reeds was geopend, dan is in het hoofd het woord „Opgaaf" te vervangen door: „Aanvullingsopgaaf", en de uitdrukking „te geven" door: „gegeven wordende".

(2) Naam en voornaam of voornamen.

(3) Door te slaan, indien dit niet van toepassing is.

(4) Van tijdelijke of blijvende wijziging in de opgegeven lesdagen en lesuren, van het tijdelijk of blijvend gebruik maken van eene andere oefeningsgelegenheid dan in de opgaaf is vermeld, zoomede van tijdelijke onderbreking of van staking van den cursus wordt, zoo eenigszins mogelijk niet minder dan zeven dagen te voren, kennis gegeven aan den inspecteur, wien tevens binnen zeven dagen bericht wordt gezonden omtrent de leerlingen, die den cursus hebben verlaten.

(5) Indien de onderteekenaar militair is, als tweede toelichting de verklaring te stellen, dat bij de aanneming van de deelnemers aan den cursus art. 19 der *Beschikking betreffende de lichamelijke oefening der jongelingschap* is nageleefd.

BIJLAGE VI.

De ondergeteekende (1) ....., wonende te (2) ....., houder van Getuigschrift B [krachtens het bezit van de akte van bekwaamheid voor het geven van middelbaar onderwijs in de gymnastiek (3)], verklaart hiermede, den persoon van (4).....

.....

die wenscht deel te nemen aan het in (5) Mei / Augustus 19.... te houden examen voor het Getuigschrift A, voor dat examen, kosteloos voor dezen, gedurende de ..... maanden, die aan bedoeld examen onmiddellijk voorafgingen, geregeld te hebben opgeleid aan een overeenkomstig artikel 18 der *Beschikking betreffende de lichamelijke oefening der jongelingschap* opgegeven plaatselijken cursus in de gemeente .....

....., den.....19....

De houder van Getuigschrift B, voornoemd,

N.B. Deze verklaring moet door den examinandus worden afgegeven aan den Voorzitter van de examencommissie.

(1) Naam en voornaam of voornamen.

(2) Volledig adres van den onderteekenaar.

(3) Door te slaan, indien dit niet van toepassing is.

(4) Naam en voornaam of voornamen.

(5) Slechts in te vullen wat van toepassing is.

BIJLAGE VII.

OPGAAF (1) *omtrent den door ondergeteekende* (2)....., *houder van Getuigschrift A [krachtens het bezit van de akte van bekwaamheid voor het geven van middelbaar onderwijs in de gymnastiek* (3)] *kosteloos voor de deelnemers, tusschen* 1 *en* 5 *Januari* 19.... *in de gemeente*..... *te openen / voort te zetten* (4) *opleiding van jongelieden.* (5)

Volgnummer.	Namen en voornamen van de deelnemers.	Jaar en datum van geboorte.	Gelegenheid, waar (4)	Dagen en uren, waarop (5)	Toelichtingen.
1	2.	3	de oefeningen zullen plaats vinden.		6.
					1°. Het adres van den onderteekenaar. . . . . 2°. Van de deelnemers zijn: . . . jonger dan 15 jaar; . . . niet jonger dan 15 en niet ouder dan 20 jaar; . . . ouder dan 20 jaar. 3°. Van de deelnemers tellen ingevolge artikel 9, tweede lid, van het *Besluit betreffende de lichamelijke oefening der jongelingschap* niet mede de in kolom 2 genoemden onder de volgnummers . . , . . , . . . 4°.

Aan
den Heer Inspecteur van de lichamelijke opvoeding
in de ..... inspectie,
te
.....

....., *den*.....19...
De houder van Getuigschrift A, voornoemd,

(1) Betreft de kennisgeving leerlingen, die toegelaten zijn nadat de oefeningen reeds waren aangevangen, dan is in het hoofd het woord „Opgaaf" te vervangen door: „Aanvullingsopgaaf", de uitdrukking „te openen" te vervangen door: „geopende", en de uitdrukking „voort te zetten" door: „voortgezette".

(2) Naam en voornaam of voornamen.

(3) Door te slaan, indien dit niet van toepassing is.

(4) Slechts in te vullen, wat van toepassing is.

(5) Van tijdelijke of blijvende wijziging in de opgegeven lesdagen en lesuren, van het tijdelijk of blijvend gebruik maken van eene andere oefeningsgelegenheid dan in de opgaaf is vermeld, zoomede van tijdelijke onderbreking of van staking van de oefeningen wordt, zoo eenigszins mogelijk niet minder dan zeven dagen te voren, kennis gegeven aan den inspecteur, wien tevens binnen zeven dagen bericht wordt gezonden omtrent de leerlingen die aan de oefeningen niet meer deelnemen.

BIJLAGE VIII.

—

De ondergeteekende (1) ....., wonende te (2) ....., houder van Getuigschrift A [krachtens het bezit van de akte van bekwaamheid voor het geven van middelbaar onderwijs in de gymnastiek (3)], verklaart hiermede, den loteling (4) ..... die wenscht deel te nemen aan het in 19... te (5) ..... te houden onderzoek tot het verwerven van het bewijs van voorgeoefendheid, kosteloos voor dezen en als medetellend leerling in den zin van artikel 9, tweede lid, van het *Besluit betreffende de lichamelijke oefening der jongelingschap* [gedurende de ..... maanden, die aan bedoeld onderzoek onmiddellijk voorafgingen (6)] geregeld te hebben geoefend, aan eene overeenkomstig artikel 22 der *Beschikking betreffende de lichamelijke oefening der jongelingschap* opgegeven opleiding in de gemeente .....

....., den.....19...

De houder van Getuigschrift A, voornoemd,

———

(1) Naam en voornaam of voornamen.

(2) Volledig adres van den onderteekenaar.

(3) Door te slaan, indien dit niet van toepassing is.

(4) Naam en voornaam of voornamen.

(5) Plaats, waar de loteling aan het onderzoek wenscht deel te nemen.

(6) Het hier tusschen haakjes geplaatste slechts in te vullen in geval de loteling achtereenvolgens door onderscheidene houders van Getuigschrift A is opgeleid.

N.B. Deze verklaring moet door den loteling worden afgegeven aan den Voorzitter der Commissie voor het onderzoek.

———

BIJLAGE IX.

—

Het bestuur der [afdeeling ..... van de (1)] vereeniging (2) ....., gevestigd te....., verklaart hiermede, dat de loteling (3) ..... die wenscht deel te nemen aan het in 19... te (4) ..... te houden onderzoek tot het verwerven van het bewijs van voorgeoefendheid, als lid der [afdeeling..... van de (1)] vereeniging, voornoemd, is opgeleid en dat, indien hij genoemd bewijs erlangt, het bestuur, gelet op de bepalingen van artikel 9, vierde lid, van het *Besluit betreffende de lichamelijke oefening der jongelingschap*, ten aanzien van dien loteling aanspraak maakt op het in gezegd vierde lid van artikel 9 van vermeld *Besluit* in uitzicht gestelde geldelijk bedrag.

....., den.....19...

Het bestuur, voornoemd,

De Voorzitter.

De Secretaris,

Adres van de Voorzitter :

(5) .....

.....

———

(1) Slechts in te vullen, in geval dit van toepassing is.

(2) Naam van de vereeniging.

(3) Naam en voornaam of voornamen van den loteling.

(4) Plaats, waar de loteling aan het onderzoek wenscht deel te nemen.

(5) Volledig adres.

N.B. Deze verklaring moet door den loteling worden afgegeven aan den Voorzitter der Commissie voor het onderzoek.

—

23 *Augustus* 1913. BESLUIT, houdende aanvulling van het 1ste lid van artikel 8 van het reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië (*Staatsblad* 1913 nº. 99). S. 358.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 24 Juli 1913, Statistisch Bureau nº. 1;

Den Raad van State gehoord (advies van 12 Augustus 1913, nº. 31);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 20 Augustus 1913, Statistisch Bureau nº. 17;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen als volgt:

Art. 1. In het eerste lid van artikel 8 van het Reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië, vastgesteld bij Ons besluit van 17 Maart 1913, nº. 32 (*Staatsblad* nº. 99), wordt achter het woord „begrooting" een komma geplaatst en worden voorts de woorden „of het fonds", vervangen door „van het fonds, of van derden wegens verrichtingen in eene openbare bediening".

2. Dit besluit treedt in werking op 1 October 1913.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Soestdijk, den 23sten Augustus 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 11 *Sept.* 1913.)

—

25 *Augustus* 1913. BESLUIT, tot bepaling van het tijdstip, waarop de artikelen 129 tot en met 132 van de Invaliditeitswet zullen in werking treden. S. 359.

Bij dit besluit wordt bepaald, dat de artikelen 129 tot en met 132 van de Invaliditeitswet zullen in werking treden op 3 December 1913.

—

25 *Augustus* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel tot vaststelling van een letterteeken, dat door zee- of kustvisschersvaartuigen moet worden gevoerd.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel;

Gelet op art. 7 der Visscherijwet (wet van 6 October 1908 *Staatsblad* nº. 311), gewijzigd bij de wet van 8 Februari 1912 (*Staatsblad* nº. 66) en op art. 8 van het Koninklijk besluit van 12 Juni 1911 (*Staatsblad* nº. 144), betreffende de registers voor de zee- en kustvisschersvaartuigen en het voeren van letterteekens door de kustvisschersvaartuigen, gewijzigd bij Koninklijk besluit van 5 Februari 1912 (*Staatsblad* nº. 53);

Heeft goedgevonden:

te bepalen, dat door de zee- en kustvisschersvaartuigen, tehuis behoorende te Nieuweschans, moet worden gevoerd het letterteeken N.S.

's Gravenhage, 25 Augustus 1913.

De Minister voornoemd.

(*get.*) A. S. TALMA.

—

26 *Augustus* 1913. BESLUIT, waarbij, met wijziging van het besluit van Gedeputeerde Staten van *Friesland*, d.d. 24 April 1913, nº. 100, 2de afd. F, het bedrag der rijksbijdrage voor de bijzondere lagere school te *Bolsward*, Hengstepad E, 20*a*, van de Vereeniging voor lager onderwijs op Gereformeerden grondslag te *Bolsward*, over 1912 nader wordt vastgesteld op *f* 3785.48⁵. S. 360.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Inspecteur van het lager onderwijs in de 3de inspectie tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Friesland* van 24 April 1913, nº. 100, 2de afd. F, genomen op de aanvrage van het bestuur der bijzondere lagere school, Hengstepad E, 20*a*, te *Bolsward* van de Vereeniging voor lager onderwijs op gereformeerden grondslag aldaar, ter verkrijging van de Rijksbijdragen, bedoeld in art. 59 der wet tot regeling van het lager onderwijs, over het jaar 1912;

Den Raad van State, afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 23 Juli 1913, nº. 196;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 23 Augustus 1913, nº. 11618, afdeeling Onderwijs;

Overwegende, dat Gedeputeerde Staten de Rijksbijdragen voor deze school over 1912 hebben bepaald op 3812,91⁵;

dat van het besluit van Gedeputeerde Staten de Inspecteur van het lager onderwijs in de 3de inspectie bij Ons in beroep is gekomen daarbij aanvoerende, dat zijn bezwaar betreft de overweging van Gedeputeerde Staten, dat de school „van 1 October 1912 af voor de hoogere bijdrage voor scholen voor Meer Uitgebreid Lager Onderwijs, bedoeld in artikel 48, 1ste lid, 1º, *b*, 8º en volgende zinsnede, der wet op het Lager Onderwijs, in aanmerking mag komen", terwijl als gevolg daarvan de Rijksbijdrage, overeenkomstig de aanvrage, be-

halve voor de, volgens de wet verplichte onderwijzers, ook over een gedeelte van het jaar is berekend voor één surnumeraire onderwijskracht, zijnde achtereenvolgens de onderwijzers S. DIJKSTRA en J. J. JANSSEN; dat Gedeputeerde Staten zich daarbij gronden op het feit, dat op den rooster van lesuren, die in het laatst van 1910 voor deze school geldende was, behalve de vakken *l* en *n* ook het vak *p*, genoemd in art. 2 der wet op het lager onderwijs, voorkwam en dus de school, overeenkomstig het 2de lid van art. II der wet van 14 Juli 1910 (*Staatsblad* nº. 202), wat de verplichte vakken betreft, aan de in de wet gestelde eischen is komen te voldoen; dat dit laatste niet geheel juist is, zooals blijkt uit een door den schoolopziener in het district *Heerenveen* aan den Minister van Binnenlandsche Zaken gericht schrijven van 20 Februari 1911, nº. 114, inhoudende dat op den door den arrondissementsschoolopziener geteekenden rooster, loopende tot 1 Januari 1911, vak *p*, *niet* is vermeld, terwijl op den lesrooster voor 1911, genoemd vak *wel* staat vermeld, maar geene uren daarvoor zijn uitgetrokken; dat uit deze mededeelingen derhalve blijkt, dat in casu niet is voldaan aan den eisch, vervat in artikel 48, 1ste lid, sub *b*, 5de zinsnede, der wet op het lager onderwijs, in verband met art. II, 1ste en 2de lid, der wet van 14 Juli 1910 (*Staatsblad* nº. 202), voor zooveel het onderwijs in vak *p*, betreft, zoodat, naar zijne meening Gedeputeerde Staten ten onrechte hebben aangenomen, dat de school van 1 October 1912 af in aanmerking mag komen voor de hoogere bijdrage voor Meer Uitgebreid Lager Onderwijs scholen, daar toch voor haar slechts aanspraak kan worden gemaakt op eene Rijksbijdrage voor 3 volgens de wet verplichte onderwijzers van bijstand (namelijk A. WALSWEER, T. TIEZEMA en G. POSTMA) zoomede op eene Rijksbijdrage berekend naar *f* 260 per jaar voor één onderwijzer van bijstand (S. DIJKSTRA 15 Juni—30 November en J. J. JANSSEN 1—31 December);

Overwegende, dat de school niet in aanmerking kan komen voor eene bijrage als Uitgebreid Lager Onderwijs-school, vermits in het jaar 1910 het vak *p* niet daadwerkelijk werd onderwezen;

dat evenmin eene bijdrage als Meer Uitgebreid Lager Onderwijs-school kan worden toegekend, vermits niet is voldaan aan het bepaalde bij artikel II, 3de alinea, der wet van den 14den Juli 1910 (*Staatsblad* nº. 202), aangezien het vak *p*. op 1 October 1912 voor het eerst aan de school werd onderwezen, en derhalve niet binnen de eerste twee jaren na het in werking treden van genoemde wet;

dat echter van 1 October 1912 af ten behoeve van de hierbedoelde school aanspraak kan worden gemaakt op de bijdrage, bedoeld bij artikel II, 5de alinea, 3de zinsnede, van bovengenoemde wet;

Gezien de wet tot regeling van het lager onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met wijziging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van *Friesland*, dd. 24 April 1913, nº. 100, 2de afd. F, het bedrag der Rijksbijdrage over 1912 te verleenen aan het bestuur der bijzondere lagere school te *Bolsward*, Hengstepad E 20*a*, van de Vereeniging voor lager onderwijs op Gereformeerden grondslag, aldaar, nader vast te stellen op 3785.43⁵.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en tegelijk met het rapport van genoemden Minister in de *Nederlandsche Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur.

's Gravenhage, den 26sten Augustus 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 16 *Sept.* 1913.)

—

26 *Augustus* 1913. BESLUIT, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, houdende bepalingen betreffende het costuum van de militair-rechterlijke ambtenaren, van hunne plaatsvervangers alsmede van de officieren-raadslieden in militair-rechterlijke zaken. S. 361.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien artikel 7, laatste lid, van de Provisionele Instructie voor het Hoog Militair Geregtshof, gelijk dat artikel zal luiden ingevolge de wet van 20 Juni 1913 (*Staatsblad* nº. 292), de artikelen 132*a*, laatste lid, 132*d* en 133 van de Regtspleging bij de Landmagt, alsmede de artikelen 113*b*, laatste lid, 113*e*, tweede lid, en 115, tweede en derde lid, van de Regtspleging bij de Zeemagt, gelijk die artikelen der Regtsplegingen zullen luiden ingevolge de wet van 31 October 1912 (*Staatsblad* nº. 337);

Op de voordracht van Onze Ministers van Justitie ad interim, van Marine ad interim en van Oorlog van 16 Juli 1913, 2de Afdeeling A, nº. 594;

Den Raad van State gehoord (advies van 5 Augustus 1913, nº. 21);

Gelet op het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van Justitie ad interim, van Marine ad interim en van Oorlog, van 22 Augustus 1913, 2de Afdeeling A, nº. 559;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van het tijdstip, waarop de wet van 31 October 1912 (*Staatsblad* nº. 337) in werking treedt, de navolgende bepalingen vast te stellen betreffende het costuum van de militair-rechterlijke ambtenaren, van hunne plaatsvervangers alsmede van de officieren-raadslieden in militair-rechtelijke zaken.

Art. 1. Voor zoover betreft het Hoog Militair Gerechtshof vinden met betrekking tot het costuum van den president, de rechtsgeleerde leden, den advocaat-fiscaal, den griffier en den commies ter griffie toepassing de bepalingen, ten aanzien van de burgerlijke gerechtshoven gesteld nopens het costuum onderscheidenlijk van den president, de raadsheeren, den procureur-generaal, den griffier en den substituut-griffier.

2. Met betrekking tot het costuum van de burgerrechtsgeleerde presidenten van krijgsraden vinden toepassing de bepalingen, ten aanzien van het costuum van de presidenten der arrondissements-rechtbanken gesteld.

Met betrekking tot het costuum van de auditeurs-militair en van den niet-militairen fiscaal bij den krijgsraad binnen het Rijk in Europa vinden toepassing de bepalingen, ten aanzien van het costuum der officieren van justitie gesteld.

3. Met betrekking tot het costuum van personen, die als plaatsvervanger van eenig militair-rechterlijk ambtenaar ter terechtzitting van het Hoog Militair Gerechtshof of van een krijgsraad optreden, vinden voor zoover zij geene militairen zijn, toepassing de bepalingen, ten aanzien van het costuum van advocaten of procureurs op de terechtzittingen der burgerlijke gerechten gesteld.

4. Militairen, als lid of plaatsvervangend lid der militair-rechterlijke macht of als raadsman ter terechtzitting van het Hoog Militair Gerechtshof of van een krijgsraad optredende, zijn gekleed in zoodanig dagelijksch tenue als, naar gelang van het onderdeel der krijgsmacht, waartoe zij behooren, door Onzen Minister van Oorlog dan wel van Marine zal worden bepaald.

Onze Ministers van Justitie, van Marine en van Oorlog zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 26sten Augustus 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie ad interim,

(*get.*) HEEMSKERK.

De Minister van Marine ad interim,

(*get.*) H. COLIJN.

De Miniser van Oorlog, (*get.*) H. COLIJN.

(*Uitgeg.* 4 *Sept.* 1913.)

---

26 *Augustus* 1913. BESLUIT, betreffende onthouding van goedkeuring aan de begrooting eener gemeente op grond van het beschikbaar stellen van onvoldoende middelen voor de gemeente-politie.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Burgemeester en Wethouders van *Velsen* in opdracht van den Raad dier gemeente tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Noord-Holland* van 26 Maart 1913, nº. 113, waarbij goedkeuring is onthouden aan de begrooting dier gemeente voor 1913;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 30 Juli 1913, nº. 164;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 23 Augustus 1913, nº. 5430, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende, dat bij bovengemeld besluit Gedeputeerde Staten van *Noord-Holland* aan de begrooting der gemeente *Velsen* voor 1913 hunne goedkeuring hebben onthouden uit overweging onder andere dat op deze begrooting aanvankelijk ƒ 9203.34 stond uitgetrokken voor bezoldiging van vijf agenten van politie, een hoofdagent, vijf veldwachters en een hoofd-veldwachter; dat de Burgemeester aan den Raad heeft te kennen gegeven, dat hij dit aantal politiedienaren onvoldoende acht en in de gelegenheid wenschte te worden gesteld bovengemelde formatie uit te breiden met drie agenten en een hoofdagent, hebbende hij vervolgens om financieele redenen zich bepaald tot het aanvragen van gelden voor twee agenten; dat de Raad dat voorstel heeft verworpen; dat de Burgemeester daarop Gedeputeerde Staten heeft verzocht, met toepassing van art. 212 der Gemeentewet, den post der jaarwedden met ƒ 1450.— te verhoogen (waartegenover een door den Raad geopend crediet van ƒ 650.— voor de door hem niet gewenschte aanstelling van een politieschrijver zou kunnen vervallen) en twee andere posten met te zamen

f 450.— te vermeerderen; dat evenwel naar het oordeel van Gedeputeerde Staten artikel 212 voornoemd in een geval als dit niet toepasselijk is; dat intusschen wel de vraag moet worden gesteld, of er geen termen bestaan om goedkeuring aan de begrooting te onthouden op grond van het beschikbaar stellen van onvoldoende middelen voor de gemeente-politie; dat op grond van aan Gedeputeerde Staten verstrekte gegevens bevestigd door vergelijking met den toestand in andere gemeenten, een getal van zes politieagenten voor een kleine „stad" als *IJmuiden* te eenenmale onvoldoende is te achten, en, zooals Gedeputeerde Staten reeds aan het gemeentebestuur schreven, het voorstel van den Burgemeester „bescheiden genoemd kan worden en het korps zeer zeker niet zal doen stijgen boven het ter plaatse strikt noodige minimum"; dat nu de Raad aan dit schrijven geen gevolg heeft gegeven, de begrooting niet vatbaar is voor goedkeuring;

dat van het besluit van Gedeputeerde Staten Burgemeester en Wethouders in opdracht van den gemeenteraad bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende o. a. dat van de noodzakelijkheid eener uitbreiding van het politiepersoneel niet is gebleken en de gemeente dus tot onnoodige uitgaven zou worden gedwongen, terwijl door de aanstelling van een schrijver bij de politie, waartoe de Raad bij verordening heeft besloten, de politieoneele dienst van administratieve werkzaamheden zal zijn ontlast; dat voorts Gedeputeerde Staten de bepaling van het 2e lid van art. 208 der Gemeentewet niet hebben nageleefd, daar het onder dagteekening van 31 December 1912 genomen verdagingsbesluit niet met redenen was omkleed; dat het bestreden besluit van 26 Maart 1913 dus genomen is op een tijdstip waarop Gedeputeerde Staten, wegens hun verzuim om gebruik te maken van de bepalingen van art. 208 der Gemeentewet, de bevoegdheid om aan de begrooting hunne goedkeuring te onthouden, niet meer bezaten;

O., dat waar het beroepschrift is ingediend door Burgemeester en Wethouders van *Velsen* in opdracht van den Raad, aan het voorschrift van art. 202 der Gemeentewet naar behooren is voldaan en dus het beroep, dat tijdig is aanhangig gemaakt, ontvankelijk is;

O. verder dat, daargelaten, dat het verdagingsbesluit van Gedeputeerde Staten genomen is uit overweging dat omtrent de begrootingen van eenige gemeenten voor den dienst 1913 om verschillende redenen nog geene beslissing genomen kon worden, en het dus met redenen is omkleed, in geen geval het ontbreken van motieven in dat besluit de goedkeuring der begrooting tot gevolg zou kunnen hebben;

O., wat de hoofdzaak betreft, dat mede uit een nader ingesteld onderzoek is gebleken, dat voor de gemeente *Velsen* een gemeentelijk politiepersoneel van de tegenwoordige sterkte onvoldoende is;

Gezien de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. d. B. A.)

—

27 *Augustus* 1913. BESLUIT, houdende bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 20 Mei 1912 te *Christiania* tusschen *Nederland* en *Noorwegen* gesloten verdrag van handel en scheepvaart. S. 362.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien het op 20 Mei 1912 te *Christiania* tusschen *Nederland* en *Noorwegen* gesloten verdrag van handel en scheepvaart, welk verdrag is goedgekeurd bij de wet van 7 Juni 1913, *Staatsblad* no. 263, en waarvan een afdruk met vertaling bij dit besluit is gevoegd;

Gezien mede eene nota van den Minister van Buitenlandsche Zaken van *Noorwegen* van den 20sten Mei 1912, betreffende de behandeling van handelsreizigers, welke nota bij de onderteekening van het verdrag werd uitgewisseld tegen eene nota van gelijke strekking van Onzen Gezant bij het Noorsche Hof, en waarvan eveneens een afdruk met vertaling bij dit besluit is gevoegd;

Overwegende dat de akten van bekrachtiging van bovenbedoeld verdrag op 22 Augustus 1913 te *Christiania* zijn uitgewisseld;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 25sten Augustus 1913, n°. 17253, Directie van het Protocol en Tweede Afdeeling;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voorzegd verdrag en nota, met de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit besluit in het *Staatsblad*. (1)

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's Gravenhage, den 27sten Augustus 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) R. DE MAREES VAN SWINDEREN.

(*Uitgeg.* 1 *Sept.* 1913.)

(1) Hierna is alleen de vertaling opgenomen.

VERTALING.

—

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en

Zijne Majesteit de Koning van Noorwegen,

gelijkelijk bezield met den wensch om de vriendschapsbanden en de tusschen Nederland en Noorwegen bestaande handelsbetrekkingen te versterken, hebben gemeenschappelijk besloten te dien einde een nieuw speciaal verdrag te sluiten en hebben tot hunne gevolmachtigden benoemd, te weten:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

Hoogst Derzelver Kamerheer WILLEM BERNARD REINIER VAN WELDEREN baron RENGERS, Hoogst Derzelver Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister bij Zijne Majesteit den Koning van Noorwegen; en

Zijne Majesteit de Koning van Noorwegen:

Hoogst Deszelfs Minister van Buitenlandsche Zaken, den heer JOHANNES IRGENS,

Die, na elkander hunne in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten te hebben medegedeeld, zijn overeengekomen nopens de volgende artikelen:

Art. 1. De behandeling op den voet der meest begunstigde natie zal in Nederland en zijne koloniën en bezittingen, volledig en zonder andere reserves dan die vervat in artikel 7, worden gewaarborgd aan de Noorsche onderdanen, en wederkeerig zal gezegde behandeling in Noorwegen aan de Nederlandsche onderdanen worden gewaarborgd.

2. De behandeling op den voet der meestbegunstigde natie zal in Nederland en zijne koloniën en bezittingen, volledig en zonder andere reserves dan die vermeld in artikel 7, worden gewaarborgd aan alle goederen herkomstig uit of komende van Noorwegen en wederkeerig zal gezegde behandeling in Noorwegen worden gewaarborgd aan alle goederen herkomstig uit of komende van Nederland en zijne koloniën en bezittingen.

Wat de goederen betreft, die geen produkt zijn van den bodem of de nijverheid van de beide landen, zoo zal op behandeling op den voet der meestbegunstigde natie slechts aanspraak kunnen worden gemaakt, indien die goederen herkomstig zijn uit een land dat meestbegunstigingsbehandeling geniet.

3. De behandeling, voorbehouden aan de nationale vlag in alles wat betrekking heeft op schepen en hunne lading, zal wederkeerig op alle punten en onder alle omstandigheden worden gewaarborgd aan de schepen der beide Hooge Contracteerende Partijen in het Koninkrijk der Nederlanden en zijne koloniën en bezittingen evenals in het Koninkrijk Noorwegen.

Van de bovenstaande bepaling wordt uitgezonderd de kustvaart, waarvan de regeling onderworpen blijft aan de respectieve wetten der beide Hooge Contracteerende Partijen. Evenwel is overeengekomen dat de schepen der beide landen op dit punt wederkeerig op denzelfden voet zullen worden behandeld als de schepen der meest begunstigde landen.

4. In Noorwegen zullen als Nederlandsche en in Nederland en zijne koloniën en bezittingen zullen als Noorsche schepen worden beschouwd die, welke onder de vlag van de respectieve landen varen en voorzien zijn van de scheepspapieren en de bescheiden, welke door de wetten van den Staat, waartoe zij respectievelijk behooren, worden vereischt tot staving van de nationaliteit van koopvaardijschepen.

5. De Nederlandsche consuls-generaal, consuls en vice-consuls zullen in Noorwegen evenals de Noorsche consuls-generaal, consuls en vice-consuls in Nederland, op voorwaarde van wederkeerigheid dezelfde voorrechten, rechten en vrijstellingen genieten, als die van de meestbegunstigde landen genieten of zullen genieten.

Indien zij een bedrijf, nijverheid of handel uitoefenen, zullen zij aan dezelfde wetten, reglementen en gebruiken onderworpen zijn als de particulieren van hunnen landaard op de plaats, waar zij verblijf houden.

6. De consuls-generaal, consuls en vice-consuls van elk der Hooge Contracteerende Partijen zullen van de plaatselijke overheden alle hulp en bijstand verkrijgen voor de opsporing, aanhouding en uitlevering van schepelingen en andere personen, deel uitmakende van de bemanning van oorlogs- of koopvaardijschepen van hun land, die gedeserteerd mochten zijn in eene haven, gelegen in het gebied van eene der Hooge Contracteerende Partijen.

Te dien einde zullen zij zich schriftelijk wenden tot de rechtbanken, rechters of bevoegde ambtenaren en, door overlegging van de scheepsregisters, monsterrollen of andere officieele bescheiden, of wel, indien het schip vertrokken is en hun dit onmogelijk is, door een behoorlijk door hen gewaarmerkt afschrift van bedoelde stukken, of indien dit onmogelijk is, door eene eenvoudige door hen af te geven verklaring, moeten staven dat de mannen, die zij opeischen, werkelijk deel hebben uitgemaakt van gezegde bemanning.

Bij eene aldus gestaafde aanvrage, zal uitlevering niet kunnen worden geweigerd.

Gezegde deserteurs zullen, wanneer zij zijn aangehouden, ter beschikking blijven van de consuls-generaal, consuls en vice-consuls en zullen zelfs op verzoek en op kosten van voornoemde agenten gevangen en in bewaring gehouden mogen worden in de gevangenissen van het land, tot op het oogenblik dat zij weder zullen worden overgebracht op het schip, waartoe zij behooren, of dat zich de gelegenheid voordoet om hen terug te zenden naar de landen van gezegde agenten op een schip van hetzelfde of eenig ander land.

Indien evenwel deze gelegenheid zich niet mocht voordoen binnen een tijdsverloop van twee maanden van den dag hunner aanhouding af, of indien de kosten hunner gevangenhouding niet regelmatig mochten worden voldaan door de partij, op wier verzoek de aanhouding heeft plaats gevonden, zullen gezegde deserteurs weder in vrijheid worden gesteld zonder dat zij opniew om dezelfde reden kunnen worden aangehouden.

Indien echter de deserteur bovendien te land eenig strafbaar feit mocht hebben gepleegd, zal zijne uitlevering door de plaatselijke overheden mogen worden uitgesteld totdat de bevoegde rechter behoorlijk uitspraak zal hebben gedaan over het laatste strafbare feit en het vonnis in zijn geheel zal zijn ten uitvoer gelegd.

Eveneens bestaat er overeenstemming over dat de bepalingen van dit artikel niet van toepassing zijn op schepelingen of andere personen, die deel uitmaken van de bemanning, voorzoover dezen onderdanen zijn van het land, waar de desertie heeft plaats gehad.

7. Op de bepalingen van de artikelen 1 en 2 en de slotbepaling van artikel 3 zal geen beroep mogen worden gedaan ter zake van gunsten, die het gevolg zijn van het sluiten van een tariefverbond, noch ter zake van gunsten, welke de Hooge Contracteerende Partijen hebben verleend of in de toekomst zullen verleenen aan grenslanden, met het doel het grensverkeer te vergemakkelijken.

De artikelen 5 en 6 zullen niet van toepassing zijn op de Nederlandsche koloniën en bezittingen, aangezien de bepalingen van het te 's Gravenhage den 10 September 1855 gesloten verdrag van kracht blijven.

Op de bepalingen van artikelen 1 en 2 en de slotbepaling van artikel 3 zal geen beroep mogen worden gedaan ter zake van de bijzondere gunsten door Noorwegen aan Zweden verleend of te verleenen.

8. De Hooge Contracteerende Partijen verbinden zich de geschillen, die tusschen Haar mochten rijzen over de toepassing of de uitlegging van dit verdrag en die niet langs den diplomatieken weg konden worden opgelost, te onderwerpen aan het permanente Hof van Arbitrage te 's Gravenhage.

In elk bijzonder geval zullen de Hooge Contracteerende Partijen een bijzonder compromis sluiten, waarin nauwkeurig wordt omschreven het onderwerp van het geschil, de omvang der bevoegdheden van het scheidsgerecht, de taal, waarvan het scheidsgerecht zal gebruik maken en die, waarvan het gebruik voor dat gerecht geoorloofd zal zijn, het bedrag dat elke partij als voorschot zal dienen te storten ter voldoening der kosten, en de regels, die in acht genomen zullen moeten worden met betrekking tot de formaliteiten en de termijnen der procedure.

Bij gebreke aan daarmede in strijd zijnde bepalingen van het compromis, zal het scheidsgerecht bestaan uit drie leden. Elk der Hooge Contracteerende Partijen zal er een aanwijzen. De opper-arbiter zal worden aangewezen overeenkomstig de regelen, vervat in het verdrag van 's Gravenhage van 18 October 1907 voor de vreedzame beslechting van internationale geschillen.

9. Dit verdrag zal na goedkeuring door de nationale volksvertegenwoordigingen van beide landen worden bekrachtigd en de akten van bekrachtiging zullen zoo spoedig mogelijk te Christiania worden uitgewisseld.

10. Dit verdrag zal in werking treden den dag, waarop de uitwisseling der akten van bekrachtiging zal hebben plaats gevonden. Te gelijkertijd zullen het verdrag van handel en scheepvaart, den 25 September 1847 tusschen Nederland en Noorwegen gesloten, met de daaraan toegevoegde verklaring, evenals de verklaring van 29 Mei 1827 betreffende de uitlevering van gedeserteerde schepelingen en die van 29 November 1856 betreffende de kustvaart, voor zoover de betrekkingen tusschen Nederland en Noorwegen betreft, ophouden van kracht te zijn.

Het verdrag zal van kracht blijven gedurende één jaar van af den dag, waarop de akten van bekrachtiging zijn uitgewisseld en vervolgens tot na afloop van twaalf maanden, nadat een der Hooge Contracteerende Partijen aan de andere zal hebben kennisgegeven van haar voornemen om de werking er van te doen ophouden.

Ten blijke waarvan de gevolmachtigden dit

verdrag hebben geteekend en van hunne zegels hebben voorzien.

Gedaan in dubbel te Cristiania, den 20 Mei 1912.

W. VAN WELDEREN RENGERS.
J. IRGENS.

VERTALING.

Ministerie van Buitenlandsche Zaken.

CHRISTIANIA, 20 Mei 1912.

Met verwijzing naar Uw schrijven van heden heb ik de eer U het volgende te doen weten:

Het is wel verstaan dat de behandeling van onderdanen op den voet der meestbegunstigde natie, bedoeld in artikel 1 van het ontwerp-verdrag, op handelsreizigers van beide landen slechts zal worden toegepast in zooverre zij reizen voor rekening van eene firma, gevestigd in een der beide landen, of in het gebied van eene mogendheid welke de behandeling der meestbegunstigde natie in het gebied van een van beide contracteerende partijen geniet.

Gelief enz.

J. IRGENS.

Den Heer VAN WELDEREN BARON RENGERS, *Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister van Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden enz. enz. enz.*

27 *Augustus* 1913. BESLUIT, op de benoembaarheid tot betrekkingen bij den burgerlijken dienst in *Nederlandsch-Indië*. S. 363.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien artikel 49 van het Reglement op het beleid der Regeering van *Nederlandsch-Indië*, vastgesteld bij de wet van 2 September 1854 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 129, *Indisch Staatsblad* 1855, n°. 2);

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 24 Juli 1913, Afd. D, n°. 6;

Den Raad van State gehoord (advies van 19 Augustus 1913, n°. 16);

Nog gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 25 Augustus 1913, Afdeeling D, n°. 38;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met intrekking van het Koninklijk besluit van 10 September 1864, n°. 47 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 93, *Indisch Staatsblad* n°. 194), zooals het sedert is gewijzigd en aangevuld en van de Koninklijke besluiten van 22 December 1866, n°. 100 (*Nederlandsch Staatsblad* 1866, n°. 180, *Indisch Staatsblad* 1867, n°. 31), 1 September 1904, n°. 7 (*Indisch Staatsblad* n°. 428) en 3 Maart 1908, n°. 52 (*Indisch Staatsblad* n°. 372), te bepalen als volgt:

Art. 1. Onverminderd de aan de bekleeders van speciale betrekkingen in verband met haar bijzonder karakter te stellen eischen van Nederlanderschap of landaard, zijnt ot betrekkingen bij den burgerlijken dienst in *Nederlandsch-Indië* allen benoembaar die Nederlandsch onderdaan zijn op den voet van de wet van 10 Februari 1910 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 55, *Indisch Staatsblad* n°. 296), indien zij overigens voldoen aan de voor bepaalde ambten en bedieningen vastgestelde of vast te stellen voorwaarden van bekwaamheid.

2. Aan hen, die geen Nederlandsch onderdaan zijn, kunnen alleen die betrekkingen opgedragen worden, welke door den Gouverneur-Generaal bij algemeene verordening worden aangewezen.

3. Voor zoover te hunnen aanzien niet andere voorwaarden van benoembaarheid zijn gesteld, of alleen geschiktheid in algemeenen zin wordt gevorderd, zijn tot ambten, waarvan de bezoldiging niet meer dan *f* 150 's maands bedraagt, alleen benoembaar zij, die voldoende examen hebben afgelegd in:

a. het rekenen;

b. de beginselen der Nederlandsche taal;

c. het schrijven van een goede en duidelijke hand.

Dat examen wordt in *Nederlandsch-Indië* afgenomen volgens door den Gouverneur-Generaal vastgestelde regelen.

De Gouverneur-Generaal is bevoegd van het examen vrijstelling te verleenen aan zoodanige categorieën van personen, wier opleiding waarborg oplevert van het bezit der kundigheden, voor dat examen vereischt.

4. Dit besluit treedt in werking op een door den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* te bepalen datum.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 27sten Augustus 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) DE WAAL MALEFIJT.

(*Uitgeg.* 11 *Sept.* 1913.)

29 *Augustus* 1913. BESLUIT, betreffende terreinen van den Staat, gebezigd voor de uitoefening van den spoorwegdienst te Amsterdam. — Niet-goedkeuring uitbreidingsplan.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Directeur-Generaal der Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Noord-Holland* van 12 Febr. 1913 nº. 83, waarbij is goedgekeurd een plan van uitbreiding der gemeente *Amsterdam* voor gronden, gelegen tusschen de *Mauritskade*, de *'s Gravesandestraat*, het *'s Gravesandeplein*, de *Ruyschstraat* en het terrein van den *Staatsspoorweg*;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur gehoord, advies van 9 Juli 1913, nº. 144;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 27 Augustus 1913, nº. 7620, Afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Overwegende: dat nadat de Raad der gemeente *Amsterdam* bij besluit van 3 April 1912, nº. 222, een uitbreidingsplan had vastgesteld voor het gedeelte der gemeente gelegen tusschen de *Mauritskade*, de *'s Gravesandestraat*, het *'s Gravesandeplein*, de *Ruyschstraat* en het terrein van den *Staatsspoorweg*, Ged. Staten van *Noord-Holland* bij besluit van 12 Febr. 1913, nº. 83, het raadsbesluit hebben goedgekeurd; dat van het besluit van Ged. Staten de Directeur Generaal der Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, ter voldoening aan eene aanschrijving van Onzen Minister van Waterstaat, bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat tegen het raadsbesluit bij hem overwegend bezwaar bestaat, omdat voor de uitoefening van den spoorwegdienst te *Amsterdam* de in het plan opgenomen Staatsterreinen niet in hun geheel kunnen worden gemist; dat hij zich op dien grond, ter voldoening aan eene aanschrijving van den Minister van Waterstaat van 16 April 1912, La K. Afd. Sp.w., tot het College van Ged. Staten van *Noord-Holland* heeft gewend met het verzoek, om het uitbreidingsplan niet in zijn geheel goed te keuren, maar daarvan uit te sluiten de terreinen met blauwe tint op de door hem overgelegde teekening aangegeven; dat niettegenstaande bedoeld bezwaarschrift Ged. Staten aan het uitbreidingsplan hunne goedkeuring hebben verleend; dat bij een den 13en Februari 1913 aan den Minister van Waterstaat ingezonden plan, in verband met verbetering der spoorwegverbindingen om *Amsterdam*, gerekend is op aanleg van een verhoogd station *Weesperpoort* ter plaatse van het bestaande en dat dit zoodanig is ontworpen, dat het meest Oostelijk perron grootendeels zou vallen boven de in het uitbreidingsplan der gemeente opgenomen doorgetrokken Vroliksstraat;

O.: dat in het uitbreidingsplan terreinen zijn begrepen in eigendom toebehoorende aan den Staat der *Nederlanden* en door de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen gebezigd voor de uitoefening van den spoorwegdienst te *Amsterdam*;

dat de belangen van dezen dienst niet toelaten, dat die terreinen in het uitbreidingsplan worden begrepen; dat het hier dus een Rijksbelang geldt, waarvoor het gemeentebelang moet wijken;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten, het uitbreidingsplan goed te keuren voorzoover het de terreinen betreft, die niet liggen binnen de omrastering van het terrein van het spoorwegstation aan de *Weesperpoort* te *Amsterdam*.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. D. B. A.)

---

2 *September* 1913. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van Burgemeester en Wethouders van *Tubbergen*, van 26 April 1913, waarbij aan S. M. KOTTINK, wed. J. WERMELINK, aldaar, vergunning is verleend voor den verkoop van sterken drank in het klein. S. 364.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 1 Augustus 1913, nº. 6855, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen, betreffende het besluit van Burgemeester en Wethouders van *Tubbergen* van 26 April 1913, waarbij aan S. M. KOTTINK, weduwe J. WERMELINK, aldaar, vergunning is verleend voor den verkoop van sterken drank in het klein in eene localiteit van het perceel, plaatselijk gemerkt E, nº. 132, aldaar;

Overwegende, dat Burgemeester en Wethouders van *Tubbergen* deze vergunning hebben verleend, op grond, dat zij krachtens het bepaalde bij artikel 55, 1e lid, *b*, van de Drankwet niet kon worden geweigerd;

dat artikel 55, 1e lid, *b*, van de Drankwet (*Staatsblad* 1904, nº. 235) bepaalt, dat voor de localiteiten, waarin op 1 Mei 1881 zonder strijd met wet of verordening sterke drank werd verkocht, zoolang aan die localiteiten de bestemming om voor verkoop van sterken drank in het klein te worden gebruikt niet door een daad van den eigenaar of gebruiker is ontno-

men, de vergunning, tenzij in de daar bedoelde gevallen, niet geweigerd kan worden aan de overlevende echtgenoote of echtgenoot van hem of haar, die op 1 Mei 1901 daarin het bedrijf uitoefende, zoolang zij of hij leeft, indien het huwelijk op 1 Mei 1904 nog bestond en de echtgenooten te zamen woonden;

dat Burgemeester en Wethouders van *Tubbergen* bij besluit van 30 April 1901 op grond van artikel 26 der Drankwet, zooals dat toen luidde, vergunning hebben verleend aan J. WERMELINK voor twee localiteiten in het perceel wijk E, nº. 132;

dat J. WERMELINK den kleinhandel in sterken drank, nadat in de vergunningsakte de noodige wijziging was aangebracht, den 1sten Mei 1907 heeft verplaatst naar localiteiten in het perceel E, nº. 132*a*, waarna het perceel E, nº. 132 is afgebroken;

dat het nieuwgebouwde perceel E, nº. 132, vervolgens door den nieuwen eigenaar uitsluitend voor woonhuis is gebruikt;

dat derhalve moet worden aangenomen, dat de localiteiten, waarin op 1 Mei 1881, zonder strijd met wet of verordening, sterke drank werd verkocht, en waarin J. WERMELINK op 1 Mei 1901 het bedrijf uitoefende, niet meer bestaan, althans door het gebruik als woonkamers door den nieuwen eigenaar de bestemming om voor verkoop van sterken drank in het klein te worden gebruikt, hebben verloren;

dat artikel 55, 1e lid, *b*, van de Drankwet dus niet of niet meer op die localiteiten toepasselijk was en bovengenoemd besluit van Burgemeester en Wethouders van *Tubbergen* derhalve is genomen in strijd met de wet;

Gelet op artikel 153 van de Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord, advies van 19 Augustus 1913, nº. 17;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 Augustus 1913, nº. 7697, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voormeld besluit van Burgemeester en Wethouders van *Tubbergen* van 26 April 1913 te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's Gravenhage, den 2den September 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 13 *Sept.* 1913.)

5 *September* 1913. BESLUIT, houdende bekendmaking van den tekst van de Regtspleging bij de Landmagt en van de Regtspleging bij de Zeemagt, gearresteerd bij besluit van den Souvereinen Vorst der Vereenigde Nederlanden van 20 Juli 1814 (*Staatsblad* nº. 85), en zooals deze luiden volgens de daarin door of ten gevolge van de wet van 31 October 1912 (*Staatsblad* nº. 337) gebrachte wijzigingen en plaats gehad hebbende aanvullingen. S. 365.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Justitie, van Marine en van Oorlog van 2 September 1913, 2de Afdeeling A, nº. 503; van 2 September 1913, Afdeeling B, nº. 35 en van 2 September 1913, Iste Afdeeling nº. 306;

Gezien artikel 26 der wet van 31 October 1912 (*Staatsblad* nº. 337);

Hebben goedgevonden en verstaan;

te gelasten:

1º. de Regtspleging bij de Landmagt en die bij de Zeemagt, met de daarin bij de wet van 31 October 1912 (*Staatsblad* nº. 337) gebrachte wijzigingen en plaats gehad hebbende aanvullingen in eene doorloopend genummerde reeks van Titels, Hoofdstukken en Artikelen samengevat, voor zoover noodig onder wijziging dienovereenkomstig van de aanhaling daarin van hare Titels, Hoofdstukken, Artikelen of gedeelten van Artikelen, worden door de zorg van Onzen Minister van Justitie in het *Staatsblad* geplaatst en wel door bijvoeging van den hiernevensgaanden tekst van elke dier beide Regtsplegingen in zijn geheel bij dit besluit;

2º. de hiernevens gevoegde teksten van de Regtspleging bij de Landmagt en de Regtspleging bij de Zeemagt worden afzonderlijk uitgegeven en wel de tekst van de eerstgenoemde Regtspleging door de zorg van Onzen Minister van Oorlog en die van de in de tweede plaats vermelde door de zorg van Onzen Minister van Marine.

Onze Ministers van Justitie, van Marine en van Oorlog zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 5den September 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie, (*get.*) B. ORT.

De Minister van Marine,
get. J. J. RAMBONNET.

De Minister van Oorlog, (*get.*) BOSBOOM.

(*Uitgeg.* 2 *Oct.* 1913.)

TEKST VAN DE REGTSPLEGING BIJ DE LANDMAGT, *gearresteerd bij besluit van den Souvereinen Vorst der Vereenigde Nederlanden van 20 Juli 1814* Staatsblad nº. 85), *zooals deze luidt volgens de daarin door of ten gevolge van de wet van 31 October* 1912 (Staatsblad nº. 337) *gebrachte wijzigingen en plaats gehad hebbende aanvullingen.*

Regtspleging bij de Landmagt.

EERSTE TITEL.

Algemeene bepalingen, regten en pligten der Commanderende officieren.

Art. 1. Geen Militair mag, wegens eenig strafbaar feit, in regten betrokken worden, dan volgens de Wet, in de gevallen en volgens de wijze door dezelve voorgeschreven.

2. Elk Militair, op bevel van eene daartoe bevoegde magt, opgeroepen, of in verzekering genomen, is verpligt te gehoorzamen.

3. Militairen mogen nimmer worden overgegeven aan eenige Regters of Collegien buiten 's Lands, althans niet anders, dan op last van het Gouvernement.

4. Elk Officier en Onder-officier zal in het algemeen het regt hebben, om dezulken die van minderen rang zijn, dan hij zelve is, het arrest aantezeggen.

5. Elk Officier en Onder-officier zal bovendien verpligt zijn, om, van dat regt gebruik te maken, zoodra hem bekend is, of bij hem op waarschijnlijke gronden vermoed wordt, dat de mindere in rang zich aan eene aanmerkelijke overtreding van de krijgstucht, of aan een ernstig strafbaar feit heeft schuldig gemaakt.

6. Van het gepleegde feit en het eventueel opgelegde arrest zal terstond worden gerapporteerd aan den Commanderenden Officier onder welken de verdagte ressorteert.

7. Die Commanderende Officier zal daarop de zaak onderzoeken en bepalen, of de verdagte al dan niet aanvankelijk in arrest zal worden gesteld of gehouden.

8. Bijaldien de Commanderende Officier bevindt, dat de verdagte wel schuldig is aan het gene hem is ten laste gelegd, doch dat de zaak den dienst van het Regiment of van het Corps betreft, en niet is van dien aard dat daarin, door den Regter, moet worden regt gedaan, zal hij de straf zelve bepalen, en daarvan Rapport doen aan den Commandant van het garnizoen.

9. Indien, bij het voorschreven onderzoek, gebleken is, dat de verdagte onschuldig is, zal dezelve, in arrest zijnde, direct moeten worden ontslagen, en daarvan rapport worden gedaan aan den Commanderenden Officier van het Garnizoen.

10. Indien daarentegen bij het gemelde onderzoek gebleken is, dat de verdagte vermoedelijk aan de hem ten laste gelegde daad of overtreding schuldig staat, en dat dezelve is van dien aard, dat, daarin, door den Regter, uitspraak moet worden gedaan, zal, door den Commanderenden Officier van het Corps, daarvan dadelijk moeten worden kennis gegeven, aan den Commanderenden Officier van het Garnizoen.

11. Indien de Commanderende Officier van het Garnizoen na bekomen advies van den Auditeur-Militair van oordeel is, dat de zaak door den Militairen Regter moet worden onderzocht en beoordeeld, zal, ook in de gevallen, in de artikelen 8 en 9 bedoeld, de verdagte naar den Krijgsraad worden verwezen, ten einde, tegen denzelven zal kunnen worden geprocedeerd in maniere als bij deze wet is bepaald.

12. Ingevalle de Commanderende Officier van het Garnizoen daarentegen de zaak bevindt van die natuur, dat dezelve, buiten den Regter, kan worden afgedaan, zal hij zelve, na dat hem van de schuld genoegzaam zal zijn gebleken, de straf kunnen en moeten bepalen, wanneer de daad of overtreding den Garnizoens-dienst betreft, maar bijaldien de daad of overtreding den Regiments-dienst aangaat, zal hij de bepaling der straf aan den Commanderenden Officier van het Corps overlaten.

13. Indien de verdagte niet behoort tot eenig Corps van het Leger, Kantonnement of Garnizoen, waar hij is gearresteerd, zal, van het arrest in een leger of kantonnement, aan den Generaal, of, in een garnizoen, aan den Commanderenden Officier, worden kennis gegeven, welke, na bekomen advijs van den Auditeur-Militair, den gearresteerden, zoo hij onschuldig is, zal ontslaan, of, bijaldien de zaak buiten den Regter kan worden afgedaan, nadat van de schuld zelve zal zijn gebleken, de straf zelf zal kunnen en moeten bepalen, of eindelijk de zaak naar den Krijgsraad verwijzen.

Indien, volgens de voorafgaande bepalingen geen Commanderende Officier tot de verwijzing van den verdagte naar den Krijgsraad bevoegd mogt zijn, zullen de functien, bij die

bepalingen aan den Commanderenden Officier van het Garnizoen opgedragen, worden waargenomen door den Commanderenden Officier van het Garnizoen, waar de Krijgsraad, tot de kennisneming van de zaak bevoegd, zitting heeft.

14. Verwijzing naar den Krijgsraad, die den grondslag uitmaakt van de in te winnen informatien, geschiedt op straffe van nietigheid bij schriftelijke beschikking. Zij vermeldt, behalve den naam en de voornamen van den beklaagden, het corps of onderdeel daarvan, waartoe hij behoort, en den rang of stand, in welken hij daarbij dient, en behelst eene omschrijving van het feit, hetwelk hem ten laste wordt gelegd.

Bij deze beschikking tot verwijzing wordt tevens bepaald, of de beklaagde al dan niet in arrest zal worden gesteld of zal blijven.

Een afschrift van deze beschikking zal aan den beklaagden en aan den Auditeur-Militair ter standplaats van den Krijgsraad worden ter hand gesteld.

15. Wanneer de Commanderende Officier, tegen het advijs van den Auditeur-Militair, mogt nalaten, de zaak naar den Krijgsraad te verwijzen, kan de Auditeur-Militair, indien hij nogtans mogt vermeenen, dat het belang van de Justitie zoodanige verwijzing vereischt, aan den Commanderenden Officier, schriftelijk en met opgave van redenen, het verzoek doen, daarover door het Hoog Militair Geregtshof te doen beslissen.

De Commanderende Officier zal alsdan de stukken, welke tot de zaak betrekking hebben, met zijne beschouwingen over de zaak, mitsgaders het verzoek van den Auditeur-Militair, binnen vijf dagen na ontvangst van het verzoek aan het Hoog Militair Geregtshof in zenden, ten einde het Hof daarop, na bekomen advijs van den Advocaat-Fiscaal, disponere zoo als het, naar bevind van zaken, zal vermeenen te behooren.

In geval bij resolutie van het Hof de verwijzing van den verdagte naar den militairen Regter mogt zijn bepaald, zal de Commanderende Officier daaraan dadelijk het noodige gevolg geven, en, bij verwijzing naar den Krijgsraad, die resolutie in de door hem te nemen beschikking vermelden en wijders aan de stukken in de zaak toevoegen.

16. In alle gevallen, waarin bij of na de verwijzing arrest wordt toegepast, wordt de gearresteerde, tenzij hem ter gelegenheid van zijn verhoor is medegedeeld, dat hij in arrest zal worden genomen, binnen vier en twintig uren na zijne in-arreststelling door den Officier-Commissaris, of, ingeval de in-arreststelling door den Krijgsraad is bevolen, door den Krijgsraad gehoord.

17. Indien een gearresteerde of krijgstuchtelijk gestrafte zich, over het arrest, of over de hem opgelegde straf of over de omschrijving van de strafreden of wel over beide bezwaard vindt, zal hij daarover zijne klagten alsdan kunnen inbrengen, en zelfs mogen verzoeken, dat de zaak door een Krijgsraad worde onderzocht.

18. Wanneer, ten einde als voren, het onderzoek van den Krijgsraad verzocht wordt, zal de Commanderende Officier zulks niet mogen weigeren.

19. De Krijgsraad zal vervolgens de zaak moeten onderzoeken, en, indien dezelve des klagers klagten wettig bevindt, zorgen dat aan hem het geleden ongelijk behoorlijk gebeterd worde.

20. Maar wanneer de Krijgsraad de gedane klagten zoodanig ongegrond en ligtvaardig heeft bevonden, dat dezelve niet anders dan aan eene verregaande oneerbiedigheid kunnen worden toegeschreven, zal de klager deswegens ingevolge de wet worden gestraft.

TWEEDE TITEL.

EERSTE HOOFDSTUK.

Informatien voor den Officier-Commissaris, in de plaatsen buiten de Residentie van den Krijgsraad.

21. Door den Commanderenden Officier van het garnizoen wordt voor een tijdvak van ten minste één jaar een Officier met den rang van Kapitein uit dat garnizoen benoemd tot Commissaris ten einde in door dien Commandant naar den Krijgsraad verwezen zaken zoodanige informatien te nemen als hij vermeenen zal te behooren.

Daartoe wordt de beschikking tot verwijzing met de verdere stukken hem in handen gesteld.

22. Op dezelfde wijze en voor tenminste gelijk tijdvak zal tevens een geschikt Officier worden aangewezen, die de functien van Secretaris zal waarnemen.

23. Omtrent het vervangen van den Officier-Commissaris en den Secretaris, die verhinderd of gerecuseerd is, zal worden in acht genomen het gene deswegens, bij het volgend Hoofdstuk, is voorgeschreven.

24. Desgelijks zal omtrent de verhooren van den beklaagden, het requireren en hooren van getuigen, het recuseren van den Officier-Com-

missaris en den Secretaris, het rapport doen aan den Commanderenden Officier en aan den Krijgsraad, het in arrest en op vrije voeten stellen van den beklaagden, en wat meer van dien aard is, worden naargekomen al het gene, bij het volgend Hoofdstuk, is vastgesteld, voor zoo verre hetzelve alhier van eenige toepassing kan gehouden worden, en, bij dit Hoofdstuk, niet anders is bepaald.

25. Zoo wanneer het noodig mogt wezen, dat eenige Getuigen, in de Garnizoensplaats of derzelver nabijheid aanwezig, tot belasting of ontlasting van den beklaagden wierden gehoord, ofte eenige inspectie of schouw wierde gedaan, zal daartoe, door den Officier Commissaris, zoo veel tijd mogen besteed worden, als, tot dat einde, volstrekt wordt gevorderd. Bij het houden van de in het eerste lid bedoelde inspectie of schouw wordt in acht genomen het bepaalde in het vierde lid van artikel 88.

26. Zoodra het noodig onderzoek in de Garnizoensplaats zelve is afgeloopen, zullen alle de ingewonnene verhooren, informatien en bewijsstukken, behoorlijk verzegeld, door den Commanderenden Officier van het Garnizoen, of door de genen welken met het transport van den beklaagden belast zijn, worden verzonden aan den Auditeur Militair van het District, of Militair Arrondissement.

27. Wanneer de beklaagde gearresteerd is, zal hij, onder verzekerde bewaring, worden overgebragt in het Provoosthuis van de plaats, waar de Auditeur-Militair resideert en de Krijgsraad gehouden wordt.

28. Indien de beklaagde, vóór en aleer het eerste verhoor heeft plaats gehad, niet mogt gearresteerd zijn, en, bij het onderzoek, geene redenen mogten zijn voorgekomen, om denzelven in arrest te stellen, zal de Commanderende Officier van het Garnizoen den beklaagden ordonneren, om zich naar de in het voorgaand Artikel vermelde plaats te begeven, en, bij zijne aankomst aldaar, daarvan kennis te geven aan den Commanderenden Generaal of Officier van het district of Militair Arrondissement, mitsgaders aan den Commandant van het Garnizoen en den Auditeur Militair.

TWEEDE TITEL.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Informatien voor den Officier-Commissaris in de Residentie van den Krijgsraad.

29. Door den Commanderenden Officier van het Garnizoen waar de Krijgsraad zitting heeft en waar de Auditeur-Militair van het Arrondissement of District resideert, wordt voor een tijdvak van tenminste één jaar een Officier met den rang van Kapitein uit dat Garnizoen benoemd tot Commissaris, teneinde in door dien Commandant naar den Krijgsraad verwezen en in de in het eerste gedeelte van artikel 31 bedoelde zaken al zulke informatiën te nemen als vereischt worden.

Op dezelfde wijze en voor tenminste gelijk tijdvak zal tevens een geschikt Officier tot Secretaris worden benoemd.

De bepalingen van artikel 132 zijn bij de informatien ten aanzien van den Officier-Commissaris en den Secretaris van overeenkomstige toepassing.

30. Wanneer de Auditeur Militair de stukken, in het voorgaand Hoofdstuk omschreven, ontvangen heeft, en de beklaagde in de Residentie is aangekomen, geeft hij daarvan dadelijk kennis aan den Commanderenden Generaal of Officier in het Militair Arrondissement of district, en aan den Commandant van het Garnizoen zijner Residentie, door welken, naar gelang van zaken, op het verzoek in het volgend Artikel vermeld, dadelijk de noodige orders worden gesteld.

31. Wanneer de Auditeur Militair vermeent, dat de beklaagde nog nader behoort te worden gehoord, of dat nog eenige getuigenissen of andere bewijzen behooren te worden ingewonnen, doet hij, bij zijne gezegde kennisgeving, verzoek tot het aanhangig maken van de zaak bij den Officier-Commissaris ter standplaats van den Krijgsraad; — doch wanneer hij van begrip is dat er een genoegzaam onderzoek heeft plaats gehad, doet hij daarbij verzoek tot het bijeenroepen van den Krijgsraad.

32. In het laatste geval wordt geprocedeerd, zoo als, hierna, onder het derde Hoofdstuk van dezen Titel, is bepaald.

33. In het eerste geval wordt de beklaagde in zijne verhooren, welke hij te voren heeft ondergaan voor den Officier-Commissaris gerecolleerd, en, van dit recollement op dezelfde wijze, aanteekening gemaakt, als hierna, onder het derde Hoofdstuk van dezen Titel, omtrent de recollementen voor den Krijgsraad is vastgesteld.

34. De verdere verhooren worden aldan voor den Officier-Commissaris voortgezet, even als, in dit Hoofdstuk, is voorgeschreven.

35. De Commanderende Officier stelt de beschikking tot verwijzing en verdere stukken in alle zaken, welke naar den Krijgsraad zijn verwezen, in handen van den Auditeur Militair

van het Arrondissement of District ten einde het noodige te verrigten.

36. Alle de zoodanige, die ter oorzake dat zij in de zaak eenigzins zijn betrokken, of klachten deswegens hebben ingegeven; of ook, uit hoofde, dat dezelve aan den beschuldigden, het zij in den bloede, het zij door huwelijk zijn vermaagschapt, volgens het bepaalde bij Art. 136, niet zouden mogen zijn Leden van een Krijgsraad over den beklaagden, zullen ook niet mogen optreden als Officier-Commissaris noch als Secretaris.

37. De Officier-Commissaris, de Auditeur-Militair en de Secretaris mogen elkander niet bestaan tot in den vierden graad van bloedverwantschap of zwagerschap.

38. Wanneer de beklaagde is een Officier, zal geen ander officier, als Officier-Commissaris mogen fungeren, dan die van eenen hoogeren rang, althans van eenen gelijken rang doch van hoogere ancienneteit is.

39. De Officieren, welke, als Officier-Commissaris en Secretaris zijn benoemd, zullen niet met verlof vertrekken, ten ware zulks, ter beoordeeling van den Commandant, mogt worden gepermitteerd, wanneer dezelve, even als in ander wettig belet, door een ander zullen worden vervangen.

40. De Officier-Commissaris zal zich zooveel mogelijk alle dagen moeten bezig houden met het hooren van den beklaagden, mitsgaders met het nemen van andere informatien, en zulks zoo lang tot dezelve zullen afgeloopen zijn.

41. De Auditeur Militair kan bij alle verhooren en confrontatieverhooren tegenwoordig zijn, indien de Officier Commissaris hem daartoe uitnoodigt.

Zoo dikwijls hij bij de verhooren tegenwoordig is, wordt daarvan in die verhooren aanteekening gehouden, en zal hij bevoegd zijn, aan den Officier-Commissaris de nadere vraagpunten op te geven, die hij verlangt gesteld te worden en waarop de Officier-Commissaris, naar bevind van zaken, zal beschikken.

42. De Auditeur Militair zal de vereischte Artikelen voor het Verhoor van den beklaagden in gereedheid brengen.

Op deze artikelen, zoomede op die, welke de Officier-Commissaris daarna mocht wenschen te stellen, zal de beklaagde worden gehoord.

43. De Artikelen zullen vragen bevatten omtrent alle daden en omstandigheden, in de beschikking tot verwijzing of de stukken ten laste van den beklaagde voorkomende.

44. In elk der vraag-punten, waarop een gearresteerde of gerequireerde persoon zal worden gehoord, zal niet meer dan één feit of eene omstandigheid gesteld worden.

45. Het zal ook, aan den beklaagden vrijstaan, om, indien hij mogt vermeenen, wettige redenen te hebben tot het recuseeren van den Officier-Commissaris of van den Secretaris, zulks, met decentie, voor te dragen.

46. In dat geval zal daarvan dadelijk worden Rapport gedaan aan den Commanderenden Officier, welke, ingevalle hij de aangevoerde redenen gegrond mogt oordeelen, een ander zal commanderen in de plaats van den verworpenen of gerecuseerden doch in het tegenovergestelde geval, zal ordonneren dat de benoemde met de zaak voortga.

47. Al zulke Officieren en personen, welken, uit hoofde van hunnen rang, en ingevolge deze Wet, niet voor een Krijgsraad, kunnen worden teregt gesteld, zullen ook niet kunnen worden onderworpen aan eene ondervraging voor den Officier-Commissaris.

48. Zoo spoedig mogelijk na ontvangst door den Auditeur-Militair van de beschikking tot verwijzing en verdere stukken zal de beklaagde door den Officier-Commissaris voor de eerste maal worden gehoord.

49. Wanneer de beschuldigde bij het eerste verhoor, het hem ten laste gelegde strafbaar feit, geheel of ten deele mogt hebben bekend, zal hij, den volgenden dag op zijne confessie, worden gerecolleerd, en indien hij daarbij persisteert, zal dat persistit, onder hetzelfde verhoor, gesteld worden.

50. Indien de beschuldigde bij het recollement zijne confessie geheel of ten deele mogt herroepen, zal, daarvan mede, onder hetzelfde verhoor, aanteekening worden gehouden.

51. Wanneer een beklaagde zich niet in arrest bevindt, zal de Officier-Commissaris bevoegd zijn, telkens, na den afloop van een verhoor, denzelven te stellen in arrest, wanneer hij vermeent, dat de omstandigheden dit vorderen.

De Officier-Commissaris zal daarvan onmiddellijk berigt zenden aan den Krijgsraad, die de in-arreststelling al-dan niet bekrachtigt.

52. Bijaldien de beklaagde zich in arrest bevindt, kan, na ieder verhoor, door den Officier-Commissaris des geraden aan den Krijgsraad een voorstel worden gedaan, dat de beklaagde uit het arrest zoude kunnen worden ontslagen, of wel, dat in het arrest zonder nadeel voor de Justitie, eenige verandering voor den beklaagden zoude kunnen worden gemaakt.

53. De Officier-Commissaris ter plaatse waar de Krijgsraad niet resideert, zorgt, dat de voormelde beslissingen tot ontslag, arrest, en verandering in de wijze van hetzelve, worden geëxecuteerd.

In de residentie van den Krijgsraad is die zorg den Auditeur-Militair opgedragen.

Van een en ander wordt den Commanderenden Officier gerapporteerd.

54. Wanneer een beklaagde, die zich op vrije voeten bevindt, na het eerste verhoor, vrijheid bekomt, om weder te vertrekken, belooft hij, bij handtasting, aan den Officier-Commissaris, van zich, telkens, op ontbod, weder in persoon te zullen vervoegen voor hem of voor den Krijgsraad.

55. Dezelve belofte legt een gearresteerde af, bij zijn ontslag uit het arrest, na eenig Verhoor, voor den Officier-Commissaris, geordonneerd.

56. Van deze afgelegde belofte wordt aanteekening, onder het laatste Verhoor, gemaakt.

57. Wanneer een beklaagde zich in arrest bevindt, wordt hij, bij ieder Verhoor, onder goede bewaring voor den Officier-Commissaris gebragt, en op gelijke wijze terug gebragt.

58. Wanneer de beklaagde zich op vrije voeten bevindt, wordt hij, bij ieder Verhoor, door den Provoost geweldige, door een Deurwaarder of door een dienaar der Openbare Magt, gerequireerd, om, tegen zekere dag en uur, welke zoo kort mogelijk zullen worden bepaald, in persoon ter aangewezene plaatse, voor den Officier-Commissaris te verschijnen, ten einde, ter zake van het hem bij de beschikking tot verwijzing, of wel ingevolge de artikelen 69 en 70, ten laste gelegde, te antwoorden op zoodanige Artikelen, als aan hem zullen worden voorgehouden.

59. Wanneer een zoodanig gerequireerde, op den bepaalden tijd, niet verschijnt, zal hij andermaal worden gerequireerd op een nader daartoe te bepalen uur.

60. Bijaldien de gerequireerde alsdan weder mogt uitblijven, zal de Secretaris daarvan rapport doen aan den Commandant, welke daarop het arrest van den niet verschenen gerequireerden ordonneren zal.

61. De Officier-Commissaris zal elk vraagpunt afzonderlijk voorhouden, en doen beantwoorden; voorts die antwoorden zoo veel doenlijk met des beklaagdens eigene woorden, en met de minst mogelijke verandering van stijl en uitdrukkingen, doen aanteekenen.

62. Hij zal in alle verhooren even zeer zich toeleggen om de onschuld te ontdekken, als om bewijs en erkentenis van schuld in te winnen.

63. Men zal nimmer door het aandoen van pijn of ongemakken, door bedreigingen van dezelven, door belofte van vrijstelling of vermindering van straf of wel door strikvragen, den beschuldigden zoeken te brengen tot confessie; doch hem wel mogen onder het oog brengen, zoowel dat de Regter, op bewijzen zonder bekentenis kan en moet straffen, als de onwaarschijnlijkheid zijner verdediging.

64. Aan den beklaagden zullen, ten overstaan van den Officier-Commissaris, de informatien of de verklaringen der getuigen, distinctelijk worden voorgelezen, mitsgaders aan denzelven worden vertoond alle stukken tot zijne zaak behoorende.

65. De beklaagde zal wijders, over alles, wat tot de zaak eenige betrekking heeft, nader worden gehoord, zoo dikwijls als tot een volledig onderzoek der waarheid noodig zal zijn.

66. De Officier-Commissaris zal nogtans, zoo veel mogelijk, zorgen, dat, buiten de confrontatien, in éene zaak niet meer dan vier, of uiterlijk vijf verhooren plaats hebben, ten ware bijzondere redenen het doen van meerdere Verhooren, mogten wenschelijk maken.

67. Op elk alzoo voorgehouden stuk zal gesteld worden het navolgende: „aan den be„klaagden N. N. vertoond en voorgehouden „in het verhoor den . . .;" en zal voorts de Secretaris daaronder zijne naamteekening stellen, ten blijke, dat die zelfde stukken aan den beklaagden vertoond en voorgehouden zijn.

68. Aan den beschuldigden zal ook distinctelijk worden afgevraagd, of hij, tegen de getuigen of getuigenissen aan hem voorgehouden, mitsgaders tegen de vertoonde stukken, iets heeft in te brengen, en zal zulks mede bij het verhoor, naauwkeurig worden aangeteekend.

69. Indien, in een verhoor of in den loop van het proces, aanleiding voorkomt, om den beschuldigden ook van een ander strafbaar feit te verdenken, zal de Officier-Commissaris ook daaromtrent, op vraagpunten van den Auditeur-Militair, of op die welke hij zelve wenscht te stellen, den beschuldigden ondervragen, mits zulks vooraf, aan denzelven, worde bekend gemaakt.

70. Wanneer een beschuldigde uit zich zelve belijdt een strafbaar feit, waarvan geene, of geene genoegzame informatiën zijn ingewonnen, zal de Officier-Commissaris den beschuldigden afvorderen eene naauwkeurige opgave daarvan, met bepaling van tijd en plaats, wanneer zulks zoude zijn gebeurd, om

te ontdekken, of de beschuldigde zich zelve heeft willen bezwaren, en om aanleiding tot nader onderzoek te hebben.

71. Indien een der gevallen, bedoeld in de artikelen 69 of 70 zich mogt voordoen, zal de Auditeur-Militair onverwijld de noodige maatregelen nemen, opdat omtrent de vervolging van het strafbare feit, van hetwelk de beschuldigde nader verdagt wordt, worde beslist.

72. Indien een beschuldigde zich, ter zijner verontschuldiging, beroept op eene omstandigheid, die het feit onmogelijk of hoogst onwaarschijnlijk zou maken, of doen vervallen, bij voorbeeld door te zeggen dat hij zich, ten tijde dat het feit gepleegd werd, elders hebbe bevonden, of, door zich te beroepen op lijfsweer, zal men hem onderhouden over die verdediging, en hem afvragen opgave, zoo van de namen der getuigen, die iets daarvan zouden weten, als van de omstandigheden, die aanleiding zouden kunnen geven tot opsporing van bewijs.

73. Wanneer een beschuldigde, zonder des Regters onbevoegdheid te beweeren, of nadat die stelling door den Krijgsraad is verworpen, zich onwillig toont om te antwoorden op alle of sommige vraag-punten, die hem worden voorgehouden, of zijne antwoorden zoodanig onbetamelijk inrigt, dat het klaarblijkelijk is, dat hij zich aan zijne verpligting om te antwoorden, wil onttrekken, en, na herhaalde vermaningen, daarvan niet terug komt, zal dit in een verbaal, of in het slot van het verhoor door den Secretaris worden aangeteekend.

74. Vóór het sluiten van het laatste verhoor, zal den beschuldigden uitdrukkelijk worden afgevraagd, of, en zoo ja, wat hij nog tot zijne verdediging of verschooning heeft in te brengen, en op welke getuigen, bewijzen of omstandigheden hij zich, ten dien einde, beroept, waarna de vragen en antwoorden aan hem duidelijk en langzaam zullen worden voorgelezen.

75. Indien de beschuldigde weigert het verhoor te onderteekenen, zal daarvan bij het slot van hetzelve aanteekening worden gemaakt, en het verhoor in dat geval, ook zonder die onderteekening, bestaanbaar zijn.

76. Ten opzigte van het aanteekenen van eenige verandering, bijvoeging of uitlegging, en het onderteekenen van het verhoor, zal gehandeld worden, even als hierna bij dat van de getuigen, onder Art. 91, 92, 93 en 94 is bepaald.

77. Indien een beschuldigde de Hollandsche taal niet verstaat, zal daarin worden gehandeld als, hier achter bij Art. 95 en 96, ten opzigte van de Getuigen, is vastgesteld.

78. De getuigen, welke de Officier-Commissaris of de Auditeur-Militair vermeenen, dat behooren te worden opgeroepen, zullen, op door den Auditeur-Militair te stellen vraagpunten of op die, welke de Officier-Commissaris mogt wenschen te stellen, door den laatstgenoemden worden gehoord, derzelver antwoorden of verklaringen zullen met eede, invoege als bij artikel 94 is voorgeschreven, worden gesterkt, bijaldien geene redenen daartegen zijn, en deze alzoo afgegevene getuigenissen in geschrifte gesteld en onderteekend worden.

79. Wanneer deze getuigen tot de Landmagt behooren en onder bevel van den Commandant van een Garnizoen zijn, zal de Officier-Commissaris, bijaldien zij in de garnizoensplaats aanwezig zijn, aan dien Commandant letteren-requisitoir zenden, met verzoek, dat die getuigen worden gelast, of geciteerd, om, op den daarbij opgegeven dag en uur, ter daarbij vermelde plaats, tot het geven van getuigenis der waarheid te verschijnen.

Die Commandant geeft aan dat verzoek gevolg.

80. Bijaldien zij alsdan, zonder door ziekte of andere volstrekte beletzelen verhinderd te zijn, niet verschijnen, of onwillig zijn om te getuigen, zal daarvan aan den Commanderenden Officier rapport worden gedaan, die de niet verschenen getuigen, bij arrest of op andere wijze tot het geven van getuigenis constringeren zal.

81. Wanneer de getuigen zich, buiten de Garnizoensplaats, onder het bevel van een ander Commandant, bevinden, het zij dezelve tot de Zee- het zij ze tot de Landmagt behooren, zullen de vraag-punten, bij missive, door den Officier-Commissaris, worden verzonden aan den Commanderenden Officier, waaronder zij behooren, ten einde dezelve getuigen daarop, voor den Officier-Commissaris, bijaldien geene redenen daartegen zijn, onder eede, in voege als bij art. 94 is voorgeschreven, worden gehoord, en, met derzelver antwoorden, terug gezonden.

82. Indien die getuigen wel Militairen zijn, doch zich binnens Lands ergens bevinden, waar geen Garnizoen is; of ook indien de getuigen zijn Burger-personen, zullen gelijke vraagpunten, op de zelfde wijze en tot dat zelfde einde, worden verzonden aan de Burgerlijke Regtbank, waaronder zij behooren.

83. Bijaldien de Officier-Commissaris, of de Auditeur-Militair nogtans vermeent, dat

het wenschelijk is, dat de getuigen, in de twee naastvoorgaande artikelen vermeld, verschijnen om te worden gehoord, of met een beschuldigden of onderling moeten worden geconfronteerd, zal de Officier-Commissaris letteren requisitoir afzenden aan den Commanderenden Officier of Regtbank, waaronder zij respectivelijk behooren; met verzoek dat die getuigen worden gelast of geciteerd om op zekeren te bepalen dag en uur, ter daarbij vermelde plaats, tot het geven van getuigenis der waarheid, te verschijnen.

Die Commandant geeft aan dat verzoek gevolg.

84. Bijaldien burgerpersonen op de hun gedane oproeping niet verschijnen, zal de Officier-Commissaris opnieuw hunne oproeping kunnen verzoeken en hetzij tegelijkertijd, hetzij later, daarbij een bevel tot medebrenging kunnen voegen.

85. De Commanderende Officier, aan wien de requisitie is gedaan, zal, des noods, de gerequireerde militaire getuigen, onder de vereischte precautien, derwaarts zenden.

86. Bij het requireren of citeren van getuigen, zal tevens aan dezelve opgave worden gedaan, van de zaak of de namen der beschuldigden, omtrent welken hun getuigenis wordt gevorderd.

87. Letteren requisitoir, aan buitenlandsche Regters, zullen moeten behelzen belofte van vergoeding der redelijke kosten, daarop vallende, en toezegging van, in gelijke gevallen, wederkeerig denzelfden dienst aan de Justitie te zullen bewijzen.

88. Wanneer door den Officier-Commissaris of den Auditeur Militair dienstig wordt geoordeeld, dat eene regterlijke bezigtiging geschiede van de plaats waar het feit is begaan, of dat de getuigen daar ter plaatse zelve worden gehoord, of eindelijk dat een lijk of zwaar gekwetst persoon naauwkeurig door Medicinæ Doctoren of Chirurgijns, ten overstaan van den Officier-Commissaris, worde geschouwd en onderzocht, zal zulk eene bezigtiging en schouw ten zijnen overstaan, geadsisteerd met den Secretaris, in presentie van den Auditeur-Militair, plaats hebben.

In deze en andere gevallen waarin het noodig mogt worden geoordeeld de voorligting van deskundigen in te winnen, alsmede van hen zoodanige verslagen te vragen, als in het belang van het onderzoek zal worden vereischt, zullen zij, bevorens tot hunne verrigtingen over te gaan, in handen van den Officier-Commissaris, naar de wijze hunner godsdienstige gezindheid, den eed of de belofte afleggen, dat zij hem verslag naar hun geweten zullen geven.

Dezelfde persoon kan als getuige en als deskundige worden gehoord, mits hem, vóór het afleggen van den eed of de belofte, de voor beiden bestemde eeden worden voorgehouden.

Indien het bij dit onderzoek noodzakelijk is, dat eene woning tegen den wil van den regthebbende wordt betreden, zal de commissaris van politie of, in eene gemeente waar geen commissaris van politie is, de burgemeester van de betrokken gemeente of die hem vervangt, den daartoe noodigen last verleenen, en daarbij desverkiezende tegenwoordig zijn. Van het binnentreden wordt, binnen vier en twintig uren proces-verbaal opgemaakt, hetwelk bij de stukken zal worden gevoegd.

89. Bijaldien de daartoe noodige getuigen zich niet in het garnizoen of onder het bevel bevinden van den Commanderenden Officier, welke de informatien geordonneerd heeft, worden, door den Officier-Commissaris, Letteren Requisitoir aan den Commandant, of wel aan den Burgerlijken Regter, waaronder die getuigen behooren, afgezonden, om dezelven op zekeren bepaalden dag, uur en plaats voor hem te doen verschijnen.

Die Commandant geeft aan dat verzoek gevolg.

90. De Officier-Commissaris zal:

a. vóór den aanvang van het Verhoor aan ieder getuige ernstig voorhouden deszelfs verpligting om de zuivere waarheid te zeggen, zonder iets te verzwaren, te vergrooten, te verligten, te verkleinen, te ontveinzen, of te verzwijgen;

b. Voorts zoo veel noodig herinneren het gewigt van den Eed, de gevolgen van den mein-eed en de straffen van alle valsche getuigenissen;

c. Elk vraag-punt afzonderlijk voorhouden en doen beäntwoorden;

d. De getuigen ieder afzonderlijk en één voor één hooren, zonder dat de een van het getuigde van den anderen visie of communicatie zal mogen hebben, of zich daartoe zal mogen refereren;

e. Voor ieder getuige eene afzonderlijke acte maken, en dus de antwoorden van meerdere getuigen niet bij elkanderen, onder of nevens de vraag-punten stellen, ofschoon dezelfde vragen aan verscheidene getuigen worden voorgehouden;

f. De antwoorden der getuigen zoo veel doenlijk met der zelver eigene woorden, en met de minst mogelijke verandering van stijl of uitdrukking, doen opteekenen;

g. Bij het einde van het verhoor aan ieder getuige ernstig afvragen, of hem, betrekkelijk de zaak waarover hij gehoord is, nog iets bewust is, waaraan de Justitie gelegen zoude zijn;

h. Na het eindigen van elk verhoor, door den Secretaris, de gedane vragen en antwoorden of des getuigens opgaven duidelijk en langzaam doen voorlezen.

91. De getuige zal daarna de voorgelezene antwoorden of opgaven, door hem goedgekeurd, of, volgens zijne begeerte veranderd of vermeerderd, onderteekenen, en wel, zoo hij niet schrijven kan, door een kruis of ander teeken te stellen, waarbij de Secretaris zal verklaren, dat hetzelve, in zijne tegenwoordigheid, is gesteld.

92. Wanneer de getuige een door hem gegeven antwoord, of iets in de door hem gedane opgave verandert, zal hetzelve niet worden doorgehaald of onleesbaar gemaakt, maar zal de Officier-Commissaris de herroeping en de wijze, hoe het vorig antwoord of opgave, door den getuige is veranderd, of uitgelegd, door den Secretaris doen aanteekenen.

93. Indien de herroeping, bijvoeging of uitlegging voorvalt, onder een verhoor, zal het worden opgeteekend daar waar het voorvalt; indien het bij de voorlezing geschiedt, in het slot; — doch wanneer het, na de onderteekening, voorvalt, zal het daaronder worden geschreven, en weder worden geteekend als voren.

94. Na de onderteekening zal, geene redenen ter contrarie zijnde, door de getuigen, in handen van den Officier-Commissaris, naar de wijze hunner godsdienstige gezindheid, de Eed of de verklaring afgelegd worden van de geheele waarheid en niets dan de waarheid te hebben gezegd, en zal daarvan, onder het verhoor, behoorlijke aanteekening gehouden worden, zullende dit verhoor daarna door den Officier-Commissaris en den Secretaris worden geteekend.

95. Indien een getuige de Hollandsche taal niet mogt verstaan, zal de Officier-Commissaris een tolk gebruiken.

96. Deze Tolk zal, in handen van den Officier-Commissaris, naar de wijze zijner godsdienstige gezindheid, den Eed of de belofte afleggen, dat hij zich, in het gene, waartoe hij geroepen is, getrouwelijk zal kwijten, en daarvan niets aan anderen openbaren.

97. De Officier-Commissaris zal, bijaldien hij het dienstig oordeelt, of door den Auditeur-Militair deze confrontatie mogt worden verlangd, den beschuldigden met een of meer getuigen, of met andere beschuldigden, of wel de getuigen onderling, hooren.

98. Deze confrontatien zullen, tot nader onderzoek der waarheid, moeten plaats hebben, ingevalle twee of meerdere medeplichtigen bij hunne verhooren merkelijk verschillen, of ook de verklaringen der getuigen en de antwoorden der beschuldigden, in gewigtige punten, met elkanderen niet overëenkomen.

99. Deze confrontatie zal op de navolgende wijze moeten geschieden: wanneer een beschuldigde blijft ontkennen de waarheid van een of meer feiten of omstandigheden, waarop hij reeds is gehoord, en de Officier-Commissaris eene confrontatie heeft geordonneerd, zal deze den beschuldigden eerst in generale bewoordingen afvragen of hij bekennen wil de waarheid van het feit of van de feiten welken hij dus verre ontkend heeft.

100. De beschuldigde, hierop weigerachtig of op eene onvoldoende wijze, antwoordende, wordt een getuige binnen gebragt, en den beschuldigden afgevraagd, of hij dien persoon kent; zoo ja; hoe zijn naam is, en waar hij woont; indien hij zegt dien persoon niet te kennen, wordt denzelven aangemaand, zoo dit te pas komt, om zich, door opgaven van deze of geene omstandigheid, bekend te maken.

101. Voorts wordt den beschuldigden afgevraagd, of hij eenige reden heeft, waarom die persoon bij den Regter, niet als een geloofwaardig getuige, zoude behooren te worden aangenomen, of om te vermoeden, dat die persoon hem tegen de waarheid zoude willen bezwaren of benadeelen, met aanmaning om die redenen terstond op te geven.

102. Vervolgens wordt het eerste Artikel aan den beschuldigden door den Officier-Commissaris aangezegd en de getuige wijders ondervraagd over den inhoud van het aan den beschuldigden aangezegd Artikel en daarna het antwoord van den beschuldigde en de getuigen, door den Secretaris, aangeteekend en voorgelezen.

103. Na een bevestigend antwoord van de getuigen tracht de Officier-Commissaris, op de meest gepaste wijze, aanleiding te geven tot eene breede woordenwisseling tusschen de getuige en den beschuldigden, om deze tot bekentenis der waarheid te brengen.

104. Het voorgevallene naar aanleiding van het voorgaand Artikel wordt, door den Secretaris, weder aangeteekend, dus ook aan den eenen kant zoodanige omstandigheden, als de getuige tot nadere bevestiging of opheldering van zijne vorige verklaring, opzigtelijk dat punt, mogt hebben opgegeven, en aan den anderen kant de beantwoording van den be-

schuldigden daartegen, en deszelfs bijgebrágte redenen of beroep op daadzaken tot zijne onschuld of verschooning.

105. Op gelijke wijze, als in de drie laatstvoorgaande Artikelen is vermeld, zal, bij de confrontatie van Artikel tot Artikel, worden voortgegaan.

106. Na den afloop der Artikelen, betreffende een getuige, worden dezelven, met de door den Secretaris daarop gestelde aanteekeningen van al het voorgevallene, duidelijk voorgelezen.

107. Hierop wordt den getuige afgevraagd of hij nog iets te veranderen of bij te voegen hebbe, en, invoege als bij artikel 94 voorgeschreven, de Eed afgenomen op zijne verklaring bij dezen afgelegd.

108. Na het afleggen, als voormeld, van den Eed door den getuige, wordt eindelijk aan den beschuldigden afgevraagd, of hij, in zijne opgave, nog iets wil veranderen of bijvoegen.

109. Het verhandelde in de drie vorige Artikelen, in het slot van de confrontatie vermeld zijnde, wordt het verhoor onderteekend door den beschuldigde en getuige, benevens den Officier-Commissaris en den Secretaris.

110. Op dezelfde wijze wordt gehandeld met andere getuigen, ieder afzonderlijk.

De confrontatien tusschen getuigen onderling worden gehouden overeenkomstig de artikelen 99 tot en met 109.

111. Indien een beschuldigde zich op een of meerder, tegen hem geconfronteerde getuigen, onder het verhoor, beroept, zal de Officier-Commissaris de zoodanigen, in zijne tegenwoordigheid, hooren.

112. De confrontatien met medepligtigen worden gehouden op dezelfde wijze als die met getuigen, behalven dat hun den eed niet wordt afgenomen.

113. Nadat de informatien zijn afgeloopen, wordt daarvan door den Officier-Commissaris rapport gedaan aan den Commanderenden Officier van het Garnizoen.

Gelijk rapport geschiedt door den Auditeur-Militair van die zaken waarvan hen de stukken ingevolge artikel 26 zijn toegezonden.

TWEEDE TITEL.

DERDE HOOFDSTUK.

Bijeenroeping en zamenstelling der Krijgsraden.

114. Nadat de informatien voor den Officier-Commissaris zijn afgeloopen en daarvan rapport is ontvangen door den Commanderenden Officier van het Garnizoen der Hoofdplaats van het militair arrondissement of district, zal deze, na overleg met den Auditeur-Militair binnen drie dagen daaraan volgende bij schriftelijk bevel tegen een daarbij aan te geven dag en uur, het bijeenkomen van den Krijgsraad ordonneren.

De Auditeur-Militair zal aan den voet van dit bevelschrift vermelden het feit, dat door hem ten laste wordt gelegd, met bijvoeging omstreeks welken tijd en waar ter plaatse het zou zijn begaan, alles op straffe van nietigheid, alsmede de omstandigheden waaronder het feit zou gepleegd zijn.

Dit geschrift wordt, met opgave van de getuigen en deskundigen, door den Auditeur-Militair gedagvaard of nog te dagvaarden, zoo spoedig mogelijk en ten minste tien dagen vóór den voor de bijeenkomst van den Krijgsraad bepaalden dag aan den beklaagden, met overgave van een door den Secretaris van den Krijgsraad, geteekend afschrift, door een Deurwaarder of een dienaar der Openbare Magt beteekend. Deze termijn kan, op het verzoek van den beklaagden, worden verkort, mits in het exploit dat verzoek worde opgenomen en door hem geteekend.

115. Wanneer een Officier voor den Krijgsraad moet te regt staan, zullen voor de behandeling van diens zaak de leden van dien raad van lageren rang of van mindere ancienneteit in rang dan de beklaagde, worden vervangen door Officieren van hoogeren rang of van gelijken rang en hoogere ancienneteit.

116. In het formulier van beteekening van het bevel tot bijeenkoming van den Krijgsraad zal worden opgenomen de mededeeling, dat de beschuldigde zich bij de behandeling van zijne zaak door een gekozen of toegevoegden raadsman kan doen bijstaan.

Aan den beschuldigde wordt, op zijn daartoe strekkend, ten minste vier dagen vóór den aanvang van het onderzoek ter teregtzitting ingediend verzoek, een raadsman toegevoegd. De toegevoegde raadsman kan daarna alsnog door een gekozen raadsman worden vervangen, mits deze van de vervanging onverwijld aan den President van den Krijgsraad kennis geve.

Als raadslieden mogen worden gekozen of of toegevoegd Advocaten, binnen het Rijk de practijk uitoefenende, en voorts Officieren van de Landmagt, geen lid van den Krijgsraad, Officier-Commissaris of Secretaris zijnde. Nogtans zal de toevoeging van een Officier alleen dan geschieden, indien een Advocaat niet beschikbaar is, tenzij de beklaagde uitdrukkelijk zijn wensch te kennen geeft, dat hem een Officier als raadsman worde toegevoegd.

De toevoeging geschiedt door den President van den Krijgsraad uit de Advocaten en voorts op verzoek van den President door den Commanderenden Officier van het Garnizoen der hoofdplaats van het arrondissement of district uit de Officieren van de Landmagt, die zich bij hem hebben aangemeld als bereid zich eene toevoeging als raadsman voor dien Krijgsraad te laten welgevallen. De Secretaris van den Krijgsraad geeft onverwijld van die toevoeging kennis aan den beklaagden en aan den toegevoegden raadsman.

117. Indien de beschuldigde in arrest is, heeft de gekozen of toegevoegde raadsman, totdat het vonnis is gewezen en in den Krijgsraad is gepronuntieerd, toegang tot hem en kan hij hem, behoudens het vereischte toezigt, zoo dikwijls hij dit verlangt, alleen spreken.

De raadsman, of de beschuldigde die geen raadsman heeft, kan bij den Auditeur-Militair inzage nemen van de stukken en daarvan, voor zoover hij die verlangt, afschrift bekomen ten koste van den beschuldigden, of, indien deze — ter beoordeeling van den Krijgsraad — onvermogend is, kosteloos, voor zoover de Krijgsraad het verstrekken daarvan noodig acht; alles zonder de voortzetting der behandeling op te houden. In het laatste geval worden de kosten der afschriften als geregtskosten aangemerkt.

118. Deze Krijgsraad wordt gehouden in de Hoofdplaats van elk militair arrondissement of district, door den Vorst, reeds bepaald of nog te bepalen.

Het regtsgeding op de teregtzittingen van den Krijgsraad wordt, op straffe van nietigheid, in het openbaar gehouden, tenzij de Krijgsraad, om gewigtige redenen, ontleend aan de openbare orde of de zedelijkheid, in de notulen te vermelden, mogt bevelen, dat het regtsgeding geheel of gedeeltelijk met gesloten deuren zal plaats hebben.

De Krijgsraad kan om redenen, ontleend aan de belangen der krijgstucht of der ondergeschiktheid, in de notulen te vermelden, aan militairen beneden zekeren rang en om redenen, ontleend aan het algemeen belang, aan minderjarigen het bijwonen van de behandeling van eenig regtsgeding geheel of gedeeltelijk doen beletten.

Indien een der getuigen, deskundigen, tolken of andere aanwezigen de stilte of de orde op de teregtzitting stoort of teekenen geeft van goed- of afkeuring en vrugteloos door den President is gewaarschuwd of het bevel van den President om zich te verwijderen niet heeft opgevolgd, kan hij op diens last worden verwijderd en zoo noodig gedurende den tijd der teregtzitting worden in bewaring gehouden.

119. De beklaagde is gedurende de geheele behandeling ter teregtzitting tegenwoordig.

Niettemin kan de President bevelen, dat de beklaagde de gehoorzaal verlate, teneinde een getuige of medebeklaagde buiten zijne tegenwoordigheid worde ondervraagd. In dat geval wordt, op straffe van nietigheid, daarna met het onderzoek der zaak niet voortgegaan, dan nadat vooraf de beklaagde is onderrigt van hetgeen in zijne afwezigheid is voorgevallen.

Zoo de beklaagde de stilte of de orde op de teregtzitting stoort en vrugteloos door den President is gewaarschuwd, kan de Krijgsraad zijne verwijdering uit de gehoorzaal bevelen, en zoo noodig, dat hij gedurende den tijd der teregtzitting in bewaring worde gehouden. De behandeling der zaak wordt voortgezet evenals ware de beklaagde tegenwoordig gebleven.

De raadsman van den beklaagden blijft in dit geval met de verdediging belast.

120. De Krijgsraad bestaat uit een burgerregtsgeleerde als President en vier door den Commandant benoemde leden, welke laatsten, behoudens het bepaalde bij artikel 131 en artikel 130 laatste lid, den rang van Officier moeten bekleeden en behooren tot het garnizoen der hoofdplaats van het militair arrondissement of district.

De leden zullen in den regel gedurende ten minste één jaar deze functie blijven vervullen, behoudens het bepaalde bij art. 132.

Tot leden van den Krijgsraad zullen niet worden benoemd:

1°. Officieren, die den leeftijd van vijf en twintig jaren nog niet hebben bereikt;

2°. Officieren van het Wapen der Koninklijke Maréchaussée; en

3°. Officieren, die den rang van tweede-luitenant bekleeden, reserve- en militie-officieren, alsmede officieren bij de landweer.

121. De President van den Krijgsraad, welke den graad van doctor in de regtswetenschap aan eene Nederlandsche Universiteit moet hebben verworven en den vollen ouderdom van dertig jaren moet hebben bereikt, wordt door Ons op gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Justitie en van Oorlog voor het leven benoemd.

Wanneer de President van een Krijgsraad den vollen ouderdom van 70 jaren heeft bereikt, wordt hem met ingang van het daarop volgende kalenderjaar als zoodanig door Ons op gelijke voordragt ontslag verleend.

Vóór dit tijdstip kan de President door Ons op eigen verzoek, mede op voordragt van Onze genoemde Ministers, worden ontslagen of door het Hoog Militair Geregtshof bij een met redenen omkleede sententie uit zijn ambt worden ontzet in een der gevallen, genoemd onder de nommers 1, 2, 3 en 4 letters *a*, *b*, *c* en *d* van artikel 11 der Wet op de Regterlijke Organisatie. Artikel 11, tweede lid, dier wet is van toepassing. Het Hoog Militair Geregtshof spreekt de ontzetting niet uit dan op de vordering van den Advocaat-Fiscaal van de Zee- en Landmagt.

De President wordt door het Hoog Militair Geregtshof bij een met redenen omkleede sententie uit zijn ambt ontslagen in een der gevallen, genoemd in artikel 12 der Wet op de Regterlijke Organisatie.

Het vierde lid en de verdere bepalingen van genoemd artikel 11 en het laatste lid van genoemd artikel 12 zijn ten deze van toepassing, met dien verstande, dat de daar aan den Hoogen Raad toegekende bevoegdheid toekomt aan het Hoog Militair Geregtshof.

Het costuum van den President wordt bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

122. Voor den President van een Krijgsraad gelden de bepalingen der artikelen 8 en 15 der wet op de Regterlijke Organisatie, alsmede artikel 13, met uitzondering van het voorlaatste lid, dier Wet, met dien verstande, dat de bij laatstgenoemd artikel aan den Hoogen Raad of aan den Procureur-Generaal bij dat College toegekende bevoegdheden toekomen aan het Hoog Militair Geregtshof of aan den Advocaat-Fiscaal.

123. De President van een Krijgsraad kan zich, wanneer zijn dienst niet gevorderd wordt, van de plaats, waar hij zijne bediening uitoefent, verwijderen, mits vooraf daarvan, met opgave van de plaats van tijdelijk verblijf, kennis gevende aan den Commandant; voor eene afwezigheid gedurende meer dan acht dagen vraagt hij verlof aan den President van het Hoog Militair Geregtshof.

124. Bij ontstentenis, afwezigheid of andere gewigtige verhindering wordt de President van een Krijgsraad vervangen door een burgerregtsgeleerde als President-plaatsvervanger. Op hem zijn de artikelen 121, 122 en 123 van toepassing, behoudens, dat de bepaling van artikel 8 der wet op de Regterlijke Organisatie voor hem niet geldt.

125. De vervangende President blijft, ook nadat de reden voor zijn optreden opgehouden heeft te bestaan, kennis nemen van die zaken, welke op dat oogenblik reeds bij den Krijgsraad in behandeling waren.

126. De functien van openbaar aanklager worden daarbij waargenomen door den Auditeur-Militair, welke den graad van doctor in de regtswetenschap aan eene Nederlandsche Universiteit verworven, den vollen ouderdom van dertig jaren bereikt moet hebben en geen militair mag zijn; hij wordt, op gemeenschappelijke voordragt van Onze Ministers van Justitie en van Oorlog, door Ons benoemd, en, al dan niet op eigen verzoek, ontslagen. Zijn costuum wordt bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

Bij ontstentenis, afwezigheid of andere gewigtige verhindering wordt de Auditeur-Militair vervangen door een Auditeur-Militair-plaatsvervanger, ten aanzien van wiens benoembaarheid en van deszelfs benoeming en ontslag, mitsgaders van deszelfs costuum, de voorschriften van het voorgaande lid eveneens van toepassing zijn.

127. De gene, welke als Secretaris voor de informatien is aangewezen, overeenkomstig het bepaalde bij art. 29 zal bij den Krijgsraad dezelfde functien waarnemen.

128. De Proovoost geweldigde van de Hoofdplaats, verrigt bij dezelve Krijgsraad even gelijk bij den Officier-Commissaris, de functien van Deurwaarder of Exploicteur; — hij brengt de gearresteerden voor, en weder terug, en doet alle Citatien en Exploicten, welke hem door den krijgsraad, den Officier-Commissaris en Auditeur-Militair worden opgedragen, ingevolge de instructie voor hem gearresteerd of nog te arresteren.

129. De President en leden van dezen Krijgsraad, mitsgaders de Auditeur Militair en de Secretaris bij dezelve, zullen elkanderen onderling niet mogen bestaan tot in den vierden graad van bloedverwantschap of zwagerschap.

130. De rang of orde, in welke de Leden van den Krijgsraad ter Vergadering zitting hebben, wordt door den Commanderenden Generaal of Officier, bij het doen der benoeming, bepaald; doch zal dezelve moeten gegrond zijn op derzelver effectiven Militairen rang, of ancienneteit in dienst.

Bij gelijkheid van militairen rang en ancienneteit beslist de leeftijd.

Wanneer door bijzondere omstandigheden in een Krijgsraad leden moeten zitting nemen, niet behoorende tot de Landmagt, dan beslist bij gelijkheid van rang, ouderdom in dien rang of in den dienst, de leeftijd.

131. Bij gebrek aan dienstdoende Officieren, zullen ook Officieren op pensioen, mits andere dan die, bedoeld in artikel 120, laatste lid, tot den Krijgsraad, kunnen worden genomen.

132. Bij ontstane ziekte, overlijden, of opgekomene gewigtige verhindering der benoemde Leden of van den benoemden Secretaris, worden door den Commandant anderen, in derzelver plaatsen, benoemd, en daarvan Aanteekening, in de Notulen van den Krijgsraad, gemaakt.

Een plaatsvervangend lid of Secretaris blijft werkzaam in of bij den Krijgsraad zoolang degene, wien hij vervangt, dit zou zijn geweest, tenzij de ziekte of de verhindering opgehouden heeft te bestaan. In het laatste geval blijft hij echter kennis nemen van die zaken, welke op dat oogenblik reeds bij den Krijgsraad in behandeling waren,

133. In de notulen worden de gehoudene besognes van den Krijgsraad, en alles naauwkeurig vermeld wat, door dezelve, van dag tot dag is verrigt.

TWEEDE TITEL.

VIERDE HOOFDSTUK.

Regtsmagt, regten en pligten der Krijgsraden bij het vorig Hoofdstuk vermeld.

134. De Krijgsraden in het vorenstaande Hoofdstuk vermeld, oefenen uit de Crimineele Justitie ter eerster instantie over alle militaire of andere aan den Militairen dienst verbondene personen, aan hunne regtsmagt onderworpen, en, in het Militair Arrondissement of District, delinquerende, of tot de garnizoensplaatsen onder hetzelve Arrondissement behoorende; met uitzondering van de zoodanigen, welken, ter eerster Instantie, voor het Hoog Militair Geregtshof, te regt staan.

135. De President en de leden zullen nimmer openbaren, hetgeen geheim behoort te blijven, bijzonder ook niet de gevoelens van hunne Medeleden, zelfs niet die van hun zelve.

136. Tot de deliberatiën worden niet toegelaten:

a. die, aan den beschuldigden, bestaan in den zesden of naderen graad van bloedverwantschap, tegenwoordige of voormalige zwagerschap.

b. die, in de zaak van den beschuldigden, eenige raad of advies hebben gegeven of wel die van die zaak als Officier-Commissaris reeds hebben kennis genomen.

c. die, of zelve onwetende, of onbedacht, of indirect ontvangen hebben eenige giften, gaven of geschenken, of toezegging daartoe, van den beschuldigden of van zijnentwege, op een tijd dat de zaak, waarover gehandeld wordt, reeds bij den Krijgsraad was gebragt, of waarschijnlijk gebragt zoude worden; al ware het ook de geringste geschenken van spijs en drank; voor zoo verre, ten aanzien der laatstgemelden, de geringste vermoedens konden plaats hebben, dat die, ter contemplatie van de Beschuldiging, gedaan waren.

d. die, tegen den beschuldigden, een proces voor eenig Regter aanhangig mogten hebben.

137. Indien zij ontdekken, door anderen eenige geschenken, ten hunnen behoeve, ontvangen, of aan dezelve, ten hunnen gevalle, gegeven te zijn, of ook dat zij zelve onbedacht of onwetende die hebben aangenomen, zullen zij dadelijk daarvan aan den Krijgsraad kennis geven, en, het zij de ontvangene geschenken, wederom terugzenden, indien dit kan geschieden, het zij de waarde van dezelven uitkeeren op zoodanige wijze, als de Krijgsraad zal goedvinden.

138. Wanneer het twijfelachtig is, of het voorhanden zijnde geval, onder de hiervoren uitgedrukten behoort, of wanneer de President of een lid zich vindt tot den beschuldigden in eenige betrekking, hiervoren niet uitgedrukt, doch waarom hij wenscht, van de behandeling der zaak te zijn ontslagen, als uit hoofde van bijzondere vriendschap, vijandschap, groote gemeenschappelijke belangen, zal de Krijgsraad, in afwezigheid van dengenen dien dit betreft en nadat Artikel 124 of het eerste lid van artikel 132 zal zijn toegepast, daarover beslissen.

139. De Krijgsraad zal hieromtrent in het oog houden, dat niemand, zonder gewigtige redenen, van de behandeling eener zaak, worde ontslagen, doch tevens dat alle schijn van niet genoegzame onpartijdigheid worde geweerd.

140. De President of een Lid, uit hoofde van eenige betrekking, *op* of *zonder* zijn verzoek, van de behandeling eener zaak ontslagen, zal de verdere deliberatiën over die zaak niet mogen bijwonen.

141. Indien ook een beschuldigde mogt vermeenen, dat de President of een der Leden van den Krijgsraad, uit hoofde van haat, vijandschap, of om eenige andere reden, geen bevoegd Regter in zijne zaak zoude kunnen zijn, zal hij die redenen van bezwaar met behoorlijk respect, aan den Krijgsraad, mogen voordragen, en verzoek doen tot recusatie.

142. In dat geval zal de gerecuseerde zich uit den Krijgsraad moeten absenteren, en zal, nadat Artikel 124 of het eerste lid van Artikel 132 zal zijn toegepast, door den Krijgsraad de

wettigheid der redenen van recusatie beoordeeld worden.

143. Indien de redenen tot recusatie onvoldoende bevonden worden, zal de gerecuseerde wederom plaats nemen.

144. Wanneer de redenen van recusatie gegrond bevonden worden, zal de plaatsvervanger van den gerecuseerden aan de behandeling van de zaak deel nemen.

145. Alle beslotene brieven, aan den Krijgsraad toegezonden, worden door den President geopend, en, bij de eerste Vergadering, aan dezelve medegedeeld.

146. De President en alle Leden zijn verpligt de Vergadering bij te wonen, ten zij dezelve door ziekte of andere volstrekte beletselen verhinderd, of daarvan door den President of den Krijgsraad, om gewigtige redenen, verschoond worden.

147. De President heeft het beleid en bestuur over de orde, waarin de zaken zullen worden behandeld, en zorgt, dat ieder een met den meesten spoed prompt en onvertogen regt wedervare.

148. De gekozen of toegevoegde raadsman is bevoegd, ter teregtzitting al datgene aan te voeren wat geacht kan worden te strekken tot het in acht nemen van artikel 136 en in het algemeen van de voorgeschreven wijze van regtspleging, en tot verdediging van den beschuldigden.

De Advocaat, als raadsman gekozen of toegevoegd, draagt ter teregtzitting het costuum voor advocaten, voorgeschreven bij artikel 4 van het Reglement N°. II, vastgesteld in voldoening aan artikel 19 der wet op de Regterlijke Organisatie en het beleid der justitie.

Ingeval de raadsman een advocaat is en deze zich voor den Krijgsraad schuldig maakt aan eenige handeling, omschreven in artikel 20 van het Reglement n°. III, vastgesteld in voldoening aan artikel 19 der wet op de Regterlijke Organisatie en het beleid der justitie, zal hij door den President worden gewaarschuwd of berispt en op deszelfs voordragt door het college, waarbij hij als advocaat is ingeschreven, voor een tijd in de uitoefening van zijn beroep voor de regterlijke collegien kunnen worden geschorst.

149. In de zaken, welke in den Krijgsraad worden behandeld, zullen alle de stukken, van wederzijde ingeleverd, ter teregtzitting moeten worden gelezen, ten ware eenparig mogt worden begrepen, dat de woordelijke lezing van het een of ander, zonder nadeel, konde worden nagelaten en de beklaagde en diens raadsman daarmede instemmen.

Ten bezware van den beklaagde wordt, op straffe van nietigheid, op geene stukken acht geslagen, dan voor zooveel en voor zoover zij zijn voorgelezen, behoudens het bepaalde in de laatste zinsnede van het voorgaande lid.

150. De President noch een der Leden zal eenige bewijsstukken mogen ontvangen, buiten hetgene op eene behoorlijke wijze is ingeleverd.

TWEEDE TITEL.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Regtspleging en Handelingen der Krijgsraden, in de twee naastvoorgaande Hoofdstukken vermeld.

151. Indien de beklaagde zich in arrest bevindt, wordt in de eerste zitting van den Krijgsraad, na voordragt van den Auditeur-Militair, beslist, of de aard en omstandigheden der zaak *al* dan *niet* vorderen, dat de beklaagde, gedurende het proces, in arrest worde gehouden, en in het eerst gestelde geval tevens bepaald, of, in den aard van het arrest, ook eenige verzachting, voor den beklaagden, kan worden gemaakt.

152. Indien de Krijgsraad vermeent, dat de beklaagde uit het arrest kan worden ontslagen, of daarin eenige verzachting ordonneert, zoo dat het daardoor van des beklaagdens wil zoude afhangen, om zich te verwijderen, zal de beklaagde, bevrens in handen van den President van den Krijgsraad, afleggen de belofte, van zich telkens, op ontbod, weder in persoon te zullen sisteren voor den Krijgsraad.

153. Van deze belofte zal alsdan aanteekening worden gemaakt in de Notulen van den Krijgsraad, achter de dispositie, daartoe genomen.

154. Een zoodanig beklaagde wordt vervolgens telkens, wanneer zijn persoon noodig is, door den Provoost geweldige, door een Deurwaarder of door een dienaar der Openbare Magt, gerequireerd, evenals hier voren, bij de informatien voor den Officier-Commissaris is bepaald.

Wanneer hij onder het bevel van den Commanderenden Officier van het Garnizoen is, zal de Auditeur-Militair, bijaldien de beklaagde in de garnizoensplaats aanwezig is, aan dien Officier letteren-requisitoir zenden, met verzoek, dat de beklaagde zal worden gelast, om op den daarbij opgegeven dag en uur, en ter daarbij vermelde plaats, voor den Krijgsraad te verschijnen.

Die Officier geeft aan dat verzoek gevolg.

155. Wanneer de Krijgsraad in eenigen stand van het geding bevindt, dat de zaak is van dien aard dat een beschuldigde, welke op vrije

voeten is, onder verzekerde bewaring behoort te worden gesteld, of dat in de wijze van het arrest eene verandering tot meer verzekerde bewaring behoort te worden gemaakt, zal de Krijgsraad daaromtrent, het zij *zonder*, het zij *op* voordragt van den Auditeur-Militair, naar bevind van zaken, disponeren.

156. Indien de Krijgsraad daarentegen, in eenigen stand van het geding, bevindt, dat er redenen of omstandigheden zijn voorgekomen, om een beschuldigden, welke in arrest is, uit het arrest te ontslaan of, in den aard van het arrest, eenige verzagting te brengen, zal hij daaromtrent, het zij ambtshalve, het zij op voordragt van den Auditeur-Militair, het zij op verzoek van den beklaagden of diens raadsman, naar bevind van zaken, disponeren.

157. De dispositien tot arrest, ontslag en verandering in de wijze van het arrest zelve, worden aan den beklaagden, in den vollen Krijgsraad gecommuniceerd, daarvan aanteekening in de notulen gemaakt, en door den Auditeur-Militair gezorgd, dat dezelven executie bekomen.

158. De dispositien tot arrest worden, zoo de omstandigheden, als vrees voor ontvlugting en soortgelijken, dit raadzaam maken, door den Auditeur-Militair, dadelijk na het nemen derzelven, ter executie gelegd.

159. Dadelijk bij de eerste Sessie van den Krijgsraad, of anderzins in die daar aan volgende, zullen de verhooren van de niet gedagvaarde of opgeroepen getuigen door den Secretaris worden voorgelezen en zal de beklaagde, in zijne verhooren, voor den Officier-Commissaris ondergaan, in de volle Krijgsraadsvergadering, worden gerecolleerd.

160. Na het voorlezen derzelve, zal aan den beklaagden worden afgevraagd, of hij bij zijne verhooren persisteert, dan of hij daarbij nog iets te voegen hebbe.

161. De verhooren voor den Officier-Commissaris, zullen des niet te min alle zoodanige kracht hebben, en behouden, als of dezelve voor den vollen Krijgsraad hadden plaats gehad, en zal, uit dien hoofde, aan de veranderingen of bijvoegselen van den beklaagden, geene meerdere waarde worden toegekend, dan dezelve, in goede Justitie, verdienen.

162. Achter ieder verhoor zal, van dit recollement, melding worden gemaakt, met aanteekening van het persistit, of van hetgene door den beklaagden daarbij gevoegd is.

163. Wanneer de Auditeur-Militair, of de Krijgsraad van begrip is, dat er nog nadere verhooren, het zij van den beklaagden, het zij van getuigen, het zij van deskundigen, het zij bij wijze van Confontratie, zouden behooren te geschieden, zullen dezelven in den vollen Krijgsraad worden gehouden.

Eveneens zullen in den vollen Krijgsraad worden gehoord de getuigen en deskundigen, die, op verzoek van den beklaagden, op last van den Krijgsraad van wege den Auditeur-Militair mogten zijn gedagvaard of opgeroepen, of die, van wege den beklaagden zelf gedagvaard of opgeroepen zijnde, ter teregtzitting zijn verschenen. Tenminste tweemaal vier en twintig uren vóór den dag, door den President van den Krijgsraad voor het houden der verhooren bepaald, doet de beklaagde aan den Auditeur-Militair schriftelijk opgave van de door hem gedagvaarde of wel te dagvaarden getuigen en deskundigen.

De beklaagde of diens raadsman is bevoegd de vraagpunten, welke hij verlangt gesteld te worden, op te geven, waarop de Krijgsraad, naar bevind van zaken, zal beschikken.

164. In de wijze van het beleggen, houden en sluiten van deze verhooren zal worden in acht genomen, al hetgene ten dezen opzigte, bij de informatien voor den Officier-Commissaris, is voorgeschreven.

Indien zich bij deze verhooren een der gevallen voordoet van de artikelen 69 en 70, is artikel 71 van toepassing.

165. Zoodra de Auditeur-Militair vermeent, dat hij de verhooren kan houden voor voltrokken, zal hij aan den Krijgsraad verzoeken om tot het indienen van zijne schriftuur van eisch te worden geadmitteerd.

166. De beklaagde en zijn raadsman behouden echter vrijheid om, desongeacht, aan den Krijgsraad aanvulling van het onderzoek te verzoeken.

167. Indien uit het onderzoek omstandigheden mogten zijn bekend geworden, die niet in het aan den voet van het bevel tot bijeenroeping van den Krijgsraad te lastegelegde vermeld, regtens tot verzwaring van straf grond geven, kan de Auditeur-Militair den Krijgsraad daarop mondeling opmerkzaam maken. Bij gebreke daarvan wordt door den Krijgsraad, op straffe van nietigheid, op die omstandigheden geen acht geslagen.

168. Ingevalle de Krijgsraad vermeent, dat de beklaagde nog nader moet worden gehoord, of dat op eenig point nog nader onderzoek moet geschieden, zal de Auditeur-Militair daartoe het noodige, met den meest mogelijken spoed, in het werk stellen.

169. Bijaldien de Krijgsraad verstaat, dat de

zaak kan worden gehouden voor voldongen, zal de Auditeur-Militair binnen drie maal vier en twintig uren, tot het indienen van zijne schriftuur van eisch worden geautoriseerd.

170. De middelen der schriftuur van eisch zullen moeten bestaan in een eenvoudig, doch duidelijk en onderscheiden verhaal, van het geval of van de zaak, zoodanig als daarvan uit de confessie of andere verklaringen blijkt, mitsgaders in een betoog van des beklaagdens schuld of onschuld, afgeleid uit hetgeen beleden of bewezen is, alsmede eene bepaalde conclusie.

171. Bijaldien de conclusie tot schuldigverklaring luidt, zal zij moeten inhouden eene aanhaling van de wet of wetten, welke op het geval toepasselijk worden geacht, benevens zoodanige bepaalde straf of straffen, als de Auditeur-Militair oordeelt, dat op de bewezen feiten bij de wet gesteld of met de merites der zaak overeenkomstig zijn.

172. Indien echter de Auditeur-Militair van oordeel is, dat van des beklaagdens onschuld blijkt, of dat het feit of de dader niet strafbaar is, of dat uit anderen hoofde ter zake van het feit geen regt tot strafvordering aanwezig is, zal hij concluderen, dat de beklaagde moge worden vrijgesproken van de hem ten laste gelegde beschuldiging, en dienvolgende, zoo hij in arrest is, uit zijn arrest worde ontslagen.

173. Bij zijne schriftuur van eisch zal de Auditeur-Militair overleggen alle de verhooren, bewijzen en verdere stukken, welken tot de zaak eenige betrekking hebben, en hetzij tot belasting, hetzij tot ontlasting van den beklaagden zouden kunnen dienen.

Hij zal deze stukken, na orde van hetgene hij bij zijne schriftuur van eisch voorstelt, op den rug teekenen met de letters *a*, *b* en zoo vervolgens, en ze in die orde op den Inventaris omschrijven.

174. Op de teregtzitting van den Krijgsraad, waarop de schriftuur van eisch wordt overgelegd, wordt de conclusie van deze schriftuur door den Auditeur-Militair voorgelezen.

175. Binnen acht dagen daarna zal de beklaagde of zijn raadsman namens hem ter teregtzitting een schriftuur van antwoord kunnen indienen.

176. Na de indiening, in het vorig artikel bedoeld, of wel, wanneer de beklaagde en diens raadsman van deze bevoegdheid afstand doen, nadat is voldaan aan het bepaalde in artikel 174, zal de Krijgsraad, indien dit door den Auditeur-Militair of door den raadsman van den beklaagden wordt verlangd, een dag bepalen tot het houden van pleidooien.

Na het pleidooi van den raadsman van den beklaagden kan de Auditeur-Militair andermaal het woord voeren.

Aan den beklaagden en zijn raadsman wordt echter, op straffe van nietigheid, het regt gelaten om het laatst te spreken.

177. Indien daarna getuigen of deskundigen opnieuw worden gehoord of stukken worden voorgelezen, of de beklaagde nader wordt ondervraagd, kunnen terstond hierna de Auditeur-Militair en de raadsman van den beklaagden nogmaals op den in artikel 176 vermelden voet het woord voeren.

TWEEDE TITEL.

ZESDE HOOFDSTUK.

Van bijzondere beregting van strafbare feiten, als overtredingen in het gemeene strafregt omschreven.

178. De Commanderende Officier, die over de verwijzing naar den Krijgsraad heeft te beslissen van eene overtreding naar het gemeene strafregt, kan, mits overeenkomstig het advijs van den Auditeur-Militair, bepalen, dat in die zaak informatien niet zullen worden genomen. Alsdan zal, indien de genoemde Officier niet is de Commandant, tot wiens bevoegdheid het bijeenroepen van den Krijgsraad behoort, aanstonds worden gehandeld overeenkomstig de bepaling van artikel 26 en zal de Auditeur-Militair, na ontvangst der stukken, onverwijld rapport doen aan den laatstgemelden Commandant.

Die Commandant zal alsdan, binnen drie dagen daaraan volgende of, in geval door hem zelven overeenkomstig den eersten zin van het voorgaande lid is bepaald, onverwijld, na overleg met den Auditeur-Militair, bij schriftelijk bevel tegen een daarbij aan te geven dag en uur het bijeenkomen van den Krijgsraad ordonneren.

179. In geval, volgens artikel 178, het bijeenkomen van den Krijgsraad is geordonneerd, zal worden naargekomen al het gene, bij de drie voorafgaande Hoofdstukken, is vastgesteld, voor zooverre hetzelve alhier van eenige toepassing kan gehouden worden, behoudens:

1°. dat de termijn, bedoeld in het derde lid van artikel 114, is ten minste vijf dagen;

2°. dat de Krijgsraad, na in allen gevalle den Auditeur-Militair en zijn advijs te hebben gehoord, op schriftelijk verzoek van den beklaagden, kan bepalen, dat, in afwijking van

het bepaalde bij artikel 119, diens tegenwoordigheid bij het onderzoek ter teregtzitting niet wordt vereischt;

3°. dat de bepalingen betrekkelijk de toevoeging van een raadsman en de schriftelijke opgave der wederzijdsche getuigen en deskundigen niet toepasselijk zijn;

4°. dat op de behandeling van de zaak ter teregtzitting van den Krijgsraad, van overeenkomstige toepassing zijn de artikelen 152, eerste lid, 154, eerste lid, 155, eerste lid, 156, 160, eerste en laatste lid, 161, 162, eerste, tweede en derde lid, 163 tot en met 165, 168 tot en met 173, 178, 180 tot en met 182, 188, 189, 198, eerste, tweede, derde en vierde lid, en 209, eerste en tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering, met dien verstande, dat hetgeen daarin ten aanzien van de regtbank, den president, de regters, den officier van justitie en den griffier voorkomt, ook geldt ten aanzien respectievelijk van den Krijgsraad, den President en de leden van den Krijgsraad, den Auditeur-Militair en den Secretaris en dat het proces-verbaal der teregtzitting door dezen laatste in de notulen van den Krijgsraad wordt opgenomen. De behandeling ter teregtzitting geschiedt overigens overeenkomstig de voorschriften van dit wetboek.

TWEEDE TITEL.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Van het Proces tegen voortvlugtigen.

180. Wanneer een Militair, van een strafbaar feit aangeklaagd en voortvlugtig is, zal tegen denzelven, bij indaging, worden geprocedeerd.

181. Onder het naastvoorgaand Artikel wordt echter niet begrepen het misdrijf van desertie.

182. Wanneer een zoodanig beschuldigde als, in het eerste Artikel van dit Hoofdstuk, is vermeld, het zij, vóór het in arrest stellen of requireren van zijn persoon, het zij bij of na hetzelve, en gedurende den loop van het onderzoek voor den Officier-Commissaris, of den Krijgsraad, voortvlugtig wordt en niet te vinden of te apprehenderen is, zal de Auditeur-Militair het bijeenkomen van den Krijgsraad verzoeken.

183. De Auditeur-Militair zal vervolgens aan den Krijgsraad, bij eene memorie of request, den staat der zaak voordragen, en daarbij, met overlegging der, onder hem berustende informatien, verzoeken, autorisatie, om den voortvlugtigen, ingevalle hij mogt worden ontdekt, te doen apprehenderen en overbrengen in het daartoe geschikt provoosthuis, mitsgaders dien onverminderd denzelven te doen dagvaarden, ten einde, tegen zekeren bekwamen dag en uur, daartoe te praefigeren, in persoon te verschijnen voor den Krijgsraad, ter plaatse daarbij alsmede te bepalen, om te aanhooren zoodanigen eisch en conclusie, mitsgaders al zulke preliminaire en andere verzoeken, als hij Auditeur-Militair, tegen hem, zal willen doen en nemen.

184. Het voorschreve verzoek bij den Krijgsraad geaccordeerd zijnde, zal daarvan acte verleend, en, bij dezelve akte, de dag in regten zes weken na het exploit, bepaald worden. — En zullen van deze acte worden geformeerd drie gelijkluidenden, zoo om te dienen voor de affixie, als om, bij de stukken van den processe, gevoegd en aan den gedaagden verzonden te worden.

185. Vervolgens zal gemelde acte bij tromslag of trompettengeschal, door den provoost geweldige, van de Hoofdplaats van het Militair-Arrondissement of district, of eenig ander persoon, magthebbende om militaire exploicten te doen, worden gepubliceerd en geaffigeerd, terwijl een derde aan de laatste woon- of verblijfplaats van den voortvlugtigen, zoo die bekend is, zal worden verzonden, van welk verrigte de provoost geweldige een behoorlijk relaas zal formeren en, aan den Auditeur-Militair, ter hand stellen.

186. Wanneer de gedaagde ten bepaalde dage niet verschijnt zal, ten verzoeke van den Auditeur-Militair, eene andere acte bij den Krijgsraad verleend, en invoegen voorschreven gepubliceerd en verzonden worden, met beteekening van eenen naderen dag in regten, na verloop van gelijke zes weken, na dat exploict.

187. Deze indaging zal bij non comparitie van den gedaagden en herdaagden, voor de derdemaal, en eindelijk nog eens ten alle overvloede voor de vierdemaal, telkens op gelijke termijnen, van zes tot zes weken, op de respectivelijk daartoe door den Auditeur-Militair verzochte, en bij den Krijgsraad verleende acten, moeten herhaald worden.

188. Indien de gedaagde intusschen verschijnt, of ontdekt wordt, zal hij dadelijk in verzekerde bewaring gesteld en tegen hem geprocedeerd worden, zoo als, omtrent de beklaagden, welke zich in arrest bevinden, bij deze Wet is bepaald.

189. Doch indien de gedaagde voortvlugtig blijft, en niet te bekomen is, zal de Auditeur-Militair, nadat de laatste termijn van comparitie verschenen is, dienen van *intendith*, met alle de stukken en relazen daartoe behoorende, onder eenen behoorlijken Inventaris.

190. Wanneer de Krijgsraad de relazen en verdere bijlagen in orde bevindt, zal zij den gedaagden en herdaagden verklaren, vervallen van zijne militaire charge en denzelven bannen buiten het grondgebied van den staat.

191. De Auditeur-Militair blijft, niettegenstaande dit vonnis, verpligt zijne informatiën over het strafbaar feit, zoo veel doenlijk, tot volkomenheid te brengen, en de beklaagde bevoegd, zich daar tegen te verdedigen, doch zal de beklaagde zich begeven in het Provoosthuis der plaats, waar de Krijgsraad resideert.

192. In zoodanig geval zal, tegen den beklaagde worden voortgeprocedeerd, even als of hij zich niet verwijderd had, voor zoo veel zulks, naar den staat van het oorspronkelijk proces, op hem, nog toepasselijk is.

TWEEDE TITEL.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Van de Vonnissen en derzelver executie.

193. Binnen veertien dagen, nadat is voldaan aan de voorschriften van de artikelen 174, 175, 176 en 177, dan wel, indien de zaak overeenkomstig het zesde Hoofdstuk is behandeld, binnen veertien dagen na het sluiten van het onderzoek, zal de Krijgsraad tot het wijzen van het vonnis overgaan.

De Krijgsraad beraadslaagt naar aanleiding van het aan den voet van het bevel tot bijeenkoming ten laste gelegde en van het onderzoek ter teregtzitting, over het bewezene of niet bewezene der feiten, over derzelver qualificatie, over het bewezene der schuld van den beklaagden en over de toepassing van de straf of straffen, bij de wet bepaald.

Bij schuldigverklaring wordt de straf opgelegd, op het feit gesteld.

Indien de Krijgsraad niet uit wettige bewijsmiddelen de overtuiging heeft geput, dat het ten laste gelegde feit is gepleegd door den beklaagden, of vermeent, dat het feit of de dader niet strafbaar is, of indien uit andere hoofde ter zake van het feit geen regt tot strafvordering aanwezig is, spreekt hij den beklaagden vrij.

194. De president van den Krijgsraad doet tot het wijzen van het vonnis hoofdelijke omvrage, beginnende met het jongste Lid, en brengende zijn gevoelen het laatste uit.

195. De president zal, na zulks, de conclusie opmaken bij eenparigheid, volstrekte meerderheid, of naar hetgene de aard der zaak en de voorschriften van het regt zullen vereischen.

196. Het vonnis zal, vervolgens, overeenkomstig de conclusie, bij den President genomen, worden opgesteld, en alsdan door den Krijgsraad geresumeerd en gearresteerd worden.

197. Het vonnis zal moeten behelzen den naam en toenaam, mitsgaders de geboorteplaats, en den ouderdom van den beklaagden, en de charge door denzelven bekleed.

Het moet met redenen omkleed zijn en het feit uitdrukken met alle omstandigheden, die volgens de wet tot verzwaring of verligting van straf aanleiding geven. Indien ter zake van hetzelfde feit reeds eene krijgstuchtelijke straf is opgelegd, wordt daarvan mede in het vonnis melding gemaakt.

Het moet wijders inhouden de beslissing van den Krijgsraad over de punten bij artikel 193 vermeld, mitsgaders in geval van veroordeeling, de artikelen der wet, welke worden toegepast en de straf of straffen waartoe de beklaagde wordt veroordeeld.

Het bevat voorts de namen van hen, door wie het is gewezen en van den Secretaris, die in de raadkamer aanwezig is geweest.

198. In alle gevallen beveelt de Krijgsraad de teruggave der voorwerpen, die als stukken van overtuiging hebben gediend, na verloop van acht dagen nadat het geapprobeerde vonnis zal zijn gepronuntieerd, aan den met name in het vonnis te vermelden persoon, die de voorwerpen tijdelijk als stukken van overtuiging heeft afgestaan of bij wien zij zijn in beslag genomen, tenzij de Krijgsraad beslisse, dat deze de voorwerpen door misdrijf heeft verkregen, in welk geval hij de teruggave kan gelasten aan den met name in het vonnis te vermelden persoon, aan wien de voorwerpen wederregtelijk zijn onttrokken, of, tenzij daarop door den eigenaar of regthebbende binnen den voormelden termijn onder den Secretaris beslag zij gelegd overeenkomstig de voorschriften van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering.

De vernietiging of onbruikbaarmaking van werktuigen of andere voorwerpen, vervaardigd, geschikt gemaakt of gediend hebbende tot het plegen van een strafbaar feit, kan in het vonnis worden gelast.

Ingeval van veroordeeling wegens overtreding van artikel 439, 1°, van het Wetboek van Strafrecht beveelt de Krijgsraad, dat de in dit artikel bedoelde goederen, welke als stukken van overtuiging hebben gediend, voor zoover zij bij den veroordeelde zijn in beslag genomen, aan het militair gezag zullen worden uitgeleverd.

199. Wanneer de Krijgsraad oordeelt een gerequireerden in persoon tot eene lijfstraffe of ten minste cassatie te moeten verwijzen, zal

dezelve den Auditeur-Militair gelasten, om den beschuldigden te doen nemen in verzekerde bewaring; — zullende het vonnis inmiddels geheim gehouden worden.

200. Aan een ter dood veroordeelden zal, tweemaal vier-en-twintig uren vóór de executie, den dood worden aangezegd door den Auditeur-Militair.

201. Van dien tijd af zal aan den veroordeelden de toegang worden vergund van zoodanige vrienden en Leeraars, als hij verkiezen zal.

202. Ook zal die toegang van Leeraars, ter keuze van den beschuldigden bevorens op zijn verlangen worden toegestaan, wanneer de beschuldigde is onder vermoeden van eene misdaad, waarop waarschijnlijk de doodstraf volgen zal.

203. Geene vonnissen, door den Krijgsraad gewezen, zullen mogen worden ter executie gelegd, voor en aleer dezelve door het Hoog Militair Geregtshof zijn geapprobeerd of geconfirmeerd geworden, in maniere als bij de wet is bepaald.

204. Van deze approbatie en confirmatie zijn echter uitgezonderd en daaraan niet onderworpen de vonnissen bij de Krijgsraden te velde, en in eene belegerde of berende stad of plaats gewezen, zoo en in voege zulks is bepaald bij de 3e en 4e titels.

205. Alle vonnissen moeten openlijk uitgesproken of uitgelezen worden door den President in den vollen Krijgsraad, ter presentie van den Auditeur-Militair en van den gecondemneerden, en voorts, indien zulks door den Krijgsraad noodzakelijk of wenschelijk geoordeeld wordt, nog bovendien door den Secretaris op zoodanige andere plaats, als de Krijgsraad bepalen zal.

Indien de zaak overeenkomstig het Zesde Hoofdstuk is behandeld en de gecondemneerde zich niet in verzekerde bewaring bevindt, wordt diens presentie bij de uitspraak of uitlezing van het vonnis niet vereischt. De artikelen 157 en 212 zijn alsdan niet van toepassing.

206. De vonnissen, waarvan geen appèl valt, zullen, wanneer dezelve, volgens deze wet zijn geapprobeerd of executabel verklaard, dadelijk na de pronuntiatie worden geexecuteerd, ten ware de gecondemneerde uitdrukkelijk mogt verlangen, dat deze executie, tot het overwegen van een verzoek om gratie, worde opgeschort.

In het laatste geval kan de gecondemneerde, binnen acht dagen na dien waarop hetzelve vonnis is gepronuntieerd, een verzoekschrift om gratie, ongesloten, inleveren of doen inleveren bij den Secretaris van den Krijgsraad.

Deze inlevering zal de opschorting der executie ten gevolge hebben.

De Secretaris zal naauwkeurige aanteekening houden van den dag der inlevering van zoodanig verzoekschrift, daarvan onmiddellijk kennis geven aan den Auditeur-Militair en het verzoekschrift onmiddellijk verzenden, daar waar zulks zal zijn vereischt.

De executie van het vonnis blijft van regtswege opgeschort, zoolang over het in het tweede lid bedoelde verzoek om gratie wordt geraadpleegd.

Wanneer het verzoek is afgewezen, zal de executie van het vonnis, zoodra mogelijk, geschieden.

207. De executie zal geschieden door den Auditeur-Militair, welke zal moeten zorgen, dat aan den letter van het vonnis stiptelijk worde voldaan, en daarvan rapport zal doen aan de Krijgsraads-Vergadering.

208. Zoodra een vonnis zal zijn gepronuntiëerd, zal zulks boven aan het hoofd van het originele vonnis, met bijvoeging van den datum, worden aangeteekend.

TWEEDE TITEL.

NEGENDE HOOFDSTUK.

Van het appel der Vonnissen van de Krijgsraden.

209. De beklaagden zullen het regt van appel of hooger beroep hebben aan het Hoog Militair Geregtshof:

1°. Van alle vonnissen, waarbij door de Krijgsraden eenige veroordeeling tegen hen zal zal zijn uitgesproken; en

2°. Van alle vonnissen, bij de Krijgsraden gewezen op eene door den beklaagden beweerde onbevoegdheid van den Regter om, over zijne zaak, informatien te nemen, of uitspraak te doen.

210. Van de bepaling bij het voorgaande artikel zijn echter uitgezonderd de vonnissen, welke bij de Krijgsraden te Velde en in eene belegerde of berende stad of plaats zijn gewezen, als welke aan geen appel onderhevig zijn, even gelijk zulks bij art. 257 en 270, onder de derde en vierde titels, is bepaald.

211. Alle zoodanige vonnissen, door de Krijgsraden gewezen, van welke, volgens de voorstaande bepalingen, aan het Hoog Militair Geregtshof kan worden geäppelleerd, zullen aanstonds na het resumeren en arresteren derzelve, door den Secretaris aan den gecondemneerden worden gecommuniceerd, en aan den-

zelven toegestaan den tijd van acht dagen, om te beslissen, of hij *al* dan *niet* zal willen appelleren; ten welken einde, ook ingevalle de gecondemneerde in hechtenis buiten acces geplaatst is, aan de genen, dien hij zal vermeenen noodig te hebben, om daarover met hem te spreken, daartoe gelegenheid zal gegeven worden.

212. Na verloop van acht dagen zal de Secretaris den gecondemneerden vóór zich requireren, of, indien hij in arrest is, zich bij denzelven vervoegen, en hem afvragen, of hij van het vonnis, ten zijnen laste gewezen, begeert te appelleren aan het Hoog Militair Geregtshof.

213. De gecondemneerde zich, binnen den voorschreven tijd van acht dagen, hebbende verklaard, dat hij in het gewijsde wil berusten, of wel denzelven tijd hebbende laten verloopen, zonder zich te hebben verklaard en niet aan den Secretaris overeenkomstig het voorgaande artikel zijn begeerte tot appelleren hebbende te kennen gegeven, zal alsdan, het originele vonnis met de stukken daartoe behoorende, aan het Hoog Militair Geregtshof ter approbatie worden toegezonden.

214. Wanneer een gecondemneerde declareert, dat hij voornemens is, om van het vonnis van den Krijgsraad te appelleren, zal hiervan onverwijld door den Secretaris rapport aan den Krijgsraad worden gedaan, en vervolgens het vonnis in den vollen Krijgsraad, in presentie van den gecondemneerden, gepronuntieerd worden.

215. De gecondemneerde zal dadelijk na de pronuntiatie daarvan het appel interjecteren aan het Hoog Militair Geregtshof, en zal daarvan, bij de aanteekening van de gedane pronuntiatie op het originele vonnis, tevens melding worden gemaakt.

216. Na het interjecteren van het appel, zal zoo spoedig mogelijk eene copie authentiek, van het vonnis aan den gecondemneerden worden afgegeven, en zal wijders voor den Secretaris door den gecondemneerden worden gepasseerd eene volmagt in blanco, of op zoodanigen practizijn, als hij, tot het vervolgen van zijn appel, zal willen gebruiken.

217. De Secretaris zal gehouden zijn, om, zoo spoedig mogelijk, het alzoo gepronuntieerde vonnis, met de volmagt van den gecondemneerden, alsmede alle de stukken van het proces en verdere noodige informatien voor den Advocaat Fiscaal, in te zenden aan het Hoog Militair Geregtshof. Bij deze stukken zal worden gevoegd een verzoek van den Auditeur-Militair aan het Hof, om te hebben Authorisatie op den Advocaat Fiscaal bij het Hof, ten einde het appel voor hem te vervolgen, waarop het Hof, staande Sessie, zal disponeren.

218. Als het Hof hieruit ontwaart, dat de gecondemneerde geen practizijn tot het voortzetten zijner zaak in appel heeft kunnen bekomen, zal hetzelve daarin dadelijk voorzien naar behooren.

219. Indien de gecondemneerde zich in de residentie van den Krijgsraad in arrest bevindt, zal hij aldaar daarin moeten verblijven, tot den uiteinde der zaak, ten ware, door het Hof, op voordragt van den Advocaat Fiscaal, of van den gecondemneerden zelve dienaangaande anders mogt worden beslist of mogt noodig worden geoordeeld, hem te doen overbrengen in verzekerde bewaring, ter plaatse der residentie van den Hove.

TWEEDE TITEL.

TIENDE HOOFDSTUK.

Van de Kosten.

220. De kosten van het regtsgeding blijven voor rekening van den Staat.

In geval van vrijspraak beveelt de Krijgsraad, dat de kosten, door den beklaagden gemaakt tot dagvaarding en schadeloosstelling van getuigen of deskundigen of tot het bijbrengen van stukken, met uitzondering van de kosten, welke de Krijgsraad verklaart noodeloos te zijn gemaakt, den beklaagden door den Staat worden vergoed.

Het bedrag der vergoeding wordt bij het vonnis vastgesteld.

Door den President wordt daarvoor, zoodra het vonnis in kracht van gewijsde is gegaan, een bevelschrift van tenuitvoerlegging afgegeven.

TWEEDE TITEL.

ELFDE HOOFDSTUK.

Van het Proces bij vermeende onbevoegdheid der Regters.

221. Wanneer de Officier Commissaris, of de Auditeur-Militair, bij het eerste verhoor, of in den loop der informatien, vermeent, dat, over de zaak of den persoon van den beklaagden, een ander Regter, bij de Wet, is gesteld, zal hij (ofschoon de beklaagde des Regters onbevoegdheid niet had beweerd, of zelfs zich daaraan vrijwillig had onderworpen) dadelijk hiervan rapport doen aan den Krijgsraad.

222. In den Krijgsraad zal door den Officier-

Commissaris, of den Auditeur-Militair, na gelang de sustenu door dezen of genen wordt gevoerd, de zaak en de bedenkingen wegens de onbevoegdheid worden voorgesteld, en, na daarop in allen gevalle den Auditeur-Militair en zijn advijs te hebben gehoord, naar bevinding door den Krijgsraad, worden gedisponeerd.

223. Bijaldien de Krijgsraad vermeent dat, over de zaak of den persoon van den beklaagden, geen ander Regter bij de Wet is gesteld, zal de Krijgsraad den Officier-Commissaris authoriseren, om de informatien voort te zetten.

224. Zoo wanneer de Krijgsraad bevindt, dat er een ander Regter over de zaak of den persoon van den beklaagden bij de Wet is gesteld, zal zij eene dispositie nemen ten einde daarvan, aan den bevoegden Regter kennis te geven, met aanbod om den beschuldigden, indien die in arrest is, over te leveren.

225. Deze kennisgeving en overgave van den beklaagden zal echter niet geschieden of ter uitvoer worden gebragt voor en al eer de dispositie tot dat einde, bij het Hoog Militair Geregtshof zal zijn goedgekeurd, waartoe dezelve met de stukken, tot die dispositie behoorende, zoo er zoodanigen zijn, aan dat Hof zal worden ingezonden.

226. Wanneer het Hof bevindt, dat er geene termen tot die overgave zijn, zal de Krijgsraad, op ontvangst der dispositie van het Hof, den Officier-Commissaris, even als voren, qualificeren tot het voortzetten der verdere informatien.

227. Wanneer het Hof de dispositie van den Krijgsraad, tot overgave van den beklaagden, approbeert, zal dezelve worden geexecuteerd.

228. Indien een beklaagde wil beweren dat de Officier-Commissaris onbevoegd is hem te verhooren, omdat bij de wet over zijne zaak of persoon een ander Regter is gesteld, zal hij zulks, met opgave der gronden aan den Officier-Commissaris bij zijn eerste, tweede of verder verhoor, voordragen, voorts daarvan dadelijk door den Officier-Commissaris en den Secretaris worden rapport gedaan aan den Krijgsraad.

229. Een beklaagde zal diezelfde onbevoegdheid ook, na den afloop der informatien voor den Officier-Commissaris, in den Krijgsraad, zelve kunnen beweren.

230. Na die beweerde onbevoegdheid wordt de beklaagde niet meer gehoord.

231. De Krijgsraad zal alsdan aan den beklaagden eenen korten termijn van drie dagen stellen, om die vermeende onbevoegdheid van den Regter in geschrifte te betogen en zoodanige conclusie daarbij te nemen als hij te rade worden zal.

232. Het zal aan den beklaagden, wanneer hij zich in arrest bevindt, worden toegestaan, om, met zijn raadsman te spreken over de gronden, waarop die onbevoegdheid berust.

233. Nadat die schriftuur van den beklaagden is ingekomen, zal de Krijgsraad dezelve stellen in handen van den Auditeur-Militair, om daarop, binnen vier-en-twintig uren, en uiterlijk drie dagen, zoo deze laatste termijn absolut noodig is, te dienen van zijne schriftelijke Conclusie van antwoord.

234. De Krijgsraad zal daarop de zaak in overweging nemen, en bij vonnis zoodanige uitspraak doen, als zij vermeent met de Wet overeenkomstig te zijn.

235. Wanneer, bij het vonnis van den Krijgsraad, de door den beklaagden voorgestelde onbevoegdheid van den Regter is verworpen, heeft de beklaagde den tijd van drie dagen, na de pronuntiatie van het vonnis, om daarvan het appel aan het Hoog Militair Geregtshof te interjecteren.

236. Gedurende dien tijd worden de informatiën niet voortgezet.

237. De interjectie van het appel geschiedt voor den Secretaris, en wordt daarvan alsdan aanteekening gemaakt en verder geprocedeerd, als bij dezen Titel, onder het Negende Hoofdstuk is gezegd.

238. Bijaldien de beklaagde den termijn tot het appel heeft laten verloopen, zonder daarvan gebruik te maken, worden de informatien weder voortgezet en vervolgd volgens de Wet.

239. Wanneer de door den beklaagden voorgestelde onbevoegdheid van den Regter is toegewezen, wordt het vonnis, bevorens hetzelve te pronuntieren en te executeren, aan het Hoog Militair Geregtshof, ter approbatie, opgezonden.

240. Ingevalle de Krijgsraad, bij dispositie, of vonnis, vermeent onbevoegd te zijn om te erkennen over de zaak of den persoon van den beklaagden, zal zij, zoo de beklaagde zich op vrije voeten bevindt, daarvan, met toezending der noodige stukken, aan den bevoegden Regter kennis geven, doch zoo wanneer de beklaagde in arrest is, zal hij des niettemin daarin verblijven, en de overgave van zijn persoon aan dien Regter aangeboden worden.

241. Zoo wanneer de Regter, aan wien een gedetineerde wordt aangeboden, mogt weigeren of uitstellen, denzelven over te nemen, zal de Krijgsraad den gedetineerden in bewaring doen

houden buiten toegang, en daarvan communicatie doen aan het Hoog Militair Geregtshof, ten einde zulks verder worde gebragt daar en zoo het behoort.

242. In geval de zaak overeenkomstig artikel 179 is behandeld, blijven de voorafgaande voorschriften van dit Hoofdstuk buiten toepassing, met uitzondering van de artikelen 239, 240 en 241, en onverminderd de bepalingen van het Negende Hoofdstuk.

DERDE TITEL.

Van de Krijgsraden te velde.

243. Wanneer troupen van den Staat zich te velde bevinden, zullen, door of van wege den Vorst, vóór of bij het openen van den veldtogt, een of meer Krijgsraden te velde benoemd worden, of deze benoeming, door den Vorst, aan den Commanderenden Generaal worden opgedragen, om dezelve te doen, het zij, gedurende den geheelen veldtogt, het zij voor een zekeren tijd, of wel telkens, naar mate de dienst zulks vorderen of gedogen zal.

Op dezelfde wijze en voor hetzelfde tijdvak zal tevens een Officier-Commissaris worden benoemd tot het hooren der beschuldigden en het inwinnen der noodige informatien. Zoo noodig kunnen ook meer dan één Officier-Commissaris worden benoemd, wier werkkring voor ieder hunner door den Krijgsraad wordt omschreven.

244. Deze Krijgsraden zullen bestaan uit drie Leden, de President daaronder gerekend, alle Officieren.

245. De President zal altijd een Hoofd-Officier moeten zijn.

246. De President en Leden van den Krijgsraad te velde, zullen kunnen worden gekozen uit alle de troupen of corpsen van het Legercorps, of ook uit de generale Staf of andere corpsen der Armée, bijaldien de dienst van het Legercorps niet mogt toelaten, dat het vereischte getal Officieren voor den Krijgsraad, aan den activen dienst, bij de corpsen, wierd onttrokken.

247. De Krijgsraden te velde zullen zich, zooveel mogelijk bevinden ter plaatse daar de Commandant en Chef van het Legercorps of van de Divisie zijn Hoofdkwartier zal hebben opgerigt, of, naar vereisch van omstandigheden, ter plaatse daar het Hoofdkwartier van den Generaal en Chef der Armée gevestigd is.

248. De President en Leden van de Krijgsraden te velde, zullen zich van de voor hen bestemde plaats niet mogen verwijderen, zonder voorkennis van den Commandant en Chef der Armée, den Commandant van het Legercorps, of van de Divisie, en zich van geene Vergaderingen mogen absenteren, dan uit hoofde van ziekte, of andere wettige verhindering.

249. Het bepaalde bij deze Wet omtrent het nemen van informatien voor den Officier-Commissaris, de formatie van de Krijgsraden, het vervolgen der procedures voor dezelve, het wijzen van vonnissen, mitsgaders het ter executie leggen van dezelve bij de Krijgsraden in de Arrondissementen of Districten, zal mede, bij de Krijgsraden te velde, worden naargekomen, zoo verre hieromtrent, bij dezen Titel, niet anders is bepaald, en zulks van eenige toepassing kan gehouden worden.

250. Bij de Krijgsraden te velde zal zijn een Auditeur-Militair te velde, welke op één der Universiteiten dezer Landen, zal moeten zijn gegradueerd.

Bij deze Krijgsraden zal voorts een daartoe geschikt Officier tot Secretaris worden benoemd.

251. De aanstelling van den Auditeur-Militair te velde geschiedt door den Vorst, voor eenen onbepaalden tijd, doch tot kennelijk wederzeggen.

De benoeming van den Secretaris geschiedt op gelijke wijze als die van de Krijgsraden te velde.

252. In hunne ambtsverrigtingen gedragen de Auditeurs-Militair te velde en de Secretarissen bij de Krijgsraden te velde zich naar de Instructiën voor de Auditeurs-Militair en de Secretarissen bij de Krijgsraden van de Landmagt vastgesteld, voor zooverre dezelve op hen, in de gegeven omstandigheden, van eenige toepassing zijn kunnen; of naar zoodanige andere bijzondere Instructiën, als hun zouden mogen worden gegeven.

253. De Krijgsraden te velde zullen erkennen en regt spreken over alle strafbare feiten, begaan wordende door zoodanige personen, welke ingevolge de 5e, 6e en 7e Artikelen van het Militair Wetboek, wanneer zich in tijd van oorlog een Veldleger in- of buiten het grondgebied van den Staat bevindt, aan de Militaire Jurisdictie onderworpen zijn; met uitzondering van zulke Officieren, die, uit hoofde van hunnen rang, alleenlijk aan de Judicature van het Militair Geregtshof, onderworpen zijn.

254. De Commanderende Generaal, of de gene, welken hij, in zijne plaats, daartoe mogt hebben benoemd, zal beoordeelen, of de zaak door den Krijgsraad te velde behoort te wor-

den onderzocht, en, in dit geval, zullen de stukken, daartoe behoorende, worden gesteld in handen van den Auditeur-Militair te velde, ten einde, daaromtrent, te procederen ingevolge de Wet.

255. De Officier-Commissaris verklaart na den afloop der verhooren in elke zaak aan den Auditeur-Militair schriftelijk, dat de informatien in die zaak zijn voltooid.

De Auditeur-Militair doet zulks den beschuldigden aanzeggen en daarbij opgeven het feit dat ten laste wordt gelegd, met vermelding omstreeks welken tijd en waar ter plaatse het zou zijn begaan, alles op straffe van nietigheid.

Door deze verklaring wordt de zaak bij den Krijgsraad aanhangig gemaakt.

256. Alle vonnissen door de Krijgsraden te velde gewezen, zullen, alvorens te kunnen worden geëxecuteerd, aan den Commanderenden Generaal worden gepresenteerd, ten einde daarop te verleenen *fiat executie*.

257. Zoodra het *fiat executie*, bij het vorenstaande Artikel vermeld, zal zijn verleend, zullen de vonnissen door de Krijgsraden te velde gewezen, worden gepronuntieerd en ter executie gelegd; zonder dat dezelve vonnissen, alvorens aan het Hoog Militair Geregtshof, ter approbatie, zullen behoeven gezonden te worden, gelijk ook daarvan geenerlei provocatie zal worden toegelaten.

258. Nogtans zullen de originele vonnissen met alle de stukken daartoe behoorende, aan het Hoog Militair Geregtshof, zoo spoedig mogelijk worden ingezonden, om ter Griffie van hetzelve te worden bewaard.

259. Wanneer de Commanderende Generaal redenen mogt hebben, om op de door den Krijgsraad gewezene vonnissen het vereischte *fiat executie* niet te verleenen, zal hij de executie van dezelve, op zijne verantwoordelijkheid, mogen schorssen, doch zulks ten spoedigsten moeten brengen ter kennisse van den Vorst, ten einde, door Hoogstdenzelven deswege, zal kunnen worden gedisponeerd naar behooren.

260. De Krijgsraden te velde zullen verpligt zijn, om toetezien, dat, door den Auditeur-Militair te velde, zijnen pligt behoorlijk betracht worde, en, zoo dezelve daarvan mogt blijven in gebreke, zulks zoo spoedig mogelijk te brengen ter kennisse van den Commanderenden Generaal, welke gehouden zal zijn hiervan onverwijld Rapport te doen aan den Vorst, welke daarin zal disponeren naar behooren.

VIERDE TITEL.

Van de Krijgsraden in eene belegerde of berende stad of plaats.

261. Zoodra eene stad of plaats, dadelijk belegerd, berend, of in staat van beleg gesteld is, zal de Commanderende Generaal of Officier onmiddellijk eenen temporairen Krijgsraad benoemen van drie onder zijne orders staande Officieren, de President, die zoo mogelijk een Hoofd-Officier moet zijn, daaronder begrepen.

262. Hij zal mede iemand benoemen om de functien van Auditeur-Militair daarbij waar te nemen. Zoo mogelijk zal daarvoor worden aangewezen iemand, die den graad van doctor in de regtswetenschap aan eene Nederlandsche Universiteit heeft verworven.

Bij gebreke van een Officier, geschikt om door den Commanderenden Generaal of Officier tot Secretaris te worden benoemd, zal de Auditeur-Militair tevens de functien van Secretaris waarnemen.

263. Van deze benoeming zal de Commandant, zoo mogelijk, onverwijld kennis geven aan den Vorst en aan het Hoog Militair Geregtshof.

264. Voorschreven Krijgsraad zal, zoo veel mogelijk, in alles zich gedragen, naar het gene ten aanzien der ordinaire Krijgsraden in de Arrondissementen of Districten, bij deze Wet is bepaald, in zoo verre deswegens niet anders, bij dezen Titel, is voorzien.

265. De Leden van dezen Krijgsraad, en de Auditeur-Militair, zoo deze een Militair persoon mogt zijn, alsmede de Secretaris, zoo deze is benoemd, zullen, gedurende de benoeming, in geenerlei opzigt van den militairen dienst zijn ontheven.

266. De President van den Krijgsraad benoemt een Officier-Commissaris, welke de verhooren van beschuldigden houdt, en voor welken de verdere informatiën worden ingewonnen. Zoo noodig mag daarvoor een Lid van den Krijgsraad worden aangewezen.

Desvereischt kunnen ook meer dan één Officier-Commissaris worden benoemd, wier werkkring voor ieder hunner door den President wordt omschreven.

267. Ieder Officier-Commissaris neemt als zoodanig in acht hetgene, bij de informatien, voor den Officier-Commissaris, onder den tweeden Titel het tweede Hoofdstuk, is voorgeschreven.

268. Artikel 255 geldt mede voor ieder van deze Officieren-Commissarissen.

269. De Krijgsraden in dezen Titel ver-

meld, oefenen uit de criminele Justitie over alle militairen of andere aan den militairen dienst, verbondene personen, bij de Wet, aan hunne Regtsmagt, onderworpen, met uitzondering van de zoodanigen welke, ter eerster instantie, teregt staan voor het Hoog Militair Geregtshof.

270. De vonnissen van zoodanige temporaire Krijgsraden, zullen, alvorens te worden geexecuteerd, gepresenteerd worden aan den Generaal of Commandant, om daarop te verleenen het *fiat executie* en, na het bekomen van hetzelve, dadelijk worden gepronuntieerd, en ter executie gelegd.

271. Nogtans zullen de originele vonnissen met alle de stukken daartoe behoorende, bij de eerste bekwame gelegenheid, aan het Militair Geregtshof, moeten gezonden, en, ter griffie van hetzelve bewaard worden.

272. Wanneer de voorz. Generaal of Commandant redenen mogt hebben om, op de door den Krijgsraad gewezene vonnissen, het vereischte *fiat executie* niet te verleenen, zal hij de executie van dezelve, op zijne verantwoordelijkheid, mogen schorssen, doch zulks ten spoedigste mogelijk moeten brengen ter kennisse van den Vorst, ten einde, door Hoogstdenzelven, deswegens, zal kunnen worden gedisponeerd naar behooren.

273. De stad of plaats nog niet dadelijk belegerd of berend, doch in staat van beleg zijnde gesteld, zullen de vonnissen, door den temporairen Krijgsraad gewezen, aan het Hoog Militair Geregtshof ter approbatie, worden gezonden, in voegen als zulks, ten aanzien der vonnissen van de ordinaire Krijgsraden in de militaire Arrondissementen of Districten, is bepaald, ten ware het te vreezen mogt zijn, dat die vonnissen niet met de approbatie van het Hof zouden kunnen teruggekomen zijn voor en aleer de plaats door den vijand belegerd of berend wierd.

VIJFDE TITEL.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van de Auditeurs-Militair en de Secretarissen bij de Krijgsraden van de Landmagt.

274. De Auditeurs-Militair zullen nasporen en bij de Krijgsraden vervolgen alle zoodanige strafbare feiten, waarvan de cognitie aan dezelve is opgedragen.

Zij kunnen de nasporing opdragen aan de Hulp-Officieren van Justitie — de Kanton-Regters uitgezonderd — zoomede aan de beambten, genoemd in art. 8, 1°. en 7°., van het Wetboek van Strafvordering.

De nasporing vindt niet plaats in gebouwen, vaartuigen, inrigtingen of terreinen, welke onder militair gezag staan, dan met toestemming van de daarover gestelde Militaire Autoriteit.

275. Zij zullen zich onthouden ter plaatse, waar de Krijgsraad, waartoe zij behooren, zitting houdt, en zich niet van daar mogen verwijderen, langer dan vier-en-twintig uren zonder uitdrukkelijke toestemming van den President van den Krijgsraad; doch indien zij, om bijzondere redenen, zich mogten genoodzaakt vinden hunne residentie voor eenen langeren tijd dan drie dagen te verlaten, zullen zij daartoe verzoek moeten doen, aan den Advocaat-Fiskaal bij het Hoog Militair Geregtshof, hetwelk daarop zal disponeren naar behooren.

276. Zij zullen, zooveel dit hun betreft, zorg dragen dat de Wetten, Reglementen en Ordonnantien naauwkeurig worden naargekomen.

277. Zij zullen, om naar behooren met dezelve bekend te zijn, en des te beter te kunnen waken, dat daartegen niet worde gehandeld, eene verzameling maken van alle Wetten, Reglementen, Ordonnantien en andere stukken, die hun ambtshalve van nut kunnen zijn, en aan hen zullen worden toegezonden.

278. Zij zullen verpligt zijn, den Commanderenden Generaal, of Commanderenden Officier in het Arrondissement, of District en den Krijgsraad, respectivelijk te dienen van berigt, consideratien en advies in alle zaken waarin zulks van hen zal worden gevorderd, en welke de Discipline of Militaire Justitie betreffen.

279. Zij zullen, onder het opper toezigt van het Militair Geregtshof, met en benevens den Commanderenden Generaal of Officier in hun Departement, mitsgaders de Commanderende Officieren der garnizoenen in hetzelve, het opzigt hebben, over de provoosthuizen in hun Arrondissement of District gevonden wordende, en toezien dat de gedetineerden en geconfineerden, wel bewaard, behoorlijk behandeld en van het noodige voorzien worden, alsmede dat de Provoost geweldige zich in gevolge de Wet gedrage.

280. Ten dien einde zullen zij zich, van tijd tot tijd, naar de provoost-huizen begeven, en zich alzoo in persoon met de behandeling der gedetineerden en geconfineerden bekend maken.

281. Zij zullen behoorlijke correspondentie houden met den Advocaat Fiscaal van de Zee-

en Landmagt, deszelfs bedenkingen en advies innemen, in alle zaken waarin zij zulks noodig oordeelen, en, in zaken van gewigt, bijzonder zich van dat advies voorzien, immers in zoo verre, bij hen, eenige twijfeling zoude mogen overig blijven.

282. In Januarij, April, Julij en October van ieder jaar, zullen zij, aan het Hoog Militair Geregtshof, en den Advocaat Fiscaal bij hetzelve inzenden eene Lijst van alle zaken, welke in de drie maanden te voren, in derzelver Arrondissementen of Districten, respective aanhangig gebleven zijn.

283. Op dezelfde tijdstippen zullen zij eene gelijke Lijst, aan den Commanderenden Generaal of Officier in hun Arrondissement of District, ter hand stellen, en bovendien gehouden zijn, zoo menigmaal hun, naar den staat van eenige zaak of proces wordt gevraagd, daarvan de gevorderde opgave doen, zoowel aan den Commanderenden Generaal of Officier, als aan dien genen, waaraan zij, uit hoofde van hun ambt, zijn gesubjecteerd.

284. De voorgemelde in te zendene Lijst, zal, behalven de opgave der in de drie laatste maanden afgedane zaken, met opzigt tot de onafgedane zaken, moeten bevatten, de namen, toenamen en rangen of charges der beschuldigden, benevens eene korte opgave der beschuldiging, of de beschuldigden in arrest zijn, en zoo ja, wanneer zij in arrest zijn gekomen, wanneer de procedures zijn begonnen, alsmede wanneer de beschuldigden zijn verhoord, en in welken staat de onafgedane zaken geweest zijn, op den laatsten dag der drie maanden, waartoe de Lijsten betrekkelijk zijn.

285. Zij zullen ten dien einde, bij het aanvaarden hunner functien, aanleggen een Register of Tabellen in de noodige kolommen verdeeld, en daarin dagelijksche aanteekeningen houden onder de verschillende afdeelingen in het vorenstaande Artikel vermeld.

286. Zij zullen, direct noch indirect, mogen ontvangen of genieten, eenige giften, gaven of geschenken, of zich die doen toezeggen, van eenige personen die zij weten of vermoeden onder suspicie van eenig strafbaar feit te leggen, of daarvan, door anderen, te worden beschuldigd, noch ook van hen die zij weten of gelooven van derzelver naastbestaanden, vrienden of begunstigers te zijn, al waren het ook de geringste geschenken van spijs of drank zoo verre, ten aanzien derzelven, de minste vermoedens, daarbij konden plaats hebben dat die, ter contemplatie van bovengemelde zaken, gedaan wierden.

287. Indien zij ontdekken, eenige geschenken, door anderen, ten hunnen behoeve, ontvangen, of aan dezelve, ten hunnen respecte, gegeven te zijn, of ook dat zij zelve onwetende of onbedacht die hebben aangenomen, zullen zij daarvan dadelijk aan den Commanderenden Generaal of Officier, of, aan den Krijgsraad, kennis geven, en, het zij de ontvangene geschenken weder terug zenden, indien dit kan geschieden, het zij de waarde van dezelve uitkeeren op zoodanige wijze als de Krijgsraad zal goedvinden.

288. Zij mogen hunnen post niet uitoefenen in zaken, waarin, als beschuldigden, worden betrokken personen die hen bestaan in den zesden of naderen graad van bloedverwantschap, tegenwoordige of voormalige zwagerschap, voorbehoudens hunne voordragt om, in bijzondere gevallen, van de waarneming eener zaak, te mogen worden verschoond wegens personen daarin, op eenigerlei wijze, betrokken.

289. In zoodanige gevallen zal zulks gebragt worden ter kennisse van het Hoog Militair Geregtshof, hetwelk daaromtrent zal disponeren naar behooren.

290. Zij zullen de teregtzitting van den Krijgsraad bijwonen, en, in dezelve, de gevorderde opheldering geven.

291. Zij zullen, op eigen gezag, niet vermogen te openbaren het gene geheim behoort te blijven, bijzonder ook niet het gene hun in de informatien zal voorkomen, ten laste van deze of gene Personen, immers niet anders of verder dan hunnen pligt vereischen zal.

292. In gevalle hun mogt worden aangebragt of bekend worden zoodanig strafbaar feit als door de militairen, aan de militaire Justitie binnen hun arrondissement of district onderworpen, mogt zijn begaan en ter cognitie van den Krijgsraad behoort, zullen zij gehouden zijn daarvan dadelijk schriftelijk berigt te geven aan den Commanderenden Officier van het garnizoen, waartoe de verdagte behoort. Die Commanderende Officier is gehouden, de stukken ten spoedigste te stellen in handen van den Commanderenden Officier, onder welken de verdagte ressorteert.

De artikelen 7—15 zijn alsdan van toepassing.

293. Ingevalle hun eenig strafbaar feit mogt worden aangebragt of bekend gemaakt, waarover de Krijgsraad geene erkentenis heeft, zullen zij onverwijld daarvan kennis geven daar en zoo het behoort, ten einde, desaangaande, geprocedeerd of gehandeld worde naar bevinding.

294. Zij zullen alle procedures aanvangen

voor de Krijgsraden, dezelven vervolgen, en zoo verre brengen dat, in den naam van den Souvereinen Vorst, daarin kan worden regt gesproken.

295. In het voeren dezer procedures zullen zij zich gedragen naar het gene te dien opzigte, bij de wetten, is vastgesteld.

296. Alle procedures zullen door hen met zoo veel spoed voortgezet en ten einde gebragt worden, als de omslagtigheid der zaak maar eenigzins gedoogt; en zullen zij bijzonder gehouden zijn, zonder eenig verzuim, de termijnen naar te komen, welken ten dien einde bij deze Wet zijn voorgeschreven.

297. Wegens het verzuim, hetwelk, door hen, door het niet zorgvuldig naarkomen der voorschrevene termijnen, mogt worden gepleegd, zullen zij, naar exigentie van zaken, door het Hoog Militair Geregtshof, worden gecorrigeerd, gelijk ook de Advocaat Fiscaal bij het zelve Hof de bevoegdheid zal hebben om, de zaken daartoe gedisponeerd zijnde, tegen hen wegens verzuim of excessen in officio, eene provisie van Justitie, bij het gemelde Geregtshof, te verzoeken.

298. Zij zullen alle authorisatien, welke hun ambtshalve betreffen, met de meeste promptitude ter executie leggen.

299. De Secretarissen zullen de Krijgsraden in derzelver deliberatien ook buiten de openbare teregtzittingen adsisteren, tot dat einde alle notulen van het verhandelde in de Vergaderingen en besognes houden, de missives, en verdere stukken ontwerpen, en wijders al dat gene verrigten, wat een Secretaris of Minister bij een Collegie van Justitie verpligt is te doen.

Op hen zijn van toepassing de artikelen 286, 287 en 288 alsmede artikel 289, met dien verstande evenwel, dat de hier bedoelde kennisgeving zal geschieden aan den Commanderenden Officier, welke hen heeft benoemd.

300. Zij zullen, onder het raadplegen, de adviesen en stemmen, met de meeste naauwkeurigheid, opteekenen, zoo veel mogelijk, met bijvoeging der redenen, waarmede die bekleed worden, ten einde, des te beter, de conclusie zal kunnen worden opgemaakt.

301. Zoo wanneer eene zaak in appel aan het Hoog Militair Geregtshof wordt overgebragt, zullen geene extracten van het verhandelde in den Krijgsraad, waardoor van de uitgebragte adviesen en stemmen van den President en van de leden van den Krijgsraad, zoude blijken, bij de stukken van het proces worden gevoegd, althans niet op den inventaris worden gebragt, zoo dat ze als een gedeelte der processale stukken zouden kunnen worden aangemerkt.

302. Zij zullen de geëxtendeerde notulen, vonnissen, missives en andere stukken, zonder verwijl, ter resumptie en approbatie of alteratie in de Vergadering, voorbrengen, en wel inzonderheid met betrekking tot de notulen in acht nemen, dat die telkens, in de eerstvolgende zitting van den Krijgsraad, moeten geresumeerd worden.

303. Zij zullen zorge dragen, dat de voormelde stukken vervolgens in orde geschreven en, na door hen ter ordonnantie van den Krijgsraad te zijn geteekend, door den President van den Krijgsraad geparapheerd en promptelijk geëxpedieerd worden.

304. Zij zullen een Notul-boek of boek der deliberatien, een register van gewijsden, en een register der uitgaande brieven houden, alle met behoorlijke bladwijzers voorzien, voorts nog zoodanige andere registers, als dienstig zullen bevonden worden.

305. Zij zullen geene extracten uit de deliberatien of vonnissen of andere stukken mogen teekenen of uitgeven, dan nadat dezelve door den Krijgsraad zullen zijn goedgekeurd, —edoch zullen zij de stukken altijd zelve teekenen voor en aleer die, aan den President om te parapheren worden behandigd.

306. Zij zullen de stipste geheimhouding in acht nemen omtrent de adviesen van den President en van de Leden en het niet ter openbare teregtzitting in den Krijgsraad of bij den Officier-Commissaris verhandelde.

307. Zij zullen alle Commissien, uit den Krijgsraad gedecerneerd, adsisteren, en, bij de inspectien, verhooren van getuigen of beschuldigden, als mede bij de besognes, daaruit voortspruitende, tegenwoordig zijn.

308. Zij zullen zich eindelijk en over het algemeen gedragen naar hetgeen ten opzigte der procedures bij de wetten is vastgesteld.

VIJFDE TITEL.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van de Provoosten geweldigen bij de Landmagt.

309. De Provoosten geweldigen zullen, in de uitoefening hunner functien, zich gedragen naar de navolgende bepalingen.

310. Zij zullen verder naarkomen zoodanige orders en instructien, als hun, door of van wegen het Departement van Oorlog, het Hoog Militair Geregtshof, de Commanderende Generaals of Officieren in de Arrondissementen of

Districten, de Krijgsraden en de Auditeur-Militair bij dezelven en door de Commanderende Officieren der garnizoenen, waartoe zij behooren, meer bijzonder zullen gegeven worden.

311. Zij zullen zich niet buiten hunne Garnizoensplaatsen mogen begeven, ten zij met permissie en voorkennis van den Commanderenden Officier, in het Arrondissement of District waaronder zij behooren, mitsgaders, na daar van den Auditeur-Militair, in dat Arrondissement fungerende, te hebben verwittigd, en zulks alsdan nog niet langer dan voor den tijd van eene maand, ten zij daartoe een langer verlof door het Hoog Militair Geregtshof expresselijk mogte wezen verleend.

312. Zij zullen in het Provoosthuis, voor hen gedespiceerd, moeten wonen, en zorg dragen dat alle de sloten en grendels van de deuren en vengsters van het Provoosthuis altijd in eenen goeden staat van sluiting zijn.

313. Zij zullen alle mogelijke zorg dragen voor de goede bewaring der gearresteerden, en zorgen dat de boeijen en derzelver sloten altijd in zoodanigen staat zijn, dat dezelve behoorlijk kunnen worden gebruikt.

314. De geweldige Provoosten zullen het Provoosthuis behoorlijk doen reinigen en doen schoon houden, in het bijzonder mede zoodanige vertrekken of plaatsen, waarin eenige gearresteerden bewaard worden, zoo als ook de heimelijke gemakken.

315. Zij zullen de vertrekken en bewaarplaatsen in het Provoosthuis gestadig doen luchten, zoo veel de goede bewaring der gearresteerden dit gedoogt.

316. Zij zullen behoorlijk moeten doen schoon houden de tafels, stoelen, en alles wat verder, tot gerijf en gebruik van den Krijgsraad of van de gearresteerden in het Provoosthuis, is geplaatst, gelijk zij mede zullen zorg dragen, dat geene van de voormelde goederen wegraken, maar dat alle dezelve, volgens eene daarvan te formeren inventaris, aan derzelver opvolgers, zullen kunnen overgegeven worden; zullende zij anderzins, bij het verlaten van hunne posten, ofte, bij overlijden, hunne erfgenamen, verpligt zijn, het mankerende te vergoeden.

317. Zoodra er aan het Provoosthuis, of aan de sloten en grendels van deuren of vengsters, of aan de boeijen voor de gearresteerden, of aan andere goederen, die in het Provoosthuis zijn, iets gebroken of beschadigd is, zal de geweldige Provoost gehouden zijn, daarvan aanstonds kennis te geven aan den Commanderenden Generaal, of Officier van het Arrondissement of District, en den Auditeur-Militair, zoo het Provoosthuis zich bevindt in de residentie van den Auditeur-Militair, doch anderzins aan den Commanderenden Officier van het garnizoen, ten einde order worde gesteld tot reparatie van het gene tot secure bewaring vereischt wordt en geen uitstel lijden kan, en van het overige kennis worden gegeven aan het Departement van Oorlog, op dat hetzelve worde hersteld, en daarin naar omstandigheden voorzien.

318. De geweldige Provoost zal alle mogelijke zorg dragen voor de bewaring der personen die, op order van het Departement van Oorlog, het Hoog Militair Geregtshof, den Commanderenden Generaal of Officier in het Arrondissement, den Krijgsraad, den Auditeur-Militair, of ook door den Commanderenden Officier van het garnizoen, in het Provoosthuis zullen geplaatst worden, en, ten dien einde, zal hij gebruik mogen maken, van de adsistentie van een Onder-officier, en van den Schildwacht, die voor het Provoosthuis geposteerd is, zoo bij het openen van de deuren der vertrekken alwaar gearresteerden zijn, als bij alle andere gelegenheden, in welken hij derzelver hulp mogt noodig hebben.

319. Ingevalle een gevangene mogt komen uit te breken of te ontvlugten, zal de Provoost geweldige deswegens verantwoordelijk zijn, en, indien hij daartoe, door onachtzaamheid of kwade trouw, gelegenheid mogt hebben gegeven, zal hij, naar exigentie van zaken, worden gestraft.

320. Wanneer iemand in het Provoosthuis wordt geplaatst, zal de geweldige Provoost denzelven naauwkeurig visiteren, en alle scherp en andere voorwerpen of instrumenten, waarmede die persoon aan zich zelven of aan anderen eenig nadeel zoude kunnen toebrengen, naar zich nemen en in bewaring houden.

321. De Provoosten geweldigen, die vaste Stokkenknechts hebben, zullen moeten zorgen, dat zij daartoe gebruiken bekwame en geschikte personen, en dat dezelve bij den Commanderenden Generaal of Officier van het Arrondissement, of wel in handen van den plaatselijken Commandant, eene belofte onder eede afleggen, „dat zij zich in het bewaren en behandelen „van de personen die in het Provoosthuis wor„den gecustodieerd, met alle getrouwheid zul„len gedragen, en de bevelen welken hun, des„aangaande, en met opzigt tot al het gene den „dienst als Stokkenknecht betreft, door den „Provoost geweldige, zullen worden gegeven, „met alle naauwkeurigheid en behoorlijk zullen „naarkomen."

322. De geweldige Provoost zal zorg dragen, dat de buiten deuren van het Provoosthuis niet worden opengelaten, maar zooveel mogelijk gesloten gehouden, als mede dat de vertrekken en plaatsen, waarin gearresteerden zijn, altijd behoorlijk zijn gesloten en dat de sleutels behoorlijk worden bewaard.

323. De geweldige Provoost zal des morgens en des avonds alle de vertrekken en plaatsen, waarin gearresteerden bewaard worden, met alle mogelijke oplettendheid en zorgvuldigheid visiteren en bij die gelegenheid, gelijk mede door tusschen beide en op onverwachte tijden zoodanige visitatie te doen, acht geven dat de gearresteerden geene gelegenheid bekomen om te ontvlugten of eenige ongeregeldheden te bedrijven. — Ten dien einde zal hij niet alleen zorgen, dat de buiten deuren van het Provoosthuis behoorlijk alvorens worden gesloten, maar ook gebruik mogen maken van de adsistentie hier voren vermeld, of daartoe zoodanige andere of meerdere adsistentie verzoeken als hij noodig oordeelen zal.

324. De geweldige Provoost zal niemand bij de gearresteerden toelaten, en niemand met dezelve laten spreken, dan wanneer daartoe behoorlijk acces door den Commanderenden Generaal of Officier in het Arrondissement, den Krijgsraad, den Auditeur-Militair bij denzelven, of den Commanderenden Officier van het garnizoen, zal zijn verleend; met dien verstande echter dat tot zoodanige gearresteerden, wier zaken reeds voor den Krijgsraad gebragt zijn, het acces bij uitsluiting door den Krijgsraad zelve, of door den daarbij fungerenden Auditeur-Militair zal gegeven worden.

325. De Provoost geweldige zal niemand, wie hij ook zij, laten komen in de vertrekken en plaatsen waar gearresteerden bewaard worden, om hen aldaar te bezoeken of met hen te spreken, ten zij dit uitdrukkelijk bij het geven van acces, in het naast voorgaand Artikel vermeld, aan den Provoost geweldige, wordt gelast.

326. Wanneer iemand, aan wien acces tot een gearresteerden is verleend, in het Provoosthuis komt, zal de Provoost geweldige zoodanigen persoon laten gaan in de Krijgsraad- of Verhoorkamer van het Provoosthuis, en denzelven zijn zijdgeweer of ander scherp, of ook deszelfs stok, afvragen, om bij hem Provoost geweldige te worden bewaard tot dat die persoon weder uit het Provoosthuis gaat.

327. De geweldige Provoost zal vervolgens den gearresteerden tot welken acces verleend is, in de Krijgsraad- of Verhoorkamer brengen, en daarna de deur van die kamer toesluiten, mitsgaders in den tusschentijd van het verleend acces, of gedurende den tijd, dat daar wordt van gebruik gemaakt, alle mogelijke oplettendheid in het werk stellen om den gearresteerden te bewaren.

328. De geweldige Provoost zal de gearresteerden met alle bescheidenheid behandelen, dezelve naar behooren doen oppassen, en ter zijner tijd van al het noodige doen verzorgen, mitsgaders zich in het bijzonder stiptelijk gedragen naar de orders, welke hem, met opzigt tot de wijze, op welke een gearresteerde moet worden bewaard, mogten gegeven worden, en speciaal niemand mogen buitengewoon sluiten, zonder daartoe eene behoorlijke order bekomen te hebben.

329. De geweldige Provoost zal geene gesprekken met de gearresteerden houden, dan voor zooveel hunne behoeften en hun gedrag in het Provoosthuis betreft, en verder zorg dragen, dat geene gesprekken, door iemand van zijne huisgenooten, of door zijnen Stokkenknecht, met den gearresteerden, gehouden worden.

330. De geweldige Provoost zal zorgen, dat de gearresteerden zich in behoorlijke stilte houden en in alle ordentelijkheid gedragen.

331. De geweldige Provoost zal de goederen, kleederen, spijzen en dranken, welke voor gearresteerden aan het Provoosthuis worden besteld of gebragt, naauwkeurig visiteren, en de briefjes of andere zaken, welke daarin door hem gevonden worden, aanstonds, indien de gearresteerde, aan wien dezelve zijn geadresseerd, bij den Krijgsraad wordt te regt gesteld, aan den Auditeur-Militair bezorgen en anderzins aan den Commanderenden Officier van het Garnizoen; voorts zoodanige goederen, kleederen, spijzen of dranken, aan den gearresteerden niet mogen geven, of ter hand stellen, zonder de uitdrukkelijke permissie van den voormelden Auditeur-Militair of Commanderenden Officier, waaraan het behoort.

332. Alle brieven aan gearresteerden geadresseerd, zal de Provoost geweldige ongeopend aan den Auditeur-Militair, bij den Krijgsraad fungerende, of aan den Commanderenden Officier van het garnizoen, zoo de gearresteerde niet bij den Krijgsraad te regt gesteld wordt, ter hand stellen, en niet toelaten dat de gearresteerden eenige boodschappen laten doen, of eenige brieven schrijven, buiten kennis en toestemming van denzelven Auditeur-Militair of Commanderenden Officier, aan wien het behoort.

333. De geweldige Provoost zal verpligt

zijn, om, wanneer iemand bij hem in het Provoosthuis wordt gebragt, daarvan ten eersten, en uiterlijk, zoo dit des nachts gebeurt, den volgenden morgen in geschrift rapport te doen aan den Commanderenden Generaal of Officier van het Arrondissement, den Commanderenden Officier van het garnizoen, en den Auditeur-Militair, welk rapport behelzen zal eene opgave der namen en toenamen van den ingebragten persoon, zijne charge of qualiteit, het regiment of corps en de compagnie waartoe bij behoort, van waar en op wiens order de gearresteerde ingebragt is, en de dag op welke hij in het Provoosthuis gekomen is.

334. Des Maandags van elke week en, in zoo verre de verzending zulks niet geregeld zoude mogen toelaten, op eenigen anderen dag der week, zullen de Provoosten geweldigen aan den Commanderenden Generaal of Officier van het Arrondissement of District, den Commanderenden Officier van het garnizoen en den Auditeur-Militair van het Arrondissement of District, inzenden, een schriftelijk rapport, bevattende de namen en toenamen der gearresteerden, de dagen op welke dezelven in het Provoosthuis zijn geplaatst, wanneer dezelve verhoord zijn, of, ingevalle zij wegens eenige fout tegen de discipline zijn in arrest gesteld, voor hoe lang en op welke voet of wijze dit arrest geordonneerd zij.

335. Wanneer er iets buitengewoons in het Provoosthuis mogt voorvallen, zal de Provoost geweldige, zoo het in de residentie van den Krijgsraad is, daarvan aanstonds rapport doen aan den Commanderenden Generaal of Officier van het Arrondissement en aan den Auditeur-Militair, zoo het in de Hoofdplaats is, waar zich het Hoofdkwartier en de Auditeur-Militair bevindt, doch anderzins aan den Commanderenden Officier van het garnizoen.

336. Behalve zoodanige spijs en drank, welke tot verkwikking der gearresteerden van buiten zal mogen gegeven worden, zal het gewoon eten en drinken aan den gearresteerden uit hunne woningen of kwartieren niet mogen worden gezonden, maar zal de geweldige Provoost in alle gevallen het noodige voedsel voor het bepaald kostgeld aan den gearresteerden moeten verzorgen.

337. Met opzigt tot het voedsel en de behandeling van zoodanige gearresteerden, als tot hunne straf in het Provoosthuis worden geplaatst, zal de Provoost geweldige zich stiptelijk hebben te gedragen volgens de orders, welke hem daaromtrent, door de daartoe bevoegde autoriteit, worden gegeven.

338. De Provoost geweldige zal de gearresteerden die bij hem worden ingebragt, overeenkomstig derzelver rangen en de kostpenningen, die hij, voor derzelver bewaring, geniet, moeten voorzien van behoorlijke warme spijs en van goed bier, als mede van thee of koffij met melk, ten minsten eens daags, en des morgens en des avonds van een boterham, — zonder dat de geweldige Provoost in eenig geval zal vermogen aan de gearresteerden, die alleenlijk ter bewaring in het Provoosthuis gesteld zijn, slechts brood en water tot hun voedsel te geven.

339. De geweldige Provoost zal het linnen der gearresteerden behoorlijk doen bewasschen en zulks zonder dat hij zal vermogen daarvoor afzonderlijk ietwes ten laste van den gearresteerden of van den Lande te declareren, maar gehouden zijn dit te verzorgen voor het kostgeld, hetwelk, voor de gearresteerden, betaald wordt.

340. De geweldige Provoost zal, gedurende de maanden November, December, Januarij, Februarij, en zelfs ook Maart, naar mate van de koude, zoo veel mogelijk, en, zoo als zonder vrees voor ongelukken van brand, zal kunnen geschieden, moeten zorgen voor behoorlijke verwarming van de gearresteerden, het zij door het stoken van kagchels, het zij door het toedienen van zakken met heet zand, of waterflessen met heet water, aan die genen, welke geplaatst zijn in de vertrekken, waarin geene kagchels kunnen worden gestookt; en zal de Provoost geweldige hieromtrent te werk gaan met overleg van den Auditeur-Militair en den Commanderenden Officier van het garnizoen, of wel met den laatstgemelden alleen, zoo er geen Auditeur-Militair daar ter plaatse aanwezig is, vooral zal de Provoost geweldige zorg dragen dat de kagchels niet onmatig worden gestookt, zoo dat daar door brand in het Provoosthuis zoude kunnen ontstaan, waaromtrent de geweldige Provoost verantwoordelijk zijn zal, en, ingevalle van onachtzaamheid, naar exigentie van zaken, zal worden gestraft.

341. Desgelijks zal de Provoost geweldige in de vertrekken, waarin een of meer gearresteerden ter bewaring zijn geplaatst, van den eersten October tot den eersten April, des avonds, wanneer het donker wordt, door het aansteken van een lamp, aan den gearresteerden het noodig licht verzorgen, welke lamp ten negen uren wederom zal moeten worden uitgedaan.

342. De geweldige Provoost zal den gearresteerden ook moeten voorzien van het noodig

stroo ter ligging, hetwelk tweemaal in de week zal moeten worden ververscht, en van den eersten October tot den eersten April mede van een deken.

343. Aan de gearresteerden, die op zestien stuivers daags en daar boven in het Provoosthuis zijn geplaatst, zal de Provoost geweldige, boven de kost en drank als voren, moeten bezorgen een apart vertrek en een goed bed met zijn toebehooren, zonder daarvoor iets afzonderlijk te mogen berekenen.

344. Aan de gearresteerden die op minder dan zestien stuivers daags in het Provoosthuis zijn geplaatst, zal de Provoost geweldige een bed met zijn toebehooren mogen geven, indien zij zulks begeeren, waarvoor zoodanige gearresteerden alsdan promptelijk aan den Provoost geweldige zullen moeten betalen twee stuivers voor elke nacht, doch zal daar voor, aan den Provoost geweldige, uit 's Lands kas, nooit iets worden goedgedaan, ten zij alleen in cas van ziekte of om dergelijke oorzaak, wanneer de Provoost geweldige het beddegoed mogt hebben geleverd op eene schriftelijke order van den Commanderenden Generaal of Officier, den Commanderenden Officier van het garnizoen, of van den Auditeur-Militair, naargelang hetzelve in de hoofdplaats van het Arrondissement, dan wel in eene andere garnizoensplaats voorvalt, in welke gevallen de gemelde twee stuivers aan hem Provoost in zijne declaratien zullen worden geleden, mits daarbij de schriftelijke orders overleggende.

345. Indien een gearresteerd Onder-officier of Militair van mindere rang kleederen mogt noodig hebben en de zoodanige, gedurende het arrest, bij zijn regiment of corps gevoerd wordt, zal de Provoost geweldige daarvan aanstonds moeten kennis geven aan den Chef of de Administratie van dat regiment of corps, door welke als dan, daaromtrent, naar behooren, zal worden voorzien.

346. Indien een gearresteerde, die tot geen corps behoort, of bij geen regiment of corps gevoerd wordt, kleederen of eenige goederen noodig heeft, en onvermogend is om zich zelve daarvan te voorzien, zal de Provoost geweldige daarvan kennis geven aan het Departement van Oorlog, en daartoe de noodige aanvrage doen.

347. Zoo een gearresteerde ziek wordt, zal de Provoost geweldige daarvan rapport doen aan den Commanderenden Generaal of Officier van het Arrondissement of wel aan den Commanderenden Officier van het garnizoen; mitsgaders aan den Auditeur-Militair, bijaldien dezelve voor een Krijgsraad te regt gesteld wordt, en zal de Provoost geweldige vervolgens den gearresteerden behandelen en van spijze, dranken, ligging, vuur en licht voorzien, op zoodanige wijze als aan hem Provoost geweldige op eene schriftelijke aanvrage door den Chirurgijn Majoor zal worden opgegeven, en zullen de buitengewone kosten die de Provoost geweldige deswegens zal doen, aan hem, uit de kas van het Land, worden goedgedaan; indien de zieke gearresteerde is een Onder-officier of Militair van minderen rang of ook indien de gearresteerde onvermogend is om die kosten zelve te voldoen, mits van dat onvermogen op dezelfde wijze blijke als hiervoren bepaald is, en die schriftelijke aanvraag, ingevalle de zieke voor den Krijgsraad wordt of is te regt gesteld, door den Auditeur-Militair bij denzelven, en anderzins door den Commanderenden Officier van het garnizoen geviseerd, met de daartoe dienende quitantien, overgelegd worden.

348. Indien aan een gearresteerde de dood is aangezegd, zal de Provoost geweldige denzelven door een of twee Stokkenknechts moeten doen bewaken, en aan dien gearresteerden mogen geven zoodanige spijzen en dranken, als dezelve verkiezen zal, en door den Krijgsraad of den Auditeur-Militair bij eene schriftelijke permissie zullen worden toegestaan, welke kosten aan den geweldige Provoost, boven het gewoon kostgeld, uit 's Lands kas, zullen worden goedgedaan, indien de veroordeelde gearresteerde is een Onder-officier of Militair van minderen rang, of ook onmagtig is, om die kosten zelve te voldoen, mits dat van dit onvermogen, op de voorschreve wijze, kome te blijken.

349. Wanneer een gearresteerde in het Provoosthuis komt te overlijden, zal, zoo hij in de residentie van den Auditeur-Militair alzoo overlijdt en, door dezen, tegen hem wordt geprocedeerd, door denzelven Auditeur-Militair, onder approbatie van den Commanderenden Generaal of Officier van het Arrondissement, doch anderzins door den Commanderenden Officier van het garnizoen order op deszelfs begraaffenis gesteld worden; en zulks, ingevalle de kosten der begraaffenis noch door de naastbestaanden van den overledenen, noch ook uit de nalatenschap van den gearresteerden betaald of gevonden worden, op de minst kostbaarste wijze; — zullende de uitgaven deswegens aan den geweldige Provoost worden geleden op zijne declaratie mits, door een declaratoir als voormeld van het onvermogen constere en de order

daartoe, benevens de quitantie, zoo veel mogelijk, bij die declaratie, worde overgelegd.

350. De geweldige Provoosten, in de plaatsen waar de Krijgsraden worden gehouden, zullen, voor de Officieren Commissarissen ter informatie gecommandeerd, de Krijgsraads-Vergaderingen en den Auditeur-Militair dienen als Deurwaarders of Exploicteurs, en als zoodanigen de hun gegeven bevelen behoorlijk uitvoeren; — zij zullen de Vergaderingen van Officieren Commissarissen, en van de Krijgsraden behoorlijk opwachten en de gearresteerden binnen brengen, bij de pronuntiatien der vonnissen adsisteren, en alle recherches, indagingen, publicatien, affixien, insinuatien en wat meer van dien aard zij, doen, zonder deswegens iets ten laste van den Lande te mogen declareren dan de gedane uitschotten.

351. Hetzelfde, als in het vorenstaande Artikel is vermeld, zal door de Provoosten geweldigen in de andere Steden en Plaatsen moeten worden verrigt, in zoo verre dit zoude mogen worden vereischt.

352. De geweldige Provoosten zullen dierhalven ook gehouden zijn te zorgen dat de Kamers of Vertrekken, voor de Vergaderingen ingerigt of beschikt, in behoorlijke orde zijn en de Krijgsraden en Officieren Commissarissen, van het noodig vuur en licht, gelijk mede van papier, pennen en inkt, voorzien worden.

353. Behalven het vast tractement zal de Provoost geweldige, ieder half Jaar, in de maanden Januarij en Julij, behoorlijke declaratien ingeven van al zulke kosten als hij vermag ten laste van den Lande te brengen; en zal de Provoost geweldige bovendien, ingevalle hij buitengewone voorschotten te doen heeft, zich, bij Requeste mogen adresseren om eenige penningen ter goeder rekening te bekomen, mits uitdrukkende waarvoor hij de gevraagde som noodig heeft.

354. De Provoost geweldige zal aan zijne declaratie moeten hechten zoodanige schriftelijke orders, blijken en bescheiden, uit hoofde van welken hij eenige posten op zijne declaratie heeft gebragt, en zulks zoodanig als dezelve orders, blijken en bescheiden, bij deze instructie zijn voorgeschreven; en zullen zoodanige posten anderzins aan hem, op zijne declaratie, niet worden gevalideerd.

355. Onder die declaratie zal moeten zijn gesteld een declaratoir van den Provoost geweldige op den Eed bij den aanvang zijner bediening gedaan, houdende: „dat hij dezelve „heeft ingerigt ingevolge het voorschrift van „deze instructie, en in het bijzonder dat hij „geen kostgeld in dezelve heeft gebragt over „meerdere dagen dan de tijd bedraagt, ge„durende welke de daarbij vermelde personen „bij hem Provoost geweldige zijn gearresteerd „geweest, en dat hetgeen daarin voor verschot„ten is uitgetrokken, alzoo werkelijk, door „hem, is betaald geworden." En zal die declaratie, daar te boven, nog moeten zijn gesterkt door een declaratoir van den Auditeur-Militair of van den Commanderenden Officier aan wien zulks behoort, en naar mate de gearresteerden *al* dan *niet* voor een Krijgsraad moeten worden of reeds zijn te regt gesteld; — welk declaratoir zal moeten inhouden: „dat de tijd van het „arrest der onderscheidene gearresteerden daar „bij juist is opgegeven, als mede dat de pos„ten, op die declaratie gevonden wordende, naar „behooren en, volgens deze Instructie, zijn in„gebragt, en, zijns wetens, aan den Provoost „geweldige, niet zijn betaald geworden, en „eindelijk dat, zoo wel de buitengewone onkos„ten, met zijn overleg, zijn gemaakt als met „opzigt tot de gedane verschotten zoo veel „mogelijk de meeste bezuiniging is in acht „genomen."

356. De Provoosten geweldigen welke een of meer vaste stokkenknechts hebben, zullen daarvoor 's jaarlijks mogen inbrengen voor ieder stokkenknecht eene somma van *vijftig* Guldens, mits telkens bij dien post op den Eed bij den aanvang hunner bediening gedaan, declarerende dat zij, over den tijd gedurende welke die stokkenknecht is ingebragt of die stokkenknechts zijn ingebragt, dezelve gehouden hebben.

357. De Provoost geweldige zal voor het behoorlijk doen reinigen en schoonhouden van het Provoosthuis, mitsgaders voor het opwachten der Vergaderingen, het bezorgen van vuur en licht, papier, pennen en inkt, jaarlijks mogen inbrengen, ten laste van den Lande, eene somma van *zestig* Guldens eens.

358. De Provoosten geweldigen zullen de kostpenningen van de gearresteerden moeten invorderen en, ingevalle zij geene betaling van hun kunnen bekomen, daar van aanstonds kennis geven aan den Auditeur-Militair of den Commanderenden Officier, naar mate de gearresteerde voor den Krijgsraad wordt te regt gesteld, of slechts, wegens eenige fout, tegen de discipline in arrest is, ten einde zorge worde gedragen dat de betaling uit de tractementen der gearresteerden geschiede.

359. Wanneer een Onder-officier of Militair van minderen rang uit zijn arrest wordt ontslagen, om wederom bij het Corps of Regi-

ment waartoe hij behoort te gaan dienen, zoo zal aan hem door den Provoost geweldige worden ter hand gesteld eene leening of ook meerdere leeningen, naar mate door den Commanderenden Generaal of Officier van het Arrondissement, den Commanderenden Officier van het garnizoen of den Auditeur-Militair, zal worden noodig geoordeeld, om denzelven te strekken tot reisgeld naar de plaats, waar zich zijn Regiment, Corps of Compagnie bevindt, welk uitschot aan den Provoost geweldige door ofte van wege het zelve Regiment of Corps, zal worden gerestitueerd.

360. Ingevalle een gearresteerde Onderofficier of Militair van minderen rang, die tot geen Regiment of Corps behoort, of ook een gearresteerde die niet weder gaat dienen, uit het arrest ontslagen wordt, zal de Provoost geweldige, in zijne declaratie, mogen brengen het reisgeld, het welk hem, door den Krijgsraad of den Auditeur-Militair, zoo de zaak van den gearresteerden bij regterlijke uitspraak is afgedaan, of anderzins door den Commanderenden Officier van het Garnizoen, door eene schriftelijke order, bij die declaratie over te leggen, zal zijn gelast te geven het gene echter nooit de som van *vier* Guldens zal mogen te boven gaan en in het geheel geen plaats zal hebben wanneer zoodanige Onder-officier of Militair van minderen rang wordt geconfineerd.

361. Indien een gearresteerde, welke in het Provoosthuis is geplaatst, meerder mogt willen verteren dan het gene hem redelijker wijze toekomt en door den Provoost geweldige behoort te worden verstrekt, zoo zal de Provoost geweldige zoodanige gearresteerden, daar omtrent, tegen prompte betaling, mogen gerijven, doch zal aan den Provoost geweldige deswegens nooit iets op zijne declaratie geleden worden; met dien verstande echter dat zulks niet zal mogen plaats hebben omtrent al zulke gearresteerden die op water en brood zitten, als aan welke de Provoost geweldige geen ander voedsel zal mogen geven zonder permissie van den Krijgsraad, den Auditeur-Militair, den Commanderenden Officier van het Garnizoen of van den genen die daartoe de bevoegdheid hebben zal.

362. De Provoost geweldige zal geene gearresteerde, na de afdoening zijner zaak, langer in arrest mogen houden, uit hoofde van eenige kosten, verteringen en soortgelijke uitgaven door den Provoost geweldige buitengewoon voor den gearresteerden gedaan, en aan hem van den gearresteerden over zulks competerende.

363. De Provoost geweldige zal, in zijne declaratie, ten laste van den Lande mogen brengen het gene hij, op een schriftelijke order van den Auditeur-Militair of den Commanderenden Officier, zal hebben betaald wegens het begraven enz. van het lijk van een gearresteerden die in het Provoosthuis gestorven is, ingevalle deze kosten niet, uit de tractementen of nalatenschap van den overledenen, kunnen gevonden worden; doch zal de Provoost geweldige gehouden zijn de schriftelijke orders daartoe dienende met eene specifieke opgave der begraffenis-kosten en daartoe behoorende quitantie, mitsgaders een declaratoir, ten blijke dat die niet uit de tractementen of nalatenschap van den overledenen gearresteerden hebben kunnen gevonden worden, bij zijne declaratie, over te leggen.

364. De geweldige Provoost zal gehouden zijn te betalen, en in zijne declaratie ten laste van den Lande mogen brengen alle zoodanige onvermijdelijke kosten als, betrekkelijk de Administratie der Justitie, aan hem, door den Commanderenden Officier, den benoemden Krijgsraad of den Auditeur-Militair, zullen worden geordonneerd, mits die schriftelijke order en quitantie van de gedane betalingen bij zijne declaratie overleggende.

365. De Provoosten geweldigen zullen, in het doen van hunne Rapporten, en van het vragen van orders, bij deze Instructie, voorkomende in het oog houden dat dezelve in het algemeen behooren te zijn gerigt aan den Commandant, op wiens order een gearresteerde in arrest gebragt is, mitsgaders aan den Commandant van het Garnizoen; — doch dat, zoodra de informatien zijn begonnen, die Rapporten moeten worden gedaan en die orders moeten worden gevraagd bij den Commanderenden Officier welke de informatien geordonneerd heeft, mitsgaders den Auditeur-Militair zoo die daar ter plaatse resideert.

366. Eindelijk zullen de Provoosten geweldigen, derzelver huisvrouwen, kinderen, stokkenknechts en verdere huisgenooten, niet vermogen te genieten of te ontvangen, eenige geschenken, giften of gaven, noch van den gearresteerden, noch van iemand anders van hunnent wege, directelijk of indirectelijk ook zelf niet wanneer dezelve gearresteerden reeds ontslagen of vertrokken zullen zijn, op pene van, naar exigentie van zaken, te worden gestraft.

367. De Vorst zal nader, op eene voordragt van het Hoog Militair Geregtshof, het tarief vaststellen, waar naar de Provoosten geweldigen zullen vermogen te declareren.

ZESDE TITEL.

Eed (belofte) voor den President en de Leden van den Krijgsraad, de Officieren-Commissarissen, Auditeurs-Militair, Secretarissen en Provoosten geweldigen.

368. De President en de Leden der Krijgsraden, de Officieren-Commissarissen, Auditeurs-Militair, Secretarissen en Provoosten geweldigen, zullen respectievelijk, vóór het nemen van zitting en het aanvaarden hunner functien, ieder naar de wijze van zijne godsdienstige gezindheid afleggen de navolgende Eeden of beloften.

Eed (belofte) voor den President en de Leden van een Krijgsraad.

369. „Ik zwere (belove), dat ik mijn post „als Lid (President) van den Krijgsraad ter „goeder trouwe, met alle vlijt en naarstigheid, „zal waarnemen; — dat ik mij, in de zaken, „bij den Krijgsraad voorkomende, zal gedragen „met alle opregtheid, eerlijkheid en onpartij„digheid, zonder daarin aan de partijen toe te „dragen eenige gunst of ongunst, en zonder mij „daarvan te laten aftrekken door eenige be„weegredenen hoegenaamd, en dat ik, zoo veel „eenigzins in mijn vermogen is, zal in acht „nemen en naarkomen de voorschriften der Wet, „voor zoo verre die op mij, als Lid (President) „van den Krijgsraad, eenige betrekking hebben.

„Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig (dat „beloof ik)."

Eed (belofte) voor de Officieren-Commissarissen en Auditeurs-Militair.

370. „Ik zwere (belove), dat ik mijn ambt „als Officier-Commissaris (Auditeur-Militair) „ter goeder trouwe, met alle vlijt en naarstig„heid zal waarnemen; dat ik, zoodra eenig „strafbaar feit of vermoeden daarvan, (alleen „voor den Auditeur-Militair: staande ter mijner „vervolging als Auditeur-Militair,) tot mijner „kennis zijn gekomen, daarvan zonder uitstel, „en zoo veel mogelijk de regte waarheid zal „trachten op te sporen, en doen het gene mijn „ambt vereischen zal; dat ik daarin zal te werk „gaan met alle opregtheid, eerlijkheid en on„zijdigheid, zonder den schuldigen of zijne „vrienden of begunstigers te ontzien, en zonder „den onschuldigen te kwellen; dat ik niet zal „openbaren het gene, in de informatien, zouden „mogen voorkomen, of ietwes anders het gene „geheim zoude moeten blijven; en dat ik „voorts zoo veel eenigzins in mijn vermogen is, „getrouwelijk zal in acht nemen en naarkomen „de voorschriften der Wet, voor zoo verre die „mij in mijne qualiteit eenigermate betreffen.

„Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig (dat „beloof ik)."

Eed (belofte) voor den Secretaris.

371. „Ik zwere (belove), dat ik mijn post „als Secretaris ter goeder trouwe, met alle „vlijt en naarstigheid, zal waarnemen; dat ik „getrouwelijk en met alle opregtheid zal aan„teekenen, opmaken en te boek stellen, mits„gaders expedieren al wat mij, in mijn officie „zal belast worden; dat ik de Registers en an„dere Actens, welke tot mijn toeverzigt be„hooren, zorgvuldig zal bewaren; dat ik niet „zal openbaren de gevoelens van den President „of van de Leden van den Krijgsraad, of van „den Officier-Commissaris, noch ook hetgene, „in de informatien, zoude mogen voorkomen, „of ietwes anders het gene geheim zoude moe„ten blijven; en dat ik voorts, zoo veel eenig„zins in mijn vermogen is, getrouwelijk zal „in acht nemen en naarkomen de voorschrif„ten der Wet, voor zoo verre die mij in mijne „qualiteit eenigermate betreffen.

„Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig (dat „beloof ik)."

Eed (belofte) voor de Provoosten geweldigen.

372. „Ik zwere (belove), dat ik mijn ambt „als Provoost geweldige, met alle vlijt en „naarstigheid, zal waarnemen; dat ik omtrent „de gevangenen en geconfineerden, welke aan „mijne bewaring worden toevertrouwd, alle „oplettendheid zal aanwenden, de plaatsen en „vertrekken, waarin die zich bevinden, naauw„keurig visiteren, en, te dien opzigte, al dat „gene verrigten zal, wat, volgens de regelen „van voorzigtigheid, wordt gevorderd; dat ik „daarbij nooit uit het oog zal verliezen, dat de „gevangenis alleen is ingerigt, om van de „personen der gevangenen verzekerd te zijn, „en mij mitsdien zorgvuldig onthouden zal „van alle harde behandeling; dat ik inzonder„heid aan de gevangenen en geconfineerden al „dat gene, zoo in de verzorging van spijs, drank „en andere noodwendigheden zal doen gewor„den hetgene de Wet vordert; dat ik de orders, „welke mij worden gegeven, behoorlijk zal „agtervolgen en naarkomen, en mij wijders, in „allen opzigte gedragen, zoo als mij, bij deze „Wet en mijne bijzondere instructie, is voor„geschreven.

„Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig (dat „beloof ik)."

373. De vorenstaande Eeden (beloften) worden afgelegd:

a. door den President en den Auditeur-Militair in handen van het Hoog Militair Geregtshof of wel bij een Krijgsraad te velde of in eene belegerde of berende stad of plaats in handen van den Commanderenden Generaal of van den Commanderenden Officier die hem heeft benoemd;

b. door de leden en den Secretaris in handen van den Commandant of wel bij een Krijgsraad te velde of in een belegerde of berende stad of plaats in handen van den Commanderenden Generaal of van den Commanderenden Officier die hen heeft benoemd;

c. door den Officier-Commissaris in handen van den Commanderenden Officier of wel bij een Krijgsraad te velde van den Commanderenden Generaal en bij een Krijgsraad in een belegerde of berende stad of plaats in handen van den President van dezen Krijgsraad;

d. door den Provoost geweldige in handen van den President van den Krijgsraad bij welken hij optreedt.

374. Ten aanzien van den President-plaats vervanger en den plaatsvervangenden Auditeur-Militair, vinden de voorschriften van dezen Titel overeenkomstige toepassing.

REGISTER OP DE REGTSPLEGING VOOR HET KRIJGSVOLK TE LANDE.

EERSTE TITEL. Art.
Algemeene bepalingen, regten en pligten der Commanderende Officieren 1

TWEEDE TITEL. 1e HOOFDSTUK.
Informatien voor den Officier-Commissaris, in plaatsen buiten de Residentie van den Krijgsraad 21

TWEEDE TITEL. 2e HOOFDSTUK.
Informatien voor den Officier-Commissaris in de Residentie van den Krijgsraad . 29

TWEEDE TITEL. 3e HOOFDSTUK.
Bijeenroeping en zamenstelling der Krijgsraden 114

TWEEDE TITEL. 4e HOOFDSTUK.
Regtsmagt, regten en pligten der Krijgsraden bij het vorig Hoofdstuk vermeld. 134

TWEEDE TITEL. 5e HOOFDSTUK.
Regtspleging en handelingen der Krijgsraden, in de twee naastvoorgaande Hoofdstukken vermeld 151

TWEEDE TITEL. 6e HOOFDSTUK.
Van bijzondere beregting van strafbare feiten als overtredingen in het gemeene strafregt omschreven 178

TWEEDE TITEL. 7e HOOFDSTUK. Art.
Van het proces tegen voortvlugtigen . . 180

TWEEDE TITEL. 8e HOOFDSTUK.
Van de vonnissen en derzelver executie . 193

TWEEDE TITEL. 9e HOOFDSTUK.
Van het appel der Vonnissen van de Krijgsraden 209

TWEEDE TITEL. 10e HOOFDSTUK.
Van de kosten 220

TWEEDE TITEL. 11e HOOFDSTUK.
Van het Proces bij vermeende onbevoegdheid des Regters 221

DERDE TITEL.
Van de Krijgsraden te velde 243

VIERDE TITEL.
Van de Krijgsraden in eene belegerde of berende stad of plaats 261

VIJFDE TITEL. 1e HOOFDSTUK.
Van de Auditeurs-Militair en de Secretarissen bij de Krijgsraden van de Landmagt 274

VIJFDE TITEL. 2e HOOFDSTUK.
Van de Provoosten geweldigen bij de Landmagt 309

ZESDE TITEL.
Eed (belofte) voor den President en de Leden van den Krijgsraad, de Officieren-Commissarissen, Auditeurs-Militair, Secretarissen en Provoosten geweldigen . 368

TEKST VAN DE REGTSPLEGING BIJ DE ZEEMAGT. *Gearresteerd bij Besluit van den Souvereinen Vorst der vereenigde Nederlanden van* 20 *Juli* 1814 nº. 27 (Staatsblad nº. 85), *zooals deze luidt volgens de daarin door of ten gevolge van de wet van* 31 *October* 1912 (Staatsblad nº. 337) *gebrachte wijzigingen en plaats gehad hebbende aanvullingen.*

REGTSPLEGING BIJ DE ZEEMAGT.

EERSTE TITEL.

Algemeene bepalingen, regten en pligten der Commanderende Officieren.

Art. 1. Geen Militair mag, wegens eenig strafbaar feit, in regten betrokken worden, dan volgens de Wet in de gevallen en volgens de wijze, door dezelve voorgeschreven.

2. Elk Officier en Onder-officier zal in het algemeen regt hebben, om de zulken die van minderen rang zijn, dan hij zelve is, het arrest aan te zeggen.

3. Elk Officier en Onder-officier zal bovendien verpligt zijn, om, van dat regt, gebruik

te maken, zoodra hem bekend is, of bij hem op waarschijnlijke gronden vermoed wordt, dat de mindere in rang zich aan eene aanmerkelijke overtreding van de krijgstucht of aan een ernstig strafbaar feit heeft schuldig gemaakt.

4. Van het gepleegde feit en het eventueel opgelegde arrest zal terstond worden gerapporteerd aan den Commanderenden Officier onder welken de verdagte ressorteert.

5. Die Commanderende Officier zal daar op de zaak onderzoeken en bepalen, of de verdagte al dan niet aanvankelijk in arrest zal worden gesteld of gehouden.

6. Indien, bij dat onderzoek, gebleken is, dat de verdagte onschuldig is, zal dezelve, in arrest zijnde, direct worden ontslagen.

7. Wanneer het blijkt dat de zaak van dien aard is, dat dezelve buiten den Regter kan worden afgedaan, zal de Commanderende Officier de straf zelve kunnen en moeten bepalen.

8. Wanneer bij den Commanderenden Officier twijfel bestaat of de fout, waaraan de verdagte zich heeft schuldig gemaakt, inderdaad een krijgstuchtelijk vergrijp is, zoo ook wanneer hij van oordeel is, dat de zaak voor den militairen Regter moet worden gebragt, zal hij van zijne bevinding dadelijk moeten kennis geven aan den Commanderenden Officier van de Directie, de Vloot, het Eskader of minder Smaldeel, door welke autoriteit, na bekomen advies van den Fiscaal, zal worden beslist, of de zaak buiten den Regter kan worden afgedaan, dan wel of de verdagte naar den militairen Regter moet worden verwezen.

Ongeacht de in de artikelen 6 en 7 bedoelde beslissing kan de Vlootvoogd, na bekomen advies van den Fiscaal, bepalen dat de onschuldig geoordeelde of de krijgstuchtelijk gestrafte alsnog ter zake van het feit waarvan hij verdagt of waarvoor hij gestraft werd, naar den militairen Regter zal worden verwezen.

9. Verwijzing naar den Krijgsraad — die den grondslag uitmaakt van de in te winnen informatien — geschiedt op straffe van nietigheid bij schriftelijke beschikking. Zij vermeldt, behalve den naam en de voornamen van den beklaagden, den rang of stand, in welken, en den bodem waarop of de inrigting waarbij hij dient, en behelst eene omschrijving van het feit, hetwelk hem ten laste wordt gelegd.

Bij deze beschikking tot verwijzing wordt tevens bepaald, of de beklaagde al dan niet in arrest zal worden gesteld of zal blijven.

Een afschrift van deze beschikking zal aan den beklaagden en aan den Fiscaal ter standplaats van den Krijgsraad worden ter hand gesteld.

10. Wanneer de Commanderende Officier van de Directie, de Vloot, het Eskader of minder Smaldeel, tegen het advijs van den Fiscaal, mogt nalaten, de zaak naar den Krijgsraad te verwijzen, kan de Fiscaal, indien hij nogtans mogt vermeenen dat het belang van de Justitie zoodanige verwijzing vereischt, aan den genoemden Commanderenden Officier, schriftelijk en met opgave van redenen, het verzoek doen, daarover door het Hoog Militair Geregtshof te doen beslissen.

Die Commanderende Officier zal alsdan de stukken, welke tot de zaak betrekking hebben, met zijne beschouwingen over de zaak, mitsgaders het verzoek van den Fiscaal, ten spoedigste aan het Hoog Militair Geregtshof inzenden, ten einde het Hof daarop, na bekomen advies van den Advocaat-Fiscaal, disponere zoo als het, naar bevind van zaken, zal vermeenen te behooren.

In geval bij resolutie van het Hof de verwijzing van den verdagte naar den militairen Regter mogt zijn bepaald, zal de genoemde Commanderende Officier daaraan dadelijk het noodige gevolg geven en, bij verwijzing naar den Krijgsraad, die resolutie in de door hem te nemen beschikking vermelden en wijders aan de stukken in de zaak toevoegen.

11. In alle gevallen, waarin bij of na de verwijzing arrest wordt toegepast, wordt de gearresteerde, tenzij hem ter gelegenheid van zijn verhoor is medegedeeld, dat hij in arrest zal worden genomen, binnen vier en twintig uren na zijne in-arreststelling door den Officier-Commissaris of, ingeval de in-arreststelling door den Krijgsraad is bevolen, door den Krijgsraad gehoord.

12. Indien een gearresteerde of krijgstuchtelijk gestrafte zich over het arrest, of over de hem opgelegde straf of over de omschrijving van de strafreden of wel over beide bezwaard vindt, zal hij daarvan zijne klagten als dan kunnen inbrengen en zelfs mogen verzoeken dat de zaak door een Krijgsraad worde onderzocht.

13. Wanneer, ten einde als voren, het onderzoek van den Krijgsraad verzocht wordt, zal de Commanderende Officier zulks niet mogen weigeren.

14. De Krijgsraad zal vervolgens de zaak moeten onderzoeken, en, indien dezelve des klagers klagten wettig bevindt, zorgen dat aan hem het gedaan ongelijk behoorlijk gebeterd worde.

15. Maar wanneer de Krijgsraad de gedane klagte zoodanig ongegrond en ligtvaardig heeft bevonden, dat dezelve niet anders dan aan eene verregaande oneerbiedigheid kan worden toegeschreven, zal de klager, deswegens ingevolge de Wet, worden gestraft.

16. Indien een beschuldigde, het zij vóór het onderzoek der beschuldiging, het zij gedurende hetzelve, voortvlugtig mogte worden, zal de Commanderende Officier daarvan kennis geven aan het Hoog Militair Geregtshof, met bijvoeging der Stukken daartoe behoorende.

Deze bepaling geldt niet voor het misdrijf van desertie.

TWEEDE TITEL.

EERSTE HOOFDSTUK.

Informatien voor den Officier-Commissaris in de Directien der Marine en elders, waar geen Krijgsraad resideert.

17. Door den Commanderenden Officier van de Directie wordt voor een tijdvak van ten minste één jaar een Officier met den rang van Luitenant ter Zee der eerste klasse uit die Directie benoemd tot Commissaris ten einde in door dien Commanpant naar den Krijgsraad veawezen zaken zoodanige informatien te nemen als hij vermeenen zal te behooren.

Daartoe wordt de beschikking tot verwijzing met de verdere stukken hem in handen gesteld.

18. Deze Officier-Commissaris zal worden geadsisteerd door een daartoe geschikten Officier, ter benoeming van den Commanderenden Officier der Directie voor ten minste gelijk tijdvak uit de Officieren van Administratie bij de Zeemagt, welke Officier de functien van Secretaris waarnemen zal.

19. Omtrent het vervangen van den Officier-Commissaris en den Secretaris, welke verhinderd of gerecuseerd is, zal worden in acht genomen hetgene deswegens, bij het volgend Hoofdstuk, is voorgeschreven.

20. Desgelijks zal omtrent de verhooren van den beklaagden het requireren en hooren van getuigen, het recuseren van den Officier-Commissaris en den Secretaris, het rapport doen aan den Commanderenden Officier en aan den Krijgsraad, het in arrest en op vrije voeten stellen van den beklaagden, en wat meer van dien aard is, worden naargekomen al het gene, bij het volgend Hoofdstuk, is vastgesteld, voor zoo verre hetzelve alhier van eenige toepassing kan gehouden worden, en, bij dit Hoofdstuk, niet anders is bepaald.

21. Zoo wanneer het noodig mogt wezen, dat, eenige Getuigen, in de Directie of derzelver nabijheid aanwezig, tot belasting of ontlasting van den beklaagden wierden gehoord, ofte eenige inspectie of schouw wierde gedaan, zal daartoe, door den Officier-Commissaris, zoo veel tijd mogen besteed worden, als, tot dat einde, volstrekt wordt gevorderd.

Bij het houden van de in het eerste lid bedoelde inspectie of schouw wordt in acht genomen het bepaalde in het vierde lid van artikel 86.

22. Zoodra het noodig onderzoek in de Directie zelve is afgeloopen, zullen alle de ingewonnene verhooren, informatien en bewijsstukken, behoorlijk verzegeld, door den Commanderenden Officier der Directie of door de genen, welke met het transport van den beklaagden belast zijn, worden verzonden aan den Fiscaal van de Directie waarin de Krijgsraad is gevestigd.

23. Wanneer de beklaagde gearresteerd is, zal hij, onder verzekerde bewaring, worden overgebragt naar de plaats, waar de Fiscaal resideert en de Krijgsraad gehouden wordt.

24. Indien de beklaagde, vóór en aleer het eerste verhoor heeft plaats gehad, niet mogt gearresteerd zijn, en, bij onderzoek, geene redenen mogten zijn voorgekomen, om denzelven in arrest te stellen, zal de Commanderende Officier van de Directie den beklaagden ordonneren, om zich naar de in het voorgaand Artikel vermelde plaats te begeven, en bij zijne aankomst aldaar, daarvan kennis te geven aan den Commanderenden Officier van de Directie, waarin de Krijgsraad resideert, en aan den Fiscaal.

25. De informatien op Schepen, welke tijdelijk van de standplaats van den Commanderenden Officier der Directie verwijderd zijn, en op Schepen van eene Vloot, Eskader of minder Smaldeel en op een Schip alleen, wanneer zij zich buiten het Rijk in Europa bevinden en daarop geen Krijgsraad zitting houdt, worden gehouden overeenkomstig de in dit Hoofdstuk omschreven beginselen zoolang de afwezigheid of de reis duurt.

Bij deze informatien kan, bij gebreke van eenen Officier met den rang van Luitenant ter Zee der eerste klasse, een Officier beneden dien rang tot Officier-Commissaris worden benoemd.

De benoeming van den Officier-Commissaris en van den Secretaris geschiedt door den Commandant van elk zoodanig Schip.

TWEEDE TITEL.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Informatien voor den Officier-Commissaris in de Directien der Marine en elders, waar de Krijgsraad resideert.

26. Binnen het Rijk in Europa wordt door den Commanderenden Officier van de Directie zelve, waar de Krijgsraad zitting heeft, of wel van de Vloot, het Eskader of minder Smaldeel voor een tijdvak van ten minste één jaar en elders door den Commanderenden Officier van de Vloot, het Eskader of minder Smaldeel of van het schip alleen voor den duur der reis, tenzij ook daar benoeming voor ten minste één jaar of een vasten termijn van korteren duur mogelijk is, een onder zijne Orders dienend Officier met den rang van Luitenant ter Zee der eerste klasse benoemd tot Commissaris, ten einde in door dien Commandant naar den Krijgsraad verwezen en in de in het eerste gedeelte van artikel 28 bedoelde zaken al zulke informatien te nemen als vereischt worden.

Op dezelfde wijze en voor gelijk tijdvak zal tevens uit de Officieren van Administratie een geschikt persoon tot Secretaris worden benoemd.

Op een schip, hetwelk zich alleen buiten het Rijk in Europa bevindt, kan tot Officier-Commissaris een Officier beneden den rang van Luitenant ter Zee der eerste klasse worden benoemd en kan, bij gebreke van een Officier van Administratie, aan een ander Officier de functie van Secretaris worden opgedragen.

De bepalingen van artikel 133 zijn bij de informatien ook ten aanzien van dezen Officier-Commissaris en dezen Secretaris van overeenkomstige toepassing.

27. Wanneer de Fiscaal de stukken, in het voorgaand Hoofdstuk omschreven, ontvangen heeft, en de beklaagde in de Directie waarin of aan boord van het Schip, waarop de Fiscaal dient, is aangekomen, geeft deze daarvan dadelijk kennis aan den Commanderenden Officier van deze Directie of van de Vloot, het Eskader of minder Smaldeel, door welken, naar gelang van zaken, op het verzoek in het volgend Artikel vermeld, dadelijk de noodige orders worden gesteld.

28. Wanneer de Fiscaal vermeent, dat de beklaagde nog nader behoort te worden gehoord, of dat nog eenige getuigenissen of andere bewijzen behooren te worden ingewonnen, doet hij, bij zijne gezegde kennisgeving, verzoek tot het aanhangig maken van de zaak bij den Officier-Commissaris ter standplaats van den Krijgsraad; — doch wanneer hij van begrip is, dat er een genoegzaam onderzoek heeft plaats gehad, doet hij daarbij verzoek tot het bijeenroepen van den Krijgsraad.

29. In het laatste geval wordt geprocedeerd zoo als hierna onder het derde Hoofdstuk van dezen Titel is bepaald.

30. In het eerste geval wordt de beklaagde in zijne verhooren, welke hij te voren heeft ondergaan voor den Officier-Commissaris, gerecolleerd, en, van dit recollement op dezelfde wijze, aanteekening gemaakt als hierna, onder het derde Hoofdstuk van dezen Titel, omtrent de recollementen voor den Krijgsraad is vastgesteld.

31. De verdere verhooren worden alsdan voor den Officier-Commissaris voortgezet, even als, in dit Hoofdstuk, is voorgeschreven.

32. De Commanderende Officier stelt de beschikking tot verwijzing en verdere stukken in alle zaken, welke naar den Krijgsraad zijn verwezen, in handen van den Fiscaal ten einde het noodige te verrigten.

33. Alle de zoodanige, die ter oorzake dat zij in de zaak eenigzins zijn betrokken of klagten deswegens hebben ingegeven, of ook uit hoofde dat dezelve aan den beschuldigden, het zij in den bloede, het zij door huwelijk zijn vermaagschapt, volgens het bepaalde bij Art. 144, niet zouden mogen zijn leden van een Krijgsraad over den beklaagden, zullen ook niet mogen optreden als Officier-Commissaris noch als Secretaris.

34. De Officier-Commissaris, de Fiscaal en de Secretaris mogen elkander niet bestaan tot in den vierden graad van bloedverwantschap of zwagerschap.

35. Wanneer de beklaagde is een Officier, zal geen ander Officier als Officier-Commissaris mogen fungeren, dan die van eenen hoogeren rang, althans van eenen gelijken rang doch van hoogere ancienneteit is.

36. Ingevalle de benoemde Commissaris of Secretaris, om de voorgemelde of andere redenen, hunne functien niet mogten kunnen waarnemen, zullen dadelijk anderen in hunne plaats worden benoemd.

37. De Officier-Commissaris zal even zoo min als de Secretaris met verlof vertrekken, ten ware zulks ter beoordeeling van den Commandant, mogt worden gepermitteerd, wanneer dezelve, even als in ander wettig belet, door een ander zullen worden vervangen.

38. Zij zullen zooveel mogelijk alle dagen moeten vaceren tot het hooren van den beklaagden, mitsgaders tot het nemen van andere in-

formatien, en zulks zoo lang tot dezelve zullen zijn afgeloopen.

39. De Fiscaal kan bij alle verhooren en confrontatie-verhooren tegenwoordig zijn, indien de Officier-Commissaris hem daartoe uitnoodigt.

Zoo dikwijls hij bij de verhooren tegenwoordig is, wordt daarvan in het verhoor aanteekening gehouden, en zal hij bevoegd zijn, aan den Officier-Commissaris de nadere vraagpunten op te geven, die hij verlangt gesteld te worden en waarop de Officier-Commissaris, naar bevind van zaken, zal beschikken.

40. De Fiscaal zal de vereischte Artikelen voor het verhoor van den beklaagden in gereedheid brengen; op deze artikelen, zoomede op die, welke de Officier-Commissaris daarna mogt wenschen te stellen, zal de beklaagde worden gehoord.

41. De Artikelen zullen vragen bevatten omtrent alle de daden en omstandigheden in de beschikking tot verwijzing of de Stukken ten laste van den beklaagden voorkomende.

42. In elk der vraagpunten, waarop een gearresteerde of gerequireerde in persoon zal worden gehoord, zal niet meer dan één feit of ééne omstandigheid gesteld worden.

43. Het zal ook aan den beklaagden vrijstaan, om, indien hij mogt vermeenen, wettige redenen te hebben ten einde den Officier-Commissaris of Secretaris te recuseren of te verklaren onbevoegd om, in de zaak, in de voorschreven respective qualiteiten, te fungeren, zulks, met decentie, voor te dragen.

44. In dat geval zal, daarvan, dadelijk worden rapport gedaan aan den Commanderenden Officier, welke, in gevalle hij de aangevoerde redenen gegrond mogt oordeelen, een ander zal commanderen in de plaats van de verworpenen, doch, in het tegenovergestelde geval, zal ordonneren dat de benoemde met de zaak voortga.

45. Al zulke Officieren en personen welke, uit hoofde van hunnen rang en ingevolge deze Wet, niet voor een Krijgsraad kunnen worden te regt gesteld, zullen ook niet kunnen worden onderworpen aan eene ondervraging van den Officier-Commissaris.

46. Zoo spoedig mogelijk na ontvangst door den Fiscaal van de beschikking tot verwijzing en verdere stukken zal de beklaagde door den Officier-Commissaris voor de eerste maal worden gehoord.

47. Wanneer de beschuldigde, bij het eerste verhoor, het hem ten laste gelegde strafbare feit geheel of ten deele mogt hebben bekend, zal hij den volgenden dag op zijne confessie worden gerecolleerd, en, indien hij daarbij persisteert, zal dat persistit onder hetzelfde verhoor gesteld worden.

48. Indien de beschuldigde, bij het recollement, zijne confessie geheel of ten deele mogt herroepen, zal daarvan mede onder het eerste verhoor behoorlijke aanteekening worden gehouden.

49. Wanneer een beklaagde zich niet in arrest bevindt, zal de Officier-Commissaris bevoegd zijn, telkens, na den afloop van een verhoor, denzelven te stellen in arrest, wanneer hij vermeent dat de omstandigheden dit vorderen.

De Officier-Commissaris zal daarvan onmiddellijk bericht zenden aan den Krijgsraad, die de in-arreststelling al dan niet bekrachtigt.

50. Bijaldien de beklaagde zich in arrest bevindt, kan na ieder verhoor door den Officier-Commissaris des geraden aan den Krijgsraad een voorstel worden gedaan, dat de beklaagde uit het arrest zoude kunnen worden ontslagen of wel dat in het arrest, zonder nadeel voor de Justitie, eenige verandering voor den beklaagden, zoude kunnen worden gemaakt.

51. De Officier-Commissaris, ter plaatse waar de Krijgsraad niet resideert, zorgt dat de voorstaande beslissingen tot ontslag, arrest en verandering in de wijze van hetzelve, worden geexecuteerd; ter standplaats van den Krijgsraad is die zorg den Fiscaal opgedragen.

Van een en ander wordt onmiddellijk aan den Commanderenden Officier gerapporteerd.

52. Wanneer een beklaagde, die zich op vrije voeten bevindt, na het eerste verhoor, vrijheid bekomt, om weder te vertrekken, belooft hij, bij handtasting aan den Officier-Commissaris, van zich, telkens, op ontbod, weder in persoon te zullen vervoegen voor hem of voor den Krijgsraad.

53. Dezelfde belofte legt een gearresteerde af bij het ontslag uit zijn arrest na eenig verhoor, voor den Officier-Commissaris geordonneerd.

54. Van deze afgelegde belofte wordt aanteekening, onder het laatste verhoor, gemaakt.

55. Wanneer een beklaagde zich in arrest bevindt, wordt hij, bij ieder verhoor, onder secure bewaring voor den Officier-Commissaris gebragt en, op gelijke wijze, terug gebragt.

56. Wanneer de beklaagde zich op vrije voeten bevindt wordt hij, bij ieder verhoor, krachtens een billet van den Secretaris, door een Deurwaarder, een dienaar der Openbare Magt of een onderofficier gerequireerd om, tegen zekeren dag en uur, welke zoo kort mogelijk zullen worden bepaald, in persoon, ter aange-

wezene plaatse voor den Officier-Commissaris, te verschijnen, ten einde, ter zake van het hem bij de beschikking tot verwijzing, of wel ingevolge de artikelen 67 en 68, ten laste gelegde te antwoorden op zoodanige Artikelen als, aan hem, zullen worden voorgehouden.

57. Wanneer een zoodanig gerequireerde, op den bepaalden tijd, niet verschijnt, zal hij andermaal worden aangeschreven op een nader daartoe te bepalen uur.

58. Bij aldien de gerequireerde als dan weder mogt uitblijven, zal de Secretaris, daarvan, aan den Commandant, rapport doen, welke daarop het arrest van den niet gecompareerden gerequireerden ordonneren zal.

59. De Officier-Commissaris zal elk vraagpunt afzonderlijk voorhouden en doen beantwoorden, voorts die antwoorden, zoo veel doenlijk, met des beklaagdens eigene woorden en met de minst mogelijke verandering van stijl en uitdrukkingen, doen aanteekenen.

60. Hij zal in alle verhooren even zeer zich toeleggen, om de onschuld te ontdekken, als om bewijs en erkentenis van schuld in te winnen.

61. Men zal nimmer, door het aandoen van pijn of ongemakken, door bedreigingen van dezelve, door belofte van vrijstelling of vermindering van straf of wel door strikvragen, den beschuldigden zoeken te brengen tot confessie, doch hem wel mogen onder het oog brengen, zoo wel dat de Regter, op bewijzen, zonder bekentenis, kan en moet straffen als de onwaarschijnlijkheid zijner verdediging.

62. Aan den beklaagden zullen, ten overstaan van den Officier-Commissaris, de informatien of de verklaringen der getuigen, distinctelijk worden voorgelezen, mitsgaders aan denzelven vertoond alle stukken tot zijne zaak behoorende.

63. De beklaagde zal wijders, over alles wat tot de zaak eenige betrekking heeft, nader worden gehoord, zoo dikwijls als, tot een volledig onderzoek der waarheid noodig zal zijn.

64. De Officier-Commissaris zal nogtans zoo veel mogelijk zorgen dat, buiten de confrontatien in eene zaak niet meer dan vier of uiterlijk vijf verhooren plaats hebben, ten ware bijzondere redenen het doen van meerdere verhooren mogten wenschelijk maken.

65. Op elk alzoo voorgehouden Stuk zal gesteld worden het navolgende: „aan den beklaagden N.N. vertoond en voorgehouden in het verhoor den . . . . . .“; — en zal voorts daaronder de Secretaris zijne naamteekening stellen, ten blijke, dat diezelfde Stukken aan den beklaagden vertoond en voorgehouden zijn.

66. Aan den beschuldigden zal ook distinctelijk worden afgevraagd of hij, tegen de getuigen of getuigenissen aan hem voorgehouden, mitsgaders tegen de vertoonde stukken, iets heeft in te brengen, en zal zulks, bij het verhoor, alsmede naauwkeurig worden aangeteekend.

67. Indien, in een verhoor of in den loop van het proces, aanleiding voorkomt, om den beschuldigden ook van een ander strafbaar feit te verdenken, zal de Officier-Commissaris ook daaromtrent, op vraagpunten van den Fiscaal, of op die welke hij zelve wenscht te stellen, den beschuldigden ondervragen, mits zulks vooraf, aan denzelven, worde bekend gemaakt.

68. Wanneer een beschuldigde uit zich zelve belijdt een strafbaar feit waarvan geene, of geene genoegzame informatien zijn ingewonnen, zal de Officier-Commissaris den beschuldigden afvorderen eene naauwkeurige opgave daarvan, met bepaling van tijd en plaats wanneer en waar zulks zoude zijn gebeurd, om te ontdekken, of de beschuldigde zich zelve heeft willen bezwaren en om aanleiding tot nader onderzoek te hebben.

69. Indien een der gevallen, bedoeld in de artikelen 67 of 68 zich mogt voordoen, zal de Fiscaal onverwijld de noodige maatregelen nemen, opdat omtrent de vervolging van het strafbare feit, van hetwelk de beschuldigde nader verdagt wordt, worde beslist.

70. Indien een beschuldigde zich, ter zijner verontschuldiging, beroept op eene omstandigheid, die het feit onmogelijk of hoogst onwaarschijnlijk zoude maken, of doen vervallen, bij voorbeeld door te zeggen dat hij zich, ten tijde dat het feit gepleegd werd, elders hebbe bevonden, of door zich te beroepen op lijfsweer, zal men hem onderhouden over die verdediging en hem afvragen opgave, zoo van de namen der getuigen, die iets daarvan zouden weten, als van de omstandigheden, die aanleiding zouden kunnen geven tot opsporing van bewijs.

71. Wanneer een beschuldigde, zonder des Regters onbevoegdheid te beweren, of, na dat die stelling door den Krijgsraad is verworpen, zich onwillig toont om te antwoorden op alle of sommige vraagpunten die hem worden voorgehouden, of zijne antwoorden zoodanig onbetamelijk inrigt, dat het klaarblijkelijk is, dat hij zich, aan zijne verpligting om te antwoorden, wil onttrekken, en, na herhaalde vermaningen, daarvan niet terug komt, zal dit in een verbaal, of in het slot van het verhoor, door den Secretaris, worden aangeteekend.

72. Vóór het sluiten van het laatste verhoor

zal den beschuldigde uitdrukkelijk worden afgevraagd, of en zoo ja, wat hij heeft in te brengen, en op welke getuigen, bewijzen of omstandigheden hij zich te dien einde beroept, waarna de vragen en antwoorden, aan hem, duidelijk en langzaam zullen worden voorgelezen.

73. Indien de beschuldigde weigert het verhoor te onderteekenen zal, daarvan, bij het slot van hetzelve, aanteekening worden gemaakt, en het verhoor, in dat geval ook zonder die onderteekening, bestaanbaar zijn.

74. Ten opzigte van het aanteekenen van eenige verandering, bijvoeging of uitlegging, en het onderteekenen van het verhoor, zal gehandeld worden even als hierna bij dat van de getuigen onder Art. 89, 90, 91 en 92 is bepaald.

75. Indien een beschuldigde de Hollandsche taal niet verstaat zal daarin worden gehandeld als hier achter bij de 93ste en 94ste Artikelen, ten opzigte van de getuigen, is vastgesteld.

76. De getuigen, welke de Officier-Commissaris of de Fiscaal vermeenen, dat behooren te worden opgeroepen, zullen, op door den Fiscaal te stellen vraagpunten of op die, welke de Officier-Commissaris mogt wenschen te stellen, door den laatstgenoemden worden gehoord; derzelver antwoorden of verklaringen zullen met Eede, in voege als bij artikel 92 is voorgeschreven, worden gesterkt, bijaldien geene redenen daartegen zijn, en deze alzoo afgegevene getuigenissen in geschrifte gesteld en onderteekend worden.

77. Bijaldien deze getuigen tot de Zeemagt behooren en onder het bevel van den Commandant zijn, zal de Officier-Commissaris letterenrequisitoir zenden aan dien Commandant, met verzoek dat die getuigen worden gelast of geciteerd, om, op de daarbij bepaalde dag, uur en plaats, tot het geven van getuigenis der waarheid, te verschijnen. Die Commandant geeft aan dat verzoek gevolg.

78. Bijaldien zij als dan, zonder door ziekte of andere volstrekte beletzelen verhinderd te zijn, niet verschijnen, of onwillig zijn om te getuigen, zal daarvan aan den Commanderenden Officier rapport worden gedaan, die de niet verschenen getuigen, bij arrest of op andere wijze tot het geven van getuigenis constringeren zal.

79. Wanneer de getuigen zich, onder het bevel van een ander Commandant, bevinden, het zij dezelve tot de Zee-, het zij ze tot de Landmagt behooren, zullen de vraag-punten, bij missive door den Officier-Commissaris, worden verzonden aan den Commanderenden Officier, waaronder zij behooren, ten einde dezelve getuigen daarop, voor den Officier-Commissaris, bijaldien geene redenen daartegen zijn onder Eede, in voege als bij artikel 92 is voorgeschreven, worden gehoord, en, met derzelver antwoorden, teruggezonden.

80. Indien die getuigen wel Militairen zijn, doch zich binnen 's Lands ergens bevinden, waar geen garnizoen is, of ook indien die getuigen zijn burger-personen, zullen gelijke vraag-punten, op dezelfde wijze en tot datzelfde einde, worden verzonden aan de Burgerlijke Regtbank waaronder zij behooren.

81. Bijaldien de Officier-Commissaris of de Fiscaal nogtans vermeent, dat het wenschelijk is, dat de getuigen, in de twee naastvoorgaande Artikelen vermeld, verschijnen, om te worden gehoord, of, met een beschuldigden of onderling moeten worden geconfronteerd, zal de Officier-Commissaris letteren requisitoir afzenden aan den Commanderenden Officier of Regtbank, waaronder zij respectivelijk behooren, met verzoek, dat die getuigen worden gelast of geciteerd, om, op zekere te bepalenen dag, uur en plaats, voor hem tot het geven van getuigenis der waarheid, te verschijnen. Die Commandant geeft aan het verzoek gevolg.

82. Bijaldien burgerpersonen op de hun gedane oproeping niet verschijnen, zal de Officier-Commissaris opnieuw hunne oproeping kunnen verzoeken en hetzij te gelijker tijd, hetzij later daarbij een bevel tot medebrenging kunnen voegen.

83. De Commanderende Officier aan wien de requisitie is gedaan, zal, des noods, de gerequireerde militaire getuigen onder de vereischte precautien derwaarts zenden.

84. Bij het requireren of citeren van getuigen zal aan dezelve opgave worden gedaan van de zaak, of de namen der beschuldigden, omtrent welken hun getuigenis wordt gevorderd.

85. Letteren requisitoir aan Buitenlandsche Regters, zullen moeten behelzen, belofte van vergoeding der redelijke kosten, daarop vallende, en toezegging van in gelijke gevallen wederkeerig denzelfden dienst aan de Justitie te zullen bewijzen.

86. Wanneer, door den Fiscaal of den Officier-Commissaris, dienstig wordt geoordeeld, dat eene regterlijke bezigtiging geschiede van de gelegenheid der plaats, waar het feit is begaan, of dat de getuigen daar ter plaatse zelve worden gehoord, of eindelijk dat een Lijk of zwaar gekwetst Persoon naauwkeurig door Medicinæ Doctoren en Chirurgijns, ten overstaan van den Officier-Commissaris, worde ge-

schouwd en onderzocht, zal zulk eene bezigtiging of schouw ten zijnen overstaan, geadsisteerd met den Secretaris, in presentie van den Fiscaal, plaats hebben.

In deze en andere gevallen, waarin het noodig mogt worden geoordeeld de voorligting van deskundigen in te winnen, alsmede van hen zoodanige verslagen te vragen, als in het belang van het onderzoek zal worden vereischt, zullen zij, bevorens tot hunne verrigtingen over te gaan, in handen van den Officier-Commissaris, naar de wijze hunner godsdienstige gezindheid, den eed of de belofte afleggen, dat zij hem verslag naar hun geweten zullen geven.

Dezelfde persoon kan als getuige en als deskundige worden gehoord, mits hem, vóór het afleggen van den eed of de belofte, de voor beiden bestemde eeden worden voorgehouden.

Indien het bij dit onderzoek noodzakelijk is, dat eene woning tegen den wil van den regthebbende wordt betreden, zal de commissaris van politie of, in eene gemeente waar geen commissaris van politie is, de burgemeester van de betrokken gemeente of die hem vervangt den daartoe noodigen last verleenen, en daarbij desverkiezende tegenwoordig zijn. Van het binnentreden wordt, binnen vier en twintig uren, proces-verbaal opgemaakt, hetwelk bij de stukken zal worden gevoegd.

87. Bijaldien de daartoe noodige getuigen zich niet, onder het bevel van den Commandant, die de informatien geordonneerd heeft, bevinden, worden door den Officier-Commissaris letteren requisitoir aan den Commanderenden Officier, of wel aan den Burgerlijken Regter, waaronder die getuigen behooren, afgezonden om dezelve, op zekeren bepaalden dag, uur en plaats, voor hem te doen compareren. Die Commandant geeft aan dit verzoek gevolg.

88. De Officier-Commissaris zal

a. Vóór den aanvang van het verhoor, aan ieder getuige, ernstig voorhouden, deszelfs verpligting om de zuivere waarheid te zeggen, zonder iets te verzwaren, te vergrooten, te verligten, te verkleinen, te ontveinzen of te verzwijgen.

b. Voorts, zoo veel noodig, herinneren het gewigt van den Eed, de gevolgen des meineeds en de straffen van alle valsche getuigenissen.

c. Elk vraagpunt afzonderlijk voorhouden, en doen beantwoorden.

d. De getuigen, ieder afzonderlijk en een voor een, hooren, zonder dat de een, van het getuigde van den anderen, visie of communicatie zal kunnen reserveren.

e. Voor ieder getuige eene afzonderlijke acte maken, en dus de antwoorden van meerdere getuigen niet bij elkanderen onder of nevens de vraag-punten stellen, ofschoon dezelfde vragen aan verscheidene getuigen worden gedaan.

f. De antwoorden der getuigen, zoo veel doenlijk, met derzelver eigene woorden, en met de minst mogelijke verandering van stijl of uitdrukking, door den Secretaris, doen opteekenen.

g. Bij het einde van het verhoor aan ieder getuige ernstig afvragen, of hem, betrekkelijk de zaak, waarover hij gehoord is, nog iets bewust is, waaraan de Justitie gelegen zoude zijn.

h. Na het eindigen van elk verhoor, door den Secretaris, de gedane vragen en antwoorden of des getuigens opgaven duidelijk en langzaam doen voorlezen.

89. De getuige zal daarna de voorgelezene antwoorden of opgaven, door hem goedgekeurd, of, volgens zijne begeerte, veranderd of vermeerderd, onderteekenen, en wel, zoo hij niet schrijven kan, door een kruis of ander teeken te stellen, waarbij de Secretaris zal verklaren dat hetzelve in zijne tegenwoordigheid is gesteld.

90. Wanneer de getuigen een door hem gegeven antwoord, of iets in de door hem gedane opgave verandert, zal hetzelve niet worden doorgehaald, of onleesbaar gemaakt, maar zal de Officier-Commissaris de herroeping en de wijze hoe het vorige antwoord of opgegevene is veranderd of uitgelegd, door den Secretaris doen aanteekenen.

91. Indien de herroeping, bijvoeging of uitlegging voorvalt onder een verhoor, zal het worden opgeteekend daar, waar het voorvalt; indien het bij de voorlezing geschiedt, in het slot; — doch wanneer het, na de onderteekening, voorvalt, zal het daaronder worden geschreven en weder worden geteekend als voren.

92. Na de onderteekening zal, geene redenen ter contrarie zijnde, door de getuigen, in handen van den Officier-Commissaris, naar de wijze hunner godsdienstige gezindheid de Eed of de verklaring afgelegd worden van de geheele waarheid en niets dan de waarheid te hebben gezegd, en zal daarvan, onder het verhoor, behoorlijke aanteekening gehouden worden, zullende dit verhoor daarna door den Officier-Commissaris en den Secretaris worden geteekend.

93. Indien een getuige niet mogt verstaan de Hollandsche taal zal de Officier-Commissaris een Tolk gebruiken.

94. Deze Tolk zal, in handen van den Officier-Commissaris, naar de wijze zijner godsdienstige gezindheid den Eed of de belofte

afleggen, dat hij zich, in hetgene, waartoe hij geroepen is, getrouwelijk zal kwijten, en daarvan niets aan anderen openbaren.

95. De Officier-Commissaris zal, bijaldien hij het dienstig oordeelt, of door den Fiscaal deze confrontatie mogt worden verlangd, den beschuldigden met een of meer getuigen, of met andere beschuldigden, of wel de getuigen onderling hooren.

96. Deze confrontatien zullen tot nader onderzoek der waarheid moeten plaats hebben, ingevalle twee of meerdere medepligtigen, bij hunne verhooren, merkelijk verschillen, of ook de verklaringen der getuigen en de antwoorden der beschuldigden, in gewigtige punten met elkanderen, niet overeenkomen.

97. Deze confrontatie zal op de navolgende wijze moeten geschieden: wanneer een beschuldigde blijft ontkennen de waarheid van één of meer feiten of omstandigheden, waarop hij reeds is gehoord, en de Officier-Commissaris een confrontatie heeft geordonneerd, zal deze den beschuldigden, eerst in generale bewoordingen, afvragen of hij bekennen wil de waarheid van het feit of van de feiten, welke hij dus verre ontkend heeft.

98. De beschuldigde hierop weigerachtig of op eene onvoldoende wijze antwoordende, wordt een getuige binnengebragt, en den beschuldigden afgevraagd of hij dien persoon kent? Zoo ja, hoe zijn naam is en waar hij woont, indien hij zegt dien persoon niet te kennen, wordt dezelve aangemaand, zoo dit te pas komt, om zich, door opgave van deze of gene omstandigheid, bekend te maken.

99. Voorts wordt den beschuldigden afgevraagd, of hij eenige reden heeft waarom die persoon bij den Regter niet als een geloofwaardig getuige zoude behooren te worden aangenomen of om te vermoeden dat die persoon hem, tegen de waarheid, zoude willen bezwaren of benadeelen met aanmaning om die redenen terstond optegeven.

100. Vervolgens wordt het eerste artikel aan den beschuldigden door den Officier-Commissaris aangezegd, en de getuigen wijders ondervraagd over den inhoud van het aan den beschuldigden aangezegd artikel, en daarna het antwoord van den beschuldigden en den getuige door den Secretaris, aangeteekend en voorgelezen.

101. Na een bevestigend antwoord van den getuige, tracht de Officier-Commissaris, op de meest gepaste wijze, aanleiding te geven tot eene breede woordenwisseling tusschen den getuige en den beschuldigden om dezen tot bekentenis der waarheid te brengen.

102. Het voorgevallene, naar aanleiding van het voorgaande artikel, wordt, door den Secretaris, weder aangeteekend, dus ook aan den eenen kant zoodanige omstandigheden, als de getuige, tot nadere bevestiging of opheldering van zijne vorige verklaring, opzigtelijk dat punt, mogt hebben opgegeven, en aan den anderen kant de beantwoording van den beschuldigden daartegen en deszelfs bijgebragte redenen, of beroep op daadzaken tot zijne onschuld en verschooning.

103. Op gelijke wijze als in de drie laatstvoorgaande artikelen vermeld is, zal, bij de confrontatie, van artikel tot artikel, worden voortgegaan.

104. Na den afloop der artikelen betreffende een getuige, worden dezelve, met de door den Secretaris daarop gestelde aanteekeningen van al het voorgevallene, duidelijk voorgelezen.

105. Hierop wordt den getuige afgevraagd of hij nog iets te veranderen of bij te voegen hebbe, en, in voege als bij artikel 92 voorgeschreven, de Eed afgenomen op zijne verklaring bij dezen afgelegd.

106. Na het afleggen, als voormeld, van den Eed door den getuige, wordt eindelijk aan den beschuldigden afgevraagd, of hij, in zijne opgave, nog iets wil veranderen of bijvoegen.

107. Het verhandelde in de drie vorige artikelen, in het slot van de confrontatie, vermeld zijnde, wordt het verhoor onderteekend door den beschuldigden en getuigen, benevens den Officier-Commissaris en den Secretaris.

108. Op dezelfde wijze wordt gehandeld met andere getuigen, ieder afzonderlijk.

De confrontatien tusschen getuigen onderling worden gehouden overeenkomstig de beginselen van de artikelen 97 tot en met 107.

109. Indien een beschuldigde zich, op één of meer der tegen hem geconfronteerde getuigen, onder het verhoor, beroept, zal de Officier-Commissaris de zoodanigen, in zijne tegenwoordigheid, hooren.

110. De confrontatie met medepligtigen wordt gehouden op gelijken voet, als die met getuigen, behalven dat hun den Eed niet wordt afgenomen.

111. Nadat de informatien zijn afgeloopen, wordt daarvan door den Officier-Commissaris rapport gedaan aan de autoriteit, die de zaak naar den Krijgsraad heeft verwezen.

Gelijk rapport geschiedt door den Fiscaal ter standplaats van den Krijgsraad aan den Commanderenden Officier aldaar, van die zaken waarvan hem de stukken ingevolge artikel 22 zijn toegezonden.

TWEEDE TITEL.

DERDE HOOFDSTUK.

Bijeenroeping en zamenstelling der Krijgsraden.

112. Na dat de informatien voor den Officier-Commissaris zijn afgeloopen, en daarvan binnen het Rijk in Europa door den Commanderenden Officier van de Directie der Marine waar de Krijgsraad resideert, en elders door den Vlootvoogd of den Commanderenden Officier van het schip hetwelk zich alleen bevindt buiten het Rijk in Europa, rapport is ontvangen, zal die Vlootvoogd of Commanderende Officier na den Fiscaal te hebben gehoord, binnen drie dagen daaraanvolgende bij schriftelijk bevel tegen een daarbij aan te geven dag en uur het bijeenkomen van den Krijgsraad ordonneren.

De Fiscaal zal aan den voet van dit bevelschrift vermelden het feit, dat door hem ten laste wordt gelegd, met bijvoeging omstreeks welken tijd en waar ter plaatse het zou zijn begaan, alles op straffe van nietigheid, alsmede de omstandigheden waaronder het feit zou gepleegd zijn.

Dit geschrift wordt, met opgave van de getuigen en deskundigen door den Fiscaal gedagvaard of nog te dagvaarden, zoo spoedig mogelijk en ten minste tien dagen vóór den voor de bijeenkomst van den Krijgsraad bepaalden dag aan den beklaagden, met overgave van een door den Secretaris van den Krijgsraad geteekend afschrift, door een Deurwaarder, een dienaar der Openbare Magt of een onderofficier beteekend.

Deze termijn kan, op het verzoek van den beklaagden, worden verkort, mits in het exploit dat verzoek worde opgenomen en door hem geteekend.

113. Wanneer een Officier voor den Krijgsraad moet te regt staan, zullen voor de behandeling van diens zaak de President, als hij militair is, en leden van dien raad van lageren rang of van mindere ancienneteit in rang dan de beklaagde, worden vervangen door Officieren van hoogeren rang of van gelijken rang en hoogere ancienneteit dan de beklaagde.

114. In het formulier van beteekening van het bevel tot bijeenkoming van den Krijgsraad zal worden opgenomen de mededeeling, dat de beschuldigde zich bij de behandeling van zijne zaak door een gekozen of toegevoegden raadsman kan doen bijstaan.

Aan den beschuldigde wordt, op zijn daartoe strekkend, ten minste vier dagen vóór den aanvang van het onderzoek ter teregtzitting ingediend verzoek, een raadsman toegevoegd. De toegevoegde raadsman kan daarna alsnog door een gekozen raadsman worden vervangen, mits deze van de vervanging onverwijld aan den President van den Krijgsraad kennis geve.

Als raadslieden mogen — indien de beschuldigde voor een Krijgsraad binnen het Rijk in Europa te regt staat — worden gekozen of toegevoegd Advocaten, binnen het Rijk de practijk uitoefenende, en voorts voor elken Krijgsraad Officieren bij de Zeemagt, geen lid van den Krijgsraad, Officier-Commissaris, Fiscaal of Secretaris zijnde. Binnen het Rijk in Europa zal nogtans de toevoeging van een Officier alleen dan geschieden, indien een Advocaat niet beschikbaar is, tenzij de beklaagde uitdrukkelijk zijn wensch te kennen geeft, dat hem een Officier als raadsman worde toegevoegd.

De toevoeging geschiedt door den President van den Krijgsraad uit de Advocaten en voorts, op verzoek van den President, door den Vlootvoogd of den Commanderenden Officier van het schip, hetwelk zich alleen buiten het Rijk in Europa bevindt, uit de Officieren bij de Zeemagt, die zich bij hem hebben aangemeld als bereid zich eene toevoeging als raadsman voor den Krijgsraad te laten welgevallen. De Secretaris van den Krijgsraad geeft onverwijld van die toevoeging kennis aan den beklaagden en aan den toegevoegden raadsman.

115. Indien de beschuldigde in arrest is, heeft de gekozen of toegevoegde raadsman, totdat het vonnis is gewezen en in den Krijgsraad gepronuntieerd, toegang tot hem en kan hij hem, behoudens het vereischte toezigt, zoo dikwijls hij dit verlangt, alleen spreken.

De raadsman, of de beschuldigde, die geen raadsman heeft, kan bij den Fiscaal inzage nemen van de stukken en daarvan, voor zoover hij die verlangt, afschrift bekomen ten koste van den beschuldigden, of, indien deze — ter beoordeeling van den Krijgsraad — onvermogend is, kosteloos, voor zoover de Krijgsraad het verstrekken daarvan noodig acht; alles zonder de voortzetting der behandeling op te houden. In het laatste geval worden de kosten der afschriften als geregtskosten aangemerkt.

116. De President en Leden van dezen Krijgsraad, mitsgaders de Fiscaal en Secretaris bij dezelve zullen elkanderen niet onderling mogen bestaan tot in den vierden graad van bloedverwantschap of Zwagerschap.

117. Deze Krijgsraad moet overigens zijn zamengesteld, na gelang dezelve wordt gehou-

den, bij eene Vloot, Eskader of minder Smaldeel, of wel aan boord van een Schip, hetwelk zich geheel alleen buiten het Rijk in Europa bevindt, wel verstaande dat, in dit laatste geval, slechts over oproer, muiterij, zamenrotting, zamenzwering, complot tot desertie en lafhartigheid voor den vijand, Krijgsraad zal mogen worden gehouden, ten zij er geene waarschijnlijkheid ware, binnen twee maanden, andere Lands Oorlogschepen te ontmoeten of eene der havens van den Staat te bereiken, als wanneer ook, over mindere capitale questien, Krijgsraad mag gehouden worden.

118. Het regtsgeding op de teregtzitting van den Krijgsraad wordt op straffe van nietigheid binnen het Rijk in Europa in het openbaar en elders met open deuren gehouden, tenzij de Krijgsraad, om gewigtige redenen, ontleend aan de openbare orde of de zedelijkheid, in de notulen te vermelden, mogt bevelen, dat het regtsgeding geheel of gedeeltelijk met gesloten deuren zal plaats hebben.

De Krijgsraad kan om redenen, ontleend aan de belangen der krijgstucht of der ondergeschiktheid, in de notulen te vermelden, aan militairen beneden zekeren rang en om redenen ontleend aan het algemeen belang aan minderjarigen het bijwonen van de behandeling van eenig regtsgeding geheel of gedeeltelijk doen beletten.

Indien een der getuigen, deskundigen, tolken of andere aanwezigen de stilte of de orde op de teregtzitting stoort of teekenen geeft van goed- of afkeuring en vrugteloos door den President is gewaarschuwd of het bevel van den President om zich te verwijderen niet heeft opgevolgd, kan hij op diens last worden verwijderd en zoo noodig gedurende den tijd der teregtzitting worden in bewaring gehouden.

119. De beklaagde is, gedurende de geheele behandeling, ter teregtzitting tegenwoordig.

Niettemin kan de president bevelen, dat de beklaagde de gehoorzaal verlate, ten einde een getuige of een mede-beklaagde buiten zijne tegenwoordigheid worde ondervraagd. In dat geval wordt, op straffe van nietigheid, daarna met het onderzoek der zaak niet voortgegaan, dan nadat vooraf de beklaagde is onderrigt van het geen in zijne afwezigheid is voorgevallen.

Zoo de beklaagde de stilte of de orde op de teregtzitting stoort en vrugteloos door den President is gewaarschuwd, kan de Krijgsraad zijne verwijdering uit de gehoorzaal bevelen, en zoo noodig, dat hij gedurende den tijd der teregtzitting in bewaring worde gehouden. De behandeling der zaak wordt voortgezet, even als ware de beklaagde tegenwoordig gebleven.

De raadsman van den beklaagden blijft in dat geval met de verdediging belast.

120. Er zullen notulen van de besognes van den Krijgsraad worden gehouden, in welke alles naauwkeuriglijk zal worden vermeld, wat door den Krijgsraad van dag tot dag is gedaan.

121. Tot militairen President van den Krijgsraad zal bij voorkeur worden benoemd een Hoofd-officier uit het Korps Zee-officieren.

TWEEDE TITEL.

VIERDE HOOFDSTUK.

Krijgsraad binnen het Rijk in Europa, en elders bij eene Vloot, een Eskader of minder Smaldeel.

122. Deze Krijgsraad zal binnen het Rijk in Europa bestaan uit eenen burger-regtsgeleerde als President, door Ons op gemeenschappelijke voordragt van Onze Ministers van Justitie en van Marine voor het leven benoemd, en vier officieren in den dienst ter zee als leden;

elders, behoudens in het geval voorzien in het vijfde hoofdstuk van dezen titel, uit vijf leden, den President daaronder gerekend, allen officieren in den dienst ter zee.

De Commanderende Officier, op grond van wiens rapport aan den Vlootvoogd verwijzing van den verdagte naar den militairen regter heeft plaats gehad, mag in den Krijgsraad niet zitting nemen.

123. De Krijgsraad wordt gehouden:

a. binnen het Rijk in Europa: in de directie of in eene of meer van de directiën der Marine, door Ons reeds bepaald of alsnog te bepalen, en wel ter standplaats van den Commanderenden Officier;

b. elders: aan boord van het Schip of de Schepen, door den Commandant van de Vloot, het Eskader of minder Smaldeel en — voor de niet tot een Vloot, Eskader of minder Smaldeel vereenigde Schepen van de Zeemagt in Oost-Indië — aan boord van het Schip of de Schepen of wel op de plaats of plaatsen, door den Commandant van die Zeemagt daartoe aangewezen.

124. De President van den Krijgsraad binnen het Rijk in Europa moet den graad van doctor in de regtswetenschap aan eene Nederlandsche Universiteit hebben verworven en den vollen ouderdom van dertig jaren hebben bereikt.

Wanneer hij den vollen ouderdom van zeventig jaren heeft bereikt, wordt hem met ingang

van het daaropvolgend kalenderjaar als zoodanig door Ons, op gemeenschappelijke voordragt van Onze Ministers van Justitie en van Marine, ontslag verleend.

Vóór dat tijdstip kan de President door Ons, op gelijke voordragt, op eigen verzoek worden ontslagen of door het Hoog-Militair-Geregtshof bij een met redenen omkleede sententie uit zijn ambt worden ontzet in een der gevallen, genoemd onder de nummers 1, 2, 3 en 4 letters *a*, *b*, *c* en *d* van artikel 11 der Wet op de Regterlijke Organisatie. Artikel 11, tweede lid, dier wet is van toepassing. Het Hoog-Militair-Geregtshof spreekt de ontzetting niet uit dan op de vordering van den Advocaat-Fiscaal van de Zee- en Landmagt.

De President wordt door het Hoog-Militair-Geregtshof bij een met redenen omkleede sententie uit zijn ambt ontslagen in een der gevallen, genoemd in artikel 12 der Wet op de Regterlijke Organisatie.

Het vierde lid en de verdere bepalingen van genoemd artikel 11 en het laatste lid van genoemd artikel 12 zijn ten deze van toepassing, met dien verstande, dat de daar aan den Hoogen-Raad toegekende bevoegdheid toekomt aan het Hoog-Militair-Geregtshof.

Het costuum van den President wordt bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

125. Voor den in artikel 124 genoemden President gelden de bepalingen der artikelen 8 en 15 der Wet op de Regterlijke Organisatie, alsmede artikel 13, met uitzondering van het voorlaatste lid, dier wet, met dien verstande, dat de bij laatstgemeld artikel aan den Hoogen-Raad of aan den Procureur-Generaal bij dat college toegekende bevoegdheden toekomen aan het Hoog-Militair-Geregtshof of aan den Advocaat-Fiscaal.

126. De genoemde President kan zich, wanneer zijn dienst niet gevorderd wordt, van de plaats, waar hij zijne bediening uitoefent, verwijderen, mits vooraf daarvan, met opgave van de plaats van tijdelijk verblijf, kennis gevende aan den Vlootvoogd; voor eene afwezigheid gedurende meer dan acht dagen vraagt hij verlof aan den President van het Hoog-Militair-Geregtshof.

127. Bij ontstentenis, afwezigheid of andere gewigtige verhindering wordt de genoemde President vervangen door een burger-regtsgeleerde als President-plaatsvervanger, door Ons, op gemeenschappelijke voordragt van Onze Ministers van Justitie en van Marine, voor het leven benoemd. De President-plaatsvervanger moet den graad van doctor in de regtswetenschap aan eene Nederlandsche Universiteit hebben verworven.

De artikelen 124, 125 en 126 zijn op hem van toepassing, behoudens dat voor hem niet geldt de bepaling van artikel 8 der Wet op de Regterlijke Organisatie.

128. De vervangende President blijft, ook nadat de reden voor zijn optreden opgehouden heeft te bestaan, kennisnemen van die zaken, welke op dat oogenblik reeds bij den Krijgsraad in behandeling waren.

129. De militaire President en de leden van den Krijgsraad worden benoemd door den Commanderenden Officier uit de daartoe bevoegde en onder zijne Orders staande Officieren. Zij blijven, behoudens het bepaalde bij artikel 133, in den regel deze functie binnen het Rijk in Europa gedurende ten minste één jaar en elders voor den duur der reis vervullen, tenzij ook daar benoeming voor één jaar of eenen vasten termijn van korteren duur mogelijk is.

130. Tot militairen President van den Krijgsraad zullen niet worden benoemd:

1°. Officieren, die den leeftijd van dertig jaren nog niet hebben bereikt; en

2°. Officieren van lageren rang dan dien van luitenant ter zee der tweede klasse.

De bepaling van het vorige lid geldt ook voor leden van den Krijgsraad, met dien verstande echter dat zij den leeftijd van vijf en twintig jaren moeten hebben bereikt.

Behalve bij den Krijgsraad binnen het Rijk in Europa kan bij onvermijdelijke noodzakelijkheid van de bepalingen van dit artikel worden afgeweken.

131. De functien van openbaar aanklager worden bij den Krijgsraad waargenomen door den Fiscaal.

De Fiscaal bij den Krijgsraad binnen het Rijk in Europa, welke den graad van doctor in de regtswetenschap aan eene Nederlandsche Universiteit verworven en den vollen ouderdom van dertig jaren bereikt moet hebben, wordt, op gemeenschappelijke voordragt van Onze Ministers van Justitie en van Marine, door Ons benoemd, en, al dan niet op eigen verzoek ontslagen. Zijn costuum wordt bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

Bij ontstentenis, afwezigheid of andere gewigtige verhindering, wordt de Fiscaal, in het voorgaande lid bedoeld, vervangen door een Fiscaal-plaatsvervanger, ten aanzien van wiens benoembaarheid en van deszelfs benoeming en ontslag, mitsgaders van deszelfs costuum, de voorschriften van het voorgaande lid eveneens van toepassing zijn.

De Fiscaal bij den Krijgsraad elders bij eene Vloot, een Eskader of minder Smaldeel, wordt benoemd door den Commanderenden Officier uit de onder zijne orders staande Officieren van Administratie. Hij blijft, behoudens het bepaalde bij het eerste lid van Artikel 133, hetgene op hem van overeenkomstige toepassing zal zijn, in den regel deze functie vervullen gedurende ten minste één jaar, of, bijaldien benoeming voor ten minste één jaar niet mogelijk is, voor een vasten termijn van korteren duur of voor den duur der reis. De voorschriften van het eerste en van het derde lid van Artikel 130, gelden ook bij de benoeming van dezen Fiscaal.

132. De gene, welke ter plaatse of op het Schip als Secretaris bij de informatien fungeert, zal bij den Krijgsraad aldaar dezelfde functien waarnemen, ten ware ook, bij ziekte ofte andere gewigtige verhindering, daartoe door den Commanderenden Officier een ander mogt wezen benoemd.

133. Bij naderhand ontstane Ziekte of opgekomene gewigtige verhindering van den benoemden militairen President of de benoemde leden, of den Secretaris, worden, door den Commanderenden Officier, anderen in derzelver plaatsen, benoemd en, daarvan aanteekening, in de notulen van den Krijgsraad gemaakt.

Een plaatsvervangend militaire President, Lid, Fiscaal of Secretaris blijft werkzaam n of bij den Krijgsraad zoolang degene, wien hij vervangt, dit zou zijn geweest, tenzij de ziekte of de verhindering opgehouden heeft te bestaan:

In het laatste geval blijft hij echter kennis nemen van die zaken, welke op dat oogenblik reeds bij den Krijgsraad in behandeling waren.

134. De rang of orde, in welke de militaire President en de Leden van den Krijgsraad, ter vergadering, zullen zitting hebben, wordt door den Commandant, bij het doen der benoeming, bepaald, doch zal dezelve moeten gegrond zijn op derzelver militairen rang, ouderdom in dien rang, of, bij gelijkheid daarvan, op de rangorde der verschillende Korpsen van de Zeemagt.

TWEEDE TITEL.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Krijgsraad aan boord van een Schip, hetwelk zich alleen bevindt buiten het Rijk in Europa.

135. Deze Krijgsraad zal bestaan uit drie Leden, den President daaronder gerekend, allen Officieren in den dienst ter zee, welke worden benoemd door den Commanderenden Officier van het Schip, voor den duur der reis, dan wel, zoo zulks mogelijk is, voor ten minste één jaar of een vasten termijn van korteren duur; behoudens vervanging bij naderhand ontstane ziekte ofte andere gewigtige verhindering, van welke vervanging aanteekening in de notulen van den Krijgsraad geschiedt.

136. De Commanderende Officier van het Schip die den Krijgsraad benoemt is daarvan slechts dan President, indien de Krijgsraad anders, met inachtneming van het voorschrift van artikel 137, niet voltallig zoude kunnen zamengesteld worden.

In dat geval is het gestelde onder artikel 144*b* op den President niet van toepassing.

137. Bijaldien het vereischte aantal Officieren, dat in den Krijgsraad zitting moet nemen, niet beschikbaar is, kan de Officier Commissaris, welke over de informatiën gezeten heeft, als Lid worden benoemd.

Op dezen is alsdan niet van toepassing het slot van het gestelde onder *b* van artikel 144.

138. Bij dezen Krijgsraad zal de functie van openbaar aanklager worden waargenomen door den Fiscaal, waartoe door den Commanderenden Officier van het Schip een onder zijne Orders dienend Officier van Administratie, of, bij ontstentenis van zoodanig Officier, een ander Officier zal worden benoemd voor den duur der reis, dan wel, zoo zulks mogelijk is, voor ten minste één jaar of een vasten termijn van korteren duur, of door zoodanig ander geschikt Officier als de Commandant, bij naderhand ontstane ziekte of andere gewigtige verhindering van den eerstbenoemde, daartoe zal hebben benoemd.

139. Desgelijks zal de gene, welke als Secretaris bij de informatien heeft gefungeerd, die zelfde functien daarbij uitoeffenen, ten ware ook, bij ziekte of andere gewigtige verhindering, daartoe, door den Commanderenden Officier, een ander mogt wezen benoemd.

140. Bij gebreke van een geschikt Officier tot Secretaris, zal de Fiscaal tevens de functien van Secretaris waarnemen.

141. De rang of orde in welke de Leden van den Krijgsraad ter vergadering zullen zitting nemen wordt, door den Commandant, bij de benoeming, bepaald, doch zal dezelve moeten gegrond zijn op derzelver militairen rang, ouderdom in dien rang, of, bij gelijkheid daarvan, op de rangorde der verschillende Korpsen van de Zeemagt.

TWEEDE TITEL.

ZESDE HOOFDSTUK.

Regts-magt, regten en pligten der Krijgsraden bij de twee naast voorgaande Hoofdstukken vermeld.

142. De Krijgsraden in de twee naast voorgaande Hoofdstukken vermeld, oeffenen uit de criminele Justitie ter eerster instantie over alle militaire of andere aan den militairen dienst verbondene personen aan hunne regtsmagt onderworpen, met uitzondering van de zoodanigen, welke, ter eerster instantie, voor het Hoog Militair Geregtshof, moeten te regt staan.

143. De President en de Leden derzelve zullen nimmer openbaren het gene geheim behoort te blijven, bijzonder ook niet de gevoelens van hunne Mede-Leden zelfs niet die van hun zelve.

144. Tot de deliberatien worden niet toegelaten:

a. Die aan den beschuldigden bestaan in den zesden of naderen graad van bloedverwantschap, tegenwoordige of voormalige Zwagerschap.

b. Die, in de zaak van den beschuldigden, eenige raad of advijs hebben gegeven of wel die van die zaak als Officier-Commissaris reeds hebben kennis genomen.

c. Die, of zelve onwetende of onbedacht of indirect ontvangen hebben eenige giften, gaven of geschenken of toezegging daartoe van den beschuldigden of van zijnentwege op een tijd, dat, de zaak waarover gehandeld wordt, reeds bij den Krijgsraad was gebragt, of waarschijnlijk gebragt zoude worden al waren het ook de geringste geschenken van spijs en drank, voor zoo verre, ten aanzien der laatstgemelden, de minste vermoedens konde plaats hebben, dat die ter contemplatie van de beschuldiging gedaan waren;

d. Die tegen den beschuldigden een proces voor eenig regter aanhangig mogten hebben;

e. Die als getuige of deskundige in de zaak zijn opgetreden.

145. Indien zij ontdekken door anderen eenige geschenken ten hunnen behoeve ontvangen of aan dezelve ten hunnen gevalle, gegeven te zijn of ook dat zij zelve onbedacht, of onwetende die hebben aangenomen, zullen zij daarvan dadelijk, aan den Krijgsraad, kennis geven, en, het zij de ontvangene geschenken wederom terug zenden, indien dit kan geschieden, het zij de waarde van dezelve uitkeeren, op zoodanige wijze, als de Krijgsraad zal goedvinden.

146. Wanneer het twijfelachtig is, of het voorhanden zijnde geval onder de hier voren uitgedrukte behoort of wanneer de President of een Lid zich vindt tot den beschuldigden in eenige betrekking hier voren niet uitgedrukt doch waarom hij wenscht van de behandeling der zaak te zijn ontslagen, als uit hoofde van bijzondere vriendschap, vijandschap, groote gemeenschappelijke belangen zal de Krijgsraad, in afwezendheid van den genen dien dit betreft, en nadat Artikel 127 of het eerste lid van Artikel 133 zal zijn toegepast, daarover beslissen.

147. De Krijgsraad zal hieromtrent in het oog houden, dat niemand, zonder gewigtige redenen, van de behandeling eener zaak worde ontslagen, doch tevens dat alle schijn van niet genoegzame onzijdigheid worde geweerd.

148. De President of een Lid, uit hoofde van eenige betrekking, op of zonder zijn verzoek, van de behandeling eener zaak, ontslagen, zal de verdere deliberatien over die zaak niet mogen bijwonen.

149. Indien ook een beschuldigde mogt vermeenen, dat de President of een der Leden van den Krijgsraad, uit hoofde van haat, vijandschap of om eenige andere reden, geen bevoegd regter in zijne zaak, zoude kunnen zijn, zal hij die redenen van bezwaar, met behoorlijk respect, aan den Krijgsraad mogen voordragen en verzoek doen tot recusatie.

150. In dat geval zal de gerecuseerde zich, uit den Krijgsraad, moeten absenteren en zal, nadat Artikel 127 of het eerste lid van Artikel 133 zal zijn toegepast, door den Krijgsraad de wettigheid der redenen van recusatie beoordeeld worden.

151. Indien de redenen tot recusatie onvoldoende bevonden worden zal de gerecuseerde wederom plaats nemen.

152. Wanneer de redenen van recusatie gegrond bevonden worden, zal de plaatsvervanger van den gerecuseerden aan de behandeling van de zaak deelnemen.

153. Alle beslotene brieven aan den Krijgsraad toegezonden, worden door den President geopend, en, bij de eerste vergadering, aan dezelve, medegedeeld.

154. De President en alle Leden zijn verpligt de vergaderingen bij te wonen, ten zij dezelve, door ziekte of andere volstrekte beletzelen, verhinderd, of daarvan door den President of den Krijgsraad, om gewigtige redenen, verschoond worden.

155. De President heeft het beleid en bestuur over de orde, waarin de zaken zullen worden

behandeld, en zorgt dat ieder een, met den meesten spoed, prompt en onvertogen regt wedervare.

156. De gekozen of toegevoegde raadsman is bevoegd ter teregtzitting al datgene aan te voeren, wat geacht kan worden te strekken tot het in acht nemen van artikel 144 en in het algemeen van de voorgeschreven wijze van regtspleging en tot verdediging van den beschuldigden.

De advocaat, als raadsman gekozen of toegevoegd, draagt ter teregtzitting het costuum voor advocaten voorgeschreven bij artikel 4 van het Reglement n°. II, vastgesteld in voldoening aan artikel 19 der wet op de Regterlijke Organisatie en het beleid der justitie.

Ingeval de raadsman een advocaat is, en deze zich voor den Krijgsraad schuldig maakt aan eenige handeling, omschreven in artikel 20 van het Reglement n°. III, vastgesteld in voldoening aan artikel 19 der wet op de Regterlijke Organisatie en het beleid der justitie, zal hij door den President worden gewaarschuwd of berispt en op deszelfs voordragt door het college, waarbij hij als advocaat is ingeschreven, voor een tijd in de uitoefening van zijn beroep voor de regterlijke collegien kunnen worden geschorst.

157. In de zaken, welke, in de Krijgsraad worden behandeld, zullen alle de stukken, van wederzijde ingeleverd, ter teregtzitting moeten worden gelezen, ten ware eenparig mogt worden begrepen, dat de woordelijke lezing van het een of ander, zonder nadeel, konde worden nagelaten en de beklaagde en diens raadsman daarmede instemmen.

Ten bezware van den beklaagde wordt, op straffe van nietigheid, op geene stukken acht geslagen, dan voor zooveel en voor zoover zij zijn voorgelezen, behoudens het bepaalde in de laatste zinsnede van het voorgaande lid.

158. De President noch een der Leden zal eenige bewijsstukken mogen ontvangen buiten het gene aan den Krijgsraad, op eene behoorlijke wijze, is ingeleverd.

TWEEDE TITEL.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Regtspleging en handelingen der Krijgsraden.

159. Indien de beklaagde zich in arrest bevindt, wordt in de eerste zitting van den Krijgsraad, na voordragt van den Fiscaal, beslist, of de aard en omstandigheden der zake *al* of *niet* vorderen, dat de beklaagde, gedurende het proces, in arrest worde gehouden, en in het eerstgestelde geval tevens bepaald of, in den aard van het arrest, ook eenige verzachting, voor den beklaagden, kan worden gemaakt.

160. Wanneer de Krijgsraad, in eenigen stand van het geding bevindt, dat de zaak is van dien aard, dat een beschuldigde, welke op vrije voeten is, onder verzekerde bewaring behoort te worden gesteld of dat, in de wijze van het arrest, eene verandering tot meerder verzekerde bewaring behoort te worden gemaakt, zal de Krijgsraad daaromtrent, het zij zonder, het zij op voordragt van den Fiscaal, naar bevind van zaken, disponeren.

161. Indien de Krijgsraad, daarentegen, in eenigen stand van het geding, bevindt, dat er redenen of omstandigheden zijn voorgekomen, om een beschuldigden, welke in arrest is, uit het arrest te ontslaan of, in den aard van het arrest, eenige verzachting te brengen, zal hij daaromtrent, het zij ambtshalve, het zij op voordragt van den Fiscaal, het zij op het verzoek van den beklaagden of diens raadsman, naar bevind van zaken, disponeren.

162. De dispositien tot arrest, ontslag en verandering in de wijze van het arrest, worden aan den beklaagden in den vollen Krijgsraad gecommuniceerd, daarvan aanteekening in de notulen gemaakt en door den Fiscaal gezorgd dat dezelve executie bekomen.

163. De dispositien tot arrest worden, zoo de omstandigheden, als vrees voor ontvlugting en soortgelijke dit raadzaam maken, door den Fiscaal, dadelijk na het nemen derzelve ter executie gelegd.

164. Dadelijk bij de eerste Sessie van den Krijgsraad, of, anderzins, in die daaraanvolgende, zullen de verhooren van de niet gedagvaarde of opgeroepen getuigen door den Secretaris worden voorgelezen en zal de beklaagde in zijne verhooren, voor den Officier-Commissaris ondergaan, in de volle Krijgsraads-vergadering, worden gerecolleerd.

165. Na het voorlezen derzelve zal aan den beklaagde worden afgevraagd, of hij bij zijne verhooren persisteert, dan of hij daarbij ook nog iets te voegen hebbe.

166. De verhooren voor den Officier-Commissaris zullen des niet te min alle zoodanige kragt hebben en behouden als of dezelve, voor den vollen Krijgsraad, hadden plaats gehad, en zal, uit dien hoofde, aan de veranderingen of bijvoegselen van den beklaagden, geene meerdere waarde worden toegekend dan dezelve in goede justitie verdienen.

167. Achter ieder verhoor zal van dit recol-

lement melding worden gemaakt met aanteekening van het presistit of van het gene, door den beklaagden, daarbij gevoegd is.

168. Wanneer de Fiscaal of de Krijgsraad van begrip is, dat er nog nadere verhooren, het zij van den beklaagden het zij van getuigen, het zij van deskundigen, het zij bij wijze van confrontatie, zouden behooren te geschieden, zullen dezelve in den vollen Krijgsraad worden gehouden.

Eveneens zullen in den vollen Krijgsraad worden gehoord de getuigen en deskundigen, die, op verzoek van den beklaagden, op last van den Krijgsraad van wege den Fiscaal mogten zijn gedagvaard of opgeroepen, of die, van wege den beklaagden zelf gedagvaard of opgeroepen zijnde, ter teregtzitting zijn verschenen. Ten minste tweemaal vier en twintig uren vóór den dag, door den President van den Krijgsraad voor het houden der verhooren bepaald, doet de beklaagde aan den Fiscaal schriftelijk opgave van de door hem gedagvaarde of wel te dagvaarden getuigen en deskundigen.

De beklaagde, of diens raadsman, is bevoegd de vraagpunten, welke hij verlangt gesteld te worden, op te geven, waarop de Krijgsraad, naar bevind van zaken, zal beschikken.

169. In deze wijze van het beleggen, houden en sluiten van deze verhooren, zal worden in acht genomen al het geen ten dezen opzichte, bij de informatien voor den Officier-Commissaris is voorgeschreven. Indien zich bij deze verhooren een der gevallen voordoet van de artikelen 67 en 68, is artikel 69 van toepassing.

170. Zoodra de Fiscaal vermeent, dat hij de verhooren kan houden voor voltrokken, zal hij aan den Krijgsraad verzoeken, om tot het indienen van zijne schriftuur van eisch te worden geadmitteerd.

171. De beklaagde en zijn raadsman behouden echter vrijheid, om, desongeacht, aan den Krijgsraad aanvulling van het onderzoek te verzoeken.

172. Indien uit het onderzoek omstandigheden mogten zijn bekend geworden, die, niet in het aan den voet van het bevel tot bijeenroeping van den Krijgsraad telastegelegde vermeld, regtens tot verzwaring van straf grond geven, kan de Fiscaal den Krijgsraad daarop mondeling opmerkzaam maken.

Bij gebreke daarvan wordt door den Krijgsraad, op straffe van nietigheid, op die omstandigheden geen acht geslagen.

173. Ingevalle de Krijgsraad vermeent, dat de beklaagde nog nader moet worden gehoord, of dat op eenig point nog nader onderzoek moet geschieden, zal de Fiscaal daartoe het noodige met de meest mogelijke spoed, in het werk stellen.

174. Bijaldien de Krijgsraad verstaat, dat de zaak kan worden gehouden voor voldongen, zal de Fiscaal, binnen driemaal vier en twintig uren, tot het indienen van zijne schriftuur van eisch worden geautoriseerd.

175. De middelen der schriftuur van eisch zullen moeten bestaan in een eenvoudig doch duidelijk en onderscheiden verhaal van het geval of van de zaak, zoodanig als daarvan, uit de confessie of andere verklaringen blijkt, mitsgaders in een betoog van des beklaagdens schuld of onschuld, afgeleid uit het gene beleden of bewezen is, alsmede eene bepaalde conclusie.

176. Bijaldien de conclusie tot schuldigverklaring luidt, zal zij moeten inhouden eene aanhaling van de wet of wetten, welke op het geval toepasselijk worden geacht, benevens zoodanige bepaalde straf of straffen, als de Fiscaal oordeelt, dat op de bewezen feiten bij de wet gesteld of met de merites der zaak overeenkomstig zijn.

177. Indien echter de Fiscaal van oordeel is, dat van des beklaagdens onschuld blijkt of dat het feit of de dader niet strafbaar is of dat uit anderen hoofde ter zake van het feit geen regt tot strafvordering aanwezig is, zal hij concluderen, dat de beklaagde moge worden vrijgesproken van de hem ten laste gelegde beschuldiging, en dienvolgende, zoo hij in arrest is, uit zijn arrest worde ontslagen.

178. Bij zijne schriftuur van eisch zal de Fiscaal overleggen, alle de verhooren, bewijzen en verdere stukken, welke, tot de zaak eenige betrekking hebben, en hetzij tot belasting, hetzij tot ontlasting van den beklaagden, zouden kunnen dienen.

Hij zal deze stukken na orde van het gene hij, bij zijne schriftuur van eisch voorstelt, op den rug teekenen met de letters *a*, *b* en zoo vervolgens en ze in die orde op den inventaris omschrijven.

179. Op de teregtzitting van den Krijgsraad, waarop de schriftuur van eisch wordt overgelegd, wordt de conclusie van deze schriftuur door den Fiscaal voorgelezen.

180. Binnen acht dagen daarna zal de beklaagde of zijn raadsman namens hem ter teregtzitting eene schriftuur van antwoord kunnen indienen.

181. Na de indiening, in het vorige artikel

bedoeld, of wel, wanneer de beklaagde en diens raadsman van deze bevoegdheid afstand doen, nadat is voldaan aan het bepaalde in artikel 179, zal de Krijgsraad, indien dit door den Fiscaal of door den raadsman van den beklaagden wordt verlangd, een dag bepalen tot het houden van pleidooien.

Na het pleidooi van den raadsman van den beklaagden kan de Fiscaal andermaal het woord voeren.

Aan den beklaagden en zijn raadsman wordt echter, op straffe van nietigheid, het regt gelaten om het laatst te spreken.

182. Indien daarna getuigen of deskundigen opnieuw worden gehoord of stukken worden voorgelezen, of de beklaagde nader wordt ondervraagd, kunnen terstond hierna de Fiscaal en de raadsman van den beklaagden nogmaals op den in artikel 181 vermelden voet het woord voeren.

TWEEDE TITEL.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Van bijzondere beregting van strafbare feiten, als overtredingen in het gemeene strafregt omschreven.

183. De Commanderende Officier, die over de verwijzing naar den Krijgsraad heeft te beslissen van eene overtreding naar het gemeene strafregt, kan, mits overeenkomstig het advijs van den Fiscaal, bepalen, dat in die zaak informatien niet zullen worden genomen. Alsdan zal, indien de genoemde Officier niet is de Commandant, tot wiens bevoegdheid het bijeenroepen van den Krijgsraad behoort, onverwijld worden gehandeld overeenkomstig de bepaling van artikel 22 en zal de Fiscaal, na ontvangst der stukken, onverwijld rapport doen aan den laatstgemelden Commandant.

Die Commandant zal alsdan, binnen drie dagen daaraan volgende, of, ingeval door hemzelven overeenkomstig den eersten zin van het voorgaande lid is bepaald, onverwijld, na den Fiscaal te hebben gehoord, bij schriftelijk bevel tegen een daarbij aan te geven dag en uur het bijeenkomen van den Krijgsraad ordonneren.

184. In geval, volgens artikel 183, het bijeenkomen van den Krijgsraad is geordonneerd, zal worden naargekomen al het gene, bij de vijf voorafgaande Hoofdstukken, is vastgesteld, voor zoo verre hetzelve alhier van eenige toepassing kan gehouden worden, behoudens:

1°. dat de termijn, bedoeld in het derde lid van artikel 112, is van ten minste vijf dagen;

2°. dat de Krijgsraad, na in alle gevalle daarop den Fiscaal en zijn advijs te hebben gehoord, op schriftelijk verzoek van den beklaagden kan bepalen, dat, in afwijking van het bepaalde bij artikel 119, diens tegenwoordigheid bij het onderzoek ter teregtzitting niet wordt vereischt;

3°. dat de bepalingen betrekkelijk de toevoeging van een raadsman en de schriftelijke opgave der wederzijdsche getuigen en deskundigen niet toepasselijk zijn;

4°. dat op de behandeling van de zaak ter teregtzitting van den Krijgsraad van overeenkomstige toepassing zijn de artikelen 152, eerste lid, 154, eerste lid, 155, eerste lid, 156, 160, eerste en laatste lid, 161, 162, eerste, tweede en derde lid, 163 tot en met 165, 168 tot en met 173, 178, 180 tot en met 182, 184, 189, 198, eerste, tweede, derde en vierde lid, en 209, eerste en tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering, en met dien verstande, dat hetgeen daarin ten aanzien van de regtbank, den president, de regters, den officier van justitie en den griffier voorkomt, ook geldt ten aanzien respectievelijk van den Krijgsraad, den President en de leden van den Krijgsraad, den Fiscaal en den Secretaris en dat het procesverbaal der teregtzitting door dezen laatste in de notulen van den Krijgsraad wordt opgenomen. De behandeling ter teregtzitting geschiedt overigens overeenkomstig de voorschriften van dit wetboek.

TWEEDE TITEL.

NEGENDE HOOFDSTUK.

Van de Vonnissen en derzelver executie.

185. Binnen veertien dagen nadat is voldaan aan de voorschriften van de artikelen 179, 180, 181, en 182, dan wel, indien de zaak overeenkomstig het Achtste Hoofdstuk van dezen Titel is behandeld, binnen veertien dagen na het sluiten van het onderzoek, zal de Krijgsraad tot het wijzen van vonnis overgaan.

De Krijgsraad beraadslaagt naar aanleiding van het aan den voet van het bevel tot bijeenkoming ten laste gelegde en van het onderzoek ter teregtzitting, over het bewezene of niet bewezene der feiten, over derzelver qualificatie, over het bewezene der schuld van den beklaagde en over de toepassing van de straf of straffen, bij de wet bepaald.

Bij schuldigverklaring wordt de straf opgelegd, op het feit gesteld.

Indien de Krijgsraad niet uit wettige bewijsmiddelen de overtuiging heeft geput, dat het ten laste gelegde feit is gepleegd door den be-

klaagde, of vermeent dat het feit of de dader niet strafbaar is, of indien uit anderen hoofde ter zake van het feit geen regt tot strafvordering aanwezig is, spreekt hij den beklaagde vrij.

186. De President van den Krijgsraad doet tot het wijzen van het vonnis hoofdelijke omvrage, beginnende met het jongste lid en brengende zijne gevoelens het laatste uit.

187. De President zal na zulks, de conclusie opmaken bij eenparigheid, volstrekte meerderheid, of naar het gene de aard der zaak en de voorschriften van het regt zullen vereischen.

188. Hot vonnis zal vervolgens overëen. komstig de conclusie bij den President genomen worden opgesteld, en alsdan, door den Krijgsraad, geresumeerd en gearresteerd worden.

189. Het vonnis zal moeten behelzen den naam en toenaam, mitsgaders de geboorteplaats en ouderdom van den beklaagden en de charge door denzelven bekleed.

Het moet met redenenen omkleed zijn en het feit uitdrukken met alle omstandigheden, die volgens de wet tot verzwaring of verligting van straf aanleiding geven. Indien ter zake van hetzelfde feit reeds eene krijgstuchtelijke straf is opgelegd, wordt daarvan mede in het vonnis melding gemaakt.

Het moet wijders inhouden de beslissing van den Krijgsraad over de punten bij Artikel 185 vermeld, mitsgaders in geval van veroordeeling, de artikelen der wet welke worden toegepast en de straf of straffen waartoe de beklaagde wordt veroordeeld.

Het bevat voorts de namen van hen door wie het is gewezen en van den Secretaris, die in de raadkamer aanwezig is geweest.

190. In alle gevallen beveelt de Krijgsraad de teruggave der voorwerpen, die als stukken van overtuiging hebben gediend, na verloop van acht dagen nadat het geapprobeerde vonnis zal zijn gepronuntieerd aan den met name in het vonnis te vermelden persoon, die de voorwerpen tijdelijk als stukken van overtuiging heeft afgestaan of bij wien zij zijn in beslag genomen, tenzij de Krijgsraad beslisse, dat deze de voorwerpen door misdrijf heeft verkregen, in welk geval hij de teruggave kan gelasten aan den met name in het vonnis te vermelden persoon, aan wien de voorwerpen wederregtelijk zijn onttrokken, of tenzij daarop door den eigenaar of regthebbende binnen den voormelden termijn onder den Secretaris beslag zij gelegd overeenkomstig de voorschriften van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering.

De vernietiging of onbruikbaarmaking van werktuigen of andere voorwerpen, vervaardigd, geschikt gemaakt of gediend hebbende tot het plegen van een strafbaar feit, kan in het vonnis worden gelast.

Ingeval van veroordeeling wegens overtreding van artikel 439, 1°., van het Wetboek van Strafrecht beveelt de Krijgsraad, dat de in dit artikel bedoelde goederen, welke als stukken van overtuiging hebben gediend, voor zoover zij bij den veroordeelde zijn in beslag genomen, aan het militair gezag zullen worden uitgeleverd.

191. Wanneer de Krijgsraad oordeelt een gerequireerden in persoon, tot eene lijfstraffe of ten minste cassatie te moeten verwijzen, zal dezelve den Fiscaal gelasten om den beschuldigden te doen nemen in verzekerde bewaring, zullende het vonnis inmiddels geheim gehouden worden.

192. Aan een ter dood veroordeelden zal twee maal vier-en-twintig uren voor de executie de dood worden aangezegd door den Fiscaal.

193. Van dien tijd af zal aan den veroordeelden de toegang worden vergund van zoodanige vrienden en Leeraars als hij verkiezen zal.

194. Ook zal die toegang aan Leeraars ter keuze van den beschuldigden bevorens, op zijn verlangen, worden toegestaan, wanneer de beschuldigde is onder vermoeden van een misdrijf, waarop waarschijnlijk de doodstraf volgen zal.

195. Geene vonnissen door de Krijgsraden gewezen, zullen mogen worden ter executie gelegd, voor en aleer dezelve door het Militair Geregtshof zijn geapprobeerd of geconfirmeerd geworden in maniere als bij de wet is bepaald.

196. Van de approbatie en confirmatie in het voorenstaand artikel vermeld zijn uitgezonderd alle vonnissen, door de Krijgsraden van eene Vloot, Eskader, minder Smaldeel of een schip alleen, buiten het Rijk in Europa gewezen, zonder eenig onderscheid of dezelve vonnissen strekken tot het opleggen van de straffe des doods, of tot eenige mindere straf, en zonder eenig onderscheid of de veroordeelde het feit *al* of *niet* hebbe beleden.

197. Ingevalle het vonnis alzoo buiten het Rijk in Europa gewezen, strekt tot het opleggen eener mindere straf, dan die des doods, zal de pronuntiatie en executie dadelijk geschieden, nadat de Commanderende Officier van de Vloot, het Eskader, minder Smaldeel of schip alleen daartoe het *fiat executie* zal hebben verleend.

198. Ingevalle het vonnis strekt tot het

opleggen der doodstraf zal de Commanderende Officier van de Vloot, het Eskader of minder Smaldeel, twee Officieren, geene Leden van den Krijgsraad zijnde geweest, bij zich roepen en, benevens dezelven, de stukken van het proces examineren, mitsgaders onderzoeken of het feit behoorlijk beleden of bewezen zij en of ook de straf overëenkomstig de voorschriften der wet opgelegd zij.

199. Na dat het onderzoek, bij het naast voorgaand artikel gemeld, zal zijn afgeloopen, zullen de commanderende en verdere Officieren, bij meerderheid van stemmen, bepalen, of het *fiat executie al* of *niet*, behoort verleend te worden, en wanneer hetzelve alzoo door hun wordt verleend, zal het vonnis kragt van arrest hebben en zoodra doenlijk worden geëxecuteerd, doch zoo zij integendeel zwarigheid mogten maken in het verleenen van *fiat executie* zal de gecondemneerde in verzekerde bewaring moeten gehouden worden tot dat er gelegenheid zij, om denzelven naar het vaderland op te zenden, en de zaak ter cognitie van het Hoog Militair Geregtshof te brengen.

200. Insgelijks zullen vonnissen van Krijgsraden overëenkomstig de bepalingen van art. 117 gehouden, aan boord van een Schip dat zich buiten het Rijk in Europa alleen bevindt, kragt van arrest hebben in zaken van zamenzwering, oproer, muiterij, zamenrotting, complot tot desertie en lafhartigheid voor den vijand, ook wanneer de delinquant daarbij tot de doodstraf is gecondemneerd.

201. De Commanderende Officier van een Schip als bij het voorgaand artikel gemeld, is bevoegd de executie van de doodstraf te schorsen tot dat hij in de gelegenheid zal gekomen zijn, om twee Officieren, die over de zaak niet hebben gezeten, bij zich te adsumeren, ten einde te onderzoeken, of het vonnis *al* dan *niet* behoort te worden geëxecuteerd.

202. *In het laatste geval*, zal de gecondemneerde in verzekerde bewaring worden gehouden tot dat er gelegenheid zij, om denzelven naar het vaderland op te zenden en de zaak ter beslissing aan het Hoog Militair Geregtshof te brengen.

203. Wanneer de beklaagde zich mogt hebben schuldig gemaakt aan een misdrijf, waartegen bij de wet de doodstraf is gesteld, en hetwelk niet behoort onder de zoodanigen die bij Art. 200 zijn vermeld, zal de Commanderende Officier van het Schip, wanneer het vonnis inhoudt veroordeeling ter dood, den veroordeelden niet mogen doen executeeren, maar in verzekerde bewaring houden tot dat er zich gelegenheid opdoet om het geslage vonnis even als in Art. 201 is gezegd te herzien of wel hetzelve, tot dat einde, aan het Hoog Militair Geregtshof, — opzenden.

204. Alle vonnissen moeten openlijk uitgesproken of uitgelezen worden door den President in den vollen Krijgsraad, ter presentie van den Fiscaal en gecondemneerden en bovendien, indien zulks door den Krijgsraad noodzakelijk of wenschelijk geoordeeld wordt, nog door den Secretaris op zoodanige andere plaats, als de Krijgsraad bepalen zal.

Indien de zaak overeenkomstig het Achtste Hoofdstuk van dezen Titel is behandeld en de gecondemneerde zich niet in verzekerde bewaring bevindt, wordt diens presentie bij de uitspraak of uitlezing van het vonnis niet vereischt. De artikelen 162 en 211 zijn alsdan niet van toepassing.

205. De vonnissen, waarvan geen appel valt, zullen, wanneer dezelve, volgens deze wet zijn geapprobeerd of executabel verklaard, dadelijk na de pronuntiatie worden geexecuteerd, tenware de gecondemneerde uitdrukkelijk mogt verlangen, dat deze executie, tot het overwegen van een verzoek om gratie, worde opgeschort.

In het laatste geval kan de gecondemneerde, binnen acht dagen na dien waarop hetzelve vonnis is gepronuntieerd, een verzoekschrift om gratie, ongesloten, inleveren of doen inleveren bij den Secretaris van den Krijgsraad.

Deze inlevering zal de opschorting der executie ten gevolge hebben.

De Secretaris zal naauwkeurige aanteekening houden van den dag der inlevering van zoodanig verzoekschrift, daarvan onmiddellijk kennis geven aan den Fiscaal en het verzoekschrift onmiddellijk verzenden, daar waar zulks zal zijn vereischt.

De executie van het vonnis blijft van regtswege opgeschort, zoolang over het in het tweede lid bedoelde verzoek om gratie wordt geraadpleegd.

Wanneer het verzoek is afgewezen, zal de executie van het vonnis, zoodra mogelijk, geschieden.

206. De executie zal geschieden door den Fiscaal, welke zal moeten zorgen, dat aan den letter van het vonnis stiptelijk worde voldaan, en daarvan rapport zal doen aan de Krijgsraads Vergadering.

207. Zoodra een vonnis zal zijn gepronuntieerd zal zulks boven aan het hoofd van het originele vonnis met bijvoeging van den datum worden aangeteekend.

208. Alle vonnissen zullen, zoo spoedig

mogelijk na derzelver pronuntiatie en executie, met de stukken daartoe behoorende, aan het Hoog Militair Geregtshof worden ingezonden, om, ter Griffie van den Hove, te worden bewaard.

TWEEDE TITEL.

TIENDE HOOFDSTUK.

Van het appel der Vonnissen van de Krijgsraden.

209. De beklaagden zullen het regt van appel of hooger beroep aan het Hoog Militair Geregtshof hebben,

1°. Van alle Vonnissen, waarbij door de Krijgsraden eenige veroordeeling tegen hen zal zijn uitgesproken; — met uitzondering van de zoodanigen, welke na met *fiat executie* bekrachtigd te zijn of na een Examen van den Commanderenden Officier en de daartoe benoemde Officieren, buiten het Rijk in Europa, te hebben ondergaan, direct executabel gesteld zijn;

2°. Van alle vonnissen bij de Krijgsraden gewezen op eene door den beklaagden beweerde onbevoegdheid van den Regter om, over zijne zaak, informatien te nemen, of uitspraak te doen.

210. Alle zoodanige vonnissen door de Krijgsraden gewezen, van welke, volgens het bepaalde bij het vorige artikel, aan het Hoog Militair Geregtshof, kan worden geappelleerd, zullen aanstonds, na het resumeren en arresteren derzelve, door den Secretaris van den Krijgsraad, aan den gecondemneerden, worden gecommuniceerd, en aan denzelven toegestaan den tijd van acht dagen, om te beslissen of hij *al* dan *niet* zal willen appelleren. — Ten welken einde, ook ingevalle de gecondemneerde in hechtenis buiten acces geplaatst is, aan dengenen dien hij zal vermeenen noodig te hebben, om daarover met hem te spreken, daartoe gelegenheid zal worden verleend.

211. Na verloop van acht dagen zal de Secretaris den gecondemneerden voor zich requireren of, indien hij in arrest is, zich bij denzelven vervoegen en hem afvragen, of hij, van het vonnis ten zijnen laste gewezen, begeert te appelleren aan het Hoog Militair Geregtshof.

212. De gecondemneerde, binnen den voorschreven tijd van acht dagen, hebbende verklaard, dat hij, in het gewijsde wil berusten, of wel denzelven tijd hebbende laten verloopen, zonder zich te hebben verklaard, en niet aan den Secretaris, overeenkomstig het vorig artikel, zijn begeerte tot appelleren hebbende te kennen gegeven, zal alsdan het originele vonnis met de stukken daartoe behoorende, aan het Hoog Militair Geregtshof, ter approbatie worden toegezonden.

213. Wanneer een gecondemneerde declareert, dat hij voornemens is om, van het vonnis van den Krijgsraad, te appelleren, zal hiervan onverwijld door den Secretaris rapport aan den Krijgsraad gedaan, en vervolgens het vonnis in den vollen Krijgsraad, in præsentie van den gecondemneerden, gepronuntieerd worden.

214. De gecondemneerde zal dadelijk na de pronuntiatie daarvan het appel interjecteren aan het Hoog Militair Geregtshof en zal daarvan, bij de aanteekening van de gedane pronuntiatie op het originele vonnis van den Krijgsraad, tevens melding gemaakt worden.

215. Na het interjecteren van het appel zal zoo spoedig mogelijk eene copie authentiek van het vonnis aan den gecondemneerden worden afgegeven, en zal wijders voor den Secretaris door den gecondemneerden worden gepasseerd eene volmagt in blanco, of op zoodanigen practizijn, als hij, tot het vervolgen van zijn appel, zal willen gebruiken.

216. De Secretaris bij den Krijgsraad zal gehouden zijn, om, zoo spoedig mogelijk, het alzoo gepronuntiëerde vonnis, met de volmagt van den gecondemneerden, als mede alle de stukken van het proces en verdere noodige informatien voor den Advocaat Fiscaal, intezenden aan het Hoog Militair Geregtshof. Bij deze stukken zal worden gevoegd een verzoek van den Fiscaal aan het Hof om te hebben authorisatie op den Advocaat Fiscaal bij het Hof ten einde het appel voor hem te vervolgen, waarop het Hof, staande Sessie, zal disponeren.

217. Als het Hof hieruit ontwaart dat de gecondemneerde geen practizijn tot het voortzetten der zaak in appel heeft kunnen bekomen, zal hetzelve daarin dadelijk voorzien naar behooren.

218. Indien de gecondemneerde zich in de residentie van den Krijgsraad in arrest bevindt, zal hij aldaar daarin moeten blijven tot den uiteinde der zaak, ten ware door het Hof, op voordragt van den Advocaat Fiscaal, of van den gecondemneerden zelve dienaangaande anders mogt worden beschikt of mogt noodig geoordeeld worden hem te doen overbrengen in verzekerde bewaring ter plaatse der residentie van den Hove.

TWEEDE TITEL.

ELFDE HOOFDSTUK.

Van de kosten.

219. De kosten van het regtsgeding blijven voor rekening van den Staat.

In geval van vrijspraak beveelt de Krijgsraad, dat de kosten, door den beklaagden gemaakt tot dagvaarding en schadeloosstelling van getuigen of deskundigen of tot het bijbrengen van stukken, met uitzondering van de kosten, welke de Krijgsraad verklaart nodeloos te zijn gemaakt, den beklaagden door den Staat worden vergoed.

Het bedrag der vergoeding wordt bij het vonnis vastgesteld.

Door den President wordt daarvoor, zoodra het vonnis in kracht van gewijsde is gegaan, een bevelschrift van tenuitvoerlegging afgegeven.

TWEEDE TITEL.

TWAALFDE HOOFDSTUK.

Van het proces bij vermeende onbevoegdheid des Regters.

220. Wanneer de Officier-Commissaris of de Fiscaal, bij het eerste verhoor, of in den loop der informatien, vermeent, dat, over de zaak of den persoon van den beklaagden een ander Regter bij de wet is gesteld, zal hij, (ofschoon de beklaagde des Regters onbevoegdheid niet had beweerd, of zelfs zich aan denzelven vrijwillig had onderworpen) daarvan dadelijk rapport doen aan den Krijgsraad.

221. In den Krijgsraad zal, door den Officier-Commissaris of den Fiscaal, naar gelang de sustenu door dezen of genen wordt gevoerd, de zaak en de bedenkingen wegens de onbevoegdheid worden voorgesteld, en, na daarop in allen gevalle den Fiscaal in zijn advijs te hebben gehoord, naar bevinding, door den Krijgsraad, worden gedisponeerd.

222. Bij aldien de Krijgsraad vermeent dat, over de zaak, of den persoon van den beklaagden geen ander Regter bij de wet is gesteld, zal de Krijgsraad den Officier-Commissaris authoriseren om de informatien voort te zetten.

223. Zoo wanneer de Krijgsraad bevindt dat er een ander Regter over de zaak of den persoon van den beklaagden, bij de wet, is gesteld, zal zij eene dispositie nemen ten einde daarvan, aan den bevoegden Regter, kennis te geven, met aanbod om den beschuldigden indien die in arrest is, overteleveren.

224. Deze kennisgeving en overgave van den beklaagden zal echter niet geschieden of ten uitvoer worden gebragt voor en aleer de dispositie, tot dat einde, bij het Hoog Militair Geregtshof, zal zijn goedgekeurd, waartoe dezelve met de stukken tot die dispositie behoorende, zoo er zoodanige zijn, aan dat Hof, zal worden ingezonden.

225. Wanneer het Hof bevindt dat er geene termen tot die overgave zijn, zal de Krijgsraad, op ontvangst der dispositie van het Hof, den Officier-Commissaris even als voren, qualificeren tot het voortzetten der verdere informatien.

226. Wanneer het Hof de dispositie tot de overgave van den beklaagden approbeert, zal dezelve worden geexecuteerd.

227. Indien een beklaagde wil beweeren dat de Officier-Commissaris onbevoegd is hem te verhooren, omdat, bij de wet over zijne zaak of persoon, een ander Regter is gesteld, zal hij zulks, met opgave der gronden, aan den Officier-Commissaris bij zijn eerste, tweede of verder verhoor voordragen, voorts daarvan dadelijk door den Officier-Commissaris en den Secretaris worden rapport gedaan aan den Krijgsraad.

228. Een beklaagde zal die zelfde onbevoegdheid ook nog, na den afloop der informatien voor den Officier-Commissaris, in den Krijgsraad zelve kunnen beweeren.

229. Na die beweerde onbevoegdheid wordt de beklaagde niet meer gehoord.

230. De Krijgsraad zal alsdan aan den beklaagden, eenen korten termijn van drie dagen stellen om die vermeende onbevoegdheid van den Regter, bij geschrifte, te betoogen en zoodanige conclusie daarbij te nemen als hij te rade worden zal.

231. Het zal, aan den beklaagden, wanneer hij zich in arrest bevindt, worden toegestaan om met zijn raadsman te spreken over de gronden waarop die onbevoegdheid berust.

232. Na dat die schriftuur van den beklaagden is ingekomen zal de Krijgsraad dezelve stellen in handen van den Fiscaal, om, binnen vier-en-twintig uren en uiterlijk drie dagen, zoo deze laatste termijn absolut noodig is, daarop te dienen van zijne schriftelijke conclusie van antwoord.

233. De Krijgsraad zal daarop de zaak in overweging nemen en, bij vonnis, zoodanige uitspraak doen als hij vermeent met de wet overëenkomstig te zijn.

234. Wanneer, bij het vonnis van den Krijgsraad de door den beklaagden voorgestelde onbevoegdheid van den Regter is verworpen, heeft de beklaagde den tijd van drie dagen na de pronuntiatie van het vonnis om, daarvan het appel aan het Hoog Militair Geregtshof, te interjecteren.

235. Gedurende dien tijd worden de informatien niet voortgezet.

236. De interjectie van het appel geschiedt

voor den Secretaris en wordt daarvan aanteekening gemaakt en verder geprocedeerd als, bij het Tiende Hoofdstuk van dezen Titel, is gezegd.

237. Bijaldien de beklaagde den termijn tot het appel heeft laten verloopen, zonder daarvan gebruik te maken, worden de informatien weder voortgezet en de zaak vervolgd volgens de wet.

238. Wanneer de door den beklaagden voorgestelde onbevoegdheid van den Regter is toegewezen, wordt het vonnis, bevorens hetzelve te pronuntieren en te executeren, aan het Hoog Militair Geregtshof ter approbatie opgezonden.

239. Ingevalle de Krijgsraad, bij dispositie of vonnis, vermeent onbevoegd te zijn, om te erkennen over de zaak of den persoon van den beklaagden, zal zij, zoo de beklaagde zich op vrije voeten bevindt, daarvan, met toezending der noodige stukken, aan den bevoegden Regter, kennis geven, doch zoo wanneer de beklaagde in arrest is, zal hij des niet te min daarin verblijven en de overgave van zijn persoon aan dien Regter aangeboden worden.

240. Zoo wanneer de Regter, aan wien de gedetineerde wordt aangeboden, mogt weigeren of uitstellen, denzelven overtenemen, zal de Krijgsraad den gedetineerden in bewaring doen houden en daarvan communicatie doen aan het Hoog Militair Geregtshof, ten einde zulks verder worde gebragt daar en zoo het behoort.

241. Ingeval de zaak overeenkomstig de artikelen 183 en 184 is behandeld, blijven de voorafgaande voorschriften van dit Hoofdstuk buiten toepassing, met uitzondering der artikelen 238, 239 en 240, en onverminderd de bepalingen van het Tiende Hoofdstuk.

DERDE TITEL.

Van den Fiscaal en den Secretaris bij de Krijgsraden van de Zeemagt.

242. De Fiscaals zullen nasporen en bij de Krijgsraden vervolgen alle zoodanige strafbare feiten, waarvan de cognitie aan dezelve is opgedragen.

Zij kunnen de nasporing opdragen aan de Hulp-Officieren van Justitie — de Kanton-Regters uitgezonderd — zoomede aan de beambten, genoemd in art. 8, 1°. en 7°., van het Wetboek van Strafvordering.

De nasporing vindt niet plaats in gebouwen, vaartuigen, inrigtingen of terreinen, welke onder militair gezag staan, dan met toestemming van de daarover gestelde Militaire Autoriteit.

243. In gevalle hun mogt worden aangebragt of bekend worden zoodanig strafbaar feit, als door militairen van de Zeemagt, aan de regtsmagt van den Krijgsraad in hun ressort onderworpen, mogt zijn begaan, en ter cognitie van den Krijgsraad behoort, zullen zij gehouden zijn daarvan dadelijk schriftelijk berigt te geven aan den Commanderenden Officier, welke over de verwijzing van den verdagte naar den Krijgsraad heeft te beslissen. Die Commanderende Officier is gehouden, de stukken ten spoedigste te stellen in handen van den Commanderenden Officier, onder welken de verdagte ressorteert, ten einde een onderzoek in te stellen overeenkomstig de bepalingen van den Eersten Titel.

Na afloop van het onderzoek worden de stukken gesteld in handen van den Fiscaal, ten einde daarop te dienen van advijs. Artikel 10 is van toepassing.

244. De Fiscaal bij den Krijgsraad in eene of meer van de directiën der Marine binnen het Rijk in Europa, zal zich niet langer dan vier en twintig achtereenvolgende uren van de plaats waar zijn Krijgsraad zitting houdt, mogen verwijderen, zonder uitdrukkelijke toestemming van den President van dien Krijgsraad, doch, indien hij, om bijzondere redenen, zich mogt genoodzaakt vinden zijne residentie voor een langeren tijd dan drie dagen te verlaten, zal hij daartoe verzoek moeten doen aan den Advocaat-Fiscaal bij het Hoog Militair Geregtshof, welke daarop zal disponeren naar behooren.

De andere Fiscaals zullen niet met verlof vertrekken, ten ware zulks, ter beoordeeling van den Commanderenden Officier welke hen hebbe benoemd, mogt worden gepermitteerd, wanneer dezelven, zoo noodig, even als in ander wettig belet, door een ander zullen worden vervangen.

245. Zij zullen, zoo veel dit hen betreft, zorge dragen, dat de wetten, reglementen en ordonnantien naauwkeurig worden naargekomen.

246. Zij zullen verpligt zijn den Commanderenden Officier en den Krijgsraad te dienen van berigt, consideratien en advies, in alle zaken, waarin zulks van hen zal worden gevorderd, en welke de Militaire Justitie betreffen.

247. Zij zullen, indien zulks eenigzins mogelijk is, behoorlijke correspondentie houden met den Advocaat Fiscaal bij het Hoog Militair Geregtshof, deszelfs bedenkingen en advies innemen in alle zaken waarin zij zulks noodig

oordeelen, en, in zaken van gewigt, bijzonder zich van dat advies voorzien, immers in zoo verre bij hen eenige twijffeling zoude mogen overig blijven.

248. Zij zullen direct noch indirect mogen ontvangen of genieten eenige giften, gaven of geschenken, of zich die doen toezeggen van eenige personen die zij weten of vermoeden onder suspicie van eenig strafbaar feit te leggen, of daarvan, door anderen, te worden beschuldigd, noch ook van hen, die zij weten of gelooven van derzelver nabestaanden, vrienden of begunstigers te zijn, al ware het ook de geringste geschenken van spijs of drank, zoo verre, ten aanzien der laatstgemelden, de minste vermoedens daarbij konden plaats hebben, dat die, ter contemplatie van bovengenoemde zaken, gedaan wierden.

249. Indien zij ontdekken eenige geschenken, door anderen ten hunnen behoeve, ontvangen, of aan dezelven ten hunnen respecte, gegeven te zijn, of ook, dat zij zelve, onwetende of onbedacht, die hebben aangenomen, zullen zij daarvan, dadelijk aan den Commanderenden Officier of Krijgsraad, kennis geven, en, het zij de ontvangene geschenken weder terug zenden, indien dit kan geschieden, het zij de waarde van dezelve uitkeeren op zoodanige wijze als de Commanderende Officier of de Krijgsraad zal goedvinden.

250. Zij mogen hunnen post niet uitoefenen in zaken, waarin als beschuldigden betrokken worden personen, die hun bestaan in den zesden of naderen graad van bloedverwantschap, tegenwoordige of voormalige Zwagerschap, voorbehoudens hunne voordragt, om, in bijzondere gevallen, van de waarneming eener Zaak, te mogen worden verschoond, wegens personen daarin op eenigerlei wijze betrokken.

251. In zoodanige gevallen, zal zulks gebragt worden ter kennisse van het Hoog Militair Geregtshof als het een Fiscaal betreft binnen het Rijk in Europa en anders van den Commanderenden Officier, welke den Fiscaal heeft benoemd, die daaromtrent zullen disponeren naar behooren.

252. Zij zullen de teregtzittingen van den Krijgsraad bijwonen, en in dezelve de gevorderde opheldering geven.

253. Zij zullen op eigen gezag niet mogen openbaren hetgene geheim behoort te blijven, bijzonder ook niet, hetgene hun, in de informatien, zal voorkomen ten laste van deze of gene personen, immers niet anders of verder dan hun pligt vereischen zal.

254. Zij zullen de procedures voor de Krijgsraden aanvangen, vervolgen, en zoo verre brengen dat, in den naam van den Souvereinen Vorst, daarin kan worden regt gesproken.

255. In het voeren dezer procedures zullen zij zich gedragen naar hetgene, ten dien opzichte, bij de Wetten, is vastgesteld.

256. Alle procedures zullen, door hen, met zoo veel spoed, worden voortgezet, en ten einde gebragt worden als de omslagtigheid der zaak maar eenigzins gedoogt; en zullen zij bijzonder gehouden zijn, voor zoo veel op hen toepasselijk is, de proces orde na te komen, welke, te dien einde, bij de wet is voorgeschreven.

257. Zij zullen alle authorisatien welke hen ambtshalve betreffen met de meeste promptitude ter Executie leggen.

258. De Secretarissen zullen de Krijgsraden in derzelver deliberatiën ook buiten de openbare teregtzittingen adsisteren, tot dat einde alle notulen van het verhandelde in de vergaderingen en besognes houden, de missives en verdere stukken ontwerpen, en wijders al dat geen verrichten, wat een Secretaris of Minister bij een Collegie van Justitie verpligt is te doen.

Op hen zijn de artikelen 248, 249, 250 en 251 van toepassing.

259. Zij zullen onder het raadplegen de adviesen en stemmen, met de meeste naauwkeurigheid, opteekenen, zoo veel mogelijk, met bijvoeging der redenen waarmede die bekleed worden, ten einde, des te beter, de conclusie kan worden opgemaakt.

260. Zoo wanneer eene zaak in appel aan het Hoog Militair Geregtshof wordt overgebragt, zullen geene extracten van het verhandelde in den Krijgsraad, waardoor, van de uitgebragte adviesen en stemmen van den President en van de Leden van den Krijgsraad zoude blijken, bij de proces-stukken worden gevoegd, immers niet op den Inventaris worden gebragt, zoo dat ze als een gedeelte der processale Stukken zouden kunnen worden aangemerkt.

261. Zij zullen de geëxtendeerde notulen, vonnissen, deliberatien, missives en andere stukken, zonder verwijl, ter resumptie en approbatie of alteratie in de vergadering voorbrengen, en, wel inzonderheid met betrekking tot de notulen, in acht nemen, dat die telkens, in de eerstvolgende zitting van den Krijgsraad, moeten geresumeerd worden.

262. Zij zullen zorge dragen dat de voorgemelde Stukken, vervolgens in orde geschreven, en, na door hen ter ordonnantie van den Krijgsraad te zijn geteekend, door den President

van den Krijgsraad, geparapheerd en promptelijk geëxpedieerd worden.

263. Zij zullen geene extracten uit de deliberatien of vonnissen of andere stukken mogen teekenen of uitgeven, dan nadat dezelve door den Krijgsraad zullen zijn goedgekeurd; edoch zullen zij de stukken altijd zelve teekenen, vóór en alleer die aan den Président, om te parapheren, worden behandigd.

264. Zij zullen de stipste geheimhouding in acht nemen omtrent de adviezen van den President en van de Leden en het niet ter openbare teregtzitting in den Krijgsraad of bij den Officier-Commissaris verhandelde.

265. Zij zullen alle Commissien uit den Krijgsraad adsisteren, en bij de Inspectien, Verhooren, van getuigen of beschuldigden alsmede bij de besognes daaruit voortspruitende, tegenwoordig zijn.

266. Zij zullen zich eindelijk en over het algemeen gedragen naar hetgeen ten opzigte der procedures bij de wetten is vastgesteld.

VIERDE TITEL.

Eed (belofte) voor den President en de Leden van den Krijgsraad, mitsgaders voor den Officier-Commissaris, den Fiscaal en den Secretaris.

267. De President en de Leden van den Krijgsraad, mitsgaders de Officier-Commissaris, de Fiscaal en de Secretaris leggen, respectivelijk, vóór het in functie treden, ieder naar de wijze van zijne godsdienstige gezindheid, de navolgende Eeden of beloften af.

Eed (belofte) van den President en de Leden van den Krijgsraad.

„Ik zwere (belove), dat ik den post als Lid „(President) van den Krijgsraad ter goeder „trouwe, met alle vlijt en naarstigheid, zal „waarnemen; dat ik mij, in alle zaken, bij den „Krijgsraad voorkomende, zal gedragen met „alle Oprechtheid, Eerlijkheid en Onzijdigheid, „zonder daarin aan de partijen toetedragen „eenige gunst of ongunst, en zonder mij daar„van te laten aftrekken door eenige beweeg„redenen hoegenaamd; en dat ik, zoo veel „eenigzins in mijn vermogen is, de voorschriften „der Wet, in de uitoeffening mijner regterlijke „functien, zal in acht nemen en naarkomen."

„Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig. (dat „beloof ik.)"

Eed (belofte) voor den Officier-Commissaris en den Fiscaal.

„Ik zwere (belove), dat ik mijnen post „als Officier-Commissaris (Fiscaal) ter goeder „trouwe, met alle vlijt en naarstigheid, zal „waarnemen; dat ik, zoodra eenig strafbaar „feit of vermoeden daarvan, (*alléén voor den „Fiscaal: ter mijner vervolging als Fiscaal staan„de,*) tot mijne kennisse zal zijn gekomen, „daarvan, zonder uitstel, de rechte waarheid „zal trachten optespóren en doen hetgene mijn „post vereischen zal; dat ik daarin zal te werk „gaan met alle oprechtheid, eerlijkheid en on„zijdigheid zonder den schuldigen of zijne „vrienden of begunstigers te ontzien, en zonder „den onschuldigen te kwellen; en dat ik, zoo „veel in mijn vermogen is, de voorschriften „der wet, voor zoo verre dezelve mijn Officie „betreffen, getrouwelijk zal in acht nemen en „naarkomen."

„Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig. (dat „beloof ik.)"

Eed (belofte) voor den Secretaris.

„Ik zwere (belove), dat ik mijnen post, als „Secretaris, ter goeder trouw en met alle vlijt „en naarstigheid, zal waarnemen, dat ik ge„trouwelijk en met alle oprechtheid zal aan„teekenen, opmaken, te boek stellen en expé„dieren al wat mij, in mijn Officie, zal worden „belast; dat ik de registers en andere acten, „welke tot mijn toevoorzicht behooren, zorg„vuldig zal bewaren, dat ik niet zal openbaren „de gevoelens van den President of de Leden „van den Krijgsraad of van den Officier-Com„missaris noch ook hetgene, in de informatien, „zoude mogen voorkomen, of ietwes anders „hetgene geheim zoude moeten blijven; en dat „ik voorts in mijne voorsz. betrekking, zoo „veel eenigzins in mijn vermogen is, de voor„schriften der wet getrouwelijk zal in acht „nemen, voor zoo verre die op mij van eenige „toepassing zijn."

„Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig. (dat „beloof ik.)"

268. De in artikel 267 voorgeschreven Eed (belofte) wordt afgelegd:

a. door den burger-regtsgeleerde-President en zijn vervanger, zoomede door den Fiscaal binnen het Rijk in Europa en diens plaatsvervanger, in handen van het Hoog-Militair-Geregtshof;

b. door den militairen President, de leden, den Officier-Commissaris, den niet onder *a* genoemden Fiscaal en den Secretaris bij den Krijgsraad of bij de informatien in handen van de autoriteit, die hen tot het vervullen van hunne functie heeft benoemd.

Indien de sub *b* van dit artikel bedoelde Eed

(belofte) niet in handen van de aldaar genoemde autoriteit kan worden afgelegd, wordt door de betrokken Officieren eigenhandig een schriftelijke Eed (belofte) opgemaakt en onderteekend.

REGISTER DER REGTSPLEGING BIJ DE ZEEMAGT.

EERSTE TITEL. Art.

Algemeene bepalingen, regten en pligten der Commanderende Officieren 1

TWEEDE TITEL. 1e HOOFDSTUK.

Informatien voor den Officier-Commissaris in de Directien der Marine en elders, waar geen Krijgsraad resideert 17

TWEEDE TITEL. 2e HOOFDSTUK.

Informatien voor den Officier-Commissaris in de Directien der Marine en elders, waar de Krijgsraad resideert 26

TWEEDE TITEL. 3e HOOFDSTUK.

Bijeenroeping en zamenstelling der Krijgsraden 112

TWEEDE TITEL. 4e HOOFDSTUK.

Krijgsraad binnen het Rijk in Europa, en elders bij eene Vloot, een Eskader of minder Smaldeel 122

TWEEDE TITEL. 5e HOOFDSTUK.

Krijgsraad aan boord van een Schip hetwelk zich alleen bevindt buiten het Rijk in Europa 135

TWEEDE TITEL. 6e HOOFDSTUK.

Regtsmagt, regten en pligten der Krijgsraden bij de twee naastvoorgaande Hoofdstukken vermeld 142

TWEEDE TITEL. 7e HOOFDSTUK.

Regtspleging en handelingen der Krijgsraden 159

TWEEDE TITEL. 8e HOOFDSTUK.

Van bijzondere beregting van strafbare feiten, als overtredingen in het gemeene strafregt omschreven 183

TWEEDE TITEL. 9e HOOFDSTUK.

Van de vonnissen en derzelver executie . 185

TWEEDE TITEL. 10e HOOFDSTUK.

Van het appel der Vonnissen van de Krijgsraden 209

TWEEDE TITEL. 11e HOOFDSTUK.

Van de kosten 219

TWEEDE TITEL. 12e HOOFDSTUK.

Van het proces bij vermeende onbevoegdheid des Regters 220

DERDE TITEL.

Van den Fiscaal en den Secretaris bij de Krijgsraden van de Zeemagt 242

VIERDE TITEL. Art.

Eed (belofte) voor den President en de Leden van den Krijgsraad, mitsgaders voor den Officier-Commissaris, den Fiscaal en den Secretaris 267

15 *September* 1913. BESLUIT, tot nadere wijziging en aanvulling van het Algemeen Reglement Vervoer 1901, en tot wijziging van het Algemeen Reglement voor den dienst op de spoorwegen en van het Vereenvoudigd Locaalspoorwegreglement 1902. S. 366.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 8 Augustus 1913, nº. 256, Afdeeling Spoorwegen;

Gelet op artikel 27 van de wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* nº. 67), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 8 April 1893 (*Staatsblad* nº. 62) en op artikel 1 van de wet van 9 Juli 1900 (*Staatsblad* nº. 118);

Den Raad van State gehoord (advies van 2 September 1913, nº. 33);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 10 September 1913, nº. 235, Afdeeling Spoorwegen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. Het Algemeen Reglement Vervoer 1901, vastgesteld bij Ons besluit van 4 Januari 1901 (*Staatsblad* nº. 20), laatstelijk gewijzigd en aangevuld bij Ons besluit van 18 April 1913 (*Staatsblad* nº. 134), te wijzigen en aan te vullen als volgt:

1º. Artikel 45, § 3, sub B, te wijzigen en te lezen als volgt:

B. Tot het vervoer als bestelgoed zijn toegelaten:

I. de goederen, genoemd in de bijlage B van dit reglement sub XXVII (gist), LVI (wijn en likeuren in flesschen, sigaren, eet- en vleeschwaren), LVII (ledig teruggaande zakken) en LVIII (schilderijen, beelden en alle voorwerpen van kunst), een en ander voor zoover de in die nummers gegeven voorschriften in acht worden genomen;

II. zendingen tot een bruto-gewicht van 12½ kilogram, bestaande uit jacht- (doch geen Lefaucheux- of pinvuur-) patronen, waarvan de hulzen vervaardigd zijn uit bordpapier, al dan niet bekleed met een dun messingen of koperen omhulsel en geladen met zwart of rookzwak buskruit en hagel, voor zoover de volgende voorschriften in acht worden genomen:

a. De patronen, waarvan de hulzen bestaan uit bordpapier en een inwendigen of uitwendigen mantel van metaal, behooren zoo te zijn

samengesteld, dat de geheele hoeveelheid der ontplofbare stof zich in het metalen benedendeel bevindt en afgesloten is door een prop of spiegel. Het bordpapier der patronen moet van zoodanige hoedanigheid zijn, dat van breken gedurende het vervoer geen sprake kan zijn. De patronen met papierhuls voor centraalontsteking moeten eene wanddikte van ten minste 0,7 m.M. hebben.

b. De patronen moeten vast verpakt zijn in kartonnen doozen, die geplaatst zijn in stevige houten kistjes (wanddikte ten minste 10 m.M.), welke gesloten zijn met verzinkt ijzeren spijkers, koperen spijkertjes of schroeven. Tusschen de kartonnen doozen en de houten wanden van het kistje, moet eene ruimte van ten minste 2 c.M. aanwezig zijn, welke zoo stevig met werk, houtwol of papier, afval — alles volkomen droog — is opgevuld, dat verschuiven van de doozen met patronen in het kistje tijdens het vervoer is uitgesloten.

c. De houten kistjes moeten van een, den inhoud duidelijk aanwijzend opschrift voorzien zijn en, op zoodanige wijze vervaardigd, gesloten en verzegeld zijn, dat opening tijdens het vervoer niet onopgemerkt kan plaats hebben.

d. Bij de aanbieding ten vervoer moet de afzender eene door hem onderteekende schriftelijke verklaring van den volgenden inhoud afgeven:

„De ondergeteekende verklaart, dat het heden „te . . . . door hem aan het adres van . . . „te . . . ten vervoer aangeboden en met het „merk . . . gesloten kistje jachtpatronen, zoo„wel wat de hoedanigheid van den inhoud als „wat de wijze van verpakking betreft, voldoet „aan de voorschriften, voorkomende in artikel „45, § 3, sub B II, van het Algemeen Regle„ment voor het vervoer op de spoorwegen. „ . . . . . den . . . . . 19 . .”

2°. Aan § 4 van artikel 45 den volgenden volzin toe te voegen:

Hetzelfde geldt ten aanzien van hem, die ten vervoer als bestelgoed toegelaten jachtpatronen met valsche of onnauwkeurige opgaven ten vervoer als bestelgoed aanbiedt of laat aanbieden, of daarbij niet voldoet aan de voorwaarden, welke door het bepaalde in de vorige paragraaf sub B II zijn gesteld.

3°. Achter de bepaling sub XXXVI, voorkomende in de bijlage B van bovengenoemd reglement, op te nemen het volgende:

XXXVI *a. Schietmiddelen in metalen hulzen, alsook goed gelatineerde kruitweefsels en daaruit vervaardigde fabrikaten* worden in colli, waarvan het bruto-gewicht niet meer dan 100 K.G. mag bedragen, onder de volgende voorwaarden vervoerd:

a. De schietmiddelen moeten in dichte zakjes gedaan worden, welke het verstuiven en verspreid raken verhinderen. Deze zakjes moeten in metalen hulzen worden gebracht, waarvan de sluiting zoodanig moet zijn, dat zij wel volkomen dicht is, doch in geval van brand geen weerstand biedt aan den druk der zich inwendig ontwikkelende gassen. De hoeveelheid van het schietmiddel in ieder zakje mag niet meer dan 1 K.G., die van de daarmede gevulde huls niet meer dan 1,5 K.G. wegen. Goed gelatineerd kruitweefsel en daaruit vervaardigde fabrikaten worden zonder metalen hulzen vervoerd; ook kan de dichte zak achterwege blijven, wanneer de kisten inwendig met blik bekleed zijn.

b. De metalen hulzen met schietmiddelen of de stofdichte zakjes met kruitweefsels moeten in goed bewerkte houten kisten verpakt worden, waarvan de wanddikte moet overeenkomen met de hieronder genoemde minimummaten;

Bruto gewicht de kist:	minste wanddikte.
tot en met 5 KG.	7 m.M.
boven 5 „ „ „ 50 „	12 m.M.
„ 50 „ „ „ 100 „	15 m.M.

Voor kisten, inwendig met blik bekleed, mag de wanddikte der houten kist met 5 m.M. verminderd worden, doch nooit minder bedragen dan 7 m.M. Opengebleven ruimten moeten zoodanig met bordpapier, papierafval, werk, houtwol of krullen — alles volkomen droog — aangevuld worden, dat verschuiven in de kist gedurende het vervoer, niet kan plaats hebben.

c. In ééne kist mogen noch verschillende soorten schietmiddelen, noch schietmiddelen met andere ontplofbare stoffen te zamen verpakt worden. In éénen spoorwagen mag telkens slechts ééne kist met schietmiddelen of kruitweefsel en de daaruit vervaardigde fabrikaten vervoerd worden; het bijladen van ontplofbare stoffen is verboden. De aanneming ten vervoer kan dienovereenkomstig beperkt worden. Bij iedere kist met schietmiddelen moet een bijzondere vrachtbrief gevoegd zijn, waarop geene andere goederen mogen voorkomen.

d. De kisten mogen alleen dan met ijzeren spijkers gesloten worden, wanneer deze goed vertind zijn. Zij moeten voorzien worden van een opschrift, dat duidelijk den inhoud omschrijft. Bovendien moeten zij voorzien zijn van eene afsluiting door een looden zegel, of van een op twee schroefkoppen van het deksel

aangebracht zegel (afdruk of merk), of van een over deksel en zijwanden geplakt teeken met het fabrieksmerk.

e. De afzender moet op den vrachtbrief eene door hem onderteekende verklaring stellen, waarin ook het merk der looden of andere zegels of het fabrieksmerk aangegeven is. De verklaring moet luiden:

„De ondergeteekende verklaart, dat de in „dezen vrachtbrief vermelde, met het merk „ . . . gesloten zending, zoowel wat de hoe„danigheid van den inhoud als wat de wijze „van verpakking betreft, voldoet aan de voor„schriften, voorkomende onder n°. XXXVI*a* „van het Algemeen Reglement voor het ver„voer op de spoorwegen".

B. Het Algemeen Reglement voor den dienst op de spoorwegen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 27 October 1875 (*Staatsblad* n°. 183), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 23 Februari 1909 (*Staatsblad* n°. 58), te wijzigen als volgt:

Artikel 78, vijfde lid, te wijzigen en te lezen als volgt:

De bepalingen van het derde en vierde lid van dit artikel, welke op voorwaardelijk ten vervoer toegelaten goederen betrekking hebben, gelden niet voor wagens, geladen met gist, met wijn of likeuren in flesschen, met sigaren, eet- of vleeschwaren, met ledige zakken, met schilderijen, beelden en andere voorwerpen van kunst of met bestelgoedzendingen, bestaande uit volgens het Algemeen Reglement voor het vervoer op de spoorwegen voorwaardelijk ten vervoer toegelaten goederen, voor zoover deze blijkens dat reglement als bestelgoed mogen worden vervoerd.

C. Het Vereenvoudigd Locaalspoorwegreglement 1902, vastgesteld bij Ons besluit van 18 Augustus 1902 (*Staatsblad* n°. 170), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 18 April 1913 (*Staatsblad* n°. 134), te wijzigen als volgt:

1°. Artikel 56, tweede lid, te wijzigen en te lezen als volgt:

2°. Goederen, welker aard volgens het oordeel van de beambten van den spoorwegdienst eene inpakking of eene bijzondere wijze van inpakking noodzakelijk maakt, ten einde verlies of beschadiging bij het vervoer te voorkomen, behoeven niet ten vervoer te worden aangenomen, wanneer zij in het geheel niet of niet behoorlijk ingepakt zijn.

Bij uitzondering kunnen zulke goederen ten vervoer worden aangenomen, wanneer de afzender door eene onderteekende verklaring, naar welke op den vrachtbrief of de adreskaart moet worden verwezen, erkent, dat de goederen niet of niet voldoende zijn ingepakt; in deze verklaring moeten de verschillende colli gespecificeerd en omschreven worden. De bestuurders van den spoorwegdienst mogen ook vorderen, dat stukgoederen door den afzender op voldoende wijze voorzien worden van den naam van het station van bestemming en van duidelijke afzonderlijke merken of nummers, in zooverre de aard dier goederen zulks zonder groot bezwaar toelaat. Bij stukgoederen, welke met eene adreskaart ten vervoer worden aangebracht, moet elk collo voorzien zijn van een duidelijk adres, aangevende den naam en de woonplaats van den geadresseerde.

2°. Artikel 58, eerste lid, te wijzigen en te lezen als volgt:

1. De goederen worden ten vervoer aangeboden met een vrachtbrief of met eene adreskaart, naar gelang zulks in de tarieven is bepaald.

3°. Artikel 65, negende lid, te wijzigen en te lezen als volgt:

9°. Goederen, die besteld worden, worden aan den geadresseerde niet afgeleverd, vóórdat deze den vrachtprijs en alle bijkomende kosten voldaan en voor de ontvangst der goederen in het bestelboek of op de achterzijde der adreskaart geteekend heeft.

Dit besluit treedt in werking den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's Gravenhage, den 15den September 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 30 *Sept.* 1913.)

—

15 *September* 1913. BESLUIT, houdende vergunning tot invoer van koperen muntplaatjes ten behoeve van 's Rijks Munt. S. 367.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 21 Augustus 1913, n°. 109, Invoerrechten en Generale Thesaurie;

Gezien artikel 19 der wet van 15 Augustus 1862 (*Staatsblad* n°. 170);

Den Raad van State gehoord (advies van 2 September 1913, n°. 27);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 10 September 1913, nº. 96, Invoerrechten en Generale Thesaurie;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

Met afwijking van het bepaalde bij artikel 19, eerste lid, der wet van 15 Augustus 1862 (*Staatsblad* nº. 170) wordt de invoer van koperen muntplaatjes ten behoeve van 's Rijks Munt toegestaan, mits deze bestemming bij dien invoer voldoende wordt aangetoond.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 15den September 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) BERTLING.

(*Uitgeg.* 30 *Sept.* 1913.)

---

15 *September* 1913. BESLUIT, houdende vaststelling eener regeling van de aanstelling, de bezoldiging en den dienst van de beambten en bedienden bij de Krijgsraden van de Landmacht, bij den Zeekrijgsraad binnen het Rijk in *Europa*, bij de Auditeurs-Militair bij de Krijgsraden van de Landmacht en bij den Fiskaal bij den Zeekrijgsraad binnen het Rijk in Europa. S. 368.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie a. i. van den 19 Juli 1913, nº. 596;

Overwegende, dat het wenschelijk is bepalingen vast te stellen tot regeling van de aanstelling, de bezoldiging en den dienst van de beambten en bedienden bij de Krijgsraden van de Landmacht, bij den Zeekrijgsraad binnen het Rijk in *Europa*, bij de Auditeurs-Militair bij de Krijgsraden van de Landmacht en bij den Fiskaal bij den Zeekrijgsraad binnen het Rijk in *Europa*;

Den Raad van State gehoord (advies van den 5 Augustus 1913, nº. 20);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Justitie van den 12 September 1913, 4de Afdeeling, nº. 520;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van den dag, waarop de wet van 31 October 1912, *Staatsblad* nº. 337, in werking treedt, te bepalen als volgt:

Art. 1. Door Onzen Minister van Justitie kunnen worden aangesteld, geschorst en ontslagen:

1º. schrijvers onder den titel van Rijksklerk eerste, tweede of derde klasse bij den Krijgsraden der Landmacht, bij den Zeekrijgsraad binnen het Rijk in *Europa*, benevens bij de Auditeurs-Militair bij de Krijgsraden bij de Landmacht, en bij den Fiskaal bij de Zeekrijgsraad binnen het Rijk in *Europa*;

2º. concierges, boden en knechts bij de Krijgsraden bij de Landmacht en bij den Zeekrijgsraad binnen het Rijk in *Europa*.

Wanneer eene vacature van Rijksklerk of van bediende is ontstaan, doet de President van den betrokken Krijgsraad, de betrokken Auditeur-Militair of de Fiskaal, binnen eene maand daarna aan Onzen Minister van Justitie toekomen, eene met redenen omkleede aanbeveling van drie personen, dingende naar de opengevallen betrekking, welke aanbeveling zal zijn vergezeld van de adressen van allen, die naar de opengevallen betrekking dingen en van de hen betreffende geneeskundige verklaringen, inhoudende dat adressant lichamelijk geschikt is voor de te vervullen betrekking.

Voor hen, die dingen naar de betrekking van concierge, behoort daarbij te worden gevoegd een geneeskundige verklaring, inhoudende, dat onder de inwonende leden van het gezin van adressant er niet zijn, die lijden aan eene chronische ziekte.

2. Dezelfde persoon kan tegelijk de betrekkingen van concierge en bode bekleeden.

3. De beambten en bedienden zijn in hunne ambtsbetrekking ondergeschikt aan den President van den Krijgsraad, den Auditeur-Militair, of den Fiskaal bij wien zij zijn aangesteld.

4. De dienst en werkzaamheden der beambten en bedienden worden geregeld door den President van den Krijsraad, den Auditeur-Militair, of den Fiskaal aan wien zij in hunne ambtsbetrekking ondergeschikt zijn.

Alvorens in dienst te treden leggen de beambten en bedienden in handen van den President, den Auditeur-Militair of den Fiskaal, aan wien zij in hunne ambtsbetrekking ondergeschikt zijn, den eed of de belofte af, dat zij hunne betrekking getrouwelijk zullen waarnemen.

5. Met machtiging van Onzen Minister van Justitie en op de door dezen te bepalen belooning kunnen door de Presidenten van de Krijgsraden hulpschrijvers en bedienden en door de Auditeurs-Militair en den Fiskaal hulpschrijvers tijdelijk in dienst worden genomen.

Zij zijn aan den betrokken President, Auditeur-Militair of Fiskaal ondergeschikt.

De hulpschrijvers zullen ten minste den ouderdom van 16 jaar bereikt moeten hebben.

De belooning dezer hulpschrijvers en bedienden wordt gekweten uit de jaarlijksche toelage wegens kleine onkosten.

6. Tot Rijksklerk zijn benoembaar:

1°. Zij, die den vollen ouderdom van 21 jaren bereikt en dien van 40 jaren nog niet overschreden hebben, voor het ambt ook lichamelijk geschikt worden geacht en voldoende administratieve kennis en ervaring bezitten;

2°. Voorzoover de Rijksklerken der eerste en tweede klasse betreft, voldaan hebben aan het onderzoek, dat voor de Rijksklerken ter griffie en ten parkette bij de burgerlijke gerechten door Onzen Minister van Justitie, krachtens artikel 24 sub 3°. van het Reglement IV op de organisatie en de dienst der Deurwaarders en verdere regtsbedienden, wordt bepaald.

Tot 1 Januari 1916 kunnen personen, die niet aan de voorwaarden voor benoembaarheid voldoen, tot Rijksklerk der eerste, tweede of derde klasse worden benoemd.

7. Zij, die op 1 October 1913 als klerk bij een Auditeur-Militair of als hulpschrijver ter griffie of ten parkette bij een burgerlijk gerecht in dienst zijn en ten minste vier jaar onmiddellijk daaraan voorafgaande onafgebroken werkzaam zijn geweest, en zij, die op dien dag als klerk in 's Rijksdienst werkzaam zijn bij den Centralen Raad van Beroep of bij een Raad van Beroep, zijn tot Rijksklerk der eerste of tweede klasse benoembaar, ook al bezitten zij niet het getuigschrift, dat zij met goed gevolg hebben voldaan aan het onderzoek, bedoeld bij artikel 6, 2°. van dit besluit.

Zij, die ten minste 10 jaar onafgebroken als klerk of als hulpschrijver ter griffie of ten parkette bij een burgerlijk gerecht of als Klerk bij den Centralen Raad van Beroep of bij een Raad van Beroep hebben gewerkt, zijn tot Rijksklerk bij een Krijgsraad, een Auditeur-Militair of den Fiskaal benoembaar, ook al hebben zij den leeftijd van 40 jaar overschreden.

8. De Rijksklerken bij de Krijgsraden, de Auditeurs-Militair en den Fiskaal zijn verdeeld in drie klassen.

De jaarwedde der Rijksklerken van de derde klasse bedraagt ƒ 420 en wordt verhoogd na een diensttijd als Rijksklerk van:

1 jaar tot op ƒ 540.
4 jaar tot op ƒ 600.
8 jaar tot op ƒ 660.
12 jaar tot op ƒ 720.

De jaarwedde der Rijksklerken van de tweede klasse bedraagt ƒ 720 en wordt verhoogd na een diensttijd als Rijksklerk van:

12 jaar tot op ƒ 840.
16 jaar tot op ƒ 960.

De jaarwedde der Rijksklerken van de eerste klasse bedraagt ƒ 840 en wordt verhoogd na een diensttijd als Rijksklerk van:

12 jaar tot op ƒ 960.
16 jaar tot op ƒ 1080.
20 jaar tot op ƒ 1200.

In bijzondere gevallen kan deze laatste bezoldiging na een diensttijd van 24 jaren, trapsgewijze verder worden verhoogd tot op ƒ 1500.

De verhoogingen gaan in met den eersten dag van het kwartaal volgende op dat, in den loop waarvan de aanspraak op verhooging verkregen wordt.

9. Na een diensttijd van 20 jaar kunnen de Rijksklerken van de tweede klasse, die om hunne bruikbaarheid en hun goed gedrag en ijver verdere bevordering verdienen, voor de eerste klasse in aanmerking komen. In bijzondere gevallen kunnen zij, bij korter diensttijd, tot de eerste klasse worden bevorderd.

10. Bij de aanstelling tot Rijksklerk kan bepaald worden, dat de diensttijd als hulpschrijver bij de burgerlijke en militaire gerechten of de tijd vóór 1 Januari 1911 als klerk ter griffie of ten parkette bij de burgerlijke gerechten doorgebracht voor de berekening der wedde geheel of ten deele als diensttijd zal gelden.

Tot 1 Januari 1916 kan in buitengewone gevallen bij de aanstelling worden bepaald, dat de betrokkene geacht wordt een willekeurig aantal jaren als diensttijd als Rijksklerk te hebben.

11. Onze Minister van Justitie kent eene standplaats toelage toe aan de Rijksklerken te *Amsterdam* van ten hoogste ƒ 300 voor de gehuwden en ten hoogste ƒ 150 voor de ongehuwden; aan die te *'s Gravenhage* van ten hoogste ƒ 200 voor de gehuwden en ten hoogste ƒ 100 voor de ongehuwden.

12. Bij de eerste aanstelling genieten de Rijksklerken eene toelage, ten bedrage van de bijdrage door hen verschuldigd voor eigen pensioen volgens den grondslag bij aanstelling vastgesteld.

13. Bij elken Krijgsraad, Auditeur-Militair en bij den Fiskaal kunnen ten hoogste twee Rijksklerken worden aangesteld, waarvan ten hoogste een der eerste klasse.

14. Onverminderd het voorschrift van arti-

kel 3 van het Koninklijk besluit van 5 November 1851 (*Staatsblad* nº. 141) is het den Rijksklerken verboden nevens hun ambt eenig beroep of betrekking uit te oefenen zonder verlof van den President van den Krijgsraad, den Auditeur-Militair of den Fiskaal, aan wien zij in hunne ambtsbetrekking ondergeschikt zijn.

Onze Minister van Justitie ontvangt terstond bericht van het verleend verlof; hij is bevoegd het te allen tijde in te trekken.

15. Onze Minister van Justitie is bevoegd om Rijksklerken bij de Krijgsraden, de Auditeurs-Militair of den Fiskaal aan te wijzen om, onder toezicht van hem aan wien zij in hunne ambtsbetrekking ondergeschikt zijn, in algemeenen dienst op te treden.

16. De jaarwedden van de bedienden bedragen:

a. voor de concierges en de boden bij de Krijgsraden te *Amsterdam* en *'s Gravenhage* ten minste ƒ 700 en ten hoogste ƒ 900;

b. voor de concierges en boden bij de overige Krijgsraden ten minste ƒ 600 en ten hoogste ƒ 800;

c. voor hen, die behalve de betrekking van concierge ook die van bode bekleeden, voor de onder *a* bedoelden ten minste ƒ 900 en ten hoogste ƒ 1100 en voor de onder *b* bedoelden ten minste ƒ 800 en ten hoogste ƒ 1000;

d. voor de knechts (portiers daaronder begrepen) ten minste ƒ 400 en ten hoogste ƒ 650 voor hen, die bij de Krijgsraden te *Amsterdam* en *'s Gravenhage* zijn aangesteld en ten minste ƒ 400 en ten hoogste ƒ 600 voor hen, die bij de overige Krijgsraden zijn aangesteld.

17. De jaarwedden van de bedienden worden verhoogd als volgt:

voor hen bedoeld bij artikel 16 sub *a*, *b* en *c* na 2, 4, 6 en 8 jaar dienst als zoodanig, voor hen bedoeld bij artikel 16 sub *d* bij de Krijgsraden te *Amsterdam* en *'s Gravenhage* na ½, 1, 2, 3 en 4 jaar en bij de overige Krijgsraden na ½, 1, 2 en 3 jaar dienst als zoodanig, telkens met ƒ 50 tot dat de voor iedere bediening vastgestelde maximum-jaarwedde zal zijn bereikt.

Bij benoeming van een bediende in den loop van een kwartaal, worden de hiervoren vermelde tijdvakken geacht aan te vangen met den eersten dag van het kwartaal, volgende op dat, waarin de benoeming is geschied.

18. De beambten en bedienden zijn verplicht te wonen in de gemeente waar het gerecht gevestigd is, bij hetwelk zij zijn benoemd.

19. Zij mogen, hetgeen zij als zoodanig te weten komen, niet verder bekend maken dan voor de uitoefening van hun ambt noodig is, tenzij hunne verklaring als getuige of deskundige volgens de wet mocht worden gevorderd.

Zij mogen geene giften of geschenken aannemen van verdachten, beklaagden, partijen, hunne vertegenwoordigers of raadslieden.

Zij mogen niet ter terechtzitting als gemachtigden of raadslieden van partijen of beklaagden optreden.

De voorschriften van dit artikel vinden op de hulpschrijvers en de tijdelijk in dienst genomen bedienden overeenkomstige toepassing.

20. De beambten en bedienden kunnen ook buiten hun verzoek in het belang van den dienst worden verplaatst.

In geval van verplaatsing genieten zij vergoeding van verplaatsingskosten tot het bedrag, door Onzen Minister van Justitie te bepalen.

21. De beambten en bedienden hebben aanspraak op een jaarlijksch verlof van 8 achtereenvolgende dagen.

Behalve dit jaarlijksch verlof wordt slechts in buitengewone gevallen en om zeer dringende redenen verlof verleend.

Het verlof wordt verleend door den ambtenaar, aan wien zij in hunne ambtsbetrekking ondergeschikt zijn en op den door hem te bepalen tijd.

Zonder verlof mogen zij niet afwezig zijn. Verloven voor langer dan zes weken worden verleend door Onzen Minister van Justitie.

In geval van ziekte of ongesteldheid geven zij hiervan ten spoedigste kennis aan hem, aan wien zij in hunne ambtsbetrekking ondergeschikt zijn.

22. Indien een beambte of bediende wegens ziekte verlof geniet, of zonder in het genot van verlof te zijn, door ziekte verhinderd wordt zijn ambt waar te nemen, komen de onvermijdelijke kosten, aan zijne vervanging verbonden, voor de eerste 6 weken ten laste van het Rijk; daarna kunnen zij te zijnen laste worden gebracht.

23. Indien een beambte of bediende gedurende één jaar verhinderd is geweest zijne betrekking waar te nemen of gedurende één jaar wegens ziekte verlof heeft genoten en nog geen termen bestaan voor ontslag, kunnen Wij bepalen, met welk bedrag zijne bezoldiging zal worden verminderd.

24. De beambten en bedienden kunnen wegens het niet naleven van eenig voorschrift of gebrek aan ijver, plichtsverzuim of onwaardig of onbehoorlijk gedrag in of buiten dienst, door hem, aan wien zij in hunne ambts-

betrekking ondergeschikt zijn, worden gestraft met:

a. schriftelijke berisping;

b. ontneming van aanspraak op verlof; of

c. op de wedde in te houden geldboete van ten hoogste *f* 25.

De strafoplegging heeft plaats bij met redenen omkleede beschikking, gedurende veertien dagen na de mededeeling onderworpen aan beroep op Onzen Minister van Justitie.

De strafoplegging kan door Onzen Minister van Justitie ambtshalve vernietigd worden.

25. Indien de bovenvermelde tekortkomingen van zeer ernstigen aard zijn, kunnen de beambten en bedienden door Onzen Minister van Justitie worden gestraft met:

a. voortdurende of tijdelijke uitsluiting van periodieke verhooging van wedde;

b. terugplaatsing naar eene lagere klasse;

c. schorsing; of

d. ontslag.

De strafoplegging heeft plaats bij met redenen omkleede beschikking, gedurende 30 dagen na de mededeeling onderworpen aan beroep op de Koningin.

26. Onverminderd de voorschriften betreffende de op wachtgeldstelling, wordt aan de beambten en bedienden ontslag verleend:

a. op hun verzoek;

b. met het einde van het kalenderjaar, waarin zij den vollen ouderdom van 65 jaar bereiken;

c. wegens opheffing der betrekking; en

d. wegens gemis aan of verlies van de noodige geschiktheid of bekwaamheid voor de verdere vervulling van hun ambt.

27. Ontslag wegens gemis aan of verlies van de noodige geschiktheid of bekwaamheid voor de vervulling van het ambt en verplaatsing buiten verzoek geschieden bij met redenen omkleede beschikking, gedurende 30 dagen na de mededeeling onderworpen aan beroep op de Koningin.

28. De beambte of bediende, die gedurende 14 dagen zonder bekende wettige reden zijn ambt niet waarneemt, wordt geacht zijn ontslag te hebben gevraagd.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's Gravenhage, den 15den September 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie, (*get.*) B. ORT.

(*Uitgeg.* 3. *Oct.* 1913.)

15 *September* 1913. BESLUIT, tot wijziging en aanvulling van het Reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds van Militairen beneden den rang van officier bij de Koloniale troepen. S. 369.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 13 Augustus 1913, Statistisch Bureau, nº. 41;

Den Raad van State gehoord (advies van 2 September 1913, nº. 36);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 11 September 1913, Statistisch Bureau, nº. 15;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Het Reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds van militairen beneden den rang van officier bij de Koloniale troepen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 24 Juni 1908 (*Nederlandsch Staatsblad* nº. 211, *Indisch Staatsblad* nº. 608) wordt gewijzigd en aangevuld zooals hierna is aangegeven.

§ 1. In artikel 3, § 1, wordt tusschen de woorden „in het genot zijn van" en „(voortdurend of tijdelijk)" ingelascht: „— dan we recht hebben op —".

§ 2. In het tweede lid van artikel 3, § 3, wordt tusschen de woorden „overlijden" en „en" ingelascht: „of zich opnieuw voor den Kolonialen militairen dienst verbinden".

§ 3. In artikel 3, § 4, wordt tusschen „is" en „van" ingevoegd: „met ingang van de maand volgende op die, waarin zulks plaats heeft".

§ 4. In artikel 4 wordt:

1º. sub *e* van § 1 tusschen de woorden „door" en „vrouw" ingelascht: „of ten behoeve van";

2º. sub *f* van § 1 gelezen als volgt:

„de pensioenen of gagementen, welke door gewezen militairen worden genoten of waarop zij recht hebben, dan wel de uitkeeringen die worden toegekend, wanneer wegens veroordeeling de pensioenen of gagementen niet uitbetaald worden".

3º. § 1 aangevuld met:

„*g.* de door de sub *f* bedoelde deelgenooten genoten wordende inkomsten wegens het vervullen of waarnemen van eene betrekking in den Kolonialen dienst".

4º. de eerste zin van § 3 als volgt gelezen:

„De facultatief-deelgenooten, behalve die, wier wegens volbrachten diensttijd toegekend pensioen of gagement is vervallen, contribueeren over het normale militair activiteits-

traktement of de normale soldij welke op het tijdstip dat zij den dienst verlaten, gelden voor de in *Nederlandsch-Indië* dienende militairen van hun rang of stand".

§ 5. In artikel 5 wordt:

1°. in § 1, sub A., 1°., tusschen de woorden „van" en „pensioen" ingelascht het woord „maximum";

2°. aan „B. van de inkomsten bedoeld in artikel 4, § 1, onder *f*" toegevoegd „en *g*", en

3°. § 3 aangevuld met:

„Wordt iemand als hier bedoeld facultatief-deelgenoot, dan kan hij de aanspraken, met de daaraan verbonden verplichtingen, naar den vroegeren rang behouden en is dan naar dien rang contributie verschuldigd".

§ 6. Tusschen de artikelen 8 en 9 wordt ingelascht:

„*Artikel 8a.* Achterstallige contributiën in het algemeen worden ingehouden door eene extra-korting van 10 ten honderd van de inkomsten".

§ 7. Van artikel 9 wordt het eerste lid gelezen als volgt:

„Wanneer de contributie van een deelgenoot, die geen landsinkomsten geniet, nog niet voldaan is een jaar na het einde van het kwartaal, waarover zij verschuldigd is, dan houdt de nalatige op deelgenoot in het fonds te zijn";

en tusschen het tweede en derde lid het volgende ingelascht:

„Door het verlies van het deelgenootschap gaat de schuld aan het fonds niet teniet".

§ 8. In artikel 13 wordt:

1°. achter het woord „deelgenoot" in den aanhef van § 1 ingelascht „of gewezen deelgenoot,";

2°. het slot van het eerste lid van die paragraaf als volgt gelezen:

„een jaar nadat hij den kolonialen militairen dienst zal hebben verlaten en zonder zich weder voor dien dienst te hebben verbonden, dan wel een jaar nadat hij tot officier zal zijn bevorderd.";

3°. het laatste lid van die paragraaf (met vervanging van het leesteeken door ;) aangevuld met:

„wordende de rente berekend ten hoogste tot het tijdstip, waarop recht op de uitkeering is verkregen of een jaar nadat de deelgenoot is overleden", en

4°. § 2 aangevuld met een lid luidende:

„Treedt de gewezen deelgenoot opnieuw in dienst doch niet als onderofficier dan worden de gerestitueerde contributiën niet teruggevorderd indien hij geen betrekkingen heeft, die vóór uitkeering uit het fonds in aanmerking kunnen komen".

§ 9. In artikel 14 wordt tusschen de woorden „contributiën" en „worden" ingelascht de woorden „en renten".

§ 10. In het tweede lid van artikel 15 wordt tusschen de woorden „ongehuwde" en „wettige" ingelascht „en niet gehuwd geweest zijnde,".

§ 11. In artikel 17 vervalt:

„I. als dienende of gediend hebbende bij de landmacht in *Nederlandsch-Indië* met inbegrip van de Koloniale reserve,"

en al het onder II vermelde.

§ 12. In artikel 21 wordt:

1°. de zin: „*c.* voor een weduwe, wanneer zij een nieuw huwelijk aangaat" vervangen door een nieuw lid, luidende:

„Een weduwe, die een nieuw huwelijk aangaat, verliest de helft van haar pensioen. Over de maand waarin het huwelijk plaats heeft, wordt haar vol pensioen uitbetaald.";

en worden in den volgenden zin de woorden „laatstelijk genoten" vervangen door „volle bedrag van het":

2°. het laatste lid gelezen als volgt:

„Zoolang eene hertrouwde weduwe half pensioen geniet, wordt aan hare kinderen de helft van den onderstand volgens § 2 van artikel 19 toegekend".

§ 13. In artikel 23 worden de woorden: „den Minister van Koloniën" vervangen door „de Directie van het fonds".

§ 14. In het slot van § 2 van artikel 30 worden tusschen de woorden „artikel" en „zooveel" ingelascht de woorden „indien noodig".

§ 15. In artikel 31 worden vervangen de woorden — „de Minister van Koloniën" door „de Directie van het fonds", — „de Commandant van het Leger" door „de administrateur van het fonds", — „de Gouverneur" door „de beheerder van het fonds" en — „betaalbaar worde gesteld" door „betaalbaar kan worden gesteld".

§ 16. In artikel 32 wordt tusschen de woorden „boedelberedderaars" en „tot" ingelascht „dan wel aan hen, die de begrafenis hebben bekostigd".

2. Voor de weduwen, die bij de inwerkingtreding van dit besluit in het genot zijn van pensioen ten laste van het in artikel 1 genoemde fonds, alsmede voor haar, die op evenbedoeld tijdstip reeds recht hebben op een zoodanig pensioen, blijven de bepalingen van het onge-

wijzigd reglement van kracht zoolang zij ongehuwd zijn. Hertrouwen zij, dan wordt het gewijzigd artikel 21 van het reglement op haar en hare kinderen van toepassing.

Op weduwen, die vóór de inwerkingtreding van dit besluit zijn hertrouwd en op hare kinderen uit het huwelijk met een deelgenoot, blijft zoolang het huwelijk niet ontbonden is, het ongewijzigd reglement van toepassing.

3. Dit besluit treedt in werking op 1 October 1913.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 15den September 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) TH. B. PLEYTE.

(*Uitgeg.* 30 *Sept.* 1913.)

15/19 *September* 1913. BESCHIKKING, betreffende de in- en doorvoer van artikelen afkomstig van rundvee, schapen, bokken, geiten, varkens en eenhoevige dieren.

De Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Financiën;

Gelet op de Koninklijke besluiten van 8 December 1870 (*Staatsblad* n°. 194), 14 Augustus 1888 (*Staatsblad* n°. 142), 22 Juni 1896 (*Staatsblad* n°. 98) en 25 Juni 1906 (*Staatsblad* n°. 135);

Hebben goedgevonden:

met ingang van 1 Januari 1914:

I. in te trekken alle op voornoemde besluiten steunende, met betrekking tot den in- en doorvoer van artikelen, afkomstig van rundvee, schapen, bokken, geiten, varkens en eenhoevige dieren, genomen beschikkingen en uitgevaardigde voorschriften;

II. te bepalen, dat verboden is de in- en doorvoer van vleesch afkomstig van eenhoevige dieren;

III. in werking te stellen de navolgende

Regelen, waarnaar, ten behoeve van den in- en doorvoer van artikelen afkomstig van rundvee, schapen, bokken, geiten, varkens èn eenhoevige dieren, afwijking wordt toegestaan van de verbodsbepalingen, vervat in art. 1 van het Koninklijk besluit van 8 December 1870 (Staatsblad n°. 194), *in art. 1 van het Koninklijk besluit van 14 Augustus* 1888 (Staatsblad n°. 142), *alsmede in deze beschikking sub* II.

Art. 1. Afwijking van het verbod van *invoer* wordt toegestaan ten aanzien van versche huiden, versch en gezouten vleesch, ongesmolten vet, onbewerkte wol, onbewerkt haar, klauwen, hoornen en van allen afval, met uitzondering van mest, van rundvee, schapen, bokken en geiten, voorts van versch en gezouten vleesch, ongesmolten vet, klauwen en verderen afval, met uitzondering van mest, van varkens, alsmede van vleesch afkomstig van eenhoevige dieren,

onder voorwaarde:

1°. dat bij iedere zending worde overgelegd eene schriftelijke mededeeling omtrent den aard en de hoeveelheid der in te voeren goederen, de plaatsen van herkomst en bestemming, alsmede het doel waarvoor de goederen zullen worden gebruikt;

2°. dat de goederen behoorlijk zijn verpakt, waaronder wordt verstaan, dat zij van buiten niet zichtbaar zijn en dat niets uit de verpakking, waarop met duidelijke letters de inhoud moet worden vermeld, verloren kan gaan;

3°. dat, voor zoover niet aan de hierboven onder 2°. bedoelde voorwaarde is voldaan, de goederen niet verder dan het eerste kantoor worden vervoerd, dan nadat door of vanwege den betrokken districtsveearts eene verklaring is afgegeven inhoudende, dat bij hem tegen den invoer geen bezwaar bestaat en vermeldende de voorzorgen, die bij het vervoer naar de plaats van bestemming, bij het behandelen en bewaren der goederen en met betrekking tot het ontsmetten der gebezigde vervoermiddelen, in acht genomen moeten worden.

2. Afwijking van het verbod van *doorvoer* wordt toegestaan ten aanzien van de in artikel 1 bedoelde goederen, alsmede van mest van rundvee, schapen, bokken, geiten en varkens.

3. Afwijking van het verbod van *wederinvoer* wordt toegestaan ten aanzien van vleesch waarvan de toelating in het buitenland door vreemde autoriteiten, op grond van daar te lande geldende voorschriften, is geweigerd, onder voorwaarde:

1°. dat de invoer geschiede langs hetzelfde kantoor als de uitvoer plaats greep;

2°. dat aan het eerste kantoor, hetzij in originali dan wel in gewaarmerkt afschrift of uittreksel, de vrachtbrief worde overgelegd, welke bij den uitvoer tot geleiding heeft gestrekt.

4. Afwijking van het verbod van *invoer* wordt toegestaan ten aanzien van versch en gezouten vleesch en ongesmolten vet van rundvee, schapen, bokken, geiten en varkens, alsmede van vleesch afkomstig van eenhoevige dieren (ten hoogste zes K.G. gezamenlijk per

hoofd) op in Nederland binnenkomende schepen en vlotten, bestemd voor eigen gebruik van de zich daarop bevindende personen.

5. Afwijking van het verbod van *invoer* wordt toegestaan ten aanzien van de in artikel 4 bedoelde artikelen (ten hoogste drie K.G. gezamenlijk per hoofd), welke reizende personen voor eigen gebruik met zich voeren.

6. Afwijking van het verbod van *invoer* wordt toegestaan ten aanzien van mest van rundvee, schapen, bokken, geiten en varkens ter bemesting van grenslanderijen, waaronder verstaan worden de bouw- en weilanden in grensgemeenten, alsmede de bouw- en weilanden in Nederland, welke niet in grensgemeenten gelegen, zich bevinden binnen eene uitgestrektheid van 5 K.M. van de grens, onder voorwaarde:

1°. dat bij den invoer worde getoond eene, door den betrokken districtsveearts voor „gezien" geteekende, vergunning van den burgemeester der betrokken Nederlandsche gemeente, welke vergunning:

a. slechts kan worden verstrekt indien bij de aanvrage wordt overgelegd eene, binnen de laatste 8 dagen afgegeven, schriftelijke verklaring van den burgemeester der grensgemeente, waar de mest zich bevindt, inhoudende, dat in zijne gemeente binnen de laatste 6 weken geene longziekte, geene veepest, geen mond- en klauwzeer, en geene schaapspokken zijn voorgekomen (welke termijn gerekend moet worden van het einde van het laatste geval door het sterven, de afmaking of het herstel der dieren, gevolgd door ontsmetting der localiteiten, waarin de dieren zich hebben bevonden) en bovendien, dat de mest uit zijne gemeente afkomstig is, of, indien de mest van elders is aangevoerd, dat zij gedurende ten minste 6 weken in zijne gemeente heeft gelegen;

b. gedurende zes maanden na de afgifte geldig is;

c. van rechtswege vervalt, zoodra zich in de gemeente, waar de in te voeren mest zich bevindt, een geval van longziekte, veepest, mond- en klauwzeer of schaapspokken voordoet;

2°. dat de mest bij bemesting van bouwland onmiddellijk ondergeploegd of wel in een mestput of op hoopen, bedekt met eene aardlaag van ten minste 10 c.M., geplaatst worde en dat bij bemesting van weiland daarop gedurende 14 dagen geen vee worde toegelaten.

7. Ingeval mocht blijken, dat de voorzorgen, bedoeld in art. 1 onder 3°. niet in acht worden genomen of dat niet voldaan wordt aan de voorwaarde bedoeld in art. 6 onder 2°., is de Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel bevoegd de vorenstaande regelen, voor zoover door den betrokkene in strijd daarmede werd gehandeld, ten aanzien van hem tijdelijk buiten werking te stellen.

8. De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is bevoegd één of meer der in de artt. 1 tot en met 6 bedoelde dispensatiën tijdelijk op te heffen of aan andere voorwaarden te binden, alsmede vergunning te verleenen tot den invoer van mest, niet bestemd voor bemesting van grenslanderijen.

's Gravenhage, 15/19 September 1913.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(get.) TREUB.

De Minister van Financiën,
(get.) BERTLING.

---

16 *September* 1913. BESLUIT, tot toepassing der wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* n°. 80), aangevuld door de wet van 20 Juli 1884 (*Staatsblad* n°. 164) en gewijzigd bij artikel 19 van de wet van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), tot vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending van eenige besmettelijke ziekten en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 370.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat toepassing der wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* n°. 80), aangevuld door de wet van 20 Juli 1884 (*Staatsblad* n°. 164) en gewijzigd bij artikel 19 van de wet van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), tot vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending van eenige besmettelijke ziekten en tot wering harer uitbreiding en gevolgen, noodzakelijk is wegens het voorkomen van pest en andere der bedoelde ziekten en enkele plaatsen in het buitenland;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 1 Augustus 1913, n°. 6903, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen, en van Onzen Minister van Financiën van 5 Augustus 1913, n°. 99, afdeeling Invoerrechten;

Gelet op Ons besluit van 19 September 1912 (*Staatsblad* n°. 299);

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Augustus 1913, n°. 11);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 September 1913, n°. 7925, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen, en van Onzen Minister van Financiën van 12 September 1913, n°. 62, afdeeling Invoerrechten;

Hebben goedgevonden en verstaan :

te bepalen :

Art. 1. In-, door- en vervoer van lompen, gebruikte kleedingstukken en ongewasschen lijf- en beddegoed zijn verboden uit landen of plaatsen, door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen.

De aanwijzingen worden telkens ten minste één dag, vóórdat zij in werking treden, door plaatsing in de *Nederlandsche Staatscourant* ter algemeene kennis gebracht.

Onze voornoemde Ministers zijn bevoegd die aanwijzingen te veranderen, zoo dikwijls de omstandigheden dit gedoogen of noodig maken, alsmede te bepalen, of en in hoeverre de bagages, door reizigers medegebracht, onder het verbod zijn begrepen.

De beschikkingen over deze onderwerpen worden ook in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst.

2. Heeft het verbod afwending van de Aziatische cholera of van pest ten doel, dan gedragen zich Onze genoemde Ministers bij aanwijzingen betreffende den in- en doorvoer uit landen, die toegetreden zijn tot de op 3 December 1903 te *Parijs* gesloten en bij de wet van 31 December 1906 (*Staatsblad* nº. 370), goedgekeurde internationale sanitaire overeenkomst, naar de bepalingen van die overeenkomst.

3. Met het opsporen van de overtredingen van de wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* nº. 80) en van dit besluit zijn, behalve de ambtenaren en beambten, daartoe in artikel 6 dier wet aangewezen, mede belast de geneeskundigen, die ingevolge het bepaalde in artikel 7, 1ste lid, der wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* nº. 35), tot wering van besmetting door uit zee aankomende schepen, door Ons voor het in artikel 7 bedoelde gezondheidsonderzoek zijn aangewezen.

4. Dit besluit, dat gedurende één jaar van kracht blijft, treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 16den September 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

De Minister van Financiën, (*get.*) BERTLING.

(*Uitgeg.* 22 *Oct.* 1913.)

17 *September* 1913. BESLUIT, houdende bekendmaking in het *Staatsblad* van de op 21 Juli 1913 te *Brussel* tusschen den tijdelijk Zaakgelastigde van *Nederland* en den Minister van Buitenlandsche Zaken van *België* gewisselde nota's betreffende de terugleiding van minderjarigen. S. 371.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien de op 21 Juli 1913 te *Brussel* tusschen den tijdelijk Zaakgelastigde van *Nederland* en den Minister van Buitenlandsche Zaken van *België* gewisselde nota's, waarbij de beide Regeeringen zich verbinden om de noodige maatregelen te treffen ten einde minderjarigen terug te doen leiden, die zich op het grondgebied van den anderen staat bevinden en zich hebben onttrokken aan het wettig over hen gesteld gezag ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, ad interim Minister van Buitenlandsche Zaken, van den 15den September 1913, nº. 16577, Directie van het Protocol en Eerste Afdeeling ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

gezegde nota's en de vertalingen daarvan, van welke stukken een afschrift bij dit besluit is gevoegd, te doen bekend maken door de plaatsing van dit besluit in het *Staatsblad*. (1)

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's Gravenhage, den 17den September 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, ad interim Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 14 *Oct.* 1913.)

VERTALING DER NEDERLANDSCHE NOTA.

De ondergeteekende, tijdelijk Zaakgelastigde der Nederlanden te Brussel, daartoe behoorlijk gemachtigd, heeft de eer ter kennis te brengen van Zijne Excellentie den Heer Minister van Buitenlandsche Zaken van Zijne Majesteit den Koning der Belgen, dat de Nederlandsche Regeering zich verbindt de noodige maatregelen te treffen voor de terugleiding naar België van de Belgische minderjarigen, die zich in Nederland mochten bevinden tegen den wil van de personen, die, krachtens de in België van toepassing zijnde wetten, bekleed zijn met het recht van hoede over hen, nochtans onder de volgende voorwaarden :

1º. dat het recht van hoede enkel miskend zij, zonder betwist te worden. Er wordt aan-

(1) Hierna is alleen de vertaling opgenomen.

genomen dat aan deze voorwaarde is voldaan, zoodra de Belgische overheden het verzoek van bovenbedoelde personen ondersteunen;

2°. dat het verzoek worde gericht aan het bevoegde Nederlandsche parket;

3°. dat de terugleiding in werkelijkheid in het belang van den minderjarige worde geacht.

De terugleiding zal eveneens plaats hebben indien een minderjarige, die bij rechterlijke uitspraak ter beschikking van de Belgische Regeering is gesteld en in een Rijksopvoedingsgesticht is geplaatst of, hetzij door de Regeering, hetzij door de rechterlijke overheid, aan eene particuliere instelling of een gezin is toevertrouwd, zich op Nederlandsch grondgebied bevindt na zich te hebben onttrokken of te zijn onttrokken aan het toezicht, waaronder hij in dier voege is gesteld. Hetzelfde zal plaats hebben, indien de minderjarige aan eene instelling of een gezin is toevertrouwd, hetzij door de rechterlijke overheid, hetzij door den familieraad. Ook zal hetzelfde plaats hebben, zoodra er een vonnis is gewezen, houdende vervallen-verklaring van de ouderlijke macht of terbeschikkingstelling van de Regeering, zelfs indien in de opvoeding van den minderjarige nog niet is voorzien. In al deze gevallen zal aan de sub 1°. en 2°. gestelde voorwaarden evenzeer moeten worden voldaan.

Het verzoek zal rechtstreeks gericht worden aan het bevoegde Nederlandsche parket door tusschenkomst van het Belgische parket. Eveneens zal de behandeling van het verzoek geschieden bij eene rechtstreeksche briefwisseling van parket tot parket.

Het Nederlandsche parket zal het bevoegde Belgische parket rechtstreeks mededeeling doen van het uur en de plaats der terugleiding.

Elk land zal de reis- en onderhoudskosten dragen, die op zijn grondgebied zijn veroorzaakt door de overbrenging van den minderjarige.

De Nederlandsche overheden, aan wie de naar Nederland teruggezonden minderjarigen zullen kunnen worden overgegeven, zijn de Commissaris van politie te Maastricht en de Burgemeester van Roosendaal, alsmede de Burgemeester van Sas van Gent, indien het betreft minderjarigen, die in Zeeuwsch-Vlaanderen woonplaats hebben.

De ondergeteekende maakt van deze gelegenheid gebruik om aan Zijne Excellentie den Heer Minister van Buitenlandsche Zaken van Zijne Majesteit den Koning der Belgen de hernieuwde verzekering van zijne meeste hoogachting aan te bieden.

Brussel, 21 Juli 1913. (*get.*) MELVILL.

VERTALING DER BELGISCHE NOTA.

De ondergeteekende, Minister van Buitenlandsche Zaken van Zijne Majesteit den Koning der Belgen, daartoe behoorlijk gemachtigd, heeft de eer ter kennis te brengen van Zijne Excellentie den Heer Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister van Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden te Brussel, dat de Belgische Regeering zich verbindt de noodige maatregelen te treffen voor de terugleiding naar Nederland van de Nederlandsche minderjarigen, die zich in België mochten bevinden tegen den wil van de personen, aan wie de in Nederland van toepassing zijnde wetten het recht van hoede over hen toekennen, nochtans onder de volgende voorwaarden:

1°. dat het recht van hoede enkel zij miskend, zonder betwist te worden. Er wordt verondersteld dat aan deze voorwaarde is voldaan, zoodra de Nederlandsche overheden het verzoek van bovenbedoelde personen ondersteunen;

2°. dat het verzoek worde gericht aan het bevoegde Belgische parket;

3°. dat de terugleiding in werkelijkheid in het belang van den minderjarige worde geacht.

De terugleiding zal eveneens plaats hebben, indien een minderjarige, die bij rechterlijke uitspraak ter beschikking van de Nederlandsche Regeering is gesteld en ten aanzien van wien de voorziening van Regeeringswege in de opvoeding nog niet onvoorwaardelijk is beëindigd, zich op Belgisch grondgebied bevindt na zich te hebben onttrokken of te zijn onttrokken aan het toezicht, waaronder hij in dier voege was gesteld. In die gevallen zal aan de onder 1°. en 2°. gestelde voorwaarden evenzeer moeten worden voldaan.

Het verzoek zal door tusschenkomst van het Nederlandsche parket rechtstreeks worden gericht aan het bevoegde Belgische parket. Eveneens zal de behandeling van het verzoek geschieden bij eene rechtstreeksche briefwisseling van parket tot parket.

Het Belgische parket zal het bevoegde Nederlandsche parket rechtstreeks mededeeling doen van het uur en de plaats der terugleiding.

Elk land zal de reis- en onderhoudskosten dragen, die op zijn grondgebied zijn veroorzaakt door de overbrenging van den minderjarige.

De Belgische overheden, aan wie de naar België teruggezonden minderjarigen zullen kunnen worden overgegeven, zijn de comman-

danten van de gendarmerie-brigaden te Eschen, Lanaeken en Visé.

De ondergeteekende maakt van deze gelegenheid gebruik om aan Zijne Excellentie den Heer Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister van Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden de hernieuwde verzekering van zijne hoogachting aan te bieden.

Brussel, 21 Juli 1913. (*get.*) DAVIGNON.

—

18 *September* 1913. KONINKLIJK BESLUIT.

Art. 7 der Wet tot regeling van het toezicht op de onderscheidene kerkgenootschappen verzet zich niet tegen het verleenen van het daar bedoeld verlof, wanneer van vrees voor opeenhooping van menschen als gevolg daarvan geen sprake kan zijn, en wanneer het bezwaar, dat gezang en muziek van het gebouw, waarvoor het verlof wordt gevraagd, zal doordringen tot het naburige kerkgebouw, door het stellen van voorwaarden kan worden weggenomen.

Verlof verleend aan de Stichting „*Het Leger des Heils*" tot het houden van samenkomsten.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de Stichting „*Het Leger des Heils*" te *Amsterdam* tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Gelderland* van 17 December 1912, n°. 94, waarbij, met handhaving van het besluit van Burgemeester en Wethouders van *Doesburg* van 1 October 1912, n°. 3, afwijzend is beschikt op het verzoek van genoemde stichting tot het houden van samenkomsten in het perceel *Ooypoortstraat*, wijk C n°s. 22 en 23 aldaar;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 21 Augustus 1913, n°. 204;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van den 16 September 1913, 1e afd. C, n°. 642;

Overwegende: dat nadat de voormelde stichting aan Burgemeester en Wethouders van *Doesburg* het bovenomschreven verlof had verzocht, de Kerkeraad der Gereformeerde Gemeente aldaar bezwaar heeft ingebracht op grond van te verwachten stoornis en hinder voor de in de Gereformeerde Kerk te houden openbare godsdienstoefeningen, indien het bedoelde perceel door het Leger des Heils tot het houden van samenkomsten wordt ingericht;

Dat Burgemeester en Wethouders van *Doesburg* daarop bij besluit van 1 October 1912, n°. 3, afwijzend op het verzoek hebben beschikt;

dat de Stichting zich hierop tot Gedeputeerde Staten van *Gelderland* heeft gewend met verzoek dat haar alsnog de toestemming moge worden verleend;

dat Gedeputeerde Staten van *Gelderland* op het verzoek afwijzend hebben beschikt uit overweging dat de wetgever uitgaat van het beginsel dat in den regel gebouwen binnen 200 ellen van bestaande kerken niet voor uitoefening van den openbaren godsdienst behooren te worden opgericht of ingericht; dat, daar de onderlinge afstand tusschen de Gereformeerde Kerk te *Doesburg* en het schuin daartegenover gelegen, door appellante bedoelde perceel *Ooypoortstraat* n^os^: 22 en 23 slechts ± 18 M. bedraagt en bovendien de godsdienstoefeningen in de twee gebouwen over het algemeen zouden samenvallen, het Gedeputeerde Staten voorkomt, dat de Gereformeerde Gemeente in ernstige mate overlast zou ondervinden door het gebruiken van meergenoemd perceel voor uitoefening van den openbaren godsdienst vanwege het Leger des Heils; dat derhalve terecht afwijzend op het verzoek door Burgemeester en Wethouders is beschikt;

dat van het besluit van Gedeputeerde Staten de Stichting bij Ons in beroep is gekomen, daarbij o. a. aanvoerende, dat de strekking van artikel 7 der wet op de Kerkgenootschappen blijkbaar geen andere is dan de voorkoming van wrijvingen tusschen de aanhangers van verschillende gezindten, die, in grooten getale zich naar dicht bij elkaar gelegen kerkgebouwen begevende, daarbij in tijden van godsdienstige onverdraagzaamheid met elkander in botsing zouden kunnen komen; dat hinder door geraas of geruisch op zich zelf niet voldoende is voor de toepassing van dit artikel, zoolang niet het gevaar bestaat, dat wrijving tusschen de bezoekers der godsdienstoefeningen daarvan het gevolg zijn zal; dat van zoodanig gevaar in dezen zeker niet blijkt; dat afgezien daarvan bovendien het gevaar voor hinder, door het Leger des Heils door het veroorzaken van geraas of geruisch aan bedoelde godsdienstoefening toe te brengen, denkbeeldig, althans zoo minimaal te noemen is, dat het reeds hierom voor de afwijzende beschikking geen voldoende motief kan opleveren; dat de overweging van Gedeputeerde Staten, dat de godsdienstoefeningen in de twee gebouwen over het algemeen zouden samenvallen, op eene feitelijke misvatting berust, daar het Leger juist grootendeels op andere uren dan den gewonen kerktijd zijne bijeenkomsten pleegt te houden; dat, zal dus reeds het gelijktijdig plaats hebben van bijeenkomsten in beide gebouwen een uitzondering

dan regel zijn, voorts door de praktijk bewezen is, dat een werkelijk hinderen door de eene aan de andere uitgesloten is; dat het Leger des Heils nl. in tal van plaatsen in *Nederland* bijeenkomsten zeer dicht bij kerkgebouwen houdt, zonder dat over daardoor veroorzaakten hinder ooit werd geklaagd, hetgeen appellante door verschillende voorbeelden tracht te staven, waarbij zij o. a. aanhaalt de positie te *Scheveningen*, alwaar het gebouw van het Leger des Heils aan de *Wassenaarschestraat* ongeveer 5 M. van het daar op den hoek der *Keizerstraat* gelegen kerkgebouw is gelegen, terwijl de ingangen dier beide gebouwen zich juist tegenover elkaar bevinden; dat appellante opkomt tegen de stelling van Gedeputeerde Staten, als zou de wetgever van het beginsel uitgaan, dat in den regel gebouwen binnen 200 ellen van bestaande kerken niet voor uitoefening van den openbaren godsdienst behooren te worden ingericht; dat de wetgever van zoodanigen regel niet uitging, doch alleen voor het geval van zulke nabuurschap vergunning van de overheid als eisch stelde, hetgeen echter volstrekt niet verhindert, dat zoodanige vergunning juist in den regel behoort te worden gegeven in gevallen als dit, waar van eenige godsdienstige verdeeldheid tusschen de volgelingen van het Leger des Heils en de leden der Gereformeerde Kerk geen sprake kan zijn en bovendien de vrees voor hinder in de praktijk is gebleken geheel ongegrond te zijn;

Overwegende, dat, in verband met het gewoon aantal der bezoekers der Gereformeerde Kerk, vrees voor opeenhooping van menschen in de *Ooypoortstraat* geen overwegend bezwaar behoeft op te leveren tegen het verleenen van het gevraagde verlof, te minder omdat van opeenhooping alleen sprake zou kunnen zijn in het zeker niet dikwijls voorkomend geval, dat de godsdienstoefening in de Gereformeerde Kerk en de bijeenkomst in het gebouw van het Leger des Heils niet alleen gelijktijdig plaats hebben, maar ook op hetzelfde oogenblik afloopen;

dat het bezwaar dat gezang en muziek van uit laatstgemeld gebouw doordringen tot en stoornis veroorzaken aan de godsdienstoefeningen der Gereformeerde Gemeente, zal zijn weggenomen als bij het gelijktijdig plaats hebben van godsdienstoefeningen in de Gereformeerde Kerk en van bijeenkomsten in het gebouw van het Leger des Heils de deuren en ramen der benedenverdieping aan de straatzijde van laatstgemeld gebouw dicht worden gehouden;

Gezien de gewijzigde wet van 10 September 1853 (*Staatsblad* n°. 102);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van *Gelderland* van 17 December 1912, n°. 94 en van het besluit van Burgemeester en Wethouders van *Doesburg* van 1 October 1912, n°. 3, aan de Stichting „het Leger des Heils" te *Amsterdam*, verlof te verleenen tot het houden van samenkomsten in het perceel *Ooypoortstraat* wijk C, n°s. 22 en 23 te *Doesburg*, onder voorwaarde dat, wanneer eene samenkomst in dat perceel gelijktijdig plaats heeft met eene godsdienstoefening in de daartegenover gelegen Gereformeerde Kerk, de deuren en ramen der benedenverdieping aan de straatzijde van meergemeld perceel, zoolang de samenkomst duurt of zoolang daarin muziek wordt gemaakt, dicht worden gehouden.

Onze Minister van Justitie is belast enz.

(W. v. D. B. A.)

---

19 *September* 1913. BESLUIT, houdende bekendmaking van de op 2 Mei 1913 te *Stockholm* tusschen *Nederland* en *Zweden* gesloten overeenkomst betreffende den aan hulpbehoevende zeelieden te verleenen onderstand. S. 372.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien de op 2 Mei 1913 te *Stockholm* tusschen *Nederland* en *Zweden* gesloten overeenkomst betreffende den aan hulpbehoevende zeelieden te verleenen onderstand, van welke overeenkomst een afdruk met vertaling bij dit besluit is gevoegd;

Overwegende, dat de akten van bekrachtiging van bedoelde overeenkomst op 19 Juli 1913 te *Stockholm* zijn uitgewisseld;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, ad interim Minister van Buitenlandsche Zaken, van den 17den September 1913, n°. 15088, Directie van het Protocol;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de bekendmaking van voormelde overeenkomst, met de vertaling daarvan, te bevelen door de plaatsing van dit besluit in het *Staatsblad*. (1)

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur zijn, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering van die overeenkomst belast.

Het Loo, den 19den September 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, ad interim Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) CORT VAN DER LINDEN.

(*Uitgeg.* 20 *Sept.* 1913.)

---

(1) Hierna is alleen de vertaling opgenomen.

VERTALING.

Aangezien de Regeering van Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en de Regeering van Zijne Majesteit den Koning van Zweden eene regeling wenschen te maken ten aanzien van den onderstand in zekere gevallen aan hulpbehoevende zeelieden van de respectieve landen te verstrekken, zoo zijn de ondergeteekenden, hiertoe behoorlijk gemachtigd, het volgende overeengekomen :

Wanneer een zeeman van een der contracteerende Staten, na gediend te hebben aan boord van een schip, behoorend tot den anderen Staat, ten gevolge van schipbreuk of om andere redenen zonder middelen van bestaan achtergebleven is in een derde land, in de koloniën van dat land, of op het grondgebied of in de koloniën van den Staat, welks vlag het schip voert, zal de Regeering van dien laatsten Staat gehouden zijn dien zeeman onderstand te verleenen, totdat hij wederom aangemonsterd wordt, eene andere betrekking vindt of tot aan zijne aankomst in zijn eigen land of tot zijn dood.

Het is echter verstaan dat de zeeman, die zich in den toestand bevindt, in de vorige paragraaf bedoeld, van de eerst voorkomende gelegenheid gebruik zal moeten maken om zich tegenover de bevoegde overheden van den Staat, die geroepen is hem onderstand te verleenen, te verantwoorden wegens zijne behoeftige omstandigheden en de oorzaken, die daartoe geleid hebben. Hij zal bovendien moeten bewijzen dat zijn behoeftige toestand het natuurlijk gevolg is van het verlaten van het schip. Bij gebreke van dien zal de zeeman zijn recht op onderstand verliezen.

Hij zal dit recht eveneens verliezen in geval van desertie of wanneer hij van boord is gezonden wegens het plegen van een misdaad of een misdrijf, of het schip verlaten heeft tengevolge van ongeschiktheid voor den dienst, veroorzaakt door ziekte of verwonding, te wijten aan eigen schuld.

In den onderstand zijn begrepen het onderhoud, de kleeding, de geneeskundige behandeling, de geneesmiddelen, de reiskosten en in geval van overlijden, de begrafeniskosten.

Deze regeling zal in werking treden drie maanden na den datum der uitwisseling van de akten van bekrachtiging, en van kracht blijven totdat een der beide contracteerende Partijen, één jaar tevoren haar voornemen om er de gevolgen van te doen ophouden, zal hebben kenbaar gemaakt.

Ten blijke waarvan de ondergeteekenden deze regeling hebben onderteekend en van hun zegels voorzien.

Gedaan te Stockholm, in dubbel exemplaar, den 2den Mei 1913.

(*L. S.*) W. VAN WELDEREN RENGERS.

(*L. S.*) ALBERT EHRENSVÄRD.

---

19 *September* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, houdende, met intrekking van zijne beschikkingen van 21 Mei 1909 en 6 Juni 1913, vaststelling van formulieren van het loonboek.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel ;

Gezien art. 46, lit. *d*, der Ongevallenwet 1901 (*Staatsblad* nº. 1910, nº. 241), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 11 Februari 1911 (*Staatsblad* nº. 62), alsmede de artt. 3 en 4 van het Koninklijk besluit van 17 Mei 1909 (*Staatsblad* nº. 122), tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, tot uitvoering van de artt. 45 en 47*bis* der Ongevallenwet 1901, gewijzigd bij Koninklijk besluit van 26 Juli 1913 (*Staatsblad* nº. 337);

Heeft goedgevonden :

met ingang van 6 October 1913 :

met intrekking van zijne beschikkingen van 21 Mei 1909, nº. 835 II, en van 6 Juni 1913, nº. 1048, afdeeling Arbeidersverzekering, het formulier van het loonboek en het formulier van den verzamelstaat, bedoeld in art. 4 van voornoemd Koninklijk besluit, vast te stellen overeenkomstig de bij deze beschikking gevoegde modellen, met bepaling :

a. dat als formulier van het loonboek zal gelden het formulier, vastgesteld overeenkomstig het bij deze beschikking gevoegde model A, behoudens in het geval genoemd sub *b*,

b. dat als formulier van het loonboek zal gelden het formulier, vastgesteld overeenkomstig het bij deze beschikking gevoegde model B, wanneer de werkgever bij aangeteekend schrijven aan het bestuur der Rijksverzekeringsbank zal hebben verklaard, dat formulier te gebruiken, en zulks van den datum van bedoeld schrijven af tot het einde van het kalenderhalfjaar, waarin valt den dag waarop de werkgever bij aangeteekend schrijven aan voornoemd bestuur die verklaring zal hebben ingetrokken.

's Gravenhage, 19 September 1913.

De Minister voornoemd,

(*get.*) TREUB.

FORMULIER VAN EENE DUBBELE BLADZIJDE UIT HET LOONBOEK. MODEL A.

Naam van het Schip: . . . . . .

Belading . . . . . aangevangen . . . . dag . . . 19 . . . . . uur v.m./n.m.
geëindigd . . . . . dag . . . 19 . . . . . uur v.m./n.m.

Lossing, daaronder begrepen het dragen, stapelen en wegbergen van goederen aan den wal geloste schepen . . . . . aangevangen . . . . dag . . . 19 . . . . . uur v.m./n.m.
geëindigd . . . . . dag . . . 19 . . . . . uur v.m./n.m.

VOORNAMEN EN NAMEN DER WERKLIEDEN.	SOORTEN EN HOEVEELHEDEN DER VERWERKTE LADING.	Bedrag van het loon voor laden en lossen, daaronder begrepen het dragen, stapelen en wegbergen van goederen uit aan den wal geloste schepen, dat verdiend is of volgens het bepaalde in artikel 43 der Ongevallenwet 1901 wordt geacht te zijn verdiend, onverschillig of het reeds uitbetaald is, en onverschillig of het voor premieberekening in aanmerking komt, of, is de werkgever niet bij de Rijksverzekeringsbank aangesloten, voor premieberekening in aanmerking zou komen, indien de werkgever wel bij de Rijksverzekeringsbank was aangesloten: BIJ HET WERKEN IN UURLOON.														Aantal dagen of nachten waarop of waarin gewerkt is: IN ANDER DAN UURLOON:			TOTAAL.
		Maandag. *b*)	Nachtwerk.	Dinsdag.	Nachtwerk.	Woensdag.	Nachtwerk.	Donderdag.	Nachtwerk.	Vrijdag.	Nachtwerk.	Zaterdag.	Nachtwerk.	Zondag.	Nachtwerk.	in dagwerk.	in Zondagwerk.	in nachtwerk.	
1.	2	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
	(*a*)	*f*	*f*	*f*	*f*	*f*	*f*	*f*	*f*	*f*	*f*	*f*	*f*	*f*	*f*				*f*

Voornamen en namen van de ploegbazen of voorlieden: . . . . . Totaal . . . *f*

Omschrijving der lading (soorten en hoeveelheden): . . . . . .

a) Indien verschillende soorten goederen, b.v. graan, erts, houtsoorten, ijzer, stukgoederen, gelost of geladen zijn, moeten in deze kolom aangeduid worden de soort of soorten en hoeveelheden goederen, door den werkman of een reeks werklieden gezamenlijk gelost of geladen.
b) Datum invullen.

Vastgesteld bij beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, van 19 September 1913, nº. 2365I, Afdeeling Arbeidersverzekering.

FORMULIER VAN EENE DUBBELE BLADZIJDE UIT HET LOONBOEK. MODEL B.

Vastgesteld bij beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, van 19 September 1913, nº. 23651, Afdeeling Arbeidersverzekering.

NAAM VAN HET SCHIP: . . . . . .

Soorten en hoeveelheden der verwerkte lading: *a*)

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Belading . . . . . aangevangen . . . dag . . . 19 . ., . . uur v.m./n.m.

geëindigd . . . . dag . . . 19 . ., . . uur v.m./n.m.

Lossing, daaronder begrepen het dragen, stapelen en wegbergen van goederen uit aan den wal geloste schepen . . . . aangevangen . . . dag . . . 19 . ., . . uur v.m./n.m.

geëindigd . . . . dag . . . 19 . ., . . uur v.m./n.m.

N.B. te vermelden:
Het bedrag van het **loon** voor laden en lossen, daaronder begrepen het dragen, stapelen en wegbergen van goederen uit aan den wal geloste schepen, dat verdiend is of volgens het bepaalde in artikel 43 der Ongevallenwet 1901 wordt geacht te zijn verdiend, onverschillig of het reeds uitbetaald is, en onverschillig of het voor premieberekening in aanmerking komt, of, is de werkgever niet bij de Rijksverzekeringsbank aangesloten, voor premieberekening in aanmerking zou komen, indien de werkgever wel bij de Rijksverzekeringsbank was aangesloten.

VOORNAMEN EN NAMEN DER WERKLIEDEN.	Aantal kalenderdagen gewerkt.	Verdiend loon (Zie boven.)		VOORNAMEN EN NAMEN DER WERKLIEDEN.	Aantal kalenderdagen gewerkt.	Verdiend loon (Zie boven.)	
		f		Transport		*f*	
	Totaal	*f*			Totaal	*f*	

a) Indien verschillende soorten goederen, b.v. graan, erts, houtsoorten, ijzer, stukgoederen, gelost of geladen zijn, moeten aangeduid worden de soort of soorten en hoeveelheden goederen, door den werkman of een reeks werklieden gezamenlijk gelost of geladen.

Formulier van den Verzamelstaat.

VERZAMELSTAAT ONTLEEND AAN HET LOONBOEK.

Werkgever . . . . . .
Plaats, waar het kantoor is gevestigd . . . . . .

De ondergeteekende verklaart, dat de vermelding der schepen, welker belading of lossing, daaronder begrepen het dragen, stapelen en wegbergen van goederen uit aan den wal geloste schepen door werklieden in dienst van genoemden werkgever, geheel of ten deele heeft plaats gehad in de loonstaatperiode (betalingsperiode voor de bij de Rijksverzekeringsbank aangesloten werkgevers) tusschen 12 uur 's nachts na afloop van Zondag . . . . . 19 . ., en 12 uur 's nachts na afloop van Zondag . . . . . 19 . ., volledig is *) en dat de hieronder volgende opgaven, waaronder het loon van kantoorpersoneel en directie niet is opgenomen, juist zijn.

. . . . . , ... 19 . . .

(*Onderteekening van den werkgever of van dengene, die hem rechtens vertegenwoordigt.*)

		INGEKOMEN LADING.						UITGAANDE LADING.						
Naam van het schip.	(†)	Lading gelost. (Voor elke soort een regel gebruiken) Soort der lading.	Hoeveelheid.	Data lossing, daaronder begrepen het dragen, stapelen en wegbergen van goederen uit aan den wal geloste schepen. Begin.	Einde.	Arbeidsloon voor lossing, daaronder begrepen het dragen, stapelen en wegbergen van goederen uit aan den wal geloste schepen.		Lading ingeladen. (Voor elke soort een regel gebruiken.) Soort der lading.	Hoeveelheid.	Data belading. Begin.	Einde.	(†)	Arbeidsloon voor belading.	Arbeidsloon voor het schip totaal.
1	2	3	4	5	6	7		8	9	10	11	12	13	14
						f							*f*	*f*

*) Zoo noodig een vervolgblad aan te plakken en door datum en onderteekening te waarmerken.

†) In deze kolommen met JA of NEEN aan te geven of de belading of de lossing, daaronder begrepen het dragen, stapelen en wegbergen van goederen uit aan den wal geloste schepen, reeds was beëindigd aan het einde der loonstaatperiode (betalingsperiode voor de bij de Rijksverzekeringsbank aangesloten werkgevers).

Vastgesteld bij beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, van 19 September 1913, nº. 23651, Afdeeling Arbeidersverzekering.

19 *September* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, houdende, met intrekking van zijne beschikking van 21 Mei 1909, vaststelling van het formulier van den loonstaat, bedoeld in art. 2 van het besluit van 17 Mei 1909, S. 122, en het formulier betreffende de inlevering door de werkgevers van de opgaven, benoodigd tot vaststelling der premie over de loonen op een loonstaat vermeld.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel;

Gezien art. 46, lit. *b* en lit. *c* der Ongevallenwet 1901 (*Staatsblad* 1910 nº. 241), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 11 Februari 1911 (*Staatsblad* nº. 62), alsmede de artt. 1 en 2 van het Koninklijk besluit van 17 Mei 1909 (*Staatsblad* nº. 122), tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, tot uitvoering van de artt. 45—47*bis* der Ongevallenwet 1901, gewijzigd bij Koninklijk besluit van 26 Juli 1913 (*Staatsblad* nº. 337);

Heeft goedgevonden:

met ingang van 6 October 1913: met intrekking van zijne beschikking van 21 Mei 1909, nº. 8351, afdeeling Arbeidersverzekering, het formulier van den loonstaat, bedoeld in art. 2 van genoemd Koninklijk besluit, en het formulier betreffende de inlevering door de werkgevers van de opgaven, benoodigd tot vaststelling der premie over de loonen op den loonstaat vermeld, vast te stellen overeenkomstig de bij deze beschikking gevoegde modellen.

's Gravenhage, 19 September 1913.

De Minister voornoemd,

(*get.*) TREUB.

Bij dezen loonstaat behooren ..... inlegvellen.

Naam en voornaam van den werkgever:

. . . . . .

Woonplaats van den werkgever: . . . .

. . . . . .

Bedrijfsnummer(s), waarop deze loonstaat betrekking heeft: .....

Bedrijf of groep van bedrijven, waarop deze loonstaat betrekking heeft:

. . . . . .

. . . . . .

Gemeente(n), waar het bedrijf / de groep van bedrijven wordt uitgeoefend: .....

FORMULIER VAN PREMIEBEREKENING UIT DEN LOONSTAAT.

INDEELING.

Klasse .....; gevarencijfer .....

Premie per gulden loon: 0, ...

Loonbedrag, dat blijkens achterstaanden loonstaat voor de premieberekening in aanmerking komt: . . . . . *f* .....

Vermenigvuldiging van dit bedrag met bovenstaande premie per gulden loon, n.l. 0, ... geeft de totale premie . . . . *f* .....

Aldus naar beste weten overeenkomstig de waarheid ingevuld,

Te ....., den ..... 19..

(*Onderteekening van den werkgever of van dengene, die hem rechtens vertegenwoordigt.*)

Indien de werkgever gedurende een gedeelte der betalingsperiode niet bij de Rijksverzekeringsbank was aangesloten, moet worden vermeld de dag waarop de aansluiting bij de Rijksverzekeringsbank aangevangen of geëindigd is. De loonstaat wordt ingevuld uitsluitend over het gedeelte der betalingsperiode, gedurende hetwelk de werkgever bij de Rijksverzekeringsbank is aangesloten. Bij de berekening van het maximum-loon, waarover voor een werkman over de betalingsperiode premie moet worden betaald, geldt als betalingsperiode dat gedeelte der betalingsperiode, gedurende hetwelk de werkgever bij de Rijksverzekeringsbank was aangesloten.

FORMULIER VAN DEN LOONSTAAT.

Bladzijde 1 van den loonstaat, Bedrijfsnummer(s) .....

Betalingsperiode tusschen 12 uur 's nachts na afloop van Zondag ..... 19 .....

en 12 „ „ „ „ „ „ ..... 19.....

f 4.— vermenigvuldigd met het aantal dagen der betalingsperiode, alleen de Zondagen en de algemeen erkende Christelijke feestdagen niet mede gerekend, bedraagt . . . *f* .....

(Dit is het maximum, waarover voor een werkman over de betalingsperiode premie moet worden betaald.)

1. Voornamen en naam van de(n) verzekerde.	2. Soort werkzaamheden of betrekking van de(n) verzekerde.	3. v. *a.*	4. l. *b.*	5. s. *c.*	6. Verdiend loon. *d.*	7. Dagen gewerkt. *e.*	8. Wettelijk loon. *f.*
					f		*f*
				Over te dragen totalen			

Bladzijde .....

Maximum wettelijk loon per werkman *f* .....

1. Voornamen en naam van de(n) verzekerde	2. Soort werkzaamheden of betrekking van de(n) verzekerde.	3. v. *a.*	4. l. *b.*	5. s. *c.*	6. Verdiend loon. *d.*	7. Dagen gewerkt. *e.*	8. Wettelijk loon. *f.*
				Overgedragen totalen van vorige bladzijde *f*			*f*
				Totaal			

a. Een **v.** in te schrijven achter den naam van een vrouwelijke verzekerde.

b. Een **l.** in te schrijven achter den naam van een verzekerde, die onder art. 8 der Ongevallenwet 1901 valt, en in dit geval met art. 43 der wet rekening te houden.

c. Een **s.** in te schrijven, voor zoover de verzekerde in een seizoenbedrijf, als bedoeld in art. 7, sub III, der wet is werkzaam geweest, en in dit geval met art. 43 der wet rekening te houden.

dragen te verhuren aan gegadigden, die daarvoor naar hun oordeel in aanmerking komen"; dat tegen de weigering, om bedoeld punt goed te keuren, bij tot Ons gericht adres onder dagteekening van 9 September 1912 door den Raad voorziening gevraagd is, op grond: 1. dat ten aanzien van het beroep door Gedeputeerde Staten gedaan op artikel 138 der Gemeentewet, de Raad er op moge wijzen, dat de wetgever een blijkbaar gewild onderscheid heeft gemaakt bij de omschrijving der bevoegdheden, den Gemeenteraden toegekend bij de artikelen 137, 138 en 139 der Gemeentewet, wordende toch bij artikel 137 en 139 de Raad bevoegd verklaard te besluiten tot het koopen, ruilen enz. van gemeenteeigendommen enz. en te besluiten tot het verleenen van kwijtschelding enz., terwijl artikel 138 den Raad bevoegdheid verleent: te besluiten omtrent het verhuren, verpachten of op eenige andere wijze in gebruik geven der gemeente-eigendommen, 2. dat derhalve een ruimere omschrijving is gekozen voor de verhuringsbevoegdheid van artikel 138 dan voor de in het voorgaand en volgend artikel omschreven bevoegdheden; 3. dat daardoor meerdere ruimte van beweging voor den Raad is gelaten; dat ten aanzien van het belang der gemeentehuishouding wordt opgemerkt; 4. dat waar hier sprake is van verhuring van huizen voor een door den Raad vastgestelden prijs en steeds op dezelfde voorwaarden, terwijl slechts de huurders verwisselen, het overbodig voorkomt daarvoor den omslag te maken als aan verhuringen verbonden en nog veel minder om voor elke verhuring een raadsbesluit te nemen, waartoe in vele gevallen een Raadsvergadering zou moeten worden samengeroepen; 5. dat om de hierboven genoemde gronden naar 's Raads oordeel wettelijk geen aanleiding bestaat om zich bij de weigering van Gedeputeerde Staten tot goedkeuring van punt IV van het Raadsbesluit van 7 Maart 1912, nº. 4/11, neder te leggen; dat daarna bij Koninklijk besluit van 25 Februari 1913, no. 25 beslist is, met vernietiging van de beslissing van Gedeputeerde Staten, dat het besluit van den Raad van 7 Maart 1912, nº. 4/11, ook wat punt IV betreft, moest worden geacht goedgekeurd te zijn; dat de Raad, met overneming van bovenstaande overwegingen voor het onderhavige geval, thans aan de overweging van sub 3 nog zou willen toevoegen: en het Raadsbesluit dus in volkomen overeenstemming met de wet moet worden geacht; dat de Gemeentewet toch, als waarborg dat niet tegen te lagen prijs zal worden verhuurd, bij onderhandsche verhuring goedkeuring door Gedeputeerde Staten voorgeschreven heeft, welke goedkeuring bij publieke verhuring niet wordt vereischt; dat dit, door de wet verlangde, toezicht van Gedeputeerde Staten niet uitgeschakeld wordt doch volkomen behouden, waar de Raad den prijs en de voorwaarden voor de verhuring vaststelt bij afzonderlijk besluit, waarop de goedkeuring van Gedeputeerde Staten gevraagd wordt en Burgemeester en Wethouders dus enkel en alleen over den aspirant-huurder hebben te oordeelen, als een onderdeel van de uitvoering der thans door Gedeputeerde Staten gewraakte verordening; dat Gedeputeerde Staten in deze bevoegdheid van Burgemeester en Wethouders evenwel geen uitvoering van 's Raads verordening zien, maar een hun, in strijd met de wet, door den Raad gedelegeerde bevoegdheid; dat het geschil dus feitelijk loopt over deze vraag: waar is de grens tusschen: regeling (door den Raad, artikel 134) en uitvoering (door Burgemeester en Wethouders artikel 179*a* dat Gemeentewet); dat deze grens niet in de wet is aangegeven, maar dat het naar zijn, 's Raads, oordeel nimmer de bedoeling van den wetgever kan zijn geweest, dat de Raad, óók met het oog op de gronden, hierboven nader uiteengezet, speciaal ten aanzien der onderwerpen genoemd in artikel 138 der Gemeentewet, de betrekkelijke materie zoover maar eenigszins mogelijk kan worden geacht, zou te regelen hebben, zóó dus, dat er voor Burgemeester en Wethouders niets of zoo goed als niets ter uitvoering zou overblijven en soms zelfs in strijd met het belang der gemeente; dat, waar de wet geen grens tusschen hetgeen des Raads is en wat aan Burgemeester en Wethouders kan worden opgedragen, aangeeft, het aanwijzen van die scheidingslijn, als een vraag van doelmatigheid, voor elk concreet geval door den Raad zal behooren te geschieden, in verband met hetgeen het gemeentebelang in dat speciaal geval, als het ware gebiedend zal voorschrijven;

Overwegende, dat het besluiten omtrent het verhuren, verpachten of op eenige wijze in gebruik geven der gemeenteeigendommen in artikel 138 der gemeentewet is gebracht tot de bevoegdheid van den gemeenteraad;

dat van het verhuringsbesluit de aanwijzing van den huurder een hoofdbestanddeel uitmaakt en daarom deze aanwijzing mede door den Raad moet worden gedaan en niet gelijk in artikel 3 der raadsverordening geschiedt, op Burgemeester en Wethouders kan worden overdragen;

dat derhalve Gedeputeerde Staten te recht aan het raadsbesluit de goedkeuring hebben onthouden:

Gezien de Gemeentewet;

Hebben goegevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(W. v. D. B. A.)

—

29 *September* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

Art. 38 der Alg. Verord. van Breda bevat niet een verboden overdracht van macht op B. en W. en is verbindbaar.

Waar uit de omstandigheid, dat iemand als geleider van een stilstaand voertuig in een straat wordt aangetroffen geenszins met zekerheid valt af te leiden, dat juist die persoon en niet een ander als geleider met dat voertuig die straat heeft bereden, is het alleszins begrijpelijk, dat men om het verbod van te berijden gemakkelijker te kunnen handhaven, heeft gemeend ook het stilstaan te moeten verbieden.

De ontheffing aan den beklaagde van het verbod, om eene gesloten straat te berijden, kan hem niet ontslaan van zijne verplichting, om te voldoen aan het besluit, waarbij niet het rijden, maar het stilstaan met een voertuig in een bepaald aangewezen gedeelte dier straat wordt verboden.

(Gem. Wet art. 179*a*.)

Voorzitter:

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raadsheeren: Mrs. A. M. B. Hanlo, J. A. A. Bosch, A. Fentener van Vlissingen en C. O. Segers.

H. F. J. K., wonende te Breda, requirant van cassatie tegen een vonnis van den Kantonrechter te Breda van 9 Mei 1913, waarbij hij is schuldig verklaard aan: „het te Breda op den openbaren weg de Bouwerijstraat en wel op dat gedeelte gelegen tusschen de Boschstraat en de bijzondere Meisjesschool van het Departement Breda der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen als geleider laten stilstaan van een voertuig", en deswege met toepassing van de artt. 38 en 44 der Alg. Pol. Verord. voor de gemeente Breda van 30 Januari 1909 in verband met een besluit van B. en W. dier gemeente van 13 Januari 1913 en art. 23 Sr. is veroordeeld tot eene geldboete van f 2 subsidiair hechtenis van een dag.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. J. J. L. van Hangest baron d'Yvoy.

Requirant heeft voor het Kantongerecht te Breda terecht gestaan ter zake „dat op 28 Februari 1913 des voormiddags omstreeks kwart over elf uur te Breda op den openbaren weg de Bouwerijstraat en wel op dat gedeelte hetwelk gelegen is tusschen de Boschstraat en de bijzondere meisjesschool, een sleeperswagen bespannen met een paard heeft stilgestaan; beklaagde was geleider van dien wagen. Bij besluit van B. en W. der gemeente Breda dd. 13 Januari genomen tot uitvoering van art. 38 der Alg. Politieverordening dier gemeente ter openbare kennis gebracht op 17 Januari d.a.v. is bepaald dat voertuigen niet mogen stilstaan in dat gedeelte van de Bouwerijstraat, hetwelk is gelegen als voorzegd. Dit ten laste gelegde feit werd bij het vonnis, waartegen het cassatieberoep thans gericht is, bewezen verklaard en requirant ter zake daarvan veroordeeld tot f 2 of 1 dag hechtenis, zulks met toepassing van artt. 38 en 44 der Alg. Pol. Verord. te Breda in verband met een besluit van B. en W. dier gemeente van 13 Januari 1913, wordende het bewezen verklaarde feit gequalificeerd „het te Breda op den openbaren weg, de Bouwerijstraat en wel op dat gedeelte gelegen tusschen de Boschstraat en de bijzondere meisjesschool als geleider laten stilstaan van een voertuig". Tegen dit vonnis wordt bij tijdig ingediende memorie als middel van cassatie aangevoerd „Schending, althans verkeerde toepassing van art. 38 Alg. Pol. Verord. te Breda, de besluiten van B. en W. dier gemeente van 24 Mei 1909, 1 Juni 1909 en 13 Januari 1913 in verband met art. 44 van gemelde verordening, 22 Sr., 211, 214, 253 Sv. op grond dat *a.* art. 38 voornoemd geen verbindende kracht heeft nu in de eerste alinea wordt gezegd „het is verboden openbare wegen te berijden", enz., en in de tweede alinea daarop wordt gezegd „wanneer B. en W. krachtens de in de eerste alinea van dit artikel gestelde verbodsbepaling ... bepalen enz."; en alzoo in de eerste alinea aan B. en W. niet de bevoegdheid gegeven wordt dergelijke verbodsbepalingen te maken. Om dergelijke bevoegdheid te hebben had de eerste alinea

moeten luiden: „Het is verboden de openbare wegen die door B. en W. zullen worden aangewezen enz."; er is thans geen sprake van verboden delegatie, maar er is geen delegatie, nu niet gezegd wordt dat B. en W. kunnen bepalen, wat eerst noodig is.

b. in de 2e alinea van art. 38 bovendien staat „of wel dat de voertuigen *hier* of *daar* stilstaan, welke uitdrukking zoo vaag en onbepaald is, dat zij het artikel onverbindend maakt, terwijl die woorden bij interpretatie alleen zouden kunnen duiden op zekere punten in eene straat, niet op eene geheele straat (wat in het besluit van 13 Januari 1913 het geval is).

c. Bij besluit van B. en W. van 24 Mei 1909 de Bouwerijstraat te Breda gesloten verklaard is voor bespannen voertuigen, zoodat het besluit van 13 Januari 1913 moet gelden voor niet-bespannen voertuigen, zoodat ook dit besluit verkeerd is toegepast.

d. Bij besluit van 1 Juni 1909 ontheffing is verleend van het besluit van 24 Mei 1909 thans geldende voor requirant in qualiteit van huurder van een pakhuis in de Bouwerijstraat, waarvoor destijds ontheffing verleend is om het gebruik van dat pakhuis mogelijk te maken, waarvoor noodig was voor dat pand stil te staan om te lossen en te laden, zoodat ook dit besluit verkeerd is toegepast.

Ten aanzien van den eersten grond waarop het cassatiemiddel steunt: Nadat in de eerste alinea van art. 38 der betrokken politieverordening door den Raad verboden wordt openbare wegen te berijden of in een bepaalde richting te berijden of daarop met paarden of voertuigen stil te staan, wanneer de veiligheid of bruikbaarheid dier wegen in gevaar wordt gebracht, wordt in de tweede alinea van datzelfde artikel aan de geleiders van paarden en voertuigen voorgeschreven die bepalingen alsmede in verband daarmede gegeven bevelen der politie op te volgen, wanneer B. en W. krachtens de in de 1e alinea gestelde verbodsbepalingen bij openbare kennisgeving bepalen dat de openbare weg niet of slechts in een bepaalde richting mag bereden worden of wel dat de voertuigen hier of daar niet mogen stilstaan. Behalve het voorschrift voor de geleiders, bevat deze alinea alzoo een opdracht aan B. en W., om *aan te duiden* welke wegen voor het verbod van de eerste alinea in aanmerking komen; want redelijkerwijs kan de uitdrukking „bepalen dat de openbare weg" geen andere beteekenis hebben, in verband met de eerste alinea, krachtens welke het verbod geschiedt, dan aanduiden „dat een openbare weg". In de eerste alinea is alzoo vervat het door den Raad zelf gegeven verbod, in de tweede wordt aan B. en W. overgelaten en opgedragen aan te wijzen voor welke wegen die verbodsbepaling zal gelden. Wat door requirant in de eerste alinea geëischt wordt is m. i. te vinden in de tweede en van eene verbodsbepaling door B. en W. zelven gemaakt is geen sprake. Er is slechts de reden van eene geoorloofde delegatie omtrent de aanwijzing der wegen aan B. en W. Dat de verordening om de voorgestelde reden geen verbindende kracht zoude hebben acht ik mitsdien onjuist. Ditzelfde is ook het geval ten aanzien van den tweeden grond; immers wordt in de tweede alinea van art. 38 voornoemd met de woorden *hier* of *daar*, zooals die in het zinsverband voorkomen, bedoeld *hier* of *daar op* den openbaren weg, dat wil zeggen op een nader aangeduid punt van den weg; en juist dit is geschied in het besluit van B. en W. van 13 Januari 1913, houdende dat voertuigen niet mogen stilstaan *in dat gedeelte* van de Bouwerijstraat enz. nader aangegeven.

Ten aanzien van den derden grond: omdat bij besluit van B. en W. van 24 Mei 1909 is verboden de Bouwerijstraat te berijden met bespannen voertuigen, zoude het besluit van 13 Januari 1913 alleen kunnen gelden voor niet-bespannen voertuigen; uit de redactie van art. 38, 2e alinea, van welk artikel alleen genoemd besluit een uitvloeisel kan zijn, valt af te leiden dat aan bespannen voertuigen gedacht is; zooals terecht in het aangevallen vonnis wordt aangenomen; terwijl ook naast een verbod van berijden, een verbod om stil te staan met bespannen voertuigen reden van bestaan kan hebben; zijnde het immers denkbaar dat in een straat, waarop verschillende panden uitgang hebben, een bespannen rijtuig stilstaat ook zonder dat die straat vooraf daarmede is bereden; terwijl ook het geval zich zal kunnen voordoen dat van het verbod tot het berijden der straat ontheffing wordt verleend zonder dat daardoor de bevoegdheid ontstaat om ook daarop een bespannen voertuig te laten stilstaan. Het besluit van 13 Januari 1913 kan daarom niet verkeerd

zijn toegepast. Ten aanzien van den vierden grond zij opgemerkt dat bij besluit van 1 Juni 1909 geenerlei ontheffing is verleend aan requirant doch slechts aan L. F. M. van wien requirant een pand in huur schijnt te hebben, terwijl bovendien aan dezen bij dat besluit slechts ontheffing werd verleend ten behoeve van het in- en uitrijden van zijn in de Bouwerijstraat gelegen pand, niet om in die straat met bespannen voertuig stil te staan. Deze grond is alzoo feitelijk onjuist. Op grond van het vorenstaande komt het middel mij in zijn onderdeelen ongegrond voor; mijne conclusie strekt tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Segers;

Gelet op het middel van cassatie door den requirant voorgesteld bij memorie: (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat bij het bestreden vonnis wettig en overtuigend bewezen is verklaard, met requirants schuld daaraan;

dat op 28 Februari 1913 des voormiddags omstreeks kwart over elf uur te Breda, op den openbaren weg, de Bouwerijstraat, en wel op dat gedeelte, hetwelk gelegen is tusschen de Boschstraat en de bijzondere Meisjesschool, een sleeperswagen bespannen met een paard heeft stilgestaan, van welken wagen beklaagde geleider was, terwijl bij besluit van B. en W. der gemeente Breda van 13 Januari 1913, genomen ter uitvoering van art. 38 der Alg. Pol. Verord. der gemeente Breda, ter openbare kennis gebracht op 17 Januari 1913, bepaald is, dat voertuigen niet mogen stilstaan in dat gedeelte van de Bouwerijstraat, hetwelk gelegen is tusschen de Boschstraat en de bijzondere meisjesschool van het Departement Breda, der Maatij. tot Nut van 't Algemeen — welk feit is gequalificeerd en waarvoor straf is opgelegd, gelijk hierboven is vermeld;

O. dat het ten deze toegepaste art. 38 der Alg. Pol. Verord. voor de gemeente Breda, voor zooverre van belang, luidt: „Het is verboden openbare wegen te berijden of in eene bepaalde richting te berijden of daarop met paarden of voertuigen stil te staan, wanneer daardoor de veiligheid of bruikbaarheid dier wegen in gevaar wordt gebracht";

„Wanneer B. en W. krachtens de in de eerste alinea van dit artikel gestelde verbodsbepaling, bij openbare kennisgeving, bepalen, dat de openbare weg niet of slechts in eene bepaalde richting mag bereden worden, of wel, dat de voertuigen hier of daar niet mogen stilstaan, alsmede wanneer de beambten der politie in bijzondere gevallen bevel geven, dat paarden en voertuigen zullen stilstaan, voortgaan of eene zekere richting nemen, zijn de geleiders der paarden en voertuigen gehouden deze bepalingen of bevelen op te volgen", terwijl de kennisgeving van B. en W. van Breda van 13 Januari 1913 luidt: „B. en W. van Breda; Gelet op art. 38 der Alg. Pol. Verord. voor deze gemeente; Besluiten: te bepalen, dat voertuigen niet mogen stilstaan in dat gedeelte van de Bouwerijstraat, hetwelk gelegen is tusschen de Boschstraat en de bijzondere meisjesschool van het Departement Breda der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen". „Dit besluit enz.";

O. dat tegen bovenvermelde veroordeeling het cassatiemiddel is gericht ter ondersteuning waarvan in de eerste plaats is aangevoerd, dat art. 38 der voormelde Alg. Pol. Verord. verbindende kracht zou missen, wijl in de eerste alinea wèl gezegd wordt, „het is verboden openbare wegen te berijden enz." en in de tweede alinea „wanneer B. en W. krachtens de in de eerste alinea van dit artikel gestelde verbodsbepaling ... bepalen enz.", doch dat in de eerste alinea aan B. en W. niet de bevoegdheid wordt gegeven om dergelijke verbodsbepalingen te maken;

dat hier geen sprake zou zijn van een verboden delegatie aan B. en W., maar alle delegatie zou ontbreken, wijl niet gezegd is, dat B. en W. dergelijke bepalingen kunnen maken;

dat nu wellicht B. en W. eene dergelijke bevoegdheid kunnen ontleenen aan art. 179h der Gemeentewet, maar dat het besluit van 13 Januari 1913 uitdrukkelijk gegrond is op art. 38 der Alg. Pol. Verord.;

O. hieromtrent:

dat inderdaad in het 1ste lid van art. 38 der Alg. Pol. Verord. van Breda niet gesproken wordt van bevelen door B. en W. te geven, maar in het 2de lid sprake is van door dat College ter openbare kennis te brengen bepalingen genomen „krachtens de in de 1ste alinea van dit artikel gestelde verbodsbepaling";

dat men hier blijkbaar op het oog heeft voorschriften door B. en W. vast te stellen ter uitvoering van hetgeen in het 1ste lid van het artikel bepaald is, zoodat, waar het maken van dergelijke voorschriften met het oog op het bepaalde bij art. 179*a* der Gemeentewet niet valt buiten de bevoegdheid van B. en W. eener gemeente, de gemeenteraad bij algemeene verordening kan gelasten, dat men zoodanige voorschriften heeft op te volgen en ongehoorzaamheid daaraan strafbaar stellen;

dat het artikel dus wèl verbindbaar is te achten;

O. dat in de tweede plaats de niet-verbindbaarheid van art. 38 voornoemd is beweerd op grond, dat de in de 2de alinea voorkomende woorden „hier of daar", waardoor het artikel dermate vaag en onduidelijk wordt, dat het als onverbindbaar is te beschouwen, terwijl, wanneer men bedoelde woorden tracht te interpreteeren, zij duiden op zekere punten in een straat, niet op een geheele straat, (wat in het besluit van 13 Januari 1913 het geval is);

O. dat, waar in het 2de lid van art. 38 gesproken wordt van „hier of daar", men blijkens de woorden „krachtens de in eerste alinea van dit artikel gestelde verbodsbepalingen", kennelijk heeft bedoeld die plaatsen in de openbare wegen, waar door het stilstaan met voertuigen de veiligheid of bruikbaarheid van den weg in gevaar wordt gebracht;

dat van vaagheid dus geen sprake is en de vraag of B. en W. bevoegd zijn om het stilstaan overal in een straat te verbieden buiten beschouwing kan blijven, daar het besluit van 13 Januari 1913, — niet gelijk requirant beweert — een geheele straat op het oog heeft, maar enkel een nauwkeurig aangewezen gedeelte der Bouwerijstraat;

O. dat in de derde plaats is betoogd, dat waar bij besluit van B. en W. van 24 Mei 1909 de Bouwerijstraat te Breda gesloten is verklaard voor bespannen voertuigen, het besluit van 13 Januari 1913 enkel kan gelden voor niet bespannen voertuigen;

dat echter ook deze grief niet gegrond is;

dat toch in de „voorschriften ter uitvoering van verschillende artikelen der Alg. Pol. Verord. van de gemeente Breda" den 24sten Mei 1909 door B. en W. dier gemeente genomen (Gemeenteblad 1909 n°. 173) wèl voorkomt een voorschrift luidende: „De Bouwerijstraat mag niet bereden worden met bespannen voertuigen"; maar dat daarbij *niet* verboden wordt in die straat met een bespannen voertuig stil te staan;

dat waar nu, uit de omstandigheid, dat iemand als geleider van een stilstaand voertuig in een straat wordt aangetroffen geenszins met zekerheid valt af te leiden, dat juist die persoon en niet een ander als geleider met dat voertuig die straat heeft bereden, het alleszins begrijpelijk is, dat men om het verbod om te berijden gemakkelijker te kunnen handhaven gemeend heeft ook het stilstaan te moeten verbieden;

dat overigens, waar door het stilstaan met een bespannen voertuig in een straat de veiligheid van dien weg evenzeer in gevaar kan worden gebracht als door het rijden, er geen voldoende aanleiding bestaat om aan te nemen, dat waar in het besluit van 13 Januari 1913 geheel in 't algemeen gesproken wordt van „voertuigen", daarmede enkel bedoeld zouden zijn niet-bespannen voertuigen;

O. dat in de laatste plaats het vonnis is bestreden op grond, dat bij besluit van 1 Juni 1909 ontheffing verleend zou zijn van het besluit van 24 Mei 1909, thans geldende voor requirant in qualiteit van huurder van een pakhuis in de Bouwerijstraat, en dat deze ontheffing destijds verleend zou zijn om het gebruik van dit pakhuis mogelijk te maken, waarvoor noodig was voor dit pand stil te staan, ten einde voertuigen te kunnen lossen en laden;

O. dat waar het besluit van B. en W. van 24 Mei 1909 enkel verbood het berijden der Bouwerijstraat, eene ontheffing daarvan ook enkel betrekking kan hebben op dit berijden, zoodat zulk eene ontheffing — aangenomen al dat deze inderdaad mede zou strekken ten behoeve van requirant — hem toch in geen geval zou kunnen ontslaan van zijne verplichting om te voldoen aan het besluit van 13 Januari 1913 waarbij niet het rijden, maar het stilstaan met een voertuig in een bepaald aangewezen gedeelte die straat wordt verboden;

dat derhalve ook deze grief niet gegrond is;

Verwerpt het beroep.

(Ned. Jur.)

30 *September* 1913. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 28 Augustus 1888 (*Staatsblad* nº. 144), tot bepaling van het maximum der verpleegden en het minimum der geneeskundigen in het provinciaal krankzinnigengesticht „*Meerenberg*" te *Bloemendaal*. S. 373.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 26 September 1913, nº. 8416, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* nº. 96), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* nº. 165);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat in het Koninklijk besluit van 28 Augustus 1888 (*Staatsblad* nº. 144) nader de volgende wijziging wordt gebracht.

Artikel 4 wordt gelezen als volgt:

„De geneeskundige behandeling der verpleegden wordt opgedragen aan ten minste acht geneeskundigen, die gevestigd moeten zijn in woningen op het terrein van het gesticht en daar buiten geene geneeskundige praktijk mogen uitoefenen".

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 30sten September 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 14 *Oct* 1913.)

—

30 *September* 1913. BESLUIT, tot nadere vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending van de pest en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 374.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat, onverminderd Ons besluit van 19 September 1912 (*Staatsblad* nº. 299), nader buitengewone maatregelen noodzakelijk zijn tot afwending der pest en tot wering harer uitbreiding en gevolgen;

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel van 4 Augustus 1913, nº. 6820, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen, van 7 Augustus 1913, nº. 61, Invoerrechten, van 19 Augustus 1913, litt. B, afdeeling Spoorwegen, en van 21 Augustus 1913, nº. 5068, afdeeling Nijverheid;

Gelet op de wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* nº. 80), aangevuld door de wet van 20 Juli 1884 (*Staatsblad* nº. 164) en gewijzigd bij artikel 19 der wet van 15 April 1886 (*Staatsblad* nº. 64), en op de wet van 31 December 1906 (*Staatsblad* nº. 370);

Den Raad van State gehoord (advies van 9 September 1913, nº. 23);

Gelet op het nader rapport van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel van 20 September 1913, nº. 8297, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen, van 23 September 1913, nº. 61, Invoerrechten, van 26 September 1913, litt. G, afdeeling Spoorwegen, en van 27 September 1913, nº. 5760, afdeeling Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

HOOFDSTUK I.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Art. 1. De gemeentebesturen en de burgemeesters, ieder voor zooveel hun aangaat, dragen nauwlettend zorg voor eene doeltreffende toepassing van de bepalingen der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* nº. 134), gewijzigd bij de wetten van 3 December 1874 (*Staatsblad* nº. 188), 28 Maart 1877 (*Staatsblad* nº. 36), 15 April 1886 (*Staatsblad* nº. 64), 8 April 1893 (*Staatsblad* nº. 64), 21 Juli 1899 (*Staatsblad* nº. 166), 21 Juni 1901 (*Staatsblad* nº. 157), 14 Juli 1910 (*Staatsblad* nº. 204) en 17 Juli 1911 (*Staatsblad* nº. 208).

Uittreksels uit den tekst dier wet, voor zoover de bepalingen op pest toepasselijk zijn, en de herinnering daarvan aan de ingezetenen van belang moet worden geacht, benevens uit den tekst van dit besluit worden vanwege Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, zoodra deze dit noodig acht, aan de gemeentebesturen verzonden, ten einde in elke gemeente te worden aangeplakt.

2. Een ieder is verplicht de inlichtingen, door ambtenaren of geneeskundigen van hem verlangd ter zake van de uitvoering van dit besluit, nauwkeurig en naar waarheid onverwijld te geven.

3. Een ieder, die waarneemt, dat een persoon aan pest lijdt of verschijnselen vertoont, welke doen vermoeden, dat hij door die ziekte is besmet, is verplicht daarvan onverwijld kennis te geven aan den burgemeester of den meest nabij zijnden ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie.

Deze verplichting rust in het bijzonder op

houders van vervoermiddelen en daarbij geëmployeerden.

4. De burgemeester is bevoegd, op de personen, die aan pest lijden of, op grond van een ingewonnen advies van den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of van een geneeskundige, doen vermoeden dat zij door die ziekte besmet zijn of de besmetting op anderen kunnen overbrengen, de door hem noodig geachte maatregelen van onderzoek, afzondering en ontsmetting te doen toepassen en hen naar eene openbare inrichting of andere verblijfplaats in de gemeente ter verpleging te doen overbrengen, wanneer hun toestand overeenkomstig de verklaring van den behandelenden geneeskundige dit gedoogt.

De personen, waarop de in de vorige alinea bedoelde maatregelen worden toegepast, zijn verplicht zich aan die maatregelen te onderwerpen en mogen zich niet zonder vergunning van den burgemeester naar eene andere plaats begeven.

5. De burgemeester is bevoegd, na ingewonnen advies van den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of van een geneeskundige, het uitvoeren van verdachte of voor het overbrengen van besmetting bijzonder vatbare voorwerpen van welken aard ook, uit het huis, erf, voer- of vaartuig, waar een geval of een verdacht geval van pest voorkwam, anders dan met inachtneming van de door hem te geven voorschriften, te verbieden.

6. In spoedeischende gevallen zijn de bestuurders van Rijksinrichtingen, voor zoover de dienst in hunne inrichting het toelaat, verplicht, op verzoek van een burgemeester aan deze onmiddellijk te doen toekomen of ten gebruike af te staan tot hunne inrichting behoorend materieel, noodig voor behandeling, verpleging, afzondering, ontsmetting of vervoer van lijders aan pest of daarvan verdachten, of voor ontsmetting — waaronder is begrepen het onschadelijk maken van besmet of van besmetting verdacht ongedierte — of voor vervoer van besmette goederen of voorwerpen.

Bij weigering of geschil wordt onverwijld de beslissing ingeroepen van het hoofd van het Departement, waaronder de inrichting ressorteert.

7. De burgemeester doet de hand houden aan een nauwkeurig bijhouden van het in artikel 438 van het Wetboek van Strafrecht bedoelde register in slaapsteden en logementen, en doet, voor zoover hem dit noodig voorkomt, toezicht houden op de aldaar nachtverblijfhoudende reizigers.

Indien vanwege het gemeentebestuur een geneeskundige met het houden van toezicht op de in het eerste lid van dit artikel bedoelde reizigers belast is, zijn deze verplicht dien geneeskundige bij zich te ontvangen en hem alle verlangde inlichtingen ter zake van de uitvoering van dit besluit, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, te verschaffen, tenzij zij kunnen aantoonen binnen de laatste vijf dagen niet in eene met pest besmette plaats vertoefd te hebben.

De burgemeester doet van hetgeen door hem ter bestrijding der pest of van verdachte gevallen dier ziekte wordt of is verricht, ten spoedigste mededeeling aan den ambtenaar van het Staatstoezicht.

HOOFDSTUK II.

§ 1. *Van het toezicht op landverhuizers en dergelijken.*

8. In de aan de grenzen des lands gelegen gemeenten, door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen, worden: *a.* landloopers en zigeuners (bohémiens), *b.* landverhuizers en personen, die bij troepen reizen of de grens overtrekken, niet toegelaten, dan na geneeskundig onderzocht te zijn en zoo noodig, na ontsmetting der kleederen en reiniging der personen.

Uitzonderingen op het bepaalde in het eerste lid worden niet toegestaan, dan met inachtneming van de voorschriften, daaromtrent door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën gegeven.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel kunnen bepalen, dat personen, bedoeld sub *b* van het eerste lid van dit artikel, in Nederland slechts worden toegelaten, langs de wegen en casu quo met de treinen, daartoe door hen aan te wijzen.

De beschikkingen tot aanwijzing van bedoelde gemeenten, wegen en casu quo treinen, worden in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst tenminste één dag, vóórdat zij in werking treden.

9. Het onderzoek geschiedt aan het grensstation of den eersten Nederlandschen grenspost, waar de in het vorig artikel bedoelde personen aankomen, door eenen geneeskundige, die daartoe door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken met toekenning van een door deze te bepalen vergoeding tot wederopzeggens wordt aangewezen, met inachtneming van het

bepaalde in de artikelen 10, 11 en 12 van dit besluit.

10. Het onderzoek valt steeds zoo veel mogelijk samen met het douane-onderzoek en wordt verricht op de wijze, die door den geneeskundige het meest doeltreffend wordt geoordeeld.

Deze treedt omtrent het onderzoek in overleg met den hoogst in rang zijnden der aanwezige ambtenaren van de Invoerrechten en Accijnzen en, indien het onderzoek geschiedt op een spoorweg- of tramstation, tevens met den chef daarvan.

11. Personen, die door den geneeskundige bevonden worden niet aan pest te lijden, noch verschijnselen vertoonen, welke doen vermoeden, dat zij door die ziekte besmet zijn, mogen niet worden aangehouden, maar worden terstond tot voortzetting van hunne reis toegelaten.

Aan de vergunning tot voortzetting van de reis kunnen voorwaarden worden verbonden.

Aan hen wordt zoo spoedig mogelijk een schriftelijk bewijs afgegeven, volgens door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vastgesteld model, vermeldende dat zij Nederland binnengekomen, geen ziekteverschijnselen vertoonden, welke het bestaan van pest deden vermoeden.

12. Personen, die door den geneeskundige bevonden worden aan pest te lijden, worden onverwijld, met inachtneming van artikel 9 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* nº. 134), overgebracht naar eene door den burgemeester der grensgemeente, waarin het onderzoek plaats heeft, volgens artikel 20 van dit besluit aan te wijzen inrichting voor verpleging van lijders aan besmettelijke ziekte, en daar afgezonderd en verpleegd.

Gelijke maatregelen worden genomen, indien de geneeskundige dit noodig oordeelt, ten opzichte van personen, die verschijnselen vertoonen, welke doen vermoeden, dat zij door die ziekte besmet zijn.

De kosten van vervoer en verpleging worden door de verpleegden of hunne erfgenamen vergoed. Behoeftigen worden op 's Rijks kosten vervoerd of verpleegd.

Personen, wier lichamen of kleederen besmet moeten worden geacht, worden niet tot voortzetting hunner reis toegelaten, dan na reiniging en ontsmetting, waaronder het onschadelijk maken van ongedierte is begrepen.

§ 2. *Van het grensverkeer.*

13. In de aan de grenzen des lands gelegen gemeenten, door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen, worden geen personen toegelaten, komende uit door Onze genoemde Ministers aangewezen naburige, met pest besmette, buitenlandsche gemeenten, dan na geneeskundig onderzocht en zoo noodig ontsmet te zijn.

De beschikkingen tot aanwijzing van bedoelde gemeenten worden in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst ten minste één dag, vóórdat zij in werking treden.

Uitzonderingen op het bepaalde in het 1ste lid worden niet toegestaan, dan met inachtneming van de voorschriften, daaromtrent door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën gegeven.

Op dit onderzoek is toepasselijk het bepaalde in de artikelen 9, 10, 11 en 12 van dit besluit.

§ 3. *Van het goederenvervoer.*

14. Onverminderd de bestaande bepalingen omtrent het verbod van in-, door- en vervoer van lompen, gebruikte kleedingstukken en ongewasschen lijf- en beddegoed uit landen en plaatsen, door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen, is verboden in-, door- en vervoer van onbewerkte wol en haar, huiden, bontwerk, en andere voor het overbrengen van besmetting vatbare voorwerpen, uit landen of plaatsen, mede door Onze genoemde Ministers aan te wijzen.

De aanwijzingen worden door plaatsing in de *Nederlandsche Staatscourant* ter algemeene kennis gebracht.

Bij aanwijzingen betreffende den in- of doorvoer uit landen, die toegetreden zijn tot de op 3 December 1903 te *Parijs* gesloten en bij de wet van 31 December 1906 (*Staatsblad* nº. 370) goedgekeurde internationale sanitaire overeenkomst, gedragen Onze genoemde Ministers zich naar de bepalingen van die overeenkomst.

15. Een ieder, die waarneemt, dat van goederen, waarvan in-, door- en vervoer verboden is, in-, door- of vervoer plaats heeft, is verplicht daarvan onverwijld kennis te geven aan den burgemeester of den meest nabijzijnden ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie of van 's Rijks belastingen.

Deze verplichting rust in het bijzonder op houders van vervoermiddelen en daarbij geëmployeerden.

Op de goederen, van welke, niettegenstaande daarvan in-, door- of vervoer verboden is, in-, door- of vervoer plaats heeft, is artikel 5 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* nº. 134) toepasselijk.

16. Brieven en correspondentie, drukwerken, boeken, dagbladen, dienststukken enz. (postpakketten niet inbegrepen) worden aan geen enkele belemmering of ontsmetting onderworpen.

17. Spoor- of tramwagens (zoo personen- als goederenwagens) uit het buitenland binnenkomende, worden aan de grenzen niet aangehouden, behoudens dat wagens, waarin pestlijders of personen, die verdacht worden aan pest te lijden of waarin besmette of van besmetting verdachte goederen aangebracht zijn — indien de geneeskundige het noodig oordeelt — van den trein worden gehaakt en op de wijze door den geneeskundige voorgeschreven, worden ontsmet en zoo noodig van ongedierte worden gezuiverd.

18. Bagages en lijfgoederen van personen, als bedoeld in de artikelen 8 en 13, zijn onderworpen aan het onderzoek, bedoeld in genoemde artikelen.

Deze bagages en lijfgoederen worden niet aangehouden dan voor zoover en voor zoolang dit ter ontsmetting noodig is.

Bagages en lijfgoederen, voor ontsmetting aangehouden, worden desverlangd, aan de eigenaars op hunne kosten door den burgemeester nagezonden.

19. Koopmans- en andere goederen, uit het buitenland aangevoerd, waarvan de in- of doorvoer niet verboden is, worden niet aangehouden en aan ontsmetting onderworpen, tenzij zij, naar het oordeel van den met het onderzoek belasten geneeskundige, geacht kunnen worden besmet te zijn.

§ 4. *Verdere bepalingen.*

20. De burgemeester van elke grensgemeente, als in artikel 8 en artikel 13 van dit besluit is bedoeld, zorgt, zoo spoedig mogelijk, op Rijkskosten, in overleg met den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of met den krachtens artikel 9 aangewezen deskundige:

a. voor de inrichting van een gelegenheid tot afzondering en verpleging van de in de artikelen 8 en 13 van dit besluit bedoelde personen, lijdende aan of verdacht van pest;

b. voor een geschikte plaats voor de ontsmetting — waaronder is begrepen het onschadelijk maken van besmet of van besmetting verdacht ongedierte — van de in de artikelen 18 en 19 van dit besluit bedoelde goederen;

c. voor het personeel, noodig tot hulp of opzicht bij het onderzoek, de afzondering, de ontsmetting — waaronder is begrepen het onschadelijk maken van besmet of van besmetting verdacht ongedierte — of het vervoer van personen of van goederen, bedoeld in de artikelen 8, 13, 18 en 19 van dit besluit;

d. voor de noodige geneesmiddelen, ontsmettingsmiddelen, middelen tot het onschadelijk maken van besmet of van besmetting verdacht ongedierte, vervoermiddelen, meubelen en ander noodig materieel.

Zoo gebruik gemaakt wordt van de inrichting van gemeentewege tot stand gebracht ter voldoening aan artikel 7 van de wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* nº. 134), bepaalt Onze Minister van Binnenlandsche Zaken de som deswege aan de gemeente te vergoeden.

21. De ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie, de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen, de stationschefs en alle geëmployeerden aan een spoor- of tramwegonderneming zijn, voor zooveel hun dienst het toelaat, verplicht met al de hun ten dienste staande middelen, onverwijld mede te werken tot de uitvoering van de door den krachtens artikel 9 van dit besluit aangewezen geneeskundige voorgeschreven maatregelen, betreffende het onderzoek, de afzondering, de ontsmetting — waaronder is begrepen het onschadelijk maken van besmet of van besmetting verdacht ongedierte — behandeling en verpleging en het vervoer van personen of van goederen.

Onverminderd het bepaalde in artikel 3, zijn conducteurs van elken uit het buitenland binnenkomenden trein of tram verplicht, den geneeskundige, zoo spoedig mogelijk na aankomst van den trein of tram aan het station, kennis te geven van de verdachte verschijnselen, die zij bij personen, als bedoeld in de artikelen 8 en 13, hebben waargenomen en van hunne bevinding omtrent de aanwezigheid in den trein of tram van voor het overbrengen van besmetting vatbare voorwerpen.

22. De kosten, vallende op de maatregelen, voorgeschreven in de artikelen 9, 11, 12, 13, 18 en 19 van dit besluit, komen ten laste van het Rijk, voor zoover in genoemde artikelen niet anders is bepaald, en die kosten niet ingevolge eenige andere wettelijke bepaling, ten laste van anderen moeten worden gebracht.

23. De krachtens artikel 9 van dit besluit aangewezen geneeskundige volgt in de uitoefening van zijn ambt de aanwijzingen, die Onze Minister van Binnenlandsche Zaken of de ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid, tot wiens dienstkring zijne standplaats behoort, hem geven.

Hij staat den burgemeester, elken ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie, of van invoerrechten en accijnzen, de stationschefs en de overige geëmployeerden bij eene spoor- of tramwegonderneming met zijn advies ter zijde, wanneer zij dit behoeven bij de uitvoering van wettelijke voorschriften betreffende de wering of bestrijding der pest.

Ontdekt hij dreigend gevaar voor de openbare gezondheid, dan geeft hij daarvan, onverminderd artikel 16 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* nº. 134), onverwijld kennis aan den burgemeester en aan bovengenoemden ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid.

§ 5. *Van het scheepvaartverkeer.*

24. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is bevoegd om, waar noodig, met medewerking van Onze Ministers van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel, tot wering van de besmetting van pest, toezicht te doen houden op schepen, die langs binnenwateren het land binnenvaren, en zulks met toepassing, voor zoover mogelijk en noodig, van de artikelen 8 tot en met 12 en 20 tot en met 23 van dit besluit.

25. Schippers van vaartuigen, komende uit landen of plaatsen door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken wegens pest besmet verklaard of aan boord waarvan een geval dier ziekte tijdens de jongste zeereis is voorgekomen, mogen geen andere Nederlandsche havens of reeden dan die van *Vlissingen, Hoek van Holland, IJmuiden, Helder, Harlingen, Delfzijl, Hellevoetsluis* of *Neuzen* of die nader door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken zullen zijn aangewezen, aandoen, of elders in *Nederland* landen, dan na hun schip in eene der genoemde havens of op eene der genoemde reeden het gezondheidsonderzoek, voorgeschreven bij de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* nº. 35), te hebben doen ondergaan.

De schipper van een vaartuig, na aankomst uit zee in *Nederland* elders liggende, dan in een van bovengenoemde havens of op een van bovengenoemde reeden, en waarop de pest wordt waargenomen, is verplicht op de eerste aanzegging van den burgemeester van de havenplaats, waar hij ligt, of van de gemeente, die het naast aan zijn ankerplaats ligt, naar eene der genoemde havens of reeden te vertrekken, tenzij hij verkiest weder zee te kiezen.

Onder „reede" wordt verstaan elke ankerplaats voor uit zee komende schepen binnen de zeegaten en op de rivieren en stroomen.

26. Aan elk der door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Waterstaat aan te wijzen plaatsen, gelegen aan stroomen, rivieren, kanalen of andere binnenwateren, wordt geneeskundig toezicht gehouden op de daarlangs varende schepen en hunne opvarenden door een of meer geneeskundigen, die daartoe door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, met toekenning van een door dezen te bepalen vergoeding, tot wederopzegging worden aangewezen.

De beschikking tot aanwijzing van bedoelde plaatsen wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst ten minste één dag, vóórdat zij in werking treedt.

Onverminderd het bepaalde in de beide voorgaande leden, is de burgemeester bij het verschijnen of dreigen der pest bevoegd, ten koste van de gemeente geneeskundig toezicht te doen houden op de opvarenden van de in de gemeente vertoevende vaartuigen. De personen, waarop dit toezicht wordt uitgeoefend, zijn verplicht zich daaraan te onderwerpen.

27. Onverminderd artikel 10 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* nº. 134), zooals dat luidt volgens de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* nº. 36), wordt elk schip, varende langs of aankomende aan eene der in artikel 26 van dit besluit bedoelde plaatsen, onderworpen aan een gezondheidsonderzoek.

De schipper is verplicht met zijn schip de door den burgemeester aan te wijzen ligplaats in te nemen en aldaar zonder gemeenschap met den wal of met andere vaartuigen te blijven, totdat het gezondheidsonderzoek en de naar aanleiding daarvan bevolen gezondheidsmaatregelen toegepast zijn.

Op dit verbod van gemeenschap met den wal is toepasselijk het tweede lid van artikel 10 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* nº. 134), zooals dat luidt volgens de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* nº. 36).

De schipper zorgt met al de te zijner beschikking staande middelen voor de stipte naleving van de gegeven bevelen en is verplicht de vragen, hem door of namens den met het gezondheidsonderzoek belasten geneeskundige gedaan, nauwkeurig en naar waarheid te beantwoorden.

28. De geneeskundige verricht het gezondheidsonderzoek van het schip, van de opvarenden en van de lading of andere op het schip aanwezige goederen, op de wijze, die hem, na overleg met den burgemeester, het meest doeltreffend voorkomt.

Indien het blijkt, dat het schip binnen de

laatste 24 uren een gezondheidsonderzoek overeenkomstig de voorschriften van dit besluit heeft ondergaan, kan hij het van verder onderzoek vrijstellen, indien de toestand van het schip of van de opvarenden hem tot zoodanig onderzoek overigens geen aanleiding geeft.

29. De geneeskundige, die het onderzoek verricht heeft, geeft den burgemeester advies omtrent de in het belang der volksgezondheid te nemen maatregelen, aan welk advies de burgemeester verplicht is onverwijld gevolg te geven, behoudens beroep op Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

De kosten op deze maatregelen vallende, komen ten laste van het Rijk.

Ontsmetting — waaronder is begrepen het onschadelijk maken van besmet of van besmetting verdacht ongedierte — geschiedt, zoo noodig, volgens de regelen, krachtens artikel 25 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134) vastgesteld.

30. Het schip wordt dadelijk tot den verderen doortocht toegelaten en het verbod van gemeenschap met den wal opgeheven, hetzij na afloop van het gezondheidsonderzoek, indien dit tot geen verdere maatregelen aanleiding geeft, hetzij, nadat aan de maatregelen naar aanleiding van het gezondheidsonderzoek voorgeschreven, uitvoering is gegeven. In het laatste geval kunnen evenwel de opvarenden, die bij het gezondheidsonderzoek bevonden worden, niet te lijden aan pest, noch verschijnselen van die ziekte te vertoonen, met toestemming van den met het onderzoek belasten geneeskundige, terstond onbelemmerd aan den wal worden toegelaten. Vooraf heeft ontsmetting der kleederen en reiniging der personen plaats, indien dit door den geneeskundige noodig wordt geoordeeld.

31. Ten bewijze dat het schip tot den verderen doortocht is toegelaten, en het verbod van gemeenschap met den wal is opgeheven, ontvangt de schipper van den met het gezondheidsonderzoek belasten geneeskundige eene schriftelijke verklaring volgens het model door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vast te stellen en waaruit zal moeten blijken van den toestand van het schip, van dien der opvarenden en van dien der lading of andere op het schip aanwezige goederen, benevens van het aantal der opvarenden.

Eene dergelijke verklaring wordt ook door den geneeskundige afgegeven in het geval, bedoeld in het tweede lid van artikel 28 van dit besluit, in welk geval daarvoor ook de bevestiging van een vroegere verklaring in de plaats kan treden.

32. De burgemeester van elke gemeente, waarin eene plaats ligt, als in artikel 26 van dit besluit bedoeld, zorgt zoo spoedig mogelijk, op Rijkskosten, in overleg met den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of krachtens genoemd artikel aangewezen geneeskundige, voor het personeel en het materieel, dat de geneeskundige voor het gezondheidsonderzoek behoeft en dat noodig is voor de uitvoering van de naar aanleiding van het gezondheidsonderzoek voorgeschreven maatregelen.

33. Op de krachtens artikel 26 van dit besluit aangewezen geneeskundigen zijn toepasselijk het eerste en derde lid van artikel 23 van dit besluit.

Zij staan den burgemeester en elken ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie met hun advies ter zijde, wanneer dezen dit behoeven bij de uitvoering van wettelijke voorschriften betreffende de wering of bestrijding der pest.

De ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie zijn, voor zooveel hun dienst het toelaat, verplicht met al de hun ten dienste staande middelen, onverwijld mede te werken tot de uitvoering van de door bedoelde geneeskundigen voorgeschreven maatregelen.

HOOFDSTUK III.

SLOTBEPALINGEN.

34. Onze in dit besluit genoemde Ministers zijn bevoegd de door hen krachtens dit besluit genomen beschikkingen of gedane aanwijzingen, zoo dikwijls de omstandigheden dit gedoogen of noodig maken, op dezelfde wijze als zij zijn tot stand gekomen, te wijzigen of in te trekken.

35. Waar in dit besluit sprake is van den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid, wordt daaronder verstaan de Inspecteur, krachtens de Gezondheidswet belast met het toezicht op de handhaving van de wettelijke bepalingen betreffende besmettelijke ziekten.

36. Dit besluit, dat, tenzij het eerder wordt ingetrokken, gedurende één jaar van kracht blijft, treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het geplaatst is.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden

geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 30sten September 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

De Minister van Financiën,
(*get.*) BERTLING.

De Minister van Waterstaat,
(*get.*) C. LELY.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) TREUB.

(*Uitgeg.* 29 *Oct.* 1913.)

—

30 *September* 1913. BESLUIT, betreffende klassificatie van vestingwerken. S. 375.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 15 Augustus 1913, Kabinet Litt. P[75];

Gelet op de artikels 3 en 4 der wet van 21 December 1853 (*Staatsblad* nº. 128) en op de Koninklijke besluiten van 3 Augustus 1888 (*Staatsblad* nº. 102) en 25 Juni 1913 (*Staatsblad* nº. 314);

Den Raad van State gehoord (advies van 9 September 1913, nº. 14);

Gezien het nader Rapport van Onzen genoemden Minister van 26 September 1913, Kabinet, Litt. P[85];

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Het in aanleg zijnde fort bij *Vlissingen* zal worden genoemd het fort *de Ruyter.*

2. Het in het voorgaande artikel bedoelde en in de bij dit besluit behoorende lijst vermelde fort zal zijn een vestingwerk en behooren tot de vestingwerken van de eerste klasse, zooals in die lijst is vermeld.

3. Het fort *de Ruyter*, bij *Willemstad*, zal voortaan worden genoemd het fort in den *Sabina-Henricapolder.*

Mitsdien wordt de lijst, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 3 Augustus 1888 (*Staatsblad* nº. 102), voor zooveel genoemd fort betreft, vervangen door de bij dit besluit behoorende lijst.

4. Het fort bij *Muiderberg* zal worden genoemd het fort *Coehoorn* en mitsdien wordt de lijst, vastgesteld bij Koninklijk besluit, van 25 Juni 1913 (*Staatsblad* nº. 314) mede vervangen door de bij dit besluit behoorende lijst.

5. Dit besluit, met de daarbij behoorende lijst, komt in werking op den *tweeden* dag na de dagteekening van het *Staatsblad* waarin het besluit is geplaatst.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk tegelijkertijd in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 30sten September 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) BOSBOOM.

(*Uitgeg.* 28 *Oct.* 1913.)

L IJ S T.

Gemeente of gemeenten waarin het vestingwerk en de verboden kringen liggen.	Vestingwerken of gedeelten van vestingwerken, behoorende tot : de eerste klasse.	de tweede klasse.	de derde klasse.	Vestingwerken of gedeelten van vestingwerken, behoorende tot geene klasse.	Beschrijving van de in Artikel negen der Wet bedoelde lijnen.	Perceelen of gedeelten van perceelen, binnen een verboden kring liggende, ten aanzien van welke de Wet niet van toepassing is.
Vlissingen en *Rithem.*	Het fort *de Ruyter.*					
Willemstad en *Fijnaart.*	Het fort in den *Sabina-Henricapolder.*					
Muiden en *Naarden.*	Het fort *Coehoorn.*					De perceelen en gedeelten van perceelen, gelegen ten Noordwesten van de lijn, gevormd door de aaneenschakeling van : den Zuidoostelijken boord van den grindweg van *Hakkelaarsbrug* naar *Muiderberg ;* de Zuidwestelijke grens van de perceelen, kadastraal gemeente *Muiden,* Sectie C, nos. 384, 385 en 383 ; de Zuidoostelijke grens van de perceelen, kadastraal Gemeente en Sectie als voren, nos. 383, 382, 385, 387, 400 en 401 ; de rechte lijn getrokken van het meest Oostelijke punt van evengenoemd perceel nº. 401 naar het meest zuidelijke punt van het perceel, kadastraal Gemeente en Sectie als voren nº. 1025 ; de Zuidoostelijke grens van laatstgenoemd perceel en het verlengde van die grens in Noordoostelijke richting ; de kleine verboden kring van het fort ; een gedeelte van de Zuidoostelijke grens en een gedeelte van de Noordoostelijke grens van het perceel, kadastraal Gemeente en Sectie als voren nº. 1169 ; de Zuidoostelijke grens van de perceelen, kadastraal Gemeente en Sectie als voren nos. 1263, 999 en 1141 ; de Noordoostelijke grens van laatstgenoemd perceel en die van de perceelen, kadastraal Gemeente en Sectie als voren nos. 1140, 1139, 1138, 1137, 1136 en 1135 (gedeeltelijk) ; de Zuidoostelijke grens van de perceelen, kadastraal Gemeente en Sectie als voren nos. 906 en 1226, en het verlengde van laatstgenoemde grens tot in de *Zuiderzee.*

Behoort bij het Koninklijk Besluit van 30 September 1913 (*Staatsblad* nº. 375).

Mij bekend,
De Minister van Oorlog, (get.) BOSBOOM.

2 *October* 1913. BESLUIT, tot aanwijzing van de directie van de marine, waarin de eenige binnen het Rijk in *Europa* gevestigde krijgsraad voor de zeemacht zal worden gehouden. S. 376.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien artikel 113*a* onder *a* van de Regtspleging bij de Zeemagt, gelijk dat artikel in die Regtspleging is ingevoegd ingevolge artikel 13 onder V der wet van 31 October 1912 (*Staatsblad* nº. 337);

Op de voordracht van Onze Ministers van Justitie en van Marine van 13 September 1913, 2de Afdeeling A, nº. 562 en van 29 September 1913, Bureau B, nº. 62;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van het tijdstip, waarop de wet van 31 October 1912 (*Staatsblad* nº. 337) in werking treedt, te bepalen als volgt:

Eenig artikel.

Er zal binnen het Rijk in *Europa* voor de zeemacht slechts één krijgsraad zijn.

Die krijgsraad wordt gehouden in de directie der marine te *Willemsoord*, ter standplaats van den commandant der marine in die directie in de gemeente *Helder*.

Onze Ministers van Justitie en van Marine zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 2den October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie, (*get.*) B. ORT.

De Minister van Marine,

(*get.*) J. J. RAMBONNET.

(*Uitgeg.* 10 *Oct.* 1913.)

—

3 *October* 1913. BESLUIT, houdende machtiging tot uitgifte van schatkistpromessen volgens de wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* nº. 185). S. 377.

—

3 *October* 1913. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van Burgemeester en Wethouders van *Bergen* van 17 Maart 1913, waarbij aan het R. C. Parochiaal Kerkbestuur aldaar, verlof is verleend tot het aanleggen van een bijzondere begraafplaats. S. 378.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 26 Augustus 1913, nº. 7588, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen, betreffende het besluit van Burgemeester en Wethouders van *Bergen* van 17 Maart 1913, waarbij aan het R. C. Parochiaal Kerkbestuur aldaar, verlof is verleend tot het aanleggen van eene bijzondere begraafplaats op het Kadastrale Perceel, Sectie A, nº. 1055 en 288;

Overwegende, dat artikel 16 van de wet van 10 April 1869 (*Staatsblad* nº. 65) betrekkelijk het begraven van lijken, de begraafplaatsen en de begrafenisrechten bepaalt, dat geene begraafplaats wordt aangelegd dan op den afstand van ten minste 50 meters van elke bebouwde kom eener gemeente;

Overwegende, dat de afstand van de grens van de perceelen nos. 1180, 1221, 1220 en 1051, welke perceelen deel uitmaken van de buurt Oostdorp, tot de grens van de ontworpen begraafplaats minder bedraagt dan 50 meters;

dat derhalve Burgemeester en Wethouders voornoemd in strijd met de wet verlof tot het aanleggen van die begraafplaats hebben verleend;

Gelet op artikel 153 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord, advies van 16 September 1913, nº. 19;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 30 September 1913, nº. 8528, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van Burgemeester en Wethouders van *Bergen* van 17 Maart 1913 te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 3den October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 14 *Oct.* 1913.)

—

4 *October* 1913. BESLUIT, tot vaststelling van een reglement van politie voor de scheepvaart en de vlotvaart op de *Merwede*, de *Noord* en de *Nieuwe Maas*. S. 379.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 24 Juli 1913, nº. 252, afdeeling Waterstaat;

Gelet op Ons besluit van 23 Januari 1913 (*Staatsblad* nº. 40) tot bekrachtiging van een

Rijnvaartpolitiereglement voor den *Rijn* met inbegrip van *de Waal* en *de Lek*;

Overwegende, dat het noodig is, zooveel mogelijk in overeenstemming met dat reglement politiebepalingen vast te stellen voor de scheepvaart en de vlotvaart op *de Merwede*, *de Noord* en *de Nieuwe Maas*;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* nº. 69);

Den Raad van State gehoord (advies van 16 September 1913, nº. 13);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 1 October 1913, nº. 231, afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. vast te stellen het navolgende

REGLEMENT VAN POLITIE VOOR DE SCHEEPVAART EN DE VLOTVAART OP DE MERWEDE, DE NOORD EN DE NIEUWE MAAS.

TOEPASSELIJKHEID VAN HET REGLEMENT.

§ 1. Dit reglement is toepasselijk:

1. op de rivier *de Merwede* tot aan den mond der *Wolwevershaven* te *Dordrecht*;

2. op de rivier *de Noord*;

3. op de rivier *de Nieuwe Maas* bovenwaarts van en tot de rechte lijn, getrokken over de nok van het westelijk gebouw van het stoomgemaal „Prins Alexander", over de rivier tot het snijpunt dezer lijn met de grenslijn tusschen de gemeenten *Rotterdam* en *IJsselmonde* en verder deze grenslijn volgende tot den linker oever.

VERPLICHTINGEN VAN DE GEZAGVOERDERS VAN SCHEPEN, VLOTTEN, ENZ. IN HET ALGEMEEN

§ 2. *1.* De gezagvoerders van schepen van elke soort, van vlotten en van veren, de bezitters van landingsbruggen, badinrichtingen of andere inrichtingen, die zich aan of op de in § 1 genoemde rivieren bevinden, zijn verplicht er op te letten, dat wederzijdsche belemmeringen en beschadigingen worden vermeden, ook voor zoover in het hierna bepaalde bijzondere voorschriften niet gegeven zijn.

2. Voor elk schip of vlot moet een gezagvoerder zijn aangesteld, die gedurende de reis steeds op het schip of vlot aanwezig moet zijn. Bij verhindering van den gezagvoerder moet een geschikte plaatsvervanger zijn aangesteld.

3. Op elk schip of vlot moet de voor de bediening gevorderde of voorgeschreven bemanning gedurende de vaart aanwezig zijn.

4. Op elk schip moet gedurende de vaart steeds een tot de bediening van het roer bekwaam, minstens 17 jaar oud, persoon zich aan het roer bevinden.

Op schepen zonder eigen beweegkracht van minder dan 15,000 K.G. (300 centenaars) laadvermogen is dit voorschrift niet van toepassing.

BELADING EN TOEGELATEN DIEPGANG VAN DE SCHEPEN.

§ 3. *1.* Een schip mag nimmer boven den toegelaten diepgang beladen zijn.

2. Vaartuigen zonder vast dek en van grooter inhoud dan 10 M³., moeten voorzien zijn van waterdichte borden, boorden of wanden, welke *minstens* 0.30 M. boven den waterspiegel reiken.

3. Alle schepen met 1.50 M. en meer diepgang moeten aan stuurboord (rechts) en wel aan of nabij den achtersteven voorzien zijn van eene duidelijk leesbare diepgangsschaal met eene maatverdeeling van 0.10 M. Het nulpunt der diepgangsschaal moet even hoog als het diepste punt van den scheepsbodem of bij schroefschepen even hoog als de wellicht dieper liggende schroef of het daaronder liggende schroefraam aangebracht zijn.

UITRUSTING EN BEMANNING VAN DE SCHEPEN.

§ 4. *1.* Schepen van elke soort moeten zoodanig ingericht, uitgerust en bemand zijn, dat het in gevaar brengen van de veiligheid der zich daarop bevindende personen en storingen van het openbaar verkeer vermeden worden.

Dit geldt inzonderheid ook voor de met eigen beweegkracht varende vaartuigen.

De personen, aan wie het gezag op zulke schepen en de bediening der daarop aanwezige machines is toevertrouwd, moeten de hiertoe vereischte zaakkennis bezitten.

2. Aan alle schepen met eigen beweegkracht, evenals aan andere schepen van een ladingsvermogen van 15,000 K.G. (300 centenaars) of meer, moet de naam van het schip en de plaats waar het tehuis behoort, bij meerdere schepen met gelijken naam van denzelfden bezitter bovendien een nummer op eene geschikte plaats van de beide langszijden in lichte kleur op een donkeren of in donkere kleur op een lichten grond met duidelijk kenbare Latijnsche letters van minstens 0.15 M., hoogte aangebracht zijn. Andere opschriften, die de duidelijkheid van deze aanduidingen benadeelen, zijn verboden.

3. Voor zoover volgens dit politiereglement voor het geven van seinen vlaggen en lantaarns

zijn aan te wenden en bijzondere bepalingen ten aanzien van de grootte der vlaggen en de lichtsterkte der lantaarns niet zijn vastgesteld, moeten de vlaggen eene hoogte van minstens 1.0 M., eene breedte (lengte) van minstens 1.50 M. en verbleekte noch vervuilde kleuren hebben. De lantaarns moeten een helder schijnend licht verspreiden.

VOORSCHRIFTEN VOOR DE VAART IN HET ALGEMEEN.

§ 5. *1.* Een schip of vlot mag van uit de plaats van afvaart of gedurende de vaart niet in den koers van een ander varend schip of vlot varen en dit in zijn vaart storen.

2. Schepen van elke soort, die bij het dwars over de rivier varen den koers van een stoomschip met of zonder aanhang kruisen, moeten van een tegen stroom varend stoomschip minstens de halve stroombreedte, van een vóór stroom varend stoomschip minstens de geheele stroombreedte van zijnen boeg verwijderd blijven.

3. Op sterk gebogen riviervakken, moeten de vóór stroom varende stoomschepen met of zonder aanhang de vaartsnelheid zoolang verminderen, totdat van het roer af over voldoenden afstand in het open riviervak kan gezien worden.

4. Op gedeelten, waar schepen aan landingsbruggen óf aan den oever liggen, of bezig zijn met laden of lossen, alsook voor havenmonden, moeten de gezagvoerders van naderende en voorbijvarende stoomschepen met of zonder aanhang door gepaste tijdige vermindering der kracht zorg dragen, dat beschadiging van de aan de landingsbruggen, aan den oever of in de haven liggende schepen vermeden wordt.

Wanneer stoomschepen met of zonder aanhang tusschen zulke oevergedeelten of havenmonden en het midden van de rivier varen of opdraaien (wenden), mogen zij niet met grootere kracht varen, dan voor het goed sturen en voor de voortbeweging noodzakelijk is. Hetzelfde geldt bij het voorbijvaren:

a. langs schepen, die voor de uitvoering van rivierwerken, peilingen of metingen op de rivier liggen, voor zooverre daarop bij dag eene rood en witte vlag, bij nacht een lantaarn met rood licht is bijgezet;

b. langs stilliggende vlotten, wanneer daarop bij het naderen van een stoomschip een teeken gegeven is, bij dag door het bijzetten van eene roode vlag, bij nacht door het bijzetten van eene lantaarn met rood licht.

Liggen schepen of vlotten achter kribben of in het algemeen zóó gedekt, dat zij op de naderende stoomschepen niet kunnen gezien worden, dan treedt voor deze de verplichting om met verminderde kracht te varen slechts dan in, wanneer het verlangen hiertoe is kenbaar gemaakt, bij dag door het bijzetten van eene van verre zichtbare roode vlag, bij nacht door het bijzetten van eene lantaarn met rood licht.

5. Meer dan twee schepen mogen slechts in geval van nood naast elkander gekoppeld varen.

6. Het dwarsstrooms laten drijven van schepen is, behoudens het geval van overmacht, verboden.

7. De in dit politiereglement voor de sleeptreinen gegeven voorschriften gelden, voor zoover niet iets bijzonders bepaald is, ook voor de gesleepte vlotten.

8. De gezagvoerders van schepen en vlotten zijn verplicht op die door tonnen, bakens of andere scheepvaartteekens of door het opstellen van waarschuwposten kenbaar gemaakte riviervakken, waarop bijzondere voorzichtigheid noodig is, de aanwijzingen en bevelen, welke de bevoegde autoriteiten of ambtenaren nopens het varen door deze riviervakken geven, op te volgen.

9. De gezagvoerders van schepen en vlotten moeten de door openbare aankondiging bekend gemaakte verordeningen van de bevoegde autoriteiten en ambtenaren der rivier- en scheepvaartpolitie opvolgen, waardoor:

a. op de in cijfer 8 aangeduide riviervakken de vaart bij nacht of met te diepgaande schepen verboden wordt;

b. op riviervakken, waarin na voorafgegaan overleg met de bevoegde burgerlijke autoriteiten militaire oefeningen plaats hebben, de scheep- en vlotvaart tijdelijk beperkt of verboden worden.

10. Het is verboden, de op de rivier of op den oever aanwezige scheepvaartteekens (boeien, zwempalen, bakens, enz.) tot het aanleggen of voortbewegen van schepen of van vlotten te bezigen of overigens handelingen te verrichten, welke geschikt zijn deze scheepvaartteekens onkenbaar of voor hun doel minder deugdelijk te maken.

11. Wanneer de ambtenaren van het toezicht verlangen dadelijk aan boord van een in de vaart zijnd schip te komen met het doel toezichthandelingen te verrichten, zijn de gezagvoerders verplicht zulks door geschikte manoeuvres te vergemakkelijken. Dit moet

geschieden, wanneer op het schip van den ambtenaar van het toezicht bij dag eene vlag getoond wordt, welke uit driehoekige rood-wit-blauwe velden bestaat, en bij nacht aan stuurboord eene naar voren zichtbare lantaarn met rood licht heen en weer gezwaaid wordt.

12. De ankers moeten bij het lichten zoo hoog worden opgehaald, dat de onderkant niet beneden de kiel of den bodem van het schip reikt.

13. Tot verkenning tusschen den gezagvoerder van eene sleepboot en de gezagvoerders van hare aanhangschepen dient op deze laatste bij dag eene vlag en bij nacht de volgens § 20 cijfer 5 te voeren lantaarn met wit licht. De vlag is op gelijke wijze en hoogte te voeren, als dit voor de lantaarn voorgeschreven is. Wordt die vlag of lantaarn in top gevoerd, dan beduidt dit dat op het schip alles in orde is en de werktuigen met volle kracht werken kunnen; wordt zij op halfstok gezet dan beduidt dit, dat de werktuigen hunne kracht moeten verminderen; wordt zij geheel nedergehaald, dan beduidt dit, dat de werktuigen dadelijk stilgezet moeten worden. De door den gezagvoerder van een aanhangschip gegeven seinen moeten door de gezagvoerders van alle schepen die zich tusschen het bedoelde aanhangschip en de sleepboot bevinden, terstond op dezelfde wijze herhaald worden. De laatstgenoemde twee seinen mogen alleen in gevallen van gevaar gegeven worden.

Vóór het stilleggen van den sleeptrein of vóór het hervatten der vaart moet de gezagvoerder van de sleepboot seinen met de scheepsklok geven.

14. a. Het is verboden gedurende den tijd van 10 uur des avonds tot 6 uur des morgens geluidseinen met de stoomfluit of met de scheepsklok of met andere tot het maken van geluid dienende toestellen te geven, voor zoover deze seinen niet door algemeene of bijzondere reglementen zijn voorgeschreven.

b. In afwijking van het sub *a* omschreven verbod mogen seinen, welke dienen om sleeptreinen, vlotten of alléén varende schepen te doen stoppen of afvaren, worden gegeven met de scheepsklok, mits het aantal klokslagen dat van 15 niet overschrijdt.

VOORSCHRIFTEN VOOR HET VOORBIJVAREN VAN DE SCHEPEN ONDERLING.

1. *In een vaarwater met voldoende breedte.*

§ 6. Schepen mogen slechts dan in dezelfde of in tegengestelde richting elkander voorbijvaren, wanneer naar den waterstand op dat tijdstip het vaarwater ongetwijfeld voldoende ruimte voor de gelijktijdige doorvaart waarborgt. In dit geval moeten zij de navolgende voorschriften (§§ 7—9) in acht nemen.

§ 7. Schepen, welke zich in verschillende koersen bevinden, die een elkander aanvaren uitsluiten, moeten, wanneer zij in dezelfde of in tegengestelde richting elkander voorbij varen, den koers behouden, waarin zij zich bevinden.

Op de Nieuwe Maas moeten stoomschepen met of zonder aanhang, met doorgaande bestemming, hun koers houden in de stuurboordshelft van het vaarwater.

§ 8. *1.* Wanneer een stoomschip met of zonder aanhang een ander stoomschip of een anderen sleeptrein, welke in denzelfden koers vooruitvaren tot op een afstand van 120 M. heeft ingehaald, zoodat ingeval beide denzelfden koers blijven volgen, gevaar voor aanvaring zoude ontstaan, mag het achterste stoomschip het vooruitvarende stoomschip of den sleeptrein niet dichter naderen. Indien evenwel het achterste stoomschip wil voorbij varen, dan moet de gezagvoerder van het achterste stoomschip dit dien van het vooruitvarende daardoor bekend maken, dat hij vijf klokslagen geeft en, voor het vooruitvarende schip goed zichtbaar, bij dag eene lichtblauwe vlag aan het voorschip minstens 3 meter boven de reeling hijschen, bij nacht eene lantaarn met wit licht in de richting der breedte van het schip heen en weer zwaaien laat; de vlag moet tot na de voorbijvaart blijven hangen, doch daarna dadelijk ingehaald worden. Het in te halen stoomschip moet gedurende het voorbijvaren zijne kracht verminderen en naar bakboord (links), het voorbijvarende naar stuurboord (rechts) uitwijken.

2. Is de gezagvoerder van het in te halen stoomschip door bijzondere omstandigheden genoodzaakt naar stuurboord (rechts) uit te wijken, dan moet hij tijdig de lichtblauwe vlag aan bakboord (links) bijzetten of de lantaarn naar deze zijde zwaaien. Het voorbijvarende schip moet alsdan naar bakboord (links) uitwijken. Ook staat hem dit vrij ingeval noch een tegensein gegeven, noch in voldoende mate naar bakboord (links) uitgeweken wordt. De vlag moet tot na de voorbijvaart blijven hangen, doch daarna dadelijk ingehaald worden.

3. Wanneer een met ruimen wind zeilend schip een ander in denzelfden koers varend zeil- of stoomschip inhaalt en dit voorbijvaren

wil, dan moet de gezagvoerder van het achterste schip zijn voornemen daartoe tijdig te kennen geven door praaien met den scheepsroeper of door hoorngeblaas, waarop het voorste schip naar de lijzijde (onder den wind) moet afhouden en het achterste schip naar de loefzijde (op de windzijde) moet uitwijken en voorbijvaren.

4. Wanneer een stoomschip met of zonder aanhang een in denzelfden koers voor den wind zeilend schip bereikt en dit voorbijvaren wil, moet hetzelfde teeken gegeven worden als in cijfer 1 is voorgeschreven; op dit teeken moet het zeilschip naar de lijzijde (onder den wind) afhouden en het achterste schip naar de loefzijde (op de windzijde) uitwijken en voorbijvaren.

§ 9. *1.* Stoomschepen met of zonder aanhang, alsmede voor den wind zeilende schepen, welke elkander in tegengestelde koersen ontmoeten, zoodat gevaar voor het elkander aanvaren zoude ontstaan, moeten naar stuurboord (rechts) uitwijken.

2. Is de gezagvoerder van een van de elkander aldus ontmoetende schepen door bijzondere omstandigheden genoodzaakt naar bakboord (links) uit te wijken, dan moet hij het hem ontmoetende schip of den sleeptrein met dit voornemen tijdig door de volgende teekens bekend maken:

a. wanneer het schip, dat naar bakboord (links) wil uitwijken, een stoomschip met of zonder aanhang is, bij dag door vijf klokslagen en door het aan stuurboord (rechts) uithangen van eene naar voren zichtbare lichtblauwe vlag, bij nacht door vijf klokslagen en door het aan stuurboord (rechts) in de richting der breedte van het schip heen en weer zwaaien van eene naar voren zichtbare lantaarn met wit licht. De vlag moet tot na de voorbijvaart blijven hangen, doch daarna dadelijk ingehaald worden;

b. wanneer het schip, dat naar bakboord (links) wil uitwijken, een voor den wind zeilend schip is, door praaien met den scheepsroeper of door hoorngeblaas.

Hierop moeten de elkander ontmoetende schepen naar bakboord (links) uitwijken.

3. Schepen, zonder aanhang, welke een tegen stroom varenden sleeptrein in tegengestelden koers ontmoeten, mogen onder geen omstandigheden vorderen dat de sleeptrein voor hen naar bakboord (links) zal uitwijken.

2. *In een vaarwater met onvoldoende breedte.*

§ 10. *1.* Waar gebrek aan voldoende ruimte is om elkander voorbij te varen (§ 6), moet het tegen stroom varende schip, wanneer het te voorzien is, dat het in de engte een vóór stroom varend schip zou kunnen ontmoeten, beneden de engte stilhouden, totdat het vóór stroom varende schip laatstgenoemde is doorgevaren. Indien echter een tegen stroom varend schip zich reeds in de engte bevindt, dan moet het vóór stroom varende schip zoolang voor deze stilhouden, totdat het tegen stroom varende schip er doorgevaren is.

2. Wanneer een tegen stroom varend stoomschip zonder aanhang het laatste gesleepte schip van een vooruitvarenden sleeptrein beneden de engte tot op 120 M. heeft ingehaald, mag de sleeptrein de engte niet eerder binnenvaren, dan nadat het stoomschip zonder aanhang den sleeptrein voorbijgevaren is.

3. Een stoomschip mag een schip, dat het in de engte vooruitvaart, niet dichter dan tot op 120 M. naderen.

3. *Bijzondere voorschriften.*

a. Voor de sleeptreinen.

§ 11. *1.* Sleeptreinen mogen, behalve tijdens het elkander voorbijvaren, nimmer naast elkander varen.

2. Alle stoomschepen zonder aanhang en alle voor den wind zeilende schepen moeten voor sleeptreinen uitwijken, als de daartoe gevorderde ruimte voorhanden is. Bij gebrek aan de hiertoe gevorderde ruimte moeten de gezagvoerders van den sleeptrein en van de aanhangschepen, ook dan wanneer hun geen teeken tot uitwijken gegeven is, uitwijken overeenkomstig de voorschriften van de §§ 8 en 9.

3. De gezagvoerders van de sleeptreinen moeten kracht verminderen gedurende het voorbijvaren van stoomschepen met of zonder aanhang. Insgelijks mogen stoomschepen zonder aanhang slechts met verminderde kracht varen gedurende het voorbijvaren van sleeptreinen.

4. In een sleeptrein mogen zich slechts zooveel aanhangschepen bevinden als de sleepboot met zekerheid sleepen kan.

5. De gezagvoerders van sleeptreinen moeten de onderlinge afstanden van de tot een sleeptrein vereenigde schepen zoodanig regelen, dat het scheepvaartverkeer noch met gevaar gedreigd, noch belemmerd wordt.

6. De tusschenruimte tusschen de sleepboot en het eerste aanhangschip mag niet meer dan 120 M., de tusschenruimte tusschen de verschillende aanhangschepen niet meer dan 80 M. bedragen.

Wanneer meerdere sleepbooten gebruikt worden, mag de tusschenruimte tusschen de verschillende sleepbooten niet meer dan 120 M. bedragen.

7. Voert een stoomschip een zijwaarts gekoppeld aanhangschip mede, dan gelden beide schepen als een sleeptrein in den zin van dit politiereglement.

b. Voor de drijvende schepen.

§ 12. Elk stoomschip of voor den wind zeilend schip moet uitwijken voor een zonder hulp van zeilen drijvend schip. Ontbreekt hiertoe de ruimte, dan moet het drijvende schip op de in § 8 voorgeschreven teekens met behulp van riemen en ankers zooveel mogelijk zijwaarts uitwijken.

c. Voor de laveerende schepen.

§ 13. *1.* Laveerende schepen mogen niet varen tusschen een stoomschip met of zonder aanhang en den oever welken dit stoomschip houdt. Zij moeten dus reeds wenden, vóórdat zij den koers van het naderende stoomschip kruisen.

2. Wanneer twee zeilschepen met kruisende koersen elkander naderen, zoodat gevaar voor aanvaring bestaat, moeten de schippers zich houden aan de volgende regelen:

a. een met ruimen wind zeilend schip moet uitwijken voor een bij den wind zeilend schip;

b. een schip, dat over stuurboord bij den wind ligt, moet uitwijken voor een schip, dat over bakboord bij den wind ligt;

c. wanneer beide schepen voor den wind zeilen, maar over verschillende boegen liggen, moet het over stuurboord liggende schip voor het over bakboord liggende schip uitwijken;

d. wanneer beide voor den wind zeilen en over denzelfden boeg liggen, moet het loefwaarts varende schip voor het lijwaarts varende uitwijken;

e. een schip, dat voor den wind zeilt, moet voor ieder ander zeilschip uitwijken.

d. Voor de schepen van minder dan 50,000 K.G. (1000 centenaars) laadvermogen en de diep geladen schepen.

§ 14. *1.* De gezagvoerders van schepen van minder dan 50,000 K.G. (1000 centenaars) laadvermogen zijn verplicht deze bij de vaart uit de nabijheid van varende stoomschepen en sleeptreinen te houden; zij mogen eerst in den door deze veroorzaakten golfslag invaren, wanneer deze voor de schepen niet meer gevaarlijk worden kan.

2. Indien echter niettemin zulk een schip een stoomschip of sleeptrein zoo nabij komt, dat het blijkbaar gevaar dreigt, dan mag de gezagvoerder van het stoomschip met geen grootere kracht varen, dan voor het goed sturen en voor de voortbeweging noodzakelijk is en moet hij zoo noodig de machine stilzetten, indien dit zonder gevaar voor het stoomschip of de aanhangschepen kan geschieden.

3. In de nabijheid van varende diep geladen, niet met een vast dek voorziene schepen van 50,000 K.G. (1000 centenaars) of meer laadvermogen moeten stoomschepen met of zonder aanhang steeds met verminderde kracht varen.

VOORSCHRIFTEN VOOR DE VAART ONDER BIJZONDERE OMSTANDIGHEDEN.

1. *Plichten van de gezagvoerders van veren met betrekking tot de scheep- en vlotvaart.*

§ 15. De gezagvoerders van veren moeten zich, behalve naar de voorschriften vervat in de bijzondere verordening voor de veren, naar het volgende gedragen:

a. de gezagvoerders van de niet vrij varende veren moeten voor de in de vaart zijnde schepen en vlotten het door dezen gevolgde vaarwater vrijlaten of vrijmaken; daarbij moeten minstens de in § 5 cijfer 2 voorgeschreven afstanden in acht genomen worden;

b. de gezagvoerders van de onder *a* genoemde veren moeten voor de schepen en vlotten, die van plaatsen boven of beneden deze veren afvaren (van den wal afsteken), het vaarwater vrij maken, voor zoover hiertoe van af een stoomschip met of zonder aanhang door de in § 8 cijfer 1 omschreven teekens, van af een ander schip of een vlot door praaien met den scheepsroeper of door hoorngeblaas, de uitnoodiging geschiedt;

c. bij nacht moeten de schepen van de onder *a* genoemde veren, wanneer zij niet in de vaart zijn, op de daarvoor door de bevoegde autoriteiten aangewezen ligplaats en, wanneer hun zulk een ligplaats niet is aangewezen in elk geval zoodanig liggen, dat het vaarwater vrij blijft.

Wanneer bij uitzondering slechts het vaarwater als ligplaats voor een veerschip kan worden aangewezen, moet bij de nadering van schepen het veerschip van den wal afsteken en het vaarwater vrij gemaakt worden; aan de hiertoe van af het naderende vaartuig overeenkomstig § 16*b* gedane uitnoodiging moet ten spoedigste gevolg gegeven worden;

d. bij nacht moeten de schepen van de

onder *a* genoemde veren op eene hoogte van minstens 6 M. boven water van eene lantaarn met groen licht en 1.20 M. loodrecht daaronder van een tweede lantaarn met wit licht voorzien zijn. Bij veren met een langskabel moet de bovenste bochtaak en, wanneer in plaats van bochtaken boeien gebezigd worden, de bovenste boven water uitstekende boei van eene lantaarn met wit licht voorzien zijn, welke zich bij bochtaken minstens 3 M. boven water moet bevinden. Deze lantaarns moeten den ganschen nacht helder schijnend worden gehouden;

e. voor de vrijvarende dwarsveren zijn met betrekking tot het voeren van lantaarns de bepalingen bovengenoemd onder *d*, met betrekking tot de verhouding tot schepen en vlotten die voor de schepen zonder eigen beweegkracht en, voor zoover het veer met eigen beweegkracht bewogen wordt, de voor de stoomschepen geldende voorschriften van toepassing in het bijzonder ook § 5, cijfer 2, van dit politiereglement.

2. *Plichten van de gezagvoerders van schepen en vlotten met betrekking tot veren.*

§ 16. De gezagvoerders van schepen en vlotten moeten zich behalve naar de voorschriften vervat in de bijzondere verordeningen voor de veren naar het volgende gedragen:

a. langs de niet vrijvarende veren moeten stoomschepen met of zonder aanhang haar kracht zoodanig verminderen, dat gevaarlijke schommelingen van de veerschepen vermeden worden;

b. wanneer de gezagvoerder van een schip genoodzaakt is bij nacht een riviervak door te varen, waar het schip van een van de onder *a* genoemde veren in het vaarwater ligt, moet hij het veerschip tijdig door duidelijke teekens, die bij stoomschepen in klokslagen, bij andere schepen in praaien met den scheepsroeper of in hoorngeblaas bestaan, uitnoodigen het vaarwater vrij te maken en tot aan de vrijmaking de vaart te matigen of te staken.

3. *Doorvaart door bruggen.*

§ 17. *1.* Zijn bij dag aan eene vaste brug eene of meer doorvaartopeningen door een boven het vaarwater aangebrachte rood en witte vlag of bord aangeduid, dan mogen slechts die openingen door schepen en vlotten voor de doorvaart worden gebezigd.

2. Bij nacht mag bij eene vaste brug slechts door die openingen gevaren worden, welke aan de naar de naderende schepen toegekeerde zijde boven het vaarwater door een lantaarn met rood licht of, zoo de omstandigheden eene meer nauwkeurige aanduiding wenschelijk maken, door twee lantaarns boven elkaar, de onderste met rood, de bovenste met groen licht aangeduid zijn.

3. De gezagvoerders van stoomschepen moeten boven en beneden bruggen de verzorging der vuren zoo tijdig laten plaats hebben, dat onder de bruggen zelf eene sterke rookontwikkeling niet plaats heeft. Tijdens de vaart onder bruggen is het doorstooten van het vuur of het opgooien van kolen verboden.

4. Op de gedeelten van 30 M. bovenwaarts tot 30 M. benedenwaarts van bruggen in ijzerconstructie is het stoppen of aanleggen van stoomschepen — de afstand van den buitenkant der ijzerconstructie tot aan den schoorsteen gemeten — verboden, tenzij een geval van nood aanwezig is of door de bevoegde politie-autoriteiten eene uitzondering is toegelaten.

4. *Varen van schepen en vlotten over kabels of buisleidingen.*

§ 18. Bij het doorvaren van alle door duidelijke teekens kenbaar gemaakte plaatsen, waar telegraaf- of andere kabels of buisleidingen in of op den rivierbodem liggen, is het laten vallen of slepen van ankers verboden.

5. *Stilhouden van stoomschepen voor personenvervoer.*

§ 19. *1.* Indien een stoomschip voor personenvervoer aan eene landingsbrug wil aanleggen, moet te voren de klok worden geluid. Indien het wil stilhouden aan een roeibootstation, moet het teeken bij dag door het hijschen van eene rood en witte vlag van minstens 0.50 M. hoogte en 0.75 M. breedte (lengte), bij nacht door het hijschen van eene lantaarn met wit licht op halven mast gegeven worden. De schipper van eene roeiboot, die het stoomschip wil aandoen, moet bij dag eene dergelijke vlag, bij nacht een wit licht toonen.

2. Bij het naderen van eene roeiboot moet de machine van het stoomschip zoo tijdig worden stil gezet en bij de afvaart van de roeiboot zoo laat weder worden aangezet, dat de roeiboot geene gevaarlijke schommelingen ondergaat.

De schipper van de roeiboot moet met zijne roeiboot tijdig uit den wal roeien, in evenwijdige richting met den koers welken het stoom-

schip volgt stilhouden en mag dit niet eer aandoen, dan nadat de machine is stilgezet.

3. De personen, die zich in de roeiboot hebben begeven, moeten op bevel van den schipper van de roeiboot dadelijk gaan zitten.

4. De roeiboot moet bemand worden met twee kloeke varensgezellen, bedreven in hun vak en als drankvrij bekend, in goeden staat verkeeren, volledig uitgerust, en van de aanwijzing van haren grootsten toegelaten diepgang voorzien zijn.

5. Het plaatselijk bestuur moet toezien, dat aan de voornoemde onder cijfer 4 gestelde voorschriften te allen tijde voldaan wordt, naar omstandigheden dadelijk de noodige voorzieningen bevelen en daarvan aan de betrokken stoomschipdirectie mededeeling doen.

6. Andere, dan de daartoe aangewezen schippers van roeibooten, mogen personen of goederen niet aan boord van een stoomschip brengen of daarvan afhalen.

7. Wanneer twee in tegengestelde richting varende stoomschepen gelijktijdig aan eene landingsplaats aankomen mag de gezagvoerder van het tegen stroom varende stoomschip het vóór stroom varende stoomschip bij het opdraaien niet hinderen en moet hij aan dit den voorrang laten.

Wanneer twee in dezelfde richting varende stoomschepen aan dezelfde landingsplaats willen aanleggen, heeft het eerste den voorrang en mag bij dat aanleggen niet door het andere worden gehinderd.

6. *Voorschriften voor de vaart bij nacht en bij slecht zicht.*

§ 20. *1.* Elk stoomschip zonder aanhang moet bij nacht voeren:

a. aan of vóór den voorsten mast of bij gebrek aan een mast aan den schoorsteen of aan een staak op eene hoogte boven den scheepsromp van niet minder dan 6.0 M. eene lantaarn, die een gelijkmatig en onafgebroken helder wit licht doet schijnen, hetzij geheel rondschijnend, hetzij minstens over eene boog van den horizon van 20 kompasstreken, waarvan 10 streken aan elke zijde van het schip en zoodanig dat zij licht werpt, van af de richting van de as van het schip naar voren gerekend, tot op nog 2 streken achterlijker dan dwars van het schip, welk licht zulk eene sterkte moet bezitten, dat het bij donkeren nacht en goed zicht tot op eene afstand van minstens 4 K.M. zichtbaar is;

b. aan stuurboord (rechts) eene lantaarn, die een gelijkmatig en onafgebroken groen licht doet schijnen over eene boog van den horizon van 10 kompasstreken en wel van af de richting van de as van het schip naar voren gerekend tot op 2 streken achterlijker dan dwars;

c. aan bakboord (links) eene lantaarn, die een gelijkmatig en onafgebroken rood licht doet schijnen over eene boog van den horizon van 10 kompasstreken, en wel van af de richting van de as van het schip naar voren gerekend tot op 2 streken achterlijker dan dwars.

De hierboven onder *b* en *c* genoemde groene en roode zijlichten moeten bij donkeren nacht en goed zicht op een afstand van ten minste 2 K.M. zichtbaar zijn. Ook moeten zij binnen boord zoodanig bedekt zijn, dat het groene licht niet van bakboordzijde en het roode licht niet van stuurboordzijde kan gezien worden.

2. Elk stoomschip met aanhang moet bij nacht behalve de hiervoren onder cijfer 1 genoemde lichten nog een tweede wit licht van gelijke inrichting en lichtsterkte en ter zelfder plaatse als het onder cijfer 1 *a* genoemde voeren en wel 0.80 M. tot 1 M. loodrecht boven of onder het eerstgenoemde.

Worden meerdere dezer schepen gelijktijdig voor het sleepen van eene sleeptrein gebezigd, dan moet elke sleepboot behalve de in de vorige zinsnede voorschreven lichten een derde wit licht van gelijke inrichting en lichtsterkte en ter zelfder plaatse als de beide andere lichten voeren en wel 0.80 M. tot 1 M. loodrecht boven of onder deze lichten.

3. Voert een stoomschip een zijwaarts gekoppeld aanhangschip mede (Vgl. § 11, cijfer 7), zoodanig, dat het voor het eerstgenoemde voorgeschreven zijlicht door het aanhangschip bedekt zou worden, dan moet het zijlicht aan de buitenzijde van het laatstgenoemde worden aangebracht.

4. Elk stoomschip *zonder* aanhang moet bij nacht een naar achteren zichtbaar wit seinlicht aan het hek voeren.

Elk stoomschip *met* aanhang moet bij nacht op eene hoogte van minstens 3.0 M. boven den scheepsromp aan eene staak bij den schoorsteen of op den stuurstoel of de raderkast aan stuurboord een gelijkmatig en onafgebroken tot op $^3/_4$ K.M. zichtbaar rood licht voeren.

Deze lichten (1ste en 2de zinsnede) moeten zoodanig bedekt zijn, dat zij van vooruit en van zijwaarts niet gezien kunnen worden.

5. Elk schip van 15,000 K.G. (300 centenaars) of meer laadvermogen, dat bij nacht zonder eigen beweegkracht vaart, hetzij het

zeilt of drijft, geroeid, gesleept of op welke wijze ook voortbewogen wordt, moet voorop minstens 6.0 M. hoog boven den scheepsromp een naar alle zijden zichtbaar wit licht voeren. Dit licht moet op schepen, die gesleept worden of zeilen, bij donkeren nacht en goed zicht tot op eene afstand van minstens 2 K.M. zichtbaar zijn.

De op zichzelf zonder eigen beweegkracht vóór stoom varende schepen van 50,000 K.G. (1000 centenaars) of meer laadvermogen, moeten bij nacht bovendien een wit licht aan den boeg voeren.

Schepen van minder dan 15000 K.G. (300 centenaars) laadvermogen, ook roeibooten, die bij nacht zonder eigen beweegkracht varen, moeten een wit licht zoodanig aanbrengen, dat het van alle zijden duidelijk zichtbaar is.

6. Het is den aanhangschepen van een sleeptrein geoorloofd bij nacht op het voorschip een brandende lantaarn met melkglasruiten te voeren, die niet verder dan het schip licht verspreidt en naar voren zoomede naar beide zijden volkomen bedekt is.

7. Schepen zonder eigen beweegkracht, die zonder behulp van zeilen drijven, alsmede sleeptreinen, mogen bij nacht slechts varen bij maan- of sterrelicht. Indien de lucht gedurende de vaart betrekt, moeten de schepen dadelijk op de eerste geschikte plaats bijleggen.

8. Bij slecht zicht (mist, sneeuwjacht, enz.) moeten stoomschepen met of zonder aanhang met verminderde snelheid varen en de gezagvoerders met korte tusschenpoozen de scheepsklok luiden; op schepen, die zonder eigen beweegkracht op zich zelf varen, moet met korte tusschenpoozen met den scheepsroeper gepraaid of op den hoorn geblazen worden.

Kan geen der beide oevers meer gezien worden, dan moeten alle varende schepen op de naastbij zijnde geschikte plaats bijleggen. Van dezen maatregel zijn uitgezonderd de met eigen beweegkracht varende dwarsvaren.

9. Vlotten, ook gesleepte, mogen bij nacht niet varen, tenzij zij door onvoorziene omstandigheden verhinderd worden, de ligplaats bij dag te bereiken.

In elk geval moeten zij gedurende de vaart bij nacht de in § 22 cijfer 4, 1ste zinsnede, voorgeschreven lichten voeren.

Bij mist, sneeuwjacht, storm, drijfijs en ijsgang mogen vlotten niet varen. Worden zij gedurende de vaart daardoor overvallen, dan moeten zij op de naaste bereikbare ligplaats bijleggen.

10. Aan varende en aan stilliggende vaartuigen is verboden het gebruiken van verblindende lichten op zoodanige wijze, dat daaruit voor andere vaartuigen gevaar of hinder ontstaat. Dit verbod is niet van toepassing op vaartuigen in 's Rijks dienst en evenmin op vaartuigen in dienst van gemeentebesturen tot het uitoefenen van politietoezicht.

7. *Voorschriften in gevallen van vastvaren, zinken of van onmogelijkheid om te manoeuvreeren.*

§ 21. *1.* De gezagvoerder van een schip, hetwelk dreigt te zinken of waarmede niet meer gemanoeuvreerd kan worden, is verplicht met zijn schip zoo spoedig mogelijk het vaarwater te verlaten.

2. Langs plaatsen, waar een schip of vlot vast zit of gezonken is, mogen stoomschepen, met of zonder aanhang tegen stroom niet met grootere kracht varen, dan voor het goed sturen van het schip en voor de voortbeweging noodig is. Vóór stroom moeten zij zoolang mogelijk met stilgezette machine voorbij drijven.

3. Iedere gezagvoerder van een vastgevaren of gezonken schip of vlot moet bij nacht de ligplaats daarvan door twee loodrecht boven elkander op een afstand van niet minder dan 0.50 M. en van niet meer dan 1.0 M. hangende lantaarns, de bovenste met rood, de onderste met wit licht, aanduiden en zorg dragen, dat die lichten gedurende den nacht helder schijnend onderhouden worden. De lantaarns moeten op voldoende hoogte en zoodanig hangen dat het licht van alle zijden duidelijk zichtbaar is.

Boven geheel onder water gezonken schepen of vlotten moet door den gezagvoerder eene schuit of een drijvend baken met de twee bovenbedoelde op gelijke wijze op te hangen lantaarns gelegd en onderhouden worden.

Bevindt zich de ligplaats van een geheel onder water gezonken schip of vlot ter zijde van de aangebrachte schuit, dan moet aan die zijde, waar het vaarwater niet vrij is, een tweede lantaarn met rood licht van dezelfde lichtsterkte als de eerste gevoerd worden.

Het terzijde aanbrengen van de schuit is slechts dan geoorloofd, als de waterstand het aanbrengen boven het gezonken schip of vlot niet toelaat.

Bij dag komen in de plaats van de voorgeschreven lantaarns zwarte bollen van minstens 0.50 M. middellijn.

4. De gezagvoerder is daarenboven verplicht dadelijk kennis te geven aan den dichtst bij zijnden burgemeester, dat en waar een schip of vlot vastgevaren of gezonken is. Naar aan-

leiding van deze kennisgeving of wanneer van het ongeval langs eenen anderen weg mocht kennis dragen, moet de plaatselijke politieautoriteit het voor de scheepvaart ontstane beletsel, voor zoover dit nog niet reeds is geschied, op de onder cijfer 3 voorgeschreven wijze op kosten van den gezagvoerder doen aanduiden.

Deze kennisgevingen kunnen ook aan de betrokken ambtenaren van het rivierbeheer gedaan worden, die dan de verdere maatregelen nemen moeten.

5. Wanneer van een schip een voorwerp verloren gaat, hetwelk, drijvend of gezonken, voor de scheepvaart hinderlijk of gevaarlijk kan zijn, is de gezagvoerder verplicht hiervan zoo spoedig mogelijk kennis te geven aan den betrokken ambtenaar van het rivierbeheer.

6. De bepalingen onder cijfer 1 tot en met 5 zijn eveneens van toepassing, wanneer op de rivier aanwezige inrichtingen (landingsbruggen, badinrichtingen, molens en dergelijke) gezonken zijn. De aan de gezagvoerders van schepen en vlotten opgelegde verplichtingen gelden ook voor de bezitters van zoodanige inrichtingen.

7. De bepalingen onder cijfer 2 en cijfer 3, zinsnede 1, en 4 zijn eveneens van toepassing op zich op de rivier bevindende schepen waarmede niet meer gemanoeuvreerd kan worden. In dit geval mogen ook de voor de vaart bij nacht voorgeschreven lichten niet gevoerd worden.

VOORSCHRIFTEN VOOR HET STILLIGGEN.

§ 22. *1.* Wanneer schepen, vlotten, baggerwerktuigen of dergelijke toestellen buiten de havens stilhouden of voor anker gaan, moeten zij behoorlijk vastgemeerd en te allen tijde zoodanig gelegd worden, dat eenerzijds het vaarwater voor de doorgaande scheepvaart open blijft en anderzijds het gevaar, van door den golfslag tegen den oever gestooten of anderszins beschadigd te worden, uitgesloten is. Op de vlotten moet bovendien bij dag en bij nacht een voldoende wacht aanwezig zijn; eveneens op schepen, baggerwerktuigen en dergelijke toestellen dan, wanneer zij bij uitzondering in het vaarwater of in de nabijheid daarvan stilliggen op plaatsen, die in den regel niet als ligplaats gebezigd worden.

Wanneer ankers, — boegankers of zijankers — in het vaarwater of in de nabijheid daarvan worden uitgeworpen, moeten hunne ligplaatsen door lichtblauwe drijftonnen worden aangewezen. Deze drijftonnen moeten bij baggerwerktuigen en dergelijke toestellen alle, bij schepen en vlotten slechts voor zoover zij de plaats van zijankers aanwijzen, of voor zoover boegankers door hunne ligging ten opzichte van den scheepsromp voor andere voorbijvarende schepen gevaar kunnen opleveren, bij nacht van een wit licht voorzien zijn.

2. Buiten de havens mogen nooit meer dan drie schepen in de breedte van de rivier naast elkander liggen. Die rivieroppervlakten, waarop het naast elkander liggen van meer dan drie schepen toegelaten kan worden, worden door de bevoegde autoriteiten als zoodanig aangewezen en openbaar bekend gemaakt.

Waar de gesteldheid van het vaarwater niet toelaat, dat de varende stoomschepen op een afstand van meer dan 40 M. van den oever blijven, mag slechts éene rij schepen aan den oever liggen.

In het vaarwater van de rivierengten, van de schipbruggen en van de mondingen van bijrivieren, kanalen en havens, voorts in den koers van de niet vrijvarende veren en in den koers van de stoomschepen voor personenvervoer van en naar de landingsbruggen, mogen schepen en vlotten stilhouden noch aanleggen. Ook mogen schepen en vlotten boven- of benedenwaarts van de landingsbruggen niet zoodanig liggen, dat zij geheel of gedeeltelijk voor deze uitsteken.

Schepen en vlotten, welke voor de door borden aangeduide aanlegplaatsen van schuitenveren bijleggen, moeten zoo ver van den oever verwijderd blijven, dat de veerschuiten ongehinderd kunnen af- en aanvaren.

3. Zijn schepen, vlotten, baggerwerktuigen of dergelijke toestellen voor anker gegaan op plaatsen, waar dit in den regel niet geschiedt, of liggen zij buiten de havens in het vaarwater of in de nabijheid daarvan, dan moet bij slecht zicht (mist, sneeuwjacht, enz.) op stoomschepen minstens elke vijf minuten de klok worden geluid, van af andere vaartuigen en van af vlotten even dikwijls met den scheepsroeper worden gepraaid of op den hoorn worden geblazen.

4. Alle buiten de havens op de open rivier liggende schepen, vlotten, baggerwerktuigen of dergelijke toestellen moeten bij nacht onafgebroken verlicht zijn door lantaarns met wit licht. Op vlotten moeten in elken van de beide naar de zijde van het vaarwater toegekeerde hoeken minstens 4 M. hoog, op eene hooge, ver zichtbare plaats twee lantaarns met wit licht, op een onderlingen afstand van minstens 2 M., hoogstens 4 M. naast elkander geplaatst worden.

Op de overige vaartuigen moet eene lantaarn minstens 3 M. hoog boven den romp aan de zijde van het vaarwater worden aangebracht; liggen zij bij uitzondering zoodanig, dat er aan beide zijden vaarwater is, dan moet aan beide zijden eene lantaarn zoodanig worden aangebracht, dat zij stroomopwaarts en stroomafwaarts voortdurend kan gezien worden.

Op schepen, waarop wegens de gevaarlijkheid van de lading geen licht mag branden, moet gedurende den nacht een wacht aanwezig zijn, die de naderende schepen door tijdig praaien met den scheepsroeper of door hoorngeblaas moet waarschuwen.

5. De hier voor de vlotten vastgestelde bepalingen gelden ook voor de in aanbouw zijnde vlotten.

6. Wanneer baggerwerktuigen of dergelijke toestellen aan het werk zijn op een riviervak, waarop zij vanaf de aankomende schepen niet tijdig gezien kunnen worden, moeten voor en achter hunne ligplaats roode tonnen gelegd worden. Dit moet op zoodanigen afstand plaats hebben, dat de schepen tijdig hunnen koers kunnen nemen door een niet door het werktuig versperd vaarwater.

Liggen zulke werktuigen of toestellen in het vaarwater, dan moeten zij aan dien kant, langs welken schepen en vlotten het best kunnen voorbij varen, een rood en witte vlag uitsteken.

VOORSCHRIFTEN VOOR VASTLIGGENDE LANDINGSBRUGGEN, BADINRICHTINGEN, MOLENS OP VAARTUIGEN EN DERGELIJKE INRICHTINGEN.

§ 23. Voor landingsbruggen, badinrichtingen. molens op vaartuigen en soortgelijke inrichtingen, welke op de rivier vast liggen, zijn behalve de door de bevoegde autoriteit vastgestelde voorgestelde voorwaarden de volgende voorschriften van kracht:

a. zij moeten op veilige, volledigen waarborg tegen afdrijven biedende, wijze bevestigd zijn; geschiedt die bevestiging door ankers, dan mogen deze niet in het vaarwater of in de nabijheid daarvan zijn uitgeworpen;

b. zij moeten zoodanig liggen, dat het vaarwater voor de doorgaande scheepvaart open blijft en het gevaar, om door den golfslag tegen den oever gestooten of anderszins beschadigd te worden, uitgesloten is;

c. zij moeten bij nacht verlicht zijn door lantaarns met wit licht, die minstens 4.0 M. boven den dekvloer aan de zijde van het vaarwater zoodanig moeten aangebracht worden, dat zij stroomop- en stroomafwaarts voortdurend zichtbaar zijn.

VOORSCHRIFTEN VOOR HET JAAGPAD EN HET JAGEN.

§ 24. *1.* De aan den jaagpadoever liggende schepen moeten, wanneer hen van af dien oever getrokken schepen voorbijvaren, hetzij den mast strijken, hetzij zoover van den oever verwijderd worden, dat de jaaglijn onder hen doorgetrokken kan worden. Bij het doen passeeren van de jaaglijn moet de bemanning van het stilliggend schip behulpzaam zijn.

2. De aan den jaagpadoever liggende vlotten, alsmede de in aanbouw zijnde, moeten voorzien zijn van volledige jaaglijnleiders. Ook mogen deze vlotten, wanneer zij niet onderweg zijn, niet verder dan tot 80 M. in de rivier reiken. De gezagvoerder is verplicht om de bindbalken gelijk met het vlot af te snijden en de ankers zoodanig te zetten, dat zij voor de scheepvaart niet hinderlijk zijn.

De bemanning van het vlot moet de schepen, die niet dicht langs en om het vlot heen kunnen varen, langs dit laatste voorbij trekken.

3. Aan den jaagpadoever liggende badinrichtingen of dergelijke inrichtingen, die het jagen hinderen, moeten door de houders van volledige jaaglijnleiders voorzien worden.

4. Op het jaagpad zelf mogen noch inrichtingen opgericht, noch voorwerpen neergelegd worden, die voor de uitoefening van den jaagdienst hinderlijk zouden kunnen zijn.

STOOMSCHEPEN EN ANDERE SCHEPEN MET EIGEN BEWEEGKRACHT.

§ 25. De voor stoomschepen van kracht zijnde bepalingen van dit politiereglement gelden op overeenkomstige wijze voor alle schepen met eigen beweegkracht.

BEGRIP VAN NACHT.

§ 26. In de voorschriften betreffende het voeren van lichten en het geven van andere seinen (§ 5 cijfers 4, 11 en 13; § 8 cijfer 1; § 9 cijfer 2*a*; § 15*d*; § 17 cijfer 2; § 19 cijfer 1; § 20 cijfers 1, 2, 4 tot en met 6 en 9, zinsnede 2; § 21 cijfers 3 en 7; § 22 cijfers 1 en 4; § 23*c*) moet onder nacht verstaan worden de plaatselijke tijd van zonsondergang tot zonsopgang.

In de voorschriften betreffende de vaart (§ 5 cijfer 9*a*; § 15*c*; § 16*b*; § 20 cijfers 7 en 9, zinsnede 1) moet onder nacht verstaan worden de tijd van het invallen der duisternis af (op zijn laatst een uur na zonsondergang) tot het aanbreken van den dag (op zijn vroegst een uur vóór zonsondergang).

VOORSCHRIFTEN VOOR BOUW, BEMANNING, UITRUSTING EN ONDERZOEK VAN DE VLOTTEN.

1. *Aanduiding, breedte en lengte van de vlotten.*

§ 27. *1.* Afvarende vlotten, die een inhoud hebben van minder dan 200 M³. en door stoombooten of door andere schepen met eigen beweegkracht gesleept worden, alsmede opvarende vlotten moeten voorzien zijn van een langsscheeps geplaatst wit bord, waarop aan beide zijden, met zwarte letters van ten minste 0.30 M. hoogte en 0.05 M. breedte, de naam en de woonplaats van den gezagvoerder of den eigenaar zijn te lezen.

Overigens moet elk vlot ter hoogte van minstens 3.0 M. boven zijne oppervlakte twee evenwijdig aan de lengteas boven elkander vast aangebrachte witte borden voeren, waarvan op het bovenste in rood de eerste letters der voornamen, geslachtsnaam en de woonplaats van den bezitter van het vlot en op het onderste in zwart dezelfde opgaven betrekkelijk den gezagvoerder in Latijnsche letters van minstens 0.30 M. hoogte en 0.05 M. breedte, moeten zijn vermeld en wel op de beide vlakken der borden.

2. De breedte van de vlotten mag 47 M. niet te boven gaan.

De lengte der vlotten is beperkt tot 220 M., waarbij de roeren niet medegerekend worden.

3. Aan de zijkanten van de vlotten mogen afzonderlijke gedeelten van het vlot of andere voor de schepen, bruggen enz. hinderlijke voorwerpen niet uitsteken.

2. *Bemanning en uitrusting van de vlotten in het algemeen.*

§ 28. *1.* Elk vlot van zacht hout moet voor elke 500 M². zijner oppervlakte, elk vlot van hard hout voor elke 250 M². oppervlakte bemand zijn:

a. wanneer het uit één laag bestaat, met 1 man;

b. wanneer het uit twee lagen bestaat, met 2 man;

c. wanneer het uit drie lagen bestaat, met 3 man.

Breukdeelen van 0.50 en daarboven worden bij de berekening van het aantal der bemanning naar boven afgerond; breukdeelen onder 0.50 worden verwaarloosd. De waarschuwers worden niet medegeteld.

Als hard hout geldt hierbij eiken-, beuken-, olmen-, esschen-, kersen-, peren- en appelhout; als zacht daarentegen populieren-, elzen-, vuren-, dennen-, pijnboomen-, lorkehout, alsmede ander harsachtig hout.

2. Een vlot mag niet met minder dan 3 man, den gezagvoerder inbegrepen, bemand zijn. Bij verkeer over kleine afstanden, — minder dan 50 K.M. — kan voor kleinere vlotten van hoogstens 1000 M². oppervlakte, wanneer zij uit zacht hout bestaan, volstaan worden met twee man, den gezagvoerder inbegrepen.

3. Vlotten, van welke de verplichte bemanning volgens cijfer 1 meer dan 3 man bedraagt, moeten uitgerust zijn met het materieel, vermeld in de bijlage.

4. Bij eene bemanning naar cijfer 1 *a* mag een vlot niet meer bovenlast voeren dan 15 % van het gezamenlijk aantal stammen van het vlot bij raamhout en 30 % bij klein hout, binten en palen. Voert een vlot gelijktijdig raam- en klein hout enz., als bovenlast, dan mag die bovenlast slechts 25 % van het gezamenlijk aantal stammen van het vlot bedragen. Meerdere bovenlast vereischt eene vermeerdering der bemanning volgens cijfer 1 *b* en *c*.

3. *Voorschriften voor gesleepte vlotten.*

§ 29. *1.* Vlotten, die een inhoud hebben van minder dan 200 M³. en door stoombooten of door andere schepen met eigen beweegkracht gesleept worden, moeten, in afwijking in zooverre van § 2, cijfers 2 en 3, en § 28, cijfers 1 en 2, met inbegrip van den vlotvoerder, eene bemanning hebben van ten minste twee man, die zich bevinden hetzij op het vlot, hetzij in eene achter aan het vlot hangende roeiboot.

Bevinden zij zich in de roeiboot, dan moeten daarin, behalve de roeiriemen, tevens een scheepsroeper en een prikhaak aanwezig zijn.

2. Voor afvarende vlotten met een inhoud van 200 M³. en meer, die door stoombooten of door andere schepen met eigen beweegkracht gesleept worden, is de helft der verplichte bemanning volgens § 28, cijfer 1, voldoende, mits het vlot aan de voorzijde van eene doelmatige stuurinrichting voorzien zij en de sleepboot de volgende kracht der machine bezitte:

a. bij vlotten, van welke de verplichte bemanning niet meer dan 30 man bedraagt, minstens 25 effectieve paardekrachten;

b. bij vlotten, van welke de verplichte bemanning meer dan 30 man bedraagt, minstens 35 effectieve paardekrachten.

Voor vlotten, welke aan beide einden door een stoomboot geboegseerd worden zijn 8 man als verplichte bemanning voldoende.

Voor het sturen van het achter (boven) einde van het vlot kan met eene stoomboot van minstens 15 effectieve paardekrachten worden volstaan.

4. *Waarschuwers van de vlotten.*

§ 30. *1.* De gezagvoerders zijn verplicht om hun vlot te doen voorafgaan door een waarschuwschuit. De schuit moet minstens $^3/_4$ uur en hoogstens $1\frac{1}{2}$ uur voor het vlot uitvaren. Zij mag niet aan een stroomafwaartsvarend schip of vlot bevestigd worden.

2. Wordt het vlot door een stoomschip gesleept, dan moet de waarschuwschuit eene vlag, bestaande uit 16 afwisselend rood en witte, in de overige gevallen uit 16 afwisselend rood en zwarte velden uitsteken.

3. Indien het vlot door eenige onvoorziene omstandigheid niet kan doorvaren, moet de gezagvoerder terstond een tweeden waarschuwer zenden, die de belanghebbenden verwittigt, dat het vlot niet zal komen.

4. De verplichting om een waarschuwer vooruit te zenden bestaat niet voor vlotten, waarvan de verplichte bemanning niet meer dan 5 man, en voor gesleepte vlotten, waarvan de verplichte bemanning niet meer dan 8 man bedraagt.

De gezagvoerders van zoodanige vlotten zijn echter gehouden, om de voorgeschreven vlag op het vlot zelf uit te steken.

5. Afvarende vlotten, die door stoombooten of door schepen met eigen beweegkracht gesleept worden en een inhoud hebben van minder dan 200 M³., zijn niet gehouden om de voorgeschreven vlag te voeren.

5. *Opvarende vlotten.*

§ 31. De bepalingen van de §§ 27 tot en met 30 hebben alleen betrekking op afvarende vlotten; voor opvarende vlotten zijn de bepalingen voor sleeptreinen, voor zoover doenlijk, van toepassing.

HANDHAVING VAN HET REGLEMENT VAN POLITIE.

§ 32. De handhaving van dit reglement van politie is opgedragen aan: de ambtenaren en beambten der Rijks- en gemeentepolitie, de ambtenaren van den Waterstaat, die van het loodswezen, van de ambulante recherche te water, die belast met het toezicht op de visscherij en de kanaalbeambten.

In bovenstaande aanwijzing worden verstaan: onder ambtenaren van den Waterstaat: de hoofdingenieurs-directeuren, hoofd-ingenieurs, ingenieurs, opzichters en adjunct-opzichters van den Rijkswaterstaat, zoomede Rijksbakenmeesters; onder kanaalbeambten: de havenmeesters, sluis- en hulpsluismeesters, sluis- en hulpsluis-, brug-, pont-, kanaal- en dijkwachters, sluis- en brugknechten, in dienst van het Rijk.

BEVOEGDHEDEN VAN DE AMBTENAREN EN AUTORITEITEN.

§ 33. *1.* De in § 32 genoemde ambtenaren en beambten zijn bevoegd tot de handelingen, omschreven in art. 6 der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* nº. 69); de ambtenaren van den waterstaat en de havenmeesters tot die, omschreven bij art. 3 van genoemde wet.

2. De in § 32 genoemde ambtenaren en beambten zijn bevoegd, om zich te allen tijde er van te overtuigen, dat de bepalingen van dit politiereglement opgevolgd worden. Hebben zij grond om aan te nemen, dat dit bij een in de vaart zijnd schip, sleeptrein of vlot niet het geval is, dan kunnen zij het bijleggen daarvan op de naaste geschikte plaats bevelen.

De vaart mag alsdan eerst voortgezet worden, nadat alles wat in strijd met de voorschriften is, uit den weg is geruimd.

3. De gezagvoerders moeten, afgescheiden van de bepalingen van dit politiereglement, alle aanwijzingen van de betrokken ambtenaren en autoriteiten opvolgen, die deze in de uitoefening van hun dienst ten behoeve van de instandhouding van de orde en de veiligheid der scheep- of vlotvaart geven.

SCHADEVARINGEN.

§ 34. Van alle schade, welke aan de onder beheer van het Rijk zijnde werken in, over of onder de in § 1 van dit reglement genoemde rivieren met hare oevers, havens, grond- en kunstwerken, beplantingen, gebouwen en wat daartoe verder behoort, wordt toegebracht, wordt door den ambtenaar van den Waterstaat of den kanaalbeambte, die zulks bemerkt of verneemt, proces-verbaal opgemaakt.

Dit proces-verbaal houdt in: den staat, waarin het beschadigde zich vóór het ongeval bevond, de omstandigheden, waaronder de beschadiging heeft plaats gehad, de vermoedelijke kosten der herstelling, den persoon, die tot de vergoeding gehouden wordt geacht en het bedrag dat door dezen is verschuldigd. Tot vaststelling van dit bedrag wordt acht geslagen op den toestand, waarin de werken zich vóórdat de schade werd toegebracht, bevonden.

Dit proces-verbaal wordt door tusschenkomst van den ingenieur gezonden aan den hoofdingenieur-directeur en zoo mogelijk, in afschrift aan den betrokken gezagvoerder medegedeeld.

De gezagvoerder is bevoegd, overeenkomstig artikel 4 der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* nº. 69), de beslissing in te roepen van den hoofdingenieur-directeur.

VERBOD OM ANDERE DAN DE IN DIT POLITIEREGLEMENT GENOEMDE SEINLICHTEN TE VOEREN.

§ 35. Het voeren van andere dan de in dit politiereglement voorgeschreven of toegelaten seinlichten is verboden. Uitgezonderd zijn van deze bepaling zoodanige seinlichten, die in bijzondere gevallen krachtens regeeringsverordeningen moeten worden getoond.

VERPLICHTING VAN DE GEZAGVOERDERS VAN SCHEPEN EN VLOTTEN, OM EEN AFDRUK VAN DIT POLITIEREGLEMENT BIJ ZICH TE HEBBEN.

§ 36. Ieder gezagvoerder van een schip of vlot moet gedurende de uitoefening van zijn bedrijf een afdruk van dit politiereglement bij zich hebben en het aan de in § 32 genoemde ambtenaren en beambten op hun verzoek vertoonen.

STRAFBEPALINGEN.

§ 37. Overtreding van dit reglement van politie wordt, voor zoover daartegen niet bij de wet is voorzien, gestraft als volgt:

a. met hechtenis van ten hoogste dertig dagen of geldboete van ten hoogste honderd vijftig gulden, de overtreding van § 5 cijfers 8, 9, 11 en 13, 1ste lid, § 20, § 21 cijfer 3;

b. met geldboete van ten hoogste honderd gulden, de overtreding van § 2, § 3, § 4 cijfer 1, § 5 cijfers 1, 2, 3, 4, 5, 6 en 12, § 7, § 8, § 9 cijfers 1 en 2, § 10, § 11, § 12, § 13, § 14, § 15, § 16, § 17, § 18, § 19 cijfers 2 en 7, § 21 cijfers 1, 2, 4, 5 en 7, § 22, § 23, § 24 cijfers 1, 2 en 3, § 27 cijfer 2, § 33 cijfers 2 (laatste volzin) en 3;

c. met geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden de overtreding van § 5 cijfer 13, 2de lid, § 27 cijfers 1 en 3, § 28, § 29, § 30;

d. met geldboete van ten hoogste vijftig gulden, de overtreding van § 4 cijfer 2, § 5 cijfer 10, § 19 cijfers 1, 3, 4 en 6, § 35;

e. met geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden, de overtreding van § 4 cijfer 3, § 5 cijfer 14, § 24 cijfer 4, § 36, alsmede het misbruik maken van de in dit politiereglement voorgeschreven seinen.

II. te bepalen, dat met het in werking treden van het sub I bedoelde reglement is vervallen het reglement, vastgesteld bij Ons besluit van 28 September 1905 (*Staatsblad* nº. 277), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 15 Mei 1913 (*Staatsblad* nº. 184);

III. voor het aanbrengen van de in cijfer 3 van § 3 voor alle schepen met 1.50 M. en meer diepgang voorgeschreven diepgangsschaal wordt uitstel gegeven tot 1 April 1915.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 4den October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, (*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 23 *Oct.* 1913.)

BIJLAGE VAN § 28, CIJFER 3, VAN HET REGLEMENT VAN POLITIE VOOR DE SCHEEPVAART EN DE VLOTVAART OP DE MERWEDE, DE NOORD EN DE NIEUWE MAAS.

Omschrijving van de vereischte uitrustingsvoorwerpen.

Voor vlotten waarvan de verplichte bemanning volgens § 28, cijfer 1, bedraagt:	Groote schuiten.	Kleine schuiten.	Groote trossen.	Kleine trossen.	Ankers.	Kettingen of kabels.
4 tot en met 8 man	—	1	—	2	2	—
9 „ „ „ 12 „	1	—	1	1	4	2
13 „ „ „ 16 „	2	—	2	1	6	3
17 „ „ „ 20 „	2	—	2	2	8	4
21 „ „ „ 25 „	2	—	2	2	9	5
26 „ „ „ 30 „	3	—	3	2	10	6
31 „ „ „ 40 „	3	1	4	2	12	6
41 „ „ „ 45 „	3	1	4	3	12	6
meer dan 45 „	4	2	4	3	12	6

Aanmerkingen.

1. Onder groote schuiten worden schuiten van een laadvermogen van 2500 tot 3000 K.G. (50 tot 60 centenaars), onder kleine schuiten, die van een laadvermogen van 1500 tot 1750 K.G. (30 tot 35 centenaars) verstaan.

2. Vlotten, waarvan de verplichte bemanning niet meer dan 6 man bedraagt, mogen in plaats van de kleine schuit een schuitje hebben, zoogenaamde drieplanker, van 8.0 M. lengte en van 1.0 tot 1.4 M. breedte op het boord.

3. De schuit van den waarschuwer is niet in de in bovenstaande omschrijving aangegeven schuiten begrepen.

Behoort bij het reglement van politie voor de scheepvaart en de vlotvaart op de *Merwede,*

de *Noord* en de *Nieuwe Maas*, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 4 October 1913 (*Staatsblad* nº. 379).

Mij bekend,
De Minister van Waterstaat,
(*get.*) C. LELY.

—

6 *October* 1913. BESLUIT, tot verdeeling van het Rijk in *Europa* in drie militaire arrondissementen en tot instelling van drie militaire auditiën. S. 380.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien artikel 143, tweede lid, van de Regtspleging bij de Landmagt, gelijk dat artikel luidt ingevolge de wet van 20 Juni 1913 (*Staatsblad* nº. 292), alsmede artikel 12, tweede lid, van laatstgenoemde wet;

Op de voordracht van Onze Ministers van Justitie en van Oorlog van den 13den September 1913, 2de Afdeeling A, nº. 561, en van 27 September 1913, Iste Afdeeling, nº. 40;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van het tijdstip, waarop de wet van 20 Juni 1913 (*Staatsblad* nº. 292) in werking treedt, te bepalen als volgt:

Art. 1. Het Rijk in *Europa* is verdeeld in drie militaire arrondissementen.

Het eerste militaire arrondissement valt samen met de eerste militaire afdeeling en heeft tot hoofdplaats *'s Gravenhage.*

Het tweede militaire arrondissement valt samen met de tweede militaire afdeeling en heeft tot hoofdplaats *Arnhem.*

Het derde militaire arrondissement valt samen met de derde militaire afdeeling en heeft tot hoofdplaats *'s Hertogenbosch.*

2. Als commandeerende officieren van de militaire arrondissementen worden onderscheidenlijk aangewezen de bevelhebbers in de daarmede samenvallende militaire afdeelingen.

3. Er zijn drie militaire auditiën ingesteld, waarvan het rechtsgebied onderscheidenlijk samenvalt met de drie militaire arrondissementen en die worden aangeduid als:

militaire auditie in het eerste militaire arrondissement, te *'s Gravenhage;*

militaire auditie in het tweede militaire arrondissement, te *Arnhem;*

militaire auditie in het derde militaire arrondissement, te *'s Hertogenbosch.*

4. De Koninklijke besluiten van 19 September 1875 nº. 10 en 17 Maart 1881 nº. 14 zijn ingetrokken.

5. Dit besluit geldt niet voor zooveel betreft de op het tijdstip van de inwerkingtreding der wet van 31 October 1912 (*Staatsblad* nº. 337) reeds bij een krijgsraad bij de landmacht aanhangige zaken.

Onze Ministers van Justitie en van Oorlog zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 6den October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.
De Minister van Justitie, (*get.*) B. ORT.
De Minister van Oorlog, (*get.*) BOSBOOM.
(*Uitgeg.* 10 *Oct.* 1913.)

—

6 *October* 1913. MISSIVE van den Minister van Oorlog aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende onderzoek in zake voorgeoefendheid.

Ten aanzien van de inzending van opgaven als bedoeld in art. 27 van het Militiebesluit II, is het wenschelijk gebleken:

1º. dat indien de personen, die zich in eene gemeente aanmelden voor het onderzoek in zake voorgeoefendheid, niet alleen het onderzoek op eenzelfde plaats wenschen te ondergaan, voor elke plaats van onderzoek een afzonderlijke opgave wordt ingediend;

2º. dat de burgemeester, bij wien zich geen loteling voor bedoeld onderzoek heeft aangemeld, hiervan bericht inzendt.

Ik heb daarom de eer U Hoogedelgestrenge te verzoeken, de burgemeesters in Uwe provincie spoedig uit te noodigen in bedoelden zin te willen handelen en er hen tevens opmerkzaam op te maken, dat de opgaven of het negatieve bericht moeten worden gezonden aan den Inspecteur der Infanterie te 's-Gravenhage.

De Minister van Oorlog,
Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal:
(*get.*) GROUSTRA, *l.-s.-g.*

—

7 *October* 1913. BESLUIT, houdende bepalingsn omtrent het koken en zuiveren van uit het buitenland ingevoerde melado, melasse of stroop, zonder daaruit suiker af te scheiden. S. 381.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 12den September 1913, nº. 88, Accijnzen;

Gezien artikel 77*bis* der Suikerwet, zooals dat luidt volgens artikel IV der wet van 5 Februari 1912 (*Staatsblad* nº. 32);

Den Raad van State gehoord (advies van 23 September 1913, nº. 15);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 2den October 1913, nº. 81, Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Hij die aanspraak wil maken op de vermindering van accijns, bedoeld in artikel 77*bis* der Suikerwet, moet bij den ontvanger der accijnzen over de plaats, waar het koken en zuiveren van de ingevoerde melado, melasse of stroop zal geschieden, eene schriftelijke aangifte inleveren, houdende:

a. omschrijving van de panden en erven, uitmakende de inrichting waarin het koken en zuiveren zal plaats hebben, met vermelding van kadastrale sectie en nommer;

b. de soort en het aantal der voor het koken en zuiveren te bezigen werktuigen.

2. Voor den accijns van de ingeslagen uit het buitenland ingevoerde melado, melasse of stroop wordt, na gestelde zekerheid, een krediet verleend van drie maanden, ingaande met den eerstvolgenden Maandag. Dat krediet kan enkel worden aangezuiverd door betaling van het verschuldigde vóór of op den vervaldag van den termijn.

3. De inslag heeft plaats in tegenwoordigheid van ambtenaren, die van de ingeslagen soort en hoeveelheid aanteekening stellen op den volgbrief.

De volgbrief moet, uiterlijk op den eersten werkdag volgende op dien van inslag, door den belanghebbende, voorzien van eene onderteekende verklaring dat hij verlangt voor den accijns te worden gedebiteerd, worden ingeleverd bij den voormelden ontvanger.

Elke ingeslagen hoeveelheid en de daarvoor verschuldigde accijns worden door voornoemden ontvanger ingeschreven op eene rekening.

4. De belanghebbende houdt een register dat overeenkomstig de voorschriften van Onzen Minister van Financiën wordt ingericht en bijgehouden.

In dat register, hetwelk den ambtenaren der accijnzen steeds op hunne eerste aanvraag moet worden vertoond, vermeldt de belanghebbende, uiterlijk op den voorafgaanden dag, de soort en de hoeveelheid van de ingeslagen uit het buitenland ingevoerde melado, melasse of stroop, die op een werkdag van den voorraad zal worden genomen om gekookt en verder bewerkt te worden, met aanduiding van de werktuigen waarin dit zal plaats hebben en van den duur van elke bewerking.

Ingeval Onze Minister van Financiën het verlangt, zal de belanghebbende van elke inschrijving onverwijld schriftelijk kennis moeten geven aan den door dien Minister aan te wijzen ambtenaar der accijnzen. Indien volgens het oordeel van Onzen Minister van Financiën de bepalingen van dit artikel door den belanghebbende niet naar behooren worden in acht genomen, kan die Minister voorschrijven dat de werkzaamheden, geheel of ten deele, onder toezicht van ambtenaren moeten plaats hebben; in dat geval komen de kosten daarvan, tot een door meergenoemden Minister te bepalen bedrag, ten laste van den belanghebbende.

5. Tot alle panden en erven, bedoeld bij 1r *a* van artikel 1, hebben de ambtenaren van het laboratorium van het Departement van Financiën en de verdere door Onzen Minister van Financiën aan te wijzen deskundigen toegang op gelijken voet als de ambtenaren der accijnzen.

Alle bij het vorig lid bedoelde ambtenaren en deskundigen zijn bevoegd in die panden monsters te nemen van de daarin aanwezige stoffen.

6. Voor de monsters die volgens dit besluit kunnen worden genomen, moet de belanghebbende kosteloos tot bewaring geschikte flesschen of andere voorwerpen leveren; voldoet hij hieraan niet, dan wordt het benoodigde op zijne kosten aangeschaft.

Hetgeen bij onderzoek van de monsters overblijft en de flesschen of andere voorwerpen worden desverlangd teruggegeven.

7. Het is verboden:

1º. de ingeslagen, uit het buitenland ingevoerde melado, melasse of stroop, uit te slaan alvorens het koken en zuiveren daarvan op door Onzen Minister van Financiën goedgekeurde wijze heeft plaats gehad;

2º. te hebben of te maken: andere gemeenschap van de inrichting met een ander pand, andere toegangen tot de inrichting, andere openingen aan pijpen, buizen, goten en kokers, dan die door Onzen voornoemden Minister zijn toegestaan.

Bij het overtreden van het sub 1º. hiervoren omschreven verbod wordt, onverminderd de toepassing van het bepaalde bij artikel XV der wet van 24 Juli 1903 (*Staatsblad* nº. 248), de vermindering van accijns, bedoeld in artikel IV der wet van 5 Februari 1912 (*Staatsblad* nº. 32), niet genoten over de hoeveelheden welke zijn ingeslagen gedurende het tijdvak van drie maanden, voorafgaande aan den dag waarop van de overtreding is gebleken.

Bij herhaalde overtreding van een der voormelde verbodsbepalingen kan door Ons, den Raad van State gehoord, aan den belanghebbende voor een bepaalden of onbepaalden tijd de bevoegdheid worden ontnomen om melado, melasse of stroop op den voet van dit besluit in te slaan.

8. In gevallen, als bedoeld in de laatste zinsnede van art. IV der voormelde wet van 5 Februari 1912 (*Staatsblad* n°. 32), worden ten aanzien van het vereffenen en aanzuiveren der loopende rekeningen, door Onzen Minister van Financiën de noodige voorschriften gegeven.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 7den October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) BERTLING.

(*Uitgeg.* 18 *Oct.* 1913.)

—

7 *October* 1913. BESLUIT, houdende bepalingen omtrent afgewerkte melasse en stroop. S. 382.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 12 September 1913, n°. 89, Accijnzen;

Gezien artikel 2 der Suikerwet (wet van 29 Januari 1897, *Staatsblad* n°. 63, gewijzigd bij de wet van 24 Juli 1903, *Staatsblad* n°. 248), zooals dat wordt gelezen volgens artikel I der wet van 5 Februari 1912 (*Staatsblad* n°. 32) en artikel I der wet van 21 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 306);

Den Raad van State gehoord (advies van 23 September 1913, n°. 16);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 2 October 1913, n°. 80, Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. **1.** Afgewerkte melasse, overgebleven bij het hier te lande vervaardigen van suiker uit beetwortels en afgewerkte stroop, overgebleven bij het raffineeren van ruwe suiker, kunnen zonder betaling van accijns worden uitgeslagen uit:

a. beetwortelsuikerfabrieken, wanneer de zuiverheidsfactor van de melasse niet hooger is dan 68;

b. raffinaderijen, waarin hoofdzakelijk kandij wordt gemaakt, wanneer de zuiverheidsfactor van de stroop niet hooger is dan 90, mits de stroop eene hoeveelheid invertsuiker van ten minste 20 ten honderd bevat en niet lichter van kleur is dan het daarvoor door Onzen Minister van Financiën vast te stellen standmonster.

De hoeveelheid stroop die aldus kan worden uitgeslagen, mag niet meer bedragen dan 5 ten honderd van de ingeslagen hoeveelheid suiker, herleid tot 100 percent;

c. raffinaderijen, waarin rietsuiker of melado verwerkt wordt, wanneer de zuiverheidsfactor der stroop niet hooger is dan 78.

De hoeveelheid stroop, die aldus mag worden uitgeslagen, mag niet grooter zijn dan geacht kan worden van de ter bewerking ingeslagen rietsuiker en melado te zijn verkregen.

Ter berekening van deze hoeveelheid wordt het getal polarisatiepercenten van de rietsuiker of melado verminderd met de som van eenmaal de percentische hoeveelheid invertsuiker en viermaal de percentische hoeveelheid asch, waarna het overblijvende wordt afgetrokken van 100. Het verschil wijst aan de hoeveelheid stroop per 100 kilogram ingeslagen rietsuiker of melado.

d. andere raffinaderijen en fabrieken-raffinaderijen, wanneer de zuiverheidsfactor der stroop niet hooger is dan 68.

2. Ter berekening van den zuiverheidsfactor wordt de som van de percentische hoeveelheden saccharose en invertsuiker, deze laatste verminderd met vijf ten honderd, gedeeld door de de gewichtspercenten van de melasse of stroop, aangegeven door den densimeter Brix.

Het quotient, vermenigvuldigd met 100, wordt als zuiverheidsfactor aangemerkt.

Bedraagt echter de hoeveelheid invertsuiker niet meer dan twee ten honderd, dan worden de polarisatiepercenten verondersteld de percenten saccharose te zijn. In dat geval blijft bij het berekenen van den zuiverheidsfactor de invertsuiker buiten aanmerking, doch wordt de aanwezige raffinose tot het volle bedrag in mindering gebracht.

3. Melasse of stroop, welke aardappelstroop of andere zetmeelstroop, of wel zetmeelsuiker bevat, wordt niet als afgewerkt beschouwd.

4. Het onderzoek van stroop en melasse, volgens dit besluit, heeft plaats naar monsters, overeenkomstig de voorschriften van Onzen Minister van Financiën, door ambtenaren der accijnzen te nemen en te verzegelen.

De fabrikant of raffinadeur wordt uitgenoodigd zijn zegel of handteekening naast het ambtszegel te plaatsen.

5. Bij het in werking komen van dit besluit vervallen de Koninklijke besluiten van 5 Augustus 1897 (*Staatsblad* nº. 189) en 4 Juli 1898 (*Staatsblad* nº. 172) en Ons besluit van 11 Juli 1899 (*Staatsblad* nº. 156).

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 7den October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) BERTLING.

(*Uitgeg.* 18 *Oct.* 1913.)

8 *October* 1913. BESLUIT, tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor het kanaal van *Amsterdam* naar *de Merwede*. S. 383.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 23 Juli 1913, nº. 269, afdeeling Waterstaat;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* nº. 69) en op het algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen, enz. onder beheer van het Rijk, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 13 Augustus 1891 (*Staatsblad* nº. 158) en laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 20 Augustus 1910 (*Staatsblad* nº. 262);

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Augustus 1913, nº. 17);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 4 October 1913, nº. 217, afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. vast te stellen het navolgende

BIJZONDER REGLEMENT VAN POLITIE *voor het kanaal van* Amsterdam *naar* de Merwede.

Art. 1. Onder het in dit reglement bedoeld kanaal wordt verstaan het kanaal, aanvangende aan het *Noordzeekanaal*, bij de *Stads Rietlanden* te *Amsterdam*, en loopende bewesten *Utrecht* en *Vreeswijk* tot in *de Lek*, en van uit die rivier beoosten *Vianen* tot in *de Merwede*, ten westen van *Gorinchem*, benevens de vertakking naar de *Oude Vecht* bij *Nigtevecht*.

2. Vaartuigen van grootere lengte dan 100 M. en die van grootere breedte dan 11.50 M. worden niet op het kanaal toegelaten.

Voor den diepgang der vaartuigen, die op het kanaal worden toegelaten gelden, onafhankelijk van de lengte, de volgende regelen:

Vaartuigen van 11.50 M. breedte mogen niet dieper gaan dan 2.15 M.;

Vaartuigen van 11.40 M. breedte mogen niet dieper gaan dan 2.20 M.;

Vaartuigen van 11.30 M. breedte mogen niet dieper gaan dan 2.25 M.;

Vaartuigen van 11.20 M. breedte mogen niet dieper gaan dan 2.30 M.;

Vaartuigen van 11.10 M. breedte mogen niet dieper gaan dan 2.35 M.;

Vaartuigen van 11.— M. breedte mogen niet dieper gaan dan 2.40 M.;

Vaartuigen van 10.90 M. breedte mogen niet dieper gaan dan 2.45 M.;

Vaartuigen van 10.80 M. breedte mogen niet dieper gaan dan 2.50 M.;

Vaartuigen van 10.70 M. breedte mogen niet dieper gaan dan 2.55 M.;

Vaartuigen van 10.60 M. breedte mogen niet dieper gaan dan 2.60 M.;

met dien verstande, dat voor de tusschengelegen breedten telkens voor elke 2 c.M. mindere breedte 1 c.M. meer diepgang wordt toegelaten.

Voor vaartuigen van minder dan 10.60 M. breedte is de toegelaten diepgang voor elke lengte en breedte die, welke in onderstaande tabel als met die lengte en breedte overkomende wordt aangegeven.

BREEDTE IN M.	LENGTE IN M.															
	100 tot 99.01	99 tot 98.01	98 tot 97.01	97 tot 96.01	96 tot 95.01	95 tot 94.01	94 tot 93.01	93 tot 92.01	92 tot 91.01	91 tot 90.01	90 tot 89.01	89 tot 88.01	88 tot 87.01	87 tot 86.01	86 tot 85.01	85 en minder
10.59 en 10.58	2.60	2.60	2.60	2.60	2.60	2.60	2.60	2.60	2.61	2.61	2.61	2.61	2.61	2.61	2.61	2.61
10.57 „ 10.56	2.60	2.60	2.60	2.60	2.60	2.61	2.61	2.61	2.61	2.61	2.61	2.62	2.62	2.62	2.62	2.62
10.55 „ 10.54	2.60	2.60	2.60	2.61	2.61	2.61	2.61	2.61	2.62	2.62	2.62	2.62	2.62	2.63	2.63	2.63
10.53 „ 10.52	2.60	2.60	2.61	2.61	2.61	2.61	2.62	2.62	2.62	2.62	2.63	2.63	2.63	2.63	2.64	2.64
10.51 „ 10.50	2.60	2.60	2.61	2.61	2.61	2.62	2.62	2.62	2.63	2.63	2.63	2.64	2.64	2.64	2.65	2.65
10.49 „ 10.48	2.60	2.60	2.61	2.61	2.62	2.62	2.62	2.63	2.63	2.64	2.64	2.65	2.65	2.65	2.66	2.66
10.47 „ 10.46	2.60	2.60	2.61	2.61	2.62	2.62	2.63	2.63	2.64	2.64	2.65	2.65	2.66	2.66	2.67	2.67
10.45 „ 10.44	2.60	2.60	2.61	2.62	2.62	2.63	2.63	2.64	2.64	2.65	2.66	2.66	2.67	2.67	2.68	2.68
10.43 „ 10.42	2.60	2.60	2.61	2.62	2.62	2.63	2.63	2.64	2.65	2.66	2.67	2.67	2.68	2.68	2.69	2.69
10.41 „ 10.40	2.60	2.60	2.61	2.62	2.62	2.63	2.64	2.65	2.65	2.66	2.67	2.68	2.68	2.69	2.69	2.70
10.39 „ 10.38	2.60	2.61	2.62	2.62	2.63	2.64	2.64	2.65	2.66	2.67	2.68	2.68	2.69	2.70	2.70	2.71
10.37 „ 10.36	2.60	2.61	2.62	2.62	2.63	2.64	2.65	2.65	2.66	2.67	2.68	2.69	2.69	2.70	2.71	2.72
10.35 „ 10.34	2.60	2.61	2.62	2.62	2.63	2.64	2.65	2.66	2.67	2.68	2.69	2.70	2.70	2.71	2.72	2.73
10.33 „ 10.32	2.60	2.61	2.62	2.63	2.64	2.65	2.65	2.66	2.67	2.68	2.69	2.70	2.71	2.72	2.73	2.74
10.31 „ 10.30	2.60	2.61	2.62	2.63	2.64	2.65	2.66	2.67	2.68	2.69	2.70	2.71	2.72	2.73	2.74	2.75
10.29 „ 10.28	2.60	2.61	2.62	2.63	2.64	2.65	2.66	2.67	2.68	2.70	2.71	2.72	2.73	2.74	2.75	2.76
10.27 „ 10.26	2.60	2.61	2.62	2.63	2.64	2.66	2.67	2.68	2.69	2.70	2.71	2.72	2.73	2.75	2.76	2.77
10.25 „ 10.24	2.60	2.61	2.62	2.63	2.64	2.66	2.67	2.68	2.69	2.71	2.72	2.73	2.74	2.75	2.77	2.78
10.23 „ 10.22	2.60	2.61	2.63	2.64	2.65	2.66	2.67	2.69	2.70	2.71	2.72	2.74	2.75	2.76	2.78	2.79
10.21 en minder	2.60	2.61	2.63	2.64	2.65	2.67	2.68	2.69	2.70	2.72	2.73	2.75	2.76	2.77	2.79	2.80

Vaartuigen van 85 M. of meer lengte, die van 10.50 M. of meer breedte en die van 2.60 M. of meer diepgang mogen het kanaal slechts bevaren, indien aan de navolgende voorschriften wordt voldaan:

1°. Het vaartuig voert als kenteeken op 3 M. boven scheepsboord dwarsscheeps een bord, groot minstens 0.75 bij 0.50M. aan beide zijden zwart geverfd met een wit kruis van minstens 0.10 M. breede streepen.

2°. Het bevaren geschiedt uitsluitend tusschen één uur vóór zonsopkomst en één uur nà zonsondergang.

3°. Het vaartuig moet afzonderlijk worden gesleept en mag met geen grootere snelheid worden vervoerd dan 90 M, per minuut.

4°. Minstens twee etmalen te voren wordt door of van wege den schipper telkens van het voornemen tot bevaren kennis gegeven aan den betrokken havenmeester, zijnde voor het kanaalvak bezuiden *de Lek* de havenmeester van *het Merwedekanaal* te *Gorinchem* en voor het kanaalvak benoorden *de Lek* de havenmeester van het *Merwedekanaal* te *Utrecht*.

5°. De voorschriften, door den havenmeester met betrekking tot het bevaren gegeven, worden door den schipper bij het bevaren van het betrokken kanaalvak stipt opgevolgd.

De havenmeesters zijn bevoegd in bijzondere omstandigheden als mist, onstuimig weder, enz. het vaartuig tijdelijk op te houden.

Door de Wilhelminasluis te *Vianen* worden geen vaartuigen geschut van grootere afmetingen dan:

lengte . . . . . 53.— M.;
breedte. . . . . 7.50 „
diepgang. . . . . 2.10 „

Vergunningen als bedoeld bij artikel 63, 3de lid, van het Algemeen Reglement, moeten minstens drie dagen te voren worden aangevraagd, voor het kanaalvak bezuiden *de Lek*, bij den hoofdingenieur-directeur in de 10de directie, te *'s Gravenhage*, en voor het kanaalvak benoorden *de Lek*, bij den hoofdingenieur-directeur in de 9de directie, te *Haarlem*.

3. Er wordt *niet* meer geschut:

a. met de Koninginnensluis te *Vreeswijk* en met de Groote Schutsluis te *Vianen*,

zoodra en zoolang het water in de rivier *de Lek* aan die sluizen den stand heeft bereikt van 4.95 M. boven Amsterdamsch peil, overeenkomende met 4.81 M. boven het herziene Amsterdamsch peil (N.A.P.) of hooger;

b. met de Wilhelminasluis te *Vianen*,

zoodra en zoolang het water in de rivier *de Lek* aan die sluis den stand heeft bereikt van 4.238 M. boven Amsterdamsch peil, overeenkomende met 4.11 M. boven het herziene Amsterdamsch peil (N.A.P.) of hooger;

c. met de Merwedesluis bij *Gorinchem*,

zoodra en zoolang het water in de rivier *de Merwede* aan die sluis den stand heeft be-

reikt van 4.30 M. boven Amsterdamsch peil, overeenkomende met 4.196 M. boven het herziene Amsterdamsch peil (N.A.P.) of hooger.

4. De schutkolk van de Merwedesluis bij *Gorinchem* wordt op de rivier *de Merwede* afgemalen, zoodra en zoolang het stoomgemaal te *Steenenwijk* behoorlijk in werking is, of, voor het geval dat dit stoomgemaal onverhoopt niet mocht *kunnen* werken, zoodra en zoolang als het water in het kanaal van *Steenenhoek*, aan de sluis tusschen dit kanaal en *de Linge* (de Steenenhoeksche kanaalsluis) tot 1.40 M. boven Amsterdamsch peil, overeenkomende met 1.336 M. boven het herziene Amsterdamsch peil (N.A.P.) en hooger, is gestegen.

5. Met uitbreiding van artikel 18 van het Algemeen Reglement wordt voor dit kanaal bepaald, dat, na de in dat artikel genoemde vaartuigen, ook recht op voorschutting hebben de naar den *Duitschen Rijn* bestemde of van daar komende vaartuigen met hunne sleepers, voor zoover zij niet uitsluitend of, ter beoordeeling van den op de sluis dienstdoenden beambte, niet nagenoeg uitsluitend geladen zijn met puin, grind, steenslag of basalt, of zonder lading varen.

De Minister is gemachtigd afwijking hiervan toe te staan of te bevelen.

6. Het maximum van snelheid, waarmede door mechanische kracht voortbewogen vaartuigen mogen varen, bedraagt per minuut:

voor vaartuigen:

van meer dan 2,50 M.	diepgang,	125	M.;
tusschen 2 en 2.50 „	„	150	„
„ 1.25 en 2 „	„	175	„
van minder dan 1.25 „	„	200	„

De Minister kan evenwel voor vaartuigen, die in den regel het kanaal bevaren, een of meer proefvaarten doen plaats hebben, en in verband met den uitslag daarvan vaststellen, dat de toe te laten snelheid voor dat vaartuig worde bepaald naar een vast te stellen grootst aantal zuigerslagen der machine of wentelingen der schroefas in de minuut.

Het is verboden, met grooter snelheid te varen dan volgens het tweede lid van dit artikel is toegelaten.

7. De grootste geoorloofde afmetingen der vlotten zijn:

lengte	125.00	M.;
breedte.	7.00	„;
diepgang.	1.50	„.

In de Wilhelminasluis te *Vianen* echter worden geene grootere lengten dan van 45 M. toegelaten.

De grootste snelheid waarmede vlotten vervoerd mogen worden, bedraagt 75 M. per minuut.

Met afwijking van het bepaalde in artikel 71 van het Algemeen Reglement, wordt voor dit kanaal bepaald, dat elk vlot van 35 M. of minder lengte door ten minste twee bekwame mannen moet bestuurd worden, en voor elke 30 M. meerdere lengte of gedeelte daarvan, één man meer ter besturing moet aanwezig zijn.

8. Het grootste aantal vaartuigen, dat gelijktijdig door een sleepboot mag worden gesleept, bedraagt twaalf.

Vaartuigen van meer dan 250 ton inhoud tellen in den sleeptrein voor twee vaartuigen.

9. Bij bruggen met twee doorvaartopeningen moeten alle vaartuigen en vlotten de opening aan stuurboordswal doorvaren, tenzij de op de brug dienstdoende beambte, in het belang van het scheepvaartverkeer, aan den schipper gelast of vergunt, de opening aan bakboordswal door te varen.

Gelijke bepaling geldt voor het doorvaren der twee openingen van de dubbele schutsluis nabij Amsterdam.

10. Voor bruggen met twee doorvaartopeningen wordt het eerste lid van artikel 22 van het Algemeen Reglement gelezen als volgt:

„Telkenmale nadat twee vaartuigen achter elkander eene brugopening zijn doorgevaren, wordt de brug, zoo noodig, ten behoeve der voetgangers en rij- en voertuigen gesloten."

11. De eerste twee volzinnen van artikel 15 van het Algemeen Reglement zijn ook van toepassing bij het naderen van in overvaart zijnde ponten.

Wanneer een in overvaart zijnde pont in nood verkeert en de pontwachter geen gelegenheid meent te hebben, het vaarwater tijdig vrij te maken, moet de schipper van een naderend vaartuig, op het vertoonen van een noodsein, zijn vaartuig doen stoppen, en desgevorderd, ter plaatse door den pontwachter aan te wijzen vastleggen.

Dit noodsein bestaat in het zwaaien op de pont, bij dag van een roode vlag, en bij nacht van een rood licht.

12. Met afwijking in zooverre van den derden volzin van artikel 15, eerste lid, van het Algemeen Reglement, is het verboden de stoomfluit te gebruiken voor andere doeleinden, dan tot het geven van de seinen, opgenomen in het Binnenaanvaringsreglement.

13. Met afwijking van het laatste lid van artikel 15 van het Algemeen Reglement, zijn het tweede, derde en vierde lid van dat arti-

kel ook van toepassing op de schipbrug onder *Meerkerk*.

14. Het is verboden, vaartuigen met paarden te jagen, anders dan langs het daarvoor bestemde jaagpad.

Dit jaagpad loopt langs de westzijde van het kanaal, behalve voor het gedeelte tusschen de draaibrug in den Weverwijkschen dijk onder *Meerkerk* en de Bazelbrug, waar het langs de oostzijde loopt; bij *Vianen*, waar het jaagpad is afgebroken door den toegang naar de Wilhelminasluis, en bij *Gorinchem*, waar het is afgebroken door het *Steenenhoeksche kanaal*.

Bovendien wordt het jagen nog toegelaten aan de oostzijde tusschen:

a. de pont in den Aetsveldschen polder en de sluizen te *Nigtevecht*;

b. de draaibrug in den grooten weg van *Utrecht* naar *Vreeswijk* en den *Vaartschen Rijn*;

c. de groote schutsluis te *Vianen* en de draaibrug in den Weverwijkschen dijk;

d. de Bazelbrug en den zijtak uitgaande bezuiden de brug in den spoorweg *Dordrecht—Elst* naar den Arkelschen dam;

e. den evengenoemden zijtak en de schutsluis bij de algemeene begraafplaats te *Gorinchem*.

15. Met uitbreiding van het tweede lid van artikel 91 van het Algemeen reglement, wordt bepaald, dat het proces-verbaal omtrent aan de kanaalwerken toegebrachte schade in afschrift zal worden medegedeeld:

a. wegens schade aan werken onder beheer van het Departement van Oorlog, aan den betrokken eerstaanwezend officier der genie;

b. wegens schade aan werken van bijzondere besturen of personen, aan die personen of besturen.

16. Overtreding van de palingen van dit bijzonder reglement wordt, voor zoover daartegen niet bij de wet of het Algemeen Reglement is voorzien, gestraft als volgt:

a. met hechtenis van ten hoogste dertig dagen of geldboete van ten hoogste honderd vijftig gulden, de overtreding van artikel 6, derde lid;

b. met geldboete van ten hoogste honderd gulden, de overtreding van artikel 2, vierde lid, sub 1—5 en van artikel 9;

c. met geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden, de overtreding van artikel 7, laatste lid;

d. met geldboete van ten hoogste vijftig gulden, de overtreding van artikel 11 en artikel 14;

e. met geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden, de overtreding van artikel 12.

II. te bepalen, dat met het in werking treden van het sub I bedoelde reglement is vervallen het reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 30 Januari 1894 (*Staatsblad* n°. 8) en gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 12 Juni 1897 (*Staatsblad* n°. 165), 1 September 1899 (*Staatsblad* n°. 205) en 11 November 1903 (*Staatsblad* n°. 276).

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 8sten October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, (*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 28 *Oct.* 1913.

—

8 *October* 1913. BESLUIT, tot wijziging van het bijzonder reglement van politie voor het kanaal, uitgaande van het kanaal van *Amsterdam* naar *de Merwede* bij *Schotdeuren*, langs de *Linge* en door *Gorinchem* naar de *Merwede*. S. 384.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, van 23 Juli 1913, n°. 269, afdeeling Waterstaat;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) en op het algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen enz., onder beheer van het Rijk, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 13 Augustus 1891 (*Staatsblad* n°. 158) en laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 20 Augustus 1910 (*Staatsblad* n°. 262);

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Augustus 1913, n°. 17);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 4 October 1913, n°. 217, afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met wijziging in zooverre van het bijzonder reglement van politie voor het kanaal, uitgaande van het kanaal van *Amsterdam* naar de *Merwede* bij *Schotdeuren*, langs de *Linge* en door *Gorinchem* naar de *Merwede*, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 30 Januari 1894 (*Staatsblad* n°. 9), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 14 December 1904 (*Staatsblad* n°. 252), te bepalen, dat artikel 10 van dat reglement zal worden gelezen als volgt:

Art. 10. „Bij bruggen met twee doorvaartopeningen moeten alle vaartuigen en vlotten de opening aan stuurboordswal doorvaren, tenzij de op de brug dienst doende beambte, in het

belang van het scheepvaartverkeer, aan den schipper gelast of vergunt de opening aan bakboordswal door te varen."

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 8sten October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, (*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 28 *Oct.* 1913.)

—

8 *October* 1913. BESLUIT, tot vaststelling van den dag, waarop de wet van 5 Februari 1912 (*Staatsblad* n°. 32), houdende nadere bepalingen betreffende den accijns op de suiker, in werking zal treden. S. 385.

Bij deze wet wordt bepaald, dat de wet van 5 Februari 1912 (*Staatsblad* n°. 32), gewijzigd bij de wet van 21 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 306), op den tienden November 1913 in werking treedt.

—

8 *October* 1913. BESLUIT, houdende vrijstelling van accijns voor ingedikt beetwortelsap, dat elders dan in eene beetwortelsuikerfabiek wordt vervaardigd. S. 386.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 12 September 1914, n°. 87, Accijnzen;

Gezien artikel 2 der wet van 21 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 306);

Den Raad van State gehoord (advies van 23 September 1913, n°. 17);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 October 1913, n°. 36, Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Er wordt onder de volgende voorzieningen vrijstelling van accijns verleend voor ingedikt beetwortelsap, dat elders dan in eene beetwortelsuikerfabriek wordt vervaardigd.

2. Het sap mag enkel worden verkregen door het koken der beetwortelen, het uitpersen daarvan en het indikken van het alzoo verkregen sap.

3. Om voor vrijstelling in aanmerking te komen, moet van het ingedikte sap het invertsuikergehalte ten minste dertig en het aschgehalte ten minste twee ten honderd van het gewicht bedragen en mag dat sap niet lichter van kleur zijn dan het daarvoor door Onzen Minister van Financiën vast te stellen standmonster.

4. Hij die aanspraak wil maken op de vrijstelling, moet dit vermelden in de kennisgeving, bedoeld in artikel 77 der Suikerwet, zooals dat gelezen wordt volgens art. III der wet van 5 Februari 1912 (*Staatsblad* n°. 32) en daarbij tevens eene schriftelijke aangifte inleveren, houdende:

a. omschrijving van de panden en erven, uitmakende de inrichting waarin het ingedikt beetwortelsap zal worden vervaardigd, met vermelding van kadastrale sectie en nommer;

b. de soort en het aantal der voor het bereiden van het ingedikt sap te bezigen werktuigen.

5. Door den belanghebbende moet zekerheid worden gesteld voor den accijns, die volgens de bepalingen van dit besluit verschuldigd kan worden.

Het bedrag dier zekerheid wordt voor elken belanghebbende door Onzen Minister van Financiën bepaald.

6. De belanghebbende houdt een register dat overeenkomstig de voorschriften van Onzen Minister van Financiën wordt ingericht en bijgehouden.

In dat register, hetwelk den ambtenaren der accijnzen steeds op hunne eerste aanvraag moet worden vertoond, vermeldt de belanghebbende:

a. het gewicht der hoeveelheid beetwortelen die bij het in werking treden van dit besluit voorhanden zijn;

b. aan het einde van elken dag, het gewicht der hoeveelheid beetwortelen welke hij op dien dag ontvangen heeft;

c. telkens wanneer beetwortelen van den voorraad worden genomen om dit te bewerken, het gewicht daarvan, alsmede de tijdstippen van aanvang en van het einde van elke bewerking;

d. aan het einde van elken dag, het gewicht van het verkregen ingedikt beetwortelsap.

De belanghebbende is verplicht om binnen drie dagen na afloop van elke week, waarin beetwortelen in bewerking zijn genomen, aan den ontvanger der accijnzen over de plaats waar de bewerking geschiedde, schriftelijk opgaaf te doen van het gewicht der op elken dag dier week in bewerking gebrachte beetwortelen.

Indien volgens het oordeel van Onzen Minister van Financiën de bepalingen van dit artikel door den belanghebbende niet naar behooren worden in acht genomen, kan die Minister voorschrijven dat de werkzaamheden geheel of ten deele onder toezicht van ambtenaren moeten plaats hebben; in dat geval komen de kosten daarvan tot een door meergenoemden Minister

te bepalen bedrag ten laste van den belanghebbende.

7. Tot alle panden en erven, bedoeld bij lr. *a* van artikel 4, hebben de ambtenaren van het laboratorium van het Departement van Financiën en de verdere door Onzen Minister van Financiën aan te wijzen deskundigen, toegang op gelijken voet als de ambtenaren der accijnzen.

Alle bij het vorig lid bedoelde ambtenaren en deskundigen zijn bevoegd in die panden monsters te nemen van de daarin aanwezige stoffen.

8. Voor de monsters die volgens dit besluit kunnen worden genomen, moet de belanghebbende kosteloos tot bewaring geschikte flesschen of andere voorwerpen leveren; voldoet hij hieraan niet dan wordt het benoodigde op zijne kosten aangeschaft.

Hetgeen bij onderzoek van de monsters overblijft en de flesschen of andere voorwerpen worden desverlangd teruggegeven.

9. Het is verboden:

1°. in de panden of op de erven, bedoeld bij lr. *a*, van artikel 4, buiten de aangegeven werktuigen, beetwortelsap voorhanden te hebben dat niet voldoet aan de eischen, gesteld bij artikel 3, alsmede om dergelijk sap uit te slaan;

2°. andere gemeenschap met de sub 1°. bedoelde panden en erven te hebben of te maken dan die door Onzen Minister van Financiën is toegestaan.

Bij gebleken overtreding van een der voormelde verbodsbepalingen wordt, onverminderd de toepassing van het bepaalde bij artikel XV der wet van 24 Juli 1903 (*Staatsblad* n°. 248), van het ingedikt beetwortelsap, vervaardigd gedurende het tijdvak van drie maanden, voorafgaande aan den dag waarop van de overtreding is gebleken, de accijns ingevorderd ten bedrage van *f* 17.52 per 100 kilogram. Als vervaardigde hoeveelheid wordt aangenomen twintig ten honderd van het gewicht der hoeveelheid beetwortelen die blijkens artikel 6 in voormeld tijdvak in bewerking is gebracht.

10. Ingeval ingedikt beetwortelsap niet afzonderlijk wordt vervaardigd doch verkregen wordt door beetwortelen tegelijk met appelen, peren of ander ooft of afval daarvan te koken, uit te persen en in te dikken, kan Onze Minister van Financiën, onder de vereischte waarborgen tegen misbruik, voor zooveel noodig ontheffing verleenen van het bepaalde bij de artikelen 3, 5 en 6 van dit besluit.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 8sten October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) BERTLING.

(*Uitgeg.* 18 *Oct.* 1913.)

—

9 *October* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën betreffende benoemingen van gewezen militairen der land- of zeemacht beneden den rang van officier, tot leeraar aan gymnasia enz.

Bij artikel 1, n°. 34 der wet van 24 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 303), welke wet op 1 October l.l. in werking is getreden, zijn de artikelen 24 en 25 der Burgerlijke Pensioenwet ingetrokken. Ten gevolge daarvan is het niet meer noodig, dat door U de opgaven worden verstrekt, bedoeld in de dezerzijdsche circulaire van 10 Juli 1906, n°. 10358, Afdeeling O, met betrekking tot het onderwijzend personeel der gemeentelijke gymnasia, hoogere burgerscholen, burgerscholen, middelbare scholen voor meisjes en kweekscholen voor onderwijzers en onderwijzeressen, — alsmede de opgaven, bedoeld in de circulaire van 10 Juli 1906, n°. 10357, Afdeeling O, en in de tweede alinea der circulaire van 11 October 1911, n°. 7545, Afdeeling L. O., met betrekking tot de onderwijzers aan openbare lagere scholen.

Intusschen deelt de Minister van Financiën mij mede, dat hij met het oog op artikel 4*a* der Weduwenwet voor de landmacht 1909 en artikel 5*a* der Weduwenwet voor de zeemacht 1909, ook voortaan ingelicht wenscht te worden omtrent de gevallen van herplaatsing van gewezen militairen der land- of zeemacht beneden den rang van officier, wier ontslag na 22 Januari 1909 is ingegaan, in eene betrekking, waaraan het uitzicht op burgerlijk pensioen is verbonden, met vermelding van den datum van ingang der benoeming en van het bedrag der wedde, en van de geldelijke bevorderingen van zulke herplaatste militairen.

Ten einde die inlichtingen aan mijn ambtgenoot te kunnen verschaffen betreffende de bedoelde gewezen militairen, die mochten worden opgenomen onder het onderwijzend personeel der gemeentelijke gymnasia, hoogere burgerscholen, burgerscholen, middelbare scholen voor meisjes en kweekscholen voor onderwijzers en onderwijzeressen, heb ik de eer U te verzoeken, de daartoe noodige opgaven op te nemen in de lijsten, bedoeld in artikel 1 van het

Koninklijk besluit van 21 Februari 1906, (*Staatsblad* nº. 38).

Ik heb de eer U te verzoeken, de gemeentebesturen in Uwe Provincie, wien dit aangaat, aan te schrijven, U de hiertoe vereischte gegevens geregeld te verstrekken.

Ook gelieve U aan de besturen van alle gemeenten in Uw gewest mededeeling te doen van het vervallen der voorschriften ingevolge de bovenaangehaalde circulaires.

—

10 *October* 1913. BESLUIT ter bekendmaking van den tekst der wet van 9 Mei 1890 (*Staatsblad* nº. 78) tot regeling van de pensioenen der burgerlijke ambtenaren, zooals die is gewijzigd bij de wetten van 9 April 1897 (*Staatsblad* nº. 85); 28 Juni 1898 (*Staatsblad* nº. 152); 12 Mei 1902 (*Staatsblad* nº. 61); 5 Juni 1905 (*Staatsblad* nº. 152); 31 Januari 1908 (*Staatsblad* nº. 49); 7 November 1910 (*Staatsblad* nº. 314); 21 Juni 1913 (*Staatsblad* nº. 303) en 21 Juni 1913 (*Staatsblad* nº. 304). S. 387.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 7den October 1913, nº. 58, afdeeling Pensioenen;

Gelet op de wetten van den 9 Mei 1890 (*Staatsblad* nº. 78); 9 April 1897 (*Staatsblad* nº. 85); 28 Juni 1898 (*Staatsblad* nº. 152); 12 Mei 1902 (*Staatsblad* nº. 61); 5 Juni 1905 (*Staatsblad* nº. 152); 31 Januari 1908 (*Staatsblad* nº. 49); 7 November 1910 (*Staatsblad* nº. 314); 21 Juni 1913 (*Staatsblad* nº. 303) en 21 Juni 1913 (*Staatsblad* nº. 304);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Den tekst der wet van 9 Mei 1890 (*Staatsblad* nº. 78), tot regeling der pensioenen van de burgerlijke ambtenaren, zooals die bij de hiervoren vermelde wetten van 9 April 1897 (*Staatsblad* nº. 85); 28 Juni 1898 (*Staatsblad* nº. 152); 12 Mei 1902 (*Staatsblad* nº. 61); 5 Juni 1905 (*Staatsblad* nº. 152); 31 Januari 1908 (*Staatsblad* nº. 49); 7 November 1910 (*Staatsblad* nº. 314); 21 Juni 1913 (*Staatsblad* nº. 303) en 21 Juni 1913 (*Staatsblad* nº. 304), is gewijzigd, algemeen bekend te maken door bijvoeging van dien gewijzigden tekst in zijn geheel, bij dit besluit.

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 10den October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) BERTLING.

(*Uitgeg.* 18 *Oct* 1913.)

TEKST DER WET *van den 9den Mei* 1890 (Staatsblad nº. 78) *tot regeling van de pensioenen der burgerlijke ambtenaren, zooals die is gewijzigd bij de wetten van 9 April* 1897 (Staatsblad nº. 85), 28 *Juni* 1898 (Staatsblad nº. 152), 12 *Mei* 1902 (Staatsblad nº. 61), 5 *Juni* 1905 (Staatsblad nº. 152), 31 *Januari* 1908 (Staatsblad nº. 49), 7 *November* 1910 (Staatsblad nº. 314) *en* 21 *Juni* 1913 (Staatsblad nos. 303 en 304).

Art. 1. Ten laste van den Staat wordt pensioen verleend aan alle burgerlijke ambtenaren, onder de voorwaarden en naar de regelen bij deze wet bepaald.

2. Als burgerlijke ambtenaren worden beschouwd zij, die door of vanwege den Koning, door of vanwege eene der Kamers van de Staten-Generaal of door de Staten of de Gedeputeerde Staten der provinciën benoemd, van vaste aanstellingen zijn voorzien en wier wedden of belooningen uit de Staatsinkomsten gekweten worden, zoomede zij die bij de wet als burgerlijke ambtenaren zijn of zullen worden aangemerkt.

Onder de ambtenaren in het voorgaande lid bedoeld, zijn niet begrepen zij, die in kerkelijke of militaire betrekkingen zijn geplaatst, de loodsen en de mindere geëmployeerden, werklieden en bedienden, op daggeld werkzaam bij inrichtingen van 's Rijks zee- en landmacht.

Deze wet verstaat:

onder „gemeenteambtenaren", gemeenteambtenaren in den zin der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913;

onder „leeraren", leeraren in den zin der Pensioenwet voor de bijzondere leeraren 1913;

onder „onderwijzers", onderwijzers bij openbare lagere scholen en bij bijzondere scholen als bedoeld in artikel 60 der wet tot regeling van het lager onderwijs, met uitzondering van de onderwijzers, bedoeld in de artikelen 45 en 73 dier wet;

onder „burgerlijke betrekkingen", betrekkingen bekleed door burgerlijke ambtenaren in den zin dezer wet;

onder „gemeentelijke betrekkingen", betrekkingen bekleed door gemeenteambtenaren in bovenbedoelden zin;

onder „wedde" of „belooning" de onder welke benaming ook aan eene burgerlijke betrekking verbonden vaste inkomsten — waaronder ook die in den vorm van het genot van vrij wonen, vrije huisvesting en voeding — met uitzondering van die, welke strekken tot

vergoeding van aan de waarneming van het ambt verbonden onkosten.

Van het bedrag van inkomsten, die ook strekken tot vergoeding van onkosten als bovenbedoeld, wordt ten minste het twee derden gedeelte als wedde of belooning aangemerkt.

3. Burgerlijke ambtenaren hebben, nà bekomen ontslag, recht op pensioen, wanneer zij :

a. den ouderdom van vijf en zestig jaren vervuld hebben ;

b. door eene der oorzaken in artikel 12 litt. *b* vermeld, ziekten of gebreken bekomen, die hen ongeschikt maken voor de verdere waarneming van hun ambt ;

c. nà tienjarigen dienst uit hoofde van ziekten of gebreken voor de waarneming van hun ambt ongeschikt zijn ;

d. nà tienjarigen dienst, ten gevolge van de opheffing hunner betrekking of van eene nieuwe organisatie van het dienstvak waartoe zij behoorden, ontslagen zijn, indien hun geen wachtgeld wordt toegelegd, het wachtgeld wordt ingetrokken of minder bedraagt dan het pensioen waarop zij volgens hun diensttijd aanspraak hebben.

Een burgerlijk ambtenaar met een diensttijd van ten minste tien jaren, die niet op eigen verzoek, doch niet om een der in artikel 13 genoemde redenen wordt ontslagen, verkrijgt, indien hij niet later als burgerlijk ambtenaar wordt herplaatst, recht op pensioen, wanneer hij den leeftijd van vijf en zestig jaren heeft bereikt of uit hoofde van ziekten of gebreken ongeschikt is geworden voor het vervullen van de burgerlijke betrekking of van de burgerlijke betrekkingen, waaruit hij op bovenstaanden voet is ontslagen.

Is de belanghebbende in het genot van wachtgeld ten laste van den Staat, gelijk aan of hooger dan het pensioen, berekend over zijn diensttijd, dan verkrijgt hij eerst recht op pensioen wanneer dat genot is geëindigd.

4. Onafhankelijk van de voorwaarden bij het vorig artikel vermeld, hebben nà bekomen ontslag recht op pensioen :

a. de hoofden der Ministerieele Departementen, in geval van aftreding of van overgang tot eene andere ambtsbetrekking ; in het laatste geval behoudens de bepaling van artikel 25 ;

b. de leden van de Algemeene Rekenkamer en van de Rechterlijke Macht, die op grond van ziels- of lichaamsgebreken overeenkomstig de daaromtrent bestaande wettelijke voorschriften, uit hun ambt ontslagen worden ;

c. de consulaire ambtenaren, die als zoodanig veertig jaren hebben gediend, met dien verstande, dat voor de berekening van dien diensttijd, elke acht maanden, niet met verlof doorgebracht binnen de keerkringen, alsook op de bij algemeenen maatregel van bestuur aan te wijzen posten, zullen gelden voor één jaar ;

d. de ambtenaren bij den stenografischen dienst van de Kamers der Staten-Generaal, de ambtenaren voor den dienst der kantoren en lijnen van de Rijkstelegraaf, verificateurs, kommiezen-verificateurs en kommiezen-ontvangers voor den dienst der invoerrechten en accijnzen, opzichters van den waterstaat, opzichters en lichtwachters bij 's Rijks kustverlichting, landmeters voor den velddienst, bewaarders in gevangenissen, veldwachters, deurwaarders, hoofdkommiezen en kommiezen voor den dienst der belastingen, brievenbestellers, postboden en voorts de ambtenaren die een of meer der bij algemeenen maatregel van bestuur aan te wijzen betrekkingen bekleeden, indien zij den leeftijd van vijf en vijftig jaren bereikt en den Staat ten minste tien jaren in een of meer der hier genoemde of der aan te wijzen betrekkingen gediend hebben.

De betrekkingen, in de laatste plaats bedoeld, zijn de zoodanige die, met het oog op de eischen die het behoorlijk waarnemen van die ambten stelt, geacht moeten worden in den regel door personen van meer gevorderden leeftijd niet of slechts ten koste van te groote inspanning naar eisch te kunnen worden vervuld.

5. Het bestaan der in artikel 3 bedoelde ongeschiktheid kan slechts worden aangenomen op grond van eene, op die ongeschiktheid betrekking hebbende, met redenen omkleede schriftelijke verklaring van twee geneeskundigen, steunende op een door hen ingesteld onderzoek naar den gezondheidstoestand van den betrokken ambtenaar of gewezen ambtenaar.

Door Ons worden in elke provincie geneeskundigen aangewezen, aan wie het onderzoeken van binnen de provincie gevestigde ambtenaren kan worden opgedragen.

De benoeming van de geneeskundigen voor het instellen van een onderzoek geschiedt door den burgemeester der woonplaats van den belanghebbende. Een der geneeskundigen wordt, indien de belanghebbende dit verlangt, op zijne aanwijzing benoemd. De benoeming van den tweeden, of, zoo de belanghebbende geen geneesheer aanwijst, die van beiden geschiedt uit de geneeskundigen, bedoeld in het tweede lid.

Wordt de belanghebbende door de genees-

kundigen niet ongeschikt verklaard voor het vervullen van zijne betrekking of van de betrekking of de betrekkingen, bedoeld in het voorlaatste lid van artikel 3, of wordt hem niet, op grond van eene verklaring in tegengestelden zin, pensioen verleend, dan worden op eene schriftelijke aanvrage, door hem of van zijnentwege gericht aan Onzen Minister van Financiën, door dezen twee andere geneeskundigen uit de in het tweede lid bedoelden benoemd tot het instellen van een nieuw onderzoek.

De kosten van het eerste onderzoek worden, wanneer den belanghebbende pensioen wordt verleend, door den Staat, wanneer hij door de geneeskundigen voor het vervullen van zijne betrekking of van de betrekking of de betrekkingen, bedoeld in het voorlaatste lid van artikel 3, niet ongeschikt wordt verklaard en het onderzoek op zijn verlangen heeft plaats gehad, door hem gedragen.

Die van het tweede onderzoek komen ten laste van den Staat, die ook de kosten van het eerste onderzoek draagt in de gevallen, waarin deze niet door den belanghebbende worden betaald.

Alle op het geneeskundig onderzoek van den ambtenaar of gewezen ambtenaar betrekking hebbende stukken zijn vrij van zegelrecht en worden gratis geregistreerd.

6. Het bestaan van oorzakelijk verband tusschen bij een geneeskundig onderzoek als in het vorig artikel bedoeld geconstateerde ongeschiktheid voor den dienst en gewelddadigheden of bijzondere omstandigheden als bedoeld in artikel 12*b*, kan slechts worden aangenomen op grond van eene, op dat verband betrekking hebbende, met redenen omkleede schriftelijke verklaring van de geneeskundigen die het onderzoek hebben verricht.

Verklaren die geneeskundigen, dat zoodanig oorzakelijk verband niet bestaat, dan is het vierde lid van het vorig artikel van toepassing.

De kosten van het tweede onderzoek komen ten laste van den Staat. Ten opzichte van de op dat onderzoek betrekking hebbende stukken is van toepassing het laatste lid van het vorig artikel.

7. Het pensioen bedraagt voor elk jaar van den diensttijd een zestigste deel van het bedrag, dat den ambtenaar over zijne laatste vijf dienstjaren als burgerlijk ambtenaar gemiddeld per jaar tot pensioensgrondslag heeft gestrekt.

Heeft de belanghebbende een diensttijd als burgerlijk ambtenaar van minder dan vijf jaren, doch is hij vroeger leeraar, onderwijzer of gemeenteambtenaar geweest, dan treedt, behalve in het geval, genoemd in het vierde lid, voor het in het eerste lid bedoelde bedrag in de plaats dat, hetwelk over zijne laatste vijf dienstjaren als burgerlijk ambtenaar en als leeraar, onderwijzer of gemeenteambtenaar, gemiddeld per jaar voor hem als pensioensgrondslag heeft gegolden.

Heeft hij als burgerlijk ambtenaar of als burgerlijk ambtenaar en als leeraar, onderwijzer of gemeenteambtenaar een diensttijd van minder dan vijf jaren, dan geschiedt, behalve in het geval genoemd in het vierde lid, de berekening over den gemiddelden jaarlijkschen pensioensgrondslag gedurende dat kortere tijdvak.

Is in het tijdvak van vijf jaren, bedoeld in het tweede lid, of in het kortere tijdvak, bedoeld in het derde lid, begrepen diensttijd als onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs van meer dan een jaar, dan geschiedt de berekening over het gemiddelde per jaar van hetgeen de belanghebbende over het laatste jaar van dien diensttijd en over het overige deel van het betrokken tijdvak als pensioensgrondslag heeft gehad.

8. Wanneer een burgerlijk ambtenaar, wiens pensioensgrondslag op grond van artikel 22, derde lid, wordt verlaagd, binnen vijf jaren na het tijdstip van ingang van de verlaging wordt gepensionneerd, wordt voor de berekening van zijn pensioen het lagere bedrag geacht hem ook vóór de verlaging tot pensioensgrondslag te hebben gestrekt.

Mede geldt dit voor de berekening van het pensioen van een burgerlijk ambtenaar, ten opzichte van wien zich een der in het tweede lid van artikel 23 en het zesde lid van artikel 24 genoemde gevallen heeft voorgedaan en die binnen vijf jaren na het tijdstip van ingang van de verlaging van den betrokken pensioensgrondslag uit de betrekking met dien verlaagden pensioensgrondslag met recht op pensioen wordt ontslagen.

9. Wanneer een burgerlijk ambtenaar, die twee of meer burgerlijke betrekkingen gelijktijdig bekleedt, uit een of meer dier betrekkingen met recht op pensioen wordt ontslagen, wordt bij de regeling van het pensioen voor de in de eene betrekking bewezen diensten geen rekening gehouden met de pensioensgrondslagen in de andere betrekkingen.

Zoo ook komt, wanneer een burgerlijk ambtenaar, die tegelijkertijd leeraar, onderwijzer of gemeenteambtenaar is, uit zijne burgerlijke betrekking met recht op pensioen wordt ont-

slagen, bij de regeling van zijn burgerlijk pensioen, hetgeen hij in zijne betrekking van leeraar, of van onderwijzer of in zijne gemeentelijke betrekking als pensioensgrondslag heeft en had, niet als maatstaf van berekening in aanmerking.

10. Wanneer een gepensionneerd burgerlijk ambtenaar na zijne herplaatsing als burgerlijk ambtenaar opnieuw als zoodanig wordt gepensionneerd, komen de pensioensgrondslagen, naar welke zijn eerste pensioen of zijne vorige pensioenen berekend is of zijn, bij de regeling van zijn tweede of volgend pensioen niet als maatstaf van berekening in aanmerking.

11. Het pensioen overschrijdt niet het tweederden gedeelte van het in het eerste, van het in het tweede, van het in het derde of van het in het vierde lid van artikel 7 genoemde gemiddelde noch ook — en dit geldt mede voor het gezamenlijk bedrag van twee of meer krachtens deze wet te verleenen pensioenen — het bedrag van drie duizend gulden.

Zoo ook wordt voor hem, die op grond van deze wet pensioen ontvangt en wien nog ander pensioen ten laste van den Staat of van zijne koloniën en bezittingen in andere werelddeelen is of wordt toegekend, eerstbedoeld pensioen gesteld op zoodanig bedrag, dat het totaal zijner pensioenen de som van drie duizend gulden, of, zoo hij oud-hoofd van een Ministerieel Departement is, de som van vier duizend gulden niet overschrijdt.

12. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 7 wordt het pensioen van:

a. de hoofden der Ministerieele Departementen bepaald op een twaalfde deel hunner bezoldiging, voor ieder dienstjaar als zoodanig.

Geldige diensten, door hen vroeger in andere burgerlijke betrekkingen bewezen, komen naar het voorschrift van artikel 7 in berekening. Met betrekking tot alle overige diensten, vroeger door hen bewezen, komt voor elk dienstjaar in berekening een evenredig gedeelte van het volle pensioenbedrag, volgens de bepalingen voor die diensten geldende op het oogenblik van aftreding. De bezoldiging als hoofd van een Ministerieel Departement genoten, komt bij deze berekeningen niet in aanmerking.

Het pensioen voor den gezamenlijken diensttijd kan niet meer dan vier duizend gulden bedragen;

b. de ambtenaren die ziekten of gebreken bekomen, die hen voor de verdere waarneming van hun ambt ongeschikt maken, bepaald op $^2/_3$ van het in het eerste, van het in het tweede, van het in het derde of van het in het vierde lid van artikel 7 genoemde gemiddelde, behoudens het maximum van drie duizend gulden, mits die ziekten of gebreken het gevolg zijn, hetzij van tegen hen in de uitoefening van hun dienst of ter zake van die uitoefening gepleegde gewelddadigheden, hetzij van andere bijzondere omstandigheden, die zich bij de uitoefening van den dienst niet door hunne schuld of onvoorzichtigheid hebben voorgedaan.

De aanspraak op het bij de vorige zinsnede bedoeld pensioen vervalt, indien een langer termijn dan van twee jaren is verstreken tusschen den dag waarop ziekten of gebreken als bovenbedoeld bekomen zijn en dien waarop van het bestaan der ongeschiktheid voor den dienst uit eene geneeskundige verklaring als in artikel 5 bedoeld, blijkt;

c. de consulaire ambtenaren in dier voege geregeld dat bij de berekening van hun pensioen, elke acht maanden niet met verlof doorgebracht binnen de keerkringen, alsook op de bij algemeenen maatregel van bestuur aan te wijzen posten zullen gelden voor één jaar, behoudens de maxima bij de laatste zinsnede van het vorig artikel vermeld;

d. de ambtenaren bedoeld bij artikel 3, lit. *d*, en van gewezen ambtenaren op wachtgeld, die op grond van het laatste lid van artikel 3 recht hebben op pensioen, ingeval het wachtgeld minder bedraagt dan het pensioen waarop zij volgens hun diensttijd aanspraak hebben, bepaald op een bedrag, gelijkstaande met het verschil tusschen laatstbedoeld pensioen en het wachtgeld, dat zij genieten, behoudens de maxima bij de laatste zinsnede van het vorig artikel vermeld.

13. Alle recht op pensioen gaat verloren voor hem, die behalve in de gevallen bij de artikelen 3, litt. *a*, *b* en *c* en 4 voorzien, ontslagen wordt op eigen verzoek, die bij rechterlijke uitspraak van zijn ambt wordt ontzet, of die uit hoofde van wangedrag, onzedelijkheid, verregaande achteloosheid of plichtverzuim uit zijne betrekking ontslagen wordt.

14. Als diensttijd komt, zoowel bij de regeling van het pensioen van een burgerlijk ambtenaar, als bij de ter beoordeeling van de pensioensaanspraken van burgerlijke ambtenaren te maken berekeningen, in aanmerking de tijd vóór en nà de invoering dezer wet in werkelijken dienst doorgebracht:

a. in burgerlijke betrekkingen, die aanspraak geven op pensioen;

b. in kerkelijke of militaire betrekkingen;

in betrekkingen bij openbare scholen en bij

scholen als bedoeld in artikel 60 der wet tot regeling van het lager onderwijs;

in betrekkingen bij het loodswezen;

in die als mindere geëmployeerde, werkman of bediende op daggeld, werkzaam bij inrichtingen van 's Rijks zee- en landmacht en bij het Koloniaal Etablissement te *Amsterdam*;

in betrekkingen in de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen en in die welke hier te lande ten laste van de koloniale geldmiddelen zijn of zullen worden ingesteld;

mits al die betrekkingen naar de daarvoor geldende regelen aanspraak geven op pensioen;

c. in gemeentelijke betrekkingen, mits, wat den tijd vóór 1 October 1913 in zulke betrekkingen doorgebracht betreft, inkoop daarvan voor pensioen ten laste van den Staat of van het in artikel 50 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 bedoelde fonds heeft plaats gehad;

d. als leeraar.

Niet in aanmerking komt de tijd, doorgebracht in eene betrekking van leeraar, na het ontslag waaruit de belanghebbende op grond van artikel 4*a* der Pensioenwet voor de bijzondere leeraren 1913 geen recht of geen uitzicht op pensioen had of had kunnen hebben.

e. in onbezoldigde burgerlijke betrekkingen, die aanspraak geven op en onmiddellijk worden achtervolgd door latere benoeming tot eene bezoldigde betrekking; mits belanghebbenden binnen ééne maand nà de aanvaarding dezer laatste verklaren bereid te zijn tot voldoening eener rente, over het tijdvak gedurende hetwelk als onbezoldigd ambtenaar is dienst gedaan, berekend tegen vier ten honderd in het jaar van de bijdrage, welke ten gevolge van de aanvaarding dier bezoldigde betrekking verschuldigd is.

Deze rente wordt in de eerste vier jaren telkens tot een gelijk gedeelte op de wedde van den ambtenaar ingehouden;

f. als onderwijzer, bij eene openbare inrichting van middelbaar of van hooger onderwijs, krachtens eene vaste aanstelling van Ons, van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, van een provinciaal bestuur of gemeentebestuur ontvangen.

Als diensttijd komt mede in aanmerking de tijd gedurende welken het lidmaatschap van eene der beide Kamers van de Staten-Generaal is waargenomen door hem, die, tijdens de aanvaarding van dat lidmaatschap een der evengenoemde betrekkingen bekleedende, overeenkomstig de daaromtrent geldende bepalingen tijdelijk van de waarneming der door hem bekleede betrekking is ontheven.

Voor hem, die, na om welke redenen ook ontslagen te zijn, later wordt herplaatst, zijn de diensten vóór het ontslag, en die, nà de herplaatsing bewezen, gelijkelijk geldig.

Tijdelijke diensten, andere dan in artikel 15 bedoeld, diensten van personen beneden den ouderdom van achttien jaren en diensten in bijzondere commissiën bewezen, komen slechts in aanmerking voorzoover zij, werden de belanghebbenden die zulke diensten bewezen, in de hoedanigheid, waarin zij ze verrichtten gepensionneerd, volgens de betrokken pensioenwetten met pensioen zouden worden vergolden.

Als diensttijd komt in aanmerking de tijd met of buiten bezwaar van 's Rijks schatkist met verlof doorgebracht, indien het verlof niet langer dan een jaar achtereenvolgens heeft geduurd. Wij behouden Ons voor in gevallen, waarin een verlof van meer dan een jaar in het belang van het Rijk, van eene provincie of van eene gemeente wordt verleend, te bepalen dat de tijd van dat verlof voor de toepassing van deze wet als diensttijd in aanmerking zal komen.

Niet in aanmerking komt de tijd, waarover reeds pensioen werd verleend ten laste van den Staat, van zijne koloniën en bezittingen in andere werelddeelen of van het in art. 50 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 bedoelde fonds.

15. Tijdelijke diensten, krachtens aanstelling in betrekkingen als bedoeld in artikel 14*a* bewezen, komen bij de regeling van pensioen als diensttijd in aanmerking, indien zij door een vaste aanstelling worden gevolgd. Volgt de vaste aanstelling niet onmiddellijk, zoo moeten deze diensten, om in aanmerking te komen, bewezen zijn gedurende ten minste twee achtereenvolgende jaren.

De belanghebbende is verplicht om, boven en behalve het in de artikelen 19 en 20 bepaalde, twee ten honderd van de som der door hem in tijdelijken dienst genoten belooningen bij te dragen.

Deze bijdrage is niet verschuldigd over hetgeen door hem genoten is, zoolang zijne jaarlijksche belooning vier honderd gulden of minder bedroeg. Ook stijgt zij niet boven twintig ten honderd van de door hem in den overigen tijd gemiddeld per jaar genoten belooning.

Zij zal, nadat de pensioensbijdrage wegens de eerste vaste aanstelling verschuldigd geheel is aangezuiverd, in de twee daarop volgende

jaren telkens voor de helft op de wedde of belooning worden ingehouden, met dien verstande echter, dat, indien ten gevolge daarvan de jaarwedde of belooning beneden de som van vierhonderd gulden in het jaar zou dalen, de inhouding zal geschieden in een zoodanig aantal jaren, als noodig zal zijn om de jaarwedde of belooning niet beneden die som te doen dalen. Zoolang de jaarwedde of belooning niet meer dan vierhonderd gulden in het jaar bedraagt, heeft geene inhouding plaats.

Het op het tijdstip van ingang van het ontslag van den ambtenaar nog niet vervallen gedeelte der bedoelde bijdrage wordt, wanneer hij als burgerlijk ambtenaar of als leeraar wordt herplaatst, op zijne wedde en indien of zoodra hij pensioen of wachtgeld geniet uit de Staatskas of wanneer hij een ook over zijn tijdelijken diensttijd berekend pensioen ten laste van het in artikel 50 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 bedoelde fonds ontvangt, op dat pensioen of wachtgeld in zooveel mogelijk gelijke maandelijksche of driemaandelijksche termijnen ingehouden, zóó, dat de geheele bijdrage binnen den in het vierde lid genoemden tijd zal zijn voldaan.

16. Wanneer een burgerlijk ambtenaar die behalve zijne burgerlijke betrekking nóg eene andere betrekking vervult, waaraan aanspraak op pensioen ten laste van den Staat is verbonden of die tevens gemeenteambtenaar is of twee of meer burgerlijke betrekkingen gelijktijdig bekleedt, als burgerlijk ambtenaar of uit één of meer zijner burgerlijke betrekkingen wordt ontslagen, wordt de tijd dien hij in die andere betrekking of in zijne gemeentelijke betrekking heeft doorgebracht niet aangemerkt als diensttijd in zijne burgerlijke betrekking of komt de tijd, doorgebracht in de eene burgerlijke betrekking, niet in aanmerking als diensttijd in de andere.

Zoo ook wordt bij het ontslag van een burgerlijk ambtenaar, die als ontslagene uit eene vroegere betrekking wachtgeld geniet waarvan het genot gevolgd wordt door recht op pensioen, de tijd, in die betrekking doorgebracht, niet aangemerkt als diensttijd in de betrekking waaruit de belanghebbende wordt ontslagen.

17. De tijd, dien een burgerlijk ambtenaar, die twee of meer burgerlijke betrekkingen gelijktijdig bekleedt, vroeger heeft doorgebracht in andere betrekkingen, waaruit hij zonder recht op pensioen of op wachtgeld, waarvan het genot door recht op pensioen wordt gevolgd, is ontslagen, komt bij zijn ontslag uit één of meer van eerstgenoemde betrekkingen in aanmerking als diensttijd in de burgerlijke betrekking met den hoogsten pensioensgrondslag.

Mede geldt dit ten aanzien van den tijd, dien een burgerlijk ambtenaar, die als ontslagene uit eene andere burgerlijke betrekking wachtgeld geniet, waarvan het genot door recht op pensioen wordt gevolgd, vóór het ontslag uit die betrekking in andere betrekkingen zooals in het eerste lid bedoeld, heeft door, gebracht.

Zoo ook komt, wanneer een burgerlijk ambtenaar die tevens leeraar, onderwijzer of gemeenteambtenaar is en wiens pensioensgrondslag in zijne burgerlijke betrekking of — zoo hij tevens onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs is — gemiddelde aan pensioensgrondslag als burgerlijk ambtenaar over zijne laatste vijf dienstjaren hooger is dan de pensioensgrondslag in zijne andere betrekking, uit eerstgemelde betrekking ontslagen wordt, de tijd dien hij in andere betrekkingen, zooals in het eerste lid bedoeld, heeft doorgebracht, als diensttijd in de burgerlijke betrekking in aanmerking.

Mede geldt dit ten aanzien van den tijd, dien een burgerlijk ambtenaar, die als ontslagene uit eene niet burgerlijke betrekking met een pensioensgrondslag lager dan die in zijne burgerlijke betrekking wachtgeld geniet, waarvan het genot door recht op pensioen wordt gevolgd, vóór het ontslag uit eerstgemelde betrekking in andere betrekkingen, zooals in het eerste lid bedoeld, heeft doorgebracht.

18. Wanneer een burgerlijk pensioen berekend is ook over diensttijd in gemeentelijke betrekkingen waarover op den voet van artikel 40, eerste lid of artikel 63, eerste lid der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 voor pensioen ten laste van het in artikel 50 dier wet bedoelde fonds is bijgedragen, of over diensttijd als tijdelijk gemeenteambtenaar ontvangt het Rijk van genoemd fonds eene vergoeding.

Deze vergoeding bedraagt, wanneer de berekening is gemaakt over diensttijd als gemeenteambtenaar na 1 October 1913, zeven ten honderd van hetgeen den belanghebbende gedurende dien diensttijd tot pensioensgrondslag heeft gestrekt en wanneer zij is geschied over diensttijd als gemeenteambtenaar vóór 1 October 1913, of over diensttijd als tijdelijk gemeenteambtenaar, acht, respectievelijk zeven ten honderd van de som der gedurende dien diensttijd genoten belooningen.

19. Behoudens de in art 20 vermelde uitzonderingen wordt door de burgerlijke amb-

tenaren, tot het bekomen van pensioen, de helft van het beloop hunner wedde of belooning over één jaar bijgedragen. Deze bijdragen worden onder de middelen tot dekking der Staatsuitgaven verantwoord.

20. De bijdrage in het voorgaande artikel bedoeld, wordt, zoowel op de door den ambtenaar bij eerste aanstelling verkregen wedde als op elke latere verhooging daarvan, in de eerste vier jaren telkens tot een gelijk gedeelte ingehouden.

In de gevallen, genoemd in de artt. 23 en 24, bedraagt elke termijn der pensioensbijdrage in de betrekking met den pensioensgrondslag, die op een hooger bedrag wordt gesteld, het een achtste gedeelte kan het bedrag dat den belanghebbende in die betrekking tot pensioensgrondslag zou strekken indien art. 23 of art. 24 niet werd toegepast.

De bijdrage is niet verschuldigd door een ambtenaar met een pensioensgrondslag, of, indien hij twee of meer burgerlijke betrekkingen gelijktijdig bekleedt of tevens leeraar, onderwijzer of gemeenteambtenaar is, met een totaal aan pensioensgrondslagen in die betrekkingen of als burgerlijk ambtenaar en als leeraar, onderwijzer of gemeenteambtenaar, van niet meer dan vierhonderd gulden; zij wordt met zooveel verminderd als noodig is om de wedde of belooning of — in de beide bovengenoemde gevallen — het totaal aan wedden of beloóningen niet, door de heffing van de bijdrage, beneden de som van vierhonderd gulden in het jaar te doen dalen.

Ten aanzien van ambtenaren die meer dan eene burgerlijke betrekking bekleeden, wordt het eerste lid op de aan elke betrekking verbonden wedde of belooning afzonderlijk toegepast.

De bijdrage wegens verhoogingen is niet verschuldigd door ambtenaren, voor wie de verhooging niet ten gevolge zal kunnen hebben de toekenning van een hooger pensioen dan dat, hetwelk zou verleend zijn, bijaldien op den dag van ingang der verhooging pensioen was toegekend.

Voor de hoofden der Ministerieele Departementen wordt de bij art. 19 bepaalde bijdrage door eene doorloopende korting van vijf ten honderd 's jaars hunner wedde of belooning vervangen.

21. Wanneer bij eene verandering in de toepassing van eenige bepaling dezer wet, volgens de nieuwe toepassing ten onrechte inhouding van bijdragen voor pensioen heeft plaats gehad of niet heeft plaats gehad, of te veel of te weinig is bijgedragen, wordt ieder ambtenaar of op wachtgeld gesteld burgerlijk ambtenaar van wien bij onderzoek blijkt, dat zich te zijnen opzichte een der bovengenoemde gevallen heeft voorgedaan, door het hoofd van het Departement waaronder hij werkzaam is of is geweest, van de nieuwe wetstoepassing schriftelijk in kennis gesteld. De betrokken Minister geeft, den Burgerlijken Pensioenraad gehoord, daarbij op hoeveel volgens die wetstoepassing abusievelijk voor pensioen is bijgedragen of niet is bijgedragen.

Wordt de belanghebbende met recht op pensioen of op wachtgeld ontslagen voordat de in het vorige lid bedoelde mededeeling is gedaan, dan geschiedt deze voordat tot de regeling van het pensioen of van het wachtgeld wordt overgegaan.

De nieuwe wetstoepassing werkt voor den belanghebbende niet terug, indien hij zijn verlangen hiertoe binnen drie maanden na de dagteekening der in het eerste lid bedoelde mededeeling aan den in dat lid bedoelden Minister schriftelijk te kennen geeft.

Wordt de belanghebbende binnen den in het vorige lid gestelden termijn van drie maanden ontslagen, dan moet het in dat lid bedoelde verlangen bij de indiening van de aanvrage om pensioen of om wachtgeld worden te kennen gegeven.

Heeft de belanghebbende op het tijdstip van ingang van de nieuwe wetstoepassing den dienst reeds met pensioen verlaten, dan heeft er geen inhouding of restitutie plaats van hetgeen door hem volgens die wetstoepassing te weinig of te veel voor pensioen is bijgedragen, tenzij zijn pensioen op grond van die toepassing wordt verhoogd.

Het aan achterstallige bijdragen voor pensioen verschuldigde wordt op de wedde in vier, zooveel mogelijk gelijke, jaarlijksche termijnen, op het pensioen of het wachtgeld terstond in zijn geheel ingehouden.

22. Bij de benoeming tot een ambt wordt de som bepaald, die tot grondslag moet strekken zoo voor de berekening van de overeenkomstig het bepaalde bij artikel 19 verschuldigde bijdrage als voor de latere regeling van het pensioen. Hij die in twee of meer burgerlijke betrekkingen wordt geplaatst, ontvangt voor elke betrekking afzonderlijk een pensioensgrondslag.

Bij elke verandering van belooning wordt de grondslag voor het pensioen opnieuw geregeld of bevestigd.

In geval van vermindering van belooning

wordt de vroegere grondslag, behoudens de daaraan verbonden verplichtingen, bevestigd, tenzij de belanghebbende het tegendeel verkiezen mocht en daarvan binnen drie maanden, nadat die vermindering hem kenbaar is gemaakt, aangifte doet. In het laatste geval wordt de bijdrage welke nog verschuldigd was, in verband met de wijziging van den pensioensgrondslag verminderd en de verminderde bijdrage, telkens tot een gelijk gedeelte, ingehouden in hetzelfde tijdvak, waarin die, welke vóór de wijziging van den grondslag nog verschuldigd was, zou ingehouden zijn.

De pensioensgrondslag wordt echter niet gesteld op een bedrag, lager dan dat, waarover op of tot het tijdstip van ingang van de verlaging van de wedde door den belanghebbende als burgerlijk ambtenaar, of, zoo hij vroeger leeraar is geweest, voor en door hem als leeraar en als burgerlijk ambtenaar voor pensioen zal zijn of worden bijgedragen.

Voor gewezen hoofden van Ministerieele Departementen kan, in het geval bij het voorgaande lid voorzien, de bevestiging van een vroegeren grondslag alleen plaats hebben tot het bedrag van dien, welke verbonden is geweest aan de betrekking die zij vóór de optreding als hoofd van een Ministerieel Departement mochten bekleed hebben. Indien zij vóór die optreding niet behoorden tot de bij deze wet bedoelde burgerlijke ambtenaren, worden zij met opzicht tot de bijdrage als nieuw aangestelde ambtenaren beschouwd.

Toevallige of tijdelijke vermeerdering of vermindering van de onzuivere opbrengst van percentsgewijze of andere veranderlijke belooningen, brengt geene wijziging van den eens bepaalden grondslag te weeg.

23. Wordt een burgerlijk ambtenaar, die twee of meer burgerlijke betrekkingen gelijktijdig bekleedt, of die tevens leeraar, onderwijzer of gemeenteambtenaar is, uit één of meer dier betrekkingen, respectievelijk als leeraar, onderwijzer of gemeenteambtenaar zonder recht op pensioen of op wachtgeld, waarvan het genot door dat recht gevolgd wordt, ontslagen, dan wordt zijn pensioensgrondslag in de betrekking die hij blijft bekleeden, of wordt de hoogste zijner pensioensgrondslagen in de nog door hem vervuld wordende betrekkingen met den pensioensgrondslag in de betrekking of met de som der pensioensgrondslagen in de betrekkingen waaruit hij is ontslagen, verhoogd, tenzij hij binnen drie maanden na het tijdstip van ingang van zijn ontslag aan het gezag dat zijne wedde regelt, schriftelijk te kennen geeft dat hij die verhooging niet verlangt.

Verkrijgt de belanghebbende bij de betrekking of de betrekkingen die hij blijft bekleeden, later wederom eene andere burgerlijke betrekking, eene betrekking van leeraar of van onderwijzer of eene gemeentelijke betrekking, dan wordt de pensioensgrondslag, die ingevolge het eerste lid werd verhoogd, gesteld op het bedrag dat de belanghebbende in de betrekking met dien pensioensgrondslag tot wedde heeft.

24. Wanneer een burgerlijk ambtenaar, een leeraar, een onderwijzer of een gemeenteambtenaar, die, na ontslag, geen recht heeft op pensioen of op wachtgeld, waarvan het genot door dat recht gevolgd wordt, overgaat, of een gewezen niet gepensionneerd burgerlijk ambtenaar, leeraar, onderwijzer of gemeenteambtenaar zonder recht op zoodanig wachtgeld, herplaatst wordt in eene burgerlijke betrekking en de pensioensgrondslag in die betrekking lager is, dan die, welken hij laatstelijk vóór zijn overgang of zijne herplaatsing als burgerlijk ambtenaar, als leeraar, als onderwijzer of als gemeenteambtenaar had, wordt de nieuwe pensioensgrondslag gesteld op het bedrag van den vroegeren.

Bekleedde de belanghebbende laatstelijk vóór zijn overgang of zijne herplaatsing twee of meer burgerlijke betrekkingen, betrekkingen van leeraar of van onderwijzer, of gemeentelijke betrekkingen en is de som der pensioensgrondslagen in die betrekkingen hooger dan de pensioensgrondslag in de nieuwe burgerlijke betrekking, dan wordt de nieuwe pensioensgrondslag gesteld op de som dier vroegere grondslagen.

Bekleedde de belanghebbende laatstelijk vóór zijn overgang of zijne herplaatsing één burgerlijke betrekking, één betrekking van leeraar of van onderwijzer of één gemeentelijke betrekking, gaat hij over of wordt hij herplaatst in twee of meer burgerlijke betrekkingen en is de som der pensioensgrondslagen in die betrekkingen lager dan de pensioensgrondslag in de laatstelijk door hem bekleede betrekking, dan wordt de hoogste der nieuwe pensioensgrondslagen, of — zijn deze gelijk — één dier pensioensgrondslagen verhoogd met het verschil tusschen den pensioensgrondslag in de laatstelijk bekleede betrekking en de som der pensioensgrondslagen in de nieuwe betrekkingen.

Bekleedde de belanghebbende laatstelijk vóór zijn overgang of zijne herplaatsing twee

of meer burgerlijke betrekkingen, betrekkingen van leeraar of van onderwijzer, of gemeentelijke betrekkingen, gaat hij over of wordt hij herplaatst in een grooter of in een kleiner aantal burgerlijke betrekkingen en is het totaal der pensioensgrondslagen in de nieuwe betrekkingen lager dan dat der pensioensgrondslagen in de laatstelijk bekleede, dan wordt de hoogste der nieuwe pensioensgrondslagen, of — zijn deze gelijk — één dier grondslagen verhoogd met het verschil tusschen die beide totaalbedragen.

In elk der vorengenoemde gevallen blijft de verhooging van den betrokken pensioensgrondslag achterwege, wanneer de belanghebbende binnen drie maanden na het tijdstip van ingang van zijn overgang of zijne herplaatsing aan het gezag dat zijne wedde regelt, schriftelijk te kennen geeft dat hij de verhooging niet verlangt. De pensioensgrondslag in de nieuwe betrekking of de som der pensioensgrondslagen in de nieuwe betrekkingen mag echter niet lager zijn dan het bedrag, waarover op of tot het tijdstip van ingang van den overgang of van de herplaatsing door den belanghebbende als burgerlijk ambtenaar, of, zoo hij vroeger leeraar is geweest, voor en door hem als leeraar en als burgerlijk ambtenaar voor pensioen zal zijn of worden bijgedragen.

Verkrijgt in een der in dit artikel genoemde gevallen de belanghebbende na zijn overgang of zijne herplaatsing nog eene andere burgerlijke betrekking, eene betrekking van leeraar of van onderwijzer of eene gemeentelijke betrekking of nog twee of meer zoodanige betrekkingen, dan wordt de pensioensgrondslag, die ingevolge het eerste, het tweede, het derde of het vierde lid op een hooger bedrag werd gesteld :

a. indien deze minder bedraagt dan of gelijk is aan de som van het bedrag, dat de belanghebbende in de betrekking met dien pensioensgrondslag tot wedde heeft en den pensioensgrondslag of het totaal aan pensioensgrondslagen in de nieuwe betrekking of betrekkingen, gesteld op het bedrag dier wedde ;

b. indien hij meer bedraagt dan de onder *a* bedoelde som, verminderd met den pensioensgrondslag of het totaal aan pensioensgrondslagen in de nieuwe betrekking of betrekkingen.

25. Het gezag dat de wedde of belooning van een burgerlijk ambtenaar regelt, regelt mede voorloopig den pensioensgrondslag van dien ambtenaar. Het bedrag wordt in het besluit, waarbij de wedde of belooning wordt bepaald, vermeld.

De vaststelling van de pensioensgrondslagen geschiedt door Onzen Minister van Financiën, den Burgerlijken Pensioenraad gehoord.

Geeft een ambtenaar, die bezwaar heeft tegen de wijze waarop zijn pensioensgrondslag is geregeld, binnen drie maanden na de dagteekening der kennisgeving van de beschikking tot vaststelling van zijn pensioensgrondslag aan Onzen Minister van Financiën zijn verlangen hiertoe schriftelijk te kennen, dan wordt omtrent die beschikking het gevoelen ingewonnen van de afdeeling van den Raad van State, bedoeld bij het tweede lid van art. 13 der wet van 21 December 1861 (*Staatsblad* nº. 129).

Wanneer omtrent eene beschikking, als in het vorige lid bedoeld, het gevoelen van genoemde afdeeling van den Raad van State wordt ingewonnen, wordt de zaak behandeld op de wijze, voorgeschreven voor de behandeling van de geschillen van bestuur.

26. Burgerlijke ambtenaren, die, met behoud hunner hoedanigheid van ambtenaar, doch met stilstand van wedde, tijdelijk van de waarneming van hunne betrekking worden ontheven, zijn, te rekenen van den ingang van hunne tijdelijke ontheffing tot het tijdstip van de wederopvatting van hunne functiën, vrijgesteld van de voldoening van het op het tijdstip der ontheffing nog niet betaalbaar zijnde gedeelte der in artikel 19 bedoelde pensioensbijdrage.

Het op het tijdstip van ingang van het ontslag van een burgerlijk ambtenaar nog niet betaalbaar zijnde gedeelte der in het eerste lid bedoelde bijdrage is, wanneer de belanghebbende zonder recht op pensioen wordt ontslagen, niet meer verschuldigd.

Het in het tweede lid bedoelde deel der bijdrage wordt, wanneer den ambtenaar, hetzij op grond van deze wet pensioen, hetzij wachtgeld wordt verleend, in zooveel mogelijk gelijke, driemaandelijksche termijnen op dat pensioen of wachtgeld ingehouden, zóó, dat het totaal aan bijdrage verschuldigde op den vervaldag van den laatsten termijn zal zijn voldaan.

27. Zij, die uit een der bij artikel 14, sub *b*, *c*, *e* en *f* vermelde betrekkingen in een burgerlijk ambt overgaan, met uitzondering van hen die eene der bij art. 14 sub *e* bedoelde betrekkingen bekleedende, de bij eene eerste benoeming verschuldigde bijdrage voor pensioen vooruit betaald hebben, worden, ten opzichte van hunne bijdrage, als nieuw aangestelde ambtenaren beschouwd.

28. Wanneer ten opzichte van een burgerlijk

ambtenaar die twee of meer burgerlijke betrekkingen gelijktijdig bekleedt of die tevens leeraar is, zich het geval voordoet, bedoeld in artikel 23, eerste lid, wordt hetgeen ter zake van het bekleeden van de betrekking of de betrekkingen, waaruit hij wordt ontslagen, voor pensioen is of had moeten zijn bijgedragen, geacht reeds aan pensioensbijdrage te zijn betaald in de betrekking met den pensioensgrondslag die ingevolge genoemde wetsbepaling wordt verhoogd.

Zoo ook wordt, wanneer een leeraar of een burgerlijk ambtenaar overgaat in eene burgerlijke betrekking of in eene andere burgerlijke betrekking, of wanneer een gewezen leeraar of burgerlijk ambtenaar in zulk eene betrekking wordt herplaatst, hetgeen ter zake van het bekleeden van de vroegere betrekking van leeraar of van de vorige burgerlijke betrekking voor pensioen is of nog zal worden of had moeten zijn bijgedragen, geacht reeds in de nieuwe betrekking aan pensioensbijdrage te zijn betaald.

29. Verkrijgt een burgerlijk ambtenaar of een leeraar, wiens pensioensgrondslag op grond van artikel 23, eerste lid, dezer wet of artikel 17, eerste lid, der Pensioenwet voor de bijzondere leeraren 1913 werd verhoogd, bij de betrekking die hij bleef vervullen, eene nieuwe burgerlijke betrekking, dan wordt hetgeen tot het tijdstip van ingang van de benoeming in die betrekking, in eerstgenoemd ambt meer dan wanneer de bedoelde verhooging niet had plaats gehad, voor pensioen werd of had moeten zijn bijgedragen, geacht reeds in de nieuwe betrekking aan pensioensbijdrage te zijn betaald.

Verkrijgt een burgerlijk ambtenaar, wiens pensioensgrondslag op grond van artikel 23, eerste lid, werd verhoogd, bij de betrekking die hij bleef vervullen, eene gemeentelijke betrekking of eene betrekking van onderwijzer, dan wordt het meerdere aan pensioensbijdrage, bedoeld in het eerste lid, aan den belanghebbende teruggegeven.

30. Verkrijgt in een der gevallen, genoemd in de eerste vier leden van artikel 24 dezer wet en van artikel 18 der Pensioenwet voor de leeraren 1913, de belanghebbende na zijn overgang of zijne herplaatsing eene nieuwe burgerlijke betrekking, dan wordt, indien hetgeen tot het tijdstip van ingang van de benoeming in die betrekking, in het ambt met den pensioensgrondslag die ingevolge het zesde lid van eerstgenoemd, respectievelijk het zesde lid van laatstgenoemd artikel moet worden herzien, voor pensioen is of had moeten zijn bijgedragen, meer bedraagt dan de pensioensbijdrage, berekend over het bedrag, waarop die pensioensgrondslag bij de herziening wordt gesteld, dat meerdere geacht reeds in de nieuwe betrekking voor pensioen te zijn bijgedragen.

Verkrijgt in een der gevallen, genoemd in de eerste vier leden van artikel 24, de belanghebbende na zijn overgang of zijne herplaatsing eene gemeentelijke betrekking of eene betrekking van onderwijzer, dan wordt het meerdere aan pensioensbijdrage, bedoeld in het eerste lid, hem teruggegeven.

31. Gepensionneerden, wier pensioen uit de inkomsten van den Staat of van zijne koloniën en bezittingen in andere werelddeelen wordt gekweten, zijn bij herplaatsing in eene burgerlijke betrekking van bijdrage vrijgesteld, indien hun pensioen het maximum bereikt, dat hun, naar de bepalingen dezer wet, kan worden toegekend.

32. Van de bijdragen overeenkomstig de vorenstaande bepalingen verschuldigd of gekweten kan geene vrijstelling of teruggave verleend worden dan aan hen die, vóór dat zij tien jaren gediend hebben, uit hoofde van ziekten of gebreken, die niet het gevolg zijn van gewelddadigheden of bijzondere omstandigheden, als bedoeld in artikel 12*b*, voor de verdere waarneming van hun ambt ongeschikt en daaruit ontslagen zijn.

Voor het bewijs dier ongeschiktheid wordt gevorderd eene verklaring als bedoeld in artikel 5, eerste lid. De verdere bepalingen van dit artikel zijn, voor zooveel mogelijk, ten deze mede van toepassing.

In geval van herplaatsing in eene betrekking, waaraan uitzicht verbonden is op een pensioen bij de regeling waarvan de vroeger bewezen burgerlijke diensten in aanmerking moeten komen, zijn de belanghebbenden verplicht binnen een door het hoofd van het Departement van Algemeen Bestuur waartoe zij behooren te bepalen termijn terug te betalen hetgeen hun ingevolge het eerste lid van dit artikel is uitgekeerd.

33. Toekenning van een pensioen of verhooging van een reeds toegekend pensioen geschiedt alleen op schriftelijke aanvrage door of van wege den belanghebbende.

De aanvrage wordt met de voor de regeling van het pensioen benoodigde stukken bij het Departement van Financiën ingezonden.

Wanneer de aanvrage niet binnen een jaar na het tijdstip waarop het recht op pensioen verkregen werd, of, indien het een verzoek

om verhooging van een reeds verleend pensioen betreft, niet binnen een jaar na den datum van het besluit tot toekenning van dat pensioen bij genoemd Departement is ingediend, gaat het pensioen of het hoogere pensioen eerst in met het vierendeeljaars, volgende op dat, waarin de aanvrage bij dat Departement is ingekomen. Mede geldt dit ten aanzien van een pensioen dat, na te zijn ingetrokken, opnieuw wordt toegekend op eene niet binnen een jaar na den datum van het besluit tot intrekking bij genoemd Departement ingediende aanvrage.

Is de aanvrage niet binnen vijf jaren na het in het vorige lid in de eerste plaats, respectievelijk na het in dat lid in de tweede plaats genoemde tijdstip bij het Departement van Financiën ingediend, dan is het recht op pensioen of op hooger pensioen verloren. Zoo ook verliest hij, wiens pensioen werd ingetrokken, het eventueel recht op herstel in het genot van dat pensioen, wanneer hij de hierop betrekking hebbende aanvrage niet binnen vijf jaren na den datum van het besluit tot intrekking van het pensioen bij genoemd Departement indient.

Vraagt, naar aanleiding van eene verandering in de toepassing van eenige bepaling dezer wet, een oud-ambtenaar het pensioen of het hoogere pensioen, dat hem volgens de nieuwe wetstoepassing had moeten worden toegekend, alsnog aan, dan wordt voor de toepassing van het derde en van het vierde lid het recht op dat pensioen geacht verkregen, respectievelijk het besluit tot toekenning van het pensioen geacht genomen te zijn op den datum van het nommer der Staatscourant, waarin de nieuwe wetstoepassing wordt bekend gemaakt. De bekendmaking geschiedt door Onzen Minister van Financiën binnen twee weken na de dagteekening der op de verandering van wetstoepassing betrekking hebbende beschikking.

Pensioenen op grond van ziekten of gebreken toegekend aan de gewezen burgerlijke ambtenaren, bedoeld bij het voorlaatste lid van art. 3, gaan in met den dag, waarop de aanvrage om pensioen bij het Departement van Financiën inkomt.

34. De pensioenen worden, op voordracht van den Minister van Financiën, toegekend bij Koninklijke besluiten, houdende vermelding van de gronden waarop ze verleend worden.

Van deze besluiten wordt in de *Staatscourant* opgave gedaan, voor zooveel betreft den naam van den gepensionneerde, het bedrag van het pensioen en de toepasselijke wetsbepaling.

Bij de indiening van de jaarlijksche begrooting van Staatsuitgaven worden aan de Staten-Generaal overgelegd lijsten van de sedert de indiening der vorige begrooting verleende en vervallen pensioenen.

Die lijsten wijzen aan:

a. de namen der gepensionneerden;

b. hun ouderdom, laatste dienstbetrekking en laatsten grondslag voor pensioen;

c. de oorzaak van het gegeven ontslag;

d. de artikelen der wet, krachtens welke het pensioen verleend is;

e. het bedrag van het pensioen.

35. De pensioenen worden in volle guldens verleend.

Onderdeelen van een gulden komen daarbij voor een gulden in berekening.

Zij gaan, behoudens de uitzonderingen in artikel 33 vermeld, in met den dag volgende op dien, waarop hetzij de wedde of belooning waarnaar zij berekend zijn, hetzij het wachtgeld of het pensioen dat zij vervangen, heeft opgehouden.

Een pensioen dat krachtens het tweede lid van art. 38 opnieuw wordt toegekend, gaat in met den dag, waarop de pensioensaanvrage bij het Departement van Financiën inkomt.

De pensioenen worden, behalve in de gevallen, bedoeld in het tweede lid van art. 36 en in het eerste lid, lit. *c* van art. 38, uitbetaald tot het einde van het vierendeeljaars in den loop waarvan zij vervallen.

De betaling van een pensioen, ten opzichte waarvan het eerste lid van art. 43 is overtreden, wordt van de dagteekening der in art. 38, eerste lid, lit. *c* bedoelde waarschuwing tot het tijdstip waarop aan deze gevolg is gegeven, geschorst. Het pensioensbedrag dat dientengevolge wordt ingehouden, wordt, wanneer het pensioen op grond van laatstgemelde wetsbepaling komt te vervallen, niet uitbetaald.

36. De termijnen van een pensioen, welke niet zijn ingevorderd binnen één jaar nà den eersten dag der betaalbaarstelling, worden niet meer uitbetaald.

Is die invordering achterwege gebleven gedurende vijf achtereenvolgende jaren, dan is het pensioen vervallen. Bij Koninklijk besluit kunnen de belanghebbenden die dit mochten verzoeken, in het genot van hun vervallen pensioen hersteld worden.

Dat genot zal in het hierbedoeld geval ingaan met het vierendeeljaars, volgende op dat, waarin het verzoek gedaan is.

37. Hij die is veroordeeld tot gevangenisstraf van drie maanden, tot hechtenis van drie

maanden, tot plaatsing in eene Rijkswerkinrichting, of tot eenige zwaardere straf, mist gedurende den tijd dat hij zijne straf ondergaat of zich door de vlucht aan de tenuitvoerlegging van het vonnis onttrekt, het genot van pensioen.

Wij behouden Ons voor, daartoe termen vindende, gedurende dien tijd over het pensioen van den veroordeelde ten behoeve van zijne vrouw, zijne minderjarige afstammelingen in de rechte linie of zijne bloedverwanten in de opgaande linie te beschikken.

Wij behouden Ons tevens voor, om, voor zoover van de bevoegdheid in het vorig lid bedoeld, geen gebruik is gemaakt, hem, die uit de gevangenis of werkinrichting is ontslagen, in het genot te stellen van eene uitkeering die, bij een straftijd van minder dan een jaar, de helft van het pensioensbedrag over dien straftijd en bij een straftijd van langeren duur de helft van het jaarlijksch pensioen niet te boven gaat.

38. Het pensioen vervalt, wanneer de belanghebbende:

a. naturalisatie in een vreemd land aanneemt;

b. zonder toestemming van de Kroon zich in vreemden krijgsdienst begeeft of eene openbare bediening aanneemt, door eene vreemde Regeering opgedragen;

c. het eerste lid van artikel 43 heeft overtreden en na, naar aanleiding hiervan door Onzen Minister van Financiën schriftelijk te zijn gewaarschuwd, den met die verbodsbepaling in strijd zijnden toestand niet binnen zes maanden na de dagteekening der waarschuwing doet ophouden.

In bijzondere gevallen kan een op grond van lit. *c* vervallen pensioen door Ons aan den belanghebbende opnieuw worden toegekend.

39. Er bestaat een Burgerlijke Pensioenraad.

Hij is samengesteld uit vijf leden en wordt bijgestaan door een secretaris, die allen door Ons worden benoemd en ontslagen.

In geval van vacature doet de raad Ons eene aanbevelingslijst van ten minste twee personen toekomen.

De voorzitter wordt uit de leden onmiddellijk door Ons benoemd. Hij treedt als zoodanig om de twee jaren af, doch is opnieuw benoembaar.

Aan den voorzitter en de leden wordt ter zake van hunne bemoeiingen eene som van negentienhonderd gulden per jaar toegelegd, waarvan door den voorzitter driehonderd gulden en door elk der leden eenhonderd vijftig gulden als vaste toelage wordt genoten.

Na afloop van elk halfjaar wordt de helft van het overschietend bedrag tusschen den voorzitter en de leden verdeeld naar gelang van het getal der vergaderingen door ieder hunner in dien tijd bijgewoond.

Deze toelagen en presentiegelden worden voor de helft uit 's Rijks kas gekweten; zij komen voor de andere helft als kosten van beheer ten laste van het fonds, bedoeld in art. 18 der wet van den 9den Mei 1890 (*Staatsblad* nº. 79).

De raad kan geen wettige zitting houden, wanneer niet ten minste drie leden tegenwoordig zijn.

De voorzitter heeft eene beslissende stem.

De verplichtingen van den secretaris worden geregeld bij een door den raad vast te stellen instructie.

40. De raad onderzoekt de aanvragen, bedoeld bij artikel 33 en brengt aan Ons advies uit omtrent het daaraan te geven gevolg. Dat advies wordt ingediend bij het Departement van Financiën en in afschrift toegezonden aan den belanghebbende.

Is Onze Minister van Financiën, in afwijking van het gevoelen van den raad, van oordeel dat de belanghebbende recht heeft op pensioen, of meent hij dat, hetzij een pensioen moet worden verleend hooger dan dat tot toekenning waarvan de raad adviseert, hetzij de ingang van het pensioen moet worden gesteld op een tijdstip, vroeger dan dat, waarop de raad het wil doen ingaan, dan wordt omtrent het advies het gevoelen ingewonnen van de afdeeling van den Raad van State, bedoeld bij het tweede lid van artikel 13 der wet van 21 December 1861 (*Staatsblad* nº. 129).

Is Onze Minister van Financiën, in afwijking van het gevoelen van den raad, van oordeel dat geen pensioen behoort te worden verleend, of heeft, naar zijne meening de raad het pensioen te hoog berekend of den dag van ingang van het pensioen te vroeg gesteld, dan deelt hij zijn bezwaar met de gronden, waarop het berust, schriftelijk mede aan den belanghebbende.

Geeft deze binnen drie maanden na de dagteekening van bovenbedoelde kennisgevingen van den Minister van Financiën dien Minister zijn verlangen hiertoe schriftelijk te kennen, dan wordt ten opzichte van 's raads advies gehandeld op de wijze als in het tweede lid is omschreven.

Wanneer ingevolge het bepaalde bij dit artikel het gevoelen van de afdeeling van den Raad van State, bedoeld bij het tweede lid van artikel 13 der wet van 21 December 1861

(*Staatsblad* nº. 129), wordt ingewonnen, wordt de zaak behandeld op de wijze vastgesteld voor de behandeling van geschillen van bestuur.

Onverminderd het bepaalde in artikel 63 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* nº. 40) worden pensioenen, die zijn toegekend met inachtneming van de in dit artikel gestelde regelen, door de Algemeene Rekenkamer verevend tot de bedragen waarop zij zijn toegekend, tenzij, ingevolge het bepaalde bij de artikelen 37 en 38 dezer wet, een lager bedrag behoort te worden betaald of de betaling achterwege moet blijven.

41. De raad is bevoegd om van de Departementen van Algemeen Bestuur de vereischte inlichtingen te vragen en doet aan het Departement van Financiën de voorstellen, die hij in het belang eener goede regeling van het pensioenwezen noodig of nuttig acht. Hij geeft insgelijks de gevraagde inlichtingen aan de Departementen van Algemeen Bestuur.

Mede door den raad wordt toezicht gehouden op de inhouding der pensioensbijdragen.

De uitoefening van dit toezicht wordt door den Minister van Financiën in overleg met den raad geregeld.

42. De bepalingen der wet van den 24sten Januari 1815 (*Staatsblad* nº. 5), welke ook van kracht blijft voor de provincie Limburg, worden, zoowel wat de arresten als wat de kortingen betreft, met opzicht tot de burgerlijke pensioenen gehandhaafd en toepasselijk verklaard.

43. De pensioenen zijn onvervreemdbaar. De belanghebbende kan daarover op geenerlei wijze beschikken, ook niet door verpanding of beleening. Indien hij last geeft om het pensioen voor hem te ontvangen, kan hij die lastgeving altijd herroepen. Alle hiermede strijdige overeenkomsten zijn nietig.

Deze bepalingen worden op het bewijs van inschrijving van het pensioen afgedrukt.

De voorschotten door gemeentebesturen, liefdadige of tot algemeen nut werkende instellingen, hetzij renteloos, hetzij tegen eene matige rente op de pensioenen gegeven, tot zekerheid waarvan de bewijzen van inschrijving in het bezit van die lichamen worden gesteld, zijn niet onder de bij deze wet verboden beleeningen begrepen, mits de voorwaarden, volgens welke die voorschotten verstrekt worden, zijn goedgekeurd door den Minister van Financiën.

Indien een gepensionneerde in een gesticht of instelling van weldadigheid, door het openbaar gezag erkend, is opgenomen of, op welke wijze ook, door zoodanige instelling of door eene burgerlijke gemeente wordt verpleegd, wordt, zoolang dit geschiedt, zijn pensioen uitbetaald aan het bestuur van dat gesticht, die instelling of gemeente, hetwelk zich tot dat einde in het bezit zal stellen van het bewijs van inschrijving van het pensioen.

Indien het bedrag van het pensioen dat der verplegingskosten overtreft, wordt het verschil door het daarbij betrokken bestuur aan of ten behoeve van den gepensionneerde uitgekeerd.

44. In buitengewone gevallen, waarin bij toepassing van deze wet, de diensten van een burgerlijk ambtenaar op — met het oog op de belangen òf van dien ambtenaar òf van den Staat — niet billijken voet met pensioen zouden worden vergolden, wordt het pensioen bij afzonderlijke wet geregeld.

Slotbepalingen.

45. De bepalingen van artikel 43 zijn ook van toepassing op pensioenen ten laste van den Staat verleend aan andere dan burgerlijke ambtenaren, zoomede op de pensioenen toegekend aan weduwen en weezen van ambtenaren, behoord hebbende tot de deelgerechtigden in het fonds van de geëmployeerden van het Algemeen Bestuur, in het weduwenfonds van het korps ingenieurs bij den waterstaat en in dat van de opzichters van den waterstaat.

Daarmede in strijd zijnde bepalingen van andere wetten zijn ingetrokken.

46. Het pensioenfonds voor burgerlijke ambtenaren wordt opgeheven. De raad van toezicht op dat fonds wordt ontbonden. De in de bureelen van dien raad gebruikte registers, boeken en bescheiden worden overgebracht bij den pensioenraad, in artikel 39 bedoeld.

47. De pensioenen van de burgerlijke ambtenaren en van hunne weduwen en weezen, ten laste van het in artikel 46 genoemde fonds verleend, zoomede de ingevolge deze wet te verleenen pensioenen, worden ten laste der Staatsbegrooting verevend.

48. Uit de bezittingen van het pensioenfonds voor burgerlijke ambtenaren wordt eene som van drie millioen gulden, op de wijze door Ons te bepalen, aan het Rijk uitgekeerd. De aan die gelden te geven bestemming wordt bij de wet geregeld.

De overige kapitalen en baten van dat fonds gaan over tot het bij de wet op te richten weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren.

49. De sommen wegens afloopende bijdragen voor pensioen, welke bij het in werking treden dezer wet door de dan in dienst zijnde burgerlijke

ambtenaren ingevolge de tot dat tijdstip van kracht geweest zijnde bepalingen nog verschuldigd zijn, worden ten behoeve van den Staat voor het geheel ingevorderd.

Met uitzondering op het bepaalde bij de vorige zinsnede zullen de op hetzelfde tijdstip in dienst zijnde gewezen legestrekkende ambtenaren, deelgerechtigd in het weduwenfonds voor de geëmployeerden tot het Algemeen Bestuur behoorende, en de ambtenaren die deelgerechtigd zijn in het weduwen-pensioenfonds van het korps ingenieurs bij den waterstaat en in dat van de opzichters van den waterstaat, wegens nog niet aangezuiverde bijdragen voor aan hen toegekend traktement of verhoogingen van traktement niets meer te betalen hebben, indien die bijdragen op gezegd tijdstip reeds tot op de helft zijn aangezuiverd. Is dit laatste niet het geval, dan zijn zij tot aanzuivering dier bijdragen tot op de helft, op de gewone wijze verplicht.

50. De bij het in werking treden dezer wet voor de dan in dienst zijnde of op wachtgeld gestelde burgerlijke ambtenaren geldende grondslagen voor pensioen, worden bevestigd. Voor hen die op dat tijdstip twee of meer burgerlijke betrekkingen bekleeden of wel uit eene of meer daarvan onder toekenning van wachtgeld zijn ontslagen, worden die grondslagen opnieuw geregeld, met dien verstande, dat het gezamenlijk bedrag der verschillende grondslagen niet hooger mag zijn dan de grondslag bij de invoering dezer wet verkregen. Bedraagt voor een te pensionneeren ambtenaar of op wachtgeld gesteld ambtenaar, wiens pensioensgrondslag met ingang van het tijdstip van het in werking treden van deze wet op den hier aangegeven voet werd gesplitst, de som der pensioenen, die hem volgens deze wet zouden moeten worden verleend, minder dan het bedrag, dat hij aan pensioen zou hebben ontvangen wanneer hij reeds met ingang van genoemd tijdstip, na gelijke ambtelijke loopbaan ware gepensionneerd, dan wordt hem één pensioen toegekend tot laatstgemeld bedrag.

51. De mindere geëmployeerden, werklieden of bedienden, op daggeld werkzaam bij inrichtingen van 's Rijks zee- en landmacht en op 's Rijks jachten en werkvaartuigen, die bij de inwerkingtreding dezer wet reeds behoorden tot de deelhebbenden in het bij artikel 46 dezer wet opgeheven fonds, worden, met uitzondering op het bepaalde bij het tweede lid van artikel 2 dezer wet, als burgerlijke ambtenaren aangemerkt.

52. Bepalingen tot uitvoering van deze wet worden vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur.

53. Deze wet treedt in werking den 1sten Januari 1891.

Op dat tijdstip vervallen, behoudens de hierna en in de wet tot regeling der pensioenen van de weduwen en weezen van burgerlijke ambtenaren vermelde uitzonderingen:

1°. de bepalingen der wet van 9 Mei 1846 (*Staatsblad* n°. 24) en van alle wetten welke daarin wijziging gebracht hebben, in zooverre die bepalingen ambtenaren betreffen, die nà de invoering der eerstgemelde wet zijn aangesteld;

2°. de bepalingen der wet van 27 Mei 1865 (*Staatsblad* n°. 39), voor zooveel betreft de door burgerlijke ambtenaren bewezen diensten als mindere geëmployeerden, werklieden of bedienden bij de inrichtingen van 's Rijks zee- en landmacht;

3°. artikel 44*bis* en de laatste zinsnede van artikel 19 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 127), zooals die luidt nà de daarin bij de wet van 1 April 1875 (*Staatsblad* n°. 33) gebrachte wijzigingen, in zooverre die bepalingen ambtenaren betreffen, die, na vroeger in de daarin genoemde betrekkingen werkzaam te zijn geweest, nà de invoering dezer wet als burgerlijke ambtenaren worden aangesteld;

4°. de laatste zinsnede van het bij de wet van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114) in de wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129) ingelaschte artikel 19*bis* en het bij eerstvermelde wet in die van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129) ingelaschte artikel 44*bis* in zooverre die bepalingen ambtenaren betreffen, die, na vroeger in de daarin genoemde betrekkingen werkzaam te zijn geweest, nà de invoering dezer wet als burgerlijke ambtenaren worden aangesteld;

5°. de artikelen 34 en 35 der wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50);

6°. de artikelen 22 en 23 der wet van 28 April 1876 (*Staatsblad* n°. 102).

Blijven van kracht:

a. artikel 12 der wet van 9 Mei 1846 (*Staatsblad* n°. 24) voor de hoogleeraren, die vóór het in werking treden dezer wet zijn aangesteld;

b. de tweede en derde zinsnede van artikel 6 derzelfde wet, zooals die luidt nà de daarin laatstelijk bij de wet van 21 Mei 1873 (*Staatsblad* n°. 64) gebrachte wijzigingen, ten aanzien van de ambtenaren, die vóór het in werking treden dezer wet zijn ontslagen;

c. artikel 25 derzelfde wet, zooals die luidt nà de daarin laatstelijk bij de wet van 21 Mei 1873 (*Staatsblad* n°. 64) gebrachte wijzigingen,

ten aanzien van weduwen en kinderen van ambtenaren, aan wie, bij het in werking treden dezer wet, overeenkomstig het bepaalde bij dat artikel pensioen was toegekend, met dien verstande evenwel, dat, in het geval voorzien bij de vijfde zinsnede van dat artikel, door Onzen Minister van Financiën zal worden bepaald op welke wijze het aldaar bedoeld pensioen tusschen de rechthebbenden verdeeld zal worden, en voorts dat in plaats van het woord „minderjarig" in de eerste zinsnede zal zijn te lezen „nog geen drie en twintig jaren oud" en in plaats van de woorden „de meerderjarigheid" in de derde zinsnede „het bereiken van den drie en twintig jarigen leeftijd";

d. artikel 29 derzelfde wet, zooals die luidt nà de daarin laatstelijk bij de wet van 21 Mei 1873 (*Staatsblad* nº. 64) gebrachte wijzigingen ten aanzien van burgerlijke pensioenen toegekend vóór het in werking treden van deze wet;

e. artikel 7 der wet van 21 Mei 1873 (*Staatsblad* nº. 64), voor de teruggave der doorloopende bijdrage, betaald door de in dat artikel bedoelde tijdelijk ontslagen doch niet herplaatste ambtenaren;

f. artikel 4 der wet van 24 Juni 1863 (*Staatsblad* nº. 73), voor de gewezen bezoldigde opzieners der jacht en visscherij, met of nà den 1sten Januari 1858 overgegaan of geplaatst in eene betrekking waaraan het uitzicht op burgerlijk pensioen verbonden is, voor zooveel betreft den diensttijd door hen in eerstgenoemde betrekking doorgebracht;

g. de tweede zinsnede van artikel 12 der wet van 4 Juli 1874 (*Staatsblad* nº. 90), ten aanzien van de leden der Rechterlijke Macht, die bij gebleken ongeschiktheid, door aanhoudende lichaamsziekte of ten gevolge van zielsziekte uit hun ambt ontslagen worden;

h. de wet van 15 April 1854 (*Staatsblad* nº. 41), tot regeling van het pensioen der militaire leden van het Hoog Militair Gerechtshof;

i. de laatste zinsnede van artikel 8 der wet van 10 November 1875 (*Staatsblad* nº. 204);

k. de laatste zinsnede van artikel 2 der wet van 9 April 1877 (*Staatsblad* nº. 80);

l. artikel 8 der wet van 9 Mei 1846 (*Staatsblad* nº. 24) zooals die luidt na de daarin laatstelijk bij de wet van 21 Mei 1873 (*Staatsblad* nº. 64) gebrachte wijzigingen voor de op 31 December 1890 in dienst zijnde ambtenaren, die door de toepassing daarvan een hooger pensioen zouden verkrijgen dan hun volgens de bepalingen der nieuwe wet zou toekomen.

Het bepaalde bij het voorlaatste lid van artikel 9 is niet van toepassing op verloven vóór den eersten Juli 1873 verleend, indien door den belanghebbende gedurende den tijd van zijn verlof de destijds verschuldigde doorloopende korting voor pensioen betaald is.

Bij de regeling van het pensioen van de op 1 Januari 1891 bij de beide Kamers der Staten-Generaal in dienst zijnde stenografen, adspirant-stenografen en kweekeling-stenografen, zal mede in aanmerking komen de tijd, gedurende welken zij vóór 1 Januari 1891 als adspirant-, als kweekeling- of als leerling-stenograaf werkzaam zijn geweest.

Zij, die op 1 Januari 1891 als kweekeling-stenograaf in dienst waren, zullen, om het in het vorig lid bedoelde recht deelachtig te worden, binnen drie maanden nà het in werking treden dezer wet schriftelijk hebben te verklaren bereid te zijn om alsnog over het tijdvak van 1 Januari 1891 tot hunne indiensttreding als stenograaf, te betalen de bij lit. *c* van artikel 9 der wet van 9 Mei 1890 (*Staatsblad* nº. 78) bedoelde rente van vier ten honderd over de helft van het bedrag der bij hunne benoeming tot stenograaf verkregen wedde.

Het, op grond dier verklaring, te betalen bedrag zal alsdan in de eerste twee jaren telkens tot een gelijk gedeelte op de wedde der belanghebbende ambtenaren worden ingehouden.

Wet van den 9den April 1897 (Staatsblad nº. 85).

Art. 2. Voor hen die vóór 1 Juli 1897 benoemd zijn tot eene onbezoldigde betrekking als bedoeld bij letter *c* van het thans nader vastgestelde artikel 9 (1) der wet van den 9den Mei 1890 (*Staatsblad* nº. 78) en die overeenkomstig deze bepaling gelijk zij oorspronkelijk luidde, hebben verkozen in kapitaal of rente bij te dragen, blijft de oorspronkelijke regeling van kracht. Voor hen, die zich daartoe niet bereid verklaarden en niet vóór 1 Juli 1874 tot een bezoldigd ambt zijn benoemd, komt de tijd in de onbezoldigde betrekking doorgebracht mede als diensttijd in aanmerking, mits de belanghebbende binnen drie maanden nà het in werking treden dezer wet of binnen ééne maand nà de eerste aanstelling tot een bezoldigd ambt schriftelijk verklaart te zullen voldoen: voor zooverre hij op of nà 1 Januari 1891 tot zijne onbezoldigde betrekking is aangesteld, over den tijd in die betrekking doorgebracht de rente bij de in hoofde dezer gemelde bepaling bedoeld, en, voor zooverre hij vóór evengemelden datum werd

(1) Letter *e* van art. 14 van den gewijzigden tekst.

benoemd, over denzelfden tijd de rente bedoeld in artikel 6 der wet van den 21sten Mei 1873 (*Staatsblad* nº. 64).

De hier bedoelde renten worden in de eerste vier jaren telkens tot een gelijk gedeelte op de wedde van de ambtenaren ingehouden.

SLOTBEPALINGEN.

3. Deze wet wordt geacht op 1 Januari 1891 in werking te zijn getreden, voor zooveel betreft het bepaalde in de §§ *b*, *e* laatste lid, *o*, *p* en *q* van artikel 1; voor zooveel betreft hare overige bepalingen treedt zij in werking op 1 Juli 1897.

In de gevallen, waarin de bepalingen dezer wet aanspraak geven op een hooger pensioen dan hetgeen is toegekend onder de werking der bepalingen, die van 1 Januari 1891 af hebben gegolden, worden de termijnen bedoeld in het laatste lid van artikel 18 der wet van 9 Mei 1890 (*Staatsblad* nº. 78) (1) gerekend een aanvang te nemen op den dag der afkondiging van deze wijzigingswet.

4. De wet van 9 Mei 1890 (*Staatsblad* nº. 78) zooals zij bij deze wet of bij latere wetten mocht worden gewijzigd, zal kunnen worden aangehaald als „Burgerlijke Pensioenwet".

Wet van den 28sten Juni 1898 (Staatsblad nº. 152), *gewijzigd bij de wet van* 6 *Juni* 1900 (Staatsblad nº. 103).

Art. 4. Voor de bij het in werking treden dezer wet in dienst zijnde vaste ambtenaren, die vroeger krachtens aanstelling tijdelijke diensten hebben bewezen in betrekkingen, als bedoeld in artikel 9*a* (2) der burgerlijke pensioenwet, zullen deze tijdelijke diensten bij de regeling van hun pensioen als diensttijd in aanmerking komen, indien die ambtenaren zich vóór 1 Januari 1901 schriftelijk zullen hebben verbonden tot betaling der daarvoor verschuldigde bijdrage. Deze bijdrage wordt vastgesteld: 1º. voor hen, wier tijdelijke of daaraan voorafgaande vaste burgerlijke diensten zijn aangevangen vóór 1 Januari 1891, op een bedrag, gelijkstaande met het verschil tusschen de som der bijdragen, zoo afloopende als doorloopende, welke zij zouden hebben betaald, indien zij van hunne indiensttreding af eene vaste aanstelling hadden gehad, en de som der bijdragen, op 1 Juli 1898 reeds gekweten en nog verschuldigd; 2º. voor hen, wier diensten later zijn aangevangen, op het bedrag, dat bij toepassing der bepalingen van het tweede en derde lid van art. 9 *bis* (1) der burgerlijke pensioenwet verschuldigd zou zijn.

De bepaling van het voorgaand lid geldt eveneens voor gewezen burgerlijke ambtenaren, die op of nà 1 Juli 1898 worden herplaatst, mits zij zich binnen een jaar na hunne herplaatsing schriftelijk verbinden tot betaling der bovenomschreven bijdrage, met dien verstande dat bij de berekening van het te betalen bedrag, in plaats van de som der bijdragen, op 1 Juli 1898 reeds gekweten en nog verschuldigd, in aanmerking komt de som der bijdragen, bij de weder in diensttreding reeds gekweten en nog verschuldigd.

Op de ambtenaren wier tijdelijke diensten overeenkomstig dit artikel of artikel 1 der wet van 20 Juli 1895 (*Staatsblad* nº. 136) bij de regeling van hun pensioen als diensttijd in aanmerking komen, wordt artikel 17 der wet van 9 Mei 1890 (*Staatsblad* nº. 79), gewijzigd bij de wet van 30 September 1893 (*Staatsblad* nº. 145), te rekenen van 1 Juli 1898, of, in het geval bedoeld in het tweede lid, van hunne herplaatsing, toegepast in dier voege, alsof zij ook gedurende hun tijdelijken dienst burgerlijke ambtenaren waren geweest.

Met afwijking van het bepaalde bij het eerste lid, zullen de tijdelijke diensten, als ambtenaar bij de Rijksgestichten *Ommerschans* en *Veenhuizen* en bij Rijkswerkinrichtingen bewezen door hen, wier tijdelijke dienst als zoodanig door eene vaste aanstelling is gevolgd, bij de regeling van hun pensioen als diensttijd in aanmerking komen, zonder dat deswege eenige bijdrage door hen verschuldigd is.

Bijaldien door ambtenaren wier tijdelijke of daaraan voorafgaande vaste burgerlijke diensten vóór 1 Januari 1891 zijn aangevangen, in den tijdelijken dienst eene belooning is genoten, hooger dan de laatstelijk vóór het in werking treden dezer wet, of in het geval bedoeld bij het tweede lid, bij de eerste herplaatsing daarna verkregen pensioensgrondslag, wordt die belooning voor de toepassing van dit artikel geacht niet hooger te zijn geklommen dan het bedrag van dien grondslag.

5. De bijdrage, uit kracht der in het vorig artikel bedoelde verbintenissen verschuldigd, zullen, voor wat betreft hen, wier tijdelijke of daaraan voorafgaande vaste burgerlijke diensten zijn begonnen vóór 1 Januari 1891 in acht jaren, aan te vangen met het vierde kwartaal 1898

(1) 3e en 4e lid van art. 33 van den gewijzigden tekst.

(2) Artikel 14*a* van den gewijzigden tekst.

(1) Artikel 15 van den gewijzigden tekst.

of bij herplaatsing, met het kwartaal, volgend op dat der weder in diensttreding, telkens tot een gelijk gedeelte, worden ingehouden op de jaarwedde van de betrokken ambtenaren en, ingeval vóór de afbetaling, pensioen of wachtgeld is of wordt toegekend, op hun pensioen of wachtgeld. Voor wat aangaat hen, wier tijdelijke diensten later zijn aangevangen, geschiedt de inhouding der bijdragen op gelijke wijze in twee jaren, doch met inachtneming van het bepaalde in het vierde lid van artikel 9*bis* (1) der burgerlijke pensioenwet. Deze bijdragen worden onder de middelen tot dekking der Staatsuitgaven verantwoord.

Van bijdragen, of gedeelten daarvan, als in de eerste zinsnede van dit artikel bedoeld, welke niet door inhouding op de jaarwedde, het pensioen of het wachtgeld van den betrokken ambtenaar mochten kunnen worden verhaald, blijft de voldoening achterwege.

6. Deze wet treedt in werking op den 1sten Juli 1898.

Wet van den 6den Juni 1900 (Staatsblad nº. 103).

Art. 3. Deze wet wordt geacht in werking te zijn getreden op den 1sten Juli 1898.

Hare bepalingen zullen evenwel niet van invloed zijn op het bedrag der kortingen over het tijdvak van 1 Juli 1898 tot 1 Januari 1901 verschuldigd ingevolge art. 4, 3de lid, der wet van 28 Juni 1898 (*Staatsblad* nº. 152), zooals die bepaling luidde vóór de daarin bij deze wet gebrachte wijziging, indien verhooging van het wegens korting verschuldigde daarvan het gevolg zou zijn.

Zij, die vóór 1 Juli 1899 de verbintenis hebben aangegaan, bedoeld bij het eerste lid van art. 4 der wet van 28 Juni 1898 (*Staatsblad* nº. 152) en zij die vóór den dag waarop deze wet in het *Staatsblad* wordt geplaatst, hebben aangegaan de verbintenis bedoeld in het tweede lid van dat artikel, voor zoover zij krachtens deze wet hoogere kortingen moeten betalen dan zij krachtens evenbedoeld art. 4, 3de lid, verschuldigd waren, worden geacht die verbintenis niet te hebben aangegaan, indien zij vóór 1 Januari 1901 hun verlangen daartoe schriftelijk te kennen geven. In dat geval worden reeds ingehouden bijdragen teruggegeven.

Wet van den 12den Mei 1902 (Staatsblad nº. 61).

Art. 8. Deze wet treedt in werking op hetzelfde tijdstip als de wet van 6 Februari 1901 (*Staatsblad* nº. 62). (2)

(1) Artikel 15 van den gewijzigden tekst.

(2) In werking getreden 1 December 1905.

Wet van den 5den Juni 1905 (Staatsblad nº. 152).

Art. IV. § 4, eerste lid.

Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen dag. (1)

Wet van den 31sten Januari 1908 (Staatsblad nº. 49).

Art. 2. Deze wet wordt geacht in werking te zijn getreden met 1 Januari 1908.

Wet van den 7den November 1910 (Staatsblad nº. 314).

Art. 2. Deze wet treedt in werking met den dag van hare afkondiging.

Wet van den 21sten Juni 1913 (Staatsblad nº. 303).

Art. II. De op 1 October 1913 in dienst zijnde burgerlijke ambtenaren, die vroeger eene andere burgerlijke betrekking hebben bekleed of die vroeger onderwijzer zijn geweest in den zin van artikel 2 der Burgerlijke Pensioenwet, worden voor de toepassing van deze wet geacht op dien datum te zijn herplaatst, indien zij hun verlangen hiertoe vóór 1 April 1914 in den vorm cener schriftelijke verklaring te kennen geven aan Onzen Minister van Financiën.

De op 1 October 1913 in dienst zijnde burgerlijke ambtenaren, die op grond van art. 11 (2) der Burgerlijke Pensioenwet, zooals dat artikel bij deze wet is gewijzigd en aangevuld, nog voor pensioen moeten bijdragen, betalen het door hen verschuldigde van dien datum af in vier gelijke jaarlijksche termijnen.

Art. III. Voor burgerlijke ambtenaren komt de tijd, dien zij vóór 1 October 1913, boven den leeftijd van achttien jaren, in werkelijken dienst in gemeentelijke betrekkingen in den zin van artikel 2 der Burgerlijke Pensioenwet hebben doorgebracht — indien die tijd niet reeds voor pensioen ten laste van den Staat of van het in artikel 50 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 bedoelde fonds werd ingekocht — onder de hierna genoemde voorwaarde als diensttijd in aanmerking.

Niet in aanmerking komt de tijd waarover reeds pensioen werd verleend ten laste van eene gemeente of van een gemeentelijk pensioenfonds.

Hij die op 1 October 1913 eene burgerlijke betrekking bekleedt, moet vóór 1 April 1914, en hij, die na eerstgenoemden datum in zulk

(1) In werking getreden 1 Januari 1906.

(2) Artikel 20 van den gewijzigden tekst.

eene betrekking wordt benoemd of herplaatst, moet binnen zes maanden na den dag van ingang zijner benoeming of herplaatsing de navolgende stukken aan den Burgerlijken Pensioenraad zenden :

a. de aanstelling in elke der gemeentelijke betrekkingen in bovenbedoelden zin, waarin hij vóór 1 October 1913 werkzaam is geweest. Bij gemis van eene aanstelling in eenige betrekking moet worden overgelegd een stuk uit den tijd der dienstvervulling in dat ambt, waaruit van de aanstelling rechtstreeks of zijdelings blijkt ;

b. gegevens, waaruit blijkt van den duur van den in elke der onder *a.* bedoelde betrekkingen doorgebrachten tijd ;

c. gegevens, waaruit blijkt van het totaal der in elke dier betrekkingen genoten belooningen ;

d. een stuk, waarbij hij verklaart er genoegen mede te nemen, dat eventueel op hem wordt verhaald het hiervoor in aanmerking komende deel der voor den inkoop van den in het eerste lid bedoelden tijd verschuldigde bijdrage.

De Burgerlijke Pensioenraad doet de in het vorige lid genoemde stukken met zijn advies omtrent de vaststelling van het voor pensioen in te koopen tijdvak en van het, op grond van artikel IV, door de betrokken gemeente of door elke der betrokken gemeenten aan bijdrage te betalen bedrag, toekomen aan Onzen Minister van Financiën, door wien die vaststelling geschiedt, en die aan de betalende gemeente of aan elke der betalende gemeenten het door haar verschuldigde opgeeft.

Art. IV. De voor inkoop van den in artikel III bedoelden tijd te betalen bijdrage bedraagt acht ten honderd van het totaal der gedurende dien tijd als gemeenteambtenaar genoten belooningen.

Zij is verschuldigd door de gemeente of door de gemeenten —, elke voor haar deel —, die deze belooningen heeft of hebben betaald.

Art. V. De bijdrage, bedoeld in het vorig artikel, wordt voldaan in eens of in tien, zooveel mogelijk gelijke, jaarlijksche termijnen.

De betaling ineens geschiedt :

a. van de bijdragen, verschuldigd voor den inkoop van diensttijd van op 1 October 1913 in dienst zijnde burgerlijke ambtenaren, uiterlijk op 31 December 1915 ;

b. van die voor den inkoop van diensttijd van na eerstgemelden datum benoemd of herplaatst wordende burgerlijke ambtenaren, uiterlijk op 31 December van het jaar, volgende op dat der benoeming of herplaatsing.

Bij betaling in termijnen wordt de eerste termijn van de in het tweede lid onder *a* genoemde bijdrage voldaan op 31 December 1915, die van de bijdragen, genoemd in het tweede lid onder *b*, mede op het tijdstip, vastgesteld voor de betaling in eens.

De voldoening van de volgende termijnen geschiedt op 31 December van elk der eerste negen jaren na 31 December 1915, respectievelijk na 31 December van het jaar volgende op dat der benoeming of herplaatsing.

De verplichting tot betalen vervalt niet door het ontslag of door het overlijden van den ambtenaar.

Art. VI. Ten opzichte van de in het vorig artikel bedoelde bijdrage zijn van toepassing het eerste en het tweede lid van art. 65 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913.

Wanneer de gemeente of de gemeenten, die de bijdrage verschuldigd is of zijn, van de bij dat artikel verleende bevoegdheid wenschen gebruik te maken, geven zij hiervan kennis aan het gezag, dat de wedde van den betrokken ambtenaar regelt.

Het deel der bijdrage dat die gemeente of gemeenten wenscht of wenschen te verhalen, wordt van het tijdstip af, waarop de laatste termijn der pensioensbijdrage, verschuldigd ter zake van de eerste aanstelling van den belanghebbende tot burgerlijk ambtenaar, is voldaan, of indien ter zake van die aanstelling geen bijdrage verschuldigd is, van het tijdstip van ingang dier aanstelling af, in tien zooveel mogelijk gelijke jaarlijksche termijnen op zijne wedde, of, indien hij binnen tien jaren na eerstgenoemd, respectievelijk laatstgenoemd tijdstip, met pensioen of wachtgeld wordt ontslagen, op dat pensioen of wachtgeld ingehouden. Met de inhouding wordt echter niet vroeger dan met 1 October 1913 aangevangen.

Komt de kennisgeving, gevorderd door het tweede lid, niet in vóór het in het derde lid in de eerste, respectievelijk tweede plaats genoemde tijdstip, dan loopen de in laatstgenoemd lid bedoelde termijnen van den ingang van het vierendeeljaars volgende op dat, waarin de kennisgeving door het in het tweede lid bedoelde gezag wordt ontvangen.

Wordt de ambtenaar binnen tien jaren na het tijdstip van aanvang van de inhouding zonder pensioen of wachtgeld ontslagen, dan worden de op dat tijdstip nog niet vervallen termijnen — voor zoover zij niet op inkomsten die de ambtenaar van de gemeente of de gemeenten, aan welke die termijnen verschuldigd zijn, kunnen worden gekort — indien of zoodra de belanghebbende, hetzij uit anderen hoofde

pensioen, wachtgeld of traktement uit de Staatskas, hetzij pensioen ten laste van het in artikel 50 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 bedoelde fonds, hetzij traktement of wachtgeld van eene provincie of eene gemeente geniet, in zooveel mogelijk gelijke, driemaandelijksche of maandelijksche bedragen op dat pensioen, wachtgeld of traktement ingehouden, zóó, dat het in totaal verschuldigde op den vervaldag van den laatsten termijn zal zijn voldaan.

Art. VII. Voor een burgerlijk ambtenaar kan de tijd, bedoeld in artikel III, eerste lid, slechts in zijn geheel als diensttijd in aanmerking komen.

Art. VIII. Gaat een gemeenteambtenaar voor wien op grond van art. 68, eerste lid, der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 niet wordt bijgedragen, over in eene burgerlijke betrekking, dan is de bijdrage voor den inkoop van den tijd dien die ambtenaar vóór 1 October 1913 in dienst van de gemeente die hij laatstelijk vóór zijn overgang in de burgerlijke betrekking diende, heeft doorgebracht, verschuldigd van het tijdstip van ingang van de benoeming in die betrekking af. De betaling van die bijdrage geschiedt op den voet van art. V.

In het geval, genoemd in het vorige lid, is ten opzichte van den tijd dien de betrokken ambtenaar tusschen 1 October 1913 en het tijdstip van zijn overgang, in gemeentelijke betrekkingen heeft doorgebracht, art. III en zijn voorts de artt. IV, V, VI en VII van toepassing met dien verstande dat het aan pensioensbijdrage verschuldigde voor de helft op den ambtenaar kan worden verhaald.

Gaat een ambtenaar, in dienst eener gemeente, aan welke op grond van art. 69 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 de daar bedoelde ontheffing werd verleend, over in eene burgerlijke betrekking, dan is ten opzichte van den tijd dien hij vóór zijn overgang in gemeentelijke betrekkingen heeft doorgebracht, het vorige lid van toepassing.

Art. IX. Wij behouden Ons de bevoegdheid voor om, wanneer de gewijzigde tekst der Burgerlijke Pensioenwet door Ons algemeen bekend zal worden gemaakt, de nommers der in andere wetten aangehaalde artikelen dier wet met de nieuwe nommering in dien gewijzigden tekst in overeenstemming te brengen.

Art. X. Deze wet treedt in werking met 1 October 1913.

Wet van den 21sten Juni 1913 (Staatsblad nº. 304).

Art. 4. De bekendmaking, bedoeld in het vijfde lid van art. 18 (1) der Burgerlijke Pensioenwet, van eene verandering van wetstoepassing, waaromtrent vóór het tijdstip van het inwerking treden van deze wet is beslist, geschiedt binnen twee weken na dat tijdstip.

5. Voor hem ten opzichte van wien zich een der in het eerste lid van artikel 11*bis* (2) der Burgerlijke Pensioenwet genoemde gevallen heeft voorgedaan en die op het tijdstip van het in werking treden van deze wet in het genot is van een volgens de nieuwe wetstoepassing geregeld pensioen, wordt dat pensioen volgens de vroegere wetstoepassing herzien, wanneer hij zijn verlangen hiertoe binnen zes maanden na genoemd tijdstip schriftelijk aan Onzen Minister van Financiën te kennen geeft.

6. Deze wet treedt in werking met 1 October 1913.

Behoort bij Koninklijk besluit van 10 October 1913 (*Staatsblad* nº. 387).

Mij bekend,
De Minister van Financiën,
(*get.*) BERTLING.

—

10 *October* 1913. BESLUIT, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 164, derde lid, der Invaliditeitswet. S. 388.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 21 Augustus 1913, nº. 2052, afdeeling Arbeidersverzekering;

Gezien de artikelen 164, tweede en derde lid, en 376 der Invaliditeitswet;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 September 1913, nº. 21);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 7 October 1913, nº. 2512, afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vast te stellen de volgende bepalingen:

Art. 1. Na de eerste uitbetaling eener rente, toegekend krachtens artikel 369 of artikel 370 der Invaliditeitswet, kan door den directeur van het kantoor der Posterijen, alwaar de rente wordt uitbetaald, voor verdere betalingen dier rente als betaaldag worden aangewezen een andere werkdag dan Dinsdag. De betaaldag kan daarna niet meer op een anderen werkdag worden gesteld dan met goedvinden van den rentetrekker.

(1) Artikel 33 van den gewijzigden tekst.
(2) Artikel 21 van den gewijzigden tekst.

Indien de vastgestelde betaaldag valt op Paaschmaandag, Pinkstermaandag, Hemelvaartsdag, een Kerstdag of Nieuwjaarsdag, wordt de rente uitbetaald op den daaraan voorafgaanden werkdag.

2. Van den door hem aangewezen betaaldag geeft de Directeur van het kantoor der Posterijen onmiddellijk schriftelijk kennis aan den rentetrekker.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 10den October 1913.

(*get.*) WILHELMINA

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) TREUB.

(*Uitgeg.* 18 *Oct.* 1913.)

13 *October* 1913. BESLUIT, houdende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 6 Juli 1912 te *'s Gravenhage* tusschen *Nederland* en *Japan* gesloten verdrag van handel en scheepvaart. S. 389.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien het op 6 Juli 1912 te *'s Gravenhage* tusschen *Nederland* en *Japan* gesloten verdrag van handel en scheepvaart, welk verdrag is goedgekeurd bij de wet van den 20sten Juni 1913 (*Staatsblad* nº. 293), en waarvan een afdruk met vertaling bij dit besluit is gevoegd;

Gezien mede de *note verbale* van het Japansche gezantschap van den 2den Maart 1912, betreffende de eeuwigdurende pachtrechten en het bij de uitwisseling der akten van bekrachtiging door Onzen gezant te *Tokio* en den Japanschen gemachtigde geteekend *protocol*, betreffende de niet toepasselijkheid van de artikelen 3, 4, 14 en 15 van het verdrag op de Nederlandsche overzeesche bezittingen en koloniën, van welke note verbale en protocol een afdruk met vertaling bij dit besluit is gevoegd;

Overwegende dat de akten van bekrachtiging van het verdrag op 8 October 1913 te *Tokio* zijn uitgewisseld;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 11den October 1913, nº. 20218, directie van het protocol;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bedoeld verdrag, note verbale en protocol, benevens de vertalingen daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit besluit in het *Staatsblad*. (1)

(1) Hierna is alleen de vertaling opgenomen.

Onze Ministers, hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Het Loo, den 13den October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*get.*) J. LOUDON.

(*Uitgeg.* 22 *Oct.* 1913.)

VERTALING.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en Zijne Majesteit de Keizer van Japan, gelijkelijk bezield met het verlangen om de betrekkingen van vriendschap en van goede verstandhouding, welke gelukkig tusschen Hen en Hunne onderdanen bestaan, te bevestigen, en overtuigd dat het duidelijk en stellig vaststellen der bepalingen, welke in het vervolg op de handelsbetrekkingen tusschen Hunne beide landen toepasselijk zullen zijn, tot het bereiken van dit in hooge mate wenschelijke doel zal bijdragen, hebben besloten te dien einde een Verdrag van Handel en Scheepvaart te sluiten en tot Hunne gevolmachtigden benoemd, te weten:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

Jonkheer R. DE MAREES VAN SWINDEREN, Hoogstderzelver Kamerheer, Ridder van Hoogstderzelver Orde van den Nederlandschen Leeuw enz. enz., Hoogstderzelver Minister van Buitenlandsche Zaken;

en Zijne Majesteit de Keizer van Japan:

den heer AIMARO SATO, Shôshii, 1ste klasse van de Keizerlijke Orde van den Heiligen Schat enz., Hoogstdeszelfs Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister bij het Hof van Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden;

die, na elkander hunne in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten te hebben medegedeeld, omtrent de navolgende artikelen zijn overeengekomen.

Art. 1. De onderdanen der beide Hooge Contracteerende Partijen zullen volle vrijheid hebben met hunne gezinnen binnen te komen en zich te vestigen in de geheele uitgestrektheid van elkanders gebied of bezittingen; en, indien zij zich gedragen naar de wetten des lands:

1º. zullen zij, in alles wat betreft het reizen en het verblijf, de studiën en onderzoekingen, de uitoefening hunner bedrijven en beroepen en het voeren van hunne bedrijfs- of nijverheidsondernemingen in alle opzichten op denzelfden voet geplaatst zijn als de onderdanen of burgers van de meest begunstigde natie;

2º. zullen zij, evenals de eigen onderdanen

zelven, het recht hebben te handelen in alle goederen, waarin de handel vrijstaat;

3°. zullen zij mogen bezitten of huren en betrekken de huizen, de fabrieken, de magazijnen, de winkels en de lokalen die zij noodig kunnen hebben en terreinen pachten om er te wonen of te gebruiken voor eenig geoorloofd handels-, bedrijfs-, nijverheids- of ander doel;

4°. wat betreft het bezit van roerende goederen van welken aard ook, de overdracht bij testament of anderszins van alle mogelijke roerende goederen welke zij wettig onder levenden kunnen verkrijgen, en wat betreft het recht om, op welke wijze ook, te beschikken over goederen van welken aard ook, welke zij wettig zullen hebben verkregen, zullen zij dezelfde voorrechten, vrijheden en rechten genieten, en zij zullen op dat stuk niet aan hoogere belastingen of lasten onderworpen zijn dan de eigen onderdanen, of de onderdanen of burgers van de meest begunstigde natie;

5°. zullen zij, op voorwaarde van wederkeerigheid, kunnen verkrijgen en bezitten alle soorten van onroerende goederen, die naar de wetten des lands, kunnen of zullen kunnen worden verkregen en bezeten door de onderdanen of burgers van eenig ander vreemd land, mits zij zich steeds gedragen naar de voorwaarden en beperkingen, voorgeschreven door gezegde wetten;

6°. zullen zij voortdurende en volledige bescherming en veiligheid genieten voor hunne personen en eigendommen;

zullen zij ter vervolging en verdediging hunner rechten vrijen en gereeden toegang hebben tot de rechtbanken, en zullen zij bovendien gerechtigd zijn voor de rechtbanken of andere bevoegde overheden hunne vorderingen op den Staat en zijne organen te doen gelden;

7°. zullen zij zijn vrijgesteld van allen verplichten militairen dienst, hetzij in het leger te land of ter zee, hetzij in de schutterij of de militie, en van alle heffingen, opgelegd in plaats van persoonlijken dienst. Zij zullen eveneens zijn vrijgesteld van alle gedwongen leeningen en van alle militaire heffingen of bijdragen behalve die, welke zullen worden opgelegd aan de onderdanen of burgers van de meest begunstigde natie;

8°. zullen zij niet worden onderworpen aan andere of hoogere heffingen of behoeven te betalen andere of hoogere belastingen of bijdragen, van welken aard ook, dan die, welke zijn of zullen worden opgelegd aan de onderdanen of burgers van de meest begunstigde natie.

2. De woningen, magazijnen, fabrieken en winkels van de onderdanen van beide Hooge Contracteerende Partijen zullen binnen het gebied en de bezittingen van de andere, evenals alle daartoe behoorende lokalen, die voor geoorloofde doeleinden worden gebruikt, worden geëerbiedigd.

Het zal niet geoorloofd zijn er huiszoekingen te doen of onderzoekingen te houden, en evenmin om boeken, papieren of rekeningen in te zien of te onderzoeken, behalve onder de voorwaarden en met inachtneming van de vormen door de wetten voor de eigen onderdanen voorgeschreven.

3. (1) Ieder der Hooge Contracteerende Partijen zal Consuls-Generaal, Consuls, Vice-Consuls en Consulaire Agenten mogen benoemen in alle havens, steden en plaatsen van de andere, met uitzondering van die, waar er bezwaar tegen zou bestaan zoodanige consulaire ambtenaren toe te laten. Deze uitzondering zal evenwel niet gemaakt worden ten aanzien van eene der Contracteerende Partijen zonder eveneens te worden gemaakt ten aanzien van alle andere Mogendheden.

Gezegde Consuls-Generaal, Consuls, Vice-Consuls en Consulaire Agenten, zullen, na van de Regeering van het land, waar zij benoemd zijn, het exequatur of andere noodige machtigingen verkregen te hebben, op voet van wederkeerigheid het recht hebben alle ambtsbezigheden te verrichten en alle voorrechten, vrijstellingen en vrijdommen te genieten die zijn of in het vervolg mochten worden verleend aan de consulaire ambtenaren van denzelfden rang der meest begunstigde natie. De Regeering, welke het exequatur of andere machtigingen verleent, heeft het recht die naar eigen goedvinden in te trekken. Zij is in dat geval evenwel gehouden de redenen te ontvouwen, waarom zij het dienstig heeft geoordeeld aldus te handelen.

4. (1) Ingeval een onderdaan van eene der Hooge Contracteerende Partijen mocht komen te overlijden binnen het gebied of de bezittingen der andere, zullen de bevoegde overheden ter plaatse van het overlijden daarvan onmiddellijk kennis geven aan de consulaire ambtenaren van het land, waartoe de overledene behoort; dezen zullen van hunnen kant wanneer zij het eerst zullen zijn ingelicht dezelfde inlichtingen moeten geven aan gezegde overheden.

(1) N.B. Dit artikel is niet toepasselijk op de Nederlandsche Koloniën en overzeesche bezittingen (zie het protocol geteekend bij de uitwisseling der akten van bekrachtiging).

5. Er zal tusschen het gebied en de bezittingen van de beide Hooge Contracteerende Partijen wederkeerige vrijheid van handel en scheepvaart bestaan. De onderdanen van elke der Contracteerende Partijen zullen, op denzelfden voet als de onderdanen of burgers van de meestbegunstigde natie, volledige vrijheid hebben om zich met hunne schepen en hunne ladingen te begeven naar de plaatsen, havens en rivieren van het gebied en de bezittingen van de andere, die geopend zijn of mochten worden voor den buitenlandschen handel; zij zullen evenwel gehouden zijn zich steeds te gedragen naar de wetten van het land waar zij aankomen.

6. De artikelen, voortgebracht of vervaardigd in het gebied of de bezittingen van eene der Hooge Contracteerende Partijen, zullen bij den invoer in het gebied en de bezittingen van de andere, van welke plaats zij ook komen, genieten van de laagste invoerrechten toepasselijk op soortgelijke artikelen van elken anderen vreemden oorsprong.

Geen verbod of beperking zal worden gehandhaafd of opgelegd bij den invoer in het gebied of de bezittingen van eene der Hooge Contracteerende Partijen van eenig artikel, voortgebracht of vervaardigd in het gebied of de bezittingen van de andere, van welke plaats ook afkomstig, dat zich niet gelijkelijk zal uitstrekken tot den invoer van soortgelijke artikelen komende uit eenig ander vreemd land.

Dit laatste voorschrift is evenwel niet toepasselijk op verbodsbepalingen of beperkingen, die als sanitaire maatregelen worden gehandhaafd of opgelegd ter bescherming van nuttige dieren of planten.

7. De kooplieden en de industrieelen, onderdanen van eene der Hooge Contracteerende Partijen, evenals de kooplieden en de industrieelen, die wonen en hun handel drijven of hunne nijverheid uitoefenen in het gebied of de bezittingen van die Partij, zullen in het gebied en de bezittingen van de andere, hetzij in persoon, hetzij door middel van handelsreizigers, inkoopen mogen doen of bestellingen mogen opnemen met of zonder monsters, en die kooplieden, die industrieelen en hunne handelsreizigers, zullen bij het doen dier aankoopen en het opnemen van die bestellingen, in zake belastingen en faciliteiten de behandeling der meest begunstigde natie genieten.

De Contracteerende Partijen zullen elkander wederkeerig kennis geven van de overheden, die belast zijn met de uitgifte der legitimatiekaarten, waarvan de hierbovengenoemde kooplieden, industrieelen en handelsreizigers voorzien zullen moeten zijn.

De artikelen ingevoerd als monsters voor de doeleinden omschreven in het eerste lid, zullen in elk der beide landen, tijdelijk vrij van rechten worden toegelaten, in overeenstemming met de douane-reglementen en formaliteiten, vastgesteld om hunnen wederuitvoer of de betaling der invoerrechten voorgeschreven in geval van niet-wederuitvoer binnen den door de wet aangegeven termijn te verzekeren. Evenwel zal gezegd voorrecht zich niet uitstrekken tot de artikelen, die wegens hunne hoeveelheid of waarde, niet als monsters kunnen worden beschouwd of die door hunnen aard bij hunnen wederuitvoer niet zouden kunnen worden herkend.

Het recht om te beslissen of een monster vrij van rechten kan worden toegelaten komt in alle gevallen uitsluitend toe aan de bevoegde overheden der plaats, waar de invoer heeft plaats gehad.

8. De herkenningsteekenen, merken of zegels door de douane-autoriteiten van eene der Contracteerende Partijen bij den uitvoer op de in het voorgaand artikel genoemde monsters aangebracht, evenals de lijst van die monsters, welke door haar officieel is gewaarmerkt en welke er eene nauwkeurige beschrijving van bevat, zullen over en weer door de douane-autoriteiten van de andere worden aanvaard om vast te stellen dat zij het karakter van monsters hebben en de vrijstelling er van van alle onderzoek te verzekeren behoudens voor zooverre dit onderzoek noodig is om vast te stellen dat de aangeboden monsters dezelfde zijn als die vermeld op de lijst. De douane-autoriteiten van ieder der Contracteerende Partijen zullen evenwel een tweede merk op de monsters mogen aanbrengen in de bijzondere gevallen waarin zij het noodig oordeelen dien voorzorgsmaatregel te nemen.

9. De naamlooze of andere vennootschappen en de handels-, nijverheids- en financieele vereenigingen, die overeenkomstig de wetten van eene der Hooge Contracteerende Partijen zijn of zullen worden opgericht en die haren zetel hebben in het gebied of de bezittingen van die Partij, zijn bevoegd om in het gebied en de bezittingen van de andere Partij hare rechten uit te oefenen en in rechte op te treden voor de rechtbanken ter vervolging of verdediging hunner rechten mits zij zich naar hare wetten gedragen.

10. Alle artikelen die wettig mogen of zullen mogen worden ingevoerd in de havens van eene

der Hooge Contracteerende Partijen door nationale schepen zullen eveneens in die havens mogen worden ingevoerd door schepen van de andere Contracteerende Partij, zonder te worden onderworpen aan andere of hoogere rechten of lasten, onder welken naam ook, dan die waaraan dezelfde artikelen zouden zijn onderworpen indien zij werden ingevoerd door nationale schepen.

Deze wederkeerige gelijkheid van behandeling zal worden toegepast onverschillig of deze artikelen rechtstreeks komen uit de plaats van oorsprong dan wel uit eenig ander vreemd land.

Er zal eveneens volkomen gelijkheid van behandeling zijn voor den uitvoer, zoodat dezelfde uitvoerrechten zullen worden betaald en dezelfde premiën en drawbacks zullen worden verleend in het gebied en de bezittingen van elke der Contracteerende Partijen, bij den uitvoer van eenig artikel dat er wettig kan worden of zal kunnen worden uitgevoerd, onverschillig of die uitvoer geschiedt met Japansche schepen of met Nederlandsche schepen, en welke ook de plaats der bestemming zij, hetzij eene haven van de andere Partij hetzij eene haven van eene derde Mogendheid.

11. In alles wat betreft de plaatsing der schepen, hunne lading, hunne lossing in de territoriale wateren van de Hooge Contracteerende Partijen zal door de eene der Partijen aan de nationale schepen geen enkel voorrecht of faciliteit worden verleend, die, in gelijksoortige gevallen ook niet aan de schepen van het andere land zal worden verleend, daar het de wil der Contracteerende Partijen is dat op dit stuk de wederzijdsche vaartuigen op voet van volkomen gelijkheid worden behandeld.

12. De koopvaardijschepen, welke onder Nederlandsche of Japansche vlag varen en de dokumenten aan boord hebben door hunne landswetten tot vaststelling van hunne nationaliteit vereischt, zullen in Japan en in Nederland respectievelijk als Nederlandsche en Japansche schepen worden beschouwd.

13. Geene tonne-, doorvoer-, kanaal-, haven-, loods-, vuur-, quarantaine- of andere gelijksoortige of analoge gelden of rechten onder welken naam ook geheven in naam of ten voordeele der Regeering, van openbare ambtenaren, van particulieren, van welke lichamen of instellingen ook, zullen in de territoriale wateren van eene der beide landen worden opgelegd aan de schepen van de andere, zonder dat zij eveneens, onder dezelfde voorwaarden worden opgelegd aan de nationale schepen in het algemeen of aan de schepen van de meest begunstigde natie. Deze gelijkheid van behandeling zal wederkeerig op de wederzijdsche schepen worden toegepast, van welke plaats zij ook komen en welke ook de plaats van bestemming zij.

14. (1) De bevoegde consulaire ambtenaren van elke der Hooge Contracteerende Partijen zullen in het gebied en de bezittingen van de andere uitsluitend belast zijn met de handhaving der inwendige orde op de koopvaardijschepen van hun land, en zij alleen zullen bevoegd zijn kennis te nemen van de geschillen die mochten rijzen, hetzij op zee, hetzij in de territoriale wateren van de andere Partij, tusschen de kapiteins, de officieren en de schepelingen, bepaaldelijk voor wat betreft de regeling der loonen en de uitvoering der overeenkomsten. Evenwel zal de rechtspraak toekomen aan de landsoverheden, ingeval er aan boord van een koopvaardijschip van eene der Contracteerende Partijen in de territoriale wateren van de andere wanordelijkheden mochrijzen, die de bevoegde plaatselijke overheden van dien aard mochten achten dat zij de rust en de orde in die wateren of te land verstoren of zouden kunnen verstoren.

15. (1) Indien een schepeling deserteert van een koopvaardijschip, behoorende tot eéne der Hooge Contracteerende Partijen, in de territoriale wateren van de andere, zullen de plaatselijke overheden gehouden zijn om, binnen de perken der wet, allen bijstand in hare macht te verleenen voor de aanhouding en de uitlevering van dien deserteur op de aanvrage welke te dien einde tot haar zal worden gericht door den bevoegden consulairen ambtenaar van het land, waartoe het betrokken schip behoort, met de toezegging dat alle daaruit voortvloeiende kosten zullen worden terugbetaald.

Het is verstaan dat deze bepaling niet toepasselijk zal zijn op de onderdanen van het land waar de desertie zal hebben plaats gehad.

16. In geval van schipbreuk, averij ter zee of gedwongen oponthoud, zal elke der Hooge Contracteerende Partijen, voorzoover de verplichtingen der neutraliteit het toelaten, aan de schepen van de andere, onverschillig of zij toebehooren aan den Staat of aan particulieren, dezelfde hulp en bescherming en dezelfde vrijstellingen moeten verleenen als die welke in soortgelijke gevallen aan de nationale schepen zullen worden verleend. De artikelen welke

(1) N.B. Dit artikel is niet toepasselijk op de Nederlandsche Koloniën en overzeesche bezittingen (zie het protocol geteekend bij de uitwisseling der akten van bekrachtiging).

van de schepen, welke schipbreuk of averij hebben geleden, zijn geborgen, zullen vrij zijn van alle invoerrechten, tenzij zij voor binnenlandsch verbruik worden bestemd, in welk geval zij gehouden zullen zijn de voorgeschreven rechten te betalen.

17. De Hooge Contracteerende Partijen komen overeen dat elk voorrecht, elke gunst of elke vrijdom op het gebied van handel, scheepvaart en nijverheid welke de eene Hooge Contracteerende Partij reeds heeft verleend of in de toekomst mocht verleenen aan de schepen, de onderdanen of de burgers van eenigen anderen vreemden Staat, onmiddellijk en onvoorwaardelijk zal worden uitgestrekt tot de schepen of onderdanen van de andere Hooge Contracteerende Partij, aangezien het de bedoeling der Contracteerende Partijen is dat de handel, de scheepvaart en de nijverheid van beide landen in alle opzichten worden behandeld op den voet der meestbegunstigde natie.

18. De bepalingen van dit Verdrag zijn niet toepasselijk:

a. op de voorrechten welke eene der Hooge Contracteerende Partijen heeft verleend of zal verleenen aan aangrenzende Staten ter vergemakkelijking van het grensverkeer;

b. aan de behandeling, welke wordt verleend of zal verleend worden aan de voortbrengselen van de nationale visscherij der Hooge Contracteerende Partijen of aan de voortbrengselen van de visscherijen, welk op het stuk van den invoer harer voortbrengselen zijn gelijkgesteld met de nationale visscherij.

19. De bepalingen van dit Verdrag zijn toepasselijk op het geheele gebied en alle bezittingen welke behooren aan eene der Hooge Contracteerende Partijen of door haar worden bestuurd.

20. Dit verdrag zal worden bekrachtigd en de akten van bekrachtiging zullen zoo spoedig mogelijk te Tokio worden uitgewisseld. Het zal in werking treden den dag volgende op dien, waarop de akten van bekrachtiging zijn uitgewisseld en zal van kracht blijven tot na het verloop van twaalf maanden te rekenen van den dag, waarop eene der Hooge Contracteerende Partijen aan de andere haar voornemen zal hebben te kennen gegeven om het te doen eindigen.

Ten blijke waarvan de wederzijdsche gevolmachtigden dit verdrag hebben geteekend en van hunne zegels voorzien.

Gedaan in dubbel te 's Gravenhage, den 6den Juli 1912.

R. DE MAREES VAN SWINDEREN.
AIMARO SATO.

VERTALING.

NOTE-VERBALE.

In opdracht van zijne Regeering heeft de Japansche gezant de eer te verklaren, dat, zonder de behandeling op den voet der meestbegunstigde natie in zake de quaestie der eeuwigdurende pachtrechten uitdrukkelijk te waarborgen door middel van een protocol van onderteekening, de Keizerlijke Regeering nochtans de verzekering geeft dat Nederlandsche onderdanen in Japan, op geenerlei wijze, op dit stuk eene minder gunstige behandeling zullen genieten dan die, welke genoten wordt of genoten zal worden door de onderdanen of burgers van de meestbegunstigde natie. De Japansche gezant heeft de eer hieraan toe te voegen dat deze aangelegenheid op dezelfde wijze is geregeld met de Britsche, Amerikaansche, Fransche, Duitsche en andere Regeeringen.

2 Maart 1912.

VERTALING.

PROTOCOL.

Bij het overgaan tot de uitwisseling der bekrachtingsoorkonden van dit verdrag, verklaren de ondergeteekenden, daartoe behoorlijk gemachtigd, dat het wel verstaan is dat de artikelen 3, 4, 14 en 15 van dit verdrag niet toepasselijk zijn op de overzeesche bezittingen en koloniën van Nederland, maar dat de in die artikelen behandelde materie zal geregeld blijven door het Consulair Verdrag den 27sten April 1908 tusschen Nederland en Japan gesloten betreffende de Nederlandsche overzeesche bezittingen en koloniën.

—

14 *October* 1913. BESLUIT, houdende wijziging van het Militiebesluit II (*Staatsblad* 1912, nº. 276). S. 390.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Oorlog, van Marine en van Binnenlandsche Zaken, van 8 October 1913, Afdeeling Militie en Landweer (M.) nº. 156, van 10 October 1913, Bureau B nº. 74; en van 13 October 1913, nº. 7025, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende, dat het wenschelijk is gebleken, in de bij Militiebesluit II (*Staatsblad* 1912, nº. 276) vastgestelde bepalingen betreffende het onderzoek, bedoeld in art. 70 der Militiewet, wijziging te brengen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Het Militiebesluit II (*Staatsblad* 1912, n°. 276) wordt gewijzigd als volgt:

Artikel 24. In het eerste lid wordt voor „de twee" gelezen: „op twee of meer".

Onze Ministers van Oorlog, van Marine en van Binnenlandsche Zaken zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 14den October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) BOSBOOM.

De Minister van Marine,
(*get.*) J. J. RAMBONNET.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 20 *Oct.* 1913.)

—

15 *October* 1913. BESLUIT, tot vaststelling van een Reglement op den ijk van gasmeters. S. 391.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 12 Augustus 1913, n°. 3512, afdeeling Nijverheid;

Gelet op artikel 12 der wet van 7 April 1869 (*Staatsblad* n°. 57), betreffende de maten, gewichten en weegwerktuigen, waarvan de gewijzigde tekst is bekend gemaakt bij Koninklijk besluit van 29 November 1874 (*Staatsblad* n°. 143), en die laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 2 Mei 1897 (*Staatsblad* n°. 122);

Den Raad van State gehoord (advies van 16 September 1913, n°. 12);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 11 October 1913, n°. 5707, afdeeling Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met ingang van 1 Januari 1914 in te trekken het Koninklijk besluit van 12 September 1874 (*Staatsblad* n°. 128) en vast te stellen de volgende bepalingen, welke zullen uitmaken een Reglement op den ijk van gasmeters.

REGLEMENT OP DEN IJK VAN GASMETERS.

Art. 1. Toegelaten zijn natte en droge gasmeters. Bij de eerstgenoemde geschiedt de meting door middel van een gedeeltelijk in eene vloeistof wentelende trommel met meetkamers; bij de laatstgenoemde door middel van meetkamers met beweegbare wanden.

2. *1.* Elke gasmeter is voorzien van een telwerk, dat de hoeveelheid gas, die door den gasmeter gegaan is, uitgedrukt in kubieke Meter, aanwijst en, ten behoeve van het onderzoek van den gasmeter, bovendien van een literwijzer. Bij een gasmeter met een meetvermogen van meer dan 100,000 kubieke decimeter per uur wordt het telwerk, indien het ook $^1/_{10}$-deelen van een kubieken Meter aanwijst, geacht tevens dienst te doen als bovengenoemde literwijzer.

2. Het telwerk moet juist zijn en mag niet met de hand verzet kunnen worden zoolang het een deel van den gasmeter uitmaakt. De literwijzer moet zoo nauwkeurig zijn als noodig is om het onderzoek naar behooren te kunnen uitvoeren.

3. Het telwerk moet door den met den ijk belasten ambtenaar los van den gasmeter onderzocht kunnen worden.

3. *1.* Op elken gasmeter is vermeld:

a. het meetvermogen, d. i. het grootste verbruik per uur, dat de gasmeter bestemd is aan te wijzen, uitgedrukt in kubieke decimeter;

b. de naam van den vervaardiger;

c. een fabrieksnummer, waardoor de gasmeter van andere gasmeters van dezelfde fabriek onderscheiden wordt;

d. het jaar, waarin de gasmeter vervaardigd is.

2. Op een muntgasmeter is bovendien vermeld, dat de ijk de juiste werking van het muntwerk niet waarborgt.

3. Op een herstelden gasmeter is bovendien de naam van den hersteller vermeld, indien deze een ander is dan de vervaardiger.

4. In geval op den gasmeter vermeld is voor hoeveel lichten hij bestemd is, moet dit aantal uit het meetvermogen zijn afgeleid naar den maatstaf van 140 kubieke decimeter gasverbruik per uur voor één licht.

5. De in de vorige leden bedoelde opschriften zijn duidelijk en onuitwischbaar.

4. Bij een overdruk van het gas in den gasmeter van 10 centimeter water of minder mag geen gas of vloeistof door lek naar buiten ontsnappen.

5. De gasmeter mag noch stilstaande, noch werkende gas ongemeten doorlaten.

6. *1.* Een natte gasmeter is voorzien van een voor den gebruiker toegankelijke inrichting om de vloeistof op den normalen stand te brengen.

2. De steunpunten van een natten gasmeter met een meetvermogen van 14,000 kubieke decimeter per uur of minder liggen in een plat vlak. Een natte gasmeter met grooter meetvermogen heeft òf steunpunten, die in een plat vlak liggen, òf een vlak koperen kruis, geschikt om er een waterpas in twee

onderling loodrechte richtingen op te kunnen plaatsen.

3. Een natte gasmeter met steunpunten, die in een plat vlak liggen, geplaatst op een horizontaal vlak, mag, wanneer er gas doorstroomt met een snelheid, beantwoordende aan het meetvermogen of met geringer snelheid,

a. bij den normalen stand van de vloeistof niet meer dan 1,5 ten honderd te veel of te weinig, en

b. bij den hoogsten stand niet meer dan 5 ten honderd te veel aanwijzen.

4. Een natte gasmeter, voorzien van een vlak koperen kruis, moet aan deze eischen voldoen als dat kruis horizontaal is.

7. *1.* Om geijkt te kunnen worden mag een nieuwe of herstelde droge gasmeter, wanneer er gas doorstroomt met een snelheid, beantwoordende aan het meetvermogen of met geringer snelheid, niet meer dan 1,5 ten honderd te veel of te weinig aanwijzen.

2. Om herijkt te kunnen worden mag een droge gasmeter, die met ongeschonden ijkmerken ten onderzoek wordt aangeboden, niet meer dan 3 ten honderd te veel of te weinig aanwijzen.

8. *1.* Bij een te ijken nieuwen of herstelden gasmeter mag, wanneer er gas doorstroomt met een snelheid, beantwoordende aan het meetvermogen, het verschil in druk van het gas bij den in- en bij den uitlaat niet meer bedragen dan hieronder is aangegeven:

Meetvermogen van den gasmeter in kubieke decimeter:	Toegelaten verschil in druk bij den in- en uitlaat in milimeter water:
5,600 of minder	5
5,601— 8,400	6
8,401—11,200	8
11,201—14,000	9
meer dan 14,000	10.

2. Bij een te herijken gasmeter, die met ongeschonden ijkmerken ten onderzoek wordt aangeboden, mag, wanneer er gas doorstroomt met een snelheid, beantwoordende aan het meetvermogen, het verschil in druk bij den in- en bij den uitlaat niet meer dan 2 millimeter water grooter zijn dan in het vorige lid voor gasmeters met hetzelfde meetvermogen is toegelaten.

3. Een gasmeter met automatische sluiting behoeft tijdens de automatische sluiting niet aan het bepaalde in het eerste en tweede lid van dit artikel te voldoen.

9. Op elken gasmeter moeten de ijkmerken zoodanig aangebracht kunnen worden, dat het niet mogelijk is de aanwijzing van den gasmeter te veranderen zonder de ijkmerken te schenden.

10. *1.* Door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel worden bij instructie voorschriften gegeven omtrent het onderzoek en de stempeling van de gasmeters.

2. Hij bepaalt waar de kantoren voor den ijk van gasmeters gevestigd zullen zijn.

11. Indien een belanghebbende geen genoegen neemt met de uitspraak van den met den ijk belasten ambtenaar en zich daartoe wendt tot Onzen voornoemden Minister of tot den Inspecteur van het ijkwezen, wordt door of vanwege den laatstgenoemde een nieuw onderzoek ingesteld, hetwelk beslissend is.

12. *1.* Op gasmeters, die reeds geijkt zijn vóór het in werking treden van dit Reglement en na één of meer herstellingen opnieuw ten ijk worden aangeboden, is het bepaalde in artikel 3, eerste lid, sub *d*, tweede en vierde lid, niet van toepassing.

2. Op gasmeters, die geijkt zijn vóór het in werking treden van dit Reglement en met ongeschonden ijkmerken ten onderzoek worden aangeboden, is niet van toepassing het bepaalde in artikel 2, derde lid, artikel 3, eerste lid, sub *d*, tweede, derde en vierde lid, en artikel 6, derde lid, sub *b*.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 15den October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) TREUB.

(*Uitgeg.* 28 *Oct.* 1913.)

---

15 *October* 1913. BESLUIT, houdende beslissing dat, wanneer de candidaatstelling voor leden van den gemeenteraad heeft plaats gehad op 9 Mei 1913 en de stemming en herstemming op 19 en 28 Mei d.a.v., moet worden gevolgd de kiezerslijst 1913—1914, niet die van 1912—1913.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Raad der gemeente *Hoorn* tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Noordholland* van 2 Juli 1913, n°. 35, waarbij met vernietiging van de besluiten van den Gemeenteraad van *Hoorn* van 12 Juni 1913, houdende toelating van J. A. KERNKAMP en D. ROZEN-

DAAL als leden van dien Raad, dezen niet als zoodanig zijn toegelaten;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 24 September 1913, n°. 310;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 11 October 1913, n°. 6892, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende: dat ter voorziening in twee vacatures, in den Raad der gemeente *Hoorn* ontstaan door het vertrek uit de gemeente van een gemeenteraadslid en door het nemen van ontslag door een ander lid van den Gemeenteraad, de verkiezingen hebben plaats gehad op 9 Mei 1913 en de daarop gevolgde stemmingen en herstemmingen op 19 en 28 Mei 1913;

dat aan deze verkiezingen, stemmingen en herstemmingen, die tot uitslag hebben gehad, dat bij herstemming tot leden van den Raad zijn gekozen J. A. KERNKAMP en D. ROZENDAAL, is deelgenomen door de kiezers, wier namen voorkwamen op de kiezerslijst 1912—1913;

dat de Gemeenteraad bij besluiten van 12 Juni 1913 de benoemdverklaarden als leden van den Raad heeft toegelaten;

dat, nadat bij Gedeputeerde Staten van *Noordholland* tegen de toelating bezwaren waren ingediend, dat college krachtens artikel 34 der Gemeentewet uitspraak doende, bij besluit van 2 Juli 1913, n°. 35, met vernietiging van de Raadsbesluiten tot toelating van J. A. KERNKAMP en D. ROZENDAAL als leden van den Gemeenteraad, dezen niet als zoodanig heeft toegelaten, daarbij overwegende, dat in het stelsel der Kieswet, de kiezerslijst de inwoners der gemeente aanwijst, die met uitsluiting van anderen kiesbevoegdheid bezitten; dat in dat stelsel de bepaling van artikel 34 dier wet aan allen, wier namen op die lijst voorkomen, gedurende het tijdvak van den 15 Mei tot den 15 Mei van het volgend jaar alle rechten en bevoegdheden schenkt, die aan het kiesrecht verbonden zijn, en daar tegenover die rechten en bevoegdheden ontzegt aan hen, die, hoewel wellicht voldoende aan de regelen, door de wet voor de kiesbevoegdheid gesteld, niet op die lijst worden vermeld; dat het, waar tot die bevoegdheden en rechten in de eerste plaats behoort het deelnemen aan alle stemmingen, die voor de verkiezing van leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van de Provinciale Staten of van den Gemeenteraad worden gehouden, in strijd is met de wet om een aantal personen, wier namen niet voorkomen op den op den dag der stemming van kracht zijnde lijst, in de gelegenheid te stellen aan de stemming deel te nemen, hun aldus rechten en bevoegdheden schenkende, die hun volgens de uitdrukkelijke bepalingen der wet niet toekomen, en daarentegen aan anderen, wier namen op die lijst wel komen, die rechten en bevoegdheden te onthouden door hen tot die stemming niet toe te laten; dat dan ook onjuist is 's Raads bewering, dat uit het feit dat de stemming is eene voortzetting van de verkiezing (candidaatstelling) en daarmede een geheel vormt, volgens het stelsel der wet moet volgen, dat de kiezerslijst, die bij de verkiezing (candidaatstelling) gebruikt wordt, ook de basis behoort te zijn voor de eventueel daarop volgende stemming en herstemming; dat wel de Gemeenteraad voor die bewering steun meent te vinden in de omstandigheid, dat zich het geval zou kunnen voordoen, dat kiezers, die de candidatenlijst hebben onderteekend, van de stemming zouden zijn uitgesloten, alsmede het geval, dat aan de herstemming een geheel ander korps kiezers zou kunnen deelnemen dan dat hetwelk tot de stemming bevoegd was, maar dat hoewel moet worden toegegeven dat dergelijke gevallen niet gewenscht zijn en derhalve door de autoriteiten, die de dagen der verkiezingen bepalen, dienen te worden voorkomen, de wet geene bepaling bevat, die er op wijst, dat de wetgever wijzigingen in het kiezerscorps gedurende den loop eener verkiezing heeft willen verbieden, integendeel de mogelijkheid van die wijzigingen erkent tengevolge van rechterlijke uitspraken en in het geval, bedoeld bij art. 35 der Kieswet; dat nu wel is waar, gelijk terecht door den Raad wordt opgemerkt, in de wet niet is geregeld, hoe gehandeld moet worden, wanneer eene stemming is uitgeschreven op 15, 16 of 17 Mei, of ingeval van schorsing ingevolge artikel 84 der wet van eene op 14 Mei gehouden stemming, doch dat een verzuim van den wetgever om alle gevallen in de wet te voorzien, niet mag leiden tot het terzijde stellen van zeer uitdrukkelijk gestelde bepalingen, welke aan duidelijkheid niets te wenschen laten; dat uit het bovenstaande volgt, dat bij de hier bedoelde stemmingen en herstemmingen ten onrechte de kiezerslijst 1912—1913 als de van kracht zijnde is beschouwd, zoodat indien de omstandigheid op de uitkomsten der verkiezingen van invloed heeft kunnen zijn, de toelating der benoemdverklaarden had behooren te zijn geweigerd; dat, wat betreft deze vraag, blijkens de uitslagen van de stemmingen op R. VAN DER ZAAG en A. A. D. GRONERT, die bij de stemmingen zijn uitgevallen, onderscheidenlijk 86 en 105 stemmen minder zijn uitgebracht dan op de in

de herstemming vallende candidaten, die het kleinste aantal stemmen hadden verkregen, en dat op de kiezerslijst 1913—1914, welke had moeten worden gevolgd de namen van meer dan 106 kiezers voor leden van den Gemeenteraad voorkomen, die volgens de ten onrechte gevolgde kiezerslijst 1912—1913 aan die stemmingen niet mochten deelnemen, terwijl bovendien verschillende personen aan de stemmingen hebben deelgenomen wier namen niet voorkomen op de voormelde kiezerslijst 1913—1914; dat derhalve de begane onregelmatigheid op de uitkomsten der verkiezingen van invloed kan zijn geweest;

dat van dit besluit van Gedeputeerde Staten de Gemeenteraad van *Hoorn* bij Ons in beroep is gekomen met het verzoek het besluit van Gedeputeerde Staten te vernietigen en alsnog de toelating van J. A. KERNKAMP en D. ROZENDAAL te bevelen, daarbij aanvoerende dat het verschil tusschen Gedeputeerde Staten en den Gemeenteraad zijn uitgangspunt heeft in de vraag, of in het stelsel der Kieswet de stemming te beschouwen is als eene voortzetting der verkiezing (candidaatstelling) en daarmede één geheel vormt, zoodat de kiezerslijst, die bij de verkiezing gebruikt wordt, ook de basis behoort te zijn voor de eventueel daarop volgende stemming en herstemming; dat deze door den Gemeenteraad gehuldigde opvatting door de Gedeputeerde Staten, op grond van het bepaalde in den aanhef van artikel 34 der Kieswet, onjuist wordt geacht; dat de tegenwerpingen van Gedeputeerde Staten, naar de meening van den Gemeenteraad, evenwel niet onaantastbaar zijn; dat indien de zienswijze van Gedeputeerde Staten juist was, zoodat in casu bij de verkiezingen op 9 Mei 1913 de kiezerslijst 1912—1913 en bij de stemmingen en herstemmingen op 19 en 28 Mei d.a.v. de kiezerslijst 1913—1914 had behooren te worden gevolgd, dit, indien zulks was geschied, tengevolge zou hebben gehad, dat een groot aantal kiezers wèl aan de stemmingen en herstemmingen had kunnen deelnemen, doch, omdat hunne namen niet voorkwamen op de tijdens de verkiezing geldende kiezerslijst 1912—1913, niet ingevolge de hun bij de wet toegekende bevoegdheid, had kunnen medewerken aan het stellen van candidaten voor de betrekkelijke verkiezingen, dat toch deze kiezers, behalve de gestelde, andere candidaten hadden kunnen stellen, dat deze candidaten hadden gekozen kunnen worden, met dit gevolg, dat tegen de aldus gehouden verkiezingen en de toelating van de benoemdverklaarden principieel geheel dezelfde bezwaren hadden kunnen worden ingediend als nu zijn ingebracht; dat ook dan eene onregelmatigheid had plaats gehad, die op de uitkomsten der verkiezingen van invloed had kunnen zijn; dat, waar uit een en ander blijkt, dat, indien eene verkiezing wordt gehouden op de dagen als bij deze gelegenheid voor de candidaatstelling en voor de eventueele stemming en herstemming toevallig zijn aangewezen men steeds in conflict komt met de wet; dat de Gemeenteraad van oordeel is, dat aan de wet en aan de rechten der kiezers nog het minst te kort wordt gedaan, indien, zooals heeft plaats gehad, voor het geheele verkiezingsproces een en dezelfde kiezerslijst wordt gebruikt;

Overwegende: dat artikel 28 in verband met artikel 8 der Kieswet bepaalt, dat het Gemeentebestuur de kiezerslijsten, aanwijzende de personen, die tot het kiezen van leden van de Tweede Kamer, van de Provinciale Staten en van den Gemeenteraad bevoegd zijn, telken jare op den 22sten Maart opnieuw vaststelt, en tegelijkertijd alphabetische lijsten vaststelt der namen en voornamen van hen die met betrekking tot eene of meer der verkiezingen van de kiezerslijst zijn afgevoerd en daarop zijn gebracht;

dat volgens artikel 34 der Kieswet de door het Gemeentebestuur vastgestelde lijst, zooals die door zijne beslissingen al dan niet is gewijzigd, behoudens de wijzigingen daarin te brengen tengevolge van rechterlijke uitspraken, welke wijziging der lijst bevelen, en de aanteekeningen omtrent schorsing daarin te maken, overeenkomstig de bepalingen dier wet, van den 15den Mei tot den 15den Mei van het volgende jaar van kracht blijft;

dat in overeenstemming daarmede, artikel 55, 2e lid der Kieswet, voorschrijft, dat elke kiezer die bevoegd is aan de stemming deel te nemen, tenminste drie dagen vóór den tot stemming bepaalden tijd van den Burgemeester der gemeente, op welker kiezerslijst hij voorkomt, eene kaart ontvangt waarop o. a. moet voorkomen het nummer waaronder hij op de kiezerslijst voorkomt; en voorts artikel 74 der Kieswet bepaalt, dat niemand tot de stemming wordt toegelaten, dan die volgens de kiezerslijst bevoegd is tot de keuze mede te werken en in het bezit is van de bij artikel 55 vermelde kaart;

Overwegende, dat onder de kiezerslijst, waarvan in de aangehaalde bepalingen wordt gewag gemaakt, is te verstaan de lijst die respectievelijk tijdens de verkiezing, tijdens de stemming en tijdens de herstemming volgens artikel 34,

1e lid, der Kieswet, met inachtneming van de daarin vermelde rechterlijke uitspraken en aanteekeningen van kracht is;

dat immers bij eene andere opvatting der wet daarvan het gevolg zoude kunnen zijn, eenerzijds, dat tot een stemming of tot eene herstemming zoude moeten worden toegelaten de personen, die naar luid van artikel 28, 2e lid, der Kieswet van de kiezerslijst zijn afgevoerd, en die mitsdien niet in het bezit zijn van de in artikel 55, 2e lid, en artikel 74 voormeld bedoelde kaart; en anderzijds, dat daarentegen daartoe onbevoegd zouden zijn te achten de personen, die volgens het aangehaald artikel 28, 2e lid, op de kiezerslijst zijn gebracht;

Overwegende, dat mitsdien de stelling, waarvan het beroep ter zake van den Raad der gemeente *Hoorn* uitgaat, dat „de stemming te beschouwen is als eene voortzetting der verkiezing (candidaatstelling) en daarmede een geheel vormt, zoodat de kiezerslijst die bij de verkiezing gebruikt wordt, ook de basis behoort te zijn voor de eventueel daarop volgende stemming en herstemming" met den regel, bij de wet gesteld, niet is overeen te brengen;

dat alzoo de wetgever, indien hij, met afwijking van den door hem gestelden regel voor bijzondere gevallen een andere wijze van handelen gevolgd had willen zien, eene daartoe strekkende bepaling in de wet had moeten opnemen, hetgeen echter in dezen niet is geschied;

dat voor eene zoodanige exceptieve wetsbepaling ook niet in de plaats kan treden een beroep op vermeende bezwaren, die onder bepaalde omstandigheden van eene nauwgezette opvolging van de voorschriften der wet het gevolg zouden kunnen zijn, omdat de uitvoerder der wet zich daardoor in de plaats van den wetgever zelven zoude stellen;

Overwegende, ten aanzien van de vraag, of alsnog in een onderzoek behoort te worden getreden of de gepleegde onjuiste toepassing der wet van invloed kan zijn geweest op den uitslag der gehouden stemmingen en herstemmingen; dat de kiezerslijst een essentieel bestanddeel uitmaakt van het gezamenlijk verkiezingswerk, zoodat eene stemming en herstemming waaraan, zooals in dezen, eene andere kiezerslijst ten grondslag is gelegd dan de wet voorschreef, daardoor alléén reeds moet worden geacht niet tot eenigen wettigen uitslag te hebben kunnen leiden;

Overwegende, dat Gedeputeerde Staten der provincie *Noordholland* mitsdien bij hunne bestreden uitspraak te recht met vernietiging van de besluiten van den Gemeenteraad van *Hoorn* van 12 Juni 1913, strekkende tot toelating van J. A. KERNKAMP en D. ROZENDAAL, als leden van dien Raad hebben besloten dezen niet als leden van den Gemeenteraad van *Hoorn* toe te laten;

Gezien de Kieswet en de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het ingestelde beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. d. B. A.)

—

16 *October* 1918. BESLUIT, betreffende de sterkte van de lichting der militie van 1914. S. 392.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 3 October 1913, Afdeeling Militie en Landweer (M.), no. 95, van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 7 October 1913, no. 6884, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, en van Onzen Minister van Marine van 13 October 1913, Bureau B, no. 70;

Gelet op art. 4 der Militiewet (*Staatsblad* 1912, no. 21);

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen:

Art 1. De lichting der militie van het jaar 1914 bedraagt 25,830 man, waarvan 500 voor den dienst ter zee worden bestemd.

2. Het aandeel, door elke provincie te dragen in de lichting, in art. 1 bedoeld, wordt aangewezen in de vierde kolom van den Staat, welke bij dit Besluit behoort.

Onze Ministers van Oorlog, van Binnenlandsche Zaken en van Marine zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit Besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 16den October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) BOSBOOM.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, (*get.*) CORT V. D. LINDEN.

De Minister van Marine, (*get.*) J. J. RAMBONNET.

(*Uitgeg.* 23 *Oct.* 1913.)

Behoort bij het Koninklijk Besluit van 16 October 1913 (*Staatsblad* n°. 392).

STAAT, *aanwijzende het door elke provincie te dragen aandeel in de lichting der militie van* 1914.

PROVINCIE.	GETAL ingeschrevenen, waarnaar het aandeel der provincie volgens artikel 4 der wet is berekend.	UITSLAG der globale berekening.	OPGELEGD AANDEEL.	*Opmerkingen.*
Noordbrabant.	2494	$2397\frac{10263}{26871}$	2397	* Deze breuken zijn, als de hoogste, elk voor *een geheel* gerekend tot het vinden van de bij de globale berekening te kort komende manschappen.
Gelderland.	3067	$2948\frac{4902}{26871}$	2948	
Zuidholland	6193	$5953\frac{2127}{26871}$	5953	
Noordholland.	5921	$5691\frac{16569*}{26871}$	5692	
Zeeland.	1097	$1054\frac{13476*}{26871}$	1055	
Utrecht.	1240	$1191\frac{25839*}{26871}$	1192	
Friesland	1818	$1747\frac{15303*}{26871}$	1748	
Overijssel	1461	$1404\frac{10746}{26871}$	1404	
Groningen	1490	$1432\frac{7428}{26871}$	1432	
Drenthe	857	$823\frac{21477*}{26871}$	824	
Limburg	1233	$1185\frac{6255}{26871}$	1185	
Totaal . . .	26871	$25825\frac{134355}{26871}$	25830	

Ons bekend,

De Minister van Oorlog, (*get.*) BOSBOOM.
De Minister van Binnenlandsche Zaken, „ CORT. V. D. LINDEN.
De Minister van Marine, „ J. J. RAMBONNET.

---

17 *October* 1913. BESLUIT, tot wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van 19 October 1896 (*Staatsblad* n°. 163), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 20 October 1911 (*Staatsblad* n°. 320), tot uitvoering van de Stoomwet (wet van 15 April 1896, *Staatsblad* n°. 69). S. 393.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 19 September 1913, n°. 3801 S, afdeeling Arbeid;

Overwegende, dat het Koninklijk besluit van 19 October 1896 (*Staatsblad* n°. 163) tot uitvoering der Stoomwet, zooals dat in verband met Ons besluit van 25 Juni 1906 (*Staatsblad* n°. 135) moet worden gelezen, en is gewijzigd bij Ons besluit van 20 October 1911 (*Staatsblad* n°. 320), in afwachting van eene algemeene herziening, eene wijziging en aanvulling van dringenden aard behoeft;

Den Raad van State gehoord (advies van 7 October 1913, n°. 16);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 14 October 1913, n°. 4206 S, afdeeling Arbeid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I. Het Koninklijk besluit van 19 October 1896 (*Staatsblad* n°. 163) tot uitvoering van de Stoomwet, zooals dat moet worden gelezen in verband met Ons besluit van 25 Juni 1906 *Staatsblad* n°. 135), en is gewijzigd bij Ons

besluit van 20 October 1911 (*Staatsblad* nº. 320), ondergaat de navolgende wijzigingen:

1º. Artikel 34 wordt gelezen:

Ketels met inwendige vuurplaatsen, uitgezonderd die bedoeld in het tweede lid van artikel 35, moeten boven elk dezer zijn voorzien van een koperen bout met lood of een ander metaal of allooi gevuld, dat smelt alvorens de ketelplaat gevaarlijk oververhit wordt; de bout moet aangebracht zijn, waar de vlam het felst is, of op ongeveer drie vierde der roosterlengte en indien de vuurtoppen hellend zijn op het hoogste punt daarvan.

De middellijn van den kleinsten doortocht der smeltbare prop moet ten minste 10 m.M. bedragen.

2º. Artikel 35 wordt gelezen:

Het in artikel 32 onder *b* voorgeschrevene is niet van toepassing op stoomketels, waarvan de inhoud zeshonderd kubieke decimeter of minder bedraagt.

Het in artikel 32 onder *c* bepaalde is niet van toepassing op ketels met verhoogde vlamkast, in vaartuigen geplaatst. De in de toppen eener zoodanige vlamkast aangebrachte steunbouten moeten aan de vuurzijde van vaste koppen zijn voorzien.

Art. II. Dit besluit is niet van toepassing op stoomketels voor welker gebruik vóór het in werking treden van dit besluit akten van vergunning zijn uitgereikt. Het wordt echter op zoodanige ketels van toepassing, wanneer de akte van vergunning na dat tijdstip door eene andere wordt vervangen of op naam van een anderen gebruiker wordt overgeschreven.

Art. III. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 17den October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) TREUB.

(*Uitgeg.* 23 *October* 1913.)

---

17 *October* 1913. BESLUIT, houdende bepalingen ter uitvoering van artikel 49 der Vogelwet 1912. S. 394.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien de wet van 23 September 1912 (*Staatsblad* nº. 303), houdende bepalingen tot bescherming van in het wild levende vogels;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 16 Augustus 1913, Directie van den Landbouw, nº. 6204, tweede afdeeling, bureau B;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 September 1913, nº. 20);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 14 October 1913, Directie van den Landbouw, nº. 8005, tweede afdeeling, bureau B;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. De in het eerste lid van artikel 49 der Vogelwet 1912 bedoelde gemeenten, waarin het vangen van lijsters door strikken, niet lager gesteld dan één meter boven den grond, en het daarna dooden dier vogels gedurende vijf jaren na het in werking treden van het eerste lid van artikel 2 der wet geoorloofd blijft — mits op gronden van derden niet dan in gezelschap van den eigenaar of rechthebbende of met diens schriftelijke toestemming — zijn:

Dieden, Doornspijk, Ermelo, Harderwijk, Texel, Wieringen, Utrecht, Amersfoort, Rhenen, Gaasterland, Hemelumer Oldephaart en *Noordwolde, Haskerland, Utingeradeel, Workum, Leek, Marum, Haren, Vlagtwedde, Onstwedde, Norg, Odoorn, Oosterhesselen, Houthem, Limbricht, Noorbeek.*

2. Het in het eerste artikel bedoelde vangen en dooden van lijsters is geoorloofd:

a. in het eerste jaar van 1 Oct. tot 31 Dec.;
b. „ „ tweede „ „ 1 „ „ 15 „ ;
c. „ „ derde „ „ 1 „ „ 30 Nov.;
d. „ „ vierde „ „ 15 „ „ 30 „ ;
e. „ „ vijfde „ „ 15 „ „ 15 „ .

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 17den October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) TREUB.

(*Uitgeg.* 1 *Nov.* 1913.)

---

17 *October* 1913. BESLUIT, houdende verdeeling van het Rijk in landweerdistricten en aanwijzing van de standplaatsen van Landweerdistrictscommandanten.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 13 October 1913, Afdeeling Militie en Landweer (L.) nº. 236;

Gezien de artikelen 2 en 8 der Landweerwet (*Staatsblad* 1901, nº. 160);

Gezien voorts Ons herhaaldelijk gewijzigd besluit van 29 Mei 1903, nº. 29;

Overwegende, dat het wenschelijk is een nauwer verband te leggen tusschen de recruteering van de militie en de verdeeling van het Rijk in landweerdistricten;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Het grondgebied van het Rijk is verdeeld in 44 landweerdistricten, op de wijze, aangegeven in den bij dit besluit behoorenden staat.

Het landweerdistrict draagt den naam, welke daarvoor in de derde kolom (1) van den in het vorige lid bedoelden staat is aangewezen.

2. De landweerdistrictscommandant is in den regel luitenant-kolonel of majoor. Bij uitzondering kan hij kapitein zijn.

De landweerdistrictscommandant voert het bevel over het bataljon landweer-infanterie, achter zijn district, vermeld in de zesde kolom (1) van den in art. 1 bedoelden staat.

Hij heeft het toezicht over al het landweerpersoneel, dat binnen zijn district woonplaats heeft.

Het toezicht over het personeel, dat woonplaats heeft in eene gemeente, welke behoort tot twee of meer landweerdistricten, wordt uitgeoefend:

voor zooveel dat personeel behoort tot een bataljon landweer-infanterie, welks commandant tevens commandant is in een dier landweerdistricten, door dezen commandant;

voor zooveel dat personeel niet behoort tot een bataljon landweer-infanterie, welks commandant tevens commandant is in een dier landweerdistricten, door den commandant van het district, waarbij dit personeel is ingedeeld.

3. De landweerdistrictscommandant heeft de standplaats, in de vierde kolom (1) van den in art. 1 bedoelden staat vermeld.

4. Bij het in werking treden van dit besluit treden de commandanten in de op 31 October 1913 bestaande landweerdistricten, voor zoover deze zijn vermeld in de vijfde kolom (1) van den in art. 1 bedoelden staat, onderscheidenlijk op als commandanten in de landweerdistricten, genoemd in de derde kolom (1) van dien staat.

Overgangsbepaling.

Onze Minister van Oorlog is gemachtigd, de commandanten in de landweerdistricten *Coevorden, Arnhem I, Dordrecht, 's Hertogenbosch* en *Nijmegen* tot een door hem voor ieder dezer commandanten nader te bepalen datum standplaats te doen hebben onderscheidenlijk te *Assen, Doesburg, Gorinchem, Tilburg* en *'s Hertogenbosch.*

Slotbepaling.

Dit besluit treedt in werking op den 1sten November 1913.

Bij het in werking treden van dit besluit vervallen Onze besluiten van 29 Mei 1903, nº. 29, van 2 Mei 1904, nº. 6, van 10 Mei 1907, nº. 70, van 31 Juli 1907, nº. 81 en van 7 Februari 1911, nº. 22.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 17 October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog,

(*get.*) BOSBOOM.

Behoort bij het Koninklijk Besluit van 17 October 1913, nº. 32.

STAAT, *betreffende de verdeeling van het grondgebied van het Rijk in landweerdistricten.* (1)

Landweerdistrict Sneek I 1.
Standplaats Sneek.

GEMEENTEN: Baarderadeel. Barradeel. Bolsward. Doniawerstal. Franeker Franekeradeel. Gaasterland. Harlingen. Hemelumer Oldephaert en Noordwolde. Hennaarderadeel.

(1) Het officieele besluit is verdeeld in 6 kolommen:
kolom 1 bevat de gemeenten;
kolom 2 bevat de provinciën;
kolom 3 bevat de namen der door de gemeenten gevormde landweerdistricten;
kolom 4 bevat de standplaatsen der landweerdistrictscommandanten;
kolom 5 bevat de nummers der op 31 October 1913 bestaande landweerdistricten, welker commandanten optreden onderscheidenlijk als commandant in de in kolom 3 genoemde landweerdistricten;
kolom 6 bevat de nummers der bataljons landweer-infanterie, over welke de commandanten in de in kolom 3 genoemde landweerdistricten het bevel voeren.

Hieronder is kolom 3 telkens onmiddellijk vermeld achter „Landweerdistrict", terwijl de daarachter voorkomende nummers respectievelijk aangeven de in kolom 5 en 6 staande nummers.

(1) Zie de aanteekening op de volgende kolom.

Hindeloopen. IJlst. Lemsterland. Rauwerderhem. Sloten. Sneek. Stavoren. Wijmbritseradeel. Wonseradeel. Workum.

(Prov. Friesland.)

Landweerdistrict Leeuwarden II 2.
Standplaats Leeuwarden.

GEMEENTEN : Achtkarspelen. Ameland. 't Bildt. Dantumadeel. Dokkum. Ferwerderadeel. Kollumerland en Nieuw Kruisland. Leeuwarden. Leeuwarderadeel. Menaldumadeel. Oostdongeradeel. Schiermonnikoog. Tietjerksteradeel. Westdongeradeel.

(Prov. Friesland.)

Landweerdistrict Heerenveen IV 4.
Standplaats Heerenveen.

GEMEENTEN : Aengwirden. Haskerland. Idaarderadeel. Leeuwarden. Leeuwarderadeel. Ooststellingwerf. Opsterland. Schoterland. Smallingerland. Utingeradeel. Weststellingwerf.

(Prov. Friesland.)

Landweerdistrict Groningen V 5.
Standplaats Groningen.

GEMEENTEN : Adorp. Aduard. Baflo. Eenrum. Ezinge. Grijpskerk. Groningen. Grootegast. Haren. Hoogkerk. Kloosterburen. Leek. Leens. Marum. Oldehove. Oldekerk. Uithuizen. Uithuizermeeden. Ulrum. Usquert. Warffum. Zuidhorn.

(Prov. Groningen.)

Landweerdistrict Delfzijl VI 6.
Standplaats Groningen.

GEMEENTEN : Appingedam. Bedum. Bierum. Delfzijl. Groningen. Hoogezand. Kantens. Loppersum. Middelstum. Noorddijk. Sappemeer. Slochteren. Stedum. Ten Boer. Termunten. Winsum. 't Zandt.

(Prov. Groningen.)

Landweerdistrict Winschoten VII 7.
Standplaats Groningen.

GEMEENTEN : Beerta. Bellingwolde. Finsterwolde. Meeden. Midwolda. Muntendam. Nieuwe-Pekela. Nieuwe-Schans. Nieuwolda. Noordbroek. Onstwedde. Oude-Pekela. Scheemda. Veendam. Vlagtwedde. Wedde. Wildervank. Winschoten. Zuidbroek.

(Prov. Groningen.)

Landweerdistrict Assen VIII 8.
Standplaats Assen.

GEMEENTEN : Anlo. Assen. Beilen. Borger. Diever. Dwingelo. Eelde. Gasselte. Gieten. Havelte. Hoogeveen. Meppel. Nijeveen. Norg. Peize. Roden. Rolde. Ruinen. Ruinerwold. Smilde. Vledder. Vries. Westerbork. Wijk (de). Zuidlaren. Zuidwolde.

(Prov. Drenthe.)

Landweerdistrict Coevorden IX 9.
Standplaats Zwolle.

GEMEENTEN : Avereest. Coevorden. Dalen. Emmen. Gramsbergen. Ham (den). Hardenberg (Ambt-). Hardenberg (Stad-). Nieuwleusen. Odoorn. Ommen (Ambt-). Ommen (Stad-). Oosterhesselen. Schoonebeek. Sleen. Staphorst. Zwartsluis. Zweelo. Zwolle.

(Prov. Overijssel, Drenthe.)

Landweerdistrict Zwolle X 10.
Standplaats Zwolle.

GEMEENTEN : Blankenham. Blokzijl. Dalfsen. Genemuiden. Giethoorn. Grafhorst. Hasselt. Hattem. Heino. IJsselmuiden. Kampen. Kamperveen. Kuinre. Oldemarkt. Olst. Raalte. Steenwijk. Steenwijkerwold. Vollenhove (Ambt-). Vollenhove (Stad-). Wanneperveen. Wijhe. Wilsum. Zalk en Veecaten. Zwolle. Zwollerkerspel.

(Prov. Overijssel, Gelderland.)

Landweerdistrict Deventer XI 11.
Standplaats Deventer.

GEMEENTEN : Almelo (Ambt-). Almelo (Stad-). Bathmen. Borne. Deventer. Diepenveen. Hellendoorn. Holten. Markelo. Rijssen. Voorst. Vriezenveen. Wierden.

(Prov. Overijssel, Gelderland.)

Landweerdistrict Hengelo XII 12.
Standplaats Hengelo (O.).

GEMEENTEN : Delden (Ambt-). Delden (Stad-). Denekamp. Enschedé. Hengelo. Lonneker. Losser. Oldenzaal. Ootmarsum. Tubbergen. Weerselo.

(Prov. Overijssel.)

Landweerdistrict Zutphen XIII 13.
Standplaats Zutphen.

GEMEENTEN : Angerlo. Borculo. Brummen. Diepenheim. Doesburg. Eibergen. Goor. Gorssel. Groenlo. Haaksbergen. Hummelo. Laren. Lichtenvoorde. Lochem. Neede. Rheden. Ruurlo. Steenderen. Vorden. Warnsveld. Winterswijk. Zutphen.

(Prov. Overijssel, Gelderland.)

Landweerdistrict Arnhem I XIV 14.
Standplaats Arnhem.

GEMEENTEN : Aalten. Arnhem. Bergh. Didam. Dinxperlo. Doetinchem (Ambt-). Doetinchem (Stad-). Duiven. Gendringen. Hengelo. Herwen en Aerdt. Pannerden. Rozendaal. Wehl. Westervoort. Wisch. Zelhem Zevenaar.
(Prov. Gelderland.)

Landweerdistrict Harderwijk XV 15.
Standplaats Amersfoort.

GEMEENTEN : Apeldoorn. Barneveld. Doornspijk. Elburg. Epe. Ermelo Harderwijk. Heerde. Hoevelaken. Nijkerk. Oldebroek. Putten.
(Prov. Gelderland.)

Landweerdistrict Arnhem II XVI 16.
Standplaats Arnhem.

GEMEENTEN : Arnhem. Bemmel. Beusichem. Buren. Buurmalsen. Dodewaard. Doorwerth. Echteld. Elst. Est en Opijnen. Geldermalsen. Gent. Hemmen. Heteren. Huissen. IJzendoorn. Kesteren. Lienden. Maurik. Ophemert. Renkum. Tiel. Valburg. Varik. Wadenoijen. Wageningen. Zoelen.
(Prov. Gelderland.)

Landweerdistrict Oss XVII 17.
Standplaats Nijmegen.

GEMEENTEN: Ameide. Ammerzoden. Appeltern. Arkel. Asperen. Balgoij. Batenburg. Beesd. Bergharen. Berghem. Beuningen. Brakel. Culenborg. Deil. Deursen en Dennenburg. Dieden, Demen en Langel. Dreumel. Driel. Druten. Everdingen. Ewijk. Gameren. Geffen. Giessen-Nieuwkerk. Gorinchem. Goudriaan. Groot-Ammers. Haaften. Hagestein. Hardinxveld. Hedel. Heerewaarden. Heesch. Hei- en Boeikop. Herpen. Herwijnen. Heukelum. Hoogblokland. Hoornaar. Horssen. Huisseling en Neerloon. Hurwenen. Kedichem. Kerkwijk. Langerak. Leerbroek. Leerdam. Lexmond. Lith. Lithoijen. Meerkerk. Megen, Haren en Macharen. Nederhemert. Nieuwland. Nieuwpoort. Nistelrode. Noordeloos. Oijen en Teeffelen. Oss. Ottoland. Peursum. Poederoijen. Ravenstein. Rossum. Schayk. Schelluinen. Schoonrewoerd. Tienhoven. Uden. Vianen. Vuren. Waardenburg. Wamel. Wijchen. Zaltbommel. Zuilichem.
(Prov. Z.-Holland, Gelderland, N.-Brabant.)

Landweerdistrict Utrecht I XVIII 18.
Standplaats Utrecht.

GEMEENTEN : Amerongen. Benschop. Bunnik. Cothen. Doorn. Driebergen. Ede. Haarzuilens. Harmelen. Hoenkoop. Houten. IJsselstein. Jaarsveld. Jutphaas. Langbroek. Leersum. Linschoten. Lopik. Maarn. Maarssen. Montfoort. Odijk. Oudenrijn. Polsbroek. Renswoude. Rhenen. Rijsenburg. Schalkwijk. Scherpenzeel. Snelrewaard. Tull en 't Waal. Utrecht. Veenendaal. Veldhuizen. Vleuten. Vreeswijk. Werkhoven. Wijk bij Duurstede. Willeskop. Willige Langerak. Woudenberg.
(Prov. Utrecht, Gelderland.)

Landweerdistrict Utrecht II XIX 19.
Standplaats Utrecht.

GEMEENTEN : Abcoude-Baambrugge. Abcoude-Proostdij. Achttienhoven. Amersfoort. Baarn. Bildt (de). Breukelen-Nijenrode. Breukelen-St. Pieters. Bunschoten. Eemnes. Hoogland. Kamerik. Kockengen. Laagnieuwkoop. Leusden. Loenen. Loenersloot. Loosdrecht. Maarsseveen. Maartensdijk. Mijdrecht. Nigtevecht. Ruwiel. Soest. Stoutenburg. Tienhoven. Utrecht. Vinkeveen. Vreeland. Westbroek. Wilnis. Zegveld. Zeist. Zuilen.
(Prov. Utrecht.)

Landweerdistrict Naarden XX 20.
Standplaats Naarden.

GEMEENTEN : Amsterdam. Ankeveen. Blaricum. Bussum. Diemen. 's Graveland. Hilversum. Huizen. Kortenhoef. Laren. Muiden. Naarden. Nederhorst den Berg. Watergraafsmeer. Weesp. Weesperkarspel.
(Prov. Noordholland.)

Landweerdistrict Haarlem XXI 21.
Standplaats Haarlem.

GEMEENTEN : Bennebroek. Bloemendaal. Haarlem. Haarlemmermeer. Heemstede. Schoten. Velsen. Zandvoort.
(Prov. Noordholland.)

Landweerdistrict Amsterdam I XXII 22.
Standplaats Amsterdam.

GEMEENTEN : Aalsmeer. Amsterdam. Nieuwer-Amstel. Ouder-Amstel. Uithoorn.
(Prov. Noordholland.)

Landweerdistrict Amsterdam II XXIII 23.
Standplaats Amsterdam.

GEMEENTE : Amsterdam.
(Prov. Noordholland.)

Landweerdistrict Amsterdam III XXIV 24.
Standplaats Amsterdam.

GEMEENTE : Amsterdam.
(Prov. Noordholland.)

Landweerdistrict Amsterdam IV XXV 25.
Standplaats Amsterdam.

GEMEENTE : Amsterdam.
(Prov. Noordholland.)

Landweerdistrict Zaandam XXVI 26.
Standplaats Alkmaar.

GEMEENTEN : Akersloot. Assendelft. Beemster. Beverwijk. Broek in Waterland. Buiksloot. Castricum. Edam. Egmond aan Zee, Egmondbinnen. Graft. Haarlemmerliede en Spaarnwoude. Heemskerk. Heiloo. Ilpendam. Jisp. Katwoude. Koog aan de Zaan. Krommenie. Kwadijk. Landsmeer. Limmen. Marken. Middelie. Monnikendam. Nieuwendam. Oosthuizen. Oostzaan. Purmerend. Ransdorp. Rijp (de). Sloten. Spaarndam. Uitgeest. Warder. Westzaan. Wijdewormer. Wijk aan Zee en Duin. Wormer. Wormerveer. Zaandam. Zaandijk. Zuid- en Noord-Schermer.
(Prov. Noordholland.)

Landweerdistrict den Helder XXVII 27.
Standplaats den Helder.

GEMEENTEN : Abbekerk. Alkmaar. Andijk. Anna-Paulowna. Avenhorn. Barsingerhorn. Beets. Bergen. Berkhout. Blokker. Bovenkarspel. Broek op Langendijk. Callantsoog. Enkhuizen. Grootebroek. Harenkarspel. Heerhugowaard. Helder (den). Hensbroek. Hoogkarspel. Hoogwoud. Hoorn. Koedijk. Maarten (St.). Medemblik. Midwoud. Nibbixwoud. Nieuwe-Niedorp. Noord-Scharwoude. Obdam. Opmeer. Opperdoes. Oterleek. Oudendijk. Oude-Niedorp. Oudkarspel. Oudorp. Pancras (St.). Petten. Schagen. Schellinkhout. Schermerhorn. Schoorl. Sijbekarspel. Spanbroek. Terschelling. Texel. Twisk. Urk. Ursem. Venhuizen. Vlieland. Warmenhuizen. Wervershoof. Westwoud. Wieringen. Wieringerwaard. Wijdenes. Winkel. Wognum. Zijpe. Zuid-Scharwoude. Zwaag.
(Prov. Noordholland.)

Landweerdistrict Leiden XXVIII 28.
Standplaats Leiden.

GEMEENTEN : Aar (Ter). Aarlanderveen. Alkemade. Hillegom. Katwijk. Koudekerk. Leiden. Leiderdorp. Leimuiden. Lisse. Nieuwkoop. Nieuwveen. Noordwijk. Noordwijkerhout. Oegstgeest. Oudshoorn. Rijnsaterwoude. Rijnsburg. Sassenheim. Valkenburg. Veur. Voorhout. Voorschoten. Warmond. Wassenaar. Woubrugge. Zevenhoven. Zoeterwoude.
(Prov. Zuidholland.)

Landweerdistrict Gouda XXIX 29.
Standplaats Gouda.

GEMEENTEN : Alphen. Ammerstol. Barwoutswaarder. Benthuizen. Bergambacht. Berkenwoude. Bleiswijk. Bodegraven. Boskoop. Capelle aan den IJssel. Gouda. Gouderak. Haastrecht. Hazerswoude. Hekendorp. Hilligersberg. Krimpen aan de Lek. Krimpen aan den IJssel. Lange-Ruige Weide. Lekkerkerk. Moerkapelle. Moordrecht. Nieuwerkerk aan den IJssel. Nootdorp. Ouderkerk aan den IJssel. Oudewater. Papekop. Reeuwijk. Rietveld. Rotterdam. Schoonhoven. Stolwijk. Stompwijk. Vlist. Voorburg. Waarder. Waddinxveen. Woerden. Zegwaard. Zevenhuizen. Zoetermeer. Zwammerdam.
(Prov. Zuidholland.)

Landweerdistrict Dordrecht XXX 30.
Standplaats Dordrecht.

GEMEENTEN : Alblas (Oud-). Alblasserdam. Almkerk. Andel (Op- en Neer-). Bleskensgraaf. Brandwijk. Dordrecht. Drongelen. Dubbeldam. Dussen. Geertruidenberg. Genderen. Giessen. Giessendam. Hendrik-Ido-Ambacht. Heusden. Hooge- en Lage-Zwaluwe. IJsselmonde. Made en Drimmelen. Meeuwen. Molenaarsgraaf. Nieuwlekkerland. Papendrecht. Raamsdonk. Ridderkerk. Rijswijk. Rotterdam. Sliedrecht. Streefkerk. Veen. Werkendam. de Werken en Sleeuwijk. Wijk en Aalburg. Wijngaarden. Woudrichem. Zwijndrecht.
(Prov. Z.-Holland, N.-Brabant.)

Landweerdistrict 's Gravenhage XXXI 31.
Standplaats 's Gravenhage.

GEMEENTEN : 's Gravenhage. 's Gravenzande. Loosduinen. Monster. Naaldwijk.
(Prov. Zuidholland.)

Landweerdistrict Delft XXXIII 33.
Standplaats Delft.

GEMEENTEN : Bergschenhoek. Berkel. Delft. Hof van Delft. Kethel. Lier (de). Maasland. Maassluis. Overschie. Pijnacker. Rijswijk. Schiebroek. Schiedam. Schipluiden. Vlaardingen. Vlaardingerambacht. Vrijenban. Wateringen.
(Prov. Zuidholland.)

Landweerdistrict Rotterdam I XXXIV 34.
Stanplaats Rotterdam.

GEMEENTE : Rotterdam.
(Prov. Zuidholland.)

Landweerdistrict Rotterdam II XXXV 35.
Standplaats Rotterdam.

GEMEENTE : Rotterdam.
(Prov. Zuidholland.)

Landweerdistrict Rotterdam III XXXVII 37.
Standplaats Rotterdam.

GEMEENTEN : Abbenbroek. Barendrecht. Beijerland (Nieuw-). Beijerland (Oud-). Beijerland (Zuid-). Bommel (den). Brielle. Dirksland. Geervliet. Goedereede. Goudswaard. Heenvliet. Heerjansdam. Heinenoord. Hekelingen. Hellevoetsluis. Helvoet (Nieuw-). Herkingen. Hoogvliet. Klaaswaal. Maasdam. Melissant. Middelharnis. Mijnsheerenland. Nieuwenhoorn. Numansdorp. Ooltgensplaat. Oostvoorne. Ouddorp. Oudenhoorn. Pernis. Piershil. Poortugaal. Rhoon. Rockanje. Rotterdam. Rozenburg. Sommelsdijk. Spijkenisse. Stad aan 't Haringvliet. Stellendam. Tonge. (Nieuwe-). Tonge (Oude-). Vierpolders. Westmaas. Zuidland. Zwartewaal.
(Prov. Zuidholland.)

Landweerdistrict Middelburg XXXVIII 38.
Standplaats Middelburg.

GEMEENTEN : Aagtekerke. Annaland (St.). Arnemuiden. Brouwershaven. Bruinisse. Burgh. Clinge. Colijnsplaat. Domburg. Dreischor. Duivendijke. Elkerzee. Ellemeet. Graauw en Langendam. Grijpskerke. Haamstede. 's Heer-Arendskerke. Hengstdijk. Hontenisse. Kats. Kerkwerve. Kortgene. Krabbendijke. Kruiningen. Laurens (St.). Maartensdijk (St.). Middelburg. Nieuwerkerk. Noordgouwe. Noordwelle. Oosterland. Oostkapelle. Ossenisse. Oud-Vossemeer. Ouwerkerk. Philipsland (St.). Poortvliet. Renesse. Rilland-Bath. Scherpenisse. Schore. Serooskerke (op Schouwen). Serooskerke (op Walcheren). Stavenisse. Tholen. Veere. Vrouwenpolder. Waarde. Wemeldinge. Wissekerke. Wolphaartsdijk. Yerseke. Zierikzee. Zonnemaire.
(Prov. Zeeland.)

Landweerdistrict Vlissingen XXXIX 39.
Standplaats Vlissingen.

GEMEENTEN : Aardenburg. Axel. Baarland. Biervliet. Biggekerke. Borsselen. Boschkapelle. Breskens. Cadzand. Driewegen. Eede. Ellewoutsdijk. Goes. 's Gravenpolder. Groede. 's Heer-Abtskerke. 's Heerenhoek. Heinkenszand. Hoedekenskerke. Hoek. Hoofdplaat. Hulst. IJzendijke. Jansteen (St.). Kapelle. Kattendijke. Kloetinge. Koewacht. Koudekerke. Kruis (St.). Meliskerke. Neuzen. Nieuw- en St. Joosland. Nieuwvliet. Nisse. Oostburg. Oost- en West-Souburg. Oudelande. Overslag. Ovezande. Philippine. Retranchement. Ritthem. Sas van Gent. Schoondijke. Sluis. Stoppeldijk. Vlissingen. Waterlandkerkje. Westdorpe. Westkapelle. Zaamslag. Zoutelande. Zuiddorpe. Zuidzande.
(Prov. Zeeland.)

Landweerdistrict Bergen op Zoom XXXX 40.
Standplaats Bergen op Zoom.

GEMEENTEN : Bergen op Zoom. Dinteloord en Prinsland. Dordrecht. Etten en Leur. Fijnaart en Heiningen. 's Gravendeel. Halsteren. Hoeven. Huybergen. Klundert. Nieuw-Vossemeer. Ossendrecht. Oudenbosch. Oud- en Nieuw-Gastel. Putte. Puttershoek. Roosendaal en Nispen. Rucphen en Vorenseinde. Standdaarbuiten. Steenbergen en Kruisland. Strijen. Willemstad. Woensdrecht. Wouw. Zevenbergen.
(Prov. N.-Brabant, Z.-Holland.)

Landweerdistrict Breda XXXXI 41.
Standplaats Breda.

GEMEENTEN : Alphen. Baarle-Nassau. Breda. Chaam. Dongen. Gilze en Reijen. Ginneken en Bavel. 's Gravenmoer. Oosterhout. Princenhage. Rijsbergen. Terheijden. Teteringen. Tilburg. Zundert.
(Prov. Noordbrabant.)

Landweerdistrict 's Hertogenbosch XXXXII 42.
Standplaats 's Hertogenbosch.

GEMEENTEN : Alem, Maren en Kessel. Baardwijk. Berkel. Berlicum. Besoijen. Bokhoven. Boxtel. Capelle. Cromvoirt. Diessen. Dinther. Drunen. Dungen (den-). Empel en Meerwijk. Engelen. Esch. Goirle. Haaren. Hedikhuizen. Heeswijk. Helvoirt. Herpt. 's Hertogenbosch. Hilvarenbeek. Loon op Zand. Michielsgestel (St.). Moergestel. Nieuwkuyk. Nuland. Oisterwijk. Oudheusden. Rosmalen. Schijndel. Sprang. Tilburg. Udenhout. Vlijmen. Vrijhoeve Capelle. Vught. Waalwijk. Waspik.
(Prov. Noordbrabant.)

Landweerdistrict Eindhoven XXXXIII 43.
Standplaats Eindhoven.

GEMEENTEN : Aalst. Baexem. Bergeyk. Best. Bladel en Netersel. Borkel en Schaft. Budel. Dommelen. Duizel en Steensel. Eersel. Eindhoven. Erp. Geldrop. Gestel en Blaarthem. Grathem. Heeze. Heythuizen. Hooge- en Lage-Mierde. Hoogeloon, Hapert en Casteren.

Hunsel. Ittervoort. Leende. Liempde. Luyksgestel. Maarheeze. Nederweert. Neeritter. Nunen, Gerwen en Nederwetten. Oedenrode (St.). Oerle. Oirschot. Oost-, West- en Middelbeers. Reusel. Riethoven. Roggel. Soerendonk, Sterksel en Gassel. Someren. Son en Breugel. Stramproy. Stratum. Strijp. Thorn. Tongelre. Valkenswaard. Veghel. Veldhoven en Mereveldhoven. Vessem, Wintelre en Knegsel. Waalre. Weert. Westerhoven. Woensel. Zeelst. Zesgehuchten.

(Prov. Limburg, N.-Brabant.)

Landweerdistrict Nijmegen XXXXIV 44.
Standplaats Nijmegen.

GEMEENTEN : Beers. Bergen. Beugen en Rijkevoort. Boekel. Boxmeer. Cuyk en St. Agatha. Escharen. Gassel. Gennep. Grave. Groesbeek. Haps. Heumen. Linden. Maashees en Overloon. Mill en St. Hubert. Millingen. Mook en Middelaar. Nijmegen. Oeffelt. Oploo, St. Anthonis en Ledeacker. Ottersum. Overasselt. Reek. Sambeek. Ubbergen. Velp. Vierlingsbeek. Wanroy. Zeeland.

(Prov. N.-Brabant, Limburg, Gelderland.)

Landweerdistrict Venlo XXXXV 45.
Standplaats Venlo.

GEMEENTEN : Aarle-Rixtel. Arcen en Velden Asten. Bakel en Milheeze. Beek en Donk. Beesel. Belfeld. Broekhuizen. Deurne en Liesel. Gemert. Grubbenvorst. Helden. Helmond. Horst. Kessel. Lierop. Lieshout. Maasbree. Meerlo. Meijel. Mierlo. Sevenum. Stiphout. Tegelen. Venlo. Venray. Vlierden. Wanssum.

(Prov. N.-Brabant, Limburg.)

Landweerwistrict Roermond XXXXVI 46.
Standplaats Roermond.

GEMEENTEN : Amstenrade. Beegden. Bingelrade. Born. Broeksittard. Brunssum. Buggenum. Echt. Eygelshoven. Geleen. Grevenbicht. Haelen. Heel en Panheel. Heerlen. Herten. Hoensbroek. Horn. Jabeek. Kerkrade. Klimmen. Limbricht. Linne. Maasbracht. Maasniel. Melick en Herkenbosch. Merkelbeek. Montfort. Munstergeleen. Neer. Nieuwenhagen. Nieuwstadt. Nunhem. Nuth. Odiliënberg (St.) Ohé en Laak. Oirsbeek. Posterholt. Roermond. Roosteren. Schaesberg. Schinnen. Schinveld. Sittard. Spaubeek. Stevensweert. Susteren. Swalmen. Ubach over Worms. Vlodrop. Voerendaal. Wessem. Wijnandsrade.

(Prov. Limburg.)

Landweerdistrict Maastricht XXXXVIII 48.
Standplaats Maastricht.

GEMEENTEN : Amby. Beek. Bemelen. Berg en Terblijt. Bocholtz. Borgharen. Bunde. Cadier en Keer. Eysden. Elsloo. Geertruid (St.). Geulle. Gronsveld. Gulpen. Heer. Houthem. Hulsberg. Itteren. Maastricht. Margraten. Meerssen. Mesch. Mheer. Noorbeek. Obbicht en Papenhoven. Oud-Valkenburg. Oud-Vroenhoven. Pieter (St.). Rijckholt. Schimmert. Schin op Geulle. Simpelveld. Slenaken. Stein. Ulestraten. Urmond. Vaals. Valkenburg. Wijlre. Wittem.

(Prov. Limburg.)

Mij bekend,
De Minister van Oorlog,
(*get.*) BOSBOOM.

—

20 *October* 1913. BESLUIT, tot nadere vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending der Aziatische cholera en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 395.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat, onverminderd Ons besluit van 19 September 1912 (*Staatsblad* nº. 299), nader buitengewone maatregelen noodzakelijk zijn tot afwending der Aziatische cholera en tot wering harer uitbreiding en gevolgen;

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel van 14 Augustus 1913, nº. 6821, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen, van 15 Augustus 1913, nº. 90, afdeeling Invoerrechten, van 25 Augustus 1913, nº. 211, afdeeling Spoorwegen, 28 Augustus 1913, nº. 5192, afdeeling Nijverheid;

Gelet op de wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* nº. 80), aangevuld door de wet van 20 Juli 1884 (*Staatsblad* nº. 164) en gewijzigd bij artikel 19 der wet van 15 April 1886 (*Staatsblad* nº. 64), en op de wet van 31 December 1906 (*Staatsblad* nº. 370);

Den Raad van State gehoord (advies van 26 September 1913, nº. 6);

Gelet op het nader rapport van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel van 6 October 1913, nº. 8692, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen, van 8 October 1913, nº. 46, afdeeling Invoerrechten, van 15 October 1913, nº. 238, afdeeling Spoorwegen, en van 16 October 1913, nº. 6165, afdeeling Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan :

te bepalen :

HOOFDSTUK I.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Art. 1: De gemeentebesturen en de burgemeesters, ieder voor zooveel hen aangaat, dragen nauwlettend zorg voor eene doeltreffende toepassing van de bepalingen der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* nº. 134), gewijzigd bij de wetten van 3 December 1874 (*Staatsblad* nº. 188), 28 Maart 1877 (*Staatsblad* nº. 36), 15 April 1886 (*Staatsblad* nº. 64), 8 April 1893 (*Staatsblad* nº. 64), 21 Juli 1899 (*Staatsblad* nº. 166) en 21 Juni 1901 (*Staatsblad* nº. 157).

Uittreksels uit den tekst dier wet, voor zoover de bepalingen op Aziatische cholera toepasselijk zijn, en de herinnering daarvan aan de ingezetenen van belang moet worden geacht, benevens uit den tekst van dit besluit worden vanwege Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, zoodra deze dit noodig acht, aan de gemeentebesturen verzonden, ten einde in elke gemeente te worden aangeplakt.

2. Een ieder is verplicht de inlichtingen, door ambtenaren of geneeskundigen van hem verlangd ter zake van de uitvoering van dit besluit, nauwkeurig en naar waarheid onverwijld te geven.

3. Een ieder, die waarneemt, dat een persoon aan Aziatische cholera lijdt of verschijnselen vertoont, welke doen vermoeden dat hij door die ziekte is besmet, is verplicht daarvan onverwijld kennis te geven aan den burgemeester of den meest nabij zijnden ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie.

Deze verplichting rust in het bijzonder op houders van vervoermiddelen en daarbij geëmployeerden.

4. De burgemeester is bevoegd, op de personen, die aan Aziatische cholera lijden of, op grond van een ingewonnen advies van den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of van een geneeskundige, doen vermoeden dat zij door die ziekte besmet zijn of de besmetting op anderen kunnen overbrengen, de door hem, gehoord genoemden ambtenaar of geneeskundige, noodig geachte maatregelen van onderzoek, afzondering en ontsmetting te doen toepassen en hen naar eene openbare inrichting of andere verblijfplaats in de gemeente ter verpleging te doen overbrengen, wanneer hun toestand overeenkomstig de verklaring van den behandelenden geneeskundige dit gedoogt.

De personen, waarop de in de vorige alinea bedoelde maatregelen worden toegepast, zijn verplicht zich aan die maatregelen te onderwerpen en mogen zich niet zonder vergunning van den burgemeester naar eene andere plaats begeven.

5. De burgemeester is bevoegd, na ingewonnen advies van den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of van een geneeskundige, het uitvoeren van verdachte of voor het overbrengen van besmetting bijzonder vatbare voorwerpen, van welken aard ook, uit het huis, erf, voer- of vaartuig, waar een geval of een verdacht geval van Aziatische cholera voorkwam, anders dan met inachtneming van de door hem te geven voorschriften, te verbieden.

6. In spoedeischende gevallen zijn de bestuurders van Rijksinrichtingen, voor zoover de dienst in hunne inrichting het toelaat, verplicht op verzoek van een burgemeester aan deze onmiddellijk te doen toekomen of ten gebruike af te staan tot hunne inrichting behoorend materieel, noodig voor behandeling, verpleging, afzondering, ontsmetting of vervoer van lijders aan Aziatische cholera of daarvan verdachten, of voor ontsmetting of vervoer van besmette goederen.

Bij weigering of verschil wordt onverwijld de beslissing ingeroepen van het hoofd van het Departement, waaronder de inrichting ressorteert.

7. De burgemeester doet de hand houden aan een nauwkeurig bijhouden van het in artikel 438 van het Wetboek van Strafrecht bedoelde register in slaapsteden en logementen, en doet, voor zoover hem dit noodig voorkomt, toezicht houden op de aldaar nachtverblijfhoudende reizigers.

Indien vanwege het gemeentebestuur een geneeskundige met het houden van toezicht op de in het eerste lid van dit artikel bedoelde reizigers belast is, zijn dezen verplicht dien geneeskundige bij zich te ontvangen en hem alle verlangde inlichtingen ter zake van de uitvoering van dit besluit, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, te verschaffen, tenzij zij kunnen aantoonen binnen de laatste vijf dagen niet in eene met Aziatische cholera besmette plaats vertoefd te hebben.

De burgemeester doet van hetgeen door hem ter bestrijding der Aziatische cholera of van verdachte gevallen dier ziekte wordt of is verricht, ten spoedigste mededeeling aan den ambtenaar van het Staatstoezicht.

HOOFDSTUK II.

§ 1. *Van het toezicht op landverhuizers en dergelijken.*

8. In de aan de grenzen des lands gelegen gemeenten, door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen, worden: *a.* landloopers en zigeuners (bohémiens), *b.* landverhuizers en personen, die bij troepen reizen of de grens overtrekken, niet toegelaten, dan na geneeskundig onderzocht te zijn en zoo noodig, na ontsmetting der kleederen en reiniging der personen.

Uitzonderingen op het bepaalde in de eerste alinea worden niet toegestaan, dan met inachtneming van de voorschriften, daaromtrent door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën gegeven.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel kunnen bepalen, dat personen, bedoeld sub *b* van het eerste lid van dit artikel, in Nederland slechts worden toegelaten, langs de wegen en casu quo met de treinen, daartoe door hen aan te wijzen.

De beschikkingen tot aanwijzing van bedoelde gemeenten, wegen en casu quo treinen, worden in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst tenminste één dag, vóórdat zij in werking treden.

9. Het onderzoek geschiedt aan het grensstation of den eersten Nederlandschen grenspost, waar de in het vorig artikel bedoelde personen aankomen, door eenen geneeskundige, die daartoe door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken met toekenning van een door deze te bepalen vergoeding tot wederopzeggens wordt aangewezen, met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 10, 11 en 12 van dit besluit.

10. Het onderzoek valt steeds zooveel mogelijk samen met het douane-onderzoek en wordt verricht op de wijze, die door den geneeskundige het meest doeltreffend wordt geoordeeld.

Deze treedt omtrent het onderzoek in overleg met den hoogst in rang zijnden der aanwezige ambtenaren van de Invoerrechten en Accijnzen en, indien het onderzoek geschiedt op een spoorweg- of tramstation, tevens met den chef daarvan.

11. Personen, die door den geneeskundige bevonden worden, niet aan Aziatische cholera te lijden, noch verschijnselen vertoonen, welke doen vermoeden, dat zij door die ziekte besmet zijn, mogen niet worden aangehouden, maar worden terstond tot voortzetting van hunne reis toegelaten.

Aan de vergunning tot voortzetting van de reis kunnen voorwaarden worden verbonden.

Aan hen wordt zoo spoedig mogelijk een schriftelijk bewijs afgegeven, volgens door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vastgesteld model, vermeldende dat zij Nederland binnengekomen, geen ziekteverschijnselen vertoonden, welke het bestaan van Aziatische cholera deden vermoeden.

12. Personen, die door den geneeskundige bevonden worden aan Aziatische cholera te lijden, worden onverwijld, met inachtneming van artikel 9 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* nº. 134), overgebracht naar eene door den burgemeester der grensgemeente, waarin het onderzoek plaats heeft, volgens artikel 20 van dit besluit aan te wijzen inrichting voor verpleging van lijders aan besmettelijke ziekte, en daar afgezonderd en verpleegd.

Gelijke maatregelen worden genomen, indien de geneeskundige dit noodig oordeelt, ten opzichte van personen, die verschijnselen vertoonen, welke doen vermoeden, dat zij door die ziekte besmet zijn.

De kosten van vervoer en verpleging worden door de verpleegden of hunne erfgenamen vergoed. Behoeftigen worden op 's Rijks kosten vervoerd en verpleegd.

Personen, wier lichamen of kleederen besmet moeten worden geacht, worden niet tot voortzetting hunner reis toegelaten, dan na reiniging en ontsmetting.

§ 2. *Van het grensverkeer.*

13. In de aan de grenzen des lands gelegen gemeenten, door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen, worden geen personen toegelaten, komende uit door Onze genoemde Ministers aangewezen naburige, met Aziatische cholera besmette, buitenlandsche gemeenten, dan na geneeskundig onderzocht en zoo noodig ontsmet te zijn.

De beschikkingen tot aanwijzing van bedoelde gemeenten worden in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst tenminste één dag, vóórdat zij in werking treden.

Uitzonderingen op het bepaalde in het 1ste lid worden niet toegestaan, dan met inachtneming van de voorschriften, daaromtrent door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën gegeven.

Op dit onderzoek is toepasselijk het bepaalde in de artikelen 9, 10, 11 en 12 van dit besluit.

§ 3. *Van het goederenvervoer.*

14. Onverminderd de bestaande bepalingen omtrent het verbod van in-, door- en vervoer van lompen, gebruikte kleedingstukken en ongewasschen lijf- en beddegoed uit landen en plaatsen, door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen, is verboden in-, door- en vervoer van onbewerkte wol en haar, huiden, bontwerk, en andere voor het overbrengen van besmetting vatbare voorwerpen, uit landen of plaatsen, mede door Onze genoemde Ministers aan te wijzen.

De aanwijzingen worden door plaatsing in de *Nederlandsche Staatscourant* ter algemeene kennis gebracht.

Bij aanwijzingen betreffende den in- of doorvoer uit landen, die toegetreden zijn tot de op 3 December 1903 te *Parijs* gesloten en bij de wet van 31 December 1906 (*Staatsblad* nº. 370) goedgekeurde internationale sanitaire overeenkomst, gedragen Onze genoemde Ministers zich naar de bepalingen van die overeenkomst.

15. Een ieder, die waarneemt, dat van goederen, waarvan in-, door- en vervoer verboden is, in-, door- of vervoer plaats heeft, is verplicht daarvan onverwijld kennis te geven aan den burgemeester of den meest nabijzijnden ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie of van 's Rijks belastingen.

Deze verplichting rust in het bijzonder op houders van vervoermiddelen en daarbij geëmployeerden.

Op de goederen, van welke, niettegenstaande daarvan in-, door- of vervoer verboden is, in-, door- of vervoer plaats heeft, is artikel 5 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* nº. 134) toepasselijk.

16. Brieven en correspondentie, drukwerken, boeken, dagbladen, dienststukken enz. (postpakketten niet inbegrepen) worden aan geen enkele belemmering of ontsmetting onderworpen.

17. Spoor- of tramwagens (zoo personen- als goederenwagens) uit het buitenland binnenkomende, worden aan de grenzen niet aangehouden, behoudens dat wagens, die bevuild zijn — indien de geneeskundige het noodig oordeelt — van den trein worden gehaakt en op de wijze door den geneeskundige voorgeschreven, worden ontsmet.

18. Bagages en lijfgoederen van personen, als bedoeld in de artikelen 8 en 13, zijn onderworpen aan het onderzoek, bedoeld in genoemde artikelen.

Deze bagages en lijfgoederen worden niet aangehouden dan voor zoover en voor zoolang dit ter ontsmetting noodig is.

Bagages en lijfgoederen, voor ontsmetting aangehouden, worden, desverlangd, aan de eigenaars op hunne kosten door den burgemeester nagezonden.

19. Koopmans- en andere goederen, uit het buitenland aangevoerd, waarvan de in- of doorvoer niet verboden is, worden niet aangehouden en aan ontsmetting onderworpen, tenzij zij, naar het oordeel van den met het onderzoek belasten geneeskundige, geacht kunnen worden besmet te zijn.

§ 4. *Verdere bepalingen.*

20. De burgemeester van elke grensgemeente, als in artikel 8 en artikel 13 van dit besluit is bedoeld, zorgt, zoo spoedig mogelijk, op Rijkskosten, in overleg met den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of met den krachtens artikel 9 aangewezen deskundige:

a. voor de inrichting van een gelegenheid tot afzondering en verpleging van de in de artikelen 8 en 13 van dit besluit bedoelde personen, lijdende aan of verdacht van Aziatische cholera;

b. voor een geschikte plaats voor de ontsmetting van de in de artikelen 18 en 19 van dit besluit bedoelde goederen;

c. voor het personeel, noodig tot hulp of opzicht bij het onderzoek, de afzondering, de ontsmetting of het vervoer van personen en goederen, bedoeld in de artikelen 8, 13, 18 en 19 van dit besluit;

d. voor de noodige geneesmiddelen, ontsmettingsmiddelen, vervoermiddelen, meubelen en ander noodig materieel.

Zoo gebruik gemaakt wordt van de inrichting van gemeentewege tot stand gebracht ter voldoening aan artikel 7 van de wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* nº. 134), bepaalt Onze Minister van Binnenlandsche Zaken de som deswege aan de gemeente te vergoeden.

21. De ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie, de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen, de stationschefs en alle geëmployeerden aan een spoor- of tramwegonderneming zijn, voor zooveel hun dienst het toelaat, verplicht met al de hun ten dienste staande middelen, onverwijld mede te werken tot de uitvoering van de door den krachtens artikel 9 van dit besluit aangewezen geneeskundige voorge-

schreven maatregelen, betreffende het onderzoek, de afzondering, de ontsmetting, behandeling en verpleging en het vervoer van personen of van goederen.

Onverminderd het bepaalde in artikel 3, zijn conducteurs van elken uit het buitenland binnenkomenden trein of tram verplicht, den geneeskundige, zoo spoedig mogelijk na aankomst van den trein of tram aan het station, kennis te geven van de verdachte verschijnselen, die zij bij personen, als bedoeld in de artikelen 8 en 13, hebben waargenomen en van hunne bevinding omtrent de aanwezigheid in den trein of tram van voor het overbrengen van besmetting vatbare voorwerpen.

22. De kosten, vallende op de maatregelen, voorgeschreven in de artikelen 9, 11, 12, 13, 18 en 19 van dit besluit, komen ten laste van het Rijk, voor zooveel in genoemde artikelen niet anders is bepaald, en die kosten niet ingevolge eenige andere wettelijke bepaling, ten laste van anderen moeten worden gebracht.

23. De krachtens artikel 9 van dit besluit aangewezen geneeskundige volgt in de uitoefening van zijn ambt de aanwijzingen, die Onze Minister van Binnenlandsche Zaken of de ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid, tot wiens dienstkring zijne standplaats behoort, hem geven.

Hij staat den burgemeester, elken ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie, of van de invoerrechten en accijnzen, de stationschefs en de overige geëmployeerden bij eene spoor- of tramwegonderneming met zijn advies ter zijde, wanneer zij dit behoeven bij de uitvoering van wettelijke voorschriften betreffende de wering of bestrijding der Aziatische cholera.

Ontdekt hij dreigend gevaar voor de openbare gezondheid, dan geeft hij daarvan, onverminderd artikel 16 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* nº. 134), onverwijld kennis aan den burgemeester en aan bovengenoemden ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid.

§ 5. *Van het scheepvaartverkeer.*

24. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is bevoegd om, waar noodig, met medewerking van Onze Ministers van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel, tot wering van de besmetting van Aziatische cholera, toezicht te doen houden op schepen, die langs binnenwateren het land binnenvaren, en zulks met toepassing, voor zoover mogelijk en noodig, van de artikelen 8 tot en met 12 en 20 tot en met 23 van dit besluit.

25. Schippers van vaartuigen, komende uit landen of plaatsen door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken wegens Aziatische cholera besmet verklaard of aan boord waarvan een geval dier ziekte tijdens de jongste zeereis is voorgekomen, mogen geen andere Nederlandsche havens of reeden dan die van *Vlissingen, Hoek van Holland, IJmuiden, Helder, Harlingen, Delfzijl, Hellevoetsluis* of *Neuzen* of die nader door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken zullen zijn aangewezen, aandoen, of elders in *Nederland* landen, dan na hun schip in eene der genoemde havens of op eene der genoemde reeden het gezondheidsonderzoek, voorgeschreven bij de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* nº. 35), te hebben doen ondergaan.

De schipper van een vaartuig, na aankomst uit zee in *Nederland* elders liggende, dan in een van bovengenoemde havens of op een van bovengenoemde reeden, en waarop de Aziatische cholera wordt waargenomen, is verplicht op de eerste aanzegging van den burgemeester van de havenplaats, waar hij ligt, of van de gemeente, die het naast aan zijn ankerplaats ligt, naar eene der genoemde havens of reeden te vertrekken, tenzij hij verkiest weder zee te kiezen.

Onder „reede" wordt verstaan elke ankerplaats voor uit zee komende schepen binnen de zeegaten en op de rivieren en stroomen.

26. Aan elk der door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Waterstaat aan te wijzen plaatsen, gelegen aan stroomen, rivieren, kanalen of andere binnenwateren, wordt geneeskundig toezicht gehouden op de daarlangs varende schepen en hunne opvarenden door een of meer geneeskundigen, die daartoe door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, met toekenning van een door dezen te bepalen vergoeding, tot wederopzegging worden aangewezen.

De beschikking tot aanwijzing van bedoelde plaatsen wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst ten minste één dag, vóórdat zij in werking treedt.

Onverminderd het bepaalde in de beide voorgaande leden, is de burgemeester bij het verschijnen of dreigen der Aziatische cholera bevoegd, ten koste van de gemeente geneeskundig toezicht te doen houden op de opvarenden van de in de gemeente vertoevende vaartuigen. De personen, waarop dit toezicht wordt uitgeoefend, zijn verplicht zich daaraan te onderwerpen.

27. Onverminderd artikel 10 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* nº. 134), zooals dat

luidt volgens de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* nº. 36), wordt elk schip, varende langs of aankomende aan eene der in artikel 26 van dit besluit bedoelde plaatsen, onderworpen aan een gezondheidsonderzoek.

De schipper is verplicht met zijn schip de door den burgemeester aan te wijzen ligplaats in te nemen en aldaar zonder gemeenschap met den wal of met andere vaartuigen te blijven, totdat het gezondheidsonderzoek en de naar aanleiding daarvan bevolen gezondheidsmaatregelen toegepast zijn.

Op dit verbod van gemeenschap met den wal is toepasselijk het tweede lid van artikel 10 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* nº. 134), zooals dat luidt volgens de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* nº. 36).

De schipper zorgt met al de te zijner beschikking staande middelen voor de stipte naleving van de gegeven bevelen en is verplicht de vragen, hem door of namens den met het gezondheidsonderzoek belasten geneeskundige gedaan, nauwkeurig en naar waarheid te beantwoorden.

28. De geneeskundige verricht het gezondheidsonderzoek van het schip, van de opvarenden en van de lading of andere op het schip aanwezige goederen, op de wijze, die hem, na overleg met den burgemeester, het meest doeltreffend voorkomt.

Indien het blijkt, dat het schip binnen de laatste 24 uren een gezondheidsonderzoek overeenkomstig de voorschriften van dit besluit heeft ondergaan, kan hij het van verder onderzoek vrijstellen, indien de toestand van het schip of van de opvarenden hem tot zoodanig onderzoek overigens geen aanleiding geeft.

29. De geneeskundige, die het onderzoek verricht heeft, geeft den burgemeester advies omtrent de in het belang der volksgezondheid te nemen maatregelen, aan welk advies de burgemeester verplicht is onverwijld gevolg te geven, behoudens beroep op Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

De kosten op deze maatregelen vallende, komen ten laste van het Rijk.

Ontsmetting geschiedt, zoo noodig, volgens de regelen, krachtens artikel 25 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* nº. 134) vastgesteld.

30. Het schip wordt dadelijk tot den verderen doortocht toegelaten en het verbod van gemeenschap met den wal opgeheven, hetzij na afloop van het gezondheidsonderzoek, indien dit tot geen verdere maatregelen aanleiding geeft, hetzij, nadat aan de maatregelen naar aanleiding van het gezondheidsonderzoek voorgeschreven, uitvoering is gegeven. In het laatste geval kunnen evenwel de opvarenden, die bij het gezondheidsonderzoek bevonden worden, niet te lijden aan Aziatische cholera, noch verschijnselen van die ziekte te vertoonen, met toestemming van den met het onderzoek belasten geneeskundige, terstond onbelemmerd aan den wal worden toegelaten. Vooraf heeft ontsmetting der kleederen en reiniging der personen plaats, indien dit door den geneeskundige noodig wordt geoordeeld.

31. Ten bewijze dat het schip tot den verderen doortocht is toegelaten, en het verbod van gemeenschap met den wal is opgeheven, ontvangt de schipper van den met het gezondheidsonderzoek belasten geneeskundige eene schriftelijke verklaring volgens het model door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vast te stellen en waaruit zal moeten blijken van den toestand van het schip, van dien der opvarenden en van dien der lading of andere op het schip aanwezige goederen, benevens van het aantal der opvarenden.

Eene dergelijke verklaring wordt ook door den geneeskundige afgegeven in het geval, bedoeld in het tweede lid van artikel 28 van dit besluit, in welk geval daarvoor ook de bevestiging van een vroegere verklaring in de plaats kan treden.

32. De burgemeester van elke gemeente, waarin eene plaats ligt als in artikel 26 van dit besluit bedoeld, zorgt zoo spoedig mogelijk, op Rijkskosten, in overleg met den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of krachtens genoemd artikel aangewezen geneeskundige, voor het personeel en het materieel, dat de geneeskundige voor het gezondheidsonderzoek behoeft en dat noodig is voor de uitvoering van de naar aanleiding van het gezondheidsonderzoek voorgeschreven maatregelen, en voorts voor de voortdurende aanwezigheid van zuiver drinkwater en water voor huishoudelijke doeleinden, opdat dit aan de schippers, indien de geneeskundige het noodig oordeelt, kunne worden verstrekt.

Onverminderd het in het voorgaande lid bepaalde, zorgt de burgemeester van elke gemeente, waarin een plaats ligt, daartoe door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken aangewezen, zoo spoedig mogelijk op 's Rijks kosten voor de verstrekking van zuiver drinkwater en water voor huishoudelijke doeleinden aan de schippers der langs de plaats varende schepen.

33. Op de krachtens artikel 26 van dit be-

sluit aangewezen geneeskundigen zijn toepasselijk het eerste en derde lid van artikel 23 van dit besluit.

Zij staan den burgemeester en elken ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie met hun advies ter zijde, wanneer dezen dit behoeven bij de uitvoering van wettelijke voorschriften betreffende de wering of bestrijding der Aziatische cholera.

De ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie zijn, voor zooveel hun dienst het toelaat, verplicht, met al de hun ten dienste staande middelen, onverwijld mede te werken tot de uitvoering van de door bedoelde geneeskundigen voorgeschreven maatregelen.

HOOFDSTUK III.

SLOTBEPALINGEN.

34. Onze in dit besluit genoemde Ministers zijn bevoegd de door hen krachtens dit besluit genomen beschikkingen of gedane aanwijzingen, zoo dikwijls de omstandigheden dit gedoogen of noodig maken, op dezelfde wijze als zij zijn tot stand gekomen, te wijzigen of in te trekken.

35. Waar in dit besluit sprake is van den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid, wordt daaronder verstaan de Inspecteur, krachtens de Gezondheidswet belast met het toezicht op de handhaving van de wettelijke bepalingen betreffende besmettelijke ziekten.

36. Dit besluit, dat, tenzij het eerder wordt ingetrokken, gedurende één jaar van kracht blijft, treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het geplaatst is.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 20sten October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

De Minister van Financiën,

(*get.*) BERTLING.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) C. LELY.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) TREUB.

(*Uitgeg.* 14 *Nov.* 1913.)

—

20 *October* 1913. BESLUIT, houdende beslissing, dat de enkele vermelding van kadastraal perceel en nummer niet voldoet aan de nauwkeurige beschrijving van de plaats waar de inrichting zal worden gesteld, door art. 5 sub 1°. der Hinderwet geëischt.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door G. E. WINDEMULLER te *Oene*, gemeente *Epe*, tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders dier gemeente van 28 Februari 1913, waarbij aan G. WAAIJENBERG aldaar en zijne rechtverkrijgenden vergunning is verleend tot het oprichten van eene kachel-, hoef- en grofsmederij op een perceel, kad. bekend gemeente *Epe* en *Oene*, Sectie E, n°. 925;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 30 September 1913, n°. 320;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 16 October 1913, n°. 807*h*, afdeeling: Arbeid;

Overwegende: dat nadat tegen de oprichting van bovengenoemde smederij bezwaren waren ingebracht, ontleend aan vrees voor schade aan goederen en gezondheid, Burgemeester en Wethouders van *Epe* de gevraagde vergunning hebben verleend, daarbij overwegende dat de ingebrachte bezwaren niet van dien aard zijn dat zij op grond van artikel 11 der Hinderwet het weigeren der gevraagde vergunning zouden wettigen;

dat van het besluit van Burgemeester en Wethouders van 28 Februari 1913, G. E. WINDEMULLER bij Ons in beroep is gekomen, daarbij aanvoerende, dat de zoogenaamde „Dokterswoning" door de verleende vergunning zeer in bewoonbaarheid zal achteruitgaan, tengevolge van schade aan goederen, hinder voor een rustige bewoning en bovenal schade aan de gezondheid, veroorzaakt door rook, roet, gedruisch en stank;

Overwegende: dat bij de aanvrage om vergunning niet is overgelegd eene nauwkeurige beschrijving van de plaats waar de inrichting zal worden opgericht;

dat immers als plaats waar de smederij zal worden opgericht alleen wordt vermeld het kadastraal perceel en nummer, maar dat dit perceel eene lengte en breedte heeft van omstreeks 75 M., zoodat de juiste plaats die de inrichting op het perceel zal innemen, niet voldoende is aangegeven;

dat dus niet is nageleefd een der voorschriften van art. 5 der Hinderwet, bij het doen der aanvrage in acht te nemen;

dat dus Burgemeester en Wethouders op het verzoek, zooals het hun was gedaan, niet hadden mogen beschikken;

Gezien de Hinderwet:

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit van Burgemeester en Wethouders van *Epe* van 28 Februari 1913 te vernietigen.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast enz. (W. v. B. A.)

—

20 *October* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

Het „toezenden" van art. 21 § 4 en 23 § 1, 2°. in verband met hetgeen art. 21 § 3 der Leerplichtwet van de toezending der aanzegging, haren inhoud en de wijze van uitreiking zegt is te verstaan in den zin van „uitreiken aan den overtreder".

Nu in de telastelegging niet voorkomt, dat de overtreding is gepleegd na het uitreiken der aanzegging is daarin aan den beklaagde geen strafbaar feit ten laste gelegd.

(Leerplichtwet art. 23 § 1 2°.)

Voorzitter:
Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raadsheeren: Mrs. A. M. B. Hanlo, C. O. Segers, H. Hesse en H. M. A. Savelberg.

De Ambt. v. h. O. M. bij het Kantongerecht te Zevenbergen, requirant van cassatie tegen een vonnis van dit Kantongerecht van 7 Mei 1913, waarbij J. de Jong, oud 36 jaren, arbeider, geboren te St.-Willebrord en wonende te Ruchphen, is ontslagen van alle rechtsvervolging.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. R. B. Ledeboer.

Bij het bestreden vonnis werd de gerequireerde schuldig verklaard aan het hem ten laste gelegde feit dat hij als vader van den bij hem inwonenden Jacobus de Jong, geboren 28 December 1899, met wiens verzorging hij krachtens de wet belast is, niet heeft gezorgd, dat genoemd kind op de openbare lagere school te Ruchphen en Sprundel als leerplichtig kind geplaatst en tot de schoolbevolking dier school behoorende, na 4 Februari 1913 die school geregeld heeft bezocht, hebbende toch genoemd kind buiten de gevallen bedoeld in het tweede lid van art. 2 der Leerplichtwet, die genoemde school verzuimd en wel op 5 en 6 Februari 1913, telkens twee schooltijden, terwijl door den schoolopziener in het arrondissement Roozendaal eene aanzegging als bedoeld in art 21, 3e lid der Leerplichtwet betrekkelijk meergenoemd kind aan beklaagde was toegezonden op 4 Februari 1913.

De Kantonrechter oordeelde echter, dat in deze geen strafbaar feit had plaats gehad, vermits was gebleken, dat beklaagde's zoon de school niet meer verzuimd heeft na den dag der uitreiking van de schriftelijke aanzegging van den schoolopziener. Volgens de bepalingen der Leerplichtwet — zoo wordt overwogen — maakt de schoolopziener procesverbaal op van de verzuimen, die hebben plaats gehad binnen zes maanden, nadat de aanzegging als bedoeld in art. 21 § 3 den overtreder werd toegezonden. Deze aanzegging wordt echter door den schoolopziener ingevolge de op dat punt bestaande voorschriften, niet aan den aansprakelijken persoon toegezonden, doch aan den Burgemeester van diens woon- of verblijfplaats, en deze heeft er voor te zorgen dat de aanzegging in handen komt van hem, voor wien ze bestemd is, en wel door haar binnen 24 uren na ontvangst door een beambte der gemeentepolitie te doen uitreiken. En waar nu de in die aanzegging vervatte bedreiging met een strafrechterlijke vervolging, zoo men verder in gebreke blijft in de nakoming van de verplichting om te zorgen voor geregeld schoolbezoek, toch eerst ter kennis van den betrokkene moet zijn gebracht en dit eerst het geval is vanaf 't oogenblik, dat de aanzegging aan hem is uitgereikt, kunnen eerst *die* verzuimen in aanmerking komen welke plaats hadden na den dag der bedoelde uitreiking.

Tegen het op dien grond berustend ontslag van alle rechtsvervolging is gericht het middel van cassatie „Schending van de artt. 214 en 216 2°. Sv. door niet-toepassing van eerstgenoemd artikel en de artt. 1, 2, 6, 23 der Leerplichtwet en verkeerde toepassing van art. 216, 2°. Sv. in verband met dezelfde artikelen der Leerplichtwet".

Het middel is gegrond hierop dat de uitdrukking „toezenden" voorkomende in art. 21 § 4 en 23 § 2 der Leerplichtwet moet worden genomen in den gewonen taalkundigen zin van „verzenden" „afzenden"; zoodat dit begrip niet in zich sluit „het ontvangen door dengene aan wien toegezonden wordt" en de handeling van verzenden mitsdien twee onmiddellijke gevolgen heeft, nl. sluiting van administratieve en aanvang van strafrechterlijke behandeling.

Het middel kan m. i. niet opgaan en vindt voor een goed deel zijne wederlegging in de reeds medegedeelde overwegingen van het vonnis. Ik voeg daaraan alleen nog toe, dat zoowel het stelsel der Leerplichtwet als hare geschiedenis zich tegen het middel keert. Als uitvloeisel toch van het stelsel, gelijk dit is neergelegd in de artt. 20 en 21 en ook in dien zin werd toegelicht door de Regeering bij hare memorie van beantwoording van het voorloopig verslag der Tweede Kamer betreffende die artikelen zooals ze nader werden voorgedragen, wordt, alvorens van toepassing van straf de rede kan zijn, een nauwkeurig omschreven administratieve procedure aangewend, bestaande in opeenvolgende vermaningen, waarschuwingen en aanzeggingen aan den volgens art. 1 aansprakelijken persoon, waarin reeds ligt opgesloten, dat hij *kennis draagt* van de beëindiging dier behandeling. En juist opdat zekerheid zoude bestaan dat de belanghebbende de in art. 21 § 3 bedoelde aanzegging zoude hebben ontvangen, is op de betreffende opmerking in het voorloopig verslag door de Regeering aan deze paragraaf een tweede lid toegevoegd waardoor de uitreiking dier aanzegging werd verzekerd. Waar dan ook in de artt. 21 § 3 en 4, alsmede in art. 23 § 1 sub 2 wordt gesproken van *zenden* of *toezenden* van de aanzegging, is daaronder in den zin der Leerplichtwet te verstaan „aanzeggen", hetgeen ook bevestigd wordt door de uitdrukking „aanzegging" in § 5 van art. 21.

En zoolang niet is *aangezegd*, nl. op de wijze als de wet dit voorschrijft eene wijze welke in dit geval is aangegeven bij het K. B. van 16 November 1900 (Sb. 199), is derhalve niet voldaan aan den eisch welke art. 21 § 3 en 4 en art. 23 § 1 sub 2 met dien van *zenden* of *toezenden* van de aanzegging stelt.

Een andere vraag is echter of, al kan het middel niet opgaan, het vonnis kan worden gehandhaafd. En die vraag beantwoord ik ontkennend. Immers uit het zooeven opgemerkte volgt dat het niet ter kennis gebracht zijn aan den belanghebbende van de aanzegging, *niet* is een omstandigheid die de strafbaarheid van een in het algemeen strafbaar feit opheft, in welk geval een ontslag van rechtsvervolging moet worden uitgesproken, doch veeleer en alleen dat de aanzegging in den zooeven door mij vermelden zin, is eene *voorwaarde* van de *ontvankelijkheid* der op grond van art. 23 § 1 sub 2 ingestelde strafvervolging.

Hieruit volgt aanstonds dat, voor zoover de vervolging betreft het schoolverzuim op *5* Februari 1913, zij te dien aanzien niet-ontvankelijk is, want de aanzegging had eerst plaats op *6* Februari 1913.

Ten aanzien echter van het ten laste gelegd schoolverzuim op *6* Februari 1913, is het de vraag of de aanzegging op dien dag tijdig genoeg is gedaan dat den gerequireerde de gelegenheid was gegeven te zorgen dat het kind alsnog op dien 6 Februari de school bezocht. Dit is althans *dan* van belang, indien men aanneemt dat niet eerst op den na de aanzegging volgenden dag, doch *aanstonds* de verplichting ontstaat, tenzij verhindering mocht aangetoond worden. Neemt de Hooge Raad dit laatste stelsel aan, dan zoude met betrekking tot het ten laste gelegde schoolverzuim op 6 Februari 1913, alsnog een onderzoek over dit punt moeten volgen. Zoo neen, dan moet m. i. de geheele vervolging niet-ontvankelijk worden beschouwd.

Mijne conclusie strekt daarom tot vernietiging van het bestreden vonnis en voorts:

primair tot niet-ontvankelijkverklaring van den Ambtenaar van het Openbaar Ministerie in zijne vervolging voor zoover betreft het ten laste gelegde schoolverzuim op *5* Februari 1913 en dat de Hooge Raad ten aanzien van het ten laste gelegde op *6* Februari gepleegd schoolverzuim de zaak verwijze naar de Arr.-Rechtbank te Breda ten einde op de bestaande dagvaarding te worden berecht en afgedaan;

subsidiair: tot niet-ontvankelijkverklaring van den Ambtenaar van het Openbaar Ministerie in zijne strafvordering — met verwerping overigens van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Hesse;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie, luidende: (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat bij het bestreden vonnis in overeenstemming met de telastelegging bewezen is verklaard, dat de gerequireerde als vader van den bij hem inwonenden J. de Jong, geboren 28 December 1899, met wiens verzorging hij krachtens de wet belast is, niet heeft gezorgd, dat genoemd kind, op de openbare lagere school te Rucphen en Sprundel als leerplichtig kind geplaatst en tot de schoolbevolking dier school behoorende, na 4 Februari 1913 die school geregeld heeft bezocht, hebbende toch genoemd kind buiten de gevallen, bedoeld in het 2de lid van art. 2 der Leerplichtwet,

die genoemde school verzuimd, en wel op 5 en 6 Februari 1913 telkens twee schooltijden, terwijl door den schoolopziener in het Arrondissement Roosendaal eene aanzegging als bedoeld in art. 21, 3e lid der Leerplichtwet betrekkelijk meergenoemd kind aan beklaagde was toegezonden op 4 Februari 1913;

O. dat de Kantonrechter dit bewezen verklaarde echter niet strafbaar heeft geacht en den gerequireerde mitsdien te dezer zake heeft ontslagen van alle rechtsvervolging, op grond dat gebleken is, dat de aanzegging eerst op 6 Februari 1913 den gerequireerde is uitgereikt en zijn zoontje na dien dag niet meer de school heeft verzuimd, en dat ongeoorloofde verzuimen eerst *na* zoodanigen dag strafbaar zijn;

O. dat tegen deze beslissing het middel van cassatie is gericht tot toelichting waarvan wordt betoogd, dat de beslissing gebaseerd is op een gevoel van billijkheid maar geen steun vindt in de wet, wijl het woord „toezenden" van artt. 21 § 4 en 23 § 1, 2°. der Leerplichtwet moet worden verstaan in den gewonen taalkundigen zin van „verzenden", „afzenden" en dit begrip niet in zich sluit „het ontvangen door dengene aan wien toegegezonden wordt";

O. hieromtrent:

dat de Kantonrechter, als bewezen aannemende hetgeen ten laste is gelegd, kennelijk aan het woord „toezenden" van de dagvaarding de beteekenis geeft van „afzenden" zonder meer, maar dat hij blijkens verderen inhoud van zijn vonnis terecht heeft overwogen, dat het „toezenden" van artt. 21 § 4 en 23 § 1, 2°. in verband met hetgeen art. 21 § 3 van de toezending der aanzegging haren inhoud en de wijze van uitreiking zegt, is te verstaan in deze zin van „uitreiken aan den overtreder";

dat, nu blijkens het vonnis in de telastelegging niet voorkomt, dat de overtreding is gepleegd na het uitreiken der aanzegging, daarin aan den beklaagde geen strafbaar feit is ten laste gelegd, zoodat deze terecht, zij het dan op anderen grond, van alle rechtsvervolging is ontslagen en het middel mitsdien niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

(Ned. Jur.)

—

20 *October* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

De bevoegdheid bij de tweede zinsnede van art. 26 der Jachtwet den Minister toegekend heeft klaarblijkelijk ook de strekking, om de nadeelen uit te groote vermenigvuldiging van wild of schadelijk gedierte ontstaande, als bedoeld in de eerste zinsnede van genoemd artikel te bestrijden.

Uit de woorden dier tweede zinsnede, waarbij de Minister bevoegd wordt verklaard buitengewone machtigingen te verleenen of te laten verleenen niet enkel tot het schieten, doch geheel algemeen ook tot het op andere wijze bemeesteren van wild, zoowel in gesloten- als in open jachttijd, volgt, dat de gewone beperkende bepalingen der Jachtwet (zie art. 15), veeleer tot instandhouding van het wild voorgeschreven, den Minister bij het verleenen der machtiging niet binden.

(Jachtwet art. 15 2e lid, art. 26.)

Voorzitter:

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raadsheeren: Mrs. A. M. B. Hanlo, J. A. A. Bosch, C. O. Segers en H. Hesse.

De Officier van Justitie bij de Arr.-Rechtbank te Middelburg requirant van cassatie tegen een vonnis van voormelde Rechtbank van den 23 Mei 1913, waarbij in hooger beroep werd bevestigd een vonnis van het Kantongerecht te Middelburg van 5 April 1913, waarbij de gerequireerde P. T. oud 36 jaar, werkman, geboren te Ouddorp, wonende te Oostkapelle, ter zake van het hem ten laste gelegde van alle rechtsvervolging is ontslagen.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. R. B. Ledeboer.

Bij het bestreden vonnis werd in hooger beroep bevestigd een vonnis van den Kantonrechter te Middelburg, waarbij de beklaagde werd schuldig verklaard aan het hem ten laste gelegde feit: dat hij op 27 Januari 1913 des namiddags te pl.m. halfvijf uur te Vrouwenpolder in het jachtveld in de Vroonen een klem zoodanig gesteld heeft, dat er hazen en ander wild in gevangen kon worden, — doch dit feit niet strafbaar verklaard op grond, dat de beklaagde in het bezit was van een door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel verleende buitengewone

machtiging om hazen, faisanten, patrijs en schadelijk gedierte door middel van klemmen op bedoelden grond te bemeesteren.

Wel is waar — zoo werd overwogen — is de klem een niet geoorloofd middel om wild te bemachtigen, doch art. 26 der Jachtwet spreekt in het algemeen van de bevoegdheid tot het schieten of op *andere* wijze bemeesteren van wild, waarin ligt opgesloten dat de wijze van uitoefening van het bedrijf door de machtiging in *uitgebreider* mate kan worden toegestaan dan anders bij art. 15 geoorloofd is verklaard, hetgeen begrijpelijk is nu wij hier te doen hebben met een te groote vermenigvuldiging van wild en met eene bedoeling om dat te veel aan wild uit te roeien — blijkende uit de geschiedenis der Jachtwet ten duidelijkste dat art. 26 inhoudt een politiebevoegdheid van den Minister om zelfs tegen den wil van den eigenaar die wild of schadelijk gedierte op zijn grond laat vermenigvuldigen, dit te doen *uitroeien*.

Tegen het op dien grond uitgesproken ontslag van alle rechtsvervolging is gericht het middel van cassatie „Schending althans verkeerde toepassing van de artt. 15 en 26 der Jachtwet van 13 Juni 1857 (Sb. 87), zooals die thans luidt na door verschillende wetten te zijn gewijzigd" hetwelk steunt op de stelling dat in art. 26 der Jachtwet aan den Minister *niet* is toegekend de bevoegdheid, om buitengewone machtiging te verleenen tot het bemeesteren van wild op alle mogelijke wijze, dus ook met anders ongeoorloofd jachttuig, doch — zoo luidt de toelichting — „alleen op zoodanige wijze en met zoodanige middelen als in art. 15 onder de geoorloofde jachtbedrijven zijn opgenomen". En dit laatste moet, naar de meening van den Heer requirant, worden aangenomen, daar anders de Minister de geheele Jachtwet zoude kunnen buiten werking stellen.

Ik houd de beslissing op de in het bevestigd vonnis reeds aangevoerde gronden voor juist. Art. 26 der Jachtwet laat m. i. door zijn eerste twee leden geen andere verklaring toe: Waar het *eerste* lid reeds aangeeft dat tegen de nadeelen ontstaande uit te groote vermenigvuldiging van wild, door den betrokken Minister *maatregelen* worden verordend, in het *tweede* lid als maatregel aanduidt de buitengewone machtiging tot het schieten of op andere wijze bemeesteren van wild of schadelijk gedierte in gesloten of open jachttijd, dan wordt m. i. uitgedrukt dat machtiging kan gegeven worden niet alleen tot het bemeesteren van wild op eene wijze die art. 15 als „jagen" aanmerkt, — maar ook op eene wijze die daarin niet als jachtbedrijf wordt aangeduid.

Dat het voorschrift deze strekking heeft, gelijk trouwens uit het eerste lid reeds kenbaar is, blijkt uit de geschiedenis van het artikel. Doel der bepaling toch was uitsluitend het *uitroeien* van o. a. het wild hetwelk door te groote vermenigvuldiging nadeel veroorzaakt. En dat dit doel in sommige gevallen slechts op bijzondere wijze kan worden bereikt d. w. z. op eene wijze anders dan waarop het „jachtbedrijf" mag worden uitgeoefend, ligt m. i. voor de hand. Maar dan volgt daaruit dat aan de woorden „of op andere wijze bemeesteren van wild" in art. 26 eene strekking is toe te kennen geheel los van de bepaling in het tweede lid van art. 15, — welke laatste bepaling trouwens is aan te merken als een verbod om op de daarbij aangegeven wijze *het jachtbedrijf* uit te oefenen.

En het beroep tot ondersteuning der voorziening door den Heer requirant gedaan op 's Raads arrest van 4 November 1907 W. 8613, waarbij werd beslist dat art. 26 der Jachtwet aan den Minister niet het recht toekent om de beperking op te heffen bij art. 18 letter *c.* aan het *jagen* gesteld (verbod te jagen op spoorsneeuw) kan m. i. daarom niet opgaan, omdat het daarbij betrof een geval waarin machtiging was verleend tot het uitoefenen van het *jachtbedrijf*, terwijl in het onderwerpelijk geval, gelijk ik trachtte aan te toonen, de machtiging strekte niet tot zoodanige uitoefening, maar tot het *op andere wijze*, d. i. niet door middel van jagen, bemeesteren van wild.

Mijne conclusie strekt tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Savelberg;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie, luidende: (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat bij inleidende dagvaarding aan den gerequireerde was ten laste gelegd, dat

hij op 27 Jan. 1913 des namiddags te pl.m. halfvijf uur te Vrouwepolder in het jachtveld in de Vroonen een klem zoodanig gesteld heeft, dat er hazen en ander wild in gevangen kon worden;

O. dat de Kantonrechter te Middelburg bij vonnis van 5 April 1913 deze te lastelegging, alsmede des gerequireerden schuld daaraan, wettig en overtuigend bewezen heeft verklaard, doch den gerequireerde van alle rechtsvervolging ter zake daarvan heeft ontslagen, wijl deze in het bezit was van eene door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel voor de gronden in kwestie verleende buitengewone machtiging, om daarop hazen, fazanten, patrijzen en schadelijk gedierte door middel van klemmen te bemeesteren;

O. dat de Kantonrechter dit ontslag van rechtsvervolging hierop deed steunen, dat uit de strekking en de bewoordingen van art. 26 der Jachtwet in verband met de geschiedenis dier wet volgt, dat de buitengewone machtiging tot het bemeesteren van wild, in gemeld artikel bedoeld, zich ook kan uitstrekken tot middelen overigens bij art. 15 der Jachtwet verboden, onder welke middelen de klemmen zijn te rangschikken;

O. dat tegen de bevestiging dezer beslissing in hooger beroep bij het aangevallen vonnis bij het hierboven weergegeven middel van cassatie wordt opgekomen, doch ten onrechte;

O. toch dat de geschiedenis der Jachtwet aantoont, dat art. 26 dier wet ten doel heeft de uitroeiing van het te overvloedige wild of schadelijk gedierte te bevorderen;

dat dan ook de eerste zinsnede van gemeld artikel uitdrukkelijk te kennen geeft maatregelen te willen tegen de nadeelen ontstaande uit te groote vermenigvuldiging daarvan;

dat klaarblijkelijk de bevoegdheid bij de tweede zinsnede den Minister toegekend ook de strekking heeft die nadeelen te bestrijden;

dat nu uit de woorden dezer zinsnede, waarbij de Minister bevoegd wordt verklaard buitengewone machtigingen te verleenen of te laten verleenen niet enkel tot het schieten, doch geheel algemeen ook tot het op andere wijze bemeesteren van wild zoowel in gesloten als in open jachttijd, volgt, dat de gewone beperkende bepalingen der Jachtwet, veeleer tot instandhouding van het wild voorgeschreven, den Minister bij het verleenen der machtiging niet binden;

O. dat derhalve, waar vaststaat, dat den gerequireerde krachtens meerbedoeld artikel machtiging was verleend om op de in de dagvaarding omschreven Vroonen — waarvoor hij daartoe van den eigenaar of rechthebbende vergunning had — wild met klemmen te bemeesteren, het ten laste gelegde feit terecht niet strafbaar is geoordeeld;

O. dat het voorgestelde middel derhalve niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

(Ned. Jur.)

—

23 *October* 1913. MISSIVE van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan den Commissaris der Koningin in de provincie Overijssel, betreffende betaalbaarstelling van betalingsstukken.

Ik heb de eer het volgende onder de aandacht van U H.E.G. te brengen.

Door een burgemeester, aan wien gelden ter goede rekening waren verstrekt tot het doen van uitgaven in zake veeziekte, werd de vraag gesteld, of de reiskosten, gemaakt naar de plaats waar de betaalmeester is gevestigd, ten einde het betreffende betalingsstuk te verzilveren, aan het Rijk in rekening mogen worden gebracht.

Hieromtrent werd dezerzijds het gevoelen gevraagd van de Algemeene Rekenkamer.

Genoemd College berichtte mij, dat zij er geen bezwaar tegen zou maken indien dergelijke kosten ten laste van het Rijk worden gebracht, doch voegde er aan toe, dat het niettemin gewenscht is deze kosten zooveel doenlijk te beperken. Dit laatste is alleen mogelijk wanneer de betrokken betalingsstukken kunnen worden uitbetaald door een andere Rijkskas in een plaats, minder verwijderd dan het dichtstbijgelegen Betaalmeesterskantoor, of ter plaatse van den rekenplichtige, wat dan in 't geheel geen kosten veroorzaakt.

Omtrent deze laatste wijze van betalen is het advies ingewonnen van den Minister van Financiën, die voorstelt in de onderhavige gevallen volgenderwijs te werk te gaan.

De te betalen stukken kunnen door belanghebbenden, nà vooraf behoorlijk voor voldaan te zijn geteekend, worden aangeboden ten kantore van den ontvanger der directe belastingen enz. in hunne woonplaats of wel aan eenig meer nabijgelegen ontvangkantoor ten einde desverlangd tegen ontvangbewijs te worden overge-

nomen ter verzending ambtshalve aangeteekend per post, naar de betrokken betaalmeesters in verwisseling tegen bankpapier.

Na ontvangst der bedragen kunnen zij alsdan zonder onkosten ter aangeduide plaatse worden ontvangen in ruil voor het vroeger afgegeven ontvangbewijs.

Ter vermijding van te maken onkosten komt deze aangegeven wijze van inning mij wel verkieslijk voor.

In verband met het hier medegedeelde, stel ik U H.E.G. voor, bij voorkomende gevallen de belanghebbende burgemeesters ter zake in te lichten, zoodat zij, wanneer door hen voor de inning van aan hen te verstrekken gelden ter goede rekening eventueel reiskosten moeten worden uitgegeven, gebruik kunnen maken van de hierboven laatst aangegeven wijze van inning, die alsdan zonder kosten kan geschieden.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal, (*get.*) VERSTEEG.

—

23 *October* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Oorlog tot wijziging van de beschikking van den Minister van Staat, Minister van Oorlog van 27 September 1904, houdende uitvoering van het Koninklijk besluit van 5 September 1904 (*Staatsblad* n°. 220). (Landweer-Instructie II.)

De Minister van Oorlog,

Heeft goedgevonden te bepalen:

A. De Landweerinstructie II gewijzigd bij de beschikking van 8 Mei 1911, Afdeeling Militie en Landweer (L.) n°. 179, wordt met ingang van 1 November 1913 nader gewijzigd als volgt:

In § 1 wordt voor „*door den Inspecteur der Artillerie*" gelezen „*door den Inspecteur der Vesting-Artillerie*".

Het gestelde in § 4 vervalt.

§ 5 wordt gelezen:

De commandanten in de landweerdistricten *Leeuwarden, Groningen, Zwolle, Arnhem* II, *Utrecht* II, *Amsterdam* I, *Rotterdam* I, *Dordrecht* en *'s Hertogenbosch* handelen met de door hen ontvangen hernieuwden aanvullingsopgaven nopens personeel, dat woonplaats heeft of zich vestigt in de gemeenten *Leeuwarden, Leeuwarderadeel, Groningen, Zwolle, Arnhem, Utrecht, Amsterdam, Rotterdam, Dordrecht* en *Tilburg* overeenkomstig de bepalingen van Titel I, laatste lid, der Landweerinstructie I.

§ 6, eerste lid, wordt gelezen:

De landweerdistrictscommandant houdt aanteekening van de onder zijn toezicht staande dienstplichtigen, die behooren tot de categorieën vermeld in artikel 1.

Model II. Aan den voet van het titelblad wordt voor „*Aan den Heer Commandant in het ....e Landweerdistrict*, (tevens plaatsvervangend commandant in $\frac{\text{het Landweerdistrict}}{\text{de Landweerdistricten}}$ n°....) te. . . . . ." gelezen: „Aan den Heer Commandant in landweerdistrict . . . . . .".

In het hoofd der kolommen 1 en 6 van den staat wordt voor „Nummer van het Landweerdistrict" gelezen „Naam van het landweerdistrict".

Model III. In het opschrift van het titelblad wordt voor „Landweerdistrict n°. .... (1)" gelezen „Landweerdistrict ..... (1)".

Aan den voet van het titelblad wordt noot (2) gelezen:

Ook omtrent de dienstplichtigen behoorende tot de categorieën, vermeld onder de punten 1 tot en met 5 in de eerste drie kolommen van de „Lijst" en bedoeld bij artikel 3 van het Besluit, geschiedt dus aanteekening in het register.

B. De staat, vastgesteld bij de beschikking van 6 Juni 1913, Afdeeling Militie en Landweer (L.) n°. 35, vervalt op 1 November 1913.

(*get.*) BOSBOOM.

—

24 *October* 1913. BESLUIT, tot gelijkstelling van den spoorweg van het voorplein van station *Haarlem* der Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij naar het Soendaplein te *Schoten*, met de spoorwegen, waarop geen ander vervoer dan personenvervoer binnen ééne gemeente plaats heeft. S. 396.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 20 Augustus 1913, n°. 287, Afdeeling Spoorwegen;

Overwegende, dat het gewenscht voorkomt den door de Noord-Zuid-Hollandsche Tramweg-Maatschappij, gevestigd te *Amsterdam*, geëxploiteerden spoorweg van het voorplein van station *Haarlem* der Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij naar het Soendaplein te *Schoten*, waarop in hoofdzaak geen ander vervoer plaats heeft dan dat van personen binnen ééne gemeente, tot wederopzeggens toe gelijk te stellen met de spoorwegen, waarop geen ander vervoer plaats heeft dan dat van personen binnen ééne gemeente;

Gezien artikel 4 der wet van 9 Juli 1900 (*Staatsblad* n°. 118);

Den Raad van State gehoord (advies van 16 September 1913, nº. 18);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Waterstaat van 21 October 1913, nº. 220, Afdeeling Spoorwegen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

den door de Noord-Zuid-Hollandsche Tramweg-Maatschappij, gevestigd te *Amsterdam*, geëxploiteerden spoorweg van het voorplein van station *Haarlem* van de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij naar het Soendaplein te *Schoten*, tot wederopzeggens toe gelijk te stellen met de spoorwegen, waarop geen ander vervoer dan personenvervoer binnen ééne gemeente plaats heeft.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en aan den Raad van State in afschrift medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 24sten October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, (*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 8 *Nov.* 1913.)

---

24 *October* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën betreffende bevelschriften met terugbetalingen.

Bij schrijven van 16 Mei j.l., 1e afdeeling, a 1868/3 A, hebben Gedeputeerde Staten van Limburg zich tot mijn ambtsvoorganger gewend met verzoek diens oordeel te vernemen aangaande de wettigheid van bevelschriften van betaling volgens bijgevoegd model.

Mijn ambtsvoorganger was van meening, dat tegen het gebruik van bedoelde bevelschriften geen bezwaar kon bestaan. In verband met de omstandigheid, dat door de Algemeene Rekenkamer bij meer dan een gelegenheid was opgemerkt, dat dergelijke bevelschriften haar niet wettig voorkwamen, achtte hij het echter gewenscht, aangaande de zaak met het College in overleg te treden.

Aan de Kamer werd het volgende ter kennis gebracht:

„Van Gedeputeerde Staten van Limburg ontving ik bijgaand schrijven en bijlage, handelende over bevelschriften van betaling uit de gemeentekas, waarbij de betaling in termijnen wordt gelast.

„Het komt mij voor, dat bij gebruik van dergelijke bevelschriften eene aanmerkelijke vereenvoudiging voor de gemeentelijke comptabiliteit wordt verkregen. Daarbij schijnt het mij toe, dat die bevelschriften niet in strijd zijn met artikel 114 der Gemeentewet. Dat artikel vordert, dat vermeld wordt hetgeen te betalen is. Daaraan wordt voldaan door vermelding van het jaarbedrag op de voorzijde van het bevelschrift. Wordt dit bedrag door ontslag van den ambtenaar of om een andere reden gewijzigd, dan kunnen Burgemeester en Wethouders ten slotte eene verklaring op het bevelschrift stellen waaruit blijkt, op welk bedrag belanghebbende recht heeft gehad.

„Artikel 114 laat m. i. ruimte op een bevelschrift aan te teekenen, wanneer de uitbetaling kan geschieden. Daarom is er naar ik meen, ook plaats voor de opvatting, dat Burgemeester en Wethouders vrij zijn om op een bevelschrift termijnbetaling te gelasten.

„In de practijk schijnt het, dat reeds veelvuldig van bevelschriften met termijnbetaling gebruik wordt gemaakt. Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland staan het gebruik bepaaldelijk toe. In de Voorschriften, betreffende de inrichting der Rekeningen van inkomsten en uitgaven van de gemeenten in de provincie Zuid-Holland (Provinciaal Blad nº. 45 van 1910) komt voor een artikel (artikel 21), luidende:

„Voor betalingen van tractementen van mindere bedienden, of van arbeidsloonen en daggelden kan, voor zooveel de daarin vervatte uitgaven tot hetzelfde artikel der begrooting behooren, een betaalsrol worden opgemaakt, die, na voldaanteekening door de verschillende belanghebbenden, aan het bevelschrift wordt gehecht. Voor betaling van tractementen in termijnen kunnen bevelschriften worden opgemaakt, meerdere termijnen tegelijk betreffende, mits in het bevelschrift de verschijndagen van die termijnen van uitbetaling en het telkenmale te betalen bedrag zijn uitgedrukt, blijvende Burgemeester en Wethouders aansprakelijk, dat de termijnen slechts uitbetaald worden, voor zoover de belanghebbenden op hun tractement recht hebben, terwijl elke betaling op deze bevelschriften gedaan als eene afzonderlijke uitgaaf is te boeken. Wordt niet het geheele bedrag van het bevelschrift uitbetaald, dan stellen Burgemeester en Wethouders op het mandaat eene verklaring vermeldende op hoeveel de belanghebbende recht heeft gehad.

„Dergelijke bevelschriften kunnen ook worden opgemaakt voor onvaste tractementen, mits daarin zoowel de belooning per eenheid (per dag, per M² straatwerk, enz.), als het maximum zijn uitgedrukt. Burgemeester en Wethouders stellen dan ten slotte op het mandaat eene verklaring, vermeldende op hoeveel de belanghebbende recht heeft gehad.

„In verband met de contrôle, door Uw Col-

lege ingevolge artikel 59 der Wet van 5 October 1841 (*Staatsblad* nº. 40), uit te oefenen, zal ik gaarne vernemen, of de Kamer nader van meening is dat bovenbedoelde bevelschriften niet voor onwettig kunnen worden gehouden."

Hierop werd het volgend antwoord van de Kamer ontvangen:

„In antwoord op Uwer Excellentie's in margine aangehaald schrijven heeft de Algemeene Rekenkamer de eer U te berichten, dat ook naar hare meening ten laste van gemeentebegrootingen afgegeven bevelschriften, ingericht overeenkomstig het bij dat schrijven gevoegd model, niet voor onwettig kunnen worden gehouden.

„In de gemeentewet toch worden, ten aanzien van de inrichting der bevelschriften geene andere eischen gesteld dan die, genoemd in de artikelen 114 en 224, namelijk dat in de bevelschriften behoort te zijn vermeld hetgeen te betalen is en de post der begrooting, waaruit de betaling moet geschieden, en dat zij door den voorzitter en een der wethouders moeten worden geteekend. Met die eischen is in het model rekening gehouden, ook, naar het voorkomt, met den eersten eisch, aangezien door de wijze, waarop de termijnbetaling in het bevelschrift wordt gelast, daarin geacht kunnen worden te zijn vermeld de bedragen, welke bij het verschijnen van elken termijn moeten worden uitbetaald.

„Voor zooveel noodig teekent de Kamer hierbij nog aan, dat de opmerking, betreffende bevelschriften, waarvoor, blijkens de daarop gestelde quitantiën het bedrag in termijnen is voldaan, welke aanleiding heeft gegeven tot het door U overgelegd schrijven van Gedeputeerde Staten van Limburg, sinds het jaar 1906 niet meer door haar wordt gemaakt. Genoemd schrijven en het model bevelschrift gelieve Uwe Excellentie hierbij weder aan te treffen."

Uit het antwoord blijkt, dat ook de Algemeene Rekenkamer in het gebruik van bedoelde bevelschriften geen bezwaar ziet.

(W. v. d. B. A.)

—

25 *October* 1913. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 12 Februari 1879 (*Staatsblad* nº. 34), tot regeling van de examens ter verkrijging der bevoegdheid van arts, tandmeester of apotheker, door de faculteiten der wis- en natuurkunde en der geneeskunde aan de Nederlandsche Universiteiten af te nemen. S. 397.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 September 1913, nº. 8432, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Gelet op de wet van 28 April 1913 (*Staatsblad* nº. 166), tot wijziging van de wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* nº. 222), houdende regeling der voorwaarden tot verkrijging der bevoegdheid van arts, tandmeester, apotheker, vroedvrouw en apothekersbediende, gewijzigd bij de wetten van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* nº. 103), 26 October 1889 (*Staatsblad* nº. 137), 12 December 1892 (*Staatsblad* nº. 261), 21 Juni 1901 (*Staatsblad* nº. 157), 27 April 1904 (*Staatsblad* nº. 81) en 16 Juli 1907 (*Staatsblad* nº. 212);

Den Raad van State gehoord (advies van 7 October 1913, nº. 13);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 October 1913, nº. 9125, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eenig artikel.

In het Koninklijk besluit van 12 Februari 1879 (*Staatsblad* nº. 34), zooals dat besluit is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 17 November 1893 (*Staatsblad* nº. 165), worden de volgende wijzigingen gebracht:

Het woord „tandmeester" in het opschrift, in de considerans en in de tweede overweging; het getal „10" en de daarvoor geplaatste komma in artikel 1; de woorden: „en het laatste lid van artikel 9" in artikel 6 en het bepaalde onder *e* van dat artikel, vervallen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Amsterdam, den 25sten October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) CORT v. d. LINDEN.

(*Uitgeg.* 8 *Nov.* 1913.)

—

25 *October* 1913. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 12 Februari 1879 (*Staatsblad* nº. 36), tot regeling der examens als arts, tandmeester, apotheker, vroedvrouw en apothekersbediende. S. 398.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van

Binnenlandsche Zaken van 20 September 1913, n°. 8432, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Gelet op de wet van 28 April 1913 (*Staatsblad* n°. 166), tot wijziging van de wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222), houdende regeling der voorwaarden tot verkrijging der bevoegdheid van arts, tandmeester, apotheker, vroedvrouw, en apothekersbediende, gewijzigd bij de wetten van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* n°. 103), 26 October 1889 (*Staatsblad* n°. 137), 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 261), 21 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 157), 27 April 1904 (*Staatsblad* n°. 81) en 16 Juli 1907 (*Staatsblad* n°. 212);

Den Raad van State gehoord (advies van 7 October 1913, n°. 13);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 October 1913, n°. 9125, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eenig artikel.

In het Koninklijk besluit van 12 Februari 1897 (*Staatsblad* n°. 36), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 2 Mei 1908 (*Staatsblad* n°. 128), worden de volgende wijzigingen gebracht:

In het opschrift, in de considerans en in de tweede overweging wordt voor: „tandmeester" gelezen: „tandarts".

In de tweede overweging wordt tusschen: „8" en „11" ingevoegd „10".

Het opschrift van § 1 wordt gelezen:

„Van de examens als arts, tandarts of apotheker en van de theoretisch tandheelkundige examens".

In artikel 1, eerste lid, wordt achter „2" ingevoegd „9".

In artikel 2, laatste lid, wordt in plaats van de woorden te beginnen met: „artikel" tot en met „(*Staatsblad* n°. 261)" gelezen: „de artikelen 10 en 18 van de wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 28 April 1913 (*Staatsblad* n°. 165)".

Artikel 5, derde lid, wordt gelezen als volgt:

„De bewijzen, bedoeld in het laatste lid van artikel 2 en in het laatste lid van artikel 11; de getuigschriften, bedoeld in het voorlaatste lid van artikel 10, en de diploma's, bedoeld in artikel 19 dier wet, worden door hem en den secretaris onderteekend".

Aan artikel 5 wordt toegevoegd een nieuw lid, luidende als volgt:

„Aan hem, die bij het eerste gedeelte van het theoretisch tandheelkundig examen voldaan heeft, wordt hiervan een bewijs uitgereikt, tegen overlegging waarvan hij tot het tweede gedeelte van dat examen wordt toegelaten. Dat bewijs wordt door den voorzitter en den secretaris onderteekend".

Na artikel 5 wordt ingevoegd een nieuw artikel 6, luidende als volgt:

„Tot het afleggen van het theoretisch tandheelkundig examen wordt minstens tweemaal 's jaars gelegenheid gegeven.

Onze Minister, met de uitvoering dezer wet belast, bepaalt de plaats waar en den tijd waarop de examineerende commissie bijeenkomt.

De door de candidaten gestorte gelden worden na aftrek van de kosten van vergadering der commissie, waaronder echter niet medegerekend worden de reis- en verblijfkosten en vacatiegelden, in 's Rijks schatkist gestort. De examens worden in het Nederlandsch gehouden".

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Amsterdam, den 25sten October 1913,

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 8 *Nov.* 1913.)

—

28 *October* 1913. BESLUIT, tot uitvoering van artikel 84, 2de lid, der Grootboekwet (*Staatsblad* 1913, n°. 123). S. 399.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gelet op artikel 84, 2de lid der Grootboekwet (*Staatsblad* 1913, n°. 123);

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 23sten October 1913, n°. 97, Generale Thesaurie;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. De door het publiek te bezigen formulieren van aanvragen en verklaringen tot verrichtingen bij de Grootboeken der Nationale Schuld worden verkrijgbaar gesteld ten kantore van den directeur dier Grootboeken te *Amsterdam*, en voorts op alle betaalmeesterskantoren, met uitzondering van dat te *Amsterdam*.

2. De prijs van de in het vorig artikel bedoelde formulieren wordt bepaald:

a. voor het formulier van de in artikel 24 der Grootboekwet (*Staatsblad* 1913, n°. 123) bedoelde verklaring van handteekening op 2½ cent per stuk;

b. voor alle overige formulieren op 5 cent per stuk.

Ingeval aan eenzelfden persoon tegelijkertijd 100 of een veelvoud van dat aantal exemplaren van een formulier worden verkocht, wordt de in het vorig lid bedoelde prijs verlaagd voor het onder *a* bedoelde formulier tot 2 cent per stuk en voor de overige formulieren tot 4 cent per stuk.

3. Dit besluit treedt in werking op 1 Januari 1914.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 28sten October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) BERTLING.

(*Uitgeg.* 7 *Nov.* 1913.)

—

28 *October* 1913. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Reglement voor de Rijks Hoogere Land-, Tuin- en Boschbouwschool, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 3 Augustus 1904 (*Staatsblad* nº. 203). S. 400.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 22 September 1913, Directie van den Landbouw, nº. 7511, 1e Afdeeling;

Overwegende, dat wijziging van het Reglement voor de Rijks Hoogere Land-, Tuin- en Boschbouwschool, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 3 Augustus 1904 (*Staatsblad* nº. 203) en laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 14 Juli 1910 (*Staatsblad* nº. 201), wenschelijk is;

Den Raad van State gehoord (advies van 14 October 1913, nº. 21);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 24 October 1913, Directie van den Landbouw, nº. 8659, 1ste Afdeeling;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Eenig Artikel.

Artikel 1 van genoemd Reglement wordt gelezen als volgt:

Het bestuur van de Rijks Hoogere Land-, Tuin- en Boschbouwschool is opgedragen aan eenen directeur en eenen raad van bestuur, samengesteld uit de, door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan te wijzen, leeraren der school.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 28sten October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) TREUB.

(*Uitgeg.* 5 *Nov.* 1913.)

—

28 *October* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Oorlog, tot wijziging van de beschikking van den Minister van Oorlog van 27 Juni 1913, houdende uitvoering van het Koninklijk besluit van 3 Juni 1913 (*Staatsblad* nº. 202). (Landweer-Instructie I.)

De Minister van Oorlog,

Heeft goedgevonden te bepalen:

Met ingang van 1 November 1913 worden de Landweerinstructie I en de daarbij behoorende modellen en bijlagen aangevuld en gewijzigd als volgt:

TITEL I wordt gelezen:

Algemeene bepalingen.

1. Alle opgaven, kennisgevingen, mededeelingen, administratieve bescheiden enz., waarvan in de artikelen 3, 20 en 25 van het besluit en in de Titels III, VI, VII en VIII van deze instructie sprake is, worden toegezonden voor zooveel zij betrekking hebben op personeel, dat woonplaats heeft of zich vestigt:

in de gemeente	aan den Commandant in landweerdistrict
Leeuwarden . . .	**Leeuwarden**;
Leeuwarderadeel .	**Leeuwarden**;
Groningen, . . .	**Groningen**;
Zwolle, ...	**Zwolle**;
Arnhem, ...	**Arnhem II**;
Utrecht, ...	**Utrecht II**;
Amsterdam, . . .	**Amsterdam I**;
Rotterdam, ...	**Rotterdam I**;
Dordrecht, ...	**Dordrecht**;
Tilburg, ...	**'s Hertogenbosch.**

2. Ook in alle andere gevallen, waarin den zender van stukken betreffende personeel, dat woonplaats heeft of zich vestigt in eene der in het eerste lid genoemde gemeenten, niet bekend is aan wien van de commandanten der districten, waartoe de gemeente behoort, de zending moet geschieden, heeft de zending plaats aan den commandant in het landweerdistrict, hetwelk achter die gemeente is vermeld.

3. Personen, die woonplaats hebben of zich vestigen in een der in het eerste lid genoemde gemeenten en ingedeeld moeten worden bij een

der districten, waartoe de gemeente behoort, worden ingedeeld door den commandant van het in dat lid achter de gemeente vermelde district. Deze districtscommandant zendt de stukken, welke door hem overeenkomstig de beide vorige leden zijn ontvangen en betrekking hebben op de indeeling van het personeel, dat door hem is toegewezen aan een ander dan het hem onderhoorige district, door aan den commandant van het district, waarbij dat personeel is ingedeeld.

4. Diegenen der in het vorige lid bedoelde personen, die ingevolge de bestaande voorschriften moeten worden toegewezen aan een bataljon landweer-infanterie of aan eene compagnie landweer van een ander wapen of van een dienstvak, staande onder het bevel van of ressorteerende onder den commandant van een der districten, waartoe de in dat lid bedoelde gemeente behoort, worden ingedeeld bij het district van dezen commandant. De verdeeling van de overige in het vorige lid bedoelde personen geschiedt zoodanig over de districten, waartoe hunne woonplaats behoort, dat deze niet meer dan onvermijdelijk in sterkte verschillen.

5. De districtscommandant zendt de door hem ingevolge het eerste of het tweede lid ontvangen stukken, welke niet zijn van den aard als de in het derde lid bedoelde en betrekking hebben op personeel, dat niet bij het hem onderhoorige district is ingedeeld, ten spoedigste door aan den districtscommandant, voor wien die stukken bestemd zijn. Ter onderkenning van de bestemming dezer stukken en tevens in het belang eener zooveel mogelijk gelijkmatige verdeeling van het landweer-personeel over de districten, houden de in het eerste lid genoemde districtscommandanten aanteekening van het personeel, dat door hen bij een ander dan het hun onderhoorige district is ingedeeld, zoomede van hetgeen met betrekking tot dat personeel te hunner kennis komt krachtens het bepaalde in het eerste lid.

§ 1. Het *eerste lid* wordt gelezen:

In geval van ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis van den districtscommandant wordt diens betrekking vervuld:

voor zooveel betreft het toezicht over het landweerdistrict, door den hoogst of den oudst in rang zijnden troepenofficier, behoorende tot het personeel van het district;

voor zooveel betreft het bevel over het bataljon landweer-infanterie, door den hoogst of den oudst in rang zijnden der commandanten der compagnieën van het bataljon.

Het *vierde lid* wordt gelezen:

Is de officier, die den districtscommandant vervangt in het toezicht over het district, niet ter standplaats van dien commandant gevestigd, dan wordt, onverminderd het gezag, tijdelijk door hem uit te oefenen, de dienstcorrespondentie ten bureele van den districtscommandant gevoerd door den hoogst of den oudst in rang zijnden officier aldaar gevestigd en behoorende tot het personeel van het district.

§ 2. Het *eerste lid* wordt gelezen:

In geval van ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis van den districts-adjudant wordt diens betrekking voor zooveel noodig vervuld door een luitenant, daartoe door den districtscommandant aan te wijzen uit het onder zijn toezicht staande personeel binnen zijne standplaats of zoo nabij die standplaats gevestigd, dat de bedoelde dienstvervulling geene aanleiding geeft tot uitgaven wegens reis- en verblijfkosten ten nadeele van 's Rijks schatkist.

§ 7. Het *vierde lid* wordt gelezen:

Na bekomen bekendheid met de woonplaats van de in den laatsten volzin van het vorig lid bedoelde verlofgangers geeft de districtscommandant hen, met inachtneming van het bepaalde in § 11, over aan den commandant in het landweerdistrict, waartoe de gemeente, waar zij woonplaats hebben, behoort. Laatstbedoelde districtscommandant doet daarna aan den burgemeester dier gemeente eene lijst toekomen ter aanvulling van de in het eerste lid vermelde.

§ 8. Het *eerste lid* wordt gelezen:

Met inachtneming van de bestaande bepalingen nopens de indeeling van het landweerpersoneel bij de onderscheidene onderdeelen der landweer bestemt de districtscommandant de dienstplichtigen, vermeld in de door hem ontvangen lijsten model *A*, voor de compagnieën van het wapen of het dienstvak, waarvoor zij in het leger zijn geoefend.

§ 9 wordt gelezen:

1. Is bij eene indeeling, als bedoeld in de vorige §, het kader niet voldoende gelijkmatig verdeeld over de compagnieën van het bataljon infanterie onder het bevel van den districtscommandant, dan voorziet hij hierin door kader aan te wijzen, dat bij iedere vereeniging van den troep de compagnie, waarbij het is ingedeeld, verlaat en intreedt bij eene andere door hem aan te wijzen compagnie. In geval van mobilisatie gaat bedoelde intrede in eene andere compagnie gepaard met overplaatsing naar die compagnie.

2. De districtscommandant houdt van de in

het vorig lid bedoelde aanwijzing aanteekening in zijne kaderlijst en brengt die aanwijzing ter kennis zoowel van de betrokken compagniescommandanten als van het betrokken kader.

3. Het in het eerste lid bepaalde vindt geen toepassing ten aanzien van dienstplichtig kader, behoord hebbende tot de militie-lichting 1914 of tot jongere militie-lichtingen.

§ 10. Het *zesde lid* wordt gelezen:

De straflijsten blijven bij de compagnieën voorloopig berusten. Zij worden binnen vijf dagen na den dag, waarop de dienstplichtigen, wie zij gelden, uit den dienst zijn ontslagen, ter oplegging bij de op die dienstplichtigen betrekking hebbende bataljonsstamboeken voor de infanterie of districtsstamboeken voor de andere wapens of de dienstvakken toegezonden aan de autoriteiten, bij wie die stamboeken berusten.

Het *achtste lid* wordt gelezen:

De straflijsten van officieren blijven onder berusting van de autoriteit, bij wie de stamboeken nopens de betrokken officieren berusten.

§ 11 wordt gelezen:

1. Bij overgang van den tot de landweer behoorende naar eene andere compagnie van hetzelfde wapen of dienstvak, dan wel naar een ander wapen of dienstvak, worden overgegeven het contrôle-blad *D*, bedoeld in § 14, eerste lid, 1°., en de straflijst, welke hem betreffen. Gaat de overgang gepaard met indeeling bij een ander bataljon, dan wordt tevens overgegeven een uittreksel uit het bataljonsstamboek, waarin hij staat ingeschreven.

2. Bij overgang naar een ander district wordt overgegeven een hem betreffend uittreksel uit het bataljonsstamboek, indien hij tot de infanterie behoort, of uit het districtsstamboek, indien hij tot een ander wapen of een dienstvak behoort. Gaat de overgang naar een ander district gepaard met overplaatsing als in het vorig lid vermeld, dan worden tevens overgegeven het contrôle-blad en de straflijst, in dat lid bedoeld.

3. Bij den in Titel VI bedoelden overgang met eene vrijwillige verbintenis worden overgegeven het contrôleblad, de straflijst, zoomede een uittreksel uit het bataljonsstamboek of uit het districtsstamboek, naar gelang de verbondene al dan niet tot de infanterie behoort.

4. De overgifte van de over te geven bescheiden geschiedt door den districtscommandant, onder wiens toezicht de tot de landweer behoorende staat, aan den commandant van de compagnie, van het bataljon, van het district of van het korps, waarbij de betrokkene overgaat. Het contrôle-blad en de straflijst, welke moeten worden overgegeven, worden dien commandant verstrekt door den commandant der compagnie, waartoe de betrokkene behoort, het over te geven uittreksel uit het bataljonsstamboek wordt hem zoo noodig verstrekt door den commandant van het betrokken bataljon.

§ 16 wordt gelezen:

De bepalingen nopens het aanleggen van en het inschrijven in de stamboeken zijn bij afzonderlijke voorschriften vastgesteld.

§ 17 wordt gelezen:

1. De districtscommandant zendt de bescheiden, bestemd voor een compagniescommandant, die niet tot het bataljon onder zijn bevel behoort of niet onder hem ressorteert, aan dezen commandant toe door tusschenkomst van den commandant van het bataljon, waartoe de compagniescommandant behoort, of van den districtscommandant, onder wien de compagniescommandant ressorteert.

2. De zending van bescheiden aan een districtscommandant door een compagniescommandant, die niet behoort tot het onder het bevel van dien districtscommandant staande bataljon of niet ressorteert onder dien districtscommandant, geschiedt aan dezen door tusschenkomst van den commandant van het bataljon, waartoe de zender behoort, of van den districtscommandant, onder wien de zender ressorteert.

§ 18. Het *eerste lid* wordt gelezen:

De kennisgevingen, mededeelingen en bijzondere meldingen, welke betreffende het onder zijn toezicht staande personeel bij den districtscommandant inkomen, worden, voor zooveel niet anders is bepaald of niet onverwijlde doorzending wenschelijk is, door dezen onder dagteekening van den 5den en van den 20sten van iedere maand bij mutatiestaat, ingericht overeenkomstig het bij deze instructie behoorend model *L*, ter kennis gebracht van de commandanten der compagnieën, waartoe de bij die kennisgevingen, mededeelingen en bijzondere meldingen betrokken personen behooren.

§ 39. Het *eerste lid* wordt gelezen:

De districtscommandant brengt, zoodra hem door den commissaris der Koningin in de provincie mededeeling is gedaan van de plaatsen, dagen en uren, voor het onderzoek vastgesteld, een en ander ter kennis:

a. voor zooveel het onderzoek gehouden zal worden in garnizoensplaatsen, van de daarbij betrokken garnizoenscommandanten, tenzij deze reeds uit anderen hoofde ter zake mochten zijn onderricht;

b. van de compagniescommandanten, die tot het bataljon onder zijn bevel behooren of die onder hem ressorteeren. Deze compagniescommandanten zijn, onverminderd de wettelijke verplichtingen, welke overigens met betrekking tot de deelneming aan het onderzoek en aan de daaraan te verbinden oefening op hen rusten, voorzien van de administratieve en andere bescheiden der compagnie, bij het onderzoek hunner onderhoorigen tegenwoordig, voor zoover dit den districtscommandant noodzakelijk voorkomt.

Het *vijfde lid* wordt gelezen:

De districtscommandant kan in overleg treden:

a. met den plaatselijke- of garnizoenscommandant in of het meest nabij zijne standplaats dan wel in of het meest nabij de woonplaats van de in artikel 29 der wet bedoelde autoriteit, ten einde voor zoover zulks volstrekt noodig is om tijdig gereed te kunnen zijn met de nummering van de bij het onderzoek uit te geven voorwerpen, gedurende ten hoogste een tijdvak van acht werkdagen, voorafgaande aan dat van het onderzoek, te kunnen beschikken over een onderofficier of een korporaal, en een soldaat;

b. met de plaatselijke- of garnizoenscommandanten in of nabij de plaatsen van onderzoek, ten einde gedurende het tijdvak van het onderzoek de beschikking te verkrijgen over het strikt noodige hulppersoneel van het leger, waaronder, zoo noodig, ook te begrijpen een meester-geweermaker en een kleermaker.

§ 44. Het *vijfde lid* wordt gelezen:

Geschiedt de openbare kennisgeving nominatief, dan moet deze, behalve het genoemde in het vorig lid, ook vermelden de geslachts- en voornamen (voluit) van de opgeroepen verlofgangers zoomede het wapen of het dienstvak en het onderdeel, alsook de lichting, waartoe zij behooren.

§ 47. Het *eerste lid* van punt 2°. wordt gelezen:

De verlofganger van de landweer, op wien het Crimineel Wetboek voor het krijgsvolk te lande is toegepast, wordt, bijaldien door den krijgsraad zijne bestraffing aan de krijgstucht is overgelaten, met kennisgeving aan den districtscommandant onder wiens toezicht hij staat, rechtstreeks gezonden naar het korps, dat in de naastbijzijnde garnizoensplaats gestationneerd is, ten einde daarbij de hem door den districtscommandant, voornoemd, op te leggen straf te ondergaan. Hij wordt na het ondergaan der hem opgelegde straf dadelijk in het genot van groot-verlof hersteld, voor zooveel hij niet onder de wapenen of in werkelijken dienst moet worden gehouden tot het volbrengen alsnog van ingevolge de artikelen 11, 11*bis*, 11*ter*, 28, 35 of 35*ter* der wet door hem te vervullen verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst of tot het ondergaan van hem op grond van artikel 32 der wet opgelegd kwartierarrest.

Het *tweede lid* van punt 2°. wordt gelezen:

De verlofganger van de landweer, die tot gevangenisstraf, militaire detentie of hechtenis is veroordeeld, wordt na het ondergaan daarvan, indien hij onder de wapenen of in werkelijken dienst moet verblijven tot het volbrengen alsnog van ingevolge de artikelen 11, 11*bis*, 11*ter*, 28, 35 of 35*ter* der wet door hem te vervullen verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst of tot het ondergaan van hem op grond van artikel 32 der wet opgelegd kwartierarrest, overgegeven aan den districtscommandant, onder wiens toezicht hij staat.

Punt 4°. wordt gelezen:

Wanneer aan den tot de landweer behoorende, die krachtens artikel 9, tweede lid, der wet tot eene vrijwillige verbintenis is toegelaten, bij rechterlijk gewijsde tijdelijk het recht om bij de gewapende macht of als militair geëmployeerde te dienen is ontzegd, moet van zoodanige veroordeeling steeds onmiddellijk en rechtstreeks door den commandeerende-officier van het korps kennis worden gegeven aan den districtscommandant, onder wiens toezicht de veroordeelde laatstelijk stond.

§ 50, *tweede lid*, 5°., wordt gelezen:

Geschiedt de openbare kennisgeving nominatief, dan moet deze behalve het genoemde onder 4°. ook vermelden de geslachts- en voornamen (voluit) van de opgeroepen verlofgangers, zoomede het wapen of het dienstvak en het onderdeel, alsook de lichting, waartoe zij behooren.

§ 52. Punt *a* van het *vierde lid* wordt gelezen:

de verlofgangers der landweer-infanterie, *niet behoorende tot het 3de, het 32ste, het 36ste of het 47ste bataljon*, die van woonplaats veranderen tusschen den dag waarop de aanplakking geschiedt van het stuk, houdende de openbare kennisgeving nopens de oproeping onder de wapenen en den dag, waarop zij zich blijkens die oproeping onder de wapenen zouden moeten begeven, komen zoolang zij zich niet overeenkomstig artikel 25, tweede lid, der wet hebben aangemeld bij den burgemeester der gemeente van hunne nieuwe vestiging onder de wapenen met het landweeronderdeel, waartoe zij vóór hunne verandering van woonplaats

behoorden; is dat onderdeel ten tijde van hunne bedoelde aanmelding bij den burgemeester van hunne nieuwe woonplaats nog niet onder de wapenen gekomen of geweest, dan komen zij onder de wapenen met het landweer-onderdeel, waartoe zij krachtens hunne nieuwe woonplaats komen te behooren; nochtans komen zij ook na hunne bedoelde aanmelding bij den burgemeester met eerstvermeld landweer-onderdeel onder de wapenen, indien laatstvermeld landweer-onderdeel ten tijde van die aanmelding reeds in den loop van het jaar onder de wapenen is gekomen of geweest;

Punt *b* van het *vierde lid* wordt gelezen:

behoort de nieuwe woonplaats van de onder *a* bedoelde verlofgangers tot meer dan één landweerdistrict, en moeten zij niet ingevolge de onder *a* gestelde regelen onder de wapenen komen met het landweer-onderdeel, waartoe zij vóór hunne woonplaatsverandering behoorden, dan komen zij onder de wapenen met de in het verlofgangersregister van de landweer hunner nieuwe woonplaats ingeschreven verlofgangers der infanterie, *niet behoorende tot het 3de, het 32ste, het 36ste of het 47ste bataljon*, van het district, waarvan het personeel, voor zoover het niet tot een der genoemde bataljons behoort, het laatst onder de wapenen zal komen;

Punt *c* van het *vierde lid* wordt gelezen:

zijn in eenig district voor de infanterie-onderdeelen, *niet behoorende tot het 3de, het 32ste, het 36ste of het 47ste bataljon*, voor de opkomst onder de wapenen verschillende data vastgesteld, dan komen de onder *a* bedoelde verlofgangers, voor zoover zij niet ingevolge de onder *a* gestelde regelen onder de wapenen moeten komen met het landweer-onderdeel, waartoe zij vóór hunne woonplaatsverandering behoorden, onder de wapenen met de in het verlofgangersregister van de landweer hunner nieuwe woonplaats ingeschreven verlofgangers van het onderdeel, dat tegen den meest verwijderden datum onder de wapenen geroepen is; zijn voor die onderdeelen geen verschillende *data* doch wel verschillende *plaatsen* van opkomst onder de wapenen vastgesteld, dan zijn de burgemeesters, hierna onder *e* vermeld, bevoegd uit eigen hoofde een dier plaatsen als plaats van opkomst onder de wapenen aan te wijzen; komen verschillende dier onderdeelen op denzelfden datum en op dezelfde plaats onder de wapenen, dan zijn de zooeven bedoelde burgemeesters eveneens bevoegd om te beslissen met welk dezer onderdeelen de opkomst alsdan moet geschieden;

Tusschen de punten *d* en *e* van het *vierde lid* wordt een nieuw punt d^1 gevoegd, luidende:

de verlofgangers, *die tot het 3de, het 32ste, het 36ste of het 47ste bataljon landweer-infanterie*, dan wel tot een ander wapen dan dat der infanterie of tot een dienstvak behooren, komen, ongeacht hunne woonplaatsverandering als onder *a* vermeld, onder de wapenen ten tijde en ter plaatse, waarop en bij het onderdeel van het leger of van de landweer, waarbij zij ook zonder hunne bedoelde verandering van woonplaats onder de wapenen zouden moeten komen; kan bij vertrek uit de nieuwe woonplaats zoo vroeg mogelijk op den voor de opkomst bepaalden dag door een verlofganger, als in dit punt bedoeld, de plaats van opkomst niet op het aangegeven uur bereikt worden, dan komt hij op ter plaatse, voor *zijne oefening* aangewezen, en op het tijdstip, waarop hij zich ter plaatse kan aanmelden bij zoo vroeg mogelijk vertrek uit zijne woonplaats;

Punt *e* van het *vierde lid* wordt gelezen:

de burgemeesters, bij wie de verlofgangers, onder *a* of d^1 bedoeld, zich overeenkomstig artikel 25, tweede lid, der wet aanmelden, reiken aan die verlofgangers, voor zoover deze niet reeds voor de oefeningen onder de wapenen zijn gekomen of geweest, een stuk, houdende eene *persoonlijke schriftelijke aanwijzing* uit, als in de vorige § vermeld.

§ 54. Het *tweede lid* wordt gelezen:

Gelijktijdig met de uitnoodiging tot oproeping aan de burgemeesters worden door den Minister van Oorlog op dezelfde wijze van die oproeping onderricht de commissarissen der Koningin in de provinciën, zoomede de districtscommandanten voor zooveel zij gevestigd zijn in plaatsen waar geen garnizoen ligt. De districtscommandanten, die gevestigd zijn in plaatsen waar garnizoen ligt, zoomede de commandanten van het 3de, het 32ste, het 36ste en het 47ste bataljon landweerinfanterie, worden met de oproeping in kennis gesteld door tusschenkomst van den plaatselijke of garnizoenscommandant.

Het *derde lid* wordt gelezen:

De districtscommandanten en de commandanten van de in het vorig lid genoemde bataljons dragen zorg, ieder voor zooveel hem betreft, dat onmiddellijk na ontvangst van het bericht der oproeping o. a. de onder hen ressorteerende en de onder hunne bevelen staande compagniescommandanten daarmede in kennis worden gesteld.

Het *vierde lid* wordt gelezen:

De districtscommandanten en de in het

tweede lid genoemde bataljonscommandanten treffen voor een en ander de vereischte voorbereidende maatregelen. Op hun bureel is eene lijst voorhanden, vermeldende de juiste adressen der in het vorig lid bedoelde compagniescommandanten, alsmede van de boden, die zullen belast zijn met het overbrengen van de aan deze compagniescommandanten gerichte kennisgevingen, welke kennisgevingen reeds van te voren zooveel mogelijk gereed zijn gemaakt.

§ 66. De *tweede volzin* van het *tweede lid* wordt gelezen:

Op den dag voor de opkomst bepaald, geeft de burgemeester van zoodanig geval kennis aan den districtscommandant, onder wiens toezicht de verlofganger staat, en legt daarbij over eene ter zake betrekkelijke geneeskundige verklaring.

§ 79 wordt gelezen:

1. In de eerste week van ieder kwartaal dient de districtscommandant aan den Minister van Oorlog een sterktestaat in, welke ingericht is volgens het bij deze instructie behoorend model *M*. In dezen staat wordt vermeld al het personeel beneden den rang van officier, dat op den laatsten dag van het voorafgaande kwartaal in dienstbetrekking tot de landweer stond en:

a. behoorde tot het bataljon infanterie onder bevel van den districtscommandant, ongeacht of het al dan niet tevens tot het district behoorde;

b. *niet* tot het bataljon infanterie onder bevel van den districtscommandant doch *wèl* tot het district behoorde.

2. Indien onder den districtscommandant de commandant ressorteert van eene compagnie landweer van een ander wapen dan dat der infanterie of van een dienstvak, dient de districtscommandant eveneens in de eerste week van ieder kwartaal aan den Minister van Oorlog bovendien een sterktestaat in, welke is ingericht volgens het bij deze instructie behoorend model *N*. In dezen staat wordt vermeld al het personeel beneden den rang van officier, dat op den laatsten dag van het voorafgaande kwartaal behoorde tot die compagnie, ongeacht of dat personeel al dan niet tevens tot het district van den commandant behoorde.

3. De commandanten van het 3de, het 32ste, het 36ste en het 47ste bataljon landweerinfanterie dienen ieder in de eerste week van elk kwartaal aan den Minister van Oorlog een sterktestaat in, welke is ingericht volgens het bij deze instructie behoorend model *N*[1]. In dezen staat wordt vermeld al het personeel beneden den rang van officier, dat op den laatsten dag van het voorafgaande kwartaal tot het bataljon behoorde.

Model *A*. Op het titelblad wordt voor „Regiment Grenadiers en Jagers.

$$\text{e Regiment} \begin{cases} \text{Infanterie.} \\ \text{Vesting-Artillerie.} \\ \text{Genietroepen.''} \end{cases}$$

gelezen:

„Regiment Grenadiers.
Regiment Jagers.
...e Regiment Infanterie.
...e Regiment Vesting-Artillerie.
Regiment Genietroepen"; en wordt voor: „in het ....e Landweerdistrict" gelezen: „in landweerdistrict .....".

Tusschen de kolommen 1 en 2 van den staat wordt gevoegd een kolom 1*a*, waarvan het hoofd luidt:

a. Bataljon,
b. Compagnie,
waartoe in het leger behoorende.

(Deze kolom behoeft niet te worden ingevuld ten aanzien van de Hospitaalsoldaten, Administratietroepen, Wielrijders en Mitrailleur-Afdeelingen.)

Model *B*. Op het titelblad wordt voor „Landweerdistrict N°....." gelezen: „Landweerdistrict.....".

In kolom 1 van den staat en op de laatste bladzijde wordt voor stamboek gelezen:
districtsstamboek [1])
bataljonsstamboek [2])

Aan den voet van den staat en aan den voet der laatste bladzijde wordt gesteld:

[1]) Dit woord doorslaan, indien de staat bestemd is voor den commandant eener compagnie, welke behoort tot het bataljon onder bevel van den districtscommandant.

[2]) Dit woord doorslaan, indien de staat bestemd is voor den commandant eener compagnie, welke *niet* behoort tot het bataljon onder bevel van den districtscommandant.

Model *C*. In het opschrift wordt voor „Landweerdistrict N°....." gelezen: „Landweerdistrict.....".

Het hoofd van kolom 1 van den staat wordt gelezen:

„Landweer-Bataljonsstamboeknummer.

(Deze kolom in te vullen ten aanzien van het personeel, dat ingedeeld wordt bij het bataljon onder bevel van den districtscommandant.)"

Tusschen de kolommen 1 en 2 van den staat

wordt eene nieuwe kolom 1*a* gevoegd, waarvan het hoofd luidt:

„Landweer-districtsstamboeknummer.

(Deze kolom in te vullen ten aanzien van het personeel, dat *niet* wordt ingedeeld bij het bataljon onder het bevel van den districtscommandant.)"

In het onderschrift wordt voor „*De Commandant in het ...e landweerdistrict,*" gelezen: „*De Commandant in landweerdistrict .....*".

Model *E*. In kolom 1 van den staat wordt voor het woord stamboek gelezen: districtsstamboek [1] / bataljonsstamboek [2].

Aan den voet wordt gesteld:

[1]) Dit woord doorslaan indien de compagnie tot de infanterie behoort.

[2]) Dit woord doorslaan indien de compagnie *niet* tot de infanterie behoort.

Model *F*. In het opschrift wordt voor „Landweerdistrict N°...." gelezen: „Landweerdistrict.....".

Het hoofd van kolom 1 van den staat wordt gelezen: Districtsstamboeknummer / „Bataljonsstamboeknummer *)

*) Doorslaan het woord, dat niet van toepassing is.".

Aan den voet wordt voor „Commandant in het ..... Landweerdistrict" gelezen: „Commandant in landweerdistrict.....".

Model *G*. In het opschrift wordt voor „Landweerdistrict N°....." gelezen: „Landweerdistrict.....".

Het hoofd van kolom 1 van den staat wordt gelezen: Districtsstamboeknummer / „Bataljonsstamboeknummer *)

*) Doorslaan het woord, dat niet van toepassing is.".

In kolom 10 van den staat vervallen de woorden: „en c.q. van tuniekkraagnummer".

Aan den voet wordt voor „Commandant in het ..... landweerdistrict" gelezen: „Commandant in landweerdistrict.....".

Modellen *H* en *I*. Op het titelblad wordt voor „Landweerdistrict N°. ....." gelezen: „Landweerdistrict.....".

Het hoofd van kolom 1 van den staat wordt gelezen: „Bataljonsstamboeknummer.

(Deze kolom in te vullen ten aanzien van de verlofgangers, die behooren tot het bataljon onder bevel van den districtscommandant.)".

Tusschen de kolommen 1 en 2 van den staat wordt eene nieuwe kolom 1*a* gevoegd, waarvan het hoofd luidt:

„Districtsstamboeknummer.

(Deze kolom in te vullen ten aanzien van verlofgangers, die *niet* behooren tot het bataljon onder het bevel van den districtscommandant.)".

Model *J* wordt vervangen door het bij deze beschikking gevoegde model *J*.

Model *K*[1]. Voor „Stamboeknummer....." wordt gelezen: Bataljonsstamboeknummer / „Districtsstamboeknummer (*g*) .....".

Voor „De Commandant in het .....e landweerdistrict," wordt gelezen: „De Commandant in landweerdistrict.....".

Aan den voet van het model onder noot (*f*) wordt geplaatst een noot (*g*), luidende: „Indien de ontslagene behoorde tot het bataljon onder het bevel van den districtscommandant door te slaan het woord districtsstamboeknummer. Behoorde de ontslagene *niet* tot dat bataljon, dan door te slaan het woord Bataljonsstamboeknummer."

Model *K*[2]. Voor „Stamboeknummer....." wordt gelezen: Bataljonsstamboeknummer / „Disstrictsstamboeknummer (*g*) .....".

Voor „De Commandant in het .....e landweerdistrict", wordt gelezen: „De Commandant in landweerdistrict.....".

De noot (*d*) aan den voet van het model wordt gelezen: „In te vullen volgens de aanteekening in het stamboek.".

Onder noot (*f*) wordt geplaatst een noot (*g*), luidende: „Indien de ontslagene behoorde tot het bataljon onder bevel van den districtscommandant door te slaan het woord districtsstamboeknummer. Behoorde de ontslagene *niet* tot dat bataljon, dan door te slaan het woord Bataljonsstamboeknummer.".

Model *L*. Op het titelblad wordt voor „*Landweerdistrict* N°....." gelezen: „*Landweerdistrict*.....".

In den noot aan den voet van het titelblad wordt voor „en ingedeeld bij de ....e compagnie landweer-" gelezen: „en ingedeeld bij de ....e compagnie / ....e compagnie, ...e bataljon landweer-".

Het hoofd van kolom 2 van den staat wordt gelezen: „Bataljonsstamboeknummer.

(Deze kolom in te vullen ten aanzien van de in de derde kolom vermelden, die behooren tot het bataljon onder bevel van den districtscommandant.)".

Tusschen de tweede en de derde kolom wordt eene nieuwe kolom 2*a* opgenomen, waarvan het hoofd luidt:

„Districtsstamboeknummer.

(Deze kolom in te vullen ten aanzien van de in de derde kolom vermelden, die *niet* behooren tot het bataljon onder bevel van den districtscommandant.)".

Het hoofd van kolom 8 wordt gelezen:

„*a.* Wapen of dienstvak.

b. Bataljon.

c. Compagnie.

(Landweer.)".

Model *M* wordt vervangen door het bij deze beschikking gevoegde model *M*.

Model *N*. Op het titelblad wordt voor „§ 79 der Landweerinstructie I" gelezen: „§ 79, tweede lid, der Landweerinstructie I"; voor „Commandant in het ....e landweerdistrict" wordt gelezen: „Commandant in landweerdistrict.....".

In kolom 1 van den staat wordt voor „district N°. ...." gelezen: „district .....".

Tusschen de Modellen *N* en *O* wordt opgenomen een nieuw model N^1 overeenkomstig het bij deze beschikking gevoegde model N^1.

Model *O*. Vak 5 wordt gelezen:

„*a.* Landweer-bataljonsstamboeknummer.

b. Landweer-districtsstamboeknummer.

(Te vermelden het stamboeknummer, voorkomende in het landweerverlofgangersregister.)".

Bijlage *A*. Op het titelblad wordt voor „*Landweerdistrict* N°. ...." gelezen: „*Landweerdistrict* .....".

Bijlagen *B* en *C*. Op het titelblad wordt voor „*Landweerdistrict* N°. ...." gelezen: „*Landweerdistrict* .....".

Het hoofd van kolom 1 van den staat wordt gelezen: „Volgnummer.".

Tusschen de kolommen 1 en 2 van den staat worden twee nieuwe kolommen 1*a* en 1*b* gevoegd, waarvan de hoofden onderscheidenlijk luidden:

„Bataljonsstamboeknummer.

(Deze kolom in te vullen ten aanzien van de in kolom 2 vermelden, die behooren tot het bataljon onder het bevel van den districtscommandant.)"

en

„Districtsstamboeknummer.

(Deze kolom in te vullen ten aanzien van de in kolom 2 vermelden, die *niet* behooren tot het bataljon onder het bevel van den districtscommandant.)".

Aan den voet van den staat wordt voor „Commandant in het ....e landweerdistrict", gelezen: „Commandant in landweerdistrict .....".

Bijlage *D*. Op het titelblad wordt voor „*Landweerdistrict* N°. ...." gelezen: „*Landweerdistrict* .....".

In de opmerking aan den voet van het titelblad wordt voor „nummer van het landweerdistrict" gelezen: „naam van het landweerdistrict" en wordt tusschen het eerste en het laatste lid een nieuw lid gevoegd, luidende:

Bij de invulling van kolom 1 wordt òf het bataljonsstamboeknummer òf het districtsstamboeknummer vermeld, naar gelang de in kolom 2 vermelden al dan niet behooren tot het bataljon landweer-infanterie onder bevel van den commandant in het landweerdistrict.

Het gestelde in kolom 1 van den staat wordt gelezen:

Nummers.
a. Volgnummer.
b. Landweer-bataljonsstamboeknummer.
c. Landweer-districtsstamboeknummer.
1.
a.
b.
c.
a.
b.
c.
a.
b.
c.

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal, (*get.*) A. J. DOORMAN.

MODEL J.

§ 71 der Landweerinstructie I.

LANDWEERDISTRICT . . . .

VERSLAG nopens de opkomst onder de wapenen van de verlofgangers der landweer van de lichting 19.., behoorende tot het district en ingedeeld bij (*) . . . . . , die daartoe ingevolge Aanschrijving van den Minister van Oorlog van den . . . . . , zijn opgeroepen voor het tijdvak van . . . . . tot en met . . . . . .

Naam van het landweerdistrict.	Getal opgeroepenen.	Opgekomen		Opgekomen op een vroegeren dan den bepaalden dag.	Niet opgekomen.	Opmerkingen.
		op het bepaalde tijdstip.	later.			
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
.....	48	44	2	1.	1	(In deze kolom bij voorkomend geval ook te vermelden de geslachts- en voornamen van de tot het district behoorende verlofgangers, bedoeld in de kolommen 4 en 5, zulk onder aanteekening van de reden der vervroegde of der verlate opkomst en van de eventueel opgelegde straf wegens te late opkomst.)

(*) In te vullen het landweer-onderdeel, waarbij de verlofgangers behooren.

NOMINATIEVE STAAT van verlofgangers der landweer, die om de eene of andere reden niet zijn opgekomen.

Volgnummer.	Bataljonsstaatboekno. / Districtsstaatboekno. (*)	Geslachts- en Voornamen.	Lichting (Landweer).	Rang of stand.	Gemeente, waar ingeschreven in het verlofgangersregister van de landweer.	Reden van het niet opkomen.	Opmerkingen.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1.	30.	Knol, Jan Adriaan.	19..	Sergeant.	Amsterdam.	Is vrijgesteld van de opkomst ingevolge aanschrijving van den M. v. O. d.d. ..... No.	
2.	180.	Bruining, Pieter.	19..	Soldaat.	Idem.	Bevindt zich in hechtenis. Is bij vonnis van het Gerechtshof te Leeuwarden van .... veroordeeld tot vijf maanden gevangenisstraf ter zake van diefstal.	(Zie bijlage No. .)
3.	181.	Visser, Leendert.	19..	Idem.	Idem.	Bevindt zich op zee.	Zal vermoedelijk in de maand . . . . . hier te lande teruggekeerd zijn.
4.	185.	Knaap, Willem	19..	Idem.	Idem.	Onbekend.	Bevindt zich met toestemming van den Commissaris der Koningin, in België.

*) Door te slaan, indien niet toepasselijk.

. . . . . , den . . . . . 19. . .
De Commandant in het landweerdistrict,

MODEL M.

§ 79, eerste lid, der Landweerinstructie I.

LANDWEERDISTRICT . . . .

STERKTESTAAT betreffende het personeel beneden den rang van officier, dat in dienstbetrekking staat tot de landweer en

a. behoort tot het . . . . e bataljon infanterie, ongeacht of het al dan niet tevens tot het district behoort;

b. niet tot het onder *a* genoemde bataljon, doch wèl tot het district behoort.

. . . . . , den . . . . . 19. .
De Commandant in het landweerdistrict,

(Zie voor de kolommen 24–57 de volgende pagina.)

VRIJWILLIGERS EN DIENSTPLICHTIGEN.	INFANTERIE, behoorende tot het op het titelblad vemelde . . . . e bataljon.																					
	Onderofficieren.						Korporaals.					Hoornblazers.					Soldaten.					Totaal-Generaal.
	Staf.	1e Comp.	2e Comp.	3e Comp.	4e Comp.	Totaal.	1e Comp.	2e Comp.	3e Comp.	4e Comp.	Totaal.	1e Comp.	2e Comp.	3e Comp.	4e Comp.	Totaal.	1e Comp.	2e Comp.	3e Comp.	4e Comp.	Totaal.	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.
Vrijwilligers																						
Lichting 19 . . en vroegere lichtingen (1)																						
Lichting 19																						
„ 19																						
enz.																						
Totaal . . .																						
	Van de in de kolommen 2 tot en met 23 vermelden behooren **niet** tot het district																					
Vrijwilligers																						
Lichting 19 . . en vroegere lichtingen (1)																						
Lichting 19																						
„ 19																						
enz.																						
Totaal . . .																						

(1) Hieronder samen te vatten alle dienstplichtigen, die wegens onderbreking van diensttijd of uit anderen hoofde, niet met de overige dienstplichtigen hunner lichting ontslagen zijn.

(Zie voor de kolommen 58–82 de volgende pagina.)

INFANTERIE, niet tot het op het titelblad vermelde bataljon, doch wel tot het district behoorende.					VESTING-ARTILLERIE in het district.					GENIETROEPEN in het district.											PONTONNIERS in het district.				HOSPITAAL-SOLDATEN in het district.					ADMINISTRATIE-TROEPEN in het district.			
										1e, 2e, 3e en 4e Compagnie.					5e Compagnie. (Telegrafisten).																
Onderofficieren.	Korporaals.	Hoornblazers.	Soldaten.	Totaal.	Onderofficieren.	Korporaals.	Hoornblazers.	Soldaten.	Totaal.	Onderofficieren.	Korporaals.	Hoornblazers.	Soldaten.	Totaal.	Onderofficieren.	Korporaals.	Hoornblazers.	Soldaten.	Totaal.	Totaal-Generaal.	Onderofficieren.	Korporaals.	Soldaten.	Totaal.	Onderofficieren.	Korporaals.	Soldaten.	Ziekendragers.	Totaal.	Onderofficieren.	Korporaals.	Soldaten.	Totaal.
24.	25.	26.	7.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	35.	36.	7.	38.	39.	40.	41.	42.	43.	44.	45.	46.	47.	48.	49.	50.	51.	52.	53.	54.	55.	56.	5

Onder de onderofficieren-vrijwilligers van het bataljon zijn begrepen:

	Adjudant-onderofficieren.	Sergeant-majoors (adm.)	Sergeant-majoors.	Sergeanten.	Fouriers.	Korporaals.	Hoornblazers.	Soldaten.
Organieke sterkte van het bataljon: Staf.								
Organieke sterkte van het bataljon: 1e Compagnie.								
Organieke sterkte van het bataljon: 2e Compagnie.								
Organieke sterkte van het bataljon: 3e Compagnie.								
Organieke sterkte van het bataljon: 4e Compagnie.								
Blijkens de opgegeven aantallen zijn aan vrijwilligers overcompleet bij het bataljon: Staf.								
Blijkens de opgegeven aantallen zijn aan vrijwilligers overcompleet bij het bataljon: 1e Compagnie.								
Blijkens de opgegeven aantallen zijn aan vrijwilligers overcompleet bij het bataljon: 2e Compagnie.								
Blijkens de opgegeven aantallen zijn aan vrijwilligers overcompleet bij het bataljon: 3e Compagnie.								
Blijkens de opgegeven aantallen zijn aan vrijwilligers overcompleet bij het bataljon: 4e Compagnie.								
Blijkens de opgegeven aantallen mankeeren aan vrijwilligers tot compleet bij het bataljon: Staf.								
Blijkens de opgegeven aantallen mankeeren aan vrijwilligers tot compleet bij het bataljon: 1e Compagnie.								
Blijkens de opgegeven aantallen mankeeren aan vrijwilligers tot compleet bij het bataljon: 2e Compagnie.								
Blijkens de opgegeven aantallen mankeeren aan vrijwilligers tot compleet bij het bataljon: 3e Compagnie.								
Blijkens de opgegeven aantallen mankeeren aan vrijwilligers tot compleet bij het bataljon: 4e Compagnie.								

		Staf.	1e Comp.	2e Comp.	3e Comp.	4e Comp.
Adjudant-onderofficieren.	A.					
	B.					
	C.					
	D.					
Sergeant-majoors (adm.).	A.					
	B.					
	C.					
	D.					
Sergeant-majoors.	A.					
	B.					
	C.					
	D.					
Sergeanten.	A.					
	B.					
	C.					
	D.					
Fouriers.	A.					
	B.					
	C.					
	D.					

NB. Onder *A*, *B*, *C* en *D* zijn respectievelijk te begrijpen de categorieën van onderofficieren, vermeld onder de punten *a*, *b*, *c* en *d* van § 27 van de sedert herhaaldelijk gewijzigde Beschikking van den Minister van Oorlog dd. 6 Juni 1906, IIIe Afd. No. 376.

(Zie voor de kolommen 83—114 de volgende pagina.)

TOELICHTINGEN.		INFANTERIE van het op het titelblad vermelde . . . e bataljon.								INFANTERIE in het district doch niet behoorende tot het op het titelblad vermelde bataljon.								VESTING-ARTILLERIE.							
		19 en vroegere lichtingen.	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . . en vroegere lichtingen.	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . . en vroegere lichtingen.	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .
58.		59.	60.	61.	62.	63.	64.	65.	66.	67.	68.	69.	70.	71.	72.	73.	74.	75.	76.	77.	78.	79.	80.	81.	8
1o. Van de in de kolommen 2 tot en met 57 vermelden zijn in het genot van ontheffing (geheel of gedeeltelijk) van werkelijken dienst, als bedoeld in artikel 15, eerste lid, der wet.	Adj.-onderofficieren. Sergeant-majoors. Sergeanten. Fouriers. Korporaals. Hoornblazers. Soldaten. Ziekendragers.																								
2o. idem van geheele vrijstelling van opkomst ingeval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden ingevolge artikel 15, tweede lid, punt 2o., of derde lid der wet.	Adj.-onderofficieren. Sergeant-majoors. Sergeanten. Fouriers. Korporaals. Hoornblazers. Soldaten. Ziekendragers.																								
3o. idem van eene toestemming als bedoeld in artikel 27 der wet, tot verblijf in den vreemde, *buiten Europa.*	Adj.-onderofficieren. Sergeant-majoors. Sergeanten. Fouriers. Korporaals. Hoornblazers. Soldaten. Ziekendragers.																								
4o. idem van eene toestemming als bedoeld in artikel 27 der wet, tot verblijf in den vreemde, *in Europa.*	Adj.-onderofficieren. Sergeant-majoors. Sergeanten. Fouriers. Korporaals. Hoornblazers. Soldaten. Ziekendragers.																								
5o. idem van eene toestemming, als bedoeld in artikel 27 der wet, tot uitoefening van de buitenlandsche zeevaart of van de zeevisscherij buitenslands.	Adj.-onderofficieren. Sergeant-majoors. Sergeanten. Fouriers. Korporaals. Hoornblazers. Soldaten. Ziekendragers.																								
6o. idem van voorloopige vrijstelling als in punt 2o. hierboven bedoeld.	Adj.-onderofficieren. Sergeant-majoors. Sergeanten. Fouriers. Korporaals. Hoornblazers. Soldaten. Ziekendragers.																								
7o. idem van vrijstelling, ingevolge artikel 15, tweede lid, punt 1o., of derde lid der wet, van de verplichting tot bijwoning van de oefeningen, in artikel 11 der wet vermeld.	Adj.-onderofficieren. Sergeant-majoors. Sergeanten. Fouriers. Korporaals. Hoornblazers. Soldaten. Ziekendragers.																								

GENIETROEPEN.								PONTONNIERS.								HOSPITAALSOLDATEN.								ADMINISTRATIETROEPEN							
19 . . en vroegere lichtingen.	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . . en vroegere lichtingen.	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . . en vroegere lichtingen.	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . . en vroegere lichtingen.	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	19 . .	
83.	84.	85.	86.	87.	88.	89.	90.	91.	92.	93.	94.	95.	96.	97.	98.	99.	100.	101.	102.	103.	104.	105.	106.	107.	108.	109.	110.	111.	112.	113.	1

MODEL N[1].

§ 79, derde lid, der Landweerinstructie I.

. .e Bataljon.

LANDWEER-INFANTERIE.

STERKTESTAAT betreffende het personeel beneden den rang van officier, dat tot bovengenoemd bataljon behoort.

. . . . . , den . . . . . 19. . *De Commandant van het bataljon,*

VRIJWILLIGERS EN DIENSTPLICHTIGEN.	Onderofficieren.						Korporaals.					Hoornblazers.					Soldaten.				
	Staf.	1e Comp.	2e Comp.	3e Comp.	4e Comp.	Totaal.	1e Comp.	2e Comp.	3e Comp.	4e Comp.	Totaal.	1e Comp.	2e Comp.	3e Comp.	4e Comp.	Totaal.	1e Comp.	2e Comp.	3e Comp.	4e Comp.	Totaal.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.
Vrijwilligers																					
Lichting 19 . . en vroegere lichtingen (*)																					
Lichting 19																					
„ 19																					
„ 19																					
„ 19																					
„ 19																					
„ 19																					
„ 19																					
Totaal . . .																					

(*) Hieronder samen te vatten alle dienstplichtigen, die wegens onderbreking van diensttijd of uit anderen hoofde, niet met de overige dienstplichtigen hunner lichting ontslagen zijn.

RANG, STAND EN LICHTING. 1.	VAN DE TOT HET BATALJON BEHOORENDEN ZIJN IN HET GENOT VAN: ontheffing (geheel of gedeeltelijk) van werkelijken dienst, als bedoeld in artikel 15, eerste lid, der wet. 2.	geheele vrijstelling van oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden, ingevolge art. 15, tweede lid, punt 2°., der wet. 3.	eene toestemming, als bedoeld in artikel 27 der wet, tot verblijf in den vreemde, *buiten Europa*. 4.	eene toestemming, als bedoeld in artikel 27 der wet, tot verblijf in den vreemde, *in Europa*. 5.	eene toestemming, als bedoeld in art. 27 der wet, tot uitoefening van de buitenlandsche zeevaart of van de zeevisscherij buitenslands. 6.	voorloopige vrijstelling als in punt 2°. hierboven bedoeld. 7.	vrijstelling, ingevolge artikel 15, tweede lid, punt 1°., der wet, van de verplichting tot bijwoning van de oefeningen, in artikel 11 der wet vermeld. 8.
Adj.-onderofficieren	licht. 19 . . en vroegere lichtingen						
	licht. 19 . .						
	licht. 19 . .						
	enz.						
Sergeant-majoors	licht. 19 . . en vroegere lichtingen						
	licht. 19 . .						
	licht. 19 . .						
	enz.						
Sergeanten	licht. 19 . . en vroegere lichtingen						
	licht. 19 . .						
	licht. 19 . .						
	enz.						
Fouriers	licht. 19 . . en vroegere lichtingen						
	licht. 19 . .						
	licht. 19 . .						
	enz.						
Korporaals	licht. 19 . . en vroegere lichtingen						
	licht. 19 . .						
	licht. 19 . .						
	enz.						
Hoornblazers	licht. 19 . . en vroegere lichtingen						
	licht. 19 . .						
	licht. 19 . .						
	enz.						
Soldaten	licht. 19 . . en vroegere lichtingen						
	licht. 19 . .						
	licht. 19 . .						
	enz.						
Ziekendragers	licht. 19 . . en vroegere lichtingen						
	licht. 19 . .						
	licht. 19 . .						
	enz.						

		Adjudant-onderofficieren.	Sergeant-majoors (adm.).	Sergeant-majoors.	Sergeanten.	Fouriers.	Korporaals.	Hoornblazers.	Soldaten.
Organieke sterkte van het bataljon.	Staf.								
	1e Compagnie.								
	2e Compagnie.								
	3e Compagnie.								
	4e Compagnie.								
Blijkens de opgegeven aantallen zijn aan vrijwilligers overcompleet bij het bataljon.	Staf.								
	1e Compagnie.								
	2e Compagnie.								
	3e Compagnie.								
	4e Compagnie.								
Blijkens de opgegeven aantallen mankeeren aan vrijwilligers tot compleet bij het bataljon.	Staf.								
	1e Compagnie.								
	2e Compagnie.								
	3e Compagnie.								
	4e Compagnie.								

Onder de onderofficieren-vrijwilligers van het bataljon zijn begrepen:

		Staf.	1e Comp.	2e Comp.	3e Comp.	4e Comp.
Adjudant-onderofficieren	A.					
	B.					
	C.					
	D.					
Sergeant-majoors (adm.)	A.					
	B.					
	C.					
	D.					
Sergeant-majoors	A.					
	B.					
	C.					
	D.					
Sergeanten	A.					
	B.					
	C.					
	D.					
Fouriers	A.					
	B.					
	C.					
	D.					

N.B. Onder *A*, *B*, *C* en *D* zijn respectievelijk te begrijpen de categorieën van onderofficieren, vermeld onder de punten *a*, *b*, *c* en *d* van § 27 van de sedert herhaaldelijk gewijzigde Beschikking van den Minister van Oorlog dd. 6 Juni 1906, IIIe Afd., No. 376.

28 *October* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Oorlog, tot wijziging van de beschikking van den Minister van Oorlog van 28 Juni 1913, houdende uitvoering van het Koninklijk besluit van 29 Mei 1913 (*Staatsblad* nº. 194). (Landweer-Instructie III.)

De Minister van Oorlog,

Heeft goedgevonden te bepalen, dat de Landweerinstructie III en de daarbij behoorende medellen worden gewijzigd als volgt:

§ 15 werd gelezen:

1. De gelden, noodig tot uitbetaling van de vergoeding, worden vóór het einde van het verblijf onder de wapenen of in werkelijken dienst, waarvoor de vergoeding werd toegekend, toegezonden aan de burgemeesters van:

gemeenten, behoorende tot de landweerdistricten *Sneek*, *Leeuwarden* en *Heerenveen* door den administrateur van de IXde Infanteriebrigade te *Leeuwarden*;

gemeenten, behoorende tot de landweerdistricten *Groningen* en *Delfzijl* door den administrateur van het Instructie-Bataljon te *Kampen*;

gemeenten, behoorende tot de landweerdistricten *Winschoten* en *Assen* door den administrateur van de Iste Infanteriebrigade te *Assen*;

gemeenten, behoorende tot de landweerdistricten *Coevorden* en *Zwolle* door den administrateur van het 1ste Regiment Huzaren te *Amersfoort*;

gemeenten, behoorende tot de landweerdistricten *Deventer* en *Hengelo* door den administrateur van het 4de Regiment Huzaren te *Deventer*;

gemeenten, behoorende tot de landweerdistricten *Zutphen* en *Harderwijk* door den administrateur van het 4e Regiment Veld-Artillerie te *Ede*;

gemeenten, behoorende tot de landweerdistricten *Arnhem I* en *II* door den administrateur van de VIIIste Infanteriebrigade te *Arnhem*;

gemeenten, behoorende tot de landweerdistricten *Oss* en *Nijmegen* door den administrateur van de XIde Infanteriebrigade te *Nijmegen*;

gemeenten, behoorende tot de landweerdistricten *Utrecht I* en *II* door den administrateur van het 1ste Regiment Vesting-Artillerie te *Utrecht*;

gemeenten, behoorende tot het landweerdistrict *Haarlem* door den administrateur van de Xde Infanteriebrigade te *Haarlem*;

gemeenten, behoorende tot de landweerdistricten *Naarden* en *Amsterdam I* t/m *IV* door den administrateur van het 2de Regiment Vesting-Artillerie te *Amsterdam*;

gemeenten, behoorende tot de landweerdistricten *Zaandam* en *den Helder* door den administrateur van het 4de Regiment Vesting-Artillerie te *den Helder*;

gemeenten, behoorende tot het landweerdistrict *Leiden* door den administrateur van de IVde Infanteriebrigade te *Leiden*;

gemeenten, behoorende tot het landweerdistrict *'s Gravenhage* door den administrateur van het 2de Regiment Veld-Artillerie te *'s Gravenhage*;

gemeenten, behoorende tot het landweerdistrict *Delft* door den administrateur van het 3de Regiment Vesting-Artillerie te *Gorinchem*;

gemeenten, behoorende tot de landweerdistricten *Bergen op Zoom*, *Dordrecht*, *Gouda* en *Rotterdam I* t/m *III* door den administrateur van het 3de Regiment Huzaren te *'s Gravenhage*;

gemeenten, behoorende tot de landweerdistricten *Middelburg* en *Vlissingen* door den administrateur van de IIIde Infanteriebrigade te *Bergen op Zoom*;

gemeenten, behoorende tot de landweerdistricten *Breda* en *'s Hertogenbosch* door den administrateur van het 3de Regiment Veld-Artillerie te *Breda*;

gemeenten, behoorende tot het landweerdistrict *Eindhoven* door den administrateur van het 2de Regiment Huzaren te *Tilburg*;

gemeenten, behoorende tot de landweerdistricten *Venlo*, *Roermond* en *Maastricht* door den administrateur van de IIde Infanteriebrigade te *Venlo*.

2. De toezending geschiedt onder de vereischte voorzorgsmaatregelen. Het daarbij te voegen bewijs voor ontvangst wordt, na akkoordbevinding, door den burgemeester zonder uitstel aan den afzender onderteekend teruggezonden.

§ 16. In het *eerste lid* wordt voor „de administratie" gelezen: „den administrateur".

In het *tweede lid* wordt voor „administratie" gelezen: „administrateur".

§ 19. In het *eerste lid* wordt voor „de administratie" gelezen: „den administrateur".

In § 36 wordt voor „de administratie" gelezen: „den administrateur".

In § 37 wordt voor „de afzendster" gelezen: „den afzender".

Modellen *A*, *B*, *C*, *AA*, *BB* en *CC*.

Op het titelblad wordt voor „Landweerdistrict Nº. ...." gelezen: „Landweerdistrict .....", en voor:

„Behoort tot het .. e Bataljon Landweer-Infanterie .. e Compagnie.	Contrôle-nummer .....
Behoort tot de .. e Compagnie *Landweer-Vesting-Artillerie.* *Landweer-Pontonniers.* *Landweer-Genietroepen.* *Landweer-Hospitaalsoldaten.* *Landweer-Administratietroepen.*	

gelezen:

„Behoort tot de Landweer.	Infanterie. . .e Bataljon, . .e Comp.		Controle-nummer:
	Vesting-Artillerie,	Com-pagnie N°. . .	
	Pontonniers,		
	Genietroepen,		
	Hospitaalsoldaten,		
	Administratietroepen,		

Model *D*. Op het titelblad wordt voor „(Landweerdistricten XXII t/m XXV.)" gelezen: „(Landweerdistricten *Naarden* en *Amsterdam* I, II, III en IV.)".

In kolom 9 van den staat wordt onder Vesting-Artillerie voor „18de Compagnie" gelezen: „4. III—1".

Modellen *E* en *EE*. Op het titelblad wordt voor „*Landweerdistrict* N°. ....." gelezen „*Landweerdistrict* .....".

Model *DD*. Op het titelblad wordt voor „(Landweerdistrict N°. 16.)" gelezen: „Landweerdistricten *Arnhem I* en *II*.)".

In kolom 9 van den staat wordt onder Vesting-Artillerie onderscheidenlijk voor „18e Comp." en „9e Comp." gelezen: „4. III—1" en „1. II—1".

Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal, (*get.*) A. J. DOORMAN.

—

29 *October* 1913. BESLUIT, houdende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 28 Juli 1913 te *Berlijn* tusschen *Nederland* en het *Duitsche Rijk* gesloten verdrag, strekkende tot uitbreiding van het Nederlandsch-Duitsche uitleveringstractaat van 21 September 1897 tot het Duitsche Protectoraat *Kiautschou*. S. 401.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien het op 28 Juli 1913 te *Berlijn* tusschen *Nederland* en het *Duitsche Rijk* gesloten verdrag, strekkende tot uitbreiding van het Nederlandsch-Duitsche uitleveringstractaat van 21 September 1897 (*Staatsblad* 1897, n°. 211) tot het Duitsche Protectoraat *Kiautschou*, van welk verdrag een afdruk in Nederlandschen en Duitschen tekst bij dit besluit is gevoegd;

Overwegende dat de akten van bekrachtiging nopens bedoeld verdrag op 22 Augustus 1913 te *Berlijn* zijn uitgewisseld;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 25sten October 1913, Directie van het Protocol, n°. 21409;

Hebben goedgevonden en verstaan: voorzegd verdrag, in Nederlandschen en Duitschen tekst, te doen bekend maken door de plaatsing van dit besluit in het *Staatsblad*. (1)

(1) Hiervan is alleen de vertaling opgenomen.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Het Loo, den 29sten October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
(*get.*) J. LOUDON.

(*Uitgeg.* 6 *Nov.* 1913.)

VERDRAG *tusschen Nederland en het Duitsche Rijk betreffende de uitbreiding van het op* 21 *September* 1897 *tusschen Nederland en het Duitsche Rijk gesloten uitleveringsverdrag tot het onder Duitsche bescherming staande gebied van Kiautschou van* 28 *Juli* 1913.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en Zijne Majesteit de Duitsche Keizer, Koning van Pruisen, in naam van het Duitsche Rijk, hebben het doelmatig gevonden de uitlevering van misdadigers tusschen Nederland, alsmede deszelfs koloniën en buitenlandsche bezittingen en het onder Duitsche bescherming staande gebied van Kiautschou door een verdrag te regelen en hebben tot dit doel tot Hunne gevolmachtigden benoemd:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, den Heer W. A. F. Baron GEVERS, Hoogstderzelver Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister te Berlijn,

Zijne Majesteit de Duitsche Keizer, Koning van Pruisen, den heer VON JAGOW, Hoogstdeszelfs Staatssecretaris van het Ministerie van Buitenlandsche Zaken.

De gevolmachtigden zijn, nadat zij elkander hunne volmachten hebben medegedeeld en dezen in goeden en behoorlijken vorm hebben bevonden, omtrent de volgende artikelen tot overeenstemming gekomen:

Art. 1. Het verdrag tusschen Nederland en het Duitsche Rijk van 21 September 1897 nopens de uitlevering van misdadigers tusschen het gebied van Nederland in Europa alsmede van deszelfs koloniën en buitenlandsche bezittingen en de onder Duitsche bescherming staande alsmede de overigens van Duitschland afhankelijke gebieden is in zijnen vollen omvang ook van toepassing op de uitlevering van misdadigers tusschen het gebied van Nederland in Europa alsmede van deszelfs koloniën en buitenlandsche bezittingen en het onder Duitsche bescherming staande gebied van Kiautschou, even alsof het onder Duitsche bescherming staande gebied van Kiautschou in de artikelen 2, 3 en in artikel 7, lid 2, van dat verdrag als

een der van Duitschland afhankelijke gebieden vermeld ware.

2. Dit verdrag zal bekrachtigd worden en de akten van bekrachtiging zullen zoo spoedig mogelijk te Berlijn uitgewisseld worden.

Het verdrag zal drie maanden na de uitwisseling der akten van bekrachtiging in werking treden en zoolang van kracht blijven als het verdrag van 21 September 1897, derhalve tegelijk daarmede ophouden van kracht te zijn.

Ten blijke waarvan de wederzijdsche gevolmachtigden dit verdrag onderteekend en met den afdruk van hunne zegels voorzien hebben.

In dubbel opgemaakt te Berlijn, den 28sten Juli 1913.

GEVERS.
v. JAGOW.

—

29 *October* 1913. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 25 Juli 1908 (*Staatsblad* nº. 274), waarbij aan de Vereeniging tot Christelijke verzorging van krankzinnigen in *Zeeland*, gevestigd te *Middelburg*, vergunning is verleend op een terrein in de gemeenten *Bergen op Zoom* en *Halsteren* een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 402.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 25 October 1913, nº. 9257, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* nº. 96), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* nº. 165);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met intrekking van Ons besluit van 22 Juni 1910 (*Staatsblad* nº. 165) te bepalen:

Eenig artikel.

Het eerste lid van artikel 2 van Ons besluit van 25 Juli 1908 (*Staatsblad* nº. 274) wordt gelezen als volgt:

„In het gesticht, bestaande uit 8 paviljoenen en de noodige dienstgebouwen, mogen niet meer dan 346 krankzinnigen, 173 mannen en 173 vrouwen, verpleegd worden".

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 29sten October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 14 *Nov.* 1913.)

—

31 *October* 1913. BESLUIT, tot nadere wijziging van het bij Koninklijk besluit van 13 Februari 1913 (*Staatsblad* nº. 55) gewijzigde artikel 17, derde lid, en artikel 18, derde lid, van het Koninklijk besluit van 25 Juni 1912 (*Staatsblad* nº. 192), waarbij algemeene regelen omtrent den bouw en de inrichting van schoollokalen voor openbaar lager onderwijs zijn vastgesteld. S. 403.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 September 1913, nº. 11392/3, afdeeling Onderwijs;

Den Raad van State gehoord, advies van 14 October 1913, nº. 20;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 28 October 1913, nº. 15581, afdeeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met intrekking van Ons besluit van 13 Februari 1913 (*Staatsblad* nº. 55) te bepalen:

Art. I. Artikel 17, derde lid, van Ons besluit van 25 Juni 1912 (*Staatsblad* nº. 192), waarbij algemeene regelen omtrent den bouw en de inrichting van schoollokalen voor openbaar lager onderwijs zijn vastgesteld, wordt gelezen als volgt:

„Van de regelen, vastgesteld bij artikel 14, vierde tot zevende lid, alsmede van de bepaling in artikel 7, dat de gangpaden tusschen de naast elkander geplaatste rijen banken eene breedte hebben van ten minste 0,5 M., van de bepaling in artikel 8, tweede lid, dat de zoldering van het schoolvertrek niet gewelfd mag zijn, van de bepaling in artikel 10, derde lid, dat in elk schoolvertrek de onderramen van ten minste één lichtkozijn geheel moeten kunnen worden opengeslagen, en van de bepaling in artikel 14, negende lid, dat waar over waterleiding wordt beschikt waterclosets zijn toe te passen, kan door den districts-schoolopziener ontheffing worden verleend. Bij het verleenen van de ontheffing van de bepaling van artikel 7 wordt door hem de breedte van de daar bedoelde gangpaden vastgesteld."

Art. II. Artikel 18, derde lid, van Ons voormeld besluit wordt gelezen als volgt:

„Van de bepaling in artikel 7, dat de gangpaden tusschen de naast elkander geplaatste rijen banken eene breedte hebben van ten minste 0.5 M., van de bepaling in artikel 8, tweede lid, dat de zoldering van het schoolvertrek niet gewelfd mag zijn, van de bepaling in artikel 10, derde lid, dat in elk schoolvertrek de onderramen van ten minste één licht-

kozijn geheel moeten kunnen worden opengeslagen, en van de bepaling in artikel 14, negende lid, dat waar over waterleiding wordt beschikt waterclosets zijn toe te passen, kan door den districts-schoolopziener ontheffing worden verleend."

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 31sten October 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) CORT v. d. LINDEN.

(*Uitgeg.* 14 *Nov.* 1913.)

—

31 *October* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, tot vaststelling van een letterteeken, dat door zee- of kustvisschersvaartuigen moet worden gevoerd.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel;

Gelet op art. 7 der Visscherijwet (wet van 6 October 1908, *Staatsblad* n°. 311), gewijzigd bij de wet van 8 Februari 1912 *Staatsblad* n°. 66) en op art. 8 van het Koninklijk besluit van 12 Juni 1911 (*Staatsblad* n°. 144), betreffende de registers voor de zee- en kustvisschersvaartuigen en het voeren van letterteekens en nummers door de kustvisschersvaartuigen, gewijzigd bij Koninklijk besluit van 5 Februari 1912 (*Staatsblad* n°. 53);

Heeft goedgevonden:

te bepalen, dat door de zee- en kustvisschersvaartuigen, tehuis behoorende te Geervliet, moet worden gevoerd het letterteeken G.V.

's Gravenhage, 31 October 1913.

Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal, (*get.*) VERSTEEG.

—

1 *November* 1913. BESLUIT, houdende wijziging van het Landweer-Besluit I (*Staatsblad* 1913, n°. 202). S. 404.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 28 October 1913, Afdeeling Militie en Landweer (L.), n°. 63;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Het Landweer-Besluit I (*Staatsblad* 1913, n°. 202) wordt gewijzigd als volgt:

Artikel 1 wordt gelezen:

1. De districtscommandant heeft de bevoegdheid van den korpscommandant ten opzichte van de benoeming tot een rang en de bevordering in rang van het personeel, dat tot landweercompagnieën behoort, wier commandanten onder hem ressorteeren.

2. Hij heeft de bevoegdheid van den korpscommandant tevens ten opzichte van het opleggen van straffen aan het onder zijn toezicht staande personeel.

3. Hij is, naar regelen door Onzen Minister van Oorlog vastgesteld, gemachtigd om het onder zijn toezicht staande personeel zich te doen verplaatsen voor zooveel dit in het belang van den dienst in zijn district noodig is.

4. Hij behoeft verlof van den Inspecteur der Infanterie om zich van zijne standplaats te verwijderen, indien daarmede afwezigheid gedurende den nacht gepaard gaat.

5. Bij dringende omstandigheden nochtans is hij bevoegd, zich zonder voorafgaande machtiging voor ten hoogste *vier* dagen buiten zijne standplaats te begeven, mits daarvan kennis gevende aan de autoriteit, in het vorig lid bedoeld.

6. Hij is bevoegd het onder zijn toezicht staande kader in den officiers- en in lageren rang voor zooveel dit om zich voor langeren of voor korteren termijn uit zijne standplaats (woonplaats) te verwijderen verlof behoeft, dit verlof te verleenen, zulks met inachtneming van hetgeen ter zake bij de wet en bij wettelijk voorschrift is vastgesteld.

7. Hij verricht de indeeling van het onder zijn toezicht staande personeel.

8. Hij wijzigt, zoo noodig, de indeeling van de tot de landweer behoorenden, die binnen zijn district van woonplaats veranderen.

9. Hij verstrekt door tusschenkomst van Onzen commissaris in de provincie aan de burgemeesters der in zijn district gelegen gemeenten — bij voorkomend geval aan den burgemeester der gemeente, binnen welke zijn district is gelegen — zoo noodig opgaven betreffende het personeel van de landweer, dat onder de wapenen of in werkelijken dienst moet worden geroepen.

10. Hij ontslaat uit den dienst bij de landweer het personeel beneden den rang van officier, dat, hetzij wegens daarop verkregen aanspraak, hetzij wegens andere redenen, voor ontslag uit den dienst in aanmerking gekomen is.

11. Hij houdt toezicht op de administratieve en andere werkzaamheden van de commandanten van de landweer-compagnieën, die onder hem ressorteeren.

12. Hij draagt zorg voor het aanleggen en voeren van de administratie der compagnieën, welker commandanten nog niet mochten zijn aangewezen.

13. Hij houdt toezicht op de magazijnen der landweer in zijn district, voor zoover in dit toezicht, alsmede in het beheer, niet op andere wijze door Onzen Minister van Oorlog is voorzien.

14. Hij bevordert in zijn district de vrijwillige deelneming aan het onderricht, vermeld in artikel 14 der wet.

15. Hij neemt, voor zoover de maatregelen, getroffen in de met opzicht tot de mobilisatie der landweer vastgestelde voorschriften, daarin niet ten volle voorzien, alle verdere maatregelen, welke in het belang kunnen zijn van eene snelle mobilisatie der landweer-afdeelingen in zijn district.

16. De uitvoering der hiervoren omschreven werkzaamheden geschiedt overeenkomstig de bevelen en de aanwijzingen, die ter zake, voor zooveel noodig, door of vanwege Onzen Minister van Oorlog dan wel door den Inspecteur der Infanterie worden gegeven.

Artikel 3. Het *eerste lid* wordt gelezen:

Van elke in het tweede lid van artikel 9 der wet bedoelde vrijwillige dienstverbintenis van een tot de landweer behoorende, bij de zeemacht, het korps mariniers en de marinereserve hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij de koloniale troepen wordt kennis gegeven aan den districtscommandant, onder wiens toezicht de verbondene laatstelijk stond.

Artikel 25. Het *eerste lid* wordt gelezen:

De burgemeester doet van de door een verlofganger aan hem gedane kennisgeving, bedoeld in het eerste lid van artikel 25 der wet, binnen vijf dagen op de door Onzen Minister van Oorlog te bepalen wijze mededeeling zoowel aan den districtscommandant, onder wiens toezicht de verlofganger staat, als aan den burgemeester der gemeente, waar die verlofganger zich vestigt. Is den verlofganger ontheffing van den werkelijken dienst of eene der in artikel 22 bedoelde toestemmingen verleend, dan wordt daarvan aanteekening gedaan in de aan den burgemeester van laatstgenoemde gemeente gerichte mededeeling, met vermelding, wat betreft de ontheffing, van haren duur, en wat betreft de verleende toestemming, van de voorwaarden, waaronder die toestemming is verleend, van haren duur en van den dag, de maand en het jaar waarop deze eindigt; behoort de verlofganger tot eene der categorieën van dienstplichtigen, bedoeld in artikel 15, tweede lid, der wet, of is hij op grond van het derde lid van dat artikel vrijgesteld van de verplichting tot dienstvervulling als dat lid bedoeld, dan geschiedt daarvan eveneens aanteekening in laatstgenoemde mededeeling, zulks met vermelding van de categorie waartoe hij behoort, bij voorkomend geval van de dienstvervulling waarvan hij is vrijgesteld.

Het *vierde lid* wordt gelezen:

De burgemeester, bij wien een verlofganger zich overeenkomstig het tweede lid van artikel 25 der wet, dan wel na overschrijding van den daar vastgestelden termijn doch vóór zijne ambtshalve inschrijving, heeft aangemeld, of door wien een verlofganger ambtshalve ingeschreven is, doet van de aanmelding of die inschrijving binnen vijf dagen, op de door Onzen Minister van Oorlog te bepalen wijze, kennisgeving, zoowel aan den districtscommandant onder wiens toezicht die verlofganger laatstelijk stond of ondanks zijne woonplaatsverandering blijft staan, als aan den burgemeester der gemeente, waar hij laatstelijk in het verlofgangersregister van de landweer stond ingeschreven. De kennisgeving aan den districtscommandant gaat, ingeval de verlofganger onder het toezicht van den districtscommandant blijft staan, zoo mogelijk gepaard met toezending, ter wijziging, van het in het bezit van den verlofganger zijnde zakboekje. Het aldus toegezonden zakboekje wordt, gewijzigd, binnen vijf dagen aan den burgemeester ter uitreiking aan den verlofganger teruggezonden.

Het *zesde lid* wordt gelezen:

Vestigt de verlofganger zich door zijne woonplaatsverandering tevens in een ander landweerdistrict, dan geschiedt door den burgemeester van zijne in het vierde lid bedoelde aanmelding, of van zijne inschrijving ambtshalve, mede kennisgeving aan den commandant van dit district. Is den verlofganger eene toestemming als bedoeld in den tweeden volzin van het eerste lid verleend, dan wordt in de kennisgeving aanteekening gedaan van de verleende toestemming en van de daaraan verbonden voorwaarden. Bij de kennisgeving wordt, ter wijziging, zoo mogelijk gevoegd het zakboekje van den verlofganger. Omtrent het zakboekje geldt de bepaling, vervat in den laatsten volzin van het vierde lid.

Het *zevende lid* wordt gelezen:

Bij verhuizingen binnen de gemeente vindt kennisgeving aan den districtscommandant niet plaats, noch toezending van het zakboekje, ook al behoort de gemeente tot meer dan één landweerdistrict.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit Besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onze Ministers van Marine, van Binnenlandsche Zaken en van Koloniën en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 1sten November 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) BOSBOOM.

(*Uitgeg.* 18 *Nov.* 1913.)

—

1 *November* 1913. BESLUIT, vaststellende den datum van de inwerkingtreding van het „Reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds der Europeesche Officieren van het Nederlandsch-Indische Leger." S. 405.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën, dd. 28 October 1913, Stat. Bureau, nº. 77;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Te bepalen, dat het bij Ons Besluit van 18 Juli 1913, nº. 61 (*Staatsblad* nº. 329), vastgestelde „Reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds der Europeesche officieren van het Nederlandsch-Indische Leger" in werking treedt op 1 Januari 1914.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Financiën en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 1sten November 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) TH. B. PLEYTE.

(*Uitgeg.* 12 *Nov.* 1913.)

—

3 *November* 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Als certificaten in den zin van art. 2, 3°. der Loterijwet 1905 zijn te beschouwen stukken, blijkens welker inhoud de uitgever verklaart zich de beschikking te hebben verzekerd, hetzij van de oorspronkelijke aandeelen in loterijen of premieleeningen, op welker gedeeltelijken eigendom het stuk recht geeft, hetzij over de prijzen of premiën op die aandeelen te vallen, wanneer het stuk recht geeft op de aan die aandeelen verbonden winkans.

Die certificaten zijn dus nimmer het bewijs van deelneming in eene geldleening (obligatie), maar geven aan tegen welke vergoeding en in hoeverre de uitgever van zoodanig certificaat afstand heeft gedaan van zijn beweerd recht van beschikking over een of meer aandeelen in een loterij of premieleening of de daaraan verbonden winkans.

Toen de wetgever de premieleeningen, als bedoeld in art. 1, 2°. der Loterijwet 1905 aan de werking der wet onttrok, beoogde hij daarmede, niet om een vorm van loterij toe te laten, maar om de gelegenheid van een vorm van geldleening open te laten. Onder zoodanige premieleening — die als iedere andere obligatieleening moet zijn uitgegeven, om gedurende zekeren tijd de beschikking te krijgen over het geleende kapitaal — is te verstaan eene in meerdere aandeelen (obligaties, loten) uitgegeven leening, aan welker aandeelen, behalve het recht op terugbekoming van het geleende, als accessoir der leening, die doel der transactie blijft, de kans verbonden is, om naar een vooraf vastgesteld plan buitengewone voordeelen (prijzen in geld) te behalen.

(Loterijwet art. 1 2e lid, art. 2, 3°.)

Voorzitter:

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raadsheeren: Mrs. J. A. A. Bosch, A. Fentener van Vlissingen, C. O. Segers en H. Hesse.

A. L., commissionnair in effecten, geboren te Rotterdam, wonende te Basel, requirant van cassatie tegen een arrest van het Gerechtshof te 's-Gravenhage van den 21 Mei 1913, waarbij na verwijzing door den Hoogen Raad, in hooger beroep met vernietiging van een vonnis van den Kantonrechter te 's-Gravenhage van den 24sten October 1912, „de requirant met gedeeltelijke vrijspraak van de aanklacht werd schuldig verklaard aan de voortgezette overtreding van het afleveren van certificaten, rechtgevende op de aan een oorspronkelijk aandeel in eene premieleening verbonden winkans bij trekkingen" en met toepassing van de artt. 23 en 56 Sr. en 1, 2, 6 en 8 der Loterijwet 1905 werd veroordeeld tot eene geldboete van vijfhonderd gulden en dertig dagen vervangende hechtenis alles met beschikking over de stukken van overtuiging als in het arrest is omschreven. (Advocaat Mr. L. P. Denekamp te 's-Gravenhage).

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. R. B. Ledeboer.

Bij pleidooi zijn twee cassatiemiddelen voorgedragen luidende: 1°. „Schending van art. 1 der Loterijwet 1905 door te beslissen, dat de onderwerpelijke geldleening niet als eene premieleening in den zin der wet is te beschouwen, omdat de premie in geenerlei verband staat met de aflossing der obligatie".

2°. „Schending van artt. 1 en 2, 3°., omdat het Gerechtshof vermeent, dat hetzelfde stuk, bewijs van aandeel (obligatie) in eene geoorloofde premieleening een verboden certificaat kan zijn".

Ten aanzien van het eerste middel zij opgemerkt, dat het Hof wel is waar in de 9de overweging van het arrest te kennen heeft gegeven „de onderwerpelijke geldleening niet als eene premieleening in den zin der wet te beschouwen", doch dat deze opvatting blijkens de 10de overweging in geenerlei verband staat met en zonder eenigen invloed is gebleven op 's Hofs beslissing, dat de bij dagvaarding bedoelde stukken zijn certificaten als in de 13e overweging omschreven en de op die beslissing gegronde schuldigverklaring en veroordeeling wegens de als bewezen aangenomen feiten, zoodat het middel als gericht uitsluitend tegen een deel van de motiveering doch niet tegen de beslissing van het Hof, niet tot cassatie zou kunnen leiden.

Tweede middel. Het Hof besliste, dat de bij dagvaarding bedoelde stukken zijn certificaten, recht gevende op de winkans bij trekkingen verbonden aan de op die stukken vermelde Antwerpsche loten over het jaar 1887, zijnde aandeelen in eene premieleening der Stad Antwerpen, (13de overweging) en achtte het onder die omstandigheden zonder belangd of de „onderwerpelijke" leening, d. i. eene leening ten laste van beklaagde, eigenaar-exploitant van het Administratiekantoor voor Effecten en Premiewaarden te 's-Gravenhage, al dan niet als eene premieleening in den zin der wet was aan te merken, hoewel het zelf, zooals ik boven reeds aangaf, als zijn oordeel te kennen had gegeven, dat die vraag c.q. ontkennend moest worden beantwoord. Zooals het middel is gesteld, bestrijdt ook dit middel niet de bij het arrest gegeven beslissing, dat het stuk een „certificaat" is, doch alleen, dat daarmee c.q. vereenigbaar zou zijn, dat het stuk een aandeel zou zijn in de genoemde premieleening, is dus ook dit middel zooals het is opgezet uitsluitend gericht tegen de motiveering van het arrest niet tegen de beslissing en kan het als zoodanig niet tot cassatie voeren.

De vraag of het Hof terecht de stukken, zooals die in de dagvaarding zijn omschreven, als certificaten van aandeelen in de Antwerpsche premieleening heeft aangemerkt, verdient echter nadere beschouwing. De bepaling betreffende certificaten is in art. 2 3°. opgenomen naar aanleiding van de opmerking in het voorloopig verslag der Tweede Kamer betreffende het ontwerp van de Loterijwet (Bijl. Hand. 2e Kamer 1903/4 37—1) dat als aandeelen in eene loterij niet zijn te beschouwen de certificaten van loten, waarin iemand die zich voordoet als bezitter van een lot in eene of andere loterij, zich verbindt aan den nemer zeker bedrag uit te keeren, wanneer op dat lot een prijs valt en die dus enkel eene persoonlijke vordering tegen den uitgever verschaffen. Zulke certificaten zijn — zoo voerde men aan — in den laatsten tijd uitgegeven met het bedriegelijk oogmerk van wederrechtelijke bevoordeeling . . . doch zullen ook zonder bedriegelijk oogmerk kunnen worden uitgegeven enkel met de bedoeling om bepalingen als de voorgestelde te ontduiken. De Regeering verklaarde bij Memorie van antwoord (1904/5, 15—1 Bijl. Hand. 2e Kamer) met deze beschouwing in te stemmen en voegde n°. 3 aan art. 2 toe, dat zoowel op de geoorloofde als op de verboden loterijen ziet.

Onder het uitgeven en venten met *bedriegelijk oogmerk* bedoelde men kenlijk het uitgeven en venten van certificaten van loten en aandeelen, waarvan de uitgever zich wel *voordeed* als bezitter van het oorspronkelijk lot of aandeel, maar dat in werkelijkheid *niet* bezat. M. i. zag men voorbij, dat in dat geval niet werd uitgegeven een *certificaat* van een lot of aandeel, maar een aandeel in eene door den uitgever aangelegde en — behoudens eventueele wettelijke toestemming — door art. 1 verboden loterij. Wat toch is een certificaat van een aandeel of lot? Het woordenboek der Ned. taal zegt: „certificaten van aandeelen, obligatiën enz., zijn bewijzen aan

toonder, aandeelen, obligatiën enz. of deelen daarvan vertegenwoordigende, uitgegeven door eene bankinstelling, bv. wanneer de oorspronkelijke stukken moeilijk verhandelbaar zijn of wanneer het wenschelijk is, dat deze tijdelijk in eene hand berusten". Wel komt mij die omschrijving in enkele opzichten te eng voor, maar juist en geheel in overeenstemming met het gebruik in het dagelijksch handelsverkeer is, dat een „certificaat" het oorspronkelijk aandeel of een deel daarvan *vertegenwoordigt*, en daarop komt het in deze zaak m. i. juist aan. Want ook in de bepaling van art. 2 sub 3 komt die eisch — ook al verklaarde de Regeering ten onrechte met de onjuiste beschouwing in het voorloopig verslag in te stemmen — tot zijn recht, immers recht op den gedeeltelijken eigendom van een oorspronkelijk aandeel in eene loterij of premieleening of op de *daaraan verbonden* winkans bij trekkingen kan slechts worden overgedragen door iemand die den geheelen of gedeeltelijken eigendom van dat oorspronkelijk stuk of de winkans aan dat stuk verbonden, heeft en de certificaten in die bepaling bedoeld, zijn dus zoodanige stukken, die het oorspronkelijk aandeel geheel of ten deele vertegenwoordigen.

Toets ik nu hieraan het bewezen verklaarde dan blijkt m. i. geenszins, dat de afgeleverde stukken recht gaven op de geheele of gedeeltelijke winkans verbonden aan de op die stukken vermelde Antwerpsche loten of aandeelen in de Antwerpsche premieleening 1887, immers uit niets blijkt, dat de uitgever der afgeleverde stukken zelf eenige winkans op die oorspronkelijke loten of aandeelen had, er is trouwens in de dagvaarding in het geheel niet gesteld, of de uitgever zoodanige winkans al dan niet zou bezitten; uit de onder nos. 3 en 4 op de afgeleverde stukken vermelde voorwaarden volgt integendeel zonder meer alleen, dat de houder een winkans had op een prijs *gelijk* aan een evenredig deel van de prijs die eventueel op een bepaald Antwerpsch lot zou vallen. Er blijkt dus niet dat de stukken, waarvan de aflevering als bewezen is aangenomen, de oorspronkelijke aandeelen geheel of ten deele vertegenwoordigden en ze zijn m.-i. ten onrechte bij het bestreden arrest als „certificaten" nader in de 13de overweging omschreven, aangemerkt.

Ik merk nog op, dat aan het slot der oorspronkelijke dagvaarding wel is gesteld, dat de bedoelde stukken waren „certificaten" als daar nader omschreven, doch dit deel der dagvaarding hield niet in — zooals ook het Hof terecht aannam — eene *feitelijke* telastelegging, maar de naar het oordeel van den steller dier dagvaarding passende juridische omschrijving van het voorafgaande.

Het als bewezen aangenomene, bij de oorspronkelijke dagvaarding te laste gelegde, acht ik mitsdien niet strafbaar.

Ik concludeer alzoo tot vernietiging van het bestreden arrest, voor zoover betreft de daarbij aan het als bewezen aangenomene gegeven qualificatie, de schuldigverklaring, de veroordeeling en de bepaling van den duur der vervangende hechtenis en dat de Hooge Raad het bewezene niet strafbaar zal verklaren en beklaagde zal ontslaan van alle rechtsvervolging te dier zake.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Bosch;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi: (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat bij het bestreden arrest in overeenstemming met de aanklacht met beklaagdes schuld er aan wettig en overtuigend bewezen is verklaard, dat de requirant te 's-Gravenhage als eigenaar-exploitant van het Administratiekantoor voor effecten en premiewaarden, gelegen in de Emmastraat 173, in de laatste helft van October 1911 heeft afgeleverd aan J. K., wonende onder de gemeente Wijhe, drie obligaties als letter en nummer dragende respectievelijk a II n°. 01, a II n°. 06 en a II n°. 08 en van den volgenden inhoud: „Administratiekantoor voor Effecten en Premiewaarden te 's-Gravenhage 5 pct. Premieobligatie aan toonder groot vijftig gulden, ten laste van het Administratiekantoor voor Effecten en Premiewaarden te 's-Gravenhage;

Voorwaarden: 1. Deze obligatie, groot vijftig gulden, is aflosbaar na tien jaren.

2. Zij werpt een interest af groot 3 pct. per jaar, welke betaalbaar is den 1en April van elk jaar, tegen inlevering van de desbetreffende coupon;

3. Behalve de genoemde interest werpt deze obligatie als premie af 5 pct. van

alle prijzen en (of) premiën, die bij de 12 eerstvolgende trekkingen vallen op de navolgende Antwerpsche loten van het jaar 1887; volgende hierna op elk der obligaties a II n°. 01 en a II n°. 06:

„Serie 181, n°. 20"; (hierna volgen door getallen aangeduide series en nos.);

terwijl hierna volgde op elk der obligaties:

4. De betaling dier premie geschiedt op vertoon van deze obligatie.

De genoten premiën worden op deze obligatie genoteerd. Administratiekantoor voor Effecten en Premiewaarden, 's-Gravenhage den 1en April 1910. (volgt de handteekening van beklaagde), aan elk van welke obligaties coupons verbonden waren, respectievelijk onder letter en nummer a II 01, a II 06, a II 08, van den volgenden inhoud: „Administratiekantoor voor Effecten en Premiewaarden coupon" (volgt nummer van de coupon) „Goed voor een gulden vijftig cent. Betaalbaar" (volgt datum van betaling);

Ten aanzien van het eerste middel:

O. dat het Hof in het bestreden arrest wel als zijn gevoelen uitspreekt, dat de onderwerpelijke geldleening niet als een premieleening in den zin der wet is te beschouwen, omdat de premie in geenerlei verband staat met de aflossing der obligatiën, maar daarna tot de slotsom komt, dat stukken als in het bewezen deel der aanklacht omschreven zijn „certificaten, rechtgevende aan den rechtmatigen houder dier stukken op de winkans, bij trekkingen verbonden aan de op die stukken vermelde Antwerpsche loten van het jaar 1887, zijnde aandeelen in eene premieleening der stad Antwerpen" en dan in overeenstemming met die slotsom de bewezen verklaarde feiten qualificeert als boven omschreven;

dat derhalve 's Hofs beslissing niet is gegrond op de in het middel gewraakte beschouwing en dit middel dus nimmer tot cassatie kan leiden;

Ten aanzien van het tweede middel:

O. dat het Hof heeft beslist, dat onder andere eene obligatie, waaraan dezelfde winkans is verbonden als aan eenig aandeel in eene loterij of premieleening, is een certificaat in den zin der Loterijwet 1905;

dat aangenomen de juistheid dezer beschouwing — waarover onder. — het Hof zonder zijn arrest op met elkaar strijdende motieven te doen steunen kon beslissen, dat de in de aanklacht omschreven stukken zijn certificaten en tevens obligaties eener geldleening, zoodat dit middel niet tot cassatie kan leiden;

O. *ambtshalve*:

dat het Hof ten onrechte heeft aangenomen, dat stukken van den in het bewezen deel der aanklacht omschreven inhoud zijn certificaten als bedoeld in art. 2 sub 3°. der Loterijwet 1905 daar toch slechts als zoodanige certificaten in den zin der wet zijn te beschouwen stukken blijkens welker inhoud de uitgever verklaart zich de beschikking te hebben verzekerd, hetzij over de oorspronkelijke aandeelen in loterijen of premieleeningen, op welker gedeeltelijken eigendom het stuk recht geeft, hetzij over de prijzen of premiën op die aandeelen te vallen, wanneer het stuk recht geeft, op de aan die aandeelen verbonden winkans;

dat die stukken dus nimmer zijn het bewijs van deelneming in eene geldleening (obligatie) maar aangeven tegen welke vergoeding en in hoeverre de uitgever van zoodanig certificaat afstand heeft gedaan van zijn beweerd recht van beschikking over een of meer aandeelen in een loterij of premieleening of de daaraan verbonden winkans;

dat mitsdien het bestreden arrest ten onrechte art. 2 sub 3°. der Loterijwet 1905 op de bewezen verklaarde feiten toepasselijk heeft geacht;

O. echter dat de stukken waarvan ten deze sprake den houder er van het recht geven om mede te dingen naar prijzen in geld, waarvan de winners worden aangewezen door den uitslag der na 1 April 1912 twaalf eerstvolgende trekkingen der Antwerpsche loten 1887, dus door eene kansbepaling, waarop zij geen overwegenden invloed kunnen uitoefenen;

dat derhalve die stukken zijn aandeelen in eene loterij als bedoeld in art. 2 sub 2°. der Loterijwet 1905, tenzij des requirants blijkens het bestreden arrest gevoerde verwering, dat zij zijn aandeelen in eene geoorloofde premieleening als bedoeld in art. 1 alinea 2 sub 2°. dier wet, gegrond mocht blijken;

O. daaromtrent:

dat de wetgever toen hij de premieleeningen voorbedoeld aan de werking der wet

onttrok, daarmede beoogde, niet om een vorm van loterij toe te laten, maar om de gelegenheid voor een vorm van geldleening open te laten;

dat dit vooropgesteld in den zin der Loterijwet 1905, onder zoodanige premieleening — die als ieder andere obligatieleening moet zijn uitgegeven om gedurende zekeren tijd de beschikking te krijgen over het geleende kapitaal —, is te verstaan eene in meerdere aandeelen (obligaties, loten) uitgegeven leening, aan welker aandeelen, behalve het recht op terugbekoming van het geleende, als accessoir der leening, die doel der transactie blijft, — de kans verbonden is om naar een vooraf vastgesteld plan buitengewone voordeelen (prijzen in geld) te behalen;

dat derhalve voor de beslissing dezer zaak vast moet staan, of de stukken, waarvan ten deze sprake is, onderdeelen zijn eener premieleening als boven omschreven, wat vooralsnog niet het geval is, ware het alleen maar omdat door den rechter aan wien het oordeel over de feiten toekomt, niet is uitgemaakt of die stukken zijn de onderdeelen eener werkelijk als zoodanig bedoelde leening, dan wel met den naam van „obligatie" uitgedoste aandeelen in eene loterij;

dat mitsdien het bestreden arrest moet worden vernietigd wegens verkeerde toepassing van art. 2 sub 3°. der Loterijwet 1905 en wegens schending van art. 211 in verband met de artt. 221, 223 en 239 Sv.;

Vernietigt het arrest van het Gerechtshof te 's-Gravenhage van 21 Mei 1913;

Rechtdoende krachtens art. 106 der Wet op de R. O.;

Verwijst de zaak naar het Gerechtshof te Amsterdam ten einde op het bestaande hooger beroep opnieuw te worden berecht en afgedaan.

(Ned. Jur.)

—

5 *November* 1913. BESLUIT, houdende nadere wijziging van de „Oorlogsinstructie-Stellingcommandanten". S. 406.

WIJ WILHELMINA, ENZ

Op de voordracht van Onze Ministers van Oorlog en van Marine van 22 October 1913, Kabinet Litt. O[93] en van 1 November 1913, bureau S, n°. 3904 A. geheim;

Gezien het sedert gewijzigde Koninklijk Besluit van 8 September 1909 (*Staatsblad* n°. 305), houdende nadere vaststelling van de Instructie voor Stellingcommandanten en commandanten van Afzonderlijke Forten voor tijd van oorlog of van oorlogsgevaar;

Hebben goedgevonden en verstaan, in de Instructie, behoorende bij genoemd Koninklijk Besluit de navolgende wijzigingen vast te stellen:

1°. aan artikel 1 worden twee nieuwe alinea's toegevoegd, luidende:

„De vaststelling van het, tot eene stelling behoorende, gebied heeft niet de strekking het tactisch gebruik van de, ter beschikking van den stellingcommandant staande, strijdkrachten en strijdmiddelen alsmede de maatregelen voor dat gebruik tot dat gebied te beperken.

Wordt van het gebied, hetwelk onder het militair gezag van eene andere autoriteit staat, voor tactische doeleinden gebruik gemaakt, dan is mededeeling aan of, wanneer de omstandigheden zulks toelaten, overleg met die autoriteit gewenscht".

2°. De slotalinea van artikel 13 wordt vervolgd met:

„Wanneer het militair gezag de bevoegdheid verkregen heeft om spoorwegen, telegrafen of telefonen te vernielen, wordt tot die vernieling, hetzij binnen of buiten de stelling, niet overgegaan dan met toestemming van den Opperbevelhebber, tenzij in geval van dringende noodzaak".

3°. In artikel 16 wordt voor „actieve leger" gesteld „leger".

4°. De eerste alinea van artikel 18 wordt vervangen door:

„De stellingcommandant is bevoegd *binnen* het gebied der stelling de aanvraag te doen tot de leverantiën, bedoeld in artikel 32 der wet van 14 September 1866 (*Staatsblad* n°. 138), voor zooveel door den opperbevelhebber te dien aanzien geen beperkende bepalingen worden gemaakt.

Voor zoodanige aanvraag *buiten* het gebied der stelling, behoeft de stellingcommandant de machtiging van den opperbevelhebber".

5°. Artikel 20 wordt vervangen door:

„Indien overleg moet worden gepleegd met Onze Commissarissen in de provinciën, nopens de maatregelen tot handhaving der openbare orde en in het algemeen omtrent al hetgeen betreft het verleenen van militairen bijstand, is de stellingcommandant daarmede belast, onverminderd zijne bevoegdheid om voor dit doel onder zijn commando staande bevelvoerende officieren aan te wijzen".

6°. De 2de alinea van artikel 21 wordt vervangen door:

„Bij het in staat van verdediging brengen van de stelling kan hij, als hoogste militaire autoriteit ter plaatse, de bepalingen, vervat in artikel 73 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125) en in artikel 2 der wet van 15 April 1896 (*Staatsblad* n°. 71) in toepassing brengen of doen brengen".

7°. De eerste drie alinea's van artikel 22 worden vervangen door:

„Moeten inundatiën, die tot verdediging van eene stelling dienen, worden voorbereid of gesteld, dan wordt de eerste-toegevoegde officier der genie in de stelling met de uitvoering belast, met dien verstande, dat de stellingcommandant door hem met de te nemen maatregelen wordt in kennis gesteld en daaromtrent beslist.

Zoodra van Onzen Minister van Oorlog de last of de machtiging bedoeld in artikel 1 der wet van 15 April 1896 (*Staatsblad* n°. 71) is ontvangen, zorgt genoemde genie-autoriteit onverwijld, zoo mogelijk in overleg met den Burgemeester, voor openbare bekendmaking in de gemeenten van het in gebruik nemen van de eigendommen, welke ten behoeve van de inundatiën benoodigd zijn.

Onverminderd de verplichting van de beheerders van waterstaatswerken ingevolge artikel 3 van de wet van 15 April 1896 (*Staatsblad* n°. 71) kunnen alle tot het voorbereiden of stellen der inundatiën dienende werktuigen en terreinvoorwerpen, zoowel passieve als actieve, te weten: sluizen, kokers, waterkeeringen, enz., onverschillig aan wien zij behooren, dadelijk door genoemde genieautoriteit, of de onder zijne bevelen staande personen, in gebruik worden genomen, zonder dat iemand zich daartegen mag verzetten. De stellingcommandant doet den noodigen bijstand verleenen, zoowel bij de werkzaamheden tot het voorbereiden en stellen der inundatiën, als bij de bewaking van deze."

8°. Artikel 25 vervalt.

9°. Het gestelde in artikel 39 wordt vervangen door:

„De stellingcommandant is persoonlijk verantwoordelijk, dat de verdediging der stelling met de meeste kracht en tot het alleruiterste wordt gevoerd. Hij mag de stelling of eenig onderdeel daarvan niet doen ontruimen, noch met den vijand onderhandelingen tot capitulatie aanknoopen of machtiging daartoe aan commandanten van onderdeelen der stelling verleenen, vóórdat alle middelen van verdediging volslagen uitgeput zijn en ook dan nog niet zonder machtiging van den Opperbevelhebber, tenzij de gemeenschap met dezen verbroken is."

10°. Het gestelde in artikel 40 wordt vervangen door:

„De stellingcommandant beslist, behoudens de hem verstrekte bijzondere instructiën, onder zijne uitsluitende en persoonlijke verantwoordelijkheid omtrent de wijze van ontruiming of overgave en het tijdstip en de voorwaarden eener capitulatie, tenzij de gemeenschap niet is verbroken, in welk geval hij daartoe machtiging van den Opperbevelhebber behoeft."

11°. Bijlagen I en II worden vervangen door de als bijlagen I en II bij het tegenwoordig Besluit gevoegde staten.

Onze Ministers van Oorlog en van Marine zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit Besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onze Ministers van Justitie, van Binnenlandsche Zaken, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel en dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 5den November 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) BOSBOOM.

De Minister van Marine,

(*get.*) J. J. RAMBONNET.

(*Uitgeg.* 29 *Nov.* 1913.)

Behoort bij het Koninklijk Besluit van den 5den November 1913 (*Staatsblad* n°. 406).

BIJLAGE I.

OPGAVE *van de Stellingen in den zin van artikel* 1 *der Instructie voor Stellingcommandanten en Commandanten van Afzonderlijke Forten voor tijd van oorlog of van oorlogsgevaar, met aanduiding van het gedeelte des Lands tot die Stellingen behoorende.*

I. DE STELLING VAN AMSTERDAM.

A. Te land.

PROVINCIE NOORDHOLLAND.

Gemeente Aalsmeer; Akersloot; Amsterdam; Ankeveen; Assendelft; Beemster; Beverwijk; Broek in Waterland; Buiksloot; Diemen; Edam; Graft; Haarlem; Haarlemmerliede en Spaarnwoude; Haarlemmermeer; Heemskerk; Heemstede; Ilpendam; Jisp; Koog aan de Zaan; Katwoude; Krommenie; Kwadijk; Landsmeer; Marken; Middelie; Monnikendam; Muiden; Naarden (*a*); Nederhorst den Berg (*b*); Nieuwendam; Nieuwer-Amstel; Oosthuizen; Oostzaan; Ouder-Am-

stel; Purmerend; Ransdorp; de Rijp; Schermerhorn; Schoten; Sloten; Spaarndam; Uitgeest; Uithoorn; Velsen; Warder; Watergraafsmeer; Weesp; Weesperkarspel; Westzaan; Wijdewormer; Wijk aan Zee en Duin; Wormer; Wormerveer; Zaandam; Zaandijk; Zuid- en Noordschermer.

PROVINCIE UTRECHT.

Gemeente Abcoude-Baambrugge; Abcoude-Proostdij; Mijdrecht; Nigtevecht; Vinkeveen; Wilnis.

PROVINCIE ZUIDHOLLAND.

Gemeente Leimuiden; Nieuwveen.

Opmerkingen.

(*a*) Alleen het gedeelte dezer gemeente gelegen ten Westen van eene lijn, welke van de oostwaarts uitspringende punt van het gebied der gemeente Weesperkarspel benoorden den voormaligen Oosterspoorweg, loopt over het Provinciaal Magazijn aan den Westdijk tusschen Muiderberg en Naarden.

(*b*) Met uitzondering van het gedeelte dezer gemeente, gelegen ten Zuiden van eene lijn welke loopt van het snijpunt van de grensscheiding der gemeenten Nederhorst den Berg en Vreeland met de aslijn van de Reevaart of Nieuwe Vecht, rechthoekig op die scheiding tot het ontmoetingspunt met den Oostelijken teen van de kade op den Oostelijken Vechtoever, verder langs dien teen en langs den binnenteen van de kade van den Blijkpolder tot het punt, waar het verlengde in Westelijke richting van de grensscheiding tusschen de gemeenten Ankeveen en Nederhorst den Berg dien binnenteen snijdt en vervolgens langs dit verlengde.

B. Te water.

Het gedeelte van de Zuiderzee, begrepen tusschen den vasten wal van de Provincie Noordholland en eene lijn, welke aanvankelijk de oostelijke grens van de gemeente Muiden (in de Zuiderzee) volgende, loopt van de noordoostelijke punt van het gebied der genoemde gemeente naar de meest oostelijke punt van het eiland Marken, en verder in de richting van den toren van Hoorn tot aan eene lijn, welke in recht oostelijke richting de grensscheiding tusschen de gemeenten Beets en Oosthuizen verlengt, om van daar bij die grensscheiding aan den vasten wal aan te sluiten.

Het gedeelte van de Noordzee, ingesloten door de lijnen, welke in recht westelijke richting verlengen de grensscheidingen tusschen de gemeenten Castricum en Heemskerk, en Velsen en Bloemendaal tot aan de lijn van 80 d.M. langs de Noordhollandsche kust, en eene lijn, welke in algemeene strekking deze dieptelijn volgt.

II. DE NIEUWE HOLLANDSCHE WATERLINIE.

PROVINCIE GELDERLAND.

Gemeente Beesd; Beusichem; Brakel; Buren; Buurmalsen; Culenborg; Deil; Est en Opijnen; Geldermalsen; Haaften; Herwijnen; Maurik; Ophemert; Poederoijen; Tiel; Varik; Vuren; Waardenburg; Wadenoijen; Zoelen; Zuilichem.

PROVINCIE NOORDBRABANT.

Gemeente Almkerk; Giessen; Op- en Neer-Andel; Rijswijk; Veen; Werkendam; de Werken en Sleeuwijk; Woudrichem.

PROVINCIE NOORDHOLLAND.

Gemeente Blaricum; Bussum; 's Graveland; Huizen; Hilversum; Kortenhoef; Laren; Naarden (*a*); Nederhorst den Berg (*b*).

PROVINCIE UTRECHT.

Gemeente Achttienhoven; Amerongen; Baarn; de Bildt; Breukelen-Nijenrode; Breukelen-St. Pieters; Bunnik; Cothen; Doorn; Driebergen; Eemnes; Haarzuilens; Houten; Jutphaas; Laagnieuwkoop; Langbroek; Leersum; Loenen; Loenersloot; Loosdrecht; Maarssen; Maarsseveen; Maartensdijk; Odijk; Oudenrijn; Rijsenburg; Ruwiel; Schalkwijk; Soest; Tienhoven; Tull en 't Waal; Utrecht; Veldhuizen; Vleuten; Vreeland; Vreeswijk; Werkhoven; Westbroek; Wijk bij Duurstede; IJsselstein; Zeist; Zuilen.

PROVINCIE ZUIDHOLLAND.

Gemeente Arkel; Asperen; Everdingen; Giessen-Nieuwkerk; Gorinchem; Hagestein; Hardinxveld; Hei- en Boeicop; Heukelum; Hoogblokland; Hoornaar; Kedichem; Leerbroek; Leerdam; Lexmond; Meerkerk; Nieuwland; Noordeloos; Schelluinen; Schoonrewoerd; Vianen.

Opmerkingen.

(*a*) Met uitzondering van het gedeelte dezer gemeente gelegen ten westen van eene lijn, welke van de oostwaarts uitspringende punt van het gebied der gemeente Weesperkarspel benoorden den Oosterspoorweg, loopt over het Provinciaal Magazijn aan den Westdijk tusschen Muiderberg en Naarden.

(*b*) Met uitzondering van het gedeelte dezer gemeente gelegen ten Noorden van eene lijn, welke loopt van het snijpunt van de grensscheiding der gemeenten Nederhorst den Berg en Vreeland met de aslijn van de Reevaart of

Nieuwe Vecht, rechthoekig op die scheiding tot het ontmoetingspunt met den Oostelijken teen van de kade op den Oostelijken Vechtoever, verder langs dien teen en langs den binnenteen van de kade van den Blijkpolder tot het punt, waar het verlengde in Westelijke richting van de grensscheiding tusschen de gemeenten Ankeveen en Nederhorst den Berg dien binnenteen snijdt en vervolgens langs dit verlengde.

III. DE STELLING VAN DEN HELDER.

A. Te Land.

De Gemeente den Helder in de provincie Noordholland.

B. Te water.

De zeegaten en vaarwaters om de Stelling.

Westelijke grens: de lijn loopende over de verkenningstonnen, in het Noorden aansluitende aan den vasten wal van Texel, in het Zuiden aan den vasten wal van Noordholland;

Oostelijke grens: een cirkelboog, getrokken uit het midden van den Oostelijken koepel van het fort op de Harssens als middelpunt, met een straal van 10 K.M., in het Noorden aansluitende aan den vasten wal van Texel. en in het Zuiden aan dien van Noordholland.

IV. DE STELLING VAN DE MONDEN DER MAAS EN VAN HET HARINGVLIET.

A. Te land.

In de provincie Zuidholland de gemeenten: Abbenbroek; Brielle; Dirksland; Geervliet; Goedereede; 's Gravenzande; Heenvliet; Hekelingen; Hellevoetsluis; Nieuw-Helvoet; Herkingen; Melissant; Nieuwenhoorn; Oostvoorne; Ouddorp; Oudenhoorn; Rockanje; Rozenburg; Sommelsdijk; Spijkenisse; Stellendam; Vierpolders; Zuidland; Zwartewaal.

B. Te water.

De vaarwaters der Stelling.

Westelijke grens: de lijn loopende in recht westelijke richting van de gemeentegrens tusschen 's Gravenzande en Monster naar de lijn van 80 d.M. langs de Zuidhollandsche kust, verder in algemeene strekking langs deze lijn tot een punt ter hoogte van de uiterton van het Slijkgat en van daar aansluitende aan de meest westelijke punt van den vasten wal van het eiland Goeree;

Oostelijke grens: in den Nieuwen Waterweg de gemeentegrens van 's Gravenzande tot haar ontmoetingspunt met de gemeentegrens van Rozenburg, voorts deze laatste grens in het Scheur en in de verbinding tusschen Scheur en Botlek;

In de Oude Maas de gemeentegrenzen van Spijkenisse en Hekelingen, in het Spui de gemeentegrenzen van Hekelingen en Zuidland; in het Haringvliet de grens tusschen de gemeenten Numansdorp en Zuid-Beijerland en eene lijn tusschen het Zuidelijk uiteinde van die grens en het Noordelijk uiteinde van den Schenkeldijk ten Noorden van het dorp Ooltgensplaat.

V. DE STELLING VAN 'T HOLLANDSCH DIEP EN HET VOLKERAK.

A. Te land.

De gemeenten Willemstad, Fijnaart en Heiningen en Klundert in de provincie Noordbrabant, en de gemeenten den Bommel, Klaaswaal, Middelharnis, Nieuwe Tonge, Numansdorp, Ooltgensplaat, Oude Tonge, Stad aan 't Haringvliet en Zuid-Beijerland in de provincie Zuidholland.

B. Te water.

De vaarwaters der Stelling.

Westelijke grens: in het Haringvliet de grens tusschen de gemeenten Numansdorp en Zuid-Beijerland en eene lijn tusschen het Zuidelijk uiteinde van die grens en het Noordelijk uiteinde van den Schenkeldijk ten Noorden van het dorp Ooltgensplaat; in het Volkerak en de Krammer eene lijn van den toren van Bruinisse naar en langs de Westkant van de haven van Battenoord (gemeente Nieuwe-Tonge);

Oostelijke grens: in het Hollandsch Diep eene lijn van het oostelijk hoofd van de haven van Moerdijk naar de oostelijke lantaarn bij de uitmonding van de Dordtsche Kil.

Ons bekend:

De Minister van Oorlog, (*get.*) BOSBOOM.

De Minister van Marine,

(*get.*) J. J. RAMBONNET.

Behoort bij het Koninklijk Besluit van den 5den November 1913 (*Staatsblad* nº. 406).

BIJLAGE II.

OPGAVE *van de Forten in den zin van artikel 4 der Instructie voor Stellingcommandanten en Commandanten van Afzonderlijke Forten, voor tijd van oorlog of van oorlogsgevaar.*

I. DE STELLING VAN AMSTERDAM.

Het werk aan het IJ op het Vuurtoreneiland.

Het fort bij Edam.

Het fort bij Kwadijk.
Het fort benoorden Purmerend.
Het fort aan den Nekkerweg.
Het fort aan den Middenweg.
Het fort aan den Jisperweg.
Het fort bij Spijkerboor.
Het fort bij Marken binnen.
Het fort bij Krommeniedijk.
Het fort aan den Ham.
Het fort bij Veldhuis.
Het fort aan den St. Aagtendijk.
Het fort bij Velsen.
Het fort Zuidwijkermeer.
Het fort benoorden Spaarndam.
Het fort bezuiden Spaarndam.
Het fort bij Penningsveer.
Het fort bij de Liebrug.
Het fort bij de Liede.
Het fort bij Vijfhuizen.
Het fort bij Hoofddorp.
Het fort bij Aalsmeer.
Het fort bij Kudelstaart.
Het fort bij de Kwakel.
Het fort aan de Drecht.
Het fort bij Uithoorn.
Het fort Waver-Amstel.
Het fort in den Botshol.
Het fort aan de Winkel.
Het fort bij Abcoude.
Het fort bij Nigtevecht.
Het fort Hinderdam.
Het fort Uitermeer.
Het fort Coehoorn.
De vesting Weesp.
De vesting Muiden.
Het werk aan het IJ vóór Diemerdam.
Het kustfort bij IJmuiden.
Het fort aan het Pampus.

II. De Nieuwe Hollandsche Waterlinie.

De vesting Naarden.
Het Ronduit.
De vijf batterijen ten Zuiden van Naarden.
De werken aan de Karnemelksloot.
De redoute op de Kortenhoefsche Zuwe (gewoonlijk genoemd fort Kijkuit).
De redoute op de Bloklaan (gewoonlijk genoemd fort Spion).
Het fort Nieuwersluis.
De redoute aan de Tienhovensche Vaart.
Het werk bij Maarsseveen.
Het fort aan de Klop.
Het fort de Gagel.
Het fort op den Ruigenhoekschen dijk.
Het fort Blauwkapel.
Het fort op den Voordorpschen dijk.
Het fort op de Bildtstraat.
Het werk aan den Hoofddijk.
Het fort Vossegat.
De vier lunetten op de Houtensche vlakte.
Het fort bij Rijnauwen.
Het fort bij Vechten.
Het fort bij het Hemeltje.
Het fort te Jutphaas met de batterijen aan den Overeindschen weg.
Het verdedigingswerk te Vreeswijk.
Het werk aan de Waalsche Wetering.
Het werk aan den Korten Uitweg.
Het fort Honswijk.
De Lunet aan de Snel.
Het fort Everdingen.
Het werk aan het Spoel.
Het werk op den spoorweg bij den Diefdijk.
Het werk bij Asperen.
Het fort bij de Nieuwe Steeg.
Het fort bij Vuren.
De vesting Gorinchem.
De batterij onder Brakel.
De batterij onder Pouderoijen.
Het fort Loevestein.
De vesting Woudrichem.
Het fort Giessen.
Het fort aan den Uppelschen dijk.
Het werk aan de Bakkerskil.
Het fort bij het Steurgat.

III. De Stelling van den Helder.

Het fort op de Harssens.
Het fort Erfprins.
Het fort Kijkduin.
Het fort Oostoever.

IV. De Stelling van de Monden der Maas en van het Haringvliet.

De vesting Brielle.
Het werk op den Penscherdijk.
Het werk op den Noorddijk.
De vesting Hellevoetsluis.
Het fort aan den Hoek van Holland.

V. De Stelling van 't Hollandsch Diep en het Volkerak.

De vesting Willemstad.
Het fort de Hel.
Het fort in den Sabina-Henricapolder.
Het fort Prins Frederik met voorwerken.
Het verdedigingswerk aan den mond van de Haven te Numansdorp.
Het verdedigingswerk bij de Bovensluis ten oosten van Willemstad.

VI. Afzonderlijke forten.

Het verdedigingswerk bij Westervoort.

Het fort op den Hoofddam bij Pannerden.
Het fort Nieuw-St. Andries.
Het fort Crevecoeur.
De vesting Geertruidenberg.
Het fort de Ruijter.
De kustbatterij bij Neuzen.
Het fort te Ellewoutsdijk.

Ons bekend:

(*get.*) *De Minister van Oorlog,*
BOSBOOM.

De Minister van Marine,
(*get.*) J. J. RAMBONNET.

—

5 *November* 1913. BESLUIT, tot wijziging van den algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 5, 9 en 17 van de Schepenwet, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 22 September 1909 (*Staatsblad* nº. 315.) S. 407.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 19 Mei 1913, nº. 2998, afdeeling Nijverheid;

Den Raad van State gehoord, advies van 22 Juli 1913, nº. 23;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 31 October 1913, nº. 6379, afdeeling Nijverheid;

Gelet op de artikelen 5, 9 en 17 van de Schepenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

a. met ingang van 1 Januari 1914, in den algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 5, 9 en 17 van de Schepenwet, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 22 September 1909 (*Staatsblad* nº. 315), de in de artikelen I tot en met XXXXII omschreven wijzigingen aan te brengen.

Art. I. In het eerste lid van artikel 1 vervallen de woorden:

„*groote vaart*; de vaart met schepen van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud;

kleine vaart; de vaart met schepen van 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud en daar beneden;", worden na het woord „vervangt" ingevoegd de woorden:

„*kustsleepvaart*; vaart met sleepbooten van en naar Nederlandsche havens en zeegaten op de Nederlandsche kust en langs de Nederlandsche en Oostfriesche eilanden tot aan de monden van de Eider en de Elbe, en door het Kaiser Wilhelmkanaal naar en in de Sont en de Belten en verder tot aan de lijn Aarhuus-Kullen in het Noorden en de lijn Sandhammern—Oostkust Bornholm—Stettin in het Oosten;" en wordt in de plaats van „*waterlijn*; de lijn van de grootste geoorloofde inzinking" gelezen:

„*lastlijn*; de lijn van de grootste geoorloofde inzinking in zout water."

Art. II. Het cijfer 1 staande voor het eerste woord van artikel 2 vervalt.

Het vierde punt van het eerste lid van artikel 2 wordt gelezen:

4º. dat de waterdichte deuren en sluizen goed werken en dat door hunne inrichting die goede werking te allen tijde gewaarborgd is;

Aan het zesde punt van het eerste lid van artikel 2 wordt toegevoegd: „, tenzij aan den ambtenaar van de scheepvaartinspectie blijkt, dat het schip op 27 September 1909 reeds bestond of op stapel was gezet;".

Aan het slot van het achtste punt van het eerste lid van artikel 2 wordt na het woord „werken" toegevoegd: „en zoo noodig door stangen zijn afgesloten";

In het elfde punt van het eerste lid van artikel 2 wordt in plaats van „waterlijn", gelezen: „lastlijn" en worden tusschen de woorden: „samenstelling" en „zijn" ingevoegd de woorden: „en afdoende beschermd".

Het twaalfde punt van het eerste lid van artikel 2 wordt gelezen als volgt:

12º. dat van pijpen, die op minder dan 0,75 M. boven de lastlijn uitmonden, het onderste gedeelte zoo ver als het gebogen is, en dat van pijpen, die onder de lastlijn uitmonden, het gedeelte ten minste tot op de lastlijn is vervaardigd van staal, koper, ijzer of een ander sterk weerstand biedend metaal;

Aan het slot van het veertiende punt van het eerste lid van artikel 2 wordt na het woord „lensgepompt" toegevoegd: „en dat de leidingen in goeden staat verkeeren en de pompen goed werken; de plaatsing van deze lenspompen moet, tenzij aan den ambtenaar van de scheepvaartinspectie blijkt, dat het schip op 1 Januari 1914 reeds onder de Schepenwet viel, zóódanig zijn, dat zij ook bij slecht weder gemakkelijk te bereiken en te behandelen zijn".

In het vijftiende punt van het eerste lid van artikel 2 wordt het woord „houten" voor „motorschepen" geschrapt, wordt het woord „en" tusschen „schotten" en „binnen" vervangen door het woord „dat" en wordt na het laatste woord „zijn" toegevoegd: „en dat zich deugdelijke lekbakken onder de tanks bevinden".

In het zestiende punt van het eerste lid van artikel 2 wordt het woord „houten" geschrapt.

Na het zestiende punt van het eerste lid van

artikel 2 worden twee nieuwe punten toegevoegd, luidende:

17°. dat er behoorlijke middelen van gemeenschap zijn tusschen de plaats, vanwaar het schip geleid wordt, en de plaats, waar de machines zijn opgesteld;

18°. dat de omgeving van den lierketel voldoende tegen brandgevaar is beveiligd.

Het tweede lid van artikel 2 wordt geschrapt.

Art. III. Na den eersten zin van artikel 3 wordt een nieuwe zin toegevoegd, luidende:

Zoo noodig moeten op aanwijzing van de ambtenaren van de scheepvaartinspectie in de toppen der ballasttanks mangaten van eene afmeting van ten minste 30 cM. bij 40 cM. worden bijgemaakt.

Art. IV. In den aanhef van het eerste lid van artikel 4 worden tusschen de woorden: „wordt" en „vereischt" ingevoegd de woorden: „, voor zooveel de machines en werktuigen met beider toebehooren betreft,".

Het vierde punt van het eerste lid van artikel 4 wordt gelezen:

4°. dat, behalve voor den voorpiek, de lensleidingen zijn aangesloten op de machinelenspomp en in staat zijn om elk gedeelte van het schip lens te pompen. Voor ballasttanks kan worden volstaan met andere werktuigelijke pompen. De leidingen behooren in goeden staat te zijn en de pompen behooren goed te werken;.

In het vijfde punt van het eerste lid van artikel 4 wordt in plaats van „waterlijn" gelezen: „lastlijn" en worden na „afsluiters" ingevoegd de woorden: „of kranen".

In het zesde punt van het eerste lid van artikel 4 wordt na het laatste woord „zijn" toegevoegd: „en voorzien zijn van duidelijke aanwijzing hoe gedraaid moet worden om de afsluiters te openen en te sluiten, een en ander tenzij aan den ambtenaar van de scheepvaartinspectie blijkt, dat het schip op 27 September 1909 reeds bestond of op stapel was gezet;".

Na het zesde punt van het eerste lid van artikel 4 wordt een nieuw punt toegevoegd, luidende:

7°. dat de noodige stangen, leuningen en beschermkappen tot beveiliging van de schepelingen aanwezig zijn.

Het tweede lid en het derde lid van artikel 4 worden geschrapt. In verband hiermede wordt het vierde lid, tweede lid.

In het laatste lid van artikel 4 wordt in plaats van: „alle bovenmetalen, de deksels van cilinders, stoomschuifkasten, kleppen en afsluiters" gelezen: „alle bovenmetalen en kleppen, en de deksels van cilinders, stoomschuifkasten en afsluiters".

Art. V. Het tweede lid van artikel 7 wordt gelezen als volgt:

2. Het verzoekschrift moet zoo mogelijk vergezeld zijn van den meetbrief, den bijlbrief en den zeebrief of van gewaarmerkte afschriften van deze stukken.

In het derde lid van artikel 7 wordt in plaats van:

„3. Voor een schip, als bedoeld in artikel 2, onder *b* of *d* van de Schepenwet" gelezen:

„3. Voor een visschersvaartuig".

In het vijfde lid van artikel 7 vervallen de woorden: „als bedoeld in het tweede lid,".

Art. VI. Aan artikel 8 wordt een nieuw, vijfde, lid toegevoegd, luidende:

5. Wanneer ten gevolge van de regeling der werkzaamheden aan schip of werktuigen een noodig geoordeeld onderzoek door de scheepvaartinspectie moet plaats hebben tusschen zes uur des namiddags en acht uur des voormiddags of op een Zondag of een algemeen erkenden Christelijken feestdag, dan is daarvoor door de reederijen eene vergoeding aan het Rijk verschuldigd, waarvan het bedrag wordt berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen tarief.

Art. VII. Aan het eerste lid van artikel 10 wordt na het laatste woord „gelden" toegevoegd: „en, indien er aanleiding is om ten gevolge van den bouw, den toestand of de uitrusting van het schip dienaangaande beperkende bepalingen te maken, voor welke wateren".

Art. VIII. In artikel 11 wordt overal waar staat „expert" gelezen: „expert of agent".

Art. IX. Na den eersten zin van het eerste lid van artikel 14 wordt een nieuwe zin toegevoegd, luidende: „Invulling van de kolommen 2, 3, 4, 5 en 10 en mededeeling van de gene rale koers en verheid in de journalen voor visschersvaartuigen is vóór 1 Januari 1916 niet vereischt."

In den laatsten zin van het eerste lid van artikel 14 worden tusschen de woorden: „uren," en „mag" ingevoegd de woorden: „en op schepen, uitsluitend bestemd en gebruikt voor vaart over de Wadden, de monden van de Wezer en de Elbe en in de Sont en de Belten,".

Het derde lid van artikel 14 wordt gelezen als volgt:

3. De schipper zendt binnen drie dagen na binnenkomst van het schip hier te lande en bij vroeger vertrek tot het doen van eene nieuwe reis in ieder geval vóór het vertrek,

het journaal ter inzage aan het districtshoofd van de scheepvaartinspectie of aan den door dezen aan te wijzen ambtenaar. Wanneer het schip in het buitenland wordt opgelegd, zendt de schipper het journaal binnen drie dagen op aan het hoofd van het district, waar het schip thuis behoort. Het districtshoofd is bevoegd in Onzen naam vrijstelling van de naleving van deze voorschriften te geven in verband met den korten duur van de reis, of op grond van andere bijzondere omstandigheden.

Het model van de journalen voor visschersvaartuigen, vervat in de bijlage II, wordt vervangen door het model, hetwelk als bijlage A bij dit besluit is gevoegd.

Art. X. Het eerste lid van artikel 15 wordt gelezen als volgt:

1. Elk zeilschip van 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud en daar beneden en baggermateriaal, hetwelk gesleept vervoerd wordt, moet ten minste eenmaal in de vier en twintig maanden, elk ander schip ten minste eenmaal in de twaalf maanden, in een dok of op andere wijze droog gezet worden, en wel op zoodanige wijze, dat de geheele bodem behoorlijk kan worden onderzocht. Het districtshoofd van de scheepvaartinspectie kan in bijzondere omstandigheden eenmaal een uitstel van ten hoogste drie maanden verleenen.

Het tweede lid van artikel 15 wordt gelezen als volgt:

2. Telkens wanneer een schip gedokt of op andere wijze droog gezet zal worden of wanneer aan het schip of aan de werktuigen herstellingen zullen plaats hebben, moet hiervan tijdig aan het districtshoofd van de scheepvaartinspectie kennis worden gegeven, opdat deze in de gelegenheid zal zijn, hierbij toezicht te houden of te doen houden. Wanneer het onderzoek in het buitenland geschiedt, komen de reis- en verblijfkosten van de uit te zenden ambtenaren, berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen tarief, ten laste van de reederij.

Het vijfde lid van artikel 15 vervalt.

Aan het artikel worden een nieuw vijfde lid en een nieuw zesde lid toegevoegd, luidende:

5. Door den schipper van een schip, hetwelk steeds buiten Europeesche wateren blijft, moet eenmaal per jaar een certificaat van een der door Ons erkende particuliere onderzoekingsbureaux of een gewaarmerkt afschrift daarvan aan den hoofdinspecteur worden gezonden.

6. De schipper van een eene Nederlandsche haven binnenkomend schip is verplicht aan het districtshoofd van de scheepvaartinspectie kennis te geven van op de afgeloopen reis voorgekomen averijen en ongevallen.

Art. XI. In het derde lid van artikel 16 wordt in plaats van: „en goed onderhouden zijn" gelezen: „, goed onderhouden en doelmatig zijn".

Art. XII. Het eerste lid van artikel 17 wordt gelezen als volgt:

1. Aan boord van elk schip moet ten minste het hieronder vermelde aantal reddingboeien aanwezig zijn:

voor zeilvisschersvaartuigen en schepen, uitsluitend bestemd en gebruikt voor vaart over de Wadden, de monden van de Wezer en de Elbe en door het Kaiser Wilhelmkanaal tot Kiel 1

voor zeilschepen van 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud en daar beneden en stoomvisschersvaartuigen 2

voor passagiersschepen 6

voor alle andere schepen een voldoend aantal ter beoordeeling in elk bijzonder geval van den ambtenaar van de scheepvaartinspectie.

Aan boord van alle schepen van meer dan 400 ton (2.83 M³.) bruto inhoud moet bovendien ten minste één reddingboei met licht, dat in het water ontbrandt, aanwezig zijn.

In het derde lid van artikel 17 wordt in plaats van: „en goed onderhouden zijn" gelezen: „, goed onderhouden en doelmatig zijn".

Het vierde lid van artikel 17 wordt gelezen als volgt:

4. Reddingboeien moeten hoefijzervormig en zoodanig verstijfd zijn, dat de opening 35 à 40 centimeter blijft, tenzij aan den ambtenaar van de scheepvaartinspectie blijkt, dat zij op 27 September 1909 reeds in gebruik waren genomen.

Art. XIII. Artikel 18 wordt gelezen als volgt:

Aan boord van elk schip moeten zich scheepsbooten bevinden naar den volgenden maatstaf:

a. schepen van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud, welke ingericht zijn voor het vervoeren van minder dan dertien passagiers, of die niet voor passagiersvervoer zijn ingericht, aan elke zijde één of meer booten van zoodanigen inhoud, dat alle opvarenden in de booten van eene zijde kunnen worden opgenomen;

b. schepen van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud, welke ingericht zijn voor het vervoeren van meer dan 12 passagiers, booten, waarvan de gezamenlijke inhoud en het aantal worden bepaald volgens Bijlage III van dit

besluit. Zou de gezamenlijke bootruimte, berekend volgens Bijlage III, grooter zijn dan noodig is om alle opvarenden te bevatten, dan kan worden volstaan met de hiervoor noodige bootruimte. Is de gezamenlijke bootruimte, berekend volgens Bijlage III, niet voldoende om alle opvarenden op te nemen, dan moet deze bootruimte aangevuld worden met vlotten, samenvouwbare booten en andere reddingsmiddelen, van voldoenden inhoud om met de scheepsbooten tezamen, alle opvarenden op te nemen;

c. alle andere schepen, met uitzondering van sleepbooten, welke slechts dienst doen in de onmiddellijke nabijheid van de havens, waar zij thuis behooren en welke te klein zijn om eene boot te voeren, één of meer booten groot genoeg om daarin alle opvarenden op te nemen.

Art. XIV. Het eerste en het tweede lid van artikel 19 worden gelezen als volgt:

1. Op nieuw te bouwen schepen moeten de in het vorige artikel onder *a* en *b* vermelde booten reddingbooten zijn. Hieronder zijn te verstaan booten, welke voor en achter scherp zijn en waarvan het drijfvermogen met ten minste 10 pct. der grootte is vermeerderd door het aanbrengen van luchtkasten of andere doeltreffende hulpmiddelen. Op schepen, welke op 1 Januari 1914 reeds bestonden of op stapel waren gezet, is het voldoende, indien de helft van het aantal booten aan dezen eisch beantwoordt, mits van de andere booten het drijfvermogen door doeltreffende hulpmiddelen met ten minste 5 pct. is verhoogd.

2. De booten moeten voldoende stevig gebouwd en in goeden staat zijn. De luchtkasten van de reddingbooten moeten van doelmatig materiaal en mogen niet van zink vervaardigd zijn. De luchtkasten van de reddingbooten mogen evenmin van hout vervaardigd zijn en moeten van schroefdoppen zijn voorzien, een en ander tenzij aan den ambtenaar van de scheepvaartinspectie is gebleken, dat de reddingboot reeds vóór 1 Januari 1914 in gebruik is genomen.

In het vierde lid van artikel 19 wordt in plaats van „nieuw" gelezen: „voor het eerst".

In het zesde lid van artikel 19 wordt in plaats van: „*c* en *d* van art." gelezen: „*a* en *b* van artikel."

Artikel XV. Het cijfer 1 staande voor het eerste woord van artikel 20 vervalt.

Het tweede lid van artikel 20 wordt geschrapt.

Art XVI. In het eerste lid van artikel 21 worden tusschen de woorden: „Alle" en „booten" ingevoegd de woorden: „aan dek gevoerde".

Aan het eerste lid van artikel 21 wordt toegevoegd: Schepen van meer dan 400 ton (2.83 M³.) bruto inhoud moeten voorzien zijn van inrichtingen, waardoor de booten zonder bemanning onder normale omstandigheden door ten hoogste vier man vlug buitenboord en te water kunnen worden gebracht, tenzij aan den ambtenaar van de scheepvaartinspectie blijkt, dat de schepen op 1 Januari 1914 reeds onder de Schepenwet vielen.

In het tweede lid van artikel 21 worden tusschen de woorden: „dolboord" en „moeten" ingevoegd de woorden: „van booten, gevoerd aan boord van schepen van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud".

Artikel XVII. De aanhef van het eerste lid van artikel 22 wordt gelezen:

1. In alle booten, uitgezonderd de booten aan boord van zeilvisschersvaartuigen en van schepen, uitsluitend bestemd en gebruikt voor vaart over de Wadden, de monden van de Wezer en de Elbe en door het Kaiser Wilhelmkanaal tot Kiel, moet aanwezig zijn: een roer met helmstok of juk en een stuurriem met dol; ten minste een riem en dol meer, dan voor het roeien benoodigd zijn (de riemen kunnen, desverkiezende, vervangen worden door pagaaijers).

In het tweede lid van artikel 22 worden tusschen de woorden: „visschersvaartuigen" en „moeten" ingevoegd de woorden: „en van schepen, uitsluitend bestemd en gebruikt voor vaart over de Wadden, de monden van de Wezer en de Elbe en door het Kaiser Wilhelmkanaal tot Kiel" en wordt in plaats van: „de noodige blauwlichten" gelezen: „ten minste drie blauwlichten, benevens een flambouw".

Het vierde lid van artikel 22 wordt gelezen als volgt:

4. In de booten, met uitzondering van de booten aan boord van zeilvisschersvaartuigen, mogen geene andere zaken worden geborgen, dan die, welke tot hare eigene uitrusting behooren. In de booten aan boord van zeilvisschersvaartuigen mag geen visch worden geborgen.

Art. XVIII. In het eerste lid van artikel 23 worden tusschen de woorden „De" en „bewegende" ingevoegd de woorden: „davidpotten moeten watervrij en de".

Aan het tweede lid van artikel 23 wordt toegevoegd: Op passagiersschepen moeten de volgens de sloepenrol als roeiers aangewezen schepelingen ten minste eens in de twee maanden geoefend worden in het roeien.

Art. XIX. Het tweede lid van artikel 24 wordt gelezen als volgt:

2. Schepen met een maximum-diepgang van ten minste 40 dM. of van meer dan 500 ton (2.83 M³.) bruto inhoud moeten een middel hebben om reddinglijnen te schieten, en ten minste drie lijnen, elke ten minste 200 M. lang. Eene gebruiksaanwijzing moet op eene zichtbare plaats in de nabijheid van het toestel worden opgehangen.

Art. XX. In het eerste lid van artikel 25 worden tusschen de woorden „zeilschepen" en „van" gevoegd de woorden: „, al of niet voorzien van een hulpmotor," en wordt in plaats van „100" gelezen „200".

In het tweede lid van artikel 25 wordt in plaats van „andere" gelezen „grootere" en worden tusschen de woorden „zeilschepen" en „moeten" gevoegd de woorden: „en zeilschepen met hulpmotorvermogen".

Het derde lid van artikel 25 wordt geschrapt. In verband hiermede wordt het vierde lid, derde lid.

Het nieuwe derde lid van artikel 25 wordt gelezen als volgt:

3. Aan boord van schepen en vaartuigen met stoomvermogen of motorvermogen, met uitzondering van booten in de kustsleepvaart, moet ten minste één werktuigelijk bewogen pomp van voldoende capaciteit, die onafhankelijk van het hoofdwerktuig kan gebruikt worden, aanwezig zijn, welke voor brandspuit is ingericht en voorzien is van buizen of slangen, ten einde elk gedeelte van het schip te kunnen bereiken. Voor booten in de kustsleepvaart geldt het voorschrift, vervat in het eerste lid.

Aan artikel 25 wordt een nieuw vierde lid toegevoegd, luidende:

4. Op stoom- en op motorschepen van meer dan 200 ton (2 83 M³.) bruto inhoud moet een brandrol aangeven, welke plaats iedereen schepeling bij brand is aangewezen. In elk logies moet een afschrift van die brandrol worden opgehangen.

In het zesde lid van artikel 25 wordt na den eersten zin toegevoegd: Op alle andere schepen van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud moet ten minste één rookmasker aanwezig zijn en bovendien op alle vrachtstoomschepen, motorschepen en schepen met hulpmotorvermogen een extincteur.

Art. XXI. Achter artikel 25 worden ingevoegd de artikelen 25*a*, 25*b*, 25*c*, 25*d* en 25*e*, luidende:

Artikel 25*a*. De commandobrug op elk stoomschip en op elk motorschip moet over de geheele breedte van het schip doorloopen, en zoodanige hoogte hebben, dat vandaar uit onder normale omstandigheden een vrij uitzicht over het voorschip wordt verkregen.

Artikel 25*b*. Schepen van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud moeten voorzien zijn van een stormladder, die voldoet aan alle daaraan redelijkerwijs te stellen eischen.

Artikel 25*c*. 1. De bergplaatsen voor gevulde lampen, petroleum en aangemaakte verf in open bussen moeten door ijzeren schotten zijn omgeven, een cementen vloer hebben, voorzien zijn van eene deugdelijke ventilatie-inrichting en niet in rechtstreeksche verbinding staan met de verblijven van passagiers of bemanning, tenzij aan den ambtenaar van de scheepvaartinspectie blijkt, dat het schip op 1 Januari 1914 reeds onder de Schepenwet viel.

2. De in het vorige lid vervatte voorschriften zijn niet van toepassing op zeilschepen van 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud en daar beneden, voor zoover de aan boord aanwezige inrichtingen naar het oordeel van den ambtenaar van de scheepvaartinspectie voldoende waarborgen voor de veiligheid opleveren.

Artikel 25*d*. Op kuilschepen moet, zoo de ambtenaar van de scheepvaartinspectie zulks noodig oordeelt, eene inrichting zijn, waarlangs de bemanning gelegenheid heeft zich van uit het middenschip veilig naar het voor- of achterschip te begeven, indien het schip toegeladen is tot zijn uitwateringsmerk en het geen deklast aan boord heeft.

Art. 25*e*. Op motorschepen mag de ruimte, waar de machines zijn opgesteld, niet in rechtstreeksche verbinding staan met de verblijven van passagiers en bemanning en moet deze ruimte een directen uitgang naar het dek hebben.

In verband met de opneming van artikel 25*c* wordt artikel 47 geschrapt.

Art. XXII. In artikel 26 worden tusschen de woorden „verbandmiddelen" en „aanwezig" gevoegd de woorden: „en eene desbetreffende handleiding".

In artikel 26 worden na den eersten zin toegevoegd de woorden: „De bedoelde handleiding wordt vanwege Onzen Minister uitgegeven".

Bijlage IV, bevattende de voorschriften betreffende de heel- en verbandmiddelen, wordt vervangen door de nieuwe Bijlage IV, welke als Bijlage B bij dit besluit is gevoegd.

Art. XXIII. In het eerste lid van artikel 27 wordt aan den eersten zin toegevoegd: „, alsmede een stroomkaart voor de Noordzee en het Engelsche Kanaal.

In het derde lid van artikel 27 wordt in

plaats van: „in de groote vaart" gelezen: „van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud"; en wordt aan het slot toegevoegd: „, alsmede een Zeemansalmanak".

Art. XXIV. In het eerste lid van artikel 28 wordt in plaats van: „1. Aan boord van zeilvisschersvaartuigen en zeilschepen in de kleine vaart" gelezen: „1. Aan boord van zeilvisschersvaartuigen, zeilschepen van 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud en daar beneden, visschersvaartuigen met hulpmotorvermogen en booten in de kustsleepvaart", en wordt in plaats van: „het tijdstip van in werkingtreding van dit besluit" gelezen: „27 September 1909".

In het eerste lid van artikel 28 worden tusschen de woorden „meening" en „van" gevoegd de woorden: „van den ambtenaar".

In het tweede lid van artikel 28 worden tusschen de woorden „kompassen" en „bekend" gevoegd de woorden: „of, indien meer kompassen aan boord zijn opgesteld, van ten minste twee kompassen,".

In het derde lid van artikel 28 worden tusschen de woorden: „door" en „de" gevoegd de woorden: „den ambtenaar van".

In het vierde lid van artikel 28 wordt in plaats van: „bij de inwerkingtreding van dit besluit" gelezen: „op 27 September 1909".

Art. XXV. In het eerste lid van artikel 29 wordt na den eersten zin toegevoegd: Van het hebben van een hoekmeetinstrument zijn echter vrijgesteld schepen, welker reizen zich niet verder uitstrekken dan de Oostzee tot de lijn Gothenburg—Frederikshaven en langs de Oostkust van de Noordzee van Calais tot het Aggerkanaal.

In het tweede lid van artikel 29 wordt in plaats van: „in de groote vaart" gelezen: „van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud."

In het derde lid van artikel 29 wordt in de plaats van: „in de groote vaart" gelezen: „van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud", en worden tusschen de woorden „en" en „gecontroleerd" gevoegd de woorden: „door eene der Filiaal-Inrichtingen van het Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut".

Aan het slot van het vijfde lid van artikel 29 wordt toegevoegd: „Op schepen, welker reizen zich niet verder uitstrekken dan de Oostzee, de Noordzee tot de lijn Orkneys—Shetlandseilanden—Stavanger, en het Kanaal tot de lijn Landsend—Kaap St. Matthieu, kan worden volstaan met een handlood met lijn, waarvan de lengte afhankelijk is van de diepte der vaarwateren, welke zij bevaren."

Art. XXVI. Artikel 30 wordt gelezen als volgt:

De bepalingen van de artikelen 27, 28 en 29 zijn niet van toepassing op gesleept wordende schepen.

Art. XXVII. In het vierde lid van artikel 13 wordt tusschen de woorden „onmiddellijk" en „geluid" gevoegd het woord „goed", en wordt aan het slot toegevoegd: Het onderste gedeelte van de stoomleibuis naar de fluit moet behoorlijk beschermd zijn. Motorschepen en schepen met hulpmotorvermogen moeten voorzien zijn van een goed klinkende fluit, ten einde, als de motor te werk staat, de voorgeschreven signalen te kunnen geven.

Art. XXVIII. In het eerste lid van artikel 33 wordt na den tweeden zin toegevoegd: „Een exemplaar van dezen leidraad moet zich aan boord van alle schepen, waarop electriciteit wordt toegepast, bevinden."

De woorden: „tenzij ook de noodverlichting electrisch is en automatisch wordt ontstoken, als de stroom in de hoofdgeleiding ophoudt". voorkomende aan het slot van het tweede lid van artikel 33, worden geschrapt.

Art. XXIX. In het eerste lid van artikel 34 worden tusschen de woorden: „visschersvaartuigen" en „eene" ingevoegd de woorden: „en baggermateriaal, hetwelk gesleept vervoerd wordt,".

In het derde lid van artikel 34 worden tusschen de woorden: „visschersvaartuigen" en „, een" ingevoegd de woorden: „en baggermateriaal, hetwelk gesleept vervoerd wordt".

Art. XXX. In het eerste lid van artikel 35 worden de woorden: „op aanvraag van den eigenaar" geschrapt, wordt in plaats van: „stoomlieren" gelezen: „lieren" en in plaats van: „stoomspil of een stoomlier": „werktuigelijk bewogen spil of een werktuigelijk bewogen lier".

Aan het eerste lid van artikel 35 wordt een nieuwe zin toegevoegd, luidende: De commissie is echter bevoegd om in bijzondere gevallen ten aanzien van kleine schepen vrijstelling te verleenen van het plaatsen op het achterschip van de bedoelde werktuigen.

In het tweede lid van artikel 35 worden tusschen de woorden: „hout" en „, eene" ingevoegd de woorden: „aan dek en in de ruimen".

Aan artikel 35 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

4. Bij vertrek naar zee na het innemen van eene houtlading, zullen een of meer bodemtanks met eene gezamenlijke gewichtsinhoud ten minste gelijk aan de helft van het gedurende de reis te verwachten meerder verbruik van kolen uit ruimen onder het hoofddek dan van uit die daarboven gelegen, benevens het te

verwachten gebruik aan water, ledig moeten zijn. Deze tanks welke dan gedurende de reis naar behoefte gevuld kunnen worden, moeten, tenzij aan den ambtenaar van de scheepvaartinspectie blijkt, dat het schip op 1 Januari 1914 reeds bestond of op stapel was gezet, van een langsschot zijn voorzien. Bovendien is de schipper verplicht in het journaal te vermelden de hoogte der deklast bij vertrek, alsmede dagelijks de slagzijde van het schip in graden uitgedrukt.

Art. XXXI. In het tweede lid van artikel 36 worden tusschen de woorden: „moet" en „voldoende" ingevoegd de woorden: „zoo noodig".

Art. XXXII. In het vijfde lid van artikel 37 wordt in plaats van: „aan dek" gelezen: „ ,zoo zij aan dek bevestigd zijn,", wordt het woord „moeten" gevoegd tusschen de woorden „en" en „tot", en wordt aan het slot toegevoegd: „Op schepen van 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud en daar beneden kan in plaats van deze kokers worden volstaan met ijzeren stangen, welke in de lading kunnen worden gestoken. De noodige thermometers voor het gebruik in de temperatuurkokers moeten aan boord aanwezig zijn".

In het zesde lid van artikel 37 wordt aan het slot toegevoegd: „ ,tenzij de ruimen verlicht worden door luchtdicht afgesloten electrische gloeilampen; smeltverzekeringen en stroomafsluiters mogen in deze ruimten niet aanwezig zijn".

In het zevende lid van artikel 37 worden tusschen de woorden: „moeten" en „de" ingevoegd de woorden: „ter beoordeeling van den ambtenaar van de scheepvaartinspectie".

In het negende lid van artikel 37 wordt in plaats van: „het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit reeds in aanbouw of afgebouwd zijn" gelezen: „27 September 1909 reeds in aanbouw of afgebouwd waren".

In het tiende lid van artikel 37 wordt in plaats van: „in de kleine vaart" gelezen: „van 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud en daar beneden, op welke havens deze ook varen".

Artikel XXXIII. Het eerste lid van artikel 39 wordt gelezen als volgt:

1. Licht ontplofbare stoffen, zooals buskruit, schietkatoen, slagkwik, dynamiet, enz. moeten, als zij benedendeks geborgen worden: 1°. in ruimten, welke hetzij door schotten, hetzij door haren kleeden afgesloten zijn van de andere lading, en tevens zooveel mogelijk verwijderd zijn van de machinekamer en van de bewoonde gedeelten van het schip, worden geborgen, en 2°. zoo mogelijk zoodanig zijn geplaatst, dat zij gemakkelijk geworpen, of onder water gezet kunnen worden.

In het derde lid van artikel 39 worden tusschen de woorden: „enz." en „moeten" ingevoegd de woorden: „en waaronder ook begrepen zijn de lichtontvlambare stoffen, welke bestemd zijn als brandstof voor de in het schip geplaatste werktuigen", en wordt aan het slot toegevoegd:

„Op schepen, welke niet in het bijzonder voor dit doel zijn ingericht, mogen zij als lading alleen vervoerd worden in hermetisch gesloten stalen cilinders".

Het vierde lid van artikel 39 wordt gelezen als volgt:

4. Stoffen, welke gassen kunnen ontwikkelen, die door hunne vergiftige eigenschappen gevaar voor menschenlevens kunnen doen ontstaan, zooals het geval is met sommige soorten ferrosilicium, mogen alleen benedendeks geborgen worden als zij waterdicht verpakt zijn. Stoffen, welke gassen kunnen ontwikkelen, welke, vermengd met lucht, ontplofbare mengsels vormen, zooals o. a. calciumcarbiet, moeten altijd waterdicht verpakt zijn. Op zeilschepen kan na verkregen vergunning van den ambtenaar van de scheepvaartinspectie van de naleving van dit voorschrift worden afgeweken.

Na het vierde lid van artikel 39 wordt een nieuw vijfde lid toegevoegd, luidende als volgt:

5. Onverminderd het bepaalde in het Koninklijk besluit van 15 October 1885 (*Staatsblad* n°. 187), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 27 Juni 1912 (*Staatsblad* n°. 194), is het innemen in eene Nederlandsche haven van de in het eerste, derde en vierde lid van dit artikel bedoelde stoffen als lading in een passagiersschip niet geoorloofd, tenzij door het districtshoofd van de scheepvaartinspectie, in aanmerking genomen de wijze van verpakking en van inlading en de hoeveelheid der in te laden stoffen, vooraf eene schriftelijke vergunning is verleend. Indien stoffen als in het eerste, derde en vierde lid van dit artikel bedoeld, in eene niet-Nederlandsche haven als lading in een passagiersschip worden ingenomen, moet dit in het scheepsjournaal worden vermeld en moet daarin tevens worden aangeteekend, wat bij de inlading en gedurende de reis is gedaan, om ongelukken als gevolg van de aanwezigheid dezer lading te voorkomen.

Het vijfde lid wordt zesde lid, het zesde lid wordt zevende lid en het zevende lid wordt achtste lid.

Aan artikel 39 wordt een nieuw negende lid toegevoegd, luidende:

9. Flesschen met bijtende zuren mogen in de ruimen niet anders geborgen worden dan in eene bedding van kalk, of als deze niet te verkrijgen is, van eene andere doelmatige stof, ten minste 30 cM. dik.

Art. XXXIV. In het eerste lid van artikel 40 wordt in plaats van „art." gelezen „artikel".

Art. XXXV. Het eerste lid van artikel 41 wordt gelezen als volgt:

1. De bemanning van een stoom- of motorschip, dat niet grooter is dan 700 ton (2,83 M³.) bruto en niet langer dan 60 M., moet voldoende zijn om, behalve den schipper of den wachthebbenden stuurman, te allen tijde ten minste aan dek te hebben een roerganger en een uitkijk. Is het stoom- of motorschip grooter, dan moet op elke wacht bovendien nog een man aan dek beschikbaar zijn. Op de wacht in de machinekamer moet op elk stoomschip en op elk motorschip, behalve den machinist, nog een man zijn, die, voor zoover het een stoomschip betreft, in de machinekamer of op de stookplaats en, voor zoover het een motorschip betreft, in de machinekamer eenigszins gewend is, tenzij in verband met de beperkte ruimte en de kleine afstanden tusschen de verschillende deelen in de machinekamer, of in verband met de aanwezigheid van bijzondere inrichtingen, de behandeling van de werktuigen aldaar, volgens het oordeel van den ambtenaar van de scheepvaartinspectie, veilig aan één man kan worden toevertrouwd. Op stoomschepen, waar eene der stookplaatsen onmiddellijk aan de machinekamer grenst en van hieruit rechtstreeks zonder het openen van deuren te bereiken is, kan de aldaar dienstdoende stoker of een der aldaar dienstdoende stokers, als de voorgeschreven tweede man worden beschouwd. De ambtenaar van de scheepvaartinspectie is bevoegd met het oog op inrichting, grootte of bestemming van het schip aanvulling van het wachtdoend personeel aan dek en in de machinekamer voor te schrijven.

Na het tweede lid van artikel 41 worden een nieuw derde en een nieuw vierde lid toegevoegd, luidende als volgt:

3. Indien aan boord twee of meer gediplomeerde stuurlieden of twee of meer gediplomeerde machinisten aanwezig zijn, moet de zeewacht zoowel aan dek als in de machinekamer steeds aan een gediplomeerde worden opgedragen. Ongediplomeerden, die met dispensatie varen in de plaats van een gediplomeerde worden voor de toepassing van laatstbedoeld voorschrift als gediplomeerden beschouwd.

4. Het is den schipper van een varend visschersvaartuig onder alle omstandigheden verboden den dekdienst op dat vaartuig over te laten aan minder dan twee personen; deze personen moeten bekend zijn met de bepalingen op het uitwijken, terwijl ten minste één van hen lichamelijk geschikt moet zijn. Voor een schip, dat aan de haringnetten ligt, kan met één man, die lichamelijk geschikt is, worden volstaan.

Het derde lid van artikel 41 wordt vijfde lid, het vierde lid wordt zesde lid en het vijfde lid wordt zevende lid.

In het vijfde lid van artikel 41 wordt in plaats van: „in zee wordt opgedragen" gelezen: „in zee kan worden opgedragen", en worden tusschen de woorden: „(uitkijken)" en „,moeten" gevoegd de woorden: „alsmede de ongediplomeerde personen, aan wie de wacht op de brug of in de machinekamer wordt opgedragen".

In het vijfde lid van artikel 41 wordt na den eersten zin een nieuwe zin ingevoegd, luidende: „Indien korten tijd vóór het vertrek van een schip de bemanning moet worden aangevuld, kan, indien dringende omstandigheden nopen tot aanmonstering van personen, die niet in het bezit zijn van geneeskundige verklaringen, als in dit lid bedoeld, daarvoor vergunning worden gegeven, en wel in het buitenland door den bevoegden consulairen ambtenaar, in de koloniën door den bevoegden kolonialen ambtenaar en in Nederland door het districtshoofd van de scheepvaartinspectie.

Het vijfde lid van artikel 41 wordt zevende lid en wordt gelezen als volgt:

„7. Overmacht voorbehouden, mag niemand eenige wacht betrekken, indien hij niet in de vijftien uren, die aan die wacht voorafgaan, gedurende ten minste drie uren achtereen vrij van dienst is geweest".

Art. XXXVI. Het opschrift van § 9 van Hoofdstuk III wordt gelezen als volgt:

„§ 9. *Bijzondere bepalingen betreffende het vervoeren van passagiers en van dekpassagiers*".

Art. XXXVII. Artikel 42 wordt gelezen als volgt:

Het is, behoudens het bepaalde in artikel 46*bis*, verboden een schip, dat niet is een passagiersschip, te bezigen voor het vervoeren van meer dan 12 passagiers.

Art. XXXVIII. De aanhef van het eerste lid van artikel 43 wordt gelezen:

1. Op passagiersschepen mogen ruimten, waar passagiers verblijven, niet lager . . . . .

De aanhef van het eerste lid van artikel 44 wordt gelezen:

1. Op passagiersschepen moet voor reizen, die langer dan 48 uur duren, voor elken passagier . . . . .

De aanhef van het eerste lid van artikel 45 wordt gelezen:

1. Op passagiersschepen moeten voor de passagiers beschikbaar zijn:

De aanhef van artikel 46 wordt gelezen:

Op passagiersschepen moeten . . . . .

Art. XXXIX. Achter artikel 46 wordt ingevoegd een artikel 46*bis*, luidende:

Artikel 46*bis*. Vervoer van meer dan twaalf dekpassagiers in de Middellandsche Zee, de Roode Zee, den Golf van Aden, den Indischen Oceaan en de Caraïbische Zee is ook met een schip, hetwelk niet is een passagiersschip, toegestaan, mits de ondervolgende voorwaarden worden nageleefd:

1°. dat er voor alle aan boord aanwezige personen voldoende ruimte in de booten beschikbaar is;

2°. dat het op de certificaten van deugdelijkheid te vermelden aantal dekpassagiers niet mag worden overschreden;

3°. dat voor alle aan boord aanwezige personen een reddinggordel beschikbaar is;

4°. dat op de schepen ten minste zes reddingboeien en bovendien een reddingboei met licht, hetwelk in het water ontbrandt, aanwezig zijn;

5°. dat er voor iederen dekpassagier ten minste 0,85 M². vrije dekruimte aanwezig is;

6°. dat het aantal vervoerde dekpassagiers behoorlijk in het scheepsjournaal wordt vermeld.

7°. dat de in den aanhef van het artikel omschreven geographische grenzen niet mogen worden overschreden.

Art. XXXX. In artikel 50 wordt in plaats van „21—24, 26" gelezen: „21—25, 25*b*, 25*c*, 25*d*, 25*e*, 26, 29".

Art. XXXXI. Artikel 51 wordt gelezen als volgt:

Met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden wordt gestraft:

a. de eigenaar, die niet zorgt, dat zijn schip binnen den tijd, bepaald in artikel 15, eerste lid, in een dok of op andere wijze wordt droog gezet;

b. de schipper, die met zijn schip eene reis onderneemt of voortzet, terwijl het schip eene dekkading hout van meer dan 5 pct. van zijn draagvermogen voert, zonder dat voor zijn schip een speciaal certificaat voor de houtvaart is afgegeven, hetwelk nog geldig is op het oogenblik van het ondernemen of voortzetten der reis;

c. de eigenaar of de schipper, die niet het geldige speciale certificaat voor de houtvaart op eerste aanvraag vertoont aan de in artikel 63 van de Schepenwet bedoelde ambtenaren.

Niet strafbaar is hij, die aan voormelde aanvraag geen gevolg geeft, omdat hij dat stuk nog niet heeft kunnen verkrijgen;

d. de schipper van een passagiersschip, die in eene Nederlandsche haven stoffen, als in het eerste, derde en vierde lid van artikel 39 bedoeld, als lading inneemt zonder daartoe vooraf van het districtshoofd van de scheepvaartinspectie eene schriftelijke vergunning, als bedoeld in het vijfde lid van artikel 39, te hebben verkregen;

e. de schipper, die een schip, hetwelk niet is een passagiersschip, bezigt voor het vervoeren van meer dan twaalf passagiers;

f. de schipper, die bij een vervoer als bedoeld in artikel 46*bis* niet zorgt, dat de voor dat vervoer gestelde voorwaarden worden nageleefd.

Art. XXXXII. Overal waar in den algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 5, 9 en 17 van de Schepenwet, gesproken wordt van den „bevoegden" of den „ter plaatse bevoegden" ambtenaar van de scheepvaartinspectie, dan wel van het „bevoegde" districtshoofd van de scheepvaartinspectie, vervallen de woorden „bevoegden", „ter plaatse bevoegden" en „bevoegde".

b. te bepalen, dat de tekst van den algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 5, 9 en 17 van de Schepenwet, zooals deze is gewijzigd krachtens de artikelen I tot en met XXXXII, zoo spoedig mogelijk na de totstandkoming van dit besluit op Onzen last in het *Staatsblad* wordt geplaatst in eene doorloopende reeks van artikelen, met wijziging dienovereenkomstig van de aanhaling daarin van artikelen of gedeelten van artikelen.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 5den November 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) TREUB.

(*Uitgeg.* 15 *Nov.* 1913.)

BIJLAGE A.

19 . JOURNAAL

van het Nederlandsche $\frac{\text{stoom}}{\text{zeil}}$ Visscherschip

genaamd:

gemerkt:

Schipper:

Het journaal wordt gehouden ingevolge:

Art. 9, 1e lid onder *d* van de Schepenwet;

Art. 14 van den daarbij behoorenden Algemeenen Maatregel van Bestuur; en

Art. 60 van het Burgerlijk Wetboek; (inschrijving van sterfgevallen aan boord.)

De bladwijzer moet omtrent de daar aangewezen onderwerpen, onmiddellijk en volledig worden bijgehouden.

De kolommen, waarvan de hoofden niet zijn ingevuld, kunnen voor het visscherijbedrijf worden gebruikt en hiervoor naar de behoefte met hoofden bedrukt worden.

BLADWIJZER.

ONDERWERPEN.	Bladzijden van het journaal.
Ziekte $\frac{\text{en}}{\text{of}}$ verwonding van opvarenden.	
Overlijden van opvarenden.	
Nalatenschap van overledenen.	
Ontslag, achterblijven of desertie van opvarenden.	
Aanvaringen of aandrijvingen.	
Aan den grond loopen en andere ongevallen.	
Dokken of op andere wijze droogzetten.	
Kompas compenseeren.	
Verificatie of aankoop van nieuwe zeekaarten.	
Wanneer de boot buiten boord is geweest.	
Verlies van netten en het visschen van netten of andere voorwerpen.	
Ontvangen hulp van, of verleende hulp aan iedere vaartuigen.	

dag 19 .

Wachten.	Glazen.	Gestoomde of gezeilde koers.	Drift.	Miswijzing.	Behouden koers.	Minuten Verheid.	Aantal slagen der machine waarmede is gestoomd.	Wind.	Stand van den Barometer.							Voorvallen en opmerkingen over schip, kracht van wind, toestand van zee, lucht (zichtbaarheid) diepte en grondsoort enz.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.
A																	
P																	
E																	
H																	
D																	
V																	

Afgevaren Breedte . . . . Afgevaren Lengte . . . . Geobserveerde Breedte . . . Waargenomen fout van het kompas:
Bekomen Breedte . . . . . Bekomen Lengte. . . . . Generale koers en verheid . . . bij kompas-koers . . . fout
Restant kolen, (1) gisteren op den middag: . . . tonnen. Het . . etmaal in zee. " " " "
Sedert gisterenmiddag verbruikt: _____ " " " " "
Restant kolen, heden op den middag: _____ " " " " "

De Schipper,

(1) Op motorschepen te vervangen door de soort brandstof, die daar aan boord gebruikt wordt. *De Stuurman,*

N.B. Ter visscherij behoeven de kolommen 2 tot en met 10 niet te worden ingevuld en kan over de verticale lijnen heen worden geschreven tot het doen van mededeelingen van allerlei aard. De kolommen 11 tot en met 17 kunnen steeds gebezigd worden voor mededeelingen, speciaal de visscherij betreffende. Invulling van de kolommen 2, 3, 4, 5 en 10 en mededeeling van de generale koers en verheid in de journalen voor visschersvaartuigen is vóór 1 Januari 1916 niet vereischt.

dag 19 .

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.
A																	
P																	
E																	
H																	
D																	
V																	

Afgevaren Breedte . . . . Afgevaren Lengte . . . . Geobserveerde Breedte . . . Waargenomen fout van het kompas:
Bekomen Breedte . . . . . Bekomen Lengte. . . . . Generale koers en verheid . . . bij kompas-koers . . . fout
Restant kolen, gisteren op den middag: . . . tonnen. Het . . etmaal in zee. " " " "
Sedert gisterenmiddag verbruikt: _____ " " " " "
Restant kolen, (1) heden op den middag: _____ " " " " "

De Schipper,

(1) Op motorschepen te vervangen door de soort brandstof, die daar aan boord gebruikt wordt. *De Stuurman,*

N.B. Ter visscherij behoeven de kolommen 2 tot en met 10 niet te worden ingevuld en kan over de verticale lijnen heen worden geschreven tot het doen van mededeelingen van allerlei aard. De kolommen 11 tot en met 17 kunnen steeds gebezigd worden voor mededeelingen, speciaal de visscherij betreffende. Invulling van de kolommen, 2, 3, 4, 5 en 10 en mededeeling van de generale koers en verheid in de journalen voor visschersvaartuigen is vóór 1 Januari 1916 niet vereischt.

Behoort bij Koninklijk besluit van den 5den November 1913 (*Staatsblad* nº. 407).

Mij bekend, *De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel,* (*get.*) TREUB.

BIJLAGE *B*.

—

Heel- en verbandmiddelen.

Wanneer geen geneeskundige aan boord is, moeten aanwezig zijn de in achterstaande lijst vermelde:

I. middelen voor inwendig gebruik,

II. middelen voor uitwendig gebruik,

III. ontsmettingsmiddelen,

IV. verbandmiddelen,

in hoeveelheden als daarin vermeld, met de daarbij behoorende aanwijzingen.

De heel- en verbandmiddelen moeten gepakt zijn in één of meer kisten, vervaardigd van goed droog hout, van ten minste één centimeter dik, met koperen houtschroeven.

Zijn de verbandmiddelen met de overige middelen in één kist gepakt, dan moeten zij door een houten tusschenschot van deze zijn gescheiden.

Artikelen, niet in achterstaande lijst vermeld, mogen niet met de voorgeschrevene in dezelfde kist zijn geborgen.

In elke kist moet aan de binnenzijde van het deksel eene duidelijke leesbare inhoudsopgave zijn bevestigd.

Op elke eenheid van verpakking moet de inhoud met de in de lijst gegeven „benaming" worden vermeld.

Op de eenheden van verpakking der middelen die met * of ** zijn aangeduid moet een merk zijn aangebracht, waaruit blijkt, dat de inhoud door een apotheker is ingeleverd. Dit merk moet bij de middelen die met ** zijn aangeduid, zoodanig zijn aangebracht, dat de eenheid niet kan geopend worden, zonder dat het merk beschadigd wordt.

WERKING.	BENAMING.	SAMENSTELLING (volgens de Nederl. Pharmacopee).	Verpakking.	Visschersvaartuigen.	Schepen van 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud en daar beneden.	Schepen van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud. waarvan de overtocht niet langer dan een etmaal duurt.	Schepen van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud. met langere reizen dan een etmaal. Voor iedere 50 verblijfdagen en gedeelten daarvan (*zie noot*).
				A.	B.	C.	D.
I. Middelen voor inwendig gebruik.							
Purgeermiddel	**Wonderolie.	Oleum Ricini.	Flesch.	150 G.	100 G.	—	15 G. met kleinste hoeveelh. van 100 G.
Stopmiddel.	**Bismuth-opium-tabletten.	Nitratis bismuthici basici 0.300 G. Pulveris Opii 0.030 G.	Buisje van 10 st.	30 St.	20 St.	20 St.	1 St. „ „ „ „ 10 St.
Koortsmiddel.	**Kinine-tabletten.	Hydrochloratis Chinini 0.250 G.	idem.	—	—	—	4 St. „ „ „ „ 10 St.
Pijnstillend middel.	**Aspirine-tabletten.	Acidi acetylo-salicylici 0.500 G.	idem.	30 St.	20 St.	20 St.	1 St. „ „ „ „ 10 St.
Hoestmiddel.	**Hoest-tabletten.	Pulveris Opii compos'ti 0.100 G.	idem.	30 St.	20 St.	20 St.	1 St. „ „ „ „ 10 St.
Maagmiddel.	**Maagzout.	Bicarbonatis natri 0.400 G. Bicarbonas natricus.	Flesch.	50 G.	50 G.	—	5 G. „ „ „ „ 50 G.
Druipermiddel.	**Copaiva-balsem.	Balsamum Copaivae.	idem.	—	—	—	2½ G. „ „ „ „ 30 G.
II. Middelen voor uitwendig gebruik.							
Wond- en oogwater.	**Boorwater.	Solutio Acidi borici 3 %.	Flesch.	500 G.	500 G.	—	50 G. „ „ „ „ 500 G.
Tegen ongedierte.	**Petroleum met groene zeep.	Olei Petrae venalis, Saponis viridis, Aquae aā partes aequales.	idem.	200 G.	100 G.	—	25 G. „ „ „ „ 100 G.
Strooipoeder bij zweren.	**Dermatol.	Gallas bismuthicus basicus.	Strooibus.	—	—	—	¼ G. „ „ „ „ 5 G.
Brandmiddel.	**Lijnolie met kalkwater.	Olei Lini, Solutionis Hydratis calcici aā partes aequales.	Flesch.	300 G.	200 G.	200 G.	25 G. „ „ „ „ 200 G.
Gorgelmiddel.	**Kaliumchloraattabletten.	Chloratis kalici, 1 G.	Buisje van 10 st.	30 St.	20 St.	—	1 St. „ „ „ „ 10 St.
Wondmiddel.	*Peru-balsem.	Balsamum peruvianum.	Tube.	50 G.	25 G.	25 G.	5 G. „ „ „ „ 25 G.
idem.	*Boorzalf.	Lanolinum cum Acido borico 10 %.	idem.	50 G.	25 G.	25 G.	5 G. „ „ „ „ 25 G.
idem.	**Jood-tinctuur.	Solutio Jodii spirituosa.	Nauwmonds stopflesch met houten omhulsel.	15 G.	10 G.	10 G.	½ G. „ „ „ „ 10 G.
III. Ontsmettingsmiddelen.							
Ontsmettingszeep.	**Kresolzeep oplossing.	Liquor Kresoli saponatus.	Flesch.	—	—	—	⅛ L. „ „ „ „ ½ L.

BENAMING.	Verpakking.	Visschers-vaartuigen.	Schepen van 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud en daar beneden.	Schepen van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud. waarvan de overtocht niet langer dan een etmaal duurt.	Schepen van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud. met langere reizen dan een etmaal. Voor iedere 50 verblijfdagen en gedeelten daarvan (*zie noot*).
		A.	B.	C.	D.
IV. Verbandmiddelen.					
**Geperste watten, in rollen, met papier doorschoten breed 10 cM.	Rol à 25 G.	200 G.	100 G.	50 G.	50 G. met kleinste hoeveelh. van 100 G.
**Hydrophile gaas	Pakje à $16 \times 1/16$ M.	1 M.	1 M.	1 M.	$1/16$ M. „ „ „ „ 1 M.
** idem	idem à $1/4$ M.	$1/4$ M.	$1/4$ M.	$1/4$ M.	$1/8$ M. „ „ „ „ $1/4$ M.
** idem	idem à $1/2$ M.	$1/2$ M.	$1/2$ M.	$1/2$ M.	$1/8$ M. „ „ „ „ $1/2$ M.
Cambric windsels, lang 5 M., breed 5 cM.	Pakje.	5 St.	5 St.	2 St.	$1/20$ St. „ „ „ „ 5 St.
idem. „ 5 M., breed 8 cM.	idem.	5 St.	5 St.	2 St.	$1/20$ St. „ „ „ „ 5 St
Snelverband, klein	idem.	3 St.	3 St.	1 St.	1 St. in 3 soorten. „ „ „ „ 3 St.
idem , middelsoort	idem.	2 St.	2 St.	1 St.	
idem , groot	idem.	1 St.	1 St.	1 St.	
Δ doek, met, en zonder figuren	idem.	3 St. (1 met fig.)	3 St. (1 met fig.)	1 St. (met fig.)	$1/4$ St. „ „ „ „ 3 St. (1 met fig.)
Caoutchouc hechtpleister, lang 5 M., breed $1 1/4$ cM.	Spoel.	1 St.	1 St.	1 St.	$1/40$ St. „ „ „ „ 1 St.
Veiligheidsspelden, van roestvrij metaal, in verschillende grootten	Pakje.	12 St.	12 St.	12 St.	1 St. „ „ „ „ 12 St.
Spalken, ten minste lang 25 cM.	—	eenige.	eenige.	eenige.	eenige.
Vette watten, in rollen, lang 2 M., breed 10 cM.	Rol.	2 St.	2 St.	2 St.	$1/4$ St. met kleinste hoeveelh. van 2 St.
Engelsch pluksel à $1/4$ M.	Opgerold in pakje.	1 St.	1 St.	1 St.	$1/10$ St. „ „ „ „ 1 St.
Billroth-battist, lang 1 M., breed 25 cM.	idem.	1 St.	1 St.	1 St.	$1/10$ St. „ „ „ „ 1 St.

Bovendien moet ieder vaartuig aan boord hebben: eene van Rijkswege uitgegeven gedrukte handleiding voor het gebruik der middelen, voorts een splintertang en een verbandschaar, beide van roestvrij metaal, terwijl de schepen, vallende onder de vierde rubriek, een maximaal-koortsthermometer aan boord moeten hebben.

Noot. Het getal „verblijfdagen" verkrijgt men door het aantal opvarenden te vermenigvuldigen met het aantal dagen vermoedelijke duur der reis: méér dan 2000 verblijfdagen worden niet berekend.

Behoort bij Koninklijk besluit van den 5den November 1913 (*Staatsblad* nº. 407).

Mij bekend,

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, (*get.*) TREUB.

5 *November* 1913. BESLUIT tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 27 November 1865 (*Staatsblad* nº. 130). S. 408.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 12 Juni 1913, nº. 3605, Afdeeling Nijverheid;

Den Raad van State gehoord (advies van 22 Juli 1913, nº. 25);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 31 October 1913, nº. 4818, afdeeling Nijverheid;

Gelet op artikel 24 van de wet van 1 Juni 1861 (*Staatsblad* nº. 53), houdende bepalingen omtrent den doortocht en het vervoer van landverhuizers, gewijzigd bij de wetten van 15 Juli 1869 (*Staatsblad* nº. 124) en van 25 April 1886 (*Staatsblad* nº. 64);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 Januari 1914 in het Koninklijk besluit van 27 November 1865 (*Staatsblad* nº. 130), gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 30 September 1869 (*Staatsblad* nº. 155), 21 Juli 1875 (*Staatsblad* nº. 138) en 12 Juni 1912 (*Staatsblad* nº. 187) de in de artikelen 1 tot en met X omschreven wijzigingen aan te brengen:

Art. I. In het derde lid van artikel 2, eersten zin, wordt in plaats van: „en goed onderhouden zijn" gelezen: „, goed onderhouden en doelmatig zijn".

Art. II. In het derde lid van artikel 2*a*, eersten zin, wordt in plaats van: „en goed onderhouden zijn" gelezen: „, goed onderhouden en doelmatig zijn".

Het vierde lid van artikel 2*a* wordt gelezen als volgt:

4. Reddingboeien moeten hoefijzervormig en zoodanig verstijfd zijn, dat de opening 35 à 40 c.M. blijft, tenzij blijkt, dat zij op 29 Juni 1912 reeds in gebruik waren genomen.

Art. III. Het tweede lid van artikel 2*b* wordt gelezen als volgt:

2. Is de gezamenlijke bootruimte, berekend volgens den maatstaf, vervat in het eerste lid, niet voldoende om alle opvarenden op te nemen, dan moet deze bootruimte aangevuld worden met vlotten, samenvouwbare booten en andere reddingsmiddelen, van voldoenden inhoud om met de scheepsbooten te zamen alle opvarenden op te nemen.

Art. IV. Het eerste en het tweede lid van artikel 2*c* worden gelezen als volgt:

1. Op nieuw te bouwen schepen moeten de in het vorige artikel bedoelde booten reddingbooten zijn. Hieronder zijn te verstaan booten, welke voor en achter scherp zijn en waarvan het drijfvermogen met ten minste 10 pCt. der grootte is vermeerderd, door het aanbrengen van luchtkasten of andere doeltreffende hulpmiddelen. Op schepen, welke op 1 Januari 1914 reeds bestonden of op stapel waren gezet, is het voldoende indien de helft van het aantal booten aan dezen eisch beantwoordt, mits van de andere booten het drijfvermogen door doeltreffende hulpmiddelen met ten minste 5 pCt. is verhoogd.

2. De booten moeten voldoende stevig gebouwd en in goeden staat zijn. De luchtkasten van de reddingbooten moeten van doelmatig materiaal en mogen niet van zink vervaardigd zijn. De luchtkasten van de reddingbooten mogen evenmin van hout vervaardigd zijn en moeten van schroefdoppen zijn voorzien; een en ander tenzij blijkt, dat de reddingboot reeds vóór 1 Januari 1914 in gebruik is genomen.

In het vierde lid van artikel 2*c* wordt in plaats van: „nieuw", gelezen: „voor het eerst".

Art. V. Het cijfer 1, staande voor het eerste woord van artikel 2*d*, vervalt.

Het tweede lid van artikel 2*d* wordt geschrapt.

Art. VI. In het eerste lid van artikel 2*e* worden tusschen de woorden: „Alle" en „booten" ingevoegd de woorden: „aan dek gevoerde".

Aan het eerste lid van artikel 2*e* wordt toegevoegd: „Schepen van meer dan 400 ton (2.83 M³.) bruto inhoud moeten voorzien zijn van inrichtingen, waardoor de booten zonder bemanning onder normale omstandigheden door ten hoogste vier man vlug buiten boord en te water kunnen worden gebracht, tenzij blijkt, dat de schepen op 1 Januari 1914 reeds onder de wet vielen".

Art. VII. In het eerste lid van artikel 2*f* wordt in plaats van: „benoodigd zijn. De riemen kunnen desverkiezend vervangen worden door pagaaijers;" gelezen: „benoodigd zijn (de riemen kunnen, desverkiezende, vervangen worden door pagaaijers);".

In het tweede lid van artikel 2*f* wordt in plaats van: „de noodige blauwlichten" gelezen: „ten minste drie blauwlichten, benevens een flambouw".

Art. VIII. In het eerste lid van artikel 2*g* worden tusschen de woorden: „De" en „bewegende" ingevoegd de woorden: „davidpotten moeten watervrij zijn en de".

Aan het tweede lid van artikel 2*g* wordt toegevoegd: „De volgens de sloepenrol als roeiers aangewezen schepelingen moeten ten minste

eens in de twee maanden geoefend worden in het roeien".

Art. IX. In het eerste lid van artikel 2*h* vervallen de woorden: „naar het oordeel van den bevoegden ambtenaar van de scheepvaartinspectie".

Het tweede lid van artikel 2*h* wordt gelezen als volgt:

2. Aan boord van alle schepen moeten middelen zijn om reddinglijnen te schieten, en ten minste drie lijnen, elke ten minste 200 M. lang. Eene gebruiksaanwijzing moet op een zichtbare plaats in de nabijheid van het toestel worden opgehangen.

Art. X. In het eerste lid van artikel 2*i* worden tusschen de woorden: „zeilschepen" en „moeten" ingevoegd de woorden: „en zeilschepen met hulpmotorvermogen".

In het tweede lid van artikel 2*i* worden tusschen de woorden: „stoomvermogen" en „moet" ingevoegd de woorden: „of motorvermogen", wordt in plaats van: „een stoompomp" gelezen: „één werktuigelijk bewogen pomp" en wordt in plaats van: „de groote machine" gelezen: „het hoofdwerktuig".

Achter het tweede lid van artikel 2*i* wordt een nieuw derde lid ingevoegd, luidende:

3. Eene brandrol moet aangeven, welke plaats iederen schepeling bij brand is aangewezen. In elk logies moet een afschrift van die brandrol worden opgehangen.

In verband met het opnemen van dit nieuwe derde lid wordt het derde lid vierde lid en wordt het vierde lid vijfde lid.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 5den November 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) TREUB.

(*Uitgeg.* 15 *Nov.* 1913.)

—

5 *November* 1913. MISSIVE van den Minister van Oorlog aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende vrijstelling van opkomst bij den landstorm.

1. Ingevolge art. 15, tweede lid, der Landweerwet en art. 7, tweede lid, der Landstormwet zijn in den algemeenen maatregel van bestuur, in eerstgenoemde bepaling bedoeld — het Landweer-Besluit II —, en in art. 14 van het Landstorm-Besluit aangewezen onderscheidenlijk de categorieën landweerplichtigen en landstormplichtigen, die in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden *niet* of *voorloopig niet* in werkelijken dienst behoeven te komen.

2. Uit vergelijking zal kunnen blijken, dat de categorieën, welke bij art. 14 van het Landstorm-Besluit worden vrijgesteld of voorloopig vrijgesteld van opkomst tot dienst bij den landstorm, ongeveer dezelfde zijn als die, welke bij den hiervoren bedoelden algemeenen maatregel van bestuur zijn vrijgesteld of voorloopig vrijgesteld van opkomst, in geval van oorlog enz. tot dienst bij de landweer.

3. Bij de aanwijzing van bedoelde categorieën van landweerplichtigen heeft de Regeering zich bepaald tot dezulke, die in oorlogstijd in hun werkkring volstrekt onmisbaar en niet door anderen te vervangen zijn en die derhalve in ieder geval in dien werkkring behooren te blijven, hetzij voorgoed, hetzij voorloopig. In eene meer omvangrijke opsomming van categorieën landweerplichtigen, die bedoelde vrijstelling zouden behoeven, wenschte de Regeering destijds niet te treden. Zulks in de eerste plaats niet, omdat het niet wel mogelijk is eene volledige opsomming te geven van allen, wier aanblijven in hun maatschappelijken werkkring meer of minder klemmend door het algemeen belang wordt gevorderd; ten andere niet, omdat art. 15, voorlaatste lid, der Landweerwet aan den Minister van Oorlog ruimschoots gelegenheid geeft de categorieën van vrijgestelden naar de behoeften van den publieken dienst en van het sociale leven aan te vullen.

4. Het lag in de bedoeling, van deze bevoegdheid gebruik te maken in dien zin, dat te geschikter tijd zou worden bepaald, dat tot dienst bij de landweer niet behoeven op te komen de dienstplichtigen:

a. die werkzaam zijn hetzij aan een der departementen van algemeen bestuur, hetzij in eene betrekking, onder een van die departementen ressorteerende, voor zooveel deze dienstplichtigen in hun werkkring onmisbaar en niet te vervangen zijn en zij niet reeds zijn vrijgesteld bij den hiervoren meerbedoelden algemeenen maatregel van bestuur;

b. die deelhebben aan het bestuur van eene provincie of eene gemeente en voor dat bestuur onmisbaar zijn en niet reeds zijn vrijgesteld als bovenbedoeld;

c. die werkzaam zijn bij eene provinciale of gemeentelijke instelling, waarbij dan wel in eene positie, waarin zij onmisbaar en niet te

vervangen zijn en waarin zij in het algemeen belang moeten gehandhaafd blijven.

5. Door eene dergelijke regeling zou, zooals destijds werd en ook thans nog wordt gemeend, op de meest doeltreffende wijze worden tegemoet gekomen aan de belangen, waarop de wetgever bij art. 15, derde lid, der Landweerwet het oog heeft gehad.

6. Gelijke toepassing en bestemming nu werden bij de samenstelling van art. 14 van het Landstorm-Besluit toegedacht aan art. 7, derde lid, der Landstormwet.

7. Zoodoende zou ook te dezen eene regeling zijn te treffen, welke in de praktijk het best zou voldoen en het zekerst zou beantwoorden aan het beginsel, dat bij het vorderen van diensten in oorlogstijd aan den openbaren dienst geen krachten worden onttrokken, welke voor zijne behoeften, voor zijn bestaan en voor het sociale leven onontbeerlijk zijn te achten.

8. Ik acht het thans noodig om ten opzichte van de hiervoren in het vierde lid onder *b* en *c* bedoelde personen, *voor zooveel zij tot den landstorm behooren*, bedoelde regeling te treffen.

9. Uit dien hoofde heb ik de eer, UHoogedelgestrenge uit te noodigen, wel te willen nagaan, wie van de onder de punten *b* en *c* bedoelde personen in Uwe provincie als dienstplichtige bij den *landstorm* voor vrijstelling of voorloopige vrijstelling van opkomst in werkelijken dienst naar Uw oordeel in aanmerking moeten komen.

Uw aandacht zij er op gevestigd — zij het ook ten overvloede — dat in de eene gemeente de behoefte kan bestaan aan de onafgebroken aanwezigheid van personeel in een bepaalden werkkring, terwijl in een andere gemeente die behoefte met opzicht tot gelijken werkkring niet bestaat; dit zal bijv. het geval zijn met ambtenaren ter gemeente-secretarie, gemeenteontvangers, ambtenaren van den burgerlijken stand, personeel bij den reinigingsdienst, bij de verlichting, bij de drinkwater-voorziening, bij de brandweer, bij den geneeskundigen dienst.

10. Het komt mij wenschelijk en noodig voor, de vrijstelling aan meerbedoelde dienstplichtigen bij den landstorm niet persoonlijk te verleenen, doch het verleenen van die vrijstelling aan U over te laten. Wenschelijk ter vermijding van omvangrijken arbeid voor mijn Departement in deze materie, ten aanzien waarvan het militair belang niet strikt eischt, dat hare behandeling uitsluitend bij dit Departement geschiedt; noodig omdat ten aanzien van een wellicht niet onbelangrijk aantal dienstplichtigen van den landstorm de behoefte aan vrijstelling van opkomst eerst blijkt bij intredenden oorlogstoestand en alsdan het Departement van Oorlog, zoo al bereikbaar, in vele gevallen niet spoedig genoeg te bereiken zal zijn om de voor belanghebbenden noodzakelijke vrijstelling nog tijdig te verkrijgen.

11. Derhalve verzoek ik U, om aan diegenen der hiervoren onder de punten *b* en *c* bedoelde dienstplichtigen bij den landstorm, gevestigd in Uwe provincie, voor wie vrijstelling of voorloopige vrijstelling van opkomst in werkelijken dienst U blijkt noodig te wezen, zoodanige vrijstelling namens mij te verleenen. Komt de reden, waarom eene vrijstelling van opkomst door U is verstrekt, te vervallen, dan zal die vrijstelling Uwerzijds tijdig behooren te worden ingetrokken.

12. Gaarne zal ik jaarlijks in Januari eene, gemeentegewijze ingerichte, opgaaf van U ontvangen nopens de categorieën, waartoe de dienstplichtigen bij den landstorm, die op 1 Januari van het jaar in het genot zijn van eene door U verleende vrijstelling, als bedoeld, naar hun werkkring behooren. De categorieën van bij voortduring en van slechts voorloopig vrijgestelden gelieve U in die opgaaf gescheiden te houden.

13. Eene regeling der vrijstellingen, op grond van art. 15, derde lid, der Landweerwet, voor de onder *b* en *c* bedoelde personen voor zooveel deze *landweer*plichtig zijn, zal eerlang volgen.

—

10 *November* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

Uitlegging van de artt. 9 en 18 der Wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 61).

(Wet uitoefening Artsenijbereidkunst artt. 9 en 13.)

Voorzitter:
Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raadsheeren: Mrs. A. M. B. Hanlo, J. A. A. Bosch, C. O. Segers en H. Hesse.

A. R., 52 jaren, apotheker, geboren te Amsterdam, wonende te Arnhem, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Arnhem van 10 Juni 1913, waarbij hij in hooger beroep, met vernietiging van het vonnis van den Kantonrechter te Arnhem van 9 April 1913, is schuldig verklaard aan: „het als apotheker doen afleveren van vergiftige zelfstandigheden anders dan op het voorschrift

van eenen geneeskundige of aan apothekers, aan geneeskundigen tot het leveren van geneesmiddelen bevoegd, aan veeartsen of op schriftelijke en onderteekende aanvraag met opgave van het doel, waartoe de vergiftige zelfstandigheden dienen moeten, aan anderen, doch bij hem bekende personen", en, met toepassing van de artt. 13 en 31 der wet van 1 Juni 1865 (S. 61), juncto art. 10 n°. 19 en 11 der Invoeringswet, art. 23 Sr., veroordeeld tot betaling eener geldboete van f 100, en vervangende hechtenis van tien dagen, met last dat de in beslag genomen fleschjes zullen worden teruggeven aan Mevrouw de Weduwe G. H. B. (advocaat Mr. G. J. J. Salm te Amsterdam).

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. J. J. L. van Hangest baron d'Yvoy.

Dezen requirant was bij introductieve dagvaarding ten laste gelegd: „dat hij op 6 December 1912, althans omstreeks dien tijd te Arnhem als apotheker aan E. J. S., weduwe van G. H. B. heeft afgeleverd of doen afleveren eene hoeveelheid hydrochloras morphini, zijnde een vergiftige zelfstandigheid; zulks niet op het voorschrift van een deskundige, en evenmin op schriftelijke en onderteekende aanvraag met opgaat van het doel, waartoe die vergiftige zelfstandigheid dienen moest, en terwijl genoemde vrouw niet was apotheker, veearts of geneeskundige tot het leveren van geneesmiddelen bevoegd. De Rechtbank heeft in het aangevallen vonnis, met vernietiging van het vonnis des Kantonrechters, het subsidiair ten laste gelegde met de schuld van beklaagde daaraan bewezen verklaard, hetzelve gequalificeerd als „het als apotheker doen afleveren van vergiftige zelfstandigheden anders dan op het voorschrift van een geneeskundige of op schriftelijke en onderteekende aanvraag met opgaaf van het doel waartoe de vergiftige zelfstandigheden dienen moeten aan anderen doch bij hem bekende personen, of aan apothekers, aan geneeskundigen tot het leveren van geneesmiddelen bevoegd of aan veeartsen en beklaagde te dier zake met toepassing o. a. van artt. 13, 31 der Wet van 1 Juni 1865 (Stbl. 61) veroordeeld tot geldboete. Tegen die beslissing is bij pleidooi een cassatiemiddel voorgedragen luidende: „Schending althans verkeerde toepassing van de artt. 9 en 13 der Wet van 1 Juni 1865 (Stbl. 61), regelende de uitoefening der artsenijbereidkunst jtis. artt. 216, 257 Sv. doordien de Rechtbank ten onrechte beslist dat de aflevering der hydrochloras morphini heeft plaats gehad niet op voorschrift van een geneeskundige". Dit middel steunt hierop dat, wanneer een apotheker eenmaal in het bezit is van een recept waarop eene vergiftige zelfstandigheid is voorgeschreven en waarop niet voorkomt „ne iteretur" hij daaraan de bevoegdheid zou ontleenen om later aan dezelfde persoon, wie dat recept gold, die zelfde vergiftige zelfstandigheid af te leveren. Naar mijne meening is die opvatting onjuist. Mocht art. 9 der voornoemde wet al voorschrijven, dat de apotheker geen geneesmiddel mag afleveren dan op recept, of die met bepaalde aanduiding van het verlangd geneesmiddel gevraagd worden, en hieruit voortvloeien dat ook bij herhaling het op een eenmaal op recept voorgeschrevene mag worden afgeleverd, dit lijdt uitzondering waar geenerlei copie of verwijzing naar eenig recept plaats heeft, des te meer waar het de aflevering van vergiftige zelfstandigheden betreft. Art. 13 der evengenoemde wet schrijft uitdrukkelijk voor dat zoodanige zelfstandigheden, behoudens in enkele gevallen die zich hier niet voordoen, alléén mogen worden afgeleverd op voorschrift van een geneeskundige. Zoodanig voorschrift betrekking hebbende op een bepaald persoon voor een bepaald ziektegeval, afgegeven op een aangegeven tijdstip en vermeldende een aangewezen hoeveelheid van de vergiftige zelfstandigheid kan voor den apotheker niet anders zijn dan een machtiging om *die* hoeveelheid op *dat* tijdstip ten behoeve van *die* bepaalde persoon af te leveren; wat tegelijkertijd meer of later nog van die vergiftige zelfstandigheid wordt afgeleverd moet geacht worden zonder voorschrift van den geneeskundige, wiens bovenbedoeld voorschrift door het daaraan voldoen is uitgevoerd en beëindigd, te zijn verstrekt. Dit is ook de kennelijke bedoeling van het wetsvoorschrift, dat strekt om waarborgen tegen misbruik van vergiftige zelfstandigheden te geven. Dit doel zou allerminst worden bereikt indien een apotheker bevoegd was te handelen als thans is geschied. In een der vroegere wetsontwerpen 1856/57 kwam een bepaling voor dat het

apothekers verboden was eenig vergif af te leveren uitgezonderd als geneesmiddel, in het ontwerp 1861/62 kwam reeds eene bepaling voor dat het hem verboden was vergiftige zelfstandigheden af te leveren, zonder geneeskundig voorschrift, hetzij eenvoudige, hetzij samengestelde, daaronder vielen evenals in het tegenwoordig art. 13 ook recepten. De omstandigheid, dat het vergif als geneesmiddel is bestemd, kan dus den apotheker niet dekken. Er is een beroep gedaan op het feit dat op het recept niet voorkomt „ne reïteretur", en dat ook uit het gemis van die woorden de bevoegdheid tot herhaald afleveren voor den apotheker zou ontstaan. De wet kent echter die aanteekening niet, en al moge uit het gebruik daarin eene vingerwijzing voor de apothekers worden gezien het kan niet zijn een aan de wet ontleend voorschrift, in deze van eenig belang. Op grond van vorenstaande beschouwingen kom ik met de Rechtbank tot de slotsom dat waar elke aflevering van vergiftige zelfstandigheden een geneeskundig voorschrift nl. een origineel recept noodig is. Ik acht alzoo het middel ongegrond en heb de eer te concludeeren tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Hanlo;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi: (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat bij het bestreden vonnis wettig en overtuigend bewezen is verklaard met requirants schuld daaraan:

dat hij op 6 December 1912 te Arnhem als apotheker aan E. J. S., weduwe van G. H. B. heeft doen afleveren eene hoeveelheid hydrochloras morphini, — zijnde een vergiftige zelfstandigheid — zulks niet op voorschrift van eenen geneeskundige en evenmin op schriftelijke en onderteekende aanvraag met opgave van het doel, waarvoor die vergiftige zelfstandigheid dienen moest, en terwijl genoemde E. J. S. niet was apotheker, veearts of geneeskundige tot het leveren van geneesmiddelen bevoegd;

dat dit feit is gequalificeerd en de requirant deswege veroordeeld, zooals in het hoofd van dit arrest is vermeld;

O. wat het eenige cassatiemiddel betreft:

dat tot ondersteuning daarvan in hoofdzaak is aangevoerd, dat requirant in het bezit was van een recept van Dr. R. van Juni 1911 ten behoeve van Mevr. wed. B., waarop bedoelde morphine was voorgeschreven en op welk recept de woorden „ne iteretur" niet voorkwamen, zooals hij op grond van dit recept gerechtigd was bij voortduring ook zonder nader voorschrift van een geneeskundige de verlangde morphine te verstrekken;

dat derhalve de Rechtbank ten onrechte heeft beslist, dat de aflevering der Hydrochloras morphini heeft plaats gehad niet op voorschrift van eenen geneeskundige;

Ten aanzien van dit alles:

O. dat de wet van 1865 (S. 61) afzonderlijke bepalingen bevat voor het afleveren van geneesmiddelen in het algemeen en voor vergiften in het bijzonder;

dat die wet — behoudens thans niet ter zake doende voorschriften over den vorm waarin moet worden afgeleverd en het bewaren van recepten — den verkoop van geneesmiddelen in het algemeen geheel vrij laat met deze beperking alleen, dat blijkens haar art. 9 de aflevering niet mag geschieden dan hetzij op recept, hetzij met aanduiding van het verlangd geneesmiddel, met welke aanduiding wel eenerzijds werd bedoeld er tegen te waken, dat de apothekers zelve de geneesmiddelen zouden aanwijzen, die tot genezing eener omschreven ongesteldheid met vrucht zouden kunnen worden aangewend, maar anderzijds tevens beoogd werd de mogelijkheid open te laten van de herhaalde afgifte van een geneesmiddel, dat oorspronkelijk op recept was afgeleverd;

O. dat naast deze regeling van de aflevering van geneesmiddelen in het algemeen, in art. 13 derzelfde wet is opgenomen eene regeling der aflevering van vergiftige zelfstandigheden in het bijzonder, ook al zijn het geneesmiddelen of bestanddeelen daarvan, waarbij — behoudens de thans niet ter zake doende aflevering aan vakgenooten, geneeskundigen en veeartsen, — is voorgeschreven, dat vergiften niet mogen worden afgeleverd dan hetzij op het voorschrift van een geneeskundige, hetzij op schriftelijke aanvraag van aan den apotheker bekende personen met opgave van het doel;

dat in de, bij de totstandkoming dezer wet in de Staten-Generaal gewisselde stukken, uitdrukkelijk is vastgesteld, dat het

doel dezer voorschriften was de vrije aflevering van geneesmiddelen ten aanzien van vergiften te beperken en dit vooropgesteld ook moet worden aangenomen, dat met het verbod van aflevering anders dan op het voorschrift van een geneeskundige is bedoeld, dat zoodanige aflevering niet mag worden gedaan, dan op een ter zake van de aflevering gegeven voorschrift, dus niet op zoodanig voorschift gegeven ter zake van eene vroegere aflevering, ware het alleen maar omdat in dit laatste geval niet de minste waarborg zou bestaan, dat de aflevering gevraagd werd op het voorschrift van een geneeskundige, gegeven naar aanleiding van een door hem behandeld ziektegeval;

O. dat mitsdien het middel is ongegrond;

Verwerpt het beroep.

(Ned. Jur.)

—

13 *November* 1913. KONINKLIJK BESLUIT.

Autoriteit, bij wie moet worden aangevraagd de vrijstelling, bedoeld in art. 21, derde lid Militiewet.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door G. A. PETERS te *Neuzen*, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Zeeland* van 18 Juli 1913, n°. 121, 3de afd., waarbij hij niet-ontvankelijk is verklaard in zijn verzoek om vrijstelling van den dienst bij de militie als kostwinner;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 29 October 1913, n°. 316;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 November 1913, n°. 7573, afdeeling Binnenlandsch Bestuur.

Overwegende: dat Gedeputeerde Staten bij hun bovengemeld besluit, G. A. PETERS in zijn verzoek niet-ontvankelijk hebben verklaard uit overweging, dat uit de verstrekte inlichtingen blijkt, dat de redenen waarom vrijstelling wordt aangevraagd, reeds aanwezig waren op 21 Maart 1913, zoodat de vrijstelling op grond van art. 21, 3de lid, der Militiewet, aan hun College had moeten zijn gevraagd; dat volgens art. 42 van het Militiebesluit de bewijsstukken uiterlijk 14 April 1913 bij hun College hadden moeten zijn ingezonden;

dat appellant in beroep aanvoert, dat hij in het levensonderhoud van zijne echtgenoote en kind voorziet en deze onverzorgd zullen achterblijven, indien hij onder de wapenen moet komen, daar niemand van de wederzijdsche familie in staat is gedurende dien tijd in het onderhoud van zijn gezin te voorzien; dat deze redenen van vrijstelling ontstaan zijn door de geboorte van zijn kind op 7 Mei 1913;

Overwegende: dat volgens appellants bewering, de reden, waarom hij recht op vrijstelling van den dienst bij de militie wegens kostwinnerschap zoude hebben, is ontstaan nà 21 Maart 1913;

dat toch de geboorte van zijn kind heeft plaats gehad op 7 Mei 1913 en dat hij in zijn aan Ons gericht advies van 21 Mei 1913, nader bevestigd door zijn eveneens aan Ons gericht beroepschrift van 30 Juli 1913, vreest, dat bij deze vermeerdering van zijn huishouden door zijn verblijf in werkelijken dienst voldoende middelen tot levensonderhoud zouden komen te ontbreken aan zijn gezin;

dat — daargelaten of dit werkelijk het geval zal zijn — de mogelijkheid hiervan ten deze niet is uitgesloten en dat mitsdien moet worden aangenomen dat de reden, die aanleiding tot vrijstelling zoude kunnen geven, is ontstaan nà 21 Maart 1913;

dat volgens art. 21, derde lid, der Militiewet (*Staatsblad* 1912, n°. 21), in verband met de artt. 33 en volgende van het bij Ons besluit van 13 April 1912 (*Staatsblad* n°. 145) vastgesteld Militiebesluit, vrijstelling van den dienst bij de militie wegens kostwinnerschap, nà 21 Maart ontstaan, bij Ons moet worden aangevraagd, tot het verkrijgen van welke vrijstelling een staat van inlichtingen moet worden overgelegd, waartoe door of van wege dengene, die vrijstelling verlangt, in de maand November van het jaar, voorafgaande aan dat, waarin hij zoude moeten worden ingelijfd, bij den Burgemeester aanvraag gedaan moet worden;

dat uit het voorgaande blijkt, dat deze aangelegenheid niet behoorde tot de bevoegdheid van Gedeputeerde Staten, die door in deze zaak een beslissing te nemen hunne bevoegdheid hebben overschreden;

dat mitsdien hun bestreden besluit behoort te worden vernietigd;

Gezien de Militiewet (*Staatsblad* 1912, n°. 21);

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Zeeland van 18 Juli 1913, n°. 121, 3de afd., te vernietigen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. D. B. A.)

—

13 *November* 1913, MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende het vervoer van krankzinnigen.

Van den Inspecteur van het krankzinnigenwezen J. VAN DEVENTER SZN. te Amsterdam ontving ik een schrijven, waaraan ik het volgende ontleen:

In April 1911 werd door mij overleg gepleegd met den heer Chef van den dienst van beweging en reizigersvervoer der Staatsspoorwegen betreffende het vervoer van krankzinnigen en gewezen op de wenschelijkheid van wijziging en aanvulling van de desbetreffende bepalingen.

Het gepleegde overleg leidde tot het resultaat, dat een nieuw voorschrift werd uitgevaardigd, dat het stations- en treinpersoneel zoude ontvangen ter zake het vervoer van krankzinnigen.

Eene bespreking met den Chef van Dienst van vervoer der Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij had ten gevolge, dat door genoemde Maatschappij eene instructie werd uitgevaardigd betreffende het vervoer van krankzinnigen over de lijnen der Maatschappij, welke 1 November 1913 in werking zal treden en thans geheel uniform is aan die van de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, afgezien van enkele details.

Deze instructie luidt voor beide Maatschappijen als volgt:

„Het vervoer van krankzinnigen en hun geleiders mag slechts geschieden in afzonderlijke rijtuigafdeelingen, omtrent het afhuren waarvan de gewone regelen gelden, voor zoover niet hieronder andere bepalingen worden vastgesteld.

„Bij vervoer van behoeftige krankzinnigen zal in den regel 24 uur te voren de betrokken autoriteit aan het station van vertrek van den krankzinnige van het vervoer kennis geven, onder vermelding van het station van bestemming en den trein waarmede gereisd wordt. Deze autoriteit is meestal de Burgemeester ter plaatse of de Directeur van een krankzinnigengesticht.

„Het station van vertrek geeft aan het station, dat den trein samenstelt, van het vervoer kennis, met verzoek een rijtuigafdeeling 3de klasse te reserveeren, waarvoor bij voorkeur is te kiezen een afdeeling in een rijtuig, dat tot bestemming van den krankzinnige doorloopt; is het laatste niet mogelijk, dan geeft het station van vertrek ook kennis aan het station of de stations, waar moet worden overgestapt, opdat ook deze stations kunnen zorgen voor het reserveeren van rijtuigafdeelingen 3de klasse in de treinen, waarmede de reis wordt voortgezet.

„Voor behoeftige krankzinnigen en hun geleiders geschiedt het beschikbaar stellen van de gereserveerde rijtuigafdeelingen 3de klasse tegen berekening van den vrachtprijs voor het daarin plaatsnemende aantal personen met dien verstande, dat, indien het vervoer geschiedt onder geleide van het openbaar gezag, de begeleidende beambten van politie, maréchaussée enz. daarin vrij vervoerd worden op een hun verstrekten reisorder, waarmede is te handelen zooals is bepaald in de instructie betreffende gerequireerd vervoer (V 23 VIII, *b* n°. 29—32 d.d. 26 April 1905 van den toenmaligen Dienst van Vervoer en Handelszaken).

„Bij verblijf op een station moet aan krankzinnigen en hun geleiders zoo mogelijk een locaal worden aangewezen, waar het publiek geen toegang heeft; ook in andere opzichten moet worden gezorgd het ongerief, dat de overige reizigers van het vervoer van krankzinnigen kunnen ondervinden, zooveel mogelijk te beperken."

Aan deze instructie is door de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij nog toegevoegd de navolgende bepaling:

„Ten slotte wordt omtrent het vervoer van krankzinnigen op den locaalspoorweg Hoorn—Medemblik nog bepaald, dat, indien geen afdeeling 3de klasse beschikbaar is, eene afdeeling 2de klasse kan worden aangewezen, zonder dat daarvoor bijbetaling verschuldigd is".

In de voorlaatste alinea der instructie van de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen luidt de laatste helft eenigszins anders, is de navolgende redactie gekozen achter de woorden: voor het daarin plaatsnemend aantal personen, — „met inachtneming der bepalingen omtrent het kosteloos vervoer der begeleidende beambten van politie, enz.".

Blijkens verkregen inlichtingen zouden de bepalingen, welke ten aanzien van het vervoer bestaan bij de Nederlandsche Centraal-Spoorweg-Maatschappij en de Noord-Brabantsch-Duitsche Spoorweg-Maatschappij geheel of grootendeels daarmede overkomen; geene bezwaren zou het opleveren deze geheel gelijkluidend te maken wanneer zulks niet het geval mocht zijn.

Bij eene bespreking welke ik te dezer zake had met den Referendaris bij de Nederlandsche Centraal-Spoorweg-Maatschappij, onder wien de Dienst van Vervoer ressorteert, werd

mij zulks uitdrukkelijk verklaard ten aanzien van die Maatschappij.

De ervaring heeft geleerd, dat van de Spoorweg-Maatschappijen de meest mogelijke medewerking werd ondervonden. Naar aanleiding van de desbetreffende vraag werd de verzekering gegeven dat de directiën gaarne te mijner kennis zouden brengen gevallen van aanstootgevende behandeling van krankzinnigen. Ook de stationschefs, het stations- en treinpersoneel bleken de belangen van de krankzinnigen en hunne begeleiders te bevorderen, wanneer hunne hulp en medewerking werd ingeroepen.

Een bezwaar, dat niet zelden bleek te bestaan, was dat in menig geval niet de hand werd gehouden aan de bestaande bepalingen betreffende het vervoer van krankzinnigen, omdat de geleiders van die bepalingen niet op de hoogte waren, even zoo min de burgemeesters van onderscheidene gemeenten, de hoofden van ziekeninrichtingen, in het algemeen de lastgevers tot het vervoer. De moeilijkheden welke de begeleiders bij het vervoer ondervonden, bleken in menig geval het gevolg te zijn van bovenstaande omstandigheid.

Het is om die reden dat het, naar mij voorkomt, gewenscht zoude zijn het bovenstaande onder de aandacht te brengen van de burgemeesters der onderscheidene gemeenten, alsmede enz.

Ik zoude het zeer op prijs stellen, zoo U H.E.G. het bovenstaande ter kennis wildet doen brengen van de burgemeesters in Uwe provincie.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal, (*get.*) J. B. KAN.

—

15 *November* 1913. BESLUIT, waarbij aan de Vereeniging der Broeders van Liefde, gevestigd ten *Venray*, vergunning wordt verleend op een terrein in de gemeente *Noordwijkerhout* een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 409.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 13 November 1913, nº. 9783, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* nº. 96), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* nº. 165);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Aan de Vereeniging der Broeders van Liefde, gevestigd te Venray, erkend bij Ons besluit van 20 Juni 1905, nº. 54, wordt vergunning verleend in de gemeente *Noordwijkerhout*, overeenkomstig de door haar bestuur overgelegde teekeningen en beschrijving op het daarbij aangegeven terrein een gesticht voor krankzinnigen op te richten.

2. In het gesticht, bestaande uit 8 paviljoenen en de noodige dienstgebouwen, mogen niet meer dan 525 krankzinnigen, uitsluitend mannen, verpleegd worden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken bepaalt na de voltooiing van elk paviljoen het tijdstip, waarop dit in gebruik mag worden genomen en het maximum van het getal verpleegden, dat daarin mag worden opgenomen.

3. Zonder toestemming van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken mogen geen opstallen, tenzij overeenkomstig de teekeningen en beschrijving, genoemd in art. 1, op het gestichtsterrein worden opgericht, en mag niet aan derden de beschikking over eenig deel van dit terrein worden gegeven.

4. Zonder toestemming van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken mag in de gebouwen, de rioleering en verdere inrichtingen op het terrein, zoomede in de afrastering van het terrein en in de omheining der tuinen geen verandering worden aangebracht, welke tengevolge zoude hebben, dat zij niet meer geheel overeenstemden met de teekeningen en beschrijving, bedoeld in artikel 1.

5. In elk voor meer dan één verpleegde bestemd slaapvertrek wordt op eene duidelijk zichtbare plaats het aantal personen aangegeven, waarvoor het bestemd is.

6. De geneeskundige behandeling der verpleegden wordt opgedragen aan ten minste drie geneeskundigen, die gevestigd moeten zijn in woningen op het terrein van het gesticht en buiten het gesticht geen geneeskundige praktijk mogen uitoefenen.

Zoolang het aantal verpleegden niet meer dan 175 bedraagt, moet aan ten minste 1, zoolang het aantal verpleegden meer dan 175, doch niet meer dan 350 bedraagt, aan ten minste 2 geneeskundigen de geneeskundige behandeling zijn opgedragen.

7. Een afschrift van dit besluit en van de Ministerieele beschikkingen, bedoeld in de artikelen 2, 3 en 4, zoomede de bij dit besluit behoorende teekeningen en beschrijving, bedoeld in artikel 1, moeten in het gesticht aanwezig zijn en aan de inspecteurs voor het Staatstoezicht op krankzinnigen en krankzinnigengestichten en aan den Officier van

Justitie ten allen tijde op verlangen ter inzage voorgelegd worden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 15den November 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 29 *Nov.* 1913.)

—

15 *November* 1913. BESLUIT tot vaststelling van het tijdstip van de gedeeltelijke inwerkingtreding der Vogelwet 1912. S. 410.

Bij dit besluit wordt bepaald, dat de Vogelwet 1912, met uitzondering van het tweede lid van artikel 2, in werking treedt op 1 Januari 1914.

—

18 *November* 1913. BESLUIT, houdende vrijstelling van invoerrecht voor lederappretuur, bereid met glucose, benoodigd als hulpmiddel bij de werkzaamheden in fabrieken of trafieken. S. 411.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 24sten October 1913, nº. 80, Accijnzen;

Gezien de wet van 11 December 1893 (*Staatsblad* nº. 175);

Den Raad van State gehoord (advies van 4 November 1913, nº. 20);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 13 November 1913, nº. 111, afdeeling Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

Er wordt vrijstelling van het invoerrecht genoten voor met glucose bereid lederappretuur, benoodigd als hulpmiddel bij de werkzaamheden in fabrieken of trafieken.

Ten aanzien van die vrijstelling zijn van toepassing de bepalingen, vervat in de artt. 3 tot en met 11 van Ons besluit van 11 Augustus 1908 (*Staatsblad* nº. 284).

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 18den November 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) BERTLING.

(*Uitgeg* 9 *Dec.* 1913.)

18 *November* 1913. BESLUIT, houdende bepalingen ter uitvoering van de artikelen 1c, 18, 19, 23 en 33 der Vogelwet 1912. S. 412.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien de wet van 23 September 1912 (*Staatsblad* nº. 303), houdende bepalingen tot bescherming van in het wild levende vogels;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 22 Juli 1913, Directie van den Landbouw, nº. 6272, tweede afdeeling, Bureau B;

Den Raad van State gehoord (advies van 19 Augustus 1913, nº. 15);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 14 November 1913, Directie van den Landbouw, nº. 7182, tweede afdeeling, Bureau B;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Als schadelijk voor den land-, tuin- of boschbouw of voor de visscherij worden aangewezen:

de schollevaar	*Phalacrocorax carbo* (L.).
de blauwe reiger	*Ardea cinerea* L.
de sperwer	*Accipiter nisus* (L.).
het smelleken	*Falco merillus* (Gerini).
de woudduif	*Columba palumbus* L.
de kraai	*Corvus corone* L.
de ekster	*Pica pica* (L.).
de vlaamsche gaai	*Garrulus glandarius* (L.).
de huismusch	*Passer domestica* (L.).
de ringmusch	*Passer montana* (L.).

2. Zendingen van beschermde vogels of van eieren of nesten van beschermde vogels van personen, aan wie eene vergunning, als bedoeld in artikel 16 der Vogelwet 1912, is verleend, worden gedekt door eene desbetreffende verklaring, onderteekend door den afzender en gedrukt op strooken oranjekleurig linnenpapier ter lengte van 11 centimeter en ter breedte van 7 centimeter, die op de collis worden bevestigd.

3. Zendingen van beschermde vogels of van eieren of nesten van beschermde vogels van andere personen dan die, bedoeld in artikel 2, naar de door Ons aan te wijzen wetenschappelijke inrichtingen worden gedekt door desbetreffende verklaringen, onderteekend door den directeur der inrichting en gedrukt op strooken oranjekleurig linnenpapier ter lengte van 11 centimeter en ter breedte van 7 centimeter, die op de collis worden bevestigd.

4. Zendingen van beschermde vogels of van eieren of nesten van beschermde vogels uit het buitenland naar de door Ons aan te wijzen wetenschappelijke inrichtingen worden, indien zij niet voorzien zijn van eene verklaring, als

bedoeld in artikel 3, gedekt door eene verklaring van een ambtenaar der invoerrechten, langs wiens kantoor de zending wordt ingevoerd, inhoudende, dat de zending uit het buitenland afkomstig is, en gedrukt op strooken oranjekleurig linnenpapier ter lengte van 11 centimeter en ter breedte van 7 centimeter, die op de collis worden bevestigd.

5. Verklaringen, als bedoeld in de artikelen 2 en 3, worden door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel op hun verzoek afgegeven aan de houders van vergunningen, als bedoeld in artikel 16 der Vogelwet 1912, en aan de directeuren van de wetenschappelijke inrichtingen, bedoeld in artikel 3.

6. Tot de in artikel 19 der Vogelwet 1912 bedoelde vogels behooren:

FALCONIDAE.

de havik	*Astur palumbarius* (L.).
de giervalk	*Hierofalco gyrfalco* (L.).
de witte giervalk	*Hierofalco gyrfalco islandus* (Brünnich).
de slechtvalk	*Falco peregrinus* Tunstall.
de boomvalk	*Falco subbuteo* L.

COLUMBIDAE.

de tortel	*Turtur turtur* (L.).

TURDIDAE.

de zwarte lijster	*Turdus merula* L.
de beflijster	*Turdus torquatus* L.
de kramsvogel	*Turdus pilaris* L.
de groote lijster	*Turdus viscivorus* L.
de zanglijster	*Turdus musicus* L.
de koperwiek	*Turdus iliacus* L.
de Naumann's lijster	*Turdus naumanni* Temminck.
de vale lijster	*Turdus obscurus* Gmelin.
de bruine lijster	*Turdus dubius* Bechstein.
de siberische lijster	*Geocichla sibiricus* (Pallas).

ALAUDIDAE.

de leeuwerik	*Alauda arvensis* L.
de boomleeuwerik	*Lullula arborea* (L.).
de kuifleeuwerik	*Galerida cristata* (L.).
de bergleeuwerik	*Eremophila alpestris flava* (Gmelin).

AMPELIDAE.

de pestvogel	*Ampelis garrulus* L.

LANIIDAE.

de klapekster	*Lanius excubitor* L.

CORVIDAE.

de raaf	*Corvus corax* L.
de kauw	*Coloeus monedula* (L.).
de europeesche notenkraker	*Nucifraga caryocatactes* (L.).
de siberische notenkraker	*Nucifraga caryocatactes macrorhynchos* Brehm.

ORIOLIDAE.

de wielewaal	*Oriolus oriolus* (L.).

STURNIDAE.

de spreeuw	*Sturnus vulgaris* L.
de roséspreeuw	*Pastor roseus* (L.).

FRINGILLIDAE.

de vink	*Fringilla coelebs* L.
de keep	*Fringilla montifringilla* L.
de kneu	*Cannabina cannabina* (L.).
het fratertje	*Aegiothus flavirostris* (L.).
het barmsijsje	*Aegiothus linaria* (L.).
het kleine barmsijsje	*Aegiothus linaria cabaret* (P. L. S. Müller).
de putter	*Carduelis carduelis* (L.).
het sijsje	*Chrysomitris spinus* (L.).
de rotsmusch	*Petronia petronia* (L.).
de europeesche kanarie	*Serinus serinus* (L.).
de kruisbek	*Loxia curvirostra* L.
de groote kruisbek	*Loxia pytyopsittacus* Borkhausen.
de witbandkruisbek	*Loxia bifasciata* (Brehm).
de haakbek	*Pinicola enucleator* (L.).
de roodmusch	*Carpodacus erythrina* (Pallas).
de groote goudvink	*Pyrrhula pyrrhula* (L.).
de goudvink	*Pyrrhula pyrrhula europaea* Vieillot.
de groenling	*Chloris chloris* (L.).
de appelvink	*Coccothraustes coccothraustes* (L.).
de geelgors	*Emberiza citrinella* L.
de witkopgors	*Emberiza leucocephalos* S. G. Gmelin.
de cirlgors	*Emberiza cirlus* L.
de grijze gors	*Emberiza cia* L.
de ortolaan	*Emberiza hortulana* L.
de boschgors	*Emberiza rustica* Pallas.
de wilgengors	*Emberiza aureola* Pallas.
de dwerggors	*Emberiza pusilla* Pallas.
de rietgors	*Emberiza schoeniclus* L.
de grauwe gors	*Emberiza calandra* L.
de sneeuwgors	*Plectrophenax nivalis* (L.).
de ijsgors	*Calcarius lapponica* (L.).

7. Het vangen en in het veld buiten openbare wegen en voetpaden vervoeren van vogels, genoemd in het vorige artikel, is toegelaten van 15 September tot en met den laatsten Februari.

8. Het is verboden vogels te vangen of te dooden door middel van:

kunstlicht;

lijm;

strikken;
beugels;
vallen;
klemmen;
kanongeweren;
slagkooien;
staltnetten;
vang- of treknetten, waarvan de vleugels eene lengte hebben van meer dan tien Meter, gemeten van stijggaren tot stijggaren, zooals het is bevestigd aan de bovenlijn, en eene breedte van meer dan twee Meter, gemeten volgens de lengte der staven en waarvan de mazen eene lengte en eene breedte hebben van minder dan drie centimeter;
giftige of verdoovende middelen;
lokvogels, die geblind of verminkt zijn.

Hij, aan wien eene vergunning is verleend, om vogels te vangen voor de kooi, mag gebruik maken van netten, waarvan de mazen eene lengte en eene breedte hebben van ten minste twee centimeter.

9. Op verzoek van de eigenaren of gebruikers van gronden of wateren, kan door den burgemeester van de gemeente, waarin die gronden of wateren gelegen zijn, aan hen of hunne lasthebbers vergunning worden verleend, om bij het vangen of dooden van vogels, genoemd in artikel 1, gebruik te maken van een of meer der in artikel 8 genoemde middelen, met uitzondering van kunstlicht, onder de door den burgemeester te stellen voorwaarden.

10. Aan hen, wien eene vergunning, als bedoeld in artikel 9 of 16, of eene aanstelling, als bedoeld in artikel 15 der Vogelwet 1912, is verleend, kan worden vergund gebruik te maken van een of meer der in artikel 8 genoemde middelen, met uitzondering van kunstlicht, onder de door de autoriteit, die de vergunning of aanstelling verleent, te stellen voorwaarden.

11. Door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel wordt bepaald, dat, indien vogels, behoorende tot bepaald aangewezen soorten, schade toebrengen of overlast veroorzaken of zulks dreigen te doen, de vergunning, bedoeld in artikel 9 der Vogelwet 1912, zal zijn beperkt tot het dooden met vuurwapenen.

12. Het is aan ieder, behalve aan hen, die eene vergunning, als bedoeld in artikel 9 of 10, hebben verkregen, verboden zich in het veld buiten openbare wegen en voetpaden te bevinden met:
kunstlicht;
strikken;
beugels;
vallen;
klemmen;
kanongeweren;
slagkooien;
staltnetten;
vang- of treknetten, waarvan de vleugels eene lengte hebben van meer dan tien Meter, gemeten van stijggaren tot stijggaren, zooals het is bevestigd aan de bovenlijn, en eene breedte van meer dan twee Meter, gemeten volgens de lengte der staven en waarvan de mazen eene lengte en eene breedte hebben van minder dan drie centimeter;
lokvogels, die geblind of verminkt zijn.

Hij, aan wien eene vergunning is verleend, om vogels te vangen voor de kooi, mag zich in het veld buiten openbare wegen en voetpaden bevinden met netten, waarvan de mazen eene lengte en eene breedte hebben van ten minste twee centimeter.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 18den November 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) TREUB.

(*Uitgeg.* 25 *Nov.* 1913.)

---

20 *November* 1913. BESLUIT tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 8 Januari 1898 (*Staatsblad* nº. 24), houdende vergunning aan Regenten van het geneeskundig gesticht voor krankzinnigen, te *'s Gravenhage*, tot oprichting van een gesticht voor krankzinnigen op het landgoed „*Oud-Rosenburg*", gemeente *Loosduinen*, alsmede bepaling van het maximum der verpleegden en het minimum der geneeskundigen. S. 413.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 17 November 1913, nº. 9900, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* nº. 96), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* nº. 165);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met intrekking van Onze besluiten van 4 September 1905 (*Staatsblad* nº. 263) en van 18 Juli 1907 (*Staatsblad* nº. 227), te bepalen, dat in het

Koninklijk besluit van 8 Januari 1898 (*Staatsblad* nº. 24) nader de volgende wijzigingen worden gebracht:

Artikel 2 wordt gelezen als volgt: „In het gesticht, bestaande uit een hoofdgebouw, drie paviljoenen en de noodige dienstgebouwen, mogen niet meer dan 392 krankzinnigen, 172 mannen en 220 vrouwen, verpleegd worden".

Artikel 5 wordt gelezen als volgt: „De geneeskundige behandeling der verpleegden wordt opgedragen aan ten minste drie geneeskundigen, die gevestigd moeten zijn in eene woning op het terrein van het gesticht en daar buiten geen geneeskundige praktijk mogen uitoefenen".

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 20sten November 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 2 *Dec.* 1913.)

—

20 *November* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën betreffende de uitvoering van den Burgerlijken Pensioenwet.

In verband met de op 1 October l.l. in werking getreden gewijzigde bepalingen der burgerlijke pensioenwet — in het bijzonder met de voorschriften der tegenwoordige artt. 20 en 23 — heeft de Burgerlijke Pensioenraad aan mij opgave verzocht van de onderwijzers aan openbare lagere scholen, die nevens hunne betrekking als zoodanig op 1 Oct. 1913 eene betrekking bekleedden als burgerlijk ambtenaar in den zin van genoemde wet, of na dat tijdstip eene betrekking als laatstbedoeld nevens hunne onderwijzersbetrekking hebben aanvaard.

Onder onderwijzers zijn hier ook te verstaan de onderwijzeressen en de hoofden der scholen, doch niet de op den voet van art. 33 der wet op het L. O. tijdelijk aangestelden, noch de door art. 45 dier wet van de pensioenbepalingen uitgesloten vakonderwijzers en vakonderwijzeressen.

Tot de burgerlijke ambtenaren in den zin der burg. pensioenwet behooren niet alleen zij, die dit volgens art. 2 dier wet zijn wegens het bekleeden eener rijks- of provinciale betrekking, maar ook de (mannelijke en vrouwelijke) leeraren der gymnasia, directeuren en leeraren der gemeente-hoogere burgerscholen, directeuren en leeraren der gemeente-burgerscholen, directeuren en leeraren der gemeentelijke middelbare scholen voor meisjes, en directeuren en onderwijzers der gemeentelijke kweekscholen voor onderwijzers en onderwijzeressen; met uitzondering van hen, die gebruik gemaakt hebben van de bevoegdheid, bedoeld in art. 6 der wet van 5 Juni 1905 (*Staatsblad* nº. 154).

Waarschijnlijk zal van de bovenbedoelde cumulatie het meest voorkomen de gelijktijdige vervulling van de onderwijzersbetrekking met die van directeur, onderwijzer of onderwijzeres bij rijksnormaallessen, met die van onderwijzer of onderwijzeres bij voorbereidende klassen, aan rijksnormaallessen verbonden, of met die van leeraar of leerares aan gemeentelijke burgeravondscholen.

Ten einde de beschikking te verkrijgen over de gegevens, welke noodig zijn om aan het verzoek van den Burgerlijken Pensioenraad te voldoen, heb ik de eer U te verzoeken het bestuur van elke gemeente in Uwe provincie aan te schrijven, aan alle onderwijzers hierboven bedoeld op te dragen, dat bestuur mede te deelen, of zij op 1 Oct. 1913 eene burgerlijke betrekking in den zin der burg. pensioenwet bekleedden, of in die maand hebben aanvaard, en het eveneens van het aanvaarden eener dergelijke betrekking na 31 October l.l. voor het vervolg onmiddellijk bericht te doen. Daarbij ware de aandacht der onderwijzers er op te vestigen, dat nalatigheid of onnauwkeurigheid in het verstrekken dezer opgaven voor hen belangrijk financiëel nadeel ten gevolge kan hebben.

Het zal mij aangenaam zijn, vóór 16 December a.s. van U eene opgave te ontvangen van de openbare onderwijzers als bovenbedoeld in Uwe provincie, die op 1 October l.l. in bedoeld geval verkeerden of daarin in den loop van die maand zijn komen te verkeeren. Deze opgave zal behooren te vermelden: naam en voornamen, geboortedatum en standplaats van den onderwijzer, alsmede den naam der burgerlijke betrekking met standplaats.

Desgewenscht kunnen de door U van de gemeentebesturen te vragen opgaven in originali worden overgelegd.

In afwachting van nadere voorschriften hieromtrent, welke vermoedelijk naar aanleiding van den in art. 52 der burg. pensioenwet bedoelden algemeenen maatregel van bestuur zullen worden gegeven, heb ik de eer U te verzoeken in de mutatielijsten model A, vastgesteld bij Kon. besluit van 21 Februari 1906 (*Staatsblad* nº. 37) te beginnen met de lijst over de maand November van dit jaar in de kolom

„Aanmerkingen" er van melding te maken, wanneer een nieuw benoemd of herplaatst onderwijzer tevens eene betrekking als burgerlijk ambtenaar bekleedt en wanneer een reeds in functie zijnd onderwijzer nevens de betrekking als zoodanig eene burgerlijke betrekking heeft aanvaard.

In verband hiermede is het wenschelijk, dat voortaan door de gemeentebesturen nauwkeurig wordt nagegaan, of eene juiste invulling plaats vindt van de burgerlijke betrekkingen in de laatste kolom van den door de nieuw benoemde en herplaatste onderwijzers in duplo in te leveren dienststaat, bedoeld in de dezerzijdsche circulaire van 26 Juli 1905, nº. 5638, afd. O., welke staten worden gevoegd bij de bovengenoemde mutatielijsten, en dat die besturen Uw college geregeld opgave doen van het aanvaarden van burgerlijke betrekkingen door reeds in dienst zijnde onderwijzers.

—

21 *November* 1913. PROCLAMATIE, betreffende de herdenking van het eeuwfeest van Neerlands onafhankelijkheid. S. 414.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

AAN MIJN VOLK.

Het is mij eene behoefte Mij op dezen gedenkwaardigen dag te wenden tot het Nederlandsche Volk.

Heden voor 100 jaren was het oogenblik geboren, waarop de Vereenigde Nederlanden hun nationaal bestaan hernamen.

Ik herdenk met dankbaarheid de woorden waarmede VAN DER DUIJN VAN MAASDAM en GIJSBERT KAREL VAN HOGENDORP den 21 November 1813 het bewind hebben aanvaard:

„Wij voldeden aan den wensch van alle onze Bondgenooten, wanneer wij, in afwachting van de komst van Zijne Hoogheid den Heere Prinse van Oranje, en in zijnen Naam, dezen dag, ons stelden aan het hoofd der regering; wij namen die taak op ons, met vertrouwen op de hulp der Goddelijke Voorzienigheid, wier hand de aanstaande verlossing van ons verguisde vaderland zoo zigtbaar bestuurt; maar wij deden het ook met vertrouwen op den bijstand, op de hulp van elk Nederlander, die, zonder herinnering aan het verledene, zonder onderscheid van rang of staat of van Godsdienstige gezindheid, met ons de behoefte gevoelt van nog eenmaal te herwinnen dat Vaderland, dat op de elementen, op PHILIPS en ALBA veroverd, van den moed onzer voorvaderen zoo heerlijk getuigde, doch met smaad en schande te lange bezoedeld werd."

Dat vertrouwen is niet beschaamd.

Het vaderland *is* herwonnen.

De gewesten van Nederland zijn saamgegroeid tot onverbreekbare nationale eenheid.

Moederland en koloniën zijn nauw verbonden.

De vrijheden en het zelfbestuur der bevolking zijn gestadig uitgebreid.

's Lands welvaart, begunstigd door een opgewekten ondernemingsgeest en verbeterde arbeidsvoorwaarden, is belangrijk toegenomen.

Een krachtig streven naar zedelijke en geestelijke verheffing heeft zich baan gebroken.

In wetenschap en kunst dingt Nederland met andere volken om den voorrang.

Het is Mijn innige wensch dat onder Gods zegen vrede, vrijheid en voorspoed mogen bewaard blijven.

De eendracht van alle Nederlanders „zonder onderscheid van rang of staat of van Godsdienstige gezindheid" zij ook in de toekomst de hechte grondslag der nationale onafhankelijkheid.

Met het Nederlandsche Volk hoop Ik samen te werken tot geluk van het Vaderland.

Lasten en bevelen dat deze proclamatie in de *Staatscourant* en het *Staatsblad* opgenomen en ter plaatse, waar zulks gebruikelijk is, aangeplakt zal worden.

Gedaan ten Paleize het Loo, op heden den 21sten November 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
(*get.*) J. LOUDON.

De Minister van Justitie, (*get.*) B. ORT.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

De Minister van Marine,
(*get.*) J. J. RAMBONNET.

De Minister van Financiën,
(*get.*) BERTLING.

De Minister van Oorlog, (*get.*) BOSBOOM.

De Minister van Waterstaat, (*get.*) C. LELY

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) TREUB.

De Minister van Koloniën,
(*get.*) TH. B. PLEYTE.

(*Uitgeg.* 21 *Nov.* 1913.)

—

21 *November* 1913. BESLUIT, houdende wijziging van het Koninklijk besluit van 15 September 1913 (*Staatsblad* nº. 368), tot vaststelling eener regeling van de aanstelling, de bezoldiging en den dienst van de beambten en bedienden bij de Krijgsraden van de Landmacht, bij den Zeekrijgsraad binnen het Rijk in *Europa*, bij de Auditeurs-militair bij de Krijgsraden van de Landmacht en bij den Fiskaal bij den Zeekrijgsraad binnen het Rijk in *Europa*. S. 415.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van den 6 October 1913, 4de Afdeeling, nº. 60;

Overwegende, dat het gewenscht is Ons Besluit van 15 September 1913 (*Staatsblad* nº. 368), houdende vaststelling eener regeling van de aanstelling, de bezoldiging en den dienst van de beambten en bedienden bij de Krijgsraden van de Landmacht, bij den Zeekrijgsraad binnen het Rijk in *Europa*, bij de Auditeurs-militair bij de Krijgsraden van de Landmacht en bij den Fiskaal bij den Zeekrijgsraad binnen het Rijk in *Europa*, in overeenstemming te brengen met Ons Besluit van 2 October 1913 (*Staatsblad* nº. 376), waarbij is bepaald, dat de Zeekrijgsraad binnen het Rijk in *Europa* wordt gehouden in de Directie der Marine te *Willemsoord*;

Den Raad van State gehoord (advies van den 4den November 1913, nº. 27);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Justitie van 18 November 1913, 4de Afdeeling, nº. 509;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. I. In artikel 11 van het Koninklijk Besluit van 15 September 1913 (*Staatsblad* nº. 368) vervallen de woorden: „te *Amsterdam* van ten hoogste *f* 300 voor de gehuwden en ten hoogste *f* 150 voor de ongehuwden; aan die".

Art. II. Artikel 16 van evengenoemd Besluit wordt gelezen als volgt:

De jaarwedden van de bedienden bedragen:

a. voor concierge en bode bij den Krijgsraad te *'s Gravenhage* ten minste *f* 700 en ten hoogste *f* 900;

b. voor concierge en bode bij de overige Krijgsraden ten minste *f* 600 en ten hoogste *f* 800;

c. voor hen, die behalve de betrekking van concierge ook die van bode bekleeden, bij den Krijgsraad te *'s Gravenhage* ten minste *f* 900 en ten hoogste *f* 1100 en bij de overige Krijgsraden ten minste *f* 800 en ten hoogste *f* 1000;

d. voor knecht (portier daaronder begrepen) bij den Krijgsraad te *'s Gravenhage* ten minste *f* 400 en ten hoogste *f* 650 en bij de overige Krijgsraden ten minste *f* 400 en ten hoogste *f* 600;

Art. III. In artikel 17 van evengenoemd Besluit wordt in plaats van „de Krijgsraden te *Amsterdam* en *'s Gravenhage*" gelezen: „den Krijgsraad te *'s Gravenhage*".

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit Besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 21sten November 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie, (*get.*) B. ORT.

(*Uitgeg.* 28 *Nov.* 1913.)

—

21 *November* 1913. BESLUIT, tot herziening van het Koninklijk besluit van 9 April 1913 (*Staatsblad* nº. 127), houdende aanvulling van het Koninklijk besluit van 12 October 1899 (*Staatsblad* nº. 217), gewijzigd bij Koninklijke besluiten van 24 Juni 1901 (*Staatsblad* nº. 169) en 9 October 1905 (*Staatsblad* nº. 285), tot intrekking der voorwaarden waaronder Rijkstelegraafkantoren en van nadere bepalingen, waaronder hulptelegraafkantoren kunnen worden opgericht, alsmede van het Koninklijk besluit van 1 Augustus 1904 (*Staatsblad* nº. 202), gewijzigd bij het Koninklijk besluit van 28 Augustus 1905 (*Staatsblad* nº. 257), houdende voorwaarden, waaronder met medewerking der gemeenten, verbindingen tot aansluiting van hulptelegraafkantoren ook voor den interlocalen telefoondienst kunnen worden dienstbaar gemaakt. S. 416.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gelet op de Telegraaf- en Telefoonwet 1904 (*Staatsblad* nº. 7);

Overwegende, dat het wenschelijk is, de in het Koninklijk besluit van 9 April 1913 (*Staatsblad* nº. 127) vervatte aanwijzing van aantal en soort van telegrammen, respectievelijk telegrammen en telefoongesprekken, waardoor aanspraak wordt verkregen op een uitkeering van Rijkswege in de ten laste van de gemeenten komende kosten van hulptelegraafkantoren en van hulptelegraaf- en -telefoonkantoren, te herzien;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 15 September 1913, nº. 17, Afdeeling Posterijen en Telegrafie;

Den Raad van State gehoord (advies van 7 October 1913, nº. 19);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Waterstaat van 17 November 1913, nº. 14, Afdeeling Posterijen en Telegrafie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. In artikel 1 van het Koninklijk besluit van 9 April 1913 (*Staatsblad* nº. 127), worden de woorden:

„het aantal verzonden binnenlandsche en verzonden en ontvangen buitenlandsche telegrammen over het laatstverloopen kalenderjaar meer bedraagt dan *drie duizend* (3000)"

vervangen door de woorden:

„het aantal behandelde telegrammen over het laatstverloopen kalenderjaar meer bedraagt dan *acht en twintig honderd* (2800)".

2. In artikel 2 van bovengenoemd Koninklijk besluit worden de woorden:

„het aantal verzonden binnenlandsche, verzonden en ontvangen buitenlandsche telegrammen, uitgaande interlocale en uitgaande en inkomende internationale telefoongesprekken te zamen over het laatstverloopen kalenderjaar meer bedraagt dan *drie duizend* (3000)"

vervangen door de woorden:

„het aantal behandelde telegrammen en telefoongesprekken te zamen over het laatstverloopen kalenderjaar meer bedraagt dan *acht en twintig honderd* (2800)".

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 21sten November 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, (*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 17 *Dec.* 1913.)

—

24 *November* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

Volgens het Nederlandsche taaleigen is onder het veerschippersbedrijf niet alleen te verstaan het als bedrijf exploiteeren van een overzetveer, maar ook het bedienen als schipper van een beurtveer, terwijl niet blijkt, dat de wetgever in art. 10, sub 7º. der Ongevallenwet 1901 de uitdrukking „veerschippersbedrijf" in eene andere of meer beperkte beteekenis heeft gebezigd dan daaraan in het taaleigen wordt gehecht.

(Ongevallenwet 1901 artt. 10 6°. en 7°.)

Voorzitter:

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden: Mrs. A. M. B. Hanlo, J. A. A. Bosch, A. Fentener van Vlissingen en C. O. Segers.

C. M. K., van beroep beurtschipper, geboren te Willemstad, wonende te Terneuzen, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Middelburg van 24 Juni 1913, waarbij hij in hooger beroep, na vernietiging van een vonnis van den Kantonrechter te Terneuzen van 2 Mei 1913 is schuldig verklaard aan: „het als werkgever in een verzekeringsplichtig bedrijf niet aanhouden van een loonlijst ter berekening der premiën en schadeloosstellingen", en deswege, met toepassing van de artt. 10 sub 7°., 45 en 98 alinea 1 der Ongevallenwet 1901 en art. 23 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van dertig gulden, subsidiair hechtenis van tien dagen (advocaat Mr. J. A. de Wilde, 's-Gravenhage).

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. T. J. Noyon.

Aan den requirant is ten laste gelegd en te zijnen laste is bewezen verklaard dat hij niet op eene loonlijst heeft geplaatst den naam van eenen knecht, bij hem werkzaam in zijn verzekeringsplichtig beurtschippersbedrijf, en op grond dat daarmede niet is bewezen dat hij uitoefent het verzekeringsplichtige veerschippersbedrijf wordt bij het eenige cassatiemiddel gesteld: Schending of verkeerde toepassing van artt. 10 sub 7°. en 45 der Ongevallenwet, en 211, 221 en 223 Sv.

Bij dit middel wordt alleen de vraag gesteld of onder veerschippersbedrijf ook beurtschippersbedrijf begrepen kan worden; de requirant beantwoordt ze ontkennend, m. i. ten onrechte.

Onder veer is te verstaan de geregelde dienst tusschen twee plaatsen. De requirant beroept zich op eene uitlating van den betrokken Minister dat onder veerschippersbedrijf ook te verstaan is het exploiteeren van overzetveren, maar daaruit volgt allerminst dat het zou zijn beperkt tot het varen tusschen twee oevers.

Nu kent onze taal ook het woord beurtveer, en voorts wordt aan veer ook de beteekenis gehecht van geregelden dienst

tusschen twee onderling verwijderde plaatsen; blijkens de benaming in onze steden gegeven aan de afvaartplaatsen van schepen in geregelden dienst; ik wijs op de Amsterdamsche veerkade te 's-Gravenhage en het Haagsche veer te Rotterdam, bewijs genoeg dat een veerschipper niet enkel is een overzetschipper, maar iemand die in geregelden dienst vaart, dus ook wat men noemt beurtschipper, schipper die in beurtvaart met anderen een vast traject bevaart.

Intusschen is het taalgebruik niet uitsluitend beslissend indien uit de wet moet worden afgeleid, dat door haar aan een bepaald woord eene afwijkende beteekenis wordt gehecht. En daarvoor is wellicht eenige reden te vinden in n°. 6 van art. 10, waar gesproken wordt van het schippersbedrijf met schepen, welke in den regel van eene plaats hier te lande naar eene andere plaats hier te lande varen, onder welke omschrijving ook valt wat men beurtschippersbedrijf noemt. Maar dan is dit bedrijf op zich zelf en nevens dat van veerschipper als verzekeringplichtig bedrijf opgenomen en zou de requirant dus ook te recht veroordeeld zijn.

Dan is de eenige fout van het vonnis waarvan beroep dat het art. 10, 7°. in plaats van art. 10, 6°. op het bewezen verklaarde feit toepasselijk verklaart, eene fout die blijkens art. 351 Sv. het gewone beroep in cassatie niet rechtvaardigt.

Ik concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Segers;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi: (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat bij het bestreden vonnis wettig en overtuigend bewezen is verklaard met des beklaagden schuld daaraan hetgeen den beklaagde bij inleidende dagvaarding ten laste is gelegd, te weten:

dat hij als werkgever gedurende het tijdvak gelegen tusschen 31 Dec. 1912 en 11 Maart 1913 te Terneuzen, terwijl hij voor de uitoefening onder het hem door het Bestuur der Rijksverzekeringsbank toegediend bedrijfsnummer Z. E. 968 van zijn verzekeringsplichtig beurtschippersbedrijf den schippersknecht H. A. M. tegen loon in zijn dienst had, welk loon ad f 5 per week werkens aan M. voornoemd in geld door hem, beklaagde, wekelijks werd uitbetaald, die uitkeeringen niet heeft vermeld op eenige door hem, beklaagde, gehouden loonlijst, waarop dit feit is gequalificeerd en waarvoor straf is opgelegd, gelijk hierboven is omschreven;

O. dat ter toelichting van het middel van cassatie is betoogd, dat ten onrechte in het bestreden vonnis is aangenomen, dat het door requirant uitgeoefend bedrijf van beurtschipper een verzekeringsplichtig bedrijf zou zijn, daar het beurtschippersbedrijf geenszins identisch is met het in art. 10 sub 7°. der Ongevallenwet 1901 vermelde „veerschippersbedrijf";

dat toch onder veerschipper is te verstaan iemand, die een overzetveer exploiteert, wat bij requirant niet het geval is;

dat deze wel is waar het in art. 10 sub 6°. bedoelde bedrijf van binnenschipper uitoefent, maar dat dit bedrijf ingevolge het bepaalde bij art. 11, 2de lid der Ongevallenwet slechts onder zekere omstandigheden belastingplichtig is en ten deze geenszins vaststaat, dat die omstandigheden aanwezig zijn;

O. hieromtrent:

dat volgens het Nederlandsche taaleigen onder het veerschippersbedrijf niet alleen is te verstaan het als bedrijf exploiteeren van een overzetveer, maar ook het als schipper bedienen van een beurtveer, terwijl niet blijkt, dat de wetgever in art 10 sub 7°. voornoemd de uitdrukking „veerschippersbedrijf" in eene andere of meer beperkte beteekenis heeft gebezigd dan daaraan in het taalgebruik wordt gehecht;

dat waar ten deze als bewezen is aangenomen, dat requirant uitoefende het bedrijf van beurtschipper de Rechtbank mitsdien terecht mocht beslissen, dat hij het in art. 10 sub 7°. der wet bedoelde bedrijf van veerschipper uitoefende;

dat, waar dit bedrijf steeds verzekeringsplichtig is, niet meer behoefde te worden nagegaan of het door requirant uitgeoefend bedrijf wellicht nog onder een ander in de wet opgenoemd verzekeringsplichtig bedrijf was te rangschikken;

dat het vonnis derhalve juist is gewezen en het middel niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

(Ned. Jur.)

—

26 *November* 1913. BESLUIT, tot regeling van den herijk der maten en gewichten in 1914 en 1915. S. 417.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 14 October 1913, n°. 5993, afdeeling Nijverheid;

Gelet op artikel 15, letter *a*, der wet van 7 April 1869 (*Staatsblad* n°. 57), waarvan de gewijzigde tekst is bekend gemaakt bij Koninklijk besluit van 29 November 1874 (*Staatsblad* n°. 143);

Den Raad van State gehoord (advies van 11 November 1913, n°. 23);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 22 November 1913, n°. 6904, afdeeling Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

1°. de maten en gewichten moeten in het jaar 1914 of 1915 worden onderworpen aan den herijk, bedoeld bij artikel 15, letter *a*, der bovengenoemde wet;

2°. de herijk heeft plaats binnen het tijdvak van 1 Januari 1914 tot en met 31 December 1915;

3°. aan Gedeputeerde Staten der provinciën wordt opgedragen het tijdstip te bepalen, waarop de herijk voor elke gemeente binnen het onder 2°. genoemde tijdvak zal geschieden;

4°. het merk van goedkeuring, dat in 1912 en 1913 bij den ijk en herijk van maten en gewichten gebezigd is, is geldig tot 1 Januari 1916.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 26sten November 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) TREUB.

(*Uitgeg.* 6 *Dec.* 1913.)

—

29 *November* 1913. BESLUIT, tot plaatsing in het *Staatsblad* van den tekst van den algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in de artikelen 5, 9 en 17 van de Schepenwet, vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 22sten September 1909 (*Staatsblad* n°. 315), zooals deze is gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 5den November 1913 (*Staatsblad* n°. 407). S. 418.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 26 November 1913, n°. 6700, afdeeling Nijverheid;

Gezien het bepaalde onder *b*, van het Koninklijk besluit van den 5den November 1913 (*Staatsblad* n°. 407) tot wijziging van den algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 5, 9 en 17 van de „Schepenwet", vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 22sten September 1909 (*Staatsblad* n°. 315);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat de tekst van bedoelden algemeenen maatregel van bestuur, zooals deze is gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 5den November 1913 (*Staatsblad* n°. 407) in het *Staatsblad* zal worden opgenomen als bijlage van dit besluit en in eene doorloopende reeks van artikelen, met wijziging dienovereenkomstig van de aanhaling daarin van artikelen of gedeelten van artikelen.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 29sten November 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) TREUB.

(*Uitgeg.* 9 *Dec.* 1913.)

KONINKLIJK BESLUIT *van den 22sten September* 1909 (Staatsblad n°. 315) *tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen* 5, 9 *en* 17 *van de Schepenwet, zooals deze is gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 5den November* 1913 (Staatsblad n°. 407).

HOOFDSTUK I.

INLEIDENDE BEPALINGEN.

Art. 1. *1.* Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan onder:

Onze Minister; Onze Minister met de uitvoering van dit besluit belast;

schepelingen; allen, die zich als scheepsofficieren of scheepsgezellen aan boord bevinden of zich als zoodanig hebben verbonden;

schipper; elk gezagvoerder van een schip of die dezen vervangt;

kustsleepvaart; vaart met sleepbooten van en naar Nederlandsche havens en zeegaten op de Nederlandsche kust en langs de Nederland-

sche en Oostfriesche eilanden tot aan de monden van de Eider en de Elbe, en door het Kaiser Wilhelmkanaal naar en in de Sont en de Belten en verder tot aan de lijn Aarhuus—Kullen in het Noorden en de lijn Sandhammern—Oostkust Bornholm—Stettin in het Oosten;

passagiersschip; een schip, dat ingericht is voor het vervoeren van meer dan twaalf passagiers;

lastlijn; de lijn van de grootste geoorloofde inzinking in zout water.

2. Voor de toepassing van dit besluit wordt onder „schip" begrepen een vaartuig, een sleepschip, een dok en elk ander dergelijk drijvend voorwerp, hetwelk over zee naar zijne bestemming wordt gesleept.

3. Voor de toepassing van dit besluit, ook wat de strafbepalingen betreft, wordt onder „eigenaar" verstaan de persoon, die het beheer over het schip heeft, hetzij hij eigenaar, reeder of boekhouder van de reederij van het schip is, hetzij hem het schip in gebruik is gegeven.

HOOFDSTUK II.

ONDERZOEK.

2. Voor het verkrijgen van een certificaat van deugdelijkheid wordt vereischt:

1°. dat zoowel de dikte als de wijze van samenstelling en van klinken van de huid voldoende is en dat het klinkwerk goed is uitgevoerd;

2°. dat van de verbanddeelen bovendien de afmetingen en de onderlinge afstanden voldoende zijn;

3°. dat de afdeelingen van het schip, die als waterdicht worden beschouwd, ook inderdaad waterdicht zijn; dat de waterdichte schotten voldoende hoogte hebben of tegen waterdichte dekken aansluiten en voldoende verstijfd zijn;

4°. dat de waterdichte deuren en sluizen goed werken en dat door hunne inrichting die goede werking te allen tijde gewaarborgd is;

5°. dat de mangaten naar behooren kunnen worden gesloten;

6°. dat de waterdichte deuren behandeld kunnen worden van een dek, dat steeds boven water blijft, tenzij aan den ambtenaar van de scheepvaartinspectie blijkt, dat het schip op 27 September 1909 reeds bestond of op stapel was gezet;

7°. dat de openingen in de dekken, de huid en de schotten van gesloten dekhuizen afdoende kunnen worden gesloten en voorzien;

8°. dat in gesloten verschansingen voldoende ontlastpoorten aanwezig zijn, die goed werken en zoo noodig door stangen zijn afgesloten;

9°. dat de ankers en kettingen of ankertouwen in voldoende aantal aanwezig zijn, de vereischte zwaarte en lengte hebben en, voor zooveel ankers en kettingen betreft, aan hiertoe bevoegde inrichtingen onderzocht zijn en dat alles, wat tot het grondtakel behoort, in orde is;

10°. dat het roer in goeden toestand verkeert en behoorlijk beweegt en de stuurinrichtingen goed werken;

11°. dat de ontlastpijpen van privaten en dergelijke, vooral wanneer zij op of beneden de lastlijn uitmonden, van deugdelijke samenstelling en afdoende beschermd zijn;

12°. dat van pijpen, die op minder dan 0.75 M. boven de lastlijn uitmonden, het onderste gedeelte zoo ver als het gebogen is, en dat van pijpen, die onder de lastlijn uitmonden, het gedeelte ten minste tot op de lastlijn is vervaardigd van staal, koper, ijzer of een ander sterk weerstand biedend metaal;

13°. dat de verschillende deelen niet te veel versleten of ingeteerd zijn;

14°. dat elk gedeelte van het schip, voor zoover het hiervoor vatbaar is, ook door middel van een met de hand bewogen pomp kan worden lensgepompt en dat de leidingen in goeden staat verkeeren en de pompen goed werken; de plaatsing van deze lenspompen moet, tenzij aan den ambtenaar van de scheepvaartinspectie blijkt, dat het schip op 1 Januari 1914 reeds onder de Schepenwet viel, zóódanig zijn, dat zij ook bij slecht weder gemakkelijk te bereiken en te behandelen zijn;

15°. dat op motorschepen de motor en de tanks voor benzine of petroleum geplaatst zijn tusschen ijzeren of met plaatijzer bekleede schotten, dat binnen de hierdoor gevormde ruimte de houten deelen van het schip met plaatijzer bekleed zijn en dat zich deugdelijke lekbakken onder de tanks bevinden;

16°. dat de vullingen aan boord van motorschepen, waarin zich petroleum of benzine kan verzamelen, geene gemeenschap hebben met de overige deelen van het schip en dus afzonderlijk kunnen worden lensgepompt;

17°. dat er behoorlijke middelen van gemeenschap zijn tusschen de plaats vanwaar het schip geleid wordt, en de plaats, waar de machines zijn opgesteld;

18°. dat de omgeving van den hierketel voldoende tegen brandgevaar is beveiligd.

3. Telkens wanneer de ambtenaren van de scheepvaartinspectie dit noodig achten, zal

de dubbele bodem toegankelijk en de bodem van het schip schoon en droog moeten worden gemaakt en zal de bewegering op door de ambtenaren aan te wijzen plaatsen moeten worden verwijderd. Zoo noodig moeten op aanwijzing van de ambtenaren van de scheepvaartinspectie in de toppen der ballasttanks mangaten van eene afmeting van ten minste 30 c.M. bij 40 c.M. worden bijgemaakt. Buiten noodzaak wordt dit onderzoek niet op andere tijdstippen dan tijdens de inspecties van de particuliere onderzoekingsbureaux gehouden.

4. *1.* Voor het verkrijgen van een certificaat van deugdelijkheid wordt, voor zooveel de machines en werktuigen met beider toebehooren betreft, vereischt:

1°. dat de fundaties van werktuigen en thrustblokken en van de blokken der assen in goeden staat verkeeren;

2°. dat de verschillende deelen niet te veel versleten of ingeteerd of op gevaarlijke wijze gezakt zijn;

3°. dat de verschillende deelen de vereischte afmetingen hebben;

4°. dat, behalve voor den voorpiek, de lensleidingen zijn aangesloten op de machinelenspomp en in staat zijn om elk gedeelte van het schip lens te pompen. Voor ballasttanks kan worden volstaan met andere werktuigelijke pompen. De leidingen behooren in goeden staat te zijn en de pompen behooren goed te werken;

5°. dat alle pijpen, die in gemeenschap staan met het buitenboordwater op of beneden de lastlijn, in de onmiddellijke nabijheid van de huid voorzien zijn van afsluiters of kranen, die gemakkelijk te sluiten zijn;

6°. dat de hoofdstoomafsluiters van het dek te behandelen zijn en voorzien zijn van duidelijke aanwijzing hoe gedraaid moet worden om de afsluiters te openen en te sluiten, een en ander tenzij aan den ambtenaar van de scheepvaartinspectie blijkt, dat het schip op 27 September 1909 reeds bestond of op stapel was gezet;

7°. dat de noodige stangen, leuningen en beschermkappen tot beveiliging van de schepelingen aanwezig zijn.

2. Bij de periodieke inspecties van de werktuigen, welke zooveel mogelijk gehouden worden tegelijk met die van de particuliere onderzoekingsbureaux en voorts telkens wanneer de ambtenaren van de scheepvaartinspectie dit om bijzondere redenen noodig achten, moeten, zoo de ambtenaren van de scheepvaartinspectie dit verlangen, alle bovenmetalen en kleppen, en de deksels van cilinders, stoomschuifkasten en afsluiters worden afgenomen, de zuigers uitgenomen, de schroefas ingevoerd, de pompen beproefd en alles gedaan worden, wat verder voor het onderzoek bevorderlijk kan zijn.

5. *1.* Het onderzoek van de stoomketels geschiedt door de ambtenaren voor het stoomwezen, overeenkomstig het bepaalde in en krachtens de Stoomwet (wet van 15 April 1896, *Staatsblad* n°. 69).

2. De eigenaar van een schip kan bij elk onderzoek verzoeken de stoomketels op anderhalf maal de werkdrukking te beproeven en voor nieuw vervaardigde stoomketels op het dubbele van de werkdrukking. Aan laatstbedoeld verzoek kan de bevoegde ambtenaar voor het stoomwezen slechts gevolg geven wanneer de constructie van de ketels dit naar zijn oordeel toelaat. Op verzoek van den eigenaar worden de uitkomsten van die beproevingen in de akten van vergunning voor het gebruik der stoomketels vermeld, en in het certificaat van deugdelijkheid overgenomen. De op de dubbele werkdrukking beproefde en in deugdelijken staat bevonden nieuwe stoomketels zijn gedurende de eerstvolgende vijf jaren van herbeproeving vrijgesteld.

6. *1.* Door Ons kunnen particuliere onderzoekingsbureaux op grond van hunne betrouwbaarheid worden erkend. De door de erkende bureaux vastgestelde regelen voor den bouw van schepen worden gevolgd bij de beoordeeling van de zeewaardigheid van bij die bureaux geclasseerde schepen.

2. De erkenning kan door Ons te allen tijde worden ingetrokken.

7. *1.* Het verzoek om een certificaat van deugdelijkheid voor een schip te ontvangen moet schriftelijk tot den hoofdinspecteur worden gericht.

2. Het verzoekschrift moet zoo mogelijk vergezeld zijn van den meetbrief, den bijlbrief en den zeebrief of van gewaarmerkte afschriften van deze stukken.

3. Voor een visschersvaartuig moet het verzoekschrift bevatten opgaven van de soort en de grootte van het schip in bruto registertonnen van 2,83 M³., het materiaal, waarvan het gebouwd is, en den ouderdom van het schip.

4. Indien het schip staat onder het toezicht van een der door Ons erkende particuliere onderzoekingsbureaux moet het nog geldige certificaat van dat bureau worden overgelegd.

5. Voor een schip, dat niet onder toezicht staat van een der door Ons erkende particuliere onderzoekingsbureaux, moeten de noodige planteekeningen worden overgelegd, waaronder zich moeten bevinden een bewerkt grootspant, waaruit zoo duidelijk mogelijk de afmetingen van alle verbanddeelen blijken en eene langsdoorsnede van het schip.

6. Indien het verzoek betreft het vernieuwen van een certificaat van deugdelijkheid, moet, wanneer het schip zich binnenslands bevindt, bij het verzoekschrift zoo mogelijk het nog geldige certificaat van een der door Ons erkende particuliere onderzoekingsbureaux worden overgelegd. Bevindt het schip zich in het buitenland, dan kan eventueel worden volstaan met overlegging van een gewaarmerkt afschrift van het nog geldige certificaat van een der door Ons erkende particuliere onderzoekingsbureaux.

8. *1.* Voor een schip, waarvoor een certificaat is overlegd, als bedoeld in het vierde lid van artikel 7, wordt door den hoofdinspecteur van Onzentwege een certificaat van deugdelijkheid in twee exemplaren afgegeven, tenzij aan de ambtenaren van de scheepvaartinspectie bij onderzoek blijkt, dat het certificaat van het particuliere onderzoekingsbureau ten onrechte werd toegekend, dat sedert die toekenning de toestand van het schip zoodanig is veranderd, dat de zeewaardigheid onvoldoende is geworden, of dat uit anderen hoofde tegen de afgifte van een certificaat van deugdelijkheid bezwaar bestaat.

2. Voor een schip, waarvoor geen certificaat van een der door Ons erkende particuliere onderzoekingsbureaux wordt overgelegd, wordt het certificaat van deugdelijkheid slechts afgegeven, nadat aan de ambtenaren van de scheepvaartinspectie door een volledig en zorgvuldig onderzoek is gebleken, dat het in alle opzichten in voldoend zeewaardigen toestand verkeert.

3. De kosten, vallende op het in het vorige lid bedoelde onderzoek, worden berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen tarief en bij de uitreiking van het certificaat voldaan.

4. Wordt de afgifte van een certificaat van deugdelijkheid geweigerd, dan wordt die weigering met opgaaf van redenen aan den aanvrager schriftelijk medegedeeld.

5. Wanneer ten gevolge van de regeling der werkzaamheden aan schip of werktuigen een noodig geoordeeld onderzoek door de scheepvaartinspectie moet plaats hebben tusschen zes uur des namiddags en acht uur des voormiddags of op een Zondag of een algemeen erkenden Christelijken feestdag, dan is daarvoor door de reederijen eene vergoeding aan het Rijk verschuldigd, waarvan het bedrag wordt berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen tarief.

9. Indien den hoofdinspecteur blijkt, dat het schip niet aan alle eischen voldoet, kan hij voor het geval, dat dit zonder gevaar voor schip en bemanning kan geschieden, het certificaat van deugdelijkheid uitreiken, mits daarbij de voorwaarde gesteld wordt, dat binnen een door hem te bepalen termijn uitdrukkelijk in de voorwaarde te noemen onvolkomenheden in orde moeten worden gebracht. Wordt deze voorwaarde niet nageleefd dan wordt het certificaat van deugdelijkheid ingetrokken.

10. *1.* De hoofdinspecteur bepaalt voor welken termijn de uitgereikte certificaten van deugdelijkheid zullen gelden en, indien er aanleiding is om ten gevolge van den bouw, den toestand of de uitrusting van het schip dienaangaande beperkende bepalingen te maken, voor welke wateren.

2. Certificaten van deugdelijkheid kunnen door den ambtenaar der scheepvaartinspectie worden ingetrokken, wanneer het schip schade heeft beloopen of eene herstelling niet naar behooren is geschied. Van de intrekking wordt den eigenaar bij geadviseerden dienstbrief bericht gezonden.

11. Indien een schip schade heeft beloopen en in de buitenlandsche haven, waar het is binnengevallen, zich een expert of agent van een der door Ons erkende particuliere onderzoekingsbureaux bevindt, dan mag de reis niet worden vervolgd, vóórdat door dien expert of agent eene verklaring is afgegeven, inhoudende, dat de herstelling naar behooren is geschied. Bevindt zich daar ter plaatse geen zoodanige expert of agent, dan is de schipper bevoegd de reis te vervolgen, onder gehoudenheid om van die omstandigheden in het scheepsjournaal aanteekening te houden en ze zoo mogelijk te doen constateeren door een ter plaatse aanwezigen Nederlandschen Consulairen ambtenaar.

12. Het tarief, bedoeld in artikel 17, 5de lid, der Schepenwet, is als Bijlage I bij dit besluit gevoegd.

13. *1.* De toeschatting der in het vorige artikel bedoelde vergoeding geschiedt, ook wanneer geen beroep is ingesteld, door den Raad voor de scheepvaart.

2. Geene vergoeding wordt uitgekeerd, inge-

val de aanhouding heeft plaats gehad op grond, dat geen geldig certificaat van deugdelijkheid kon worden vertoond.

14. *1.* De schipper is verplicht om als scheepsjournaal te bezigen een stevig ingebonden journaal, samengesteld van duurzaam papier en ingericht overeenkomstig het model, dat als Bijlage II bij dit besluit is gevoegd. Invulling van de kolommen 2, 3, 4, 5 en 10 en mededeeling van de generale koers en verheid in de journalen voor visschersvaartuigen is vóór 1 Januari 1916 niet vereischt. Wanneer de bladzijden 1 tot en met 5 van het model van de journalen voor koopvaardijschepen en de bladzijden 1 tot en met 3 van het model van de journalen voor visschersvaartuigen onveranderd worden overgenomen en behoorlijk worden ingevuld, mogen in de daarop volgende gedeelten van de journalen afwijkingen van de vastgestelde modellen worden aangebracht, mits dientengevolge de aard van het journaal naar het oordeel van den ambtenaar van de scheepvaartinspectie niet te veel verandert. Op schepen in vaste lijnen, waarvan de reizen niet langer duren dan 48 uren, en op schepen, uitsluitend bestemd en gebruikt voor vaart over de Wadden, de monden van de Wezer en de Elbe en in de Sont en de Belten, mag, mits de bladzijden 1 tot en met 5 van het model onveranderd worden overgenomen en behoorlijk worden ingevuld, een journaal van eenvoudiger inrichting worden gebezigd.

2. Exemplaren van het in het vorige lid bedoelde model worden door de ambtenaren van de scheepvaartinspectie op verzoek van den eigenaar of van den schipper kosteloos uitgereikt.

3. De schipper zendt binnen drie dagen na binnenkomst van het schip hier te lande en bij vroeger vertrek tot het doen van eene nieuwe reis in ieder geval vóór het vertrek, het journaal ter inzage aan het districtshoofd van de scheepvaartinspectie of aan den door dezen aan te wijzen ambtenaar. Wanneer het schip in het buitenland wordt opgelegd, zendt de schipper het journaal binnen drie dagen op aan het hoofd van het district, waar het schip thuis behoort. Het districtshoofd is bevoegd in Onzen naam vrijstelling van de naleving van deze voorschriften te geven in verband met den korten duur van de reis, of op grond van andere bijzondere omstandigheden.

4. Het journaal zal zoo spoedig mogelijk worden teruggegeven, voorzien van de gedagteekende en onderteekende verklaring, dat het door den ambtenaar van de scheepvaartinspectie is gezien.

15. *1.* Elk zeilschip van 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud en daar beneden en baggermateriaal, hetwelk gesleept vervoerd wordt, moet ten minste eenmaal in de vier en twintig maanden, elk ander schip ten minste eenmaal in de twaalf maanden, in een dok of op andere wijze droog gezet worden, en wel op zoodanige wijze, dat de geheele bodem behoorlijk kan worden onderzocht. Het districtshoofd van de scheepvaartinspectie kan in bijzondere omstandigheden eenmaal een uitstel van ten hoogste drie maanden verleenen.

2. Telkens wanneer een schip gedokt of op andere wijze droog gezet zal worden of wanneer aan het schip of aan de werktuigen herstellingen zullen plaats hebben, moet hiervan tijdig aan het districtshoofd van de scheepvaartinspectie kennis worden gegeven, opdat deze in de gelegenheid zal zijn, hierbij toezicht te houden of te doen houden. Wanneer het onderzoek in het buitenland geschiedt, komen de reis- en verblijfkosten van de uit te zenden ambtenaren, berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen tarief, ten laste van de reederij.

3. Blijkt den ambtenaar, dat de zeewaardigheid is verloren gegaan en niet voldoende wordt hersteld, dan wordt door hem het certificaat van deugdelijkheid ingetrokken of niet vernieuwd.

4. Van de intrekking van een certificaat wordt aan den eigenaar bij geadviseerden dienstbrief, onder vermelding van redenen, bericht gezonden.

5. Door den schipper van een schip, hetwelk steeds buiten Europeesche wateren blijft, moet eenmaal per jaar een certificaat van een der door Ons erkende particuliere onderzoekingsbureaux of een gewaarmerkt afschrift daarvan aan den hoofdinspecteur worden gezonden.

6. De schipper van een eene Nederlandsche haven binnenkomend schip is verplicht aan het districtshoofd van de scheepvaartinspectie kennis te geven van op de afgeloopen reis voorgekomen averijen en ongevallen.

HOOFDSTUK III.

UITRUSTING, BELADING EN BEMANNING.

§ 1. *Reddingsmiddelen en veiligheidsmiddelen.*

16. *1.* Aan boord van elk schip moet ten minste een zoodanig aantal reddinggordels aanwezig zijn, dat er voor iederen opvarende een beschikbaar is.

2. De reddinggordels moeten zoodanig geborgen zijn, dat zij in geval van gevaar gemakkelijk te bereiken zijn, terwijl er voldoende aanwijzingen moeten zijn voor alle opvarenden betreffende de plaatsen, waar de gordels geborgen zijn en betreffende het doelmatig gebruik der gordels.

3. De reddinggordels moeten van deugdelijke samenstelling, goed onderhouden en doelmatig zijn. Reddinggordels, welke vóór het gebruik moeten worden opgeblazen, worden voor het vereischte aantal niet medegerekend.

4. Elke reddinggordel moet ten minste zooveel drijfvermogen hebben, dat hij een gewicht van 6,8 Kilogram ijzer, dat er aan wordt gehangen, gedurende ten minste 24 uur kan dragen.

17. 1. Aan boord van elk schip moet ten minste het hieronder vermelde aantal reddingboeien aanwezig zijn:

voor zeilvisschersvaartuigen en schepen, uitsluitend bestemd en gebruikt voor vaart over de Wadden, de monden van de Wezer en de Elbe en door het Kaiser Wilhelmkanaal tot Kiel . . . 1
voor zeilschepen van 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud en daar beneden en stoomvisschersvaartuigen 2
voor passagiersschepen 6
voor alle andere schepen een voldoend aantal ter beoordeeling in elk bijzonder geval van den ambtenaar van de scheepvaartinspectie.

Aan boord van alle schepen van meer dan 400 ton (2.83 M³.) bruto inhoud moet bovendien ten minste één reddingboei met licht, dat in het water ontbrandt, aanwezig zijn.

2. De reddingboeien moeten zoodanig zijn opgehangen, dat zij snel aan een drenkeling kunnen worden toegeworpen. Zij moeten, voor zooveel mogelijk, gelijkelijk over stuur- en bakboorzijde verdeeld worden en op zeilschepen op het achterschip, op stoomschepen op de brug en op het achterschip worden opgehangen.

3. De reddingboeien moeten van deugdelijke samenstelling, goed onderhouden en doelmatig zijn en zoodanig geverfd, dat zij op het water duidelijk te onderscheiden zijn. Reddingboeien, welke vóór het gebruik moeten worden opgeblazen, worden voor het vereischte aantal niet medegerekend.

4. Reddingboeien moeten hoefijzervormig en zoodanig verstijfd zijn, dat de opening 35 à 40 centimeter blijft, tenzij aan den ambtenaar van de scheepvaartinspectie blijkt, dat zij op 27 September 1909 reeds in gebruik waren genomen.

5. Elke reddingboei moet ten minste zooveel drijfvermogen bezitten, dat zij een gewicht van 14 Kilogram ijzer, dat er aan wordt gehangen, gedurende ten minste 24 uur kan dragen.

18. Aan boord van elk schip moeten zich scheepsbooten bevinden naar den volgenden maatstaf:

a. schepen van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud, welke ingericht zijn voor het vervoeren van minder dan dertien passagiers, of die niet voor passagiersvervoer zijn ingericht aan elke zijde één of meer booten van zoodanigen inhoud, dat alle opvarenden in de booten van eene zijde kunnen worden opgenomen;

b. schepen van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud, welke ingericht zijn voor het vervoeren van meer dan 12 passagiers, booten, waarvan de gezamenlijke inhoud en het aantal worden bepaald volgens Bijlage III van dit besluit. Zou de gezamenlijke bootruimte, berekend volgens Bijlage III, grooter zijn dan noodig is om alle opvarenden te bevatten, dan kan worden volstaan met de hiervoor noodige bootruimte. Is de gezamenlijke bootruimte, berekend volgens Bijlage III, niet voldoende om alle opvarenden op te nemen, dan moet deze bootruimte aangevuld worden met vlotten, samenvouwbare booten en andere reddingsmiddelen, van voldoenden inhoud om met de scheepsbooten tezamen alle opvarenden op te nemen;

c. alle andere schepen, met uitzondering van sleepbooten, welke slechts dienst doen in de onmiddellijke nabijheid van de havens, waar zij thuis behooren en welke te klein zijn om eene boot te voeren, één of meer booten groot genoeg om daarin alle opvarenden op te nemen.

19. 1. Op nieuw te bouwen schepen moeten de in het vorige artikel onder *a* en *b* vermelde booten reddingbooten zijn. Hieronder zijn te verstaan booten, welke voor en achter scherp zijn en waarvan het drijfvermogen met ten minste 10 pCt. der grootte is vermeerderd door het aanbrengen van luchtkasten of andere doeltreffende hulpmiddelen. Op schepen, welke op 1 Januari 1914 reeds bestonden, of op stapel waren gezet, is het voldoende, indien de helft van het aantal booten aan dezen eisch beantwoordt, mits van de andere booten het drijfvermogen door doeltreffende hulpmiddelen met ten minste 5 pCt. is verhoogd.

2. De booten moeten voldoende stevig

gebouwd en in goeden staat zijn. De luchtkasten van de reddingbooten moeten van doelmatig materiaal en mogen niet van zink vervaardigd zijn. De luchtkasten van de reddingbooten mogen evenmin van hout vervaardigd zijn en moeten van schroefdoppen zijn voorzien, een en ander tenzij aan den ambtenaar van de scheepvaartinspectie is gebleken, dat de reddingboot reeds vóór 1 Januari 1914 in gebruik is genomen.

3. De inhoud van eene boot wordt bepaald door het product van lengte, breedte en holte te vermenigvuldigen met 0.6. Lengte en breedte worden gemeten aan de buitenzijde der huidplanken, de holte van den bovenkant der kiel tot den bovenkant van het dolboord op het midden der lengte; zijn er echter scheegaten in het dolboord, dan wordt de holte slechts gemeten tot aan de onderzijde der scheegaten.

4. Het aantal personen, dat eene boot gerekend wordt te kunnen dragen, wordt verkregen door den inhoud in kubieke meters te deelen door 0.28. Bij eene boot, welke voor het eerst in gebruik wordt genomen, moet echter beproefd worden, of dit aantal volwassen personen er behoorlijk plaats in kan vinden zonder het roeien te belemmeren en met behoud van voldoende stabiliteit en uitwatering.

5. Van stoom- en motorbooten wordt alleen het gedeelte, dat niet door den ketel, den motor en de werktuigen is ingenomen, in rekening gebracht.

6. In de gevallen, bedoeld onder *a* en *b* van artikel 18 moet elke boot een inhoud hebben van ten minste 3.5 M³.; in de andere in dat artikel bedoelde gevallen worden kleinere booten alleen toegelaten, wanneer de aan boord beschikbare ruimte in elk bijzonder geval ter beoordeeling van den ambtenaar van de scheepvaartinspectie niet vergunt, eene boot van deze afmetingen te plaatsen.

20. Het aantal personen, dat een der tot aanvulling dienende reddingsmiddelen geacht wordt drijvende te kunnen houden, wordt verkregen door den inhoud in kubieke meters van luchtkasten en soortgelijke drijfmiddelen te deelen door 0.085. Het draagvermogen van samenvouwbare booten wordt berekend op gelijke wijze als dat van gewone booten.

21. *1.* Alle aan dek gevoerde booten moeten geplaatst zijn onder davids of zoodanig zijn opgesteld, dat zij behoorlijk zeevast staan en vlug en zonder veel moeite door de bemanning te water kunnen worden gebracht. Schepen van meer dan 400 ton (2.83 M³.) bruto inhoud moeten voorzien zijn van inrichtingen, waardoor de booten zonder bemanning onder normale omstandigheden door ten hoogste vier man vlug buitenboord en te water kunnen worden gebracht, tenzij aan den ambtenaar van de scheepvaartinspectie blijkt, dat de schepen op 1 Januari 1914 reeds onder de Schepenwet vielen.

2. Aan het dolboord van booten, gevoerd aan boord van schepen van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud, moeten bevestigd worden een nummerplaat en een plaat, aangevende het aantal personen, dat de boot kan bevatten.

3. De bootstakels moeten van voldoende lengte zijn om van uit de neergevierde boot, zonder den looper uit te scheren, het benedenblok bij ledig schip tot op het water te kunnen overhalen.

4. In de boot moet eene inrichting zijn, waardoor de benedenblokken der takels zeer gemakkelijk en vlug kunnen worden uitgehoekt; deze blokken mogen geen haken hebben.

22. *1.* In alle booten, uitgezonderd de booten aan boord van zeilvisschersvaartuigen en van schepen, uitsluitend bestemd en gebruikt voor vaart over de Wadden, de monden van de Wezer en de Elbe en door het Kaiser Wilhelmkanaal tot Kiel, moet aanwezig zijn: een roer met helmstok of juk en een stuurriem met dol; ten minste een riem en dol meer, dan voor het roeien benoodigd zijn (de riemen kunnen, desverkiezende, vervangen worden door pagaaijers); voor ieder propgat, dat niet door een klep automatisch gesloten wordt, eene doelmatige prop met nog eene prop waarloos; een hoosvat en eene puts; voldoende touwwerk om, zoo noodig, van de in de boot aanwezige voorwerpen een drijfanker samen te stellen; eene vanglijn van voldoende lengte; de middelen om op doelmatige wijze olie te storten en een voorraad plantaardige of dierlijke olie; een goed gesloten vat met versch drinkwater; een goed gesloten blik of trommel met hard brood; eene vlag en eene bijl; een akertje om te drinken en een misthoorn.

2. In de booten van schepen van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud, uitgezonderd de booten aan boord van visschersvaartuigen en van schepen, uitsluitend bestemd en gebruikt voor vaart over de Wadden, de monden van de Wezer en de Elbe en door het Kaiser Wilhelmkanaal tot Kiel, moeten bovendien aanwezig zijn: een bruikbaar kompas; eene gevulde lantaarn met de middelen om deze aan te

steken; een dreg met dreggetouw; ten minste drie blauwlichten, benevens een flambouw; eene zeekaart van de zeeën, welke het schip zal bevaren en een volledig zeiltuig.

3. In stalen of ijzeren booten moet voor het kompas eene vaste plaats zoodanig zijn ingericht, dat het slechts in één stand hierin past, en moeten in de boot of aan de kist, waarin het kompas wordt gebruikt, de noodige compensatiemiddelen zijn bevestigd om mogelijke fouten te beperken binnen voor het practisch gebruik toelaatbare grenzen.

4. In de booten, met uitzondering van de booten aan boord van zeilvisschersvaartuigen, mogen geene andere zaken worden geborgen, dan die, welke tot hare eigene uitrusting behooren. In de booten aan boord van zeilvisschersvaartuigen mag geen visch worden geborgen.

5. Boven het in artikel 18 voorgeschreven aantal booten, mag aan boord aanwezig zijn eene werkboot of vlet, die slechts gedeeltelijk of niet op de voorgeschreven wijze is uitgerust.

23. 1. De loopers der bootstakels moeten steeds klaar opgeschoten en voor gebruik gereed zijn en de sjorringen der booten moeten gemakgelijk kunnen worden losgemaakt. De davidpotten moeten watervrij en de bewegende deelen, als davids, klampen en dergelijke moeten roestvrij worden gehouden, terwijl in het bijzonder moet worden toegezien, dat zij niet door verven of herhaald teren worden vastgezet.

2. Elke boot moet ten minste een maal in de vier maanden buiten boord worden gedraaid en te water gelaten, waarbij op haar waterdichtheid moet worden gelet. Van dit te water brengen en van den toestand, waarin booten en toebehooren zich hierbij bevonden, moet in het scheepsjournaal melding worden gemaakt. Op passagiersschepen moeten de volgens de sloepenrol als roeiers aangewezen schepelingen ten minste eens in de twee maanden geoefend worden in het roeien.

3. Een sloepenrol moet aanwijzen, welke schepelingen in elke boot behooren plaats te nemen. In elk logies op schepen, die aan elke zijde twee of meer booten voeren, wordt een afschrift van de sloepenrol opgehangen.

4. Het drinkwater en het harde brood in de booten moeten zoo dikwijls worden ververscht, als noodig is om deze levensmiddelen in goeden toestand te houden.

24. 1. Aan boord van alle schepen moeten naar het oordeel van den ambtenaar van de scheepvaartinspectie geschikte middelen tot storten van olie voor het stillen der golven en eene voldoende hoeveelheid traan of vette plantaardige olie aanwezig zijn, een en ander in verband met de te ondernemen reis en met de lengte van het schip.

2. Schepen met een maximum-diepgang van ten minste 40 d.M. of van meer dan 500 ton (2.83 M³.) bruto inhoud moeten een middel hebben om reddinglijnen te schieten, en ten minste drie lijnen, elk ten minste 200 M. lang. Eene gebruiksaanwijzing moet op eene zichtbare plaats in de nabijheid van het toestel worden opgehangen.

3. Aan boord van motorschepen moeten veiligheidslampen aanwezig zijn om te kunnen werken in ruimten, waar zich benzine- of petroleumdampen hebben opgehoopt.

25. 1. Aan boord van zeilvisschersvaartuigen en zeilschepen, al of niet voorzien van een hulpmotor, van niet meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud moeten aanwezig zijn de noodige putsen om water van buiten boord op te slaan.

2. Aan boord van grootere zeilschepen en zeilschepen met hulpmotorvermogen moeten aanwezig zijn eene goed werkende handbrandspuit met zuigbuis en voldoende slangen, om alle deelen van het schip te kunnen bereiken.

3. Aan boord van schepen en vaartuigen met stoomvermogen of motorvermogen, met uitzondering van booten in de kustsleepvaart, moet ten minste één werktuigelijk bewogen pomp van voldoende capaciteit, die onafhankelijk van het hoofdwerktuig kan gebruikt worden, aanwezig zijn, welke voor brandspuit is ingericht en voorzien is van buizen of slangen, ten einde elk gedeelte van het schip te kunnen bereiken. Voor booten in de kustsleepvaart geldt het voorschrift, vervat in het eerste lid.

4. Op stoom- en op motorschepen van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud moet een brandrol aangeven, welke plaats iederen schepeling bij brand is aangewezen. In elk logies moet een afschrift van die brandrol worden opgehangen.

5. Inrichtingen om stoom, vloeibaar koolzuur of een brandblusschend gas in een goed af te sluiten ruimte te brengen, kunnen, voor zoover deze ruimten betreft, brandspuiten en stoompompen vervangen.

6. Aan boord van schepen, welke passagiers vervoeren, moeten, behalve de genoemde middelen, eenige goed werkende extincteurs en ten minste twee rookmaskers aanwezig zijn. Op alle andere schepen van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud moet ten minste één rookmasker aanwezig zijn en bovendien op alle

vrachtstoomschepen, motorschepen en schepen met hulpmotorvermogen een extincteur. De extincteurs en rookmaskers moeten op daarvoor bestemde plaatsen zoodanig geborgen zijn, dat zij te allen tijde gemakkelijk zijn te bereiken. Het personeel aan boord moet met de wijze van gebruik bekend zijn.

26. De commandobrug op elk stoomschip en op elk motorschip moet over de geheele breedte van het schip doorloopen, en zoodanige hoogte hebben, dat vandaar uit onder normale omstandigheden een vrij uitzicht over het voorschip wordt verkregen.

27. Schepen van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud moeten voorzien zijn van een stormladder, die voldoet aan alle daaraan redelijkerwijs te stellen eischen.

28. *1.* De bergplaatsen voor gevulde lampen, petroleum en aangemaakte verf in open bussen moeten door ijzeren schotten zijn omgeven, een cementen vloer hebben, voorzien zijn van eene deugdelijke ventilatie-inrichting en niet in rechtstreeksche verbinding staan met de verblijven van passagiers of bemanning, tenzij aan den ambtenaar van de scheepvaartinspectie blijkt, dat het schip op 1 Januari 1914 reeds onder de Schepenwet viel.

2. De in het vorige lid vervatte voorschriften zijn niet van toepassing op zeilschepen van 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud en daar beneden, voor zoover de aan boord aanwezige inrichtingen naar het oordeel van den ambtenaar van de scheepvaartinspectie voldoende waarborgen voor de veiligheid opleveren.

29. Op kuilschepen moet, zoo de ambtenaar van de scheepvaartinspectie zulks noodig oordeelt, eene inrichting zijn, waarlangs de bemanning gelegenheid heeft zich van uit het middenschip veilig naar het voor- of achterschip te begeven, indien het schip toegeladen is tot zijn uitwateringsmerk en het geen deklast aan boord heeft.

30. Op motorschepen mag de ruimte, waar de machines zijn opgesteld, niet in rechtstreeksche verbinding staan met de verblijven van passagiers en bemanning en moet deze ruimte een directen uitgang naar het dek hebben.

31. Aan boord van elk schip moeten de noodige heel- en verbandmiddelen en eene desbetreffende handleiding aanwezig zijn, volgens de voorschriften, vervat in Bijlage IV van dit besluit. De bedoelde handleiding wordt vanwege Onzen Minister uitgegeven.

§ 2. *Hulpmiddelen bij de navigatie.*

32. *1.* Aan boord van elk schip moeten aanwezig zijn de in goeden staat verkeerende zeekaarten, welke noodig zijn voor de te ondernemen reis, alsmede een stroomkaart voor de Noordzee en het Engelsche Kanaal. De kaarten moeten zijn op een voldoend groot bestek om er behoorlijk op te kunnen navigeeren en moeten zooveel noodig worden bijgehouden volgens de opgaven, voorkomende in de „Berichten aan Zeevarenden". Kaarten, welke te verouderd zijn om behoorlijk te worden bijgewerkt, worden geacht niet in goeden staat te verkeeren. Tevens moeten aan boord zijn een paar driehoeken of een parallel-liniaal en een paar passers om peilingen en bestek af te zetten.

2. Aan boord van elk schip moet aanwezig zijn eene bijgewerkte Lichtenlijst van de kusten, welke op de voorgenomen reis in het gezicht kunnen komen.

3. Aan boord van alle schepen van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud moeten aanwezig zijn bijgewerkte Zeemansgidsen of Zeilaanwijzingen, welke noodig zijn voor de te ondernemen reis, alsmede een Zeemansalmanak.

33. *1.* Aan boord van zeilvisschersvaartuigen, zeilschepen van 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud en daar beneden, visschersvaartuigen met hulpmotorvermogen en booten in de kustsleepvaart, moet ten minste één en aan boord van alle andere schepen moeten ten minste twee goed werkende kompassen, welke op vaste plaatsen zijn opgesteld, aanwezig zijn. Deze plaatsen moeten zoodanig zijn gekozen, dat het kompas niet te veel storing ondervindt van in de nabijheid geplaatste ijzermassa's. Op schepen welke vóór 27 September 1909 zijn op stapel gezet, geldt deze laatste bepaling slechts in zoover de omstandigheden aan boord dit naar de meening van den ambtenaar van de scheepvaartinspectie toelaten.

2. Aan boord van schepen, welke van staal of ijzer zijn gebouwd, of waar zich belangrijke ijzermassa's aan boord bevinden, moeten de kompassen behoorlijk gecompenseerd zijn en moeten, blijkens een te vertoonen stuurtafel, de fouten van ten minste één der kompassen of, indien meer kompassen aan boord zijn opgesteld, van ten minste twee kompassen, bekend zijn.

3. Wanneer niet uit de aanteekeningen van den schipper blijkt, dat de fouten der kompassen in zee door waarnemingen geregeld worden gecontroleerd, moet dit binnenslands door een bevoegd persoon worden verricht, zoo dikwijls als dit door den ambtenaar van de scheepvaartinspectie wordt noodig geoordeeld.

4. Aan boord van schepen voorzien van twee of meer kompassen moet ten minste één der kompassen zoodanig zijn geplaatst, dat men van de plaats, waar dit kompas is opgesteld, vrij uitzicht heeft over ten minste 24 streken van den horizon. Voor schepen, welke op 27 September 1909 reeds in de vaart waren en voor op dat oogenblik op stapel staande en reeds gedeeltelijk voltooide schepen, geldt deze bepaling slechts voor zoover zij naar het oordeel van den ambtenaar van de scheepvaartinspectie kan worden nageleefd, zonder belangrijke wijzigingen in den bouw noodig te maken. Zulk een kompas moet voorzien zijn van eene geschikte peilinrichting, welke op hare juistheid is onderzocht. Op schepen, welke van eene electrische inrichting zijn voorzien, moeten de enkele geleiddraden en de schotten, welke door deze inrichting magnetisch worden geïnduceerd, zich op zoodanigen afstand van de kompassen bevinden, dat hierdoor geene storende afwijkingen kunnen worden veroorzaakt.

34. 1. Aan boord van alle schepen moet ten minste één kijker en ten minste één hoekmeetinstrument aanwezig zijn, dat zich in bruikbaren toestand bevindt en waarvan de fouten door een deskundig onderzoek tot op ten hoogste 1′ na bekend zijn. Van het hebben van een hoekmeetinstrument zijn echter vrijgesteld schepen, welker reizen zich niet verder uitstrekken dan de Oostzee tot de lijn Gothenburg—Frederikshaven en langs de Oostkust van de Noordzee van Calais tot het Aggerkanaal.

2. Aan boord van schepen van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud, welker reizen zich verder uitstrekken dan Europa en de Noord-Westkust van Afrika, met inbegrip der Canarische en Kaap Verdische Eilanden en der Azoren, moet ten minste één deugdelijke tijdmeter aanwezig zijn, waarvan stand en gang bekend zijn.

3. Aan boord van schepen van meer dan 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud, welker reizen zich niet buiten de in het vorige lid genoemde grenzen uitstrekken, kan worden volstaan met een deugdelijk en door eene der Filiaal-Inrichtingen van het Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut gecontroleerd zakuurwerk, dat echter op eene vaste plaats aan boord onbeweegbaar moet zijn opgehangen. Stand en gang van zulk een uurwerk moeten bekend zijn.

4. Aan boord van alle schepen moet een door een deskundige gecontroleerde barometer aanwezig zijn.

5. Aan boord van alle schepen moeten aanwezig zijn een handlood met lijn, eene doelmatige loodinrichting, geschikt om diepten van ten minste 100 vademen te meten en eene betrouwbare log. Op schepen, welker reizen zich niet verder uitstrekken dan de Oostzee, de Noordzee tot de lijn Orkneys—Shetlandseilanden—Stavanger, en het Kanaal tot de lijn Landsend—Kaap St. Matthieu, kan worden volstaan met een handlood met lijn, waarvan de lengte afhankelijk is van de diepte der vaarwateren, welke zij bevaren.

35. De bepalingen van de artikelen 32, 33 en 34 zijn niet van toepassing op gesleept wordende schepen.

§ 3. *Voorkoming van aanvaringen en noodseinen.*

36. 1. Aan boord van alle schepen moeten aanwezig zijn de hulpmiddelen, voor hunne soort voorgeschreven bij Koninklijk besluit, bedoeld bij artikel 1 van de wet van 11 Juli 1882 (*Staatsblad* nº. 86).

2. De schermen der boordseinlichten moeten zijn geplaatst en ingericht gelijk is aangegeven bij het in het eerste lid bedoelde Koninklijk besluit.

3. De voorgeschreven lantaarns en, voor zoover noodig, hunne onderdeelen, moeten zijn gemerkt en van een certificaat voorzien, afgegeven door een der Filiaal-Inrichtingen van het Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut.

4. De stoomfluiten en sirenen tot het geven van mistseinen moeten zoodanig zijn ingericht, dat zij, als er stoom op is, steeds gereed zijn om onmiddellijk goed geluid te geven en op voldoende hoogte geplaatst zijn, opdat het geluid door niets onderschept kan worden. Het onderste gedeelte van de stoomleibuis naar de fluit moet behoorlijk beschermd zijn. Motorschepen en schepen met hulpmotorvermogen moeten voorzien zijn van een goed klinkende fluit, ten einde, als de motor te werk staat, de voorgeschreven signalen te kunnen geven.

§ 4. *Lensinrichtingen.*

37. 1. Aan boord van zeilvisschersvaartuigen moeten ten minste twee vaste of verplaatsbare pompen aanwezig zijn, welke zoodanig zijn of kunnen worden geplaatst, dat het water uit elk gedeelte van de vulling kan worden weggepompt.

2. Aan boord van zeilschepen — geen visschersvaartuigen zijnde — moeten ten minste twee lenspompen aanwezig zijn, zoodanig

geplaatst, dat altijd het water uit het laagste gedeelte van de vulling kan worden weggepompt.

§ 5. *Electrische inrichtingen.*

38. *1.* De electrische inrichtingen moeten de noodige waarborgen van veiligheid geven. Vanwege Onzen Minister wordt een leidraad betreffende de toepassing van electriciteit aan boord van schepen uitgegeven. Een exemplaar van dezen leidraad moet zich aan boord van alle schepen, waarop electriciteit wordt toegepast, bevinden.

2. Op schepen, waar de verlichting electrisch is, moet in de verblijven der passagiers en bij de voornaamste doorgangen en trappen voor de noodige noodverlichting worden gezorgd, die steeds brandt, wanneer de hoofdverlichting behoort te branden.

§ 6. *Uitwatering.*

39. *1.* Door eene commissie, door Ons voor dit doel te benoemen, wordt voor elk schip, met uitzondering van visschersvaartuigen en baggermateriaal, hetwelk gesleept vervoerd wordt, eene minimum-uitwatering vastgesteld, welke het schip onder verschillende omstandigheden moet behouden, behoudens het bepaalde omtrent het voeren van dekladingen hout. Hierbij worden de regelen in acht genomen, welke als Bijlage V bij dit besluit zijn gevoegd.

2. Het bepalen en aanbrengen van uitwateringsmerken kan aan door Ons erkende particuliere onderzoekingsbureaux worden opgedragen, behoudens toezicht door bovengenoemde commissie. De hierop vallende kosten worden door den eigenaar aan het onderzoekingsbureau vergoed.

3. Door bovengenoemde commissie wordt voor elk schip, met uitzondering van visschersvaartuigen en baggermateriaal, hetwelk gesleept vervoerd wordt, een certificaat van uitwatering uitgereikt.

4. In dit certificaat wordt vermeld, hoever de verschillende merken zich bevinden beneden de deklijn, vanwaar de uitwaring wordt gerekend.

40. *1.* Voor het vervoeren van dekladingen hout van meer dan 5 pCt. van het draagvermogen van het schip is behalve het gewone certificaat noodig een speciaal certificaat voor de houtvaart, dat door de in het vorig artikel vermelde commissie zal kunnen worden afgegeven, indien ten genoegen dier commissie wordt aangetoond: dat het betreffende schip geschikt is en redelijken waarborg voor voldoende stabiliteit geeft voor het vervoeren van houtladingen op dek; dat verschansing en dek voor dit doel zwaar genoeg gebouwd en van bevredigende samenstelling zijn; dat de verblijven der schepelingen onder alle omstandigheden, dus ook bij verschuiving der dekklading, voldoende toegankelijk zullen blijven; dat de wijze van plaatsing en de samenstelling der stuurinrichtingen de bestuurbaarheid van het schip onder alle omstandigheden voldoende waarborgen; dat, wanneer de deklading te hoog is om een tros van af een der lieren naar achteruit te laten doorloopen, op het achterdek een werktuigelijk bewogen spil of een werktuigelijk bewogen lier aanwezig is, en dat overigens voldaan wordt aan de door Ons betreffende dit speciale certificaat eventueel nog nader vast te stellen regelen. De commissie is echter bevoegd om in bijzondere gevallen ten aanzien van kleine schepen vrijstelling te verleenen van het plaatsen op het achterschip van de bedoelde werktuigen.

2. Voor een schip, dat aan deze eischen voldoet, kan de commissie, uitsluitend voor het vervoer van hout aan dek en in de ruimen, eene geringere uitwatering toestaan dan de normale uitwatering, bedoeld in artikel 39. Deze verminderde uitwatering zal in het speciale certificaat worden vermeld en op de scheepshuid aan beide zijden worden aangegeven door een afzonderlijk merk, dat onder toezicht van de ambtenaren der scheepvaartinspectie aan stuurboord twee meter voor en aan bakboord twee meter achter het gewone uitwateringsmerk zal moeten worden aangebracht.

3. Dit speciale certificaat zal te allen tijde door Ons kunnen worden ingetrokken, indien de bovenbedoelde commissie meent, dat daartoe termen aanwezig zijn.

4. Bij vertrek naar zee nà het innemen van eene houtlading, zullen een of meer bodemtanks met een gezamenlijken gewichtsinhoud ten minste gelijk aan de helft van het gedurende de reis te verwachten meerder verbruik van kolen uit ruimen onder het hoofddek dan van uit die daarboven gelegen, benevens het te verwachten gebruik aan water, ledig moeten zijn. Deze tanks, welke dan gedurende de reis naar behoefte gevuld kunnen worden, moeten, tenzij aan den ambtenaar van de scheepvaartinspectie blijkt, dat het schip op 1 Januari 1914 reeds bestond of op stapel was gezet, van een langsschot zijn voorzien. Bovendien is de schipper verplicht in het journaal te vermelden de hoogte der deklast bij vertrek, alsmede dagelijks de slagzijde van het schip in graden uitgedrukt.

§ 7. *Belading, stuwage en ballasten.*

41. *1.* De belading en de stuwage moeten voldoen aan de eischen van goede zeemanschap, zoodat de stabiliteit niet te gering en niet bovenmatig groot wordt en er geen gevaar kan ontstaan door het levendig worden der lading of van een gedeelte daarvan.

2. Een schip, dat zonder lading of met weinig lading naar zee gaat, moet zoo noodig voldoende, goed in het schip geplaatste en hiervoor geschikte, ballast aan boord hebben om behoorlijk zeewaardig te zijn.

3. Ballast, welke vatbaar is om over te gaan, moet hiertegen op afdoende wijze verzekerd zijn.

42. *1.* Ingeval de lading bestaat uit steenkool, moet gezorgd worden voor eene krachtige ventilatie langs de oppervlakte van de lading. Een luchtstroom in de lading moet worden vermeden.

2. Elke ruimte, waarin steenkool geladen is, moet voorzien zijn van een voldoend aantal en ten minste twee ventilatoren, gelijkelijk verdeeld over het voor- en achtereinde van elk ruim. Deze ventilatoren moeten een middellijn hebben van ten minste 30 centimeter op schepen grooter dan 1000 ton (2.83 M³.) bruto inhoud en van ten minste 20 centimeter op kleinere schepen. De ventilatoren moeten boven de vaste gedeelten van het schip uitsteken, zoodat de vrije toe- en afvoer van lucht niet wordt belemmerd. De kokers zelf moeten voldoende sterk zijn en op het overkomen van stortzeeën berekend zijn. De potten in het dek moeten van gesmeed ijzer of staal zijn vervaardigd en ten minste 60 centimeter hoog zijn. Voorts moeten er inrichtingen aanwezig zijn om, als de ventilatoren worden weggeslagen of voor slecht weder weggenomen, de openingen in het dek op afdoende wijze te sluiten.

3. De ventilatoren moeten voorzien zijn van kappen, welke naar of van den wind gedraaid kunnen worden en van deksels, welke er op kunnen worden bevestigd, indien wegens slecht weer de kappen moeten worden afgenomen.

4. Indien in een ruim, waarin kolen zullen worden geladen, de mast als ventilatiekoker is ingericht, dan moeten de openingen hierin zorgvuldig kunnen worden afgesloten.

5. In elke ruimte, waarin kolen zijn geladen, moeten de noodige kokers zijn aangebracht om de temperatuur te kunnen waarnemen. Deze kokers moeten, zoo zij aan dek bevestigd zijn, met schroefstoppen worden afgesloten en moeten tot onder in de lading doorloopen. Op schepen van 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud en daar beneden kan in plaats van deze kokers worden volstaan met ijzeren stangen, welke in de lading kunnen worden gestoken. De noodige thermometers voor het gebruik in de temperatuurkokers moeten aan boord aanwezig zijn.

6. In de ruimen met kolen en in de ruimten, welke hieraan grenzen en niet gasdicht van eerstgenoemde zijn afgeschoten, mag geen vuur gebracht worden en geen ander licht dan deugdelijke veiligheidslampen, welke in voor dit doel voldoende aantal aan boord moeten zijn, tenzij de ruimen verlicht worden door luchtdicht afgesloten electrische gloeilampen; smeltverzekeringen en stroomafsluiters mogen in deze ruimten niet aanwezig zijn.

7. In het dek moeten ter beoordeeling van den ambtenaar van de scheepvaartinspectie de noodige openingen zijn aangebracht om bij gevaar het ontsnappen van de met het laden belaste personen mogelijk te maken.

8. Alle bepalingen van dit artikel gelden eveneens voor groote kolenruimen van stoomschepen, in zooverre de hierin aanwezige kolen niet voor dadelijk gebruik bestemd zijn.

9. Op schepen, welke op 27 September 1909 reeds in aanbouw of afgebouwd waren, kan van de bepalingen van dit artikel worden afgeweken, indien de ambtenaar van de scheepvaartinspectie oordeelt, dat de daar gemaakte inrichtingen toch voldoende waarborgen voor de veiligheid opleveren.

10. De bepalingen, bedoeld in de leden 1, 2, 3 en 4 van dit artikel zijn niet van toepassing op schepen van minder dan 1500 ton (2.83 M³.) bruto inhoud, welke kolen vervoeren tusschen havens van Oost- en Noordzee, de Britsche eilanden en de Westkust van Europa, noch ook op schepen van 200 ton (2.83 M³.) bruto inhoud en daar beneden, op welke havens deze ook varen.

43. *1.* Bij ladingen graan moet vooral gezorgd worden, dat de buikdenning goed dicht is, zoodat geen graan in de vulling kan komen en de pompen verstoppen.

2. Ruimten, bestemd om met graan beladen te worden, moeten met behoorlijk geschoorde langsschotten of gevelingen in de midscheeps voorzien worden. Deze moeten van het zaathout tot het dek en van dek tot dek doorloopen. Wordt de ruimte gevuld met gestort graan, dan moeten deze schotten graandicht zijn en voorzien van vulstukken tusschen de dekbalken.

3. Wordt eene ruimte niet geheel gevuld met gestort graan, dan moet dit graan afgedekt worden met graan in zakken of andere doel-

matige lading tot ten minste 1/4 van den totalen inhoud der ruimte. Het gestort graan wordt vooraf bedekt met een vloer van planken om te verhinderen, dat de zakken graan of andere goederen in het gestorte graan wegzakken.

4. In schepen met één dek zal elk gedeelte van het ruim, dat met gestort graan wordt gevuld, voorzien moeten zijn van doelmatige „feeders", die een inhoud hebben van ten minste 2 pCt. der geheele ruimte.

5. In schepen met twee dekken mogen gestort alleen gerst, katoenzaad en haver in het tusschendek worden geladen. In dit geval wordt de ruimte tusschendeks door doelmatige graandichte schotten in bakken verdeeld. Elke bak mag niet meer inhoud hebben dan 160 kub. meter als de afstand tusschen de dwarsschotten van den bak en zijn „feeder" niet meer bedraagt dan 4.5 meter, niet meer dan 140 kub. meter als deze afstand ligt tusschen 4.5 en 5.5. meter en niet meer dan 110 kub. meter als de afstand meer dan 5.5. meter bedraagt.

In dit geval moeten de gedeelten van het ruim hun afzonderlijke „feeders" hebben, afgescheiden van die der bakken in het tusschendek. Die van het ruim moeten door de luiken van het tusschendek tot aan het opperdek doorloopen en elk van deze „feeders" moet niet meer dan 6 pCt. en niet minder dan 3 pCt. van den inhoud hebben van het ruim, waarvoor hij dient en die van de bakken in het tusschendek ten minste 2 pCt. van die bakken, of wel, de luiken in het tusschendek moeten niet worden dicht gelegd en voldoende openingen in het tusschendek worden gemaakt om te zorgen, dat de lading in het tusschendek kan dienen om die in het ruim bij te vullen. In dit geval moeten de „feeders" van de bakken een voldoenden inhoud hebben om de gezamenlijke ruimte bij te vullen.

6. In schepen met meer dan twee dekken mag onder het tweede dek elke soort graan gestort worden, mits wordt voldaan aan bovenvermelde voorschriften, wat betreft de afdeeling in bakken en de „feeders".

7. In ieder geval moeten de eischen omtrent de stabiliteit van het schip nauwgezet worden in acht genomen.

8. Aan de eischen, gesteld in de voorafgaande leden van dit artikel zal geacht worden voldaan te zijn, indien voldaan is aan de omtrent graanladingen vastgestelde bepalingen van een der hierna genoemde lichamen:

a. de Britsche Board of Trade;

b. de Board of Underwriters in New-York;

c. de National Board of Marine Underwriters in New-York;

d. de New-Orleans Board of Underwriters;

e. de Mobile Board of Underwriters;

f. de Wheat Tariff Association, San Francisco;

g. de Port Warden of Montreal;

h. de Duitsche Seeberufsgenossenschaft.

44. *1.* Licht ontplofbare stoffen, zooals buskruit, schietkatoen, slagkwik, dynamiet, enz. moeten, als zij benedendeks geborgen worden, 1°. in ruimten, welke hetzij door schotten, hetzij door haren kleeden afgesloten zijn van de andere lading, en tevens zooveel mogelijk verwijderd zijn van de machinekamer en van de bewoonde gedeelten van het schip, worden geborgen, en 2°. zoo mogelijk zoodanig zijn geplaatst, dat zij gemakkelijk geworpen, of onder water gezet kunnen worden.

2. Goederen, welke aan zelfontbranding onderhevig zijn, moeten geborgen worden op koele plaatsen en zoodanig, dat ze te allen tijde gemakkelijk te bereiken zijn.

3. Stoffen, welke zeer licht ontvlammen, zooals spiritus, naptha, enz. en waaronder ook begrepen zijn de licht ontvlambare stoffen, welke bestemd zijn als brandstof voor de in het schip geplaatste werktuigen, moeten, als zij benedendeks geborgen worden, verwijderd blijven van de machinekamer en de bewoonde gedeelten van het schip. Op schepen, welke niet in het bijzonder voor dit doel zijn ingericht, mogen zij als lading alleen vervoerd worden in hermetisch gesloten stalen cilinders.

4. Stoffen, welke gassen kunnen ontwikkelen, die door hunne vergiftige eigenschappen gevaar voor menschenlevens kunnen doen ontstaan, zooals het geval is met sommige soorten ferrosilicium, mogen alleen benedendeks geborgen worden als zij waterdicht verpakt zijn. Stoffen, welke gassen kunnen ontwikkelen, welke, vermengd met lucht, ontplofbare mengsels vormen, zooals o. a. calcium carbiet, moeten altijd waterdicht verpakt zijn. Op zeilschepen kan na verkregen vergunning van den ambtenaar van de scheepvaartinspectie van de naleving van dit voorschrift worden afgeweken.

5. Onverminderd het bepaalde in het Koninklijk besluit van 15 October 1885 (*Staatsblad* n°. 187), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 27 Juni 1912 (*Staatsblad* n°. 194) is het innemen in eene Nederlandsche haven van de in het eerste, derde en vierde lid van dit artikel bedoelde stoffen als lading in een passagiersschip niet geoorloofd, tenzij door het

districtshoofd van de scheepvaartinspectie, in aanmerking genomen de wijze van verpakking en van inlading en de hoeveelheid der in te laden stoffen, vooraf eene schriftelijke vergunning is verleend. Indien stoffen als in het eerste, derde en vierde lid van dit artikel bedoeld, in eene niet-Nederlandsche haven als lading in een passagiersschip worden ingenomen, moet dit in het scheepsjournaal worden vermeld en moet daarin tevens worden aangeteekend, wat bij de inlading en gedurende de reis is gedaan om ongelukken als gevolg van de aanwezigheid dezer lading te voorkomen.

6. Ingeval van twijfel omtrent de meerdere of mindere gevaarlijkheid van een te laden stof wordt de meening gevraagd van den ambtenaar der scheepvaartinspectie, die zoo noodig de voorlichting van ter zake deskundigen inroept.

7. Wanneer stoffen, als in de vorige leden van dit artikel bedoeld, ter inlading worden aangeboden, is de inlader verplicht hiervan kennis te geven aan den schipper en aan de ambtenaren van de scheepvaartinspectie ter plaatse, voordat met de inlading een aanvang wordt gemaakt.

8. Ten opzichte van de lading van ferrosilicium, dat geen gevaar oplevert als in het vierde lid van dit artikel bedoeld, is de inlader verplicht aan den schipper en aan de ambtenaren van de scheepvaartinspectie eene verklaring over te leggen, waaruit de niet-gevaarlijkheid van het ferrosilicium blijkt. Voor ferrosilicium, waaromtrent zoodanige verklaring niet is afgegeven, gelden de bepalingen van het vierde lid van dit artikel.

9. Flesschen met bijtende zuren mogen in de ruimen niet anders geborgen worden dan in eene bedding van kalk, of als deze niet te verkrijgen is, van eene andere doelmatige stof, ten minste 30 c.M. dik.

45. *1.* Onverminderd het bepaalde in artikel 40 moet, om deklast te mogen voeren, het dek ter plaatse, waar deze gestuwd wordt, voldoende sterk gebouwd zijn. De noodige middelen moeten aanwezig zijn om het overgaan van den deklast te beletten.

2. De deklast mag niet zoo zwaar zijn, dat de stabiliteit van het schip er door in gevaar wordt gebracht. Bij deklast, die door het overnemen van water in gewicht vermeerdert, zooals b.v. het geval kan zijn bij coces of gezaagd hout, moet op deze omstandigheid worden gelet.

3. Het geladen schip moet rechtop kunnen liggen.

4. De wijze van stuwen moet zoodanig zijn, dat de bediening van schip, booten, stoomlieren en lenspompen, de toegang tot verblijven, enz. niet door den deklast worden belet.

5. Indien de verschansing of reeling van het schip niet hoog genoeg boven den deklast uitsteekt, moeten daaraan of aan de verschansing reelings of stutten met keertouwen worden aangebracht, welke sterk en dicht genoeg zijn om de bemanning tegen over boord spoelen te beveiligen.

6. Indien de oppervlakte niet gelijk genoeg is om er over te kunnen loopen, dan moeten er de noodige planken en handleiders over worden aangebracht om de bemanning in staat te stellen, de verschillende deelen van het schip zonder gevaar te kunnen bereiken.

§ 8. *Bemanning.*

46. *1.* De bemanning van een stoom- of motorschip, dat niet grooter is dan 700 ton (2.83 M³.) bruto en niet langer dan 60 M., moet voldoende zijn om, behalve den schipper of den wachthebbenden stuurman, te allen tijde ten minste aan dek te hebben, een roerganger en een uitkijk. Is het stoom- of motorschip grooter, dan moet op elke wacht bovendien nog een man aan dek beschikbaar zijn. Op de wacht in de machinekamer moet op elk stoomschip en op elk motorschip, behalve den machinist, nog een man zijn, die, voor zoover het een stoomschip betreft, in de machinekamer of op de stookplaats en, voor zoover het een motorschip betreft, in de machinekamer eenigszins gewend is, tenzij in verband met de beperkte ruimte en de kleine afstanden tusschen de verschillende deelen in de machinekamer, of in verband met de aanwezigheid van bijzondere inrichtingen, de behandeling van de werktuigen aldaar, volgens het oordeel van den ambtenaar van de scheepvaartinspectie, veilig aan één man kan worden toevertrouwd. Op stoomschepen, waar eene der stookplaatsen onmiddellijk aan de machinekamer grenst en van hieruit rechtstreeks zonder het openen van deuren te bereiken is, kan de aldaar dienstdoende stoker of een der aldaar dienstdoende stokers als de voorgeschreven tweede man worden beschouwd. De ambtenaar van de scheepvaartinspectie is bevoegd met het oog op de inrichting, grootte of bestemming van het schip aanvulling van het wachtdoend personeel aan dek en in de machinekamer voor te schrijven.

2. Op zeilschepen moet de bemanning talrijk genoeg zijn voor de behandeling van het tuig.

3. Indien aan boord twee of meer gediplomeerde stuurlieden of twee of meer gediplomeerde machinisten aanwezig zijn, moet de zeewacht zoowel aan dek als in de machinekamer steeds aan een gediplomeerde worden opgedragen. Ongediplomeerden, die met dispensatie varen in de plaats van een gediplomeerde worden voor de toepassing van laatstbedoeld voorschrift als gediplomeerden beschouwd.

4. Het is den schipper van een varend visschersvaartuig onder alle omstandigheden verboden den dekdienst op dat vaartuig over te laten aan minder dan twee personen; deze personen moeten bekend zijn met de bepalingen op het uitwijken, terwijl ten minste een van hen lichamelijk geschikt moet zijn. Voor een schip, dat aan de haringnetten ligt, kan met één man, die lichamelijk geschikt is, worden volstaan.

5. De schippers, stuurlieden, machinisten, machinistenstokers en de personen, aan wie aan boord het houden van uitkijk in zee kan worden opgedragen (uitkijken), alsmede de ongediplomeerde personen, aan wie de wacht op de brug of in de machinekamer wordt opgedragen, moeten in het bezit zijn van verklaringen van bevoegde geneesheeren, inhoudende dat zij de hiervoor noodige gehoor- en gezichtsscherpte en kleurenonderscheidingsvermogen bezitten. Indien korten tijd vóór het vertrek van een schip de bemanning moet worden aangevuld, kan, indien dringende omstandigheden nopen tot aanmonstering van personen, die niet in het bezit zijn van geneeskundige verklaringen, als in dit lid bedoeld, daarvoor vergunning worden gegeven, en wel in het buitenland door den bevoegden consulairen ambtenaar, in de koloniën door den bevoegden kolonialen ambtenaar en in Nederland door het districtshoofd van de scheepvaartinspectie. Deze verklaringen worden opgemaakt en afgegeven in overeenstemming met het reglement, dat als Bijlage VI bij dit besluit is gevoegd.

6. De deskundigen worden door Onzen Minister aangewezen.

7. Overmacht voorbehouden, mag niemand eenige wacht betrekken, indien hij niet in de vijftien uren, die aan die wacht voorafgaan, gedurende ten minste drie uren achtereen vrij van dienst is geweest.

§ 9. *Bijzondere bepalingen betreffende het vervoeren van passagiers en van dekpassagiers.*

47. Het is, behoudens het bepaalde in artikel 52, verboden een schip, dat niet is een passagiersschip, te bezigen voor het vervoeren van meer dan 12 passagiers.

48. *1.* Op passagiersschepen mogen ruimten, waar passagiers verblijven, niet lager zijn dan 1.83 M. Zijn zij hooger dan 2.5 M., dan wordt hiervan bij de meting volgens artikel 49 slechts 2.5 M. in rekening gebracht.

2. Deze ruimten moeten goed geventileerd en verlicht zijn, ook dan wanneer de luiken gesloten zijn.

49. *1.* Op passagiersschepen moet voor reizen, die langer dan 48 uur duren, voor elken passagier, die in een hut voor ten hoogste zes personen zijn nachtverblijf heeft, daarin ten minste 3.5 M³. lucht beschikbaar zijn; voor elken passagier in ruimten voor meer dan zes personen: op het onderste passagierdek ten minste 4 M³. en op de andere passagierdekken of in vaste dekhuizen ten minste 3 M³. Is de ruimte verdeeld in afzonderlijke slaap- en woonruimten, dan moet in de slaapruimte ten minste op het onderste passagierdek 2.5 M³. en op de andere dekken 2 M³. lucht beschikbaar zijn.

2. Bovendien moet voor elk van deze passagiers ten minste 0.46 M². vrije ruimte aan dek beschikbaar zijn.

3. Het onderste passagierdek is het eerste dek beneden het wateroppervlak, mits dit dek het daglicht ontvangt door zijdelichten.

4. Voor het pelgrimsvervoer naar en van Mekka gelden de bepalingen, die op de internationale conferentie te Parijs zijn vastgesteld.

5. Het vervoer van inlandsche emigranten van Oost-Indië naar Suriname en terug geschiedt in overeenstemming met de hiervoor geldende Indische bepalingen.

6. Wanneer bij het vervoer als slaapplaatsen losse kooien worden verstrekt, die overdag worden opgeruimd, dan kan voor het geheele logies worden volstaan met 2.5 M³. lucht per hoofd op het onderste passagierdek en 2 M³. op de andere dekken.

7. Voor reizen, die korter dan 48 uur duren, moet voor elken passagier in de ruimte, waarin hij zijn nachtverblijf heeft, ten minste 2 M³. lucht beschikbaar zijn.

8. Bovendien kunnen bij de in het vorige lid bedoelde korte reizen dekpassagiers worden vervoerd, mits voor elken passagier 0.85 M². dekruimte beschikbaar is en ten minste 1/6 van deze passagiers eene overdekte schuilplaats vindt.

50. *1.* Op passagiersschepen moeten voor de passagiers beschikbaar zijn: tot 50 passagiers

2 privaten, voor elke 50 of gedeelte van 50 passagiers tot 500 1 privaat meer; boven de 500 passagiers voor elke 100 of gedeelte van 100 1 privaat meer. Deze worden verdeeld in privaten voor mannen en voor vrouwen.

2. Bovendien moeten aanwezig zijn een aantal waterplaatsen ten getale van 1/3 van het aantal privaten.

3. De privaten en waterplaatsen moeten op afdoende wijze van de verblijven gescheiden zijn.

51. Op passagiersschepen moeten voldoende middelen aanwezig zijn om te beletten, dat passagiers over boord of van een dekhuis of campagne vallen. Bestaan deze uit reelings of lijnen met stutten, dan moeten zij ten minste 1 meter hoog zijn en moet de ruimte daaronder op afdoende wijze zijn afgesloten. Bestaan zij uit vaste verschansingen, dan moeten deze ten minste 1 meter hoog zijn en voorzien van geschikte ontlastpoorten, waarin roosters of stangen voor de veiligheid van de passagiers.

52. Vervoer van meer dan twaalf dekpassagiers in de Middellandsche Zee, de Roode Zee, den Golf van Aden, den Indischen Oceaan, en de Caraïbische Zee is ook met een schip, hetwelk niet is een passagiersschip, toegestaan, mits de ondervolgende voorwaarden worden nageleefd:

1°. dat er voor alle aan boord aanwezige personen voldoende ruimte in de booten beschikbaar is;

2°. dat het op de certificaten van deugdelijkheid te vermelden aantal dekpassagiers niet mag worden overschreden;

3°. dat voor alle aan boord aanwezige personen een reddinggordel beschikbaar is;

4°. dat op de schepen ten minste zes reddingboeien en bovendien een reddingboei met licht, hetwelk in het water ontbrandt, aanwezig zijn;

5°. dat er voor iederen dekpassagier ten minste 0.85 M². vrije dekruimte aanwezig is;

6°. dat het aantal vervoerde dekpassagiers behoorlijk in het scheepsjournaal wordt vermeld.

7°. dat de in den aanhef van het artikel omschreven geografische grenzen niet mogen worden overschreden.

HOOFDSTUK IV.

WIJZE VAN ONDERZOEK; VRIJSTELLINGEN; AANVULLENDE VOORSCHRIFTEN.

§ 1. *Wijze van onderzoek.*

53. *1.* Het onderzoek heeft plaats doordat de ambtenaren der scheepvaartinspectie zich op ongeregelde tijden aan boord der schepen begeven en daar door eigen waarneming en door het vragen van inlichtingen zich zooveel mogelijk op de hoogte stellen van de wijze, waarop de wettelijke eischen worden nageleefd.

2. Door de ambtenaren zal hierbij in acht moeten worden genomen, dat het wel hun plicht is, zich volledig op de hoogte te stellen, of de wettelijke voorschriften worden nageleefd, maar dat zij hierbij zooveel mogelijk moeten vermijden, storend in het bedrijf in te grijpen. Wanneer dus een door hen gewenscht onderzoek op een oogenblik lastig zou zijn en er geen bepaalde reden bestaat om dit terstond door te zetten, zullen zij omtrent den tijd hiervoor met den eigenaar of den schipper overleggen.

3. Door de belanghebbenden moet worden in acht genomen, dat de ambtenaren niet alleen bevoegd maar ook verplicht zijn, zich van alles, waarop de Schepenwet en dit besluit betrekking hebben, op de hoogte te stellen en dat eigenaar, schipper en opvarenden verplicht zijn, hen hierbij behulpzaam te zijn. Dit kan voorkomen, dat het schip door den ambtenaar ter vervulling van zijn plicht zou moeten worden aangehouden.

§ 2. *Vrijstellingen.*

54. *1.* Door Ons kan geheel, gedeeltelijk of voorwaardelijk vrijstelling worden verleend het naleven van eene of meer bepalingen van dit besluit.

2. In Onzen naam kan, wanneer bijzondere omstandigheden maken, dat dit zonder gevaar voor schip en bemanning kan geschieden, door den hoofdinspecteur geheel, gedeeltelijk of voorwaardelijk vrijstelling worden verleend van het naleven van eene of meer bepalingen van dit besluit.

§ 3. *Aanvullende voorschriften.*

55. De ambtenaar der scheepvaartinspectie kan in elk bijzonder geval voorschriften geven ter bevordering van de richtige naleving van de voorschriften, vervat in de artikelen 16—19, 21—25, 27—31, 34, 38, 41—44 van dit besluit.

HOOFDSTUK V.

STRAFBEPALINGEN.

56. Met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden wordt gestraft:

a. de eigenaar, die niet zorgt, dat zijn schip

binnen den tijd, bepaald in artikel 15, eerste lid, in een dok of op andere wijze wordt droog gezet;

b. de schipper, die met zijn schip eene reis onderneemt of voortzet, terwijl het schip eene deklading hout van meer dan 5 pCt. van zijn draagvermogen voert, zonder dat voor zijn schip een speciaal certificaat voor de houtvaart is afgegeven, hetwelk nog geldig is op het oogenblik van het ondernemen of voortzetten der reis;

c. de eigenaar of de schipper, die niet het geldige speciale certificaat voor de houtvaart op eerste aanvraag vertoont aan de in artikel 63 van de Schepenwet bedoelde ambtenaren.

Niet strafbaar is hij, die aan voormelde aanvraag geen gevolg geeft, omdat hij dat stuk nog niet heeft kunnen verkrijgen;

d. de schipper van een passagiersschip, die in eene Nederlandsche haven stoffen, als in het eerste, derde en vierde lid van artikel 44 bedoeld, als lading inneemt zonder daartoe vooraf van het districtshoofd van de scheepvaartinspectie eene schriftelijke vergunning, als bedoeld in het vijfde lid van artikel 44, te hebben verkregen;

e. de schipper, die een schip, hetwelk niet is een passagiersschip, bezigt voor het vervoeren van meer dan twaalf passagiers;

f. de schipper, die bij een vervoer als bedoeld in artikel 52 niet zorgt, dat de voor dat vervoer gestelde voorwaarden worden nageleefd.

57. Met hechtenis van ten hoogste eene maand of geldboete van ten hoogste honderd gulden wordt gestraft de schipper, die handelt in strijd met het bepaalde in artikel 14, derde lid.

58. Met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden wordt gestraft de inlader, die nalaat overeenkomstig het bepaalde in artikel 44, zevende lid, eene der verklaringen, in dat artikel bedoeld, over te leggen.

Behoort bij Koninklijk besluit van den 29sten November 1913 (*Staatsblad* nº. 418).

Mij bekend,

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) TREUB.

---

1 *December* 1913. WET, tot vereeniging van de gemeenten *Stad-Almelo* en *Ambt-Almelo*. S. 419.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de gemeenten *Stad-Almelo* en *Ambt-Almelo* te vereenigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.;

Art. 1. De gemeenten *Stad-Almelo* en *Ambt-Almelo* worden vereenigd. De vereeniging komt tot stand op den dag der eerste vergadering van den Raad der nieuwe gemeente des middags te 12 uur. De vereenigde gemeente draagt den naam van *Almelo*.

2. Alle bezittingen en lasten der vereenigde gemeenten gaan over op de nieuwe gemeente *Almelo* zonder dat daarvoor eene nadere akte gevorderd wordt. Voor zooverre overschrijving in de openbare registers noodig mocht zijn, zal die geschieden krachtens deze wet.

3. De eerste verkiezing van leden van den Raad der nieuwe gemeente geschiedt op den dag, door Gedeputeerde Staten van Overijssel te bepalen, nadat de verdeeling der gemeente in kiesdistricten en het getal der in elk district zoo in het geheel als bij elke periodieke aftreding te kiezen leden benevens het jaar der eerste aftreding, overeenkomstig het bepaalde bij artikel 5 der Gemeentewet, zullen zijn geregeld.

Voor deze verkiezing zijn stemgerechtigd de personen voorkomende op de te *Stad-Almelo* en te *Ambt-Almelo* bestaande lijsten van kiezers voor den Gemeenteraad, nadat deze lijsten door het Gemeentebestuur van *Stad-Almelo* zullen zijn aangevuld met de vermelding van de plaats der woning van elken kiezer op den 1sten Februari van het jaar der vaststelling en van het kiesdistrict en, zoo noodig, van het stemdistrict, waartoe hij dientengevolge behoort.

De Raad der gemeente *Stad-Almelo* benoemt de stembureaux voor deze verkiezingen en onderzoekt de geloofsbrieven van de gekozenen.

4. De dag der eerste vergadering van den Raad der nieuwe gemeente wordt bepaald door Gedeputeerde Staten van Overijssel.

5. De belastingen, welke tot aan de vereeniging in elke der gemeenten worden geheven, worden, voor zooveel betreft het belastingjaar, loopende op het tijdstip van het totstandkomen der vereeniging, ingevorderd ten behoeve van de nieuwe gemeente.

De sommen, door het Rijk uit te keeren krachtens de wet van 24 Mei 1897 (*Staatsblad* nº. 156) en de wet tot regeling van het lager onderwijs van 27 Augustus 1878 (*Staatsblad* nº. 127), zooals deze laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* nº. 164), worden, voor zoover deze tijdens het totstandkomen der vereeniging nog niet zijn betaald, uitgekeerd aan de nieuwe gemeente.

6. Voor de vaststelling van de door het Rijk jaarlijks ingevolge de wet van 24 Mei 1897

(*Staatsblad* nº. 156) aan de nieuwe gemeente uit te keeren som wordt als grondslag genomen het bedrag voor iederen inwoner, dat voor de gemeente *Stad-Almelo* ingevolge artikel 8 dier wet door Gedeputeerde Staten bij besluit van 7 April 1898 is vastgesteld, zijnde *f* 1,89 per inwoner.

7. De ingezetenen der beide gemeenten worden voor het opmaken der kiezerslijsten en voor de verkiesbaarheid tot leden van den gemeenteraad reeds met den dag van het in werking treden dezer wet als ingezetenen der nieuwe gemeente beschouwd.

De te *Stad-Almelo* en te *Ambt-Almelo* op het tijdstip der vereeniging bestaande kiezerslijsten voor het kiezen van leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van de Provinciale Staten en van den Gemeenteraad, blijven van kracht in de nieuwe gemeente, totdat zij overeenkomstig de Kieswet door nieuwe kiezerslijsten zullen zijn vervangen.

8. Zij die voor de lichting der militie van 1914 in eene der vereenigde gemeenten zijn ingeschreven, blijven voor de toepassing der Militiewet (*Staatsblad* 1912, nº. 21) en van de te harer uitvoering gegeven voorschriften beschouwd als militieplichtigen van de gemeente, waar hunne inschrijving voor de militie plaats had; hetgeen echter te hunnen aanzien overeenkomstig genoemde wet en de te harer uitvoering gegeven voorschriften zou moeten gedaan worden door den burgemeester der gemeente, waar zij voor de militie zijn ingeschreven, ware die niet met eene andere gemeente vereenigd, geschiedt na het totstandkomen der vereeniging door den burgemeester der nieuwe gemeente *Almelo*.

Zij die bij het totstandkomen der vereeniging in de vereenigde gemeenten voor de lichting der militie voor 1915 zijn ingeschreven en zij die daar voorkomen in het register, bedoeld bij artikel 87 van voormelde wet of in het register, bedoeld bij artikel 26 der Landweerwet, worden op de voor de nieuwe gemeente *Almelo* op te maken registers overgeschreven.

9. Aan den burgemeester en aan de ambtenaren van een der gemeenten *Stad-Almelo* of *Ambt-Almelo*, die ten gevolge van de vereeniging dier gemeenten worden ontslagen en niet in de termen vallen om pensioen tot minstens het halve bedrag van hunne jaarwedde te genieten, wordt gedurende ten hoogste tien jaren ten laste van de nieuwe gemeente een wachtgeld verleend tot het bedrag gelijk aan dat van hunne bezoldiging bij het in werking treden van deze wet of, indien zij pensioen genieten, tot een bedrag gelijk aan het verschil tusschen het bedrag van dat pensioen en hunne bezoldiging, en wel zoolang zij niet eene minstens gelijkbezoldigde betrekking zullen hebben aanvaard, met dien verstande dat bij aanvaarding van eene minder-bezoldigde betrekking het wachtgeld met het bedrag van die bezoldiging zal worden verminderd.

Gelijk gevolg als aan het aanvaarden van eene betrekking zal zijn verbonden aan eene benoeming door de Overheid tot eene minstens gelijkbezoldigde betrekking, ook al wordt deze benoeming niet aangenomen, tenzij deze niet-aanneming geschiedt op grond van bezwaren, welke door Gedeputeerde Staten van Overijssel deugdelijk worden verklaard.

10. De pensioensbepalingen, bestaande op het tijdstip, waarop deze wet in werking treedt, voor weduwen en weezen van hen, die ten gevolge der vereeniging worden ontslagen, zullen gehandhaafd blijven ten laste der nieuwe gemeente *Almelo*, zoolang de betrokkenen niet eene andere betrekking zullen hebben aanvaard, welke op weduwen- en weezenpensioen van overheidswege aanspraak geeft.

Voorts zullen de in de eerste alinea van dit artikel bedoelde ontslagen personen, zoolang hun van Rijkswege geen recht op pensioen wordt verleend, over den tijd, gedurende welken zij de gemeenten *Ambt-* en *Stad-Almelo* hebben gediend, recht hebben op pensioen overeenkomstig de regelen welke zullen gelden voor de ambtenaren der nieuwe gemeente *Almelo*.

11. Deze wet treedt in werking met den dag harer afkondiging.

Lasten en bevelen enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 1sten December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 10 *Dec.* 1913.)

—

1 *December* 1913. BESLUIT, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 73 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913. S. 420.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Financiën en van Binnenlandsche Zaken, van 20 September 1913 nº. 98 (Afdeeling Pensioenen), en van 22 September 1913 nº. 6522 (Afdeeling Binnenlandsch Bestuur);

Gezien artikel 73 der Pensioenwet voor de

gemeenteambtenaren 1913 (wet van 21 Juni 1913, *Staatsblad* nº. 301);

Den Raad van State gehoord (advies van 21 October 1913 nº. 17);

Gelet op het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 24 November 1913 nº. 113 (Afdeeling Pensioenen) en van 28 November 1913 nº. 8265 (Afdeeling Binnenlandsch Bestuur);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. De gemeentelijke betrekkingen, waaraan ingevolge artikel 3 eerste lid, lit. *a* der Pensioenwet, uitzicht op pensioen op 55-jarigen leeftijd is verbonden zijn de volgende:

agent van politie, veldwachter, nachtwaker, commandant van en brandmeester, brandwacht of kraandraaier bij eene beroepsbrandweer, havenloods, wegwerker, straatmaker, machinist en stoker bij eenigen tak van dienst, ontsmetter en helper bij een ontsmettingsdienst, scheikundige-bacterioloog, vroedvrouw, verpleger in een ziekenhuis of in een krankzinnigengesticht, ambtenaar voor den dienst van kantoren en lijnen van eenen gemeentelijken telephoondienst.

Onder agenten van politie verstaat dit artikel ook hen die dienen in den rang van brigadier of brigadier-titulair.

2. Voor de geneeskundige verklaringen, bedoeld in art. 4, eerste lid, der Pensioenwet, worden formulieren vastgesteld door Onzen Minister van Financiën.

Bij elke benoeming van geneeskundigen ingevolge het derde lid van dat artikel of artikel 48, jº eerstgenoemde bepaling der Pensioenwet, ontvangen de benoemden van den burgemeester of, indien de benoeming door Onzen genoemden Minister geschiedt, van dien Minister een door hen in te vullen formulier.

Aan den voet van het formulier wordt gesteld een gewaarmerkt afschrift der op de benoeming betrekking hebbende beschikking.

3. De geneeskundigen, ingevolge artikel 4, derde lid of artikel 48, jº eerstgenoemde bepaling der Pensioenwet benoemd tot het instellen van een onderzoek naar den gezondheidstoestand van een gemeenteambtenaar, zenden hunne op het onderzoek betrekking hebbende verklaring aan den Pensioenraad.

De Raad doet, indien niet reeds eene pensioensaanvrage van den belanghebbende, respectievelijk een verzoek om teruggave van de voor hem betaalde pensioensbijdragen is ingekomen, de verklaring met zijn advies omtrent hare bewijskracht toekomen aan Onzen Minister van Financiën, die den burgemeester der betrokken gemeente mededeelt of naar zijne, 's Ministers meening, de verklaring grond oplevert voor toekenning van pensioen, respectievelijk voor het teruggeven van de betaalde pensioensbijdragen.

Die burgemeester stelt den ambtenaar van den inhoud van 's Ministers mededeeling in kennis.

4. Het honorarium van een ingevolge het tweede lid van artikel 4 der Pensioenwet aangewezen geneeskundige voor het verrichten van een onderzoek als in het eerste lid van dat artikel bedoeld, bedraagt ten hoogste vijf gulden of, is de betrokkene een specialist voor een onderdeel der geneeskunde, ten hoogste tien gulden.

Reis- en verblijfkosten worden den in het eerste lid bedoelden geneeskundige vergoed op den voet van het laatstelijk bij Ons besluit van 14 Maart 1911 (*Staatsblad* nº. 91) gewijzigd Koninklijk besluit van 5 Januari 1884 (*Staatsblad* nº. 4). Voor hem geldt het tarief, bij laatstgenoemd besluit vastgesteld voor de derde klasse.

5. Vóór den 15den der eerste maand van elk vierendeeljaars zendt het bestuur van elke gemeente aan Onzen Minister van Financiën:

a. afschriften van de akten van aanstelling van hen, die in het laatst verstreken vierendeeljaars in de gemeente in eene gemeentelijke betrekking zijn geplaatst;

b. afschriften van de akten van ontslag van hen, die in het laatst verstreken vierendeeljaars in de gemeente uit eene gemeentelijke betrekking zijn ontslagen;

c. afschriften van de beschikkingen waarbij ambtenaren die in het laatst verstreken vierendeeljaars de gemeente in eene gemeentelijke betrekking dienden, in dat vierendeeljaars, hetzij zijn benoemd in eene tegelijkertijd met die betrekking te vervullen burgerlijke betrekking, betrekking van leeraar of van onderwijzer, hetzij, bij bedoelde gelijktijdige vervulling van betrekkingen, als burgerlijk ambtenaar, als leeraar of als onderwijzer zijn ontslagen;

d. afschriften van de beschikkingen waarbij in de belooning van ambtenaren, die in het laatst verstreken vierendeeljaars de gemeente in eene gemeentelijke betrekking dienden, in dat vierendeeljaars verandering is gebracht;

e. eene opgave van diegenen der in het laatst verstreken vierendeeljaars de gemeente

in eene gemeentelijke betrekking gediend hebbende ambtenaren die in dat vierendeeljaars verlof hebben gehad — hetzij dat hun dit uitdrukkelijk werd verleend, hetzij dat door hen, onder stilzwijgende goedkeuring van het gemeentebestuur, bijv. wegens ziekte, geen dienst werd gedaan — en wier verlof in dat kwartaal meer dan een jaar achtereenvolgens heeft geduurd.

Ten aanzien van het verlof van ieder dezer ambtenaren behoort te worden opgegeven de dag, waarop het is ingegaan en die waarop het is geëindigd;

f. afschriften van de beschikkingen waarbij ambtenaren die de gemeente in het laatstverstreken vierendeeljaars, in eene gemeentelijke betrekking dienden, in dat vierendeeljaars in hunne betrekking zijn geschorst.

6. Bij de in artikel 5 bedoelde afschriften worden, voorzoover van een en ander niet reeds uit die stukken blijkt, door de gemeentebesturen gevoegd:

bij die, bedoeld onder *a*, eene opgave van de voornamen der betrokken ambtenaren en van jaar en dag hunner geboorte;

bij die, bedoeld onder *a*, *b* en *c*, eene opgave van den dag van ingang van de benoeming of van het ontslag der betrokken ambtenaren;

bij die, bedoeld onder *a* en *d*, eene gespecificeerde opgave van de inkomsten die ieder der betrokken ambtenaren in zijne gemeentelijke betrekking of betrekkingen zal genieten;

bij die, bedoeld onder *d*, eene opgave van den dag van ingang der in de betrokken bekleeningen gebrachte veranderingen;

bij die, bedoeld onder *f*, eene opgave van den dag van ingang der schorsing.

7. De gemeentebesturen voegen bij de in artikel 5, lit. *a* bedoelde afschriften, indien er onder de betrokken ambtenaren zijn die vroeger burgerlijk ambtenaar, leeraar of onderwijzer zijn geweest, eene opgave van die ambtenaren en van de door ieder hunner laatstelijk vóór zijne benoeming tot gemeenteambtenaar bekleede burgerlijke betrekking of betrekkingen of betrekking of betrekkingen van leeraar of van onderwijzer.

8. Wanneer in het geval, genoemd in het tweede lid van art. 19, in dat, genoemd in het eerste lid van art. 20 of in een der gevallen, genoemd in de eerste vier leden van art. 21 der Pensioenwet, de betrokken ambtenaar de in eerstgemelde, respectievelijk de in de tweede plaats genoemde wetsbepaling, of de in het vijfde lid van art. 21 der Pensioenwet bedoelde kennisgeving doet, zendt het gemeentebestuur die kennisgeving tegelijk met het afschrift der op de verlaging van de wedde, respectievelijk het ontslag of de benoeming betrekking hebbende beschikking, of, — is dit afschrift reeds ingezonden — terstond, aan Onzen Minister van Financiën.

9. Onze Minister van Financiën zendt de voor de regeling van den pensioensgrondslag van een gemeenteambtenaar vereischte gegevens, zoodra mogelijk nadat hij deze ontvangen heeft, aan den Pensioenraad, die zijn advies omtrent die regeling zoo spoedig mogelijk aan dien Minister doet toekomen.

10. Onze Minister van Financiën zendt van elke beschikking tot vaststelling van den pensioensgrondslag van een gemeenteambtenaar afschrift, aan het bestuur der gemeente die de betrokken ambtenaar dient en aan den Pensioenraad. Onze genoemde Minister voegt bij het afschrift voor het gemeentebestuur eene kennisgeving voor den betrokken ambtenaar die dezen zoodra mogelijk door dat bestuur wordt toegezonden.

11. Hij, die na tijdelijk gemeenteambtenaar te zijn geweest in eene gemeentelijke betrekking wordt aangesteld, zendt binnen drie maanden na het tijdstip van ingang zijner benoeming, zijne aanstelling of aanstellingen als tijdelijk gemeenteambtenaar en gegevens waaruit van den duur van den diensttijd en van het totaal der beloningen in zijne tijdelijke betrekking of in elke zijner tijdelijke betrekkingen blijkt, aan den Pensioenraad. De Raad zendt die stukken met zijn advies omtrent de vaststelling van het voor pensioen in te koopen tijdvak en van het door de betrokken gemeente of door elke der betrokken gemeenten te betalen bedrag aan Onzen Minister van Financiën, wiens beschikking aan den ambtenaar en aan de betalende gemeente of aan elke der betalende gemeenten in afschrift wordt medegedeeld.

12. Wanneer een oud-gemeenteambtenaar of een oud-burgerlijk ambtenaar, een oud-leeraar of een oud-onderwijzer, herplaatst wordt in eene gemeentelijke betrekking, verzoekt het bestuur der betrokken gemeente Onzen Minister van Financiën of, in de drie laatstgenoemde gevallen den Burgerlijken Pensioenraad, om eene opgave van het bedrag dat den belanghebbende laatstelijk vóór zijne herplaatsing als gemeenteamebtnaar of als burgerlijk ambtenaar, leeraar of onderwijzer tot pensioensgrondslag heeft gestrekt.

13. De gemeentebesturen storten de ingevolge de Pensioenwet verschuldigde pensioens-

bijdragen bij een betaalmeester. De storting van de bijdragen, verschuldigd op grond van de artt. 40 en 43 dier wet geschiedt kwartaalsgewijze. Elk gemeentebestuur stort vóór den 15den der eerste maand van elk vierendeeljaars het gezamenlijk bedrag dier bijdragen over het laatst verstreken vierendeeljaars.

In de derde week der eerste maand van elk vierendeeljaars zendt ieder betaalmeester den directeur van het fonds eene opgave van het gezamenlijk bedrag der ingevolge het eerste lid gestorte pensioensbijdragen over het laatst-verstreken vierendeeljaars.

14. Van de pensioensbijdragen die op grond van art. 41, art. 42 of art. 48, eerste lid, der Pensioenwet aan eene gemeente moeten worden teruggegeven, worden de bedragen door Onzen Minister van Financiën aan den directeur van het fonds opgegeven.

Wanneer eene gemeente, die door haar betaalde pensioensbijdragen ingevolge het eerste lid van artikel 48 der Pensioenwet terugontving, die bijdragen op grond van het vijfde lid van dat artikel moet terugstorten in het fonds, stelt Onze Minister van Financiën haar hiervan, met opgave van het te storten bedrag, in kennis.

15. In de maand Februari zendt het bestuur van elke gemeente aan het Departement van Financiën de quitantiën voor de, ingevolge art. 13 gedane stortingen van pensioensbijdragen over het laatst verstreken jaar, benevens twee lijsten, waarvan de eene eene gespecificeerde opgave van die bijdragen en de andere eene opgave van de overgelegde quitantiën bevat.

Deze lijsten worden ingericht volgens de bij dit besluit gevoegde modellen A en B.

16. Op de verantwoording door de gemeentebesturen van de in art. 13 bedoelde pensioensbijdragen wordt van wege den Minister van Financiën controle uitgeoefend.

17. Onze Minister van Financiën stelt eene lijst vast van de stukken die een gemeenteambtenaar bij eene aanvrage om pensioen uit het fonds behoort over te leggen.

Voor ieder die uit eene gemeentelijke betrekking wordt ontslagen, voegt het gemeentebestuur zulk eene lijst bij de op het ontslag betrekking hebbende beschikking.

De gemeentebesturen ontvangen de lijsten van het Departement van Financiën.

18. Bij elke pensioensaanvrage die ingevolge het eerste lid van art. 37 der Pensioenwet aan den Pensioenraad wordt gezonden voegt Onze Minister van Financiën de gegevens, die de Raad behoeft, om te kunnen adviseeren omtrent de op de aanvrage te nemen beschikking.

19. De Pensioenraad is bevoegd van de gemeentebesturen en van de departementen van algemeen bestuur de inlichtingen te vragen die hij meent noodig te hebben voor het behoorlijk vervullen van zijne taak.

20. Elk besluit tot toekenning van pensioen ten laste van het fonds wordt in afschrift medegedeeld aan den gepensionneerde, aan het bestuur der gemeente die de gepensionneerde in de betrekking voor het vervullen waarvan hem pensioen werd toegekend, heeft gediend, aan den Pensioenraad en aan den directeur van het fonds.

21. De pensioenen worden bij de directie van het fonds in het grootboek der pensioenen voor de gemeente-ambtenaren ingeschreven.

22. De gepensionneerden ontvangen een bewijs van inschrijving van hun pensioen in den vorm van een boekje met coupons voor de inning. Elk boekje bevat coupons voor twee jaren.

De pensioenboekjes worden doorloopend genommerd. Alle coupons dragen het nommer van het boekje.

Het model voor de boekjes wordt vastgesteld door Onzen Minister van Financiën.

23. Een gepensionneerde ontvangt zijn pensioenboekje op vertoon van het hem gezonden afschrift van het besluit tot regeling van zijn pensioen, van den ambtenaar belast met de betaling van dat pensioen. Deze houdt een register van alle door hem afgegeven pensioenboekjes.

De gepensionneerde stelt op den omslag van het boekje, in tegenwoordigheid van dien ambtenaar, zijne handteekening.

Heeft hij de coupons die zich in het boekje bevinden verbruikt, dan wordt hem op zijne aanvrage, tegen afgifte van den omslag van het boekje met de vaste couponstrooken, door bedoelden ambtenaar een nieuw boekje uitgereikt.

De directeur van het fonds zendt aan de gemeentebesturen de uit te reiken pensioenboekjes.

24. Ieder gepensionneerde deelt zoodra mogelijk nadat hij een afschrift heeft ontvangen van het besluit tot regeling van zijn pensioen, den directeur van het fonds schriftelijk mede, in welke gemeente hij zijn pensioen wenscht te zien uitbetaald.

Wenscht hij zijn pensioen door een gemachtigde te doen innen, dan geeft hij tevens op naam en woonplaats van dien gemachtigde.

25. De gelden die de directeur van het fonds den gemeentebesturen doet toekomen voor de betaling van de pensioenen worden afzonderlijk beheerd.

Door het gemeentebestuur wordt een ambtenaar aangewezen die deze gelden in ontvangst neemt en de pensioenen uitbetaalt.

De aangewezene is, behalve aan het gemeentebestuur, ook aan den directeur van het fonds verantwoording schuldig.

Het gemeentebestuur houdt nauwlettend toezicht op de bedoelde gelden. De directeur van het fonds geeft, telkens wanneer hij eene geldverstrekking doet, dat bestuur daarvan kennis.

26. De pensioenen van ten hoogste zeshonderd gulden worden in maandelijksche, die van meer dan zeshonderd gulden in driemaandelijksche termijnen betaald.

De ambtenaar, belast met het betalen van een pensioen, neemt vóór de betaling van een termijn een coupon, waarop het te innen bedrag bij de directie van het fonds is ingevuld, uit het pensioenboekje van den gepensionneerde.

De gepensionneerde of zijn gemachtigde plaatst op de coupon zijne handteekening voor ontvangst in tegenwoordigheid van bedoelden ambtenaar.

De betaling aan een gemachtigde geschiedt slechts op vertoon van de volmacht en tegen afgifte van eene attestatie de vita van den gepensionneerde.

27. Wanneer een gepensionneerde gebruik heeft gemaakt van de bevoegdheid, verleend bij het derde lid van artikel 34 der Pensioenwet of wanneer een gemeentebestuur of een gesticht of eene instelling als bedoeld in het vierde lid van dat artikel in het daar bedoelde geval zich in het bezit van het pensioenboekje van den betrokken gepensionneerde heeft gesteld, wordt op de coupons voor ontvangst geteekend door het bestuur der betrokken gemeente, respectievelijk door twee bestuursleden der betrokken instelling of van het betrokken gesticht. De persoon die een pensioenstermijn voor die gemeente, die instelling of dat gesticht in ontvangst neemt, plaats in tegenwoordigheid van den ambtenaar, die het pensioen betaalt, zijne handteekening op de keerzijde van de coupon.

Ieder ambtenaar, belast met het betalen van pensioenen van oud-gemeenteambtenaren is in het bezit van eene lijst van de liefdadige of tot algemeen nut werkende instellingen, die de goedkeuring van Onzen Minister van Financiën hebben verkregen op de voorwaarden waaronder zij aan gepensionneerde gemeenteambtenaren voorschotten verstrekken op hun pensioen. De directeur van het fonds zendt zulke lijsten aan de besturen der gemeenten, waar pensioenen van oud-gemeenteambtenaren worden betaald.

28. Bij overlijden van een gepensionneerd gemeenteambtenaar zenden de erfgenamen het pensioenboekje van den overledene met eene verklaring van erfrecht aan den directeur van het fonds die zorg draagt voor de uitbetaling van het pensioen over het vierendeeljaars, waarin de gepensionneerde is overleden.

29. Het bestuur van elke gemeente houdt een register van de in de gemeente wonende gepensionneerde gemeenteambtenaren.

Het geeft van het overlijden van zoodanige gepensionneerden terstond kennis aan den directeur van het fonds.

Bij elke kennisgeving voegt het een uittreksel uit het register van overlijden.

30. Vóór den 15den der eerste maand van elk vierendeeljaars zendt het bestuur van elke gemeente waar pensioenen van oud-gemeenteambtenaren worden betaald, den directeur van het fonds:

a. eene lijst van hen die in het laatst verstreken vierendeeljaars ambtenaarspensioen ten laste van het fonds hebben ontvangen met het door ieder hunner genoten bedrag;

b. de voor de betaalde pensioenstermijnen uit de pensioenboekjes genomen coupons met een verzamelstaat;

c. de attestaties de vita der gepensionneerden die hun pensioen door een gemachtigde hebben doen innen;

d. de omslagen der in het laatstverstreken vierendeeljaars vervallen pensioenboekjes met een verzamelstaat.

De directeur van het fonds vergelijkt de opgaven omtrent de gedane betalingen met de overige hem verstrekte bescheiden en met de onder hem berustende gegevens.

OVERGANGSBEPALINGEN.

31. De gemeentebesturen doen vóór 1 Januari 1914 aan Onzen Minister van Financiën opgave van:

1. De namen en voornamen der op 1 October 1913 in dienst zijnde gemeenteambtenaren;
2. geboortejaar en geboortedag dier ambtenaren.

Zij voegen bij die opgaven:

a. afschriften van de akten van aanstelling dier ambtenaren — met uitzondering van hen die volgens artikel 69 der Pensioenwet aan de werking dier wet zijn onttrokken of die het in

artikel 61 bedoelde verlangen hebben te kennen gegeven — in de gemeentelijke betrekking of betrekkingen die zij op 1 October 1913 vervullen;

b. eene gespecificeerde opgave van de inkomsten die de betrokken ambtenaren op dat tijdstip in die betrekking of betrekkingen genieten;

voorts, voor zooveel de onder *a* bedoelde gemeenteambtenaren betreft, die tegelijkertijd burgerlijk ambtenaar, leeraar of onderwijzer zijn:

c. afschriften van de akten van aanstelling van dezen in hunne burgerlijke betrekking of betrekkingen of in hunne betrekking of betrekkingen van leeraar of van onderwijzer.

32. Wanneer een ambtenaar in dienst eener gemeente, die de verklaring aflegt, bedoeld in art. 68 der Pensioenwet, wordt gepensionneerd, ontvangt het bestuur dier gemeente bij het afschrift van het besluit tot toekenning van pensioen, van Onzen Minister van Financiën eene opgave van het pensioensbedrag dat door de gemeente jaarlijks aan het fonds moet worden uitgekeerd.

De gemeente stort dat bedrag bij een betaalmeester. Zij zendt in Januari de quitantie voor de in het laatst verstreken jaar gedane storting aan het Departement van Financiën.

SLOTBEPALINGEN.

33. Waar dit besluit spreekt van: Pensioenwet, Pensioenraad, fonds, verstaat het daaronder de Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913, de Pensioenraad voor de gemeenteambtenaren en het Pensnsioenfonds voor de gemeenteambtenaren.

Waar het spreekt van gemeenteambtenaar, tijdelijk gemeenteambtenaar, burgerlijk ambtenaar, leeraar, onderwijzer, gemeentelijke betrekking, burgerlijke betrekking, betrekking van leeraar, betrekking van onderwijzer verstaat het daaronder zulke functionnarissen en betrekkingen in den zin der genoemde Pensioenwet.

34. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant* waarin het geplaatst is.

Onze voornoemde Ministers zijn ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, aan den Pensioenraad voor de gemeenteambtenaren en aan den directeur van het Pensioenfonds voor de gemeenteambtenaren.

Het Loo, den 1sten December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,
(*get.*) BERTLING.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 13 *Dec.* 1913.)

MODEL A.

GEMEENTE . . . . . .

GESPECIFICEERDE OPGAVE *der op grond van de Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren* 1913 *door de gemeente gestorte pensioensbijdragen over* 19 . . . .

Belang-hebbenden. (1)	Betrekking.	Pensioens-grondslag.	Verantwoord bedrag			Aanmerkingen.
			als bijdrage ingevolge art. 40 der Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913.	als bijdrage ingevolge art. 43 der Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913.	als bijdrage ingevolge art. 62 der Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913.	

Deugdelijk verklaard door Burgemeester en Wethouders der gemeente . . . . . .
Te . . . . . ., den . . . . . .

(1) De vermelding geschiedt alphabetisch-lexicographisch.

Behoort bij Koninklijk besluit van den 1sten December 1913 (*Staatsblad* nº. 420).

Ons bekend, *De Minister van Financiën,* (*get.*) BERTLING.
De Minister van Binnenlandsche Zaken, „ CORT V. D. LINDEN.

MODEL B.

GEMEENTE . . . . . .

OPGAVE *van de quitantiën voor de stortingen der door de gemeente op grond van de Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren* 1913 *over* 19 . . . . *verschuldigde pensioensbijdragen.*

Kantoor van den betaalmeester.	Dagteekening.	Nommer.	Bedrag	Kantoor van den betaalmeester.	Dagteekening.	Nommer.	Bedrag.
					Per Transport		
	Transporteeren						

Aldus opgemaakt door Burgemeester en Wethouders der gemeente . . . . . .
Te . . . . . ., den . . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van den 1sten December 1913 (*Staatsblad* nº. 420).

Ons bekend, *De Minister van Financiën,* (*get.*) BERTLING.
De Minister van Binnenlandsche Zaken, „ CORT. V. D. LINDEN.

1 *December* 1913. WET tot verhooging van het *tweede* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 421.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd. Ten gevolge hiervan wordt het totaal van de eerste afdeeling gebracht op *f* 416,365 en het eindcijfer van het hoofdstuk op *f* 787.912,50.

—

1 *December* 1913. WET tot verhooging van het *tweede* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 422.

Bij deze wet worden twee artikelen verhoogd. Ten gevolge daarvan wordt het totaal van de Iste afdeeling en het eindcijfer van het hoofdstuk beide verhoogd met *f* 26.012,50.

—

1 *December* 1913. WET, tot verhooging van het *zevende* hoofdstuk A der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 423.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd. Ten gevolge van voorschreven verhooging wordt het totaal van het hoofdstuk met gelijk bedrag verhoogd en alzoo gebracht op *f* 38,424,429.80.

—

1 *December* 1913. WET, tot goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de gemeente *Nijmegen* van het aan den Staat behoorende gedeelte der zoogenaamde Valkhofskazerne te *Nijmegen*. S. 424.

—

1 *December* 1913. WET, tot wijziging van de grens tusschen de gemeenten *Pernis* en *Rozenburg*. S. 425.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, de grens tusschen de gemeenten *Pernis* en *Rozenburg* te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. De grens van de gemeente *Pernis* wordt gewijzigd als volgt:

Aanvangende op het punt waar de tegenwoordige grenzen tusschen de gemeenten *Vlaardingen*, *Pernis* en *Rozenburg* te zamen komen in de rivier de Nieuwe Maas, volgt de nieuwe grens de tegenwoordige grens tusschen de gemeenten *Vlaardingen* en *Rozenburg* tot aan het punt waar deze gesneden wordt door de zijde CCCLVII—52 van het rivierdriehoeksnet en gaat van uit dit snijpunt zuidwaarts naar het snijpunt van het verlengde van de noordoostelijke grens van het perceel, thans kadastraal bekend gemeente *Rozenburg* sectie C nº. 984, met het midden van de Noordgeul daar ter plaatse.

Van uit laatstgenoemd snijpunt wordt de grens gevormd door eene lijn, evenwijdig loopende met de noordwestelijke grens van de perceelen, thans kadastraal bekend gemeente *Rozenburg* sectie C nos. 984 en 983, zijnde deze noordwestelijke grens tevens de zuidoostelijke oever van de Noordgeul.

De grens gaat voorts in eene rechte richting door tot het snijpunt met de grens tusschen de gemeenten *Rozenburg* en *Spijkenisse*, welk punt in de rivier de Botlek ligt. Van dit snijpunt gaat de nieuwe grens zuidoostwaarts langs de bestaande grens tusschen de laatstgenoemde gemeenten tot aan het punt, waar de thans bestaande grenzen tusschen de gemeenten *Rozenburg*, *Pernis* en *Spijkenisse* elkaar ontmoeten in de rivier de Oude Maas.

De grens van de gemeente *Rozenburg* wordt gewijzigd als volgt:

Aanvangende op het punt waar de tegenwoordige grens tusschen de gemeenten *Vlaardingen* en *Rozenburg* in de rivier de Nieuwe Maas gesneden wordt door de zijde CCCLVII—52 van het rivierdriehoeksnet, gaat de nieuwe grens zuidwaarts naar het snijpunt van het verlengde van de noordoostelijke grens van het perceel thans kadastraal bekend gemeente *Rozenburg* sectie C nº. 984, met het midden van de Noordgeul daar ter plaatse.

Van uit laatstgenoemd snijpunt wordt de grens gevormd door eene lijn, evenwijdig loopende met de noordwestelijke grens van de perceelen thans kadastraal bekend gemeente *Rozenburg* sectie C nos. 984 en 983, zijnde deze noordwestelijke grens tevens de zuidoostelijke oever van de Noordgeul.

De grens gaat voorts in eene rechte richting door tot het snijpunt met de grens tusschen de gemeenten *Rozenburg* en *Spijkenisse*, welk punt in de rivier de Botlek ligt.

2. De overgang van grondgebied, die het gevolg is van deze grensverandering, heeft plaats op 1 Januari 1914.

3. De gemeente *Pernis* keert aan de gemeente *Rozenburg* als schadeloosstelling voor te verliezen inkomsten een bedrag uit van *f* 600, te voldoen in zes jaarlijksche termijnen van *f* 100, waarvan de eerste vervalt in den loop van het jaar 1914, de laatste in den loop van het jaar 1919.

4. Alle kadastrale en andere stukken, uitsluitend betrekking hebbende op het grondgebied van *Rozenburg*, dat aan *Pernis* overgaat, worden aan de gemeente *Pernis* uitgekeerd. Het bestuur dezer gemeente heeft ten allen tijde het recht, kosteloos inzage te nemen van

de archieven der gemeente *Rozenburg* en daarvan afschriften en daaruit uittreksels op zijne kosten te vorderen.

5. De kosten van verpleging van behoeftige krankzinnigen in gestichten, voor zoover zij tijdens de opneming daarin woonplaats hadden op het grondgebied, dat ingevolge artikel 1 tot de gemeente *Pernis* overgaat, komen van 1 Januari 1914 af voor rekening van deze gemeente.

6. De ingezetenen, gevestigd op het grondgebied, dat tot de gemeente *Pernis* overgaat, worden voor de verkiesbaarheid tot leden van den gemeenteraad en voor de toepassing van artikel 7 der Kieswet van 1 Januari 1914 af als ingezetenen dier gemeente beschouwd.

Voor zoover de personen, gevestigd op het overgaand grondgebied, geplaatst zijn op de voor het loopende jaar vastgestelde kiezerslijst, zendt het bestuur der gemeente *Rozenburg* vóór 8 Januari 1914 een uittreksel uit die kiezerslijst aan het bestuur der gemeente *Pernis*.

Bij het opmaken van de kiezerslijst wordt in de laatstgenoemde gemeente voor de toepassing van de artikelen 20, 21, 25 en 28, tweede lid, der Kieswet ten aanzien van de in dat uittreksel voorkomende personen gehandeld, alsof zij op de voor het loopende jaar vastgestelde kiezerslijst voorkwamen.

7. In de tabel A, gevoegd bij de wet van 5 November 1852 (*Staatsblad* nº. 197), sedert gewijzigd, houdende regeling van de verdeeling der provinciën in kiesdistricten, en in den staat, vastgesteld bij artikel 2 der wet van 9 April 1877 (*Staatsblad* nº. 76), sedert gewijzigd, tot vaststelling van het regtsgebied en de zetels der arrondissements-regtbanken en kantongeregten binnen het ressort van het geregtshof te *'s Gravenhage*, worden met ingang van 1 Januari 1914 onder *Pernis* en *Rozenburg* verstaan de gemeenten, zooals zij bij artikel 1 dezer wet zijn gewijzigd.

Deze wet is niet van invloed op de bij haar in werking treden bij de kantongerechten te *Rotterdam* en te *Brielle* aanhangige zaken, noch op de reeds gedane dagvaardingen en oproepingen om voor die kantongerechten te verschijnen.

8. Zij, die voor de lichting der militie van 1914 in de gemeente *Rozenburg* zijn ingeschreven en gevestigd zijn op het grondgebied, dat van die gemeente naar de gemeente *Pernis* overgaat, blijven voor de toepassing der Militiewet en van de te harer uitvoering gegeven voorschriften beschouwd worden als militieplichtigen van eerstgenoemde gemeente.

Zij, die in de gemeente *Rozenburg* voorkomen in het register, bedoeld in artikel 87 van voormelde wet, of in het register, bedoeld in artikel 26 der Landweerwet (*Staatsblad* nº. 160 van 1901), sedert gewijzigd, worden voor zooveel zij gevestigd zijn op het grondgebied, dat van die gemeente naar de gemeente *Pernis* overgaat, op het register van laatstgenoemde gemeente overgeschreven.

9. Deze wet treedt in werking met den dag harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 1sten December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 13 *Dec.* 1913.).

—

1 *December* 1913. WET, tot aanvulling en verhooging van het *vierde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 426.

Bij deze wet wordt de omschrijving van een artikel gewijzigd en wordt dit artikel verhoogd; voorts worden twee artikelen ingevoegd, terwijl in art. 2 van hoofdstuk IV der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913 tusschen de cijfers „13" en „16" wordt ingelascht: „14*a* en 14*b*" (nl. de nieuw ingevoegde artikelen).

Ten gevolge hiervan worden het totaal der IIIde afdeeling van hoofdstuk IV der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913 en het eindcijfer van dat hoofdstuk elk met *f* 12.982,50 verhoogd.

—

1 *December* 1913, WET, tot aanvulling van het *tiende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. (Uitvoering van de artikelen 369 en 370 der Invaliditeitswet). S. 427.

Bij deze wet worden twee artikelen ingevoegd en wordt in artikel 2 in het eerste lid, na het cijfer: „188", ingevoegd: „, 189*a*, 189*b*".

Ten gevolge hiervan wordt het totaal der VIde afdeeling, en het eindcijfer van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913 verhoogd met *f* 840,000.

—

1 *December* 1913. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van verruiming van de spoorweghaven te *Enkhuizen*. S. 428.

—

1 *December* 1913, WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van het maken van een uitwijkplaats voor voertuigen nabij de brug over de Aremberger Sluis te *Zwartsluis*, in verband met den aanleg van den spoorweg van *Zwolle* naar *Blokzijl*. S. 429.

—

1 *December* 1913. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van de uitbreiding van het stationsemplacement *Overveen*. S. 430.

—

1 *December* 1913. WET, tot verhooging van het *negende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 431.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd.

Ten gevolge van voorschreven verhooging wordt het bedrag van de VIde afdeeling en het eindcijfer van gemeld hoofdstuk verhoogd met *f* 1000.

—

1 *December* 1913. WET, betreffende de overneming in beheer en onderhoud bij het Rijk van de Werkensche sluis aan den Nieuwendijk onder de gemeente *Almkerk*. S. 432.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de Werkensche sluis aan den Nieuwendijk onder de gemeente *Almkerk* in beheer en onderhoud over te nemen bij het Rijk;

Gelet op artikel 1, tweede lid, der wet van 10 November 1900 (*Staatsblad* nº. 176);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz

Eenig artikel.

Bij het Rijk wordt in beheer en onderhoud overgenomen de Werkensche sluis aan den Nieuwendijk onder de gemeente *Almkerk* op den voet van de overeenkomst, gesloten bij de in afschrift aan deze wet gehechte akte van 9 Augustus 1912, welke overeenkomst bij deze wet wordt bekrachtigd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 1sten December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, (*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 24 *Dec.* 1913.)

AFSCHRIFT.

OVEREENKOMST *betreffende de overgave en overname in beheer en onderhoud van de Werkensche sluis aan den Nieuwendijk onder de gemeente Almkerk.*

Op heden den 9den Augustus 1912, is door den ondergeteekende M. CALAND, Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat in de 7de directie (Noordbrabant) namens het Rijk, daartoe gemachtigd door den Minister van Waterstaat bij brief van 19 Juli 1912, nº. 251, Afdeeling Waterstaat, als contractant ter eene zijde, en

het Dagelijksch Bestuur van het Waterschap „'t Nieuwland van Altena" gemeente Almkerk en de Werken c. a., handelende namens dat Waterschap, krachtens besluit van de vergadering van Ingelanden van 23 Mei 1912, goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Noordbrabant den 6den Juni 1912, G nº. 188, als contractant ter andere zijde,

behoudens wettelijke bekrachtiging het navolgende overeengekomen:

Art. 1. Het Waterschap van „'t Nieuwland van Altena" gemeente Almkerk en de Werken c.a. geeft aan het Rijk in beheer en onderhoud over de hieronder omschreven uitwateringssluis, bekend als de Werkensche sluis, aan den Nieuwendijk onder de gemeente Almkerk, welke sluis door het Rijk in beheer en onderhoud wordt overgenomen en wel zóó en in dier voege als bedoelde sluis thans in beheer en onderhoud bij het Waterschap is, zoodat alle rechten en verplichtingen, welke voor het Waterschap ten opzichte van de sluis mochten bestaan (al mocht het bestaan daarvan eerst later worden vastgesteld) op het Rijk overgaan.

Het Rijk, dat verklaart het overgenomene wel te kennen en geen beschrijving te behoeven, is bevoegd uit het archief van contractant ter andere zijde afschrift te doen nemen van die stukken, welke betrekking hebben op of van belang zijn voor het beheer en het onderhoud van de in Art. 2 omschreven sluis.

2. De in beheer en onderhoud overgegeven en overgenomen sluis heeft eene lengte van 25.20 M., gemeten tusschen de einden van de vleugels en eene wijdte in den dag van 3.85 M. bij een slagdorpeldiepte van 1.02 M. — N. A. P.; zij wordt gesloten door een stel houten puntdeuren met een bovenaanslag, liggende op 1.67 M. + N. A. P., waarboven een schildmuurtje.

De top van het gewelf van de sluis ligt op 3.23 M. + N. A. P.

3. Het Rijk aanvaardt de sluis in den staat waarin zij zich alsdan bevindt, binnen een maand na afkondiging der in het hoofd dezer bedoelde wet.

4. Het Waterschap „'t Nieuwland van Altena" gemeente Almkerk en de Werken c. a. verplicht zich voor de overschrijving van deze overeenkomst in de openbare registers zorg te dragen.

5. Alle kosten op deze overeenkomst en op de overschrijving in de openbare registers vallende zijn ten laste van het Waterschap „'t Nieuwland van Altena" gemeente Almkerk en de Werken c. a.

Aldus in tweevoud opgemaakt en onderteekend te 's Hertogenbosch/Almkerk 9 Augustus 1912.

De Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat in de 7de directie,
contractant ter eene zijde,
(*get.*) M. CALAND.

Dijkgraaf en Heemraden van het Waterschap „'t Nieuwland van Altena" gemeente Almkerk en de Werken c. a.,
contractant ter andere zijde,
(*get.*) A. DEN DEKKER Dz.
(„) A. W. DONKER.

Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal van het Departement van Waterstaat,
(*get.*) SALVERDA DE GRAVE.

—

1 *December* 1913. WET, tot goedkeuring der overeenkomsten met de Naamlooze Vennootschap Koninklijke Maatschappij „de Schelde" te *Vlissingen* gesloten, betreffende de erfpacht van gronden, wateren en gebouwen aldaar, en met de gemeente *Vlissingen* betreffende de exploitatie van een gedeelte der havens en haventerreinen aldaar. S. 433.

—

1 *December* 1913. WET, houdende machtiging tot het aangaan van overeenkomsten met de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en met de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij, in zake de pensioenregeling voor haar personeel. S. 434.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën te machtigen, met de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en met de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij overeenkomsten aan te gaan volgens de bij deze wet gevoegde ontwerpen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën worden gemachtigd met de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en met de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij overeenkomsten aan te gaan volgens de, met de daaraan te hechten bijlagen, bij deze wet gevoegde ontwerpen, nadat in het hoofd dier overeenkomsten de datum dezer wet en het nummer van het *Staatsblad*, waarin zij wordt afgekondigd, zullen zijn ingevuld.

2. De overeenkomsten, in artikel 1 bedoeld, worden met de bijlagen daarvan gratis geregistreerd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 1sten December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, (*get.*) C. LELY.

De Minister van Financiën, („) BERTLING.

(*Uitgeg.* 23 *Dec.* 1913.)

ONTWERP-OVEREENKOMST *met de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen.*

Tusschen:

den Staat der Nederlanden, vertegenwoordigd door den Minister van Waterstaat en den Minister van Financiën, tot het aangaan van deze overeenkomst gemachtigd bij de wet van (*Staatsblad* nº.),
ter eenre,
en
de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, vertegenwoordigd door haren Directeur-Generaal, tot het aangaan van deze overeenkomst door de algemeene vergadering van aandeelhouders der Maatschappij gemachtigd, *ter andere zijde,*
is het navolgende overeengekomen:

Art. 1. Aan artikel 3 der overeenkomst, onder dagteekening van 10 Februari 1912 tusschen partijen gesloten en bekrachtigd bij de wet van 15 Juli 1912 (*Staatsblad* nº. 251), wordt toegevoegd:

„Indien bij een — op de wijze als bedoeld bij art. 2, 3º dezer overeenkomst, doch niet vóór 1 Januari 1924 of ingeval vóór dien datum tot

naasting of vervallenverklaring mocht worden overgegaan, op het tijdstip van die naasting of vervallenverklaring — in te stellen onderzoek is gebleken, dat tengevolge van de in het vorige lid bedoelde herziening van het Reglement voor het Pensioenfonds de baten van het Fonds in den zin van art. 2, tweede lid, dezer overeenkomst niet meer voldoende zouden zijn tot volledige dekking van de op het Fonds rustende lasten, zullen de Ministers van Waterstaat en van Financiën van het uit dien hoofde berekend tekort van de Maatschappij slechts dekking kunnen verlangen voor de helft, en wel uitsluitend door verhooging van hare jaarlijksche bijdrage aan het Pensioenfonds, alsnog in te gaan op den 1sten Januari 1914. Met ingang van dienzelfden dag wordt alsdan de in art. 2 dezer overeenkomst onder 3° letter *b* bedoelde blijvende verhooging van de bijdragen aan het Fonds ondersteld te zijn toegenomen met gelijk percentage van het daar bedoelde gezamenlijk bedrag der bezoldigingen, als waarmede de bijdrage der Maatschappij is verhoogd, en zal derhalve van dien datum af voor de toepassing van het bij art. 2 dezer overeenkomst onder 3° bepaalde, onder „baten" mede zijn te begrijpen de waarde van eene zoodanige verhooging.

De Maatschappij verbindt zich, in het bij het vorige lid bedoelde geval de verhooging van hare jaarlijksche bijdrage, voor zoover de betaling daarvan achterstallig is, met rente op rente daarvan, berekend naar drie en drie vierden ten honderd ($3^3/_4$ %) 's jaars, in eens in het Fonds te storten".

2. Zich kwijtende van de verplichting, op haar rustende volgens art. 3 van de in art. 1 aangehaalde overeenkomst van 10 Februari 1912, verbindt de Maatschappij zich zorg te dragen, dat met ingang van 1 Januari 1914 in het Reglement voor het Pensioenfonds van haar personeel de wijzigingen worden aangebracht, in de bijlage dezer overeenkomst aangegeven.

Aldus in tweevoud overeengekomen te 's Gravenhage, Utrecht den

De Minister van Waterstaat,

De Minister van Financiën,

De Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen,

BIJLAGE

der Ontwerp-overeenkomst met de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen.

WIJZIGINGEN, *aan te brengen in het Reglement voor het Pensioenfonds van het personeel der Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen.*

Art. 4 wordt gelezen:

Art. 4. De jaarlijksche bijdrage der Maatschappij bedraagt vier ten honderd (4 %) van het bedrag der gezamenlijke bezoldigingen, waarover de deelgenooten van het Fonds in het afgeloopen jaar doorloopende korting hebben betaald, vermeerderd met

1°. hetgeen door die deelgenooten — met uitzondering van de onder 2° bedoelde — te zamen in het jaar minder dan vijf ten honderd (5 %) over het bedrag hunner gezamenlijke bezoldiging bovenbedoeld als doorloopende korting is bijgedragen en

2°. hetgeen door de deelgenooten, die ingevolge art. 55 lid *a* of *d* of art. 62 lid *c* niet zijn onderworpen aan de met ingang van 1 Januari 1914 ingevoerde verhooging der doorloopende korting met 1 % der bezoldiging, te zamen in dat jaar minder dan vier ten honderd (4 %) over het bedrag hunner gezamenlijke bezoldiging bovenbedoeld als doorloopende korting is bijgedragen.

Tusschen art. 11 en art. 12 wordt ingevoegd:

Art. 11bis. Boven en behalve de doorloopende korting te heffen ingevolge lid *a* van art. 11, wordt, behoudens het bepaalde bij art. 55 lid *a* of *d* en art. 62 lid *c*, wegens de met ingang van 1 Januari 1914 ingevoerde verbetering der pensioenen van nagelaten betrekkingen, geheven eene doorloopende korting van één ten honderd (1 %) der bezoldiging.

In art. 14 wordt overal waar staat „driehonderd gulden (*f* 300)" gelezen „vierhonderd gulden (*f* 400)".

Art. 16 wordt gelezen:

Art. 16. Indien iemand deelgenoot van het Pensioenfonds wordt met eene bezoldiging in den zin van art. 10 hooger dan vierhonderd gulden (*f* 400), zal het verschil tusschen die bezoldiging en vierhonderd gulden (*f* 400) beschouwd worden als eene verhooging van bezoldiging. Van dat verschil is afloopende korting op den bij art. 12 omschreven voet verschuldigd, behoudens dat

1°. indien de bezoldiging bij den aanvang van het deelgenootschap zeshonderd gulden

(*f* 600) niet overtreft de hierbedoelde afloopende korting slechts zal verschuldigd zijn voor de helft;

2°. het verschuldigde zal worden ingehouden gelijkmatig verdeeld voor mannelijke deelgenooten over acht (8) jaren en voor vrouwelijke deelgenooten over twee (2) jaren.

Art. 34 wordt gelezen:

Art. 34. Het pensioen aan nagelaten betrekkingen wordt verleend:

1°. aan de weduwe tot aan haar overlijden of tot door haar een nieuw huwelijk wordt aangegaan; daarna gaat het pensioen, zonder de verhooging bedoeld bij art. 36 lid *c*, over op de in art. 32 bedoelde kinderen, zoolang zij den leeftijd van achttien jaren niet hebben bereikt;

2°. en 3°. ongewijzigd.

Art. 36 wordt gelezen:

Art. 36. *a.* Behoudens het bepaalde bij lid *b* en *c* van dit artikel en de artt. 36*bis* en 36*ter* bedraagt het pensioen aan nagelaten betrekkingen vijf tachtigste deelen ($^5/_{80}$) van het gemiddeld bedrag der jaarlijksche bezoldiging, waarnaar gedurende de laatste vijf (5) jaren, waarin de (het) deelgenoot (lid) tot het Fonds heeft bijgedragen, — of, zoo het aantal dier jaren minder dan vijf (5) bedraagt, gedurende alle die jaren —, zijne bijdrage berekend werd, vermeerderd met één tachtigste ($^1/_{80}$) van dat gemiddeld bedrag voor elk jaar, dat de (het) deelgenoot (lid) tot het Fonds heeft bijgedragen, alsmede voor elk jaar, dat de (het) deelgenoot (lid) vóór 1 September 1873 tot het vaste personeel der Maatschappij heeft behoord, met dien verstande, dat het pensioen niet minder zal bedragen dan vijftien tachtigste deelen ($^{15}/_{80}$) van dat gemiddeld bedrag.

b. Het pensioen, in het vorige lid bedoeld, kan niet meer bedragen dan negen en veertig honderdzestigste deelen ($^{49}/_{160}$) van het aldus berekende gemiddelde bedrag der jaarlijksche bezoldiging en niet meer dan zevenhonderd vijf en dertig gulden (*f* 735) per jaar, tenzij volgens de op 31 December 1913 geldende regeling meer dan negen en veertig honderdzestigste deelen ($^{49}/_{160}$) van dat gemiddeld bedrag en (of) meer dan zevenhonderd vijf en dertig gulden (*f* 735) per jaar zou zijn toegekend, in welk geval laatstbedoelde regeling alsnog wordt toegepast.

c. Het pensioen der weduwe, berekend overeenkomstig lid *a* en *b* van dit artikel, zal, indien de overledene kinderen, als bedoeld bij art. 32, lid *a*, beneden den leeftijd van achttien (18) jaren heeft nagelaten, verhoogd worden met één vijfde gedeelte ($^1/_5$) van dat pensioen voor ieder kind beneden den leeftijd van achttien (18) jaren, doch in het geheel voor niet meer dan vijf (5) kinderen, met dien verstande dat deze verhooging slechts zal worden toegepast, indien en voor zooveel, met inbegrip daarvan, het pensioen der weduwe veertienhonderd zeventig gulden (*f* 1470) niet overtreft.

De verhooging vervalt wanneer alle evenbedoelde kinderen den leeftijd van achttien (18) jaren hebben bereikt of overleden zijn. Tot dat tijdstip wordt zij tot het volle bedrag daarvan uitgekeerd.

d. Het pensioen wordt verhoogd met twee gulden (*f* 2), overeenkomstig het bepaalde in art. 24.

Tusschen de artt. 36 en 37 worden ingevoegd:

Art. 36*bis*. Onverminderd het bepaalde bij art. 41, is bij overlijden van een invalide, als bedoeld bij art. 22, na ontslag uit den dienst der Maatschappij om andere redenen dan leeftijd of invaliditeit, het aan de nagelaten betrekkingen toe te kennen pensioen gelijk aan dat, hetwelk zou zijn verleend, indien de deelgenoot wegens invaliditeit ontslagen ware met ingang van den dag, waarop in verband met het genot van uitkeering of ongevalrente zijne bezoldiging werd verminderd.

Art. 36*ter*. *a.* Wanneer en zoolang de pensioentrekkende weduwe of moeder of een of meer der weezen van een deelgenoot of van een voormalig(en) deelgenoot (lid) krachtens wettelijke bepalingen betreffende ongevallenverzekering een rente geniet(en) ter zake van een ongeval, laatstbedoelde in verband met de uitoefening van het bedrijf der Maatschappij overkomen, zal (zullen) de pensioentrekkende(n) als pensioen ontvangen een bedrag, met inachtneming van het bepaalde bij het volgende lid, berekend op den voet van het bepaalde bij lid *a*, *b* en *c* van art. 36, doch met vervanging:

in lid *a* van de daargenoemde breuken vijftachtigsten ($^5/_{80}$), één tachtigste ($^1/_{80}$) en vijftien tachtigsten ($^{15}/_{80}$) door vijftien vierhonderdsten ($^{15}/_{400}$) resp. drie vierhonderdsten ($^3/_{400}$) en vijf en veertig vierhonderdsten ($^{45}/_{400}$);

in lid *b* van negen en veertig honderdzestigsten ($^{49}/_{160}$) door honderd zeven en veertig achthonderdsten ($^{147}/_{800}$), en van het bedrag van zevenhonderd vijf en dertig gulden (*f* 735) door vierhonderd een en veertig gulden (*f* 441);

in lid *c* van het bedrag van veertienhonderd zeventig gulden (*f* 1470) door achthonderd twee en tachtig gulden (*f* 882).

b. Echter zal:

1°. voor zooveel bij de berekening van

het pensioen jaren vóór 1 Januari 1914 in aanmerking komen, het volgens art. 36 lid *a*, doch met inachtneming van het vorige lid berekende pensioensbedrag voor elk dier jaren worden verminderd met één vierhonderdste gedeelte ($^1/_{400}$) van het volgens lid *a* van art. 36 berekende bedrag der jaarlijksche bezoldiging, maar niet dalen beneden vijf en veertig vierhonderdsten ($^{45}/_{400}$);

2°. over eenig tijdperk aan pensioen en rente te zamen, nimmer minder worden genoten dan wanneer de pensioentrekkende(n) uitsluitend pensioen genoot (genoten) volgens art. 36, lid *a*, *b* en *c*.

Art. 36quater. Ingeval het belang van een of meer pensioengerechtigde kinderen van een overleden deelgenoot of voormalig(en) deelgenoot (lid) splitsing van het hun toekomende pensioen vordert, wordt ieder dier kinderen geacht aanspraak te hebben op een gelijk deel van dat pensioen.

Indien kinderen worden nagelaten van verschillende moeders, zal van het bedrag der verhooging, bedoeld bij art. 36 lid *c*, een deel kunnen worden uitgekeerd niet aan de weduwe maar aan de(n) voogd(en) der kinderen, die de weduwe niet tot moeder hebben. Dit deel is alsdan te bepalen in verhouding van het aantal van laatstbedoelde kinderen tot het aantal der overige kinderen.

In art. 40 wordt gelezen, in lid *d*:

3°. in stede van vijf tachtigsten ($^5/_{80}$) van het in art. 36 lid *a* aangegeven gemiddelde bedrag, vermeerderd met één tachtigste ($^1/_{80}$) van dat gemiddelde bedrag voor elk daar bedoeld jaar, is in rekening te brengen vijftien vierhonderdsten ($^{15}/_{400}$) van dat bedrag, vermeerderd met drie vierhonderdsten ($^3/_{400}$) daarvan voor elk jaar als daarbedoeld, terwijl niet minder dan vijf en veertig-vierhonderdsten ($^{45}/_{400}$) in stede van vijftien tachtigsten ($^{15}/_{80}$) van dat gemiddelde bedrag is toe te kennen.

4°. in stede van negen en veertig honderdzestigsten ($^{49}/_{160}$) van het in art. 36 lid *b* bedoelde gemiddelde bedrag is te stellen honderd zeven en veertig achthonderdsten ($^{147}/_{800}$) van dat bedrag en in stede van zevenhonderd vijf en dertig gulden (*f* 735) is te stellen vierhonderd een en veertig gulden (*f* 441);

5°. in stede van het in art. 36 lid *c* genoemde bedrag van veertienhonderd zeventig gulden (*f* 1470) is te stellen achthonderd twee en tachtig gulden (*f* 882).

Bij de toepassing van het onder 3° bepaalde zal zijn in acht te nemen hetgeen is voorgeschreven in art. 36*ter* lid *b* onder 1°.

In art. 41 wordt:

In lid *b* in stede van „art. 36 lid *c*" gelezen art. 36*bis*, en lid *c* gelezen:

c. In het geheel kan ten laste van het Fonds niet meer genoten worden dan:

ingeval art. 39 toepassing vindt, het bedrag, dat volgens art. 23 lid *b* onderscheidenlijk art. 36 lid *b* en *c* — of wanneer en zoolang de pensioentrekkende(n) valt (vallen) in de termen van art. 23 lid *c*, onderscheidenlijk art. 36*ter* volgens die bepalingen — ten hoogste als pensioen kan worden toegekend;

ingeval art. 40 toepassing vindt, het bedrag, dat volgens dat artikel ten hoogste kan worden toegekend, verhoogd met één honderdvijftigste ($^1/_{150}$) onderscheidenlijk één tweehonderdste ($^1/_{200}$) voor elk jaar, dat bij de berekening van het pensioen ingevolge art. 25 lid *c*, onderscheidenlijk art. 36*bis* in aanmerking komt. Deze verhooging wordt niet toegekend wanneer en zoolang de pensioentrekkende(n) valt (vallen) in de termen van art. 23 lid *c*, of art. 36*ter*.

Aan art. 55 worden toegevoegd twee nieuwe leden:

b. voor de deelgenooten bedoeld bij het vorige lid blijft van kracht de regeling der pensioenen van nagelaten betrekkingen, geldende op 31 December 1913, tenzij belanghebbende zich vóór 1 April 1914 schriftelijk verbinde van af 1 Januari 1914 eene doorloopende korting van vier ten honderd (4 %) zijner bezoldiging te betalen.

(Het bestaande lid *b* wordt *c*).

d. De met ingang van 1 Januari 1914 ingevoerde verhooging der doorloopende korting met een ten honderd (1 %) der bezoldiging wordt niet geheven:

1°. van hem, die op 31 December 1911 lid van het Fonds was en vóór 1 Januari 1914 voor zijne nagelaten betrekkingen — ongeacht het bepaalde bij art. 36 lid *c* — aanspraak heeft verkregen op een pensioen van veertienhonderd zeventig gulden (*f* 1470) of meer per jaar;

2°. van de vrouwelijke deelgenoot, die op 31 December 1911 lid van het Fonds was en vóór 1 Januari 1914 voor hare nagelaten betrekkingen aanspraak heeft verkregen op een pensioen van negen en veertig honderdzestigste deelen ($^{49}/_{160}$) van het volgens lid *a* van art. 36 berekende gemiddelde bedrag der jaarlijksche bezoldiging.

Aan art. 56 wordt toegevoegd:

b. voor de nagelaten betrekkingen van hen, die vóór 1 Januari 1914 zijn overleden of, al dan niet met pensioen, den dienst der Maat-

schappij hebben verlaten, blijft van kracht de regeling te hunnen aanzien vóór dien datum geldende.

Aan art. 62 wordt toegevoegd:

c. Zij, die het bij lid *a.* bedoelde verlangen tijdig hebben te kennen gegeven, zullen niet onderworpen zijn aan de met 1 Januari 1914 ingevoerde verhooging der doorloopende korting met een ten honderd (1 %) der bezoldiging. Te hunnen aanzien blijft van kracht de regeling der pensioenen van nagelaten betrekkingen geldende op 31 December 1911.

ONTWERP-OVEREENKOMST *met de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij.*

Tusschen:

den Staat der Nederlanden, vertegenwoordigd door den Minister van Waterstaat en den Minister van Financiën, tot het aangaan van deze overeenkomst gemachtigd bij de wet van (*Staatsblad* nº.), *ter eenre,*

en

de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij, vertegenwoordigd door hare Directie, *ter andere zijde,*

is het navolgende overeengekomen:

Art. 1. Aan artikel 3 der overeenkomst, onder dagteekening van 10 Februari 1912 tusschen partijen gesloten en bekrachtigd bij de wet van 15 Juli 1912 (*Staatsblad* nº. 251), wordt toegevoegd:

„Indien bij een — op de wijze als bedoeld bij art. 2, 3º dezer overeenkomst, doch niet vóór 1 Januari 1924 of ingeval vóór dien datum tot naasting of vervallenverklaring mocht worden overgegaan, op het tijdstip van die naasting of vervallenverklaring — in te stellen onderzoek is gebleken, dat tengevolge van de in het vorige lid bedoelde herziening van het Reglement voor het Pensioenfonds de baten van het Fonds in den zin van art. 2, tweede lid, dezer overeenkomst niet meer voldoende zouden zijn tot volledige dekking van de op het Fonds rustende lasten, zullen de Ministers van Waterstaat en van Financiën van het uit dien hoofde berekend tekort van de Maatschappij slechts dekking kunnen verlangen voor de helft, en wel uitsluitend door verhooging van hare jaarlijksche bijdrage aan het Pensioenfonds, alsnog in te gaan op den 1sten Januari 1914. Met ingang van dienzelfden dag wordt alsdan de in art. 2 dezer overeenkomst onder 3º letter *b* bedoelde blijvende verhooging van de bijdragen aan het Fonds ondersteld te zijn toegenomen met gelijk percentage van het daar bedoelde gezamenlijk bedrag der bezoldigingen, als waarmede de bijdrage der Maatschappij is verhoogd, en zal derhalve van dien datum af voor de toepassing van het bij art. 2 dezer overeenkomst onder 3º bepaalde, onder „baten" mede zijn te begrijpen de waarde van eene zoodanige verhooging.

De Maatschappij verbindt zich, in het bij het vorige lid bedoelde geval de verhooging van hare jaarlijksche bijdrage, voor zoover de betaling daarvan achterstallig is, met rente op rente daarvan, berekend naar drie en drie vierden ten honderd ($3^3/_4$%) 's jaars, in eens in het Fonds te storten."

2. Zich kwijtende van de verplichting, op haar rustende volgens art. 3 van de in artikel 1 aangehaalde overeenkomst van 10 Februari 1912, verbindt de Maatschappij zich zorg te dragen, dat met ingang van 1 Januari 1914 of van een lateren, door den Minister van Waterstaat in overleg met de Maatschappij te bepalen datum, doch in geen geval later dan drie maanden na de dagteekening van het *Staatsblad*, waarin de wet, waarbij machtiging tot het aangaan van deze overeenkomst is verleend, wordt afgekondigd, in het Reglement voor het Pensioenfonds voor haar personeel de wijzigingen worden aangebracht, in de bijlage dezer overeenkomst aangegeven, en dat alsdan in de op genoemde bijlage voorkomende artikelen 46, tweede lid, en 48, tweede lid, te daarvoor bestemde plaatse als datum zal zijn ingevuld de dag, waarop de reglementswijzigingen in werking zullen treden.

Aldus in tweevoud overeengekomen te 's Gravenhage, Amsterdam, den

De Minister van Waterstaat,

De Minister van Financiën,

De Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij,

BIJLAGE

der Ontwerp-overeenkomst met de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij.

WIJZIGINGEN, *aan te brengen in het Reglement voor het Pensioenfonds voor het personeel der Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij.*

In artikel 9 wordt voor „vier ten honderd (4 %)" gelezen: „vijf ten honderd (5 %)".

In het tweede lid van artikel 11 wordt voor

„de artikelen 16, 18, 19, 25, 27 en 29" gelezen: „de artikelen 16, 18, 19 en 26".

In artikel 12 wordt overal waar staat: „driehonderd gulden" gelezen: „vierhonderd gulden".

Artikel 14 wordt gelezen:

„Indien iemand deelgenoot van het Pensioenfonds wordt met eene jaarlijksche bezoldiging hooger dan vierhonderd gulden, zal het verschil tusschen die bezoldiging en vierhonderd gulden beschouwd worden als eene verhooging van bezoldiging, waarvan afloopende korting verschuldigd is op den bij artikel 10 omschreven voet, behoudens dat:

„1°. indien de bezoldiging bij den aanvang van het deelgenootschap zeshonderd gulden per jaar niet overtreft, de hierbedoelde afloopende korting slechts zal verschuldigd zijn voor de helft;

„2°. het verschuldigde zal worden ingehouden gelijkmatig verdeeld, voor mannelijke deelgenooten, over acht jaren en voor vrouwelijke deelgenooten over twee jaren".

De artikelen 25—34 worden gelezen:

„*Art.* 25. (1) Aan de weduwen van de mannen, die bij hun overlijden óf deelgenoot van het Fonds waren óf pensioen van het Fonds genoten óf daartoe gerechtigd waren, óf op grond van artikel 19 bij het bereiken van den leeftijd van vijf en zestig jaren voor zich zelven aanspraak op pensioen zouden hebben kunnen doen gelden, en aan hunne wettige of gewettigde kinderen beneden den leeftijd van achttien jaren wordt een jaarlijksch pensioen toegekend.

„(2) Nochtans hebben de weduwe en de bij haar verwekte kinderen geen aanspraak op pensioen, indien de man bij het sluiten van het huwelijk reeds in het genot was van of gerechtigd was tot pensioen van het Fonds of zijn zestigste levensjaar ingetreden was.

„(3) De weduwe en de kinderen van hen, die op grond van artikel 19 bij het bereiken van den leeftijd van vijf en zestig jaren voor zich zelven aanspraak op pensioen zouden hebben kunnen doen gelden, verliezen elke aanspraak op pensioen, indien zij die niet doen gelden binnen zes maanden, nadat zij krachtens dit artikel recht op pensioen verkregen hebben.

„*Art.* 26. (1) Behoudens het bepaalde bij artikel 27 bedraagt het pensioen eener weduwe vijf tachtigste deelen van het gemiddeld bedrag der jaarlijksche bezoldiging, waarnaar gedurende de laatste vijf jaren, waarin de overleden man tot het Fonds heeft bijgedragen, of zoo het aantal dier jaren minder dan vijf bedraagt, gedurende alle die jaren, zijn bijdrage berekend werd, vermeerderd met één tachtigste van dat gemiddeld bedrag voor elk jaar, waarover hij tot het Fonds heeft bijgedragen, met dien verstande, dat het pensioen niet minder zal bedragen dan vijftien tachtigste deelen van dat gemiddeld bedrag.

„(2) Het pensioen, in het vorige lid bedoeld, kan niet meer bedragen dan negen en veertig honderd zestigste deelen van voorzegd gemiddeld bedrag, noch meer dan zevenhonderd vijf en dertig gulden. Indien het echter, berekend op de wijze, als aangegeven in het vorige lid, doch met vervanging van de breuken vijf tachtigsten en één tachtigste door vijf honderdtwintigsten onderscheidenlijk één honderdtwintigste, meer zou bedragen dan bovenbedoelde negen en veertig honderdzestigste deelen en (of) meer dan zevenhonderd vijf en dertig gulden, dan wordt dit hooger bedrag toegekend, doch nimmer meer dan een derde van vorenbedoeld gemiddeld bedrag der jaarlijksche bezoldiging noch meer dan één duizend driehonderd tachtig gulden.

„*Art.* 27. Wanneer en zoolang een pensioengerechtigde weduwe krachtens wettelijke bepalingen betreffende ongevallen-verzekering een rente geniet ter zake van een ongeval, haren man in verband met de uitoefening van het bedrijf der Maatschappij overkomen, zal zij als pensioen ontvangen een bedrag, berekend overeenkomstig het bepaalde bij artikel 26, doch met vervanging van de daargenoemde breuken van vijf tachtigsten, één tachtigste, vijftien tachtigsten, negen en veertig honderd zestigsten, vijf honderdtwintigsten, één honderdtwintigste en één derde door vijftien vierhonderdsten, onderscheidenlijk drie vierhonderdsten, vijf en veertig vierhonderdsten, honderd zeven en veertig achthonderdsten, vijf tweehonderdsten, één tweehonderdste en één vijfde en van de bedragen van zevenhonderd vijf en dertig gulden en één duizend driehonderd tachtig gulden door vierhonderd een en veertig gulden, onderscheidenlijk acht honderd acht en twintig gulden, met dien verstande echter, dat over eenig tijdvak aan pensioen en rente te zamen nimmer minder zal worden genoten dan wanneer de pensioentrekkende uitsluitend pensioen genoot volgens artikel 26.

„*Art.* 28. (1) Behoudens het bepaalde bij art. 29 bedraagt het kinderen-pensioen:

„*a.* indien en zoolang de nagelaten echtgenoote van den overleden vader als weduwe pensioen van het Fonds ontvangt, voor elk kind een bedrag, gelijk aan één vijfde gedeelte

van het overeenkomstig art. 26 berekende pensioen, doch in het geheel niet meer dan het bedrag van dit pensioen noch meer dan het verschil tusschen dit bedrag en één duizend vierhonderd zeventig gulden;

„*b.* bij ontstentenis van een pensioengerechtigde weduwe van den overleden vader, een bedrag, berekend overeenkomstig art. 26.

„(2) Indien de pensioengerechtigde kinderen van één overledene verschillende moeders hebben, zoomede ingeval het belang van een of meer dier kinderen splitsing van het hun toekomende pensioen vordert, wordt aan ieder kind een gelijk deel van het pensioen toegekend.

„(3) Het aan de kinderen van de weduwe van den overledene toekomende pensioen wordt, indien deze weduwe als zoodanig aanspraak op pensioen van het Fonds heeft, als verhooging van dit pensioen aan die weduwe toegekend.

„*Art.* 29. Wanneer en zoolang een of meer pensioengerechtigde kinderen krachtens wettelijke bepalingen betreffende ongevallenverzekering een rente genieten ter zake van een ongeval, hunnen vader in verband met de uitoefening van het bedrijf der Maatschappij overkomen, zullen zij als pensioen ontvangen een bedrag, berekend overeenkomstig het bepaalde bij artikel 28, doch met vervanging van het daargenoemde artikel 26 door artikel 27 en van het bedrag van één duizend vier honderd zeventig gulden door achthonderd twee en tachtig gulden, met dien verstande echter, dat over eenig tijdvak aan pensioen en rente te zamen nimmer minder zal worden genoten dan wanneer de pensioentrekkende uitsluitend pensioen genoot volgens artikel 28.

„*Art.* 30. De bepaling van artikel 20 is ook van toepassing op de aan de weduwen en op de aan de kinderen toe te kennen pensioenen.

„*Art.* 31. (1) Behoudens het hierna in het tweede lid bepaalde gaan de weduwe- en de kinderenpensioenen in:

„*a.* indien de echtgenoot en vader pensioen volgens dit reglement genoot, na afloop van den termijn, genoemd in artikel 23;

„*b.* indien de echtgenoot en vader op het tijdstip van zijn overlijden nog in dienst der Maatschappij was, op den dag, volgende op den laatste, waarover de Maatschappij de bezoldiging van den overledene betaalt;

„*c.* indien de echtgenoot en vader behoorende tot de in artikel 19 bedoelde personen en geen pensioen volgens dit reglement genoot, op den dag, volgende op dien van zijn overlijden.

„(2) Het bepaalde in het tweede en in het derde lid van artikel 21 is ook van toepassing op de pensioenen van weduwen en kinderen.

„*Art.* 32. Een weduwe-pensioen wordt uitbetaald tot het einde van het vierendeel jaars, waarin de pensioentrekkende een nieuw huwelijk heeft aangegaan of overleden is.

„*Art.* 33. Een kinderenpensioen, daaronder ook begrepen het bedrag, waarmede het weduwe-pensioen in het geval, voorzien bij artikel 28, derde lid, is verhoogd, wordt tot zijn vol bedrag uitbetaald tot het einde van het vierendeel jaars, waarin alle kinderen den leeftijd van achttien jaren bereikt hebben of overleden zijn.

„*Art.* 34. De artikelen 22 en 24 zijn ook van toepassing op de weduwe- en op de kinderenpensioenen."

Artikel 44, eerste lid, onder *d* wordt gelezen:

„*d.* jaarlijks hetgeen door de deelgenooten, bedoeld in artikel 47, ingevolge het bepaalde in het tweede lid van dat artikel, in dat jaar minder aan doorloopende korting is bijgedragen dan bij artikel 9 is bepaald."

Aan artikel 46 wordt als tweede lid toegevoegd:

„(2) Ten aanzien van de nagelaten betrekkingen van hen, wier dienstbetrekking tot de Maatschappij vóór . . . . . geëindigd is, is uitsluitend van toepassing de daags vóór dien datum van kracht zijnde tekst van dit reglement."

In het eerste lid van artikel 47 wordt voor „artikelen 16, 18, 19, 25, 27 en 29" gelezen „artikelen 16, 18, 19 en 26".

In het tweede lid van artikel 47 wordt voor: „en 29, eerste lid" gelezen: „en 25, eerste en derde lid", en wordt na: „bedoeld in artikel 18, eerste lid" ingevoegd: „en in artikel 26, eerste lid".

Het derde en het vierde lid van artikel 47 worden vervangen door:

„(3) Voor de pensioenen van de weduwen en de kinderen der in het eerste lid van dit artikel bedoelde personen:

„worden de bedragen van één duizend driehonderd tachtig gulden, genoemd in het tweede lid van artikel 26, van achthonderd acht en twintig gulden, genoemd in artikel 27, van één duizend vierhonderd zeventig gulden, genoemd in het eerste lid van artikel 28, en van achthonderd twee en tachtig gulden, genoemd in artikel 29, onderscheidenlijk vervangen door twee duizend gulden, twaalfhonderd

gulden, twee duizend vijfhonderd gulden en vijftienhonderd gulden;

„wordt de leeftijd van achttien jaren, genoemd in het eerste lid van artikel 25 en in artikel 33, op twintig jaren gesteld."

Artikel 48 wordt gelezen:

„(1) Voor hen, die bij het in werking treden van dit reglement deelgenoot van het Fonds zijn geworden, zullen, behalve tot dekking van lasten, voortvloeiende uit eene (ook) voor hen geldende verbetering der pensioenregeling, de doorloopende en de afloopende kortingen niet hooger kunnen worden gesteld dan bij dat in werking treden bepaald is;

„(2) De met ingang van . . . . . ingevoerde verhooging van de doorloopende korting zal niet geheven worden van:

„de mannelijke deelgenooten, die op 1 Januari 1912 deelgenoot van het Fonds zijn geworden en op . . . . . ongehuwd en hun zestigste levensjaar ingetreden zijn en geen kinderen beneden den leeftijd van twintig jaren hebben;

„de vrouwelijke deelgenooten, die op 1 Januari 1912 deelgenoot van het Fonds zijn geworden".

In artikel 50 wordt voor „artikel 29" gelezen: „artikel 25".

In artikel 51 wordt voor „de artikelen 4, 9, 18, 19, 26 en 29" gelezen: „de artikelen 4, 9, 18, 19, 26, 27, 28 en 29".

—

2 *December* 1913. BESLUIT, tot verlenging van den termijn, bedoeld in art. 2, 1e lid, der wet van 23 September 1912 (*Staatsblad* no. 310). S. 435.

Verlengd met zes maanden.

—

2 *December* 1913. BESLUIT, houdende beslissing dat, ingeval de Burgemeester niet gedurende den bij art. 51 der Kieswet bepaalden tijd ter gemeentesecretarie aanwezig is geweest en gedurende zijne afwezigheid een candidaatsopgave is ingeleverd en door een ander dan den Burgemeester in ontvangst is genomen, dit de nietigheid der daarop gevolgde stemming met zich moet brengen.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door TH. HERINX van J. A. SCHRIJEN, te *Brunssum*, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Limburg* van 7 Augustus 1913, 1e afd. 1a 7196 U, waarbij het besluit van den Raad der gemeente *Brunssum* van 22 Juli 1913, tot toelating van A. A. M. MEEUWS, TH. HERINX en J. A. SCHRIJEN als leden van dien Raad is vernietigd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 12 November 1913 no. 337;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 November 1913 no. 8168, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende: dat de Raad der gemeente *Brunssum* besloten heeft A. A. M. MEEUWS, TH. HERINX en J. A. SCHRIJEN, op 5 Juli als raadsleden gekozen, als zoodanig toe te laten;

dat, nadat tegen de verkiezing een bezwaarschrift was ingebracht, hierop neerkomende, dat bij het indienen der candidaatsopgave art. 51 niet in allen deele zou zijn nageleefd, Gedeputeerde Staten van *Limburg* op 1 Augustus 1913 bericht hebben gegeven aan den gemeenteraad van *Brunssum* van hun voornemen om overeenkomstig art. 35 der Gemeentewet omtrent de beslissing van den Raad ambtshalve uitspraak te doen;

dat op 7 Augustus 1913 Gedeputeerde Staten hebben besloten, het raadsbesluit tot toelating van A. A. M. MEEUWS, TH. HERINX en J. A. SCHRIJEN als leden van den gemeenteraad te vernietigen;

dat Gedeputeerde Staten daarbij hebben overwogen, dat uit het ter zake ingewonnen bericht van Burgemeester en Wethouders van *Brunssum* gebleken is, dat op den dag der verkiezing de Burgemeester van af 12 uren 's namiddags eenigen tijd niet ter gemeente-secretarie aanwezig is geweest, noch zich aldaar voor den tijd zijner afwezigheid op de bij de wet bepaalde wijze heeft doen vervangen;

dat hij voorts bij zijne verwijdering den gemeente-secretaris verzocht heeft om — mocht in den tijd zijner afwezigheid een lijst ingeleverd worden — den inbrenger te verzoeken de terugkomst van den Burgemeester af te wachten en zoo hij (de inbrenger) daartoe niet genegen was, de lijst aan den secretaris te overhandigen;

dat verder gebleken is, dat, nadat de Burgemeester het gemeentehuis verlaten had, zich aldaar vervoegde een zekere H. SCHOLL tot het inleveren eener candidaatsopgave ten name van N. BORGER; dat deze opgave in ontvangst is genomen door den gemeente-secretaris, die haar vervolgens bij de terugkomst van den Burgemeester aan dezen ter hand heeft gesteld, waarna met dezelve gehandeld werd op de bij de wet voorgeschreven wijze en de naam van N. BORGER werd gebracht op de lijst van candidaten, bedoeld bij art. 54 der Kieswet en art. 10 der Gemeentewet, over welke candidaten

vervolgens op 5 Juli 1913 de stemming heeft plaats gehad; dat de inlevering der bedoelde candidaatsopgave mitsdien heeft plaats gehad in strijd met het uitdrukkelijk voorschrift van art. 51 der Kieswet, volgens hetwelk opgaven van candidaten moeten ingeleverd worden ter secretarie der gemeeente „bij den Burgemeester der gemeente" en de naam van N. BORGER alzoo niet had mogen gebracht worden op de lijst, in art. 54 der Kieswet bedoeld; dat hieraan niets afdoet het feit, dat de secretaris bij het in ontvangst nemen der candidaatsopgave handelde overeenkomstig het verzoek van dengene, die haar inleverde, dat bij de gehouden stemming op 5 Juli 1913 zijn uitgebracht op den candidaat

BORGER, H. J. N.	65	stemmen
CAMP (VAN DEN) W. H.	98	„
GOCKEMEIJER, J.	8	„
HERINX, TH.	108	„
MEEUWS, A. A. M.	119	„
SCHRIJEN, J. A.	99	„
SWEETS, P. A.	49	„

terwijl het getal geldige stembiljetten bedroeg 195; dat bijaldien de naam van N. BORGER niet op meergenoemde candidatenlijst ware gebracht, de uitslag der stemming in verband met vorenstaande cijfers, een andere had kunnen zijn geweest, zoodat die uitslag moet worden geacht te zijn vicieus;

dat van het besluit van Gedeputeerde Staten TH. HERINX en J. A. SCHRIJEN, ieder voor zooveel hem betreft, bij Ons in beroep zijn gekomen, daarbij aanvoerende, dat naar hun oordeel de gepleegde informaliteit, indien daarvan sprake kan zijn, op den uitslag der verkiezing in geen geval van invloed kan zijn geweest en de opvatting van Gedeputeerde Staten al te streng is; dat toch immers indien de Burgemeester zich niet gedurende eenigen tijd van de secretarie verwijderd had, de uitslag geen andere zou zijn geweest, daar ook dan de naam van N. BORGER op de candidatenlijst ware vermeld en de stemming ware gehouden over dezelfde personen als thans is geschied; dat trouwens, naar appellanten meenen, N. BORGER niet op onwettige wijze is candidaat gesteld; dat volgens art. 101 der Gemeentewet de secretaris den burgemeester behulpzaam is in alles wat het hem opgedragen bestuur aangaat; dat deze bijstand, naar hunne meening, wel zoo ver gaat, dat als de Burgemeester zich, hetzij soms voor enkele oogenblikken, hetzij voor zeer korten tijd van de secretarie verwijderd heeft, de secretaris hem „behulpzaam" mag zijn door eene aangeboden opgave van den inleveraar aan te nemen en aan den Burgemeester bij diens terugkomst te overhandigen, zij het dan ook, dat de inleveraar inmiddels is vertrokken; dat ook onder deze omstandigheden de opgaaf overeenkomstig art. 51 der Kieswet moet geacht worden te zijn ingeleverd „*bij* den burgemeester", daar toch immers dat artikel niet spreekt van overhandigen van de opgaaf *aan* den burgemeester; dat een al te strenge opvatting in deze zou kunnen leiden tot onmogelijkheden en ongerijmdheden, die door den wetgever niet kunnen zijn bedoeld; dat, nu N. BORGER niet gekozen is, naar het oordeel van appellanten eigenlijk zelfs de vraag of hij op onwettige wijze is candidaat gesteld buiten beschouwing moet blijven, omdat, zooals gezegd, de mogelijke informaliteit op den uitslag der verkiezing geen invloed kon hebben gehad; dat niet opgaat een redeneering als die van Gedeputeerde Staten, dat indien N. BORGER niet ware candidaat gesteld de stemming anders had kunnen uitvallen; dat toch als het optreden van den secretaris tijdens de afwezigheid van den burmeester in strijd met de wet wordt geacht, de vraag, of, indien geheel overeenkomstig de wet ware gehandeld, de uitslag anders had kunnen zijn geweest, volledig en niet, als Gedeputeerde Staten doen, slechts ten deele moet worden beantwoord, dat zelfs bij Koninklijk Besluit van 2 Juni 1904 werd beslist, dat het gesloten zijn der secretarie gedurende eenige uren geen reden is tot vernietiging der verkiezing, indien uit niets blijkt, dat daardoor iemand in de uitoefening zijner rechten is verkort en dat daardoor op den uitslag der verkiezing geen invloed is uitgeoefend; dat ook naar de beginselen van deze beslissing appellanten door den Raad terecht zijn toegelaten; weshalve appellanten Ons beleefd verzoeken hen alsnog als raadsleden toe te laten;

Overwegende: dat naar luid van art. 51 der Kieswet op den dag der verkiezing ter secretarie der gemeente bij den burgemeester der gemeente, die hoofdplaats is van het Kiesdistrict of waarin het geheele Kiesdistrict gelegen is, van des voormiddags negen uur tot des namiddags vier uur opgaven van candidaten kunnen worden ingeleverd;

dat in dit geval de Burgemeester niet gedurende den voormelden tijd ter gemeentesecretarie aanwezig is geweest en gedurende zijne afwezigheid een candidaatsopgave ten name van N. BORGER is ingeleverd en door een ander dan den Burgemeester in ontvangst is genomen;

dat alzoo deze candidaatsopgave niet op de bij art. 51, 1e lid, der Kieswet voorgeschreven wijze heeft plaats gehad;

dat deze informaliteit van invloed kan zijn geweest op den uitslag der verkiezing;

dat immers bij de plaats gehad hebbende stemming, op N. BORGER 65 stemmen zijn uitgebracht, welke, waren zij uitgebracht op een der met inachtneming van de betrekkelijke bepalingen der Kieswet gestelde candidaten, tot een anderen uitslag had kunnen leiden;

dat mitsdien Gedeputeerde Staten terecht hebben geoordeeld, dat appellanten niet als leden van den gemeenteraad hadden mogen worden toegelaten;

Gezien de Kieswet en de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

—

3 *December* 1913. BESLUIT, tot aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van het Gereformeerd gymnasium te *Kampen* der Nationale Vereeniging voor Gereformeerd voorbereidend Hooger Onderwijs, gevestigd te *Kampen*. S. 436.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 29 October 1913, nº. 15355/3, afdeeling Onderwijs;

Gelet op artikel 157 der hooger-onderwijswet;

Gezien Ons besluit van 14 December 1907 (*Staatsblad* nº. 330);

Den Raad van State gehoord (advies van 18 November 1913, nº. 21);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 29 November 1913, nº. 17534, afdeeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het Gereformeerd gymnasium te *Kampen* van de Nationale Vereeniging voor Gereformeerd voorbereidend Hooger Onderwijs, gevestigd te *Kampen*, met ingang van 1 Januari 1914 voor een tijdperk van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften, aan zijne leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 3den December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 17 *Dec.* 1913.)

—

3 *December* 1913. MISSIVE van den Minister van Oorlog aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende vrijstelling van den dienst bij de militie wegens kostwinnerschap.

Ik heb de eer U Hoogedelgestrenge te doen kennen, dat in de staten van inlichtingen betreffende aanvragen om vrijstelling wegens kostwinnerschap of wegens persoonlijke onmisbaarheid, ten aanzien waarvan de beslissing bij de Koningin berust, voortaan de in den dezerzijdschen brief van 16 October 1912, afdeeling Militie en Landweer (M.) nº. 21, bedoelde aanteekening nopens het tijdstip, waarop de reden voor vrijstelling aanwezig was, en de in dien brief bedoelde mededeeling, of al dan niet vrijstelling bij Gedeputeerde Staten werd aangevraagd, niet behoeven te worden opgenomen wanneer de militieplichtige reeds eenmaal om een der genoemde redenen door de Koningin werd vrijgesteld.

De Minister van Oorlog,

Voor den Minister,

Het Hoofd der afdeeling Militie en Landweer,

get.) GROUSTRA.

—

4 *December* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel tot vaststelling van modellen ter uitvoering van de Vogelwet 1912.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel;

Gelet op artikel 29 der Vogelwet 1912;

Heeft goedgevonden:

de volgende modellen vast te stellen voor de krachtens die wet te verleenen vergunningen;

I.

De in artikel 5 bedoelde vergunning luidt als volgt:

De Commissaris der Koningin in .....;

Beschikkende op een verzoek van .....;

te ....., om eene vergunning, als bedoeld in artikel 5 der Vogelwet 1912;

Verleent:

aan ....., oud ....., van beroep ....,

....., te ....., vergunning om van ..... tot en met ..... eieren van meeuwvogels te rapen op in de gemeente ..... gelegen gronden, waarop hij daartoe overigens gerechtigd is, en in het veld buiten openbare wegen en voetpaden te vervoeren.

Deze vergunning moet op vordering onmiddellijk worden vertoond aan de ambtenaren, belast met het opsporen van de in de Vogelwet 1912 *strafbaar gestelde overtredingen, en aan de marechaussees.*

II.

De in artikel 9 bedoelde vergunning luidt als volgt:

De burgemeester van .....;

Beschikkende op een verzoek van ....., te ....., $\frac{\text{eigenaar}}{\text{gebruiker}}$ van nagemelde gronden en wateren, om eene vergunning, als bedoeld in artikel 9 der Vogelwet 1912;

Verleent van ..... tot en met ..... gedurende het geheele etmaal aan adressant, oud ....., van beroep ..... vergunning:

a. tot het $\frac{\text{dooden}}{\text{dooden of vangen}}$ en vervoeren van .....;

b. tot het verstoren der nesten van .....

Verleent van ..... tot en met ..... gedurende de uren ..... aan ..... oud ....., van beroep ....., te ....., voor zoolang hij binnen dien termijn daartoe van adressant den last heeft:

a. tot het $\frac{\text{dooden}}{\text{dooden of vangen}}$ en vervoeren van .....;

b. tot het verstoren der nesten van .....

Deze vergunning is geldig voor de volgende gronden en wateren:

Deze vergunning moet op vordering onmiddellijk worden vertoond aan de ambtenaren, belast met het opsporen van de in de Vogelwet 1912 *strafbaar gestelde overtredingen, en aan de marechaussees.*

Op de achterzijde der vergunning zullen worden vermeld de middelen waarmede het den houder der vergunning verboden is vogels te vangen of te dooden.

III.

De in artikel 13 bedoelde vergunning luidt als volgt:

De Commissaris der Koningin in .....;

Krachtens artikel 13 der Vogelwet 1912, beschikkende op een verzoek van ....., te ....., $\frac{\text{eigenaar}}{\text{gebruiker}}$ van nagemelde gronden en wateren, om eene vergunning, als bedoeld in artikel 9 der Vogelwet 1912;

Verleent van ..... tot en met ..... gedurende het geheele etmaal aan adressant, oud ....., van beroep ..... vergunning:

a. tot het $\frac{\text{dooden}}{\text{dooden of vangen}}$ en vervoeren van .....;

b. tot het verstoren der nesten van .....,

Verleent van ..... tot en met ..... gedurende de uren ..... aan ..... oud ....., van beroep ....., te ....., voor zoolang hij binnen dien termijn daartoe van adressant den last heeft:

a. tot het $\frac{\text{dooden}}{\text{dooden of vangen}}$ en vervoeren van .....;

b. tot het verstoren der nesten van .....

Deze vergunning is geldig voor de volgende gronden en wateren:

Deze vergunning moet op vordering onmiddellijk worden vertoond aan de ambtenaren, belast met het opsporen van de in de Vogelwet 1912 *strafbaar gestelde overtredingen, en aan de marechaussees.*

Op de achterzijde der vergunning zullen worden vermeld de middelen waarmede het den houder der vergunning verboden is vogels te vangen of te dooden.

IV.

De in artikel 19 bedoelde vergunning luidt als volgt:

Vergunning, bedoeld in artikel 19 der Vogelwet 1912, geldig in het geheele Rijk van ..... tot en met .....

ten name van ....., oud ....., van beroep ....., te .....

....., den ..... 19.....

De Commissaris der Koningin in ..... N°. ...

Deze vergunning moet op vordering onmiddellijk worden vertoond aan de ambtenaren, belast met het opsporen van de in de Vogelwet 1912 *strafbaar gestelde overtredingen, en aan de marechaussees.*

Op de achterzijde der vergunning zullen worden vermeld de tekst der artikelen 19 en 24 der Vogelwet 1912 en de middelen waarmede het den houder der vergunning verboden is vogels te vangen.

V.

De in artikel 21 bedoelde vergunning luidt als volgt:

Vergunning, bedoeld in artikel 21 der Vogelwet 1912, geldig van ..... tot en met ....., ten name van ....., oud ....., te ....., behoorende tot het gezin van ....., bezitter der vergunning, bedoeld in artikel 19 der Vogelwet 1912, No. ....

....., den ..... 19 ....

De Commissaris der Koningin in .....

No. ..... (*a*, *b*, enz.)
(Zelfde No. als de betrokken vergunning volgens art. 19.)

Deze vergunning moet op vordering onmiddellijk worden vertoond aan de ambtenaren, belast met het opsporen van de in de Vogelwet 1912 *strafbaar gestelde overtredingen, en aan de marechaussees.*

Op de achterzijde der vergunning zal worden vermeld de tekst van artikel 21 der Vogelwet 1912.

's Gravenhage, 4 December 1913.

De Minister voornoemd,

(*get.*) TREUB.

—

5 *December* 1913. BESLUIT, tot vaststelling van de tijdstippen, waarop de wetten van 31 October 1912 (*Staatsblad* n°. 337) en van 20 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 292) in werking treden. S. 437.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Justitie, van Marine en van Oorlog, van 2 December 1913, 2de Afdeeling A, n°. 560; van 2 December 1913, Bureau B, n°. 38 en van 3 December 1913, Ie Afdeeling, n°. 136;

Gelet op artikel 27 der Wet van 31 October 1912 (*Staatsblad* n°. 337), houdende wijziging van de Regtspleging bij de Landmagt en van die bij de Zeemagt, alsmede van de Provisioneele Instructie voor het Hoog Militair Geregtshof, en op artikel 12 der wet van 20 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 292), tot aanvulling van artikel 143 der Regtspleging bij de Landmagt, van de Provisioneele Instructie voor het Hoog Militair Geregtshof, en tot vaststelling van nadere voorzieningen betreffende de jaarwedden van leden der militair-rechterlijke macht;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. 1. De voornoemde wetten treden in werking met ingang van 20 December 1913.

2. Voor zooveel betreft personen, aan de rechtsmacht van de zeekrijgsraden in *Nederlandsch-Indië* onderworpen, treedt echter de wet van 31 October 1912 (*Staatsblad* n°. 337) eerst in werking met ingang van 1 Juli 1914.

Onze voornoemde Ministers zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 5den December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitee, (*get.*) B. ORT.

De Minister van Marine,

(*get.*) J. J. RAMBONNET.

De Minister van Oorlog, (*get.*) BOSBOOM.

(*Uitgeg.* 9 *Dec.* 1913.)

—

5 *December* 1913. BESLUIT, tot vaststelling van de beschrijving van de veld-uniform van de Commenderij *Nederland* der Johanniter Orde en van de Nederlandsche Afdeeling van de Ridders van Malta. S. 438.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Oorlog en van Marine van 24 November 1913, Kabinet, Litt. Z 103, en van 2 December 1913, Bureau S, n°. 55;

Gelet op het bepaalde in artikel 16 van het Koninklijk besluit van 19 Maart 1913 (*Staatsblad* n°. 113);

Hebben goedgevonden en verstaan, goed te keuren:

De beschrijving van de veld-uniform van de Commenderij *Nederland* der Johanniter Orde en de Nederlandsche Afdeeling der Ridders van Malta, respectievelijk vermeld in de Bijlagen A en B behoorende bij dit Besluit.

Onze Ministers van Oorlog en van Marine zijn belast met de uitvoering van dit Besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onze Ministers van Koloniën, van Binnenlandsche Zaken, aan den Chef van Ons Militaire Huis, alsmede aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 5den December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) BOSBOOM.

De Minister van Mairne,

(*get.*) J. J. RAMBONNET.

(*Uitgeg.* 7 *Jan.* 1914.)

BIJLAGE A.

Behoort bij het Koninklijk besluit van 5 December 1913 (*Staatsblad* nº. 438).

BESCHRIJVING *van de velduniform van de Commendarij* Nederland *der Johanniter-Orde.*

1. PET.

Pet van donkergrijs laken; ovaal ronden bodem, middellijn ongeveer 4 c.M. grooter dan die van den rechtopstaanden rand; hoogte van de pet ± 9 c.M., hoogte van den rand ± 5½ c.M.; vallende klep met omboorden rand en stormband van verlakt leder; om den rand een band van scharlakenrood laken breed 4 c.M.; om den band boven en beneden een gouden bies; de bol gebiesd met laken van dezelfde kleur als dat van de pet; de band aan de voorzijde voorzien van een geborduurde gouden lauwerkrans met kokarde, boven de kokarde een Johanniterkruis in zilver met gouden rand.

2. VELDJAS.

Veldjas van donkergrijs laken; één rij van 5 matvergulde platte metalen knoopen; de kraag opstaande ter hoogte van 3 à 6 c.M. en verder omgeslagen van dezelfde stof als de jas; op den kraag aan weerszijden een pat van scharlakenrood laken met het Johanniterkruis; op de borst twee buitenzakken met klep; voorts twee buiten zijzakken met klep; de mouwen op de hand doorstikt ter hoogte van 10 c.M.; lengte der jas zoodanig, dat de onderkant van deze ongeveer overeenstemt met den onderkant van de mouw bij omlaag gestrekten arm; de jas niet gebiesd.

3. PANTALONS.

Lange pantalon van donkergrijs laken, niet gebiesd.

Korte pantalon (rijbroek) van donkergrijs laken, de spanning naar verkiezing, niet gebiesd.

4. OVERJAS.

Overjas van donkergrijs laken of donkergrijze waterdichte stof met twee rijen, elk van zes matgele, platte metalen knoopen; een breede liggende kraag van dezelfde stof als de jas; op den kraag aan weerszijden een pat van scharlakenrood laken met het Johanniter-kruis; aan de rugzijde twee sluitpatten, breed 6 c.M., van dezelfde stof als de jas met twee matgele platte metalen knoopen; mouwopslagen breed 12 c.M.; de lengte der panden ongeveer 1½ maal de lengte der taille (1). Capuchon. De jas naar verkiezing gevoerd en met of zonder sabelsplit; lang achtersplit.

5. MANTEL.

Mantel van donkergrijs laken of donkergrijze waterdichte stof; een breede liggende kraag van dezelfde stof als de mantel; op den kraag aan weerszijden een pat van scharlakenrood laken met het Johanniterkruis. De lengte van den mantel zoodanig, dat te paard de knieën gedekt zijn tegen regen.

6. SCHOEISEL.

Naar keuze, doch van zwart leder.

7. DIVERSEN.

Schouderbedekkingen van goud gevlochten koord met het Johanniterkruis met gouden rand.

Dragon van goud met zwart lederen riemen. De bodem van de dragon van oranjezijde.

Sporen van wit metaal.

Sabel; met gevest van verguld metaal of tombak; de greep voorzien van horizontale groeven met wit metalen draad en gedekt door een leeuwenkop met afloopenden rug; bijna rechthoekig omgebogen beugel; op de stootplaat aan de buitenzijde het Johanniterkruis in zilver; licht gebogen wit metalen scheede met één band op 8 c.M. van den bovenkant, voorzien van een ring.

Sabelkoppel. Lijfriem van leder of singelband.

Mij bekend,

De Minister van Oorlog, (*get.*) BOSBOOM.

BIJLAGE B.

Behoort bij het Koninklijk besluit van 5 December 1913 (*Staatsblad* nº. 438).

BESCHRIJVING *van de velduniform van de Nederlandsche Afdeeling van de Ridders van Malta.*

1. PET.

Pet van donkergrijs laken van fijne wol, ovaal ronden bodem, middellijn ongeveer 4 c.M. grooter dan die van den rechtopstaanden rand; hoogte van de pet ± 9 c.M., hoogte van den rand ± 5 ½ c.M.; vallende klep met omboorden rand en stormband van verlakt leder; om den rand een band van zwart fluweel; om den

(1) Onder de lengte der taille wordt verstaan de afstand van de onderzijde van den sluithaak van den kraag tot den ondersten uniformknoop, gemeten over de borst.

band boven en beneden eene gouden bies; de bol zwart gebiesd; de band aan de voorzijde voorzien van eene geborduurde gouden lauwerkrans met kokarde, boven de kokarde op den opstaanden rand een Malthezerkruis van zilver.

2. VELDJAS.

Veldjas van donkergrijs laken; één rij van 6 verguld metalen knoopen met wit Malthezerkruis; de kraag opstaande van zwart fluweel; op den kraag aan weerszijden het Malthezerkruis; op de borst twee buitenzakken met klep; in elk der voorpanden een schuin geplaatste schootzak; mouwopslagen breed ongeveer 10 c.M.; lengte der jas zoodanig, dat de onderkant van deze ongeveer overeenstemt met den onderkant van de mouw bij omlaag gestrekten arm; de jas niet gebiesd; kort achtersplit.

3. KORTE PANTALON; (rijbroek), van donkergrijs laken, de spanning naar verkiezing, de buitennaad zwart gebiesd.

4. OVERJAS.

Overjas van donkergrijs laken (donkergrijze waterdichte stof of gummi) met 2 rijen elk van 6 verguld metalen knoopen met wit Malthezerkruis; een breede liggende kraag van zwart fluweel; op den kraag aan weerszijden het Malthezerkruis; aan de rugzijde twee sluitpatten breed 6 c.M. van dezelfde stof als de jas, met 2 verguld metalen knoopen als boven; mouwopslagen breed 12 c.M., de lengte der panden ongeveer 1 ½ maal de lengte der taille. (1)

Capuchon. De jas naar verkiezing gevoerd en met of zonder sabelsplit.

5. MANTEL.

Mantel van donkergrijs laken (donkergrijze waterdichte stof of gummi), een breede liggende kraag van zwart fluweel; op den kraag aan weerszijden het Malthezerkruis. De lengte van den mantel zoodanig, dat te paard de knieën gedekt zijn tegen regen.

6. SCHOEISEL.

Naar keuze, doch van bruin leder.

7. DIVERSEN.

Schouderbedekkingen; van goud gevlochten koord; het boveneinde voorzien van een verguld metalen knoopje; op het benedeneinde een Malthezerkruis in zilver.

Dragon; de kwast van massief plet-goud met bodem van roode zijde; peer met Malthezerkruis; gouden koord doorweven met roode zijde.

Sporen; van verguld metaal, licht gebogen stang en getand raadje.

Sabel; met korfgevest, van staal of van vernikkeld staal; met licht gebogen scheede, eveneens van staal of van vernikkeld staal, met twee banden, waarvan één band geplaatst op 8 c.M. afstand van den bovenkant en voorzien van eene gleuf en van eenen ring, de tweede band 20 c.M. lager alleen voorzien van eenen ring.

Sabelkoppel, van bruin leer, met twee afhangriemen; aan elke afhangriem een vergulde gesp met twee vergulde leeuwenkoppen; boven den korten riem een vergulde haak met ketting.

Mij bekend,

De Minister van Oorlog, (*get.*) BOSBOOM.

(1) Onder de lengte der taille wordt verstaan, de afstand van de onderzijde van den sluithaak van den kraag tot den ondersten uniformknoop, gemeten over de borst.

—

5 *December* 1913. BESLUIT, houdende intrekking van de bepalingen nopens korting op de Indische pensioenen en gagementen bij herplaatsing in betrekkingen waaraan uitzicht op burgerlijk pensioen is verbonden.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 28 October 1913, Afd. C², nº. 19;

Den Raad van State gehoord (advies van 11 November 1913, nº. 24);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Koloniën van 2 December 1913, Afd. C², nº. 10;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat, gerekend van 1 October 1913 af, zijn vervallen:

1. artikel 25 van het reglement vastgesteld bij Koninklijk besluit van 24 Augustus 1875, nº. 42 (*Indisch Staatsblad* 1876, nº. 44), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 1 Juli 1913, nº. 105;

2. artikel 17 van het reglement vastgesteld bij Koninklijk besluit van 1 December 1879, nº. 34 (*Indisch Staatsblad* 1880, nº. 22), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 28 Mei 1913, nº. 28;

3. artikel 19 van het reglement vastgesteld bij Koninklijk besluit van 1 Augustus 1889, nº. 14 (*Indisch Staatsblad* nº. 214);

4. artikel 29 van het reglement vastgesteld bij Ons besluit van 17 Februari 1905, nº. 8 (*Indisch Staatsblad* nº. 299), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 1 Juli 1913, nº. 105.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift

zal worden gezonden aan Onzen Minister van Oorlog, aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 5 December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) TH. B. PLEYTE.

—

5 *December* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende toepassing burgerlijke pensioenwet.

Ten vervolge op mijne circulaire van 15 September 1913, nº. 6293, afdeeling A. Z. C., heb ik de eer U H.E.G. te berichten, dat, blijkens door mijn ambtgenoot van Financiën aan mij nader verstrekte mededeeling, door het vervallen der artt. 24, 25 en 26 der Burgerlijke Pensioenwet, *alle* kortingen wegens het gelijktijdig genot van bij-inkomsten zijn opgeheven, *niet alleen* op pensioenen van gewezen Oost- en West-Indische landsdienaren, *maar ook* die, welke werden ingehouden wegens het gelijktijdig genot van bij-inkomsten en pensioen ten *laste der Staatsbegrooting.*

Als gevolg hiervan zal dus op de formulieren der attestatiën de vita, benoodigd tot ontvangst van pensioen ten laste der Staatsbegrooting, zoowel als op die, benoodigd tot inning van Oost- of West-Indisch pensioen of gagement, betrekking hebbende op vorderingen over het 4e kwartaal 1913 en volgende kwartalen, geen melding meer behoeven te worden gemaakt van inkomsten welke met het pensioen worden genoten.

Om misverstand te voorkomen heb ik de eer U H.E.G. te verzoeken de gemeentebesturen in Uwe provincie met het vorenstaande in kennis te stellen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal, (*get.*) J. B. KAN.

—

6 *December* 1913. BESLUIT, houdende nadere bepalingen omtrent het wegen bij invoer van niet geraffineerd zout in zakken. S. 439.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 13 November 1913, nº. 124, Accijnzen;

Gezien artikel 83 der wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* nº. 227), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 5 Februari 1912 (*Staatsblad* nº. 30);

Den Raad van State gehoord (advies van 25 November 1913, nº. 14);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 2 December 1913, nº. 79, Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

Met afwijking in zoover van het bepaalde bij artikel 3 der voormelde wet wordt het gewicht van niet geraffineerd zout, ingevoerd in zakken, bepaald bij overslag door het netto wegen van vijf tot tien zakken per honderd, behoorlijk gevuld en door de ambtenaren aan te wijzen, behoudens de wederzijdsche bevoegdheid tot het vorderen van eene herweging op den voet van de artikelen 150 en 152 der Algemeene Wet van 26 Augustus 1822 (*Staatsblad* nº. 38).

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 6den December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) BERTLING

(*Uitgeg.* 29 *Dec.* 1913.)

—

8 *December* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

De wetgever heeft door in art. 22 der Jagtwet onder zekere omstandigheden het zoeken of rapen van de eieren van wild te verbieden, twee onderscheidene niet gelijksoortige feiten zelfstandig strafbaar gesteld, daar het zoeken van eieren van wild kan geschieden, zonder het rapen van die eieren en het rapen van die eieren zonder het zoeken.

Nu alleen is ten laste gelegd het zoeken van kievitseieren kan geen sprake zijn van een voor verbeurdverklaring vatbaar voorwerp, hetgeen wel het geval is bij het niet ten laste gelegde rapen van kievitseieren. (Jagtwet art. 45c.)

Daar tegen de ten laste gelegde overtreding bij art. 40 1e lid der Jagtwet geen andere straf is bedreigd, dan eene geldboete van ten hoogste *f* 20.— is bij het bestreden vonnis terecht de uitzondering van het 2de lid van art. 44 R. O. toegepast en niet de regel.

De Ambt. O. M. is derhalve terecht niet-ontvankelijk verklaard in zijn hooger beroep.

(R. O. art. 44, Jagtwet art. 22.)

Voorzitter:

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden: Mrs. A. M. B. Hanlo, J. A. A. Bosch, A. Fentener van Vlissingen en H. Hesse.

De Officier van Justitie bij de Arr.-Rechtbank te Utrecht, requirant van cassatie tegen een vonnis van voornoemde Rechtbank van 24 Juli 1913, waarbij de Ambtenaar van het O. M. werd verklaard niet-ontvankelijk in zijn hooger beroep van het vonnis van den Kantonrechter te Utrecht van 13 Juni 1913, bij hetwelk T. H. oud 35 jaren, onbezoldigd Rijksveldwachter, geboren en wonende te Benschop, is schuldig verklaard aan: „het in April zoeken naar eieren van kieviten op grond van derden, zonder voorzien te zijn van eene schriftelijke vergunning van den niet daarbij tegenwoordig zijnden eigenaar of rechthebbende", en, met toepassing van art. 23 Sr., artt. 22 en 40 der Jachtwet, artt. 10 en 11 der Invoeringswet veroordeeld tot eene geldboete van f 0.50 en vervangende hechtenis van één dag; alsmede in zijn hooger beroep van het door voornoemden Kantonrechter op 16 Mei 1913 gewezen interlocutoir vonnis, waarbij de oproeping van een getuige werd gelast.

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. T. J. Noyon.

Bij het vonnis, waarvan beroep, is de gerequireerde niet-ontvankelijk verklaard in zijn hooger beroep van een vonnis van den Kantonrechter te Utrecht, waarbij hij wegens het ten laste gelegde zoeken naar eieren van kieviten op eens anders grond zonder de daartoe noodige vergunning is veroordeeld, en zulks op grond dat de straf van verbeurdverklaring, waardoor alleen de zaak appellabel zou worden, bij art. 45 der Jachtwet alleen geraapte eieren betreft.

Het vonnis gaf den Officier van Justitie te Utrecht aanleiding tot het instellen van beroep in cassatie en het voorstellen van één middel: Schending en verkeerde toepassing van art. 44 R. O., 22 en 45 der Jachtwet, 256, 239 en 216 Sv.

Niet lang geleden, op 19 December 1910, (zie Wbl. 9122) wees de Hooge Raad een arrest waarmede het thans aangevallene vonnis in strijd is.

Daarbij werd beslist dat hier appellabiliteit bestaat, omdat het zoeken van eieren het vinden en rapen daarvan tengevolge kan hebben gehad, en volgens art. 45c der Jachtwet de straf van verbeurdverklaring der bij het zoeken geraapte eieren is gesteld.

De Hooge Raad veroorlove mij rekenschap te geven van mijne afwijkende meening.

Art. 22 der Jachtwet verbiedt onder zekere omstandigheden het zoeken of het rapen van eieren. Nu kan men eieren zoeken zonder ze te rapen en rapen zonder ze gezocht te hebben. Het rapen is dus niet het gevolg van zoeken, maar een daarvan onderscheiden feit, dat als zoodanig en zelfstandig strafbaar is gesteld.

Bij zoeken op zich zelf kan dus niet sprake zijn van verbeurdverklaring, omdat er geene voor verbeurdverklaring vatbare voorwerpen zijn; die zijn er eerst bij de andere overtreding, het rapen.

Bij de aan het arrest van 1910 voorafgaande conclusie werd verwezen naar drie arresten waarbij appellabel werden verklaard vonnissen, gewezen wegens het niet zorg dragen dat een hond geen wild opspoort. Maar daarbij is het geval anders. Het niet waken tegen opsporen is immers niet iets anders dan het niet waken tegen bemachtigen of dooden; hij die zijnen hond laat losloopen in het jachtveld heeft het niet in zijne macht den hond zich tot opsporen te doen beperken; bemachtigt of doodt de hond een stuk wild, daartoe is niet een nieuwe daad van hem, die den hond bij zich heeft, noodig.

Ik concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Hanlo;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie, luidende: (zie conclusie proc.-gen.);

O. dat aan den gerequireerde bij de inleidende dagvaarding is ten laste gelegd:

dat hij op 8 April 1913 des voormiddags omstreeks te 10 uur te IJsselstein op een perceel grond gelegen in den Achterslootschen polder en toebehoorende aan de weduwe W. de J. althans aan een ander dan aan hem, beklaagde — naar eieren van kieviten heeft gezocht zonder schriftelijke vergunning van den eigenaar of

rechthebbende, noch in diens gezelschap — althans niet een zoodanige vergunning op de eerste vordering van den Rijksveldwachter J. V. aan dezen heeft vertoond;

dat dit feit met gerequireerdes schuld daaraan bij het vonnis van den Kantonrechter te Utrecht wettig en overtuigend is bewezen verklaard met dien verstande dat als bewezen is aangenomen dat het bedoelde land toebehoorde aan de weduwe de J. en beklaagde niet in het bezit is geweest van eene schriftelijke vergunning daartoe;

dat het bewezen verklaarde feit vervolgens is gequalificeerd, en de gerequireerde deswege veroordeeld, zooals aan het hoofd van dit arrest is vermeld;

dat de Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht van dit vonnis, alsmede van het in deze zaak door dienzelfden Kantonrechter gewezen interlocutoir vonnis van 16 Mei 1913, waarbij de oproeping van een getuige werd gelast, is gekomen in hooger beroep;

dat bij het bestreden vonnis de Ambtenaar van het O. M. niet-ontvankelijk is verklaard in het door hem ingestelde hooger beroep, op grond van de navolgende overweging:

„dat op het feit, zooals het bij dagvaarding in de eerste plaats is ten laste gelegd, het zoeken naar eieren van kieviten onder de bij de dagvaarding genoemde omstandigheden, bij de artt. 22 en 40 der Jagtwet eene geldboete is gesteld van ten hoogste f 20; dat dus de regel van art. 44, 2de lid der Wet op de R. O. hier slechts toepassing zal kunnen vinden, wanneer dit feit, zooals het is ten laste gelegd bij de Wet daarenboven nog met eene andere straf is bedreigd;

dat zulks echter niet het geval is; dat wel bij art. 45 der Jagtwet is bepaald, dat ten behoeve van 's Rijks schatkist verbeurd zijn eieren, onwettig geraapt, maar deze straf naar het oordeel der Rechtbank, als bijkomende straf niet behoort bij de hoofdstraf, gesteld op het feit, zooals het is ten laste gelegd;

dat toch in art. 22 der Jagtwet naast — maar tevens tegenover elkander worden gesteld het verbod tot het zoeken en dat tot het rapen van eieren;

dat dus in het stelsel der Wet kan worden ten laste gelegd hetzij het zoeken van of naar eieren, hetzij het rapen van eieren, hetzij het een of het ander bij wijze van alternatief;

dat nu blijkbaar de bijkomende straf van verbeurdverklaring behoort enkel bij de telastelegging van het rapen van eieren; dat immers, daargelaten nu nog de woorden der Wet, de tegenstelling tusschen zoeken en rapen, bij de telastelegging van het zoeken van eieren het onderzoek ter terechtzitting enkel over dit feit en niet over het rapen van eieren tevens zal behoeven te loopen, en dus niet in het algemeen zal kunnen worden gezegd, dat naar eisch van rechten zal kunnen komen vast te staan, dat eieren, die in het bezit mochten zijn bevonden van iemand, beklaagd van het zoeken van eieren, zijn onwettig geraapte eieren, zooals de Wet dit eischt voor de verbeurdverklaring van eieren;

dat dus in dit geval niet kan gelden de regel van art. 44, 2de lid R. O. maar de daar genoemde uitzondering, toepassing zal moeten vinden";

O. dat bij het middel van cassatie tegen deze beslissing wordt opgekomen;

O. hieromtrent:

dat de wetgever door in art. 22 der Jagtwet onder zekere omstandigheden het zoeken of rapen van de eieren van wild te verbieden, twee onderscheidene, niet gelijksoortige feiten, zelfstandig strafbaar heeft gesteld, daar het zoeken van eieren van wild kan geschieden, zonder het rapen van die eieren, en het rapen van die eieren zonder het zoeken;

dat nu alleen is ten laste gelegd het zoeken van kievitseieren, er geen sprake kan zijn van een voor verbeurdverklaring vatbaar voorwerp, hetgeen wel het geval is bij het niet ten laste gelegde rapen van kievitseieren;

dat, daar tegen de ten laste gelegde overtreding bij art. 40, 1ste lid der Jagtwet geene andere straf is bedreigd dan eene geldboete van ten hoogste f 20, bij het bestreden vonnis terecht de uitzondering van het 2de lid van art. 44 R. O. is toegepast en niet de regel, zoodat het middel ongegrond is;

Verwerpt het beroep.

(Ned. Jur.)

—

9 *December* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin betreffende den pensioensgrondslag van gemeente-ambtenaren.

Naar aanleiding van een verzoek om inlichting van een der Colleges van Gedeputeerde Staten, heb ik de eer het volgende onder Uwe aandacht te brengen. Blijkens de Memorie van Antwoord aan de 1e Kamer betreffende het ontwerp der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 bevat art. 22 dier wet een uitzondering op het bepaalde in art. 71, 3e lid dier wet. Ingevolge het voorbehoud, in laatstgenoemde bepaling gesteld, „tenzij deze wet iets anders bepaalt", behoeft derhalve de voorloopige regeling van den pensioensgrondslag niet altijd door den gemeenteraad te worden getroffen. Art. 22, 1e lid, draagt namelijk die voorloopige regeling op aan het gezag, dat de belooning van den gemeente-ambtenaar *regelt;* daaronder is te verstaan het gezag, dat die belooning in elk concreet geval *bepaalt*, welk gezag toch blijkens art. 22, 2e lid, in zijn besluit betreffende die belooning het bedrag van den pensioensgrondslag moet vermelden. Behoudens uitzonderingen, is dat het gezag, dat benoemt. De besluiten der gemeentebesturen betrekkelijk die voorloopige regeling zijn, nu art. 22 als uitzondering op art. 71 is aan te merken, niet aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten onderworpen.

Tevens merk ik voor zooveel noodig op, dat bedoelde voorloopige regeling ten aanzien van de burgemeesters, de secretarissen en de ontvangers der gemeenten, alsmede van de ambtenaren van den burgerlijken stand, door Uw College behoort te geschieden met toepassing van art. 22, 1e en 2e lid, der wet. Met betrekking tot de jaarwedden, die sinds 1 October 1913 geene wijziging hebben ondergaan, gelieve Uw College alsnog den pensioensgrondslag voorloopig te regelen naar den toestand van 1 October 1913. Met betrekking tot de jaarwedden, welke nà 1 October 1913 zijn gewijzigd, gelieve Uw College alsnog zijn desbetreffend besluit aan te vullen overeenkomstig art. 22.

Van Uwe besluiten tot voorloopige regeling ware afschrift te zenden aan belanghebbende(n) en aan het betrokken gemeentebestuur.

Uw College gelieve de besturen der gemeenten in Uwe provincie met het voormelde in kennis te willen stellen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal, (*get.*) J. B. KAN.

10 *December* 1913. BESLUIT, tot wijziging en aanvulling van het Tramwegreglement 1902. S. 440.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 29 October 1913, no. 214, afdeeling Spoorwegen;

Gelet op artikel 2 der wet van 9 Juli 1900 (*Staatsblad* no. 118);

Den Raad van State gehoord (advies van 18 November 1913, no. 22);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 8 December 1913, no. 230, afdeeling spoorwegen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Het „Tramwegreglement 1902", vastgesteld bij Koninklijk besluit van 31 Juli 1902 (*Staatsblad* no. 162), gewijzigd en aangevuld bij Koninklijk besluit van 23 October 1909 (*Staatsblad* no. 342), nader te wijzigen en aan te vullen als volgt:

I. Na het tweede lid van artikel 37 wordt ingevoegd een nieuw derde lid, luidende:

„3. Door den Raad van Toezicht kan voor treinen, door electrische beweegkracht vervoerd, geheel, ten deele of voorwaardelijk, ontheffing verleend worden van het bepaalde in het tweede lid, voor zooveel daarin is voorgeschreven, dat een beambte zich gedurende den rit in alle rijtuigen moet kunnen begeven."

Het thans bestaande derde lid wordt vierde lid.

II. Aan artikel 44 wordt een tweede lid toegevoegd, luidende:

„2. Door den Raad van Toezicht kan voor treinen, door electrische beweegkracht vervoerd, ontheffing verleend worden van het bepaalde in het eerste lid, in dien zin, dat de in dat lid genoemde afstand van tweehonderd meter tot éénhonderd meter wordt teruggebracht".

Het bestaande artikel wordt in zijn geheel eerste lid, en daartoe gekenmerkt door voorvoeging van het cijfer 1.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's Gravenhage, den 10den December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, (*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 29 *Dec.* 1913.)

10 *December* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende de zitting van het hoofdstembureau in verband met de verkiezing van leden van den raad der gemeente Wageningen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken;

Gelet op art. 93, derde lid, der Kieswet;

Heeft goedgevonden, na ingewonnen advies van Gedeputeerde Staten van Gelderland, te bepalen, dat in het kiesdistrict voor de verkiezing van leden van den raad der gemeente Wageningen de zitting van het hoofdstembureau tot het vaststellen van den uitslag der verkiezing gehouden wordt onmiddellijk na afloop van de werkzaamheid, bedoeld in art. 92, eerste zinsnede, der Kieswet.

's Gravenhage, 10 December 1913.

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal, (*get.*) J. B. KAN.

—

10 *December* 1913. KONINKLIJK BESLUIT.

Hoewel in casu in strijd met het bepaalde in art. 6, al. 1 der Hinderwet aan de bedoelde eigenaars en gebruikers van perceelen geen schriftelijke kennis was gegeven van het gedaan verzoek, en door dezen op de zitting, bedoeld in art. 7 dier wet, ook geen bezwaren zijn ingebracht, zoo moet, waar door belanghebbenden vóór het houden dier zitting bij Burg. en Weth. een schriftelijk bezwaar was ingezonden, worden aangenomen dat zij in hun recht om bezwaren in te brengen, niet zijn verkort en behoeft dus in dit geval de nietnakoming van bedoeld wetsvoorschrift niet tot vernietiging van de door Burg. en Weth. verleende vergunning te leiden.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het Bestuur van de *Schietvereeniging „Prins Hendrik"* te *Ameide*, tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders dier gemeente van 4 Juli 1913, nº. 36, waarbij voorwaardelijk vergunning is verleend tot het oprichten van eene schietbaan op het perceel kadastraal bekend gemeente *Ameide* Sectie B, nº. 1584;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 12 November 1913, nº. 352;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 5 December 1913, nº. 908H, Afd. A.;

Overwegende, dat Burgemeester en Wethouders de gevraagde vergunning hebben verleend onder een aantal voorwaarden, waarvan die sub 6 luidt als volgt: „dat op de schietbaan geen oefeningen of andere werkzaamheden mogen worden uitgevoerd op Zondag, zoo min buiten- als binnenshuis, evenmin op de algemeen erkende Christelijke feestdagen tijdens de openbare godsdienstoefeningen";

dat van het besluit van Burgemeester en Wethouders het bestuur van de *Schietvereeniging „Prins Hendrik"* bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat de eerste zinsnede der voorwaarde, waarin wordt bepaald dat op Zondag hoegenaamd geen oefeningen mogen worden gehouden zeer bezwarend is voor de vereeniging, daar het meerendeel der leden op geen andere dagen de oefeningen kan bijwonen dan op Zondag, zoodat de vereeniging dan geen doel zou treffen en niet zou kunnen voortbestaan; dat bij de oprichting der vereeniging in 1908, door Burgemeester en Wethouders een zelfde voorwaarde werd gesteld, welke echter, ingevolge door het Bestuur der vereeniging bij Ons ingesteld beroep, bij Koninklijk besluit van 25 Juni 1908, nº. 45, werd vernietigd; dat het terrein waarop de schietbaan zal worden opgericht geheel is afgesloten van den publieken weg en van de omliggende perceelen door hooge scheidsmuren en de schietoefeningen dan ook aan niets of niemand eenigen hinder of schade zouden kunnen veroorzaken; om welke redenen het Bestuur verzoekt de bestreden voorwaarde te vervangen door de navolgende:

„dat op de schietbaan geene oefeningen of andere werkzaamheden mogen worden uitgevoerd op Zondag en op de algemeen erkende Christelijke feestdagen tijdens de openbare godsdienstoefeningen zoo min buiten- als binnenshuis";

Overwegende dat in strijd met het bepaalde in artikel 6, alinea 1, der Hinderwet van het verzoek om vergunning niet schriftelijk is kennis gegeven aan de eigenaars of gebruikers van het perceel, waarop het vereenigingslokaal van de leden van de Gereformeerde Kerk te *Ameide* is gevestigd, welk perceel gelegen is binnen den kring van 200 M. van de schietinrichting, waarvoor voorwaardelijk vergunning is verleend;

dat evenwel, uit een overgelegd uittreksel uit de notulen der vergadering van het College van Burgemeester en Wethouders van *Ameide*, gehouden den 4 Juli 1913 — in welke vergadering het besluit om voorwaardelijke vergunning tot het oprichten van de bovenvermelde schietbaan te verleenen, werd genomen — blijkt,

dat wel is waar op de zitting, bedoeld in art. 7 der Hinderwet, gehouden den 10 Juni 1913, geene bezwaren waren ingebracht, maar dat op 9 Juni 1913 o. a. aan Burgemeester en Wethouders van *Ameide* was ingezonden een schriftelijk bezwaar van de leden van de Gereformeerde Kerk te *Ameide*, waarbij werd verzocht geen vergunning te verleenen om op Zon- en Christelijke feestdagen schietoefeningen te houden;

dat derhalve de belanghebbende eigenaars of gebruikers niet in hun recht om bezwaren in te brengen zijn verkort en mitsdien in dit geval de niet-nakoming van dit voorschrift niet tot vernietiging van het besluit van Burgemeester en Wethouders van *Ameide* behoeft te voeren;

Overwegende wijders ten aanzien van de in beroep bestreden zesde voorwaarde, welke Burgemeester en Wethouders van *Ameide* aan hun besluit hebben verbonden, dat blijkens ingesteld deskundig onderzoek aan de gerezen klachten omtrent vrees voor hinder op Zon- en Christelijke feestdagen kan worden tegemoet gekomen, wanneer deze voorwaarde door eene voor den concessionaris minder bezwarende wordt vervangen;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving voor het overige van het bestreden besluit, de aan de vergunning verbonden zesde voorwaarde te doen luiden als volgt:

dat op de schietbaan noch binnen- noch buitenshuis oefeningen of andere werkzaamheden mogen worden uitgevoerd op Zondag en op de algemeen erkende Christelijke feestdagen, tijdens de openbare godsdienstoefeningen;

met bepaling wijders dat de inrichting moet zijn voltooid en in werking gebracht binnen 4 maanden na de dagteekening van dit besluit.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast enz. (W. v. d. B. A.).

—

11 *December* 1913. BESCHIKKING van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, ter uitvoering van art. 6, 3de en 4de lid der Schepenwet.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel;

Den hoofdinspecteur voor de scheepvaart gehoord;

Gelet op art. 6, 3de en 4de lid, der Schepenwet;

Heeft goedgevonden:

met intrekking van de beschikking van 23 September 1909, nº. 4002, afdeeling Nijverheid, en van de daarbij behoorende tarieven A, B en C, en van de beschikking van 31 Maart 1911, nº. 1181, afdeeling Nijverheid, vast te stellen de ondervolgende tarieven A, B en C, welke in de *Nederlandsche Staatscourant* zullen worden geplaatst.

's Gravenhage, 11 December 1913.

De Minister voornoemd,

(*get.*) TREUB.

Tarief A.

TARIEF *voor het onderzoek van schepen, met uitzondering van de zich aan boord bevindende stoomwerktuigen, voor zoover die schepen niet geclasseerd zijn bij een der door Hare Majesteit de Koningin erkende particuliere onderzoekingsbureau's.*

Grootte van het schip in bruto registertonnen van 2,83 M³.	Kosten van het eerste onderzoek.	Kosten van het onderzoek na 4 jaar en na 16 jaar.	Kosten van het onderzoek na 8 jaar en na 20 jaar.	Kosten van het onderzoek na 12 jaar.
tot 150	ƒ 50	ƒ 30	ƒ 40	ƒ 40
van 150 „ 200	80	35	45	50
200 „ 500	150	40	55	80
500 „ 1000	225	50	65	110
1000 „ 1500	300	55	75	100
1500 „ 2000	350	60	80	120
2000 „ 2500	400	65	85	130
2500 „ 3000	430	70	90	140
3000 „ 3500	460	75	100	150
3500 „ 4000	490	80	105	160
4000 „ 4500	520	80	110	165
4500 „ 5000	550	85	115	170
5000 „ 5500	575	85	115	175
5500 „ 6000	600	90	120	180
6000 „ 6500	625	95	125	190
6500 „ 7000	650	100	130	200
7000 „ 7500	675	100	135	205
7500 „ 8000	700	105	140	210
8000 „ 8500	725	110	145	220
8500 „ 9000	750	110	150	225
9000 „ 9500	775	115	155	230
9500 „ 10000	800	120	160	240
voor elke 500 meer.	ƒ 25 meer.	ƒ 4 meer.	ƒ 5 meer.	ƒ 8 meer.

Voor een onderzoek na 24 jaar wordt hetzelfde betaald als voor het eerste onderzoek, en zoo vervolgens.

Indien een certificaat van deugdelijkheid afgegeven wordt voor een korteren termijn dan vier jaren, kunnen de kosten van het onderzoek desgewenscht evenredig verminderd worden tot een minimum van een vierde van

het in dit tarief aangegeven bedrag. Wordt na afloop van den termijn van geldigheid een nieuw certificaat aangevraagd, dan moet wederom een met den geldigheidsduur van het nieuwe certificaat evenredig gedeelte van de kosten van het onderzoek worden betaald, en zoo vervolgens.

Voor het onderzoek van visschersvaartuigen, zoomede van vaartuigen welke uitsluitend varen over de Wadden, de monden van de Weser en de Elbe en door het Keizer-Wilhelmkanaal, niet verder dan tot Kiel, en van vaartuigen van minder dan 25 ton (2.83 M³) brutoinhoud, worden geene kosten berekend.

Behoort bij de beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 11 December 1913, nº. 6467, afdeeling Nijverheid.

Mij bekend,
De Secretaris-Generaal van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) VERSTEEG.

Tarief B.

TARIEF *voor het onderzoek van de stoomwerktuigen aan boord van schepen, niet geclasseerd bij een der door Hare Majesteit de Koningin erkende particuliere onderzoekingsbureau's.*

De kosten van het onderzoek worden berekend naar het verwarmd oppervlak der stoomketels, uitgedrukt in vierkante meters, en wel:

Voor een verwarmd oppervlak der stoomketels.	Kosten per jaar.
tot en met 25 M².	ƒ 10
van 25 „ 50 „	20
„ 50 „ 75 „	28
„ 75 „ 100 „	32
„ 100 „ 125 „	35
„ 125 „ 150 „	38
„ 150 „ 200 „	44
„ 200 „ 250 „	48
„ 250 „ 300 „	52
„ 300 „ 350 „	56
„ 350 „ 400 „	59
„ 400 „ 450 „	61
„ 450 „ 500 „	63
„ 500 „ 600 „	65
voor elke 100 M². meer.	ƒ 1 meer.

Voor het onderzoek van de stoomwerktuigen aan boord van visschersvaartuigen, zoomede van vaartuigen van minder dan 25 ton (2.83 M³ bruto-inhoud worden geene kosten berekend.

Behoort bij de beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 11 December 1913, nº. 6467, afdeeling Nijverheid.

Mij bekend,
De Secretaris-Generaal van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) VERSTEEG.

Tarief C.

TARIEF *voor het bepalen van de te eischen uitwatering der schepen.*

Grootte van het schip in bruto registertonnen van 2,83 M³.	Kosten in guldens voor schepen geclasseerd bij een der door Hare Majesteit de Koningin erkende particuliere onderzoekingsbureau's.	Kosten in guldens voor schepen niet geclasseerd bij een der door Hare Majesteit de Koningin erkende particuliere onderzoekingsbureau's.
tot en met 150	13	25
van 150 „ 200	15	30
„ 200 „ 500	25	38
„ 500 „ 1000	35	53
„ 1000 „ 1500	45	67
„ 1500 „ 2000	50	79
„ 2000 „ 2500	55	90
„ 2500 „ 3000	60	100
„ 3000 „ 3500	65	108
„ 3500 „ 4000	70	115
„ 4000 „ 4500	75	121
„ 4500 „ 5000	80	126
„ 5000 „ 5500	83	131
„ 5500 „ 6000	86	136
voor elke 500 meer	3 meer.	4 meer.

Behoort bij de beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 11 December 1913, nº. 6467, afdeeling Nijverheid.

Mij bekend,
De Secretaris-Generaal van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) VERSTEEG.

—

12 *December* 1913. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van 30 October 1909 (*Staatsblad* nº. 350) tot regeling van de rechtspleging bij de landmacht en van de rechtsmacht van het Hoog Militair Gerechtshof in de koloniën *Suriname* en *Curaçao*. S. 441.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Justitie en van Koloniën van 25 November 1913, 2de Afdeeling A, nº. 595 en van 26 November 1913, Afdeeling B, nº. 30;

Gelet op de artikelen 128 en 168 van het Regeeringsreglement van *Suriname* en op de artikelen 149 en 189 van dat van *Curaçao*;

Den Raad van State gehoord (advies van 5 December 1913, nº. 1);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 9 December 1913, 2de Afdeeling A, nº. 559 en van 11 December 1913, Afdeeling B, nº. 26;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Artikel 2 van Ons besluit van 30 October 1909 (*Staatsblad* nº. 350, *Gouvernementsblad van Suriname* nº. 80, *Publicatieblad van Curaçao* nº. 49) wordt gelezen als volgt:

Op de in het vorige artikel genoemde rechtspleging en de rechtsmacht van het Hoog Militair Gerechtshof zijn de in Nederland vóór de inwerkingtreding der wet van 31 October 1912 (*Staatsblad* nº. 337) geldende voorschriften van toepassing, voor zoover daarvan niet bij dit besluit is afgeweken.

2. Dit besluit treedt voor elk der Koloniën *Suriname* en *Curaçao* in werking op den dag zijner afkondiging in de kolonie.

Onze Ministers van Justitie en van Koloniën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden medegedeeld aan Onze Ministers van Marine en van Oorlog, aan den Raad van State en aan het Hoog Militair Gerechtshof.

's Gravenhage, den 12den December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie, (*get.*) B. ORT.

De Minister van Koloniën,

(*get.*) TH. B. PLEYTE.

(*Uitgeg.* 18 *Dec.* 1913.)

---

15 *December* 1913. BESLUIT, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 49 der Weduwenwet voor de gemeenteambtenaren 1913. S. 442.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Financiën en van Binnenlandsche Zaken van 10 October 1913 nº. 7 (Afdeeling Pensioenen) en van 15 October 1913 nº. 7043 (Afdeeling Binnenlandsch Bestuur);

Gezien artikel 49 der Weduwenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 (wet van 21 Juni 1913, *Staatsblad* nº. 302);

Den Raad van State gehoord (advies van 11 November 1913, nº. 29);

Gelet op het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 9 December 1913, nº. 59 (Afdeeling Pensioenen) en van 12 December 1913 nº. 8780 (Afdeeling Binnenlandsch Bestuur);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Van het ontslag van een gemeenteambtenaar, die geen recht heeft op pensioen ten laste van het fonds en die niet benoemd is in eene andere gemeentelijke betrekking of wiens benoeming in zoodanige betrekking meer dan drie maanden na het tijdstip van ingang van zijn ontslag ingaat, geeft het gemeentebestuur zoodra mogelijk kennis aan den directeur van het fonds.

2. De gemeentebesturen storten de pensioensbijdragen die zij ingevolge de Weduwenwet verschuldigd zijn, bij een betaalmeester. De storting van die bijdragen geschiedt kwartaalsgewijze. Elk gemeentebestuur stort vóór den 15den der eerste maand van elk vierendeeljaars het gezamenlijk bedrag der bijdragen over het laatst verstreken vierendeeljaars.

In de derde week der eerste maand van elk vierendeeljaars zendt ieder betaalmeester den directeur van het fonds eene opgave van het gezamenlijk bedrag der ingevolge het eerste lid gestorte pensioensbijdragen over het laatstverstreken vierendeeljaars.

3. De inhouding van de bijdragen voor weduwe- en weezenpensioen op de pensioenen van oud-gemeenteambtenaren geschiedt door den directeur van het fonds. Op elken termijn van een pensioen wordt een evenredig deel der bijdrage ingehouden.

Van den inhoud van elke mededeeling die Onze Minister van Financiën op grond van het tweede lid van art. 26 der Weduwenwet ontvangt, stelt hij den directeur van het fonds zoodra mogelijk in kennis.

4. Van de pensioensbijdragen die op grond van art. 34 of van art. 35 der Weduwenwet moeten worden teruggegeven, worden de bedragen door Onzen Minister van Financiën aan den directeur van het fonds opgegeven.

5. In de maand Februari zendt het bestuur van elke gemeente aan het Departement van Financiën de quitantiën voor de, ingevolge art. 1 gedane stortingen van pensioensbijdragen over het laatst verstreken jaar, benevens twee

lijsten, waarvan de eene eene gespecificeerde opgave van die bijdragen en de andere eene opgave van de overgelegde quitantiën bevat.

Deze lijsten worden ingericht volgens de bij dit besluit gevoegde modellen A en B.

6. In de maand Februari zendt de directeur van het fonds aan het Departement van Financiën eene opgave van de oud-gemeenteambtenaren wien in het laatst verstreken jaar pensioen ten laste van het fonds is uitgekeerd, van het door ieder van dezen in dat jaar ontvangen pensioensbedrag en van de som die over dat bedrag aan bijdrage voor weduwe- en weezenpensioen is ingehouden.

7. Op de verantwoording door de gemeentebesturen van de in art. 2 bedoelde pensioensbijdragen en op de in art. 3 bedoelde inhouding van bijdragen wordt van wege den Minister van Financiën contrôle uitgeoefend.

8. Bij eene aanvrage om weduwepensioen moeten worden overgelegd de huwelijksakte der verzoekster, de geboorteakten harer kinderen, de akte van overlijden van haren echtgenoot en, indien deze bij zijn overlijden in dienst was als gemeenteambtenaar of als oud-gemeenteambtenaar wachtgeld genoot, eene opgave van het bestuur der gemeente die hij laatstelijk diende, van den dag, tot en met welken zijne bezoldiging in de laatstelijk bekleede gemeentelijke betrekking of betrekkingen of zijn gemeentelijk wachtgeld is of zal worden uitbetaald.

Indien de verzoekster nog de geboorte van een kind verwacht, voegt zij eene hierop betrekking hebbende mededeeling bij hare aanvrage.

Bij eene aanvrage om weduwepensioen op grond van het tweede lid van art. 16 der Weduwenwet moet worden overgelegd vooreerst, indien de latere echtgenoot bij zijn overlijden of bij de ontbinding van zijn huwelijk bij rechterlijk vonnis, gemeentelijke bezoldiging genoot, eene opgave van het bestuur der betrokken gemeente van den dag tot en met welken die bezoldiging is of zal worden uitbetaald; voorts, indien het latere huwelijk bij rechterlijk vonnis is ontbonden, het bewijs bedoeld in het eerste lid van art. 11 van genoemde wet.

9. Bij eene aanvrage om pensioen voor weezen als bedoeld in art. 7, eerste lid, lit. *b*, der Weduwenwet, moeten worden overgelegd een gewaarmerkt afschrift van de op de voorziening in de voogdij betrekking hebbende beschikking van den kantonrechter, en — behalve wanneer het pensioen op grond van het eerste lid, lit. *a*, laatste zinsnede, van genoemd artikel wordt aangevraagd — de huwelijksakte der ouders, de geboorteakten der weezen, zoomede, indien de overleden vader of moeder bij zijn of haar overlijden in dienst was als gemeenteambtenaar of als oud-gemeenteambtenaar wachtgeld genoot, eene opgave van het bestuur der gemeente die hij of zij laatstelijk diende, van den dag tot en met welken zijne of hare bezoldiging in de laatstelijk bekleede gemeentelijke betrekking of betrekkingen of zijn of haar gemeentelijk wachtgeld is of zal worden uitbetaald.

10. Bij elke pensioensaanvrage die ingevolge het eerste lid van art. 23 der Weduwenwet aan den Pensioenraad wordt gezonden, voegt Onze Minister van Financiën de gegevens die de Raad behoeft om te kunnen adviseeren omtrent de op de aanvrage te nemen beschikking.

11. De Pensioenraad is bevoegd van de gemeentebesturen en van de departementen van algemeen bestuur de inlichtingen te vragen die hij meent noodig te hebben voor het behoorlijk vervullen van zijne taak.

12. Elk besluit tot toekenning van pensioen ten laste van het fonds wordt in afschrift medegedeeld aan de gepensionneerde of aan den voogd der gepensionneerden, aan het bestuur der gemeente die de overleden echtgenoot, vader of moeder heeft gediend in het ambt, voor het vervullen waarvan hij of zij voor zijne of hare nagelaten betrekkingen aanspraak had op het dezen toegekende pensioen, zoomede aan den Pensioenraad en aan den directeur van het fonds.

Wanneer bij de aanvrage om pensioen een bewijs van onvermogen van de belanghebbende of de belanghebbenden was overgelegd, wordt dit gevoegd bij het aan den directeur van het fonds te zenden afschrift, bedoeld in het eerste lid.

13. De pensioenen worden bij de directie van het fonds in het grootboek der pensioenen voor de weduwen en weezen van gemeente ambtenaren en oud-gemeenteambtenaren ingeschreven.

14. De gepensionneerden ontvangen een bewijs van inschrijving van haar of hun pensioen in den vorm van een boekje met coupons voor de inning.

Elk boekje bevat coupons voor twee jaren.

De pensioenboekjes worden doorloopend genommerd. Alle coupons dragen het nommer van het boekje.

Het model wordt vastgesteld door Onzen Minister van Financiën.

15. Eene gepensionneerde weduwe of de voogd van gepensionneerde weezen ontvangt het boekje voor haar pensioen, respectievelijk voor dat zijner pupillen op vertoon van het haar of hem gezonden afschrift van het besluit tot regeling van dat pensioen, van den ambtenaar die met de betaling daarvan is belast. Deze houdt een register van alle door hem afgegeven pensioenboekjes.

Zij of hij stelt op den omslag van het boekje in tegenwoordigheid van dien ambtenaar hare of zijne handteekening.

Heeft zij of hij de coupons die zich in het boekje bevinden, verbruikt, dan wordt haar of hem op hare of zijne aanvrage, tegen afgifte van den omslag van het boekje met de vaste couponstrooken, door bedoelden ambtenaar een nieuw boekje uitgereikt.

De directeur van het fonds zendt aan de gemeentebesturen de uit te reiken pensioenboekjes.

16. Iedere gepensionneerde of iedere voogd van gepensionneerden deelt zoodra mogelijk, nadat zij of hij een afschrift heeft ontvangen van het besluit tot regeling van haar pensioen, respectievelijk van dat zijner pupillen, den directeur van het fonds schriftelijk mede in welke gemeente zij of hij het pensioen wenscht te zien uitbetaald.

Wenscht zij of hij het pensioen door een gemachtigde te doen innen, dan geeft zij of hij tevens op naam en woonplaats van dien gemachtigde.

17. De pensioenen worden op den voet van art. 33 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 uitbetaald.

De gelden die de directeur van het fonds den gemeentebesturen voor de betaling doet toekomen, worden afzonderlijk beheerd.

Door het gemeentebestuur wordt een ambtenaar aangewezen die deze gelden in ontvangst neemt en de pensioenen uitbetaalt.

De aangewezene is, behalve aan het gemeentebestuur, ook aan den directeur van het fonds verantwoording schuldig.

Het gemeentebestuur houdt nauwlettend toezicht op de bedoelde gelden. De directeur van het fonds geeft telkens, wanneer hij eene geldverstrekking doet, dat bestuur daarvan kennis.

18. De pensioenen van ten hoogste zeshonderd gulden worden in maandelijksche, die van meer dan zeshonderd gulden in driemaandelijksche termijnen betaald.

De ambtenaar, belast met het betalen van een pensioen, neemt vóór de betaling van een termijn een coupon, waarop het te innen bedrag bij de directie van het fonds is ingevuld, uit het pensioenboekje van de gepensionneerde of de gepensionneerden.

De gepensionneerde, de voogd der gepensionneerden of haar of zijn gemachtigde plaatst op de coupon hare of zijne handteekening voor ontvangst in tegenwoordigheid van bedoelden ambtenaar.

De betaling van een weezenpensioen geschiedt slechts tegen afgifte van eene attestatie de vita van den gepensionneerde of van den jongsten der gepensionneerden.

De betaling aan een gemachtigde geschiedt slechts op vertoon van de volmacht en, indien hij de gemachtigde is van eene gepensionneerde weduwe, tegen afgifte van eene attestatie de vita van de gepensionneerde.

19. Wanneer eene gepensionneerde of een voogd van gepensionneerden gebruik heeft gemaakt van de bij art. 40 der Weduwenwet, j°. het derde lid van art. 34 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 verleende bevoegdheid of wanneer een gemeentebestuur of een gesticht of eene instelling als bedoeld in het vierde lid van laatstgenoemd artikel, in het daar genoemde geval zich in het bezit van het pensioenboekje van de betrokken gepensionneerde of gepensionneerden heeft gesteld, wordt op de coupons voor ontvangst geteekend door het bestuur der betrokken gemeente, respectievelijk door twee bestuursleden der betrokken instelling of van het betrokken gesticht. De persoon die een pensioenstermijn voor die gemeente, die instelling of dat gesticht int, plaatst in tegenwoordigheid van den ambtenaar die het pensioen betaalt, zijne handteekening op de keerzijde van de coupon.

Ieder ambtenaar, belast met het betalen van pensioenen van weduwen en weezen van gemeenteambtenaren en van oud-gemeenteambtenaren, is in het bezit van eene lijst van de liefdadige of tot algemeen nut werkende instellingen, die de goedkeuring van Onzen Minister van Financiën hebben verkregen op de voorwaarden waaronder zij aan gepensionneerde weduwen en weezen als bovenbedoeld voorschotten verstrekken op haar of hun pensioen. De directeur van het fonds zendt zulke lijsten aan de besturen der gemeenten waar vorenbedoelde pensioenen worden betaald.

20. Wanneer een weduwepensioen op grond van art. 16, eerste lid, der Weduwenwet of een weezenpensioen op grond van art. 15 dier wet of door overlijden vervalt, zendt de ambtenaar, belast met de betaling, het pensioenboekje na de uitbetaling van den laatst ver-

schuldigden termijn aan den directeur van het fonds.

Vervalt een weduwenpensioen door het overlijden van de gepensionneerde, dan zenden hare erfgenamen of zendt — indien zij een verhoogd weduwepensioen genoot — de voogd harer kinderen dien directeur het pensioenboekje. De erfgenamen voegen bij het boekje eene acte van erfrecht. De directeur draagt zorg dat het pensioen over het vierendeeljaars waarin de gepensionneerde is overleden, aan de rechthebbenden wordt uitbetaald.

21. Het bestuur van elke gemeente houdt een register van de in de gemeente wonende weduwen en weezen met pensioen ten laste van het fonds.

Het geeft van het overlijden van zoodanige gepensionneerden, alsook van het hertrouwen van zoodanige weduwen terstond kennis aan den directeur van het fonds. Bij elke kennisgeving van overlijden voegt het een uittreksel uit het register van overlijden en bij elke kennisgeving van hertrouwen een uittreksel uit het huwelijksregister.

22. Vóór den 15den der eerste maand van elk vierendeeljaars zendt het bestuur van elke gemeente waar pensioenen van weduwen of weezen van gemeenteambtenaren of oud-gemeenteambtenaren worden betaald, den directeur van het fonds:

a. eene lijst van hen die in het laatst verstreken vierendeeljaars weduwe- of weezenpensioen ten laste van het fonds hebben ontvangen. Opgegeven wordt daarbij elk betaald pensioenbedrag;

b. de voor de betaalde pensioenstermijnen uit de pensioenboekjes genomen coupons met een verzamelstaat;

c. de op grond van het vierde en van het vijfde lid van art. 18 afgegeven attestatiën de vita;

d. de omslagen der in het laatst verstreken vierendeeljaars vervallen pensioenboekjes met een verzamelstaat.

De directeur van het fonds vergelijkt de opgaven omtrent de gedane betalingen met de overige hem verstrekte bescheiden en met de onder hem berustende gegevens.

23. Vóór den 15den der eerste maand van elk vierendeeljaars zendt het bestuur van elke gemeente aan Onzen Minister van Financiën:

a. eene lijst met gegevens omtrent den socialen staat van hen die in het laatst verstreken vierendeeljaars in de gemeente in eene gemeentelijke betrekking zijn geplaatst, op het tijdstip van ingang hunner benoeming;

b. eene lijst van de veranderingen die in het laatstverstreken vierendeeljaars hebben plaats gehad in den socialen staat van hen die in dat vierendeeljaars de gemeente in eene gemeentelijke betrekking hebben gediend.

Deze lijsten worden ingericht volgens de bij dit besluit gevoegde modellen C en D.

Onze genoemde Minister doet de lijsten toekomen aan den directeur van het fonds.

24. Het bestuur van elke gemeente houdt een register van de in de gemeente wonende gepensionneerde en op wachtgeld gestelde gemeenteambtenaren.

Voor het eerst in December 1917 en vervolgens telkens na verloop van vijf jaren zendt het aan Onzen Minister van Financiën eene lijst met opgaven omtrent den socialen staat der op den 2den Januari van het betrokken jaar in het register, bedoeld in het eerste lid, voorkomende oud-gemeenteambtenaren.

Deze lijst wordt ingericht volgens het bij dit besluit gevoegde model E.

Onze genoemde Minister doet de lijsten toekomen aan den directeur van het fonds.

25. De gemeentebesturen verschaffen voorts, op verzoek van Onzen Minister van Financiën, den directeur van het fonds alle overige gegevens omtrent gemeenteambtenaren en oud-gemeenteambtenaren, waarover naar het oordeel van commissarissen van het fonds voor met de samenstelling van de balansen verband houdende werkzaamheden moet kunnen worden beschikt.

Overgangsbepalingen.

26. Het bestuur van elke gemeente zendt vóór 1 Maart 1914:

1. aan Onzen Minister van Financiën eene lijst met gegevens omtrent den socialen staat op 1 October 1913 van de ambtenaren die de gemeente op dien datum in eene gemeentelijke betrekking dienden.

Die lijst wordt ingericht volgens het bij dit besluit gevoegde model F.

Onze genoemde Minister doet de lijsten toekomen aan den directeur van het fonds.

2. aan den Pensioenraad:

a. afschriften van de aanstellingen der op 1 October 1913 in dienst der gemeente geweest zijnde mannelijke gemeenteambtenaren — met uitzondering van hen die volgens het eerste lid van art. 45 der Weduwenwet aan de werking dier wet zijn onttrokken of die het in art. 44 dier wet bedoelde verlangen hebben te kennen gegeven — in de gemeentelijke betrekkingen waarin zij vóór dien datum werkzaam zijn geweest;

b. gegevens waaruit blijkt van het totaal der door ieder dier ambtenaren vóór 1 October 1913 in elke zijner gemeentelijke betrekkingen genoten belooningen.

De Pensioenraad zendt de in het eerste lid onder 2, *a* en *b* genoemde stukken met zijn advies omtrent de vaststelling van de op grond van art. 42 der Weduwenwet voor ieder der in dat lid onder 2 bedoelde ambtenaren, door het Rijk te betalen bijdrage aan Onzen Minister van Financiën door wien die vaststelling geschiedt.

27. Gaat een ambtenaar die volgens het eerste lid van art. 45 der Weduwenwet, aan de werking dier wet is onttrokken, in dienst van eene andere gemeente over, dan zendt — tenzij die ambtenaar het verlangen te kennen geeft, bedoeld in art. 44 dier wet — het bestuur dier gemeente binnen eene maand na het tijdstip van ingang van den overgang, aan den Pensioenraad;

a. afschriften van de aanstellingen in de gemeentelijke betrekkingen, waarin de belanghebbende vóór bovengenoemd tijdstip werkzaam is geweest;

b. gegevens waaruit blijkt van het totaal der door hem in elke dier betrekkingen genoten belooningen.

De Pensioenraad zendt de in het eerste lid onder *a* en *b* genoemde stukken met zijn advies omtrent de vaststelling van de op grond van het derde lid van art. 45 der Weduwenwet door het Rijk te betalen bijdrage aan Onzen Minister van Financiën, door wien die vaststelling geschiedt.

Slotbepalingen.

28. Waar dit besluit spreekt van Weduwenwet, Pensioenraad, fonds, verstaat het daaronder de Weduwenwet voor de gemeenteambtenaren 1913, den Pensioenraad voor de gemeenteambtenaren en het Pensioenfonds voor de gemeenteambtenaren.

Waar het spreekt van gemeenteambtenaar, gemeentelijke betrekking, verstaat het daaronder zoodanig ambtenaar en zoodanige betrekking in den zin der in het eerste lid genoemde Weduwenwet.

29. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant* waarin het geplaatst is.

Onze voornoemde Ministers, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, aan den Pensioenraad voor de gemeenteambtenaren en aan den directeur van het Pensioenfonds voor de gemeenteambtenaren.

's Gravenhage, den 15den December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) BERTLING.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 24 *Dec.* 1913.)

MODEL A. GEMEENTE . . . . . .

GESPECIFICEERDE OPGAVE der op grond van de Weduwenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 door de gemeente gestorte pensioensbijdragen over 19 . .

Belanghebbenden (1).	Betrekking.	Pensioensgrondslag.	Verantwoord bedrag.	Aanmerkingen.

Deugdelijk verklaard door Burgemeester en Wethouders der gemeente . . . . . .

Te . . . . . ., den . . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van den 15den December 1913 (*Staatsblad* n°. 442).

Ons bekend, *De Minister van Financiën,* (*get.*) BERTLING.
De Minister van Binnenlandsche Zaken, „ CORT V. D. LINDEN.

(1) De vermelding geschiedt alphabetisch-lexicographisch.

MODEL B. GEMEENTE . . . . . .

OPGAVE van de quitantiën voor de stortingen der door de gemeente op grond van de Weduwenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 over 19 . . verschuldigde pensioensbijdragen.

Kantoor van den betaalmeester.	Dagteekening.	Nommer.	Bedrag.	Kantoor van den betaalmeester.	Dagteekening.	Nommer.	Bedrag.
	Transporteeren				Per transport		

Aldus opgemaakt door Burgemeester en Wethouders der gemeente . . . . . .

Te den . . . . . ., den . . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van den 15den December 1913 (*Staatsblad* n°. 442).

Ons bekend, *De Minister van Financiën.* (*get.*) BERTLING.
De Minister van Binnenlandsche Zaken, „ CORT V. D. LINDEN.

MODEL C. GEMEENTE . . . . . .

GEGEVENS omtrent den socialen staat van hen, die in het . . . kwartaal van 19 . . in de gemeente in eene gemeentelijke betrekking zijn geplaatst *op het tijdstip van ingang van hunne benoeming.*

Belanghebbenden (1).	Jaar en dag van geboorte.	Betrekking. (2)	Gehuwd, ongehuwd, weduwnaar, weduwe, gescheiden? Is eene vrouwelijke gemeenteambtenaar gehuwd met een gemeenteambtenaar, dan is dit te vermelden.	Jaar en dag van het huwelijk. Is het een tweede of volgend huwelijk, dan is of zijn ook de datum of de data van het vorige huwelijk of van de vorige huwelijken op te geven,	Heeft de belanghebbende een tweede of volgend huwelijk aangegaan, dan zijn de gegevens, hier genoemd, te verstrekken ook ten aanzien van de vorige echtgenoote of den vorigen echtgenoot of van de vorige echtgenooten.			Namen der kinderen uit het huwelijk of de huwelijken van den ambtenaar of van de vrouwelijke ambtenaar, die den leeftijd van 18 jaren nog niet hebben bereikt. *Ten aanzien van elk kind te vermelden uit welk huwelijk het geboren is.*	Jaar en dag van geboorte der hiernevens vermelde kinderen.	Aanmerkingen.	Handteekening van den ambtenaar of van de vrouwelijke ambtenaar.
					Naam en voornamen van de echtgenoote of van den echtgenoot.	Jaar en dag van geboorte van de echtgenoote of van den echtgenoot.	Jaar en dag van overlijden van de echtgenoote of van den echtgenoot.				

Aldus opgemaakt door Burgemeester en Wethouders der gemeente . . . . . .
Te . . . . . ., den . . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van den 15den December 1913 (*Staatsblad* nº. 442).

Ons bekend,
De Minister van Financiën, (*get.*) BERTLING.
De Minister van Binnenlandsche Zaken, „ CORT V. D. LINDEN.

(1) De vermeldig geschiedt alphabetisch-lexicographisch. De voornamen voluit op te geven.

(2) Is de belanghebbende laatstelijk vóór zijne benoeming, in eene andere gemeente in eene gemeentelijke betrekking in den zin der Weduwenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 werkzaam geweest, dan moeten die gemeente en die betrekking in deze kolom worden vermeld.

MODEL **D.** GEMEENTE . . . . . .

LIJST van de veranderingen, die in het . . . kwartaal van 19 . . hebben plaats gehad in den socialen staat van hen die in dat kwartaal de gemeente in eene gemeentelijke betrekking hebben gediend.

Belanghebbenden (1).	Jaar en dag van geboorte.	Betrekking.	Indien de ambtenaar in het huwelijk is getreden.			Is de echtgenoote of de echtgenoot overleden of is het huwelijk bij rechterlijk vonnis ontbonden? Zoo ja, wanneer?	Indien er uit het huwelijk van den ambtenaar of van de vrouwelijke ambtenaar kinderen geboren zijn.		Indien er kinderen uit het huwelijk van den ambtenaar of van de vrouwelijke ambtenaar overleden zijn die op den dag van het overlijden nog niet den leeftijd van 18 jaren hadden bereikt.			Aanmerkingen.	Handteekening van den ambtenaar of van de vrouwelijke ambtenaar.
			Datum van het huwelijk.	Naam en voornamen der echtgenoote of van den echtgenoot. Is deze laatste een gemeenteambtenaar, dan is dit te vermelden.	Jaar en dag van geboorte der echtgenoote of van den echtgenoot.		Namen dier kinderen.	Datum van geboorte dier kinderen.	Namen dier kinderen.	Jaar en dag van geboorte dier kinderen.	Datum van het overlijden dier kinderen.		

Aldus opgemaakt door Burgemeester en Wethouders der Gemeente . . . . . .

Te . . . . . ., den . . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van den 15den December 1913 (*Staatsblad* n°. 442).

Ons bekend,

De Minister van Financiën, (*get.*) BERTLING.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, „ CORT V. D. LINDEN.

(1) De vermelding geschiedt alphabetisch-lexicographisch. De voornamen voluit op te geven.

MODEL E. GEMEENTE . . . . . .

GEGEVENS omtrent den socialen staat van hen, die op 2 Januari 19 . . voorkomen in het register van gepensionneerde en op wachtgeld gestelde gemeenteambtenaren.

Belanghebbenden (1).	Jaar en dag van geboorte.	De betrekking of de betrekkingen, die de gepensionneerde laatstelijk vóór zijne of hare pensionneering heeft bekleed.	Jaar en dag van overlijden van de vrouw of van den man, met wie of met wien de gepensionneerde op het tijdstip van ingang van zijn of haar ontslag gehuwd was.	Tijdstip van ingang van de ontbinding bij rechterlijk vonnis van het huwelijk van den of de gepensionneerde met de vrouw of met den man hiernevens vermeld.	Indien er na het tijdstip van ingang van het ontslag van den of de gepensionneerde kinderen geboren zijn uit zijn of uit haar huwelijk met de vrouw of met den man met wie of met wien hij of zij op dat tijdstip gehuwd was.		Jaar en dag van overlijden van kinderen beneden den leeftijd van 18 jaren uit door den of de gepensionneerde vóór het tijdstip van ingang van zijn of van haar ontslag gesloten huwelijken.	Aanmerkingen,	Handteekening van den of de gepensionneerde.
					Namen dier kinderen.	Jaar en dag van geboorte dier kinderen.			

Aldus opgemaakt door Burgemeester en Wethouders der gemeente . . . . . .

Te . . . . . , den . . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van den 15den December 1913 (*Staatsblad* nº. 442).

Ons bekend,

De Minister van Financiën, (*get.*) BERTLING.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, „ CORT V. D. LINDEN.

(1) De vermelding geschiedt alphabetisch-lexicographisch. De voornamen voluit op te geven.

MODEL F. GEMEENTE . . . . . .

GEGEVENS omtrent den socialen staat op 1 October 1913, van de ambtenaren, die de gemeente op dien datum in eene gemeentelijke betrekking dienden.

Belanghebbenden. (1)	Jaar en dag van geboorte.	Betrekking.	Gehuwd, ongehuwd, weduwnaar, weduwe, gescheiden? Is eene vrouwelijke gemeenteambtenaar gehuwd met een gemeenteambtenaar dan is dit te vermelden.	Jaar en dag van het huwelijk. Is het een tweede of volgend huwelijk dan is of zijn ook de datum of de data van het vorige huwelijk of van de vorige huwelijken op te geven.	Heeft de belanghebbende een tweede of volgend huwelijk aangegaan, dan zijn de gegevens hier genoemd, te verstrekken ook ten aanzien van de vorige echtgenoote of den vorigen echtgenoot of van de vorige echtgenooten.			Namen der kinderen uit het huwelijk of uit de huwelijken van den ambtenaar of van de vrouwelijke ambtenaar, die den leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt. *Ten aanzien van elk kind te vermelden uit welk huwelijk het geboren is.*	Jaar en dag van geboorte der hiernevens vermelde kinderen.	Aanmerkingen.	Handteekening van den ambtenaar of van de vrouwelijke ambtenaar.
					Naam en voornamen der echtgenoote of van den echtgenoot.	Jaar en dag van geboorte van de echtgenoote of van den echtgenoot.	Jaar en dag van overlijden van de echtgenoote of van den echtgenoot.				

Aldus opgemaakt door Burgemeester en Wethouders der gemeente . . . . . .

Te . . . . . , den . . . . . .

Behoort bij Koninklijk besluit van den 15den December 1913 (*Staatsblad* nº. 442).

Ons bekend,

De Minister van Financiën, (*get.*) BERTLING.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, „ CORT V. D. LINDEN.

(1) De vermelding geschiedt alphabetisch-lexicographisch. De voornamen voluit op te geven.

15 *December* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

Art. 7 der Wet van 1 Maart 1815, S. 21 (Zondagswet) heeft alleen het oog op toenmaals bestaande provinciale- en gemeentelijke verordeningen, maar niet verordeningen, die eerst later zijn tot stand gekomen.

Art. 3 der bovengenoemde wet heeft zeer zeker eene algemeene strekking en bepalingen van gemeente-verordeningen daarmede in strijd zijn niet verbindend doch dat geval doet zich i. c. niet voor.

De vraag of de ten deze toegepaste verordening der gemeente Mijnsheerenland in art. 47 getreden is in hetgeen van algemeen rijksbelang is, mag door den rechter niet worden beantwoord, wijl het onderzoek daaromtrent bij het tweede lid van art. 150 der Gemeentewet aan diens oordeel is onttrokken.

(Zondagswet artt. 3 en 7 2e lid.)

Voorzitter:
Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden: Mrs. A. Fentener van Vlissingen, C. O. Segers, H. Hesse en H. M. A. Savelberg.

A. S., oud 52 jaar, bierhuis- en logementhouder, geboren te Westmaas, wonende te Mijnsheerenland, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Dordrecht van den 17 Juli 1913, waarbij in hooger beroep is bevestigd een vonnis van den Kantonrechter te Oud-Beijerland de dato 10 Mei 1913, waarbij hij is schuldig verklaard aan het „in de gemeente Mijnsheerenland als houder van een logement en bierhuis zijne inrichting voor het publiek geopend en toegankelijk hebben op den Zondag van 's morgens 9^{5} uur tot 's morgens 11 uur", en, deswege met toepassing van de artt. 46 en 47 en 61 der Algemeene Politieverordening der gemeente Mijnsheerenland en art. 23 Sr. is veroordeeld tot eene geldboete van een gulden, subsidiair hechtenis van een dag.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Tak.

Requirant werd voor den Kantonrechter te Oud-Beijerland gedaagd wegens het op Zondag hebben van een bezoeker in zijn bierhuis te Mijnsheerenland op een bij politieverordening verboden uur. Deswege door den Kantonrechter veroordeeld, tekende hij hooger beroep aan, waarop de Arr.-Rechtbank te Dordrecht, het verweer van requirant verwerpend, bij vonnis van 17 Juli jl. de beslissing van den Kantonrechter bevestigde. Requirant wenscht thans het oordeel van Uw Raad te vernemen over de al of niet wettigheid van art. 47 der algemeene politieverordening voor de gemeente Mijnsheerenland en stelt deswege bij tijdig ingediende. memorie als cassatiemiddelen voor: Primair: „Schending van art. 7, 2e lid der Wet van 1 Maart 1815 (Stbl. 21) doordat voornoemde Rechtbank, door te erkennen de juistheid van de overwegingen in het vonnis van den Kantonrechter, heeft aangenomen dat bij het aangehaalde wetsartikel aan den Gemeenteraad niet is ontnomen de bevoegdheid om met betrekking tot de sluiting op Zondagen van op den voet der vigeerende Drankwet gedreven verlofslokaliteiten, bepalingen vast te stellen". Subsidiair — dus alleen voor zoover het eerste middel niet tot cassatie zou kunnen leiden: „Schending van art. 3 der Wet van 1 Maart 1815 (Stbl. 21), zooals de geheele opzet van de wet — de considerans inbegrepen — dat artikel dwingt te verstaan, doordat de Rechtbank tot de hare heeft gemaakt de overweging in het vonnis van den Kantonrechter, dat in genoemd art. 3 geen beletsel voor den Gemeenteraad is gelegen om met betrekking tot de sluiting op Zondagen van verlofslokaliteiten door strafbedreiging gesanctionneerde bepalingen uit te vaardigen, althans dat door dat artikel aan den Gemeenteraad niet is ontnomen de bevoegdheid om met betrekking tot bedoelde sluiting bepalingen vast te stellen als in de vigeerende politieverordening der gemeente Mijnsheerenland voorkomen".

Ad I. Blijkens zijne toelichting leest requirant in art. 7 al. 2 der Zondagswet, in verband met de considerans, die van „eenparige en voor de geheele uitgestrektheid der Vereenigde Nederlanden algemeen werkende maatregelen" spreekt, een verbod aan den lageren wetgever om aanvullende bepalingen vast te stellen. Hij gevoelt echter kennelijk de zwakheid van dit betoog, hetwelk hij tracht te doen steunen op den eenheidsstaat, onder welks régime de wetgever van 1815 leefde. Ik meen dit staatsrechtelijk beroep onbesproken te mogen voorbijgaan en eenvoudig de aangevallen bepaling der politieverordening

van Mijnsheerenland te moeten toetsen aan het criterium, dat de wetgever van 1815 daarvoor duidelijk gesteld heeft, nl. dat zij alleen dan voor vervallen zal worden gehouden, indien zij niet met de wet overeenkomstig is. Vergelijkt men nu art. 3 der Zondagswet — en hiermede betreed ik eigenlijk het terrein van het subsidiaire middel — met art. 47 der voormelde verordening, dan blijkt het dadelijk, dat de behandelde materie in beiden eene gansch andere is. Immers, waar de Zondagswet slechts acht slaat op het *uiterlijk* der herbergen, door te bepalen, dat de deuren gesloten moeten zijn zonder meer (vgl. arrest Hoogen Raad 29 December 1846 W. 806; 19 Maart 1850 W. 1331; 14 December 1852 W. 1464; 4 September 1855 W. 1787; 18 December 1905 W. 8315), regelt de gewraakte bepaling der politieverordening het *innerlijk*, door te bevelen, dat het publiek moet worden geweerd. Strijd tusschen wet en verordening kan ik derhalve niet ontdekken. Evenmin kan m. i. het beroep op de considerans der Zondagswet baten, omdat de wetgever daarin een voudig de redenen aangeeft, die hem noopten tot het samenstellen der wettelijke bepalingen, zonder daarmede echter tevens te willen zeggen, dat iedere andere regeling van den Zondag zou zijn buitengesloten. Het primaire middel acht ik derhalve onaannemelijk.

Ad II. Feitelijk staat vast, dat de localiteit van requirant eene zg. „verlofslocaliteit" is, terwijl hem mag worden toegegeven, dat de regeling der sluiting dier localiteiten op art. 135 der Gemeentewet steunt, omdat zij in het belang zijn kan der openbare orde of zedelijkheid. Daardoor is evenwel eene regeling, zooals die te Mijnsheerenland bestaat, nog niet in strijd met art. 3 der Zondagswet, zooals bij memorie betoogd wordt. Requirant vermeent, dat art. 3 den geheelen Zondag beheerscht en hij beroept zich daartoe op de artt. 1 en 4 der Zondagswet, waarin afwijkende toestanden aan het plaatselijk bestuur ter beoordeeling worden overgelaten, hetgeen niet het geval is in art. 3 der Zondagswet. Hij ziet daarbij echter over het hoofd, gelijk ik reeds hierboven betoogde, dat de politiewetgever te Mijnsheerenland geen van art. 3 der Zondagswet afwijkenden toestand regelde, doch een geheel nieuwen schiep, nl. de absolute sluiting der herbergen voor het publiek op Zondagen gedurende de daarvoor bij verordening aangegeven uren.

Ik meen dus, dat de politiewetgever te Mijnsheerenland in geen enkel opzicht zijne wetgevende bevoegdheid heeft overschreden. Steunend op art. 135 der Gemeentewet heeft hij bepalingen in het leven geroepen, die de door de Zondagswet behandelde materie zelfs niet raken en waaraan derhalve kracht van wet niet kan worden ontzegd.

Ik concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Segers;

Gelet op de middelen van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie: (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat bij het in hooger beroep bevestigde vonnis van den Kantonrechter wettig en overtuigend bewezen is verklaard, dat requirant in den voormiddag van Zondag 30 Maart 1913 te ongeveer 10 uur te Krooswijk, gemeente Mijnsheerenland, als houder van een voor het publiek toegankelijk huis, waar bier en andere dranken getapt, geschonken en verkocht werden, deze zijne inrichting voor het publiek geopend en toegankelijk heeft gehad, immers toen daarin een bezoeker gehad heeft, waarop dit feit is gequalificeerd en aan requirant deswege straf is opgelegd, gelijk hierboven is vermeld;

O. dat de in het vonnis toegepaste artikelen der Algemeene Politieverordening van de gemeente Mijnsheerenland van 31 Augustus 1912, zooals die is gewijzigd bij verordening van 10 December 1912, voor zooverre ten deze van belang luiden:

Art. 46. Onder tapperijen, logementen, herbergen, bierhuizen en dergelijke worden in dit Hoofdstuk (namelijk Hoofdstuk V) dezer verordening verstaan alle huizen voor het publiek toegankelijk, met de daarbij behoorende tuinen, terrassen, stoepen of balcons, waar wijn, bier, sterke drank, likeuren of andere dranken worden getapt, geschonken, verkocht of ten verkoop in voorraad aanwezig zijn; en onder tappers, schenkers of verkoopers, de houders van zoodanige huizen of plaatsen, of hunne plaatsvervangers;

Art. 47. Het is den houders van de in het vorig artikel bedoelde huizen of plaat-

sen verboden, hunne inrichting voor het publiek geopend of toegankelijk te hebben:

1°. op werkdagen tusschen 10 uur 's avonds en 5 uur 's morgens;

2°. op den Zondag, Nieuwjaarsdag, 2den Paaschdag, Hemelvaartsdag, 2den Pinksterdag, 1sten en 2den Kerstdag daarenboven nog des morgens van 5 uur tot 's morgens 9 uur, van 's morgens 9^5 uur tot 's morgens 11 uur en van 's namiddags 12^5 uur tot 10 uur.

De bepalingen enz.;

terwijl volgens art. 61 overtreding van art. 47 gestraft wordt met hechtenis van ten hoogste zes dagen of met geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden;

O. ten aanzien van het eerste middel van cassatie:

dat art. 7, 2de lid der wet van 1 Maart 1815 (Staatsbl. n°. 21) bepalende „dat door deze algemeene verordeningen alle daarmede niet overeenkomstige provinciale of plaatselijke reglementen en inrichtingen zullen worden gehouden voor vervallen", blijkens den tekst der wet duidelijk alleen het oog heeft op toenmaals bestaande provinciale en gemeentelijke verordeningen, maar niet op verordeningen als de onderhavige, die eerst later zijn tot stand gekomen;

O. wat betreft het tweede middel van cassatie:

dat art. 3 der bedoelde wet toch voorzeker eene algemeene strekking heeft en bepalingen van gemeente-verordeningen daarmede in strijd niet verbindend zijn, doch dat dit geval zich ten deze niet voordoet;

dat toch de wet beveelt dat deuren van herbergen en andere plaatsen, waar drank verkocht wordt, voor zooverre deze zijn gelegen binnen den besloten kring der gebouwen, gesloten zullen zijn gedurende den tijd voor de openbare godsdienstoefening bestemd, maar art. 47 voornoemd der Algemeene Politieverordening van Mijnsheerenland omtrent het al dan niet gesloten zijn der deuren geen voorschriften bevat, doch bepaalt, wat geheel iets anders is, dat houders van herbergen en soortgelijke inrichtingen des Zondags gedurende de bepaald aangewezen uren hunne inrichting niet voor het publiek geopend of toegankelijk mogen hebben, dat is behooren zorg te dragen, dat daarin dan geen publiek aanwezig is;

dat nu wel door requirant is betoogd, dat art. 3 voornoemd eene algemeene strekking zoude hebben en daardoor het recht van den gemeenteraad om krachtens art. 135 der Gemeentewet eene verordening te maken, die het al dan niet voor het publiek toegankelijk zijn van herbergen op Zondag regelt, zoude opheffen, wijl zoodanige verordening zou treden op een gebied, dat de rijkswetgever voor zich zoude hebben gereserveerd, maar dat de vraag of de in deze toegepaste verordening in art. 47 getreden is in hetgeen van algemeen rijksbelang is, door den rechter niet mag worden beantwoord, wijl het onderzoek daaromtrent door het tweede lid van art. 150 der Gemeentewet aan diens oordeel is onttrokken;

O. dat mitsdien ook het tweede middel niet gegrond is;

Verwerpt het beroep.

(Ned. Jur.)

—

15 *December* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

In den zin der Arbeidswet worden ook dan werkzaamheden „voor" eene onderneming verricht, wanneer zij, zonder kenmerkend voor die onderneming te zijn, strekken te harer richtige uitoefening.

Dit laatste is zeer zeker het geval met het bewezen verklaarde innen eener quitantie en het daartoe dragen eener portefeuille, nu de Rechtbank, bewezen verklarende, dat een en ander geschiedde „ten behoeve van" den boekhandel en de drukkerszaak van den beklaagde, klaarblijkelijk aannam, dat die werkzaamheden werden verricht als onderdeelen van de administratie van die ondernemingen.

(Arbeidswet art. 1.)

Voorzitter:
Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden: Mrs. A. M. B. Hanlo, J. A. A. Bosch, C. O. Segers en H. Hesse.

De Officier van Justitie bij de Arr.-Rechtbank te Haarlem, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank aldaar van den 19 Juni 1913, waarbij W. F. v. C., boekhandelaar en drukker, wonende te Wormerveer, met vernietiging van een vonnis van den Kantonrechter te Zaandam van den 3den April 1913 bij

verstek gewezen, werd ontslagen van alle rechtsvervolging.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Tak.

Voor het Kantongerecht te Zaandam stond gerequireerde terecht wegens het doen dragen eener portefeuille ter inning eener quitantie door een twaalfjarigen jongen. Vrijgesproken door den Kantonrechter, zag hij zich weldra in hooger beroep voor de Arr.-Rechtbank te Haarlem gedaagd, die bij vonnis van 19 Juni j.l. — het bewijsmateriaal was intusschen aangevuld — het ten laste gelegde feit bewezen achtte, doch den gerequireerde van alle rechtsvervolging ontsloeg, omdat het dragen eener portefeuille ter inning eener quitantie niet zou behooren tot den werkkring van een boekhandel en drukkerij en dus de werkzaamheid van den knaap niet kon gezegd worden op te leveren „arbeid" in den zin van art. 1 der Arbeidswet 1911. Tegen deze beslissing voorzag de Officier van Justitie bij die Rechtbank zich in cassatie, bij tijdig ingediende memorie als eenig middel aanvoerend: „Schending en verkeerde toepassing van art. 4 der Arbeidswet 1911 in verband met de artt. 1, 14 en 22 dier wet en art. 216 Sv."

Ik kan mij goed vereenigen met het betoog van den requirant. Feitelijk staat vast, dat de uitzending van den knaap met de portefeuille ter inning der quitantie geschiedde ten bate der onderneming van gerequireerde en aangezien nu ook, krachtens gewoonte, bij het leveren van drukwerk en boeken, tijdschriften en couranten, het innen van den koopprijs behoort, meen ik, dat de gestelde werkzaamheid wel degelijk geschiedde *ten behoeve* der onderneming. Het dragen der portefeuille kostte zonder twijfel eenige lichaamsinspanning, welk criterium Uw Raad, bij arrest van 31 October 1910 W. 9076, gesteld heeft aan het begrip „werkzaamheid" van art. 1 der Arbeidswet, zoodat gerequireerde kan gezegd worden verboden arbeid te hebben doen verrichten. Waar de zaak mij voor afdoening ten principale rijp voorkomt, concludeer ik tot vernietiging van het aangevallen vonnis der Arr.-Rechtbank te Haarlem voor zooveel gerequireerde daarbij van alle rechtsvervolging werd ontslagen, tot zijne schuldigverklaring aan de overtreding van „Een kind beneden dertien jaren arbeid doen verrichten" en tot zijne veroordeeling met toepassing van de artt. 23, 91 Sr., 1, 4, 14, 22, 26 en 33 der Arbeidswet 1911 in eene geldboete van f 0.50 met bepaling dat, bij gebreke van betaling binnen twee maanden na den dag waarop de rechterlijke uitspraak kan worden ten uitvoer gelegd, de boete zal worden vervangen door een dag hechtenis.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Bosch;

Gelet op het middel van cassatie door den requirant voorgesteld bij memorie: (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat bij het bestreden vonnis in overeenstemming met de aanklacht ten laste van den gerequireerde wettig en overtuigend bewezen is verklaard, dat hij in de gemeente Wormerveer op den 22sten Januari 1913 des voormiddags omstreeks kwart voor twaalf uur door den jeugdigen persoon D. B., oud 12 jaar, geboren 18 Mei 1900, wonende te Wormerveer arbeid heeft doen verrichten ten behoeve van de onderneming van de firma R., zijnde een boekhandel en drukkerij en gevestigd Zaanweg n°. 67, welke arbeid bestond in het dragen eener portefeuille op den Zaanweg ter inning van eene kwitantie, zijnde hij, gerequireerde, hoofd en bestuurder der onderneming;

dat bij het bestreden vonnis is geoordeeld, dat die feiten nergens strafbaar zijn gesteld, inzonderheid niet bij art. 22 in verband met de artt. 4 en 14 der Arbeidswet 1911;

dat toch de verbodsbepaling van art. 14 dier wet uit den aard der zaak slechts betreft zoodanige werkzaamheden, als in den zin dier wet, dat wil zeggen in den zin van haar art. 1 als arbeid zijn te beschouwen;

dat, behoudens thans niet ter zake doende uitzonderingen, daaronder alleen vallen werkzaamheden „in of voor eenige onderneming" waartoe de bewezen verklaarde werkzaamheden niet gerekend zouden kunnen worden;

dat toch „moge ook het innen van gelden op quitantiën komen ten bate van eene onderneming, echter die werkzaamheid van het innen van quitantiën en het daartoe dragen eener portefeuille niet behoort tot den werkkring van een boekhandel en drukkerszaak";

O. alsnu ten aanzien van het voorgesteld middel van cassatie:

dat geen grond bestaat om aan te nemen, dat eenige werkzaamheid verricht „ten bate" eener onderneming zooals de Rechtbank het in de motieven van haar vonnis uitdrukt, of „ten behoeve" eener onderneming, zooals bewezen werd verklaard, niet zou moeten worden beschouwd als arbeid „voor" eene onderneming in den zin van art. 1 der Arbeidswet 1911;

dat de Rechtbank wel meent hare beslissing in anderen zin in dit bijzondere geval te kunnen rechtvaardigen door vast te stellen, dat de bewezen verklaarde werkzaamheid niet behoort tot den werkkring van een boekhandel en drukkerszaak, doch ten onrechte;

dat toch ook dan in den zin der wet werkzaamheden „voor" eene onderneming worden verricht, wanneer zij, zonder kenmerkend voor die onderneming te zijn, strekken te harer richtige uitoefening;

dat dit laatste zeker het geval is met het bewezen verklaarde innen eener quitantie en het daartoe dragen eener portefeuille, nu de Rechtbank, bewezen verklarende, dat een en ander geschiedde „ten behoeve" van den boekhandel en de drukkerszaak des gerequireerden, klaarblijkelijk aannam dat die werkzaamheden werden verricht als onderdeelen der administratie van die ondernemingen;

O. dat, alzoo vaststaande dat de werkzaamheid, die de gerequireerde blijkens de bewezen verklaarde feiten den twaalfjarigen D. B. deed verrichten was „arbeid" in den zin der Arbeidswet 1911, uit diezelfde feiten volgt, dat de gerequireerde zich daardoor schuldig maakte aan overtreding der verbodsbepaling van art. 14 in verband met art. 4 dier wet, strafbaar gesteld bij haar art. 22, zoodat het middel is gegrond, en het bestreden vonnis behoort te worden vernietigd, doch alleen voor zoover de gerequireerde daarbij is ontslagen van alle rechtsvervolging;

Vernietigt het vonnis der Arr.-Rechtbank te Haarlem van den 19den Juni 1913, doch alleen voor zoover de beklaagde daarbij werd ontslagen van alle rechtsvervolging;

Rechtdoende ten principale krachtens art. 105 der Wet op de R. .O bij verstek;

Verklaart den gerequireerde schuldig aan het doen verrichten van arbeid strijdig met het bij de Arbeidswet 1911 bepaalde;

Gezien art. 23 Sr. en de artt. 4, 14 en 22 der Arbeidswet 1911;

Veroordeelt den gerequireerde tot eene geldboete van twintig gulden en eene vervangende hechtenis van vijf dagen.

(Ned. Jur.)

—

15 *December* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

Ingevolge het 1ste lid van art. 14 der Arbeidswet is — blijkens den duidelijken tekst van dit artikel en zijne geschiedenis — geheel algemeen verboden arbeid als in de dagvaarding omschreven, welke in strijd is met het 1ste lid van art. 6 der gemelde wet te doen verrichten, zoodat niet enkel, zooals wegens de overtredingen van het 2de lid van art. 14, het hoofd of de bestuurder van eene onderneming deswege strafrechterlijk aansprakelijk is.

(Arbeidswet art. 14 1e lid.)

Voorzitter:
Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden: Mrs. H. M. B. Hanlo, J. A. A. Bosch, H. Hesse en H. M. A. Savelberg.

De Officier van Justitie bij de Arr.-Rechtbank te Heerenveen, requirant van cassatie tegen een vonnis dier Rechtbank van 11 September 1913, waarbij in hooger beroep bij verstek werd bevestigd een vonnis door het Kantongerecht te Steenwijk den 1sten Juli 1913 gewezen, bij hetwelk S. P., 39 jaar, manufacturier, geboren te Wijmbritseradeel, wonende te Steenwijk, is ontslagen van alle rechtsvervolging.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Tak.

De Officier van Justitie bij de Arr.-Rechtbank te Heerenveen is requirant van cassatie van een vonnis zijner Rechtbank van 11 September j.l., waarbij bevestigd werd een vonnis van den Kantonrechter te Steenwijk van 1 Juli j.l. houdende ontslag van rechtsvervolging wegens beweerde overtreding der Arbeidswet 1911. Dit ontslag werd gegeven, omdat de Kantonrechter en met hem de Arr.-Rechtbank genoemd van oordeel waren, dat als element der overtreding bedoeld in art. 14 sub 1 dier wet moet gevorderd worden, dat hij, die arbeid doet verrichten, hoofd of bestuurder zij der onderneming, waar-

voor gearbeid wordt. Tegen eerstgenoemde beslissing werd door den requirant op 13 September jl. cassatie aangeteekend, terwijl bij tijdig ingediende memorie als middel wordt aangevoerd: „Schending van de artt. 1, 2, 6 1°., 14 1°. en 22 der Arbeidswet 1911".

Ik acht het voorgesteld middel gegrond. De Rechtbank en de Kantonrechter leggen blijkbaar verband tusschen art. 14 sub 1 en sub 2 der Arbeidswet 1911 en meenen, dat de strafrechtelijke aansprakelijkheid van hoofden en bestuurders, zooals die in het tweede lid van dat artikel wordt gesteld, mede van toepassing is op het eerste lid, zoodat ook als element van die verbodsbepaling bij dagvaarding moet worden gesteld, dat de beklaagde hoofd of bestuurder der onderneming is. Eerstens merk ik daartegen op, dat het artikel zelf dit element verzwijgt, niettegenstaande dit overal elders in de wet, waar noodig, wordt vermeld. Maar bovendien, indien men de geschiedenis der Arbeidswet raadpleegt (Bijl. Handelingen 2e Kamer 1909/10, n°. 257—1—8 en 1910/11, n°. 39—1—23) dan ziet men, dat door de gegeven interpretatie de bedoeling van den wetgever miskend wordt. In art. 14 sub 1 j°. 22 toch is gepoogd strafbaar te stellen ieder actief optreden, gericht op het verrichten van arbeid, onverschillig van wien dit optreden uitgaat, terwijl in tegenstelling daarmede in het tweede lid uitsluitend strafbaar gesteld wordt het hoofd of de bestuurder wegens het niet tegengaan van verboden arbeid. Voor de strafbaarheid der overtreding van art. 14 sub 1 is het derhalve voldoende, dat dit actief optreden van den dader bij dagvaarding gesteld wordt. Aan dit vereischte nu beantwoordt de inleidende dagvaarding m. i. ruimschoots en had dus daarop eene veroordeeling niet mogen uitblijven.

Minder juist acht ik de meening van requirant dat, indien het stelsel der Rechtbank en van den Kantonrechter in overeenstemming zijn met de wet, alsdan de dagvaarding toch strafbare feiten zou vermelden, omdat daarin, zij het dan niet in de bewoordingen, die de Arbeidswet daarvoor bezigt, toch duidelijk te kennen zou zijn gegeven, dat de gerequireerde als hoofd of bestuurder zou hebben gehandeld. Immers de dagvaarding spreekt van „zijn atelier", en van het doen verrichten van arbeid voor „zijn onderneming", waaruit de vereischte kwaliteit van hoofd of bestuurder voldoende zou blijken. Ik kan mij echter gevallen denken, waarin dezelfde terminologie ook op anderen van toepassing zou kunnen zijn.

Ik concludeer derhalve tot vernietiging van bovengenoemd vonnis der Arr.-Rechtbank te Heerenveen, voorzooveel de gerequireerde daarbij werd ontslagen van alle rechtsvervolging, alsmede tot zijne schuldigverklaring aan 1°. in een werkplaats vier vrouwen langer arbeid doen verrichten dan tien uur per dag, en 2°. in een werkplaats vier vrouwen arbeid doen verrichten tusschen 7 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags, met zijne veroordeeling deswege met toepassing der artt. 23 en 91 Sr., 1, 2, 6, 14, 22, 26 en 33 der Arbeidswet 1911 tot 8 geldboeten ieder van één gulden, met bepaling, dat bij gebreke van betaling binnen twee maanden na den dag waarop de rechterlijke uitspraak kan worden ten uitvoer gelegd, iedere boete zal worden vervangen door hechtenis van een dag.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Savelberg;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie, luidende: (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat blijkens het bestreden vonnis aan den gerequireerde bij inleidende dagvaarding was ten laste gelegd: dat hij den 17den Mei 1913 te Steenwijk, 1°. des namiddags circa kwart voor negen in zijn dameskleermakersatelier voor zijne onderneming van het vervaardigen van dameskleeren de vrouwelijke personen I. J. H., geboren 24 September 1885, A. K., geboren 18 Juli 1892, J. v. E., geboren 19 Juni 1892 en A. v. d. H., geboren 14 October 1895, arbeid, bestaande in het naaien, passen, meten en verplaatsen van kleedingstukken, heeft doen verrichten; 2°. genoemde vrouwelijke personen aldaar voor genoemde onderneming arbeid heeft doen verrichten van des voormiddags 7 uur tot 12 uur en des namiddags van 2 uur tot kwart voor negen, zijnde elf drie vierde uur;

O. dat bij datzelfde vonnis in hooger beroep is bevestigd de beslissing van het Kantongerecht te Steenwijk van 1 Juli 1913,

waarbij voormelde daadzaken, benevens gerequireerdes schuld daaraan, wettig en overtuigend bewezen zijn verklaard, doch de gerequireerde deswege van alle rechtsvervolging is ontslagen;

O. dat die beslissing hierop is gegrond, dat bij dagvaarding niet is ten laste gelegd, dat de gerequireerde den arbeid heeft doen verrichten als hoofd of bestuurder van de onderneming;

O. met betrekking tot het voorgestelde middel:

dat de uitlegging van den inhoud der dagvaarding, als zijnde feitelijk, in cassatie moet worden geëerbiedigd, doch dat daaruit geenszins volgt, dat de ten laste gelegde feiten niet strafbaar zouden zijn;

dat immers ingevolge het 1ste lid van art. 14 der Arbeidswet 1911, — blijkens den duidelijken tekst van dit artikel en zijne geschiedenis geheel algemeen is verboden arbeid als in de dagvaarding omschreven, welke in strijd is met het 1ste lid van art. 6 der gemelde wet, te doen verrichten, zoodat niet enkel, zooals wegens de overtredingen van het 2de lid van art. 14, het hoofd of de bestuurder eener onderneming deswege strafrechtelijk aansprakelijk is;

O. dat mitsdien het middel is gegrond en het bestreden vonnis behoort te worden vernietigd;

Vernietigt het vonnis door de Rechtbank te Heerenveen op 11 September 1913 in deze zaak gewezen, doch alleen voor zooveel betreft het daarbij bevestigde ontslag van rechtsvervolging;

Vernietigt mede te dien aanzien het vonnis van den Kantonrechter te Steenwijk van 1 Juli 1913;

En in zooverre opnieuw rechtdoende ten principale krachtens art. 105 R. O. en bij verstek:

Qualificeert de bewezen verklaarde feiten als:

„arbeid doen verrichten, strijdig met het bij de Arbeidswet 1911 bepaalde, tweemalen gepleegd ten aanzien van vier personen";

Verklaart den gerequireerde schuldig aan deze aldus gequalificeerde overtredingen;

Gezien de artt. 6, 14, 22 der Arbeidswet 1911, benevens 23 en 62 Sr.;

Veroordeelt den gerequireerde tot acht geldboeten ieder van twee gulden vijftig cent, met bepaling, dat iedere boete bij gebreke van voldoening binnen twee maanden nadat dit arrest kan worden ten uitvoer gelegd, zal worden vervangen door hechtenis van een dag.

(Ned. Jur.)

—

15 *December* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën betreffende toepassing van art. 43, 3e lid der lager onderwijs-wet.

Ingevolge art. 43, 2e lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs, wordt de jaarwedde der mannelijke onderwijzers, bedoeld in art. 26, 8ste lid, dier wet, waarvan voor pensioen wordt bijgedragen, berekend met inbegrip van de in laatstbedoelde wetsbepaling vermelde tegemoetkoming.

Wordt die tegemoetkoming ingetrokken of houdt zij op de verplichte tegemoetkoming te zijn, bedoeld in art. 26, 8ste lid, van voormelde wet, omdat de onderwijzer weduwnaar is geworden en geen inwonende minderjarige kinderen heeft, dan is er sprake van vermindering van de wedde, bedoeld in art. 43, 2e lid, der wet, in welk geval het derde lid van art. 43, van toepassing is.

Aangezien het voorgekomen is, dat omtrent de toepasselijkheid van laatstbedoelde bepaling in een geval als bovenvermeld twijfel bestond, heb ik de eer Uw College te verzoeken het vorenstaande ter kennis te brengen van de gemeentebesturen in Uwe provincie.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal, (*get.*) J. B. KANN.

—

16 *December* 1913. BESLUIT, tot toekenning van jaarlijksche toelagen voor kleine onkosten aan de Krijgsraden bij de Landmacht, de auditeurs-militair, den Zeekrijgsraad binnen het Rijk in *Europa*, en den fiscaal bij dien Zeekrijgsraad. S. 443.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van den 13den December 1913, 4de Afdeeling, no. 666;

Overwegende, dat het wenschelijk is, aan de Krijgsraden bij de Landmacht, de auditeurs-militair, den Zeekrijgsraad binnen het Rijk in *Europa* en den fiscaal bij dien Zeekrijgsraad toelagen wegens kleine onkosten te verleenen en deswege eene regeling te treffen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Aan de Krijgsraden bij de Landmacht, de auditeurs-militair, den Zeekrijgsraad binnen het Rijk in *Europa* en den fiscaal bij dien Zeekrijgsraad kent Onze Minister van Justitie jaarlijksche toelagen voor kleine onkosten toe.

2. De artikelen 2, 3 en 4 van Ons besluit van den 16den November 1910 (*Staatsblad* nº. 355) zijn op de in het vorig artikel bedoelde toelagen toepasselijk, met dien verstande dat:

in artikel 2, in plaats van „klerken ten bureele van de auditeurs-militair", worde gelezen: „hulpschrijvers bij de Krijgsraden, de auditeurs-militair, den Zeekrijgsraad en den fiscaal", en dat:

in artikel 3, tusschen de woorden „Openbaar Ministerie", en „gezamelijk" worde ingelascht: „aan een Krijgsraad en den auditeur-militair of aan den Zeekrijgsraad en den fiscaal".

3. Dit besluit treedt in werking op den 20 December 1913.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's Gravenhage, den 16den December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Justitie,

(*get.*) ORT.

(*Uitgeg.* 18 *Dec.* 1913.)

—

16 *December* 1913. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van den 21sten November 1902 (*Staatsblad* nº. 200), gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 27sten Januari 1905 (*Staatsblad* nº. 31), tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 59, sub 2, der Ongevallenwet 1901. S. 444.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 11 November 1913, nº. 2817, afdeeling Arbeidersverzekering;

Gezien artikel 59, sub 2, der Ongevallenwet 1901 (*Staatsblad* 1910, nº. 241), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 11 Februari 1911 (*Staatsblad* 1911, nº. 62);

Den Raad van State gehoord (advies van 9 December 1913, nº. 19);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 13 December 1913, nº. 3201, afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 Januari 1914 te wijzigen Ons besluit van den 21sten November 1902 (*Staatsblad* nº. 200), gewijzigd bij Ons besluit van den 27sten Januari 1905 (*Staatsblad* nº. 31), en te bepalen als volgt:

Art. 1. In de laatste alinea van artikel 7; in de alinea, aanvangende met de woorden „Aldus wordt"; in de alinea, aanvangende met de woorden „Hierbij is" en in het voorlaatste lid, onder *c* en onder *d*, van artikel 11; in het eerste lid en in het tweede lid, onder I, van artikel 15 van Ons besluit van 21 November 1902 (*Staatsblad* nº. 200), gewijzigd bij Ons besluit van 27 Januari 1905 (*Staatsblad* nº. 31), wordt in de plaats van „weduwnaar" gelezen: „weduwnaar, voor wien een rente, als bedoeld in artikel 23 der Ongevallenwet 1901 is vastgesteld,".

2. In artikel 11 van Ons genoemd besluit worden verder de volgende wijzigingen aangebracht:

In de plaats van de woorden „Ingeval de verzekerde een weduwnaar nalaat, voor wien een rente wordt vastgesteld, ..." wordt gelezen:

„Ingeval de verzekerde een weduwnaar nalaat, voor wien een rente, als bedoeld in artikel 23 der Ongevallenwet 1901, is vastgesteld, ...".

Aan het slot van het artikel wordt een nieuw lid opgenomen, luidende:

„Indien de getroffene een weduwnaar nalaat, voor wien niet een rente, als bedoeld in artikel 23 der Ongevallenwet 1901, is vastgesteld, en andere betrekkingen, als bedoeld in artikel 24 dier wet, dan worden, indien zich onder deze nagelaten betrekkingen kinderen van den weduwnaar bevinden, of indien deze nagelaten betrekkingen kinderen van den weduwnaar zijn, de bepalingen van dit artikel analogisch toegepast.".

3. De bij Ons genoemd besluit gevoegde tabellen I, II, IV en V, worden vervangen door de bij dit besluit gevoegde tabellen I, II, IV en V.

4. De in de artikelen 54 en 55 der Ongevallenwet 1901 bedoelde contante waarden van renten, die ingaan vóór 1 Januari 1914, worden, voor de eerste maal, berekend volgens de bepalingen en tabellen, geldende op het tijdstip van ingang der rente.

5. Dit besluit treedt in werking op den

tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's Gravenhage, den 16den December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Min. van Landbouw Nijverheid en Handel,

(*get.*) TREUB.

(*Uitgeg.* 24 *Dec.* 1913.)

TABELLEN, bedoeld in artikel 3 van het besluit.

TABEL I.

Waarden van $\mu x + s,s$.

X	$\mu x,0$	$\mu x + 1,1$	$\mu x + 2,2$	$\mu x + 3,3$	$\mu x + 4,4$	$\mu x + 5,5$	$\mu x + 6,6$	$\mu x + 7,7$	$\mu x + 8,8$	$\mu x + 9,9$	$\mu x + 10,10$	$\mu x + 11,11$
10	0,9826	0,9657	0,9456	0,9714	0,9791	0,9822	0,9840	0,9858	0,9883	0,9906	0,9927	0,9947
11	0,9822	0,9650	0,9446	0,9706	0,9784	0,9816	0,9836	0,9855	0,9988	0,9904	0,9926	0,9947
12	0,9819	0,9642	0,9437	0,9698	0,9777	0,9810	0,9832	0,9853	0,9878	0,9901	0,9925	0,9946
13	0,9816	0,9634	0,9428	0,9690	0,9770	0,9805	0,9829	0,9852	0,9876	0,9900	0,9923	0,9946
14	0,9812	0,9626	0,9420	0,9682	0,9764	0,9801	0,9826	0,9850	0,9874	0,9898	0,9923	0,9945
15	0,9808	0,9620	0,9412	0,9675	0,9758	0,9796	0,9823	0,9848	0,9873	0,9897	0,9921	0,9944
16	0,9806	0,9614	0,9404	0,9668	0,9753	0,9792	0,9820	0,9847	0,9871	0,9895	0,9921	0,9944
17	0,9803	0,9608	0,9396	0,9661	0,9747	0,9787	0,9818	0,9845	0,9870	0,9894	0,9919	0,9943
18	0,9800	0,9602	0,9390	0,9655	0,9742	0,9783	0,9815	0,9844	0,9869	0,9893	0,9918	0,9942
19	0,9797	0,9597	0,9383	0,9648	0,9737	0,9780	0,9812	0,9842	0,9867	0,9891	0,9917	0,9942
20	0,9795	0,9592	0,9377	0,9643	0,9732	0,9777	0,9810	0,9841	0,9866	0,9891	0,9916	0,9941
21	0,9793	0,9588	0,9371	0,9638	0,9728	0,9775	0,9808	0,9840	0,9865	0,9890	0,9915	0,9940
22	0,9791	0,9584	0,9366	0,9633	0,9723	0,9772	0,9806	0,9838	0,9864	0,9889	0,9914	0,9938
23	0,9789	0,9580	0,9360	0,9629	0,9719	0,9769	0,9805	0,9837	0,9862	0,9888	0,9912	0,9937
24	0,9787	0,9576	0,9355	0,9624	0,9715	0,9767	0,9803	0,9835	0,9860	0,9887	0,9910	0,9936
25	0,9785	0,9573	0,9351	0,9620	0,9712	0,9766	0,9802	0,9834	0,9858	0,9885	0,9911	0,9934
26	0,9783	0,9571	0,9348	0,9616	0,9710	0,9765	0,9801	0,9833	0,9856	0,9885	0,9910	0,9933
27	0,9782	0,9568	0,9345	0,9612	0,9706	0,9764	0,9800	0,9831	0,9856	0,9884	0,9908	0,9931
28	0,9780	0,9566	0,9342	0,9609	0,9704	0,9763	0,9793	0,9830	0,9856	0,9882	0,9907	0,9929
29	0,9779	0,9564	0,9340	0,9605	0,9703	0,9763	0,9799	0,9830	0,9854	0,9881	0,9905	0,9927
30	0,9777	0,9562	0,9338	0,9602	0,9702	0,9764	0,9798	0,9828	0,9853	0,9879	0,9904	0,9925
31	0,9776	0,9560	0,9335	0,9598	0,9702	0,9763	0,9797	0,9827	0,9852	0,9878	0,9902	0,9922
32	0,9775	0,9559	0,9333	0,9597	0,9701	0,9764	0,9796	0,9826	0,9851	0,9877	0,9900	0,9919
33	0,9773	0,9557	0,9333	0,9594	0,9702	0,9764	0,9795	0,9825	0,9851	0,9875	0,9897	0,9916
34	0,9772	0,9556	0,9331	0,9592	0,9702	0,9764	0,9795	0,9823	0,9849	0,9874	0,9895	0,9913
35	0,9771	0,9555	0,9330	0,9590	0,9701	0,9765	0,9794	0,9822	0,9847	0,9872	0,9894	0,9909
36	0,9769	0,9553	0,9329	0,9588	0,9702	0,9764	0,9793	0,9820	0,9845	0,9871	0,9890	0,9905
37	0,9768	0,9552	0,9328	0,9586	0,9703	0,9764	0,9792	0,9818	0,9844	0,9869	0,9887	0,9900
38	0,9766	0,9551	0,9327	0,9587	0,9705	0,9763	0,9791	0,9817	0,9842	0,9866	0,9884	0,9895
39	0,9765	0,9549	0,9327	0,9587	0,9706	0,9763	0,9791	0,9816	0,9840	0,9863	0,9879	0,9890
40	0,9763	0,9548	0,9327	0,9590	0,9707	0,9764	0,9790	0,9814	0,9838	0,9859	0,9874	0,9884
41	0,9761	0,9547	0,9327	0,9594	0,9709	0,9764	0,9789	0,9811	0,9835	0,9855	0,9869	0,9877
42	0,9759	0,9546	0,9329	0,9600	0,9711	0,9763	0,9787	0,9809	0,9830	0,9851	0,9864	0,9870
43	0,9757	0,9547	0,9334	0,9606	0,9713	0,9762	0,9785	0,9805	0,9827	0,9845	0,9858	0,9862
44	0,9756	0,9548	0,9339	0,9613	0,9714	0,9762	0,9782	0,9802	0,9822	0,9839	0,9850	0,9854
45	0,9754	0,9550	0,9344	0,9620	0,9716	0,9759	0,9779	0,9799	0,9817	0,9832	0,9842	0,9844
46	0,9753	0,9552	0,9351	0,9628	0,9716	0,9758	0,9777	0,9795	0,9811	0,9824	0,9833	0,9834
47	0,9751	0,9555	0,9359	0,9634	0,9717	0,9755	0,9773	0,9790	0,9805	0,9816	0,9824	0,9823
48	0,9750	0,9558	0,9368	0,9640	0,9717	0,9752	0,9769	0,9785	0,9797	0,9807	0,9812	0,9810
49	0,9749	0,9561	0,9377	0,9647	0,9716	0,9748	0,9765	0,9778	0,9789	0,9796	0,9801	0,9797
50	0,9747	0,9565	0,9386	0,9653	0,9716	0,9744	0,9759	0,9771	0,9780	0,9786	0,9787	0,9782
51	0,9745	0,9568	0,9396	0,9655	0,9715	0,9739	0,9753	0,9764	0,9770	0,9772	0,9772	0,9765
52	0,9743	0,9572	0,9406	0,9657	0,9711	0,9733	0,9746	0,9755	0,9758	0,9759	0,9757	0,9747
53	0,9741	0,9575	0,9416	0,9659	0,9707	0,9727	0,9738	0,9743	0,9746	0,9744	0,9739	0,9728
54	0,9738	0,9578	0,9424	0,9659	0,9702	0,9719	0,9727	0,9732	0,9732	0,9728	0,9720	0,9706
55	0,9734	0,9580	0,9433	0,9658	0,9697	0,9708	0,9716	0,9719	0,9717	0,9710	0,9699	0,9682
56	0,9729	0,9581	0,9440	0,9656	0,9688	0,9699	0,9704	0,9705	0,9699	0,9689	0,9676	0,9657

x	$\mu x,0$	$\mu x+1,1$	$\mu x+2,2$	$\mu x+3,3$	$\mu x+4,4$	$\mu x+5,5$	$\mu x+6,6$	$\mu x+7,7$	$\mu x+8,8$	$\mu x+9,9$	$\mu x+10,10$	$\mu x+11,11$
57	0,9724	0,9582	0,9448	0,9651	0,9679	0,9687	0,9690	0,9689	0,9680	0,9668	0,9651	0,9628
58	0,9718	0,9582	0,9454	0,9645	0,9668	0,9673	0,9675	0,9669	0,9658	0,9644	0,9624	0,9597
59	0,9711	0,9581	0,9461	0,9637	0,9657	0,9658	0,9655	0,9648	0,9635	0,9617	0,9593	0,9564
60	0,9703	0,9580	0,9465	0,9627	0,9643	0,9640	0,9636	0,9625	0,9609	0,9588	0,9559	0,9527
61	0,9694	0,9576	0,9468	0,9616	0,9627	0,9622	0,9614	0,9600	0,9580	0,9554	0,9523	0,9486
62	0,9683	0,9571	0,9470	0,9601	0,9608	0,9600	0,9589	0,9572	0,9548	0,9519	0,9483	0,9442
63	0,9671	0,9565	0,9468	0,9585	0,9587	0,9577	0,9562	0,9540	0,9513	0,9480	0,9440	0,9394
64	0,9657	0,9556	0,9464	0,9567	0,9565	0,9551	0,9532	0,9507	0,9476	0,9437	0,9393	0,9341
65	0,9641	0,9545	0,9458	0,9546	0,9540	0,9522	0,9500	0,9470	0,9433	0,9390	0,9340	0,9284
66	0,9623	0,9531	0,9448	0,9523	0,9511	0,9490	0,9465	0,9429	0,9387	0,9339	0,9284	0,9221
67	0,9602	0,9515	0,9435	0,9495	0,9479	0,9455	0,9425	0,9384	0,9337	0,9283	0,9221	0,9153
68	0,9579	0,9495	0,9418	0,9465	0,9445	0,9415	0,9380	0,9333	0,9280	0,9220	0,9153	0,9078
69	0,9553	0,9472	0,9399	0,9432	0,9406	0,9372	0,9329	0,9277	0,9219	0,9153	0,9078	0,8997
70	0,9524	0,9446	0,9376	0,9395	0,9364	0,9323	0,9275	0,9216	0,9151	0,9078	0,8997	0,8909
71	0,9492	0,9417	0,9349	0,9354	0,9318	0,9270	0,9214	0,9150	0,9078	0,8997	0,8909	0,8813
72	0,9456	0,9383	0,9316	0,9309	0,9266	0,9212	0,9149	0,9078	0,8997	0,8909	0,8813	0,8710
73	0,9417	0,9345	0,9280	0,9259	0,9208	0,9147	0,9077	0,8997	0,8909	0,8813	0,8710	0,8597
74	0,9373	0,9302	0,9238	0,9204	0,9146	0,9076	0,8997	0,8909	0,8813	0,8710	0,8597	0,3475
75	0,9324	0,9255	0,9190	0,9143	0,9076	0,8997	0,8909	0,8813	0,8710	0,8597	0,8475	0,8343
76	0,9271	0,9201	0,9134	0,9074	0,8997	0,8909	0,8813	0,8710	0,8597	0,8475	0,8343	0,8201
77	0,9212	0,9141	0,9070	0,8997	0,8909	0,8813	0,8710	0,8597	0,8475	0,8343	0,8201	0,8042
78	0,9147	0,9073	0,8997	0,8909	0,8813	0,8710	0,8597	0,8475	0,8343	0,8201	0,8042	0,7865
79	0,9076	0,8997	0,8909	0,8813	0,8710	0,8597	0,8475	0,8343	0,8201	0,8042	0,7865	0,7675
80	0,8997	0,8909	0,8813	0,8710	0,8597	0,8475	0,8343	0,8201	0,8042	0,7865	0,7675	0,746
81	0,8909	0,8813	0,8710	0,8597	0,8475	0,8343	0,8201	0,8042	0,7865	0,7675	0,746	0,723
82	0,8813	0,8710	0,8597	0,8475	0,8343	0,8201	0,8042	0,7865	0,7675	0,746	0,723	0,697
83	0,8710	0,8597	0,8475	0,8343	0,8201	0,8042	0,7865	0,7675	0,746	0,723	0,697	0,671
84	0,8597	0,8475	0,8343	0,8201	0,8042	0,7865	0,7675	0,746	0,723	0,697	0,671	0,642
85	0,8475	0,8343	0,8201	0,8042	0,7865	0,7675	0,746	0,723	0,697	0,671	0,642	0,610
86	0,8343	0,8201	0,8042	0,7865	0,7675	0,746	0,723	0,697	0,671	0,642	0,610	0,576
87	0,8201	0,8042	0,7865	0,7675	0,746	0,723	0,697	0,671	0,642	0,610	0,576	0,53
88	0,8042	0,7865	0,7675	0,746	0,723	0,697	0,671	0,642	0,610	0,576	0,53	0,40
89	0,7865	0,7675	0,746	0,723	0,697	0,671	0,642	0,610	0,576	0,53	0,40	0,00
90	0,7675	0,746	0,723	0,697	0,671	0,642	0,610	0,576	0,53	0,40	0,00	
91	0,746	0,723	0,697	0,671	0,642	0,610	0,576	0,53	0,40	0,00		
92	0,723	0,697	0,671	0,642	0,610	0,576	0,53	0,40	0,00			
93	0,697	0,671	0,642	0,610	0,576	0,53	0,40	0,00				
94	0,671	0,642	0,610	0,576	0,53	0,40	0,00					
95	0,642	0,610	0,576	0,53	0,40	0,00						
96	0,610	0,576	0,53	0,40	0,00							
97	0,576	0,53	0,40	0,00								
98	0,53	0,40	0,00									
99	0,40	0,00										
100	0,00											

Voor $s > 11$ wordt de waarde van $\mu x + s,s$ gevonden door middel der formule : $\mu x + s,s = \mu(x + s - 11) + 11.11$.

Behoort bij Koninklijk besluit van 16 December 1913 (*Staatsblad* nº. 444).

Mij bekend,

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel
(*get.*) TREUB.

TABEL II.

Sterfte- en Hertrouwingskansen van betrekkingen, bedoeld bij artikel 24, sub a, der Ongevallenwet 1901.

Leeftijd der weduwe. (x)	Sterftekans. w_x	Hertrouwingskans. h_x	Leeftijd der weduwe. (x)	Sterftekans. w_x	Hertrouwingskans. h_x
20	0,0038	0,127	61	0,0215	0,001
21	0,0038	0,119	62	0,0235	0,001
22	0,0039	0,112	63	0,0261	0,0005
23	0,0039	0,104	64	0,0238	0,0005
24	0,0040	0,097	65	0,0319	0,0005
25	0,0041	0,0905	66	0,0350	—
26	0,0042	0,0845	67	0,0384	—
27	0,0043	0,079	68	0,0415	—
28	0,0044	0,074	69	0,0449	—
29	0,0045	0,070	70	0,0488	—
30	0,0046	0,0665	71	0,0534	—
31	0,0047	0,063	72	0,0588	—
32	0,0049	0,0595	73	0,0650	—
33	0,0051	0,0555	74	0,0709	—
34	0,0053	0,0515	75	0,0767	—
35	0,0055	0,0475	76	0,0820	—
36	0,0058	0,0435	77	0,0878	—
37	0,0061	0,0395	78	0,0942	—
38	0,0064	0,036	79	0,1024	—
39	0,0067	0,033	80	0,1112	—
40	0,0070	0,030	81	0,123	—
41	0,0073	0,028	82	0,133	—
42	0,0077	0,0255	83	0,145	—
43	0,0081	0,023	84	0,155	—
44	0,0084	0,020	85	0,167	—
45	0,0088	0,016	86	0,180	—
46	0,0092	0,0125	87	0,193	—
47	0,0096	0,0095	88	0,209	—
48	0,0100	0,008	89	0,225	—
49	0,0105	0,007	90	0,242	—
50	0,0108	0,006	91	0,261	—
51	0,0112	0,0055	92	0,282	—
52	0,0116	0,0045	93	0,302	—
53	0,0120	0,0045	94	0,322	—
54	0,0124	0,004	95	0,35	—
55	0,0130	0,004	96	0,38	—
56	0,0138	0,004	97	0,43	—
57	0,0149	0,0035	98	0,48	—
58	0,0161	0,003	99	0,56	—
59	0,0178	0,0025	100	1,00	—
60	0,0198	0,0015			

Behoort bij Koninklijk besluit van 16 December 1913 (*Staatsblad* nº. 444).

Mij bekend,
De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) TREUB.

TABEL IV.

Sterftekansen van betrekkingen, bedoeld bij artikel 24, sub c, d en f, der Ongevallenwet 1901.

Leeftijd.	Sterftekans.	Leeftijd.	Sterftekans.
0	0,12908	8	0,00277
1	0,03489	9	0,00247
2	0,01618	10	0,00227
3	0,00868	11	0,00215
4	0,00625	12	0,00215
5	0,00480	13	0,00226
6	0,00386	14	0,00254
7	0,00323	15	0,00291

Behoort bij Koninklijk besluit van 16 December 1913 (*Staatsblad* nº. 444).

Mij bekend,
De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
(*get.*) TREUB.

TABEL V.

Sterftekansen van betrekkingen, bedoeld bij artikel 24, sub e en g, der Ongevallenwet 1901, en van weduwnaars, voor wie geen renten, als bedoeld in artikel 23 der Ongevallenwet 1901 zijn vastgesteld.

Leeftijd.	STERFTEKANS.		Leeftijd.	STERFTEKANS.	
	Mannen.	Vrouwen.		Mannen.	Vrouwen.
18	0,00416		38	0,00611	0,00662
19	0,00475		39	0,00645	0,00687
20	0,00507		40	0,00679	0,00710
21	0,00514		41	0,00710	0,00721
22	0,00511		42	0,00742	0,00731
23	0,00508		43	0,00783	0,00739
24	0,00502		44	0,00844	0,00743
25	0,00492		45	0,00898	0,00764
26	0,00481		46	0,00940	0,00807
27	0,00476		47	0,00994	0,00833
28	0,00476		48	0,01061	0,00855
29	0,00479		49	0,01118	0,00928
30	0,00475	0,00517	50	0,01177	0,01009
31	0,00466	0,00536	51	0,01246	0,01071
32	0,00472	0,00558	52	0,01329	0,01129
33	0,00495	0,00575	53	0,01438	0,01197
34	0,00518	0,00584	54	0,01561	0,01259
35	0,00537	0,00597	55	0,01686	0,01337
36	0,00559	0,00620	56	0,01807	0,01461
37	0,00584	0,00640	57	0,01944	0,01594

Leeftijd.	STERFTEKANS.		Leeftijd.	STERFTEKANS.	
	Mannen.	Vrouwen.		Mannen.	Vrouwen.
58	0,02090	0,01709	80	0,1370	0,1278
59	0,02247	0,01868	81	0,1481	0,1374
60	0,02429	0,02075	82	0,1598	0,1483
61	0,02593	0,02283	83	0,1735	0,1617
62	0,02826	0,02486	84	0,1883	0,1758
63	0,03120	0,02712	85	0,204	0,1883
64	0,03395	0,02970	86	0,217	0,201
65	0,03720	0,03236	87	0,229	0,216
66	0,04073	0,03546	88	0,244	0,231
67	0,04405	0,03913	89	0,260	0,242
68	0,04791	0,04327	90	0,29	0,27
69	0,05251	0,04739	91	0,35	0,30
70	0,05743	0,05174	92	0,41	0,35
71	0,06211	0,05658	93	0,47	0,40
72	0,06795	0,06262	94	0,53	0,47
73	0,07497	0,06926	95	0,6	0,56
74	0,08181	0,07521	96	0,7	0,66
75	0,08921	0,08162	97	0,8	0,78
76	0,09754	0,08986	98	0,9	0,8
77	0,1061	0,09867	99	1,0	0,9
78	0,1145	0,1076	100		1,0
79	0,1254	0,1177			

Behoort bij Koninklijk besluit van 16 December 1913 (*Staatsblad* nº. 444).

Mij bekend,

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

(*get.*) TREUB.

—

16 *December* 1913. BESLUIT, tot wijziging en aanvulling van het algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen, havens, sluizen, bruggen en daartoe behoorende werken, onder beheer van het Rijk. S. 445.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 8 November 1913, nº. 232, Afdeeling Waterstaat, tot wijziging en aanvulling van het algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen enz. onder beheer van het Rijk;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* nº. 69);

Den Raad van State gehoord (advies van 2 December 1913, nº. 15);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 13 December 1913, nº. 231, Afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen, havens, sluizen, bruggen en daartoe behoorende werken, onder beheer van het Rijk, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 13 Augustus 1891 (*Staatsblad* nº. 158) en laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 20 Augustus 1910 (*Staatsblad* nº. 262) te wijzigen en aan te vullen als volgt:

I. In artikel 1, 3de lid, sub *a*, zal in plaats van „*Veere* en *Delfzijl*" worden gelezen: „en *Veere*".

II. Na artikel 2 wordt ingelascht een nieuw artikel 2*bis*, luidende:

„De voor stoomvaartuigen van kracht zijnde „bepalingen van dit reglement en van de in „verband daarmede vastgestelde bijzondere „reglementen gelden op overeenkomstige wijze „voor alle vaartuigen met eigen beweeg„kracht."

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's Gravenhage, den 16den December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, (*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 2 *Jan.* 1914.)

—

16 *December* 1913. BESLUIT, tot intrekking van het bijzonder reglement van politie voor de haven van *Delfzijl*. S. 446.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 8 November 1913, nº. 232, Afdeeling Waterstaat;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* nº. 69) en op het algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen, enz. onder beheer van het Rijk, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 13 Augustus 1891 (*Staatsblad* nº. 158) en laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 20 Augustus 1910 (*Staatsblad* nº. 262);

Overwegende, dat in verband met de overdracht van de haven van *Delfzijl* in beheer aan de provincie *Groningen*, het voor die haven vastgestelde bijzonder reglement van politie kan worden ingetrokken;

Den Raad van State gehoord (advies van 2 December 1913, nº. 15);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 13 December 1913, nº. 231, Afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

in te trekken het bijzonder reglement van politie voor de haven van *Delfzijl*, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 13 Augustus 1897 (*Staatsblad* nº. 193) en gewijzigd bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1900 (*Staatsblad* nº. 7).

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het

Staatsblad geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's Gravenhage, den 16den December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, (*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 2 *Jan.* 1914.)

—

17 *December* 1913. BESLUIT, houdende beslissing dat onder „gewelddadigheden" in art. 42, tweede lid der Lager-onderwijswet geen gewelddadigheden van moreelen aard begrepen zijn.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op de aanvrage om pensioen van DIEUWKE BUMA te *Drachtster-Compagnie*, eervol ontslagen onderwijzeres aan de openbare lagere school te *Houtigehage*, gemeente *Smallingerland*;

Gezien het advies van den Pensioenraad voor Burgerlijke Ambtenaren van 30 Augustus 1913, nº. 6 O. L. O.;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 26 November 1913, nº. 378;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 13 December 1913, nº. 42, Afdeeling Pensioenen;

Overwegende dat de Pensioenraad voor Burgerlijke Ambtenaren in zijn voormeld advies Ons in overweging heeft gegeven op de aanvrage afwijzend te beschikken, daarbij aanvoerende, dat de belanghebbende bij besluit van den Raad der gemeente *Smallingerland* van 23 Juli 1913, met ingang van 1 October 1913, eervol is ontslagen; dat haar diensttijd als onderwijzeres aan eene openbare school ten behoeve van het lager onderwijs een tijdvak uitmaakt van slechts 5 jaren en 11 maanden; dat zij geboren 27 April 1886 den ouderdom van 65 jaren nog niet heeft bereikt en evenmin uit hoofde van ziels- of lichaamsgebreken, die het gevolg zijn van een der oorzaken, bedoeld in art. 42, 2e lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs, voor de waarneming van hare betrekking ongeschikt is; weshalve de Pensioenraad van oordeel is, dat zij aan geen enkel artikel der wet tot regeling van het lager onderwijs recht op pensioen kan ontleenen;

dat nadat dit advies aan de belanghebbende in afschrift was medegedeeld, zij haar verlangen heeft te kennen gegeven, dat daarover het gevoelen mocht worden ingewonnen van de Afdeeling van den Raad van State voor de geschillen van bestuur, daarbij aanvoerende, dat zij bij hare benoeming tot onderwijzeres te *Houtigehage* volkomen gezond was maar gedurende haar verblijf te *Houtigehage* geheel zenuw-patiente is geworden tengevolge van de behandeling van de zijde harer leerlingen en dier moeders; dat zij na ongeveer een jaar te *Lunteren* te zijn geweest, bijna genezen was, doch door al de ellende in de school ondervonden zoodanig verergerde, dat zij hare functie niet meer kon waarnemen en door het gemeentebestuur van *Smallingerland* genoopt werd ontslag aan te vragen;

Overwegende dat de belanghebbende, die den ouderdom van 65 jaren nog niet heeft bereikt en geen tienjarigen diensttijd kan aanwijzen, aanspraak op pensioen slechts zou kunnen ontleenen aan art. 42 lid 2 der Lager Onderwijswet;

dat ingevolge art. 42, lid 2 der Lager Onderwijswet pensioen wordt verleend aan onderwijzers die ziels- of lichaamsgebreken bekomen, die hen voor de verdere waarneming van hunne betrekking ongeschikt maken, mits die gebreken het gevolg zijn hetzij van tegen hen in de uitoefening hunner dienstverrichtingen of ter zake van die uitoefening gepleegde weldadigheden, hetzij van het volvoeren van diensten, waarbij gevaar te voorzien was, indien het ongeval dat de gebreken veroorzaakte niet aan de schuld of aan de onvoorzichtigheid van den onderwijzer te wijten is;

dat in dit geval noch van gewelddadigheden, noch van gevaarvolle diensten, noch van eenig ongeval gebleken is;

dat toch onder de „gewelddadigheden" vermeld in art. 42 lid 2 Lager Onderwijswet, niet begrepen zijn gewelddadigheden van moreelen aard, zoodat ook al waren belanghebbende's gebreken het gevolg van zoodanige gewelddadigheden, zij toch geen aanspraak zou hebben op het pensioen bedoeld in art. 42, lid 2 Lager Onderwijswet;

Gezien de Lager Onderwijswet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te verklaren dat het verzoek van de belanghebbende om toekenning van pensioen niet voor inwilliging vatbaar is.

Onze Minister van Financiën is belast enz.

(W. v. d. B. A.)

—

18 *December* 1913. BESLUIT, houdende beslissing dat, mede blijkens de geschiedenis der Wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* nº. 69) halten niet noodwendig vallen buiten de „stations" in art. 70 dezer wet genoemd.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep ingesteld door Burgemeester en Wethouders van *Zwijndrecht* tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Zuid-Holland* van 9 Juli 1912 B., nº. 2026 (1e afdeeling) G. S. nº. 19, tot vaststelling van een aanvullingsligger van toegangswegen naar spoorwegstations in die provincie;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 4 Maart 1913, nº. 25;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 15 December 1913, nº. 228, Afdeeling Spoorwegen;

Overwegende dat op bedoelden aanvullingsligger ten aanzien van den weg nº. 227 in de kolom nº. 2 „Naam van het Station" de „Ambachtsche Steeg" voorkomt, en in de kolom nº. 5 „Omschrijving van den weg, Benaming, Strekking en Lengte" de „Lange weg van de Ambachtsche Steeg tot de tramhalte van Z. O. naar N. W. lang 130 M.";

dat, nadat de aanvullingsligger door Gedeputeerde Staten bij besluit van 28 November 1911 G. S. nº. 26 was ontworpen, Burgemeester en Wethouders van *Zwijndrecht* tegen de vermelding van bovenbedoelden weg op den aanvullingsligger bezwaren hebben ingebracht op grond dat 1º. de halte *Ambachtsche Steeg*, waartoe deze weg toegang geeft, niet zou zijn een station in den zin van artikel 70 der Spoorwegwet; 2º. de Langeweg een bestaande weg is, terwijl de wet toegangswegen tot spoorwegstations wel alleen bedoeld zal hebben, wegen, die van een bestaanden weg toegang geven tot zulk een station;

dat Gedeputeerde Staten bij besluit van 9 Juli 1912 B., nº. 2026 (1e afdeeling) G. S. nº. 19 den aanvullingsligger hebben vastgesteld, daarbij overwegende o. a., dat het kleine gedeelte van den Langeweg, dat als nº. 227 op den legger is vermeld, met de als nº. 226 opgenomen Ambachtsche Steeg onder *Hendrik-Ido-Ambacht* voor de kom van deze gemeente den toegangsweg vormt naar de halte genaamd Ambachtsche Steeg; dat de wet geen maatstaf geeft ter beslissing of een bepaalde stopplaats als een station moet worden beschouwd; dat er dus geen reden is om met Burgemeester en Wethouders van *Zwijndrecht* een station in den zin der wet slechts daar aanwezig te achten, waar in een gebouw gelegenheid bestaat tot het nemen van kaarten of althans tot het wachten op komende trams;

dat veeleer bij het stilzwijgen der wet, als haar bedoeling mag worden aangenomen, dat de stopplaatsen van zoodanig belang, dat toegangswegen daarheen (indien zij niet reeds aanwezig zijn) moeten worden gemaakt, voor de toepassing van artikel 70 als stations zijn te beschouwen; dat de halte Ambachtsche Steeg, die het dichtst bij de kom van *Hendrik-Ido-Ambacht* ligt en dan ook in de dienstregeling der maatschappij, als vaste stopplaats voorkomt, naar bovenstaanden maatstaf ongetwijfeld als een station is aan te merken zulks in tegenstelling met de door Burgemeester en Wethouders genoemde andere stopplaatsen aan den Langeweg — bij de Boontjes-steeg en de Nieuwe Huizen — welke niet die beteekenis voor het verkeer hebben en waar de trams dan ook slechts op tijdig verzoek stoppen; dat ook het feit, dat de Langeweg reeds vóór den aanleg der tram bestond, geen reden is om het gedeelte van dien weg, dat van den meergenoemden toegangsweg deel uitmaakt, niet op den legger te brengen, aangezien artikel 70, 3e lid, der Spoorwegwet uitdrukkelijk het geval regelt dat bestaande wegen toegangswegen tot spoorwegstations worden en het 4e lid kennelijk ook deze wegen op den ligger wil zien gebracht; dat dan ook volgens de in het jaar 1876 door den toenmaligen Minister van Binnenlandsche Zaken gegeven interpretatie als toegangsweg in den zin van het Koninklijk besluit van 23 Maart 1876 (*Staatsblad* nº. 55) strekkende ter uitvoering van artikel 70, 4e lid der Spoorwegwet is aan te merken *elke* weg, die uit de kom eener gemeente zonder eene andere gemeentekom aan te doen naar een station of stationsvoorplein leidt; dat er mitsdien geen reden is om nº. 227 van den legger af te voeren;

dat van het besluit van Gedeputeerde Staten Burgemeester en Wethouders van *Zwijndrecht* bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat door hen niet beweerd is geworden, dat bestaande wegen geen toegangswegen kunnen zijn, maar dat als zoodanig slechts aangemerkt kunnen worden die wegen, hetzij dan nieuw aangelegd, hetzij reeds bestaande, welke van een bestaanden weg toegang geven tot een station dat naar de hier bestaande opvatting een toegangsweg moet zijn eene verbinding òf van een bestaanden hoofdweg òf direct van de bebouwde kom naar een station; dat deze opvatting niet strijdende is met de aangehaalde Ministerieele beslissing van 1876, aangezien de daarin voorkomende beperking „zonder eene andere gemeentekom aan te doen" schijnt heen te wijzen naar eene meening

als ook door Burgemeester en Wethouders wordt voorgestaan, t. w. dat elke weg, die een directe verbinding vormt tusschen het station en een gemeentekom als toegangsweg is aan te merken; dat het evenwel bedenkelijk zou zijn elk pad, dat op de een of andere wijze in aansluiting met andere wegen de gelegenheid schept om een station te kunnen bereiken, als toegangsweg te beschouwen in den zin der wet, aangezien, overeenkomstig zulk eene opvatting, bijna elke weg ten slotte naar een station leidt, indien men slechts den eisch van directe verbinding loslaat; dat het vooral van belang schijnt hierop de aandacht te vestigen sedert de wet van 9 Juli 1900 (*Staatsblad* nº. 118) ook de meeste tramwegen als spoorwegen beschouwt, waarop derhalve de bepalingen omtrent den ligger ook van toepassing zijn; dat het toch bekend is dat vele dezer vervoermiddelen somtijds op de meest geringe plaatsen gelegenheid tot uitstappen geven en het de bedoeling van den wetgever niet kan zijn geweest al de op eenigerlei wijze bij die z.g. stopplaatsen aansluitende paden en wegen als toegangswegen aan te merken; dat bovendien artikel 70 der Spoorwegwet een geheel ander criterium aan de hand geeft voor de beoordeeling der vraag of een weg al of niet een toegangsweg is; dat in de eerste zinsnede van dit artikel het karakter van zulk een weg hierin wordt gevonden dat hij „aangelegd is tot toegangsweg naar een station" waaruit blijkt, dat de wetgever slechts het oog heeft gehad op die wegen, welke hoofdbestemming is, een directe verbinding met een station in het leven te roepen; dat wel is waar artikel I van het Koninklijk besluit van 23 Maart 1876 (*Staatsblad* nº. 55) spreekt over wegen, „die tot toegang dienen naar een spoorwegstation of naar het plein vóór een station", doch dat aan deze uitdrukking geen andere zin mag worden toegekend dan die welke het woord „toegangswegen" heeft in de vierde zinsnede van artikel 70 der Spoorwegwet, naar welke zinsnede trouwens in het Koninklijk besluit wordt verwezen; dat het van te meer gewicht is aan deze uitlegging vast te houden met het oog op de ruime toepassing, welke Gedeputeerde Staten dezer provincie geven aan het begrip „station" gelijk dit door hen wordt ontwikkeld ter weerlegging van het hierboven opgemerkte, dat nl. van een station in den zin der wet slechts sprake is, waar in een gebouw gelegenheid bestaat tot het nemen van kaartjes of althans tot het wachten op komende trams en niet elk willekeurig punt van den weg, waar men een of meer reizigers wenscht te laten in- of uitstappen; dat het begrip „station" ook in het spraakgebruik een vaste beteekenis heeft en dat daaronder alleen worden verstaan vaste installaties, waarin op komende trams kan worden gewacht; dat het niet aangaat aan een door de wet zonder definitie gebezigd woord een anderen zin toe te kennen dan daaraan toekomt naar het instituut „verba valent usu", vooral waar in casu in de wettelijke voorschriften de woorden „station" en „halte" voorkomen, terwijl de tramadministratiën daarnaast nog „stopplaatsen" kennen;

Overwegende, dat de bezwaren van het appelleerend college deels hierop zijn gegrond, dat de halte Ambachtsche Steeg geen station, doch slechts eene stopplaats zou zijn, deels hierop, dat de op den aanvullingsligger genoemde weg nº. 227 geen toegangsweg tot een station zou zijn;

Overwegende, wat het eerste punt betreft, dat mede, blijkens de geschiedenis der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* nº. 67) halten niet noodwendig vallen buiten de „stations" in art. 70 dezer wet genoemd;

dat de halte Ambachtsche Steeg, die meer dan eenige andere halte zich in de nabijheid van de kom van de gemeente *Hendrik-Ido-Ambacht* bevindt, in die dienstregeling als vaste stopplaats voorkomt en bij welke zich een los- en laadspoor met een daarlangs gelegen los- en laadweg bevindt, voor de toepassing van artikel 70 lid 4, der evengenoemde wet als station moet worden aangemerkt;

Overwegende wat het tweede punt betreft, dat het op den aanvullingsligger onder nº. 227 voorkomend gedeelte van den Langeweg met de Ambachtsche Steeg een toegangsweg van de kom der gemeente *Hendrik-Ido-Ambacht* naar het station vormt, en dat dit gedeelte weg vóór den bouw van den spoorweg is aangelegd, zoodat het valt onder het 3e lid van artikel 70 der meergenoemde wet en dienstvolgens behoort te worden geplaatst op den ligger krachtens het vierde lid van artikel 70 der wet opgemaakt en bijgehouden;

Gezien het Kon. Besluit van 23 Maart 1876 (*Staatsblad* nº. 55) juncto de wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* nº. 67);

Hebben goedgevonden en verstaan:
het beroep ongegrond te verklaren.
Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(W. v. d. B. A.).

—

18 *December* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provincie, betreffende pensionneering van ambtenaren van openbare instellingen van weldadigheid.

Naar aanleiding van desbetreffende vragen om inlichting heeft de Minister van Financiën mij te kennen gegeven, dat naar zijne meening ambtenaren in dienst van openbare instellingen van weldadigheid zijn te beschouwen als gemeente-ambtenaren, in den zin van de Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913, wanneer bij voldoening van de overige vereischten, gesteld in artikel 2 sub A dier wet, hunne wedden worden gekweten uit een deel van het gemeentelijk subsidie, dat door het gemeentebestuur uitdrukkelijk voor hunne salariëering is aangewezen.

Mij met deze zienswijze vereenigend, heb ik de eer Uw College te verzoeken de besturen der gemeenten in Uwe provincie hiermede in kennis te stellen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal, (*get.*) J. B. KAN.

—

22 *December* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

Van het verbod van art. 10 sub *l* van het Binnenvisscherijreglement, laatstelijk opnieuw vastgesteld bij besluit van 25 April 1913, S. 138, om „te visschen met alle overige vischtuigen" zijn niet alleen uitgezonderd de onder 1°. en 2°. van dit lid genoemde vischtuigen, maar dat verbod is ook niet toepasselijk op de vischtuigen, waaromtrent in art. *a*—*k* reeds bijzondere voorschriften waren gegeven.

In verband hiermede wordt het vonnis vernietigd met verbetering van de qualificatie aan het bewezen verklaarde gegeven.

(Binnenvisscherijreglement art. 10 *l*.)

Voorzitter:
Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden: Mrs. A. Fentener van Vlissingen, C. O. Segers, H. Hesse en H. M. A. Savelberg.

H. v. G., 36 jaar, visscher, geboren en wonende te Appeltern, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Tiel van den 15 Juli 1913, houdende bevestiging in hooger beroep van een vonnis van den Kantonrechter te Druten van 20 Juni 1913, waarbij de requirant werd schuldig verklaard aan: „het van 23 April tot 31 Mei visschen met een ander vischtuig dan genoemd in art. 10 sub *l*. 1°. en 2°. van het Binnenvisscherijreglement en met toepassing van evengenoemd artikel, van art. 26 van het Binnenvisscherijreglement, 39 der Visscherijwet, 23—91 en 33 Sr. veroordeeld tot eene geldboete van drie gulden en vervangende hechtenis van drie dagen met verbeurdverklaring van een in beslag genomen vischtuig.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Besier.

In deze zaak zijn geen middelen van cassatie voorgedragen. Ambtshalve meen ik echter de aandacht te moeten vestigen op de m. i. minder juiste qualificatie, bij het in hooger beroep bevestigde vonnis in eersten aanleg aan het bewezen verklaarde feit gegeven.

Dit feit was namelijk, dat de beklaagde op 30 April 1913 onder Appeltern een aalzak uit het water heeft opgehaald in een vischwater, genaamd Kil- of Zaaiwaard, en valt onder de verbodsbepaling van art. 10 aanhef en sub *l* van het Binnenvisscherijreglement, luidende in hare laatste lezing, vastgesteld bij K. B. van 25 April 1913 (Stbl. n°. 138): „Het is verboden te visschen .... *l*. van 23 April tot 31 Mei met alle overige vischtuigen met uitzondering van: 1°. den hengel enz..... 2°. het zalm- of elfdrijfnet enz. ...."

Hier wordt derhalve in het genoemde tijdperk alleen verboden het visschen met die vischtuigen, welke niet in de voorafgaande leden (letters *a*—*k*) van het artikel zijn genoemd en bovendien niet sub *l*. 1°. en 2°. zijn uitgezonderd.

De qualificatie bij het in hooger beroep bevestigd vonnis luidt echter: „het van 23 April tot 31 Mei visschen met een ander vischtuig dan genoemd in art. 10 sub *l*. 1°. en 2°. van het Binnenvisscherijreglement", en verwaarloost derhalve het woord „overige".

Hierdoor is alzoo genoemd wetsvoórschrift in verband met de artt. 211, 221 en 257 Sv. verkeerd toegepast en mijne conclusie strekt derhalve, dat de Hooge Raad met verwerping van het beroep voor het overige het in hooger beroep gewezen vonnis vernietige, voor zoover daarbij ook wat de qualificatie

betreft, het in eersten aanleg gewezen vonnis is bevestigd, dit vonnis in zooverre ook vernietige en het feit qualificeere: „het in het tijdperk van 23 April tot 31 Mei visschen met een vischtuig, niet genoemd in art. 10 *a—k* en niet uitgezonderd in art. 10 *l.* 1°. en 2°. van het Binnenvisscherijreglement".

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Fentener van Vlissingen;

O. dat noch bij de aanteekening van het beroep, noch naderhand, door of vanwege den requirant eenige gronden voor dat beroep zijn aangevoerd;

O. *ambtshalve*, dat bij het bevestigde vonnis van den Kantonrechter ten laste van den requirant is bewezen verklaard, wat hem bij inleidende dagvaarding was ten laste gelegd, te weten:

dat hij in den voormiddag van 30 April 1913 onder de gemeente Appeltern in het Buurtschap „Blauwe Sluis" een in de aanklacht nauwkeurig omschreven vischtuig, waarvan in het vonnis is beslist, dat het was een aalzak uit het water heeft opgehaald in een vischwater, genaamd „Kil- of Zaaiwaard";

dat dit feit vervolgens is gequalificeerd en de requirant te dier zake is veroordeeld zooals hierboven is vermeld;

dat de uitspraak des Kantonrechters na hooger beroep bij het bestreden vonnis in allen deele is bevestigd;

O. dat op de bewezen verklaarde feiten terecht is toepasselijk geacht art. 10 *l.* van het Binnenvisscherijreglement;

dat gezegd art. 10 verbodsbepalingen geeft omtrent het gebruik van verschillende vischtuigen, onderscheidenlijk vermeld onder de letters *a.* tot en met *k.*;

dat daarna onder *l.* volgt het verbod om van 23 April tot 31 Mei te visschen met alle *overige* vischtuigen, met uitzondering van die sub 1°. en 2°. van lid *l.* met name vermeld;

dat dus van het verbod sub *l.* niet alleen zijn uitgezonderd de onder 1°. en 2°. van dit lid genoemde vischtuigen, maar dat verbod ook niet toepasselijk is op de vischtuigen, waaromtrent in art. 10 *a—k* reeds bijzondere voorschriften waren gegeven;

dat dit laatste in de aan het bewezenverklaarde gegeven qualificatie geen uitdrukking heeft gevonden en de Kantonrechter door dit na te laten heeft gehandeld in strijd met de artt. 211, 223, 253 Sv. hetgeen ingevolge art. 223 van dat Wetboek nietigheid tengevolge heeft;

dat de Rechtbank door, in stede van in hooger beroep te dezen opzichte het vonnis van den Kantonrechter te vernietigen, dit ook op dit punt te bevestigen, dezelfde artikelen in verband met de artt. 247 en 257 Sv. heeft geschonden, zoodat het bestreden vonnis in zoover moet worden vernietigd;

Vernietigt het vonnis der Arr.-Rechtbank te Tiel op 15 Juli 1913 in deze zaak gewezen, doch alleen voor zoover daarbij ten aanzien van de qualificatie is bevestigd het vonnis van den Kantonrechter te Druten van 20 Juni 1913;

En rechtdoende ten principale krachtens art. 105 der Wet op de R. O.;

Vernietigt gezegd vonnis van den Kantonrechter voor wat betreft de daarin van het bewezen verklaarde gegeven qualificatie en verstaat, dat deze behoort te luiden:

„Tusschen 23 April en 31 Mei visschen met een ander vischtuig dan genoemd in art. 10 *a—k* en niet uitgezonderd in art. 10*l* 1°. en 2°. van het Binnenvisscherijreglement";

Verwerpt het beroep voor het overige.

(Ned. Jur.)

—

23 *December* 1913. BESLUIT, tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor het *Apeldoornsche kanaal*. S. 447.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 29 October 1913, n°. 250, Afdeeling Waterstaat;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) en op het algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen, enz., onder beheer van het Rijk, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 13 Augustus 1891 (*Staatsblad* n°. 158) en laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 16 December 1913 (*Staatsblad* n°. 445);

Den Raad van State gehoord (advies van 2 December 1913, n°. 16);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 20 December 1913, n°. 240, Afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. vast te stellen het navolgende

BIJZONDER REGLEMENT VAN POLITIE *voor het Apeldoornsche kanaal.*

Art. 1. Onder het *Apeldoornsche kanaal* wordt verstaan: het kanaal, aanvangende aan de rivier de *IJssel*, buiten de sluis te *Dieren*, langs *Apeldoorn* tot aan die rivier beneden *Hattem*.

2. De grootste geoorloofde lengte der vaartuigen is 30 M.

Voor de grootste breedte en den grootsten diepgang geldt het navolgende:

a. *Op de kanaalvakken van de rivier* de IJssel *te* Dieren *tot de Apeldoornsche sluis, en van de Hezenberger sluis tot de rivier* de IJssel *beneden* Hattem:

breedte . . . . . 5.90 M.
diepgang . . . . . 1.56 M.

Voor niet door stoomkracht voortbewogen vaartuigen van minder breedte dan 5 M. mag op het eerstgenoemde kanaalvak, bij waterstanden hooger dan kanaalpeil, de diepgang zooveel meer bedragen als de waterstand boven peil is.

b. *op het kanaalvak van de Apeldoornsche sluis tot de Hezenberger sluis:*

voor niet door stoomkracht voortbewogen vaartuigen:

breedte . . . . . 5.00 M.
diepgang . . . . . 1.38 M.

voor door stoomkracht voortbewogen vaartuigen:

bij een diepgang van ten hoogste 1.38 M., breedte ten hoogste 4.15 M.

bij een diepgang van ten hoogste 1.30 M., breedte ten hoogste 4.50 M.

bij een diepgang van ten hoogste 1.20 M., breedte ten hoogste 5.00 M.

3. Met afwijking van het bepaalde in artikel 2, sub *b*, worden vaartuigen met eene breedte van ten hoogste 5.90 M. en een diepgang van ten hoogste 1.56 M. op het kanaalvak tusschen de *Berghuizer brug* en de *Hezenberger sluis* toegelaten, mits zij na opgeschut te zijn onmiddellijk doorvaren tot aan de wisselplaats of de aanlegplaats bij de *Berghuizer papierfabriek* en daar zoo nabij het westelijk kanaalboord vastleggen, dat de vaart op het kanaal voor andere vaartuigen geheel vrij is.

Zoolang die wisselplaats of aanlegplaats met vaartuigen geheel bezet is, worden door de *Hezenberger sluis* vaartuigen van grooter afmetingen dan in artikel 2, sub *b*, genoemd, niet opgeschut.

Vaartuigen breeder dan 4.15 M. en vaartuigen met meer diepgang dan 1.38 M. mogen op dit kanaalvak niet met stoomkracht worden voortbewogen.

4. De opperlast der vaartuigen mag niet breeder zijn dan de in de artikelen 2 en 3 voor vaartuigen geoorloofde grootste breedte.

5. Is op eenig kanaalpand de waterstand lager dan het kanaalpeil van dat pand, dan bedraagt de volgens de artikelen 2 en 3 toegelaten diepgang op dat pand evenzooveel minder, als de waterstand lager dan het kanaalpeil is.

6. Indien een ledig vaartuig een geladen vaartuig tegenkomt op eene plaats, waar zij elkander niet kunnen voorbijvaren, moet het eerste terstond terugkeeren tot de naaste wissel- of keerplaats, en moet het andere de vaart zooveel mogelijk bespoedigen.

Indien de elkander ontmoetende vaartuigen beide ledig of beide geladen zijn, moet het in de richting van *Hattem* naar *Dieren* varende vaartuig naar de naaste wissel- of keerplaats terugkeeren en het andere de vaart zooveel mogelijk bespoedigen.

Bovenstaande bepalingen gelden voor vaartuigen, breed 4.15 M. en daar beneden; zij zijn ook van toepassing bij de ontmoeting van sleeptreinen onderling.

Bij de ontmoeting van een vaartuig met een sleeptrein op eene plaats, waar zij elkander niet kunnen voorbijvaren, moet het eerste terstond tot de naaste wissel- of keerplaats terugkeeren om den sleeptrein te laten voorbijvaren.

Indien twee vaartuigen, beide of een van beide breeder dan 4.15 M., elkander tegenkomen op eene plaats, waar zij elkander niet kunnen voorbijvaren, moet het breedste der beide vaartuigen en, bij gelijke breedte, het in de richting van *Hattem* naar *Dieren* varende vaartuig, terstond tot de naaste wissel- of keerplaats terugkeeren en het andere de vaart zooveel mogelijk bespoedigen.

Wanneer een vaartuig, breeder dan 4.15 M., wordt ingehaald door een minder breed vaartuig op eene plaats, waar het volgende vaartuig het voorafgaande niet kan voorbijvaren, moet het breedere vaartuig aan de eerste wissel- of keerplaats wachten om het achteropkomende vaartuig voorbij te laten varen.

7. Bij het aanleggen aan-, stil liggen vóór-, of verlaten van aanlegplaatsen mogen schroeven niet in beweging zijn. De schroeven mogen eerst worden aangezet, zoodra het vaartuig met zijn lengte-as in het midden van het vaarwater ligt.

8. Ingeval het tot waterbesparing noodig is de schuttingen te beperken, is de ingenieur bevoegd daartoe de noodige voorschriften te geven, welke door aanplakking aan de sluizen worden bekend gemaakt.

9. Aan de sluis te *Dieren* wordt niet geschut van één uur na zonsondergang tot één uur vóór zonsopgang.

Bij buitengewone omstandigheden als: begin van sterke vorst, ijsgang of zeer sterk wassend water in den *IJssel*, ter beoordeeling van den sluiswachter, kan hierop uitzondering worden gemaakt.

10. De grootste snelheid waarmede de stoomvaartuigen mogen varen, bedraagt per minuut:

Bij kanaalstanden gelijk of hooger dan kanaalpeil:

Voor de kanaalvakken tusschen Kilometerpaal 2 en de *Apeldoornsche sluis* en beneden de *Hezenberger sluis*:

voor vaartuigen met meer dan 1.25 M. diepgang . . . . . 80 M.

voor vaartuigen met niet meer dan 1.25 M. diepgang . . . . . 95 M.

voor vaartuigen met niet meer dan 1 M. diepgang . . . . . 110 M.

voor vaartuigen met niet meer dan 0.75 M. diepgang . . . . . 125 M.

Voor de kanaalpanden tusschen de *Apeldoornsche sluis* en de *Hezenberger sluis*:

voor vaartuigen breeder dan 4.15 M., ongeacht hun diepgang, 40 M.

voor vaartuigen van 4.15 M. breedte of minder:

met meer dan 1.25 M. diepgang . . 55 M.

met niet meer dan 1.25 M. diepgang 65 M.

met niet meer dan 1 M. diepgang . 80 M.

met niet meer dan 0.75 M. diepgang 100 M.

Bij kanaalstanden lager dan kanaalpeil worden deze snelheden verminderd en onderscheidenlijk teruggebracht tot: 60 M., 70 M., 85 M. en 100 M., en tot 35 M., 40 M., 50 M., 65 M. en 85 M.

Van de sluis te *Dieren* tot Kilometerpaal 2 mag nimmer met grooter snelheid worden gevaren dan van 50 M. in de minuut.

De bedoelde kanaalpeilen bedragen:

voor het 1ste pand, van de *Dierensche sluis* tot de *Apeldoornsche sluis* 13.21 M. + N.A.P.

voor het 2de pand, van de *Apeldoornsche sluis* tot de *Koudhoornsche sluis* 10.80 M. + N.A.P.

voor het 3de pand, van de *Koudhoornsche sluis* tot de *Vaassensche sluis* . 8.27 M. + N.A.P.

voor het 4de pand, van de *Vaassensche sluis* tot de *Bonenberger sluis* . 5.55 M. + N.A.P.

voor het 5de pand, van de *Bonenberger sluis* tot de *Hezenberger sluis* . 4.00 M. + N.A.P.

voor het 6de pand, beneden de *Hezenberger sluis* . . . . . N.A.P.

11. De grootste geoorloofde afmetingen der lotten zijn:

lengte . . . . . 27 M.

diepgang . . . . . 1 M.

breedte:

voor de kanaalvakken boven de *Apeldoornsche sluis* en beneden de *Hezenberger sluis*, 4 50 M.;

voor de kanaalvakken tusschen de *Apeldoornsche sluis* en de *Hezenberger sluis*, 3.50 M.

Vlotten mogen met geen grooter snelheid vervoerd worden dan van 60 M. per minuut

12. Vlotten moeten des nachts behoorlijk aan de westzijde van het kanaal worden gemeerd.

Vlotten moeten de reis tusschen *Dieren* en *Apeldoorn* of tusschengelegen plaatsen in ten hoogste drie, en tusschen *Apeldoorn* en den *IJssel* bij *Hattem* of tusschengelegen plaatsen in ten hoogste vier dagen afleggen, tenzij buitengewone omstandigheden, ter beoordeeling van den ingenieur, zulks verhinderen.

13. De westelijke kanaaldijk mag niet als jaagpad worden gebezigd.

Bij hevige westelijke winden kan door de kanaalbeambten afwijking van dit voorschrift worden toegestaan.

14. Het grootste getal vaartuigen, dat gelijktijdig door eene sleepboot mag worden gesleept, bedraagt twee.

15. In de voorhaven van de *Dierensche sluis* mogen vaartuigen en vlotten niet langer vertoeven dan noodig is om geschut te worden of de haven te verlaten.

16. Overtreding van dit bijzonder reglement wordt, voor zoover daartegen niet bij de wet of bij het Algemeen Reglement is voorzien, gestraft als volgt:

a. met geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden, de overtreding van artikel 15;

b. met geldboete van ten hoogste vijftig gulden, de overtreding van artikel 4, artikel 6, artikel 7 en artikel 12;

c. met geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden, de overtreding van artikel 13, eerste lid.

II. te bepalen, dat met het in werking treden van het sub I bedoelde Bijzonder reglement is vervallen het Bijzonder reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 23 Mei 1892 (*Staatsblad* nº. 105).

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 23sten December 1913.

(*get*). WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat (*get.*) C. LELY.

(*Uitgeg.* 20 *Jan.* 1914.)

23 *December* 1913. BESLUIT, houdende intrekking van de Justitieele Voorschriften voor de Landmacht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 29 Juni 1907 (*Staatsblad* nº. 154). S. 448.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Oorlog en van Justitie van 16 December 1913, 1ste Afd., nº. 188 en van 19 December 1913, 2de Afdeeling A, nº. 601;

Gezien Ons Besluit van 5 December 1913 (*Staatsblad* nº. 437);

Overwegende, dat na de inwerkingtreding van de Wet van 31 October 1912 (*Staatsblad* nº. 337) houdende wijziging o. a. van de Regtspleging bij de Landmagt, de Justitieele Voorschriften voor de Landmacht niet gehandhaafd kunnen blijven;

Hebben goedgevonden en verstaan:

in te trekken Onze Besluiten van 29 Juni 1907 (*Staatsblad* nº. 154), van 30 September 1907 (*Staatsblad* nº. 262), van 3 Juni 1908 (*Staatsblad* nº. 194) en van 17 December 1908 (*Staatsblad* nº. 416).

Onze Ministers van Oorlog en van Justitie zijn belast met de uitvoering van dit Besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 23sten December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) BOSBOOM.

De Minister van Justitie, (*get.*) B. ORT.

(*Uitgeg.* 10 *Jan.* 1914.)

—

24 *December* 1913. BESLUIT, houdende aanwijzing van *Haarlem*, als losplaats van ruw zout of zouthoudend water. S. 449.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 20 December 1913, nº. 67, Accijnzen;

Gezien artikel 5 der wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* nº. 227), artikel 2 van Ons besluit van 3 Januari 1908 (*Staatsblad* nº. 2) en Ons besluit van 14 Juni 1910 (*Staatsblad* nº. 162);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Met ingang van de dagteekening van dit besluit wordt *Haarlem* aangewezen als losplaats van ruw zout of zouthoudend water bij invoer langs rivieren en kanalen en bij invoer te lande met spoorwagens.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 24sten December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën, (*get.*) BERTLING.

(*Uitgeg.* 14 *Jan.* 1914.)

—

24 *December* 1913. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van 11 Juli 1907 (*Staatsblad* nº. 183), waarbij aan het bestuur der gemeente *Rotterdam* vergunning is verleend op een terrein in de gemeente *Poortugaal* een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 450.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 December 1913, nº. 10915, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* nº. 96) laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* nº. 165);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat in Ons besluit van 11 Juli 1907 (*Staatsblad* nº. 183) de volgende wijzigingen worden gebracht:

Het eerste lid van artikel 2 wordt gelezen als volgt:

„In het gesticht, bestaande uit 17 paviljoenen en de noodige dienstgebouwen, mogen niet meer dan 856 krankzinnigen, 404 mannen en 452 vrouwen, verpleegd worden".

Artikel 6 wordt gelezen als volgt:

„De geneeskundige behandeling der verpleegden wordt opgedragen aan ten minste zes geneeskundigen, die gevestigd moeten zijn in woningen op het terrein van het gesticht en buiten het gesticht geen geneeskundige praktijk mogen uitoefenen".

„Zoolang het aantal verpleegden niet meer dan 604 bedraagt, moet aan ten minste vier; zoolang het aantal verpleegden meer dan 604, doch niet meer dan 750 bedraagt, moet aan ten minste vijf geneeskundigen de geneeskundige behandeling zijn opgedragen".

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 24sten December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 13 *Jan.* 1914.)

—

24 *December* 1913. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan Burgemeester en Wethouders der onderscheidene gemeenten, betreffende lichamelijke opvoeding van de jongelingschap.

Ik heb de eer Uwe aandacht te vestigen op de regeling, welke is vervat in het *Besluit* en de *Beschikking betreffende de lichamelijke oefening der jongelingschap*, opgenomen in de *Nederlandsche Staatscourant* van 25 November 1913, no. 276.

Ter bevordering van het doel, dat lichamelijke oefening door jongelieden meer dan tot dusver ingang zal vinden, zijn daarbij maatregelen getroffen om voor onderwijzers, dien in het bezit zijn van de akte voor lager onderwijs in de gymnastiek of voor de vrije en ordeoefeningen der gymnastiek, de gelegenheid gemakkelijker te maken, zich te vormen tot bekwame leiders van lichaamsoefeningen voor de rijpere jeugd en de jongelingschap.

Onder de werking van die maatregelen zal het mogelijk zijn, dat geleidelijk in alle gemeenten van het Rijk, dus ook in die ten platte lande, over aldus gevormde oefeningsleiders beschikt zal kunnen worden. Daarbij mag verwacht worden, dat die oefeningsleiders bereid zullen zijn als zoodanig aan den arbeid te gaan, aangetrokken mede door de daarvoor van Rijkswege in uitzicht gestelde geldelijke belooning.

Afgescheiden van hetgeen zal kunnen geschieden tot verbetering van de lichamelijke opvoeding van de schooljeugd bij de onderscheidene takken van onderwijs, heeft de Regeering aldus reeds een stap gedaan om op den duur allerwege stelselmatig de lichamelijke ontwikkeling van de grootendeels naast de schooljeugd staande jonge mannelijke bevolking te bevorderen.

Een blijvend resultaat zal echter slechts dan bereikt kunnen worden, ingeval ook de gemeentebesturen daartoe het hunne bijdragen, niet alleen door betoon van opwekkende belangstelling, maar bovenal door steun metterdaad.

Deze steun zal o. a. hierin kunnen bestaan:

1°. dat voor de verschillende ter plaatse gevormde of te vormen gymnastiek- en schermvereenigingen, wanneer aan de gemeentescholen gymnastieklokalen aanwezig zijn, deze lokalen en de zich daarin bevindende toestellen en gereedschappen op nader overeen te komen voorwaarden, liefst kosteloos, in gebruik worden gegeven, zoo mogelijk zelfs zonder daarvoor vergoeding van eventueel te maken kosten voor verlichting en verwarming te eischen;

2°. dat door de gemeenten worde overgegaan tot stichting of inrichting van een (eenvoudig) gymnastieklokaal, met de vereischte toestellen en gereedschappen, indien dit aan de gemeentescholen niet aanwezig is, de financiëele toestand der gemeente het maar eenigszins toelaat, en voor het gebruik van het lokaal, voor oefening onder behoorlijke leiding, gegadigde jongelieden in de gemeente aanwezig zouden zijn;

3°. dat aan vereenigingen en aan personen, als bedoeld onder 1°. en 2°., zoomede aan vereenigingen tot bevordering van bewegingsspelen, een daartoe geschikt afgesloten terrein door de gemeente kosteloos in gebruik worde gegeven;

4°. dat vereenigingen voor volksgymnastiekklassen of voor bewegingsspelen worden gesteund in de kosten; dat de gemeente daartoe geschikte terreinen doe inrichten, en dat bij uitbreiding van de bebouwde kom met de behoefte aan zulke terreinen rekening worde gehouden;

5°. dat het in elk geval daarheen worde geleid, dat oefeningsgelegenheden en terreinen, als onder 1°. tot 4°. bedoeld, zoo eenigszins mogelijk, geheel kosteloos ten gebruike worden afgestaan aan houders van het getuigschrift A en van het getuigschrift B, ingesteld bij de bovenbedoelde regeling, voor het leiden van lichaamsoefeningen en het houden van plaatselijke cursussen, als in die regeling vermeld;

6°. dat de stichting of inrichting van een gymnastieklokaal, als onder 2°. bedoeld, vooral dan als eene dringende behoefte worde erkend, indien daarvan zou worden gebruik gemaakt voor oefening onder leiding van een houder van een der genoemde getuigschriften.

Ik merk hierbij op, dat het aanbeveling zal verdienen, dat de gemeentebesturen zich bij de stichting of inrichting van gymnastieklokalen of den aanleg van terreinen voor bewegingsspelen, ter zake van menschelijke afmetingen, inrichting enz., om voorlichting wenden tot den Inspecteur van de lichamelijke opvoeding; en dat het overweging verdient, althans in groote gemeenten, aan eene commissie van ingezetenen eventueel het beheer en het toezicht over de in gebruik gegeven terreinen op te dragen.

Het zou mij zeer aangenaam zijn, zoo Uw college, ter verwezelijking van de hierboven uitgedrukte wenschen, vrijheid zou kunnen vinden, zijn medewerking te verleenen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) CORT VAN DER LINDEN.

—

27 *December* 1913. MISSIVE van den Minister van Oorlog aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende inlevering van militaire rijksgoederen door landweer-verlofgangers.

Naar aanleiding van een destijds bij mijn Departement ontvangen verzoek van den Commissaris der Koningin in Friesland om inlichtingen aangaande de inlevering van militaire Rijksgoederen door landweerverlofgangers, die buitenlands verblijven, werd dien Commissaris der Koningin bij schrijven van 26 Augustus 1911, Afdeeling Militie en Landweer (L.) nº. 52, het volgende geantwoord;

„Bij de vaststelling van de onderscheidene bepalingen omtrent de onderwerpelijke aangelegenheid, heeft dezerzijds steeds de bedoeling voorgezeten om het opleggen van wapenen enz. zooveel doenlijk te beperken, zulks in overeenstemming met het beginsel, dat de landweermannen, tijdens het verlof, voorzien moeten zijn van hunne wapenen, hun ledergoed, hunne kleeding- en uitrustingstukken, ook opdat zij bij mobilisatie *al dadelijk* gewapend en uitgerust kunnen verschijnen. Dit beginsel nu mag niet dan bij besliste noodzakelijkheid uitzondering lijden.

Aan de door U aangehaalde uitdrukking „*binnen het Rijk geene haardstede hebben*" behoort dan ook zoodanige beperkte beteekenis te worden toegekend, dat daaronder eenvoudig verstaan wordt: „het hier te lande geen gelegenheid hebben tot het onder eigen verantwoordelijkheid bewaren, of doen bewaren, en onderhouden, of doen onderhouden, van de uitgereikte militaire Rijksgoederen."

En nu wil het mij voorkomen, dat aan de meeste landweerplichtigen, wien door Harer Majesteits Commissarissen in de Provincie toestemming tot verblijf buitenslands wordt verleend, deze gelegenheid geenszins ontbreekt.

Het overwegende deel toch van deze landweerplichtigen zal zich slechts tijdelijk voor zijne werkzaamheden buitenslands — bijzonderlijk in Pruisen en België — ophouden, en velen hunner zullen af en toe, tijdens den duur hunner werkzaamheden, in de gemeente, waar zij hier te lande gewoonlijk verblijf houden, terugkeeren en alsdan in staat zijn de bedoelde Rijksgoederen te verzorgen.

Overigens ligt het voor de hand, dat landweermannen, die ten eenenmale niet bij machte zijn, aan het onderhoud van de onder hunne berusting staande militaire Rijksgoederen de vereischte zorg te besteden, zich tot de militaire overheid zullen wenden om die goederen te mogen inleveren; mij is dan ook herhaaldelijk gebleken, dat door in dergelijke omstandigheden verkeerende verlofgangers in dien zin werd gehandeld.

Waar nu reeds meer dan 1600 landweerplichtigen zich in het genot bevinden van eene toestemming, tot verblijf in den vreemde in Europa, terwijl met betrekking tot dit aantal, slechts weinige keeren is gebleken van verwaarloozing van min of meer ernstigen aard der aan hen toevertrouwde goederen, acht ik het niet raadzaam eene regeling te treffen, als de door U bedoelde, volgens welke van iederen verlofganger, die zich met toestemming van den Commissaris der Koningin over de grenzen begeeft, de Rijksgoederen zouden moeten worden ingenomen, om het even of het verblijf buitenslands van korten of van langdurigen aard mocht zijn, om het even ook, of de verlofganger al dan niet voldoende in het behoorlijk onderhouden van meerbedoelde goederen zou kunnen voorzien of doen voorzien.

Waar in bepaalde gevallen twijfel mocht rijzen in hoeverre het wenschelijk is, den verlofganger, die naar den vreemde vertrekt, de hem van Rijkswege verstrekte militaire goederen te doen behouden, staat het den districtscommandant, ook op grond van het bepaalde in het 2de lid van punt 3º. der beschikking van 5 Januari 1907, IIde Afd., nº. 206, vrij, die goederen in te nemen.

Het vorenstaande breng ik te Uwer kennis, omdat het mogelijk ook voor U van belang kan zijn bekend te wezen met de zienswijze, welke dezerzijds gehuldigd wordt ten aanzien van de beteekenis der in het „Voorschrift Landweerwapenen" voorkomende woorden „binnen het Koninkrijk geene haardsteden hebben".

Ten slotte verzoek ik U HoogEdelgestrenge in den vervolge bij de mededeeling aan de landweerdistrictscommandanten van verleende toestemming tot verblijf buitenslands, dien commandanten opgaaf te doen van de plaats, waar de betrokken verlofganger zich buitenslands vestigt, *voor zooveel die plaats gelegen is in een der aangrenzende Rijken.*

(W. v. d. B. A.).

—

29 *December* 1913. KONINKLIJK BESLUIT.

Waar door iemand, die niet bevoegd was tot het kiezen van leden van den gemeenteraad, aan de herstemming is deelgenomen, en zijn stem op den uitslag der herstemming van invloed heeft kunnen zijn, behoort de verkozen verklaarde

persoon niet als lid van den gemeenteraad te worden toegelaten.

Hiertoe doet niet af dat bedoelde, niet tot kiezen bevoegde persoon verklaard heeft zijn stem niet op laatstgenoemde maar op den anderen candidaat te hebben uitgebracht.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. H. HANSEN te *Voorburg*, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Zuidholland* van 18/21 Augustus 1913, B. nº. 2608, 1e afd., G. S., nº. 2/1, waarbij is gehandhaafd het besluit van den Raad der gemeente *Voorburg* van 31 Juli 1913 tot niet toelating van den appellant als lid van dien Raad;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 2 December 1913, nº. 367;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 24 December 1913, nº. 8970, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende, dat de Raad der gemeente *Voorburg* op 31 Juli 1913 besloot J. H. HANSEN niet als raadslid toe te laten, omdat gestemd was door C. VAN DER LUBBE, die tot het kiezen voor den gemeenteraad niet bevoegd was;

dat van dit besluit de Burgemeester der gemeente *Voorburg* bij Gedeputeerde Staten in beroep is gekomen, daarbij aanvoerende, dat de niet tot het kiezen voor den Raad, gerechtigde zelf erkent zijn stem niet op HANSEN doch op VAN VEEN te hebben uitgebracht en dat deze bewering door ieder als juist wordt aangenomen;

dat Gedeputeerde Staten echter bij hun bovenvermeld besluit het bestreden Raadsbesluit hebben gehandhaafd, uit overweging, dat zoodanige beschouwingen geheel zijn buitengesloten, waar de stemming geheim is;

dat van dit besluit van Gedeputeerde Staten J. H. HANSEN bij Ons in beroep is gekomen, in hoofdzaak aanvoerende, dat de Kieswet er zich niet tegen verzet, dat na de stemming nog wordt onderzocht op welken candidaat een kiezer zijn stem heeft uitgebracht en dat daarmede bij de beslissing omtrent de toelating nog rekening mag worden gehouden;

Overwegende dat vaststaat, dat genoemde C. VAN DER LUBBE niet bevoegd was tot het kiezen van leden van den gemeenteraad; dat hij niettemin aan de herstemming heeft deelgenomen en dat zijn stem op den uitslag der herstemming van invloed heeft kunnen zijn;

dat nu wel VAN DER LUBBE heeft verklaard, dat hij zijn stem niet op HANSEN maar op VAN VEEN heeft uitgebracht, doch dat dergelijke verklaring in strijd met het bij de Kieswet gewaarborgde geheim der stemming gedaan, bij het vaststellen van den uitslag der stemming van geen invloed kan zijn;

Gezien de Gemeentewet en de Kieswet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten het daartegen ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. d. B. A.).

—

29 *December* 1913. ARREST van den Hoogen Raad:

Tot de regelen, welke volgens art. 260 der Gemeentewet voor de invordering der plaatselijke belastingen zullen gelden, behooren niet de bepalingen betrekking hebbende tot de bevoegdheid der deurwaarders van 's Rijks belastingen.

Dit volgt niet alleen uit den tekst van art. 260 Gemeentewet, maar ook uit de memorie van toelichting van het ontwerp Gemeentewet.

Ten deze, i. c. het leggen van beslag ter uitvoering van een dwangbevel van den gemeenteontvanger zijn derhalve toepasselijk, voor zooverre niet anders is bepaald, de voorschriften van het gemeene recht, speciaal van art. 440 Rv., volgens hetwelk executoriaal beslag geschiedt bij exploit van den deurwaarder, die houder is „van het stuk, dat ten uitvoer moet worden gelegd."

Een persoon, van wien enkel blijkt, dat hij is Ambtenaar-beteekenaar der Plaatselijke belastingen te Amsterdam is tot het leggen van zoodanig beslag niet gerechtigd, zoodat i. c. het beslag niet „krachtens de wet" is gelegd, zooals art. 198 Sr. vereischt.

Beklaagde ontslagen van rechtsvervolging.

(Sr. art. 198; Gem. Wet artt. 260, 261.)

Voorzitter:
Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden: Mrs. J. A. A. Bosch, A. Fentener van Vlissingen, C. O. Segers en H. M. A. Savelberg.

K. W., oud 28 jaar, kleermaker, geboren te Zuidhorn, wonende te Amster-

dam, requirant van cassatie tegen een arrest van het Gerechtshof te Amsterdam van 26 Juli 1913, waarbij in hooger beroep is bevestigd een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Amsterdam van 22 Mei 1913, waarbij hij is schuldig verklaard aan „het opzettelijk eenig goed aan het krachtens de wet daarop gelegd beslag onttrekken", en te dier zake, met toepassing van art. 198 Sr., is veroordeeld tot eene gevangenisstraf voor den tijd van veertien dagen, met bevel tot teruggave van eenige in het vonnis nader vermelde goederen aan een in die uitspraak aangewezen persoon (advocaat Mr. W. J. Ph. de Lille Hogerwaard te Amsterdam).

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Tak.

Voor de tweede maal wordt thans aan Uw oordeel een strijdvraag onderworpen, die na Uw arrest van 19 October 1888 W. 5627 beslist mocht heeten, ofschoon de doctrine (vgl. Oppenheim, Gemeenterecht, 4e druk, dl. I blz. 730 vlg.) zich nimmer met de gegeven oplossing heeft kunnen vereenigen, al erkent hij hare practische waarde. Toen gold het een cassatieberoep van den Procureur-Generaal bij Uw College *in het belang der wet*, thans eene tijdig ingestelde voorziening tegen een arrest van het Gerechtshof te Amsterdam van 26 Juli jl., waarbij bevestigd werd een vonnis der Arr.-Rechtbank aldaar van 22 Mei jl. houdende schuldigverklaring van den requirant aan: „het opzettelijk eenig goed aan het krachtens de wet daarop gelegd beslag onttrekken" en zijne veroordeeling deswege tot veertien dagen gevangenisstraf. Slechts één middel is bij pleidooi voorgedragen, luidende: „Schending van art. 261 Gemeentewet, j°. art. 440 Rv. en art. I van het Reglement IV van Openbaar Bestuur, omdat bij het arrest is aangenomen, dat de gemeenteambtenaar bedoeld in art. 261 der Gemeentewet bevoegd is, krachtens een dwangbevel executoriaal beslag te leggen". De vraag, die beantwoording eischt, is deze, of de door Burgemeester en Wethouders krachtens art. 261 der Gemeentewet aangewezen ambtenaar, belast met de beteekening van stukken betreffende vervolging ter invordering van plaatselijke belastingen, ook bevoegd is tot het leggen van beslag. Bij Uw bovenaangehaald arrest werd die vraag bevestigend beantwoord — zulks in strijd met de meening van den toenmaligen Procureur-Generaal — op grond, dat de bevoegdheid tot beteekening van stukken, betreffende vervolging ter invordering van belasting, zooals art. 261 der Gemeentewet die geeft, als *noodzakelijk sequeet* het recht van beslag in zich sluit. Met schroom zij gezegd, dat Uwe beslissing van destijds, waarvan het vonnis der Rechtbank een getrouwe copie is, mij niet kan bevredigen. Eerstens schijnt mij de sprong, die voor deze wetsuitlegging noodig is, wel wat groot en zou ik dien zonder meer niet durven maken. Men vergete toch vooral niet, dat het leggen van beslag het meerdere is, zoodat teitelijk uit het mindere tot het meerdere wordt geconcludeerd. Nu zou ik onder *beteekening van stukken* alleen willen verstaan de bij acte door den bevoegden ambtenaar geconstateerde overhandiging van die stukken, welke vereischt worden, om de executie van een belastingschuld voor te bereiden. Voor de aanneming dezer beperkte beteekenis, die in overeenstemming is met het taalgebruik, pleit ook de in art. I van het Reglement IV (laatstelijk gewijzigd bij Kon. Besluit van 1 November 1910 Stbl. 310) aan de deurwaarders toegekende bevoegdheid „tot het doen van alle exploiten tot de uitvoering van alle regterlijke bevelen, vonnissen en arresten", waaruit mag worden afgeleid, dat art. 261 eene uitzondering is op den regel van genoemd art. I, die derhalve binnen eigen grenzen beperkt behoort te blijven. Nu voert wel de Redactie der Gemeentestem (n°. 975 van 6 Juni 1870) daartegen aan, dat art. 261 derogeert aan den regel van art. 20 der Wet van 22 Mei 1845 (Stbl. 22), laatstelijk gewijzigd 18 Juli 1911 (Stbl. 248), voorzooveel *de beteekening* van stukken betreft, zoodat voor executie van een dwangbevel alleen een deurwaarder der directe belastingen bevoegd zijn zou, doch dit standpunt schijnt mij onhoudbaar, omdat geen enkele aannemelijke grond daarvoor is bijgebracht dan alleen eene meer spitsvondige dan juiste redeneering. Al evenmin hecht ik aan „algemeene beginselen van executierecht" (vgl. Oppenheim, t. a. p. blz. 731), die de in het vonnis à quo verdedigde leer steunen, omdat juist die beginselen, wier elasticiteit mij een bron van gevaar schijnt, den gewonen deurwaarder voor de executie

vorderen, tenzij anders bepaald zou zijn. Het meest zwaarwichtige en m. i. afdoend argument heeft mij evenwel de geëerde pleiter gewezen in de geschiedenis der wet. In de Memorie van Toelichting toch vermeldt de Regeering, dat de opneming der artt. 258 en 259 (thans 260 en 261) in het Ontwerp Gemeentewet strekten ter besparing van kosten. Speciaal werden daarom toepasselijk verklaard de voorschriften der artt. 13, 19, 21 tot 23 der Wet van 22 Mei 1845 (Stbl. 22) en de Wet van 1 Juni 1850 (Stbl. 26), doch overigens — aldus gaat de Regeering voort — „zal de bij de Wet van 29 April 1819 (Stbl. 15) voorgeschreven wijze van vervolgen geen veranderingen ondergaan". (Verslag Hand. St. Gen. 1850—51 blz. 398 in fine). Den „modus quo" nu leert ons art. 4 dier Wet, waarin gezegd wordt, dat ter executie van een dwangbevel wegens plaatselijke belastingen zal worden „geprocedeerd op den voet en wijze, zooals bij de wetten over de manier van procedeeren in civiele zaken is, of nader bepaald zal worden". Eene uitdrukkelijke verwijzing derhalve naar art. 440 Rv. dat den *deurwaarder* tot het doen van *beslag* aanwijst. Zoo begrepen het ook de Ministeriëele missives van 26 April 1867, 8 December en 31 December 1868, (Gemeentestem nos. 900 en 908), die te meer waarde hebben, naar mate hunne uitvaardiging het tijdstip der totstandkoming der Gemeentewet nadert. (Verg. ook Francken, Gemeentewet, blz. 633).

Mijne conclusie strekt derhalve tot vernietiging van het bestreden arrest, voor zoover het bewezen verklaarde feit daarbij strafbaar geoordeeld werd, alsmede van het vonnis der Arr.-Rechtbank te Amsterdam, voorzoover dit in dat opzicht werd bevestigd en voorts, dat de requirant van alle rechtsvervolging zal worden ontslagen.

De Hooge Raad, enz.:

Gehoord het verslag van den Raadsheer Segers;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi: (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat bij het bestreden arrest is bevestigd een vonnis der Arr.-Rechtbank te Amsterdam van 22 Mei 1913, waar wettig en overtuigend bewezen is verklaard, met requirants schuld daaraan: dat hij tusschen 25 Februari 1913 en 7 Maart 1913 te Amsterdam opzettelijk een blauw colbert costuum, een paar bretels en een leesboek getiteld „Gezondheidsleer en Liefde" zich bevindende in perceel da Costakade n°. 8, 1 hoog, op welke goederen op 25 Februari 1913 door den Ambtenaar beteekenaar der Plaatselijke Directe Belastingen te Amsterdam W. A., ten verzoeke van C. T. K., Gemeente-ontvanger te Amsterdam uit krachte van het door genoemden gemeente-ontvanger als zoodanig op 9 December 1912 in executorialen vorm uitgevaardigd dwangbevel, hetwelk op 12 December 1912 door den Kantonrechter te Amsterdam was executoir verklaard, en welk dwangbevel door voormelden Ambtenaar-beteekenaar bij behoorlijk geregistreerd exploit van 14 December 1912, aan hem, beklaagde, was beteekend, met bevel tot betaling, terwijl op voormelden datum (25 Februari 1913) aan hem, beklaagde, door meergenoemden ambtenaar-beteekenaar bij herhaling bevel was gedaan om dadelijk aan den inhoud van het voormelde dwangbevel te voldoen, met inachtneming der voorgeschreven wettelijke formulieren in voormeld perceel executoriaal beslag was gelegd, welk beslag op 7 Maart 1913 nog niet was opgeheven, aan het krachtens de wet daarop gelegd beslag heeft onttrokken, door opzettelijk voormeld blauw colbert costuum aan te trekken en met het paar bretels te gaan dragen en een en ander met voormeld boek uit dat perceel te verwijderen, terwijl een en ander op den dag van den verkoop niet aanwezig was;

dat dit bewezen verklaarde is gequalificeerd en deswege strat is opgelegd, gelijk hierboven is vermeld;

O. dat volgens het middel van cassatie, zooals dit mondeling is toegelicht, het bewezen verklaarde feit niet strafbaar zou zijn, wijl het den 25sten Februari 1913, door den Ambtenaar-beteekenaar der plaatselijke directe belastingen te Amsterdam gelegd beslag niet zou zijn een behoorlijk gelegd beslag, daar zulk een ambtenaar de bevoegdheid mist om goederen in beslag te nemen;

O. hieromtrent:

dat volgens art. 260 der Gemeentewet voor de invordering der plaatselijke belastingen zullen gelden de regelen bij de wet op de invordering van 's Rijks

directe belastingen gesteld of te stellen „ten aanzien der waarschuwing en aanmaning van den belastingschuldige, der inlegering bij en van het dwangbevel tegen hem";

dat tot die regelen echter niet behooren de bepalingen betrekking hebbende tot de bevoegdheid der deurwaarders van 's Rijks belastingen, hetgeen niet alleen volgt uit den tekst van art. 260, dat van dit onderwerp niet rept, maar ook uit de memorie van toelichting van het Ontwerp-Gemeentewet, waarin tot toelichting van de artt. 258 en 259 van het Ontwerp (thans 259 en 260 der wet) wordt gezegd, dat met de bepalingen, die van toepassing worden verklaard, zijn bedoeld de artt. 13—19, 21 tot 23 der wet van 22 Mei 1845 (S. 22) en de wet van 1 Juni 1850 (S. 26), doch waarin van art. 20 van eerstbedoelde wet, dat de bevoegdheid dier deurwaarders regeld, *niet* wordt gesproken;

dat derhalve ten deze toepasselijk zijn, voor zooverre niet anders is bepaald, de voorschriften van het gemeene recht, speciaal van art. 440 Rv., volgens hetwelk executoriaal beslag geschiedt bij exploit van den deurwaarder, die houder is „van het stuk, dat ten uitvoer moet worden gelegd";

dat met dit „stuk" in het onderhavig geval is te verstaan het door den Gemeenteontvanger uitgevaardigd dwangbevel, hetwelk ingevolge het krachtens art. 260 der Gemeentewet ten deze toepasselijke art. 14 der wet van 22 Mei 1845 (S. 22) medebrengt het recht van parate executie, — d. i. het recht om de roerende en onroerende goederen der schuldenaars zonder vonnis aan te tasten en dat ingevolge het 2de lid van dat artikel ten uitvoer wordt gelegd op de wijze, bij het Wetb. van B. Rv. ten aanzien van de tenuitvoerlegging van vonnissen en authentieke acten voorgeschreven, terwijl art. 440 voornoemd onder „deurwaarder" verstaat den in art. 1 van het K. B. van 14 September 1838 (S. 36) vastgestelde Reglement n°. IV op de Organisatie en de dienst der deurwaarders en verdere rechtsbedienden bedoelden ambtenaar;

dat nu voorzeker in art. 261 Gemeentewet wordt bepaald, dat de beteekening van stukken betreffende vervolging ter invordering van plaatselijke belastingen geschiedt door een Ambtenaar daartoe door B. en W. aan te wijzen, doch dat het leggen van een beslag ter uitvoering van een dwangbevel kwalijk is te rangschikken onder het beteekenen van stukken;

dat deze opvatting steun vindt in de boven reeds vermelde memorie van toelichting op het Ontwerp-Gemeentewet, waarin de Regeering niet alleen naar aanleiding der voorgestelde artt. 258 en 259 (thans artt. 259 en 260 der wet) verklaarde, dat de bij de wet van 29 April 1819 voorgeschreven wijze van vervolging geen verandering zou ondergaan, maar tot toelichting van art. 260 (thans behoudens eene kleine wijziging art. 261 der wet) nog vermeldde, dat op voorbeeld der 2de zinsnede van art. 2 der wet van 29 April 1819 (S. 15) een gemeente-ambtenaar met de beteekening der stukken belast werd;

dat deze wet van 29 April 1819 in art. 4 voorschreef, dat ter executie van het afgegeven dwangbevel zou worden geprocedeerd op den voet en wijze, zooals bij de wetten over de manier van procedeeren in civiele zaken is of nader bepaald zou worden, waardoor uitdrukkelijk het gemeene recht, zooals dit eerst in den Code de Procédure Civile en later in het Wetb. van B. Rv. is geregeld, toepasselijk werd verklaard;

dat nu wel in art. 2, 2de lid dierzelfde wet bepaald werd, dat vóór dat een dwangbevel zou worden afgegeven de ontvanger, gaarder of pachter der belasting tweemaal aan de woonplaats van den gebrekigen belastingschuldige eene schriftelijke sommatie zou doen bezorgen „door een bode of bediende van het plaatselijk bestuur te dien einde door hetzelve speciaal gecommitteerd", maar dat door dit voorschrift betrekking hebbende op iets dat vóór het afgeven van het dwangbevel moest geschieden geen inbreuk werd gemaakt op het gemeene recht volgens hetwelk deurwaarders waren belast met de executie van vonnissen en daarmede gelijk te stellen stukken;

dat nu voorzeker de bevoegdheid van den in art. 261 der Gemeentewet bedoelden Ambtenaar ruimer is dan die van den in gezegd art. 2, 2de lid bedoelden bode, wijl hij *alle* stukken betreffende vervolging ter invordering van plaatselijke belastingen kan beteekenen, doch dat zijne bevoegdheid toch beperkt blijft tot het beteekenen dier stukken en dan ook in dat

artikel, in tegenstelling van art. 20 der wet van 22 Mei 1845 (S. 22), waar de bevoegdheid der deurwaarders van 's Rijks belastingen wordt geregeld, geenszins sprake is van „alle exploiten en acten betreffende de vervolging voor de invordering der directe belastingen";

dat uit het bovenstaande volgt, dat het in de introductieve dagvaarding bedoeld beslag gelegd door W. A., van wien enkel is gebleken, dat hij is Ambtenaar-beteekenaar der Plaatselijke Directe Belastingen te Amsterdam niet kan worden beschouwd als een „krachtens de wet" gelegd beslag, gelijk art. 198 Sr. op het oog heeft;

dat het cassatiemiddel derhalve gegrond is en requirant, waar het bewezen verklaarde feit noch in het toegepaste art. 198 Sr. noch in eenige andere wet of wettelijke verordening strafbaar is gesteld, deswege niet had mogen zijn veroordeeld;

Vernietigt het arrest van het Gerechtshof te Amsterdam den 26sten Juli 1913 in deze zaak gewezen, doch alleen voor zooverre daarbij bevestigd is het vonnis der Arr.-Rechtbank te Amsterdam van 22 Mei 1913 ten opzichte van de aan het bewezen verklaarde feit gegeven qualificatie, de aanhaling van het daarop toegepaste art. 198 Sr., de opgelegde straf en de bevolen teruggaat van een colbert costuum en paar bretels aan T.;

En te dien aanzien rechtdoende krachtens art. 105 R. O.;

Gezien art. 219 Sv.;

Vernietigt mede in voormeld opzicht het bovenbedoeld vonnis der Arr.-Rechtbank te Amsterdam;

Verklaart het bewezen verklaarde niet strafbaar, en ontslaat den requirant te dier zake van alle rechtsvervolging;

Beveelt de teruggave van een colbert costuum en een paar bretels S. v. O. 365 aan K. W. te Amsterdam bij wien die voorwerpen in beslag zijn genomen.

(Ned. Jur.)

—

29 *December* 1913. ARREST van den Hoogen Raad.

Het jachtrecht op zekeren grond is onafscheidelijk verbonden aan ieder deel van den grond; het recht des mede-eigenaars om ook dat genot van den grond te hebben, strekt zich derhalve niet over deszelfs geheele uitgestrektheid, zoodat die mede-eigenaar in den zin van art. 2 Jachtwet ten aanzien van den gemeenschappelijk bezeten grond is jachtgerechtigde.

Ieder derde, die in gezelschap van dien mede-eigenaar den grond bejaagt, behoeft derhalve ingevolge art. 2, 2de lid der Jachtwet niet voorzien te zijn van het schriftelijk bewijs van vergunning, als vereischt ingevolge art. 2, 1ste lid Jachtwet

(Jachtwet art. 2.)

Voorzitter:
Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden: Mrs. J. A. A. Bosch, A. Fentener van Vlissingen, C. O. Segers en H. M. A. Savelberg.

A. E., arbeider, geboren te Kollumerland en Nieuwkruisland, wonende te Beilen, requirant van cassatie voor zoover hij daarbij is veroordeeld tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Assen van 18 Augustus 1913, waarbij werd bekrachtigd een bij verstek gewezen vonnis van den 5 Februari 1913, bij hetwelk in hooger beroep, met gedeeltelijke vrijspraak en met vernietiging van een vonnis van den Kantonrechter te Hoogeveen van den 25sten November 1912, de requirant werd schuldig verklaard aan „het bejagen van eens anders grond, zonder voorzien te zijn van een schriftelijk bewijs van vergunning van den eigenaar of rechthebbende", en met toepassing van de artt. 2 en 40 der Jachtwet en art. 23 Sr. werd veroordeeld tot eene geldboete van één gulden en één dag vervangende hechtenis.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Tak.

Bij vonnis van den Kantonrechter te Hoogeveen van 25 November 1912 werd requirant, met gedeeltelijke bewezenverklaring van de aanklacht van het bejagen van eens anders grond zonder voorzien te zijn van een schriftelijk bewijs van vergunning van den eigenaar of rechthebbende, ontslagen van rechtsvervolging op grond, dat hij gejaagd had in gezelschap van den mede-eigenaar en rechthebbende. De Arr.-Rechtbank te Assen kon zich in hooger beroep met de opvatting des Kantonrechters niet vereenigen en verklaarde bij vonnis van 3 Februari jl. requirant schuldig aan bovengenoemde overtreding,

terwijl dit vonnis na gedaan verzet bekrachtigd werd bij vonnis van 18 Augustus 1913. Op 20 Augustus jl. voorzag requirant zich tegen laatstgemelde uitspraak van cassatie, bij tijdig ingediende memorie als middel stellend: „Schending van art. 2 der Jachtwet".

Ik kan mij met dit middel uitstekend vereenigen. Door Uw Raad toch werd bij arrest van 28 April 1913 *) W. 9503 beslist dat, waar het jachtrecht op zekeren grond onafscheidelijk verbonden is aan ieder deel van den grond en dus des mede-eigenaars recht om ook dat genot van den grond te hebben zich uitstrekt over deszelfs geheele uitgestrektheid, wanneer de mede-eigendom vaststaat, die mede-eigenaar in den zin van art. 2 der Jachtwet ten aanzien van den gemeenschappelijk bezeten grond is jachtrechthebbende. De mede-eigendom nu is uitdrukkelijk vastgesteld, terwijl bovendien feitelijk vaststaat, dat requirant het jachtveld afjoeg in gezelschap van den mede-eigenaar. Toets ik nu deze feiten aan de bepaling van art. 2 der Jachtwet, dan wil het mij voorkomen, dat de Arr.-Rechtbank te Assen te ver gaat, wanneer zij voor straffeloosheid de tegenwoordigheid van *alle* mede-eigenaren of rechthebbenden vordert. Ik kan dien eisch hetzij in de Jachtwet of in Uw boven aangehaald arrest niet lezen en geloof, dat de daad van requirant onder de omstandigheden, die feitelijk vaststaan, eene straffelooze is.

Ik concludeer mitsdien tot vernietiging van de vonnissen van de Arr.-Rechtbank te Assen van 18 Augustus en 3 Februari jl., voor zoover het bewezen verklaard en gequalificeerd feit strafbaar is geoordeeld en deswege straf is opgelegd en tot ontslag van alle rechtsvervolging van den requirant wegens niet-strafbaarheid van dat feit.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Bosch;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie: (zie conclusie adv.-gen.);

O. dat bij het bekrachtigde vonnis in overeenstemming met de aanklacht ten laste van den requirant is bewezen verklaard, dat hij op 2 October 1912, door met een geweer in jagende houding te loopen heeft gejaagd in het jachtveld te Ovelte, Westerbork, op een perceel grond toebehoorende aan R. S. en J. H., in gezelschap van J. H. zonder te zijn voorzien van een schriftelijk bewijs om dien grond te mogen bejagen;

dat die feiten bij het bekrachtigde vonnis zijn gequalificeerd en te dier zake straf is opgelegd als aan het hoofd van dit arrest is vermeld;

O. dat tot toelichting van het tegen deze beslissing gerichte middel is aangevoerd, dat J. H., in wiens gezelschap de requirant jagende was, als mede-eigenaar van den grond waarop gejaagd werd, ten opzichte van dien grond was jachtrechthebbende in den zin van art. 2 der Jachtwet, zoodat de tweede alinea van dat artikel op den requirant toepasselijk was en hij had moeten zijn ontslagen van alle rechtsvervolging;

O. dat uit wat bewezen werd verklaard blijkt, dat de feitelijke voorstelling van den requirant is juist en dit vooropgesteld het middel is gegrond;

dat toch het jachtrecht op zekeren grond onafscheidelijk is verbonden aan ieder deel van den grond en dus des mede-eigenaars recht om ook dat genot van den grond te hebben zich uitstrekt over deszelfs geheele uitgestrektheid, zoodat die mede-eigenaar in den zin van art. 2 der Jachtwet ten aanzien van den gemeenschappelijk bezeten grond is jachtgerechtigde;

dat derhalve krachtens de tweede alinea van gezegd art. 2 ieder derde in gezelschap van den mede-eigenaar dien grond mag bejagen zonder voorzien te zijn van het schriftelijk bewijs van vergunning bedoeld in de eerste alinea van dat artikel;

dat hieraan niet in den weg staat, dat ook de andere mede-eigenaren zijn gerechtigd tot de jacht op den grond, daar de Jachtwet voor de toepasselijkheid harer even aangehaalde bepaling slechts eischt, dat zij gejaagd in gezelschap van iemand, die als eigenaar of rechthebbende bevoegd is tot de jacht op het terrein over zijn geheele uitgestrektheid, niet dat hij is de eenige eigenaar of rechthebbende;

O. dat mitsdien de Rechtbank, rechtdoende op des requirants verzet, met vernietiging van het bij verstek gewezen vonnis voor zoover daarbij de bewezen verklaarde feiten strafbaar waren geacht, deze waren gequalificeerd en te dier zake straf was

opgelegd, den requirant had behooren te ontslaan van alle rechtsvervolging en door dit niet te doen heeft geschonden art. 2 der Jachtwet, zoodat haar vonnis behoort te worden vernietigd;

Vernietigt het vonnis der Arr.-Rechtbank te Assen van den 18den Augustus 1913, voor zoover daarbij het verstek-vonnis oók ten aanzien van de hierboven genoemde punten is bekrachtigd;

Rechtdoende ten principale krachtens art. 105 R. O.;

Vernietigt het vonnis derzelfde Rechtbank van den 3den Februari 1913, voor zoover de bij dat vonnis bewezen verklaarde feiten strafbaar zijn geoordeeld, zijn gequalificeerd en te dier zake straf is opgelegd;

Verklaart de bewezen verklaarde feiten niet strafbaar;

Ontslaat den requirant van alle rechtsvervolging.

(Ned. Jur.)

—

31 *December* 1913. WET, tot vaststelling van het *eerste* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1914. S. 451.

Bij deze wet wordt het Iste hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1914, betreffende het *Huis der Koningin*, vastgesteld als volgt:

Art. 1. Inkomen van de Koningin	*f* 600,000
Art. 2. Inkomen van de Koningin-Weduwe	„ 150,000
Art. 3. Onderhoud der Koninklijke paleizen	„ 50,000
Art. 4. Verbouw en bijbouw in en aan het Koninklijk zomerverblijf *het Loo* en verplaatsing en vervanging van bijgebouwen, met de voorbereiding van de hiertoe betrekkelijke plannen en werkzaamheden en de uitvoering er van	„ 85,000
Art. 5. Bouw van een automobielengarage met overdekte waschplaats, reparatielokaal, kleedkamers, magazijn en verder toebehooren bij de stallen van het Koninklijk zomerverblijf Het Loo	„ 20,000
	f 905,000

—

31 *December* 1913. WET, tot verhooging van het *eerste* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912. S. 452.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd, ten gevolge waarvan het eindcijfer van het hoofdstuk gelijkelijk verhoogd wordt met *f* 31,110.25⁵.

—

31 *December* 1913. WET, tot vaststelling van het *zevende* hoofdstuk *A* der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1914. S. 453.

Bij deze wet wordt het VIIde hoofdstuk *A* der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1914, betreffende de *Nationale Schuld*, vastgesteld als volgt:

1e Afd.: Interesten enz. . .	*f* 32,446,612.80
2e Afd.: Amortisatie en aflossing van rentegevende Nationale Schuld.	6,121,500.—
3e Afd.: Onvoorziene uitgaven.	25,000.—
	f 38,593,112.80

—

31 *December* 1914. WET, tot regeling van de ontvangsten en uitgaven van het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren voor het jaar 1914. S. 454.

Bij art. 1 dezer wet wordt de begrooting vastgesteld als volgt:

Art. I. Aanvangstraktementen van den directeur en van de ambtenaren en bedienden, toelage aan den kamerbewaarder-concierge als abonnement voor het schoonhouden der lokalen, belooning van een vaste-knecht voor het stoken en onderhouden van den heetwaterverwarmingsketel, benevens beloningen voor schrijf- en rekenwerk van tijdelijk bij het fonds werkzaam gestelde personen . .	*f* 33,257.—
Art. Ibis. Traktementsverhoogingen in den thans bekleeden rang in vorige jaren toegekend en krachtens de periodieke traktementsregeling of anderszins nog toe te kennen in den loop van het begrootingsjaar aan den directeur en aan de verder in artikel I bedoelde ambtenaren en bedienden	9,137.50
Art. II. Bureel- en lokaalbehoeften, drukwerk en aankoop van boeken	7,000.—
Art. III. Toelagen en presentiegelden voor commissarissen . .	2,400.—
Art. IV. Reis- en verblijfkosten van commissarissen, van den directeur en van de ambtenaren en bedienden.	500.—

Art. V. Aandeel van het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in de toelagen en presentiegelden van de leden van den Burgerlijken Pensioenraad . . . . . *f* 950.—

Art. VI. Onderhoud, assurantiepremie en bewakingskosten door de gemeentebrandweer van het gebouw, waarin de bureelen zijn gevestigd en onderhoud van den tuin achter dat gebouw, benevens toelage van een bouwkundige, belast met het toezicht over het gebouw . . . . . 2,000.—

Art. VII. Pensioenen van weduwen en weezen van burgerlijke ambtenaren over 1914 en afgesloten dienstjaren . . . . . 1,736,000.—

Art. VIII. Pensioenen van weduwen en weezen van onderwijzers over 1914 en afgesloten dienstjaren . . . . . 271,600.—

Art. IX. Aankoop van inschrijvingen op de Grootboeken van de Nationale Schuld, van effecten en van andere geldswaardige papieren, beleggingen in schuldvorderingen door hypotheek gewaarborgd, alsmede alle met dien aankoop en die beleggingen in verband staande uitgaven . . . 3,449,805.50

Art. X. Restitutie van ingehouden bijdragen, bedoeld bij het 5de lid van artikel 17 der Weduwenwet voor de ambtenaren 1890 en bij het 8ste lid van artikel 21 der Weduwenwet voor de onderwijzers 1905. . . . . 3,000.—

Art. XI. Aankoop van perceelen, welke het gebouw van het fonds belenden en verbouwing van een of meer dier perceelen tot uitbreiding van de bureau's, alsmede alle met den aankoop en de verbouwing in verband staande uitgaven . . . . . 50,000.—

Art. XII. Onvoorziene uitgaven . . . . . 2,000.—

en alzoo tot een bedrag van *vijf millioen vijfhonderd zeven en zestig duizend zeshonderd vijftig gulden. f* 5,567,650.—

Bij de artt. 2, 3 en 4 worden de middelen tot dekking, overschrijving en betaling van onvoorziene uitgaven geregeld.

—

31 *December* 1913. WET, tot regeling van de ontvangsten en uitgaven van het Weduwen- en weezenfonds voor militairen en gepensionneerde militairen der Landmacht voor het dienstjaar 1914. S. 455.

—

31 *December* 1914. WET, tot regeling van de ontvangsten en uitgaven van het Weduwen- en wezenfonds voor militairen en gepensionneerde militairen der Zeemacht voor het dienstjaar 1914. S. 456.

—

31 *December* 1914. WET, tot wijziging en verhooging van het *zevende* hoofdstuk *B* der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912. S. 457.

Bij deze wet wordt de omschrijving van een artikel gewijzigd en worden eenige artikelen verhoogd en verminderd.

Ten gevolge van deze verhoogingen en verminderingen wordt het totaal der IIde afdeeling *verhoogd* met *f* 2735.02, dat der Vde afdeeling *verhoogd* met *f* 30,014.83½, dat der VIIIste afdeeling *verminderd* met *f* 32,749.85½ en dat der IXde afdeeling en het eindcijfer van het hoofdstuk *verhoogd* met *f* 4,196,046.47.

—

31 *December* 1914. WET, tot verhooging van de begrooting van uitgaven van het Fonds voor de uitvoering van de Tiendwet 1907 (*Staatsblad* n°. 222), voor het dienstjaar 1912. S. 458.

—

31 *December* 1913. WET, tot vaststelling van de begrooting van uitgaven van het Fonds voor de uitvoering van de Tiendwet 1907 (*Staatsblad* n°. 222), voor het dienstjaar 1914. S. 459.

Bij art. 1 dezer wet wordt de begrooting van uitgaven van het Fonds voor de uitvoering van de Tiendwet 1907 (*Staatsblad* n°. 222) voor den dienst van 1914 vastgesteld op *f* 8,685,500.—.

Bij art. 2, 3 en 4 worden de middelen tot dekking, overschrijving en betaling van onvoorziene uitgaven geregeld.

—

31 *December* 1913. WET, houdende aanvulling en nadere verhooging van het *zesde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 460.

Bij deze wet wordt een artikel ingevoegd.

Ten gevolge van voorschreven invoeging

worden het totaal van de Vde onderafdeeling der 1ste afdeeling van genoemde begrooting, het totaal der 1ste afdeeling en het eindcijfer van het VIde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1913 verhoogd met *f* 30,000.

Voorts wordt in artikel 2 der wet van den 17den Maart 1913 (*Staatsblad* n°. 98) tot vaststelling van het VIde hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor 1913 (Departement van Marine) tusschen de artikelen „60" en „63" ingevoegd artikel „60*a*".

—

31 *December* 1913. WET, houdende afwijking van de bepalingen der wet van 18 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 109) tot regeling der pensioenen van de mindere geëmployeerden enz., op daggeld werkzaam bij de inrichtingen van 's Rijks zee- en landmacht, ten behoeve van mindere geëmployeerden enz. op daggeld werkzaam bij 's Rijks werf te *Amsterdam*, die, in verband met de voorgenomen opheffing van die werf als inrichting van aanbouw en herstelling, zijn of zullen worden ontslagen ter zake van maatregel van bestuur. S. 461.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de billijkheid is gebleken af te wijken van de bepalingen der wet van 18 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 109), tot regeling der pensioenen van de mindere geëmployeerden, werklieden en bedienden, op daggeld werkzaam bij inrichtingen van 's Rijks zee- en landmacht, gewijzigd bij de wetten van 21 Maart 1896 (*Staatsblad* n°. 50), 9 April 1897 (*Staatsblad* n°. 83) en 11 Juli 1904 (*Staatsblad* n°. 134), ten behoeve van mindere geëmployeerden, werklieden en bedienden op daggeld, werkzaam bij 's Rijks werf te *Amsterdam*, die, in verband met de voorgenomen opheffing van die werf als inrichting van aanbouw en herstelling zijn of zullen worden ontslagen ter zake van maatregel van bestuur;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Met afwijking van het bepaalde in artikel 2, sub *a*, der wet van 18 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 109) wordt door mindere geëmployeerden, werklieden en bedienden op daggeld werkzaam bij 's Rijks werf te *Amsterdam*, daaronder begrepen het personeel der Rijkswerkvaartuigen, die, in verband met de voorgenomen opheffing van die werf als inrichting van aanbouw en herstelling, zijn of zullen worden ontslagen de aanspraak op pensioen verkregen „ter zake van *vijf en vijftigjarigen* ouderdom, mits de belanghebbende eenen diensttijd van ten minste vijftien jaren kan doen gelden".

2. Met afwijking van het bepaalde in artikel 6 der wet van 18 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 109), wordt voor het personeel, bedoeld in artikel 1 dezer wet, het navolgende bepaald:

„Het pensioen ter zake van *vijf en vijftigjarigen ouderdom*, bedoeld in artikel 1 dezer wet, wordt vastgesteld, voor ieder jaar dienst, op één driehonderd vijftigste van het loon, dat door den belanghebbende is genoten in de vijf voor hem gunstigste der laatste tien dienstjaren."

„Niet meer dan *vijf en dertig* jaren dienst komen in berekening."

„Ingeval het pensioen, in dit artikel bedoeld, minder dan *honderd en vijftig gulden* zou moeten bedragen, wordt het op die som bepaald."

3. Met afwijking van het bepaalde in artikel 10 der wet van 18 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 109), wordt voor het personeel, bedoeld in artikel 1 dezer wet, het navolgende bepaald:

„Aan de mindere geëmployeerden, werklieden of bedienden, die reeds in het genot zijn van Rijkspensioen, wordt, wanneer zij ingevolge artikel 1 dezer wet aanspraak hebben op pensioen ter zake van *vijf en vijftigjarigen* ouderdom gepaard met eenen diensttijd van ten minste vijftien jaren, voor de diensten na hunne pensionneering bewezen, toegekend een afzonderlijk pensioen, berekend overeenkomstig artikel 2 dezer wet, doch, met weglating der bepaling omtrent het minimum van het pensioenbedrag."

4. De bepalingen van de wet van 18 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 109), gewijzigd bij de wetten van 21 Maart 1896 (*Staatsblad* n°. 50), 9 April 1897 (*Staatsblad* n°. 83) en 11 Juli 1904 (*Staatsblad* n°. 134), blijven, voor zoover daarvan niet bij de artikelen 1, 2 en 3 dezer wet wordt afgeweken, van toepassing op de krachtens deze wet te verleenen pensioenen.

5. Deze wet wordt geacht te zijn in werking getreden met den *Eersten Juli* 1913.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 31sten December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Marine,

(*get.*) J. J. RAMBONNET.

(*Uitgeg.* 14 *Jan.* 1914.)

—

31 *December* 1913. WET, houdende nadere wijziging van het *zesde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912. S. 462.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd en verminderd.

Ten gevolge van deze verhoogingen en verminderingen wordt het totaal der Iste onderafdeeling van de Iste afdeeling verminderd met *f* 9000; dat der IIde onderafdeeling van die afdeeling verminderd met *f* 141,525; dat der IIIde onderafdeeling van die afdeeling verhoogd met *f* 8100; dat der IVde onderafdeeling van die afdeeling verminderd met *f* 2000 en dat der Vde onderafdeeling dier afdeeling verhoogd met *f* 30,500, terwijl het totaal van de 1e afdeeling wordt verminderd met *f* 113,925.

Het totaal van de Iste onderafdeeling der 2de afdeeling wordt verhoogd met *f* 109,025 en dat der IIIde onderafdeeling van die afdeeling met *f* 4900, terwijl het totaal der 2de afdeeling wordt verhoogd met *f* 113,925.

—

31 *December* 1913. WET, tot nadere wijziging van het *achtste* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912. S. 463.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd en verminderd en wordt de omschrijving van een artikel gewijzigd.

Ten gevolge van die verhoogingen en verminderingen worden de totalen van de *artikelen* 59 en 178 van meergemelde begrooting respectievelijk gebracht op *f* 22,350 en *f* 1,021,100, en ondergaan de totalen van de hierna genoemde afdeelingen dier begrooting de wijzigingen, daarbij aangewezen:

de	IIde	Afd.	wordt	*verhoogd* met *f*	1,000
„	IVde	„	„	*verminderd* „	33,500
„	Vde	„	„	*verhoogd* „	34,000
„	VIde	„	„	„ „	56,200
„	VIIde	„	„	„ „	38,500
„	VIIIste	„	„	„ „	4,500
„	IXde	„	„	*verminderd* „	30,000
„	Xde	„	„	*verhoogd* „	12
„	XIde	„	„	*verminderd* „	94,000
„	XIIde	„	„	„ „	9,600
„	XIIIde	„	„	*verhoogd* „	4,800
„	XVde	„	„	*verminderd* „	42,000
„	XVIIIde	„	„	*verhoogd* „	9,000
„	XXIste	„	„	*verminderd* „	4,912
en de	XXIIste	„	„	*verhoogd* „	66,000.

—

31 *December* 1913. WET, tot aanwijzing van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie als Staatsbedrijf. S. 464.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, den tak van Staatsdienst, omvattende de posterijen, de telegrafie en telefonie aan te wijzen als Staatsbedrijf in den zin der wet van 16 Februari 1912 (*Staatsblad* no. 85);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. De tak van Staatsdienst, omvattende de posterijen, de telegrafie en telefonie wordt, voor zooveel betreft het dienstjaar 1915 en volgende dienstjaren, aangewezen als Staatsbedrijf in den zin der wet van 16 Februari 1912 (*Staatsblad* no. 85).

2. De uitgaven wegens werken of leveranties ten dienste van de posterijen, de telegrafie en telefonie, bedongen bij in 1914 aangegane contracten en waarvoor gelden op de begrooting voor 1914 zijn uitgetrokken, worden voor zoover de oplevering in 1915 mocht plaats hebben, gebracht ten laste van de begrooting van het in artikel 1 genoemde Staatsbedrijf voor 1915.

3. De in artikel 6 der wet van 16 Februari 1912 (*Staatsblad* no. 85) bedoelde schatting van de waarde der bezittingen van het in artikel 1 genoemde Staatsbedrijf op 1 Januari 1915 geschiedt door Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, (*get.*) C. LELY.

De Minister van Financiën,

(*get.*) BERTLING.

(*Uitgeg.* 22 *Jan.* 1914.)

—

31 *December* 1914. WET, tot wijziging van het *negende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912. S. 465.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd, verminderd en ingevoegd.

Ten gevolge hiervan wordt het totaal der IIde afdeeling *verhoogd* met *f* 284,000; dat der IVde afdeeling met *f* 5100 en *verminderd* het totaal der IIIde afdeeling met *f* 289,100.

—

31 *December* 1913. WET, tot aanvulling en verhooging van het *tiende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. (In 1912 betaalde premiën ingevolge artikel 48*a* der Tiendwet 1907, *Staatsblad* no. 222.) S. 466.

Bij deze wet wordt een artikel ingevoegd.

Ten gevolge van deze aanvulling wordt het totaal der IIde Afdeeling, alsmede het eindcijfer van voormeld hoofdstuk, verhoogd met *f* 3118.60.

Voorts wordt in artikel 2 van meergenoemd hoofdstuk tusschen de cijfers 53 en 54 ingevoegd „53*a*".

—

31 *December* 1913. WET, tot verhooging en wijziging van de begrooting der uitgaven van de Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1912. S. 467.

—

31 *December* 1913. WET, tot wijziging van het *vijfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting het dienstjaar 1912. S. 468.

Bij deze wet worden de volgende artikelen verhoogd:

Art. 69. Onderstand, kosten van vervoer, daaronder begrepen afhaling en begeleiding uit buitenlandsche of Nederlandsche gemeenten, verpleging en begrafenis van armen, bedoeld in art. 3 der wet van 16 December 1858 (*Staatsblad* nº. 84), van kracht gebleven volgens art. 16 der wet van 1 Juni 1870 (*Staatsblad* nº. 85), alsmede van buitenslands verblijvende of van daar in Nederland komende en gekomen armen, en van naar hunne buitenslands wonende ouders of verzorgers uit Nederland voortgeholpen minderjarige behoeftigen die Nederlander zijn, of — voor zoover zij in Duitschland, Zwitserland en Frankrijk gevestigd zijn — die, nadat zij de Nederlandsche nationaliteit hebben verloren, geene andere hebben verworven, en van toezicht op de verpleging van de uit het buitenland overgenomen hulpelooze minderjarigen; kosten voortvloeiende uit het overbrengen naar en de verpleging in gestichten voor krankzinnigen van arme krankzinnigen wier woonplaats in het Rijk niet is te vinden, en van kinderen, die van hunne tot zoodanige krankzinnigen behoorende moeders niet kunnen worden gescheiden, alsmede kleine toelagen voor zulke arme verpleegden bij ontslag uit die gestichten, en kosten van vervoer van zoodanige ontslagen verpleegden, zoo naar Nederlandsche gemeenten als naar buitenslands, benevens kosten van begrafenis van zulke arme krankzinnigen, met *f* 57,000.

Art. 95. Kosten voor aanbouw, onderhoud en verbetering, voor huur en lasten van gebouwen en terreinen, voor aankoop en overdracht van grond of gebouwen, voor onderhoud en aankoop van meubilair, voor aanvulling en uitbreiding der verzamelingen en hulpmiddelen voor het onderwijs, voor buitengewoon toezicht, voor reis- en verblijfkosten, voor personeele hulp en schrijfloonen, voor kleeding der bedienden, administratieve, huishoudelijke en andere uitgaven, met *f* 26,750.

Art. 156. Bijdrage aan de gemeenten in de kosten van haar lager onderwijs, ten gevolge van art. 48 der wet tot regeling van het lager onderwijs, zoomede tegemoetkoming aan gemeenten wegens verlies van die bijdrage, met *f* 50,000.

Art. 209. Pensioenen, daaronder begrepen uitkeeringen aan veroordeelde gepensionneerden bij ontslag uit de gevangenis of Rijkswerkinrichting en toelagen ingevolge het 2de lid van artikel 62 der wet tot regeling van het lager onderwijs, over 1912 en afgesloten dienstjaren, met *f* 115,000.

Wordt ingevoegd:

Art. 217*bis*. Bijdrage ter aanvulling van de middelen tot dekking van de uitgaven der Algemeene Landsdrukkerij over 1910 . *f* 132,700.

De volgende artikelen worden verminderd:

Art. 44. Schadeloosstellingen, subsidiën en verdere uitgaven tot wering van epidemische en besmettelijke ziekten, daaronder begrepen de gevolgen van verwonding door dolle dieren bij menschen, kosten van begraving van in 's Rijks ziekenbarakken aan besmettelijke ziekten overleden personen, die metterwoon in eene andere gemeente gevestigd waren; kosten voortvloeiende uit de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* nº. 35), alsmede bevordering der koepokinenting, met *f* 71,480.

Art. 51. Voeding en verpleging van de inwonende leerlingen, beambten en bedienden van de Rijkskweekscholen voor vroedvrouwen, alsmede van het personeel en de verpleegden in de kraaminrichtingen bij die scholen; kosten van begraving van in die kraaminrichtingen geboren en aldaar overleden kinderen; kosten van het onderwijs, aanbouw en onderhoud van de gebouwen en terreinen, aanschaffing en onderhoud van meubelen, leermiddelen en instrumenten, verwarming, verlichting en verdere uitgaven, met *f* 28,070.

Art. 120. Subsidie ten behoeve van de Nederlandsche school voor nijverheid en handel en van de textielschool te Enschedé, met *f* 10,000.

Art. 122. Subsidie ten behoeve van de Academie van Beeldende Kunsten en Technische Wetenschappen te Rotterdam, met *f* 25,000.

Art. 128. Subsidiën aan scholen van ambachtsonderwijs, met *f* 43,900.

Art. 147. Toelagen voor huisvesting en verpleging van kweekelingen, opgeleid bij de Rijkskweekscholen, met *f* 21,000.

Art. 149. Subsidiën voor kweekscholen tot opleiding van onderwijzers en onderwijzeressen, met *f* 45,000.

Art. 157. Bijdrage aan de gemeenten voor de kosten van haar lager onderwijs, te weinig genoten over 1910 ten gevolge van art. 48 der

wet tot regeling van het lager onderwijs, met *f* 35,000).

Art. 158. Bijdrage aan de gemeenten in de aan de onderwijzers uit te keeren belooning wegens het geven van herhalingsonderwijs, met *f* 20,000).

Art. 160. Bijdrage aan bijzondere scholen, ten gevolge van art. 59 der wet tot regeling van het lager onderwijs, voorschot op die bijdrage, zoomede tegemoetkoming aan besturen van zoodanige scholen wegens verlies van die bijdrage, met *f* 82,000.

Tengevolge van voorschreven verhoogingen, bijvoeging van een nieuw artikel en verminderingen worden de totalen der navolgende afdeelingen van het vijfde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912 gewijzigd, als volgt:

Verminderd:

Afdeeling III, met: *f* 42,550.
Afdeeling IV, met: *f* 52,150.
Afdeeling V, met: *f* 153,000.

Verhoogd:

Afdeeling VII, met: *f* 247,700).

—

31 *December* 1913. WET, tot toevoeging van de terreinen langs den *Nieuwen Waterweg* en het *Scheur*, thans deel uitmakende van de gemeenten *'s Gravenzande* en *Naaldwijk*, aan de gemeente *Rotterdam*. S. 469.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1912/1913, no. 265, 1—7; 1913/1914 no. 31, 1—2.

Hand. idem 1913/1914, *bladz.* 52—56, 58—71.

Hand. 1e *Kamer* 1913/1914, *bladz.* 31—33, 51, 52, 78—84.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de terreinen langs den Nieuwen Waterweg en het Scheur, thans deel uitmakende van de gemeenten 's-Gravenzande en Naaldwijk, bij de gemeente Rotterdam te voegen;

Gelet op art. 3 der Grondwet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

§ 1. *Toevoeging van deelen van de tegenwoordige gemeenten 's-Gravenzande en Naaldwijk aan de gemeente Rotterdam.*

Art. 1. Met ingang van 1 Januari 1914 zijn van de gemeente 's-Gravenzande en van de gemeente Naaldwijk de terreinen, liggende ten Zuiden van de grenzen omschreven in art. 2 en art. 3, van die gemeenten afgescheiden, en aan de gemeente Rotterdam toegevoegd.

Deze wet verstaat onder „Hoek van Holland" het krachtens haar aan de gemeente Rotterdam toe te voegen gebied.

2. De grens tusschen de verkleinde gemeente 's-Gravenzande en het aan de gemeente Rotterdam toegevoegde gebied loopt als volgt:

In zee loopt de grens in het verlengde van de hartlijn van hoofd D, behoorende tot de zeewerken van het Hoogheemraadschap van Delfland, en volgt daarna de hartlijn van genoemd hoofd tot het worteleinde.

Zij doorsnijdt dan in dezelfde richting voortgaande, het perceel kadastraal bekend gemeente 's-Gravenzande sectie N. no. 519 (zijnde de kunstmatige zeewering van Delfland en de Nieuwlandsche Slaperdijk met de daartusschen gelegen duingronden), tot waar zij ontmoet de scheiding tusschen de kadastrale perceelen nos. 519 en 476 derzelfde gemeente en sectie.

De scheiding tusschen de perceelen nos. 519 aan de eene en 476 met 521 aan de andere zijde, wordt in zuidwestelijke richting gevolgd tot het ontmoetingspunt van het in noordelijke richting verlengde van de scheiding tusschen de perceelen nos. 493 en 522, om vervolgens in zuidoostelijke richting te gaan langs deze lijn en verder langs de scheiding tusschen de perceelen nos. 493, 10, 538, 537, 540 en 539 aan de noordoostzijde en die der perceelen nos. 522, 43, 543, 546, 542 aan de zuidwestzijde tot den noordoostelijken hoek van laatstgenoemd perceel en van dit punt in een rechte lijn over den weg (perceel no. 64) naar het punt van samenkomst der perceelen nos. 64, 31 en 65.

Dan gaat de grens langs de scheiding tusschen de perceelen nos. 31, 32 en 33 aan de noordoostzijde en de nos. 65, 106 en 107 aan de zuidwestzijde naar het midden van de sloot of kreek, kadastraal bekend als no. 118 en volgt dit midden (met overgang van den Nieuwlandschen weg) en dat van de sloot of kreek, kadastraal bekend als no. 237 steeds in zuidoostelijke richting tot het midden van de zuidwaarts gelegen Binnenkolk van den Nieuwlandschen Molen, kadastraal bekend als no. 282.

Van dit punt gaat de grens in zuidwestelijke richting van langs het midden van genoemde Binnenkolk tot het midden van de Dominewatering, kadastraal bekend als no. 289 en verder eerst zuidoostwaarts, daarna zuidwestwaarts langs dit midden tot het midden van de binnenbermsloot van den Nieuwlandschen dijk. Van daar volgt de grens in oostelijke richting het midden van deze bermsloot, overeenkomende met de noordelijke grens van perceel sectie N. no. 470 tot

het punt waar dit slootmidden de verlengde richting ontmoet van de oostelijke grens van den Haakweg kadastraal bekend in sectie P n°. 180. Dan gaat de grens zuidwestwaarts langs de bedoelde richting over den Nieuwlandschen dijk en langs de oostelijke grens (halve sloot) van den Haakweg tot den zuidwestelijken hoek van het perceel n°. 410 in sectie P om daarna in zuidoostelijke richting te gaan tot aan den noordoosthoek van het perceel n°. 843 in sectie O, langs de scheiding tusschen de perceelen n°s. 410, 411, 46 in sectie P en 466, 461, 462, 463, 464, 465, 487, 488, 489, 591, 528, 592 in sectie O aan de noordoostzijde en de perceelen n°s. 74, 47, 48, 50, 52, 55, 57, 59, 61, 63 in sectie P en en n°s. 791 (Bonnendijk) 792, 795, 800, 803, 806, 811, 815, 820, 826, 831, 835, 839 en 843 in sectie O aan de zuidwestzijde.

Van den noordoosthoek van laatstgenoemd perceel gaat de grens in zuidwestelijke richting, de scheiding volgende tusschen de perceelen n°. 843 eenerzijds en de perceelen n°s. 972 en 971 van sectie O anderzijds, tot aan den zuidwesthoek van laatstgenoemd perceel.

Daarna volgt de grens in zuidoostelijke richting de scheiding tusschen de perceelen sectie O, n°s. 971, 972 en 851 aan de eene zijde en sectie O, n°. 852 aan de andere zijde en buigt dan in noordoostelijke richting om langs de scheiding tusschen de perceelen sectie O, n°s. 851 en 152 tot in het verlengde van de noordoostelijke scheiding tusschen de perceelen sectie O, n°s. 789 en 855 (Bonnendijk).

Van dit punt gaat de grens zuidoostwaarts, langs de laatstgenoemde scheiding en de wederzijdsche verlenging daarvan over perceel sectie O, n°. 852 en de westelijke kade langs de Nieuwe Vaart (of Nieuwe Water) naar het noordwestelijk boord dier vaart.

Eindelijk gaat de grens in noordoostelijke richting langs het genoemde boord der Nieuwe Vaart (of Nieuwe Water) tot de in noordwestelijke richting verlengde scheiding tusschen de perceelen n°s. 413 en 667 van sectie F der gemeente Naaldwijk, om daarna in deze richting zuidoostwaarts te gaan (over perceel n°. 790 van sectie O der gemeente 's-Gravenzande) tot in het midden van de Nieuwe Vaart (of Nieuwe Water) zijnde de grens tusschen de gemeenten 's-Gravenzande en Naaldwijk.

3. De grens tusschen de verkleinde gemeente Naaldwijk en het aan de gemeente Rotterdam toegevoegde gebied loopt als volgt:

Van uit het punt van samenkomst van het midden der Nieuwe Vaart (of Nieuwe Water) en de verlengde richting van de scheiding tusschen de perceelen n°s. 413 en 667 van sectie F der gemeente Naaldwijk, gaat de grens zuidoostwaarts langs dit verlengde, over perceel n°. 422 (van sectie F der gemeente Naaldwijk) en vervolgens langs de scheiding tusschen de perceelen van sectie F, n°s. 667 en 156 eenerzijds en 413 en 411 anderzijds tot den noordwestelijken kant van de binnenbermsloot (sectie F, n°. 157) langs den Oranjedijk, om langs dezen kant — welke wordt bepaald door de scheiding tusschen de perceelen kadastraal bekend in sectie F n°. 157 (de binnenbermsloot) eenerzijds en n°s. 411, 410, 409, 375, 324, 322, 321, 320 en 275 anderzijds — te loopen tot aan den Schenkeldijk, tegenover het meest zuidelijke punt van sectie F, n°. 278.

Van daar volgt de grens de verlengde richting zuidwestwaarts van den zuidoostkant der binnenbermsloot langs den Schenkeldijk — tot op de helft van de dijkskruin — alwaar deze richting ontmoet de bestaande gemeentegrens tusschen Naaldwijk en Maasland.

Van hier wordt gevolgd de bestaande grens tusschen deze gemeenten in zuidwestelijke richting.

§ 2. *Afwijking van de gemeentewet en andere voorzieningen in verband met de toevoeging van Hoek van Holland aan de gemeente Rotterdam.*

4. In afwijking van art. 4 der Gemeentewet, bestaat de Raad der gemeente Rotterdam uit 47 leden.

5. In afwijking van art. 5 der Gemeentewet, vormt in de gemeente Rotterdam het westelijk gelegen deel dier gemeente, niet aan het overige gebied dier gemeente aansluitende, een afzonderlijk kiesdistrict, waarin twee leden van den gemeenteraad worden gekozen.

6. In de verordening tot heffing van een hoofdelijken omslag of andere directe belasting naar het inkomen en in die tot heffing van opcenten op de hoofdsom der personeele belasting, kunnen voor Hoek van Holland en het overige deel der gemeente Rotterdam verschillende regels worden gesteld.

Behoudens de afwijking, die het verschil in levensstandaard noodig mocht maken ten aanzien van de som waarmede het geschat of afgeleid inkomen verminderd wordt en behoudens de afwijking, die bij de regeling der stijging van opcenten op de hoofdsom der personeele belasting boven 50 het verschil in huurwaarde mocht medebrengen, mogen de in het eerste lid bedoelde verschillen slechts

in het voordeel zijn van de inwoners van Hoek van Holland.

7. Voor Hoek van Holland wordt eene afzonderlijke lijst opgemaakt, de inwoners aanwijzende, die tot het kiezen van leden van de Tweede Kamer, van de Provinciale Staten en van den Gemeenteraad bevoegd zijn.

8. Hoek van Holland blijft voor de verkiezing van leden der Tweede Kamer der Staten-Generaal behooren bij het kiesdistrict Loosduinen, en voor de verkiezing van leden der Provinciale Staten bij het kiesdistrict Vlaardingen.

In de tabel bedoeld in art. 127 der Kieswet, wordt in de aanwijzing van den omvang van het kiesdistrict Loosduinen achter „'s Gravenzande" ingevoegd „Rotterdam (Hoek van Holland)".

In de tabel A. bedoeld in art. 1 der wet van 5 November 1852 (*Staatsblad* nº. 197), houdende regeling van de verdeeling der Provinciën in kiesdistricten, sedert gewijzigd, wordt in de aanwijzing van den omvang van het kiesdistrict Vlaardingen achter „'s-Gravesande" ingevoegd „Rotterdam (Hoek van Holland)".

9. In de tabel, bedoeld in de artikelen 1 en 2 der Kieswet, wordt gelezen in plaats van „Rotterdam (behalve Kralingsche Veer en Charlois)": „Rotterdam (behalve Kralingsche Veer, Charlois en Hoek van Holland)";

achter 's-Gravenzande: „Rotterdam (het deel van Hoek van Holland vroeger 's-Gravenzande)" met invulling van „idem" in elk der vier kolommen;

achter Naaldwijk: „Rotterdam (het deel van Hoek van Holland vroeger Naaldwijk)" met invulling van „idem" in elk der vier kolommen.

10. Er zal te Hoek van Holland een hulpsecretarie zijn.

Op die secretarie worden ten behoeve van Hoek van Holland afzonderlijke bevolkingsregisters en registers van den burgerlijken stand gehouden.

In of vóór die secretarie zullen ten behoeve van Hoek van Holland alle handelingen kunnen worden verricht welke volgens wetten, algemeene maatregelen van bestuur, provinciale verordeningen en gemeenteverordeningen in of vóór het huis der gemeente of ter gemeentesecretarie moeten plaats hebben.

Met name voor het doen van huwelijksafkondigingen en het sluiten van een huwelijk wordt die hulpsecretarie geacht deel van het gemeentehuis uit te maken.

11. De Burgemeester is onder zijne verantwoordelijkheid en behoudens de beperkingen welke door Ons mochten worden gesteld, bevoegd in Hoek van Holland met de hem opgedragen uitvoering van wetten, algemeene maatregelen van bestuur, provinciale verordeningen en gemeente-verordeningen, een door hem aan te wijzen ambtenaar te belasten. Deze kan, in afwijking van het in art. 149 der Gemeentewet bepaalde, ambtenaar van den burgerlijken stand zijn en tevens commissaris van politie.

De opgave van candidaten ten behoeve van eene verkiezing van raadsleden in het kiesdistrict Hoek van Holland, geschiedt op de hulpsecretarie te Hoek van Holland bij den ambtenaar, daarvoor door den Burgemeester aangewezen.

Wijst het gemeentebestuur als plaats voor een verhoor de hulp-secretarie in Hoek van Holland aan, dan is het bevoegd een of meer ambtenaren met het houden van dat verhoor te belasten, ook wanneer in wet of verordening een verhoor wordt voorgeschreven ten overstaan van het gemeentebestuur of een of meer zijner leden.

12. De Militiewet, de Wet op de Kamers van Arbeid, de Hinderwet, de Drankwet en de wettelijke voorschriften betreffende besmettelijke ziekten worden te Hoek van Holland toegepast, als ware dit eene afzonderlijke gemeente.

13. Hoek van Holland zal in zijn geheel behooren tot het rechtsgebied van het kanton Rotterdam; 's Gravenzande tot het rechtsgebied van het kanton Delft.

In den staat, vastgesteld bij artikel 2 der wet van 9 April 1877 (*Staatsblad* nº. 76) tot vaststelling van het regtsgebied en de zetels der arrondissements-regtbanken en kantongeregten binnen het ressort van het geregtshof te 's Gravenhage, gelijk deze wet gewijzigd is bij de wetten van 20 Juli 1895 (*Staatsblad* nº. 133), 5 Juli 1910 (*Staatsblad* nº. 181) en 11 December 1912 (*Staatsblad* nº. 367), worden de woorden: „Kantongeregt Delft" tot en met „Hof van Delft" gelezen als volgt:

Kantongeregt Delft.

Delft.	Vrijenban.
Stompwijk.	Schipluiden.
Zegwaard.	de Lier.
Zoetermeer.	Monster.
Nootdorp.	's Gravenzande.
Pijnacker.	Naaldwijk.
Berkel en Rodenrijs.	Wateringen.
	Hof van Delft.

en worden de woorden: „Kantongeregt Schie-

dam" tot en met „Vlaardingen" gelezen als volgt:

Kantongeregt Schiedam.

Schiedam.	Maasland.
Overschie.	Maassluis.
Kethel en Spaland.	
Vlaardingerambacht.	Vlaardingen.

14. Deze wet brengt, behoudens het bepaalde in artikel 13 en in het derde lid van dit artikel, geen verandering in de indeelingen van het gebied van het Rijk ten behoeve van de uitvoering van wetten gemaakt. Evenmin brengt zij verandering in den werkkring en het gebied van de Kamers van Arbeid te Rotterdam gevestigd.

Voor het geval, dat te eeniger tijd eene verkiezing voor eene Kamer van Arbeid te Hoek van Holland noodig mocht zijn, kan de Raad der gemeente Rotterdam ambtenaren benoemen tot leden en plaatsvervangende leden van een stembureau, dat daarvoor te Hoek van Holland moet zitting houden.

De bemoeiingen van de voor Rotterdam ingestelde Gezondheidscommissie strekken zich ook over Hoek van Holland uit, in verband waarmede dit gebied aan de bemoeiingen van de te Naaldwijk zetelende commissie onttrokken wordt.

15. In de tabel, bedoeld bij art. 5 der wet van 16 April 1896 (*Staatsblad* nº. 72) tot regeling der personeele belasting, zooals die tabel laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 23 Juli 1908 (*Staatsblad* nº. 237), wordt in de 1ste klasse in plaats van „Rotterdam (behalve Kralingsche Veer)" gelezen: „Rotterdam (behalve Kralingsche Veer en Hoek van Holland)";

in de 5de klasse in plaats van „'s-Gravenzande (Hoek van Holland)", na Rijswijk, ingevoegd: „Rotterdam (het deel van Hoek van Holland vroeger 's-Gravenzande)" en wordt in de 6de klasse in plaats van „'s-Gravenzande (overig deel)" gelezen: „'s-Gravenzande"; in de 7de klasse tusschen Rijnsburg en Rozenburg: „Rotterdam (het deel van Hoek van Holland vroeger Naaldwijk)".

16. Tusschen de woorden „gemeenten" en „te zamen" in art. 19 § 2 der wet van 2 October 1893 (*Staatsblad* nº. 149) tot regeling der belasting op bedrijfs- en andere inkomsten, worden ingelascht de woorden: „hetzij geheel, hetzij ten deele".

17. De leden van den raad der gemeente Rotterdam, wonende in Hoek van Holland, genieten eene vaste som als schadeloosstelling voor reis- en verblijfkosten, te maken in verband met hun raadslidmaatschap.

Het bedrag van deze som voor reis- en verblijfkosten wordt door Gedeputeerde Staten, den Raad gehoord, vastgesteld.

18. Wordt met de bedoelingom eene plaats aan te duiden, de uitdrukking Rotterdam gebezigd, dan zal die enkele plaatsaanduiding zonder meer, niet omvatten het deel der gemeente Rotterdam, Hoek van Holland.

§ 3. *Overgangsbepalingen.*

19. Alle gemeente-eigendommen, gebouwen en -werken binnen Hoek van Holland gaan over op de gemeente Rotterdam zonder dat daarvoor eene nadere akte gevorderd wordt. Voor zoover overschrijving in de openbare registers noodig mocht zijn, zal die geschieden krachtens deze wet.

De rechten en verplichtingen voortvloeiende uit overeenkomsten, door de gemeenten 's-Gravenzande en Naaldwijk betreffende dit gebied aangegaan, en uit zakelijke rechten ten bate of ten laste van eigendommen dier gemeenten in Hoek van Holland gevestigd, gaan over aan de gemeente Rotterdam.

20. De kadastrale en andere stukken, uitsluitend Hoek van Holland betreffende, worden door de besturen der gemeenten 's-Gravenzande en Naaldwijk aan het bestuur der gemeente Rotterdam afgegeven.

Laatstbedoeld bestuur behoudt ten allen tijde het recht kosteloos inzage te nemen van stukken uit de archieven der gemeenten 's-Gravenzande en Naaldwijk, dateerende vóór de verkleining dier gemeenten en daarvan afschriften of daaruit uittreksels op zijn kosten te vorderen.

21. De bepalingen van de bestaande verordeningen, tegen wier overtreding straf is bedreigd, in de gemeente Rotterdam, gelden niet voor Hoek van Holland dan nadat zij voor dat gebied door den Raad van toepassing zijn verklaard en daarvan, met inachtneming van de artikelen 166—175 der Gemeentewet, afkondiging is geschied.

De bepalingen van de verordeningen der gemeenten 's-Gravenzande en Naaldwijk, tegen wier overtreding straf is bedreigd, blijven in Hoek van Holland van kracht totdat in een onderwerp, in die bepalingen geregeld, is voorzien, hetzij na afkondiging van bestaande verordeningen der gemeente Rotterdam door den Raad op Hoek van Holland van toepassing verklaard, hetzij na afkondiging van bijzondere verordeningen voor Hoek van Holland.

22. De door het gemeentebestuur van 's-Gravenzande vastgestelde regelingen voor den openbaren dienst, de regeling der jaarwedden

van ambtenaren daaronder begrepen, zijn voor Hoek van Holland van kracht, totdat zij door andere zijn vervangen.

23. De bestaande verordeningen der gemeente Rotterdam tot heffing en invordering van belastingen en heffingen, gelden niet voor Hoek van Holland, tenzij zij bij een besluit van den Raad met inachtneming van de artikelen 232—235 der Gemeentewet, voor Hoek van Holland van toepassing zijn verklaard.

De Raad der gemeente Rotterdam kan bepalen, dat belastingen en heffingen nog gedurende de dienstjaren 1914 en 1915 in Hoek van Holland geheven en ingevorderd zullen worden volgens de desbetreffende verordeningen van de gemeenten 's-Gravenzande en Naaldwijk.

Geschiedt dit ten aanzien van de hoofdelijke omslagen, dan wordt het percentage of de percentages, die van het belastbaar inkomen geheven zullen worden, niet hooger gesteld dan dat of die, welke in 's-Gravenzande en Naaldwijk over het dienstjaar 1913 geheven worden.

24. Totdat overeenkomstig de bepalingen van dit artikel een nieuwe Raad is opgetreden worden de belangen der gemeente 's-Gravenzande door het tegenwoordige bestuur geregeld.

Als grondslag voor de berekening van het aantal leden van den nieuwen Raad wordt, tot het bekend worden van de uitkomsten der eerstvolgende openbare volkstelling aangenomen het aantal inwoners, op 1 Januari 1914 in de verkleinde gemeente aanwezig.

Gedeputeerde Staten van Zuidholland bepalen tijd en plaats voor de verkiezing en eventueele stemming en herstemming voor leden van den nieuwen Raad.

Het eerste derde deel der leden van den Raad treedt af op den eersten Dinsdag van September 1915, de eerste helft der wethouders op den eersten Dinsdag van September 1917.

De dag der eerste vergadering van den nieuwen Raad wordt door Gedeputeerde Staten van Zuidholland bepaald.

25. Vóór 15 Februari 1914 bepalen burgemeester en wethouders der gemeente Rotterdam den dag voor de verkiezing van de twee leden van den Raad, in het kiesdistrict Hoek van Holland te verkiezen, en de dagen, waarop, zoo noodig, de stemming en de herstemming zullen geschieden.

Een der gekozen raadsleden treedt op den eersten Dinsdag van September 1915 af, de andere op den eersten Dinsdag van September 1917.

26. Zij, die gevestigd zijn op het grondgebied dat tot de gemeente Rotterdam overgaat, en bij den overgang ingezetenen waren van 's-Gravenzande of Naaldwijk, worden voor de verkiesbaarheid tot leden van den gemeenteraad als ingezetenen der gemeente Rotterdam beschouwd.

Voor zoover deze personen geplaatst zijn op de te 's-Gravenzande of Naaldwijk voor het loopend jaar vastgestelde kiezerslijsten, zenden de besturen dier gemeenten vóór 8 Januari 1914, een uittreksel uit die kiezerslijst aan het bestuur der gemeente Rotterdam.

Deze uittreksels samengevoegd vormen de kiezerslijst van Hoek van Holland totdat eene nieuwe kiezerslijs van kracht is geworden.

De op die uittreksels voorkomende personen worden van de lijsten van 's-Gravenzande en Naaldwijk afgevoerd.

27. De burgemeesters van 's-Gravenzande en Naaldwijk zenden aan den burgemeester van Rotterdam vóór 1 Maart 1914 een uittreksel, voor zooveel Hoek van Holland betreft, uit de in art. 23, 1ste lid, der Kieswet bedoelde opgaven.

28. Deze wet brengt geen verandering ten aanzien van de inschrijving voor de militie van hen, wier inschrijving in de gemeente 's-Gravenzande of in de gemeente Naaldwijk heeft plaats gehad of heeft moeten plaats hebben vóór het inwerking treden van deze wet, nog ten aanzien van de gevolgen van hunne inschrijving.

29. Van de registers, bedoeld in art. 87 der Militiewet en in art. 26 der Landweerwet voor de gemeenten 's-Gravenzande en Naaldwijk, worden vóór 8 Januari 1914 door de burgemeesters dier gemeenten uittreksels gemaakt, voor zooveel de bevolking van Hoek van Holland aangaat, welke stukken aan den burgemeester der gemeente Rotterdam worden overgegeven.

30. Door Ons kan in 1914 het tweede lid van art. 4 der Drankwet ten aanzien van 's-Gravenzande en Hoek van Holland worden toegepast.

Besluiten als bedoeld in het voorgaande lid zullen met afwijking van het derde lid van genoemd art. 4 gedurende ten minste een jaar geldig zijn.

Tot 1 Januari 1915 wordt het aantal vergunningen in 's-Gravenzande en Hoek van Holland niet vermeerderd.

Zij, wier namen voorkomen op de lijst vermeld in art. 13 der Drankwet voor de gemeente 's-Gravenzande, kunnen tot 1 Februari 1914 overschrijving verzoeken op de lijst voor Hoek

van Holland. Zij worden op die lijst in gelijke volgorde geplaatst als waarin zij op de lijst van 's-Gravenzande voorkwamen.

31. De kosten voor krankzinnigen, ten laste van de gemeenten 's-Gravenzande of Naaldwijk in gestichten of woningen, bedoeld in art. 35*a* der wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), verpleegd, komen, voorzoover deze tijdens de opneming daarin woonplaats hadden in Hoek van Holland, van 1 Januari 1914 af voor rekening van de gemeente Rotterdam.

32. Het onderwijzend personeel, verbonden aan de openbare school te Hoek van Holland, gaat over in dienst van de gemeente Rotterdam.

Hetzelfde geldt ten aanzien van de ambtenaren der gemeente 's-Gravenzande, wier werkkring naar het oordeel van Gedeputeerde Staten van Zuidholland geacht wordt zich uitsluitend of in hoofdzaak tot Hoek van Holland te bepalen.

33. Met afwijking van het bepaalde bij art. 7 der wet van 24 Mei 1897 (*Staatsblad* n°. 156) daalt de uitkeering krachtens de artikelen 1 tot en met 9 dier wet voor de gemeente 's-Gravenzande niet beneden het bedrag, dat voor die gemeente verkregen wordt, door het getal der inwoners dier gemeente op 1 Januari 1898 te deelen op de som, bedoeld in art. 7 1ste lid dier wet, en de uitkomst te vermenigvuldigen met het aantal inwoners, dat bij den overgang van grondgebied op 1 Januari 1914 in die gemeente overblijft.

Het bedrag, waarmede de uitkeering, bedoeld in de artikelen 1 tot en met 9 van voormelde wet moet worden verminderd volgens het eerste lid van art. 9*bis* dier wet, zooals dat artikel is vastgesteld bij de wet van 3 Juni 1905 (*Staatsblad* n°. 151), wordt voor 1914 en volgende jaren voor de gemeente 's-Gravenzande vastgesteld op *f* 3510, en voor de gemeente Rotterdam op *f* 308,350.

34. Door de gemeente Rotterdam wordt in den loop van het jaar 1914 aan de gemeente 's-Gravenzande uitgekeerd een bedrag van *f* 17,900. De uitkeering wordt verhoogd met de rente ad 4 pct. 's jaars van af 1 Januari 1914 tot den dag waarop zij is betaald.

De gemeente Rotterdam vergoedt aan of ontvangt van de gemeente 's-Gravenzande het 9/25 gedeelte van de nadeelige of batige saldo's van de rekeningen der gemeente 's-Gravenzande van de gewone ontvangsten en uitgaven over de jaren 1912 en 1913 te verrekenen binnen één maand, nadat de rekening over het jaar 1913 door Gedeputeerde Staten is vastgesteld.

Aan de gemeente Rotterdam gaat van de gemeente 's-Gravenzande over *f* 5400 nominaal aandeelen in de Eerste Westlandsche Electriciteits Maatschappij.

35. Van des Staats eigendommen aan den Hoek van Holland gaat, ter uitvoering van deze wet, voor de som van *f* 193,500 in eigendom over aan de gemeente Rotterdam het bouwterrein ten noord-oosten van de Prins Hendrikstraat met de daaraan belendende straten, voor zoover die aan den Staat behooren, gelijk nader zal worden omschreven in de na de afkondiging van deze wet tusschen den Staat en de gemeente op te maken acte van dezen eigendomsovergang.

Voor zoover in de toekomst een of ander deel der overige thans nog niet uitgegeven Staatsoevergronden voor vervreemding in aanmerking zal komen, zal zoodanig deel door den Staat aan de gemeente Rotterdam worden overgedragen tegen uitkeering door haar van eene som evenredig aan den onteigeningsprijs, dien de Staat in of omstreeks 1866 er voor heeft betaald. De bepaling van het tijdstip van overdracht van elk zoodanig deel der Staatsgronden blijft aan Onzen Minister van Financiën.

De kosten vallende op elke overdracht en levering, die krachtens dit artikel door den Staat aan de gemeente wordt gedaan zullen geheel ten laste der gemeente komen.

Voor zoover thans nog onuitgegeven Staatsgronden onder den Hoek van Holland voor uitgifte in langdurige huur of erfpacht in aanmerking komen, zal aan de gemeente Rotterdam de voorkeur bij de uitgifte worden toegekend, mits voor doeleinden te voren door de Ministers van Waterstaat en Financiën goed te keuren en behoudens overeenstemming omtrent prijs, tijd van aanvaarding en verderen voet van uitgifte, wordende bovendien het uitdrukkelijk voorbehoud gesteld, dat het bovenbedoelde beding van goedkeuring voor de Regeering de volkomen vrijheid inhoudt, om de gronden aan anderen te geven, indien de bestemming, welke de gemeente Rotterdam aan die gronden wil toekennen, naar het oordeel der Regeering in waarde voor het algemeen belang achterstaat bij de bestemming, waarvoor door anderen eene aanvrage om de gronden is gedaan.

36. *a.* De deurwaarder bij het kantongerecht te Schiedam, aangesteld vóór het in werking treden dezer wet, is bevoegd zijne bediening uit te oefenen in de gemeente 's-Gravenzande en binnen dat gedeelte der gemeente Rotter-

dam, hetwelk vroeger tot de gemeente 's-Gravenzande behoorde.

De deurwaarder bij het kantongerecht te Delft, aangesteld vóór het in werking treden dezer wet, is bevoegd zijne bediening uit te oefenen in dat gedeelte der gemeente Rotterdam, hetwelk vroeger tot de gemeente Naaldwijk behoorde.

b. De notarissen, aangesteld vóór het in werking treden dezer wet, wier standplaats gevestigd is binnen het rechtsgebied van de arrondissements-rechtbank te Rotterdam, zijn bevoegd hunne bediening uit te oefenen binnen de gemeente 's-Gravenzande.

De notaris, aangesteld vóór het in werking treden dezer wet, wiens standplaats gevestigd is te 's-Gravenzande, is bevoegd zijne bediening uit te oefenen in de arrondissementen Rotterdam en 's-Gravenhage.

c. Deze wet is niet van invloed op de bij haar in werking treden bij de arrondissementsrechtbanken te Rotterdam en te 's-Gravenhage en bij de kantongerechten te Schiedam en te Delft aanhangige zaken, noch op de reeds gedane dagvaardingen en oproepingen om voor die rechtbanken of kantongerechten te verschijnen, noch op de reeds bepaalde comparitiën, voor den president van een der genoemde rechtbanken te houden.

d. De ter griffie van de arrondissementsrechtbank te Rotterdam berustende dubbelen der registers van den burgerlijken stand en de aldaar berustende registers van huwelijksaangiften, van huwelijksafkondigingen en van toestemmingen tot huwelijk, betreffende de gemeente 's-Gravenzande, worden overgebracht ter griffie van de arrondissements-rechtbank te 's-Gravenhage.

37. Deze wet treedt in werking op 1 Januari 1914.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 1 *Jan.* 1914.)

—

31 *December* 1913. WET, houdende wijziging van het *eerste* hoofdstuk der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1912. S. 470.

—

31 *December* 1913. WET, houdende wijziging en verhooging van het *tweede* hoofdstuk der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1912. S. 471.

—

31 *December* 1913. WET, houdende verhooging van het *elfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912. S. 472.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd.

Ten gevolge hiervan wordt het totaal van de IIIde afdeeling en het eindcijfer van voormeld hoofdstuk verhoogd met *f* 7732.83[5].

—

31 *December* 1913. WET, tot aanvulling en verhooging van het *derde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912. S. 473.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd, wordt de omschrijving van een artikel gewijzigd en wordt een artikel ingevoegd.

Ten gevolge van deze verhoogingen en aanvullingen wordt het totaal der Iste afdeeling van gezegd hoofdstuk nader vastgesteld op *f* 167,590; dat der IIde afdeeling op *f* 1,029,183.33; dat der IIIde afdeeling op *f* 564,620 en het eindcijfer op *f* 1,809,318.33.

—

31 *December* 1913. WET, tot wijziging van het *vierde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912. S. 474.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd en verminderd.

Ten gevolge hiervan wordt het totaal van de Iste Afdeeling verhoogd met *f* 3500 ; dat van de IIde Afdeeling verminderd met *f* 5000 ; dat van de IVde Afdeeling verhoogd met *f* 3000 ; dat van de Vde Afdeeling verhoogd met *f* 20,000 ; dat van de VIde Afdeeling verminderd met *f* 1600 ; dat van de VIIde Afdeeling verminderd met *f* 44,600 ; dat van de VIIIste Afdeeling verhoogd met *f* 4500 en dat van de IXde Afdeeling verhoogd met *f* 20,200.

—

31 *December* 1913. WET, tot verhooging van het *vijfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 475.

Bij deze wet wordt artikel 200, Aankoop van boekwerken en andere voorwerpen van kunst of wetenschap verhoogd met *f* 400,000.

Ten gevolge van voorschreven verhooging wordt het totaal van de VIde afdeeling van bovengenoemd hoofdstuk verhoogd met *f* 400,000 en het eindcijfer van dat hoofdstuk met gelijk bedrag.

—

31 *December* 1913. WET, tot wijziging der wet van den 14 Juli 1910 (*Staatsblad* nº. 202) tot wijziging der wet tot regeling van het lager onderwijs. S. 476.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1913/1914, nº. 179, 1—7.
Hand. idem 1913/1914, *bladz.* 711—723.
Hand. 1e *Kamer* 1913/1914, *bladz.* 72, 103—104, 113.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is den termijn, gesteld in het laatste lid van artikel II der wet van den 14 Juli 1910 (*Staatsblad* nº. 202) tot wijziging der wet tot regeling van het lager onderwijs, te verlengen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Het laatste lid van artikel II der wet van den 14 Juli 1910 (*Staatsblad* nº. 202) tot wijziging der wet tot regeling van het lager onderwijs wordt gelezen als volgt: „Het in dit artikel bepaalde blijft tot 1 Januari 1915 van kracht."

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 31sten December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.
De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) CORT V. D. LINDEN.
(*Uitgeg.* 4 *Jan.* 1914.)

—

31 *December* 1913. WET, tot voorziening in het kas-tekort van den Indischen dienst. S. 477.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de wijze behoort geregeld te worden waarop, in afwijking van artikel 26, laatste lid, der Indische Comptabiliteitswet, voor het jaar 1914 zal moeten worden te gemoet gekomen in het kas-tekort hier te lande van den Indischen dienst;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. **1.** Onze Minister van Financiën wordt bevoegd verklaard om, bij het openen van kredieten aan Onzen Minister van Koloniën gedurende het jaar 1914, het bedrag der volgens artikel 33 der Indische Comptabiliteitswet in 's Rijks schatkist gestorte gelden te boven te gaan met eene som van *acht en dertig millioen gulden.*

Onze Minister van Financiën zal in dat voorschot aan de Indische kas mogen voorzien door uitgifte of beleening van bewijzen van vlottende schuld, met inachtneming van de daaromtrent bestaande of nog vast te stellen wettelijke bepalingen.

2. Deze wet treedt in werking op den 1sten Januari 1914.

Lasten en bevelen enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 31sten December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.
De Minister van Financiën, (*get.*) BERTLING.
De Minister van Koloniën,
(*get.*) TH. H. PLEYTE.
(*Uitgeg.* 8 *Jan.* 1914.)

—

31 *December* 1913. WET, tot verhooging van het *tweede* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912. S. 478.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd.

Ten gevolge hiervan wordt het totaal van de Iste Afdeeling gebracht op *f* 419,775.53⁵; dat van de IIde Afdeeling op *f* 110,044.59⁵; dat van de IIIde Afdeeling op *f* 155,326.84; dat der VIde Afdeeling op *f* 37,566.72 en het eindcijfer van het hoofdstuk op *f* 808.250.44.

—

31 *December* 1913. WET, tot aanwijzing van de middelen ter goedmaking van de uitgaven, begrepen in de Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1914. S. 479.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, volgens de artt. 123 en 124 der Grondwet, jaarlijks de middelen behooren te worden aangewezen tot dekking van alle uitgaven des Rijks, in de algemeene begrooting begrepen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. **1.** Ter goedmaking van de uitgaven, begrepen in de algemeene begrooting voor het dienstjaar 1914, zullen over dat jaar worden gebezigd de middelen en inkomsten hierna omschreven, te weten:

A. *de directe belastingen:*
1. de grondbelasting,
2. de personeele belasting,
3. de belasting op de bedrijfs- en andere inkomsten,

3*a*. $^1/_3$ gedeelte van de krachtens de wet van 19 Maart 1913 (*Staatsblad* nº. 109) geheven wordende tien opcenten op de belasting op de bedrijfs- en andere inkomsten, over het belastingjaar 1913—1914,

4. de vermogensbelasting,

4*a*. $^1/_3$ gedeelte van de krachtens de wet van 19 Maart 1913 (*Staatsblad* nº. 109) geheven

wordende tien opcenten op de vermogensbelasting, over het belastingjaar 1913—1914;

B. *de accijnzen:*

5. de accijns op de suiker,

6. de accijns op den wijn,

7. de accijns op binnenlandsch en buitenlandsch gedistilleerd, tot een bedrag van ten hoogste *vijf en twintig millioen twee honderd duizend gulden*,

8. de accijns op het zout,

9. de accijns op bieren en azijnen,

10. de accijns op het geslacht;

C. *de indirecte belastingen:*

11. de rechten en boeten van zegel,

11*a*. vijftig opcenten op de rechten en boeten van zegel, met uitzondering van die genoemd bij de letters *a*, *b* en *c* van artikel 13 der wet van 11 Juli 1882 (*Staatsblad* n°. 93) en bij de wet van 24 Mei 1897 (*Staatsblad* n°. 155),

12. de rechten en boeten van registratie,

13. de rechten en boeten van hypotheek,

14. de rechten en boeten van successie en van overgang bij overlijden;

D. *de rechten op den invoer:*

15. de rechten op den invoer,

16. de rechten op het formaatzegel, in gebruik bij de heffing van rechten op den invoer,

16*a*. vijftig opcenten op het formaatzegel voornoemd;

E. *de waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken:*

17. de belasting op de gouden en zilveren werken,

18. het essaailoon in geval van verbreking der werken en voor gehalteproeven, welke geene betaling van belasting ten gevolge hebben;

F. *de inkomsten der domeinen, wegen en vaarten:*

19. de inkomsten van de gewone domeinen, enz.,

20. de inkomsten van het domein van Oorlog

21. de inkomsten van de groote wegen,

22. de inkomsten van vaarten, veren en havens;

G. 23. de opbrengst der posterijen;

H. 24. de opbrengst der Rijkstelegrafen en -telephonen;

I. 25. de opbrengst der Staatsloterij;

J. 26. de opbrengst der uitgifte van akten voor de jacht en visscherij en van consenten voor de kustvisscherij;

K. 27. de opbrengst der loodsgelden;

L. *het recht op de mijnen:*

28. het vaste en proportioneele recht op de mijnen,

28*a*. vijftien opcenten van het recht op de mijnen voor kwade posten en collecteloon;

M. 29. het aandeel van het Rijk in de opbrengst van de exploitatie der Staatsspoorwegen;

N. 30. het aandeel van den Staat in de winsten van de Nederlandsche Bank, ingevolge de wet van 31 December 1903 (*Staatsblad* n°. 335);

O. 31. de in art. 2 bedoelde bijdrage uit het Fonds, voortspruitende uit koopprijzen van domeinen;

P. 32. de leges geheven ingevolge de wet van 9 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 80), gewijzigd bij die van 29 December 1893 (*Staatsblad* n°. 246);

Q. 33. de opbrengst van voor het publiek verkrijgbaar gestelde stukken;

R. *de renten van kapitalen, voorgeschoten aan de koloniën in Oost- en West-Indië, aan Staatsbedrijven, 's Rijks bijzondere fondsen, gemeenten, spoorwegmaatschappijen, enz.:*

34. het aandeel van Nederlandsch Oost-Indië in de renten en kosten van de Nationale Schuld,

35. de rente van kasvoorschotten aan Nederlandsch Oost-Indië,

36. de rente van kasvoorschotten aan *Suriname*,

37. de rente van kasvoorschotten aan *Curaçao*,

38. de rente door de kolonie *Suriname* verschuldigd van het voorschot voor den aanleg van een spoorweg naar het *Lawagebied*,

39. de rente van voorschotten ingevolge art. 33 der Woningwet,

40. de rente van voorschotten aan het Tiendfonds,

41. de rente door de gemeente *Venlo* verschuldigd van het haar verleende voorschot voor het inrichten der spoorwegbrug over de *Maas* voor gewoon verkeer,

42. de rente van het voorschot aan de N. O. Locaalspoorwegmaatschappij verstrekt, ingevolge art. 11 der overeenkomst, goedgekeurd bij de wet van 15 Juli 1898 (*Staatsblad* n°. 185) en dividend over de aandeelen dier Maatschappij in het bezit van het Rijk,

43. de rente van kapitalen verstrekt aan het Staatsmuntbedrijf,

44. de rente van kapitalen verstrekt aan de artillerie-inrichtingen,

45. de rente van andere door den Staat verleende voorschotten;

S. *de terugbetalingen van kapitalen voorgeschoten aan de koloniën in Oost- en West-Indië, aan Staatsbedrijven, 's Rijks bijzondere fondsen gemeenten, spoorwegmaatschappijen, enz.:*

46. het aandeel van Nederlandsch Oost-Indië in de aflossing van Nationale Schuld,

47. de terugbetaling door *Suriname* van het voorschot verstrekt voor den aanleg van een spoorweg naar het *Lawagebied*,

48. de aflossing van voorschotten ingevolge art. 33 der Woningwet,

49. de terugbetaling van voorschotten verstrekt aan het Tiendfonds,

50. de terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsmuntbedrijf,

51. de terugbetaling van kapitalen verstrekt aan de artillerie-inrichtingen,

52. de terugbetaling van andere door den Staat verleende voorschotten;

T. *de uitkeeringen door Staatsbedrijven van suppletoire premie wegens de pensioenverzekering van het personeel, alsmede van brandverzekeringspremie:*

53. de uitkeeringen van suppletoire pensioenverzekeringspremie en van brandverzekeringspremie door het Staatsmuntbedrijf,

54. de uitkeeringen van suppletoire pensioenverzekeringspremie en van brandverzekeringspremie door de artillerie-inrichtingen;

U. *de verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Buitenlandsche Zaken betreffende:*

55. de consulaatrechten,

56. de door de Chineesche Regeering verschuldigde schadevergoeding ter zake van de onlusten in 1900,

57. de bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren onder het Departement van Buitenlandsche Zaken ressorteerende,

58. de opbrengst der verkochte Rijksgoederen en -eigendommen,

59. de andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende;

V. *de verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Justitie betreffende:*

60. de inkomsten van den Hoogen Raad van Adel en de renten van de te zijnen name op het Grootboek der Nationale Schuld, rentende $2^1/_2$ ten honderd, ingeschreven kapitalen,

61. de inkomsten voortvloeiende uit den arbeid in de gevangenissen en de Rijkswerkinrichtingen,

62. de baten het beheer van den gewonen dienst der gevangenissen en der Rijkswerkinrichtingen betreffende,

63. de inkomsten voortvloeiende uit den dienst van het Rijkstucht- en -opvoedingswezen,

64. de Griffierechten,

65. de gerechtelijke boeten,

66. de bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren onder het Departement van Justitie ressorteerende,

67. de opbrengst der verkochte Rijksgoederen en -eigendommen,

68. de andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende;

W. *de verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Binnenlandsche Zaken betreffende:*

69. de opbrengst van de *Nederlandsche Staatscourant* en het verslag der *Handelingen van de Staten-Generaal*,

70. de opbrengst van het *Staatsblad*,

71. de bijdrage van de gemeente *Rotterdam* in de kosten der aldaar bestaande Rijksinrichting tot opleiding van vroedvrouwen,

72. de baten voortvloeiende uit het beheer van de Rijkskrankzinnigengestichten,

73. de baten voortvloeiende uit het beheer van het Universiteitsziekenhuis te *Leiden*,

74. de baten voortvloeiende uit het beheer van de klinieken der Rijksuniversiteit te *Utrecht*,

75. de bijdragen voor het volgen der lessen aan de Rijksuniversiteiten,

76. de betalingen voor het afleggen der examens bedoeld bij art. 138 der wet tot regeling van het hooger onderwijs,

77. de bijdragen voor het volgen der lessen aan de Technische Hoogeschool,

78. de betalingen voor het afleggen der examens aan de Technische Hoogeschool,

79. de bijdragen van leerlingen op de Rijkshoogere burgerscholen,

80. de bijdragen van gemeenten in de kosten van Rijks- hoogere burgerscholen,

81. de schoolgelden van leerscholen, verbonden aan de Rijkskweekscholen van onderwijzers,

82. de betalingen voor het afleggen der examens bedoeld bij art. 88 der wet tot regeling van het lager onderwijs,

83. de bijdragen voor pensioen van onderwijzers bij de lagere scholen,

84. de teruggaven door gemeenten ter zake van hetgeen door haar, volgens art. 48 der wet tot regeling van het lager onderwijs, over 1912 te veel is genoten,

85. de bijdragen van kweekelingen der Rijksacademie van beeldende kunsten,

86. de schoolgelden van leerlingen aan de Rijksnormaalschool voor teekenonderwijzers,

87. de schoolgelden van leerlingen aan de Rijksschool voor kunstnijverheid,

88. het batig slot van het Fonds der Algemeene Landsdrukkerij,

89. de vergoeding door gemeenten in de kosten van wachtgelden van onderwijzers,

90. de bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren onder het Departement van Binnenlandsche Zaken ressorteerende,

91. de opbrengst der verkochte Rijksgoederen en -eigendommen,

92. de andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende;

X. *de verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Marine betreffende:*

93. de bijdragen voor de opleiding van adelborsten en adspirant-administrateurs bij het Koninklijk Instituut voor de marine,

94. de bijdragen voor de opleiding van adspirant-machinisten,

95. de uitkeering van *België* wegens de vuurgelden op de *Wester-Schelde*,

96. de vergoeding door *België*, ingevolge artikel 11 van de overeenkomst van 27 October 1904, goedgekeurd bij de wet van 12 December 1905 (*Staatsblad* n°. 316), betreffende de verbetering der verlichting van de *Wester-Schelde*,

97. de teruggave door *België* van de traktementen van de opzichters en lichtwachters bij de verlichting van de *Wester-Schelde*,

98. de bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren onder het Departement van Marine ressorteerende,

99. de opbrengst der verkochte Rijksgoederen en -eigendommen,

100. de andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende;

IJ. *de verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Financiën betreffende:*

101. de verjaarde renten,

102. de inkomsten van de Grootboeken der Nationale Schuld,

103. de door 's Rijks Munt afgeleverde munt,

104. de rente van het kapitaal in de Grootboeken der Nationale Schuld, ingeschreven ten name van het „*Fonds uit de zuivere winsten, verkregen uit aanmuntingen voor rekening van het Rijk*",

105. de winst van het Staatsmuntbedrijf,

106. de vergoeding door provinciën en gemeenten, in 1914 verschuldigd, voor de invordering van opcenten op de grondbelasting over het dienstjaar 1913, op de personeele belasting over het dienstjaar 1912, op de belasting op de bedrijfs- en andere inkomsten over het belastingjaar 1912/1913 en op de vermogensbelasting over het belastingjaar 1911/1912,

107. de teruggave wegens het aandeel der niet ten behoeve van 's Rijks kas geheven opcenten in de kwade posten op de grondbelasting en op de personeele belasting over het dienstjaar 1911 en op de bedrijfs- en vermogensbelastingen over het belastingjaar 1911/1912,

108. de opbrengst van de boeten en verbeurdverklaringen bij de personeele belasting, de rechten op den invoer, de accijnzen en de belasting op bedrijfs- en andere inkomsten vallende,

109. de kosten van vervolging tot invordering van directe belastingen aan de schatkist vervallen,

110. de leges aan de schatkist vervallen,

111. de ontvangsten wegens houtgeest, gebezigd tot vermenging van gedistilleerd, en wegens stoffen gebezigd tot vermenging van zout,

112. de ontvangsten wegens verrichtingen betrekkelijk het kadaster,

113. de opbrengst van het door de landmeters en de boekhouders van het kadaster voor particulieren verrichte werk,

114. de geconsigneerde gelden, waarvan het recht van uitkeering in 1914 vervalt,

115. de opbrengst van het verkort verslag van de vergaderingen der Tweede Kamer van de Staten-Generaal,

116. de bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren tot de Hooge Staatslichamen behoorende,

117. de bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren onder het Departement van Financiën ressorteerende,

118. de opbrengst der verkochte Rijksgoederen en -eigendommen,

119. de andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende;

Z. *de verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Oorlog betreffende:*

120. de bijdragen voor de opleiding van cadetten bij de Koninklijke Militaire Academie,

121. de bijdragen voor de opleiding van cadetten aan de Cadettenschool,

122. de teruggaven van voorschotten aan officieren verstrekt, tot aanschaffing van paarden,

123. de winst van de artillerie-inrichtingen,

124. de bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren onder het Departement van Oorlog ressorteerende,

125. de opbrengst der verkochte Rijksgoederen en -eigendommen,

126. de andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende;

AA. *de verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Waterstaat betreffende:*

127. de baten voortvloeiende uit het beheer

van de Rijksvischhal en -visschershaven te *IJmuiden*,

128. de teruggave door *België* van de kosten van exploitatie en onderhoud van de Rijkselectriciteitswerken te *Terneuzen*,

129. de baten voortvloeiende uit den aanleg der Staatsspoorwegen,

130. de teruggaven van voorschotten voor den aanleg van spoorwegen met beperkte snelheid,

131. de bijdrage van *België* in het onderhoud van het kanaal van *Gent* naar *Terneuzen*,

132. de bijdragen in de kosten van aanleg en onderhoud van landswerken,

133. de baten en opkomsten voortvloeiende uit den dienst der posterijen,

134. de baten en opkomsten voortvloeiende uit den dienst der Rijkstelegrafen en -telephonen,

135. de teruggave van de uit de Staatsbegrooting bestreden kosten van de Rijkspostspaarbank,

136. de bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren onder het Departement van Waterstaat ressorteerende,

137. de opbrengst der verkochte Rijksgoederen en -eigendommen,

138. de andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende;

BB. *de verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende:*

139. de baten voortvloeiende uit het beheer der Rijks hoogere land-, tuin- en boschbouwschool te *Wageningen* en de bijdrage van Nederlandsch Oost-Indië in de kosten dier school,

140. de bijdragen van de leerlingen der middelbare Nederlandsche landbouwschool te *Groningen*,

141. de bijdragen van de leerlingen der middelbare koloniale landbouwschool te *Deventer*,

142. de bijdragen van leerlingen der Rijkszuivelschool te *Bolsward* en de bijdrage der provincie *Friesland* in de kosten dier school,

143. de bijdragen van leerlingen op de Rijks land- en tuinbouw winterscholen,

144. de baten voortvloeiende uit de opleidingsschool voor onderwijzeressen bij het landbouwhuishoudonderwijs,

145. de inkomsten van het hengstveulendepot te *Bergen op Zoom*,

146. de ontvangsten wegens Rijkskeuring van hengsten,

147. de baten voortvloeiende uit het beheer van 's Rijks veeartsenijschool,

148. de baten voortvloeiende uit het Koninklijk besluit van 1 December 1910 (*Staatsblad* n°. 364), laatstelijk gewijzigd bij dat van 8 Februari 1912 (*Staatsblad* n°. 64), houdende bepalingen ter bestrijding van tuberculose onder het rundvee,

149. de baten voortvloeiende uit de keuring van voor uitvoer bestemd vleesch,

150. de baten voortvloeiende uit het beheer van 's Rijks seruminrichting,

151. de opbrengst der Rijkslandbouwproefstations,

152. de bijdragen van verschillende provinciën in de kosten van de zuivelconsulentschappen,

153. de justeerloonen van gewichten,

154. de baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf, na aftrek van de vrachten en verdere onkosten op den verkoop van de producten vallende,

155. de ontvangsten voortvloeiende uit de uitvoering van de *Octrooiwet* 1910 (*Staatsblad* n°. 313),

156. de inkomsten ingevolge de wet van 30 September 1893 (*Staatsblad* n°. 146), laatstelijk gewijzigd bij die van 8 Februari 1912 (*Staatsblad* n°. 64), houdende bepalingen op de fabrieks- en handelsmerken,

157. de bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren onder het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel ressorteerende,

158. de opbrengst der verkochte Rijksgoederen en -eigendommen,

159. de andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende;

CC. *de verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Koloniën betreffende:*

160. het aandeel in de ontvangsten wegens kabeltaksen uit de door de Deutsch-Niederländische-Telegraphen-Gesellschaft geëxploiteerde lijnen in Nederlandsch Oost-Indië,

161. de teruggave door Nederlandsch Oost-Indië van de kosten van het personeel van het statistisch bureau en van het technisch bureau bij het Departement van Koloniën, en van den concierge bij het bureau van de Geneeskundige Commissie bij dat Departement, alsmede van de traktementen van de leden van de commissie van keuring en van het pakhuispersoneel bij het koloniaal etablissement te *Amsterdam*,

162. de bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren onder het Departement van Koloniën ressorteerende,

163. de opbrengst der verkochte Rijksgoederen en -eigendommen,

164. de andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende.

2. Van het voordeelig slot der rekening van het Fonds voortspruitende uit koopprijzen van domeinen over het jaar 1913 en de in 1914 te ontvangen koopprijzen van domeinen en afkoopprijzen van tiendrecht, jacht- en vischrecht en grondrenten, eeuwigdurende erfpachten en dergelijke praestatiën, wordt een bedrag van *vier honderd duizend gulden* toegevoegd aan de middelen tot goedmaking der uitgaven, begrepen in de Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1914.

3. Naar aanleiding van art. 35 der wet van 21 April 1810 (*Bulletin des Lois*, nº. 285) wordt het proportioneel recht op de mijnen voor het jaar 1914 bepaald op *twee en een half ten honderd* der zuivere opbrengst.

4. Ter voorziening in kasbehoeften kunnen desgevorderd schatkistbiljetten of schatkistpromessen worden uitgegeven en schatkistbiljetten worden beleend tot een zoodanig bedrag als noodig is ter verkrijging van eene som van ten hoogste *tien millioen gulden*.

5. Deze wet treedt in werking op 1 Januari 1914.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 31sten December 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

(*get.*) BERTLING.

(*Uitgeg.* 4 *Jan.* 1914.)

STAATSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1914.

WET OP DE MIDDELEN.

Raming voor het dienstjaar 1914.

BENAMING DER MIDDELEN OF INKOMSTEN.		Beloop per middel of inkomst.
A. *Directe belastingen.*		
1. Grondbelasting	*f* 15,670,000.—	
Af: ontheffingen, kwijtscheldingen en oninbare posten	„ 55,000.—	
		f 15,615,000.—
2. Personeele belasting	*f* 13,750,000.—	
Af: ontheffingen, verminderingen, afschrijvingen en oninbare posten	„ 775,000.—	
		12,975,000.—
3. Belasting op bedrijfs- en andere inkomsten	*f* 13,166,000.—	
3*a*. 10 opcenten op die belasting (1/3 gedeelte)	„ 420,000.—	
	f 13,586,000.—	
Af: ontheffingen, verminderingen, afschrijvingen, teruggaven en oninbare posten	*f* 346,000.—	
uitkeeringen aan de geldmiddelen van *Nederandsch-Indië* volgens de wet van den 9den April 1897 (*Staatsblad* nº. 84)	„ 1,100,000.—	
	1,446,000.—	
		12,140,000.—
4. Vermogensbelasting	*f* 10,310,000.—	
4*a*. 10 opcenten op die belasting (1/3 gedeelte)	„ 340,000.—	
	f 10,650,000.—	
Af: ontheffingen, kwijtscheldingen, verminderingen, afschrijvingen en oninbare posten, welke in 1914 worden betaald	„ 50,000.—	
		10,600,000.—

BENAMING DER MIDDELEN OF INKOMSTEN.			Beloop per middel of inkomst.
B. *Accijnzen.*			
5. Suiker		*f* 26,500,000.—	
6. Wijn		„ 1,560,000.—	
7. Binnenlandsch en buitenlandsch gedistilleerd		„ 25,200,000.—	
8. Zout		„ 1,870,000.—	
9. Bieren en azijnen		„ 1,500,000.—	
10. Geslacht		„ 5,710,000.—	
			f 62,340,000.—
C. *Indirecte belastingen.*			
11. Zegelrechten	*f* 5,600,000.—		
11*a*. 50 opcenten op zegelrechten	„ 635,000.—		
		f 6,250,000.—	
12. Registratierechten		„ 8,050,000.—	
13. Hypotheekrechten		„ 860,000.—	
14. Rechten van successie en van overgang bij overlijden		„ 15,700,000.—	
			30,860,000.—
D. *Rechten op den invoer.*			
15. Rechten op den invoer		*f* 16,650,000.—	
16. Formaatzegel	*f* 20,000.—		
16*a*. 50 opcenten op het formaatzegel	10,000.—		
		30,000.—	
			16,680,000.—
E. *Waarborg en belasting der gouden en zilveren werken.*			
17. Belasting		*f* 500,000.—	
18. Essaailoon in geval van verbreking der werken en voor gehalteproeven, welke geene betaling van belasting ten gevolge hebben		„ 500.—	
			500,500.—
F. *Domeinen, enz.*			
19. Inkomsten van de gewone domeinen		*f* 1,237,000.—	
20. Inkomsten van het domein van Oorlog		„ 80,000.—	
21. Inkomsten van de groote wegen		„ 43,000.—	
22. Inkomsten van vaarten, veren en havens		„ 119,000.—	
			1,479,000.—
G. 23. *Opbrengst der posterijen*			18,475,000.—
H. 24. *Opbrengst der Rijkstelegrafen en telefonen*			5,480,000.—
I. 25. *Opbrengst der Staatsloterij*			654,500.—
J. 26. *Opbrengst der uitgegeven akten voor de jacht en visscherij en van consenten voor de kustvisscherij*			166,000.—
K. 27. *Loodsgelden*			3,750,000.—
L. *Recht op de mijnen.*			
28. Vast recht en proportioneel recht		*f* 34,800.—	
28*a*. 15 opcenten voor kwade posten en collecteloon		„ 5,200.—	
			40,000.—
Totaal van de middelen A—L.			*f* 191,755,000.—
M. 29. *Aandeel van het Rijk in de opbrengst van de exploitatie der Staatsspoorwegen*			4,388,140.—
N. 30. *Aandeel van den Staat,* ingevolge de wet van den 31sten December 1903 (*Staatsblad* nº. 335), *in de winsten der Nederlandsche Bank,* zijnde één vierde gedeelte der over het boekjaar 1913/1914 en drie vierde gedeelten der over het boekjaar 1914/1915 den Staat toekomende winsten			2,718,000.—

BENAMING DER MIDDELEN OF INKOMSTEN.		Beloop per middel of inkomst.
O. 31. De in artikel 2 der Middelenwet bedoelde *bijdrage* uit het *Fonds voortspruitende uit koopprijzen van domeinen*	*f*	400,000.—
P. 32. *Leges*, geheven ingevolge de wet van den 9den Mei 1890 (*Staatsblad* nº. 80), gewijzigd bij die van den 29sten December 1893 (*Staatsblad* nº. 246) .		170,000.—
Q. 33. Opbrengst van voor het publiek verkrijgbaar gestelde stukken . .		28,000.—
R. *Renten van kapitalen, voorgeschoten aan de koloniën in Oost- en West-Indië, aan Staatsbedrijven, 's Rijks bijzondere fondsen, gemeenten, spoorwegmaatschappijen, enz.*		
34. Aandeel van Nederlandsch Oost-Indië in de renten en kosten van de Nationale Schuld	*f*	2,524,114.—
35. Renten van kasvoorschotten aan Nederlandsch Oost-Indië	„	700,000.—
36. Rente van kasvoorschotten aan *Suriname*	„	56,000.—
37. Rente van kasvoorschotten aan *Curaçao*	„	3,000.—
38. Rente door de kolonie *Suriname* verschuldigd van het voorschot voor den aanleg van een spoorweg naar het *Lawagebied*	„	255,000.—
39. Rente van voorschotten ingevolge art. 33 der Woningwet	„	330,000.—
40. Rente van voorschotten aan het Tiendfonds	„	410,000.—
41. Rente door de gemeente *Venlo* verschuldigd van het haar verleende voorschot voor het inrichten der spoorwegbrug over de *Maas* voor gewoon verkeer	„	900.—
42. Rente van het voorschot aan de N. O. Locaalspoorwegmaatschappij verstrekt, ingevolge art. 11 der overeenkomst, goedgekeurd bij de wet van 15 Juli 1898 (*Staatsblad* nº. 185) en dividend over de aandeelen dier Maatschappij in het bezit van het Rijk.	„	303,700.—
43. Rente van kapitalen verstrekt aan het Staatsmuntbedrijf.	„	29,100.—
44. Rente van kapitalen verstrekt aan de artillerie-inrichtingen	„	97,500.—
45. Rente van andere door den Staat verleende voorschotten.		*Memorie.*
		4,709,314.—
S. *Terugbetalingen van kapitalen, voorgeschoten aan de koloniën in Oost- en West-Indië, aan Staatsbedrijven, 's Rijks bijzondere fondsen, gemeenten, spoorwegmaatschappijen, enz.*		
46. Aandeel van Nederlandsch Oost-Indië in de aflossing van Nationale Schuld	*f*	1,330,386.—
47. Terugbetaling door *Suriname* van het voorschot verstrekt voor den aanleg van een spoorweg naar het *Lawagebied* . . .		*Memorie.*
48. Aflossing van voorschotten ingevolge art. 33 der Woningwet	„	80,000.—
49. Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan het Tiendfonds.		*Memorie.*
50. Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsmuntbedrijf	„	71,600.—
51. Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan de artillerie-inrichtingen.	„	19,055.—
52. Terugbetaling van andere door den Staat verleende voorschotten		*Memorie.*
		1,447,041.—
T. *Uitkeeringen door Staatsbedrijven van suppletoire premie wegens de pensioenverzekering van het personeel alsmede van brandverzekeringspremie.*		
53. Uitkeeringen van premiën door het Staatsmuntbedrijf .	*f*	6,625.—
54. Uitkeeringen van premiën door de artillerie-inrichtingen.	„	54,500.—
		61,125.—

BENAMING DER MIDDELEN OF INKOMSTEN.			Beloop per middel of inkomst.
U. *Verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Buitenlandsche Zaken betreffende.*			
55. Consulaatrechten	*f*	65,000.—	
56. Schadevergoeding door de Chineesche Regeering verschuldigd, ter zake van de onlusten in 1900	„	62,000.—	
57. Bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren, onder het Departement van *Buitenlandsche Zaken* ressorteerende	„	12,000.—	
58. Opbrengst van verkochte rijksgoederen en eigendommen	„	1,000.—	
59. Andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende	„	2,000.—	
			f 142,000.—
V. *Verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Justitie betreffende.*			
60. Inkomsten van den Hoogen Raad van Adel en renten van de te zijnen name op het Grootboek der Nationale Schuld, rentende 2½ ten honderd, ingeschreven kapitalen	*f*	25,000.—	
61. Inkomsten voortvloeiende uit den arbeid in de gevangenissen en de Rijkswerkinrichtingen	„	800,000.—	
62. Baten, het beheer van den gewonen dienst der gevangenissen en der Rijkswerkinrichtingen betreffende	„	95,750.—	
63. Inkomsten voortvloeiende uit den dienst van het Rijkstucht- en opvoedingswezen	„	17,900.—	
64. Griffierechten	„	250,000.—	
65. Gerechtelijke boeten	„	410,000 —	
66. Bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren, onder het Departement van *Justitie* ressorteerende	„	145,000.—	
67. Opbrengst van verkochte rijksgoederen en eigendommen.	„	1,200.—	
68. Andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende	„	20,000.—	
			1,764,850.—
W. *Verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Binnenlandsche Zaken betreffende.*			
69. Opbrengst van de *Nederlandsche Staatscourant* en het verslag der *Handelingen van de Staten-Generaal*	*f*	46,000.—	
70. Opbrengst van het *Staatsblad*	„	7,500.—	
71. Bijdrage van de gemeente *Rotterdam* in de kosten der aldaar bestaande Rijksinrichting tot opleiding van vroedvrouwen.	„	5,000.—	
72. Baten voortvloeiende uit het beheer van de Rijkskrankzinnigengestichten	„	45,000.—	
73. Baten voortvloeiende uit het beheer van het Universiteitsziekenhuis te *Leiden*	„	21,000.—	
74. Baten voortvloeiende uit het beheer van de klinieken der Rijksuniversiteit te *Utrecht*	„	44,500.—	
75. Bijdragen voor het volgen der lessen aan de Rijks-universiteiten	„	325,000.—	
76. Betalingen voor het afleggen der examens, bedoeld bij art. 138 der wet tot regeling van het hooger onderwijs	„	35,000.—	
77. Bijdragen voor het volgen der lessen aan de Technische Hoogeschool	„	170,000.—	
78. Betalingen voor het afleggen der examens aan de Technische Hoogeschool	„	30,000.—	
79. Bijdragen van leerlingen op de Rijks- hoogere burgerscholen	„	114,000.—	
80. Bijdragen van gemeenten in de kosten van Rijks- hoogere burgerscholen	„	27,000.—	

BENAMING DER MIDDELEN OF INKOMSTEN.		Beloop per middel of inkomst.
81. Schoolgelden van leerscholen verbonden aan de Rijkskweekscholen van onderwijzers	*f* 14,000.—	
82. Betalingen voor het afleggen der examens, bedoeld bij art. 88 der wet tot regeling van het lager onderwijs	„ 53,000.—	
83. Bijdragen voor pensioen van onderwijzers bij de lagere scholen	„ 600,000.—	
84. Teruggaven door gemeenten ter zake van hetgeen door haar, volgens art. 48 der wet tot regeling van het lager onderwijs, over 1912 te veel is genoten	„ 125,000.—	
85. Bijdragen van kweekelingen der Rijks-academie van beeldende kunsten	„ 6,000.—	
86. Schoolgelden van leerlingen aan de Rijksnormaalschool voor teekenonderwijzers	„ 2,300.—	
87. Schoolgelden van leerlingen aan de Rijksschool voor kunstnijverheid	„ 1,100.—	
88. Batig slot van het Fonds der Algemeene Landsdrukkerij.	*Memorie.*	
89. Vergoeding door gemeenten in de kosten van wachtgelden van onderwijzers	„ 25,000.—	
90. Bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren, onder het Departement van *Binnenlandsche Zaken* ressorteerende	„ 262,000.—	
91. Opbrengst van verkochte rijksgoederen en eigendommen.	„ 1,000.—	
92. Andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende.	„ 19,000.—	
		f 1,978,400.—
X. *Verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Marine betreffende.*		
93. Bijdragen voor de opleiding van adelborsten en adspirant-administrateurs bij het Koninklijk Instituut voor de Marine.	*f* 35,200.—	
94. Bijdragen voor de opleiding van adspirant-machinisten.	„ 9,800.—	
95. Uitkeering van *België* wegens de vuurgelden op de *Wester-Schelde*	„ 10,000.—	
96. Vergoeding door *België* ingevolge art. 11 van de overeenkomst van den 27sten October 1904, goedgekeurd bij de wet van den 12den December 1905 (*Staatsblad* n°. 316), betreffende de verbetering der verlichting van de *Wester-Schelde*	„ 39,500.—	
97. Teruggave door *België* van de traktementen van de opzichters en lichtwachters bij de verlichting van de *Wester-Schelde.*	„ 9,500.—	
98. Bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren onder het Departement van *Marine* ressorteerende	„ 18,000.—	
99. Opbrengst van verkochte rijksgoederen en eigendommen.	„ 253,000.—	
100. Andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende	„ 35,000.—	
		410,000.—
IJ. *Verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Financiën betreffende.*		
101. Verjaarde renten.	*f* 30,000.—	
102. Inkomsten van de Grootboeken der Nationale Schuld	„ 15,500.—	
103. Door 's Rijks Munt afgeleverde munt	„ 8,225,000.—	
104. Rente van het kapitaal in de Grootboeken der Nationale Schuld ingeschreven ten name van het „*Fonds uit de zuivere winsten, verkregen uit aanmuntingen voor rekening van het Rijk.*	„ 6,500.—	
105. Winst van het Staatsmuntbedrijf	„ 231,717.—	
106. Vergoeding door provinciën en gemeenten voor de invordering van opcenten op de grondbelasting over het dienstjaar		

BENAMING DER MIDDELEN OF INKOMSTEN.		Beloop per middel of inkomst.
1913, op de personeele belasting over het dienstjaar 1912, op de belasting op de bedrijfs- en andere inkomsten over het belastingjaar 1912/1913 en op de vermogensbelasting over het belastingjaar 1911/1912	*f* 439,350.—	
107. Teruggave wegens het aandeel der niet ten behoeve van 's Rijks kas geheven opcenten in de kwade posten op de grondbelasting en op de personeele belasting over het dienstjaar 1911 en op de bedrijfs- en vermogensbelastingen over het belastingjaar 1911-1912	„ 336,000.—	
108. Opbrengst van de boeten en verbeurdverklaringen bij de personeele belasting, de rechten op den invoer, de accijnzen en de belasting op bedrijfs- en andere inkomsten vallende	„ 50,000.—	
109. Kosten van vervolging tot invordering van directe belastingen aan de schatkist vervallen	„ 164,000.—	
110. Leges aan de schatkist vervallen	„ 300,000.—	
111. Ontvangsten wegens houtgeest, gebezigd tot vermenging van gedistilleerd en wegens stoffen, gebezigd tot vermenging van zout	„ 100,000.—	
112. Ontvangsten wegens verrichtingen betrekkelijk het kadaster	„ 81,300.—	
113. Opbrengst van het door de landmeters en boekhouders van het kadaster voor particulieren verrichte werk	„ 99,000.—	
114. Geconsigneerde gelden, waarvan het recht van uitkeering in 1914 vervalt	„ 4,000.—	
115. Opbrengst van het verkort verslag van de vergaderingen der Tweede Kamer van de Staten-Generaal	„ 5,000.—	
116. Bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren, tot de *Hooge Staatslichamen* behoorende	„ 7,000.—	
117. Bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren, onder het Departement van *Financiën* ressorteerende	„ 180,000.—	
118. Opbrengst van verkochte Rijksgoederen en eigendommen.	„ 8,000.—	
119. Andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende.	„ 90,000.—	
		f 10,372,367.—
Z. *Verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Oorlog betreffende.*		
120. Bijdragen voor de opleiding van cadetten bij de Koninklijke Militaire Academie	*f* 72,200.—	
121. Bijdragen voor de opleiding van cadetten aan de Cadettenschool	„ 8,800.—	
122. Teruggaven van voorschotten aan officieren verstrekt tot aanschaffing van paarden	„ 4,500.—	
123. Winst van het bedrijf der artillerie-inrichtingen.	*Memorie.*	
124. Bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren, onder het Departement van *Oorlog* ressorteerende	„ 16,000.—	
125. Opbrengst van verkochte rijksgoederen en eigendommen.	„ 300,000.—	
126. Andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende.	„ 25,000.—	
		426,500.—
AA. *Verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Waterstaat betreffende.*		
127. Baten voortvloeiende uit het beheer van de Rijksvischhal en visschershaven te *IJmuiden*	*f* 238,000.—	
128. Teruggave door *België* van de kosten van exploitatie en onderhoud van de Rijkselectriciteitswerken te *Ternenzen*	„ 23,500.—	

BENAMING DER MIDDELEN OF INKOMSTEN.		Beloop per middel of inkomst.
129. Baten voortvloeiende uit den aanleg der Staatsspoorwegen.	*f* 30,000.—	
130. Teruggaven van voorschotten voor den aanleg van spoorwegen met beperkte snelheid	„ 11,100.—	
131. Bijdrage van *België* in het onderhoud van het kanaal van *Gent* naar *Terneuzen*	„ 94,500.—	
132. Bijdragen in de kosten van aanleg en onderhoud van landswerken	„ 568,000.—	
133. Baten en opkomsten, voortvloeiende uit den dienst der posterijen	„ 298,000.—	
134. Baten en opkomsten, voortvloeiende uit den dienst der Rijkstelegrafen en telefonen	„ 70,550.—	
135. Teruggave van de uit de Staatsbegrooting bestreden kosten van de Rijkspostspaarbank	„ 909,275.—	
136. Bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren, onder het Departement van *Waterstaat* ressorteerende	„ 276,000.—	
137. Opbrengst van verkochte rijksgoederen en eigendommen.	„ 20,000.—	
138. Andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende.	„ 8,000.—	
		f 2,546,925.—
BB. *Verschillende ontvangsten en toevallige baten, het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende.*		
139. Baten voortvloeiende uit het beheer der Rijks- hoogere land-, tuin- en boschbouwschool te *Wageningen* en de bijdragen van Nederlandsch Oost-Indië in de kosten dier school	*f* 44,100.—	
140. Bijdragen van de leerlingen der middelbare Nederlandsche landbouwschool te *Groningen*	„ 1,300.—	
141. Bijdragen van de leerlingen der middelbare koloniale landbouwschool te *Deventer*	„ 6,960.—	
142. Bijdragen van leerlingen der Rijkszuivelschool te *Bolsward* en de bijdrage der provincie *Friesland* in de kosten dier school.	„ 3,400.—	
143. Bijdragen van leerlingen op de Rijksland- en tuinbouwwinterscholen	„ 4,500.—	
144. Baten voortvloeiende uit de opleidingsschool voor onderwijzeressen bij het landbouwhuishoudonderwijs	„ 300.—	
145. Inkomsten van het hengstveulendepôt te *Bergen op Zoom*.	„ 12,200.—	
146. Ontvangsten wegens Rijkskeuring van hengsten.	„ 1,200.—	
147. Baten voortvloeiende uit het beheer van 's Rijks veeartsenijschool	„ 35,750.—	
148. Baten voortvloeiende uit het Koninklijk besluit van 1 December 1910 (*Staatsblad* nº. 364), laatstelijk gewijzigd bij dat van 8 Februari 1912 (*Staatsblad* nº. 64), houdende bepalingen ter bestrijding van tuberculose onder het rundvee	„ 10,000.—	
149. Baten voortvloeiende uit de keuring van voor uitvoer bestemd vleesch	„ 145,000.—	
150. Baten voortvloeiende uit het beheer van 's Rijksserum-inrichting	„ 60,000.—	
151. Opbrengst der Rijkslandbouwproefstations.	„ 59,000.—	
152. Bijdragen van verschillende provinciën in de kosten van de zuivelconsulentschappen	„ 9,750.—	
153. Justeerloonen van gewichten	„ 19,000.—	
154. Baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf, na aftrek van de vrachten en verdere onkosten op den verkoop van de producten vallende.	„ 4,165,000.—	

BENAMING DER MIDDELEN OF INKOMSTEN.		Beloop per middel of inkomst.
155. Ontvangsten, voortvloeiende uit de uitvoering van de Octrooiwet 1910	*f* 130,000.—	
156. Inkomsten ingevolge de wet van 30 September 1893 (*Staatsblad* nº. 146), laatstelijk gewijzigd bij die van 8 Februari 1912 (*Staatsblad* nº. 64), houdende bepalingen op de fabrieks- en handelsmerken	„ 28,000.—	
157. Bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren, onder het Departement van *Landbouw, Nijverheid en Handel* ressorteerende	„ 102,000.—	
158. Opbrengst van verkochte rijksgoederen en eigendommen.	„ 15,000.—	
159. Andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende.	„ 30,000.—	
		f 4,882,460.—
CC. *Verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Koloniën betreffende.*		
160. Aandeel in de ontvangsten wegens kabeltaksen uit de door de „Deutsch-Niederländische-Telegraphen-Gesellschaft" geexploiteerde lijnen in *Nederlandsch-Oost-Indië*	*f* 83,250.—	
161. Teruggave door *Nederlandsch-Oost-Indië* van de kosten van het personeel aan het statistisch bureau en van het technisch bureau bij het Departement van Koloniën, en van den concierge bij het bureau van de Geneeskundige Commissie bij dat Departement, alsmede van de traktementen van de leden van de commissie van keuring en van het pakhuispersoneel bij het koloniaal etablissement te *Amsterdam*	„ 112,745.—	
162. Bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren, onder het Departement van *Koloniën* ressorteerende	„ 8,500.—	
163. Opbrengst van verkochte rijksgoederen en eigendommen.	„ 1,000.—	
164. Andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende.	„ 10,000.—	
		215,495.—
Totaal		*f* 228,415,617.—

31 *December* 1913. WET, houdende aanvulling en verhooging van het *achtste* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 480.

Bij deze wet wordt de omschrijving van eenige artikelen veranderd, worden eenige artikelen ingevoegd en verhoogd.

Ten gevolge hiervan wordt het bedrag van de *artikelen* 66, 94*bis* en 176 van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913 respectievelijk *verhoogd* met *f* 2000, *f* 3600 en *f* 100,375 en worden de totalen van de nagenoemde afdeelingen van dat hoofdstuk *verhoogd* met de bedragen daarbij aangewezen, als:

de IVde	afdeeling	met . .	*f* 21,300
„ VIIde	„	„ . .	57,000
„ IXde	„	„ . .	13,225
„ Xde	„	„ . .	2,000
de XIIde	afdeeling	met . .	*f* 14,490
„ XIVde	„	„ . .	1,044
„ XVde	„	„ . .	54,500
„ XVIde	„	„ . .	650
„ XVIIde	„	„ . .	4,000
„ XIXde	„	„ . .	8,000
„ XXste	„	„ . .	5,000
en „ XXIIste	„	„ . .	100,375,

terwijl het eindcijfer van die begrooting wordt *verhoogd* met een bedrag van *f* 281,584.

Voorts wordt in het eerste lid van artikel 2 der wet van den 17den Maart 1913 (*Staatsblad* nº. 97), tot vaststelling van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913, tusschen „56*bis*" en „57*a*" ingelascht: „56*ter*," en in plaats van „176*a* tot en met *t*" gelezen „176*a* tot en met *u*".

31 *December* 1913. WET, houdende verhooging van het *elfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912. S. 481.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd.

Ten gevolge hiervan worden de totalen van de afdeelingen II en III en het eindcijfer van voormeld hoofdstuk, respectievelijk verhoogd met *f* 86,000, *f* 18,000 en *f* 104,000.

31 *December* 1913. WET, houdende verhooging en wijziging van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1912. S. 482.

—

31 *December* 1913. WET, houdende verhooging en wijziging van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Suriname* voor het dienstjaar 1912. S. 483.

CORRIGENDA.

Op	bladz.	1216	kolom	2,	regel	17	van	boven	staat:	31 December 1914, lees: 31 December 1913.
„	„	1217	„	2,	„	6	„	„	„	
„	„	1217	„	2,	„	11	„	„	„	
„	„	1217	„	2,	„	25	„	„	„	

AANVULLINGEN.

28 *November* 1912. BESLUIT, tot uitgifte van jubileumpostzegels 1813—1913. S. 353.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 20 November 1912, nº. 13, afdeeling Posterijen en Telegrafie;

Gelet op artikel 21 der wet van 15 April 1891 (*Staatsblad* nº. 87) tot regeling der brievenposterij, zooals die is aangevuld en gewijzigd bij de wetten van 31 December 1906 (*Staatsblad* nº. 358) en 23 Juli 1908 (*Staatsblad* nº. 238), van welke de tekst is bekend gemaakt bij Koninklijk besluit van 9 October 1908 (*Staatsblad* nº. 316);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen hetgeen volgt:

Art. 1. Ter gelegenheid van het eeuwfeest van Nederlands herstelde onafhankelijkheid worden in 1913 van Rijkswege jubileumpostzegels uitgegeven.

2. De jubileumzegels dragen de beeltenissen van Ons en van de Koningin der Nederlanden, dan wel een aan de herdenking van het eeuwfeest gewijd decoratief ontwerp.

Zij zijn, zoolang de voorraad strekt, nevens de gewone postzegels, verkrijgbaar in de waarden van 2½, 3, 5, 10, 12½, 20, 25, 50 cent en van 1, 2½, 5 en 10 gulden.

Op de jubileumpostzegels zijn dezelfde bepalingen van toepassing, welke gelden voor de gewone postzegels.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst en in afschrift aan de Algemeene Rekenkamer medegedeeld zal worden.

's Gravenhage, den 23sten November 1912.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

(*get.*) L. H. W. REGOUT.

(*Uitgeg.* 24 *Juli* 1913.)

—

19 *December* 1912. BESLUIT, tot intrekking van het besluit van 20 December 1909, houdende bepalingen betreffende de opleiding tot militie-telegraafpersoneel.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 14 December 1912, Afdeeling Militie en Landweer (M.) nº. 169;

Gezien artikel 72, eerste lid, onder 7º., der Militiewet (*Staatsblad* 1912, nº. 21);

Hebben goedgevonden en verstaan:

in te trekken Ons Besluit van 20 December 1909, nº. 40, betrekkelijk de opleiding van militie-telegraafpersoneel.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit Besluit.

's Gravenhage, den 19 December 1912.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, (*get.*) H. COLIJN.

—

5 *Juni* 1913. MISSIVE van den Minister van Financiën, houdende toezending van een gewijzigde model-quitantie, als bedoeld in de Resolutie van den Minister van Financiën van 3 Maart 1899, betreffende de betaalbaarstelling van de uitkeeringen aan de gemeenten ingevolge art. 1 en 10 der wet van 24 Mei 1897 (*Staatsblad* nº. 156).

Het bij deze missive gevoegd model luidt als volgt:

De ondergeteekende, Ontvanger der Gemeente .....
verklaart van den Betaalmeester te .....
..... te hebben ontvangen een bedrag van [1] .....

(*f* .....)

als [2] .....

der bij de wet van 3 Juni 1905 (*Staatsblad* nº. 151) gewijzigde wet van 24 Mei 1897 (*Staats-*

blad nº. 156), over het jaar 191:. aan de Gemeente uit te keeren.

....., den ..... 191..

---

[1]) In letters en cijfers.

[2]) eersten / tweeden / enz. termijn van de som, ingevolge de artikelen 1 tot en met 9*bis*, of de som, ingevolge artikel 10.

---

3 *Juli* 1913. BESLUIT, houdende aanwijzing van de gemeente Oudenbosch als gemeente waar het verboden zal zijn, zonder toestemming van den burgemeester, in eene localiteit waarvoor „vergunning" is verleend, muziek enz. ten vermake van het publiek toe te laten.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, van 30 Juni 1913, nº. 5884, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen;

Gelet op art. 45, derde lid, der Drankwet (*Staatsblad* nº. 235 van 1904);

Hebben goedgevonden en verstaan:

de gemeente Oudenbosch aan te wijzen als gemeente, waar het, ingevolge art. 45, 3de lid, der Drankwet, verboden zal zijn in eene voor het publiek toegankelijke localiteit, waarvoor door burgemeester en wethouders eene vergunning voor den verkoop van sterken drank in het klein is verleend of in de aanhoorigheid van zoodanige localiteit, zonder toestemming van den burgemeester, muziek, vertooningen of andere verrichtingen ten vermake van het publiek toe te laten.

Dit verbod is niet van toepassing op eene localiteit, waarvoor eene vergunning is verleend, ingevolge art. 5, eerste lid, der Drankwet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in de *Nederlandsche Staatscourant* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 3den Juli 1913.

(*get.*) WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(*get.*) HEEMSKERK.

ALPHABETISCH REGISTER VOOR 1913.

De jaargang is chronologisch, behalve:

Koninklijk besluit van 23 November 1912, S. 353 bladz. 1242;
„ „ „ 19 December 1912 „ 1242;
Resolutie van den Minister van Financiën van 5 Juni 1913 „ 1242;
Koninklijk besluit van 3 Juli 1913 „ 1243;

welke stukken voorkomen op de hierboven genoemde bladzijden.

Arbeid van jeugdige personen en van vrouwen. Besluit houdende nadere aanvulling en wijziging van het K. B. van 10 Augustus 1909, S. 289, zooals dat is aangevuld en gewijzigd bij K. B. van 2 October 1911, S. 309, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in het vierde lid van artikel 17 der Arbeidswet 1911 (Staatsblad nº. 319). S. 135. 18 April.

— Missive van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan de burgemeesters betreffende de uitvoering van de Arbeidswet 1911. 7 Juli.

— Arrest van den Hoogen Raad. In den zin der Arbeidswet worden ook dan werkzaamheden „voor" eene onderneming verricht, wanneer zij, zonder kenmerkend voor die onderneming te zijn, strekken te harer richtige uitoefening. — Dit laatste is zeer zeker het geval met het bewezen verklaarde innen eener quitantie en het daartoe dragen eener portefeuille, nu de Rechtbank, bewezen verklarende, dat een en ander geschiedde „ten behoeve van" den boekhandel en de drukkerszaak van den beklaagde, klaarblijkelijk aannam, dat die werkzaamheden werden verricht als onderdeelen van de administratie van die ondernemingen. 15 Dec.

— Arrest van den Hoogen Raad. Ingevolge het 1ste lid van art. 14 der Arbeidswet is — blijkens den duidelijken tekst van dit artikel en zijne geschiedenis — geheel algemeen verboden arbeid als in de dagvaarding omschreven, welke in strijd is met het 1ste lid van art. 6 der gemelde wet te doen verrichten, zoodat niet enkel, zooals wegens de overtredingen van het 2de lid van art. 14, het hoofd of de bestuurder van eene onderneming deswege strafrechterlijk aansprakelijk is. 15 Dec.

Armwezen. Koninklijk Besluit. Zoowel historisch als taalkundig brengt het vestigen van een hoofdverblijf overeenkomstig art. 74 Burg. Wetb. mede, dat een plaats worde aangewezen, die als tehuis van den persoon, die zijn hoofdverblijf gevestigd heeft, kan worden aangemerkt en waar hij ten behoeve zijner maatschappelijke betrekkingen te vinden is. — Van zoodanig hoofdverblijf kan in het onderhavige geval geen sprake zijn, waar immers vaststaat, dat de betrokken persoon zonder vaste woonplaats was, een zwervend leven leidde en zelfs ter zake van landlooperij werd veroordeeld. 10 Jan.

— Besluit tot wijziging van het K. B. van 18 Juli 1912, S. 264, tot uitvoering van de artikelen 13, 16, 23, 48, 49, 50 en 56 der Armenwet. S. 42. 29 Jan.

— Koninklijk besluit betreffende Artt. 34—36 Armenwet. Een vroedvrouw behoort vrij te blijven in het bepalen van haar honorarium voor diensten buiten de armenpraktijk bewezen, zoodat het niet aangaat haar met betrekking daartoe in hare instructie een band aan te leggen. 14 Maart.

— Besluit houdende beslissingen: dat onder

de in art. 39 der Armenwet bedoelde rechterlijke machtiging redelijkerwijze niet anders kan worden verstaan dan de laatste rechterlijke machtiging, welke tot de opneming van den patient aanleiding heeft gegeven; — dat mitsdien voor de toepassing van dit artikel buiten beschouwing kan blijven de vraag, of de geestesziekte, waaraan de betrokken armlastige krankzinnige lijdende was ten tijde van de laatste rechterlijke machtiging, dezelfde is geweest als die, welke eene vroegere rechterlijke machtiging heeft noodzakelijk gemaakt. 14 April.

Azijnen. Besluit houdende vrijdom van belasting voor azijn of houtzuur en voor daarmede bereide buitenlandsche vloeistoffen, bestemd ten gebruike voor de werkzaamheden in fabrieken van asbestcementplaten. S. 308. 23 Juni.

— Zie ook: *Bieren en Azijnen.*

— „ „ *Suiker.*

Bedrijfsbelasting. Arrest van den Hoogen Raad. Bij art. 58 der Wet Bedrijfsbelasting, zooals dit heeft gewijzigd art. 15 der wet van 22 Mei 1845, S. 22, is elke beslissing omtrent de hoegrootheid van den aanslag, ook indien deze in zich sluit een antwoord op de vraag, of er iets valt aan te slaan, aan de kennisneming van den gewonen burgerlijken rechter onttrokken; de vraag of er iets, en zoo ja hoeveel, is aan te slaan, m. a. w., de vaststelling in het algemeen van het bestaan van een belastbaar object, is in haar geheel ter beoordeeling aan de administratie voorbehouden gebleven. 23 Mei.

— Wet tot toevoeging van de terreinen langs den Nieuwen Waterweg en het Scheur, thans deel uitmakende van de gemeenten 's Gravenzande en Naaldwijk, aan de gemeente Rotterdam. S. 469. 31 Dec.

Bedrijven. Besluit houdende vaststelling van een voorschrift voor het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen. S. 34. 16 Jan.

— Zie ook: *Begrootingen en Rekeningen.*

Begraafplaatsen. Besluit tot schorsing van het besluit van Burgemeester en Wethouders der gemeente Bergen (Noordholland), waarbij aan het Roomsch Katholiek Kerkbestuur aldaar verlof is verleend tot het aanleggen van een begraafplaats. S. 198. 31 Mei.

— Besluit tot vernietiging van het besluit van Burgemeester en Wethouders van Bergen, waarbij aan het R. C. Parochiaal Kerkbestuur aldaar, verlof is verleend tot het aanleggen van een bijzondere begraafplaats. S. 378. 3 Oct.

Begrootingen en Rekeningen. Wetten tot vaststelling van de volgende hoofdstukken der Staatsbegrooting voor 1913:

II.	S.	64.	20 Febr.
III.		62.	18 Febr.
IV.		68.	20 Febr.
V.		88.	17 Maart.
VI.		98.	17 Maart.
VII*B*.		65.	20 Febr.
VIII.		97.	17 Maart.
IX.		70.	21 Febr.
X.		61.	18 Febr
XI.		94.	17 Maart.
XII.		67.	20 Febr.

— Als voren voor 1914:

I.	S.	451.	31 Dec.
VII*A*.		453.	31 Dec.

— Wetten tot verhooging en wijziging van de volgende hoofdstukken der Staatsbegrooting voor 1912:

I.	S.	452.	31 Dec.
II.		305.	21 Juni.
		473.	31 Dec.
		478.	31 Dec.
IV.		150.	28 April.
		474.	31 Dec.
V.		87.	17 Maart.
		468.	31 Dec.
VI.		462.	31 Dec.
VII*B*.		19.	11 Jan.
		20.	11 Jan.
		457.	31 Dec.
VIII.		58.	15 Febr.
		73.	21 Febr.
		463.	31 Dec
IX.		21.	11 Jan.
		126.	9 April.
		170.	28 April.
		465.	31 Dec.
X.		25.	11 Jan.
		268.	7 Juni.
XI.		472.	31 Dec.
		481.	31 Dec.

— Als voren voor 1913:

II.	S.	421.	1 Dec.
		422.	1 Dec.
III.		264.	7 Juni.
IV.		295.	20 Juni.
		426.	1 Dec.
V.		168.	28 April.
		297.	20 Juni.
		475.	31 Dec.
VI.		291.	20 Juni.
		460.	31 Dec.
VII*A*.		423.	1 Dec.
VII*B*.		265.	7 Juni.

VIII. S. 311. 23 Juni.
480. 31 Dec.
IX. 282. 283. 20 Juni.
431. 1 Dec.
X. 121. 7 April.
267. 7 Juni.
427. 1 Dec.
466. 31 Dec.
XI. 289. 20 Juni.

— Wetten tot:

Aanvulling der middelen ter goedmaking van de uitgaven, begrepen in de Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913. S. 109. 19 Maart.

Aanwijzing van de middelen ter goedmaking van de uitgaven, begrepen in de Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1914. S. 479. 31 Dec.

Verhooging van de begrooting van uitgaven, ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1912. S. 57. 15 Febr.

Vaststelling van de begrooting van uitgaven, ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1913. S. 96. 17 Maart.

Vaststelling van de begrooting der uitgaven van de Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1913. S. 85. 17 Maart.

Verhooging en wijziging van de begrooting der uitgaven van de Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1912. S. 467. 31 Dec.

Vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1913, en regeling van de afschrijvingen en uitkeeringen aan 's Rijks Middelen ten laste van dat bedrijf. S. 95. 17 Maart.

Verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1913. S. 207. 5 Juni.

Regeling van de inkomsten en uitgaven van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1913 en regeling van de afschrijvingen en van de uitkeeringen aan 's Rijks middelen ten laste van dat bedrijf. S. 66. 20 Febr.

Verhooging en aanvulling van de bij de wet van 20 Februari 1913, S. 66, vastgestelde, begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1913, aanvulling van artikel 2 dier wet en nadere voorziening omtrent de afschrijvingen ten laste van dat bedrijf. S. 206. 5 Juni.

Instelling van een Fonds ter verbetering van de kustverdediging. S. 309. 23 Juni.

Vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het „Fonds ter verbetering van de Kustverdediging", dienst 1913. S. 310. 23 Juni.

Verhooging van de begrooting van uitgaven van het Fonds voor de uitvoering van de Tiendwet 1907 (Stbl. nº. 222), voor het dienstjaar 1912. S. 458. 31 Dec.

Vaststelling van de begrooting van uitgaven van het Fonds voor de uitvoering van de Tiendwet 1907 (Stbl. nº. 222), voor het dienstjaar 1914. S. 459. 31 Dec.

Regeling van de ontvangsten en uitgaven van het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren voor het jaar 1914. S. 454. 31 Dec.

Als voren van de ontvangsten en uitgaven van het Weduwen- en weezenfonds voor militairen en gepensionneerde militairen der Landmacht voor het dienstjaar 1914. S. 455. 31 Dec.

Als voren van de ontvangsten en uitgaven van het Weduwen- en weezenfonds voor militairen en gepensionneerde militairen der Zeemacht voor het dienstjaar 1914. S. 456. 31 Dec.

Vaststelling van het slot der rekening van ontvangsten en uitgaven voor Nederlandsch-Indië over het dienstjaar 1909. S. 269. 7 Juni.

Wijziging van het eerste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1912. S. 470. 31 Dec.

Als voren van het tweede hoofdstuk der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1912. S. 471. 31 Dec.

Verhooging van de begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1913 (Kosten der Nederlandsche deelneming aan de tentoonstelling te San Francisco in 1915.) S. 122. 7 April.

Bekrachtiging eener overeenkomst met de Nederlandsch-Indische Spoorweg-Maatschappij tot aankoop van den spoorweg Batavia—Buitenzorg en daarmede verband houdende regelingen. (Wijziging en verhooging van de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1913.) S. 285. 20 Juni.

Wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1913. (Aankoop van de ontginningen c. a. van de Steenkolen Maatschappij „Poeloe Laoet".) S. 286. 20 Juni.

Wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1913. S. 287. 20 Juni.
Verhooging van het Iste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1913. S. 290. 20 Juni.
Voorziening in het kas-tekort van den Indischen dienst. S. 477. 31 Dec.
Wijziging van artikel 2 der Wet van 30 December 1905, S. 373, houdende vaststelling van de bijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds van burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië en verhooging en aanvulling der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1906. S. 284. 20 Juni.
Verhooging en wijziging van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1912. S. 482. 31 Dec.
Definitieve vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1913. S. 93. 17 Maart.
Verhooging van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1913. S. 288. 20 Juni.
Vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor Curaçao over het dienstjaar 1909. S. 147. 28 April.
Verhooging en wijziging van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1912. S. 483. 31 Dec.
Definitieve vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1913. S. 92. 17 Maart.
Vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor Suriname over het dienstjaar 1908. S. 270. 7 Juni.

Belastingen. (Plaatselijke) Arrest van den Hoogen Raad. — Art. 238 Gemeentewet, dat de keurloonen uitdrukkelijk als belasting noemt, maakt geen onderscheid tusschen verplicht en onverplicht gebruik van dien dienst. — Uit de bepaling van art. 205*q* Gemeentewet kan niet worden afgeleid dat het heffen van een retributie voor diensten volgens art. 238 verstrekt, ingeval deze in het belang der openbare gezondheid zijn verordend, zou zijn verboden. — De onderhavige verordening regelt de keurloonen zoodanig dat ze niet in strijd is met art. 241 Gemeentewet; zij belast niet de voorwerpen zelve of het gebruik er van. — In het bestreden vonnis is niet in het midden gelaten — gelijk door eischer tot cassatie is gesteld — of gemeente-verordeningen als de onderhavige den in- en uitvoer belemmeren of kunnen belemmeren. 9 Mei.
— Arrest van den Hoogen Raad. Tot de regelen, welke bij de wet op de invordering van 's Rijks directe belastingen gesteld of te stellen „ten aanzien der waarschuwing en aanmaning van den belastingschuldige, der inlegering bij en van het dwangbevel tegen hem", volgens art. 260 der gemeentewet voor de invordering der plaatselijke belastingen zullen gelden, behooren niet de bepalingen betrekking hebbende tot de bevoegdheid der deurwaarders van 's Rijks belastingen. — Dit volgt niet alleen uit den tekst van art. 260 gemeentewet, maar ook uit de memorie van toelichting van het ontwerp gemeentewet. — Ten deze, i. c. het leggen van beslag ter uitvoering van een dwangbevel van den gemeenteontvanger zijn derhalve toepasselijk, voor zooverre niet anders is bepaald, de voorschriften van het gemeene recht, speciaal van art. 440 Rv., volgens hetwelk executoriaal beslag geschiedt bij exploit van den deurwaarder, die houder is „van het stuk, dat ten uitvoer moet worden gelegd." — Een persoon, van wien enkel blijkt, dat hij is Ambtenaar-beteekenaar der Plaatselijke belastingen te Amsterdam is tot het leggen van zoodanig beslag niet gerechtigd, zoodat i. c. het beslag niet „krachtens de wet" is gelegd, zooals art. 198 Sr. vereischt. — Beklaagde ontslagen van rechtsvervolging. 29 Dec.

Belastingen. (Rijks directe) Besluit tot wijziging van het besluit van 30 Maart 1904, houdende nieuwe bepalingen omtrent de ambtenaren der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen. 4 Febr., 18 Juni.

— Zie ook: *Bedrijfsbelasting.*
— „ „ *Grondbelasting.*
— „ „ *Personeele belasting.*

Bieren en Azijnen. Besluit tot het toestaan van andere soorten van werktuigen of eene andere werkwijs aan bierbrouwers. S. 49. 5 Febr.

Bruggen. Zie: *Scheepvaart.*

Burgerlijke Stand. Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Heer, betreffende verdeeling der werkzaamheden van de ambtenaren van den burgerlijken stand in die gemeente. S. 187. 17 Mei.
— Wet tot wijziging en aanvulling van den derden en vijfden titel van het Iste boek van het

Burgerlijk Wetboek en in verband daarmede wijziging van de wet van 23 April 1879, S. 72, en van de gemeentewet. S. 294. 20 Juni.
— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin, betreffende recht, te betalen voor uittreksels uit de registers van den burgerlijken stand. 11 Aug.
Burgerlijk Wetboek. Wet tot wijziging en aanvulling van den derden en vijfden titel van het Iste boek van het Burgerlijk Wetboek en in verband daarmede wijziging van de wet van 23 April 1879, S. 72, en van de gemeentewet. S. 294. 20 Juni.
— Besluit tot wijziging van den bij K. B. van 15 Juni 1905, S. 207, vastgestelden en laatstelijk bij K. B. van 18 Maart 1911, S. 94, gewijzigden algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 385*b*, laatste lid, van het Burgerlijk Wetboek, zooals dit luidt ingevolge de wet van 6 Februari 1901 (Stbl. nº. 62). S. 350. 9 Aug.
— Zie ook: *Tractaten.*
Buskruit en ontplofbare stoffen. Beschikking van den Minister van Oorlog tot uitvoering van het K. B. van 13 December 1912 betreffende berging van handelsbuskruit in Rijksmagazijnen. 22 Febr.
— Besluit tot nadere wijziging van de bij K. B. van 23 Maart 1903, S. 89, bekrachtigde politiebepalingen op het vervoer van lichtontvlambare, niet ontplofbare stoffen op den Rijn. S. 348. 8 Aug.
Consulaten. Wet houdende wijziging en aanvulling der wet van 25 Juli 1871, S. 91, houdende regeling van de bevoegdheid der consulaire ambtenaren tot het opmaken van burgerlijke akten, en van de consulaire rechtsmacht, zooals die is gewijzigd en aangevuld bij de wetten van 9 November 1875. S. 201, 15 April 1886, S. 63, 16 December 1888, S. 204, 7 Juni 1905, S. 203 en 10 Februari 1910, Stbl. nº. 56. S. 100. 19 Maart.
— Wet houdende vaststelling van eenige bevoegdheden van de consuls en diplomatieke ambtenaren in enkele Staten en het geven van eenige voorschriften voor de toepassing van aldaar geldende regelingen. S. 101. 19 Maart.
— Besluit houdende nadere wijziging van het K. B. van 29 Augustus 1894, S. 146, ter uitvoering van artikel 1 der Consulaire Wet, laatstelijk gewijzigd bij K. B. van 3 Juni 1909, Stbl. nº. 133. S. 128. 14 April.
— Zie ook: *Tractaten.*
Corps diplomatique. Besluit tot bepaling van den dag van het in werking treden van het Diplomatiek Reglement (Stbl. nº. 289 van 1912.) S. 60. 18 Febr.
— Zie ook: *Consulaten.*
Curaçao. Zie: *Begrootingen en Rekeningen.*
„ *Militaire Zaken.*
Diersoorten. Bescherming van nuttige — Zie: *Landbouw.*
Domeinen. Wet houdende goedkeuring van eene ruiling van aan den Staat behoorenden grond op de Boven Heyplaat onder Charlois, tegen het aan de Rotterdamsche Droogdok-Maatschappij behoorende deel der Beneden Heyplaat onder Charlois en Pernis. S. 111. 19 Maart.
— Als voren van den onderhandschen verkoop aan de gemeente Venlo van de voormalige portierswoning bij de Roermondsche Poort te Venlo kadastraal bekend sectie I, nº. 2471, groot 44 centiaren. S. 112. 19 Maart.
— Wet tot goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de gemeente Geertruidenberg van gronden en verdere oppervlakten, uitmakende het noordelijke en het oostelijke gedeelte der voormalige vesting Geertruidenberg. S. 169. 28 April.
— Wet houdende goedkeuring van eene met de Bouwgrond-Maatschappij „'s Gravenhage—Voorburg", gevestigd te Voorburg, gesloten overeenkomst tot ruiling van grond. S. 261. 7 Juni.
— Wet tot goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de gemeente Nijmegen van het aan den Staat behoorende gedeelte der zoogenaamde Valkhofskazerne te Nijmegen. S. 424. 1 Dec.
— Wet tot goedkeuring der overeenkomsten met de Naamlooze Vennootschap Koninklijke Maatschappij „de Schelde" te Vlissingen gesloten, betreffende de erfpacht van gronden, wateren en gebouwen aldaar, en met de gemeente Vlissingen betreffende de exploitatie van een gedeelte der havens en haventerreinen aldaar. S. 433. 1 Dec.
Drankwet. Zie: *Sterke drank.*
Eereteekenen. Zie: *Onderscheidingsteekenen.*
Fabrieken. enz. Besluit houdende beslissing dat waar door het gemeentebestuur de krachtens de Hinderwet gevraagde vergunning verleend is onder zoodanige voorwaarden, dat bij voldoening daaraan, de aard der inrichting geheel zou veranderen, het besluit van Burg. en Weth., waarbij dit geschiedde, behoort te worden vernietigd. 4 Jan.
— Besluit houdende beslissing dat de gelegenheid om ten overstaan van den gemeente-

secretaris bezwaren tegen het oprichten eener inrichting in te brengen, niet voldoet aan het voorschrift van art. 7, eerste lid Hinderwet. 24 Jan.

— Missive van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan de burgemeesters, betreffende voorkoming van conflicten tusschen de Hinderwet en Steenhouwerswet. 30 Jan.

— Koninklijk Besluit houdende beslissing dat aan eene vergunning krachtens de Hinderwet tot uitbreiding eener inrichting geen voorwaarden mogen worden verbonden, die verder reiken dan noodig is om tegemoet te komen aan bezwaren van de uitbreiding te vreezen. 12 Maart.

— Besluit houdende beschikking op het beroep, ingesteld door de firma A. M. Kuijt te Sneek, tegen een besluit van Burgemeester en Wethouders dier gemeente, waarbij nieuwe voorwaarden zijn verbonden aan de haar verleende vergunning tot het oprichten van een lompen- en beenderenbergplaats aan het Achterom te Sneek. S. 300. 21 Juni.

— Koninklijk Besluit. Onder „belanghebbenden" in art. 15 der Hinderwet moet worden verstaan hij die redelijkerwijze gevaar, schade of hinder in den zin van art. 11 dier wet kan duchten. — Het enkele feit dat iemand op de zitting, ingevolge art. 7 der wet gehouden, is verschenen en daar bezwaren heeft ingebracht, maakt hem niet tot belanghebbende. 27 Juni.

— Missive van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan de Commissarissen der Koningin in de provincien, betreffende maatregelen tegen waterverontreiniging door stroocarton- en aardappelmeelfabrieken. 9 Juli.

— Besluit houdende beslissing dat de aan eene vergunning krachtens de Hinderwet verbonden voorwaarde, dat „de motor en dynamo geen hinderlijke trillingen in de omgeving mogen veroorzaken", geene bepaalde, duidelijk omschreven maatregelen inhoudt, waaraan door de concessionarisse moet worden voldaan, zoodat zij niet gezegd kan worden niet aan deze algemeene onbestemde verplichting te hebben voldaan, wanneer zij ernstig getracht heeft verbetering aan te brengen en daarbij op advies en na voorlichting van een deskundige heeft gehandeld. 15 Juli.

— Besluit houdende beslissing, dat het graven van kanalen ten dienste eener waterleiding niet onder de bepalingen der Hinderwet valt. 1 Aug.

— Besluit houdende beslissing, dat de enkele vermelding van kadastraal perceel en nummer niet voldoet aan de nauwkeurige beschrijving van de plaats waar de inrichting zal worden gesteld, door art. 5 sub 1°. der Hinderwet geëischt. 20 Oct.

— Koninklijk Besluit. Hoewel in casu in strijd met het bepaalde in art. 6, al. 1 der Hinderwet aan de bedoelde eigenaars en gebruikers van perceelen geen schriftelijke kennis was gegeven van het gedaan verzoek, en door dezen op de zitting, bedoeld in art. 7 dier wet, ook geen bezwaren zijn ingebracht, zoo moet, waar door belanghebbenden vóór het houden dier zitting bij Burg. en Weth. een schriftelijk bezwaar was ingezonden, worden aangenomen dat zij in hun recht om bezwaren in te brengen, niet zijn verkort en behoeft dus in dit geval de nietnakoming van bedoeld wetsvoorschrift niet tot vernietiging van de door Burg. en Weth. verleende vergunning te leiden. 10 Dec.

— Wet tot toevoeging van de terreinen langs den Nieuwen Waterweg en het Scheur, thans deel uitmakende van de gemeenten 's Gravenzande en Naaldwijk, aan de gemeente Rotterdam. S. 469. 31 Dec.

Fabrieks- en Handelsmerken. Zie: *Industrieele en intellectueele eigendom.*

Gedistilleerd. Zie: *Rechten van in-, uit- en doorvoer.*

Gemeentebestuur. Arrest van den Hoogen Raad. De Burgemeester, namens de gemeente als rechter of als verweerder optredende is partij in het geding en kan niet als getuige worden gehoord. 3 Jan.

— Besluit tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Dinxperlo, strekkende tot het aangaan van eene overeenkomst voor de levering en afname van electrisch arbeidsvermogen gedurende een tijdvak van dertig jaren. S. 47. 3 Febr.
Ingetrokken. 178. 8 Mei.

— Besluit houdende weigering van goedkeuring aan een raadsbesluit tot het aangaan van een geldleening voor den bouw eener burgemeesterswoning. 3 Febr.

— Koninklijk besluit, houdende beslissing dat wanneer binnen den in art. 196 Gemeentewet gestelden termijn geene beslissing of geen bericht, de beslissing verdagende, door Gedeputeerde Staten aan het gemeentebestuur is ingezonden, Gedeputeerde Staten overeenkomstig art. 197 Gemeentewet geacht moeten worden het raadsbesluit in zijn geheel te hebben goedgekeurd, en niet meer door hen

aan een enkel punt van dat besluit de goedkeuring kan worden onthouden. 25 Febr.
— Besluit tot vernietiging van het besluit van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Oost- en West-Souburg, waarbij den ambtenaar ter secretarie dier gemeente I. P. Blonk met ingang van 1 Januari 1913 ontslag is verleend. S. 124. 7 April.
— Besluit tot schorsing van het besluit van den Gemeenteraad van Vlissingen, betreffende den herbouw van de spits van den St. Jacobstoren te Vlissingen. S. 130. 14 April. Ingetrokken. 177. 8 Mei.
— Besluit tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Heer, strekkende tot benoeming van een waarnemend secretaris dier gemeente. S. 143. 28 April.
— Besluit tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Schore, strekkende tot benoeming van een gemeente-opzichter. S. 190. 20 Mei.
— Besluit houdende beslissing betreffende de verplichting van den gemeenteraad om op de begrooting in de kosten van jaarwedde van een tweeden gemeente-veldwachter te voorzien. 31 Mei.
— Missive van den Minister van Financiën, houdende toezending van een gewijzigde model-quitantie, als bedoeld in de Resolutie van den Minister van Financiën van 3 Maart 1899, betreffende de betaalbaarstelling van de uitkeeringen aan de gemeenten ingevolge art. 1 en 10 der wet van 24 Mei 1897 (Staatsblad nº. 156). (bladz. 1242) 5 Juni.
— Koninklijk besluit betreffende onthouding van goedkeuring aan de begrooting der gemeente Arnhem voor 1913. — Waar art. 210 der Gemeentewet voorschrijft, dat Gedeputeerde Staten hunne goedkeuring verleenen of onthouden aan de begrooting in haar geheel, sluit goedkeuring der begrooting van zelve in goedkeuring van alle posten der begrooting, en staat omgekeerd niet-goedkeuring van een of meer posten der begrooting gelijk met weigering om de begrooting in haar geheel goed te keuren. — Regeling van een gemeenschappelijk belang tusschen twee gemeentebesturen is tot stand gekomen en art. 121 der Gemeentewet is dus toepasselijk zoodra de beide gemeentebesturen, zij het ook bij eenzijdige verklaringen, over en weder jegens elkaar verplichtingen hebben op zich genomen. 13 Juni.
— Wet tot wijziging en aanvulling van den derden en vijfden titel van het Iste boek van het Burgerlijk Wetboek en in verband daarmede wijziging van de wet van 23 April 1879, S. 72, en van de gemeentewet. S. 294. 20 Juni.
— Besluit betreffende onthouding van goedkeuring aan de begrooting eener gemeente op grond van het beschikbaar stellen van onvoldoende middelen voor de gemeente-politie. 26 Aug.
— Besluit houdende beslissing, dat de bepaling eener verordening, die aan Burg. en Weth. de bevoegdheid opdraagt de in de verordening bedoelde eigendommen aan gegadigden, die daarvoor naar hun oordeel het meest in aanmerking komen, te verhuren, in strijd is met art. 138 der Gemeentewet. 27 Sept.
— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën betreffende bevelschriften met terugbetaling. 24 Oct.
— Wet tot toevoeging van de terreinen langs den Nieuwen Waterweg en het Scheur, thans deel uitmakende van de gemeenten 's Gravenzande en Naaldwijk, aan de gemeente Rotterdam. S. 469. 31 Dec.

Gemeentegrenzen. Wet tot wijziging van de grens tusschen de gemeenten Blokzijl en Ambt-Vollenhove. S. 14. 11 Jan.
— Wet tot vereeniging van de gemeenten Stad-Almelo en Ambt-Almelo. S. 419. 1 Dec.
— Wet tot wijziging van de grens tusschen de gemeenten Pernis en Rozenburg. S. 425. 1 Dec.
— Wet tot toevoeging van de terreinen langs den Nieuwen Waterweg en het Scheur, thans deel uitmakende van de gemeenten 's Gravenzande en Naaldwijk, aan de gemeente Rotterdam. S. 469. 31 Dec.

Gemeenteverordeningen. Besluit tot vernietiging van artikel 23*a* der verordening tot wijziging der verordening op de openbare wegen, het openbaar water en de gemeentekade in de gemeente Soest, vastgesteld door den Raad dier gemeente in zijne vergadering van 18 April 1912. S. 43. 29 Jan.
— Arrest van den Hoogen Raad. Noch de geheele verordening van de gemeente Noordwijk van 11 Mei 1910, „op het gebruik van de zeebaden en het strand", noch art. 2 dier verordening mist verbindende kracht. 3 Febr.
— Arrest van den Hoogen Raad. Door het hebben van een hek vóór de wijziging der Alg. Pol. Verord. der gemeente Wisch, ter plaatse waar het na de wijziging niet meer geoorloofd was, is nog geen bijzonder recht verkregen, als bedoeld in art. 30 4e lid der genoemde Verord. — In het onderhavige

geval wordt door de verbodsbepaling van art. 30*a* der genoemde Verord. het recht van den eigenaar verder beperkt dan art. 625 B. W. gedoogt, en moet in zoover aan die verbodsbepaling verbindende kracht worden ontzegd. 10 Febr.

— Besluit tot vernietiging van de algemeene politieverordening der gemeente IJsselstein, voor zooveel aangaat de in de artikelen 94—96 vervatte, op den gekanaliseerden Hollandschen IJssel betrekkelijke bepalingen. S. 77. 26 Febr.

— Arrest van den Hoogen Raad. Art. 47 van de Verordening op het rijden te Utrecht, het gebruik verbiedende van rijwielen door meer personen dan waarvoor zij bestemd zijn, en dus niet de inrichting maar eene bepaalde wijze van gebruikmaking betreffende, geeft eene regeling omtrent een punt, waaromtrent noch in de Motor- en Rijwielwet, noch in het Motor- en Rijwielreglement eene bepaling is te vinden en strijd dus niet met art. 7 der genoemde wet. — De vraag, of die bepaling treedt in hetgeen van algemeen rijksbelang is, is aan het oordeel der rechterlijke macht onttrokken. 25 Maart.

— Besluit houdende beslissing dat de wijziging eener verordening op de wegen en het bouwen in de gemeente de rechtmatige verwachting van eigenaren van gronden, dat zij bij het bebouwen dier gronden onderworpen zullen zijn aan de voorschriften, van kracht op het oogenblik toen zij die gronden aankochten, niet meer mag teleurstellen dan dringende redenen van publiek belang onvermijdelijk maken. 14 April.

— Arrest van den Hoogen Raad. Behoudens het bepaalde bij art. 150 der Gemeentewet is de rechterlijke macht door geen wettelijk voorschrift ontheven van de verplichting om buiten toepassing te laten de bepaling eener verordening, waarin de Gemeenteraad de in art. 135 der Gemeentewet aangegeven grenzen zijner wetgevende bevoegdheid heeft overschreden. — Ten onrechte is beslist, dat de gemeenteraad van Maastricht bij de vaststelling van art. 4*bis* der Verordening op de Markt de grenzen zijner wetgevende bevoegdheid heeft overschreden. 28 April.

— Arrest van den Hoogen Raad. De artt. 1 en 20*a* der Verordening op den afslag van visch te Enkhuizen als regelende de openbare afslag van visch binnen de gemeente Enkhuizen betreffen de huishouding dier gemeente. Zij houden geene ongeoorloofde aantasting van den eigendom der bijzondere personen in. — Nu het voorgestelde middel betreft de al- of niet bindende kracht van bepalingen der voornoemde verordening, die op de bewezen verklaarde feiten niet zijn en ook niet konden worden toegepast, heeft de rechter in cassatie zich in deze zaak te onthouden van een onderzoek naar- en eene beslissing over die bindende kracht. — De artt. 23 en 24 der Visscherijwet voorzoover zij handelen om den verkoop van visch, betreffen alleen de vraag, welke visch verkocht mag worden en laat geheel ongemoeid de wijze van verkoop, zoodat zij ook niet gezegd kunnen worden te voorzien in het onderwerp gezegd bij art. 1 der voornoemde verordening. — In het algemeen is de gemeentewetgever bevoegd ten aanzien eener regeling door de Rijkswet aanvullend op te bieden. Er bestaat geen enkele grond om aan te nemen, dat hij in die bevoegdheid, voor wat betreft de regeling van openbare verkooping zou zijn beperkt. — De verordening op den afslag van visch te Enkhuizen, al wordt ook in enkele harer bepalingen op de heffing van akten op dien afslag gedoeld, is niet eene belastingverordening, zoodat de verordening geen koninklijke goedkeuring behoefde. 30 Juni.

— Arrest van den Hoogen Raad. Art. 38 der Alg. Verord. van Breda bevat niet een verboden overdracht van macht op B. en W. en is verbindbaar. — Waar uit de omstandigheid, dat iemand als geleider van een stilstaand voertuig in een straat wordt aangetroffen geenszins met zekerheid valt af te leiden, dat juist die persoon en niet een ander als geleider met dat voertuig die straat heeft bereden, is het alleszins begrijpelijk, dat men om het verbod van te bereiden gemakkelijker te kunnen handhaven, heeft gemeend ook het stilstaan te moeten verbieden. — De ontheffing aan den beklaagde van het verbod, om eene gesloten straat te berijden, kan hem niet ontslaan van zijne verplichting, om te voldoen aan het besluit, waarbij niet het rijden, maar het stilstaan met een voertuig in een bepaald aangewezen gedeelte dier straat wordt verboden. 29 Sept.

— Arrest van den Hoogen Raad. Art. 7 der Wet van 1 Maart 1815, S. 21 (Zondagswet) heeft alleen het oog op toenmaals bestaande provinciale- en gemeentelijke verordeningen, maar niet verordeningen, die eerst later zijn tot stand gekomen. — Art. 3 der bovengenoemde wet heeft zeer zeker eene algemeene strekking en bepalingen van gemeente-ver-

ordeningen daarmede in strijd zijn niet verbindend doch dat geval doet zich i. c. niet voor. — De vraag of de ten deze toegepaste verordening der gemeente Mijnsheerenland in art. 47 getreden is in hetgeen van algemeen rijksbelang is, mag door den rechter niet worden beantwoord, wijl het onderzoek daaromtrent bij het tweede lid van art. 150 der Gemeentewet aan diens oordeel is onttrokken. 15 Dec.

Geneeskundig Staatstoezicht. Wet tot nadere wijziging van de wet van 1 Juni 1865, S. 61, regelende de uitoefening der artsenijbereidkunst, zooals die wet is gewijzigd bij de wetten van 15 April 1886, S. 64, 21 Juni 1901, S. 157 en 5 Juni 1905, Stbl. nº. 157. S. 107. 19 Maart.

— Arrest van den Hoogen Raad. De omvang van het recht bij art. 66, 3º Sv. toegekend, ook voor zoover geneeskundigen betreft, moet worden vastgesteld aan de hand van dat art. zelf en niet op grond van overwegingen, ontleend aan den tekst en de wordingsgeschiedenis van den krachtens art. 21 der wet van 25 Dec. 1878, S. 222, door geneeskundigen af te leggen beroepseed. — De verplichting tot geheimhouding, waarvan art. 66 Sv. spreekt berust voor de onderscheiden daargenoemde categorieën op dezelfde gronden, zijnde voor elk harer de eigenaardige eischen van het uitgeoefend beroep. — Die eischen van het geneeskundig beroep brengen mede, dat een ieder, die zich of een der zijnen onder behandeling stelt van een geneesheer, er op kan rekenen, dat hetgeen deze bij die behandeling door mededeeling van den zieke zelf of te zijnen behoeve gedaan of door eigen onderzoek omtrent zijn patiënt te weten komt — al hetwelk geacht moet worden den geneesheer als zoodanig te zijn toevertrouwd — geheim blijve. — Nu het getuigenis van den gerequireerde alleen zou hebben geloopen over hetgeen hij als geneesheer had vernomen van — of bevonden op zijne patiente, heeft het Hof terecht aangenomen, dat de gerequireerde in dit geval mocht weigeren te getuigen. 21 Apr.

— Wet tot wijziging van de wet van 25 December 1878, S. 222, houdende regeling der voorwaarden tot verkrijging der bevoegdheid van arts, tandmeester, apotheker, vroedvrouw en apothekersbediende, gewijzigd bij de wetten van 28 Juni 1881, S. 103, 26 October 1889, S. 137, 12 December 1892, S. 261, 21 Juni 1901, S. 157, 27 April 1904, S. 81 en 16 Juli 1907, Stbl. nº. 212. S. 166. 28 April.

— Wet tot wijziging van de wet van 24 Juni 1876, S. 117, houdende regeling van de voorwaarden tot verkrijging der afzonderlijke bevoegdheid tot uitoefening der tandheelkunst en van de beoefening dier kunst, gewijzigd bij de wetten van 25 December 1878, S. 222, 15 April 1886, S. 64 en 21 Juni 1901, Stbl. nº. 157. S. 167. 28 April.

— Arrest van den Hoogen Raad. Nu de beklaagde in verband met de ongesteldheid waaraan zij zeide, dat elk der personen lijdende was, raad heeft gegeven, na den patient den pols gevoeld, in de oogen gezien of betast te hebben en daarbij, onder aanwijzing van het gebruik, hetzij flanellen banden, hetzij kruiden, hetzij beide te zamen verkocht heeft met voorgeven, dat, bij gebruik volgens haren raad, die personen zouden genezen, is zulks terecht beschouwd als het verleenen van geneeskundigen raad als bedrijf en bijgevolg als uitoefening der geneeskunst volgens art. 1 der Wet van 1 Juni 1865, Stbl. nº. 60. 5 Mei.

— Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van 26 Maart 1895, S. 37, tot aanwijzing van eenige getuigschriften en diploma's als bedoeld in de artikelen 3 en 9 der wet van 25 December 1878, S. 222, houdende regeling der voorwaarden tot verkrijging der bevoegdheid van arts, tandarts, apotheker, vroedvrouw en apothekersbediende, zooals het bij verschillende wetten is aangevuld en gewijzigd. S. 333. 25 Juli.

— Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van 12 Februari 1879, S. 34, tot regeling van de examens ter verkrijging der bevoegdheid van arts, tandmeester of apotheker, door de faculteiten der wis- en natuurkunde en der geneeskunde aan de Nederlandsche Universiteiten af te nemen. S. 397. 25 Oct.

— Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van 12 Februari 1879, S. 36, tot regeling der examens als arts, tandmeester, apotheker, vroedvrouw en apothekersbediende. S. 398. 25 Oct.

— Arrest van den Hoogen Raad. Uitlegging van de artt. 9 en 13 der Wet van 1 Juni 1865 (Stbl. nº. 61). 10 Nov.

— Zie ook: *Ziekten* (*Besmettelijke*).

Grensscheiding. Zie: *Gemeentegrenzen.*

Grondbelasting. Besluit betreffende surnumerairs der grondbelasting. 30 Juni.

— Zie ook: *Kadaster.*

Grootboeken. Zie: *Schuld* (*Nationale*).

Handels- en fabrieksmerken. Zie: *Industrieele en intellectueele eigendom.*

Havens. Besluit tot vaststelling van een

reglement van politie voor de visschershaven te IJmuiden. S. 63. 19 Febr.
— Besluit tot intrekking van het bijzonder reglement van politie voor de haven van Delfzijl. S. 446. 16 Dec.
Hinderwet. Zie: *Fabrieken.*
Idioten. Zie: *Krankzinnigen.*
Indië. (Nederl.) Besluit tot nadere aanvulling van het Besluit op de Indische Bestuursopleiding. S. 1. 2 Jan.
179. 8 Mei.
318. 27 Juni.
— Besluit houdende regelen voor het afnemen hier te lande van het zoogenaamd kleinnotarisexamen, bedoeld in de artikelen 16*g* tot 16*n* van het Reglement op het Notarisambt in Nederlandsch-Indië. S. 54. 12 Febr.
— Besluit tot wijziging van artikel 5 van het K. B. van 21 Maart 1907, houdende bijzondere voorwaarden van benoembaarheid tot- en uitzending uit Nederland van personeel voor betrekkingen bij de rechterlijke macht in Nederlandsch-Indië. S. 116. 28 Maart.
— Besluit houdende nadere wijziging van de bepalingen betreffende de zeebrieven en jaarpassen in Nederlandsch-Indië, laatstelijk gewijzigd bij K. B. van 6 Juni 1910, nº. 40 (Nederl. Stbl. nº. 157, Indisch Stbl. nº. 425). S. 140. 25 April.
— Besluit tot wijziging van het besluit van 10 April 1881, houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. 21 Mei.
— Besluit tot wijziging en aanvulling van het reglement op de toekenning van pensioen en onderstand aan de Europeesche en aan de daarmede gelijkgestelde officieren van de Landmacht in Nederlandsch-Indië. S. 192. 28 Mei.
— Wet tot bekrachtiging eener overeenkomst met de Nederlandsch-Indische Spoorweg-Maatschappij tot aankoop van den spoorweg Batavia—Buitenzorg en daarmede verband houdende regelingen. (Wijziging en verhooging van de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1913.) S. 285. 20 Juni.
— Besluit houdende wijziging van het gagements-reglement in Indisch Staatsblad 1876, nº. 44, en van het pensioensreglement in Indisch Staatsblad 1905, nº. 299. S. 320. 1 Juli.
— Besluit op de benoembaarheid tot betrekkingen bij den burgerlijken dienst in Nederlandsch-Indië. S. 363. 27 Aug.
— Zie ook: *Begrootingen en Rekeningen.*
— „ „ *Kortingen.*
— „ „ *Pensioenen.*
— „ „ *Posterij.*
— „ „ *Weduwen- en Weezenfonds.*
Industrieële en intellectueele eigendom. Wet nopens bescherming van handels- en fabrieksmerken binnen de ressorten van consulaire ambtenaren, die overeenkomstig artikel 1c der wet van 25 Juli 1871, S. 91, rechtsmacht uitoefenen. S. 105. 19 Maart
— Besluit houdende wijziging van het „Octrooireglement (Staatsbl. nº. 111 van 1912)". S. 307. 23 Juni.
— Zie ook: *Tractaten.*
Intellectueel eigendom. Zie: *Industrieele en intellectueele eigendom.*
Invaliditeits- en Ouderdomsverzekering. Wet tot verzekering van arbeiders tegen geldelijke gevolgen van invaliditeit en ouderdom. S. 205. 5 Juni.
— Gedeeltelijke inwerking treding. S. 272. 12 Juni.
281. 19 Juni.
359. 25 Aug.
— Besluit tot uitvoering van artikel 375, eerste lid, van de Invaliditeitswet, voor zooveel die bepaling betrekking heeft op renten, als bedoeld in de artikelen 369 en 370 dier wet. S. 330. 19 Juli.
— Besluit houdende bepalingen betreffende vergoedingen, toe te kennen aan de leden en de secretarissen der Rentecommissiën en aan de tusschenpersonen voor de renten, bedoeld in de artikelen 369 en 370 der Invaliditeitswet. S. 334. 25 Juli.
— Besluit houdende vaststelling van districten en instelling van rentecommissiën ter uitvoering van de artt. 369 en 370 der Invaliditeitswet. 29 Juli.
— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, betreffende trekkers van een rente krachtens de artikelen 369 en 370 der Invaliditeitswet. S. 357. 21 Aug.
— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 164, derde lid, der Invaliditeitswet. S. 388. 10 Oct.
Jaarpassen. Zie: *Passen.*
Jachtwet. Arrest van den Hoogen Raad. De medeëigenaar is in den zin van art. 2 der Jachtwet ten aanzien van den gemeenschappelijk bezeten grond jachtrechthebbende en mag derhalve zijn jachtrecht daarop uitoefenen ook zonder schriftelijk bewijs van vergunning van zijn medeeigenaar. 28 April.

— Arrest van den Hoogen Raad. Ten onrechte heeft de Rechtbank uitgemaakt, dat de beklaagde zich heeft schuldig gemaakt aan „jagen" in den zin van art. 15 der Jachtwet en niet aan overtreding van art. 15*bis* dier wet, met welk art. naar het oordeel der Rechtbank alleen bevoegd werd den drager van het licht te straffen. — Immers blijkens den duidelijken tekst en geschiedenis van art. 15*bis* wordt strafbaar gesteld, zoowel het door middel van kunstlicht wild of schadelijk gedierte opsporen, als het met kunstlicht iemand bij het opsporen bijstaan, waarbij niet wordt vereischt, dat hij, die door middel van kunstlicht opspoort, tevens dit licht draagt. — De wetgever heeft een feit, als de Rechtbank hier als vaststaand beschouwt, afzonderlijk strafbaar gesteld en heeft dat niet onder „jagen" in den zin der Jachtwet willen begrijpen. — Het vonnis als niet behoorlijk met redenen omkleed vernietigd. 23 Juni.

— Arrest van den Hoogen Raad. De bevoegdheid bij de tweede zinsnede van art. 26 der Jachtwet den Minister toegekend heeft klaarblijkelijk ook de strekking, om de nadeelen uit te groote vermenigvuldiging van wild of schadelijk gedierte ontstaande, als bedoeld in de eerste zinsnede van genoemd artikel te bestrijden. — Uit de woorden dier tweede zinsnede, waarbij de Minister bevoegd wordt verklaard buitengewone machtigingen te verleenen of te laten verleenen niet enkel tot het schieten, doch geheel algemeen ook tot het op andere wijze bemeesteren van wild, zoowel in gesloten- als in open jachttijd, volgt, dat de gewone beperkende bepalingen der Jachtwet (zie art. 15). veeleer tot instandhouding van het wild voorgeschreven, den Minister bij het verleenen der machtiging niet binden. 20 Oct.

— Arrest van den Hoogen Raad. De wetgever heeft door in art. 22 der Jagtwet onder zekere omstandigheden het zoeken of rapen van de eieren van wild te verbieden, twee onderscheidene niet gelijksoortige feiten zelfstandig strafbaar gesteld, daar het zoeken van eieren van wild kan geschieden, zonder het rapen van die eieren en het rapen van die eieren zonder het zoeken. — Nu alleen is ten laste gelegd het zoeken van kievitseieren kan geen sprake zijn van een voor verbeurdverklaring vatbaar voorwerp, hetgeen wel het geval is bij het niet ten laste gelegde rapen van kievitseieren. (Jagtwet art. 45c.) — Daar tegen de ten laste gelegde overtreding bij art. 40 1e lid der Jagtwet geen andere straf is bedreigd, dan eene geldboete van ten hoogste *f* 20.— is bij het bestreden vonnis terecht de uitzondering van het 2de lid van art. 44 R. O. toegepast en niet de regel. — De Ambt. O. M. is derhalve terecht niet-ontvankelijk verklaard in zijn hooger beroep. 8 Dec.

— Arrest van den Hoogen Raad. Het jachtrecht op zekeren grond is onafscheidelijk verbonden aan ieder deel van den grond; het recht des mede-eigenaars om ook dat genot van den grond te hebben, strekt zich derhalve niet over deszelfs geheele uitgestrektheid, zoodat die mede-eigenaar in den zin van art. 2 Jachtwet ten aanzien van den gemeenschappelijk bezeten grond is jachtgerechtigde. — Ieder derde die in gezelschap van dien mede-eigenaar den grond bejaagt, behoeft derhalve ingevolge art. 2, 2de lid der Jachtwet niet voorzien te zijn van het schriftelijk bewijs van vergunning, als vereischt ingevolge art. 2, 1ste lid Jachtwet, 29 Dec.

Johanniter-Orde. Besluit tot vaststelling van de beschrijving van de veld-uniform van de Commenderij Nederland der Johanniter-Orde en van de Nederlandsche Afdeeling van de Ridders van Malta. S. 438. 5 Dec.

Kadaster. Besluit tot wijziging van het besluit van 28 Januari 1907, houdende nieuwe indeeling van de controle der grondbelasting (kadaster). 6 Jan.

Kamers van Arbeid. Besluit tot wijziging en aanvulling van het K. B. van 6 Januari 1898, S. 20, tot vaststelling van een Kiesreglement voor de Kamers van arbeid, laatstelijk gewijzigd bij K. B. van 14 Januari 1908 (Stbl. no. 28). S. 53. 12 Febr.

— Wet tot toevoeging van de terreinen langs den Nieuwen Waterweg en het Scheur, thans deel uitmakende van de gemeenten 's Gravenzande en Naaldwijk, aan de gemeente Rotterdam. S. 469. 31 Dec.

Kanalen. Besluit tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor het kanaal van Amsterdam naar de Merwede. S. 383. 8 Oct.

— Besluit tot wijziging van het bijzonder reglement van politie voor het kanaal, uitgaande van het kanaal van Amsterdam naar de Merwede bij Schotdeuren, langs de Linge en door Gorinchem naar de Merwede. S. 384. 8 Oct.

— Besluit tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor het Apeldoornsche kanaal. S. 447. 23 Dec.

Kerkelijke Zaken. Koninklijk besluit. Art. 7 der Wet tot regeling van het toezicht op de onderscheidene kerkgenootschappen verzet zich niet tegen het verleenen van het daar bedoeld verlof, wanneer van vrees voor opeenhooping van menschen als gevolg daarvan geen sprake kan zijn, en wanneer het bezwaar, dat gezang en muziek van het gebouw, waarvoor het verlof wordt gevraagd, zal doordringen tot het naburige kerkgebouw, door het stellen van voorwaarden kan worden weggenomen. — Verlof verleend aan de Stichting „Het Leger der Heils" tot het houden van samenkomsten. 18 Sept.

Kiesrecht. Koninklijk besluit. Benoeming van een stembureau overeenkomstig art. 61 der Kieswet strekt zoowel voor de stemming als voor de eventueel daarop volgende herstemming. — Niet naleving van het voorschrift van art. 76 der Kieswet, dat de voorzitter het stembiljet dichtgevouwen aan den kiezer moet uitreiken, kan op de geldigheid der stemming geen invloed hebben. — Bijstand aan kiezers, die niet, zooals art. 80 der Kieswet eischt, lichamelijk hulpbehoevend zijn, moet tot vernietiging der stemming leiden. 22 Febr.

— Besluit van den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende de zitting van het hoofdstembureau in verband met verkiezing van leden van den raad der gemeente Heerlen.

	14 Maart.
Schoterland.	22 Maart.
Horst.	16 Mei.
Franekeradeel.	21 Mei.
Utingeradeel.	4 Juni.
Gronsveld.	4 Juli.
Geleen.	12 Juli.
Haren.	8 Aug.
Wageningen.	10 Dec.

— Arrest van den Hoogen Raad. De uitlegging door den Kantonrechter aan art. 20 der Kieswet gegeven, volgens welke alleen bij niet onderbroken voorkomen op de kiezerslijst een nadere aangifte overbodig is, is in strijd met de duidelijke bewoordingen der Wet, gelijk ze in 1900 is gewijzigd. 20 Juni.

— Arrest van den Hoogen Raad. Ten onrechte heeft de Kantonrechter een verzoek tot verbetering der kiezerslijst voor den gemeenteraad afgewezen, op grond dat B. en W. niet kunnen worden geacht te hebben gehandeld in strijd met de wet, nu zij zijn bekend gemaakt met de omstandigheid, dat de hier bedoelde persoon niet was aangeslagen in de plaatselijke directe belasting naar het inkomen, (i. c. stond ten processe vast, dat vorenbedoelde bekendmaking niet juist was, daar er wèl een aanslag bestond en deze tijdig was voldaan). 27 Juni.

— Arrest van den Hoogen Raad. De beperkende uitlegging door den Kantonrechter aan art. 29 Kieswet gegeven, als zoude verbetering der Kiezerslijst alleen mogen worden gevraagd op grond van beweerd bezit of ontbreken der kiesgerechtigdheid, zooals deze in artt. 1—7 der Kieswet wordt toegekend, is met den tekst van het art. in strijd. — Terecht heeft de Kantonrechter geoordeeld dat de vraag of bij de vaststelling der Kiezerslijst de administratieve voorschriften zijn in acht genomen, niet aan het oordeel der rechterlijke macht is onderworpen. 8 Juli.

— Besluit houdende beslissing dat, wanneer de candidaatstelling voor leden van den gemeenteraad heeft plaats gehad op 9 Mei 1913 en de stemming en herstemming op 19 en 28 Mei d.a.v., moet worden gevolgd de kiezerslijst 1913—1914, niet die van 1912—1913. 15 Oct.

— Besluit houdende beslissing dat, ingeval de Burgemeester niet gedurende den bij art. 51 der Kieswet bepaalden tijd ter gemeentesecretarie aanwezig is geweest en gedurende zijne afwezigheid een candidaatsopgave is ingeleverd en door een ander dan den Burgemeester in ontvangst is genomen, dit de nietigheid der daarop gevolgde stemming met zich moet brengen. 2 Dec.

— Koninklijk Besluit. Waar door iemand, die niet bevoegd was tot het kiezen van leden van den gemeenteraad, aan de herstemming is deelgenomen, en zijn stem op den uitslag der herstemming van invloed heeft kunnen zijn, behoort de verkozen verklaarde persoon niet als lid van den gemeenteraad te worden toegelaten. — Hiertoe doet niet af dat bedoelde, niet tot kiezen bevoegde persoon verklaard heeft zijn stem niet op laatstgenoemde maar op den anderen candidaat te hebben uitgebracht. 29 Dec.

— Wet tot toevoeging van de terreinen langs den Nieuwen Waterweg en het Scheur, thans deel uitmakende van de gemeenten 's Gravenzande en Naaldwijk, aan de gemeente Rotterdam. S. 469. 31 Dec.

Kinderarbeid. Zie: *Arbeid van jeugdige personen en van vrouwen.*

Kortingen. Besluit houdende aanvulling en wijziging van het K. B. van 29 Juli 1911, S. 261, regelende het verleenen van korting op de inkomsten van koloniale of gewezen

koloniale landsdienaren, tot voldoening van hun door den rechter opgelegde uitkeeringen. S. 322. 3 Juli.

— Besluit houdende intrekking van de bepalingen nopens korting op de Indische pensioenen en gagementen bij herplaatsing in betrekkingen waaraan uitzicht op burgerlijk pensioen is verbonden. 5 Dec.

Krankzinnigen. Besluit houdende nadere wijziging van het K. B. van 28 Augustus 1888, S. 144, tot bepaling van het maximum der verpleegden en het minimum der geneeskundigen in het provinciaal krankzinnigengesticht „Meerenberg" te Bloemendaal. S. 9. 9 Jan.

— Besluit tot wijziging van het K. B. van 9 Maart 1910, S. 82, waarbij aan de Vereeniging tot opvoeding en verpleging van idioten en achterlijke kinderen, gevestigd te Utrecht, vergunning is verleend, op het terrein „Lozenoord" te Ermelo, een gesticht voor idioten op te richten. S. 11. 10 Jan.

— Besluit houdende nadere wijziging van het K. B. van 13 Februari 1892, S. 43, waarbij aan de Vereeniging tot opvoeding en verpleging van idioten en achterlijke kinderen, gevestigd te Utrecht, vergunning is verleend om het landgoed „'s Heerenloo" te Ermelo, tot een gesticht voor idioten in te richten. S. 12. 10 Jan.

— Besluit houdende nadere wijziging van het K. B. van 17 Augustus 1892, S. 212, waarbij aan het bestuur van het krakzinnigengesticht „Het St. Elisabeth's Gasthuis" te Deventer vergunning is verleend op het landgoed „de Brinkgreve", gemeente Deventer, een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 28. 11 Jan.

— Besluit houdende nadere wijziging van het K. B. van 2 Juli 1894, S. 89, waarbij aan de Vereeniging tot Christelijke Verzorging van krankzinnigen in Nederland, gevestigd te Utrecht, vergunning is verleend te Zuidlaren een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 125. 7 April.

— Besluit houdende nadere wijziging van het K. B. van 16 September 1895, S. 161, waarbij aan het bestuur der gemeente Leiden vergunning is verleend op het landgoed „Endegeest", gemeente Oegstgeest, een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 137. 23 April.

— Besluit houdende aanwijzing van de Psychiatrisch-Neurologische kliniek der Rijks-universiteit te Utrecht als eene inrichting, die niet als krankzinnigengesticht wordt beschouwd, ook wanneer daarin meer dan twee krankzinnigen worden verpleegd. S. 191. 27 Mei.

— Besluit houdende nadere wijziging van het K. B. van 16 September 1895, S. 161, waarbij aan het bestuur der gemeente Leiden vergunning is verleend op het landgoed „Endegeest", gemeente Oegstgeest, een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 199. 2 Juni.

— Besluit houdende nadere wijziging van het K. B. van 13 Februari 1892, S. 43, waarbij aan de vereeniging tot opvoeding en verpleging van idioten en achterlijke kinderen, gevestigd te Utrecht, vergunning is verleend om het landgoed „'s Heerenloo" te Ermelo, tot een gesticht voor idioten in te richten. S. 200. 2 Juni.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën, betreffende ontslag uit krankzinnigengestichten van ter beschikking der Regeering gestelde minderjarigen. 2 Juli.

— Besluit houdende nadere wijziging van het K. B. van 28 Augustus 1888, S. 144, tot bepaling van het maximum der verpleegden en het minimum der geneeskundigen in het provinciaal krankzinnigengesticht „Meerenberg" te Bloemendaal. S. 373. 30 Sept.

— Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van 25 Juli 1908, S. 274, waarbij aan de Vereeniging tot Christelijke verzorging van krankzinnigen in Zeeland, gevestigd te Middelburg, vergunning is verleend op een terrein in de gemeenten Bergen op Zoom en Halsteren een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 402. 29 Oct.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende het vervoer van krankzinnigen. 13 Nov.

— Besluit waarbij aan de Vereeniging der Broeders van Liefde, gevestigd te Venray, vergunning wordt verleend op een terrein in de gemeente Noordwijkerhout een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 409. 15 Nov.

— Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van 8 Januari 1898, S. 24, houdende vergunning aan Regenten van het geneeskundig gesticht voor krankzinnigen, te 's Gravenhage, tot oprichting van een gesticht voor krankzinnigen op het landgoed „Oud-Rosenburg", gemeente Loosduinen, alsmede bepaling van het maximum der verpleegden en het minimum der geneeskundigen. S. 413. 20 Nov.

— Besluit tot wijziging van het K. B. van 11 Juli 1907, S. 183, waarbij aan het bestuur der gemeente Rotterdam vergunning is verleend op een terrein in de gemeente Poortugaal een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 450. 24 Dec.
— Zie ook: *Armwezen.*

Landbouw. Besluit tot wijziging van het K. B. van 24 October 1892, S. 236, houdende vaststelling van bepalingen ter uitvoering van artikel 3 der wet van 25 Mei 1880, S. 89, tot bescherming van diersoorten, nuttig voor landbouw of houtteelt, gelijk dat besluit is gewijzigd bij de K. B. van 9 Juni 1893, S. 87 en 18 Juli 1908, Stbl. nº. 231. S. 48. 4 Febr.

Landsdrukkerij. Besluit tot wijziging van het K. B. van 22 December 1905, S. 355, houdende vaststelling van een Reglement voor de Algemeene Landsdrukkerij. S. 271. 10 Juni.

Landstorm. Wet tot regeling van de verplichtingen ten aanzien van den landstorm. S. 149. 28 April.
— Besluit houdende voorschriften betreffende de uitvoering van de Landstormwet (Staatsblad 1913, nº. 149). S. 273. 12 Juni.
— Beschikking van den Minister van Oorlog, tot vaststelling eener Landstorm-instructie. 27 Juni.
— Missive van den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht, betreffende invulling van kolom 7 van het inschrijvingsregister voor den landstorm. 28 Juli.
— Missive van den Minister van Oorlog aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende vrijstelling van opkomst bij den landstorm. 5 Nov.

Landverhuizers. Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van 27 November 1865 (Stbl. nº. 130). S. 408. 5 Nov.

Landweer. Beschikking van den Minister van Oorlog, betreffende in werking treding van het besluit van 7 Februari 1911, tot wijziging van het besluit van 29 Mei 1903, betreffende regeling van de Landweer. 12 Maart. 15 April.
— Beschikking van den Minister van Oorlog betreffende wijziging van den staat, bedoeld bij § 4 der Landweerinstructie II. 9 April.
— Beschikking van den Minister van Oorlog, betreffende nadere vaststelling van den staat, bedoeld bij § 4 der Landweerinstructie II. 6 Juni.
— Beschikking van den Minister van Oorlog tot wijziging van de beschikking van den Minister van Staat, Minister van Oorlog van 27 September 1904, houdende uitvoering van het Koninklijk besluit van 5 September 1904 (Stbl. nº. 220) (Landweer-Instructie II). 23 Oct.
— Besluit betreffende het verleenen van vrijstelling van werkelijken dienst en jaarlijksch onderzoek. 23 April.
— Wet tot nadere aanvulling en wijziging van de Landweerwet Stbl. 1901, nº. 160, aangevuld bij de wet van 27 April 1906, S. 73, gewijzigd bij de wet van 13 Juli 1907, S. 187 en aangevuld en gewijzigd bij de wet van 30 December 1909, Stbl. nº. 421. S. 148. 28 April.
— Beschikking van den Minister van Oorlog tot vaststelling eener regeling nopens de inlevering van wapenen, van kleeding en uitrusting en van ledergoed, zoomede van reglementen of dienstvoorschriften bij ontslag van eene lichting landweer. 7 Mei.
— Beschikking van den Minister van Oorlog tot uitvoering van het besluit van 23 April 1913, betreffende het verleenen van vrijstelling van werkelijken dienst en jaarlijksch onderzoek. 10 Mei.
— Besluit betrekkelijk de uitvoering van artikel 15*bis* der Landweerwet, S. 1901, nº. 160, laatstelijk aangevuld en gewijzigd bij de wet van 28 April 1913, Stbl. nº. 148. (Landweer-Besluit III.) S. 194. 29 Mei.
— Besluit houdende voorschriften betreffende de uitvoering van de Landweerwet, S. 1901, nº. 160, aangevuld bij de wet van 27 April 1906, S. 73, gewijzigd bij de wet van 13 Juli 1907, S. 187, aangevuld en gewijzigd bij de wet van 30 December 1909, S. 421 en nader aangevuld en gewijzigd bij de wet van 28 April 1913, Stbl. nº. 148. (Landweer-Besluit I.) S. 202. 3 Juni.
Gewijzigd. 404. 1 Nov.
— Beschikking van den Minister van Oorlog, houdende uitvoering van het K. B. van 3 Juni 1913 (Staatsbl. nº. 202) (Landweer-Instructie I). 27 Juni.
Gewijzigd. 28 Oct.
— Beschikking van den Minister van Oorlog, houdende uitvoering van het K. B. van 29 Mei 1913 (Stbl. nº. 194) (Landweer-Instructie III). 28 Juni
Gewijzigd. 28 Oct.
— Besluit houdende verdeeling van het Rijk in landweerdistricten en aanwijzing van de standplaatsen van Landweerdistrictscommandanten. 17 Oct.
— Missive van den Minister van Oorlog aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende inlevering van militaire rijksgoederen door landweer-verlofgangers. 27 Dec.

Leerplicht. Arrest van den Hoogen Raad.

De verplichting, om zorg te dragen, dat aan een kind gedurende den tijd en overeenkomstig de regelen in de Leerplichtwet gesteld voldoende lager onderwijs wordt verstrekt, rust volgens art. 1 dier Wet alleen op ouders, voogden en andere personen met de verzorging van kinderen belast, voor zooverre die kinderen bij hen, in de inrichting onder hun beheer, of met hen bij anderen inwonen. 3 Febr.

— Arrest van den Hoogen Raad. Het „toezenden" van art. 21 § 4 en 23 § 1, 2°. in verband met hetgeen art. 21 § 3 der Leerplichtwet van de toezending der aanzegging, haren inhoud en de wijze van uitreiking zegt is te verstaan in den zin van „uitreiken aan den overtreder". — Nu in de telastelegging niet voorkomt, dat de overtreding is gepleegd na het uitreiken der aanzegging is daarin aan den beklaagde geen strafbaar feit ten laste gelegd 20 Oct.

Lichamelijke opvoeding en oefening. Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën, betreffende instelling van eene inspectie voor de lichamelijke opvoeding. 17 Mei.

— Koninklijk Besluit betreffende de lichamelijke oefening der jongelingschap. 22 Aug.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan Burgemeester en Wethouders der onderscheidene gemeenten, betreffende lichamelijke opvoeding van de jongelingschap. 24 Dec.

Loodswezen. Besluit houdende wijziging van het Bijzonder Reglement op den loodsdienst in het IIIde district (Texel), vastgesteld bij K. B. van 22 Januari 1902, S. 5 en laatstelijk gewijzigd bij K. B. van 30 Mei 1908 (Stbl. n°. 192). S. 339. 30 Juli.

Loterij. Arrest van den Hoogen Raad. Nu de bewezen verklaarde en gequalificeerde feiten, nl. het in art. 2, 2°. der Loterijwet 1905, elk op zich zelf verboden verkoopen en afleveren van aandeelen, bij de artt. 6 en 8 dier wet als overtredingen strafbaar zijn gesteld, volgt hieruit, dat hier toepasselijk is art. 62 Sr., waardoor nadere motiveering hieromtrent kon achterwege blijven, en aanhaling van gemeld wetsartikel niet was verplichtend, wijl dit niet behoort tot de verbods- of strafbepalingen, welke de Rechtbank heeft toegepast. — De Rechtbank heeft beslist, dat het bestanddeel van het telastegelegde feit nl., dat de gelegenheid voor iemand was opengesteld (art. 1 der Loterijwet 1905, voldoende in de dagvaarding was uitgedrukt. Tegen deze beslissing, die is van feitelijken aard, kan in cassatie niet meer worden opgekomen. — De Rechtbank heeft uit de door haar vastgestelde feiten terecht afgeleid, dat hier niet aandeelen in een geoorloofde premieleening, maar slechts loten in een loterij verhandeld zijn. — De Loterijwet 1905 verstaat onder eene premieleening alleen een werkelijke geldleening, waarbij de kans op het winnen van premiën aan de schuldbewijzen der geldleening verbonden is. — Ingevolge art. 62 Sr. moet voor het bij art. 2, 2°. der Loterijwet 1905 verboden verkoopen en afleveren van aandeelen in eene loterij, als zijnde elk eene strafbare overtreding, voor ieder afzonderlijk straf worden opgelegd. 5 Mei.

— Arrest van den Hoogen Raad. Als certificaten in den zin van art. 2, 3°. der Loterijwet 1905 zijn te beschouwen stukken, blijkens welker inhoud de uitgever verklaart zich de beschikking te hebben verzekerd, hetzij van de oorspronkelijke aandeelen in loterijen of premieleeningen, op welker gedeeltelijken eigendom het stuk recht heeft, hetzij over de prijzen of premiën op die aandeelen te vallen, wanneer het stuk recht geeft op de aan die aandeelen verbonden winkans. 3 Nov.

— Wet houdende aanvulling der Loterijwet 1905. S. 106. 19 Maart.

Malta. Ridders van — Besluit tot vaststelling van de beschrijving van de veld-uniform van de Comenderij Nederland der Johanniter Orde en van de Nederlandsche Afdeeling van de Ridders van Malta. S. 438. 5 Dec.

Maten en gewichten. Besluit tot vaststelling van een Reglement op den ijk van gasmeters. S. 391. 15 Oct.

— Besluit tot regeling van den herijk der maten en gewichten in 1914 en 1915. S. 417. 26 Nov.

Militaire Zaken. Besluit tot intrekking van het besluit van 20 December 1909, houdende bepalingen betreffende de opleiding tot militie-telegraaf-personeel. (bladz. 1242) 19 Dec. 1912.

— Beschikking van den Minister van Oorlog tot wijziging van de beschikking van den Minister van Oorlog houdende uitvoering van het K. B. van 5 Januari 1903 (Staatsblad n°. 2). 8 Jan.

— Besluit houdende wijziging van de „Oorlogsinstructie Stellingcommandanten". S. 114. 26 Maart.

— Wet tot aanvulling en wijziging van de wet van 21 Juli 1890, S. 126, gewijzigd bij de wet van 23 Mei 1910, S. 138, tot regeling van het militair onderwijs bij de landmacht, voor

zoover daarbij de opleiding voor den officiersrang en de hoogere vorming van den officier zijn betrokken. S. 266. 7 Juni.
— Besluit tot herziening van het Reglement betreffende de toelating van studenten in de geneeskunde aan de Universiteiten hier te lande tot de verbintenis, bedoeld bij artikel 18 der Wet van 2 Augustus 1880, S. 145, vastgesteld bij het K. B. van 30 October 1880, S. 187, gewijzigd en aangevuld bij het K. B. van 14 September 1883 (Staatsbl. nº. 135). S. 279. 18 Juni.
— Besluit houdende wijziging van de „Regeling van de bevordering, het ontslag en het op non-activiteit stellen van de Europeesche officieren, behoorende tot de Nederlandsch-Indische landmacht" (Nederlandsch Staatsblad 1910, nº. 278, Indisch Staatsblad 1910, nº 592). S. 280. 19 Juni.
— Wet tot aanvulling van art. 143 der Regtspleging bij de Landmagt, van de Provisioneele Instructie voor het Hoog Militair Geregtshof, en nadere voorzieningen betreffende de jaarwedden van leden der militair-rechterlijke macht. S. 292. 20 Juni.
— Wet tot instelling van een Fonds ter verbetering van de kustverdediging. S. 309. 23 Juni. In werking treden. 337. 5 Dec.
— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin, betreffende recht, te betalen voor uittreksels uit de registers van den burgerlijken stand. 11 Aug.
— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, houdende bepalingen betreffende het costuum van de militair-rechterlijke ambtenaren, van hunne plaatsvervangers alsmede van de officieren-raadsleden in militair-rechterlijke zaken. S. 361. 26 Aug.
— Besluit houdende bekendmaking van den tekst van de Regtspleging bij de Landmagt en van de Regtspleging bij de Zeemagt, gearresteerd bij besluit van den Souvereinen Vorst der Vereenigde Nederlanden van 20 Juli 1814, S. 85, en zooals deze luiden volgens de daarin door of ten gevolge van de wet van 31 October 1912, S. 337, gebrachte wijzigingen en plaats gehad hebbende aanvullingen. S. 365. 5 Sept.
— Besluit houdende vaststelling eener regeling van de aanstelling, de bezoldiging en den dienst van de beambten en bedienden bij de Krijgsraden van de Landmacht, bij den Zeekrijgsraad binnen het Rijk in Europa, bij de Auditeurs-Militair bij de Krijgsraden van de Landmacht en bij den Fiskaal bij den Zeekrijgsraad binnen het Rijk in Europa. S. 368. 15 Sept. Wijziging van dit besluit. 415. 21 Nov.
— Besluit tot aanwijzing van de directie van de marine, waarin de eenige binnen het Rijk in Europa gevestigde krijgsraad voor de zeemacht zal worden gehouden. S. 376. 2 Oct.
— Besluit tot verdeeling van het Rijk in Europa in drie militaire arrondissementen en tot instelling van drie militaire auditiën. S. 380. 6 Oct.
— Besluit houdende nadere wijziging van de „Oorlogsinstructie-Stellingcommandanten". S. 406. 5 Nov.
— Besluit tot vaststelling van de tijdstippen, waarop de wetten van 31 October 1912, S. 337 en van 20 Juni 1913, S. 292 in werking treden. S. 337. 5 Dec.
— Besluit tot wijziging van het K. B. van 30 October 1909, S. 350, tot regeling van de rechtspleging bij de landmacht en van de rechtsmacht van het Hoog Militair Gerechtshof in de koloniën Suriname en Curaçao. S. 441. 12 Dec.
— Besluit tot toekenning van jaarlijksche toelagen voor kleine onkosten aan de Krijgsraden bij de Landmacht, de auditeurs-militair, den Zeekrijgsraad binnen het Rijk in Europa, en den fiscaal bij dien Zeekrijgsraad. S. 443. 16 Dec.
— Besluit houdende intrekking van de Justitieele Voorschriften voor de Landmacht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 29 Juni 1907 (Staatsbl. nº. 154). S. 448. 23 Dec.
— Zie ook: *Indië.* (*Nederl.*)
— „ „ *Pensioenen.*
— „ „ *Weduwen- en Weezenfonds.*

Militie. (Nationale) Missive van den Minister van Oorlog, van 11 Januari 1913 waarbij bepalingen bekend gemaakt zijn, in afwachting van de vaststelling van een nieuw samenstel van voorschriften als vervat zijn in de Militie-Beschikking 1909 en in de Militie-Instructie 1909. 11 Jan.
— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende tijdelijke vrijstelling van militiedienst. 18 Jan.
— Beschikking van den Minister van Marine tot vaststelling van voorschriften betreffende vergunningen tot uitoefening van zeevaart aan zeemiliciens-verlofgangers. 20 Jan.
— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin, betreffende kosten ter zake van de Nationale Militie. 1 Febr.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende uittreksels uit het stamboek en vrijstelling van militiedienstwegens broederdienst. 4 Febr.
— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende aanvullingsaflevering lichting 1912 en 1913. 1 Maart.
— Koninklijk Besluit. Onbekendheid met de wet levert geen verontschuldigingsgrond op in den zin van art. 45, lid 4, sub 4°. der Militiewet. 5 Maart.
— Missive van den Minister van Oorlog aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende herhalingsoefeningen. 6 Maart.
— Missive van den Minister van Marine aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende invulling van de opgaven model C, bedoeld in art. 35 van het Militiebesluit II. 15 April.
— Besluit betreffende het verleenen van vrijstelling van werkelijken dienst en jaarlijksch onderzoek. 23 April.
— Besluit houdende beslissing dat verkeerde inlichtingen van wege de gemeentelijke administratie verstrekt, het geval, bedoeld in art. 45, lid 4, sub 4°. der Militiewet, niet in het leven kunnen roepen, nu de belanghebbende eerst nà de eerste zitting van den Militieraad, waarin hij had moeten verschijnen, aanvraag heeft gedaan tot het opmaken van de noodige bewijsstukken. 25 April.
— Beschikking van den Minister van Oorlog tot uitvoering van het besluit van 23 April 1913, betreffende het verleenen van vrijstelling van werkelijken dienst en jaarlijksch onderzoek. 10 Mei.
— Missive van den Minister van Oorlog aan de Commissarissen der Koningin houdende mededeeling van eene wijziging van het besluit van den Minister van Oorlog van 21 Januari 1909 tot vaststelling van een Militie-Beschikking 1909 met daarbij behoorende Militie-Instructie 1909. 15 Mei.
— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende tijdelijke vrijstelling van militiedienst. 21 Mei.
— Missive van den Minister van Oorlog aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende onderzoek in zake voorgeoefendheid. 6 Oct.
— Besluit houdende wijziging van het Militiebesluit II (Stbl. 1912, n°. 276). S. 390. 14 Oct.
— Besluit betreffende de sterkte van de lichting der militie van 1914. S. 392. 16 Oct.
— Koninklijk besluit. Autoriteit, bij wie moet worden aangevraagd de vrijstelling, bedoeld in art. 21, derde lid Militiewet. 13 Nov.
— Missive van den Minister van Oorlog aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende vrijstelling van dien dienst bij de militie wegens kostwinnerschap. 3 Dec.
— Wet tot toevoeging van de terreinen langs den Nieuwen Waterweg en het Scheur, thans deel uitmakende van de gemeenten 's Gravenzande en Naaldwijk, aan de gemeente Rotterdam. S. 469. 31 Dec.
— Zie ook: *Militaire Zaken.*

Ministerieele departementen. Besluit houdende vaststelling van bepalingen omtrent de wijze van benoeming en bevordering van de ambtenaren en bedienden bij de Departementen van Algemeen Bestuur. S. 136. 21 April.
— Besluit houdende vaststelling van bepalingen omtrent de inrichting van het Departement van Binnenlandsche Zaken. S. 141. 25 April.
— Besluit houdende vaststelling van bepalingen omtrent de inrichting van het Departement van Justitie. S. 144. 28 April.
— Besluit houdende vaststelling van bepalingen omtrent de inrichting van het Departement van Waterstaat. S. 171. 2 Mei.
— Besluit houdende vaststelling van bepalingen omtrent de inrichting van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel. S. 172. 2 Mei.
— Besluit houdende vaststelling van bepalingen omtrent de inrichting van het Departement van Financiën. S. 173. 2 Mei.
— Besluit houdende vaststelling van bepalingen omtrent de inrichting van het Departement van Oorlog. S. 174. 2 Mei.
— Besluit houdende vaststelling van de formatie van de burgerambtenaren bij het Departement van Koloniën. S. 180. 13 Mei.
— Besluit houdende voorloopige regeling van de positie van de technici bij het Technisch Bureau van het Departement van Koloniën. S. 181. 13 Mei.
— Besluit houdende vaststelling van bepalingen omtrent de inrichting van het Departement van Buitenlandsche Zaken. S. 182. 15 Mei.
— Besluit houdende vaststelling van bepalingen omtrent de inrichting van het Departement van Marine. S. 186. 16 Mei.

Motorrijtuigen enz. Arrest van den Hoogen Raad. Art. 47 van de Verordening op het rijden te Utrecht, het gebruik verbiedende

van rijwielen door meer personen dan waarvoor zij bestemd zijn, en dus niet de inrichting maar eene bepaalde wijze van gebruikmaking betreffende, geeft eene regeling omtrent een punt, waaromtrent noch in de Motor- en Rijwielwet, noch in het Motor- en Rijwielreglement eene bepaling is te vinden en strijd dus niet met art. 7 der genoemde wet. — De vraag, of die bepaling treedt in hetgeen van algemeen rijksbelang is, is aan het oordeel der rechterlijke macht onttrokken. 25 Maart.

— Resolutie van den Minister van Financiën, betreffende internationaal verkeer met automobielen en motorrijwielen. 16 April.

Muntwezen. Besluit tot wijziging en aanvulling van het K. B. van 23 September 1909, S. 318, houdende regeling van de inrichting van den dienst van 's Rijks Munt. S. 33. 16 Jan.

— Besluit regelende de voorwaarden, waaronder voor rekening van anderen dan het Rijk aan 's Rijks Munt kan worden gemunt, medailles kunnen worden geslagen en muntstempels of medaillestempels kunnen worden vervaardigd. S. 35. 20 Jan.

— Besluit tot wijziging van het, bij K. B. van 14 December 1912, S. 433, gewijzigde, K. B. van 29 Juni 1911, S. 198, houdende aanwijzing van de gemeenten, waar de bepaling van artikel 19, 1ste lid, der Muntwet 1901 niet geldt. S. 344. 5 Aug.

— Besluit houdende vergunning tot invoer van koperen muntplaatjes ten behoeve van 's Rijks Munt. S. 367. 15 Sept.

Mijnen. Besluit betreffende het Staatsmijnbedrijf in Limburg en den Mijnraad. S. 139. 25 April.

Naturalisatie. Wetten houdende naturalisatie van :

Baadjou. P. J. S. 231. 6 Juni.
Bartel. C. H. E. A. 244. 7 Juni.
Berg. A. 217. 6 Juni.
Berg. E. 224. 6 Juni.
Beuken. Th. A. v. d. 251. 7 Juni.
Biermanus. J. J. H. 227. 6 Juni.
Cazier. F. 229. 6 Juni.
Cordess. H. J. F. 225. 6 Juni.
Cuvellier. J. S. 211. 6 Juni.
Derikx. Th. 248. 7 Juni.
Detollenaere. C. 242. 7 Juni.
Douqué. J. Th. 232. 6 Juni.
Eisenmann. G. 221. 6 Juni.
Everhartz. L. J. 151. 28 April.
Fleissig. P. J. H. 228. 6 Juni.
Fuiders. L. 160. 28 April.
Giesen. G. S. 165. 28 April.
Gillessen. H. 161. 28 April.
Haaren. A. v. 212. 6 Juni.
Habedank. M. G. 243. 7 Juni.
Halbertsma. H. P. N. 253. 7 Juni.
Herings. P. A. 158. 28 April.
Hodiamont. J. W. H. 254. 7 Juni.
Horsmann. P. J. 220. 6 Juni.
Hoven. A. M. G. 209. 6 Juni.
Jegers. N. H. 250. 7 Juni.
Jong. C. J. H. de 218. 6 Juni.
Jong. H. H. J. de 215. 6 Juni.
Kaufmann. E., wed. v. J. Spiro. S. 252. 7 Juni.
Kirchhof. J. 237. 6 Juni.
Kirchhofs. M. 238. 6 Juni.
Klukkers. J. H. 226. 6 Juni.
Kraeft. C. A. 157. 28 April.
Krützen. H. N. 153. 28 April.
Lavalle. H. 214. 6 Juni.
Lennartz. L. 222. 6 Juni.
Lumentut. Dr. H. F. 216. 6 Juni.
Mentrop. F. W. J. 163. 28 April.
Mori. C. A. R. C. 240. 7 Juni.
Müller. F. A. 241. 7 Juni.
Müller. H. A. L. 156. 28 April.
Müller. R. W. 249. 7 Juni.
Neelen. F. L. 236. 6 Juni.
Niemann. W. A. 235. 6 Juni.
Peters. J. A. 154. 28 April.
Peters. M. 234. 6 Juni.
Raaff. G. S. 164. 28 April.
Reinders. B. 247. 7 Juni.
Reintjes. H. 162. 28 April.
Revenich. H. H. 230. 6 Juni.
Schrouff. H. J. H. 233. 6 Juni.
Steijns. W. F. 246. 7 Juni.
Striedelmeijer. H. C. 152. 28 April.
Taus. M. 195. 30 Mei.
Terschlüsen. B. 245. 7 Juni.
Tummers. H. 223. 6 Juni.
Ubags. J. W. H. 213. 6 Juni.
Weernink. H. 159. 28 April.
Wiechert. H. F. E. 210. 6 Juni.
Willemsens. V. L. 219. 6 Juni.
Yoh Thoan Tjo. 155. 28 April.

Nederlander- en onderdaanschap. Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin, betreffende bewijzen van Nederlanderschap. 30 Juli.

Notariaat. Besluit houdende regelen voor het afnemen hier te lande van het zoogenaamd klein-notarisexamen, bedoeld in de artikelen 16*g* tot 16*n* van het Reglement op het Notarisambt in Nederlandsch-Indië. S. 54. 12 Febr.

— Besluit houdende wijziging van den alge-

meenen maatregel van bestuur, ingevolge het zesde lid van artikel 13 der wet van 9 Juli 1842, S. 20, op het Notarisambt, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 Juni 1912, S. 195, vastgesteld bij K. B. van 24 Februari 1910, S. 75 en gewijzigd bij K. B. van 31 Juli 1912, Stbl. nº. 272. S. 145. 28 April.

— Wet tot toevoeging van de terreinen langs den Nieuwen Waterweg en het Scheur, thans deel uitmakende van de gemeenten 's Gravenzande en Naaldwijk, aan de gemeente Rotterdam. S. 469. 31 Dec.

Octrooien. Zie: *Industrieele en intellectueele eigendom.*

Onafhankelijkheid. Proclamatie betreffende de herdenking van het eeuwfeest van Neerlands onafhankelijkheid. S. 414. 21 Nov.

Onderdaanschap. Zie: *Nederlanderschap.*

Onderscheidingsteekenen. Besluit tot wijziging van de bepalingen betreffende het dragen van ridderorden en eereteekenen, vastgesteld bij onderscheidene Koninklijke Besluiten. S. 196. 30 Mei.

— Besluit houdende aanvulling van het K. B. van 5 October 1910, S. 298, tot instelling van een eereteeken voor belangrijke diensten in of jegens de Vereeniging „het Nederlandsche Roode Kruis" bewezen. S. 351. 12 Aug.

Onderwijs. (Hooger) Besluit tot aanvulling van het K. B. van 30 Juni 1909, S. 208, waarbij worden aangewezen de buitenlandsche instellingen van onderwijs of onderzoek, bedoeld in art. 125 der Hooger-onderwijswet. S. 325. 11 Juli.

— Besluit tot aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van het Gereformeerd gymnasium te Kampen der Nationale Vereeniging voor Gereformeerd voorbereidend Hooger Onderwijs, gevestigd te Kampen. S. 436. 3 Dec.

Onderwijs. (Lager) Besluit tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Maasbracht, strekkende tot benoeming van mej. A. H. Rutten tot onderwijzeres aan de openbare school voor lager onderwijs aldaar. S. 10. 11 Jan

— Besluit tot wijziging van art. 17, derde lid, en art. 18, derde lid, van het K. B. van 25 Juni 1912, S. 192, waarbij algemeene regelen omtrent den bouw en de inrichting van schoollokalen voor openbaar lager onderwijs zijn vastgesteld. S. 55. 13 Febr.
403. 31 Oct.

— Besluit houdende beslissing dat noch bij de wet tot regeling van het lager onderwijs noch bij eenige andere wet beroep op de Kroon is toegelaten tegen een besluit van Gedep. Staten, waarbij afwijzend is beschikt op een verzoek van het hoofd eener openbare lagere school om te bevorderen, dat hem eene vergoeding voor huishuur worde toegekend. 14 Febr.

— Besluit houdende beschikking op de beroepen, ingesteld door: 1º. J. Polman en F. von Cöllen, onderwijzeressen aan eene openbare lagere school te Oosthuizen, en 2º. de afdeeling Hoorn e. o. van den Bond van Nederlandsche Onderwijzers, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordholland van 18 September 1912, nº. 5, waarbij goedkeuring werd verleend aan het besluit van den Raad der gemeente Oosthuizen van 11 Mei 1912, tot vaststelling van eene verordening, regelende de jaarwedden van de hoofden en het verder onderwijzend personeel der openbare lagere scholen in die gemeente. S. 82. 10 Maart.

— Wet tot het verleenen van tegemoetkomingen aan onderwijzers bij het lager onderwijs. S. 239. 6 Juni.

— Besluit tot vernietiging van de artikelen 4 en 15 der Instructie voor het onderwijzend personeel aan de openbare lagere scholen in de gemeente Ambt-Almelo, vastgesteld door den Raad dier gemeente bij besluit van 30 Januari 1913. S. 327. 15 Juli.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën, betreffende Rijkssubsidie ter bestrijding van onderwijzersjaarwedden. 17 Juli.

— Besluit tot het stellen van regelen voor de uitbetaling van de tegemoetkomingen aan onderwijzers bij het lager onderwijs, bedoeld in de wet van 6 Juni 1913 (Stbl. nº. 239). S. 331. 22 Juli.

— Besluit waarbij met wijziging van het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, het bedrag der Rijksbijdrage voor de bijzondere lagere school te Lunteren, Achterstraat 160*a*, van de vereeniging tot stichting en instandhouding van scholen met den Bijbel te Lunteren, gemeente Ede, over 1912 nader wordt vastgesteld op ƒ 4059.05. S. 340. 30 Juli.

— Beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken tot vaststelling van modellen, ter uitvoering van het besluit van 22 Juli 1913 (Stbl. nº. 331). 5 Aug.

— Besluit waarbij, met wijziging van het besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland, het bedrag der rijksbijdrage voor de bijzondere lagere school te Bolsward, Hengstepad E, 20*a*, van de Vereeniging voor lager onder-

wijs op Gereformeerden grondslag te Bolsward, over 1912 nader wordt vastgesteld op ƒ 3785.43⁵. S. 360. 26 Aug.
— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën betreffende toepassing van art. 43, 3e lid der lager onderwijs-wet. 15 Dec.
— Besluit houdende beslissing dat onder „gewelddadigheden" in art. 42, tweede lid der Lager-onderwijswet geen gewelddadigheden van moreelen aard begrepen zijn. 17 Dec.
— Wet tot wijziging der wet van den 14 Juli 1910, S. 202, tot wijziging der wet tot regeling van het lager onderwijs. S. 476. 31 Dec.
Onderwijs. (Middelbaar) Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende het berekenen van vacaties. 20 Maart.
— Besluit tot nadere wijziging van het Reglement voor de Rijks Hoogere Land-, Tuin- en Boschbouwschool, vastgesteld bij K. B. van 3 Augustus 1904 (Stbl. nº. 203). S. 400. 28 Oct.
Onderwijs. (Militair) Zie: *Militaire Zaken.*
Ongevallenverzekering. Beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, tot wijziging van zijne beschikking van 21 Mei 1909, houdende vaststelling van het formulier van den loonstaat, bedoeld in art. 2 van het K. B. van 17 Mei 1909, S. 122, en het formulier betreffende de inlevering door de werkgevers van de opgaven, benoodigd tot vaststelling der premie over de loonen, op den loonstaat vermeld. 6 Juni.
Ingetrokken. 19 Sept.
— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën, betreffende uitvoering van art. 10 van het K. B. van 8 December 1902 (Staatsblad nº. 214). 13 Juni.
— Besluit tot wijziging van het K. B. van 12 December 1901, S. 266, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 10, sub 2, der Ongevallenwet 1901. S. 332. 22 Juli.
— Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van 18 Juni 1909, S. 189, tot herziening van den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 31 der Ongevallenwet 1901, zooals dit besluit laatstelijk is gewijzigd bij K. B. van 12 Augustus 1911 (Stbl. nº. 275). S. 335. 26 Juli.
— Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van 5 December 1902, S. 206, laatstelijk gewijzigd bij K. B. van 12 Augustus 1911, S. 276, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artt. 52, tweede en derde lid, en 59, sub 1, 3 en 4, der Ongevallenwet 1901. S. 336. 26 Juli.
— Besluit tot wijziging van het K. B. van 17 Mei 1909, S. 122, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, ter uitvoering van de artikelen 45 en 47*bis* der Ongevallenwet 1901. S. 337. 26 Juli.
— Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van 8 December 1902, S. 214, gewijzigd bij K. B. van 5 Januari 1905, S. 26, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 72 der Ongevallenwet 1901. S. 346. 6 Aug.
— Beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, houdende, met intrekking van zijne beschikkingen van 21 Mei 1909 en 6 Juni 1913, vaststelling van formulieren van het loonboek. 19 Sept.
— Beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, houdende, met intrekking van zijne beschikking van 21 Mei 1909, vaststelling van het formulier van den loonstaat, bedoeld in art. 2 van het besluit van 17 Mei 1909, S. 122, en het formulier betreffende de inlevering door de werkgevers van de opgaven, benoodigd tot vaststelling der premie over de loonen op een loonstaat vermeld. 19 Sept.
— Arrest van den Hoogen Raad. Volgens het Nederlandsche taaleigen is onder het veerschippersbedrijf niet alleen te verstaan het als bedrijf exploiteeren van een overzetveer, maar ook het bedienen als schipper van een beurtveer, terwijl niet blijkt, dat de wetgever in art. 10, sub 7º. der Ongevallenwet 1901 de uitdrukking „veerschippersbedrijf" in eene andere of meer beperkte beteekenis heeft gebezigd dan daaraan in het taaleigen wordt gehecht. 24 Nov.
— Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van den 21sten November 1902, S. 200, gewijzigd bij K. B. van den 27sten Januari 1905, S. 31, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 59, sub 2, der Ongevallenwet 1901. S. 444. 16 Dec.
Onteigening. Besluit tot verlenging van den termijn, genoemd in artikel 2 der wet van 18 Juli 1911, Stbl. nº. 253. S. 7. 7 Jan.
— Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor het verruimen van de verbinding tusschen het Van Hogendorpsplein en de Blaak te Rotterdam. S. 15. 11 Jan.

— Als voren, noodig voor het verruimen van het Oostplein te Rotterdam. S. 16. 11 Jan.
— Als voren, noodig voor uitbreiding van het gemeente-slachthuis te 's Hertogenbosch. S. 17. 11 Jan.
— Als voren, noodig voor den aanleg eener vloedkade door het waterschap Ruinerwold. S. 23. 11 Jan.
— Als voren, noodig voor de verbetering van het Aarkanaal van Papenveer tot Aardam in de gemeente Ter Aar. S. 24. 11 Jan.
— Arrest van den Hoogen Raad. De Wet laat niet toe om boven de werkelijke waarde van het onteigende goed nog een vergoeding aan den eigenaar toe te kennen voor de omstandigheid, dat zijn goed hem door onteigening „zijns ondanks" wordt ontnomen, terwijl de geheel onzekere mogelijkheid, dat die eigenaar, bij langer gebruik van het onteigende goed, daarin vergoeding voor de koopkosten zou hebben gevonden, geen grond tot verhooging der schadeloosstelling mag zijn (de Rechtbank had vergoeding toegekend voor de bij aankoop in 1900 gemaakte koopkosten). — Eveneens ten onrechte heeft de Rechtbank vergoeding toegekend voor de schade door den eigenaar geleden tengevolge van den minder gunstigen toestand van de buurt, waarin de panden zijn gelegen, waardoor de verhuring van één der panden werd bemoeilijkt; deze schade was niet het gevolg der onteigening van gedaagde's perceelen. 20 Jan.
— Arrest van den Hoogen Raad. Art. 410 Rv. is in het onteigeningsgeding niet van toepassing; incidenteel beroep in cassatie niet ontvankelijk verklaard, omdat het niet is ingesteld overeenkomstig de voorschriften van artt. 52 en 53 Ont.-Wet. — Volgens de Ont.-Wet moet elk geding tot onteigening op zich zelf worden beschouwd en mag den eigenaar alleen worden vergoed de schade, welke het direct en zeker gevolg is van het verlies van het *hem* ontnomen goed (en casu quo de waardevermindering van hem overblijvende goederen, waarvan hier geen sprake is). — De schade ontstaan door andere oorzaken, buiten de onteigening van *dat* goed gelegen, mag niet in aanmerking komen, als zijnde niet het gevolg van deze onteigening. — Ten onrechte heeft derhalve de Rechtbank aan gedaagde nog eenige vergoeding toegekend wegens de „ontvolking der buurt", welke aan het vonnis is voorafgegaan, als een schadelijken tusschentoestand, „welke een direct gevolg is van de onteigening in haar geheel." — Vergoeding wegens vroeger gemaakte koopkosten is eveneens ten onrechte door de Rechtbank toegekend. 10 Febr.
— Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor het stichten van eene openbare lagere school met speelterrein te Scheveningen. S. 86. 17 Maart.
— Als voren van eigendommen, noodig voor grondberging en voor park- en boschaanleg bij den Kralingschen Plas te Rotterdam. S. 255. 7 Juni.
— Als voren van eigendommen in de gemeente 's Gravenhage ten behoeve van de huisvesting van den dienst van het Hoofdbestuur der Posterijen en Telegrafie. S. 256. 7 Juni.
— Als voren van eigendommen in de gemeenten Wassenaar, Voorschoten en Zoeterwoude, noodig voor de verbreeding van den Rijksstraatweg van den Deyl (gemeente Wassenaar) naar Leiden. S. 257. 7 Juni.
— Als voren ten behoeve van uitbreiding van het halte-emplacement Eerbeek. S. 258. 7 Juni.
— Als voren van eigendommen noodig voor en ten behoeve van de verbreeding en doortrekking van de Lekstraat te 's Gravenhage. S. 296. 20 Juni.
— Als voren ten behoeve van verruiming van de spoorweghaven te Enkhuizen. S. 428. 1 Dec.
— Als voren ten behoeve van het maken van een uitwijkplaats voor voertuigen nabij de brug over de Aremberger Sluis te Zwartsluis, in verband met den aanleg van den spoorweg van Zwolle naar Blokzijl. S. 429. 1 Dec.
— Als voren ten behoeve van de uitbreiding van het stationsemplacement Overveen. S. 430. 1 Dec.
— Besluit tot verlenging van den termijn, bedoeld in art. 2, 1e lid, der wet van 23 Sept. 1912 (Staatsbl. no. 310). S. 435. 2 Dec.

Ontplofbare stoffen. Zie: *Buskruit.*

Ouderdomsverzekering. Zie: *Invaliditeitswet en Ouderdomsverzekering.*

Paardenfokkerij. Besluit tot wijziging van het K. B. van 14 Augustus 1901, S. 204, ter uitvoering van de artikelen 8, 11, 13, 19 en 21 der Wet op de paardenfokkerij 1901, gelijk dat besluit is gewijzigd bij de K. B. van 3 Februari 1902, S. 15 en 1 November 1906, Stbl. no. 278. S. 56. 13 Febr.

Passen. Besluit houdende nadere wijziging van de bepalingen betreffende de zeebrieven en jaarpassen in Nederlandsch-Indië, laatstelijk gewijzigd bij K. B. van 6 Juni 1910,

nº. 40 (Nederl. Stbl. nº. 157, Indisch Stbl. nº. 425). S. 140. 25 April.

Pensioenen. Wet houdende toepassing van artikel 53 der „Pensioenwet voor de landmacht 1902" ten behoeve van den gewezen Luitenant-Kolonel-titulair (Kapitein) S. P. LINDHOUT. S. 59. 15 Febr.

— Besluit betreffende de aanvrage om pensioen van den oud-directeur-onderwijzer der Rijksnormaallessen te Amerongen en der daaraan verbonden voorbereidende klasse en oud-onderwijzer bij de Rijksnormaallessen te Rhenen, H. HAAK. S. 80. 7 Maart.

— Wet tot verhooging van de bedragen der pensioenen ten laste van het fonds, ingesteld bij de Weduwenwet voor de ambtenaren 1890. (Wijziging van de Weduwenwet voor de ambtenaren 1890 en van de Weduwenwet voor de onderwijzers 1905.) S. 89. 17 Maart.

— Wet tot toepassing van artikel 32 der Burgerlijke Pensioenwet ten behoeve van den oud-onderwijzer bij eene gemeentelijke kweekschool voor onderwijzers en onderwijzeressen H. C. P. DIRKS. S. 90. 17 Maart.

— Wet tot toepassing van artikel 32 der Burgerlijke Pensioenwet ten behoeve van den oud-leeraar J. SNIJDER. S. 91. 17 Maart.

— Besluit tot beschikking op de aanvrage om pensioen van den oud-onderwijzer aan eene openbare lagere school te 's Gravenhage, M. L. WILTSON. S. 146. 28 April.

— Wet houdende machtiging tot het aangaan van eene overeenkomst met de Nederlandsche Centraal Spoorweg-Maatschappij, betreffende de pensioenregeling voor haar personeel. S. 260. 7 Juni.

— Besluit tot beschikking op de aanvrage om pensioen van den oud-onderwijzer bij de Rijksnormaallessen te Sliedrecht, B. J. GROENEVELT. S. 276. 16 Juni.

— Besluit tot wijziging van het besluit van 7 December 1910, nº. 58, tot toekenning van pensioen aan L. L. H. RIDDERHOF, weduwe van J. F. L. RIETDIJK, laatstelijk onderwijzer aan eene openbare lagere school te Leiden. S. 277. 16 Juni.

— Wet houdende pensioenregeling voor de leeraren aan bijzondere gymnasia en aan bijzondere hoogere burgerscholen. S. 298. 20 Juni.

— Wet houdende pensioenregeling voor de weduwen en weezen van leeraren aan bijzondere gymnasia en aan bijzondere hoogere burgerscholen. S. 299. 20 Juni.

— Wet houdende pensioenregeling voor de gemeenteambtenaren. S. 301. 21 Juni.

— Wet houdende pensioenregeling voor de weduwen en weezen van gemeenteambtenaren en van gepensionneerde of op wachtgeld gestelde gemeenteambtenaren. S. 302. 21 Juni.

— Wet tot wijziging en aanvulling van de Burgerlijke Pensioenwet. S. 303. 21 Juni.
304. 21 Juni.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën, betreffende toepassing van art. 43, derde lid, wet L. O. 9 Juli.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën betreffende benoemingen van gewezen militairen der land- of zeemacht beneden den rang van officier, tot leeraar aan gymnasia enz. 9 Oct.

— Besluit ter bekendmaking van den tekst der wet van 9 Mei 1890, S. 78, tot regeling van de pensioenen der burgerlijke ambtenaren, zooals die is gewijzigd bij de wetten van 9 April 1897, S. 85; 28 Juni 1898, S. 152; 12 Mei 1902, S. 61; 5 Juni 1905, S. 152; 31 Januari 1908, S. 49; 7 November 1910, S. 314; 21 Juni 1913, S. 303 en 21 Juli 1913 (Stbl. nº. 304). S. 387. 10 Oct.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën betreffende de uitvoering van den Burgerlijken Pensioenwet. 20 Nov.

— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 73 der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913. S. 420. 1 Dec.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende toepassing burgerlijke pensioenwet. 5 Dec.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin betreffende den pensioensgrondslag van gemeente-ambtenaren. 9 Dec.

— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 49 der Weduwenwet voor de gemeenteambtenaren 1913. S. 442. 15 Dec.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën betreffende toepassing van art. 43, 3e lid der lager onderwijs-wet. 15 Dec.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provincie, betreffende pensionneering van ambtenaren van openbare instellingen van weldadigheid. 18 Dec.

— Wet houdende afwijking van de bepalingen

der wet van 18 Juli 1890, S. 109, tot regeling der pensioenen van de mindere geëmployeerden enz., op daggeld werkzaam bij de inrichtingen van 's Rijks zee- en landmacht, ten behoeve van mindere geëmployeerden enz. op daggeld werkzaam bij 's Rijks werf te Amsterdam, die, in verband met de voorgenomen opheffing van die werf als inrichting van aanbouw en herstelling, zijn of zullen worden ontslagen ter zake van maatregel van bestuur. S. 461. 31 Dec.

— Zie ook: *Indië. (Nederl.)*

— „ „ *Kortingen.*

— „ „ *Spoorwegen.*

— „ „ *Weduwen- en Weezenfonds.*

Personeele belasting. Besluit nopens het beroep, ingesteld door de vereeniging „Comité voor Katholieke Actie" te Roermond, tegen de beslissing van den directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen te Maastricht, op haar verzoek om plaatsing van de inrichting der vereeniging op de lijst, bedoeld in artikel 4, § 2, der wet tot regeling van de personeele belasting. S. 36. 20 Jan.

— Wet houdende wijziging van de wet tot regeling der personeele belasting. S. 108. 19 Maart.

— Besluit houdende nadere bepalingen tot uitvoering van artikel 4, § 2, der wet van 16 April 1896, S. 72, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 19 Maart 1913, Stbl. nº. 108. S. 201. 3 Juni.

— Besluit nopens het beroep van Mr. F. J. Pijnacker Hordijk te 's Gravenhage, tegen de uitspraak van den directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen te Rotterdam, op zijne aangifte tot het bekomen van ontheffing van personeele belasting over 1912, wegens een perceel, dat door hem in dat jaar gedurende niet meer dan tien dagen is bewoond geweest. S. 319. 30 Juni.

— Besluit tot vaststelling van een nieuw formulier voor het beschrijvingsbiljet voor de personeele belasting. S. 324. 9 Juli.

— Besluit nopens het beroep van de Afdeeling Alkmaar van den Nederlandschen Roomsch-Katholieken Volksbond tegen de beslissing van den Directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen te Amsterdam, op haar verzoek om plaatsing van hare inrichting op de lijst, bedoeld in artikel 4, § 2, der wet op de personeele belasting. S. 326. 15 Juli.

— Besluit nopens het beroep van H. M. Hulst te 's Gravenhage, tegen de uitspraak van den Directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen te Rotterdam, op zijne aangifte tot het bekomen van ontheffing van personeele belasting over 1912 wegens het verlaten van een perceel. S. 328. 17 Juli.

— Wet tot toevoeging van de terreinen langs den Nieuwen Waterweg en het Scheur, thans deel uitmakende van de gemeenten 's Gravenzande en Naaldwijk, aan de gemeente Rotterdam. S. 469. 31 Dec.

Polders. Zie: *Waterschappen.*

Posterij. Besluit tot uitgifte van jubileumpostzegels 1813—1913. S. 353. (bladz. 1242) 23 Nov. 1912.

— Besluit houdende nadere regeling van de porten der brieven en andere stukken, welke rechtstreeks over zee tusschen het Rijk en zijne koloniën en bezittingen in Oost- en West-Indië worden gewisseld. S. 6. 7 Jan.

— Besluit tot aanvulling van artikel 11, § 1, van het K. B. van 14 December 1895, S. 222, tot uitvoering van onderscheidene bepalingen der wet tot regeling der brievenposterij (Stb. 1908, nº. 316), laatstelijk gewijzigd bij K. B. van 13 November 1911, Stbl. nº. 334. S. 39. 22 Jan.

321. 1 Juli.

— Wet tot aanwijzing van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie als Staatsbedrijf. S. 464. 31 Dec.

Provinciaal bestuur. Besluit houdende beslissing, dat waar Gedep. Staten de gevraagde ontheffing van de verbodsbepaling van het provinciaal reglement op de wegen hebben geweigerd op een grond, vreemd aan het aan hunne beslissing onderworpen verzoek, hun in deze genomen besluit behoort te worden vernietigd. 10 Jan.

— Wet tot toevoeging van de terreinen langs den Nieuwen Waterweg en het Scheur, thans deel uitmakende van de gemeenten 's Gravenzande en Naaldwijk, aan de gemeente Rotterdam. S. 469. 31 Dec.

Radenwet. Zie: *Ziekteverzekering.*

Rechten van in-, uit- en doorvoer. Besluit houdende vrijstelling van invoerrecht voor aether sulfuricus, in fabrieken of trafieken benoodigd als hulpmiddel bij het bereiden van jodoformgaas en jodoformwatten. S. 32. 15 Jan.

— Besluit houdende wijziging der bepalingen omtrent vrijdom van invoerrecht voor goederen, die uit het buitenland terugkomen. S. 41. 25 Jan.

— Besluit houdende nadere bepalingen omtrent vrijdom van het invoerrecht voor het buitenlandsch gedistilleerd, dat, na bewerking hier te lande in eene distilleerderij of

branderij onder doorloopend krediet voor den accijns, weder naar het buitenland wordt uitgevoerd. S. 45. 31 Jan.
— Besluit houdende nadere bepalingen omtrent de afgifte van geleibiljetten (consentbiljetten) voor versch vleesch. S. 120. 4 April.
— Besluit houdende vrijstelling van het invoerrecht voor aethylchloride (chlooraethyl), benoodigd bij de werkzaamheden in fabrieken van verfstoffen. S. 343. 5 Aug.
— Besluit tot wijziging en aanvulling van het K. B. van 26 Maart 1872, S. 19, houdende bepalingen tot vereenvoudiging van de formaliteiten, in acht te nemen bij den in-, uit- en doorvoer van goederen. S. 355. 19 Aug.
— Besluit houdende vrijstelling van invoerrecht voor lederappretuur, bereid met glucose, benoodigd als hulpmiddel bij de werkzaamheden in fabrieken of trafieken. S. 141. 18 Nov.

Rechtswezen. Wet tot toevoeging van de terreinen langs den Nieuwen Waterweg en het Scheur, thans deel uitmakende van de gemeenten 's Gravenzande en Naaldwijk aan de gemeente Rotterdam. S. 469. 31 Dec.
— Zie ook: *Indië. (Nederl.)*
— „ „ *Militaire Zaken.*

Rekeningen. Zie: *Begrootingen en Rekeningen.*

Ridderorden. Zie: *Onderscheidingsteekenen.*

Rivieren. Zie: *Scheepvaart.*

Roode Kruis. Besluit houdende regeling van de vrijwillige hulpverleening aan ziekte en gewonde personen, behoorende tot de legers of vloten van oorlogvoerende mogendheden. S. 113. 19 Maart.
— Besluit houdende aanvulling van het K. B. van 5 October 1910, S. 298, tot instelling van een eereteeken voor belangrijke diensten in of jegens de Vereeniging „het Nederlandsche Roode Kruis" bewezen. S. 351. 12 Aug.

Rijnvaart. Zie: *Scheepvaart.*

Rijwielen. Zie: *Motorrijtuigen.*

Scheepvaart. Besluit tot aanvulling en wijziging van het bijzonder reglement van politie voor de scheepvaart door de Koningshaven en op de Nieuwe Maas, onder de gemeente Rotterdam, vastgesteld bij K. B. van 23 Juni 1910, Stbl. nº. 167. S. 2. 4 Jan.
— Besluit tot aanvulling en wijziging van het bijzonder reglement van politie voor de scheepvaart op de rivieren beneden Rotterdam tot in zee, vastgesteld bij K. B. van 9 December 1903, S. 326 en laatstelijk gewijzigd bij K. B. van 23 Juni 1910, Stbl. nº. 169. S. 3. 4 Jan.
— Besluit tot vaststelling van een reglement van politie voor de scheepvaart op eenige rivieren en stroomen beneden Dordrecht tot in zee. S. 4. 4 Jan.
— Besluit tot bekrachtiging van een Rijnvaartpolitiereglement voor den Rijn met inbegrip van de Waal en de Lek. S. 40. 23 Jan.
— Besluit tot wijziging van het K. B. van 26 October 1906, S. 273, houdende bepalingen omtrent de commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart en omtrent de Rijnschippers- en scheepspatenten, gewijzigd bij K. B. van 2 Dec. 1911, Stbl. nº. 350. S. 50. 6 Febr.
— Besluit houdende nadere bepalingen omtrent de meting van binnenvaartuigen. S. 83. 12 Maart.
— Wet houdende wijziging der wet van 16 Juli 1869, S. 139, tot uitvoering der bepalingen van de artikelen 33, 36, 37 en 38 der herziene akte omtrent de Rijnvaart. S. 103. 19 Maart.
— Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van 26 October 1906, S. 273, houdende bepalingen omtrent de Commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart en omtrent de Rijnschippers- en scheepspatenten. S. 117. 31 Maart. 274. 14 Juni.
— Besluit tot aanwijzing van de krachtens de Schepenwet erkende particuliere onderzoekingsbureaux. S. 175. 5 Mei.
— Besluit tot wijziging van het bijzonder reglement van politie voor de rivier de Hollandsche IJssel, vastgesteld bij K. B. van 30 Mei 1906, Stbl. nº. 118. S. 183. 15 Mei.
— Besluit tot wijziging van het reglement van politie voor de scheepvaart en de vlotvaart op de Merwede, de Noord en de Nieuwe Maas, vastgesteld bij K. B. van 28 September 1905, S. 277, en laatstelijk gewijzigd bij K. B. van 23 Juni 1910, Stbl. nº. 168. S. 184. 15 Mei.
— Besluit tot wijziging van het reglement ter voorkoming van aanvaring of aandrijving op openbare wateren in het Rijk, die voor de scheepvaart openstaan, vastgesteld bij K. B. van 18 Mei 1892, S. 102 en laatstelijk gewijzigd bij K. B. van 23 Juli 1909, Stbl. nº. 275. S. 185. 15 Mei.
— Besluit tot nadere wijziging van de bij K. B. van 23 Maart 1903, S. 89, bekrachtigde politiebepalingen op het vervoer van lichtontvlambare, niet ontplofbare stoffen op den Rijn. S. 348. 8 Aug.
— Besluit houdende nadere bepalingen omtrent de meting van zeeschepen. S. 349. 8 Aug.
— Besluit tot vaststelling van een reglement van politie voor de scheepvaart en de vlot-

vaart op de Merwede, de Noord en de Nieuwe Maas. S. 379. 4 Oct.
— Besluit tot wijziging van den algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 5, 9 en 17 van de Schepenwet, vastgesteld bij K. B. van 22 September 1909 (Stbl. nº. 315). S. 407. 5 Nov.
— Besluit tot plaatsing in het Staatsblad van den tekst van den algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in de artikelen 5, 9 en 17 van de Schepenwet, vastgesteld bij K. B. van 22 September 1909, S. 315, zooals deze is gewijzigd bij K. B. van 5 November 1913 (Stbl. nº. 407). S. 418. 29 Nov.
— Beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, ter uitvoering van art. 6, 3de en 4de lid der Schepenwet. 11 Dec.
— Besluit tot wijziging en aanvulling van het algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen, havens, sluizen, bruggen en daartoe behoorende werken, onder beheer van het Rijk. S. 445. 16 Dec.
— Zie ook: *Havens.*
— „ „ *Kanalen.*
— „ „ *Tractaten.*

Schuld. (Nationale) Wet tot vervanging van de in artikel 9 der wet van 27 September 1841, S. 35, opgenomen regeling omtrent amortisatie van Nationale Schuld. S. 18. 11 Jan.
— Besluit houdende machtiging tot uitgifte van schatkistpromessen volgens de wet van 5 December 1881 (Stbl. nº. 185). S. 31. 11 Jan. 133. 16 April. 377. 3 Oct.
— Wet op de Grootboeken der Nationale Schuld. S. 123. 7 April. In werking treden. 354. 15 Aug.
— Besluit tot uitvoering van de Grootboekwet (Stbl. 1913, nº. 123). S. 345. 5 Aug.
— Besluit tot uitvoering van artikel 84, 2de lid, der Grootboekwet (Stbl. 1913, nº. 123). S. 399. 28 Oct.

Sluizen. Wet betreffende de overneming in beheer en onderhoud bij het Rijk van de Werkensche sluis aan den Nieuwendijk onder de gemeente Almkerk. S. 432. 1 Dec.
— Zie ook: *Scheepvaart.*

Spoorwegen. Besluit tot nadere aanvulling van het Algemeen Reglement Vervoer 1901. S. 84. 14 Maart. 118. 2 April. 134. 18 April. 366. 15 Sept.
— Besluit tot nadere wijziging en aanvulling van het Algemeen Reglement Vervoer 1901 en van het Vereenvoudigd Locaalspoorwegreglement 1902. S. 134. 18 April. 366. 15 Sept.
— Wet houdende machtiging tot het aangaan van eene overeenkomst met de Nederlandsche Centraal Spoorweg-Maatschappij, betreffende de pensioenregeling voor haar personeel. S. 260. 7 Juni.
— Besluit tot vaststelling van een algemeen reglement voor den dienst op de spoorwegen. S. 315. 26 Juni.
— Besluit tot nadere wijziging en aanvulling van het Algemeen Reglement Vervoer 1901, en tot wijziging van het Algemeen Reglement voor den dienst op de spoorwegen en van het Vereenvoudigd Locaalspoorwegreglement 1902. S. 366. 15 Sept.
— Besluit tot gelijkstelling van den spoorweg van het voorplein van station Haarlem der Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij naar het Soendaplein te Schoten, met de spoorwegen, waarop geen ander vervoer dan personenvervoer binnen ééne gemeente plaats heeft. S. 396. 24 Oct.
— Wet houdende machtiging tot het aangaan van overeenkomsten met de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en met de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij, in zake de pensioenregeling voor haar personeel. S. 434. 1 Dec.
— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Tramwegreglement 1902. S. 440. 10 Dec.
— Besluit houdende beslissing dat, mede blijkens de geschiedenis der Wet van 9 April 1875, S. 69, halten niet noodwendig vallen buiten de „stations" in art. 70 dezer wet genoemd. 18 Dec.
— Zie ook: *Tractaten.*

Steenhouwersarbeid. Besluit houdende bepaling van de tijdstippen, waarop de Steenhouwerswet (wet van 7 October 1911, S. 315) zal in werking treden. S. 37. 20 Jan.
— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij artikel 6, eerste lid, en 9, vierde lid, der Steenhouwerswet (Wet van 7 October 1911, Stbl. nº. 315). S. 38. 20 Jan.
— Missive van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan de burgemeesters, betreffende voorkoming van conflicten tusschen de Hinderwet en Steenhouwerswet. 30 Jan.
— Beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel tot uitvoering

van de Steenhouwerswet betreffende arbeidslijsten. 31 Jan.
— Beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel tot vaststelling van modellen ter uitvoering van de Steenhouwerswet. 31 Jan.
Sterke drank. Koninklijk Besluit. Wanneer Gedep. Staten eene logementsvergunning voor den verkoop van sterken drank in het klein hebben ingetrokken uit overweging dat de vergunninghoudster in concubinaat leeft met een bij haar inwonenden persoon, en deze daarna met bedoelden persoon gehuwd is, dan kan door de Kroon in beroep worden volstaan met vernietiging van het besluit van Gedep. Staten zonder dat de gegrondheid van de reden, die tot intrekking der vergunning heeft geleid, behoeft te worden onderzocht. 5 Maart.
— Besluit tot schorsing van het besluit van Burgemeester en Wethouders der gemeente Sittard van 11 Maart 1913, strekkende tot het verleenen van verlof voor den verkoop van alcoholhoudenden drank, anderen dan sterken drank aan HUBERTINA BLOKPOEL, aldaar. S. 119. 4 April.
Vernietiging van dat besluit. 312. 25 Juni.
— Besluit tot vernietiging van het besluit van Burgemeester en Wethouders van Bergharen, waarbij aan J. VAN DEN DONK, aldaar, vergunning is verleend voor den verkoop van sterken drank in het klein. S. 197. 31 Mei.
— Besluit tot vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van Zeeland, waarbij in beroep is vernietigd het besluit van Burgemeester en Wethouders van Middelburg, tot intrekking van de ten name van L. ROOSE, aldaar, staande vergunning voor den verkoop van sterken drank in het klein. S. 313. 25 Juni.
— Besluit houdende aanwijzing van de gemeente Oudenbosch als gemeente waar het verboden zal zijn, zonder toestemming van den burgemeester, in eene localiteit waarvoor „vergunning" is verleend, muziek enz. ten vermake van het publiek toe te laten. (bladz. 1243) 3 Juli
— Besluit tot vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordholland, waarbij in beroep is gehandhaafd de weigering door Burgemeester en Wethouders van Helder om in de akte van de ten name van G. J. VAN DER LEE, aldaar, staande vergunning voor den verkoop van sterken drank in het klein wijziging te brengen. S. 347. 6 Aug.
— Besluit tot vernietiging van het besluit van Burgemeester en Wethouders van Tubbergen, waarbij aan S. M. KOTTINK, wed. J. WERMELINK, aldaar, vergunning is verleend voor den verkoop van sterken drank in het klein. S. 364. 2 Sept.
— Wet tot toevoeging van de terreinen langs den Nieuwen Waterweg en het Scheur, thans deel uitmakende van de gemeenten 's Gravenzande en Naaldwijk, aan de gemeente Rotterdam. S. 469. 31 Dec.
Stoomwezen. Missive van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan eenige Commissarissen der Koningin, betreffende buitenlandsche locomobielen. 14 Juli.
— Besluit tot wijziging en aanvulling van het K. B. van 19 October 1896, S. 163, laatstelijk gewijzigd bij K. B. van 20 October 1911, S. 320, tot uitvoering van de Stoomwet (wet van 15 April 1896, Stbl. n°. 69). S. 393. 17 Oct.
Strafrecht. Zie: *Militaire Zaken.*
Strandvonderij. Missive van den Minister van Oorlog, a. i. Minister van Marine aan den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende aangespoelde torpedo's. 7 April.
Suiker. Wet tot aanvulling van artikel 88 der Suikerwet. S. 110. 19 Maart.
— Besluit houdende nadere bepalingen omtrent het verleenen van teruggaaf van accijns voor suiker, gebezigd voor de bereiding van eetwaren of dranken, die naar het buitenland worden uitgevoerd. S. 129. 14 April.
— Besluit houdende bepalingen omtrent het gebruik van suiker in bierbrouwerijen en omtrent vrijdom van accijns voor suiker, gebezigd voor het vervaardigen van bier. S. 278. 17 Juni.
— Wet tot wijziging der wet van 5 Febr. 1912, S. 32, houdende nadere bepalingen betreffende den accijns op de suiker. S. 306. 21 Juni.
— Besluit houdende bepalingen omtrent het koken en zuiveren van uit het buitenland ingevoerde melado, melasse of stroop, zonder daaruit suiker af te scheiden. S. 381. 7 Oct.
— Besluit houdende bepalingen omtrent afgewerkte melasse en stroop. S. 382. 7 Oct.
— Besluit tot vaststelling van den dag, waarop de wet van 5 Februari 1912, S. 32, houdende nadere bepalingen betreffende den accijns op de suiker, in werking zal treden. S. 385. 8 Oct.
— Besluit houdende vrijstelling van accijns voor ingedikt beetwortelsap, dat elders dan in eene beetwortelsuikerfabriek wordt vervaardigd. S. 386. 8 Oct.

Suriname. Zie: *Begrootingen en Rekeningen.* — Zie: *Militaire Zaken.*

Telegraaf en Telephonen. Besluit tot aanvulling van het K. B. van 12 October 1899, S. 217, gewijzigd bij K. B. van 24 Juni 1901, S. 169 en 9 October 1905, S. 285, tot intrekking der voorwaarden waaronder Rijkstelegraafkantoren en van nadere bepalingen, waaronder hulptelegraafkantoren kunnen worden opgericht, alsmede van het K. B. van 1 Augustus 1904, S. 202, gewijzigd bij K. B. van 28 Augustus 1905, S. 257, houdende voorwaarden, waaronder met medewerking der gemeenten, verbindingen tot aansluiting van hulptelegraafkantoren ook voor den interlocalen telefoondienst kunnen worden dienstbaar gemaakt. S. 127. 9 April. 416. 21 Nov.

— Besluit houdende vaststelling van een nieuw reglement voor den dienst der Rijkstelegraaf. S. 275. 14 Juni.

— Besluit houdende bepaling, dat de thans geldende tarieven voor de verschillende aansluitingen binnen de grenzen der voormalige telefoonnetten der Nederlandsche Bell-Telephoon Maatschappij gedurende het tijdvak van 1 Januari 1913 tot en met 31 December 1915 van kracht blijven. S. 316. 26 Juni.

— Besluit houdende invoering van perstelegrammen tegen verlaagd tarief gewisseld tusschen Nederland en de landen, behoorende tot het Europeesch verkeer. S. 323. 7 Juli.

— Wet tot aanwijzing van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie als Staatsbedrijf. S. 464. 31 Dec.

— Zie ook: *Tractaten.*

Tienden. Zie: *Begrootingen en Rekeningen.*

Tractaten. Besluit tot bekendmaking van de overeenkomst, betreffende het telegraafverkeer tusschen Nederland en Rusland, over Duitschland. S. 5. 4 Jan.

— Wet houdende goedkeuring van het op 18 November 1911 te Brussel tusschen Nederland en België gesloten verdrag, betreffende aanwijzing van het station Esschen als overgangsstation. S. 13. 11 Jan.

— Wet houdende goedkeuring van het op 23 September 1910 te Brussel tusschen Nederland, Duitschland, Argentinië, Oostenrijk-Hongarije, België, Brazilië, Chili, Cuba, Denemarken, Spanje, de Vereenigde Staten van Amerika, Frankrijk, Groot-Britannië en Ierland, Griekenland, Italië, Japan, Mexico, Nicaragua, Noorwegen, Portugal, Rumenië, Rusland, Zweden en Uruguay gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende aanvaring, met bijbehoorend protokol van onderteekening. S. 26. 11 Jan.

— Wet houdende goedkeuring van het op 23 September 1910 te Brussel tusschen Nederland, Duitschland, Argentinië, Oostenrijk-Hongarije, België, Brazilië, Chili, Cuba, Denemarken, Spanje, de Vereenigde Staten van Amerika, Frankrijk, Groot-Britannië en Ierland, Griekenland, Italië, Japan, Mexico, Nicaragua, Noorwegen, Portugal, Rumenië, Rusland, Zweden en Uruguay gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende hulp en berging, met bijbehoorend protokol van onderteekening. S. 27. 11 Jan.

— Besluit bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 15 September 1911 te Parijs gesloten verdrag tot regeling van den dienst der telefoongemeenschap tusschen Nederland en Frankrijk over België. S. 46. 31 Jan.

— Besluit bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de op 10 Januari 1913 te Parijs namens Nederland en Frankrijk geteekende nota, met bijbehoorend protocol van 17 December 1909, betreffende de wederzijdsche toepassing van de Nederlandsche en Fransche schepenwetten. S. 51. 11 Febr.

— Besluit houdende bekendmaking in het Staatsblad van het op 23 September 1910 te Brussel gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende aanvaring, met bijbehoorend protocol van onderteekening. S. 74. 21 Febr.

— Besluit houdende bekendmaking in het Staatsblad van het op 23 September 1910 te Brussel gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende hulp en berging, met bijbehoorend protocol van onderteekening S. 75. 21 Febr.

— Besluit tot bekendmaking in het Staatsblad van het op 11 Januari 1912 tusschen Nederland en Panama gesloten verdrag regelende de toelating van consulaire ambtenaren van laatstgenoemden Staat in de Nederlandsche koloniën en overzeesche bezittingen. S. 76. 22 Febr.

— Besluit houdende de bekendmaking in het Staatsblad van de nederlegging op het Ministerie van Buitenlandsche Zaken te 's Gravenhage der akte van bekrachtiging van Zijne Majesteit den Koning der Belgen nopens het op 17 Juli 1905 aldaar geteekend verdrag betreffende de wetsconflicten met betrek-

king tot de gevolgen van het huwelijk ten opzichte van de rechten en verplichtingen der echtgenooten in hunne persoonlijke betrekkingen en ten opzichte van hunne goederen, welk verdrag is bekend gemaakt bij K. B. van den 2den September 1912, Stbl. nº. 285. S. 81. 7 Maart.
— Wet houdende goedkeuring van het op 29 September 1911 te St. Petersburg tusschen Nederland en Rusland gesloten verdrag over de wederzijdsche erkenning van naamlooze vennootschappen en andere handels-, nijverheids- of financieele vennootschappen. S. 102. 19 Maart.
— Wet houdende goedkeuring van internationale verdragen tot bescherming van den industrieelen eigendom. S. 104. 19 Maart.
— Besluit houdende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 4 November 1911 te Berlijn, tusschen Duitschland en Frankrijk gesloten verdrag nopens Marokko. S. 115. 26 Maart.
— Besluit tot bekendmaking in het Staatsblad van het op 18 November 1911 tusschen Nederland en België gesloten verdrag, betreffende aanwijzing van het station Esschen als overgangsstation. S. 131. 16 April.
— Besluit tot bekendmaking in het Staatsblad van het op 5 Juli 1912 te London gesloten internationaal radiotelegraafverdrag met daarbij behoorend slotprotocol. S. 132. 16 April.
— Besluit tot bekendmaking in het Staatsblad van de op 2 Juni 1911 te Washington mede namens Nederland geteekende verdragen tot bescherming van den industrieelen eigendom en betreffende de internationale inschrijving van fabrieks- en handelsmerken. S. 142. 25 April.
— Wet houdende goedkeuring van het den 20sten Mei 1912 te Christiania tusschen Nederland en Noorwegen geteekend verdrag van handel en scheepvaart. S. 263. 7 Juni.
— Wet houdende goedkeuring van het op 6 Juli 1912 te 's Gravenhage tusschen Nederland en Japan gesloten verdrag van handel en scheepvaart. S. 293. 20 Juni.
— Besluit houdende bekendmaking in het Staatsblad van de op 3 April 1913 te 's Gravenhage tusschen Nederland en Portugal gesloten overeenkomst nopens het onderwerpen aan scheidsrechterlijke beslissing van een geschil ontstaan ter zake van de uitlegging van artikel 3, 10º., van het op 1 October 1904 namens genoemde landen geteekend verdrag tot regeling der grenzen van het wederzijdsch gebied op het eiland Timor, welk verdrag is bekend gemaakt in het Staatsblad van 1908, nº. 414. S. 342. 4 Aug.
— Besluit houdende bekendmaking in het Staatsblad van het op 29 September 1911 te St. Petersburg tusschen Nederland en Rusland gesloten verdrag over de wederzijdsche erkenning van naamlooze- en andere handels-, nijverheids- of financieele vennootschappen. S. 352. 12 Aug.
— Besluit houdende bekendmaking in het Staatsblad van het op 20 Mei 1912 te Christiania tusschen Nederland en Noorwegen gesloten verdrag van handel en scheepvaart. S. 362. 27 Aug.
— Besluit houdende bekendmaking in het Staatsblad van de op 21 Juli 1913 te Brussel tusschen den tijdelijk Zaakgelastigde van Nederland en den Minister van Buitenlandsche Zaken van België gewisselde nota's betreffende de terugleiding van minderjarigen. S. 371. 17 Sept.
— Besluit houdende bekendmaking van de op 2 Mei 1913 te Stockholm tusschen Nederland en Zweden gesloten overeenkomst betreffende den aan hulpbehoevende zeelieden te verleenen onderstand. S. 372. 19 Sept.
— Besluit houdende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 6 Juli 1912 te 's Gravenhage tusschen Nederland en Japan gesloten verdrag van handel en scheepvaart. S. 389. 13 Oct.
— Besluit houdende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 28 Juli 1913 te Berlijn tusschen Nederland en het Duitsche Rijk gesloten verdrag, strekkende tot uitbreiding van het Nederlandsch-Duitsche uitleveringstractaat van 21 Sept. 1897 tot het Duitsche Protectoraat Kiautschou. S. 401. 29 Oct.

Trammen. Zie: *Spoorwegen.*

Trekhondenwet. Arrest van den Hoogen Raad. De overtreding van art. 1 der Trekhondenwet 1910, S. 203, in verband met art. 4 van het K. B. van 6 Februari 1911, S. 45, moet worden gequalificeerd „als houder van een hondenkar doen optreden, als geleider daarvan, een persoon, die den leeftijd van 14 jaren nog niet heeft bereikt". 3 Febr.

Veeziekten. Missive van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende het dubbel overleggen van adviezen en verklaringen van veeartsen tot staving van uitgaven gedaan krachtens de veewet. 11 April.
— Missive van den Minister van Landbouw,

Nijverheid en Handel aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, houdende toezending eener leidraad voor voorschot-declaratiën bij veeziekten. 28 April.
— Besluit tot vaststelling van een reglement voor de Rijksseruminrichting. S. 338. 29 Juli.
— Beschikking betreffende de in- en doorvoer van artikelen afkomstig van rundvee, schapen, bokken, geiten, varkens en eenhoevige dieren. 15/19 Sept.
— Missive van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan den Commissaris der Koningin in de provincie Overijssel, betreffende betaalbaarstelling van betalingstukken. 23 Oct.
Veiligheid in fabrieken en werkplaatsen. Besluit tot intrekking van het K. B. van 7 December 1896, S. 215, laatstelijk gewijzigd bij K. B. van 10 Augustus 1909, S. 292 en tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld bij de artikelen 6 en 7 der Veiligheidswet. S. 317. 27 Juni.
Vestingwerken. Besluit betreffende de klassificatie van vestingwerken. S. 10. 9 Jan.
— Besluit houdende de klassificatie van het in aanleg zijnde fort bij Muiderberg. S. 314. 25 Juni.
— Besluit betreffende klassificatie van vestingwerken. S. 375. 30 Sept.
Visscherij. Arrest van den Hoogen Raad. Onder de woorden „alle overige vischtuigen" van art. 10 *m* van het Binnenvisscherijreglement kan de hengel niet worden gerangschikt, zoodat het vissehen daarmede dus ook niet krachtens de bepaling van art. 10 *m* is verboden. 13 Jan.
— Besluit tot nadere wijziging van het Waddenzee-visscherijreglement en van het Zuiderzeevisscherijbesluit. S. 44. 29 Jan. 193. 28 Mei.
— Beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel tot vaststelling van een letterteeken, dat door zee- en kustvisschersvaartuigen moet worden gevoerd. 18 Maart. 28 April. 20 Juni. 25 Aug. 31 Oct.
— Besluit tot nadere wijziging van het Zuidhollandsche stroomenvisscherijreglement en van het Binnen-visscherijreglement. S. 138. 25 April.
— Besluit tot nadere wijziging van de visscherijreglementen en van het Zuiderzee-visscherijreglement (Maat op Bot). S. 193. 28 Mei.
— Arrest van den Hoogen Raad. De artt. 1 en 20*a* der Verordening op den afslag van visch te Enkhuizen als regelende de openbare afslag van visch binnen de gemeente Enkhuizen betreffen de huishouding dier gemeente. Zij houden geene ongeoorloofde aantasting van den eigendom der bijzondere personen in. — Nu het voorgestelde middel betreft de al- of niet bindende kracht van bepalingen der voornoemde verordening, die op de bewezen verklaarde feiten niet zijn en ook niet konden worden toegepast, heeft de rechter in cassatie zich in deze zaak te onthouden van een onderzoek naar- en eene beslissing over die bindende kracht. — De artt. 23 en 24 der Visscherijwet voorzoover zij handelen om den verkoop van visch, betreffen alleen de vraag, welke visch verkocht mag worden en laat geheel ongemoeid de wijze van verkoop, zoodat zij ook niet gezegd kunnen worden te voorzien in het onderwerp gezegd bij art. 1 der voornoemde verordening. — In het algemeen is de gemeentewetgever bevoegd ten aanzien eener regeling door de Rijkswet aanvullend op te bieden. Er bestaat geen enkele grond om aan te nemen, dat hij in die bevoegdheid, voor wat betreft de regeling van openbare verkoopingen zou zijn beperkt. — De verordening op den afslag van visch te Enkhuizen, al wordt ook in enkele harer bepalingen op de heffing van akten op dien afslag gedoeld, is niet eene belastingverordening, zoodat de verordening geen koninklijke goedkeuring behoefde. 30 Juni.
— Beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel tot uitvoering van art. 4*bis* van het besluit van 26 Juni 1911, S. 162 (Zuiderzee-visscherijbesluit). 28 Juli.
— Arrest van den Hoogen Raad. Van het verbod van art. 10 sub *l* van het Binnenvisscherijreglement, laatstelijk opnieuw vastgesteld bij besluit van 25 April 1913, S. 138, om „te vissehen met alle overige vischtuigen" zijn niet alleen uitgezonderd de onder 1°. en 2°. van dit lid genoemde vischtuigen, maar dat verbod is ook niet toepasselijk op de vischtuigen, waaromtrent in art. *a*—*k* reeds bijzondere voorschriften waren gegeven. — In verband hiermede wordt het vonnis vernietigd met verbetering van de qualificatie aan het bewezen verklaarde gegeven. 22 Dec.
Vlotvaart. Zie: *Scheepvaart.*
Vogels. Besluit houdende bepalingen ter uit-

voering van artikel 49 der Vogelwet 1912. S. 394. 17 Oct.
— Besluit tot vaststelling van het tijdstip van de gedeeltelijke inwerkingtreding der Vogelwet 1912. S. 410. 15 Nov.
— Besluit houdende bepalingen ter uitvoering van de artikelen 1c, 18, 19, 23 en 33 der Vogelwet 1912. S. 412. 18 Nov.
— Beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel tot vaststelling van modellen ter uitvoering van de Vogelwet 1912. 4 Dec.

Volksgezondheid. Besluit tot aanvulling van het K. B. van 27 Mei 1902, S. 77, gewijzigd bij de K. B. van 1 Juni 1911, S. 140, 6 Januari 1912, S. 5 en van 10 October 1912, S. 318 tot uitvoering van artikel 30 der Gezondheidswet. S. 78. 28 Febr.
— Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Ambt-Almelo, waarbij aan H. TEN DAM vergunning is verleend tot het leggen van een straat. S. 79. 28 Febr.
— Wet tot toevoeging van de terreinen langs den Nieuwen Waterweg en het Scheur, thans deel uitmakende van de gemeenten 's Gravenzande en Naaldwijk, aan de gemeente Rotterdam. S. 469. 31 Dec.
— Zie ook: *Ziekten. (Besmettelijke)*

Volkshuisvesting. Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van 28 Juli 1902, S. 160, tot uitvoering van de artikelen 7, 8, 9, 26, 27, 28, 30, 34, 35 en 36 Woningwet. S. 52. 12 Febr.
— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten betreffende art. 26 der Woningwet. 29 Mei.
— Arrest van den Hoogen Raad. Art. 17, 3 der Woningwet bevelende, dat binnen zes weken na den dag, waarop de voorziening is gevraagd, door den gemeenteraad eene beslissing moet zijn genomen, is in dien zin te verstaan, dat na afloop van dien termijn de gemeenteraad geen geldige beslissing meer kan nemen, doch daaruit volgt alleen, dat na afloop van dien termijn de oorspronkelijke aanschrijving haar kracht verliest en niet meer behoeft te worden opgevolgd. — In dit geval heeft men echter niet te doen met een eindbeslissing in een administratief geding, om de enkele reden, dat zulk een eindbeslissing niet bestaat. — Er bestaat geen enkele reden, om aan te nemen, dat in de dagvaarding bedoelde aanschrijving ex art. 14 der Woningwet nietig zou zijn. 16 Juni.
— Besluit tot gedeeltelijke vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland, waarbij goedkeuring is verleend aan het door den Raad der gemeente 's Gravenhage vastgestelde plan van uitbreiding. S. 341. 4 Aug.
— Besluit betreffende terreinen van den Staat, gebezigd voor de uitoefening van den spoorwegdienst te Amsterdam. — Niet-goedkeuring uitbreidingsplan. 29 Aug.

Vrouwenarbeid. Zie: *Arbeid van vrouwen en jeugdige personen.*

Waterschappen. Koninklijk Besluit. Het recht tot oplegging van onderhoudsplicht is niet besloten in de bevoegdheid, welke het polderbestuur ontleent aan de hem ingevolge art. 1, in verband met art. 4 der wet van 20 Juli 1895, S. 139, ter uitvoering van art. 191 der Grondwet toegekende bevoegdheid tot het maken van verordeningen in het huishoudelijk belang van den polder. — Het opleggen van lasten behoort tot de inrichting der waterschappen, die krachtens art. 190 der Grondwet aan de Staten der provincie is voorbehouden. 12 Maart.
— Besluit houdende beslissing dat Gedeputeerde Staten niet bevoegd zijn in eene aan hunne goedkeuring onderworpen keur van een waterschap wijziging te brengen, ook al bestaat die wijziging alleen hierin, dat in de plaats van de in die keur aangehaalde, thans afgeschafte, Wet van 9 October 1841, nº. 42, gesteld wordt de thans geldende Wet van 9 Mei 1902, nº. 54. 10 Mei.
— Koninklijk Besluit. Artt. 23 en 24 Wet 10 November 1900, S. 176. — Afwijzing van een verzoek tot vernietiging van een besluit van een waterschap. — De goedkeuring der rekening van een waterschap sluit van zelve in zich de goedkeuring der gewijzigde rekening, wanneer die wijziging geen materieele verandering in de rekening ten gevolge had. 13 Mei.

Waterstaat. Besluit tot vaststelling van de inrichting van den Rijkswaterstaatsdienst, als bedoeld bij artikel 5, tweede lid, der wet van 10 November 1900, S. 176, houdende algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur. S. 189. 20 Mei.

Weduwen- en Weezenfonds. Besluit houdende vaststelling van een nieuw Reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. S. 99. 17 Maart.
In werking treden. 208. 6 Juni.
Wijziging van dat besluit. 358. 23 Aug.
— Wet tot wijziging van artikel 2 der Wet van 30 December 1905, S. 373, houdende vast-

stelling van de bijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds van burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië en verhooging en aanvulling der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1906. S. 284. 20 Juni.

— Besluit houdende vaststelling van een nieuw reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds der Europeesche Officieren van het Nederlandsch-Indische leger. S. 329. 18 Juli. In werking treden. 405. 1 Nov.

— Besluit houdende bepalingen omtrent de opneming onder de deelgenooten van het Weduwen- en Weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië van Europeesche onderwijzers, zoo mannen als vrouwen, bij het particulier onderwijs. S. 356. 20 Aug.

— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds van Militairen beneden den rang van officier bij de Koloniale troepen. S. 369. 15 Sept.

Wegen. Wet tot overbrenging in beheer en onderhoud bij de gemeente Groningen van de in die gemeente in den Heerenweg over den Staatsspoorweg liggende viaduct, alsmede van een in diezelfde gemeente gelegen gedeelte van den Rijksweg naar de Drentsche grens. S. 22. 11 Jan.

— Wet tot overbrenging in beheer en onderhoud bij de gemeente Roosendaal en Nispen van een gedeelte van den Rijksweg van Princenhage naar het Tholensche veer. S. 71. 21 Febr.

— Wet tot overbrenging in beheer en onderhoud bij de gemeente Leeuwarderadeel van een gedeelte van den Rijksweg van Leeuwarden naar de Overijsselsche grens. S. 72. 21 Febr.

— Wet tot overbrenging in beheer en onderhoud bij de gemeente Amersfoort van gedeelten der Rijkswegen van Eemnes naar Hoevelaken, van Amersfoort naar Renswoude en van het landgoed Vollenhoven onder de Bilt naar Amersfoort, met inbegrip van de daarop aanwezige verhardingen, beplantingen en de daarin gelegen kunstwerken. S. 259. 7 Juni.

— Wet betreffende overbrenging in eigendom, beheer en onderhoud bij de gemeente Hengelo (O.) van gedeelten der Rijkswegen van Goor over Donekamp naar de Rijksgrens in de richting van Nordhorn en van Nijverdal naar Glanerbrug c. a. S. 262. 7 Juni.

Woningwet. Zie: *Volkshuisvesting.*

Zeebrieven. Besluit houdende nadere wijziging van de bepalingen betreffende de zeebrieven en jaarpassen in Nederlandsch-Indië, laatstelijk gewijzigd bij K. B. van 6 Juni 1910, nº. 40 (Nederl. Stbl. nº. 157, Indisch Stbl. nº. 425). S. 140. 25 April.

— Arrest van den Hoogen Raad. Blijkens de uitdrukking „binnenvallen" in art. 15 der wet van 28 Mei 1869, S. 96, kan met het in dat art. voorgelegde woord „haven" slechts bedoeld zijn „zeehavens", waaronder moet worden verstaan „havens, die of onmiddellijk aan zee zijn gelegen, of daarmede door ruime wateren zoodanig zijn verbonden, dat schepen van uit zee daar gemakkelijk een veilige ligplaats kunnen vinden". — De Rechtbank heeft te recht aangenomen dat Dortmund niet is een zeehaven in den zin van art. 15 der genoemde wet, nu zij heeft overwogen, dat deze plaats ver in het binnenland is gelegen en dat die haven slechts door een kanaal voor zeeschepen „van zekere tonnemaat", — dus kleine schepen — toegankelijk is. 30 Juni.

Zegel. Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën betreffende zegelrecht van sollicitatiestukken. 29 Maart.

Ziekten. (Besmettelijke) Besluit tot vaststelling van eenige buitengewone maatregelen tot afwending van de pest en de Aziatische cholera en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 29. 11 Jan.

— Beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken, tot uitvoering van het K. B. van 11 Januari 1913, Stbl. nº. 29. 3 Febr.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende declaratiën in geval van onteigening bij besmettelijke ziekten bij menschen. 19 Febr.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende declaratiën wegens onteigening van goederen bij besmettelijke ziekten. 13 Maart.

— Beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken, houdende vaststelling van bepalingen, met inachtneming van welke de onder beheer van den centralen gezondheidsraad staande verplaatsbare ziekenbarakken aan gemeentebesturen ten gebruike worden afgestaan. 4 Juli.

— Besluit houdende wijziging van het K. B. van 20 December 1911, S. 364, tot uitvoering van de artikelen 5*b* en 5*c* der wet van 4 December 1872, S. 134, tot voorziening tegen besmettelijke ziekten. S. 353. 14 Aug.

— Besluit tot toepassing der wet van 26 April 1884, S. 80, aangevuld door de wet van 20 Juli 1884, S. 164 en gewijzigd bij artikel 19 van de wet van 15 April 1886, S. 64, tot vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending van eenige besmettelijke ziekten en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 370. 16 Sept.

— Besluit tot nadere vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending van de pest en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 374. 30 Sept.

— Besluit tot nadere vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending der Aziatische cholera en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 395. 20 Oct.

— Wet tot toevoeging van de terreinen langs den Nieuwen Waterweg en het Scheur, thans deel uitmakende van de gemeenten 's Gravenzande en Naaldwijk, aan de gemeente Rotterdam. S. 469. 31 Dec.

Ziekteverzekering. Wet tot regeling der Arbeidersziekteverzekering. (Radenwet). S. 203. 5 Juni.

— Wet tot regeling der Arbeidersziekteverzekering. (Ziektewet.) S. 204. 5 Juni.

Zondagswet. Arrest van den Hoogen Raad Art. 7 der Wet van 1 Maart 1815, S. 21 (Zondagswet) heeft alleen het oog op toenmaals bestaande provinciale- en gemeentelijke verordeningen, maar niet verordeningen, die eerst later zijn tot stand gekomen. — Art. 3 der bovengenoemde wet heeft zeer zeker eene algemeene strekking en bepalingen van gemeente-verordeningen daarmede in strijd zijn niet verbindend doch dat geval doet zich i. c. niet voor. — De vraag of de ten deze toegepaste verordening der gemeente Mijnsheerenland in art. 47 getreden is in hetgeen van algemeen rijksbelang is, mag door den rechter niet worden beantwoord, wijl het onderzoek daaromtrent bij het tweede lid van art. 150 der Gemeentewet aan diens oordeel is onttrokken. 15 Dec.

Zout. Besluit houdende nadere bepalingen omtrent den vrijdom van accijns voor het zout, benoodigd voor het ontdooid houden van spoorwegrails en het reinigen van openbare wegen. S. 8. 7 Jan.

— Besluit tot aanwijzing van Amsterdam voor opslag van ruw zout, bij aanvoer van het buitenland, in particulier entrepot. S. 69. 20 Febr.

— Besluit houdende nadere aanwijzing van Melick en Herkenbosch, als losplaats van ruw zout of zouthoudend water. S. 176. 7 Mei.

— Besluit houdende aanwijzing van Sluis als losplaats van ruw zout of zouthoudend water. S. 188. 19 Mei.

— Besluit houdende nadere bepalingen omtrent het wegen bij invoer van niet geraffineerd zout in zakken. S. 439. 6 Dec.

— Besluit houdende aanwijzing van Haarlem, als losplaats van ruw zout of zouthoudend water. S. 449. 24 Dec.